

Tercio pugnantib⁹ est in p̄sidiū. subiecit enī omnē feritatē inimicoꝝ īuisibilium Luc. x. Reuersi sunt aūt cuz gaudio discipuli dicētes. dn̄e etiā demōia subijciūtur nobis in noīe tuo. Unde ꝓmiserat in p̄s. Protegā eum qm̄ cognouit nomē meuz. Ideo dicit̄ Prouer. xvij. Turris fortissima nomē dn̄i. ad ip̄m currit iust⁹ ⁊ exaltabitur. Naz Agatha sancta ꝯfidens ī hoc nomen. Si feras inq̄t mihi ꝓmittis audito xp̄i noīe mansuescūt. Nec tn̄ intelligendum q̄ semꝑ liberat inuocantē in temptatione vel tribulatōe. sed iustū ꝯseruat ⁊ ꝓtegit ne succūbat: licet multas tribulationes eos sustinere ꝑmittit vt gloriosiores fiāt ⁊ accipiāt coronā vite. sic legit̄ de beato Antonio qui etiaz post sensibile certamen demonū et admirandā victoriā ait. Ubi eras bone Jesu ⁊c. Quo tn̄ noīandum sit: ondit Bern̄. dicēs. Cū noīe Jesu hoīem mihi ꝓpono hūane corde sobriū mansuetū omniq̄ honestate ꝑspicuuz. Sic nimiꝝ nomē est noīandū vt ī memoria tēptatōi vitij alicui⁹ semꝑ virtus Jesu ꝯria obijciat̄. ait enī. Exemplū dedi vobis vt quēadmodū ego feci ⁊ vos faciatis. Un̄ sequacib⁹ suis ꝯfidentiaz imꝑmēs. Filioli mei inq̄t ꝯfidite ego vici mūdū. Iniustis ꝯo minimū p̄rociniū prestat: vt ꝑtz Act. xix. d̄ his q̄ demōia conabant̄ eijcere ī nomine Jesu quē Paul⁹ p̄dicabat. quibus demon. Jesuz noui ⁊ Paulū scio. vos autem q̄ estis. Et insiliēs in eos ⁊c. Quarto memorātib⁹ est amorosum suspiriū. Et hoc potissimū qd̄ requirit p̄sertim ab incipientib⁹ dicēs in Tren̄. O vos oēs q̄ trāsitis ꝑ viā. que. s. ducit de tenebris ad lucem: de vanitate seculi ad desideriū futuri regni. attendite. s. diligēter ⁊ videte si est dolor similis ⁊c. Que visio spez ingerit ꝑiter ⁊ ꝯpassionē viscerosaz. Unde respōdet ibidem aīa fidelis. Memoria memor ero ⁊ tabescet ī me aīa mea. Duz enī pietas actōis Jesu cuz oñsione charitatꝫ ⁊ crudelitas passiōis sese mutuo ꝯplectūtur in memoria dolorosuz ꝑiter ⁊ dulce suspiriū gignūt in aīa ad ꝓpriā mortificationē ꝓuocās. imitationē sanctā ꝯcilians. dilectōem diuinā imꝑmēs. omne peccatū amaricās. Qui nāq̄ intuitu passiōis ad sequelā salubrē nō mouet̄ fructū passiōis ignorat. O q̄ felix memorie cōmendator Frāsciscus beatissim⁹ felicior imitator: q̄ ꝑfectissim⁹ amator: q̄ iugis et viscerosus passiōis speculator. vix illā sine fletu ⁊ suspirijs intueri poterat. Nec miꝝ. Hec em̄ summa toti⁹ ꝯtemplatōis cui⁹ apicē tā mirifice ꝯscēderat velut oñderūt xp̄i familiare ꝯsortiū ⁊ Frācisci singulare ꝑuilegiuz in stigmatib⁹ imp̄ssis. Quīto ꝑfecte diligētib⁹ est ineffabile gaudiū siue delectamentū. Cui⁹ causam assignās Bern̄. ait. O aīa mea recōditū habes electuariuz in vasculo vocabuli hui⁹ qd̄ est Jesus. Hoc aūt electuariū ꝯfectū est ex om̄ib⁹ beneficijs diuinitatis in creatōne ⁊ hūanitatis christi in recreatōe nobis impēsis. Ex oībus inq̄ virtutib⁹ in exemplū seq̄le nobis ostensis. Ex illa deniq̄ inexp̄ssibili charitate q̄ potissime relucet in taz māsuetissima perpessione tam horribilis passionis. Sic igitur ꝓpheta de paucis bn̄ficijs adeptis admirās ait. Quid retribuā dn̄o ⁊c. Quid ergo dicendū his quib⁹ ⁊ seip̄m tribuit ī fratrē. in mortē. in refectōez. in dulciflue ꝯtemplatōis speculū: quo aīa reficitur delectabiliter. quiescit dulciter. proficit vtiliter. ꝯsūmat feliciter. Imꝑme igitur cordi tuo o homo nomē hoc vt dulcedinē sentias ⁊ amorez. Sic legit̄ de beato Ignatio ⁊ discipulo in horologio s[illegible]ientie. vide infra.

Alius sermo in circūcisiōe domini.

Cum cōsummati essent dies octo vt circūcideret̄ puer Luc. ij. Cum circūcisio data sit in remediū originalis peccati quo christ⁹ caruit rationabilr. Queri potest vtrū decuit christū circūcidi. Ad qd̄ respōdet doctor sanctus super. iiij. sn̄iaꝝ. dis. j. q̄ christo circūcisio ꝯpetebat non ꝓpter indigentiam: sed ꝓpter decentiā. ⁊ h̄ ꝓpter tria. Primo vt se ostēderet filium Abrahe cui p̄ceptuz circūcisiōis factū erat. ⁊ ꝓmissio

Herpf Henricus: Sermones
H*8527

EX
LIBRIS
BIBLIO-
TEKI
UNIWER-
SYTEC-
KIEJ
W POZNA-
NIU

Inc. 294

1416416

Tercio pugnantib⁹ est in p̄sidiū. subiecit enī omnē feritatē inimicoꝝ īuisibilium Luc̄. x. Reuersi sunt aūt cuz gaudio discipuli dicētes. dn̄e etiā demōia subijciūtur nobis in noīe tuo. Unde ꝓmiserat in p̄s. Protegā eum qm̄ cognouit nomē meuz. Ideo dicit̄ Prouer. xvij. Turris fortissima nomē dn̄i. ad ip̄m currit iust⁹ ⁊ exaltabitur. Naz Agatha sancta ꝯfidens ī hoc nomen. Si feras inq̄t mihi ꝓmittis audito xp̄i noīe mansuescūt. Nec tn̄ intelligendum q̄ semꝑ liberat inuocantē in temptatione vel tribulatōe. sed iustū ꝯseruat ⁊ ꝓtegit ne succūbat: licet multas tribulationes eos sustinere ꝑmittit vt gloriosiores fiāt ⁊ accipiāt coronā vite. sic legit̄ de beato Antonio qui etiaz post sensibile certamen demonū et admirandā victoriā ait. Ubi eras bone Jesu ⁊c̄. Quo tn̄ noīandum sit: on̄dit Gern̄. dices. Cū noīe Jesu hoīem mihi ꝓpono hūane corde sobriū mansuetū om̄iq̄z honestate ꝑspicuuz. Sic nimiꝝ nomē est noīandū vt ī memoria tēptatōi vitij alicui⁹ semꝑ virtus Jesu ꝯria obijciat̄. ait enī. Exemplū dedi vobis vt quēadmodū ego feci ⁊ vos faciatis. Un̄ sequacib⁹ suis ꝯfidentiaz imꝑmēs. Filioli mei inq̄t ꝯfidite ego vici mūdu. Iniustis vo minimū p̄rociniū prestat: vt ꝑtz Act̄. xix. d̄ his q̄ demōia conabant̄ eijcere ī nomine Jesu quē Paul⁹ p̄dicabat. quibus demon. Jesuz noui ⁊ Paulū scio. vos autem q̄ estis. Et insiliēs in eos ⁊c̄. Quarto memorātib⁹ est amorosum suspiriū. Et hoc potissimū qd̄ requirit p̄sertim ab incipientib⁹ dicēs in Tren̄. O vos oēs q̄ trāsitis ꝑ viā. que. s. ducit de tenebris ad lucem: de vanitate seculi ad desideriū futuri regni. attendite. s. diligēter ⁊ videte si est dolor similis ⁊c̄. Que visio spez ingerit ꝑiter ⁊ ꝯpassionē viscerosaz. Unde respōdet ibidem aīa fidelis. Memoria memor ero ⁊ tabescet ī me aīa mea. Duz enī pietas actōis Jesu cuz on̄sione charitatꝫ ⁊ crudelitas passiōis sese mutuo ꝯplectūtur in memoria dolorosuz ꝑiter ⁊ dulce suspiriū gignūt in aīa ad ꝓpriā mortificationē ꝓuocās. imitationē sanctā ꝯcilians. dilectōem diuinā imꝑmēs. omne peccatū amaricās. Qui nāq̄z intuitu passiōis ad sequelā salubrē nō mouet̄ fructū passiōis ignorat. O q̄felix memorie cōmendator Frāsciscus beatissim⁹ felicior imitator: q̄ ꝑfectissim⁹ amator: q̄iugis et viscerosus passiōis speculator. vix illā sine fletu ⁊ suspirijs intueri poterat. Nec miꝝ. Hec em̄ summa toti⁹ ꝯtemplatōis cui⁹ apicē tā mirifice ꝯscēderat velut on̄derūt xp̄i familiare ꝯsortiū ⁊ Frācisci singulare ꝓuilegiuz in stigmatib⁹ imp̄ssis. Quīto ꝑfecte diligētib⁹ est ineffabile gaudiū siue delectamentū. Cui⁹ causam assignās Gern̄. ait. O aīa mea recōditū habes electuariuz in vasculo vocabuli hui⁹ qd̄ est Jesus. Hoc aūt electuariū ꝯfectū est ex om̄ib⁹ beneficijs diuinitatis in creatōne ⁊ hūanitatis christi in recreatōe nobis impēsis. Ex oībus inq̄z virtutib⁹ in exemplū seq̄le nobis ostensis. Ex illa deniq̄z inexp̄ssibili charitate q̄ potissime relucet in taz mā suetissima perpessione tam horribilis passionis. Sic igitur ꝓpheta de paucis bn̄ficijs adeptis admirās ait. Quid retribuā dn̄o ⁊c̄. Quid ergo dicendū his quib⁹ ⁊ seip̄m tribuit ī fratrē. in mortē. in refectōez. in dulcissue ꝯtemplatōis speculū: quo aīa reficitur delectabiliter. quiescit dulciter. proficit vtiliter. ꝯsūmat feliciter. Imꝑme igitur cordi tuo o homo nomē hoc vt dulcedinē sentias ⁊ amorez. Sic legit̄ de beato Ignatio ⁊ discipulo in horologio s[illegible]ientie. vide infra.

Alius sermo in circūcisiōe domini.

Cum cōsummati essent dies octo vt circūcideret̄ puer Luc̄. ij. Cum circūcisio data sit in remediū originalis peccati quo christ⁹ caruit rationabilr. Queri potest vtrū decuit christū circūcidi. Ad qd̄ respōdet doctor sanctus super. iiij. sn̄iaꝝ. dis. j. q̄ christo circūcisio ꝯpetebat non ꝓpter indigentiam: sed ꝓpter decentiā. ⁊ h̄ ꝓpter tria. Primo vt se ostēderet filium Abrahe cui p̄ceptuz circūcisiōis factū erat. ⁊ ꝓmissio

Herpf Henricus: Sermones
H*8527

nascituri seminis in quo benedicerent̃ omnes gentes: vt sic dei ꝓmissionē impletaꝫ ostenderet. Sicut eniꝫ soli Abrahe fuit ꝓmissio facta: sic ⁊ ei soli circũcisio data et semini eius de quo xp̃us nasceret̃ adeo ꝙ quicũq; nõ fieret circũcisus periret de populo suo. Cui⁹ ratio erat. qꝛ añ Abraham oẽs fere fideles erãt. circa tp̃a v̄o Abrahe videt̃ idolatria habuisse exordiũ. Voluit igr̃ dñs ꝙ essꝫ distĩctio int̃ fideles ⁊ ĩfideles. q̃ vidẽs Abrahã fidelissimũ ob eminẽtiã eius fidei signũ circũcisiõis ꝑmo ꝓposuit. ac ille suscepit tract⁹ efficacia diuini amoris. Signũ enĩ ꝓposuit penalitatis vt non solũ expiret̃ fidei eius firmitatem: sed etiã amoris fidelitatẽ. Licet aũt oẽs gentes tenebant̃ ad fidẽ Abrahe: nõ tñ ad imitatõeꝫ circũcisionis. sed nec quideꝫ Ysmahel ⁊ Esau. nisi q̃ꝫdiu erãt de familia parentũ. Dñ apud gẽtes manebãt adhuc eadẽ remedia q̃ fuerãt añ circũcisioneꝫ data. qꝛ nõ oportuit eis spẽalia sanctitatis documẽta dari ⁊ remedia. Secundo vt sic oĩa alia legalia sic circũcisionem suscipiẽs ab omni onere legis nos liberaret. ⁊ onus leue iugũq; suaue tribueret nobis. Sic baptizãdus postmodũ venit hũilis Jesus q̃ macula caruit: sed aq̃s lauit: eisq; v̄tutẽ purgatõis reliq̃t. Tercio vt fratrẽ iudeoꝝ se demõstraret: ne. s. iustã haberent occasionẽ repellendi ip̃m. Vt enĩ ꝑ oĩa se fratrib⁹ assimilaret dignatus est se nõ solũ hoĩem: sed ⁊ velut peccatorem oñdere ꝓ nobis ligaturam plagaꝝ accipiẽs q̃ vulnerib⁹ caruit. O vere hũana demẽtia q̃ vulnerib⁹ plẽa ligaturã erubescit. ⁊ plagatũ medicinã refugit christi ꝯfitẽs diuinitatẽ: sed hũanitatis hũilitatem refugiẽs qui hũili dignatõe cũ ꝯsummati essent dies octo circumcisus est ⁊c̃. Christ⁹ Jesus vt filijs gr̃e suauiori ⁊ efficatiori medicina subueniret ꝑmo penaꝫ circũcisiõis accepit vt nos ab ei⁹ iugo liberaret. Secũdo sacramẽtũ baptismatis vt nos ad eius seq̃lam ꝓuocaret. Dñ dicit sanct⁹ Tho. ꝙ nõ taꝫ abundãs gratia dabat̃ circũcisis ad oꝑandũ bonum et reꝑmendũ fomiteꝫ. nec eius vtilitas erat ꝯmunis cum haberet determinatũ populum. determĩatũ sexũ. determĩatũ tẽpus. sic̃ baptism⁹ qui tñ erat ad receptionẽ leuior ꝑ oĩa bñdict⁹ deus. Ceteꝝ ad spũalem circũcisionẽ hãc ip̃am reducere cõuenit ⁊ imitari. Et hoc causa quĩtuplici. Primo vt ad eternã mortẽ euadam⁹. Dicit̃ eĩ Genes. xvij. Mascul⁹ cui⁹ p̃puciꝫ caro circũcisa non fuerit: delebit̃ aĩa illa de ꝓpl̃o suo. Qualẽ tñ circũcisionẽ potius exigat: ostẽdit Hiere. iiij. dicens. Circũcidimini dño ⁊ auferte p̃puciũ cordiuꝫ vr̃oꝝ. Nõ soluꝫ corpoꝝ abscidendo ab actib⁹ malis: sꝫ etiam affectib⁹. Sequit̃. Ne forte egrediat̃ vt ignis indignatio mea ⁊ succendatur. ⁊ non sit qui extinguat ꝓpter maliciaꝫ cogitationũ vr̃aꝝ. Quaꝫ terribilẽ indignationẽ oñdere volẽs Hieremias lamẽta prefert eiusdeꝫ. ix. Quis inquit dabit capiti meo aquã ⁊ oculis meis fontẽ lachrymarum. ⁊ plorabo die ac nocte ĩterfectos filie ꝓpl̃i mei Deĩde ꝓuocat sapiẽtes ad idẽ dicens. Sapiẽtes terre deducãt oculi vestri lachrymas. et palpebre vr̃e defluant aquis. Tercio mulieres dicẽs. Audite mulieres verbũ dñi: et docete filias vr̃as lamentũ. ⁊ vnaqueq; ꝓximã suã planctuꝫ qꝛ ascendit mors. Glo. pctõꝝ ꝑ fenestras scꝫ sensuũ exterioꝝ. Deĩde causaꝫ plãctus adiũgit in ꝑsona domini dicẽs. Visitabo sup omnẽ q̃ in circũcisum hꝫ p̃puciũ. Deinde specificat sup q̃s: dicẽs. Sup egyptũ: qđ interp̃tat̃ tenebre. i. super excecatos ⁊ obstinatos in malo. Secũdo sup iudam: qđ interp̃tat̃ glorificans. s. seip̃m. i. sup elatos ⁊ ambitiosos. Tercio sup filios Amon: qđ ĩterp̃tat̃ ꝓpl̃us murmurãs i. sup ĩuidiosus murmuratores detractores deo odibiles. Quarto sup Edom: qđ interp̃tatur terrena. i. super auaros quocunq; modo bona ꝯgregãtes iniuste. ꝯseruãtes impie. vel vtẽtes vitiose. Quinto sup Moab: qđ interp̃tat̃ ex patre. Nã ex patre mr̃is. s. Loth genit⁹ est. i. sup luxuriosos ⁊ carnalib⁹ deditos. Tandem super omnes qui attõsi sunt in coma. i. sup clericos symoniace viuẽtes aut al̃s vitiose. et claustrales habitãtes ĩ desto religiõis. q̃

ſez ꝓfessionē vita ꝓuersa negauerūt. Circūcidat igit vnusquisq; ꝓprauū actuz pariter ⁊ cogitatū vt euadat eternū tormētū.

Secūdo vt sacramētū digne sumamus etiā qō cunq;. Licet enī pecca ⁊ ī vera cōtritōe ⁊ ꝓposito ꝓfitendi dimittunt: dicē te ps. Diri ꝓfiteboz aduersum me iniusti. me. do. ⁊c. In ꝓceptōe tñ sacramētoz ꝓcedere debet ꝓfessio pura ⁊ integra. In cuius figura dicit Exod. xij. Nec est religio phase oīs alienigēa. i. excōunicat⁹ ⁊ abcisus ab eccl̄ia nō comedet ex eo. Sumike ⁊ aduena. Glo. Idez qui nup venit ad fidem nec adhuc firm⁹ est: qō est ꝓtra eos q̄ de enormib⁹ peccatis tarde cōfitētes sine penitētia ꝑuia statim cōmunicare volūt. Sequit. Nec mercēnarij. Glo. i. qui p lucris tpalib⁹ xp̄o fuiūt. Nec mix. dic enim doctoz sanct⁹ ba be. q. xix. arg. iij. in fine Q⁹ amoz mercēnari⁹ semp est mal⁹. q⁹ deum diligit ꝓpter bona tēporalia: qō fm se ꝓtrariat charitati. Ponit enīz tēporalia tanq; ꝓncipale signū dilectōis. ⁊ ideo q̄ ꝓsequ⁹ fuit⁹ ꝓpter tpalia fm se malus est. Quare dicit dñs q̄ filius nō manet ī dño in eternū. Sequit. Seru⁹ aūt emptici⁹ circūcidet. ⁊ sic comedet. i. qui se p̄ verā ꝓtritionē ⁊ plenā ꝓfessionē obligauit ad penitentiā vt redemptiōis xp̄i ꝑticeps esse mereat: hic circūcidet se diuina penitētia. ⁊ sic comedet. Sequit. Si vero tamē eoz. i. ꝑdictoz voluerit ī vīaz ire, olōiā. i. cultū religiōis. ⁊ facere phase dñi: circumcidet ꝑmo. Glo. i. deponat veter. hoīez cū actibus suis. ⁊ tūc rite celebrabit. eritq; sicut indigena. Nā eccl̄ia nullu⁹ peccatoz despicit ꝙuerti volentē. Sz ve mūdo vergēti in senio. q̄si ꝓrari iam comedētes ꝙueniuntur phase dñi vere circūcisi: sz ad diuinam ꝓtumeliā. ad damnatiōez ꝓpriā. aut ficte ꝓfitētes. aut ī bono ꝓposito languētes vl̄ ꝓtritōe deficiētes. aut iniusta possidētes. Pro ꝭ vt dic̄ Aplꝰ. Sūt inf̄ vos multi infirmi ⁊ imbecilles. ⁊ dormiūt multi. q⁹ vt dicit Aug⁹. Non malū est qō dar: sed bonū malo in iudiciū dar. Hec enī est vna causa cur tot tribulatōes crebrescūt in mūdo. Et he duo circūcisiōes sunt insipientiū: quoz potissima cura est fuare dominica ꝑcepta. q̄ vel penis territi: aut premio delectati. et xp̄i bñficijs ꝙuocati sese ꝓtinent a vitijs.

Tercio vt spūales nuptias ꝓpleam⁹. sicut inter xp̄m sponsaz et aīam deuotā q̄ celebrant in casta generatione virtutuz ⁊ ꝓfectu: nisi sit defect⁹ ex pte aīe. Ad qō inuitat nos ps. dicēs. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina ⁊c. Audi. s. promissiones sponsi ꝓgatas in sacra scr̄ptura q̄s oīa relinq̄ntib⁹ repromisit. Et vide. i. ꝓsidera in multis ꝑdecessoribus⁹ abundāti⁹ impleta etiā in vita p̄ncipi in q̄ multis eas amplexib⁹ spūalib⁹ ꝓsolat⁹ est. Et īclina aurē tuaz bñiliter ad obediendū. Et obliuiscere populū tuū q̄ztuz ad affectū inordinatū naturalē socialē ⁊ carnalē. Et domuz patris tui. i. cohabitatōez impioz ⁊ synagogam peccantiū q̄ dicitur dom⁹ p̄ris. i. diaboli. patris aīe peccatricis. Difficillimuz est enī cuz iniustis iuste viuere: teste Chrisost. sup Matth. Jn rez inquit natura sic est: vt q̄tiens bono mal⁹ ꝙungit nō ex bono mal⁹ melioraī: sed ex malo bon⁹ ꝓtaminatur. diuersitas enī rez nunq; potest bñe ꝓcordiam. ⁊ multos sollicitat societas nephāda: vt ptz in Salomone quorso p mulieres. Jdeo dicit Senec. in epla q̄dā. q⁹ omniū societatuz nulla p̄stantioz est: nulla firmioz q̄ cum viri boni moribus⁹ similes sunt familiaritate ꝙiuncti. Cuius causaz reddit ibidē: dicēs. quia nulla res magis inducit aīos honestos ⁊ in p̄uū inclinabiles reuocat ad rectū q̄ bonoz viroz ꝙuersatio. Paulatim enī descēdit in peccatores: ⁊ vim p̄cepti obtinet frequēter aspici: frequēter audiri. Obliuiscere ergo⁹ ⁊ ꝙupiscet rex decorē tuū eo dicēte. Delicie mee esse cum filijs hoīm. Deniq; subinfert causam potissimā hoz: dicēs. Quoniā ipe est non solum spōsus p̄ inexp̄ssibilē dilectōis exhibitōem: sz ⁊ dñs de⁹ tu⁹ ⁊ creator vniuersoz qui te dignatur amplecti et ī sponsam sibi assumere. Unde. ⁊ adorabūt eum scilicz ois̄es gentes vt cognoscas ei⁹ eminentiā. Hec autē felicissima [illegible]nctio pulchre figurata est Deut. xx[illegible]icit q⁹ si mulierem pulchrā victis inimicis p bellū

Inc. 294

captam voluerit qui eã cepit hꝛe vxoꝛem introducet eaz in domũ suaz que radet ce sariam. circũcidet vngues. deponet vestẽ in qua capta est. ⁊ flebit pẽm ⁊ mẽez vno mense. et sic eã recipiet in vxoꝛẽ. ❡ Julier hec est aĩa pulchra q̃ tũ ad sua naturalia. qz imagine dei insignita. quam victis de monib⁹ in bello passiõis xp̃s cepit. ⁊ ad ꝟ vticz vt eã spõsaz assumeret: inducẽs eã in domũ suã. i. in sanctã eccl̃iam. non solũ f de: sed ⁊ dilectõe qua particeps fiat om nium timentiũ deũ in gratia diuĩa ꝓstitu ta. Sed ad hoc aĩe laborãdũ est si dilecta sponsa voluerit ĩuenꝛi q̃ radat crines. i. abn̄ciat tempalia non soluz effectu: sz etiã affectu. Et si ꝓditõe status habere co gatur. sit tñ tanq̃z non habẽs: vt nuda nu dũ Jesuz amplecti valeat. Debinc circũ cidet ⁊ vngues. i. sozdes cogitationũ. af fectionũ. ⁊ opeꝝ. Illud enĩ ab vnguibus circũcidit vbi sozdes colligunt. Hec autẽ circũcisio fiet frequẽtia ꝓfessionũ ⁊ depu tatio affectuũ. Deponat ⁊ vestez veteris ꝙuersatõis. Flebit patrẽ. i. rationẽ. ⁊ ma trem. i. sensualitatẽ: eo q̃ tam turpiter er rauerũt in mozt̃e spũalem ipa alliciente ⁊ ea ꝓsentiente. Et hec est circũcisio ꝓficien tium: p̃ztim eoꝝ qui in religiõe se vouent dño. Quarto vt vite ꝓfectionẽ attĩga mus. quã sez ꝓsequimur oñimoda volun tatis. et affectus conformitate: vt sic fiat ꝓiunctio aĩe deuote cũ deo non solũ nupti alis vt iam dictũ est. cuĩ⁹ amplex⁹ sese mul tis impfectõib⁹ refrigerat: licet nõ omni no auferanẽ. sed etiã amoꝛis ⁊ volũtatis ad eo q̃ hmõi p̃cõtinuã mortificatiõez af fectuũ. ⁊ intensaz charitatez q̃si naturali motu moueat ad amplexũ eoꝝ q̃ spõso po tissime placere dinoscũtur paratissimi ⁊ ĩ carcerẽ ⁊ in mozt̃ez ire. ❡ vere beata aĩa sic deo ꝓiuncta. sic a pegrinis affectib⁹ cir cũcisa q̃ nihil eã afficit nisi dilect⁹. De q̃ circũcisione dic̃ ❡ Joyses Deut. xxx Cir cũcidet dñs coꝛ tuũ vt diligas dñm deuz tuũ in toto coꝛde tuo ⁊ ĩ tota aĩa tua. Hu iusmodi [illegible]m vocat dñs ĩ Cantic. vj. nõ solũ spõsam: sed ⁊ vnicã dicens. Una est colũba mea. Unde q̃druplicẽ ibi saluãdo rum ponit differentiã: dicens. Sexagĩta sunt regine ⁊c. inter quas adolestule qua rum nõ est numer⁹ tenẽt infimũ gradum. Quo noĩe ĩtelligunt teneres ⁊ molles ĩ ꝙuersatõe languẽtes circa minima: quib⁹ sufficit si mozt̃alia vitẽt. Et hoꝛ nõ est nu merus. qz fere cũcti penitẽtes languẽt cir ca statũ infimũ. Secũdo loco ponunt ꝓcu bine. q̃. s. licet renũciant implicatiõib⁹ ter renis vt ĩtẽrius diuinis inhereãt in ab stractõe viuẽtes deuoti ĩ exercicijs. relin quũtur tñ ꝓprie volũtati in bonis tẽporа libus ⁊c. Quoꝝ occasiõe plerũq̃z saltẽ na turalib⁹ affectib⁹ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ aut ceteris deoꝛdinatiõib⁹ ⁊ leuitatib⁹: licz ve nialib⁹ misceãtur que sunt velut adulterã tes amoꝛez diuinũ affectib⁹ hũanis. sic q̃ amoꝛ diuin⁹ debilioꝛ reddit ⁊ rarioꝛ deuo tio. Et he bñ dicunt ꝓcubine. qz licz ad cõ cubitũ regis admittunt aliq̃n q̃stu diuine dulcedinis amplexate. citius tñ repellun tur: minusq̃z familiares se apud regẽ repe riunt semp timide de repulsa. nec vnq̃z se cure. Et vt dicit glo. super hunc locũ non recipiũt diadema regni sicut regine. qz. s. ad illã excellentiã p̃mioꝝ non admittunt. Tercio loco ponunt regine. que. s. deo cõ secrate sunt in religiõe vel interioꝛi volũ tate in qua deo ꝓiunguntẽ mrimonio spũa li etiã vniformitate q̃daz aĩoꝝ pro posse retrahẽtes animũ a pegrinis affectib⁹: a voluptate: a terrenis possessiõib⁹ et impli catõibus: quib⁹ amarescit societas oñis ⁊ leuitas. dulcescit solitudo. arridet aspe ritas. ⁊ in cruce penitentie reclinari cum spõso leranẽ cum p̃s. dicẽte. Letati sum⁹ ꝙ dieb⁹ quibus nos hũiliasti. De nimi ruz censenẽ noĩe reginaꝝ ꝓpter excellentiã fu turi p̃mij quo diadema suscipiũt regni: ⁊ ĩ p̃senti crebrius admittunẽ ad regis cubicu lum. dulcius lentiũt diuĩe dulcedinis am plexuz. morãtur diutius. repellũtur mitiꝰ. reuocãtur citius. Quarto denicz lo co summũ graduz tenet illa de qua dicit. Una est colũba mea. Glo. quia oñib⁹ vir tutibus ⁊ carismatib⁹ perficit. et hoc qui dem beate v̄gini reoꝛ ascribendũ. Quĩ to spũaliter circumcidamur vt ad celeste

regnū ꝓueniamus. ⁊ hec erit finalis circū
cisio ab omni. ſ. miſeria corꝓis: ab oī fedi
tate ſceleris. O felix ⁊ vere felix qui circū
cisionez hanc ſollicite ꝓuenire ſatagit di
gna penitētia quersatōe ſollicita. qz nihil
relinquet incircūcisuz. nec quidē momen
tum tpis aut inepte cogitatiōis ⁊c. Et h
circūcisio figurata est Josue. v. vbi post
transitum iordanis. i. mortis: ꝑcepit dñs
Josue dicens. Fac tibi cultros lapideos
Glo. qz in petra qui christus est purgant.
Et circūcide secūdo filios israhel. Et cir
cumcidit eos in galgala: qō interꝑtat re
uelatio. Manserūtqz ibi donec sanarent.
qz in iudicio quo cuncta reuelant: circūci
dentur manētes ī loco purgatorij donec
omnino sanent et in gloriā introducātur.
Qō ꝓcedat ⁊c.

In epyphania domini. Sermo primus.

Tenimus cuz mune
ribus adorare euz. Matth. ij. Sic
dicit Bern. in sermōe. In opib⁹
dñi min⁹ capaces aīos exterioꝝ ꝓsideratō
pascit. et qui magis exercitatos hñt sen
sus solidioꝝ int⁹ cibū inuenīt. ⁊ suauioꝝ
tanqz adipē medullāqz frumēti. Sunt enī
⁊ exterioꝝ specie delectabilia et interioꝝ
virtute mlto delectabiliora. quēadmodū
ipe quidē exteri⁹ speciosus erat forma ꝓ
filijs hoīm. interi⁹ autē tanqz cādor lucis
eterne: ⁊ speculū sine macula. Speciosus
inqz ꝓ milib⁹ angelor. Cuz igitur festiui
tas hec epyphania. i. apparitio dñi dicit:
in qua. ſ. gentib⁹ manifestari voluit. meri
to iam audiendū est angelicis spiritib⁹ in
leticia magna nos adhortātib⁹ vbis spō
se: dicētis. Cant. iij. Egredimī filie syon
⁊ vi. re. sa. Quēadmoduz ⁊ pastorib⁹ ait
ā gel⁹. Annūcio vobis gaudiū magnū ⁊c.
Bern. Vobis dicūm⁹ filie syon aīe secula
res delicate debiles filie ⁊ non filij: in qui
bus nihil fortitudinis: nihil virilis est ani
mi. egredimī de sensu carnis ad ītellectuz
mentis. de seruitute carnalis ꝺcupiscētie
ad libertatē spiritualis intelligētie. ⁊ vi
dete regē Salomonē. i. pacificū. qz in car
ne apparuit benignitas hoc est ī diadema
te ⁊c. vt. ſ. videas opa ei⁹ vniuersa: et ex
paneſcas ineffabilē charitatez quā nobis
deus maiestatis exhibuit. inexꝑssibilē hu
militatem quā suscepit. superfluentē beni
gnitatē qua nobis ꝑ xpi hūanitatez appa
ruit: qua. ſ. ⁊ magos hos attraxit. int⁹ in
struxit ⁊ duxit foris. suscepit clemēti⁹. cō
solat⁹ est dulci⁹: quoꝝ sunt verba ꝓposita
Venim⁹ cū muneribus ⁊c. Cum dicit Bern.
in ſmone. Maxime in ꝓcipuis solēnitati
bus magis circa ea q̄ solēnitatis sunt īmo
randum: videt vt piter ⁊ erudiat aīm⁹ ⁊
excitet affect⁹. Hinc a septē hi tres re
ges ꝓmendātur in historia euangelica. in
quib⁹ eos imitari debet deuotio christia
na. Maxime ꝓmendātur a ꝓrogatiua sa
piētie pleniorꝝ. qua xp̄m natum in sidere
cognouerunt quē iudei a lege ⁊ ꝓphetis edo
cti cognoscere ꝓtēpserūt. Dñ ſm ps erāt
reges. ſm euāgeliū vo magi. i. sapiētes et
philosophi. Et vtrūqz vez fuit. qz sicut di
cit Lactā⁹. Antiquit⁹ reges philosabant
ur ⁊ phi regnabāt. Dñ sicut tūc mūdus
sapiētia: sic iam potētia ne dicā crudelita
te regit ꝓpter maliciā hoīm. Cognouerūt
igitur christuz in stella. Nec mir. mirabi
lis enī erat ⁊ ab alijs in multis differebat
Nam ſm opinionē Chriſo. ꝓtendebat for
maz pueri puuli super quē erat ſimilitudo
crucis. ⁊ allocuta est magos vt irent ī terz
ram israhel. Unde posita nō in firmamē
to: sed ethere ꝓcedebat eos lucēs tam die
qz nocte: q̄ nec solis splēdore potuit obfu
scari. Et qō mirabili⁹ est cum euntib⁹ ibat
⁊ cum stātibus stabat: cuz hospitātib⁹ ho
spitabat. semꝑ recto meatu ꝓcedens ver
sus iherm. Ad quam ciuitatē eis propin
quantib⁹ stella se subtraxit: vt eis occasio
nem daret intrādi iherosolimā ⁊ grāz in
carnatiōis diuulgādi: ⁊ ꝓphetaꝝ vatici
nia requirēdi. Hec aūt stella ꝓuia rutilās
in nobis fides est. qua. ſ. illumīamur ad co
gnitionē veri dei. Hec est enī vera sapien
tia: sine qua fatuus reputat ⁊ bestijs simi
lis vniuersus mūdus. Unde anta cōstā
tia stellā, fidei sequi debet xpianus vt pri
us ei auferatur vita qz fides: vt habeat in

decretis. Nec licet eũ tacere de fide interrogatũ. qꝛ si taceret ex timore christuꝫ negaret: vt ibi dicit̃. xj. q. iij. c. non solũ. vbi dicit̃ ꝙ ille christũ negat qui cũ sit christianus se nõ dicit esse xp̃ianuꝫ. Secundo a feruore sollicite inq̃sitiõis. Nã sig̃ viso aggressuꝫ nõ ꝓtraxerẽt: sꝫ sine mora ad regẽ natũ ꝓperauerũt. Dic̃ enĩ Hiero. eos vectos fuisse dromedarijs: q̃ sunt animalia minora quidez camelis: sed velociora. Nec enim eos retraxit labor itineris. nec inclemẽtia aeris. nec expensarũ sumptuositas aut terraꝝ ꝑiculositas. qꝛ amãtibus nihil erat difficile. Credo nãq̃ ꝙ non deerant eis interiora carismata leuiatiua laboris. Et hec quidem tria possum⁹ assi-
b gnare. Primũ est virtus quidẽ impellens scꝫ diuĩa gr̃a que mouet hoĩem ad bonũ: cui⁹ instinct⁹ facit opera incipe. Sed ve q̃ multi suffocãt hũc mellifluũ instinctũ: procrastinãt executionez: dicẽte tamẽ Eccl̃i. v. Ne tardas conuerti ad dñm: ⁊ ne differas de die in diem. Vnde dñs non ꝑmisit quẽdam sepelire patrẽ suũ dicens. Dimitte mortuos sepelire mor. suos ⁊c̃. Hi ergo licet habeãt splendorẽ stelle. i. fidẽ. nõ tamen calorẽ gr̃e. Quos ad Lucilluꝫ scribens Sene. rep̃hendit dicens. Meli⁹ probas honesta quã sequeris. Vides vbi posita sit felicitas: sed ad illã ꝑuenire nõ audes. quid te impediat dicaꝫ. Magna hec estimas q̃ relictur⁹ es. ⁊ putas te in sordida ⁊ obscura casurũ. Secundũ est virt⁹ quedã ferens. s. gratia diuĩa dulcorãs affectum q̃ in ꝓgressu laboris degustare facit quoniã suauis est dñs. qui gust⁹ minuit põdus laboris. Sicut enĩ vinuꝫ gustatum cursorẽ portat ⁊ in via cantare facit sic ille gustus vires sp̃uales reficiens confortat ⁊ cantare facit in via dñi: quoniaꝫ magna est gloria dñi. Et si queris cur vinum hoc nõ habes. Rñdeo qꝛ ꝟm Berñ. delicata est diuina ꝯsolatio: nec datur admittentibus alienã. Gustauit tñ qui dicebat. Quaꝫ magna multi. dul. t. dñe. Naꝫ hec ꝯsolatio tam efficax est ꝙ merito sufficeret ad abundãs premiũ totius penitentie. Terciũ est virtus quedã trahẽs: cõsideratio scꝫ optati finis. Nam ꝟm Grego. ꝯsideratio premij minuit vim flagelli. Tercio ꝯmendãtur a vigore cõstantis interrogatõis qua regẽ ⁊ iherl̃m ꝯturbauerunt: dicẽtes. Vbi est qui natus est rex iudeoꝝ. Vbi dicit expositor. Nõ interrogant: sed insultãt negligẽtes. arguũt ꝯtumaces ꝟuos qui dño occurrisse nõ curãt. in quo ostendebãt audaciã ꝯfessiõis. Vnde dicit Chrisoꝟ. Nunquid nesciebãt ꝙ ĩ iherl̃m regnabat Herodes? nũquid nõ intelligebãt iusticiã regis. quia quicũq̃ viuente rege aliuꝫ regem ꝓnunciat quasi inimicus tyrãni punit̃ in sanguine. Sed duꝫ desiderabãt regem futurũ: non timebant regem p̃sentẽ. O beati magi qui ante conspectũ crudelissimi regis priusq̃ christuꝫ agnoscerẽt: christi facti sunt cõfessores. Nos fratres respicit hec ꝑabola qui diligenter interrogare debem⁹ de puero hoc vbi naꝫ sit qui natus est.. ⁊ ne nos excuset ignorãtia. Ecce latet in sordidis pãniculis pauꝑtatis vt diffidas desiderijs terrenoꝝ aliqñ ad eũ te ꝑuentuꝝ. Iacet inq̃ super dura stramenta. nec ꝑellium audio mentionem aut de plumosis puluinaribus. nec de cellis pigmẽtarijs et odoriferis: sed sordido stabulo ꝯtẽtus dies infantiles deducit. O deliciose. o luxuriose miles qua fronte ad hũc regem adorandũ ꝑuenies. iam testãte Hieremia. Qui vescebant̃ voluptuose interierũt in vijs. Deniq̃ humili p̃sepio brutoꝝ reclinat⁹ accessum suꝑboꝝ detestabit̃. Quarto a dulcore sp̃ualis ꝯgratulationis. quia videntes stellam quã ꝑdiderãt gauisi sunt gaudio magno valde: licet certitudinez de loco natiuitatis eius acceꝑant. Sic fratres licet lumen fidei recepim⁹ quasi stellã primam. Precipue tamẽ ꝓpter tria gaudere debem⁹. Primo ꝓ infusiõe gratie gratumfaciẽtis. qua liberamur ab inimici potestate ⁊ filij dei ꝯstituimur. alioq̃n fides nihil ꝓdest. Secũdo ꝟo gaudio magno in puritate ꝯscientie. qua securitatẽ accepimus a spiritu sancto ꝙ filij dei sum⁹. Dicitur eniꝫ Prouer. v. ꝙ secura mens quasi iuge ꝯuiuiuꝫ. Tercio valde de ꝓmissiõe

glorie. qꝛ si filij ⁊ heredes: Quinto cõmẽdant̃ a deuotõe hũilis adoratõis. Nã intrãtes diuersoriũ vile ⁊ sordidũ viri famosi: vt dicit Berñ. Non illis sordet stabulũ. nõ offendunt̃ pãnis: non scãdalizãtur infantia lactãtis. ꝓcidũt venerant̃ vt regẽ. adorãt vt deũ. qꝛ ꝓfecto q̃ illos adduxit ip̃e ⁊ instruxit. Antiquit⁹ enĩ honor magn⁹ erat hũiliari coram magno deo: sic̃ Dauid nud⁹ saltauit coram archa dñi. flectebat Daniel genua ter ĩ die regijs negocijs implicat⁹. Bartholomeus aũt cẽties diuinis ꝯsociat⁹. Jacobus ꝟo frater dñi ex ꝯtinua genuflexiõe q̃si tallũ cameloꝝ obduxerat genibus suis ꝑiter ⁊ fronti: vt dicit Chriso. in omelia q̃dam. Naꝫ exemplo Dñico etiã in faciẽ suam oratur⁹ ꝓcidit. Tu igit̃ o ingrate xp̃iane cur non saltem semel in die adoras dñm tuũ: missam deuote audiẽdo ⁊ gr̃as agẽdo sanguini redimẽti. Si dãnũ tp̃ale causaris inspice reges sumptu magno ꝓperãtes. aut forte distantiã ecclesie. sed magis distabat ab eunucho Candacis regine: qui ab ethiopia venit adorare ĩ iherl̃m Act̃. viij. Si mihi rñdes qꝛ sanctã eccl̃iam visito Quid igitur agis o ingrate xp̃iane sup̃be: cũ in nomine Jesu flectit̃ om̃e genu celestiũ terrestri. et infer. Et tu stas in eccl̃ia sic̃ querc⁹ basan: adoratur⁹ deũ tuũ. Dix em̃ vno genu te curuas ⁊ ad p̃ntiaꝫ eius sacramẽtalem. sed causam agnosco. Nondũ enĩ tibi reuelatũ est nomẽ istud: necdũ in eo salutẽ attigisti. Vnde timendũ valde ne tibi reueletur nõ in vnctõe misericordie: sed ĩ vltionẽ iusticie. Sterne te igit̃ dũ tẽpus est miserẽdi. pedes ãplectere dñicos. lachrymis riga. p̃cib⁹ insta. Non enĩ locus est vilis. lachryma nõ vtilis nec oratio ꝯtẽptibilis: quib⁹ felix Magdalena peccata deposuit ⁊ induit sanctitatẽ. Sexto a valore triplicis oblatõis. Non enĩ casu: sed instructi spũ sancto singl̃i tria munera obtulerũt. s. aurũ thus ⁊ mirrã. ꝓfitẽtes euꝫ in auro regẽ esse q̃b⁹ ꝯpetit auꝝ in tributũ In thure ꝟo deũ veꝝ: licet velatũ infantilib⁹ mẽbris: q̃ nihil mirabili⁹. In mirra denicꝫ ꝓfitent̃ hoĩem esse mortalẽ. Vide nũc q̃ꝫ lĩceos ocl̃os hẽbãt. Dñ satꝫ admirãs Berñ. ait. Quid facitꝫ o magi q̃d facitis. lactantẽ pueꝝ adoratis ĩ vili tugurio in vilib⁹ pãnis. ergo ne de⁹ est iste? De⁹ certe in templo sancto suo. deus ĩ celo sedes eius: et vos euꝫ q̃ritis in vili stabulo ĩ matris gremio? Quid facitis qd̃ ⁊ auꝝ offertis. ergo rex est iste? Et vbi aula regia. vbi thron⁹. vbi curie regalis frequẽtia? Nunquid aula est stabulũ. thron⁹ p̃sepiũ. curie regal̃ frequẽtia Joseph ⁊ Maria? Quõ ita insipiẽtes facti sunt viri sapiẽtes vt fierent sapientes. Et nos fratres imitãtes eoꝝ exempla ꝓcidẽtes nõ solũ ꝑuulũ adoremus: sed et munera offeram⁹ eo iubẽte: non apparebis in ꝯspectu dei tui vacuus. Offeram⁹ inq̃ꝫ auꝝ tanq̃ꝫ regi iusticie terrena bona si iniusta sunt iuste restituẽdo. si iusta pie distribuẽdo: cognoscentes nos reꝝ dispẽsatores non dñs. Offeram⁹ inq̃ꝫ thus deuotiõis in feruore charitatis deo toti⁹ dilectiõis: vt spũs potissime dño famulet̃ qui fecit illũ. Denicꝫ mirrã corp̃alis mortificatõis offeram⁹ christo pro nobis passo ⁊ mortuo. Qui non tollit inquit crucẽ suaꝫ ⁊ sequit̃ me: non est me dignus Septimo a rigore callide reuersionis. Nam per aliã viaꝫ licet laboriosiorem reuersi sunt in regionẽ suam: nolẽtes ad Herodẽ redire licet rogati: eo q̃ꝫ cognoscerẽt eius crudelẽ astuciã ad perdendũ pueru[illegible] Et hic finis salutꝫ nr̃e: vt diabolicas astutias sentiẽtes ꝑ recidiuatõeꝫ redire caueamus postq̃ꝫ xp̃m q̃rere cepim⁹ Geñ. xix. dicit̃ Loth. Saluã aĩam tuã ⁊ noli respicere post tergũ. Vide infra si placet.

Sermo secũdus de eodẽ festo.

Vbi offerẽt reges munera p̃s. Cũ hũana natura ex ingenita nobilitate ad altiora sp̃ aspiret ad excitandũ humanũ affectuꝫ ĩ sequelã reguꝫ istoꝝ ꝯsequẽduꝫ ꝓponit regium honorẽ mater ecclesia ꝑarduũ. s. laborem in oblatione cõdigna summo regi presentanda. Cum eniꝫ dicit sapiens Eccl̃i. xxxiiij. q̃ dona iniquoꝝ non ꝓbat altissimus. summe nobis obseruandũ est vt mu-

nera q̃ dño sedulis obseq̃ijs offerim⁹ gra-
a ta deo. Nobis autez vtilia reddantur vt
sic digne noĩe regio nobilitemur. q̃a deo
seruire regnare est. Unde p̃mo respicit rex
iste ꝯscientie qualitatẽ q̃tum ad opantẽ.
qꝛ si pura tũc grata ⁊ accepta ⁊ digna no
mine regis. Secũdo respicit intentõis di
rectiõem. qꝛ si recta ⁊ iusta: tũc sancta et
deo digna. si feda tũc ingrata ⁊ boni ope-
ris infectiua. Tercio respicit op⁹ si bonuz
sit nec scandalosum. qꝛ tunc meritorium.
Quãtuz ad p̃mũ respexit dñs ad Abel
⁊ ad munera eius. ad Cayn autẽ ⁊ ad mu
nera eius nõ respexit Gen̄. ij. Quãtuz ad
secundũ recepit dñs penitẽtiã Dauid: di
centis Peccaui. ij. Reg̃. xij. Penitentiã
autẽ Saul nõ recepit. j. Reg̃. xv. qꝛ magꝫ
ad declinandũ ꝯfusionẽ ait peccaui ⁊c̃. vi
de. Q̃ntum ad terciũ dicit sanct⁹ Tho. su
per. ij. sn̄iaꝝ. dis. xl. ꝙ licet malicia volun
tatis sufficit ad hoc ꝙ act⁹ malus esse di-
catur. qꝛ qd̃ malo fine agit̃ malũ est. nõ ta
men bonitas volũtatis intẽdẽtis sufficit
ad bonitatẽ actus. qꝛ actus põt de se esse
malus q̃ nullo modo potest bñ fieri. vt fu-
rari ad dandũ elemosynã. Sic igit̃ re-
ges nos spũales esse oportet: et magos. i.
sapiẽtes in ꝑhos in officio nos debite re-
gendi ⁊ errata corrigẽdi. vt ⁊ nobis ꝯue
niat thema p̃scriptum. Tibi offerent ⁊c̃.
erito mater ecclesia p̃sentẽ festiuitatẽ
singulari leticia ꝯplectit̃: in qua taz copio
sis benedictõibus grata magoꝝ oblatõe
p̃uenit̃. Dispensat̃ eniz eccl̃ia gentiũ in fi
de christi spõsa q̃ diutius p̃seuerabat pri⁹
diaboli p̃stituta. Videam⁹ nunc mago
rum oblatõez q̃grata fuerit ⁊ fructuosa.
Operis enĩ boni nobilitas ⁊ fertilitas ex
b q̃ uor causis resultat. Primo ex puri-
tate cause efficiẽtis. qꝛ quãto efficiẽs pu-
riorẽ hz ꝯscientiã: tanto opa q̃ ab eo efflu
unt sunt maiora. Plus enim buccella pa-
nis de pura ꝯscientia oblata p̃derit q̃ de
peccatoꝝ ꝯscientia mun⁹ magnuz. Unde
Leuit̃. ij. Om̃is oblatio q̃ offert̃ dño abs-
q̃ fermẽto erit. Et p̃ eo dicunt̃ reges a re
gẽdo ⁊c̃. Secũdo difficultate cause ma
terialis. Ceteris enĩ parib⁹ q̃to difficili⁹
est qd̃ agimus vel patimur: tanto opus est
nobilius. ac p̃ eo veniũt ab oriẽte labori
osis sumptib⁹. Tercio charitate cause
formalis. Naz quãto opator est charita-
te ardẽtior: tãto opus qd̃ agit̃ est nobili-
us. Dñ Leui. ij. p̃cepit dñs. Si offers mu
nus p̃miciaꝝ dño: ꝯbures ea igne. s. chari
tatis. Cui⁹ nimiꝝ feruor apparuit in ꝯstã
ti regũ inquisitõe Ubi est qui nat⁹ est ⁊c̃.
Quarto dignitate cause finalis. Finis
enĩ erat magnus dñs. non fauor ꝓpl̃i. non
timor supplicij. nõ amor p̃mij: sz charitas
dei. Et ideo suppliciter adorantes mune-
ra p̃ciosa obtulerũt. s. auꝝ: thus: ⁊ mirrã.
Quilibet enĩ eoꝝ obtulit hec tria ĩ signi-
ficatõe mistica. Nam auꝝ p̃cipuũ est ĩ me
tallis. thus in sacrificijs. mirra in sepultu
ris. In his igit̃ trib⁹ regib⁹ in eccl̃ia mili
tante tres signant̃ regũ differẽtie qui do-
mino suis modulis offerunt sedule mune-
ra mistica per hec tria ꝯueniẽter signata.
Nam p̃mi. s. incipiẽtes regnare sup̃ se pos
sident regnũ in timore. Secũdi vo ampli
ant in feruore. s. p̃ficiẽtes. Et tercij. s. p̃fe-
cti regnãt in pace ⁊ trãquillitate. Per
primũ autẽ reges incipiẽtes signant̃ q̃ re
gnũ suũ. s. corpus ⁊ aĩam: affect⁹: cogita-
tus: ⁊ opa possident in timore. Et inde q̃
sapiens est hic rex. Initiũ eniz sapiẽtie ti
mor dñi. Nec miꝝ p̃mo. qꝛ remouet malũ
Eccl̃i. j. Timor dñi expellit peccatũ. Hic
enĩ prim⁹ eius effect⁹. Secundo meret̃
bonũ. Gern̄. super Cant̃. s̃mone. xxij. In
veritate didici nil eque efficax esse ad gra
tiam p̃merendã retinendã ⁊ recup̃andã.
quã si omni tp̃e ĩueniaris corã deo non al
tum sape: sed deũ timere. Hi ergo signant̃
per Josiã. de quo habet̃. iiij. Reg̃. xxij. ⁊
ij. Paralip. xxiiij. ꝙ ãno octauo regni sui
cũ adhuc puer esset cepit q̃rere domũ pa-
tris sui Dauid. ⁊ cũ esset ĩuent⁹ liber legꝫ
legebatur corã eo. Audiens rex quia trãs
gressi sunt patres eius ⁊ filij israhel man
data legis: p̃ dolore scidit vestimenta sua
admirans ꝙ vindicte ibi posite necdũ es
sent illate. Dñ in timore ⁊ fletu iussit ꝯsu
lere dñm. Cui dñs respõdens cõminatio-
nes affuturas: ait subdens. Pro eo ꝙ au

disti verba legis ⁊ perterritꝰ est cor tuuz ⁊ hūiliatus es corā dño: ⁊ scindens vestimenta fleuisti coram me: audiui te, ⁊ colligā te in pace ne videāt oculi tui mala hec. Vnde pcussit rex fedꝰ vt ambularet post dominū: faciens cunctū israbel seruire domino cūctis diebus vite eius, ⁊ pminuēs excelsa: lucos: simulachra: delens aruspices ⁊c. Vnde similis ei non erat ante euz rex vel post qui reuerteret ad dominuz in toto corde suo. Sic in timore regens se verebatur cuz Job omnia opera sua sedulis suspirijs ⁊ pfessionibus querēs faciem domini semp. Et hic quidem offert tria munera domino, s. auruz, i. tempalia in elemosinis: iuxta consiliū Thobie. Si inquit tibi multū fuerit abundāter tribue, si autez parū ⁊ hoc pm impartiri stude. Quia nimirū est munus maxime gratificās hominem deo, dicit enim sanctꝰ Tho. super. iiij. sentētiaz. dis. xv. super illud verbuz Ambrosij dicentis q pietatē sequens si lubrica carnis patitur. Vapulabit quidē: sz non peribit, quia hoc intelligitur de lubrico mortali. Q⁹ autem dicit non pibit non est sm necessitatem intelligendū: sed scōm quādam dispositōem, quia per hoc q operibus pietatis vacat ī mortali existens disponit se ad gratiam q̄ non facile pmittatur ire in perditōem. Secundo thus offert oratiōis qua spiritus excitat in penitentia, ⁊ loquor de oratōe vocali, quia licet multis euaginatōibus perficitur si fuerit intentio recta et cōscientia pura etiā pro satisfactiōe a domīo recipitur. Si tamen extrauagatio fuerit volūtaria vel viciosa penam merebit ⁊ reprobatōem. Et q⁹ vt dicit Chrisoſ. Solam oratōnem quasi spirituale tributuz offert anima deo de suis viscerib⁹, ideo cum summa diligētia et puritate offerēda est in timore ⁊ reuerentia. Tercio mirraz offert abstinētie corporalis: qua cōseruat ne defluat in putredinem vitioz. Cum enim exercitatur corpus exercicijs austeritatis, ieiunijs, vigilijs, cilicijs, et laboribus minus spiritum retrahit a contemplatōnibus: et seipsam cohibet a petulantijs. Apostol⁹, Castigo corpus meum: ⁊ in seruitutem redigo. Vnde prima die qua posuit in corde suo vt se affligeret daniel: accepta erat oblatio ei⁹ Eiusdez, ca. x. Per secunduz xo regez proficientes signatur, qui scilicet in feruore spiritus dilatant regnum suuz per profectum charitatis. Sinuz enim aperit desideriozum celestium: quāto magis terrena desideria reprimit. Sed quo modo regnum suum dilatat scire velim, pfecto debellando ⁊ subijciendo sibi rebelles ⁊ inimicos in circuitu eius. Incipiētes enim licet turbam peccatoz mortalium sibi subiecisse videtur super eam potestatiue dominātes, restant tamen multi veniales affectus rebelles vtiq̄ necduz plene extricati: quibus dicitur. Velis nolis regnabit ī te iebuzeus. Ad hos igitur debellandos artem spiritualis profectus conscendere necesse est vt dilatetur in diuina charitate: qō actum erat prius in vitiosa dilectione. Et hi quidez regnum suum ampliātes in feruore per regem Dauid signātur qui feruore mentis cūctis diebus bella cōstituit contra inimicos suos quousq̄ subijceret vniuersos. Vnz vt dicitur. ij. Reg. v. Constitutus in regem super israbel expugnabit pmo Jebuzeum ⁊ euicit expellens de arce in iheruſalez, debinc philistheos qui vniuersi conscēderant contra Dauid. Tandem percussit aliquos inimicos in circuitu: ⁊ fecit sibi tributarios. Seruauit enim dominus Dauid in omnibus ad quecunq̄ profectus est. Cunq̄ dedisset ei domin⁹ requiem ab vniuersis inimicis excogitauit edificare domuz domīo, Et ait domin⁹. Multuz sanguinē effudisti, ⁊ plurima bella bellasti: nō poterꝭ edificare domuz nomini meo, sed filius tuus quē ab oībus quiescere faciam: ipse edificabit domuz nomini meo, ⁊ ipse erit mihi in filium ⁊ ego ero ei in pēz, firmabo q̄ soliū ei⁹ in eternū. Nihilomin⁹ tñ reduxit archā Dauid in domū suam cum hūilitate et leticia magna diuinū cultū amplians. Cōstituit enim. xxiiij summos sacerdotes qui per vices mīstrarēt de sabbato in sabbatū, ordinans et cantores: ac ludentes in diuersis

ac varijs organoꝝ generibus. Naz ꝛ Dauid ludebat in psalterio decacordo corazdño psalmos: decantãs in dulcedine spiritus. Dauid est quisꝙ fidelis ad ꝓfectuz aspiraus. qui primo deuincet Jebuzeum habitantẽ in medio iherusalẽ. ſ. carnalem affectum. Debinc philisteos .i. demones. Interꝑtatur enĩ duplex ruina ꝛc̃. Et hic quidem domũ domĩo edificare necduz potest. quia nullus ad veram contemplationis quietez deducit̃ q̃diu in bello ispirituali exercitat̃. Et si quãdo degustare ꝓtingat fateor. quia felix hora sz parua mora ꝛc̃. Hic igitur rex offerre satagit tria munera ꝑciosa. Primũ est aureuz cõtemptus terrenoꝝ. Nemo nãꝙ ꝑciosius aurum offert q̃ qui ꝓtẽnit vniuersa ꝓ christi amore. Dõ expiri volens beatus Petr⁹. Ecce inquit nos reliquim⁹ omnia ꝛc̃. Et responsuz audire meruit. Sedebitis sup̃ sedes. xij. ꝛc̃. O q̃m magna dignitas vili ꝑcio compata. Secundũ est thus sanctarum meditationuz. Nam meditatio dicit̃ quãdo mens licet cuz difficultate ꝛ luctatione ad celestia ꝛ spũalia cogitãda sustollitur: vt ardor deuotiõis exꝑmat̃. ps. De meditatõs mea exardescet ignis. Tercium est mirra cõtritõis peccatoꝝ. Mirra inq̃ꝙ ꝓbatissima cum in eoꝝ ꝓsideratiõe vel recordatõe sic mens amarescat: vt sensualitas iam fundit⁹ mortificata titillationibus ꝛ affectib⁹ suis non alliciat. Jul⁹ nãꝙ sentiũt in peccatoꝝ recordatõe sepotius oblectatõe q̃ contrtõe ꝑueniri ꝙ est signuz mali deputati affectus. Per terciũ autem regez ꝓfecti denotãtur: qui ꝓfecte subactis iam hostib⁹ regnãt in trãquillitate cordis ꝛ securitate mentis: qui reuera dicere possunt regnũ meuz non est de hoc mundo. Et hi bene signãtur ꝑ Salomonẽ filiuz Dauid: quez quiescere fecit domin⁹ ab oĩbus inimicis firmãs regnũ suũ eo ꝙ domin⁹ erat ei in patrem: et ipse erat domĩo in filiuz. Sed aduerte ꝙ Salomon esse non meruit qui Dauid in patrẽ non meruerit. Oportet enĩ euz hostes spirituales primo fideliter deuincere qui vitam ad ꝓtemplatiõis quietem dulcissimã ducendo sic voluerit ꝑseuerare. ad qd̃ suspiraus Dauid. Quis inquit dabit mihi pennas sicut colũbe. Et hic quidẽ tria defert munrea ꝑciosissima. Primũ est aurum charitatis plenissime qua cũ apl̃o dicere valeat. Quis nos sepabit a charitate christi ꝛc̃. Aurũ enim inter oĩa metalla est magis ductile charitatẽ illã. signãs qua fidelis anima nõ solũ aduersitates ĩnumeras: sed ꝛ ipaz exprobratissimã mortem medullis cordis exoptãs vicem dilecto repẽdere querit. Secundũ est thus cõtemplatõis altissime: qua. ſ. mens hũana feruore charitat̃ subnecta liberis alis sine difficultate repugnãtium cogitationum apicem spiritualiũ secretoꝝ ꝛ deliciarum ꝓscendere valeat. Ad quaz subiect⁹ aliquãdo ps̃. Quaz magna inquit dulcedo ꝛ quã abscondisti. ſ. a querẽtibus alienam. sed quib⁹: nisi timentibus te. vt ĩ futuro recipiant. nec in ꝑsenti temerarie insolescant. Perfeciſti autẽ eis eriaz de gustatõe in ꝑsenti qui sperãt ꝛc̃. Tercuz est mirra mortificatõis oĩmode. que scz potissime cõsistit in ꝓfecta cõformatione voluntatis hũane cuz diuino beneplacito De quo dominus. Qui manet in me ꝛ ego in eo ꝛc̃.

Dominica prima post epyphaniam. Sermo. xv.

Remansit puer Jesus in iherlm Luc̃. ij. Querit doctor sanctus ꝓma fe. q. ij. Dtruz a beatitudo homĩs ꝓsistit in aliquo creato: ꝑsertim cũ dicit Dionis. vij. c. de diuinis nomĩbus. ꝙ diuĩa sapĩa ꝓiungit fines primoꝝ principijs secundoꝝ. Ex quo põt capi ꝙ summũ inferioris nature sit attingere infimũ nature supioris. sed summũ bonuz hoĩs est beatitudo. Cũ igit̃ angel⁹ oꝛdine nate sit sup̃ hoĩez: videt̃ ꝙ ĩ hoĩs ꝓsistit hoĩs beatitudo ꝙ aliq̃ mõ ꝓtingat ad ãgelũ. Ad qd̃ rñdet ibidẽ ꝙ ĩpossibile ẽ eẽ beatitudinẽ hoĩs ĩ aliq̃ bono creato. qz bẽitudo bonũ ꝓfectũ ẽ qd̃ totalr q̃etat appetitũ. alioq̃n nõ eẽt vltim⁹ finis si adhuc restarz aliq̃d appetẽdũ. obiectũ aꝛ volũtatz

qui est appetit⁹ hũan⁹ est vniuersale bonũ: sicut obiectũ intellect⁹ est vniuersale verꝝ. Ex q̃ ptꝫ ꝙ nihil pōt quietare volũtatem hominis nisi bonũ vniuersale qđ non inuenitur in aliq̃ creato. qꝛ om̃es creature bonitatẽ habẽt participatã sic̃ stillã aque a fonte plenissimo. Licet igit̃ supi⁹ hoĩs cõtingit infimũ angelice nature ꝑ q̃ndã sili tudinẽ: non tñ ibidez sistit sic̃ in vltimo fine: sed ꝓcedit vsqꝫ ad vniuersalẽ fontẽ boni qđ est vniuersale obiectũ beatitudinis ⁊ finis vltimus ꝑfectõis hũane totũ implẽs hoĩs appetitũ: ita ꝙ nihil ex̃ ip̃m appetendũ relinquat̃. Hoc igit̃ obiectũ beatitudinis nomẽ obijcit euãgelica historia in officio diuĩo decãtata. vt informet ꝓficere volentes. arguat tepide ꝯuersantes. ꝯsolet̃ vere penitẽtes. Naꝫ primos comitatur eũtes ad templũ. secũdos detestat̃ reuertẽtes ad vomitũ. tercios ꝯsolat̃ req̃rentes ꝑditũ. Ex q̃ scꝫ historia euãgelica ꝑdicta verba ꝓposui. Remansit puer ⁊c̃. Cuꝫ vt ait Sene. in q̃dam epl̃a: nulla res magis induit honestos aĩos. et in p̃uũ inclinabiles reuocat ad rectuꝫ q̃ꝫ bonoꝝ viroꝝ ꝯuersatio. Paulatim eniꝫ descẽdit in pectora et vim obtinet precepti freq̃nter aspici freq̃nter audiri. Hinc mater eccl̃iataꝫ crebro ꝓponit filijs suis gesta saluatoris. sciẽs qꝛ q̃cũqꝫ scp̃ta sunt ad nr̃am doctrinaꝫ scripta sunt. Vñ in corꝑe p̃sentis euãgelij p̃cipue nobis tria ꝯsiderãda proponit ⁊ imitãda. Nã informat p̃mo ꝓficere volẽtes exemplo beate Marie q̃liter ꝯuersari debeãt q̃ xp̃m ĩ comitatu vie p̃ntis hr̃e desiderãt. Non solũ enĩ beata virgo ex laudabili cõsuetudine ꝯscẽdit in iherl̃m ad diẽ festũ deuote celebrandũ: sꝫ filiũ suũ secũ duxit adhuc ꝑuuluꝫ delectata vtiqꝫ p̃ntia ei⁹. nõ qꝛ fili⁹: sꝫ qꝛ talis filius. Vñ dicit Ansel̃. ꝙ nec est aliq̃ scientia q̃ possit penetrare: nec eloq̃ntia q̃ possit p̃dicare q̃ꝫta dulcedinis sedulitate paruulũ fouerit: q̃ꝫta diligẽcia obseq̃oqꝫ adolescentẽ ⁊ in robur etatis vadentẽ ꝑuexerit. Vñ ꝓut ip̃a cuidã deuote ꝑsone reuelauit sepe cuꝫ filiũ in gremio ꝯfoueret prenimia deuotõis dulcedine caput suũ accli

b

nans capiti filij: tãtas effudit lachrymas vt caput ⁊ faciẽ lachrymis amoris abunde rigaret. Cum igit̃ oĩa possidebat in filio non sinebat tantũ thesaurũ a se vel ad horã elõgari. Nobis etiã exemplũ relinquẽs ꝙ nulla sit oblatio gratior q̃ꝫ ꝙ mr̃i mõio dediti filios offerãt ad obs̃uãda diuina mãdata: verbis ꝑiter et exẽplis eos efficaciter instruẽdo. Naꝫ tria tenẽtur filijs suis si volũt cũ eis vitã mereri. Primo informẽt eos vt offerãt deo suaꝫ innocentiã qđ est sacrificiũ acceptissimuꝫ. In veteri nãqꝫ lege iubet̃ offerre agnus anniculus ĩmaculat⁹. vnde debent eos docere Pater noster Credo Decem p̃cepta. frequẽtare diuĩa officia s̃mones: orõnes: cõfessiões ⁊c̃. Ex h̃ enĩ erũt in futuꝝ magis inclinati ad s̃uiendũ deo. Naꝫ qđ noua testa capit ĩueterata sapit. Secũdo tenẽtur eos corrigere de malo: p̃sertim q̃ꝫdiu sunt sub obediẽtia parẽtũ. Alioq̃n de peccatis manifestis filioꝝ parẽtes in nouissimo reddituri sunt ratiõem. Vnde ex sola correctõis negligẽtia propter peccata filioꝝ damnari possunt. qꝛ tacendo vel non corrigẽdo ꝯsentire iudicãdi sunt. nũc autem pari pena puniẽdi sunt agentes ⁊ cõsentientes. vt dicitur in decretis. xvij. q. iiij. ca. om̃s. Et item. xxiij. q. iij. c. qui potest. dicitur ꝙ resistere posse peruersis et non facere est eis consentire. Sic Heli sacerdos ⁊c̃. vide infra. Cõcludit igitur sapiens Prouerbi. xxij. Noli inquit a puero subtrahere disciplinã. si enim percusseris eum virga nõ morietur. ⁊ animã eius de inferno liberabis. Tercio tenent̃ eis relinquere bona iusta. quia melius est modicum iusto super diuitias peccatoꝝ multas. Similiter docebũt eos dumtaxat iustis lucratiuis opibus insistere. alioquin videbunt eos coraꝫ toto mundo secuꝫ ad infernale suspendiũ duci. quorũ numerus quia copiosus ostendit domin⁹ Luc̃. xxiij. dicens. Filie iherusalem nolite flere super me. sed primo super vos: deinde super filios vestros. quia venient dies in quibus dicetis. Beate steriles et ventres qui nõ genuerunt. Tunc eniꝫ parẽtes experient̃

illud Prouerbi. xiij. Qui pcit virge odit filiũ suũ. ¶ Verꝫ qꝛ spũalis ꝯsideratio pascit vberi⁹ ⁊ reficit suauius. Qui vult Jesum in comitatu hr̃e: oportet vt loca sancta visitatur⁹ filios secuꝫ ducat: intellectũ loq̃ꝛ ⁊ affectuꝫ. nec sinat remanere domi. non in archa. nõ in horreo. nõ in quibuslibet rebus creatis. sed recollecti sint ⁊ coadunati dulci colligatõe diuinis inherentes. Insistant inq̃ꝫ nunc detestatiõib⁹ vitioꝝ. nũc reuolutõib⁹ beneficioꝝ. nũc acerbitatib⁹ christi tormentoꝝ. nunc amplexibus celestium desideriorꝝ. In hmõi nãq̃ꝫ dulcescit diuinoꝝ freq̃ntatio: ne ꝯcito anhelet ad ꝓpria redire et corꝑalibus occupatõibus insistere. Non eniꝫ ad ꝓpria redibat Maria nisi ꝯsũmatis dieb⁹. O vere salubris ecclesie freq̃ntia cuꝫ in vnũ familia mentis ꝯgregata ad laudeꝫ domini dulci modulamĩe ꝓfluit. Hec enĩ est merito fructuosior. ꝯsciẽtia serenior. actu suauior. affectu amorosior. omni ꝑfectõe plenior. In cui⁹ figura dicit̃. iiij. Reg̃. iiij. ꝙ vna de vxoribus ꝓphetaꝝ. s. vxor Abdie ſm hebreos doctores ⁊ latinos qui ad pascendũ ꝓphetas dñi tp̃e ꝑsecutõis Jezabel ꝯtraxit debita ⁊ mortu⁹ est. Cui⁹ vxor ꝯquesta est. qꝛ venit creditor. s. Jorã. vt dicit ra. sa. Qui adhuc viuente patre suo Achab accõmodauit Aadie ad vsurã. venit igit̃ ad tollendũ filios suos. et ſuituti subiugare eo ꝙ nihil haberet ad soluendũ nisi paꝝ olei. Cui Helize⁹. Accipe mutuo ⁊c̃. ⁊ ingredere domũ claudẽs ostiuꝫ cum intrinsec⁹ fueris tu et filij tui ⁊c̃. Mulier hec est aĩa nr̃a. cui⁹ vir est illa vis ratõnis q̃ synderesis dicit̃ nata semꝑ figi in supioribus: naturalr̃ mouẽs ad bonũ. i. pascẽs ꝓphetas dñi sanctas. s. inspirationes fouens. quo mortuo. s. ab efficaci ꝑsecutiõe virtutũ venit creditor. i. diabolus: cui soluere tenemur oĩa vitiosa perpetrata eius suggestiõe. Et tollere duos filios. intellectum scꝫ ⁊ affectũ. et ſuituti subiugare. s. occupatõib⁹ ⁊ desiderijs terrenis. Helizeus christ⁹. Oleuꝫ est scintilla deuotõis et gr̃e. Vasa vacua sunt exempla sanctoruꝫ q̃ vel in scripturis aut in picturis legunt̃. que ad vtilitatẽ nr̃am mutuare debemus deuotis exercitijs. Dom⁹ est ꝯsciẽtia. Filij p̃sentant vasa. illa infundit oleum. crescit spũalis affect⁹. vilescit mũdus. ¶ Secundo arguit tepide ꝯuersantes: detestãs reuertẽtes ad vomitũ cum se subtrahit Jesus manẽs in iherl̃m. Duobus enĩ modis amittit̃. Primo ꝑ mortalẽ culpã cuꝫ presens esse desinit ꝑ gr̃am. Non enĩ est aliq̃ ꝯminatio xp̃i ad belial. Secũdo mõ desinit esse in veris ꝯtemplatiuis q̃ꝫtuꝫ ad effectũ aliquẽ spũalis degustatõis: illustratõis: ꝓfect⁹ ⁊c̃. Et de vtraq̃ꝫ amissiõe põt intelligi. Naꝫ p̃mo mõ amittũt eũ occasione solẽnitatis sic̃ materia ad solẽnitateꝫ adueniens amisit filiũ. Et ideo cũ magna cautela ⁊ sollicitudĩe celebrãde sunt. Qꝛ nimiꝝ multe solẽnitates q̃ institute sũt ad salutẽ ⁊ vtilitatẽ aĩaꝝ: infeliciter ꝯuertũtur ad voluptatẽ corporꝝ ⁊ in baratrũ vitioꝝ. Exercent̃ enĩ negociatões. comessationes. ebrietates. spectacl̃a. choree. ⁊ ludi diuersi generꝫ. luxuriositates ⁊c̃. Ita ꝙ merito dic̃ dñs Ysa. j. Solẽnitates vestras odiuit aĩa mea: facta sunt mihi molesta. Nimiꝝ qꝛ celebrant̃ in diuinã cõtumeliaꝫ. Et ideo vt dicit̃ Treñ. j. Viderũt eam. i. xp̃ianã religioneꝫ hostes. ⁊ deriserunt sabbata eius. Quia ad hoc festa noscũtur instituta: vt dicit Gerñ. ⁊ eorũ vigilie vt vigilem⁹ si in aliquo peccato vl̃ negligẽtia dormiuim⁹ ⁊ p̃occupem⁹ sanctoꝝ faciem in ꝯfessione. ⁊ vt pleni⁹ id agatur a ceteris occupatõibus vacandũ esse censuit ecclesia. Vnde precipit̃ ex̃. de ferijs. c. omnis. dies dñicos a vespera vsq̃ꝫ ĩ vesperam cum om̃i veneratõe decreuim⁹ obſuari. ⁊ ab oĩ illicito op̃e abstinere: vt mercatuꝫ in eis mĩme fiat. neq̃ꝫ placitũ. neq̃ꝫ aliquis ad mortẽ vel ad penã iudicet̃. nec sacramenta. i. iuramenta: nisi pro pace vel alia necessitate prestẽtur. Glo. ibidẽ. Aliqua causa tractari tunc non debet: nisi pietas suadeat. Similiter Jesum amittũt qui ecclesiã sanctam ingrediũtur. nõ in cõpunctiõe cõscientie: sed im pompa superbie ⁊c̃. ¶ Secũdo mõ Jesuꝫ amittũt. s. ĩ defectu ꝯtẽplatiõis qui turbã hominũ nõ

fugiunt in qua filiũ Maria ꝑdidit. Dedi
gnat̃ enĩ Jesus his colloqui in dulcedine
ꝯtemplatõis quoꝝ ꝯuersatio nõ est abstra
cta a mũdi cultoribꝰ. Ducã inq̃t eã in so-
litudinẽ ⁊ ibi loq̃r ad cor eiꝰ. Nimiꝝ qꝛ ex
auditu mltiformi cogitatio distrahit̃. cõ
scĩa inq̃etat̃ ⁊ mackat̃ ⁊ affectꝰ tepidior ef
ficit̃ q̃tomag̃ ex societate hoĩz pctõꝝ q̃ꝝ
os maledictõe ⁊ vitijs plenũ est. Vix em̃
possibile est sedule cũ his ꝯuersari. nec vi-
tioꝝ suoꝝ participes fieri. Ideo ꝑcipit
Apl̃s. j. Corint̃. v. ꝙ si q̃s frater noĩatur
id est xp̃ianꝰ. et est fornicator. s. manifestꝰ
aut auarꝰ. s. publice ꝑ vsurã ⁊ rapinã aua
riciã oñdens. aut maledicꝰ. i. blasphemꝰ.
aut detractor. s. assiduus. aut ebriosus. i.
ebrietate assuetꝰ: cũ hmõi nec cibũ sume-
re q̃diu scz in his ꝑseuerãt vt sic ꝯfundã-
tur ⁊ emẽdent̃. Tercio ꝯsolat̃ vere peni
tẽtes ⁊ requirẽtes ꝑditũ. Pro q̃ sciendũ
ꝙ redeũtibꝰ ab iherl̃m parẽtibꝰ remansit
puer Jesus ĩ iherl̃m solꝰ ⁊ ignotꝰ pauꝑ ⁊
inops. Vñ q̃rit ab eo Gerñ. dicẽs. Dñe
quis te ĩ triduo sustẽtauit? Et rñdẽs ait.
Vt te dñe Jesu pauꝑtati ꝑ oĩa ꝯforma-
res q̃si vnꝰ de turba pauperꝝ stipẽdia per
ꝯstia mẽdicãs quesisti. Quis dabit mihi
[illegible]ccellaꝝ illaꝝ mẽdicataꝝ ꝑticipez fieri.
⁊ illiꝰ sacri edulij reliquijs saginari? Hec
ille. Filiũ ergo suũ dilecta mater ꝑditũ in
gemiscẽs post triduũ inuenit in templũ. ⁊
mr̃is volũtati obediẽs cum parẽtibꝰ reces
sit. ⁊ erat subditꝰ ill̃. Vbi dic̃ doctor gre-
cus ꝙ deinceps absq̃ oñsiõe alicuiꝰ mira-
culi publici vel famosi taliter inter hoĩes
ꝯuersatꝰ est quasi fuerit vnꝰ ex eis donec
ad virilem ꝑuenit etatẽ. Quid aũt egerit
iteꝝ oñdit Basiliꝰ: dicẽs. ꝙ cum parẽtes
eius hoĩes essẽt honesti ⁊ iusti. egeni tñ ⁊
necessarioꝝ penuriã patiẽtes: teste ꝑsepi
manifestũ est ꝙ sudores corꝑeos freq̃nta
bant: necessaria vite sibi inde q̃rẽtes. Je
sus aũt obediens illis etiã in sustinẽdo la
bores subiectõez plenariã oñdebat. Hec
ille. In his igit̃ nobis ĩnuit̃ cautela Je-
sum recuꝑandi ⁊ ꝯsolatio fruẽdi. Qñtuz
ad primũ non ĩuenit̃ inter cognatos ⁊ no
tos q̃ꝝ affectꝰ licz sit etiã naturalis. effica
citer tamẽ a virtutuz ꝓfectu retractiuus.
⁊ ideo Jesus etiam dulcissimã matrẽ di-
misit cum operibꝰ patris intẽdere voluit.
Nec inter cognatos ⁊ notos ĩuentus est.
qꝛ caro ⁊ sanguis eum non reuelat. plane
demõstrans ꝙ deo fideliter volens adhe
rere non debet inter cognatos cõuersari.
Vnde Gerñ. Puer Jesus inter cogna-
tos et notos querit̃: nec inuenit̃. fuge fra-
tres tuos ⁊ tu si vis tuã inueniri salutem.
Et iterũ. O bone Jesu si non es inuẽtus
inter cognatos tuos: quomõ te inueniam
inter meos? Secũdo deniq̃ nobis ĩnui
tur cõsolatio fruẽdi. quia secutus volun-
tatem parentũ erat subditus illis. Sic re
uera licz eum cũ dolore attritiõis requiri
necesse sit si debeat ĩueniri: eo dicẽte Hie
re. xxxj. In fletu veniẽt ad me ⁊ in miseri
cordia reducaz eos. Inuẽtus tñ faciliter
acquiescit aĩe peccatrici: sed vere penitẽ-
ti. vt non solũ peccatoꝝ veniã: aut emen-
datõis gr̃am: sed ⁊ dilectõis amplexũ le-
tissime ꝑster. ⁊ familiaritatẽ ꝯtemplatio-
nis. vt qui priꝰ in luto vitioꝝ versabatur
more suis: iam spũalibus affectibꝰ cuz an
gelis ꝯuersetur in celis. His tñ dicit̃ a ve
ro Salomõe sicut Semei dictũ est. Edifi
ca tibi domũ in iherl̃m ⁊ habita ibi. quo-
cunq̃ eniz die exieris scito te morituruz.
vide. iij. Reg̃. ij.

Dominica secunda post epyphaniam. Sermo. xvj.

Cum timore dñi nu
ptiarũ ꝯuiuiũ exercebat̃. Thobie
ix. Aliud thẽa. Nuptie facte sũt
in chana gali. sicut dicit Apl̃us ad Ephe.
v. Sacramentũ h̃ scz mr̃imonij magnũ est
id est sacꝝ signũ. Ego aũt dico in xp̃o ⁊ ec
clesia. qꝛ. s. ꝯiugalis copula signũ est spũa
lis vnitatis xp̃i ⁊ eccl̃ie: vt dicit glo. Nã
sicut inter ꝯiuges est ꝯiunctio aĩoꝝ ꝑ mu-
tuũ ꝯsensum: que signat ꝯiunctõem aĩe fi-
delis ad deũ ꝑ ꝯsensum volũtatis. Et sic̃
illa ꝯiũctio ante carnalẽ copulã soluit̃ per
ingressum religionis: sic ista per sequens
peccatuz mortale. Secũd[illegible]o ꝯiũctio

scz corporꝝ per carnalē copulā sicut nunq̄ solui potest q̄tum ad vinculū mr̄imōij. sic nec ꝯiunctio xp̄i ⁊ eccl̄ie. ⁊ diuinitatꝫ cuꝫ hūanitate facta in vtero virginali nunq̄ solui potest q̄cunq̄ nr̄a malicia tñ exigente. Cuꝫ igit̄ sacramentū istud p̄muꝫ a deo fuerit institutuꝫ ⁊ hoc in ꝑadiso terrestri. Queri potest vtꝝ actꝰ mr̄imōialis sit meritoriꝰ. p̄ſtim cū dicit Chriſ. sup̄ Math. Et si vtentibꝰ penā non infert: mercedem tñ non p̄stat. Q.d tñ videt̄ mirabile: eo ꝙ ab ip̄o deo taꝫ solēniter sit institutuꝫ. Ad qd̄ rñdet sanctꝰ Tho. sup̄. iiij. sn̄iaꝝ. dist. xxvj. vbi loquit̄ de mr̄imonio ꝓut est officium nature: dicēs ꝙ cū nullꝰ actus sit deliberata volūtate ꝓcedēs sit indifferens. vl̄ g̊ actus mr̄imōialis semp̄ est peccatū: vel meritoriꝰ in eo qui gr̄am hꝫ g̊tū faciētem. Si g̊ virtꝰ inducit iusticie vt debituꝫ reddat. vel religiōis vt ꝓles ad cultū dei ꝓcreet̄ est meritoriꝰ. Si v̄o mouet libido sistēs tñ intra bona mr̄imonij: vt. s. nullo modo ad aliā accedere vellet: est peccatū veniale. Si v̄o extra bona mr̄imonij effertur ꝙ. s. cuꝫ q̄cunq̄ muliere id facere paratus esset. vel cū eadē vxore etiā extra matrimoniū: est pctm̄ mortale. Dictū autem Chriſ. intelligit̄ de merito accidētali: qd̄ semp̄ ꝯsistit ī difficultate actꝰ. ⁊ sic nō potest esse meritoriꝰ. Sed qꝛ radix merendi q̄tū ad premiū essentiale est ip̄a charitas eo mō actꝰ ille meritoriꝰ esse pōt. Et ideo cū magna cautela mr̄imoniū est assumenduꝫ. cū timore celebrādū. cū fidelitate obſuandū. Cū timore dñi ⁊c̄. sic̄ ait Grego. li. xxij. moral̄. Bonū est ꝯiugiuꝫ: sed mala sunt q̄ circa illud ex huiꝰ mūdi cura succrescūt. dū g̊ tenet qd̄ nō nocet: ex rebꝰ iuxta positis ꝯmittit̄ pleꝝq̄ qd̄ nocet. Hec ille. Et iō merito cū sūma cautela ꝯiugia sunt eligēda. cū sūmo timore celebrāda. et cuꝫ oī fidelitate sunt exeq̄nda. Primo v̄o cū summa cautela sunt eligēda. s. intentione rectificata in affectu. ne. s. extra bonuꝫ ꝯiugale defluat ꝑ īordinata desideria cuꝫ Sara Thobie. ij. dicēte. Tu scis inq̄t dñe qꝛ nunq̄ ꝯcupiui viꝝ. ⁊ mūdā ſuaui aīam meā ab omni ꝯcupiscētia. Nunq̄ cum ludentibꝰ me miscui. neq̄ cum his qui in leuitate ambulāt participē me p̄bui. Nō sic lasciue puelle nr̄i tp̄is q̄ choreis letantur. amplexibꝰ fedant̄ ⁊ osculis. quibꝰ ⁊ si corporis integritas ꝑseuerat: mētis tñ corruptio eas maculat. Quia ſm Tho. ſa ſe. q. cliij. nō solū ꝯsensus in actū: sed cōsensus ī delectatōeꝫ peccati mortalis est mortale peccatū. Preterea licꝫ intētio ferat̄ ad bonū ꝯiugij: nō tñ rectificat̄ intētio ad voluntatē instituentis q̄ est multiplicatio ꝓlis ad diuinū cultuꝫ. Sed q̄runt lasciui in vxore pulchritudinē. vanitatē. lasciuiaꝫ. affectū carnalē. Sic filij dei videntes filias hoīm vt dicit̄ Gen̄. vj. ꝙ eēnt pulchre Vide infra ⁊c̄. Cupidi v̄o q̄runt ī vxore diuitias: nō v̄tutes. Vñ marchia Cathonis filia iunior: cum q̄reret̄ ab ea cur post amissuꝫ viꝝ denuo nō nuberet. rñdit se nō īuenire viꝝ qui se magis vellet q̄ sua. Miserāda ꝓrsus ꝯditio. qꝛ sic̄ Hugo scribēs ad sociū volentē nubere. qualis vxor aduenerit talis est habēda. si iracunda. si fatua. si difformis. si sup̄ba. si fetida. q̊dcūq̄ vitij est post nuptias discimꝰ. Equꝰ. bos. asinus. canis ⁊ vilissima mancipia ꝓbantur ⁊ sic emunt̄. sola vxor non ostendit̄ in prius displiceat q̄ ducatur Unde talit̄ vt dictum est eligētes cōiugia audiāt angelicam respōsionē Thobie. vj. Ostendā inquit vobis in quos demon potestatē accipit. Qui ita cōiugium suscipiunt vt deum a sua mente excludāt. i. non cōtrahūt amore prolis educāde ad cultuꝫ dei. sꝫ vt sue libidini satisfaciāt: hi sunt in quos demoniuꝫ accipit potestatem. Secundo cuꝫ sūmo timore sunt celebranda. Et hoc tripliciter. Primo ꝙ illud īcipiat ſm statuta sancte matris eccl̄ie. sicut p̄cipitur ī decretis. xxx. q. v. Nullus fidelis cuiuscūq̄ ꝯditiōis sit: occulte nuptias faciat. sed accepta bñdictōe a sacerdote nubat ī domino. Et iteꝝ ibidē. Alit̄ v̄o sūpta nō cōiugia: sꝫ adult̄ia vel stup̄ aut fornicatōes potiꝰ q̄ legitīa ꝯiugia esse nō dubitare: nisi volūtas ꝓpria suffragūerit. ⁊ vota succurrerīt legitīa. Scd̄o ꝙ nuptiaꝝ ꝯuiuium celebret̄ cū tremore ne dñet̄ effrenata

letícia. Cum enĩz vnũ lit de ſeptez ſacramentis eccl̃ie: decens eſt vt recipiat̃ pmiſſa debita ꝓfeſſione. Sed ve malo tꝑis huius. Nã eĩ in oĩi vanitate ꝙ chorꝛeas efluũtur ⁊ ꝓmiſſatões. Et his cõtingit nẽ filĳs Jambꝛi. j. Jacobabe. ix. ꝙ ſcz fecerunt nuptias: ⁊ ecce ſpõſus ꝓcellit ⁊ amici ei⁹ cuz tympanis ⁊ muſicis. Et ſurgentes ex inſidĳs occidẽt eos. ⁊ ꝓuerſe ſunt nuptie in luctũ. Sic nimiz occaſiõe nuptiarũ hodie multi occidunt in aĩa. ⁊ vt ꝺ ceteris ſileam hic virgines ſtupꝛo corꝛumpunt̃. alie affectu fede delectatõis. alie diuerſis laſciuie ſignis. alie tactib⁹ impudicis. ĩmo plerũqz ꝙuida repit̃ ꝙ virgo putabat̃. ¶ Tercio ꝙ copula cõiugĳ fiat cũ timoꝛe. Dñ angel⁹ ad Thobiã. vj. Tu aũt cuz accepis ea: ingreſſus cubiculũ ꝑ tres dies ꝓuĩẽtes eſtote. ⁊ ad nihil aliud niſi oꝛõib⁹ vacabis cũ ea. In pꝛima aũt nocte incẽſo iecoꝛe piſcis fugabit̃ demoniũ. Per iecur qꝺ eſt amoꝛis venerei excitatiuum ſic incẽſuz intelligi põt affect⁹ hũan⁹ ꝓ oꝛõnẽ in amoꝛẽ diuinũ incẽſus ꝑ q̃ oꝛãduz eſt vt ſic ꝛoꝺinat⁹ amoꝛ vel ardoꝛ lubidinis refrigeſcat. In ſecũda nocte ĩ copulatiõe ſanctoz ꝑtiarchaz admitterꝛ. i. oꝛabis vt det nobis de⁹ participiũ ei⁹ ſocietatis quẽ habuerũt ꝑtiarche cũ vxoꝛibus ſuis. ſ. participiũ religiõis ⁊ ſanctitatis ꝑtiarchaz: qꝺ ꝓſeqbant̃ nõ ſoluz ipſi: ſz ⁊ filĳ. Tercia nocte ſemp oꝛabis vt benedictõez ꝓſeqꝛis vt filĳ ex nobis ꝓceeꝛentur incolumes q̃ctũ ad ſanitatẽ coꝛꝑalez. Fecit Thobias qꝺ monuit angel⁹ ⁊ oꝛationis effectũ exꝑiri meruit. Si ꝙ tanta fuerat adhibẽda cautela in veteri lege: quid putam⁹ reſtat faciendũ in tꝑe gr̃ẽ. Quare dicit ſanct⁹ Tho. ſup. iiij. ſnĩaz. diſ. xxvij. ꝙ ꝓtracto mr̃imonio nõ teneꝛ ſtatim reddere debitũ: ſed daꝛ ei tẽpus duoz mẽſiũ vt itez deliberare poſſet de trãſeundo ad religiões vt ſpõſo celeſti copuleꝛ. Tercõ cũ oĩi fidelitate ſunt ꝓſequẽda. Aſſignãtur enĩ tria bona mr̃imonĳ q̃ mr̃imoniale actũ excuſant ne ſit peccatũ. ſ. fides: proles: ⁊ ſacramentũ. ⁊ vnicuiqz fidelitas adhibenda eſt. Fides eniz reſpicit perſonaz. proles naturã. ⁊ ſacramentũ creatoꝛem. Primo igitur ponit̃ fides q̃ debeꝛ ꝓlonez vxoꝛi. vt ſcilicet accedat effectu pariter ⁊ affectu tm̃ ad ſuã ⁊ nõ ad aliã. Si ſecꝰ fecerit moꝛtaliꝛ peccat. Quia vt dic̃ Apoſtolus. j. ad Coꝛinth̃. vij. Mulier poteſtatem ſui coꝛpis non habet. ſ. ad aliũ: vt dicit glo. ſed vir. Similiter aũt̃ ⁊ vir nõ habet poteſtatẽ ſui coꝛpis: ſed mulier. adeo ꝙ ſi alteri eoꝛ perpetua cõtinentia placz niſi ex alterius cõſenſu nõ poſſit. Et ideo reddere debitũ cõiugale nullius criminis eſt. Exigere autem vltra generãdi neceſſitatem culpe venialis eſt. Effrenari autem extra bona mr̃imonĳ culpe moꝛtalis eſt. cum ſcilicet non attendit in cõiuge ꝙ eſt: ſed ſoluz ꝙ mulier idem facere paratus ſi non eſſet vxoꝛ. Et ille dicit̃ amatoꝛ ardẽtioꝛ vxoꝛis. vt dicit ſanct⁹ Tho. qꝛ amoꝛ ille extra bona matrimõĳ effertur. Et hic iudicat̃ adulter cum vxoꝛe ꝓꝓria a beato Ambꝛoſio. ¶ Sed hic q̃ꝛi poteſt vtrũ omni tempoꝛe liceat debitũ petere. ſ. tempoꝛe ſolẽnitatũ aut ieiunioz ⁊c̃. vel etiaz petitum reddere. Ad pꝛimũ reſponeet ſanctus Tho. ſuper. iiij. ſentẽtiaz. diſt. xxxij. dicens ꝙ actus matrimõialis duz exercetur cauſa proles acquirẽde vel nutriende ad diuinuz cultum q̃uis culpa careat: tamen quia ratio deprimit̃ per carnalez delectationẽ hominez ad ſpiritualia reddit ineptuz. Et ideo in diebus in quibus pꝛecipue ſpiritualib⁹ eſt vacandum non licet petere debitum. Vnde dicit̃ in decretis. xxxij. q ij. Cõnubia legitima carẽt quidez peccato, non tamẽ tempoꝛe illo quo cõiugales actus gerũtur ꝑſentia ſpiritusſancti datur: etiam ſi ꝓpheta eſſe videaꝛ qui officio generatõis obſequit̃. Ad ſecundũ ſic ꝛnꝺet ibidem doctoꝛ ꝙ petituz omni tempe debz reddi: ꝑtim ſi timeaꝛ piculũ de peioꝛi. Quedã tñ ſunt tꝑa interdicta ne ꝓueniãt. ¶ Primũ q̃n mulier eſt q̃uida ⁊ ꝓꝓria ptũ. Dicit eĩ Hieronim⁹ vt habet̃ in decretz. xxxij. q. iiij. oꝛigo. Jmmittentur ſaltẽ pecudes. et poſtq̃ vẽter vxoꝛz iumuerit nõ ꝓdãt filios. Sic. ibidez. Perit enim ꝓartus ex frequenti concuſſione.

Secundū est tempus purgatiōis. Unde dicit̄ in decret. ij. dis. c. ad eius. Mulieres nisi purgatōis temp⁹ transierit viris suis nō debēt ꝯmisceri. Terciū est tēp⁹ naturalis infirmitatꝫ. qd̄ in veteri ⁊ ī noua lege specialr̄ interdictū est. Naꝫ Leuitici. v. p̄cipit̄ q̄ si illo tp̄e ꝯueniūt ⁊ sit occultū: īmundi sunt septē dieb⁹. Si v̄o manifestū ita vt in iudicio ꝯuincunt̄: p̄cipiuntur interfici Leuit̄. vlti. Silr̄ ⁊ in decret. v. dis. c. ad eius. dicit̄ q̄ mulieres cū menstruis ꝯsuetis detinent̄ viris suis misceri ꝓhibent̄. ita vt lex sacra morte illū feriat si q̄s ad mēstruatā mulierē accedat Glo. ibidē dicit q̄ si vir vel mulier illis diebus petat debitū: debet eis negari nisi timeatur fornicatio. Sed honeste de hac materia loq̄ndū est. Causa v̄o potissima tā districte ꝓhibitōis est defect⁹ naturalis inde ꝓueniēs. Quia dic̄ Glo. sup̄ illud Ysa. lxiiij. Quasi mēstruate ⁊c̄. Quia tūc cōcipiunt̄ morbosi dānati ceci surdi claudi leprosi. vt q̄r parētes in ꝯclaui misceri non erubuerūt eoꝝ peccata pateāt cunctis. et apte redarguant̄ in paruulis. Simlr̄ dic̄ glo. super illud Ezech. xviij. Ad mulierez menstruatā nō ac. ⁊c̄. Secūdo v̄o loco ponit̄ ꝓles q̄ debetur nature. cui fidelitas seruāda est. Natura enī intēdit ꝓlem ꝓut in ip̄a saluat̄ bonū speciei. Ad h̄ em̄ soluz ferebat̄ intētio sanctoꝝ p̄riarchaꝝ. Unde sup̄ illud Gen̄. xviij. Postq̄ ꝯsenui ⁊ dn̄s me⁹ vetulus est voluptati op̄aꝫ dabo. Dicit Lira. Ex hoc videtur q̄ Sara ꝯtinuit ab actu ꝯiugali exq̄ trāsijt temp⁹ suuꝫ ꝯcipiendi s̄m naturā. q̄r desierūt ei fieri muliebria quousq̄ fuit certificata d̄ ꝯceptu futuro. Sed ve lasciuie tp̄is hui⁹. q̄r plerunq̄ nō fructu: sed delectatio requirit̄. Congaudēt em̄ sterilitati vt pleni⁹ deſuiāt voluptati. Et qd̄ abomīabili⁹ est ꝓcurāt sterilitatē ne ꝓlis sollicitudinē pregrauent̄: aut libidini sue meli⁹ satisfaciāt. de quib⁹ dicit̄ in decret. iij. q. ij. aliqn̄. Aliqn̄ eousq̄ ꝓuenit hec libidinosa crudelitas vel libido crudelis vt etiā sterilitatꝫ venena ꝓcuret. Et infra. Si autez ambo tales sunt ꝯiuges nō sūt. ⁊ si ab initio tales fuer̄t nō ꝑ ꝯnubiū sibi sꝫ ꝑ stupꝝ ꝯuenerūt Si aūt ambo tales nō sunt: audeo dicere aut illa q̄dāmō est mariti meretrix: aut ille adulter vxoris. Quārigide v̄o de⁹ hoc vitiuꝫ in lege veteri vindicauit: on̄dit Gen̄. xxxviij. vbi dicit̄ q̄ Hur p̄mogenit⁹ Iude ne quā fuit in ꝯspectu dn̄i. Un̄ dicūt hebrei q̄ ad vxorē suā afficiebat̄ libidinose. ⁊ iō p̄cauebat ne imp̄gnaret̄ fundens semē extra vas debitū. ne scꝫ ex p̄gnatiōe ei⁹ pulchritudo mīueret̄. aut eius ꝯcubitu ad tēpus frustraret̄ et ideo diuīo iudicio iuxta eam īuent⁹ est mortu⁹: vt dicit glosa. Similiter ⁊ frater eius fundebat semē super terrā eo q̄ p̄mogenit⁹ fili⁹ ascriberet̄ fratri defuncto nō sibi. idcirco ꝑcussit eū dominus ⁊ mortu⁹ est. Tercio deniq̄ loco ponit̄ sacramentū qd̄ debet̄ creatori. Nā ꝯiugiū non est institutū vt ꝑ illud hō caueat in se fornicatōez: nisi s̄m indulgētiaꝫ q̄ est de peccatis venialib⁹. q̄r ibi est aliq̄ superfluitas. ⁊ s̄m hoc est pctm̄ veniale. Sꝫ institutū est ad ꝓcreandū ꝓlez. nec ibidez quidē insistet intētio. q̄r tūc staret̄ in creatura qd̄ sine peccato esse nō pōt: vt dicit sanct⁹ Cho. sup̄. iiij. sn̄iaꝝ. dist. xxxj. Sed vlteri⁹ ꝓles ordinari debet ad cultum dei vt sic fidelitatē deo p̄stans ꝓsequat̄ bonū sacramēti. Nam ꝓles ꝓut est bonū sacramenti additur super ꝓlez ꝓut est vtenduꝫ a natura. q̄ scilicet proles suscepta nō solum saluet bonū speciei: sed vlteri⁹ ordinatur in deū. Secūdo v̄o q̄r sacramētum est sacrū signū vt dictū est. ideo vt fidelitas ostendat̄ honori diuīo cum om̄i reuerentia sacramentū istud indissolubilit̄ obseruanduꝫ est. sicut christ⁹ ab eccl̄ia nunq̄ separabitur. Unde dicit̄ in decret. xxxij. q. vij. Licite dimittit̄ vxor ob causam fornicatōis: sed manet vinculū ꝯiugij p̄oris ꝓpter qd̄ fit reus adulterij quicunq̄ duxerit dimissam ob causaꝫ fornicatōnis. Sic̄ eniꝫ manēte in se sacramēto regenerationis excōmunicat̄ quisquis reus est criminis: ita que separat̄ a viro nunq̄ carebit cōiugij sacramento ⁊c̄.

Dominica tercia post epyphaniam. Sermo. xvij.

a Obserua diligenter ne incurras in plagā epre. Deu. xxiiij. Aliud thema. Dñe si vis potes me mūdare Math. viij Sicut dicūt naturales lepra est vniuersoꝝ membroruz corruptio que in vasis corpis scz venis neruis arterijs ꝯcauitatib⁹ cordis ⁊ epatis ac similib⁹ incipit. In membris aūt exterioribꝰ ꝑficit. qꝛ corrupto humore nutrimētali in vasis interioribꝰ. restat ꝙ faciliter corrūpant membra que ex ipis humorib⁹ nutriunt Et optime designat nobis petōꝝ infectionē q̄ ꝑius ab īteriob⁹ incipit dū cogitatione delectatione vel cōsensu corrupto quis deicit. de hinc ad exteriora ꝑ actū peccati ꝑficit ⁊ sic totū inficit corpus ⁊ aīam cōscientiā ⁊ ꝯuersationem Dñ sicut leprosus corꝑaliter quodāmodo degenerat a nobilitate sue nature q̄tū ad corpus in quandā cōtractionē morbidam et viciosam in cui⁹ argumētū seꝑant ab humana cohabitatōe. Sic homo ꝑ peccatuz degenerat a nobilitate dine similitudinis ꝑ amissam grām in q̄dā pecorinā conditionem: eligens vitā terrenā ⁊ voluptuosaz q̄ regit a parte sensibili a ratōne declinās et quidē seꝑatur a corꝑe ecclesie ne fiat ꝑticeps oīm timentium dñm: Dñ dicit ps. Homo cū in honore esset nō intellexit. Lyra ibidē Honor hoīs ꝯsistit in hoc ꝙ fcūs est ad ymaginē dei capax ipius ꝑ cognitōnem ⁊ amorē ⁊ sic ordinatur ad beatitudinē etnā quā hō carnalis nō intelligit. i. nō attēdit eo ꝙ comꝑatus est iumētis viuēs scz. fm sensus exteriores. Deniq̄ sicut lep exteri⁹ non totā carnē occupat sed quibusdam maculis exterioribus fedat. Sic hūana ꝯuersatō licz plerūq̄ vicijs vniuersis nō subiacet aliquib⁹ tñ ꝯpedit ⁊ fedat. Et qui deliquit in vno oīm reus est vt dicit Jacobus in Canonica sua. Ideo merito dicit. Deutro. xxiiij. Obserua diligēter ⁊c. Nā solus deus vt oñdit in euāgelio est mūdator hui⁹ lepre. Obserua diligēter. Cum lepra sit infirmitas ceteris despectior ipm peccatū manifesti⁹ exꝑmit ꝓpter qd humana creatura inter oēs alias despectissima reputat. vt etiā subiciat ꝑtāti vilissimorū spūum qui soli a suo creatore tanq̄ despectissimi ꝓiecti sunt eternaliter ⁊ reprobati Obserua igit o homo ne incurras hoc vicium lepre ⁊ hoc propter despectū qd incurrit ꝓpter seꝑationē qua damnat ꝓpter difficultatem qua reducit. Primo ꝓpt despectū qd incurrit nō solū enī ꝑcipiebatur eici extra castra. Leui. xiij. sed etiā vestib⁹ dissutis (scz in laterib⁹) indui vt sic meli⁹ agnosceret. Et os eius cōtegi ne scz ꝑ anhelitū fetorē emitteret ⁊ alios inficeret. Ac capite nudo incedere. scz ad melius cognoscendū nō solū qꝛ leprosus esset sz etiā quis esset. Se queq̄ vilem ac sordiduz clamore ad maiorē scz ꝯfusionē qꝛ cōiter ꝓpt peccata hec plaga eis inferebat Sicut lepra marie ozie giezi ⁊c Sic reuera lep peccatoꝝ fedatus nō solū seꝑat a ꝑticipio iustoꝝ sed etiā ꝓpter magnitudinē exuit vestibus spūalis ꝯuersationis quib⁹ ornatus altissimo placuit ⁊ relinquit ꝓprijs ꝯcupiscentijs. Induit q̄ vestib⁹ dissutis. scz insolentia praue ꝯuersationis vt etiā appareat exterius ꝑ opa criminosa detestabil ei⁹ infirmitas qd est duplex ⁊ multiplex malū cū eoꝝ exemplo multi ꝓuocant ad sequelā ꝓrumpāt in blasphemiā ⁊ detractionem. Vel si magis placet ad ꝑlatos ⁊ rectores referendū est vt scz ex officio ꝯmisso manifeste criminosos adulteros fornicatores. publicos taxillatores blasphematores et similes induant vestes dissutas. i. publicas confusiones exulatōes ⁊c. Sicut ꝑ similia hodiernis tp̄ib⁹ inferunt plage diuerse sic expientia docet. Alioquī ipi iudices ⁊ ꝑlati criminū hoꝝ participes erūt ⁊ fautores reputabunt. maiorē damnatōem suscepturi sicut apte figuratū est. Numeri: xxv. vbi dr ꝙ ꝓpl's fornicat⁹ est cū moab. Et ait dominus ad moysen. Tolle cunctos ꝑncipes ꝓpli ⁊ suspende eos contra solem in patibulis vt auertat furor meus ab isrl. Sup quo mādato mirat⁹ Aug⁹. Miruz est inquit ꝙ scriptura desijt narrare vtrū hoc fuerit ex ꝑcepto dñi impletum qd ꝯtemni potuisse nō video aut si cōtemptū est impune ꝯtemni. Si aūt factū est ⁊ tacitū cur ex eo ꝙ finees trāsfixit adulteros fuisse dñz placatū

scriptura dicit Sequitur nisi forte intelli-
gam⁹ q̄ p̄ceperat dn̄s de ducibus moysen
implere disponere voluisse et interra illud
phinees facere ⁊ sic ira iam placata nō op⁹
fuisse duces populi crucifigi Cur autē po-
pulo peccāte duces crucifigi voluit nisi q̄a
eoꝝ negligentia peccatis ꝑpetratis se ꝑti
cipes fecerūt. Vn̄ dicit̄ in decretis. xxiij.
q. iij. Qui pōt obuiare ⁊ ꝑturbare ꝑuersos
⁊ nō facit nihil aliud est q̄ꝫ fauere impieta
ti. Et iterū ibidē. c. on̄dit. Qui desinit ob
uiare cū pōt ꝯsentit. Et ideo plage tā mul
tiformiter crebrescūt. Quia vt dicit̄ dist.
xlv. c. sed illud. Que est ista mscdia que est
ista bonitas vni ꝑcere ⁊ oēs in discrimen
ducere. Polluit̄ enī ex vno peccatore po-
pulus sicut ex vna oue morbida vniuersus
grex inficitur. ¶ Scdo debet os contegi.
qꝛ dꝛ Ecc̄i. xv. Non eī est speciosa laus in
ore peccatoris. nimirū qd̄ enī ore ꝓfitetur
vita ꝑuersa negat. ⁊ ideo eoꝝ oratio quasi
fetida redditur. ꝓpter affcm̄ repugnantez
Job. xviij. Reputati sum⁹ vt iumenta et
sorduimus corā te. Bene quidē vt iumēta
qꝛ sequūtur appetit⁹ sensuales iudicio rōis
omisso. Et ideo cūcti manifesti criminosi.
despici deberēt nec admitti ad aliquā ec-
clesiasticā p̄laturam cū p̄ ceteris corā deo
p̄rōciniū spūale ferre nō pn̄t. Vn̄ in oībus
q̄ agit vt minister ecclesie peccat mortali
ter vt dicit sctūs thomas sup. iiij. dis. xxiiij
Nec quidē ad officiū seculare aliqd̄ Et ut
de ceteris siliā dicit doctor sctūs. ij. scde
q. lx. Qd̄ q̄ sunt in grauib⁹ peccatis eos iu
dicare nō debēt q̄ sunt in eisdē peccatis vl̄
minorib⁹. Non enī dꝫ adulter iudicare de
furto qd̄ est minoris crimīs. Alioquī dicit
apl̄s ad Roma. ij. Inexcusabilis es o hō
oīs qui iudicas. In q̄ enī alteruꝫ iudicas
teip̄m ꝯdemnas. eadē enī agis q̄ iudicas.
Et hoc p̄sertim intelligitur qn̄ eoꝝ pectā
sunt publica qꝛ ex hoc generatur scādalū
in cordib⁹ alioꝝ Vn̄ dicit̄ ī decretis. iij. q.
vij . Qui sine pctō est vr̄m p̄us in illā la-
pidem mittat. Ad aliena q̄ppe pctā puniē-
da ibāt ⁊ sua reliquerāt. Reuocētur itaq̄ꝫ
intus ad ꝯscientiā vt p̄us ꝓpria corrigāt
et tunc aliena rep̄hendāt. ¶ Tercio caput
nudū habebit. caput est pars corꝑis p̄nci-
palior ⁊ sig̃t aīam q̄ p̄ncipalior est ꝑs ho-
minis cui⁹ ornamentū dicitur esse gr̄a spi-
rit⁹ sancti q̄ tūc fūdit⁹ denudatur cū sic ap
pareat ei⁹ turpitudo corā deo ⁊ angelis e⁹
Et tales dicūtur facti abhoīnabiles quia
multitudinē vniuersam suis exemplis infi
ciunt. p̄s: Corrupti sunt ⁊ abhoīabiles fa
cti sunt in iniq̄. Nō est q̄ fa. bo. ⁊c̄. Quar
to clamat se opibus manifestis vilē ⁊ sor-
diduꝫ. Sicut ait dn̄s. Gen̄. xviij. Clamor
sodo. ⁊ gomor. ascēdit ad me ⁊c̄ Ecce q̄ꝫ vi
lis despectus peccatoris. ¶ Scdo diligē
ter obserua ⁊c̄: Et hoc ꝓpter separationez q̄
damnatur. Separatur enī primo a corpore
mistico matris ecclesie tanq̄ꝫ membrū pu-
tridū spūalem influxum quo viuificet̄ a ca
pite xp̄o nō recipiens. In hui⁹ figura p̄ce-
pit dn̄s Leui. xiij. omni tp̄e quo leprosus ē
et immūdus solus habitabit extra castra.
Sic lucifer eiect⁹ est a societate celesti nū-
q̄ꝫ reuersurus qꝛ lepra eius fuit incurabil̄
Sic Adam de ꝑadiso ⁊ cayn p̄mus pctōꝛ
terre hui⁹ a societate hoīꝫ. Vn̄ dn̄s ad eū
Gen̄. iiij. Maledict⁹ eris sup̄ terrā Glo. i.
ab his q̄ sunt sup̄ terrā. qꝛ maledicent tibi
oēs ꝓ fr̄icidio. Seq̄tur Vag⁹. i. errās huc
et illuc. ⁊ ꝓfugus. i. ꝓcul a p̄ria fugat⁹ eris
sup̄ terrā Rn̄dit Cayn. Ecce eicis me a fa
cie terre ⁊c̄. Oīs g̊ qui me īuenerit occidꝫ
me. Presumit enī seua semꝑ mala ꝯscien-
tia Vn̄ timuit ne a bestijs deuoraret̄ aut
ab hoībus īterficeretur Posuit g̊ ut dicit
lyra dn̄s ineū tremorē horribilem oīm mē
broꝝ ⁊ in facie signū impressit q̄ cognosce
batur frēm suum innocentē occidisse vt sic
vniuersis abhoīnabilis redderetur. ⁊ visa
plaga dn̄i nō interficeret̄ sed longiori vita
cruciaretur. Sic reuera oīs pctōꝛ licet cū
hoībus corporaliter ꝯuersari videatur spi
rituali tn̄ ac detestabili societate dyabolo
ꝯiunctus est ꝓpter affectū volūtatis ꝑ eq̄
litatē opis tādā sociand⁹ in eternis suppli
cijs. Scdo separat⁹ q̄ꝫtū ad sup̄tionē cibi
sac̄mental̄. vn̄ figurate p̄cipitur Leui. xxij
Qui fuerit leꝓsus nō vescetur de his q̄ scī
ficata sunt mihi donec sanetur. Et ibidem
Qui accesserit ad ea q̄ cōsecrata sunt dn̄o

in q̄ est ĩmundicia ꝑibit corã domino Nimiꝝ qꝛ sacramẽtuꝫ illud indigne sumptum nõ solum recipiẽtez nõ mitit ad virtutes sꝫ obligat ad pẽas eternas. obcecat ad malicias. indurat ad obstinatões non ex eo ꝙ malũ sumit sꝫ qꝛ bonuꝫ male sumit sic post sumptõez sacramẽti introiuit in iudã satha nas Dñ dicit doctor sctũs sup q̄rtũ sentẽciaꝝ dis. ix ꝙ licet excõtẽptu nõ accedẽdo ad sumptõez sacramẽti tẽpe statuto ab ecclesia peccat mortaliter qꝛ inobediẽs efficit̃ eccle mãdatis. tñ manẽte ꝓposito non emẽdãdi aut ficte ꝯfitẽdi vl̃ ꝯscĩa alicui⁹ peccati mortalis. debet poci⁹ excõicatõez subire nõ accedẽdo q̄ꝫ tali ꝓposito corpus xp̄i sumere qꝛ mlto min⁹ peccaret Ecce q̄ꝫ graue iudiciũ peccator in pñti recipit licꝫ mĩme senciat Sꝫ heu q̄d erit in futuro cuꝫ corpe ⁊ anima sepabit̃ a gl̃a vltricib⁹ flãmis eternaliter adiciẽdus ⁊ sociãd⁹ rugiẽtibus p̄paratis ad escam Tercio diligẽter obserua ⁊c̃ Et hec ꝓpter difficultatẽ q̄ reducit̃ scꝫ ad sanitatẽ ⁊ gradũ p̄stinũ Ad restitutõez em̃ illi⁹ in ꝯmuniõe fideliũ mlta requirebãt̃ nã vt hẽtur Leui. xiiij. p̄mo veniebat añ hostia castroꝝ vt sacerdoti mudatũ se oñderet q̄ p̄cepit iã mũdato ꝙ ꝓ se duos passeres viuos offerret q̄ruꝫ vn⁹ occidebat̃ ⁊ ei⁹ sanguĩe leꝓsos aspergebatur alter ẋo ꝑmittebat̃ auolare. Cui⁹ immolatõis cã fuit vt dic̃ lira. Quia lep̄ viuacitatẽ sensuũ aufert ob quã sibi restitutã ĩ gr̃arũ actõnes hos passeres viuos offerebat. Scdo lignũ cedrinũ imputribile qꝛ lep̄ ꝯfert putredinẽ q̄ iã purgat⁹ est. Tercio vermiculũ. i. filũ rubei coloris q̄ est color viuid⁹ qꝛ lepra aufert viuacitatẽ coloris. Quarto ysopũ q̄ est herba odorifera ad ostendendũ ꝙ in eo nec fetor remãserat. Quĩto fecit oẽs pilos capitis ⁊ corꝑis radi ⁊ lauare corp⁹ ⁊ vestes quib⁹ ꝑactis p̄cipiebat̃ manere extra tabernaculũ suũ vij. dieb⁹ licꝫ eẽ potuit iuxta castra ꝓpl̃i Quia vt dicit ra. sa. Act⁹ mr̃imonialis erat sibi int̃dict⁹ vsq̄ ad diẽ octauaꝫ in q̄ ꝑficiebat̃ ei⁹ purificatio. Que fiebãt in figura pctõris mũdãdi. Qui p̄mo se oñdet sacerdoti Luce. xvij. Ite oñdite vos sacerdotibus q̄si diceret xp̄s. A me q̄ritis medelã ꝯtritione dolorosa. sꝫ sal⁹ vr̃a pẽdet ĩ oñsione sacerdotũ qꝛ nulla ꝓdest ꝯtricio si nõ ꝯmitetur plẽaria ꝯfessio. Sed vide bonitatẽ dñi qꝛ fctm̃ est dũ irẽt mũdati sunt eo ꝙ dũ cõfitẽdi deest oportunitas supplet effectũ bona volũtas. p̄s. Dixi ꝯfi. adue. me. ⁊c̃ De hinc duos passeres offert. i. corp⁹ ⁊ aĩaꝫ i sacrificiũ suauitatis dño. Corpus inq̄ꝫ ad mortificandũ a carnali vita ⁊ castigandũ in pñia hoꝝ enĩ ꝯtritio nõ videt̃ vera quã nõ sequit̃ volũtaria ⁊ digna penitẽtia. vñ de dilecta illa magdalena dic̃ Greg̃. Cõsiderauit nanq̄ q̄d fecit ⁊ noluit moderare q̄d faceret. Aĩam ẋo ad auolanduꝫ libere nũc ad incertitudinẽ mortis nũc ad maliciam tp̄is nũc ad seueritatez iudicij nũc ad penalitatẽ inferni. p̄cipue tñ ad acerbitatẽ pietatẽ mãsuetudinẽ ⁊ caritatem crucifixi. Nã memoria dñice passiõis sig̃tur in ligno cedrino de q̄ ꝑs crucis facta d̃r. Cuius inq̄ꝫ memoria frequẽtanda est ad ꝯpatiendũ affectũ ⁊ imitandũ effectu ⁊ hoc cũ caritatis viscerose recõpensatõe q̄ notat̃ in filo cocineo qꝛ talis amor nobis exhibitus nũq̄ꝫ de cordib⁹ nr̃is erit delend⁹. Ad hoc enĩ venit vt nature similitudine nos ad d̃inũ amorẽ attraheret. bñficijs p̄stitis excitaret. tormẽtis ẋo ꝑpessis cogeret. De hinc in ꝯsideratione ꝓprie vilitatis offerre debet ysopũ hũilitatis q̄ scꝫ factuꝫ erat aspersoriũ q̄ leꝓsus aspergebat̃. Nã humilis ꝯtritio efficacit̃ mũdat ꝯscĩe feditatez p̄s. Asperges me dñe ysopo ⁊ mũda. ⁊c̃. Tandẽ radẽdi sunt oẽs pili corꝑis. scꝫ cogitatões ꝑuerse ⁊ delectões viciose. Naꝫ q̄ recordatione p̄teritoꝝ pctõꝝ adhuc sensualitatẽ fouere nõ desistit plenã ꝯtritõez corã deo exhibere nõ possit nec veniã impetrat sꝫ irã d̃inã ꝓuocat dicẽte aug⁹. in epl̃a ad quẽdã comitẽ. nullũ scelus corã d̃otã abhoĩabile sicut pctã vr̃a vnicuiq̄ vr̃m dimissa reminiscẽdo gaudere ⁊ inde exultare. Quib⁹ ꝑactis restat ꝙ se. vij. dieb⁹ .i. toto tp̄e vite sue q̄d vij. dieb⁹ ꝑficit̃ abstineat ab vxore sua. i. carnis sue ꝯmodis. ꝑ abstinẽtiã discrete se subtrahat. Alioq̄n in sanitate ꝯscĩe ꝑseuerare vn potest.

Dnica quarta post ephia

sermo decimusoctauus

Dñe saluā nos perimus Mat. viij. Querit doctor scūs ꝓma. scde. cix. Utrū hō sine gr̄a dīna vitare possit pcta mīa p̄tim ex eo q̄ oē pctm̄ sit volūtariū adeo q̄ si nō esset volūtariū nō esset pctm̄. Ad qđ rñdet inē alius q̄ hō ꝑm statū nature integre sine gr̄a poterat nō peccare nec mortaliter nec venialiē nō tñ ꝫ poterat sine auxilio dei in bono ꝓseuantis q̄ subtracto etiā in nihilū ipa natura decideret. Sz ī statu nature corrupte indiget hītuali gr̄a sanante naturā. q̄ quidē sanatio ꝓmo fit in pñti vita. sz appetitu carnali nōdū totaliē repato Apls enī in ꝑsona hoīs repati dicit. ad Rom. vij. Ego ipse mēte ſuio legi dei. carne āt legi peccati. In q̄ quidē statu p̄t q̄s abstinere a pctō mortali. qđ in rōe ꝓsistit sed nō ab oī venali ꝓpter corruptōem inferioris appetitus sensualitatis cui mot⁹ singulos quedā rō repmere p̄t sz nō oēs. qz nō p̄t eē quigil ad hui mōi mot⁹ vitandos. Similiter añq̄ hoīs rō in q̄ est pctm̄ mortale repar̄ p gr̄am iustificantē p̄t singla pcta mortalia vitare et ꝫ ꝑm aliqđ tps qz nō est necessarie q̄ ꝯtinuo peccet in actu sz tādiu absq̄ mortali manere nō p̄t. Unde dic̄ greg. sup ezechi. Peccatū qđ mor p pñiaz nō delet suo pōdere ad aliud trahit. Cui⁹rō est qz cū hō non hz cor suū firmatū in deo vt ꝓ nullo bono ꝓsequndo vel malo vitādo ab eo separi vellet. occurrūt mlta ꝓpt q̄ ꝓsequnda vl vitāda recedit a deo p̄cepta dñi ꝓtemnēdo ꝑ sic peccat mortaliter p̄cipue qz ī repētinis opar̄ hō ꝑm finē p̄cōceptū. ꝑ ꝑm hītū p̄existentē vt dic̄ phs in. iij. ethi. Sic g̃ pz q̄ extra g̃ tiā existēs absq̄ mortali diu viuere nō p̄t. Exñs āt in gr̄a indiget auxilio dīno ad vitandū malū ꝑ opandū bonū qz licz ꝓ gr̄am sanet q̄tū ad mentē. remanet tñ in eo corruptio q̄ ad carnē ꝓ quā fuit legi pcti Remanet etiā q̄dā obscuritas ignorātie ī intellectu ꝑm quā ad plenū scire nō possum⁹ qđ nobis expediat ꝑ ideo necesse ē vt a dō dirigam̄ ꝑ pregam̄ qz oīa nouit ꝑ p̄t. Dñe

Aug⁹. in libro de natura ꝑ gr̄a dicit q̄ sic oculꝰ corpis sanꝰ plenissime nisi cādore lucis adiutꝰ nō p̄t cernere sic ꝑ hō ꝓfectissime etiā iustificatꝰ nisi eterna luce iusticie dīni tus adiuuet. recte viuere nō p̄t. Dñe clare sp necesse est salua nos. ꝛc. Dñe salua nos ꝛc. Sic euāgelica testat̄ historia ꝙba hec de naufragio nauicule dicta sūt in q̄ ꝑ xp̄s erat sz dormiebat. Et iō licet naues in sac̄ scriptura varie ꝑ mlte distinguūt ꝑm sensum misticū. In pñti tñ ꝑm moralē sensum Alia būana q̄uenienter dr̄ nauis xp̄i. In q̄ nimiꝝ xp̄s dormit dū dormit affectus caritatis. Quia dic̄ Ber. q̄ talis ē nobis xp̄s q̄les nos ei sum⁹. Dormit enī dormientib⁹ tepescit negligentib⁹. Et inde surgūt vēti piclitat̄ nauis oꝑitur fluctib⁹ rēptatōz tribulationū aduersitatū ꝛc. Excitād⁹ ē igitur orōib⁹. ieiunijs. elemosinis pcliteturꝑ nos slu̇ peam⁹. Sz ꝓ⁹ vidēdū eē reor q̄z q̄uenienter aīa fidel nauicle q̄pat̄ ꝑ ꝫ ꝓpt q̄druplicē q̄uenientiā. Prīo ꝓpt q̄uenientiā materie. Lignū eī nauis porosum ē ꝑ in se hz inclusum aerē. ꝑ hec est cā cur supenatat ꝑ nō mergitur in aq̄ sic lapis vl plūbuz. Sic aīa fidel eē dz porosa hns ī se spm̄ inclusū. q̄ nō sinat eā mergi sz sp sursū ferat per desideriū ꝑ amorē celestiū ꝑ hec sola dig̃ reperitur ad recipiēdū xp̄m. Talē nauiculā possidebat paul⁹ cū dicebat. nr̄a q̄uersatō in cel ē ꝑ iō pyrate crudelitatē nō timuit. Cert⁹ q̄ neq̄ mors neq̄ vita separet eū a caritate q̄ est in xp̄o ihū. Audi nūc aliū nauigātē in tēpestuosis seculi fluctib⁹ quō nauē suā munuit ne ꝓcellaz aq̄s repleretur. Os meū inq̄t apperui ꝑ attraxi spm̄ ꝛc. Exonorauit inq̄t eā affectib⁹ terrenoz ꝑ oīb⁹ inutilib⁹ ꝑ ait. Quid enī mihi est in celo ꝑ a te q̄d volui super trā ꝛc. ꝑ sic leui⁹ supervndis ferri potuit. Scdo vo ppt q̄uenientiā figure nā nauis añ ꝑ retro arta ē in medio vo lata. In feri⁹ āt clausa ē ne sz vndas maris recipiat sed patula superius vt dulcē aerē ꝑ lumen celi recipiat. Sic aīma fidelis attendere dz ingressum in hūc mundū artū vilem ꝑ pauperē ne intumescat vl dilatetur affectib⁹ terrenis qz sic nihil tutius⁹ in mūdo sic nihil feri⁹ nobis q̄ terrenū

aut temporale ꝛ hec extrema miseria amatoꝛ mūdi Quia cū dormierint nō sumentoīa. Sz in illa die ꝓibūt oēs cogitatōes ꝛ sollicitudines eoꝝ icz ad solaciū. no ad tormentū. Scō dz attēdere taz artissimū egressuz q̄ ꝓstringeē pcōꝛ in moꝛte. Nam moꝛs in egressu ponit velut ostiaria q̄ licz nihil de ꝟ mūdo portare sinit nō aurū non argentuz. miseris tñ imponit pond⁹ grauvicioꝝ cū q̄ coꝝā iudice compeat. Dortē enī velut nūciū emittit mūd⁹ ad infernū ꝓncipē dicēs. Quēcūqꝫ oscular⁹ fuero ꝓ peritatib⁹ honoꝛib⁹ diuitijs delicijs ꝛc. ipe est tenete eū. Et sic rei ꝛ nudi miseri ꝓperant ad inferos nihil secū ꝑter pctā portantes. Sic diues in infernū sepult⁹ nec guttā aq̄ secū portare valuit. Et ideo ve vobis diuitib⁹ qui in pñti hētis ꝛ q̄ritis ꝓsolationez vr̄am quiescētes in fecib⁹ vicioꝝ ꝛ voluptatū. De vobis enī scriptū ē Apoc. xviij. Quātū glorificauit se ꝛ in delicijs fuit tm̄. ꝛc. Arctē igit̄ anterioꝛ ps ꝛ posterioꝛ nauis ist⁹. Ju medio vo dilatet̄ pte saltem supioꝛe scz ꝑ caritatē dnā vt sic aerē id est spm̄ gre salutaris abūdanti⁹ recipiat ꝛ cōdoꝛi lucis eterne ꝓfusius illustrata quid intus lateat pleni⁹ innotescat. vt si quid vile vel sordidū expurget. Si vo ꝓciosum ꝛ acceptū tāto cauci⁹ ꝓseruet. Sz heu multas hodie naues submersas cernim⁹ et iā iāqꝫ descēdere in abissum maris. Sz vñ ꝟ scire possumus in eo ꝓfecto q̄ ab inferioꝛi parte patule ad inferioꝛa penit⁹ cōuerse sunt terrenis desideꝛijs inhiantes. Al parte vo superioꝛi clause sūt vt celestia nec capere nec desiderare veraciter q̄ant. coꝛda arida sine affectione circūducētes. Tercio aūt ꝓpter ꝓuenietiā vsus. Nauiū enī vsus est portare merces vt hoīes ad optatū portū q̄ paulus onusta naui ditatus optabat dicēs. Cupio dissolui ꝛ esse cū xpo. Fidelis enī aīa merces vtutū velut aurū argentū et lapides pciosos ꝓportās ad portū eterne ciuitatis accelerat. vbi carissimo ꝓmercio eas se venditurā nō dubitat. Nā pro modica vtute dat̄ ibi q̄ ocls nō vidit nec auris audiuit. Recōpensatio denicz suspirij amoꝛosi dūtaxat pstātioꝛ est oīb⁹ vniuersis huius mūdi. Dñ cū btūs pē franciscus semel in quadā qua cella remotius solus moꝛet̄ steꝛit ibidē q̄q̄gita diebus in tāto doloꝛe oculoꝝ ꝛ vexatione multipliciū aduersitatū a dyabolo ꝓcitata. q̄ die noctuqꝫ quiescere nō valebat Quidā ex frib⁹ ꝟ esse flagellū dei. cepit grās agere ꝛ deuz toto coꝛde laudare dicēs se multo maioꝛibus esse diguū. Tandē aduenit dñs seruū suū ꝓsolaturus ꝛ ait. Francisce si tota trasz aurū. oēs aq̄ balsamū ac oēs mōtes lapides ꝑciosi ꝛ tu inuenires aliū thezaurū nobiliozē his oīb⁹ q̄ꝫ aurū terra balsamū aq̄ ꝛ lapides ꝑciosi mōtibus. qui tibi datur ꝓ infirmitate hac: nōne multū gaudeꝛes? Qui rñdit qz nō sum dignus tā ꝑcioso thesauro. Cui dñs. Gaude nunc qz ille thesaurus est vite eterne quē tibi reposui et ex nūc te inuestio ꝛ infirmitas hec ꝛ afflictio q̄s pateris est arra thezauri illius. Dñ ꝑciositatē illius agnoscēs dō. Dnam inquit petij a dño. Sed quid ꝟ erat. Nunquid tpale regnū aut diuitias. Nūquid honoꝛes mūdi aut delicias. Audi quid sequitur vt ihabitē in domo dñi ꝛc. O vere vnū qd̄ ꝛ solū est vere bonū ꝛ pseuerās bonum Nā dicit alibi. Quicquid vis quicq̄d poteꝛ exopta. Excedit enī oēm cogitatū. desideriū oē exupat illa felicitas. eternitas illa. illa beatitudo. Dic dicit aug̃. in. li. de moꝛibus eccie. Tāta est iocūditas lucis eē ne ꝙ etiā si nō liceret in ea amplius manere q̄ꝫ vnius diei moꝛa. ꝓpē hoc solū īnumerabiles anni vite huius pleni delicijs. ꝛ circūfluentia bonoꝝ tpaliū recte merito ꝓtēnerenē. Scō aūt hoīes secū ducere dz ad portū q̄s oꝛōibus suspiriijs exoꝛtationibus exemplis oībusqꝫ modis incitabit ad portū quietis eterne ꝓfugere qz vnicuiqꝫ mādauit deus de ꝓximo suo ꝑtim ꝓpter ꝓuidētie sue ꝓmisso. Nō videbitis inquit faciez meā nisi adduxeritis frēm vr̄m minimum. Gen. xlij. Dñ ꝛ ego ad hoc veni ut vt aliquē vr̄m ad hūc portū deducerē ꝛc. O vere felix nauicula q̄ sic referta vtutib⁹ piter et hoīb⁹ ad celestē portū applicuerit. Ab incolis enī celi cū gaudio suscipiēda bonis ifinitis ditabit. Quarto ꝓpē ꝓuenietiā

ductus. Nauis enī ducit̄ q̄ duplici āmīcko
scz vēto. remigio. fluxu aquarū ⁊ tractori
b⁹. Dēt⁹ impellēs est tribulatō affligēs
q̄ mltū accelerat aīe nauē deducere cū mō
debito velū ei⁹ impleuerit. hoc est volūta-
tē. q̄ humilit̄ ⁊ volūtarie ventū recipiat.
sic̄ dauid cū ait. Ps. mī ego in flagella pat⁹
sum. Alioq̄n si mīmurat vel recalcitrat vē-
tus ꝓtrari⁹ est ⁊ nauī impellēs pori⁹ abdu-
cit in eternā pdā. Dic̄ enī Greg. xvij. mo
raliū. Flagellū tūc diluit culpā cū mutaue
rit vitā. Nā cui⁹ mores nō mutat nō expi
at actōes. Dis g̃ dīna pcussio aut inicium
pene seq̄ntis est aut iniciū bene viuentis.
hec ille. Ex quib⁹ vn⁹ q̄lisq̄ cognoscere p̄t
an tribulatio sua pficit sibi ad salutē vl de
ducit ad damnatōem: Dñ legim⁹ ex plag⁹
pharaonē indurat⁹ nō emēdat⁹. Dauid
āt in psecutōe saulis nō derelicū sz pmotū
ad regnū q̄r piā mānsuetu dinē exhibuit im-
pietati. Scdo remigiū coadiuuās ē bo-
nor⁹ opum exercitiū. Ad qđ nos hortatur
p̄s. dicēs. Viriliť agite. i. remigate ⁊ con
fortet̄ cor vēm Clicet fluct⁹ ⁊ vent⁹ sint ī cō
trariū Joēs q̄ speratis in dño q̄ vētis impe
rat ⁊ mari ⁊ obediūt ei. Et iō maxīe tpe la
boris tribulatōis ⁊ tēptatōis orandū est
Dñe salua nos perim⁹. Nam excitat⁹ dñs
imp̄abit vētis ⁊ fiet trāquillitas mag̃. Si
cut figuratū est in rege iosaphat. iij. Reg̃.
vltio. ⁊. ij. Paralip. xix. q̄ scz exiit cū achab re
ge isrl ad recipiendā vnā de ciuitatib⁹ isrl
scz ramoth galaad q̄ erat ciuitas sacerdo-
talis ⁊ refugij. vt bēt. Josue. xx. Quibus
occurrit rex sirie ad debellandū Cui⁹ p̄nci
pes impetu facto pugnabant ꝓtra iosaphat
et ille clamauit ad dñm ⁊ auxiliat⁹ est ei at
q̄ auertit eos ab illo hi duo reges. scz iuda
et isrl sunt humiliter pfitētes ⁊ sublimiter
ꝓtemplātes ꝓtra quos pugnat rex sup oēs fi
lios superbie eo q̄ nitūt recugare ciuitatem
refugij. i. securitatē cōscīe cui nec resistere
poterūt nisi diuīo pfortati auxilio nē. Ter
cio flux⁹ aquarū cōmeās est labilitas tpum
diuiciarū delicia nē. quor psideratōibus
auisat⁹ sapiēs q̄sq̄ pcurrit affectu flux⁹ ea
ac nouissima psiderāda ⁊ eterna pcupiscē-
da ꝓperās. scies q̄r trāsit mūd⁹ ⁊ pcupiscē
tia eius. Et velim⁹ nolim⁹ q̄tidie senescim⁹
et tanq̄ aq̄ in terrā dilabim̄. Et iō mors
est ver⁹ port⁹ vtriusq̄ ciuitatis. scz celestis
et infernalis. Felix q̄ portū hūc ✠ tutibus
onust⁹ attigerit. Dñs ps. Fluxū creaturarū
aduertēs q̄ breui finiāt̄ tpe: q̄ infelici cō-
pant̄ federe. q̄ penali fine ꝓcludāt̄ ⁊ eter-
na tormēta seq̄atur ait. Renuit ꝓsolari a-
nima mea nē. Quarto tract⁹ nautarum
accelerās. Ecce tractores q̄ multos hēm⁹
q̄r pfecto sctos inuenim⁹ q̄ nos triplici fu-
niculo trahūt. scz oratib⁹ doctrinis ⁊ exem
plis. Quis igit̄ nō mouebit̄ ad seq̄ndā so-
cietatem tā candidā ⁊ gl̄osam q̄z vitā si
dilectat ouerari cur nō delectat sequi nē.
Inter oēs tū tractor velocissim⁹ est ipe de
us qui nos trahit bñficijs largitis. tormen
tis exq̄sitis. ⁊ pmissis infinitis. Si trahūt
bñficia bñfactor⁹ cur non poci⁹ creatoris.
Si blādimēta carnalitatis. cur nō tormē-
ta caritatis? Si deniq̄ pmissio terrena et
labilis cur nō eterna ⁊ stabilis? Hinc expo
scit aīa fidelis. Cant. p. Trahe me post te
. i. affectū meū carnalib⁹ immersum violen
ter euellens in dīnū amorē ꝓmuta qđ sane
leuit̄ fieri nō pōt nisi dīne gr̃e dulcedīe q̄s
ꝑfuent⁹ fuerit. Et exinde currem⁹ in odorē
vnguētor⁹ tuor⁹. Vides q̄r pus indigebat
trahi. nūc p dulcedīe se currere fatetur.

Dnica quinta post ephiam sermo decimusnonus

Domine nōne bonū semē
seminasti in agro tuo. ⁊ vñ g̃ hz
zizania. Mat. xiij. Questio mo
ueri debet antiq̄ vñ scz petīm or
tū habuit. ⁊ q̄s sit cā peccati. Nā creator
bonus est ⁊ creature bone sunt testāte pro
pheta Gen. p. Et vidit ihs cūcta q̄ fecerat
et erāt valde bona. Dñ g̃ malū ✠ tā dete-
stabile tā maledictū ⁊ hoc est q̄ gabolice
q̄rit̄ in verbo ꝓpositō. Ad cui⁹ responsiōis
euidētiā ponit doctor scūs. pma. ij. q. lxxv
Duplicē causam peccati scz intrinsecā et
extrinsecā. Nam cā intrinseca immediata
est ipa volūtas vt pficiēs actū peccati. ei

ipsa ratio ꝯtuꝫ ad carentiã regule rationis vel diuine legis. Appetit⁹ ꝛo sensitiu⁹ est interior ꝛ mediata causa. s. inclinãs: ꝛ interdũ trahẽs voluntatẽ ꝛ rõnẽ. Extrinseca ꝛo causa peccati põt sic esse triplex Vel esset aliquid vt mouẽs ĩmediate ipaꝫ voluntatẽ q̃ vlteri⁹ mouet rõnẽ. ꝛ sic hõ vel demõ suadẽs est causa peccati. Vel vt mouẽs appetitũ sensitiuũ sic exteriora q̃daꝫ q̃ mouẽt ptem sensitiuã. Sz qz necꝫ psuasio exterior ĩ reb⁹ agẽdis mouet ex necessitate rationem: necꝫ res exterius posite mouent ex necessitate sensitiuũ appetituꝫ: nisi forte ad ꝑ aliq̃ mõ dispositũ. nec etiã appetit⁹ sensitiu⁹ ex necessitate rõnez mouet ꝛ voluntatẽ. ideo relinquit̃ ꝙ causa sufficient̃ ꝙplẽs pctm̃ est sola volũtas.

Secũdo ꝛo q̃ri põt Vtrũ ḡ pctm̃ sit ꝺ naturã: an ꝙueniẽs nature. eo ꝙ volũtas ad illud se statim ĩclinat: ꝛ taꝫ multi pch̃ dolor assuefiũt ad vitia cũ ea q̃ sunt ꝺ naturã nõ pñt assuefieri. vt dicit̃ in. ij. Ethi cor. Ad qõ rñdens sanct⁹ Tho. ꝑma scõe q. lxxj. adducit Aug⁹. dicentẽ in. iij. de li. arbit̃. ꝙ ois pctm̃ eoip̃o vitiũ est ꝙ ꝺ naturã est. Ad cui⁹ euidentiã dicit ibidẽ doctor ꝙ exq̃ virt⁹ vniuscuiuscꝫ rei ꝙsistit ĩ ꝑ ꝙ sit bñ dispositа ꝑm ꝙuenientiã sue nature. ideo oportet ꝙ in q̃libet re vitiũ dicat̃ ex ꝑ ꝙ est dispositа ꝺ id qõ nature ꝙuenit Cũ igit̃ natura vniuscuiuscꝫ rei potissime est forma ꝑm quã res species sortit̃. ꝛ hõ ĩ specie ꝙ aiaꝫ rõnalẽ ꝙstituit̃. ido id qõ est ꝺ ordinẽ rõnis ꝓprie est ꝺ naturã hois ĩ ꝯtuũ est hõ. Cur aũt naturã hãc rõnis hõ nõ sequit̃ sed naturaꝫ sensualitatis: oñdit ibidẽ: dicẽs ꝙ ĩ hoĩe duplex est natura. s. rõnalis ꝛ sensitiua. Et qz ꝙ sensus hõ ꝙuenit ad act⁹ rõnis: ideo plures sequũtur inclinatões nature sensitiue q̃ ordinẽ rationis. plures eñ sunt q̃ assequũtur ꝓncipiũ rei q̃ q̃ ad ꝙsũmatõeꝫ ꝙueniũt. Ecce vnõ vitia. i. habit⁹ mali: ꝛ pctã. i. act⁹ mali ꝙueniũt in hoĩb⁹. de q̃ mirabañ pri⁹ dicẽtes. Dñe nõne bõnũ semẽ ꝛc. Cũ diuĩa liberalitas semꝫ opar̃ saluo ordine sapie ꝛ iustitie: creaturas rõnales et ĩtellectuales q̃s semĩare voluit vt fructificãdo gloriã ꝙseq̃rent̃ eternã: libero arbitrio relinq̃re voluit. Et ꝑ ideo qz glia ei⁹ est bonũ laudabile qõ nõ erat dandũ nisi ꝙ merituꝫ laudabile: meritũ saltẽ ꝙgruu ad creatorẽ suũ se quertẽdo: aut ab eterna dãnatõe se auertẽdo. Ad maiorẽ tñ intellectũ sciendu⁹ ꝙ triplicez agꝫ semĩauit dñs. Primo se/munauit agꝫ supiorẽ q̃ est ꝑadisus celestis vbi semĩauit ãgelicã naturã vt se quertẽtes ad deũ ꝓticipes fierẽt regni ei⁹. Lucifer aũt supsemĩauit zizaniã supbie quã secuta est tam irrecuꝑabilis ruina. Et vide q̃ momẽtanea superbia: q̃ crudelis vindicta. Dicit enim Bernñ. Nihil angelus ille fecit. nõ operat⁹ est. tm̃ cogitauit superbiam: ꝛ ĩ ictu oculi irrecuꝑabiliter ꝓiect⁹ est Si sic actum est cũ angelo quid de me erit terra ꝛ cinis? Ille in celo intumuit: ego ĩ sterquilinio. Quis abomĩabiliorẽ in diuite q̃ in pauꝑe dicat esse superbiã? De mihi si taꝫ dure impotẽte illo aĩaduersuꝫ est: ꝑ eo ꝙ illatuꝫ est cor illius. nec ei ꝓfuit ꝙ cognata est potẽtibus supbia: quid de me exiguo ꝛ supbo. Dec ille. Dic queri potest vtꝫ angel⁹ appetijt equalitatẽ dei cuꝫ diceret ĩter alia. Ponã sedẽ meaꝫ ĩ aquilone: similis ero altissimo. Ad hoc respõdet sanct⁹ Tho. ſuper. ij. sentẽtiaꝫ. dis. v. ꝙ angelus nõ appetijt equalitatẽ simpliciter ꝙ scz vellet tantã bonitatẽ habere q̃n tam deus habet: sed appetijt equalitatem ꝑm quid. Nã beatitudo est in deo quã habet per suã naturam: a qua oĩs creature beatitudo ꝛ bonitas trãsfundit̃. Videns autẽ angelus dignitatẽ sue nature qua ceteris creaturis ꝑminebat: noluit a se beatitudinẽ ꝛ bonitatẽ habere: sed voluit ad oĩa inferiora domĩari: ꝛ per sua naturalia in ꝓfectiõem beatitudinis ꝙuenire. Et ideo dicit̃ ꝙ sine meritis habere voluit ꝙ meritis habitur⁹ esset si ꝙstitisset. Nec etiam quãtum ad modum habendi simpliciter deo voluit equiꝑari. Non enim voluit a se bonitatẽ ꝛ beatitudinẽ habere nec esse ꝓncipiũ in alios trãsfundẽs. sed a deo ꝛ sub deo ꝑm ꝙ ipse in oĩ natura operatur. Et ideo peccauit. qz sine deordinatione esse nõ potest ꝙ appetit⁹ tẽdat ĩ diuinã

assimilatiõem vltra terminum nature sue a deo statutũ. ⁊ hoc est zizania maledicta quã supseminauit inimicus homĩs. Secundo seminauit agz inferiozẽ semine hũane nature ⁊ hoc cũ magna diligẽtia ⁊ maturo ꝓsilio. Faciam⁹ inquit hoĩem ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nr̃am. Sed supseminauit inimic⁹ homĩs diabol⁹ zizaniaz inobedientie quã secuta est penalis ⁊ multifozmis miseria. Nec mirz. qz de⁹ fecit hoĩem rectũ ab initio: nobilitãs eũ imagine ⁊ similitudine sua. i. rõne intellectu ⁊ voluntate. Et vt illa ꝑs hoĩs libere tenderet in deum subiecte sunt sibi partes inferiozes sensualitatis vt nihil in eis accidere posset qõ mentẽ impediat. Dñ sine difficultate diaboli suggestiõibus ⁊ oĩb⁹ inclinatiõibus vitiosis resistere potuit. Et ꝙa libero arbitrio ꝑdit⁹ erat vt. s. beatitudinem tam laudabilẽ per meritũ voluntariũ saltẽ cõgrui mereretr̃. ideo mãdata diuina ꝓtemnẽs sua sponte taz multiplicib⁹ miseriis ꝓculsus est. nec hec solũ: sed etiã quodãmodo mutat⁹ in ꝓprietatẽ alteri⁹ nature sic vinũ mutat̃ in acetũ: dicẽte ꝑs. Homo cuz i honoze essz ⁊c. Dñ dicit Bernñ. ꝙ hoĩes dũ peccãt q̃dãmõ naturã hominis amittũt ⁊ q̃si quedã aĩalia bruta sunt sicut iracũdus trãsit in ꝓprietatẽ canis. gulosus in ꝓprietatẽ porci. superbus ⁊ luxuriosus in ꝓprietatẽ equi. ꝑs. Nolite fieri sicut equ⁹ ⁊ mul⁹ ⁊c. Cui⁹ ratio est. qz homo id est qõ est p ratiõez. vltima ꝙ perfectio in brutis est ꝛm ptem sensitiuã. ⁊ ido homo declinãs a rõne trãsit in id qõ pars sensitiue quenit. ⁊ mutat̃ a ꝙditõe hũana in ꝙditiõez brutalẽ: vt dic̃ sanct⁹ Tho. sup. q̃. sn̄iaz. dis. xxxq̃. Ex his claret malicia peccati q̃ntaz corrũpit nobilitatẽ nature. De angelo fecit diabolũ pellẽs eum de celesti ꝑadiso. de hoĩe fecit bestiã eĩciens eũ de paradiso terrestri in mundũ ad inhabitandũ bestiis ꝑparatũ. In cui⁹ eĩ argumentũ magn⁹ ille rex Nabuchodonosoz de meritj exigẽtibus: vt habeat̃ Danielis. iiij. ꝑ. Nabuchodonosor ꝓpter peccatũ elatõis a regno ⁊ hũana quersatõe ꝓiect⁹ inter bestias quersat⁹ est. Et vt attestat̃ Epyphanius non corrꝓis mutatõem: sed mẽtis alienationẽ passus est. ⁊ ablat⁹ est ei vsus lingue ad loq̃ndũ. ⁊ herba data est ei in cibũ hũane nature. ⁊ roze celi corꝓ⁹ ei⁹ infectũ est donec capilli eius i similitudinẽ aquilarũ crescerẽt. ⁊ vngues ei⁹ velut vngues auium. Preterea sicut dicit magr̃ i hist oriis Videbat̃ ei q̃ esset bos in anteriozib⁹. et in posteriozib⁹ leo ꝛm ꝙsuetudinẽ tyrãnorum: q̃ in ꝓma etate voluptatib⁹ deditus: et ceruicosi iugo belial subdunr̃. i fine vo diripiũt: ꝙculcãt: interficiũt. Multiq̃ egre diebañ ⁊ eũ videbãt. sol⁹ Daniel nõ egre diebat̃. qz ꝛge alienatõis ei⁹ oratiõi ꝓ eo vacabat. Dñ ad ꝓces ei⁹ ãni septẽ i septẽ menses versi sunt. in quib⁹. xl. dieb⁹ insaniaz patiebat̃. ⁊ alijs. xl. diebus reuersus ad coz homĩs incessanter flebat: ⁊ deo supplicabat citra vicissitudines illas donec ꝙplerentr̃ septẽ menses. Postq̃ vo reuocatus est nõ statiz regnauit. sed iuxta cõsiliũ Danielis ꝓo eo statuti sunt septem iudices. ⁊ vsq̃ ad finẽ septẽ annoz pñiaz egit panẽ ⁊ carnes non mãducãs. nec vinum bibẽs: sz vtens leguminib⁹ ⁊ herbis. Vides igitr̃ q̃ cũ bestijs erat eius habitatio do nec hũiliat⁹ sciret q̃ esset dñator in celis cui se subijceret. Tercio seminauit agrũ interiozẽ. s. coz hũanũ habẽs ptes. s. intellectũ ⁊ affectũ. Ad hoc eĩ ꝓcipue exiuit a pr̃e ⁊ venit i mundũ: vt in cozdib⁹ seminaret hũanis secũ ferẽs dupler semen bonũ. qz venit plenus gr̃a ⁊ veritate. Semen igitr̃ veritatis semĩat in intellectũ. q̃ si bonã terrã ⁊ cultã inuenerit in triplicẽ fructũ exurget. s. in cognitõez sui: mũdi: ⁊ dei. Primo in cognitiõez sui ⁊ inde dolor. qz dicit̃ Eccli. j. Qui addit scientiam addit ⁊ dolorẽ. Sz q̃ est hec sciẽtia dolorem inducens? nisi illa de q̃ dic̃ Bernñ. sup illo vbo Deut̃. Gens absq̃ ꝓsilio ẽ. Vtinam saperet tria ꝓterita. bonoz amissionẽ. malorz ꝓmissionẽ. ⁊ tpis ꝙditõez. ⁊ intelligeret tria pñtia. s. vite breuitatẽ. saluandi difficultatẽ. saluandoz paucitatem. ac ꝓuiderent tria nouissima. s. mortẽ qua nihil miserabili⁹. futurz iudiciũ q̃ nihil horribili⁹. ⁊ eternũ supplicium q̃ nihil intolerabi

lius. Ecce in quibus salubriter versat̃ hu
mana sciẽtia q̃ tact⁹ rex Ezechias. Reco
gitabo tibi inq̃t oẽs ãnos me. ⁊c̃. Se-
cũdo ꝯsurgit in cognitõez mũdi ⁊ inde ti
mor. eo ꝙ mũd⁹ in maligno posit⁹ est. Nã
vt dicit̃ Sap̃. xiij. Creature dei ĩ odiũ fa-
cte sunt. ⁊ in temptatõez aĩe hoĩm. ⁊ ĩ mu
scipulã pedib⁹ insipientiũ. Diabol⁹ enĩ in
impugnatõez nr̃az triplici auxilio robora
tur. Aggredit̃ eniz hoĩbus ꝑmo sagittꝫ. s.
detractionũ iniuriaꝝ tribulationũ ⁊ simi
liũ quib⁹ cor hũanũ vulneratuz excitat ad
iram inuidiã odiũ ⁊c̃. Secũdo laq̃is ⁊
muscipul̃ vtit̃. vñ p̃s. Narrauerũt vt ab-
sconderẽt laq̃os dix. q̃s vi. eos. Qui sunt
hi laquei? nisi terrene possessiões auꝝ: ar-
geneũ ⁊c̃. q̃. s. hõ possidẽdo nõ peccat: sed
abutẽdo iniustis acquisitiõib⁹: auaris re-
tentõib⁹: aut indebitis expensionib⁹. La
quei etiã sunt filij hoĩm circũornate vt si-
militudo tẽpli. O vere beat⁹ qui liber ab
his laqueis repit̃. qꝛ liberat⁹ a laq̃o libera
bit̃ a verbo aspo. Sꝫ heu q̃ꝫ multi delectã-
tur his irretiti: q̃ꝫ pauci desiderãt inde li
berari: q̃ꝫ multi dolẽt his laq̃is exonerari
Tercio ꝟo visco vtit̃ q̃si laq̃o subtiliori
Viscus enĩ est affect⁹ naturalis cognati-
onis. cupiditas honoris. amor possessio-
nis. cõsolatio corꝑalis. ⁊ oĩs affect⁹ citra
mortale sistẽs. licꝫ extra mãdatũ diuinuz
non vtit̃ eis. aĩa tñ affectu veniali sic ĩui-
scat̃ ꝙ ad regionẽ celestis ꝯtemplatõis li
bere nõ valet ascẽdere. sed velut auis do-
mestica terrã colit ad terraz redit. pascit̃
exteri⁹ distrahit̃ interi⁹. Tercio ꝯsurget
in cognitõez dei inde amor. Quoniã enĩ
põt agnosci ⁊ nõ amari in q̃ cause diligen
de ꝯcurrũt vniuerse. ⁊ ideo hoĩb⁹ dilectio
dei est ꝯnaturalis ⁊c̃. Semen ꝟo gra-
tie semĩat̃ in affectu. exurget aũt ĩ fructũ
bonoꝝ opeꝝ. Alioq̃n inuacuũ vacua repu
tabit̃ qd̃ nõ cedet impune. Iusto nãq̃ꝫ iu
dicio plerisq̃ꝫ irrecuꝑabil̃r subtrahitur eo
ꝙ inuacuũ receperũt vel abusi sunt. Naz
Saul elect⁹ dñi eũ essꝫ hũilis ĩ oculis suis
semel temerarie diuĩo mãdato ꝯtẽpto nõ
solũ regno ꝑuari meruit. sꝫ tradi etiã ĩ re
probũ sensuz a ĩmũdo spũi vexãd⁹ adijcit̃

Deniq̃ꝫ tribus de causis in agro cordis e
nostri suffocato semĩe semĩato zizania ma
ledicta succrescit. Prima est diaboli neq̃
cia qui stimulat⁹ ĩuidia ne gloriã ꝑditã re
cuꝑem⁹ semen malũ semĩare nõ cessat. Est
eniz inspector nature subtilissim⁹ terrã no
stram ꝯsiderãs. ⁊ sic zizania terre nr̃e ma
gis congrua semĩare satagit vt sic vberi⁹
crescat. sic̃ in iracũdis auersiões rãcores
detractões litigia suspitões ⁊c̃. Vñ mirũ
esset si semen eius in fructuz nõ exurgeret
cũ semĩare nõ cessat. Nã sicut dic̃ Gern̄.
Assidua tẽptatõe diabol⁹ nos impugnat:
vt saltẽ tedio vincat. sicut Dalida Sam-
psonez Iudic̃. xvj. vide inferi⁹. Secũ
da causa est terre malicia. Prothoplau-
stus enĩ originali peccato meruit hãc ma
ledictionez ꝙ terra nr̃a tribulos ⁊ spinas
germĩaret nobis Gen̄. iij. Et ideo maledi
cta dicit̃ ab apl̃o Hebr̃. vj. Terra ꝓferẽs
inq̃t spinas ⁊ tribulos reproba est ⁊ male
dictio ꝓxima. Nec miꝝ. quia peccatuz qd̃
mox ꝑ penitentiã nõ delet̃ suo põdere tra
hit ad aliud peccatuz. eo ꝙ vt dicit Gre-
go. in moral̃. Eius desideria sunt viscosa.
Quia ex suggestiõe sebuit̃ cogitatõ. ex co
gitatiõe affectio. ex affectu delectatio. ex
delectatõe ꝯsensus. ex ꝯsensu operatio. ex
oꝑatione ꝯsuetudo. ex ꝯsuetudine despe-
ratio. ex desꝑatõe peccati defensio. ex de-
fensione gloriatio. ex gloriatõe dãnatio.
Tercia causa est humana pigricia q̃ ne
gligit operam dare culture eius. et hoc tã
git̃ in euãgelio. Cuz inq̃t dormirẽt hoĩes
⁊c̃. Et ideo dicit̃ Prouer. xxiiij. Per agꝝ
homĩs pigri trãsiui ⁊ ꝑ vineã viri stulti ⁊
ecce totũ repleuerũt vrtice. oꝑuerãt faciẽ
eius spine. Glo. qꝛ ĩ corde negligẽtiũ pru
rientia terrena desideria ⁊ punctões pul
lulant vitioꝝ. que p̃pediũt operatões di-
uine gratie ne ꝓficere queãt. Alioquin nõ
cessaret donec perduceret hoĩem ad pro-
fectũ perfectissimũ. Et ideo solus tepid⁹
deũ ꝓuocat ad vomitũ. Qd̃ a nobis auer
tat xp̃us ⁊c̃.

Dominica in septuagesima.
Sermo. xx.

Sic currite vt com-
prehēdatis. j. Corint. ix. Mater
ecclesia filios ad fletum inducere
volēs ⁊ ī penitētie future p̄paratiōez trās
gressionē lamentabilē assumit ꝓthoplau-
storꝫ ⁊ celerem dei vindictaz qua singulos
feriebat ſm qualitatez criminū. Nam gu-
stato cibo vetito vt habetur Geñ. iij. ser-
penti maledixit per quez diabolus loque-
batur. Quia inquit hoc fecisti maledict⁹
eris inter omnia animātia. Erat eniz ser-
pens vt quidā volunt formā habens gra-
tiosam super om̄es bestias: ⁊ fact⁹ est hor
ribilior om̄ibus. Nam ſm Gedaz faciem
habuit humanā ac pedes ⁊ flaturā erectā
sed amoti sunt pedes et reptans incedit.
Super pectus inquit tuuz gradieris eo ꝙ
inuidit homīs excellentiā. Facies eius al
terata est. Fructibus etiā lignoruz vesce-
batur. sed terrā inquit comedes: eo ꝙ tē-
ptauit hominē in fructu vetito. Et qꝛ mē
titus est: abstulit ei domin⁹ vocem ⁊ posu
it venenū. Deniqꝫ quia decepit Euā Ini
micicias inquit ponaz ⁊c̄. Et ideo sic̄ na-
turale odiū est inter lupos ⁊ canes: sic in-
ter hominē ⁊ serpentez. Et sic̄ venenū ser
pentis hominē: sic sputū homīs ieiuni ser
pentez inficit ⁊ perimit. In cōsolatiōem
tamē humanā conclusit domin⁹. Ipsa sci
licet mulier cōteret caput tuuz. Et ex hoc
ſm naturales adhuc nudū hominē natura
liter timet ⁊ fugit. sed vestitū insilit. Mu
lieri ꝟo maledixit dicens. Multiplicabo
erūnas tuas et ꝯceptus tuos. i. miserias
⁊ labores in portādo fetum. Et in labore
paries: sicut expiētia iugis docet. Et hoc
ideo. quia cōcupiscentias tuas secuta es:
⁊ sic delicie doloribus puniūtur. Secun-
do qꝛ suꝑbiuit ꝯtemnēs p̄ceptū dñicuz po
suit eam sub viri potestate. Adam ꝟo qꝛ ī
solo esu peccauit in labore querēdi eduliū
punit⁹ est vt terra q̄ pri⁹ bonos ⁊ vberes
fruct⁹ germīasset ex hoc spinis et tribulis
occupata fruct⁹ raros cum labore magno
ꝓferret. Tandē intulit ꝯmunē maledictio
nem: dicens. Terra es ⁊ in terrā ibis. In
qua dānat eos ad mortez corꝑalē: quā ne
cessario incurrit expulsus de ꝑadiso quam
ꝯminat̄ ⁊ mors spūalis q̄ priuat̄ aīa visio
ne diuīa. Eijcit igit̄ eos de ꝑadiso ponēs
añ paradisuz cherubin: et flāmeū gladiuz
atqꝫ versatilē. Glosa ibidez. Cherubin. i.
plenitudo sciētie hec est charitas. qꝛ ple-
nitudo legis est dilectio. Gladi⁹ flāmeus
pene tꝑales q̄ versatiles sūt. qꝛ tꝑa volu-
bilia sunt. Ad arborez g̊ vite nō redit̄ nisi
ꝑ charitatē diuinā ⁊ tolerantiā tꝑalem: q̄
duo tangit Apl̄us in epl̄a. Primū in cur
su. Secūdū in agone. Ex q̄ epl̄a ꝟba pre-
dicta ꝓposui Sic currite ⁊c̄. Peccauit an
gel⁹ ⁊ eiect⁹ ē de ꝑadiso celesti: sꝫ irrecuꝑa
biliter. Peccauit Adā in statu innocētie
⁊ ꝓiect⁹ est de ꝑadiso terrestri cui reditus
ꝯcedit̄ sꝫ penal̄r. Peccat iā xp̄ian⁹ ⁊ eijci-
tur de mr̄is ecclesie gremio. sed recipit̄ pe
nitēs hūiliter. Vide tñ nūc ingratū xp̄ia- b
nuz ceteris deteriorē. Dicit em̄ Ansel̄. li.
vj. de casu diaboli. Diabol⁹ nulla p̄eunte
peccati vīdicta suꝑbiēs peccauit: ego vi-
sa ei⁹ pena ad peccatū ꝓperaui. ille in īno
cētia ꝯstitut⁹: ego ꝟo restitut⁹. ille ꝑstitit
ī malicia deo reꝓbāte: ego ꝟo deo reuocā
te. ille obdurat̄ ad punientē: ego ad blādi
entē. Et si vterqꝫ ꝯ deū. ille tñ ꝯ nō requi
rentē se: ego ꝟo ꝯtra moriētez ꝓ me. Ecce
cui⁹ imaginis horrebā horrorez in multis
aspicio me horribiliorē. Hec ille. Horrea
mus igit̄ ꝯsciaz p̄uā ⁊ festinem⁹ ad p̄riaz.
Sꝫ quō? Hiero. audiui ī quadā epl̄a. Re-
gnū inq̄t celoꝝ vim patit̄. g̊ndis violētia
ē gñatos ī terra celū q̄rere: et possidere ꝑ
ꝟtutē qd̄ nō tenēt ꝑ nat̄az. Nemī em̄ ꝯce
dit̄ negligēti. nemī negat̄ cū diligētia q̄rē
ti ⁊ alacrit̄ currēti. Est tñ duplex cursus
vitiosus pl̄imos abducēs adeo ꝙ vie syō
lugēt eo ꝙ nō sint q̄ veniāt ad solēnitatē.
Prim⁹ cursus ē corꝑal̄ voluptat̄. et hic ē
cursus pecudū q̄ sequūtur appetit⁹ sensiti-
uos. Hi sunt venatores terrenaꝝ ꝯsolati
onū: ꝓ quib⁹ orat p̄s. dicēs. In chamo ⁊
freno ⁊c̄. In chamo qd̄ ē cameloꝝ: ⁊ fre-
no qd̄ ē eq̄ꝝ maxillas ⁊c̄. i. diuersis flagel
lis: peste: fame: ꝑsecutōe: infirmitate: īfor
tunio. quibus etiā multi nolētes arcent̄ a
peccat̄. Et ido vt dic̄ Aug⁹. sup p̄s. xxj.

Intelligat homo medicū esse deū ⁊ tribulacōnem medicamentum esse ad salutem. nō penā ad damnatōem Sub medicamento posit⁹. vreris. secaris: clamas nō audit medicus ad volūtatem sed audit ad sanitatē. ¶ Scōus cursus est spūalis impietatis ⁊ hic est dyabolicus. q̄ postp̄ superbia ceciderūt spūales impietates sectari nō defuit et minantē illum q̄ sunt ex pte eius vt dicit̄ sapīe. ij. in fine. Hi sunt inuidiosi detractores iracūdi odia fouentes ⁊ discordias et malicijs infecti q̄ bona iusta ⁊ religiosa sūt detestātes. Et in his duob⁹ curribus tota vita petr̄ excludit̄. qui pter rōnali calcatam pte sequūtur ecupiscibilem vl̄ irascibilē ¶ Tercius ātem cursus est viscerālis caritatis et hic pprie dicitur cursus hūanus q̄ per amorē currere debz pedib⁹ affectuū admissam pfectionem p̄tritz cū sanguine ppria maiestas tanta facultatē nobis redeundi adinuenit. Dñ ad ip̄m cursus terminād⁹ est. Venite inquit ad me oēs qui labo. ⁊c. Et merito dicitur cursus caritatis. q̄ dic̄ glosa sup̄ thema ppositū. q̄ in stadio hūano currentes vn⁹ tm̄ accipit brauiū ceteri pfusi discedūt licz sūiliter laborauerint. hic q̄ q̄t currūt accipiūt si pseuerāter currūt. et qui p̄or venerit exspectat vt coronetur cū posteriori. Agonē enī istū nō cupiditas sed caritas facit. Nā oēs currētes amant se ⁊ ip̄e amor cursus est. hec ibi. O felix cursus quo relictis ceteris ad dīnos currit āplerus aīa fidelis vbi requies sola repitur Sic helizeus relictis bobus currit p⁹ heliam. Sic dauid inclitus ⁊ dines affectūs tedio transeuntiū. Quis inq̄t dabit mihi pēnas. ⁊c. ¶ Notandū cēn q̄ duplex est cursus salutis in dauid p̄figurat⁹. Quis eīut dauid fidelis inuent⁹ est egrediēs ⁊ ingrediēs ⁊ pgens ad imperiū regis. Egrediēs in⁹ ad debellādos inimicos p̄ fidelē resistentiā tempratōm armat⁹ patiētia. et ingrediēs ad amplex⁹ internos dīne ptēplatōis. Nullus enī eo strēnior in armis bellicis. Nullus deuotior in affectib⁹ celicis ut testātur ei⁹ dulcissona carmīa Vides ergo qui p̄us egrediendum est ad pugnaz. Sed quō inquit Ap̄lm audi. Omnis qui in agone contendit ab omnibus se abstinet q̄ scilicet lucrā impedīūt sez carnis delitias diuicias ⁊c. Castigo ait corpus meuz ⁊c Et hic quidem cursus laboriosus ¶ Secund⁹ vero cursus ē̄to velocior tanto leuior dulcior ⁊ iocūdior quia sicut via prioris restā te domino arta est ⁊ angusta Cōcēdite inq̄t intrare pangu. ⁊c Sic ista dilatata p̄s. Viam mādator tuorūz cucur. cuz dila⁊c. O felix cursus quia delicios⁹ ⁊ fructuos⁹ queritur enim cicius. suscipitur iocūdius. honorat⁹ alcius. remuneratur copiosius Inde felix illud pphēticum ysaie xl. Qui sperāt in domino mutabūt fortitudinē carnalem sez in spiritualē assument pēnas id est deuotos affect⁹ ut aquile q̄ sez delectatur in aspectu solis currēt sez ad deū ⁊ non laborabunt ambulabunt et non deficient Sicut figuratū in filijs isr̄l iustis: qui ī deserto repererunt omnē suauitatē in mānā ita in itinere laborē non sentiebant Nec mie. ix. Vestimēta eius nō inueteraverūt et pedes eor non sunt attriti Lyra. id est leui vel lassati in itinere q̄d tm̄ intelligitur de bonis. ¶ Ad duplicem autem cursum perficiendū quinq̄ nos prouocāt. ¶ Primū est ipsa currendi necessitas. Necesse ē enim aut feruore spiritus p̄opare in celū: aut desidia detestabili cadere in infernuz eo q̄ alius locus de cetero non restabit ad manendum. Cuius etiam velimus nolim⁹ via difficilis: sed nobis plus miserabilis. Ambulauimus inquit vias difficiles. Necessitatem illam preueniat voluntas quā prouocet vtilitas. Nam si primū consideram⁹ labor modicus ē requies multa opulentia infinita. Et ideo Criso. in li. de cōpunctione cordis pigris insultat dicens. Et quidē qui principibus seculi ministrat tantū requirit si quid lucri tp̄alis recipiat vel habeat. Vsus enim milicie quod si solum lucrum cognouerit: iam nullus refugitur labor. nullum periculum vitatur: officia seruilia non negabit: peregrinationes contumelias. mutationes temporū et omnem laborē sustinebit spe lucri: coniugis et liberorū absentiam tollerabiliter patietur non patrie: non carorum mollitur effectu.

sed cupiditate pecunie velut amēs effect⁹ nil laboris sentit. Quid dicis o hō q̄ regnū celi paras inuadere ⁊ interrogas ne q̄ tibi difficultas occurrat ne q̄d tibi asperū accidat? Si tibi enī oīa mala occurerēt picula. puicia. gladi⁹ ignis. ferrū. bestie. ⁊ oīa q̄ excogitari possunt mala sup te irruēt. Nōne tibi p tātis cauſ ridenda poti⁹ q̄ sperne da videret Et ℟ē ꝑm ꝓuocās nos scz ꝑmū cursus. Mercēnari⁹ ei p laboze cogitat de mercede. Sic dō q̄reti. i. re. xvij. Quid dabit viro q̄ ꝓcusserit philisteum. Dictū ē p filia regi ei daret. Et aggressus est duellū tā piculosū. Q̄nto magis igit q̄sq̄ fidel cui q̄cq̄d deliderabile repit ꝓpōit. ps. In clinauit coz meū ad fa. iusti. t. ⁊c. Terciū ē sit currētiū iocūda societas oēs ei q̄t q̄t illac currūt inuicē se diligūt. Nec q̄sq̄ curre re ꝑt nisi cūctos diligat. Nec mirū cū vni⁹ cursus alteri⁹ fit gaudiū. ⁊ q̄cūq̄ secū currit illi ꝓficit qz de eoz salute sicut de ꝓpria gaudebit. Dic p frib⁹ suis apl⁹ optabat fieri anathema ibu. vt ⁊ ipi salutē ꝓsequrent Roma. ix. Nec solū currētē comitāt hoies sz ⁊ āgelici spūs q̄b⁹ de⁹ mādauit vt custodiāt nos i oīb⁹ vijs nr̄is. sciētes qz p nos ⁊ ō nobis eoz restaurabit ruina. In cui⁹ figurā missus angl⁹ dñi thobie se sociauit ducēs ⁊ reducēs eū ꝓspere sanū ⁊ incolumē. Ecce q̄ta dignitas hoīm q̄ ꝑm ihero. vn⁹ q̄sq̄ bēat ab ortu natiuitatis in custodia sui angl⁹m deputatū. Et iō dic Bern. sup illō angl⁹ suis ⁊c. O q̄ta tibi dz ℟ ꝓbū inferre reuerētiā afferre deuotōem. ꝓferre fiduciā. p pūctia reuerētiā. p beniuolētia deuotōem. p custodia fiduciā Denicq̄ ⁊ ipe dñs nobiscū currit. ꝓuocat trahit ꝓsolat. ⁊ pseuerare ꝓcedit nec frustrat oīno spōse vox dicētes. Trahe me p⁹te. curre ⁊c. Quartū est currēdi facilitas nā cursus hic amoris affcūs est in deū ⁊ q̄ diligit ardēti⁹. currit veloci⁹ ⁊ q̄uenit citi⁹. Quid ei facilius q̄d dulci⁹ q̄ amare cū amāti nihil sit difficile Et iō iacob q̄ pascēdis gregib⁹ in solitudie occupat⁹ die noctuq̄ vrebat gelu ⁊ estu videbāt dies pauci p amoris magnitudie Sic ⁊ paul⁹ ꝓuiso cursus brauio i angustijs et tribulatōib⁹ posit⁹ ait. ij. Lozin. vij. Repletus sum ꝓsolatōe. sup abūdo gaudio in oī tribulatōe nr̄a. Glo. i. gaudiū meū supat oēm tribulatōem meā. quā scz exp̄mit subdēs Nā cū venissem⁹ macedoniā nullā requiē hūit caro nr̄a. Quia vt hēt actu. xvi. Paul⁹ ⁊ sylas ꝟberati erāt ⁊ incarcerati ac pedes eoz in cippo ꝓstricti eo q̄ paulus spūm phitonicū eiecerat Q̄ felix q̄ viā hāc dilectō is ꝟuenire meruerit ⁊ ingredi in qua dulcedo spūs absorbet q̄cq̄d videt amarū vel triste cui mund⁹ in despectu tormentū in affectu moꝛs in desiderio Quintū est viarū amenitas qz vie eius vie pulcre. nā ꝓplanata est sanguinolētis xp̄i vestigijs. i. laboꝛib⁹. Patefecit enī viā regni quā nec oēs patres ꝓpꝛes ingredi potuerūt nisi xp̄o duce subsequrent eius vestigia. Complāta ta flozib⁹ scz ꝓdicationū ⁊ odoꝛib⁹ respsa virtutū vt nō solū ad seqlam nos bñficia: sed ⁊ ꝟba ⁊ exempla virtutū allicerēt. Sicut igit cani venatico via p quā fera cucurrit cōplacet. velut grata ⁊ amena. eo q̄ se sperat ad eam q̄cq̄ futurū. Et ideo pre nimia auiditate nullas declinās viarū asperitates nec quidē ad dextrā nec ad sinistrā sed rectissimo tramite ꝓsequēs transilit foueas ⁊ contempta pelle ꝓpria medias spinas vepres ⁊ tribulos ingredit lustrat et perquirit ac odoꝛe tenui precurrentis fere gaudet ⁊ vociferat vt vel sic tandē ferā optatam apprehendat. Sic ⁊ sancti preser tim eccleſie primitiue cū erāt vestigia xp̄i recenti sanguine respersa. per infinitas tribulationes persecutiones temptationes. christū secuti sunt. pro nihilo ducentes q̄c quid triste vel penale poterat euenire. dūmodo christum apprehendere merebantur Vnde respersus odoꝛe saluifico quidā canum tuoꝛum domine sonuit dicens. Quis nos separabit a caritate christi. ⁊c.

Dominica in sexagesima sermo vicesimusprimus

Exijt qui seminat semina re semē suū. Luc. viij. Videm⁹ in naturalib⁹ q̄ cū agens aliqđ influit in aliq̄ substātia diuersa tunc diuersitas effectuū nō solū ꝓuenit ex agētis influētia sz etiā ex diuersa dispōne subiectoꝝ recipiētiū. Sic̄ sol influēs in īferiora q̄dā desiccat q̄dā liq̄facit alia indurat alia infructuosa reddit. Siliter in artificialib⁹ sic̄ pictor requirit subiectū dispositū in q̄ pñt colores recipi ⁊ liniamēta debite ꝓtrahi. qꝛ super materiā fluētē vl̄ hūidā vl̄ ineq̄lem ⁊c̄. ymago nō p̄t ꝯueniēter depingi. Ido dic̄ phūs q̄ act⁹ actiuoꝝ sūt in patiētē p̄disposito. Dās per h̄ intelligere q̄ in receptōe alicui⁹ forme l̄ act⁹ nō sufficit qđcūq̄ passuz indifferēs sed req̄ritur passū dispositū illi forme. Sic ⁊ in spūalib⁹ cernim⁹. In doctrina nāq̄ veritatꝫ verbū seminatū fructificat iuxta dispōem recipientiū. Videēs ihūs turbā magnā ꝯfluentē nō tñ oēs deuotōne pia. intētōe pura: fide recta. Deniebāt enī q̄dā vt inuenirēt inq̄ eū accusarēt. q̄dā vt sanarētur a languorib⁹. q̄dā nouitate miraculoꝝ. pauci q̄dē respectīe tracti dulcedīe q̄dā ⁊ deuotōne ihesu. Qđ ihūs aduertēs p̄ ꝓpoītā silitudinē sinuat dicēs Exijt q̄ semīat q̄si diceret. Qui semīat vobis semē ꝟbi vite exijt a corde p̄ris in vtrū matris. De vtero virginis in mūdū. de diuitijs ad paupertatē. De gl̄a angeloꝝ ad obꝓbria hoīm. ne tibi vilescat miser homūcio q̄ tibi tal̄ ⁊ tant⁹ viā regni mōstrare dignat⁹ est ꝟbo parit̄ ⁊ exēplo. Illa ꝯtēpsit hec suscepit ut particeps nr̄e miserie participes nos faceret sue gl̄e. Inde tñ zelosus amator aīaꝝ effect⁹ nec vite pepercit nec morti sz exijt ab oī comodo in oē penosum ut vl̄ sic seminās frcm̄ perciperet ⁊c̄. Exijt q̄ semīat. Aug⁹ in s̄mōe q̄dā h̄ semē ꝟbi eq̄parat corpe xp̄i. vt hētur in decretis. p̄. q. p̄. c. Interrgo dicēs. Quid vobis pl⁹ esse videtur ꝟbum dei an corp⁹ xp̄i. Si vultis rñdere verū. h̄ vtiq̄ dicere debetis q̄ nō sit min⁹ ꝟbū đi q̄ corp⁹ xp̄i ⁊ ido nō min⁹ re⁹ est q̄ ꝟbū dei negligēter audieritq̄ q̄ corp⁹ xp̄i sua negligentia in terrā cadere permittit. Qđ sane intelligendū est nō referēdo ꝯparatōez ad ip̄a collata. sz ad nos q̄ ad frcm̄ quē vtrūq̄ efficit in nobis ⁊ maxīe verū de ꝟbo necessitatis. Quo ad moralē tñ instructōem semē triplex inuenio. Primū est ꝟbū dei qđ semiuatur in intellctū. Scđm ē ꝓpoītū boni qđ semīatur in affectu. Terciū ē implecio p̄cepti qđ semīatur in actu. Primū g̃ semē semīatū ī impedimēto triplici ne fructificet p̄peditur: Prīo cū sec⁹ viā seritur .i. super corda trita rūorib⁹ secl̄arib⁹ Quib⁹ ait Criso. super math. ome. xi. Dele lr̄as magꝫ scripturas q̄s dyabol⁹ imp̄ssit in aīa ⁊ fer mihi cor a vite h⁹ tumultibz libeꝝ. vñ pl̄iq̄ ad p̄dicatōem parati fabul̄ occupantur ocios̄. donec s̄mo sumat exordiū plane demōstrātes q̄ curiositate poti⁹ vl̄ ꝯsuetudīe q̄ deuotōe ducti ꝯuenerēt ad audiēdū ꝟbū dei. Sic̄ dicit Señ. epl̄a. cx. Quidaz veniūt vt audiāt nō ut discāt sic̄ in teatro voluptatꝫ cā ⁊ delectādas aures voce vel fabul̄ ducim̄ magnā hāc partē videbis cū phī stola diuersoriū ocij sit. Nō illđ agūt vt aliq̄ illo vicia deponāt ut aliq̄ legē vite accipiāt q̄ mores suos erigāt sz ut oblectamēto auriū perfruātur. Sic̄ figuratū ē iiij. Regū. ix. vbi đr q̄ ad p̄ceptū helizei. Vn⁹ de filijs ꝓphetaꝝ vnxit hyen in regē isrl̄. Quo recedēte ceteri dixerūt ad hyen Quid veīt insan⁹ iste ad te. r̄putabātur eī insani eo q̄ cōtēpserūt tp̄alia in hūilitate degētes. Et hyen noscis hoīem ⁊ q̄d locutus sit. flm̄ est inq̄unt. sz magꝫ narra nobis Narrauit eis ⁊ qꝛ s̄m affcm̄ eoꝝ locutus ē vt ꝓphetā acciperēt. Silit̄ ⁊ athenienses ad p̄dicatōz pauli ꝯfluxerēt eo q̄ ad nihil aliud vacabāt q̄ audire noua: ⁊ sic multos hūit auditores paucos ꝯuersos. ij. p̄pedit̄ cū īt̄ sp̄ias cadit cupiditatꝫ sic̄ eī q̄ ꝟbū đi cordis affcū p̄cipit t̄renā cupiditatē nō req̄rit. Sic corda cupiditate plē ꝟbū đi cordis affcū p̄cipe nō valēt. sic̄ đt ambro. in s̄mōe de. xl. Quisq̄s ꝟbo dei pascit̄. t̄renū pabulū nō req̄rit. De his g̃ đ[illegible] [illegible]uror illis s̄m silitudinē s̄pētis q̄m [illegible] in ore portat. scz dolositatis. in [illegible] .menda-cij periurij. et aspidis surd[illegible] [illegible]ene surde et obturantis aures suas. ysido. libro. xij.

Ferē inq̄t q̄ aspis cū cepit incātatorē pa-
ti q̄ eā quibusdā carmīb⁹ ꝓprijs euocat. il
la ne dulcedīe cant⁹ alliciat aurē vnā ī ter
rā p̄mit alterā cauda obtutat. Vt sic vo-
cem nō audiēs ad incātatorē nō exit. Jn
cātator est p̄dicator. Aspis est auar⁹ obtu
ratus affectu terrenoꝝ ⁊ cauda vite poste
rioris. cū semp timet deficere vel cauda fi
lios ⁊ heredū sequētiū quoꝝ affectū obtu-
rat⁹ doctrinā pietatis ⁊ iusticie ꝙcipe nō
p̄t. b Tercio ꝓpedīt dū cadit sup̄ petrā. i.
mentē ꝓpt voluptates corpales indurātā
et obstinatā in malo. ne recipe valeat im-
p̄ssiones spūaliū. Nā sicut aīa fidelis spūa
lib⁹ delicijs indurescit ꝯtra vicia sicut legi
tur de btā agatha ꝙ meretrices: ꝙ delicias
corpales inuitata. iz nō inclinata. De quo
admirās effrodisia meretrix facili⁹ inquit
possunt sara molliri ⁊ ferrū in plūbi molli-
cīē ꝙuerti q̄ vt ab intētione xp̄iana mens
isti⁹ puelle reuocet. Sic dū mēs carnalib⁹
occupat indurat ⁊ obcecat ne spūalia reci
pere valeat. Nō liq̄do pz in salomōe. q̄ dō
dilect⁹ ⁊ sapīa plen⁹ tandē delicijs corpa-
lib⁹ vict⁹ ad ꝟ deuenit ꝙ simulachra deoꝝ
q̄s nō esse deos agnouerat adorare ne su
as dilectas contristaret. Sic hodie multi
licet crebro ꝙpuncti vsq̄ ad effusionē lacri
marū. victi tn̄ ꝙcupīa ꝓpria vel dilectōe al
teri⁹ vicīosa. q̄si ꝯtra volūtatē ꝙ voluptā-
tē tn̄ ad ea q̄ deplāxerūt ꝙcito reducūt. et
ideo q̄ voluptatē duxit vxorē ad celeste cō
uiuiū inuitat⁹ rn̄dit nō possum venire. Dñe
dicit aug⁹ li. ꝙfes. Ex volūtate ꝙuersa fctā
est libido ⁊ dū fuit libidini facta est ꝙsuetu
do ⁊ dū ꝙsuetudini nō resistīt fctā est neces
sitas. Et qō pei⁹ est ad ꝟ plerūq̄ deduci
tur ꝙ semē xp̄i veritatis nec cogitare nec
audire p̄t. Nā iohānes baptista corripuit
herodē dicēs Non licz tibi hr̄e vxorē frīs
tui ⁊ misit eū herodes in carcerē ad instin
ctum herodiadis. Nihilomīn⁹ tn̄ metuebat
iohēm sciēs eū virū iustū ⁊ sanctū ⁊ custo-
diebat eū ne scz ab herodiade clā interfice
rēt q̄ insidiabat et timēs ne herodē ꝙuer-
teret ⁊ sic ipa repelleret. Nā herodes au-
dito eo multa faciebat ⁊ libēter eū audie-
bat sed q[illegible] oc vno vicio non desipuit.
ad ꝟ q̄q̄z ꝓduct⁹ ē vt quē iustū sciret ⁊ san
ctū unitinctu meretricis interficeret. Hīc
apparet q̄ difficile ꝙsueta voluptas relinq̄
tur. eo ꝙ semen xp̄i veritatis non mittit
radices in corde. scz affectu emēdationis
sed statiz arescit ad ardorē voluptatiz. his
igit impedimentis se motis. semē xp̄i ca-
dēs ī terrā bonā fructū bonū facit mittēs
radices amoris ⁊ timoris in affectū. Sz q̄
lē fructū bonū nisi vex ⁊ ꝙfectū emēdatio
nis ꝓpositū. Bern. ād in epla quadā. Bo-
nitatē terre hui⁹ describit dicēs. Juris bo
na est q̄ libēt audit vtilia. prudēter discer
nit audita. obediēter opat intellctā. Dis
audire terrā bonā Saule saule q̄d me ꝙseqū
ris ait dñs Ego sum ih̄s nazaren⁹ quez tu
ꝙseqūris. Ecce terrā bonam. Dñe q̄d me
vis facere. Quā multi non ignorāter sed
sciēter peccāt. non semel iz milies admoni
tionē recipiūt. nec tn̄ ad illud rn̄suz perue
niūt. Scōm g̃ semē qō ex radice ꝑmi suc
crescit seminat in affectū cordis vbi xp̄s sum
in auribus seminatū misit radices. Et ꝟ est
emēdationis ꝓpositū qō tn̄ multipharie ꝓ
pedīt ne fructū debitū ꝓferat. Multi nan
q̄ timore ꝓpulsi vel p̄dicatione vel dīna in
spiratione ꝙmouēt horaria ꝙfectione ad
emendā qui tn̄ ab incepto ꝓposito statim
resiliūt ad pcta ꝑstina redeūt. ⁊ ꝓpt ingr̃i b
tudinē posteriora peiora fiūt ꝓpribus. Sed
vn̄ ꝟ nisi qz tria sunt q̄ bonū ꝓpositū eva-
cuāt ⁊ sterile reddūt. Primū est hūan⁹
pudor q̄ mkti retrahūt a fruitio dīno p̄tiz
in exteriorīs apparētia humiliatōis. Multi
enī ad emēdatōez aspirāt nihil tn̄ de exte
riori pompa rēlīq̄re volūt. ne de xp̄tute hui⁹
litatis ⁊ emēdationis obloq̄a vl irrisiōes
patiāt. Sic beat⁹ gre. in ꝙmordio ꝙuersio-
nis dō inhabitu ꝓpri fuire dispositi q̄ pau
lo post sub hītu seculari ⁊ aīm secularē in-
uenit vt habet in legenda eius. De quib⁹
etiā dicit Deū. Auctoritatē hēmus senez
sed vicium pueroꝝ. nec pueroꝝ tātum: sed
etiam infantium. Jlli leuia formidant. hi
falsa. nos vtraq̄. formidat enim leuia qui
formidat irrisiones ac si formidaret latra
tum catuli qui nondum mordere potest
O strennui milites qui etiam propter hoc

dñm suũ derelinquũt. ⁊ quid factuti eẽnt si milites seq̃rentur armati. Nõne ridicũm putaretur si regi cuiq̃ fuitiũ exigẽti miles rñderet se nõ audere. qz boies inde loq̃rẽ tur. heu ad quẽ statũ deuenit xp̃iana religio q̃ nitet xp̃ianos xp̃iane viuere dedic⁹ reputatur. Nõ sic dauid rex inclit⁹ q̃ coã dño ludens vestib⁹ regijs humiliter se spoliauit p q̃ ab vroze sua nicol irrisus et increpatus celerit respõdit. ludã coã domiõ q̃ me pot⁹ elegit q̃ domũ pris tui. ludã inq̃ ⁊ vilioz fiaz plusq̃ fact⁹ sum ⁊ ero humil in oculis meis vt pleni⁹ hẽtur. ij. Re gũ. vi. O virũ vere ẽm coz dei q̃ potissime fertã humilitate dñm placandũ eẽ censuit. Non sic inq̃ dulcis redẽptoz tu⁹ o impietas hũana q̃ p salute tua nullũ refugit obpbriũ nullũ deniq̃ laborẽ vt penã. Preterea ve derisoꝛi cristifozmiũ ⁊ tutũ. qz plus noçet irrisoz q̃ hereticꝰ cũ illũ ꝯdemnat ecclesia hũc ãt exẽplo cristo sustinet p quẽ sathan reuocare nititur in ꝯuersione pusillanimes ⁊ ꝯceptũ emendationis ꝓpositũ extinguere Dñ dicit doctoz sctũs. ij. scde. q. lxxij. q. Derisio tanto ꝯ̃ius est pctm̃ q̃to maioꝛ reuerẽtia debetur pson̄e q̃ illuditur Et ideo ꝯ̃issimuz est pctm̃ irridere deum et ea q̃ dei sunt ac penitẽtes ac iustos Dicẽ vindictã meruerũt pueri illudẽtes helizeo Vide infra ẽmone. xxxix. b. ⁊. xo. C. Scõm est carnalis tim̃oz q̃ timet ꝓsecꝓ̃ne laborẽ. Dñ Gre. in moz. Nos gestamus laq̃um nr̃m. nobisc̃ ferum⁹ inimicum carnẽ nr̃am loquoz. de pctõ nataz. in pctõ nutritã. corruptã nimis ipsa origie. mlto amplius pua ꝯsuetudie viciatã. Vnde est q̃ tã acriter aduersus spm̃ ꝯcupiscit. qz assidue murmurat q̃ impacies ẽ discipline Sic filij isrl in deserto ꝯcupiscẽtijs stimulati crebro ẽmurabãt suspirãtes ad ollas carniũ Sic reuera licz ꝯsiderata futura felicitas mentẽ oblectet ⁊ pena ẽcreat. Caro tñ experiẽs difficultatẽ vie ẽcalcitrat ⁊ asperitatẽ declinat delicata. humiliatõem elata. ꝯtumelias ⁊ iniurias iracũda liberalitatẽ cupida ⁊c. Terciũ ẽ vicios⁹ amoz siue sit natural. acq̃sit⁹ vel social q̃ mlti retinẽtur ne ꝓficiãt Nam vicios⁹ amoz cõ cipitur nature ꝓpinq̃tate ꝯuersatõis sedulitate ꝯmodi tẽpoꝛal⁹ vtilitate q̃ eo fozti⁹ mentẽ stringit q̃ se dñis ꝓceptis mĩme repugre ꝯgnoscit. Sed vt dicit Greg. xxij. moza. dũ tenet qõ nõ nocet. ex reb⁹ iuxta posit⁹ ꝯmittitur plerũq̃ qõ nocet. Terciũ deniq̃ semẽ ꝓsurgẽs ex radice scõi seminatur in actu boni operis. De q̃ semĩe dic⁹ aplus. Qui parce semĩat parce ⁊ metet ⁊c Vide nũc formã seminãtis. Nam ꝓmo debet exire de vicijs per doloꝛosaz ꝯritõez et plenã cõfessionẽ. alioq̃n semẽ infructuosum manebit. Dñ q̃ exit seminãs a triplici se cauebit impedimẽto q̃ semẽ seminatum suffocatur. Primo ne cadat iuxta viaz et ab auib⁹ celi tollatur. i. ne faciat opera coã hoĩb⁹ ⁊ elatõis vel vane gle cogitatõibus glutiatur semẽ. ne fructificet ad meritũ sz pori⁹ ad demeritũ. Et iõ q̃to fructuosius est op⁹ tãto diligẽti⁹ absconditi dz in intentõe qz maioꝛi conatu parãtur illi insidie. In hui⁹ figura iussu regis egipti oẽs infantes masculini sex⁹ q̃ venerãt ad noticiã egiptioz inficiebãtur. vt hẽtur. exod̃ ij. Sic ẽ ꝺo moysi qz vidit infantẽ elegãtẽ absc̃ondit eũ. Scõo cauebit ne cadat sup̃ petrã. i. mentẽ ꝓpassione q̃ ad primũ ⁊ deuotõe q̃ ad deũ aridũ. Exẽpli cã. Qui scz tã aridi ⁊ sine ꝓpassiõe mẽris opera pietatis adimplẽt q̃ fere nullũ sentiãt pietatis affectũ vel cõpassiõis. ducti dũtaxat q̃dã ꝯsuetudine. hũano pudoꝛe vel pauperũ extorsione. cũ tñ affectio vel ꝓpassio pie mẽtis deo magis sit accepta q̃ op⁹ sic̃ innuitur p. Jo. iij. Qui habuerit substãtiã hui⁹ mũdi ⁊ viderit frẽm suũ necessitatẽ. ⁊c. q̃mõ inq̃t manet caritas dei in illo nõ dicit clauserit manũ sz viscera. Tercio ne cadat inter spinas impacie ⁊ mĩmuratõis ⁊c Dõ prefstim q̃rigit ĩ operib⁹ penosis vt est ieiuniũ ⁊ in aduersitatib⁹ singlis q̃ no bis occurrũt deo permittẽte. diabolo ꝑcurante. vt hoĩe inferẽte. Hylarẽ enĩ datoꝛẽ diligit deus. Et hec terra optima est ferens fructũ centuplũ in patientia.

Domínica in quinquagesima sermo vicesimussecundus

Filius hominis tradetur gentib⁹ ⁊ illudet̄ ⁊ flagellabit̄ ⁊ conspuet̄ Luce. xviij. Cōueniēter satis mater ecclesia reuocat ad memoriā obprobria passionis xp̄i quē deplangit a filijs suis illudi ⁊ conspui flagellari ⁊ crucifigi. Quid enī aliud est maledicta chorea ⁊ diuersa spectacula q̄ꝫ illusio singulorū que ꝓ nobis passus est ihesus ⁊ hoc in fauorē ⁊ honorē sathane. Nam brachijs extensis incedunt sic̄ xp̄us pepēdit. Illi fractis gressibus xp̄us ꝯfossis clauis. Illi ornatis capitib⁹ xp̄s coronatus spinis. Illi p̄ciosis vestib⁹ xp̄us nudatus membris Illi lasciuie cantibus ad pctā festināt. xp̄s lacrimosis vocib⁹ ꝓ peccatoribus intercedit. Et ideo dicit Bern. in ꝑsona xp̄i Vide o homo q̄ pro te patior nō est dolor sicut q̄ crucior ad te clamo qui ꝓ te morior. Vide quib⁹ penis afficior. vide clauos quib⁹ confodior. Et cum sit dolor tant⁹ exterior: interior tñ est planctus grauior cū te tam ingratū experior. hec ille. Alij sputis eū conspuūt vt vibuli quidā vero flagellant eū linguis suis. scz ꝑ detractiones mendacia maledictiones. Quotiens enī talia ꝓferūt totiens lingue flagell̄ infligunt ei vulnera. ⁊ sic de alijs. De singulis vicus quibus patientissimus ihesus crucifigit̄. Ad hebreos. vi. Rursum crucifigentes sibimet filiū dei ⁊ ostentui hn̄tes id est irrisioni. Glosa In se enī crucifigūt filiū dei et contumelie habent qui gratiaz eius vilipendentes in peccatis iacent. Et sic q̄ꝫtum ad seip̄os xp̄m crucifigūt Hi etiam qui gratiā sacramentalē annue recipiunt ⁊ cōcito redeūt ad vomitū similes sūt irrisoribus ⁊ crucifixorib⁹ quoꝝ infinitus est numerus xp̄o q̄ veri⁹ est sacramenta q̄ tunc ꝓ tp̄e reuereri videbant̄ tūc blasphemijs ꝑiurijs choreis ebrietatib⁹ ⁊c̄. cōculcant ⁊ vilipendūt quoꝝ manet iudiciū et grauissimū. Et ideo ꝯuenienter ꝓponit memoriā tam acerbissime passionis tā p̄ciosissime redemptionis tā p̄ciosissime liberalitatis vt resipiscant qui sunt ex parte ei⁹ et leticia eoꝝ dolore mixta sobria reddat̄.

Et dicit. Filius hominis tradet̄ ⁊c̄. In primis oīm scire vellez o bone ihesu ⁊ tanti misterij causam agnoscere. tanti supplicij fructuz suscipere. tanti spectaculi culmen aspicere. Quo tu dulcissime ih̄u dei v̄tus ⁊ sapiētia a stultis illudi. tu innocentia summa ab impijs flagellari. tu speciosus forma p̄ filijs hoīm a vilib⁹ cōspui vita quoq̄ nostra ꝑhennis sic mori voluisti. Causam huius inquiris o aīa deuota fuisse caritatez agnosce. Ad hebre. ij. Propter nimiā caritatē qua dilexit nos deus cū essem⁹ mor. pec. cōui. nos xp̄o. cui⁹ gratia salua. estis. Dehinc fructū ei⁹ accipe tuā redemptōez et glorificationē. Deniq̄ culmē tanti spectaculi posuit vt imiteris eius vestigia ⁊c̄ Petri. ij. Xp̄us passus est ꝓ nobis ⁊c̄. Verū his omissis videam⁹ nūc misteriū reuelationis dn̄ice passionis. Nā paucos admisit dn̄s dū on̄deret gl̄am trāsfigurationis pl̄es v̄o dū p̄dixerit ignominiā passionis In hoc significans q̄ oēs inuitantur ad passionis exemplū sed pauci ꝑueniunt ad fructū. Multi sustinēt crucez sed pauci ꝑtingūt ad gl̄am qꝛ martirē nō facit pena sed volūtas ⁊ causa. Volūtas enī latronē martirē fecit. causa innocentes. Pateris igit̄ inquis. Assentio sed cui vl̄ pro quo pateris aduerte. Si ꝓ iusticia btūs. beati q̄ ꝑse. pa ꝓp. iusti. Si v̄o ꝓpter culpā vide si inde corrigeris ⁊ iterū btūs es qꝛ baptisaris in spū ⁊ igne. Alioquin vt dicit Greg̃ xviij. mora. Flagellū tūc diluit culpā cū mutauerit vitā. Nā cui⁹ mores nō mutat nō expiat actiones. Ad instructionem nostrā igit̄ videamus qualit̄ hec quatuor p̄dicta xp̄us in nobis reformatus ꝑ gratiā ꝑ suggestionez inimicoꝝ a nobis quotidie patit̄ ⁊ exinde p̄pedimur ne gl̄am ꝯsequamur. Contra q̄ sap̄ie. viij. q̄tuor ponuntur v̄tutes cōtrarie quasi remedia efficacissima dicens. Sobrietatē enī ⁊ prudendentiam docet ⁊ iusticiā ⁊ virtutē quibus nihil vtilius est in vita hominib⁹ de quib⁹ patebit in ꝓcessu Primo xp̄m in nobis reformatū in nobis ⁊ ꝑ nos illudūt inimici dēones dū ꝓ veris bonis apparentia bona cōcupiscere faciūt quasi magna ⁊ vtilia que

et si licite possideri pñt verũtamẽ bonum
plerũq; suis desiderijs ꝓfocãt cũ affectu
funditus rapiũt ⁊ suis sollicitudinib⁹ la-
cerant. Nam cupido nõ relinquit auaros
donec spũs est ĩ narib⁹ et dormierint som
num suũ. tũc enĩ nihil inueniũt viri diuiti-
arum in manib⁹ suis sed vtrũ bonũ cũ fal
so ꝑdiderũt. Sicut ĩ naturalib⁹ exempla
c riter videm⁹ in tigride. de quo Ambrosi⁹
Ysidor⁹ ⁊ Plini⁹ referũt ꝙ ẽ bestia varijs
distincta maculis virtute ⁊ velocitate mi
rabilis q̃ dũ vacuũ rapte sobolis a vena-
toribus cubile repit. illico vestigia feren-
tis catulos odore ꝑsequit̃. Cui⁹ rugitum
horribilẽ audiens raptor equo velocissi-
me vectus ⁊ videns se non posse euadere
in ꝯtinuo viaꝝ speram de speculo proicit
At illa ymagine sui illusa sobolẽ putat et
reuocat impetũ fetũ colligere desiderans
Rursus inani spe retenta totis se virib⁹
ad ꝯprehendendũ equitẽ fundit. At iteꝝ
illã obiecto spere retardat nec sedulitatẽ
mr̃is. memoria fraudis repellit cassã ver
sat ymaginis. ⁊ quasi lactatura fetũ resi-
det. Sic pietatis studio decepta. vin-
dictam amittit ⁊ prolem. Tigris est syn-
deresis vel poti⁹ cor humanũ. filij sui opa
bona p̃sertim desideria celestia in quibus
homo requiescit in spe. Venator est dya-
bolus qui filios auffert per peccatuz quo
turbat̃ cor humanũ. Rugit synderes rap-
torem insequit̃ ꝓposito pñie proponit ille
speculũ primũ adhuc iuueni scz floridum
munduz. gratã iuuentutẽ diuersa genera
ꝯsolationũ in choreis spectaculis ⁊c̃. De
hinc scd̃m scz mundanã excellentiã. pom-
pam. voluptatẽ carnalẽ ⁊c̃. Tandẽ vero
decrepito diuitiaꝝ cupiditatem que cete
ris vicijs cessantib⁹ nec senẽ deserit sed
efficacius stringit. His igit̃ vmbris delu
dimur sugentes mel in sentibus ⁊ vrticis
donec vtriusq; fraudati nudi relinq̃mur
rugientib⁹ ꝑatis ad escam. Cõtra quam
illusionẽ ponit sapiens ip̃am prudentiaz
que ẽ scd̃m Aug⁹. li. lxxxiij. q̃stionũ. Cog-
nitio reꝝ appetendaꝝ ⁊ fugiendaꝝ Di-
cit enĩ doctor sctũs scd̃a scd̃e. q. xlvij. ꝙ
laus prudencie nõ cõsistit in sola cõside-
ratione sed in applicatione ad opus. Est
enĩ electio p̃consiliati et ideo duo ꝯplecti
tur. scz consiliũ bonũ in ratõne ⁊ electio-
nem in appetitu quã ꝑ consiliũ dirigit de
hijs q̃ sunt ꝑ nos agenda in ordine ad de
bitum finẽ. Et hanc ph̃i gentiles suo mõ
visceroso ꝯplectebantur affectu vt refert
Seneca epl̃a. ix. ꝙ stilbon ph̃us capta pa
tria amissis liberis ⁊ vxore cũ ex incẽdio
solus exiret interrogãti demetrio nũquid
omĩa ꝑdidisti. ⁊ respõdit nihil ꝑdidi oĩa
mea mecũ sunt iusticia virtus prudentia
nihil eñ bonũ putari potuit ꝙ eripi possz
Si ergo homo gentilis virtutib⁹ delecta
tus. quid faciet xp̃ianus ad celestia voca
tus. Vnd̃ Seneca de remedijs fortuitoꝝ
oculos ꝑdidi quã multis cupiditatibus
via mersa est oculos ꝑdidi non intelligis
ꝑtem esse innocentie cecitatẽ. Huic oculi
adulteriũ monstrãt huic incestũ huic do-
mum quã cõcupiscat. Sequit̃ pecuniã ꝑ-
didi o te felicẽ si cũ illa auariciã ꝑdidisti.
Hec ille. Scd̃o vero flagellãt dũ diuer
sis mensionib⁹ etiã ad illicita sollicitãt q̃
bus inter se discordes sensualitas ⁊ ratio
varijs ꝯcupiscentiaꝝ flagellis mentẽ dire
lacerant. Huic affectus alliciens huic ti-
mor retrahens vnde voluntas ad vtrãq;
ꝑtem plerũq; tracta discendit̃. nec tamẽ
potest duob⁹ dñis seruire Dicit itaq; glo
sa sup̃ illud ad roma. vij. Nõ enĩ quod vo
lo bonũ hoc ago ⁊c̃. Quia est triplex vel
le. scz nature. grẽ. ⁊ vicij. Velle nature ꝑ
se impotens est nec palmã meret̃ sed vin-
citur ⁊ trahitur a velle vicij nisi velle grẽ
subueniat qd̃ velle vicij fugat. ⁊ velle na-
ture liberat. Et ideo subdit. Si aũt quod
nolo id facio. scz omittere bonuz ⁊ facere
malũ non ego opor illud scz maluz sed qd̃
habitat in me peccatũ. scz carnalis cõcu-
piscentia vel fomes peccati. nec tamẽ im
munus est a crimine. qr enĩ mãcipauit se
per assensũ peccato. iure dñatur illi⁹. Sic
igit̃ miser vtrobiq; flagellat̃ hic ꝯcupiscẽ
cia carnis illic timore spũs. Et ideo gar-
riens apl̃us. Infelix inquit ego homo q̃s
me ⁊c̃. Cõtra quã flagellacõem ponit sa-
piens ip̃am fortitudinẽ. iudicãte nimirũ

prudencia q̄lis sit mūdus ⁊ ꝓcupiscentia ei⁹ quā ꝓnicios⁹ fallax ⁊ labilis. aīa se ꝑ fortitudinē accingit vt resistat ⁊ īcipit odire deceptorē quō ꝑus q̄si blandū amauit. ⁊ gratū. Sicut figuratū est. ij. Reguz xiij. In Amon filio dauid q̄ secz adamauit thamar sororē suā affectās ei⁹ amplexibus frui. intīm q̄ tabescens infirmabat ꝓpter eam. eo q̄ passiones excessiue timoris odij vt amoris ⁊ gaudij mirabilit̄ īmutant corp⁹ vt patuit in tyro filio Vespasiano ⁊c. Quā tñ cū agnouisset carnaliter. ⁊ vi oppressisset exosaz habuit magis q̄ ante dilexerat tales hodie multi reperiuntur. Amon ē q̄libet fidelis cui⁹ soror est ꝓcupiscētia nobiscū nata interp̄tatur enī thamor amaritudo. Thamar igit̄ cognoscit̄ dū quāta lateat amaritudo in seq̄la ꝓcupiscētie ꝓcipit. Senciūt ergo experti sed quāta tñ sequit̄ in futuruz ignorant q̄ fideliter recogitato magis odio ꝓtemnit̄ quā ꝑus amabat̄ ¶ Tercō aūt ꝓspuūt dū post cogitatōes admissas ꝓsensum peccati alicui⁹ rep̄munt. facies enī aīe volūtas ei⁹ est. Nā aīa q̄si speculū lucidissimū ad quodcūq̄ ꝙ voluntatē se conuertit hui⁹ effigiē in se recipit. Sputuz ergo dyaboli est q̄cūq̄ viciū q̄ volūtati ꝙ ꝓsensum imp̄mitur vñ deturpat̄. Sed ve misere sic vltro faciē suā ingerēti diabolicā similitudinem suscepture. de q̄libus dicit Jeremias trenoz. iiij. Denigrata ē sup̄ carbones facies eoz. Quoz nisi eoz q̄ nutriebant̄ in croceis. Glosa idē dōnis spūs sancti amplexati sunt stercora. ⁊ sic nō sunt cogniti in plateis scz celestis ierl̄m. sed inter demones ꝓputati. Nota ō eo cui⁹ facies post adulteriū formam horribilē p̄tendebat ⁊c. Sed q̄a turpitudo ei⁹ exterius nō ostendit̄ miser obcecat⁹ hoībus quidā manifest⁹ tñ deo sanctis ⁊ angelis tā abhoīabilis apparere nō verēt̄ eo q̄ oculos et ꝓplacentiā solū ad exteriora cōuertit. et sufficere putat ocīs hūanis satisfeciſſe Aug⁹. in sermone. Quid vis mali dic mihi puto q̄ nihil in oībus. Sequit̄ terrā malam nō vis aut segetē malā. bonā vis arborē. equū bonū. seruū bonū. amicū vxorem. filiū vestē ⁊c. sed solā aīam vis habere malā. quid te offēdisti. q̄d te tu ipe meruisti. nō vis esse malū nisi te solū. Nō sic esdras scriba sed ad īteriora quertēs oculos pctā ꝑpli flebat dicens eiusō. ix. Dñe de⁹ cōfundar ⁊ erubesco leuare faciē meā ad te q̄m iniq̄tatis nr̄e multiplicate sunt sup̄ caput nr̄m. Hui⁹ aūt ꝙspitōnis figura nobis elegant̄er exp̄mit̄. Deutro. xxv. vbi dicit̄. q̄ moriente fr̄e absq̄ liberis ne deleat̄ nomē ei⁹ vel hereditatis successione ꝙuet̄ q̄z hoc ē ꝓtra naturalē inclinationem fuit in lege p̄ceptū q̄ fr̄ ei⁹ suscipiēs vxorē ꝓmogenitū ex ea fr̄e defuncto ascriberet ⁊ ei succederet in hereditate. Q. ⁊ si renumeret pena ꝙfusibili puniebat̄. secz q̄ tollebat̄ calciamentū de pede ei⁹ dextro. et in faciē ei⁹ spuebat̄. Vir ꝓz xp̄s vxor aīa ꝑ cui⁹ copulatōe mortu⁹ ē. fr̄ quilibet xp̄ianus q̄ tenet̄ suscitare semē boni operis ne nomen vacuū xp̄ianitatis noīs patet. Alioquin dyabol⁹ vxorē rapiēs in faciem eius spuet filios ꝓcreans nō xp̄o sed sibi. Cōtra ꝙspitionē aūt hanc ponit sapiēs tempanciā cui⁹ officiū est ꝓtemnere oēs corpeas illecebras laudeq̄ populari īomnibus tempate vti. ¶ Quarto spūaliter crucifigūt ⁊ occidunt dū ad opus ꝓficiendum ꝓtrahant licet eīm ꝓsensus mortalū a deo sepat ⁊ aīam fedā reddit. dyabolo ꝓstitutā crudelius tñ occidit ⁊ velut īapto ꝓgressus in actū sicut etiam ꝙsuetudo pctoꝝ vel cū peccat̄ cū ꝓtemptu. q̄d gen⁹ mortis spūalis sup̄ īducit sup̄ pctā q̄ fiūt ꝑ quandā fragilitatē vel concupiscentiaz timoris vel amoris. Vide infra. Tunc enī mortui vix resuscitari p̄nt q̄z incorrigibiles facti sunt. Sic in corrigibilis pharao post cūctas illusiones. ⁊ flagellacōes tandē horribili morte multat⁹ ē. Denicq̄ bñ tā incorrigibiles fiūt. oñdit Aug⁹. in enchirid. dicēs q̄ pctā quāuis magna ⁊ horrēda cū in ꝙsuetudīe venerint aut pua aut nulla credunt̄ vsq̄ a deo vt nō solum occultāda verū etiā p̄dicanda diffamandaq̄ videant̄ de q̄b⁹ dicit Ysaie. iij. Peccatum suū q̄si sodoma p̄dicauerūt ne abscōderūt ī verecūdē. ⁊ publice peccādo

Dicit enī Gen. xviij. q clamor sodomo. ⁊ gomor. multiplicat⁹ ē. ⁊ pctūm eoꝝ aggrauatū ē nimis. Vbi dicit Greg⁹. peccatum cū voce culpa in actione. pctūm vero cū clamore culpa cū libertate ⁊ tunc grauatur nimis cū fit ꝯplacētia peccati cuꝫ ꝯtemptu dei. Cōtra quā mortē ponit iusticiā q̄ resuscitat aīam ⁊ īterficit culpam reddit enī vnicuiq; qd̄ suū ē deo ꝯtritōez et laudē sibi pñiaꝫ ⁊ ꝯfessionē ꝓximis elemosinā ⁊ restitutōez ⁊c. Seq̄t ī capite ie.

In capite ieiunij sermo. xxiij. de cōsideratōe vilissimi stat⁹ pctōꝝ.

Leua oculos tuos in directū ⁊ vide vbi nūc ꝓstrata sis se. iij. Cū enī vt dicit doctor sctūs ꝑma. ij. q. ix. Hō secūdum q ē in passione aliq̄ videt ei aliq̄d cōueniēs qd̄ nō videt extra passionē existēti sicut irato videt bonū qd̄ ñ videt quieto. ⁊ luxurioso qd̄ nō videt casto. Sic inquā stultis videt tēpus ꝑteritū ordinatū ad insanias falsas qd̄ nō videt recte sapientibus. Huiusmōi ergo mutacio hoīs ꝑ passionē oculū rōis qñq; fundit⁹ eruit qñ scꝫ rō totaliter ligat ita q ei⁹ vsum nō habeat sicut cū ꝓpter vehemētiā passionis scꝫ ire ꝯcupiscētie amoris timoris ⁊c. furiosus vel amens efficit. ⁊ hij sunt bruta aīalia q̄ ex necessitate secunt impetū passionis. Aliqñ vero rō nō totaliter absorbetur a passione. sed remanet quantuꝫ ad aliq̄d iudiciū rōis liberꝫ ⁊ scd̄m hoc remanet aliq̄d de motu volūtatis q̄ habet rationē peccati. Qꝛ similiter sequūtur non ex necessitate sed volūtate velut aīalia bruta passionis impetuꝫ hec mirꝫ. Cū enī volūtas mouet ab intellectu hoīs hmōi. sciētes ⁊ vidētes mala q̄ faciūt auertunt oculos suos ne recordent iudicioꝝ iustoꝝ sicut legit in Daniele de iudicib⁹ iniquis xiij. Et sic audiētes nō audiūt. inspirationes internas. ⁊ videntes ceci sunt. Hijs igit h tpe qd̄ singulariter lugubri pñie dedicatuꝫ ē āmonitio diuina ꝓponit. Leua oculos t. in di. Nō sicut q̄ statuerūt declinare oculos suos in terrā. ⁊ vide vbi nūc ꝓstata sis in volutabro vicioꝝ captiua. ⁊ subiecta dyabolo. Hoꝝ enī ꝯsideratio iniciū est sancte ꝯuersionis ⁊ pñie. Vera nāq; ꝯgnitio pctōꝝ dolorē ingerit. dolor ꝯfessionē. ꝯfessio satisfactionē. nec q̄escit donec reduxerit miserū in viā grē ī spem venie in ꝓpositū ꝑseuerātie. Quare ꝯueniēter ꝓponit verba ꝑdicta. Leua oclos tu⁹ ⁊c. Cū rōnalis creatura non sit facta ad apprehēsionē cuiuscūq; boni creati tā quā finis vltimi. ⁊ ꝓporcionati sed vt soli deo ꝑ ꝯtemplatōꝫ ⁊ amorē inhereat iō merito respect⁹ creaturaꝝ obliquus reputatur. solus añ respect⁹ diuinoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ ducūt ad spūalia intuēda rect⁹ ⁊ accept⁹ iudicat. Ad quē nos ꝓuocat verbis ꝓpositis sepatū ostendēs adinuicē grām tanquā lumen oculoꝝ nr̄oꝝ subministrare Hic enī ꝑmo ꝯscientiā lustrat vt purgatam reddat deducit ad inferos ⁊ reducit donec sordes vicioruꝫ abstersit. De hinc subleuat oculū. clarificat intellectū. ingerit spūalia. vilificat transitoria dulcessit anim⁹ linitat affect⁹. Felix hec v[illegible]o q̄ cecum reddit seculo. ꝯgnitū celo ꝯpat angelis ⁊ exēplar hoīb⁹. Leua igit oculos t. ī di. o aīa peccatrix. ⁊ vide vbi nūc ꝓstrata sis in fecib⁹ pctōꝝ. Qd̄ vt meli⁹ videas figurate miseriā ꝓpriā tibi mōstrabo. legitur in Iudicū. xvj. de sampsone cui fortitudo collata fuit diuinit⁹ nō ex virtute naturali sed quodā dono grē gratis date q̄ remasit in eo q̄ diu ritū seruauit nazareoꝝ saltē quantū ad illa opa ad q̄ ꝯsecratus fuit scꝫ ad liberatōꝫ filioꝝ israhel de manu philistinoꝝ. Vnde plures mirabiles optinuit victorias. Tandē vero fatigat⁹ ⁊ vict⁹ ꝑcib⁹ dalide meretricis q̄ blādiens īsidiabat mortij ei⁹ reuelauit ī q̄ seruabatur fortitudo ei⁹ si inq̄t rasi fuerint vij. crines capitis mei recedet a me fortitudo mea. In Hebreo habet. vij. flocelli vel cīcini ī q̄ cesaries ei⁹ distincta fuerat Eo igit dormiente sup genua dalide tonsor vocatus abrasit crines. ipa vero ligauit eū vinculis q̄ cū rūpere nō posset inuaserūt eū philistei securi. ⁊ eruerūt oculos ei⁹ ⁊ in carcerē clausū molere fecerūt id ē grauiter laborare vel cohabitare cū mu-

lieribꝫ magnis vt ex illis robusti nascerẽt q̃ cũcta in ꝓfusionẽ suã ⁊ penã acta sunt. ⁊ pctõꝝ extremã miseriã iudicãt. ¶Joraliter añ sampsõ nazareꝰ xp̃ianꝰ ẽ p̃ baptismũ deo ꝓsecratꝰ ĩ q̃ p̃ grãm spũs sancti inimicꝰ ille fortissimꝰ tanq̃ leo rugiẽs nõ ꝑualebit aduersꝰ eũ dicẽte ps. Nihil pficiet inimicus in eo. Sz dalida maledicta q̃ vbiq̃ circũferimꝰ domesticꝰ hostis blãda meretrix sed plena veneno mortifero est ipa sensualitas q̃ mille modis satagit hominẽ ad voluptates miseras ĩclinare Dñ multi vt dicit ¶Prouer. vij. sequit eam q̃si bos ductꝰ ad victimã. ⁊ q̃si agnus lasciuiens ⁊ ignorãs q̃ ad vincula stultꝰ trahat Sic ꝓnceps vniꝰ tribꝰ israhel intrãs coram oibꝰ ad madianitẽ q̃siuit delectatõꝝ ⁊ inuenit mortẽ. ¶Preterea pctõ ꝑpetrato rõe. scz sensualitati ꝓsentiẽte. ꝓmo grã diuina ꝓuat̃ p̃ crines signata vt dicit ibidem glosa Nã. vij. flosculi sunt. vij. dona spũs scti q̃ dũtaxat mũdis cordibꝰ ad ornatũ. ⁊ diuinã gratificationẽ ꝓferunt. Scõ liganꝫ manꝰ eiꝰ ne resistere valeat inimicis qz de cetero debilis reddit ad resistendũ tẽptatoribus. ⁊ q̃uis affectibus. Dñ nisi statim resipiscat diu sine accumulatione stare nõ poterit. Dñ Greg⁹ sup̃ Ezechielẽ. ¶Pctũm qõ mox p̃ pñiam non deleꝫ suo pondere ad aliud trahit ne inq̃ pficere valeat aliqõ opꝰ meritoriũ ex eo q̃ pua tus est grã diuina q̃ reddit opa bona deo grata. Nõ tñ sunt opa bona p̃mittẽda. Quia vt dicit scꝰ Tho. sup. iij. sentẽtiaꝝ dis. xv. licz opa extra caritatẽ fctã nõ sunt meritoria ex pte recipiẽtis qz dicit Aug⁹ q̃ pctõꝝ nõ ẽ dignꝰ pane q̃ vescitur ℞ ẽ ex ꝓdigno. ⁊ sic nõ sunt meritoria nec tpalis nec eterni boni. Ex q̃ tñ diuinã decet bonitatẽ q̃ vbicũq̃ dispositõꝝ ĩuenit pfectionẽ adiciat. ideo ex merito congrui mereꝫ aliqs aliqõ bonũ. Dñ valent ad triplex bonũ scz ad tpaliũ executionez ad grãꝝ dispositionẽ ⁊ ad assuetudinem bonoꝝ opex. Sz q̃ diminuãt penã infernalẽ vt q̃dã volũt ĩtelligit duplicit̃. Primo vt q̃s libereꝫ a pena q̃ iã meruit. ⁊ sic nulꝰ liberat̃ a pena nisi sit absolutꝰ a culpa. ⁊ sic penã inferni mitigare nõ possunt Scõ q̃ merituꝫ pene ꝓimpediat̃. ⁊ sic diminuũt penã inferni. qz reatũ amissionis euadit q̃ hmõi opa facit. Tertõ qz hmõi opa aliq̃ mõ disponũt ad bonum vt hõ pctã faciat ex minori ꝓtemptu. retrahunt etiã a multis pctis ⁊ diminutõꝝ vel dilatõem merent̃ pene tpalis vt patet de Achab rege. iij. re. xxj. Vide ĩfra ⁊ c̃ Medenioꝝ p̃ se resipiscere vel resurgere valeat. Tercio spoliat̃ bonis suis. scz virtuosis opib⁹ iã factis. moriẽte nãq̃ aĩa cõmoriunt̃. Vniuersa simul opa meritoria etiã si oĩm sctõꝝ virtutibus floruisset. Et ideo dicit apls. habem⁹ thesaurũ istũ in vasis fictilib⁹ vt diligẽti⁹ sup̃ custodia p̃ seuerem⁹. Ezechiel. xviij. Si auerterit se iust⁹ a iustitia sua. ⁊ fecerit iniq̃tatez oẽs iustitie ei⁹ q̃s fecit non recordabunt̃. De hinc ne damnũ suũ agnoscat ⁊ defleat miserũ excecat. Nã delectatõe pctĩ cecat̃ q̃ scz fit vt ei⁹ enormitatẽ nõ sentiat nec recordet iudicioꝝ futuroꝝ. Sicut legit̃ de iniquis iudicib⁹ q̃ Susannã iuste damnauerũt. Excecauit eũ eos malicia eoꝝ vt dicit̃ Sapie. ij. Et hec cecitas ꝓtingit ex volũtate. volũtarie se auertẽte a ꝓsideratione ꝓncipij ꝓmi p̃ q̃ hõ ĩtelligit alia secundũ illud ps. Nolut ĩtelligere vt bene ageret. Vel ex occupatione mentis circa alia q̃ magis diligit q̃bus ab inspectione hui⁹ ꝓncipij mens auertit̃. Et quãto magis occupat̃ ⁊ delectat̃ circa transitoria tãto magis auertit̃ ab illo. ps. Oculos suos sta. de. in terrã. Dñ dicit Greg⁹ super hũc locuꝫ p̃us ĩtellect⁹ obtundit̃ ⁊ postea ãnus ad exteriora vagat̃ vt ceca mens q̃ ducit̃ nesciat. ⁊ carnis illecebris se libenter subdat. Q̃m ex inde miser captꝰ dyabolo comite se p̃bẽte ducit̃ ĩ omnẽ pctõꝝ ĩmundiciã vt impleat̃ illud. ¶Prouer. xj. Circulꝰ aureꝰ ĩ naribꝰ suis q̃ nõ pcit nobilitati nec pulcritudini nec p̃ciositati. ¶Julier id ẽ aĩa pulcra ꝓditõe nature ⁊ fatua ꝑpetratõne culpe sup̃ple ĩ p̃ãte sathane ꝓpanꝫ qz sic̃ sus nullã p̃terit ĩmundiciã ĩ tactã naribꝰ suis ita nec dyabolꝰ ĩ tali homine aliq̃d relinq̃t pctũm ñ ꝑpetratũ co-

gitatione delectatõe ꝓsensu ope vel ꝓplacentia. Cũ enĩ se auertit a diuinis agnoscendis ⁊ nihil amãt nisi cognitum. Ideo habũdat iniq̃tas multoꝝ qz refrigescit caritas ⁊ videnẽ effecti venatores maloꝝ affectuũ q̃bus fere nullũ sub refugit viciũ licet nõ seq̃tur effect⁹ possibilitate, phibẽte, hũana verecũdia vel diuina vindicta retrahẽte Et sic excecatũ ducũt ĩ carcerẽ tenebrosum ꝓsuetudinẽ scz pctõꝝ q̃ vinciunẽ efficaciẽ ne redire valeãt vel abscindere ꝓsuetudinẽ inueteratã. qz ꝓsuetudo ẽ altera natura. Vincenĩ dicit Aug⁹. de seipo ligat⁹ erã non ferro alieno sed mea ferrea voluntate. ⁊ hec ꝓsuetudo pleriq̃ ducit ad necessitatẽ. Vnde Seneca epla xxviij. Quis inde hostis ĩ quẽq̃ tam ꝓtumelioꝰ fuit q̃ in quosdã voluptates sue q̃ se voluptatib⁹ mergũt q̃bus ĩ ꝓsuetudinem adductis carere nõ ꝑñt. ob ꝟ miserrimum ẽ q̃ eo ꝓueniunt vt illis q̃ supuacua fuerunt fctã sint illis necessaria. hec ille. Et tales quidẽ licet videãt q̃d faciendum sit facto tñ, ꝓsequi nõ valẽt. q̃bus vere cõuenit illud euangelicũ. Vbꝝẽ duxi. s. voluptatẽ ⁊ ideo nã possũ venire. Tandẽ vero claudit carcer obstinatõis ianua et obice desperatõis. Nã ꝓsuetudine vinctus ꝓ obstinatõꝝ firmat ꝓpositũ ĩ ꝟ q̃ peccatis futuris inhereat. eligẽs potiꝰ diuinam indignatõꝝ ĩcurrere q̃ ꝓsuetis fraudari ꝓcupiscentiis. Et ex ꝟ opponit obicẽ desperatõis dicẽs. Jere. xviij. Desperaui⁹ post cogitatões nras ibim⁹ ⁊ vnus quisq̃ post ꝓuitatẽ cordis sui mali faciemus. Notandũ tñ q̃ doctor sctus. secũda scde. q. xx. duplicẽ distinguit desperationẽ. Prima dicit desperatõ vniuersalis q̃ existimat misericordiã dei nõ esse infinitã. diuine misericordie culpã suã ꝑpõderans. Sicut Cbayn. Maior ẽ iniq̃tas mea q̃ vt veniã merear. Et iudas ⁊ẽ et illa desperatõ ẽ act⁹ infidelitatis. Secũda dicit desperatõ ꝓticularis cũ scz q̃s in vniuersali tenet verã existimatõꝝ fidei q̃ fit remissio pctõꝝ in ecclesia. desperat tñ de diuina misericordia ꝓpter ꝓticularẽ ei⁹ indispositionẽ q̃ scz ĩ tali statu exñti non sit sperandũ de venia cũ despet a pctõ nõ posse resipiscere vel ꝓtemnit desistere Et talis desperatio periculosissima ẽ qz ꝓspẽ maxime reuocatiua a malis ⁊ ad bona ducitiua q̃ sublata pctõres irrefrenata ꝓcupiscentia defluũt ad vicia. Et ꝟ ẽ q̃d seq̃tur. Et in carcere clausum molere fecerũt id ẽ multiplicare vicia diuersa ꝓuis operib⁹. ⁊ plurima viscosis desideriis donec de carcere ꝓ mortẽ educat ad infernale suspendium Ecce pctõꝝ statꝰ q̃ miser ⁊ infelix q̃ periculosus ⁊ pnicios⁹. ⁊ ideo vigili cura prudẽter inspiciẽdus. ⁊ ꝓcul abiciẽdus. Lena inquit oculos tuos ĩ directũ. Ad quid aũt nisi ad impmendã verecũdiã ad inducendũ timorẽ ad affectandũ ꝙuersionem ad amplectendũ pniam. Vñ dicit dñs in epla hodierna. Conuertimĩ ad me in toto corde vẽo. Cor enĩ ꝓncipale membrũ corporis ẽ in q̃ ꝓseruat aĩa essentialiter ⁊ signat ipam aĩam q̃ totaliter ad deũ ꝙuertere debem⁹ id ẽ scdm tres potẽtias aĩe vel vires scz vim rõnalẽ q̃ habet discernere ĩter bonũ ⁊ malũ ĩter bonũ inq̃ ⁊ melio⁹ et optimũ. Scdo scdm vim ꝓcupiscibilem eligere bonũ sed potiꝰ illud q̃d ẽ melius ⁊ potissime q̃d ẽ optimã. id ẽ sũmum bonũ ꝓpter q̃d oĩa alia sunt diligẽda pariter ⁊ fruẽda. Tercio scdm vim irascibilẽ scz ĩ efficaci auersione ⁊ ꝓtemptu eoꝝ q̃ vis rõnalis esse mala iudicauerit. Sicẽ Dauid elegit abiect⁹ esse in domo dei magis q̃ habitare ĩ tabernaculi pctõꝝ. Sic Abrahã reliq̃t domũ paternã ⁊ dulce solum ne retraheret ad ydolatriã. Sic deni q̃ ꝓphete ꝓres pres ĩ solitudinibus errantes bñam ꝙuersationẽ vitabant ne forte alioꝝ exẽplo ⁊ societate ad illicita ducerẽtur.

Ser. xxiiij. de electõe vni⁹ ex triplici vidcta. s. peitẽciali ifernali et purgatorij.

Cũ tibi optionez do vnũ q̃d volueris elige. s. Parala. xxj. Sicẽ dicẽ Aug⁹ sup canticũ Deutro. Quiq̃ modis flagella ꝓtingũt in hoĩb⁹. Primo vt iustis ꝓ talia flagella augeant̃ merita. Sicẽ Job

q̄ voce dñica ꝓmēdat⁹ tā multiphariis plagis circūdat⁹ fuit vt āmiſſz oībus etiā ſedes in ſterq̄linio teſta ſamē radebat ſic flagellat omnē filiū quē recipit. Sic mīez dulciſſimā gladio doloris trāſſigi pmiſit

Scdo vt per ea virtutes cuſtodiant vt pater ī Paulo rapto cui dat⁹ ē angel⁹ ſathane id ē ſtimulus carnis ne magnitudo reuelationū extolleret eū. ij. Corin. xij.

Tercio ad corrigēda pcta vt lepra marie ſororis moyſi ⁊ pcūm Dauid ī themate pñti conceptū. Videbat eſſi eū dñs corrigibilē ⁊ ideo p vnico pctō ſtatiz appoſuit flagellū.

Quarto ad iniciū pene infernalis vt patz de Herode q̄ iacobū interfecit apponens apprehēdere. ⁊ petrū. Ē eſſi vt dicit mgr̄ ī hyſtoriis. Dū adulatoriis fauorib⁹ demulceret pp̄l clamātis voces dei. ⁊ nō hoīs ⁊ oblatos diuīos honores nō reſpueret vidit ī funiculo ſup̄ ſe ſedentem bubonē mortis ei⁹ nuncū p̄ hmōi eſſi aūt ſup̄ ſe ſedentē acceꝑat ſignū mortis. Et vt dicit Joſeph⁹ ī clinauit ſe ad eos. q̄ ſibi applaudebant dicēs. En ego de⁹ vē moriar ſtatimq̄z pcuſſ⁹ ab angelo vēris doloꝛe cruciat⁹ ē vt corroderent vermes viſcera ei⁹. ⁊ p⁹ dies quīq̄z pene ꝓſumpt⁹ exꝑirauit.

Quinto ad gloriā dei manifeſtādā ſic Job. ix. de ceco nato. Cū igit̄ oēs etiā ī ſuis nihil in vltū relinq̄re velit ſic in verbis thematis pñtis ꝑmonis ad ſceleꝝ ꝓſiderationē nos ꝓuocat ſic ī pñti figurare nos īducit ad electiōez pene vindicātis. Et vere felix q̄ cū maria elegerit optimā ꝑtem b̄ē mite iudiciū nō alienuz ſed ꝓpriū iudiciū inq̄z pñie q⁹ graui⁹ ē iudiciū purgatorij grauiſſimū iudiciū infernī.

Trium ergo tibi optionez do. Dicit Greg⁹ ſup̄ hūc locū q̄ p̄ q̄litatib⁹ ſubditorum diſponunt̄ acta regentiū vt etiā ſepe ꝑ malo gregis veri boni delinq̄t vita paſtoris. Da uid eſſi deo teſte laudat⁹. tū ore repētine elatōis inflat⁹ pp̄m numerando peccauit ⁊ pp̄lus penā ſuſcepit. hec ille Peccatū aūt pp̄li fuit rebellio ei⁹ ꝓtra dauid vt dicit ibidē Lyra. ſequēdo ſiba filiū bochri q̄ fuit peſſim⁹ ⁊ ſedicioſus de q̄ rebellione ſol⁹ ſiba fuit punit⁹. vt habet ibi dem. xx. ⁊ nō pp̄ſerat puniēdus. Numerauit eſſi dauid pp̄m ex elatione ſcire volens numerū bellatoꝝ ⁊ inuenti ſunt viri bellatores ī iſrl̄ mille milia. ⁊ centū milia vt habet. j. Paralipo. xxj. Et de Juda quingēta milia. Sic eſſi habet ī Hebreo ī correctis libris vt dic̄ Lyra q̄ numeratō fiebat ꝓtra mandatū dñi q̄ ꝑcipit Exod. iij. Q̄n tuleris ſūmam filioꝝ iſrl̄ id eſt q̄n volueris ſcire numerū eoꝝ nō numerabis ꝑ capita ſz ꝑ b q dabūt ſinguli ſiccluz dimidiū ꝑ aīabus ſuis. ⁊ nō erit plaga ī eis cū fuerint recēſiti id ē numerati tali mō. Alioq̄n erit facta igit̄ numeratōe pcuſſit cor dauid id ē ꝓſcientia eū reꝑhendit. Et miſſus a dño ꝓpha Gad ait. Trīū tibi optionez do. Cui ille coarctor minis vndiq̄z ſed meli⁹ ē mihi vt īcidā in man⁹ deo quā in manus hoīm. multe ſunt eſſi miſericordie ei⁹ ⁊ elegit peſtilentiā triū dieꝝ q̄ fuit eōlis pena diuitibus ⁊ pauperib⁹. Et miſit dñs peſtilentiā de mane vſq̄z ad tēpus cōſtitutū. Lyra. id ē hora ⁊ mortui ſūt. lxx milia virorꝝ. Et veſpertina ꝑme diei q̄ erat tēpus ꝓſtitutū ī lege. Dicit eſſi īfra q̄ venit Gad ꝓpha ad Dauid ī die ꝑma. ⁊ videtur loq̄ de ꝑma die peſtilētie horā ſacrificij veſpertini miſit dñs angelū vt ꝑcuteret ibrl̄m q̄ adhuc nullū attigerat. Tūc ꝑcepit angel⁹ Gad vt diceret Dauid. q̄ aſcēderet ⁊ ꝓſtrueret altare dño in area ornā iebuzei vt vel ſic placaret dñm q̄ cū veniſſz ⁊ vidiſſz angelū ſtantē īter celū ⁊ terrā gladiū cruentē tenentē euaginatuz verſus ibrl̄m velut ad ꝑcutiendū. cecideruntDauid. ⁊ maiores natu veſtiti ciliciis pni ī terrā. Et ait Dauid. Ego ſum q̄ peccaui ⁊c. Vidit̄q̄z dñs ⁊ miſer⁹ ē ⁊ ī ꝑauit angelo dicēs. ſufficit ceſſz tā man⁹ tua Edificauit aūt altare ī eodē loco offerens ſacrificiū placabile dño. Jn eodē eſſi loco dic̄ūt hebrei abrahā īmolaſſe filiū ſuū Dñ ⁊ iacob ibidē ſcalā vidit erectaz vbi ſcō m q̄ ſdā. ⁊ xp̄s crucifix⁹ ē q̄te nō īmerito multiplicibus figuris honorare voluit locū illū ⁊c. Hec ꝓſcripta ſunt frēs ī figura nr̄i. Dauid eſſi ī vno pctō deꝑhenſ⁹ eſt nos ī plurib⁹. Tibi ergo o pctōz triū dar

Nota.

Nota. quod cum David deq̄ fecit scr̄a fecit. cum sibi dat eis optionē eligendi hec vel illa in suis peccatis ignorantie frem legr. Vel aliter ut placet.

optio. elige vnũ ex hijs qđ volueris. Aut iudiciũ graue pñie. aut iudiciuz grauius purgatorij. aut grauissimũ iudiciũ eterni in ꝓplicij. O vere felix q̃ cũ maria optimã ꝑtem elegerit. Triũ ait dñs optionem do vnũ qđ volueris elige aut septẽ annis veniet tibi fames aut trib⁹ mensib⁹ fugies ab aduersarijs tuis aut trib⁹ diebus erit pestilẽcia ĩ terra. Fames ergo. vij. annoꝝ est ĩfernalis pena eternaliter cruciãs in q̃ fame septẽplici crucient̃ ꝑ. vij. annos signata. Prim⁹ em̃ ãnus ẽ fames ĩ visu q̃ esuriẽt faciẽ sctĩssime trinitatis qꝛ vt dicitur ĩ Hester. Vere mirabilis es dñe et facies tua plena ẽ grãꝝ ymo plena eterne beatitudinis. Cui⁹ si minim⁹ radi⁹ ad dãnatos descẽderet totũ ĩfernũ dulcoraret. Dicit em̃ Fulgenci⁹ ꝙ dei faciẽ si damnati viderẽt nullã penã nullũq̃ dolorẽ sentirent. Mallẽ inq̃t Aug⁹ esse ĩ ĩferno ⁊ ihesum videre q̃ in celo ⁊ ei⁹ visione carere. Sed ve miseris ꝑctõrib⁹ de q̃bus scriptũ ẽ tollat̃ impi⁹ ne videat gloriã dei. Quid igit̃ visur⁹ ẽ ꝓfecto larvaꝝ demonũ facies q̃bus nihil horribili⁹ excogitari potest. Scđus annus erit famis ĩ auditu Esurient em̃ audire melodias suauissimas celestiũ spirituũ. O q̃ ĩeffabilis dulcedo et ꝯcordia vocuz. ibi em̃ semꝑ resonat grãꝝ actio. ⁊ vox laudis. Sed qꝛ verba dei ⁊ officia diuina non cũ affectu sed cũ tedio nõ ad emendatõz sed ad quandã ꝯsuetudinẽ audierũt. ymo pluries audire ꝯtẽpserunt. verba vero detractoria secularia lasciua. ⁊ cãtus seculares tympanat ⁊ diuersa genera musicoꝝ audierũt cũ affectu De cetero nihil audiẽt nisi lamẽtatões ⁊ ve. Ve qꝛ nati. ve qꝛ a deo creati. Maledictus de⁹ ⁊ maledicta trinitas que nos creauit ad hanc penalitatẽ. Audiẽt inq̃ impperatões ⁊ subsanatões demonum Et vt dicit Aug⁹. Demones vlulabũt. ⁊ clamabũt. Festina ꝑcute dilacera ĩfige verubus fer prunas picẽ para. Terci⁹ annus famis erit ĩ odoratu illo suauissimo q̃ etiã mortui reuiuiscũt. Si em̃ multi suauitatis illi⁹ odore tracti relictis oĩbus in terra dulcẽ ih̃m secuti sunt q̃d putas erit in celo vbi odor ille ministrat̃ ĩ copia ꝓ q̃ dãnatis ascribit̃ fetor pessim⁹ q̃ sol⁹ sufficeret ad damnatõz. Quart⁹ annus famis erit in gustu diuine caritatꝫ q̃ potissime reficient̃ electi. Caritas em̃ maxime dulcedinẽ causat ⁊ oblectatõz mẽtis. Sicut ĩ pñti ꝑgustãt. ⁊ exꝑiunt̃ feliciter ꝯtẽplatiui. Sz hijs delicijs ꝓuabunt̃ q̃ [illegible] diligunt seiꝑos nõ deũ. q̃rẽtes dulcia fercula ⁊ iuxta ꝓphetã studẽt calicib⁹ epotandis q̃bus in futurũ amarissima fercula reseruant̃ Qui diligit iniq̃tatẽ odit animã suã. Pluit suꝑ ꝑctõres ignis ĩextinguibilis sulphur fetor ĩtollerabilis spũs ꝓcellarum. id ẽ ĩpetus plurimoꝝ tormẽtoꝝ ꝑs calicis. id ẽ passionis eoꝝ. qꝛ iust⁹ dñs et iusticias dilexit Sz q̃re sulphur admiscet̃ igni nisi qꝛ magis feruet ⁊ fetet ignis cũ sulphure. O dictu horribile si hec ꝑs calicis. totũ calicẽ q̃s poterit optare Quĩtus annus famis erit ĩ tactu cũ querẽt illum tãgere a q̃ exijt virt⁹ viuificatiua Tactus em̃ amãtis mouet omĩa ĩteriora ad quandã ĩpressibilẽ amoris. ⁊ delectatõis dulcedinez vt exꝑiunt̃ hmõi ĩ sumptione sctĩssimi sacramẽti q̃lez suauitatẽ sentiũt in illo cũ tactu spũs ⁊ aĩe. Spũs em̃ me⁹ suꝑ mel dulcis. Sz miseri qꝛ man⁹ ad illicita tetenderũt nihil ĩueniẽt ad amplexãdum vel tangendũ q̃ bufones ⁊ serpẽtes infernales nec vermes eoꝝ morient̃ nec a corosione dãnati ꝯsũment̃. Sext⁹ annus famis erit ꝙ esuriẽt ad fruitõnem tñ amicabilis societatis ⁊ ꝯcordie vbi vnusquisq̃ diliget alterũ sicut semetiꝑm ⁊ tm̃ gaudebit đ gloria alioꝝ sicut de ꝓpria vt oñdit Anshelm⁹ ĩ libro ꝓsologiẽ. li. xxiiij. vide infra. Ecõtra vero societatẽ habebũt plenã inuidia vt se mutuo dẽtibus discerpẽt si facultas adesset. maledicent em̃ seiꝑos ⁊ adinuicẽ fili⁹ ꝑri. pater filio. Vñ dicit docto. s.. suꝑ quartũ sentẽciaꝝ dis. l. de dãnatis ꝙ sic ĩ btis erit ꝑfectissima caritas sic ĩ dãnatis erit ꝑfectissimũ odiũ Et iõ sicut sctĩ gaudebũt de oĩb⁹ bonis sic mali dolebũt de oĩbus bonis et sic sctõꝝ felicitas ꝯsiderata dãnatis maximaz ĩfert afflictõz. Vñ q̃uis ex dãnatoꝝ

multitudine pena singulor augeat. in tm̃ tñ viget ī eis odiū q̃ magis eligēt torq̃ri acerbi⁹ cū multis q̃ min⁹ cū pauc̃ nec ī ß ꝓcerēt ꝓpinq̃s vel ꝑentib⁹ sz oēs vellent dānari. Vin⁹ tñ iuidēt ꝓpinq̃s ꝛ maior essz eor pena si oēs eor ꝓpinq̃ dānarent.

Hinc ē q̃ diues eripi pecijt a dānatōe frēs suos sciebat em̃ q̃ aliq̃ eripent ab ea

Hic q̃ri pt̃ Vtrū dānati videre pñt in gl̃ia sctōs Ad qō rñdet doctor ibid̃ q̃ dānati añ iudiciū diē videbūt sctōs ī gl̃ia ñ tñ ß mō q̃ gl̃iam eor q̃lis sit agnoscāt sz solū ꝯgnoscēt eos esse ī gl̃ia q̃dā iestimabili ꝛ ex ß turbabunt Tū ꝓpter iuidiā de felicitate btōr tū ꝓpter ß q̃ talē gl̃iaz de lectatōib⁹ tā momētaneis amiserūt Sed p⁹ diē iudiciū penit⁹ eor visione ꝓuabunt ꝛ ex ß eor augebat pena q̃ memoriā habebūt gl̃ie btōr q̃ ī iudicō viderūt vl añ iudiciū. Seprim⁹ ānus fau⁹ erit desideriū mortis Esurīet em̃ mortē ne penā illā ꝑpetuo sentiāt. sic dicit Apoc. xj. In die illa q̃rent hoīes mortē ꝛ fugiet mors ab eis Sz q̃re ß nisi q̃ vt dic̃ Greg. Quibus ß offert̃ vita ꝛ nolūt accipe. Veniet tēp⁹ ī q̃ q̃rēt mortē ꝛ nō poterūt inuenire. Hinc dicit p̃s. Sic̃ oues in inferno positi sunt mors depascet eos. O vere ifelices q̃. vij. hos ānos elegerūt ducētes ī bonis dies suos ꝛ ī pūcto p⁹ mortē ad īferna descendūt. Scōm aūt qō ꝓponit̃ eligēdō ē ab hostib⁹ ꝓsecutō triū mensiū q̃ penaz designat purgatorij. In q̃ cui⁹q̃ op⁹ q̃le sit ignis ꝓbabit Ardebit eī ibi lignū fenū stipula ꝛc. Vide supr̃. Purgabit̃ in q̃ peccatū cordis oris ꝛ op̃is q̃ sunt tres mēses signati. Quicqd eī deliq̃t ꝛ pñia ꝯdigna nō purgauit totū ibidē soluet vsq̃ ad ictū oculi vsq̃ ad gressū pedū ꝛ minimā cogitationē Cui⁹ acerbitas omnē hūanaz excedit estimatōz Mā mīma pena purgatorij siue dāni siue sens⁹ excedit maximā penam hui⁹ mūdi. Vt pena ꝓ verbo ocioso vel cogitatōe vana Dñs dicit̃ Ysaie. j. Cō uertā manū meā ad te. glosa. Ad puniendū ꝛ excoquā ad purū storiā tuā id ē sordes vicioz Et aufferā oē stānū tuū vt sz purū argentū vel aurū maneat. Per scoriaz em̃ q̃ exteri⁹ dū taxat adherer signāt

opa pctōr Per stānū vero qō etiā intus miscet̃ auro vel argēto deordinatōes signant̃ affectuuz q̃ cessante ope nihilomin⁹ pseuerāt Et hīj purgatōe īdigēt efficatiori ꝛ lōgiori. Sup ß q̃rit doctor. s. iij. Sentē. dis. xxj. An vn⁹ alio a purgatorio cito liberet̃. Et videt̃ q̃ nō q⁹ ꝯto grauior culpa ꝛ maior reat⁹ tāro pena ḡuior ī ponit̃ ita q̃ oīa venialia simł puniant̃. et ꝓ vno quoq̃ pena singulār iligit̃. Sic̃ vn⁹ mille cādelas ardēs accēdat ꝛ alter vnā eq̃lē tñ finē sortient̃. Ad qō rñdet q̃ q̃dam venialia sunt maioris inherencie q̃ alia scōm q̃ affect⁹ ad ea magis inclinat̃ ꝛ eis fortiꝰ iligit̃. Et q⁹ ea q̃ sunt maioris inherētie tardiꝰ purgant̃ tō q̃dā ī purgatorio diutiꝰ q̃ alī torquent̃. Acerbitas eī pene ꝓprie rñdet q̃titati culpe sz diuturnitas rñdet radicacōi culpe ī subiecto vñ pt̃ ꝛtingere q̃ aliq̃s in purgatorio diuciꝰ moret̃ q̃ min⁹ afflīgit̃. vt patet de pascasio ī. iij. libro dyalo. btī Greg. Nec ergo duo nō eligam⁹ frēs sed deseram⁹. Ad terciū tanq̃ leuiꝰ aliq̃d ꝑpetrātes sz mite iudiciuz pñie q̃ trib⁹ ptib⁹ pficit̃ signatis ꝓ tres dies pestilēcie. In q̃bus pñie ptibus aīalis hō spūaliter morit̃. Mā prima dies ē amara cordis ꝛtricio q̃ petrus elegit cū p⁹ trinā negacōez egressꝰ foras flevit amare. nec flere destitit toto tpe vite sue vt facies eiꝰ velut exusta redderet̃. Scōa dies ē oris lacrimosa ꝓfessio q̃ elegit dauid electꝰ dñi cū a ꝓphēta nathan sus hūiliꝰ vera ꝛtritōe ꝛ ꝓfessiōe rñdit Nec caui nec ß solū. sz vt dicit Josephꝰ in li. antiq̃tatū cora oīb⁹ petrō publice ꝓfessus est. Et iō statī audire meruit. Dñs quoq̃ abstulit pctm̃ tuū. Tercia dies ē ꝓdigna satisfactio q̃ elegit sibi felix magdalena de q̃ dicit Greg⁹. Quot ī se habuit delectamēta tot de se inuenit holocausta Elige ergo mite iudiciū O pctōr q⁹ leuiꝰ euadere nō potes.

Sermo. xxv. q⁹ propter sex cōmē datur exercicium penitencie

Ipse me reprehēdo ꝛ ago pñiam in fauilla ꝛ cinere. Job. vl. Dic̃ Crisost. sup Mat. Omel. xiij. Nō dolere q⁹ percaueri ma-

gis ĩdignari ⁊ irasci facit. deum q̃ illud petm̃ qđ añ peccauerĩ. Et iõ ꝓcedentib⁹ ad electõz triũ ꝓdictoꝝ ĩ sermone ꝓceden
a ti sũme req̃rẽdũ ẽ potissimũ pctĩ remediũ q̃ ꝑma recuperẽ innocẽcia. restituat grã adi
piscat amissa gl̃ia. Hoc añt remediuz sola pñia ꝓferre pt̃ q̃ vocat̃ a⁹ Jeronimo. scõa tabula p⁹ naufragium Nam ꝑma ta
bula dicit̃ baptism⁹ q̃ quẽ hõ naufragiuz euadere potest originalis pctĩ. Sic figu
ratũ ẽ ĩ arcba noe q̃ ceteris oĩb⁹ submer sis solũ saluauit q̃s recepit Sic baptism⁹ ianua salutis q̃s caput saluat. ⁊ oẽs nisi votũ innocẽtie fecerĩt irritũ. Si eĩ postmo
dum ꝓpertauerit actuale mortale. naufra giũ patit̃. id ẽ eterne dãnatõis penã. nec restat liberatõis adit⁹ nisi tabula scõa. id ẽ pñia. q̃ q̃ cũ multis piculis hostiũ ĩsidi
antiũ. ⁊ varijs ꝓcellis tribulationũ ĩpel
lenciũ ad portũ salut̃ puenire potest. licz proch dolor tã ĩfiniti ĩ ꝟ naufragio peun
tes ad hũc portũ mĩme puenũt eo q̃ dig nos pñie fruct⁹ nõ agũt. Quare iob sctũs licet verebat̃ oĩa opa sua sciẽs q̃ nõ ꝓce
ret delinquẽti q̃uis iust⁹ voce dñica cõ
mendat⁹ ẽ. nibilomin⁹ tñ ptẽ optimã eli
gens etiã ꝑ minimis pctis pñiaz ãplecti tuduit dicẽs. Ipe me reꝑhendo ꝑ humi
lem. ⁊ lacrimosã ꝓfessionẽ. ⁊ ago pñiam ĩ faulla ꝓtritõis. ⁊ cinere bũiliatis. Dñe optĩe. q̃ cor ꝓtritũ ⁊ humiliatũ de⁹ nõ de
spicies. Vide tñ o pctor vñ timeas. Nã faulla ẽ extincta scintilla q̃ statim post̃q̃ extincta fuerit in materia qua ꝓseruabat̃ quãtucũq̃ minima remanet adhuc repor ignis saltẽ momẽtane⁹ q̃ signat pñtis ac
bitatẽ pñie mĩmã esse respectu futuri pur gatorij vel eterni supplicij q̃ sũt verba ꝓ
posita Ipe me reꝑhẽdo ⁊c. Quantũ ad
ientũ lr̃alẽ Job q̃ ĩ actib⁹ suis iust⁹ inuen
tus a dño laudari meruit tã singulari ꝑ
conio. posit⁹ tãdẽ ĩ dolore nimio iusticiaz suã extulit. vt dicit Lyra. ꝓpter qđ veni
ens dñs ĩcrepauit eũ. Cui rñdit Job cul
pam ꝓpriã bũiliter ꝓfitẽdo Scio q̃ oĩa po
tes ⁊ nulla te latet cogitatõ. Erat eĩ sibi ꝓsci⁹ q̃ memorãdo suã iusticiaz passi⁹ fu
rat motũ leuẽ vane gl̃ie q̃ ĩ talib⁹ solz ozi
ri de facili. etiã ĩ virũ ꝓfectũ Et iõ subdit.
Insipiẽter locut⁹ sũ Et affectãs dĩnã cõ
solatiõz subĩfert. Id circo ipe me reꝑhẽ. Amplectam̃ ⁊ nos fr̃es hãc ꝓtem q̃ hec via ꝓpẽdiosior hec satisfactõ leuior ⁊ ecõ
siliatio vberior esse dinoscit Nã vt de ce
terĩ sileã ãplectãda ẽ ipa pñia ꝓpter sex
duplicẽ esse vtilitatẽ Nã ꝑma ei⁹ vtili
tas ẽ q̃ vindictã suspẽdit tpalẽ. etiã ple
rũq̃ ĩ hĩs q̃ pñiaz pagũt ĩꝑfectũ id ẽ sine debita ꝓtritõe ꝓfessione vel emẽdatõis ꝑ
posito Dñ dicit Sapiẽ. xj. Miserer̃ oĩm q̃ oĩpotens es ⁊ dissimulas pctã hoĩm ꝑ
pter pñiaz diligis eĩ oĩa q̃ sũt ⁊ nihil odi
sti eoꝝ q̃ fecisti Qđ liquidõ patz ĩ rege ach ab nequissimo q̃. s. a dño suscepta ꝓmiatõe crudeli. s. q̃ ĩterficeret ꝺ achab nũgentẽ ad pientẽ clausũ ⁊ vltimũ ĩ ista. vt habeat̃ iij. re. xxj. q̃ ĩq̃t canes comederẽt iesabel reginã q̃. s. ĩcitauerat eũ vt faceret maluz Et hec oĩa ꝓtingerẽt ꝓpt̃ naboth quẽ ĩiu
ste lapidare fecerat. scidit achab vestẽ suã ĩduit cilicio. ieiunauit ĩ sacco dormiuit ⁊ ãbulauit de mĩsso capite q̃ tñ pñia vt dic̃ Lyra. fuit timore pene nõ amore iusticie. nã ⁊ ydolatriã suaz mĩme reliq̃t sz ꝓpbã baal postea ꝓsulnit ꝺ exitu belli ĩ ramoth galaad. O mira dei clemẽtia. Vidẽs eĩ dñs achab nõ emẽdatũ ait ad belyã. Vi
disti achab bũ. liatuz coz ãme. Quia igit̃ bũiliat⁹ ẽ mei cã nõ ĩducã ꝟ malũ ĩ dieb⁹ ei⁹ sz supple p⁹ mortẽ Quia vt dic̃ ibiꝺ. ly
ra. licz talꝭ pñia ñ sit meritoria grẽ. vt eua sionis etne pene ẽ tñ aliq̃n bñ meritoria dilatõis pene tpalis ñ ex ꝺdigno sz ex cõ
gruo. Hoc etiã ipm patz ĩ rege Nabuch. q̃ ꝓminatione vidicte suscepta ad ꝓsiliuz Danielẽ elemosinis suis vidictaz ꝓtraxit xij. mẽsib⁹ vide ifra Quãtomagz misere
bit̃ vere peĩtẽtib⁹ veniã donãs grãm ꝓfe
rẽs familiaritatẽ ĩgerẽs Scõo vitã ꝑ
lõgat corꝑalẽ Nã ꝑ anie medicinã corꝑ⁹ pleriq̃ medet̃ ⁊ cui⁹ ifirmitas h⁹ egritu
dinẽ causat Sz q̃d miꝝ si penitẽciũ hoĩm de⁹ vitã ꝓlongat cũ ⁊ ipoꝝ pñiaz pacies retributor expectat vt dicit Job. xxiij. dedit ei locũ penitẽcie ⁊ ille ãbutit̃ eo in
superbia. inde ꝓcessit illud dulce ꝓpheticuz Ezech. xviij. Cõuertimini ⁊ agite pñiam ab omnib⁹ iniq̃tatib⁹ vr̃is ⁊ nõ erit vobis

in rumã iniq̃tas Et subdit q̃ nolo mortẽ
pctõris dicit dñs reuertimĩ. ⁊ viuite Q̃ ō
exẽplariter oñdit ĩ niniuitis licet gentili
bus tñ penitẽtib⁹ ad p̃dicatõez Jone p
phete. Precepit ei dñs Jone vt surgẽs
pgeret ĩ niniuẽ ciuitatem magnaz itinere
diez triũ. ⁊ p̃dicaret dicẽs. Adhuc. xl. di
es ⁊c. ideo sez q̃ ascendit malicia eoz co
ram dño. Renuit ionas ne pphet̃a falsus
inueniret. Sciebat esĩ dñm clemẽtissimũ
⁊ ad pñiaz eoz suscipiẽdũ promptissimũ
dño vero disponẽte ad ciuitatẽ a q̃ figu
rat ire pulsus ẽ. ⁊ p̃dicare pñiam. Quo
p̃dicante surrexit rex de solio regali abie
cit vestimẽta. ⁊ ĩduto sacco sedit ĩ cinere
edictũ pponẽs vt ĩduti saccis boues ieiu
nent ⁊ iumẽta infantes ⁊ lactãtes verba
p venia clamãtes ad deũ vt vel sic miseri
cordia mot⁹ ignoscat ⁊ suspẽdat sentẽci
am euersionis qõ ⁊ factũ ẽ. Vide tñ iudi
cia dei metuenda. Nã accepta dei miseri
cordia postea grauioꝛib⁹ criminib⁹ se sub
diderũt. ⁊ q̃ maledict⁹ hõ q̃ peccat ĩ spe
postea crudeli. Vindicta pierunt in ipie
tate sua õ q̃ subuersione pphetauit Tho
bias. xiij. ca. p̃uidens ei⁹ finẽ ppter mali
ciam. Similiẽ ⁊ Naũ pphet̃a. ca. j. dicẽs.
Vlciscẽs dñs ⁊ hñs furorẽ vlciscẽs dñs
in hostes suos ⁊c. Tercio venia mereẽ
spũalem. sez petroꝛ. Ezechiel. xxxiij. Si
dixero impio. sez inspiratõe interna mor
te morieris ⁊ egerit pñiaz a petõ suo Se
quitur vita viuet. ⁊ nõ morieẽ. Oĩa pct̃a
ei⁹ q̃ fecit nõ imputabunt̃ ei. Q̃ sic sane
intelligendũ ẽ q̃ liberaẽ hmõi a statu dã
nationis ita q̃ ad damnatõz ei nõ impu
tabunt̃. Reat⁹ tñ culpe nõ oĩno relaxatur
nisi iuxta ẽxigẽtiã pritõis amoris ⁊ pñie
Quidã esĩ delent reatũ suũ p pritionez
doloꝛosam. Alij p dilectionẽ dulceroſam.
Tercij vero p pñiam laboꝛosam. Hijs esĩ
exercicijs oꝑtet vt ⁊ reatũ diluat. Sicut
ostensũ ẽ in Dauid q̃ culpat⁹ a nathã hu
militer rñdit. ij. Re. xij. Peccaui dño. ac
statim audire meruit. dñs quoq̃ transtu
lit pctũm tuũ. sez quantũ ad culpã remit
tendo. ⁊ quantuz ad penã eã tpando. q̃
licet sis homicida. ⁊ morte dignus tñ nõ
morieris. Quadruplicẽ tñ vindictã re
cepit. Primã ĩ morte filij in adulterio na
ti quẽ humili pñia in cinere ⁊ cilitio ieiu
nans ⁊ in terra iacẽs ad vitã p̃cibus con
seruare nõ potuit. Secũdaz ĩ morte filio
rum alioꝝ. Vñ subdit. Quãobrẽ. Nõ re
cedet gladi⁹ de domo tua. Vñ absalõ oc
cidit Amõ Joab Absalõ Salomõ Ado
niam vt sic sanguis sanguine vindicareẽ
Terciã aũt in ꝓpria psecutõne q̃ susci
tauit filiũ⁹ ei⁹ Absalõ iudicio dñi dicẽtis.
Suscitabo sup te malũ de domo tua. Vñ
dicit Greg⁹. q. p petõ bersabee insurgen
tem ꝓtra se filiũ fugiẽs reduxit ad animũ
maluz q̃ fecit ⁊ ꝓtumelioſa verba semei
nõ tã quicq̃ q̃ adiutoꝛia esse credidit. q̃
bus se purgari sibiq̃ misereri posse indica
uit. hec ille. Et iõ semei maledicentẽ iter
ficere volenti rñdit. Dimitte eũ vt mihi
maledicat iuxta p̃ceptũ dñi ⁊c. Quar
tã. Denicq̃ ĩ violatõe vxoꝝ suaꝝ a ꝓꝓio
filio. Vnõ subdit ⁊ dormiet cũ vxoꝛibus
tuis ĩ oculis solis huj⁹ id ẽ manifeste coraz
oĩb⁹ Audi igit̃ petroꝛ licet pñiaz agis p q̃
q̃s peccauit p hec ⁊ puniet̃ vel ĩ alq̃s tri
bulatõibus vindictã refũdet dñs. Tribu
latus igit̃ hũiliter sustine ⁊ grãs agẽs diui
nam vindictã poti⁹ esse recõgnoscẽs quã
hũanam vl diabolicã maliciã Quarto
Jn grãm reformat pstinã si tñ pfecte cõ
pleat Nã plerũq̃ ꝓpter ei⁹ pfectoz vbi ba
bũdauit delictũ sup habũdat grã. Cuius
causã assignat btũs Greg⁹ ĩ pastoꝛali di
cẽs Fit plerũq̃ gratioꝛ deo amoꝛe ardẽs
vita p⁹ culpã. q̃ securitate toꝛpẽs ĩnocẽ
cia. Sic filiꝰ ꝓdig⁹ ĩ grãm pstinã recept⁹
stolã ꝓmã accepit ĩnocẽtie ⁊ ãnulũ fidei
formate caritaz oꝑibz Q̃ etiã pulcre fi
guratũ ẽ ĩ rege manasse q̃ vt dicit. iiij. re.
xxj. fecit malũ coraã deo sup reges iuda in
diuersis diuinatõib⁹. Adoꝛabat enĩ oẽm
milicia celi extruẽs ei aras in domo deo.
Sãguinẽ isup ꝓphetaz q̃s dñs ad eũ mi
sit effudit multũ nimis donec ĩpleret ibe
rusalẽ vsq̃ ad os. id ẽ q̃tũ effũdere potu
it. Vnõ malicia eius exigente diuino iu
dicio. vinct⁹ duct⁹ est babilonẽ q̃ poit⁹ in
carcerẽ nec videns euasionis diuerticulũ
pñia duct⁹ oꝛauit ad dñm dicẽs ĩt alia. ij
pal. vlt. Peccaui sup numerũ arene marꝛ

multe sunt iniq̃tates mee inecuruatus sum multo vinculo ferri q̃ non ẽ respiratõ ꝛc. Et vt dicit Crisostom⁹. Jn ope impfctõ audiuit dñs vocẽ ei⁹ ꝛ facta ẽ circa eum flãma ignis ꝛ liq̃facta sunt oĩa ei⁹ vincula ꝛ liberauit eũ dñs ex omni tribulatõne ei⁹ reduxitq̃ in ihrlm. Qui fideliter seruiẽs dño p̃cepit iude vt seruiret dño deo israbel. Ecce diuine pietatis exẽplar qõ opposuit velut obiectũ solacioſũ vere penitẽtib⁹. Caue tñ o pctõr ne ꝓtẽnas hãc pietatẽ ĩ spe peccãs q̃si grãm eandẽ post peccatũ sibi acceptur⁹. Nã amos eiusdez manasse fili⁹ ĩ tñ iniqu⁹ erat vt extra opa sua maligna q̃bus imitat⁹ fuerat patrem suũ etiam deũ se posse fallere estimaret dicens. Pater me⁹ ex iuuẽtute multa mala fecit ꝛ in senectute penituit. Et ego nunc ambulo scõz desideria cordis ꝛ postea cõuertar ad dñm. Hec Crisostom⁹ vbi supꝛ. Sz fefellit eũ psuasio hec diabolica. Duobus esĩ tñ ãnis regnãs celeri vindicta diuina morte sublat⁹ ẽ. Quinto diuinam pfert familiaritatẽ. ꝓterea nimiꝛ potissime scti pres tã scrisime pñie viã amplexati sunt. vt vel tandẽ puenire mererenẽ ad diuinã familiaritatẽ ꝛ spũalem dulcedinem q̃ nõ habitat ĩ terris suauiter viuẽciũ. Cui⁹ grã daniel adhuc iuuenis delicatus ĩ captiuitate posit⁹ cũ trib⁹ sociis felicit ꝓposuit nõ ꝓtaminatu cibis regijs sed poti⁹ vti leguminib⁹ ad victũ ꝛ ad potum aq̃ pura. Et ideo dedit ei dñs nõ solum grãm ĩ ꝓspectu regis ꝛ hoĩm sed ꝛ sapientiã ꝛ ĩtellectũ oĩm illoꝛ ꝛ visionũ in q̃bus p̃cellebat vniversis sapiẽtib⁹ regi nabuch. Preterea puenit ad tantã dilectionẽ ꝛ familiaritatẽ diuine bonitatiſ q̃ p̃ ceteris appellat⁹ ẽ vir desideriozꝛ eius dõ. x. ca. Qõ scz nomẽ accipe meruit postq̃ captiuitatẽ suã luxit dieb⁹ triũ ebdomadarũ panẽ desiderabilẽ nõ manducãs id ẽ cibos delicatos, ꝛ vinuz nõ bibẽs sz aq̃ nec vtens vnguẽto ꝛ ꝑ in senio post ãnos captiuitatis sue fere. lxx. Nã in iuuẽtute sicut dictũ ẽ ab hijs oĩno se ꝓtinuit Sexto gloriã mereꝫ eternã hãc esĩ ꝓmã vocem turtureaz baptista Jobes emisit dicens pñiam agite appinq̃bit esĩ regnum celoꝛ. ꝓmonẽs tñ indistrictionẽ humanã Agite inq̃t dignos fructꝰ pñie. Mirum vulnera purgari necesse est ꝑus q̃ medela sequẽs ad sanitatẽ pficiat vt sic totũ hominem sanã reddat ꝛ gratũ. Appropinq̃bit esĩ regnum celoꝛ qõ scz vim patiẽt carnis. ꝛ violenti ĩ mortificatõe ei⁹ rapiunt illud. Sicut figuratũ est in moyse q̃ p⁹ allocucionẽ diuinã se subtraxit a thoro matrimoniali vt sp̃ pat⁹ ꝛ mũdus ĩueniret ĩ aduẽtu dñi sic̃ pleni⁹ habeꝫ ifra. Nec solũ sz etiã a ꝓsortõ filioꝛ isrl se subtraxit ascẽdẽs ĩ montẽ coz̃ã dño vbi bis ieiunauit. xl. dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ꝓsortio diuino delectat⁹ ꝛ pfortat⁹. Tandẽ ad ß vsq̃ puenit vt deũ scõm essentiã cerneret vt testatur Aug⁹. xij. sup Geñ. ꝛ ĩ lib. de videndo deũ Eya ergo o pctõr celerẽ age pñiaz vt bas vtilitates felicit ꝓseq̃ mereaꝛ. Dic ĩ q̃ cũ btõ Job ipe me reꝑhẽdo ꝛ ago penitentiã ĩ fauilla ꝛ cinere qz oĩs q̃ se humiliat exaltabit. Quod nobis ꝓcedat ꝛc.

Sermo. xxvi. q̃ septẽ requirunt ad perfectã contritionẽ.

Decogitabo tibi omnes annos meos ĩ amaritudĩe aĩe mee. Ysaie. iij. Dicit sctus Tho. super. iij. Sñiaꝛ. dis. xiij. sup descriptionez pñie q̃ mgr ponit ĩ lra dicẽs. Pñia ẽ virt⁹ vl grã id ẽ volũtas ifozmata grã. q̃ ꝓmissa mala cũ emẽdatõis ꝓposito plãgim⁹ ꝛ odim⁹ ꝛ plãgẽda vlterius ꝓmittere nolim⁹. Quatuoꝛ inq̃t act⁹ tanguntẽ ĩ diffinitõe q̃ se ꝓsecunt ĩ pñia. Cui⁹ pm⁹ ẽ plãgere pctã ꝓpter q̃ tã infinita q̃s ĩcurrit ĩpmoda Scõs ẽ ea odire nõ esĩ sufficit ea plãgere ꝓpter aliqd ĩcomoduz vel penale ꝓ ea hoĩb⁹ aduenies sz q̃ ad ea verũ sentiat odiũ Nã sic amoꝛ ver⁹ delectatõz pit ĩ ꝓsideratiõe amati ita odiuz pctĩ verã de ipo tristiciã pit Hinc liq̃do patz q̃ remissa sit q̃undã pñia q̃ cum delectatõe feda reuoluũt vl referũt pctã ꝓterita. deiñ ẽstricia ꝓmouz ad destructõz Et iõ terci⁹ act⁹ ẽ ea destruere p humilez ꝓfessionẽ ꝛ ꝓdigna satisfactõz de pctis ꝓteritis cũ emendationis proposito. Dic

enī Aug⁹ libro de pñia q̄ ad agendā penitentiā nō sufficit mores ī meli⁹ ꝯmutare ⁊ a malis factis recedere nisi de hijs q̄ facta sunt satisfacias dño p̄ pñie dolores p̄ humilitatis genitus. p̄ ⁊trīti cordis sacrificiū. cooꝝantib⁹ elemosinis. ¶ Quartus act⁹ ē q̄ nō velit iterū plagēda ꝯmittere. ¶ Primū igit̄ actū pñie scz lacrimosam ⁊tritionez plenissime nobis īnuit rex Ezechias in verbis ꝓpositis Cui⁹ ⁊tritōnem ⁊ lacrumas dñs respiciēs clementer exaudiuit. plongās ei vitā ānis quindecī qz cor ⁊tritū ⁊ humiliatū de⁹ nō despicit quē imitātes ⁊ nos clamem⁹ effectū opis ¶ Recogitabo ⁊c̄. ¶ Reco. ti. oēs an. me. Dicit Greg⁹. viij. mora. Sepe qđ corpē tes latuit flētib⁹ īnotescit ⁊ afflicta mēscici⁹ īuenit malū qđ fecerat ⁊ reatū suum cui⁹ secura nō memīt hūc in se ꝯmota rep̄hendit. hec ille. Et inde multoꝝ tā imp̄fectam ē ꝓfessio qz nō p̄cessit vera ⁊tritio. Dyabol⁹ em̄ modis omībus agit ne vera agat pñia. Nā q̄tuor sunt p̄ q̄ pñiam impedire nititᵉ. Primo suggerit delectatōez peccādi q̄ mentē excecat ⁊ stolidā reddit ita q̄ ñ sinit debite pōderare pctōz enormitatē. vite īcertitudinē. iudicij severitatem. penaꝝ acerbitatē. Sic legit Daniel xiij. De semib⁹ iudicib⁹ ꝺcupiscētia victi. ita q̄ auerterūt oculos suos ne recordarē tur iudicioꝝ iustoꝝ. ¶ Scđo ꝓponit spē diu viuēdi ac ī fine vite pñiaz ⁊ ⁊tricōez falsa suggerit deceptōe. Sz iusto dei iudicio agit̄ vt q̄ pñiam ī vita q̄ agere poterant ⁊tēpserūt ī mortis articulo nec pñie locū īuenerūt. licet q̄sierint. Vñ de Esau trāslata bñdictione ī iacob scriptū ē Hebre. xij. q̄ nō inuenit pñie locū licet cū lacrimis req̄sisset eā Cui⁹ causaz oñdit Lyra dicēs. q̄ lacrime nō ꝓcedebāt ex dolore culpe sed solū ꝓpter damnū ꝛpale. ⁊ sic nō erat vera pñia. ¶ Tercio pudorē incutit ꝓfitēdi. multi em̄ licet ⁊triti videātur reluctāte rubore. ꝓfessione plena fraudantur. ⁊ sic efficiūt pñiaz sed īfructuosā Quib⁹ ait dñs. Nau. iij. Reuelabo pudē da tua ī facie tua. Qđ p̄scies inimic⁹ constringit os peccatoris ne inusitare valeat Nec em̄ timet pñiaz quā ꝓfessio vera nō p̄cessit. ¶ Quarto timorē īprimit satisfaciendi vt malos ꝓnos ad culpā reddat penis timidā ad pñiaz. ¶ Sz hijs omnibus opposuit dñs in hūano corde ſynderisim. ⁊ p̄scīēcie remorsum q̄ ē velut nūci⁹ iob solus euadēs ⁊ dāna nūcians. ad cui⁹ relationē scidit vestimēta corruit ī terrā terēdit caput ⁊ dñm adorauit. ¶ Recogitabo. Nos ergo nūciante p̄scientia damnū de peccatis. pueniēs beatū Job īmitātes humilē ⁊ lacrimosaz ⁊trictionē amplectamur. Cui⁹ p̄fectionez in septem articulis oñdit Ezech. ī verbis ꝓpositi. Nā ꝓmo debz esse intēta nō pfunctoria. Ezechias em̄ audito mortis nūcio quertit se ad parietē. ⁊ fleuit fletu magno. Paries ē pctōrum ꝯgeries ad q̄s quersi flere debem⁹ nō oblectari. Sic felix magdalēa q̄ pluris lacrimis veniā ꝓmeruit Nō sic multoꝝ corda q̄ tā tepida remanēt ⁊ p̄scīēciam relinquūt īdiscussā q̄ q̄si nullā de rōe reddēda tātoꝝ debitoꝝ tāto iudici sollicitudinem bñt. Cū tñ exigeē rō ō singul⁹. ⁊ oīb⁹ vsq̄ ad q̄drantē nouissimū ī iudicō severitatis. qđ offensū ē ī iudicō pietatis de q̄ veritus dauid recogitabo inq̄t. ꝓ pctō meo non ꝓnūmo sic auar⁹. ñ. p cibo sic̄ gulos⁹. Quo nō p eo cogitat ip̄m audi. Offi īiq̄tatem meā ego ꝯgnosco. s. q̄s detestabil⁹ q̄s pniti⁹osa. ⁊ iō pctm̄ meū ⁊tra me ē sp̄. Notate verba: Ponit em̄ ⁊tinuationē sp̄ ⁊ aversiōnē ⁊tra me. ⁊ hec̄ forma p̄fecta ⁊tritionis. Et ℔ notat̄ in verbo Recogitabo.

Scđo debz esse solitaria qz dic̄. tibi. Qđ duob⁹ mod⁹ p̄t ītelligi. ꝓmo q̄ fugā req̄rit societatis ⁊ ostētationis Nā ardua negocia ñ ī publico sz ī occulto tractari solent Et q̄ laudē ex hijs req̄rit stultissim⁹ ē Hic merito dicit Jeremias. x. Dñe de⁹ exercituū ñ sedi ī ꝯsilio ludenciū. ⁊ gloriatus sum scz non brē ꝓsorciū maloꝝ a facie manus tue sol⁹ sedebā. Origen. Facies manus dñi ē ipa ꝓcussio diuini iudicij. Seq̄tur q̄m amaritudine repleſti me. Hec aūt contritio solitaria figurata ē Thobie. iij. in sara filia Raguel q̄ scz ab ancilla p̄ris ī̄perata q̄ ītерfectrix essz viroꝝ. Nūq̄

inquit. Vidim⁹ ex te filiũ vel filiã. Ad q̃s vocẽ p̃rexit in supius cubiculũ. glosa mentis. Et trib⁹ dieb⁹ nocte⁹ q̃ nõ mãducauit neq̃ bibit sed in oꝛõe p̃sistens cũ lacrimis oꝛabat dñm vt ab ℔ impꝑio liberaret eã. Sara sterilis ẽ aĩa infecũda eo q̃ septẽ viri ei⁹ ĩterfecti sunt. Iid ẽ spũs septiformis q̃ fecũdat aĩam. Dñ irata ancilla ẽ syndere℔ sp redarguit eã p remoꝛsum p̃scientie. Felix ergo si ascẽdit ad cubiculũ supius flens. ⁊ oꝛãs absolui ab impꝑio maledictionis hui⁹. Scõo intelligiẽ q̃ debet esse solitaria p̃ intentionẽ vt ei⁹ causa sola vel saltẽ p̃ncipalis ad deũ offensuꝫ referaẽ nõ ad ĩpmodũ tpale vel scandalũ nõ ad diuinũ iudiciũ solũ. aut paꝛũ supplicium vel amissũ regnũ. q̃ necesse ẽ q̃ intẽcio p̃ncipalioꝛ p̃cedat ex amoꝛe. Alioq̃n nõ mutaẽ volũtas peccãdi sed ĩ actũ p̃cederet si timoꝛ puniẽdi nõ esset. Tercio debet esse integra nõ dimidiata. Et ideo subdit oĩs Iodic⁹ nãq̃ liquoꝛ coꝛruptus ĩ vase relict⁹ vas ipm inficeret. ⁊ abhoĩabile redderet. Quare dicit Trenoꝛ ij. Effunde sic aquaꝫ coꝛ tuũ añ p̃spectum dñi q̃ scꝫ oĩno potest effundi. Sꝫ bodie reperiũtur q̃dã q̃ coꝛ suũ effundũt quasi lac vbi remanet coloꝛ p̃stine quersatõis. licꝫ enĩ p̃fitẽtur. oꝛãt ieunãt ⁊ c̃. vite tñ quersationẽ nõ mutãt eo q̃ plenã p̃tricionẽ ĩ habẽt. Sꝫ sicut dicit ps. Coagulatũ ẽ sicut lac coꝛ eoꝝ. Quib⁹ ait aplus ad Hebꝛe. v. Dis q̃ lactis est p̃ticeps expers est sermonis iusticie. Nimiꝝ q̃ minime ipaꝫ iusticiã pficim⁹ q̃ diu sensualitates nras ipi lactam⁹. Quoꝝ multitudiuẽ sequens oĩdit quersatio. Dix enĩ post pasca quẽquã quersationẽ p̃stinã mutasse videmus Quidam vero coꝛ suũ effundũt sicut mel vbi remanet sapoꝛ mũdane delectatõis sicut frequẽter ĩ senib⁹ ĩueteratis actitate vidim⁹ q̃ licet ad peccandũ ĩpotentes effecti manũ a vicijs retraxerũt non affectum. ac de p̃teritis se iactãtes inaniter. occupãtes ĩutiliter. delectãtes turpiter. pctũm in oꝛe ⁊ corde poꝛtãt qđ ope pficere nõ valẽt. Q⁊ detestalle sit ℔ viciũ ostẽdit Aug⁹ in epla ad comitẽ quendaꝫ scribens. Nullũ inquit scelus coꝛaꝫ dño tam ab hoĩabile fit q̃s pctã vnieniq̃ vẽm dimissã remiscendo gaudere. ⁊ inde exultare. Sꝫ amarescet adhuc in vẽtre memorie qđ nũc delectabile versatur in coꝛde vel oꝛe Sicut agte figuratũ ẽ. Ezech. ij. Qui scꝫ mittẽd⁹ ad coꝛripiẽdos pctoꝛes pus ĩ se figurã gessit. Nã oblat⁹ ẽ ei liber scriptus int⁹ ⁊ foris ⁊ ĩ eo scripte erãt lamẽtaciones. ⁊ ve pctã scꝫ iudeoꝝ ⁊ lamentatões future quẽ cũ deuoꝛaret fact⁹ ẽ ĩ oꝛe ei⁹ tanq̃ mel dulce q̃ sumpto iussus ẽ poꝛtare iniq̃tatẽ iudeoꝝ. Dñ ligat⁹ ẽ vinculis ita q̃ se reuertere nõ poterat a latere ĩ latus. vide infra. Que cũcta petoꝝ vindictã signabãt tpalem in iudeis ⁊ multo magis eternã ĩ malis xp̃ianis vt in amaritudine luãt qđ in dulcedine ꝑpetrãt Quidã demiq̃ q̃si vinũ effundũt coꝛ suum vbi licet quersatio mutata ⁊ delectatio sit repꝛessa ne p̃sentiat. remanet tñ odoꝛ pꝛaue reuolutionis ⁊ cogitatõnis. Et hĩ p̃uantur diuino feruoꝛe. ⁊ dulcidine. Sic patꝫ ĩ filijs israhel ĩ deserto positis Nauseat inq̃t aĩa nꝛa sup cibo isto leuissimo. Non enĩ sapiebãt illã mãne dulcedinẽ q̃s iusti gustauerũt. Cui⁹ causaꝫ ipi subdunt dicẽtes. Recordam̃ piscis q̃s gmedebamus in egipto gratis ⁊ c̃. Sic reuera licet q̃s solis cogitationib⁹ fedatur tñ velut ĩmũd⁹ a diuine dulcedis p̃templatõe repellitur. Quarto debꝫ esse oꝛdinata ⁊ distincta Et iõ dic̃ Annos. q̃. s. distinguũt p tiũ. tpa. deiñ p mẽses ebdomadas ⁊ dies Sic etiã distinguet vite curriculuꝫ p tpa vt facili⁹ ĩueniat pctã vel tpa sacra a non sacris. In q̃bus videbit p̃missa mala et omissa bõa. ĩ facto. verbo. cogitatõe. affectõe. ĩtẽtõe. nec solũ ĩueniet tpa velut ĩ vacuũ trãsisse sꝫ ⁊ bõa q̃ fec̃ sordida repiet Et iõ dic̃ ps. Anni nꝛi sic̃ aranee meditabãt q̃. s. totũ studiũ ponũt vt vilẽ telã oꝛdinãt sese peit⁹ enisceratẽs vt dolo capiãt muscas. Sic miseri mũdanis dediti totã vitã occupãt dolosis deceptionibus vanis vl̃ auaris occupatõib⁹ spũm enisceratẽs ⁊ sens⁹. vt muscas capiãt falsaꝫ delicaꝫ. diuitiaꝫ mũdanaꝫ p̃solatõeꝫ. Q. õ

infelici discēt expientia cum dormierint amatores mūdi huiꝰ reuertētes ad dñm nihilq; secū nisi pctā portātes. Tūc enim credēt Ysaie dicēti. lix. telas araneaꝝ texuerūt. qd̄ exponit dicēs opa eoꝝ īutilia Relinquat igitur insanias falsas redeat ad ꝓpria. scrutet occulta ꝯputet debita. vt iustū iudicē ꝑueniat ⁊ misericordē inueniat. Quinto debet esse ꝓpria non aliena. Et ideo subdit meos. nō q̄ alienis nō ꝯpatiat ⁊ ꝯdoleat sed q̄ ꝑus ꝓpria defleat iuxta illud. Eccl. iij. Miserere aīe tue placens deo ⁊ ꝯtine ⁊ ꝯgrega cor tuū in sanctitate eiꝰ. Nā q̄ relictis ꝓprijs occupat alienis nō ꝓsperabit. Ad q̄s etiā īstruēdos ait dñs Luce. xxiiij. Filie ihrl̄m nolite flere sup me sed sup vos ip̄as flete. et sup filios vr̄os. Vbi dicit Theophilꝰ. Mādat deplorātibꝰ eū. in futura mala ꝓspectū intēdere ⁊ sup illis flere. Nō ergo culpat affectū sed flēdi instant ordinem. Nā inuanū dñm passū deflet q̄ ꝑus se peccatis mortuū ñ deplāxit. Noli igit o peccator domū īspicere ꝓximi. ꝯuertere ī domū tuā plora mortuū sepeli viciū Sexto debet esse gemebūda ⁊ amara q̄re subdit ī amaritudine nō ī oblectatōe cordis Nā mortis signū ē cū infirmꝰ in īfirmitatis feruore ridere cepit velut nihil sentiens. sicut ē ecōtra cū viuaciter sentit egritudinē. Sil̄r ē ī spūalibꝰ. q̄ vulnꝰ mortale nō sentit ꝑ debitā ꝯtricionē signū ē mortis eiꝰ. Et iō subdit Ezechias. Ecce ī pace amaritudo mea amarissima. Amara q̄dam ꝓ deturpatōe tā nobilis creature. s. aīe nr̄e q̄ creata ꝑ naturaꝫ. nobilitata per gr̄am. ⁊ ornata ꝑ virtutes ad ymaginē ⁊ similitudinē diuinā. sese detestabili vicio deiecit ad ꝯsorciū demonū. eoꝝ horribilem difformitatē ꝯmunicās. O ꝯfusio intollerabilis q̄ꝫ expient pꝰ hāc vitā cū reuelabunt pudēda eoꝝ ī facies ip̄oꝝ. Secūdo amarior ꝓ reatu eterne pene ꝓpter quē horribilibꝰ penis adiciet sine fine cruciāda ita q̄ delectatō peccati momentanea penā recipiet īterminabilē. Amarissima deniq; ꝓ amissione diuine amicicie et eterne gl̄ie. Oportet enī q̄ h vltimuꝫ sic ꝑncipale ꝯtricionis signū. Alioq̄n nō essꝫ ꝑfecta nec deo grata. qꝛ nō ex dilectione sed ex timore ꝓcederet. Septimo erit ītima nō simulata. Et iō dicit aīe mee. cōtra illos quoꝝ ꝯtricio ē in fletu ⁊ nō ī spū nō in corde sed in veste. Sicut ī veteri lege in signū doloris scinderūt vestimenta sua: Quos arguēs dñs Johelis. ij. Scindite inquit corda vr̄a ⁊ non vestimēta vestra. Nimiꝝ qꝛ scissio vestimentoꝝ plerūq; fictū signum erat doloris sicut ⁊ obturatio auriū. Continuerūt enī aures suas lapidatores stephani velut honorem diuinum zelantes. Sed mentita est iniquitas sibi. Nam iniuste testes iniquos submiserunt ⁊ iniuste damnauerūt. Sic Annas scindens vestimenta ait d̄ cristo. blasphemauit.

Sermo. xxvij. qꝛ decē requiruntur ad perfectā confessionē.

Deus canticū nouū cātabo tibi ī psalterio decacordo psallā tibi. p̄s. Sicut ait Augustinꝰ sup Johem. Seruꝰ peccati q̄ fugiet. secū se trahit q̄cūq; fugerit. Nō fugit seip̄am mala ꝯsciētia nō ē q̄ eat seq̄tur se. ymo nō recedit a se. Pctūm em̄ qd̄ facit intꝰ ē. Vis audire ꝯsiliuꝫ. Si vis a deo fugere. ad ip̄m fuge ꝯfitēdo nō ipsi aliq̄d latēdo. Confiteri enī potes latere non potes. hec ille. Quid aūt ꝯfert pura ꝯfessio oñdit Cassiodorꝰ sup illud. Vias meas ānunciaui dicēs. Mira ꝯpensatio stupenda vicissitudo dño suo maladicere et ab eodem premia salutis accipere quis non incitetur illi confiteri ad premiuꝫ cui non possis negare quod feceris. Vnde ex gratia superogationis ad emendationeꝫ sacramētalis ꝯfessionis dicit doctor santus sup quartū Sñiaꝝ dis. xvij. Q ꝯfessio potest esse etiā ī eo q̄ non ē ꝯtritꝰ quia potest pctā sua sacerdoti innotescere. ⁊ clauibꝰ eccl̄ie se subde et q̄uis tūc ñ ꝑcipiat absolutōis fractū tñ recedēte fictōe ꝑcipe īcipiet p̄terea ī eo q̄ vere ꝯtritꝰ ē licꝫ pctm̄ dimittit añ ꝯfessōꝫ actualē nūq̄ tñ dimittit añ ꝯfessōꝫ ī vero ꝓpoīto existentem. Cōcludit igit Augusti. sup p̄s p̄miū

ꝓfitentis ⁊ ꝑiculũ ꝓtemnentis dicẽs. Elige qđ vis. Si nõ ꝓfessus lates, incõfessus damnaberis. Ad hoc de⁹ exigit ꝓfessionẽ vt liberet hoĩem humilez, ad hoc damnat nõ ꝓfitentẽ vt puniat superbuz. Et vt dicit idẽ sup Jobem. Tãto põdere appensum ẽ tãtoq; valuit apud deũ q̃ hoc nouit appendere q⁹ latro in cruce ꝓfessus ẽ dñm crucifixũ quantũ se fuisset ꝓ dño crucifix⁹ Cantem⁹ igit̃ eũ Dauid dño cãticũ nouũ Deus canticũ nouũ. Quantũ ad sensum lr̃alem psalteriũ erat instrumentũ musicũ a dauid ordinatũ ad dñium cultũ in q̃ solebant cantores tẽpli ps̃ canere. vt dicit Lyra. Q̃ ⁊ collectõ psalmoz psalteriꝰ nomen accepit. In cui⁹ loco nũc organis in ecclesijs vtim̃. ꝓficiebat etiã. x. cord ĩ laudem ⁊ honorez decẽ ꝑceptoz dei. hinc est qđ dicit̃ psalteriũ decacordũ nobis figurans dulci sonã melodiã vere ꝓfessionis. Que nimiꝝ decẽ ꝓditionib⁹ causa ꝓficiẽtibus adornata demulcet aures diuinas a deo q⁹ quicq̃d ludẽs salutis petierit ꝓtinus impetrabit. Vide nũc ꝓcessum salutis. Postulat enĩ in cãticis sp̃õsus ostende mihi faciẽ tuã. scz ꝑ ꝓtricosam ꝓuersionem a bono ꝓmutabili ad incõmutabile bonuz. Sonet vox tua in aurib⁹ meis ꝑ humilẽ ꝓfessionẽ q⁹ tũc vox tua dulcis et facies tua decora. Alioquin oĩs grãrum actio. ⁊ vox laudis muta coram deo iudicabitur. Qđ ipe dauid deplorãs ait. Quoniam tacui inueteraueruũt ossa mea dũ clamarẽ tota die. Tacuit ꝓfessionẽ clamauit de meritis p̃sumptionẽ. sauci mẽbra medico oñdebat vulnerata tegebat Et ideo nõ fuit sanat⁹ sed inueterat⁹ in pctõ. Vñ dicit ĩ Ra. sa. q⁹ dauid fecit hunc psalmum postq̃ sibi reuelatũ fuerat a deo peccatũ adulteriꝰ ⁊ homicidiꝰ dimissũ qđ ꝑus abscõdit ⁊ postea coram oĩbus palã ꝓfessus ẽ vt dicit Joseph⁹ ĩ libro antiq̃tatũ. Clamor ergo dauid vt dicit Lyra. nõ erat cõfessionis pctõz sed anxietas causa timoris. ne scz sup eũ a ꝑpareret dĩnum iudiciũ in aliq̃ manifesta punicõe. Nã ex verecundia nõ apiebat pctã faciẽdo ꝑ eis debita sacrificia ĩ lege ꝑceꝑta. Et ideo dñs ea nota facere voluit vniuerso mũdo. Sic ⁊ pctõz vicia vniuerse creature nota fient in futuro iudicio ad intolleꝛabilẽ eoz ꝓfusionẽ. Ad cui⁹ salubrẽ euasionẽ erit. Primo ꝓfessio non coacta sed voluntaria nisi enĩ ex volũtate ꝓcedat cũ emendationis ꝓposito q̃si nihil ꝓficit ꝓfitẽti. Quare dicit p̃s. Ex volũtate mea ꝓfitebor ei. Sed ve desidie tempꝰ hui⁹. Nã plericq; nunq̃ ꝓfitent̃ nisi ecclesiastica cẽsura coacti vel verecundia ꝓpulsi ne despiciant̃ ab hoĩb⁹ aut a ꝑentib⁹, dñs benefactoꝛib⁹ aut similibus ꝓstricti. huiusmodi añ ꝓfitentes nõ absoluũtur ad grãm sed a iusto iudice ꝓdemnant̃ ad penam. eo q⁹ fiere ⁊ timore potiꝰ hũano q̃z diuino moueant̃ ad ꝓfessionem. Sicut figuratũ ẽ in Achor Josue vij. q̃ ꝓtra dñi ꝑceptũ accepit inter ipolita de anathemate id ẽ de ꝓsecratis dño. scz aurũ ⁊ argentũ ⁊c. ꝓpter qđ plaga ꝑcussi sunt filij israbel nec dũ tñ ꝓfessus ẽ pctm̃. sed furtũ abscõdit donec ꝑ certũ signũ in pctõ deꝑhensus ⁊ req̃situs veritatẽ confess⁹ ẽ sed ĩuite. Et ideo veniã nõ meruit sed vindictã q⁹ vt dicit Lyra. lapidat⁹ ẽ cũ oĩ posteritate sua ⁊ ꝑbust⁹ cũ oĩ substãcia ⁊c. Scõo debet esse festina nõ ꝓcrastinans ne valoꝛ pñie reddat̃ inutilis quẽ in ꝓncipio quadragesime sunt accepturi. Plus enĩ valz ieiunĩ diei vni⁹ p⁹ veram ꝓfessionẽ q̃z ieiunĩ totiꝰ q̃dragesime celebratũ ĩ mortali pctõ. Preterea licet sola ꝓtricõe cũ vero ꝓfitẽdi ꝓposito pctã dimittant̃ dicẽte Dauid. Dixi ꝓfitebor aduer. ⁊c. Plericq; tñ pctis renunciare non possũt donec absolutõz sacramẽtalẽ i cõfessione ꝓcipiãt ymo veriꝰ signũ ẽ ip̃secte ꝓtritionis ⁊ detestabilis ingratitudinis opoꝛtunitate nacta differre cõfessionem p̃sertim cũ se ꝑiculis exponũt oblitionis Dicit enĩ Berñ. q⁹ ꝓpatio dilata multa facit oblinisci nõ tamẽ obliuiscet deus ratõem exactur⁹ vsq; ad quadragintem nouissimũ. Et hanc dilationez suadet stultra verecundia. Vnõ quidã stulta. Nã vnõ telare putat vicium. inde geminat et iudici magis manifestat. Sic adam stulta pietate tractus ad peccandũ ꝑ peccatuz

latibulas pecijt ⁊ ambulāte dño in paradisum pre verecūdia se abscondit. Et ait dñs. Adam vbi es. Vocē tuā inquit audiui dñe ⁊ timui eo ꝙ nud⁹ essē. ⁊ abscondi me. Sed q̄ te abscōdes o pctōr a facie iudicis cūcta cernētis. Reuelabo inquit pudēda tua in facie tua. Naū. iij. Et ideo maledictionē ꝑcipere meruit mortis duplicis. ⁊ miserie multiplicis. Tercō debet esse ꝓpria nō aliena sicut quidā inducentes alioꝝ facta ad alleuiandā ꝓpriam maliciā. ⁊ longas historias texere studēt vt minus graue videat̄ quod confitentur Sic Eua a dño ad ꝯgnoscendā culpa admonita statim ad velamen excusacionis recurrens. ⁊ in serpentē culpā iactās serpens inquit decepit me ⁊ comedi Sed nūquid excusatio penā euasit. Nequaq̄ sed auxit quia culpaz cumulauit. Vnde dicit
b Greg⁹. li. iiij. moraliuz. Quatuor modis peccatū ꝑpetrat̄ ī corde. s. suggestione. et hoc ꝑ aduersariū. delectatōe. ꝑ carnē. cōsensu ꝑ spūm. defensionis audacia ꝑ elacionē. Nō sic Rex iuda manasses q̄ ī vinculis se reuertēs ad dñm ⁊ culpam agnoscens. Peccaui inq̄t sup numeruz a vene maris ⁊ ideo tā mirabilē liberacionē meruit vide ī sermone sup̄. xxv. ip̄e me rep̄. ⁊c̄ Quia vt dicit Cassiodor⁹. sup illud p̄s. Confiteant̄ tibi ꝓp̄le de⁹. Qz illis non iudex sed aduocat⁹ ē xp̄s q̄ se ꝓpria ꝯfessione damnant. Quarto debet esse vera nihil addēdo vel minuēdo. Sicut enī qui minuere studet peccatū venia iudicat̄ indign⁹ sic q̄ false supaddit efficit̄ re⁹ Vnd̄ Aug⁹. sup Joh̄em. Cū humilitatis causa mētiris si nō eras pctōr: efficeris. Sequitur. Veritas non ē in te nisi ita te dixeris esse peccatorē vt te esse cognoscas. Eccle. xxxvij. Ante oīa verbū verax p̄cedat te. Deniq̄ ve mūdo senescēti. Cū iā vix repitur vn⁹ de mille q̄ metā veritatis excedit in accusacōne sui. nisi forte ex instinctu vane glorie. sed in excusacōne sui plurimi laborāt ter ꝯmersantes excusantes palliātes. Sicut Cayn inq̄sit⁹ a dño vbi ē abel frater tu⁹. Qui rñdit. Nescio. Nū quid custos sum fratris mei. Et dñs Quid fecisti scz. credēs occultare maleficium tuū. Ecce vox sanguinis fr̄is tui clamat ad me de terra q̄si diceret licet tu taces. pctūm fratercidij alcius votiferat. sic reuera pctōre tacēte pctūm clamat q̄ clamante pctōr silet. Quinto debet esse ītegra non dimidiata vel diuisa. ita ꝙ vni cōfessori oīa dicat. Cū enī sit impossibile ꝙ de⁹ cui⁹ ꝑfecta sunt opa veniā de peccatis mortalibus diuidat ymo nec minimum veniale mortali manēte relaxat q̄ totuz hoīez saluū fecit. ideo necesse ē ꝙ oīa simul ꝯfiteam̄ q̄ ꝓ tp̄e occurrūt memorie. Alioquin nō veniā sed vindictā d̄ fictōe merebit̄. Sicut figuratum est in anania ⁊ saphira. Actuū. v. Qui scz a btō petro requisiti ꝯfessi sunt tm̄ dimidiā ꝑtem precij qd̄ sumpserūt de agro vendito. Vnde in vindictā terribilē ⁊ alioꝝ terrorē ad correptionē petri subito ceciderūt mortui. q̄si verboꝝ ei⁹ feruore intempti. Sic ꝑdet dñs oēs q̄ locunt̄ mendaciū in cōfessione Sexto debet esse humilis ⁊ verecūda intendēs illud ap̄li ad Ro. vj. Quē fractum habuistis in his in q̄bus nūc erubescitis. Dicit enī Gilbert⁹ sup cātica. Et optimū in spōsa xp̄i decoramentū ē verecūdia. Sicut enī naturalit̄ vt dicit Boe. in cōmēto sup cathegorias aristotil̄. Cū hō penitet ex aliq̄ delicto sanguis amic⁹ nature q̄si delictū coopturus tēdit ad exteriora Et hec causa ē cur homo fit rubēs cū verecundat̄ ⁊ sic maiorē recipit venustatem. Sic reuera colorē pulcritudinis supinducit faciei interioris ꝯsciētie. Cum enī veraciter verecūdatur intus omnem erubescentiā forinsecaz abicit sicut magdalena simul omnē calcans pompā seculi Sed multi hodie similes zodomis q̄si fabulam pctā sua recitāt. Alij vero ꝯfusionem non diuinā sed humanaz ꝯsiderātes vt hoīm calūpniā sub refugiant ꝯfitent̄ d̄ q̄bus ait p̄s. Qui hoībus placēt id ē placere desiderant ꝯfusi sunt qm̄ de⁹ spreuit eos. Sicut exēplariter patet in Saule. j. Regū. xv. q̄ scz a samuele duri⁹ increpat⁹ et admonit⁹ ad ꝯfessionē scelez tandē respondit peccaui post varias excusacōes

sed quia cõfessio hec nõ fuit ad emendatõ
nem sceleris sed ad ꝯseruationẽ ꝓprij ho
noris. ideo meruit a dño reprobari imo ⁊
sathane tradi. Vide infra. ¶ Septĩo de
bet esse lachrymosa ꝑ cõtritionẽ vt vera
citer experiat̃ in se illud ꝓpheticũ In fle
tu veniẽt ad me ⁊ in misericordia reducã
illos. Est enĩ lachryma velut lixiuiũ effi
c cax ad abluendas maculas scelerũ quib⁹
vtebatur dauid cũ diceret. Lauabo ꝑ sin
gulas noc. lec. me. ⁊c̃. Sic felix magdale
na sentina vicioꝝ aliquando ꝓcidens ad
pedes Jesu affectu cordiali maculas ei
dem ostensura q̃ nouit omniũ corda. tãta
cõtritione lacrimosa ꝑfusa est vt pedes ri
garet dñicos ⁊ excessus mundaret ꝓpri
os. Naz vt dicit ibidẽ lyra. Tantũ fleuit
vt potuerũt lauari pedes hoĩs vnius nu
dis pedibus incedẽtis. Vnde et nõ solũ
veniam meruit totius culpe sed ⁊ relaxa
tionẽ totius reatus vt dicit ibidem lyra.
Ecce q̃ꝫ ꝑfecte mundata fuerat lachrimis
ꝓprijs vt vere dicere posset sponsus chri
stus. Tota pulchra es amica mea ⁊c̃. ¶
Octauo debet esse nõ ficta sed cũ ꝓposi
to emendandi. Quia dicit Criso. in ome
lia quadã. Cogita o homo grauiorẽ esse
culpã post veniam. renouatũ vulnus pei⁹
dolore post curam. molestius hoĩem sordi
dari post gratiã. Et ideo dñs ait infirmo
Jo. iiij. Vade ampli⁹ noli peccare ne de
terius tibi aliquid cõtingat. Nã. xxxviij.
annis detẽtus ꝓpter peccata sua fuerat ĩ
infirmitate. vt tangit Criso. sup̃ hunc lo
cum. Qui si recidiuũ pateret̃ peiora reci
peret scz eterna supplicia. Sic enĩ ⁊ pha
rao cõfessus est. Exod. ix. dicẽs. Pecca
ui etiã nunc. deus iustus est et ego ⁊ popu
lus meus impij. Qui semꝑ ad vomitũ re
uersus tandẽ mortẽ crudelem excepit et
penam. Talis est cõfessio vsurarioruz ra
ptorũ focaristarũ vota vel penitentiã nõ
ꝑficientium et similiũ ⁊c̃. ¶ Nono debet
esse ꝯfidẽs d̃ venia. p̃s Spera o aĩa mea
in dño qm̃ adhuc cõfitebor illi salu. vul.
me. ⁊c̃. Alioq̃n infructuosa ẽ oĩs cõfessio
Nam iudas sceleratus vera cõfessus est.
Peccaui inquit tradens sanguinẽ iustuz
et hoc cum cõtritione. quia penitẽtia du
ctus ac etiam iniusta restituit. qꝛ retulit
xxx. argẽteos. sed vnũ defuit. Spes ve
nie ꝓpter qd̃ cõfessio minime ꝓfuit. Vñ
desperatio grauior culpa corã deo repu
tabatur q̃ꝫ traditio. Nam traditio veniã
adipisci potuit desperatio vero nunq̃ꝫ.
Et ideo cõsulit Aug⁹. li. de vtilitate agẽ
de penitentie Nemo desperet iudã tradi
torem nõ taz scelus quod ꝯmisit q̃ꝫ indul
gentie desperato fecit penitus intuere.
¶ Decimo erit animo ꝓmpta ad penitẽ
tie susceptionẽ obseruãs mandata sacer
dotum uelut spiritualiũ medicoꝝ. Sciẽs
quoniã infirmus non sequẽs medici ꝯsili
um de morte nõ potest recipere remediũ.
Hinc dauid vere penitẽtis ꝓmptã descri
bens obedientiã ait. Vt iumentũ factus
sum apud te ⁊ ego semꝑ tecum. Ad iumẽ
tum enim nõ ꝑtinent onera taxare vel im
ponere sibijp̃i sed imponẽda patiẽter su
scipere et fideliter portare. Ferunt enĩ de
camelo q̃ flexis genub⁹ onera recipit ad
instructionẽ ꝑfecte penitere volentium.
Psalteriũ istud igit̃ d̃ cacordũ dulcisonã
reddit melodiam qua delectatus dñs lu
dentibus veniã et gratiam pariter ⁊ glo
riam eternã tribuit qd̃ nobis cõce.

Sermo de detestatione septem plicis superbie. xxviij.

Dicit dominus de
us exercituũ. Detestor ego sup̃
biam. Amos. vj. Licet aũt vt di
ximus in psalterio decẽ cõditiones intel
liguntur plene cõfessionis dño deo suaue
sonãtis. Nihilominus tñ ꝑ decez cordas
intelligi debẽt nõ incõgrue decẽ pctã ad
q̃ reduci potest omne genus peccatoꝝ que
scz tacta ꝑ humilem et lachrimosam con
fessionẽ placabilẽ dño reddũt et gratam
symphoniam. Quorũ corda primaria est
ip̃m viciũ superbie. De quo dicit Greg⁹.
Q⁹ euidentissimũ signũ reproboꝝ est sup̃
bia sicut humilitas electorũ. Cuius causa
triplex p̃t assignari. Prima qꝛ velut pri
mogenita sathane specialiter ꝓfert ei ima
ginem et hoĩbus imprimit. Juxta illud

Grego. Apostate angelo homo similis efficitur dñi hoibus esse similis dedignatur Secūda. qz specialiter se cōtra deū erigit Sicut ostendens Bern. super illud .ij. ad Thess. ij. Qui extollit̄ et aduersat̄ sup oē qđ dicit̄ deus. Sic ait. Horret humanus intellectus verbum: vtinā similiter horreat cogitatū malignū pariter et affectū Dico enī vobis qz nō ille tm̄ sed ꝛ oīs superbus extollit̄ supra deū. Vult enī deus fieri voluntatē suā. vult ꝛ supbus fieri suam. iam videt̄ equalitas. Sed vide male cōgruā ꝓportionē. Deus enī in his q̄ rō approbat suā vult fieri voluntatē. Supb⁹ vero sine ratione et cōtra rationem. Dñ deus se rōni et equitati subdit quas supbus supgredi nō veret̄. Et ideo dicit gregoriꝰ. Cū oīa vicia fugiūt a deo sola supbia se deo opponit. qz sicut prima ps prūpit in cōtumeliā sic et vltima pseverat. Tercia causa qz sicut humilitas nō solūz est gratia sed etiā vas quoddā quo diuine gratie ꝓtinetur vniuersitas. Sic superbia nō solū est viciū sed vas quoddā ꝛ sentina oīm viciorz. Nā velut regina pomposa sola dedignat̄ ad hospiciū humanū ingredi. Ideo dicit̄ Eccle. x. Initiū omis peccati supbia q̄ tenuerit eā implebibitur maledictis. Hinc merito dicit dñs. Detestor ego superbiā ꝛc. Cum hoc p̄sertim viciū diuine celsitudini ꝓtrariat̄. ideo dicitur deus resistere supbis qui gratiā dare solet humilibus quā vt cōsequi mereamur et nos p̄occupemus faciē dñi in confessione supbie velut dolo dulcifluo. Nā hāc cordā primā septemplici macula mentem fedantē humanā septiformē sonū confessionis reddere necesse est. Cōgerit̄ enim hec corda primo ex generis nobilitate. Multi pchdolor hodie nobilitate sanguinis intūescunt in quo miseri stulte desipiunt. qz nō caro et sanguis sed mores et virtutes hominē nobilitāt. Nā in veteri lege regū et baronū nobilitas ex virtutibus ortum habuit. j. Reg. xv. Cum esses paruulus in oculis tuis ꝓstitui te regē sup populū meum. In lege quoq̄ gratie papa gregoriꝰ postq̄ paupi scutellā dedit argenteā a do futurus ordinatus est romanus pontifex. Nunc aūt qz in prelatis et dñis maxīe viget impietas signū est euidēs q̄ minīe sint a deo vocati. Ipi inqt regnāt et nō ex me pn. ex et ego nē. Necessario igit̄ relinquitur q̄ false nobilitatōnis feudū a sathana recipiāt supbiā loquor cuz ipe sit. Rex super oēs filios supbie. hac eī nobilitate nature lucifer inflatus sup omnē creaturam exaltari voluit et in oīa inferiora dñari. p cuius solo cogitatu in ictu oculi p̄iectus ir repabiliter gehēnalibus tormētis eternaliter addictus est. Q. ō si cuiq̄ mirū videatur q̄ deus tā nobilissimā creaturā sine spe reparatōnis sic p̄ire permisit. Respō det bonauētura sup. ij. sententiarū dis. vj q̄ in hoc deus oñdit terrificā ꝛ inflexibilē eius iusticiā que tm̄ scipam ꝓseruat q̄ ordinē instituti nullo mō infringat ꝛ m̄ odit peccatuz vt quos charissimos reputauit abiciat. Dñ tam spectandū monstrū diuine seueritatis in angelo nobilissimo ꝛ in hoīe primo quorū vtrunq̄ ppriis manib⁹ plasmauit ꝛ ornauit nobis infirmis appositum vt discamus quantū odit peccatū p̄sertim supbie q̄ p vnico motu cordis nobilissima creatura eternaliter sine spe venie sit damnata. Et p vnico esu pomi adā cum omni posteritate sua duplici mortalitate et tam multiplici penalitati sit subiectus. Q. quid igit̄ somniat so miser homūcio terra ꝛ cinis de tua nobilitate. Detestor inquit supbiā. Secūdo ex sui formositate corpis scz vel habitus. Et prima q̄dē vana secūda falsa. Prouer. vlti. Fallax gratia et vana pulchritudo corpalis. qz multos decipit et ad deuia deducit. Julier id ē humana natura timēs deū ipa laudabit̄. Alioquin ascribit̄ ei illud Prouer. xj. Circulus aureus in naribus suis est mulier. i. humana natura pulcra. q̄ditōne nature sz fatua ꝓpetratione culpe in potestate sathane. nullā ei subterfugit immundiciam sed diuinā accelerat vindictā. Sicut figuratū est. ij. Re. xiij. Horro sicut absalon vir nō erat pulcrior in omni israel a vestigio pedis vsq̄ ad verticem non erat in eo vlla macula. precipue tm̄ eius pulcritudo

relucebat in capillis quos tõdebat semel in anno quibus etiã precio magno ꝓparatis se mulieres ornabãt. Sed diuinã attrende vindictã. Nã vt habet̃ .ij. Re. xviij Cũ elatus corde sup mulã sederet seruos dauid expugnãs ad inuadendũ regnũ paternũ ingressus est cum mulo subter quercum cõdensam ⁊ magnã cui caput ei⁹ adherẽs eo suspenso mulus cui sederat pertrãsijt et pendẽs trib⁹ lanceis in corde fixis interemptus est. Quercus sterilis sed cõdensa fauor est humanus ⁊ caduca gloria mul⁹ corpus cui sedet aĩa. qõ dũ morte trãsit. aĩa ꝑ affectus quasi crines suspẽsa quercui tribus mulctat̃ lãceis. scz. amissione mundane glorie a animaduersione diuine iusticie adictõe eterne miserie. Similiter secũda pulcritudo falsa est. qz palliata. loca diffozmia cõtegẽs. De cui⁹ ornatu dic̃ doctor sanct⁹ scõa scõe. q. clxix. Q⁹ ornatus exterior⁹ nõ causat vicium in his q̃ moderate vtunt̃ fm cõsuetudinem patrie ꝓmunẽ et boim cũ quibus viuit et fm statũ vtentis psone. Nã si mulier ornate se ornat vt viro suo placeat ⁊ a dero gatõne status sui se caueat hoc facere ꝑt absq; peccato Preterea si psona se ornat vt alios ꝓuocat ad sui cõplacenciã ⁊ ꝓcupiscentiã mortaliter peccat. Jeronimus ad eustochiũ. Si vir vel mulier se ornauerit et vultus boim ad se ꝓuocauerit et si nullũ exinde seq̃t̃ dãnũ. iudiciũ tñ patiet̃ eternũ. qz venenũ obtulit si fuisset q̃ biberet. Et hec pestis tñ sordet ĩ vilib⁹ vestimẽtis q̃ntũ in ꝑciosis qz volũtas nõ vestis inculpa est. Si vero se ornat ex q̃dã leuitate vel vanitate nõ tñ excedẽs notabiliter ꝓditionẽ status sui ꝑt dici veniale. Q⁹ si ꝓpter lasciuiã nimiã apponit sollicitudinem ad exteriorẽ cultũ vestiũ aut faciei fucationẽ a mortale nõ excusat̃ cũ scz in cõtẽptũ opificẽ ad ꝓplacendũ boib⁹. crinib⁹ extractis faciẽ suã fuco purpurissa cerusa vel stibio velut pictor artificiosus depingere maculisq; pegrinũ colorẽ subinducere conat̃. Quarũ ꝓmiceria fuit Jezabel. vide infra. Tercio ex dominãdi cupiditate que merito miserrima seruitus est. qz vt dicit ꝓbs hoc maximũ malũ habet ambitio qz nõ respicit deũ vel se aut aliquos sed ꝑ fas aut nephas aut mille picula ad dignitatẽ tendit quã appetit. Et ideo vix aliqs ad eam cõcupitam ꝓuenire queat nisi ꝓius diabolice seruituti se subdat. Marth. iij. Hec oĩa dabo tibi si ꝓcidens adozaueris me. q; de nulla alia temptatõne dixisse legitur. Vnde vix vnq; nisi ab ipis occupat̃ Et ideo ambitio cõueniẽter assimilatur rãpno in parabola relata ab abymelech qui ꝓpter cupiditatez dominãdi. lxx. fratres suos interfecit sup lapidem vnũ. vt habet̃ Judicũ. ix. Est aũt hec parabola Jerũt ligna vt vngerẽt super se regẽ. Et venerũt ad oliuã ꝑ quam secular; quisq; misericordie dedit⁹ opib⁹ intelligit̃. Veni aũt ĩpera sup nos Quibus respõdit. Nunquid possum deserere pinguedinẽ meam qua dij vtunt̃ et boĩes id est opa misericordie ꝑ oleũ signata q̃b⁹ aliorũ cundit paupertatẽ et lucẽ in se diuine gratie nutrit et cõseruat. Talis enim terrenam dominationẽ fugit ne scz ei⁹ occasionẽ bonũ amittat quod frequentabat quia ꝑlatura recipe docet nõ tribuere Secũdo venerũt ad ficum. Ficus est bonus. religiosus cõtemplationis dulcedini deditus. Qui respõdit absolute nõ possũ deserere dulcedinẽ meã fructusq; suauissimos et ire vt inter cetera ligna ꝓmouear diuinã enim cõtemplationẽ ꝓcipiẽs oẽm prelaturã refugit. ꝓpter quã iam gustatã timeret amittere. Vnde et aĩa hmõi in cãticis a sponso christo pulsata ad hũc graduz cõcito respõdit. Exui me tunica mea et quomodo reinduar illa. Laui pedes meos et quomodo inquinabo illos. Denicq; vitis per quam ecclesiastica persona cõuenienter intelligitur cum pura deuotõe misteria sacra frequentans ad acceptandum dominum ĩuitata respõdit. Nunq̃d possum deserere vinum meũ quod deũ letificat et homines. id est puritatẽ cõuersationis qui fructus est vitis huius letificãs deum in tanta frequentatõne misteriorũ ⁊ homines in exibitõne tam preclari exempli Nã sacerdos exemplaris est populo gra-

tissimus recusat enim promoueri ne saltē honores mutent mores. Relinquitur ergo solus Rampnus maledictus qui ī his tribus hominum generibus nullum recusat principatum. Et bene quidē rampno arbusto vili cōparatur. qui spinis durissimis cōdensatus scdm Josephū ignē ad impetum venti naturaliter producit quē folia eius vnctuosa et in autumno sicca egredientē suscipiūt et magnas siluas qñq; cōburunt. Sic omnis ad prelaturā aspirans et laborans ecclesiasticā monasticā vel secularem. hic cōdensatur spinos vicijs ignem discutiens scandalose cōuersationis peruersi tyrannidis ⁊c. Quarto ex iam adepta potestate Sicut ait Bern̄. de lucifero potēte sed inflato ⁊ vindictaz recipiente. De mihi inquit si tam dure in illo potente animaduersum est ꝓ eo ꝙ elatum est cor illius nec ei ꝓfuit ꝙ cognata ē potentib⁹ supbia Quid de me fiet exiguo misero ⁊ supbo. Sicut ille magnus Nabuchodonosor elatus magnitudine potentie qua sibi videbat̄ inuincibilis a dño de regno tam turpiter eijci meruit et vitā ducere bestialem. vide superius sermone. xix. p̄. c. Quinto ex diuitiarū vbertate. qz iuxta p̄s. Prodijt quasi ex adipe iniq̄tas eoꝝ. Unde Job. xv. Cucurrit aduersus deum erecto collo et pingui ceruice armatus. Quid mirū cum honor qui quondam virtutibus exibebat̄ iam exhibet̄ diuitijs Et qd̄ magis ē lamētabile. Sicut dic̄ Seneca. Pecunia ex quo in honore esse cepit uerus honor cecidit. hinc est ꝙ diuites hunc sibi nō virtutib⁹ sed mutatorijs sibi vendicare conant̄. Quib⁹ ait Bern̄. Insipiens qui merces cōgregas in saccū ꝑtusum. qui thesaurum tuū alieno in ore cōstituis. Ignoras ꝙ archa ista non claudit̄ nec seras habet. Unde ꝯcludit idē bern̄. Nunc eāt nūc redeāt qui corpora sua pellibus murium et stercorib⁹ vermiū informant. quia cuz dñs ad iudiciū venerit nō reformabit nisi qd̄ humilitatis ⁊ abiectōnis inueniet. Hinc diues bysso purpura pomposisq; delitijs circūdatus moriens in inferno sepultus est. Quare merito de diuitijs auaris p̄s. redarguēs ait. Filij hominū vsq; quo graui corde vt q̄d dili. va. ⁊c. Respuētes vero laudās ait. Beatus vir cuius est nomē dñi spes eius ⁊ nō respexit in va. et in sa. fal. Nam vanitas est coaceruatio temporaliū. Et insanie sunt vicia exinde ꝓdeuncia quibus decept⁹ antiochus rex impius ⁊ in supbiā elatus tā miserabili et cōfusibili morte ꝑcussus. vt plenius habet̄ in legenda beati Petri ad vincula.. Sexto ex alicuius doni naturalis singularitate. scz subtilitate intelligentie vel corporali fortitudine ⁊c. Naz de primo dicit Bern̄. sup cantica. Sunt q̄ scire volunt eo fine tm̄ vt sciant et turpis curiositas est. Et sunt qui scire volunt vt sciant̄ ipi ⁊ turpis vanitas est. Qui ꝓfecto nō euadent subsannantem satyricū et ei qui eiusmodi est decantantez. Scire tuum nihil est nisi te scire hoc sciat alter. hec ille. Et hi quidā iuxta veridicā domini sententiam amant primos accubitus in cenis et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro ⁊ vocari ab hominibus rabby. Septimo deniq; ex diuine gratie vbertate qua scz honestius vel religiosius ceteris viuēs alios despicit seseq; in archano cordis exaltat et humanā laudem affectat. Quib⁹ dñs Math. vj. Attendite ne iusticiam vestrā faciatis coraz hoībus vt videamini ab eis. Alioq̄n mercedē ñ habebitis apud patrē vestruz qui in celis est. Hinc est ꝙ phariseus ille q̄ iustus videbatur orando. grās ago tibi qz nō sū sicut ceteri hominū. Jeiuno bis in sabbato ⁊c. Justiciam perdidit nō impetrauit. adeo vt ei publicanus orās ꝓferretur. Nimirū qz vt dicit Greg⁹. Qui ceteras virtutes sine humilitate cōgregat. quasi in ventum puluerē portat a quo excecatur ne sese agnoscat. Quod a nobis auertat.

Sermo de auaricia que exercetur per sabbati fractionē mendaciū periurium ludum vel symoniam. xxix.

Be qui congregat auariciã malã domui sue. Abacuc. ij. Cũ ꝓsequẽdo de secũda corda locuturi sumus huiꝰ psalterij q̃ dicit̃ auaricia. Merito queri põt. Vtrũ auaricia sit peccatũ p̃sertim cũ hõ naturalit̃ ea q̃ sunt mdi appetit. Cũ qꝛ naturaliter sunt hoĩ subiecta in possessionẽ. tum qꝛ ꝑ ea natura cõseruat̃ humana. et ideo substãtia hoĩs dicit̃. ps. Celum celi dño terrã aũt dedit filijs hoĩm Cũ igitur cupiditas rerum naturaliter aduenit. homini ac inest senectuti alio cuilibet defectui. vt dicit phs. iiij. ethicoꝝ. ergo nõ videtur esse peccatũ cũ ea q̃ naturaliter adueniũt nõ sunt peccata. Ad qd̃ rñdet doctor sanctus scd̃a scd̃e. q. cxviij. ꝙ ea que sunt ordinata ad finẽ aliquẽ necesse est ea cõmensurari fini sicut medicina sanitati. Cũ igit̃ exteriora bona habẽt rõnem vtiliũ ad finez necesse est ꝙ bonũ hoĩs circa ea ꝯsistat in quadã mensura ꝑm ꝙ querit habere diuitias exteriores ꝓut sunt ad vitam eiꝰ necessarie ꝑm suã ꝯditionẽ. Et iõ in excessu huius mẽsure ꝯsistit peccatũ cũ supra debitũ modũ vult eas acquirere vl̃ retinere qd̃ ꝑtinet ad rõez auaricie. Que diffinit̃ esse immoderatus amor habendi Et qꝛ rerũ appetitus inest hoĩ naturaliter vt eoꝝ q̃ sunt ad finẽ. iõ intm̃ vicio caret inquantũ ꝯtinet̃ sub regl̃a sumpta ex rõe finis quã regulã excedit auaricia Et hoc dupliciter. Primo quantũ ad ordinatuz modũ in cõgregãdo vel tenaciter in retinendo. et ꝑm hoc est peccatũ ꝯtra ꝓximũ directe. qꝛ in exterioribꝰ rebus nõ potest vnus abundare nisi deficiat alter cũ a multis simul possideri nõ pñt. Secũdo q̃ntum ad affectũ interiorẽ quã q̃s ad diuitias habet eas immoderate desiderando diligẽdo vel in eis delectando. et sic peccat in seip̃m. qꝛ degenerat affectũ ⁊ amorem suuz q̃ creatus est vt apprehendat et fruatur summo bono scz deo. et sic ex ꝯsequenti peccat in deum q̃ ꝓpter bonũ tꝑale ꝯtemnitur ⁊ postponit̃. Qꝛ subtiliter aũt inimicus ad hoc hoĩez inducit oñdit gregoriꝰ dicẽs. Qꝛ primo sollicitat hominez vt querat necessaria. Cum vero est in ope vt querat supflua. q̃ supfluitas prudentia nuncupat̃ vt sic habeat vñ tribuat necessitatẽ patiẽti. aut future subueniat necessitati vel infirmitati. Et qꝛ difficile est cõsueta relinquere tandẽ exercitatũ affectũ demergit in auaricie questũ. Sed huic ꝓphetico sermone dicit̃. De qui cõgregat auariciã ⁊c̃. De q̃ cõgregat aua. ⁊c̃. glosa. id est qui auare intendit possidere diuitias q̃ sunt causa ruine domui sue. Ad cuius euidentiã sciendũ ꝙ ẽ auaricia mala et est auaricia iniusta velut funiculꝰ duplex huius corde. Auaricia mala cõtra dilectionẽ agit diuinã male acquirẽdo ⁊ nimis amãdo. et cõtra humanã nimis auare coaceruando et tenaciter seruãdo. De quibus supest vt ꝓsequamur. Nã ꝯtra dilectõnẽ diuinã primo ꝯgregant̃ cũ ꝓpter ea p̃cepta diuina cõtemnunt̃ in violatõe sabbati vel alteriꝰ p̃cepti scz. iurãdo mẽtiendo turpi lucro acquirẽdo. Nã cõtra violẽtiaz sabbati precipit̃. extra de ferijs c. omnes dies dñicos a vespera in vesperã cũ omni veneratõne decernimꝰ obseruari. et ab omĩ illicito ope abstinere. nec mercatũ in eis minime fiat neqꝫ placitum neqꝫ aliq̃s ad mortẽ vel ad penã iudicet̃. nec sacramẽta id est iuramẽta nisi ꝓ pace vel alia necessitate prestent̃. glosa ibidez. Aliqua causa tunc tractari nõ debet nisi pietas suadeat. Ex his ergo ptz ꝙ nullus eoꝝ qui vadũt ad mercata diebꝰ festiuis ex cõsuetudĩe vel lucrãdi cupiditate maxime se subtrahẽdo a diuinis excusatur a mortali. Et hoc idẽ Guil. dicit. Nec excusant̃ venditrices fructuũ ⁊ similiũ que velut aucupes in foro tota die resident si quẽ forsan ad emptionẽ alliciãt cũ earum cupiditas manifeste relucet in ope. Similiter nõ excusant̃ q̃ quelibet venalia p̃ foribus ponũt ad vendendũ ex cõsuetudĩe vel cupiditate. multo minus excusant̃ in diebus festiuis vendẽtes vel faciẽtes serta vel olfactoria ⁊ sil̃ia. in q̃bꝰ nõ solũ relucet auaricia vendentiũ sed ementiũ lasciuia. De his tñ q̃ aliq̃d venale ponũt p̃ foribus ac cũ metu nõ auaricia ducti vel

cõsuetudĩe vel tracti pietatis intuitu scz rogatu requirẽtiũ nihil temerariũ audeo diffinire nisi caute circũspectis in ꝑticulari circũstantijs facti huiꝰ. In generali tñ loquẽdo spero ꝙ excusant̃ hmõi a mortali Preterea nullꝰ excusat̃ a mortali faciẽs opa seruilia id ẽ mechanica diebꝰ festiuis vel ꝑ foribus exponẽs ad vendendũ cum in hoc aꝑte relucet maledicta cupiditas nisi forte qñq; cõtingeret in his q̃ timorẽ dei habẽt ex euidẽti necessitate nõ cupiditate. Si enĩ talia venditõni nõ exponunt requisiti tñ alijs satisfaciũt cũ metu et timore dei ⁊ ex sola pietate sobrie tñ credo ꝙ excusant̃ a mortali dũmõ se nõ subtrahũt a diuinis. In his enĩ ⁊ similibꝰ intuẽda est rei necessitas ⁊ intentõis pietas. Similiter dicendũ est de barbarijs minutoribus ferratoribꝰ equoꝝ ⁊ similibꝰ. Si eĩ ꝑncipaliter ꝓpter necessitatẽ honestã et bonã requirentiũ ꝑsertim quibꝰ seruiũt Credo ꝙ pñt excusari ſm Guil. Sed ꝓch dolor ꝓpter maliciã humanã fere iã oms hec ꝑdicta ꝯflant in fornacẽ auaricie quã ꝓponũt causam ꝑncipalem. et sic semꝑ est peccatũ mortale ꝓdiẽs ex cõsuetudĩe ⁊ lucri cupiditate. Deniq; si viro in hac peste ꝑseuerãte se voluerit saluare sanũ req̃rat cõsiliũ. qꝛ de his cõis regula difficillime dari ꝑt. Preterea secũdo ꝯgregant̃ in iniusticia cõtra deũ in venditõe vel emptõne iurãdo vel mentiẽdo. Pro q̃ sciendum ꝙ quotiẽs vẽditores causa deceptõnis inuani vel mentiunt̃ scienter. peccant mortaliter. licet actu nõ decipiũt qꝛ volũtas hmõi ꝯtra charitatem ꝓximi firmata pctm̃ mortale est. Verũ si nõ causa decipiendi sed se indẽpnes seruãdi iurãt vel mentiunt̃ ꝑt dici veniale. Dicit tñ Hosti. ꝙ q̃ assidue vel ex ꝯsuetudĩe mentiuntur peccãt mortaliter. Si vero ꝑiurãt ẽ mortale qꝛ ꝑiuriũ semꝑ est mortale vt videbitur infra Et ideo bona taliter aggregata vocant̃ a dño mãmona iniq̃tatis. Quia vt dicit Lyra. Mãmon est nomen demonis q̃ tẽptat de diuitijs male ꝯgregandis Similiter ea q̃ turpi lucro sunt acq̃sita s. de meretricio lenocinio. de q̃bus etiã ꝑt fieri elemosina sed non oblatio in ecclesia ꝓpter turpitudinẽ questus. Illa vero q̃ data sunt ꝑ symoniã ꝓpter turpitudinem sceleris nõ sunt restituẽda danti nec retinẽda. sed in pios vsus erogãda. Deniq; de ludo alee ꝑ quẽ intelligit̃ oĩs ludus q̃ innitit̃ fortune q̃ ſm legẽ ꝓhibitꝰ est. Sciẽdum generaliter ſm oẽs doctores ⁊ ꝑsertim ſm bonãuenturã sup. iiij. sen. dis. xv. dicẽte. Q. cũ his luserũt qui rem suã licite alienare nõ pñt. sic̃ furiosi. ꝓdigi ebrij. Juniores. xxv. annis ⁊ maxime pupilli. Itẽ mẽte capti. surdi. muti. ceci. et q̃ morbo ꝑpetuo laborãt. qꝛ tales rebus sup̃esse nõ possunt. Similiter ⁊ serui religiosi. filij familias q̃ nõ habẽt peculiũ castrense. id est illud qd̃ filijs rõne milicie dat̃ a parẽtibus. vel qd̃ in milicia acquirit vel aduocatõne vel aliquo publico officio. Idem est de vxore nõ habẽte res ꝑafernales. i. res ꝑter dotẽ. Idẽ est aũt de administratore reꝝ ecclesiasticarũ q̃ sũt pauꝑm Qui ab istis lucrat̃ restituere tenetur nõ illi a quo lucratus est sed eiusdẽ ꝓcuratori tutori patrifamilias marito ecclesie. et sic d̃ alijs. Scd̃o restituere tenet̃ ei quẽ induxit ad ludendũ alias non lusurũ vel ad ampliꝰ ludendũ cũ iam vellet desistere vel q̃ fraudẽ ꝯmisit ante ludũ iusti de ludo se fingẽs et velud hoĩez q̃ possz decipi cum intendebat decipe vel q̃ in ludo fraudẽ cõmisit quocũq; mõ. Si vero q̃ tractus est ad ludũ lucret̃ nõ tenet̃ ad ludũ se trahenti restituere. qꝛ q̃ amisit nõ est ea dignus recipe sed debet in pios vsus erogare. Sicut et ille q̃ lucratus est ab alio nõ tracto q̃ potestatẽ habuit alienãdi. et sic ꝑtz de mãmona iniq̃tatis ꝯtra diuinã iusticiam ꝯq̃sita q̃ ad bona nõ spũalia. Deinde cũ bonis spũalibus ꝯtra iusticiã diuinã acq̃sitis ꝑ symoniã scz. dic̃ doctor sanctꝰ scd̃a scd̃e. q. c. ꝙ accipe pecuniã ꝓ spũali sacramẽtoꝝ grã est crimẽ symonie q̃ nulla põt ꝯsuetudĩe excusari. qꝛ ꝯsuetudo nõ ꝑiudicat iuris naturali vel diuino. Per pecuniã ergo intelligit̃ oẽ illud cuius ꝑciuz ꝑt pecuniã mẽsurari. Accipe aũt ſm ordinationẽ ecclesie et ꝯsuetudinẽ approbatam

ad sustentationē eoꝝ qui sacramēta mini
strant nō est symonia neq; peccatū. Non
enī accipit̄ vt preciū mercedis sed tanq̄
stipendiū necessitatis. si tñ desit intentio
venditōnis et emptōis nec ab inuitis vel
pauperibus exigat̄ ꝑ substractionē spiritua
lium q̄ sunt exhibēda ⁊ oī pacto cessante
Idē iudiciū de dātib⁹ siue a manu vel lin
gua vel ab obsequio. Nā munus a lingua
dicit̄ laus ꝑtinēs ad fauorē humanū vel
p̄ces ex q̄bus acquirit̄ fauor humanus ad
q̄s si ꝑncipaliter tendit symoniā ꝯmittit.
b Notandū aūt ꝙ ꝓut sufficit instructōi
nostre tripliciter symoniā ꝯmittūt hoīes
scz in adeptōne beneficioꝝ. in receptōne
sacramētoꝝ. et in assumptōne status reli
gioso ꝝ. Quantū ad primū dicit doctor
sanctus ibidē. ꝙ q̄ principaliter intendit
fauorē humanū captare vel p̄ces porrige
re ex quib⁹ acquirit̄ fauor humanus vt ex
audire mereat̄ symoniā ꝯmittere videtur
q̄tomagis si ꝓ indigno preces porrexerit
q̄s etiā ꝯferēs si exaudierit ip̄m factū est
symoniacū. ve igit̄ his q̄ filios suos ꝓmo
uent vel ꝓmoueri ꝓcurēt nondū annosos
nōduz literatos nondū idoneos. Q⁊ si ꝓ
digno petit̄ nō tñ qꝛ dignus est sed qꝛ ꝓxi
mus. et ꝯferens exaudit fauorē respiciēs
humanū nō ꝑsone dignitatē vterq; symo
niā ꝯmittit ex intentione. Deniq; q̄ ꝓ se
regat vt obtineat curā animarū ex ip̄a p̄
sumptōne reddit̄ indignus licet dign⁹ fue
rat. Potest tñ qui indiget ⁊ dignū se sen
tit ꝓ se petere beneficiū sine cura. Quid
aūt agendū sit cū beneficio symoniace su
scepto. Rñdet ibidē doctor sanct⁹ dicens
Q⁊ nullus licite retinere p̄t qd̄ ꝯtra volū
tatē dei acq̄siuit. puta si aliq̄s dispensat̄
de rebus dñi sui daret alicui ꝯtra volūta
tem eius ille q̄ acciꝑet licite retinere non
posset.. Dñs aūt cuius ecclesiarū prelati
sunt dispensatores ordinauit ꝙ spiritua
lia gratis darent̄. Math. x. Gratis acce
pistis gratis date. Qui ergo muneris in
teruentu spūalia quecūq; ꝯsequit̄ ea licite
retinere nō pōt. Preterea si sciēter ⁊ spō
te q̄s symoniace recipit ordinē vel benefi
ciū non solū priuat̄ eo qd̄ accepit scz vt ca
reat ordinis executione et beneficiū resi
gnet cū fructib⁹ inde ꝑceptis. sed etiā ad
restitutiōz fructuū q̄ ꝑcipi potuerūt a pos
sessore diligēti deductis ⁊ tñ prius expen
sis. Si vero eo mō volēte nec sciēte ꝑ ali
os etiā ꝓmotio symonice ꝓcurat̄ caret q̄
dem ordīs executōe ⁊ tenet̄ resignare be
neficiū cū fructib⁹ nō tñ tenet̄ restituere
fructus ꝯsumptos quā diu bona fide pos
sedit. Quantū vero ad receptionē sacra
mentoꝝ. Sciendū generaliter ꝙ qñcunq;
recipit̄ sacramentū aliqd̄ scz baptismi vel
absolutōis vel cū ꝓcurāt fieri missas q̄scū
q; cū aliquo pacto interueniēte symonia
semꝑ cōmittit̄. ita ꝙ vt dicit sanct⁹ Tho
mas sup. iiij. dis. ij. Adultus baptisandus
in articulo necessitatis potius manere de
bet sine baptismo quā ꝯmittere symoniā
qd̄ tñ sacramentū est maxime necessitatis
Et puer potius a laicis debet baptisari q̄
symoniā ꝯmittere. Tercio vero q̄tum ad
symoniā religioso ꝝ. Notandū ꝙ qd̄cūq;
in ingressu religionis interuenit pactum
vel taxatū est q̄tū ingrediēs dare debet
symonia est nec solū sed in eodē monaste
rio licite remanere nō potest. sed similit̄ si
recipiētes ꝯditionē expresserint de dan
do. et recipiēdus tacuerit ⁊ sic ingressus
fuerit vt plenius habet̄ in ꝯstitutōe vrba
ni pape quinti. q̄ incipit. Ne in vinea dñi
vbi insup oēs dantes ⁊ recipiētes excōi
cat ita ꝙ absolui nō p̄nt sine sedis apl̄ice
licētia speciali. Secūdo agit ꝯtra diui
nā iusticiā inferiora nimis amādo posses
sa quo ꝑducit̄ ad ꝯtemptū diuine seruitu
tis. Negat enī exhibere deo summū amo
rem in affectu eo ꝙ cor eius quasi ꝑ affe
ctum sepultū est in thesauris suis Math.
vj. Vbi est thesaurus tuus ibi ⁊ cor tuū.
Et ideo dicit apostolus auariciā eē serui
tutē idoloꝝ. Ephe. v. Nā inclīatio hmōi
ad terrena est idolatrie exhibitio. Incli
natio enī est amor vt dicit Dyonin⁹. Cū
igit̄ cernit pulcrā domū vineā ⁊ sic d̄ alijs
ꝑ affectū amoris inclinat caput cordis et
talē reuerentiā interi⁹ ocibz terrenis reb⁹
mūdi qualē verus fidelis deo p̄bet in ima
gine crucifixi. Et ideo dicit Jeronim⁹ ad

rusticū monachū. Ridiculū videt q̄ aliq̄s iudicet idolatra q̄ duo grana offert creatureq̄ deo debuit offerre, et ille ñ iudicet idolatra qui totū seruitiū vite sue qđ deo debuit offerre offert creature. Dec ille. Nā in ecclesiastitutis ꝛ oꝛōne talib⁹ respōdet dñs. Dic ꝓpius labijs me honorat coꝛ ꝛc̄ Et siquidē bona hoīs isti⁹ iuste sint acquisita ꝓpter inordinatū tñ amoꝛē sūt damnabilia. vt ptz de adolescēte diuite q̄ obseruatis mādatꝫ dñicis audiuit a dño Si vis pfect⁹ esse vade vende ꝛc̄. ꝛ abijt tristis. Sermo. xxx.

Sermo de auaricia que exercetur per vsuram occultam vel manifestam.

Thesaurizant iniustū mala capient in interitu. ps. cxxxix. Tulli⁹ ꝓmo de officijs ait đ laude iusticie. Q.ꝛ iusticia virtutis splendoꝛ est maxim⁹ ex q̄ boni viri iusti noīant. Quā sectari docꝫ Seneca in li. de q̄tuoꝛ virtutibus dicēs. Quisq̄s iusticiā sectari desideras. Primo deū time ꝛ ama vt amaris a deo. Amabis enī deū si in hoc illū imitaberis ꝛ velis ꝙd⁹ ꝓdesse nulli nocere ꝛ, tūc te virū iustuꝫ appellabūt oēs. frequenter venerabunt̄ ꝛ diligēt. Ecōtra vero pctm̄ iniusticie sentina vicioꝝ est ꝛ dedecus humane rectitudis. Dinc enī vbi ꝓhibꝫ dñs Deut. xxv. Diuersis vti ponderib⁹ ꝛ mēsuris stati adiungit. Abhoīabit ei dñs eū q̄ fecerit hec ꝛ aduersat oēꝫ iniusticiā. Mirū q.ꝛ iust⁹ dñs ꝛ iusti. di. Et siquidē iniustus in hac vita floꝛere videat ꝛ ꝓsperari. Virū tñ iniustū mala capiēt ī interitu Nō solū iniusti punient̄ sꝫ ꝛ reliquie eoꝝ interibūt. qꝛ nullū pctm̄ ita serpit ī posteros sicut iniusticia q̄ velut hereditario iure transfundit. Et loquit̄ hic ō iniusticia q̄ cōtra hoīes ꝓmittit iniuste in coacerua-tōne tpa liū. De qua scꝫ ordie debito sup est vt ꝓsequam. Nā ipa pficit ꝓ quandaꝫ inequalitatē ad alterū ꝓut q̄s habere nititur plus de bonis ꝛ min⁹ de malis. Q.ꝛ si fiat cū cōsensu rōis semꝑ est ꝓtra charitatē. et iō semꝑ est moꝛtale pctm̄. vt dicit doctoꝛ sanct⁹ scđa scđe. q. lix. Nisi forte ꝓ ignoꝛantiā acciderit facti non iuris: qꝛ nō excusat. Nisi etiā excusēt iniusticia a moꝛtali q̄ in aliq̄ quo excedit de q̄ ꝓbabiliter credit q̄ alter inde nō ledat nec ei displiceat. Et qꝛ ꝙ exigit restitutionem si vult mereri veniā. ideo summe laboꝛandū est ad plenā ei⁹ noticiā ꝛ salubrē cautelam. Illoq̄n virū inustū ꝛc̄ Iniusticia aūt q̄ fit ꝓtra ꝓxim ad restitutionē exigit ꝓsequētes quā duplicē inuenimus. Nam prima ꝓ vsurā exercet. Secūda ꝓ fraudē. Prima vero detestabilioꝝ iudicat velut pctm̄ qđā immēsurabile. et hoc ex trib⁹. Primo ex pte tpis cui⁹ nec momentū tā sanctū tā celebꝛe repit̄ qđ absq̄ vsuris expendere velit vñ et doꝛmiēs eā exercere cōuincit. Secūdo ex locoꝝ ꝓsona. Cū enī tm̄ locū vnū occupare ꝑt. in plurib⁹ tñ locis cū diuersis ꝓsonis vsurā exercet. Tercio ex affectu q̄ insatiabilis est. et ideo cū infinitis milib⁹ eā exercere desiderat cuꝫ foꝛnicatoꝛi sufficit vna ꝓsona. Ecce q̄ ꝑceps festinat ad inferos oē rps in peccatis expendit ꝛ filios imolat demonijs dū bonis hereditāt iniustis. Dñ ꝓpter enoꝛmitatē hui⁹ vicij antiquit⁹ vix aliq̄s fenoꝛator iueniebat nec fenerabat ille nisi data fide q̄ nō publicaret. Q.ꝛ si forte de eo talis oꝛiebat suspitio dicebat. Dom⁹ eius domus diaboli. et vinea ei⁹ vinea diaboli ꝛc̄. Osculū pacis nō dabat ei in missa nec ignis sumebat in domo ei⁹ a vicinis. pueri ad occursū ei⁹ expauescebāt ꝛ alterutro digito demonstrabāt. Sꝫ ve mūdo vergēti in senīū. Nūc enī ꝓpter diuitias iniq̄s fere ab oīb⁹ honoꝛant nec ampli⁹ dedecus reputat̄ ꝓpter inualescentē ꝙsuetudinem.

Sed nunq̄d ꝙsuetudo vicij grauitatem auferre ꝑt ꝛ nequaq̄. Et enī scriptū est in decretis. dis. viij. c. mala ꝙsuetudo nō minus q̄ ꝓnicioſa coꝛruptela vitande est q̄ nisi citi⁹ radicitus euelat in ꝓuilegioꝝ ius ab impijs assumit. Dinc ei ab ecclesia tāq̄ mēbra putrida ꝛ abhominabilia manifeste sunt abscisi. Precipit̄ ei extra de vsuris. c. qꝛ in oībus Cōstituim⁹ vt vsurarij manifesti nec ad ꝙmunionē admittant̄

altaris. nec christianā si in hoc pctō decesserint accipiūt sepulturā. donec scz reddāt qd tā praue receperint. Et ex̄ e. c. Cūtu. Illi aūt q̄ in facultatibus nō habent vnde valeāt vsuras soluere nō debēt vlla pena mulctari cum eos nota paupt̄as euidenter excuset. Preterea peruenientes ad p̄ticularia. Primo q̄ri p̄t. vtrū pecuniā accipe liceat sub vsura p̄sertim cuz hmōi dare videat̄ alteri occasionē peccādi Ad qd rn̄det doctor sanct⁹ scda scde. q lxxvj. q̄ inducere hoīem ad peccandū nullo mō licet. vti tn̄ alteri⁹ pctō ad bonū licitū est. qz deus vtitur oīb⁹ peccatis ad aliqd bonū. Ex quolibet enī malo bonum aliqd elicit. vt dicit Aug⁹ in encherid. Et ideo licet ab eo q̄ ad hoc p̄atus est facere et vsuras exercere ꝓpter aliqd bonū qd ē subueniēdo sue necessitati vel alteri⁹ non aūt ꝓpter aliqd illicitū scz ad ludendū ⁊ c̄

Notandū ergo q̄ vsura quantū ad materiam nō est circa res quarū vsus nō est earꝝ cōsumptio nec dominij earū trāslatio sicut vsus domoꝝ agroꝝ et similiū. Et iō datū est aliqd accipe ꝓ vsu taliū. Sed est circa res quarū vsus est earū ꝯsumptio et dominij trāslatio. sicut vinū triticū ⁊ similia. Pecunia vero s̄m ph̄m in. v. ethic̄. et in p̄mo politic̄. p̄ncipaliter est inuenta ad faciēdas cōmutatōes ⁊ ita p̄ncipalis ei⁹ vsus est ei⁹ cōsumptio vel distractio ⁊ sic transfert̄ ei⁹ dn̄iū ⁊ ꝑ ꝯsequēs circa eam vsura ꝯmittit̄. Cōcludit ergo doctor ibidem q̄ q̄ ꝓ pecunia mutuata vel alia q̄cūq̄ re q̄ ex ip̄o vsu ꝯsumit̄ pecuniā accipit vel aliqd aliud vltra sortē cui⁹ p̄ciū mensurari pecunia p̄t ex pacto tacito vel exp̄sso peccat ꝯ iusticiā ⁊ vsurā ꝯmittit. Qd expressius on̄dit̄ in decre. xiiij. q. iij. c. plerique. vbi dicit. Esca vsura est. vestis vsura est. ⁊ qdcūq̄ sorti accedit vsura ē et qd velis ei nomē imponas vsura est. Preterea qd grauius est. sola spes lucri fac̄ vsuram. Sicut habet̄ ex̄ e. c. ꝯsuluit. Vbi dr. q̄ ꝓ intentōe lucri quaz hn̄t etiā cessante oī ꝯuentōe cū oīs vsura ⁊ sup̄abundātia ꝓhibet̄ in lege iudicādi sunt male agere et ad ea q̄ taliter sunt accepta restituēda in animarū iudicio efficaciter inducēdi. vn̄ si sub spe recipiēdi p̄ncipaliter mutuat alias nō mutuatur⁹ quicqd etiā gratis accipit vsura ē. Thomas vbi supra. Nihil est ibi exigendū vel expectandū nisi beniuolētie affect⁹ q̄ sub estimatōe pecunie nō cadit nec p̄t eū obligare ad mutuū in posterū faciendū. nec debet gratis ab eo mutuū exigere alicuius rei cui⁹ vsus p̄cio estimari p̄t. qz esset vsurariuz nisi forte talis res esset cuius vsus sine p̄cio ꝯcedi p̄t inter amicos. Si tn̄ munus ab obseq̄o vel a lingua nō quasi ꝓ obligatōe rei sed ex beniuolētia exibeat̄ q̄ sub estimatōe pecūie nō cadit licz hoc accipe exigere vel expectare. Deinde ad maiorē euidentiam. Sciendū q̄ duplex est vsura scz mutui et cōtractus. Vsura mutui est quicqd ī mutuo sorti accedit intentōe p̄cedēte vel pacto. Vn̄ si dn̄i molendinarū mutuant pistoribus ita q̄ molēt dū taxat in eoꝝ molendinis s̄m Guil. vsurā ꝯmittunt. Accipiunt enī vltra sortē aliqd ⁊ auferūt debitorib⁹ libertatē molēdi. Si tn̄ debitores ꝓpter hoc nō sunt damnificati nō tenent̄ ad restitutionē nisi quantū estimari debz illa libertas pēsatis circumstātijs laboꝝ et expensarū. Et simile est de alijs artificijs ⁊ mercātijs que si ꝓpter necessitatem solutōis pacto tacito vel expresso debitoribus auferūt emendi libertatē ab eis a q̄bus etiā minori p̄cio ꝯparare potuissent vsurā ꝯmittūt ⁊ tenent̄ ad restitutionez. Sil̄r si p̄tereunte termīo solutōis ei⁹ ꝓlōgationē creditores indulgere recusant. nisi data pecunia vel aliq̄ equiualēti licet expresse non exigant vsura est vt habetur extra eo. c. consuluit. De cōmunitatibus quarundam ciuitatum que ponūt ad vsuraz pro cōmuni vtilitate. Dicit Ray. q̄ oēs quoꝝ autoritate ⁊ cōsilio fit vsurarij sunt sil̄r et cōsentiētes. Illi tn̄ nō tenentur ad restitutionē nisi q̄tū ad eos p̄ueīt vel q̄tū releuati sūt ab expēs q̄s fecissent de suo. Qui vero p̄stiterūt autoritatē vel p̄ceptū ⁊ hmōi ad vsuram ita q̄

alias ciues eã minime fecissent tenent̃ in solidũ. Vñ ſm ra. Sicut aliq̃s accipe ꝓhibetur vſuras nomĩe ſuo ita ⁊ alieno, vt ptz etiã euidenti⁹ in decretis dis. xlvi. Sicut nõ ſuo nec alieno noĩe aliq̃s cleric⁹ exercere fenus attemptet. Indecẽs est enĩ crimẽ ſuũ alienis ꝯmodis impẽdere. Gloſa ibidẽ. Si aliq̃s tutor fecerit vſuras nomine pupilli finito officio petere poſſum vſuras a tutore. qꝛ ꝓ alio peccare nõ debuit. Vñ tenet̃ ad reſtitutionẽ ſi ille cuius noĩe fecit nõ eſt ſoluẽdo vel reſtituere nõ velit. Attendãt hec qui bona pupillorum vel ꝯmunitatũ ponũt ad vſurã. decimam ꝑtẽ annue recipiẽtes donec capitale recipiant qđ eſt vſura manifeſta cũ recipit aliquis extra ſortẽ. De hinc videndũ eſt de vſura q̃ fit ꝑ ꝯtractũ in emptõne ſcz et venditõne. Circa quã primo queri poteſt vtrũ liceat aliq̃d carius vẽdere q̃ꝫ emptũ ſit. Ad qđ rñdet Piſanus ꝙ hoc eſt licitum in aliquib⁹ caſibus. Primo ꝓpter bonũ ꝯmune. Sicut Joſeph tꝑe fertilitatis emit frumẽta vt haberet vnde ꝓuideret egiptijs tꝑe famis. et hoc ꝓpter intentõz bonã meritoriũ eſt. Secũdo ꝓpter ꝓuiſionẽ ſuã ⁊ ſuoꝝ cũ ſcz ſibi ꝓuidet timens ne poſt oporteat emere carius. ſed qꝛ nõ indiguit poſtea vendidit ſicut in foro ꝯmuniter vendetur. Tercio ꝓpter pietatẽ vt de lucro ꝓuideat pauꝑib⁹ dũmõ tñ moderate facit vt nõ ledat̃ inde cõitas ꝑ chariſtiam. Quarto ꝓpter exercendã iuſtã cõmutationẽ ꝑ modũ mercatõis nõ ꝙ intẽdit inducere chariſtiã ſed ſuã negociationẽ exercere qđ potiſſime locũ habz cũ hec ſit ꝓpria negociatio eius ita ꝙ ꝓ ſua opa lucrum recipit. Et ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxvij. Nihil ꝓhibet lucrũ ordinari ad aliquẽ finẽ neceſſariũ vel honeſtũ vt ſic negociatio licita reddat̃ nec lucruz expetit quaſi finẽ ſed q̃ſi ſtipendiũ laboꝝ. Si vero ꝓpter auariciã fit vt chari⁹ vẽdat nulla alia neceſſitate penſata vel vt chariſtiam inducat ⁊ ꝯgreget ita ꝙ hoĩes cogantur ab eo emere ⁊ ipe poſſit ad libitũ vendere ⁊ talis enormiter peccat. Similiter et mercatores q̃ ꝯueniũt inter ſe vt certo precio vendãt vel ꝙ vn⁹ ſolus tales merces vẽdat ad extorquendũ pluſq̃ꝫ iuſtũ eſt id ẽ moderatũ lucrũ Si vero q̃s impetrat in ciuitate ꝙ aliq̃s merces ſibi ſoli vẽdere liceat ſm leges bonis ſuis expoliari debz et exilio ꝑpetuo dãnari. Secũdo ꝑt q̃ri vtrũ liceat carius vẽdere q̃ꝫ valeat. Rñdet doctor ſanct⁹ ſcđa ſcđe. q. lxxvij. ꝙ carius vẽdere vel vili⁹ emere rẽ q̃ꝫ valeat iniuſtũ eſt ⁊ illicitũ niſi res q̃ vendit̃ cedat ĩ detrimentũ vẽditoris q̃ illa re multũ indiget ⁊ tũc reſpiciendũ ẽ damnũ qđ hz ex vẽditõe. ꝙ ſi emptor multũ iuuet̃ ex re empta ⁊ vẽditor nõ dãnificat̃ tũc nõ dz ſuꝑ vẽdere. qꝛ vtilitas q̃ alteri accreſcit ñ ex vendẽte ſz ex ꝯditõe emẽtis pẽſanda eſt. Seq̃t̃ ibidẽ. q. lxxviij. Si q̃s cari⁹ vẽdit q̃ꝫ ſit iuſtũ vt de pecũia ſoluẽda emptorẽ expectet. vſurã ꝯmittit. Sil̃r ſi vili⁹ emit eo ꝙ pecuniã añ ſoluit. Multo plus peccãtq̃ pauꝑes neceſſitate cogẽte ſua vendẽtes euiſcerãt. emẽtes ea mĩori ꝑcio q̃ꝫ iuſti ẽ. alias nõ empturi ſz ſolo vicio cupiditatis ducti. Preterea ſciendũ ꝙ dic̃ glo. xiiij. q. iiij. c. q̃cunq̃. Si q̃s vẽdit merces q̃ mõ valẽt q̃tuor ⁊ facit pactũ ꝙ ei dent quinq̃ꝫ ad aliquẽ terminũ ꝑfixũ. nõ eſt vſura ſi dubiũ ẽ q̃ꝫtũ valere pñt ad illũ terminũ ⁊ h intelligit̃ ſi tꝑe ꝯtract⁹ nõ erat venditur⁹. Alioq̃n eſt vſura maĩfeſta. ex̃ đ vſuris. c. in ciuitate. vbi dicit̃. ꝙ licz hmõi ꝯtractus ex forma nõ poſſit cẽſeri nomen vſurarũ nihilomin⁹ tñ venditores peccatũ incurrũt niſi dubiũ ſit merces illas pl⁹ minus ve ſolutõnis tꝑe valituras. et ideo ciues tui ſaluti ſue bene cõſulerẽt ſi a tali cõtractu ceſſarent cũ cogitatõnes hoĩm oĩpotenti deo nequeãt occultari. Deniq̃ꝫ cõcludendo qui ſolum ad hoc emit vt carius vendit negociator eſt de q̃ dicit Criſoſto. ſuper Math. xxj. Quicũq̃ꝫ rẽ cõparat vt integrã ⁊ immutatã vendẽdo lucretur ille mercator eſt qui đ tẽplo eijcit̃. Ex quibus liquet ꝙ talis negociatio ſit illicita niſi forte merces in aliquo meliorauit. vel qꝛ preciũ rei immutatũ eſt ſcđm diuerſitatem loci vel temporis vel propter ꝑiculũ quo ſe ſuaq̃ꝫ expoſuit trãſferendo et

scdm hoc nō est iniusta nisi finē eius poneret auariciā. Hi vero q̄ tanq̄ aucupes in plateis residēt ⁊ bona venalia p̄occupantes ex oīb⁹ sibi cōparāt vt in eodē loco et tp̄e maiori vendāt p̄cio hi inq̄ sunt iuxta verbū sapiētis q̄ animā suā finalē habent et enormiter peccāt. De his igit̄ scriptuz est Apoc. xiij. vbi dicit̄ q̄ diabol⁹ p̄ suggestiones suas aget ne q̄s possit emere aut vēdere nisi qui hz caracterē aut nomē bestie in manu id est op̄e. et in frontib⁹ id est verbo. Ad tantā enī falsitatē deuenit malicia xp̄iana q̄ iā negociari nō valet quis nisi p̄ fraudes. vsuras. mēdacia. p̄iuria. fide. fractōnes ⁊c̄. Sed audiāt q̄d eis reseruat̄ in futurū. Apoc. xix. Qui accepit caracterē bestie ⁊ q̄ adorauerūt imaginē ei⁹ viui missi sunt in stagnū ignis ardētis

Hinc q̄ri p̄t. vñ viuet vxor viro in iniusticia bona ꝯgregāte rñdeo q̄ si sunt aliq̄ iusta bona illa ꝯsumet. Si nō vl̄ita mixta sunt iniustis vt discerni nō p̄nt aliūde victū querat. scz vel ab aīcis vel op̄ando l̄ mēdicādo vel de spōsalib⁹ et dote sue vel nūciet ep̄o vt cogat virū vt eā nutriat d̄ iustis. in articulo tñ necessitatis p̄t d̄ iniustis viuere. p̄tius tñ ad solā necessitatē vt tūc quicq̄d expēdit aīo doleat et p̄ponat q̄cito poterit restituere. Potest etiā viuere de p̄cio rerū raptarū si marit⁹ essz alias soluēdo. qz p̄ciū rei furte nō est furatū. sec⁹ essz si p̄ h̄ fieret nō soluēdo

Sermo de auaricia que exercetur per fraudē dilatā solutionez vel auarā custodiā. xxxi.

Verum iniustū mala capient in interitu. p̄s. cxxxix. Sicut dic̄ doctor sanct⁹ scde scde q. cxviij. Auaricia prout opponit̄ iusticie tūc ex suo genere sp̄ est pctm̄ mortale. sic enī ad auariciā p̄tinet q̄ iniuste accipiat vel retineat res alienas. Sed vt opponit̄ liberalitati q̄ ꝯstituit mensurā rōis p̄ncipaliter quidē in interiorib⁹ affectōnibus et p̄ ꝯsequēs in exteriori ꝯgregatione. cōseruatōne et dispensatōe rerū sic importat auaricia inordinatū amorē diuitiarū qui scz si prefert̄ amori diuino. solus sufficit ad damnationē. Sicut oñdit domin⁹ Marc. x. et Math. xix. Accessit eniz ad eū adolescēs q̄ ait. magister bone q̄d boni faciā vt habeā vitaz eternā. Et dñs. Si vis vitā ingredi serua mādata. hec inq̄t oīa seruaui a iuuētute mea. q̄d adhuc mihi deest. Jesus aūt intuit⁹ eū dilexit. Ex quo sumit Beda ⁊ alij quidē expositores eū dixisse verū ⁊ seruasse mādata. Et Jesus viā p̄ponēs p̄fectōis. Si vis inq̄t p̄fectus esse vade ⁊ vēde ⁊c̄. Quo audito tristis abijt. qz multas possessiones habuit q̄s nimis dilexit. et sic eū sol⁹ amor diuitiaꝝ a xp̄o sep̄auit. Ita vt diceret dñs Facili⁹ est trā. ca. p̄ fora. ac⁹ q̄ diuitē ī diuitijs suis ꝯfidentē in regnū dei. Vbi dic̄ Aug⁹ ī q̄stio. euan. Cū aūt pauci sint diuites ī ꝯp̄atōe multitudīs pauꝑm. intelligēdū est q̄ oēs q̄ diuitias cupiūt ī diuitū numero haberi discipuli aduerterūt. Auditz aūt his mirātes rñderūt Quis ḡ poterit saluus fieri? Viderūt nāq̄ totū genus humanū ad affectū terrenoꝝ p̄cliuū. Sed audiāt miseri p̄pheticū illd̄ Apoc. viij. Ve ve ve habitātib⁹ in terra. qz descēdit ad vos diabol⁹ ⁊c̄. De primū mortis corp̄alis. Juxta illud Eccl. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua hoī iniusto ⁊ pa. h. in substātia sicut [illegible] q̄ destruxit horrea vetera ⁊c̄. De scdm iudicij generalis. Jaco. iij. Thesaurisatis vobis scz in aggregatōne iniusta tp̄aliū irā in nouissimis diebus De ter[illegible]ū supplicij eternalis p̄pter pctā multiformia q̄ cōiter comitant̄ ⁊ sequunt̄ diuitias quare merito dicit p̄s. Virū iniustum. Cum in precedentibus declatum sit de iniusticia que contra deum perficitur in aggregatōne temporaliū et cōtra homines per vsuram. Jam restat videre de iniusticia que fit per fraudem et auaram retentionem. Nam per fraudem exercetur in rerum cōmutatōne. De quo dicit doctor sanctus scda scde. q. lxxvij. Q⁹ circa rē que vendit̄ p̄t ꝯsiderari triplex defect⁹. Prim⁹ defect⁹ est s̄m speciē rerum vt si vendat auricalcum pro auro monetā falsaz p̄ vera. aut liquor[illegible] quēcū

q̄ mixtū viliori. sicut vinū miscet̄ aqua ⁊ ceruisia miscet̄ tisana. sic in diuersis mercimonijs viliora semp̄ admiscēt vt simplices decipiāt. Secūd⁹ defectus est ꝑm q̄ntitatē vtpote ponderis vel mensure. cum scz q̄s scienter vtat̄ deficiēte pondere vel mēsura vel regula. Nā pond⁹ et pondus abhoīnabile est corā deo. In q̄ etiā peccant q̄ suis adinuentōib⁹ agūt q̄ merces plus iuste ponderāt. sicut vetule q̄ fila ad nudā terrā ponūt vt vaporē attrahāt et grauiora appareāt. Tercius defectus est ꝑm qualitatē vt si animal infirmū vendāt ꝓ sano. cibū corruptū ꝓ recēti vel merces quascūq̄ corruptas ꝓ bñ valētib⁹. Qui ḡ in his tribus sciēter offendit fraudē ꝯmittit ⁊ tenet̄ ad restitutionē. Si vero ignoranter tūc venditor nō peccauit. Postq̄ tñ sciuerit tenet̄ recōpensare damnū emptori. Et similimō intelligendū est de emptore qñ venditor vēderet ignorāter aurū ꝓ auricalco et sic daret ꝓ minori p̄cio
b sic enī emptor tenet̄ ad restitutionē. Hic queri p̄t. vtrū venditor dicere tenet̄ defectū rei vendite cū p̄sertim ꝑ totū munduz agi videmus in ꝯtrariū. Ad qd̄ rñdet doctor sanctus vbi supra. q̄ venditor q̄ rem viciosam vendendam exponit ex hoc ip̄o dat emptori damnū vel ꝑiculi occasionez Damnū quidē si ꝓpter hmōi viciū res sit minoris p̄cij ⁊ ip̄e nihil de precio minuit. Periculū aūt si ꝓpter hmōi viciū vsus rei reddat̄ impeditus vel noxius vt si vēdat equū claudicantē ꝓ veloci. aut cibū corruptū vel venenosum ꝓ bono. Et si hmōi vicia sint occulta ⁊ nō manifestat erit dolosa vēditio ⁊ illicita. et tenet̄ ad damni recōpensationē. Multo magis ḡ hi q̄ in vēditōe loca quer̄t tenebrosa ne scz emptor plene ꝯsiderare valeat qualitatē rei. Vñ et solus affectus decipiēdi mortale pctm̄ est. licet nō ꝑficiat ope. Si tñ viciū sit manifestū vt cū equ⁹ est monoculus vel vsus rei ⁊ si vni nō ꝯpetat p̄t tñ alteri ꝯpetere et emptor ꝓpter hmōi viciū subtrahat d̄ p̄cio nō tenet̄ ad manifestandū viciū rei. qz forte ꝓpter hmōi viciū emptor vellet plus subtrahere q̄ esset subtrahendū. et sic p̄t licite viciū subticere. ¶ Secūdo videndū est d̄ iniusticia q̄ fit ex auara custodia rerum acquisitarum. Et hoc primo immisericorditer debita repetendo. et solutionem protrahendo ¶ Secundo sine cōpassione mutuū indigētib⁹ negando. Tercio pauperes sine subuentione refutādo. Quantuz ad primū dicit̄ Deutro. xv Anno septimo remissionis cui debet̄ aliquid ab amico vel proximo vel fratre suo repetere non poterit. Precepit enim dominus in veteri lege ne q̄sq̄ repeteret anno septimo remissionis. debita sua nisi p̄us anno finito. Sed in noua lege in q̄ charitas fraterna ꝓfusior esse debet hoc ip̄m mutatū est in melius vt dicit ibidē glosa quia nō solum in septimo anno sed in nullo anno debita licet repetere cum scandalo fratris Vnde precepit dominus Exo. xxij. Si pecuniam mutuo dederis pupillo meo pauperi. nō vrgebis eum quasi exactor Lyra. Repetēs debitū cum austeritate nimia q̄diu impotēs est ad soluendū Sequitur. nec vsuris vi o ꝓprimes. Ex q̄bus liquido ptz q̄ creditor qui creditorē suū ꝓ solutione debiti iudicio cōuenit tēporali vel spirituali molestias inferendo quem scit impotentē status sui ꝯditionez ad soluendū promptū tamē ad satisfaciēdum iudicio discretoꝝ grauissime peccat Nisi forte debitor ad hoc negligenter agit sed sua. ludis et ebrietatibus cōsumit Horum enim peccatū vsq̄ ad celū clamitat. Sicut responsum est dicentib⁹ Isa. lviij. Quare ieiunauimus ⁊ nō aspexisti. humiliauimus animas vestras ⁊ nescisti Quibus dominus. Ecce in diebus ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra nō mea illa scz q̄ omnes debitores vestros repetitis ad hoc enim tunc vocabant. Sequitur. Ecce ad lites et cōtentiones ieiunatis scz cum lite repetentes. Glosa ibidem a
Qui repetit non habente deo facit violentiam. Et ideo subdit. vt audiatur in excelso clamor vester. Nam oppressio proximi clamat ad deum vindictam. vt dicit dominus Exodi. xxij. Si clamauerit ad me exaudiam eum quia misericors sum.

Similiter et cōtra eos qui detinēt mer-
ces operarioꝝ ⁊ solutionē ꝓtrahūt. Dici
tur Leui. xix. Nō morabit̄ opus mercēna
riorū apud te vsqꝫ mane. glosa. Merces
scꝫ q̄ forsitan viuit cū vxore ⁊ filijs et pa-
rētibus. si differt̄ deficit victus. et si ī cra
stinū recipit vim ⁊ calumniā ꝑtulit qꝛ ite
rū vnde viueret nō habuit Hoc ꝯtra mul
tos qui solutionē ꝓtrahūt nō solū de die ī
diē sed etiā de anno in annū. imo plerūqꝫ
false crimen imponūt sibi seruiētibus vt
hac occasione solutionē subterfugiāt. Sꝫ
audiāt hmōi. Eccle. xxxiiij. Qui effundit
sanguinē ⁊ q̄ fraudē facit mercēnario fra
tres sunt. nā ambo sunt peccata vindictā
a deo clamātia. Jaco. v. Ecce merces o-
perarioꝝ vestroꝝ q̄ messuerūt regiōes ve
stras q̄ fraudati sunt a vobis clamāt ⁊ cla
mor eoꝝ ī aures dñi sabaoth introiuit. Et
dicit̄ notāter ꝙ merces clamat ⁊ nō mer
cēnarius. qꝛ plerūqꝫ pauꝑ lesus nec muti
re audet ꝑ timore diuitis. et ex eo clamor
mercedis efficit̄ violētior. vt ptꝫ de filijs
israel oppressis ab egiptijs. Quantū ve
ro ad secundū ꝑcepit dñs Deutro. xv. Si
vnus de fratribꝰ tuis ad pauꝑtatē vene-
rit nō obdurabis cor tuū nec ꝯtrahes ma
nū tuā sꝫ dabis mutuū q̄ eū indigere ꝑspe
xeris. Caue ne forte tibi subrepat impia
cogitatio ⁊ dicas ī corde tuo appropinq̄t
septimꝰ annꝰ remissionis ⁊ auertas oc̄los
tuos a pauꝑe fratre tuo nolēs ei qd̄ postu
lat mutuū cōmodare ne clamet ꝯtra te ad
dñm ⁊ fiat tibi in peccatū. Vñ dicūt he-
brei sup̄ Ruth. j. ꝙ ꝓpter famē q̄ accide-
rat in terra illa multi pauꝑes recurrebāt
ad elymelech virū noemy q̄ diues erat et
potēs. sed ꝓpter auariciā suā durū ei fue-
rat pauꝑbꝰ ꝯmodare vel dare. Et ido ad
euitādas eoꝝ importunitates exijt d̄ ter-
ra israel cū bonis mobilibꝰ q̄ habebat. Et
qꝛ ꝓpter malā causam exijt diuino iudicō
ꝑegrinꝰ mortuus est cū filijs suis ī egesta
te. Vñ reuersa noemi vxor eius in terram
suā ait. Egressa sum plena scꝫ filijs ⁊ diui
tijs ⁊ vacua me reduxit dñs Tercio cō
mittit̄ iniusticia ꝯtra ꝓximū auari affectu
tꝑalia retinēdo nec pauꝑibꝰ cōdiuidēdo.
Et huius auaricie tres gradus inuenio.
Primus est sic ea tenaciter ꝯseruare nec
pauꝑibus cōtribuere vt habundātiꝰ inde
viuat ⁊ suis delitijs satisfaciat. Sicut di-
ues epulo q̄ induebāt̄ pur. et bis. et epu.
cotti. splē. Nec quidē dare voluit lazaro
micas d̄ mensa cadētes. Nec eī aliud pec
catū inuenies ꝑ q̄ damnaret̄. Ido ꝯueni
enter hmōi auaris ꝯminat̄ dñs Amos. vj
De vobis q̄ opulēti estis in syon q̄ dormi
tis in lectis eburneis ⁊ lasciuitis in stra-
tis vestris q̄ comeditis agnū de grege et
vitulos de medio armenti q̄ canitis ad vo
cem psalterij. glosa. q̄bus nō sufficit gulo-
sitas ⁊ luxuria nisi tybiarū psalterij ⁊ ly-
re canticis aures mulceatis vt q̄ dauid ad
inuenit multiformia ad cultū dei vos ad
voluptates ⁊ luxurias cōferatis. Sequit̄
in phialis vinū bibētes ⁊ optīo vnguēto
delibuti et nihil ꝯpatiebant̄ sup̄ ꝯtritōne
Joseph. De his enī ꝯquerit̄ dñs Ezech.
xvj. Diuo ego dicit dñs qꝛ nō fecit sodo-
ma soror tua ⁊ filij eius sicut fecisti tu ⁊ fi
lie tue. Ecce fuit iniq̄tas hec sodome soro
ris tue sup̄bia saturitas panis ⁊ abundā
tia scꝫ diuitiarū ⁊ luxuria ⁊ ociū ip̄ius et
manum egeno et pauperi non porrigebāt
Vnde dicunt doctores hebrei super illd̄
Genes. xviij. Et aggrauatum est peccatū
eorum nimis. quia hec fuit aggrauatio.
quia quandam puellam occiderunt insoli
ta morte eo ꝙ dederat alimentum paupe
ri cui satis hec litera consonat. Tu tamē
peiora cotidie perpetras o ingrate chri-
stiane qui post accepta tam manifesta ve
ritatis documenta tam infinita charita-
tis insignia. post effusum christi sanguinē
inflaris superbia illaquearis auaricia cō-
messationibus vicas ⁊ ocio. nec est qui mi
seratur pupillis christi marcessientibꝰ me
dia. hinc ait dñs Math. x. Amē dico vo
bis tollerabilius erit terre sodomorum et
gomor. in die iudicij q̄ꝫ illi ciuitati que nō
receperit vos scꝫ pauperes meos. Se-
cundus gradus est ea sic tenaciter serua-
re pauperibus non cōmunicando vt nec

ꝑpꝛijs ꝯmodis vti valeat sed reseruat an
xius filijs suis ⁊ heredib⁹. De qbus dicit
Sapiẽ. iij. Vacua est spes illoꝝ et labo
res eoꝝ sine fructu scz eterne mercedis.
Nã qui ad hũc finẽ nitit vt filios suos di
et bonis tpalibus potius qꝫ moꝛibus et
virtutibus. sibimet ⁊ eis coaceruat dãna
tõis laqueũ. Quia vt sequit. Nequissi
mi filij eoꝝ. Nimirũ cũ filios suos ad mũ
danã instruũt vanitatẽ. lasciuia nature
stimulãte ad vniuersa vicia ꝓtinus defiu
unt. Et tunc implebit illud Ose. ix. Ef
fraym adducet ad interfectionẽ filios su
os. Nã parẽtes impij sunt causa damna
tõis filioꝝ multoꝝ. O mira multoꝝ parẽ
tum demencia q̃ stulto studio ꝓ filijs dirã
dis animã ꝓpriã venalẽ habent. quã nec
ipi filij post moꝛtẽ eoꝝ obulo redimerent.
Di vero luxuriant in bonis. illi vero toꝛ
quent in penis. Naz filius auarus etiam
moꝛtẽ patris exoptat. quẽ vellet potius
eternaliter damnari qꝫ hereditatẽ suã di
minui. ¶ Terci⁹ gradus ẽ tãto vinciri cu
piditatis affectũ vt nec vllũ alienũ amoꝛẽ
admittat. nõ vxoꝛis nõ filioꝝ nõ fratrũ.
Vñ Criso. in tractatu q⁹ nemo lediẽ nisi
a seipo dicit. Q⁹ intm amoꝛ pecunie oẽm
aiaz fatigat vt neqꝫ amicis neqꝫ ꝓpinqs
interdũ etiã neqꝫ ꝓgigi nec filijs ꝑbet lo
cum amoꝛis. qbus affectibus inter hoies
nihil ꝓferẽt Amoꝛ tñ pecunie hec oĩa bu
mi deiecit. pedibus cõculcat. Et cuz lupis
vrsis ⁊ leonibus feroci⁹ seuiat. suauis tñ
hoĩbus videt et amabilis sup mel ⁊ fauũ.
Q⁹ ꝓsideras sapiẽs Eccs. iij. quosdam
scz tãto affectu tpalibus inniti. Reperi
inqt et aliã vanitatẽ sub sole. Vnus est ⁊
secundũ nõ habet. nõ filiũ nõ fratrẽ. ⁊ tñ
laboꝛare nõ cessat nec satiant oculi eius
diuitijs nec recogitat dicẽs. Cui laboꝛo ⁊
fraudo aiam meã bonis. Nunc ergo vi
de extremã eoꝝ miseriã quã ꝓsequit ibi
dem. vj. dicẽs. Est aliud malum qd̃ vidi
sub sole. Vir cui dedit diuitias ⁊ substan
tiaz nec tribuit ei potestatẽ deus vt cõme
dat ex eo sed hõ extraneus voꝛabit illud.
Pro his oĩbus dicit Aug⁹. i li. de doctri
na christiana. Auarus enĩ cecus est credẽ
do enĩ diues est nõ videdo. Amas pecu
niã o cece quã nunqꝫ videbis cecus possi
des cecus moꝛtu⁹ es qd̃ possides hic reli
cturus es. Sed qñ videbit hic cecus nisi
cum virũ iniustũ mala capient in interitu
Et nihil inuenerũt omnes viri diuitiarũ
in manibus suis.

Sermo de humano iudicio de te stibus et caulidicis. xxxij.

Maledictus qui per
uertit iudiciũ aduene pupilli ⁊ vi
due. Deut. xxvij. Sicut ait Petr⁹
Raueñ. in epla quadã. Nihil adeo glori
ose lucet in iudice sicut amare ⁊ exibere iu
sticiã. sine oẽ acceptõne psone. teste ei ci
cerone puerbialiter dicit. Exuit pson̄ã iu
dicis quisqs amicũ induit. Eqtas cui iu
dex obsequit sinistrã odñ vel amoꝛis de
xtrã nescit. Nã talis dz eẽ iuris mister vt
in ei⁹ maũ nulli⁹ autoꝛitate psone titubet
aut vacillat libra iusticie. Hec ille. Vnde
rex Ezechias p⁹ mirabiles victoꝛias ĩ fa
uoꝛẽ ⁊ gratiarũ actõz diuine bñficẽtie cõ
stituit iudices in cũctis ciuitatib⁹ suis ne
oporteret discurrere ꝓpm õ loco ad locũ
ad habẽdũ iudiciũ in causis cõib⁹. quib⁹
ꝑcepit dicẽs. Videte qd̃ faciat⁊ne scz ꝑci
pitanter sed cũ magna deliberatõe sentẽ
tiã feratis. Cui⁹ causam subdit. nõ ei in
qt hoĩs exercet⁊ iudiciũ sz dñi. Vñ qꝛ vi
ces dñi tenẽt ĩ hac ꝓte ꝓticipative dñi ap
pellant. Exo. xxij. Dijs nõ detrahes ⁊ ꝓn
cipi ꝓpli tui nõ maledices. Q⁹ cũqꝫ iudi
caueritis in vos redundabit siue ĩ bonuz
siue in malũ. Et subdit in ꝓticulã. Nõ enĩ
ẽ apud dñm deũ vr̃m cui scz ꝓfirmari de
betis ĩ iudicãdo iniqtas neqꝫ ꝓsonaꝝ ac
ceptõ neqꝫ cupido. Asta ei sũt ka q̃ faciũt
puertere iudiciũ ⁊ ẽ. Circa iudiciũ hũanũ
primo queri ꝓt. Vtrũ sit licitũ ꝓsertim
cum dicat dñs Math. vij. Nolite iudica
re et nõ iudicemini. Ad qd̃ rñdet doctoꝛ
sanct⁹ scda. scde. q. lx. q⁹ iudiciũ est licitũ
inquantũ est iusticie act⁹. hinc enĩ ꝓcepit
dñs Deutro. xvj. Judices ⁊ magistros
ꝓstitues ĩ oĩb⁹ poꝛtis tuis Judicẽt ꝓpm
iusto iudicio. Ad hoc igit q⁹ iudiciũ sit

actus iusticie tria requiruntur. Primo quod procedat ex inclinatione iusticie ne fiat iudicium peruersum. Unde dicit Isidorus li. iij. de summo bono. Et ponitur etiam in decre. xj. q. iij. quod quatuor modis iudicium humanum peruertitur. Primo ex humano timore presertim superiorum. Criso. facile deuiat a iusticia qui in causis non deum sed hominem timet sicut iudices iniuste iudicantes naboth. iij. Re. xxj. Sicut pylatus audiens hunc sermonem scilicet quod non esset amicus cesaris magis timuit et iniuste iudicauit. Secundo ex cupiditate. Isidorus ibidem. sepe iudices praui cupiditates causa aut differunt aut peruertunt iudicium nec finiunt cepta pecunia negocia quousque marsupia eorum qui causantur exhauriant. aut quod peius est peruertunt. Sicut filij samuelis declinauerunt post auariciam acceperunt munera et peruerterunt iudicium. vt dicitur. j. Re. viij. Qua propter non solum ipsi sed et pater eorum samuel iustus et horum ignarus amotus est ab officio petentibus sibi regem filij israel. Tercio propter amorem vel affectum carnalem qui suis fauent. Sicut dominus Joseph propter amorem vxoris verbis eius nimis credulus iniusto iudicio misit Joseph innocentem in carcerem. Gen. xxxix. Quarto propter odium. sicut duo senes inueterati repulsi in sua petitione in odium susanne dederunt falsum testimonium et iudicium. Danie. xiij. Unde et si quis iuste quemquam iudicaret non tamen a amore iusticie sed liuore quodam vindicte mortaliter peccaret. His igitur affectibus peruersis iudicium peruersum rectum videbitur. quia talis affectus non sinit discernere quod rectum est. Sicut in naturalibus videmus quod in speculo si fuerit bene dispositum imprimuntur et forme corporum secundum quod sunt Si vero fuerit male dispositum apparent ibi imagines distorte et praue se habentes. et hi fructum iudicij sibi vertunt in damnationis amaritudinem. vt dicitur in decre. xj. q. iij. c. quicumque quarto. Secundo requiritur quod procedat ex autoritate ne sit iudicium vsurpatum. Sicut enim lex condi non potest nisi publica autoritate ita nec iudicium dari potest nisi publica auctoritate vt dicit doctor sanctus vbi supra. Que quidem se extendit ad eos qui communitati subduntur. Et ideo sicut iniustum esset quod quis alium constringeret ad legem seruandam que non esset autoritate publica sanxita teste domino Isa. x. De qui condunt leges iniquas et scribentes iniusticias scripserunt vt opprimerent in iudicio pauperes et vim facerent cause humilium populi mei. Sic etiam iniustum esset si quempiam compellat ferre iudicium quod autoritate apostolica non fertur. Nec licet iudici quemquam interficere nisi iuridice condemnatum. Secundo potest attendi autoritas ex dignitate iudicantis. Nam vt dicit doctor sanctus ibidem. Qui sunt in grauibus peccatis non debent iudicare eos qui sunt in eisdem peccatis vel minoribus. Non enim debet adulter iudicare de furto quod est minoris criminis presertim cum peccata iudicantis sunt publica. quia ex hoc generatur scandalum in cordibus aliorum. Si vero non sunt publica et iudicandi necessitas imineat propter officium potest cum humilitate et timore vel arguere vel iudicare. Dicitur enim in decre. iij. q. vij. qui sine peccato est vestrum prius in illam lapidem mittat. Ad aliena enim peccata puniendam ibant et sua reliquerat. Reuocantur igitur intus ad conscientiam vt prius propria corrigant et tunc aliena reprehendant. Tercio requiritur quod proferatur iudicium secundum rectam rationem prudentie ne desit certitudo. iudicans de his que sunt incerta vel occulta alias enim esset iudicium temerarium vel suspiciosum. Et ideo duo sunt obseruanda. Primum ne sit ignorantia facti. ad cuius discussionem requiritur accusator. quia dicit Ambro. j. Corinth. v. in glosa. quod iudicis non est sine accusatione damnare. quia dominus iudam licet fur esset cum non esset accusatus non abiecit. Secundo quod accusatus sit presens ad excusandum se. Unde Nichodemus respondit phariseis. Jo. vij. Numquid lex vestra iudicat hominem nisi prius audierit ab ipso et cognouerit quid faciat. Secundum est ne sit ignorantia iuris quia numquam excusat. quia scire tenetur. Et ideo si tali ignorantia iudicat mortaliter peccat. Secundo videndum est de testibus vtrum scilicet quis teneatur ad ferendum testimonium quia dicit augustinus. Qui veritatem occultat et quod prodit mendacium. vtrumque reus est Ille quia prodesse non vult iste quia nocere desiderat Ad quod respondet sanctus tho. ij. ij. q. lxx. quod si requiritur

testimonium subditi a superiore cui in his q̄ ad iusticiā ptinere obedire teneatur. si fm ordinē iuris ab eo testimoniū requirit in his saltem in quibus diffamia p̄cessit tūc reddere tenetur. Si vero non p̄cessit infamia non tenet ad testificandū. Q. si testimonium eius non requiritur tenet facere qđ in se est vt veritatē denunciet alicui q̄ posset ad hoc p̄cedere. dicitur aūt in ps. Eripite pauperē et ege. de manu peccatoris liberate. puer. xxiij. Erue eos qui ducuntur ad mortē. Alioquin dicit eis illud ad ro. j. Digni sunt morte nō solū qui faciunt sed et q̄ cōsen. fa. glosa. Cōsentire ē tacere cum possis arguere. ¶ De his vero que ptinent ad cōdemnationē alicui⁹ nō tenetur ferre testimoniū nisi requisit⁹ fm ordinez iuris ab eo cui tenetur in hoc obedire. qz si cōtra hoc veritas occultet nullū p hoc speciale dānum nascit nisi certum p̄stiterit de cōtrario ¶ Denicp circa ea q̄ sub secreto p̄mittunt hominū. distinguendū est scđm sanctū thomā ibidez. qz si ptinēt ad corruptionē multitudinis spiritualē vel corporalē aut graue damnum alicuius p̄sone et similia tunc statim manifestare tenetur testificādo vel denūciando. Quia cōtra debitū fidelitatis qđ alteri tenet exhere secreti p̄missum obligare non p̄t. Si vero que sub secreto cōmittuntur sunt talia que p̄dere nō tenet tunc nullo modo tenet ea p̄dere ex p̄cepto superioris cum seruare fidem est de iure naturali. q. nihil p̄cipi potest hoī p̄tra id qđ est de iure naturali. ¶ Hic queri potest. Vtrū falsum testimoniū sit semp peccatū mortale p̄sertim cū sit aliq̄n officiosuz nulli nocens et aliquē a morte scandalo vel damno liberās ex quo mendacium officiosum nō est peccatū mortale vt postea videbit Ad qđ rñdet doctor sanct⁹ scđa. ij. q. lxx. q falsuz testioniū hz triplicē fortitudinez ex q̄ fieri p̄t pctm mortale. Prīa est qz testes non admittunt nisi iurati. et ex hoc habet q est semp peccatū mortale nec mirū cum qui facit alterū iurare sciēter falsum. peccat mortaliter vt postea videbitur. Secundo ex violatione iusticie. q ex hoc nō est semp peccatū mortale qz nō est cōtra primum De quo tñ p̄cepit dominus exod. xx. dicēs. Nō loquaris p̄tra primū tuum falsum testimoniū. Tercio ex ipa falsitate scđm q oē mendaciū est peccatum et ex hoc etiā non habet q sit peccatum mortale. Ex quo sequit q ad iusticiam impediendā nō habet rationē peccati mortalis nisi solū ex iuramēto violato. De falso tñ testimonio pernicioso dicitur in decre. p̄j. q. iij. c. vnicuiq. Qui veritatem p pecunia negat vel falsum testimonium p̄tra aliquē dicit deū negare vel vēdere p̄batur. primū peccatū fuit in militibus custodiētes sepultū dñm. Tercio videndū est de aduocatis. De quibus queri p̄t an liceat eis p suo patrocinio pecuniā accipere supposito q exerceāt modū debitum aduocādi. Ad qđ respondet sanctus thomas scđa scđe. q. lxxj. q ea ad que q̄s non tenet alteri exhibere. iuste p̄t ex eorū exhibitione recōpensationē accipe. Et iō si vendat suū patrocinium vel p̄silium non agit p̄tra iusticiā. et eadē ratio subest de medico. q sic de alijs similibus p̄sonis. dū tñ accipiant moderate. p̄siderata p̄ditōe p̄sonarū negocio p laborū q consuetudine patrie. Si aūt immoderate recipiūt tunc peccant p̄tra iusticiā. Judices vero q testes non p̄nt licite recipe. quia dicit aug⁹ ad macedoniū. Non debet iudex iustū iudicium vendere nec testis verū testimonium. Et hoc ideo. qz iudex et testes p̄munes sunt vtriq parti. Nā iudex tenet dare iustam sententiā et testes tenent dicere verū testimoniū. Justicia aūt et veritas non declināt ad vnā partē magis q̄ ad aliā. Et ideo iudicibus sunt ō publico stipendia statuta laboris et testib⁹. Accipiunt enī p̄ciū testimonij quasi stipendiuz laboris et expensas vel ab vtraq p̄te vel ab ea a quo inducunt qz nemo militat suis stipendijs vnq̄. vt dicit p̄ma ad corin. ix. Sed aduocat⁹ alterā p̄tē tm defendit et ideo p̄ciū p̄t licite recipe ab ea p̄te quā adiuuat. Denicp queri p̄t quid requirat ad debitū modū aduocādi quo scz licitum reddat. Ad qđ rñdet Kay. q ista requi-

runtur q̄. s. non ꝓducat instrumenta falsa neq̄ testes falsos neq̄ corruptos neq̄ mē tiatur: nec indicat falsas leges. Et q̄ fideliter inq̄ntum iusticia ꝑmittit causaꝫ foueat nihil de ꝯtingētib⁹ omittendo. De causis tñ iniustis defendēdū dicit doctor sanctus vbi sup̄. Q. qꝛ illicitū est alicui cooperari in malum faciendo: cōsulendo: vel adiuuādo: siue qualitercūq̄ cōsentiendo. quia om̄es isti sicut cooꝑatores sunt iniq̄tatis: impietatis. ita ⁊ participes. Ei em̄ vt dicit̄. ij. Paral. xix. Josaphat correptus erat: eo q̄ impio iustuꝫ p̄buit auxilium dicēte ꝓpheta. Impio p̄bes auxiliuꝫ ⁊ his qui oderunt dñm amicicia iūgeris. et idcirco irā dñi merebaris: sed bōa opera sunt in te inuenta. O quid igit̄ de his q̄ impijs iniustū p̄bent consiliū: patrociniū: ⁊ auxiliuꝫ. Nam omnes tales tenētur ad restitutiōem. Si tñ aduocatus ignorāter causam iniustā defenderit putās eam esse iustā: tūc excusat̄ ꝑm modū quo ignorātia potest excusari vt sup̄. Preterea si credit eam esse iustaꝫ in p̄ncipio. ⁊ postea deprehenderit eaꝫ iniustā esse: non debet eā aduersarijs ꝓdere vt sic aliaꝫ partē iuuet: vl̄ secreta sue cause alteri parti reuelet. debet tñ eam iniustā ostendere ꝑti illius cui⁹ causam gerit. ⁊ ad cedendū inducere siue cōponendū: sine aduersarioꝝ dāno. Sic igitur diligite iusticiā qui iudicatis terrā. qꝛ iustus dñs ⁊ iusticias dilexit. Justus inq̄ dñs ⁊ iusticias iudicabit eo dicēte. Cū accepero temp⁹: ego iusticias iudicabo.

Sermo. xxxiij. De quatuor in quibus gula cōmittitur.

Obseruate cū temulentus fuerit Amon vino. et dixero vobis ꝑcutite eum ⁊ interficite. ij. Reg̃. xiij. Quātuꝫ ad sensum lr̄alē sunt verba Absalōis ad seruos suos ī interfectōe fratris sui ꝓpt̄ violatiōeꝫ Thamar sororis sue. Cōuocauit enim eum ad ꝯuiuiū vt sic effectū temulentū meli⁹ interficeret sine residētia. Que duplicē nobis sp̄ualē intelligentiā conferūt ꝑm duplicē nomīs interp̄tatiōem. Nam primo Absalon interp̄tat̄ amaritudo patris. ⁊ signat lucifer: qui p̄rem suū deū amaricauit detestanda sup̄bia: ita q̄ irrecup̄abiliter eū abijceret. Hic loquit̄ ꝑuis. i. subiectis demonijs de interfectōe Amon: qui interp̄tatur popul⁹ dolens. Et illos significat q̄ instinctu diuīo ꝯpūcti cum Ezechia rege recogitāt ānos suos in amaritudine anime sue. ⁊ cum Job verent̄ opera sua. scientes qꝛ non parcit dñs delinquēti. Hos enim ad peccatū mortale īuadere non potest de facili. sed iubet obꝑuare temp⁹ quo inuitant̄ ab inimicis ad cōuiuia quo delicatius ⁊ abundātius reficiant̄. qꝛ tunc ratio quodāmō sepelit̄. sensualitas roboratur. caro libidīe feruescit. ⁊ mens desidia torpescit. O q̄ multi tēporibus illis vincunt̄ qui ceteris tēporib⁹ efficaciter dimicant ⁊ feliciter triūphant. Secūdo Absalon interp̄tatur pater pacis. ⁊ christum signat: qui dicit̄ in Ysaia princeps pacis. Hic iubet ministris vt interficiāt Amon: qd̄ interp̄tat̄ secūdo popul⁹ inutilis. Et illos signāt q̄ vocant comessatōib⁹ ⁊ ebrietatibus ventri seruiētes velut aīalia bruta. Hos igitur iubet obseruari non solum q̄tum ad opa viciosa: sed ⁊ cogitatōes et desideria infinita. qꝛ sentina vitioꝝ facti sunt. Secūdo iubet obꝑuare mandatuꝫ interfectōis vt sine mora perficiāt. Nam plerūq̄ cum infelix vacat delicijs iratus. tandeꝫ patiēs retributor in occulto iudicio ditat sententiā mortis ⁊ damnatōis: vt postea patebit. Et hoc innuūt figurate verba ꝓposita. Et hec est corda tercia sua ue sonātis psalterij obꝑuate cuꝫ temulentus fuerit ⁊c. Quaꝫ detestandū sit gule vitiuꝫ ostēdit dñs qui demonib⁹ solum hui⁹ habitaculū ad inhabitandū figurate ꝯcessit. Duꝫ enī legio demonū esset abijcienda elegit aīal gulosuꝫ ad inhabitandū: ⁊ ait. Si eijcis nos hinc mitte nos in gregeꝫ porcoꝝ. ⁊ ꝑmisit dñs. Unde dicit ibidem glo. Nisi quis more porci vixerit diabolus in eo potestatē non accipit. Hinc diabolus p̄mo ꝓthoplaustū hoc vitio temptauit et christū: sciens illud esse requiem eius. nec de facili posse expelli. quia nulluꝫ

peccatuz vincere pōt qui fuerit vitio hoc captus. Vñ dicit Grego. ꝙ ebrietas est blandꝰ demon. dulce venenū. suaue pctm̄. quā q̄ hz nō se hz. quā q̄ facit nō facit peccatū: sed totū peccatū est. Ad maiorez euidentiā sciēdū ꝙ gula q̄tuor modis cōmittit̄. s. tempꝰ p̄ueniendo. auide sumēdo. lauta ⁊ p̄ciosa ⁊ accurate nimis p̄parando. ⁊ freq̄nter vel multū comedēdo. Que doctor sanctꝰ in ꝑa ꝑe. q. cxlviij. distinguit hoc modo: dicēs ꝙ gula importat inordinatā ꝯcupiscentiā edēdi. In esu enī duo ꝯsiderant̄. Primū est inordinatio q̄tum ad cibū q̄ sumit̄. s. q̄tuz ad substātiaz vel speciez que sumit̄. si. s. q̄rit nimis p̄ciosos ⁊ lautos. vel q̄tum ad q̄litatē. si. s. nimis accurate p̄paratos. Secundū est īordinatio q̄tū ad comestionē. vel qꝛ ꝑ inordinatam ꝯcupiscētiā p̄uenit tēpus edendi. vel ꝙ excedit nimis edēdo aut ꝙ nō ꝑuat modum in edēdo qd̄ est nimis ardenter. Vñ tūc gula peccatū mortale iudicat̄ cū q̄s inheret delectatōi gule tāq̄ vini ꝓpter quā deū ꝯtēnit. paratꝰ. s. ꝯtra p̄cepta dei agere vt hmōi delectatiōes assequat̄. vtpote cum magis eligit ebrietatē incurrere q̄ a potu abstinere ⁊c̄. Primo igit̄ ꝯmittit̄ tēpus p̄ueniendo. Isti enī ventrē ꝓ deo colunt. Quia sup̄ illud ad Philipē. iij. Quorum deus venter est. dicit Augꝰ. Hoc ab hoīe colitur qd̄ pre ceteris diligit̄. Cū igitur mandauit dñs. primū q̄rite regnū dei tanq̄ magis dilectū: Histi adimplētes in deū suū primū q̄runt regnū eius escā ⁊ potum. Et in hoc peccauit Jonathas filius Saul: nō obꝑuās maledictōez p̄ris factā in ꝑsecutiōe inimicoꝝ. ne. s. quis comederet anteq̄ vlcisceret̄ se de inimicis suis. sz intinxit virgā suam in fauū mellis ⁊ comedit. j. Reg. xiij. Saul xp̄s. Jonathas xp̄ianus. ꝑsecutio inimicoꝝ resistētia tēptationuz. fauū mellis delectatio carnalis ⁊c̄. Sed his dicit̄ Eccl̄s. x. Ve tibi terra cuius rex puer est ⁊ p̄ncipes mane comedūt Terra est hō. rex liberū arbitriū: qd̄ aīam ⁊ oēs eius vires ꝑiter ⁊ affectꝰ regere hz. ꝙ si rex iste puer est: principes eius mane comedūt. i. affectꝰ sensuales ad comedendum inducūt ⁊ p̄ualent: vel sese delectationibꝰ sensitiuis fouēt ⁊ oblectant. Sz cur his ve dicit̄ qd̄ est nomē eterne dānatōis nisi qꝛ priuāt̄ auxilio ⁊ gr̄a spūssancti per quē solū vitijs resistere p̄nt. sz nō habitat in terra suauiter viuentiū. Quō nāq̄ spiritus diuinꝰ in eo requiesceret q̄ gulā pro deo colit. Sicut etiā exēplariter oñsuz est in sacerdotibꝰ canopi: quoꝝ factū alludit huic dicto apl̄ico. Quos sepe dicebā vobis ⁊ nūc flens dico: inimici crucis xp̄i q̄ꝝ deus venter est ⁊ gloria in ꝯfusione q̄ terrena sapiūt. Refert enī magister in historijs ꝙ caldei ignē adorabant. de quo dñs eduxit Abrahaz: cui ait. Ego eduxi te de vr. i. de igne caldeoꝝ. Et alios cogebant idez facere ꝯburētes oīa idola. Hec autē audiētes sacerdotes canopi q̄ magnū idoluz in honorē beli formauerāt: remouētes aureā coronā fictilē plenā aqua apposuerūt ꝑforatā foramībꝰ cera obturatis. Venientes aūt caldei ignē admouerūt. sed liq̄facta cera defluxit a q̄ ⁊ extinxit ignem. p̄ualuerūtq̄ canopi idola. Hic autē ignis est gr̄a spūssancti. ignis vtiq̄ charitatis quē Jesus mittere venit in terrā vt accēderet̄ vehemēter. Sacerdotes v̄o canopi sunt voluptuosi: quoꝝ idolū est venter vel gula. q̄ fictili vase coronatur. s. auaricia. Cum enī venter vel gula ꝓ deo colit̄: plurima ad eiꝰ ꝑuitiū desiderant̄ vel requirunt̄. deinde aq̄ sup̄infundit̄ luxuria. s. que gulā freq̄ntissime sequit̄. Sic igitur quoꝝ deus vēter est terrena sapiūt ⁊ eoꝝ gl̄iaz in ꝯfusione ip̄oꝝ. ⁊ in illos ignis diuinꝰ p̄ualere nō potest. Rñdent enim facto. vxorem duxi ⁊ ideo nō possuz venire ⁊c̄. Nā ⁊ si q̄nq̄ ignē diuīe inspiratōis ꝑcipiunt: liq̄facta cera. i. postposita verecūdia per quā multi ꝯtinēt ab aꝑtis vitijs cogēte libidinis estu turpiter in luxuriā defluūt et spiritū inspirantē extinguūt. Secūdo cōmittitur gula auide sumendo. Contra quos dicit Eccl̄i. xxxvij. Noli auidus esse in oñi epulatōe. neq̄ te effundas sup̄ omnez escā. Augꝰ. Sumēda sunt alimēta tāq̄ medicamēta: ne dum ad quietē satietatis ab indigētia transitur: in ip̄o transitu

laqueus ꝯcupiscentie insidiet. Hoc autez vitio deliquit Esau filius Jacob. qui vt dicit glo. exarsit ex desiderio gule sup vilez cibum potius bruto quã hoim. Sed vt dicit Grego. ibidẽ. neq; cibus: sed appetit⁹ in vitio est. Dñi lauciores cibos plerunq; sine culpa sumim⁹: ⁊ abiectiores cũ reatu ꝯcupiscentie degustamus. Esau enĩ primatũ ꝓ lenticula ꝙdidit. Helias ĩ heremo virtutem carnes edẽdo fuauit. Hinc diabolus q; non cibũ: sed ꝯcupiscẽtiã causaz esse dãnatõis intelligit primũ sibi hoiez non carne: sed pomo subdidit. ⁊ secũduz panem tẽptauit. Hec ille. Videns igitur Esau coctam lenticulã adeo fatigat⁹ est edẽdi desiderio q; ius ꝓmogenite vẽderet ⁊ paternalẽ bñdictiõem amitteret. Jus autẽ ꝓmogenite quinq; ꝓuilegijs ꝓminebat. Primũ q; duplicẽ recipiebat ciboz portionẽ: ⁊ finaliter duplicẽ hereditatis ptez. Secũdo vestẽ habuit specialẽ ꝑciosam et odoziferã. qua. s. induebaꝫ tm̃ oblatur⁹ sacrificia. ⁊ a pẽe recepturus benedictõem: Erãt enĩ a deo ordinati loco sacerdotum ad offerendũ sacrificia. Tertio q; in solennibus ꝙuiuſs bñdicebãt minoribus. ⁊ sic ceterꝫ honoratior apparebat. Quarto q; ei dabaꝫ paternalis benedictio q̃ tũc erat magne reputatõis: vtpote magni vigoꝛ Hinc illã lachrymis reqsiuit sed obtinere nõ potuit. Secũdo q; loco summi sacerdotis erat deo ꝙsecrat⁹ in sacrificijs offerendis. Hanc ertiã ꝓmogenituraꝫ spualem ꝙsequũtur qui dño in abstinentia placita seruire nitũtur q̃ priuanꝫ gulosi et bibuli. Omnis enĩ primogenit⁹ xpi. s. eius gẽe regnaturus ꝓmo recipit duplicẽ portiõem coꝛpalem ⁊ spualez. Naz tempate viuẽs pleniozẽ expitur ciboz sapozẽ. ⁊ inde gẽa ꝑficiẽs delicatiozẽ degustat spualez dulcedinẽ. Ad quaz inuitat ꝑs. Gustate inq; ⁊ videte q̃m suauis est dñs. Quid est dulcius q̃ pura ꝙscientia in q̃ spũssanct⁹ reddit testimoniũ spũi nõ: q̃m filij dei sum⁹. Secũdo vestẽ reddit spualez odoziferã ⁊ ꝑciosaz: ipam. s. diuinã charitatẽ q̃ nõ solum aĩa spuali lumĩe gẽe illustraꝫ ⁊ gratificatur: sed ⁊ cõuersatio exterioꝛ exẽplari vita velut̃ veste deaurata decoraꝫ. Et qz hanc non ꝓmunicãt alieni. ideo specialis dicit̃ possidẽti. ꝑciosa diuino aspectui: odorifera ꝓximoꝛ edificatõi. Tercio ꝙpetit ei sacrificiũ offerre deo gratissimũ. sic Abel iustus ad quẽ respexit ⁊ ad munera ei⁹: sz nõ in Cayn. Repellit enĩ oĩa munera impioꝛ: dicẽte ꝑs. Peccatoꝛi aũt dixit deꝰ quare tu ⁊c. Nimiꝛ. qz nullũ deo gratũ sacrificiuz: nisi ꝓcedat de manu recõciliata deo et ꝙfederata. Quarto cõpetit ei dare bñdictõem in quinto spũali cum ꝑ vinculuz amoꝛis oẽs deũ timentes participes efficit suis meritis. Quinto finalẽ recipit paternã bñdictõem cum mortale ꝟ induerit imoꝛtalitatẽ. ⁊ audierit xp̃m bñdicentem. Venite bñdicti pr̃is mei ⁊c. quã scilicet nemo tollere potest. Benediꝛq; ei ⁊ erit bñdictus ait Ysaac. Tercio ꝓmittitur gula nimis ꝑciosa vel nimis laute ꝓparãdo. De quo dicit Ysid. Tota die epulas rumiat qui ad explendã gulã vespere delicias parat. Quoꝛ stulticiã oñdit beatus Berñ. dicens. Voluptas gutturis q̃ tanti hodie estimaꝫ vir duoꝛ hz latitudinem digitoꝛ. nõ durat delectatio nisi quãtum durat trãsitus ille ꝑ gulã. ⁊ ꝓ illo solo trãsitu vult dña gula tot ⁊ tãta sibi parari. Quo vitio subiecti erãt filij Hely sacerdotis: sed non impune. ſ. iiij Reg. ij. Nam ꝓm legẽ cesa victima oĩs adeps dñi erat. qz dilectõem signabat quẽ sacerdos ĩmolabat dño sup altare ꝙburens. coꝛp⁹ aũt ĩ frustra ꝙscindẽs coq̃baꝫ in lebete: vt dic̃ magister in histoꝛijs. Deinde facta bñdictõe epulabanꝫ q̃ sil̃ victimã obtulerant. Sacerdotes xo coctis carnib⁹ sibi acceperãt armũ dextꝛ: pect⁹: linguã: ⁊ fauces. Contra quẽ ritũ filij Hely carnib⁹ adhuc crudis dicebãt. Date nobis ꝑtes que nobis ꝓtingunt. Quib⁹ rñderũt offerentes. Sinite vt pri⁹ coquanꝫ: vel ĩmolenꝫ prius dño qđ suũ est. Et illi. Nisi crudas dederitis nos vi rapiem⁹. ⁊ cũ quib⁹ nobis visum est salsamẽtis ꝙdiem⁹. Deinde veniebat puer cũ tridẽte coctis iam carnib⁹. et quicq̃d leuabat ꝺ caldario tollebat dicẽs. Hec pars mea. Hñ ꝓ hoc peccatum gule

defluebāt vlterius in peccatū luxurie. sed secuta est vindicta dñi de qua vide infra. Similiter ꝛ filij israhel murmurātes de cibo manne: petierūt escas delicatas Nume. xj. Flagrauit enim ppl̄us desiderio carnium delicatarū flens ꝛ dicens. Quis dabit nobis carnes ad vescendū. cum tñ haberent pecora multa: sed desiderabāt delicatiores carnes Quos dñs exaudiēs ira sua per ventum arreptas ꝑ mare cōtornices q̄ sunt aues regie d̄ arabia. s. vbi multū abundāt detulit i castra: itinere q̄n tum vno die ꝑfici potest ex oī ꝑte castroꝝ volabātq; in aere duob⁹ cubitis. Postq̄ ꝯo cocte erāt ꝛ ad māducādū sederet populus adhuc esce erāt in ore ipoꝝ: ꝛ furor dñi ꝓcitat⁹ i ppl̄m ꝓcussit eū plaga magna nimis. Et licz mod⁹ plage nō sit determinatus: videt tñ fuisse ignis. vocat⁹ est locus ille sepulchra ꝓcupiscētie. Quarto ꝓmittit nimis freq̄nter vel nimis multuz comedēdo. cui vitio plerūq; ꝓcomitat superfluitas. q̄ scz homo fundit⁹ ad bestialitatē in curuat. Nimis enī imaginē diuinā in nobis deturpat. s. aīe potētias. memoriam. intellectū. ꝛ volūtatē. solis fere sensibus vtens exteriorib⁹ quos cū bestijs cōmunes hz. Vñ dicit Iero. Qui luxuriat viuēs mortu⁹ est. ꝛ q̄ inebriat mortu⁹ ꝛ sepult⁹ est. Vile enī rōnis sepulchrū est ebrietas. Et ideo ꝙueniēter sat̄ tales deludit Tulli⁹: dicens. Si videres istos epulones velut optimos boues sterrere ꝛ sudare intelligeres eos qui maxime sequūtur voluptates minime assequi. Vñ ꝯcludit Seneca. Quos dā ventri fuietes loco aialiū numerem⁹ nō hoīm. ꝛ hi potissime vitā suaz abbreuiāt. q̄ dicit Sene. Potest nīa prouidētia huic corpusculo longiorē ꝓrogare morā si voluptates quib⁹ maior ps perit poterimus regere et cohercere. De ebrietate ꝯo dicit sanct⁹ Tho. ſa ſe. q. cl. q̄ potest cōtingi dupl̄r. Vno modo ex nimia vini fortitudine ꝑter opinionē bibentis. et sic accidere pt̄ sine peccato. ꝑcipue si non ꝓtingat bibētis negligētia. ꝛ sic creditur Noe inebriat⁹ fuisse. Et q̄ act⁹ ille ebrietatis est sine peccato. ideo peccatuz

c

sequēs illā totaliter excusat a peccato sequēti q̄ causat ꝰuoluntariū ex ignorātia. q̄ in eo ligat vsus rōnis. sicut accidit de Loth: qui excusat ab incestu. vt dicit Augus. ꝯ Faustū. Secūdo ex inordinata potione. ꝛ sic ꝓtingit tripliciter. Primo q̄ ne sciat esse potū inordinatū ꝛ inebriare potentē. ꝛ sic sine peccato vt dictū est. Secūdo cū ꝑcipit potū esse inordinatū ꝛ tñ estimat nō posse inebriare. ꝛ sic pōt esse peccatū veniale. ꝛ sic nō totaliter excusat a peccato sequenti. q̄. s. reddit voluntariū ex voluntate ꝑcedētis actus incꝫtuz dans operaz rei illicite incidit in seqns peccatū. diminuit aūt sequēs peccatū ꝛm q̄ diminuitur ratio volūtatis. Tercio cū vult magꝫ ebrietatē incurrere q̄ꝫ a potu abstinere. ꝛ talis ꝓprie dicit ebri⁹. et sic peccat mortaliter: ꝑiculo peccādi se ꝓmittēs. nec excusatur a peccato sequenti. Deniq; hoc vitiuz cū sit ianua vitioꝝ deū blasphemās ꝛ homines scādalizās: seipm vitijs multimodis ꝓmaculās. ideo ꝑcipue diuinā vindictam ꝓuocat. sicut figuratū est Danie. v. in Balthasar rege babilōis. q̄ ꝙuiuiū magnū parauit optimatib⁹ suis mille: q̄ ꝙuenerant ad obsidionē ciuitatis babilōie debellandā. Rex igit̄ iam temulētus ꝑcepit in ꝓtemptū diuinū: vasa tēpli de iherusalem auferri: bibēs ex eis cuz vxorib⁹ suis. ꝛ ꝓtemnēs ꝓphetiā Hieremie de captiuitatis iudeoꝝ liberatōe: quā falsam putabat reputās iam tēpus trāsisse: vt dicunt doctores hebrei. Et apparuerūt digiti scribentes in pariete. Vane thetel phares. Et erat scriptū hebraice: ita q̄ solus Daniel legere poterat. Vane. i. numeratio. q̄ numerauit dñs regnū tuuz. et impleuit illud. i. finiuit. Ecce mortē horribilē. Thetel. i. appensio statere. q̄ appensus es i statera. s. diuini iudicij. ꝛ inuent⁹ es minus habens. Ecce terribilē iudiciū adhuc eo viuente celebratū. Phares. i. diuisio. q̄ diuisuz est regnū tuū a te ꝛ datū est persis ꝛ medis. Vñ nocte eadē diuīo iudicio īterfectus est. Hui⁹ mortalitatez accipe Balthasar quēlibet mūdanū. ꝙuiuū gulā. vxores luxuriā. vasa aurea ꝛ argētea supbiā

⁊ auariciaꝫ q̄ ꝓuocāt diuinā vindictā.

Sermo. xxxiiij. Qualiter cōfouetur luxuria oblectatione quinq̄ sensuum.

Non dabūt cogitationes suas vt reuertant̄ ad dominū. qꝛ spūs fornicatōis in medio eoꝝ. Osee. v. Sicut ait Hiero. Nihil vili⁹ q̄ carne vinci. nihil gloriosi⁹ q̄ carnē vincere. Nimiꝝ. qꝛ ꝑ peccatuꝫ carnis hō maxime naturā suā degenerat. ꝑ illud etiam aīa q̄si tota in carnē vertit̄: vt dic̄ glosa sup̄ illud. j. Corint̄. vj. Qui fornicat̄ in corp⁹ suū peccat. Nimis em̄ mentē hūanā elōgat a deo. Quia vt dic̄ Greg. in morali. Ex q̄ luxuria semel mentez occupauerit vix eam bona desideria cogitare ꝑmittit. Sunt enī viscosa desideria. qꝛ ex suggestione orit̄ cogitatio. ex cogitatiōe affectio. ex affectōe delectatio. ex delectatōe ꝯsensus. ex ꝯsensu oꝑatio. ex operatōe ꝯsuetudo. ex ꝯsuetudine desꝑatio. ex desꝑatione peccati defensio. ex defensione gloriatio. ex gloriatiōe dānatio. Vn̄ glutinū efficacissimū est ad capiēdas aīas: vt dicit Augus. Hinc est q̄ diabol⁹ hoc solū vitiū elegit ē cū Balach regē ꝑ ꝓphetā suū Baal instruere vellet. cum quo potissime filios isrl̄ deuincere posset. Naꝫ ad ꝯplementū hui⁹ vitij plerunq̄ ꝯlaborat assumpta forma hūana trāsfigurās se in succubum vel incubū vt carnales deludat et rapiat nec solū. sed instat vt etiā deludat dormiētes Hinc liquido ptꝫ q̄tū diabolo placꝫ h̄ vitiū nec min⁹ deo displicet. Et ideo licꝫ ī veteri lege singulis vitijs hoīes pleni erant ꝓpter solū tn̄ carnis vitiū submersi leguntur: vbi nihilomin⁹ specialē dedit anathematizatōem: dicēs. Nō ꝑmanebit spirit⁹ me⁹ in hoīe. qꝛ caro sunt. Et sic nimis elōgant̄ a deo cū filio ꝓdigo Luc̄. xv. q̄ abijt ī regionē lōgīquā. ⁊ dissipauit oēz substātiā suam viuēdo luxuriose. qd̄ etiā sonat v̄buꝫ ꝓpositū. Nō dabūt ⁊c̄. Quia ī execratōez hui⁹ vitij beat⁹ Hiero. horribiliter exclamat dicēs. O ignis infernalis luxuria. cui⁹ materia gula. cui⁹ flāma superbia. cuius scintille p̄ua colloquia. cui⁹ fumus infamia. cui⁹ cinis īopia. cui⁹ finis gehenna. Hinc merito ad maiorē euidentiā eius ⁊ cautelā necessariā reoꝛ duplicē ꝓsequi luxuriā. cordis. s. ⁊ oꝑis. Nam ꝯ̄ primuꝫ vidit in Apocal̄. Johānes angeluꝫ p̄cinctū zona aurea ad māmillas. Cōtra secundaꝫ v̄o vidit Daniel viꝝ vestitū lineo. ⁊ renes ei⁹ amicti auro obriso. Ex q̄bus claret q̄ sola charitate diuīa ꝑ auruꝫ signata suffocari pōt hec bestia. Preterea cordis luxuria quīq̄ sensuū ministerio cōfruet̄. per q̄s recipiunt̄ imp̄ssiones carnalium cogitationū: quas sequūtur delectationes ⁊ ꝯsensus. Et ido licꝫ peccata sensuū exterioꝝ. s. visus: audit⁹: tact⁹ ⁊c̄. venialia vident̄ s̄m se. respiciēdus est tn̄ affectus interioꝛ. Quia teste dn̄o. Qui viderit mulierē ad ꝯcupis. ⁊c̄. O verbū horribile pres̄tim carnalib⁹. Ex q̄ nimiꝝ cōcluditur q̄ quīq̄ sensib⁹ abutit̄. s. visu. tactu. osculis. amplexib⁹. non solū in ꝯsensu effect⁹ peccati carnal̄: sed etiā ī ꝯsensu affect⁹ vt ad h̄ carnales dūtaxat delectatōes expiat̄. nec intendēs ad actū ꝑficiēduꝫ peccat mortaliter. Quia dic̄ sanct⁹ Tho. s̄a s̄e. q. cliiij. q̄ non solū ꝯsensus in actū: verum etiā ꝯsensus in delectatōem peccati hui⁹ est peccatū mortale. qꝛ si talia solum amicicia sociali faciat vel sustineat ⁊ exinde scādalū pusilloꝝ generet̄. vel si timeat alteꝝ p̄uis affectōib⁹ ꝑ h̄ ꝑiclitari: mortaliter peccat. nō subtrahens ab altero peccati mortalis occasionē: sed scienter ingerens. Profert enī gladiū q̄ iugulat̄ alter multomagis ab alijs appeti velle crimino sum est ⁊ mortale. Cordis g̊ luxuria p̄mo fouet̄ oculoꝝ oblectatōib⁹. quoꝝ obiectū ꝑiculosissimū est ornata mulier. Nā a plāta pedis vsq̄ ad verticē est plena laqueis ad illaq̄andos oculos Eccl̄s. vij. Inueni amariorē morte mulierē que laq̄us venatoꝝ est. i. demonū. ⁊ sagena coꝛ ei⁹. Vincula sunt man⁹ eius. vt. s. sciat ex hoc se eē in vinculis diaboli cū manib⁹ eaꝝ retinetur. Hinc est q̄ religiosi man⁹ eaꝝ vetant attingere. Dicit enī Hiero. q̄ gladi⁹ igneus est species mulieris velut ex om̄i parte

sagittas emittens. sicut exemplariter ptz Judith. xvj. vbi dicit̃ ꝙ colligauit cycinnos suos mitra. i. in serie vna cõgregauit ad decipiendũ eũ. Ecce laq̃us in vertice. Sandalia eius rapuerũt oculos eius. Ecce laq̃us in pedib⁹. Pulchritudo eius captiuã fecit aĩam eius ⁊c̃. Mirũ videtur ꝙ talẽ ornatũ admittit xp̃iana religio ad christi despectũ ⁊ xp̃ianoꝝ ꝑiculũ. Cũ enĩ vt dicit̃ Eccl̃i. xxxj. nihil nequi⁹ oculo creatum sit: quali putam⁹ aĩaꝝ ꝑiculo sibi cõueniũt ornat⁹ lasciu⁹ ⁊ nequaꝫ ocul⁹. Sed audiat turpiter ꝯcupiscens. Qui viderit muli. ad ꝯcu. eã iam mecha. est in cor. suo. O q̃t igitur adulteria perpetrant̃ in ecclesia dei. q̃t fornicatões. q̃t deinde libidinosi aspect⁹ cum circueũt officinas tẽpli quorum oculi luxuria pleni velut ad venationem edocti: quib⁹ remanet illa lamẽtatio Treñ. iij. Oculus me⁹ dep̃datus est aĩam meã. Audiat inq̃ꝫ ⁊ lasciue se ornãs Eccl̃i. xxvij. Qui foueã fodit in illã decidet. ⁊ q̃ statuit lapidẽ ꝓximo offender in eo. ⁊ qui laqueũ alio ponit ꝑibit ĩ illo. Vbi tria tãgunt̃. quoꝝ vnũqđqꝫ mortale peccatũ cõstituit. Nam per foueã intelligit̃ incitatõ ad peccandũ mortal̃r: qđ est mortale peccatũ. licet incitãs peccatũ illud perpetrare nõ intẽdit. Prouer. xxij. Fouea ꝓfunda os aliene cui irat⁹ est dñs incidet in eam. Secũdo lapis offensiõis et petra scãdali mortaliter peccat nõ soluꝫ: sed dñ publice facit peccatũ mortale. sed etiã qđ hꝫ sil̃itudinẽ peccati mortalis. vt patꝫ per sanctuꝫ Tho. ꝥa ꝥe. q. xliij. vide infra. Tercio per laqueũ ornat⁹ lasciu⁹ ĩtelligit̃. qđ est similiter mortale, etiam plerũqꝫ multiplex. p̃ꝥtim cuꝫ sic petit choreas et alia spectacula vt stultis placeat. Tũc eniꝫ quot habet ꝯcupitores: tot mortaliũ peccatorum causa particeps efficit̃. Quaꝫ felix igitur qui cũ beato Job pepigit fedus cuꝫ oculis suis ⁊c̃. Quia ꝥm Grego. nõ licet ĩtueri qđ nõ licet ꝯcupisci. Hinc legim⁹ q̃sdã ph̃os ꝓprios oculos eruisse vt sic eoꝝ cogitatio studeret efficati⁹ cordis mundicie ꝑiter ⁊ hũane sciẽtie. Secũdo fouetur oblectatiõe auditus. s. verboꝝ turpitudine vel sonoꝝ dulcedine. Primo nãqꝫ verboꝝ turpitudinẽ vel oblectatõem q̃ndaꝫ luxurie quidã affectuosi⁹ amplectunt̃ velut sues stercoꝝ reuolutõe delicati: quoꝝ tñ illud gen⁹ ꝑiculosi⁹ est. qđ etiã ad actualem ꝓgressuꝫ ꝓuocat per blãdicias ⁊ verba meretricia. sicut dicit̃ de muliere vaga ⁊ fatua Prouer. vij. Que occurrẽs iuueni ornatu meretricio: irretiuit euꝫ multis sermõibus. Nimiꝝ. qꝛ Prouer. v. Fauus distillans labia meretricis. Et ideo vt dicitur Eccl̃i. ix. Colloquiuꝫ illius q̃si ignis exardescet. Sꝫ obꝥua cauti⁹ qđ sequit̃ ibidem in Prouer. Nouissima ei⁹ amara q̃si absinthiũ. ⁊ acuta q̃si gladi⁹ biceps. Preterea quoddã est gen⁹ maledictũ vetulaꝝ ꝑ oĩa pessimũ: q̃ velut internũcie turpitudinis ꝯsilia ꝑiter ⁊ ꝑsuasiones varias ingerũt federe ꝯuentiõis ꝓ vili stipẽdio. sicut dicit̃ Jobel̃. iij. Puellã vendiderunt ꝓ vino vt biberẽt. Et hec lingua tercia de qua dicit̃ Eccl̃i. xxviij. Lingua tercia mulieres viritas eiecit ⁊c̃. O peccatũ execrãdum in hũano corꝑe linguã gerere diabolicam. ⁊ sub dulci fabula venenũ letale ꝓpinare. Miꝝ certe ꝙ ciuilia iura non puniunt tales q̃ ꝓ re modica furẽ iudicant ⁊ suspendũt. Lex moysi ĩ Leuit̃. p̃cipit ꝙ si quis hoĩem furat⁹ fuerit ⁊ vendiderit sine oñi misericordia moriat̃. Fit furtũ manu furtũ ꝯsilio: nec vllo modo differũt in peccato. Qua g̃ pena plectẽda est lamia q̃ puelle aĩam quã seduxit tradidit diabolo. et corp⁹ lenocinijs defedandis. Nam turpi⁹ dãnificare nõ põt hoĩem quam in filia vl̃ vxore. Ad horrorẽ autẽ hui⁹ vitij legit̃ in libro apũ ꝙ quedã vetula seductã iuuẽculam ꝑ septẽniũ circũduxit. ⁊ diuersis vendidit viris ꝓ virgine ĩcorrupta qđ egerat suo maleficio: vt cognoscẽtib⁹ eam ĩuiolata penit⁹ videret̃. Contigit igit̃ vt eã vetula ꝑ sata p̃cederet: q̃ vidente iuuẽcula a demõibus rapit̃ ⁊ per aerẽ longi⁹ abducitur. in infernuꝫ vt redit̃ corꝑe ꝑiter ⁊ aĩa detrudẽda. Quo viso puella ꝯtrita ꝯfessionem ⁊ emendatõeꝫ amplexata est. Pleriqꝫ vo cãticis lasciuie ac instrumẽtis musicis aures oblectari querũt: que tñ corda

hominū emolliūt ꝛ dissoluūt ad lasciuiam corpis: vt patebit postea de choreis. hinc suadet Eccli. ix. Luz saltatrice ne sis assi: duus nec audias illā: ne forte ꝓeas in efficacia illius. ¶ Tercio ꝓuocāt oblectatōibus odoris. Vnō Sap. j. Dixerūt impij apud semetipos. venite fruamur bonis ꝛ vtamur creatura tanq̄ in iuuētute celeriter. vino ꝑcioso ꝛ vnguēto nos impleam⁹ ꝛ nō ꝑtereat nos flos temꝑis. Coronem⁹ nos rosis anteq̄ marcescāt. nullū ꝓatuz sit qđ non ꝑtranseat luxuria nostra. Et sicut dicit Amos. vj. Optimo vnguēto delibuti nihil ꝓpatiebant super ꝓtritōe Joseph. Quoꝝ ꝓscia vaga mulier ꝛ meretrix vt dicit Prouer. vij. Ornatu meretricio ꝑparata ad capiēdas aīas inducit aspersisse cubile suuz mirra aloe ꝛ cynamomo. Sicut hodie multi se parāt speciebꝰ odoriferis ad ꝓplacendū ꝛ alliciendus alios. Quibꝰ impꝑat dñs Ysa. lvij. Suscepisti adultera. dilatasti cubile tuum: ꝛ pepigisti cū eis fedus. dilexisti stratū eoꝝ manu apta ꝛ ornasti te regio vnguēto. ꝛ multiplicasti pigmēta tua. sed erit in futuro ꝓ suaui odore fetor pessim⁹. vt dicit ibidez. ca. iij. ¶ Quarto ꝙo crapulosi tate nutrimētoꝝ. Nam cibaria delicata multū ꝓuocāt libidinē. ꝑtim de eoꝝ genere que nutriūt calorem naturalē: que corrupta ꝓcupiscētia vel discretōe ceca sibi necessaria iudicant. Nam qz comedere et bibere sunt de necessitate nature: diabolꝰ ibi laqueū temptatōis absc̄dit vbi esse necessitatē ostēdit. Et ideo ꝓma temptatio filioꝝ israhel in deserto fuit de potu. secūda de cibo. vt patet Exo. xv. et. xvj. Et qz ꝛm Piero. vēter ꝛ genitalia sunt ꝓpinqua. ideo venter mero estuās de facili spumat libidinē. Cuius grā vt idez scribit q̄ndā romāis feminis sapor vini erat incognit⁹. magnū enim dedecus reputabāt sique fuerat iuenta vinuz potasse. ¶ Quinto fouet lubricitate vel mollicie tact⁹. qđ primo referri potest ad suauitatē vel molliciē vestiū ꝛ lectisterioꝝ. quoꝝ mollicies multū ꝓuocat libidinez. ꝛ sepius causat peccatū ꝓtra naturā. Amos. vj. Ve qui dormitis ī lectis eburneis ꝛ lasciuitis in stratis vestris. ¶ Secundo referri potest ad suauitatē vnctionum ꝛ balneoꝝ ac similiū. // Tercio ꝙo ad ꝓtact⁹ īmundos in se vel in alijs illoꝝ mēbroꝝ q̄ generatōi deseruiūt. qđ non est solum mortale: sed tāto grauiꝰ q̄nto delectationi carnali plenioꝛē causaz administrat q̄z solus visus vel audit⁹: vez etiā piculosissimū ē. qz sepissime lapsuz patunt abominatissimi vitij ꝛ naturā. De qbꝰ tactibꝰ ꝛc. merito q̄ri pōt vtꝝ sint peccata venialia: mortalia: vel nulla. Ad qđ respondet doctoꝛ sanctꝰ ſa ſe. q. cliij. q̄ aliqđ dicit peccatū mortale dupl̄r. Primo ꝛm suam speciez. ꝛ sic oscula tactꝰ amplexus visus ꝛm suā ratōem nō noīant peccatū mortale. qz pōt fieri sine libidine: vel ꝓpter consuetudinē patrie: vel ad aliā rōnabilē causam. Secūdo dicit mortale ex causa. sicut qui dat elemosynā vt aliquē inducat ī heresim vel homicidiū ꝛc. ꝛ sic mortaliꝛ peccat ꝓpter intentōem corruptā. Et ideo si oscula ꝛ siria fiūt ꝓpter delectatōem libidinis nutriendā vl̄ ꝓuocandā sunt peccata mortalia. ꝛ sic dicunt libidinosa. qz nō solū ꝓsensus in actū peccati mortalis: sed etiā ꝓsensus in delectatōem peccati mortalis: est peccatū mortale. Ex quibꝰ liquet q; freq̄nter talia fiūt cū peccato mortali. Et ideo dicit Eccli. ix. Cum muliere aliena ne sedeas omino. nec accūbas cū ea super cubitū. Cuius causaz subinfert: dicens. Qui tenēt eā quasi qui apprehendūt scorpionē. Qđ a nobis auertat ꝛc.

Sermo. xxxv. De luxurie detestatione. nocturna pollutione. et fornicatione.

Oꝛez duri ꝛ ideo non possuz venire Luc. xiiij. Causam rnsiōis huiꝰ thematiz a dño parabolice adducti satis oñdit doctoꝛ sanctus ſa ſe. q. cliij. ar. v. loquēs de filiabꝰ luxurie. Et dicit q; exq̄ inferiores potētie vehemēter afficiūtur ad sua obiecta. cōsequēs est q; vires superiores impediant ꝛ deordinent in actibus suis. Per vitiū autem luxurie maxime appetitus inferioꝛ scz

sensibilis vehemēter intēdit suo obiecto: scz delectabili ꝓpter vehementiā delectatiōis. ⁊ sic ꝓcedit cū maiori libidine. Qđ dicit glo. j. Corinť. vij. ꝙ ardor libidinis in luxuria est maximus. Et ideo per cōsequēs vires supiores per eam maxime deordinanť. s. ratio ⁊ voluntas. quoꝝ actus per eam efficacius deordinanť. ¶ Nā rationis q̄tuor sunt actus in agendis. Primus est simplex intelligētia que apprehendit aliquē finem vt bonuz. ⁊ hic actus impeditur per luxuriā: ſm illud Daniel. xiij. Species decepit te. ⁊ ꝯcupiscētia subuertit cor tuū. Et sic causat cecitatez mentis que finem non cōsiderat vel spūalia et intelligibilia: eo ꝙ hū ana intētio ad corporalia applicať. Secūdus est ꝯsiliū de agendis ꝓpter finem. qđ etiam impediť ꝑ precipitatōem que importat subtractōez cōsilij. Vñ Therenciꝰ loquēs de amore libidinoso. Que res in se neqꝫ ꝯsiliū neqꝫ modum hz vllum: eam cōsilio regere non potes. Tercius actus est iudiciū de agēdis. qđ etiam impediť vt diciť Daniel. xiij. đ senibꝰ luxuriosis. Auerterūt sensuz suū vt non recordarenť iudicioꝝ iustoꝝ. qđ. s. impeditur ꝑ incōsideratōem. Quartꝰ actus est p̄ceptū ratōis de agendis. qđ etiaz impeditur per incōstantiā ex impetu q̄dā cōcupiscētie ne exequať illud qđ decreuit esse faciendū. Similiter et volūtas ꝯsequiť ex ea duplicē actū inordinatū. s. appetitū finis inordinatū scz delectatiōem ⁊ hoc ꝑ amorē sui. ⁊ appetitū inordinatū eoꝝ que sunt ad finem ⁊ hoc ꝑ affectū mūdi. Detētus eniz carnalibꝰ delectatōibus ad spūales ꝑuenire nō curat: sed eas fastidit. Ex quibus merito ꝯcludit Ysido. li. de summo bono. ꝙ magis ꝑ carnis luxuriā humanū genus subdiť diabolo q̄ꝫ ꝑ aliqđ aliud vitium: eo ꝙ difficilius sit vincere vehemētiā huiꝰ passionis. Et ideo dicit dñs in parabola. Vxorē duxi. s. luxuriā. ⁊ ideo non possum venire. Inter cetera vitia ꝑ luxuriaz homo magis degenerat a nobilitate nature sue cum aīa q̄si tota in carnē vertitur. Dicit eniz glo. sup illud. j. Corin. vij. qui fornicať in corpus suuz peccat. Qꝛ in fornicatōis opere sic totus absorbeť homo a carne: vt iam dici non possit ipe animus suus esse: sz simul totꝰ homo dici possit caro. dicēte dño Gen. vj. Non ꝑmanebit spūs meus in homīe in eternū. qꝛ caro est. ¶ Ad euidentiaz autem specieꝝ luxurie corꝑalis sciēdū ꝙ septē possunt distingui species luxurie corꝑalis pollutionis. Prima est simplex fornicatio soluti cū soluta iaz priꝰ amissa virginitate. ⁊ hec legitur interdicta ab apl̄o dicente. j. Corinť. vj. Nolite errare neqꝫ fornicatores: neqꝫ idolis seruiētes: neqꝫ adulteri ⁊c. regnuz dei possidebūt. Nec est incōgrua ꝓhibitō qꝛ de lege naturali ꝑtinet educare prolez. ad qđ requiriť ꝙ eam cognoscat q̄ꝫ cognoscere minime valet nisi vt matrez ꝓpriam habeat. Videns etiā dñs ꝙ mulieres habiture essent laborē in portando. dolorez in pariēdo. sollicitudinē in nutriendo. misericorditer voluit viros ante opꝰ carnale obligari eis in adiutoriū. Qꝛ si fornicationē non ꝓhibuisset: perirēt homīes propter amorē nimiū quem haberent ad mulieres. Vehemēs autez amator ꝓprie vxoris adulter est: vt dicit Ambrosiꝰ. Quem igiť vna non alliceret: alliceret alia. ⁊ seq̄renť rapacitates ⁊ infinita bella. Hīc dominꝰ in vindictā huiꝰ vitij fornicātibꝰ filiis israhel cū filiabus Moab: vt diciť Nume. xxv. iussit dñs cūctos p̄ncipes ꝓpli suspendi in patibulis. de populo quoqꝫ sunt occisi. xxiiij. milia. Phinees ꝟo fornicantem Zambri interficiēs eternū meruit sacerdotium. ¶ Queri potest vtrū simplex fornicatio sit peccatū mortale. Volūt enī quidā delectatiōe cecati ꝙ non. alij autez ꝙ sic: sed minimū esse inter mortalia. Ad qđ rñdet doctor sanctus ſa ſe. q. cliiij. ꝙ absqꝫ dubio simplex fornicatio sit peccatum mortale. qꝛ diciť Thobie. iiij. Attende tibi ab omī fornicatōe. ⁊ p̄ter vxorē tuam non patiaris crimen scire. Crimē autē importat peccatū mortale. Et ideo diciť in decretis. xxij. q. j. p̄dicandū. Talem de ꝑiurio penitentiā imponi debere: qualem de adulterio ⁊ fornicatione et homicidio sponte cōmisso: ⁊ de ceteris crimīalibꝰ vi-

cijs. Et sic patz ꝙ numerat̃ inter crimina
lia. Et ideo p̃missa fornicatõe ad Galat̃.
j. cum quibusdã alijs vitijs Aplus subdit
Qui talia agunt regnũ dei nõ possidebũt
Sed q̃ graue mortale sit in q̃stiõe est. Ad
qd̃ respondet idem sanctus Tho. ꝙ forni
catio qꝛ fit ꝯtra bonũ homĩs nascituri q̃n
tum ad eius educatõem ⁊ ꝓmotõem. ideo
grauiꝰ peccatũ est ꝑm suam speciẽ peccatꝫ
que sunt ꝯtra bona exteriora: sicut furtuz
rapina ⁊c̃. Minus tamẽ peccatuz est his
peccatis que sunt directa cõtra deũ ⁊ cõ
tra vitam homĩs iam nati: sicut homicidi
um vel peccatũ cõtra naturã. Cum enĩ or
do nature sit ab ip̃o deo. ideo in peccatis
ꝯtra naturaz in quibꝰ ordo nature violat̃
fit iniuria ip̃i deo ordinatori nature. Di
cit enĩ Augꝰ. iij. ꝯfessionuz. Violat̃ quip
pe societas que cum deo nobis esse deber.
cum eadẽ materia cuius ille auctor est libi
dinis ꝑuersitate polluit̃. Quidam autem
concubitũ illicitũ cum meretricibꝰ pecca
tum mortale non esse sentiũt. Sed mẽtita
est iniquitas sibi. qꝛ cũ his cõmisceri pec
catum sepiꝰ aggrauat. Credit eniz se sim
plici fornicatiõe peccare: cum tñ cõmittit
adulteriũ vel incestũ: vel saltez grauiꝰ pec
cat: eo ꝙ ipse cõmittit magno discrimini.
Et eque peccare videt̃ ac si ꝯmitteret ea.
qꝛ videt̃ equalis idez esse cõtemptꝰ. Hinc
super illud Deut̃. xxiij. Nõ erit meretrix
de filiabus israhel: neq̃ stortator de filijs
israhel. Dicit glo. Ad ea ꝓhibet accedere
quaruz est venalis turpitudo: qd̃ est ꝓprie
meretricũ. Ad maiorem tñ euidentiã ⁊
distinctõez vitioꝝ carnaliũ sciendũ ꝙ sal
uo semꝑ meliori iudicio minimuz mortale
vitiuz inter peccata venerea videtur esse
pollutio nocturna. q̃ cum consensu primo
cõmittitur sicut postea declarabit̃. Secũ
dum locuz tenet cõsensus in delectatiõem
⁊ nõ in actuz peccati mortalis: qd̃ doctor
sanctus vt patet sup̃ sermõe ꝓximo iudi
cat esse mortale. Terciuz grauius est mor
tale in suo genere consensus in actum pec
cati mortalis. De quo dominꝰ in euange
lio. Qui viderit mulierez ad cõcupiscen
tam ⁊c̃. In qua tamen specie peccati illa
peccata grauiora iudicãtur: que vehemẽ
tiorem libidinez incitant. sicut tactꝰ oscu
la amplexus potius q̃ solus visus. Cõclu
dendo de his om̃ibus dicit sanctus Tho.
ꝙ peccata iam dicta licet ꝑm se non impe
diunt bonuz prolis humane. tamen habẽt
rationem peccati mortalis: eo ꝙ ꝓcedunt
ex libidine que est radix huius impedimẽ
ti. Quartũ gradum tenet cõcubitus cum
vxore qui fit ex libidine. cũ scilicz quis at
tendit non qꝛ vxor: sed qꝛ mulier est. idez
facere paratus si non esset vxor. ille nimi
rum peccat mortaliter: vt patz sup̃. Quĩ
tum autẽ graduz tenet fornicatio simplex
que ex suo genere grauior est omnibꝰ pre
cedentibus. Ex quibus patet aliquãtulũ
grauitas criminis. Nam tanto grauiꝰ est
furto: quãtum bona nature p̃cellunt bona
exteriora. Sed vt ad intentuz redeamus
dicit doctor sanctus ꝑa ꝑe. q. cliiij. ꝙ pollu
tio nocturna licet ꝑm se non sit peccatum
quia quod agit homo dormiẽs cum nõ ha
beat liberuz arbitrium ratõis: non impu
tatur ei ad culpam: sicut nec illud qd̃ agit
amens. potest tamen ex sua causa ratiõez
habere peccati ⁊ esse peccatuz. Que cau
sa potest esse triplex. Vna corporalis cuz
humor semĩalis superabũdat in corpore:
vel cum fit humoris resolutio per nimiaz
calefactiõem corporis: aut per quãcunq̃
aliam cõmotionez: que superfluitas si fit
ex causa non culpabili pollutio nõ est cul
pabilis: nec in se nec in sua causa. licet edu
cere potest hebetudinem mentis: p̃sertim
quãdo cum imaginatõne fit. Si vero fit ex
causa culpabili: puta ex superfluitate cibi
vel potus: tunc habet ratiõez culpe ex sua
causa. ⁊ sic ꝑm mensuram culpe causantis
cõmensuratur culpa pollutõnis sequẽtis.
Secunda causa potest esse animalis inte
rior: puta cogitatio p̃cedens. que si est pu
re speculatiua ex causa rõnali. ⁊ tunc non
habet ratiõem culpe. vel affectiua horro
ris quo ratio viriliter sensualitati resistit
⁊ sic sequẽs in somno pollutio nõ habz ra
tionẽ culpe. Aut affectiua ꝯcupiscẽtie cui
scz nõ debite resistit. ⁊ sic pollutio sequẽs
in somno iudicat̃ ꝑm qualitatẽ ꝯcupiscen

tie p̄cedētis. Cōtingit eniz magis pollu-
tio noctura ex cogitatōe carnaliuz q̄ sunt
cū ꝯcupiscētia ⁊ delectatōe quadaz. qꝛ ex
hoc remanet quoddā vestigiū ⁊ inclinatō
in aīa. ita ꝙ dormiēs facili⁹ īducit̄ in sua
imaginatōe ad assentiendū actib⁹ ex qui-
bus sequit̄ pollutio. et ideo dicit ph̄us. j.
Ethi. ꝙ q̄ntuz ꝑtranseūt quidā motus a
vigilātib⁹ ad dormiētes: meliora fiūt fan
tasmata studiosoruz q̄ꝫ q̄ꝛūlibet. Et Au-
gusti. xij. sup̄ Geñ. dicit ꝙ ꝓpter bonā aīe
affectionē quedā eius merita etiā in som-
nis clarent. Si v̄o cogitatio sit affectiua
cū delectatōe deliberata ⁊ cōsensu pleno
ratōis: ac p̄ꝫtim si pollutōem nocturnalē
affectat deliberate ꝓpter delectatōez cō-
comitantē: non īuenio rōnem excusantē a
mortali. sicut nec in eo qui studet ebrieta
ti excusat̄ peccatū sequēs qd̄ reddit̄ volū-
tariuz ex volūtate p̄cedentis actus. Sec⁹
est tñ de eo qui petit tm̄ ꝓ alleuiatiōe na-
ture. ¶ Tercia causa est sp̄ūalis extrinse-
ca. puta cū ex opatōibus demonū ꝯmouē
tur fantasmata dormiētis in ordine ad ta
lem effectū: cui⁹ causa si a nobis ꝓcessit vl̄
per negligentiā nō p̄parandi ꝯ demonis
illusiones. ꝫm hoc ꝯmensurat̄ pollutio se-
quēs. vel ꝑ incuriā obꝫuandi cogitatōes
⁊ affectōes. Si v̄o fit ex sola nequitia de
monis ⁊ potius causa contraria a nobis
p̄cessit. sic nullū est peccatuz. Unde gene
raliter q̄ꝫtuz affectio hoīs vigilātis ē ma-
gis depurata: ⁊ a ꝯcupiscētia viciosa ma
gis elōgata tanto illusio dormiētis cete-
ris parib⁹ est minus nociua. Statim nāq̄
expergescens affectu mouet̄ ꝯtrario ⁊ fa-
ctum detestat̄. Hinc eniz tanq̄ carnalib⁹
in veteri lege districte p̄ceptū fuit Deut.
xxiij. Si fuerit inter vos hō q̄ in nocturno
pollut⁹ sit somno egrediat̄ extra castra. et
non reuertet̄ priusq̄ ad vesperā lauet̄ aq̄.
⁊ post solis occasuz regredietur in castra.
Cui⁹ subiūgit causam: dicens. Dñs em̄ de
us tuus ambulat in medio castroꝝ vt eru
at te et tradat tibi inimicos tuos vt sint
castra tua sancta. Deniq̄ vitiū istud for-
nicatōis licet quibusdā cecis leue morta
le videatur. tamē summe placz demonib⁹
⁊ amplectunt̄ miro modo. Dicit eniz glo.
in Leuit̄. ꝙ cum demōes om̄i peccato cō-
gaudeant: maxime tamē fornicatōi ⁊ ido
latrie. qꝛ ibi corpus ⁊ anima simul macu-
lantur. ꝓprer qd̄ etiaz ī somno laborat ad
hoc vitiuz perpetrandū. Legitur eniz se-
pius se transfigurasse in fornicatricem vl̄
fornicatorē qui dicūtur incubi ⁊ succubi:
vt sic nos deludat p̄sertim carnales. Mi-
mirū in hoc vitio non min⁹ q̄ꝫ duos lucra-
tur ⁊ emit vili p̄cio Prouer. vj. Precium
storti vix est vnius panis. Quia panis di
utius sedat ardorez appetitus q̄ꝫ delecta-
tio peccati illius. ⁊ misera p̄cio tam mo-
dico dat animā diabolo. nomen diffamie.
corpus leccatori: qui nō daret alicui sotu
lares suos. Et tamen tam multi capiūtur
hoc laqueo ⁊ deijciūtur in ꝓfundum malo
rum. quo cuz quis ꝑuenerit cōtemnit scili
cet reuerti. quia capt⁹ semel amore visco-
so nō de facili euadit. Ideo iuxta verbuz
domini ceteris excusatōez p̄tendentibus
p̄cipitāt iste rñdit. Uxorē duxi ⁊ ideo nō
possum venire. Quāto min⁹ ḡ venire pōt
fornicariā ducēs vl̄ adulterā. Hinc Pro
uer. vij. d̄ fornicatrice ꝙ multos vulnera
tos deiecit. et fortissimi quinq̄ interfecti
sunt ab ea. Vie inferni domus eius pene-
trantis interiora mortis. Proiecit enim
p̄mo virtuosissime potētes: sic̄ Sampson
quē deijcere nō poterāt om̄es philistijm:
deiecit vinctuz tradens Dalida meretrix
vt spoliaret̄: excecaret̄: ⁊ in carcerē trade
retur. ⁊ molere cogeret̄ fact⁹ opprobriū vi
cinis suis: vt ptz Judic̄. xvj. ¶ Secūdo
deiecit sagacitate prudentes. sicut Salo-
mon qui mirabili sapīa ꝑollebat: et eloq̄o
mirabili mulieꝝ fallaciā oñdebat: ac earū
ꝯsortiū efficaciter dissuadebat. Eisdez tñ
tam turpiter cohesit vt eaꝝ deuict⁹ impor
tunitatibus ydola sciens adoraret: ne su-
as delicias dilectas cōtristaret. iij. Reg̃.
xj. ¶ Tercio strēnuitate pollētes. sic̄ Olo
fernē deiecit Judith quā illect⁹ eius pul-
pulchritudine concupiuit et deuictus est:
dissolutusq̄ crapula et lasciuia que stren-
nuitatem enutriant humanā Judith. xij.
¶ Quarto etate senescentes. sic̄ deiecit

senes duos iudices ꝓpter Susannā in cu
ius pulchritudine exarserūt Daniel. xiij.
Quinto etiā in sanctitate viuētes. sic
tam turpiter eiecit Dauid Bersabee quā
lauātē aspexit ⁊ ꝯcupiuit vt nō solū adul-
teriū: sed ⁊ homicidiuz incurreret. Null⁹
igitur hāc bestiā deuitare potest: nisi per
fugam.

Sermo. xxxvj. De septem speciebus luxurie actualis.

Vxorez duxi ⁊ ideo
non possuz venire Luc. xiiij. Dic
beat⁹ Hiero. ꝙ nihil vili⁹ q̄ꝫ a car
ne vinci: ⁊ hoc ꝓpter turpitudinē vitij. et
nihil gloriosius q̄ꝫ carnē vincere ꝓpter ef-
ficaciā prelij. eo ꝙ in h̄ vitio sit maxima li
bido. Quare dicit August. in li. de agone
xp̄iano. ꝙ inter oīa xp̄ianoꝝ certamīa du
riora sunt castitatis p̄lia. vbi est q̄tidiana
pugna: sz rara victoria. Quaz vile ꝟo sit
a carne vīci declarat ꝯtūelia q̄ d̄o fit ī exe
cutōe. Quia quāto magis est deo ꝯtume-
liosuz plerūqꝫ dulci⁹ reputat. eligēs poti⁹
extra matrimoniū cū sui diffamia turpē ⁊
lasciuā q̄ꝫ in mr̄imōio pulchrā ⁊ honestā.
aut cognatā poti⁹ eligens q̄ꝫ alienā. Vn-
de Hiero. Libidinosa mens inhonesta ar
denti⁹ ꝓsequit̄. ⁊ qd̄ nō licet dulci⁹ suspica
tur. Hinc ergo plus videt̄ dei q̄rere cōtu-
melia q̄ꝫ suā voluptatē. Et qd̄ est taz abo-
minabile deo q̄ videt ꝓstitutā esse diaboli
quā sibi elegit in sponsaz. Scim⁹ enī q̄ntū
dedec⁹ a sponsis nobilib⁹ reputat̄ cū spon
se eoꝝ fide mētita se ꝓstituūt. Et ideo ni-
hil hoc facto zelosi⁹ vindicat̄ Prouer. vj.
in fine. Zelus ⁊ furor viri nō parcet ī die
vindicte. nec acquiescit cuiusq̄ꝫ p̄cib⁹. nec
recipiet ꝓ redemptōe dona plurima. Q. d̄
exponit glo. de sponso celesti. Secūdo
ꝟo vile reputat̄ a carne vinci. qꝛ vitiū h̄
opprobriosuz est ꝓprio subiecto. Nā ad̄o
corpus vilificat ꝙ in scriptura stercori cō
parat̄. dicēte p̄s. Dispierūt ī endor: facti
sunt vt sterc⁹ terre. Endor interp̄tat̄ fons
generatiōis. Vn̄ per endor intelligit̄ illa
pars corpis q̄ opi carnali ⁊ generatōi de-
fuit. ꝓpter cui⁹ libidinē explendaz efficit̄
homo quasi stercus terre: magis obediēs
vilissimo mēbro q̄ꝫ summo deo. Ex quo co
gitur dicere Vxorē duxi. Hui⁹ aūt vxo
ris. i. carnalitatis vt dictū est septez sunt
filie toti mūdo ꝓstitute. De prima aūt q̄
fornicatio dicit̄ dicta sufficiāt. Secun-
da igit̄ filia stupꝝ nūcupat̄. Maior q̄dez
vitio: sz turpior exercitio. qꝛ occurrit ibi
specialis quedā deformitas cū virgo que
sub parentū custodia deget corrūpit̄. Tuz
ex ꝑte parentū quib⁹ iniuriat̄. tuz ex par-
te puelle q̄ ex hoc ꝙ violat̄ nulla pactōne
ꝯiugali p̄cedente impedit̄ a legitimo mr̄i-
monio ꝯtrahendo. ⁊ ponit̄ in via meretri
candi a quo retrahebat̄: ne signaculū vir-
ginitatis amitteret. Et sic p̄mo aufert ei
famā bonā q̄ p̄ciosior est quibusuis bonis
tp̄alib⁹. Veli⁹ est enīz nomē bonū q̄ꝫ vn-
guēta p̄ciosa. Nimiꝝ cum ⁊ eaꝝ ꝓximi ho
norem mūdi captātes etiā sibi dedec⁹ re-
putāt si cognate eoꝝ q̄nq̄ꝫ fornicatōi sub
iacent. Secūdo aufert ei bonū irrecom
pensabile. qꝛ virginitas nō recipit recom
pensatōem vel recup̄atōem. cū non sit di-
gna ponderatio ꝯtinētis aīe. Aufert enīz
virginitatem cui debetur fructus centesi
mus. Tercio dat ei occasionem defluendi
in omnem īmundiciaz. Sicut enim rupta
clausura vinee multi post intrāt: spoliāt:
⁊ conculcāt. sic fracto sigillo castitatis iā
a multis impedit̄: inuaditur: cōculcatur.
Eccl̄s. ix. Omnis mulier que est fornica-
ria quasi stercus in via ab omnibus p̄ter-
euntibus cōculcatur. Tercia filia dici-
tur raptus. ⁊ hec culpa ḡuior priore. Ra
ptus enim est quādo quis infert violenti-
am ad virginitatem eius deflorādaz. quā
violentiam quādoqꝫ infert patri et virgi-
ni: quādoqꝫ solum patri virgine consenti-
ente. cum scilicet per violentiam de domo
patris abducitur. De quibus ait Syma-
chus papa. Raptores viduarum vel vir
ginū ob īmanitatē tāti facinoris detestā-
tur. ⁊ agḡuant̄ raptus s̄m ꝙ ꝑsona rapta
magis obligat̄ alteri. Cuz enī maior sit ī-
iuria si q̄s abutat̄ muliere alteri⁹ potesta-
ti subiecta ad vsuz generatōis q̄ꝫ ad solaz
custodiā: ideo adulteriū magꝫ est q̄ꝫ stupꝝ

⁊ vtrũq; ꝑ violentiã aggrauat̃. Minor est tamen violentia q̃ rapit ad honorẽ. quam q̃ rapit soluz ad venereã delectatõez. quã violentiã plerũq; sequit̃ homicidiũ. Naz ꝓpter violentiaz Dyne virginis Sichen ⁊ Emor omnesq; habitatores ciuitatis illius occisi sunt Gen̄. xxxiiij. Sic ꝓpter violentiaz vxoris leuite incredibili luxuria vexate: vltra. lx. milia virorum interẽpti
b sunt. ¶ Quarta filia dicit̃ adulterium qd̃ sonat accessuz ad aliũ thoꝝ. in quo dupliciter ꝯtra charitatẽ delinquit̃. Primo ĩq̃ntuz accedit ad alienã nõ sibi mr̃imonio copulatã. ⁊ hoc est ꝯ̃ bonũ ꝓlis ꝓprie. Secundo cũ accedit ad mulierẽ alteri matrimonio copulatã. ⁊ sic impedit bonuz ꝓlis aliene. Et vide q̃tuz malũ est hoc: sic̃ ostẽditur Eccl̃s. xxiij. ꝑmo de adultero: dicẽs Omnis hõ qui trãsgredit̃ lectum suũ ⁊c̃. Deinde de adultera subiũgit̃. Om̃is inq̃t mulier relinquẽs viꝝ suuz peccabit. Primo enim in lege altissimi incredibilis fuit in q̃. s. ꝑcipit̃. nõ mechaberis. Secũdo virum suũ reliquit. in q̃ facit ꝯtra certitudinem ꝓlis eius. Tercio ĩ adulterio fornicata est ⁊ ex alio viro filios statuit sibi: qd̃ ẽ ꝯtra bonũ ꝓlis ꝓprie. Quarto statuit hereditatẽ ex alieno mr̃imõio qd̃ est ꝯ̃ iusticiam. quã iniustã exheredatiõez si mulier scienter admiserit dãnabit̃: nisi fecerit qd̃ in se est: vt infra patebit. ¶ Sciendũ aũt ꝙ duplex est adulteriũ. simplex ⁊ duplex. ⁊ secundũ est graui⁹. vtrũq; tñ fit in iniuria sacramẽti qd̃ dñs instituit ĩ paradiso. ⁊ ꝯtra legẽ naturalẽ q̃ dicit. Qd̃ tibi non vis fieri alteri ne feceris. Multi autez se potius abstinerẽt exhereditari q̃ vxorez pollui adulterio. Et ido detestabile furtũ iudicat̃: om̃e furtũ sua malicia superans. Hinc in lege Moysi ponit̃ ĩmediate post ꝓhibitiõem homicidij ⁊ ante ꝓhibitiõem furti. Vñ ⁊ addit̃ pena Leuit̃. xx. Si mechatus fuerit quis cũ vxore alteri⁹ ⁊ adulteriũ perpetrauerit: morte moriat̃ mech⁹ ⁊ adultera. Qd̃ si fuerat occultũ licz suspiciosum: lege zelotipie iudicabat̃. Ad cui⁹ peccati terrorẽ infert̃ maledictio terribil̃ Nume. v. Si decli̅asti a viro tuo atq; polluta es. ⁊ ꝯcubuisti cũ altero viro: his maledictõibus subiacebis. Det te dñs ĩ maledictõez exemplũq; cũctoꝝ putrescere faciat femur tuũ. ⁊ tumẽs vter⁹ tuus disrũpatur. ¶ Ad maiorẽ autẽ euidentiã sciẽdum ꝙ zelotipia hic dicit̃ suspitio adulterij. cui⁹ lex erat q; mulierẽ suspectã vir ei⁹ ducebat ad sacerdotez ad offerenduz pro ea decimã partem sati farine ordeacee sine oleo tamẽ ⁊ thure. eo ꝙ zelotipie sacrificiuz erat inuestigans adulteriuz. posuitq; sacerdos mulierez coram dño: ⁊ in manibus eius aquas viuas de fonte ĩ vase fictili ⁊ oblatiõem farine. pugilluz quoq; farine sumens incendebat sup̄ altare ⁊ mittens pauxillum pulueris in aquã nudauit caput eius. Et scribens s̃m Josephũ nomen dei tetragramathon: fecit eam iurare sup̄ illud qd̃ nihil viro suo nocuit. Qd̃ si viro suo nõ sufficit scripsit in eadẽ membrana maledictões sequẽtes: quas etiaz imp̃cabatur viua voce: dicens. Si declinasti a viro tuo ⁊ cũ altero cõcubuisti: ingrediãtur he aque maledicte in ventrẽ tuum. ⁊ ipsuz tumescere faciãt ydropici. putrescatq; femur tuuz. Et respõdit mulier. Amen: amen. abrasamq; omnez membrane scripturam: in aquas dabat ei bibere. ꝙ si rea fuerat adulterij femore putrescẽte tumebat vterus eius ydropisi. non tamen subito: sed vsq; ad decez menses. sin autem tunc minime nocebãt ei: sed plerũq; cõtingit ꝙ cõciperet ⁊ pareret masculum mense decimo. Et he aque dicebãtur sancte propter nomen domĩ dilutũ in eis. maledicte v̄o propter maledicta cõiecta in eis. et amarissime propter effectum qui quãdoq; sequebatur. Execranduz deniq; malum huius vitij putet in Dauid humiliter penitẽte: sed vindictaz quadruplicẽ recipiente. ij. Reg̃. xij. ⁊ patet infra. Et sup̄ sermõe. xxv. post b. ¶ Quĩta filia dicitur incestus. qui contingit in vsu venereo cõsanguineorũ. Cum eniz naturaliter homo c
debet quãdam honorificẽtiam parẽtibus ⁊ per ꝯsequens ꝯsanguineis qui de eisdez parẽtibus originem in propinquo trahũt intantũ ꝙ apud antiq̃s vt refert Valeri⁹

maximus non erat fas filiũ cum patre balneari ne se inuicem nudos ꝓspicerent. Et hec causa videt exprimi Leuit. xviij. vbi dicit. Mater tua est: non reuelabis turpitudinẽ eius. Et idem postea dicit de alijs Ideo hoc peccatũ ponit supra adulteriũ peccans cõtra naturalẽ reuerentiã q̃ ꝓsonis ꝙiunctis debemus. qđ dicit vitiuz caninũ. Potest autem huiꝰ magnitudo perpendi in pena taxata huic peccato in lege cuiꝰ pena taxat cuz vitio ꝙtra naturã Leuit. xviij. Et Aplus hmõi hominẽ qui cuz nouerca peccauit tradidit sathane corporaliter vexandũ. Prima igitur causa ꝓhibitõis huiꝰ peccati est naturalis reuerentia. vt dicit doctor sanctꝰ ba fe. q. cliij. Et ideo incõgruũ videret q̃ ꝓmixtio venerea fieret taliũ personaꝝ ad inuicẽ. Secunda est necessaria ꝙuersatio: et cohabitatio cõsanguineoꝝ ad inuicẽ. q̃ si non arcerent a ꝓmixtiõe venerea nimia oportunitas daretur illis: et sic emolescerẽt per luxuriam. Et ideo in veteri lege ꝓhibite vident esse ꝓsone q̃s necesse est simul cõmorari. Tercia est multiplicatio amicoꝝ. Augꝰ. xv. de ciui. dei. Habita est ratio rectissima charitatis: vt homines quibus esset vtilis cõcordia diuersaꝝ vicissitudinũ vinculis necterent. nec vnus in vno multos haberet sed singule spergerent in singulos. Quarta ꝑm Aristo. in. ij. Polit. est q̃ qz naturaliter quis ꝙsanguineaz diligat. si adderet amor q̃ est ex ꝓmixtõe venerea esset nimius amor amoris. et maximũ libidinis incertiuũ qđ castitati repugnat. Sexta filia dicit sacrilegiũ ꝑm q̃ luxuria violat ad diuinũ cultũ ꝙtinẽs et consecratuz. Et sic sacrilegiũ põi potest spẽs luxurie: licz põt etiã ꝙcurrere cuz diuersis speciebꝰ luxurie vt dicit doctor sanctꝰ vbi sup̃. Si enĩ abutitur ꝓsona ꝙiuncta sibi ꝑm spũalẽ cognationẽ est sacrilegiũ per moduz incestꝰ. Si autem abutit virgine deo ꝙsecrata incõparabiliter est sponsa xp̃i: est sacrilegiũ q̃ modũ adulterij. et sic de alijs. Vnde Justinianꝰ imperator dicit. Si quis non dicã rapere: sz attẽptare tantũmodo matrimoniũ ingredi sacratissimas virgines ausus fuerit: capitali pena feriatur. Vide nunc q̃ grauia sunt adulteria sacerdotũ et religioso ꝝ sacrũ q̃ virginũ. Cũ enim ipi sunt facies spõse christi. i. ecclesie. quã faciez sibi ꝑsentari iubet: dicens. Ostende mihi faciẽ tuaz. In qua facie si macula posita fuerit: ꝑsertim luxurie quãtuz putas eius pulchritudinẽ deturpat. Maximꝰ enim cõtemptus est maculare faciẽ cuiusq̃. sicut iudei sputum eiecerũt in faciẽ christi in signũ maximi cõtemptus. In isto tñ vitio grauiꝰ offenditur quo totũ corpus eccl̃ie cõfundit et scãdalizat. Si denicq̃ quãto nobilior est sponsus: tanto maior reputat cõtumelia. O quãtus ꝙtemptus est accedere ad spõsam xp̃i. in cuiꝰ argumentũ põdus sanctuarij maius erat ceteris ponderibꝰ. s. mercatoꝝ et ciuiũ: ad designãdũ q̃ aliter sunt põderãda peccata laicoꝝ: et aliter deo cõsecratoꝝ. Septima filia est pẽcatũ cõtra naturã qđ repugnat ipsi ordini actus venerei que ꝙuenit hũane speciei. Qđ etiam pluribꝰ modis ꝙtigere potest. Primo absq̃ cõcubitu cum causa delectatiõis veneree pollutio ꝙcurat. qđ dicit peccatum imundicie vel mollicies. Secũdo per ꝙcubitum ad rem nõ eiusdẽ speciei. et dicit bestialitas. Tercio per cõcubitum ad nõ debitum sexũ: vt masculi masculũ: femĩe ĩ feminã turpitudinẽ opantes. qđ dicit vitium sodomiticũ. Quarto ꝑ ꝙcubitũ q̃ non fuat vas debitũ licz sit sexꝰ debitꝰ. Quinto per ꝙcubitũ qui nõ fit mõ naturali licz vas debitũ obseruet. Ex quibꝰ liquet q̃ vitiuz ꝙtra naturã ꝙsistit circa actꝰ ex quibꝰ non põt generatio sequi. et ex hoc hz q̃ sit grauissimũ peccatum in genere suo. Trãsgreditur enim id qđ est ꝑm naturã determinatũ circa vsum venereum. Et quia ordo nature per eum violat: fit iniuria ipi deo ordinatori nature. Inter hec autez vitia grauissimũ est peccatũ bestialitatis. et vocat crimen pessimuz quo Joseph frẽs suos accusauit Gen̄. xxxvij. Per ꝟ vitiũ sodomiticũ vbi nõ fuat debitꝰ sexꝰ. post hoc cũ nõ fuat debitũ vas. deinde cũ nõ fuat debitꝰ modꝰ. Infimũ aũt locũ tenet pctm̃ imũ dicie. Que tñ vitia ꝓpter nequa q̃ ꝓpt

turpitudinez sunt explanãda. Operis hu
ius tam inauditi magnitudo satis ostẽdi-
tur Geñ. xviij. dicẽte dño. Clamor sodo.
⁊ gomor. multiplicat̃. ⁊ peccatũ eoꝝ aggr̃
uatum est nimis. descendaz ⁊ videbo ⁊c̃.
Vbi dicit Gregorius. Nouitas tante ⁊
tam inaudite turptudinis quasi admira-
tionẽ ⁊ dubitationẽ parit ĩ audiẽte. Vn-
de dñs quasi admirans ⁊ dubitãs sup̃ tã
to scelere inducit̃ loquẽs. Descendã ⁊ vi-
debo. quasi diceret. Incredulu3 mihi vi-
detur homĩes tantũ flagitiũ perpetrasse.
In tantũ autem exarserũt cõcupiscẽtijs:
q̃ ⁊ angelis abuti volebãt in tanto scele-
re. Quo ꝯpto pluit dñs super eos ignez ⁊
sulphurem. subuertitq̃ omnez circa regio
nem in hac vindicta. non soluz reos: sed ⁊
paruulos eoꝝ. iumenta necnõ terre nascẽ-
tia. ⁊ ip̃am terraz cõsumpsit ⁊ cõuertit in
mare mortuuz. Vnde quasi de igne infer-
nali sumpta est illa vindicta que non pote
rat expectare ꝓpter inauditũ scelus: do-
nec cetera peccata punient̃. Vnde ⁊ vxor
Loth retro aspiciens in statuã salis versa
est. vt sic ostenderet̃ q̃tum deo displiceat
hui⁹ peccati sola memoria. Qd̃ nimiꝝ vi
tium taz detestabile iudicat̃ q̃ sine nomĩe
relinquit̃. Paulus v̄o ad Ro. j. vocat il-
lud peccatũ turpitudinẽ anthonomatice.
Quid mirũ cum deus hoc vitium tantum
execrat̃ q̃ per illud vix desijt ĩcarnari: vt
dicit Augus. Quia sicut alie species luxu-
rie reddũt hominẽ iumentis similez: sic et
istud reddit hominẽ multo iumentis infe
riorem. Hinc od cauendũ hoc vitiuz anti
qui patres reperiũtur adulteriũ vl̃ stuprũ
quasi nihil reputasse respectu huius vitij.
Obtulit enim Loth duas filias virgines
ad publicũ stuprũ. Et Judic̃. xix. dicit ali
us. Habeo filiaz virginem ⁊ hic homo ha
bet cõcubinam ⁊c̃. Et sequit̃. Tantũ ob-
secro vt scelus hoc cõtra naturam nõ ope
mini in viruz. Deniq̃ fuit etiam vna cau-
sa generalis diluuij: vt refert Methodi⁹.

Sermo. xxxvij. De vitio ire corde ore ⁊ opere.

Auferiram a corde
tuo. Eccl̃s. xij. Causa thematis
hui⁹ oñdit̃ Eccl̃i. xxvij. dicens.
Ira ⁊ furor vtraq̃ execrabilia sunt ⁊ vir
peccator ꝯtinẽs erit illoꝝ. Nimiꝝ cũ nul-
lũ vitiũ deũ magꝫ ꝯtẽnit quã ira. Nã ap-
te ꝯ deũ se erigit ꝓrũpens in ꝯtumelijs et
blasphemijs ⁊ nitit̃ expuere in faciẽ eius.
Job. iij. In faciẽ meã ꝯspuere nõ veren-
tur. Et iõ p̃cipue placet diabolo: eo q̃ po
tissimũ vitiũ sit ad impugnatõez ⁊ destru
ctionẽ boni. Est enĩ ignis spũalis. qꝛ sicut
ignis ĩter elemẽta potior est ad destructi-
onez. Et ido tyrãni q̃ multũ destruere vo
lunt terrã inimicoꝝ igne pugnãt. simil̃r ⁊
demões in inferno. sic ignis ire potẽs est
ad destructiõem regni xp̃i. i. virtutũ. Sic
ꝯquerit̃ Jobel. j. dicẽs. Ad te dñe clama
bo qꝛ ignis. s. ire comedit speciosa deserti
. i. pulchriorẽ ꝑtez mũdi. s. nobiles ⁊ diui-
tes. ⁊ sic in exercitu diaboli ira est incẽdi
aria potissime vastãs ⁊ ꝯsumens terrã ri
xis ⁊ homicidijs. Sicut ecõtra ignis quẽ
dñs mittit in terrã ⁊ voluit vehemẽter ac
cendi est incendiaria exercit⁹ angelici qua
deuastant potissimuz regnũ diaboli. Sed
vnde hoc? nisi quia diuinus ignis mentez
illuminat: et ad veram cognitõnem homi-
nes informat ponderãs ⁊ amplectẽs vnũ
quodq̃ prout congruit. Ignis autem di
abolicus excecat mentem humanam. Di-
abolus autẽ ministros cecos exquirit qui
non cõsiderant peccatorum feditatez di-
abolice seruitutis calamitatẽ: stipendij la
boris qualitatem. sicut scriptum est. Ser-
uietis dijs alienis qui nõ dabũt vobis re
quiẽ ⁊c̃. Nec etiã ꝯsiderat dispendiũ cõ-
mune q̃ ira sua nõ solũ seip̃m: sz ⁊ ĩfinitos
plerũq̃ lucrat̃ diabolo. Ignis enĩ iste fre
quẽter incẽdit vel totã domũ aut totã co
gnatõez vel totã villã aut p̃riaz: vt admi
rãdo diceret Apl̃us Jacob⁹. Ecce q̃tus
ignis. i. q̃ modic⁹. q̃ntã siluã incẽdit. ⁊ lĩ-
gua nr̃a ignis ẽ vniuersitas iniq̃tatꝫ q̃ cõ
stituta in mẽbris nr̃is totũ corp⁹ maculat
⁊ inflãmat rotaz natiuitatis nostre. i. cur
sum vite nostre inflãmat a gehenna: idest

diabolo qui suggerit impetum ire. Aufer ergo iram. Scdm Cassianū Ira est motꝰ animi ꝯcitatus ad penā ꝓuocanti inferendaz. Que. s. ira vt dicit Damascenus est accēsio eius qui circa cor sanguinis est ex vaporatōe fellis. Ad cuiꝰ euidētiā queri potest vtꝝ licitū sit irasci: ꝑstim cum sit actus naturalis potētie q̄ est irascibilis. ⁊ ergo non videtur esse peccatū: cū puris naturalibꝰ non meremur vel demeremur. Ad qd̄ rn̄det doctor sanctꝰ ſa ſe: q. clviij. ꝙ ira ꝓprie loq̄ndo est passio quedā appetitus sensitiui a qua quis irascibilis denomīatur. Est igitur appetitꝰ vindicte q̄ bene vel male potest appeti. Si ergo q̄s irascitur ſm iustā ratōem. s. cum ira se hz cōsequēter ad ratōem ꝓut appetitꝰ sensitiuꝰ mouet̄ ꝯtra vitia ſm ordinē rōnis: sic ira laudabilis est. Quia dic̄ Chriſ. sup Matheū. Qui sine culpa irascitur reus erit. q̄ ꝟo cum causa nō erit reus. Nam si ira nō fuerit nec doctrina ꝓficit: nec iudicia stāt nec crimīa ꝯpescūtur. Ex hoc autez ne suspiciosi scrutatores alioꝝ defectuū occasionez sumāt: declarat ibidem doctor sanctus. q. clxiij. quō facta alioꝝ inspicere liceat: dicens ꝙ ꝓspicere facta aliorū bono aīo vel ad vtilitatez ꝓpriam: vt ex bonis operibꝰ ꝓximi ꝓuocetur ad melius. vel ad vtilitatem illius vt corrigat̄ si quis ab eo agitur in ratōe ſm regulā ⁊ debitum officij laudabile est: ſm illud ad Hebre. v. Cōsiderate vos inuicē in ꝓuocatiōem charitatis ⁊ bonoꝝ opeꝝ. Si ꝟo intēdit ad cōsideranda vitia ꝓximoꝝ vt eum decipiat: detrahat: vel inutiliter īquietet: viciosuz est. Hinc dicit̄ Prouer. xxiiij. Ne insidieris ⁊ queras iniquitatē in domo iusti. neq̄ vastes requiē eius. Septies eniz cadet iustus ⁊ resurget. impij aūt corruēt in malum. Et ideo dicit Gregor̄. v. moral̄. Curandū sūmopere est ne ira q̄ vt instrumentuz virtutis assumit̄ menti dn̄etur. ne q̄si dn̄a ꝑeat: sed velut ācilla ad obsequiū parata a rōnis tergo nunq̄ recedat. Et hec dicit̄ ira ꝑ zelū. q̄ licet in executōe actꝰ aliqn̄ iudiciū rōnis aliq̄liter impediat. nō tamen rectitudinē ratōis tollit. Quia dicit Grego. vbi sup̄. ꝙ ira ꝑ zelū turbat rōnis oculū. sz ira ꝑ vitiū excecat. Hinc Platophus vt refert Valeriꝰ. cuz irascerēt seruo suo iussit tunicam deponere: scapulas verberibꝰ manu sua ipe cesurus. cum igit̄ intelligeret se irasci manū suā tenebat suspensam. qui interrogatꝰ ab amico supueniente quid ageret: rn̄dit. Exigere penas ab homīe nolo: iracundū me estimas. tu ḡ seruū istū verberibꝰ obiurga. irascor enim ꝓpter qd̄ cedere nolo ne plꝰ faciā q̄ oporteat. ⁊ sic oblitus scdm quē primo castigaret inuenit. s. seipm auferens sibijpsi potestatem a seruo. Si ꝟo quis irascitur plus vel minus ꝑter rectā ratiōem: ita ꝙ ira se habet antecedēter ad ratōem: trahēs eā a sua rectitudine. sic ī ira potest esse vitiū. Qd̄ declarat sanctꝰ Tho. ſa ſe. q. clviij. dicēs ꝙ motus ire potest esse inordinatꝰ dupliciter. Vno modo ex parte appetibilis in qd̄ tendit. puta cum aliquis appetit vindictaz non ſm ordinem ratiōis vel ꝓpter vitioꝝ correctiōem ⁊ bonuz iusticie cōseruandū. Si petit vindictaz qualitercunq̄ fiat cōtra ordinez ratōis appetens eum puniri qui non meruit vel vltra q̄ meruit aut non ſm legitimū ordinez vel non propter debitum finem qui est cōseruatio iusticie ⁊ correctōis culpe. tunc erit appetitus ire vitiosus et mortale peccatum. Et dicitur ira per vitium. quia charitati contrariatur ⁊ iusticie. Potest tamē cōtingere ꝙ talis appetitus sit veniale propter imperfectōem actus. que quidez imperfectio attendit̄ vel ex parte appetitus puta cum motus ire ꝑuenit iudiciū rōnis. vel ex parte appetibilis vt cum appetit in aliquo modico se vindicare ita etiam si actus inferretur non esset mortale. puta si quēpiam paruz trahat cū capillis: vel huiusmodi. Secūdo modo ire motus potest esse inordinatus quātum ad modum irascendi: vt si nimis inordinate motꝰ ire feruescit īteriꝰ vel nimis exteriꝰ ire signa manifestat. ⁊ sic ſm se n̄ hz ex suo genere rōez peccati mortal̄. venial̄ tn̄ est si iustā appetit vindictā. qꝛ vis irascibilis in hoīe natural̄r subijcit̄ rōi. ⁊ iō ꝑtergredi iudiciū

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

rationis vitiuz reputaꝛ. Potest etiaz aliquãdo fieri mortale peccatum: si ex vehementia passiõis aliquis recedat a dilectione dei ⁊ primi per cõtumeliã: detractionem ⁊c. aut alia signa que nimiã ire vehementiã ꝓtendũt. sicut dicit Greg. iij. moral. Ire sue stimul accẽsum cor palpitat. corp⁹ tremit. lĩgua se ꝓpedit. facies ignoscit. exasperaꝛ oculi. ⁊ nequaq̃ recognoscũtur noti. ore quidez clamorẽ format: sz sensus quid loquat ignorat. Sicut Dauid ira feruidus ꝓpter rñsionẽ cõtumelioſam nabal dicebat. Accĩgaꝛ vnuſq̃ſq̃ gladio ſuo. Accincti ſecuti ſũt dauid viri q̃dringẽti dicentez. Hec faciat dñs inimicis Dauid. ⁊ hec addat ſi reliq̃ro de oĩbus que ad eũ ꝓtinent vſq̃ mane mingentẽ ad parietem. Demulsus tamẽ verbis Abygail vroris Nabal reuerſus eſt in locum ſuum. j. Reg. xxv. Ira tamẽ eſt minus peccatum q̃ inuidia. q⁹ ira appetit malum pene alicui⁹ ſub ratõe boni qđ eſt vindicta. ĩuidia vo malũ alterius appetit ꝓpter appetitum ꝓprie glorie: qđ peius eſt q̃ appetere malũ alicuius ſub ratõe vindicte iuſte. Odiuz vo grauiſſimuz eſt. q⁹ appetit malum alteri⁹ ſub ratõe mali: ſicut poſtea videbit. Preterea ſm pceſſum actus humani tres effect⁹ ire diſtingui poſſunt: q̃s dñs tangit Matth. v. dicens. Qui iraſcitur fratri ſuo aut dixerit racha vel fatue. Nam ꝓmo quis aliq̃d in corde cõcipit. et q̃z tum ad hoc dicit: qui iraſcit. non tm̃ vitio: ſed fratri. Et iſte motus ire ſiſtit ĩ animo: cui⁹ pena eſt iudiciũ. ad qđ iraſcẽs citabitur. Et quõ ſuauerit ꝓceptum ℟. diliges primũ tuũ: requireꝛ. Qui enĩ fratrez ſuũ odit homicida eſt. Et ſic ex ira naſcuntur duo vitia ſm ſanctum Tho. Vnum ex parte eius cõtra quẽ iraſcit. quez. ſ. reputat indignũ vt ſibi tale quid faceret. ⁊ vocatur indignatio. Sic Goliad iratus eſt: reputãs Dauid indignũ ſuo duello. Et ℟ vitiũ cauſat incõſideratio ſue vilitatis et demeriti. Nõ ſic hũilis Dauid qui pri⁹ dixerat. Quoniã iniq̃tatẽ ego cognoſco ⁊c. Cum enĩz contumelĩs afficereꝛ a Semey verbo ꝓiter et facto: poſit⁹ in anguſtia vt dicit Grego. ad memoriã reduxit adulteriũ qđ fecerat ⁊ homicidiũ. Et ideo ꝓtu melioſa verba: non tam cõuitia q̃ adiutoria eſſe credidit quib⁹ ſe purgari ſibiq̃ miſereri poſſe iudicauit. Et ideo volenti Semey maledicentẽ interficere: rñdit. ij. Reg̃. xvj. Dimitte eũ vt maledicat mihi iuxta ꝓceptũ dñi ⁊c. Vnde ꝓſequit Greg. Tunc enĩ illata ꝓuitia vnde toleram⁹ cum in ſecreto mentis ad mala ꝓpetrata recurrimus. Leue quippe videbit q⁹ iniuria ꝓcutimur: dũ ꝓſpicim⁹ que pri⁹ meruimus. Sicq̃ fit vt ꝓtumelĩs gratia magĩ q̃ ira debeaꝛ. quarũ interuẽtu deo iudice pena grauior declinaꝛ. Hec ille. Aliud vitiũ ex parte ſui ipſius. inq̃tuz. ſ. excogitat diuerſas vias vindicte. ⁊ talibus cogitatiõib⁹ animũ ſuũ replet. ⁊ dicit̃ tumor mẽtis qui non accipit̃ hic ꝓ ſuꝑbia: ſed ꝓ quadã audacia homĩs temptãtis vindictã. Audacia nãq̃ vitiũ eſt fortitudini ꝓriuz. Secundo vo quis etiã ꝓ exteriora ſigna aliquid manifeſtat anteq̃z prũpit in effectuz ⁊ q̃ztũ ad hoc dicit. Qui dixerit fratri ſuo racha. qđ eſt interiectio ĩdignãtis. Ira igit̃ ſm q̃ in ore eſt: tunc ex ea duplex inordinatio naſcit̃. Vna ſm ℟ q̃ homo in modo loquẽdi iram ſuã demõſtrat. que inordinatio dicit̃ clamor ꝓ quã intelligit̃ inordinata ⁊ ꝓfuſa locutio. Alia eſt inordinatio ſm quã quis ꝓrumpit in verba ꝓtumelioſa ⁊ inurioſa. q̃ ſi ſunt cõtra deum erit blaſphemia. Si ꝓtra primũ erit ꝓtumelia que vt frequenter eſt mortale peccatũ. q⁹ nitit̃ diminuere famã alterius. Eſt enĩ cõ c
tumelia ſm ſanctũ Tho. cuz quis id qđ eſt cõtra boĩem alicui⁹ deducit in noticiã ei⁹ ⁊ alioz. ad qđ ſi pferentis intẽtio ferꝛ̃ eſt mortale crimen. non min⁹ q̃ furtũ vel rapina. Si vo pfert ad correctiõem vel aliquid hmõi poteſt dici veniale. niſi ſit adeo grauis q⁹ auferat honorẽ eius ꝑ quẽ pfertur. ⁊ eſt graui⁹ peccatũ q̃ detractio ceteris paribus. inq̃tuz. ſ. habet amorez ꝓximi ꝓtemptũ. Quãtuz. ſ. ad ſecundã inordinationẽ ptinet ad gradũ tercium qui peccatũ interi⁹ conceptũ etiã ad effectũ pducit. Eſt igit̃ effect⁹ ire nocumẽtuz alterius

...ratione vindicte vel in tpalibus aut in fama in corpore vel in vita ꝛc. ¶ Minimum autem nocumentum est quod solo verbo fit. Et ideo quantum ad hoc dicit. Qui dixerit fratri suo fatue. si nō ꝓcedit vsq; ad factū. sic ex ira oriunt̄ rixe ꝑ quas intelligunt̄ omnia nocumenta que facto ꝓximis inferūt̄ ex ira Sicut igit̄ ꝓmo gradui quo scz ira sistit in cordi tribuit̄ iudicium quo scz animo moueat̄. Si nāq; ex impetu ire affectat ab altero vindictā recipere nō ꝓpter ꝓseruationē iusticie vel correctionē culpe vel ꝓpter debitū finē moraliter peccat. etiā si via iusticie ꝓpriū patrem interemptū vindicaret. Sic etiam secundo gradui quo scz ꝓcedit ira tm̄ in signo aliquo exteriori nō ordinato sed cōfuso. tribuit̄ cōsilio maioris scz damnatōnis. sm̄ ꝙ signa fuerūt despectiua ꝛ indignabunda ex quibus dedit alicui causaz rixe scz rancoris. auersionis suspitōnis ¶ Tercio vero gradui q̄ ꝓcedit ad effectus verboꝝ debet̄ gehēna ignis id est ꝓfunditas inferni. Dicit̄ ei ageos ꝙ est terra et ennos ꝙ ē ꝓfundū. Nimirū cū sicut dictū est nocumentū quod verbo fit ceteris paribꝰ fore minimū illud tm̄ si notabile fuerit mortale crimē ꝑ se cōstituit. imo plerūq; totā cognationē. villā ciuitatez vel patriā letali vulnere liuoris ꝛ odij ꝑcutit et occidit. Quid igitur mirū si talibus ꝓs infima debetur inferni qui tā multipliciū peccatoꝝ causam ꝓticipēq; cōstituunt. Q. si referatur ad diuinā blasphemiam in quā si aliquis ꝓrumpit deliberata mente cōtra deū ꝛ cum quadā affectus detestatōne et hoc tm̄ in corde dicit̄ cordis blasphemia. Si ꝓdeat ꝑ locutionē dicitur oris blasphemia. Et qz blasphemus intendit inferre nocumentū honori dñio simpliciter loquēdo. grauius peccat q̄ homicida. Vnde sup illud Ysa. xlij. ad populū terribilē dicit glosa. Q. omne peccatū blasphemie ꝓparatū leuius est ꝛ tūc ꝓcedit ex supbia hoīs se cōtra deū erigentis. Est aūt alia blasphemia in quā aliqs venit ex cōmotione animi ꝓcedēs ex impetu quodā ire que si indeliberate ꝓcedit ad aliquod peccatum alleniat. licet valde graue sit quia signū reprobate mētis. Si denicq; ꝓcedit ad factū iniuriosum hoc liquet esse grauissimū ceteris ꝓbus ꝛ tāto grauius q̄ctum nocumentū ꝓnicioſius. et sic ponit̄ rixa que sm̄ thomā scda scē. q. xlj. Sicut cōtentio importat quandā cōtradictionez in verbis. ita hec importat quandā inuasionē in factis. ꝛ sic semp̄ importat peccatū et in eum qui alterū iniuste inuadit est peccatū mortale. In eo vero qui se defendit potest esse sine peccato si solo animo repellendi iniuriā et cū debita moderatōne se defendit. et tunc ꝓprie nō potest dici rixa. Si vero cū animo vindicte vel odij vel cum excessu debite moderationis se defendit semp̄ est veniale. Si denicq; se defendit insurgēs obstinato animo cōtra impugnantē ad eum occidendū vel grauiter ledendū est mortale.

Sermo xxviij. de peccato inuidie et eius differentia.

Inuidia diaboli mors intrauit mortē terrarū Imitant̄ aut̄ eū qui sunt ex parte eius. Sap̄. v. Sicut dicit Aug⁹. in libro de doctrina christiana. Inuidia viciū diabolicū est quo solo reus est et inexpiabiliter reus. Nō enī dicitur diabolo vt damnet̄ adulteriū ꝓmisisti furtum feciſti villam alienaz rapuiſti. sed homini statim inuidiſti. Dinc etiā hoc vicium cum eo ꝛ cum omnibus aliꝭs damnatis ineternū ꝑseuerabit Sicut ecōtra charitas sancta nō excidet a sanctis imꝑpetuum. Caret etiā fine in viatore qz de facili nō curatur in pñti. vnde Cyprianus sup̄ illud ad Gal. v. Non efficiamur inanis glorie cupidi loquens de zelo inuidie. dicit zelus iſte modū nō habet. ꝓmanens iugiter sine fine cum alia scelera finiantur. Quantocunq; ille cui inuidet̄ successu meliori ꝓfecerit tāto inuidus in maius incendiū liuoris ignibus exardeſcit. Quem imitant̄ omnes inuidioſi qui dicūtur esse ex parte eius qm̄ nulla ꝓuocante

carnali delectatione sed spiritu diaboli-
co suggerente fouent inuidias. rancores
detractōnes et similia semina mētis ama
ricate. Cum enī alia pctā dulcedinis ali-
quid ꝯferunt. solum istud viciū amaritu-
dine repletū tabescere facit ꝓpriū subie-
ctuz qđ cruciat velut infernali tormento
diabolū. hinc etiā dicunt̄ isti speciali⁹ ami
ci diaboli. qꝛ ſm Tulliū. Amici sunt q̄ ha-
bent idez velle et idē nolle sicut inuidi ha
bens idē velle cū diabolo. cū ambo bona
nolunt et mala velint. Et ideo sapiēs si-
bimet cōsulens dicit Sap̄. vj. Neqꝫ cū in
uidia tabescēte iter habebo. Cui⁹ causaz
subdit dicēs. quoniā talis nō est ꝑticeps
sapiētie. habz enī oculos mentis ⁊ corpo
ris nimis intētos ad ꝓximoꝝ facta liui-
de scrutanda. Est enī inuidia ꝯtraria pas
sioni q̄ dicit̄ accrisia que nō facit hominez
cecū omnino sed facit eum nō videre. Si
cut ptz in exercitu misso ad heliseū capiē-
dum et in sodomitis qui animā loth inue-
nire nō poterāt. Gen̄. xxx. Ecōtra facit
inuidia scz vt nō videat̄ quod expedit vi-
deri cum taliter hominē excecat ꝙ nō vi-
det in bono nisi malum Ad cuius piā cau
telam introducit̄ humanū genus inuidia
deiectum. Inuidia diaboli ⁊c̄. Inuidia
ſm Aug⁹ est dolor aliene felicitatis. hui⁹
peccati malicia ex hoc cōsiderari p̄t quia
peccatū hortū habet a ꝓp̄a malicia absqꝫ
culpa ꝓximi qđ est viciū omnino diaboli-
cum. Quia dicit Greg⁹. in moral. q̄uis
ꝑ omne vicium qđ ꝑpetratur humano cor
di antiqui hostis virus infundit̄. In hac
tñ nequicia tota viscera sua serpens ꝯcu-
tit et imprimende malicie pestem vomit
Non solū inficit hominē sed etiā bona o-
pera eius prius acta. velut infecta vene-
no. deo reddunt̄ ingrata. Qđ bene signa
tur in natura serpētis qui salmandra dici
tur solus in igne viuēs. Cuius etiam est
maxima vis inter omnia venenata. Nam
cetera singulos feriunt hic plurima simul
inficit. Unde et si arborē arrepserit vel ī
aquā ceciderit tota poma vel totā aquaz
pariter inficit et omnes sumētes interfi-
cit. Sic inuidie serpens cuncta necat opa
virtuosa quasi virus letale diuini amoris
et gratie. Similat̄ etiā basilisco q̄ solo vi-
su ꝑimit etiā longe distātes. Legit̄ enī in
historia alexandri ꝙ ambulās cū exercitu
ꝑ montē altū inuenit in vertice basiliscuz
qui primus exercitus suo solo visu ꝓstra-
uit ammirantib⁹ ceteris nec ꝓcedentibus
Ascendit alexander partē mōtis a longe
est pilētie causam inq̄rens. viditqꝫ basili-
scum in media via dormientē qui cuz sen
tit sibi quicq̄ꝫ ꝓpinquare oculos aperit ⁊
ilico solo visu ꝑimit. Facto igit̄ clipeo. vij
cubitoꝝ longitudinis et quatuor latitu-
dinis in exteriori ꝓte speculū ingēs impo
ni iussit quo ꝓtectus ꝓpinquauit basilisco
qui speculū irato ꝯtuens animo seseqꝫ cō-
spiciēs statim extinxit. Sic miser inuidus
multos visus ferit aut interficit ꝓnus ad
suspicia detractōnes. temeraria iudicia.
cuncta toruo lustrās oculo. Minus dixi
cum peior sit basilisco cū ille ferit corpora
hic mētes. ille visos dumtaxat. hic plerū-
qꝫ non visos interimit ferit ⁊ dilacerat.
Unde inuidiā ex suo genere est mortale
peccatū. qꝛ inuidia ſm rōnem sui obiecti
cōtrariat̄ caritati ꝑ quā est vita spiritua-
lis anime. ſm illud. j. Joh̄. iij. Nos scim⁹
quoniā translati sumus de morte ad vitā
quoniā diligimus fratres. nā tā charita-
tis q̄ꝫ inuidie obiectum est bonum ꝓximi
ex quo patet esse mortale peccatum. Mo
tus tamē inuidie ſm ꝙ est passio sensuali-
tatis est quoddā imperfectū in genere hu
manorū actuum quorū principiū est ratō
et talis inuidia non est peccatū mortale.
Et similis est ratio rōnis. Inuidia deni
qꝫ simpliciter loquendo maior est ira sed
minor est odio. vt patet in sermone p̄ce-
denti. Ad maiorem tamē euidentiam b
sciendum ſm sanctū Thomā scđa scđe. q.
xxxviij. ꝙ inuidia est tristicia de alienis
bonis. que tristicia cōtingere p̄t quatuor
modis. Primo modo cum quis dolet de
bono alicuius inquantū ex eo timetur no
cumentum sibi vel alijs bonis. et talis do
lor nō est inuidia. et hoc esse p̄t sine pecca
to. Dicit enī Greg⁹. xxij. moral. Euenire
plerumqꝫ solet vt non amissa charitate et

inimici nos ruina letificet et rursum eius gloria sine inuidie culpa cõtristet cum et ruente eo quodã bene erigi credimus et ꝓficiẽte illo plerosq; iniuste oppmi formidamus. Qualẽ tristiciã ostendit abacuck ꝓpheta ꝓtra nabuchodonosor regem babilonis eius admirãs ꝓsperitatẽ tpalẽ cũ esset ydolatra pessimus cum omni populo suo. Vnde cõqueritur dño ca. j. Usq; quo dñe clamabo scz in oratione ꝓtra maliciã nabuchodonosor templi destructorẽ et ciuitatis vt dicit Lyra. Et sequit̃ voci ferabor ad te vim patiens scz in oppressione populi et nõ saluabis. Quare respicis ad cõtemptores tuos ꝓferendo potestatem ꝙ gloriã tpalem et taces calcante impio iustiorẽ se scz iudeos. Dicit aũt ibidẽ Jeronim⁹ in ꝓlogo. ꝙ nullus tam audaci voce deũ ausus est ad deceptationẽ iusticie ꝓuocare cur in rebus humanis ꝙ huius mundi pompa tanta versat iniquitas Quare dicit ibidẽ glosa ꝙ nõ debem⁹ super hoc turbari videtes a principio mũdi ab impio cham̃ occisũ abel iustũ. Exulante Jacob regnare in domo ꝓris sui esau. Jpe quoq; circa quẽ hec querela dirigit̃ a iudeis crucifigit̃ ꝙ barrabas latro dimittitur. Hec ibi. Secundo vero cũ qs tristatur de bono alterius non ex eo ꝙ habz alter bonũ sed ex eo ꝙ illud bonum nobis nõ est et hoc ꝓprie zelus est. vt dicit pbs in. ij. rethorice. Dic autẽ zelus si sit circa bona honesta laudabilis est. Scõm illud Corint. xiij. Emulamini spiritualia. Sic Jsaias ꝓpheta vt habet̃ eiusdẽ. vj. Uidens dominũ sedentẽ sup̃ soliũ excelsum et angelos cõcinnentes. Sanctus sanct⁹ sanctus dñs deus exercituũ Jn trino dolore tactus ait. ve mihi qz tacui. scz a laude. quia vir pollutus labijs ego sum ꝙ cõsequens indignus laudare deum. De hoc etiã zelo scribit beatus Jeronim⁹ ad letam de instructõne filie. habeat inquit socias cum quibus addiscat quibus invideat quaruz laudibus mordeatur. Et sic qs alioz bono exemplo debet excitari ad ꝓficiendum in bono quod laudabile est. Si vero sit ille zelus de bonis tpalib⁹ tũc ꝓt esse sine peccato ꝓpter debitũ finẽ intentum ꝙ cum peccato si finis est minus ordinatus vel affectus immoderatus. Tercio preterea cuz quis tristatur de bono alterius inquantũ ille cui accidit bonuz est eo indignus que quidẽ tristicia nõ potest oriri ex bonis honestis ex quibus aliquis iustus efficit̃. Sed vt dicit pbs. ij. rethorice. est de diuitijs et limilibus q̃ possunt equaliter puenire dignis ꝙ indignis. Nã que indignis puenium ex iusta dei ordiatione disponunt̃ vel ad eoz correctionem Sicut ille de quo scribit magist̃er. Guil. parisienſ. in libro de vniuerso corporali. Qui quãto floruit ꝓsperitate tãto creuit malicia. Tandẽ vero ad episcopatũ electꝰ stupens de bonitate dei qui maliciã suaz gratam ꝓsperitate ꝓ equi videbat̃. secꝫ ad hoc indignissimũ recognoscens episcopatũ resignauit. et in gratiarũactionez in ꝑpetuũ seruitutẽ se dño tradidit feliciter Vel dantur ad eoz maiorẽ damnationez sicut dictũ est diuiti epulone. recordare fili quia recepisti bona in vita tua. Hinc ꝓpheta Job prius admirãs in hoc diuinũ iudiciũ ait eiusdẽ. xxj. Quare viuũ impiũ sublimari ꝓfortatiqꝫ diuitijs. semen eoz ꝓmanet coram eis. domus eoz secure sunt ꝙ pace et nõ est virga dei sup̃ illos. Bos eorum cõcepit et nõ aborsiuit. Vacca peperit et nõ est priuata fetu suo. egrediuntur quasi greges paruuli eoz. et infantes eorum exultant lusibus. Ex quibus in ꝑsona pusillanimi. p̃s. ait. Ecce ipi peccatores et habundantes in seculo obti. diuitias. Et dixi ergo sine causa iustificaui cor meum et laui inter innocẽtes manus meas et fui flagel. to. die. ꝛc̃. Tandẽ vero cõsilio sapien. Cõsiderabo inqt et intelligã in nouissimis eoz vbi scz puidit diffiniti uam ꝓclusionẽ sancti Job q̃ post p̃dictã subinfert dicẽs. Ducũt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descẽdũt. Qui dixerũt deo. recede a nobis scientiã viaruz illarũ nolumus. qs est oipotens vt seruiamus ei ꝙ quid nobis ꝓdest si orauerimus eum. Cũ igit̃ hmõi bona quasi mbil sint ad futura bona que tm̃ bonis cõseruant̃.

ideo talis tristicia phibetur in sacra scri-
ptura. fm illud ps. Noli emulari in mali-
gnantibus zelaueris faciētes iniq̄tatez.
Emulari id est imitari neq̄ zelaueris id ē
inuidas. Hunc enī psalmū vt dicit Lyra
fecit dauid ostendens q̄ psperitas malo
rum sit cōtemnenda ꝛ afflictio iustoꝝ ap-
petenda. Tunc enim multi videntes saul
impium et doeth eius armigerū ptra da-
uid et eius inique agētes et tñ in omnib⁹
psperari. Dauid aūt cū suis iniuste affli-
gi declinabant ad malum a deo receden
tes quasi deus curā de humanis actibus
nō haberet. Quibus dauid. Noli emula-
ri. suis autē subiungit. neq̄ zelaueris ꝛc.
Q.? nimirū quicq̄d delectatōnis cōsequi
valent in p̄nti min⁹ est a pena futura q̄si
punctum circuli ab vniuerso creato. Dñ
causam potissimā subiungens ait. qz tāq̄
fenum velociter arescent ꝛc. Et iterū ibi-
dem. Vidi impiū superaltatū et eleuatū
sicut cedr⁹ libani tpali scz psperitate. Et
transiui glosa ad nouissima eoꝝ. et ecce
nō erat scz potēs diues gloriosus delicio
sus et hoc quantū ad corpus. Quesiui eū
q uantū ad animā et nō est inuentus locus
eius scz in sorte iustoꝝ. Custodi igit̄ inno
centiā ad deū et vide equitatē ad primū
quoniā sunt reliq̄e boī pacifico. Quar
to denicq̄ quis tristatur de bonis alterius
inquantuz alter excedit ip̄m in bonis qō
ppzie dicitur inuidia et est semp peccatū
imo in genere suo mortale est qō nō soluz
gratiā dei que est anime vita tollit sz etiā
qz mortē eternam inducit. Talis enīz fm
Aug⁹. inuidet inferioribus ne sibi equant
superioribus: quia eis noenquat. et par⁹
quia ei equant. Et iō dicit philosoph⁹. ij
rethorice. Inuidebūt tales quib⁹ sunt a-
liqui similes aut fm genus aut fm cogna
tionem aut secundum staturam fm habi
tum aut fm opinionem. Cum enim inui-
dia sit de aliqua excellentia alteri⁹ inquā
tum diminuit gloriā quā q̄s appetit. cōse
quens est vt ad illos tm̄ inuidia habeatur
quos nō vult sibi vel p̄ferri in gloria vel
equari quod esse solet respectu psonarum
nō multum a se distantiū. Quā inuidiam
saul cōcepit ptra dauid quē sibi in gloria
equari timuit Cum enī reuertet cū dauid
de prelio pcusso philisteo et exercitu phili
stīm et egredientes mulieres in occursuz
canerent. Percussit saul mille⁊ dauid de
cem milia. Iratus est saul nimis et displi
cuit in oculis eius iste sermo. dixitq̄. de-
derunt dauid decēmilia et mihi mille. q̄d
ei supest nisi solū regnū? j. Re. xvij. Ex hō
igitur licet cum dauid cum omni exercitu
suo liberassz piculo mortis statim inuidie
liuore pcussus. Deinceps nō rectis ocu-
lis aspiciebat dauid. Post diē igit̄ alte-
ram inuasit spiritus dei malus saul⁊ da-
uid psallebat manu sua. sic enī saul antea
refocillabatur et leuius habebat. qz rece-
debat ab eo spiritus malus. Nūc aūt q̄si
liuore inuidie coꝝ eius tenebat psallēte da
uid adhuc magis in insaniā versus est
cōfigere dauid cum pariete et ex hoc
agitatus a demone vsq̄ ad mortē ranco-
rem illū nō relaxauit quantūcunq̄ dauid
postea mitissime cōtra regē strenuissime
cōtra hostes. prudentissime in omni nego
cio se gerebat. Sic Esau odebat p̄ subre-
pta benedictōe. Et huius inuidie quinq̄ c
filie q̄ sic ostendi p̄t. quia in omni conatu
inuidie est aliq̄d tanq̄ principiū scz affe-
ctus diminuendi gloriā alterius⁊ hoc du
pliciter. Vel enī p̄t. et sic est exultatio in
aduersis. aut nō potest. et sic est afflictio
in psperis cum scz psperā primi eueniūt
cōtra conatū inuidētis qui nititur impe-
dire. Que q̄nq̄ cum inuidia tabescēte tm̄
cōualuit q̄ sibi q̄p̄i manus crudelis injce-
ret. Sic achitophel videns q̄ psiliū cbusi
prevaluisset eius psilio. motus inuidia ta
bescente laqueo se suspendit. ij. Reg. xvij
Est etiā aliquid tanq̄ mediū cuz scz quis
actu diminuat gloriā alterius. et hoc du-
pliciter. Vel in occulto et sic est susurra-
tio. que scz intendit amicitiā aliquoꝝ se-
parandā. et ideo talia pfert de primo que
possunt cōtra ip̄m mouere animā audien
tis quicquid sit illud. etiam si sit simplici-
ter bonum et tamē apparēs malū inquan-
tū displicet ei cui dicit̄ q̄d alio noīe dicit̄
bilniguis vt videbitur infra. Vel in ma-

nifesto et sic est detractio. Est etiã tercio aliquid tangẽs terminus qui est in ipo odio quia sicut bonum delectãs causat amorẽ ita tristicia causat odiũ de quo videbitur Deinde quedaz inuidia cõputatur inter peccata grauissima. scz inuidia fraterne gratie secõm q aliquis dolet de augmẽto gratie dei et ponit̃ peccatũ in spiritũ sanctuz. sicut postea patebit in sermone. Nemo in spiritu dei loquens ꝛc̃.

Sermo .xxxix. de odio et eius grauitate ac gradibus.

OMnis qui odit fratrem suũ homicida est. j. Joh. iij. Ad veritatẽ huius thematis cõprobandam. Sciendũ q peccatum cõmissum in primũ habet rõnem mali ex duobus. ut dicit doctor sanctus scõa scõe. q xxxiij. Unum est nocumentũ qõ infert ei cõtra quẽ peccatur. et sic homicidiũ actuale grauissimũ est peccatoz qõ in primuz cõmittitur qõ materialiter se habz ad actum homicidij. Secundũ vero qõ formaliter se habet ad actum homicidij est deordinatio eius qui peccat. Et quia formale potissimũ est in omni actu. ideo simpliciter est maius peccatuz q exteriozes actꝰ qui in nocumentũ primi fiunt. Cũ q odiũ deordinatur voluntas hominũ que est potissimum in homine ex qua est radix peccati. Unde etiã si exteriozes actus inordinati essent absq inordinatõne volũtatis nõ essent peccata. puta cum qs ignoranter vel zelo iusticie hominẽ occidit. et si quid culpe est in exteriozibus actibus q cõtra primum actitantur totũ est ex interiozi odio. Et ideo dñs in veteri lege vindictam homicidij moderauit sm affectuz homicide et nõ effectum. Mandauit enim Deutro. xix. dicens. hec erit lex homicide fugientis qui pcusserit primum suũ nesciens et qui heri q nudiustercius nullũ cõtra eũ odiuz habuisse cõprobat̃ sed abijsse cum eo simpliciter in siluã ad lignaceenda fertum q lapsum casu pcusserit amicũ. cõfugiet ad vnam de vrbibus refugij q vi

uet. Non enim est reus mortis qui nullum cõtra eum qui occisus est odium habuisse monstrat̃. Si quis aũt odio habens insidiatus fuerit vite eius surgens q pcusserit illũ et mortuus fuerit fugerit q ad vnã de vrbibus refugij arripient euz seniozes vrbis illius. tradent q in manu primi cuius sanguis est q moziet̃ nec miserabers eius sanguinẽ auferẽs noxiũ de israel vt bene sit tibi. Ex quibus pz q dñs potissime respicit deordinationẽ affectus ei⁹ q peccat. Nimirũ cuz pessimũ opponit̃ optimo sed optimũ eoz que primo exhibem⁹ est amor. omnia enim alia ad dilectionem referunt̃. ergo et pessimũ est odiũ vt merito dicatur. Dis qui odit fratrẽ suum homicida est. Omnis qui odit ꝛc̃. Dicit doctor sanctus vbi supza. q odiũ oziri pt ex ira. et hoc sm quoddã augmentũ quod q irã appetimus. Primo malum primi sm quandã mensurã put scz habet rõnez vindicte q cuius ptinuationẽ postea pueniẽ ad hoc q maluz primi absolute delideret qõ ptinet ad rõnem odij. Dicit enim Aug⁹ in diffinitõnibus q odiũ est vetus ira ex pluribus causis collecta diuturno tpe perseuerans. Directius tñ ex inuidia nascit̃ per quã ipm bonũ primi reddit̃ cõtristabile q per consequẽs odibile. Et est vltimum in pcessu peccati eo q opponit̃ dilectioni qua naturaliter primus diligitur q est vltima in pgressu virtutuz eo q oĩa alia ad dilectionez referunt̃. Odium igit̃ quod directe charitati opponit̃ duplex est scz dei q primi. Sicut eoz charitas distinguitur que sicut est maxima virtutum. sic odiuz ecõtra est maximũ viciozꝝ qz tantũ habet odium de rõne mali quantũ habet amoz de rõne boni. Odium igitur primi dupliciter ꝓsiderari potest. scz quo ad naturam et gratiam. Amor enim debet̃ primo scõm id qõ habet a deo id est scõm naturã quã cõdidit vel gratiã quã misericorditer prestitit. nõ aũt debetur ei amor sm hoc q habet a seipo q a diabolo. scz peccatũ et iusticie defectũ. Et iõ licet in fratre odio habere oẽ illud qõ ptinet

ad iusticie defectum. qꝛ hoc ꝑtinet ad fratris amorem. Sed ip̄am naturaꝫ fratris odire vel in eo gratiā diuinā grauissimuꝫ est. ¶ Prīo quantū peccatū sit odire naturam quā pre ceteris creatis diligere tenemur vtpote rōnalem et capacē diuinitatis ostēdit dn̄s in seruo qui debebat decemmilia talēta necdū tamē neq̄ ip̄m vocabat sed rogatus oīa remittebat. postq̄ vero a cōseruo suo dimittere noluit debitum audiuit. serue nequā ⁊c̄. traditus in carcerē donec redderet vniuersum debitum. Sic inquit pater meus faciet vobis si nō remiseritis. Hinc dicit magister sententiarū. li. iiij. dis. xxij. ꝙ qui diuini beneficij oblitus suas vult vindicare iniurias nō solum de futuris peccatis veniam nō meret̄ sed etiā preterita q̄ sibi dimissa credebat ei ad penā replicabunt̄. Et hoc generaliter intelligi p̄t in recidiuatōne vniuscuiusq̄ peccati. qꝛ ex hoc ꝙ deū ꝑ peccatum offendit post remissionē precedentium peccatoꝝ quandam difformitatē ingratitudinis acquirit actꝰ peccati sequētis. Et ideo dicit̄ ꝯmunit̄ ꝙ redeunt q̄tū ad ingratitudinis maculā. Quia ut dicit ibidem magister sententiaꝝ. Propter ingratitudinē ita reꝰ ⁊ peccatoꝝ ꝯstituit̄ vt ante fuerat. Q.d tm̄ specialiter ī quatuoꝝ peccatis cōtingere dicūt. Unde versus. Fratres odit apostata fit spernitq̄ fateri Penituisse piget id est penitet p̄stina culpa redit. Cuius causa est. qꝛ hec quatuoꝝ nō solū sunt cōtra remittentē peccata sicut et omnia alia vicia sed etiā cōtra remedium quo peccata dimittunt̄ quoꝝ remissio attribuit̄ Primo fidei sine qua impossibile est placere deo que scꝫ peccatum agnoscit. Secūdo charitati que peccatuꝫ execratur ⁊ affectū humanū auertit. Tercio penitētie que de p̄teritis satiffacit. et ideo odiū fraternū quod opponit̄ charitati et apostasia que opponitur fidei et alia duo que opponunt̄ penitētie specialeꝫ habent rōnem ꝙ faciant redire peccata. qꝛ sunt cōtra remediū quo peccata remittebantur. Unde cōmuniter odij seminariū ꝯseruantes a deo corporali maledictōne

b

mulctantur. Hinc dicit̄ Eccle. xxvij. Laqueo peribūt qui oblectant̄ casu iustoruꝫ Dolor aūt ꝯsumet eos anteq̄ moriantur laqueo perit qui improuise perit. Sic absalon odio paterno cōmotus in eius ꝑsecutione mansit in arbore suspēsus ⁊ mortuus est. Sic pharao odio habens filios israel cū omni exercitu suo submersus est in momēto. Ac impij iudei ꝑ odiū christū occidentes a tyto et vespasiano incredibili morte mulctati sunt vt qui gladio acceperint gladio pereāt. Ex quibus omnibus liquet q̄ detestabile viciū sit odium q̄tum ad naturā. quia homicidiū iudicatur. Secundo vero quis odit nō solū hominē q̄tū ad naturā sed odit in eo diuinā gratiā cum inuidet diuine gratie crescenti in mundo quod est vicium speciale obstinatoꝝ qui gaudēt habere socios impietatis. Dolēt enī de omni religiositate qd̄ est viciū omnino diabolicū et humane generositati ꝯtrarium quo diabolus inexpiabiliter reus dinoscitur. Et huic vicio reoꝝ attribuendū specialiter illud Greg⁹. v moral. vbi dicit. Q.ꝰ q̄uis ꝑ omne viciuꝫ quod ꝑpetratur hūano cordi antiqui hostis virus infundit̄. in hac tamē nequicia tota viscera sua serpens cōcutit ⁊ imprimende malicie pestem vomit. Hac autem stimulatus achaꝫ rex iuda cum iuberetur petere signū liberatōnis a duobus regibꝰ scꝫ israel ⁊ syrie qui venerūt ad deuastandam terrā iuda. ille bonitatē diuinā ꝑuipendens cum esset ydolatra pessimus signum petere noluit. Timuit enī ꝙ in optato signo deus glorificaretur ⁊ sic aplis ydola despicerētur eligens cum ꝑiculo regni sui refutare signū ne diuina religio resumeret augmentū. Sic hodie multoꝝ ꝑuersitas augmento ⁊ religiositatis inuidet. eam plerūq̄ cum vicijs irrisionibus et ꝑsecutionibus molestādo ꝙ peccatum est deo tāto excecrabilius quā scꝫ obiectū in quod peccatur est excellentius. et omni gratiarum actione dignius quod est ipsa gratia diuina. Cuiꝰ magnitudo satis ostēditur in vindicta puerorum. iiij. Reg̃. ij. Cum eniꝫ ascenderet heliseus vt iret per

viam in bethel pueri parui egrediebant̃ qui vt dicit Lyra ad hoc edocti fuerant̃ incitati a suis parẽtib⁹ ydolatris vt subsannarẽt ꝓpheras dñi quia cultores dei et diuinã religionẽ odio habuerũt ⁊ dixerunt ad heliseum. Ascende calue ascende calue. Erat enĩ caluus capite Considerãs igit̃ radicẽ huius illusionis maledixit pueris vt et parẽtes eoꝝ in ipis punirentur et vt parentũ malicĩã de cetero nõ imitarentur. venerũ tcꝫ duo vrsi et laceraverũt ex eis .xlij. pueros ꝓpter ꝓphete illusionẽ vindicandũ. Q⁹ si talis pena paruulis irridentibus qui necdũ rõis erant capaces facta est qualis putas senibus illudentibus inuidentibus ⁊ ꝓsequẽtibus reseruatur. Nimirũ cum socĩs demonũ cõuincuntur. Dolent enĩ velut de ꝓpio damno cũ diabolus quempiã attulit et de recuperatõne gaudent. Secundũ aũt odiũ est in ipm deum. de quo dñs. Nũc autẽ viderunt et oderunt me et patrẽ meũ. Cui dauid respondit. Nõne qui oderunt te dñe oderã et sup inimi. tuos tabesc. Et iterũ. Superbia eoꝝ qui oderũt te ascendit semp. Super quo queri ꝑt Vtrũ deus odio haberi potest. Videt enĩ hoc esse cõtra naturaꝫ summi boni. quia dicit dionisius ca. iiij. ō diuinis noĩbus. q⁹ omnibus amabile ⁊ diligibile est primũ bonum et pulcrũ. sed deus est ipa bonitas ⁊ pulcritudo. Ad qd̃ respõdꝫ doctor sanct⁹ scdã scde. q. xxxiij q⁹ odium est quidã motus appetitiue potentie que nõ moueꝫ nisi ab aliquo apprehenso. Deus igitur ab homine dupliciter ꝑt apprehẽdi. Vno mõ ſm seipm puta cũ per essentiã videꝫ ꝑ quã est ipa bonitas. quã visam nullus odio habere ꝑt quia de rõne boni est vt ametur. et impossibile est q⁹ quis deum ꝑ essentiã vidẽs odio habeat. Et ideo in beatis firma eritꝫ taꝫ affectuosa charitas q⁹ quilibet diliget singulos ⁊ alios sicut semetipm et pl⁹ diliget ō um cꝫ se et alios omnes. plus tñ diligetur a deo cꝫ diliget. Alio mõ videri ꝑt deus ꝑ effectus suos cũ scꝫ inuisibilia dei ꝑ ea q̃ facta sunt intellecta ꝓspiciunt. Sunt igit̃ effectus aliqui diuini qui nullo mõ possũt esse cõtrarij humane voluntati. quia esse viuere intelligere est omnibus appetibile et amabile q̃ sunt quidã effectus dei. Secundũ ergo qd̃ apprehendit vt horuꝫ datoꝝ effectuũ odio haberi nõ potest cũ oĩa inquantũ sunt tendũt in dei simlitudinẽ que est ipm esse. Sicut etiã quidã effect⁹ dei qui repugnãt inordinate voluntati sicut inflictio penarũ et inhibitio peccatorum ꝑ legẽ diuinã que repugnat volũtati ꝑ peccatũ depranate. et ꝑ cõsideratioꝫ taliũ effectuũ ab aliquibus deus odio haberi potest inquantũ apprehendit vt peccatorum ꝓhibitor et penaꝝ inflictor. Nõ tamẽ quicunq; odit penas odit deum auctorẽ penarum. nã multi penas odiunt q̃ tamẽ patienter eas ferunt ex reuerentia diuine iustitie Dicit aũ Aug⁹. x. cõfessio. Q⁹ mala penalia deus tollerare iubet nõ amare. Sed ꝓrumpere in odium dei punientis hoc est odiũ habere ipam dei iusticiam. Ex quo vt frequenter sequit̃ blasphemia quã horribiliter vindicatã in puero quinq; annoꝝ scribit Greg⁹. in dialogo.

Deniq; queri potest. Vtrum odiuꝫ sit maximũ et grauissimum peccatorũ sicut ipa charitas est maxima virtutum. Cum enim grauitas delicti cõsistit in elongatõne a deo. videtur q⁹ infidelitas sit maxim peccatum Ad quod respondet doctor ibidem Q⁹ ratio culpe consistit in auersione voluntaria a deo. Cum igitur volũtas sicut per se inheret ei quod amat. ita scdm se refugit illud quod odit. Ideo quando quis odit deum. voluntas eius ſm se ab eo auertitur. In alijs autẽ peccatis puta cuꝫ quis fornicatur nõ auertitur a deo scdm se sed ſm aliud inquantũ scꝫ appetit inordinatã delectationẽ que habet annexam auersionem a deo. Cum igitur id qd̃ ꝑ se ẽ potius est eo qd̃ est scdm aliud. ideo odium dei est grauissimũ. Quod etiã cõfirmatur ex eo. quia optimum exponitur pessimo. vt dicitur. viij. ethic. sed odium dei opponitur dilectõni dei. in qua consistit optimũ hominis. ergo odium dei est

38

pessimus peccatum hominis. Hinc dicit Greg⁹. xxiij. moral. Sicut nonnūq̄ grauius est peccatū diligere q̄ ꝓpetrare ita nequius est odisse, nequiciā q̄ non fecisse. vnde et infidelitas rōnem culpe nō habz nisi inquantū est voluntaria. et ideo tāto grauior est quanto magis voluntaria est. Q. enī sit voluntaria, puenit ex hoc q̄ aliquis odio habet veritatē q̄ ꝓponit. Ex quo patz q̄ rō peccati infidelitatis sit ex odio dei. circa cui⁹ veritatē est fides. Sicut igit causa potior est effectu sic odium dei magis peccatū est q̄ infidelitas. Q. si obq̄it peccatū in spiritū sanctū est grauissimū vtpote qz est irremissibile. vt dicitur Math. xij. sicut postea videbit. sed odiū dei nō cōputat inter peccata in spiritu sanctū. Breuiter rñdet ibidē doctor sanctus q̄ sicut dicit Greg⁹. xxv. moral. Aliud est nō bona facere. aliud vero odisse bonoz datorē. Sicut aliud est ex ꝑcipitatōne. aliud ex deliberatōne peccare. Ex quo datur intelligi q̄ odire deum oīm bonorū datorē sit ex deliberatōne peccare. qđ est peccatū in spiritū sanctū. qđ peccatum in spiritū sanctū noīat aliqđ speciale gen⁹ peccati. ideo tñ nō ꝓputat inter species peccati in spiritū sanctū. qz generaliter inuenit in omni specie peccati in spiritum sanctū. Est enī velut letale virus viciorū illorū q̄ etiā plerunq̄ diffunditur p verba blasphemie. sicut legit. Leuit. xiiij q̄ filius mulieris israelitidis quē pepat deviro egiptio a moyse ꝓpter iniuriā ꝓximi interfecto. egressus inter filios israel iurgatus est in castris cum viro israelita et effundēs diuinū ꝓtemptū in corde latētem. scōm hebre. explanauit nomē dñi tetragramaton ī publico qđ illicitū erat nominare nisi in benedictōnibus sacerdotū q̄ maledixit nomē illud. Sicut adhuc multi diabolico spiritu inuidie vel ire aut odij incitati. Quo facto miserūt eum in carcerem donec scirent qua pena puniend⁹ essz que necdū fuerat a dño determinata. Et ait dñs. Educ blasphemū et lapidet eum oīs ꝑ⁹. Et ad filios israel loq̄ris. Qui blasphemauerit nomē dñi morte moriat. lapidibus obruet euz oīs populus siue seruus sit siue ꝑegrinus.

Sermo xl. de multiplici detractione ac eius detestatione.

Non maledices surdo nec coz̄ ceco pones offendiculum sed timebis dñm deū tuū. Leuitī. xix. Hec ad literaz posita sunt inter mādata diuine legis vtpote ꝓtraria fraterne caritati. ꝑcepta negatiua q̄ obligāt ad semp. Nimirū cum hoc ꝓpetrare viciū execrabile iudicat ex eo q̄ surd⁹ ad obiecta rñdet ñ queat. Nec⁹ offendiculū vitare nō valeat. Sicut crudelius iudicat sentiaz ostēdere in coꝛpe moꝛtuo vel languēti q̄ sano ac se defendere valenti. Scōm glosam aūt iuxta nostrū ꝓpositū. Surdo maledicit qui absenti et nō audiēti detrahit cū absens minus surdo ꝑ audire. An nō execranda maledictio fame alteri⁹ derogatio. Et offendiculū ponit coraz ceco qui detrahentē auscultat. Detrahens enī cecus est nesciēs cernere q̄ sunt ad ꝓfectū eius vel enī ignorat facti certitudinē aut faciētis intentionē vel faciēdi causam. nichilominus tñ temerarie iudicās ad ꝑtem siniſtram interꝑtari ꝓsumit cū tñ iubemur incerta semp ī melius interꝑtari. Cecus est inq̄ nō ꝓuidens ex hoc maximā animarū iacturā cum vnica detractione tres simul perimit. scz detrahentē audientem et cui detrahit. imo plerūq̄ mille milia simul ꝓimit. Et causam ostēdit Eccle. xix. dicēs. Sicut sagitta infixa femori canis. sic verbū in corde stulti. Non enī canis quiescit donec sagittā amouerit. nec stultus tacebit donec verbū maluz qđ de ꝓximo audiuit alijs retulerit. Et hec ē altera filia pessime matris inuidie quā caa uere iubet dñs in verbis ꝓpositis. Non maledices ꝛc. Iuxta ꝓpositum beati bern̄. O homo noli esse aliene vite aut temerarius iudex aut curiosus explorator. Dicit eī doctor sanct⁹ scōa scē. q. lxxij. Q. ō tractor ē denigrator fame alie ne ꝓ occulta verba q̄ q̄ctū in ipo est facit habere mala opinionē de eo ꝓ quē loquit. Dicuntur

aũt occulta nõ simpliciter sed ꝓpp̃ationẽ ad eũ de quo locunt̃ qz eo absente ꝛ igno-
r ãte dicunt̃. Et trahit originẽ ex inuidia q̃ ꝓpriã gloriã zelãs nitit̃ qualitercũq; mi
nuere gloriã vel gratiã primi. De q̃ vicõ dicit glo. sup illud Ro. j. Detractores deo odibiles. qõ ideo addit̃ ne leue puteṫ ꝓpt̃ hoc qõ ꝓsistit in verbis. Cũ igit̃ pcãm ver borũ maxie fm intentionẽ indicãde sunt. Notandũ est q; detractio qñq; fieri ꝑt sine peccato. qñq; cũ veniali. qñq; vero cũ mortali. Sine peccato aũt fieri ꝑt sex modis obseruatz debitis circumstãtijs. Primo ꝓpter eius correctionez de q̃ loquit̃ vtpote cũ aliqs mala de ꝓximo bis q̃ tenent̃ eum corrigere ꝛ emẽdare dicit. Sicut pri matri magistro dño et ad hoc teneṫ. alias ei incurreret pctm̃ alienũ. Quicũq; enim ductus humano fauore aut ꝑcio nõ. tacz pec catũ ab alio ꝓpetrandũ vel nõ manifestat ꝓpetratũ. cũ tñ ꝑ reuelationẽ verisimr spe rat emendationẽ. pctm̃ alienũ incurrit vt videbit̃ infra. Secũdo ꝓpter bonũ publi ce iustic̃. ꝓpt̃ qõ ꝑt q̃s aliũ accusare co-
rã iudice. imo plerũq; teneṫ. Dic ei Aug⁹ q; q̃ veritatẽ occultat ꝛ q̃ ꝓdit mendaciũ vterq; reꝰ est. ille qz ꝓdesse nõ vult. ille qz nocere desiderat. Ad cuius euidentiã dicit sanctus tho. fa fe. q. lxx. q; ea q̃ etiã ꝓmit-
tunt̃ sub secreto si ptinẽt ad corruptionẽ multitudis spũalẽ vel corpalẽ aut ḡue da mnũ alicuius in rebus fama vel morte scãda lo nc̃. hec statim ꝓpallare teneṫ testifican do vel denunciãdo. Quia ꝫ hoc debitũ fi delitatis aut fidei qõ alteri exhibere tene tur. secreti ꝓmissũ obligare nõ ꝑt. Jn cuius argumentũ ꝓcepit dñs Deut. xxj. Si ge-
nuerit hõ filiũ ꝓtumacẽ ꝛ ꝓteruũ q̃ nõ au-
dierit ꝓrem̃ impiũ. ꝛ coercitus obedire no luerit ducẽt eũ ad seniores ꝛ accusabunt morteq; morient̃. vt ptz ibidẽ. Tercio ꝓpt̃ instructionẽ audiẽtiũ ut caueãt sibi a face re. Qõ sane intelligendũ ẽ õ malis iã ma nifestis ꝛ correctis õina seueritate ꝑ hũa-
na eq̃tate ꝓ q̃ correctõe audiẽs tñore ꝓcu-
cian̄. Quarto ꝓpter audientiũ cautelã ne ꝓtagiõez ꝓuersatõe mutua õcipiant̃ eoꝝ maliciã ignorãtes. Quito ad correctiõz absentiũ cũ scz alicui amico fideli q̃ absen tis zelat honorẽ ꝛ ꝓfectũ reuelant̃ defectꝰ vt ei vlteriꝰ ꝓferat ad correctiõz. Sexto ꝓ pter ꝓpassionẽ absentiũ alteri impmendã vt ꝓuocet̃ ad orandũ ꝓ taliũ ꝓuersione et emẽdatõe. Vt aũt ī ß nõ decipiat̃ ille q̃ sic mala loq̃t̃ õ absentib⁹ videat si ī se ha beat cũ caritate quã ꝑ ꝫ mẽ hz ad filiũ ꝫ filiã. Et ad hec ꝓgnoscẽdũ pẽsat si ex cor diali ꝓpassiõe corꝝ suũ ad ß moueat ita q; cũ dolore cordis loq̃t̃. Nã cũ mẽ filij ꝫ fi-
lie õfectꝰ medico dz ꝓponere p̃ dolore cor dis nescit ꝙba pfectẽ exp̃mere ꝛ si possz v-
noꝙbo medico satisfacere nollet vtiq; plu ra supaddere. Sc̃o vero detractio fieri ꝑt cũ pctõ mortali. Nã cũ peccata ꝙboꝝ sũt potissime ex intẽtõe dicẽtis iudicãda et detractõ fm suã rõez ordinat̃ ad deni-
grandã famã alicuius. ille ꝓpe detrahit q̃ ad hoc de aliq̃ obloq̃t̃ eo absente. vt eius fa mã denigret cui⁹ peccatũ valde graue est Quia inter res tpales videt̃ fama ꝓcio si or ꝓ cui⁹ defectũ q̃s impedit̃ a mltis bene agẽdis. Et iõ ꝓse loquẽdo ẽ mortale pec catũ. Qõ fieri ꝑt sex modis. Prio cũ q̃s peccatũ fratris occultũ indebito mõ vel indebita intentõe reuelat. Sicut q̃daz re uelãt illis q̃bus nulla rõnabili cã cogitur reuelare. vel si reuelat eo mõ q̃ debz non tñ ea intentõne qua debet. Sicut nõnulli simulata cõscientia vel amoze ꝓtensis ge mitibus velut cõpassione vel dolore cõ-
stricti dicunt se mala fratris reuelare vt corrigat̃ et instruatur cũ tamẽ nullo isto-
rum sed sua malicia moueant̃. Sc̃o cũ q̃s peccatũ iã reuelatũ verbis malignis ag-
grauatur. sicut habet̃. iij. Re. xiij. q; cum absalon interemisset in ꝙiuio fratrẽ suũ amon statim ꝓuenit fama ad dauid q; occi-
disset absalõ oẽs filios regis nec vn⁹ q̃dez remãsit Tercio vero cũ q̃s alteri pctm̃ fal se impoit ex malicia ꝓpa ꝫ suspitõe teme-
raria qõ execrabile ẽ corã deo Sic ãcilla pessima õtraxit ꝛ ipperauit sare q; essz in terfectrix virorꝝ suorꝝ. ut õr Thob. iij. Et ß impositõ falsa fieri solz ad augẽdã ꝓpã gkiam ꝫ velãdã ꝓpã maliciã. sic dña ipu-
dica cui fuiebat ioseph ipm falsc ẽmiata

est apud virum suū. Gen. xxxviij. Et iniq̄ iudices Susannā innocentē. Daniel. xiij. Quarto vero cum id quod bonū est dicit intentione mala factum q̄ omni neq̄cia nequius est. Isa. v. Ve q̄ dicitis bonum malū et malū bonū. Sic principes filiorū amon nūciis ad dauid missis ad ysolandū regem. De morte patris detraxerūt pervertētes ei⁹ intentionē. fuerūtq̄ causa multorū malorū et bellorū. vt habet pleni⁹. ij. Re. x. sic scrutātes maliciose opera aliorū oīa prauo q̄runt iudicio. Si ieiunas te dicunt ypocritā. si comedis voratorē. si quiescis pigrū. si ambulas inquietū. si races stultū. si loq̄ris p̄sumptuosum vel garrulū. si tua erogas. vane glorie cupidū. si nō erogas auarū. Sic ieiunāte Johāne baptista dicebāt. demoniū habet. Jesu vero comedente dicebāt. ecce homo vorator et potator vini. Quinto aūt bonus alterius tacita cognitū diminuēdo. Sicut dicente dño ad sathan. Nunq̄d cōsiderasti seruū meum Job q̄ nō sit ei similis ī terra? Diabol⁹ rndit primo. Nunq̄d frustra Job timet deū? &c. Secundo vero. Pellē p̄ pelle et omnia que habet homo dabit p̄ anima sua. Et sic neutrū ascripsit diuine charitati que gratū reddit operatū. Similiter et mala soror moysi audita ei⁹ separatōne a thoro cōiugali indignabūda respondit detractorie dicēs. Nū p̄ soluz moysen locutus est dñs? Nōne et nobis si militer locutus est? vt patet infra. Sexto deniq̄ bonū alterius sibi cognitū reticēdo q̄n dicit debet et hoc p̄pter affectū aliquē vicioſum. Hec aūt omnia si fiūt cum intentione deliberata denigrādi famā alterius. vt ipe glorioſior appareat et alter vilior. nō sunt solū mortalia sed etiā deo execrabilia. quia detractores deo odibiles sicut claret in vindicta horribiliſſima detractoribus a deo inflicta q̄ nusq̄ simi lis vindicta repitur. vt patz infra de chore dathan et abyron. Tercio fit detractio cum veniali peccato nō ex malignitate sed ex quadā leuitate et p̄pter aliquod nō necessariū nisi forte verbū sit taz grave qđ notabiliter famā alicuius ledat p̄sertim in his que p̄tinēt ad honestatē vite. q̄ ex hoc ipo genere verboz habet rōnem peccati mortalis. malevero loqui ex quadā depravata cōsuetudine ad satisfaciendū p̄prie loquacitati et libidini loquēdi vt tempus q̄ talia trāseat vix aut nūq̄ a peccato excusatur et sepe trāsit in mortale. Deniq̄ peccatū detractōnis tāto grauius est furto vel rapina q̄nto fama p̄ciosior rebus exterioribus. Dura est ista sententia sed verissima et cum ira sit tñ vt dicit Jeronimus. Tantū hui⁹ mali libido mētes hominū invasit q̄ q̄ vix ab alijs peccatis recesserunt in istud quasi in vltimū laqueū diaboli incidūt. q̄ pene ab oībus libenter audit. Hec ille. Dic merito querendū est de audientib⁹ detractorē Utrū scz tm̄ peccant q̄tū detractor p̄sertim cū dicit Bern. Detrahere aut detrahentē audire. quid horz damnabili⁹ nō facile dixerim. Ad qđ respōdet sanct⁹ tho. scđa scđe. q. lxxiij. Q. si q̄s audiat detractōnes. et p̄ferentē inducit ad detrahendū vel saltē ei placet detractio p̄pter odium eius cui detrahit. nō minus peccat q̄ detrahens et q̄nq̄ magis. Si vero audit absolute absq̄ resistentia. videtur detractori cōsentire et sic peccati p̄ceps efficit. Si vero ei peccatū nō placet sed ex timore negligētia vel verecūdia quadā omittit detrahentē repellere et ostendere q̄ ei detractio displiceat et tunc quidē peccat sed multo minus q̄ detrahēs et plerunq̄ venialiter. p̄t tñ ee mortale. cū aūt alicui ex officio vel cura incūbit detrahentē corrigere. vel p̄pter aliqđ piculū inde sequēs vel p̄pter radicē qua timor humanus aliunde esse potest mortale peccatū. vt patz infra. Non tamē debet semp quis resistere detractori arguendo eum de falsitate maxime si sciat verum esse quod dicit sed debet eum verbis redarguere de ꝟ q̄ peccat detrahendo fratri vel saltem ostendere signo aliquo q̄ ei detractio displiceat scz per tristiciam faciei. Quia dicit Pro verbio. xxv. Ventus aquilo dissipat pluuias et facies tristis linguā detrahentē. Deniq̄ detractor quō restituere tenet

alteri famā suaz ostendit ibidē. q. lxxij. dicens. Q⁹ quis p̄t alteri famā auferre tripliciter. Uno modo verꝫ dicēdo ⁊ iuste accusando. puta cum prodit crimē alterius ordine debito seruato. et tunc nō tenetur ad fame restitutionē. Alio mō falsum dicendo et iniuste et tūc tenetur omnino famam restituere cōfitendo se falsuz dixisse et iniuste. Tercio modo verū dicēdo sed iniuste ⁊ ordine indebito. et tunc tenetur ad restitutionē quantū pōt sine mēdacio puta vt dicat se male dixisse vel ꝙ iniuste eum diffamauit. vel si nō potest restituere famā: debet illi alio modo recōpensare sicut ⁊ in alijs iniurijs. ꝓbant̄ hec in decretis. v. q. j. c. quidem. et. xiiij. q. vj. Si res. Hoc aūt viciū comitat̄ plerūqꝫ velut comes indiuiduus susurriū Nimirū cum cōueniant in materia ⁊ etiā in forma. id est modo loquendi. quia vterqꝫ malū occulte loquitur de ꝓximo. et ideo sepius vnuz ꝑ alio ponit̄. Differūt tn̄ in fine quia detractor intendēs denigrare famaz ꝓximi ea ꝓfert ex quibus maxime p̄t diffamari. sed susurro intendēs amiciciā separare profert ea que possunt cōtra ꝓximum audientē cōmouere. Eccle. xxviij. Vir peccator turbabit amicos ⁊ in medio pacē habentium immittit inimiciciā. Q. d viciū alio nomine dicit̄ bilinguis. qꝛ cū sit amicicia inter duos susurro nitit̄ hanc amiciciā ex vtraqꝫ ꝑte rumpe. et sic velut duab⁹ linguis vtitur ad duos. dicens vnicuiqꝫ malum de altero. Ideo subdit ibidē. Eccle. Susurro et bilinguis maledictus. multos enī turbauit pacē habētes ⁊ dispersit illos de gente ad gentē. Ciuitates muratas destruxit et domos magnatorū effodit ⁊c. Sequitur. qui respicit illū non habebit requiē nec habebat amictum in quo requiescat. Beat⁹ qui tectus est a lingua neqꝫ. Nimirū cū dicit sanctus Tho. scda scde. q. lxxiiij. ꝙ susurratio peior est qꝫ detractio. qꝛ prima nitit̄ auferre amiciciam que melior est fama que tollit̄ ꝑ detractōnem. Et etiā melior est qꝫ honor q̄ tollit̄ ꝑ cōtumeliā sicut amari melius est qꝫ honorari. scdm ꝑhm. viij. ethicoꝝ. Hinc dicit̄ Eccle. vj. Amico fideli nulla est cōparatō et nō est digna ponderatio auri et argēti cōtra bonitatē fidei illius. Amicus enim fidelis medicamentū vite ⁊ mortalitatis et qui metuūt dn̄m inueniūt illū. Et ideo ꝑ cōsequēs pessimū est inter amicos seminare discordiā. Prouer. vj. Tu igit̄ prudens auditor si bilinguē effugere desideras audi ꝯsiliū sapiētis. Eccle. xxviij. Lingua testificās adducet mortē si sufflauerꝫ quasi ignis exardebit. et si expueris sup illam extinguetur vtraqꝫ ex ore proficiscuntur.

Sermo. xli. de accidia et eius effectu

Vade ad formicā o piger et cōsidera vias eius et disce sapientiā. Prouer. vj. Ad cōfusionē hoīs pigri qui lapidand⁹ est lapide luteo et stercoribus boū remittit eū sapiens ad animal exiguū vt ab eo discat sapientiā ⁊ pudore ꝑfundat̄. Nā primo debet ꝯsiderare vias eius. nō dicit viā in q̄ notat̄ ei⁹ vari⁹ discursus ꝑ cibo querēdo donec inueniat ī estate vt ī hyeme habeat vn̄ viuat. Ad eoꝝ ꝯfusionē inexplicabili d̄siderio fatigati ꝑ cibo corꝑali sel̄ī septimana grauant̄ ad sermonē veīre vt ibi cibū colligāt. qꝛ nō ī solo pane viuit hō. nā moyses vltra ꝯditionē cibi corꝑalis ex cōsortio ⁊ frequētia diuinoꝝ eloq̄oꝝ. Ieiunauit vice scda. xl. dieb⁹ ⁊. xl. noctib⁹. Secūdo ꝯsideret ꝙ formice ī oꝑe ducē nō habeāt hoīez. cui⁹ exēplo mouent̄ ad laborādū qꝛ exēpla magꝫ ꝓuocāt qꝫ verba. nec etiā p̄ceptorē vel instructorē hn̄t cuius instructōne doceant̄ ad illā sollicitudinē sibi exhibendā Nā quidē p̄ncipē l̄ supiorē hn̄t a q̄ eoꝝ negligētia pūiat̄. cū tn̄ hō habeat xp̄m exēplo suo ꝯmonētē ⁊ dicentez. Exempluz dedi vobis vt quēadmodum ego feci ita et vos faciatis. habet secūdo christum docentem et instruentez in suis euangelijs. quia cepit Iesus primo facere. secundo docere non solū legis mandatū sed ec̄ euāgelij ꝑfectionē vt diceret. nisi habū dauerit iusticia vr̄a pl⁹ qꝫ scribaꝝ

et phariseoꝝ nõ intrabitis in regnũ celo-
rum. Habet tercio christũ principẽ ⁊ iudi
cem inflexibilẽ a quo eius negligẽtia rigi
de punietur. qꝛ pater nõ iudicat quemq̃
sed oẽ iudiciũ dedit illo dicente Data est
mihi potestas in celo et in terra. Ter-
cio cõsideret ꝙ formice eligũt grana pu-
ra ⁊ optima tritici ordeũ refutãtes in ci-
bum suũ qđ in ꝑte decorticãt ne crescant
ad eoꝝ ꝯfusionẽ. Q. m̃ iuxta verbũ apl̃i.
A veritate quidẽ auertũt auditũ. ad fabu
las aũt ꝯuertunt̃. venant̃ fabulas. frequẽ
tant scurrilia ⁊ detractoria vt tp̃s dedu-
cant. Vade igit̃ ad formica ⁊c. Hoc vi
ciũ tm̃ deo displicet cui⁹ ꝑ opa voluntati
cõcordant angelici spũs ꝙ diceret Luc.
a xv. Gaudiũ est angelis sup̃ vno peccato-
re penitentiã agente q̃ꝫ supra nonaginta
nouẽ iustis q̃ nõ indigẽt penitentia. Q. đ
exponit Greg⁹. de iustis q̃ se gerunt desi
diose ⁊ de peccatore ad penitentiã feruẽ
te. Nimirũ cũ possibile sit peccatorẽ pri-
ma die sue ꝯuersionis tãto feruore ⁊ amo
re flagrescere ꝙ in p̃mordio ꝯuersiõis me-
rito saltẽ essentiali p̃ferat̃. xcix. iustis. vt
ptz in maria magdalena q̃ tãto estuabat
ardore charitatis vt ad pedes Jesu ꝓ-
strata mereret̃ nõ solũ culpe sed ⁊ reatus
eius plenariã remissionẽ. In cuius etiaz
argumẽtũ dixit dñs phariseis. q̃ se iustos
iactabãt sed desides nõ aduertebãt. Pu
blicani ⁊ meretrices p̃cedẽt vos in regnũ
dei. Vñ viciũ hoc detestabil diuinã bo-
nitatẽ ad vomitũ ꝓuocare solet. Sicut ait
Apoc. iij. Vtinã frigidus esses aut cali-
dus. sed qꝛ tepid⁹ es ⁊ nec calid⁹ nec fri
gid⁹ incipiã te euomere de ore meo. Q. đ
exponẽs Greg⁹ in pastorali dicit. Calid⁹
est qui bona studia et ꝯsummat. Frigidus
vero qui ꝯsummẽda nõ inchoat. Et sicut
a frigore ꝑ teporẽ transit̃ ad calorẽ ita a
calore ꝑ teporẽ redit̃ ad frigus. et sequit̃.
Sed sicut ante teporẽ frigus est in spe sic
post frigus tepor est in desperatõne. Qui
enĩ adhuc in peccatis est ꝯuersionis fidu
ciã nõ amittit. Qui vero post ꝯuersionẽ
tepuit etiã spem que eẽ potuit de peccato
re subtraxit. Notate verba. Naz hi sunt
qui vitam ꝓpriã negligẽtes alienã teme-
rarie iudicant. Nõ enĩ quisq̃ putet suffi-
cere mala nõ agere nisi studeat etiã bonis
opibus habundare. Cũ de ficulnea q̃ fru
ctũ malũ nõ attulit nec bonũ ꝓtulit dñs
sententiã intulerit dicẽs. Succide illã vt
quid etiã terrã occupat. Cui ⁊ in detesta-
tionẽ maledixit eo ꝙ nõ inuenerat fruct⁹
in ea. qꝛ omnis arbor q̃ nõ facit fructũ bo
num excidet̃ ⁊ in ignẽ mittetur. et seruuz
inutilẽ ligatis manib⁹ ⁊ pedibus ꝓijci iu-
bet in tenebras exteriores. Accidia ḡ s̃m b
Damas. est quedã tristicia aggrauãs ani
mũ hoĩs vt nihil ei agere libeat ⁊ sic im-
portat accidia qđdã tediũ opand. Hmõi
ergo tristicia qñq̃ mala est s̃m se qñq̃ s̃m
suũ effectũ. s̃m se quidẽ est mala qñ est de
eo ꝙ est vere bonũ licet sit apparẽs malũ
sicut dicit sanct⁹ Tho. s̃a s̃e. q. xxxj. Sicut
tristicia q̃ fit de spũali bono sicut q̃dã po-
tentes sunt vt faciãt mala. bñ aũt facere
nescierũt. hinc in figura. Dẽm escã abho-
minata est aĩa eoꝝ celestẽ scz. et ideo ap-
propinquauerũt ad portas mortꝫ nihilo-
min⁹ tñ ꝯcupierũt carnes ⁊ pisces. Quia
nimiꝝ sic carnalibus spũalia desipiũt. ita
spũalia deserẽtes ad carnalia declĩare ne
cesse est. nã vt dic̃ phs. viij. ethi. Nullus
diu manere p̃t absq̃ delectatõe cũ tristi-
cia. Et iõ corp̃alia delectamẽta repetunt
lingentes vel in sentib⁹ ⁊ vrticis donec la
queo capiunt̃ eterne dãnatõis Et s̃m hoc
accidia est torpor mẽtis bona negligẽtis
inchoare. Q. đ fieri solet in tepidis qui ex
eo ꝙ maiora ⁊ manifesta vicia vitare vi-
deantur. fornicatõnes cõmessatõnes spe
ctacula iniusta negocia pompositates et
quasi penitẽtia nõ indigẽtes et ꝑ detesta
bilez tepeditatẽ intus a diabolo grauiter
feriunt̃ ⁊ a ꝓprijs cõcupiscentijs vt vndi
q̃ fluant impugnatõnes diuersarũ cõcupi
scentiarum et inde detratõnes temeraria
iudicia veterum delictorum reuolutõnes
Ex quibus sequitur mala secura consciẽ
tia cuius remorsuz veteri ꝯfessioni q̃si mi
nus ꝑfecte imputam⁹ qđ reuera presenti
tepiditati cõferendum est quo fit ꝙ fasti-
diens spiritualia sensualibus pascit̃ quez

diabolus sub mensa criminaliũ viciorꝝ desiderijs pascit. cum ad ipam mensam necdum attrahere preualet. Qui bene figuratus est in adonbeseth rege. Judicũ. j. Qui deuictis. lxx. regibus ex crudelitate quadã et supbia ad ostensionẽ victoriarũ quas habuerat amputatis in eis summitatibus manuũ ac pedũ reliquit in domo sua vt colligerẽt cibũ sub mensa eiꝰ. Qui tandẽ captus a iuda ⁊ ꝓuatis omnibꝰ articulis manuũ ac pedũ ait. merito hec mihi fecit dñs. Ego enim. lxx. reges in bello ceperã qui summitatibus manuũ et pedum amputatis colligebãt sub mẽsa mea ciborum reliquias. Rex iste diabolus est vsqꝫ in finem mundi regnaturus qui nunc tepidorũ manus ꝑcidit. vsus mẽbroꝝ ad oĩa salubria reddens ineptos vt colligãt cibos sub mensa eiꝰ que plena est cibis mortiferis nec satiare queunt miserũ famelicum. Esuriũt enĩ aures seculi rumores vanitates simphonias cantilenas. Gustus sapores voluptates visus curiositates. Hinc dicit̃ Prouer. xxj. Desideria occidunt pigrum. noluerunt enĩ quicqꝫ manus eius operari tota die cõcupiscit et desiderat. Ex quo sequitur ibidẽ. xxiiij. Per agrum hominis pigri trãsiui et ꝑ vineam stulti et ecce totũ repleuerãt vrtice opuerant supficiem eius spine. Glosa. quia in corde negligentiũ prurientia terrena desideria pullulant et punctõnes viciorum In desiderijs est enĩ oĩs ociosus. in fine vero dierũ abscidentur diabolo summitates manuũ et pedũ. qꝛ de cetero impotẽs erit ad temptandũ bonos ⁊ puniendũ malos. quia tunc punientur sola diuina iusticia. Secundo tristicia mala est scdꝫ suum effectũ. Nã tristicia q̃ est de vero malo est mala ꝟm suũ effectũ si sic aggrauat hominẽ vt eum totaliter a bono retrahat Hinc enĩ apl̃s. ij. Corinth̃. ij. Nõ vult vt penitẽs maiori tristicia de peccato absorbeat̃. Ex quibus liquet ꝙ tristicia de peccatis q̃ ꝓfectũ impedit bonoꝝ operum et affectum a deo elongat. efficiẽs penitentes quasi vulneratos dormiẽtes in sepulcris pusillanimitatis et desperatõnis. salubri cautela declinanda est ne ex assumpta medela debitor fiat cuꝫ chayn dicẽte Maior est iniquitas mea q̃ꝫ vt veniã merear. nõ tamẽ semꝑ talis accidia est mortale peccatũ. Non sunt enĩ mortalia ꝑctã nisi qñ suam perfectionem cõsumunt cum cõsumatio est in cõsensu rõnis. Et ideo si sit inchoatio peccati in sola sensualitate ⁊ non ꝑueniant ad cõsensum rõnis tunc ꝓpter imperfectionẽ actus est veniale peccatum. Si vero pertingit ad rationẽ que cõsentit in horrorem et detestationẽ diuini boni carne ꝯtra spiritum reluctante et preualente est peccatum mortale. Cũ igitur ꝟm pilosophum. viij. ethicorũ. nullus diu absqꝫ electa rõne manere potest cum tristicia necesse est ꝙ ex tristicia que ducit in accidiam aliquod duplex oriatur.

Primum est ꝙ homo recedat a cõtristantibus. Secundũ est ꝙ ad alia se trãsferat in quibus delectetur. Et scdm hec duo ponit Greg⁹. sex filias accidie. iij. moralium. quarum quinqꝫ auertunt hominẽ a bono incõmutabili. sexta ꝟo conuertit eũ ad bonũ cõmutabile. Nã in fuga tristicie que detestabile opat̃ accidiã. talis ꝓcessus attendit̃. Q. ꝓmo fugit ꝯtristãtia Spũalia aũt bona de quibꝰ tristat̃ accidia. sunt et finis et ea que sunt ad finem. Fuga igit̃ finis fit ꝑ desperationẽ q̃ fugit deũ. peccatoribꝰ enĩ se obijcit tanqꝫ speculum seuere iusticie et discrete retributõis Cũ ergo desperat a peccato posse resistere vel ex pusillanimitate cõtemnit attemptare. licet habet vniuersalez existimatõnem verã de remissione peccatoꝝ. desperat tñ de misericordia diuina ꝓpter ꝑticularem eius indispositionẽ in qua nõ sit ei sperandũ d̃ venia. ⁊ sic refugit diuinã memoriã ⁊ recõsiliationẽ cũ his q̃ dixerunt. desperauimus. post ꝯcupiscentias nr̃as ibimꝰ. Nimirũ cũ eiꝰ mẽoria semꝑ ingerit ꝯsciẽtie remorsuꝫ ⁊ seueritatis iudicium. Fuga vero eoꝝ q̃ sunt ad finẽ tanqꝫ ad ardua q̃ subsunt ꝯsilijs fit per pusillanimitatem. De qua dicit doctor sanctꝰ scda scde q. cxxxiij. ꝙ sicut per presumptionẽ quis nitit̃ ad maiora q̃ꝫ possit. et sic excedit ꝓ

portionem sue potentie. Sic pusilanimis deficit a ꝓportone sue potētie dū recusat ad id tendere qd est sue potētie ꝯmensuratum. Et ideo peccatū est sicut p̄sumptō qꝛ est ꝯtra naturalē ordinē quo vnaqueq; res naturaliter inclinat̄ ad exequendam actionē sue potētie ꝯmensurari. Hinc est ꝙ seruus qui acceptaꝫ pecuniā dñi sui fodens in terra nec ponēs ad vsurā ꝓpter quendā pusillanimitatis timorē punitur a dño. Math. xxj. Quantū vero ad ea q̄ ꝑtinent ad ꝯmunem iusticiā fit fuga ꝑ torporē circa p̄cepta quā vix aduertit de p̄ceptoꝝ obseruantia. Secūdo vero impugnat ea que tristiciā ingerunt. que scꝫ impugnatio quādoq; est cōtra hoīes qui ad bona spiritualia ꝓuocāt et inducūt. arguunt obsecrāt increpant. Sicut q̄ dicunt. predicate nobis placentia videte nobis errores. odio habent corripientē in porta et ꝑfecte loquentez abhominati sunt. Sic achab delectat⁹ in ꝓphetis baal falsa. sed placentia ꝓphetantibus ꝓuocatus vt cōsuleret ⁊ ꝓphetā dñi rñdit Ego odi eum qꝛ nō ꝓphetat mihi bonum sed semꝑ id qd est malū. Similiter et manasses rex filius ezechie. Et sic ponitur rancor accidie filia qui importat quandā indignatōnem cōtra ꝓximū instruentē. Quandoq; vero talis impugnatio se extendit ad bona spūalia in quorū detestationē aliquis adducitur. eius veritatē et virtutē impugnans verbis et derogās affirmās humilitatē esse ypocrisim grauitatē tristiciam ⁊c̄. Et hoc ꝓprie est malicia qua sub velamine excusatōnis virtutes obnubilat et impugnat Quantū deniq; ad scd̄m p̄ncipale scꝫ ad cōuersionem ad bonū mutabile inquantū ꝓpter tristiciā quis a spiritualibus se transfert ad exteriora delectabilia. ponitur accidie filia mentis euagatio circa illicita. Que fert̄ ad diuersa cōcupiscibilia cupiditatis et voluptatis in quibus suꝑuacue ꝯpeditus fere oīa bona amittit. nature gratie glorie. Dicēte dño Luce. xix. de seruo pigro. Auferte ab eo mnam. quia omni habenti (scꝫ voluntatē feruidā bene operandi) dabit̄ ab eo aūt q̄ nō hꝫ scꝫ illā ⁊ qd hꝫ d̄ gr̄a auferat̄ ab eo ⁊ sic priuat̄ toto fructu presentis vite. De q̄ Bern̄. q̄ꝫ mitius me p̄uares amara mors vite vsu q̄ꝫ fructu Nā vita sine fructu grauior mors. quia duplex malū parat̄ ligno infructuoso securis scꝫ et ignis. Deniq; si nos damnificaret accidia detestabilis in amissione tp̄is inexpressibilis esset illa iactura. licet multi damnū illud nō ponderant. Ponderabit tñ qui tp̄s expensum ad ictū oculi requiret in iudicio. Hinc ait Bern̄. Nō parum estimes tēpus quod in factis vel dictis expendit̄ ociosis. volat verbum irreuocabile. volat tp̄s irremediabile. nec aduertit insipiēs quid amittat Sed q̄ꝫ vile modo reputat̄. taꝫ preciosuꝫ esset postmodū impijs si reuocatio ei⁹ essꝫ possibilis. Q⁹ ꝓ vna horula ad agendaꝫ penitentiā daret tantā massaꝫ au[illegible] ꝙ totius terre magnitudini coequet̄.

Sermo xlij. de peccatis alienis

Videte quomodo caute ambuletꝭ. ad Ephe. v. Querit doctor sanctus sup. ij. sen. dis. xxiiij. Vtruꝫ peccatū veniale possit fieri mortale presertim cum dicit Aug⁹ de venialibus loquens. Ista leuia noli negligere si cōtemnis. quādo ponderas expauesce. quādo numeras multa leuia faciūt vnum grande. multe gutte flumen implēt multa grana faciunt massaꝫ. Ad quod respondet ibidem ꝙ peccatum veniale fieri mortale potest intelligi tripliciter. Prīo ꝙ idem actus numero qui primo fuit veniale postmodū fiat mortale qd esse nō p̄t qꝛ idē act⁹ resumi nō p̄t. si tñ in illo veniali moriat̄ cū mortali. etiaꝫ ꝓ veniali ꝑpetuo cruciabit̄. vt patꝫ infra. Scd̄o mō ꝙ mlta veīalia ꝑtingāt ad q̄ꝫtitatē mortal̄ qd ꝑ se loquēdo ē īpossibile. qꝛ ī infinitum mortale distat a veīali cuꝫ mortale tollat īfinitū bonū scꝫ increatū. ꝑ veīale ꝟo tollitur q̄d creatū s. feruor caritatꝭ sꝫ ꝑ accidēs est possibile. Cū eī veīale sit dispositio ad mortale ex veniali frequētato fit q̄dā ꝓnitas ad peccandū etiā mortaliter. Nam

q̃to magis cõsuescit in op̃e tãto magis si bi placet in illo. Quia signũ habitus est delectatio s̃m ph̃m in .ij. ethic̃. Et ex hoc in venialibus q̃nq̃ ꝑtingũt ad cõtemptũ mortalẽ ⁊ libidinẽ. Et ex hoc sumit̃ tercius modus quo scz actus aliq̃s ex suo genere venialis aliquo modo fiat mortalis. ⁊ hoc ẽ possibile si tm̃ placeat vt in eo finis cõstituatur. Nam qꝛ finis maxĩe sit ad dilectum. oportet ꝙ illud in quo finis cõstituitur supra deum diligat̃ quod est mortale peccatũ. Cuius expressissimũ est signuz cum q̃s tm̃ alicui rei nõ ꝓhibite adheret vt etiam sentiat si esset ꝓhibitũ illud tñ se minime relicturi vt patz in quibusdã histrionibus qui vera sectantur ocia ⁊ in similibus. Videte ergo quõ caute ⁊c̃. Merito quidẽ cum cuncti gressus et op̃a cogitatõnes delectatõnes affectõnes cõsensus et minutissima tempoꝝ momẽta. Districto iudicio reseruant̃ vbi quicq̃d bonũ nõ est ꝓ malo reputabitur. Unde tremẽs p̃s. dicit. Delicta q̃s intelligit. quasi diceret nullus. hinc petit a duob⁹ absolui. Ab occultis inquit meis id est in me latentibus munda me dñe ⁊ ab alienis scz peccatis que sunt aliunde parce seruo tuo. Et quia paucoꝝ est ad moduz discernere peccata aliena. de eoꝝ districtõne nobis sermo presens incumbit. Que tangit sanct⁹ Thomas sup. iiij. dis. xv. et cõtinentur in his versibus. Iussio consilium cõsensus palpo recursus. Participãs mut⁹ nõ obstans nõ manifestans. Primũ ergo pci m̃ est iussio qd̃ est supiorũ ad subditos cuiuscunq̃ cõditionis fuerint siue ad priuataz familiã vel ad ꝯmunẽ iurisdictionẽ spũalem vel tp̃alem. In quibus quia p̃cipiẽs est principalis operans particeps est velut actu ꝓprio ꝑficiens. ⁊ si iniusticiã precipit tenetur ad restitutionẽ. Audiãt hec qui subditos cogũt ad sabbati violationẽ furtũ rapinã homicidiũ et alia quecunq̃ vicia quoꝝ se reputẽt actores p̃ncipales. Sicut claret .ij. Re. xj. In dauid qui literis dumtaxat vriam poni mãdauit ex aduerso belli vbi fortissimũ erat preliũ ⁊ derelinq̃ vt ꝑcussus interiret. qd̃ ⁊ factũ est Mira res misit dominus ad dauid Nathan ꝓphetam dicẽs. O dauid. Ecce ego vnxi te regẽ sup̃ israel ⁊ erui de manu saul dans tibi vxores dñi tui in synu tuo. dedicq̃ tibi domum israel ⁊ iuda. quia si ꝑua sunt hec. adijciã tibi multa maiora. Quare ergo cõtempsisti verbum id est p̃ceptũ dñi vt interficeres vriã gladio filioꝝ amõ et acciperes vxorem eius. Quãobrez nõ recedet gladius de domo tua vsq̃ in sempiternum. Unde in veteri lege iubet̃ ad sanctificationẽ iumentũ quiescere ne p̃cipientis maculetur affectio. Secunduz peccatũ est cõsilium in peccatum. qd̃ esse potest omniũ maliuoloꝝ qui cõsilium qd̃cunq̃ cõferunt in mortale viciũ scienter: mortaliter peccant. magis tamẽ hi obligantur qui ad iniusticiã cõsiliãt in causis iudiciarijs. in falsis testimonijs. in dolosis cõsilijs operãdi mercandi. Dicit enim doctor ibidem ꝙ si ꝓbabiliter credit efficax fuisse cõsilium suum et ꝙ alias iniusticia cõtra ꝓximum ꝯmissa non fuisset. tenetur ad restitutionẽ quasi principalis actor si ille restitutionẽ nõ fecerit. Quib⁹ ait dñs Isaie. xxx. De filij desertores. glosa. dei cõsilio et Isaie spreto vt faceretis ꝯsilium et nõ ex me sed cõtra ⁊ ordiremini telas. glosa. prauũ demonstrando cõsilium et non ꝑ spiritum meũ vt addereris peccatum super peccatũ. qꝛ ex malo cõsilio malum alienũ iungit malo ꝓprio. Tale cõsilium dedit architophel absaloni vt ꝯtra legem ingrederet̃ et fedaret cõcubinas patris sui vt ꝑ tale vituperium patri illatum crederet̃ apostolo nõ posse recõciliationẽ fieri. et sic staret firmit̃ cuz absalone. Hinc s̃m eius ꝯsiliũ nutu dei reprobatũ est ⁊ traditus in reprobũ sensuz seip̃m interficere ꝑmissus est. Silr ⁊ iudas vt ex eis pateat impietas mali cõsilij. Terciũ peccatũ est ꝯsensus quocunq̃ respectu fiat vel ob amorẽ agentis aut odium patientis. aut quocunq̃ affectu inornato quis in mortale plene consentiat. mortale perpetrat. teste ap̃lo ad Ro. j.

Qui enumeratis diuersis criminalibus subiungit. q̄ q̄ talia agunt digni sunt morte nō solum qui faciūt sed et qui cōsentiunt facientibus. Vbi dicit glosa vt nullus excusetur. qz cōsentire est tacere cum ꝓ ossit redarguere. Aggrauat tñ peccatū in eis sine quoꝝ cōsensu peccata ꝑpetrari nō possunt. Sicut qui cōsentiunt iuefamilie frequētare potius spectacula ꝙ choreas q̄ ecclesias. vel cōsentiunt ad iniusticias ꝙ rapinas. et sic tenent ad restitutionē. Iuit etiā rectores cōmunitatū qui cōsentiunt legibus impijs legi diuine cōtrarijs. ꝓut infra videbit. Huius argumētum habet in achab rege. qui cōsensit impie regine in mortē naboth. ita ꝙ literas cō tinentes seriē falsē criminatōis et iniuste mortis in naboth ab ea confectas rex anulo suo cōfirmaret. Et audiuit dñm ꝑ Isaiā dicentē. Occidisti siz ꝑ ꝓsensum insup et possedisti ꝛc. vt clarius patebit alibi. Quartū peccatū est palpo. id est adulator. De quo dicit sanctus Thomas secūda secūde. q. cxv. q̄ adulatio quādoq̄ cō
c trariatur charitati. Et hoc tripliciter. Primo rōne materie puta cum laudat aliquod peccatū qđ cōtrariat dilectioni. dei cōtra cuius iusticiā loquit̄ et ꝓtra dilectionē ꝓximi quem in peccato fouet. et sic est peccatū mortale. Qz si quē adulando traxit ad iniusticiaz ꝓximi tenetur ad restitutionē. Secūdo cōtrariat charitati rōne intentionis. cum siz adulatur alicui vt ei noceat. fraudulēter corporaliter vel spiritualiter vel vt capiat in sermone. et sic est iterū mortale. De q̄ Prouer. xxvij Meliora sunt vulnera diligentis q̄ fraudulenta odientis oscula. Tercio ꝑ occasionem cuz siz laus adulatoris fit alteri occasio peccandi. tñ ꝓter adulatoris intentionē. Et in hoc oportet cōsiderare. vtrū sit occasio data vel accepta. qualis in iuria sequatur. et sm hoc ponderare vicium adulationis. Quādoq̄ vero adulatio nō cōtrariat charitati dei vel ꝓximi. cū siz quis sine ꝓiudicio alterius ꝓcedit ex sola auiditate delectandi alios vel ad demitādum malum aliquod aut aliquid cōsequē dum in necessitate alicui fuerit adulatus. nō est cōtra charitatē ꝙ est veniale. De ꝑma autē adulatione dicit glosa tuꝑ illud ps. Cōuertant̄ statiz erubescēt. qui dicūt mihi euge euge. Qz plus nocet lingua adulatoris q̄ gladius ꝓsecutoris quia illa animā iste corpus interemit. vt patz. iij. Reg. xvj. et. iij. Parali. iij. in Ioas rege iuda quē nutrierat ioiada sacerdos in timore domini post cuius mortē venerūt ꝓncipes adulatione maligna diuinos ei honores exhibentes. dixerūt enī vt dicit ra. sa. eum esse dignum honore diuino. quia sex annis in tēplo nutritus erat quod nec introire licitū erat nisi his qui habebāt loci custodiam. honorem igit̄ oblatū acceptauit et acquieuit perentibus vt templo deserto seruirent lucis et sluptilibus ꝙtēnerentq̄ ꝓphetas domī vt eiū filiū ioiade sacerdotis ad imperiū regis lapidarent. nō recordatus misericordie patris. Quaꝓpter ira dei misit ꝑ eum exercitum syrie vt cunctos ꝓncipes eius interficeret in vindictā adulatōnis. In ioas autē rege ignominiosa egerūt iudicia. plagas siz turpes ꝙ ignominiosas inferendo. et dimiserunt eum in laboribus maximis ꝙ insurgētes in eum serui sui in vltionē ioiade. filij occiderunt eum in lectulo. Quintū peccatum est recursus cum siz quis malo ꝓceptor existit aut patrocinū ꝓstat vt sic libertius exercere valeāt furta latrocinia exactōnes oppressiones aut etiā receptores adulteroꝝ fornicariorq̄ taxillatorū et similiū quos recipiūt et occultant ꝙ ꝓsentiāt in domos suas in quo grauiter ꝙ mortaliter peccant. Et tales fautores iniusticie cōtra ꝓximū tenent̄ ad restitutionem Hinc dñs mittens Jeremiam ad regem Iedechiam ꝓcepit vt nō per nuncios vt dixerat sed ꝑ seipm sm glosam. regi loquatur. vt dicat Jeremie. xxj. et. xxij. Judicate mane iudiciū et eruite vi oppressum de manu calumniantis ne forte ingrediatur vt ignis indignatio mea ꝙ succendat̄ et nō sit qui extinguat ꝓpter malicias studiorum vestroꝝ. Sed nō audiuit eum rex qua ꝓpter dedit eum dñs in captiuitatez

egi babilonis qui interfecit filios eius ⁊ nobiles in oculis sedechie. Deinde exoculatū duxit eum captiuū in babilonē. Cui⁹ etiā vicij detestatio ostēdit Judicū. xxx. In facinore ꝑpetrato cum vxore leuite quā incredibili libidine vexantes interemerunt. Cōgregatis ꝓpterea q̄dringentis milibus viroꝝ de filijs israel ad vindictā huius sceleris miserūt ꝑncipes eoꝝ ad beniamin dicētes. Cur tm̄ nephas in vobis repertū est. tradite nobis illos qui hoc nephas parati sunt vt moriant̄ et auferatur malū de israel qui noluerūt audire sed cōglobati sunt omnes in gabaa vt illis auxiliū ferrēt. Qua ꝓpter diuino iudicio interfecti sunt. xxv. milia cū mulieribus et paruulis. et euaserūt tm̄. sexingenti viri in solitudine fugientes. Sextū peccatum est participatio furti rapine vel alicuius iniuste acquisitōnis et sic ꝑticipes fiūt etiā peccati Quibus ait dn̄s ps. xlix Peccatori aūt dixit deus ip̄m scz repellendo. quare tu enarras iusticias meas cū tn̄ iniuste viuere queris. Si enī videbas furem currebas cū eo etiā eius furto ꝑticipando et cum adulteris portionē tuam ponebas. hec fecisti et tacui. nō statī puniendo. et ideo existimasti inique ꝙ ero tui similis. id est ꝙ nō displiceāt mihi peccata eo ꝙ nō statim punio. Arguā te saltē in iudicio. Unde vituperatio hec tā detestabilis iudicatur ꝙ qui scienter emit de iniustis que ꝓbabiliter credit esse de rapina ꝙ emit cupiditate ductus. indistincte tenetur ad restitutiōz siue res perijt siue cōsumpta sit. etiam cuz omni vtilitate et interesse. Si autē emit bona fide credens esse iusta et post cōpit esse iniusta scz ꝑ furtum vel rapinā acquisita potest tenere expensas quas existēs in bona fide fecit circa rem cōseruandā vel meliorandā nō tenetur de fructibus bona fide consumptis sed tenetur restituere nō ꝯsumpta ex quo cepit habere malam fidem. nec tenet̄ restituere si durāte bona fide res perijt vel alienata fuerit. quia precium de re furto nō est furtum et potest repetere preciū rei a venditore ex quo reddidit spoliato quod emptor male fidei facere nō potest saltem in iudicio. In hoc etiam vicio simul includuntur qui se participes faciunt praue societatis quorumcūq; vicioꝝ cum non sit possibile cum impijs frequentē habere familiaritatē et malis operibus eorum non inquinari. Cum talibus ostendere teneamur vicioꝝ displicentias aut etiā corruptiones quibus statim amicicia et per cōsequens familiaritas solueret̄. Alias aūt incidimus in cōsensum tacitū aut adulationez manifestā ⁊c. Que satis aꝑte figurata sunt in rege Josaphat. iij. Re. vl. et ij. Parak. xix. Ad quē visitantē achab ait Ignoratis ꝙ nostra sit ramothgalaad? erat enim ciuitas sacerdotalis et refugij. vt habetur Josue. xx. In quo notat̄ bellum iustum. requirenti de hinc cōsilium a Josaphat illico cōsensit dicens. Populus meus populus tuus Inito deniq; certamine achab interemptus est. iosaphat vero cum esset in ꝑiculo mortis clamauit ad dominū et deo ꝓtegente sine vulnere reuersus est. Cui occurrēs iesu filius anani videns ait in sermone dn̄i. Impio ꝑbes auxilium et his qui oderūt dominum amicicia cōiungeris. Idcirco irā dn̄i merebaris ex rigore iusticie nō qꝛ iniusta bella egisti cōtra infideles. non quia iniuste spoliasti sed quia impio auxilium ꝑbuisti hec bona omnia inuēta sunt in te qꝛ lucos abstulisti ⁊ dominuz requisisti. idcirco indulsit tibi ex dulcore misericordie sue. O quid igitur de his qui ex frequēti familiaritate peccatoꝝ videntur palpare ire dicam nisi approbare vicia. Septimū peccatum dicitur mutus quod refert̄ ad peccatum perpetrandū illis quidā occultum quibus incumbit ex cura correctio nobis autē manifestum. Cum igitur ex quodam fauore amore vel crassa negligentia vel ignauia qua approbare minime zelare diuinum honorē vel alio quodā affectu vicioso dissimulamus talia peccata ꝑcauere ⁊ manifestare his quoꝝ curis incumbit correctio. verisimiliter illā correctionem

presumentes grauiter et plerumq; mortaliter peccamus. Unde dñs precepit Deut. xiij. Si tibi voluerit persuadere frater tuus aut filius aut filia vel uxor aut amicus quē diligas vt animā tuam. clam dicēs. Eamus et seruiamus dijs alienis ⁊c. nō acquiescas ei nec audias neq; parcat oculus tuus vt miseriaris et occultes eum sed statim interficies eum ⁊c. In his vero q̄ bus incumbit ex officio reclamare vel cōmissa cura grauior culpa iudicat ita q; in iniusticia tenentur cōtra primum etiā ad restitutionē. Octauū vicium dicit nō obstans quod ascribitur omni superiori ad sibi subiectos sicut patrifamilias domus prelato cure spiritualis aut p̄sidi cure cuiuslibet temporalis. Quantū enī ad primum paterfamilias p̄ domesticā curā obligatus est obstare vicijs presertim in eis qui sibi particulari modo cōiuncti et subiecti videntur. sicut in uxore et filijs. in q̄ bus si negligens repertus fuerit. viciorū particeps erit. Hinc p̄cepit dñs Deutro xxj. Si genuerit homo filium cōtumacez et pterū qui nō audiat patris et matris imperium et cohercitus obedire noluerit ducent eum ad seniores ciuitatis dicentes. Filius noster pterus est monita vestra audire cōtemnit cōmessationibus vacat luxurie. lapidibus eum obruet populus ciuitatis Nimirum cum vt habet Eccle. xvj. Non cōcupiscet deus multitudinem filiorū infidelium ⁊ inutiliū. melius est vnus timens deum q̄z mille impij ⁊ vtile est mori sine filijs q̄z relinquere filios impios. Unde dicitur sap. iij. Ex iniquis enim omnes filij qui nascentur testes sunt nequicie aduersus parentes. Glosa. id est argumentū q; merito damnādi sunt sicut exēplariter claruit in hely sacerdote De quo dicit Jero. Hely p iniquitate filioz suorum damnatus est. quia corripuit eos sed lenitate patris nō autoritate pontificis. vide plenius infra. Ceterum de alijs vide in sermone. Cū venerit ille arguet mūdum. Nonum peccatū est. non manifestans quod ppie refertur ad peccatum iā perpetratum. et de post cognitum cuius manifestatio videt necessaria vel ad cautelam futurorū vel ad restitutionē oblatorum aut correctionē delictorum ⁊ alia similia que matura distinctōne sunt cōsideranda. Unde si ratio dictat esse manifestandum sed dimittit ex fauore vel amore aut cōducto precio aut affectu cōimili vicioso grauiter peccat presertim si ex renelatione nō immineret ei piculum. Si vero ex officio reclamare teneretur nec reclamat teneretur ad restitutionē. cum ex hoc officio fungitur vt sit custos iusticie ⁊c.

Sermo. xliij. De peccatis in spiritum sanctum.

Homo in spiritu loquēs dicit anathema Jem. j. corinth. xij. Nemo gratia vtens spiritus sancti dicit verbo vel facto quod cunq; sepatiuū a christo. vel scōm Lyraz id est blasphemiam cōtra christum. Et licet anathema vel blasphemia large sumē p̄ omni peccato mortali in quo est quedam blasphemia in deum inquantū sepat a deo. specialiter tamen referri potest ad blasphemiam in spiritū sanctum que multo efficatius a deo sepat. hec enī blasphemia de qua loqui intendimus nō tantum verbo sed et facto perficitur quā ponere censui p corda nouū. Ad cuius euidentiā querit doctor sanctus sup scōm. dis. xliij. Utrum aliquod sit peccatū in spiritū sanctū. et videt q; nō. qz illi dicunt in spm sanctum scz peccare quibus placet malicia p̄pter se sicut ecōtra pijs mentibus placet ipa bonitas vel virtus fm se sed malicia nulli p̄pter se placet quia malum est. scōm phm. et nullus ad malum intendens operator. vt dicit Dyonisi⁹. iij. ca. de diuinis nominibus. Ad quod breuiter respondet q; sicut peccare ex infirmitate id est ex passione innata vel acquisita cum p̄pter impetum passionis iudicium rōnis obruitur ē peccare in patrem cui ascribitur potentia Et peccare ex ignorantia eoz quorū scientia a peccato preseruasset vt sic ignorantia sit causa peccati. est peccare in filū cui attribuitur sapientia. Sic etiam peccare

ex certa malicia ⁊ electione quãdo scz q̃s deliberans adherens peccato non quasi temptatõne victus sed ꝓpter hoc ꝙ habet appetitum corruptum placet sibi peccatum illud secundũ se est peccare in spiritum sanctum. Quadrupliciter fieri ꝑt Primo per potentiam similem alicui⁹ rei in eligente per quã inclinat ad talez actũ sicut et in sibi similem et sic omnis habẽs habitum peccati vel virtutis inclinatur in actus similes suis habitibus. quia naturalis appetitus est in id quod est sibi simile. vt qui habet habitum temperãtie eligit actum intemperantie ⁊ sic de alijs. Et hoc nõ dicitur ꝓprie peccatum in spiritum sanctũ. quia maliciam sub rõne malicie nullus vnq̃ voluit sed ꝙ ipm peccatum estimat bonũ ipi peccanti quasi quietans corruptum eius appetitum. Alio vero modo ex certa malicia peccatuz eligit̃ quando voluntas reiecit id per quod homo a peccato possit retrahi. verbi gratia Jam aliquis a peccato se abstinet ꝓpter expectationẽ retributõnis eterne. si ergo spem futuri premij volũtarie abijciat vel aliud aliquid quod a peccato retrahebat scz timorẽ per presumptionẽ ⁊ sic de alijs tunc eliget hoc quod sibi erit delectabile scõm carnem quasi per se bonum. et sic ex certa malicia peccabit. Et hoc ꝓprie dicitur blasphemia vel peccatum in spiritum sanctum. Nemo ergo in spiritu dei ⁊c.

a b Grauitas huius delicti in spiritũ sanctuz ex eo potissime claret. quia in tali peccato reperiuntur actus duo quoruz vterq̃ peccatum est detestabile. Nam in vno actu scz fornicatõnis prima cõtemnit eterna a se spem eoz abijciẽs. et in hoc peccat peccato desperatõnis. Et quia desperat de premio incidit in actum fornicatõnis cum maiori cõtemptu qui act⁹ ꝓuenit ex certa electõne ꝓpter precedentem actum et sic peccatum fornicatõnis trahit secũ aliud peccatum speciale quod est in spiritum sanctum. Vnde enĩ ꝑm sanctum Tho. ibidem. Peccata in spiritum sanctũ dicuntur irremissibilia. nõ quia nunq̃ remittuntur cum deus sit infinite misericordie cuius viscera homini dum vixerit nunq̃ subtrahuntur. sed quia habẽt aptitudinẽ ad hoc ꝙ remissibilia sint ex parte delinquentis eo ꝙ in his peccatis voluntas a se repellit id per quod remissionẽ peccatorum fieri oporteat. Sicut enĩ egritudo diceretur incurabilis que faceret fastidium medicine. Sic peccatũ dicitur irremissibile per cuius actuz spiritualis medicina directe repellitur. Vnde manente peccato in spiritum sanctuz. ex parte peccãtis nõ manet aditus ad gratiã. quia dicit Aug⁹ in libro de sermone domini. tanta est labes huius peccati ꝙ humilitatẽ deprecãdi subire nõ potest. Et licet hoc vicium in multis duz adhuc sani sunt occultũ remaneat. in fine tamẽ hominis se plerũq̃ manifestat euidentibus signis. Remoto tñ aliquãdo pessulo peccati huius quod difficulter et raro cõtingere solet per immensitatem. Diuine misericordie veniã consequens habundantiori plerũq̃ gratia preueniri solet vbi multiplicatius culpa processerat si saltẽ comitetur humilitas. gratitudo ꝑfusior et caritas intensior. Ad instructõnem igitur nostrã ꝑm sanctũ thomaz vbi supra. scõa scõe. q. xiij. Sex sunt genera peccatorum in spiritũ sanctuz. qz ad peccati remissionem duo requiruntur ex parte remittentis. et duo ex parte illi⁹ cui remittitur. duo quoq̃ ex parte eius ꝙ fit remissio et in cõtrarium horum peccata in spiritũ sanctuz ordinauẽ. Primum igitur ex parte remittẽtis est diuina misericordia ꝺ qua ps. Misericordia dei plena est terra. Nimirũ cuz ꝓpriũ sit ei misereri et parcere cõtra quã tamẽ peccator desperationẽ assumit que scõm ꝙ est species peccati in spiritũ sanctum nõ ꝓuenit ex hoc ꝙ aliquis neget remissionẽ peccatorum. sed quia remissionem peccatorum quam fieri credit vt liberius peccatis vacet a se sponte abijcit. dum nõ vult tendere in hoc ꝙ remissionẽ peccatorũ cõsequatur. Sicut hi qui dixerũt Jere. xviij. Desperauimus post cogitatones nostras ibimus et vnusquisq̃ post prauitatẽ cordis sui mali faciemus. Ad pleniorem autem

intellectum doctor sanctus scda scde. q. xx. duplicem distinguit desperationem dicens ꝙ prima desperatio dicitur vniuersalis. quia existimat misericordiam dei non esse infinitã. diuine misericordie culpam suam ꝑponderans. Sicut cayn q̃ ait. Maior est iniquitas mea q̃ꝫ vt veniam merear. Et iudas desperans. Peccaui inquit tradens sanguinẽ iustum. quod peccatum grauius erat q̃ꝫ fratricidij. imo deicidij. quia desperatio talis est actus infidelitatis. ¶ Secunda vero dicit̃ desperatio particularis. cum igitur quis in vniuersali tenet verum existimationem fidei ꝙ scz est in ecclesia remissio peccatoꝝ Desperat tamẽ de misericordia diuina ꝓpter ꝑticularem eius indispotionẽ. ꝙ scz in tali statu existenti non sit sperandũ de venia. cũ videlicet desperat a peccato posse resurgere. vel cõtemnit resipiscere. ⁊ talis ꝑiculosissima est quia per spem maxĩe reuocamur a malis ⁊ ad bona reducimur qua sublata hominis irrefrenata cõcupiscentia defluit ad vicia. Hinc dicit Isidorꝰ de summo bono. Perpetrare flagitium aliquod est mors anime. sed desperare est descẽdere ad infernũ. Vnde chayn in desperatõne positus licet erat vagus et ꝓfugus timore cõpulsus quo dicebat. Omnis qui inuenerit me interficiet me. nihilominus tamẽ scdm Josephuz rapinis et violentia cõgregans opes ad latrocinia suos inuitabat. ¶ Secunduz vero ex parte remittentꝫ est iusticia diuina q̃ nec falli nec fallere potest. inuiolabilis est enĩ Cõtra qd̃ peccator presumptionẽ amplectitur que non peccat ex hoc ꝙ misericordiam dei nimis magnam estimet quã nec humana mens sua magnitudine valet apprehendere. sed ex hoc ꝙ cõtempta iusticia presumit adipisci veniaz sine penitentia et gloriam sine meritis. In quo diuine misericordie multuz derogat ea scilicz abutens quasi non esset iusta. de qua presumptõne dicitur Eccle. xxxvij. O ꝑsumptio nequissima vnde creata es cooperire falsa scz spe diuine misericordie sine ꝑuia penitentia aridam nequiciã et dolositatẽ illius. Glosa quia decipit etiã seipm Et bene quidẽ nequissima. quia vt dicit sanctus Tho. scda scde. q. xxj. Presumptio de diuina misericordia cõuersionẽ habet ad bonum cõmutabile inquantũ ꝓcedit ex inordinato desiderio proprij boni. et sic bene dicitur nequã. ꝓpter ingratitudinem ad creatorem. ¶ Secũdo ex hoc sequitur auersio a bono incõmutabili quia preponit ei bonum cõmutabile. auro lutũ. balsamo sterquiliniũ. et ex hoc merito nequior dicitur. Tercio vero diuine excellentie quod ei non cõuenit. ꝓpter quod auertitur a veritate diuina. presumens veniam sine penitentia et gloriam sine meritis. et hec dicitur nequissima. qꝛ ꝓprie peccatum est in spiritũ sanctũ. cum per eam cõtemnitur adiutorium spiritus sancti per quod homo reuocatur a peccato. Et est duplex. Prima est qua quis innititur inordinate diuine misericordie sicut dictum est. et hec grauior. Secũda vero qua quis. innitit̃ inordinate ꝓprie virtuti que presumptio ꝓcedit potissime ex inani gloria. siue presumat de virtute corꝑali siue spirituali. Et vtraq̃ ꝑsumptõe videtur infectꝰ fuisse rex ozias. qui vt dicitur. ij. Parak. xxvj. de suis virtutibus ⁊ excellentijs presumens cõtra diuinũ mãdatum officiũ sacerdotale sibi voluit vsurpare. parans offerre coram dño incensuz Quaꝓpter detestabili pariter ⁊ incurabili lepra percussus est. ꝑuatus tã regno q̃ꝫ hominũ cõsortio. vt plenꝰ videbit̃ infra. ¶ Preterea ex parte quorum peccata dimittũtur duo requirunt̃. Primũ est ꝓpositum nõ peccandi qd̃ necessario sequi cõtritionẽ oportet alioquin vim purgatiuã minime sortietur. Sz cõtra illud assumit peccator obstinationẽ. qñ scz firmat ꝓpositum in hoc ꝙ futuris peccatis cõmittendis inhereat ac si nõ esset incompetens. In qua obstinatõne saul inuidia ductus cõtra dauid ꝑseuerauit. nã agitatus spiritu maligno nunq̃ꝫ destitit ꝑsequi dauid licet innocentem et obsecrantem. imo se

humiliantem et regi tam mitissime parcē tem. licet eum prestiret post se regnaturū Similiter et pharao rex egipti. de quo dicit dñs Exodi. iiij. Indurabo cor pharaonis et nō dimittet populum. Vnde sup illud Ro. ix. Cuius vult miserē et quem vult indurat id est indurare ꝓmittit. Dicit Lyra. Q. hoc nō fit ꝓpter defectum dei. cum nō deficiant in eis instinctus diuini ad bonum. in quibus diuina bonitas se ꝓtemptam toties liberatissime offert sed est ꝓpter defectum liberi arbitrij non recipientis illos instinctus. et sic iuste eis gratia subtrahit et denegat. qua subtracta quis in peccatis indurat. quia gratia nata est mollificare cor humanū. Et ideo dicit Eccle. vij. Cōsidera opera dei q nemo potest corrigere scz a quacunq aduersitate exteriore vel euentu quē ille despexerit. Et sic eorū tribulatio vel aduersitas non est exercitiū purgatōnis sed initium damnatōnis. Dicit enī Greg⁹. xvi ij. moral. Q. flagellum tunc diluit culpam cum mutauerit vitam. nā cuius mores nō mutat nō expiat actōes. Omnis ergo diuina ꝓcussio aut est initiū pene sequentis aut initiū bene viuētis. Hec ille. Per oīa tū benedictus deus qui talium obstinatō ne quersa fingitur ad correptionē vel instructōnem fideliū. Mā postq̄ dixerat. indurabo cor eius subiunxit. Et multiplicabo signa id ē minora. et portēta id est maiora. Quare vt sciant inḡt egiptij. q2 ego sum dñs. Glosa. Quasi misericordia est qđ putat ira. Dicit enī ibidē Aug⁹. Vtit deus bene cordibus malis. ad id qđ vult ostendere bonis. Vide nunc cecam ei⁹ obstinationē. Cū enim ꝓposita cōminatōne de morte filij sui primogeniti rot signis ꝓcurrentibus necdū ad eius credulitatem induci poterat cum cito cōpletā vidit ad huc minime cessauit persequi populū dei donec miraculo grandi cum omni populo submersus est. Excecauit enī eos malicia eor. Sicut et hodie multor corda nullis plagis vel euentibus ad humilē penitentiam emolliri queunt. donec diuino iudicio puniant et mulctant. Secundū est dolor de cōmissis qui peccata deflet cū rege Ezechia dicēte. Recogitabo tibi ⁊c. Cōtra quem dolore assumunt impenitentiam que scz importat ꝓpositū nō penitē di de ꝓteritis et sic impenitētia peccata iam facta respicit sicut obstinatio facienda. de qua dicit apostol⁹ ad Ro. ij. Scōm duriciam autē tuā o peccator et cor impenitens thesaurizas tibi irā in die ire. vbi dicit Glosa. q tanta est labes huius peccati vt deprecandi humilitatē subire nō possit etiam si peccatū suū ꝓscientia mala teste cognoscere et enunciare cogatur. hic autē thesaurizare sibi dicit ira. ꝓpter huius vicij enormitatē. Grauius est enī post peccatum cōmissum nolle penitere q̄ ipm peccatū cōmittere. Mā in talibus etiam venialia peccata ꝓpter actualem cōtemptum sepissime mortaliū enormitatē sortiuntur. vt sic exaugeant thesaurū execrabilem eterne damnatōnis. Tercio principaliter duo requirunt ex parte illius q quod fit remissio quod est fides ecclesie. quorum primū est agnitio veritatis quā fides explanat. Docet enim esse peccatū esse iudicem. esse penā impioz et gloriam bonorū ⁊c. Sed cōtra banc assumit impugnationē agnite veritatis quā scz impugnat nō ex ignorātia sed ex certa malicia vt liberius peccet. De quo dicit Ysa. v. Ve qui dicitis bonū malum et malū bonū ponētes tenebras erroris lucem veritatis. et fidei lucem esse tenebras ignorantie. ponentes amarū id est amaritudinez gehenne in dulce corporalis delectatōis. et dulce interne cōtemplatōnis in amarū penitentie exterioris q scz ibi sit labor inutilis. Ve qui sapientes estis in oculis vestris retorquentes scz diuinam veritatez scōm opinionem vestrā iudicio falso. et coram vobismetipis prudētes circa humana agibilia. Vi enī absq̄ timore se peccatorum immundicijs tradunt. letant inq̄ cum male fecerint et exultant in reb⁹ pessimis. Sicut legitur de quodam in libro apum. qui sedens cum honestis viris fm seculum in taberna iniecto sermone ō his que futura sunt post hanc vitam ait. Va-

nissime ab istis clericis decipimur qui di-
cunt animas sine corporibus viuere In
risum omnibus cōcitatis aduenit in hūa-
na specie diabolus vinū postulat et bibit
et querit quis sit inter eos sermo. de ani-
mabus inquit ille. Si quis meā emere vel
let optimo foro darem ⁊ eius preciū in cō
muni oīb⁹ darē ad bibēdū. Tūc cachinnā
tibus alijs q̄ supuenerat talē inq̄t merca-
torē quero. Dic quāti dabis Et ille elato
vultu. tanti inq̄t. Mox eis ꝯueniētibus
p̄ciū soluit emptor ⁊ letantib⁹ cūctis bi-
berūt pleno callice illo ad primū nō curā-
te ꝙ animā vendidisset. facto vespe tem-
pus est inquit emptor vt vnusq̄sq̄ reuer-
tatur ad ꝓpria date igit̄ iudiciū. Si quis
equū emerit alligatū capistro nunq̄d capi
strum in ius emētis cederet? Affirmanti-
bus hoc oībus statim venditorē q̄stionis
et rn̄sionis horrore trementē emptor cuz
aīa et corpe leuatū ad inferna deduxit
Secundū vero ē auxiliū interioris gratie
sine quo nullo humano conamine veniaz
adipisci queat aliq̄s dicēte dn̄o Sine me
nihil potestis facere. Sed cōtra hoc assu-
mit inuidentiā fraterne gratie q̄ cōsurgit
nō de ꝓsperitate terrena vel exaltatione
mundana sed de exaltatōe ⁊ ꝓfectu diui-
ne gratie nō inuidēs ꝑsone sed gratia dei
crescenti in mūdo. magis eligēs duci ab
alijs vitā carnalē et secularē q̄ virtuosaz
et religosam. Gaudet eī inuenire quosdā
sibi similes et disparib⁹ inuidet. hinc etiā
talib⁹ sepi⁹ ingerit ꝑsecutōes oppressiōes
derisiones ⁊c. De quib⁹ dicit Greg⁹ ver
bum horribile. v. moral. Q⁊ q̄uis ꝑ omne
viciū qd̄ ꝓpetrat̄ humano cordi antiq̄ ho
stis virus insundit̄ in hectū nequicia to-
ta sua viscera serpēs cōcutit ⁊ imprimen
de malicie pestē vomit. de q̄ materia vide
sup̄ in sermone. xxxix. de odio post b. Dn̄
generaliter scd̄m sanctū Tho. sup. ij. dist.
xliij. Quodlibet p̄dictoꝝ dupliciter acci-
dere p̄t. Primo ex aliq̄ defectu exteriori.
vtpote ꝓpter defectū aliquē rōnis regen
tis vel ꝓpter aliquē impetū alicui⁹ impel
lentis sicut qn̄ ꝑ infirmitatē vel ignorāti
am agunt̄. et non sic sunt species in spiri-
tum sanctū. q⁊ sic nō est dicendus aliquis
desperatus vel impenitēs ꝑ se sed ꝑ acci-
dens. Alio mō ex hoc ꝙ volūtas tēdit ex
ꝓpria malicia in vnūq̄dq̄. vt q⁊ non vult
habere spem de futuris p̄mijs vel note ve-
ritati assentire ⁊ sic de alijs. Et hoc modo
sunt species in spiritū sanctū. quia volun
tas ꝑ se labit̄ in actū eoꝝ.

Sermo. xliiij. de multiplici mē-dacio.

Mors et vita in ma-
nibus lingue qui diligūt eā come-
dent fructus eius. Prouerb. xviij
Quoniā peccata lingue sunt extremū re-
fugiū demonū ad īpugnādos fideles xp̄i.
Qui enī s̄m Jaco. nō offendit in verbo
hic perfectus est vir. ideo nō immerito ꝓ
decima et vltima corda reor esse ponēda
Cum eī leui motu regit̄ peccatū eius min⁹
ponderat̄. Sed vt dicit Jacob⁹ in cano.
iij. ca. Lingua quidē modicū mēbrum est
et magna exaltat. Glosa id est p̄ma si im
petus dirigētis eā bene gubernat. Nimi
rum cū p̄ciosos ⁊ multiplices fructus ex-
inde colligit cōfitendo. deū laudādo. in-
streundo corripiēdo. cōsolando. Si vero
eaz male gubernat audi q̄d sequit̄. Ecce
quātus ignis. id est q̄ modicus q̄ magnā
siluā incendit. Et lingua nostra ignis est.
vniuersitas iniq̄tat̄ Est inq̄t ignis. quia
scd̄m glosam ignis incōtinēs magnā ma-
teriā bonoꝝ operū ꝑire facit. Est enī vni
uersitas iniq̄tatis. q⁊ s̄m glosaz ꝑ eā fere
cūcta facinora aut cōtinuant̄ aut ꝓpetrā
tur. vt latrocinia stupra ꝑiuria falsa testi
monia mēdacia. Aut defendunt̄ excusan-
do scelus qd̄ cōmisit vel simulādo bonum
qd̄ nō fecit. et ideo cōcludit ibidē. Q⁊ lin
gua maculat totū corpus et inflammat ro
tam natiuitatis. nostre. id est cursum vite
nostre tp̄alis inflāmata a gehenna. id est
a suggestione diaboli. Cuius causam sub-
infert dicens. Est enī inquietū malū ple-
na veneno mortifero. Et ideo dicit idez.
licet omnis natura bestiaꝝ ⁊ volucrū vel
serpentū domat̄ ab humana natura. sicut
exemplificat glosa. ⁊ etiā Aug⁹. recitat in

libro de ciuitate dei de quodã tigride et immam aspide mansuefactis q̃ videntur duo impossibilia nullus aũt hoĩm linguã domare p̃t nisi silentio. qꝛ in lubrico posita est plena veneno mortifero. Mors ergo et vita. Jeremias ꝓpheta mũdialem fallaciã ꝓspiciẽs eiusdẽ. ix. Quis inquit dabit capite meo aquã ⁊ oculis meis fontem lachrymarũ ⁊ plorabo die ac nocte. Quare ꝓpheta sancte? Quia extenderũt linguã suã quasi arcũ mendacij ⁊ nõ veritatis. docuerũt linguã suam loqui mendaciũ. Hinc dicit̃ Osee. iiij. Nõ est veritas et nõ est misericordia. ⁊ nõ est sciẽtia dñi in terra. maledictũ et mendaciũ ⁊ homicidium et furtũ ⁊ adulteriũ inundauerunt. In q̃bus triplex veritas ostendit̃ ab oĩbus fere cõculcata. Quã etiaꝫ distinguit doctor sanctus scd̃a scd̃e. q. cix. dicẽs. ꝙ est veritas vite ſm quã aliq̃s recte viuit ĩ semetip̃o quã scꝫ ꝓmisimus in baptismo abrenunciare diabolo ⁊ pompis eius. Et huius veritatis christus via fuit ſm hũanitatẽ que iã a multis velut detestabilis cõtẽnitur et ad eũ ꝑuenire desiderãt quẽ sequi refutãt. et sic nõ est veritas vite ad seip̃m. Secunda est veritas iusticie scd̃m quã aliq̃s rectitudinẽ legis ⁊ iudicij que sunt ad alterũ seruãt sicut canunt p̃cepta secunde tabule legis antique. sed non est misericordia q̃tum ad ꝓximũ quib⁹ veritatẽ iusticie nõ exhibemus. Tercia est veritas doctrine q̃ ꝯsistit in quadã manifestatione verboꝝ de quib⁹ est scientia. sed nõ est sciẽtia dñi in terra qꝛ hodie doctrina eius cõtemnitur. ij. Thimo. iiij. Erit eĩ tempus cũ sanã doctrinã nõ sustinebunt sed ad sua desideria coaceruabũt sibi magistros prurientes auribus et a veritate quidã auditũ auertẽt ad fabulas aũt cõuertunt̃. Unde ad hanc ꝑniciẽ deueĩt mũdus. qꝛ sicut dicit seneca in epl̃a q̃dam diuites. Cũ oĩa habeãt vnũ illis deest. scꝫ qui verũ dicat. Si enĩ in clientulũ felicis hoĩs potẽtisq̃ ꝑueneris aut veritas aut amicicia ꝑdenda est. Hec ille. Ad instructionẽ autẽ nostrã sciendũ ꝙ mendaciuꝫ est falsa significatio vocis cũ intentõe fallendi. noĩe vero vocis tanq̃ ꝑncipali intelligi debet omne signũ scripture vel nutus aut facti. Hinc dicit doctor sanctus in quotlibetꝫ. ꝙ cũ eadẽ sit intentio falsẽdi nõ refert q̃tum ad peccatũ vtrũ aliq̃s verbo scripto nutu vel quocũq̃ facto mẽtiatur. Sicut nec refert q̃tũ ad homicidium vtrũ aliq̃s gladio vel securi interficiat. Et omne mendaciũ peccatũ est. Nam mẽtiri est ꝯtra mentẽ ire. qd̃ quocũq̃ mõ fiat peccatũ est. etiã ignoranter dicendo veritatẽ dum tñ credit dicere falsitatem vt decipiat audientẽ mendaciũ reputat̃ ⁊ peccatũ Unde in decreiꝫ. xxij. q. ij. c. Is aũt mentit̃ qui ꝯtra id qd̃ animo sentitur loquit̃ volũtate fallendi. Et vtiq̃ verba ꝓpterea sunt instituta nõ vt ꝑ ea se hoĩes inuicẽ fallãt sed vt eis quisq̃ in alteri⁹ noticiã cogitatõnes suas ꝓferat. verbis ergo vti ad fallaciam nõ ad q̃ sunt instituta peccatũ est. nec ideo vllũ mendaciũ putãdum est nõ esse peccatũ. qꝛ possum⁹ aliqñ alicui ꝓdesse mentiendo. possumus enĩ et furando si pauꝑ cui palã datur sentit cõmodum et diues cui clam tollit̃ nõ sentit incõmodum. nec ideo tale furtũ quisq̃ dixerit peccatũ nõ esse. Nemo tñ mentiens iudicandus est q̃ dicit falsum qd̃ putat verum. qꝛ q̃tum in ip̃o est nõ fallit ip̃e sꝫ fallitur. Nõ itaq̃ mendacij sed aliquãte temeritatis arguendus est qui falsa incaute credit ac ꝓ veris habet. Potiusq̃ ecõtrario q̃tuꝫ in ip̃o est ille mentit̃ qui dicit verum qd̃ putat esse falsum q̃tũ enĩ ad aĩaꝫ eius attinet. qꝛ ñ qd̃ sentit h̃ dicit. nõ verum dicit q̃uis verũ inueniat̃ esse quod dicit nec vllo mõ liber est a mendacio. qꝛ nesciens verũ loquit̃ sciẽs aũt voluntate mẽtitur. hoc ibidẽ. Inter alia etiã sunt verba Aug⁹. in Encherid̃. Hinc etiã ibidem p̃cipit̃ c. omne genus mendacij summo ꝑe fuge nec casu nec studio loquaris falsum nec vt p̃stes. glosa. Aliqd̃ ꝯmodũ mentiri studeas nec qualibet fallacia vitã alicui⁹ defendas. Caue mendaciũ in omnibus.

Secũdo queri p̃t Vtrũ omne mendacium sit mortale peccatũ dicẽte p̃s. Perdes omnes q̃ locunt̃ mendaciũ. Ad cuius

euidētiā triplex mēdaciū distingui p̄t. scz ficiosum iocosum et ꝑniciosum. Mendacium vero officiosum quo scz intendit̄ iuramentū alterius vel nocumēti remotio sine alterius ꝑsone p̄iudicio scd̄m sanctū Tho. scd̄a scd̄e. q. cx. tripliciter fieri p̄t et iuxta bonitatē finis intenti diminuit̄ culpa mendacij. nunq̄ tñ est sine culpa. nam si per illud mendaciū intēdit̄ illi quod est alteri vtile q̄tum ad res exteriores dum alteri nō nocet. habet aliquā culpe diminutionē. licet fieri ꝓpterea nequaq̄ debeat. Si vero ꝑ illud mendaciū habet intētionē cōseruandi vitam alterius. et sic finis intentus magis habet rōnem bonitatis. ꝓpter quā peccatū mendacij minoris est culpe quale fuit mendaciū obstetricuz quas rex p̄fecit ope obstetricādi sup̄ filios israel vt occulte masculos hebreoꝝ interficerent. sed ille timētes deū eis parcēdo reseruauerūt eos viuos. vt dicit̄ Exo. j. Et ideo dñs edificauit illis domus scz tꝑales. vt dicit beatus Greg⁹. multiplicādo eis bona tꝑalia per actū illū exteriorē mendacij quo nō potuerūt eternā remunerationē mereri. sed forte aliquā remunerationē tꝑalem cuius merito nō repugnat difformitas illius mendacij sicut repugnat merito remuneratōis eterne. Sz q̄tū ad affectū beniuolētie ī iudeos ⁊ reuerentiaz diuini timoris merebant̄ remunerationē eternā Et sic s̄m ieronimū edificauit illis deus domos spirituales id est virtutes ꝓ quib⁹ in celestib⁹ requiescerēt Dedit enī eis dñs gratiaz ꝑ quā cōuerse fuerāt ad fidē vnius dei et ritum iudeoꝝ et sic eis edificauit domos spūales. Sic ⁊ raab meretrix que suscepit exploratores cōuersa est ad fidē et cōiuncta matrimonio salmon p̄ncipi iude. De quo habetur Josue. ij. Terciū deniq̄ mendaciū officiosū est q̄ impedit̄ illicita pollutio corporalis alicuius vel quodcūq̄ nocumentum ꝓfect⁹ spiritualis. Et qꝛ primo illud vtile est ad honestatē virtutis q̄ scz honestas p̄fertur vite corporali. ideo mendacium illud magis ꝑticipat de intentionis bonitate que minuit culpā mēdacij. Q.d incurrisse legitur beata Anastasia q̄ de se scribit ad sanctū Grisogonuz. Sacrilegi iugū mariti suscepi cuius deo miserante thorū mentita infirmitate declinās. die noctuq̄ dñi Jesu ꝯplector vestigia. Nō tamē hoc inter fideles agendum est presertiz si thori recusati subtractō alteri cōiugum in maius verteret̄ ꝑiculū. vt patet alibi. Secundū aūt eo q̄ ammouet nocumentū ꝓfectus spūalis directe. maxime participat de intentōnis bonitate. et iō potissime diminuit rōnem culpe. Q.d incurrisse legitur rahel vxor Jacob q̄ furata est idola patris sui vt sic eum ab idolatria reuocaret. Que cum pater requireret positis sub stramentis supersedit ⁊ infirmitate mentita occultauit. Que idola hebreus tereaphin nominat Et dicūt hebrei q̄ est caput alicuius pueri primogeniti in sacrificiuz demonis interfecti. q̄d prescisum salsa cōdiebatur et aromatib⁹. vt sic posset diu seruari. super linguā aūt eius in lamina aurea ponebatur nomē demonis et sic dabat eis respōsa. In omnibus igitur predictis est veniale peccatū. nisi forte sic tenderet in iuramentum vnius q̄ cederet in detrimentum alteri⁹. qꝛ sic esset mendacium pernitiosum. de quo iam videbit̄. Si ergo querit aliquis. vtꝝ licet mentiri ꝓpter liberationē hominis a quocunq̄ periculo. Respondet doctor sanctus vbi supra q̄ non. sed licet veritatem occultare prouidenter sub aliqua simulatōne. vt dicit Aug⁹. sicut abrahā fecit. dicens saram esse sororem suā et dissimulauit eam esse vxorem suam. hoc etiaz habetur. xxij. q. ij. c. ne quis. Si quis forte non velit ad istam visibilem mortē hominem ꝓducere paratus esse debet veruz occultare falsum non dicert. vt neq̄ ꝓducat neq̄ mentiatur. neq̄ occidat animam suam pro corpore alterius. Secunduz mendacium est iocosum quod fit placendi cupiditate non animo fallendi in q̄ scz in

tenditur aliqua delectatio hominis et tale mendacium est veniale peccatum nisi forte charitati contrarietur per accidēs ratione scandali vel cuiuscunq; damni cōsequentis. Quia dum quis non veretur propter scandalū publice mentiri est mortale peccatum. Secundo potest esse mortale si mendacium procedat ex sola libidine mentiendi. quod ex habitu quodam procedit. et sic potest esse mortale ex cōplacentia. cuius cōplacentie signum expressissimum est quando quis tantum alicui rei non prohibere adheret. vt etiā sentiat si esset prohibitum illud tamen se nō relicturum. vt patet in histrionibus qui verba sectant ociosa. vt dicit sanct⁹ Thomas super scōm distinctōne. xxiij. in fine. Hinc dicit philosophus. iiij. ethicorū. q; mendax est. eo q; talis est scōm habitum ipso mendacio grauius. Sed quid de his sentiendum qui de se iactantes mendacia dicunt. ostendit doctor sanctus scōa scōe q. cxij. dicens. Q; iactantia proprie est aliquid q; homo se verbis extollit. scz aliquid de se dicendo quod est supra se. Et hoc cōtingit dupliciter. Uno modo cum loquitur de se. nō quidā supra id quod est in se. sed supra id quod de eo homines opinantur que iactanter profert cum dicētibus Deutro. xxxij. Manus nostra excelsa et non dominus fecit hec omnia quod est cōtra gloriam dei. Et Ezechiel. xxviij Elevatum est cor tuum et dixisti deus ego sum. Vel profert cōtra charitatem proximi cum se iactando prorumpit in cōtumelias aliorum. Luce. xviij. Non sum sicut ceteri homines raptores iniustiq̄. et sic iudicatur mortale. Si vero non fit cōtra gloriam dei vel charitatem proximi. erit peccatum veniale. Secundo contingit esse peccatum scōm suam causam. vt sicut exterius verba sonant iactantiam. ita cor etiam affectu eam cōplectitur. Et si quidā procedat ex tali superbia vel inanis gloria que sit mortale peccatum tūc ipsa erit mortale alias erit veniale. Q; si fit ꝓpter appetitū lucri tunc pertinere videtur ad deceptionem proximi et damnum quad est mortale. nisi faciat propter tale lucrum ex quo alius non damnificatur sicut mercatores se verbis extollunt vt eis credatur. Denicq; si de se loquitur iactanter supra id quod in se est scōm rei veritatem in hoc proprie cōsistit iactantia et est mortale. Tercium denicq; mēdacium dicitur pernicioſum quod fit in nocumentum alterius quocunq; modo. vel enim primo est cōtra homines et intēdit in nocumentum vnius non propter se si in vtilitatez alterius. sicut fieri solet in testimoniis falsis cuiuscunq; rei. et sic est mortale et tenetur ad restitutionem. Sic etiam quicunq; dicit verbo quod opere perficere non intendit. si cedit in deceptōnem alterius pernicioſam. mendaciū pernicioſum iudicatur. et est mortale. etiam si post aliter ꝓsiliatus perficiat de illa tamen fictione penitcat. Vel est secundo cōtra homines et intendit in nocumentum vnius quod alteri nulli prosit. et hoc est grauius peccatum quia minus habet de intentione bonitatis. Et notandum q; vt dicitur. xxij. q. ij. c. Nec artificioso mēdacio nec simplici verbo oportet quemq; decipere. quia quomodolibet mentiri quis scilicet ad hoc vt decipiat aliam: occidit animam propriam. Item ibidem. Cum humilitatis causa mentiris si nō eras peccator anteq; mentireris mentiendo efficieris quod deinde habueras. nam quomodo est humilitas vbi regnat falsitas. Est autez tercio mendaciū pernicioſuz qō est in doctrina religionis qō est peccū grauissimuz. quia peccata cōtra deum sunt grauiora. Hoc enim mendacium non solum opponitur virtuti veritatis sed etiam virtuti fidei et religionis quod est grauissimum. etiam si sit circa aliquid cuius cognitio partim ad hominis scilicet ad perfectionem scientie et informationem morum. Tale nanq; mendacium inq̄tum refert damnū male opinionis. cōtrariatur

dilectõni ꝓximi q̃tum ad diuitias. mores
personã vel famã. et est mortale. qz nocere
ꝓximo mortale est. licet sit minus q̃ illud quod cõtrariat dilectõi dei. Q. si damnum nõ sequat̃ ex sola tñ intentõne fallendi ꝓnicioſe peccatũ mortale iudicatur
Que tria tangit sanct⁹ Tho. scõa scõe. q.
ex. Ad maiorẽ euidentiã dicit ibidem q̃ mendaciũ ꝑt cõtrariari charitati triplici
ter. Primo ſm se sez in ipa falsa ſignificatõne que si sit certa res diuinas ꝓtrariat̃
charitati dei. cuius veritatẽ tali mẽdacio
corrumpit vel occultat. et sic est mortale
grauissimũ. Si vero sit cõtra illud cuius
cognitio ꝓtinet ad hoīs bonũ. scz ad ꝑfectionẽ scientie informationẽ vite q̃ moꝝ
sic cõtrariat̃ charitati ꝓximi. et est mortale. Si denicz sit circa illud de quo non refert vtz sic vel aliter agnoscat̃. sicut si fallitur in aliquibus ꝓticularib⁹ ad se nõ ꝓtinẽtibus. et quia ꝓxim⁹ exinde nõ damnificatur est veniale peccatũ. nisi ex nimia libidine ꝓcederet. ¶ Secũdo mendacium
cõtrariat̃ charitati rõe finis intenti. puta si dicit ad iniuriã q̃ cõtumeliã. qõ semꝑ
est mortale. vel dicit in nocumentũ ꝓximi
q̃tum ad diuitias ꝑsonam vel famã et sic
iterũ est mortale peccatũ. Q. si finis ipe
nõ est cõtrarius charitati nõ est peccatũ
mortale. ¶ Tercio mendaciũ ꝓtrariatur
charitati ꝓ accidẽs rõne scandali vel cuiuscũcz damni cõsequentis. licet hoc non
intẽdebat. et hoc iterũ est peccatũ mortale Ex his apparet q̃ seua bestia sit lingua
mẽdax plurimos in corpore necãs q̃ infinitos in aĩa trucidãs. nõ acta fingit pacta verbis ꝓuget. eoꝝ mõ facta vel verba aliox ꝓfert quo magis audientẽ offendere possunt. Sic doech narrauit sauli sacerdotẽ abymelech ꝑ dauid cõsuluisse dominũ q̃ interfecit eos. vt habetur. ij. iRegum. xxij.

¶ Sermo. xlv. de multiplici periurio.

¶ Est sermo vester. ẽ
est nõ non. qõ autẽ his abundantius est a malo est. Matth. v. Lir-
ca iuramentũ multipliciter errabãt iudei
credẽtes primo q̃ solũ iuramentũ mẽdax
esset ꝓhibitũ. vt dicit̃ Leuit. xix. Nõ periurabis noīe meo. Secũdo qz ꝓcepit eis vt
redderent dño iuramenta sua ꝑ hoc putãtes esse licitũ iurare ꝑ dñm qõ ꝓmissum est
ne ꝑ iuramentũ creaturis exhiberet̃ reuerẽtia. qz cedit in reuerentiã eius ꝑ qõ iuratur. Noīes enī vt dicit̃ Hebre. vj. per
maiorẽ suã iurãt vt oīs cõtroversie eorũ
finis ad ꝓfirmationẽ est iuramentũ. Deꝰ
autẽ qz maiorẽ nõ habuit iurauit ꝓ semetipm dicẽs ad̃. Cum igit̃ iudei ꝑ angelos
hierusalẽ templũ et elemẽta iurantes creaturas venerabant̃ honore diuino. ideo
dedit eis ꝓceptũ nõ q̃ iurarẽt sed si iurarẽt q̃ solũ nomẽ diuinũ assumerẽt. Vñ
xxx. q. j. c. Cõsidera q̃ saluator nõ ꝑ deũ
iurare ꝓhibuerit sed celũ et ꝑ terrã ꝑ ierosolimam et per caput. et hoc quasi paruulis fuerat concessum in lege. vt quomodo
victimas deo immolabãt ne eas immolarent idolis sic et iurare ꝓmitterent̃ in deum. non quia recte hoc facerent sed q̃ melius esset deo illud exhibere q̃ demonijs.
¶ Tercio qz iurãtes quas viles existimabant illa iuramẽta credebãt non ꝓstringi. et euz ꝑ eas iurabant quasi nihil iurasse putabant. quod falsum est. vt patebit.
Quarto credebãt q̃ iuramentũ illicitum
esset seruandũ. vt dicit̃ Judicũ. xj. q̃ iepte ex ꝓmissione dño facta immolauit filiam suam. Et hi qui Actj. xxiij. iurauerãt
se paulũ interfecturos anteq̃ comederent vel biberent ad quod se putabãt obligatos quod falsum est. Quinto iuramẽtũ incautũ qõ fit sine necessitate vt euidẽti vtilitate credebãt eẽ licitũ. imo etiaz ꝑ
se bonũ eo q̃ dr Deut. x. dñm deũ tuũ tiebis. Sequit̃. Et ꝑ nomẽ illi⁹ iurabis sz hoc
patet esse falsum. qz nomẽ tãte sanctitatis
accipe sine causa importat irreuerentiaz
diuini noīs. Ad quoꝝ errorẽ eliminandũ
ꝓcepit dñs Matth. v. dicẽs. Ego aũt dico vobis nõ iurare omnino. id est ex quacũcz causa sed ex rõnabili q̃ necessaria tñ
Negatio enī ꝓponit̃ ibi signo vniuersali
affirmatiuo quod equipollet suo cõtra-

dictorio. Unde nō oīs valet quidam nō
Ut igit̄ ostēdat quid faciendū sit subdit
verba ꝓposita dicens. Sit sermo ⁊c̄. vnū
quodq; dn̄s p̄dictoꝝ duplicās ostēdit. ꝙ
quisq̄s hoc opibus ꝓbat qđ ore affirmat.
et qđ verbis negat opib⁹ nō affirmat. ꝑfe
cte mandatū pn̄s adimplet et qđ abundā
tius his est a malo ē. De q̄ malo dicit̄. xxij
q. j. c. nō est cōtra. Quāuis iuramētū am
plius sit q̄ est est. vel nō nō. et ideo a ma
lo. nō tn̄ a malo tuo sed infirmitatis ⁊ in
credulitatis eoꝝ q̄ nō aliter mouent̄ ad fi
dem. Et infra c. Ita ergo. tu enī nō facis
malū q̄ bene vteris iuratōne. Et infra ca.
nō nobis. ꝙ ⁊ si iurare peccatū nō sit iura
mentū recipe malū sit sed nomīe mali. nō
malicia sed peccati pena intelligit̄. Et iō
nō dicit̄ esse malū sed a malo Iuramentū
ergo licitū est et meritoriū qn̄ cū debitis
circūstantijs ꝑ ip̄m ꝓximo subuenit̄. Dn̄
ps. Dn̄e q̄s habitabit in tabernaculo tuo
Sequit̄. q̄ iurat ꝓximo suo et nō decipit.
nō tn̄ est assuefaciendū ad iuramentū ꝓ
pter ꝑiculū ꝑiurij. Est igit̄ iuramentū s̄m
se licitū et honestū debite vtētibus. vt di
cit doctor sanctus scđa scđe. q. lxxxix. nā
deū in testē assumere dicit̄ iurare. q̄ iure
introductū est vt qđ sub inuocatōne diui
ni testimonij dicit̄ ꝓ vero habeat̄. Et sic
licitū est p̄mo ex origine. q̄ ē ex fide intro
ductū qua hoīes credūt habere deū infal
libilē veritatē velut oīm cōditorē vel ꝓui
sorem. Secūdo ex fine quia inducit̄ ad te
stificandū et certificandū hoīes ⁊ finien
dum eoꝝ cōtrouersias. ut dicit̄ ad Heb.
vj. Sed in malū cedit alicui q̄ male vtitur
eo sine necessitate ⁊ cautela debita. Et fit
duobus modis. Primus est ꝑ simplicem
dei ꝯtestationē sicut cū quis diē testis est
mihi deus vel corā deo loquit̄ vel ꝑ deuz
est. qđ idē est scđm Aug⁹. Secūdarie etiā
sumunt̄ aliq̄ creature inq̄tum in eis relu
cet diuina veritas. sicut ꝑ euangeliū per
sanctos ⁊c̄. Q⁹ aūt Math. v. ꝓhibet do
minus iurare per creaturas intelligit̄ ita
ꝓhibitum ꝙ eis ꝓhibeatur reuerētia diui
na. sicut iudei ꝑ angelos et creaturas iu
rabant. Et hoc supposito magis peccatū
est fallere iuramēto facto per increata vel
per superiores creaturas q̄ ꝑ inferiores
Tamē si quis per festucā iuraret falsum
periurus esset vt postea videbitur. Graui
us tn̄ est iurare per mēbra dei quādo su
muntur illi in testē cū irreuerēcia quadā ⁊
blasphemia Hinc enī precipit̄. xxij. q. j. c.
Si q̄s per capillū dei vel ꝑ caput iuraue
rit. vel alio modo blasphemia cōtra deuz
vsus fuerit. si de ecclesiastico ordine ē de
ponatur. si laycus anathematizet̄. secus
tn̄ videtur si cum reuerentia ꝑ sanctū dei
verticē vl̄ sil̄ia iuraret Secund⁹ modus
ꝑ executionē fit. dū scz quis se vel aliq̄d
ad se pertinēs ad penā obligat. nisi sit ve
ruz qđ dicit̄ sicut petrus cepit anathema
tizare et iurare quia nō nouisset hominē
et sic q̄tum in se est deum obligat ad hāc
penā inferendā. licz diuina bonitas suspē
dit vindictā vt expectet ad veniam. Ad
maiorē aūt euidentiā duo ponunt̄ species
iuramenti. Nā aliud est iuramentū asser
toriū aliud ꝓmissoriū. Et in quolibet ho
rum tres comites requirunt̄ qui ponunt̄
Iere. iiij. vbi dicit̄. iurabūt viuit dn̄s in
veritate et iusticia et iudicio. Quantum
igitur ad iuramentum assertorium requi
ritur primo veritas quantū ad iurantem
vt scz sciat firmiter verum esse quod iurat
alias si tantū credit non debet iurare de
scientia sed de credulitate. alioquin se ꝑi
culo cōmittit falsitatis. quod est graue
peccatum eo ꝙ non adhibuit debitā cau
telam vt putet cum iudeis iuramentum
non esse quando per viles creaturas iu
rant. Dicitur enim. xxij. q. v. capitulo. Ec
ce dico charitati vestre et qui per lapidē
iurat falsum periurus est. Unde hoc di
co quia multi ⁊ ī hoc falluntur et putant.
quia nihil est per quod iurant non se crimi
ne teneri periurij. prorsus periurus es. se
quitur. non enim quando iuras tibi aut
lapidi sed proximo iuras. homini autē la
pidem sed nunquid non ante deum? nō te
audit lapis loquentem. sed punit deus te
fallentem. Principaliter ergo periuriū ē

quando deest veritas q3 finis iuramenti cõfirmatio dicti cui falsitas opponitur. et ideo falsitas directe euacuat finem iuramenti. Et vt dicit sanctus Tho. q. lxxix q̃ qui iocose piurat nõ euitat diuinã irreuerentiam sed quantũ ad aliquid magis auget et ideo nõ excusatur a mortali. Sz qui ex lapsu lingue falsum iurat si p̃cipit se iurare peccat mortaliter, siue sit solẽne iuramentũ siue simplex et p̃cipue quando p̃cipit esse falsum qõ iurat. Si vero nõ p̃cipit se iurare sed ex lapsu lingue iuramentum labit̃, quia tũc quasi nesciẽs iurat. et nesciens nõ reputat̃ voluntari⁹. Ideo si sit falsum qõ iurat siue p̃cipit esse siue nõ. dummõ nõ sit mendaciũ pniciosum nõ dico q̃ sit peccatũ mortale sed veniale. valde tñ cauendum est ꝓpter vicinitatez ad mortale. Hec doctor sanctus sup. iij. dist. xxxix. Deniq3 adhuc tripliciter iuramentum cõtingi potest fm eundẽ scõa scõe. q. lxxxix. Primũ cum falsuz apprehenditur vt verũ et tunc erit quid relatũ ad voluntatem materialiter quidẽ falsum, formaliter aũ verum si tñ prius debitã adhibuit diligentiã a culpa piurij excusatur Vnde xxij. q. ij. homines falsum iurant vel cum fallunt vel cũ fallunt̃ putat homo esse verum qõ falsum est. temere iurat nõ tamen ex animo. iste periurat fallit̃ enim. et infra et quia interest quẽadmodũ verũ p̃cedat ex animo, cum ream linguã non facit nisi rea mens. Quia ergo mens hui⁹ nõ erat rea nesciebat enim esse falsum quod iurauit. verum nec temere vel negligenter cuz magna diligẽtia videbatur sibi deprehẽdisse verũ qõ iurat falsum. piurij reus nequaq3 est iudicandus. Secundo vero cuz verum apprehendit̃ vt falsum et iurat esse verum. tunc erit verum materialiter ⁊ falsum formaliter et iste plus efficitur piur⁹ q3 putat iurare falsum Vnde ibidẽ in decretis. Da aliuz qui putat esse falsum qõ iurat esse verũ et forte verum est et hic cũ scelere iurat et periurus est. Tercio deniq3 cum verum apprehendit̃ esse verũ et iurat esse falsum qõ scit esse verũ. tunc iuramentũ erit falsum materialiter ⁊ formaliter. ⁊ est p̃fectũ piurij qõ peccatũ p̃cipue si fit solenniter. grauius est q3 homicidiũ vt ꝓbat doctor sanctus in quotlibet. dicens. q̃ sicut apls ait ad Hebre. vj. homines p̃ maiorẽ sui iurant ⁊ oĩs cõtrouersie eoz finis est iuramentũ. frustra aũt ĩ causa homicidij cõtrouersie finis esset iuramentũ si homicidiũ grauius esset q3 piurium. presumeret enĩ q̃ qui maiorẽ culpam scz homicidium cõmisit nõ vereretur minorem scz piurij cõmittere. Vnde ex hoc ipo q̃ in causa cuiuslibet peccati defertur iuramentum manifeste ostendit̃ q̃ piuriũ ꝑ maximo peccato haberi debet. Hinc ꝑcipitur. xxij. q. v. Si quis cõuictus fuerit alios ad falsa testimonia vel piuria attraxisse. vel quacunq3 corruptõne sollicitasse ipe quidẽ vsq3 ad exitum vite no cõmunicet. Si vero qui eum piurio cõsensisse ꝓbantur postea ab omni testimonio sunt remouendi. et scõm legẽ infamia notabunt̃ Ec. ibidẽ ante c. ille qui ꝓuocat hoĩem ad iurationẽ et scit eũ falsum esse iuraturum vincit homicidiũ. Glosa. id est mai⁹ damnum facit. q3 maius damnum est in amissione vnius anime q3 mille corpoz̃ nõ tñ plus peccat. Sciendum tamen q̃ exigeꝝ iuramentum tanq3 persona priuata li nescit alterum iuraturũ falsum Et ideo dicit. iura mihi vt ei fides sit non est peccatum. Si vero scit eum fecisse contrariũ eius quod iurat et cogit eum iurare homicida est. Ille enim se suo periurio interemit sed iste manum interficientis imꝑessit. vt habetur exꝑesse. xxij. q. v. ca. qui exigit. Secundo vero requiritur iusticia quo ad rem iuratam. vt scz id qõ iuratur sit licitum et honestum. quod quantuz ad iuramentum assertoriũ intelligendum est reoz q̃ impium sit in assertionem proprij. perpetrati sceleris ipm dominum vel sanctos eius in testem certificatõnis cum execrabile sit deo et sanctis eius detestanda viciozum iactantia. quia potissime sapit diuinum cõtemptum et impiam iniusticiam. Si vero fieret tale iuramentum ad honorem diuinuz edificationẽ vel vtilitatẽ ꝓximi aut simili causa rõnabili. tũc

non saperet diuinum contemptū. Tercio deniq; requiritur iudicium discretionis quo ad causam que inducit ad iurandum. Non enī sufficit q; illud sit verū qđ iuratur nec q; sit licitum et honestum. sed etiam requirit̄ euidens necessitas vel vtilitas. Alioquin facit cōtra preceptum illud. Non assumes nomen dei tui inuanuz quod nimirum nomen eius potissimū in lege veteri nulli licebat exprimere ꝓpter diuinaz reuerentiā nisi solo summo sacerdoti. et hoc in sanctuario. ī die ieiunij. in benedictōne sacerdotali in cuius ꝓlatione grandis fuit cura et timida reuerētia. vt patet supra. Secundo q̄tum ad iuramentum ꝓmissoriū requiruntur hi tres comites. veritas iusticia et iudicium. Requiritur enī primo veritas vt sc̄z illud exprimat verbis ꝓmissorijs qđ affectu plenario deliberauit in archano cordis. alioquin vt dicit̄ Eccle. xxiij. Vir multum iurans replebitur iniquitate et nō discedet a domo illius plaga. et si frustrauerit id ē deceperit fratrem delictū illi⁹ sc̄z fratris super ip̄m erit. quia alter in patiētia purgabitur hic vero versutia vicijs inundabit. Et si dissimulauerit quasi per simulationem iurando falsum delinquit dupliciter. quia simulata equitas est duplex iniq̄tas Vnde et si post aliter cōsiliatus iuramentum pficit per cōtrarium tamē iuramento voluntatē quā prius nequiter siluit detestabile crimen periurij cōmisit. Similiter etiam cum ex dolo iurantis nō est eadem intentio iurantis et recipientis. tunc oportet seruari iuramentū sc̄dm intellectum eius cui iuramentum prestatur Si vero iurans dolum nō adhibuit tunc solum obligatur fm suam intentionē. vnde. xxij. q. v. c. quacunq; arteverboz quis iuret dominus tamē qui cōscientie testis eū. ita hoc accipit sicut ille cui iuratur intelligit. Dupliciter autē reus fit qui⁹ nomen dei inuanū sumit⁹ primū dolo capit Secundo requiritur iudiciū discretōnis. vt sc̄z illud qđ iurat sit in eius potestate ad perficiendum. alias enī piculo se amitteret incurrēdi falsitatē. qđ si iurat illud facere quod nō est in eius potestate deest iuramento iudiciū discretōnis et periur⁹ efficitur etiam si talia coactus iurat. vnde obligatio iuramenti vel voti ꝓ coactōnem quantamcūq; licet tollitur ꝓpter coactionem quantū ad cogentē. q; nō meretur qui vim intulit q; ei ꝓmissum seruet̄ Tamē obligatio qua quis deo ꝓ iuramētum obligatur vt impleat q; ꝓpter nomē eius ꝓmisit nō tollitur in foro cōscientie quia magis debet damnum temporale sustinere quodcunq; q; violare iuramentū. potest tamē repetere in iudicio vel prelato denunciare nō obstante si cōtrarium iurauit. quia tale iuramentum vergit in deteriorem exitum esset enim cōtra iusticiā publicā. Romani enim pontifices ab huiusmodi iuramentis homines absoluerūt vt habetur extra de iureiurā. c. verū. Nō tamē quasi discernentes huiusmodi iuramenta nō esse obligatoria. sed quasi hmōi obligatōes ex iusta causa relaxantes. Si vero tempore quo iurauit fuit in eius potestate iuramentū ꝓmissorium adimplere tempore cōgruo et de post ꝓpter euentuz aliquē factus est impotēs. tūc videt̄ excusatus in foro cōsciētie licet facere teneaē qđ in se est. Sed vtrū cui ꝓmittit̄ iuramētum illud relaxare p̄t. ostēdit doctor sanctus sc̄da sc̄de. q. lxxxix. dicēs q; ꝓmissio sub iuramēto p̄t fieri dupliciter Vno mō quasi ptinēs ad vtilitatē ip̄ius cui ꝓmittitur puta si iurat se alteri seruturū vel pecuniā daturū. et sic relaxare p̄t alter iuramentū. Tūc enī intelligit̄ ei soluisse ꝓmissum cum facit de eo fm ei⁹ voluntatē. Secundo ꝓmittit̄ illud qđ ptinet ad honorē dei vel vtilitatē alioz. puta si iuramento ꝓmittit alteri se religionē intraturuz vel opus aliqđ pietatis acturū. q tūc ꝓmittēs tem absoluere nō potest. q; ꝓmissio nō est facta ei tanq̄ principaliori sc̄z deo. nisi fuerit interposita cōditio qua se in promissione subdidit arbitrio eius cui promittitur. Tercio requiritur iusticia sc̄dm quaz licitū sit illud obseruari⁹ honestum ac vtile quod promittit. Alioquin iuramentum obseruari prohibetur. xxij. q. iij. ca.

In malis promissis rescinde fidem et in turpi voto muta decretum quod incaute vouisti nõ facias. impia est enim ꝓmissio que scelere adimpletur. Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ aliquãdo qui se iuramẽto obligat ad faciendum id quod est per se illicitum et charitati cõtrarium vt cum iurat se ꝑpetraturum adulteriuꝫ homicidium furtũ ⁊c̃. Et tunc ipo facto periurus ẽ ⁊ falsitatẽ incurrit. qꝛ obligatus ẽ ad hoc quod cõtrarium faciat et est graue peccatum mortale. Q⁊ si iuramentũ ꝑficit adhuc mortaliter peccat. Si vero nõ ꝑficit in hoc periuriũ nõ incurrit. quia tale erat quod sub iuramento cadere nõ posset eo ꝙ ꝯtrariũ erat vel dilectioni dei vel ꝓximi. Sicut si artifices iurant ꝙ certo tpe nõ laborabunt vt ꝓpter raritatem carius vendant. vel ꝙ minori precio non operabuntur. vel carnifices ꝙ nõ parabunt vltra certum numerũ ⁊ similia iuramenta q̃ sunt manifeste peccatũ vel maioris boni impeditiuũ. nõ obligant iuramento se cõstringentem. imo debet facere cõtrarium Sicut tamẽ habetur. xxij. q. iiij. c. innocẽs Q⁊ illicitũ iuramentũ seruari ꝓhibet̃ nõ est generaliter intelligendũ. Aliquãdo eĩ iuramento deest iusticia. veluti cum quispiam post votũ castitatis. duxit vxorem iuramento firmans nunq̃ ab ea se discessurũ qd̃ q̃uis illicituꝫ sit quia iusticia sibi ꝓbat̃ deesse cũ autoritate augustĩ seruari precipit̃. hoc aũt si quis cõtendat p̃rogatiua cõingij nõ ꝓpter religionem iusiurãdi seruari. animaduertat gabaonitas ob solam religionẽ cõtra imperiũ domini reseruatos. Cum igitur omne dñi p̃ceptum iustum sit ptꝫ ei iusticiam deesse quod ei⁹ precepto ꝯtrarium inuenit̃. Ex quibus liquet ꝙ iuramentũ q̃uis illicitum sit iurãti seruare. tamen ꝓpter bonum ꝓximi cui sub iuramento ꝓmissum est bonũ suum adimpleri velit deus cum iniuria sui. dũmõ alteri ꝓximo nõ noceat. Aliquando vero quis se obligat iuramento nõ facturũ aliquid melius. Si ergo ad illud melius faciendum tenetur ex precepto. et tunc idẽ est iudicium cum casu precedenti. vnde prosequitur ibidem in decretis. Ex eo ꝙ iuratur tunc illicitum est iuramentũ quãdo id quod iuratur in sui natura viciosum est vitam adimens tꝑalem vel ꝑpetuam. vt adulterium ⁊c̃. vel reparari non permittens. vt cum inimico ad pacem nõ redire indigenti tempore necessitatis misericorditer non subuenire. Ista quia ꝑspicuam in se habet iniusticiaꝫ si iuramento firmẽtur tamẽ seruari non debent. Si vero nõ tenetur ad illud melius faciendum qd̃ se non facturum iuramento firmauit vel se iurat aliquid facturum quod ex precepto fieri nõ ꝓhibetur. peccat quidaꝫ iurando et scd̃m quosdaꝫ mortaliter. tum quia ponit obijcere spiritui sancto qui est boni ꝓpositi inspirator. tum propter irreuerentiam diuini nominis quod in testem sumitur perpetrande vel culpe venialis vel omittendi profectus. spiritualis non tamẽ peccat iuramentum seruando quantũ ad tale bonum nõ perficiendum ad quod nõ obligatur. multo melius tamẽ facit iuramentum nõ seruando hec patet ibideꝫ in decretis vbi subdit dicens. Tunc etiam illicitum est iuramentum cum incircumspecte aliq̃d iuratur quo nec corporalis nec spiritualis vita adimitur sine quo vtraq̃ salus reparari et vita conseruari valet vt cum quis a parentibus coactus vt clericatus tonsuram vel religionis vestem recipiat se neutrum facturum iuramento firmauerit hoc quãuis a quibusdam videatur reprehensibile. quia opus charitatis se non facturum iuramento promisit nulla tamen autoritate seruari prohibetur. quia si nunq̃ illud perficiat nõ tamẽ ideo minus salutem promereri valet. cuꝫ nõnulli ex laicali habitu sanctissimi inueniantur. et deo dilecti ⁊c̃. Fit etiam aliquando iuramentum quod vergit in exitum deteriorem propter aliquid quod de nouo emersit quod fuit prius premeditatũ. Sicut iurauit herodes puelle saltãti ⁊ h̃ quidẽ p̃t eẽ licitũ ĩ p̃ncipio intellectꝫ debitꝫ ꝯditõib⁹ sꝫ ei⁹ ꝯpletõ fuit illicita vñcũ

quis simpliciter iurat aliq̄d vel promittit tunc semper subintelligunt̄ debite cōditōnes, scz si sit licitum honestum portabile siue moderatum. et multe alie ꝯditiones scd̄m Hostien̄. subintelliguntur. licet verbotenus nō exprimantur. nisi forte tēpore iuramenti vel ꝓmissionis quarū mente cōcepit. De iuramento deniq̄ qd̄ vergit in exitum deteriorē quis dispensatōe nō indiget. Si vero dubium est vtrū sit licitum vel illicitum ꝓficuū vel nociuum. aut simpliciter aut in aliquo casu. et tunc potest episcopus dispensare. vt dicit sanctus Thomas scd̄a scd̄e. q. lxxxix. Si autem manifeste cognoscitur esse licitum et vtile. tunc ibidem nō videtur habere locū dispensatio vel ꝯmutatio vbi aliquod melius occurrat faciendum ad cōmunē vtilitatez quod maxime pertinere videtur ad curam pape qui habet curam vniuersalis ecclesie. Sed vtrum homines alicuius vniuersitatis vel societatis iuramēta mutuo facta sibijnuicem relaxare possunt in questione est. Pro quo sciendū q̄ si simul iurant de his que pertinent ad dei cultuz vel religionem aut pietatē aliquā perficiendam vt si mutuo iurant de lucro suo certam portionē dare fabrice ecclesie vel pauperibus. aut q̄ simul ibunt vltra mare ꝓpter deum. vel q̄ legēt duo psalteria ꝓ inuicem. tunc non possunt sibijnuicez remittere iuramentum vel votum. Possunt q̄dam remittere mutuo q̄ nō vadant simul vltra mare sed non possunt simul remittere quādo vadant. Nam ibidem duo iuramenta sunt scz q̄ vadant et q̄ simul et de similibus idez est iudicium. Si vero est super re temporali quod absq̄ iuramēto tenebantur facere quod iurāt. tunc nō possunt sibi remittere. vt si carnifices iurant q̄ non vendant infectas carnes ꝓ sanis. Aut alij q̄ nō sophisticabunt merces suas ꝛc̄. Si vero nō tenebantur prius facere quod iurant et tunc obseruantia spectat tm̄ ad eorum cōmodum vel incōmodum. tunc iuramentū remittere possunt. Si vero magis spectat ad aliorum cōmodum non possunt sibi remittere. vt si iurant simul q̄ in mercibus. xx. solidorum nō accipiant vltra de lucro q̄ vnum soliduz. vel q̄ nō vendāt opera nisi de materia sic parata vel q̄ non trahant pecias panni vltra tantum et sic de alijs

Dominica prima. xl. de triplici. xl. contritionis cōfessionis et satisfactionis. Sermo. xlvi.

Cum ieiunasset. xl. diebus et. xl. noctibus postea esuriit. Math. iiij. Sicut dicit beatus Aug⁹ ꝓ pectatis satisfacere est peccatoruz causas id est occasiones excidere et eoꝝ suggestionibus aditum non prebere. Naz ad satisfactionem cōpletam duo requirunt̄. scz emenda presens ꝓ culpa preterita. et quantū ad hoc dicit peccatorum causas excidere. qꝛ nō potest ꝓ ꝑpetrata culpa melius emenda fieri q̄ ea a se cum dolore et pena precidendo remouere. que cuz amore sequendo peccauit. Secundo requiritur firmum ꝓpositum vitandi futura et q̄tum ad hoc dicit. et eoꝝ suggestionibus adituz non indulgere. Dicit tamē bonauentura super quartū. dis. xv. q̄ duplices sunt cause vel occasiones peccatoꝝ. nam quedam sunt proxime sicut cena splendida ē occasio edacitatis. familiaritas carnalis est occasio luxurie perpetrande. Et tales necesse habet quis excidere si vult d̄ peccatis digne satisfacere. Quedaz sunt vere occasiones remote vt inuitatio ad bonam cenam. suspectam societatē. et tales nō possumus excidere. quia non est in nostra potestate sz efficaciter refutare nec aditum indulgere. Tria sunt igitur opera satisfactionis impletiua. scz elemosina ieiunium et oratio. Quod patet ex eo. qꝛ radix peccati triplex inuenitur. vt dicitur ꝑ. Johannis. ij. scz cōcupiscentia carnis cui ieiunium opponitur. Per quod intelligitur omnis afflictio carnis. que cōsistit in vigilijs ieiunijs laboribus.

Secunda cõcupiscentia oculorũ ad auariciam cui p remedio adhibetur elemosina que cõtinet in se omne opus pietatis primis exhibendũ siue spirituale siue corporale. Tercia vero superbia vite que curatur efficaci oratione. que illuminat ad se cognoscendũ. dulcescit ad primum diligendum. ardescit ad deo inherendũ et perfruendum. Includit autẽ omnẽ actũ ad deum relatum. et sic in his tribus omnis actus meritorius includitur quo digna satisfactio perficitur id est legitime quadragesima celebratur. exemplo christi ꝺ quo verba ꝓposita scripta sunt. Cum ieiunasset. xl. diebus ⁊c. Sacramentũ quadragesimalis obseruantie licet multis misteriis et figuris insignitũ legitur. Tribus tamẽ ꝑcipue misteriis decoratum inuenit. et signis cõgruis prefiguratũ. Nam in eo primum misterium in remissionis peccatorũ relucet. quantũ ad penitentes et incipiẽtes quod etiã triplici figura perficit. Reperitur enim quantũ ad hoc triplex quadragesima penitentiũ scz ad cõterendum cõfitendum et satisfaciendum. et ideo triformiter figurata. Naz quadragesima cõtritõnis figuratur in quadragesima inundationis diluuij. Genes. vij. De quo dicit magister in historiis. ꝙ postea nutu dei uno et angelorũ misterio in archam vniuersa animantia ducta fuerant mense secundo. id est may. die id est luna. xvij. mẽsis. rupti sunt fontes abyssi. id est maris. vel aque que sunt in visceribus terre ⁊ catharacte celi. Catharacte ꝓprie sunt meatus nili qui per septem ostia separatur. generaliter vero catharacte sunt quilibz meatus aquarum initiales. Hic aurẽ signant vias per quas emanantur pluuie. Et pluit sup terram. xl. diebus et. xl. noctibus. Eleuataq; est archa super omnes montes. quoniã aqua montib⁹ altior erat cubitus quindecim. A die quoq; prima q̃ noe archam ingressus est vsq; ad centum quinquaginta dies exaltate fuerãt aque que post hec ceperũt diminui ita ꝙ. xxvij die mensis septimi requieuit archa supra mõtes armenie. ac tandem prima die mẽsis decimi apparuerunt cacumina montiũ Ex quibus verbis liquet esse duo loca generatõnis aquarum et emanatõnis. Est enim locus supior in nubibus et inferior in terre visceribus. Sic in anima duplex distinguit̃ portio rõnis scz supior qua cõcipiuntur ⁊ cogitantur eterna. cuius operatio rigoratur in receptõne simplicis intelligentie a supiori luce deo. Secũda dicitur portio rõnis inferior qua scz cõcipiuntur inferiora vtpote pene inferni. miserie pñtis seculi ⁊c. vtraq; ergo pars est locus generatõnis aquarũ. quia supra peccata amisimus ⁊ penã meruimus. Fiat igitur inundatio cõpunctionis lachrimaruz ex cursu aquarũ istarum ⁊ mundet̃ minor mundus. id est homo. Et bene dicitur inundatio diluuij totã terram operuisse. q̃ oportet cõpunctionẽ inundare ex omnibus peccatis per totã animã. Si enim in parte fit cõpunctio vt dicit Greg⁹. nõ sufficit. quia multi lachrimas indesinenter fundunt qui tamen peccare nõ desinunt. In quibus impletur illud ps. In diluuio aquarum multarũ ad deum non ap̃propinquabunt. Et sicut in inundatione figurali deleta est omnis caro super terram volucrum quadrupedũ et reptiliũ. Sic in hac inundatiõe spirituali deleri debet omnis affectio mundana siue ambitõnis per volucres aut cupiditatis ꝑ quadrupedia. vel carnalitatis ꝑ reptilia signata. Hoc ꝓfecto diluuium inundauit audientẽ ezechiam regez sibi mortem adesse et hoc ex parte inferiore cum dicebat. Dadam ad portas inferi. A parte vero supiori cum subiunxit. Non videbo dominũ deum in terra viuentium. Deniq; hoc diluuiuz ꝑseuerare debet donec anima id est spiritualis archa requiescat super montes armenie. Quadragesima vero cõfessionis figuratur in quadragesima expectatõis an cessasset diluuium. Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ vt dicit magister in historiis. ꝙ postea apparuerunt cacumina montium expectauit Noe. xl. diebus et emisit

coruuz qui non reuertebat̃. Emisitq; post eum columbã que vespere redijt ferẽs ramum oliue virentem. Post septez autem dies itez emissa columba non est vltra reuersa. Reuoluto igit̃ anno prima die mensis p̃mi anni sequẽtis apparuit Noe tectũ ⁊ vidit q̃ exsiccata essz sup̃ficies terre: sz egrediẽdi expectauit dñi p̃ceptũ. Eadem igit̃ die qua Noe archã ingressus est dixit ad eũ dñs. Egredere de archa tu et vxor tua. Cõiunctim eos nomĩat in egressu: sic̃ diuisim in ingressu: vt in p̃ori copulã carnalez sibi interdictã intelligerẽt ⁊ penitẽtiam agerẽt in posterioriq; ꝯcessaz: vt genus humanũ multiplicarẽt. Noe peccatorem signat sed penitentẽ ⁊ abstinentẽ his q̃draginta dieb⁹. Hic autẽ emittere debz coruũ ⁊ columbã. Duo sunt eniz affectus in penitẽte. s. pudor cõfitendi in coruo signatus: qui semp̃ canit cras cras. qꝛ crastinare facit ꝯfessionẽ Sophonie. ij. Vox cantãtis in fenestra coruus in sup̃limĩari. Emittẽdus est igit̃ coruus nõ vltra reuersurus. i. affectus pudoris plena cõfessione ꝓpellendus. Colũba v̄o. i. affectus timoris. qꝛ gemitũ repdit ꝓ cantu: euidenti signo emittit̃ in ꝯfessione ap̃ta archa cõscientie. nihilomin⁹ tñ reuersura. Et vide cõgruũ ꝓcessuz. Nã p̃mo reuertẽs nihil portat. secũdo fert ramũ oliue. tercio emittit̃ non reuersura in misterium trifarie ꝯfessionis. Primo mortaliũ in qua ꝯfessione nihil reportat. qꝛ anima nõdũ plena ꝑ freq̃ntem ꝯfessionẽ vigorosam depurata a prioribus vitijs. nec duz ꝑuenit ad illud ap̃licum. Gloria nostra hec est: testimoniũ cõscientie nr̃e. Secũdo v̄o in ꝯfessiõe venialium iaz lõge se motis mortalib⁹. cũ iam etiam venialia discutere ⁊ cauere satagit ram⁹ oliue reportat̃ in signũ ꝑfecte recõciliatõis ad deũ: cum p̃s. dicente. Ad ipsuz ore meo clamaui ⁊ exultaui ꝛc. Ad extremuz v̄o in finali cõfessiõe cum steterit ante iudicẽ ratõem redditura si in bono ꝑseuerauerit euolabat. hec colũba denuo nõ reuersura. ꝑcul eniz fugiet qd̃ prius augebat. Deniq; q̃dragesima satisfactõnis figurat̃ in q̃dragesima expectatiõis niniue Jone. iij. Adhuc q̃draginta dies ⁊ niniue subuertet̃. supple nisi peniteat. Predicauerũt igit̃ ieiuniũ. descẽdit rex de solio suo. indutusq; sacco sedit ĩ cinere. Nũc vide ꝯgruentiã eius pnĩe. Nam in descẽsu de sede regali hũilitas ostendit̃ contra superbiã vite. in sacco asperitas cõtra cõcupiscentiã carnis. in cinere ꝯtempt⁹ mũdi qui ꝓcedit ex memoria mortis in cinere signate ꝯtra ꝯcupiscentiã oculoꝝ. Vnde Hiero. Facile cõtemnit oĩa qui se semp̃ cogitat morituꝝ. Sic ieiunauit Moyses in monte synai vt legem dei mereret̃ accipere. Et hec est q̃dragesima incipientiuz. Non eniz possunt mãdata dñi imp̃mi: nisi in tabulis cordis rasis ab omni mortali vt sic parent̃ due tubule. i. duo affect⁹. dilectiõis. s. ad deum ⁊ ad ꝓximũ. In p̃mo scribant̃ mãdata ad amorẽ dei ꝑtinentia In secũdo ad amorem ꝓximi. qꝛ signũ vl̃ ꝓbatio dilectiõis exhibitio est op̃is. Secunda q̃dragesima est ꝓficientiũ que in cõsilijs implẽdis agitur ꝓfectu virtutũ. ⁊ figuratur in q̃dragesima Helie: vt dicit̃. j. Reg̃. xix. fugiens a facie Jezabel: vt ptz alibi. Fuga autez ⁊ ꝓgressus Helie ꝓgressum denotat sp̃ualis ꝓfectus. Naz fuga a facie Jezabel qd̃ interp̃tat̃ fluxus sterq̃linij: ꝯtemptũ signat tẽporaliũ ad Philipeñ. iij. Omnia arbitrat⁹ sum vt stercora. Dormitio subtus iuniperũ: cuius cineres ignẽ per annũ conseruare dicunt̃: opera signat misericordie pietatẽ fouentia. Panis subcinerici⁹ ab angelo delatus ꝯsolationem signat: que etiã ex memoria mortis in talib⁹ exuberat. Naz magna cõsolatio moriẽtis cuz videt se in operib⁹ misericordie desudasse. vel per iunipeꝝ crucẽ. ꝑ panem subcinericiũ panẽ doloris ꝯpassionis ⁊ penitẽtie intellige. Cui additur aqua lachrymaꝝ ꝓ potu: quoꝝ vigore ambulat recto tramite per q̃draginta dies asp̃itatis ⁊ q̃draginta noctes aduersitatis vsq; ad mortẽ dei: vt participat deũ suũ occurrẽtem in sibulo aure tenuis. O vere q̃dragesima deo placita ⁊ ieiuniũ salutiferuz. Sicut eniz in prima q̃dragesima est abstinentia ab illicitis: sic ĩ hac secũda a sup̃fluis.

Tercia deniq; q̃dragesima est perfectorum: que celebrat̃ in om̃imoda mortificatione carnis feruida: frequẽtia oratiõis ⁊ viscerosa dulcedine contemplatiõis. In his eniz tribus perficit̃ feliciter: Naz primuz signatũ est in ꝯsuetudine ꝯdiendi cadauera mortuoruz ꝑm egyptios aromatibus p̃ciosis per q̃draginta dies: qd̃ cõpetit ꝑfectis. Quia vt dicit Apl̃us ad Colo. iij. Mortui estis ⁊ vita vestra abscõdita est cum christo in deo. Aromota autem sunt perfectõis exempla. Nã christi odor bonus sumus deo in his qui salui fiunt: et in his qui pariũt. Nimiruz cum extrema bona in moduz aromatũ hominẽ ab omni putredine vitioꝝ ꝯseruauit. ⁊ astantibus seu cernẽtibus suaue redolent. Secunduz autem scilicz oratõis frequẽtia signatum est Deutro. ix. dicente Moyse. Procidi coram domĩo q̃draginta diebus et q̃draginta noctib⁹ quibus eum suppliciter dep̃cabar ne deleret vos vt fuerat ꝯminatus Terciuz deniq; scilicz cõtemplatiõis dulcedo signatũ est in apparitiõe glorie resurrectionis christi q̃draginta diebus quib⁹ discipulos in om̃i sua dulcedine crebrius visitauit. nunc apparens ⁊ instruens intellectũ. nunc cõuescens ⁊ ꝓuocans affectũ. Et sic feliciter experiebãtur illud dauiticum. Gustate ⁊ videte quoniaz suauis est domin⁹. Et hec est quadragesima christi: qui ieiunauit nõ pro expiãdis delictis suis: sed in mortificatiõe carnis. nõ quia indiguit: sed quia exempluz dare voluit exercende virtutis: p̃sertim in mortificatione sui. in frequẽtia oratõis ⁊ cõtemplationis: fugiens in desertum locuz vt sic nos instrueret ⁊ ad sequelã induceret. Quod nobis ꝯcedat ⁊c̃.

Dominica secunda quadragesime de perseuerantia orationis ⁊ qualitate orantis.

a Miserere mei domine fili Dauid. Math. xv. Sicut qui letali vulnere sauciat⁹ aut infirmitate graui detentus curatiõem affectãs: necesse est vt infirmitatẽ suam agnoscat. ⁊ agnita ea medicuz requirat. inuento medico morbũ latentẽ d̃tegat. de hinc medicuz pro eius curatiõe deprecet̃ ⁊ omnibus cõsilijs medici sollicitus acquiescat Alioquin ad curationẽ eum non recipiet. Sic vulneribus peccatorum sauciatus sanitatem si cupit adipisci latentez peccati morbum debet agnoscere et eius periculũ perpẽdens medicũ salutis requirere morbum per humilẽ confessiõem aperire. ac ꝑ satisfactiõem voluntariã medici consilijs acquiescere. Hinc mater ecclesia videns aptum medicine tempus: assumens illud apostolicũ. Ecce inquit nũc tempus acceptabile scilicet ad requirenduz medicum. quia ecce nunc dies salutis. i. tempus cõgruũ ad medelam. sollicita pro filijs exemplum inducit ad requirenduz medicum in p̃senti euangelio. Nam egressus medicus secessit in partes tyri et sydonis quos sanaret requirẽs. Cui occurrit mulier tã humiliter q̃ efficaciter medelã expostulans infirmitatẽ denũcians. ⁊ sic misericordia ⁊ veritas obuiauerũt sibi et pariter sanitatem operati sunt. Nulla nãq; medicina spiritualis reperit̃ efficax ad medelam: nisi prius vulnus fuerit detectũ. ⁊ ferrũ infixum fuerit extractũ. hoc est nisi fines exierit vitiorum ⁊ qualitatẽ ostenderit peccatoruz. Tunc enim fiducialiter orare poterit. Miserere mei domĩe. Q̃ntum ad veritatem historie. Quodã tempore Jesus auidus salutis animaꝝ declinans scribas et phariseos qui cõuenerant ad eum. non vt eum cõsulerent. sed vt caperent in sermone vel actõne. secessit in partes tyri ⁊ sydonis. que ciuitates erant gentilium. Et ecce mulier chananea gentilis a finib⁹ illis egreditur. que scilicz intrãte Jesu in domuz. vt habet̃ Marc̃. vij. accessit. solã petens misericordiã. Miserere mei inq̃t fili dauid. filia mea ⁊c̃. Jesus ꝟo domuz exiens non respõdit ei verbum. Tunc illa nobis precũ instantiaz cõmendans dominum sequebat̃ clamans. Miserere mei fili dauid. Discipuli ꝟo compassiõe pariter ⁊ tedio clamoris eius affecti rogabãt dominuz dicentes. Dimitte illam q̃ clamat

post nos. Quib⁹ ille. Non sum missus ad
⁊c̄. vbi dicit Hieronim⁹. Non autem hoc
dicit quia non missus sit ad gentes. sed ꝙ
primuz ad israhel missus sit: vt illis nō re-
cipientibus euangeliū iusta fieret ad gen
tes trāsmigratio. Vnde dicit Marc⁹ euz
respōdisse. Sine pri⁹ saturari filios. qua-
si diceret. Futuruz est vt ⁊ vos salutez cō
sequimini: sed sine ⁊c̄. Videns autez mu-
lier ꝙ neqꝫ apostoli proficerēt: accurrens
(felici in verecūdia) venit ⁊ adorauit eū:
dicens. Adiuua me. Jesus v̄o pia contē-
tione quāto illa preces multiplicat: tanto
⁊ ip̄e negando vituperatiōem ingemīat.
Nunc eniz illam canē vocat: dicens. Nō
est bonuz sumere panem filioꝝ. Miruz ꝙ
mulier cōfusa non recesserit. Vocauit em̄
eam canem ꝓpter idolatriā quam hucusqꝫ
exercuerat. Hic clamat Chrisosto. Vide
mulieris prudentiā qualiter nec cōtradi-
cere ausa est. neqꝫ contristata est in aliorū
laudibus: neqꝫ molestata in proprio cōui-
cio. sed ait. Vtiqꝫ domīe. Nam ⁊ catelli.
Ecce iaz exemplar humilitatis et formaz
exauditōis. Vocat Jesus iudeos filios:
ip̄a vocat eos domīos. vocat eam canez:
ipsa v̄o sese catellum. quasi diceret. Si ca
nis sum non sum aliena. canez me dicis: ca
nem me nutri. ne sis alijs dn̄is crudelior.
Nam ⁊ catelli edunt de micis. Mice sunt
eniz quas peto: ⁊ reliquijs catelloꝝ cōten
ta sum. Chrisost. Propter hoc autem tar
dabat christus. p̄sciebat eniz eam hec di-
cturam. nec occultari volebat tantaz mu-
lieris fidē. Et ait illi. O mulier magna est
fides tua. fiat tibi sicut vis. Et sanata est
⁊c̄. Thomas in cōtinuo. Intende quali-
ter apostolis nō impetrātibus impetrat
ip̄a. tam magnū quid est instantia oratio-
nis. Eteniz pro nostris noxijs vult magis
a nobis rogari q̄ ab alijs pro nobis. Mi
serere mei ⁊c̄. Mulier hec vt eius ora-
tio efficatior redderet: ac per hoc citi⁹ ex-
audiretur s̄m Albertū magnū quidez pro
ponit ex parte sui: scilicz compassiōem et
affectum naturalis pietatis: dicens. Mi
serere mei. quasi diceret. Naturali pieta-
te ad hanc compassiōem obligasti me: faci
endo me matrem. Quedā autem ex parte
dei: scilicz īmensitatem diuine maiestatis
ex qua potuit. et misericordiā humanita-
tis ꝓpter assumptā naturam ex qua debu
it merito misereri: dicens. Domīe fili da-
uid. Quedā etiam ex parte filie. scilicz ne
cessitatem vinculi naturalis obligatōis:
dicens. Filia mea: tam carnaliter q̄ spiri-
tualiter male torquet̄. i. ītolerabiliter ve- b
xatur a demonio. Ecce perfectū exemplar
nos instruens qualiter fructuose dep̄cati-
onibus intercedere debeam⁹. Orauit enī
sapienter: humiliter: feruenter: ⁊ perseue-
rāter. vt ex euāgelio colligi potest. Sa-
pienter orauit qd̄ patet in tribus. Primo
sapiēter orauit. quia fines suos exijt ora-
tura. Quid enim per fines: nisi peccatorū
occasiones ⁊ delectatōes signātur. quas
per exire oportet per veram cōtritiōem ⁊
cautā cōuersationē. Alioquin quomō ve-
niam merebit̄ de occasione filij patrem ro
gitās manibus sanguinolētis Ysa. j. Cuz
multiplicaueritis oratōes vestras nō ex-
audiam. manus eniz vestre plene sunt san
guine. Per peccatū enim denuo filiū eius
crucifigim⁹. Et ergo subdit ibidez. Mun
di estote: auferte malum cogitationū ve-
straꝝ ab oculis meis. quiescite agere per-
uerse. discite benefacere. Alioquin vobis
dicetur. Nescitis quid petatis. Quia re
uera nescit quid petit qui petit veniam si-
ne debita contritiōe ⁊ emendatōis volun
tate. qui petit gloriaz sine merito: et quie
tem sine labore. Sed ne eorum oratio vi-
deatur vacua om̄ino plerūqꝫ in tempora-
libus ꝓsperitatibus exaudiūtur. vel etiā
ad recuperādam gratiam gratūfacientez
magis disponūtur. Nam vltro se prebet
largitor ne tepescat orator: dicens. Peti
te ⁊ accipietis Luc̄. xj. Sed multi vereor
veras virtutes per orationez adipisci re-
fugiunt cōtrarijs illecti vitijs. sic̄ in Ach-
ab rege figuratum est Ysa. vij. qui cum nō
crederet Ysaie verbis missi a domīo de de
liberatione duorum regum. scilicz syrie ⁊
israhel: qui venerant ad deuastādam ter-
ram iuda. Addidit ꝓpheta ex parte domi
ni: dicēs. Pete tibi signū ⁊c̄. vt qui ꝓphe

te non credis: saltim signis diuinis crede re cogaris. Pete inq̃ signuz in ꝓfundum inferni. i. suscitatõem alicuius mortui vel in excelsuz sup̃. sicut tempore Josue stete runt sol ⁊ luna ⁊c̃. Naz iudei in causis ar duis signuz petebant a domĩo in argumẽ tum certitudinis. Qui respõdit. Non pe tam. erat enim idolatra. et ideo timuit ne in signo postulato domin⁹ glorificaret̃: et sic a populo vilificarẽtur idola. Sic multi cõtrarijs affectibus ĩueterati: licet orati onem videãtur fundere. minime tamẽ vi ctoriam vitioruz expetunt. sed veniam si ne contritõe: sine auersione: sine peniten tia: quo nihil impossibili⁹ requirũt. Se cundo orauit inq̃ sapienter. quia rogãdo detexit necessitatez infirmantis: qualita tem infirmitatis. Filia inquit mea male a demonio vexatur. Nimirũ. cum om̃is vox muta iudicat̃ ⁊ rauca quam non p̃cessit so nus dulcissone cõfessiõis adornãtis ip̃az anime faciem. Cõfessio enim ⁊ pulchritu do in cõspectu eius. Hec enim prima vox quam audire dignat̃ dominus. Hinc dicit p̃s. Quoniam tacui. s. confessionẽ inuete rauerũt omnia ossa mea: dum clamarez. s. in oratione tota die. In cui⁹ figura dicũt doctores hebrei: et p̃sertim rabi Samuel super Exod̃. xxxviij. ꝙ cum Pharao vel let impedire multiplicatiõem filioruz isra hel opprimendo viros laboribus ne vaca rent amplexibus. vxores eorum se compo nebant ad specula vt ꝓuocarent viros ad cultũ matrimõij ducte prolis amore. De nientes autez post hoc in deserto vt dicũt doctores nostri. deuote mulieres que fre quẽtabant ostiũ tabernaculi ratõe cultus diuini: in signuz ꝙ exteriori ornatu de ce tero nolebant intendere obtulerũt specu la sua: quoꝝ capse erãt enee. de quibus fa ctum est labium eneuz. Specula v̄o circa labium eneum affixa sunt: vt se lauãtes in eis maculas abluendas aspicerent. Nam ante ingressum tabernaculi fiebat hec lo tio: innuens macule spiritualis ablutõez: peccatoruz consideratõe. ⁊ contritiosa la chrymaꝝ effusione. Orauit deniq̃ sapiẽ ter. quia licet erat a filijs israhel expulsa ⁊ depauꝑata ⁊ seruituti subiecta. non tamẽ petijt vindictam. non diuitias. nõ liberta tem: sicut multi faciunt hodiernis tempo ribus. quorũ minima cura est de salute ꝓ pria. de charitate fraterna. de mandato rum obseruatõne. sed petijt illa demonis expulsionem a filia. quia male torquebat̃. Nimirũ. quia onus peccati grauissimuz.

Secundo rogauit hũiliter procidẽs ad pedes eius ac cõtemptuz illatum: vt pro baretur hũiliter suscipiens velut eodez di gnam se reputãs. O vera mulieris huius prudentia. nimirũ cum humilitas sola me retur exaudiri. Superbiẽs eniz resistit nõ exaudiens: cuz humiliũ ⁊ mansuetoꝝ sem per placuit oratio. Unde Hester regina dominuz petitura signa superbie verebat̃ exteriora. q̃ tm̃ necessitate expulsa: scilicz cum ad regem erat ingressura sibi impone bat. Nam in oratione p̃misit dicens. Tu scis necessitatẽ meam ꝙ abomĩar signum superbie ⁊ glorie qd̃ est super caput meũ. in die ostensiõis mee ⁊c̃. Nimirũ. omnes obsecrationes ardue in veteri lege cuz hu miliatione cineruz ⁊ cilicij facte leguntur. eo ꝙ hec sola misericordiã diuinaz mere tur ⁊ gratiam. Eccl̃i. iij. Quãto magnus es humilia te in om̃ibus. ⁊ coram deo in uenies gratiã. Sic inuenit gratiam beata virgo: que dixit. Quare respexit domin⁹ humilitatẽ ancille sue. Cuius hec est ratõ. quia sola humilitas charitati locũ parat: dum a vanitate mentem euacuat. Dicit enim Augustin⁹. Q̃ quãto sumus tumo re superbie inaniores: tãto sumus dilecti one pleniores. Et ex cõsequẽte quãtũ hu miliamur mente ꝓpria. tantuz exaltamur estimatione diuina. Sed heu ꝓcul hec vir tus a nostris oratoribus qui compti ꝓce dere nolũt ad oratiõem. in superbia ⁊ ab usione solliciti qualiter adornent carnem non conscientiã. nunq̃ hi se parant orati oni vt deo placeant. ⁊ non potius vt vide antur ab hominib⁹. Sed audiant qui eius modi sunt dicente psal̃. Qui hominib⁹ pla cent cõfusi sunt. quoniã deus spreuit eos. Cuius argumentum euidens habemus in Ozia rege. qui elatiõe ductus ꝑ se voluit

oblatiões offerre deo: ꝛ lepra ꝓcussus est. vt infra patebit. Tercio rogauit frequẽter. quod notãt in clamore quo clamauit post Jesum: maternalem ostendens affectum. Hic est enim clamor cordis de quo dicit domin⁹ Joysi Exo. xiiij. Quid clamas ad me. cum non legitur aliquid locutus fuisse. ps. Clamaui in toto corde meo In toto corde clamat qui per intellectuz offert attentionẽ. per affectum vo devotionem. sicut apostolus ad Corinthꝫ. xiiij. Orabo spiritu: orabo et mente. Medio vo corde clamat qui adhibet attentiõez: sed non devotionem. de qualibus dicitur Ozee. x. Diuisum est cor eorum. nũc interibũt. quia nemo potest duobus dominis seruire. Nullo denicz corde clamat q̃ nec adhibet attentiõem nec devotionẽ. Quibus improperat domin⁹. Hic populus labijs me honorat. cor autem eor longe est a me. Nõ sic rex Ezechias. qui vt dicitur iiij. Reg̃. xx. ꝛ Ysa. xxxviij. dum egrotaret vsqꝫ ad mortem. i. taliter ꝙ per naturam non poterat curari. Erat enim morbus regius: fm quosdam missus est ad eum Ysaias a domino qui ait. Dispone domui tue: quia morieris tu ꝛ non vives. Quo audito cõuertit Ezechias faciez suam ad parietem. et fleuit fletu magno: orans et dicens. Obsecro domĩe memento quomodo ambulauerim coraz te in veritate ꝛ corde perfecto. ꝛ quod bonum est in oculis tuis fecerim. Cui⁹ oratiõem ꝛ lachrymas aspiciens dñs ait ad Ysaiaz qui nondum atrium regis egressus fuerat. Vade ad Ezechiam ꝛ dic ei. audiui oratiõem tuam. vidi lachrymas tuas. ecce sup dies tuos annos quĩdecim addaz ꝛc̃. vide infra. Si ergo tam efficaciter orauit pro vita corporali: quid faciet christian⁹ pro vita spirituali cum viderit animaz suam non solum appropinq̃ri morti: sed et absorberi ac sepeliri velut vetentẽ quadriduanũ. nec incalescit miser homũtio ad cõtritiõem. nec resoluitur ad lachrymaz effusiõem: sed tepida quadaz ꝛ euomenda se putat oratione satisfeciſſe. Quarto petijt pseueranter. ꝛ in hoc mirabilior apparuit ꝛ cõmendabilior. eo ꝙ tam sedule: tam indigne repulsa: petitiões gemĩare non destitit. sciens quia perseuerãtia sola premiuz meretur exauditõnis. bꝛauiuz eterne felicitatis. felix clausura omniũ virtutuz. Unde Chrisosto. admirans ait. Quanta est instantia oratiõis. quia qõ apostoli non potuerũt ipsa perfecit.

Dominica tercia quadragesime de septẽplici demonio. Sermo. xlviij.

Erat Jesus eijciens demoniuz ꝛ illud erat mutũ Luc. xj. Cum rationalez cõsidero creaturam in ea tria psertim inuenio. Primo summã generositatẽ in creatione: quã potissime testatur opificis celsitudo pariter ꝛ sollicitudo. Nã tanta nobilitate dotauit eam vt naturali quodam affectu moueatur ad eam possidẽdam ꝛ perfruendã in habitatiõem sibi. Delicie inquit mee esse cũ filijs hominũ. Cuius inq̃ amore tractus eodem vilissimo dignatus est vestiri cinctorio. vt vel sic humanã naturam moueret ad amorem reciprocũ. Nam ex hoc effectus est in expectãdo ꝛ sustinendo peccatores tam patiens. in suscipiendo tam pmptus. in pmouendo tam dulcis. in glorificando tam amabilis. Et hec me merito ducent ad amorẽ diuinũ. Secundo vo abiectissimaz vilitatem in vitiorum degeneratione. In qua pcipue patet cecitas admirãda: cum ad mandatoz obseruanti am nos allicĩat tot exhibita beneficia. tot charitatis insignia. tot promissa pposita tot supplicia parata. Cecatus tamen infelix delectatiõe despectis his oñibus propter exiguũ tempus momẽtanee delectationis solum sequit̃ inimicum subditur: captiuatur: abducit̃: et dãnatur. Et hec me ducunt in proprie cecitatis ãmiratiõem. Tercio denicz crudelissimaz vindictam a deo paratam: qõ me ducit in eterne pene formidatiõem. Verũ de hoc alꝫ. Hui⁹ ergo cecitatis exemplar nobis apponitur in euangelio pseti. Demoniacus enim iste

non soluz mutus: sed ꝛ cecus pariter ꝛ surdus erat: vt ex dictis sanctoꝝ colligi pōt. Dicitur enim Matħ. xij. ꝙ oblatus est ei demoniuz habens cecus ꝛ mutus. Dicūt eniz Theophilus ꝛ Epyphanius ibidem: ꝙ qui domīo oblatꝰ fuit ꝛ mutus erat lingua ꝛ surdus auditu. Erat ergo mutꝰ ad confessionē. cecus ad spiritualiū consideratione. surdus ad verbi diuini debitaz auditionem. Obstruxit enim hec tria diabolus velut organa ꝓncipaliora salutis: sicut ꝛ hodie in pleriſq; spūaliter operat: quousq; veniens sua gratia dominꝰ demonium eiſciat. ¶ Erat Jesus eiſciens ꝛc. Cum hūana natura diabolicum naturaliter abhorret consortiū veluti maxime nociuū: experiēcia discimus quid doloris inferat parētibus. cum vnicam filiaz cui tota seruat hereditas. a qua sola speraī posteritas a diabolo contingat possideri et vexari crudeliter. Pro cuius nimirū liberatione nec rebus parcerent neq; corporibus. Quid igitur faciendū de propria putas anima: que scillez a septem spiritibus nequioribꝰ male torqueī. vitiſ dico mortalibus que plus nocent q̄ centūmilia demonū. Sed hoc miser homo non aduertit quia dulciter in p̄senti vexant ne possessuz amittāt quousq; duxerit in bonis dies suos ꝛ in postea in infernū descendāt. Que profecto septē demonia a magdalena narrantur electa Luc. viij. Jnueniunt septē nomīa demonuz bis septem vitiſ principantium: de quibus nobis sermo presens ad cautelam ꝛ instructionē. ¶ Primꝰ enī demonuz dicitur lucifer: qui contra deum suum primo superbiuit in corde necdū impleuit opere. et tam irrecupaliter. iectus pariter ꝛ damnatus est: vt velut āmirando diceret Ysa. xiiij. Quomō cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Quid ergo somnias miser homūcio ꝙ tibi supbienti parcet diuina vindicta qui iurauit in anima sua. quia detestatur omnē superbiam: vt dicit Amos. vj. Dicit igitur in casu suo didicit quid homini casuro suggerat: cuiꝰ principatus est super vitium superbie. et elatos corde securius possidet. qui signātur ꝙ de moniū habentez qui erat in synagoga: vt dicitur Marc. j. ꝛ Luc. iiij. Cum ergo veniret Jesus humilitatis doctor ꝛ veritatis in synagogā ꝛ doceret: exclamauit demoniacꝰ doctrinaz christi non ferens que salus erat animaz ꝛ medicina. Quid nobis ꝛ tibi Jesu nazarene? quid inq̄s superbo ꝛ hūili corde? vere nihil. Venisti aiunt ante tempus perdere nos. i. diminuere potestatem nostram. Et cōminatus est eum Jesus vt taceret et exiret. Qui multū discerpens eum. i. affligens exiuit. quia vitium superbie possessuz non facile relinquit videns quia demoniū hoc nec templū veretur: nec altare. astat celebrātibus. astat ꝛ diuina audiētibus. ꝛ altare domini appropinquasse gloriatur. ductorem se prebet ꝛ comitem. adeūtibus ecclesiam exornat vestibus: deturpat affectibꝰ. Nec enī Jesum in templuz ducere verebaī vt elatione temptaret ꝛ deiſcere: quē vtiq; quidam dicunt esse luciferuz. ¶ Secundū autem demoniū sathanas nomen accepit q̄ interp̄tatur aduersarius deo. Huius eniz officium est inuidiam suggerere: qua nihil tam cōtrariū diuine charitati. Vitium est enim omnino diabolicū. Unde Zacha. iij. Et sathan stabat a dextris eius. s. Jesu sordidis indutus vestibus vt aduersaretur ei. Nimiz est autem ꝙ humana mā suetudo suggestiones eius admittit et fouet: cum nihil in se delectabile habere dinoscitur: sed totum triste pariter ꝛ laboriosum marcescere faciens. ꝛ tabescere naturam humanā: sicut ꝓstensum est in Cayn. qui primꝰ impugnabaī hoc vitio. qui sez a deo tremuli capitis vindicta puniebatur ꝛ corporis. quia nimirū huiusmodi secum ferunt semper cor inquietuz ꝛ tabescens. Cuius etiam propriuz est patiētem ad diuine misericordie finalē inducere desperationē. sicut ait Cayn. Maior est iniquitas mea q̄ ꝛc. Et cum sit belua ferocissima: heu q̄ multos ĩuenit receptores qui fouent ꝛ nutriūt rancores. auersiones. suspitiones ꝛc. lingua nihilominꝰ maledicta manifestans per maledictōes. cōuitia. detractiones. derisiones ꝛc. Sed vnde tam

tarius amplectit hoc vitiū. nisi quia de fomite superbie processum habet. Nam angelo propter superbiā ejecto ⁊ genero humano ad eandem gloriā adipiscendā conditō statim (vt dicit Sapiēn. ij.) inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Imitantur autem illum qui sunt ex parte eius. quia omnis inuidia ex superbie vitio fomitem sumit. patet hoc in Saul: qui eodez demonio fuerat agitat⁹. j. Reg. xvij. qui semper propter inobedientiam ⁊ elationem qua voluit honorari a Samuele coram populo: spiritu dei piter ⁊ regno priuatus: inuidie spiritui tradit⁹ est. Terciū vo demoniuz dicit leuiathan. qō intelligitur persequēs eos. ⁊ sinat iram per quam homo cōcipit in corde vt aliuz prosequat. Prouocat etiaz homicidia ⁊ bella. Sed hoc demonio possessis audi quid in futurum reseruat dominus: vt testatur Ysa. xxvij. dicēs. In die illa visitabit dominus in gladio suo duro: grandi: et forti super leuiathan serpentē vectem. ⁊ super leuiathan serpentez tortuosuz. Hoc autē demonio obsessus erat de quo dicit Act. xix. ꝙ scilicz videntes exorciste Paulum in nomie Jesu demonia ejcientem reliquētes cōiurationes Salomonis ad hoc factas. quibus licet cuz magno labore demones expellebant appositis quibusdam gemmis scōm Josephum in nomine Jesu quez Paulus p̄dicabat ejcere volebāt Vnde cōiuratus vnus respōdit. Jesum scio ⁊ Paulum noui. vos autez qui estis? Et insiliēs in eos homo in quo erat demonium pessimuz domīatus eorū ualuit ita vt nudi ⁊ vulnerati effugerent. Quartum vo demoniuz asmodeus imponit: qō interpretat blasphematio iudicantis. de quo dicit Thobie. iij. ꝙ Sara tradita fuerat septez viris quos occidit. demon iste mor vt ingressi fuerant ad eam impedies cōiunctiōem matrimonialē inter Saram et viros ne proles nascerētur. Et prefert peccatū accidie per qō homo pigrescit ne fructum boni operis peragat. negligētes enim eos reddit quos possidz: p̄sertim ad spūalia que non sapiūt huiusmodi. Ideo cōuenienter dicit asmodeus. i. blasphematio iudicantis in terrorē tepide cōuersantium. quia a deo plasmatus est qui non solum maleficos: sed ⁊ pigros negligētes iudicare debet: iuxta parabolā Matth. xxv. in eo qui acceptum denarium posuit in sudario. Hoc autem demonio vexabat homo de quo habetur in euāgelio. quem scilicet diabol⁹ surdū fecit ad verbi dei predicatiōem ⁊ salutis āmonitōnem. fecit et mutum ad plenam cōfessionem ⁊ sani consilij inquisitōem. fecit ⁊ cecum ad vie salutis inuentiōem ⁊ proprij damni consideratōem. O q̄m multos huiusmodi cecos ad huc patitur ecclesia dei. quibus dicere necesse est etiā in imponēda penitētia: quid vis vt faciam tibi. Sed vnde hoc? nisi hic maledict⁹ hic asmodeus septē viros. i. septem dona spiritussancti Sare. i. deuote anime: quibus cooperātibus bonis operibus impgnatur ⁊ fecundatur prius extinguens: hominē ad omnez bonum impotētem reddit. Quintuz autem demoniuz māmona domin⁹ appellauit: ⁊ p̄est diuitiis. Interpratur enim diuitie vel cupiditas. ⁊ auaricia cōsulit. quo demones quis agitatus cirta tempalia cupiditate mersus velut amens efficit. Mirum cum sit demoniuz pessimū. alios lapidās vt Achor. alios lepra percutiēs vt Gyezi. alios laqueo suffocans vt Judam. Et licet taz crudelem possidenti se exhibet: infinitos tamen volūtarie possidet. regit. ⁊ dirigit. Ysa. lvj. Omnes in vtam suam declinauerunt: vnusquisq ad auaricia suam a summo vsq ad nouissimuz. Cum tamen de eo p̄dixit dom⁹: non poteritis deo seruire ⁊ māmone. Quia nimiz rethe auaricie taz latum est ⁊ multiphariuz vt vix in eo semel inuolutus euadere queat de cetero. ⁊ ideo laqueus appellatur venātium. Vide tamen q̄ fera bestia. Dicit enim Chrisost. in quodam tractatu q̄ intantuz amor pecunie omnez animaz fatigat: vt necz amicis necz inimicis: interdum etiam necz cōiugibus nec filijs locum prebeat. quib⁹ affectibus inter homines nihil prefertur. et cum lupis, ⁊ vrsis ac leonibus ferocius se-

uiat gladios accuit precipitia. naufragia tamen queritur ⁊ suauis videt̃ super mel. ac per ĩnumeras mortes delectãtur se ad eius ianuas ꝑuenisse. Ideoq̃ non rei natura: sz voluptatis vitio ꝓatiũtur. ¶ Sextum demoniuz dicitur beelcebub idolum accaron: qd̃ interp̃tatur deus muscarum: ad derisionem gentium a iudeis sic vocatum propter multitudinẽ muscaruz ibidẽ confluentiũ ad sanguinem sacrificioꝝ. Et hic deus est gulosorũ. quia gula velut muscarum multitudinẽ fouet cogitationuz ⁊ affectuũ lubricitatẽ. Et tales musce morientes ꝑdunt suauitatẽ vngenti. Hic enim gulosus: sicut Ochozias rex infirmat⁹ nũcios misit vt consulerẽt beelcebub vtrum resurgere poterat de infirmitate illa. Etiam consiliũ suum ⁊ studiuz ponit quomodo possit in multitudine deliciaruz velut in multitudine sacrificiorũ delectabilius satiari: quasi ex hoc vitam quereret ꝓlongare. Et tamen testatur Gregori⁹ plures interijsse gula q̃ gladio. Hoc autez demoniuz rumpit omnia vincula cõtinentie: sicut figuratum dicitur Luc̃. viij. de demoniaco in terra gerasenorum. qui rupit omnia vincula sua: de quo legio demonuz exiens petebat porcos gulosos ingredi. qui sceno letãtur inuolui sicut gulosi carnalibus desiderijs. Quid enim sunt opera gulosorum: nisi vita porcoruz. cuius exercicium est queq̃ deuorare. ¶ Septimũ demoniuz dicitur behemoth Job. iiij. Ecce behemoth quem feci tecũ fenũ q̃si bos comedet fortitudo eius in lũbis eius. et virtus eius in vmbilico ventris eius. Behemoth interp̃tatur bestialis: signans luxurie vitium in qua tota ratio absorbetur a carne ⁊ hominem bestialez reddit. Et cuz hoc vitium ſm Innoceñ. sit extrema turpitudo libidinis non solum animã maculans: sed ⁊ naturam fedans. tamen tanq̃ bos herbam sic behemoth homĩes per luxuriã comedit propter ĩnumerabilez multitudinem hoc vitio laborãtem. nec veretur accedere thoruz matrimonialẽ in quo deijcit infinitos. Sara de octo viris vnũ virum retinuit. nũc ꝟo vix vnus de viginti reperit̃ innoxi⁹. Nulli deniq̃ parcit: neq̃ seni. nec adolescentulo. nec vetulo. nec virgini. nec quidẽ deo sacratis parcit. sed in singulis stragez exercet inestimabilez. nec vllum relinquit non infestum. ⁊ quem opere non potest: affectu saltẽ deijcere conatur. Hic apte figurat̃ in demonio quo vexabatur filius a domĩe curatus ad mõtem thabor Math̃. xvij. qui sepius ꝓijciebatur ab eo vel in ignem cõcupiscentie: vel in aquam luxurie. Hoc autem demonium nõ eijcitur nisi in oratiõe ⁊ ieiunio. vt oratio cõcupiscentiam frenet: ⁊ ieiunium carnem. Et cum tantam iacturam ab his patitur humana miseria. miserãda tamen conditio q̃ tam pauci admodũ ad eorum expulsionem digne laborare vidẽtur. Nimirum cum homĩes mutos in confessione reddunt: aut surdos in verbo dei auditione: ⁊ in iustoꝝ restitutõne. ad hoc sibi confessores idoneos coaceruãtes. Aut certe cecos. quia putant se satisfecisse cum fuerint confessi: nihil amplius super emendatione sua cogitantes: sicut multiplex experientia docet. Clamat deus per preconẽ: dicens. Agite dignos fructus penitentie quia appropinquat regnũ celorum. ⁊ omnes dissimulãt. Si pro merito eis ꝓmitteret q̃ eis in pasca fieret in corpore et formatio cõueniens ad decorem: dico q̃ nec vna fetula remaneret que non ieiunaret: etiam in pane ⁊ aqua.

Dominica quarta quadragesime de quinq̃ panibus Sermo. xlix.

Est puer vnus hic qui habet quinq̃ panes ordeaceos Johã. vj. Quia ſm philosophũ. j. Ethi. ſm datam materiam sermones exquirendi sunt. Et nunc medium quadragesime celebramus: in qua fideles precipue deuotiõnis actibus insistere debeant in quibus locum priorez vendicant actus penitẽtiales ĩ vigilijs multis. in ieiunijs frequẽter. in cinere ⁊ cilicio. in contritione et lachrymis. nec saltim animus

longiore ⁊ lugubriori aspitate tanq̄ vulnerati dormientes in sepulchris absorbeatur, hodie triplici solatio mater ecclesia digne penitētes recreat. Cuius salubri cōsilio merito sermo noster cōformādus est. Nam primo solatiū eius ingerit verbo letificante: cū in toto officio festivitatis hodierne mater ecclesia vberiori consolatione fluere dinoscitur: p̄sertim ī introitu misse: dicens. Letare iherusalem et cōuentus facite omnes qui diligitis eam. Secundo solatium ingerit obiecto recreante in rose deportatione: quam portat hac die summus pontifex per totā romā z musco ⁊ balsamo plenam. Hoc enim solatium rose interponit vt anxietas penitentie temperata melius auferatur. vt dicit Innocēt. in sermone quodā. Que rosa christum signat vel exemplar virtutis ⁊ premiū laboris. Nam in rosa tria sunt: scilicet aurū q̄ corrumpi non potest. quod significat corpus christi incorruptū conseruatū. Secūdum est muscū odoriferum auro inclusum. quod animā eius rep̄sentat odore omniū virtutū ⁊ gratiarū refertam. In quo currere petebat sponsa in Cant. dicens. Trahe me post te ⁊ curremus ⁊c. Tercium est balsamus vigore et valore p̄stantissimus: signans ipsam diuinitatē humane terre ni inseparabiliter vnitam. In primo latet nostrum solatiū. in secundo meritū. in tercio premium. Deniq̄ vt nihil desit solacij tercio nobis ingerit solatium cibo cōforte in euangelio. vbi largius distribuūtur q̄nq̄ panes ex quibus satiati sunt quinq̄ milia hominū. imo vniuersa turba iustorum. Est puer vnus hic. Ad mensam dominicam spirituali cibo nos meri p̄os refecturi videam⁹ q̄ linceos oculos ille pater familias subtilissimus circūgirat. q̄ caute discumbētes discernat. indignos repellat. sicut figuraliter ostenditur in epistola hodierna: vbi finaliter concluditur. Eīce ancillam et filium eius. Licet enim multi sacram penitentiā acceptasse videantur: pauci tamen ad eius fructus perueniūt ac huius refectionis panes assequūtur. Ad maiorē autem euidentiā sciendū q̄ vt ferunt doctores hebrei: post q̄ Sara sublata fuerat de domo Pharaōis vna de vxoribus eius Sare sanctitatē perspiciens quomō rex propter ip̄am cum domo eius flagellatus fuerat: tradidit Sare filiā suam nomīe Agar tanq̄ ancillā. indicās filie sue melius esse si seruiret Sare tanq̄ ancilla q̄ q̄ maneret in domo paterna cū honore regio. Hinc Sara non valens procurare liberos p̄ ceteris ancillis Agar ex deuotione sibi traditaz honorare volens dedit eam marito suo vxorem. quam acceperat Abrahām nō libidine: sed prolis amore ductus: genuit ex ea hysmahelem. Postea vo Sara genuit Ysaac: cum quo videns hysmahelez egyptiace ludentem: ait ad Abrahām. Eīce ancillam ⁊ filiū eius. Cogebat enim eum adorare luteas imagines quas fecerat: ac domīationē inuadere cupiens p̄sequebat Ysaac querens eum interficere. Tercio deniq̄ pronus erat ad luxuriam. Ne igitur Ysaac ad filiā seduceretur: voluit q̄ agar cum filio eīceretur. Imponēs autem Abrahām humeris ei⁹ panem ⁊ vtrem aque ⁊c. que accepit vxorez filio de terra egypti vnde nata fuerat sequēs parentuz traditiōem pessimam. et hoc iuxta hystoriam que sunt per allegoriam dicta Glo. per alium intellectuz. vnde per interpretatiōes nominū clarescet qui sunt designati per ancillam ⁊ filium eius. quia excludūtur a regno ⁊ mensa fruūtur peregrina. qui vo per liberam ⁊ filiū eius mensa potiti domica. Nam panno repelluntur agarenite. Interp̄tat autē Agar aduena. significans eos qui in seruitio dei nunq̄ firmi sunt: sed semper dubij ⁊ instabiles in bonum: velut a deo alieni. Nam sicut aduena ob modicam occasionem terram in qua deget relinquens in propriam terrā reuertitur: mores primos sequitur. sic Agar ad gentilitatez reuertebatur: eo q̄ in terra aliena non habuit hereditatez. ⁊ ideo minus curauit ibidem quersum aliq̄ perpetrare q̄ indigene. Sic impij qui sunt tantum vt aduene in terra laboris ⁊ penitentie: ob modicam temptatōem vel tribulationem fugiunt: et ad pristinam

vitam redeunt. Et quia spem firman non habent in hereditatem regni celestis: minus timent aliqd mali perpetrare. qd vtiq signũ est ꝓpositi laxioris. ĩmo diuine reprobatiõis. qui omnes audituri sunt eijce ancillam. Secundo repellũtur hysmahelite: quod interp̃tatur obediens sibi. signans eos qui proprie volũtati proprijsq ꝯcupiscẽtijs obediunt: non diuinis preceptis. licet exterius ecclesie p̃cepta ieiunijs obseruare videntur. De quibus dicitur Baruch. iij. Filij quoq agar qui exquirunt prudentiaz que de terra est negociatores terre. ⁊ theman ⁊ conflatores ⁊ exquisitores prudẽtie et intelligentie. viam autem sapientie nõ inuenerũt. Et ideo vt ibidem premittit̃ extermĩati sunt ⁊ ad inferos descenderũt. Econtra Sara qd interp̃tatur carbo. signans eos qui ad moduz carbonis ignita charitate cadent. Et Ysaac quod interp̃tatur gaudium vel vir vigilans. illos signans qui hilari corde et deuota similitudine deo seruire conãtur: nõ ex tristicia aut necessitate. Ad mensaz dominicã admittũtur: que est ecclesie militantis donec rapiãtur ad mensam opulentissimaz ecclesie triumphãtis. Quinq deniq panes superponẽdi sunt huic mense. scilicz penitẽtie luctualis. doctrine spiritualis. leticie cordial̃. eucharistie sacramentalis. glorie eternalis. Primus autem panis est penitentie luctualis de quo reficitur spiritus cõtribulatus. Unde dominus de his qui ingressi desertum penitentie christum sequebantur ait in euangelio. Misereor super turbam: quia ecce iaz triduo sustinent me. Hoc est assumpta contritõe vera. confessione plena. satisfactione ꝓmpta. Et si dimisero eos ieiunos scilicet a consolatiõe spirituali: deficient in via scilicz penitẽtie. De qua proflua pietate miratus Dauid: ait. Venite et audite et narrabo omnes qui timetis deum quãta fecit anime mee. Ad ipsum ore meo clamaui ⁊ exultaui sub lingua mea. Et cõcludit. Benedictus deus qui non amouit orationez meã ⁊ misericordiã suam a me. Sic reuera deus cui⁹ natura bonitas vbi plena fuerit contritio. de contritiõe parit leticiam. lenit conscientiã. vt verificetur illud Hiere. xxxj. In fletu venient ad me ⁊ in misericordia reducam eos. Hinc dominus beatos dicit qui lugent: quoniam ipsi consolabũtur. Unde Bernard⁹ de cõtemptu mũdi. Felices lachryme quas benigna manus cõditoris absterget. Et beati oculi qui in talibus liquefieri preelegerunt q̃ eleuari in superbiam. Dicit autem glosa super illud euangelicũ. ꝙ duo genera cõpunctõnis per luctuz intelligunt̃. scilicet pro miserijs huius mundi. ⁊ pro desiderio celestiuz. quem luctum non habet nisi pauper ⁊ mitis. qui cum mundũ non diligit. tamen quia miser est recognoscit. et ideo celum cõcupiscit. Et bene figuratum Josue. xv. de axa que petijt irriguum superius ⁊ inferius. Nam ex vsu penitentie iam incipiũt opa penalia ⁊ lachryme dulcescunt ac saporem quẽdam melleũ respirare. quod est signum spiritualis suauitatis accelerantis. Secundus ꝟo panis est doctrine spiritualis. quia nõ in solo pane viuit homo. Et hic est cibus ipsius rationis. De quo dicitur Eccl̃iasti. xv. Cibauit illum pane vite ⁊ intellect⁹ ⁊c̃. Quaz necessarius autez sit iste cibus ostẽdit Augustin⁹. vt habetur in decretis. j. q. j. c. interrogo. dicens. Quid vobis plus esse videtur. verbum dei an corpus christi. Si vultis respõdere verum hoc vtiq dicere debeatis ꝙ nõ minus sit verbũ dei q̃ corpus christi. Et ideo non min⁹ reus est qui verbũ dei negligẽter audierit q̃ qui corpus christi sua negligẽtia in terrã cadere ꝑmittit. Qd sane ĩtelligendũ est ſm Thomaz non referẽdo ꝯpatõem ad ipsa collata. sed ad nos quo ad fructũ quez vtrunq efficit in nobis. ⁊ maxime vez est de verbo necessitatis. Sed heu pauci iaz panem hunc veraciter sumunt pauciores debite ruminãt. paucissimi debite digerunt. cuz tamen super illud Deutro. viij. nõ in solo pane viuit homo. sed in om̃i verbo ⁊c̃. dicit glosa ꝙ homo ex anima ⁊ corpore constat. Quod de terra est terreno alitur cibo. anima vero viuit de verbo dei. Felix

igitur qui dicebat. Quaz dulcia faucibus meis ꝛc. Nimiruz cum alibi fatetur apertius huiꝰ rei causam potissimā. Lex inquit domini īmaculata cōuertens animas: testimoniū domini fidele ꝛc. per totū. Tercius autez panis leticie cordialis quo spiritus reficitur ꝛ ꝓficit in dulcedine contēplationis. Iam eniz ex vsu penitentie in eius operibus incipit delectari: qd̄ est signuz accelerātis sanitatis redeunte sapore. Sicqꝫ p̄gustat vtrūqꝫ suauitatem ac iocunditatē interne puritatis: vt dicere valeat. Mihi adherere deo bonū est ꝛc. Hec autem iocunditas originez sumit a libertate spiritus. a trāquillitate cordis. a serenitate mentis. Nā gloria nostra hec est testimoniuz consciētie nostre. Hinc dominus tanqꝫ fons plenissimꝰ huius riuuli a q̄ omnis vera iocunditas effluere dinoscit̄: ait Eccl̄i. xxiiij. Qui edunt me adhuc esurient. ꝛ qui bibūt me adhuc sitient. Quare pie dn̄e? Quia inquit spiritus meus super mel dulcis. Quam dulcedinē o homo si vis ezp̄iri para mentē: non aurem. quia sentiri potest: narrari nō potest. Quartus panis est eucharistie sacramētalis: cōfirmans vtiqꝫ cor hominis. Panis inqꝫ quo vescunt̄ ꝛ spiritus angelici. illi in felici visione: nos in sacramētali sumptione. ad cuius dignā receptōem p̄mittit̄ hoc tēpus q̄dragesimale vt ip̄e purissimus depuratis mentibus recipiatur. de quo postea videbit̄ plenissime. Deniqꝫ panis quintus est panis glorie eternalis in beatifica visione scilcz beatissime trinitatis. Satiabor inquit ꝓpheta cuz apparuerit gloria tua. Hic panis est illa eminētissima charitas qua a nobis diliget̄ ip̄a trinitas: q̄ dilectio erit nostra in deū fruitio. Hinc Richar. super. iiij. dis. xlix. Dilectionē patrie fruitionē vacat. Vnde ex visiōe beata tāta dilectio cuiuslibet beati respirat in deū trinuz ꝛ vnū. ꝙ si ex vna parte poneretur amor Iesu inq̄ntuz homo: ꝛ omniū beatoꝝ quē inter se spirēt. ꝛ ex alia p̄te amor quē spirat minimꝰ beatꝰ ī deū: eiꝰ amor maior esset s̄m sc̄tm Bernardinū: licet amor oīm sanctoꝝ et christi adinuicē impassibilis est. vt patebit postea. Et hec est ratō. qꝛ talis amor dei est vnus de tribꝰ principalioribꝰ actibꝰ substātialis glorie. Et super hoc intelliget quilibet beatꝰ a summo deo magis se diligi q̄ sit om̄is alius amor ab om̄ibꝰ beatis mutuo ꝯspiratis. Vn̄ tātus est amor dei ad minimū gloriosum: ꝙ omnis amor quem spirat natura angelica ꝛ hūana in illū beatum est sicut centrū in circūferentiam celi cristallini minor iudicandus: cuz ip̄e sit fontale principium vnde talis amor originē habz. Eya age nūc fidelis anima. ꝛ dilige viscerosiꝰ dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ꝛc.

Dominica in passione de spūali christi crucifixiōe. Sermo. lx

Quis ex vobis arguet me de peccato Io. viij. Richar. super. iij. dis. xix. tractās de efficacia passiōis christi: ponit q̄tuor effectus eius. Primus est ꝙ nos per eā liberauit ab omni culpa. non q̄tum ad efficaciam: sed q̄tuz ad sufficientiā. quia meruit omnibus sufficienter merito ꝯdigni omnium peccatoꝝ remissionem: licet nō omnes recipiunt istius meriti efficaciam propter eoꝝ indispositiōem: sed hi tantū quorum animabꝰ passio virtualiter est cōiuncta per fidem ꝛ dilectōem. tales eniz christo sunt incorp̄ati. Secundus ꝙ per eam sumus a potestate diabolica liberati. non ꝙ per eaz a diabolo totaliter sit absoluta potestas nocēdi ꝛ temptādi: sed hec est sibi restricta. eo ꝙ virtꝰ nostra ꝑ passionem christi multipl̄r sit adiuta. qꝛ nobis abundantius infundit̄ gratia: ꝛ veritas patet manifestiꝰ: ꝛ angeli custodiūt nos diligētius. ꝛ sic non potest diabolꝰ ita corda nostra violētare sicut ante. nec per temptationes ad peccatū inclinare. nec tam faciliter intellectū hominū decipe. Sed p̄tas detinēdi iustoꝝ aīas nihil habentes purgabile totaliter ei ablata est. Terciꝰ ꝙ per eaz liberati sumus ab eterna pena q̄tum ad sufficientiam. quia omnes qui se disponunt ad recipiendum efficaciam eius a reatu pene eterne absoluuntur. Quartus

ꝙ per eam liberati sumus a pena tempo-
b rali. Sciendum igitur ꝙ distingui potest
tripler pena. Prima est nature originali.
peccato debita. et ab hac nō liberamur in
hac vita: sed in futura ꝙtum ad sufficien-
tiam: licet non ꝙtum ad efficientiā si pur
gatione indigemus. Secunda est persone
scilicz actuali peccato debita. et ab illa li-
berationem adipiscuntur etiam in p̄senti
qui participes fiunt merito passiōis chri-
sti in baptismate. Vnde a baptizato nul-
la pena satisfactoria exigitur. vt patz po-
stea. Post baptismatō delinquētes si po
stea participes fiunt meriti passiōis chri
sti ad emendatiōem reuertentes per peni
tentie sacramentū liberatiōem pene adi-
piscūtur virtute clauium. Tercia pena est
voluntarie assumpta a qua passio xp̄i nos
in p̄senti non liberat: sed magis ad eaz cō
sequendā nos puocat ꝙdiu sumus in sta-
tu merendi vt sue passioni cōformiores ef
ficiamur. His effectibus nobis tam neces
sariis debetur gratiarū actio. p̄sertiz ī hoc
tempore quo mater ecclesia passiōis eius
lamentuz assumit. Sed ve filij deserores
filij scelerati: qui cuz iudeis accelerant ad
christum denuo crucifigendū. qui vt testa
tur euangeliuz hodie christum crucifigūt.
crucifigunt verbis quem postea crucifixe-
runt factis. Ex quo euangelio sumpsi ver
ba ꝓposita. Quis ex vobis ꝛc. sicut patz
in euangelio. Iaz cōspirauerunt iudei in
mortem christi. Et quia necdum opere cō
plere poterant: saltem ore persequi ꝛ cru-
cifigere non desistebant. Que crucifixio
p̄sertim septemplici persecutiōe perficie-
batur. ꝛ hoc in somno persecutōis gradu.
Primo in blasphemia. vt patet in hoc
euangelio: vbi dicebāt christuz habere de
monium. nec poterant ei detestabiliorem
imponere blasphemiā. Vnde phariseis di
centibus Matth. xij. Hic non ejcit demo-
nes nisi in beelzebub principe demoniorz.
Respondit Jesus. Dico vobis. oīe pec
catum ꝛ blasphemia remittet hominibus
.i. omne peccatuz ꝓcedens ex ignorantia
ꝛ infirmitate ꝛ blasphemia ex talib⁹ ꝓce-
dens remissibile peccatuz est de se. qz non
obuiat directe principio per qō fit remis-
sio: sicut obuiat peccatum in spiritum san
ctum. vt patet supra de peccatis in spiri-
tum sanctum. Spiritus autem blaspheꝛ
mie non remittet neqz in hoc seculo neqz ī
futuro. Dicitur autē spiritus blasphemie c
quādo quis ex certa scientia blasphemat
contra deum. Et quid miruz cum in mem
bro illo in quo deus eum pre ceteris crea
turis honorauit econtra ipse deum inho
norat. Et ideo frequēter tales male mo
riuntur. vel etiā subito puniuntur. vt pa
tet in dialogo Gregō. de puero quinquē
ni: ꝛ de quodam milite. quia dum de occa
sione ꝙculos dei iuraret oculus propri⁹
de capite exilijt ꝛ sup aleatū cecidit. In
Leuit. aūt. xxiiij. iubet talis occidivel in
terfici. Qui inquit blasphemauerit nomē
dñi morte moriat. Quaz graue deniqz sit
hoc peccatū attēdit doctor sanct⁹ Fa fe. q.
xiij. dicēs ꝙ nomē blasphemie importare
videt ꝙndā derogatiōez alicui⁹ excellētis
bonitatis: ꝛ p̄cipue diuīe. De⁹ aūt est ipsa
essentia bōitatis. Qui ḡ impōit ei ꝓpriū
demonū ī qb⁹ ē sūma malicia: maxime de
rogat diuīe bōitati. Dñ opponit ꝓfessiōe
fidei ꝛ hz in se ḡuitatez infidelitatis si fit
fm solā opinionē intellect⁹. Aggḡuat autē
peccatū si fit cuz qdā affectus detestatōe.
Dñ simplr loqndo ḡui⁹ peccat qz homici
da. Nec ille. Dñ sup illud Ysa. xliij. ad po
pulū terribilē dic̄ glo. ꝙ oīe peccatū bla
sphemie ꝓpatū leui⁹ est. Secūdo cruci
fixerūt eū multiplicib⁹ detractōibus. Dñ
p̄s. ꝙquerit dicēs. Multiplicati sunt q̄
oderūt me iniq̄. Qui retribuebāt mala ꝙ
bonis detrahebāt mihi. Et hoc ideo. quo
niaz seqbar bonitatē. Hinc suscitato La
zaro ibāt quidā ad p̄ncipes sacerdotuz ꝛ
phariseos ꝛ scribas. Deinde in aggraua- d
tiōem hui⁹ vitij triplicē modū detrahendi
pessimū ꝓtra Jesuz ꝓsecuti sunt q̄ figurā
tur in bestia quā vidit Daniel. c. vij. q̄ si
milis erat vrso habēs tres ordines dēriū
in ore eius. cui dictum est. Surge comede
carnes plurimas. Hi ergo sunt tres mo
di detrahendi pessimi. Primus modus
est et perficitur aperta bona minuendo.

sic qui dicebāt dño eijciēte demōes in be
elcebub p̄ncipe demōioꝝ eiecit demonia.
Secūd⁹ est occulta bona negādo. sic potē
tissime claret in eius resurrectōe: qua licz
veraciter cognita custodes p̄cio corrupe-
runt vt dicerent euz a discipulis sublatū.
Tercius est falsa crimina imponēdo. Un
de dicebant eum voratorem ⁊ potatorem
vini. amicū publicanoꝝ. demoniuz haben
tem ⁊c̄. Hinc merito dicit̄ ad Ro. j. detra
ctores deo odibiles. Nimiruz. quia fama
inter res temporales est quā auferre niti-
tur detractor. ⁊ ideo plus peccat q̄ si san
ctum altare spoliaret. Tercio crucifixe
runt eum suis adulatiōibus: quibus nite-
bantur ip̄m dulciter irretire ⁊ in sermoni-
bus capere. Pro quo sciendum q̄ s̄m san-
ctum Tho. s̄a s̄e. q. cxv. adulatio charita
ti cōtrariat̄ tripliciter. Primo ratōe ma
terie. puta cum quis laudat alicui⁹ pecca-
tum quod cōtrariatur dilectiōi dei. cōtra
cuius iusticiaz loquitur. ⁊ contra dilectio
nem p̄ximi quez fouet in peccato. ⁊ sic est
enorme peccatuz. Secundo ratiōe inten-
tiōis. scilicz cum adulatur alicui vt ei no
ceat fraudulēter: corp̄aliter: vel spiritua-
liter. et hoc grauius est. Quali adulatiōe
dominū circūuenire nitebātur legisperiti
scribe ⁊ pharisei. vt patz Math. xxij. vbi
serpentina simplicitate p̄ponūt dubia q̄si
mentiētes velle discere: cū in sermōe chri
stum capere p̄ponebant. scilicet de fratre
vxorato et sine filijs defuncto. de magno
mādato ⁊c̄. Quoꝝ insidias domin⁹ agno
scens horribili ⁊ multiplici cōminatōe sce
lera eoruz detegens: ipsos confutat ⁊ re-
probat. Nimiꝝ. quia p̄niciosus adulator
nutrix est diaboli. lactat eniz alium melli-
cis sermōibus. Sed sicut lamea natos q̄s
lactat postea dilacerat: vt patet infra. sic
adulator p̄niciosus per dulces sermones
venenuz spirat persecutiōis. Tercio p̄ oc-
casionem. sicut cum laus adulatoris fit al
teri occasio peccandi p̄ter adulatoris in-
tentionem. Et in hoc cōsiderare oportet
vtruz sit occasio data vel accepta: ⁊ qua-
lis ruina subsequat̄. Q⁹ si quis ex sola aui
ditate alios delectādi. vel etiam ad euitā
dum aliq̄d maluz: aut ad cōsequendū ali-
quid in necessitate fuerit adulatus alicui:
illo modo non est cōtra charitatez: sed ve
niale. Quarto crucifixerunt eum falsis
testimonijs. p̄sertim in sua passione cuius
erant potissima causa. Unde eoruz testi-
monia erant in summo gradu malicie. Di
cit enim doctor sanctus s̄a s̄e. q. lxx. q̄ fal
sum testimoniū in iudicio habet triplicem
fortitudinez. qua licet deberet verificari:
impie falsificat̄. Prima ē q̄ testes nō ad-
mittūtur nisi fuerint iurati. ⁊ ex hoc habz
q̄d est peccatum mortale. Secunda q̄ iu-
sticiam que est in om̄ibus seruanda perni-
ciose violat. ⁊ ex hoc est etiā peccatū mor
tale. quia est contra proximū. de quo pre-
cepit domin⁹ Exod. xx. Non loquaris cō-
tra proximū falsum testimoniū. Tercia q̄
ex ip̄a falsitate ipsam veritatem violat. ⁊
sic est peccatum mortale. s̄m q̄ omne men
daciuz perniciosum est mortale. ⁊ quanto
p̄niciosi⁹: tanto graui⁹. Quid igitur gra-
uius q̄ falso testimōio ex odio. non solum
innocentem hominē: sed ip̄m deum huma
natum morti tradere. O scelus execrabile
vt merito de false se accusantib⁹ corā Pi-
lato deicida diceret. Propterea qui tra-
didit me tibi. i. summus pontifex cuz suis
maius peccatū habet: licet sententiā mor
tis iniuste scienter ꝯtra me laturus es. q̄a
Pilatus ex inordinato timore. illi v̄o ex
malicioso liuore. Hūc inquiūt inuenimus
subuertētem gentem nostraz ⁊ prohiben-
tez tributa dari cesari: et dicentem se chri
stum regem esse. Similes autem illis iudi
candi sunt quoruz os iuxta p̄s. maledicti-
one ⁊ amaritudine plenuz est veloces pe.
e. ad effu. sanguinez. Quinto crucifixerūt
eum suis susurronib⁹. Dicit autem sanct⁹
Tho. vbi sup̄. Q⁹ susurro intendit amici-
ciam sep̄are. ⁊ ideo talia profert de proxi
mo que possunt cōtra ip̄m mouere animū
audiētis quicq̄d sit illud: etiā si sit simpl̄r
bonū. ⁊ tn̄ apparēs malū inq̄tuz displicet
ei cui d̄r. Et d̄r alio noīe bilinguis. q̄r niti
tur amiciciā inter duos ex vtraq̄ p̄te rū-
pere. Et ideo duabus linguis vtit̄ ad du-
os: vni dicens malū de alio. Unde susur-

riuz magis peccatum est q̃ detractio vel cõtumelia. quia melius est amari q̃ honorari. Unde dicitur Prouerbi. xxvj. Verba bilinguis quasi simplicia. et ip̃a perueniunt vsq̃ ad interiora ventris. i. mẽtis. p̃s. Molliti sunt sermones eius super oleum ⁊ ipsi sunt iacula. Sic̃ habet̃ Math. xxij. Venientes ad Jesum vt caperẽt eũ in sermone. mollitis sermonibus aiebant. Magister scimus quia verax es. et viam dei in veritate doces. ⁊ nõ est tibi cura de aliquo. Non eniz respicis personas hominum. Dic ergo nobis licet censum dari cesari: sicut iudei faciunt ⁊ male s̃m nostrum iudiciuz. ⁊ ergo corripiendi sunt a te q̃ veritatem ⁊ iusticiã diligis ⁊ doces execrãs omnez iniusticiã. O venenata lingua qui inquit loquũtur pacez cum ꝓximo suo. mala autem in cordibus eoruz. Hec enim fecerunt vt inuenirent vnde eum accusarẽt. Hinc bene dicitur Eccl̃i. xxxviij. Susurro ⁊ bilinguis maledictus. multos enim turbauit pacem habẽtes. Sexto crucifixerunt eum suis derisionibus ⁊ illusionibus p̃sertim in passione sua. Derisio autez importat quãdam dehonoratiõem alterius que ludo vel ioco agitur. que si fit in alium ratione persone: sicut ratiõe defectus puerorum vel stultoruz: sic est leue vel veniale s̃m sanctum Tho. s̃a s̃e. Si v̄o talis derisio importat vilipensiõez. vt scilicz eum tam vilem estimet q̃ de eius malo non sit curandum: sed quasi pro ludo habendum sicut illudebant christum indutũ veste alba: sic est peccatum mortale ⁊ grauius q̃ cõtumelia. quia contumelia videtur accipere malum seriose. illusor autem in ludũ. Et sic videtur maior esse cõtemptus ⁊ dehonoratio. Unde tanto grauius est peccatum: quãto maior reuerentia debet̃ persone que illudit̃. Ideo grauissimũ est peccatum illudere deum ⁊ ea que dei sunt. deinde parẽtes carnales vel spũales. Unde filius Noe senior propter illusionem meruit maledictõnem. Tercio iustos. Unde Job. xij. deridetur iusti simplicitas. Que quidem derisio est valde nociua. quia per hoc homĩes retrahũtur a bene agendum.

Septimo crucifixerũt eum suis cõtumeliis. Est enim cõtumelia s̃m Thomã cum quis id quod est contra honorem alicuius deducit in noticiam eius et alioruz. quod si facit ad ipsum dehonorãdum est peccatum mortale: non minus q̃ furtum vel rapina Math. v. Qui dicit fratri suo fatue reus erit gehẽne ignis. Si v̄o profert propter correctõem vel aliqd̃ huiusmodi: tũc potest esse veniale. nisi adeo grauis sit q̃ auferat honorem eius cõtra quem profertur. et est grauius quam detractio ceteris paribus inq̃tum maiorẽ habet cõtemptũ proximi. Hanc autem cõtumeliaz passus est in presenti euãgelio cum dicebãt. Samaritan⁹ es ⁊ demoniuz habes. Hinc ait domin⁹. Ego autem sum vermis ⁊ non homo. opprobriuz hoĩm et abiectio plebis.

Dominica palmaꝝ de processione ⁊ regis inthronisatione.

Ecce rex tuus veni: et tibi mãsuetus Math. xxj. Beatus Bern̄. in sermone quodã tẽporis huius ait. Hi sunt dies quos obseruare debetis. dies pleni pietatis ⁊ gratia quibus etiam sceleratoꝝ hominũ mentes ad penitentiã ꝓuocantur. Tanta siquidẽ est vis sacramentoꝝ eoꝝ q̃ dieb⁹ istis recolunt̃ vt posset q̃z ip̃a lapidea corda scindere ⁊ pect⁹ om̃e licz ferreũ emollire sufficiat Felix q̃ iaz exemplo dñico tract⁹ passiões corp̃is sui ⁊ aduersa q̃z prudẽter ordinare nouit. vt quicq̃d patit̃ ꝓpt̃ dei filiũ patiat̃ quaten⁹ ⁊ a corde tollat̃ murmuratio ⁊ ĩ ore verset̃ gr̃aꝝactio ⁊ vox laudis passiõib⁹ eius vt cũq̃ vicẽ tribuere q̃rẽs. Nã in tp̃e isto p̃s̃tim q̃tuor dies notabiles ad modũ venerant̃ ⁊ recolunt̃. Prima ẽ dies ꝓcessiõis in q̃ rex glorie gl̃iaz hũanã suscip̃e dignat⁹ est. ac cũ ingẽti tripudio iherosolimã iumẽto vect⁹ ĩtrare. Quã modeste tamen hãc ip̃am videtur gloriã suscepisse ad triumphalẽ occursum in asino veniẽs. nõ in curribus aut in eq̃s. Secunda est dies refectionis qua ante passionis suis curauit domesticis exhibere et in h̃ apparuit benignitas ⁊ humanitas saluato-

ris. qui cuz dilexisset suos in finem dilexit eos ⁊ ait. Desiderio desideraui hoc pasca manducare vobiscũ anteq̃ patiar. Nimirum cuz ip̃a refectio sit integra viriũ recuperatio spiritualiuz. Illa nanq̃ hostia sicut sola ꝓdesse potuit sic sola suffecit. Tercia sequit̃ dies passiõis: in qua sicut totuz hominez saluũ fecit: sic de se totũ fecit hostiaz salutarẽ: corpus exponẽs tantis supplicijs. Animũ autem affectui gemine cu-
b iusdam hũanissime cõpassionis super merore lamentantiũ mulierꝝ. sup desperatione ⁊ dispersione discipulorꝝ. super crudelitatem crucifigentiũ. sup magnitudine dietim peccantiũ. Quãta autem est dies requietõis ab omni labore quã sequit̃ desiderata resurrectio redeũte filio ad patrẽ vt accipiat regnũ ⁊ potestatẽ omnẽ in celo ⁊ ĩ terra. quoniã dñs excelsus ⁊ rex magnus sup omnẽ terrã: qui dissimulata potestate p̃fert mansuetudinez. Ecce inquit rex tuus ⁊c̃. Verba ꝓposita nos incitant ad christi venientis timorẽ: amorẽ: obedientiam: ⁊ reuerentiã. Timorẽ inq̃ qꝛ rex Malach. ij. Rex magnꝰ ego sum dicit dominus exercituũ. et nomen meuz honorabile in gentibus. Et iteruz ibidem. j. Filius honorat patrez ⁊ seruus dominũ. si ergo pater ego sum vbi est honor meus? ⁊ si dominꝰ ego sum vbi est timor meꝰ dicit dominus. Sed ve impijs. Nam iuxta verbũ sapientis Eccl's. viij. q̃a non cito profert̃ sentẽtia cõtra malos absq̃ timore filij hominũ perpetrãt mala. Amorez autẽ quia tuus: sicut dicit Berñ. Totus mihi datꝰ: totus in vsus meos expensus. Nam datus est nobis a patre ⁊ a seip̃o in exemplũ cõuersatõis. in preciũ redemptiõis. in viaticum ꝑegrinatõis. in premiũ remunerationis. que prudẽs lector dulci rumĩatione frequẽtabis. Obedientiaz v̄o quia venit a patre missus artã obedientiã impleturus. Venit inq̃ accepturus regnuz: cui data est om̃is potestas in celo ⁊ in terra: cui merito obedire debemꝰ: quia venit in mãsuetudine. non vt iudicet munduz: sed vt mundus saluet̃ per ip̃m. ꝙ si nullus regi suo terreno ꝯtrarie p̃sumit vel eius mã

data trãsgredi. Quis cõtraire p̃sumet ei qui dicit̃ terribilis rex magnus super omnem terraz. Licet eniz mansuetus in presenti venit: scriptuz est tamen in p̃s. de futuris. Quia reges eos in virga ferrea: et tanq̃ vas figuli ⁊c̃. Reuerentiam deniq̃ quia venit etiam pauper: iuxta illud Zacha. ix. Ipse pauper ⁊ ascendẽs super asinam. Nõ eniz incedebat equis faleratis: loricatoꝝ militu agminibus stipatus: sz humili vectus asello. ⁊ abiecta stipatꝰ familia: ne quis occursuz eius veritus declinaret. sed eius hũilitate dignissima cõspecta quam pro nobis assumpsit efficacius honoraret. Quid eniz magis honorandũ quã tanta ꝯdescensio vilitatis a rege glorie pro nobis suscepta vt nos exaltaret in sublimitate sua. Vnde diuina humilitas in maiestate glorie sue singulis angelis et sanctis intantũ se subiacet ꝙ videbit̃ seruus emptitiꝰ singuloruz. Nã iuxta ꝓmissum transiens ministrabit illis. O diuina dignatio super vilissimos sarcinulos. Ad- c
uentus igitur huiꝰ regis desideratus erit et gratus propter plura que perficit laude digna iuxta morem regum regnum suscipientium. ¶ Solent autem primo reges facere prandiuz generale cũctis amicis: sicut habet̃ Hester. ij. ꝙ rex Assuerus etiaz pro inthronisatiõe Hester regine fecit magnuz conuiuiũ optimatibus suis et vniuerso cetui ciuitatis regie. sicut habetur infra. Sic et christus perueniẽs ad ciuitatem regiam scilicet iherusalẽ: regnum acceptur⁹: corona coronãdus. non aurea sed spinea: cenam magnam preparauit. a qua nullus nisi ꝯtemnẽs excludit̃. tradẽs in cibũ ⁊ potũ corpus ⁊ sanguinez in memoriam sue passionis. An non magna cena vbi ꝓponitur panis vite. cibus angelorum. In qua inq̃ se tradit qui mundũ replet: ⁊ omnes quãtum ad sufficiẽtiam satiat. vbertatem p̃stans donoruz spiritus sancti ⁊ virtutũ omniũ: ac charitatis pinguedinẽ. Qui em̃ seip̃m donauit quõ non oĩa nobis cũ eo dõauit vt eo suffulta hũana infirmitas ad altiorez ꝑfectõem roboretur. vnde affectũ suũ plenius exp̃mens.

Desiderio inq̄t desideraui hoc pasca mā-
ducare vobiscuz. Introductio autē ꝓces
sionis hui⁹ ⁊ īmolatio passionis figurant̄
Exod. xij. in agno paschali qui iubet̄ deci-
ma die mensis ꝑmitolli. ⁊ reseruari ad im
molandū vsq̄ in diem q̄rtūdecimū. hic est
mensis aprilis. i. lunatio aprilis. q̄ in mar
cio sepe inchoat. de cui⁹ imolatōe videbi-
tur inferius. Secūdo solent cōdere nouas
leges. sicut fecit Darius nouus rex: vt di
citur Daniel. vj. Cōfirma sentētiā ⁊ scri-
be decretū vt non īmutet̄ qd̄ statutuz est a
medis et persis: ne cuiq̄ liceat p̄uaricari.
Sic christ⁹ ꝯdidit nouam legē de charita-
te habēda: dicens. Mādatū nouū do vo-
bis vt diligatis inuicē. Qd̄ mandatū pre
uaricari non licz. qz sicut Johānes dicit
in Canon̄. Qui non diligit manet in mor
te. Hinc ait Grego. ꝙ christus nouus ho
mo venit in mundum: noua p̄cepta edidit
mundo. Hoc autez p̄ceptū bene nouū dici
tur: p̄sertim quo ad dilectōem inimicorū.
Cum eniz in veteri lege p̄ceptuz erat: dili
ges amicū ⁊ odio habebis inimicū. Illud
nouū superaddidit christus. Diligite ini-
micos vestros. benefacite his qui oderūt
vos. orate ꝓ ⁊c̄. ¶ Tercio solēt facere no
uos milites de seruis patruz suoꝝ quos fi
deliores esse cognoscunt. Sic xp̄us cetuz
apostolicū ꝯstituit esse milites duces ⁊ cē
turiones super exercitū in bello spirituali
Vnde ⁊ in solatiū sceleratorum latronez
ip̄m in dextra pendētem in militē cōsecra
uit sua familiaritate insignē: cuz dicebat.
Hodie mecū eris in ꝑadiso. ¶ Quarto so
lent absoluere īcarceratos. sic habet̄. iiij.
Reg̃. xxv. Subleuauit Euilmerodach rex
babilonis anno quo regnare ceꝑat caput
Joachim regis iuda de carcere. et locut⁹
est ei benigne. et posuit thronū eius super
thronū reguz qui erant cuz eo. Euilmero-
dach christū signat. qui anno ꝑmo regni le
uauit caput Joachim qd̄ dn̄i p̄parat⁹ in-
terp̄tatur: signās ī lymbo patꝝ inclusos.
qz parati erant q̄tuz ad meritū cōgrui ad
recipiendū efficatiā passionis xp̄i quibus
locutus est benigne: ponēs thronū huma-
ne nature suꝑ thronū angeloꝝ. Vnd̄ Za-
cha. ix. Tu in sanguīe testamēti tui emisi-
sti vinctos de lacu in quo non erat aqua:

Quīto largiri solēt dona iuxta magni-
ficentiā principalē. vt enim refert Senec̄.
de bn̄ficijs. Cum Alexāder magn⁹ cuidaz
daret ciuitatē elemosynā petenti: sed re-
spondēti nō ꝯuenire ciuitatez humili for-
tune sue: rn̄dit rex. Non q̄ro quid oporte
at te accipe: sed q̄d deceat me dare. Quā
tomagis summū regē dare decet dona iu-
xta magnificētiā principalē. s. seip̄m. quo
danti nihil p̄ciosius: accipienti nihil vtili-
us. Naz donū illud releuat animā ab om-
ni miseria criminalis delicti: recuꝑat om-
nem venustatem decoris amissi. viuificat
opera meritoria. instruit spōsalia copulat
summo regi. restituit amissa regna. ¶ Se
xto dare solent exulib⁹ licentiā repatrian-
di. Vnde habet̄. ij. Paral. xxix. et. xxx. ꝙ
Ezechias rex anno ꝑmo ⁊ mense primo re
gni sui aꝑuit valuas dom⁹ dn̄i que iaz diu
steterāt clause ne īmolarent dn̄o sacrificia
⁊ adduxit sacerdotes ⁊ leuitas quib⁹ ait.
Sanctificamī ⁊ mūdate domū dn̄i. vt pa
tet in textu. Visitq̄ dehinc ad omnez iu-
dam ⁊ israhel epistolas vt venirēt in do-
muz dn̄i: ⁊ facerent phase dn̄o. Nam ꝑhi-
biti erāt vsq̄ ad temp⁹ illud ne ascenderēt
in templū domī. Vnde sicut olim in mor-
te summi pōtificis licuit om̄ibus repatri-
are Nume. xxxv. Postq̄ obierit summus
pōtifex homicida reuertet̄ in terram suā.
Sic etiaz in morte christi factū est vt dice
ret latroni pendēti in dextra. Hodie me-
cum eris ⁊c̄. Quia nimiꝝ aꝑto latere xp̄i
amota est ignea rūphea ad introeūdū pa-
radisuz celestem. Hinc etiam velū templi
scissum est vt libere pateat introit⁹ in san-
cta sanctoꝝ qui nulli hominū licebat ante
christi mortez ingredi: nisi summo pontifi
ci. Cū igit̄ rex noster adueniēs ꝑuulos lar-
gifluis his bn̄ficijs p̄uenire nō desinit: me
rito verbis ꝓpositis ad nr̄az vtilitatē: cō
solatōez: exultatōem: gl̄ificatōez adueni-
re ꝑhibet̄ cuz d̄r. Ecce rex tuus venit tibi
mā suet⁹ Qd̄ nobis ꝯcedat idē Jesus ⁊c̄.

¶ Expliciūt ꝑmones hyemales de tp̄e.

Incipit sermo. lij. De passiõe christi.

Inspice ⁊ fac scdm̃ exemplar qd̃ tibi monstratũ est in monte Exod̃. xxv. Dicit Augusti. de vera religiõe ꝙ non soluz quicq̃d christꝰ in terris boni gessit: sed etiaz quicquid mali sustinuit: totũ disciplina moruz fuit. Unde dñica passio ꝯplectit̃ in se ꝑfectionem vniuersaz homini possibilẽ in hac vita. quia oĩa perfectõis opera que prius in euãgelio docuit in sua passione: ꝑfectissime postmoduz adimpleuit. Si nanq̃ de virtutũ perfectiõe agitur quis vnq̃ christo in cruce nudo suspẽso pauperior? quis tantũ se exinaniuit ⁊ humiliauit obediẽs factus vsq̃ ad mortem crucis? quis vnq̃ exhibuit tantã charitatẽ ⁊ patientiã: cuz etiam ꝑ inimicis animaz suam posuit. ⁊ ꝑ suis crucifixoribus tam efficaciter lachrymans ꝑcibꝰ exorauit. ⁊ sic de singulis dicendo sunt inducẽda per singula sup̃ erogationis opera. Non est qui faciat tantũ bonũ. non est vsq̃ ad vnũ. Cuiꝰ nimiꝝ exemplar iam inspiciendũ ⁊ imitandũ ꝓponitur. Nam postq̃ cõsumasset s̃mones suos ⁊ parabolas feria tercia ante passionẽ de decem virginibꝰ ⁊ homĩe peregre ꝓficiscente: aliq̃sq̃ multis. vt habetur Math. xxv ꝑdixit eadem die discipulis passionez suam affuturã. Scitis inquit qꝛ post biduum pasca fiet. i. dies solẽnis in quo pascalis agnus ad vesperaz occidẽdus erat xiiij. luna mẽsis ꝑmi. xv. v̄o lũa cũ egrediebant̃ d̃ egypto succedebat festiuitas azimoꝝ que septem diebus colebat̃: licz vnũ pro reliquo frequẽter ponitur ab euãgelistis. Nõ aũt dixit erit vel veniet s̃m Origenez: sed fiet. vt ostẽderet aliud pasca futurum q̃le nunq̃ factũ fuerat. Et filius hominis tradet̃ eadẽ die vt crucifigat̃. Nõ dicit a quo: sed imꝑsonaliter. qꝛ deus pater eum tradidit ex misericordia: Judas ex auaricia: sacerdotes ex inuidia: Pilatus ex timore ⁊ fauore: diabolꝰ ex timore ⁊ rancore. qꝛ vidit ꝙ per doctrinaz suam genus humanũ trahebat ad penitentiaz.

Tunc sequẽti die scz feria quarta ꝯgregati sunt principes sacerdotũ qui iam cõceperãt erga christũ rancorem et odiũ: eo ꝙ totus mũdus (templũ ⁊ sacrificia relinquẽs) post illum abijt. Et seniores populi qui dicebant̃ iudices ordinarij. Nã a tp̃e Moysi. lxx. senes instituebant̃ etate ꝓuecti. moribꝰ maturi. scientia ꝑditi ad regimen totius populi. qui residebãt in iherusalem. ⁊ ad eos fiebat recursus in ambiguis causis et difficilibꝰ: quoꝝ denũciatio ꝓ lege firma habebatur. Et hi simul in atria Cayphe ꝯglobati: consiliũ fecerũt vt Jesum dolo tenerẽt ⁊ occiderẽt. Dicebãt autem nõ in die festo pascali iam instanti. ne forte tumultꝰ fieret ĩ populo qui ꝓpter solennitatẽ ꝯuenerãt. quoꝝ multi Jesuz veruz christum esse reputabãt: licet aliq̃ a sacerdotibus seducti magũ esse dicebant Et ideo timebãt eoꝝ periculosaz seditionem propter qd̃ consulebãt mortem eius vsq̃ post festuz esse differendã. Qd̃ tamẽ cõsiliũ postea mutauerũt ĩueniẽtes oportunitatez ipsum capiendi per Judã. Nã die sexta ꝑcedente passionem christi licet hic recolitur: eo ꝙ fuit occasio venditõis eius. Cũ esset Jesus in bethania in domo Symonis leprosi: sed iam a christo curati vbi fecerãt ei cenam. ⁊ ipse recũberet cum discipulis. Martha v̄o ministrabat Et Lazarus erat vnus ex discũbentibus Accessit ad eũ Maria soror Lazari: vas quoddã habẽs marmoris candidi varijs coloribus intercincti: qd̃ dicitur alabastꝝ vngenta potissime conseruãs incorrupta. in quo fuit vngentũ nardi pistici preciosi. Nardus autem frutex est aromatica modicuz spinosa: calida ⁊ vehemẽtis odoris cuius liquor fluens lachryma dicit̃ multũ ꝑciosa: vtpote plurimũ efficax ad medicinam. Fracto igitur alabastro liquorẽ hũc effudit super caput ipsius recumbẽtis. q̃a multũ refrigeratiuꝰ ⁊ cõfortatiuꝰ erat. mẽbra quassata vel fatigata ꝯsolidãs. Erat etiam odoriferus vt tota domus impleretur ex odore vngenti. Solent enim ibidez homĩes contra solis ⁊ aeris intemperiez: ac ad laboris alleuiatõem vngenta corpo

ribus adhibere. Et effudit sup caput ei⁹ si
cut effunditur aqua rosacea propter refri
gerium ⁊ odorez. Unde ⁊ pedes eius vn
xit eodem vngento. Quia dicit Augusti
nus de consensu euangelistarũ. ꝙ Mathe
us et Marcus domĩ caput vnguento illo
perfusuz dicunt Johãnes ṽo pedes. ostẽ
ditur non esse cõtrarium. sed accipiamus
non solum caput: sed ⁊ pedes domini per
fudisse. Nec quisqꝫ credat domĩ pedes sic
vngento p̃cioso perfusos a muliere vt lu
xuriosorum ⁊ aliorũ hominũ perfundi so
lent. In om̃ibus enĩ talibus non vsus re
rum: sed libido vtẽtis est culpa. itaqꝫ ꝙ in
alijs personis plerũqꝫ flagitiuz est in diui
na vel ꝓphetica ꝑsona magne eiusdez rei
signuz est. Hec Augustin⁹. Et quia huius
mulieris erat religiosa deuotio ⁊ ineffabi
le studium. ideo ſm Chrisosto. eidem chri
stus cõdescendẽs cõcessit super caput su
um vngentuz illud effundi. Videntes au
tez discipuli indignati sunt. i. Judas. po
nitur plurale ꝓ singulari. Et ideo Johã
nes dicit exp̃ssius. Dicit ergo vnus ex du
odecim discipulis Judas scarioth qui e
rat eum traditur⁹: reputans vngentũ per
ditum: eo ꝙ non habebat apud se preciuz
eius ad furandũ sibi partez vel fere totũ.
Quare vngentũ hoc non venijt tricentis
denarijs ⁊ datum est egenis. Dixit autez
hoc non quia ad eum ꝑtinebat de egenis:
sed quia fur erat et loculos habebat: et ea
que mittebantur portabat. Sciens ergo
Jesus malignã Jude cogitationẽ ait il
li. Quid molesti estis huic mulieri. q̃si di
ceret: sine causa. Opus enim bonũ opera
ta est in me: scilicz pietatis ⁊ deuotionis.
et ideo non est vngenti perditio sicut vos
putatis. Unde sicut deus pater odorem
victime ⁊ fumuz in lege veteri patiebatur
propter deuotiõem offerentiũ: sic ⁊ Je
sus mulierez deuote se vngentem sustine
bat: vt dicit Chriso. Nam pauperes sem
per habetis vobiscũ. ⁊ cum volueritis po
testis illis benefacere. me autem non sem
per habebitis: eo modo quo potestis mihi
erhibere corꝑalia exequia. licet sum vobi
scum ad cõsumatiõem seculi per gratiã et
sacramentalẽ presentiã. Sinite ergo illaz
vt in diem sepulture mee seruat illud. vbi
signat se moriturũ. ⁊ ad sepeliẽdũ aroma
tibus esse vngenduz. Et ideo Marie cui
ad vnctionẽ mortui corporis multuz desi
deranti ꝑuenire nõ liceret: donatũ est ad
huc viuenti obsequiũ illud impendere: qđ
post mortem celeri resurrectiõe preuenta
adimplere nequiret. Et sic p̃uenit vngere
corpus domĩ in sepulturã. Unde creden
dũ ẽ ꝙ edocta fuerat a spiritu sancto: cu
ius laudez ꝓsequit̃ christus: dicẽs. Amen
dico vobis: vbicunqꝫ p̃dicatuz fuerit euã
gelium hoc in toto mundo: dicetur in me
moriã laudis eius ꝙ hec fecit tanqꝫ factũ
virtuosuz. ¶ Tũc ergo feria quarta quã
do principes ꝯsiliũ fecerũt de morte chri
sti: videns Judas de vngẽti p̃cio se frau
datum auaricia stimulante: dolere cepit.
Quod sentiens diabolus ⁊ tempus aptũ
existimans intrauit in Judam. non impel
lens: sed ostiuz patulum ĩueniens cum om
nium oblitus que viderat ad solam auari
ciam intuitũ dirigebat: ⁊ felix damnũ qđ
in effusione vngenti ꝑtulisse dolebat: ma
gistri traditiõe recuꝑare disponebat. Ta
les enim auaricia passiões generat. ac im
pios reddit. ac deum ignorare compellit.
¶ Abijt ergo sponte sua non vocatus nec
requisitus ad cõsiliuz impietatis. nec cer
tam postulat summã vt saltem lucrosa vi
deretur ꝓditio: sed quasi vile tradẽs mã
cipium in potestate posuit ementiuz quan
tum dare vellent: ⁊ ait. Quid vultis mihi
dare ⁊ ego vobis eum tradã? occulte sine
strepitu. Qui gauisi sunt valde. Et ex pa
cto ꝓmiserunt illi dare triginta argente
os. Et spospõdit Judas. extunc oportu
nitatem querens vt traderent illũ sine tur
bis. quod impleuit nocte sequentis diei.
¶ Venit ergo prima dies azimoruz que
dicitur pasca. scilicz feria quinta que fuit
vigilia pasce. ĩ qua ĩmolabatur agnus ad
vesperam. ⁊ tunc deinceps tenabatur azi
mis panibus vesci septem diebus. vt pre
cipitur Exod. xij. ¶ Et misit Petrum et
Johannem: dicẽs. Euntes parate nobis
pasca vt manducemus. Et quia christus

hospicium non habuit: sed neq; discipuli. als enim Jesum ad illud duxissent: quia tugurium pauperuz subintrare delectabatur. ¶ Dixerunt illi. Vbi vis paremus tibi agnũ paschalem. Et ait ad eos. Jntroeuntibus vobis in ciuitatem occurret vobis homo amphorã aque baiolans: sequimini eum in domuz in quam intrat. ⁊ dicetis pr̃ifamilias: qui creditur occultus fuisse christi discipulus. quia puidit non solum de loco: sed etiam de agno. Sequitur Dicit tibi magister vbi est diuersoriũ. vbi pasca cum discipulis meis manducem. et ipse vobis cenaculũ ostendet grande stratum. et ibi parate. Jn eodem autem loco aut cenaculo post resurrectõnem propter metum iudeoruz apostoli latuerunt et spiritũ sanctuz acceperunt. Audiant hec quibus edificandarũ domoz cura est. ⁊ agnoscant christum dominũ vniuersoruz non habuisse locum vbi caput suum reclinet. Cum igitur ignorabãt ad quem mitterentur: signuz dedit eis sue diuinitatis ostensiuũ. Non enim nomen patrisfamilias exprimere voluit: ne proditor nomĩe cognito domuz phariseis panderet: qui venientes illũ cepissent priusq; expleta veteri pasca ⁊ cena: dominus discipulis spirtualia misteria tradidisset. ¶ Cum ergo facta esset hora qua iam stando scõm ritum legis agnuz paschalẽ comederẽt discubuit scõm modum cõmunem quosdam alios cibos: cuz duodecim discipulis suis manducãs. Nec quidem proditorẽ suum licet sibi cognitum ab hac çene familiaritate ꝓpellebat. vt quãtuz in se foret a malo concepto tam benigna cõmunicatõe reuocaret. Et ait discipulis suis. Desiderio desideraui hoc pasca legale manducare vobiscuz. q̃a tunc finiuit vetus testamentuz ⁊ inchoauit nouum quod sibi erat in desiderio. anteq; patiar. Cirill⁹. Hoc ideo dicit. quia discipulus auarus pditõis tempus explorabat. sed ne traderet eum ante festum pasce. non explicauerat dominus domuz vel virum penes quez pasca perageret. cuius causam per hec verba ostendit. ¶ Sequitur. Amen dico vobis q̃ ex hoc non manducabo illud donec impleat̃ in regno dei.

Jesus ergo cum dilexisset suos ab initio qui erant in mũdo: migraturus tamen ex hoc mundo ad patrem q̃ vsq; ad finez diligeret eos mirabili ⁊ ineffabili modo signis euidentioribus declarauit. cum totꝰ efferbuit in effusione sui ad amorem ⁊ salutem nostram in hac cena que tota redũdabat ineffabilibꝰ amoris iudicijs. Nam scõm Augustinuz locutꝰ euangelista de tanta domini humilitate: qui se ꝓclinauit ad abluendos etiam pedes sui traditoris prius etiam celsitudinem cõmendare voluit: dicens. Sciens Jesus quia oĩa dedit ei pater in manꝰ. scilicet non solũ proditorem: sed etiam impios persecutores: quos vnico nutu extinguere potuit. Sed intantuz dissimulãs ac patientiaz preferrens quicquid eorum contra se malicia seuiret ad vsuz pietatis ac vtilitatis nostre totum introquere voluit. Sciens inquit q̃ a deo exiuit et ad eum vadit: nec deum deserẽs cum inde exiret. nec nos relinq̃ns cum rediret. Jpse tamen formaz humilitatis amplectens. surgit a cena postq̃ omnes resederant vestimẽta sua deponit. linteuz p̃cingit. peluim implet. ostendẽs q̃ cum omni studio oportet humilitatis studia prosequi. Non enim manus: sed pedes discipulorum lauit. vt sic omnem tumorez superbie cõculcaret. O humilitas virtus christi quãtum confundis superbiam nostre vanitatis. Accedat ⁊ hoc ad eius humilitatis augmentuz que mansuetudinez semper comitem exigit. O. Jesus duriciam proditoris emollire volens obsequijs ab eo lotiõem hanc incipere dignatus est vt sibi primitus hanc humilitatem exhibendo eum a proditõe reuocaret: prout sentire videtur Crisogo. Theophil⁹ Cyprianus doctor et martyr: et Anselm⁹. licet Augusti. et Beda dicunt eum ab apostolorum principe Petro scilicz lotionem incepisse. verunq; dulce pium et omni deuotione cõplectendũ. O cor durum ⁊ omni duricia durius quod ad tantaz humilitatem non emollitur. non cõfunditur. non humiliat̃. Conspice nũc o miser homũcio

conditionē vniuerse fabrice. regem eterne glorie. ac terribilem iudicem vniuersoꝝ ante pedes. etiaꝫ sui traditoris genua curuantem. pedes lauantez: tergentē: ꝛ oscu lantem: si dici liceat. quia nulluꝫ humilitatis aut benignitatis officiuꝫ pretermisit. Obstupesce denicꝫ speculum totius humilitatis ꝛ mansuetudinis ꝛ discе. quia mitis est et humilis corde. Venit igitur ad Symonez qui stupenda ām̄iratione refugit obsequium: dicens. Domine tu: scilicet qui es filius dei viui. quez laudant angeli. adorant dominatiōes. tremunt potestates. lauas mihi misello peccatori vilissimo piscatori pedes. Vbi dicit Augustin⁹ Quid est tu: quid est mihi? cogitāda sunt potius q̄ dicenda. ne forte qō ex his verbis aliqua tenus quidē digne cōcepit anima non explicet lingua. Respondit Jesus ꝛ dixit ei. Qō ego facio tu nescis modo ad quid facio. scies autem postea. Fecit enim hoc christus ad eruditionem humilitatis: sicut post exposuit. ꝛ ad innuendum q̄ mundicia pedum spiritualium quisunt affectus mentis requiritur ad eucharistie perceptiōem. Petrus autem nec dominici facti territus altitudine: permittebat fieri: qō cur fieret ignorabat. quia vsq̄ ad pedes suos lauandos humilem Jesum procumbentem sustinere non potuit. Et dicit ei Petrus. Non lauabis mihi pedes in eternuꝫ. Jesus ergo non respondit cur hoc faceret. sz minas imposuit: dicens. Si non lauero te non habebis partē mecum. quia ille nequaq̄ persuasus fuisset. Nam audiens dominuꝫ respondentē. scies autem: postea non dixit doce me ergo vt permittam. sed quando cōminatus est illud Jesus qō maxime timebat Petrus: scilicez ab eo separari tunc permisit. quia timore pariter ꝛ amore cōcussus pl⁹ exp̄auit christum sibi negare consortium: q̄ vsq̄ ad pedes suos hūiliari. Toto enim vite sue tempore deflebat hoc abissale humilitatis obsequiū. Nam refert de eo Clemens in itenerario q̄ cum deuotissime cōtinue quasi Petrus fleret ex memoria dilecti Jesu. interrogatus ab eo quare fleret: respondit. Quando recordor humilitatis ꝛ pietatis domini Jesu q̄ ad pedes meos abluendos fuerat inclinat⁹: lachrymas clemens cōtinere non valeo. Huius igitur exemplo tu fidelis christi discipule stude persequentiū vel odientium rabiem obsequijs delinire. humiliatōnibus obuiare. ꝛ pietatis indicijs mitigare. Dicit ergo ei symon Petrus. Domine non tantum pedes: sed ꝛ manus ꝛ caput. Dicit ei Jesus. Qui lotus est ī baptismate in quo omnia crimina lauantur est totus mund⁹. Verūtamen cuꝫ rebus postea vsuitur humanis vtiq̄ terra calcatur. et ideo nō indiget nisi vt pedes lauet. quia affect⁹ humani sine quibus in hac mortalitate non viuitur: ꝛ ex eis quis humanis rebus afficitur: dominicis obsequijs abluendi sunt etiam in viris pfectis. Quia si dixerimus quia peccatum nō habemus: nosmetipos seducimus. Qui tamen legitimi mei discipuli estis: sola lotione pedū indigetis. Et sic vos mundi estis: sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. qui vtiq̄ ex lotione propter ingratitudinem īmūdior fuit. Postq̄ ergo lauit pedes eorum ꝛ accepit vestimenta sua: ꝛ recubuisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister ꝛ domine ꝛ bene dicitis. Sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros domin⁹ ꝛ magister. ꝛ vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplū enim dedi vobis. vt quēadmodum ego feci vobis: ita ꝛ vos faciatis. Porro iterum cenantibus illis instituit christus corporis et sanguinis sui sacramentum quasi quoddā memoriale dulciſluum passionis eius. Quia nimiruꝫ vbi termīabatur figura: debuit ꝛ incipere veritas. Accepit ergo panem ꝛ gratias agens benedixit. In quo reliquit exemplum q̄ ante sumptionem huius sacramēti debet mens in deum eleuari. Et fregit. In quo scilicet ostendit liberalissimā sui eroſitionem. Deditq̄ discipulis suis. Inter quos erat Judas: cui corpus ꝛ sanguinem cuꝫ alijs discipulis tradidit. vt dicit Dyonisi⁹ in libro de ecclesiastica

ierarchia. ⁊ Augustinus super Johannem: ⁊ Chrisostomus super Matheum. Nec ab huius participatione traditor est semotus. vt ostenderet dominꝰ nulla iniuria exasperatus in eo qui impietate
b volũtaria fuerat presciti. Et ex hoc facto christus ecclesie reliquit exemplum ꝙ neminem a societate fideliũ: vel a cõmunione corporis et sanguinis domini segregaret: nisi pro crimine manifesto. Verũtamen ve illi homini qui cum Juda christum tradunt membris peccatoribus: vt omnes peccatis notoriis intenti. bonis iniustis implicati. iniuriam illatam retinentes. ficte confitentes. aut verum emendatõnis ꝓpositum non habentes. nec occasiões vitiorum declinãtes. penitentiaz iniũctam perficere obmittentes ⁊c. Et ait. Accipite ⁊ comedite. hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur in redemptiõem ⁊ refectionem. Sicut in figura parauit Abraham tribus angelis vitulum tenerrimũ Genes. xviij. in quo vt dicit Bonauentura consideratur dulcedo paterni amoris: qui per Abraham intelligitur. Dicit enim vitulum tenerrimuz. i. filium suuz vnigenitum: scilicet scõm carnem occidendo preparauit summe trinitati. que per tres viros intelligitur. licet pater ⁊ filius ab ipsa trinitate non distinguantur. In hoc igit apparet ineffabilis dulcedo diuine bonitatis ꝙ ad iusticiã deo famescente propter nimiam benignitatem in suã humanitatem assumptã prorumpum reflexit indicium. Alioquin iusticie fames totam naturaz humanã deuorasset. quia non erat qui illi appetitui satisfaceret. nec homo nec angelus: nisi tenerrimus iste vitulus quem tradidit inexpressibili afflictioni ⁊ cõtemptui: passioni ⁊ morti ad satisfaciendũ sibi pro filio prodigo: qui simul accedit ad cõuiuium cũ ipsa trinitate qui erat reus ī mor
te. Et ex hinc effusa est diuine misericordie tam melliflua largitas que latronez vsqz in finem in malicia perdurãtem vi
co confessiõis oraculo suscepit in gratiam. ostendens plane ꝙ ira dei in misericordiam cõuersa est. Et accipiens calicem gratias egit et benedixit. deditqz discipulis suis: dicẽs. Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamẽti qui pro multis effundetur in remissionem peccatoruz. Calix autem domini non est aqua sola. nec vinum solũ. sed vtrunqz miscetur. Si ergo Melchisedech vinum ⁊ panez obtulit quid vult aque mixtio? Rationem audi. Tetigit Moyses petram ⁊ fundebat vndã. Petra autem erat christus. et vnus militũ aperuit lancea latus eius. ⁊ exiuit continuo sanguis et aqua. Sanguis vt redimeret. aqua vt mũdaret. Ceteruz vt ex tacite loquar aque multe multi populi. Dicit Johãnes in Apoc. Et quia nos oportz semper in christo manere ⁊ christum in nobis: vt fiat vnũ corpus et vnꝰ spiritus. Vinuz aqua mixtum offertur vt ostendatur ꝙ caput et membra christus ⁊ ecclesia. deus ⁊ anima vnum efficiunt. nõ quodlibet quidez vnum: sed id ipsum quod est deus. eo modo quez deifica beatitudo requirit. Preterea satis liquet ex ꝓdictis discipulos corpꝰ christi non accepisse ieiunos. Nũquid tamẽ calumniandum est vniuerse ecclesie que tantum a ieiunis accipere precipit: nisi in articulo necessitatis. Sz spiritui sancto placuit vt in honorez tanti sacramẽti corpus dominicũ prius intraret in os christianuz cẽ cetera cibaria. Dominus autem vt efficacius altitudinem huius misterij cõmendaret hoc vltimuz amoris indicium cordibus discipuloruz infigere voluit: a quibus ad passionẽ digressurus erat. quia nunqz erat tãtus amor de corde nostro delendus. Nam que mutuo dicuntur vel aguntur ab inimicis in absceſſu magis memorie cõmendantur quia tunc affectus amicorum potissimũ inflammãtur ad inuicem. Vnde prosequitur. Hoc facite in meam cõmemorationem. Vbi dicit Chris. ꝙ hoc fecit

christus nos ducēs ad maiꝰ amicicie fe
dus. suamq; charitatem erga nos decla
rans ⁊ prestans se non solum videre de
siderantibus: sed ⁊ palpare ⁊ comedere
⁊ amplecti vt totuz affectum eorum ex
pleret. Igitur vt leones flammam spi
rantes sic ab illa mensa discedimus ter
ribiles effecti diabolo. Amplectere nūc
o anima mea viscerosam illam dilectio
nem qua maiorem ostendere non pote
rat. Nam exquo corporaliter in passio
ne precium pro nobis exsoluens recessu
rus erat ad patrez: relinquere voluit su
is corpus et sanguinem suum. vt vniret
nos sibi vnione sacramēti qua strictioz
nō inuenit ī via. Hinc Bonauētura ve
lut amirās ait. O q̄ admirabilis est tua
dilectio dulcissime Jesu cum non possit
ab omnibus separari. Nonne quia iam
accessurus eras ad dexteram patris tui
potestatez homini dimisisti vt te cuz ve
lit habeat in altari. Et hanc potestatez
anteq̄ mori incipes ei tribuisti: ne amit
tere te timeret. Nec tibi suffecit ad ostē
sionem ardentissimi amoris tui q̄ semel
corpus ⁊ sanguinez tuum exponeres in
precium nostre redemptōnis: nisi quoti
die mūdaremur ī eo. Denicq; fidelis ani
ma vide quod plus amiranduz ⁊ ample
ctenduz est. quia sese pro nobis exponit
manibus cuiuscunq; sacerdotis dumta
xat catholici. ita q̄ nec pro cuiuscunq;
malicia vel iniuria sibi illata possit eius
presentia violari: quin semper ibi sit ri
te factis que circa consecrationem fie
ri debeant. Q. est ratio. quia licet cele
brans tanto sacramento se fecerit indi
gnum. noluit tamen christus q̄ eius im
pediretur effectus in alijs fidelibus. eli
gens se potius iniuriari ⁊ intantum spi
ritualiter crucifigi: q̄ suos fideles tanti
sacramenti fructu defraudari. O quan
tum est hoc ineffabile diuinuz amoris in
dicium. Hinc ergo videndum quomodo
sit ad eius sumptionem accedendum ne
tantis beneficijs inueniamur ingrati.

c Pro quo sciendum q̄ ad illud accede
re debemus cum tota recollectione viti
um vniuersarum. quia nimirum ibidem
homo intimatur deo: ⁊ vnum cum eo ef
ficitur. Sicut orauit ad patrez christus
dicens. Oro pater vt sint vnum in no
bis sicut ⁊ nos vnuz sumus. Et ideo tot
meritis conamine dilectū sibi totaliter
intimet sine euagatione. Quia scōm de
cretum ideo sacerdos intrans ad secre
ta misse digitorum extremitates lauat:
vt per hoc ostendat q̄ nec extrema cogi
tatio debet exterius vagare. Secun
do recipi debet sine omni vitiorū inqui
natione tam operum q̄ affectuum. Mi
mirum in lege veteri mundos esse opor
tebat qui panes propositōnis continge
re debebant. In cuius etiaz signum in
institutione sacramenti huius facta est
lotio pedum inter discipulos a domino
eo q̄ etiam pedes affectuum nostrorum
purificati esse debent. quia profecto mū
dissima caro christi nobis ad manducā
dum traditur. Unde ait apostol⁹. j. Co
rinth. xj. Probet autez seipsum homo:
⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat.
Cuius causam subdit dicens. Qui eniz
manducat ⁊ bibit indigne: iudicium si
bi manducat et bibit. In cuius figura
percussus est Oza cum tetigisset archaz
domini: q̄ nocte illa accesserat ad vxo
rem: vt dicunt aliqui. Tercio recipi
debet non cum pompa seculari: sed cum
omni humilitate animi accedatur ad su
mendum vel etiam ad consecrandū quā
tum ad sacerdotes sacratissimi xp̄i cor
pus vnitum diuine persone per verba q̄
non licet angelo loqui vel alicui creatu
re: scōm Dyonisium nisi tantuz homini
diuino. Ex quo pensandum est cum quā
ta humilitate ac humiliatiōe. ⁊ quasi ch
desperatione de proprijs meritis acce
dere debeant semper gerentes in corde
Domine non sum dignus vt intres sub
tectum meum: sed tantum dic verbo sa
nabitur anima mea. In cuius signuz in
institutione huius sacramenti facta est
illorum nobilium sacerdotum institutio

vt intelligas nullū accedere debere ad sumendum vel celebrandum: nisi perfectionis apostolice amicum et imitatorem. Alioquin enim dicit christus. Ecce manus tradentis me mecum est in mensa. ¶ Quarto debet recipi cum plenissima charitate pariter ad deum et ad omnem proximum. quia sacramentum hoc est memoriale puri amoris et dilectionis: in quo deus seipsum cōfert ad omnem familiaritatem. Et ideo diligite inimicos vestros. benefacite his qui oderunt vos. et orate pro persequentibus et calumniantibus vos. vt nullus motus rancoris proximi vos excludat a familiaritate et amicicia dei. In cuius signum Jesus in cena pectus illud diuinum Johanni prebuit ad reclinādum caput suum. vt aduertatis q̄ familiarem seipsum exhibet his qui cum omnimoda pace cordis et tranquillitate mentis illum in sacramento recipiunt. ¶ Sequitur. Verū tamen manus tradentis me mecū est in mensa. Ecce fratres lugubre spectaculum christus Jude corpus et sanguinem suum conferebat: quod Judas iam venditum tradere disponebat vt haberet per illud remissionem peccatorum. Si tamen impius existere desiniſſet. Sed videns eum Jesus in malo firmatum: nimio dolore et compassiōe motus turbatus est spiritu: et ait. ¶ Amen dico vobis quia vnus ex vobis tradet me. In quo verbo conscientiaz proditoris sibi demonstrabat notam. Nec tamen aspera et aperta Judaz increpatōe confundens: sed leui taciteq̄ commotione conueniens: vt facilius corrigeret plenitudo q̄ nulla deformasset abiectio. ¶ Aspiciebant ergo discipuli ad inuicem: hesitantes de quo talia diceret. Nam licet huius mali sibi cōsciī non erant. tamen timebāt nec sibijpsis confidebāt. quia ex his omnibus que christus Jesus dominus noster docuerat humanā naturam: semper ad malū esse conuertibilem agnoscebant: ac susceptibilez appetitus contrariorum his que prius affectrabat. ¶ Hinc cōtristari valde quasi sibi timentes ceperunt singuli dicere Nunquid ego sum domine. Quibus dominus respondens ac aptiori redargutione reum queniens: licet nomen eius non exprimens: ait. Qui intingit mecum manū in parapside hic me tradet. Unde ceteris pre tristicia manū retrahentibus: solus Judas temeritate qua traditurus erat Jesum manuz mittit in parapsidem. vt sic audacia presumptuosa bonam conscientiam mentiretur. ¶ Hinc dominus adiecit illi comminatoriam admonitōnem dicens. Filius quidem vadit: scilicet ad passionē sicut scriptum est de illo. Ve autem homini illi per quem filius hominis tradetur. Unde super illud Hieronimꝰ. Sz vt hodie et in sempiternum ve illi qui ad mensam domini malignus accedit. etenim ille in exemplum Jude filium hominis tradit. non quidē peccatoribus iudeis: sed peccatoribus membris. Bonum ei erat si natus non fuisz. quia melius esset simpliciter non esse q̄ semper malum esse. Hinc damnati querēt mortem et fugiet mors ab eis. ¶ Tunc Judas propter aliorum interrogatōnem versuto consilio tandem interrogauit ne notā singularitatis incurreret et cōcilium pditōis celaret: dicens. Nunquid ego sum rabbi. Cui licet dominus respondere poterat. argentum pactus es accipere et adhuc audes interrogare. Sua tamen mansuetudine dissimulabat: et ait. ¶ Tu dixisti: non ego. vt adhuc locus penitentie concederet dū non aptius manifestaretur Lucas. Ceperunt querere inter se quis essz ex eis qui hoc facturus esset. ¶ Facta autem et cōtentio inter eos quis q̄s eoz esset maior. Unde Augustinus in sexta sermone ad fratres de heremo dicit. Sed

quare hoc? nisi quia arbitrati sunt omnes ille qui maior est vt domiari possit magistrum prodere, procurat. Aliqui tamen de Petro suspicabãtur. quia plus ꝙ plura se facturuꝫ promiserat pro magistro: suspicantes ꝙ ficto totiens loquereꝫ Tu es filius dei. Sed quia Petrus innocentem se sciebat: innuit Johanni ꝛc. Hec Augustinus. Omnibus ergo trementib⁹ ꝙ ipso vertice Petro formidante: solus Johannes velut delicatus tanꝯ ceteris plus dilectus ĩ sinu Jesu recubuit a crimine se volens alienum ostendere. Petrus ꝟo licet ob amorem domini ceteris semper impetuosius egisse legitur. nunc tamen non est locutus eo ꝙ prius a domino fuerat increpatus: sed mediante Johãne discere volens innuit ei signo. deinde nutu minime contentus: ait illi. Quere quis est de quo dicit. Tunc Johãnes supersc̃endit de sinu Jesu ꝙ incumbens super pect⁹ eius: ait. Domĩe quis est? Respondit Jesus. Ille est cui panem intinctum porrexero. Et cum intinxisset panem dedit Jude symonis scarioth. Et post buccellã sathanas qui solum prius ĩmisit in cor eius vt Jesum traderet: nunc eum ingressus est ad possidendum corporaliter propter eius obstinationem ꝙ ingratitudinẽ. nobis innuens quia maiorem damnationem recipit qui amicum se fingens inimic⁹ accedit ad mensam domini. Et continuo exiuit. quia sathanas ingressus Judaꝫ cum Jesu permanere non sinebat. Nõ enim est cõuentio christi ad belial. Augustinus. Intrauit prius sathanas affectu et voluntate. nunc autem affectu ꝙ opere. Tamen bona fuit buccella. sed aliquãdo bona obsunt ꝙ mala prosunt vt sacramentuꝫ ꝙ buccella Jude: temptatio carnis Paulo. Ecce fratres q̃nta fuerat auaricie cecitas. quanta cordis duricia: cum nec familiaritate conuiuij: nec humilitate obsequij: nec suauitate colloquij: nec ꝺminatiõe futuri supplicij a concepta malicia poterat reuocari. O q̃ multos Judas scõm Ambrosium adhuc implet sathanas. qui videntur amici domini accedunt ꝙ accipiunt illud amoris dotalicium. Sed ve miseris ingratis qui post acceptam buccellam: inimici christi cõiunguntur. Nam amicis suis omnia nota fecit christus. mundum contemnere, carnem domare, diabolũ cum suis temptationibus vincere. Sed hi cum proditore ante sermonem dominicum exeuntes ad concupiscentias suas plerunꝯ turpi⁹ recidiuãt in omne flagitium. quia propter eorum ingratitudinem post buccellam ingreditur sathanas: assumens septem spiritus nequiores se. Cum igitur exisset Judas: ait Jesus vnde cim. Filioli mei adhuc modicum tempus vobiscuꝫ sum. Queritꝭ me ꝙ sicut dixi iudeis quo ego vado vos non potestis venire. Vobis autem dico: non potestis me modo sequi. sequimini autez postea. Dicit ei Petrus. Quare te non possuꝫ modo sequi. animã meam ponam pro te. Respõdit Jesus. Animã tuaꝫ pro me pones. quasi diceret scõm Augustinuꝫ. Ita ne facies pro me qõ nondũ ego feci pro te. preire petes qui sequi nõ potes. Quid tantum presumis? Audi quid facturus sis. Amen dico tibi. non cantabit gallus donec ter me neges. Et qui mihi promittis mortem tuaꝫ ter negabis vitam tuam. Et ymno dicto scilicet gratiarũactionis. audiant hoc quicunꝯ veluti porci manducãtes discunt cuꝫ ebrietate surgere. vel non curant gr̃as agere. Audiant inꝯ qui vltimam oratiõe in sacris misteriis nõ expectãt. quia vltima oratio misse illius ymni signũ est.

Exierunt in montem oliuaruꝫ. i. versus montem oliueti. quia locus captionis eius in pede illius situs erat. et hoc scõm consuetudinez. quia cum discipulis suis ad orandũ illic sepe ierat vel cõ

uenerat. Tunc ait illis Jesus. Omnes vos scandalū patiemini ī me in ista nocte. i. ruinam in peccatuz recedentes a me propter humanuz timorem. Scriptum est enim Zacha. xiij. percutiā pastorem. i. christum. ⁊ dispergentur oues. i. discipuli timore fugiētes. Sed ad eorum cōsolatōem statim adiunxit. Postq̄ autem resurrexero precedam vos in galileam. Respondens autem Petrus ait illi. q̄a ceteris erat feruentior. Et si om̄es scādalizati fuerint in te ego nunq̄ scandalizabor. Non mētiebatur Petrus: sed loquebatur presumptuose propter quod ceteris graui⁹ permittebat̄ cadere. Quid dicis o Petre? Propheta dixit dispergentur oues. ⁊ quod dictum est christus confirmauit. ⁊ tu dicis nequaq̄. Quando enim dixit vnus vestrum me traditurus est: timebas ne tu traditor esses: licet nihil tibi cōscius eras. Nunc autem eo dicente. vos omnes scandalizabimini ꝯtradicis. Ait illi Jesus. Amen dico tibi quia tu hodie in hac nocte p̄usq̄ bis gallus dederit vocem: ter me es negaturus. Petr⁹ autem cum intellexerit dominuz pre timore mortis eum se predixisse negaturꝝ ait illi. Et si oprtuerit me mori tecuz nō te negabo. Similiter ⁊ omnes discipuli dixerunt. quia per ardorem mentis ꝓ tunc non timuerunt damnum mortis. Sed vana fuit presumptio humana sine protectiōe diuina. Hinc discim⁹ magnum documentū q̄ non sufficit desiderium hominis: nisi quis potiatur auxilio creatoris. Tunc venit Jesus in villam que dicitur gethzemani sitam trās torrentem cedron in pedemontis oliueti: vbi erat ortus aptus contemplationi in quez introiuit ipse ⁊ discipuli eius Et ait discipulis eius octo Sedete hic: Et assumpto Petro et duobus filijs zebedei qui tres erant christo magis familiares Petrus propter feruorem fidei Johannes propter p̄rogatiuam castitatis. Jacobus propter primū martyrium. Cepit contristari ⁊ mestus esse vt sic ostenderet veritatez humane nature. que tristicia fuit maxima. quia subdit. Tristis est amina mea vsq̄ ad mortem. Nam eius tristicia tantum intensa erat quātum esse poterat s̄m partem sensitiuam per animam signatam in qua sunt passiōes. Pro quo sciendū q̄ anxietas animi ē passio causata ex apprehensiōe mali magni de proximo imminentis impossibilis ad euadendum. Christus ergo p̄uidebat mortem acerbissimaz sibi de proximo īminentez. q̄a sciebat hoc a deo patre fuisse determīatum. de cuius determīatione non poterat declinare. quia nō poterat peccare. Et ex illa morte christus in sensualitate pressuram patiebat̄ maxime anxietatis. quia naturale est homī timere mortem: nolente anima diuidi a corpe propter eam que ex principio est a cōditore imposita naturalē familiaritatez. Porro licet hec tristicia fuit naturalis. nihilominus tamē erat volūtaria ⁊ rōnalis Nec tñ ꝓpter volūtariā sustinentiā ei⁹ s̄m ratōez sensitiua ꝑs eius alleuiabat̄ a tali anxietate sic̄ fieri assolet in nobis qr ex ꝯtēplatōe seu ꝓmptitudine voluntatis q̄ est in sup̄iore ꝑte aīe alleuiat̄ dolor sensitiue. sz in xp̄o volēte pr̄e ꝓmptitudo volūtatis q̄ fuit in sup̄iore ꝑte aīe nō fuit influētia in inferiorē ꝑtem vt sic esset ibi dolor maxim⁹ sensitiue ꝑtis ad nr̄az redemptōez. Sequit̄. Sustinete hic ⁊ vigilate mecū. Et ꝓgressus pusillū q̄ntū est iact⁹ lapidis: ꝓcidit ī faciē suā sup terrā ⁊ orauit. Abba pr̄. oīa tibi possibilia sūt: trāsfer calicē hūc a me. q̄si diceret. O pr̄ tibi placuit mittere filiū vt ꝓ īiuria nobis facta satisfactōem ī nat̄a assumpta. ⁊ statī cū voluisti dixi. Ecce veīo. ī capite libri scp̄tū ē d̄ me vt facerē volūtatē tuā de⁹ me⁹ volui. ⁊ legē tuā in medio cordis mei. paup̄ fui ⁊ ī laborib⁹ a iuuētute: ī fame ⁊ siti: ī frigore

et nuditate in ieiunijs multis. in vigili
is supra moduz. feci pater qd̄ mādasti.
paratus sum et que restant adimplere.
Verūtamen penalitatem hanc taz ma
gnam: tam amaram: tam duram: si fie
ri poterit a me tolle que mihi parata ē
ab aduersarijs meis. qui ꝓ eo vt me di
ligerent persequūtur me. Postulat in
q̄ dominus noster Jesus christus a se
transferri calicem. non quidem timore
patiendi: sed misericordia prioris po
puli. ne scilicet ab illo bibat calicem ꝓ
pinatum: qui excusationem ignorantie
habere non poterat: cuz illum in libris
suis quotidie legebat̄: instruebatur: et
vaticinabatur. Rursum videns vtili
tatem quanta totius mundi per passio
nem eius esset futura: subiecit. Ve
rūtamen non sic̄ ego volo: sed sicut tu.
quasi diceret. Si sine quorūdam perdi
tione salus multoruz introduci non po
test: quantum ad iusticiam tamen non
transeat. Et venit ad discipulos su
os ⁊ inuenit eos dormientes. ⁊ ait Pe
tro. qui ceteris se cōstantiorem promit
tebat. Symō dormis. nō potuisti vna
hora vigilare mecuz qui hortabamini
mori pro me. vigilate et orate ne intre
tis in temptationem. Impossibile est
autem humanam naturam non tempta
ri. Et ideo non dicit ne tēptemini: sed
ne intretis in temptationem. id est ne
temptatio vos superet. Spiritꝰ qui
dez promptus est. caro autez infirma.
Nam in eo mirabilis cōflictus erat sen
sualitatis ⁊ rationis. quia sensualitas
naturaliter mortem abhorrens refugi
ebat. ratio vero diuine uoluntati ꝑ om
nia se subdere volens: mortem pro hu
mana salute zelabat. quia diuina virtu
te quelibet pars agere permittebatur
⁊ pati quod sibi proprium erat. Unde
sicut infirmus in vite suscipit amaram
potionem: vtpote gustui suo penalem.
libenter tamen illam suscipit propter
infirmitatis liberationem. Sic christꝰ
quantum ad sensualitatem mortem in
stantez indicibili pauore formidans li
benter declinassz. qꝛ verus homo erat.
Sed quia sciebat per eam humanuz ge
nus esse liberandum libenter sustinuit.
nec tamē appetitus sensitiuus in eo di
uine voluntati fuit cōtrarius: cum ait.
Pater si possibile est transfer a me ca
licem hunc. Pro quo sciendum pro
ut Richardus sup̄ terciuz: distin. xvij.
q̄ in christo fuit voluntas diuina q̄ do
minium habuit ⁊ per illaz regebatur in
illo voluntas humana. nec voluntas
eius hūana in aliquo discordauit a vo
luntate diuina. tam in volito (quia vo
lebat quicquid sciebat velle diuinā vo
luntatē) q̄ in forma volēdi. quia quic
quid volebat: ex charitate volebat si
cut deus volebat eam velle. Natura
lis autem voluntas rationis in christo
etiam non discordauit a voluntate de
liberatiua. quia formalis ratō sub qua
voluntas naturalis refugiebat mortez
fuit q̄ inquātum scd̄m se erat quoddaz
malum nature. Voluntas autem deli
beratiua volebat mortez inquātuz ap
prehendebatur vt vtilis ad redempti
onem humani generis scd̄m ordinatio
nem diuinam. Non ergo discordabant
quia quod volebat volūtas naturalis
in christo: voluntas deliberatiua vole
bat eam velle. quia volebat q̄ scd̄m su
um naturalem motū moueretur: vt sic
christus in tristicia plus augeretur. Si
militer et appetitus sensitiuus in chri
sto non discordabat a voluntate ratio
nis deliberatiua. quia id quod appete
bat ⁊ refugiebat ad imperiuz volunta
tis appetebat vel refugiebat. nec per
motum suum appetituz voluntatis de
liberatiue in aliquo retardabat. Hinc
christus orabat pro se ad excludenduz
a se defectus penales: que scilicet ora
tio fuit exp̄ssiua appetitꝰ sensitiui. in q̄
nimiꝝ orōne rō fuit aduocata sensuali
tis q̄ ꝑ modū aduocati desideriū ⁊ cau

sam sensualitatis expressit. Oratio tamen non erat exaudita. quia ipa voluntas deliberatiua nolebat q̄ fieret quicquid sensualitas appetebat. Nihilominus tamē orabat vt humane nature veritatem ostenderet. et vt homo si scd̄m naturalem passionē horret pericula: nō tamen diffidat nec desperet. ¶ Iteruz secundo abijt ⁊ orauit eundem sermonē dicens vt nobis perseuerantiam orationis cōmendaret. Et venit iterum ⁊ inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauati. ⁊ ignorabant quid responderent ei. Jesus autez abijt tercio ⁊ orauit. ¶ Hanc autem orationem sicut orauit tribus vicibus: sic etiā in tribus locis per iactum lapidis ab inuicez distantibus. sicut ante temptatus fuerat in tribus locis. Nam ecclesiaruz vestigia longo post tempore fidelibus apparuerunt que in locis illis facte fuerāt Et sicut in duabus primis orationibus vberrime fleuit: sic ī orōne tercia cū positꝰ esset in agonia carnis ⁊ spūs prolixius orabat ¶ Factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Unde firmiter est tenendum istas guttas sudorem verum ⁊ naturalez sanguinem fuisse: ⁊ de purissima carne christi. licet non naturali modo profusum. quia contra naturam est sudare sanguinem: vt dicit Beda. Et sic oportet dicere de aqua ⁊ sanguīe de latere christi iaz mortui ꝓfluentibus q̄ erat verus sanguis ⁊ aqua vera: licet de mortuo corpore fluxerunt miraculose. Hic autem sudor sicut est signum omnez superans ratiōem sic agōia doloris eius que figurabatur illo sudore comp̄hensionem superat omnis creature. licet aliquo modo dispositiue timor ⁊ amor bellātes in corde Jesu sudoris huius causa fuerunt. ¶ Nam primo christus suam sensualitatez finebat inexp̄ssibili timore horrore et dolore concuti. ex quo nimiruz humor sanguineus fuit ad interiora reductꝰ. sup̄ quez timorem reijciendum fortissimus ⁊ inestimabilis amor mire immēsitatis malleus repercutiens: ⁊ ipsum timorez excludens omnes poros corporis Jesu ⁊ venas resoluisse videtur: vt sic de toto corpore suo benedicto fluerēt gutte sanguinis decurrentis in terram. Sicut enim scd̄m ph̄icos ītrinseca causa sudoris est calor naturalis humidum vaporem dissoluens: sic etiaz sudoris huius supernaturalis causa esse potuit ardor excessiui amoris de corpore christi redundans in totum corpꝰ suum qui soluebat illud humidum vaporosum. Nimiruz cum ex amoris vehementia quidem naturaliter sudare. ⁊ intensissimo calore excoqui et detorrere inquātum ad ipsam naturaz videantur. q̄ tamen illud humidum sanguis erat ⁊ in tanta copia defluebat miraculosum fuerat. Unde Bernardus. Jesus non soluz oculis: sed quasi membris omnibus fleuisse videtur per totuz corpus eius: quod etiam ecclesia lachrymis illius purgaretur. Tanta ꝓinde fuerat cordis illius angustia. quia angelꝰ illi apparuisse dicitur visione corporali in hūana specie confortans eam per modum seruientis: quod factū fuit non taz propter christum q̄z ad confirmandaz fidem discipulorū. Deniq̄z ad nostram instructōem christus in oratione sua quinq̄z nobis reliquit imitanda. Primuz est vt in oratione separemur ab omni creato ⁊ mente inhereamꝰ deo. quia ab octo apostolis auulsus est quātum est iactus lapidis. Deinde etiā a tribꝰ specialiter cuz orare vellet. Unde legit̄ solus ascēdisse in montē orare patrem suuz in abscondito. Secunduz est humilitatis exhibitio. Quia procidit in faciem suam. Quis? Deus ⁊ homo christus Jesus filius dei viui. O humilitas virtus christi. qua non solum flexis genibus: sed in terram vultu dimisso patrez exorauit ꝓ nobis: vt nos sil̄ia facere doceret. Ubi iam sunt q̄ deambulatorie pingui ceruice et extēto collo taz pompatice preces multiplicant quos vix ad genuflexionez

inducit sacramentalis presentia christi
Terciũ est orationis perseuerãtia. quia
trib⁹ orauit vicib⁹. Vñ ſm Hubertinuz
in ista hebdomada ihrlm ieiun⁹ p̃dicãs
redibat ad bethaniaz modicum sumptu
rus cibum in domo benedicte Magda-
lene. ⁊ nocte stabat in mõte oliueti per-
noctans in oratiõe dei: vt dicit Lucas.
Hinc ex frequentia visitandi locũ oran
di gratia sciebat ⁊ Judas locum. quia
Jesus illic frequenter conuenerat cum
discipulis. Cesarius in sermone. Quid
indigebat christ⁹ vt taliter supplicaret?
Non ille inq̃ indigebat. sz exemplo suo
nobis oratõis remedia p̃parabat Orat
misericordia ⁊ nõ orat miseria. orat cha
ritas ⁊ non humiliatur iniquitas ꝓstra-
tus in terra. orat medicus ⁊ non inclina
tur egrotus. orat iudex ⁊ desiderat par
cere ⁊ non orat reus vt indulgentiã me
reatur accipere. Quod aperte designa-
tur per apostolos quos veriens semꝑ in-
uenit dormientes. Vnde Cesarius ibi-
dem ait ad dominuz. Quotiens pie Je
su ⁊ quotiẽs redis ad nos ⁊ ĩuenis dor-
mientes. suscitas ⁊ iteruz abis. secundo
⁊ tercio eundem sermonez dicens. ⁊ ite-
rum ac tercio nos somn⁹ occupat. nec vi
gilare valemus nisi nobiscum manseris
in perpetuũ. Quartum est orationis in-
tentio. Nam intentione tanta christus
orauit ꝙ pro eius impetratõne sudorez
sanguineuz emitteret. Et pie credendũ
est ꝙ raro ꝓ peccatorib⁹ orauit: nisi cuz
lachrymaruz abundãtia miserias eorũ
amplissimo quodam miseratus affectu.
Nos autem nec verbis oratõnis inten-
dimus. nec deo cui oramus a deo volen
tes exaudiri qui prepediẽtib⁹ distracti-
onibus. nec a nobis audiri potest dicen
te domĩo. Populus hic labijs me hono-
rat. cor autem eorum longe est a me. Tu
autez sponsa christi si fructuose vis ora
tionibus insistere. stude cor tuum in ora
tione tanto deuotõnis spiritu ⁊ ardore
succẽdere ꝙ pro eius amore sanguinem
tuuz effundere nõ verearis: sed affectes
vt calescente spiritu tot⁹ sanguis in cor
pore quasi spiritui dulciter alludens se
promptum exhibeat ad sudandum. Sic
enim amor diuinus in corde christi dum
dominaretur super timorem humanuz:
totus eius sanguis exhilaratus est. cõ-
mouebatur q̃si ꝓnus affluere ex vi amo-
ris impellẽtis: ac si non expectaret tem
pus quo effunderetur. Quintũ est libe-
ra subiectio volũtatis. Licet enim chri-
stus pre passionis angustia sanguinẽ su-
dauerit. libere tamen voluntatez suam
voluntati paterne submisit. Et quod in-
ceperat deuote perfecit. vt ⁊ nos in om
ni pressura doloris. paupertatis. aduer
sitatis. infirmitatis. temptatõnis. per-
secutõnis. ⁊ desolationis ad tutissimuz
orationis refugiuz eius exemplo curren
tes: nostram voluntatẽ diuino benepla
cito submittamus. dicentes. Fiat volun
tas tua sicut ĩ celo ⁊ in terra. Sequitur.
Et venit ad discipulos suos et inue-
nit eos dormientes. ⁊ ait illis. Dormite
iam ⁊ quiescite. Postea sciens Judam
appropinquare dixit eis. Sufficit. sur-
gite eamus obuiam eis. In quo osten-
dit eius captionem fuisse voluntariam.
Nihil enim in eo coactum consideratur
sed omnia voluntaria fuerunt. Volens
enim. esuriuit ⁊ sitiuit. ⁊ cõtristatus est
⁊ timuit. captus ⁊ sustinuit. Et subdit.
Ecce qui me tradet prope est. Adhuc
eo loquẽte venit Judas scarioth vnus
ex duodecim. Multũ eniz augebat chri
sto dolorẽ ꝙ a suo discipulo ⁊ vno ex du
odecim electis de toto mundo tradeba
tur vt vile mancipium. Si inquit inimi-
cus meus maledixisset mihi sustinuissez
vtiq; ⁊c. Et cum eo turba multa cuz gla
dijs ⁊ fustibus: laternis ⁊ faucibus ⁊ ar
mis missi a principibus sacerdotuz ⁊ se
nioribus populi: ne forte alij credentes
in christum eripere eum vellent. Tradi-
tor autem ne loco christi Jacobum mi-
norem caperent qui similis illi in facie.
ꝓpter qd̃ frater domini nũcupat̃: dede-
rat eis signũ: dicẽs. Quẽcunq; osculat⁹

fuero ipse est tenete eū. ⁊ ducite eūz caute

Origenes autem super hunc locum dicit. ¶ Dignum est querere cum scōm faciem notus erat omnibus in iudea cur quasi non cognoscentibus eius effigiem dedit eis signuz. venit autem talis traditio de eo ad nos q̄ non soluz due forme in eo fuerunt. vna scōm quam omnes eum videbant. altera scōm quam trāsfiguratus est in monte thabor. scōm quā etiam vnicuiq; scōm quod fuerat dignus se ostendebat. Sicut de manna scriptuz est quod habebat saporem ad omnez vsum cōuenientem. Vnde scōs Hieronimū electis de templo apparuit quidam fulgor terrificus de vultu illius egrediens. Et ab scondens se ab inimicis exiuit de templo. ita tamen q̄ a discipulis videbatur. Nam inimici acrisia percussi videnē sicut tēpore Helizei ⁊ Loth. cuius ianuā inuenire non poterant. Hinc dominus discipulos antecedens ⁊ inimicis occurrens non agnoscebatur. nec ipse Judas agnoscebat eum visu vel auditu. quod indiciuz fuit diuine potentie. Dicit autem Chrisosto. q̄ hoc fecit Jesus: ostēdens quoniaz non solū comp̄hendere eum non potuissent: sed nec videre nisi ip̄e concederet. ¶ Dixit ergo Jesus. Quez queritis. Responderuē ei. Jesum nazarenū. Dicit eis. Ego sum. Stabat autem Judas qui tradebat eum cum ip̄is. Cum ergo dixit eis ego sum: abierunt retrorsum. ⁊ terrore nimio percussi ceciderunt in terram. Et Judas cum eis. Erat enim vox ista leuissima tante virtutis vt omnes velut mortui caderent resupini. Quod ideo fecit Jesus: vt per hoc in eo diuinam potentiam agnoscētes materiam cōuersionis assumerent et a concepta malicia desisterent. Hic clamat Augustin⁹. Quid iudicaturus faciet qui iudicādus hoc fecit? quid regnaturus poterit qui morit⁹ hoc potuit? ¶ Jesus autez se loco non mouebat donec omnes surgerent. Iterum ergo eos interrogauit. Quez queritis. Illi autem tantam virtutem non veriti: sed in malicia excecati et obdurati dixerunt. Jesum nazarenuz. Quos videns ad taz terrificum tonitruū vocis sue: necdum cōuersos ad capiendum sponte se tradidit: dicens. Dixi vobis quia ego suz. Si ergo me q̄ritis sinite hos abire. Et tunc se permisit agnosci. Accessit ergo Judas tanq̄ domesticus: sed fur erat. salutauit tanq̄ discipulus: sed insidiator erat. osculatus est euz tanq̄ amic⁹: sed inimicus erat. Dicitur autem moris fuisse domini Jesu quādo discipulos suos emittebat in osculum pacis et amoris recipere redeuntes. Hinc Judas illic osculuz pacis in signū dedit detestande proditōnis. O quot execratores Jude sequaces: cum adhuc inuenit Jesus in ecclesia dei qui cum psal. loquūtur pacem cum primo suo. mala autem in cordibus eorum. qui inq̄ sacramentum eucharistie tradituri sunt peccatoribus membris. ¶ Accessit ergo Judas ⁊ osculatus est Jesum: dicens. Aue rabbi. Quem Jesus dignāter suscepit ad osculum. vt scōm Bedaz plus afficeret proditorem cum amoris officium non negaret. Cui iunxit amoris verbum: dicens. Amice ad quid venisti? quasi diceret. Quāuis o Juda traditione tua me tantuz offenderis paratus sum: tamen adhuc te recipere in amiciciaz pristinā. Amice inq̄ ad quid venisti: simulatōem imp̄roperās. Hoc enī nomine neminez bonorū in scripturis appellatum agnoscimus. sed ad malum dicitur. amice quomō huc intrasti. amice non facio tibi iniuriam. quasi diceret. Amiciciam ostēdis ⁊ insidiarū. Noui quare veneris. amicuz fingis cum p̄ditorē sis. Quē adhuc obstinatum intelligens cōminationis adiunxit verbum: dicens. Juda osculo. i. amoris signo tradis filium hominis. Nam salutare amplexari ⁊ osculari amicicie signa sunt. Quib⁹ verbis sm Ambro. q̄si amāris affectu corripuit p̄ditorem. ⁊ iōo p̄priū nomē apposuit sm Chrisō. q̄ magis dolētis erat ⁊ reuocātis q̄ ad iraz p̄uocātis. Que aūt traditio figurata fuit ī Joab ⁊ Amasa: quē Joab salutās mēte dolosa fratrem vocabat. dicēs. Salue mi frater. dextera manu mentum illius accipiens ⁊ ipsuz deosculans. Verūtamen si-

nistra manu gladiuz educens in vltionem fratris insidiose ꝑimebat. Quid enim dextera manus? nisi amoris ⁊ pacis ostēsio: quasi blanda salutatio. Quid ꝟo sinistra nisi occulta insidiatio. ¶ Tunc accesserunt ministri vt caperent Jesum. Videntes autem hi qui circa ip̄m erant quid facturum erat: dixerunt. Domīe si percutimus in gladio. Symon ergo Petrus moram respōsionis non ferens habēs gladium eduxit eum. ⁊ percussit seruum principis qui magis ad capienduz se ingerebat. ⁊ abscidit ei auriculā eius. Respondit autez Jesus. Sinite vsq̄ huc. Et ait Petro Mitte gladium tuuz in vaginam. Voluit enim dominus ꝙ Petrus exhiberet inimicis patientiā non vindictaz. ne seruus dei armis: sed oratōnibus pugnare presumeret. Hinc dicit Ambrosi⁹. Arma mea sunt lachryme ⁊ oratōnes. aliter non possum nec debeo resistere. Omnes enim qui acceperint gladium: gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrez meum ⁊ exhibebit mihi modo pro duodecim apostolis plusq̄ duodecim legiones angelorum. quorum vnus in vna nocte de exercitu senacherib interfecit centum septuagintaduo milia hominū. Calicem quez dedit mihi pater non bibam illuz: quomodo ergo implebuntur scripture? quia scd̄m illas sic oportet fieri. Preterea domin⁹ vt dicit Beda nunq̄ sue pietatis obliuiscit̄ cum etiaz hostes suos vulnerari non patitur. Et cum tetigisset auriculaz eius sanauit illuz. Illi iusto mortē parant. iste persequētium vulnera sanat: vt amorem inimicoruz effectu ostendat. Sed maledict⁹ eorū furor ⁊ cecitas. quia pertinaciter in malo perseuerabāt. Quibus ait domin⁹. Tanq̄ ad latronem existis cum gladijs et fustibus comp̄hendere me: cū quotidie vobiscum fuerim in templo ⁊ non extēdistis manus in me. sed hec est hora vestra ⁊ potestas tenebrarū. Tunc cohors et tribun⁹ ⁊ ministri iudeorum accesserunt ⁊ manus iniecerunt in Jesuz tanq̄ leones ferocissimi in agnum dei mansuetissimuz. vt dicit Bonauētura. Tanta crudelitate caput illius ⁊ corpus sine misericordia seuere nimis percutiētes. ⁊ truculenti lictores innocentes manus mitissimi Jesu strictissime ligātes vinculis. pro eo ꝙ traditor suus dixerat ꝙ eū caute ducerēt. ⁊ ad instar latronuz traxerunt illum ad victimaz. O quis dolor discipulorū corda penetrauit: cum viderunt dulcissimū magistruz quasi malefactorem duci ad mortem. cum impiissimus Judas penitentia ductus tanta postmoduz ex hoc fuerat amaritudine replet⁹: [illegible] dicit Bonauētura ꝙ maluit mori q̄ viuere. Vidētes g̊ tantā ī magr̄o exerceri crudelitatem: nimio terrore territi fugerunt omnes ⁊ absconderūt se. Naz a parte mōtis syon in valle iosaphat descēdendo sunt cauerne eoꝝ. vbi tempe passionis latuerūt. Adolescens autem quidā sequebat̄ eum amictus syndone super nudo quem quidē fuisse dicunt de domo in q̄ pasca māducauerāt qui fuit amict⁹ linea veste sup̄ nuduz corpus. qꝛ vestez aliam non habebat. ⁊ tenuerunt eum. At ille relicto syndone nud⁹ ꝓfugit ab eis. ¶ Petr⁹ ꝟo ex deuotōe seq̄bat̄ eū q̄uis a longe ꝓpter timorē. Et ali⁹ discipul⁹ q̄ se occultat hūilitatis gr̄a ꝟm Chris. Et eniz hec magnaz rectitudinē enarrat. qm̄ om̄ib⁹ fugiētibus ip̄e sequit̄: sed p̄ponit sibi Petꝝ suijpsius coact⁹ meminisse. vt discas qꝛ terci⁹ alijs narrat ea q̄ facta sunt ī atrio q̄si p̄sens existens. Discipul⁹ aūt ille erat not⁹ pontifici ⁊ ītroiuit cū Jesu in atriū pōtificis. Petrus ꝟo stabat ad ostiū foris. Exiuit g̊ discipul⁹ ille q̄ erat not⁹ pōtifici. ⁊ dixit ostiarie rogādo eaz vt Petꝝ intrare ꝑmitteret. Et introduxit Petrū in atriū. Et ingressus ītro accēso igne ī medio atrij d̄orsuz. i. infra locuz in q̄ xp̄us illudebat̄. Circūsedentibusq̄ ministris sedebat ī medio eoꝝ vt videret finē. Et accedēs ācilla ostiaria cū vidisset Petꝝ sedentē ad lumē et calefacientē se dixit ad eū. Nunq̄d ⁊ tu ex discipulis es homīs isti⁹. At ille timēs et tremēs negauit corā oīb⁹ dicēs. Mulier non sum. neq̄ scio neq̄ noui quid dicis. Vbi dicit Chrisost. Quid dicis o Petre Nonne prius dixisti. et si oportuerit me

mori tecum animaz meam ponam pro te: Quid igit̃ factũ est. quia nec ostiarie fers interrogatõem. nõ erat miles qui interrogabat: sz ostiaria vilis. neqꝫ dixit seductoris discipul⁹ es: sed hominis hui⁹: qd̃ miserentis erat. Sed idcirco diuina prouidentia permisit vt primus ipse laberetur quo erga peccantes duriorem sententiã proprij casus intuitu temparet. Idcirco nanqꝫ non angelis arbitror cõmissam sacerdotij potestatẽ: ne cum ipsi minime peccarent in peccatoribus sine misericordia vindicarent. Vide nunc quãtum periculum et malaz est societati male cõmisceri. Petrus qui in apostoloruz collegio cõstãtiam fidei ꝓmiserat in consilio malignantium positus ad leuem ancille vocem dulcem magistꝝ negat. Sic ꝓfecto multi in ecclesia cõstituti: p̃dicatiõibus intenti: pectora percutiẽtes. crebro gementes peccata cõmissa confiteri: ⁊ execrari videntur. qui paulopost in cõuiuijs ac prauis societatibus cõstituti: celerius in omne flagitium defluũt. Sic Dyna corrumpit̃ videre desiderans mulieres regionis illius. Sic cor Salomonis sapiẽtissimi multigenarũ adhesione mulierum ita deprauatũ est ꝙ post tantã susceptam a deo gratiã ꝙ eum filium nomĩaret: dicens. Ego ero illi in patrem. ⁊ ip̃e erit mihi in filiuz. ceca amoris amentia idola muta ⁊ surda adoraret. deum veruz licet agnitum despiciens. ne suas delicias cõtristaret. Hic quoqꝫ cõsiderandum est quãtum fuerit ministrorũ crudelitas: cuz solo auditu Petrus adeo tremeret ꝙ illum in ancillule voce negaret.

Exeunte autem illo ianuam. i. se ad exituz disponẽte. quia adhuc erat apud ignẽ sed timens ne perciperetur exire volebat. Rursum videbat eum alia ancilla timidũ statimqꝫ accusauit eum: ⁊ ait circũstantibus. Et hic cum Jesu nazareno erat. Dixerunt ergo ei. Nũquid ⁊ tu ex discipulis eius es? Tunc Petrus plus timens quaz prius negauit cum iuramẽto. quia non noui hominez quem dicitis. Et sic negationi periuriuz addidit. Deinde facto interuallo quasi hore vnius cum tam subito exire non audebat: ne velut suspectus notaretur. multis tamen cõcurrentibus accusatur propter noticiã lingue. Dicebãt enim Petro. Vere ⁊ tu ex illis es. Nam ⁊ gallileus es? quia loquela tua manifestum te facit. Et alius quidez ex seruis pontificis cognatus eius. cui⁹ abscidit Petrus auriculam: dixit. Nonne ego vidi te in orto cum illo. Petrus igitur adhuc magis timens iterum cepit anathematizare et iurare quia non nouisset hominẽ. Hic verificatur illud Gregorij. Peccatum quod penitẽtia non diluit: mox suo pondere ad aliud trahit. Vnde Raban⁹ dicit. ꝙ mora in peccato dat incremẽtum scelerũ. Nimirũ cum ⁊ iterata culpa suo demerito diuersis circumstãtijs grauat̃. Nam in Petro grauatur culpa scd̃m processum negatiõis. quia p̃mo simpliciter negauit. Secundo negationi periuriuz addidit. Tercio v̄o periurio propriam anathematizationem vel maledictõem adiecit. Hec autem anathematizatio iuratõnem signat: que fit per execratõnis ⁊ maledictõis sui ipsius imprecatiõem. scilicz cum quis imprecat̃ sibi maluz pene. vel obligat se maledicto si ita sit sicut imponitur ei. vel non sit verum quod dixit. Sic Petrus obligauit se maledictõni: si cognouisset hominẽ. Ecce quomodo dolor internus dulcissimi Jesu semꝑ augebat̃ qui plus dolebat de negatione Petri q̃ꝫ de proprijs iniurijs. Et statim gallus cantauit secundo. Et cõuersus domin⁹ respexit Petrũ. Vide clementiam saluatoris quasi ceteris oblitus Petri negantis saluti dumtaxat intendere videtur. Sed quomodo respexit dominus Petrum: cum dicit euãgelista. cum sedebat Petrus intra atrium deorsum per hoc innuens ꝙ illa cum domĩo intus agebantur. nec soluz in interioribus: sed in superioribus. et ideo videtur illa respectio diuinitus facta. sic̃ ait p̃s. Respice ĩ me ⁊ miserere mei. Et illo respectu recordat⁹ ẽ Petr⁹ v̄bi qd̃ dixerat ei Jesus. Priusq̃ cantet gall⁹ bis: ter me negabis. Et egressus foras fleuit amare. Leo papa. Felices inq̃to apl̃e sunt lacrime tue q̃ ad diluẽdaz

culpam negatōis habuere virtutē baptismatis. Cetez fm Bern. foras egreditur ne denuo christuz negare cōpellat. Quia dicit Beda q nociua sunt sane eloqa perfidoruz. quia Petrus inter iudeos hominem se nosse negauit. quē inter discipulos dei filium cōfessus fuerat. nec ibidem donec egrederet penitentiaz agere poterat. Egressus autem fugit in foueā que postea gallicat9 dicebat7 fleuit amare. i. examaritudine cordis. Unde legitur in itinerario Clemētis q ertūc beatus Petr9 traxit in cōsuetudinē vt singulis noctib9 surgens a primo gallor cantu vsq ad horaz matutinam staret in oratiōe flens iugiter pro ista negatione. ita q facies eius ex fletu 7 fluxu lachrymaz exusta videbat7. semper in sinu sudariū potrās quo crebro fluentes lachrymas detergebat. quia quotiens gallum cantantē audiebat: totiēs negatōez christi recolebat amarissime flens tam pro peccato negatōnis: q̄ pro dulcedine diuini amoris. Quia fm Chrisosto. flebat non propter penā: sed quia delictū negauerat: quod ei quolibet supplicio molestius erat. O felix respectus diuin9: quo scilicet auersos reuocat. cecos illuminat. tepidos inflāmat. aridos irrigat. Eisdez enim oculis Zacheuz in arboze sicomorū aspicere dignatus est. qui festinās descendit 7 excepit illū gaudēs. Similiter 7 magdalenā: vt quidam volunt intuitu corporali quādoq̄ pteriens aspicere dignatus est. quo respectu de cetero tam efficaciter intus mouebat7. tum scelerū suoruz cōtritione. tum etiam impsso respicientis amore q iam effecta fidelis xpi discipula quiescere non valebat donec ad pedes illi9 pcidens et osculis demulcens. lachrymis rigans. 7 crinibus tergens audiret verbuz dignatiue recōciliatiōis: dicente domīo. Dimittūtur ei peccata multa: quoniā dilexit multū. Denicz pie credendū est 7 iudam pietatis oculis respexisse. cum penitentia ductus retulit. xxx. argenteos. licz illi non pfuit ad salutez ppter propriā indurationē 7 excecationē. sicut hodie multis non prodest respectus ille diuin9 cū ad penitentiā quādoq̄ stimulātur. nihilominus tamen ad peccata pristina recidiuantes. Ceteruz vt historiā reteram9. ministri tenētes Jesum duxerūt euz ad Annam. Primū eo q habitabat in via. quia socer erat Cayphe qui fuit pontifex anni illius. Annas autē fuit pontifex anni precedentis. quia per vices pontificio fungebantur. Et ideo Annas ab euāgelista pōtifex nomīatur. Et interrogauit eum Annas de discipulis 7 de doctrina eius. Dominus autem de discipulis ptunc nihil boni dicere potuit. quia pncipaliozem ex eis statim euz in psentia negantē audiuit. Et ideo ad secundū quesitum tantūmodo respōdit dicens. Ego palā locutus sum mūdo. ego semper docui in synagoga 7 templo quo oēs iudei cōueniunt. 7 in occulto locutus sum nihil. Quod eniz seozsum loquebat7 non in occulto loquebat7. Quis enim in occulti loqui dicit7 qui cozā tot hominibus loquitur. psertim cum hoc loquitur paucis q p eos velit innotescere multis. Quid me interrogas? quasi diceret. Tu me de meis interrogas. interroga inimicos meos qui insidiātur mihi. quoz̄ testimoniū subire paratus sum. quod erit tibi magis credibile q̄ testimoniuz propriū. Sunt enim hec verba cōfidentis in coruz veritate que dicta fuerant. que nec ab inimicis veraciter ac iuste criminari poterant. Unde sequitur. Interroga eos qui me audierūt quid locutus suz ipsis. Ecce hi sciunt que dixerim ego. Hec cuz dixisz assistens vnus ministroz̄ quem aliqui dicunt fuisse Malchuz. cuius auriculā sanauerat. qui beneficijs acceptis ingrat9 maliuolos repsentat pro beneficijs exhibitis mala rependētes. dabat alapham Jesu. dicens. Sic respōdes pōtifici. Quasi notasset eum de stulta interrogatōe. Respōdit Jesus. Si male locutus sum perhibe testimoniū de malo. quasi diceret. Si peruerse docui in synagogis certifica sacerdotum principez. Q9 si recte docui ita vt 7 vos ministri miraremini dicētes. nunq̄ sic locutus est homo. Quid me cedis. Ubi dic̄ Augustin9. Quid ista respōsiōe

verius? quid mãsuetius? quid iustius? Si quis enĩz nostrum acceperit alapam non ne vellet percutientẽ igne celesti cõsumi: aut debiscẽte terra sorberi: aut corruptus demonio volutari? Quid hoc per potentiam iuberi non potuisset per quez factus est mundus: nisi patientiã nos docere maluisset qua vincit mundus? Dic tamen notandum est q̃ christus cõtra perfectionem illaz euãgelicam fecisse videt. si quis te percusserit in vna maxilla p̃be ei et aliã qua statim p̃cutientem se correxit. Dicẽdum est q̃ illud christi mandatũ et alia cũ plura que ponũtur ibidem nõ dantur absolute: sicut dicit Aug⁹. sed magis fm p̃paratõnem animi. scilicet vt habeat animuz ad hoc paratum dum expedire viderit ad diuinũ honorem et ecclesie vtilitatẽ Nam aliquãdo expedit iniuriãtes corripere ad ipsoruz et alioz instructõem: sicut dic fecit christus. Nam aliquãdo cõuenit et facto resistere ne malis det occasio mali faciendi. Et misit eum Annas ligatum quasi morte dignũ ad Cayphã pontificez ad quem examinatio christi principalr pertinebat. vbi omnes sacerdotes et scribe et seniores cõuenerant. Nam ipsi examinabãt causas ad ritum iudeoz spectantes. et postea miserunt ad p̃sidez cesaris causas inscriptas: cui iudiciũ sanguinis et sentẽtia diffinitiua reseruabat. Cum ergo p̃cipes sacerdotũ et omne conciliuz contra Jesum verum testimoniũ non inuenerũt querebãt falsum testimoniũ aduersus illũ vt eum morti traderent. et coram Pilato tanc̃ morte dignũ accusare possent nec inueniebant. Multi enĩz falsum testimoniũ dicebant aduersus eum: et cõuenientia testimonia non erant. verũtamen maliuolũ affectum eoruz tantuz ponderauit deus q̃ christus Pilato diceret. Propterea qui tradidit me tibi maius peccatũ habet: scilicet q̃ tu qui me iniuste ꝯdemnabis. quia tu ex timore falsum dabis iudiciũ: illi ex liuore falsuz testimoniũ. Tales sunt omnes qui in iudicio falsum ferunt testimonium: q̃ nimiruz ex tribus habet esse mortale peccatum. Primo q̃ testes non admittũtur nisi iurati. Secundo q̃ violat iusticiã qõ semper est mortale peccatum. Tercio q̃ dicit mendaciũ p̃nicioſum: qõ est etiaz mortale peccatum. Hinc dicit in decretis xj. q. iij. c. vnicuic̃. Qui veritatez pro pecunia negat: vel falsum testimoniũ cõtra aliquẽ dicit: deum negare vel vendere probatur. Quãtomagis qui p̃ inuidiam id facit. Quare merito p̃cipit. xxij. q. v. ca. Si quis cõuict⁹ fuerit alios ad testimonia vt p̃iuria attraxisse vel quacunc̃ corruptione sollicitasse: ip̃e quidem vsc̃ ad exitum vite non cõuincet. hic vo qui eum p̃iurio consensisse probant: postea ab omni testimonio sunt remouendi. et fm legẽ infamia notabuntur. Nouissime vo venerunt duo falsi testes qui falsum testimoniũ ferebant aduersus eum dicẽtes. Quoniã nos audiuim⁹ eum dicentẽ. ego dissoluam templuz dei hoc manufactũ: et post triduũ aliud non manufactum reedificabo. Et non erat cõueniẽs testimoniũ illud. Surgẽs autem p̃nceps sacerdotũ ex impatiẽtia de tribunali. quia non inueniebãt vñ possent christũ iuste cõdemnare. et stans in medium interrogauit Jesum: dicens. Non respõdes quic̃ ad ea que tibi obiiciũtur ab his. Jesus nihil respõdit. q̃ non erat responsiõe dignã. et vt impleret illõ Ysa. liij. Quasi agnus coram tondẽte se sic obmutescet. et non aperuit os suũ. Rursuz autem p̃nceps sacerdotũ quasi furibundus: eo q̃ accusatõis causam inuenire nõ poterat: ait illi. Adiuro te per deum viuũ vt dicas nobis si es christus filius dei viui. Jesus autem ꝓpter reuerentiã diuini nominis inuocati: et vt suis daret exemplũ q̃ omnis christian⁹ nomen dei et fidem veram imperrite cõfiteri debet. respondit illi. Tu dixisti: scilicz veritatem. quia ego sum filius dei. Verũtamẽ dico vobis amodo videbitis filiũ hominis sedentem a dextris virtutis dei et venientem in nubibus celi. Quia sic ab illis in extremo iudicio videbitur qui eum iniuste cõdemnauerunt vt illos et iuste iudicet. Tunc p̃nceps sacerdotuz scidit vestimenta sua dicens. Blasphemauit. Vos enim erat iu-

deis scindere vestimenta in signū doloris
⁊ detestatōis criminis cum audiebāt vel
videbāt aliq̄d blasphemie fieri diuini no-
minis: qd̄ hic imponit̄ christo. Cum er
go scidisset vestimenta sua non fert sentē
tiam a seip̄o: sed eam ab alijs exquirēs au
ditores p̄uenit. ⁊ cogens eos per violenti
am ad eam perferēdam in christi mortez:
ait. Quid adhuc egemus testibus. Ec-
ce nunc audistis blasphemiaz. quid vobis
videtur. At illi responderūt: dicētes. Re
us est mortis. Ecce quomō ipsi sunt accu-
santes. ip̄i discutientes. ipsi sententiā p̄-
ferentes. Tūc exspuerūt in faciez eius
tanq̄ in hominē pestiferū ⁊ morte dignū.
Nos enim iudeoruz erat super huiusmo-
di sputa p̄ijcere in signum maximi cōtem-
ptus. Hinc ferunt Hur fratrez Aaron ad
radicem montis synai sputis suffocatuz a
filijs israhel: vt dicit magister ī historijs.
eo q̄ in vitulis aureis cōflandis illis resi-
stere voluit. Vnde in lege veteri. si pater
alicuius puelle sputa misissz in faciem ei⁹:
intantū reddebatur abomīabilis vniuer-
sis q̄ ad minus septē diebus illam esse se-
gregatam oportebat a cōmuuione homi-
num. Hinc domin⁹ ad Moysen cum ora-
ret pro sorore sua iam facta leprosa respō
dit. Si pater eius spuisset in faciem illius
nōne septem saltez diebus debuisset rubo
re perfundi. separet̄ ita septem dieb⁹ ⁊c̄.
vt patz Nume. xij. Quid ergo vituperosi
us? quid abomīabilius q̄ in illam conspui
gratiosissimaz. in quam desiderant angeli
p̄spicere faciem. vtpote plenam gratiarū
⁊ desiderataz cunctis gentibus? Et dicit
Mathe⁹ notanter expuerūt: quasi nō sim
pliciter saliuam spuētes: sed etiam excrea
tiones fetidissimas in eius faciem p̄ijcien
tes. ita q̄ facies illa benedicta taz abomi
nabilis videbat̄ ex sputo mixto sanguine
ex violentia verberuz effuso quasi leprosa
fuissz. p̄sertim postea q̄ flagelloꝝ ictibus
erat dilacerata. vt impleret̄ illud Ysa. Vi
dimus eum ⁊ non erat aspectus. ⁊ nos pu
tauim⁹ eū quasi leprosum percussuz a deo
⁊ humiliatum. Siccine s̄m Hiero. in faci-
em christi conspuūt qui cōscientiā suaz fe

dis cogitatiōibus affectōibus ⁊ actioni-
bus polluūt. Nam cōscientiā christus in-
habitat in qua dei facies. i. imago relucet
Et palmas ei in faciez dederūt. in qua
sunt omnes sensus ⁊ spiritus ⁊ mēbra te-
nera et facile lesibilia. Et ideo verisimile
est q̄ ex tali percussiōe per os ⁊ nares co-
piose sanguis effluebat: licet ab euangeli-
stis nō exprimit̄. O scelus horrendū quo
faciem tam amabilez ⁊ formosam tā cru-
deliter plagis affecerūt. Jesus aūt quid?
Faciem meā non auerti ab increpātibus ⁊
cōspuentibus in me. Et velauerunt fa-
ciem eius ⁊ colaphis euz ceciderūt: vt s̄m
quosdam faciem eius gloriosam ⁊ gratio-
sam non viderēt: ne forte mouerent̄ ad pi
etatem. multos eniz aspectus illius ama-
bilis ad dilectiōem suā p̄uocauit. vel cer-
te visum eius sustinere non valebāt. quia
nec oculi eorum excecati faciē Moysi po-
terant intueri: nisi velamen super faciem
eius poneret̄. Et ecce plusq̄ Moyses hic
cuius facies sine ꝯparatione gloriosior erat
licet gloria eius esset ab intus ⁊ nube car-
nis adhuc mortalis obtecta. Aliq̄ tamen
virtus occultate glorie in facie illi⁹ resplē-
duit: iudeoꝝ oculis ita reuerberās q̄ faci
em illam equo animo tolerare nō possent.
Tunc quidā percutiebant faciem illaz be
nedictam. quidā collum eius sanctissimū.
quidā etiā caput eius tremendum ⁊ dice-
bāt. Prophetiza nobis christe quis est
qui te percussit? Quod eidem dicit̄ in cō-
tumeliaz. quasi dicerent. Tu es falsus p̄-
pheta. als eniz ꝯtumelias illas p̄uidisses.
Attende q̄ euāgelista cum summa diligē-
tia ea que vidētur exprobratissima expo-
nit. nihil occultans aut verecundans: sed
maximā gloriam existimās. domīatorem
orbis terre pro nobis talia sustinere. Hoc
ergo legam⁹ quotidie. hoc nostre menti vi-
scerosius ingeram⁹. ⁊ in his iugiter glori-
emur. Figura christi sic velati precessit in
Sampsone. qui scz amore meretricis Da-
lide fuit sua fortitudine spoliatus. ab ini-
micis captiuat⁹. oculoꝝ lumine priuatus
⁊ illusione multiplici fatigat⁹. Sic christ⁹
amore peccatricis aīe cui dicit p̄ p̄phetaz.

Tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis. tamen reuertere ad me ⁊ ego suscipiã te. Pro hac inq̃ fortitudine spoliat⁹ est cum persequẽtes solo nutu perdere potuisset: sed ꝓpter eã mundãdam ⁊ in spõsaz suã ꝯsecrandã patiẽter se sustinuit captiuari. lumĩe priuari. ⁊ multipliciter illudi. vt in se vindictam suscipet quam indigna ꝓmeruit. Vbi est vicissitudo dilectiõis et fructus tantoꝝ beneficioꝝ? o ingrata anima mea? Deniq̃ vt dicit Marc⁹ ⁊ alia multa blasphemãtes in euz dicebãt. haut dubiuz quin ⁊ faciebant. Nam ſm Bern̄: alij manu euersa percutiebãt mellifluũ os eius. alij euellebant sanctissimã eius barbam. alij per venerabiles crines ip̃m tam acriter trahebãt ꝙ cutis cũ crinib⁹ adhereret. ⁊ sicut estimo dominũ celi ⁊ terre ĩter pedes suos cõculcabant. O Jesu ad quoꝝ manus deuenisti? quãta est patiẽtia tua? quãta eoꝝ inclementia. Sed velit nolit vincit patiẽtia maliciam. amor inuidiam. pietas crudelitatẽ. Tandem ergo sacerdotes ⁊ scribe cum senioribus fatigati cum cetera multitudine recesserũt ad quietem Jesum in carcerẽ ibidem subtus solarium retrudẽtes. cuius diu postmoduz apparuerũt vestigia: ligantes illũ ad quãdam columnã lapideam. cui⁹ pars adhuc apparet rome ĩ ecclesia sancte Praxedis grisei coloris: varij tamẽ. Nam lapis ip̃e ad albedinẽ tendẽs maculis sub nigris respersus videt̃. Et sic dereliquerũt eũ mercennarijs ⁊ garcõibus ad illudenduz: vbi rectus ad columnã tota nocte ꝑstitit vsq̃ mane. ligatus amore poti⁹ q̃ fune. nec solum afflictus fatigatiõe ⁊ frigore. sed quasi canes rabidi et irritati ad ouiculam innocentem discerpendaz. sic impij a demonibus ⁊ inuidie stimulis incitati circũsteterũt mille modis iniuriãtes ⁊ illudentes vt vel sic illum ad impatiẽtiaz ꝓuocarẽt. Christus autem quasi fidelissim⁹ sponsus patienter ⁊ verecunde tanq̃ in culpa deprehensus vultu in terram dimisso cum indicibili mansuetudine ⁊ amore sponsam suã recuperatur⁹ ĩmobiliter ꝑseuerat. Mane autem facto cõuenerunt omnes sacerdotes ⁊ seniores populi cum scribis ⁊ vniuerso cõcilio aduersus Jesum vt euz morti traderent. Consiliũ autez inierũt. quia ex testimonijs p̃habitis non habuerũt aliquid vnde posset accusari coram Pilato sicut reus mortis. Et duxerunt illũ ad cõcilium: dicẽtes. Si tu es christus dic nobis. Et ait illis. Si dixero vobis nõ creditis mihi. si autez interrogauero nõ respõdebitis mihi. neq̃ dimittetis. Ex hoc autem erit filius homĩs sedens ad dexteram virtutis dei. Dixerũt autẽ omnes. Tu es g̃ filius dei. Qui ait. Vos dicitis qꝛ ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimoniũ. ipsi eniz audiuimus de ore eius. Et surgens omnis multitudo eorum vinctuz Jesum adduxerũt. Et scd̃m Bern̄. manibus post tergũ strictissime ligatis ⁊ cathena: vt dicit̃ in collo eius que postea ꝑegrinis ostendebat̃ in iherusalem qui ex magna deuotõe in ea colla sua mittebant. Et hoc intelligendũ est in nouẽ ductionibus domĩ Jesu que facte legunt̃ in eius passione. Paulus autem apostol⁹ memor tam opprobriosarũ ductionũ domini Jesu melius se reputabat ornatũ: vt dic̃ Chriso. Cathenis ferreis ligat⁹ q̃ si regiis cultibus fuisset redimit⁹. In augmẽtũ etiam doloris christi dulcissima mater ei⁹ filiuz captum audiens ⁊ ad eum indicibili cordis angustia ꝓperans in tanta pressura meroris ⁊ cõfusionis illum sequebatur q̃cũq̃ ducebat̃ ꝙ vehementiaz doloris eã velut impotentẽ reddebat ad ambulandũ sed vis amoris impellebat ad imitanduz. Nimirũ cum hee ductiones tam crudeles erant ⁊ plene opprobrijs ꝙ licet volũtarie preibat ad suppliciuz cum cathena tñ eum trahebant. pedib⁹ trucidabãt. fustibus et manibus impellebãt. lutum et lapides in eum ꝓijciebant. maledicebãt ⁊ irridebãt.

Tunc videns Judas qui tradidit euz ꝙ damnatus esset. Nam cõsuetudo iudeorum erat vt quẽ reum mortis adiudicassent vinctũ presidi traderẽt vt sit per hoc eum preses ad dictum morti intel ige re.

Videns ergo Judas eum sic ligatum ⁊ ꝑ hoc intelligens ꝙ dãnatus esset peni-

tentia ductus est licet infructuosa. qꝛ sine spe venie. tum ꝓpter magnitudinē scelerꝫ quo christum in mortez tradidit: cuiꝰ tantam sanctitatē expertus fuerat. tum etiā quia damnatōem suaz a christo audierat quem ꝓphetā verissimū sciebat. tum etiā quia tempus merēdi in eo transijt. Unde dicit Bonauētura super. ij. dist. vij. ꝙ homo postq̄ tempus merendi ab ordinatōe diuina sibi p̄fixum in vitijs obstinatꝰ transijt: quātumcūq̄ doluerit nō potest bonaz reacquirere voluntatez. Unde peccatum Jude in principio nō abstulit impossibilitatem ad iusticiā: ⁊ tamē sine peccati additōe ⁊ inuocatiōe solo tempore merendi transeūte: factū est irremissibile. Cuiꝰ ratio est quia deus cuz non faciat cōtra suā dispositōem: non offert gratiā que p̄ueniat voluntatē ⁊ formaz ad penitentiā. ⁊ sic remanet voluntas in impenitētia sempiterna ⁊ per cōsequēs in culpa. Nec tamē ꝓpter hoc a bono cessandū est. quia resipiscere ad penitentiā signū est penitentie tēpus nondū trāsisse. Judas igit̄ in hac penitētia licet infructuosa retulit triginta argenteos: dicens. Peccaui: tradens sanguinē iustū. Si ergo Judas restituit pecuniā male cōquesitā: quomō nunc vsurarius retinet vsurā. symoniacꝰ p̄bendā. vel alter quisq̄ rem alienā male acquisitā vel iniuste. cuz nihilominꝰ hic sperat veniam ⁊ post mortē vitam eternā? Hec inq̄t fecisti ⁊ tacui. existimasti inique ꝙ ero tui similis ⁊c̄. Nimiꝝ cum Judas retulit penitentiā confessus est culpā. ostendit penitentiā: nec tamē meruit veniam. quia magnitudo sceleris impulit eum in desperationem. Sicut eniz Cayn fratricida crudelis: verū tamen mentita est iniquitas sibi. cum om̄is iniquitas hūana respectū infinite misericordie diuine est velut minima aque guttula ad īmēsitatē amplissimi maris: a qua Judas miser desipiens ⁊ desperans abijt ⁊ laqueo se suspendit. Officiuz eniz desperatōis est sibijp̄i manus plerūq̄ crudeles inijcere. Et in hoc scd̄m Hiero. Judas plus peccauit. quia ī traditōe directe peccauit cōtra christi humanitatē: ⁊ in desperatōe contra eius diuinitatē: scilicet cōtra infinietatē diuīe misericordie. Vide nunc q̄ detestanda sit auaricia: que laqueus est diaboli: quo miseros suspēdit auaros. Felix qui dicere potest cum psal. Quoniā ip̄e liberauit me de laqueo venātium. Quia quos hic a laq̄o liberat: postmodū etiam a verbo aspero ꝓtegit. Ab illo inq̄ verbo. Ite maledicti. At illi dixerunt. Quid ad nos: tu videris? quasi ⁊ ipsi a traditōe iusti sanguinis essent īmunes. Proinde Judas argenteos in templum ꝓiecit. Et principes sacerdotū acceptis argenteis dixerūt. Non licz eos mittere in carbonā. i. locuz in quo ponebātur oblationes pro reꝑatiōe templi ⁊ alijs necessarijs. O detestabilis sacerdotuz execatio qui christi occasionē velut sacrificium reputabāt cum tamē venditōis illius preciū nephariū ⁊ ad vsuz templi indignū iudicabāt. liquātes culicē ⁊ camelū glutientes. Consilio aūt inito emerūt ex illis agrū figuli in sepulturā peregrinoꝝ ꝓpter hoc ager ille vocatus est lingua eorū acheldemach. hoc est ager sanguinis vsq̄ in hodiernū diem. Tunc impletū est illud qd̄ dictū est per ꝓphetam: scilicz Zacha. xj. licz sentētia est aliq̄liter mutata. Et acceperūt triginta argenteos preciū appreciati. i. christi. q̄ue appreciauerunt a filijs israhel. et dederūt eos in agrū figuli sicut cōstituit mihi dn̄s: Et duxerunt illum ad Pilatū in pretoriū. cui scilicz sentētia diffinitiua reseruabat̄. Et ip̄i nō intrauerunt in pretoriū ne obseruatōes suas violarent: ⁊ cōtaminarent̄ ex ingressu ad hominem gentilē. quia reputabāt īmundos se fieri si domū intrassent alienigene iudicis. Pretorio cōtaminari timebāt liquātes culicem ⁊c̄. Sed manducarēt pascha non agnū paschalē. quia iam comederāt: sed azimos panes quos per septē dies paschales manducabāt. Dies eniz agere ceperant azimoꝝ in quibꝰ illis erat cōtaminatio in alienigene habitaculū intrare. Licet enim dies in qua comedebat̄ agnꝰ proprie pasca dicebat̄. inueniūtur tamen dies azimoꝝ sequētes pascha noīari in q̄bꝰ

nihil fermentatū in domibus eoꝝ inueniri debuit. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras ⁊ dixit. Quā accusatōem affertis erga hominē hunc. Habetur eniz in legibus romanoꝝ ꝙ nemo ꝯdemnaret̄: nisi pri⁹ accusaretur ⁊ accusatus haberet locum defendendi. Cum ergo videbat eum ligatuz in signū damnatōis: ideo de causa querebat vt sic audita causa ꝟm modū romanū ꝓcederet. Principes autem sacerdotū et scribe suas accusatiōes sciētes esse falsas ad primū quesitum Pilati nullam accusationem specificarūt: sed rn̄derūt ei: dicentes. Si non esset hic malefactor: quē scilicet in lege p̄cepit dn̄s interfici nos q̄ tāte sumus religiositatis. auctoritatis. veritatis. ⁊ iusticie. non tradidissem⁹ eum tibi vinctū quasi morte dignuz. quasi dicerent. Simplici verbo sine aliqua inquisitione nobis merito credi deberet: qui illuz examinauim⁹ et morte dignū inuenimus. Pilatus ergo putās eos accusatōem subticere: quoniā in eoꝝ legibus aliquid commisisset: pro quo ꝟm legem eoꝝ verberib⁹ puniēdus esset recusauit causam ⁊ iudicium ad ip̄os remisit: dicēs. Accipite euz vos ⁊ ꝟm legem vr̄am iudicate. Dixerunt ḡ iudei. Nobis non licet interficere quēq̄. quia iudiciuz sanguinis iudici romano reseruabat̄. vt sermo Jesu impleret̄ quez dixit. Filius hom̄is tradetur gentib⁹ ad illudendū ⁊ flagellandū ⁊ crucifigendū: signās qua morte esset moritur⁹. Tunc Pilatus intelligēs ꝙ non legalē penam: sed interfectōez christi peterent: causam condignā mortis audire voluit. Ceperūt eum igitur accusare in tribus specificādo dicentes. Hunc inuenim⁹ subuertentē gētem nostrā ⁊ ꝓhibentē tributa dari cesari. ⁊ dicentē se esse christū regem. Q⁹ aūt subuertebat gentē a cultura legis falsum erat: eo ꝙ ecōtrario Jesus docuerat: dicens. Non veni soluere legē: sed implere. Contra secundū etiā dixerat. Reddite cesari q̄ sunt cesar⁹ ⁊ dei q̄ sunt deo. Deniq̄ terciū erat falsuz. qꝛ cū volebāt euz turbe regez ꝯstituere: declinabat ab eis ⁊ abscōdit se. Introiuit ergo Pilatus iteꝝ in

pretoriū qd̄ erat in domo sua: vt ibi magꝫ pacifice christū examīaret extra tumultū iudeoꝝ qui non audebāt intrare pretoriū ne cōtaminarent̄. Et interrogauit Jesum: dicens. Tu es rex iudeoꝝ. quasi diceret. Est hoc veꝝ ꝙ velis tibi vsurpare regnuz. Scd̄m Theophilū autē hec interrogauit in ꝯtemptū obiecti criminis ⁊ accusatiōem iudeoꝝ: q̄si subsanādo dicat. Tu pauper vilis ⁊ nudus homūcio cui nullus adiutor accusaris ꝙ ad regni ambitiōem aspiras ad qd̄ opus est multoꝝ adiutoriū ⁊ sumptuū. Rn̄dit Jesus. A temetip̄o hoc dicis: an alij tibi dixerūt de me. q̄si diceret. Cōcepisti hanc opinionē de me per temetip̄m. Rn̄dit Pilat⁹. Nunq̄d ego iudeus sum. q̄si diceret. Ex me non concepi qꝛ nō sum iude⁹. ⁊ sic ex libris iudaicis inuestigare non possuz. Sed gens tua ⁊ pōtifices ad quos ꝑtinet īuestigare talia tradiderūt te mihi super hoc te accusantes. quid fecisti? Rn̄dit Jesus. Regnū meuz non est de hoc mūdo: sicut suspicaris. Si ex hoc mūdo esset regnū meū: ministri mei vtiq̄ decertarēt vt non traderer iudeis. nunc autem regnū meū non est hinc. Et sic satisfecit ad questionē bene dicēdo ꝙ non q̄rebat regnū tempale inter iudeos. Sed qꝛ ꝯcessit se fore regē cōcludit. Nunc aūt regnū meum non est hinc. q̄ntū scz ad ista tempalia querēda. Intelligēs igit̄ Pilatus esse se regez alicui⁹ regni de quo romani se nō intromitterēt hoc magis determinate scire cupiens: ait. Ergo rex es tu. Rn̄dit Jesus. Tu dicis: scilicz veritatez qꝛ rex sum ego. Et hui⁹ regni ꝯditionē declarans: subdit. Ego in hoc nat⁹ sum tēporaliter. ⁊ ad hoc veni in mundū carnē assumens vt testimoniū ꝑhibeā veritati: scilicet docēdo ⁊ radicādo veritatē in cordibus fideliū. Om̄is qui est ex veritate prima que deus est non solū ꝑcreatiōem: sed etiā ꝑ imitatōem ⁊ subiectōem. audit vocem meā corde credēdo ⁊ opere obediendo. ⁊ in talib⁹ est regnū meum qd̄ alioꝝ regnū nō impedit seu dominiū. Dicit iterum Pilat⁹. Quid est veritas. Intellexit enim ꝑ hoc in generali dominiuz aliqd̄

existens extra cōmunem moduz hominū. ⁊ ideo querit de illa veritate: cui⁹ virtute ⁊ participatōne efficiunt̄ hoīes de regno christi. Et hoc est verum si intelligat̄ de ī creata veritate que filio appropriat̄. Vñ veritas per quā homīes efficiunt̄ in p̄senti de regno christi est q̄dā imp̄ssio ⁊ participatio diuine veritatis. Om̄is ergo qui est ex veritate audit vocez meā. i. obedit. Cōmendat enim in hoc gr̄am suam. qꝛ s̄m ꝓpositum quosdā vocat. Nam si naturā cogitem⁹ in qua creati sumus: quis nō est ex veritate cum omnis veritas ipsa creauit? Sed non omnes sunt quib⁹ vt obediant veritati ex ip̄a veritate prestat̄. Naz hoc donū non om̄ibus ex veritate collatū est. qꝛ dilexerūt homīes magis tenebras q̄ꝫ lucem. Cui⁹ questiōis rñsionez Pilat⁹ non expectauit. qꝛ de regno sp̄uali nō fuit. ⁊ iam percepit christi īnocentiā ⁊ iudeoruz maliciā. ⁊ ideo ꝓcedere voluit ad ei⁹ liberatōem. Et cum hoc dixisset iteruz exiuit ad iudeos: dicēs. Nihil īuenio cause in hoc homīe. Tunc accusabāt euz summi sacerdotes in multis. Et cuz accusaretur non rñdit. Tunc dicit ei Pilatus. Non rñdes quicq̄ꝫ. vides inq̄ntum te accusant. Jesus autē non rñdit ei ad vllum verbū. ita vt miraret̄ preses vehementer. Dignuz enim ei magno miraculo videbat̄ q̄ exhibitus christ⁹ ad crimīale iudiciū imperturbabilis staret ante mortē qui aput omnes homīes terribilis estimat̄. Tandem autē inualescebāt illi: dicētes. Commouit vniuersum populū docens per vniuersaz iudeā ⁊ incipiēs a galilea vsq̄ꝫ huc. Pilatus autē audiēs galileaz: interrogauit si homo galile⁹ esset. Et vt cognouit q̄ de herodis potestate esset remisit eum ad herodē qui iherosolimis erat illis diebus ꝓpter solēnitatē. qꝛ credebat q̄ herodes libenter homīez liberaret. qꝛ erat de terra sua maxime innocentē. Qui viso Jesu gauisus est. qꝛ ex multo tp̄e cupiebat videre Jesum. scz a decollatōe Johānis: cuz incepit Jesus publice p̄dicare. non tamē ꝓpter deuotōem: sed ꝓpter curiositatem. quoniā audierat multa de eo. et sperabat aliqd̄ signū videri ab eo. Interrogauit autem illuz multis sermonib⁹: ⁊ ip̄e nihil illi rñdebat. quia dignus nō erat: eo q̄ potius quereret curiositatē q̄ꝫ veritatez. Stabāt aūt principes sacerdotū ⁊ scribe cōstanter accusantes euz. Jesus autē stans corā eis tanq̄ꝫ agnus mansuet⁹ vultu in terra dimisso velut indep̄hensus. nec signū aliqd̄ voluit ostēdere. nec verbū excusatōis depromere: ne forsan ex h̄ honoraretur ab Herode: vel liberaret̄. Quem Herodes fatuū reputans spreuit cū exercitu suo. ⁊ īdutū alba veste remisit ad Pilatuz vt eū honoraret sicut ei prius detulerat. Et ex reuerētia sibi mutuo facta: facti sunt amici. Nā antea inimici erant ad inuicē ꝓpter galileos quos occiderat Pilatus miscēs sanguinē eoꝝ cum sacrificijs Dicit eniz magister in historijs q̄ magus quidā de galilea dixit se filiū dei. qui cum multos seduxisset. ⁊ in montē garisim secum duxisset: inde se ꝓmittens ascensurū in celū sacrificabāt tanq̄ꝫ filio dei. Pilatus ergo superueniēs cum armis interfecit eum ⁊ omnes sacrificātes: ne maior seditio fieret. Porro cum ab Herode ducebat̄ indutus alba veste: tunc cū incredibili despectiōe. cōfusione. crudelitate impellebatur vndiq̄ꝫ. Naz insurgētes in eū vniuersi cum dies esset. ⁊ subsannātes irrogabant ei cōuitia multa q̄ cuncta placito vultu fixis ī terrā luminib⁹ incedēs pacientissime sustinebat. Vnde pedes illius sanctissimi pacē euāgelizātis in vijs illis petrosis ⁊ asp̄is vulnerabant̄. eo q̄ cū impetu ⁊ impulsu nudis incedentē pedibus duxerūt ⁊ reduxerunt de vna parte vie in aliam partē retrudentes. Ex hoc eniz ⁊ sacra illius vestigia sanguinolēta reddebantur. sicq̄ꝫ currēs ꝑ spinas ⁊ tribulos ouez perditam requirebat. Voluit autē ad diuersos iudices ⁊ in diuersa loca Jesus duci. vt posteris suis exemplū relinq̄ret patientie sue cōstantie humilitatis: quos a fratrib⁹ ⁊ cognatis regib⁹ ⁊ principibus tradendos p̄sciebat. Nā simile quid legit̄ in Mach. de duabus mulierib⁹ que circūscidebāt infantes suos quib⁹ ad vbera suspē

sis in eaꝝ cõtumeliã per ciuitatẽ circũducte tandem cum infantibus per muꝝ sunt ꝓcipitate. Deniqꝫ hic attẽde diabolũ disiuncta vbiqꝫ ꝓiungentẽ: scz Pilatũ & Herodem vt christi ꝓpagat necem. Nam disiunctos impietatis federe ꝓiũgere solet.

Pilat⁹ ergo ꝙuocatis principib⁹ sacerdotum & magistratib⁹ & plebe: dixit ad illos. Obtulistis mihi hũc hominẽ ꝙsi auertentẽ populũ & ecce ego cora vobis interrogans nullaz in eo inuenio causaz ex his in quib⁹ eũ accusatis. sed neqꝫ Herodes. Nam remisi vos ad illũ & nihil dignũ morte actũ est ei. Letexꝫ qz angel⁹ dñi in nocte paschali saluauit hebreos & ꝓcussit ꝓmogenita egyptioꝝ. ideo in memoria hui⁹ bñficij mos erat iudeis qꝫ in solẽnitate paschali saluabãt vnum morte obnoxiũ: & aliqs ad mortẽ damnatos interficiebãt ad reꝑsentandũ saluatoẽm iudeoꝝ & interfectionem egyptioꝝ. quã cõsuetudinẽ etiam ab imperatoꝝ romanoꝝ officio impetrauerant ꝓseruari. Q. ꝺ Pilatus recolẽs ad Ꝑficiendũ ꝓius allegat innocentiã christi: dicẽs. Ego in eo nullã inuenio causaz. Deinde subinfert eoꝝ ꝙsuetudinẽ: dicens

Est aũt ꝙsuetudo vobis vt vnũ dimittam vobis in pascha. vultis ergo dimittã vobis regem iudeoꝝ? Non dixit qz peccauit & dignus est morte: donate eũ festo. sz primo excusans eũ ex supabundãti rogat vt si nollent eum vt innocẽtem dimittere: saltẽ vt obnoxiũ festo donarẽt. Scõm aliam autẽ euangelistã ꝓposuit illis optõem qꝫ eligerẽt Jesuz vel Barrabã & nullum aliũ. quia non credebat qꝫ eligerent Barrabã sedicioſuz & pessimũ q̃ dicit insignis ex famositate sui criminis. Sz intantũ iuuerbominez pessimũ liberare ꝑeligerent.

Principes aũt sacerdotũ & seniores cõcitauerũt turbam vt peterent Barrabã: Jesum ꝯo perderent. Exclamauit g̃ vniuersa turba: dicens. Tolle hunc & dimitte nobis Barrabã. Iterꝫ ergo Pilatus locutus est ad illos volẽs dimittere Jesuz. qz sciebat qꝫ per inuidiaz solam tradidissent eũ. qz desertis sacrificijs tot⁹ mund⁹ post eum abijt.

Quid ergo vultis faciã regi iudeoꝝ. At illi rñderũt: dicẽtes. Crucifige crucifige euz. In quo multiplicauerunt impietatis sue mensurã. non solũ homicidã postulãtes ad vitã: sed iustũ etiaz ad mortẽ. & mortẽ crucis turpissimã & acerbissimã. eo qꝫ in ligno pendẽtes ꝓfixis clauis manibus & pedibus morte ꝓlata necabant. nõ qꝫ longã eius vitã eligebãt: sz ne dolor citius finiret ipam mortẽ ꝓtẽdebãt.

Pilat⁹ autẽ tercio dicebat eis. Quid enim mali fecit iste. nullã causaz mortis inuenio in eo. Corripiã ergo illũ & dimittã. At illi magis clamabãt & instabãt vocib⁹ magnis postulãtes vt crucifigeretur. Tunc Pilatus ex eoꝝ clamore ꝑsiderãs qꝫ nullo modo poterat dimittere Jesum omino libeꝝ. Apprehẽdit euz & flagellauit tanqꝫ regnare volentẽ: sed nõ potentem. vt sic inuidie iudeoruz satisfaceret. & iudei sanguine Jesu satiati videntes punitũ vltra ꝓdignũ a peritõe sua desisterẽt

Flagellatio

Ligatus est igit̃ innocẽs Jesus ad columnã rubei coloris tendẽtis ad nigredinem. cui⁹ maior pars est in ecclesia mõtis syon & dñici cruoris cernẽtib⁹ vsqꝫ hodie vestigia certa mõstrat. vt dicit Beda super Lucã. Quẽ a quatuor militib⁹ sub invicem succedẽtib⁹ acerrime flagellari ꝓcepit. tam in anterioze parte corꝑis qꝫ in posteriore. & illud sanctissimũ corꝑ⁹ ac pectus dei capax flagellis secuerũt. ita qꝫ cutis illa tenerrima nodis flagelloꝝ cũ carne & sanguine adhereret. sic qꝫ a plãta pedis vsqꝫ ad verticẽ capitis nõ est in eo sanitas. Et vt dicit Bonauẽtura. Supaddit̃ vuln⁹ sup̃ vulnus: luor super liuorẽ: fractura super fracturã. reiteraẽ & spissatur quousqꝫ tam tortoꝝib⁹ qꝫ spectatoꝝib⁹ fatigatis solui iubeẽ. Et ideo licz cuidã revelatum erat deuote ꝑsone qꝫ christus. v. milia. cccc. & lxxv. vulnera suscepit. credẽdum est tamẽ ea multiformiter fuisse multiplicata. & nouis semꝑ ictib⁹ ingemiata. Quia si vt ꝓcipit Deutro. xxiiij. Pro mẽsura peccati modus erat plagaꝝ. Christ⁹ qui pro innumerabilib⁹ peccatis flagella suscepit innumerabilia vulnera pariformiter

Vide vulnera xpi

58

acceptasse creditur. Q̄d innuens Ysaias
j. ait. A planta pedis vsq̄ ad verticem nō
est in eo sanitas. Aug⁹. tamen in sermone
quodam sentire videtur. q̄ in flagellatiōe
christus iacuit ante Pilatuz. Et vtrunq̄
potuit esse. vt prius iacens virgis cedere
tur: deinde ligatus ad columnaz flagellis
licet ab euāgelistis non distinguit̄. vel q̄
post datam sententiaz mortis flagellaret̄
s̄m decreta romanorū: vt post videbitur.
aut virgis cederetur. quia sepe pro eodez
ponūtur. Vnde dicit Augus. Ecce iaz do
minus aptatur ad verbera. ecce iaz cedit.
rumpit sanctam cutem violentia flagello
rum. ⁊ repetitis ictibus crudelia verbera
scapulaꝝ terga cōscindunt. Prochdolor
iacet extensus ante hominē deus. ⁊ suppli
cium patitur rei in quo nulluz peccati ve
stigium potuit inueniri. O q̄ lamentabile
spectaculum erat istud oculis dolorosissi
me matris. Legitur enim in libro celestiū
reuelationū. q̄ beata virgo ad p̄mū ictuz
flagelli cecidit quasi mortua. Cunq̄ pau
lulum resumpsisset spiritum vidit virgine
am carnez filij tam crudeliter plagis vul
nerari q̄ locus vbi pedes filij sui stabant
totus sanguine defluēte repleretur. In
cessus etiaz suus post flagellationez ex ve
stigijs sanguinolētus cognosceretur. Hic
exclamat Bonauētura: dicens. O tu ho
mo perdite totius cōfusionis contritiōis
q̄ huius existens causa: quomō non in fle
tum ꝓrumpis? Ecce innocētissim⁹ agnus
vt a te sententia iusta damnatiōis eripe
ret iniusto pro te elegit iudicio cōdemna
ri: que non rapuit pro te soluens. ⁊ tu ani
ma mea nequā ⁊ impia nec deuotōnis ex
soluis gratitudinem. nec compassiōis re
pendis affectū. Quid ad hec dicturi sunt
qui mollibus assueti tegumībus indumē
tis lectis alijsq̄ corporis necessarijs. nec
quidem hoc cogitare volunt quinīmo ver
mium escam vngentis deliniunt ⁊ depin
gunt: ac speciebus bene olentibus se pre
parant ad capiendas animas. vt vbicun
q̄ veniant flagrātiaz odoris respergant.
In delicijs alacres. ī penitētia desides.
paradisum alteruz in terra sibi fabricare
conant̄: vt de delicijs ad delicias transfe
rantur. Falleris semper falleris: ait Hie
ronim⁹. Denq̄ figura huius flagellatōis
precessit in flagellatōne Hieremie. quem
Fassur flagellauit: vt habetur ibidem. xx.
Figura v̄o ligati Jesu Achior represen
tat in Judith. vj. Hic enim ligatus fue
rat ad arborem propter veritatem quam
Oloferni dixerat. Christ⁹ ad colūnaz pro
pter veritatem quam iudeis p̄dicauerat.
Achior quia noluit Oloferni loqui placē
tia. Christus quia rep̄hendit iudeoruz vi
tia. Post flagellationez autem illius qui
dam impijssimi suggerebāt Pilato: dicen
tes. Domine hic se regem fecit: vestiamus
⁊ coronem⁹ eū more regio. Annuit Pila
tus vt sic iudei magis satiati sanguinem
iusti videntes eum punitum vltra condi
gnum a petitione mortis eius desisterent.
Milites ergo suscipientes Jesum du
xerunt eum in atrium pretorij: vt illi ma
gis illuderent in loco patenti. ⁊ congrega
uerunt ad euz vniuersam cohortē. Et exu
entes eum iterum coram multitudine ve
stimentis suis clamidem rubeaz turpem ⁊
veterem ei circumdederūt in similitudine
purpure qua reges vtebātur: vt sic omni
bus derisui appareat. sic̄ ⁊ antea fecit He
rodes alba veste deludens eum. Deinde
plectentes coronam de spinis ad similitu
dinē corone regie: que fertur fuisse de iun
cis marinis. quorum aculei sunt adeo du
ri ⁊ sic penetratiui q̄ manibus lictoꝝ mi
nime poterant tractari. sed lignis ⁊ lapi
dibus eam tam valide capiti suo tremen
do imprimebant. Q̄d scd̄m Bernardū ca
put illud diuinum densitate spinarum illa
rum vsq̄ ad cerebrum fuerat transfixum.
ita vt sanguis de capite copiose fluēs. frō
tem genas ⁊ collum perfunderet ita abun
de q̄ riuuli per girum defluentes pene si
bi visum et auditum obruerent. quam illi
pro diademate regio tam penaliter in cō
temptū imposuerunt. Et sic in corona spi
nea scd̄m Bedam nostroruz susceptio pec
catorum ostenditur. Tandem v̄o pro re
gali sceptro dederunt arundinem in ma
nu eius. per hoc signantes regnum quod

sibi vsurpasse videbatur esse vacuuz ⁊ in-
firmũ. His igitur adhibitis genuflexo an
te eum illudebant ei: dicentes. Aue rex
iudeorum. quasi dicerent. Reguare volu-
isti nec potuisti. Et sic eorum illusio iudeo
rum accusatõni correspõdebat. Et quidã
expuentes in eum sicut in personam con-
temptibilẽ: acceperunt arundinem de ma
nu eius ⁊ percutiebant caput eius ratio-
ne cõtemptus ⁊ etiam infligendi doloris
cuz ex tali percussiõe aculei corone spinee
capiti illius fortius infigebantur. Et post
q̃ illuserũt ei in omnibus que supra dicta
sunt: exijt iterum Pilatus foras et dixit
eis. Ecce adduco eum foras postq̃ di-
ligenter euz examinaui ⁊ flagellaui ad sa
tisfaciendum vobis. vt cognoscatis quia
in eo nullam inuenio causam. Exijt er-
go Jesus portans coronã spineam ⁊ pur
pureum vestimentum cum arundineo sce-
ptro. scdm Augustinuz. non clarus impe-
rio: sed plenus opprobrio. spinis pũctus.
sputis illusus. flagellis cesus. Et dixit eis
Ecce homo. miserabilior omnibus ho-
minibus. multis repletus miserijs. Qua-
si diceret scdm Augustinuz. Si regi inui-
detis iam parcite. quia deiectuz videtis.
Seruet ignominia: frigescat inuidia. Quã
nimirum ostensionem christi sacerdos re-
presentat in eleuatione sanctissimi sacra-
menti: quod est illud dulcissimuz memori-
ale dominice passiõis: dicẽte domĩo. Hec
quotienscũq; feceritis: in mei memoriam
facietz. Quasi diceret sacerdos. Ecce ho-
mo. Et reduc ad memoriam illius diligen
tiam ⁊ fidelitatem ad salutẽ tuam: ac pro
priam negligentiaz ad emendatõnem tu-
am. ĩmo propriam industriam ad perditi
onem tuam. Ecce inquit homo o superbe:
ingrate: terra ⁊ cinis: vilis homũcio. quia
deus est pro te tantis illusus opprobrijs.
omniuz virorum factus nouissimus. vt di
ceret. Ego sum vermis ⁊ non homo. Et si
homo per naturam: tamen opprobriuz ho
minum ⁊ abiectio plebis. O altissimum ⁊
nouissimuz. o humilem ⁊ sublimẽ. o oppro
brium hominuz ⁊ gaudium angelorũ. Il
le spinis coronatus est. ve cũctis qui post

tã clarꝫ humilitatis exemplum superbe fe
runtur in altum. qui compti crine crispan
ti in contumeliam coronati Jesu non ve
rẽtur incedere. Coronemus inquiũt nos
rosis anteq̃ marcescant. Quibus pro cri
spante crine caluicium. pro roseolo ferto
cassis enea reseruatur. Cur enĩ non recor
dantur illius diuini et sanctissimi capitis
quod angelicis tremendum spiritib⁹ pro
nostra vanitate purganda tanta confusi-
one deijcitur: et tam crudeliter spinarum
infixione quassatur. Sed quid iuxta pro-
pheticum contemptum de vaccis samarie
proferam. Dicit enim Amos. iiij. ca. Au-
dite verbum domini vacce pingues qui e-
stis in monte samarie. qui calumniaz faci-
tis egenis. et confringitis pauperes. qui
dicitis dominis vestris: afferte ⁊ bibem⁹
ĩmo spoliate: diripite: exactionate. iniuste
congregate vt eis vtamur in superfluita-
te: in superbia ⁊ abusione. Hee nãq; in cõ
temptum opificis. ad complacendum ho-
minibus cornua quedam monstruosa mo
re pecudum pretendunt. nescio cuius in-
stinctu videntur edocte. Vnum tamen sci
re velim. an figmenti hui⁹ detestabilis or-
natus exemplar a figuris demonũ vel be-
stiarum assumpserit exordium. Scio equi
dem q̃ sicut natura suffragante pecudes
ornantur his insignijs: sic ⁊ demones de-
pinguntur eisdez monstruositatibus. Vi
ri vero earum in vesaniam versi motu re-
trogrado rostratorum calciamentorũ ab
usionem assumere. Alij vero q̃plures taz
vestimentorum q̃ colorum curiositate cir
cumdati: in propriam damnatõnem mise
rie vanitati iugiter aggaudent ⁊ letant̃.
Inter quos tamen genus quoddam im-
pietatis detestande surrexit ad instar pa
uonis: caudis incedens longissimis. ⁊ pul
uerez excitans quocunq; transierit. velut
deniq; redam diabolo parans qua vehe-
tur ad ecclesiam vel ad alia loca. Sicut re
fert Cesarius de quodaz plebano deuoto
⁊ honesto. qui dum aqua benedicta popu
lum aspergente videns matronaz ad osti-
um ecclesie venientem: ⁊ varijs monilib⁹
⁊ ornamentis ⁊ depictã. sup̃ cui⁹ caudam

longissimam multitudinez demonem resi
dere conspexit. qui parui erant vt glires
nigri vt ethiopes. ore cachinantes. mani
bus plaudētes. ⁊ sicut pisces ī sagena cō
clusi saltantes. qui ipam q̄drigā foras ex
pectare fecit. plebē aduocauit. demones
ne fugerēt cōiurauit. ⁊ vt omnes viderēt
oratiōi⁹ obtinuit. Intelligēs mulier ob
vestimētoz superbiā a demonib⁹ sic derisui
se habitā domū redijt. vestimēta mutauit
⁊ multis hec visio hūilitatis occasio fuit.
Viri aūt ecōtra decurtati vsq̄ ad nates
turpiter incedūt: qō tempe Dauid maxi
ma confusio fuit. Vnd igitur abūdantia al
terius inopiā suppleat. ⁊ in vtroq̄ raz de
testandā cōfusionē rescindat. Quedā de
nicq̄ vniuersis abomīatōibus detestabili
ores ⁊ demonū martyres extractis crini
bus venustatē obnubilātibus faciem suā
succo purpurisso vel cerusa ⁊ scibio depin
gere et linire: maculisq̄ peregrinū colorē
subīducere conant. piceo tandē colore de
monū misterio ōturpāde. Cur ñ respiciūt
in faciē christi sui sputis illitā ⁊ sanguine
cōspersam. quoz cōmixtiōe sordidata qua
si leprosa videbatur. O dignatio diuīa. o
psumptio hūana. o diuina largitudo ⁊ hu
mana ingratitudo. Ecce inq̄ homo o deli
cati milites negligentiatorpentes. ad ar
dua pusillanimes. et ad sensualia fortes.
Qui vt dicit Amos. vj. Dormitis ī lectis
eburneis. ⁊ lasciuitis in stratis vrīs. q̄ co
meditis agnū de grege. et vitulos de me
dio armēti. qui canitis ad vocē psalterij:
bibentes in fialis vinū. ⁊ optimo vngēto
delibuti. ⁊ nihil patiebanē super cōtritōe
Joseph. Dis enim cōminat eternū ve. cū
īmediate pmittit: dicens. Ve qui opulēti
estis in syon ⁊c. Ecce rex tuus quanto stu
dio labore ⁊ erūna tam viuēs q̄ moriens
saluti tue medicinā parēs infatigabiliter
pseuerat. nec decz sub spinato capite cor
pus gerere deliciosum. Sequūtur enim il
lud qui sunt ex pte ei⁹ ppter qō hec est ap
plausio cōmunis omniū saluandoruz. Isti
sunt qui venerūt ex magna tribulatiōe: ⁊
lauerūt stolas suas in sanguine agni. Ce
teris vo reseruatur illa sententia. Quan
tum glorificauit se ⁊ in delicijs fuit: tantū
date illi tormentū ⁊ luctū. quia multa fla
gella peccatoris. Ecce homo. Et tu aua
re qui cōgregas contra te deusum ⁊ luruz
in contumeliaz dei: ⁊ pernicie tui iniuriaz
primi. Tu causa primaria traditōis chri
sti. tu alter Judas in iniusticijs lucraris
nummuz. ⁊ vendis christuz in mendacijs.
periurijs. deceptiōibus. infidelitatib⁹. in
minore mensura: pondere: ⁊ regula. Ecce
homo qui pro salute tua exul a patria nō
habuit vbi caput suū reclinaret. suis spo
liatus vestibus. alienis indutus. ⁊ tandē
totus nudus crucifixus. O paupertas q̄n
ta es in homine deo. qui nec tota vita sua
habuit: nisi vestimenta vilia. ⁊ qualia taz
pauperis matris filiuz habere decuit qui
bus ad strictissimā necessitatē dumtaxat
vtebatur. Vere dicere poterat. Ego au
tem mendicus sum ⁊ pauper. Denicq̄ tu
inuide scelestior vniuersis quid ad instar
scabronis aliorum infortunijs quasi ster
coribus pasceris. Ecce homo ⁊ erubesce:
quinīmo valide cōtremisce. quia tua cru
delitas sola causa mortis extitit. Tu cau
sa crucifixionis Jesu. qua tam crudelissi
ma q̄ turpissima morte in eum deseuisti.
Auaricia penitente in persecutōnis furia
perseueraſti. nullam execrans iniuriam.
nullam iniusticiam. nullam violentiā. Tu
fomentum inferni. nutrimentum diaboli.
tu damnatoruz exercicium: ⁊ eternuz sup
plicium. O peccatum horribile quod pre
omnibus domin⁹ omnipotens detestatur
dum adversq̄ diuinum odium deriuatur.
quasi contra propriaz naturam diuine pi
etatis et charitatis a diabolo singulariter
adinuentum. Quid ni detestetur illud
quo plasma suum perdidit quo primū fra
tricidium in mundo cōmissum. ⁊ illud de
testabile crimen venditionis Joseph ad
inuentū. quo denicq̄ Saul primus rex isra
hel agitatur ⁊ possidet a sathana vt Da
uid innoxiuz interficeret. Et quid dicam.
nonne hec est singularis illa bestia come
dens carnes plurimas: que etiam mundū
cōturbat ⁊ decipit vniuersum. ⁊ tam infi
nitos perimens emittit ad inferos? Vis

audire rugitum illius? Cum vidissent Jesum iudices et ministri clamauerũt horribiliter: dicentes. Crucifige eum. Agnoscẽtes enim q̃ per talẽ illusionẽ vellet eũ Pilatus dimittere: tanq̃ innocentissimi nec opprobrio q̃tenti. nec Pilati excusatõe quietati clamabãt: ꝛ alios ad clamandũ incitabãt. offendentes q̃ nulla pena sufficeret illis: nisi vt morte turpissima morereꝰ. Dixit eis Pilatus indignando ꝛ irridendo. Accipite eũ vos ꝛ crucifigite. Non esꝫ habebãt potestatem aliquẽ iudicandi ad mortem. quasi diceret. Si potestatẽ habetis iudicandi quenq̃ ad mortẽ sine causa hoc ageretis: sed non ego. Nã in eo causam damnatõis nõ inuenio. Videntes ergo iudei q̃ non acquiesceret eoꝝ clamoribus: alias ratões adducere ceperũt. dicẽtes eum egisse cõtra legem dei ꝛ imperatoris. Nos legez habemꝰ inquiũt a deo data: ꝛ fm legem debet mori. Precipit esꝫ Leuit. xxiij. q̃ blasphemi occidant. quale crimẽ sibi imponebãt. qꝛ se filiũ dei fecit. Cum igitur Pilatus audiuit hunc sermonem magis timuit ne forte verus esset filius dei: et factum enorme fecisset illum flagellando. Et ingressus est p̃torium iterũ vt huiꝰ rei veritatẽ inquireret. et dixit ad Jesum. Unde es tu? querẽs scz de origine diuina fm veritatẽ. Jesus aũt qꝛ Pilatꝰ adhuc gentilis erat ꝛ idolatra filij generationẽ in diuinis nõ capiẽs: rñsuz nõ dedit ei. Admirãs ergo Pilatꝰ de eius taciturnitate cũ esset in puncto liberatõis vel damnatõis: ait. Mihi non loq̃ris. nescis qꝛ potestatem habeo crucifigere te. ꝛ potestatẽ habeo dimittere te. Rñdit Jesus. Nõ haberes potestatẽ aduersus me vllã nisi tibi datũ eẽt desup: a p̃cipibꝰ romanoꝝ. Et ex hoc arguit eius peccatũ. qꝛ non accepat potestatẽ p̃demnãdi innocentes: sed magis liberãdi. Sed qꝛ Pilatꝰ nõ fecit hoc ex inuidia: sed ex timore motꝰ ostẽdit christꝰ peccatũ eius esse minus q̃ Jude. qui motus fuit ex cupiditate. ꝛ iudeoꝝ qui mori fuerunt ex inuidia ꝛ rancore: dicens. Propterea qui tradidit me tibi: magis peccatũ habet. Nihil enim refert q̃tum ad intentõem culpe hoĩem occidere lingua vel gladio. Dicit enim ps. Lingua eoꝝ gladius acutus. Et loquit̃ ad literam de iudeis clamãtibꝰ Crucifige. Super quo dicit Augꝰ. Noli attendere inermes manus. sed os armatũ. Inde gladiꝰ p̃cessit quo christꝰ occideret. Acuerũt cõtra eum vt gladiũ linguas suas. Et exinde querebat Pilatus dimittere eũ. qđ videntes iudei crimen in eũ rebelliõis cõtra cesarem retorq̃re parabãt: dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. omnis enim qui se regẽ facit cõtradicit cesari. Et sic secundã accusatõem opponebãt. eum scz egisse cõtra legẽ cesaris. ꝛ sic non esset amicus cesaris amorẽ eius non zelãdo. Pilatus aũt cum audisset hos ꝛmones adduxit foras Jesum. ꝛ sedit p tribunali iudicaturꝰ. quia prius oĩa p̃cesserant sine forma iudicij. Tũc misit ad eum vxor sua: dicens. Nihil tibi ꝛ iusto illi. i. nõ intromittas te de morte eius. Multa enim passa sum p̃ visum ꝓpter illũ. Diabolꝰ enim intelligẽs se spolia sua ꝓpter christũ amissurum. sicut primo per mulierem mortem intulerat: sic modo per mulierez vult christum de manibus iudeoꝝ liberare. ne per eius mortẽ mortis amittat impium. Dicit ergo iudeis Pilatus. Ecce rex vester Quasi diceret. mirũ certe q̃ hũc hominẽ abiectum ac ad omnia ludibria ꝛ tormẽta sic patientẽ dicitis vsurpare sibi velle nomen regium. Illi autem videntes eum vt canes rabidi clamabãt. Tolle tolle crucifige eum. quasi dicerent. Non differas ferre mortis sententiã. quia grauis est nobis ad videndum. Multi autem de populo moti fleuerũt vberrime tam iniustã innocentis oppressionez. Nam vt dicitur in euangelio Nicodemi iniuitꝰ p̃ses populum vt plures eoꝝ vidit lacrimãtes: dixit. Non omnis multitudo vult eũ mori. Dicit eis Pilatus. Regem vestrum crucifigam. q̃si diceret. Ex quo eum regnare forꝛmidatis et de hoc iam fama fuit: erit vobis magna verecũdia si morte moriatur tã abiecta. Unde etiam ꝛ ipse postea scripsit titulum crucis ad eoꝝ verecundiam.

Responderũt pontifices. Non habem⁹ regem: nisi cesarẽ. obligãtes se ꝓpter mortem christi ꝓcurandã perpetue romanoꝝ seruituti. Et ideo timuit Pilat⁹: ne si hoc refutaret accusarẽ apud cesarem. Videns ergo Pilat⁹ q̃ nihil ꝓficeret: ostendendo christi innocẽtiã. sed magis tumultus populi in cõtrariuꝫ fieret. accepta aq̃ lauit manus suas coram omnib⁹: dicens. Innocẽs ego suꝫ a sanguine iusti huius. vos videritis. quasi diceret. Ego quidez innocentẽ liberare volui: sz q̃ seditio oritur ⁊ ꝓtra cesarẽ rebellionis mihi crimen impingit. ideo ꝓtestor coram deo ⁊ man⁹ meas coram vobis lauo quasi innocẽs. et de morte christi nolo vllam habere culpã. qõ autem facio ꝓtra iusticiã ⁊ ratõem coactus facio. vos videritis. Ego suꝫ legis minister. ⁊ vox vestra iusti sanguinez fundit. Nec autẽ ideo fecit vt iudei totũ peccatum acciperẽt supra se ⁊ ipse ĩmunis esset a peccato. sed hoc nõ sufficit ad omnimodã eius excusatõem. quia cum esset iudex ex officio tenebat seruare iusticiam. ⁊ ideo grauiter peccauit ꝓtrariuꝫ faciendo ꝓpter timorẽ inordinatũ qui suam ꝑualẽtiam habuit ex trib⁹: sicut in iudicibus iniquis assolet. Primuꝫ erat amor officij qõ ab imperatore cõcessum amittere timebat. Secundũ erat fauor iudaici populi quem seruare volebat. Terciũ erat cupiditas ꝑmissi ꝑcij quo ꝑuari nolebat. Vnde ⁊ nostri iudices ⁊ rectores frequẽter precibus ⁊ fauorib⁹ vel intercessorib⁹ iudiciariã sibi vendicãt potestatẽ. Cui⁹ gratia? quo fine? ꝓfecto vt cum potestatẽ habuerint super alios benefici vocentur. ⁊ sic laudẽt peccator in desideriis anime sue. Sicqꝫ se ceteris ꝓferentes sub manu terreni principis nescio quã genuitatẽ se false gloriantur adeptos. cuꝫ solũ deo seruire regnare est. Hinc velut alter Pilatus ꝓdictis tribus innitẽtes venũdati sunt vt faciũt maluꝫ. Primo fauorib⁹ principũ ꝓpter quos aliquãdo iudicia ferunt iniusta vi pauperem opprimẽtes. Quia dicit Beda super Prouer. li. ij. Qui aliter causam pauperꝫ aliter potẽtis: aliter sodalis aliter ignoti audit: statera liberat vticqꝫ ĩiusta. Sic ad fauorez Jezabel adductis falsis testibus lapidat⁹ est Naboth. sed a dño crudeliter vindicatus. ꝗtum ad primuꝫ. Sic ⁊ Joseph ꝓpter fauorem impudice dñe iniuste carceri mãcipatus est. ꝗtum ad secundũ. Deniqꝫ cũ sine ꝑcio vt in plurib⁹ officia ne quiũt adipisci student poti⁹ marsupijs implendis q̃ innocentũ causis defendẽdis. Et facto clamare vident. quid vultis mihi dare ⁊ ego eum vobis tradã? christuꝫ q̃ veritas est ⁊ iusticia. Veritatẽ enim vendunt aut illã ꝓpter munera defendẽdo qõ gratis facere debuerãt. aut qõ pei⁹ est illã quertendo. Sic Abimelech ad regnuꝫ aspirãs. lxxij. fratres super lapidẽ vnuꝫ ⁊ Athalia regnare volens reguꝫ filios occidit. Vnde vix vn⁹ de viginti eoꝝ qui tam impudẽter ad officia iudiciaria aspirãdo se ingerũt prece vel ꝑcio fauorib⁹ vl̃ intercessoribus ea ꝓsequit̃ fm iusticiã meraz ⁊ ꝓpriam salutẽ. Excecant enim vel bono delectabili vt Dauid Uriaz interficiens. ⁊ iudices Susannã ꝺemnãtes. Aut bono honesto. vt Abimelech. Aut bono vtili. vt Saul gabaonitas interficiẽs vt eoꝝ suas deret possessiones. et Jezabel Naboth. Plerumq̃ in trib⁹ ꝑdictis simul excedũt. Et his specialiter attribuit̃ illud Apoca. Ve ve ve habitãtib⁹ in terra. quia descẽdit ad vos diabol⁹. Nam triplicẽ gehennam ꝙsequũtur hmõi. Primaz acquirent ꝓprijs meritis. quia tales frequẽter innumeris peccatis ĩuoluti sunt. Secundã de meritis amicoꝝ quos suo falso iudicio cõsilio vel auxilio bonis iniustis ditauerũt: ⁊ in suis violẽtijs ꝙfouerũt. Terciã autẽ iniurijs ⁊ violẽtijs pauperũ quos vel ipsi oppresserũt: vel opprimẽtibus refugiũ fuerunt. Nam qui iniuriat alteri per quantũcunq̃ violentiã vel iniusticiaz in corpe fama vel reb⁹ tpalib⁹ ⁊ similib⁹ sibijpi dãnatõem illoꝝ acquiret. Et sup hec oĩa teneẽ oĩb⁹ oĩm iniustoꝝ facere restitutionez. Vulto nãq̃ min⁹ peccat fur vl̃ raptor q̃ iniust⁹ iudex alios iniusto suo iudicio spolians. Et rñdens vniuersus ꝑplus dixit. Sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros.

Ecce in quātam vesaniaz excreuit execrā
da inuidea ꝙ nec sibijp̄i ꝑceret bestia cru
delis expetens in se vindictam innocētis
sanguinis vt mortez acceleret saluatoris
Hec enim adhuc in quibusdā tanto liuo
re viget vt cum damno ꝓprio alioꝝ infor
tunia non vereat̄ expetere. Et hec imp̄ca
tio perseuerat vsqꝫ hodie super filios eoꝝ
Nam in singulis lunatōibus vt dicit̄ flu
xum sanguinis patiūtur. quia ꝑcussit eos
dominꝰ in posteriora: ⁊ opprobriū sempi
ternum dedit illis. Suntqꝫ vagi ⁊ profu
gi ⁊ in omnibꝰ etiam gentibus despecti.
¶ Tunc Pilatus populo satisfacere vo
lens adiudicauit fieri petitionē eorū: que
tamen fuerat forma sentētie. non exprimi
tur ab euāgelistis. Scribitur autē in euā
gelio Nicodemi ꝙ ꝓtulit sentētiā sub his
verbis. Gens tua cōprobauit te regem.
ꝓpterea precipio te christum primuz fla
gellari scd̄m principuz decreta. deinde in
cruce leuari. ⁊ tūc potuit esse ꝙ virgis ce
debatur. Nā dicit apostolꝰ de seip̄o. Qui
quies q̄dragenas vnus minus accepi. qui
nāqꝫ interficiēdus erat. xl. ictus recipie
bat. Alij v̄o plus vel minus s̄m culpe exi
gentiam ⁊ illos iudicantiū ⁊ inferentiū fa
uorem. Ad cuius sentētie prolatōem gla
dius Symeonis pertrāsijt cor ⁊ animam
dulcissime matris. ¶ Et dimisit illis Bar
rabam qui ꝓpter homicidiū ⁊ seditionem
missus erat in carcerē quem petebāt. Je
sum v̄o flagellis cesum tradidit volunta
ti eoꝝ. Quem suscipiētes denuo ceperunt
illudere. quia ex nimia inuidia quidam ex
pura nequicia: quidā ex principū ⁊ magi
stratuū complacētia. cunctis que prius il
latis iniurijs iterū affecerūt. Vide nūc o
anima mea Jesuz sacerdotem magnū sor
didis indutuz vestibus. omnia nāqꝫ pon
tificalia suscepit in propriā contumeliaz:
cuz sacrificiū illud sacratissimū perficeret
que pontifices nostri suscipiūt ad honorē
Nam amictū suscepit cum a ministris co
ram pontifice velatus facie fuit. Albā v̄o
cum a ministris Herodis alba veste delu
sus fuit. Casulā autem cuz milites circū
dederūt purpureū vestimētū. Et ne quid
deesset stolā ⁊ cingulū accepit cum ad co
lumnā flagellādus ligatus fuit. Manipu
lum v̄o quādo fune manus eius ligauerūt
Sed hunc soluerūt cuz arundinē in dexte
ra eius posuerūt. ⁊ sic funis ille depēdēs
in sinistra remāsit. Coronam deniqꝫ susce
pit pro mitra. arundinē pro baculo pasto
rali. Cirothecas ⁊ sandalia cum manus ⁊
pedes fuerunt sanguine rubricati. In ar
gumentū etiā vulneꝝ christi sandalia de
super habent aperturas cū rubeo panno:
⁊ cirothece monile rotundū habens aliq̄d
rubro ad designandū christi stigmata que
cuncta pontifex gestat in memoriā passi
onis christi. Que igitur vt dicit Chriso.
erit nobis cura de reliquo: si contumelias
ab aliquo patimur postq̄ christꝰ hec pas
sus est? Etenim que fiebāt in christo vlti
mus cōtumelie terminꝰ erant. nec vna par
ticula tantū: sed vniuersuz corpus iniuri
as patiebat̄. Sed vt nullū genus mortis
homini recte viuēti metuendū esset: illius
hominis cruce ostēdendū fuit. Nihil eniz
erat inter omnia genera mortis illo gene
re execrabiliꝰ. ¶ Exuerūt ergo illū purpu
ra. Nec modica contumelia fuit tam sepe
christū exui ⁊ tandez nudū crucifigi. Licz
enī non fuit natus ex illa radice Ade infe
cta q̄ nuditas necessaria facta est erubesci
bilis. Quia tn̄ infirmitates nr̄as ipse su
scepit absqꝫ pctō ⁊ ig̃rātia denudari eru
buit. ⁊ tāto plꝰ alijs: q̄nto pudicꝫ v̄ginibꝰ
pudicicia sua ceterꝫ erat īcōpabil̄. Et īdu
erunt euz vestimētis suis. vt cum duceret̄
ad mortē in veste propria magis agnosce
retur. Et baiulās sibi crucem: quā illi im
posuerunt. Cum eniz lignū crucis vt pro
phanū vitabant. nec ipsuz tangere quidē
sustinebāt. ideo Jesu quasi damnato por
tanduz imposuerūt. qd̄ tamen de latroni
bus non legitur. Vnde dicit glosa. Por
tat crucem suā Jesus grande ludibrium.
impijs grāde misteriū. pijs q̄si in sceptro
regni gloriātibꝰ. Vn̄ s̄m magr̄m ī histori
is opinio fuit crucē. xv. pedes habuisse in
lōgitudīe. Dic̄ aūt Aug̃. ꝙ hic īplet̄ illud
Ysa. Cuiꝰ p̄ncipatū sup̄ hūeꝝ eiꝰ. Prīcipa
tus em̄ xp̄i crux eiꝰ est: ꝓpter qd̄ s̄m apl̄m

domin⁹ illum exaltauit. Et sicut in signuz dignitatis alij baculū: alij mitrā portant. sic ⁊ deus crucē. Et si iniq̄tas ī uenies nō aliter in nobis regnare Jesum nisi per asperitates: qua fit vt deliciosi crucis inimici iudicātur. Hic adimpleť figura Ysaac obedientis ad patris iussum ligna pro sui īmolatione portātis. Liga inquit pater manus nequādo insurgāt in impugnatione. Extendit christus man⁹ ⁊ pedes ad clauoꝝ diram infixionez. Ysaac dimisso īmolatur aries cornibus herens inter vepres. natura diuīa manet impassibilis. et mactatur hūanitas manens inter peccatoris spinas. Cum ergo nimis grauis essz crux ad portandū vni soli: p̄sertim Jesu: iaz debilitato varijs fatigatōibus: ita vt exhaustis pene viribus: subtus crucē curuus ⁊ vehemēter anxius: nutansq̄z procederet. impletū est illud ꝓpheticuz. Laborare me fecistis in iniq̄tatib⁹ vestris. Mater autez illius mestissima volens sequi filium: sed non valens pre cōfusione populi qui eam p̄currendo retrudebāt ⁊ tardabant. Tandez cōcepto consilio cuz sororibus ⁊ alijs ꝑ viam cōpendij abiacetis platee diuertebat. Cum ergo venisset obuiaz filio suo ⁊ eum spinato corpore cruentata facie ⁊ depresso corpe sub crucis mole vltra vires tam īmisericorditer fatigari cōspiceret ad tam crudele ⁊ turpissimū crucis suppliciū pre incōtinentia doloris velut exanimis in terrā decidit. Naz vt scribit Hubertin⁹ se legisse in quadā historia non spernēda cum Maria in cursu vie filium obuiū cōspexisset. ⁊ ex conditōibus faciei ip̄ius anxietates cordis sui ⁊ oppressionem duri oneris intellexisset: sincopasse dicit̄ in p̄sentia filij pre dolore. ¶ Quod Jesus cōspiciens plenus pietate: crucez quā de laboribus matris in corde portabat. licet posset sicut semꝑ fecerat suū occultare dolorem quibusdā signis dolorosis ⁊ palloribus in facie p̄tensis velut angustiatus ⁊ totus gladiatus super lapidē ibi positū quasi ex defectu debilis resedit In cui⁹ signuz ibi fabricata fuerat ecclesia que vocata fuit sancta Maria de spasmo. Hec ille. ¶ Quod vidētes impijssimi tam crudeliter pugnis ⁊ fustibus vt procederet ipsuz impetebāt donec oēs hiscerentur: perturbati q̄ plus penalitatis irrogare non poterāt ⁊ vilitatis nesciebāt. Timentes autem ne sentētia lata forte reuocaretur: aut al's eius mors impediret: angariauerūt Symonez quēdam cirenensem vt tolleret ⁊ portaret crucem cuz Jesu scd̄m euangeliuz Nicodemi. Preterea figuraz huius penose ductōis Eleazarus tenuisse videtur. qui volūtarie preibat ad suppliciuz: vt habetur. ij. Machabeoruz. Et cum duceret̄ ad mortem ait ad dominum. Tu domīe qui omniū habes scientiam. tu scis quia cū a morte liberari possez duros corporis sustineo labores. s̄m animaz v̄o propter amorē tuuz libenter hec patior. Que verba christo perfecte cōueniunt. In quibus ⁊ tria cōfitet̄ qui mortem illius amabilem reddūt. Primo potentiam eius diuinam cum dicit. Tu scis qꝛ cū a morte liberari possez. Unde dixit Potestatem habeo ponēdi animam meā ⁊ iteruz sumendi eam. Secundo dure penalitatis tolerantiā cum addit. duros sustineo corꝑales labores. Unde Bernardus in ꝑsona christi. O homo vide penas quibus afficior. ⁊ vide clauos quibus cōfodior. ⁊ cuz sit dolor tantus exterior: interius tamen est planctus grauior cum tetam ingratuz experior. Tercio volūtatis obedientiaz cum subdit. s̄m animaz v̄o ꝓpter amorem tuuz libenter hec patior. oblatus est eniz quia voluit. et sola charitas qua maior esse non potuit in mortem illū vinciebat. Et ex his trib⁹ mors eius gratissima deo reddebat̄ ac sufficiens pro omnibus redimēdis. ¶ Sequebātur autem illum populi et mulieres: licet non eadem mente. Quidam eniz gaudebant: p̄sertim p̄ncipes sacerdotū seniores ⁊ scribe. Quidam etiam viri de passione sua mestissimi erant: sed propter metum iudeoruz fletuz cohibebant. Femine⁹ v̄o sex⁹ fragilior. ad fletū v̄o ꝓnior ac statu ꝯtemptibilior: liberius mesticiā animi lachrymis oñdere poterat. Jesus aūt p̄termissa populi turba

adamantes ⁊ plangẽtes feminas oculos ⁊ ora cõuertit. suos enim libẽter respicit. Et cõuersus ad illas dixit. Filie iherusalem nolite flere super me: morituꝛ. cuꝰ resurrectio mortem soluere potest. cuius mors omnẽ mortẽ superat. mortuos viuificat. ⁊ mortis auctorẽ destruit. Sed super vosipas flete ⁊ super filios vestros. Non culpat affectũ: sed instruit ordinez: vt primo se ⁊ suos defleãt. Inuanũ enim quis deflet christi passionẽ q̃diu ꝓpꝛijs demeritis eidem ingerit cõtumeliaz. Vandat enim deplorantibꝰ eum in futura mala ꝓspectũ intendere ⁊ super illis flere. Quia ecce veniẽt dies obsidiõis romane in quibus dicant. beate steriles et ventres que non genuerunt: et vbera que non lactauerunt. cum scilicet femine pꝛe fame crudeliter ꝓpꝛios assabũt filios. et vẽter qui produxerat flebiliter iterato genitum recipiet. Tunc eniz incipiẽt dicere montibꝰ cadite super nos. ⁊ collibꝰ opite nos. Refert enim Josephꝰ. q̃ insistẽtibus sibi romanis certatim iudei cauernas montiũ ⁊ colliũ spelũcas petierũt. Vnde tanta strages iudeoꝝ gladio: peste: fame: facta est. q̃ vndecies centena milia perierũt: eo q̃ fere omnes ad ciuitatez iherusalem cõfugerunt. Ac ẽm eundem modum agintaseptẽ milia iudeoꝝ venditi: triginta scilicet denario vno. Quam calamitatẽ dominus p̃uidens instruxit eas ad fletum. Nimiꝝ quia dñs tante iacture ꝓpatiens vindictã hãc annis. xlij. ꝓtraxit. Qui ⁊ videns ciuitatem fleuit super illam: dicens. Si cognouisses ⁊ tu. Vnde multis ꝓdigijs annis illis eos ad penitẽtiã reuocare studuit: pꝛesertim circa finẽ. Refert enim Josephus q̃ stella p̃fulgida gladio per omnia similis visa est ciuitati desuper imminere: ac q̃ totum annuz exstitiabilibus flãmis ardere. Item post aliquot dies ꝓpe solis occasum vise sunt currus ⁊ q̃drige in omni regione per aerem ferri ⁊ armatoruz cohortes miscẽri nubibus et vrbes circumdare agminibus. Item alto tempoꝛe sacerdotes ingressi templum ad ministeria complenda: motus senserũt ac strepitus. ⁊ voces subitas audierunt: dicentes. Transeamus ab hijs sedibus. Ante quartum annum etiam belli vir quidaz nomĩe Jesus Ananie filius in festo tabernaculoꝝ repẽte clamare cepit. Vox ab oriente. vox ab occidẽte. vox a quatuoꝛ ventis super iherusalez. vox supꝛa templũ. vox supꝛa spõsos ⁊ sponsas. vox super vniuersum populum. Predictus autez vir capitur. cedit. ⁊ verberatur. ⁊ tanto foꝛtius eadem clamabat. Tandem ad iudicem ducitur. toꝛmentis diris afficit. ⁊ vsq̃ ad patefactionem ossium laniatur. Ille vo nec pꝛeces nec lachꝛymas effundebat: sed quodaz vlulatu per singula pene verba ꝓferebat: addens etiã hoc. Ve ve iherosolimis. Hec ille. Sequit. Quia si ĩ viridi ligno hec faciunt. qui diceret. Si ego qui peccatum non feci lignũ vite appellatꝰ sine igne passionis a mundo non exeo: quid putas eis manere toꝛmenti qui sunt fructibꝰ vacui? Vel scõm literam. Si erga me lignuz fructiferuz ingiter virens taliter se gerũt romani: quid non attemptabũt erga vos populum? dico quasi lignuz aridum qualibet viuificante virtute pꝛiuatuz: nec vllũ fructum ferentem. Ducebantur ⁊ alij duo nequaz cum eo vt interficerentur. Et hoc ex intentiõe iudeoꝝ vt christus videretur particeps et pꝛinceps in malicijs eoꝝ. Hinc etiam christum crucifixerũ ꝛ medium inter illos. Et venerunt in locum qui dicitur hebꝛaice golgatha: qõ est caluarie locus. i. decollatoꝝ. Ad cumulum autem pudoꝛis Jesus suis spoliatur vestibus. ⁊ statq̃ nudus coꝝam omni multitudine exutus maximo cum dolore. quia vestis interioꝝ ĩ vulneribus que ex flagellatione susceperat vna cum sanguine coagulato cõglutinata fuerat quam cum violentia quadam extrahentes amarissimaz ei intulerũt coꝛporis passionem. ita q̃ denuo vulnera sua facta patula: sanguĩe defluebant per totũ venerabile coꝛpus: quasi iam recẽter flagellatꝰ de colũna ducereꝫ Acceleras aũt mater eius mestissima filio appꝛopinq̃bat accingẽs velo capitꝫ sui lũbos eius. quia femoꝛalia sibi dimiserunt.

Licet autem Ambrosi⁹ dicit q̄ nudus crucem ascendit. ⁊ talis ascendit quales nos auctore deo natura formauit. talis ascendit qualis primus Adam in paradiso habitauit. Iuboc tamē magis standum est testimōio Nicodemi qui tunc p̄sens aderat. qui dicit exp̄sse in euāgelio q̄ p̄cinxerant eum linthceo. Dicit etiā Bern̄. q̄ mater eius mestissima velum suū qō habebat in capite posuit circa eum plena anxietate: ⁊ inuoluit locū verecūdie. O in quāta amaritudine tunc erat aīa dulcissime matris. Quid Iohānes eius dilectus discipul⁹: q̄d fidelis illa Magdalena ⁊ alie mulieres deuote tūc sentiebant doloris et amaritudinis. Ponit̄ itaq̄ crux super terram: sicut sentire videtur Hieroni. ⁊ Innocen̄. papa. iij. Quod etiam ecclesia rep̄sentare dinoscitur in eo q̄ in die parasceues crux ad osculandū in terra ponit̄. licz quidam aliter sentire videntur: ⁊ vtrunq̄ sit plenuz pietate. pro nunc tamē modum istuz teneam⁹. Posita igitur in terra cruce p̄sidera q̄ despicabiliter ip̄m accipiunt quasi vilissimū mancipiū super lignuz crucis a dorso reflectētes. Jesus aūt precepto patris obedire paratus: aperit illa brachia regalia. ⁊ manus suas expandēs crucifixorib⁹ porrigit. Aspiciens autez in celum p̄rem suū his verbis interpellat: dicens. Pater sancte ecce assum. tu voluisti pro humani generis amore me filiū tuum vsq̄ ad crucez būiliari. placet accepto qō mandasti. et ego me pro eis offero tibi sacrificium quos mihi fratres esse voluisti. Accepta igitur ⁊ tu pater oblatōem meā pro eis: ⁊ amore mei deinceps esto placabilis. Ligatis igitur funib⁹ ad manus ⁊ pedes totuz corpus eius super dimensionem crucis taz īmisericorditer traxerūt vt omnia ossa eius sub cute dinumerabilia redderen̄: vt impletur illud p̄s. Dinumerauerūt omnia ossa mea. Nam ex industria a seinuicez crucis foramīa longius posuerūt. ⁊ affixa cruci manu dextera clauo ferreo grosso ⁊ obtuso: brachiū sinistz intantum ptraxerunt q̄ iuncture in humeris et cubitis in vtroq̄ brachio extra locum debitum extendebant̄. et sic manū sinistram cruci clauo cōsimili cōfixerūt. Pedes xo deinde simul ptēsos nimia crudelitate clauo tercio pforauerūt. Erant autem claui grossissimi cutē. carnem. venas. neruos. ⁊ ossium cōpages dissipātes. O feralis crudelitas q̄tum de seuis in homīe deo: vbiq̄ diuinā impugnās pietatem si velis nolis vincit patiētia penalitatē. pietas crudelitatem. ⁊ misericordia superaltat malitiam. Hec enim taz crudelissima corporis extensio maximā christo penam intulit. cui⁹ dolori mater ecclesia cōpatiens ingeminat: dicens. Flecte ramos arbor alta tensa laxa viscera. et rigor lentescat ille que dedit natiuitas: vt supni membra regis miti tendas stipite. Unde cum deuota quedam p̄sona deum in reuelatōe quadam interrogaret quid in omnib⁹ qō pro nobis ptulit maxime doluissz. respōdit q̄ in ara crucis extensus fui: ita q̄ omnia membra mea dinumerari poterāt. Et qui pro illo dolore mihi gratias egerit tam gratū exhibz obsequiū ac si vulnera mea vniuersa vngento suauissimo deliniret. Post hec impij leuauerunt crucem cum clamore ⁊ insultatione: dicētes. Sic decet talez regem exaltari vbi crucifixerūt euz: in eodē scilicz loco mōtis. vbi pro Ysaac olim aries īmolabat̄. Dicit enim Augusti. q̄ Hieronim⁹ p̄sbiter scripsit ab antiquis ⁊ seniorib⁹ iudeis se certissime cognouisse q̄ ibi īmolatus est Ysaac vbi postea christ⁹ crucifix⁹ est. Et duos latrones hinc ⁊ inde vt sic eos mors detestabilior redderetur. ⁊ impleret̄ scriptura: dicēs. Et cum iniq̄s deputat⁹ est. Milites ergo cum crucifixissent eum: acceperūt vestimēta eius. Chrisosto. in omelia. Non parua hec abiectio christi erat quasi nāq̄ circa debonoratuz ⁊ omniū vilissimū in christo hec agebant. In latronibus enim nihil tale egisse legimus. quia diuidere vestimenta cōdemnatis valde vilibus: et abiectis fieri solet et nihil habētib⁹. Et diuidētes fecerūt q̄tuor partes: vnicuiq̄ militi partē ⁊ tunicā. Erat autem tunica incōsutilis: quam beata virgo propr̄ijs manibus fecisse dicitur

opere texili ad moduz cirothecaꝝ. quo genere vestium in palestina pauperes vti cõsueuerũt. Volunt etiam quidã ꝙ cũ Jesu crescẽte pariter crescebat. vt refert rabi salomon de filijs israhel ĩ deserto (quorum vestimenta q̃draginta annis nõ sunt attrita) ꝙ pueroꝝ vestimenta pariter cũ illis crescebãt. Erat enim desuper contexta per totum. quia per totũ de alio pãno fuit appositum ad eam magis fortificãdam ⁊ conseruãdam. Ex quibus patet ꝙ christus mutatorijs non vtebat̃. Dixerunt ergo ad inuicez. Non scindam⁹ eam. sed sortiamur de ea cui⁹ sit. Ex quo videt̃ ꝙ christi crucifixores fuerũt taxillatores vt impleretur scriptura: dicens. Partiti sunt sibi vestimẽta mea. ⁊ super vestẽ meam miserunt sortez. Hoꝝ autem vices gerunt taxillatores: qđ ꝓprie diaboli est officium a diabolo primo adinuẽtum. Quã execrabilis autem sit ille ludus satis apparuit in eo ꝙ rome cõtigit de quodã q̃ post ludum taxillã versus imaginẽ beate Marie iecit. tetigitq̃ faciem domĩ Jesu: que vulnerata sanguine fluere cepit. cui⁹ vulnus nunq̃ postea deleri potuit: sz vsq̃ hodie ab aduenientibus cernitur in detestationez tanti criminis. Ac simile quondã louanij ꝯtigit in nocte parasceues: vt habetur in libro apum. Scripsit autez ⁊ Pilatus titulũ cause eius. ⁊ posuit super caput eius. quia mos erat iudeoꝝ ꝙ sup̃ capita damnatoꝝ ponebãtur cause damnationis. Erat autem scriptũ. hic est Jesus nazarenus rex iudeoꝝ. Unde sic̃ princeps sacerdotũ ſm legem portabat in capite suo sanctificatõem domĩ scriptã. scilicet nomen domĩ thetragramathon: ĩ lamina aurea. sic verus princeps sacerdotũ Jesus in cruce scriptuz habuit hunc titulum. Erat eniz sacerdos. qꝛ sue carnis hostiam ⁊ p̃ciosum sanguinẽ in ara cruc⁹ obtulit. ⁊ regis dignitatem titulus p̃tendit qui supra crucẽ ponit̃. quia licz in cruce ꝓ nobis homĩs infirmitate dolebat: sup̃ crucem tamẽ regis maiestas fulgebat quaz ꝑ crucem non ꝑdidit: sed cõfirmauit. Et stabat popul⁹ expectãs. Principes vo sacerdotum ⁊ scribe cum senioribus ⁊ ministris deridebãt illuz: mouẽtes capita sua. Jesus autem licet indicibilib⁹ pressus angustijs: ⁊ taz arte cõclusioni mancipatus omnib⁹ membris pena grauissima fatigatis. cum videbat impios adhuc in sua malicia perseuerãtes: ⁊ eum verborũ contumelijs afficientes. ac necdũ sanguinis sui siti satiatos. Videbat inq̃ dulcissimã matrẽ inexp̃ssibilib⁹ ãgustijs gladiatã ac pr̃nam pietatẽ cõsiderans. quasi totam motam crudelitatib⁹ dilecto filio tam letaliter exhibitis. actoresq̃ tam ĩmensi piaculi celeri vindicta penitus absorbere parãtem: ꝓprijs oblitus iniurijs ⁊ pene letalibus: dilecto patri p̃cib⁹ occurrit ⁊ lachrymis. ac ne vindicta ꝓcederet efficacit̃ impetrauit. Qđ Paul⁹ ad Hebre. ostendit: dicens. Cuz clamore valido ⁊ lachrymis p̃ces offerens exauditus est ꝓ sua reuerentia. Hic clamat Augus. dicens. Vide charitatis affluentiã ⁊ mirabilem patientiã. pro inimicis facit oratiõez ⁊ non expetit vltionez. Cur ergo fauilla. formica. festuca. cinis. puluis vindictã expetis: remissionem protrahis? Quid autez orauit audiam⁹. Pater ignosce illis ait. vt sic ĩpleret qđ precepit. Orate pro persequẽtibus ⁊ calumniãtib⁹ vos. Et subinfert causam: dicens. Quia nesciunt quid faciunt. intentõem excusans cum opus erat inexcusabile: vt ⁊ nos ita faciam⁹. Gern̄. Reuera ita est. quia qui maluz facit alteri nescit quãtam culpaz incurrit sibi: ⁊ quãtã coronam acquirit alteri. Ad quam vocez ineffabilis pietas multi de turba iudeorũ astantiuz compũcti sunt corde tanq̃ vim diuini amoris non ferẽtes: ⁊ penituerũt. vt dicit̃ in euãgelio nazareoꝝ. ⁊ ponit̃ in glosa Ysa. liij. super illo verbo. Et ꝓ transgressoribus orauit. Qđ etiam Lucas innuere videt̃: dicens. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculũ ⁊ videbant que fiebant ꝑcutiẽtes pectora sua reuertebant̃ dolentes de christi persecutione. Remãserunt autẽ ⁊ in obstinata malicia perseuerabãt quos execrabilis inuidia ⁊ odiuz mortiferũ agitabat. s. summi

sacerdotes cum scribis⁊ senioribus eoꝝ ñ
ꝙ ꝓplicibus. qui deridẽtes euꝫ: dicebãt.
¶ Vach⁊ qõ est interiectio exultantis ⁊
deridentis ℑ qui destruit templuꝫ dei ⁊ in
triduo illud reedificat. salua temetipm. si
filius dei es descende nũc de cruce vt vi-
deam⁹: et credam⁹. O venenata lingua. o
persuasio diabolica: que doctrina vel pro
phetia psuasit q illũ regem israhel. illum
dei filiũ credere deberetis. qui se aut cru-
c figi non sinerer. aut ꝓfixione clauoꝝ coꝝ
pus excuteret. non hoc vobis ora ꝓpheta
rum cecinerũt. Sed quid? Faciem meã nõ
auerti ab increpãtibus ⁊ inspuẽtib⁹ ī me.
Et iterꝫ. Foderũt man⁹ meas ⁊ pedes me-
os. Nunq̃ legistis. dñs descendit de cru-
ce. sꝫ legistis. dñs regnauit a ligno. ¶ Ad
ipm autẽ ⁊ latrones qui crucifixi erãt cum
eo improperabãt ei: vt dicit Matheꝰ. Et
fm Marcum. vterq̃ latro primo blasphema
uit. qõ etiam sentire videt Chrisso. ⁊ Hi-
larius. Sed tandẽ sole fugiẽte. terra tre-
mente. cetericq̃ signis ingruentib⁹: vnus
eoꝝ in Jesuꝫ credidit. ⁊ sequẽti ꝓfessione
prioꝝ negatõem emendauit. Primo qui
dem ꝓplicem suũ coꝝripiẽs: ⁊ dicẽs. ¶ Ne
q̃ tu times deũ viso q in eadẽ damnatõe
es: ⁊ nos quidẽ iuste. Naꝫ digna factis re
cepimus. hic vo nihil mali gessit. Deinde
uersus ad Jesum ait. ¶ O dñe memento
mei. Mira res. crucifixũ aspicis ⁊ dñm
ꝓfiteris. ꝓdemnati vides figuraꝫ ⁊ regis
ꝓdicas dignitatem. Domie memẽto mei
dum veneris in regnũ tuũ. velut alter pu-
blicanus p gloria petere non ꝑsumẽs qui
se nimiꝝ indignũ reputabat ac iudicabat
sed tm̃ sui memoriã exorabat. vt sꝫ post
hanc vitã misericorditer secũ ageret. Je
sus autẽ vt ostenderet q vere exauditus
esset a patre p peccatoꝝib⁹ orans nacta sa
lutis eius occasiõe affectu dulcifluo respõ
dit. ¶ Amen dico tibi. hodie mecũ eris in
paradiso. O mira pietas ingenite bonita
tis dei. que si in thesauris vniuersis visce
ruꝫ misericordie dei: dulciora verba repe
risset latroni p mũso dedisset. vt vel sic me
dullis hominũ impioꝝ velut inexhauribi-
lis diuini amoris sagitte viscerosi⁹ infige
rentur vt adh̃cerent respirare ad veniam
ac reuerti. Nam ꝓmo ꝓmittit iuramenti
certitudinis argumẽtũ: dicens. Amen di
co tibi. Secũdo ostendit cũ quãta festinã
tia curat adimplere ꝓmissum. quia hodie.
Tercio seipm assignat in illius societate:
dicens mecũ. O vere solatiosum ꝙ oꝝtiuꝫ
dñe Jesu cum quo tu ⁊ qui recũ. Quarto
loco exprimit summe deliciositatis. dicẽs
non in inferno quẽ meruisti: nec purgato-
rio. sed paradiso. non terrestri: se celesti. q
ẽ visio ac fruitio beatissime trinitatis. Ko
go fratres quib⁹ meritis audire meruit b
famosus latro sceleratissimis actib⁹ vsq̃
ad extremã vitepariter ⁊ ꝙ cess õis hoꝝ. ꝫ
uolut⁹. Quis inq̃ hoꝝ salutẽ sperare pre
sumpsisꝫ nisi dulcis Jesus verbis suis il
lud ꝑs. ꝓfirmasset. Qm̃ melior est mi. icoꝝ
dia tua super vitas. ¶ Stabãt iuxta cru-
cem Jesu mater eius: oculos ad filiũ iugi
ter intorquẽs inexp̃ssibili gladiata dolo-
re clamorẽ emittens. non quidẽ voce vali
dum: sed suspiriis cordialib⁹ doloroſuꝫ q̃si
ploquẽtez ad filiũ. O fili dulcor vnice sin
gulare refugiũ ⁊ omne solaciũ anime mee
noli me derelinq̃re: sed trahe me post te.
tecũ moriar. tibi ꝓiũgar. vt qui vno amo-
re se diligũt: vna morte pereãt. Nam spi-
ritussanct⁹ eam tanta charitate repleuit:
q̃ libenter ꝓ filio mori voluisset si possibi-
le fuisset. nihilomin⁹ tm̃ tanto zelo salutis
humani generis efferbuit q̃ si claui ex filij
sui manib⁹ exiliissent: illos. p venia pecca-
toꝝ nostroꝝ adipiscẽda diligenti⁹ irrorauit
fiiisset. Respexit ⁊ Jesus intuitu rei q̃
co matrẽ suã plenus ꝓpassione. q̃ plenus
amore. ¶ Super hoc querit Bonauẽtura
super. iij. dist. xvj. vtꝫ in christo passionis
dolor intensior fuit vel cõpassiõis. ꝑsim
cum sensualitas in christo videt fuisse ma
gis passibilis q̃ ratio. Ad qõ rñdet q̃ do
lor cõpassionis intensior fuit. Cui⁹ ratio
est. q̃ licet magna causa essꝫ dolẽdi in sen
sualitate ꝓpter separatiõez ipius a carne
⁊ optimã ꝓpleriõez. erat tm̃ ampliꝰ ratõ
dolendi non solũ ꝓpter matrẽ: sed magis
ꝓpter diuinã inhonoratõem ⁊ nostram a
deo sepatõez. Erat etiã maioꝝ dispositio

ad condolendū ꝓpter dilectiōis immēsitatem. Sicut enim fuit in eo maior excellentia dilectōis q̄ꝫ passionis respectu aliorū: licet vtrūq̄ꝫ multum excederet. ita multo plus cōpassio christi excessit aliorꝫ ꝯpassiones quā passio passiones. De matre v̄o sua loquēs Bern̄. ad christū: dicit. O bone Jesu per magna pateris exteri⁹. maiora interius ꝯpassione matris tecū per oīa participātis vndiq̄ꝫ. vndiq̄ꝫ āgustie sunt ⁊ tormēta sentiri possunt: narrari nō possunt. Nec mirꝫ si doles ⁊ ꝯdoles. si pater ⁊ ꝯpateris bone fili in desolatōe matris. nunq̄ꝫ enim tibi defuit eius solatiū. lactat infantē. audit et sequitur p̄dicantē. videt ⁊ comitat̄ patientē. ꝯtemplat̄ opprobria. intuet̄ vulnera. audit tua verba. Hinc ergo respexit dn̄s ⁊ vidit matrē ⁊ discipulū stantē quez diligebat. O gemebundū certamen oculorꝫ qd̄ vidisses inter matrez et filiū. Quid putam⁹ fratres inter hec certamina. cogitauerit mater sancta cuz sursum aspiceret ⁊ de horrēdo crucis patibulo filiū morientem: seq̄ꝫ simul inspicientez videret. O q̄ꝫ ꝓfunde cordi tuo radius huius visionis infix⁹ est mater sancta. Ecce reddidit tibi amoris sagittā quā a te missam accepat. De te nāq̄ꝫ dixit. Vulnerasti cor meū soror mea in cōtuitu oculorꝫ tuorum. R̄nde nūc si potes. Vulnerasti cor meū fili. mi in visione ⁊ allocutōe tua mihi p̄stita. Qui tandē ait mr̄i sue. Mulier ecce fili⁹ tuus: Johannez notans. qui p̄sens erat. vultu tristis ⁊ lachrymis semper plorās. Mulier ait non mater. qꝛ s̄m Chriso. si dulcis fili⁹ sic locut⁹ fuisset: forte cor virginis crepuisset. Deinde dic̄ discipulo. Ecce mater tua. Nam cōueniens erat mr̄e in dolore posita ꝓcuratorē querere: eo q̄ fili⁹ eius iret ad patrē. Jd̄o discipulo quē diligebat tradidit diligentiā habituro. Et ex illa hora accepit eā discipul⁹ in sua. non vtiq̄ꝫ in p̄dia. quia nulla possidebat. sed officia q̄ ꝓpria dispensatione curabat exequenda. Et facta hora sexta tenebre facte sunt super vniuersam terrā vsq̄ꝫ ad horā nonā. Cum em̄ vehemēs p̄ssura penarꝫ mortez acceleraret: ac illius anime sanctissime diuisionē a virgineo corpe insensibiles creature ꝯpassione mote dolore ipsius taz excessiuo signis euidētib⁹ cōpati se demōstrabant. Et obscuratus est sol: lumē suū retrahens horis tribus quib⁹ in cruce christus pepēdit q̄si verens in creatorē tantā exerceri crudelitatem. Nō eniz fuit eclipsis naturalis. qꝛ natural̄r fieri non potest: nisi in ꝯiūctiōe solis ⁊ lune. qꝛ tunc erat plena ⁊ e regione ad solē. Dicit autē Hiero. super hunc locum non tn̄ asserendo sed opinādo. q̄ iste tenebre fuerūt diuina virtute per retractionem radiorꝫ solariuz. Origenes v̄o dicit q̄ facte sunt per interpositōem densarum nubiū. Sed in hoc magis assentiendū est beato Dyonisio q̄ hec vidit ⁊ modū ostēdit ī epl̄a ad Policarpū. vbi refert q̄ existens in egypto hec ip̄a vidit vbi est maxima aeris puritas. qꝛ rarissime ibi fiūt nubes vel pluuie. Et ꝓsequit̄: dicens. Inopinabiliter soli lunā incidentē vidim⁹: cū non erat temp⁹ ꝯuentus. ⁊ rursus ip̄az ab hora nona vsq̄ꝫ ad vesperā ad diametꝫ solis sup̄naturaliter restitutū. Eclipsim etiam ip̄am ex oriente vidim⁹ inchoatā ⁊ vsq̄ꝫ ad solarē terminū venientē ⁊ postea regredientē ⁊ non ex eodē. defectui ⁊ repurgatōi: sed ecōtrario s̄m diametꝫ factam. Quibus verbis innuit se vidisse lunaz ab oriēte ascendentē versus meridiē ⁊ soli se supponentē. eclipsiq̄ꝫ ꝑacta lunā redeuntē ad orientē: soli cursu ꝯsueto ad occidentē ꝓperante. ⁊ sic orbes eorꝫ e regiōe ꝯstituti ad pristinū graduz sunt restituti. Trib⁹ autem horis ꝑmanserūt: cuz tn̄ naturalis eclipsis solis cōtinue trāseat. Vnde sicut sub Moyse ꝓpter peccata egyptiorū tribus diebus facte sunt tenebre sup̄ vniuersam terrā egypti: filijs israhel ip̄o lumine fruentib⁹. ita sub christo tenebre exteriores per tres horas ⁊ interiores heu grauiores extiterūt: sola matre dn̄i cum latrone in fide persistēte. Sed hoc magis āmirandū erat s̄m Chris. super hunc locuz q̄ super omnē terram tenebre facte sunt: qd̄ nusq̄ꝫ prius actum legim⁹. ⁊ hoc in media die: cum vbiq̄ꝫ terrarꝫ dies erat. vt omnes

qui terrā inhabitabāt miraculū hoc agnoscerent: qđ solum sua magnitudine sufficiens erat omnes homīes ad christum conuertere. Sed cur euz non estimauerūt esse deum. nisi quia tunc genus humanuz multa desidia ⁊ malicia torpebat. ⁊ hoc miraculum cito transijt. nec sciebant que esset causa eius qđ gerebaī. Et ideo postea loquebaī Jesus clamans voce magna: dicens. Hely hely lamazabarbani. qđ est interpretatū. Deus meus: deus meus: vt quid me dereliquisti. vt ostendat se innuere. Quia ipe miraculū hoc fecerat: quo. s. omnē creaturā patienti suo creatori efficaciter cōpati demōstraret. vt quid tu solus pater velut non compatiēs dereliquisti me potestati psequētium me taliter exponendo: ⁊ omnem ptectiōem aut spiritꝰ subleuatiōem subtrahēdo. Vtquid inquit pater dereliquisti me ⁊ talibus exaīatum calamitatibus tradidisti. p salute eoꝝ qui nihil boni fecerūt. īmo tam crudeliter innocentem me crucifixerunt: vt pcioso sanguine super terram effuso redimerem eos a maligno. Quid enim facturi sunt homines ingrati p quibus hec patioꝛ: cum tam crudeliter deseuiūt in me p quibꝰ ⁊ a quibus hec patioꝛ. Vtquid ergo dereliquisti me vt fierem quasi qui colligit stipulaz in messe post terga metentiū. et racemos in vindemia post vindemiatoꝛes. Precium enim meū cogitauerūt repellere: cucurri i siti oꝛe suo benedicebāt: ⁊ coꝛde suo male dicebant. nec est qui faciat bonum: nec est vsqꝫ ad vnum. Nam de toto genere hūano pro quo patiebaī vnuz dumtaxat secū traxit: scilicet a dextris pendentem tanꝫ glorioſum mortis sue fructuz. Vtquid ergo dereliquisti me tot pressuris exponēdo q̄ omnes etiam amici mei fere scandalizati sunt ⁊ dereliquerūt me: sola matre perseuerante in fide. Vnde in illa hoza tā inexplicabilibus pressuris angustiabaī: ac si paterna iusticia ineffacissimā peccatorum expiatiōem totus retro seculi penalitates coꝛpoꝛ: angustias coꝛdiū: ⁊ confusiones animoꝝ. quasi fasciculuz mirre amarissime collectas filio tam dilecto poꝛtan-

das imposuisset. Vnde dicit Bonauētura super. iij. dis. xvj: q̄ passio christi nō solum stetit in sensualitate. nec tantuz pueruit ad ratiōem inferioꝛem: sed extendit se vsqꝫ ad superioꝛez portiōem. Cuius causam assignat: dicēs. Quia sicut anima nostra ex cōiunctiōe sui ad coꝛpus infectum tota coꝛrumpiī ⁊ tota inficitur fm omnē sui virtutem ⁊ omnē partem tam superioꝛem q̄ inferioꝛez. sic anima christi ex coniunctiōe sui ad coꝛpus patiens ⁊ afflictū tota patiebatur. vt per illum doloꝛem tota peccatrix anima curareī. Et sic doloꝛ fuit in christo fm superioꝛē portiōem rationis. cuius in ea etiam fuit gaudiū fruitionis. Et hoc teneaī tanꝫ verum: licet difficile sit ad intelligendum quomō in anima christi scōm eandez potentiam ⁊ scōm eū dem statum potentie fuerit doloꝛ ⁊ gaudium. nec doloꝛ superueniēs discontinuauerit gaudiū: sed simul fuerunt. ita q̄ nec doloꝛ intensioꝛ fecerat gaudium esse minus perfectum. Vnde a simili in vno penitente videmꝰ q̄ simul dolet ⁊ de doloꝛe gaudet. Christus enim cuz officiū habuit mediatoꝛis: experiri debuit diuina ⁊ humana. ⁊ ideo simul ⁊ semel pfecte cōuerti poterat ad deum ⁊ ad nos. ita q̄ vna illaruz cōuersionum alteraz non impediebat nec retardebat. sicut in natura speculum bisciatum suscipit pariter superioꝛa ⁊ inferioꝛa. et sic etiam potuit scōm eandem animе partem simul et semel gaudere in deo et compati coꝛpoꝛi suo. ita q̄ nec doloꝛ a gaudio: nec a doloꝛe gaudiuz pateret aliquam diminutiōem nec remissiōnē. Vnde clamabat. deus deus vtquid dereliquisti me. quia sensualitas in homine christo veraciter erat derelicta totaliter passioni. ⁊ redundantia gaudij interioꝛis suspendebatur. ita q̄ in nullo remisit doloꝛem. sed mirabiliter augmentabat eius subtractio cum enim viris cōtemplatiuis nihil pensilius sit q̄ in fluxu priuari diuīe dulcedinis que potissime cōcomitatur amoꝛi diuino presertim feruido et puro. consilio tamen diuino tunc actum est in hoīe deo. vt eminentissime charitatis supabundantia ple

uerante penitus hac influentia diuīa pri-
uaretur: ac si non dei filius sed inimic⁹ fu-
isset. Et scd̄m Hubertinuz. in ceteris ele-
ctis dei pro diuino amore certātibus: in-
fluxus diuini dulcoris fere totum suppor-
tauit ⁊ tempauit vehementiam illati do-
loris. solus ip̄e Jesus q̄tum ad hoc pre-
ter ceteros in passionibus est derelictus:
vt tam īmense pateret̄ sine refrigerio ali-
quo quātuz illa natura passibilis pati po-
terat. Et hunc sensum tangit glosa Leui-
tici. xvj. loquēs de hirco emissario. Tem-
pore inquit passionis christi diuinitas in
celum abisse dicit̄. non quidem locum mu-
tans: sed virtutē cohibens. vt possent im
pij confirmare passionem. vt sic verifica-
retur illud Ysa. Vere ip̄e dolores nostros
portauit. Et hec pena derelictiōis fuit il-
li grauior om̄ibus alijs penis. quinīmo si-
ne hac nulla fuisset ei pena. sicut postea vi
debitur. Hinc merito clamauit ad patrē:
Deus deus meus vtquid dereliquisti me:
Non tamen sic intelligenduz est quasi fi-
lius impatientia motus aduersus patrez
alicuius murmuratōis aut querele verba
deponeret: aut humanitas derelicta con-
tra diuinitatem. Sed hoc verbum s̄m Hu-
bertinū excessiuū pretendit amorem. quia
cum eadem sit derelictio et expositio pa-
tris ⁊ filij: non videtur aliud dicere patri
vtquid dereliquisti me quam respectu re-
ciproco super proprium amorem conuer-
ti ⁊ admirari stupendam et alijs mirabilē
proclamare sui expositionem in tam hor-
ribile gen⁹ mortis pro sic impijs ⁊ ingra-
tis. cui⁹ nulla ratio potest assignari q̄ sue
inestimabilis charitatis īcomp̄hensa mē-
sura. Quidam autem illic stantes scili-
cet milites qui gentiles erant: et linguam
hebraicam ignorabant: dicebant. Helyā
vocat iste. Ceteri v̄o dicebāt. Sine vide-
amus si veniat Helyas ad deponendum
eum. Postea sciens Jesus quia cōsum
mata sunt omnia que de illo scripta erāt
perficienda in corpore mortali: vt consu-
maretur scriptura Psal̄. dicentis. Dede
runt in escam meam fel. ⁊ in siti mea pota
uerunt me aceto. Clamauit iteruz: dicēs.

Sitio. Et hoc quidem ad intellectuz li-
teralem verum fuit. Cum eniz omnes mo
rientes naturaliter sitiant. quantaz sitim
putamus habuisse fontem illum diuīe dul
cedinis Jesum tantis arefactōnibus ex-
siccatum. In illa nanq̄ crudelissima extē
sione ⁊ clauorum perforatiōe tantaz vim
passus est: vt omnium prius illataruz pe-
narum acerbitatem excederet. quia nō so
lum propter obtusitatem ⁊ grossitiem cla
uorum rupte sunt compagines ⁊ vene ma
nuum ac pedum: sed etiam ex vi retractio
nis membroruz. que tam acriter erant ex-
tenta super dimensionem crucis. illa vul-
nera benedicta mirabiliter aperiebantur
et presertim quando cuz cruce leuabatur
in altum ex ponderositate corporis confi
xi dūtaxat clauis sustentati vulnerz aper-
ture tam horribiliter patebāt vt sanguis
sacratissimus in tanta abundantia de eis
dem efflueret q̄ corpus illius sanctissimū
arefactū est quasi testa noua sitiēs aquas
vt impleretur illud Psal̄. Aruit tanq̄ te-
sta virtus mea. et lingua mea adhesit fau
cibus meis. et in puluerem mortis deduxi
sti nos. Vnd̄ ex nimio labore ⁊ sanguinis
effusiōe totus exsiccat⁹ sitiebat vltra mo-
dum. ita q̄ puto veraciter nullum corpus
vnq̄ in hac vita tanta sitis penalitate fa-
tigatum: quod fuit illi magnum tormen-
tum. Ministri v̄o ad omnem iniuriam
inferendam parati: audientes eum siti la
borare. eum denuo vexandi materiam ac-
ceperūt vt lingua illa saluifica puniretur
que dulcifluū illud amoris verbum depro
miserat. pater dimitte illis. Et obtulerūt
ei acetum cuz felle mixtū. Ysaias autez cū
serra lignea secaretur angustiatus siti cla
mauit ad dominum. vt habetur in histo.
et illi venit aqua desuper ad bibendum in
tanta abūdantia q̄ exinde stagnū quod-
dam impleretur vocatum natatoria siloe
postmodū multe virtutis et efficacie. Nā
siloe interpretatur missus. Jesus autem
siti laborans aceto potatur: ⁊ felle pasci-
tur. Vnde legitur in libro quodam hebra
ico qui dicitur Judicū ordinarioz. q̄ sic
Salomon dicit Prouerbio. vlti. Noli re-

gibus dare vinum. quia nullum secretum est vbi regnat ebrietas. ne forte bibant et obliuiscantur iudiciorum. et mutent causam filiorū pauperis. Date siceram. i. potum ebrietatuū merentibus: ⁊ vinum his qui amaro sunt animo bibant ⁊ obliuiscātur egestatis sue: ⁊ doloris non recordantur amplius. Et seniores iudeorum occasione verbi huius statuerūt ꝙ damnatis daretur vinum aromaticum ad bibendū vt facilius tolerarent passionem. In iherusalem autez erant matrone deuoce que dabant huiusmodi vinum ex deuotione. Judei ergo ex crudelitate nimia permoti tale vinum pro christo datum ⁊ alijs dubius. acceperunt sibi sicut predictuz erat per Amos prophetam. ij. capi. Et vinum damnatorum bibebant. Vnde loco vini posuerunt acetum cum felle mixtum. Audiāt hec bibuli: gulosi: ⁊ ebrioſi. quos apostolus flens dicit inimicos crucis christi: quorum deus venter est ⁊ gloriātur in cōfusione. Et hoc tangit Bernard⁹: dicēs: Ecce quale prandium dabatur domīo nostro. hora quidez iam erat prandendi: sed pre labore ⁊ dolore sumere non potuit: nisi potum. O quid facturi sumus qui in cibo ⁊ potu vltra necessitatem etiam delicias querimus. Nam si mille annis vixerit homo semper in pane ieiunans ⁊ aqua: sufficienter compensare non posset vnicaz illam cenam quam dominus in cruce gustauit. Veruntamen quia presciebat ministros impietatis ꝑ refrigeratione sitis fel cum aceto collaturos. Liquido patet hoc verbum dixisse nō pro refrigerio sitis: sed vt impleretur scriptura demonstrās eius necessitatez ⁊ eorum crudelitatem. Et vt affectū amoris nobis exprimeret et ostenderet omnem humectatiōez vitalis humoris refrigerantis ⁊ sustentantis se pro nostra salute funditus effudisse. quasi diceret primo matri. O dulcissima et pturbatissima mater vide filiū tuum ad quantaz deuenit inopiam. Ecce qui angelis porrigo potum felicitatis: aquam viuum salientem in vitam eternā. ⁊ hominibus redemptionis et venie salutis et gratie fontem aperio iam in tanto laboris ⁊ doloris diserimīe positus indicibili sitis ardore crucior. O quātum his verbis matris dulcissime viscera torquebant. Ac secundo specialiter inuaret christiano cuilibet. Ecce in passionib⁹ corporis mei nihil potest doloriosius in corde penalius ⁊ vilius in despectōe de cordis mei amore vobis ostendi: cum turpissima: dolorosissima: et acerbissima morte vitam vinio pro vobis redimendis. Adhuc tamen sitio si possibile foret mille millibus modis mortis vobis ingratis diuinuz vestre salutis amorem declarare. vt vel sic saxea corda vestra conuertantur: ⁊ ad reamanduz fideliter ⁊ fortiter attrahantur qui sic gratuite vos dilignos ossi morte preuenio. Tercio quoch sustolli potest ad dilectum patrem. Quasi diceret. Pater opus consummaui quod dedisti mihi vt facerem. ⁊ assumptam naturam passibilez: sic in honorem tuum cōsumpsi ꝙ omnibus effusis ⁊ exsiccatis humoribus vite mortem instare video. Sitio etiam tamen si tue placuerit paternitati mille millies hanc ipsaz mortē ꝙ amore ⁊ honore tui nominis iteruz ac iterz degustare. Et hec subita voluntas tanti meriti fuit aput patrem ꝙ omnium peccatorum etiam milium seculorum indulgentiam et emundationem ademit quātum ad sufficientiam. In huius denich sitis figura dixit Sampson Judic. xv. Tu domine dedisti in manu serui tui salutem hanc magnam: scilicz generis humani. atch victoriam: scilicet ab antiquo serpente ⁊ satellitib⁹ eius. Et en siti morior. i. desiderio hūane salutis ⁊ victorie mortem excipio.

Videns ergo Jesus ꝙ consummata sunt omnia que pphetata fuerunt a domino subiunxit: dicens. Consummatum est: scilicet opus quod illi pater ad perficiendum cōmiserat. In eo cōmendans perseuerantie virtutem. a qua nec penarum acerbitas: nec discipulorum infidelitas: nec Jude peruersitas: nec impiorum crudelitas: nec matris dolorositas euz vel in minimo poterat reuocare. Veruntamen licet omnia consummata fuerant: vt etiam

confirmaret in nobis indicium illius eminentissime ⁊ excellētissime charitatis tribus horis perseuerare in illo inexpressibili agone ⁊ dolore crucis. Nam postq̄ crucifixus est Jesus christus filius dei viui: ⁊ elevatus ex tanti sanguinis effusiōe totus exhaustus fuerat. ⁊ iam supra naturā erat humanam q̄ de cetero vincere poterat: cum humanā vitam constat in sanguine cōseruari. de quo nihil sibi retinuit largiflua ille mercator: cuncta pro redemptione nostra liberaliter exponens: nisi q̄ modicum circa cordis vitalia post mortē eius in apertione lateris effundendum. nisi fuisset in eo specialis quedaz viuacitas nature ⁊ equalitas maxima naturalis cōplexionis. quia eius carne fuit equalitas maxima complexionis. et perfecta seu integra viuacitas sensuum: ac pariformiter erat in anima christi summa charitas ad deum: ⁊ viscerosissima pietas ad proximum.

bb Et ideo dicit Richardus super. iij. distin. xv. q̄ dolor qui fuit in christo maior erat omnibus doloribus. Tum propter equalitatem magnam ⁊ nobilitatem complexionis ex qua fuit in eo sensus tactus viuacissimus. Tum quia patiebatur seu pati volebat in locis maxime sensibilibus: scilicet manibus ⁊ pedibus: vbi est magna neruorum seu venarum abundantia. in quibus maxime viget sensus tactus. Tum propter doloris vniuersalitatem. quia passus fuit per totum corp⁹. Vnde christi corpus ⁊ vt ibidem dicit Richardus distin. xvj. de lege quidem nature erat resolubile et mortale: ⁊ nisi fuisset miraculose conseruatum defecisset ad vltimum: cuius valde diu durasset propter excellentiam ⁊ nobilitatē complexionis. Et ideo mors christi ex vna parte fuit grauissima: ⁊ ex alia parte miraculosa. Grauissima quidem fuit. quia mortuus fuit per violentiā illatarum afflictionum: concurrente vehementia compassionis doloris que mortem accelerauit. qō videtur posse ꝓbabiliter persuaderi per illud quod dicitur Mathei. xvij. Jesus clamās voce magna emisit spiritum. Erat etiam mors christi quodāmodo miraculosa. quia nisi dispensatiue diuina potentia prohibuisset beatitudinem anime christi in suum corpus redundare: corpus christi nulla interueniente vel impediente morte glorificatum fuisset. quod si factum fuisset: nulla virtute creata potuisset anima illa a suo corpore separari. Hec ille. Jō non ab re credendum esse reor Q. dulcissimus Jesus latus illud sanctissimum in signum eminentissime dilectionis aperiēdum amori nostro viam ad ingrediendum pararet. ⁊ in vniuersos amorem suum longe lateq̄ diffunderet. Nō tunc quidem aperiri distulit ne per eius aperturam citius moreretur. ⁊ a penarum angustijs liberaretur. Ex quibus merito concludēdū est q̄ his tribus horis vltra virtutem humane fragilitatis viuus in cruce perseuerabat. vt vel sic in penarum abundantia nobis in illam ineffabilem ad nos charitatem ⁊ amorem commendaret. et se proponeret amoris obiectum deuotis mentibus iugiter inspiciendum.

cc Videns autem diabolus q̄ christus totus angustiatus ⁊ exsiccatus morti propinquaret: protinus aduenit. Et ꝯvt dicitur etiā in glosa Thobie super exenteratione piscis ꝯ stetit supra brachium crucis: considerans si in eo aliquam peccati maculam inueniret. tanq̄ leo rugiens paratus ad escam vt diuinissimam illam ⁊ sanctissimam animam rapiat: et sic deglutiat tanquam infernus viuam. Et hoc dominus in cena discipulis suis predixerat: dicens. Q. Venit princeps mūdi huius. ⁊ in me non habet quicquam. Dicit etiam magister in hist⁹ijs q̄ diabolus supra crucem stetit et noluit recedere donec christus expirauit. et videns postea se confusum recessit. Veniens autem ad tartara reperit animā christi portas confringentem inferni ⁊ animas educentem que diu eius aduentum expectauerunt. Tunc q̄ remotum est vt in eodem instanti diuine visionis impedimētum. Q. ō etiam figuratum est in gladio flammeo et versatili ante paradisum posito. Denic̄ super hunc etiam locum dicit Gregorius.

Curandū nobis est ⁊ magnis quotidie fle
tibus cogitanduz q̄ seuus et terribilis in
nobis opera sua requirēs in die exitus no
stri princeps huius mundi veniet si etiam
ad deum carne morientem venit. et in illo
aliquid quesiuit ī quo nihil inuenire potu
it. ¶ Jesus igitur morti ꝓpinquās ocu
los cepit deprimere. facie pallescere. ⁊ ad
introitum sanctisanctorum se preparare:
vt offerat deo preces ⁊ oblationes gratis
simas in separatiōe illius sanctissime ani
me a virgineo suo corpore. Omnia nanq̄
que precesserūt paramenta fuerūt ad hoc
sacrificium dignissime celebrandū. Sicut
figuratum est in Hester regina que primo
regio cultu adornata stetit coram Assue
ro rege pro populo suo petitura: qui terri
bilis erat aspectu. sedens super solium re
gni sui vestibus regijs indutus. auroq̄ ful
gens ⁊ lapidibus preciosis. Cunq̄ faciez
suam eleuasset. ⁊ oculis ardentibus furo
rez pectoris indicasset: pre timore regina
corruit. ⁊ in pallorā colore mutato lapsuz
caput super ancillaz reclinauit. spiritusq̄
regis versus est in mansuetudinē. Sic hu
manitas christi stetit in ara crucis inter
cessura pro populo suo. Cui cuz diuinitas
furorez pectoris indicasset in eo vindictā
scelerum nostroruz exercens. Quia dicit
Ysaias ꝙ dominus voluit cōterere eum. ⁊
posuit super eum iniquitates omnium no
strū. Electa regina scilicz caro christi san
ctissima in pallorem versa colore mutato
corruit per mortem se reclinans super cru
cem. ⁊ extunc spiritus paternus est in mā
suetudinez versus. ¶ Sentiens igit̄ Je
sus mortem adesse: recollecto spiritu cla
mauit voce magna: dicens. Pater in ma
nus tuas cōmendo spiritum meum. Cla
mor iste non fuit naturalis: sed miraculo
sus. quia sicut cruciatus. afflictus. exhau
stus. ⁊ morti ꝓximus virtute naturali cla
mare non potuisset. ¶ Videns autē Cen
turio qui ex aduerso stabat qz sic clamans
exspirasset. ⁊ considerans ꝙ illa vox natu
raliter formari nō poterat ab homīe mor
ti tam ꝓximo. statim conclusit ꝙ esset for
mata virtute dei. ⁊ glorificauit deum: di
cens. Vere hic homo filius dei erat. In
ter omnes autem penas passionis christi
mortis pena fuit acerbissima. qz inter om
nia terribilia mors ē terribilissima. vt di
citur. iij. Ethic̄. Et hoc scd̄m Damascenū
propter naturalez inclinatōem anime ad
corpus: que fuit specialis ratio in christo
de tali anima ad tale corpus cui vtriq̄ di
uinitas vnita fuit in vnitate suppositi. cō
iunctione quidē inseꝑabili. quia dicit Da
masceñ. libro. iij. Et si mortuus est vt ho
mo ⁊ sancta eius anima ab incōtaminato
diuisa est corpe. diuinitas tamen ab vtris
q̄ inseparabilis permāsit: ab anima dico
⁊ corpore. ⁊ neq̄ vna ita ypostasis in du
as diuisa est. Etenim corp⁹ ⁊ anima sicut
a principio in ypostasi verbi habuerūt exi
stentiam sicut etiam in morte. ¶ Deniq̄
ad ostendenduz compassiōem taz acerbis
sime mortis terra mota est. quasi creato
rem in cruce pendentem sustinere non va
lens. aut actoribus tanti sceleris deserui
re recusans. sic̄ in lege veteri patuit ī Da
than ⁊ Abyron ⁊ Chore. ¶ Et petre scis
se sunt. Naz in euangelio nazareoꝝ sup li
minare templi infinite magnitudinis cre
puisse legit̄. auditasq̄ voces in aere. trā
seamus ex his sedibus. ¶ Et monumen
ta aperta sunt ⁊ multa corpora sanctorū
qui dormierant surrexerunt. non quidem
tunc quādo monumenta aperta sunt: sed
postea quādo christus resurrexit. quia cuz
eo surrexerunt tanq̄ generales testes re
surrectionis eius. ¶ Et venerunt in san
ctam ciuitatē: scilicet iherusalē. Et appa
ruerunt multis. vbi non ostendit̄ fuisse ge
neralis que omnibus apparebit: sed speci
alis ad plurimos vt hi viderent qui cerne
re merebātur. Et nos incunctāter crede
re debemus ꝙ qui resurgente domino re
surrexerunt: ascendente eo ad celos ⁊ ipsi
pariter ascenderūt. Prius etiam domin⁹
resurrexit q̄ ipsi resurgerent vt esset ipse
primogenitus resurrectionis ex mortuis.
Et ne putaretur etiaz esse fantasma quod
factuz est exierunt de monumento post re
surrectionem eius et venerunt in ciuita
tem et apparuerunt multis. ¶ Milites

ergo qui custodiebant Jesum viso terre-
motu ⁊ his que fiebant timuerunt valde:
dicentes. Vere filius dei erat iste. Et om
nis turba eor qui simul aderāt ad spectā
culum istud. ⁊ videbāt que fiebant percu
tientes pectora sua reuertebant. ¶Recedē
te vo multitudine remānsit mater mestissi
ma cum suis se ponēs ptra crucē dilectū fi
lium incessanter inspiciēs ⁊ a deo auxiliū
expectās qualiter illū deponere valeat et
sepelire. ¶Reuoluebat interim illata cōui
cia: nec quicq̄ inuenire poterat ī eo qō sin
gulari afflictiōe non relucebat. ¶Judei
vo qr parasceue erat vt nō remanerēt in
cruce sabbato corpa. erat enim magn⁹ di
es ille sabbati: rogauerūt Pilatū vt fran
gerent eor crura ⁊ tollerent. Et permisit
Pilatus. Tunc reuertunt milites: ⁊ ecce
renouat dolor pie matris cum ignorāret
quid crudelitatis in filiū amplius actita
re vellent. Qui venientes: primi quidem
fregerūt crura: ⁊ alteri⁹ qui crucifixus est
cum eo: ¶Ad Jesum aūt cum venissent
vt viderūt eū iam mortuū non frangerūt
eius crura. vt impleret scriptura: dicens.
Os non ꝯminuetis ex eo. ¶Sed vn⁹ mili
tum lancea latus eius dextr̄ aperuit: ⁊ cōti
nuo exiuit sanguis ⁊ aqua. vt impleret al
tera scriptura: dicens. Videbūt in quem
transfixerūt. Hec aūt effusio sanguinis et
aque miraculosa fuit. qr de corpe mortui
ui quo statim propter mortis frigiditatez
sanguis cōgelatur ⁊ in tabē cōuertit. nec
aq̄ nec sanguis emanare potest. Dicit au
tem Aug⁹. in li. de origine aīe ad Vincen
tium victorē. Credibile est q̄ latro ille cui
pmisit dn̄s paradisuz aspsus erat sangui
ne ⁊ aqua de latere christi exiliētib⁹ ⁊ tali
sanctissimo baptismate saluat⁹ sit. Fecit B
Lōgin⁹ ad ꝯplacentiā iudeor eos de mor
te christi certificare volens. O tu feralis
bestia crudelior vniersis. cui nec satiari
poterāt opprobria tanta ī filio dei: nisi et
in mortuo corpore cūctis crudelius dese
uiens beluina rabie cor illud diuinū pari
ter ⁊ maternū lancea dira perfodiēs ⁊ su
per crudelitatē omniū persequētium eum
abūceres. Quid ad hec maiestas infinita
et inflexibilis iusticia faciendū deliberas:
vbi tāta matris ⁊ filij viget iniuria? Vi
ra res fratres ⁊ omni dulcedine dulcior.
omni amore ꝑstantior: medullas aīe deuo
te pertrāsiens. Naz mortuo corpe viget
⁊ viuit adhuc inextinguibilis ardor amo
ris in sanguine simul ⁊ aqua psiliens ⁊ in
uasorē crudelez prius inuadēs amoris vi
cem inexpssibilem tanto piaculo reddit vt
eodem sanguine mitigaret crudelem. illu
minaret cecutientē. ⁊ secū trahēs in abys
sum lumie fidei purgaret ⁊ deliniret eodē
balsamo peccator illius horrendā offici
nam. ac regni sui efficeret pticipē. Plane
nobis oñdens īcrudeliori q̄nto desiderio
psecutores vniuersos ī gratiā pcipere pa
ratus existat. Unde dicit Ysido. q̄ lancea
Longin⁹ saluatoris latus aperuit. tamen
non solum veniaz inuenit: sed etiaz episco
patus honorē ⁊ martyrij palmaz promē
ruit. Cum eniz licet nescius sanguine chri
sti per lanceam defluēte caligatos oculos
tangeret cōtinue clare vidit: ⁊ protin⁹ il
luminatus in christū credidit. Unde mili
cie cedens instructus ab apostolis in cesa
ream capadocie. xxxvij. annis vitam mo
nasticam duxit. ⁊ in omni sanctitate per
manēs: verbo ⁊ exēplo plurimos ad chri
stum cōuertit. Hoc autem vulnus lateris
in veteri lege figurabat in ostio arche Be
nes. vj. Ostium arche pones in latere de
orsum. quia sicut tunc nullus euadere po
tuit diluuiuz: nisi veniens in archā p osti
um vulneris huius intret ⁊ in christo p fi
dem ⁊ amorem pmaneat. Unde Bernar
dus super Canti. Quid angustius illo fo
ramine quod vnus militum lancea in late
re domini aperuit. ⁊ tamen per illas rimas
⁊ angustas portas totus mundus ad vi
tam intrauit. Mimirum cum ex latere flu
rerunt nobis septem ecclesie sacramenta.
Hinc dicit Augustin⁹ in libro de contem
platione domini Jesu. Vulnerat⁹ est in
quit ꝓpter delicta nostra tuta ⁊ firma re
quies in firmis peccatoribus in vulnerib⁹
saluatoris pateret per vulnera mihi visce
ra. Quicq̄d enim ex me mihi deest hoc to
tum vsurpo mihi ex visceribus domī mei

quia misericordia affluũt: nec desunt fora
mina per que affluãt. Per foramẽ corpis
mihi patet archanũ cordis. Vulnera Je
su christi plena sunt misericordia. plẽa pi
etate. plena dulcedine ⁊ charitate. ꝑ has
rimas licet mihi gustare q̃ꝫ suauis est dñs
meus. Rogo te dñe per illa salutifera vul
nera tua q̃ passus es in cruce ꝓ salute nr̃a
ex quib⁹ emanauit ille p̃ciosus sanguis q̃
redempti sum⁹. Vulnera hãc aĩam meaꝫ
peccatricẽ (ꝓ qua mori dignat⁹ es) igneo
⁊ potentissimo telo tue potẽtissime chari
tatis: vt etiam dicat ip̃a. vulnerata chari
tate ego suꝫ. Recedẽtibus ergo denuo
ministris impietatis Maria se cruci iun
xit. Et vt dicit Aug⁹. leuabat manus ĩ al
tum amplectẽs ⁊ ruens ĩ oscula xp̃i: sꝫ fru
stra tense manus in se redibãt incõplexe.
Cunqꝫ solaciũ aliud non haberet: sangui
nem ꝓfluentez ex vulnerib⁹ filij nimia ani
mi auiditate deosculabat̃. intãtũ vt faci
es matris de cruore occisi filij sanguinolẽ
ta redderet̃. Post hec aũt cuꝫ iam sero
factũ essꝫ. qꝛ parasceue erat qd̃ est añ sab
batũ. venit quidã hõ diues noĩe Joseph
q̃ erat nobilis decurio. i. de curia alit⁹ ma
gni principis: vel acceptã habens curam
plebis. Hic eniꝫ ꝑm seculi statũ magne di
gnitatis fuit: sed multũ maioris meriti a
put deũ fuisse laudat̃. qꝛ iust⁹ fuisse descri
bitur. Decebat eniꝫ eum taleꝫ existere qui
corpus dñi sepeliret. Unde dicit̃ vir bo
nus ⁊ iustus qui nõ ꝯsenserat ꝯsilio ⁊ acti
bus eoꝝ. quaten⁹ sic per iusticiã meriti di
gnus fieret officio tali. Unde in alio euã
gelio pulyces appellat̃. i. ꝯsiliarius. Et de
ip̃o quidã autuniãt primuꝫ psalmũ fuisse
cõpositũ ꝑm Hiero. scꝫ. Beatus vir q̃ nõ
abijt. Huic enim in mortis ꝑiculũ sed tra
didit ꝓpter christi beniuolentiã ad om̃es
assumens inimiciciã. Qui expectabat
⁊ ipse regnũ dei: eo ꝙ esset discipul⁹ Jesu
occultus aũt ꝓpter metũ iudeoꝝ. Hic au
dacter ĩtroiuit ad Pilatũ ⁊ petijt vt tol
leret corpus Jesu. Pilatus aũt mirabat
ur si iaꝫ obisset. Et accersito Centurione
interrogauit eũ si iam mortuus esset. Et
cũ cognouisset a Centurione donauit cor
pus Jesu. Joseph aũt mercatus est syn
donẽ. i. pannũ lineum candidũ ⁊ mundũ.
Cui se sociauit Nicodem⁹ qui venerat ad
Jesum nocte primũ: secũ ferens mixturã
mirre ⁊ aloes: quasi libras centũ. ac ꝑiter
ꝓperabãt vt Jesuꝫ deponerẽt. vngerẽt.
⁊ sepelirent. Propinquãtes autẽ cruci et
matri cũ magna reuerẽtia accedentes cor
pus dñicuꝫ depusuerũt. Quot aũt illic la
chryme gemit⁹ ⁊ suspiria in hac sacratissi
mi corpis depositõe fundebãt: non est no
stre facultatis euoluere. Tam irremedia
biliter resoluebant̃ in lachrymis vt vix eo
rum quisq̃ꝫ verba formare posset. Cũqꝫ
corpus filij depositũ fuerat etiaꝫ terra ru
ens sup̃ illud electa mater pre doloris in
cõtinentia: q̃ maxime tũc augebat̃ in am
plexu ⁊ osculis filij. faciẽ ei⁹ et vulnera vt
dicit Aug⁹. tam copiose lachrymis ꝑfun
debat vt carnẽ eius cuꝫ spũ in lachrymis
solui putares. Sepe deosculãs illa sacra
tissima mẽbra reiterabat: dicens. O dul
cissime fili quid fecisti? cur te iudei crude
lissimi crucifixerũt. ⁊ tam copiose corpus
eius lachrymis irrigabat vt sup̃ lapidem
in quo fuerat corp⁹ defluerẽt vbi postmo
dum eius lachryme diu cernẽtibus appa
ruisse dicunt̃. Sed ⁊ Magdalena ꝓcidẽs
ad pedes eius ad quos prius misericordi
am cõsecuta fuerat pre dolore deficere vi
debatur. multomagis nunc lachrymis ri
gans q̃ꝫ ante. multũ fleuit: qꝛ multũ ama
uit. p̃sertim in hoc vltimo obsequio dñi et
magistri sui ceteris om̃ib⁹ circũstãtib⁹ ⁊ la
chrymis irremediabilib⁹ flentibus. vt sic
dolorosis singultibus dñi sui ꝓsequerent̃
exequias. Nimiꝝ qꝛ lamẽtabile spectacu
lum erat ꝙ corp⁹ tante nobilitatis tracta
batur tanq̃ꝫ vile cadauer. eo ꝙ ad ꝯserua
tioneꝫ vngebat̃: licet in veritate cadauer
non fuerit ꝓpter diuinũ suppositũ: in quo
corpus illud imputribiliter subsistebat.
Acceperũt eniꝫ corp⁹ Jesu ⁊ ligauerũt
eũ lintheis cũ aromatib⁹: sicut mos est iu
deis sepelire. Erat in loco vbi crucifixus
fuerat ort⁹. ⁊ in orto monumentũ qd̃ exci
derat sibi Joseph in petra in quo nondũ
quisq̃ꝫ posit⁹ fuerat. Unde refert Beda ꝙ

monumentū fuit domus rotūda de subia
cente rupe excisa. tante altitudinis ꝙ ho-
mo rectus existens vix manu extenta cul.
men illi⁹ attingere posset. Et habet intro
itu3 ab oriente. cui magn⁹ lapis superpo-
situs erat pro ostio. in cui⁹ aquilonari par
te sepulchꝝ factū fuerat: septez habēs pe
des longitudinis. ⁊ alti⁹ eminēs pauimē-
to mensura triū palmaꝝ. Q.d sepulchru3
non desup: sed a latere meridiano ꝑ totu3
patet vbi corpus inferebat̄. ⁊ lapis illius
monumenti albo rubeoꝙ colore dicit̄ esse
ꝑmixtus. ¶ Ibi ergo ꝓpter parasceuen
iudeoꝝ qꝛ iuxta erat monumētū posuerūt
Jesu3. Et aduoluit Joseph saxū magnū
ad ostium monumēti. ⁊ abijt cum ceteris.
¶ Mulieres autē que dominū arti⁹ ama
uerunt apud sepulchꝝ sedētes locum dili-
genter notauerūt. ⁊ cū Maria matre Je
su illic ꝑmanserūt donec nocte suꝑuenien
te ad ciuitatē redire cogunt̄ parātes aro-
mata q̄diu licuit oꝑari. Ingrediens igi
tur Maria ciuitatē: vt dicit Aug⁹. fiebat
luct⁹ vbicūꝙ ibat Maria. plorabat ipsa:
plorabāt ambulātes cum ea. currebāt vn
diꝙ virgines ⁊ deuote matrone que pie-
tate mote suꝑ illius dolorē ad luctū ama
rum ꝯuertebant̄. Vix eniz lachrymas cō
tinere poterat quicūꝙ plorantē illā vide
bat. Tam pie plorabat et amare flebat ꝙ
multos etiam viros ad luctu3 ꝓuocabat.
qꝛ licet eu3 resurrectuꝝ certissime sciebat
propter recentē tamen mortem eius a la-
chrymis se cōtinere non poterat. Nam ꝫ
maxime doloris āgustias augmētabat ꝙ
illū videbat morientē totū afflictū. lacera
tum. anxiū. sitibundū. oppressu3. ⁊ violen
tum. p̄sertim sub crucis onere: ⁊ in crucis
extensione. et suꝑ hoc cogitur intrare sub
alieno tecto dies ducere lugubres. et ele-
mosynis sustentari mater dei: regina celi:
domīa mūdi. ¶ Hic querit̄ cur pijssimus
Jesus tam dulcissimā matrē tantis sine-
bat angustijs agitari: cum tñ p̄ceꝑat omni-
bus. honora patrē tuū ⁊ matrē. qui scz ho
nor maxime relucet in actuali necessitatis
subuentōe ⁊ misteriaꝝ subleuatōe quātu3
fieri potest. Suꝑ quo semper saluo melio-

ri iudicio non ab re rñdendu3 esse reor. ꝙ
dulcissim⁹ filius matrē adō dilectā ꝓut de
cuit pre ceteris creaturis vniuersis tā an
gelicis q̄ hūanis ineffabiliter exaltari vo
luit. vt sicut ip̄e resurrectur⁹ ⁊ ascēsur⁹ in
celū sederet ad dexterā patris. i. in potio
ribus bonis paterne glorie: sic ⁊ matrē su
am assumeret ad dexterā suam. i. in potio
rib⁹ bonis glorie filialis sublimaret. Q.d
tamē donū tam ineffabile q̄ singulare pre
stare noluit meritis alienis: sz diris labo
ribus ⁊ doloribus ꝓprijs. in summa pau-
pertate. extrema vilitate. infima hūilita-
te. purissima castitate. plenissima charita
te. ceterisꝙ similib⁹. p̄cipue tamē in sum-
ma penalitate doloꝝ ⁊ angustie: vt eandē
viam quā precessit ip̄e sequeret̄. Vnde et
christus licet nō meruit gloriā anime sue:
vt dicit Richard. suꝑ. iij. dist. xviij. eo ꝙ
actus glorie p̄supponit actualē existentiā
illius substātie cui⁹ est actus. sed aīa chri-
sti non habuit actualē existentiā: nisi ꝑ sui
vnionē cu3 verbo. ⁊ ergo prius ordine na
ture fuit vnita q̄ haberet actum glorie. sz
eo ipso quo verbo fuit vnita q̄ est vnio ma
xima: debebat̄ sibi vnio que est per actum
glorie. Cū ergo prima vnio nō cecidit sub
aliq̄ merito: sic nec alia cadere potuit sub
merito. meruit tñ sibi gloriam corꝑis. Et
ideo dicit ibidē Bonauētura. ꝙ christus
nō meruit sibi substātiale p̄miu3. qꝛ meri-
tum dicit ordinatōez ad p̄miū sicut dispo
sitio ad ꝯplemētū. ⁊ ideo necesse est p̄miū
p̄cedere qd̄ ī aīa xp̄i firei nō potuit. qꝛ nō
fuissz ad vnionē idonea: nisi fuissz beatissi
ma ⁊ deiformissima. qd̄ quidē fit ꝑ influē-
tiā glorie. ⁊ iō gloria ī xp̄o p̄cessit oīa me-
rita ꝓpter sūmā dignitatē q̄ fuit ī aīa xp̄i
a sua creatōe ꝓpter ei⁹ vnionē ad v̄bū. sz
meruit sibi gl̄ificatōz corꝑis nō solū ī agē
do sz etiā patiēdo. Cui⁹ rō ē. qꝛ mediator
erat dei ⁊ hoīm. ⁊ iō simul eē debuit ꝯp̄hē
sor ꝓpt̄ suā dignitatē: ⁊ viator ꝓpt̄ nr̄am
necessitatē. ⁊ sic ꝑtiz eē debuit ī statu gl̄ie
ſm ꝑtē hoīs suꝑiorē. ⁊ ꝑtiz ī statu miserie
ſm ꝑtē hoīs inferiorē: vtpote ſm carnez.
Et ideo ſm diuinā dispositōem necesse fu
it mereri corpus christi glorificatōem: vt

christus esset in statu in quo p nobis mereri posset ⁊ satisfacere. Q⁹ si christū oportebat pati tam īmensa tormenta vt p̄ propria merita sm carnez gloriosus paternā intraret gloriā tam ineffabiliter exaltandus. Quid mirū si mater cōregnatura: similiter ad similia patienda p̄eligebatur. Quaz stolidi sunt igit̄ qui damnabili torpentes inercia. carni cōtraria tantop̄e fugiunt. cum retributio future glorie cōpensabitur sm propria merita: non aliena. vt si legitime cōpatimur ⁊ conregnemus ad laudem.

Sermo liij

Aspice ⁊ fac scd̄m exemplar qđ tibi monstratū est in monte. Exod. xxv. Q. ñtū ad historiaz sunt verba dom̄i ad Moysen in monte synai. Figurate x̄o sunt opera x̄pi in cruce sup montez caluarie clamātia ad verum Moysen de aquis deliciaz ⁊ terrenaz cupiditatū iam extractū per manū filie celestis regis. i. gratie diuine. vt fugiat in desertū penitētie. Nec enim excidat ab illis qđ dicit aplus Petrus. Christ⁹ passus est p nobis: vobis relinquēs exēplū vt sequamini vestigia ei⁹. Ecce q̄le nobis exemplar apposuit illa diuīa maiestas. nō hominē. non angelū. non aliam creaturā. sed seip̄m in assumpta natura vt vilissimū seruulum. non pudeat vel pigeat talem ac tantum subsequi dominum. Unde Jesus eodez fere sensu. Si quis inquit vult post me venire abneget seip̄m. ⁊ tol. cru. suā ⁊ sequat me. quasi dicat sm exemplar a me ppositum cuncta p̄ficiat. Q. ō vticz potissimū vtpote iam perfectū ⁊ cōsummatū in passione sua durit erigenduz. In quo quisq̄ propriā perfectōez lucidissime valeat speculari. In cuius figura iussit dñs Moysi vt serpentē eneum erigeret. cui⁹ aspectus ignitorum serpentū morsus in filiis israhel languētib⁹ p̄fecte sanaret. O serpēs callidior vniuersis. nō venenū: sed balsamū in ore portās. non sibulās deceptōez: sed instruens ad salutē. cunctos sanans veraciter inspiciētes: ⁊ exemplis instruēs te se quētes. Sz qui sunt scire velim quos ipsa crucifixi inspectio sanare dignat̄ a diris vulneribus peccatoz suoz. Multos enim cerno frequētātes ecclesias. ⁊ erectis luminibus crucifixū suppliciter adorādo respicere. reuersosq̄ denuo ad propria viasp̄stinas repetere velut alternatis vicib⁹. nūc deuotz orōnib⁹. nūc x̄o p̄p̄ris occupiscentiis seruiētes. quos si sanare venerit: affirmare non audeo. p̄esertim cum scriptum sit. Multi sunt vocati: scilicz ad sanandum. pauci vero electi: ad beneficium sanitatis cōsequendū. non ex impotentia medici: sed ex indispositiōe egroti: qui cibus noxios vitare non curat. Quia nimirum tales dicit aplus inimicos esse crucis christi. Quos inquit sepe dicebā: vobis ⁊ nūc flens dico inimicos crucis x̄pi. Quos inquis? Audi quid sequit̄. Quoz deus venter est. non crucifixus: sed cupiscētia carnis ⁊ gloria. i. superbia in confusiōe. qz qui se exaltat humiliabit̄. et hoc deus est elatio. Sequit̄. Qui terrena sapiūt. Ecce q̄rum deus est auaricia qui dicit̄ idolorum seruitus. Nam cui vitio quis subiacet: hoc p deo sibi cōstituit. Et qui facit peccatū: seruus est peccati. Hinc etiam a vero serpente sanari nō meretur: licz crucifixū suppliciter adorare videat̄ rñsum accepturus. Populus hic labijs me honorat. coz aut̄ eoz longe est a me. Unde refert Plinius ad Maximū. q̄ inter romanos erat controuersia quedā de quibusdā dñis famosis qs deberet esse principalis: ⁊ quis esset eius titulus. Ad cuius determinatiōem vocati sunt sapientes phi. milites ⁊ armigeri. diuites ⁊ pecuniosi cōmuni populo circūstante. Cōmunicq̄ lege sanxitū est vt quisq̄ suam sententiā super hoc p̄mulgaret. Primo igitur sapiētes ⁊ phi suaz dederūt sententiā q̄ titulus dei principalis esset deus sapientie. qz ad deum p̄tinet omnia regere. sed per sapientiā omnia regunt̄ que bene regūtur. Quibus a plebe responsum est q̄ nullus deus deberet hē titulum alicu⁹ virtutis qua male quis vti posset. sed sapiētia p̄tingit male vti. vt patet in Salomone. Tunc secūdo milites et

Figura Serpentis

armigeri ꝓcedentes sententiauerũt ꝙ diceretur deus potentie et milicie. quia deo cuncta debent esse subiecta. sed per potẽtiam hominib⁹ omnia subdũtur: vt patet in Alexandro magno. Quibus responsuz est vt prius. Tercio deniq; diuites ⁊ auari ꝓcedentes sententiauerũt ꝙ diceret̃ deus pecunie. quia deo debetur honor ⁊ reuerentia. sed omnia pecunie obediunt: et possidentez omnes venerant̃. Sed his est rñsum vt prius. ⁊ cõtrouersia perseuerabat. Tandẽ vnus de plebe surrexit qui coram omnib⁹ in terrã hominis imaginẽ cũ duabus alis ꝓtraxit. In dextera ala scripsit hoc verbuz promitto. In sinistra v̄o scripsit expecto. Circa cor eius ad latus scripsit remitto. Et super caput eius ꝓ titulo scripsit. hic est deus clementie. Tunc surrexit vnus ph̄us peritissim⁹: ad cuius sententiã tota ciuitas pẽdebat. ⁊ testimonium perhibuit euz vlteriorẽ imaginẽ ꝓtraxisse ⁊ veraciter tituluz imposuisse. q̃a clementia vti male nõ potest. Sic ꝓfecto necdũ sopita videt̃ hec cõtrouersia inter christianos quis deus eorũ coli debet: et quis titulus eius. Quibusdã cõtendentibus sapientiã esse titulũ eius. sapientiam dico terrenã: aĩalem: diabolicã. et non illam que desursuz est descẽdens. Primaz sapientiã ponũt iniusti. qui per phas ⁊ nephas terrena student aggregare periurãdo. mentiẽdo. decipiendo. rapiẽdo. furando: ceterisq; deceptionib⁹ infinitis proximuz circumueniẽdo. Quia vt dicit dominus Luc̃. xvj. Filij hui⁹ seculi prudẽtiores filijs lucis sunt in generatiõe sua. Secundam v̄o ponũt deliciosi spiritũ animalez habentes. sed audiãt rñsum apostoli dicẽtis. Prudentia carnis mors est. Glosa. i. digna morte eterna. Et iteruz. Esca ventri ⁊ venter escis. deus autez hunc et has destruet. Terciã deniq; ponũt maliciosi. de quibus dicit Hiere. iiij. Sapiẽtes sunt vt faciant mala. bene autem facere nescierunt. Nam ista sapiẽtia ꝓprie tractat de vniuersis amaricationũ generib⁹. Sz omnibus rñdetur. j. Corinth̃. j. ꝙ stultam fecit deus sapientiã hui⁹ mũdi: vtpote quã in propria cõuersatõe damnauit. qz mundus transit ⁊ cõcupiscentia eius. Quidã v̄o tyrãnidem pro deo cõstituẽtes illi fortitudinez ꝓ titulo supponũt: vt cõmuniter nobiles ⁊ potentes. Sic Pharao rex egypti loquẽs ad Moysen. Non inquit noui dominũ ⁊ israhel nõ dimittã. Sic ⁊ Olofernes ⁊ multi alij in veteri lege. Et nunc quoq; temporib⁹ istis in omnib⁹ fere principãtibus: tam secularib⁹ q̃ spiritualibus hec maledicta pestis excreuit. Sed quoniam his abutunt̃ eis: merito respondet̃. qz potentes potẽter tormẽta patient̃. Preceteris eniz erit potentib⁹ ⁊ prelatis terribilis expectatio futuroꝝ. sicut innuere videtur Johãnes in Apocal̃. vj. dicẽs Reges terre ⁊ ꝑncipes ⁊ tribuni ⁊ fortes ⁊c̃. absconderũt se in speluncis ⁊ petris montium. ⁊ dicunt montibus ⁊ petris: cadite super nos. ⁊ abscõdite nos a facie sedẽtis super thronũ. Tunc eniz fortitudo ⁊ potẽtia eoꝝ vertet̃ in fortitudinem. Ergo nũc reges intelligite: erudimĩ qui iudicatꝭ terram. Seruite dño ⁊c̃. Nimiꝝ cum iudiciũ sine misericordia fiet his qui nõ fecerunt misericordiã. Quidã etiam mãmonã pro deo colentes: illi titulũ imponũt quez allegat p̃s. dicens. Beatum dixerunt cui hec sunt. Que filie composite ꝓmptuaria plena. oues fetose. boues crasse. Hi sunt dij tui filij hominũ. Sz vsq; quo graui corde. Quousq; deos adorabitis alienos. Ecce iam ꝓtractus est in terra deus verus: nec cõuersa sunt ad illum corda vestra. Primo ꝓtraxit illum vna de plebe in lineamẽtis corporis carnis. O vna charissima q̃ nec primã similez visa es: nec habere seq̃ntez. Quãta virtutũ fragrantia redoluisti cuius odor dei filiũ traxit ad carnis cõnubium. cui⁹ pulchritudine suauiter illectus exultauit vt gigas. quia iam delicie eius cum filijs hominũ. Secundo traxerũt euz crucifixores super dimensionẽ crucis tanta crudelitate ꝙ dinumerabilia redderentur om̃ia membra eius. extensis brachijs tanq̃ alis. In cui⁹ dextro latere pendẽs ad dexterã latro scripsit ꝓmitto. cum audire meruit. hodie mecũ eris in paradiso.

Crucifigētes ⁊ illudentes in sinistra scri-
pserūt expecto. s. ad penitentiā. cum chri-
stus orauit ad patrē. Ne statuas illis hoc
peccatū. qz nesciūt quid faciūt. De quib⁹
alis dicit Bernā. sup Cantic. sermōe. ix. q
gemīa dulcedo suauitatis exuberat de ge
minis christi manib⁹. s. in donando facili-
tas: ⁊ in expectando benignitas. Et sub-
dit. Iste due ale in quē posite sunt ⁊ offe-
runtur omnibus. nemo illoz exps erit: nisi
qui rēnuerit. Cōfugiat ergo q̄scz ad bas
alas ⁊ dicat. Sub vmbra alaz tuaz pro-
tege me. Denicz Longin⁹ omnib⁹ crudeli
us seniēs scripsit in corde remitto. Post
illi⁹ apertōem propriā curatōem ⁊ cōuer-
sionem feliciter ꝓcipiens. q in crudelioze
dñs ostenderet quāta celeritate peccato-
res omnes ad veniaz suscipe parat⁹ esset.
De cui⁹ apertōe loquit Alexāder sup Cā
tica lib. q̄. dicēs. De corde dulcissimo chri
sti duos fontes emanare ꝓspicio. s. sangui
nis ⁊ aq̄. Fons sanguinis delicias feruen-
tis amoris ministrat ecclesie. Fons aq̄ mū
dat ⁊ refrigerū prestat cōtra incētiū vi
cioz. Aperiat terra os suū sancte mēis ec
clesie. ⁊ suscipiat sanguinez Abel iusti. q̄a
sanguis iste clamat ꝓ nobis efficaciter ad
patrē interpellādo. Titulū autē eius scri
psit Pilatus. Jesus nazarenus rex iudeo-
rum. qui es ver⁹ titulus clemētie. Jesus
eniz interpr̄at saluator. nazareth vnctio.
rer iudeoz. i. ꝓfitentiū propriaz. s. culpam
vel laudem diuinā. quia saluat nos ex vn
ctione misericordie sue. Dunc ergo sic tra
ctum in terra carnali: mortali prestat⁹ est
esse vez deū peccata mūdi tollentē. Phi
losoph⁹ peritissim⁹ ad cui⁹ sententiā tota
fidelis ecclesia pendebat. s. Johānes ba
ptista: qui ait. Ecce agn⁹ dei. ecce qui tol-
lit peccata mūdi. Dicē q̄ sapiaz mūdi stul
tam faciens multitudinē deoz ⁊ deaz ei⁹
sua virtute ꝓdemnat. ⁊ tu fidelis discipu
le christi ceteris spretis vniuersis. huius
vestigia sequi satage si perfectaz curatio
nem cupis inuenire. Jnspice inquit et fac
scdm exemplar. Condemnem⁹ igitur deos
⁊ deas vniersas vt libere erigere nos va
leamus ad p̄clarū illud exemplar. non solū
intuendū vt crucifixores: sed etiam colen
dum. adorandū. laudandū. diligendu. ⁊
imitandū vt fideles. Dñs igit̄ Jesus licz
totā vitam suaz imitandā ꝓposuit migra
ur⁹. tamē de hoc mūdo ad patrē sese dul-
cius ingessit ad imp̄mendū nobis emine
tissime charitatis indicia quib⁹ euidenti⁹
instrueret. dulci⁹ alliceret. ⁊ efficaci⁹ obli
garet. nostrā tarditatē ad dilectiōis vicis
situdinē ⁊ imitatōis gratitudinē. Hinc i
illa cena regali signis amoris ineffabili⁹
totus redundat. Et cū ab initio dilexisset
suos qui erāt in mūdo: in finē tamē ostēn
dit eis amoris signa maioza: q̄ tanc̄ ami
cus recessur⁹ artius imp̄mere voluit fideli
um cordib⁹. Que queniēter figurata sunt
in Abraham Genā. xviij. vbi dicit̄ q fixit
tentoria sua ad radicē mōtis mābre. vbi
scilicz fuerat via cōmunis: vt sic facili⁹ pe
regrinos ad hospitandu ⁊ reficiendū ac
quireret. qz totus hospitalitatis ac alīs
operib⁹ dedit⁹ fuerat. Stetitc̄z in ostio ta
bernaculi sui in ip̄o feruore diei: videns si
transirēt aliqui ꝓgrini quos ad mensam
inuitare posset: eo q hospitalitatē dilige
bat. Et apparuerūt tres angeli i forma vi
rili. quib⁹ occurrens: ait. Dñe si iueni gra
tiam in oculis tuis ne transeas seruū tuū.
sed auferaz paxillū aque et lauent̄ pedes
vestri: ⁊ requiescite sub arbore. ponamc̄z
buccellā panis ⁊ cōfortet̄ cor vestr̄ ⁊ po-
stea trāsibit̄z. Abrahā pater excelsus mul
tarum gentiū est christus. qui nos sangui
nis sui ⁊ aque lateralis beneficio regene-
rauit in nouam creaturā. hic fixit tentori
um suū ad radicē montis mābre: ad īam
qui est mons caluarie. Naz iherusalē sita
est ad radicē montis mābre. Et bene dici
tur mons mambre. i. diuisionis. quia chri
stus indiuisus est ꝓ separatiōem corporis
⁊ anime: licet neutrū erat separatū a dei-
tate. Et ibi stetit in ostio tabernaculi. i. in
exitu sue mortis in ipso feruore diei. qz in
meridie vel potius in ipso feruore excessi⁹
ui amoris sui. Cum eniz omnia fecit̄ i men
sura. hoc tamen solum scilicz diligere nun
q̄ in mensura fecit: sed semp excessit. licet
in ostio tabernaculi posit⁹ hāc ꝓ excessiua

charitatis indicia copiosius ostēdit. Vnde veniēt̄ib⁹ ad se viris angelicis. s. apostolis. auferā inquit pauxillū ꝛc̄. In quibus verbis ad nostraz eruditōem quinq; per ordinez eminētissima charitatis indicia sunt notāda: que per christū in hac cena legunt̄ exhibita. Primū est illi⁹ aque spiritualis lotiōis acquisitio laboriosa p̄ hanc corpalem lotōem designata. cum dicit. Auferā pauxillū aque. Q.d̄ per se dominus ad lr̄am fecisse legitur: quasi verus amicus qui libēti⁹ amatū proprio delinit obsequio. Sed vt ad mistica recurramus. Cum omnis aqua egypti hui⁹ turbida fuerat ꝛ sanguinolēta: hanc aquā taz efficaciter mū datiuā aliūde p̄ferre noluit q̄ de p̄fundissima cisterna cordis sui: qua ceteros mū daret ꝛ sanctificaret aquaz gurgites. Vide nūc quātum pro hac in nostraz salutem hauriēda toto tempe vite sue laborauerit ī fame ꝛ siti. in labore ꝛ mēdicitate. in frigore ꝛ nuditate. Dicit enī Hubertin⁹ q̄ ī terra nuda sepius dormiebat. vel etiā pro nobis in oratōibus pernoctabat. sedebat fatigatus ex itinere petebat aquā in siti. nudus pendebat in cruce. O vere pauxillū: sed p̄ciosissimā: sed ꝛ efficacissimū ꝛ maximū in ablutōem peccatorū orbis vniuersi. Et licet pauxillū sit ad amoris tui compatū excessum. indicibilib⁹ tamen laboribus ꝛ doloribus acquisitū. vt pote iam cōsummatis omnibus post aīe se paratōem apto latere largiffue p̄pinatuz

Secundū est abyssalis eius humiliatio nis exhibitio studiosa. cuz addit. Et lauē tur pedes vestri. non man⁹: vt sic vniuersitatis dñs vniuersuz rumorē humanū cōculcaret. Vnde venit ad symonē Petruz qui vehemēter gumiliatōis inauditū obsequiū admiras. ac propriā vilitatē detestans ait. Dñe tu qui es fabricator mūdi qui terraz palmo cōcludis: mihi vilissimo piscatori lauas pedes. Respōdit Jesus Q.d̄ ego facio tu nescis modo ad quid factio. s. ad būilitatis exemplū relinquēdum vt nō apponat vltra magnificare se hō super terrā. Sed discas per viaz hūilitatis vestigia sequi saluatoris ꝛ q̄enire ad celsitudinē eternitatis. Huius igit̄ exemplo disce o fidelis christi discipule p̄sequētiuz ꝛ odientiū rabiem. obsequijs delinire. humiliatiōibus obuiare. ac pietatis exhibitōibus revocare. Terciuz est a pristina mentis inquietudine requietudo gratiosa cū subditur. Et requiescite sub arboze. Nā post lapsuz ꝓtoparentū nulli p̄sus recōciliatio plena: vel mentis securitas: aut p̄fecta requies esse poterat. non p̄iar chis vel ꝓphetis. non martyrib⁹ nec Johāni baptiste: quo maior inter natos mulieruz non surrexit. donec veniret plenitudo tempis in quo damnatōem nostrā crucī christus affigeret. ꝛ inflexibilē suam iusticiaz in seip̄m reflecteret. ac paternā indignatōem per passionē crucis p̄ nobis satisfaciens ad supfluā misericordiā inclinaret. Et hinc tanta misericordie diuīe melliflua largitas egressa est q̄ latronē vsq; ī finē in malicia pseuerantē mox vnico confessiōis verbo suscipet. ostendēs plane q̄ ira dei ex tunc in misericordiā q̄uersa est. Tu ergo quicūq; es quē inquietāt ꝛ p̄turbāt delicta p̄terita: stude quiescere sub arboze crucis huius. cui⁹ fructus saluific⁹ ad se veraciter p̄fugientib⁹. ꝛ inspiciētib⁹ est medicina p̄ peccatis. Quō aūt inspici debeat ostēdit Bern̄. dicens. Aspice natuz sine hospicio. involutū breui pāniculo. inter bouē ꝛ asinū reclinatū in p̄sepio. fugientem nocte in egypto. nudū pendentē in patibulo. capitis inclinatōem ad osculuz. brachioz extensionē ad amplexū. lateris apertōem ad affectū. toti⁹ corpis crucifixionē in nostre redemptiōis effectū. Vnde fructū istius aspectus ostēdit alibi: dicens. In omnibus aduersitatib⁹ non inueni tam efficax remediū sicut vulnera Jesu christi. in illis dormio secur⁹. requiesco intrepidus. Mirū q; per intimaz dilectionem hunc fructū affectu saporoso destantibus est ab omni affectu vitioso perfecta sepatio. O mirabili nāq; modo amaritudo amarissima dilecti Jesu amoroseti in dulcedinē quād am inexp̄ssibilez versā: totū rapit in se spiritū eius. vt gustato spiritu desipiat oīs caro. Quartū

est inexplicabilis diuine dilectiõis exhibitio copiosa. cum addit. Ponãq; buccellã panis et confortent corda vestra. Admirare nũc ⁊ amplectere totis viribꝰ illã immensam charitatẽ qua maiorez ostendere non poterat. Exquo nãq; p nobis in passiõe soluens preciũ a nobis corpaliter recessurus erat: corpus ⁊ sanguinẽ in arraz amoris nobis relinq̃re voluit vt nos vniret sibi vniõe huiꝰ sacramẽti qua strictior in via repiri non potest. vt sic fidelis quisq; effectũ salutarẽ illius quotidie cõsequi meteret. O quãtum est hoc in effusione diuini amoris indiciũ. ¶ Ad si queris quis sit effectꝰ istius sacramẽti. Rñdeo q̃ multi sunt effectꝰ eius. principalis tamẽ est cõuersio fideliũ in ipm. sicut innuit dñs cum ait. Qui manducat meã carnẽ ⁊ bibit meum sanguinẽ in me manet et ego ĩ illo. Et ad beatũ Augus. quo nihil aptius. Cibus sum inquit grandiũ. crescе ⁊ manducabis me. nec me mutabis in te sicut cibũ carnis tue: sed tu mutaberis in me. Ex quo manifeste patz q̃ si digne christũ sumpseris nõ solũ eius filiꝰ aut frater: sed etiã ipse christus per gratiã transformatõis efficieris.

¶ Ad cuiꝰ euidentiã sciendũ q̃ tribus modis aliquos nobis attingere cognoscimꝰ. scz generatõe. nutritõe. familiari locutione. Scis enim te hominẽ eo q̃ ab hominibus generaris. nõ idemtitate ĩdiuidui: sz speciei. Et semen de quo generat̃ homo superfluũ est in ĩdiuiduo. necessariũ vo speciei. sed nõ est tale semen quo tu felix christicola generaris a christo. qz nõ de suo superfluo: sz ex sue vite necessario regeneraris. vtpote de p̃cioso sanguĩe ꝺ latere eiꝰ sanctissimo pfluente: in quo vita humana dinoscit̃ cõseruari: sicut fenix ex incineratione sui nouus resurgit. In cuiꝰ augmentum de alio nos nutrire noluit q̃ de seipo vt sic veraciter oñderet nos in ipm transportatos. qz ex eisdez sumꝰ ex quibꝰ nutrimur. Et ex hoc patet secũdus modꝰ attinẽtie: scz nutritõis. Vnde ait. Caro mea vere est cibus ⁊ sanguis meus vere est potꝰ. Non tñ quertẽdus in naturã cibati: sz cõuersurus cibatũ in naturã sui. ita vt fidu-

cialiter diceret aplus. Viuo ego iaz non ego. viuit vo in me christus. Terciꝰ autez modus attinẽtie cognoscit̃ per familiaritatem verboz cum mater te vocat filium frater fratrez. Stupẽdo modo si cõsideramus. verba christi nos ducũt in ipm: cũ se dicit fermentũ in similitudine: ⁊ nos farinam. Nam pasta post fermẽtatõem est de natura fermẽti. Rursuz se dicit vitẽ ⁊ nos palmites. non faciẽs gradũ: sed vnionez. Quid eniz sunt palmites respectu vitis? nisi parue vites respectu magne. et ps respectu totiꝰ. Et quid his oñibus maiꝰ est vt exactе ⁊ ĩexplicabiliter vnionẽ sui ad nos exp̃meret ait ad p̃em Joh. xvij. Tu in me ⁊ ego in eis. modũ assimilãs quo in nobis est. Et itez. Vt sint inquit vnuz in nobis sicut ⁊ nos vnũ sumus. Vñ ⁊ dilectionẽ suã ad nos assimilat dilectõi patrine: dicẽs. Sicut dilexit me pater ⁊ ego dilexi vos. O ineffabilis dulcedo diuine dignatõis ⁊ dilectõis ad vilissimos ⁊ ingratissimos furculos. cuiꝰ arram ⁊ memoriaz in hoc sacramẽto relinquere voluit. Quito notat̃ finalis nostre saluatõis cooperatio desiderioса. cum infert. ⁊ postea transibitis. Anime nãq; trãsire est gratia ⁊ virtutibus pficere. Ad quem transitũ per sacramenta ecclesiastica aptificamur ⁊ q̃maxime per eucharistie sacramentũ confortamur. cuiꝰ est adaugere charitatẽ. multiplicare gratiã. debilitare temptatiõem. ⁊ effugare sathanã. Quia dicit Chriso. sup Johannẽ. q̃ vt leones flãmas spirantes sic ab illa mensa discedimꝰ: terribiles effecti diabolo. Hinc etiam aplus p̃fidenter ait. Omnia possum in eo qui me cõfortat. O etiam bene figuratũ est in pane subcinericio. quem acceptũ ab angelo comedit Helyas. ⁊ ambulauit ĩ fortitudine cibi illius q̃draginta diebus ⁊ q̃draginta noctibus vsq; ad montẽ dei oreb. Nam p quadraginta dies designat̃ penitẽtie tempꝰ: quo cõfortamur hoc pane donec in montẽ celestis glorie trãsferamur. Et sicut habz virtutem huiusmodi cõfortatõis: sic etiã purgationis. Dicit enim Hubertinꝰ. q̃ licet sine veniali venire non possumus, sepe

tamen cōtingit ꝙ in ipsa sumptōe anima clarificat̄ ⁊ depurat̄ ab omni macula ⁊ reatu peccati: perfecte cōfigurata claritati christi ꝓpter excedentē feruorem in quez per sacramenti sumptōem ⁊ spūs liquefactionē spūaliter absorbet̄ ⁊ transformat̄. Verūtamen qui capere potest capiat. q̄a talem sacramētoꝝ effecto in multis impedit tepida affectio. mētis distractio. ⁊ p̄sertim in affectū alicuius venialis peccati volūtatis infictio. Hec est igit̄ intentio finalis in omnib⁹ que ꝑ nobis fecit ⁊ ꝑtulit pius amator animaꝝ: vt per hec vitaz acquiramus eternā. Ego inquit veni vt vitam habeāt ⁊ abundātius habeant. Cuius non īmemor beatus Bern̄. ait. O bone Jesu sup oīa te mihi reddit amabilez calix quē bibisti nr̄e redemptōis. hic enim om̄ino amorē nostrū vendicat sibi. hic inq̄ amorē nr̄m blandius allicit. iustius exigit. artius stringit. et vehemētius afficit. O duri ⁊ indurati ⁊ obdurati filij Adam: quos non emollit tanta benignitas. tāta flāma. tam ingens ardor amoris. tam vehemens amator qui ꝑ vilib⁹ sarcinulis tā p̄ciosas merces expendit. his enim secundario dicere potest. Verūtamē ecce manus tradentis me mecū est in mensa. Et q̄ māducat panē meū ampliauit sup me supplātationē. Jesus aūt agnoscēs ī Juda ꝯceptā ꝓditōis maliciā pri⁹ illā obsequijs emollire ⁊ reuocare studuit. Tum per humilitatis subiectōem se toto corpe ꝓsternens ad pedū illius ablutōez: detersionē: ⁊ vt puto amātissimā deosculatōez. quia nullū humiliatōis indiciū adimplere rēnuit. Tum ꝑ sacri corpis ⁊ sanguinis cōmunicationē: qd̄ Jude licet indignissimo liberaliter tradidit. Tum etiā per familiaritatis exhibitionē. qꝛ buccellā intinctaz illi tradidit qd̄ erat ex ꝑte christi signū dilectiōis ⁊ familiaritatis. Sed qꝛ ꝑ ingratitudinis vitiū donū omne a deo susceptū vertit in damnatōis cumuluz. statim post buccellā introiuit in eū sathanas ad possidendū: in quē iaz antea introierat ad tēptandū ⁊ decipiendū. Vidēs igit̄ Jesus obstinatā in malo Jude voluntatem ꝑcussus interno dolore. turbatus est spiritu ⁊ ait. Amen dico vobis ꝙ vnus vr̄m me traditur⁹ est. Sicq̄ pius dn̄s actorem celans crimen in numero mittit. ⁊ vt agat reus penitentiā non aspera nec aꝑta illuz increpatōe ꝯfundit. sed leui ⁊ tacita cōuenit admonitōe: vt sic facilius corrigat penitentia quem nulla deformat abiectio.

Quo audito ceteri discipuli cōsternati manū a parabside detrahebāt. ⁊ solus impudentia qua dn̄m traditur⁹ erat manum cū eo mittit in parabside. vt sic effrenata audacia bonā ꝯscientiā mentiret̄. Qd̄ videns dn̄s aperti⁹ arguit illū licet eius nomen nō exprimat: dicēs. Qui intingit manū mecū in parapside hic me tradet. filius quidē homīs vadit. s. ad passionez ⁊ mortē sicut scriptū est ꝑ ꝓphetas. Verūtamen ve homī illi per quē tradet̄. bonum erat ei si natus non fuisset ille. Sed qꝛ nec duz illū reuocare potuit subintulit nō precipiēdo: sed p̄dicendo. Qd̄ facis fac citius. Ecce q̄nta fuit auaricie cecitas. q̄nta cordis duricia ꝙ nec familiaritate cōuiuij. nec hūilitate obsequij. nec suauitate eloquij. nec cōminatōe supplicij a cōcepta malicia potuit reuocari. Sic nimiꝝ pleriq̄ post adeptā cōuersionē ⁊ penitentiaz. post degustatā diuinā misericordiā ⁊ gratiam. deniq̄ post frequētatuz internū diuine suauitatis amplexū quo solet humanam mentē ablactare. ⁊ ī solitudinē. i. abstractionē mūdani tumult⁹ educere: miserabilius in pristinā tepiditatez recidiuāt ad omnia spūalia languidi ⁊ ad sensibilia male desideriosi. qui tandē ad tantā cordis duriciē perueniūt ꝙ nullis informationib⁹ reuocari possunt. qꝛ ꝓpter eoꝝ ingratitudinē post repulsam diuinā grām iuxta verbū dn̄i sathanas ingrediēs assumit septem spūs nequiores se. quibus ait dn̄s. Vtinam calidus esses aut frigid⁹. vt ptz alibi cum expositōe Gregorij. Exijt ergo statim Judas. quia diabolus illū cum domīo ꝑmanere nō sinebat. Quo. s. egresso dixit Jesus vndecim discipulis. Filioli mei adhuc modicū tempus vobiscū sum q̄retis me et sic̄ dixi iudeis quo ego vado

vos non poteſtis venire modo. ſequímini autem poſtea. Et alia multa que Johannes dulciſſuo ſtilo ꝓſequitur. ¶ Et egreſſus ſm conſuetudinẽ in montẽ ꝓoliueti: ait octo diſcipulis. Sedete hic. Et aſſumpto Petro ⁊ duobus filijs zebedei: ſcz Jacobo ⁊ Johãne. quibus in tranſfiguratione gloriam ſue maieſtatis ꝓoſtenderat vt eis etiam triſticiã ſue doloroſiſſime paſſionis reuelaret. Cepit cõtriſtari et meſtus eſſe. ⁊ ait illis. ¶ Triſtis eſt aĩa mea vſq; ad mortẽ. i. triſticia de recordatiõe future penalitatis penã mihi mortis ingerit. Suſtinete hic ⁊ vigilate mecum. Et progreſſus puſillũ anulſus eſt ab eis quãtum iactus eſt lapidis. Et ꝓcidit deus ⁊ homo etiam in faciẽ ſuam orans et dicens. Pater mi ſi poſſibile eſt trãſeat a me calix iſte Statimq; voluntatẽ ſuam diuine volũtati ſubijciens: adiunxit. Non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. quaſi diceret. O pater ſancte tibi placuit me mittere in mundũ vt ꝓ iniuria nobis facta ſatiſfacerem. et ſtatim cum volebas dixi. Ecce venio. in capite libri ſcriptũ eſt de me vt facerez voluntatẽ tuam deus me⁹: volui. ⁊ legem tuã in meo cordis mei. paup fui. ⁊ in laboribꝰ a iuuentute. fame ⁊ ſiti. in frigore ⁊ nuditate. feci pater qõ mandaſti. paratꝰ ſum ⁊ ea que reſtant adimplere. Verũtamen amaritudinem hanc tam magnã: tam amarã q̃ mihi parata ẽ ab aduerſarijs meis ſi fieri poteſt a me tolle. Et hanc oratõez in tribꝰ locis abinuicez per iactũ lapidis diſtantibꝰ chriſtus effudit: ſicut prius ĩ tribus locis temptatus fuerat. Et vt fertur adhuc in ipſis locis eccleſiaꝝ veſtigia reperiuntur que ibidez facte fuerant. ¶ In duabus etiã primis oratiõibus vt pie credendũ vberrime flebat: licet ab euãgeliſtis non exprimitur. Dñ raro ꝓ peccatoribꝰ oraſſe creditur: niſi cum abũdantia lachrymaꝝ eoꝝ miſerias ampliſſimo quodã miſeratꝰ affectu. Abijrq; ſecũdo ac tercio ſermonẽ eundem repetẽs: vt nobis oratõis frequẽtiã cõmendaret. ¶ Et factus in agonia: ſciliꝫ carnis ⁊ ſpiritus. Vaz in eo fuit mirabilis ꝓflictus ſenſualitatis ⁊ rationis. qz ſenſualitas naturaliter mortez abhorrẽs recuſabat. ratioꝛo deliberatiua diuĩe voluntati ſe per oĩa cõformare volebat. et ſic mortẽ pro hũana ſalute zelabat. Et qz virtute diuina quelibet pars permittebatur agere ⁊ pati qõ ſibi propriuz erat. Et hoc innuit Jeſus ad diſcipulos: dicens. ¶ Spiritus quidẽ ꝓmptus eſt. caro autẽ infirma. Vnde cum plixi⁹ oraſſet ſuũ ſenſitiuũ tanto timore ⁊ horroꝛe ꝓcuſſuz eſt: q; angelus ſibi dicaꝫ apparuiſſe cõfortãs eum. Dum eniz attenderet tam ineſtimabile tormentũ innuere ſibi: timoꝛ adeo cõcuſſit ſuũ ſenſitiuũ q; humoꝛ ſanguine⁹ fuerat toraliter ad ĩteꝛioꝛa reduct⁹ ſup. quẽ timorẽ reſciendũ amoꝛ ineſtimabilis qua ſi malle⁹ mire ĩmenſitatis repcuſſit. ⁊ ipm expellendo poꝛos oĩes coꝛporis Jeſu. ⁊ venas reſoluiſſe videt. vt ſic de toto coꝛpoꝛe fluerẽt gutte ſanguinis decurrẽtes ĩ terram. Sicut enim ſm phiſicos intrinſeca cauſa ſudoris eſt caloꝛ naturalis vapoꝛem humidũ diſſoluẽs. ſic etiã cauſa ſudoris hui⁹ ſupnaturalis eſſe potuit ardoꝛ ceſſiui amoris de coꝛdis chriſti redũdãs in totũ coꝛpus ſuum qui diſſoluebat illud humidũ vapoꝛoſuz ⁊ ſanguinẽ. Vide ergo ꝓſiderandum eſt quãta fuerit amaritudo ꝑ paſſionis eius: cũ illius ſola memoria tantum naturam delicataz ĩmutauit q; ꝑ anguſtia ſanguinem ſudare coegit. ⁊ ſic ſanguinolẽtis lachrymis non ſolũ oculi: ſz et omnia ſacratiſſima membꝛa ſua defluerẽt piaculũ tam dire expiatõis. Vãe añt agoniam tam horꝛibilem ꝑſertim ex q̃cq; cauſis cõcurrentibus paſſus eſt: in quibus fidelis chriſti ſeſe iugiter excitare ſtudeat. ¶ Primo ex imaginatõe crudeliſſime mortis. Vix enim credibile foret alicui viuenti q̃les anguſtias tũc natura delicata mortem horꝛendo ꝓſenſit cũ taz crudelia ſupplicia ſibi breuiter ĩminere ꝓſciuit. in cuius argumentũ dixit. Triſtis eſt aĩa mea vſq; ad mortem. ¶ Secũdo pro damnatõe ſuiꝑditoris ⁊ alioꝝ innumerabiliũ quos preſciuit ſeſe facturos ingratos et indignos tam ꝓcioſe ⁊ laborioſe redemptiõis. quia ſeſe ꝓuidebat q̃tũ ad maximam redimen-

doꝛ partē inuanū laboꝛaturū: ⁊ tam amaram moꝛtē ſuſceptuꝫ. Preſertim tñ ꝙ dānabili iudeoꝛ obſtinatōe ⁊ nimia multoꝛ ingratitudine. Unde ſm Hubertinū. Recollegit in ſe cuncta crimīa. taꝫ perpetrata q̄ perpetrāda: velut expiaturꝰ ea ꝓtū ad ſufficientiā. licet non q̄tum ad efficientiam. Et hec fuerūt doloꝛis illiꝰ ⁊ agonie maxima cauſa. Quia cū viatoꝛ ⁊ ꝓbendoꝛ eſſet: oīa illa clarius ⁊ magis diſtincte cernebat q̄ aliqua mens hūana peccatuꝫ aliqđ ſingulare videre poſſet. Cetez vnū quodq̄ ſingulare peccatuꝫ moꝛtale reſpectuꝫ anime dulciſſimi Jeſu fuit quaſi furca ferrea quinq̄ dentibꝰ armata: quiq̄ feraleſ apturas vno ictu ꝓfodiens. In cuius etiaꝫ indiciū in coꝛpe quinq̄ vulnera retinere voluit. oſtendēs ꝙ moꝛtaliꝛ peccans euꝫ ſpūaliter denuo crucifigit. iuxta illud apli. Jterez crucifigētes ſibimetipis .i. quātum in eis eſt filiū dei oſtētui habentes. Primū ergo vulnꝰ eſt eo ꝙ peccatū eſt diuine vindicte ꝓuocatiuū. Et qꝛ chriſtꝰ pacis mediatoꝛ erat. ipſe eīm eſt paꝛ noſtra que fecit vtraq̄ vnū. ideo quātum dilexit pacē inter creatoꝛē ⁊ creaturā: tantum doluit inimiciciā ⁊ irā diuinā ex peccato cauſatā. Hinc etiā tam efficaciter lachrymoſis ꝑcibus p̄em exoꝛauit ꝙ crucifigentibꝰ. Et ideo naſcēte chriſto cecinerunt angeli. Et in terra paꝛ hominibꝰ bone volūtatis. Secunduꝫ vulnꝰ eſt ex eo ꝙ peccatū eſt ipiꝰ dei maxime iniuriatiuū qꝛ cōtemnit diuinū mandatū. vilipendit diuinā maieſtatē. ⁊ laceſcit ꝓſtenſaꝫ charitatē. Et qꝛ Jeſus filius dei eſt. ideo q̄ntum amat diuinitatis gloriā: tantū dolet peccati dedecus ⁊ iniuriā. Unde Bern. in ꝑſona chriſti dicit in quodaꝫ ſermone. Nonne ſatis ꝓpter te vulneratꝰ ſum? nunquid ſatis ꝓ iniquitate tua ſum afflictus? Cur addis afflictōeꝫ afflictoꝛi? magis aggraua me vulnera tui peccati q̄ vulnera coꝛporis mei. Tercū vulnꝰ eſt ex eo ꝙ peccatū eſt intra aīe imaginē inflictiuū detestande macule. Et qꝛ ſponſus erat aīaꝫ fidelisſimā: vt de illo diceret Chriſo. ſup illud. Sic deus dilexit mūdū. ꝙ nemo amatoꝛ carnaliū etiā ſi ſit ſupꝛa modū inſaniens: ita exardeſcere poteſt in amoꝛē dilecte ſue quē admodū deus effundit̄ in amorem animaꝝ. Jdeo q̄ntum diligebat animē decoꝛē: tantū dolebat macule turpitudinem. Quartū vulnus eſt ex eo ꝙ peccatū eſt totiꝰ regni gratie ⁊ glorie deſtructiuū in agente. Et qꝛ chriſtꝰ reſtauratoꝛ erat eoꝝ q̄tum diligebat totū regnū gratie ⁊ glorie: tantū dolebat de eius deſtructione ⁊ grauitate perpetrate offenſe. Et ideo dicit Bern. in ꝑſona chriſti. O hō vide quid ꝓ te patioꝛ. non eſt doloꝛ ſic̄ quo crucioꝛ. ad te clamo qui ꝓ te moꝛioꝛ. vide penas quibꝰ afficioꝛ. vide clauos quibꝰ cōfodioꝛ. ⁊ cū ſit doloꝛ tantꝰ exterioꝛ: tñ interius planctꝰ grauioꝛ cuꝫ te tam ingratū expioꝛ. Quid eīm tam ingratū ſicut illud ī ſe deſtruere qđ chriſtus in ſe tam laboꝛioſe ſtuduit reformare. Quintū vulnꝰ eſt ex eo ꝙ peccatuꝫ eſt eterne pene obligatiuum. Et qꝛ chriſtꝰ omniū hominū redemptoꝛ erat q̄tum ad ſufficientiā. ideo q̄ntū creature rationalis quietē in auctoꝛe ſuo diligebat: tantū de eius a deo ſeꝑatiōe et eterna dānatōe dolebat. ita ꝙ ꝓpter hec ꝓdicta ſi chriſtꝰ tot mēbꝛa habuiſſet quot ſunt ſtelle in celo: ⁊ quodlibet mēbꝝ coꝛpꝰ habuiſſet: oīa illa coꝛpa ad crucis lignum dediſſet anteq̄ vnā aīam damnādā reliquiſſet: vt dicit Bern. Ex quibus oīibꝰ o fidelis anima recolligēdo reuolue qualiter pius Jeſus oīa peccata tua facta ⁊ facienda velut ī faſciculū amariſſime mirre recollecta ſuo tūc doloꝛe ꝓueniente anguſtia ſuppoꝛtauit. ita ꝙ ꝓ inexplicabili preſſurā illoꝝ ſanguinē deſudaret: vt facilioꝛa nūc inueniant̄ ad indulgendū: ⁊ meliora ad medendū. Tercio fuit anguſtiatꝰ in agonia recolligēdo in ſe cuncta toꝛmēta martyꝝ vniuerſoꝝ. ⁊ iniurias omnium electoꝝ: quos vtiq̄ dilexit ſicut aīmā ſuam. vtpote ꝓ quibus eandem largiflua pietate ponere dignatus eſt. Et in omnibus qui patiēt̄ vſq̄ in finem mūdi tunc pariter patiebat̄. ⁊ quod poſt reſurrectionem non potuit ꝙ tunc adimplere voluit. Jn cuius argumentuꝫ ait ad diſcipulos:

S Bernardꝰ

Qui vos spernit me spernit. Et ad Saulum ꝑsequentē quo nihil aꝑti⁹. Saule saule quid me ꝑsequeris? ego sum Jesus nazaren⁹ quem tu ꝑsequeris. ¶ Quarto fuit angustiat⁹ a maternoꝝ visceꝝ cōcussione: ⁊ dolore pre nimia ꝯpassione. quā familiariter alloquēs Ansel. ait. Vere tuā aīam ꝑtransiuit gladi⁹ doloris qui tibi amarior extitit omībus doloribus. cui⁹ vis corporee passionis. Quicq̄d enim crudelitatis inflictū fuerit corporib⁹ martyruz leui⁹ ac potius nihil in comꝑatōe ipsi⁹ ⁊ tue ꝑassionis que sua īmensitate trāsfixit penetralia tui benignissimi cordis. Cui⁹ nunc memor dulcissim⁹ eius filius: tanta ꝯpassiōe fuit erga matrē ꝯgladiat⁹ ꝙ dicit ad eum Aug⁹. Cruciat te dolor tuus: sed non minus dolor matris. non est mirū si doles et cōdoles: si pateris ⁊ ꝯpateris bone fili in desolatōe matris. Et Bern. O bone Jesu magna patiris exterius: sed multo maiora interius in corde. cōpassione matris tecum per oīa participātis. vndiq̄ angustie sunt. vndiq̄ tormenta sentiri possunt narrari nō possunt. ¶ Quinto fuit angustiat⁹ ex sensualitatis derelictōe. Nam in eo sensualitas derelicta fuit ⁊ exposita totaliter passioni ⁊ redundātia gaudij interioris suspēdebat̄. ita ꝙ in nullo refrigerauit dolorē ei⁹. que scilicz derelictio hic initiū sumpsit vt rōnaliter credi potest in egressu eius suꝑbn̄dicte termīanda. Vnde in fine clamauit ad p̄rem. Deus me⁹ deus me⁹ vt quid me dereliquisti? Et hec derelictio sue āgustie maxima causa fuit. Ex quibus omībus rationabilr̄ ꝯcludi potest ꝙ Jesus christ⁹ in illa agonia positus maiores pressiōes ⁊ cruciat⁹ suscepit q̄ꝫ btūs Laurētius in craticula stridētib⁹ flāmis superposit⁹. licet ignis tormentū ceteras quasq̄ penalitates acerbitate p̄cellere videat̄. Ad cui⁹ euidētiā q̄druplex distinguitur martyriū. ¶ Primū est quotidianuz: scz eoꝝ qui carnē suā crucifigūt cuz vitijs ⁊ ꝯcupiscētijs. in fame ⁊ siti. in frigore et nuditate. qui dicere possunt cuz p̄s. Quoniam ꝓpter te mortificamur tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisiōis. ¶ Secundum est corꝑale martyriū. sicut sanctorū martyꝝ in quib⁹ dulcis pater abūdāti spiritus dulcedine penaꝝ acerbitatē adō tēperauit vt eoꝝ plurimi penaz pro refrigerio. maceratiōez ꝑ epulis. carbones ꝑ rosis ⁊ floribus indicibili suauitate debriati dulci⁹ amplexabant̄. Quā tn̄ dulcorantē influentiā sibijpsi pius aīaꝝ medic⁹ omnino denegauit. vt sic ī extrema posit⁹ amaritudine nostroꝝ oīm amaritudīes efficaciter expiādo subleuaret. Terciū est cordiale martyriuz. quale scz exꝑta est beata Maria virgo mater dulcissimi Jesu. cuius aīam ꝑtrāsiuit gladi⁹ doloris bis acutus. ⁊ amarior vtiq̄ vniuersis doloribus corporee passiōis: vt dictū est. Naz ab eo tꝑe quo captū audiebat dulcissimū filiuz: vsq̄ ad eiusdē gaudiosaz resurrectōez q̄si continuā mortis penalitatē sustinebat vt pie credendū de tali matre ad talē filium. ¶ Quartū est martyriū cordiale ⁊ corꝑale simul mixtū. quale martyriū solus christus passus est. vt merito diceret in Treñ. O vos omēs qui trāsitis ꝑ viam attendite ⁊ videte si est dolor sic̄ dolor me⁹. Considera nūc o aīa deuota Jesuz ab oratiōe surgentē. ⁊ vultū sanguinolētuz detergentem. vel in torrēte forte lauantē. ⁊ ex intimo cordis ꝯpatere. qꝛ nunq̄ꝫ visus est aliquis mortaliū ob horrorē mortis sudorez sudasse sanguineū. Porro christ⁹ ꝑ discipulis tanq̄ꝫ mater pro filijs semꝑ sollicit⁹ post quālibet oratōez venit ad eos. ⁊ īuenit illos dormiētes pre tristicia: que scilicet torporē īducere solet: ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns somnolentiā. Vnde tercio veniēs ꝯpassus est eis: dicens. ¶ Dormite iaz ⁊ requiescite Sz appropinq̄nte iaz traditore denuo suscitauit eos: dicēs. Surgite eam⁹. Ecce q̄ me tradet ꝓpe est. Nam exiēs Judas vt ꝯceptā maliciā ꝑficeret: armatoꝝ turbaz accepit cū quib⁹ dato traditōis signo accelerabat ad Jesuz capiendū. Vide nūc o fidelis aīa xp̄i desideriū ad salutē nr̄az. qui tot⁹ amore debriat⁹ ꝓditoris aduētū nō expectauit: sed discipulos ipse p̄cedēs inimicis occurrit: ⁊ vltro capiendū se ingerit. Nec quidē Jude p̄cedēti ⁊ ad Je

Angustiatus ob B. Vir

Quadruplex Martyrium. Primum.

sum ꝓperanti amoris indiciũ osculi bene-
ficio denegauit: sed agnina quadã mãsue-
tudine dulcit̃ admonuit: dicẽs. Amice
ad quid venisti. vt a me taliter elect⁹ tra-
deres dilectũ. discipul⁹ magistꝝ. seru⁹ do-
minũ. O inq̃ amice. q̃si diceret. Quãuis
o Juda me tantũ offenderis in hac tradi
tione. parat⁹ tñ sum adhuc te ꝑ penitentiã
recipe in discipulũ ⁊ pristinam amiciciaꝫ.
Aug⁹. in vltimo ſmone ad fratres de here
mo. O Juda cupis tradere qui tibi mul-
ta peccata pepcit. Nũquid a morte te se-
pe liberauit? nũquid cui amore p̃rem tuuꝫ
a lepra sanauit. ⁊ matrẽ cũ q̃ cõcubueras
a ꝑalisi etiã liberauit? nũquid discipulum
suũ te ꝯstituit? nunquid te bursariũ fecit?
nũquid te furari sepe inuenit et semꝑ tibi
pepcit. nũquid te post Petꝝ vt plurimuꝫ
honorauit? nũquid te christus q̃si iuxta se
semꝑ habere voluit? nũquid ad pacẽ post
q̃ te ꝓditorẽ cognouit sepe reuocauit? nũ
quid tibi sacꝝ corp⁹ suũ donauit? nunquid
ante te se genuflexit? nũquid pedes lauit?
nũquid te osculat⁹ ẽ? Cur ergo ꝓdere vis
magistꝝ a quo tot bona suscepisti. Hec il-
le. Moraliter aũt Judas est iste mũdus.
qui qñ diuitias offert ⁊ ꝓsperitates falla
citer arridẽdo salutat. Quãdo ꝟo nos ꝓ
uehit ad honores et dignitates nequiter
amplexat̃. Quãdo deniq̃ delicias ⁊ sola
cia carnis nobis ãministrat turpiter oscu
latur. O q̃ multi. qꝛ stulti: quoꝝ infinitus
est numerus ab illo requirũt arrideri: am
plexari: ⁊ osculari. Sed ve ve ve habitãti
bus in terra. De inq̃ cupidis elatis ⁊ de
liciosis. qꝛ licet amicũ se sil̃at: ⁊ deceptor
⁊ traditor accedit. allicit blande: sꝫ latet
anguis in herba. mors in olla: fraus in fi-
ne. Circũuenit vt d̃cipiat. attrahit vt tra
dat animas eorum rugientibus prepara-
tis ad escam. Ceteꝝ accedũt impietatꝫ
ministri quos dñs ad terrendũ ⁊ cõuertẽ
dum leui verbo ꝓstrauit. ⁊ ad reuocanduꝫ
a malicia facto pietatis curauit: ſuo põti
ficis mutilatã sanans auriculã. vt sic be-
nefaceret ꝑsequẽtibus. ⁊ exemplũ relinq̃-
ret posteris. De quo dicit Beda. Nunq̃
pietatis sue obliuiscit̃ dñs. quia etiaꝫ ho-
stes suos vulnerari nõ patitur. Illi iusto
mortem inferũt. iste ꝑsequẽtiũ vulnera sa
nat. Unde ⁊ Petro se vindicare volenti
gladiũ in vaginã recõdere iussit. vt sic pa
tiẽtiã ⁊ nõ vindictã exhiberet. ne dei ser-
uus vnq̃ armis: sed tm̃ lachrymis pugna
re p̃sumeret. sicut dñs alibi docuit: dicẽs
Ego aũt dico non resistere malo. Hinc di
cit Ambrosi. Arma mea sunt lachryme et
oratões. aliter non possum nec debeo resi
stere. Hec igitur christus Jude p̃ostẽdit
⁊ ministris. vt sic flecterentur vel terrore
ꝓsternationis: aut allocutõe dilectionis.
vel exhibitiõe pietatis: aut ostensione ma
iestatis. Sed maledictus eoꝝ furor. quia
pertinax quo tanq̃ leones ferocissimi ru-
gientes in agnũ mansuetissimũ irruerunt
⁊ illũ crudeliter ꝑcutientes ligatis in dor
so manibus ad instar latronis cõtumelio-
sissime ꝯtraxerũt. ac sine misericordia tra
ctantes per portas aureas duxerunt: per
quas scilicꝫ in die palmaꝝ super asinaꝫ se
dens gloriosus ĩtrauerat. Que postea ꝓ-
pter eius reuerentiã clause sunt. Et sic in-
trauerunt ad Annaꝫ primum. Considera
nunc qualiter filij tenebrarum ad eius ad
uentum: occurrũt capita mouentes et in-
sultantes. Sequitur. Petr⁹ a longe tan
dem introducit̃. ad lumen quoq̃ agnosci-
tur. ⁊ ab ancilla protin⁹ interrogatur. Ne
gat ille primo simpliciter. Secundo cum
iuramento. Tercio cum execratõne et sui-
ipsius anathematizatõne. Hic considera
ſm Ambro. vbi Petr⁹ xp̃m negat. non in
mõte. nõ in tẽplo. nõ in sua domo: sꝫ ĩ pre-
torio iudeoꝝ ĩ domo p̃ncipis sacerdotuꝫ.
ibi negat vbi xp̃us ligat⁹ ẽ vbi veritas nõ
est. Tantũ malũ ⁊ ꝑiculosuꝫ ẽ ꝯsortio p̃uo
ꝯmisceri ⁊ seculariũ societatib⁹ implicari.
Vbi notãdũ ſm Hiero. q̃ p̃toriũ ẽ circui
tus secularꝫ vl̃ etiã societas mũdana cui⁹
freq̃ntia ſuis xp̃i dinoscit̃ eẽ mortifera ⁊ ꝑ
niciosa. Ancilla p̃ma. s. ostiaria p̃ñs ẽ mũ
dus q̃ nascẽtes ꝑuulos ĩtroducit recipit ⁊
nutrit. educitq̃ moriẽtes velut ostiũ ap̃i-
ens vite mortisq̃ claudẽs. Quos si vide-
rit a cõuersiõe mũdana q̃nq̃ declinare pe
nitẽtie semitas arripe ꝓtinus subsannãs

clamare non cessat. Nũquid ⁊ tu es ex
discipulis hominis istius, qui scz tã vita
q̃ cõuersatiõe nobis cõuinceris esse dissi
milis. Sicq̃ multis modis abomĩatõnes
egyptioꝝ ĩmolare cupientes irrisionibus
suis reuocare laborat. quia ꝓchdolor in-
ter christianos christiane viuere iaz dede
cus esse reputat̃. Heu vsq̃hodie tales fer
uentes insultatões a ceptis operib⁹ peni-
tentie ⁊ emendatõis miserabiliter recidi
uant. ⁊ cõfusione ducti humilẽ Jesuz per
viam hũilitatis sequi refutant. Quib⁹ me
rito respõdebat in futuro. Qui me erubu
erit humilẽ coram hominibus: hunc ⁊ ego
similiter erubescã sublimis coram patre.
Hinc etiam quidã licet christũ in religio-
ne vel in mundana abstractõe sequi vide
antur: detestabili tamen curiositate pleni
sunt: ne mundanã insultatiõem patiãtur.
ĩmo plerũq̃ mundanã per hec cõplacenti
am venant̃ nõnulli in hac christũ minime
deserentes: nec mundo placere desiderãt
nec displicere curant. cuz humili Jesu eli
gẽtes abiecti esse ĩ domo dei sui. Sz hos
videns alia ancilla focaria .i. caro misera
nutriens ⁊ componẽs ignem cõcupiscẽtie
que talibus incõsueta ꝯfestim recalcitrat
⁊ reclamat: dicens. Vere ⁊ hic cuz Je
su nazareno erat. qui scilicet carnez docu
it domare ieiunijs macerare. vigilijs insi-
stere. flagellis subijcere. ⁊ laboribus one-
rare. Ve ve q̃multi stupentes ad hãc vo
cem a Jesu retrorsuz abeũt: dicẽtes. Du
rus est hic sermo: quis poterit euz sustine
re. Sicq̃ quem verbis ꝯfitent̃: sed in apo
stolũ factis negant. vt verificet̃ illud ver-
bum dominicũ. Multi sunt vocati: pauci
vo electi. Sed ideo tam multi sub specie
religionis vel mundane elongatõis chri-
stum imitari vident̃: qui tamẽ detestabili
desidia ⁊ carnali prudentia longius ober
rare ꝑmittũtur. Sed nũquid ⁊ tu vis ab-
ire christi discipule fidelis. Domĩe inquit
quo ibim⁹ verba vite eterne habes. Felix
ꝓinde qui perseuerãtie brauiuz expectare
deliberas. Et si quãdo ad vocem impetẽ
tis ancille. i. carnis tue christũ pro te pas
sum negasti procaciter actu vel volunta-
te rememorans eius passionem: egredere
cuz Petro foras vt teip̃m amarissime de
fleas. si forte te respiciat, qui Petꝝ lachry
mantem respexit. Alioquin si ad ignem cõ
cupiscentie mundialis iaz incalescens. nõ
fugiendo: sed resistendo te victoriam ob-
tinere confidas. Aderũt ⁊ impietatis mi
nistri tanq̃ rugientes ad escam p̃parati:
qui statim improperabũt ⁊ dicẽt. Vere
⁊ tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua ⁊ ope-
ra manifestum te faciunt. Qui sunt hi mi-
nistri? Hieronimũ audi dicentem. ꝙ atri-
um sacerdotis circuitus secularis est. mi-
nistri demonia. ignis desideriuz carnale.
cuz quibus qui manet peccata deflere nõ
potest. Qui profecto ministri multipha-
rie: multisq̃ modis laqueum deceptionis
inijcient. Vnde Psal. dicit. ꝙ absconde-
runt laqueos: ⁊ dixerũt quis videbit eos
Sed ad cepta redeamus. Ecce nunc quo
modo dolor intern⁹ dulcissimi Jesu sem-
per augebatur. quia plus dolebat de Pe
tri negatione q̃ de propria iniuriatõe. Et
ideo quasi ceteris oblitis pro tunc Petri
negantis saluti dumtaxat intendere vide
batur. Sequitur enim. Et cõuersus do-
minus respexit Petrum. non oculis cor-
poris. quia Petrus erat foras in atrio ⁊
deorsuz. sed oculis diuine miseratiõis qui
bus cordi illius efficaciter imprimebat ne
gationis detestabilem ingratitudinez: ac
si oculo cõminanti sibi diceret. O Petre
qui me ceteris plus amasti: ⁊ cõmori spo-
spondisti: vbi sunt amoris ⁊ fidelitatis in
dicia? quomodo cõtritus ad primariũ in-
tuitum passionis mee requesit⁹ leuiter an
cillule voce iuras nunq̃ me nouisse. Vbi
sunt iam insignia plurima tam amoris q̃
honoris tã familiariter ostensa: tamq̃ sin
gularit̃ exhibita ꝙ ad gloriã te mee trans
figurationis admiserim. sup̃ vndas ma-
ris ambulare fecerim. claues regni celorũ
tradiderim. principatum ecclesie promi-
serim. super demonia potestatem tribue-
rim. curandiq̃ labores vniuersos virtu-
tem dederim. ꝙ meip̃m pro tua salute iaz
ĩmolandũ p̃dixerim ꝙ pedes tuos tã hũi
liter lauerim ac corp̃e meo sanguĩe q̃z taz

liberaliter pauerim q̄ te sacerdotem ad h̄ sacrificiū ꝯsecrandū ⁊ alijs tribuendū instituerim. O Petre quid vltra facere debui ⁊ non feci ad excitandū amorē: roborandūq̄ fidē: ⁊ vēdicandū reciprocā fidelitatē? An hec oīa merent̄ vt tam cito me nouisse iuramētis abnegares? Hec igit̄ ⁊ his similia ꝑ respectū xp̄i pariter occurrebāt in mēoria Petri. Qui recordat⁹ verbi qd̄ dixerat dn̄s. priusq̄ gall⁹ cātet bis ter me negabis. Et egressus foras: vt nō denuo negare cōpellat̄ fleuit amare. i. ex cordis amaritudine. Et ꝑ hoc īnuit q̄ fletus erat ex magna ꝯtritōe qui semꝑ amarus est. Fletus v̄o deuotōis suauissim⁹ est adeo q̄ ꝑ talē fletū aīe cibū reportat. p̄s. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Fugit enim in locuz qui modo galli cant⁹ dicit̄. in quo postmodū in memoriaz eius amari flet⁹ et penitētie fuit edificata ecclesia sancti Petri. qui loc⁹ est inter mōtem syon ⁊ ciuitatē iherl̄m: Vide nūc ordinem ei⁹ penitētie salutaris. Primo gallus cātauit. secūdo dn̄s respexit. tercio foras exiēs Petr⁹ fugit. q̄rto amare fleuit. Tunc s̄m Grego. nobis gall⁹ cātat qn̄ predicator quisq̄ corda nostra ad ꝯpūctōez excitat. Sed cant⁹ galli nō sufficit: nisi domin⁹ peccatorez oculo pietatis respiciat. qd̄ tūc fit qn̄ verbū dei ī cordis oculo videre facit. Tunc em̄ exim⁹ cum omnē prauam societatē fugim⁹. Tūc autē flere incipimus qn̄ iam int⁹ scintilla ꝯsciētie redarguente de peccatis dolorē recipim⁹. Hoc nimirū ⁊ in nobisipsis in dies exꝑimur agitari q̄ ꝑpetrata culpa nos respicit saluatoris clemētia amaritudine replēs corda nostra reuocans ad memoriā mala perpetrata. Nec si diligēter aduertim⁹ vnq̄ desiet ille respect⁹: nisi ī his forte qui corda sua spōte ꝯ dn̄m indurauerūt. q̄ gl̄iant̄ cū male fecerint ⁊ exultat in rebus pessimis. de qualib⁹ dicit p̄s. Et non audiuit populus me⁹ vocē meā. ⁊ israhel nō intēdit mihi. Et diuisi eos s̄m desideria cordis eorū ⁊c̄. Ve ve miseris induratis. q̄ nihil terribilius q̄ sic a deo derelinqui. Quō nāq̄ sanari poterit de quo medicus iam desperat. Et ideo prohibet hec omnino p̄s. dicens. Hodie si vocē dn̄i audieritis nolite obdurare corda vestra. Quia causa finalis hui⁹ respectus est nostra cōuersio: salutisq̄ adeptio. quā in tantū desiderat iniuriatus Jesus q̄ obliuiscēs omnes iniurias pristinas. plus festinat s̄m Augusti. veniaz exhibere q̄ nos recipe. vt per hoc insinuet quātum nostrā salutez desideret ꝑ quib⁹ non insipiens mercator sanguinē ꝓprium tradere festinat. Ceterū ad augmētum doloris dulcissimi Jesu discipuli fugientes: vt dicit Bern̄. currebant ad matrem eius dulcissimā in iherusalez captionem filij denūciantes. Quo nimirū audito gladius doloris pertransijt aīaz mr̄is adeo q̄ destituta viribus vniuersis inter brachia sanctaꝝ mulierū deducta vix subsisteret pedibus suis. Veniens igit̄ ad domuz pontificis introire voluit: sed ꝑmissa non fuit. Pre foribus ergo ꝑseuerans cōtumelias ⁊ illusiones impietatis ministri per tumultum auribus eius instillabant: quas dilecto filio tā crudeliter inferebāt. nec latebat Jesum, pre foribus astare matrem indicibili dolore gladiataz. sicq̄ dolor illius fuerat triplicatus. in opprobrio sui. in negatiōe Petri. ⁊ in anxietate doloris materni. Vnde vere dicere poterat Augustie mihi sunt vndiq̄. Mane autem facto ducit̄ ad pretoriū Pilati: scd̄m Bern̄. manibus strictissime post terguz ligatis. et cathena in collo eius posita que postea peregrinis in iherusalem ostendebatur. Qui nimiruz ex magna deuotione in ea colla sua submittebant. Vnde nouies dulcis Jesus cum maxima crudelitate ductus inuenitur in sua passione. quas hodie fideles representant qui propter eius honorem nouez ecclesias visitant. Ministri autem dicentes illi multa conuicia irrigabant subsannādo: trahendo: impellēdo: trudendo: luto ⁊ lapidibus impetēdo. Vnde cum magna festinatiōe circumducentes illū nudis incedentez pedib⁹. adeo pedes illos sanctissimos pacē euāgelizātes ī vijs diuersimis ⁊ petrosis ꝯfregerūt q̄ eius vestigia benedicta sanguinolenta

redderent̄. qꝛ crudelit̄ impellebāt illū de
vna parte vie in aliam. quoꝝ pedes velo
ces erant ad effundendū sanguinē. Sꝫ ad
q̄d hec christꝰ sustinuit? nisi vt vulnera pe
dum nostroꝝ male errantiū suarū ductio
nū dolorosis curaret vestigijs. Currebat
inq̄ꝫ per spinas ⁊ tribulos ouem requirēs
perditaꝫ per vicos ⁊ plateas. Sed quid?
Inuenerūt eum vigiles ciuitatis: ꝑcusse
runt eū ⁊ vulnerauerūt eum valide. tule
runtq̄ꝫ palliū eius. Quos cū moriens per
trāsisset ouez ꝑditam letus inuenit. quaꝫ
reinuentā p̄ri cuꝫ gaudio p̄sentauit. Ma
ter eiꝰ dolorosissima vt omniū particeps
inueniret̄ in tanta pressura meroris ⁊ cō
fusionis filiū sequebat̄ quocūq̄ꝫ ierat a so
roribus ⁊ alijs sanctis mulieribꝰ cum ine
stimabili fletu q̄si pre mortua ducta. Naꝫ
vehemētia doloris reddebat impotentez
ad ambulandū. sꝫ vis amoris impellebat
ad sequendū. Nec retraxit eam pudor hu
manꝰ. non scandalū crucis. non viaꝝ aspi
tas. nec corꝑis debilitas. Et quoniā intē
sissimꝰ amor semꝑ filij requirebat p̄ntiam.
p̄sentia ꝟo semꝑ augmētabat dolorē. ido
factū est vt cōtinue gladius doloris aīaꝫ
pertrāsiret fidelissime matris. qui plꝰ cru
ciabat cor eius in passiōe filij q̄ꝫ si in pro
prio corpore sustinuisset penam mortalis
supplicij. Ingrediente igitur Jesu sic
ligato ⁊ afflicto p̄toriuꝫ Pilati. Conside
ra qualiter in eum inspiciebāt insultātes
⁊ dicētes. O Jesu si tu es hic: quō si pro
pheta eras hec nō ꝓuideras. Scribe ꝟo
cū sacerdotibus ⁊ senioribꝰ accedētes ac
cusabant eū: dicentes. Hunc inuenimꝰ sub
uertentē gentez nostram. qd̄ falsum erat.
quia docuerat de ꝯtrario: dicens. Nō ve
ni soluere legem: sed adimplere. ⁊ ꝓhiben
tem censuꝫ dare cesari. qd̄ similiter falsuꝫ
erat. quia r̄ndit inquirentibꝰ. Reddite q̄
sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. Et
dicentē se christū regem esse: cū tamē ecō
trario fugerat cum volebāt eum turbe re
gem cōstituere. Vide nunc q̄ꝫ detestabile
vitiuꝫ est cōtra proximū falsum dicere te
stimoniū. Furti nāq̄ꝫ reus est in omnibus
qui sibi per falsum testimoniuꝫ auferre co

natur. siue temꝑalia sint. aut famam. aut
amiciciaꝫ. aut etiam corꝑalem vitā. Un
de plus in christū peccauerūt qui falsis te
stimonijs eum morti conabant̄ adijcere q̄ꝫ
Pilatus qui finalē in eum mortis senten
tiam humano timore compulsus est ferre.
Hinc ait dn̄s ad euꝫ. ꝓpt̄ea q̄ tradidit me
tibi maius peccatū habet. Christus autē
eorum malā voluntatē cernens obduratā
in omnibus fere tacuit. nisi vbi rationabi
lis causa ad respōdendū esse dictabat. ne
scilicꝫ propter om̄imodaꝫ eius taciturni
tatem ipsi postmodū excusatiōis vel igno
rantie velamen p̄tenderent: vtpote cum
adiuratur a pontifice manifestare si est fi
lius dei viui benedictꝰ. Et a Pilato si est
rex iudeoꝝ. cui respondit. Regnuꝫ meum
non est de hoc mundo. In ceteris autem
tacuit coram Caypha: coram Herode: ⁊
corā Pilato. ita vt miraret̄ preses vehe
menter de eius patiētia sic tacendo. cum
omnia que contra euꝫ dicebātur vno ver
bo exsufflare potuisset. Et quod his om̄i
bus maius est tacuit in om̄ibus penis taꝫ
crudeliter illatis. vt nec voce: nec vnicam
balantis ouicule cōtra ꝑsecutores in toto
serie passionis amarissime reꝑies. nisi for
san vocem illā dixeris quā erectus in cru
ce dulciter intonuit: dicens. Pater dimit
te illis quia nesciūt quid faciunt. Et huiꝰ
quidē taciturnitatis quatuor cāe p̄nt as
signari. Prima est quia propter falsita
tem accusantiū ⁊ iudicantis corruptuꝫ iu
dicium ex timore: fauore: ⁊ cupiditate ꝓ
latum non erant digni veritatē agnosce
re. In cuius signuꝫ Pilatus de veritate
questionē fecit: sed solutōem non accepit
qꝛ illā expectare noluit. Secūda qꝛ mise
ricorditer suas r̄nsiones eis subtraxit q̄s
exinde nō emēdandos: sed potiꝰ induran
dos fore p̄sciuit. eo q̄ꝫ obstinatā eoꝝ volū
tatem in eius mortem firmatam agnouit.
Tercia causa est ne forsitan ex eius respō
sione dimitteretur ab Herode vel preside
⁊ sic crucis vtilitas differetur. Naꝫ sicut
ad remouendam omnem occasionem iuste
dānatōis falsa illata testimōia aliq̄n rati
onabilr locutꝰ ē sic etiā oēꝫ subticuit excu

ſatōem quē ꝓbere poterat finalē euaſiōis occaſionez. Juſte tamen cū omnia cōtra eum lata teſtimōia iudex falſa fore nō dubitauit, ⁊ iuſtā in eo mortis cauſaz ſe non inuenire ꝓclamabat. Quarta cauſa vt nobis relinq̄ret exēplū patiētie formāq̄ ꝓfectōis: quos ſemp eſſe ꝓpatos inuenire deſiderat ad omnē ꝓfuſionē ꝓ eius amore toleranda. Signū eniz magni meriti ꝓfecte q̄ ꝓformitatis chriſti fore dinoſcit. cuz ꝓ noīe ei⁹ mala ꝓ̄ptim opprobriosa ⁊ ſcandalosa falſe cuiq̄ irrogata nō ſoluz patiēter: ſed ⁊ gaudēter amplectunt cū aſſunt: voluiſq̄ deſiderijs cū deſunt, ſic̄ innuit dñs in euāgelio: dicēs. Beati eſtis cū maledixerint vobis hoīes. ⁊ ꝓſecuti vos fuerint ⁊ dixerint omne malū aduersus vos: mentiētes ꝓpter me. gaudete ⁊ exultate: quoniaz merces veſtra multa eſt in celo. Hinc Dauid cū a Semey malediceret ⁊ iniuriis multis afficeret volētib⁹ illū interficere, ꝓhibuit ꝓcito: dicēs. Sinite eū maledicere ſi forte reſpiciat dñs ⁊ q̄uertat maledictōez ei⁹ in bñdictōez. Pilat⁹ q̄ crudelitati ⁊ furori ſeuientiuz iudeoꝝ ſatiſfacere q̄rens: cogitabat ſecū dicēs. Iſti maledicti ꝓtra īnocentē hunc inuidia ſic inflāmati ſunt: q̄ eū ſi libeꝝ penit⁹ dimiſero: ſeuitiam illoꝝ nullo modo placare potero. facia igit illi penoſaz ⁊ opprobrioſaz aliquā iniuriā: vt ſic ſatiati penis de morte faciliꝰ deſiſtāt innocētis. Et apprehēdēs Jeſuz vt ꝯmunis tenet opinio: iuſſit eum ad colūnam ligatū flagellis cedi tādiu donec loc⁹ vbi pedes ei⁹ ſteterūt defluēte ſanguine repleret. Sz ad quid dulcis Jeſus tam crudeliter flagellari voluit? niſi vt ſic oēs peccatores q̄uerti volētes a perpetuis flagellis liberaret. De quib⁹ ſcriptuz eſt. Jſta flagella peccatoris. ſperantez autē in dño miſericordia circūdabit. Sic eniz pia mater p̄em cernēs flagellantē filiuz tenere dilectū ꝓtēſis occurrit brachijs: ⁊ ſe flagellis exponit vt filiū ꝓtegat et eripiat: ſic ⁊ xp̄us. vt de illo verificet illō ꝓphetic̄ū. Diſciplina pacis nr̄e ſup eum. De ve miſeris obcecatis. ſi xp̄us tā grauiter ꝓ delictis alienis ſe flagellari ꝓmifat. q̄dure putam⁹ impios. niſi ſe correxerint ꝓ ꝓprijs flagellādos. Deinde exuētes eum veſtimētis ſuis: induūt purpura vel veſtē rubeā coccineā clamidē turpē ⁊ veterē illi ꝓ regib⁹ veſtibus circūdantes: vt ſic oīb⁹ deriſui pateat. plectētes coronā ſpineā q̄ fuiſſe ferūt de iuncis marinis. q̄ aculei ſunt adō duri ⁊ penetratiui q̄ licto rum manib⁹ nō poterāt tractari: ſz lignis ⁊ lapidib⁹ eā taz valdiſſime ſuo reuerendiſſimo capiti imp̄mebāt. q̄ fm Diero. caput illud diuinū denſitate ſpinarū aduſq̄ cerebꝝ ꝓfixū fuit. Pro ſceptro xo regali dederūt arūdinē in manu ei⁹, ꝓ hoc ſignātes regnū eſſe vacuū qō ſibi dicebat vſurpaſſe. Flectēteſq̄ genua dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Omniaq̄ genera illuſiōis pri⁹ exhibita renouabāt. Leua nūc oculos o ſpō ſa deuota ⁊ vide Jeſuz ſacerdotē magnū iuxta ꝓphetic̄ū vaticiniū ſordidis indutū veſtib⁹. Cōſpice caput illō diuinū ſpinis plenū. arundine p̄cuſſum. ⁊ diuerſis afflictōib⁹ agitatū. Vide q̄ patiēter depſſo collo pre dolore nimio ſuſcipit ictus ⁊ verbera. dicq̄ cuz beato Bernardo. Suauiſſimū mihi domīe Jeſu cervical: illa ſpīea corona capitis tui. dulcis lect⁹ crucis tue lignū. Cuius enim vel ſaxeum pectus non emollit coronari Jeſu doloroſum ſpectaculuz. Vnde legitur de ſancta Elizabeth q̄ intrans ſemel eccleſiam coronata decēter. vtpote filia reg⁹ aurea corona. cū Jeſum aſpiceret ſpinis coronatuz aīoq̄ voluerat auream coronā capitis ſui: ⁊ ſpineā coronam Jeſu chriſti: tanto dolore pariter ⁊ cōpaſſiōe ſtatim eſtuare cepit q̄ exanimis effecta in terram cecidit. Et ex tūc cum illa corona ſanctaz eccleſiam ingredi non p̄ſumpſit. Cum his igitur regalib⁹ inſignijs dulcis Jeſus educitur: et ſeuienti turbe miſerabilis effectus oſtendit: vt ſic ad miſericordiam magis inclinaret. quia iam non erat clarus imperio: ſed plen⁹ opprobrio. Vnde dixit ad eos Pilat⁹. Ecce homo. miſerabilior omnibus hominibus ⁊ multis repletus miſerijs. Vnde etiam Auguſ. Si regi inuidetis iaz parcite. quia deiectum videtis. ferue ignominia

frigescat inuidia. Quã christi pũctõez in eleuatõe sacramenti sacerdos rep̃sentat. qd̃ est illud dulcissimũ mẽoriale dñice passionis. q̃si diceret. Ecce hõ. reduc ad memoriaz q̃ ⁊ quãta passus sit ꝓ salute nr̃a. Et tu o sponsa xp̃i fidelis. ecce hõ qui summe diuinitatis est vmbraculũ ne tibi vilescat ei⁹ hũilitas: sed hũili deo deuote subijciaris. Ecce hõ qui ꝑfecti amoris vigorosuz est obiectũ. ne tibi displiceat ei⁹ difformitas: sed ad dilectõez reciprocã accẽdaris. Ecce hõ qui diuĩe sapĩe verꝫ est repositoriũ. ne doctrinã illi⁹ despicias: sz illius sapĩa replearis. Ecce hõ qui virtutũ exemplar est ꝑfectissimũ. ne eius sequi vestigia p̃termittas. vt passiõis illius participiũ ꝯsequaris. Ecce hõ qui redemptõis p̃ciũ soluit copiosuz. ne gr̃as vnq̃ referre desistas: sz diuinis laudib⁹ sedule ꝓseq̃rꝫ. Ecce hõ qui p̃sentis est vie fidele viaticũ ne vitijs p̃ssa qñq̃ deficias: sed eius suaui gustu reficiaris. Ecce hõ qui future glorie plenũ est solaciũ. ne finẽ aliũ operꝫ ꝯstituas: sed dulcib⁹ eius amplexib⁹ innitarꝫ. Hee sunt enim septẽ dies illumĩatõis mẽtalis in vita pñti. in quib⁹ o aĩa mea nunc ꝯuenit fideliter oꝑari ĩ aspectu dulcissimi Jesu sub velamine sanctissimi sacramẽti vt in diem octauũ requietõis eterne feliciter ꝑuenire mereamur eundẽ facie ad faciem sine fine visuri. ¶ Porro iudei videntes eũ tam crudeliter punitũ. turpiter vilificatũ. ac per hoc agnoscẽtes ꝙ Pilatus occasiõe tali volebat euz dimittere: tanq̃ inuidissimi nec opprobrio ꝯtenti: nec Pilati excusatõe placati. clamauerũt horribiliter ⁊ alios ad clamãdũ ĩcitabãt. Crucifige crucifige euz. q̃si dicerẽt. Hec pena ñ sufficit nobis: nisi morte turpissima moriatur. ita ꝙ tandẽ ĩualescebãt vaces eoruz. Eduxit Pilat⁹ foras Jesuz extra p̃toriuz. ⁊ sedit ꝓ tribunali ad iudicandũ. Et ait ad illos. Ecce rex vester. quasi diceret. Mirũ certe ꝙ hoĩez tã abiectũ ac ad omnia ludibria ⁊ tormẽta paratuz dicitis sibi vsurpare velle nomen regni. Quez denuo videntes quasi furibundi clamabãt. Tolle tolle crucifige euz. q̃si dicerẽt. Non differas in eũ ferre sententiã mortis. quia grauis est nobis ad videndũ. nec cõmuni morte moriat̃: sed turpissimo mortis supplicio ꝯsumat̃. Nũc ergo o aĩa deuota clamores illos horribiles excipe q̃si sagittas cordi dulcissime Jesu matrisq̃ sue crudeliter infixas. et dilectum Jesum ex multitudine sagittaꝝ tanq̃ hericiuz spinis plenum cordi tuo rep̃senta. vt dicere valeas cũ ꝓpheta Hiere. Memoria memor ero: ⁊ tabescet in me anima mea. Ex his etiaz disce ꝯtumelias. illusiões. opprobria. mẽdacia. ac q̃cũq̃ similia tibi nequiter irrogata silẽtio trãsire. mansuetudine supportare. ac misericorditer ĩdulgere. ¶ Pilatus ergo dictauit sententiã sub his v̄bis vt patz in euẽgelio Nicodemi. Gens tua ꝯprobauit te regẽ: ꝓpterea p̃cipio te xp̃m flagellari ſm principuz decreta. deinde in cruce alleuari. Ad cuius sentẽtie ꝓlatõem gladi⁹ Symeõis ꝑtrãsijt aĩam fidelissime mr̃is: adeo ꝙ fere nõ essz ei neq̃ vox: neq̃ sensus. Tu igit̃ o fidelis spõsa xp̃i eris: et tu insensibil̃ ob auditũ taz horribilis snĩe q̃ Jesus dei fili⁹ ꝓ te diro supplicio mortꝫ adiudicat̃. sup̃ te v̄o recipias q̃si gladiuz ancipitẽ a sũmo capitis te per oẽs corpis venas penetrantẽ. et ab oĩ amore vitioso tue carnis te diuidẽtẽ. dolorib⁹q̃ sue mortis totalr̃ te ꝯiũgentem. p̃ſtim qꝛ snĩa tui eterni supplicij mutat̃ in crucifixiõem filij dei. ¶ Ceteꝝ hui⁹ tã iniuste dãnatõis triplex erat causa. Prima fuit auaricia q̃ dicit̃ ab apl̃o ſuit⁹ idoloꝝ. Hec eniz Jesum vẽdidit ꝑ Judã. ⁊ expetẽs eundẽ ad mortem emit ꝑ templi põtifices. Postq̃ enim emẽtes ⁊ vendẽtes de tẽplo eiecerat. mẽsas subuertit. nũmularioꝝ. postq̃ tot⁹ mũdus post illũ abiẽs ĩ tẽplo ferre munera ⁊ legalia sacrificia negligebat. postq̃ deniq̃ Lazari suscitatõez cũ iaz tot⁹ mũd⁹ illũ req̃rebat. ꝯsiliũ inierũt iniq̃ mortis: dicẽtes. Videtis qꝛ nihil ꝓficim⁹. ecce iam totus mund⁹ post euz abijt. Secũda v̄o causa fuit letalis inuidia q̃ detestabilior erat prima: seuiens efficaci⁹ in mortem christi. Nec mirꝫ. qꝛ ꝓprie auaricia pecuniã ⁊ inuidia sanguinẽ sitire dicit̃. Cũ em̃ eoꝝ vitia

publice arguebat. ⁊ eoꝝ errores cõfunde-
bat intantũ oderant eum ꝙ Barrabã ho
minem pestiferꝝ ⁊ latronem insignez elige
rent: ne christus a morte liberaretur. Ter
cia causa fuit in Pilato timor humanꝰ ex
funiculo triplici. Quia nisi illum cõdem-
naret: officium ab imperatore concessum
amittere timebat. Si hunc inquiũt dimit-
tis non es amicus cesaris. Indignatio-
nem quoꝝ iudaici populi incurrere formi
dabat. Ac tercio ꝓmissi precij defrauda-
ri nolebat. ¶ Tunc imponũt humeris eiꝰ
crucem grossam ⁊ ponderosam. nec pute-
mus hoc casu factum esse ꝙ Jesus preter
cõsuetudinem alioꝝ damnatorũ tanto la-
bore: dolore: ⁊ anxietate propriũ supplici
um ⁊ opprobrium baiulare cogitur. Crux
enim nunc quidez consecratõe sui preciosi
sanguinis benedicta. tũc ꝟo detestabilis
vniuersis ⁊ maledicta. (quia maledictus
qui pendet in ligno) nostroꝝ omniuz pec-
cata figurabat: q̃ omnia portantẽ onerãt:
⁊ infatigabilẽ laborare faciunt. Dñ Hie
re. vj. dicit ad peccatores. Vos mihi onꝰ
estis. pijciã quoꝝ vos dicit dñs. Et Ysa.
j. Facta sunt mihi molesta: laboraui susti-
nens. Et iterꝝ alibi. Laborare me fecistis
in iniquitatibꝰ vestris. Pro cuiꝰ repsenta
tione crux illi nimis grauis erat ad portã
dum: ꝑsertim iam ex penis ⁊ fatigatiõibꝰ
debilitato: ita vt exhaustis viribus curuꝰ
incederet. ¶ Mestissima ꝟo mater eiꝰ dũ
pre ꝯfusione populi filiũ sequi nõ poterat
per viam ꝯpendij: cũ alijs mulieribꝰ diuer
tebat. Cũqꝫ venissz obuiã filio. ⁊ eũ vidis
set spinato capite. cruẽtata facie. depsso-
qꝫ corpe sub mole crucis tam ĩmisericordi
ter vltra vires agitari ad tã crudele ⁊ tur
pissimũ crucis suppliciũ. pre doloris incon
tinẽtia velut exanimis inter brachia muli
erũ sustentabat. Cui Jesus appropinq̃ns
benigne se inclinauit: dicens. Ach mater.
qꝛ pre fatigatõe corpis ⁊ inestimabili do-
lore ꝯpassiõis multũ loqui nõ poterat. q̃si
dicere vellet. Electa mater tibi grãs refe
ro ꝑ multimodis bñficijs mihi impẽsis. et
ꝑ labore multo quo me in summa paupta-
tis ⁊ vilitatis abiectõe nutriuisti. ⁊ nunc
inter has ꝯtumelias ⁊ opprobria me sequi
non vereris. Cernẽsqꝫ Jesus dulcissimã
matrem tam anxio dolore gladiari. pre ni
mia ꝑssura cordis ⁊ fatigatõe corpis pe-
ne deficiẽs pedibꝰ ⁊ cruribꝰ nutare ⁊ palpi
tare cepit. ita ꝙ nec vnuz passum ꝓcedere
poterat. O d̃ vidẽtes impij taz crudeliter
pugnis ⁊ fustibꝰ ipm vt ꝓcederet impete-
bãt donec omnes lasserent ꝑturbati ꝙ plꝰ
inferre nesciebãt. Vide nũc o aĩa mea du
os illos tanta dilectõe federatos inexpssi
bili dolore gladiatos ibidez subsistere. O
flebile spectaculuz matris ⁊ filij. pr̃is ⁊ fi-
lie. sponsi ⁊ sponse. dñi ⁊ ancille. O dolor
et penalis acerbitas: si in innocẽtes seui-
stis impetu tãto. o quid impijs erit in futu
ro? Ministri ꝟo ad accelerandũ eiꝰ mor
tem angariauerũt quendã noĩe Symonẽ
vt tolleret crucez vsqꝫ ad caluarie locum.
Hic mihi occurrit natura fenicis: q̃ dicit
esse auis vnica in mũdo cõparem non ha-
bens. Hec enĩ renouare se volẽs ligna de
fert aromatica q̃ solis ardentioribꝰ radijs
exponẽs seipaz supimponit. alisqꝫ suis ex
curiens fortissime ligna tandez accendit.
sicqꝫ se ꝯburens post triduũ renouata cõ-
surgit. Sic christꝰ hũanũ genus in se reno
uare desiderãs ligna crucz aromatica de-
fert. in qua scz erãt palma cedrꝰ: cypssus:
⁊ oliua. solisqꝫ radijs ad lr̃az se exponens
in mõte caluarie tpe meridiano. ac seipsuz
amoris ardore calefaciẽs deo sacrificiuz
obtulit ĩmaculatuz et in cinerẽ se redegit.
Post triduuz ꝟo renouatꝰ in corpore glo
rioso resurrexit. ¶ Postq̃ ergo venerunt
in caluarie locum spoliauerũt euz vestimẽ
tis suis cuz maximo dolore. qꝛ vestis inte
rior in vulneribꝰ ex flagellatiõe susceptis
vna cuz sanguine cõgelata fuerat quã illi
cũ violentia crudeliter auferẽtes amaris-
simã corpis passionez ĩtulerũt. Nã q̃si de
nouo sac̃ vulnera rupta ⁊ apta sanguĩe de
fluebãt taz copiose q̃si denuo flagellatꝰ de
statua duceret. Vide nunc quõ nunc filia
Saul Michol impia synagoga. s. sathãe: R
deridẽs deludit nuditatẽ Dauid nr̃i: q̃ se
d̃nudari ꝑmisit amore nr̃i: q̃si sit vnꝰ de vi
lissimis scurrz vt nũqꝫ fidel spõsa ꝟecũdiã

timeat in his que ad deum ꝑtinent: sed vi
litatis vicem humili deo rependat. Hinc
Agnes virgo tenerrima ⁊ verecunda pro
amore dilecti nō refugit ad lupanar duci
tota nuda: vt sic nuda nuduz sequeretur.
⁊ ad illius castissimū amplexū ꝑuenire me
reretur. Porro deridētibus quid rñderit
Dauid noster audiam⁹. Ludā inquit ⁊ vi
lior fiam plusq̄ factus sum. ⁊ ero humilis
ī oculis meis. O Jesu dulcis amator ani
marū adhuc vilior fies. an nō sufficit om
niū ludibrioꝝ numerositas que ꝑcessit ad
expiāda ꝑuaricatoꝝ peccata. ad humiliā
da superboꝝ colla. ad excitāda in deuoto
rum corda. O penitētie luctum ad amato
ris affectū ⁊ ad gratitudinis effectū. Suf
ficeret inq̄ merito. sed interim ludā ⁊ vi
lior fiaz: quousq̄ factus sum vermis ⁊ nō
homo: opprobriū hominuz ⁊ abiectio ple
bis. nouissimusq̄ totius hūane creature.
vt sic fiat redemptio copiosa ⁊ amoris ex
hibitio admirāda. nec sit qui se abscōdat
a calore eius. ¶ Videte fratres si forte
mentior cuz impetit̄ ab impijs ad mortez
actu crudelissimo. distendētibus totū cor
pus ⁊ clauis affigentibus. ⁊ derisu despe
ctissimo eisdez subsannātibus sub cruce. ⁊
capita sua mouētibus. In loco deinceps
ignomīoso. quia vbi malefactores punie
bantur ⁊ publicū fuit patibulū cum cōsor
tio despectissimo. quia cū latronib⁹. ⁊ in
ter eos medius quasi principalis. ac ī ge
nere mortis turpissimo: scilicet in crucis
patibulo. In modo deniq̄ abiectissimo.
qꝛ totū nuduz affixerūt. Ludaz ergo ⁊ vi
lior fiam. O qualis est in cruce lud⁹ ⁊ q̄ so
bria voluptas. Vñ cū deuota ꝑsona in q̄
dam reuelatōe dño quesisset quid in omni
bus que ꝑ nobis ꝑtulit maxime doluissz.
Respōdit ꝙ quādo in cruce fuit extēsus
Mimirū cum corpus illud sanctissimū taz
īmisericorditer extenderūt ꝙ omnia mē
bra eius benedicta dinumerabilia redde
rentur. O feralis crudelitas quanta es in
homīe deo: vbiq̄ diuinā impugnās pieta
tē. o stupor ⁊ pietatis abyssus. o charita
tis incēdiū. o mira pietatis dignatio ⁊ in
estimabilis dilectio charitatis. que nec tā

to mouet̄ discrimine. non penalitate. non
opprobrioꝝ irrogatiōe: sed in inexp̄ssibili
quodā desiderio nostre salutis īmobiliter
perseuerat. Insurge nūc o aīa deuota et
in amplexus sponsi tui iam amore languē
tis. ⁊ in lectulo crucis decubātis: affecti
uis desiderijs irruere non desinas. Quo
niam se reddit amabilē ꝑ cunctis dieb⁹ vi
te sue. ⁊ quātuz pro me vilior: tanto mihi
amabilior. Vide ꝓinde quid potuit chari
tas in hoīe deo: īmo in seipa. O amor om
nia vincens quousq̄ seuies in teip̄m: quo
usq̄ ꝑsequeris insontem. quousq̄ cunctis
gratus suauis ⁊ amplectēdus in eum qui
te genuit solus crudelis inueneris. Post
hec igitur leuauerūt impij crucez cum cla
more ⁊ insultatōe: dicentes. Sic decet ta
lem regē super terrā exaltari. Et hoc in eo
dem loco vbi prius Abrahaz filium suum
Ysaac iussus est īmolare. ꝓut refert beat⁹
Hieronim⁹. Eleuatus igit̄ cum cruce chri
stus ⁊ indicibilibus angustijs pressus. taz
arte quoq̄ cōclusioni mancipat⁹ ꝙ omni
bus mēbris pena grauissima fatigatis so
lam linguā mouere posset. videt adhuc im
pioꝝ turbā in malis obstinataz: eum cōui
cijs verborūq̄ contumelijs se afficientez.
necdū sanguinis sui siti satiatā. Respicit
nihilomin⁹ deorsum matrē dilectā inexp̄s
sibilibus angustijs gladiatā. Dehinc pa
ternā considerat pietatē quasi motā tan
tis crudelitatibus in dilecto filio taz leta
liter exhibitis. ⁊ actores tam īmensi pia
culi celeri vindicta cōsumari parantē. Si
nāq̄ Dathan et Abyron cōtra Moysen
dūtaxat murmurātibus dñs iratus: ter
ram aperuit ⁊ eos viuos cum cōplicibus
suis absorbuit. cur non potius moueret̄ su
per innumerabilib⁹ iniurijs illatis taz di
lecto filio cui celum ⁊ terra flebilibus indi
cijs compatiebant̄. Vide nūc quid inter
hec iniuriatus dñs facere deliberat. q̄ fa
ctus iniuriaꝝ omniū īmemor: dilecto pa
tri ꝑcibus ac lachrymis occurrens ne vin
dicta ꝓcederet impetrauit. Quarū precū
⁊ lachrymaꝝ efficaciā nec inimici subter
fugere valentes compuncti sunt corde. et
vim tantam amoris diuini non ferentes

penituerũt ꝓcutiẽtesq; pectora sua reuerebant: dolẽtes de xpi ꝓsecutiõe. O q̃dulcis in oratione xpi ad crucifixor malleatoez melodia resonabat. cui⁹ dulcissona resonãtia ꝙ si sunt ĩ eadẽ ciuitate tot milia. s. in vna die tria millia. altera xx̃o die quinq; millia. Sz quid mirũ cũ ꝓ crucifixoribꝰ oratur tã affectuosissime: cũ oratõi lachrymas iũxit ⁊ clamore valido pces obtulit. Hec ei erat potissima xpi vidicta vt effuso sanguine crudeles lictores vterent in salutẽ. Respira nũc in spez venie o hõ q̃ntũcũq; peccator. si tu ꝓ te patiẽris dei tui seq̃ vestigia nõ abhorres: q̃ in oibus pssuris suis nec semel os suũ aquit: vt aut q̃rele aut excusatõis: aut maledictõis vel ꝓminationis ſmonẽ aduersus canes illos maledictos vel leuiter inferret: q̃n pꝰ noue benedictõis verbũ q̃ a seculo nõ est auditus ꝓ eos effunderet: dicẽs. Pr̃ ig̃sce illis. Et ĩ signũ q̃ vere exaudiꝰ erat latronẽ vsq; ĩ finẽ blasphemantẽ: sz ĩ exalatõe spũs venia depcantẽ in gratz suã recepit: dicẽs Hodie mecũ eris ĩ paradiso. Deide se conuertit ad mẽz stantẽ sub cruce cũ discipulo quẽ diligebat. Strabat em̃ mater eiꝰ nec oculos auertebat a filio. Respexit ⁊ ipe filius mẽz suã plenꝰ ꝓpassiõe. q; plenꝰ amore. O gemebundũ certamẽ oculoz q̃ tũc vidisses ĩ oculis Jesu. in vno nãq; momẽto eiꝰ oculi bñdicti festinabãt ad mortẽ. ⁊ se retorq̃bãt ad mẽz viriꝰ mortis eos iaz claudebat ⁊ ad defectũ impellebat. ⁊ vis amoz ad aspectũ mẽris eos apiebat. O q̃ ꝓfunde infixꝰ ⁊ radiꝰ hui⁹ visionis in corde tuo mater sancta: q̃ mũdi dñs xp̃ginis filiꝰ te mortẽs intueri dignatꝰ est. Qui tandẽ intulit: dicẽs. Julier ecce filiꝰ tuus. q̃si diceret. O mater dulcissima mollis ad flẽduz. pia ad ꝙdolendũ. tu scis q; ad ꝑ veni ⁊ a te carnẽ assumpsi: vt ꝙ crucis supplicĩũ saluarẽ genꝰ hũanuz. ⁊ tercia die resurgerem. tu scis q; reuertor ad pr̃em. q̃ ego vado nõ potes me mõ seq̃. seq̃ris aũt postea Jobes interim reputabit tibi filiꝰ: q̃ cutam tui habebit. eritq; tibi solaciũ fidelissimũ. Sciebat em̃ Jesus dolorẽ eiꝰ hũanã excedere virtutẽ. ⁊ clamorez eiꝰ audiebat non ꝙ vocẽ validã: sz suspirijs cordialibꝰ doloroſaz. ⁊ nõ tantũ ꝙdolebat illi q̃ diceret ad eũ Aug⁹. Cruciat te dolor tuus: sz nõ minꝰ dolor mris. nõ est mirũ si doles ⁊ ꝙdoles: si pateris ⁊ ꝙpateris bone fili in desolatõe mris. Nunq; enĩ tibi defuit eiꝰ solatiũ. lactat infantẽ. audit ⁊ sequit̃ ꝑdicantẽ. videt ⁊ comitat̃ patientẽ. ꝙplat̃ opprobria. ituet̃ vulnera. audit tua x̃ba. Eleuare nũc o spõsa fidelis ⁊ respice dilectũ ĩ cruce nudũ pẽdentẽ. ꝙsidera eiꝰ amorez ĩ cruce ꝑ cũcta tormẽta decertãtẽ. nã sic nudꝰ pepẽdit ĩ cruce: sic nudo triũpbauit honore ꝑuatꝰ ab oi influxu dulcedinis diuĩe. Et ãmiratõe illiꝰ stupens cũ discipulo ĩ horalogio sapĩe dilectũ alloq̃re: dicẽs O eterna sapia pr̃is: q̃d obsecro sibi vult tantꝰ amor q̃ tãta pati voluisti ⁊ tã amara: q̃re tibi ꝓpitiꝰ non fuisti: leuiꝰ nãq; sine dubio facere licuisset. Cui rñdet xp̃s Jesus sapia pr̃is. ꝙ ꝓmo amorz magnitudo hec me facere nõ ꝓmisit. flãma nãq; charitatis intãtũ ĩ me deferbuit ꝙ ĩ nullo nature possibili parcere voluit. nilq; ꝙdescẽdere ꝓmisit. Nullꝰ enĩ vnq; sitiẽs portũ vt moriturꝰ vitã cunctis mortalibꝰ optatam affectauit sic ego ex amore sitiui peccatores saluos facere ⁊ me eis amabilẽ exhibere. Secũdo vt ꝙ ß amorẽ tuũ ad me tãto efficaciꝰ excitarẽ cũ ictũ feruẽtis pr̃is ꝙ te tam crudelẽ excepi ⁊ te illesuz abire ꝓmisi. Quõ tibi maiorẽ amorez exhibere potui. Dñ corpꝰ meũ formosuz ĩnumerz doloribus ⁊ plagis q̃si quibusdã amoris signaculis tã mirabiliter ꝙsignatũ est ꝙ nõ iuenit̃ in eo spaciũ vniꝰ pũcti qõ nõ dolore ⁊ amore singulari relucet. Tercio deniq; vt ex ß in spẽ venie q̃ntũcũq; peccatoz respirares. memorãs q; non corruptibilibus auro vel argẽto: sed sanguĩe meo ꝑcioso tãto labore te redemi ꝙ nõ ĩmerito ꝺ tua salute gaudere debeã ⁊ esse facilis ad veniã. Nam ex ß ad redẽptõez peccatoz querti volẽtiũ tãto desiderio rapior ꝙ si totꝰ mũdus eẽt globꝰ igneꝰ. ⁊ in medio eiꝰ de stilla liniꝰ pugillꝰ vnꝰ. hec ex sua naturali inclinatõe nõ tã cito flãmaz incẽdia recipet sic abyssus miserationũ meaz peni-

tentē ⁊ querti volentē. Et ℞ innuit in illo
verbo qđ dixit. Sitio. q̄si diceret. licet tā
ī exp̄ssibilia, pvobis redimēdis passus suz
sitio tñ si possibile foret adhuc millib⁹ mo
dis mortis vobis in g̃tis diuinū vr̄e salu
tis amorē declarare. vt sic vel sarea coz
da vr̄a puerterent. ⁊ ad reamandū fortiꝰ
attraberent. q̄a sic g̃tuite vos dignos oī
morte p amorē p̄uenio. Eya nunc insurge
o fidelis xp̄i amica. ⁊ leua te sup̄ te ad ptu
itū dulciflui obiecti toti⁹ amoris ⁊ gratie.
Dic pinde cū spōsa in Cant. Sub vmbza
illi⁹ quē desiderabā sedi. ⁊ fruct⁹ ei⁹ dulc̄
gutturi meo. Sede inc̄p ab oīvicioso amo
re refrigerata tumultuoso labore expedi
ta. distractiua curiositate et vacuata. ni
hil te scire p̄sumēs nisi xp̄m Jesuz ⁊ hunc
crucifixū. Sede denic̄p vt fructuose vale
as ascēdere cū eadē: dicēs. Ascēdā in pal
mā ⁊ apprehēdā fruct⁹ ei⁹. Alioq̄n vanū ē
vobis añ lucē surgere: surgite postc̄p sede
ritis q̄ māducatis panē doloris. Hec enī
est illa arbor magna quā vidit rex Nabu
chodonosor Danielꝰ. iiij. cuius proceritas
celos attingit aditū regni aperiens. aspe
ctus ei⁹ vsc̄p ad termīos terre ī miserico
dia ⁊ mirabilib⁹. folia ℞ bor illi⁹ pulcher
rima. fructusc̄p redēptōis ei⁹ ⁊ bonor ope
ruz nimi⁹. qz copiosa apud eū redemptio.
⁊ exēplar toti⁹ p̄fectōis. ⁊ esca vniuersor
in ea q̄ reficiunt. peccatores ad veniā. iu
sti ad gr̃az. purgādi ad penaz refrigerati
onē. purgati ad eterne gl̃e introductōez.
Hec est inc̄p esca quā in memoria suor mi
rabiliū ⁊ amabiliū p̄parauit. ⁊ dedit eā ti
mētib⁹ se. Denic̄p vidēs Jesus q̄ oīa q̄
de eo pphetizata fuer̄t fideliter adimple
sset: ait. Cōsummatuz est. s. op⁹ qđ ei pr̄ ad
pficiendū p̄misit. in eo p̄mēdās pseuerā
tie virtutē. a q̄ nec penarū acerbitas. nec
discipulor infidelitas. nec Jude p̄uersi
tas. nec iudicis falsitas. nec iudeor impi
etas. nec mīstror crudelitas. nec mr̄is do
lorositas eū vel ī minimo revocare pote
rat. Cū igit̄ vehemēs penaz acerbitas
acceleraret mortē ⁊ diuisionē illi⁹ aīe san
ctissime a suo virgineo corpe. insensibiles
creature mote pia p̄passiōe doloꝛi ei⁹ excel
sso signis euidētib⁹ p̄pati videbant. Sol
eni retraxit lumē suū: q̄si mortē illi⁹ verēs
inspicere. terra mota ē. q̄si nō ferre volēs
xp̄m pendētez. nec sustinere mortē illi⁹ in
nocentē. ⁊ petre sciss̄e sunt ī signū dolor.
oīdētes q̄ corda q̄ntūcunc̄p dura xp̄o mo
riēti merito p̄pati deberēt. Dñ dic̄ Bōa
uētura. O cor lapideū ⁊ oī duricia duri⁹:
si ad tāti p̄memoratōez piaculi nec terro
re p̄cuteris. nec p̄passiōe afficeris. nec cōꝛ
pūctōe scinderis. nec pietate molliris. O
q̄d cordis erat beatissime mr̄i cū sic insen
sibilia p̄patiebant illi. Dñ pre āgustia spi
rit⁹ clamabat ad pr̄em: dicēs. Deus me⁹
deus me⁹ vtq̄d dereliq̄sti me. i. cor calami
tatib⁹ exponēdo. Et post ℞ ba cepit ocu
los depmere: facie pallescere. O. qđ sentiēs
recollecto spū clamauit iter: dicēs. Pat
in man⁹ tuas p̄mēdo spm̄ meuz. Et hec di
cens expirauit īclinato capite. Expirans q
eni īclinauit caput suū q̄si versus pr̄em inti
mās ei inīū ctā sibi tā laboriosaz obedi
tiam iā esse p̄pletā. Et eidē gr̃as agēs q
ip̄m revocaret ad paternū regnū: nos do
cens sic gr̃as agere etiā in aduersis ī oī
bus tēptatōib⁹ tribulatōib⁹ ⁊ āgustijs pe
riculis. ⁊ ī agone mortis aīam nr̄az p̄men
dare ī man⁹ dei pr̄is. Jnclinauit etiā inc̄p
caput q̄si ℞ sus mr̄ez: velut illi vltimū aue
tribuēs. Aue inc̄p doloris ⁊ oīs desolatio
nis. qđ nec ℞ bo poterat exp̄mere p nimia
p̄passiōe ⁊ īestimabili dolore. sed tātū illi
capitis īclinatōem p̄mēdās corp⁹ suū taz
crudeliter laceratū. q̄si dicere vellet. Re
cipe nūc dulcissima depositū mihi p̄cessuz
in viscera iā cordi tuo medullit⁹: qđ spiri
tu sancto p̄ceptū corp̄alib⁹ educasti ⁊ por
tasti viscerib⁹. Respice inc̄p inexplicabili
dolore qđ gaudio dulcedinis ineffabil̄ edi
disti. Jnclinauit denic̄p caput ℞ sus bōa
num genus. ⁊ q̄si iā p̄e recōciliato nobis
pace ānūciādo salutat: ac osculū porrigē
do p̄cib⁹ nr̄is aures ad excludēdū inclinat
Illā nāc̄p moriens in corpe figurā reliq̄t
quā recedēs voluit nobis arct⁹ astringere
dulci⁹ imp̄mere: ⁊ affectuosius p̄mēdare.
Nec enī sapīa p̄ris in oī sapīa sua gratio
siorem corpis sui dispositiōem q̄si totius

amoris obiectuz fidelib⁹ relinq̃re potuit. vbi ꝛ extẽsa brachia cũctis q̃ntũlibet pec catoꝛib⁹ paranꝫ ad ãplexũ. man⁹ei⁹ extẽse ad dandũ. In cui⁹ sinistra ꝓuaꝫ facultas donãdi veniã. ꝛ ĩ dextera ꝓnitas tribuẽ di gr̃am. Et hee q̃dẽ cruci stricti⁹ affigunꝫ ne facultas reuocãdi effusaz ĩ nos mĩaz et gr̃am abesse videaꝫ. Faciẽ autẽ inclinat ĩ osculũ paçˉ. aures ĩ signũ exaudituꝛis. pe des affigunꝫ ne nos effugiat. Lat⁹ apitur vt affectũ amoris oñdat. Totũ denicꝫ coꝛ pus sanguĩe ꝓfusuz plagis liuidũ vulneri bus ꝓcussuz. ꝓponit ĩ ãplexũ. nõ vestitũ: sz nudũ. vt sine medio sibi nos astrĩgat hic ĩ gr̃a: ꝛ ĩ futuro ĩ gl̃ia. Moꝛro mater me stissima flebilẽ filĩ sui vocẽ audiẽs: muta toꝯ coloꝛe ꝛ⁹us eã videꝫ caput ĩclinare: ꝛ spm̃ exalare. licet oĩ tpe passiõis xpi do loris gladi⁹ ei⁹ aĩam ptrãsire nõ desĩt. in illa tñ flebili sepatõe mris ꝛ filĩ: coꝛpis ꝛ aie vehemẽti⁹ ĩestimabilr toꝛq̃baꝫ. Nã si sola passiõis hui⁹ mẽbꝛa q̃sdã ado mouẽt vt nõ solũ lachrymas ab oculis: sz ꝛ de oĩ bus mẽbꝛis eoꝛ sudoꝛ emanaret sanguĩe us. sic ꝺ beata Machtelde legit. Et mul tos etiã exanimes ĩ ꝑssiõe sua vehemẽtissi ma reddidit. Quid putam⁹ passionis illi⁹ pũtia tũc actitabat ĩ Maria q̃ pre oĩb⁹ do lebat. qz ꝑ cũctis amabat. Merito qz vi debat eũ in cruce pẽdentẽ in medio latro nũ sic nudũ. sic deturpatũ. sic afflictuz. sic moꝛtuũ. ꝛ ab oĩb⁹ derelictũ. Perseueratˉ ꝯ sub cruce donec reuertũꝫ impietatˉ mi nistri ad deponẽdũ coꝛpa dãnatoꝛ. Qui videtes latrones adhuc supuiuere frege rũt eoꝛ crura vt citi⁹ moꝛerentˉ. Jesuz vo moꝛtuũ iueniẽtes nõ fregerũt ei⁹ crura. sz vn⁹ militũ lãcea lat⁹ ei⁹ apuit. ꝛ ꝯtinuo ex iuit sanguis ꝛ aq̃. Sãguis in ꝑciũ redẽpti onis. aq̃ in lauacꝫ regeneratõis. Ecce iã aꝑta est cisterna tua dñe Jesu. auferpau xillũ aq̃ vt laues pedes seruoꝛ tuoꝛuz. O pauxillũ q̃ꝑrecioſuz ꝛ efficax: q̃ fontes et ĩ tpe necessitatˉ abluãt soꝛdes vniuersas. Sz tu o spõsa fideꝫ dulce nũc q̃ Jesus ar debat amoꝛe tui coꝛdis amplissima regio nõ sufficit q̃ amoris flãma diffusi⁹ euapo raret. ꝑ q̃nꝯ coꝛpis apturas fecit sibi fe nestras ignis ille diuinus vt medullas ho miñ effluẽdo penetraret. Voluit nihilo mĩ⁹ apiri illud lat⁹ sanctissimũ: vt amica xpi q̃si colũba fidelissima nidificet ĩ oꝛe fo ramĩs. ꝛ q̃si turtur amoris castissimi bo noꝛ opm suoꝛ ꝛ exercicioꝛ pullos illic ab scõdat: ne. s. accipitris ꝓde pateãt. Et tu pr̃ eterni lumĩs respice nũc arcũ tuũ eleua tuz ĩ nubib⁹. ꝛ recoꝛdare federˉ qõ pepegi sti cũ suis tuis. Ecce iã emisit xp̃us sagit tas electas figuratas ĩ trib⁹ sagittis Jo nathe: q̃s iecit ĩ agro velut ad excitandũ se. j. Reg̃. xx. Dnã. s. recõciliatõis ad te dirigẽs: cũ oꝛauit. Pr̃ ig̃sce illis. qz nesci unt q̃d faciũt. Secundã amoris pctoꝛib⁹ oñdens cũ dicit latroni veniã petẽti. Jo die mecũ eris ĩ ꝓadiso. Terciã ꝺo doloꝛz materno coꝛdi infingẽs cũ ait. Mulier ec ce fili⁹ tuus. O mater sancta q̃tiẽs te dicã ĩ hac filĩ tui passiõe crudelissimã exicialẽ moꝛtis penã excepisse: vt merito dicaris martyr mente passa. cũ mirari nõ sufficio q̃liter coꝛ tuũ virgineuz ꝛ renez ab initio ꝓcept⁹ talis filĩ de cetero subsistere pote rat: tãtũ põd⁹ excipiẽs amoꝛz diuini q̃ to ta flagrabas vltra q̃ dici vl excogitari pr̃ Videte fratres si forte mẽtioꝛ quõ natu ra ꝛ gr̃a pꝛiter ĩ illi⁹ amoris subministratiõe mutuo se fouebãt. Gr̃a nãꝯ diuĩa q̃d ali ud est nisi vehemẽs q̃dã ardoꝛ amoris di uini. Quã qz ceteris vniuersis abũdãti⁹ accepat: plãe ꝓseq̃ns est q ꝑ cũctis illi⁹ ar doꝛe mirabilr estuabat. Accedat de hinc naturalis amoꝛ talis mris ad talẽ filium: nulli dubiũ q̃n ꝛ naturali dilectõe nec pri mã sikem visa est: nec hr̃e seq̃ntẽ. Cũ igit q̃sdã ex inspirata filioꝛ pũtia mẽes defe ciſſe viri⁹ vel exspiraſſe legim⁹ ꝓpr̃ amo ris ꝛ lericie ꝓcepte supabũdantiã quã fer re neq̃bar fragilitas muliebris ꝓplexiõis Nõnullas etiã amoris diuini gr̃a ꝑuetas ex dulcedine ꝑdicatõis audite. vel exani mes cecidisse. vl etiã moꝛtẽ sustinuisse co gnoscim⁹. Quasdã etiam ex pũtia dilecti Jesu sub velamĩe dũtaꝛat sanctissimi sa cramẽti ĩ visu coꝛpali sic affici vidim⁹: q ĩ illi⁹ eleuatõe cũctis viri⁹ destitute velut

e mortue collidereñ in terra. nec remane
ret vox neq; sensus: sz tñ mẽbroz tremor
mirabilis. Ac ecõtra q̃sdã cerrissime coñ
uinꝰ q̃ tñ ex mẽoria ꝛ exercitatõe passio
nis dñice tãta ꝓpassiõe ferebañ in ipsuz:
q; ex ꝓsideratõe singulaz passionũ diuina
virtute mirabiliter coopante easdẽ passi
ones ĩ seipis realiter ꝛ effectiue ꝓcipẽt ꝛ
sustinerent. ita q; eis nihil aliud videbaꝫ
q̃ q; in eadẽ penalitate cũ xpo realiter in
cruce pẽderẽt: tantã penalitatez vsq; ad
mortẽ veraciter sustinẽtes q; nec calamo
scribere: nec ore explicare: nec q̃dẽ corde
ꝓcipe valeret hũana mortalitas: nisi expi
mẽraliter didicisset. O q̃d igit̃ putamꝰ fa
ctũ esse de hac officina singulari spũssanc
ti. et fornace acceptissima diuini amoris
nisi totã eiꝰ vitã deiceps supꝫ fragilitatis
hũane fuisse virtutẽ. Et iõ necessario sulci
tam efficaciter vigore spũssancti ꝛ virtu
te altissimi. qz nimiꝫ eã obũbrãdã phibu
it ãgelꝰ. Ex q̃bꝰ subinferri pt̃ nõ incõgrue
Maria virginẽ ex eodez amoris obiecto
scz eius dulcissimo filio sm vicissitudinem
rẽporꝫ nunc sũmã ꝓcepisse cordis leticiã.
nũc aũt inexpssibilẽ tristiciã. Hinc pfecto
doloris illiꝰ inestimabile põdꝰ vtrũq; con
ĵcere possumꝰ. Hã sic in filĳ passiõe diuĩe
suauitatis influẽtia penitꝰ susp̃edebaꝫ vt
efficaciꝰ in eo ꝓfirmarẽt passiõis acerbita
tẽ: sic pari mõ sentiẽdũ est q; eodẽ tpe dul
cissime mẽti subtracta fuerat oĩs ꝓsolatio
refrigerãs prĩꝰ infusa diuinitꝰ. vt sic ĩ oĩbꝰ
doloris filialis ptcipiũ sumeret. Ex q̃ col
ligi põt q; toto tpe passiõis xpi vsq; ad re
surrectõez eiꝰ q̃si ꝓtinuã mortis acerbita
tez ꝓfixa doloris gladio sapiebat. cui nec
cuiusuis mẽtis exq̃sitissima tormẽta vale
ant adeq̃ri. O. nõ etiã Anselꝰ. sentire videt̃
dicẽs ad eã. Vere tuã aĩam ptrãsiuit gla
dius doloris q̃ tibi amarior extitit oĩbus
doloribꝰ cuiusuis corporee passiõis. quic
q̃d eñ crudelitatis fuerit inflictũ corpibꝰ
martyrum: leue erat ac potiꝰ nihil ꝓpatõe
ipius ꝛ tue passiõis. q̃ nimiꝫ sua ĩmẽsita
te trãsfixit penetralia tui b̃eignissimi cor
dis. Hec ille. Cõpatere g̃ o aĩa deuota nõ
solũ filio patiẽti: sed ꝛ mẽti ꝓpatiẽti q̃ post

mortẽ filĳ dolere nõ cessabat. qz licz eñ re
surrectuꝫ sciebat. tñ ꝓpter eiꝰ recẽtẽ mor
tem a ꝓpassiõe se ꝓtinere nõ poterat. pser
tim ex eo q; videbat illũ morientẽ. totũ af
flictũ. laceratũ. ꝛ anxiũ totũ. etiã sitibun
dum. oppressuz. ꝛ violẽtatũ. tã sub crucis
onere q̃z ĩ cruc̃ ertẽsiõe. cui nec ĩ aliq̃ sub
uenire poterat. Dereliq̃rũt euz oẽs discip
puli ꝛ amici. reliq̃t ꝛ ipa diuĩtas suã hũa
nitatẽ penitꝰ desolatã. nec seipm ꝓpẽ abũ
dantiã charitatis iuuare voluit: vt sic fie
ret copiosa redẽptio. ꝛ mirifica dilectois
oñsio. Insup in tãtis ꝓssuris posita. nec
habuit vbi caput suũ reclinaret: sed intra
re cogit̃. sub aliẽo tecto dies deducere lu
gubres: ꝛ elemosynis sustẽtari mater dei.
regina celi. dña mundi. Deniq; sepulto
dño reuertasĩ ꝛ nos eiꝰ sanguinẽ cũ ange
licis spiritibꝰ recolligam. Vtilis est eniz
ꝛ p̃stãs medicina. nec vllo morbo repit̃ ĩ
efficax. Est inq; balsamũ nobile desudans
ꝛ penetrãs sua ꝟtute medullas deuotarũ
mẽtiũ. Dñ dic̃ Hubertinꝰ. q; xpi sanguis
in illo triduo diuĩa virtute fuit a resoluti
one p̃seruatꝰ: sicut ꝛ caro a putrefactõe. Su
it etiã ꝓ misteriũ angelorꝫ recollectꝰ. quia
vbi fuit ꝟtus angelica: nõ est necessaria vir
tus diuĩa ĩmediate. Cuiꝰ nimirũ efficacia
medicꝰ nõ ignarꝰ taz copiose voluit illũ ef
fundere: vt abũdãtiꝰ egrotis valeat mini
strare. Hñ nouẽ repiunt̃ in eo virtutes p̃
cipue hũane infirmitati summe necessarie
Prima virtꝰ est q; soluit hũanũ ꝑciũ q̃ scz
obligatꝰ erat hõ diuĩe iusticie. ℔. Det. Nõ
auro vl̃ argẽto redẽpti estis de vana ve
stra ꝓuersatõe. sed ꝑcioso sanguĩe agni ĩ
cõtamĩati ꝛ ĩmaculati Jesu xpi. Ju cu
ius etiã figura ꝓcepit dñs in Leuit̃. vt of
ferrẽt ꝓ iugi sacrificio agnũ ĩmaculatũ ma
ne ꝛ vespe. De q̃ sanguĩe dicit Leo papa
ĩ smõe. q; effusio sanguinis iusti ꝓ iniustis
tã potẽs fuit ad ꝓuilegiũ: tã diues ad ꝑci
um q; si vniuersitas captiuoꝝ in redẽpto
rez suũ crederet nullũ tyrãnica vĩcula de
tinerẽt. Et g̃ vt dicit̃. ℔. Lor. xvj. Empti
estis ꝑcio magno. Glo. ꝛ poꝛ. deuz in coꝛ
de vro. Secũda virtꝰ est q; fregit pt̃m lim
bũ vt vinculati exirẽt sua passiõe liberati.

BV. Dolor.

Hinc ꝓpheta Zacha.ca.ix.sanctos ꝑes
alloq̃ns ⁊ ad ſpez libertatis ꝓfortãs: ait.
Exulta ſatis filia ſyõ. iubila filia iherlm.
ecce rex tu⁹ venit tibi iuſt⁹ ⁊ ſaluator. ⁊ lo
quet pacẽ gẽtib⁹. Tu q̃z o ſaluator ĩ teſta
mẽti ſanguĩe tui miſiſti vinctos de lacu in
q̃ nõ erat aq̃. Tercia ꝛo virt⁹ qz apuit ce
leſte regnũ. ita vt diceret Apl⁹ ad Hebr.
x. Habẽtes itaq̃ fiduciã in ĩtroitu ſctõꝝ
in ſanguĩe xp̃i q̃ iniciauit nobis vitã nouã
⁊ viuẽtẽ ꝑ velamẽ. i. carnẽ ſuã. ⁊ ſacerdo
tẽ magnũ ſup̃ domũ dei. Accedam⁹ cũ ple
no cor de ĩ plenitudine fidei. Fides eſt xp̃i
nos mẽbra ei⁹ ꝓſtituit ꝑ gr̃am ſuã. In cu
ius etiã figura null⁹ ĩ ſancta ſctõꝝ ĩtroire
poterat in lege veteri niſi ſũm⁹ põtifex. et
nõ ſine ſanguinis effuſiõe. vt dicit Apl⁹
ad Hebr. ix. Sic clauſaz ianuã regni ce
leſtis in q̃ ſanctuſſanctoꝝ inhabitat null⁹
ĩtrare poterat: niſi ſacerdos ſumm⁹ xp̃us
aſſiſtẽs põtifex futuroꝝ bonoꝝ ꝑ. ꝓpriũ
ſanguinẽ ſemel ĩtroiuit ĩ ſancta eterna re
dẽptõe inuẽta. Et nos inq̃ntuz mẽbra ſui
corpis ꝓſtituiſti cũ ipo: ꝑ ipm̃ introduciſti.
Quarta ꝓinde virt⁹ eſt q̃ placat paternũ
vultũ. Sic enĩ agni ſanguĩe viſo ꝑm natu
rales ferocitatẽ deponẽs māſueſcit leo fe
dinẽ querit. Hinc dicit Berñ. Secuꝝ ac
ceſſuz habes ad deũ o hõ: vbi filiũ habes
añ p̃em: mẽz añ filiũ. fili⁹ oñdit p̃ri lat⁹ ⁊
vulnera. mater oñdit filio pect⁹ ⁊ vbera.
nulla g̃ ibi poterit eſſe repulſa: vbi tot cõ
curruũt charitatis inſignia. Quĩta virtus
eſt q̃ ſignat xp̃ianos ĩ frõtib⁹ eoꝝ: ne pec
cãtes ſubito perimant̃ gladio diuĩe iuſti
cie. ſz ad pniaz p̃ſuant̃ longanimitate pa
terne miſicordie. Exinde nãq̃ p̃dicat̃ do
min⁹ Jeſus lõganimis ⁊ multũ miſicors.
vt multipharie ꝛbis ⁊ factis adhuc ĩ car
ne mortali p̃oſtẽdit. p̃ſtim ĩ agone finali
ſue paſſiõis. Hũ epo carpo rogitãti pro
morte duoꝝ a fide xp̃ianos auertẽtiũ: ap
paruit xp̃us q̃ ſi crucifix⁹. ⁊ tot⁹ q̃ſi plagis
liuid⁹ ⁊ ſanguĩe ꝑfuſus. dicẽs q̃ a talibus
p̃cib⁹ deſiſteret. qz ſi poſſibile foret ſic ſe
mel. p oĩb⁹ ſanguinẽ fuderat: ſic adhuc pro
ſalute vniuſcuuſq̃ aĩe denuo fundere pa
ratus eſſz. Et ideo magis eſſet pat⁹ ſalua
re q̃z dãnare. Letez ĩ figura hui⁹ ſignatio
nis p̃cipit̃ Exod. ix. q̃ ſumẽt de ſanguine
agni ⁊ ponẽt ſup̃ vtrũq̃ poſtẽ. ⁊ ĩ ſuplimi
nar̃ib⁹ domoꝝ in q̃b⁹ comedẽt illũ. Sup̃ q̃
ꝛbo dic̃ Yſid. q̃ in vtroq̃ poſte agni ſan
guis eſt poſit⁹: qñ ſacramẽtũ paſſiõis xp̃i
cũ oze ad redẽptõez ſumit̃. ad imitatõem
q̃z mẽte meditat̃. Sequit̃. Et in ſuplimĩa
re dom⁹ agni ſanguinẽ ponim⁹: qui crucez
paſſiõis illi⁹ in frõte portam⁹. Sexta ꝛo
virt⁹ ẽ q̃ emũdat peccati maculã. Eſt enĩ
lixiuiũ efficaciſſimũ ad emũdanda pecca
ta. Apoc. j. Qui dilexit nos ⁊ lauit nos in
ſanguĩe agni. Hñ q̃ neceſſariũ ſit ℞ laua
crũ oñdit Greg. ſup illud Job. ij. Tu cõ
mouiſti me aduerſus eũ fruſtra ſic dicẽs.
Rubigo q̃ppe virũ purgari nõ potuit: niſi
igne tormẽti. Venit itaq̃ ſine vitio qui
ſe ſubd̃ceret ſpõte tormẽto: vt debita nr̃e
iniq̃tatz ſupplicia ⁊ reos ſuos iuſte amitte
rent q̃ hũc a ſemetip̃is libez iniuſte tenuiſ
ſent. Fruſtra g̃ ⁊ nõ fruſtra afflict⁹ eſt q̃ in
ſe ꝓmiſſa nõ habuit. ſed cruore ꝓprio rea
tus nr̃i maculã terſit Nec ille. Et licz mul
ti remanerẽt ĩ peccatis ℞ nõ ẽ ex hui⁹ ſan
guinis ĩefficacia: ſz ex ipoꝝ obſtinata ma
licia q̃ malũ malo ſemp adq̃ciũt. Nec tali
lauacro ſe mũdari ꝓmittũt. ⁊ ſic q̃ ĩ ſordi
bus ſunt ãpli⁹ ſordeſcũt. Septima virtus
eſt q̃ ſanctificat ⁊ rigat eccl̃iaz. qz ſm Au
guſ. oĩa ſacramẽta eccl̃ie de latere xp̃i cũ
ſanguĩe fluxerũt. In cui⁹ figura Leuit. xvj
ſacerdos p̃cipit̃ offerre vitulũ ꝑ ſe ⁊ domo
ſua. de cui⁹ ſanguĩe aſpgeret digito ſepti
es ſ̃. ꝓpiciatoriũ ad oriẽtẽ. Vitul⁹ ſagina
tus eſt xp̃us. quẽ p̃ adduci p̃cipit ⁊ occi
di ꝑ filio ꝓdigo ĩuertẽti. Qui etiã ſm Au
guſ. ſacerdos eſt ⁊ altare hic ĩ cruce poſi
tus erat ꝑ ſe: dicens. Pater in man⁹ tuas
ꝓmendo ſpm̃ meũ. Et ꝑ domo ſua dicens.
Pater ignoſce illis. qz neſciũt q̃d faciũt.
Hic denicz digito ſuo. i. ſpũſancto ſepti
es aſpgit ſanguinẽ ſ̃. ꝓpiciatoriũ. qz ſeptẽ
eccleſie ſacramẽtis virtutẽ tribuit ꝑ ſan
guinẽ in virgineis viſcerib⁹ ſpũſancto cõ
ceptũ. Tũc enĩ aptẽ catharacte celi vt in
undaret diluuiũ gr̃e cũ ſanctiſſimo capite

spinis cōfosso. toto corpe flagellis diuulso. pedib⁹ ac manibus clauis dilaceratis. cunctisq; poris sui sanctissimi corpis sanguineo sudore fluētib⁹ tot⁹ ip̄e Jesus videbat̄ in sanguinē reliq̄tus. Sz vt vndiq; diluuiū inundaret rupti sunt fontes abyssi magne penetralia. s. vitalium et cordis dulcissimi Jesu. quib⁹ vsq; ad ītima ꝓgrediens dira lācea nō pepcit. O amor q̄ liq̄s oīa q̄liter ꝓ redēptōe sarcinuloꝝ tā viliū in tātis p̄ssuris reliq̄sti dulcē Jesum? Octaua virt⁹ ē q̄ certātes ꝯfortat ad pugnā. Naz h̄ sanguīe inebriati fortes facti sunt in bello. in q̄ stās beata Agnes ꝓ dilecto bellatura gloriāter aiebat. Jā corpus ei⁹ corpi meo sociatū ē. et sanguis ei⁹ ornauit genas meas. In cui⁹ figura dicitur. j. Macha. vj. q̄ ꝯparuerūt se ad p̄liuz ⁊ tubis cecinerūt. ⁊ elephātib⁹ oñderunt sanguinē vue. ⁊ mori ad accuendū eos ad p̄liū. Sic ꝯparēt se in p̄liū spūs: ⁊ ido aduersus carnē ⁊ sanguinē mūdū ⁊ diabolū. ⁊ canūt tubis. i. deuotis orōnib⁹. Ostendunt etiā elephātib⁹ sanguinē vue ⁊ mori. i. alijs aīe virib⁹: dū. s. ad memoriā reducunt oīa xp̄i passiōis insignia. Vna nāq; xp̄us est ī torculari crucis exp̄ssus. Ipse enī ⁊ mor⁹. qz denigrat⁹ liuorib⁹ ⁊ vulnerib⁹. Nona, deniq; virt⁹ est q̄ eneruat inimici v̄tutē. vinciuit em̄ lucifeꝝ in abyssuz inferni. qz dicit̄ Apoc. xj. Nūc facta ē salus ⁊ virt⁹ ⁊ regnū dei nr̄i. ⁊ ptās xp̄i ei⁹. qz ꝓiect⁹ est accusator fratꝝ nr̄oꝝ q̄ accusabat eos añ ꝯspectū dei nr̄i die ac nocte ⁊ ip̄i vicerūt eū ꝓpter sanguinē agni. Vñ xp̄us sanguinē suū effusur⁹ ait. Nūc iudiciū est mūdi: nūc p̄nceps hui⁹ mūdi eijciet̄ foras. Et ido s̄m Chris. vbicūq; viderint sanguinē dñicū fugiūt demōes: ꝯcurrunt angeli ad laudē om̄ipotētis dei.

Sermo. liiij. in die pasce.

Si ꝯsurrexistis cū xp̄o: q̄ sursuz sunt q̄rite. Colos. iij. Cū naturalr q̄ hñt nat̄e conformitatē: motū etiā ꝯsilem hñt ⁊ locum sic̄ g̃uia q̄ naturaliter tendūt deorsuz ad centꝝ terre: ⁊ leuia sursuz vt ignis. Dicit eniz ph̄us. viij. Phisicorū. q̄ leuia extra ꝓpriū locū nō q̄escūt. Hic aīa nobilis cōditōis vtpote facta ad apprehēsionē summi boni ad idip̄m semꝑ naturalr mouetur velut ad centꝝ q̄etis. Dicit em̄ Dyonisi⁹ ij. capi. angelice iherarchie. q̄ p̄m⁹ motus ad oīa est dilectio dei. ad quā q̄si ad sūmū bonū hō naturalr mouet̄. Sz q̄d miꝝ. cuz enī diuīa dilectio naturalr mouet̄ ad hūanam naturā sic̄ pt̄ naturalr ad filiū. ita vt q̄ ver⁹ erat de⁹: ꝓpter nos hō fieret ⁊ nos sibi ꝑ gr̄am ꝯformaret filios dei faciēdo. īmo mortu⁹ est vt mortui peccatis xp̄o viuam⁹. et resurrexit vt nos ī nouitate vite ambulem⁹. Quid igit̄ excusatōis p̄tendit miser homūcio si nō despectis ceteris per affectū viscerose dilectiōis q̄ sursum sunt q̄rens soli xp̄o vicē reciprocā impendere studuerit ⁊ ex toto corde q̄sierit. q̄ vt dic̄ Origeñ. de cetero in terra nō habitat: sz in corde si locū req̄ras: cor mundū est loc⁹ ei⁹. Hinc enī pasca nr̄m īmolat⁹ est xp̄s: vt epulemur in azimis sinceritatis. ⁊ tūc sumēs eleuat̄ ad ꝯformitatez diuīe nature. īmo ꝑ gr̄am trāsformat̄ in xp̄m. Dicit enī Tho. sup. iiij. dist. xij. q̄ ꝓpri⁹ effect⁹ hui⁹ sacramēti est ꝯuersio hoīs ī xp̄m. vt dicat cū Ap̄lo Galat. ij. Viuo ego iam nō ego ⁊c. Et ad h̄ sequūtur duo effect⁹. Prim⁹ est augmētū sp̄ualis q̄ntitatis ī augmētū virtutū. p̄cipue tñ charitatis cui ꝓprium est trāsformare amantē in amatū. Secūdus est restauratio ꝑditoꝝ in remissionez venialiū: vel recupatōem cuiuscūq; defectus p̄cedētis. Si g̃ ꝯsurrexistis cuz christo ⁊c. vt verbis vtar ap̄li: dicētis. Nolo vos ignorare de dormiētib⁹ vt nō ꝯtristemini sic̄ ⁊ ceteri q̄ spez nō hñt. Si em̄ xp̄s mortu⁹ est ⁊ resurrexit. Ad cui⁹ euidentiā in verbis ꝓpositis p̄cipue tria sunt ꝯsideranda. Primo termin⁹ resurrectōis xp̄i a quo scz resurrexit. quē duplicē īuenim⁹. scz sepulchꝝ q̄tuz ad corp⁹. ⁊ lymbū q̄tū ad aīam. Remāsit em̄ aīa illa sancta cum patrib⁹ in lymbo quousq; resurgēs corpori fuit vnita. Ad cui⁹ euidentiā queri pōt vtꝝ decuit xp̄m ad inferna descēdere: presertim cū termīata ei⁹ passiōe fuit āmotū

impedimentū diuine visiōis: ita ꝙ exspirante xp̄o p̄es ī lymbo viderūt gl̄iaz dei. Ad qđ rñdet doc. sanct⁹ sup. iij. dis. xij. ꝙ decuit xp̄m ad inferna descēdere. Cū enī xp̄us vt nos ab oīb⁹ defectib⁹ liberaret in se nr̄os defect⁹ q̄ vniuersal̄r oīm erāt. ⁊ in defectū gr̄e nō vergebāt accipe voluit. et q; ꝯmune erat oīb⁹ añ xp̄i passionē ꝙ debito originalis delicti ad infernū descēderet. ido xp̄us ad hūc descēdit: fm ꝙ impōrtat locū: nō fm ꝙ impōrtat penā. Et licet ꝓ passiōez ei⁹ solutū erat peccatū ⁊ āmotū impedimētū q̄ sancti phibebant a visiōe dei: ita ꝙ statim ꝓ essentiā deū viderēt. decuit tn̄ ꝙ ad infernū descēderet q̄tum ad eoz liberatōez de loco penali: vt sic infinitā suā dignitatiuā charitatē oñderet. ⁊ vt dictū ē oēs ī se defect⁹ recipet ⁊ fratribus se assimilaret. Et vt dicit ibidē. sic pēa q̄ est inferni inq̄ntuz agit vt est instrumēt̄ tum diuīe iustic̄ie: nō affligit nisi illos qui būt reatū pene. etiā si aliq̄s ali⁹ ibidē mitteret. Ita lux illa q̄ xp̄us locū illū illumīauit ꝓout est instrumentum diuine miserie cordie agēs: illos tm̄ illumīat exteri⁹ q̄ interi⁹ lumīe gr̄e fuerāt illumīati. Et sic illic termīauit statū miserie: statū inchoās gloꝛie. Notandū tn̄ fm Tho. sup. iij. dis. xxj ꝙ q̄druplex est infern⁹. Vn⁹ est dānatoꝛ. q̄ dicit infern⁹ inferioꝛ. ī q̄ sunt tenebꝛe exteriozes q̄tū ad carentiā diuīe visiōis: ⁊ interiozes q̄tū ad carētiā gr̄e. ⁊ est ibi pena sensibilis a q̄ xp̄us nullū liberauit. qꝛ in inferno nulla est redēptio. licet legatur de Trayano ad p̄ces beati Gregoꝛij liberato. Vñ dicit Damasce. ꝙ beat⁹ Gregoꝛius audiuit vocez q̄ sibi diuinit⁹ allocutam. Vocez tuā audiui et veniā do Trayono. De cui⁹ rei testis est oīs oziēs ⁊ occidens: nec legit vt ibidē dicit Gregoꝛiū ozasse: sed fleuisse. qꝛ freq̄nter de⁹ miser⁹ ꝓcedit ꝙ bō liez desideras petere non p̄sumit et ꝙ aīa ei⁹ ab inferni cruciatib⁹ simpl̄r sit liberata. vt ī inferno ꝓsistēs pēas nō sentiat: q̄ tn̄ medio nō declarat. Quibusdā etiam sentiētib⁹ eū ad vitā reuocatū: ⁊ sic misericoꝛdiā ꝓsecutū. diuersis etiā alia dicē tib⁹. quicq̄d tn̄ sit ꝓuilegiū ē paucoꝛ. vn⁹ est: nec silem audiuim⁹. Secūd⁹ est sup̄ locum istū in quo sunt tenebꝛe duplices. exteriozes: ⁊ īteriozes. nō tn̄ est ibi pēa sensibilis. Et dicit lymb⁹ pueroꝛ nō baptisatoꝛ q̄ in solo oꝛiginali moriunt̄. a q̄ simil̄r nullū extraxit. Quappter sūmope talibus ꝓuidendū est ne moriant̄ in oꝛiginali peccato. ⁊ tā desiderabili fruitōe diuīe visionis careāt in eternū. de q̄ꝛ statu vide plene inferi⁹. Terci⁹ xo sup̄ locū istū est ī quo sunt tenebꝛe exteriozes q̄tū ad carentiā diuīe visiōis: sed nō interiozes. ⁊ ibi ē pena sensus. q̄ loc⁹ dicit purgatoꝛiuz. In q̄ loco fm ꝯmunē opinionē xp̄us oēs extraxit. Rationabil̄r em̄ dici pōt fm Huber/tinū ꝙ passio xp̄i nō hz mīoꝛē efficaciā cū alicui de nouo applicat̄ q̄ sacramētū passionis. s. baptism⁹. in q̄ qui regenerat̄ ab oī pena ⁊ culpa ꝓfecte mūdat̄. Inuenit̄ etiam q; ob merita sanctoꝛ decedentiū multi de purgatoꝛio liberati sunt: vt sint ī eorum comitiua ad introitū regni. qđ potētissime fieri potuit ex meritis xp̄i ex q̄bus oīe bonū op⁹ meritū sumit. Quart⁹ deniq̄ sup̄ istū locū dicit lymb⁹ patꝛ vel sinus abꝛahe. ī q̄ sunt tenebꝛe exteriozes: sz nō interiozes nec pena sensus. ī quē xp̄us solus descēdit vt sanctos p̄es visitaret: illumīaret: ⁊ eriper. Secūdo ꝓncipaliter notat̄ mod⁹ resurrectōis. ī q̄. s. resurrexit q̄ fuit ver⁹ ⁊ ꝓfect⁹. In cui⁹ argumētū vt dicit Matħ. xxvij. Multa coꝛpa sanctoꝛum cū eo. ⁊ venerūt in sanctā ciuitatē. ⁊ apparuerūt multis vt testimoniū resurrectōis darent. Sup̄ q̄ dicit Remigi⁹. Quidam dixerūt eos iterū moꝛtuos: quoꝛ dictis fides nullo modo adhibēda est. qꝛ toꝛmentū esset eis iterꝝ moꝛi. nec verꝝ essz eoꝛum testimoniū. Sicut ꝙ cuz resurgēte domino surrexerūt: ita cum ascēdente ad celos ipos ꝓiter ascēdisse credim⁹. Hec ille. Scripta sunt hec fratres ad instructiōem nr̄am. vt quēadmodum xp̄us resurrexit a moꝛtuis plene ⁊ ꝓfecte: ita et nos in nouitate vite ambulem⁹. vt sicut in resurrectiōne futura nihil erit ꝺ veritate nature qđ non resurgat ad gloziā. Sic ⁊ in hac spirituali resurrectōe nihil sit in coꝛde qđ non

resurgat ad penitentiã. Notandũ igit̃ q̃ in eius resurrectõe taz ex pte corpis q̃ ex
L pte sanguinis fiebãt q̃ruor mirabilia fm Hubertinũ mirabile primũ ex pte sanguinis fuit q̃ triduo illo fuit a resolutõe virtute diuĩa ꝓtuat9 q̃ntũcũq; pedib9 ꝑculcatus. Secũdũ q̃ angelor ministerio fuit recollect9. qz vbi sufficit virt9 angelica nõ ẽ necessaria virt9 diuĩa imediate. Quid ergo putam9 fratres q̃nta diligẽtia ⁊ reuerẽtia balsamum illud pcciosissimum collegerũt in quo vigebat et nostra redemptio ⁊ eorũz reparatio. cuius stilla minima sufficisset ad ablutionem criminũ orbis vniuersi. cui9 inq; roseo colore sunt adornande fideliũ aĩe: vt ĩ angelicã venustatẽ trãsferanť. De q̃ gliať Agnes: dicẽs. Et sanguis ei9 ornauit genas meas. Terciũ q̃ fuit p diuinã potentiã infra sepulchrũ clausum ĩroduct9. qz tũc oportuit duo corpa nõ glorificata esse ĩ eodẽ loco: qđ est soli9 diuĩe virtutis. vt ỏr in. iij. sniaꝝ. Quartuz q̃ fuit diuĩa ⁊ tute corpi reinfusus. qz virt9 angelica non videť ad ꝟ sufficere vt illũ tã repente dispgeret ad singula loca. Ex pte ⁊o corpis ꝓmũ mirabile fuit ꝓseruatio quidẽ a corruptiõe. ꝑs. Nec dabis sanctũ tuũ videre corruptiõez. Sz q̃d ad fidẽ mirũ cũ in natura repiunť etiã q̃dã ligna imputribilia ⁊ incõbustibilia. Secundo q̃ corp9 inorganizatũ fuit reorganizatum. Cũ enĩ aliq̃ organizatio fuerat ĩ passiõe destructa p quã mors fuerat subsecuta. Cũ igit̃ aĩa corp9 viuificare nõ põt: nisi sit organizatũ necesse fuit vt ipa ꝓcederet. Terciũ q̃ corp9 fuit aĩatũ. qđ est soli9 dei fm Aug9 de trinitate. ⁊ ipe sol9 est dator spũs. Et sic fuit renouatũ. i. oĩno cõpositũ vt esset vere xp̃us homo per resurrectõem qui fuerat p generatiõez. Quartum q̃ corp9 fuit diuinit9 transmutatũ de corruptibili in incorruptibile: de mortale ad ĩmortale. vt de eo diceret Apl's. Christus resurgẽs ex mortuis. iã nõ moritur.

Tercio ꝓncipalr notať in sũma nr̃a spiritualis resurrectio. in q̃. s. resurgere debemus q̃rẽdo ⁊ sapiẽdo ea q̃ surſuz sunt. Sicut enĩ xp̃us pfectissime surrexit ỏ veritate nature nihil relinq̃ns. sic ĩ nr̃a spũalire surrectõe nihil relinquiť in corde qđ nõ resurgat ĩ summi bõi vigorosa apꝓhensiõe.

Pro q̃ sciẽdũ q̃ ĩ hoĩe cõsideranť ꝓprie q̃tuor potentie. s. intellectiua. mẽorativa. affectiua. ⁊ opativa. q̃. s. ad apꝓhẽsiõez celestiũ sunt sp ordinãde. vt. s. intellectiua vis dirigať in deũ veraciter credẽdo. Aug9. sup ad Rom. iij. Credere in deuz qđ est: nisi credẽdo amare eũ. ⁊ credẽdo ĩ eũ ⁊ in ei9 mẽbris incorpari. Fides enĩ oĩdit homĩ deũ esse summũ bonũ: ad qđ obtinẽdũ naturalr mouetur. Memorativa ỏo passionẽ xp̃i ⁊ vniuersa bñficia ⁊ mãdata recolẽdo. sic̃ scriptũ est in Cant. Sub vmbra illi9 quez desideraui sedi. ⁊ fruct9 eius dulces gutturi meo. Affectiua aũt deũ ỏo per oĩa diligendo. sic̃ ait dñs Math. xxij. Diliges dñm deũ tnũ ex toto corde et tota aĩa tua. Denicq; dirigať in deũ vis opativa oĩa pficiẽdo ad honorẽ dei ⁊ edificatiõez primi. Sz ve mihis obcecatis. q̃ licet vnũ credũt esse deũ. potẽtiã tñ intellectiuam non conuertũt ad sciendum ⁊ perficiendũ ei9 volũtatẽ: sz ad seq̃ndã ꝓpriã cõcupiscentiã. Quib9 dicit Jaco. j. Tu credis qz vn9 est de9: bñ facis. ⁊ demões credunt ⁊ ꝓtremiscũt. Aug9. Vtinã quõ demones iudicẽ sic hoĩes cogĩscerẽt saluatorem. Est enĩ demõib9 remunerator malop tñ vt timeãt. sed hoĩb9 tã malop q̃ etiaz bonor vt timorẽ reddãt ⁊ amorẽ. Secundo memorativã suã dãt peccato ĩ his morãdo ⁊ delectãdo vel etiaz ꝓsentiẽdo. Sz illud est horrendũ qđ dicit sanct9 Tho. Fe. q. clxxij. q̃ nõ solũ ꝓsensus ĩ actũ ẽ mortalis: sed etiã ꝓsensus ĩ declinatiõez peccati mortalis mortale est. Hinc in figura filij israhel ĩgressi desertuz pnĩe flagrabant mẽoria ⁊ desiderio carniũ ⁊ pisciũ: vt dicitur Nume. xj. Et flẽtes dicebant q̃s dabit nobis carnes ad vescẽduz. s. delicias? Abũdabãt enĩ pecorib9. recordam̃ pisciũ q̃s comedebam9 in egypto gr̃tis ĩ mẽtẽ nobis veniũt ⁊c. Licz enĩ mãna dulcedinez suauitatis oĩs habuit. qz ad qđ quisq; volebat cõuertebať. vt dicit Sap. xvj. Hoc tñ tm̃ de bõis intelligendũ est. malis aũt

ꝓpter maliciã suã cib⁹ erat insipid⁹. et sequit̃ plaga magna nimis. Cuz adhuc esce erãt in ore ip̃oꝝ ꝯsumpti sunt ꝑ ignẽ. ⁊ sepulti in eodẽ loco. Sic multi licz ad susceptõem sacramẽti se p̃parauerũt opib⁹ penitẽtie: pietatis iusticie. qꝛ tñ carnalib⁹ assueti nec spũalia degustare valeãt: ꝑ memoriã ad p̃stinas delectatiões reuoluendas reuertunt̃. Et sic plerũqꝫ tercio dant affectiuã suam mũdo affectãtes diuitias delicias ⁊ honores. His enĩ cupiũt siliq̃s satiari ventrẽ suũ. Hui⁹ rei gr̃a dixit Salomon ĩ corde suo. Vadã ⁊ affluã delicijs Vñ quicq̃d oblectare potuit q̃nqꝫ sensus p̃parabat sibi. ⁊ oĩa q̃ desiderabant oculi ei⁹ nõ negauit eis. nec ꝓhibuit cor suuz q̃n oĩ voluptate frueret̃. Sz nũquid in his satiari potuit? Cũ inq̃t me vertissez ad vniuersa vidi in oĩb⁹ vanitatẽ ⁊ afflictõez spirit⁹. Rursusqꝫ detestat⁹ suz oẽz industriaz meã q̃ sub sole stodiose laboraui. Quid g̃ tibi o miser homũcio: pauꝑ ⁊ modice deliciaꝝ coaceruabis ꝓ q̃b⁹ spernãdas ducis regni celestis delicias? Quarto dãt opatiuaz diabolo in eo ꝙ faciũt opa diabolo grata: qui ꝯplet omne peccatũ perpetratione vel suggestione.

Sermo secũdus in die pasche. De qualitate modo tẽpore loco ⁊ etate resurrectõis corporalis.

Sermo. lv.

Deus dñm suscitauit. ⁊ nos suscitabit ꝑ virtutez suam. j. Coꝝ. vj. In scripturis sanctis quadruplicem inuenimus resurrectiõez. Vna d̃r resurrectio p̃ma: sz diminuta. cũ aĩa resurgit a peccato mortali ꝑ ꝯdignã pñiam. ad Ephe. v. Surge q̃ dormis ⁊ exsurge a mortuis. ⁊ illuminabit te xp̃us. Quia vt d̃r ad Ro. iiij. Mortu⁹ est ꝓpter peccata nr̃a. et resurrexit ꝓpter iustificatõez nr̃am. Que resurrectio figurata est ĩ Helya dormiẽte sub iunipo. iij. Regũ. xix. quẽ suscitauit angel⁹: dicẽs. Surge et comede. s. de pane subcinericio. Sic dormit q̃ in pctõ q̃escit. inspirat dñs. surgit a vitijs. vtit̃ sacramẽtis q̃b⁹ ꝯfortat̃ ĩ pñia vt deuĩcat tẽptamẽta. Alia dicit̃ resurrectio p̃ma ⁊ ꝑfecta: cũ anima existẽs in gr̃a sepat̃ a corpe. qꝛ tũc in gr̃a ꝯfirmatur ⁊ ĩmortalis est: sic̃ angeli ĩ celo. De q̃ dicit̃ Apoc̃. xx. Beat⁹ q̃ hz partẽ in resurrectõe p̃ma. qꝛ in his secũda mors ꝑtãtez nõ hz. Et ergo beati mortui q̃ in dño moriunt̃. Tercia dicit̃ resurrectio secũda sed diminuta. s. corporũ illoꝝ q̃ resurgẽt ĩ fine mũdi ad ĩmortalitatẽ: sed nõ ad passibilitatẽ. Et iõ dicit̃ imꝑfecta. de q̃ p̃s. Ido nõ resurgũt ĩpij ĩ iudicio ⁊c̃. scz ꝑfecte cũ desiderabunt mori ⁊ mors fugiet ab eis. Nã sicut oues in inferno positi mors depascet eos. Quarta dicit̃ resurrectio secũda ⁊ ꝑfecta eoꝝ. s. qui resurgẽt ad impassibilitatẽ. Ad illã inq̃ꝫ ineffabilẽ gr̃am ꝯsequẽdã quã nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit ⁊c̃. Daniel. xij. Qui dormierũt ĩ terre puluere euigilabũt. alij in vitã eternã. alij in opprobriũ vt videant semper. Quã resurrectionẽ qui ꝑfecte consequi desiderat oportet vt eius p̃ma resurrectio ꝑfecta fiat. Deus dominũ suscitauit ⁊c̃. Cuz dicat Apl̃us. Omnes quidez resurgem⁹: sed non omnes ĩmutabimur. Ad huius resurrectõis euidentiã quinqꝫ per ordinez considerãda sunt. scilicz resurrectiõis qualitas. modus. tempus. locus. et etas. Primo de qualificatiõe corporuz. Sciendum ꝙ resurrectio dote corꝑis q̃druplici qualificat̃. Primo dote impassibilitatis. Nimirũ cum dicit ꝓpheta. Inebriamur ab vbertate domus tue ⁊c̃. Et hoc in duplici stola. scilicet in corpore ⁊ in anima: quasi suggentes duo vbera sponsi. Ysa. lxvj. Hec dicit dñs. ad vbera portabimĩ: ⁊ suꝑ genua blandient̃ vobis. Vnde sicut ferꝝ candidũ ignitũ in quacũqꝫ sua parte cõtinet ignez oñi fragilitate ꝓpulsa. pariformiter eterna iocũditas eos vsqꝫquaqꝫ q̃dam dulcedine ineffabili medullitus inebriabit vt nulla parte passibilitate pateat accessus. etiaz si in medio inferni positi persisterent. vt tangit beatus Augusti. in libro de triplici habitaculo. Talis autem impassibilitas resultabit ex virtute anime glorificate suũ corpus potẽter ꝯtinentis.

ita ꝙ a nullo exteriore agẽte ĩmutari valebit. Dñ Aug⁹. ad Dyascor. Taz potentez fecit de⁹ aĩaz vt ex ei⁹ plẽa felicitate redũdat in corp⁹ sanitas ꝑpetua. Tres denicꝫ impassibilitates distingui pñt. Prima fuit ꝓnox parẽtuz ĩ paradiso q̃ poterãt nõ pati. ꝑuari nãcꝫ poterãt ne lesionẽ ab aliq̃ paterenẽ. partim ꝑ ppriã rõnez q̃ poterãt nociua vitare. ptim ꝑ diuinã puidẽtiã q̃ sic eos ꝑseruabat vt nihil eis occurreret ex impulso q̃ lederenẽ. Secũda est puroꝝ ĩ lymbo q̃ sunt impassibiles ꝙtum ad penã sensus: nõ ex potẽtia resistẽdi extrĩ sice lesiõi quã nõ habebũt. sed ex ordinatiõe diuĩe mĩsericordie q̃ nõ ꝓmittit eis exhiberi q̃ ledanẽ. Naz lederenẽ in igne: nisi diuinit⁹ tuerenẽ. Tercia ẽ beatoꝝ. ꝛ hec est nullo mõ posse pati. etiã si ponerenẽ in igne gehẽnali. Secũdo dote subtilitatis. qz ſm Apl̃m. j. Coꝝ. xv. resurget corpus spũale. Spũalia vo sunt corpoꝝ cuiuscũꝙ spissitudinis vel soliditatis penetratiua q̃ impalpabilia sunt: ſm ꝙ sunt instrumẽta aĩe glorioſe. ita ꝙ nullũ corpus nõ glorioſuz eis resistere possit. vt dicit sanctus Tho. sup. iij. dist. xxj. Nihilomin⁹ tñ corp⁹ glorioſuz resistere possit cuilibet corpori nõ glorioſo. ꝛ ſm hoc palpari põt qñ vult ꝑ naturã corpis. Dñ dicit Anselꝫ. de siꝯitudinib⁹. ꝙ iust⁹ fortis erit vt etiam si velit terrã mouere possit. Nã subtilitas dicit̃ a penetrãdi virtute: ſm ꝙ accipi potest a pbi verbis in. q̃. de generatõe. Res enĩ ſm Richard. sup. iij. dist. xlix. triplici de causa penetratiua est. Prima ppt̃ puitatẽ maxime ſm larũ ꝛ ꝓfundũ. Dñ acusꝙuis est longa tñ est penetratiua. ꝛ ß mõ nõ attendit̃ subtilitas corpoꝝ beatoꝝ. qz in debita q̃ntitate resurgũt. Secũdo ppt̃ raritatẽ. ꝛ sic aer valde penetratiu⁹ est. ſz nec ß mõ attendit̃ subtilitas corpoꝝ beatoꝝ. qz tota materia q̃ necessaria ẽ ad eorum essentiã ĩ eis resurget. Dñ errauerũt quidã: dicẽtes ꝙ corpa beatoꝝ erũt tenuioza ꝛ rarioza aere siue vẽto. Greg. xiij. moral. Nõ sic Eustici⁹ cõstãtinopolitane vrbis epũs scripsit corp⁹ nr̃m in illa resurrectõis gloria erit impassibile vẽtis: aere ꝙ subtilius. Sed hoc stare nõ põt. qz dñs post passionẽ cuz corpe palpabili resurrexit. Luc. xxiiij. Palpate ꝛ videre qz spũs carnẽ ꝛ ossa non hñt. Caro enĩ ꝛ ossa pũctã nõ patiunt̃ raritatẽ. Tercio ꝓptervirtuositatẽ. i. ꝓpter actiue virtutis magnitudinẽ. ꝛ sic vinuz est penetratiuũ multo magis ꝙ aq̃ q̃ntumcũꝙ simplex sit. Vnd aq̃ bibita cũ modico vino magꝭ refrigerat sanũ ꝙ si ꝑ se biberet aq̃ sola. qz vinuz facit eã ad loca corpis efficacius penetrare ad q̃ ꝑ se penetrare nõ potest. Et ſm hunc modũ attendit̃ subtilitas corpoꝝ beatoꝝ Per virtutẽ enĩz beatitudinis aĩe tanta magnitudo actiue virtutis erit ĩ corpib⁹ eorũdẽ ꝙ ꝑ eã multo efficaci⁹ poterũt penetrare ꝙ ignis vel aer. Dic enĩ Anselꝫ. lib. de siꝯitudinib⁹ de q̃libet beato ꝙ intantũ erit fortis ꝙ etiã si velit terram ꝑmouere possit. Hinc ꝓcludit Grego. vbi supꝝ. ꝙ in illa resurrectõis gloria erit corpus nostrũ subtile per effectũ spũalis potentie: ꝛ palpabile ꝑ virtutẽ nature. Tercio dote agilitatis. quia ꝙpotẽs erit anima ad imperandũ: tam potens erit corpus ad perficiendum. Quia dicit Augusti. ꝙ vbicunꝙ erit volũtas ibi statim erit ꝛ corpus. Vnde ſm Tho. super. iij. dist. xliij. liez corp⁹ glorioſum mouetur in tẽpore imꝓceptibili tamẽ ꝓpter breuitatẽ. ꝛ ideo ꝙuis corpora glorioſa aut anime glorioſe dicũtur ferri bajulis: angelis: vt nubibus. hoc nõ est quasi eis indigeãt: sed ad reuerentiam designandã: que etiam corporibus glorioſis ab angelis ꝛ ab omnib⁹ creaturis defertur. Quarto dote claritatis. in futuro nãcꝫ sol splẽdidioꝝ erit et clarioꝝ sicut lux septem dierum. vt habetur Ysa. xij. Et iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Et hoc ꝙtum ad corpus. Ymmo dicit doctoꝝ sanctus super. iij. distin. xlviij. ꝙ sicut dicit̃ Ysa. xij. erit lux lune sicut lux solis: ꝛ lux solis septẽpliciter. sic corpora sanctoruz lucebunt septies magis sole: ꝙuis hoc non sit aliqua auctoritate vel ratione probatuz. Dicit etiã doctoꝝ sanct⁹ super. iij. dis. xliij. ꝙ claritas corpis causabit̃ ex redundãtia glorie aĩe in corpus.

Cum ergo qđ recipit in aliquo non recipitur p modũ influẽtis: sed p modũ recipiẽtis. Ideo claritas q̃ est ī aīa spũalis recipit in corpe vt corpalis. Et ſm q aīa erit maioris claritatis ſm maiꝰ meritũ. ita erit am erit differẽtia claritatꝫ ī corpe. vt ptz Lapkin. j. Cor. xv. Et ita ī corpe glorioſo cogſcẽt gloria aīe. ſic ī vitro cogſcit color liqris infuſi. Scõm Richardũ. tñ ſup. iij. diſ. xlix. nõ ſunt eiuſdẽ ſpeciei lux elemẽtaris: z lux corpis glorioſi. ſz lux elemẽtaris illiꝰ q̃dã mutatio eſt. ſicꝫ et lux ſolaris. Et vt dicit Scotꝰ ibidẽ. Corpꝰ glorioſuz non ſolũ erit lucidũ: ſz etiã coloratũ. Nec miruz. magis eñ ſenſus viſus delectat in corpe pulchro bũani corpis q̃ ī corpe gſio ſo. Nã naturaliꝫ magz delectat inuidẽdo bũanã faciẽ optime colorata q̃ ſolẽ. Erit etiã in eis color ſm vltimã cõplexionẽ que mentꝫ cõplexiõibꝰ ſuis. z ſic claritas oſtendit q̃ agit actõe nature calefaciẽdo z diſſoluẽdo organũ viſus: ſic claritas demulcet z delectat q̃ agit actõe aīe gſioſe. Denigz ſm opinionẽ ꝓpoſitã ad quã declinat doctor ſanctꝰ. qz claritas illa pueñt ex nutu volũtatiꝫ. iõ volũtati ſubdit. z ſm eiꝰ imperiũ videat vel nõ videat. vt patebit infra. Secũdo de mõ reſurrectõis ſciẽdũ ꝓmo q̃ pulueres recollecti adinuicẽ ſituẽtur ſm formã corpis bũani. Et vt dicit Auguſ. in li. de ciui. dei. Nõ erit neceſſariũ q̃libet ps illiꝰ materie reuertat ad mẽbruz in q̃ fuit. ſz ſic figulꝰ ō eadẽ terra reficiẽs vas alterꝫ: in vna gte ponit qđ fuit in alterata: tũc etiam fieri poterit. Secũdo reſurgẽt oĩa corpa integ̃ ſine defectu aliq̃. ꝑtim q̃tũ ad bonos. Et ſic reſurgẽt oẽs ꝛgines q̃tũ ad integritatẽ carnis. Quia vt dicit Hubertinꝰ. Deꝰ nõ dimittet aliquẽ defectũ in corpe. refuabit eñ oẽs deformitates electoꝝ quã ī mũdo paſſi ſunt Et p conſeq̃ns nõ dimittet defectũ virginitatis: ſic ſi daret ō nouo: eũ ipe nõ ſit cauſa defectꝰ. Dicit eñ Apoc. xiij. q̃ ſancti q̃ ſequũtur agnũ ſunt virgines. Nõ dicturz Hiero. ꝺtra vigilantiũ applicat ad oẽs ſanctos q̃ reliq̃e ſunt ī terra. nõ tñ reſurgent oẽs virgines q̃tũ ad dignitatẽ premiꝫ vel aureole. que ſcz aureole potiſſimis victoriſs aſcribunt. Vnõ ſm Tho. ſuper iiij. diſ. xxxiij. tres aureole ponunt que reſpõdent potiſſimis actib⁹ triũ viriuz aīe. In pugna enī ꝓtra carnẽ ille potiſſime victoriã obtinet qui a venereis delectatiõibus vtpote ꝓcipuis abſtinet. q potiſſimꝰ actꝰ eſt ꝓcupiſcibilis. z ideo virginitati aureola debeť. In pugna ꝛo cõtra mundũ illa ꝓcipua eſt victoria cũ ꝓſecutionẽ vſq̃ ad mortẽ ſuſtinem⁹. qui hic eſt potiſſimus iraſcibilis. z ideo martyribꝰ debeť aureola. In pugna deniq̃ contra diabolum victoria ꝓcipua eſt cuz quis hoſtẽ non ſoluz a ſe: ſed etiã a cordibus alioꝝ remouet qđ fit per doctrinã z ꝓdicatiõem. Hic enim eſt potiſſimꝰ actus rationalis: ſcilicz veritatem fidei etiã in alios diffundere. z ideo debetur illis aureola tercia. Tercio reſurgent cum cicatricib⁹ quo ad illos qui fuerũt in martyrib⁹ ſigna victorioſi triũphi. vt dicit Auguſ. xx. de ciui. dei. Et hoc ad decorem eoruz z laudem victorie. Vnde dicit doctor ſanctus ſup. iij. diſt. xxj. q. p. babiliter videtur q̃ in corpore chriſti ſemper illa vulnera remanebũt ad decorez ſicut in ſanctis. Et ſi amputata ſunt membra non oportet q̃ ſine illis reſurgãt: ſed in loco inciſiõis veſtigium aliqđ ad decorem glorie remaneat. Ex quo ſumiť etiam argumentũ ſcõm Hubertinũ q̃ ꝓpter eandem cauſaz beatus Frãciſcus cum ſtigmatibus ſacris reſurget: quib⁹ propter reuerentiã diuine charitatis z impſſionẽ profundiſſimã domĩce paſſionis tam ſingulariter meruit inſigniri. Quem Bonauẽtura ꝓdicauit pariſius veriſſime illum angelum de quo dicit. Vidi alteruz inclz angelum habentez ſignum dei viui: et clarita tem voce magna. Apocal. vij. Nolite nocere terre: neq̃ mari: neq̃ arboribꝰ. i. auaris: luxurioſis: z ſuperbis. donec ſignem⁹ ſeruos dei in frontib⁹ eoruz ꝛc. Tercio de tempore reſurrectiõis notandũ q̃ fiet ſcõm Apoſtolum ꝓma Corinth. xv. In momento in ictu oculi in nouiſſima tuba veruz id quidem. precedent tamen inſtãs illud quatuor medie operationes. Pri-

mo pulueꝝ collectio q̃ntũcunq̃ dispersoꝝ
⁊ h̃ ꝑ ministeriũ angeloꝝ q̃ntũ ad electos
Math. xxiiij. Mittet filiꝰ hom̃is angelos
suos ⁊ colligẽt electos ex q̃tuor vẽtis ce-
li. Sic verisimilr corpa reproboꝝ recolli-
gent̃ ministerio demonũ. Secũdo pulue-
rum illorum debita coniũctio ad formam
corporis hũani. sicut visio declarat Eze-
chielis. ⁊ p̃ꝫtiz sup Ezechielẽ. ij. hist. Ter
cio formaꝝ illaꝝ sub quibꝰ inuẽte fuerunt
iste partes expoliatio. Alioq̃n corpus nõ
poterit organizari. Pro q̃ sciendũ q̃ ca-
ro q̃ fuit in diuersis. vtpote de regiõe illo
rum hoĩm q̃ seinuicẽ comedũt resurget in
p̃mo. qꝛ fuit ĩ p̃ncipio ꝑs illiꝰ: vt determi-
nat Augꝰ. xx. de ciui. dei. Quarto organi
zatõis debite ĩductio. qꝛ nõ põt aĩa viui
ficare corpꝰ: nisi fuerit organizatũ. Qui-
bus ꝑactis in momẽto virtute diuĩa ĩgres
sis aĩabꝰ resurgẽt hoĩes. Quarto de lo
co resurrectiõis sciẽdũ q̃ fiet ĩ sepulchris
in quibꝰ corpa requiescũt Joh. v. Venit
hora in q̃ oẽs q̃ in monumẽtis sunt audi-
ent vocẽ filij dei. ⁊ q̃ audierint viuẽt ⁊ ꝓ-
cedent. Sz quõ ꝛ aptius oñdit̃ Ezechielis
xxxvij. Ecce ego apiam tumulos vr̃os. et
educã vos de sepulchris vr̃is popule me
us. De hinc ꝯgregabũtur in valle Josa-
phat. qꝛ dicit̃. Ibi sedebo vt iudicẽ oẽs
gẽtes in circuitu. Diuersimode tñ ibidem
veniẽt. Nã iusti q̃ nullo põdere peccatoꝝ
erũt p̃grauati eleuabunt̃ obuiã xp̃o in ae
ra vt miraret̃ de eis in spũ Ysa. lx. dicẽs.
Qui sunt hi q̃ vt nubes volãt. Maloruz
vo opa qꝛ peccatoꝝ funibꝰ colligata erũt
necesse est vt trahant̃ tanq̃ cadauera pu-
trida ministerio demonũ. cuiꝰ tãta ꝯcomi
tabit̃ imbecillitas vt dic̃ Ansel. lib. de si-
militudinibꝰ. q̃ nec vermes queãt amoue
re ab oculis suis. In hac etiã resurrectio
ne vt dicit Augꝰ. li. de trinitate. Christꝰ ĩ
forma hũana tm̃ peccatoribꝰ apparebit. ⁊
ꝑ h̃ ꝑcipe poterũt añ finalẽ sñiam se eẽ cõ
dẽnatos: eo q̃ nõ videbũt diuinitatẽ. iu-
xta illud ꝓpheticũ. Tollat̃ impiꝰ ne vide-
at gloriã dei. Justis autẽ ꝑm Augꝰ. ibidẽ
apparebit nõ solũ in forma hoĩs: sz etiã in
forma dei. vt ꝑ hoc scient se esse saluatos.

qd̃ erit indicibil̃ exultatiõis materia eis.
Quinto de etate resurgentiũ dicit Au
gusti. xx. de ciui. dei. q̃ oẽs electi resurgẽt
in illa etate ꝑfecta in q̃ xp̃us mortuꝰ est et
resurrexit. ⁊ in tãta q̃ntitate q̃ntaz in hac
etate habebãt vel habituri erãt. Ratio-
nabiliter tñ credit̃ ꝑm Hubertinũ. q̃ mini
mis adiũget̃: ⁊ gigãtibꝰ detrahet̃ sine ad-
ditõe vel abstractõe materie. ne scz sit ibi
mõstruositas. Quia cui possibile erit in-
fantibꝰ adijcere ad staturã q̃si ꝑfecte fuis-
sent etatis: silr ⁊ ei possibile erit a gigãti
bus detrahere mõstruosam q̃ntitatẽ: sine
tñ subtractiõe materie. vt fiat ibi eq̃litas
corpoꝝ q̃ forte ꝯmẽsurabit̃ quãtitati cor
poris xp̃i: q̃ g̃tissime dispositõis ⁊ q̃ntita
tis extitit. vtpote speciosus forma p̃ filijs
hoĩm. Qd̃ etiã illud apl̃i sonare videt̃ ad
Ephe. iiij. cũ dicit. In mẽsura etatis ple-
nitudine xp̃i. Et Ysa. xxvj. Gigãtes nõ re
surgẽt. s. in statura illa mõstruosa. Sic eti
am a sil̃i legit̃ de mãna qd̃ collegerũt filij
israhel in deꝫto. qm̃ licz quidã plꝰ college-
rũt ⁊ q̃dã minꝰ. tñ ad ꝓpria veniẽtes nec
q̃ plꝰ collegerat habuit plꝰ: nec q̃ minꝰ pa-
rauerat repit minꝰ. sed oẽs ad mẽsurã go
mor. vt dicit̃ Exo. xvj. ⁊ magr̃ ĩ historijs.
Vñ diuĩa virtute factũ est: vt edacibꝰ suf
ficeret gomor mẽsura q̃ ⁊ ab alijs comede
bat̃. Deniq̃ vtꝝ abortiui fetꝰ resurgẽt ĩ iu
dicio: beatꝰ Augꝰ. vbi sup̃ det̃miare nolu-
it. Cõmuniter tñ ⁊ rõnabiliter dicit̃ q̃ ab
ortiua corpa q̃ fuer̃t aĩata resurgẽt. qꝛ ve
rus hõ ex aĩa rõnali ⁊ hũana carne ea fuis
se noscunt̃. vt impleat̃ illud apl̃i. Sicut in
Adã oẽs moriunt̃: ita ⁊ in xp̃o oẽs viuifi-
cabunt̃. Qui sicut diuĩa visiõe ꝑuant̃ pro
pter originale peccatũ. sic licet passibiles
sunt diuĩa misericordia ꝯꝑuant̃ a pẽa sen-
sus ꝓpt̃ actuale peccatũ nõdũ ꝯctũ. De-
niq̃ mali resurgent in omni deformitate
membroꝝ ⁊c̃.

Sermo de septem signaculo rum apertione.

Dignus es dñe ape
rire libꝝ ⁊ soluere septẽ sig̃cla eiꝰ
quonam redemisti nos deo ĩ sangiue tuo.

Apoc. v. Verba sunt electoꝝ oīm ꝓciden
ciū ī facies suas. q̄ audiuit Johēs postq̄
agnus qui occisus est accepit libꝝ: ⁊ apu
it septē signacula eiꝰ. Per libꝝ autē vni
uersalis noticia oīm rerū designat̄ in q̄ ꝑ
efficaciā passiōis xp̄i septē priꝰ abscōdita
reſata sunt nobis sūme necessaria vt tene
bris ignorātie cecati de cetero lumē veri
tatꝫ fideles accipiāt. ⁊ ī hac die ſm Apl̄m
hōeste studeāt ābulare. Fuistis inq̄t aliq̄n
tenebre. nūc autē lux ī dño vt filij lucꝫ am
bulate. Hoc autē lumē est sancta fides ca
tholica a vero lumīe xp̄i deriuata. Lumē
inq̄ꝫ sup̄naturale ⁊ donū ḡtuituꝫ. in q̄ qui
ābulat nō offendit. eodē attestante q̄ ait.
Qui sequit̄ me nō ambulat ī tenebris: sed
habebit lumē vite. Hoc deniq̄ꝫ lumē ph̄i
⁊ sapiētes mūdi fide nudi ꝑ studiū sciarū
attingere nitebant̄. Quibꝰ sic̄ dicit Hugo
in ꝓlogo sup̄ libꝝ angelice iherachie. Da
tuꝫ est veritates aliq̄s īuenire ꝓpter nos
quibꝰ ꝯsummatō ꝯſuabat̄. Dñ acceperūt
vitatē illā quā oportuit suscipe filios vi
te ad obsequiū summe veritatꝫ. illis labor
appositꝰ est: nobis fructꝰ ſuabat̄. archana
sapīe non nouerāt. qꝛ ꝯditorē thesaurorū
verbuꝫ incarnatū Jesum non nouerāt. sꝫ
naturali documēto solo vtentes lippienti
acie lumē nubilū ⁊ ambiguū adduxerunt.
Propterea errauerūt cum mēte transire
vellent ea q̄ eis ꝯcessa sola fuerant nosse.
Hec ille. Nimiꝝ cum signaculoꝝ aptio. s.
secretoꝝ fidei noticia seruabat̄ agno pro
nobis occiso. qui fuit lux vera nobis mis
sa ad illuminādu ꝫ omnē hoīem venientez
in hūc mūdū. cui merito dicit̄ in verbis ꝓ
positis. Dignꝰ es dñe apire libꝝ ⁊c̄. Ju
xta ꝯsiliuꝫ apl̄i ad Hebre. iij. Habētes fi
duciā in introitū sanctorū in sanguīe xp̄i.
qui inijciauit nobis viā nouā ⁊ viuentē ꝑ
velamē. i. carnē suam. ⁊ sacerdotē magnū
sup̄ domū dei. Accedamꝰ cū vero corde in
plenitudinē fidei. Nam fides est ianua sa
lutis qua mediāte fit nobis reſatio horuꝫ
septez signaculoꝝ. Dñ aptio signaculi
primi est admirabil̄ dei manifestatio q̄ est
inꝑscrutabilis ⁊ summe sapiētie. qua dia
bolum decepit: cuꝫ sub thoro ꝯiugali cō
ceptum virgineū occultabat sub vilitate
sordentis stabuli cōcentuꝫ tutauit angeli
cum. sub herodiana ꝑsecutione regalez re
uerentiam. sub baptismi lauacro vocē pa
ternam. ⁊ speciē spiritus celauit columbi
nam singulis quibusq̄ꝫ diuinitatis insigni
is humana ꝯmiscens. vt sic subtilissimus
ille insidiator dubius semꝑ remaneret: ne
suis callidis suasionibꝰ differret necessari
am christi mortē: ⁊ humanā p̄pediret salu
tem. Si eniꝫ cognouissent nunq̄ꝫ dñm glo
rie crucifixissent. Deniq̄ꝫ ꝓ gloria sumpsit
miseriā. ꝓ honore cōtumeliam. ꝓ diuitijs
paupertatē. pro delicijs penitentiā. O sa
pientia q̄ de occultis traheris. Quis eniꝫ
in his abomīatōibus egyptioꝝ dei filium
agnouisset? Quis inq̄ꝫ dominū glorie re
tributionē in talibus posuisse credidisset:
nisi veniēs in carne facto clamasset qꝛ do
minꝰ excelsus ⁊ hūilia respicit? Per hanc
viam te sequor domīe Jesu securus: quā
prius exemplo docuisti q̄ꝫ verbo. Est etiā
secundo irrep̄hensibilis iusticie. quē scili
cet adinuenit modus nostre reparatiōis.
Cum eniꝫ nulla creatura de offensa satis
facere potuit. nec angelica quidez: nisi ea
soluꝫ que diuīe persone cōiungeret̄ in vni
tate suppositi equitate seruata iusticie sa
pientia patris ꝓpter nimiā suam benigni
tatem naturā humanā assumens: iudiciū
vltōis ⁊ satisfactiōis flexit in seipsum: vt
iusticia debita seruaretur. ⁊ nihilominꝰ mi
sericordia miseris exhiberet̄. Et sic mani
festatur tercio qd̄ est inexhauribilis mise
ricordie qua pro nobis pater filiuꝫ et fili
us seipsuꝫ tradidit. quod est euidētissime
misericordie signuꝫ. Qui enim scd̄m Apo
stolum ꝓprio filio suo non pepercit. sed ꝓ
nobis tradidit illū. Quō non om̄ia nobis
cum illo donauit?. Apertio sigilli secun
di est manifestatio spiritus intellectualis
siue rationalis.. ⁊ hoc scd̄m triplicez eius
differentiaꝫ. Primo quāte sit benignita
tis q̄ꝫtum ad angelos bonos qui permise
rūt dominū crucifigi. Unde dominꝰ. An
putas qꝛ ñ possuꝫ rogare p̄rez meū ⁊ mit
tet ⁊c̄. Nec dubiū q̄n ī charitate solidati
libēter ꝓ dño mortē accepissēt si possibile

extitisset. Unde in Apocal. Non dilexe-
rũt aĩas suas vsq̃ ad mortem. i. sic dilexe
runt deum ꝙ licet mortales non essent ne
cessariuz tñ sibi estimarent ꝓprie vite non
parcere ꝑ diuĩe dilectõis feruore. Sz pa-
tiẽtiã didicerũt ab eo q̃ se volũtariũ ĩ pas
siõe d̃o pr̃i sacrificiũ obtulit. Secũdo q̃n
te sit dignitatꝫ claret ex q̃litate creatõis.
qꝛ ad imaginẽ ⁊ sil̃itudinẽ ei⁹. vt ꝑtz ĩfra.
ex p̃cio redẽptõis q̃ nihil p̃ciosi⁹. Nõ enĩ
corruptibilib⁹ auro vel argẽto redẽpti su-
mus: sz sanguĩe Jesu xp̃i. In q̃ ꝑtz nihil
p̃ciosi⁹ eẽ aĩa hũana ĩ ꝯspectu dei. Sz heu
nihil vili⁹ hodie ĩ ꝯspectu nr̃o reputat̃. Nõ
enĩ dubitauit xp̃us ĩ redẽptõez ei⁹ se mor-
ti tradere cum tanto dispẽdio vt diceret
Hiere. xij. Reliq̃ domũ meã. diuisi heredi
tatẽ meã. dedi dilectã aĩam meã ĩ manus
inimicorũ ei⁹. Ex dignitate dotatiõis: vt
scz sit capax dei adornata virtutib⁹ velut
ĩdumẽtis q̃b⁹ trinitati decorat̃ p̃ntanda.
Tercio q̃nte crudelitatꝫ sit q̃ꝫtũ ad demo-
nes q̃ suggestiõib⁹ eũ ꝓcurauerũt tã crude
liter crucifigi. O q̃nte crudelitatꝫ erit ĩ re
ꝓbis. Aptio tercij sigilli est manifesta-
tio mũdi hui⁹ sensibil̃: in q̃ regnat cecitas:
qꝛ lucẽ verã ⁊ sũmã nõ cog̃uit. Venit em̃
lux ĩ mundũ. ⁊ dilexerũt hoĩes magꝫ tene
bras q̃ꝫ lucẽ: q̃ maxime viget ĩ luxuriosis.
Est etiã loc⁹ in q̃ regnat sterilitas. qꝛ ter-
ram lingũt q̃ꝫtuz ad auaros. iuxta illd̃ p̃s.
Inimici ei⁹ terrã lingent. Nec satiat̃ ali-
q̃n ocul⁹ visu. nec auris auditu: ⁊ cor hoĩs
insatiabile. Ideo xp̃m hec oĩa calcantẽ ⁊
reprobãtẽ tanq̃ ĩutilẽ ⁊ infructuosuz de-
spexerũt. Sz audiãt infructuosi opatores
p̃s. dicẽtẽ. hõ cũ interierit nõ sumet oĩa.
⁊c̃. Est tercio loc⁹ ĩ q̃ reg̃t iniq̃tas siue ma
licia fotrix ire. rixe. rãcoris. p̃ue dispositi
onis. ĩuidie. odij ⁊c̃. qd̃ ꝓprie peccatũ est
diabolicũ sumẽs ortũ a radice sup̃bie. Et
his trib⁹ mũd⁹ cognoscit̃: vt verificet̃ illd̃
Job. in Canõica. Om̃e qd̃ est ĩ mũdo est
ꝯcupiscẽtia carnis ⁊c̃. Aptio q̃rti sigil-
b li est manifestatio celestis ꝑadisi. Est eniz
ꝑadisus fastigiũ toti⁹ glorie: ꝑ q̃ diuĩa cel-
situdo tãtuz elegit vilitatis opprobriũ vt
in ea sublimaret̃. de qua canit ecclesia. O

q̃ꝫ gloriosuz est regnũ in q̃ cuz xp̃o exultãt
oẽs sancti. p̃s. Altissimũ posuisti refugiũ
tuũ. non accedat ad te maluz. Est inq̃ꝫ spe
ctaculũ om̃is leticie ꝑ qua suscepit extre-
mam penalitatẽ vt in ea letaremur. Non
eniz vt dicit Apl̃s sunt ꝯdigne passiones
hui⁹ tp̃is. q̃s scz patimur ad ꝓmerendã fu
turã gloriã q̃ reuelabit̃ in nobis. nisi acer
bissima passio xp̃i p̃cessisset: opera nr̃a d̃o
g̃tificãs. Est deniq̃ ꝓmptuariũ toti⁹ opu
lẽtie ꝑ qua nobis restituẽda summã quesi-
uit egestatez in tota vita sua: non habens
vbi caput suũ reclinaret. Quis inq̃ꝫ tam
pauꝑ exordio natiuitatis et exitu mortis
inuẽtus est sicut xp̃us. nascẽs in stabulo:
moriẽs in patibulo? Et in his tribus resul
tat tota beatitudo. qꝛ primuz notat secu-
ram possessionẽ. secundũ letam visionez.
terciũ opulentã fruitionẽ que fit per amo
rem. Et hi sunt tres actus glorie substãti
alis. Apertio quinti sigilli est cognitio
horribilis inferni. quã cognitionẽ exp̃ssit
in euãgelio dñs: dicẽs. Ite maledicti in
ignem eternũ qui parat⁹ est diabolo ⁊ an-
gelis eius. In quib⁹ verbis quinq̃ꝫ notan
tur circa infernũ horribilẽ. Primo nota-
tur diuine visionis p̃uatio: cuz dicit Ite.
velut si pater filiuz p̃uaricatorem eijceret
⁊ hereditate paterna p̃uaret. Quaz gra-
ue ꝓinde erit impijs illud ite: ostendit Hu
go de sancto victore. dicens ꝙ omnia ge-
henne supplicia sup̃at deum non videre et
bonis carere que in potestate habuisti ob-
tinere. Secundũ tamen grauius est. nam
ne miseri spem habeant de recõciliatione
protin⁹ additur maledicti. quo verbo sa-
tis indicat eternam eoruz anathematiza-
tionem a deo. Erit eniz de cetero eorũ pe
nitentia infructuosa. dolor inanis. vocife
ratio muta. Hiere. xxx. Quid clamas su-
per contritõe tua. insatiabilis est dolor tu
us propter multitudinez iniquitatis tue.
ꝓpter dura peccata tua feci hec. Tercio
notat̃ pene acerbitas: cuz addidit in ignẽ
Qui scilicet acerbissimus redditur ex tri-
bus. Primo ex intẽsiori calore. Unde di
xit Sebastian⁹ cui loq̃nti ad aurem stabat
angelus dñi ꝙ ignis iste ad ignẽ gehẽna-

lez est sic̄ ignis depict⁹ ad ignē sensibilem. Secūdo ex infinibili duratōe. Nō em̄ extinguetur vt ignis materialis ysaie. vlti. Ignis eoꝝ non extinguet̄. Et Marc̄. ix. Tercio ex ĩcōsumptibili punitōe. Nō enī ꝯsumit corpa vel spūs q̄s ꝯburit. Chriso. de repatōe lapsi. Propt̄ea dicit̄ inextinguibilis. nō solū qꝛ non extinguet̄: sꝫ quia nec eos q̄s suscipit perimit vel extinguit. Et vt dicit ysido. li. de sūmo bono. Lucebit miseris ad augmentuꝫ pene vt videāt vñ doleāt. ⁊ non lucebit ad ꝯsolationē: ne videāt vñ gaudeāt. Quarto notat̄ penaruꝫ eternitas: cum dicit̄ eternū. O quāta erit miseris desp̄atio p̄uidere penaꝝ infinibilē eternitatē. o penaꝝ eternitas q̄ inexp̄ssibilē dolorē reprobis īgeret tua memoria. Quinto notat̄ execrēda societas: cū dicit̄ qui parat⁹ est diabolo ⁊ angel̄ ei⁹. Quoꝝ si aspect⁹ ītuentē occidere pōt: vt dicit̄ Zacha. xj. O quid erit execrāda cohabitatio tā īnumerabiliū horribil̄r vllulantiū ⁊ clamātiuꝫ ad inuicē. s̄m Aug⁹. in s̄mone q̄dam. Festina. p̄cute. dilacera. infige verubus. fer prunas. picem para ⁊c̄.

Aptio sexti sigilli est manifestatio virtut̄ laudabil̄. q̄. s. p̄ciosa sit ī ꝯspectu dñi q̄ poti⁹ vitā corp̄alē offerret q̄ veritati cōtrairet. vt ip̄as v̄tutes hoīb⁹ suas estimatōe faceret p̄ciosas. Licet enī nihil nobilius hūana natura q̄tuꝫ ad aīam. tñ in hac virt⁹ ipsa p̄cellere videt̄ q̄ necesse est hr̄e ab ea quicq̄d in aīa nobilitatis ⁊ excellentie relucebit. Et ex h̄ sequit̄ secūdum q̄. s. p̄ciosa sit virt⁹ aīe decorē ineffabiliter augmētās. Hec eniꝫ btām virginē sup̄ vniuersaꝫ extulit naturā angelicaꝫ. Int̄ oēs tñ virtutes ip̄a charitas hꝫ excellētiā. efficaciter op̄at̄: deducēs ad cubiculū regis ⁊ mutuos amplex⁹ spōsi ⁊ spōse deliciose p̄curās. De⁹ enī charitas est. ⁊ q̄ manet ī charitate in deo manet ⁊ de⁹ ī eo. Hec em̄ virt⁹ est tam speciosa q̄ op̄it multitudinē peccatorū. hec vestis nuptialis. sine q̄ qui ad nuptias ingredit̄: velut indign⁹ diuīo ꝯsortio expellitur. Tercio q̄ fructuosa sit oñdit dñs: dicēs. Qui māet ī me. s. p̄ charitatē: ⁊ ego in eo hic fert fructū multum. Nimiꝝ cū hm̄ōi cūcta coop̄ant̄ in bonuꝫ. Hec inq̄ gen⁹ hūanū recōciliauit. infernū spoliauit celū ap̄uit. angelicā ruinā rep̄auit. Deniq̄ de⁹ hāc tanti estimat q̄ p̄ solo gemitu ꝯtritōis om̄ia crimīa laxat cuiuslibet peccatoris. Aptio septimi sigilli est cognitio peccati q̄ sit abomīandū ⁊ detestandū. cuꝫ licet q̄spiā oīm sanctoꝝ sanctitate floreret. vnicū tñ mortale peccatū totum illud regnū virtutis ⁊ īnocētie p̄iter gl̄ie penit⁹ ānullaret. ⁊ diuinā sil̄itudinez in diabolicā deformitatē ꝯmutaret. Ecce q̄ntā iacturā p̄pter vnicū mortale patit̄ aīa xp̄iana. Quaꝫ inq̄ sit summe timēdū cuꝫ nō solū diabolicā sup̄inducit deformitatē: verū etiā ad penaꝝ obligat inexp̄ssibilē acerbitatē. Si em̄ vnic⁹ esus fruct⁹ vetiti vindicta q̄nq̄ milliū ānoꝝ expiari nō potuit. nisi charitate cogēte dei fili⁹ adueniēs ī assumpta natura culpā dilueret sanguine tā p̄cioso. tam grādi supposito. tam difficili medicamēto. O peccatū quid es? Si enim tāta dei filiū oportuit pati ad tuam deletionē in cōscientijs alienis. o quid passuros putam⁹ miseros in ꝯscientijs p̄prijs. Quaꝫ deniq̄ sit p̄cauendū. quia tātum debilitat virtutē perpetrātis qd̄ impossibile sit ip̄m per se posse resurgere. subiectū tam dure ⁊ detestabili seruituti. Ad horaꝫ igitur noticiā imprimendaꝫ fidelibus venit dei filius. carnem suscepit. verbo ⁊ exemplo p̄dicauit. mortē sustinuit et ait. Qui sequitur me nō ambulat in tenebris: sꝫ habebit lumē vite. Ad qd̄ nos ducat Jesus christ⁹ ⁊c̄.

Sermo. lvij. De tribus Mariis ⁊ vngentis sꝫm intellectuꝫ misticum.

Maria Magdalene ⁊ Maria iacobi et salome emerūt aromata vt venientes vngerent Jesuꝫ. Marc̄. xvj. Bonauē. sup̄. iiij. dis. xvj. q̄stiōeꝫ mouet Vtꝝ p̄ peccat̄ necesse sit dolorē ꝯtritōis eē maximū. i. vtꝝ ad h̄ q̄ ꝯtritio sit sufficiēs necesse sit pl⁹ dolere p̄ peccato q̄ de aliquo tp̄ali. p̄s̄tim cum dicit̄. Hiere. vj. Peccatori penitēti luctuꝫ

vnigeniti fac tibi. qui. ſ. luctus inter oſſes videt̃ ꝓcipu⁹: eo ꝙ dolor ⁊ oīs affectio fūdat̃ in amore: vt dicit Aug⁹. Amor autez vnigeniti ſolet eē ꝓcipu⁹. Ad qđ rñdet ibi dez ꝙ dolor ꝑmo põt dici diſplicẽtia rationis q̄ mẽſurat̃ ꝑm q̄ntitatẽ charitat̃: ꝑm quã neceſſe eſt vt diligat deus ſup oīa. nec põt charitas eſſe nimia. Dñ peccatũ tantum diſplicere debet rõni ꝙ nullo pacto: nullo ꝙmodo vel incõmodo velit ī ipm cõſentire vel ꝙſenſiſſe. qz volũtas q̄ in aliq̄ cauſa ꝙſentit in peccatũ iuſta nõ eſt. Naz in caſu neceſſitatis q̄ oportz eligere vt cõſentire in pctm̃ vel ꝙplacentiã peccati aut tolerãtiã pene: quilibet teneт̃ ꝓeligere q̄ntũcũq; penã q̄ velle peccare vel peccaſſe. Preter caſuz tñ neceſſitatis oēz ꝓeligere penaz eſt ꝙfecte virtutis. dubitare vo eſt infirmitatis. qz timor naturalis valde facit dubitare. q̄ tñ dubitatio ſtare põt cum charitate ſimul. Sz ꝓeligere culpaz alicui pene ß eſt iniq̄tatis ſi fit cũ deliberatõe ⁊ plena volũtate. qz oīs volũtas iniq̄ eſt q̄ peccatũ vult abſolute vel ꝙditionaliter. Secũdo dolor dici põt paſſio q̄dã ex ß redũdãs inſenſualitate. ⁊ ſic nõ eſt neceſſe magis dolere õ peccato q̄ꝫ de re tpali. ſz ß eſſet ꝙfectõis ⁊ ꝙgruũ ⁊ neceſſariũ. Naz et ꝓtritio illa põt eſſe nimis exceſſiua. ꝑticularis ducit ad deſolatõez: deſpatõez: vel accidã ⁊ nõ tpaliꝫ affectõez gaudij vel ꝙſolationẽ ſpei. Et hi dolores ꝓtritõis notant̃ in ß noīe Maria ī ꝓpoſito noīe repetita. Interꝑtat̃ enī amaz mare. Maria magdalene ⁊c. Nec fratres ī figura ꝓtigebat illis. Scripta ſunt aũt ad eruditõez nr̃am q̄s ſpũalis paſcit interꝑtatio. Nã maria interꝑtat̃ amaz mare. Nimiz cũ accedẽtes ad Jeſuz debẽt eſſe pleni amaritudie peccatoz. Et ſicut mare mẽſurari nõ põt ſic⁊ neſcirent q̄s ꝙphẽdere q̄ntũ aĩa ꝑ mortali ꝑ ꝙdigno deberet amaricari. qz iacturaz facit ineſtimabilẽ. Nõ enī amiſit hmõi centũ libras auri. nõ amicũ. nõ filiuz. non pedẽ. non oculos: ſed corꝑ⁹ ⁊ aĩaz ꝑuans regno: adiꝯcit eterno ſupplicio. Vñ ī ꝑſona peccatorũ Hiere. ix. Quis inq̄t dabit
b capiti meo aquã ⁊c. Notandũ igit̃ ꝙ q̄tuoz genera mariũ inueniunt̃ in ſcriptura q̄ ſpũaliter ĩdicare põt q̄tuoz genera hoĩm ꝓtritõez ad xp̃m ꝑperantiũ. Primo mare mortuũ: ſic vocatũ qz vt dicit magiſter ī hiſtoriis. nec piſces nec aues in eo viuũt. nec aliquã materiã ſuſtinet niſi bituminatã. nã oĩne carẽs vita ſubmergit̃. Si q̄d aũt viuũ aliq̄ arte ſubmerſeris ſuperuiuit. Lucerna ardẽs ſupnatat: extincta mergit̃. qz nihil viuẽs ſubmergi põt. Vnd̄ refert Joſeph⁹. ꝙ Veſpaſian⁹ q̄ſdã iũctis manib⁹ poſt terga iuſſit in altũ ꝓici ⁊ oẽs tanq̄ꝫ vi ſpũs ſurſuz depulſi ſupfluitabãt. Denicꝫ poma ī arboribꝰ circũpoſitis licet ad maturitatẽ deducta videnт̃ pulcherrima. ſi tñ incidas faucillas int⁹ ñuentes. Et hec oīa ad deteſtatõez peccati a deo ſunt inflicta. Nã inter alia feret horribiliſſime ß mare mortuũ Et merito ſignificat amaritudinẽ peccatoz ⁊ ꝓtritõez eoz. q̄ tñ ꝙſeuerãt ī his de q̄b⁹ ꝓteri videant̃. q̄z cõtritio fetet coram dño. Nimiz qz ñ ex amore dei: ſed extimore fuit ꝓcedit. ſic⁊ ſus lota ī volutabro luti. vt dicit̃. ij. Pe. ij. Ecce. Sus duz in luto lauat̃ ſordioz redditur. ſic q̄ peccatũ plãgit nõ tñ deſerit: pene ḡuioꝛi ſe ſubiꝯit. Cauſa ē. qz ꝓtritio a deo donata ⁊ imiſſa ꝓtẽnit. Nec igit̃ ꝓtritõis amaritudo Jeſum nõ q̄rit. nec inter marias ꝓnumerat̃ q̄s dũtaxat tres fuiſſe ſcriptura ꝓmemorat parãtes aromata vt vngerẽt Jeſuz. qz tria genera mariũ ſequẽtia. i. ꝓtritionũ Jeſuz q̄rũt. ⁊ vngẽta parãt ꝑ tres marias ſignata. Secũduz ḡ mare dicit̃ ſalſiſſimũ. ī q̄ viuũt diuerſa genera piſciũ q̄ dulcẽ aquã ſuſtinere nõ põt Et ſignificat ꝓtritõis amaritudinẽ quam de peccatis hre debẽt nouiter penitentes vel incipiẽtes. qz necdũ in ſpũalib⁹ dilecerunt. Vnde eſt q̄ꝫcito declinãt ab amaritudine ꝓtritõis ſtatiz defluũt ī ꝓcupiſcẽtias carnis. ⁊ ideo ſine ꝓtritõis amaritudine ſpũaliter viuere non põt. Vñ dicit in eoꝛ ꝑſona ꝑs. Tota die ꝓtriſtabꝫ ingrediebar Nam lũbi mei impleti ſunt illuſiõib⁹ ⁊ non eſt ſanitas ⁊c. Et hec ꝓtritio ſignificatur cũ dicit. Maria magdalene. Interꝑtat enī magdalena defenſibilis ꝙ defenſiõez

pariter et defendēdi difficultatē indicat: q2 dolo2 iste p̄fuat eos a peccatis. Quo dolo2e vulnerat⁹ Job sanctus ait. Vere bar oīa opa mea: sciens q2 non parcis delinquēti. Et itez. Tedet animā meam vite mee. Parant igit2 iteruz incipientes aromata sua iuxta consilium Bern̄. super Cant. Aromata. s. contritōis. q vias suas recogitantes colligūt peccata. conterant cōgesta in martirolo cōscientie: varias eoz̄ species pistillo timo2is inicialis decoquētes igne penitētie in olla doloris interni. Psal. Cōcaluit coz meum intra me. q in meditatōe mea exardescit ignis. Quaz̄ elegantēr hec aromata composuit Ezechias rex dicens ad dominū. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Et flens amare. Ego inquit dixi in dimidio diez̄ meoz̄ rē. Cum quibus vngentz̄ vngēdi sunt pedes domini qui sunt miserico2dia q veritas vel iudicium. Unde p̄s. Miserico2dia et veritas p̄cedent faciem tuā. Et itez. Miserico2diam et iudiciū cantabo tibi domine. Hi pedes ambo sunt osculādi q vngendi. Alioquin iudiciū sine miserico2dia crudelitas est. q desperatōem ingerit. Miserico2dia sine iudicio stultitia est q p̄sumptionem inducit vtrūq; irremissibili vitio cōdemnās. Primū in Cayn q Juda. secū dū dicit Chrisost. in opere imp̄fecto deum se posse fallere estimabat: dicēs. Pater meus ex iuuētute multa mala fecit. q in senectute penituit. q ego nūc ambulabo scōm desideria coz̄dis. q postmodū q̄uertar ad dominū. sed infelix diuino iudicio p̄uent⁹ q sublatus anteqū acceptauerit satisfactionem sustinuit damnatōem. Refert etiaz Beda venerabilis. q⁹ quidā rex anglie religiosus habebat militez in militarib⁹ strēnuū p2opter qđ multū regi placuit. quem rex de salute q̄tidie monuit. sed alter semp̄ distulit. Qui tandez grauiter infirmatus q de cōualescētia desperat⁹ a rege visitatur q hortat⁹ ad salutez. p̄mittit ille sefactuz. Postq̄ de infirmitate cōualuissz dicens se deridenduz a socijs si tempe in firmitatis aliquid noui quasi metu mortz̄ ageret. Recessit rex. et post dies aliq̄t rediens iterū de salute suadebat. respondit miles. Nequaq̄ mihi domīe de cetero talia p̄suadeatis. vidi enim2 pauloante duos iuuenes pulcherrimos intrātes q assedētes. vnū ad caput q alīū ad pedes. offerentes mihi libz̄ū in quo facta mea bona licet valde pauca legebā. Et ecce venit multitudo de qua alīs foris remanētibus q totum tectū operiētibus duo nimis terribiles īmanē q ponderosuz mihi libz̄ū legendum porrigebant. in quo cuncta peccata mea scripta vidi. Ecce verba superflua et cogitatōes minutissimas. Que cū tristis legissem dixerunt iuuenibus assidentibus Quid hic facitis cū scitis q⁹ noster est? At illi. Exquo vester est accipite eum in damnatiōem vestram. At illis recedentib⁹: ibi duo vomeres ignitos capiti meo q pedibus īmiserunt q cruciat vehemēter. Cumq̄ se mutuo p̄tingent intrinsec⁹: separabitur anima mea q tradet demonib⁹ eternaliter cruciāda. Ac paulopost infelix infeliciter exspirauit. Terciuz vo mare galilee dicit: qđ int̄pretatur trāsmigratio. et significat contritōem eoz̄ qui non solum effectuz peccati: sed etiam affectū mutauerunt in affectu virtutis p̄ficiendo. s. ī via dei. quoz̄ contritōis amaritudo mixta videtur quadaz dulcedine spei p̄deuntis ex cōscientia bona. fluctuās. tamē adhuc inspem q timorez bi p̄fecto suppeditātes vicia luctant cum Jacob cōtra dominū vt angelum. Verūtamen felix lucta in q̄ dominus vinci desiderat vt benedictōez cōferat. Felix inq̄ Jacob qui sic perseuerat dicens. Non dimittaz te nisi benedixeris mihi. i. nunq̄ dimittam te q2 non benedicis nisi timentē te. Nec nimiz benedictio carnalia facit desipe. sensualia marcescere. q omne qđ non redolet p̄fectū virtutē deuitare. In cui⁹ figura tetigit angel⁹ domini neruū femoris Jacob. in quo membro potissime viget ipa carnalitas seu sensualitas. Denicq̄ benedictōem postulanti ait. Qđ nomen est tibi? Qui ait Jacob. Et angelus. Nequaq̄ inquit Jacob ap-

pellabitur nomen tuuz: sed israhel. Quia
pfecto iam sedatis ostiuz impugnatiōib⁹
taliū principalior occupatio intendit: vt
deo per exercicia vigorosa virtutū appro
pinquet ⁊ opeꝝ suoꝝ efficaci sequela chri
stum induat. licet qñq; in resistētia vitioꝝ
oppugnātiuz īuigilare cogat. Hi ergo ⁊ si
dessent maculā culpe. magis tñ imperfecti
onez vite. quib⁹ lachryme non pene: sz pa
nes sunt die ac nocte. Et signant p Ma
riam Jacobi. Nam Jacob supplantator
interp̄tatur. Queram⁹ igitur eoꝝ aroma
ta: quib⁹ scz iam nō pedes: sed ip̄m caput
vngere cōuenit Bern̄. ip̄m imitemur vn
guētariū q̄ dicit sup Cant. caput saluato
ris vnguenduz vngento deuotiōis. qd̄ fit
despeciebus charis. cuiusq; p̄ciuz de vlti
mis finib⁹. fit enī de diuersis collatis hūa
no generi beneficijs. O q̄felix ea studiose
recolligēs ⁊ āte oculos mentis studiose re
ducens. Nā cuz fuerint in vasculo cordis
pistillo crebre meditatōis cōtusa atq; cō
trita ⁊ igne sancti desiderij simul decocta
⁊ impīguata oleo leticie: erit vnctio prio
re longe p̄ciosior. qd̄ vtiq; capiti adhibe
tur. O felix magdalena que musitātibus
discipulis de p̄ditiōe vngenti. efficaciter
a christo excusata ⁊ laudata rñsum audi
re meruit. Quid molesti estis huic mulie
ri. opus bonū opata est in me. Vere bonū
opus intendere sibi ⁊ vacare deo. Quar
tum v̄o dicit mare tyberiadis: qd̄ inter
pretat visio vel bonitas. in quo piscātur
apostoli ⁊ om̄es pfecti. pisces interne cō
templatōis. quoniaz hec duo miro modo
se mutuo fouent in eo qui iam perfectōem
adeptus est. ⁊ vt visio viscerosa diuine cō
templatōis adaugeat affectū bonitatis ad
eius se nitens similitudinē reformare: qui
est obiectū visionis interne. Scim⁹ em̄ cū
apparuerit ille similes ei erim⁹. quoniā vi
debim⁹ eum sicuti est. Et econtra bonitas
ip̄a visum spiritualē clarificans abilitat:
vt obiectū illud diuinū p̄spicacius videat
Cui⁹ nimirū lachryme iam nō ex amaritu
dine cōscientie: sed ex spiritualiū carisma
tum abūdanti dulcedine p̄fluūt. Et h̄ ma
re dulces admoduz aq̄s administrat. Hi
sunt qui iaz p̄fectōem adepti resecatis vi
tijs ⁊ vitiosis affectib⁹ minime cuz deo lu
ctant. per laboriosas cogitatōes ⁊ medi
tationes. sed ip̄m quasi spōsuz dulcissimū
ineffabili amoris affectu cū omni trāquil
litate volatu feruide contemplatōis am
plectūtur: dicentes illud Cant. Tenui eū
nec dimittā. Mira hoꝝ cum sponso fami
liaritas timorē obliuiscunt: maiestatē nō
cogitant. nec verent ei⁹ magnitudinez: sz
solum amoris negociū exequūtur. ⁊ ī am
plexu primario fidenter petunt osculū ab
eo qui respicit terrā ⁊ facit eam tremere.
Et hi significant per Mariaz salome. qd̄
interp̄tatur pacificās eum vel retributio
eius qd̄ vtriq; cōuenit. primo spōse. secū
do sponso: que prudēs lector viscerosi⁹ ru
minabit. Hoꝝ deniq; vngentū s̄m Bern̄.
super Cant. multū p̄ciosius est. ⁊ dicit vn
gentū pietatis. quo totū dñicum corpus
inungit fluens a capite in barbā ⁊ orā ve
stimenti eius. Conficit eniz de necessitati
bus pauperꝝ. de anxietatib⁹ oppressoꝝ. de
culpis delinquētiuz. et quorūlibet erūnis
miseroꝝ: etiam si fuerint inimici. Hoc enī
ip̄a pietas propriū habet q̄ intuitu diuīe
charitatis etiā inimicos diligi: vt p̄tz ali
bi. Sunt viri diuitiaꝝ in domo dñi qui h̄
vngento vsi sunt Moyses Samuel Da
uid Job Joseph Paulus: quoꝝ nūc vi
scera se vsq; ad inimicoꝝ dilectionem ex
tenderūt.

Sermo feria secunda post pascha. de his que paranda sunt vt christ⁹ nobiscū māeat. Ser. lviij.

Mane nobiscuz dñe
quoniā aduespascit. Luc. xxiiij.
Querit doctor sanctus sup. iij.
dis. xxj. vtrū argumentū sumptū ex visibi
li apparitōe fuit ꝯueniens. p̄sertim cuz di
scipuli euntes in emaus viderūt euz in spe
cie pegrini. Aut ergo illa effigies īerat ei
s̄m veritatem: ⁊ tunc cū ea fuisset effigies
propria qd̄ est impossibile. aut tm̄ in ocu
lis videntiū: ⁊ tunc erat p̄stigiosa appari
tio que non demōstrat veritatē. ⁊ sic non

potuit demonstrare veritatē resurrectio-
nis. Ad qd̄ rñdens inducit opinionē pre-
positiui quā ꝓbabiliorē iudicat. ꝙ. s. cor-
pus glorificatū est om̄ino ī potestate ani-
me q̄tuz ad oēs actōes. s. ꝙ videat̄ vl̄ nō
videatur: vel ꝙ videat̄ sub forma gl̄ie vel
non. Cū enīz sit in eo forma naturalis cor
poris. ⁊ forma glorie potest ꝑm vnā tātū
īmutare visum vel ꝑm vtrāq̄. vel etiā im
mutare visum ꝑm formā glorie ꝑm ꝓporti
onem visus vt nō corrumpat̄: sed delecte
tur sicut ex visibili ꝓportionato. Discipu
lis autē illis naturalē sui corꝑis naturam
ostendit qua est quoddā corp⁹ coloratū et
non formā claritatis glorie. Q. aūt non
cognouerūt erat ex interiori eoꝝ disposi-
tiōe. Nā virtute diuina impediebant̄ vi-
res interiores ne seq̄rent̄ iudiciuz de illa
ꝑsona que esset: q̄cito oñdit eis signū spe
ciale. s. in fractōe panis cognouerūt eum
propter specialē modū frangēdi. qꝛ vt di
citur similis erat incisiōi cultelli. Simili-
ter ⁊ palpatōez visui adiūxit cum ait. pal
pate ⁊ videte qꝛ spūs carnē ⁊ ossa nō hz.
vt excluderet visionē vmbraꝝ ⁊ spirituuz
apparentiū. per corꝑa aerea inspissata: si
ue angeli boni fuerint: siue mali. q̄ corpo-
ra statim cū voluerint resoluūtur. Et cum
om̄e corpus tangibile est per naturā cor-
porale: vt dicit Grego. in omel. Vnd̄ ꝑm
phos celū est visibile et nō tangibile: cum
corꝑale per naturā. potest esse ꝑ gloriā ī-
corruptibile. Vnde ī potestate hz qd̄ pal
pari ⁊ nō palpari. ⁊ vtrūq̄ sine miraculo.
Palpat̄ enim per naturā corporis. est au
tem nō palpabile inq̄tuz est instrumentū
anime gloriose. ⁊ sic erat ꝯueniens appari
tio ad oñdendū veritatē resurrectōis quā
ipsi credētes dicebāt. Mane nobiscū do
mine ⁊c̄. vt vulgo dicit̄ ꝯseruare q̄ acqui
rere bona maioris est virtutis: laudis est
p̄cipue. Et ver⁹ amic⁹ diu desiderat⁹ Je-
sus christ⁹ magna diligētia magnisq̄ p̄ci-
bus retinēdus est. An non amic⁹ qui nō re
quirit nostra: sed nos. ita vt ⁊ sua seq̄ pro
nr̄a salute tradere dignat⁹ est in ꝯsortiuz
⁊ in exemplū: in p̄ciū: in solaciū: ⁊ nunc in
cibū. ex quo qui mā̄ducauerit nō morietur

in eternū. Videns igit̄ q̄ fidelis amic⁹: q̄
utilis cibus: dic cū discipulis. mane nobi-
scuz. Ad qd̄ vt melius ip̄m inclinem⁹ dica
mus nobisip̄is cum muliere de qua habet̄
iiij. Reg̃. iiij. ꝙ cuz Helyze⁹ ꝑtransiret su
nam ciuitatez erat ibi mulier magna: non
corꝑe: sed sapiētia ⁊ diuitijs ⁊c̄. que cōsi-
derans eū esse virū dei tenuit eū vt come-
deret panē in domo eius. q̄ dixit ad viruz
suū. Animaduerto ꝙ vir dei sanct⁹ est iste
qui trāsit ꝑ nos frequēter: faciam⁹ ei cena
culū paruū. vt scz seorsum possit comede-
re ⁊ orare. ⁊ ponam⁹ in eo lectulū ⁊ mēsaz
⁊ sellā ⁊ candelabꝝ. vt cū venerit ad nos
maneat ibi. Per Helyzeū xp̄us intelligit̄
qui trāsit p̄ꝑtim isto tempe ciuitatē sunaz
. i. corda lapidea per internā inspiratōez
Naz suna interp̄tat̄ popul⁹ lapide⁹. Mu
lier inuitās est anima ꝯpuncta ad peniten
tiam ⁊ sacramēti susceptōez. Que si chri b
stuz retinere desiderat hec quinq̄ parare
disponat. Primo cenaculū. i. solariuz.
Nam talia cenacula fieri solebāt supra so
laria: ꝑ qd̄ intelligit̄ suꝑior ꝑs mentis vel
ratōis. que soli christo exhibēda est ꝑ vo-
luntatis ꝯformitatē: licet inferior portio
rōnis ⁊ sensus occupari habēt necessario
circa hūanas necessitates ex quib⁹ sepissi-
me maculas aīe ꝯtrahūt. In hac tñ par-
te rōnis potissime nobis emanāt mors et
vita aīe. dum scz per ꝯsensuz tendit in cō-
uersionē vel auersionē dei. Licet enim ꝑ
incautā custodiā ledant̄ affect⁹ sensuales
non tñ morit̄ vita spūali: nisi sequat̄ ratio
nis ꝯsensus. Cū enim synderisis q̄ est vir-
tus affectiua correspōdens apici ratōis:
cū sit vis aīe appetitiua suscipiēs īmedia-
te a deo naturalē quādaz inclinatōem ad
bonū per quā trahitur insequi motōez bo
ni sibi p̄sentati ad apprehēsionē simplicis
intelligētie que dicit̄ alio nomīe supremū
celū in affectiuis potentijs. Cum inq̄ hec
synderisis ab apice ratiōis mota ꝯsequit̄
effectū edificat̄ hoc cenaculuz domīo ⁊c̄.
Secūdo p̄paret sellā ponendā in cena-
culo per quam intelligit̄ potestas iudicia
ria que sedendo solet exerceri. Cum ergo
mens ip̄a conuersa fuerit ad deum primo

requirit veniā peccatorū. quam si debeat adipisci necesse est vt sedule iudicet ⁊ puniat in seip̄a per diligentē discussionē. lachrymosam ꝯtritōem. laboriosaz penitētiam. mortificās mēbra sua q̄ sunt sup̄ terram. sicut figuratū est Exod. xxxij. vbi dicitur ꝙ peccāte populo in vitulis aureis ait dn̄s ad Moysen. Dimitte me vt irascatur furor meꝰ. Cui Moyses. Dn̄e cur irascit̄ furor tuus? quiescat ira tua ⁊c̄. Et placatꝰ ē dn̄s. Nihilominꝰ tn̄ Moyses accinctꝰ zelo iusticie in ꝓplm̄ ꝓ quo taz efficaciter orauerat: taz dirā exercuit vindictā vt ad se ꝯgregatis filijs leui illa die interfecit circiter. xxiij. millia. Et qui iusticiam hmōi exercet ⁊ esurit in seip̄m adimpleri: beatꝰ euāgelista voce p̄dicat̄. vbi dic̄ Hiero. Non sufficit nobis velle iusticiaz: nisi etiā iusticie patiamur famez. ⁊ sub h̄ exemplo nunq̄z nos satis iustos: sed semp̄ esurire iusticie op̄a intelligamꝰ. Esurit ḡ iusticiam dei s̄m Chriso. qui s̄m iusticiā desiderat ꝯuersari. Sitit autē iusticiā qui scientiam eius acquirere cupit. Sic sancti oēs districtā iusticiā in ꝓprio iudicio seruauerunt: sese ꝯdemnātes ad horrendas corporꝫ afflictōes. in ieiunijs multis. in vigilijs frequēter. in temptatōibꝰ sup̄ modum abiecti velut ꝑibsoma mūdi huiꝰ. Si beatus Hiero. vt diuinū iudiciū euaderet: iudicio ꝓprio se dānauerat in exiliū horrende solitudinis. vt ptz ī legēda sua. Tercio p̄parabit lectulū in quo requiescat. cuius locus in pace factꝰ est. Sup̄ quē inquit requiescet spūs meꝰ? nisi sup̄ hūilez ac quietuz ⁊ trementē verba mea. In cuiꝰ argumentū nec xp̄us nasci voluit donec ip̄e pace gauderet vniuersus orbis: que durauit annis duodecim. Vn̄ ad ꝯmendatōez duplicis pacis necessarie nobis: dixit dominus ad discipulos. Pacē relinquo vobis scz ꝓximi. pacē meā do vobis. s. inquietatione animi ꝑ verā dilectōem summi bōi. De prima pace dicit Cassiodo. ꝙ īueniri nō potest forma exp̄ssior ꝯuersatōis angelice q̄z vnitas socialis. Sz hāc pacem turbat lingua inflāmata igne gehēnali Ecc̄i. xxviij. Lingua tercia multos cōmouit. et dispergit illos de gente in gentem. ciuitates muratas destruxit. Et iterꝫ. Susurro ⁊ biliguis maledictꝰ. multos enī turbauit pacē habētes. Quasi diceret. occulte sil̄atorie vel manifeste ꝑ linguā offendit charitatē fraternā. maledictꝰ erit. qꝛ multos turbauit pacē habētes. Secūdaz ꝟo pacem ꝯsequit̄ cū quicq̄d agit vel cupit omnia ordinat ad gloriā dei. nihil acceptās qd̄ ꝓhibet. nihil omittēs qd̄ p̄cipit: sz affectu quodā viscerali ꝯplectēs q̄cūq̄z placere deo cognoscat. nec impatiēs ī aduersis: nec elatꝰ in ꝓsperis. Nō enim ꝓsperis gaudet sine elatōe qui aduersa nō sustinet sine murmure. virtꝰ enim potētissime ī aduersis cognoscit̄. Quarto p̄parabit mēsam in qua discūbat vt a nobis susceptus nutriat̄. Cibus enī eius est dulcor deuotionis. qd̄ patet ex eo. quia ex eisdem et nutrimur ⁊ sumꝰ. Vnd̄ cibꝰ quāto nature similior tanto ad nutriendū efficacior. Et ideo carnes melius nutriūt vtpote nature similiores. Cū enī christus tota dulcedo est charitatis diuīe: eodē dicēte Ecc̄i. xxiiij. Spūs meus sup̄ mel dulcis. Ideo optime nutrit eū vnctio deuotiōis. Vere ergo ꝙ de multis hz ꝯq̄ri dicēs. Ego aūt hic fame ꝑio. qꝛ nec inuenit apud eos opera misericordie q̄ eum nutriūt in mēbris. nec deuotōis intime q̄ p̄stantiꝰ eū nutriūt in seip̄o. Martha martha sollicita es: sed Maria optimā ꝑtez elegit. Quidam ꝟo nutriūt eū: sz cibo noxio bufonibꝰ scz ⁊ viperis. Reperiunt̄ enī aliqui natura leti et amorosi. qꝛ facile dilectōis affectū applicant ad quodlibet diligibile. ex cuiꝰ memoria repente sentiūt amoris dulcedinē. Et hi sentiūt plerūq̄z ī oratōe vel auditu verbi diuini ꝯpunctōes resoluūtur in lachrymas. Quia tn̄ celeriꝰ resoluūtur ad vanitates. īmo mentita sibi sepiꝰ securitate cōscientie quā talis ꝯcipit de deuotiōe sordida ad alioꝝ ꝓsilit ꝯscientias dijudicandas: ⁊ op̄a sua negligit q̄ merito iudicaretur. Cecitas periculosissima cū in iudicio temerario latet mortalis culpa: q̄ cum leui motu cordis vel lingue ꝑficit̄ in ꝯscientia minime ponderat̄. Vnde Chriso. Nec

facile reperies quenq̃ exptem huius erro
ris. sunt enī hee diabolice temptatōis in
sidie. Nam q̄ seuere discutit aliena nunq̃
ꝓprioꝝ reatuū merebit̄ veniaz. Hec ille.
Ad repmendā etiā eoꝝ p̄sumptōez ex de
uotione ꝯceptā: dicit Bonauētura sup. j.
sentē. dis. xvij. ꝙ charitas q̄ facit hominē
gratū deo ⁊ nō soluz deū gratū homī ⁊ ca
rum: nō est certitudinaliter cognoscibilis
ꝓpter q̄tuor causas. Quaꝝ vna est simili
tudo illius charitatis ad dilectōem acqui
sitaz. Potest enī aliquē ꝯtingere inflāma
ri ad amandū deū ꝑ assuefactōem qui cor
ruet ꝑ aliqd̄ spūale: et tñ semꝑ afficiet̄. vt
ptz per Gerñ. in li. de amore dei. vbi rep̄
hendit de deuotōe suꝑbientes. Ex qua. s.
affectōe inflāmante p̄sumit se esse in g̃tia.
⁊ hic stat⁹ ꝑiculosissim⁹ est. Quīto pre
parabit cādelabꝝ. per qd̄ intelligit̄ lumē
exemplaris ꝯuersatōis. de quo dñs ī euā
gelio. Sic luceat lux vestra coraz hoīb⁹ vt
videāt opa vr̄a bona. Et apl̄us ad Phi
lippeñ. ij. Vt sitis inquit sine q̄rela ⁊ sim
plices filij dei in medio natōis praue ⁊ ꝑ
uerse inter quos lucetis sicut lumīaria in
mūdo verbū vite ꝯtinentes. Vñ dic̄ glo
sa sup illud. j. Coꝝ. vj. Omnia mihi lucēt
sed nō oīa expediūt. Fateor ꝙ ea mihi li
cere vident̄ ⁊ non expedire q̄ per iusticiaz
q̄ corā deo est ꝑmittunt̄. sed ꝓpter offensi
onem hoīm ne ob h̄ impediant̄ ad salutez
vitanda sunt. Om̄ia igit̄ mihi licēt q̄ ꝓhi
bita non sunt: sed nō oīa expediūt. qꝛ ꝓxi
muz nō edificāt. ⁊ ideo cauēda sunt. Dici
tur enī in decretis. xj. q. iij. Non sunt au
diendi siue viri sancti: siue femīe qui qñ re
prehēdunt̄ in aliq̄ negligētia ꝑ quā fit vt
in malā veniāt suspitōem. Vñ suā vitam
longe abesse sciāt: dicūt corā deo sibi suf
ficere ꝯscientiā. existimatōem hoīm nō so
luz impudēter: verū etiā crudeliter ꝯtem
nentes. cū occidāt animas alioꝝ siue bla
sphemantiū viam dei. quib⁹ ꝑm suā suspi
tionē quasi turpis q̄ casta est displicet vi
ta sanctoꝝ vel excusatōe imitantiū nō qd̄
vident: sed qd̄ putāt. Et infra. Nobis enī
necessaria ē vita nostra alijs fama nostra.
Hec ille. Deniq̃ ꝯcludit doctor sanct⁹ ꝑa

ꝑe. q. xliij. ꝙ scandalū actiuū semꝑ est pec
catū mortale. qñ scz quis suo malo exēplo
vel verbo intēdit aliū inducere ad peccā
dum mortal̄r. vel si hoc nō intēdit: ip̄m fa
ctū tñ de sui rōne hz ꝙ sit īductiuū ad pec
candū mortal̄r. puta cum quis publice fa
cit peccatuz mortale: vel qd̄ hz similitudi
nem peccati mortalis: ꝯtemnēs salutē ꝓ
ximi. ita ꝙ ꝓ ea ꝯsuāda nō p̄termittit fa
cere qd̄ sibi libet. ⁊ sic dat occasionez rui
ne. ⁊ loquit̄ de scādalo pusilloꝝ.

Feria tercia pasche. De quinq̃ vulneribus christi ostēsis sz̄m intellectū misticum. Sermo. lix.

Videte manus me
as ⁊ pedes meos qꝛ ego ip̄e sum
Luc̄. vlti. Inter oīa indicia di
lectōis q̄ xp̄us discipulis post resurrectio
nem varijs apparitōib⁹ exhibuit hoc vide
tur esse p̄cipuū ⁊ oī deuotōe iugiter āple
ctendū. ꝙ scz quinq̃ cicatricib⁹ adornatū
cū quib⁹ in cruce pepēdit sese discipul̄ ma
nifestauit. Nec putem⁹ hoc casu factū vel
ex impotētia sanādi. Nam duab⁹ p̄cipue
causis eas seruasse credendū est. Pri
ma vt cū eis taz ineffabili q̄ insep̄abili cō
nexu dilectōis nos sibi iūctos ac se nobis
innotescere oñderet cum dire passionis et
mortis sue signa tanta dignatōe secū fer
re dignatus est. ⁊ vt ip̄as dilecto p̄ri ve
lut p̄ciū nostre salutis oñderet. ⁊ sic p̄rem
misericordiaꝝ de cetero citi⁹ ⁊ efficacius
ad misericordiā inclinaret. ac nunq̃ a di
lectōis sue memoria nos esse delēdos de
mōstraret. sicut p̄dixerat Ysa. xlix. Nun
quid mulier pōt obliuisci infantem suū vt
nō misereat̄ filio vteri sui. Et si illa oblita
fuerit ego tui nō obliuiscar. in manib⁹ me
is descripsi te. Secūda causa fuit scd̄m
Ambro. vt imp̄meret eis memoriā passio
nis sue nō esse intermittēdam: cui⁹ signa
circūferret in sua gloria maiestatis: sz vt
in eis legerēt ⁊ reuoluerēt opa redemptio
nis hūane: exemplar virtutis: viā ꝑfecti
onis. Legerēt inq̃ ad imitatōem. qꝛ que
cūq̃ scripta sunt: ad nostrā doctrinā scri
pta sunt. Hic est eniz liber vite in quo qui

76

scriptus inuētus fuerit beatus. Continet
b aūc liber iste Joysi noue legis ad instar
prioris volumīa quinq; q̄ sanguine p̄cio-
so opiosius exarata ab oīnibus doctis et
indoctis videri ⁊ legi possunt: vt impleat
scriptura: dicens. Erūt omnes docibiles
dei. Hinc aperte satis in doctor ignoran
tiam p̄s. p̄solatur: dicens. Quoniā nō co
gnoui literaturā: introibo ī potētias do
mini. O vere sanū consiliū. o vere tutū re
fugiū potentias intrare dñi. non maiesta
tis diuīe: sed salutis humane. Ad qō nos
hortatur dñs: dicens. Videte manus ⁊c.

Post ostensam forme q̄litatez p̄m quā
arcba federis cōstruenda fuerat ait domi
nus ad Moysen Exod. xxv. Inspice et
fac p̄m exemplar qō tibi monstratuz est in
mōte. In figura profecto spūalis arche
sez hūanitatis christi cui⁹ opera clamāt ī
cruce super montē caluarie ad vez Moy
sen. i. penitentē: de aquis diuitiaz ⁊ deli
ciaz extractū: vt fugiat in desertū penitē
tie. nisi excidat q̄ ait Petr⁹. Christ⁹ pas
sus est p nobis vobis relinquēs exemplum
⁊c. Hic autē quid? Videte inquit manus
meas. vtiq; visum prouocat ad sequelam.

Quinq; sunt igit potentie dñi ad seq̄
lam ꝓposite per numez vulnerū eius q̄na
rium nō incōgrue designate. Per pedes
enim duo affect⁹ designāt'. q⁹ sicut cor
pus pedibus sic anima affectib⁹ graditur
Unde tres potētias vitiosas in canōica
Johānis distinctas christ⁹ duabus potē
tijs affectiuis velut duob⁹ pedibus alacri
ter cōculcauit. s. humilitate qua nulla ab
iectio. ⁊ paupate qua nulla p̄fectio. Si
militer ⁊ due potētie per man⁹ significa
te sunt in actōe. obedientia qua nulla p̄ui
or. ⁊ in passione patiētia qua nulla man
suetior. Deniq; quīta potētia in corde la
tuit. s. viscerosa charitas: qua nulla p̄fusi
or. que q̄si dulce ꝑdimentū hūanoz actuū
in omnib⁹ operibus suis mirabili quadaz
dulcedine resplenduit. Prima igit poten
tia fuit humilitas qua nulla abiectior. per
quā omnē suppeditauit elatōem humanaz
vt sub humili deo non apponat se homo vl
tra se magnificare sup̄ terrā. Vide vñc ī
gressuz eius in mundū. ⁊ inuenies euz ele
gisse matrē humilē. ⁊ abiectā. vile tugurī
um nō regale pallaciū. nec pōposam mini
stroz frequētiaz. nec cunabula sericis ad
ornata. sed vilibus pānis inuoluit. in p̄se
pio reclinat. Deinde circūcidit: vt pecca
tor hostijs redimit. ⁊ abiect⁊ subdit parē
tibus. Discе o homo diuinis subdi p̄cep
tis: qui p te redimendo nec hūanis dedi
gnatus est subj̄ci mādatis. Deniq; quer
tamur ad opus illud singulare tam nē re
demptōis q̄ sue p̄fundissime hūiliatiōis.
cum in lotione pedum sese tanta maiestas
incurvauit ad lauādos etiam pedes impi
issimi traditoris. O maiestas tremēda et
humilitas stupēda. Deniq; vide in passio
ne q̄patienter elegit accusationes falsissi
mas tacite ⁊transire. derisiōes opprobri
osissimas humiliter dissimulare. locū pas
sionis elegit ignominiosissimū. cōsortiuz
despectissimū. genus mortis turpissimuz.
modū abiectissimū. Nihil igitur abiectio
nis sup̄fuit qō in hūilez Jesum impissimi
non irrogarēt. nihil quod eius humilitas
non affectaret. O humilitas virtus chri
sti quātum cōfundis superbiā nostre vani
tatis. Legite volumen hoc quicūq; spiri
tu intumescitis. grādia cōcupiscitis. ⁊ di
scite quia mitis est ⁊ humilis corde. Non
sericis incedit induuijs. non cōptis crini
bus. non artatis calceis aut rostratis. sed
vili tunica cōtētus. inculto crine. nudo ca
pite. nudis incedit pedib⁹. De quid dictu
ri sunt cum venerint ad iudicez terrificum
quem humilē dominū sequi ⁊tempserunt:
cum simul cōferentur ⁊ eius exinanitio di
guātissima: ⁊ eorum inflatio detestanda:

Secunda potentia fuit paupertas qua
nulla perfectior. Diximus de humilitate:
quia stabuluz elegit in hospiciuz. p̄sepe in
cunabulum. viles pāniculos in volumen
tum. quorum causam iam percunctari li
bet. Pater enim ei⁹ Maria licet diuitiis
bus edita parētibus: tanta se pauperrate
suggerente spūsancto cōstrinxit cum spon
so suo Joseph. q⁹ in tali pegrinatōe par
tu diuino grauida in bethleez hospiciolū
pauperculū adipisci non valuit quo tene-

rum mater filiũ pareret. Sed inedia cogẽte vile stabulũ ingredit regina celi. domina mundi. Miruz si non mirabãtur angeli de tali pauperrima abiectiõe matris et filij. Parit de hinc filiũ in medio hyemis frigore: media nocte. pãnis ñuoluit. in ꝑsepio reclinat. fenũ substernit. nec de pluma rio audio mentionẽ. Cur hec fecit: nisi qa non erat ei cõuenientior locus in diuersorio. Qualez ergo nunc fratres matrem in puerꝑio cõstitutã sibi retinuisse putamus cum nulli dubiuz sit talem matrem tam dilecto filio quicquid melius habere potuit tradidisse.. O pauperpas quanta relucet in filio: pariter ⁊ in matre. o vere sapiẽtia que de occultis trahitur: abscondita margarita in agro pro qua cõparanda mercator ille non insipiens ad terraz descendit: vt eam a terrenis abiectã sua faceret estimatione preciosam. Deinde cogitur parvulus persequẽtiuz manus effugere: ⁊ deserta horrenda penetrare. Ubi queso hospicia: vbi vite necessaria tanto regi: tante genitrici: cum etiam in ꝓpria terra deget: Dictuz manu et arte querebat: vt secum filio vilissimo sustentaret edulio. Denicz cum Jesus non haberet vbi caput reclinaret bestijs pauperior: eo dicẽte. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos ⁊c. Dictum elemosynis mendicabat ⁊ sepius inedia laborabat. exhastus siti frigidam aquã potabat. Et scõm Hubertinũ sepius in terram nudã cogente somno mẽbra virginea reclinabat. matrez quocz sibi ipse moriens adeo pauperez reliquit: vt necessitate cogente sub alieno tecto elemosynis fouenda dies lugubres agere cõpelleretur: vt ⁊ in ipsa paupertas eadem ꝓpelleret: nec hꝫ vbi caput reclinaret.

Tercia potentia fuit obedientia q̃ nulla ꝓnitior. De qua christ⁹ ait. Descẽdi de celo non vt faciam voluntatez meam: sed voluntatem eius qui misit me. Lege nunc o homo ingrate patris preceptũ q̃duruz ⁊ graue taz dilecto filio supposuit: mittens eum ad satisfaciendũ diuine iusticie. ⁊ posuit in eo peccata omniuz nostrum: ne in eternũ seviret in nobis. O mirãda christi dignatio ⁊ pauescẽda dilectio: cum limus vilissimus suo cõtempsit obedire factori. ad tam ardua abiecta se fecit subditum vnigenitus dei. taz humili q̃ ꝓmpta obedientia non soluz deo patri: sed etiam humili ⁊ pauprime matri. Dicit enim euangelista q̃ erat subditus illis. i. parentib⁹. Huius igitur obedientie nouim⁹ effectuz sed inspiciamus affectũ. Sedens enim aliquãdo super puteuz ⁊ esuriens: ac fatigatus ex itinere apposuerũt ei discipuli cibũ dicentes. Rabi manduca. Qui respõdit cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dixerũt ergo discipuli adinuicẽ. Nũ quid aliquis attulit ei manducare. Dicit eis Jesus. Meus cibus est vt faciam voluntatẽ patris mei qui misit me: vt perficiam opus eius. Quasi diceret. licet corporaliter esurio: plus tamẽ patris mãdatum adimplere desidero. qõ scz dederat ei de salute animaꝝ zelanda. ꝓperabant eñ de ciuitate ad christuz quib⁹ impartiri viam salutis esuriebat. Denicz posit⁹ i agonia carnis ⁊ spiritus: cum pre inexpssibili horrore passionis ⁊ doloris guttas sanguineas desudaret: libere se subdens paterno precepto: dixit. Fiat voluntas tua. Qua nimirum ad completiõem deducta subintulit. Consummatũ est. Lege igitur o homo humilem christi obedientiaz. ⁊ discе subdi deo. obedire ꝓlato. parere preceptis: ne tibi dicatur. Qui obdurat aurem suam ne audiat legem domini: oratio eius erit exectabilis Et iterum. Non omnis qui dicit mihi domine domĩe: intrabit in regnuz celorum. Sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est. Quarta potentia fuit in aduersis patiẽtia qua nulla mansuetior. Reuolue nunc euangelicorum historias. ⁊ inuenies Jesum velut agnum mansuetissimuz inter homĩes conuersatũ in illatis iniurijs. derisiõib⁹. oblocutõib⁹. ꝓsecutõib⁹. q̃ vocaꝝ ⁊ potatoꝝ vini. q̃ amicꝰ publicãoꝝ. q̃ dmoniũ habeat ⁊ in principe demõioꝝ demões eiciat. audit nec inuenies eũ vel tenuis idignatiõis aut impatiẽtie reliqsse vestigiũ. aut aliq̃ respõdisse: nisi vbi ratio respõdenduz essa

dictabat. Sup ingratos psecutores pie-
tate et charitate pfusior: semp misericor-
die visceribus affluebat. cuius indiciū euiden
tissimū in passiōe reliquit cuz indicibilibus
irretitus et pssus āgustijs. impijs adhuc sub
cruce pseuerātibus insultatōibus et malicio
sis ꝯtemptibus cogēte pietate pfusis ꝯpas-
sionis lachrymis p taz indignis et exceca
tis efficaciter obtulit pces pri et exauditus
est p reuerētia sua. Naz denuo resurgens
glorificatus a pre suo oī potestate suscepta
in celo et in terra. Vide qlez vindictā ex-
ercere deliberat. Data est inqt mihi om-
nis ptas ī celo et ī terra. Ite g et agite vī
dictā hanc in mundū vniuersum: pdicate
oī creature. qui crediderit et baptisatus fue-
rit salus erit. Aqua se lauēt laterz mei: san-
guine meo pcioso sua medeant vulnera: q
credētes salui fiāt. Hec enī potissima xpi
vindicta vt ferales bestie fuso vtant san-
guine in sanatōem vulnerz. in ablutōez cri
minū. in recōciliationē indignatōis pat-
nalis. in adeptionē glorie filialis. hec īui-
de lege q primo reſuas irā: et petis a deo
medelā. Quīta potētia fuit ī corde cha
ritas q nulla pfusior. Per hāc enim adeo
ferbuit in nram salutē q in nullo parcere
potuit pprio corpori. nullis reuocari bla-
sphemijs. oblocutōibus. psecutōibus. iniuri-
is opprobrijs. vt vel in minimo laxaret cō
ceptū animi sui et rigorē. vt sit nobis redē
ptio copiosa: ac amorz nostri attractio vi
gorosa. Cū inqt exaltatus fuero a terra oīa
trahā ad meipm. De miseris rebus īmer
sis trāsitorijs: quos tantoz exhibitio be-
neficioz ad amorem reciprocū attrahere
non pualet. Cuius etiā amoris indiciū ostē
dere voluit effectu in cruce et in morte: la-
tronē ad regnū suū colligēs. ac Longinū
ad agnitōem ac emendatiōem inducens.
Hinc denicz tā sepius pietate motus fleuisse
legit. Nunc quidē sup Lazarū mortuuz.
nūc sup iherlm rebellē. nūc etiā sup ipsos
impios crucifixores. vt merito dicere po-
terāt angelici spūs. Ecce quō amabat eū
scz genus hūanū. Inde nō solū corpus: sz
et eius vestimēta viscera pietatis īduisse
vident. cum ad tactū eoz sanabant egro-
ti. Hanc igit reuoluite et sectemini: vicem
amoris xpo reddētes sm quaz liberantur
opa virtutū. adaugent dona grāz. ꝯpen-
sabunt pmia gaudioz. Ad que nos ducat
christus Jesus etc.

Feria quarta pasche. Quali-
ter resurgentes videbūt christuz
honoratum glorificatum et coro
natum. Sermo. lx.

Deus patrz nostroz
glificauit filiū suū Jesum. Act.
iij. Christi glorificata resurrectō
necessaria fuit tā ppter dānandos q pro
pter beatificādos. Propter dānatos au
tem vel demōes aut hoīes. vt illis ex iusti
cia dei maior afflictio crescat. Et h pmo
demōibus q in creatōis exordia xpm incar-
nandū puiderūt: et illi statim īuiderūt sm
Bern. Vñ sup illud Jone. iij. Propt me
orta est tēpestas. Hocipm exponēs Ale-
xander de halis in iij. de filio dei: ait. Q
lucifer puidit rōnalē creaturā assumēdaz
in vnitate psone filij dei vidit et īuidit: cre
didit et temptauit. eius quoq īuidia mors
intrauit in orbē terraz. Vnde īuidia q fu
it causa diabolici casus āmonuit ipsuz ad
temptandū hoīem: cuius felicitati īuidebat
vt p peccatū demereret hūana natura as-
sumptōem illā per inhabilitatē ad deum.
Quō ergo putamus eos liuore et indicibili-
bus penis cruciari: videntēs illū exaltari
ad dexterā patris: eiq potestatē traditā
in celo et in terra. Cōstitutus est em redem-
ptor et liberator suoz fideliū. iudex autez
terrificus oīm dānatoz etiā demonū. Secū
do p dānatis qui videbūt xpm p eoz libe
ratōe veraciter mortē excepisse et resurre
xisse quē ipi tazviliter ꝯtempserūt. viden
tes se priuatos participatōe glorie xpi et
ꝯsortij angeloz. Propter beatificādos
etiā erat necessaria ad maiorē gloriā ꝯse-
quēdā. qz glorificata xpi hūanitate in eo
duplex delectatio repit. Vna ī ꝯtēplatōe
diuinitatz. alia ī ꝯtēplatōe hūanitatz. in
quam desiderāt etiam angeli prospicere.
vt dicit. j. Pet. j. Et super hoc crescit ma
ior glia sanctis ex parte corpoz. quia sua

corꝑalis resurrectio causa fuit resurrectionis nostre q̃tuz ad animã. Joh. x. Ego sum ostiũ. si quis ꝑ me introierit saluabit̃. scz in gloria. ⁊ ingredieť. s. in fruitõez glorie: q̃ erit in aĩa mea cũ diuinitate ꝯiũcta. ⁊ egredieť ad ꝯtemplandã hũilitatẽ meã ⁊ pascua delectationũ eternaꝝ ĩueniet in vtrisq̃. Et hec ẽ vna causa potissima cur deus patꝝ nr̃oꝝ ⁊c̃. Ecce fratres gaudiũ omniũ diligentiũ. in quorũ ꝑsona ecclesia iaz gemĩat canticũ alleluia. Dicit em̃ sanctus Tho. in quodaz tractatu. ꝙ dilectio qua deũ aĩa ꝯp̃hendit attendit eã ad desiderandũ multo vehemẽti⁹ diuĩe glorie manifestationẽ q̃ ꝓpriã beatitudinẽ. Valđ autẽ manifestať diuĩa gloria cum se fideli anime deus exhibet ad fruenduz. ⁊ tanta puritate afficiť circa deũ: si vnuz deberet eligere multolibẽtius vellet eterna felicitate priuari q̃ dei voluntatẽ retardari. ac magnã sibi reputat beatitudinẽ cũ ꝓprio detrimẽto diuinã in oĩb⁹ implere volũtatem. Hec ille. Ad maiorẽ igiť euidentiam thematĩ assumẽda reor esse verba p̃s. dicẽtis. Gloria ⁊ honore coronasti eum. In quib⁹ verbis satis innuit ꝙ dñm Jesuz in celo tripliciter ꝯtemplabimur. s. honoratũ. glorificatũ. ⁊ coronatũ. Differt autẽ gloria ab honore. qꝛ gloria ꝓprie est in deo ad creaturas ĩtellectuales vel rationales. honor autẽ est in deo a creaturis Ex gloria nãq̃ xp̃i quã coĩcat beatis ꝓuenit ei honor q̃ sibi ab alijs exhibetur. Hec igiť tria ꝯplectunť. Primũ est gl̃ia xp̃i quã coĩcat oĩbus beatis sic̃ pri⁹ sua passione alijs vitã eternã meruit. Vtꝝ autẽ sibijpsi meruit: oñdit Richarđ. sup. iij. dis. xviij. dicẽs ꝙ xp̃us nõ meruit gloriã anime sue. qꝛ act⁹ glorie p̃suppõit actualẽ existẽtiã illi⁹ substãtie cui⁹ est act⁹. sz aĩa xp̃i nõ habuit actualẽ existẽtiã nisi ꝑ suã vnionez cũ verbo. g̃ pri⁹ ordine nature vnita fuit q̃ hr̃et actũ glorie. sed eoip̃o non fuit vnita verbo q̃ est vnio maxima: debebať sibi vnio q̃ est ꝑ actũ gl̃ie. Cũ g̃ p̃ma vnio non cecidit sup aliq̃ merito: sic nec alia cadere potuit sub merito. nec etiã ſm ꝯmunem opinionẽ vt dicit ibidẽ Bonauẽtura meruit sibi substãtiale p̃miũ. qꝛ meritũ dicit ordinatõem ad p̃miũ sic̃ dispositio ad ꝯplementũ. Et ideo necesse est meritũ precedere: qđ ĩ aĩa xp̃i fieri nõ potuit. qꝛ anima xp̃i nõ fuisset ad vnionẽ idonea: nisi fuisset beatissima ⁊ deiformissima: qđ q̃dez fit ꝑ influentiã glorie. Et ido gloria ĩ xp̃o p̃cessit oĩa merita ꝓpter summaz dignitatem q̃ fuit in aĩa xp̃i in sua creatiõe ꝓpter eius vnionẽ ad verbũ. meruit tñ sibi glorificatõez corꝑis nõ solũ in agẽdo: verũ etiam ĩ patiẽdo. Cui⁹ ratio est. qꝛ erat mediator dei ⁊ hoĩm q̃ simul debuit esse ꝯp̃hensor ꝓpter suã dignitatẽ. ⁊ viator ꝓpť nostrã necessitatẽ. ⁊ sic ꝑtim debuit esse ĩ statu glorie. s. ſm ꝑtẽ supiorẽ. ⁊ ĩ statu miserie. i. ſm ꝑtẽ inferiorẽ scz carnẽ. Et iõ ſm diuinã dispositõez necesse fuit corpus xp̃i mereri glorificatõem: vt xp̃us esset in statu in quo ꝓ nobis possit mereri ⁊ satisfacere: in q̃ satisfactõe egit opus deo placẽtissimũ ⁊ ideo remunerabile ſm aliquã ꝑtez gratie. Cũ igiť remunerari nõ posset q̃tũ ad stolã primã: sed bene q̃tum ad stolã secundã. Ideo merebať tũc vtiq̃ ꝓprij corporis gloriã. Hec ille. Sed quãtum christus sibi gloriã meruit quis inuestigabit? Legitur autẽ Ysa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. et lux solis septẽpliciter sicut lux septem dierũ: scilicz post iudicium. Et iuxta sententiã dominicã fulgebunt iusti sicut sol ⁊c̃. qđ intelligendũ est q̃tuz ad corpus. Fulgebunt enim singula corpora sanctoꝝ sicut sol. ⁊ anime iustoꝝ multo amplius fulgebũt. Simlliter erunt ⁊ angeli sole clariores. Omnez istam tamen claritatem vnitam simul excellit claritas corporis christi. sicut dies clarissima noctez excellit tenebrosaz. Et ideo ciuitas celestis non eget sole neq̃ luna. vt diciť Apocal. xxj. O si tanta claritas fulgebit in corpore christi: quid putas in anima erit? Et sic de alijs gloriam christi perficiẽtibus: quã nimiruz iustis cõmunicat. Secundum autem est honor. Est igitur honor scđm Alexandrum de halis protestatio p̃eminentie in aliqua exhibitione illi qui honoratur. Hec autem exhibitio est amor qui

christo homini exhibet̃ in regno celorũ ab
d omib⁹ gloriosis. Et hic amor taz magnus
est ꝙ si ad vnã ꝑtez statueret̃ oĩs amor q̃
seinuicẽ diligũt oẽs creature beate etiam
inter eos ꝯputãdo virginis gloriose dile-
ctõez actiuã ⁊ passiuã. i. quã ip̃a spirat in
oẽs ⁊ om̃es in eaz. et ex alia ꝑte statueret̃
amor quo minim⁹ beat⁹ xp̃m diligit inquã
tuz homo. hic amor ꝓorez amorẽ plus ex-
cederet q̃ circũferẽtia celi cristallini mini
muz centrũ suũ. Qd̃ oñdi potest per q̃tu-
or rõnes. Primo rõne donatõis. qz mini
mus sanct⁹ a ꝑte cognoscit ꝙ oẽs beati si
mul iũcti nõ tm̃ ꝓ sua salute posuerũt nec
ponere possunt q̃ntũ solus xp̃us: q̃ corp⁹ ⁊
aĩam tradidit ꝓ eius redẽptõe ⁊ educati-
one. Secũdo rõne passiõis. Naz ĩtelliget
ꝙ oẽs creature nõ portauerũt nec porta-
re pñt tantũ dolorẽ ⁊ penã ꝓ sua redẽpti-
one q̃ntũ solus xp̃us cui⁹ dolor ⁊ pena tã-
te magnitudinis extiterũt ꝙ apud huma
nam ⁊ angelicã intelligẽtiã infinito meri-
to ꝯparant̃. cui⁹ declaratio ꝑtz alibi. Ter-
cio rõne beatitudinis. qz xp̃us inq̃ntũ ho
mo plus excedit ĩ beatitudine omẽs bea-
tos simul iunctos q̃ circũferentia celi cri-
stallini minimũ centrũ suũ. ⁊ quanto ãpli⁹
videt eũ beatũ tãto pl⁹ diligit eũ. Quar-
to rõne dilectõis Tota nãq̃ dilectio qua
oẽs beati mutuo se diligũt respectu illius
amoris quo xp̃us inq̃ntũ homo diligit mi
nimũ gloriosuz est minor q̃ centꝝ ad p̃di-
ctã circũferentiã ip̃o fonte ꝯsiderato de q̃
talis amor originẽ hz q̃ est xp̃us Jesus.
Et ex hac dilectõe ꝓ quolibet sancto chri
stus inexplicabilr multiplicat gloriosum
gaudiũ suũ. Inde taz auid⁹ et celator ani
maꝝ effect⁹ est ꝙ etiã ꝓ vna aĩa saluanda
poti⁹ iterato subiret horrendũ crucis sup
pliciũ q̃ quãtũ in ip̃o est ꝑmitteret eã tru
di in infernũ. Videns igit̃ minim⁹ glorio
sus se diligi a xp̃o ĩtantũ in amorẽ recip-
cum inardescit ꝙ q̃tuz illũ intelligit plus
q̃ se gloriosuz: tãto plus de eius gloria q̃
de ꝓpria iocũdat̃. Ex quib⁹ om̃ibus patet
ꝙ hec q̃tuor donatio. passio. beatitudo.
dilectio xp̃i erga sanctos exhibite xp̃i glo
ria sunt quã sanctis om̃ib⁹ coĩcat. Amor

ꝟo omniũ beatoꝝ ad xp̃m ex p̃dictoꝝ ꝯsi-
deratõe ꝯceptus est honor omniũ illorum
ad xp̃m quẽ honorẽ viscerose dilectõis eti
am angelici spũs deo ⁊ mediatori xp̃o iu-
giter exhibẽt. ⁊ ex h̃ ꝓ p̃mio recipiẽt sua-
uitatẽ volũtatis in dulcedine spũssancti.
deo inseꝑabiliter ꝯglutinati. Licet enĩ me
reri nõ possent ex natura cũ creati sunt ĩ-
mortales. qd̃ tñ nõ habebãt in natura ad
impleuit in eis fortitudo dilectõis. Nam
tanta vis dilectiõis mẽtib⁹ eoꝝ inerat ꝙ
ꝓ eius gloria ⁊ honore libẽter mori volu-
issent si eis possibile extitisset. Et sic dile-
ctio q̃ facit in homĩb⁹ de necessitate virtu
tem: in angelis facit de virtute quãdã ne-
cessitatẽ. Apoc. xij. Et non dilexerũt ani-
mas suas vsq̃ ad mortẽ. i. sic dilexerũt de
um ꝙ licet mortales nõ essent: necessariũ
tamẽ sibi existimarẽt ꝓprie vite non par-
cere ꝓ diuine dilectõis feruore. Terciũ au
tem est corona qua videbim⁹ eum corona-
tum nãq̃ tum ꝓpter signũ glorie. tum q̃a
debet̃ filio regis. tuz ꝓpter circulũ in quo
ꝑficit̃ ꝯgrue deitatis dei infinitatẽ signifi
cat qua per ꝑsonalẽ vnionem christ⁹ dei fi
lius coronat̃. quia qualis pater talis fili-
us. ĩmensus. increatus. etern⁹ ⁊c̃. Et hic
deus trinus ⁊ vnus in p̃miũ datur anime
gloriose. qd̃ dicit̃ premiũ essentiale qd̃ est
omniũ saluãdoꝝ. Ad cui⁹ euidentiã sci
endũ ꝙ quelibet aĩa ad imaginẽ dei facta
tribus potentijs adornat̃ quibus tria ob-
ijciunt̃ obiecta. Prima potẽtia est memo
ria que creata est ad imaginem patris cui
obijcit̃ increata maiestas. Secũda est in-
telligẽtia que creata est ad imaginem filij
cui obijcit̃ increata veritas. Tercia est vo
lũtas que facta est ad imaginẽ spiritussan
cti cui obijcitur increata bonitas. Et hec
tres potẽtie tanq̃ fundamẽta bonis om-
nibus spũalibus tam gratie q̃ glorie sub-
sternũtur. Tria ꝟo obiecta in vita gratie
erunt tria premia in vita glorie que dicũ-
tur dotes anime beate: quasi diuitie ani-
me desponsate quibus vnitur deo tanq̃
sponsa sponso. Ab his ergo potentijs ani
me tres actus eliciũtur in vita gratie: qui
bus etiam in premium dantur tres actus

glorie. Primꝰ actus gre est credere assen-
tiendo summe veritati ꝓpter se et supꝝ oia.
ꝙ quẽ gratificat intelligẽtia sue vis rõna
lis Matth. ix. Confide fili: fides tua sal-
uam te fecit. Cui dat in pmũ in vita glie
pmꝰ actꝰ siue pma dos q̃ est clara visio ieſ
fabilis veritatis in pfecta intelligẽtia ad-
mirabilis excellẽtie dei cogniti in sui natu
ra in q̃ illuminosus ĩ intellectu: q̃ eleuat ad
clare deũ videndũ sicut est, et tũc sibes et
deiformes erimꝰ. Secũdꝰ pinde actꝰ ẽ spe
rare ĩ tẽdo sũme maiestatis: bonitatis: lar
gitatis ꝓpter se et supꝝ oia ꝙ quez gratificat
memoria seu vis irascibilis, vt patz Job
xiij. Etiã si occiderit me ĩ ipm sperabo. Ec
ce spes cũcta ꝓplectẽs aduersa, cui dat in
pmũ. Secũda dos q̃ dicit tentio vel pos-
sessio et securitas sempiterna, ꝙ quẽ ꝓpter
meritũ spei memoria pficit et beatificat
in possessiõe et securitate mãsibilis digni-
tatis: ita ꝙ intelligẽtia et mẽoria sunt pfe
cte secure detentõis pdicte ꝑpetuatõe. O
felix securitas q̃ illa felicitas homĩ ineter-
num gloriose coicat. Si enĩ sm Aug. ĩ li.
de moribꝰ eccle. Tãta est pulchritudo in
sticie: tãta iocũditas lucis eterne vt etiã
si nõ liceret amplius manere cũ vnoꝰ diei mo
ra, ꝓpter ipm solũ innumerabiles ãni hui⁹ vi
te delicijs et circũfluẽtia bonoꝝ tpaliũ ple
ni: recte meritoq̃ cõdẽnarent. O q̃d ergo
erit de visione eiꝰ iamissibilitate assecura
ri. Tercius denicꝫ actꝰ est diligere: ꝓplectẽ-
do summã bonitatez ꝓpter se et supꝝ oia. ꝙ
quẽ gratificat volũtas seu vis ꝺcupiscibi
lis. Prouer. x. Vniuersa delicta operit cha
ritas. Hec aũt dilectio ĩ statu gre est dile-
ctio infastidibilis bõitatis. Est enĩ glori-
osus amoris actꝰ ꝑtinue inspiratꝰ. Vnde
tale pmiũ dat diligẽtibꝰ deus ꝙ qõ ꝓpter
meritũ charitatis volũtas pficit et glori-
ficat in dilectõe infastidibilis bonitatis.
Quã dilectõez Richar. sup. iiij. dist. xlix.
noiat fruitõem. Quia beatitudo aie pnci
palis est in actu volũtatis q̃ ĩ actu intelle
ctus, eo ꝙ volũtas nobilior est ĩtellectu. et
suũ obiectuz recipit sub forma nobiliori q̃
est charitas. Actꝰ enĩ charitatis pfie no-
bilissimꝰ aie actꝰ est. Scõm tñ Bonauẽtu-
ram in. iiij. Hi tñ actꝰ sunt oẽs ꝙiuncti et cõ
nexi ita ꝙ qui pfecto videt pfecte amat et
hz. Ex vilioe nãq̃ bta dilectio cuiuslibet
sancti respirat in deũ trinũ et vnũ. ꝙ si ex
vna ꝑte poneret amoz Jesu inq̃tum hõ
et oĩm beatoꝝ quẽ inter se spirẽt, et ex alia
ꝑte quẽ spirat minimꝰ beatꝰ ĩ deũ: ei⁹ amoz
maioz esset. qz talis dei amoz est vnꝰ de tri
bus ꝓncipaliozibꝰ actibꝰ substãtialis glie
Et licet ad ipm multe rationes adduci pñt.
tres tñ dũtaxat apponã q̃ vident potissi-
me. Prima est ꝙ qlibet beatus ĩtelligit a
sũmo deo solũmõ se bẽificari et ãpliꝰ diligi
q̃ sit oĩs aliꝰ amoz ab oĩbꝰ gliosis mutuo
inspiratꝰ. Secũda est sm Tho. in q̃dã tra
ctatu. diuina bũilitas de q̃ nimis admirat
aĩa. Nã deꝰ omps singulis ãgelis sanctis-
q̃ aĩabꝰ intãtũ se subĵcit q̃si sit suus ds
Ad qõ oñendũ ait ĩ euãgelio. ꝙ trãsiẽs
mistrabat illis. Tercia est sm eũdẽ cogni-
tio diuine felicitatis ĩ creatõe ad imaginez
suã et sikitudinẽ, ĩ creatõe ꝙ assumptã na-
turã ĩ corpis et sanguinis sui ãmistratõe:
quã etiã pessimis fieri sustinet eligãs ta-
lez sustinere ꝓtumeliã: ne fidelis aĩa illoꝝ
fructu defraudaret. õnicꝫ ĩ glie ꝑparatõe
ĩ sustinẽdo peccã tẽ. exspectãdo ꝓtẽnẽtẽ.
reuocãdo respisciẽtẽ. suscipiẽdo penitẽtẽ
pmouẽdo pficientẽ. ꝓplectẽdo ꝓtẽplãtẽ.
beatificãdo pseuerãtẽ. Qõ nobis ꝓcedat
idem ds Jesus xp̃us.

Dominica prima post pascha De multiplici pace. Sermo. lvj.

Pax vobis. Johã.
xx. Sic dicit Aug. xix. ō ciui. dei
Tale bonũ ẽ bonũ pacz vt ĩ rebꝰ
creatz nihil gliosi⁹ solet audiri: nihil dele-
ctabili⁹ ꝺcupisci: nihil vtili⁹ possideri. Spi
ritꝰ esĩ hũan⁹ nũq̃ viuificat mẽbra nisi fue
rit vnita. sic spũssanctꝰ ĩ viuificat mẽbra
xp̃i: nisi fuerint vnita charitate xp̃i. Hic ꝑ a
q̃ri pt vtz tale bonũ pacz oẽs hoies appe
tãt: nuꝫ ꝺbũ Aug. vbi supꝝ dicẽtz ꝙ oĩa pa
cẽ appetũt. videꝰ ei ꝺriũ ĩ mltz actitari. de
quibꝰ ps. dicit. Cũ bis q̃ ode. pa. et. Ad qõ
respõdens doc. san. fa fe. q. xxix. Primo

distinguit pacem a ꝯcordia inter alia: dicens q̄ pax includit in se ꝯcordiaz ⁊ aliq̄d supaddit. Nā ꝯcordia est q̄daz vniovolū tatū diuersoꝝ coꝛdiū. qđ si malū ē in quo ꝯcoꝛdāt: tunc est ibi tm̄ ꝯsensus coꝛdiū diuersoꝝ. nō aūt ꝯsensus appetituū singuloꝝ coꝛdiū. ⁊ si nō est vera pax impijs dicit dñs. Verbi gr̄a. cū ꝯsentiūt in actu adulterij: vis appetitiua intēdit ad diuersa appetibilia. q̄ simul assequi nō pōt cū ꝯsensus appetitiuꝰ tendit in ꝯtrariū ratōnalis appetitꝰ. Dñ affectat miser fedis delectatōibus frui: nec fama polluī: nec vindicta diuina mulctari: nec ꝯscientia remoꝛdēte cruciari ⁊c. Si vo cōcoꝛdāt in bono: tūc non est tm̄ ꝯsensus diuersoꝝ coꝛdiū: sz est ibi ꝯsensus appetituū singuloꝝ coꝛdiū. Et tūc vera pax dicit quā opat̄ charitas dei. fm̄ quā deus diligit̄ ex toto coꝛde. vt scilicet oīa refetam⁹ in ipm̄. ⁊ omnes appetit⁹ in eū dirigam⁹. Et hāc duplicē pacem sc̄z dei in vnione coꝛdiū multoꝝ ꝯmēdat dñs discipulis: dicens. Pacē relinq̄ vobis. s. p̄rimi pacē meā ⁊c. ⁊ vtrāq̄ pacē natura liter oīes appetūt. Etiā qui bella q̄rūt et dissensiones: nō ꝯsiderāt nisi pacē quā se hr̄e nō aliter estimāt. eo q̄ nō est pax si cū alio quis cōcoꝛdat actu tm̄ ꝯtra illud qđ ipse magis vellet. ⁊ ideo querit hanc ꝯcoꝛdiam rumpe bellādo tanq̄ defectū pacis habentē: vt ad pacē ꝓueniat in q̄ nihil eⁱ volūtati repugnet. quā pacē solⁱ deus dare pōt q̄ ait pax vobis. Pax vobis ⁊c. Cassiodoꝛ sup̄ ps. ad verā pacē nos inuitans. Habeatis inq̄t vnitatez in vinculo pacis. Nec īueniri pōt forma exp̄ssioꝛ cōuersatōis angelice q̄ vnitas socialis. Ad maioꝛem aūt euidentiā sciendū q̄ duplex pax inuenit̄. sc̄z tēpalis: ⁊ spūalis. Tēpoꝛalis igit̄ triplex distinguit̄. Nā p̄ma sceleratoꝝ ⁊ ꝯfederatoꝝ in vitijs. de qb⁹ ait ps. Zelaui. i. inuidi sup̄ iniquos pacez peccatoꝝ vidēs. s. tpalē. q̄si diceret. Vellem q̄ affligeret de⁹ pacē hūtes in vitijs. Nimiꝝ cū i vitijs coīcant ⁊ seinuicē ad vitia īgemīanda ꝓuocāt. Dñ si q̄nq̄ q̄s eorum vitia deserere optaret: stulta tm̄ societate illect⁹ hec ip̄a subterfugere nō valet.

Q. si ꝯuersatōe famliari tm̄ non ofē vitioꝝ coīcat sceleratis: p̄ftim publicj. nec sic quidem effugiet irā dñi dicēte ꝓpheta ad Josaphat regē. ij. Paral. xix. his qui oderūt dñm amicicia iūgerj: ⁊ idcirco irā dñi mereberis. s. ex rigoꝛe iusticie ⁊c. vide ifra. Dic p̄cipit Aplꝰ. j. Coꝛ. v. Cū hmōi nec cibū sumere q̄ fornicatoꝛ est publicus sz aut auarꝰ. publice bona iniuste cōgregans q̄ vsurā ⁊c. aut ydolis fuiēs. aut maledicꝰ. i. freq̄ns detractoꝛ. aut blasphemus toꝛ. aut ebrioſus. aut rapax. Nec mirum. vix enī possibile est cū talib⁹ ꝯuersari familiariter ⁊ nō eisdē vitijs inquinari. vt sz nō coꝛripiēdo aut ꝯsentiēdo. ꝓplacēdo vl adulādo ⁊c. Dicit enī Chrisꝰ. sup̄ Matth. q̄ quotiēs bonus malo ꝓiūgit̄ nō ex bono malⁱ melioꝛat: sed ex bono malⁱ cōtamīnat. multos enī sollicitat mala siue nephanda societas et ꝓuocat ad seq̄lam opez vel ad applausuz vitioꝝ. Secūda pax est bonoꝝ boīm que duplici gradu colit̄. Prim⁹ est quiete cum diligētibus pacem cōuersari. quos ꝯmendas ps. dicens. Ecce q̄ bonuz ⁊ q̄ iocundū ⁊c. vbi dicit glosa. Iste vere sus velut dulcis sonꝰ ⁊ suauis melodia toto oꝛbe notissimus est: vt tuba spiritꝰ sancti diuersos coꝛpoꝛe cōgregauit in vnum. Quoꝝ felicitatem explicat Seneca. in epistola quadā: dicens. Nulla res magis inclinauit honestos animos ⁊ in prauū inclinabiles reuocat ad rectuz q̄z bonoꝝ virorum cōuersatio. paulat im enim descēdit in pectoꝛe: ⁊ vim p̄cepti obtinet frequēter audiri: frequēter audiri. Secūdus gradⁱ ē cū odiētibus pacē pacienter ⁊ pacifice cōuersari cum p̄s. dicente. Cum his qui oderūt pacē ⁊c. Sicut patet de Saule p̄sequente. cui tamen viceuersa pepcit David. Tercia vo pax. est ꝯsensus sensualitatis i affectu delicia⁹: diuitia⁹ ⁊ honoꝝ. i. qb⁹ multi finē vltimū ꝯstituūt ⁊ reqescūt. Nā filij Adā beatū dixerūt cui hec sunt filij ꝯposite: pmptuaria plēa: oues ferose ⁊c. sz mētita ē iniq̄tas sibi. Sic euāgelice ille gestiēs in horrea referta dixit aie sue. Alia habes multa bōa posita in ānos plurimos: q̄esce. s. q̄ affectū cōedez bibe epulare

Cirillus ibidem. Sed o diues fructus q̄dam habes in horreis sz annos plurimos vnde poteris obtinere Basilius ꝑmissus est aūt deliberare in omnib⁹ ⁊ manifestare ꝓpositum ꝓprium vt cōdignam mereretur effectus sententiā sed dum in abdito loquitur eloquia eius examinant̄ in celo. vnde sibi responsa ꝓueniunt Dixit enī illi de⁹. Stulte hac nocte repetēt animā tuā a te scz demones velut possessionē ꝓpriam. Que aūt parasti cuius erūt. Glosa nō reprehendit̄ ꝙ terrā genuerit ꝙ fructus ꝯgregauerit sed ꝙ in eis fiduciā posuerit. vt inde delitias cōsequeret̄ sed occulto diuino iudicio in cōsistorio trinitatis sup̄ eum facto. in eodez momēto penā cōcepte recepit malicie qd̄ effectiue ꝯpletum est in Balthasar rege babilonie. Danielis. v. Qui fecit cōuiuiū magnū optimatibus mille qui venerāt ad defensionē ciuitatis iam obsesse. Rex autē temulentus p̄cepit auferri vasa dñi bibens ex eis cū vxoribus laudans idola sua incōtemptum dñi. qz cōtempserat ꝓphetiā Jeremie de captiuitate iudeoꝝ quā falsam putabat. reputās iam tempus transisse vt dicunt hebrei. Et apparuerūt digiti manus scribentes mane thetel phares. Erat aūt scriptū hebraice. et ideo nō poterāt illud legere babilonij. Primū verbū ꝑtinet ad corporalē mortē. mane enī id est numeratio Subdit̄ eī ibidē. numerauit enī de⁹ regnū tuū ⁊ cōpleuit illud id est finiuit. Secundū ꝑtinet ad terribile iudiciū cuz dicitur thetel id est appensio statere. vñ subditur. appensus es in statera diuini iudicij et inuentus es minus habēs. Terciū pertinet ad translationē tꝑaliū cū dicit̄ phares id est diuisio. diuisum est regnū tuū a te et datū est persis et medis. Qui nocte eadē interfectus est. Hinc ptz. qz non est pax impijs neqꝫ securitas. Vis inuenire veram pacē cōserua bonā ꝯscientiā ꝯplectere iusticiā. Dicit eī Aug⁹. sup̄ illud p̄s. Justicia ⁊ pax auscultate sunt. Due autē amice sunt iusticia ⁊ pax tu forte vnā vis alterā nō facis. Nemo enī est qui te non vult pacem sed nō omnes volunt operari iusticiam. Sequit̄. si tu amicā pacis nō amaueris nō te amabit ip̄a pax. nec ad te veniet. Nunq̄d vermis cessat intima cordis rodere vermis scz ꝯscientie. Quātum aūt ad secundū principale pax spūalis que est electoꝝ tm̄ in tribus anime viribus feliciter ꝑficit̄ scz rōnali cōcupiscibili et irascibili. In rōnali aūt cū recte didicit verbo de vnoquoqꝫ iudicare. Sunt enī quorū cōscientia nec frequēs cōfessio nec dolorosa cōtritio. nec rigorosa satisfactō pacificare p̄t sed remanēt tanq̄ꝫ vulnerati dormientes in sepulcris trepidantes timore vbi nō est timor. Ad quorū ꝑiculuz ostendendū querit doctor sanctus sup̄. ij. sententiarū. dis. xxxix. Vtrum ꝯscientia erronia quempiā obligat ad peccatū. Ad quod respondet breuiter ꝙ sicut intentione mala stante siue fiat actus qui est in p̄cepto siue nō peccatū incurrit̄. qz ad cōpletōnem mali sufficit intentio praua. Dicit enī Jeronim⁹ sup̄ epl̄am ad Gall. vt habet̄ in decret. j. q. j. ca. marchion. §. vide. inquit q̄ꝫtum bonum est charitas. Si ita martiriū fecerimus vt nostras velim⁹ ab hoībus honorari reliquias et si opinionem vulgi sectantes intrepidi sanguinē fuderimus et substantiā vsqꝫ ad mendicitatem ꝓpriā dederimus huic operi nō tā premiū q̄ꝫ pena debetur. et ꝑfidie magis tormenta sunt q̄ꝫ corona victorie. Hec ille. Pariformiter dico ꝙ stante cōsciētia erronia quicq̄d fiat. peccatū nō vitat̄. qz si agit scd̄m eaz facit id quod est s̄m se malum. Si vero nō agit facit id quod est malum per accidens. Tunc enim cōsciētia dictat aliquod necessario faciendū quod tm̄ in se cōsideratum nō est bonum necessarium ad salutem. tunc nihilominus obligatur ꝯscientia rōne apprehensionis qua iudicatur illud bonū necessario faciendum et hoc virtute diuini p̄cepti. Et ideo plus obligat dictamen cōscientie q̄ꝫ preceptū prelati. qz iudicat illud faciendū hac rōe ꝙ a deo preceptū est. Si autē talis ꝯsciētia iudicat aliquid esse bonū necessario faciendum quod scd̄m se est peccatū. tunc si agit illud peccatū non euitatur. Si autē

non agit peccatū incurritur. Propterea dicit̄ ad Ro. viij. Prudētia aūt spūs id est rōnis est vita id est causa vite in futuro et hec est pax scz mentis. Unde petr⁹ raueñ. in sermone quodā. Discretio virtutib⁹ modū imponit sine qua virtutes sūt vicia. nā si assit timor et nō discretio. trā sit in desperationē. Si dolor in amaritudinē. si amor in adulationē. si spes in presumptionē. si leticia in dissimulationez. si ira in furorē. Et hanc quidē nō habētes vendicare sibi debēt inquirēdi studio. ob temperandi desiderio. Alioquin vt dicit Jo. Cassian⁹ in collatōnibus moysi. nullo vicio tam p̄cipitē diabol⁹ monachū ꝑtrahit ac ꝑducit ad mortē q̄ cū neglectis seniorū ꝯsilijs suo iudicio ꝑsuaserit diffinitionicq̄ cōfidere. Hec ille. ¶ Secundo ꝑficitur in ꝯcupiscibili. Ad Phil. iiij. Et pax dei q̄ exsuperat omnē sensum id ē sensualem delectationē custodiat corda vestra scz ab affectu vicioso et intelligētias vestras ne scz errore seducamini. et scd̄m glosam deū intelligatis vel appetatis vñ naturaliter mouet̄ homo et inclinatur ad volendum et cōsequendū verū bonū in q̄ requiescat affectus vt dicit doctor sanct⁹ sup. ij. sentētiarū. dis. xxxix. Et hec est cā cur nunq̄ pacē inuenit nisi in summo bono. Joh. xj. In mundo pressurā habetis in me aūt pacem. vnde cōcludit doc. sanctus scd̄a scd̄e. q. xxix. q̄ pax hec cōsistit ī quietatōne ⁊ vnione appetitus. et sic appetitus p̄t esse boni simpliciter vel boni apparentis. Sic pax p̄t esse vera si sit circa appetitū veri boni tm̄ vel apparēs si sit circa appetitū boni apparētis. Quia om̄e malū et si s̄m aliquid apparet bonū vnde ex aliquo appetitū quietet. habet tñ multos defectus ex quibus appetitus remanet inquietus ⁊ ꝑturbatus. ¶ Tercio efficitur in irascibili ꝑ verā patientiā que ducit ad culmen vere ꝑfectōis et pacis. Sciendum ergo q̄ s̄m Greg⁹. omel. vij. super euangelio virtus patientie tribus modis exerceri solet. Alia nanq̄ sunt que a deo. alia que ab antiquo aduersario. alia que a ꝓximo sustinemus. A ꝓximo nanq̄ ꝑsecutōes damna et cōtumelias sustinemus. Ab antiquo aduersario temptamenta. A deo flagella tolleramus. Sed in his omnibus modis vigilanti animo semet ip̄am debet mens circumspicere ne cōtra mala ꝓximi ꝑtrahatur ad retributionem mali. ne cōtra temptamenta diaboli seducatur ad delectationē vel cōsensum delicti ne cōtra flagella opificis ꝓruat ad excessum murmuratōnis. Hec ille. In cui⁹ figura dicit̄. iij. Re. xix. q̄ nō erat dñs inuento grandi. id est in temptatione diabolica. deceptōnes sugerenti. nec a cōmotōne a ꝓxīs excitata. nec in igne. s. iracūdie vel impatientie sed in sibulo aure tenui. i. pace et dulcedine spiritus.

Dominica secunda de pastore christo et ouibus suis.

Ego ꝯgnosco oues meas. Johis. x. in euangelio dominice presentis ostendit dñs miram. indubitatā tamē sollicitudinē salutis humane ꝓpter quā pastorem se dici voluit nō solum pascens sed et animā suam ponens ⁊c̄. Cuius ratio est. quia naturale est homini scd̄m statum presentis vite vt a visibilibus cognitionē capiat ⁊ ad ea efficiatur. Ideo cōuenienter visibilis factus est deus vt ex visibilibus in inuisibilem amorem et agnitionē raperemur. nō enim misit angelū incarnandū ⁊ ꝓ nostra salute crucifigentū sed in ꝓprie venit vt ouem errantē ad suuz ouile reduceret. q̄ vt dicit doctor sanctus sup. iij. dis. p̄ma. Ex ꝓfunditate sapiētie sue cōuenientissimum modū reparatōnis humane voluit ad inuenire vt integras nature plene repareretur et reduceret̄ ad pristinā dignitatem vt faciliter ad id quod amiserat ꝑuenire posset. Q⁹ si hominē per angelum reparasset. non esset integra reparatio eo q̄ homo angelo semper salutis sue debitor esset et ita ei in beatitudine equari nō posset q̄tum equalitatem cōsecutus fuisset si non peccasset sicut nunc cōsequit̄ ꝑ gratiā reparatōnis dicente dño Math. xxij. Erunt sicut angeli dei scilicz in celo.

Propterea reparationē hanc adinuenit vt esset modus facilior in deum ascendē-di vt sic homo ex his que sibi cognita sūt tam scdm intellectū q̄ ꝑm affectū in amo-rem diuinū cōsurgeret et amori eius vicē reciprocā impenderet qui sua pietate di-cere dignatur. Ego cognosco oues meas Ego cognosco oues meas ⁊c. In his ver bis ad nostrā instructionē primo notatur pastoris huius admiranda pietas cū ait ego. Secundo cognitōnis eius expauescē da subtilitas cum dicit cognosco. Tercio pascendi gregis determinata qualitas cū subiūgit oues. Quarto q̄tum ad electos amplectenda sublimitas cum ꝯcludit me as. Quantū ad primū notat̄ pastoris hu ius pietas admiranda qua scz infirmita-ti nostre nō solum redemptionē ⁊ cōsiliuz sed et ꝯtinuum cōfert auxiliū. Isa. xl. Si cut pastor gregem suum pascit in brachio suo cōgregabit agnos et in synu suo leua bit fetas ipe portabit. vbi quatuor notā tur ꝑ ordinē. Loquit̄ enī ad modū pij pa-storis qui primo oues suas pascit. vñ pa-scit dñs incipiētes doctrinis. qz nō in so-lo pane viuit homo. Nam hi nisi cōtinuis admonitionibus foueant̄. ꝯtinuo in vita spūali deficiūt. p̄s. Percussus suz vt fenū et aruit cor meum qz oblitus sum comede re panē meum. Proficientes vero pascit corpore christi et hoc vel memoria passio nis aut sedule sumptōnis in qua scz plus solito liquescit anima eoꝝ. Perfectos de niq̄ pascit dulcedine spiritus. Isa. lxvj. vt sugatis et repleamini ab vberibus cō-solationis eiꝰ vt mulgeatis ⁊ delitijs af-fluatis ab omnimoda gloria eius. qz hec dicit dñs. Ad vbera portabimini ⁊ super genua blandiet̄ vobis. Secūdo ī brachio suo cōgregat agnos scz in cruce. Joh. xj dicit̄. ꝙ erat moriturus ut dei filios ꝯgre garet in vnū scz ꝑ affectū amoris quē po-tissime ꝓuocat imago illa dulciflua cruci-fixi. Math. xxiij. Quotiēs volui ꝯgrega re filios tuos quēadmodū gallina ⁊c. que scz p̄ ceteris auibus in defensionē pullorꝝ suorū ꝑiculo mortis se exponit sicut xp̄us ad expugnandū tyrannidē diabolicā mo-ri voluit et in synu suo oues cōtutare et h̄ est terciū. Dicit enī doctor sanctꝰ sup. iij. dis. xix. Q. christus potestatez diaboli q̄ totum genus humanū ꝑ originale pecca-tum sue potestati subiecerat. ꝑ suā passio nem deuincēs. ex toto annullauit q̄tū ad sufficientiā. licet nō q̄tum ad efficientiaz nisi in illis qui vim passionis recipiunt ꝑ fidem charitate formatā et sacramēta. Iz potestatem qua ꝑsonam impugnat dūta-xat debilitauit dum hostem vicit ⁊ hoībꝰ auxilia multa tribuit scz sacramēta gra-tiaz habundantiorē ⁊ similia. j. Corinth. x. Fidelis [illegible] eꝰ is nō patietur vos tempta-re. Quarto etiam fetas portabit id est animas grauidas cōceptu et fetu boni ꝓ-positi quod nondum per operis executio nem ediderunt. periculū partis cōtinuo recidiuo p̄pediente patientes. has enim christus per patientiam sustinet ⁊ portat quousq̄ ad plenum resipiscant. Paulꝰ ad Gal. iiij. Filioli mei q̄s iterū perturio do nec formet̄ christꝰ in vobis. Deformatus reformetur in vobis id est formosus in vo bis appareat per cōuersatōnis imitatio-nem quā induti estis. Juxta illud Indu imini dominū Jesum christum. Secū do notatur cognitionis eius expauescen-da subtilitas. Dicit̄ enīz Prouer. xv. In omni loco oculi domini cōtemplantur bo nos et malos. Sz quo pacto respicit ostē dit Eccle. xvij. dicens. ꝙ oīa opera eorū velut sol in cōspectu dei et oculi eius sine intermissione inspicientes in vijs eorum. Sed quo fine ꝓsequitur dicens. ⁊ retribu et illis retributionē vnicuiq̄ in caput eo-rum et cōteret in inferiores partes terre penitentibus autē dedit viam iusticie Sz nunq̄d sicut corda sic et pastor intuet̄ ope ra. Ad quod respondet ibidē sapiēs. xxiij ꝙ oculi domini multo plꝰ lucidiores sunt super solem circumspicientes omnes vi-as hominū et ꝓfundum abyssi et hominū corda intuentes in absconditas ꝑtes scz secretissimas cogitationes. Hic autez b potest queri vtrum christus omnia sciat ꝑm humanitatem scdm quam dedit pater omne iudiciū facere. qz filius hominis est

presertim cuz dicit filius Matth. xxiiij. de die illa scz iudicij nemo scit nec filius nisi solus pater. Ad qđ respondet sanct⁹ tho. sup. iij. dis. xiiij. q licet nullus intellectus creatus scire pt omnia que de⁹ facere pt. eo q nõ apprehẽdit plene diuinã essentiã cuius potentia sapientia ⁊c. infinita est. quia rñ ea que sunt fuerũt vel erũt deficiunt ab infinitate diuine potẽtie cũ plura facere pt. Ideo alicui⁹ intellectus creat⁹ nõ phibetur ea omnia ꝓgnoscere sed tãto plura in verbo cognoscit quãto pfectius verbum intuet. Et ideo q anima christi pfectissime inter creaturas verbũ intuet ad terminũ huius cognitõnis puenit. q scit omnia que sunt fuerũt et erunt nõ solum facta sed cognita vel dicta. Q⁹ ergo dicit nescit fm Aug⁹. x. de trinitate. intelligendum est nescientes facit sicut dictum est ad abrahã. nunc cognoui. quia times deum id est in me feci. vt cognoscéres q ipe sibi in illa temptatõe innotuit sic ipe cognoscit ad plenuz omes quas ⁊ nos per duo signa cognoscere possumus. Primo per balatum quo mater ꝓgnoscit fetũ cuz scz quicqđ quis loquit sonat laudem dei edificationẽ. primi. Ephi. iiij. Omnis sermo malus ð ore vestro. nõ pcedat. Sed si quis bon⁹ est ad edificationẽ fidei vt det gratiã audientibus. Sed ve miseris obcecatis de quibus ꝓquirit dñs. Jere. viij Attendi ⁊ auscultaui. nemo qđ bonum est loquitur nullus est qui agat penitentiam super peccato suo dicẽs. quid feci omnes cõuersi sunt ad cursuz suũ quasi equus in impetu vadens ad preliũ. Mirũ ex habundantia enĩ cordis os loquit. Luce. vj Quõ ergo potestis loqui bona cum sitis mali ait dñs Secundo ꝓ auditũ. libenter enĩz audiũt vocẽ pastoris. Unde iudeis dicentibus se deũ habere patrẽ respondit dñs Joh. viij. Si deus pater vester esset diligeretis me quia ex deo pcessi et veni. Cur ergo loquelam meã nõ cognoscitis. quia nõ potestis audire sermonẽ meum. ⁊ ideo ex patre diaboli estis cuius verba libenter auditis. Qui enĩ ex deo est nõ solum ꝓ affectuz sed ꝓ imitationẽ verba dei audit que duo sunt signa manifesta hominibus. deus autẽ intuet cor. Tercio notat pascẽdi gregis determinata qualitas. q veras oues esse oportet nõ lupos q̃s pascere venit. Nam ppter quatuor electi dicuntur oues. Primo ppter omnimodam innocentiã. oues enĩ corpua superbie nõ ferunt vt tauri nec rapacitatis vngulas lacerant vt volucres. nec detractionis dentibus mordẽt vt canes. nec quidẽ pedib⁹ id est affectibus vindicte recalcitrant vt equi. sed ꝓsequentes patienter sustinent vt dauid saulem qui ait. Ambulabam in innocẽtia cordis mei in medio dom⁹ mee Tales aũt oues erant qui sicut dicitur. ij Jacbab. vj. ne cõtaminarent illicitis. relictis omnibus fugientes in speluncas latenter diem sabbati celebrabant vacãtes meditationib⁹ sacris et orationibus. qui tandẽ ꝓsequentibus iudicati in speluncis flammis succensi sunt id est fumi feris fm Josephum interfecti eo q verebant p⁹pter religionẽ ⁊ obseruantiã sabbati manu sibimet auxiliũ ferre dicentes. moriamur omnes in simplicitate nostra et testes erunt sup nos celum et terra q iniuste pditis nos. j. Jacbab. ij. Jn his enĩ impletum est qđ ait dominus. oues mee vocem meã audiũt scz de obseruatione sabbati. Secundo ppter patientiã. nam cum mulgentur nõ recalcitrãt. cuz tondentur nõ murmurãt. cuz ad occisionẽ ducuntur nõ reclamãt. sic quicqđ acciderit ouibus christi. non affectant vindictã nec verbis blasphemie vicem reddũt. Sciendũ tamẽ fm sanctũ Tho. scda scde. q. cxxxvj. q solum patiẽtia que ꝓcedis ex amore supna⁹ turali id est charitate deo gratiosa ẽ ⁊ accepta. Ad cuius euidentiã dicit Aug⁹. libro de patiẽtia q via desideriozum facit tollerantiã labor ⁊ dolorũ et nemo nisi ꝓ eo quod delectat sponte suscipit ferre qđ cruciat. Cuius rõ est. quia tristicie dolori rẽ fm se abhorret anim⁹ vñ nũqꝑ eligeret pati ppter se sz ppter finẽ sicut eger ppe sanitatẽ amarã potionẽ. luxuriosus vigilias ppter delectationẽ. Sed q⁹ in naturalibus corrupta ꝓcupiscẽtie inclinatõ ꝑualet

rationi. ideo pronior est homo ad sustinē dum mala in quib⁹ cōcupiscentia delectatur p̄ncipalit̄ q̄ tollerare mala ꝓpter bona futura que s̄m rōnez appetunt nisi p̄ualeat excessus amoris sup̄naturalis q̄ vltra q̄ credi p̄t etiā patientē in penis delectabiliter reficit. ij. Corinth. vij. Repletus sum cōsolatione. sup̄habundo gaudio in omni tribulatōne vestra. Hec enī scripsit macedonie crudeliter verberatus ⁊ incarceratus. eo ꝙ spiritū p̄hitonicū eiecit. vt habet̄ Actuū. xvj. Tercio ꝓpter humilitatem. nā ouis inter oīa animalia est magis tractabilis cum multa milia ouiū a p̄uulo minari possunt. Virt⁹ aūt obedientie ab humilitate sumpsit exordiū. Notandum tamē s̄m Tho. scd̄a scd̄e. q. ciiij. ꝙ q̄ oēs hoīes natura sunt pares nō tenetur homo homini obedire in his q̄ ad naturā corp̄is pertinēt sed solū deo. puta in his que p̄tinent ad corp̄is sustentationē ⁊ p̄lis generationē. Vnde nō tenent̄ nec serui dominis nec filij parentib⁹ obedire de matrimonio cōtrahendo vel virginitate seruanda aut aliquo alio hmōi. sed tenet̄ seruus dño suo obedire in his q̄ pertinēt ad seruilia nisi p̄ciperet ꝯtra precepta diuina. et filius patri in his que p̄tinēt ad disciplinā vite et domesticā curā. Quarto ꝓpter viscerosam pietatē. sic enī ouis nō solū pastores sed etiā occisores pascit et vescit sic illi amicis pariter et inimicis benefaciūt diligūt exorāt. sicut et christ⁹ in cruce. stephan⁹ in lapidatōne. Quarto notat̄ q̄tum ad electos amplectenda sublimitas cum dicit̄ meas. Per hoc enī ꝙ dicit. cognosco oues meas exp̄mit amoris excellentiā quo scz eas dignatōne diuina beatificat. dicit enī glosa. Cognosco oues meas id est diligo et cognoscūt me mee id est diligunt. Sed quō diligis oues tuas dñe Jesu? Sicut inquit nouit me id est dilexit me pater et ego agnosco id est diligo patrē. Nam huius amoris verū iudicium subdens ait. Et animā meā pono ꝓ ouibus meis. nec solū hec sed vt sequit̄. Et vitā eternā do eis scz ad cōregnandū mihi eternaliter. O vera cognitio q̄ plena dilectio. O incentiuū humanorū cordium quo vectus p̄s. Quid inq̄t retribuam dño ꝓ omnib⁹ que retribuit mihi. Nimirum cum dicat Bern̄. in li. de diligēdo deum. Si totū inq̄t me debeo ꝓ me facto quid iam addā ꝓ me refecto ⁊ refacto hoc modo? nec enī tam facile refectus q̄ fact⁹ In op̄e primo me mihi dedit. in secundo se. et vbi se dedit me mihi reddidit. Dat⁹ ergo et redditus me ꝓ me debeo ⁊ bis debeo. Sed q̄d dño ꝓ se retribuā? nā et si milies me dare possem quid sum ad deū meum? Agnoscamus igit̄ fratres p̄ dilectōz pastorē nostrū fideliter vt ab eodē diligamur salubriter. amplectemur dulciter vt sic ad diuinitatis agnitionez p̄ueniamus eternaliter. et regnemus feliciter Amen.

Dominica tercia de septemplici defectu quē patitur hō propter originale peccatū Ser. xliij.

Quid est hoc quod dicit nobis modicū. Johis. xvj. Conditor vniuerse fabrice in fine creatōnis tanq̄ causam finalē ꝓpt̄ quaz omnia fecerat hoīem ip̄m creauit ad imaginem ⁊ similitudinē suā quē et trib⁹ p̄fectionibus nobilitauit. Primo in p̄fectōe naturali. q̄ ad imagine suā fecit illū. que scz imago refert̄ ad potentias naturales scz ad memoriā intelligentiā ⁊ voluntatē Nā memoria attribuit̄ patri. intelligentia filio. volūtas spiritui sancto. hec igit̄ imago cōsistit q̄tū ad esse in solis naturalibus nec vnq̄ deleri p̄t. Secūdo in p̄fectōe gratuita in qua recipit̄ ei⁹ similitudo q̄ p̄ficit imaginē sicut gratia p̄ficit naturā. Similitudo nāq̄ p̄tinet ad habit⁹ sequētes imaginē scz innocentiā iusticiam Et s̄m hoc dicit bonauentura sup̄. ij. sententiaꝝ dis. xxix. ꝙ homo prius tp̄e naturalia habuit q̄ haberet gratuita. Voluit enī dñs post naturā dare gratiā et nō solum vt ex ip̄o ordine dandi cognosceret̄ donū illud esse gratuitū et nō nature iudiciū sed nature iā p̄fecte ⁊ ꝯstitute sup̄ infusum vt ex hoc maiores deo gratiarū actōnes referret humana natura. Tercio in

perfectione corporali q̃tum ad immorta
litatem ⁊ impassibilitatẽ. Sicut enĩ po-
tuit nõ peccare eo ꝙ ꝯditus erat in iusti-
cia originali. ita ꝙ nulla fuisset rebellio
in viribus sensitiuis ad rõnem. nec in cor
pore ad animaꝫ ita ꝙ omni peccato sine
difficultate resistere potuit. ita potuit nõ
mori qꝛ oportuit ꝙ mortẽ p̃cederet pec-
catũ sicut causa effectũ mors ⁊ passibili-
tas pena sunt peccati. Nũc aũt p̃uati iu-
sticia originali in his tribus p̃fectõnibus
multiplicẽ defectuꝫ incurrimꝰ et p̃sertim
septemplicẽ q̃ in euangelio exprimit̃. In
quo septies modicũ ponit̃ qd̃ defectũ so
nat. imminuti enĩ sumus tã in naturalibꝰ
q̃ in gratuitis ⁊ corporalibꝰ vt merito ad
mirando dicere possumus. Quid est hoc
ꝙ dicit nobis modicũ. Hec admirãda di
cebãt q̃d loqueret̃ christus. nõ enĩ audire
poterãt de xp̃i separatione ⁊ iõ turbati mẽ
te ad sp̃ualia capiẽda nõ sufficiebãt qꝛ p̃-
sentiã xp̃i corp̃alẽ nimis affectabãt. Sed
reuera iã multi vel illecti vanitate vel tra
cti cupiditate vel turbati aduersitate ne-
sciũt q̃d loquit̃ christus inspirãs cũ dicit
modicũ ⁊ nõ videbitis me cũ scꝫ vado ad
patrẽ interpellendo vt hoc tp̃e misericor
diam p̃roget et iterũ et videbitis me scꝫ
veniẽtẽ ad iudiciũ vt sola iusticia regnet
deinceps. Quis enĩ hoc digne penset vt
salutẽ operet̃ dñ tempus est miserẽdi. Ad
instructionẽ aũt nostrã septies modicum
ponit̃ in euangelio qꝛ p̃ peccato primorũ
parentũ p̃cipue septeꝫ insufficientias vel
defectus incurrimus. Primo defeccꝰ ce-
citatis ad cognoscendũ. nã homo si non
peccasset scientias absq̃ difficultate acq̃
siuisset ⁊ ita clarũ intellectũ habuisset eo
ꝙ nulla rebellio fuisset corp̃is ad animaꝫ
et viriũ inferioꝝ ad p̃tes aĩe sup̃iores ex
quibus causat̃ difficultas acquirẽdi scien
tias. vt dicit Lyra sup̃ illud Eccle. xij. so
lum hoc inueni qd̃ fecit deus hoĩem rectũ
⁊c̃. Sed hoc lumẽ intellectus in nobis ob
fuscatũ est et hoc p̃pter delectationẽ infe
riorũ qua natura corrupta allicit̃. q̃ dele-
ctatio applicat intentionẽ de ea in quibus
quis delectat̃. ⁊ sic debilitat̃ op̃atio hoĩs

circa intelligibilia. Nam intelligere vt di
cit doctor sanctꝰ scd̃a scd̃e. q. viij. est q̃si
intus legere. Sicut enĩ cognitio sensitiua
occupat̃ circa qualitates sensuales exte-
riores. ita cognitio intellectiua penetrat
vsq̃ ad essentiã rei. In primo miserabili
ter occupamur. sed in secũdo obfuscamur
et sic incurrimus cecitatẽ mẽtis q̃ plerũq̃
inducit etiã ĩ nobis voluntatẽ spontanee
se auertentẽ a cõsideratione diuinorum.
Iuxta illud p̃s. noluit intelligere vt be-
ne ageret. Secũdo incurrimus defectũ ti
miditatis ad ꝯfidendũ. Adam enĩ postq̃
peccauit vocatus a dño abscõdit se ⁊ ait.
Vocẽ tuã audiui in paradiso ⁊ timui eo
ꝙ nudus essem id ẽ innocẽtia spoliatus.
Nã si nõ peccasset timorẽ nõ habuisset.
cum timor penaꝫ habet q̃ nõ debet̃ alicui
nisi p̃per culpã. nũc vero vt dicit̃ Sapiẽ.
ix. Cogitatõnes mortaliũ timide ⁊ incer
te p̃uidentie nostre. Sicut ostensum est in
cayn primogenito adã q̃ post peccatũ fra
tricidij ait dño. Ecce eijcis me a facie tua
et ero vagus et p̃fugus in terra. oĩs enim
qui me inuenerit occidet me. In signũ cu
ius dedit ei dñs tremorẽ capitis ⁊ mẽbro
rum imprimẽs in fronte signũ huiꝰ delicti
quo agnosceret̃ ne occideret̃ sꝫ diutiꝰ cru
ciaret̃ in hac vita. Tercio defectũ fertili
tatis ad p̃ficiendũ. de quo q̃rit doc. san-
ctus sup̃. ij. sententiarũ dis. xxix. Vtrum
actus humani fuissent efficatiores ad me
ritũ ante peccatũ q̃ post peccatũ. Et vi-
detur ꝙ post peccatũ facti sunt efficatio-
res. qꝛ dicit ph̃s. ij. ethicoꝝ ꝙ virtus est
circa difficilia sed difficilius est hoĩ post
peccatũ bene operari q̃ ante. cũ ergo ex
virtute p̃cedat efficacia meriti. ideo vide
tur ꝙ fuissent minus efficaces ante p̃ctm̃.
sicut etiã p̃tꝫ in op̃atõnibus angeloꝝ qui
sine difficultate bonũ operant̃ quoꝝ op̃a
tõnes nõ sunt tam efficaces ad merenduꝫ
sicut op̃atões hoĩm. eo ꝙ inferior angelꝰ
nõ p̃t mereri gradũ sup̃ioris cũ tñ homo
peccator mereri p̃t vt ascendat ad supre-
mũ ordinẽ angeloꝝ. Ad h̃ breuiter respõ-
det ibidẽ. ꝙ ex tribus mensurari p̃t effica
cia merẽdi. oportet enĩ ꝙ meritũ habeat

aliquid a gratia ⁊ aliquid a voluntate et aliud ab obiecto vnde species actus trahitur. Nam q̃to maiori gratia vel charitate informat̃ actus tãto maius est meritorius. Similiter quãto magis est voluntarius et q̃to obiectũ est magis arduũ sz arduũ aliqd augmentãs rõem meriti no habet ex difficultate laboris sed ex bonitate obiecti. qz quãto aliqd melius est tãto supra vires hoĩs operantis est magis elevatũ. Quia igit̃ in primo statu maiorẽ gratiã ꝯmuniter habuissz homo q̃ post peccatũ et ꝓnior fuit voluntas ad bene operandũ que resistentiã nõ habebat sequitur q̃ opa fuissent ad merendũ magis efficacia dum circa idẽ obiectum cõsideretur ꝯparatio vtrobiq̃ q̃uis maiori difficultate circa illud operet̃ homo post peccatũ. Nõ enĩ arduũ opus auget rõem meriti nisi rõne bonitatis et nõ rõne difficultatis nisi ꝑ accidens inq̃tum scz in illud qd difficile est maiori intentõne quis cõsurgit ⁊ cum maiori conatu voluntatis. et sic intelligit̃ phus. Nam cũ aliqd redditur difficile ex imperfectõne operantis tũc virtus nõ est circa difficilia sed talem difficultatẽ virtus tollit. qz quãto q̃s virtuosior est tãto facilius opa virtutis exercet nec tñ minus meret̃ sed magis ⁊ ꝑ hũc modum est difficultas maior in operibus post peccatũ ex imꝑfectõne opantis Q⁹ aũt opa alicuius angeli sunt min⁹ meritoria q̃ alicuius hoĩs nõ cõtingit ex imperfectõne angeloꝝ sed ex ꝯditione gratie q̃ q̃uis in angelis sit maior ꝑm statum qz ꝓpinquior frui tñ gratia homĩs p̃t esse maior in virtute merẽdi. Nã angelis data est gratia ad determinatũ gradũ scdm determinatũ ordinẽ ꝓmerendũ. et ideo vlteri⁹ premiũ ꝑ gratiã illã ꝓmereri nõ possunt. Homo aũt cũ ex cõditõne nature ad nullũ ordinẽ determinet̃ accipit gratiam indifferenter ordinatã ad ꝓmerendũ gradum cuislibet ordinis ꝑm genus suũ. Dñ ꝓ cõclusione finali licet homo nũc ad eundem terminũ ꝑueniat ad quẽ ꝑuenissz añ peccatũ. tũc tñ ex paucis actibus mereri potuit qd nunc ex multis actibus meret̃.

Ita q̃ per exemplum actuũ in quandam ꝑfectionẽ crescat ꝑm quã sibi cõpetat meritum tanti premij q̃tum prius habuissz

¶ Quarto defectum infirmitatis ad resistendũ. nam ante peccatuz omnes ꝑtes potentie sensitiue ratõni obedissent sine rebellione sed ꝓpter peccatum ordo naturalis ꝑuertitur et rõ que debuerat dñari serua efficitur et ipa sensualitas dominat̃ Inde etiã factũ est q̃ omnis creatura hominez ꝑ inobedientiã peccãte facta est inobediens homini. Unde et terra fecũda erat ante peccatũ. Quia vt dicit Lyra. ante peccatũ ꝓducebat fructus ꝯuenientes in abundantia et semper ꝓduxisset si homo in statu innocentie ꝑmansisset. nũc autẽ spinas et tribulos a dño maledicta germinat nobis. maxime nobis intelligendum est de terra corꝑis nostri. Naz scdm quosdã si adam in innocentia ꝑseuerante sola mulier peccasset tunc proles ab eis ꝓ create culpam originalẽ nõ cõtraxissent. nec aliquos defectus qui sunt ex ꝑte anime sed tñ passibilitate ⁊ defectus corporales. nec adaz mortuus fuisset. et sic anima fructuosa etiã corpus fructuosum reddidisset quia anime in omnibus obedissz. Sic licet affectu sensualitatis peccatũ cõmittitur qui nomen sortitur vxoris scdm Aug⁹. dum tñ ratio non cõsentit spiritualem mortem nõ incurrit. quia tamẽ sensualitas rebellis rõni contrariatur terra corporis nostri minus fructuosa redditur quia bona que operatur diuersis affectõnibus viciosis maculantur. ⁊ sic rationis voluntas adeo debilitat̃ q̃ diceret Apls ad Ro. viij. Nõ enim quod volo bonum hoc ago sed quod odi malũ hoc facio. vbi glosa q̃ triplex est velle. scz velle nature gratie et vicij. Velle nature per se impotens est nec palmam meretur sed vincitur et trahitur ad velle vicij nisi velle gratie subueniat quod velle vicij fugat et velle nature liberat Quinto defectum stabilitatis ad perseuerandũ quod potissime referri potest ad temp⁹ aduersitatis. Nã vt dicit p̃s. Confitebor tibi cum benefeceris ei. Cum enĩ vt dicit̃ Prouer. xvij.

omni tempore diligit qui amicus est ⁊ frater in angustijs cōprobabitur. Quē diligit dū castigat. ⁊ flagellat omnē filiū quē recipit. nunc in illatis iniurijs exterioribꝰ nunc in desolationibus interioribꝰ et temptationibus. nūc in penuria rerum nūc in infirmitatibus corpm. O q̄ multi in his misere desipiūt a pseuerātia fidelitatis. ī patientia fracti. temptatōnibꝰ illecti vel cupiditatibus abstracti. cum tñ solus qui pseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit.

Sexto defectū suauitatis ad satiandum. nam si nō peccasset homo nullam sensissz penuriā corporalē et q̄tum ad affectū fuisset in animo quietatus omnino cuz vim cōcupiscibilem fixisset in ip̄m summū bonum ⁊ delectationē supnoꝝ. Nūc vero cōtinue laborat ⁊ anxiat̄ nunq̄ tñ saciari p̄t eo q̄ affectum implere querit in infimis. Exageret enī q̄tum voluerit miser homo delicias corporales nec tñ ad sacietatem puenire poterit sed vacuus semp remanebit. Vnde Salomon q̄ fuit ditissimus ad cōsequendū delitias. et sapientissimꝰ ad requirendū peccatoꝝ ⁊ delitiarū adinuētiones ait. Eccs. ij. Dixi in corde meo vadam affluā diuitijs. vnde nec cor suū ꝓhibuit quin oī voluptate frueret̄ ex quibus merito p̄ cunctis mortalibus in maximis delitijs corpalibus vixisse credendus est. Sed nunq̄d curiosus delitiarū exquisitor finē op[illegible]atū in his sortitus est? Cum inq̄t me vertissem scz ad uerius cognoscenduz de istis ad vniuersa vidi in oībꝰ vanitatē et afflictionem animi. Et sequit̄. rursusq̄ detestatꝰ sum oēm industriā meā qua sub sole studiosissime laboraui. Cū igit̄ infecto palato diuinā dulcedinē pcipe nō possunt q̄ sola sacietatē cōfert ⁊ quietē. relinquitur q̄ miser peccator suauitate q̄sita satiari non p̄t. Ideo dicit Iero. in epl̄a ad demetriadē. Felix cōscientia illa in cuius corde p̄ter amorē christi nullus alius amor versat̄ nec ad recordationem hoīs aliquādo suspirat. nec videre desiderat p̄ter christū quē cū viderit nolit dimittere. vnde dauid. Renuit consolari aīa mea. memor fui dei ⁊ delectatus sum. ¶ Septimo defectuz penalitatis ad moriendum ante peccatū enī homo diuina ꝓtectione simul et ꝓuisione munitus nullā penā sustinuisset nō famis. nō frigoris nō infirmitatis nō mortis. Dicit enī doc. sanctꝰ super. ij. sententiarū dis. xix. q̄ corpus eius fuisset impassibile s̄m q̄d id est si nō peccaret. Nā diuina ꝓuidentia ab oī violentia cōseruabat̄ illesus. ita q̄ nec diabolus ei nocere potuit nisi callida persuasione. cui tñ sine difficultate resistere potuit nec per cōsequens aliquā mortē penalē sustinuisset. aut post mortē penā aliquā damni vl sensus. Nūc aūt vnico peccato reprobati ad omnē fere miseriā et penalitatē dānati sumꝰ. vt dicit Iob ꝓpheta. Homo natus d̄ muliere breui viuēs tp̄e. replet̄ multis miserijs. ac earū finis mors amarissima quā nullus mortaliū euadere p̄t. Quā sequit̄ iudiciū horribile. qꝛ iudex terribilis est in cōsilijs sup filios hoīm. rōez exigens vsq̄ ad quadrantē nouissimū. Nec enī cogitationē vanā licet minimā relinquit impunitam. In purgatorio duplex erit pena scz sensus ⁊ damni. q̄tū ad vtrāq̄ minor pēa purgatorij excedit maximā penā mundi huiꝰ. Ex quo relinquit̄ q̄ q̄diu ꝓ tali cogitatōne purgat̄ magis sentit tormentū quacūq̄ pena corpali. imo in his qui damnant̄ tā leue peccatū tam horribili pena punie t̄ eternaliter. Quia dicit doc. ibidē. Q.ꝰ venialia peccata cōiuncta mortali puniunt̄ eternaliter in damnatis. qꝛ deus nunq̄ sine culpa penā dimittit. In illis aūt qui damnant̄ nō pōt aliqua culpa dimitti nec aliq̄s reatꝰ tolli cū charitate careāt. ꝑ quā et culpa purgatur ⁊ reatus tollit̄. Vñ si ante pctm̄ mortale veniale dimissum fuisset q̄tū ad culpam manēte reatu tñ ꝓpter reatū illū eternaliter puniretur.

Dominica. iiij. quomodo arguit spiritussanctus de peccato de iusticia et iudicio. Ser. lxiiij.

Cum venerit ille arguet mundū. Iohis. xvj. Querit doctor sanctus scd̄a scd̄e. q. xxxiij. Vtrū

correctio fraterna sit ĩ p̃cepto dicẽte dño Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus id est te sciẽte corripe eũ. Ad qd̃ respõdet breuiter ꝙ correctio fraterna magis ꝑtinet ad charitatẽ q̃ꝫ remotio exterioris damni vel corporalis nocumẽti inq̃tum bonũ virtutis est magis affine charitatis q̃ꝫ bonũ corporis vel rerum exteriorum scz curatio infermitatũ vel subuẽtio necessitatuz. et ideo cadit sub p̃cepto nõ negatum quod obligat ad semꝑ. eo ꝙ actus qui ſm se mali sunt nullo modo bene fieri possunt. Sed sub p̃cepto affirmatiuo quod semper fieri debz obseruatꝫ debitis circumstantijs q̃ requiruntur ad hoc ꝙ actus sit virtuosus. Q. si esset amissio alicuius circumstantie circa virtuosuz actum que totaliter tolleret bonum virtutis tunc actus cõtrariaret̃ precepto ⁊ nõ impleret. Et ideo correctio fraterna tendens ad emendationẽ fratris ꝑ simplicez ammonicionem. nõ ex aliqua cura spũali vel tꝑali sibi cõmissa tripliciter omitti p̃t Prĩo meritorie cũ ex charitate correctõnẽ omittit querẽs tꝑs magis oportunuz vel timẽs ne deterior inde fiat. Prouer. ix. Noli arguere d̃risorẽ ne oderit te. glosa. nõ est timẽdũ ne tibi derisor cũ arguit̃ ꝯtumelias inferat sz hoc potiꝰ ꝓuidendũ ne tractꝰ ad odiuz inde fiat ille deterior. Secũdo p̃termittit̃ ĩ peccato mortali cũ q̃s p̃sumit d̃ aliquo ꝓbabiliter ꝙ possit eũ a peccato retrahere vl̃ pctm̃ impedire qd̃ tñ ꝓpter timorẽ aliquẽ vel cupiditatẽ p̃termittit ita ꝙ fraterne charitati p̃ponatur affectꝰ aliq̃s viciosus. Ido dic̃ Augꝰ de verbis dñi. Si neglexeris corrigere peior eo factus es q̃ peccauit. Tercio p̃mittitur cũ peccato veniali cũ scz timor ⁊ cupiditas tardiorẽ sciũt hoĩez ad corripiendum delicta fratris nõ tñ dimitteret correptionẽ si sciret se fratrẽ a pctõ posse retrahere ita ꝙ timori vel cupiditati ĩ aĩo p̃ponit fraternã correctõez. Hec tñ beneficia ⁊ sil̃ia siue corꝑalia siue spũalia q̃ nõ debent̃ certe ꝑsone sed ꝯmuniter oĩbꝰ nõ oportz nos q̃rere quibꝰ impendamꝰ q̃ nobis occurrũt. Hoc enĩ quasi ꝓ quadã sorte habendũ est vt dicit Augꝰ de doctrina christiana. Et hãc correctõz agit ĩ nobis spũ ssanctꝰ in nos veniẽs. Cũ venerit ille spũs ĩ vos arguet mundũ scz ꝑ vos. qz diffundet in cordibꝰ vr̃is charitatẽ vt tĩore depulso habeatis arguẽdi libertatẽ. Spiritus enĩ sanctꝰ quemcũq̃ visitat arguit in corde ꝑ remorsum ꝯscĩe suscipientẽ arguit ꝑiter oẽs sue cure ꝯmissos quoꝝ nimirũ zelat salutẽ. Alioq̃n nõ est spũs dei ĩ eo cũ diuinũ amorẽ in sibi subiectos nõ req̃rit vt pater filiũ pastor ouẽ. et q̃sq̃ p̃sidẽs suã ꝯmunitatẽ in q̃bus si negligẽtes reꝑti fuerĩt spiritui diuino priuant̃ Ex eo nãq̃ peccatoꝝ efficiunt̃ ꝑticipes. Dicit̃ ĩ decretꝫ. xxiij. q. iij. q̃ p̃t obuiare ⁊ ꝑturbare ꝑuersos ⁊ nõ facit nihil est aliud q̃ꝫ fauere ĩpietati. Et iterũ ibidẽ ca. oñdit. Qui desinit obuiare cũ p̃t ꝯsentit Cõsentiẽtes ſm Apl̃z ꝑticipes sunt delictoꝝ. ⁊ iõ sil̃ez vindictã accepturi. Primũ ptz ĩ hely sacerdote. j. Re. iij. vide infra. De scdo d̃r in decretꝫ. lxxxvj. dis. Inferioꝝ ordinuz culpe ad nullos magꝫ referẽde sunt q̃ꝫ ad desides negligẽtesq̃ rectores q̃ multã nutriũt sepe pestilẽtiã dũ austeriorẽ dissimulãt adhibere medicinã. De tercio deniq̃ p̃t accipi qd̃ ibidẽ sequit̃ faciẽtis ꝓculdubio culpã hz qui qd̃ p̃t corrigere negligit Vñ peccãte ꝑplo misit dñs cũctos p̃ncipes suspẽdi. Nũe. xxv. vide sup̃. Arguit inq̃ꝫ spũs quẽcũq̃ visitat ĩ corde ꝑ remorsum ꝯscĩe Vñ Hug̃. li. j. de aĩa ca. xij. Cõsciẽtia est cordis scĩa. cor eĩ etiã se nouit sua scĩa ⁊ multa alia. qñ nouit se appellat̃ ꝯscĩa qñ p̃ter se alia noĩat̃ scĩa. Quantũ aũt ad instructõz nostrã in euãgelio tria ponunt̃. d̃ q̃bus arguit spũs adueniẽs scz d̃ pctõ d̃ iusticia ⁊ iudicio Prĩo arguit spiritꝰ d̃ pctõ scz infidelitatꝫ qz inq̃t nõ crediderũt ĩ me Aliud eĩ ẽ credere deũ. aliud deo. ⁊ aliud credere in deum. Nã credere deũ est credere esse deuz verũ trinũ et vnũ omnipotentẽ creatorẽ vniuersoruz ⁊c̃. et hoc est primũ inducens ad fidem catholicam. insufficiens tamẽ ad salutem nisi ꝑficiatur timore pariter ⁊ amore. Fides aũt eorum qui deũ nõ timent. dicit̃. ij. Iaco.

ij. Tu credis quia vnꝰ est deus benefacis et demones credūt ⁊ cōtremiscunt. Augꝰ vtinā quō demōes iudicē sic homines cognoscerent saluatorē. Est enī demonibus remunerator malorum tm̄. et ideo merito timent. hominibus vero tam bonorum q̄ malorū vt ei timorē reddamus ⁊ amorē. Credere vero deo est dictis eius fidē adhibere in quo peccauit eua. que licet deū esse credidit verbis tamē eius fidem firmam nō adhibuit alioquin ꝯtrarium non egisset. Dixit enī dominus. in quacunq̄ comederitis morte moriemini. Et illa ad serpentem. ne forte moriamur. Cui diabolus. nequaq̄ moriemini. Reuera sic est in quolibꝫ genere peccati mortalis. De quo cotestatur dominus dicēs. In quacunq̄ hora perfeceritis illud opere vel cōsensu morte moriemini. Ecōtra querit temptatio. Cur p̄cepit dn̄s?. Rn̄det delectatio. ne forte moriamur. semper enim delectatio facit minus ponderare peccatū. Tandem vero cōcludit cōsensus accedēs. nequaq̄ moriemini. nō enim tam graue est sicut dicitur. et si sic adhuc agitis penitētiam. Hinc est ꝙ tam multi velut dubij d̄ voce dn̄ica. certi vero de longiori vita ⁊ futura penitentia securius peccant. Sed audiant verbū horribile quo dicit bonauentura sup. iij. dis. vij. qd̄ aliq̄ reprobāt videlicet ꝙ postq̄ merendi a dn̄o ordinatuꝫ p̄terijt. homo postea nunq̄ poterit acquirere voluntatē bonā sed indurat̄ ⁊c̄. Deniq̄ credere in deū vt dicit Augꝰ. sup illud ad Ro. iiij. Credenti in eum qui iustificat impiū. Quid est credere in deuꝫ nisi credendo amare. credendo diligere diligendo in eum et in eius mēbra incōparari. Fides enim ostendit homini deum esse summum bonum. Ideo gressu amoris et boni operis habens fidem tendit in deū. et in hoc sola fides viua dicitur. In duobus autē predictis mortua dicitur qꝛ impotens est elicere debitas operationes quas fides per charitatē operans elicit.

D Nam hec fides tria facit. Primo illuminat intellectum ad cognitionē veritatis. scꝫ ad credulitatem eorum que credenda sunt sine hesitatione seclusis erroribus. Sicut enim oculus humanus non sufficit per se subtilia videre q̄tumcunq̄ sit clarus nisi solis lumine fuerit illustratus. sic intellectus humanus q̄tumcunq̄ perspicax sit non sufficit ad diuina cognoscenda nisi luce fidei sit illustratus. Sed quia summum bonum videri nō potest nec veraciter apprehendi sine dilectōne. Ideo fides requirit dilectionez summi boni qd̄ est secundū. Hinc apparet q̄ multi statue erunt oculos suos declinare in terrā. ita ꝙ diuina non respiciant per memoriā licet cognoscant per fidem. Dicitur enī de fidelibus Sapie. iij. Qui cōfidunt in illū intelligent veritatē. i. intus legēt nec solum agnoscent. sed fideles in dilectione acq̄escēt illi captiuātes scꝫ intellectū suū in obsequiū xp̄i. qm̄ donū scꝫ grē ⁊ pax cōsciētie est electis dei. ibi enī q̄etat̄ totalit̄ eoꝝ appetitꝰ. Et hec duo scꝫ ꝯgnitio ⁊ dilectio tertiū eliciūt scꝫ effectū opatōnis meritorie Sic̄ a sili lux splendorē emittit et splēdor calorē q̄ duo causant ī terre nascētia fructificatōꝫ. Arguit eī sp̄ūs oēs d̄ pctō q̄ fide mortua deo famulāt̄ indigne Quibꝰ ait Gern̄. sup cātica. Quid est fides q̄ nō opat̄ ex dilectōe nisi cadauer ex aīe. vn̄ honoras deum. munere fetido. vn̄ placas deū tue fidei interfectōe. Secūdo arguet de iusticia quā facere negligūt ⁊ h̄ iō qꝛ vado parare vobis locū scꝫ ad prēꝫ vn̄ regnū celoꝝ petīs ꝓthoplastoꝝ clausū hō xp̄s reserauit pandēs iter vt sequant̄ oēs electi qd̄ on̄dēs hic debere fieri p iusticiā quā antiq̄ prēs vt regnū mererent̄ pleno voto ꝯplexi sūt p ardua q̄q̄ ꝟtutū opa. imo p acerbissima tormēta. nō eī ieremias refugit excerebratōꝫ. nec ysaias serrā ligneā ⁊c̄. nec tn̄ ad illud p̄ueīre poterā qꝛ nōdū a xp̄o reseratū fuit. Sꝫ ecōtra ꝯfitebant̄ se descēsuros ad īferos. nūc aūt locꝰ p̄pat̄ ē et pn̄tatꝰ introitꝰ ita vt cū oraret latro. dn̄e memēto mei ⁊c̄. rn̄suꝫ acciper. hodie mecū eris ⁊c̄. vt verificaret̄ illd̄ p̄s. p nihilo saluos facies illos. s. ī tpe grē ꝯstitutos. i. p mīmo. sꝫ ve desidie nr̄e q̄s sua p̄uersitas per iusticiaꝫ ad regnum

parare negligit ne dicam despicis Ideo merito nos arguit spiritus de iusticia scz dei et sanctoꝝ quã sequi refugimus. Clamat enĩ christus verbis euangelicis clamat operibus pariter ⁊ ꝓfluentib⁹ in cruce vulneribus vt sequamur iusticie rectitudinem. cum pro peccatis eliminandis certamen inijt tam laboriosum. Hinc enĩ merito iusticiã esurire et sitire debemus. Esurit autem iusticiam qui scdm iusticiã desiderat cõuersari. Sitit vero iusticiam qui scientiam eius habere cupit. Hec est enim scientia sanctorũ sine qua homines stulti reputantur. Sciendũ igitur ꝙ triplex est iusticia quaz sequi debemus. Prima dicitur operis que reddit vnicuiqꝫ qd suum est ꝓprio scz corpori castigationem vt subijciatur spiritui. cum apl'o dicente. Castigo corpus meũ et in seruitutem redigo ⁊c. Alioquin si fm carnem vixeritis moriemĩ. Reddit autẽ ꝓximo iusticiã eq̃tatis iniusta restituendo et pietatis eorũ necessitatem subleuando. Hec enĩ est iusticia nature indita vt scz faciamus alijs solum ea que nobis fieri volumus. Reddit deniqꝫ deo iusticiã humiliatõnis. Sicut ait apl'us. Humiliamini sub potẽti manu dei vt nos exaltet ⁊c. Cum enim christus hanc iusticiam ꝓmulgauit. Qui se humiliat exaltabitur. ac nos exaltare iuste desiderat merito ip̃am humilitatẽ iusticiam vocat. Dicens Math. iij. Sic enĩ decet nos omnẽ adimplere iusticiã id est humilitatem fm glosam. Secunda iusticia dicitur oris cuius excellentiam ostẽdit Aug⁹ sup Joh. dicens quõ deus pater genuit filium quasi veritatẽ. Sic diabol⁹ lapsus genuit quasi filium mendaciũ. Hinc appa ret ꝙ veritatem loquens quasi ore diuino loquitur. obseruatis tamẽ debitis circumstantijs et mendaciũ ꝓferens suggestione diabolica regitur ⁊ ꝓuocatur. sicut falsi testes. falsi cõsiliarij. iniqui iudices. iniusti mercatores. Tercia dicitur cordis Cũ etiã q̃s affectu a diuitijs delitijs honorib⁹ ac oĩ ꝯcupiscentia viciosa se separat. Nõ enĩ solũ ꝯsensus ĩ aliũ sz etiã ꝯsensus in delectatiõz peccati mortalis ẽ peccatũ mortale. vt dicit sanctus Tho. scda scde q. cliiij. Tercio arguet d̃ iudicio quod scz formidare cõtempserunt. Cum tamẽ ꝑnceps mundi huius iam iudicatus est cui⁹ nihilominus sequunt instinctus. amplectuntur vestigia sine timore. velut immunes redderentur tam seueri iudicij. Cum tamẽ dicit. ij. Pe. iij. Si enim deus peccantibus angelis nõ pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos. Sequit. Exemplum eoꝝ qui impie acturi sunt ponens. O si miseri obstinati reuoluerẽt quã horribiliter eorum princeps ab alto celoꝝ precipitatus est et tam irreparabiliter ꝓpter peccatum vnius cogitatõnis quod nondũ opere cõpleuerat ad tantam deformitatem miseriam et penalitatẽ cõdempnatus. ita ꝙ impossibile sit aliquãdo redire ad veniam. Non vtiqꝫ tã secure libere et incaute peccata peccatis accumularent sed diuinum iudicium tremulis mẽbris expauescerent eo ꝙ dicit terribilis in consilijs sup filios hominũ. Nimirum quia iudicia dei in pñti nobis occulta. sunt seuera. sunt irreuocabilia. Diuino nanqꝫ iudicio multis instinctus spiritussancti repellentibus iuste gratia subtrahitur ⁊ denegatur qua subtracta. ꝓpter maliciam suam in peccatis indurantur. qꝛ gratia nata est mollificare cor humanũ. Et sicut dicit Eccs. vij. Nemo potest corrigere quez ille despexerit. ita ꝙ ꝓpter obstinationez iam recepit occultum quoddãmodo iudiciũ reprobatõnis et eterne damnationis. licet adhuc tẽpore modico delitijs affluere videat maiorem damnationem recepturus cũ etiaz sub diabolo cõdemnabitur velut mancipiũ vilissimũ eius potestati traditũ.

Dominica. v. de quatuor que requirũtur ad orõz vt exaudiatur.

Petite et accipietis Joh. xvj. Christ⁹ Jesus sil'is factus homini negociatori ad nundinas venit mundi huius emere scz hominẽ ⁊ vendere regnũ. Dũ igit in passiõe cõplesset emptionem suam precio magno

in ebdomoda quidē pasce siluit propter gloriam resurrectōis post octauas eiusdem quasi de nundinis recessurus. videstū adhuc tps multū supesse merces vendendas ad magnū preciū posuit clamās p preconē suū petrū. christus passus est p nobis vobis relinquēs exemplū ⁊c. quasi diceret. Si regnū habere velitis p tāto suscipite quāti cōstat christo passo. Licz eī filio debebat regnuz iure hereditario. tñ inēptū homo fuit eū oportebat emere sanguine pprio nō ēptum ad animā que iam beata fuit sed ēptum ad corpus vt sic esset viator et cōprehensor. vide alibi. Oportebat enī christū pati. qz naturā suam humanam exaltari voluit. non meritis alienis sed pprijs. Ad quod forū accesserunt martires innumerabiles morientes p christi noīe vt heredes fierent ⁊c. et foro per optimo se recepisse gaudebāt. qz nō sunt cōdigne passiones ⁊c. pcedente tñ tpe ⁊ frigescente charitate hoīes hoc precium soluere refugerūt. Qua ppter sequēte dominica preciū alleuians. Obsecro inquit vos tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos ⁊c. quasi diceret. si martiriū refugitis saltē mundū fugite ⁊ penitentiā agite. Qđ et factū est tempore pauli prime heremite qui horror vise pene cōpulsus deserta petijt. incredibiles patiēs penurias quē innumerabiles secuti sunt. De quibus ait Crisosto. Si qs nunc ad egipti venit solitudines padulo prorsus omnē illū videbit heremū digniorē. et innumerabiles angelor cetꝰ in corporibus fulgere mortalibus. Sed ⁊ hic feruor nunc intepuit vt et pauci inuenirent. Ideo dñica tercia adhuc minori precio ꝓponit dicens p Jacobum ꝑconē suū. Abiicientes omnē immundiciā ēptū ad peccata carnis. et habundantia malicie ēptuz ad spiritualia. in mansuetudine suscipietes insitū verbū. Quale precium exoluerūt multi se a peccatis mortalibꝰ abstinētes ꝑsertim in religione viuētes. sed in hoc tpe de quo dicit Apls. In diebus nouissimis erūt tpa piculosa. qz erūt hoīes seipos amantes. Dum quasi omnino recessurus erat christus a cordibꝰ fidelium et ascensurus ad patrē clamat p se ipm. Petite et accipietis. Cōsiderat enī etiam hoīes bone voluntatis cottidie recidiuantes quoruz fragilitate cōpatiens continuo suadet repetere cum cōtritione misericordiam vt occasionem habeat donandi indulgentiā. Petite et accipietis ⁊c. Sanctus Tho. scđa scē. q. lxxxiij. ar. iij. Ad cōmendationē virtutis sancte orationis ponit triplicē effectum eius. Primus est cōmunis omnibus actibus charitate formatis qui est mereri. ⁊ ad hunc effectum nō ex necessitate requiritur p attentio assit orationi p totū. sed vis prima oratōis quā aliqs ordinat dū ad orandū accedit reddit totā orationē meritoriam sicut in alijs meritorijs actibus accidit. vnde et si mereꝫ illud adipisci p quo orat cōsequetur tñ meritū si pie orat. Secundus effectus orationis est ei ꝓpius quod est ei impetrare ⁊ ad hunc effectū etiā sufficit prima intentio quā deus principaliter intendit. Si enī prima intentio desit. oratio neq̄ meritoria est neq̄ impetratiua. Illam enim orationem deus non audit cui ille qui orat non intendit vt dicit Greg⁹. Tercius effectus eius est quē principaliter efficit scz quedaz spiritualis delectatio mentis. Ad hoc de necessitate requiritur in oratione attentio. ¶. Corinth. xiiij. Si orez lingua scz tñi mens mea sine fructu est. Pro quo tamē sciendum ꝙ vt dicit doctor ibidem triplex est attentio q̄ potest adhiberi orationi vocali. Prima qua attenditur ad verba ne in eis erret. Secunda qua attenditur ad sensum verborum. propter hoc enim vox oratōi adiungitur vt intentionem quis custodiat ne euagetur. magis enim retinetur ad vnum si etiam verba orantis affectui coniungantur. Tercia qua attenditur ad finem orationis scz ad deum et ad rem pro qua oratur. que quidam attentio est maxime necessaria. Et hanc etiā habere possunt ideote. de illa nanq̄ scriptum est Luce. xviij. Oportet semper orare et nunq̄ deficere. Quod exponens sanctus Tho. sup. iiij. distinctōe. xv. dicit ꝙ per hoc nō

intelligitur ꝙ orationis actus nõ interrũ
patur sed ꝙ oratio semꝑ durare debꝫ ſm
virtutem siue effectũ suum. Nam eiꝰ vir-
tus precipue q̃tuꝫ ad sui initiũ manet in
omnibus opibus que facimꝰ ordinate. qꝛ
omnia ad vitam eternã ordinare debemꝰ
Et ideo dicit̃ in glosa. j. ad Thessal. Nõ
cessat orare qui nõ cessat bene agere. Si-
cut a simili virtus motionis manet dũ la
pis ex vi impulsionis prime mouet̃ sꝫ mo
tio eius qui lapidem ꝓijcit durat ꝑ essen-
tiam actus dũ lapidi mouẽdo manũ appo
nit. Et sicut virtus motionis prime cõti-
nue debilitat̃ vt qñq̃ lapis. impulsus q̃e-
scat vel cõtrario motu moueat̃ nisi iteruꝫ
impellatur. ita vt dicit Augꝰ. a curis vite
desideriũ quod ammodo tepescit. Et ideo
certis horis orandi studio mentem reuo-
camus. ne desideriũ qđ in tepescere cepe-
rat omnino frigescat. Ad maiorẽ aũt evi
dentiam sciendũ ꝙ quatuor requiruntur
ad cõdignã oratõnis exauditionẽ que tã
git doctor sanctꝰ scđa scđe. q. lxxxiij. ar.
xv. Primũ est ꝙ oret ꝓ se. Naꝫ qꝛ homo
nõ potest alteri mereri vitã eternã. ideo ꝑ
cõsequens ea que ad vitã eternã ꝑtinent
Et ꝓpter hoc nõ semper audit̃ qui ꝓ alijs
orat. exigente malicia eius ꝓ quo fundit
oratõnes. nec tñ frustrat̃ ipe labore suo si
ꝓ amicis vel inimicis nõ exauditus ora-
uerit. Quod agnoscens ps. ait. Oratio 34
mea in synu meo cõuertetur eo scꝫ ꝙ orãs
ꝓ saule nõ exaudiebatur. Prosequit̃ eniꝫ
ibidem. Quasi ꝓximum quasi fratrẽ no-
strum. Lyra. supple reputãs saulẽ et eius
populũ sic cõplacebã. scꝫ in ꝓsperitate eo
rum cõtra philisteos. ⁊ quasi lugens ⁊ cõ
tristatus sic humiliabar scꝫ de eoꝝ mor-
te quã deplanxit. Sic et samuel luxit saul
cunctis diebus vite sue nec dubiũ quin ef
ficaciter orauit ꝓ eo sed audire meruit.
Vsq̃ quo tu lugebis suꝑ saul cũ ego ꝓie-
cerim eum ne regnet suꝑ israel. Sic ⁊ orã-
tes ꝓ defunctis damnatis nõ exaudiunt̃.
omnes tamen in se meritum oratiõnis re
cipiunt siue ꝓfuerũt oratõnes alteri siue
nõ. Dicit eĩ Damasce. in quodã sermone

Quemadmodũ vngento vel oleo sancto
circumlinire volens infirmum. Primo li
niens ꝑticipat vnctionem. deinde sic ꝑun
git laborantẽ. Sic et quicũq̃ ꝓximi salu-
te agonizat. Primum sibijpi prodest de-
inde ꝓximo. Vnde q̃uis nõ exaudimur ꝓ
pter impedimentum eius ꝓ quo oratur.
Juxta illđ Jere. xv. Si steterit moyses
et samuel coram me nõ est anima mea ad
populum istuꝫ. Nunq̃ tamẽ cessare debe
mus quia hoc pertinet ad rationem dile-
ctionis quam ꝓximis impẽdere debemꝰ
Quia debemus orando petere quod te-
nemur desiderare scꝫ salutem nõ solũ no-
bis sed et alijs. Secundo debet orare pie
si vult exaudiri. nam meritum operatõis
orantis principaliter ordinatur ad beati
tudinem licet petitio orationis plerunq̃
se extendat ad alia impetranda. Si ergo
illud aliud quod petit ꝓ se non sit ei vtile
ad beatitudinẽ cõsequendam. imo potius
impedimentum nõ meretur id accipe. sed
hoc petẽdo quãdoq̃ meritũ oratõis amit
tit. scꝫ cum finem eius ponit extra chari-
tatem. tunc enim nõ solum non meretur
sed et demeret̃. Cũ eni ad bonũ opus duo
requirũtur scꝫ opatio iusta, et intentio re
cta. si vnum eoꝝ desit id qđ bonũ videba
tur viciũ iudicat̃ qui ad cõpletionẽ mali
sufficit intẽtio corrupta. vt dicit doctor
sanctus sup. iiij. dis. xxxix. licet opus in se
bonum fuerit. nec etiam intentio recta iu
stificare potest opus quod ſm se malũ fue
rit. Petens igitur illud quod est ꝯtrariũ
saluti manifeste meritũ orõis ꝑdit et de-
meritũ accumulat. nec qđ desiderat impe
trat. et h̃ ex misericordia đina. Crisosto.
suꝑ Math. xxij. Colonus dei diaboli cõ-
siliũ nõ querit. Vnde fur orat vt ꝓsperet̃
et fornicator sibi signũ crucis facit vt nõ
ꝯprehendat̃ ⁊ tanto citiꝰ capit̃. qꝛ nescit
deꝰ iustũ patrociniũ dare criminibꝰ. qñq̃
tñ exauditur ad vindictã maioris dam-
nationis vel retributionem pro bonis o-
peribus in presenti remunerandis. Si-
cut filij israel. vt dicitur Numeri. xj. fla-
grabant desiderio carnium sedentes et

flentes. Quis inquiunt dabit nobis carnes ad vescendum recordamur piscium quos comedebamus in egipto gratis ⁊c. nihil aliud respiciūt oculi nostri nisi manna. Cum tñ haberēt pecora multa sed desiderabant delicatas carnes. et audiens moyses populū murmurantē ait ad dñm Nō possum solus sustinere hūc populum omnē. vnde mihi carnes vt dem tāte multitudini obsecro vt interficiatis me ne tā tis efficiar malis. Iratus aūt dñs valde exaudiuit eos ad vindictā. Et ait dñs ad moysen. hec dices populo huic. Sanctificamini id est ꝑparate vos ad recipiendū quod petitis. cras enī comedetis carnes etiā vsq; ad mensem dierū donec vertat ad nausiam. Et moyses. sexcentamilia pedituum sunt populi hui⁹ et dices. dabo eis carnes mense vno. numqd ouiū ⁊ boū multitudo occidet vt possit sufficere ad cibuz vel oēs pisces maris cōgregabunt vt sa tiet eos? Et dñs. Numqd manus dñi valida est. ventus ergo diuina virtute egressus arreptas trāsmare coturnices in arabia sez vbi multū habundāt detulit in castra. itinere ꝯtum vna die cōfici potest ⁊ ex omni parte castrorū ꝑ circuitū volabāt q; in aere duobus cubitis a terra. Vnde ſm magistrū in hystoria sūt aues maiores q; apud nos sunt. et dicunt aues regie eo q; delicate erant. Colligerūtq; eas duobus diebus multitudinē sez magnā siccātes per giruz castroz. Adhuc carnes erāt in ore ipoz et furor dñi cōcitatus in populū percussit eū plaga magna nimis que videtur fuisse ignis. vocatusq; est loc⁹ ille sepulcra cōcupiscentie. Sic multi reuera velut febricitantes a dño desperati postulata licet nociua recipiūt ꝓpter bona quidam in pñti remuneranda vt damnatōez maiorem recipiāt sicut longiturnitatē vite. corpis sanitatē. rerū affluentiā. in victis. psperitatē. et ps. Et dimisi eos scōm desideria cordis coruz ⁊c. vt audiāt in futuro. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua ⁊c. Tercio debet orare ea que necessaria sunt ad salutē. Quādo q; enī quis petit quod nō est necessarium ad salutē nec manifeste saluti cōtrariū et tunc licet oratio posset ꝓmereri orādo vi tam eternaz nō tamē meretur illud quod petit. quia vt dicit Aug⁹. Quid in futuro sit vtile magis medicus q; egrotus nouit Et sic Paulus nō exaudiebatur petens amoueri stimulū carnis. quia nō expediebat ei quod ipe postmodū agnoscens ait. ij. Corinth. xij. ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee. i. temptatio carnalis. angel⁹ sathane. vt sic ꝑ stimulationē ⁊ suggestionē impugnaretur pariter ⁊ humiliaret vt dicit ibidez glosa. q; angelus malignus missus a deo et a sathana sed misit eum dñs ad cōseruationem humilitatis. Diabol⁹ autem vt ad defectum eum traheret. Paul⁹ autem ter dominū rogauit vt discederet sathanas. Qui respondit. Glosa. per inspirationē vel per angelum. O paule sufficit tibi gratia mea Ira res exaudiuit diabolus petens Job ad temptandum quem damnare debuit. Nec exaudit paulus obsecrans deum ad stimulum remouē dum disposuit quem saluare disposuit. Hinc liquido ptz q; iudicia domini abyssus multa nobis tamen in his fructuosa instructio relinquitur q; sez si non exaudimur ad votum. dum pro temptatōnibus persecutionibus vel infirmitatibus removendis aut diuitijs ampliandis. filijs multiplicandis et similibus adipiscendis oratioui insistimus. Sciamus a domino illud misericorditer denegari ad salutem ⁊ vtilitatem. Quod si sit pure necessarium ad salutem. accipiet illud. Si scōm exigentiam rei petite se sollicite preparauerit. Nam frustra deprecatur veniam qui non offert cōtritionem. Vnde saul ait. Peccaui domino qui tamen veniam non meruit. Quarto denicq; debet orare perseueranter. Nam si quod petitur sit vtile ad beatitudinem hominis quasi per accidens meretur ad salutem id non solum orando. sed etiam alia bona faciendo. et ideo indubitanter accipit quod petit.

Licet quedam petita ad tempus negant̄ ꝓpter vtilitatē petentis et vt tpe ꝯgruo dentur differunt̄. vt dicit Aug⁹. sup̄ Johannē. Q.d tamē impediri potest si nō ꝑseuerauerit inpetendo. vnde solū qui ꝑseuerauerit vsq̄ in finez saluus erit. Dicit enī Bern̄. in epl̄a quadā q̄ ꝑseuerantia ē vnica filia summi regis. finis virtutū earumq̄ cōsumatio. totiusq̄ boni repositorium et virtus sine qua nemo videbit deum. His igitur quatuor cōcurrentib⁹ petat nihil hesitans. Veritas enim ꝓmisit. Petite et accipietis. Vnde impetratio cuiuscunq̄ doni potissime cōsistit in orōne. Nimirū cum sit vnicū et singulare tributum qd̄ dño reddimus de nobiliori portione hominis. Offertur elemosina scz de terrena substantia offertur penitētia scz de corporali substantia in ieiunijs multis in cinere et cilicio que tamē duo valorem quē habēt ab eadē portione hoīs trahūt Alioquin et deo ingrata et hoībus reddūtur infructuosa.

In diebus rogationum quid scz quis debet petere querere et pulsare.

Petite ⁊ dabitur vobis querite et inuenietis pulsate et aperietur vobis. Luce. xj. Dies isti dicunt̄ rogationū eo q̄ iam principaliter nobis cōmendat̄ orationis pura frequentia licet ieiunium ⁊ elemosina cōcomitare debent ad debitā preparatōez Cum enī sunt tria principalia festa totius anni. De quibus accipi potest illud Exo. xiij. Ter in anno apparebit omne masculinū ⁊c. Que apparitio fieri dz ꝑ tres ꝑtes satisfactōnes scz orationē q̄tum ad spiritum. ieiuniū q̄tum ad corpus. et elemosinam q̄tum ad res exteriores. In natiuitate tñ dñi in qua christo cōiungimur charitate ⁊ vnitate fraternali p̄ncipaliter relucere debet dilectio ꝓximi ꝑ elemosinarum frequentiā. fratrū enī est diuidere possessionem vt scz ꝑ hec opera misericordie reuocemus eius misericordiaz ad peccatorū veniā ne in secundo aduentu q̄ tunc eque recolitur districtam sentiamus iusticiā. Dicit enim Ambrosi⁹ sup̄ illud. j. ad Thi. iiij. Pietas aūt ad omnia valet. Q⁊ pietatē sequēs si lubricū carnis patitur vapulabit quidā nō peribit. Sup̄ quo dicit sanct⁹ Tho. sup̄. iiij. dis. xv. q̄ hoc intelligitur de lubrico mortali. Q⁊ aūt dicitur nō peribit nō est scd̄m necessitatē intelligendū sed scd̄m quandā dispositionē quia ꝑ hoc q̄ operibus pietatis vacat in mortali existens disponit se ad gratiā qd̄ nō facile permittat̄ in perditionē ire. In resurrectione vero christo iungimur ꝯiunctōne corporali in sumptiōne sanctissimi sacramenti. Et ideo tunc principaliter relucere debet ieiuniū vt ip̄m corpus digna penitentia purificet̄ ꝑ abstinentiā in quo suscipiend⁹ est agnus dei. panis vite In spiritus aūt missione deo cōiungimur vnione spiritus ꝑ susceptionē sp̄us sancti q̄ est amor duo ꝯnectens. et ideo tūc p̄ncipaliter vigere debet oratōnis frequentia qꝛ tunc intendendū est diuine dilectioni ꝑ affectū ascendentē qui p̄cipue per orationē excitat̄. Hinc mater ecclesia premisit hos dies rogationū quos in oratione cōtinuare docet vsq̄ ad aduentū spirit⁹. exemplo discipulorꝫ qui ꝑseuerabāt in oratione. petite inquit et dabitur vobis ⁊c. Petite ⁊ dabit̄. Cū scriptū sit Joh. ix. Scim⁹ qꝛ peccatores de⁹ nō audit. sed si q̄s dei cultor est ⁊ voluntatē ei⁹ facit. hūc exaudit. Merito q̄ri p̄t vtrū peccatores orātes aliq̄d impetrēt a deo p̄sertiz ī mortali existētes. Ad qd̄ respōdet doc. sanct⁹ ſa ſe. q. lxxxiij. q̄ ī peccatore duo sunt cōsiderāda scz natura quā diligit de⁹ ⁊ culpa quā odit. Si ergo peccator orādo petit aliq̄d inq̄tū peccator. i. ſm desideriū peccati. hoc a deo nō audit̄. Ex mīa tñ qñq̄ audit̄ ad vindictā dū ꝑmittit peccatorē adhuc ruere ꝓfundi⁹ in peccato. Orōz vero peccatorꝫ ex bono nature desiderio ꝓcedentē de⁹ audit nō q̄si ex iusticia. quia pccor hoc nō meret̄ sz ex pura mīa. et ido orō peccatorꝫ in mortali existētis licz nō sit meritoria p̄t tamen esse impetratiua.

quia meritum innitit̃ iusticie sed impetra
tio gratie. Sed quid mirũ si peccator ex-
auditur aliquãdo cum et achas sceleratis
simus petere iubet̃ a dña. Isa. vij. Cum
enim achas rex iuda non cederet verbis
Isaie deliberatõne duoꝝ regum scꝫ syrie
et israel qui venerãt hierusalẽ ad deua-
standam terram iuda. addidit ꝓpheta ex
parte dñi dicẽs. Pete tibi signũ a dño ⁊c̃
vt qui ꝓphete nõ credis saltem signis cre
dere cogaris de auxilio diuino. Et hoc in
ꝓfundum inferni scꝫ ꝑ suscitationẽ alicui⁹
mortui. aut in excelsum supra sicut tẽpo-
re Josue sol stetit immobilis. Naꝫ iudei
in arduis causis signa petere solebant a
dño in argumentũ certitudĩs. Et ait non
petam. erat enĩ ydolatra ⁊ timuit ꝙ deus
in signo glorificaret̃. et sic a populis ydo-
la vilificarent̃. Deus aũt nõ tam eius q̃
populi misertus etiã rennuenti signũ de-
di dicens. Ecce virgo ꝯcipient ⁊c̃. ꝓpter
tñ magnitudinẽ malicie ei⁹ subintulit di-
uersas plagas sup̃ regẽ venturas. Ad eui
dentiam assumpti thematis dicit Aug⁹.
ꝙ illa tria distinguunt̃ ſm ea que sunt ne-
cessaria viatori. Primo vt assit virt⁹ am
bulandi ꝑ sanitatẽ corꝑalem ꝑ subuentõ-
nem temporalẽ ⁊c̃. et q̃tum ad hec dicit̃.
Petite et dabit̃ vobis. Secundo vt assit
sciẽtia ad dirigendũ ne in via deuiet quã
scientiaꝫ gratia diuina comitat̃. nam hec
scientia dicit̃ alio noĩe prudentia q̃ scdm
Aug⁹. li. lxxxiij. questionũ. cognitio reruꝫ
appetendarũ et fugiendarũ. Dicit enĩ do
ctor sanct⁹ scda scde. q. xlvij. ꝙ laus pru-
dentie nõ cõsistit in sola cõsideratõne sed
etiã in applicatõne ad opus est enĩ electõ
ꝑconsiliati. vnde duo cõplectit̃ scꝫ ꝯsiliũ
bonuꝫ in rõne et electõe in appetitu quã ꝑ
cõsilium dirigit de his q̃ sunt ꝑ nos agẽ
da in ordine ad finem debitũ. et q̃tum ad
hoc dicit̃. querite ⁊ inuenietis. Tercio vt
assit facultas ad ꝑueniendũ. et q̃tum ad
hoc dicit̃. pulsate. Petite ergo sapienter
dona fortune. querite diligẽter dona gra
tie. pulsate ꝑseueranter ad palaciũ glorie
Primo debemus petere sapiẽter do-
na fortune. Ad cuius euidentiã questio-
nẽ mouet doctor scda scde. q. lxxxiij. vtꝝ
orando debet homo tꝑalia petere ꝑsertiꝫ
cum mens nostra ꝑ orationẽ in deũ debꝫ
eleuari sed orando ꝓ temporalibus poti-
us descendere videtur ad ea que sunt in-
fra se. Ad quod respondet. licet orare id
quod licꝫ desiderare. temporalia vero de
siderare licet nõ quidam principaliter vt
in eis finẽ cõstituat sed quasi quedã ami-
nicula per que iuuamur ad tendendum in
beatitudinẽ inq̃tum scꝫ per ea vita cor-
poralis sustentata nobis organice deser-
uiant ad actus virtutũ. Et sic intelligitur
illud euangelicũ. Primũ querite regnuꝫ
dei. quia temporale bonũ posterius que-
rendum est nõ tempore sed dignitate. il-
lud tanq̃ bonũ nostrũ hoc tanq̃ necessa-
riũ nostrũ. et sic mens nostra nõ remanet
in eis depressa vt in eis requiescat sed ma
gis eleuatur sursum ad beatitudinẽ cõse-
quendam. Notandũ ergo ꝙ petitio ꝓ tẽ
poralibus fieri potest multipliciter. Naꝫ
quidã petunt in mortali existẽtes ꝓ tem-
poralibus cõsequendis vt eis vtantur ad
delicias honores ⁊ curiositates. et hi nul
lum meritum cõsequunt̃ sed demeritũ in-
currũt eo ꝙ finem orationis ponũt extra
charitatem. Si enim etiã opus bonũ q̃s
facit in oratione ad id quod est extra cha
ritatẽ talis actus semꝑ est malus. vt tan-
git tho. scda scde. q. xxiij. Nec exauditur
nisi ad ꝓpriam damnationẽ. Quidã aũt
orant in mortali vt eis vtantur ad neces-
sitatem et hi meritum nõ cõsequunt̃. nec
exauditionem ex diuina iusticia licet au-
diuntur aliquãdo vt de particulari reci-
piant hic retributionẽ. Fili inquit recor-
dare quia recepisti bona ĩ vita tua scꝫ bo
na temporalia. corporis sanitatem. ꝓlis
multiplicationẽ. longitudinẽ vite ⁊c̃. Si
vero referunt vsum ad seruitium ⁊ hono-
rem diuinum aliquãdo merentur exaudi-
ri ad salutẽ ex diuina misericordia. quia
in tali oratione per gratiam gratis datã
abilitantur ad gratiam gratũ facientem.
Quidã vero extra mortale viuẽtes ꝓ tẽ-
poralibus petunt ⁊ meritũ perdunt ex di
uina iusticia et exauditione ex diuina mĩe

dum scz finem orationis ponunt in aliqđ veniale, si vero ponerent in aliquod mortale tunc etiã gratiã orando ꝓderẽt. Si vero ponerẽt in necessitatẽ tm̃ nõ referentes vlterius in deum tunc statur in creatura ꝙ sine peccato esse non potest. vt dicit sanctus Tho. sup. iiij. dis. xxxj. Si denicꝫ tales petunt omnia ad honorẽ diuinũ referentes tunc meritũ sꝙ cõsequunt̃ ex diuina misericordia et exauditionẽ ex iusticia nisi occulto iudicio deus sciuerit illud esse nociuũ eoꝝ saluti. tũc enĩ exaudit nõ ad votũ sed ad salutẽ. Et ideo omnis qui sic petit accipit. j. Reg. j. Orauit ꝓ puero istoꝝ exaudiuit deus petitionẽ meã. Id circo cõmendauí eum cunctis diebus domino nõ mundo nõ peccatis. Secũdo debet diligenter q̃rere dona gratie. Quere inquit ꝝ inuenietis. In quo notat circumspecta petentis diligentia vt scz fiat sollicita petentis ꝓparatio fm exigentiã rei petite. Alioquin respõdere ꝓt dns. ne scitis quid petatis. Cum enĩ oleum stare necesse est vbi vasa vacua nõ fuerint peritam veniam de peccatis nõ merẽt nisi laborauerit ad emendã ꝙ verã cõtritionez et plenam auersionẽ. Isa. j. Cum multiplicaueritis orationẽ nõ exaudiã vos manus enim vestre plene sanguine sunt id est peccatis ꝙ quibus occisus est dei filius ꝝ sanguĩ effulus Adhuc ergo occisi filij sanguinem stillant manus cum operavitiosa pseverãt in voluntate actõnis. Vnde cõcludit Aug⁹ de opere monachoꝝ. Citius inquit exauditur obedientis oratio cꝫ decem milia cõemptoꝝ. Nõ incꝫ meret humilitatem orando qui nõ fuerit amplexatus humiliatõnes in exercendo. nec vitiorum cõtinentiam nisi ꝙ occasionem fugã. nec denicꝫ gratiarũ ac deuotionũ copiaz nisi terrenis affectibus ꝝ occupatõnibus mentem exhibuerit vacuã. Alioquin quicquid supinfunditur statim offendit̃ quia nulla ad hoc actuali deuotione se ꝑstinis peccatis euacuant ꝓparauit. Et licet ad horam quãdocꝫ priora delicta deponere videntur. presertim cõfitentes vel sacramenta recipientes. cõcito tñ in idipm redeunt. Sicut serpens ad aquã ꝓgrediens venena deponit que reuertẽs relumit. statim enim ad pristina redeunt et inueniuntur elati vt ante inuidiosi vt ante iniusti. vt ante desidiosi vt ante ꝛc̃. Et hoc est signum potissimũ ꝙ etiã tpe simulate ꝓtritionis et emendatõnis peccatoꝝ veniam non meruerunt. in quibus peccandi voluntas non fuit auersa sed repssa pulsu timoris alicuius vel scandali. aut impossibilitatis vel horarie cõpunctionis ꝛc̃. Sicut ostensum est. ij. Machab. ix. in Antiocho rege qui scz ira exestuãs et impetu ꝓceps dum festinaret vt spoliaret templum dñi in hierusalẽ in curru sedens a deo percussus est. vt eum ꝓprehenderet dirus dolor viscerum vt etiã vermes scaturirent. nec tamẽ resipiscens a cõcepta malicia. tandem de curru cecidit totus fractus ac feroze illius exercit⁹ grauabat̃. ita ꝙ nemo poterat eum portare. ꝓpter intollerantiã ferozis. Tunc orabat iste celestus dominũ a quo nõ essz misericordiã ꝓsecutus ꝛc̃. Dicit enim ibidem Josephus ꝙ sero penituit quia iaz iudicatus fuit. Quod satis cõsonat dicto Bonauẽture vide supza. lxiiij Dicunt enĩ doctores ꝓmuniter ꝙ eius penitentia nõ fuit vera. qz non fuit ꝓpter offensam dei sed ꝓpter euasionem corporalis flagelli tm̃ sic multi non penitẽt cꝫdiu sibi vitam supesse sperant. Tercio debet pulsare ꝑseueranter ad palacium glozie. Pulsus enim quandã violentiam significat. De quo dicitur. regnum celorũ vim patitur ꝝ violenti diripiunt illud. Quam vticꝫ violentiã exercere debemus in triplici vi anime scz rõnali ꝛcupiscibili ꝝ irascibili. Sicut enim ciuitas hierusalẽ clausa fuerat triplici muro sic et celestis hierusalem triplex est ierarchia. vnde porta inferioris ierarchie pulsanda est vi rõali dũ intellectus humanus violentiam passus a terrenis abstrahitur ꝝ ad celestia credenda ꝝ cogitanda subleuatur. Porta vero medie ierarchie pulsanda est vi cõcupiscibili dum scz affectus ab omni amore creaturarum inordinato abstrahitur ꝝ in amorẽ celestiuz ꝝ presertim ipius summi boni

viscerosius infigitur suspirijs exercitat. Porta denique superioris ierarchie ē pulsanda vi irascibili dum ex habundātia caritatis affectus humanus ad oīa aduersa pferenda desideratissimus nihil odire nouit ad nihil irasci deliberat nisi ad vicia imperfectōnesq; virtutū. et sic violenti rapiunt illud. Hanc portā pulsauit Apl'us cum diceret. Repletus sum ꝯsolatōe. habundo gaudio in omni tribulatōe vestra Et ideo ingressum meruit rapt⁹ in tercia ierarchia ſm doctores.

In diebus rogationū qui sunt qui exaudiuntur. Ser. lxvij.

Eamus viam trium dierum in solitudinē vt sacrificemus. Exod. v. Cum antiquitus ꝓ causis arduis indicebat ex more triduanum ieiuniū. vt habet Hester. iiij. Nō comedetis tribus diebus ⁊ tribus noctibus et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo. Hinc merito tres dies isti sunt instituti ad placandū diuinā vindictam a beato mamerto episcopo Vienneñ. vt cessaret pestis ferarū que deuorabant hoīes vsq; quaq;. Sicut et in festo Marci euangeliste a beato Gregorio Rome ꝓcessio fuerat ordinata ꝓpter pestem ignimariā sub qua corporali viso cernebant sagitte celitus venire ⁊ ꝑcutere singulos quosq; morituros. Vnde in ꝓcessione illa intm̄ pestis ipa deseuit q; in vna hora. lxxx. homines spiritū exalarēt que sopita est meritis beate virginis ante cuius imaginē cantauerunt angeli. Regina celi ⁊c. subiunxitq; Gregori⁹. Ora ꝓ nobis deū alleluia. Viditq; angelū dn̄ stantē in castro crescentij quod nunc vocat ob id castrū sancti angeli. qui cruentū gladium detersum misit in vaginam. Hodie vero spiritualiter vtraq; causa concurrit. Nam et si magna fuit mortalitas in egipto filijs israel egrediētibus cum nō esset domus in qua nō iaceret mortuus. maior tn̄ hodie spiritualis mortalitas deseuit cum nō sit domus in qua nō iacent mortui tot quot sunt ī peccato mortali. Nimirum cum dicitur. ij. Macha. ix. Anthiochus rex qui typū tenet diaboli qui iactauit se venturū hierusolimis ⁊ cōgeriem sepulcri iudeoꝝ esse facturum. Si quis haberet oculos spūales videret hec funera. Cuius gratia merito cōpulsi cum omni diligentia dies istos agere debemus dicentes. Eamus ⁊c. Eamus viam triuz dierū. Iter istud a vicijs recessum designat q; primū iter virtutis est a malo recedere. nec vacat a misterio q; viam triū dieꝝ monemur ꝓficisci pusq; orōis ꝑfecte velut sacrificij salutaris temptemus initium. q; necesse est vt in actu precedant vera cōtritio. cōfessio vera. et satisfactio in vero ꝓposito. Horū enī oratio debite regulata deo reddit accepta ⁊ exaudibilis. Notandū tamen q; quatuor genera hoīm p̄cipue recipiūt a deo fideliter postulata. Primo innocenter viuētes Citius enim innocentibus ⁊ ꝑuulis cōpati solemus. quia ad eoruz miserationē natura mouetur humana. Inde hoc edictū laudabile ꝓcessit a romanis q; in bello sententia capitali punirēt quicūq; aliquē occidisset insantem. eratq; statutū q; facies quē pubertas nō nouerat. gladiū bellatorum euaderet. vt ptz in legēda sancti Siluestri. Sic dn̄s innocentibus tanq; filijs peculiaribus ⁊ suis imitatorib⁹ specialit miseret eorum p̄ces acceptando. p̄s. Innocēs manibus ⁊ mundo corde ⁊c. hic accipiet benedictionē a domino. Sed quis est hic innocens et laudabimus eum quia rara auis in terra. Cū infecta natura prius nos doceat peccare q̄ peccata discernere. Sed quisquis est restat vt orationē suam alis debite ordinatis ad locū eleuet destinatū. q; oratio est pius mentis affectus in deum directus. Ala prima erit affectus humilitatis cordialis. quia solus qui se humiliat corde exaltabitur in diuina estimatōne. Cuius causa est. quia sola humilitas charitati locū parat. dum a vanitate mentez euacuat. Hinc suadet Eccle. iij. quāto maior es humilia te in omnibus. nihil scz de ꝓpria presumens innocētia. Alioquin audiat de quo presumpsit

maria purissima. Respexit inquit humilitatem ancille sue. nō innocentiam. O vera sapientia que de occultis traberis⁊ diuinis inspiratōibus imitteris quis te docuit mater sancta deo placere humilitate. Imo vt dicit Bern̄. Sine humilitate audeo dicere. nec marie virginitas deo placuisset. Unde vt idem dicit. beata maria placuit quia virgo sed cōcepit. q̄ humilitate. ne quantumlibet innocens sine humilitate orare presumat quisq̄ humilem Jesum. Alia secunda est cōpassio infirmitatis fraternā⁹ siue spiritualis sit siue corporalis. Hoc enī signū vere iusticie. Ecce gor⁹. vera iusticia cōpassionem habz falsa dedignationē que nimirum dedignatō signum est velate superbie. Ex eo namq̄ q̄ ceteris districtius se a vicijs cōtinere videntur. tumescunt ad infirmorū dedignationem. derogationē. despectionez. ad temeraria iudicia proni. quasi indices effecti humanorum actuū⁊ quos inimicus vincere non potuit. ppr̄ijs cōcupiscēt̄ijs vicijs deiecit alienis. Sic murmurabat symon cum Jesus magdalenam penitentē reciperet. murmurabāt et turbe q̄ ad hominē peccatorē diuertisset. Apponat igit̄ alam secundam orationi sue fraternā. scz cōpassionem. orationē enim bmōi libēter audit et exaudit dominus. Sicut pulcre figuratum est in moyse. qui floruit innocentia coram domino. ad se vero mira humilitate pollebat. pia denicq̄ cōpassione circa populum estuabat. non solum delinquentem sed etiam se lapidare volentem vt etiam deo minas paranti cōcito responderet. Exodi. xxxij. Dimitte populo hanc noxam aut dele me de libro quem scripsisti. Cuius rei gratia tantā orationis gratiam cōsecutus est q̄ israel pugnā te cōtra amelech. vt habetur Exodi. xvij. moyse tendente manus in celum in oratōne vinceret israel remittente vero vincebat Abymelech. Et quia graues erāt manus eius posuerunt euz sup̄ lapidē aaron autem et hur sustentabant manus eius ex vtraq̄ parte Per aaron vnctum in sacerdotium cōpassio fraterna intelligit̄. Per hur vero quem quidē voluit sputis iudeorum suffocatum eo q̄ restitit adoratoni vituli aurei. humilitas intelligit̄ que vsq̄ hodie in despectionē quasi sputis obruit̄

Secundo humiliter penitentes que penitentia in tribus eius partibus ꝑficitur videlicet cōtritione cōfessione⁊ satisfactione per viam trium dierum signatis. Unde Marci. viij. Viserior sup̄ turbā quia iam triduo sustinent me scz in deserto penitentie nec habent quod manducēt et dimittere eos ieiunos nolo. horū tamē orationibus ale due sunt apponende scz ieiunium et elemosina. Dicit enī Jsidorus q̄ qui vult orationē volare ad deum faciat illi duas alas scz ieiuniū et elemosinaz Nimirum cum in his tribus cōstat perfecta esse satisfactio. Nam oratio subijcit⁊ rectificat spiritum. ieiunium vero corp⁹ castigat⁊ mundat. elemosina vero ꝛpalia iustificat et ad possidendum licita reddit Alia igitur prima orationis penitentium est ieiunium. per quod intelligo abstinentiam ab omni delectabili vicioso. q̄ talis est vera deprecatio. Eccle. xxxv. Deprecatio p̄ peccatis est recedere ab iniusticia Alioquin respondit dominus Isa. j. Cuz multiplicaueritis orationem nō exaudiā vos. manus enim vestre plene sunt sanguine id est peccato. Manus enim adhuc stillant occisi filij sanguine cuz vicia maneāt in actionis voluntate. Aug⁹ de opere monachor. Citius exaudit̄ vna obedientis oratio q̄ decem milia cōtemptor. In huius argumentum Daniel vt ibidē dicit̄. x Dñm rogare volens afflixit se tribus ebdomadibus panem desiderabilē id est cibum delicatum nō manducans nec carnibus nec vino nec vngentis vtens senio confectus. missus aūt angelus a deo dixit ei. a die quo posuisti cor tuū vt te affligeres in ꝑspectu dei tui. exaudita est oratio tua Eccle. xxix. Conclude elemosinam in sinu pauperum et hec p̄ te orabit ab omni malo. Hinc enim regi Nabuchodonosor qui p̄ijciendus erat de regno ad vitā bestialē

ꝓpter elationem cordis suasit Daniel di
cēs ibidē. iiij. Consiliū meum placeat tibi
rex et peccata tua elemosinis redime. vñ
ꝓpter datas elemosinas ꝑ mēses duodecī
vindicta dilata fuerat. Cum igit̄ post hec
deambularet in aula fretus multitudine
militū reuoluens somniū pristinum repu
tabat eius interpretationē falsam esse. qꝛ
iam annus transierat. Cōsideransq; ma
gnitudinem sue potentie dicebat. nonne
b hec est babilon? q̄si diceret quis. me deijce
re potest. Erat enim scd̄m Jeronimū su
per Isayam. in quadro posita ⁊ quolibꝫ
quadrati latus habebat. xvj. miliaria id
est octo leucas. habuitq; centum portas
eneas. Venitq; vox audientibus cunctis
tibi dicit̄ Nabuchodonosor ⁊c̄. hac eadē
die amens effectus. ꝓfugit de ciuitate vi
de supra sermone. xx. Et sic vindictā quā
elemosina distulit suꝑbia reuocauit. Ter
tio patienter sustinētes siue sint aduersi
tates ꝑsecutiones aut temptatōnes tāq̄
socij passionis christi ⁊ cōmilitones. Cū
ip̄o inquit sum in tribulatione eripiā eum
et glorificabo eum longitudine dierum re
plebo eum et ostendaꝫ illi salutare meum.
Ibi ponuntur multa que solent orantes
petere quorum exauditionez repromittit
si tamē eorum oratio duabus alis fulta fu
erit. Prima est in omni aduersitate pa
tiētia que duplici respectu colitur scꝫ dei
De quo dicit Ambrosi⁹ super beati imma
culati. Illud est magnificum si subiectis
cōtumelijs iudicium dei laudes. si vexa
ta egritudīe iudicia dei depreces. si te in
opia non reuocet quo minus laudes iusti
ciam dei. Job. Dominus dedit dñs ab
stulit. Secundo colitur respectu proximi.
De quo Greg⁹. in Omel. Patientia ve
stra est aliena mala equanimiter pati. cō
tra eum quoq; qui mala irrogat nullo do
lore morderi. Ad quod nos inuitans Au
gustin⁹ ait. ad inimicorum dilectionē vos
cōmoueo. quia ad sanandum peccatoruꝫ
vulnera medicamentū vtilius esse cogno
sco. Sicut enim in mandatis dei nihil mi
rabilius q̄ꝫ ꝙ precipimur inimicos dilige
re. sic reuera nihil boni fructuosius nihil
deo acceptius nihil diabolo molesti⁹. Et
ergo requiritur ala secunda scꝫ in actōne
pietas. De qua dicit Richardus in tra
ctatu de gemino pasca Pietas est ꝯdimē
tum humanorum actuū. Est enim dulcis
radius a sole infinite pietatis menti infu
sus quo in seip̄a afficitur. ⁊ reficitur quia
a fonte dulcedinis ad deum vt ad deū vt
ad patrem colendum abilitatur. et inferi⁹
secundario ad ꝓximum subueniendū pie
inclinatur. miro modo diuino amore de
briata eodem affectu charitatis amicum
pariter et inimicum ꝯplectens. Vñ apl̄s
j. Thimo. iiij. Corporalis exercitatio ad
modicum vtilis est. pietas autē ad omnia
⁊c̄. Cuius causam reddit hugo dicēs. vi
sibilis actio est quoddam corpus. deuotō
vero quasi spiritus eius. quia actionē vi
uificat. Sicut igitur sine anima corp⁹ sic
et actio sine deuotōne mortua est. q̄ꝫ effi
cax igitur sit oratio tribulatorū his alis
subleuata claret in ꝓpheta dauid qui scꝫ
expulsus a regno per filium ordinatione
diuina ad deum iudicantē peccatū adul
terij et homicidij aiebat. ij. Re. xv. Si in
uenero gratiam in oculis domini reducet
me. si autem dixerit nō places presto sum
Ad ꝓximum autem scꝫ se mei in iurantē
affectu ꝓfluens. ip̄m interficere ꝓhibuit.
vide infra. Pietate nihilominus mirabi
li fulgebat dum saulem ꝑsequentem diui
no iudicio potestati sue traditum nō ꝑcu
teret nec ab alijs interfectū viscerose de
fleret. Ideo vnico cōfessionis verbo me
ruit peccatorum adulterij et homicidij ve
niam inuenire. Quarto cōtemplatōni
vacantes tanq̄ꝫ amici familiarissimi ⁊ spō
se delicate quibus ait in canticis. Vna ē
sponsa mea columba mea id est vnū que
rens vnum amplectēs spretis ceteris oī
bus. Huiusmodi nanq; quicquid postulāt
larga manu cōferre desiderat. p̄s. Dele
ctare in domino et dabit tibi petitiones
cordis tui. Dicitur enim Hester. ij. ꝙ in
gredientes ad regem puelle quicquid po
stulabant ad ornatum ꝑtinens capiebant

et vt eis placuerat ad regis cubiculū cō-
posite transibant. ornat ergo eas tanq̄ fi-
lias. ad secreta autē introducit quasi ipō
sus p̄sertim cum eorū oratio duabus alis
fuerit ornata pariter ⁊ subleuata. que sūt
intentio amoris puritas ⁊ voluntatis cō-
formitas. Alia prima ē intensi amoris pu-
ritas cum scz ad nihil aliud afficit̄ anima
q̄ ad deum solum. Osee. ij. Ducā eam in
solitudinem ⁊ loquar ad cor eius. vbi di-
cit Albertus magn⁹ q̄ locutio domini in
corde est de arduis gratijs securitatē mē-
ti prestare. Alia secunda est volūtatis cō-
formitas que ꝓcedit ex abundantia chari-
tatis per quā eodem spiritu debriata ve-
lut inclinatōne supernaturali summe cō-
plectitur quod iudicio occulto diuina sa-
pientia fieri disposuit vel permittit sciēs
quia omnia cooperant̄ in bonum his ⁊c̄.
Et hec est maxime leticie materia cum se
agnoscit in omnibus cōcordare diuine vo-
luntati quod est euidens signū ꝑfectōnis
In cuius figura Hester regina vt dicit̄
ibidem vltimo petitura ad regem ingre-
diebat̄ cum duabus puellis. stansq̄ coraz
rege placuit oculis eius. quia delicata ni-
mis ab vna ancillarū sustentabat̄. ꝑ quaz
cōformitatē intelligo voluntatis que scz
alteri inheret. Alia vestiū fimbrias deflu-
entes recolligens id est adulterinos amo-
res in creaturis dispersos portabat post
eam. Et hec est dilectio depurata ⁊ inten-
sa. Vnde rex eius pulcritudine delectat⁹
ꝓsilijt de regali solio deosculās eam et di-
cens ⁊c̄. quia ad tantā deueniūt diuinam
familiaritatē qđ ab eo qui respicit terrā
⁊ facit eaz tremere petāt deosculari. oscu-
letur inquiunt me osculo oris sui. vt dicit
Bern̄. sup̄ eodem.

Sermo primus de ascensione domini quō cōparatur ad patrē ad seipsum ad cetum triumphantē et cetum militantē.

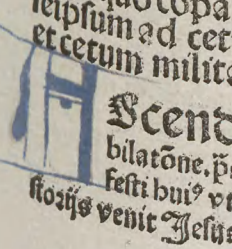

Ascendit deus in iu-
bilatōne. p̄s. xlvj. Ad euidentiaz
festi hui⁹ vt tangit magister in hi-
storijs venit Jesus ad discipulos vnde-
cim in cenaculo vescentibus illis ⁊ expro-
brauit incredulitatē illoꝝ ⁊ duriciam cor-
dis ⁊c̄. Conuescēs aūt cum eis p̄cepit ne
discederēt ab hierosolimis quousq̄ indu-
erentur virtute ex alto. his dictis p̄cipiēs
eis vt egrederent̄ in montem oliueti statī
euanuit ab oculis eorū. Egressis igit̄ illis
cum alijs discipulis ⁊ mulieribus qui ha-
bitabant circumquaq̄ ꝑ diuersa hospicia
et venientibus in montē iterum apparuit
illis Jesus. Tunc qui cōuenerāt domine
inquiunt si tp̄e hoc ⁊c̄. Quibus ait. nō est
vestrum nosse tp̄a ⁊c̄. De his aūt que spe-
ctant ad vos estote solliciti. quia accipie-
tis ⁊c̄. Et his dictis eleuatis manib⁹ be-
nedixit eis et videntibus illis eleuatus ē
Et licet s̄m Aug⁹. in questionib⁹ de resur-
rectōne. tales sunt motus corpoꝝ glorifi-
catoꝝ sicut motus radij solaris qui mot⁹
est in instanti et hoc q̄tum ad similitudi-
nem nō q̄tum ad equalitatē. quia motus
radij subitus est sed motus corporuz glo-
rificatorum est localis et ideo successiu⁹.
nobis tamē q̄tum ad tempus imꝑceptibi-
lis. Ad cōsolationē tamē discipulorū in-
tuentium placido ꝓcessu ascendere voluit
vt oculos eoruz ꝓuocaret ad superos. O
q̄ dulcifluo aspectu matrē suam valefecit
Quo ad aera eleuato ad moduz globi nu-
bes accessit in eius obsequium et suscepit
eos ab oculis eorū vt ostenderetur q̄ oīs
creatura parata sit obsequi suo creatori.
De loco vero ascensionis eius dicit Sul- A
pitius hierosolomitanus ep̄us. q̄ cū post
ibi edificaret ecclesiā locus ille in quo ste-
terunt vestigia christi nunq̄ potuit sterni
pauimento sed resiliebant marmora ī ora
collocantium. Calcati etiā pulueris a do-
mino hoc dicit̄ esse documentum q̄ vesti-
gia pressa cernunt̄ et eandē adhuc speciē
velut pressis vestigijs terra custodit. De-
niq̄ ne discipuli in celuz intuentes diuti⁹
morarentur. Ecce duo angeli in forma vi-
rili stantes iuxta illos dicebāt. Viri gali-
lei ⁊c̄. Et reuersi sunt hierusalē cum gau-
dio. Ascenderuntq̄ angeli et sancti cum
dn̄o cum iubilo. Ascendit deus in iubila-
tōne ⁊c̄. Jubilus s̄m doctores est gaudiū

inexplicabile in quo scz iubilo angelorum et sanctorum patrũ ascendit dominꝰ Dñs ps. Currus dei id est ministerium nubis in qua susceptus est decem milibꝰ supple circumseptus est. quia multiplex milia le tantium cum eo ascendit. Sed cur tã imperiose ascendens tam obsequiose deductus tam gloriose receptus nisi quia tãta se dignatõne tanta maiestas inclinauit. Qui descendit ipe et ascendit. ne tu vilis homuncio prius ascensum pares ꝙ humilitatis descensum. Sicut lucifer tumens de nobilitate nature. ꝓeminentia potentie. subtilitate intelligentie. et arbitrij libertate. Vnde Ysa. xiiij. Dixit in corde suo in celum cõscendã super astra cedi exaltabo solium meum ꝛc. Sequit. quomodo cecidisti lucifer. Respõdet dominus Luce. x. Videbam sathanam ꝛc. Ad nostrã instructionem in verbis ꝓpositis duo notantur scz ascensionis qualitas et iubilationis multiformitas. Quantum ad hec duo ascensio christi quadruplicẽ cõparationem habet et scdm hoc quadruplicem ꝓpietatem. Nam in ꝓparatõne ad deuz patrem fuit amorosa ex parte patris assumentis. Huic enim inerat dilectio recipro ca sine mensura. De cuius plenitudine recipiunt vniuersi. hic est inquit filius meꝰ dilectus. Et quia amor vim habet attractiuam. penetratiuã. ꝛ vnitiuam. vt dicit Dyonisiꝰ ca. iiij. de dei nominibus Ideo sicut christus a deo quicquid creature dari potuit suscepit in gratia. sic quicqd celsitudinis fm humanitatem attingere potuit obtinuit in gloria. Et ideo sedere ad dextram patris id est in bonis potioribꝰ paterne glorie fm ꝙ homo. Dicit enim sanctus Tho. super. iij. dis. xxij. ꝙ dextera est nobilior ps corporis. vnde qui alteri ad dexteram sedet. ei modo nobilissimo cõiungitur. Sic christus etiam ꝙtum ad humanam naturam ꝙtum possibile est creature ei nobilissime cõiungit scz in vnione persone filij eius. Beatus igitur quẽ elegisti scz ad vnionem ꝑsonalem vt referat ad naturam. nõ personã. et assumpsisti id est ex amore traxisti. habitabit in atrijs

tuis. in quibus est melior dies vna sup mi lia Secundo in cõpatione ad christũ ascẽsio fuit virtuosa quia virtute ꝓpria resurgens ascendit. Hic queri potest vtrum motus ascensionis christi fuit violentꝰ eo ꝙ dicitur in litera ꝙ ferebat in celum scz ministerio baiole nubis nec dubium quin ministerio angelorꝝ. Ad quod respondet doctor sanctus sup. iij. dis. xxij. ꝙ eius ascẽsio fuit naturalis. cum enim corpus glorificatum sit omnino subiectum anime nõ potest aliqua inclinatio ad cõtrarium eius quod anima vult. Nam in eis remota est inclinatio grauitatis ꝛ leuitatis volutati repugnans. sicut inclinatio calidi et frigidi que est ad mutuam corruptionem Et licet motꝰ ille nõ erat naturalis corporis inc̃tum corpus erat. tamen inc̃tum est instrumentum anime glorificate ꝑ quã tollebatur inclinatio qualitatũ cõtrariatũ ad actões ꝛ motus suos Et ideo licz ferebatur ab angelis ꝛ obsequio baiule nubis. hoc tamẽ erat in obsequium dignitatis non in adiutorium necessitatis. sicut reges ferunt et episcopi. Vnde dicit idẽ super iij. dis. xliij. ꝙ corpora gloriosa beatorum dicuntur ferre baiulis angelis et nubibus. nõ quasi eis indigeãt. sed ad reuerentiam designandã que corporibꝰ gloriosis ab angelis et omnibꝰ creaturis deferetur. Ascendit igitur virtute ꝓpria vt mirarentur angeli inferiores dicẽtes fm Jeronimuz illud Ysa. lxiij. Quis est iste qui venit de edom. id est de mũdo sanguineo tinctus vestibus de bosra. id est tinctus corporeis mẽbris. sanguine ꝓprio ꝛ ciuitate munita scz hierusalez vbi passus est. Respondent angeli superiores. Iste formosus i stola sua scz humanitatis. gradiẽs in multitudine virtutis sue nullo scz egens auxilio. Dehinc christus ait. Ego qui loquor iusticiam. glosa. cui datum est omne iudicium. Et ꝓpugnator sum. glo. cõtra demones. ad saluandum scz humanum genus. Et rursus angeli fm glosam Didicimus ꝙ loqueris iusticiam et salus hominum est in arbitrio tuo Quare ergo rubrũ est indumentuz tuũ sicut calcantiũ

in torculari quasi diceret cibi nō cōueni-
unt ista sz adulteris homicidis ⁊c. Et do
minus. torcular id est crucē et omnia tor-
menta solus calcaui id est sustinui, in q̄b⁹
quasi in prelio pressus effuso sanguine ve
stimenta id est carnē inquinaui. Hui⁹ aūt
ascensionis signa p̄cessit in ascensu helie.
iiij. Re. ij. qui presentiēs ꝑ spiritū se rapi
endum venit ad iordanē helizeo cōcomi-
tante. plicansq̄ pallium. helyas percussit
aquas que diuise sunt vt ostenderet dn̄s
meritum helye vt transiret sicco vestigio
Tunc ait helyas. Peto quid vis anteq̄
tollar et faciam tibi quasi premiū seruitu
tis. Et ille: obsecro vt fiat ⁊c. vide infra
historiā. Helyas est christus quē vtiq̄ se
quebantur discipuli in Helizeo figurati.
Palliū helye incarnatio dn̄i est vt dicit
glosa. qua diuisit aquas tribulationū. ita
vt sequerentur discipuli gaudentes quo-
niam digni sunt habiti ꝓ noīe Jesu ꝯtu-
meliam pati. Currus igneus est eminētis-
sima charitas. equi ignei effectus intensis
simi feruoris Unde in ꝯsolationē nostrā
ꝓiecit et reliquit pallium suū id est cōuer-
sationem in euangelio vel corpus in sacra
mento. Apl̄us. Induimini dn̄m Jesum
christū. Sed quid est si videris qn̄ tollar
erit quod petisti? hoc est si mentalem ocu-
luz ad cōtemplandū spiritualia ꝑ affectū
leuaueris. Sicut enim affectus terrenus
hominē terrenū efficit sic spiritualis spiri
tualez reddit. Et ideo quia discipuli erāt
cōtenti christi presentia corporali nō po-
terāt se ꝑ affectū ad spiritualiū ꝯtempla
tionem erigere. quare dicebat illis. Expe
dit vobis vt ego vadā. Nam sm Tho. su
per. iiij. dis. xxij. Corporalis christi p̄sen-
tia in duobus poterat esse nociua Primo
q̄tum ad fidem quia videntes eū in for-
ma qua minor erat patre. non ita defacili
crederēt eum equalem patri vt dicit glo.
sup̄ Johez. ij. q̄tum ad dilectionē. quia
nō solum eum spiritualiter sed etiā carna
liter diligerent. que dilectio christo ascen
dente tota spiritualis redditur. Cuz igit̄
affectus ad amorē celestium inflammatur
oculus mentalis ad eadem cōtemplanda

subleuatur. Tunc igitur duplicem recipit
spiritum scz spiritū sapientie salutaris ad
cognitionem veri. et spiritum adoptōnis
id est filialis dilectōnis in quo clamamus
abba pater ad apprehensionē boni. Ter
cio in cōparatione ad cetum cōcomitan-
tem erat gaudiosa. Si enim cantauerunt
christo nascente. Gloria in excelsis deo:
quid putamus eos fecisse eodem ascendē-
te? Et hoc est secundū prīcipale scz iubila
tionis multiformitas tam angelorum q̄
sanctoꝝ. Primo in iubilatōne angeloruz
ex funiculo triplici Primo ꝓpter noui ho
minis visionē. ip̄e enī est vt dicit̄. j. Pe. j
in quez desiderēt angeli ꝓspicere. Ubi di
cit glosa. tantus est eius hominis qui pro
nobis passus est posterior gloria vt et an-
gelice virtutes in celo cum sint eterna so-
cietate ꝑfecte nō solum mortalis deitatꝫ
magnificentiā sed etiam assumpte huma-
nitatis eius claritatē semꝑ aspicere gau-
debant. Cuius etiam iocunditatis guttā
minimā sentiens petrus in monte thabor
Domine inquit bonū est nos hic esse. Se-
cundo ꝓpter ruine eius restaurationē de
qua p̄cipitatus est lucifer cū angelis suis
apostaticis quā angeli reparari cupiētes
orabant cum p̄s. Bene fac domine in bo-
na voluntate tua syon vt edificentur mu
ri hierusalez. Et hec reparatio quia cepit
exordium in ascensione christi. merito cō
scendit in iubilo angelorū. Tercio ꝓpter
humani generis societatē ⁊ accidentalis
meriti cumulationez. Si enim est angelis
gaudium in celo super vno peccatore pe-
nitentiā agente. O quid erat de tāta tur-
ba sanctoꝝ in celo ascendēte. Similiter ⁊
in iubilo sanctorum patrum eo q̄ nō soluz
ab infernali carcere sunt liberati vel ad re
gna celestia tam gloriose deducti sed po-
tius eo q̄ illa visione gloriosa beatissime
trinitatis sunt eternaliter beatificati Di
cit enim Aug⁹. in libro de libero arbitrio
Tanta est pulchritudo iusticie tāta est io
cunditas lucis eterne. q̄ si nō liceret in ea
amplius manere q̄ vnius diei mora pro-
pter hoc soluz innumerabiles anni huius
vite pleni delitijs ⁊ circumfluētia bonoꝝ

86

temporaliũ recte meritoq; despicerentur Quid igitur mirũ si ineffabiliter gaudeant qui hac felicitate beatificati sunt. Quarto in cõparatione ad cetum adhuc militantem fuit gaudiosa pariter et fructuosa. gaudiosa quidẽ ꝓ exaltatione humane nature. Si enĩ tytus vespasiani filius ꝓ exltatõne paterna ad imperium romanum tãto vectus est gaudio ꝙ eius vehementiam natura non sustinẽs viribus corporalibus destitutus est. O quid erit anime deuote in exaltatõne christi sponsi sui ⁊ in quo exaltatur natura humana. Si inquit diligeretis me scz amore amicicie et nõ cõcupiscentie gauderetis vtiq;. qꝛ vado ad patrẽ. Unde et in solatiũ discipulorum dñs nõ subito sed placito gradu in aspectu eorũ ascendere voluit quousq; in aera eleuatus ab oculis eorum substractus fuerat. Et tũc ineffabili claritate cũ suis celos ꝑtransiens licet tractu longissimo ĩ ictu oculi ꝯsedit ad dextrã pr̃is Refert eĩ Rabi moyses maxim⁹ ph̃s ꝙ celũ cuiuslibz planete hz in spissitudĩe iter q̃n gentorum annoꝝ ac tm̃ esse spaciuz inter celum ⁊ terrã. Unde ꝯcludit euangelista ꝙ reuersi sunt in hierusalem cum gaudio. Secundo fuit fructuosa et hoc primo ꝓpter missionez spiritussancti qui est pign⁹ salutĩ. Expedit inq̃ vt ego vadã nisi ego abiero paraclitus nõ veniet. quia scz innitebantur solum cõsolationi corꝑalis pñtie christi. Et duz assumptus fuero mittã vobis eum. Secundo ꝓpter interpellatõnem christi apud patrẽ. j. Joh. ij. Si q̃s peccauerit aduocatũ habemus apud patrem Jesum christum ne scz quis penitẽs desperet. ne tamẽ quis cõtemnens presument. addit ibidem iustum. glosa. iustus aduocatus iniustas causas non suscipit. Et ideo nõ erit aduocatus tuus nisi ip̃m inuocãti tibi peccata displiceant. Bern̄. Securũ accessum habes ad deum o homo Habes filium ante patrẽ. matrem ante filium. filius ostẽdit patri latus ⁊ vulnera. mater ostendit filio pectus et vbera. Nulla ergo poterit esse repulsa vbi tot charitatis cõcurrunt insignia. Tercio ad parãdum nobis locũ. Vado inquit parare vobis locum. iterum autẽ veniam ⁊ accipiã vos ad meip̃m vt vbi ego sum ⁊ vos sitis Nam quis est locus iste quem paraturus ascendit nisi cor nostrũ? Et ido visibiliter ascendit vt affectũ nostrũ ꝑ amorem secum traheret ad sup̃na spiritualia ⁊ inuisibilia vt sic efficerent̃ digna spiritussancti habitacula qui nos dignos efficit eterna gloria. O mira sollicitudo saluatoris quã vera sentẽtia nõ relinquã vos orphanos. Quãuis enĩ nos suo patri filios adoptauerit. in hoc tamẽ s̃m Aug⁹ erga nos etiam ip̃e paternũ ostendit affectum. De qua adoptõne dicit sanctus Tho. sup. iij. dis. x. Q. adoptio transfertur ad diuina per similitudinẽ humanoꝝ. homo enĩ dicitur aliquẽ in filiũ adoptare s̃m ꝙ ex gratia dat alicui ius particulare hereditatis sue cui per naturã non ꝯpetit. Hereditas autẽ hominis dicit̃ illa qua diues est. Illud aũt de quo deus diues est fruitio sui ip̃ius est qua ex hoc beatus est et in hocẽ hereditas eius. Inq̃tum igitur hominibus qui ex naturalibus ad illam fruitõez ꝑuenire nõ possunt. dat gratiaz ꝑ quã homo illã beatitudinẽ meret̃ vt sic ei cõpetat ius in hereditate illa s̃m hoc dicit̃ aliquẽ in filium adoptare.

Sermo de ascensione domini de quinqz signis vere fidei charitate formate. lxix.

Qui crediderit ⁊ baptisatus fuerit saluus erit. Marci. xvj. Cum in euangelio p̃senti christus summã salutis posuisse videt̃ in fide et baptismo. Queri p̃t vtrũ in baptismo sufficit habere fidẽ in corde sicut euãgelium sonare videt̃. Dicendũ ꝙ nõ. Sz quilibet christianus tenet̃ ꝓ loco et tẽpore fidẽ publice ꝓfiteri si necessitas immineat. imo q̃tum ad animi p̃parationẽ sp̃ tenet̃ esse paratus. Si nanq; quisq̃ ꝓponeret ꝑsecutõnis tp̃e se velle fidẽ firmiter in corde tenere sed ore negare ꝓpter illaz p̃parationẽ animi peccaret mortaliter. qꝛ

dicitur in decretis. xj. q. iij. Non solũ ab-
negat christũ qui dicit eum nõ esse christũ
sed etiã ille qui cũ sit negat se esse christi
anum. Dñs enĩ nõ ait petro discipulũ me
um te esse negabis sed ter me negabis et
tamẽ ĩterrogatus si esset ex discipulis ei⁹
negauit et tamẽ dictuz christi fuit, ter me
negabis Negauit ergo christũ cũ se nega
uit eius esse discipulũ. quid aũt aliud isto
modo q̃ se negauit esse christianũ? Deni-
q̃ cõstantia fidei debet esse tãta q̃ prius
auferatur vita q̃ fides. Nimirũ quia ꝓse
quitur ibidem in decretꝫ q̃ timendo mor-
tem carnis tue mortem dabis anime tue.
q̃ta enim vita est cõfiteri christum. tanta
mors est negare ip̃m. et sunt verba Aug⁹.
In cuius etiaz argumentũ recipit homo
cõfirmationis signũ in fronte. Unde de
cõse. dis. ij. c. nouissime. Cõfirmatio ĩ frõ
te ponitur vt a recipiẽte fides sine erube
scentia publice predicet̃. De qua cõfirma
tione dicit sanct⁹ Tho. super. iiij. dis. vij.
q̃ q̃uis discipuli prius spiritũ sanctũ ha
buissent in mun⁹ gratie quo ꝑficiebant̃ ad
ea q̃ ad singulares eoꝝ ꝑsonas ꝑtinebant
tñ in die penthecostes acceperãt spirituz
sanctũ in munere. gratie quo ꝑficiebãtur
ad ꝓmulgationẽ fidei in salutẽ eoꝝ. et iõ
apparuit illis in linguis igneis vt verbis
essent ꝓflui ad diu ulgandã fidẽ. et chari-
b tate feruidi. et alioꝝ salutẽ nõ timẽtes ꝓ-
priã mortẽ. Tũc igit̃ illa visibilis appari-
tio supplebat locũ visibils elementi ad cõ
firmatõz req̃siti. in q̃ diuina virtus inuisi
biliter opat̃. Nũc aũt nihil ꝯueniẽti⁹ acci
pi p̃t loco ignis in materiã ꝯfirmatõis q̃
oleũ qđ lucet et est maxĩe nutritiuũ ignis
Figure similiter lingue nihil ꝯuenienti⁹ q̃
balsam⁹ ꝓpter odorẽ. nã ꝓpter ꝯfessionẽ
lingue odor bon⁹ noticie dei diffundit̃ in
oĩ loco. Qui enĩ crediderit corde ⁊ ore pa
riter ⁊ ope ⁊c̃. Qui crediderit ⁊c̃. Mag̃
videt̃ in his verbis accumulata largitas
saluatoris magna data peccatorib⁹ causa
sperãde salutis. Qui credi. et bapti. fue.
salu⁹ erit. Sed audiãt Aug⁹ dicentẽ. ser-
mone. xxij. Fides appellata est in eo qđ fit
due sillabe sonãt cũ dicit̃ fides. Prĩa sil-

laba est a facto. scđa a dicto. interrogo er
go te si credis facto. dicis credo. fac qđ di
cis et fides est. Hinc dñs indicia dilectõ-
nis oñdere volẽs ꝓsequit̃. Signa aũt eos
qui crediderint hec sequẽt̃. Primo ĩ noĩe
meo demonia eijciẽt. i. pctã. Nomẽ enĩ sal
uatoris ad memoriã reuocat peccati. a q̃
saluator qđ habet detestabilitatẽ. saluã-
di difficultatẽ. et saluatoris charitatez q̃
tria merito cogẽt ad vicioꝝ electõz. Tam
detestandũ est eĩ pctm̃ q̃ licz quispiã oĩm
sanctoꝝ puritate pariter ⁊ sanctitate flo-
reret. vnicum tñ mortale illđ totũ regnũ
virtutis ⁊ innocẽtie grẽ ꝑiter ⁊ glorie pe-
nitus annullaret ⁊ ĩ diabolicã difformita
tẽ ꝯmutaret ⁊ induceret penalitatẽ. Ecce
q̃tã iacturã opat̃ in hoĩe detestabile vi-
ciũ Nã spoliat grã diuina ⁊ gloria eterna
seruũ facit vicijs. subdit immũdis spiriti
bus obligat penis gehẽnalib⁹ Silr tanta
difficultas saluãdi subsequit̃ q̃ vnic⁹ esus
fructus vetiti ꝯ p̃ceptuz dñicũ vindicta
quĩq̃ miliũ annoꝝ expiari nõ potuit. q̃b⁹
ira diuina terribiliter vsq̃quaq̃ deseuit.
ita vt nullũ actualis innocẽtia vl̃ dira pe
nitẽtia vel certe mortꝫ horrẽda supplicia
a diuina vindicta liberarẽt. Donec tãdẽ
charitate cogente misericors dei fili⁹ ad
nos descẽderet ĩ assũpta natura culpã di-
luẽs tã p̃cioso sanguĩs sui lauacro tã grã
di supplicio tã difficili medicam̃to. O pec
catũ q̃d es si tm̃ dei filiũ oportebat pati
ad deletõz tuã in alienis ꝯsciẽtijs. q̃d pas
suros putam⁹ miseri ĩ ꝓprijs? Et ex eo no
tat̃ terciũ scz charitas saluatorꝫ q̃ vt nos
redimeret tã inexp̃ssibilẽ penã subire nõ
refugit vt hominem ad detestationem vi
ciorum induceret et ad gratitudinẽ debi-
tam reuocaret. Flexit enim in seip̃m iudi-
cium vltionis et satisfactõnis vt iusticia
debita seruaretur et misericordia miseris
ostenderetur. Ex hoc enim tanta miseri-
cordia nobis emanauit q̃ plus festinat di
uina pietas peccata dimittere q̃ humana
peruersitas veniam petere. Qui ergo cre
dit dñm tã misericordẽ in redẽptõe tã iu
stũ ĩ retributõe merito a se demõia eijcit.

Secūdo linguis loquūtur nouis. Lingua
noua est lingua edificatoria. nam postq̄
viciū a cordibus fideliū per veram dete-
stationem est abiectum necessariuz est vt
ip̄a lingua informet̄ que cordis nostri di-
noscitur esse prenuncia. Ex habundantia
enī cordis os loquitur. et omnis arbor in
fructu suo cognoscit̄. Unde dn̄s ad quos
dam. quomodo potestis bona loqui cū si-
tis mali. Mimirū loquitur homo quicq̄d
spiritus inhabitans dictauerit siue bon⁹
siue malus nihil deniq̄ fructuosius lingua
salutifera nihil p̄niciosius lingua venena
ta. hec est enim vniuersitas iniquitatis vt
dicit Jacobus in canonica sua. Glosa q̄r
per eam fere cuncta facinora aut ꝯcinnā
tur vt latrocinia stupra. aut p̄petrantur
vt periuria falsa testimonia detractōnes
⁊c̄. aut defenduntur excusando scelus qd̄
cōmisit aut simulando bonū quod non fe-
cit. et sic lingua loquitur vetera. sed rece-
dant vetera de ore vestro ait mulier san-
cta. nā lingua noua loquit̄ simpliciter. cō
fitetur humiliter. instruit salubriter. deū
laudat iugiter. Primo loquit̄ simpliciter
id est simplici corde nō ad deceptionē vel
duplicitatem vt cor verbis respondeat.
Secundo simplicibus verbis dicente do-
mino. Sit sermo vester est est non nō. vbi
vnumquodq̄ predictoꝝ duplicans osten-
dit ꝙ quisquis hoc operibus probet quod
ore affirmat. et quod verbis negat operi
bus nō affirmet. Sequitur. Quod autem
abundanti⁹ est a malo est. vbi dicit Aug⁹
Si iurare cogeris scias de necessitate ve-
nire infirmitatis eorū quib⁹ aliquid sua-
des. que vtiq̄ infirmitas malum est. Se-
quitur. tu enim malum nō facis qui bene
vteris iuratōne. vt alteri p̄suadeas quod
vtiliter persuades. sed a malo est illi⁹ cu-
ius infirmitate iurare cogeris. Secundo
cōfitetur humiliter sese cōdemnans ⁊ ac-
cusans nō alium. Saul vero quia ꝯfessio-
nem suam humana cōplacentia velare vo
luit increpanti samueli respodens pecca-
ui. sed nunc honora me corā senioribꝰ po-
puli mei. ideo nō meruit veniaz sed repro
bationem. Tercio instruit salubriter p̄xi-
mum errantem et presertim filiū vel sub-
ditum delinquentē cum enim honorem di
uinum super omnia desiderat. ex abundā-
tia cordis os loquitur. Quarto deuz lau
dat iugiter per orationes gratiarū actio-
nes. Delectat enim cōfabulari de amato
et cum amato. Tercio serpentes tollēt
expulsus enim a corde et ore serpens anti
quus insidias parat diuersis immissioni-
bus ⁊ temptationibus sensus p̄uocans ⁊
carnem inflammans. hi ergo motus et cō
cupiscentie sensualitatꝫ figurati sunt igni
tis serpentibus quibus mordebantur filij
israel in deserto. Ingerit enim primo co-
gitatōes vitiosas quas nisi sanauerit cō
cito visu serpētis enei. id est crucifixi Je
su. statim sequunt̄ delectatōnes quasi vul
nera. Dehinc ignis venenose cōcupiscen
tie totum corpus inficiens ⁊ inflammans
q̄ sequitur cōsensus mortez inducēs siue
sit cōsensus in actum siue in delectatōem
Dicit enim doctor sanctus. scd̄a scd̄e. q.
cliiij. ꝙ nō solum consensus in actum sed
etiam cōsensus in delectationem peccati
mortalis est peccatū mortale. Et q̄r vt di
cit Apl̄s ad Ro. vij. Carnales sumus ve-
nundati sub peccato scz p̄me trāsgressio-
nis in qua carnis cōcupiscentijs circūda-
ti sumus. Si fideliter resistim⁹ fidē vtiq̄
verā op̄ibus demonstram⁹. Fidelis eī de-
us qui nō patiet̄ vos temptari ait Apl̄us
j. Corinth̄. x. supra id qd̄ potestis scz fer-
re sed faciet cū tēptatōne etiā p̄uentū id
est virtutis augmentū. dū velle gratie ad
iuuat velle nature ad deuincendū velle vi
cij. Quarto si mortiferū quid biberit nō
eis nocebit. Mortiferū aūt est quodlibet
scandalum quo p̄uocat̄ homo ad sequelā
vel quelibz iniuria que mouet ad impatiē
tiam. Quantū ad primū cōminationem
ostendit dn̄s cōtra scandalum aliquid in-
gerentem dicens. Ve per quem scanda-
lum venit scz actiuū. de quo dicit sanctus
Tho. scd̄a scd̄e. q. xliij. Q⁹ scandalū acti-
uū est quādo quis suo malo exemplo ver
bo vel facto intendit alium ducere ad pec
candum. Vel si hoc non intendit ipsum
factum est tale quod etiam de sui ratione

habet vt sit inductiuum ad peccandũ pu-
ta cum publice facit peccatum. vel ꝙ ha-
bet similitudinem peccati et sic dat occa-
sionem. et sic est peccatum mortale cũ cõ-
mittit actum peccati mortalis vel cũ cõ-
temnit salutem ꝓximi pro qua cõseruãda
non pretermittit facere quod sibi libuit.
Veruntamẽ q̃tum ad scandaluz passiuũ
ait p̃s. domino. Pax multa diligentibus
legem tuam et nõ est illis scandaluz. quia
scandalum ab humana peruersitate nõ re
cipiunt ad sequelam. sequentes vestigia
christi ad cõformitatem Et hi sunt q̃ mor
tiferum bibentes nocumentum nõ senti-
unt sed potius cum p̃s dicere possunt Vi
di p̃uaricantes et tabescebam. quia eloq̃a
tua non custodierunt. Quantũ ad scd̃m
multi reperiuntur proni ad irrogãdas in
iurias inferendas cõtumelias detractõ-
nes derisiones ꝑsecutiones. Ad sufferen-
das aũt huiusmodi paucissimi. cum tamẽ
patientia virtus sit hominibus vtilissima
et deo gratissima. In qua nos hortatur
possidere animas nostras. O vere felix q̃
dicere nouit. Ego autem tanq̃ surdus
non audiebam ⁊ sicut mutus nõ aperiẽs
os suum scz ad reddendam talionẽ. Et fa
ctus sum sicut homo nõ audiens. hic eniz
a virulento poculo pleno veneno mortife
ro preseruatus dominice mansuetudinis
imitationi cõgaudens inheret. Vnde da
uid nec saule persequente nec absalone ex
pellente nec semei maledicente motus ad
impatientiam aperiat aliquãdo os suum
aut extẽdit manus suas nec quidẽ cordis
affectũ. aliqñ direxit ad vindictã vt libe-
ra fronte dñm exoraret Memento do-
mine dauid ⁊ omnis mansuetudinis eius
Quinto super egros man⁹ imponũt. ma-
nus iste sunt adiutoria charitatis. subuẽ-
tõnes necessitatis. exhibitões pietatis.
vt sic impleat virtutẽ ⁊ donũ pietatis qd̃
est vnicũ donũ diuine recõciliatõis. Nã
sicut pietas ꝓut est virtus ſm Tulium in
rethorica sua est per quã sanguine iũctis
patriq̃ beniuolis officiũ ⁊ diligens tribui
tur cultus. Primo officiũ qd̃ referendum
est ad obsequium quod eis debetur in oĩ-
bus necessitatib⁹ ad quod nature nos in-
ducit instinctus. Secundo cultus q̃ ꝓprie
refertur ad reuerentiã ⁊ honorẽ parenti-
bus exhibendus et hoc ex instinctu natu-
ralis amoris quo scz nõ solum patri talez
exhibuit cultum ⁊ officium sed etiã omni-
bus sanguine iunctis ſm ꝙ ꝑtinet ad pa-
trem. Sic pietas ꝓut est donum spiritus
hoc ip̃m exhibet deo vt patri. quod excel
lentius est q̃ exhibere cultum deo vt cre-
atori ⁊ domino. Similiter et omnibus ho
minibus inq̃tum ꝑtinent ad deum scz qꝛ
preferunt imaginẽ eius. Et in hoc differt
a misericordia. quia misericordia subue-
nit alijs et hoc qꝛ sunt cõiuncti cõsangui-
nitate familiaritate vel saltem nature si-
militudine in omnibus aliquod humanuz
pro materia accipiens sicut alie virtutes
Sed pietas ꝓut est donuz sicut alia dona
mouet̃ ex aliquo diuino inq̃tum scz sunt
filij dei. heredes regni. diuina imagine et
similitudine insigniti. et hac sola via per-
uenitur ad dilectionem inimicorum. dum
diligitur seruus propter dominum. filius
propter patrem. creatura ꝓpter creato-
rem. Dicit enim sup̃ illud Math. v. Glo
sa. si diligitis eos qui vos diligunt quam
mercedem habetis ⁊c̃. Q⁹ amare aman-
tem nature est. sed amare inimicum chari
tatis. Hoc deniq̃ tenendum in omnibus
virtutibus ꝙ cum ex solis naturalib⁹ agũ
tur minime sufficiunt ad gloriam. quã so-
la quadam supernaturali virtute diuine
gratie promeremur. Cuius liquet signum
euidens cum sic vnus pietate colitur ꝙ al
ter a charitate secluditur. Cum enim ho-
mo propter deũ diligẽdus sit in hoc ip̃m
omnis homo diligendus est. Alioquin nõ
dei imago sed naturalis similitudo cõsan
guinitas familiaritas vel aliquid hmõi ꝓ
dilectõnis obiecto sumitur.

Dominica infra octauã ascensio nis de septez gradibus ascensio-nis spiritualis. Sermo. lxx.

Ascensiones in cor de suo disposuit in valle lachryma rum. ps. lxxxiij. Psalmus iste de quo iste presens versiculus sumptꝰ est. vt dicit Lyra desideriũ exprimit sanctorũ degentium in valle lachrimarũ. suspiran tium ad gaudia ciuium supernorum. Qui psalmus prescribit filiorũ chore quorum psalmi nihil triste preferũt sed semp leta. Et hoc ideo qꝛ sicut chore dathã ⁊ abyrõ cõtradicentes moysi puniti sunt. sic filij chore paterne malicie non cõsentientes eterno gaudio benedicti sunt. Qui etiaꝫ psalmus ꝓ torcularibus prescribit. Sed quia vt dicit glosa nihil in eo de visibi libus torcularibꝰ dicit. cõstat esse alia tor cularia spiritualia que nos hic intelligere voluit spiritus dei. vt quid agatur in his torcularibus recordemur et videamꝰ quẽ admodum agat in ecclesia. Nam vua in vite et oliua in arbore pendẽs libero fru untur aere. nec illa fit vinum nec ista oleũ ante pressuram torcularij. Sic illi quos prescivit deus ante secula fieri cõformes imagini filij sui anteq̃ accedant ad seruitutem dei fruuntur in hoc seculo delitiosa libertate. sed cum accedãt ad seruitutem dei. Dicit eis. Filij accedentes ad seruitutem dei state ⁊c. Ecce torcular in quo eximentur vinacijs veteris hominis ⁊ ita in apothecam dei defluunt. alioquin illic peruenire nõ possunt. Ideo hic premit homo vt quietam querat nõ hic sed in futuro requiem. Et ideo p̃mittit in hoc psalmo ineffabile desiderium domus illius dicens. O domine virtutũ q̃ dilecta tabernacula tua in quibꝰ nulla est pressura. Cõcupiscit ⁊ defecit aĩa mea tendẽs in atria domini sicut vua pressa defecit in vinum. Deficit inq̃ in se ⁊ ardet desiderio ⁊ amore. Sed nunq̃ sine gaudio ⁊ pe certa ⁊ cõcepto sequitur. Cor meum ⁊ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. quia beati qui habitant in domo tua domine. cuius ingressum fiducialiter expecto. Tandem subiũgit. quo ventatur ibidem auxilio. tangens presentẽ versiculũ et dicens. Beatus vir cuius est auxiliũ abste ascensiones in cor de suo disposuit. nõ recidiuatones in cor de. non in dignitatibꝰ aut diuitijs aut ve stibus in valle lachrimarũ. vt intelligas nõ hic esse ridenduz vel delitiandũ. Ascen siones in corde. Sicut dicit Gregoriꝰ in Omel. oportet fratres charissimi vt illic sequamur corde vbi christum credimꝰ cor pore ascẽdisse. et si tenemur hic adhuc in firmitatem corporis sequamur tamẽ euz passibus amoris. quia is qui placidꝰ ascẽ dit terribilis redibit. Ascensiones in cor de suo disposuit. Que ascensiones figura te sunt. ij. Parali. ix. vbi dicitur ꝙ rex Sa lomon fecit solium eburneũ grande ⁊ ve stiuit illud auro mundissimo. Fecitq̃ sex gradus quibus ascendebatur ad solium ⁊ scabellum aureuz. Juxta glosam. Hoc so lium in canticis ferculũ dicitur. cuiꝰ ascẽ sum id est gradus dicit esse purpureum. Glosa. ipe virtutes sunt ascensus q̃ sunt vera purpura qua decorantur fideles ani me. Per sex ergo gradus et scabellum au reum septez notantur gradus spirituales ascensus per septem ascensiones christi fi gurate. Primus gradus est ab origi nali culpa ad statum innocentie agẽte la cro baptismate cuius virtus claruit in ba ptismo christi. De quo dicitur Mathei iij. Qꝛ baptisatus Jesus confestim a scendit ō aqua vbi protinꝰ triplicem effe ctum prosequit baptismi quem operat in quolibet baptisato. Primo celi operatõ nem cum dicitur. Et ecce aperti sunt celi Crisosto. id est omnibus per eum. Glosa ibidem. Tantus splendor christum circũ fulsit in baptismo vt empirreum videre tur celum apertum esse. Lyra ibidem. si cut in chorusca tione videtur fieri et per hoc significabatur gloriã celestem in chri stum credentibus aperiri. Secundo spiri tussancti dationem. quia vidit spiritum dei descendentem sicut columbam et ve nientẽ sup̃ se. Remigiꝰ. sicut etiã oĩbus ꝑ baptismũ renatis aperit ianua celi ita oĩs in baptismate accipiũt dona spũssancti. Et bene descendisse dicit in specie colũbe

que pre ceteris cultrix est caritatis. quia solam charitatem spiritussancti nō potest immundus spiritus imitari. vnde per nullius testimoniū sic cognoscitur vbi est spiritussanctus sicut per gratiam charitatis Tercio placitam dei filiationē cum sequitur. et ecce vox de celis dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi cōplacui. filius inq̄ naturalis. nos autez adoptiui quā adoptionem per baptismū consequimur. Secundus gradus est ab actuali culpa ad penitentiā licet eniz per lauacrū mundati regni celestis participiū ꝓmeremur. multi tamē per actuale peccatum recidiuum passi descendunt vsq̄ ad portas mortis. Quibus dominus Jere. ij. q̄ vilis facta es nimis iterās vias tuas. vere vilis. quia de sponsa dei se facit ꝓstitutā diaboli. Quid igitur agendum est angeli cōsilium audite. Genes. xix. Qui cū ponthapolis ꝓpter peccata delenda fuerat. Dixit ad loth iam eductum extra ciuitatem salua animā tuam. noli respicere post tergum ne stes in omni loco stes circa regionem sed in monte saluum te fac ⁊ tu similiter pereas. Vxor autem loth inordinato affectu cōtra preceptum angeli versa est in statuam salis. Et cōgrue satis vt dicunt doctores ibidem factum est hoc in figura. Sal enim est cōdimentum ciborū. Et ideo vxor loth respiciens retro versa est in statuam salis. quia punitio eius det condimentum sapientie penitentibus ne ad peccata pristina reuertantur Ascēdat igitur peccator ad montem id est arduuz penitentie. que scd̄m Jeronimū ē secūda tabula post naufragiū. Sed quomodo inquis. Audi dominum ad Jacob dicentē: Gen. xxxv. Surge et ascende bethel ⁊ habita ibi. Glosa. deleta domo diaboli per sichimis designata. redeundū ē ad domū dei ꝑ bethel signatā. Jacob interpretat̄ supplantator cuius filia dyna. id est sensualitas in sichimis opprimit̄ Sed symeon id est cōtritio. interpretat̄ enī audiēs merorem et leui de quo genus sacerdotale ꝓcessit cōfessionē signās que cōtritōni addenda est qz aditus interpretat̄. Hi inq̄ duo fratres vrbē flagicij et habitatores eius vastauerunt. Tunc ait dn̄s. Surge ⁊ ascende bethel. nō eī sufficit execrare peccata nisi declinatis occasionib⁹ ad domū dei sedule cōfugiat frequentādo diuina. Et hic ascensus signat̄ Math. ix. de christo vbi dicit̄. Ascendit Jesus in nauiculā et transfretauit et venit in ciuitatē suam Tercius gradus dirigit ad viā iusticie que iustificat opa bona faciēs dignos fructus penitētie. qz q̄to q̄s fuerit a viciosis opibus affectōnibus cogitatōnibus intētionibus depuratus de tāto gratiosa redduntur opa ei⁹ deo qui primo respexit ad abel. et dehinc ad munera eius. vbi dicit glosa. sine charitate macilēta est aīa ⁊ languida ⁊ ī nullo deo placitura. j. Corinth. iij. Si quis supedificat sup fundamentuz hoc est fidē christi aurū argentuz lapides p̄ciosos lignū fenū stipulā vniuscuiusq̄ opus manifestū erit. vbi dicit glosa. Q⁹ aurum edificāt in ꝯtemplatōe dei ⁊ amore. Nec mirū qz amor seraphicus oīa reddit purissima q̄ sunt hoīs illi⁹. Argentū edificāt ī dilectōe ꝓximi quasi min⁹ p̄ciosa qz plerūq̄ talis dilectio naturali vel sociali fouet̄ affectu sp humanū aliq̄d ꝓ obiecto recipiēs nisi ꝓcedat solū a fonte diuini amoris q̄ docet amicos sicut inimicos diligere. Lapides edificāt p̄ciosos in opib⁹ virtuosis q̄ nō ꝯsummunt̄ ab igne qz pura facta sunt intentōe. Qui vero adhuc amāt secularia negocijs terrenis implicati ⁊ affectōibus carnis id ē domib⁹ cōiugibus possessionib⁹ q̄si quibusdā vinculis dediti ⁊ tn̄ xp̄iani sunt ita ut cor eoꝝ nō recedat a deo cui nihil in mūdo ꝓponūt edificant lignū fenū stipulā Cū enī his q̄ mūdi sunt sine dolore carere non pn̄t in imꝑfectōne sua merent̄ q̄ licet multa in opibus semināt respectiue tn̄ pauca in premio metent Quia dic̄ apl̄s ibidē Si cui⁹ opus arserit detrimentū patiet̄. ip̄e aūt salu⁹ erit sic tn̄ q̄si ꝑ ignē. glosa. qz hec opa faciūt cū aliq̄ amore tꝑaliū. iō dicunt̄ arsura. nō q̄ ideo puniant̄. qz hec faciūt sz qz terreni aliq̄d

affectant cum hoc faciunt qui tamen affectus terreni venialis ē. Unde sicut fundamentum corporalis fabrice est in ymo ad quod pondus parietum tendit. Sic spirituale est in summo ad qđ spiritualis edificationi tēdit. Sicut duo sunt ponderum genera quorū vnum petit yma vt lapis sup aquam. aqua super oleum. Aliud summa vt ignis et oleum. Sic anima fidelis semper summa petit ad fundamentum suuz. et hic ascensus signat in ascensu christi in montem thabor vbi transfiguratus est. Quartus gradus est ad tranquillitatem patientie. vere gradus altus ⁊ ad mentis ineffabilem ducens securitatem. Ro. viij. Ipe spiritus testimoniū reddit spiritui nostro q filij dei sumus si autē filij et heredes. Sed cuius merito. sequit. si tamen cōpatimur ⁊ cōglorificemur. hic
L vere ascendit ad veram tranquillitatem cōscientie. Dicit autem Greg⁹ Omel. vij super euangelia q tribus modis virt⁹ patientie solet exerceri. Alia nanq sunt que a deo. alia q ab antiquo aduersario. alia que a prīmo sustinemus. A prīmo nanq psecutiones damna ⁊ cōtumelias sustinemus. Ab antiquo aduersario temptamēta a deo autem flagella tolleramus. Sed in his omnibus modis vigilanti oculo semetipam debz mens circumspicere ne cōtra mala prīmi referiat ne cōtra temptamenta aduersarij seducatur ad delectatōnem vel cōsensum delicti ne cōtra flagella opificis pruat ad excessum remurmuratōnis. et hic ascensus figuratus est in ascensu christi dicentis. Ecce ascendimus hierosolimam et filius hominis tradetur ⁊c. Jerusalem interpretatur visio pacis. ad quam visionez nos duo ducunt scz passionis et cōpassionis pmptitudo. Hinc ascēdens Jesus. hierosolimam fleuit super illam se pmptum ostendens ad passionez et compassionem. Quintus gradus est ad arcem contemplationis sed rara auis in terra. De qua dicit Aug⁹. in libro de trinitate. Cōtemplatio est illa species que rapit omnē animā desiderio sui tāto ardentiorem q̄to mundiorem. et tanto mundiorem quāto ad spiritualia surgentē q̄to carnalibus effectibus et terrenis desideriis marcentē. Quia vt dicit Greg⁹. v. moral. Nunq motioni cōtemplationi gitur. nec pualet mens turbata cōspicere ad quod vix tranquilla valet inhiare: q nec solis radius cernitur cum cōmote nubes celi facē obducunt. nec turbat⁹ fons respicientis imaginem reddit quā tranquillus ppie ostendit. Sed quomodo ad id peruenitur ostēdit idē super Ezechiel. per similitudinem dicens. omnis qui vno pede claudicat soli illi pedi inmittitur quez sanum habet. Et cui desiderium terrenū. iam arefactum fuerit in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet. Et Jacob post luctam cum angelo vno pede claudicauit et ait. Vidi dominum facie ad faciez Signatur aūt hic gradus per ascensum christi in templum vbi eiecebat ementes ⁊ vendentes dicens. Domus mea domus orationis est. Sic oportet eijcere turbam cogitationum et affectuū Sextus gradus est ad plenitudinem charitatis ⁊ hic ascēsus vie suprēmus eo q naturalissimus est Nam sicut ignea naturaliter ascendunt sic et corda inflammata dilectōne vigorosa. et q̄to vehementius tanto delectabilius ascendit anima. quia fertur a domino cui tota inmittitur. Deniq q̄to ascendit hic affectibus charitatis tanto ppinquat illic glorie maiestatis. dulcius salutāda. honorificentius suscipienda. viscerosius amplectenda. et copiosius remunerāda. Qui scz ascensus apte figuratus est. j. Reg. xxv. in abigail que virum habuit stultum Nabal nomine quo mortuo misit Dauid pro ea vt acciperet eam in vxorem. que surgens festinauit pre gaudio et ascendit super asinum sumēs in obsequium quinq pediseques. et facta est ei vxor abigail pulchritudine gratiosa est anima nobilitate nature predita. Nabal vet⁹ homo vel homo peccati. Dauid christus. asin⁹ caro nra. pedisseque q̄nq sunt tpalū abdicatio. vera mētis humiliatio

Plena voluntatis vnio. frequens cordis deuotio. et inflammata amoris respiratō Quē ascensum christus in cruce ꝑfecit in qua potissima nobis indicia caritatis reliquit. quia dicit Joh̄is. xv. maiorē hāc dilectionē nemo habet vt animā ⁊c̄. Vere dn̄e tu maiorem habuisti ꝑ inimicis eā exponens. Septim⁹ aūt gradus in patria ꝑficitur. quia scabellum aureū diuine maiestatis cōstituitur. de cui⁹ celsitudine videbitur alibi. Et hic gradus per ascensuz christi in celum figurat̄ vel potius edocetur O q̄ felix ascensus anime decedentis ducit enī post ꝓgressum de virtute in virtutem ad videndum deum deorū in syon quod nobis cōcedat.

In festo penthecostes de septez riuulis de fonte sancti spiritus emanantibus. Ser. lxxi.

Repleti sunt omnes spiritu sancto. Actuuz. ij. Scd̄m magistrū in historijs dum ꝯplerētur dies penthecostes scz dies quinquagīta a pasca. Nam dies solēnitatis penthecostes qui tunc inchoabant discipulis in cenaculo cōgregatis fact⁹ ē de celo aereo sonus veniēte spiritu in similitudinē venti vehementis ⁊ repleuit totaz domū ⁊ apparuerunt illis dispartite lingue. radioli scz ignei in modum linguarū insidētes capitibus singuloꝝ et loquebant̄ varijs linguis. lingua quidē hebrea loquebantur ⁊ tn̄ ab omnibus linguis ꝑegrinis intelligebantur. vt dicit Lyra. Nihilomin⁹ tamē linguis omniū loqui valebant quib⁹ inspirauit spiritussanctus oīm linguarū noticiam vt eoꝝ lingua loquerent̄ ad quorum partes p̄dicationis gratia diuerterēt. vn̄ patet ex istis q̄ sicut in datione legis veteris buccine son⁹ auditus est ⁊ tonitrua vt habetur Exodi. xix. Apparuitq̄ dn̄s in igne ac legē suā in verbo ꝓmulgauit. Sic in cōfirmatione noue legis factus est de celo son⁹ ⁊ apparuit spiritussanctus in linguis igneis. ⁊ sic ptz spiritū sanctū datū ī sono. igne. et lingua. vt sic afflatu dulcifluo spiritus excitarentur amore feruido inflammarentur. et linguarum gratia dotarentur. Primū incipientibus cōgruit. secundū ꝓficientibus. tercium perfectis. Verumtamē de primo dumtaxat in p̄nti reor esse ꝓcedendum scz de flatu inspirationis diuine. quo scz mouet nubē carnis nostre vt ad pluuiarū abundantiā cōcitetur. Juxta illud p̄s. Flabit spiritus tuus et fluent aque scz lacrimaruz. Et impleat̄ illud Joh̄is. vij. Qui credit in me sicut scriptura. flumina d̄ ventre eius fluent aque viue. hoc aūt dicebat de spiritu quez accepturi erant. Per afflatum enim spiritus septem in eos emanant riuuli saluifici. de quibus dicitur. Repleti sunt omnes spiritu sancto. Cum ipse spiritussanctus omnium artifex dicitur omnē habens virtutem omnia ꝓspiciens. Et s̄m ph̄m act⁹ actiuoꝝ sūt in patiente p̄disposito Ideo spiritus dicitur multiplex q̄tuz ad diuersos effectus quos agit ꝑ diuersitate substantis cōsciencie. Aliter enī operatur in incipientes. aliter in ꝓficientes. aliter in perfectos. Vnum terret supplicio. et alterum allicit premio. tercium trahit amore perfecto. Deniq̄ nature plerūq̄ cooperatur. tristes exercens horore penarum metu iudiciorum. letos gaudio celorū. recordatōne beneficiorum. amorosos obiectis delectationem. De quibus ait Ang⁹ li. x. cōfessionum. Celuz et terra et omnia que in eis sunt. Ecce vndiq̄ mihi dicunt vt te amem nec cessant dicere omnibus vt sicut inexcusabiles. Nimirū cum in omnibus vere cōtemplantib⁹ reluceat dilectio creatoris ad humanū genus per quē oīa facta noscunt̄. Et sic spiritus vnus diuersos influxus administrans ꝑ diuersitate recipientiū salutē operatur in medio terre. Vnde septem riuulos ab eo manātes inuenio. Primus est riuul⁹ lachrimarum aque quē administrat dū in ꝯtritōe peccatorū facit lugere peccata que pri⁹ cū delectatione ꝑpetrauit et hoc primū opus salutis q̄d opat̄ in nobis felix hic riuul⁹ q̄ secund⁹ baptismus fit in ablutōz criminū si tamē de fonte vere cōtritionis procedit

B

ac indeficiens fons ille perseuerat. alio-
quin nihil prodesset huiusmodi lauatio.
Eccle. xxxiiij. Qui baptisatur a mortuo ⁊
iterum tangit mortuũ quid ꝓdest lauatio
eius. Multorum enim cõpunctio repitur
horaria non ꝯtinua. quia ad tempus cre-
dunt et in tempore temptationis recedũt
O felix magdalena que singulari priuile-
gio hoc riuulo ditata veniã meruit domi
nicis ꝓstrata vestigijs. Secund⁹ riuulus
est acceti scz cum doloris stimulis agita-
tus iugo se subdit amare penitẽtie et que
prius nolebat tangere anima eius nunc ꝑ
angustia cibi eius sunt. Sed vnde ꝓcedit
hec amaritudo cum iugum dñi predicat̃.
suaue et onus eius leue nisi ad hoc ꝙ na-
tura ad malum semꝑ est ꝓcliuus ⁊ hec ad
huc minus sapiunt corrupto appetitu. tũ
ꝓpter nature corruptionẽ. tuz ꝓpter pra
uam cõsuetudinem que dicit̃ altera natu
ra. Hinc eniz ait dñs Isa. xlij. Si potest
ethiops mutare pellem suam aut pardus
varietates suas ⁊ vos poteritis benefa-
cere cum didiceritis malum. Et ideo oĩa
opera virtuosa velut accetosa redduntur
ad ꝑficiendum presertim his qui delitijs
assueti nondũ corpus suũ castigare didice
runt. Qui riuulus apte figurat̃ in aquis
marath. Eodẽ. xv. ad quas filij israel trã
sito mari rubro statim ꝑuenientes ꝓpter
amaritudinem nimiã impotabiles repere
runt. Quibus murmurantibus ostendit
dñs moysi lignum naturaliter vt dicunt
amarã crucis figurã exprimẽs vt iniecto
illo maius miraculo reluceret cũ facte sũt
aque dulces ⁊ potabiles Cui nãq; nõ dul
cesceret penitẽtia dum cõsiderat christi
tormenta Iude dicit̃ Ruth laboranti in
agro sub onere diei et estus Intinge buc
cellam in acceto. ibidem. ij. Quod si fide-
liter agimus licz reclamantib⁹ sensualita
tibus vniuersis. nequaq̃ de cetero peni-
tentie viam ingressam deseremus. eligen
tes potius frequentes lachrymas vt pa-
nes die ac nocte sed tñ hec est mutatio de
xtre excelsi. Quod pulcre satis figuratuz
est. j. Re. vj. vbi ad reductionẽ arche id ẽ
anime que templũ dei verum est. iubent̃

accipere vaccas duas iam fetas habẽtes
⁊ iungere plaustro nouo. id est corpori no
stro iam per ꝯtritionẽ ⁊ cõfessionem inno
uato. Si inquiunt transierint indirectum
nõ declinãtes ad dexterã neq; sinistram
sciemus quia a domino factum est. Due
vacce sunt cupiditas ⁊ voluptas que tã-
q̃ matres lactant viciorũ vniuersitatẽ.
hee deniq; reclusis domi vitulis id est re-
pressis vicijs iungant̃ plaustro nouo super
quod requiescit archa dei in terra inimi-
corũ captiua id ẽ aĩa ad deducendaz eam
in rectam viam scz penitẽtie. Que si mu-
giunt ⁊ nõ declinãt ad dextrã vel ad sini
stram vsq; dũ veniẽt in bethsames quod
domus solis interpretatur. id est in cele-
stem hierusalem vere signũ est quod a dño
factum est illud. Tercius est riuulus vini
dum scz ex vsu penitentie iam incipit in
operibus hmõi delectari quod est signum
accelerantis spiritualis sanitatis sapore
spiritualiũ redeunte. De his vero dicitur
Math. ix. Vinum nouũ in vtres nouos
mittunt et ambo cõseruantur. huius aũt
mutatio saporis in penitentie liquide fi-
guratur Exodi. vxj. vbi dicit̃ ꝙ post aq̃s
marath statim venerunt filij israel in he-
lym quod interpretat̃ robusti. vbi erant
duodecim fontes vt q̃libet trib⁹ haberet
fontem suũ ne ex hausto cõmuni inter eos
discensio oriretur. ⁊. lxx. palme vt recrea
rentur potu dulci et palmarum fructibus
His enĩ aquis vt dicit glosa nihil amari-
tudinis inerat sed amenitas plurima.
Quartus riuulus est olei cum scz intuitu
pijssimi samaritani cuius amore preuen-
tus est operibus misericordie ꝓfusius in-
cipit effluere quibus dilatatur in incõpre
hensam latitudinẽ charitatis dei ⁊ ꝓximi
Sicut christus tantis sudoribus nobis
omnibus ꝓcurauit medicinam sanitatis
et escam salutis. vnde omnia christi opa
plena sunt misericordie et pietatis vt de
eo predicerz Iob. xxix. Petra fundebat
mihi riuos olei cuius exemplo fere cũctis
habundantius operibus misericordie de
ditus fuerat. Cum enim christus illud in
effabile pietatis ⁊ misericordie misteriũ

ageret scz incarnatōnis eius et natiuita
tis, eadem die rome fons aque copiosus
oleum emanauit ita vt in tyberim flueret
vt testatur Orosius et Innocentius pa
pa tercius et hoc in loco qui nunc dicit ad
lanctam mariam transtyberim. Quis igi
tur erga primuz pietate nō mouebitur p
quo christus nō solum incarnatus et mor
tuus est sed etiā nobis efficaciter ingerit
dicens. Q.d vni ex his minimis meis feci
stis mihi fecistis. In cuius etiā argumē
tum habundantiorē gratiā z dulcedinem
eisdē retribuit sicut pmisit. Ezech. xxxvj.
Tunc enī id est postq̄z ceperint opera re
quētare pietatis puriſſimas reddā aquas
eorum et flumina eoꝝ quasi oleū adducā
Quintus riuulus est lactis cum iaz de
puratis affectibus et sedatis cōcupiscen
tiarū motibus iam incipit ad statum inno
centie reuerti vt sic innocētie puritas ar
rideat, q̄ debinc reuerti dedignatur ad vi
cia pristina. Ad quod hortamur. j. Pe. iij
vbi dicitur. Sicut modo geniti infantes
rōnabiles sine dolo lac concupiscite scz
puritatis vt in eo crescatis in salutē. si tñ
gustatis quoniā dulcis est dñs. Tunc enī
abhorret omne criminale dicēs illud Cā
ticoꝝ. Exui me tunica et quomodo indu
ar illa: Laui pedes meos ꝛc. Si enim ve
niale quid erepserit sedula cōfessione de
albare festinat vt participiuz cōsequatur
cum Apō dicente. Gloria nostra hec est
testimoniū ꝛc. In hmōi nāq̄z spiritꝰ san
cti reddit testimonium spiritui nostro ꝛc.
Hec enim spes firma est terra pmissionis
spiritualis, fluens lacꝛ mel, quam pmisit
egredientibus de mundo dicens. Qui re
liquit patrē z matrē ꝛc. O centuplū quid
eoꝝq̄z redundas dulcedine: quā miseri
cōtemnunt aut mundanis cōsolatōnib⁹
pasci non requirūt lingentes mel insenti
bus et vrticis qui mundus lameis cōpa
ratur. Trenoꝝ. iiij. Sed et lamee nudaue
rūt māmas lactauerūt catulos suos. Nā
lamea faciem habet humanam et corpus
bestiale que dicit crudelior suis fetib⁹ q̄z
cetere bestie cum eos laniare fertur. Sed
reuera mundus licet māmas cōsolatōis
presentare videtur. lacerat tamē amatō
res suos. dñs autē quid. Audi eum pmit
tentem. Osee. iij. Lactabo eam et ducaz
eam in solitudinē z ibi loquar ad cor eiꝰ.
Nam locutio eiꝰ ad cor de arduis gracijs
mentis securitatem solet pstare Sextꝰ
est riuulus mellis quē cōsequuntur nō ad
mittentes alienā ꝛsolationē. Eccle. xxiiij
Venite ad me omnes qui cōcupiscitz me
scz solam et a generatōnibus meis imple
mini. Spiritus enim meus sup̄ mel dul
cis. Sed quid mirū cuz etiā pphete degu
stans eloquia diuina q̄z inquit dulcia fau
cibus meis ꝛc. Fauces ibi accipiunt me
taphorice p viribus superioribus aīe quib⁹
dulcedo degustatur celestium vt desipiat
omnis caro. Et ex eo peccatum quod ha
bet dulcedinis impeditiuū oditur z desi
deratur solitudo que bene melli cōparat
Quia vt dicit Auicenna mel est occultus
ros cadens sup̄ flores plantas et lapides
quod colligūt apes. Et hoc verū fuit ma
xime in terra pmissiōis vbi mellificabāt
in arboribus in tanta copia vt dicit Lyra
q̄ mel inde manabat ad terrā. et ideo la
cteꝛ melle manare dicitur Sic diuina dul
cedo cōsperſa videtur hmōi cōtemplati
uis. in omnē creaturam vt inde colligant
dulcedine diuina potentiā sapientiā pul
critudinem suauitatē. omnē etiā oblecta
tionem creaturarum ad incitamentuz di
uine laudis z amoris referentes. Se
ptimus est riuulus nectaris quem ꝛsequē
tur ad apicem euecti cōtemplationis. vt
absorbeantur ab omnimoda gloria eius.
In degustatione nanq̄z mellis illuminā
tur interiores oculi. Sic figurate de Jo
natha legitur. j. Re. iiij. vt incipiant inue
stigare que non licet homini loqui. rapti
felici ebrietate nectaris huius. quez porū
sponsus sue sponse vnice ppinare pmise
rat. Cantic. viij. dicens. Dabo tibi pocu
lum ex vino cōdito. Nectar enim celestis
dulcedinis cōponitur ex diuersis et pcio
sissimis speciebus aromaticis quas nō
potest quisq̄z nisi gustando cognoscere q̄
bus inebriatur aīa amorosa. De quo di
cit Aug⁹ sup̄ Joh. Nescio q̄d incorpora

88

liter et spiritualiter in nobis operat̃ deus
q̃ nec sonus fit qui aure ꝑcipiatur nec co
lor qui oculis discernat̃ nec odor qui nari
bus capiatur. nec sapor qui faucibus iudi
cetur. nec durum vel molle quod tangẽdo
discernat̃ et tñ aliquid est. vnde ꝑs. Pa
rasti in dulcedine tua pauperi deus. Q.d
illud dulce sit dicit. quid vero sit. nõ dicit
Quare nõ cõparat illam dulcedinẽ melli
vel mãne vel alicui rei alij cuicũq; Quia
si melli cõpararet esset rustica cõparatio
cum mel nõ sit purum dulce sed multũ ha
bet accuminis ex cõtagione apuz et florũ
ex quib⁹ colligit̃ sed hec dulcedo pure dul
cis est. Si vero cõpararet mãne similiter
esset cõueniens similitudo. quia licet mã
na sit purũ dulce et nulla res visibilis tã
dulcis est tamẽ tantũ de ipo quis come
dere posset q̃ verteretur in nausiaz. Sed
hec dulcedo q̃to magis comeditur tanto
magis desiderat̃. Q.d nobis cõcedat Je
sus christus.

Sermo secundus de festo pen
the. de effectu spiritussancti s̃m
proprietatem ignis.

Ignem veni mitte
re in terrã et quid volo nisi vt ar
deat. Luce. xij. Inter alia prece
pta legalis obseruantie legit̃ dñm duo ꝑ
cipisse ꝓ ritu cottidiano. Primo ꝑcepit
Leuit̃. vj. Ignis in altari meo semꝑ ar
debit quẽ nutriet sacerdos. Ad cuius eui
dentiaz dicit magister in historijs q̃ moy
ses cõsecraturus aaron cum suis in sacer
dotium fungens sacerdotis officio dieb⁹
septẽ obtulit oblatões ꝯsecrationis eoꝝ
vngẽs eos oleo sancto. Octauo vero die
cessante moyse exorsi sunt imolare sacer
dotes. Tunc ꝑcepit moyses ab altari ter
renũ ignẽ ammoueri q̃ scz vsus fuerat die
bus septem. Cũ igit̃ essent oblata vniuer
sa super altare posita. vna cum iugi sacri
ficio matutino. egressus ignis a dño deuo
rauit que erant etiã sup altare ⁊ seruatus
est ignis ille ꝑpetuus vsq; ad trãsmigra
tõnem. in qua abscondit illuz Jeremias
in puteũ in valle Josaphat. Eruderaue
runtq̃ id est effoderũt post annos. lxx. ⁊
inuenerunt aquam limpidã ⁊ spissam quã
fundentes sup sacrificia statĩ egressus est
ignis. qui tandẽ extinctus est rege vendẽ
te Jasoni summum sacerdotium vt dicit
Aug⁹. Secundo ꝑcepit offerre iuge sacri
ficium. vt habet̃ Exodi. xxix. Nam mane
ante solis ortũ offerebatur cottidie agn⁹
anniculus in holocaustũ vt tota die cre
maret̃ super hũc in odorẽ suauez domino
Quo facto lotus sacerdos cum prunis ⁊
thimiamate tabernaculũ intrabat ponẽs
ea sup altare incensi. et hoc vocabat̃ con
summatio sacrificij. Similiter in nocte fa
ciebant. illud tñ sacrificiũ vespertinũ gra
tius dño reddebat̃. qui sepius in die ꝑter
illud plura imponebant̃. Et hec duo cõue
niũt aptissime ꝑsenti solẽnitati in qua ce
lestis ignis emittit̃ vt ꝑ mortificationem
corpora nostra crement̃ et ꝑ spiritus dul
cedinẽ ⁊ gratiarũ actionẽ in recordatõez
oĩm beneficioꝝ thimiamata ex eisdẽ cõpo
sita in odorẽ suauissimũ dño immoletur.
Ignẽ veni mittere in terram ⁊c. Prece
pit dñs Leuit̃. vj. q̃ omne sacrificiũ sacer
dotum igni cõsumeret̃. quia reuera nullũ
sacrificium deo placere ꝑt nisi igne diuini
amoris accendat̃. Quia sicut in cõfectõ
nibus medicine cum oĩm specierũ diuersi
tatibus mel ꝯcordat sic ex charitatis dul
cedine omnia genera bonoꝝ oꝑm vel vir
tutum condiuntur. Que charitas ꝑ spiri
tum sanctũ nobis infusa ꝯuenienter igni
cõparatur. q̃ ignis est substãtia cui⁹ mo
tus est celerior. virtus nobilior. act⁹ effi
cacior. ⁊ situs supior inter elementa. que
quatuor spiritui sancto caritate infundẽ
te apte ꝯueniunt. Primo nãq̃ motus ei⁹
est celerior quia celestes ignes semꝑ mouẽ
tur circulariter et ydempriter. Aer vero
tñ ĩ ꝑte supiore nec tñ ydempriter. aqua
tñ in fluxu et refluxu. Sed terra sꝑ nihili
stat immobilis. Sic spiritussanctus q̃ di
citur diuina bonitas semꝑ mouet̃ ad hu
manam creaturã attingens a fine vsq; ad
finem fortiter ⁊ disponẽs omnia suauiter
Mouet̃ inq̃ motione quieta et vniformi
in seipo stabilis ꝑseuerãs. pro ꝯgruentia

gutē creaturarū diuersimode operans p diuersitate subiecte cōscientie incipienti um ꝓficientiū vel perfectoꝝ. Ac qualita te nature cooperantis ⁊ inclinātis ad tri sticiam metum gaudiū, amorē ⁊c. Ignis inquit ī altari meo ⁊c. Et sequit̄ q ignis semp erit ex eodē altari non aliunde sum ptus. Alioquin si intentio finalis p affe ctum pegrinū fuerit inflammata p̄sertim diuine voluntati ꝯtrariū ignis ille inter ficiendus est cum nadab ⁊ abiu. Pro quo sciendum q est ignis amoris nature na turaliter institutus cui vt dicit Greg⁹ in Omel. hoc est p̄ceptū meū a sacra scri ptura nō cōtradicit̄. Sed aliud est quod sponte impendit̄ nature, aliud qđ dīicis p̄ceptis debet̄ virtute obedientie. Si enī et primū diligūt et tñ illa sublimia dile ctōnis p̄mia nō assequunt̄ quia amorem suum nō spiritualiter sed carnaliter impē dunt. Illum enī amplectunt̄ amore car nis nō ꝺditoris corpus nō animā. Alio quin nō facile esset inimicū inspicere vt a micum, ignotū vt cognitū, alienū vt fra trem, pauperē vt diuitē. Est etiam ignis tercius appositus sed alienus scz peccati qui dicit̄ alien⁹ alcoꝛruptōne p ministeri um sathane suppositus ad nature cōsum ptionē. De quo Bern̄. in sermone. Habz et diabolus vtpote diuinoꝝ operū puer sus emulator inꝯ ignē suū quē deus nō ac cendere sed extinguere venit. Ignis igi tur erit in eodē altari. Secundo virt⁹ eius est nobilioꝛ et ideo inter elemēta su perioꝛ, qꝛ licet in spera sua nobis est inui sibilis, ꝓpter subtilitatē nimiā, tñ in subie cta materia totus est lucidus, splendoꝛez ex se generās, cum tñ coꝛpora celestia nō ex se sed a sole lumen recipiunt, vnde ⁊ in vemis lapidis existens manet occult⁹ Q.ꝛ si lapis foꝛtiter fricatur erumpit ad actō nes in subiecta materia. Alioqn incōpre hensibiliter anolat si recipe in somite ma teriale vel receptū nutrire negligis, multi plicata vero materia sese multiplicabit ⁊ vniuersam in igneā cōuertet qualitatem. Sic virtus spiritussancti est nobilissima q licet in se dinoscit̄ inuisibilis, agnoscitur tamē in subiecta materia cuꝝ lapidea coꝛ da timoꝛe cōcussa fuerint. Apparet enim primo scintilla quedā ꝓtritionis hominē incensura si firmū emendatōnis, ꝓposituꝝ adhibuerit, p subiecta materia alias enim statim anolet. Si vero recipit̄ in hoc fomi te et cōfessio cum satisfactione supaddici tur cōseruat quidē igniculū qui tñ denuo parat recessum nisi bonis opibus in dies augmentetur quoꝝ si copiosioꝛ fuerit ad mustratio erumpet flamma vehemens a moꝛis spiritualis omnibus lucēs qui sunt in domo dñi. Que flamma primo coꝛ illu minat hominis ad ꝓpriā ꝓscientiam ple ne discutiendā. Secundo mentē abilitat ad sequelam boni et fugam mali. Tercio securitatē menti p̄stat testimoniū reddēs spiritui nostro q filij dei sumus. Quarto cōtemplationis oculum aperit quo futu ra, pspiciens cōtemnit p̄sentia. Sed cur ī nobis hec flamma deest cōcepto tñ igne spiritussancti, ꝓfecto, quia licet ignē susce pimus in materia tñ adhuc humida terre nis affectibus que magis nouit emittere fumū ꝙ flammam, ꝓuocare tristiciam cō tritionis in remoꝛū ꝓscientie ꝙ spiritua le gaudium in puritate cōscientie. vix ex periri flammā ex sicca materia p castiga tionē coꝛpoꝛū, p moꝛtificationē affectuū p̄s. Renuit cōsolari anima mea. Ter cio actus eius est efficacioꝛ eo q minimū habet de materia et maximū de forma, et ideo penetrat sine sui admixtione ⁊ se mul tiplicat sine alterius adiunctōne. Sic spi ritussanctus medullas penetrat deuotaꝝ mentium, et ideo maxime actiuus in eas vt euellat ⁊ destruat omne qđ a deo sapit extraneū. Quod sentiēs Jeremias. xx. factus est inquit sermo dñi in coꝛde meo quasi ignis estuans claususqꝫ est in ossib⁹ meis et defeci scz coꝛpe vel ab omni amo re vicioso ferre nō sustinēs, scz impetū spi ritus nō resistendo. Sicut enī aurū ab oī metallo purgat̄ p ignē ita coꝛ humanū ab omni amoꝛe vicioso p ardoꝛē spiritussan cti, ne licz occupet̄ circa terrena p necessi tatis dispensationē vel ad modicū inui scet̄ p intimam affectionez, siue alliciant

prospera aut premāt aduersa. Unde discipulus in horologio qui dicit̄ frater henricus suyl ordinis p̄dicatoꝝ de cōstantia In diebus iuuētutis spirās amorē ⁊ obiecta singula ꝑcurrēs inuenit defectuosa. nunc pulcrā inuenit mulierē sed stolidam aut ore fetidā. maliloquā. degenerē ⁊c. dixitq; in corde suo nūq̄ ab amoris abiecti desiderati inquisitōe se velle desistere donec amatū oē carēs vicio ꝯtingeret inuenire. Qui tandē se ꝯuertēs ad amorez diuinū ī quē tm̄ flagrabat ꝙ scribit inter alia. Cor mihi o amor abstulisti ⁊ dilectō dedisti ⁊ ei tā inseꝑabiliter ꝯglutinasti vt me certis tp̄ib⁹ qd̄ dāmō reliquisse putet̄. Mirares nā tm̄ efferbuit in amorē diuinū ꝙ nomē Jesus magnis literis capitalibus ꝯtinuis puncturis circa cordis vitalia quasi arrā amoris offerēs ꝓfundi⁹ exarauit p̄ amoris impatiētissima flagrātia se ꝑiculis vite corꝑalis exponēs. qd̄ nomen post vulnerū sanatōez claris literis remāsit exaratū. Itē de beato ignatio in cuius corde scriptū erat aureis literis nomen Jesus. vide in legēda ei⁹. Quarto situs eius est suꝑior inter elemēta. et ido terrestris ignis q̄ fomite tenet̄ carnali sꝑ sursum mouet̄ velut ad locū sibi generalē resilit tn̄ ad infima cogēte fomite quā nimirū ꝯsumēs in cinerē redegit. Sic ignis spūssancti naturali motu sursuz trahit affectū. oēm ꝯsumēs terrestrietatē. Deorsū tn̄ resilit ꝓpter nature necessitatē vnde ⁊ corp⁹ qd̄ corrumpit̄ aggrauat aīam ⁊c. Si enī q̄s tm̄ rapit̄ in amatū carnale ꝙ nihil iudicat dulci⁹ nihil delectabili⁹. cuius tn̄ amor nō pure cōnaturalis nature sz potius ex corruptōne ꝓcedēs ⁊ infinitis amaritudinib⁹ ac feditatibus est respersus O q̄d dulcedinis habz amor diuin⁹ totus cōnaturalis purus ⁊ ab oīb⁹ amaritudinibus alien⁹ in quo oīa q̄ in amato desiderari possunt millesies millies suꝑeminēt oīm verboꝝ eloquio. ⁊ amātis tm̄ affectu claudi nolūt vt ip̄m reficiāt nec morte finiunt̄ sed multiplicant̄. Quantū ad secundū p̄ncipale videndū est de iugi sacrificio quod semꝑ ponendū est. S[illegible] Agnus ꝓfecto ⁊ si nō immaculatus mundatus tn̄ vt cremet̄ ꝓpria mortificatōne corꝑis. Dehinc sumenduz est thymiama spiritus deuota scz orō vt redoleat̄ super altare incēsi aureū. p̄s. Dirigat̄ inq̄t oratio mea ⁊c. Q⁊ si causar̄ te dūtaxat agniculum vnū possidere scz teip̄m oblationē multiplicabo ⁊ mille millia agnoꝝ tibi sacrificia coadunabo. Habes enī totū gen⁹ humanū. aut amicū cōgratulantē aut inimicū ꝑsequentē. Si vides igit̄ amicū offer eum sacrificiū matutinū ut in die ꝓsperitatis eū semꝑ dño repñtes in odorē suauissimū dño. Quō inq̄s vt diligas euz in deo. dicēte dño. Hec mādo vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. id est ad hoc amate ad quod vos amaui scz ad amati salutem. nō ad ꝓpriā vtilitatē aut delectionem. Christus enī amauit sed peccare nō docuit a tribulatōib⁹ nō eripuit sed patiētia armauit. Felix mater septē filioꝝ hui⁹ secuta vestigia. De qua dicit̄. ij. Macha. vij. Q⁊ oblata cuz septē filijs mira tormēta patiētib⁹ mater astabat adhortās singulos. ⁊ vt dicit magister in historijs. Denudabat mammas dicēs. has māmas vobis dedi filij sed nō animā nolite ab eo recedere qui dedit vobis vitam. Sed quid mirū cum vt dicit Ciprianus tūc se septē filioꝝ cōputat matrē si sibi cōtingeret filios peperisse potius q̄ seculo. O ver⁹ amor matern⁹ qui filioꝝ vitaz nō corruptibilem sed eternā amauit. O q̄ oblatio domino gratissima in qua quicq̄d diligit̄ totum ad amorē diuinū amplectit̄. Sed rara iā auis in terra q⁊ caro sunt. et ido carnē diligūt. ostendūt se filios peꝑisse seculo nō deo. Oblatio vero vespertina qua dño et inimicū immolamus in odorē suauissimū ꝓpter deū illū amātes pinguior dicitur. q⁊ fortior ostendit̄ esse dilectio dei q̄ feramur ad inimicū q̄ ad amicū. q⁊ aīm hoīs ad remotiora extēdit ⁊ nature magis cōtraria. Qd̄ si dissuadet affectus ꝯsulit tn̄ exhibitio diuine clemētie qua nos cum adhuc inimici essem⁹ adeo dilexit vt etiā

se morti traderet. Suadet et excellentia cōformitatis paterne Diligite inq̄t inimicos vestros vt sitis filij patris vestri qui solem suū facit oriri sup̄ bonos et malos. Deniq̄ suadet efficacia vtilitatis ꝓprie. Aug⁹. Ad inimicoꝝ dilectionē vos cōmoneo. q̄ ad sanandū peccatoꝝ vulnera nullum medicamentū vtilius esse cognosco. Sicut enī in mandatis dei nihil mirabili⁹ ſm euangeliū. q̄ꝫ q̄ p̄cipimur inimicos diligere Sic reuera nihil homini fructuosi⁹ nihil deo accepti⁹. nihil diabolo molesti⁹ esse p̄t. Omnes has oblatōes igni sancti spirit⁹ supponat in odorē suauissimū dn̄o sicut docet diuina clemētia tā efficaciter ꝑ inimicis exorās in cruce.

Sermo tercius de festo penthe. de quintuplici fructu lingue per spiritum sanctū inflāmate.

Ceperunt loqui varijs linguis. Actuū. ij. Sicut dicit ph̄s li. questionū sup̄ gen̄. Ex tribus filijs noe adhuc ip̄o viuēte nati sunt post diluuiū. xxiiij. millia viroꝝ et centuꝫ qui fuerūt. q̄. ccx. millia habētes super se tres duces extra mulieres ⁊ ꝑuulos p⁹ cuius mortē cū sese disponerēt disseminare ꝑ orbē dixerūt ad inuicē. Gen̄. xj. Veīte faciamus lateres ⁊ coquam⁹ eos igni habuerūtq̄ lateres ꝑ saxis ⁊ bitumen ꝑ cemēto qd̄ scꝫ bitumen vt dicit ibidē glosa nec aliq̄s dissoluere p̄t nec aliq̄ re nisi sanguine dumtaxat menstruoso et est cementi gen⁹ fortissimū qd̄ terra illa repit̄. Genes. xiiij. vallis āt siluestris habebat multos puteos bituminis qd̄ scꝫ bitumē euomebant. Sequit̄. et faciam⁹ nobis ciuitatem vt dicit Jero. sup̄ Jsa. Erat in quadro posita ⁊ qd̄libet quadrati lat⁹ habebat miliaria. xvj. i. leucas octo. Sequit̄. et turrī cui⁹ culmē celū tāgat. Timebāt eī denuo diluuiū ⁊ iō turrim ꝯstruere voluerūt in qua diluuiū nō timerēt ⁊ vt in celū ꝑ eā ascenderēt. ac ꝑ hoc nomē suū inter hoīes celebrarēt. ignorātes regionē ethe ream esse inter mediā. et sic traxit eos ꝓuidentia ꝑiter ⁊ sup̄bia. Dn̄ subiūgūt ibidem. an teq̄ꝫ diuidamur. Lyra. id est ne diluuiū sup̄ueniēs disperdat cadauera nr̄a sup̄ faciē terre Cū igit̄ turrim extulissent vsq̄ ad altitudinē duoꝝ miliarioꝝ ſm orosium et ſm solinū sup̄ Jsa. xiij. Vidēs dominus q̄ nō desisterēt a cogitatōib⁹ suis donec eas op̄a ꝯplerent. cōfudit linguas eoꝝ ⁊ multiplicauit ideomata ita vt nō intelligerent vnusq̄sq̄ vocē ꝓximi sui. sicq̄ desistētes ab edificaōe diuisi sunt in vniuersuꝫ regionē. Jdcirco vocatū est nomē eius babel. q̄ ibi cōfusum est labiū vniuerse terre. Et ciuitas vocata est babilon qd̄ sonat ꝯfusionē q̄ cōfusio facta est ꝓpt̄ eoꝝ sup̄biā. Ecōtra vero in salutē credentiuꝫ christus pauperē ⁊ humilē stolā suā ditauit gratia linguarū vt in hebraica lingua ab oībus natōnib⁹ intelligerent̄ ac nihilominus oīm generū linguarū loquerent̄ ad quorū ꝑtes gratia p̄dicatiōis diuerterēt Ceperūt loqui varijs linguis. Sicut dic̄ Greg⁹ in moral. habitare animā in corp̄e ꝓbant sensus vitales corp̄is. habitare vero spiritū in aīa ꝓbat vita spiritualis. illud ex visu et auditu. istud ex charitate et humilitate ceterisq̄ virtutibus. Sed miruꝫ certe cū repleti spiritu sancto discipuli ꝑhibent̄ cur in sola linguarū igneaꝝ forma visibilis apparuit in sola lingua p̄mo signis euidentib⁹ refulsit. Non putemus hoc casu factū fratres. festinauit enī dn̄s sanare membrū qd̄ p̄ ceteris igni gehēnali nouerat inflammatū. Linguā enī scd̄m Jacobū. iij. nullus hoīm donare p̄t scꝫ sine gratia q̄ frenū imponit vt ex ore nō ꝓcedāt verba nociua. Est enī inquietū malum plenū veneno mortifero. et q̄ mēbrū est difficile ad regendū ⁊ vtile bene rectū Jdeo spiritussanctus ad ei⁹ curationē accelerauit et inflāmauit in salutē aliorū vt verbis essent ꝓflui et charitate feruidi. Est enī lingua quedā arbor fructifera et fructus eius ad modū acceptus patri spirituum. Quorū preciositas ex quinq̄ cōmendat̄. Primo ex ꝑseuerantia sanitatis ⁊ incorruptibilitatis quā causat tempus plantationis eius. Dicit enī Constanti⁹ q̄ arbores que plantantur vel inseruntur

domare

in recto plenilunio non cōualescunt et si cōualuerint fructū ꝓferunt vermiculosū Cuius rō est. quia in augmento lune crescunt humores. ⁊ ideo humor nimius qui habundat in planta fructus facit vermiculosos eo ꝙ a natura bene regi non potest. Spiritualiter luna significat humanam mutabilitatē que sicut luna ꝙto recedit a sole iusticie tāto se terre pleniorē ostēdit et exhibet vigoriosiorē ad inferiora se cōuertens et tunc arborē hanc humidam id est lubricā reddit et fructꝰ vicios. Dum enī in omnibus fauorez querit humanū. cōtaminata sunt omnia que loquitur et agit. Sed in lune decremēto cū omnia tempora et affectus vicios subiecit sub pedibus eius. iam soli iusticie ꝑ feruorē spiritus cōiunctus. fructus ꝓfert suauissimos ⁊ incorruptibiles sicut fructꝰ humilis cōfessionis. qui nō corrumpunt̄ sequentibus criminalibus vicijs. nec sucrescat vermis intus recidiuatōis vel tepide cōuersatōnis. Nam plericꝫ sepiꝰ cōfitentur sed tepide cōreuntur paruz emēdantur et sic minime sanant̄. O fructꝰ cōfessionis ꝙ deo gratissimus si fuerit sole iusticie rite decoctus quo scz dño ꝑsentato dimittit̄ quicq̄d in eū deliquisse memoratur. Secundo ex oblectatōne pulcritudinis. nam fructus ꝙto fuerit radijs solaribus oppositus tanto venustiorē sibi vēdicat rubedinē humanos obtutꝰ oblectātem. Sic et nimirum fructus oris in venustate honeste locutōis cum sermo sit ī gratia discretōnis sale cōditus ꝑsertim si cōuersatio locutiōi correspōdeat. Adornat enī magis honesta cōuersatō et gratiosa locutio ꝙ vestitū curiosa dispositio Sicut igitur diuites quicq̄d visu pulcrescit oblectat aspectu triclinīū suū inferre conant̄ vt crebrius inspiciāt. Sic dominus in cāticis. Ostende mihi faciem tuam scz quer satōnis. sonet vox tua in auribꝰ meis scz gratiose locutōnis. Nec mirum. ex habūdantia enī cordis os loquit̄. put dictauerit spiritus inhabitās siue bonus siue malus. Nam spiritussanctus cor boīs et linguam regere nouit. Sicut figuratū est in

Baalā. Numeri. xxiij. qui licet esset ꝓphēta demonū ac requisitus a rege balach vt male diceret israel supuenit tamē spiritꝰ domini arcens virtutē demonis dansq̄ respōsum Baalam cōsilium requirenti a sathana regens cq̄ pinde linguam balaam qui voluntate ferebatur ad maledicendū israel ꝑ maledictōne benedictionē intulit inuitus vt diceret. Nunq̄d aliud loq̄ possum nisi quod iusserit dominus. Egressus autē in recessu similiter ab eo spiritus domini recederet et sic ꝑmitteretur agere ⁊ loqui fm eius malam voluntatē ꝑmisit regi dicens. Verumtamē pergēs ad populum meum dabo tibi cōsilium quid populus tuus huic populo faciet extremo tempore. Cōsuluit cq̄ vt mitteret in exercitu israel virgines speciosas ad inducendum eos ad fornicationē ⁊ idolatriam. Si igitur male loqui nō poterat eo ꝙ spiritu domini dumtaxat regebatur in lingua. ꝙto magis nec ille qui corde pariter ⁊ lingua regitur. Hinc liquido patet a spiritu maligno iam multos agitari venenum in gutture ⁊ sathanā in lingua portātes qui scz ira rancore vel saltē inflammati mala ꝑsuetudine in geminant verba cōtumeliosa cōtentiones maledictōnes periuria mendacia detractiones ⁊c. Et sic in ipa vt dicit Jacobus in canonica. benedicimus deū in orationibus scz et maledicimus boīes qui ad imaginem dei facti sunt que maledictio redundat in deum sicut vituperiū factuz imagini redundat in ipm cuius est imago. Quia vt dicit glosa. amaritudine maledictōnis cōsumitur dulcedo maledictōnis. Sicut aqua dulcis cōmixtione aq̄ amare vertitur in amaritudinem. Unde cōcluditur Eccle. xxviij. Vulti ceciderūt in ore gladij scz nō sicut q̄ interierūt ꝑ linguam suam. Tercio ex suauitate odoris qui potissime ꝑsentes recreat. odor enī fructus huius mortuos vinificat. Quare dicitur nō incōgrue Cāticoꝝ. Odor vnguentorū tuoꝝ sup omnia aromata. quod quidē referrur ad verbū eruditōnis ⁊ correptionis. Quantū enim eruditōnis verbū odorē respergit mortuos vinificantē

dum ignaros instruit. ostendit apl'us di-
cens. Christi bonus odor sumus deo in oī
loco scz ꝑ sanctā cōuersationē ⁊ feruidaz
ꝑdicationē. Hinc dicit Greg⁹. in Omel.
quadā. Qui parua capiunt et tamē hec
eadē parua anunciare pie fratribus non
desistunt isti in numero angeloꝝ currunt.
Qui aūt secretoꝝ celestiū summa capere
preualent ⁊ nunciare. isti in archangeloꝝ
numero deputantur. Qui vero ardent et
loquēdo alios accendūt isti seraphin dicū-
tur. Non igitur requiritur in predicāte tā
clara eloquētia q̄ꝫ zelosa diligētia Unde
dominus ad Petrū. iij. dixit. Symon di-
ligis me quo ꝓfitente subiunxit. pasce o-
ues meas. quasi diceret. Nisi me diligas
plus q̄ꝫ tua tuos et teip̄m de pascēdis oui-
bus meis pastu ꝑdicationis te nō intro-
mittas. Nimirū cum officiū predicatio-
nis exerceri nō debet nisi cōscientia pura
intentione recta/charitate plena. Alioq̄n
tibi dicit. Quid tu enarras iusticias me-
as ⁊c. Dicit enī sanctus Tho. super. iiij.
dis. xix. Q⁊ docere sacrā scripturā cōtin-
git dupliciter. Uno modo ex officio ꝑla-
tōis sicut qui predicat docet. Alio modo
ex officio magisterij sicut magister theolo-
gie. Ille igitur qui est in peccato notorio
peccat mortaliter siue sic siue sic doceat.
Qui est ī peccato mortali sed occulto pec-
cat. si primo modo doceat nō autē si secū-
do modo doceat. Quantū deniq̄ ad cor-
reptionis verbum similiter spergat odo-
rem suuz qd̄ quidā cōgruit omnib⁹. obser-
uatis tñ debitis circumstantijs sicut tan-
git doctor sanctus loquēs de correctōne
fraterna. scd̄a scd̄e. q. xxxiij. vide supra.

Quarto ex dulcedine saporis qui po-
tissime requiritur in fructibus q̄ refertur
ad deuotōnem que spiritualē inducit dul-
cedinem saporis. p̄s. Quā dulcia fauci-
bus meis eloquia tua. Patri vero spiritū
q̄ꝫtum cōplacet in his fructibus facto no-
bis ostendit cuz spirit⁹ celestes ad hoc in-
stituit vt tales fructus colligāt. qd̄ tamē
maxime verum est de oratōne que spiritu-
alem ꝯtemplationē adducit. Hec enī ꝑro-
gatiuā singularem meret̄ a domino. per
hanc enim nō solum meretur homo premi-
um sicut in actibus charitate formatis sz
etiam meretur magis celerem exauditio-
nem dicente p̄s. Delectare in dño et da-
bit tibi petitōnes cordis tui. Ac sup̄ hoc
pre ceteris actibus oratio frequētata pu-
ritate cōscientie spiritualē delectationez
operatur in anima per ꝯtemplationem sa-
porosaz qua semel gustata de cetero fasti-
dit omne quod prius delectabat. Scien-
dum tamen q̄ tres sunt gradus in oratō-
nis exercitio. Quidam enī orando cogi-
tant. quidam meditant̄. quidā vero ꝯtem-
plantur. Cogitatio autē ꝓprie dicit̄ cum
sine resistentia libere ꝑmittitur cor eua-
gari ad queq̄ inutilia de qualibet dicitur
Populus hic labijs me honorat cor autē
⁊c. meditatio vero restringit ip̄m cor ad
bona dumtaxat meditāda et fit cuz labo-
re magno et fructu minori eo q̄ ipsuz cor
ab affectibus et occupatōnibus viciosis
nodum penitus est purgatum. cōtempla-
tio deniq̄ subleuat cor humanum ad per-
spicienda spiritualia ⁊ fit sine labore. imo
cum maxima delectatione et fructu maio-
ri eo q̄ cor efficaciter inflammatum igne
diuino sine labore resistentium cogitatio-
num vel affectuum in dulcedine diuina cō-
moratur ita vt miraretur ꝓpheta Isaie
lx. dicens. Qui sunt hi qui vt nubes vo-
lant quasi columbe ad fenestras suas id ē
ad sensus exterores scz ītuitu simplici ac
purissimo cuncta ꝯsiderantes. tales eniz
per sensus exteriores non faciliter inui-
scantur vicioso. quorum nimirum oratio
purior et suauior. Quinto ex vigore o-
peratōnis. Nam fructus eius sumentib⁹
cōferunt suauitatem quod refertur ad de-
bitam temperantiam qua sese lingua niti-
tur abstrahere ab inordinato appetitu gu-
stus vel etiam inutilis locutionis. Talis
virtutis dicuntur fuisse fructus arboris
solis et lune. De quibus legitur in histo-
ria alexandri. Q⁊ sacerdotes solis et lu-
ne fructib⁹ illis vescentes referunt̄ vixisse
quadringentis annis absq̄ lesione. vnde
legitur ibidem q̄ in india erant arbores
solis et lune scz due altissime arbores in

desertis in die vltra omnē habitationem humanā quaꝫ vna erat dedicata soli que scz in mane oriente sole et radijs eius arborem tangentibus vscꝫ ad radices ꝑcussa opere diabolico dabat responsa petentibus. Similiter arbor secunda lune dedicata in sero vbi radijs lunaribus tangebatur vscꝫ ad radices concussa respondit ad interrogata. Et exemplaꝫ ibidē de alexandro qui ab istis arboribus audiuit tēpus moduꝫ certitudinē mortis sue quas arbores seruabant ꝫ colebāt quidā sacerdotes qui erant corpe grandes habentes dentes ut canes et aures ad maxillas pēdentes et sup barenas nudas iacentes ꝫ de pomis arboꝝ viuētes et nihil aliud comedentes et vitam quadringentis annis sine infirmitate ꝓtendentes. Moraliter due arbores sunt amor male accendēs et timor male humilians qui regnāt in seculari sacerdote. in magnitudine superbia. in dentibus inuidia. in auribus surditas informatōnis. in barena auaricia. in pomis secularis et sensualis vita. Qui vero gustauerit ex hoc fructu abstinētie nō solum a cibo sed etiā a verbo ocioso viuet in eternum. Dicit enī Ysa. xxx. In silētio ꝫ spe erit fortitudo vestra. necesse est eīrt a superfluis se restringat q̄ lingue sue gratia se ditari desiderat. Dicit enim Eccle. xx. Homo arebaris id est sine gratia dei ꝫ hominis quasi fabula vana in ore īdisciplinatorū assidua Ex his igit liquet ꝙ fructuosa sit arbor lingue dum bene colitur et q̄ ꝑciosus et vtilis fructus eius. Q3 si male cogitur tunc lingua vt dicit Jacob⁹ in canonica sua ignis est et vniuersitas iniq̄tatis. Est enim ignis. quia iuxta glosam lingua incōtinēs magnā materiā bonorū operū ꝓpire facit. Est etiā vniuersitas iniquitatis qz ꝑ eā fere cūcta facinora ꝑpetrant vt ꝓiuria. aut defendunt aut cōculminant vt latrocinia stupra ꝛc.

Ser. quartus de festo penthe. quod est summe libertatis liberalitatis et charitatis.

Robate spiritus si ex deo sint. j. Joh. iiij. Solennitas hec pñs inter alias triplices obtinet prerogatiuam spiritualem. Est enim festum summe libertatis liberalitatis et charitatis Est enim festum summe libertatis. Et secundum hoc tripliciter figuratum est hoc festum in lege veteri. Primo in die quinquagesima post liberationē filioꝝ israel de egipto in qua die vt dicit glo. data ē lex in igne in mōte synai in signum ꝙ liberati ab egipto serui facti essent deo cui seruire regnare est. Sic ī lege gratie die quinquagesima post pascha datus est spiritussanctus in igne in mōte syon vt filios adoptōnis ad mandata dilectōis inflāmaret. In signū ꝓfecte libertatis. quia vbi spiritus ibi libertas. Secūdo figuratū est in anno septimo requietōnis in quo tāta vigebat libertas ꝙ vt dicit glosa Deutro. xvj. in anno illo nullum debitum repetere licebat. Et agri quidem semi nabantur nō tamē a dñis colligebantur fructus eorum ad reponendū in vsuz ꝓprium sed pauperibus dimittebāt ꝫ qō pauperibus remanebat feris relinquebatur. licebat tamē dominis ꝓprijs cū tota familia vesci de fructibus. Quod etiā testatur Augustin⁹ dicens. Q3 terra illo anno colebatur ꝫ seminabat sed non a domino colligebatur sed totum pauperib⁹ dimittebatur. et sm hoc intelligitur quies terre. quia nō exercebatur ꝓ vtilitate tēporali colentiū. Quādiu hoc obseruatū est dedit dominus anno sexto fructus trium annorum vt sererent sibi anno. vij. et fruges veteres comederēt. Tercio in anno quinquagesimo qui vocabatur iubileꝰ quē tradūt initiū habuisse a victoria abrahe cum Loth captiuū liberauit. quia tunc erat loth quinquaginta annorum vt quidam volūt. in quo anno fiebat letitia magna et insignia maxime charitatis. Nam captiui soluebantur. debita dimittebant

exules in patriã reuocabantur. hereditates vendite restituebãt. serui iudei liberi dimittebantur. ⁊ terra penitus quiescebat. Que tria triplicem gradum perfectõnis nobis prefigurant in quo sciri potest si spiritus nobis datus sit ex deo. Probate spiritus ⁊c. Sunt multi qui sibi de peccatorum remissione blandiuntur. tum qr ea defleuisse videantur crebrius. tũ quia confiteantur ea sepius. Sed ꝓbate spiritus si cõtritio nõ sit bozaria sed cõtinua si cõfessio nõ sit subdola sed perfecta. si satisfactio sit in voluntate nõ recidiua sed viciozum fugitiua. Quidam enim se satisfeciſſe putant cum cõfessione prenia penitentiam iniunctam peregerunt. Sed ꝓbate spiritus ait Apls. Et hoc in tribus sez si sit libertas ad seipm. liberalitas ad ꝓximum. charitas ad deum. Primo si sit libertas ad seipm. peccator enim ante susceptionem spiritus quasi ligatus tenetur suis affectibus ne perficere valeat opera bona sicut Samson in figura ꝓponitur. vide supra. Ligatus enim ait Augustinus nõ alieno ferro sed mea ferrea voluntate. Quis ergo liberabit miserum peccatorẽ. fateor vobis quia non est hoc facultatis humane nec quidem angelice sed diuine dumtaxat bonitatis est et maiestatis. vide tamen q̃ laborioſum opus. dixit dñs et facta sunt omia. sed vt dicit glosa Johãnis. xj. Ad suscitationẽ lazari dominꝰ fremuit lacrimatus est ⁊ voce magna clamauit. quia difficile surgit quem molestia mala cõsuetudinis premit. Restat igitur sola diuina miseratio vt sua bonitate que spiritui sancto tribuitur eum soluat a vinculis viciozum. vniuersa cõsumens. Deus mens est. non naturam sed culpam. Noli tamẽ diffidere o homo stat enim ante ostium et pulsat. tantũ aperi et liberis ac restituet te in gradum pristinũ. Sicut apte figuratum est. iiij. Reg. xxj. in rege Manasse qui super omnes reges iuda fecit malum coram deo. adozauit enim omnẽ milicia celi exstruxit aras in domo domini. Insuper effudit sanguinem innoxium ꝓphetarum quos misit dominus ad corripiendum eum donec impleretur hierusalem vsq̃ ad os. id est quantũ effundere potuit. Inter quos etiam occidit Isayam auunculum eius maternum. Cum autem Isayas iam interficiendus quereꝰ refugium clamaret ad dominum. sicut legit in quodam libro hebraico qui dicitur iebamoth aperuit dominus quandã cedrũ et inclusit ꝓphetam. Manasses autez videns miraculum nõ est retractus ab incepta crudelitate sed serra ferrea cuz cedro fecit eum secari. Dicunt tamen expositores nostri secatum Isaiam serra lignea ꝓpter maiozem afflictionẽ. Cum igit aqua petita sibi negaretur de excelso misit dominus aquam in os eius. Et inde dictus est locus ille syloe quod significat missionem. Est etiam alia ratio. quia tempore Ezechie regis dum Senacherib obsedit hierusalem ozauit Isaias q̃ aque siloe q̃ cõuenientes erat ciuibus et hostibus vt pote extra muros opidi nõ inuenirentur nisi quando cives accederent ad hauriendum quod et factum est vt plenius pateat iiij. Re. ij. in historia scolastica. In cuius argumentũ relictus est ibi fons certis tẽpozibus fluens et implens stagnum quod dicebatur natatoria siloe. Tandem vero regis exigente malicia. vinctus ductus est in babilonem qui positus in carcerem et humanum desperans auxilium cepit orare dominum dicens Paralip. vltimo. Peccaui super numerum harene maris. multe sunt iniquitates mee incurvatus sum multo funiculo ferri et nõ ẽ respiratõ mihi. Exaudiuit autem dominus oratiõnem eius. et vt dicit Crisostomꝰ. in opere imperfecto orta est circa eum flamma ignis ⁊ liquefacta sunt omnia vincula eiꝰ liberauitq̃ eum ex omni tribulatõne ⁊ reduxit eum in hierusalem in regnum suum. Qui seruiens domino precepit Jude vt seruiret domino deo israel. Ecce q̃ inexpressibilis est diuina clementia super peccatozes reuertentes in toto cozde. quam prochdolor hodie multi cõtemnunt in superbia et abusione quozum manet maior

92

interitus. Nam Amos filios manasses vt dicit Crisosto. ibidem iniquus fuit maligna quibus patrem imitatus est et deũ se posse fallere estimaret dicens. pater meus ex iuuentute multa mala fecit et in senectute penituit et ego nũc ambulabo ſm desideria cordis mei et postmodum conuertar ad dñm. Vnde accelerãte diuina vindicta tm̃ duob⁹ annis regnauit ⁊ mortuus est. O iusticia inflexibilis qui cõtemnentem cõcito mulctauit. et pietas ineffabilis quã nulla peccatoruz enormitas vel multiplicitas veniã petẽti inexorabilem reddidit. Si igitur peccantẽ compareris declinare a malo ⁊ facere bonum gratias age spiritui cooperanti ⁊ dicas. dirupisti dñe vincula mea ⁊c̃. Secundo ꝓbate si sit liberalitas ad ꝓximum. nõ enĩ decet seruum esse tenacẽ vbi dominũ cernit tam liberalẽ in sua regali solennitate ascendentis humanitatis ad cõsortiũ sanctissime trinitatis. que liberalitas eliganter figurata est Hester. ij. Vbi dicitur q̃ ꝓ cõiunctõne et nuptijs Hester. rex Assuerus fecit cõuiuium magnum principib⁹ ⁊c̃. In qua scz mirabili domo habitante colũnas argenteas et testudinẽ ad similitudinẽ celi. interlucentibus gẽmis ad ornatam. vt dicit magister in historijs. bibebãt inuitati ex vasis aureis. deditq̃ rex requiẽ vniuersis ꝓuincijs a solutione scz tributi anno primo vt quidã volunt. ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalẽ Rex Assuer⁹ est ip̃a trinitas. Hester christi humanitas. cõuiuium fecit angelis et sanctis per magnificum. dedit requiẽ tributo originalis peccati. largitus est dona iuxta magnificentiã principalẽ scz dona spiritussancti. Si enim vt dicit Seneca de beneficijs. Rex alexander cũ daret ciuitatem integrã cuidaz pauperi dicẽti nõ ꝯuenire humili fortune sue respondit. Non quero quid te oporteat accipe si q̃d me deceat dare. Quãto magis regem celestem dare decuit dona quibus nihil p̃ciosius danti. nihil vtilius recipienti. Sequamur igitur hanc patris liberalitatem

que p̃sertim in tribus relucere deuz. Primo in cõmunicatione infelicitatis aliene per viscerosam cõpassionem siue sit infirmitatis naturalis aut infortunij casualis vel delicti criminalis nõ dissimulãs non despiciens nõ diiudicãs sed pietatis affectu cõplectens. Quis inquit aplus infirmatur ⁊ ego nõ infirmor ⁊c̃. Secundo in cõmunicatõne facultatis ꝓprie. Nã in ecclesia primitiua amor spirit⁹ omnia fecit cõmunia ne ꝑ terrena desideria macularẽtur corda que spiritussanctus excitauerat ad celestia. Vnde apl̃i quia donis potioribus erant prediti nec ip̃a quedã agrorum precia contractare dignabantur sed ponebantur ad pedes eoꝝ. Sed quid mirum cũ tali odore percepto dulcedine spiritus huius Zacheus publicanus euect⁹ ẽ gaudio spirituali pariter ⁊ affectu vt diceret. Ecce dimedium bonorum meoꝝ ⁊c̃. q̃ tã ꝯsuetudine q̃ inclinatõe naturali si dici liceat auarus erat q̃ potissime his vicijs solẽt hoĩes implicari ad que naturalis ip̃a inclinatio trahit. Tercio in remissione illate iniurie quod est opus largitatis supremũ Vnde cõsulit dñs Luce. vj. Diligite inimicos vestros benefacite his qui oderũt vos ⁊ orate ꝓ ꝑsequentib⁹ ⁊c̃. Vbi tria ponit dilectõis insignia scz cordis oris ⁊ operis. Diligite corde. orate ore. benefacite ope. vt sitis inquit filij patris vestri qui solẽ suũ oriri facit sup̃ malos et bonos. Tercio ꝓbate spiritus si sit charitas ad deum. Nã sola charitate recõpensari potest q̃ omnipotens a regalibus sedibus venit vt nos beneficijs ineffabilibus in amorem reciprocum excitaret et nature similitudine mentis affectũ ad dilectionem attraheret. beneficijs prestitit alliceret. penis perpessis cogeret. hec inq̃ nec penis acerbissimis recõpensari possunt sed sola charitate qua scz cũcta sunt p̃stita. dicit enĩ Criso. Nõ est aliq̃s oĩno nõ pater nõ mater nõ amic⁹ non ali⁹ q̃ ita nos dilexit quẽadmodũ ip̃e qui fecit. Q⁹ si regis vel principis amorem carnis amplecteremur quam conciuis

vnius quo putas affectu recipiendus est amor creatoris et tantus amor. O deum et hominē. o dignissimū et vilissimū. que mirabili artificio vinculo colligunt amoris vt miser homuncio stercus et vermis ad diuinū cōsortium subleuet. Rogat insuper et p̄cipit ille. hic vero rennuit et dissimulat amplexnas stercora. pro auro obriso lutum vilissimū eligens. hodie vero fontem amoris spiritū sanctū emittit velut amplexū ⁊ osculum dulcissimū patris et filij transmissum a nuptijs illis regalibus nō in cōiunctione labiorum sed felici cōnexu animorum vt vel sic excitet corda torpentia. Sed vt dicit Greg⁹. si vnusq̄sq̄ requiratur an diligat deum tota fiducia et secura mente respondet diligo. Verum quidē id amore naturali quo de⁹ amatur. sicut filius mouet naturaliter ad amorem parentuz a quibus corpis dumtaxat partē accepit. Gerñ. in li. de diligēdo deum. Inexcusabilis est oīs infidelis si nō diligit deum ex toto corde suo et ex tota anima sua et ex tota virtute sua. clamat nempe intus ei innata ⁊ ignota rōni iusticia q̄ ex toto se illū diligere debeat cui se totum debere nō ignorat. sed experimentum ait amoris quero. Si diligis me inq̄t mandata mea serua. Nā signū dilectōis exhibitio est opis. Vnde dicit Jacobi. ij Abraham pater vester nōne ex opib⁹ iustificatus est offerēs Jsaac filium suum. Sequit. et amicus dei appellatus est. Sz anteq̄ hoc nomen sortiretur p̄bauit dñs Abraham argumēto triplici vere dilectōnis. Egredere inquit de terra tua ⁊ de cognatōne tua. Genes. xij. Qui statim surgens egressus est necdū tñ ostendebatur ei terra ad quā ingressurus erat ad possidendā. sed quaz inquit monstrauero tibi vt ostenderet obedientia abrahe exeūtis In quo fidelis inuentus adiecit domin⁹ Gen. xvij. circumcidetur ex vobis oē masculinum et circūcidetis carnē p̄pucij vestri vt sit signuz federis inter me et vos. Qd vtiq̄ mandatū grauius erat quia penosum et p̄iculosum quod tamē nihilominus statiz adimplere curauit. Dehinc aūt adiecit tercium preceptū. Gen. xxij. Tolle inquit filium tuum vnigenitū quē diligis Jsaac. vnde vide preceptū tam graue q̄ p̄mpta sequitur obedientia Nō enī recalcitrauit nō excusauit nō distulit. nec quidē diē expectauit sed eadē nocte ꝯsurgens p̄rexit tribus diebus ambulauit nec tamē animū ab obedientie rigore laxauit Tandem loco demonstrato p̄perauit cum filio q̄ ait. Pater mi. Ecce ignis ⁊ ligna vbi est victima holocausti. tandē vero cōperto q̄ ip̄e esset imolandum ait ad patrē suum s̄m Criso. Pater liga manus meas nequādo cōsurgam in impugnationez. O p̄fecta vtriusq̄ obedientie ⁊c. Tibi vero q̄do ingrate homuncio. Si diligitis inq̄t me mandata mea seruate. seruate illa que scz sunt necessaria ad dilectionē dei ⁊ p̄ximi. nō adulterabis non occides ⁊c. Ecce q̄ ieuia sunt ne sit excusatio transgrediēti. Precipit princeps et obseruat. rogat amicus et adimpletur. rogat deus et homo negligit. p̄cipit ille ꝯtemnit iste. Probate igitur spiritus ⁊c.

Feria secunda post penthe. de quintuplici baptismo. Ser. lxxv

Iussit eos baptisariin noīe domini. Actuū. x. Sanctus Thomas sup. ij. sententiarū dis. xxxiij. questionē mouet. Vtrū in originali decentibus debeat etiam pena sensibilis vel damni tantū sicut verba Aug⁹ sonare videntur scribentis ad Petrū de fide. firmissime tene et nullatenus dubita p̄uulos qui sine sacramēto baptismatz de hoc seculo transierūt eterno supplicio punientur. Ad qd rñdet q̄ pena culpe debz esse p̄portionata. Dolor g̊ sensibilis rñdz delectatōi sensibili q̄ est ī ꝯuersione actualis peccati. ꝯcupiscētia vero habitualis q̄ est in originali delectationē nō habet ⁊ ideo. ei nō respōdet dolor sensibilis pene nā sic culpa nō fuit p̄ opatōz ei⁹ ita nec pena p̄ passionē ip̄i⁹ eē dz sed solū p̄ defectū illius ad quod natura per se insufficiens erat nisi per aliquod donum a deo sup̄additū qd donū p̄pter originale subtractū

est per quod ordinabatur ad diuinā visio-
nem cuius carentia est ꝓpria et sola pena
peccati originalis post mortez. de qua tñ
carentia nullā penā sustinebunt licet se ꝑ-
uatos sentiāt eterne vite quia ad hoc nō
erant ꝓportōnati. Sicut puer nō dolet ꝙ
nō est rex quia non habuit ad hoc aptitu-
dinem. omnis enī homo vsum habēs libe-
ri arbitrij ad eam cōsequendā ꝓportiona
tus est. et ideo erit eis maximus dolor si
amittunt. Sed quia pueris non debet ex
principijs naturalibus cum excedit oēm
nature facultatē nec actus ꝓprios habu-
ere potuerunt quibus tantū bonū ꝯseque
rentur. Ideo nihil de eius priuatōe do-
lebūt sed magis de hoc gaudebūt ꝙ imꝑ-
fectiōibus naturalib⁹ multū de diuina bo
nitate ꝑticipabunt ⁊ ita etiam de ipso gau
dere poterunt naturali cognitōne. Deus
enī eos sua bonitate ab omni pena sensibi
li ꝑseruabit quia passibiles sunt ex sua cō
ditōne. electorū tamē gloriā minime ꝯse-
quentur nisi baptisati fuerint. Iussit er-
go eos baptisari ⁊c. Ad euidentiā thema
tis ſm Greg⁹. nazanzenū ꝙ multiplex est
baptismus. Primus est figuratiuus quo
scz moyses in transitu iordanis filios is-
rael baptisauit in nube ⁊ in mari. vt tan-
git Apl's. j. Corinth. x. Secundus ꝑpa-
ratiuus sicut baptismus Iohānis qui ꝑ-
parabat dño plebē ꝑfectam baptisando.
monēs ad penitentiā eo ꝙ appropinqua-
ret introitus regni celoꝝ Et ideo tm̄ iude
os baptisauit. qꝛ ad hos tm̄ a christo fa-
cta fuit ꝓmissio. mulieres tamē nō bapti-
sabentur ab eo qꝛ a viris instruende erāt
nec infantes quia misteriū illud nō intelli
gebant cuius cognitio necessaria erat Et
licet scriptū est Marci. j. ꝙ ꝑdicauit ba-
ptismum penitētie in remissionē peccato
rum hoc tamē nō est referendū ad ei⁹ ba-
ptismū sed ad penitētiā que baptismo an
nectabat. Tercius aūt est ꝑfectōis scz ba
ptismus christi qui baptisauit nō in aqua
tantū sz etiā in spiritu qui datur omni gē
ti omni sexui omni etati ī remissionē oīm
peccatorum. In quo baptismo tria cōsi-
dero. Primū est instituentis pietas libe-
ralissima. quia sanguīs sui balsamo nos
lauans. meritum passionis sue a deo ba-
ptisatis infudit ꝙ nihil ab eis aliud req-
rit nisi fidem ⁊ cōtritionem cordis ⁊ ecce
munda sunt omnia. Dicit enim Ambrosi⁹
super illud Ro. xj. sine penitētia sunt do-
na et vocatio dei. ꝙ gratia dei in baptis-
mo nō requirit gemitum vel planctū vel
opus aliquod nisi solum fidem et ꝯtritio-
nem et omnia gratis cōdonat Verbum
pietate plenum sanguinez medicus suda
uit vt egrotum sanaret siue amaritudine
medicine siue labore penitentie. Secun-
duz est facultas ꝓmptissima hāc scz medi
cinam cōsequendi. Quia super illud. iiij.
sententiarū. dis. v. romanus pontifex nō
hominem iudicat qui baptisat sed spiritū
dei q̄uis paganus sit qui baptisaret. Di-
cit sanctus Thomas ꝙ ex quo baptism⁹
sacramentū est maxīe necessitatis. Ideo
que ad eius necessitatem requiruntur de-
buerunt esse cōmunissima tam ex ꝑte ma-
terie scz aqua q̄ ex parte ministri vt scz q̄
libz in necessitatis articulo baptisare pos
set. Et sicut aque sanctifiatio precedens
baptismum nō est de necessitate sacramē
ti sed de solennitate quā non licet preter
mitti ꝓpter ecclesie institutionem nisi in
necessitatis articulo. sic etiam ordinatio
ministri nō est de necessitate sacramenti
sed de solennitate licet peccaret qui ꝑter
imminentē necessitatē nō ordinatus ba-
ptisaret q̄uis sacramentū vere cōferret.
Nemo tamē seipm baptisare potest. quia
vt habetur extra de baptismo. c. debitum
Quidam iudeus in articulo mortis ꝯsti-
tutus cum inter iudeos tm̄ existeret in a-
quā seipm immersit dicēs. ego baptiso me
in noīe patris et filij ⁊ spiritussancti amē
Sup quo respondet ibi Innocenti⁹ ter-
cius dicēs. Cū inter baptisantē ⁊ bapti-
satū dz esse discretio. sicut ex verbis dñi
colligit apl's dicētz. baptisate oēs gētes
in noīe patris ⁊ filij et spiritussancti amē.
memoratus iudeus est denuo baptisan-
dus. Et infra. q̄uis continuo decessisset

ad patriã protinus euolasset ꝓpter sacramenti fidẽ ꝛ si nõ ꝓpter fidei sacramentũ Quod dictum innocentij intelligendum est ꝓpter vim ꝫtritõnis ꝛ deuotionis ex cuius magnitudĩe hoc ꝓcedere videbaꝫ vt dicit sanctus Tho. sup. iiij. dis. v. Tercium est oꝫatio efficacissima quia purgat ab omni culpa et pena si debite sumaꝫ ali oquin impedit eius effectus Dñ sanctus Tho. sup. iiij. dis. iiij. dicit ꝙ quicũqꝫ accedit ad baptismũ ostendit se abrenũciare veteri vite et nouã inchoare si ergo volũtas in vetustate vite remanet aliud ostẽdit exteriꝰ ꝗ sit in reiveritate. Et hoc dicitur fictio ꝓ quã impeditur effectus eius ex ꝑte recipientis. Sed o mira pietas diuina recedẽte fictõne baptismꝰ habz effectum quẽ ꝓius habuisset remittẽs peccata penã. peccata vero sequẽtia remittuntur virtute ꝫtritõnis que fictionẽ ammouet ꝗtum ad culpã sed nõ ꝗtum ad penã totaliter. Et hoc ideo. qz in baptismo caracter imꝓimitur qui est immediata causa disponẽs ad gratiã. et ideo cũ fictio caracterẽ nõ auferat recedẽte fictõne que caracterẽ impediebat caracter qui est pñs in anima incipit habere effectũ suũ. Peccatum vero veniale qđ dicit peccatũ sm quid. vt dispositio ad peccatũ mortale si est in actu vel ꝓposito facit fictũ sm quid sicut peccatũ simpliciter sz mortale facit fictum simpliciter. Et ideo impedit officium baptismi nõ quidẽ simpliciter sz ꝗtuz ad remissionẽ illius venialis ꝓpter indispositionẽ baptismũ recipiẽtis. Ex quibꝰ patet ꝙ nõ soluz ordinaꝫ cõtra culpã originale sicut circũcisio sed etiã ad destruẽdum omnẽ culpã quã inuenit ꝛ ad regenerandũ in nouã creaturaz omni vetustate destructa. vt sic fiat regeneratio in vitam spiritualẽ. Sz si causa queraꝫ de tãta baptismi efficacia. ℟ñdet ibi doc. s. ꝙ christus sanctus satisfecit ꝓ peccato totius humani generis etiã si essent multo plura. Et qz homo ꝓ baptismũ in morte christi baptisaꝫ ꝛ ei cõmoritur et sepelitur. vt dicit ℟o. vj.

Ideo baptismus ꝗtum in se est totã efficaciã passionis christi influit in baptisatum et ꝓpter hoc absoluit eũ nõ solũ a culpa sed etiã a pena satisfactoria. Nam qz membrũ christi efficitur. pena quã christus sustinuit in satisfactionẽ ei reputaꝫ. Hinc dicit Isa. liij. posuit in eo iniquitatẽ oĩm nostrũ. Denicqꝫ vt dicit in decretz de cõse. dis. iiij. c. queris. Tãta est baptismi salutaris virtus in sancta ꝓpage corꝑis christi vt semel regeneratus per alioꝫ voluntatem deinde nõ possit vinculo alterne iniquitatis obstringi cui nulla sua voluntate cõsentit. Preterea baptismũ precedere debet exorcismus qui si pretermissus fuerit post baptismum suppleatur vt vniformitas baptismi obseruetur. Cuius nimirum effectus est debilitatio demonis ne tantũ posset in homine sicut ante. ne scz baptismum et alia bona in ipo impediat. Nam ea que fiunt ibidem vel dicuntur aliquid efficiunt non solum in corꝑe sed etiaz in anima. quia in vtroqꝫ est infectio fomitis Et etiam aliquid signant. Nam exsuffl atio significat demonis expulsionem. benedictio cum impositõne manus. precludit expulsoviam ne redire possit. Salis in os missio et narium auriumqꝫ cum ſputo linicio significat remotionez impedimẽti demonis respectu fidei docende vel addiscende. Inunctio autez olei significat expeditionem anime hominis impugnã aduersus diabolum. In baptismo vero potestas eius totaliter auferꝫ et deo penitus cosecratur homo tanqꝫ filius hereditarius regni celestis. quod in ipso baptismo puer virtute sanguinis Jesu tantum aliorum fide cõsequitur. De tempore autem baptismi sciendum scdm Thomaz super. iiij. distinctõe. iiij. ℣ puerum baptizare ꝗ cicius fieri potest laudabile est licet expectãda est totalis eius egressio ex vtero nisi periculum mortis emineat tũc enim egressa parte principali sz capite in quo magis operationes anime manifestantur vt quidã volunt baptisari debet. secus tamen est de alijs membris quãuis

nō noceat etiaz si tunc aspergerentur ille partes aqua baptismali. qz diuina miseri cordia nō est artāda. Postea tū ad cautelam rebaptisandus est sub hac forma. Si nō es baptisat⁹ ego baptiso te in noīe patris⁊ filij et spiritussancti amen. Baptismi igitur acceleratio ꝓsolenda est ꝓpter sanctū Tho. ꝓpter tres rōnes. Primo ꝓpter imbecillitatē nature qz de facili mori pñt infantes⁊ damnari q̄tum ad priuationē visionis diuine. ⁊ sic nos a deo sceleris argueremur si qđ absit eos a fine debito ad quē creati sunt ꝓtingeret defraudari. Secundo ꝓpter infestatōnes demonū q̄ non habent tantā potestatē in eos post baptismuz nec q̄tū ad nocumēta spiritualia nec q̄tum ad corporalia. Nā in baptismo datur eis gratia et virtutes. licet habit⁹ illi ligati sunt ꝓpter puericiā sicut in dormiēte ꝓpter somnū sed recedēte puericia inclinant ad bonū operandū nisi q̄s spiritui suo resistit. vnde in baptismo caracter imprimit̄ Et caracter est signū qđ baptisatis imprimit̄ spiritualiter sicut ꝓ ferrū note pecoribus inurunt̄ Et inq̄ signū distincti uū quo q̄s ab alijs distinguit̄ ad aliqđ spirituale deputatus. Ad qđ tripliciter deputari potest. Primo q̄ in se spiritualia ꝓcipiet et ad hoc deputat̄ in baptismo ꝓ quē fit aptus ad receptionē oīm donoruz spiritualiū. Alio modo vt spiritualia ī noticiam ducat ꝓ christi manifestā ꝓfessionē ad quod q̄s deputat̄ in cōfirmatōe. vnde tpe ꝓsecutōnis eligibant̄ aliqui qui debebant in loco ꝓsecutōis ꝑmanere ad publice nomē christi ꝓfitendū alijs occulte ꝓcedentibus. vt ptz in legē da sancti sebastiani. Tercio vt etiā spiritualia credentibus tradat ad qđ deputat̄ ꝓ sacramentū ordinis. Et ideo cōfertur caracter in baptismo in cōfirmatōne⁊ ordine qui nunq̄ deleri ꝑt. et ideo nō pñt illa sacramēta iterari. In distinctōne filioz israel ab egiptijs in mari rubro figurabat̄ caracter baptismalis. In distinctōe timidoz a fortibus in bellis caracter ꝓfirmatōis In distinctōne denicq leuitarū a fratrib⁹ suis caracter ordinis. Tercio quia in puericia facili⁹ homo ad aliqua inducitur⁊ firmus inberet vt dicit pbus in. ij. etbicoz. Quartus baptismus est superogatiuus qui ꝓficitur in sanguine ꝓ martirū. de quo dicit sanctus Thomas sup. iiij. dis. iiij. ꝙ efficaciā habet delendi omnem maculā culpe⁊ reatum. et hoc ex imitatōne passionis christi Nam de martiribus dicit̄ Apocal. v. ꝙ lauerunt stolas suas in sanguine agni. hic etiam pueri licet vsum liberi arbitrij non dum habeant si tñ occidan̄t ꝓ christo nec dum baptisati in suo sanguine baptisant̄ et saluantur. quā tamē vim regenerandi saltim in adultis habere oporet in aque baptismo nisi articulus necessitatis nō cōtemptus. religionis sacramentū excludat Vnde et latro pendens ad dexterā Jesu ꝙ sola cōuersione voluntatis penaz suscepit deputatā sibi ꝓ martirio. et sanguine ꝓprio baptisatus plene purificari meruit vt audiret a dño. hodie mecum eris in paradiso. Dicit enim Jeronim⁹ ꝙ xp̄us homicidij penā in illo latrone fecit esse martirij. Nimirū cū habuit aliqđ de martirio scz penam et iustam voluntatē⁊ aliqđ defuit pertinens ad martirij scz causa sicut in innocentibus defuit iusta voluntas sed affuit pena⁊ causa. Preterea baptismus sanguinis excedit in hoc baptismuz flaminis. quoniā in baptismo sanguinis gratia magis augetur habenti⁊ amplior datur nō habenti si nō affuit aliquod impedimentū ac remissio peccatoz liez non sit plenior cum vtercq penam omnē⁊ culpaz tollit. est tñ efficacior⁊ fructuosior. quia secundis maculis nō inquinatur vt dicit Damascē. Vnde sanguis eoruz efficaciā sumit abluendi peccata per sanguinē Jesu cuius membra facti sunt ꝓ fidē et amorez. Hinc dicit̄ Apoc. vltio. Beati qui lauerunt stolas suas in sanguine agni vt sit pietas eorum in ligno vite id est in christo Jesu cuius pietate reficiuntur interi⁹. et exteri⁹ hūanitate. Quint⁹ē flamis actualiū culpaz abstersimus. i. pnie q̄ spiritu perficitur cōtritōnis que licz habeat

vim suam a baptismo nō tamē oportet ꝙ subito omnez culpā et penā deleat. qꝛ ibi non est tanta cōformitas ad passionē christi sicut in baptismo sanguinis vel aque. Illa tamē penitētia que ꝑfectiōe vite assumitur sicut ingressus approbate religionis omnē culpam et penā delere creditur Sicut legitur in vitaspatrū quendam patrem vidisse eandē gratiam descendentē super eum qui habituz religionis assumit et sup eū qui baptizatur. Sed vt dicit sanctus Thomas sup. iiij. dis. iiij. hoc nō est. quia talis a sanctificatōe absoluat̄ sed qꝛ eo ipso ꝙ suā voluntatē in seruitutē ꝓpter deum redegit plenarie. iam ꝑ oī peccato satisfecit quā cariorē habet oībus rebus mundi. de quibus tm̄ dare quis posset ꝙ elemosinis omnia peccata redimeret. hoc tn̄ sane intelligendū est de actuali ꝓfessione in qua se deo totum in ꝑpetuum obligat. Et istud dominus innuere videt̄ explanans octo beatitudines. in quibus prime tm̄ et vltime beatitudine celoꝝ regnū repromisit verbo d̄ p̄senti scz spiritu pauperibus et ꝑsecutionem patientibus. velut ostendens horū ꝯscientias dumtaxat iaz actu ab omni storia depuratas. illo regno dignas esse. solo medio mortis illud ꝓtelante. Nimirum cū dicit Lyra sup illud. sedebitis in regeneratōne. ꝙ paupertas spirit⁹ assumpta volūtarie ad christū liberius imitandū est virtus excellens et perfecta sine q̄ null⁹ ad ꝑfectionē ꝑuenire p̄t. Perfecta nanqꝫ charitas nihil sustinet in corde perfecte amantis preter amorem amati. qd̄ nobis cōcedat ⁊c̄.

Feria tercia penthecostes de. vij donis sancti spirit⁹. Ser. lxxvi.

Imponebāt manus super illos ⁊ accipiebant spirituz sanctum. Actuū. viij. Merito dicit Jacobus in canonica sua. Omne datū optimū et omne donū ꝑfectū. descendens desursuz a patre luminū. Nā in his verbis oñdit patrē eternū esse. fontanā ⁊ ꝑfectā emanatōnē diuinarū ꝑsonarū ī habitudīe ad creaturas q̄bus cōmunicauit datū optimū in donatiōe filij qui bene dicitur. omne datū. qꝛ cū ipo ꝑiter oīa bona venerūt. et oē donū ꝑfectuz nobis dedit in missiōe spūssancti scz in quo oīa dona ꝑfecta largiunt̄ vt sic ꝑ verbi incarnati ⁊ dati illuminatiōz et spiritussancti spirati et donati inflammationē reducamur ad illuminosi ⁊ amorosi patris cognitōez et feruidā dilectionē ex quibus ad eius ꝑfectam ꝑtingamus vnionē. Nā christus in carne veniēs viā monstrauit ⁊ nos reduxit ad cognitionē veritatis. sed spirit⁹ sanctus nos ad sequelā inflammauit. Et ideo christus ait discipulis suis Jo. xvj. Expedit vobis vt ego vadā. nisi enī ego abiero paclitus nō veniet. Nimirū quia sine spiritu inflammante ⁊ ad viā veritatis impellēte in sola agnitōe veritatis nō erat salus apl̄is. Hic ergo spūs impellēs et inflammans septiformis in donis suis ostēdit̄ Isa. xj. vbi de christo scriptū est. requiescet sup eū spūs dñi spiritus intellectus ⁊ sapiētie. spiritus cōsilij ⁊ fortitudinis. spūs sciētie ⁊ pietatis. et replebit eū spiritus timoris dñi. Cuius argumentum visibile patuit in baptizato dño Unde dicit glosa sup illum locū ꝙ in euangelio nam areoꝝ hebraice scripto sic habet̄. factum est cū descendisset dñs de aqua descendit fons omnis spiritus ⁊ req̄euit sup eum et dixit ei. Expectabā te fili in omnibus ꝓphetis vt venires vt requiescerem in te. Tu enī requies mea tu es filius me⁹ primogenitus qui regnas ineternum. Licet autem Isaias hec dona per ordinem enarrans inceperit a summo descendendo vsqꝫ ad vltimum. nos tamē qui de terra ad celestia tendimus eosdem grad⁹ ascendendo numeramus. Primo ponēdo timorē domini quasi fundamentū qd̄daz oīm donorū ꝑ que paulatim quasi gradatim ascendit̄ ad cōtemplationē sapientialem celestiū delitiarū que est cōsumatio ⁊ ꝑfectio oīm donorum. Hinc dicit p̄s. Initiū sapīe timor dñi. et hoc q̄ꝫtū ad effect⁹ quos ipsa sapientia incipit operari sicut initiū artis edificatorie est fundamentuz

vbi prius edificator insistit opi. Que do
na per manus apostolorum dominus larga
manu cōtulit fidelibus vt innuunt verba
ꝓposita. Imponebant manus sup illos.
Sicut dicit doctor sanctus scda scde. q.
xix. Dona spiritussancti sunt quedā habi
tuales pfectiones potentiarum anime q̄
bus reddunt bñ mobiles a spiritu sancto
Ad quod primo requiritur ꝙ bene mobi
le sit mouenti subiectum nō repugnās qr
ex repugnantia mobilis ad mouens impe
ditur motus quā repugnantiam in nobis
remouet timor initialis licet minus perfe
cte donec accedat timor filialis per quez
ipm deum veneremur ⁊ nō refugimus nos
ipi subijcere. Cuius timoris signū est vere
cundia et cōtritio peccatorum. Sic filijs isra
el peccantibus cum amaritudine cordis ⁊
verecundia orauit Esdras dicens ca. ix.
Domine deus meus cōfundor ⁊ erubesco
leuare faciem meam ad te. quoniā iniqui
tates nostre multiplicate sunt sup caput
nostrum et creuerunt vsqꝫ ad celum. Est
ergo primꝰ gradus ascensus timoris amo
rosi in omnibus agibilibus cōtinuatio. q̄
sub esse imperfecto dicitur timor initialis
quia per illum se homo se cohibet a pecca
to principaliter ꝓpter deum. secundario
vero ꝓpter penam eternam. De quo dicit
Bern. In veritate didici nil eque efficax
esse ad gratiam ꝓmerendā retinendam ⁊
recuperandam quam si omni tempore co
ram deo inueniaris non altum sapere sed
deum timere. Sub esse vero perfecto dici
tur timor filialis. quia ab eo deus colitur
vt pater. per quē omnino se subijcit spiri
tui. et in nullo repugnat ꝓut possibile est
in via nō timens penaz sed diuinam offen
sam aut separationez aut familiaritatis
eius elongationem. Nam seruilitate re
mota mouetur dumtaxat amore iusticie
ad bene agendum. Secundus autem gra
dus est pietatis viscerose ad deum. et ad
ꝓximum sancta liquefactio. De quo dicit
Anselmus libro de similitudinibus. Huic
dono timoris spiritussanctus sup impo
nit pietatem cum menti sic timēti suijpi
aspirat cōpassionem pieqꝫ recolere facit

q̄ꝫ misera erit si a deo separata fuerit ⁊ in in
ferno cum diabolo torta. Ex qua inspira
tione mens illuminata omnes oparōnes
pio desiderio in fontem pietatis extendit
et omnem impietatē excludit. Cuius exer
cicium cōsistit in actu triplici. Primo in
reuerētia diuine veneratōis. sicut de Jo
sia dicit Eccle. xlix. In diebus peccatorum
corroborauit pietatem id est cultum diui
num qui ante christum nō vigebat nisi in
israel. Augꝰ de ciuitate dei. Pietas pro
prie dei cultus dicitur qui dicit latrie cul
tus ꝙ hic cultus debetur soli deo tāqꝫ ex
cellentiori et pfectiori. Secundo in custo
dia sanctitatis intrinsice quia homo non
potest pie affici nisi amet sanctitatē. De
quo affectu dicit Bern. sup illo Exercete
ad pietatez. Pietas hec est iugis dei me
moria. cōtinua intentionis actio ad intel
ligentiam eius ⁊ in defessa in amore eius
affectio vt nulla vnqꝫ seruū dei non dicā
dies sz hora nisi vel in exercitij labore vel
ꝓficiendi studio vel in experientie dulce
dine et fruendi gaudia ꝑtranseat. Tercio
deniqꝫ in affluentia miseratōnis fraterne
Sicut fecit Noe ꝓpter pietatem affluen
tem centum annis fabricans archam. Et
abraham ꝓpter pietatem ꝓ pessimis ex
orans et extorquēs a deo ꝙ si fuissent de
cem viri reperti iusti nō perirent ceteri ꝓ
pter eos. Ac moyses ꝓ populo ꝯtēpto dei
et serui deprecans et dicens. aut dimitte
eis hanc noxam aut dele me de libro vite
Et samuel dominum orans ꝓ populo qui
reprobauit eum cum filijs suis ne regerēt
israel sed cōstituit sibi regem. Sic dauid
pepercit saul in summo piculo qr christus
domini cum nec cōtra deum nec cōtra le
gem fuisset si eum occidisset. De quo pie
tatis actu dicit Bern. in epla quadam.
O pietas clementissima que non desinit
sua largiri nō solum his vbi nullum meri
tum inuenit sed etiam vbi totum videtur
esse cōtrarium. Tercius gradus est scien
tie cunctorum beneficiorum dei gratiosa p̄
cogitatio. De quo dicit Ans. vbi supra.
Q. spiritussanctus donum sciētie sup im
ponit pietati cum mens sic timet sibi et

cōpatitur quomodo valeat saluari scrute
tur. eiq; spiritussanctus huius rei cogni-
tionem largitur. Nam donum scientie est
habitus infusus quo habetur iudiciū cer
tum circa credēda et agenda ita ꝙ in nul
lo deuiat a rectitudine iusticie. Et hec est
scientia sanctoꝝ. De qua dicit Sapie. iiij
Iustū deduxit dñs per vias rectas. Se-
quitur. et dedit illi scientiā sanctoꝝ. Que
scientia precipue depēdet a noticia sacre
scripture vbi tot anime delicias inuenim⁹
quot ad ꝓfectum nostrum intelligētie di-
uersitates accepim⁹ Sz sicut dicit Bern.
sup Cātica sermone. xxvj. Sunt qui scire
volunt eo fine tm̄ vt sciant ⁊ turpis curio
sitas est. Et sunt qui scire volunt vt scian
tur ipi et turpis vanitas est qui profecto
nō euadent subsannantem satiricū ei qui
hmōi est decantantē. Scire tuuz nihil est
vbi te scire hoc sciat alter. Et sunt q̄ scire
volunt vt scientiam vendāt. verbi causa
ꝓ pecunia ꝓ honoribus ⁊c̄. et turpis que
stus est. Sed sunt qui scire volunt vt edi-
ficentur ⁊ prudentia est. horū omniū soli
duo vltimi nō inuenimur in abusione sciē
tie reliqui omnes audiant. Scienti bonū
et nō facienti peccatū est illi. hec ille. De-
niq; scdm Tho. scda scde. q. ix. Ad sciētiā
ꝓut est donum ꝓprie pertinet rectū iudici
um creaturarū. Naz creature sunt ex q̄b⁹
homo occasionaliter a deo auertitur. vt
dicitur Sapie. xiiij. Creature facte sūt in
odium scz q̄tum ad ydola fabricata et in
temptationē anime hoīm scz q̄tuz ad pec
cata carnis et in muscipulā pedibus insi-
pientium q̄tum ad auariciam. Quartus
gradus est fortis oīm bonarū operationū
executio. De quo dono fortitudinis dicit
Ans. ꝙ spiritus sanctus donum fortitu-
dinis supimponit dono scientie. Cui⁹ rō
est. quia dum mens pauida et timens est.
sibiq; dono pietatis cōpatiens et q̄d age
re debeat scientie dono ꝯgnoscens. oporte
tet ꝙ donū fortitudinis sit fortis ad ope
randum que didicit ⁊ quibus se saluari cō
fidit. Nam vt dicit Hugo. perfectum nō
facit cognitio veritatis in mente nisi sub
sequatur habitus virtutis in operatōne.

Ad quod donum ꝑcipiendum quis ꝑ tria
disponit̄ Primo ꝑ scutū fidei quo minuū
tur omnes bellatores christi. Ad Hebre.
ix. Sancti per fidem vicerūt regna opati
sunt iusticiam adepti sunt repromissiones
cōualuerūt de infirmitate fortes facti sūt
in bello. Nimirum cum fides ostendit ob-
iectū ꝓ quo militant. ij. Paral. xvj. Ocu
li domini cōtemplantur vniuersam terrā
et prebent fortitudinem his qui perfecte
credunt in illum. Secundo ꝑ solatiū spei.
Isa. xl. Qui sperāt in dño mutabūt for-
titudinē. assument pennas vt aquile cur-
rent ⁊ nō laborabunt ambulabūt et non
deficient. Tercio ꝑ intextinguibile chari
tatis incendiū Dicit enī Aug⁹. ꝙ fortitu
do est amor qr fortis est vt mors dilectō.
omnia ꝓpter deum facile ꝑferēs cū Apl'o
dicente. Quis nos separabit a charitate
⁊c̄. Et hoc donum fidelibus dat̄ ad tria.
scz ad ꝑficienduz operatōnes viriles qui-
bus vicia decertet. et ornamenta virtutū
cōseruet. ad fortiter pugnandū cōtra ae-
reas potestates. et ad tollerandas mun-
danas tribulatōnes et hoc ꝑ veraz pati-
entiam. De qua dicit Cassiodor⁹ sup ps.
Patiētia vincit aduersa nō colluctando
sed sufferēdo nō murmurādo sed gratias
agēdo. Ipa est que feces totius volupta
tis absterget. Ipa est que limpidas ani-
mas deo reddit. Sextus gradus est ꝯsul-
ta a deo omnium elegendoꝝ ⁊ tuta electō
et vocatur cōsilium quo erudimur ad di-
scernendum recte ad dictamen rationis
quicq̄d vtile decens et licitum quo suble-
uemur ad eligendum qd̄ licet decet et ex-
pedit ad anime salutem quo deniq; expe-
dimur ad ꝓsequendum illud ad operatio
nem virtuosam. vnde donum hoc ei datur
etiā ad alijs cōsulendū Quia dic̄ Ans. li.
de sil'itudīb⁹. Q⁹ donū fortitudīs spirit⁹
sanctus donum cosilij supedificat. qr cum
mens iam fortis est ad operandū que pie
timendo scit esse facienda suo experimen
to distant ex spiritu sancto quid de his oī
bus cōsulere debeat. Deniq; sicut donuz
sciētie est bene iudicare ſm regulas legis
eterne nobis scriptas. sic donum consilij

94

est scdm regulas legis eterne bene inueni re que ardua sunt per nos agenda aut fugienda quorum nō est determinata regula p̄scripta. qꝛ nō vniformiter semp̄ fiēda sunt vel cauenda. Nec mirum si miser homuncio cōsilium requirat diuinū ꝓ aīa saluanda. ꝓ qua creanda diuina sapīa cōsilium celebrasse videt̄ dicens. Faciamus hominem ad imaginē ⁊c̄. Sextus gradus est intellectus id est oīm veritatū necessariarum limpida cōtemplatio. De quo dicit Aug⁹. Post quintū gradū scꝫ cōsilij ꝑ qd̄ anima leuat̄ ab appetitu sordiū inferioruꝫ ascendit ad sextū gradum scꝫ donū intellectus vbi iam ip̄m oculū purgat. Nimirū quia sicut quīqꝫ p̄cedentia dona pertinēt ad vitam actiuā sic duo sequētia ꝑtinent ad vitam ꝯtemplatiuā. Vnde post donū cōsilij spiritussanctus accendit mentē ad intelligendum cur hec et illa fieri debeāt et vltimo q̄ a solo deo remunerationem querat istorū Cum enī sit ordinat⁹ ad beatitudinē sicut ad finē sup̄naturalē. Ideo oportet ponere lumen aliquod vt est habitus sup̄naturalis principioꝝ sup̄naturalium que sunt articuli fidei et cōsequenti quarundā operationū que ordinantur ad fidem ꝑ dilectionē operantē. quod scꝫ sup̄naturale lumen intellectui nostro superadditu ꝫ dicit̄ donū intellectus. et notat quandā excellentiā cognitōnis penetrans vsqꝫ ad intimas rerū intelligendarum essentias ⁊ veritatis q̄ nō fit ita cōplete ex virtute naturalis intellect⁹ Primo tñ facit nos ad interiora nostra ingredi duꝫ menti inspirat vt primo seip̄am cognoscere discat et in hoc diligenter se exerceat donec se vere videre quid sit incipiat. Septimus gradus est sapiētialis celestiuꝫ delitiarū pregustatio quod est summum bonum. Quia vt dicit Aug⁹. hac sapientia habita pacatus animus trāquill⁹ q̄ ꝑfruitur ⁊ delectatur in deo. De qua dicit etiā Aug̃. Spiritussanctus menti inspirat ad postremū sapientiaꝫ quā alijs sup̄accumulat vt qd̄ recte intelligit in dono intellectus. sit sibi sapidum atqꝫ dulcissimum in dono sapiētie soloqꝫ rectitudinis amore sequat̄ quod intelligit esse sequendum Et in isto donoꝝ edificio spiritussanctus residet totāqꝫ familiā interioris id ē omnes anime sensus regit. et ad suū obsequium disponit siue ascendēdo ad deum siue descendēdo ad ꝓximū. Est igitur duplex sapiētia. Prima est increata. de qua dicit Aug⁹. Sapiētia increata que est dei filius. nō cessat occulta dei inspiratione ⁊ reuelatōne ad intellectualē creaturam se transferre vt ad se cōuertat̄ et hec largissima omniū donoꝝ datrix est. Secunda est creata et est duplex. quedā per studiū humanū est acquisita et est virtus intellectualis que aliqualiter dici p̄t sapientia cū in ea quidā sapor inueniat̄. habet eniꝫ ꝑhia mirabiles delectatōnes. vt dicit̄. iiij. ethicoꝝ. licet sapor iste nō sit oleo gratie conditus. Sed alia est sapiētia que de sursuꝫ est quia a patre luminū est creata ⁊ est donum sancti spiritus. qꝛ est veri splendoris et boni saporis cuius splendor dirigit intellectum ad veri cognitionē et sapor erigit affectum ad boni saporosam dilectionem obiectuꝫ. ergo doni sapiētie deus est put est excitatiuū volūtatis ad saporosaꝫ dilectionē. Actus vero sapiētie est ꝯtemplari deum nō quocūqꝫ mō sed ex dilectōne cum quadā experimētali suauitate in affectu. Quod nobis expiri ꝯcedat.

Feria. iiij. penthe. de tractu patris ⁊ filij ⁊ ip̄ū sancti Ser. lxxvij

Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit illū. Iohis. vj. Dicit Lyra sup̄ hunc locuꝫ q̄ nihil ascendere p̄t ad id quod est supra naturā nisi ꝑ alium trahat̄ sicut lapis nō potest sursum ascēdere nisi ꝑ motuꝫ alterius sic anima que grauatur a corpore sursum agere nō pōt nisi a summo motore per quandā violentiā sup̄naturalē. qꝛ motu naturali ex cōditōne nature corrupte descendimus potius ad inferos. Quia s̄m Ap̄lm oēs nascimur filij ire. Et ideo vt dicit̄ Genes̄. viij. Sensus et cogitatio humani cordis in malū ꝓna sunt ab adolescētia sua. hinc ē q̄ natural

voluntas hominis impotens inuenit ad
subleuandum affectū humanuz in diuina
nisi supioze motoze fuerit adiuta. vnde su
per illud ad Ro. vij. Nō quod volo bonū
hoc ago sed qđ odi malum hoc facio. Di
cit glosa q triplex est velle scz nature gra
tie et vicij. Velle nature p se impotēs est
nec palmā meretur sed vincitur. z trahit
a velle vicij nisi velle gratie subueniat qđ
velle vicij fugat z velle nature liberat. Et
ideo subdit Apls. Si autē quod nolo il
lud facio scz dimittere bonū et facere ma
lum iam nō ego operoz id scz malū sed qđ
habitat in me peccatū id est fomes pecca
ti vel naturalis cōcupiscentia nec quis cū
immunis erat a crimine. Naz quia p pecē
sum peccato se mancipauit iure dominat
illius. Adiutoze igitur querere necessariū
est z illum vtiqz qui dicit. sine me nihil po
testis facere. sed ne causeris tu tm adhi
be fidem. dirige voluntatem et iuuabit te
Testetur hoc minus credulus qui christo
filium lunaticuz obtulit et sanatū recepit
Matth. xvij. et melius Marci. ix. Dñe in
quit miserere filio meo quia lunaticus est
et male patitur. nam spiritus immundus
illum apprehendēs sepius elidit z dissipat
eum et frequenter eum et in aquam et in
ignem misit vt perderet eum. Et domin9
pro tpe hoc ei accidit. Cui ille ab infan
tia. Sed si quid potes adiuua nos. miser
tus nostri. Jesus autem ait illi. Si potes
credere oia possibilia sunt credenti. Cre
do domine. adiuua incredulitatē meam z
sanatus est puer ꝓpter fidem patris et in
stans desiderium. vt sciat homo quia qui
fecit nos sine nobis. nō iustificat nos si
ne nobis. Nemo igit potest venire ad me
nisi. Tractus iste dicit p violentus volun
tarius et mixtus. Violentus quidē in ag
gressu. mixtus in pgressu. voluntarius in
excessu. Primus est timoris. secund9 desi
derij. terciꝰ amoris. Unde Canticoz. j.
Trahe me post te curremus in odoze vn
gentoꝝ tuoꝝ. Primo mō trahit pa
ter sua potētia. secundo mō trahit filius
sua sapientia. tercio mō spiritussanct9 sua
bonitate. Nam in verbis ꝓpositis osten

dit sponsa desiderij sui immensitatē et se
quēdi difficultatē. quia corpus quod cor
rumpitur aggrauat animā. vt dicit Sap.
ix. Trahit ergo primo pater p suam potē
tiaz funiculo triplici. Primo fidelitate p
missionis ad credendum vt verificaret il
lud ps. Et que pcedunt de labijs meis nō
faciam irrita. misit nāqz pmissum filiū in
saluationē vt miser homuncio fiduciali
ter expectaret omnē pmissionem. qui enī
filio suo nō pepercit sed p nobis omnibus
tradidit illum quō nō omnia nobis dona
uit cuz illo. Secūdo trahit seriositate cor
rectōis ad precauendū. pater eum vsqz
ad aduentum filij mundum sua potentia
gubernans in lege vetere ingemit dicēs.
Ego dominus ego dñs vt sic adhuc car
nalibus timorē incuteret z ad subiectōez
puocaret. hinc etiam legē suaz diuulgare
deliberans. Exo. xix. Descēdit sup mon
tem synai indigne. ceperūtqz audiri toni
trua. micare fulgura. eratqz mons omnis
terribilis. Ascendit enim fumus de mon
te quasi de fornace totusqz mons contre
muit dño legē suā voce terribili pmulgā
te timuit populus valde stans pcul et di
cens ad moysen. loquere tu nobis z audie
mus. nō loquat nobis dñs ne forte moria
mur. Quib9 moyses. nolite timere vt enī
pbaret vos. venit deus et ut terroꝝ illius
esset in vobis z non peccaretis. Dñ post
legis dationem puaricatoꝝ sedula cor
rectōne puniuit vt alios cautos redderet
Felix enī quē sciunt aliena picula cautum.
Tercio trahit seueritate damnatōis ad
horrescendum. vnde in argumentū huius
seueritatis iubēte dño Datban z abyron
cum suis aperta terra horribili pdigio vi
nos inferus corpore piter z aīa degluti
uit. Quis ergo te nō timebit o rex gentiū
quis nō mouebit ad humiliandū se sub po
tenti manu tua. Sed quo fugiet peccator
indignatiōez tuā vt effugiat. Quo inquit
ibo a spiritu tuo et quo a facie tua fugiam
Si ascendero in celū tu illic es z cē vsqz ibi
Cōfitebor tibi qz terribiliter z cē. Dis er
go scire fugā z effugia. fuge a iudice iusto
ad misericordem patrez. ab iniusticia ad

penitentiã a tenebris ad lucem. vt filium lucis pater lucis excipiat. Hec igit attractio quoddãmõ violẽta necessario p̃cedit. quia primo mens ad sequendũ est inuolũtaria. tũ ꝓpter p̃trariã cõsuetudinẽ Bern̄. Quã pauci dñe post te ire volunt. cum tñ oẽs ad te q̃uenire velint. scientes quia delectatões in dextera tua vsq; in finem. et ꝓpterea omnes te volũt frui sz nõ te imitari. cõregnare cupiũt sed nõ cõpati. Sic Balaam ꝓpheta diaboli. mori morte iustoz optabat quos in vita sequi nolebat. tũ etiã ꝓpter onus peccatoz quo sz ad sequendũ efficimur inepti. Vñ dicit p̃s. Sicut onus graue grauate sunt sup̃ me. Graue nimirũ est penitentibus licet leue videatur in malicia pseuerantib⁹

S Cuius rõ p similitudinẽ assignari p̃t. naz lapis in aqua leuior apparet q̃z ī aere. quẽ enī solus in aqua leuarẽ in terra positus vix me altero portarẽ. Cuius causam ponit pbus dicẽs. q̃ q̃to mediũ p q̃ fertur res aliqua magis differt ab ea re que ferẽ tanto grauior apparet sicut etiaz liquide ptz in naui trãseunte p aquã dulcem ⁊ salsam. Nam in aqua dulci magis se pfundabit sicut ouũ in aqua dulci descendens in salsa summũ petit. Similiter in fluxu seculi quod est mare magnũ ⁊ amaritudie plenum carnalitate ponderosum nõ sentitur veraciter onus peccati sicut in abstractõne vite vel religione vbi est aer purus serenitate cõscientie. Tũc deniq; ꝓpter retrahentiũ multitudinẽ. plures enī retrahunt a deo p verba p mala exempla. quia stultoz infinitus est numerus et lata est via que ducit ad pditionẽ. retrahit enim caro p accidiã et voluptatẽ. mundus per cupiditatẽ ⁊ vanitatẽ. diabolus p superbiam et maliciã. Quod sentiẽs dauid inquit. Cõfige timore tuo carnes meas.

Secundo trahit filius meus p suã sapientiam funiculo triplici qui dicit tract⁹ mixtus sz aliq̃d habens timoris et aliq̃d amoris. et p̃t dici tractus desiderij qui tendit affectũ ad retributionẽ premij. Et sic fm Greg⁹. cogitatio p̃mij minuit vim flagelli. Primo igit trahit filius singularitate redemptionis. qui tractus licet in themate ꝓposito patri ascribitur q filiũ suum mittens mundo manifestauit paterna voce dicẽs. Hic est filius meus dilectus in q̃ mihi cõplacui ipm audite. Nam illa reuelatio fm Aug⁹ est ipa attractio que facta narratur ad christũ eidẽ magis asscribit. nemo inq̃t venit ad me nisi pater ⁊c. vbi dicit Aug⁹. Quare dicere voluit quẽ traxerit pater Si trahendi sumus a bono trahimur cui quedam dicit que diligit. trahe me post te. hec licet patris sit trahere famiiarius tñ petit trahi a filio tanq̃ a spõso suo. Sed quid intelligi voluit aduertamus. traxit pater ad filiũ eos qui ꝓptereo credũt in filiũ. q̃ cogitãt eũ patrẽ habere deũ quẽ cernebãt tanta pietate ⁊ mansuetudine cõuersantem tãta solicitudine et charitate salutẽ operantẽ. potissimũ in sua passione vt infensata signis euidentibus ad passionẽ mouerent. O quẽ nõ traherent tãta charitatis indicia. merito ergo dicebat. Cum exaltatus fuero omnia traham ad meipm. Omnia inq̃ id est totum hoiem ad redemptionẽ recõciliatõz glorificationẽ et p̃ p̃sequens ad amorem.

Secundo trahit p̃ claritate instructõnis ad cognoscendũ. Instructi nanq̃ sumus per christuz ad ambulandũ in semitis mãdatorum dei quo iam sapiat ꝓfecto virtutum et allíciat. Est enī quedam voluptas cordis cui dulcis est panis ille doctrine celestis. Porro si poete dicere licuit. Trahit sua quẽq̃ voluptas. sic ramũ viridem ostendis oui et trahis illam. puero nuces ostendunt et trahit. et quo currit trahit. amando trahitur cordis vinculo trahit. Si igit hec que inter delitias voluptatesq̃ terrenas reuelant amãtib⁹ trahũt. quõ potius trahit christus reuelatus a patre ⁊ Quid enī fortius anima desiderat q̃ veritatẽ quo desiderio sauces auidas habere debet vt manducet et bibat sapientiam iusticiã veritatẽ eternitatẽ ⁊ quod totum christus est. An vero sensus corporis voluptates suas habẽt et anima a suis voluptatibus deseritur. Da animã amantẽ desiderantẽ feruentẽ fonti eterne patrie

suspirantem et scit' que dico. Sic deniq; Petrus tractus est s̄m Aug⁹. in Omel'. Cum dicebat ad eum christus nunquid ⁊ vos vultis abire? Respondit q; dn̄e quo ibim⁹ verba vite eterne habes. Ecce quō tractus erat dulcedīe melliflua verba ei⁹

Tercio trahit exemplaritate cōuersationis dicens. Exemplū dedi vobis vt et vos ita faciatis ne scz pudeat vel pigeat hominem vilē sequi deū suū. Nam exempla plus mouent q̄ verba. hec igitur filij tractio nō est violēte necessitatis nec est inuiti sed voluntatis et desiderij. Si eniz in his in quibus nō est vera dilectio trahitur homo amore et desiderio. q̄to magis vehementi dilectōne quis trahit̄ cui pater reuelat vnigenitū ꝓ nobis incarnatum et imolatū qui est vita et beatitudo nostra? Tercio trahit spiritussanctus per suā bonitatē funiculo triplici. Primo datione venie ad sperandū. Spiritus enim sanct⁹ postulat ꝓ nobis gemitibus inenarribilib⁹ donec veniā impetrauerit vt plenam fiduciam spei fidelibus ingerat. Secūdo trahit exhibitionē gratie ad ꝓficiēdum. deus enim infinita sua bonitate ꝓm prior inuenitur ad tribuendū augmentuz gratie quā nos ad recipiendū. Semꝑ enī stat ad ostium ⁊ pulsat. allicit affectuz vt gratiam cōferat. vbi tn̄ vasa vacua nō fuerint oleum necesse nō est. Tercio trahit retributōne glorie ad ꝑseuerandum. quia solus qui ꝑseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Hoc aūt funiculo triplici corda quedam diuini amoris cōficit̄ q̄ scz amor sancto spiritui appropriat̄. Nā s̄m Dionisium. vij. ca. angelice ierarchie. Omnis amor habet virtutez vnitiuā q̄to magis amor spiritualis qui fortius trahit amantem vt vniatur amato. Cum igitur vnio tractū amantis ad amatū suppōit. hincē ꝙ spiritussanctus qui dicit̄ amor patris et filij trahit hominē ad deum vel christū per impressionē gratie spiritualis. que est diuina sapiētia vel interior illuminatio. Ecōtra vero trahit deum vel christuz ad hominem vt sui participio homo ꝓfectu virtutum perficiatur. et presertim trahit christū ad hominē vt sibi incorporet̄ per ꝓuisionem vitalis alimonie que est ip̄a eukaristia per cuius sumptiōz homo recipe meretur augmentū virtutū et p̄cipue charitatis. Ex his patet ꝙ principiū tractus huius est amor increatus qui est deus trinus et vnus. Nam deus pater amore mouetur vt trahat affectu amoris. Nimirū ꝓpter nimiam charitatē qua dilexit nos cōuiuificauit nos christo. Christus enim ad quē fit tractus missus fuit et mitti voluit ex amore. Ip̄a deniq; vnio cum christo ꝓpter quā fit tractio nō fit nisi per aliquem affectum amori. Primo appropriatum qui est spiritussanctus. hinc sequitur ꝙ tractus iste est a calido qui non trahit nisi corda prius inflammata. Sicut enim sol vaporem per calorē euaporatū sursuz trahit qui tamē de se grauis est. sic deus trinitas ꝑ impressionē spiritualis caloris corda de se grauia trahit ad christum. ac ꝑ hoc ad seip̄m est tractus tota specie. Sicut enim magnes a tota specie ferrum attrahit nisi prepediat̄ aliquo ꝯtrario. Impeditur aūt ab adamante qui nunq; incalescit. Nam adamas iuxta ferrū positus a magnete nō patitur illd̄ attrahi sed ferrum a magnete per quandā violentiā retrahit. Sic amor diuin⁹ omne cor ad ip̄m trahit nisi fuerit impeditus affectu carnalis amoris et mundani. qui ip̄m cor retrahit vi quadam ⁊ frigidum reddit. Quod a nobis auertat Jesus christus tractor dulcis Amen.

Sermo. lxxviij. de summa trinitate et eius operatione s̄zm appropriationē personarū.

Ex ipso ⁊ per ipsuz et in ip̄o sunt omnia. Ro. xj. in fine. Cum presens solennitas in cōsummatōne diuinorum operum in carne mortali humano generi exhibitoruz quasi felix clausula et recollectio beneficiorū eius instituta dinoscitur. merito viscerosis affectib⁹. Hec eadē recolligēs hūana

96

fragilitas in gratiarū pfluet actionē pariter et amorē. Ad quod nos puocat beatus Bernū. in sermone quodā dicēs. Eya cogitemus super nos et in nos opera trinitatis ab initio mūdi vsq; in finem. et videam⁹ q̄ sollicita fuerit illa maiestas cui amministratio pariter ⁊ gubernatio seculorum incumbit ne nos p̄deret ineternuz sed nō potest capere sc̄m Bernū. ignitum eloquium frigidum pectus. Quō enī grece loquentem intelliget qui grecum nō nouit vel latine. loquentē qui latinus nō est Sic lingua amoris ei qui nō amat barbarus erit. Videamus enim in naturalibus q̄ cum agēs aliquod influit in aliqua subiecta diuersa. diuersitas effectuū non solū puenit ex agentis influentia sed ex dispositōne diuersa subiectoz recipientiū. Sicut sol influens in inferiora alia exsiccat. alia liquefacit. alia indurat. alia coquit. alia fructuosa reddit. Similiter in artificialibus. pictor licet artificiosus req̄rit subiectum disposituz in quo cōuenienter colores recipi possunt et ptrahi debita liniamēta. Et ideo dicit p̄bs. ij. de anima q̄ actus actiuoz sunt in patiente p̄dispōsito. dans intelligere per hoc q̄ in receptōne alicuius forme vel actus nō sufficit passum quodcunq; indifferēs sed req̄ritur passum dispositum illi forme. Sic in spirituali doctrina nō soluz cor inflammatum respirans verba diuini amoris in p̄dicante sed etiam in audientibus cordiū abilitas exigitur. Ve mihi cui primū abesse doleo. de secundo vero non immerito timeo. Si tamen vt dicit Seneca libro de moribus. Equus nobilis vmbra virge regitur. ignauus vero nec calcaribus cōcitari potest. multomagis animus hominis gratiosi et ingemie nobilitatis licet euctus vicijs per abrupta gradiē. ammonitione tamē celestium ad emendā alliciē. Quod merito p̄sumens de singulis verba predicta pposui. Ex ipso et p ipm ⁊c. Quod exponens Lyra dicit. Ex ipo q̄tū ad potentiam pductiuā que patri appropriatur. et p ipm q̄tum ad sapientiam exemplarē que filio appropriatur. Et in ipo sicut in fine vt cōseruante per bonitatem que spiritui sancto appropriatur. sunt oia Ergo ipi honor ⁊ gloria vox laudis ⁊ gratiaruz actio. Tres igitur personas in vnitate substantie mater ecclesia cōfiteē adorat reuereē et laudat dicens. Benedicamus patrem et filium ⁊c. Quā vtiq; trinitatez fides attingere potest. nō intellect⁹ discernere. licet ostendi potest qualicunq; similitudine que satis euidenter patet in sole pariter et igne in quibus cum vnitate substantie lux splendor et calor esse p̄cipitur ita q̄ splendor generetur a luce calor vero p̄cedat ab vtroq;. Sic a patre filius ab vtroq; spiritus sanctus. Similiter vt Aug⁹. in libro de spiritu et anima ipa aīa reperitur adornata triplici potentia que nō sunt aliud q̄ ipa aīa. sic tñ q̄ vna potētia sit originaliter ab alia distincta. i quo noratur summe trinitatis quedā similitudo et imago expressa sc̄z memoria que parit intelligentiam. voluntatem p̄ducunt. que tria coresp̄dēt summe trinitati ita q̄ factus homo dicatur ad imaginē ⁊ similitudinem dei. Sciendum tamē q̄ imago p̄prie sc̄m doctores pertinet ad has potentias naturales sc̄z memoriam intelligentiam et voluntatem. et sic imago consistit q̄tum ad esse in solis naturalibus sz q̄tum ad bene esse et perfectum esse cōsistit in gratuitis in quibus est ipa similitudo que pertinet ad habitus sequentes sc̄z innocentiam iusticiam ⁊c. et ideo similitudo est quedam perfectio imaginis quia gratia perficit naturaz. veruntamē quia cum p̄s. merito dicere possuz. Mirabilis facta est scientia tua ex me cōfortata est ⁊ non potero ad eam. cuz venia reuertar ad illa. Augustin⁹ enim tempore quo libros edidit de trinitate ad mare descendens. de eadem meditando transibat inuenitq; puerulum cum cocleario argenteo aquam haurientem ac fundentem in foueam parnulam de quo satis admirās et inquiens cur hec faceret responsum accepit totum mare sic se velle tranffundere. Ac ille subridens. Quomodo inquit fili hoc facere poteris cum mare sit magnū cochlear p̄uū

pariter et fouea? Cui paruulus. Facili⁹ est
mihi hoc facere q̄ tibi qd̄ cogitas adim-
plere ⁊c̄. et sic disparuit. Quod Aug⁹ ve-
rum agnoscens gratias egit deo. Sed q̄d
ei defuit in potētijs cognitiuis recupera-
re studuit in potentijs affectiuis ip̄am cō-
plectens per amorē omnē refugiēs cōtra
rietatem. Nam post cōuersionē suā in de-
um tm̄ ferebatur ardore dilectōnis vt di-
ceret in libro cōfessionū inter alia. Sagit
taueras tu cor meum charitate tua et ge-
stabam verba tua transfixa in visceribus
meis nec satiabor dulcedine mirabili cōsi-
derare altitudine diuini cōsilij sup̄ salutē
generis humani ⁊ voces sonātis ecclesie
influebant in auribus meis et currebant
lachrime ⁊ bene mihi erit cum eis. Vnde
ad hoc vsq̄ peruenit vt ardore victus do-
mino diceret. moriar amore tuo qui amo-
ri mei mori dignat⁹ es. Nota de sigisber-
to ep̄o et corde beati Aug⁹ exemplum no-
tabile. Et nos fratres integra fide spe ple-
na perfecta charitate p̄ amoris mellifluaz
dulcedinem cōplectentes ip̄am trinitatē
in vnitate substantie p̄sequamur quā ra-
tionis intellectu ꝯprehendere nō valem⁹
Nam ip̄e sol iusticie radios suos influens
mentem puram vbi inuenerit triplicē ei⁹
potentiam p̄ficit. Emittit enim ex corde
patris dulcorē memoriam reficientē. iu-
xta illud p̄s. Memoriā habundantie sua-
uitatis tue eructabunt a quo, scz omnia flu-
unt que in his inferioribus dulcia grataq̄
videntur. velut vestigium aliquod fonta-
ne dulcedinis. E corde vero filij splendo-
rem intellectum illuminantē sicut Jona-
tha prius gustante dulcedinē mellis illu-
minati sunt oculi eius. De qua illumina-
tione dicit Bern̄. super Cantica. cum ve-
ritas in mente fulget ⁊ mens in veritate
se videt q̄ in nulla cōscientia erubescat p̄-
sentiā veritatis quo cogatur auertere fa-
ciem quasi cōfusam ⁊c̄. et repercussaz a lu-
mine dei. Et sequitur hoc plane decorum
est qd̄ super omnia bona anime diuinos
oblectat aspectus hoc lumine petijt illu-
minari Dauid dicens. Illumina oculos
meos ne vnq̄ obdormiā in morte. Ter-
cio e corde spiritussancti calorem volunta-
tem inflammantem et ip̄am animā ad ex-
cellentiam diuine similitudinis subleuan-
tem sicut cera liquefacta in sigillum effluens
in eandem similitudinem transforma-
tur. Cum enī amor diuinus totus suauis
et generalis est homini efficaciori glutino
sibi rapit affectum. quia quicquid in dile-
cto desiderari potest millemillies supemi-
net omni verborum eloquio et amātis af-
fectu tm̄ claudi valent nō intellectu capi
nec verbis exprimi. Sed ve desidie tēpo-
ris in quo filij Adam graui corde diligūt
vanitatem diabolo memoriā cōferentes
p̄ inuidiā rancores ⁊ suspitōnes ⁊c̄. In-
tellectum vero mundo tribuentes p̄ cupi-
ditatem auariciā fraudes ⁊ adinuentōes
deceptorias volūtates deniq̄ carni ⁊ vo-
luptatibus coaptantes velut iumenta ir-
ronabilia. Et sic creatura rōnalis que so-
la diuinam imaginez gerit expressam sese
degenerans cōparatur iumentis insipien-
tibus que dumtaxat rōnem gerunt vesti-
gij creatoris. Cuius demerito sensib⁹ ob-
fuscatis spiritualia capere nō preualent.
Hinc ad planiorem cōsiderationē stilum
cōuertendum esse reor p̄ut expedit nostre
edificatōni. In hac igitur summa trini-
tate triplicem effectum cōsidero. Primo
patrem ip̄m per potentiam terrificam ab
initio munduz gubernasse in virga ferrea
ante aduentum filij eius. Quo merito me-
moria nostra que patri appropriatur per
timorem mouebitur ad humiliandum se
sub potentu manu dei. Pater enim in le-
ge veteri sola iusticia videbatur agitari.
potius terrorem iudicialem pretendens
q̄ amorem paternalem. propter quod in-
geminauit crebrius ego dominus non so-
lum facta sed et verba praua ac murmura-
tiones concito duri⁹ vindicans. Dathan
enim ⁊ Abyron ac Chore cōtra Moysen
murmurantes horriblli morte mulctauit
Numeri. xvj. Sic et alium nomen domi-
ni thetragramathon blasphemantem la-
pidare iussit. Leuic̄. xxiiij. Deniq̄ dauid

quem eligit virum ſm cor ſuum cadens in peccatum adulterij ⁊ homicidij ſtatimq; reſurgēs ad penitentiā in cōtritione multa poſt dimiſſam culpam tam crudelem ſuſcepit vindictaz quadruplicem ſcz vt ptz infra. ut in admirationem ductus diceret p̄s. lxv. Venite et videte opera dei terribilis ſuper filios hominū. Quod potiſſime liquet Numeri. xiiij. vbi exploratoribus difficultatē optinendi terrā ꝓmiſſionis enarrantibus cum murmurarent ceteri cōtra dominum et Moyſen dicētes. vtinam mortui eſſemus in egipto. nonne melius eſt reuerti in egiptū. Ait domius ad Moyſen dicens. Vſq; quo hec peſſima multitudo murmurat cōtra me et infra in ſolitudine hac iacebunt cadauera veſtra omnes qui numerati eſtis a viginti annis et ſupra ſcz ſexcenta milia ⁊ murmuraſtis cōtra me nō intrabitis terrā ſuper quam leuaui animā meam vt habitare vos facerem preter Caleph et Joſue ⁊ infra cadauera veſtra iacebunt in ſolitudine. Et ſic iuxta ꝓphetaz. Domine in celo miſericordia tua et ſola iuſticia terram occupare videbatur. ¶ Secundo cōſidero filium in forma mortalitatis ꝑ ſapientiam intellectum inſtruxiſſe in viam virtutis et gratie nobiſq; paternā miſericordiam detuliſſe vt iam humana fragilitas reſpirare valeat in lucem miſerationū domini. Vnigenitus enim totum fere gen⁹ humanum ad baratrum damnatōnis prolabi cōſpiciens. miſericordia motus carnez induit. vt exemplo ꝓprio reduceret errātes in viam ſalutis. elatos ſcz ꝑ viaz profundiſſime humilitatis vt per ꝓphetā diceret. Ego ſum vermis et non homo ⁊c̄. ne ſcz apponeret ſe vltra homo magnificare ſuper terram. Sic auaros per viam abiectiſſime paupertatis. inuidos per viam pleniſſime charitatis ⁊c̄. Et ſic ſapientiaz diuinam hactenus nobis occultam manifeſtans. ſapientiam huius mundi ſtultam reputauit. quia ſtulta mundi elegit ſapiētia diuina que falli nō poteſt. Quis enim per terrenam humilitatem celeſtem queſiſſet celſitudinem. per preſentem paupertatem eternā plenitudinem. per manſuetiſſimā patientiam veram pacem. niſi ſapientia patris adueniens et in hanc vitā precedēs dixiſſet. Exemplum dedi vobis vt quemadmodum ego feci ita et vos faciatis. Preſertim tamē receſſurus ad patrem in paſſione relinquere voluit eminētiſſime charitatis exempla qua ſcz moneret hominem ad affectum dilectōnis ⁊ effectum imitationis. Imprimeretq; viſceroſius illud preceptum primum. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. Que verba tractans ſanctus Tho. ſcda ſcde. q. xliiij. dicit ꝙ dilectio eſt actus voluntatis que ſignificatur per cor. quia ſicut corporale cor eſt principium omnium motuum ita et voluntas eſt principium omnium ſpiritualium motuū maxime q̄tum ad intentionem finis vltimi quod eſt obiectum charitatis. Tria ſunt igitur actuuz charitatis principia que mouentur a voluntate. et hec quatuor ſunt de rōne huius precepti. Primo intellectus qui ſignificatur per mentem qui ſcz mouet̄ ad aſſentiendum his que ſunt fidei et ad meditandum de deo dilectio cum p̄s dicente Oculi mei ſemper ad dominum ſiue carnem aſſumentem aut predicantem aut patientem aut morientem aut certe regnantem. Secundo mouetur vis appetitiua inferior que ſignificatur per animam vt ſcz ſuperiori parti cōformetur quia ſicut ſpera ſuperior mouet inferiores ſuo motu ita voluntas appetitum ſenſitiuuz vt habet̄ iij. de anima. et hoc per vim diuini amoris qui carnalia deſipere facit et laborioſa reddit leuia. Tercio mouetur vis executiua exterior que per fortitudinem virium ſignificatur vt exterior actus noſter obediat deo ad operandum ex dilectione ¶ Tercio cōſidero ſpiritum ſanctum nobis miſſum per influentiam ſue dulcedinis voluntatem inflammaſſe ad amorem reciprocum quo terrena ꝯculcans anhelet ad imitationem dei et celeſtem patriā. Licz enim chriſtus ſua ꝯuerſatōne nos inſtru-

xit de via iusticie presertiz plenissime charitatis quātum ad efficaciorem sequelam exempli propositi quia tamē motor internus adhuc defuit intus flammans. Ideo respondit dominus. expedit vobis vt ego vadam. Quia discipuli ante missionē spiritussancti ad debitam vicissitudinē amoris christi pre ostensi reddendam attingere non poterant. Venit igitur spiritꝰ mollificans corda medullitus imprimens ostēsa beneficia discipulorum inflammans pectora vt extunc et mortem pariter et obprobria cuncta gratanter expectarent. Hec inq̄ diuina bonitas et suauitas huc vsq̄ mundum gubernat peccatorem sustinens expectans reuocans veniam pollicens et gratiā Quod nobis cōcedat ꝛc.

De sacratissimo sacramento eucharistie qualiter est memoriale sui amoris et mirabilis institutōnis. Ser. lxxix.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors ꝛ miserator dominus escam dedit timentibus ps. Querit doctor sanctus super. iiij. dis. ix. Vtrum christi corpus accipiens cuz cōscientia peccati mortalis peccet presertim in festis pascalibus. cum ex ecclesie precepto semel in anno sumere teneatur. Et Augustinꝰ in epistola scribens ad Januarium ait. q̄ peccata si nō sunt tanta vt nec excōmunicandus quisquis iudicetur non se debet a cottidiana medicina dominici corporis separe. Nimirum cum vt idem dicit maximis bonis nullus male vtitur. Ad hoc breuiter respōdet ibidem q̄ cum conscientia peccati mortalis manducans corpus christi peccat mortaliter. Et quod maius est si iustus quispiaz credens se in mortali cōstitutum corpus christi manducauerit opinione tali perseuerante mortaliter peccat. Ratio primi est. quia talis abutitur sacramēto sicut si quis virtutibus quas maxima bona dicit Augustinus. licet nullus male vtitur q̄tū ad actum vsus. male tamen vteretur quātum ad obiectum vsus de virtutibus scz glorians et superbiens. Ratio vero secundi est quia cōstat q̄ eligeret se peccatorez corpus christi manducare. Vnde concludit doctor sanctus q̄ propter enormitatem peccati minus peccat nō sumendo q̄ indigne sumendo et q̄ prius dimitteret se excōmunicari q̄ in peccato mortali corpus christi sumere cum indigne sumere sit malum scdm se sed nō sumere sit malū tm̄ per accidens. quia ꝓhibitum. Nimirū qz si vt dicit infra dis. xxiiij. sacerdos in mortali existens exhibet se in actu aliq̄ vt ministrum ecclesie peccat mortaliter quotiens actum huiusmodi exercet eo q̄ scdm Dionisium primo ecclesiastice ierarchie immundos nec symbola sacramētalia tāgere phas est. ita q̄ quādo tangūt res sacras quasi officio suo vtentes peccāt mortaliter. O quid igitur reprobationis merebitur tam dignissimum sacramentū nō solum tangens sed et sumens ac cum Juda membris peccatoribus tradens. Hinc in figura precepit dominus Exodi. xij. Hec est religio phase. Omnis alienigena glosa. iudeus vel gentilis aut excōmunicatus nō comedet ex eo. Similiter et aduena. glosa. qui nuper venit ad fidem nec adhuc firmus est in charitate quod est cōtra eos qui de peccatis enormibus tarde venientes ad cōfessionem et penitentiam statim cōmunicare volunt. Et mercenarius glosa. qui pro lucris temporalibꝰ christo seruit. Nec mirum. quia dicit sanctus Thomas scda scde. q. xix. q̄ amor mercenarij semper malus est. quia deum diligit propter bona temporalia quod scdm se charitati repugnat Seruus autem emptitius qui scz per cōtritionem ꝛ confessionem obligauit se ad penitentiā vt passionis christi participiū mereatur ꝛ rite ce-

lebrabit eritq; sicut indigena terre. Porro his igitur omnibus merito dicit. Memoriam fecit mirabilium suorum ꝛc. Licet scdm Bern. in epla quadam sacramentum dei altissimi est suscipiendum non discutiendum. venerandum. nō diiudicandum. fide sortitum nō innatum. traditōne sanxitum nō ratione ad inuentum. Ad excitationem tamē affectus nostri vel modicum aliquod. de eodem tractando conferamus. Cuius nimirum magnificentia ꝓposito ꝟsiculo satis innuitur in quo demonstratur esse reformatiuū in nobis et perfectiuum imaginis altissime trinitatis que presertim attenditur q̄tum ad potentias naturales scz memoriā intelligentiam et voluntatem. Introducitur autē sacramentum hoc esse memoriale quodā amoris sui q̄tum ad vim memorativam cum dicit. memoriam fecit. Secūdo introducitur esse mirabile quoddam noue institutōnis q̄tum ad vim intellectiuam cum additur mirabilium suorum. Tercio autē introducitur esse delectabile quoddā deuote sumptionis q̄tum ad vim affectiuaz aut voluntatem cum subditur. Escam dedit timentib⁹ se. Primo nanq; sacramētū hoc instruit esse memoriale amoris sui quo reuocaret ad mentem nostram omnia dilectōnis insignia que nobis exhibuit in mortali corpore dicens. hec quotienscunq; feceritis in mei memoriā facietis. Erat enim hec vna causa potissima scdm Thomam super. iiij. dist. viij. Quare christus hoc sacramentum in cena voluit instituere vt vel sic vltimo traditum magis memorie cōmendaretur. cum in amicorum separatōne sentitur motus dilectōni feruentior. et ideo dicta fata vel exhibita viscerosius imprimuntur. crebrius inuoluūtur. et carius amplectuntur. Nunq̄ enim erit tantus amor Jesu de corde nostro delendus. Quare merito dicitur in figura deuote anime sacramentuz hoc frequētāti Eccle. xxxviij. Da suauitatez id ē fac oblationem de speciebus aromaticis quibus cōficiebatur thimiama. Et memoriam simulaginis id est oblationem farinē tritici delicatissime. Et impingua oblatōnem offerendo scz oleum de lignis oliuarū purissimuz ad cōcinnandas lucernas. Et da locum medico honorando scz sacerdotem pro te orantem et hoc quidem in lege veteri. Tibi vero dicitur. o quecunq; anima deuota per legem gratie tam singulariter electa. sanguine Jesu tam efficaciter emundata. redempta. gratificata. et nobilitata. Da suauitatem per puritatez intentionis in cōfectōne diuersarum virtutum per quam christi bonus odor sum⁹ deo in omni loco vt et delitias suas reputet esse cum filijs hominum. Nunq̄ enim operosa curiositate vestimentoruz aut deliciosa flagrantia quis adornatus sic aliquādo oblectauit sensus humanos sicut varietate virtutū charitatisq; fragrātia fidelis anima feliciter decora diuinum allicit affecum ꝓuocat amorem. Sequitur. Et memoriā simulaginis supple suscipe. Nam per simulaginē que est panis ex farina purissima. eu karistie sacramentū intelligitur. Unde cōgrue iubetur suscipe anima deuota nō solum simulaginem sed memoriam simulagimis quia parum est illud dentib⁹ premi nisi diligentius ruminemus omnia in quoruz memoriā illud a domino dinoscitur institutū vt ꝑ hoc cor hominis in amorem diuinum vigorosius incalescat et incitetur ad sequelā. Et ꝓpter hoc subdit dicēs. Et impingua oblatōem scz ꝑ inflammatū deuotōis affectū. Impossibile est enī q̄ q̄s sacramantū illud viscero frequētet d̄siderio quī aīa, ei⁹ adipe ꝛ pinguedīe spūali repleat. Hinc in figura dn̄s instituēs esum agni pascalis ī memoriam liberatōis filioꝝ israel precepit. Exo. xiij. dicēs. narrabis filio tuo in die illo dicēs. hoc est qd̄ fecit mihi dn̄s qn̄ egressus sum de egipto ꝛ erit q̄si signū in manu tua ꝛ q̄si monimentū. i. amoris indiciū. q̄si mouēs mentē ante oculos tuos. et vt lex dn̄i semp sit ī ore tuo. Dn̄ iudei hui⁹ occasione scribunt hec in cedula. et ligant in manu sinistra. Secundo q̄ principaliter

sacramentum hoc instituit esse mirabile quadā forma noue institutōnis ꝯtum ad vim intellectiuā cū addit. mirabiliū suoꝝ
G Cuius institutio mirabilis fuit intelligentie nostre ꝯtum ad tria Primo ꝯtum ad ipam institutionem in quo notatur mirabilis ratio sapiētie sue vt merito dicit ps Mirabilis facta est scientia tua ex, me cō fortata est et nō potero adeam. Bene qui dem mirabile q dedit nobis corpus suuz in cibum et sanguinē in potum. Et hoc dū adhuc viueret in cena dicens. Accipite ꝛ comedite ꝛc. Unde iudeis ꝓtestatus est dicens. Nisi manducaueritis carnem filij hominis et biberitis eius sanguinē nō habebitis vitaz in vobis. Unde multi ex discipulis abeuntes dixerunt. durus est hic sermo, litigabāt et iudei dicentes. Quō potest hic nobis dare carnem suaz ad mā ducandum. Sed hoc exigebat humane nature corruptio. qz corruptio et mors initium sumpserunt ab esca ligni vetiti ꝓpter quaz Adam priuatus erat ligno vite quo sustentabatur humana natura et ideo reparatio iustificatōnis et vite, debuit esse cibus ligni vite spiritualis fructus scz sancte crucis in carne dei filius sapiētia patris. De quo dicitur Prouer. iij. Lignuz vite est his qui apprehenderunt eam. Uñ sicut angelica natura verbo nudo pascit. sic humana natura verbo velato in sacramento, ita q ibidem falluntur omnes sensus humani preterꝯ auditus Ex hoc igitur mirantur et hesitāt quidnam sit hoc. Sicut filij israel vt dicit Exo. xvj. Cū vidissent man. stupentes dixerunt ad inuicē Manhu quod significat quid est hoc. Mirum quoniā ibi erat alia forma visibilis ꝛ sapor naturalis ꝛ alia latebat forma et virtus invisibilis que prebebat omnis saporis suauitatem vt patebit infra. Sic in hoc sacramento est alia species que videtur alia que latet virtus christi. Quod ita disposuit diuina sapientia triplici ratione. Primo propter merituz fidei quo ad bonos. Cum enim demeritum ab homine primo sumpsit exordium ab incredulitate falsa suadente diabolo. cōueniens est vt primum hominis meritum sit incredulitate qua credit testimonio christi de cibo vite dicentis Johis. vj. Qui manducat meam carnem et bibit meū sanguinem in me manet et ego in illo. Et iterum Qui manducat me et ipse viuet ꝓpter me. Secundo ꝓpter indignitatem participientium quo ad malos quorum vita reproba exigit vt veletur in quo miseri corditer agit clementia saluatoris quia si nudum et non velatum corpus eius reciperent ex ipo forsan aspectu perirent. Sicut in figura legitur. j. Re. vj. de bethsamitis qui videntes archam domini figurantem archanum sacramentuz corporis christi percussi sunt a domino et mortui sunt de maioribus. lxx. viri. de plebe vero quinquagintamilia. fleuerūtq plan ctu magno dicentes. Quis potest stare in cōspectu dei huius? ꝯto magis si christū viderent nonvelatum in sua claritate. Tercio ꝓpter imbecillitatem quo ad omnes. nam eius claritatem nullus sustinere posset intuitus. Mirirū cū nec transfiguratū licet adhuc mortalē discipuli cernere valebāt. Cui? etiā figura pcessit Exo. xxxvj. Invultus Moysi splendor qui ex frequētia diuini cōsortij tā radiosam claritatem vultus adeptus est vt intuentib? cornutus videretur. ita q nō potuerunt filij israel intendere in faciem eius nisi velatam vt patet infra. Secundo mirabilis fuit quantū ad immutationem specierum panis et vini in corpus et sanguinē. trā scendit enī omnia mirabilia que fecit deus siue petram cōuertit in stangna aquarum. siue aquas produxit de mandibula asini. aut aquam amaram cōuertit in dulcem vel in sanguinem. aut virgam moysi in colubrum. aut loth mulierem in statuā salis. vel certum cursum celi tardauit ad preceptum Josue. vel cursu cōtrario giranit ad preces Ezechie. multaq similia que sua vetustate viluerunt. Innoua signa domine immuta mirabilia in hac felicissima et vtilissima conuersione in qua mutatur panis in corpus christi secundum veritatem et etiā scōm quantitatem

vt dicit Bonauentura sup. iiij. dis. x. Primo fm veritatem dño dicēte. hoc est corpus meum. quē ritū cōsecrandi nobis reliquit vt sic in carne sua et natura ppria nobiscum esset in quo relucet diuina potētia sapientia et bonitas altius ceteris sacramentis. Nam diuina potentia relucet in operis singularitate qz panis in christi corpus verum ⁊ integrū in diuersis locis cōuertitur. et sic ostēdit se deus posse sup̄ omnē potentiā operatiuā in cōuersionez supza potentiā imaginatiuā in hoc q̄ idē in pluribus locis existit. Supza denicq̄ potentiā intellectiuā in hoc q̄ tā magnū et integrū in tam parua specie facit existere nō cōtractum. nā quia multa potest ī corpus suum cōuertere. ideo corpus eius est in multis locis nō p̄ mutationē que fit in christo sed in pane. quia cōuertit̄ in ip̄m. Licet enī q̄tū ad existentiā naturalē christi corpus terminū habeat in celo sue substantie nō tamē q̄tum ad potestatē puersionis fm qđ alibi aliud corpus p̄t in ip̄m cōuerti. Diuina vero sapientia relucet in hoc qđ in corpore mistico quod est ecclesia dilatata fide multos patri suo acq̄siuit. Cum ergo multi et diuersi sunt in vno corpore mistico scz maiores infirmi et cottidianis peccatis circundati qui necessario indigent cum deo quadā cōnexione quia maiores indigent refectione infirmi cōfortatione cottidianis inuoluti grata quadam oblatione ad deum reconciliandum. peccatū abolendū que nō tm̄ interius fienda erant per gratiā virtutū sed etiam exterius per gratiam sacramentorū. Ideo cōgruum erat vnū exterius cōnectens sicut habebant interius vnum sed illud vnum ibidem esse debuit vbi erāt mēbra. et ideo cōgruebat christi corpus esse in multis locis quo reficerent maiores. firmi cōfortarentur et cottidianis inuoluti peccatis illud offerrent in oblationez deo gratissimā. que cunctas oblationes veteris legis euacuaret Et qm̄ nulla alia oblatio sufficere potuisset. Ideo corpus christi illud verum offertur in altari quod fuit oblatum in cruce. Secundo mutatur panis in corpus christi non solum fm veritatem sed etiam fm quantitatē. Cū enī sacramentum istud est misteriū fidei. ideo verum esse oportet et occultum. Quia verum est. ideo cum dicitur. hoc est corpus meum transit panis in corpus christi vbi cunq̄ dicatur in altari. Et ex hoc oritur duplex miraculum. Primum q̄ ibi est corpus integrum et perfectum. Secundū q̄ integrum corpus christi sit vbilibet in locis plurimis vbi fit hec transubstantiatō Quia vero debuit esse occultum. ideo manere debuerunt species et omnia sensibilia ip̄o apparente. Et ex hoc similiter oritur duplex miraculum. Primum q̄ accidentia sunt sine subiecto. Alterum q̄ ibi ē corpus clarissimum presens et non videtur. Diuinitas enim infirmitati nostre sē cōtemperat vt intellectum excedat et fides locum et meritum habeat. Diuina denicq̄ bonitas relucet in vtilitate quā q̄ illud cōsequimur. Nam ex hoc q̄ christus est nobis presens corporaliter fidei meritum augetur. Dum quis hoc credit quod ratōne nullatenus agnoscit. Subleuatur etiam fiducia spei quia dum offertur patri qui oblatus est in cruce quis nō confideret exaudiri. Deuotio similiter charitatis augetur cum sentit dominum in carne sibi presentem sicut ad presentiā ignis expellitur frigus. Dicit enim Damascenus q̄ caro christi est tanq̄ carbo ignitus vnde scz anima deuota ad amplexum mutuum iguiatur. memoriā ergo fecit mirabilū suoz̄ ac̄. De tercio principali videbitur in ser. sequēti ad laudē dei.

De eodem festo de eius stupēda cōsecratōe debita sumptōe ⁊ effi cacia operatōe. Ser. lxxx.

Caput cū pedibus eius ⁊ intestinis vorabitis. Exo. xij. Sicut dicit Bonauentura super. iiij. dis. viij. sacramentum eukaristie p̄figurari debuit ppter duas rōes. Pmo rōe dignitatis. qz p̄dicatū est ⁊ expectatū sicut dei donum excellentissimum. Ideo

figure eius preire debuerunt in quibus re fulciretur expectatio fidelium et digni tas huius sacramenti famosior redderet. Nam figuraꝝ premissio fuit eius fame di mulgatio. Secundo rone difficultatis qz inter alia sacramenta et omnia credibilia difficillimu est istud ad credendu. et ideo debuerunt hoies ad hoc assuefieri quada manuductone figrarum. Dn magister sen tiarum ibide sufficienter assignat qua tuor rones huius sacramti ptum ad re spectu legis nature mosayce gratie. Ad quas etia figuras omnes alie reducunt. Nam in lege nature ponit figura sacrifi cium melchisedech in quo figurata est sa cramenti huius visibilis forma. qz panez et vinum obtulit. In lege moysi figuram ponit agnu pascha le i quo figurat res co tenta in sacramento scz christus. Et ma na in quo figurat res signata tm. quia in eo latebat bonis. ois saporis suauitas vt patebit. In lege vero gratie figura ponit sanguine passionis q fluxit de latere chri sti in quo figurat virtus dans efficaciam Hoc tame vltimu magis habet rationez cause ꝙ figure quonia ibidez erat veritas licz etia habet ratione figure pensatis cir cumstantijs ꝙ de passo et iam mortuo ꝓ fluxit sanguis et aqua. et sic rone essendi quodda modo rationem habet prefigura di. maxime ratione annexi scz aque. Dn Aug⁹. super illud ad Ephe. v. Sacramen tum hoc magnu et sic dicit. Dormit ada vt fiat eua. moritur christus vt fiat eccle sia. Ada dormiente fit eua de latere. mo rtuo christo lancea pcutitur latus eius vt pfluant sacramenta quibus formetur ec clesia. Nam ideo dicuntur sacramta ma gis pfluxisse de latere ꝙ de manibus vel pedibus ꝓpter ipam couenientia in signa do. quia de corpore iam mortuo pfluxit si mul sanguis et aqua in quo conuenienter exprimitur sacramentorum cofectio q in stitutio Sicut eni in pmerendo sacramen torum efficaciam mors cum vita iuncta e sic sanguis vitalis exit cu aqua. Sic etia denicz sacramenta sunt in verbo et elemto pariter instituta. que dicuntur cofecta velut pigmenta suauitatis ad sanandos egros. inter que sacramentum istud super excellit dignitate. Cuius sumptonis mo dus nobis indicitur in verbis propositis Caput cum pedibus eius ꝛc. Quantum ad veritatem histozie dominus deus libe rare disponens filios israel a iugo seruitu tis de elu agni paschalis. primo manda uit dicens. Decima die mensis huius scz aprilis. id est lunatioe aprilis que sepius incboat in marcio. tollet quez domus a gnum vel si non poterit agnum tollet sal tem hedum masculum anniculu. id est vni us anni sine macula scz corporis non vel leris id est non cecum non fractum non de bilem sicut in leuitico determinatum est. Offerentqz decimaquarta die ad vespe ram tingentes cum fasciculo ysopi hedi vel agni sanguine postem vtrunqz et sup liminare domus in qua comedent illum. non quidem crudum id est semicoctu nec aqua coctum sed assum tantum igni cum azimis panibus et lactucis agrestib⁹ qua rum amaritudo seruitutis amaritudinez significabat. Igitur caput cum pedibus et intestinis vorabitis ꝛc. Deinde deter minat ritum preparatois dicens. Sic au tem comedetis illum. Renes vestros ac cingetis et calciamenta habebitis in pe dibus vestris. tenentes baculos in manibus et comedetis festinanter. est eni pha se id est transitus domini. Agnus dicitur christus propter innocentiam et mansue tudinem. Hedus autem quia de peccato ribus natus est quamqz ipe non sit hedus Hic imolatus est in cruce cuius sanguine postes domus id est virtus irascibilis et cocupiscibilis tingendi sunt ad detestato ne malia ad apprehensioz boni. Hec sunt eni due gene d quib⁹ ait beata Agnes Et sanguis eius adornauit genas meas. vi de infra. Et hoc cum fasciculo ysopi id est cum humilitate propie cognitonis et su perliminare. i. vis ronalis q est velut aie facies cui⁹ pulcritudo resultat i sanguie ie su. Nox autem signat velamen panis et

vini sub quo latet veritas corporis ⁊ sanguinis christi. Hic debet esse coctus igne feruentis desiderij in ꝯsecratione vel sumptōne. nō crudus q̄ntum ad affectum tepidum ne dicam cōcupiscentijs geliduz aut distractōnibus turbidum. et ideo nō erit aqua decoctum. Sicut enim aqua ventis sic mens humana distractōnibus sollicitudinibus cōcupiscentijs turbida reddit̄ et frigidior remanet. quia calorē solaris radij non recipit sicut tranquilla Debet etiam sumi cum asimis panibus id ē mundis operibus ⁊ lactucis agrestibus id est penitētie amaritudinibus. Caput aūt id est diuinitas ⁊ pedes id est humanitas cū intestinis scz diuine misericordie que sunt infinita bonitas charitas largitas longanimitas ⁊ similia viscera misericordie dei nostri quibus visitauit nos oriens ex alto Et hec debent deuorari id est cum magno desiderio sumēdo recoli. Quibus visceribus vicem reddam⁹ accedētes accinctis renibus cōtinētia vicioꝝ. calciatis pedibus mortificatōne affectuū. cum baculo in manibus id est cum cruce christi cōformibus actibus. Hoc inquit facite in meam cōmemorationēque scz ducat ad cōpassionem ad dilectionez ad operū imitationē ad verā spirituū vnionē ⁊ felicē fruitionem. O vere felix viscerosa manducatio que nō solum ducit ad diuinū ꝯsortiū sed felici cōmertio totū diuinū efficit. cuz tali feruore christum suscipit. Vt vero cōceptā materiā ꝓsequamur in hoc sanctissimo sacramento quatuor sunt ꝯsideranda ꝑ ordinē. Primū est de eius stupenda cōsecratione vtrum scz virtus trāsubstantiandi data sit verbo ꝓlato an solū sit virtus verbi increati p̄sertim cum dicit Eusebi⁹ q̄ inuisibilis sacerdos visibiles creaturas in substātiam corpis ⁊ sanguinis christi verbi sui secreta potestate ꝯmutat Ad quod respondet doctor et Bonauentura sup. iiij. dis. x. q̄ s̄m veriorem opinionem virtus verbi extenso noīe dicit̄ non q̄ aliqua qualitas data sit verbo per quē operetur sed ex diuina institutōne hoc firmatū est vt isto verbo a sacerdote ꝓlato super panem cum intentione cōficiēdi panis transubstantiet̄ qd̄ facit verbū increatum. Christus enī vnica institutōne nō tm̄ verbum qd̄ ꝓtulit sed omne cōsimile ꝓlatuz a sacerdote supernaturā ordinauit vt statim ꝓlato ip̄o ip̄e sacerdos inuisibilis assistens cōuerteret ꝓpter quod nō immerito dicitur habere virtutē transubstātiandi. Hinc cōcluditur etiam q̄ virtute verborum nō fit cōuersio nisi assit etiam intentio cōcors instituēti et institutio ecclesie que est cōuersio ad vsum fidelium. Nam si totum panem de foro cōficere vellet nihil faceret. Quia sicut dicit Hugo. omne sacramentum irritum reputatur si cōtra institutionem celebratur. Et ideo cum virtus verborum s̄m intentionē regulatur ad tantam materiaz se extendit ad quantā potest sacerdos cōficere quod cōgruat sumi in vsum fideliū. Deniq̄ vt dicitur ibidem dis. xj. Panis precise cōuertitur in id cum quo habet similitudinē super quā similitudinē fundatur institutio et aduenit verbi sanctificatio. Cum ergo panis habet similitudinē tm̄ ad corpus. ideo institutū est tm̄ ꝯuerti in corpus nō in diuinitatē nec in animā nec in sanguinem. verbum enim sanctificans scz hoc ē corpus meum signat cōuerti in corp⁹ nec tamen est corpus sine istis sub sacramēto propter inseparabilem cōiunctionem. nā sanguis est ibi ratione cōmixtionis. anima ratione cōiunctionis. et diuinitas ratione vnionis. Et sic corpus est in plurib⁹ locis ratiōe cōuersiōis sic etiam alia sunt in locis pluribus p̄dictis rōibus. Panis tamē et virtus sue forme primo ordinat̄ ad corpus et ad cetera sicut ex sequenti. Similiter dicendum est de cōuersione vini. Secundum est de sacramētali sumptione. Ad quā requiritur primo eius ad cibatum naturalis cōuenientia. Vnde dicit Bonauentura vbi supra dis. x. q̄ sicut solus homo baptisatur ita corpus christi sacramentaliter a solo homine manducatur. quia cibus iste solis hominib⁹ est

cõcessus. Cum igitur corpus christi non est sub illo sacramento nisi eatenus. quia ordinabile est ad vsum humanum scz mãducationẽ. Ideo si mus rodit vel aliud animal quodcũq; sumit ita inhabile facit et sic sacramentũ esse desinit ⁊ corpus ibidem eẽ desinit et substãtia panis redit sicut Innocentiꝰ dicit. Secundo requiritur in hoĩe intentio regulata q̃tum ad mãducationẽ. Si quis enim intenderet corpus reficere ⁊ alter ꝓ pane sacramentũ sibi sicut panez offerret ac ip̃e intenderet oĩno sumere cibum corporalẽ nemo diceret eũ sacramentaliter manducasse. Requiritur enim intentõnis regulatio q̃tum ad fidẽ que est in ip̃o vel in altero scz vt credat ꝙ sub illa specie aliq̃d speciale lateat quod intendat sumere quod alios estimat credere corpus christi licet ip̃e nõ credat. Credo ꝙ sacramentaliter comedit quoniã attingit rem sacramenti fide aliena licet sumat ad ꝓpriam damnationẽ. Nimirũ cuz infidelis quisq; sacramentũ cernẽs eukaristie grauiter peccat ꝓpter eius ꝑfidiam que parit irreuerentiaz auersionẽ derisionem cõtemptum. In cuius figura bethsamite videntes archam dñi que figurabat corpus christi ꝑcussi sunt et interẽpti de maioribus natu. lxx. viri de plebe vero quinquaginta milia. vt dicit̃. j. Reg̃. vj. Fidelis autez existens in mortali sacramẽtum videndo nõ peccat si reuerenter adorat sumendo tamen mortaliter peccaret. Cuius ratio est. qz visio correspondet fidei sed fruitio charitati. que charitas cibum hunc sapidum facit et delectabilem. Charitas enim palatũ est causans gustũ spiritualẽ. Hinc enĩ in figura manna fuit impijs insipidũ. iustis aũt omnis saporis suauitatẽ p̃stabat et delectamentũ. Vñ dicit Raby Salomõ sup̃ illud Exod̃. xvj. Mane quoq; ros iacuit ꝙ in descẽsu manne primo cadebat pruina cõgelata super terrã. Dehinc manna desup̃ et tandẽ ros aliquantulũ cõgelatus sup̃ illud ita ꝙ mãna erat inter medium quasi munde repositum inter duo stramenta prune ros aũt desuper cadens oriente sole resoluebatur in vapores et tunc apparebat discoopertum manna in similitudine coriandri rotundum paruũ sed album. Et quia liquefiebat ad calorem solis iam operimento roris liquescente et ascendente colligebatur. habuitq; triplicem saporem. Primo naturalem quasi saporem panis facti de simila delicatissima cum cõmixtione mellis et sic dicitur habuisse saporem mellis Secundo supernaturalem saporẽ habuit et hoc duplicẽ. Nam bonis sapiebat quicquid volebant. Sapientie. xvj. Dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebas deseruiens vniuscuiusq; volũtati ad quod quisq; volebat cõuertebatur. Malis autẽ erat cibus insipidus. et ideo querebant sapores per diuersos vias decoctõnis ex qua tamen sapor immutabatur in peius. Vnde subditur ibidem ꝙ sapor eius erat quasi panis oleati et hoc ꝓpter cõmixtionem olei quo scz decoquebant illud. Hinc mali flagrantes desiderio carnium murmurauerũt. Que cuncta ad moralitatis floscula essent reducenda nisi sermonis prolixitas et temporis vetaret breuitas. Hec enim in figura contingebant illis cuius veritas sacramentum esse dinoscitur. Tercium est de sumptione fructuosa et meritoria ad cuius finem solum institutum dinoscitur. Escam inq̃t dedit timentibus se non peccantibus non obseruantibus nõ obstinatis. et ideo requirit dignam preparationẽ propter magnificentiam doni. nam largitor omnium bonorum in eo seip̃m offert in cibum. Et hec est summus gradus diuine largitatis Primus enim gradus est quo nobis largitus est sua. i. omnes alias creaturas q̃s ordinauit in nostrum ministerium vsum vel exercitium. Omnia inquit subiecisti sub pedibus eius. Secundus vero quo largitus est suos id est angelos ministerium nostrum. Ad Hebre. j. Omnes amministratorij spiritus sunt missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Tercius vero gradus quo largitus est seipsum in seruum et socium nostre vilitatis quãdo se exinaniuit formam serui accipiens.

G

C

98

Dedit inq̃ se in magistrum in p̃dicatõne in ducem in operatione. in preciũ in passione. O charitas quõ vincis inuincibilẽ Quartus deniq̃ gradus et summus est q̃ sese dedit in cibum in quo relucet plenitudo summe largitatis et amoris. Nã in aliis dationib⁹ licet infinite largitatis christus se offert liberaliter semp̃ tñ inuenit̃ sep̃atõ ⁊ diuisio doni ab eo cui datur. hec vero datio solum fit in omnimodã vnionem sicut vniuntur cibus ⁊ cibans. nõ tñ vt s̃m cursum cõmunem cibus in cibantẽ cõuertatur sed vt cibans transformetur in cibũ. i. xp̃m Sicut ait Aug⁹. cibus sum grandium cresce et manducabis me. nec me mutabis in te sicut cibum carnis tue sed tu mutaberis in me. Et ista trãsmutatio fit per affectum amoris cuius virtus est transferre amantem in amatuz. Huic igitur largitati debetur amoris vicissitudo et digna p̃paratio. Alioquin qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Hinc merito queri potest vtrum quis sumens corpus christi cũ peccato mortali et tamen sine cõscia peccati mortalis peccat p̃sertim cũ nemo scit an odio dignus sit vel amore. Ad qd̃ respondet doctor sanctus inter alia sup̃. iiij. dis. ix. q̃ ignorantia duplex est. Prima dicit̃ ignorãtia facti que scz cõsistit in sola cognitõe facti. et hec excusat peccatum scz cum quis cõmiscetur aliene quã credit eẽ suam. Alia est ignorantia que cõtingit in cognitõne iuris vniuersalis nõ facti ⁊ talis ignorantia graue est peccatũ. In his que mala sunt nõ per se sed quia p̃hibita. quia pertinere videntur ad humanam negligentiam. In his vero que per se mala sunt grauius peccatum est quia pertinere videtur ad infidelitatẽ. vtrũq̃ vero p̃iculosum est quia medicina non queritur vbi morbus ignoratur. Talis igit̃ ignorãtia que non est eorum qui scire nolunt sed tñ qui simpliciter nesciũt scz qui scire nec rẽnuunt nec p̃ponunt. nulluz sic excusat s̃m Aug⁹. vt eterno igne non ardeat sed fortasse ut minus ardeat. Dicit enim Berñ. in ep̃la quadam. multa scienda nesciunt̃ aut sciendi in curia aut discendi desidia. aut inquirendi verecundia ⁊ quidã hmõi ignorantia nõ habet excusationez. Si vero sit talis ignorantia in cognitõne pariter et affectõne sicut est ignorãtia electõnis cum quis in illicitum vel p̃hibitũ fertur ac si licitũ esset. Sicut ait ap̃ls de his que ex habitu vicij alicui⁹ operant̃ vt intp̃ati talis grauissime peccat licet ignorat. quia hec ignorantia p̃uenit ex cõtemptu. De qua dicit Aug⁹. ad valentinũ. licet sit grauius scienter q̃ nescienter peccare Ideo nõ est fugiendũ ad ignorantie tenebras vt in eis quisq̃ excusationẽ req̃rat. Aliud est enĩ scire. aliud scire noluisse quia in his que scire nolunt ignorãtia peccatum est. In his vero qui nec potuerũt pene peccati Est etiã alia quedam ignorãtia qua scz illud scitur esse peccatũ iã creditur esse dimissuz interueniẽte ꝯfessione licet nõ sufficiente cõtritione quã ꝯfessionem facere tenetur ante cõmunionẽ ⁊ talis ignorãtia nõ excusat nec tñ aggrauat peccatum illud cuius ignorãtia dicitur. Et ideo q̃uis indignus sit rõne peccati illius. nõ tamẽ indigne sumit qꝛ talis ignorantia excusat excessum illum a peccato. Sicut ecõtra iustus se credens in mortali cõstitutum qui tamẽ opinione tali p̃manente corpus christi accipere presumeret mortaliter peccaret. quia cõstat q̃ eligeret se peccatorem corpus christi mãducare. Deniq̃ si quis facta diligenti discussione cõscientie licet non sufficienti ita q̃ aliquod mortale eius memorie subterfugiat ceteris cõtriciosa cõfessione purgatis sacramentũ sumeret talis sumẽdo corpus christi nõ peccat. imo verius ex vi sacramenti remissionem obliti peccati cõsequitur. Quia dicit Aug⁹. in sermone quodã q̃ quãdo corpus christi manducatur viuificat mortuos postea tamen dũ ad memoriam venerit cõfiteri tenetur vt ecclesie preceptũ adimpleat et gratus inueniatur. Si vero ex diligenti discussione mortale peccatum omiserit negligẽtie sue arguitur et tanti sacramenti reus efficitur. Quare dicit Ap̃ls. Probet autez seip̃m

homo ꝛc̄. Quartum est de sacramenti huius spirituali efficacia. De qua dicit Bonauentura sup. iiij. dis. xj. Q. ꝙ primus effectus huius sacramenti est iam deo vnitos per gratiam, magis vnire et totum hominem in christum cōuerti. Cum apl̄o dicente ad Gal. ij. Viuo ego iam nō ego ꝛc̄. Et hec vnio fit tripliciter. Primo cuz qs vnitur maiori vinculo vt ille magis vnīē qui habet maiorem charitatē. Dicit ergo sacramentū hoc magis vnire quia digne accedentem ꝙ charitatez christo magis incorporat sicut carbo ignit⁹ ab igne totus incorporatur et alterat̄. Secundo cum quis eodem vinculo strictius vnitur vt ille qui sc̄m eundem habitū feruenti⁹ actualiter amat, et sic reddit hominē magis fortem sicut cibus bonus naturā fortificans. Tercio cum quis eodem vinculo velut indissolubili firmius vnitur sicut ille qui in eodem habitu ꝙ frequentiam est magis radicatus et sic reddit sumentem magis constantem, et sic adiuuat ad vitandum omnia scelera, sic etiam augens charitatem ignitam adiuuat ad cōsumendam reatus penā et augendā virtutū perfectionem. Unde dicit doctor sanct⁹ ibidem ꝙ effectus huius sacramenti est conuersio hominis in christum. Et ad hoc sequuntur duo effectus scz augmentū spirituale quantitatis in augmento virtutū et precipue charitatis cui ꝓprium est trāsformare amantem in amatū. Et restauratio perditorum in remissionē venialiuz etiā q̄tum ad reatum vel in reparatione cuiuscunq̄ defectus p̄cedentis. Nam qz cottidie feruor ꝙ venialia minuīē ꝙ virtutum radicatio. Ideo oportet per hūc restaurare deperditū. hic tamē effectus sacramenti etiā ꝙ veniale peccatū potest impediri vt dicit doc. sanctus ibidē. Nam omnis perfectio acquirenda p remotionē ꝓprie dispositōnis impeditur. Sicut enī dispositōnes materiales se habent ad formē perfectionē sic actus se habent ad perfectionem finis. Et ideo licet hoc sacramentuz q̄tum in se est sumentē pficiat. ad hoc tamē ꝙ effectum suum plene cōsequat in sumente, oportet ꝙ assit actualis deuocō cuius feruor tantus esse potest ꝙ omnia venialia deleat, aiam ab omni scoria peccati reddēs immunē. Licet ad modū pauci tali deuotōne ferantur in ip̄m. In alijs autem iuxta quantitatē deuotōnis exuritur et cōsumitur macula peccati originalis et reatus. Interdum etiā effectus ei⁹ potest impediri penit⁹ ablq̄ tamē peccato mortali cum scz vane distractōnes sumentem impediūt a deuotione ita ꝙ augmentum gratie nō cōsequatur nec tamē reatum mortalis incurrit sed forte venialis ex hoc impreparatus accedit p̄sertim si fiebat distractio circa licita. Et hoc intuitur cum dicitur. Escam dedit timentibus se. id est cum timore et sollicitudine p̄parantibus. quod nobis prestare dignet Jhesus christus. Sequit̄ ser. lxxxj.

Dominica prima post penthe.

Factum est ut moreretur ꝛc̄. Luce. xvj. In hac parabola p̄sentis euangelij vel potius historia, in qua dives et pauper lazarus et purpuratus nobis cōsiderādi ꝓponuntur. Precipue claret q̄ terribilis ꝙ inscrutabilis sit deus in p̄silijs sup filios hominum. Nam plerunq̄ se blandū prebet. impijs velut ad omnia p̄spera vota p̄cordans. Sed reuera in p̄senti recōpensans exigua merita quibusdaz tanq̄ indignis eterna gloria ut in futuro seueriori dāner iusticia. Recordare inquit fili quia recepisti bona ꝛc̄. Quosdā autē et hic flagellat temporaliter infirmitatibus cōtumelijs iniurijs dānis temporalibus et tñ illic damnat eternaliter eo ꝙ flagella ingrate suscipiunt nec per ea mouentur ad emendā sed potius ad impatientiam. Dicit enim Greg⁹. xvij. moral. ca. xvij. ꝙ flagellum tunc diluit culpam cum mutauerit vitam. Nam cuius mores non mutat nec expiat actiones. Dis ergo diuina percussio aut initium pene sequentis est aut initiū bene viuēris. Sic pharao quia post multas flagellatōnes vitā nō emēdauit cōcito mortem et damnationē recepit. Quibusdam

99

autē licet iustis seuerū se prebet. tribulationibus illos exercet vt emundet a venialibus amplificet virtutibus vt in futuro recipiat gloriosi⁹. Quod bene cōsiderās Dauid ꝓ delictꝫ veniā postulās ait. Q. m̄ ego in flagella paratus sum et dolor me⁹ ⁊c. O vera penitētie forma et amara gratanter accipere ⁊ ꝓ peccatis semꝑ dolere. Sic hoc ostēdit plenius in expulsione a regno suo cū et semei maledicentē noluit interfici ⁊ filium expellentē iussit reseruari. De quo numero fuerat etiā hic Lazarus qui legit̄ in euangelio similiter mala ꝑpessus sicut diues receꝑat bona id est eadem hilaritate et gratiarū actōne. et ideo hic cōsolatur. sed qn̄ nisi cū factū esset vt moreretur. Finis vniuerse carnis mors est. dicit̄ Isa. xxxviij. Dispone domui tue qꝛ morieris et nō viues. Vnde ad nostrā instructionē in his duobus cōsiderand⁹ est triplex stat⁹ scꝫ vite mortꝫ ⁊ iudicij. Quātum vero ad primū accepit diues triplicia dona scꝫ diuitias delitias ⁊ honores. O si quartum cōsecutus fuisset vite scꝫ diuturnitatem quā sibi falso ꝓmisit dum sine metu affluxit delitijs. Volūt autē quidā euꝫ fuisse iudeū eo ꝙ respōdit Abrahā habēt et Moysen ⁊ ꝓphetas. nō enim narrauit hoc christus vt parabola sed rem gestā vt dicit Lyra Primo diuitijs habundauit ī quibus requieuit cor eius. cui satis congruit illud Luce. xij. anima mea multa habes bona reposita in annos plurimos requiesce bibe epulare. sed audire meruit. Stulte hac nocte recipiēt animā tuam ⁊c. Hinc enī lamentabunt̄ in penis illud Sapientie. v. Quid nobis ꝓfuit suꝑbia aut diuitiarum iactantia quid cōtulit nobis transierūt oīa. O transierūt illa sed pectata nō ita. Nā ibidē quinqꝫ rebus diuitias cōparat. Primo vmbre que scꝫ videtur aliquid cum tn̄ nihil sit sed tm̄ causat frigiditatē ⁊ obscuritatē fugit sequētes ⁊ fugientes sequit̄. Sic tꝑalia causant frigiditatem diuini amoris ⁊ obnubilationeꝫ intellectus. derelinquūt insequētes ī morte et ꝓ christo fugiētes insequunt̄ diuitie nō tꝑales sed eterne. Insequentes vero fugiunt tā tꝑalia q̄ꝫ eterna. Luc. xij. Sic est omnis qui thesaurisat ⁊ nō est in deum diues. Secūdo nūcio p̄currenti quia diuitie male cōquesite auare reseruate vel ꝓdigaliter expense p̄nuncie sūt eterne pene Vnde diues iste nō legit̄ tꝑalia iniuste acquisisse vel inique sed ꝓdigaliter expendisse. p̄ciose vestitus. delitiose nutritus. ac auare retinuisse ꝯtra pietatē ꝓximi cui micas decidētes negauerat. Hic Math. xix. de diuite qui se dixerat oīa mandata seruasse subintulit dicens. Difficile intrabit diues in regnū celoꝝ. Et iterū. Facilius est camelū ⁊c. Cuius causam assignās ibidē Criso. dicēs. ꝙ appositio diuitiarum maiorē apponit flammā ⁊ vehemētior fit cupido et qꝛ cupiditas est venenū charitatis. Ideo reddit hominē difficilem vt fluctuantē aquā. qꝛ mentē quasi ventis ⁊ ꝓcellis expositā semꝑ sollicitudīe reddit inquietā. Et ideo spinis cōꝑauit eas dn̄s affligūt enī acquirēde ꝑ mille ꝑicula sollicitant acquisite vt cōseruent̄ cruciant amisse eo ꝙ diligebant̄ et sic semper corda reddūt inquieta. Quarto aui trāsuolanti qꝛ sicut nihil mobilius aue. sic nihil mutabilius ꝓspitate. Quinto sagitte emisse ad locū destinatū id est ad infernū. nā sagitta in altū missa quia veras pēnas non habet cito relabit̄. Sic licet hi ad punctū eleuant̄ in mundo cito tn̄ ad inferos relabuntur. Secundo delitias accepit ꝓpter quas diuitias tantoꝑe dilexit. qꝛ epulabatur cottidie splēdide. sed delectatō momētanea est. O q̄ꝫ infinitā secū traxit miseriam cuꝫ delitijs affluente diuite horribile sup eū mortis ꝑiter et inferni iudiciū firmatū est. Sicut figuratū est ī Balthasar rege babilonis. Daniel. v. Qui fecit grāde cōuiuiū optimatib⁹ suis mille blasphemans dn̄m ⁊ laudās deos suos eo ꝙ vt dicunt hebrei putabat terminū captiuitatis iudeoꝝ a Jeremia ꝓphetatū trāsisse ⁊ ꝑ ꝯsequēs Jeremiā false ꝓphetasse. Et apparuerūt digiti scribētes in pariete. respiciente rege q̄ ex timore palluit ⁊ totus cōtremuit vociferās vt magos introducerēt nec poterāt scripturā legere. qꝛ scriptum

erat hebraice. Mane thetel phares. mane interpretatur numeratio. i. numeravit deus regnū tuū ⁊ cōpleuit illud .i. finiuit. Thetel interpretat impensio statere id ē appensus es in statera diuini iudicij et inuentus es minus habens. Phares interpretatur diuisio. id ē diuisum est regnū cum a te ⁊ datū est medis et persis ac eadē nocte interemptus est. Sic dñs sepe deliciose viuentiū actōnes enumerat. circumstantias ponderat ⁊ p diuinā iusticiā oēs diuitis delitias ⁊ bonores sepat adducēs mortē ⁊ gehēne vindictā. Tercio recepit bonores qz dicit Aug⁹ in sermone q̄ moribus diuitiarū est superbia. Nā grādis animus est q̄ inter diuitias isto morbo nō tēptatur. maior animꝰ diuitias suas vincēs premendo. Sequit. et lazarus similiter mala. nā vt a preteritis purgaret peccatis ⁊ pseruaretur a futuris p diuitis pauperiē sustinuit et tantā q̄ cupiebat saturari de micis q̄ cadebāt de mēsa diuitis sed nemo illi dabat. Pro delitijs aūt infirmitatis angustias qz vlceribus plenus. Denicq; p bonore vilitatis abiectōnes. Jacebat enī ad ianuā diuitis vilipensus ab oībus Sed cur tātis miserijs primi voluit pius dñs eterne felicitati p̄destinatum ⁊ Ñdet ibi Crisō. de diuite loquēs. Si q̄d inquid boni fecisti vnde tibi premiū debetur oīa recepisti in illo mundo epulans delicatus oblectatus successibus psperis. Sic aūt si quid mali cōmisit vniuersa recepit paupertate fame ⁊ eximijs oppressus miserijs. Cum igit tribulationuz multitudo nos premit. lazarū cogitemus ⁊ letanter accipiamus mala in vita nostra vt consolemur in futura. ¶ Secundo principalit̄ p̄siderandus est status mortis eoz. qz factum est vt moreret vterq; scz tam diues q̄ lazarus. qz oīs potentatus brevis vite ⁊ factū est q̄ tam ingeris amaritudinem homini iniusto Eccle. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua homini iniusto pacem habenti in substātijs suis. Sed factū est et finis vtriusq; venit quid amarius iniusto diuitis quid desiderabilius iusto paupere Transfertur enī de diuitijs ad egestatem de delitijs ad penalitatē ⁊ de bonore ad cōtumeliā. Ecōtra vero pauper de egestate ad affluentiā. de penalitate ad requiem. de vilitate ad angelicā dignitatem. Nunc videamus mortis eoz differentiā Nam et si diues pluribus amicarū blādijs videatur refoueri ecōtra tñ realiter accidit dum cūcta p̄spicit exteriora priusq; grata sed nūc relinquenda tāto dolorosiꝰ q̄to prius possessa fuerant affectuosius. Omnia cū dolore relinquit ⁊ filias cōpositas et oues fetosas pmptuaria plena ⁊ ē Interna vero p̄sideratōne peccatrix aīa timore cōcutit remordēte p̄scientia recolit mala cōmissa. bona obmissa dolet vitā pterijsse in delitijs sed nō in peccatis q̄ sola sequunt̄ miserū quocūq; ierit Quia fm Bern̄. Peccatū nihil est et ideo nulla p̄t formidinis angustia retineri. solū hoc sequetur te quacunq; ieris quocūq; intraueris pellē hanc nō deponis. Hec ille Deinde respicit futura perhennitatis infinita spacia vidit nihil esse q̄ amauit horribile q̄ demerit. sentit enī damnatōnis testimoniū. videt catheruas demonū petit inducias. sed violenter exire cōpellitur ⁊ in damnatōne trahit. Vide ergo q̄ plena calamitatibus mors impij diuitis sed hec in delitijs cogitare nō possunt. qz mortez post tergū gerūt. Eccēs. v. Nō satis id est nō multū recordabit dierū vite sue eo q̄ deus occupet cor eius delitijs. Econtra pauper amicoz solatio destitutꝰ. internam cōsolationē meruit. quia sola virtus quā p̄ cunctis diuitijs amplexatꝰ est. est comes solacioſissimus decedentiū. Parit enī de misericordia p̄fidentiā et meret̄ in reuelatōne mortis diuinā p̄sentiā. Sicut ostē sum est in vitaspatrū in pauper moriente in platea ad cuius exitū angeli q̄nerūt et in diuite cuius animā demones vi extraxerunt ¶ Tercio p̄siderandū est principaliter eoz status post mortē. qz diues sepultus est a demonijs in infernum. et in sinu Abrahe lazarus deportatus est ab angelis. Vide nunc boīez diuitijs affluentem p̄ciosis vestibus incedentē. cotidie splendide epulantē q̄ execrabilē finē q̄ horri-

bilem penā sortitus est. Nam in terra cor
pori forsan sepulcrū sibi sumptuosum ex-
cidit cum Sobna summo sacerdote qui vt
quidā volūt excidit sibi sepulcrū notabi-
le. Sicut etiaz dicit Isa. xxij. Cui p̄cepit
dn̄s. vade ⁊ ingredere ad Sobnā p̄posi-
tum templi ⁊ dices ei. excidisti tibi hic se-
pulcrum excidisti in excelso memoriale di
ligenter in petra tabernaculū. ecce te de⁹
asportari faciet sicut asportat̄ gallus gal
liacius scz pedibus sursum. Sequit̄. Co-
ronās coronabit te tribulatōne quasi pi-
lam mittet in terrā latā et spaciosam ibi
morieris ⁊ ibi erit currus glorie tue. Sit
diues hic in terra gloriosus s̄m animaz in
inferno sepultus est a demonib⁹. In quo
notat p̄funditatē damnatōnis. vilitatez
abiectōnis. acerbitatē retributōnis. im-
passibilitatē liberatōnis. Ecōtra vero la
zarus despectus vlcerosus mendicus cui
negabat̄ obsequiū humanū cui⁹ horebāt
cōsortium deportatus est non ab angelo
tm̄ sed ab angelis in sinū Abrahe. Quia
dicit Criso. sup̄ hunc locū. Q⁊ nō sufficit
vnus angelus sed plures venerūt vt cho
ros letecie facerēt. gaudebāt tantū onus
tangere q⁊ talibus libenter onerib⁹ p̄gra-
uantur. Nō enī venerūt angeli illi ad ani
mam illā deferendā p̄pter necessitatē ve
lut eoꝝ obsequijs indigeat sed ob reuerē-
tiam designandā q̄ scz animab⁹ sanctis ⁊
etiā corporibus gloriosis ab angelis ⁊ ab
oībus creaturis deferet̄. vt tāgit doctor
sanctus sup̄. iiij. dis. xliiij. Istud etiā ostē
sum est cuidā patrū scire cupienti differē
tiam inter mortē diuitis iniqui et paup̄is
iusti. vt habet̄ in vita spatrū de paup̄e mo
riente in platea ab hoīb⁹ quidē relicto sed
a cythareda dn̄i cōsolato.

Dominica secunda. Ser. lxxxij.

Ceperunt omnes si
mul excusare. Luc̄. xiiij. Interro
gatus dn̄s Luc̄. xiij. si pauci sunt
qui saluant̄ rn̄dit. Cōtendite intrare per
angustā portā. q⁊ dico vobis multi que-
rent intrare ⁊ nō poterūt et hoc querenti
um tepiditatē. Nā triplicē in via difficul
tatem patimur. Prima est ex nature cor-
ruptione p̄pter quā natura semp̄ p̄na est
ad malū. Genes. viij. Sensus ⁊ cogitatio
humani cordis p̄na sunt ad malum. Se-
cunda est ex cōsuetudine peccandi que scz
inducit quendā habitū et dispositionē in
clinantē ad peccata similia. et ideo dicit̄
altera natura. Tercia est ex difficultate
bene operandi p̄sertim adhuc incipienti-
bus quib⁹ op̄a virtuosa reddunt̄ insipida
p̄pter que tria impedimēta q̄ querunt in-
trare sed tepide p̄uenire nō poterūt. quia
difficultatis horrore p̄culsi cōcito dilabū
tur ad pristina. Sicut figuratū est Nume
ri. xiiij. Filij israel audiētes fertilitatē ter
re p̄missionis lacte et melle manantis in-
citabant̄ ad eā possidendā sed audita dif-
ficultate p̄ueniendi reditū parauerūt di-
centes. Cōstituamus nobis ducē ⁊c. Sic
reuera delectat celestis patria sed p̄ueniē
di laborē refugimus. Cupimus quidā ver
bo cupimus affectu sed op̄ibus nos excu-
samus. Cōtra quos dicit Bern̄. Ignosce
dn̄e ignosce excusam⁹ tergiuersamur vix
est aliq̄s qui in his q̄ ad te sunt velit expe
riri qd̄ possit. etiaz quod p̄mptissime pōt
s̄m carnē vel seculū siue timor impulerit
siue cupido traxerit. De quibus dicta re-
or verba p̄posita. Ceperūt ⁊c. Ceperūt
simul omnes excusare ⁊c. Querit doctor
sanctus scd̄a scd̄e. q. xj. ar. viij. Vtrū bea
titudo hoīs possit esse ī aliquo creato. cū
beatū dixerūt cui hec sunt scz filie ꝯposite
p̄mptuaria plena oues fetose ⁊c. Et respō
det q̄ nō. q⁊ beatitudo est bonū p̄fectū to
taliter quietās appetitū. alioquin nō esset
vltimus finis si adhuc aliquid restaret ap
petendū hoc aūt nō potest esse aliqd̄ crea
tuz. q⁊ si cuncta creata essent in obsequiū
vni⁹ hoīs n̄ cōtentaret̄ ut extra hec nihil
appeteret. ergo illud qd̄ sic facit appetitū
satiari est bonū vniuersale sicut vniuersa
le verum satiat intellectū. et tale bonū in-
uenitur in solo deo q̄ replet in bonis desi-
deriū nostrū ad qd̄ bonū fruendū inuita-
mur in euangelio hodierno. Sed miseri vi
lipendētes nondū gustatā dulcedinē cepe
runt se simul omnes excusare. ac spretis

delitijs celestibus amplecti stercora didi
cerūt. Pretendūt enī tria excusatōis ve
lamina sicut filij israel. Nūe. xiiij. Causa
bant difficultatē intrādi terrā ꝓmissiōis
Ideo sicut filij israel sexcētamilia omnes
qui numerati fuerāt a viginti annis ⁊ su-
pra mortui sunt in deserto ne terrā ꝓmis-
sionis ingrederent̄ p̄ter Caleph ⁊ Josue
Sic sese excusantib⁹ respōdit dn̄s. Amē
dico vobis ꝙ nemo viroꝝ illorū q̄ vocati
sunt gustabūt cenā meā vnde ligatis ma
nibus et pedib⁹ ꝓijcient̄ in tenebras exte
riores. Primus enī dixit. villā emi et eo
videre illa rogo te ⁊c̄. ꝑ quā intelligitur
oīs sup̄bia ⁊ p̄sertim ip̄a libido dominan
di licet oīs sup̄bus alios p̄eminere deside
rat. quā emit sibi sathanas in regionē te-
nebrosam ⁊ flammiuomā Dn̄ sedit ad mē
sam p̄gustauit cenā sed qꝛ emit illā expul-
sus est ⁊ ꝓiectus vt videret illū q̄tomin⁹
nondū admissus introducet̄ ad mensaꝫ ce
naturus eo ꝙ semper superbo debet̄ lo-
B cus infimus et qui se exaltat humiliabit̄.
In cuius figura dicūt doc. Nūe. xvj. ꝙ
caath filius leui quatuor filios habuit ac
Moyses cū Aaron erāt de primogenito
q̄ ꝓmoti fuerūt in ꝓp̄lo vt vnus esset dux
populi ⁊ alter sacerdos summus. Chore
aūt eo ꝙ erat de secundo nato genit⁹ vi-
debatur ꝙ post ip̄os assumendus esset ad
principatū. Cum ergo videret eleazaruꝫ
de quarto filio caath natū principē factū
sup̄ filios caath tn̄ sub eleazaro filio aarō
inuidēs hec verba habuit cum Dathan
et Abyron q̄ erāt d̄ tribu ruben primoge
niti suggerēs ꝙ ip̄is deberet̄ principatus
populi. vt sic cōspirati ⁊ cōglobati ꝑ vim
sibi cōquererēt vnus summū sacerdotiū
et alius ꝓp̄li principatū. Cū igit̄ ꝑtinaci-
ter resisterēt ⁊ detraherēt Moysi ⁊ aarō
eos verbis iniuriosis latescētes ait dn̄s
ad Moysen ⁊ Aaron. Sep̄amini de me-
dio eoꝝ et eos repēte disperdā oēs simul.
Qui ceciderūt in faciē suā orātes dicen-
tes. Num vno peccante ꝯtra oēs ira tua
deseuiet. Et dn̄s. p̄cipe vniuerso ꝓp̄lo vt
separet̄ ab istis ⁊c̄. vide textū ibidem. Et
sic descenderūt Dathan ⁊ Abyrō cū vxo
ribus et liberis omniq̄ frequētia ⁊ substā
tia ac tabernaculis in infernū. Similiter
ignis egressus a dn̄o interfecit Chore cū
ducētis ⁊ quinquagītis viris q̄ offerebāt
incensum. De quo dicit̄ Nūe. xvj. Factuꝫ
est grāde miraculū. De quo miraculo ple
nius habet̄ in glosa hebraica sup̄ p̄s. xlviij
Nꝰ cū fugerēt ceteri in tabernaculis eoꝝ
filij Chore remanserunt ad suadendū pa-
tri vt obediret Moysi quo nō quiescente
egressus ignis cōbussit eos q̄s ap̄ta terra
ꝓtinus absorbuit. Filij aūt Chore diuina
virtute remanserūt in aere stātes quousq̄
terra reclusa fuerat eo ꝙ paternis actib⁹
nō ꝯsenserāt sed desuaderent ꝓpter quod
filij tacti spiritu ꝓphetico ī gratiarū actō
nem fecerūt psalmū. xlv. Deus noster re-
fugiū ⁊ virtus ⁊c̄. qui intitulat̄ in hebreo
a filijs Chore Et huic miraculo consonat
Dicit̄ enī ibidē ꝓpterea nō timebim⁹ dū
turbabit̄ ⁊c̄. Vnde oēs psalmi filioꝝ cho
re spiritualē pretendūt leticiā. Ecce de
maledicta sup̄bia q̄ d̄testabilis secuta est
inuidia q̄ horribilis vindicta. Sic reuera
et hoc tp̄e maledictū sup̄bie viciū q̄ alijs
vel p̄eesse vel p̄eminere cupimus totū cō-
turbat mundū mouēs ad ambitōes digni
tatū et cathedras pestilētie. Et sequitur
amor dominādi quo vix caret aliq̄s. Sed
ve corone sup̄bie vt habet̄ Isa. xxviij. qꝛ
nullū coronatū sinit ingredi ad cenā dn̄i.
sꝫ ceperūt omnes simul excusare Secū
dus dixit. Iuga boū emi quinq̄ ⁊c̄. hic ē
homo terrenis deditus qui sensus omnes
inquinario numero ꝯprehensos habꝫ ad
tp̄alia directos. et dicunt̄ iuga boū qꝛ bi
narij sunt copulati scꝫ duo oculi due aures
due manus lingua cū palato ad gustandū
Nihil enī affectat hmōi vel req̄rit nisi tē
por alia nec sinit aliq̄n q̄escere cor suuꝫ ab
hoc studio. Cui dicit̄ Abacuc. ij. Ve q̄ cō
gregat auariciā malā. domui sue. An nō
mala q̄ ꝯgerit̄ in ꝓpriā damnatiōꝫ in po-
sterū ruinā. Vnde hui⁹ figura vt dicitur
Nūe. xxxij. Manserūt due trib⁹ cū dimi- C
dia extra terminos terre ꝓmissionis ꝓpt̄
auariciā ex eo ꝙ habentes pecora multa
viderūt Jaser et Galaad terras aptas

101

alendis gregibus. Sic reuera multi licet ecclesias sermones et alia opa de genere bonoꝝ frequẽtare videntur corde tamẽ ⁊ sensibus sepulti sunt in affectu auaricie quã velut deã adorãt ⁊ venerent̃. Deniq; vitulus aureꝰ quẽ ꝓ deo petierũt Exo. x xij. vide infra. fuit auaricie figura. quia sicut tũc vitulũ aureũ ita nũc aurũ ꝓ deo colũt. Pro cuius ꝯgregatõne cõseruatõne augmentatõne nõ verent̃ mille modis trãsgredi p̃cepta dñi Et sicut ibidẽ ꝓpter hoc. xxiij. millia virorũ interfecti sunt ita nũc infinitã damnatoꝝ stragẽ accelerat. Unde ad maiorẽ detestationẽ dicit glosa sup illud Col. iij. Mortificate auariciã q̃ est idoloꝝ seruitus. quod par viciũ est. qꝛ rebus ꝓ deo seruit ⁊ pene vno expletur opere. Hinc ꝯcludit Iero. ad monachuꝫ rusticũ. Estimato malo pondere peccatorũ leuius videt̃ alicui peccare auarus q̃ idolatra sed nõ mediocriter errat. Sequitur. Ridiculũ videt̃ q̃ aliq̃s iudicet̃ idolatra. quia duo grana thuris offert creature que deo debuit offerre ⁊ ille nõ iudicetur idolatra qui totũ seruitiũ offert creature. vnde nõ fruitur sed seruit diuitijs. Berñ. sup Cantica. Querit̃ a quouis eorum qui insatiabili corde lucris tp̃alibus inhiant q̃d sentiãt de his q̃ sua vidẽtes et pauꝑibus erogantes regnũ celoꝝ mercãtur sapienter ne agit̃. Respõdebit ꝓculdubio sapienter. Querit̃ iterũ cur q̃d approbat. nõ possum inquit. Quare ꝓfecto dña auaricia nõ ꝑmittit nõ ergo habet auarꝰ ea q̃ videtur habere nisi eo mõ loquẽdi q̃ quis cõpedes habet. Et ideo respõdit. iuga boum emi quinq; ⁊c̃. rogo te habe me excusatũ ⁊c̃. Tercius dixit. Vxorẽ duxi et ideo nõ possum venire. miserãda ꝓrsus cõditio q̃ aggrediẽs etiã statũ licitũ nõ modo se excusat vt ceteri sed etiã impossibilitatẽ p̃tendit. Nõ inq̃t possum venire Unde hoc fratres nisi sicut dicit Greg⁹. in Omel. licet bonũ sit ꝯiugiũ ad ꝓpagãdam sobolem diuina ꝓuidentia institutũ nõnulli tñ nõ per hoc fecunditatẽ prolis sed desideria expetũt voluptatũ. de quibus dixit angelus ad Thobiã vj. Qui ita cõiugium suscipiunt vt deum a sua mente excludant. i. nõ ꝯtrahunt amore ꝓlis educande sed vt sue libidini satisfaciãt. hi sũt ĩ quos demoniũ accipit potestatẽ nec sinit eos redire ad spiritus libertatẽ. Nimirum cum p̃ ceteris vicijs magis naturam degenerat et aĩa fere tota in carnẽ vertit̃ intellectu obfuscato. Unde sup illud Genes. vj. Videntes filij dei filias hoĩm ⁊c̃. Dicũt doctores q̃ Seth p̃cepit filijs suis iussu dñi qui dicunt̃ filij dei eo q̃ a patre fuerũt instructi culto diuino ne ꝯtraherẽt matrimoniũ cũ filiabꝰ hoĩm id est cũ filiabus de generatõne Cayn. que erãt curiose dissolute ⁊ lubrice. Filij aũt Seth ꝓgressu tp̃is inobedientes effecti eo q̃ viderẽt filias hoĩm curiose ornatas acceperẽt sibi vxores tãtisq; se luxurie feditatibꝰ ĩmerserũt. q̃ refert methodiꝰ vnã eẽ causaꝫ inter causas diluuij q̃ mulieres in vesaniã verse sup̃gresse viris abutebant̃. Unde iratus dñs ait. Nõ ꝑmanebit spiritus meus in hoĩe qꝛ caro sunt id est nimis implicati carnalibus. Unde subdit. Penitet enim me fecisse eos. id ẽ ostendã facto penitentia eos delẽdo de terra et extunc predixit diluuiũ. O q̃d igit̃ cũ ambo sunt de generatõne Cayn curiosi lasciui ⁊c̃. Quõ putas ad oĩa carnalia explenda turpius elaborãt ⁊ ecclesie sacramentũ sibi ꝯmutant in totius ꝑditõnis abissum cũ nõ vt cõiuges sed vt adulteri cõiuncti sunt. Quia ſm Ambro. omĩs vehemẽs amator ꝓprie vxoris adulter est id ẽ ſm sanctũ Tho. sup iiij. dis. xxxj. si in cõiuge nõ attendat q̃ cõiunx est sꝫ solũ q̃ mulier est. id ẽ facere paratus cum ea ac si nõ esset ei matrimonio ꝯiuncta et tunc est mortale peccatũ. vide pleniꝰ supius. Et horũ vita fere ꝑiculosissima iudicat̃. eo q̃ vix repit̃ aliq̃s formãs sibi exinde ꝯscientiã ſm exigentiã culpe. De q̃bus dicit̃ Osee. v. Nõ dabũt cogitationes suas vt reuertant̃ ad dñm. quia spũs fornicatõis est in medio eoꝝ et dñm non cognouerunt. Hinc merito desperati respondent. vxorẽ duxi ⁊ ideo nõ possum venire.

Dominica tercia. Ser. lxxxiij.

Hic peccatores recipit ⁊ manducat cum illis. Luc. xv. Dicit sanctus Bern̄. Gaudeat quisq̄s ille est quē ꝑpetue damnatōnis reū adiudicabit ꝯscientia peccatoꝝ. excedit enī pietas Jesu omniū criminū quātitatem seu numerositatē. Unde sicut euāgelica testat̄ historia tam benignū se cunctis exhibuit ꝙ sceleratissimi quiq̄ plena fiducia nō solū ꝓpinquarēt ad audiendū sed etiā accederēt ad ꝯuiuandū. Hinc ait Bern̄. Omnino ꝓpter mansuetudinē que de te predicat̄ currimus post te dn̄e audientes ꝙ nullū spernis pauperē. peccatorem nō abhorreas nō enī horruisti ꝯfitentem latronē. nō publicanū exorantē. non petrū lachrimantē ⁊c̄. Et si milies despectus ⁊ iniuriatus fuerit clementer expectat sedule reuocat exoratus cōdonat inuocatus occurrit vt ꝓtegat amplexat̄ vt cōfidentiā venie tribuat. Quod figuratū est Judicū. xj. in Jepte q̄ fuit filius Galaad ex muliere hospitatrice vt dicūt hebrei. vel venditrice victualiū. habuit aūt Galaad vxorē aliā ex qua nati filij eiecerūt Jepte dicētes. Heres in domo p̄ris esse nō poteris qꝛ de altera matre nat⁹es vt habet̄ in hebreo. Postea tn̄ ꝯstricti necessitate p̄lij reuocauerūt dicētes. veni et esto princeps noster ⁊ pugna cōtra filios Amon. At ille. nōne estis q̄ odistis me et eiecistis me de domo patris mei ⁊ nūc venistis ad me necessitate ꝯpulsi acq̄euit tn̄ placito ⁊ fideliter defendit ita vt ꝓvictoria filiā vnicā suā offerret. Scd̄m Jero. Jepte christū signat q̄ a facie fratrū suorum iudeoꝝ eiectus extra portā passus ē qui tn̄ audiētes gloriā resurrectōis eius eū in principē ⁊ ꝓtectorē elegerūt religionem christianitatis eligētes. Pro quib⁹ vnicā filiā id est carnalē vitā nō solum in mortē tradidit sed etiā sese cottidie confert in alimoniā nō solū dignis sed etiam indignis vt merito mirent̄ vniuersi dicentes. Hic peccatores recipit ⁊c̄. Greg⁹. super hunc locuz. Ex qua re collgit̄ ꝙ vera iusticia cōpassionē habet falsa indignatōnem. de quorū numero erāt pharisei q̄ diiudicantes ꝙ peccatores susciperet arenti corde fontē misericordie reprehendebant. Recipit ergo dn̄s peccatorē q̄tuor modis. Primo recipit quosdā vt pauperez ꝑegrinū ad hospitiū. An nō pauper q̄ ꝑ peccatū se diabolo seruū vendidit hic libentius enī ꝑ peccatū hoīem possidet spiritualiter q̄ꝫ corꝑaliter ⁊ autoritate maiori. Sed interim delitescit ne miser moueatur ad sui liberationē. Pauꝑ inq̄ꝫ ꝓpter carentiā gratie. ꝓpter reatū pene. ꝓpter maculā culpe spoliatus. meritis onerat⁹. vicijs nudus virtutibus. Hec omnia venerūt accedēte mortali. Suꝑ quo ⁊ ꝑegrinus dicit̄. qꝛ foris ponit̄ extra ꝯmunitatē ecclesie velut excōmunicatus ⁊ beneficio priuatus oīm timentiū dn̄m. Oīs eniz in mortali existēs excōicat⁹ ē corā deo. hic ergo penitēs in ieiunio mendicat hospiciū dū ꝯtritōne momentanea detestat̄ viciuz cōfitet̄ peccatū recipit sacramentū. Sed qꝛ nō abijcit pristinū terrenoꝝ studium et distractiuas sollicitudīes nō precauet ꝑiculosas vicioꝝ occasiones in pristinas incidit impietates. Cuius licet p̄scius dn̄s tn̄ ab eo tātillo tꝑe hospitio recipit̄. Duz gratie resti tuit̄ vt vel sic aīaz ad horā inhabitet ob quā possidendā se morti tradidit. hinc eā ꝓtegit a vindicta. demulcet venia. fouet gratia. Sed ve misere q̄ cōcito studet recidiuatōi ꝓprie. ingrata bonitati diuine. ambulās ex aduerso in suꝑbia ⁊ abusione Hec aūt diuina clemētia figurata ē in. iij. Re. xx. in Bennedab rege syrie qui cū. xxxij. regib⁹ ⁊ infinita ꝓpl̄i multitudīe pugnās ꝯtra regē israel. Primo ꝑcussus plagaz magnā fugit. Secūdoq̄ꝫ reuersus fugat⁹ est cesus centū milib⁹ fugiēsq̄ꝫ in affech ciuitatē cecidit murus super xxvij. milia qui remanserāt. et ip̄e s̄m Josephū timore coactus intrauit cū paucis locū subterraneū cui⁹ ingressus erat intra cubiculū. dixerūtq̄ꝫ serui sui. Audiuim⁹ ꝙ reges israel clemētes sunt. ponamus saccos in limbis nostris ⁊ funiculos in capitib⁹ et egrediamur ad reges israel. Quo

102

facto dixerũt regi. Seruus tuus Benne-
dab dicit viuat oro te aĩa mea. Cui rex. si
adhuc viuit frater me⁹ q̃bus affirmẽtib⁹.
Adducite inq̃t ad me. quẽ adductũ leua-
uit in currũ honorifice receptũ ⁊ sic ad ho
stẽ fugiẽs euasit ⁊ saluatus est. Rex israel
britũ signat. Bẽnedab est pct̃or ambu-
lãs ex aduerso dei extẽto collo dura cerui
ce nec cessat impugnare vic̃s. nisi forte
var̃s tribulatõib⁹ denuncaĩ. Quid igiĩ
dulci⁹ expiri p̃t q̃ dñm p̃temptũ sp̃ inueni
re. paratũ ad recõciliationẽ cũ nõ sit loc⁹
effugiẽdi nisi ad ip̃m? Quid vero iniqui⁹
q̃ benigne suscipientẽ iterato vic̃s impu
gnare? Secũdo recipit quosdã vt seruum
p̃idẽ rebellẽ sed emendatũ. hi sunt secula
res curis sese terrenis exonerãtes ⁊ cultui
diuino mancipãtes diuina officia. p̃dica
tiones p̃fessiones opa pn̄ie piter ⁊ miseri
cordie frequentãtes. Sciẽtes q̃ nẽo mili
tans deo implicat se negoc̃s secularib⁹.
Porrũ aũt reditũ viscerosi⁹ exoptat dicẽs
Venite ad me oẽs q̃ laboratis ⁊ onerati
estis ⁊c̃. Quia nimirũ huius reuersio p̃fe
rior. et p̃seuerãtia securior. Dñ nãq̃ re
cidiuũ patiẽtib⁹ canib⁹ reuersis advomi
tũ. Sicut figuraliter oñdit. iij. Re. ij. In
semei q̃ primo rebellis regi sui dauid. po-
sita timore p̃strict⁹ humili subiectõe ⁊ ob
sequio veniã petijt ⁊ accepit. Cui tũ p̃ece
pit a rege Salomone. Edifica tibi domuz
in ihr̃m ⁊ habita ibi ⁊ nõ egredieris inde
huc atq̃ illuc. Quacũq̃ aũt die egressus
fueris ⁊ trãsieris torrentẽ cedron scito te
interficiendũ. habitauit ḡ semei in hieru-
salẽ multis diebꝰ. Sz o maledicta auari-
cia ⁊ sollicitudo superflua. nã p⁹ annos tres
fugerũt serui ei⁹ in geth qđ cũ nunciatum
esset semei secut⁹ ẽ ad requirẽdos eos. Et
Salomõ ad eũ. Cur nõ custodisti qđ tibi
p̃ceperã? Tu enĩ noste oẽ malũ cui⁹ tibi cõ
sciũ est cor tuũ qđ feciſti Dauid p̃ri meo ⁊
nũc reddidit dñs maliciã tuã ⁊ caput tuũ
et interfectus est coram rege. Quia maior
ingratitudo indicaĩ cũ aduersari⁹ in gra-
tiã receptus denuo ad inimicicias. sic p̃i-
stinas redire p̃uincit̃ cũ peccator ad veni
am receptus p̃istinis vic̃s revoluit. Q

quid igiĩ de his quibus improperat dñs.
Prouer. j. Vocaui ⁊ renuistis extẽdi ma
num meã p̃ bñficia et nõ fuit q̃ aspiceret
sez dantem. licz recipet donũ despexistis
oẽ p̃silũ meũ. sed vnde hoc q̃ vt dic̃ dñs
Isa. xxviij. Dixistis enĩ. glosa. ope non
sermone percussimus fedus cuz morte. i.
diabolo et cũ inferno fecimus pactũ. glo.
vt descensuri ad inferos leui⁹ puniamur.
Hec enĩ hmõi sibi fingũt vt liberi⁹ peccẽt
Sequit̃. hec dicit dñs. delebit̃ fed⁹ vestrũ
cũ morte ⁊ pactũ vestrũ cum inferno non
stabit. Quia quẽ coluistis quasi placatuz
in morte crudelẽ sentiẽti et iratũ. Sequit̃
Et sola vexatio dabit intellectũ auditui
Tercio recipit quosdã vt pater filiũ quez
timore p̃iter et amore patũ videt ad obe-
diendũ. hi sunt peccatores in sua p̃uersio
ne religionẽ aliquã ingrediẽtes ⁊ hoc re-
ceptio paternali affectũ est p̃fusior. Non
enĩ misericors dñs reuertentẽ peccatorẽ
recipiẽs pctã p̃terita discutit vel ponde-
rat. sed p̃tritõis amaritudinẽ. p̃uersionis
plenitudinẽ. emendationis sollicitudinẽ.
et amoris recip̃roci celsitudinẽ. Cuius ar
gumentũ posuit in peccatrice Maria. ha
bundauit enĩ ibidẽ delictũ. sup̃abũdauit
et gratia. De horuz ergo receptõne dicit
Bern̄. Si paratus est de⁹ fugientẽ recipe
vt videri possit relictis oĩb⁹ alijs ip̃i solã
opam dare. Quid nimirũ cũ venerit q̃re-
re et saluũ facere qđ p̃ierẽt. Ostẽdit enĩ fi
gurate receptionẽ hãc dñs Luc̃. xv. In
filio p̃digo q̃ dissipauit oẽm substãtiã suã
sez virtutes opa bona merita ⁊c̃. viuẽdo
luxuriose id ẽ relictis diuinis mãdatis cũ
vic̃s sup̃fic̃iose mechãdo. et sic abiit in re
gionẽ longinquã. qz lõge a peccatoribus
salus. Tandẽ vero reuertẽs ad patrẽ cuz
adhuc lõge esset qz licz motus ad penitẽ-
tiã nõ tñ p̃fecte p̃tritus ad quã requiritur
gratia p̃ueniẽs. i. gratia gratis data. ⁊
est donũ quo deus peccatorẽ respicit ⁊ oc
currit. quo⁊ hõ se p̃parat ad suscipiendũ
sp̃ũsancti donũ. i. gratiã gratã facientẽ.
Hã bni⁹ officiũ est revocare liberuz arbi-
triũ a malo et excitare ad bonũ. et sic fa-
cit quandã abilitatẽ in homĩe q̃ dat locũ

diuine misericordie. ꝙ salua iusticia possit alicui ꝯferri gratia. qꝛ iniuria fieret diuine iusticie si tali daret grã in quo adhuc esset obex peccati. i. peccãdi volũtas. ⁊ hꝫ est occurrere filio. Cũ ergo ſm Tho. super iiij. dis. xv. Decet diuinã bonitatẽ vt vbicunq; dispositionẽ inuenit. ꝑfectionẽ adijciat. Ideo nũq̃ se ꝑparãti ꝑ gratiã gratis datã denegat̃ grã gratũ faciẽs. Et hꝫ est cadere sup̃ collũ et osculari filiũ. Tunc filiꝰ paternã pietatẽ ⁊ ꝓpriã maliciã recognoscẽs pater inq̃t. Peccaui in celũ ⁊ corã te. Iam nõ sum dignus ⁊c̃. Pater vero data gratia gratũ faciẽte ꝯfert ⁊ stolã primam scꝫ innocentie q̃tũ ad maculã ⁊ anulũ in signũ spũalis desponsatõnis ⁊ fidelitatis. Calciamẽta quoq; in pedibꝰ. i. sanctoꝝ exempla quibꝰ discat misericordiã paternã. imitet̃ ꝯuersationẽ fraternã qua studuerũt inuenire nõ ingrati diuine pietati exhibete. dicẽtes illud p̃s. O. m̃ in te eripiar a temptatõe ⁊c̃. Adducit̃ ⁊ vitulus saginatꝰ. i. xp̃s sacramẽtaliter oblatus vt emundet̃ a macula purget̃ a reatus culpe impinguet̃ in grã ⁊c̃. Determĩat eĩ doc. sanctꝰ ſa ſe. q. vl. et sup̃. iiij. dist. iiij. ꝙ ꝑ ingressum religionis ab oĩ pctõ quis plenissime absoluit. vide infra. Et g̃ vt dicit Petrus Raueñ. in sermone. Nõ dixit vnde venis vbi fuisti vbi sunt que tulisti. quare tantã gloriã in tantã turpitudinez cõmutasti. Sꝫ ꝓferte primã stolã ⁊ induite illum. Videtis qꝛ delicta nõ videt vis amoris tandã misericordiã pater nescit. Quarto recipit aliq̃s sicut sponsaꝫ supra modũ dilectã. ꝓ qua nimirũ requirẽda reformãda ⁊ amplexanda. Dicit Iere. xij. Reliq̃ domũ meã dimisi hereditatẽ meaꝫ dedi dilectã aĩaꝫ meã in manꝰ inimicorũ eius. Hinc ait Criso. de repatõe lapsi. Nemo amatoꝝ carnaliũ ⁊ si sit in hoc sup̃ modũ insaniens ita exardescere p̃t in amore dilecte sue sicut effundit̃ deꝰ in amorẽ aĩarũ nostrarũ. Vñ eiꝰ amore ꝯstrictꝰ quã fedaꝫ inuenit. ꝓprij sanguĩs balneo emũdauit ne minꝰ grata redderet̃. Sed hũc amorem signis expimẽtalibꝰ nõ ostẽdit in pñti nisi ꝯtẽplatiuis ⁊ multũ amantibꝰ. Qꝛ sicut speculũ cũ ridentibꝰ ridet cũ merentibus merorẽ oñdit. cũ lachrimantibꝰ flet ⁊c̃. Sic etiã speculũ diuine claritatis peccantibꝰ vindictã inflexibilẽ nõ penitẽtibꝰ iudicẽ infallibilẽ. ꝓficientibꝰ patrẽ exorabilẽ ꝑfectis sponsum exhibet ꝑamabilem Sic recepta fuit Hester regina Hester. v cũ ingrederet̃ ad regẽ ꝓ se ⁊ ꝓ ꝓplo suo petitura. ornata regalibꝰ indumẽtis ducta pedissequis duabꝰ. quarũ vna eã sustentabat altera defluẽtes vestes recolligẽs deportabat. Ip̃a vero cõspecto rege velut exanimis cadebat. accurrit rex ⁊ osculis demulcebat brachijs sustẽtabat dimidiuꝫ regni ꝓmittebat. Regĩa Hester est aĩa cõtemplatiua q̃ ducit̃ duabꝰ pedisseq̃s. i. cõformitate voluntatis ⁊ puritate amoris. Prima sustentat eã cui tota innitit̃. Secũda vero defluẽtes vestes. i. virtutes p̃sertiꝫ patẽtes hũanis obtutibꝰ recolligẽs deportat ne ꝑ inanẽ gloriã defluãt. Ducitur aũt auiditate ꝯtemplatõis. exanimis efficit̃ nouitate admiratõis. sustẽtat rex obumbratõe spũs velut amplexibꝰ. osculat̃ aũt fruitõe deitatis. regnũ ꝓmittit p̃sagio securitatꝫ. qd̃ nobis cõcedat ⁊c̃.

Dominica quarta. Ser. lxxxiiij.

Eadẽ mensura qua messi fueritis remetiet̃ vobis Luce. vj. Sicus dicit Hugo li. j. de aĩa. In oĩ creatura q̃ sub celo mũdanis vanitatibus occupat̃ nihil hũano corde sublimiꝰ. nihil nobilius. nihilq; deo similiꝰ reperit̃. et ideo nihil aliud opifex vniuersoruꝫ tm̃ requirit q̃tum cor humanũ. sciens in eius centro substantialiter ip̃am animã delitescere licet ad singula membra virtualiter diffluatur. Cuius nimirum amplexũ reciprocum affectibus exoptat. Hinc enim in humanis actibus potissimũ operãtis intentionẽ et affectũ cõsiderat. quo ferant̃ scꝫ ad dei honorẽ ⁊ charitatẽ vel ad ꝓximi dilectionẽ ⁊ vtilitatẽ. Qui enĩ p̃misit in euãgelio. Diliges dominũ deum tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua ⁊c̃. Statim adiũxit. ꝓximuꝫ tuũ sicut teip̃m. Propterea p̃cauendũ summe est in oĩbus

humanis exercitijs quali fonte cordialis affect⁹ ꝓcedat opus. quali quoꝫ fine claudatur ſi ad ꝓpriã ſalutẽ. ad alioꝝ edificationẽ ad amoris fraternalis ꝓſeruationẽ ad diuinoꝝ ꝑceptoꝝ adimpletionem. ℑn his enĩ oĩbus iuſtus dñs iuſticias dilexit ℜlioquĩ iudex infallibilis equiſſima libra iuſtitie diſcernet eodẽ atteſtante et ꝑs clamãte. Cũ accepero tps ego iuſticias iudicabo. ℳõ enĩ ſufficit q̃ bonũ fiat niſi ꝛ bene fiat. qz ad ꝓpletionẽ mali ſufficit intentio mala. malũ autẽ bene fieri nõ põt. Et hac quidã a dño diſcuſſione ꝑmiſſa. Eadẽ inq̃t menſura ꝛc.. ℳerito gratulabund⁹ ait ꝓpheta dauid. ℳemor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe ꝛ conſolatus ſuꝫ. Quare. niſi qz felix quẽ faciãt aliena ꝑicula cautũ ℜd maiorẽ igit̃ cautelã humane cõuerſationis quinq̃ tãgit in euãgelio dñs. ℑn quibus eandẽ menſurã retribuere pollicetur. Eſt enĩ ꝓximo menſura temerarie iudicãtis. de qua dicit. nolite iudicare vt nõ iudicabimini. Lyra ſup ℳatℏ. id ẽt vt nõ incurratis mortale peccatũ q̃ dõ ſitis digni in iudicio ꝯdemnari. ℜd cuius euidentiam ſciendũ q̃ aliq̃s in corde malũ iudicare ꝑt de altero multipliciter. ℙrio ex euidentia facti cũ quis ſez iudicat aliũ homicidã. qz videt eũ interficere hoĩez ꝛ ſic nullũ eſt peccatũ. Secũdo ex ſignis euidẽtibus vt ſi iudicat aliquẽ eſſe fornicatorẽ qui vidit aliq̃ nudũ cum nuda ſolũ cũ ſola in locis ſuſpectis ꝛ tpib⁹. et ſic iterũ nõ eſt peccatũ in eo q̃ iudicat ſz in eo ẽ mortale q̃ ſcandalũ tale ſcienter exhibet. etiã ſi actu nõ peccaret eo q̃ alĩs ꝑbet exemplum peccãdi. Sicut determinat doctor ſanct⁹. ſcda ſcde. q. xliij. Tercio iudicat ex ſignis leuib⁹. in quo iudicio triplex grad⁹ diſtinguit̃ vt idẽ dicit ſcda fe. q. lx. ℙrimus eſt qñ eſt ſignis leuib⁹ aliq̃s incipit dubitare de bonitate alteri⁹ qđ eſt veniale peccatũ. qz ꝓcedit ex humana infirmitate nec vocat̃ ꝓprie iudiciũ ſed ſuſpitio. Que ꝛingit ex tribus. ℙrimo ex hoc q̃ q̃s in ſeipo malus eſt. et ex eo quaſi ꝓci⁹ ſue malicie faciliter de alĩs malũ opinat̃. Dñ Eccẽs. x. ℑn via ſtultus ambulãs cũ ipe ſit inſipiẽs omnes ſtultos eſtimat. Secundo ex hoc q̃ q̃s male afficit̃ in alterũ cuꝫ ſez eũ ꝛremuit aut iraſcit̃ aut inuidet ei. et ſic ex ſignis leuibus de ipo mala ꝯpi natur. Tercio qz vnuſq̃ſq̃ facliter credit qđ frequẽter ꝛingere videt q̃ đ ꝓuenit ex longa experientia. Vide dicit pbs. Q⁹ ſenes maxie ſunt ſuſpitioſi qz multoties experti ſunt alioꝝ defect⁹. ℙrima aũt duo ꝓtinẽt ad quieſcitatẽ affectus. terciũ vero diminuit rõnez ſuſpicionis. Secund⁹ gradus ẽ q̃ ꝑ certo malitiã alterius eſtimat ex ſignis leuibus ꝛ firmiter tenet in aĩo ꝛ hoc ꝓprie dicit̃ iudiciũ temerariũ. qz imꝑortat firmã ſententiã. et tũc ſi ſit in aliq̃ graui mortale peccatũ eſt. qđ dammõ nã q̃ peccatũ idẽ talib⁹ imputat̃ in quo temere ꝓximum iudicare ꝑſumpſerũt etiã ſi iudiciũ verũ fuit licz occultũ. ℜd ℟. o. ij. ℑn excuſabilis es o homo oĩs q̃ iudicas. ℑn quo enĩ aliũ iudicas teipm ꝛrẽna s. Vnde in lege veteri falſe crimĩa imponẽtes adeoꝝ ꝯdemnãdi vindictã ꝑferendã arrabant. Sicut in Daniele ꝓz ꝺ ſenib⁹ iudicib⁹ iniq⁹ ℳ⁹ aũt ꝑdictũ iudiciũ i aliqđ ꝛue ſit peccatũ mortale ex hoc claret. qz mortale eſt qđ ꝛtrariat̃ charitati fraterne. ſz ſi q̃s ſignis leuib⁹ nõ ſolũ ꝑdicto mõ indicat ſed etiã ꝓcedit ad punitoꝝ fratris qđ eſt grauiꝰ. qz nõ ſolũ eſt ꝺ charitatẽ ſed etiã ꝺ iuſticie equitatẽ. bis q̃ dicit. Nolite iudicare. ℑn q̃ enĩ iudicio iudicaueritis iudicabimini. Lyra. i. ſm menſurã temeritatis i iudicãdo malũ de fratre. ſm hoc erit vindicta pene. Dñ ꝓcludit doc. s. vbi ſup̃ q̃ dubia ſũt in meliorẽ ptẽ interpretãda. qz cũ q̃s malã opinionẽ de alio abſq̃ ſufficiẽti cauſa iniuriat̃ ei ꝛ ꝓtẽnit ipm q̃ nullo ſacere ꝺz abſq̃ cã vrgẽte. ℑn cui⁹ argumẽtũ ne videret̃ dñs dare iudiciũ temerariũ dixit ad Abraham. Clamor ſodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ ꝛc. aſcẽdet ad me de terra deſcendã ꝛ videbo ꝛc̃ Geñ. xviij. Quid igit̃ faciet hũana fragilitas cui⁹ vita reꝓbata. ꝛ fallax ſuſpicio. cui ꝺina iuſticia ꝛminat̃ dicẽs. Eadẽ menſura q̃ ꝛc̃. ſz heu q̃ pauci ℔ verbũ aduertunt vt dicit Criſo. Nec facile reperies quenq̃ nec patrẽfamilias

nec claustralem expertem. Huius erroris
6 sunt enī hec diabolice temptatōis insidie
Nā qui seuere discutit aliena nūq̄ ꝓprio
rum reatuū veniā merebit̄. Hec ille. Dñ
Helias hoc errore deceptus cum fugeret
ad montē oreb. ait ad euz dñs. Quid hic
agis Helia? Cui ille. zelo inquit zelat⁹ suz
⁊c. et relictus sum solus ⁊c. vide historiā
iij. Re. xix. Secūda est mēsura temerarie
cōdemnantis. de qua dñs. nolite ꝯdemna
re ⁊ nō ꝯdemnabimini. nam q̄s hoc loco
dicitur aliquē ꝯdemnare nisi post quē ali-
quē in corde iudicauit siue vere siue false
verbis etiā affirmat illū reū esse culpe ⁊ ꝑ
cōsequens pene qđ ꝯtingit in detestabili
vicio detractōnis in occulto vel cōtume-
lie in aperto. Est enī detractio denigra-
tio fame aliene ꝑ occulta verba detrahen
tis qui q̄tū in ip̄o est his qui audiūt facit
malā opinionē habere de eo ꝯtra quē loq̄
tur. Et dicunt̄ occulta verba ꝑ ꝯparatōz
qꝛ eo de quo loquit̄ absente ⁊ ignorāte ꝓ-
feruntur. Trahit aūt originē ex inuidia q̄
nitit̄ qualitercūq̄ minuere gloriā vel gra
tiam ꝓximi. de quo vicio pleni⁹ habet̄ sup̄
Cōtumelia vero est cū quis id qđ est ꝯtra
honorē alteri⁹ deducit in noticiā eius et
alioꝝ qđ est grauius peccatū q̄ detractō
ceteris parib⁹ inq̄tū maiorē habet ꝯtem
ptum ꝓximi. his aūt oīb⁹ dicit̄ a domino
Eadē mensura que mensi fueritis scz ꝓxi-
mo. remetiet̄ vobis a deo ⁊c. Secūda ve
ro est mensura misericordie subuenientis
cum dicit̄. Date et dabitur vobis scz in p̄
senti ꝑiter ⁊ in futuro qꝛ pietas ad omnia
valet sic ꝙ eius retributio specialiter ex-
primitur in euāgelio. Mensurā inq̄t bo-
nā q̄tum ad bona fortune ⁊ ꝯfertā ad bo
na nature. scz sanitatem longeuitatē sapi
entiā ⁊c. et coagitatā q̄tū ad bona grē.
Et supeffluentē q̄tuz ad bona glorie. da
bunt enī pauꝑes in sinū vestrū. Erūt eniz
causa ꝙ deus dabit qꝛ sunt occasio ꝓme-
rendi. Duo tñ prima potissime in veteri le
ge ꝓmittebantur. qꝛ ꝓmissionē vite eter-
ne nondū ꝯsequebant̄. nunc aūt excellen-
tia tp̄is gratie tāta est ꝙ dona exteriora
in eo quasi nulla reputantur. Unde dñs.

Primum querite regnum dei et hec omīa
adijcientur vobis. Hec inq̄ potius in ꝓ-
fectis pollicentur ⁊ ꝯferuntur q̄ perfectis
Quibus cōsuluit omnia relinquere et vt
stercora reputare. quibus ꝓfertur gratia
ꝓfusior et gloria sublimior. Diuina quoq̄
gratia misericordia p̄ceteris preuenitur
ita vt dicit Hilarius. Q⁹ licet beniuolen
tie nostre in omnibus delectetur. affectuz
tamen suam misericordiā sit solis miseri-
cordibus prestaturus. Hinc Jeronimus
ad Nepotianū scribens. Non memini in
quit me legisse male mortuum qui libēter
pietatis opera exercuit. Habet enim mul
tos intercessores. et impossibile est multo
rum preces nō exaudiri. Quarta est men
sura iniurie remittentis. Cum dicit̄. Di-
mittite et dimittemini. Sed quomodo in-
quis. Profecto nō iudicando non impro
perādo nō minus diligendo. et hec est mē
sura ceteris in retributōe copiosior. quia
virtus hec efficacius nos filios dei efficit
Diligite inq̄t inimicos vestros. bñfacite
his q̄ oderūt vos. orate ꝓ ꝑsequentibus ⁊
calumniantib⁹ vos vt sitis filij patris ve
stri q̄ solem suū oriri facit sup̄ bonos ⁊ ma-
los. beati enī pacifici qm̄ filij dei vocabū
tur. Tangit aūt his verbis esse tria signa
inimicis impendēda dilectōis scz cordis
cū dicit̄ diligite. oris cum dicitur orate. ⁊
operis cum dicitur benefacite. Alioquin
vt dicit magister sententiarum libro. iiij.
dist. xxij. Qui diuini beneficij oblit⁹ suas
vult iniurias iudicare scz effectu si p̄t vel
affectu saltē si nō potest. nō solum de futu
ris peccatis veniam nō merebitur sed eti
am preterita que sibi dimissa credebat ad
vindictā ei replicabunt̄. Hinc merito
queri p̄t vtrū omnes teneant̄ ad inimicos
diligēdos ex necessitate salutis iuxta mā
datum dominicū in verbis ꝓpositis. dili
gite inimicos vestros ⁊c. Ad quod respō
det doc. san. sup. iiij. dis. xxx. Dicēs inter
alia ꝙ dilectio qua tm̄ amici diligūt̄ nō ꝓ
cedit ex grā sed ꝯsistit in naturalib⁹. ⁊ iō
nō pōt esse meritoria cum illa q̄ sunt pure
naturalia nō sunt meritoria nisi formata
fuerit talis dilectio diuina charitate.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Unde ꝯcludendo ſm hoc tenemur aliquē diligere ſm ꝙ habet nobiſcū aliquā ꝯmutationē ſcz in natura ſm quā eſt poſſibiliſ ad cōmunicandū ei beata vita. et ideo in his q̄ ꝑtinēt ad ſuā naturā et ad gratiam cōſequendā debemus eū diligere. Sz inimiciciā ſuā quā aduerſum nos gerit amare nō debemus qꝛ ſm eū nobiſcū nō ꝯmunicat nec etiā ſibij ꝑ̄i ſed potiꝰ cōtrariat̄. Notandū tñ ꝙ licet odienti ſe q̄s tenetur optare bona eterna et ip̄m ad talē finē diligere ac cooꝑari in his q̄ ſuut ad eternā vitā cum debita oportunitate. ei tñ optare minime tenet̄ tꝑalia nec in his eidē cooperari ſed hoc potius eſt de ꝑfectōe charitatis. Si tñ ei neceſſitas incūberet tūc ꝑ ſe cooperari ⁊ ſubuenire eſſet de neceſſitate ſalutis. ſicut eſt d̄ neceſſitate ſalutis ꝙ eis mala nō optemus vel de malis eoꝝ nō gaudeamus niſi ꝑ accidēs. Ad cuius euidentiā ſciendū ꝙ charitas quādoq̄ attēdit ad ea que ſunt bona ꝑ ſe ſicut bona gratie que mutuo ſe nō impediūt. qꝛ ſpiritualia bona integre a pluribus poſſideri poſſunt ⁊ ſic q̄ꝫtuz ad hoc nullus p̄t alteri malū optare vel de eius malo gaudere vt alter magis abundet Secūdo reſpicit ad quedā que ꝑ accidēs in q̄ꝫtum ſcz ordinantur ad iſta qualia ſunt bona tꝑalia. Cum igitur hec poſſunt ſe inuicē in diuerſis impedire qꝛ ꝓſperitas vnius aduerſitatē inducit alterius. et charitas ordinata plus debet diligere ſe q̄ꝫ aliū. amicum q̄ꝫ inimicū. ꝓpinquū q̄ꝫ alienū. bonū cōmune multorū q̄ꝫ priuatū bonū vnius. p̄t ſalua charitate fauere tꝑale malū alicui. ⁊ gaudere ſi cōtingit. nō inquantū eſt malū illiꝰ ſed nq̄ꝫtum eſt impedimentū boni alteriꝰ quē plus tenet̄ diligere vel cōmunitatis aut eccleſie ⁊c̄. Similiter aūt p̄t gaudere de malo alterius qui tꝑale maluz incidit ſm qd̄ per malū pene frequēter impedit̄ malum culpe. De ſignis aūt dilectōnis que ꝓximis exhibent̄ in ꝯmuni pauca cū orat ꝓ cunctis chriſtianis vl̄ impēdit aliquod beneficium toti cōmunitati et ſimilia. hec etiam tenetur inimicis exhibere de neceſſitate precepti. Alioquin ſi nō exhiberet pertineret ad liuorē vindicte Cōtra illud Leui. xix. Nō queres vltionē nec memor eris iniuriū ciuiū tuorū. Signa etiā familiaritatis nō oſtendere cum neceſſitas expeteret aut cū veniā peteret aut ad familiaritatē ſe ingereret. ſi habeat̄ p̄ſumptio ꝙ ſimilate nō faciat hoc eſſet cōtra rōem charitatis et rationē vindicte ſaperet. qꝛ tunc diligit et inter amicos diſputandus eſt. Quinta deniq̄ eſt menſura in errorez ducentis cum ſubdit̄. Nunquid p̄t cecum cecus ducere ⁊ nōne ambo in foueā cadūt Que ceca cōductio perfictur in duobꝰ ſcz in errore cōſilij vel peruerſitate exempli. Primo ꝑficitur in errore cōſilij. De nāq̄ cecitati tꝑis huiꝰ in quo tot ceci duces reperiuntur in dandis cōſilijs. in impendendis abſolutōnibus. ſeſe damnantes alios in errorem detinētes. Cum in foueam ductor primo cadit inde ſecutor. Sicut enī determinat doctor ſanctus in qd̄ liberꝫ. Non abſoluuntur hmōi a peccatis ab hmōi cōfeſſore. licet excuſant̄ ꝑ ignorantiā iuris a quo ſacerdos excuſari non poteſt cum hunc ius ignorare nō licz. niſi forte talia fuerint que ꝯfitentē actualiter detinerent in peccato. Sicut cum ſit aliq̄ reſtitutio facienda vel ſcandalū remouēdum aut iniuriarū impulſum remittendū et ſimilia. Secundo enim ꝑficitur in ꝑuerſitate exempli. cum exemplo ſuo malo p̄bet alijs occaſionē peccandi. et hoc dicit̄ ſcandalū actiuū. De quo dicit ſanctꝰ tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xliij. Qd̄ ſcandalū actiuū eſt qñ quis ſuo malo exēplo verbo vel facto intendit aliū inducere ad peccandū vel ſi hoc non intendit ip̄m tamē factum eſt tale ꝙ ex ſui ratione habet ꝙ ſit inductiuuz ad peccandum puta cum quis publice facit peccatum vel quod habet ſimilitudinē peccati et ſic dat occaſionem ruine. Deniq̄ ſcandalum actiuū eſt mortale peccatū. ſiue qꝛ ꝯmittit actū peccati mortalis. ſiue qꝛ ꝯtemnit ſalutē ꝓximi cū ꝓ ea cōſeruāda nō p̄termittit facere qd̄ ſibi libuit. Cui dicitur a dño. ve per quē ſcandalum venit. eadē igitur menſura q̄ menſ. ⁊c̄.

Dominica quinta. Ser. lxxxv.

Domine per totam noctē laborantes nihil cepimus. Luc. v. Refert magister in historijs q̄ ptolomeus rex quidā egipti librorum amator quendā dimetriū bibliotece sue p̄fecit ad libros colligēdos hic quēdā familiarē habuit aristeū naturaliter benignuz qui ꝓpl̄o deimiserijs cōpatiebat̄ Cū ergo die quadā rex quereret de numero librorū et respōdisset diometri⁹ q̄ colligeret. xx. milia ⁊ in breui ꝑueniret ad quinq̄gintamilia addidit de lege data a deo filijs israel eam ꝯmendās et dicēs vt aduertas sanctitatē huius scripture. audi quod cōtingebat cuidā poete gentiliū volens enim eum interserere fabulis suis factus est insanus. xxx. diebus. Alter vero quidā vellet eā scribere. factus est cecus septem diebus. Quo audito respōdit rex q̄ oīb⁹ modis satageret vt eā habere posset audiēs hoc aristeus ⁊ populo dei subuenire volens rn̄dit. magnū est rex qd̄ intēdis a iudeis petere et forte pretendēt excusatōnem dicētes. Nō est lex hoīs sed dei nec data nisi populo iudeoꝝ. Cōsulo igitur vt munus p̄mittas omnes iudeos in tuo regno captiuos liberos dimittēs dāno dominorū suoꝝ recōpensato. Querēte autē rege de numero eoꝝ respōdit. qꝛ pauci sūt vltra. cxx. milia. Cui rex. magnū essz tot seruos pecunia redimere. Et alter. magnū quidā sed nō regi. acquieuit rex et dedit ꝓ quolibet. cxx. dragmas argēteos. vidētes ergo dn̄i eoꝝ tam importunitatē eoꝝ q̄ ꝓ puero vnius diei vel adhuc nondū nato illud preciū exigerēt et dabat̄ eis. Tūc misit nūcios ad eleazarū summū sacerdotem vt destinaret sibi legē ⁊ ꝑitos lingua greca et hebraica q̄ de hebreo in grecū legem trāfferrēt. misit igit̄ de vnaquaq̄ tribu sex ꝑitissimos vt essent. lxxij. interpretes Qui recepti cū summo honore fuerūt cū rege diebus. xij. anteq̄ inciperēt interpretari. Quos rex de multis interrogās et p̄cipue de cognitōe dei ⁊ gubernatōne regni vtrū scz essent plures dij sicut aiunt gētiles. Quē de vno deo colēdo diligenter instruentes. Postea interpretationē ingressi sunt quē ꝯplētes. lxxij. diebus aureis literis ꝯscripserūt et regi tradiderūt quos rex honoratos remisit ad ꝓpria. Audiuimus regis gētilis diligentiā. Jā videamus christianoꝝ ignauiā. ille veterez legē tīoris scz ⁊ seueritatis tātis impēsis ⁊ tā studiosa req̄siuit industria Nos nouā legē gratie scz ⁊ pietatis auditu vix ꝑcipere dignamur p̄desidia ita q̄ petr⁹ apl̄s in ꝑsona seminantiū verbū dei vel potius explicantiū rethe fidei in capturā pisciuz querulat̄ ⁊ dicit. Dn̄e ꝑ totā noctē laborantes nihil cepim⁹ ⁊c̄. Nimirū qꝛ nox est et ī tenebris sunt vsq̄ adhuc. De tp̄e aūt hoc p̄cinnuit apl̄s. ij. ad Thi. iij. dices. hoc aūt scito q̄ in nouissimis dieb⁹ instabūt tēpora ꝑiculosa ⁊ erūt hoīes seip̄os amantes s̄m carnē. cupidi elati ad dominiū. superbi de honorib⁹ sibi impēsis. blasphemi ī deū ⁊ cetera multa. Et ex h̄ sequit̄ qd̄ subdit ca. iiij. q̄ multi sanā doctrinā nō sustinebūt sed coaceruabūt sibi magistros prurientes auribus id est s̄m desideria sua docētes a veritate quidē auditū auertēt ad fabulas aūt ꝯuertent̄. Nam veritas illis aspera videbit̄. ideo tūc p̄dicari nō sinit̄ ⁊ hec est nox q̄ laborē nostrū infructuosum reddit. Vn̄ quatuor cause pn̄t assignari cur tā pauci ꝑ rethe fidei ⁊ doctrine piscātur ad salutē. Prima causa est multorum astucia qui rethe ꝑcipiētes sicut quidam pisces transiliūt statim aut poti⁹ quasi ꝓ fugus ferus aūt venatorē fugiūt Quibus ait Jsaias. xxx. Aures tue audient verbum mouentis post tergum Cuius causam ostendit dominus ad Ezechielem dicens. iij. capitulo. Nolunt audire te quia nolunt audire me. eo q̄ omnis domus israel attrita fronte est et duro corde. Vbi dicit Gregori⁹. Quo culpa frequentius cōmittitur eo minus committentis animus verecundatur. et sic tunc ei efficitur frons meretricis sine verecundia quasi cōsuetudine trita. sicut zodoma que non erubuit tam abhominanda vicia quoruz cor cottidie cōsuetudine vicioꝝ induratur.

Hinc etiã redditur hmõi sermo diuinus insipidus vtpote cõcupita vicia detestãs et exprobrãs sicut filijs israel mãna reddebatur insipidũ eo ꝙ flagrabãt desiderio carnium. Carnis enĩ desideria in nobis saporẽ diuinoꝝ eloquiorũ quibus reperiunt̃ cõtraria. Vñ dñs Johis. vj. de duplici pane celesti p̃dicãs scz sacramẽtali et spirituali id est verbo diuino. Deniq̃ subiunxit. Verba que locutus sum vobis spiritus ⁊ vita sunt. nõ enĩ in solo pane viuit homo sed in omni verbo qđ ꝓcedit ex ore dei. Audierũt hoc ex discipulis eius multi ⁊ abierũt dicẽtes. durus est hic sermo quis p̃t eum audire. Tunc ait Jesus duodecim discipulis. nunq̃d et vos vultis abire? Cui Petrus. dñe ad quẽ ibim⁹ tui similẽ. Verba vite eterne habes ꝓmissiua scz ad ea ꝯsequendã incitatiua ⁊ directiua ꝓpter ineffabilẽ dignatiõz diuine charitatis ad humanã naturã quã in verbis eius fideles ꝯsiderãt et sup̃excedentez ꝓmissionem future beatitudinis ac dignitatiuã instructionẽ in scripturis ⁊ exemplis exhibitis. nam mutuo sibi ꝯuenientib⁹ vita et scriptura mirabilibus formulis spiritui nostro spiritussanctus se ingerit. dulcius inspirãs qđ filij dei sumus ꝙ si filij et heredes. ¶ Secunda causa est multorum ceruicacia diuitijs fulta qui ꝑiculosissima quadã infirmitate laborãt noli me tãgere vulgariter nuncupata. De quibus ait Seneca in epl'a quadã. Diuites cũ omnia habeãt vnũ illis deest scz qui veruz dicat Si enĩ in clienticulũ felicis hoĩs potẽtisq̃ ꝑueneris aut veritas aut amicicia ꝑdenda est. Nec ergo mirũ si in ecclesia audire veritatẽ nõ p̃nt. nec dũ alicubi didicerũt miserãda ꝓrsus horũ ꝯditio ꝙ fallaciter adulãtes amicos reputãt et iuste corripientes inimicos estimãt. Vnde dicit glo. sup̃ illud Gal. iiij. ergo inimicus vobis factus sum verũ dicẽs. quasi diceret. Per hoc videor inimicus. qꝛ verũ dico sz si fallerẽ putarer amic⁹. Ideo vobis inimic⁹ videor iuste vos reprehendẽs. Deniq̃ cõcludit Jero. sup̃ hũc locũ. Q⁊ hec est cõditio veritatis vt eã semp̃ inimicicie ꝑsequant̃. sic etiã ꝑ adulatiõez amicicie ꝑniciose ꝯquirunt̃. libẽter enĩ qđ delectat audimus ⁊ offendit oẽ qđ nolimus. Sic p̃s. in Achab rege. iij. Re. xxij. Qui cum erat bellũ aggressurus cũ rege Josaphat ad tollendũ ramoth galaad. qꝛ erat prius ciuitas sacerdotalis violẽter alienata Josaphat aũt ꝑiculũ belli ꝓuidẽs ꝯsiliũ ꝓphetarũ ⁊ verbũ dñi req̃siuit. tũc Achab pessimus idolatra ꝓphetas baal accersiri fecit q̃ semp̃ ei ꝓspera ꝓphetare cõsueuerat et vniuersi in cõspectu eorũ ꝓspera ꝓphetabant. Josaphat aũt ꝓphetas baal execrãs. nõ est inquit hic ꝓpheta dñi vt interrogemus ꝑ eum. Cui Achab. remansit vir vn⁹ ꝑ quẽ possum⁹ interrogare dominũ sed ego odi eũ. qꝛ non ꝓphetat mihi bonũ sed malũ ad p̃ces tñ Josaphat vocauit eũ ꝑ eunuchũ. Eo aũt tp̃e vidit micheas dñm sedentẽ sup̃ soliũ excelsum q̃dã scz sil'itudĩe ꝑ quã intelligeret diuina secreta ⁊ oẽm exercitũ celi a dextris q̃tuz ad angelos bonos ⁊ a sinistris q̃tũ ad angelos malos q̃ dicunt̃ ei assistere. qꝛ sunt in multis executores iusticie. Et ait dñs. q̃s decipiet Achab vt cadat ĩ ramoth galaad. Et dixit vnus malus id ẽ spũs verba hmõi et alius aliter. Egressus tandem spiritus malus stetit corã rege ⁊ ait. Ego decipiã eum. Cui dñs in quo. Ero spirit⁹ mendax in ore omniũ ꝓphetarum ei⁹. Et ait dominus. decipies ⁊ p̃ualebis. Egredere et fac ita. In quo satis innuitur ꝑmissio diuina qui iusto iudicio malos decipi ꝑmittit a spiritibus immundis. Vocatus igitur Micheas ⁊ ab eunucho rogat⁹ vt regi sicut ceteri ꝓphete ꝓspa nunciaret. Rñdit. viuit dñs qꝛ quecũq̃ dixerit mihi loquar ⁊ c̃ vt ptz in textu biblie. hi duo reges nobis indicant in homine sensualitatẽ ⁊ sinderisim. Nã sensualitas sp̃ ꝯsulit ꝓphetas baal ad moduz carnis dicẽs. Propheta nobis placẽtia videte nobis errores. Sinderesis aũt q̃ dicit̃ vis q̃dam sp̃ nata infigi in sup̃ioribus rõnis ad bonũ naturalit̃ mouẽs ⁊ malũ abhorrẽs q̃nũq̃ peĩt⁹ extĩguit̃ sz sp̃ ꝯsulere deliberat ꝓphas dicũt̃. i. dinas ĩspiratões l'hũanas

instructiones in consilijs predicatōnibus
cōfessionib⁹. Ipa tñ plerūq; sensualitas
preualet recalcitrās ⁊ dicens. ego odi eū
quia nō ꝓphetat mihi bonū id est bonum
carni cōsonū. Unde cōsiliatores aut cō-
fessores pruriētes aurib⁹ studiose ꝑquirit
a q̄bus exigēte ꝓpria malicia meret̄ deci-
pi ⁊ falsa spe ī vicijs detineri miserabiliq;
sine cōsummari. donec velint nolint veri
tatē audiāt in iudicio quā audire dissimi
lauerunt in seculo. Tercia causa est multo
rum incōstantia. q2 sicut anguille sua lu-
bricitate semꝑ labiles ⁊ incōstantes repe
riunt̄. licet enī pungunt̄ ad penitentiā as-
sueti tñ delitijs ab eius asperitate cōcito
reuocant̄. Nec verbuz dei sic audiunt vt
inde vitā suā regulent ad emendā. Et iō
licet ex auditu sermonis aliq̄d horret ge-
henna. terrent futura iudicia. alliciūt fu-
tura premia. afficiūt p̄stita beneficia. mo
uent perpessa supplicia. sola tñ manet insi
pida penitētia p̄dicata. Ad hanc enī ho-
mo carnalis afficitur minus. Sicut osten
dit ꝑ simile Criso. sup Math. dicens. Si
leoni ostēdis campū virentē ei⁹ appetit⁹
nō excitat̄. q2 nō est d̄ sua natura comede
re herbas sed carnes. Sic carnalis homo
nō sapit ea que sunt spūs dei ⁊ ad sobrie-
tatē spūs ⁊ afflictionē carnis assurgere nō
p̄ualet. Vñ dñs Ezech. xxxiij. ꝯquerit̄ di-
cēs. Audiūt sermōes tuos ⁊ nō faciūt eos
q2 in canticū oris sui vertūt illos ⁊ es eis
quasi carmē musicū qd̄ suaui dulciq; sono
canit̄. Q⁹ si qd̄ ꝓfertur carni ꝯsonū scd̄m
eoꝝ falsam interpretationē carnis ample
ctuntur ⁊ sepi⁹ replicāt. Hinc legem ma-
chameti quā primo nullus sapiēs ⁊ litera
lis recipe voluit carnales ⁊ rudes recepe
runt. q2 ꝑ eā carnalia fore licite sequenda
didicerūt quib⁹ hoīes citi⁹ assentiūt. Tā-
dem eī fretus multitudīe taliū ceteros ad
legis receptionē coegit. dicēs a deo se mis
sum in armoꝝ potētia et nō in miraculis.
Sed quibus assimilabimus istos: his ꝓfe
cto qui ꝓphetante Isa. xxviij. responde-
runt o ꝓpheta manda remāda id est p̄ci-
pe qd̄ vis māda remāda id est minare qd̄
vis. Expecta reexpecta scz ad vindictam
modicū ibi maneas in expectatōne ⁊ p̄di
catōne et modicū ibi vt sic illudendo va-
dant retrorsum et cōterant̄ et illaqueant̄
et capiantur ꝓpter hoc audite verbū dñi
viri illusores. Erit verbū dñi cui scz irri-
detis in p̄senti etiā in futuro. Manda re-
manda id est ꝓ penarū refrigerio sicut di-
ues qui nec stillam aque potuit impetrare
Manda remanda scz ꝓ penarū termino.
Et ecce ascendet fumus tormentoꝝ in se
cula. Expecta reexpecta post futurū iudi
cium vsq; in sempiternū. modicū ibi in a-
quis niuium vt sic vindicta illusioni cor-
respondeat. Quarta causa est multoꝝ de
sidie que pusillamitatis mater est ⁊ hi pi-
sciculis minimis assimilant̄ qui ꝓ sui par-
uitate faciliter rethe ꝑtransiunt. Sic isti
licz quādoq; ꝓposito bono moueant̄ pec
cata discutiunt. ꝯscientiā emundāt. peni-
tentiam arripiūt. sed ingruentib⁹ aduer-
sitatibus ⁊ tribulatōnibus a deo vel mū-
do vel carne aut diabolo illatis diuersis
incōmodis infortunijs infirmitatib⁹ tem
ptatōnibus vel irrisionibus tam cito resi
liunt a ꝓposito. Et vt de ceteris sileaz q̄t
putamus se diuino seruicio subtraxisse p̄-
sertim in manifestis humilitatis vel san-
ctitatis insignijs ne scz improperiū inde
sustinerent plus erubescentes famulatuz
dei q̄ diaboli. nec est certior dominij con-
fessio q̄ sollicita seruitij exhibitio. De q̄-
bus ait Apl's cōfitentur se nosse deuz fa-
ctis autem negant. Q⁹ si ridiculum iudi-
caretur cum regi famulatum exigenti re-
sponderet miles se non audere. quoniam
homines inde loquerentur. q̄tum magis
ridiculum christianam religionem ad hoc
deuenisse ꝙ inter christianos christiane
viuere dedecus reputatur cum tamen pa
gani fidem christianam honorabilē repu-
tant. Et hi quidem si quid in occulto ser-
uitij deo offerre valeant profecto sata-
gunt sub habitu sathane vitam deo placi-
tam gerere presumentes. nec deum tanq̄
dominum colunt principalem. Cui nul-
lum volunt impendere seruitium nisi in
quo mundus prius prebuerit assensum.
Non sic etiam imperator Constantinus

qui post fidei acceptam agnitionē ad tan
tam deuenit cōtritionē vt supplantata oī
verecundia publice irremediabiles lachri
mas per insignia sua regalia copiosissime
funderet ꝓstratus in terra ad tantā etiaz
humiliationem vt ꝓprijs humeris duode
cim cophinos de fundamento fabrice san
cti Petri terra refertos deportaret in ho
norez duodecim apl'oꝝ. Tantā deniq; di
lectionem vt ecclesias vbiq; plenissime do
taret et pauperes baptisari volentes pe
cuniarum et vestium ꝓmissione subueniēs
ad fidem ꝓuocaret. Cuius nos exempluz
sequi cōcedat Jesus christus.

Dominica sexta. Ser. lxxxvi.

Nunc veniēs offers
munus tuū. Math. v. In omni
bus operibus triplicē respectum
amplecti oportet. humanam industriaz si
dignos fructus operū suorum adipisci de
liberat. Primus et hic principalis est re
spectus diuini amoris. j. Corinth. x. Si
ue manducatis siue bibitis aut aliud quid
facitis omnia in gloriaz dei facite. vbi di
cit glosa. Si enī hec recte fiunt laudes dei
sunt. Nam s'm Greg'. somnus sanctorum
nō vacat a ministerio. Ideo enī dormiūt
vt ad laudandū deum fortius exsurgant
vt scz sic sit intentio recta ad diuinū hono
rem. Secundus erat respectus ꝓprij fru
ctus ex ꝓprie salutis alioquin quid ꝓdest
homini si totum mundum lucret' aīe vero
sue detrimentū patiatur. plus enī debet
anime sue q̄ omnibus creaturis. hic igitur
erit respectus secundarius quia si princi
paliter respiceret ꝓprium meritū in euasi
onem pene. in adeptionem glorie. merce
narius cōuinceret' qui nō manet in domo
ineternuz eo q̄ amor mercenerij semꝑ ma
lus est. Tercius autem erit respectus ad
edificationē ꝓximi vt nō querat cum apo
stolo tm̄ quod sibi ꝑ̄pi videatur vtile sz qd̄
multis. quia bonum opus q̄to cōmunius
tanto diuinius. Consideret igitur cauti'
ne forte quod sibi ꝓdesse p̄parabat ꝓ pro
ximis eius occasionem ruine vel scandali
subministret. et sic in demeritum ꝓprium
cōuertatur. Cum igitur hic ordo seruan
dus sit in humana cōscientia. Domin' tm̄
pietate plus respicit ad nostrā vtilitatem
et ꝓximi edificationē q̄ ad ꝓprium hono
rem. qui ꝓprijs iniurijs mercatus est salu
tem humani generis. Unde Crisosto. Vi
de misericordiā dei que plus respicit ho
minum vtilitatem q̄ suum honorez. plus
enim diligit cōcordiā fideliū q̄ munera.
Quod satis ostendit in verbis ꝓpositis.
Naz offerre munus ad altare pertinet ad
honorem dei quod qui perficit cum odio
vel offensione ꝓximi meritū ꝑdit. Ideoq;
repulsam patitur dicente dn̄o. Vade pri
us recōciliari fratri tuo. et tunc veniens
offeres munus tuū ⁊c. Cum dicat sapiēs.
q̄ dona iniquoꝝ nō ꝓbat altissimus. Sol
lerter nobis obseruandum est q̄ ea q̄ dn̄o
velut bona ⁊ meritoria sedulis obsequijs
impendimus grata deo nobis autē vtilia
reddamus tam ex debita intentōne q̄tū
ad opus. q̄ ex puritate cōscientie q̄tum
ad operantē. Et hoc quo ad munus qua
druplex quo ad deuz sedule placare sata
git humana fragilitas Primū nāq; mun'
est a corde charitas inflammās quā nimi
rum cōcipimus et cōfouemus corde tāq̄
loco sibi generali hinc tacitis ceteris p̄be
inquit fili cor tuū mihi scz ꝑ charitatē vi
scerosam que deo dirigit in singulis operi
bus affectū ⁊ intentionē sine qua nulla ob
latio deo grata est. dicēte apl'o Si linguis
hominū loquar et angeloꝝ ⁊ si nouero mi
steria omnia. Si deniq; distribuero oēm
substantiam et corpus meū ita vt ardeaz
charitatē aūt nō habeaz nihil mihi ꝓdest
Sic Abel deum dilexit de pinguiorib' gre
gibus obtulit ⁊ dn̄s ad Abel et ad mune
ra eius respexit ꝑ ignem ea cōsumens in
odorem suauissimū dn̄o Quo ꝯtra chayn
reprobari meruit. q̄ si dicis deum diligo
meliora offero tꝑalia in elemosinā. corp'
in penitentiā. spiritū in deuotionē. Audi
respondentē dn̄m. Vade prius recōcilia
ri fratri tuo si quid hz aduersum te Quis
est hic frater nisi ꝓximus. Nā omnes vno
deo creati vno precio redēpti vno fonte

renati ad vnam hereditatē vocati sumus
Et vt dicit̄ Johis. iiij. Si quis dixerit.
quoniā diligo deū et fratrē suum odit mē-
dax est. imo minus dixi homicida est. Hic
etiā terribilē sententiā in euangelio p̄sen
ti vibrauit omnipotēs dicens. Omnis q̄
irascitur fratri suo reus erit iudicio. In
quibus verbis triplicē innuit gradū culpe
piter ⁊ vindicte. Nam primus gradus
est ira que sistit in animo. Qui inquit ira-
scitur nō tm̄ peccato fratris sz fratri suo
q̄tum ad naturaz reus erit iudicio ad qd̄
irascens citabitur et qualiter obseruaue-
rit preceptum illud. diliges ꝓximū tuum
sicut teip̄m requiret̄ et apostolica senten-
tia cōmunicet̄. qꝛ qui fratrē suū odit cor-
de licet exteriore signo nō ostendat homi
cida est corā deo. O quot hodie latēt ho
micide qui tandē crudeli vindicta multa
bunt̄ patricide matricide vxoricide pro-
pter quecūq̄ cōmoda exteriora ꝯsequen-
da vel incōmoda p̄cauenda. aut ꝓpter a-
lias passiones quascūq̄ timoris amoris
vel rancoris. Secundus gradus est ira in
signo exteriori qd̄ exponitur ꝑ Racha qd̄
est interiectio indignātis Signa indigna
tionis vel odij sunt locutōnes subtrahere
faciē auertere occursum subterfugere ⁊c̄.
Que signa si demonstrant̄ ex industria et
deliberatōne preuia. etiā sine odio inte-
riori qñ ꝯmunis vsus exposceret. vel al-
ter ad familiaritatē se ingereret aut de of
fensa prius illata veniā peteret presertiz
si habeatur p̄sumptio ꝙ nō simulate faci-
at esset valde ꝑiculosum et mortale viciū
imo plerūq̄ mortale peccatū. Tum ꝓpter
vindictā quā expetere videt̄. tum ꝓpter
occasionē odij in altero ꝓuocandi. tum ꝓ
pter scandalū vniuersi. Et hoc odiū tan-
to grauius q̄to euidentiori signo ceteris
euidentius innotescit. Quot enī eius ex-
emplo ꝓuocantur interi⁹ ꝓ tot a deo gra-
ue iudiciū est accepturus Cuius pena po
nitur esse ꝯsilium. quia cōtra tales in cōsi
lio trinitatis sentētia diuīa discernet qd̄
sicut alijs fecit fiat sibi. Sicut ꝓximis oñ
dit signa rancoris sic ī iudicio recipiet si-
gna diuini furoris et angelice ac humane

indignatiōis. Dicit enī dñs illud Jere.
Noli orare ꝓ ꝓplo isto nec assumis pro eis
laudem et orationē ⁊ nō obsistas mihi qꝛ
nō exaudiā te. Nimirū cum iudiciuz sine
misericordia fiet ei qui nō facit misericor
diam. Tercius deniq̄ gradus est ira que
verbis ꝯtumeliosis exprimit̄ que per fa-
tuum intelligunt̄. Et qꝛ hec verba ꝑ se sūt
peccata mortalia p̄sertim si dehonoratio
nem important ⁊ denigrationē alterius ⁊
ad hoc ferat̄ intentio tātoq̄ graui⁹ est q̄
detractio ceteris parib⁹ q̄to maiorē ꝓxi
mis dehonorationē ingerit. Ideo pecca
tum illud iracundie duplicat huic merito
vicio huic debet̄ gehenna id est inferni ꝓ-
fundissimum. Dicit̄ enim gehēna a geos
qd̄ est terra et ennos qd̄ est ꝓfunduz. quia
creditur infernus esse in centro terre cu-
ius ꝓfundum quo ad inferiorem partē ira
cundo copetit. Quia sicut charitas ē ma
xima virtutū que potissime cōiungit ani-
maz deo nec vnq̄ excidit. Sic ecōtra odi
um et inuidia charitatis inimica potissi-
me peccatorē a deo elongat ⁊ similē dia-
bolo efficit nec vnq̄ in damnatis excidet.
Vade inquit prius recōciliari fratri tuo
⁊c̄. Secundū munus est ab ore verbuz
gratificās. munus inq̄ odoriferū si rite fu
erit oblatū scz in humiliatōne sui ꝑ cōtri-
tiosam ꝯfessionē ⁊ inflammatōne amoris
diuini ꝑ viscerosam charitatē. Sic enim
omnis oblatio pecudū in veteri lege pri⁹
aqua mundabatur. deinde igne cremebat̄
p̄s. Preocupemus faciē eius in ꝯfessione
et in psalmis iubilemus ei. id est orōnibus
Quartū redolētia satis exprimit̄ Apoc.
v. Singuli inq̄t habebant cytharas ⁊ phi
alas aureas plenas odoromentoꝝ q̄ sunt
orationes sanctorū. Tanta nanq̄ digni-
tas est orationis depurate ꝯsciētie ꝙ an
gelici spiritus munus hoc offerre gratulā
tur in cōspectu altissimi. Est enī velut v-
na columba spiritussancti referēs oliue ra
mum dum pacē cōscientie renunciat. Et
bene dicitur columba spiritussancti qꝛ ab
ip̄o est. aplo dicente Ad Ro. viij. Spirit⁹
sanctus postulat ꝓ nobis gemitib⁹ inenar
rabilibus. necesse tamen est vt sibi prius

reconciliet fratrē suū vterinū et placatuz
reddat que est sinderesis ad bonum stimu
lans ⁊ supiorem portionē rōnis possides
⁊c. hic autē placatur pleno et ꝓfecto emē
dationis ꝓposito ꝙ solum ꝯfessionem gra
tificat et orationē inflammat. alioquin re
spondebitur ei illud Ysa. j. Cum multipli
caueritis orationes vestras nō exaudiaz
⁊c. manus enim vestre plene sanguīe sunt
Et sic honorant miseri deum munere feti
do. Quare ps. Iniquitatem si aspexi in
corde meo nō exaudiet dn̄s. licet enī assit
cōfessio ⁊ oratio. Sicut apte figuratū est
ī rege Saul. j. Re. xv. Qui a Samuele re
prehensus cōfessionē intulit. orationē ob
tulit. et reprobationē inuenit. quia veruz
emendationis ꝓpositum nō habuit. vt pa
tet infra Tercium autē munus est a ma
nu mīa subleuans et hoc ꝑ effectum si fa
cultas assit ꝑ affectum vero si desit. Re
uera munus acceptissimū dn̄o. quia vt di
citur Thobie. xij. Elemosina a morte libe
rat et ipa est que purgat peccata et facit
inuenire vitā eternā. Tu forte dicis. Cui
tribuo pauper et miser est cecus ⁊ claud⁹
⁊c. Sed dominū dicentē audi. Quod vni
ex minimis meis fecistis mihi fecistis. vt
dicit Math. xxv. vbi dicit petrus raueñ.
In regno celi corā omnibus angelis in cō
uentu resurgentiū ꝙ Abel passus sit ꝙ mūn
dus seruauit Noe. ꝙ Abrahā fidem ser
uauit. ꝙ Moysi legem obtulit. ꝙ petrus
crucem resupinus ascendit. deus tacet sz
clamat solum ꝙ pauper nō comedit dicēs
Esuriui ⁊c. Qui enim misericors est mise
ricordia dignus est. Hec ille. Et ido iuxta
cōsilium Thobie q̄tum poteris. Esto mi
sericors. si multum tibi fuerit habundan
ter tribue ⁊c. Quod inquit superest date
elemosinam et ecce omnia munda sunt vo
bis. Si tamen fratrem tuū nō offenderis
alioquin dicitur tibi. vade recōcilari pri
us fratri tuo. Quis enī est frater hui⁹ nisi
iusticia iuste distribuens scz vnicuiq̄ qd̄
suum est ⁊ hic frater placari necesse est. qz
vt dicit Eccle. xxxiiij. Qui offert sacrifi
ciuz de substantia pauperū quasi qui victi
mat filiū in cōspectu patris sui. Quodaz

enim homicidium reputat iniusta deten
tio rerum presertim pauperuz qui sudore
multo panem suuz manducare coguntur.
Hinc etiā ꝯtinetur inter peccata vindi
ctam ad deuz clamātia que sunt quatuor
homicidij genera. omnes nimirum hmōi
in iniusta rerum detentione sub potestate
diaboli redacti cum omni possessione sua
sese diabolo vendiderūt. vxorē quoq̄ suā
et filios natos etiam natorū et qui nascē
tur ab eis. quia quotquot participes fiūt
scienter hereditatis iniuste cedūt diabo
lo in possessionē damnatōis. Et hi quidē
imolāt filios suos et filias suas demonijs
Hinc merito dicitur Eccle. xv. Nihil est
iniquius q̄ amare pecuniā. hic enī ⁊ ani
mam suā venalē habet. Dic si placz exem
plum de vsurario cuius panes elemosina
rum versi sunt in bufones vt ptz in Cesa
reo Quartū deniq̄ munus est ab obse
quio penitentia macerans qua totā vitā
quis deo offert et sanctificat et p̄sertim in
religionis ergasculo. Cui specialiter ait
dominus. Qui mihi ministrat me sequat.
qui vero nō accipit crucem suā scz patien
ter et sequit me scz humiliter. nō est me di
gnus scz frui eternaliter. Si ꝓinde terre
nos milites terrenū stipendiū tm̄ allicit ꝙ
vt dicit Criso. j. de ꝯpunctōne cordis. nul
lus labor refugitur. nullū ꝑiculum vitat.
nō enim vitat ꝑegrinatōnes. nō cōtume
lias et omnem laborē cōiugis ac etiam li
berorum absentiā tollerabiliter patitur.
vt sic quādoq̄ ad finem optatū ꝑuenire
mereatur. O quid igitur facere debet qui
celesti milicie cōscribi desiderat. Crisosto
mus ibidē. Quid dicis o homo qui regnū
celi paras inuadere et interrogas ne qua
tibi difficultas occurrat in itinere. Si enī
tibi omnia mala occurrerent. ꝑicula cōui
cia ⁊c. ꝓ tantis causis videnda potius q̄
spernenda viderent. Nimirum cum dicit
Apl̄us. Nō sunt cōdigne passiones hui⁹
tp̄is ad futurā gloriā q̄ reuelabitur in vo
bis. Sic militauit Paulus cum omni fi
ducia et patiētia vt omnē tribulationem
gaudium estimaret. Quid mirum cum p̄
uiderat milicie stipendiū ⁊ nouerat fidelē

dominum. Scio inquit cui credidi et cer-
tus sum quia potens est depositum meum
seruare in illũ diem. Hinc etiã testat̃ alibi
dicens. Repletus sum cõsolatione. super
habundo gaudio in omni tribulatõe ve-
stra. Huius autẽ milicie forma p̃figurata
legitur Judic̃. vij. Impugna Gedeonis
qui dictus est Jerobaal id est fortitudo
quasi fortis contra Baal cuius scilicet
aram destruxit. Et post hoc congrega-
uit exercitum ad debellandũ inimicos q̃-
bus adunatis ad preliũ ait dñs predicta
cunctis audientibus qui formidulosus et
timidus est reuertat̃. Et s̃m magistruz in
historia Intelligendũ est etiã illa tria nõ
tacuisse que dominus in Deutro. xx. cla-
mando mandauit vbi dicit. Qui edifica-
uit domum nouã et dedicauit eam reuer-
tatur. Qui plantauit vineam et necdũ fe
cit eam esse cõmunem et de qua omnibus
vesci liceat reuertat̃. Qui despõsauit vxo
rem et nõ accepit eam reuertat̃. Et diuer
si sunt ex populo. xxij. milia virorũ et tm̃
x. milia remanserunt. Et ait dñs. Duc eos
ad aquas ⁊ ibi ꝓbabo illos. Qui manu et
lingua lamberunt aquas vt canis duc eos
tecũ in preliũ. Qui vero flexo poblice po
tauerũt remitte illos. Et inuenti sunt tm̃
trencẽti viri apti in ꝓreliũ. Quibus dedit
Gedeon tubas in manus dextras et facu
las ardentes vel aliqua huiusmodi que de
facile nõ possunt extingui et laginas de-
super includentes ita ꝙ lumen non possit
videri. In aggressu igitur pugne frege-
runt idrias in sinistra tenẽtes lampadas
et clamabant. Gladius domini ⁊ Gedeo
nis. Ac s̃m Josephuz vacuas pharetras
portauerũt quibus simul cõplosis terribi
lis audiebatur sonus et sic obtinuerũt vi-
ctoriam vt ptz in textu. Gedeon est chri-
stus. exercit⁹ turba fideliũ. Cui ait. Qui
nõ tollat crucem suam ⁊c̃. Sed ad belluz
spirituale reperiunt̃ inabiles. Primo for
midosi glosa id est qui anteq̃ videãt ma-
la sola cogitatione terrentur. Johis. vj.
Durus est inquiunt hic sermo ac per hoc
multi abierunt retro ⁊ hi circumferuntur
omni vento. Secundo timidi. glosa. id est

qui primo aspectu ad cõgressuz trepidãt
licet prius magna de se presumebãt cum
Petro dicente. Domine paratus sum te
cum in carcerem et in mortẽ ire quẽ tamẽ
ad vocẽ ancille trepidus negauit. De qui
bus dicitur Apoc̃. xxj. Timidi cum homi
cidis et veneficis ⁊ fornicatoribus mittẽ
tur in stagnum sulfuris et ignis. hi sunt q̃
affectu alicuius timoris naturalis ducũ-
tur in effectũ mortalis. Tercio specificat
in Deutro. tria negocia quibus maxime
tenet̃ affectus humanus ita ꝙ ad pugnã
reddatur ineptus. Primo scz qui domuz
nouam edificauit et nõ dum dedicauit vl̃
iniciauit aut enceniauit ꝑ illam signantur
in superbiã elati et ostentationẽ. Qui plã
tauit veniam et necdũ fecit eam ꝯmunem
quod sic intelligitur si nouella vinee plan
tatio fructum fecerat ante quartũ annuz
immundus erat nec ex eo primcias deo of
ferre vel quempiã edere licebat. anno ve-
ro quarto vindemiebatur domino ita ꝙ
fructus eius offerebatur in templo. Anno
quinto dominus vinee vindemiabat eam
sibi soli. Anno deniq̃ sexto cõmunis erat
omnibus ita ꝙ iter agentibus vineas et
pomeria licebat intrare et tãq̃ de ꝓprijs
satiari extra deportare fas nõ erat. Per
illos nanq̃ intelliguntur terrenis nimiuz
implicati. Qui vero desponsauit vxorez
et nec dum accepit eam illum intelligunt̃
effeminati carnalib⁹ affectibus ⁊ tempta-
tionibus velut deuicti nõ resistentes sed
statim cõsentientes. Veruntamen ceteri
qui aggressum belli spiritualis ꝓmpti vi-
dentur ducuntur ad aquas ꝓbandi et qui
poblicibus flexis bibunt. id est qui rebus
terrenis vtuntur ad carnis cõmodum ad
oblectationem sensuum opa criminalia p̃
cauentes nec tamẽ virtutum exercicia ꝓ-
sequentes nullam sibi violentiam inferẽ-
tes erga diuinum amorẽ languentes tãq̃
indigni remittũtur. quia dicit Augustin⁹
libro de vita christiana hoc non solum a
christiano requirit̃ ꝙ malo careat sed eti-
am vt bona exerceat ꝙ etiam si nihil mali
fecerit nec tamen aliquid boni egerit ad
eterne vite premium nõ admittitur gehẽ-

105

ne igni cōmancipatur. Qui vero manu ⁊ lingua lamberūt aquas sicut solēt canes lambere lingua ꝓijcientes aqua in os suū cum illis preliū inibis ⁊ obtinebis victoriam. Quia dicit glosa Math. v. Cum illis christus vadit ad preliū qui cū doctrinam hauriunt operū rectitudinē non flectunt. Et hi bene canibus similantur. dicit enī glosa ibidē ꝙ similitudinē labentis inducit. quia supra omnia cetera animalia dicitur amorē ꝓprio domino seruare nec terrore nec iniurijs in eo fertur talis affectus obliterari id est simul deleri vel obliuioni tradi quod vtiq; necessariū est in aduersis vt in ꝓsperis ꝑseuerari volēti. Is ergo portans lagenā cum lampade in sinistra quasi de eis minus curando. imo ꝑ penitentiā lagenā id est corpus frangēdo et lampadē exemplaris vite ostentans in sinistra retinendo hoc est nō querendo fauorem humanū sed horrendo. Tubus orationis diuini laudis et exercitij spiritualis que sunt velut tube dulce sonātes gerat in dextra quasi de eis magis curādo. omnis enī gloria filie regis ab intus. qđ nobis cōcedat ⁊c.

Dominica septima. Ser. lxxxvij.

Miserior super turbam quia ecce iam triduo sustinēt me. Marci. viij. Merito ꝓpheta Dauid orabat dicens. Nō auerte faciem tuam a me ne declines in ira a seruo tuo. sed respice in me ⁊ miserere mei. Nā oculus dñi respicientis cor illud diuinum ad cōpassionem mouet ⁊ miserationē. Nimirum quia sicut naturalis ꝓprietas ignis est calefacere sic ꝓpriū dei ē misereri. Sicut canit ecclesia. Deus cuius ꝓprium est misereri semꝑ et parcere. Punire vero delinquentem ab eo alienum est. Vnde alexander de halis in primo suo dicit ꝙ misericordia dei ꝓprium dicitur deo. quia cōpletam rationez effectus misericordie nō requiritur actus vel meritum nostrū sicut ad rationē effectus iusticie requiritur exigēti a meritoꝝ. Hinc ait Isaias. xxviij. Dominus irascetur vt faciat opus suū alienū est opus eius vt operetur opus suū ꝑegrinum est opus eius ob eo. Et loquitur de ope punitōnis. Sicut enim apis habet mellificare quod est ꝓpriū opus eius. habet etiā pungere cum molestatur quod est alienuz ab ea velut quadā iniuria extortum. Sic deus cū dat mel sue misericordie facit officium sibi ꝓprium. vindictam autem exercens quasi cogitur inflexibili sua iusticia. In cuius argumentū ait Isa. j. Heu cōsolabor super hostibus meis. vindicabor de inimicis meis et cōuertam manū meā ad te et excoquam ad purum scoriā tuam Vbi dicit glosa ꝙ more pij patris eos licet inimicos plangit et percutit. Cū igitur dñs inuite vindicat querit Criso. cur ergo peccatorē punit. Et respōdet ꝙ deus inuitus et cum dolore peccatores damnare cōpellitur nec sic dolet ꝙ ab eis offendatur sicut violenter cogitur aliquē perdere qui cupit omnes saluare Deinde q̄rit cum in potestate deus habeat perdere et saluare quis eum inuitum cōpellit. respōdit ꝙ tu o peccator qui nō desideras misericordiam. Nam sicut qui desiderāti misericordiam denegat crudelis est. sic qui nō desideranti misericordiā prestat iniustus est. Deinde querit denuo. Quis est q̄ non desiderat misericordiā dei? Et respōdet ꝙ tu qui permanet in peccatis. Desiderare nanq; dei misericordiā est cōuerti ad deum ꝑ detestationem peccati per ꝓpositū boni. Qualibus ꝓmittit Isa. xxxj In fletu venient ad me ⁊ in misericordia reducam eos. sicut ostendit in verbis ꝓpositis. Meserior super turbam ⁊c. O q̄ vera psalmiste sententia qua dicit. Misericordia dñi plena ē terra vniuersis indifferenter apposita Nō eī ait miserior sup illū vel istum sed super turbam vniuersalem: Sicut alibi cunctis peccatoribus se refugium ꝑstitit dicēs. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiā vos. Quō tamē veniendū est ad eū vt misericordiā cōsequamur. euangeliū pñs nobis indicat in triduo quasi triplicē dietam nobis ꝓponens velut exigēs dolorē

cõtritionis. pudorem cõfessionis. et labo
rem satisfactõis. Sicut figuratũ est Exo.
v. Dicente Ioysi. deus hebreorum vo
cauit nos vt eamus trium dierũ viam in
solitudine vt sacrificemus. Nam illi posi
ti in egipto exitum postulabãt vt a labo
riosa miserabilicq seruitute liberarentur.
Isti autẽ ad portas inferi deducti redi
tum accelerant ne a rugientibus rapti in
eternum crucientur. descenderunt enim in
infernum viuentes ꝛ peracto mortali pec
cato appropinquauerunt ad portas eius
cuius portarius mors est. Non ergo mirũ
si timet miser et clamat cum beato Job.
Libera me domine et pone me iuxta te. ſz
bis tribus dictis accelerandus est acces
sus eius. Prima dicta est vera peccatoꝝ
cõtritio que miliaribus tribus perficitur
educens ab inferis ad locum purgandoꝝ
Vagum enĩ cabos dinoscitur esse inter
vtrumq ſz limbus puerorũ sine baptis
mo decedentium. vt tangit sanctus Tho.
super. iiij. dis. xxij. Primum ergo miliare
est dolor de peccatis qui causat odiũ pec
cati. sicut enim amor delectationẽ parit
in presentia vel recordatione amati. ꝛ in
uidia tristiciam ꝛ auersionẽ. sic odiũ pec
cati de ipo tristiciam parit. Ex quo patet
q̃ remissa sit eorum cõtritio qui cum dele
ctatõne reuoluunt vel referunt delicta p
terita. Non sic rex Ezechias. sed recogi
tabo tibi inquit omnes annos meos in a
maritudĩe anime mee. bene quidẽ in ama
ritudĩe quia debet esse cõtritio amara ex
cõsideratione peccati iudicez irritantis
animã deformãtis gloriaz amittentis et
penam pmerentis. que cõtritio nõ debet
esse bozaria sed perseuerãs. alioquin vt di
citur Eccle. xxxiij. Qui baptisat a mor
tuo et iterum tangit mortuum quid pdest
lauatio eius. Hinc ait ps. Fuerunt mihi
lachrime ꝛc. quasi diceret. Sicut cotti
die carnem panibus sic animã cõtritõis
lachrimis reficio. Secundũ miliare est ve
rum propositum cõfitendi dum tempus
oportunium arriserit. alioquin ſm Aug⁹.
super Johannẽ. Serpus peccati quo fu
giet secum se trahit quocũq fugerit nõ fu
git seipm mala conscientia nõ est quo eat
sequitur se nõ recedit a se. Peccatũ enim
quod facit intus est. Vis audire cõsiliũ?
Si vis a deo fugere ad ipm fuge cõfiten
do nõ ipi aliquid latẽdo. pfiteri enim po
tes latere nõ potes. null⁹ enĩ dolor pdest
nisi pariter pfitendi ppositum assit quod
tanti vigoris esse dinoscitur vt ante pfes
sionem peccatũ remittatur. Dixi inquit
cõfitebor aduersum me in iusticiam meaz
domino et tu remisisti iniquitatẽ ꝛc. Cur
hoc? nisi quia plena voluntas donec pfi
ciendi facultas affuerit p opere reputat.
In cuius argumentum decem leprosi dũ
iussu dominico pergerẽt vt se sacerdotib⁹
ostenderẽt in via mundati sunt de pfessio
ne. vide supius. xxvij. et. xxviij. Tercium
denicq miliare est firmũ ppositum nõ rela
bendi quod vticq ppositum extorquet si
bi vera cõtritio ponens ante mentis ocu
los diuina iudicia quãdocq pacta sup im
pios peccatores vt diceret tremebundus
Dauid. Venite ꝛ videte opera dei terri
bilis in cõsilijs super filios hominũ. Vñ
cõcludit de posteritate nationũ ex iaz no
tis eliciens reges eos in virga ferrea ꝛc.
Quos nisi qui prius dixerũt. Dirumpa
mus vincula eorum. id est mandatoruz et
pficiamus a nobis iugũ ipoꝝ. Quõ enim
in superbia sua nõ cõteretur limus cũ solo
cogitatu pjectus est ille spiritus sublimis
luciferum loquor. Aut quõ nõ resipiscat
inuidia. tabescens de vindicta Thore da
than et Abyron sepe reuoluens. Aut quõ
luxuria defluens nõ cõtremiscat cũ sodo
mam cum alijs igne et sulphure consum
ptam recogitat Et sic in singulis penitẽs
recogitans ab inferis ad purgatoriuz re
deat. Secunda dicta est digna peccatoꝝ
cõfessio per quam miser peccator ad obli
gationem purgatorij reducitur ad condi
gnam penitentiaz in stadio huius mundi
quã a sacerdote recipit in abolitionẽ de
licti. O vere felix bancipam in presenti cõ
plere satagens vbi pro nihilo id est p mi
nimo nos saluos dominꝰ faciet. vi clauiũ

106

quas sacerdotibus suis in vsum clemētie deus cōtulit vt de thesauro ecclesie cōfitentibus humiliter in subsidiū satisfactōnis liberaliter indulgeāt. eis cōmunicās merita christi et sanctoꝝ eius ex quib⁹ habundant presertim ad illam meritorū retributionem que virtuosis operib⁹ debetur q̄tum ad deletionem nō solum macule sed etiam reatus. sicut vnūquodq̄ bonum ꝯpensationem meretur in augmentū glorie et detrimentū pene. Hec igit̄ dieta tribus miliaribus ꝑficitur que distinguit beatus Bern̄. dicens. Quicquid remordet cōscientiam cōfitere pure humiliter ⁊ fideliter. Primū ergo miliare dicitur cōfessio pura. omnia peccata que ꝑ tempore memorie occurrerint vni sacerdoti reuelans. Deus enim summe bonus cuius ꝑfecta sunt opera aut totū dimittit aut nihil Et qm̄ imperfectōnis op⁹ non approbat. nō dimittit totum nisi totū prius cōfitearis. Ideo aut omnia ꝯfiteberis aut a nullo absolueris. Hinc merito dicit̄ Tren̄. ij. Effunde sicut aqua cor tuum ante cōspectum domini. Naꝫ aqua penitus effundi potest vt nihil remaneat. hoc enim nomē cōfessionis indicat. Quid enim est cōfiteri nisi simul fari. Alioquin nō solum nō veniam sed etiā similationis penā. sicut ostēsum est in Anania et Saphira. Actuū. v. Qui requisiti cōfessi sunt medietatē p̄cij In cuius vindictā ad vnicā Petri vocē mortui ceciderūt. Secundū ꝓinde miliare est cōfiteri humiliter et cum verecūdia coram deo nō coram hominib⁹. Sicut publicanus qui nec oculos ad celum leuare presumebat clamans in amaritudine aīe sue. deus ꝓpicius esto mihi peccatori. Sꝫ quod deflendū est. iaꝫ multi potius humanam verecundiā aduertunt. quia cōfessiones ficte ꝑagunt vt humanam vitent calumniam vt nō ad deum redeāt et emendam. Sicut Saul a Samuele durius obiurgatus. tantū extortā ꝑegit cōfessionē licet minime cōsecutus est veniā. imo potius cōfusionem et reprobationē. vt dicitur. j. Re. Unde p̄s. Qui hominibus placent cōfusi sunt quoniā deus spreuit eos. Sit ergo coram deo verecunda cōfessio. Quia dicit Ambrosi⁹ in libro de Joseph Plurimum suffragatur coram deo verecunda confessio et penam quam defensione euitare non possumus. pudore releuamus. Peccaui ait Saul sed nunc honora me coram senioribus populi mei. Terciū deniq̄ miliare est vt ꝯfiteatur fideliter in spe scꝫ veniam cōsequendi ⁊ peccatum dimittendi. Dicit Isidor⁹ libro ethimol. Q⁹ cōfessio est per quā morbus anime latens spe venie cōsequēde ad laudem dei aperitur. Alioquin cōfessio nostra iudicatur infructuosa. Judas enim vera cōfessus est dicens. Peccaui tradens sanguinem iustū et hoc cum cōtritione. quia penitentia ductus ⁊ iniusta restituit scꝫ. xxx argenteos nec tamē veniam meruit. quia desperauit. Tercia dieta est cōdigna satisfactio que perficitur in hoc mundo vt ad celum educat sine medio purgatū. Cuius satisfactionis fructū p̄s. sentiēs. Qm̄ ego in flagella paratus sum ⁊ dolor meus in cōspectu meo semper. O q̄ salubre cōsilium quoniam in presenti penitentia dies ꝑ anno cōputatur. In penitētia vero futura annus ꝑ die reputabitur. Dicit eniꝫ Origenes super illud Numeri. xiij. Ann⁹ pro die cōputabitur. vereor ne forte nobis qui cottidie peccamus nec ip̄a secula nec etiam seculorum secula sufficere possint ad penas abluendas cum populus israeliticus ꝑ quadraginta dierum delicto quadraginta annis cruciatur in deserto. nec ante terram sanctā introire ꝑmittit̄. Assumēda est igitur dieta trib⁹ distincta miliaribus. Primum miliare sunt opera fraterne subuentionis. De quibus consuluit Daniel regi Nabuchodonosor ca. iij. dicēs. Cōsiliuꝫ meū placeat tibi rex ⁊ peccata tua elemosinis redime. De hac elemosina dicit doctor sanctus super. iiij. dist. xv. Q⁹ elemosina est opus in quo datur aliquid indigenti ex cōpassione ꝓpter deum. In qua diffinitione tangunt̄ omnia que ad perfectionem elemosine ꝯcurrunt

scdm q est meritoria. Nam primo tangi
tur aliena miseria cum dicit indigenti cui
soli opus misericordie est impendendum
dicente dño. Cum facis prandiũ noli vo-
care diuites ⁊c. sed pauperes qui non ha-
bent vt retribuant tibi ⁊c. Secundo tan
gitur misericordia que nascitur ex aliena
miseria cum dicit ex cõpassione qua scz a-
lienam miseriã facit esse suam. Sicut eniz
homo miseriã a se expellit q̃tũ potest ita
misericors alienã expellit ei subueniendo
Tercio tangitur effectus misericordie cũ
dicitur opus in quo scz aliquid datur Vñ
sm phm. ij ethicoꝝ. Omnia illa quorũ pre
cium nũmismate cõparari potest vel con-
sueuerit in ratione dati vel accepti venire
potest. et ideo omnia illa quasi dona acci
piuntur. Quarto notatur intentio dire-
cta in deuz que sola dat operi rationẽ me
rendi cum subditur. ꝓpter deum. naz si ex
alio quolibet intentio moueret scz ꝓpter
importunitatem petentis aut vanã glo-
riam hominũ aut spem retribuẽtis ⁊c. to
tam meriti rationẽ euacuaret. Si aũt pie
moueretur ex cõpassione ꝓpter amorẽ ta
men naturalẽ vel acquisitã ita q intentõ
cõplectitur aliquod humanũ in recipiẽte
⁊ nõ sm eius participationẽ ad diuina q
scz ad imaginẽ et similitudinem dei fact⁹
sanguine christi redemptus heres regni
cõstitutus merendi rationẽ minueret. Se
cundum miliare sunt opera corporalis af
flictõnis que cõprehenduntur in ieiunio. De
quo dicit doc. sanct⁹ scda scde. q. cxlvij.
D. assumitur ieiuniũ principalit ad tria
Primo ad concupiscentias carnis cõpri-
mendas. quia p ieiunium castitas cõserua
tur et tepescit luxuria. Secũdo vt mens
liberius eleuet ad sublimia cõtemplanda
Dicitur enĩ Daniel. x. q post ieiuniũ triũ
ebdomidarũ reuelationẽ accepit ab ange
lo qui dixit inter alia. Ex die qua posuisti
super corpus vt te affligeres exaudita est
oratio tua. Tercio ad satisfaciendum pro
peccatis. Johel. iij. Cõuertimini ad me
in toto corde uestro in ieiunio et fletu ⁊c.
Tercium deniq miliare sunt opera deuo-
tionis que cõprehenduntur in oratione.
vide alibi.

Dominica octaua post penthe. Ser. lxxxviij.

Attendite a falsis
prophetis qui veniunt ad vos
Math. vij. In plerisq scrip-
turarum sententijs malorum peccatis no
torijs. seruientiũ cõuersatio presertim fa
miliaritatis interdicit nobis. dicẽte apl̃o
j. Corinth. v. Scripsi vobis ne cõmiscea-
mini fornicarijs. glosa id est cum crimino
sis generaliter qui fornicant a deo. Non
vtiq fornicarijs huius mundi scz tantũ.
Vnde subdit magis distincte. Si is qui
frater nominat id est christianus ⁊ est for
nicator scz manifestus aut auarus scz pu-
blice per vsurã et rapinam auariciã ostẽ
dens. aut maledicus id est blasphem⁹ vel
detractor assiduus aut ebriosus. id est e-
brietate assuetus cum hmõi nec cibum su-
mere q̃diu in his perseuerant vt sic vere
cõfundantur et emendent. Dix enĩ possi
bile est aliquẽ cum his sedule cõuersari ni
si peccatoꝝ suorũ participiũ sumat. Hinc
dictum est Josaphat regi Juda. ij. Pa-
ralip. xix. Impio prebes auxilium et his
qui oderunt dominũ amicicia cõiungeris
Idcirco iraz domini merebaris scz ex ri
gore iusticie. In hoc autẽ euangelio quid
amplius audeo q hi quoq vitandi sunt q̃
ter ypocrisim se bonos similant. Nec mi-
rum. nullus enim magis nocet q̃ familia-
ris inimicus qui pretextu virtutis malicie
venenum infundit. a quibus summe cauẽ
dum est. Quorum prima species est falso
rum religiosorum qui solo habitu spiritu-
ales se mentiuntur intrinsecus autẽ spur
cicia pleni sunt velut sepulcra dealbata.
Secunda species est prelatorum qui licet
honesto habitu decenter induti ⁊ ecclesia
sticis officijs diligẽter intenti. maledicta
tamẽ auaricia detenti patenter ostendũt
q ecclesijs dumtaxat questus gratia de-
seruiunt quorum de salute animarum est

107

cura minima. Tercia species laicorū qui multa opera de genere bonorum actitāt sed vt videantur ab hominibus. nam aliquibus peccatis grauibus inuiscati detinentur de bonis operibus palleare conātur: et sic vitam bonorum multiuarie corrumpunt per similatam deuotionē. De q̄bus omnibus dñs nos premonēs. Attendite inquit ⁊c. Nam a fructibus eorū cognoscetis eos ⁊c. Attendite a falsis prophetis ⁊c. Verito cōuersos ad fidē christianā monet Apls Ephe. v. Videte quō caute ambuletis nō quasi insipientes qui credunt omni spiritui sed quasi sapientes qui ꝓbant spiritus si ex deo sint. Nam sicut generaliter inuenitur triplex ꝓphecia in ecclesia scz de preterito presenti ⁊ futuro. Sic triplex ꝓphecia falsa inuenitur ad decipiendum incautū ⁊ cito creduluz. Est enim primo ꝓphetia aliquādo de preteritis licet occultis sicut illa in principio creauit deus celum et terrā. Et in talibus ꝓphetijs inuenitur diabolus ꝓpheta falsus Qui suadens hominibus in peccatis permanere sicut primis parentibus decipiēdo responderat dicens. nequaq̄ moriemī sed eritis sicut dij. Vbi dicit Bernñ. O nequā nequā vbi est tuum nequaq̄ ecce omnes morimur. Sic cottidie male cautj fructum vetitum porrigit dum peccatū suggerit. Et dicit nequaq̄ est hoc peccatum mortale nec tam magnū sicut dicitur ⁊ cito credimus miseri quia quod delectat minus ponderatur. Q⁊ si peccatū palleare nō potest subinfert dicēs. Misericors est dominus et tu in iuuentute robustus postea penitebis. quia nequaq̄ adhuc morieris. Adducit quoq̄ quosdam ꝓteritos in medium qui licet peccauerūt nō solum misericordiam sed et singularē familiaritatem adepti sunt sicut Dauid Petrū paulum magdalenam matheuz ⁊c. Et ex his arguit in corde peccatorum q̄ talia peccata leuia sunt que tam facillime relaxanē et quasi nulla reputantur vt ad vnicam cōfessionem audiret dauid. dominus quoq̄ transtulit peccatum tuum a te. Sic Amō filius Manasses rex iuda videns patrez suum per tam enormia et infinita scelera tam mirabilem misericordiam cōsecutū vt patet supra fm Crisō. in opere imperfecto dixit in corde suo. Pater meus ex iuuentute sua multa mala fecit et in senectute penituit. et ego nūc ambulabo in desiderio cordis et posimodum cōuertar ad dominum sed a domino preuentus in vijs interijt. O q̄ infinitos hac falsa promissione cottidie decipit ⁊ ad inferos deducit sequentes peruersam parentum vitam et damnationem. Notandum autez q̄ ꝓphetia predicta tria falsa ꝓtinet. Primum quidez qui a deo nobis ꝓpositi sunt non vt eorum exemplo peccemus. q⁊ maledict⁹ homo qui peccat in spe sed si a peccatis cōuerti volumus vt de dei misericordia profusius confidamus. Non enim cōsiderare debemus quomodo ceciderunt. sed quemodo post lapsum ad penitentiaz redierunt vel surrexerunt. Nam fm Gregoriū. Qui penitenti veniam spopondit. cōtemnenti diem crastinum non ꝺ misit. vt patet in. iiij. dialogoꝝ Gregorij. De illo qui clamauit inducias vsq̄ cras. Secūdum falsuz est q̄ peccata leuia sunt. ⁊ hoc patet in eo. Quia tria sunt robustissima fortissima scz celum. de quo dicitur Job xxv. Tu fortitan cum eo fabricatus es celos qui solidissimi tanq̄ ere sunt fusi. Peccatum tamen solius cogitatōnis in lucifero cum suis celos fregit quasi pondus eis ferre non valentes cum tamē cuiusq̄ spissitudo esse dicitur iter quingentorum annorum vt ponit Raby moyses. Secundo terram que perpetuam habet stabilitatez Eccle. j. Terra autem in eternū stat. Sed Dathan ⁊ Abyron ⁊ Chore cum suis murmurantibus sub pedibus eorum se tremēs apparuit et vivos absorbuit quasi pondꝰ peccati ferre non sustinens. Nec quidem peccantes nos ad momentum sustineret nisi diuina pietas ad penitentiā nos preseruās misericordie manū suā supponeret. Tercio deus qui sua fortitudine infinita nos sustentat. Apls dicente ad Hebre. j. Portans omnia verbo virtutis sue. vi⁊ de nunc quo pōdere peccatorum premiat

Loquatur ipse fatigatus Jere. vj. Vos
mihi onus estis o peccatores ꝓiciã quoq;
vos dicit dominus. Quid igitur relinqui
tur misero peccatori nisi descensus ad in-
feros. Descensus ꝓfundissimus in centrũ
terre velut in locum omni graui generalẽ
vbi stabiliatur ineternum. Nam infernus
ibi esse creditur distans a superficie terre
sm curiosos ĩuestigatores fere Mcccccc.
et. xxij. leucas. Tercium quoq; falsum est
ꝙ leuiter peccatuz punit deus eo ꝙ facil-
lime relaxat rogatus. Sed attendant hi
qualis post datam veniam in eis peniten
tia subsecuta est vt scz non solum culpam
sed etiam eius reatum abstergerent. At-
tendant inquã horribilis vindicta pecca
tum primorum parentũ subsecuta est quo
scz annorum fere quinq; milium spacium
sufficienter punire nõ potuit deus nisi et
vnigenitum crucifigendum traderet. O
quid erit miseris obcecatis quorum vni-
uersitas viciorum tam numerosa hic laxa
ta non fuerit. Audiant super hoc senten-
tiam beati Thome super. iiij. dist. xxj. vbi
cõcludit ꝙ decedentes in mortali etiã ꝓ
venialibus non deletis cruciandi sunt in
perpetuum. vide infra. Secundo fit ali
quando ꝓphetia de presenti licet occulto.
sicut infra Johis. j. Ecce agnus dei ecce
qui tollit peccata mundi et in huiusmodi
ꝓphetijs inuenitur mũdus falsus prophe
ta qui suadet de tribus cõcupiscentijs cõ
sequendis scz carnis oculorum et elatio-
nis. In his felicem ꝓmittens prosperita
tem sed mendax est quia mundus transit
et cõcupiscẽtia eius. Et velit nolit homo
natus de muliere breui viuens tempore
repletur multis miserijs. Hinc merito cõ-
cupiscentias has insequentes Nauz pro
pheta. ij. capitulo. subsannat dicens. Pri
mo ad superbos et inflatos sed finaliter
morientes scdm quosdam. State flate id
est inflati superbia qui tam arroganter in
cedere et stare soletis modo flate. id est
ad respirandum. Flatum spiritus cõtine-
te et de mundo quem dilexistis exire no-
lite. Sed ve misero nam deus solus quem
cõtempsit flatum cõtinuit. vt dicitur Da
nielis. v. ad Balthasar regem pre super-
bia deum cõtemnentem. deum qui habe-
bat flatum tuum in manu sua et omnes vi
as tuas non glorificastis. et ideo super te
iudicium mortis datum est. Vnde cõclu-
dit Naum ꝓpheta. Et non est qui reuerta
tur scz de morte ad vitam vel de senio ad
pristinum corporis vigorem. Secũdo sub
sannat auaros morientes dicens. Diripi
te argentum diripite aurum. Quasi ad re
gionem ignotam pergitis o auari. Ideo
hec vobiscum sumite ne deficiatis egesta
te. Sed ve impio ad cuius exitum porta-
rius crudelissimus scz mors appositus est
qui nihil sinit assumere nisi vicia et virtu-
tes. Et ido iuxta illud Eccle. xlj. O mors
q̃ amara est memoria tua homini iniusto
et pacem habenti in substantijs suis. Vn
de cõcludit Naum ꝓpheta. Non est finis
diuitiarum ex omnibus vasis desiderabi
libus quasi diceret. mors que est finis ho
minis non est ordinata ad diuitias por-
tandas vel vasa aurea vel argentea. Vn
de sequitur eos omnium sanctorum in fi-
ne subsannatio. Videbunt inquit iusti et
timebunt et super eum ridebunt ⁊ dicẽt.
Ecce homo qui non posuit deum adiuto-
rem suum. Tercio delitiosos alloquitur
dicens. Cor tabescens et dissolutio geni-
culorum et defectio in cunctis renibus.
Quasi diceret O delitiosi terre qui cor io
cundum coluistis iam acerbitate penaruz
tabescens erit ita ꝙ in momento tradent̃
obliuioni cuncte delitie preterite. Et qui
genua nõ infirmata a ieiunio vel sedulis
assueta flexionibus p̃ delitijs habuistis.
modo dissoluta erunt pre inedia. Deni-
q; qui renes nutristis inflatos igne con-
cupiscentie cõsumptos lugebitis igne ge-
henne quia per que quis peccat per hec et
punietur. Attendite ergo a falsis prophe
tis. Tercio fit ꝓphetia de futuro sicut il-
la. Ecce virgo cõcipiet. Et in huiusmodi
inuenit̃ caro falsus ꝓpheta q̃ sp̃ suadet vt
in iuuẽtute q̃s ꝯcupiscẽtijs eiꝰ deſuiet ĩ se
nectute sufficientẽ ꝓmittens emendam.

Sicut figuratū est. j. Re. iij. in puero Samuele qui ter a domino vocatus semp cucurrit ad hely. quia necdum sciebat dñm necp sermo domini reuelatus ei fuerat Et ait semp hely reuertere et dormi. Hely q̄ interpretatur fortis robustam iuuentutis etatem signat in qua si quando mouentur ad penitentiam loquente domino per inspiratiōnes predicationes ⁊c̄. semper currunt ad carnem iuuentute floridaz vel ad amicos carnales cōsiliū expetentes quoz vna vox est. Ecce adhuc iuuenis es ⁊ annozum multozū restat vita. dormi adhuc in fecibus peccatozum et delectationū et in senio penitebis. Sed reuera prophete mendaces sunt. quia velit nolit homo peccatoz ei⁹ vita erit anxietate plena que tamen videtur delitiosa. quia non est pax impijs dicit dominus. Vnde refert Tulius in tusculanis questionib⁹ q̄ cum quidam Dionisium tyrannum in tot diuitijs deliciijs ⁊ honoribus cōstitutum. vt plen⁹ habetur infra Beatum dixerūt ⁊c̄. Sic reuera vix est credibile in expertis quāte tribulatiōes angustie et sollicitudines sub pura latēt et splendidis epulis magnacp pompa ⁊ diuitijs multis Vnde de singulis his falsis prophetis dicit Jeremias Treñ. iij. Prophete tui viderunt stulta ⁊ falsa nec aperiebant iniquitatē tuaz vt te ad penitentiaz reuocarent. Attendite ergo a falsis ꝓphetis.

Dominica nona post penthe. Sermo. lxxxix.

Redde rationez villicatōnis tue. Luc. xvj. Moyses dei famulus cōsiderans lubricitatem humane nature modicitatem presentis vite eternitatem future pene inflexibilitatem diuine iusticie iam morti pximus inter omnia monita salutis velut p̄cipuum hoc intulit in Cantico Deutro. xxxij. Gens absq̄ cōsilio est et sine prudētia vtinam saperēt et intelligerent ac nouissima prouiderent. Que latius exponēs beatus Berñ. ait. Vtinam saperent tria preterita scz bonozum amissionem que facta sūt in peccato mortali aut que facere neglexerunt. malozum cōmissionem quorum infinitus est numerus. temporis perditionem quo nihil precioſius. sed heu hodie nihil vilius reputatur. Transierunt enim dies salutis et nemo sibi perire diez quasi rediturus causatur. Et intelligerēt tria presentia scz vite breuitatem. q̄ nō habemus diem certum necp horam. Saluandi difficultatem dicente domino Luce. xiij. Multi querent intrare regnum celozum ⁊ non poterunt. cōtendite ergo intrare per angustaz portam. quia regnum celozum vim patitur. Saluandozū pauci tatem. Nam arta est via que ducit ad vitam et pauci ambulant p eam et licet multi sunt vocati pauci tamē inueniuntur electi. Ac p̄uiderent tria nouissima scz mortem qua nihil amari⁹. Eccle. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua homini iusto ⁊ pacem habenti in substātijs suis. O quid igitur est presentia. Futurum iudiciū quo nihil horribilius Malachie. iij. Quis stabit ad videndum eū ipe enim venit quasi ignis cōflans. Eternum supplicium quo nihil penalius. hinc ad piam cautelam inducit ecclesia parabolam de villico iniquitatis quam dominus ꝓposuerat de futuro iudicio vt audientes sollicitos redderet ad puniendum pijs operibus iudicij tempus dicens. Redde rationē villicationis tue ⁊c̄. Sanctus Job in spiritu futuram in iudicio peccatozum calamitatē prospicies in eoz psona districtionē eius exhorrescens exorat dicens. Quis mihi tribuat vt in inferno protegas me ⁊c̄. Mirum cum iudicium formidabile reddit iudicis presentia intollerabilis. districtio inflexibilis. vindicta interminabilis. Nam primo erit eius presentia intollerabilis ⁊ hoc q̄tum ad visum ⁊ auditū. Dicit enim ps. Ignis in cōspectu eius exardescet et in circuitu ei⁹ tempestas valida. Vñ dicit Augustin⁹ q̄ reprobi mallent omne tormētū sustinere q̄ videre faciem iudicis irati

Ad cumulum autem intollerabilis eius

aspectus erit oculis suis ꝓspicabile oē solidum, apertū omne secretum. Eccle. xxiij Oculi domini multoplus lucidiores sunt super solem circumspicientes vias hominum et ꝓfundum abissi et hominū corda intuentes in absconditas partes. Audiant hec qui operantur iniquitatē in abscondito dicētes, Quis vidit nos. Si enī vermiculo terre basiliſco vim tantā aspectus sui tribuit q exire cōmotōne qua naturaliter mouetur ad homines solo visu longe positos interficiat. O quid putam⁹ aspectui suo terribili reseruauit. Secūdo intollerabilis ꝯtum ad auditum. Si enim verbum eius tante virtutis erat vt in eo celum crearet ⁊ terram quā terrifice penalitatis erit ꝯtum ad iudicij executionē Cuius terrorē si quis expertus fuerit potius eligeret abdicatis omnibus mūdi delitijs centum annorū strictissimā agere penitentiam quā denuo seueritatis eius experiri, plationem vt tantā euaderet iram iudicis etiam si damnatio minime sequeretur. Ad cuius indignatōnis nutum dū taxat lucifer nō solum ꝓcipitatus sed penis gehennalibus eternaliter ē addict⁹ a domino nec dum finalem ferente damnationis sententiā sed in futurū reseruante vt quasi de hoc admiratus Ysa. diceret xxiij. Quomodo cecidisti lucifer id est ꝯ horribiliter, q tantillo peccato summ⁹ angelorum ꝓiectus es ꝯ inexpressibilib⁹ penis addictus ꝯ irreuocabiliter ꝓ vna cogitatōne damnatus. Quid ergo somnias o miser homuncio q tibi peccāti parcet in die vindicte. Secundo erit districtio iudicis inflexibilis et hoc ꝓncipaliter ꝯtum ad tria. Primū ꝯtum ad malorū discussionē. erit enī inquisitissima discussio operū malorū verboꝝ effectuum cogitationū. O ꝯtum tunc angustiabit̄ peccatoꝝ. Anselm⁹ de similitudinibus. A dextris erunt peccata accusantia a sinistris infinita demonia subtus horrendū caos Desup ꝓsentis iudicis foris mundus ardens, intus cōscientia vrēs. Nam vt de maioribus iterum sileamus etiā de passu pedum rationē exigit. Dicente Job. xiij Obseruasti omnes semitas meas et vestigia pedum meorum cōsiderasti. Similiter de verbis minutissimis domino dicente. de omni verbo ocioso quod locuti fuerint nc̄. Denicq de cogitatōnibus minimis vt dicitur Sapīe. j. In cogitatōibus impij erit interrogatio. Sic et de omissionibus bonorum operū neglectoꝝ. vite in correctione filiorum. Nam⁊ filij qui nascentur testes erunt nequicie aduersus parentes Sapīe. iiij. vbi dicit glosa id est argumentum, quia merito sunt damnādi parētes similiter, et de omissione temporum infructuosa. Bern̄. in sermone ad scolares. Nihil ꝓciosius tempore ſz heu nihil hodie vilius reputatur, transeūt dies salutis et nemo sibi diem ꝓpire nunq̄ rediturū causatur, sed sicut nō ꝓbibit capill⁹ de capite sic nec momentū de tpe. de quo rō nō exigēt Dec ille. Verū de his oīb⁹ ꝓsequi gratia brevitatis sup sedeo. Ad euidentiā tamē actus būani q̄rit do. s. sup. ij. sententia ꝓ dis. xl. vtrū in humanis actib⁹ aliq̄s sit indifferēs. Et videt q nō. ꝑsertim cū dicit̄ j. Corinth. x. Oīa in gloria dei facite. Si ergo opus suū in gloriā dei ꝓstat q actus ille ex fine bonitatē sortiet̄ si tn in illū finem sit referibilis qō ꝓtingit omni actui q̄ de se malus nō est. Si vero nō refert ꝑterit preceptū apli et ita peccat ⁊ sic oīs actus ē meritor⁹ vel demeritor⁹. Ad q̄ rūdet q nullus act⁹ a volūtate deliberatiua ꝓgrediēs ꝑt eē indifferēs ſz bon⁹ vel malus bonitate vel malicia ciuili. Sed tn bonitate ciuili ꝓfectus nō est susceptibil efficacie merēdi nisi ī eo qui habz gratiā Cui⁹ causa est. q charitas impat oībus virtutib⁹ sicut voluntas omnibus potentijs. Et ideo oportet quicquid ordinatur in finem alicuius virtutis ordinetur in finem charitatis et sic meritorium est. sicut ꝓmedere bibere seruato mō tpantie et ludere ad recreatōnem seruato mō eutropolie que medium tenet in ludis. vt dicitur. ij. ethicoꝝ. Actus autē qui sequitur apprehensionem subite ymaginatio⁊

nis sicut cōfricatio barbe vel aliqu od bu iusmodi dicendi sunt indifferentes. Verbis autē et cogitatōnibus est immediat⁹ effectus rationis. et ideo minus possunt esse preter deliberationem q̄ factum. Et ideo verbum ociosum est magis peccatuz veiale vel cogitatio q̄ factū ociosum. Nō tamē omne verbū quod videtur ociosum est ociosum si referatur ad recreationē ꝛc Intelligitur enim verbū ociosum qđ caret intentōe pie vtilitatis uel iuste necessitatis. Secundo q̄tum ad intentionū prauarum inuestigationē. Sicut enim intentio bona si fieri debeat requirit q op⁹ de se maluz nō sit vt iam ractum est. Sic op⁹ q̄tumcunq bonum requirit intentionem bonam. Alioquin malū reputabitur quia ad cōpletionem mali sufficit intentio corrupta vt dicit doctor sanctus sup. iiij. dis. xxxix. vt videbitur infra. Tercio q̄tū ad districtam meritorum retributionem ne videatur ociose facta discussio. Non enim flectetur prece vel precio nec verebit potentiam alicuius. Sapie. vj. Nō verebit dominus magnitudinez cuiuscunq quoniam pusillum ꝛ magnū ipe fecit nec vultus cuiuscūq accipiet presertim cum fm Aug⁹. misericordia fugiet a gemma etiaz paradisi Maria. Nō ergo cōfidat quiscq̄ in meritis alienis. quia iuxta ppheta frater nō redimet redimet homo. De districta tamē retributōne venialium ꝛ mortalium vide infra. Pro his omnibus in reddenda ratione horror erit intollerabilis. Sicut patet in tribus mortuis. meritis ꝛ veste beati Jeronimi resuscitatis. De q̄bus dicit Cirillus in epla ad Augustinū q resuscitati ꝛ superueniētes diebus. xx. irremediabilibus fletibus cruciabant ac beato Cirillo causam fletus et statū mortis ꝛ iudicij importunius inquirenti tandem coactus vnus eoruz respondit q ad uenientе mortis hora innumerabilis advenit demonū multitudo quorum species erat tam horribilis q quis poti⁹ medias flammas intraret q̄ eas ictu oculi videret. Qui reuocantes ad memoriā suā omnia peccata desperationē ingerebant ita vt pene prebuisset ascensuz. Statimq̄ affuit Jeronimus voce terribili cūctos fugando precepitq̄ angelis vt vsq ad eius reditū eos custodirent ꝛ abijt reuertēsq̄ post horam et ait. Venite velociter. Statim reliquit corpus anima cuz tanta pressura q nō posset capere mens humana nisi expientia didicisset in ictu oculi ad presentiam iudicis deportata terroribus incogitabilibus cōstricta. Naz minima peccata cunctis astantibus clara erant. accusabat multitudo demonum. declarans locum modum et tempora. Deu quā prestolabamur inquit sententiam. ob cuius solā memoriam nunc formido. Deu cur pesciunt mortales quibus hoc eueniet qđ tūc nobis euenit. Cum ergo nihil deesset nisi publicare sententiā aduenit Jeronimus et suspende sententiam. eosq̄ sibi dari ob deuotionem quā sibi fecerant et erroris destruendi necessitatem impetrauit. Insurgebat tunc error q aīe sanct⁹ vsq̄ in diē iudicij diuina vltione priuarent ꝛ aīe damnatorū nullis penis cruciarent. Deinde traxit animas eoz in paradisum vbi anime fideliū inestimabili gloria fruunt vt viderent ꝛ testimonia redderēt. Post hec ad purgatorium ꝛ infernū deducens non soluz que ibi erant indicauit sed etiā voluit vt penarum experientiā ꝓbarent. Sicq̄ duxit ad corpora ꝓmittens gloriaz si debitam facerent penitentiā. Vira res neglecta visa ꝛ promissa gloria. ob memoriam penarum. xx. diebus fere resoluebātur in lachrimas. Vnde respondit Cirillo. Si causam mei fletus interrogas. Timor penarum est que peccatoribus iuste dantur. mallet enim quiscq̄ viuentium si solas penas expientia nosceret vsq̄ ī finē mundi cruciari simul omnibus penis quas omnes homines ab Adam hucusq̄ singulatim pertulerunt q̄ vno die in inferno vel purgatorio minori que illic habetur pena torqueri. Quare ne mireris si plango sed potius admirare cur homines qui se mortales sciunt tanta securitate viuūt

nec recogitant tantas euadere penas. Tercio principaliter vindicta iudicis interminabilis. Deus enim cuius potestas inuincibilis ita q̄ nō sit qui de manu eius possit eruere terribili cōminatōne. Dicit in Cantico Deutro. Et reddam vltionē hostibus meis ⁊ his qui oderunt me retribuam. In argumentum seueritatis aperta terra rebellantes impios Dathan et Abyron in infernum viuos absorbuit. Vnde dicit doctor sanctus p̄ma scē. q. lxxxvij. q̄ peccatum p̄sertim mortale facit hominem reum nō solum eterna pena sed etiam pena infinita scōm quantitatē. Quia in peccato duo sunt scz auersio ab incōmutabili bono quod est infinitum. et ex hac parte peccatum est infinitum. cui peccato auersiōis correspōdet pena damni que etiam est infinita scōm quantitatē Est enim amissio infiniti boni ⁊ iudicatur pena grauissima in inferno dicēte Criso. super Matth. Si mille quis mihi gehēnas proponit nihil tale dicturus est quale est ab honore illius glorie propelle ⁊ exosum esse christo. Secundo est inordinata auersio ad bonum mutabile et huic correspōdet pena sensus. que quidem erat finita fm quantitatem sed infinita fm durationem. Quia duratio pene correspōdet durationi culpe non quidem ex parte actus sz ex parte macule qua durante manet reatus. Perseuerat autez macula donec voluntas ecōtrario se auertens a bono cōmutabili ad incōmutabile bonum se conuertat q̄ si in auersione perpetua obstinatur et punitur. Justum est enim fm Gregorium q̄ qui in suo eterno peccauit ecōtrario in eterno dei puniatur ex hoc enim q̄ finem suum in peccatuz cōstituit ineternum peccandi voluntatem habuit. De q̄ bus dicit Criso. in libro de reparatione lapsi. Quāta putas erit miseris dēsperatō prenidere infinibilem penarum eternitatem que profecto grauior erit omni pena Et iterum ibidem. Dic quāta tempora luxurie que delitiarum spacia cōparare vis penis eternis, centos si placet delitijs demus. addè et alios centum adde, decies centum que erit ex his ad eternitatem cōpensatio. Hec ille.

Dominica decima post penthe. Sermo. xc.

Vos aūt fecistis illā spelunca latronū. Luc. xix. Sicut habetur Genes. xxxv. Patriarcha Jacob peregrinatione cōsumma ta p̄ cōsolatōne ab omni periculo p̄ multiplicatione bonorum spiritualiū et tēporalium. Pro euasione fraterne ire pro angelica multiplici visitatōne ⁊ cōsolatōne iubetur ascendere Bethel ad edificandū altare domino vt de omnibus gratiarum referat actōnes. Qui iuxta vocem domini ascendit. Sed quomodo audiam⁹? Sic enim et nos ascendere oportet in templū domini precepit enim domui sue omni vt abiicerent omnes deos alienos vestimenta mutarent ac inaures que erant in auribus eoruz deponerent. Per deos alienos intelliguntur peccata per veram cōtritionem abiicienda vt mundi cōscendere valeamus in templum domini. Per vestimēta vero cōuersatio pristina que erit mutata quia nō sufficit de preteritis cōteri nisi et cōtrita deserantur omnino. Per inaures autē omnia superbie signa quia dominus superborum orationem detestatur dicens. Quare tu enarras iusticiam meam ⁊c. Venit ergo Jacob ad locum designatum et edificauit altare offerēs holocausta domino in eo loco vbi postea crucifixus est dominus apparensq̄ dominus benedixit ei sicut prius fecerat cum fugeret Esau et oraret in eodem loco et ait. Non vocaberis vltra Jacob sed israel erit nomen tuum. Appellauitq̄ Jacob nomen illius loci domus dei. De qua dicit dominus in euangelio hodierno. Domus mea domus orationis vocabitur dicit dominus ⁊c. Sz horribile est valde qō sequit Vos autē fecistis illā speluncam latronum eo q̄ frigescente charitate ibidem

fere cuncta vicia perpetrantur cogitatõne verbo ꝓsensu vel opere. Que sunt verba ꝓposita Vos autem fecistis ꝛc. Ve miseris quibus improperat dñs verba ꝓposita quoꝝ infinitus est numerus. Nã templum salutare refugiũ deuotorum iaꝫ factum est carnalibus sentina viciorꝝ. De quibus dominus satis admirans Jere. xj. Quid est quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa. Nunquid carnes sancte id est corpus meum ꝓ vobis oblatum auferet a te malicias tuas. Unde ꝓhibet ibidẽ dominus Jeremie. ne scilicꝫ oret ꝓ populo qui talia perpetrat ĩ domo domini. Ad cuius euidentiã apparẽs Ezechieli angelus domini in forma humana qui a lumbis deorsum erat quasi ignis et sursum velut aspectus splendoris eundeꝫ ꝓphetam in babilone cõstitutum ac sedẽtem in domo cum senibus iuda per manũ apprehendit cum floscello capitis ꝛ eleuauit eum in spiritu adducens in hierusaleꝫ vt videret horrenda que fiebant in domo domini. sicut habetur Ezechiel. viij. Subsequamur et nos vt eadem cõspicientes ad penitentiam cõpugnamur. Nam quinq; presertim abhominatões ibidem distinctas inuenio que districtius etiam ꝓhibentur de emunitate ecclesiarum c. decet domum libro. vj. Nam primo iussus est respicere ad aquilonem vbi vidit positum idolum zeli. Jn hebreo habetur idolum accensionis id ẽ ire. Et erat illud idolum Baal. ỏ quo dicũt hebrei ꝙ erat idolum cupreum factum ad formaꝫ hominis intus cõcauũ in q̃ cõcauitate fiebat ignis quousq; idolum erat ignitum. Debinc puer idolo cõsecratus ponebatur in manib⁹ eius. Sacerdotes quoq; percutientes in tympanis faciebant sonum magnum ne parentes pueri morientes vocem percipe
A rent et sic crederent ipm sine afflictione transisse ad gloriam. Et ideo vocabatur idolum accensionis. Ad nobis vicium, detractõis exprimit qđ cupreum dicit quia cor humanum reddit eneum et induratuꝫ Huic enim innumerabiles detestabilẽ idolatriam exhibent qui detractiones ingeminant in ecclesia dei ad quam dum peruenitur requiruntur cognati et noti salutantur dulcius fit ratio de successibus cõqueritur de austeritate mariti de vxoris infidelitate de illatis iniurijs tandem de vicijs extraneorꝝ nec minimum iudicium sum pretereũt. Quia vt dicitur Prouerbiorum. xix. Sagitta infixa fenori canis sic verbum in corde stulti nec ille quiescit donec sagittã amouerit nec iste donec malum quod audiuit retulerit. Quos cernẽs diabolus colloquẽtes mirabili glutino cõnectit et libidine detractõis inficit Vñ dicit Jeronimus ad celantiam Tãta bui⁹ mali libido mentes hominum inualuit vt etiam qui procul ab alijs vicijs recesserunt in istud tamen quasi in extremum laqueuꝫ diaboli incidant. Contra quod ibidez precipitur libro. vj. Cessent in illis locis vniuersitatum et locietatum quarum libet cõsilia cõuentiones. publica parlamenta ꝓphana colloquia omniscq; secularium iudiciorum strepitus conquiescat nulla inibi causa per laycos maxime criminalis agitetur. Dicitur autem imolare filios suos paruulos idolo eo ꝙ conceptuꝫ deuotõis propositum in ecclesia deo deputandum vicio detractionis cõmaculãt Quia dicit glosa super illud, Jacobi. iij. Jn ipsa scꝫ lingua benedicimus deum et maledicimus homines qui ad imaginem dei facti sunt ꝙ amaritudine maledictionis cõsumitur dulcedo benedictionis. Sicut aqua dulcis cõmixtione aque amare cõuertitur in amaritudinem. Unde concludit ibidem dominus. Fili hominis vides quid ibi isti faciunt abhominationes magnas vt procul recedam a sanctuario meo. non loci mutatõne sed exauditione et gratie subtractõne. Secundo vidit omnem similitudinem animalium et reptilium depictam in circuitu parietum ita vt nulla esset bestia quã non pictura mõstraret vt dicit glosa et hoc vsq; hodie cernimus in ꝓphanis gẽtilibus vbi cuncta genera bestiarum adorat stulta religio.

Dehinc vidit. lxx. viros de senioribus domus israel cum thuribulis stãtes ante picturas ad offerendũ incensuz thuris. Vñ ad tam vilia colenda descenderunt ꝙ vt dicitur Isaie. ij. talpas ⁊ vespertiliones adorarent. Per hos igitur. lxx. viros omnes auaros et cupidos presertim diuites intelligo qui licet ad adorandum et sacrificandum domino templum ingredi videantur tamẽ iuxta preceptum domini per cogitationem et affecum etiã orantes terrenis ĩhiant auro scz argẽto luto ⁊ lapidi ⁊c. Vnd cõqueritur Math. xv. Popul⁹ hic labijs me honorat cor autem eorũ lõge est a me. sed quia occultũ hoc esse speratur ideo minus ponderatur. Vnde dominus ibidez. Certe vides fili hominis que seniores domus israel faciunt in tenebris vnusquisqꝫ in abscondito cubilis sui. Dicunt enim id est opere ostendunt nõ videt dominus scz in abscondito cordis. Quidam enim in ecclesia corde terrenis occupantur licet orationes ore depromere videantur. Quidaz ꝙ plus est etiam verbo tenus his negocijs occupantur requirentes cõsilia exigendo debita. Quidam ibi cõputationib⁹ intendunt vel emunt et vẽdunt quod omnino iudicatur illicitũ. Cõtra quos precipitur ibidem libro. vj. Cessent in ecclesijs earũqꝫ cimiterijs negociatõnes ⁊ precipue nundinarũ ac fori cuiuscunqꝫ tumultus. Nullus in locis eisdẽ cõclamationem moueat impetumue mittat in quibus cum pace et quiete vota conuenit celebrari. quod est cõtra tales qui canes ⁊ paruos infantes absqꝫ necessitate in ecclesia adducunt. Nullum enim peccatũ tam acriter dominus vindicasse legit̃ in natura mortali sicut illud viciũ. Dicit enĩ Jeronimus super hunc locum. mihi autẽ inter omnia signa que dominus fecit hoc videtur esse mirabilius ꝙ vnus homo et in illo tempore contemptibilis intantum postea crucifigeretur scribis et phariseis cõtra se seuientibus ⁊ videntib⁹ lucra sua destrui potuerit ad vnius flagelli verbera tantam eijcere multitudinem. Igneũ enim quidem et siderium radiabat ex oculis eius et diuinitatis maiestas lucebat in facie. Thus autem oblatum signat affectum amoris terrenis implicatum. Tercio vidit mulieres deplangentes adonidẽ De quo dicit Ouidius methamorphos. libro. xiiij. Q⁹ adonides erat quidam iuuenis gratissimus quem dea venus intãtum dilexit ꝙ deo amicum suuz fecit. hũc ab apro quez venabatur occisum ceperũt mulieres deplangere et rediuiuum inter deos credere et laudare. et sic aput mulieres gentiles mos inoleuit plangendi mortem adonidis quẽ morem secute sunt mulieres in hierusalem. Et vt dicit Raby salomon. fecerunt ydolum eius cõcauum in quo fiebat ignis cuius calor sursum ascendens oculos idoli qui plumbei erãt lique faciebat et sic plorare videbatur que condolentes simul fiebant. Qui sunt ergo deplorantes adonidem nisi stulte ⁊ fatue frequentãtes ecclesiã vt videant̃ et videãt. quos enĩ alibi suspicio sociare vetat ficta sanctitas ibidem cõiungit saltem ad mutuum cõtuitum vt inuicem nutibus et signis ostẽdebit amorem male sanũ. Vnde plerunqꝫ pretensis tristicie signis de mutua separatõne quasi deplangere videnť adonidem. Cũ ergo dicit doc. sanct⁹ scđa scđe. q. cliiij. ꝙ nõ solum cõsensus in delectationẽ peccati mortalis est mortale peccatum. Quanta putas in ecclesia cõmittantur affectu fornicatõnes et adulteria sub missarum solennijs cũ incedunt circũ ornate vt similitudo templi ad allaqueandas animas. Osee. vj. In domo israel vidi horrendum ibi fornicatõnes effraym. viri autem circueũt officinas templi quorum oculi ad venationẽ ducti luxuria pleni. Cõtra quos precipit̃ ibidem libro. vj. Q⁹ sit in ecclesia q̃eta cõuersatio deo grata cernentibus placida que cõsiderantes non solum instruat sed reficiat. Cessent ibidẽ vana ⁊ ꝓphana multo fortius feda colloquia. cessent cõfabulatõnes quelibz sint postremo alia que diuinũ officiuz turbare possint aut oculos diuine maiestatis offendere ab ip̃is ꝓrsus extranea. ne vbi est peccatorũ venia postulanda ibi etiam

108

peccandi detur occasio aut deprehēdant̄
peccata dimitti. Hec enī cōportant ignē
dicēte Jeronimo. Gladius igneus ē spe
cies mulierū quasi ex omni parte sagittas
emittens hic aūt apponit stipulā Treñ. iij
Oculus meus depredatus est animā meā
Quarto. xxv. viros habētes dorsa cōtra
templū et facies ad orientē adorātes ad
ortum solis id est solē tanq̄ deū. Dicitur
etiā. iiij. Re. xvij. ꝙ adorauerūt omnem
miliciā celi scz solē lunam stellas ꝯsecrā-
tes eis etiā filios suos. Per quos nō in-
cōueniēter accipiunt̄ elati qui pompa de-
testabili frequentāt ecclesiā ꝓpter fauorē
et cōplacentiā humanā. nō vt deprecent̄
humilem Jesum sed vt appareāt homini
bus gloriosi. Et hec cōplacentia ꝑ milici-
am celi signari arbitror que visu delectat
ad quod vergit omne studiū eoꝝ nec verē
tur terrificis misterijs ꝓpius assistere vt
ꝓpinquitate loci digniores ceteris appa-
reant. Quib⁹ improperat dñs Isa. xxix
dicēs. Appropinquat popul⁹ iste ore suo
et labijs suis glorificat me id est similādo
iusticiā cor aūt eoꝝ longe est a me. Et ti-
muerunt me mandato hominū et doctri-
nis id est exteriori religione ne ab homi-
nibus vt publicani despicerent̄ hoc est igi
tur ponere dorsa ꝯtra templū cordi repu
gnare quod actu exteriori vident̄ exsequi
Nō enim venit in templū phariseus lau-
dare deum sed glorificare seip̄m. Contra
quos precipitur ibidē libro. vj. Sit itaq̄
ad ecclesias humilis et deuotus accessus
et ꝯuenientes nomē illud Jesu exhibitō
ne reuerētie specialis attollant. Et quod
generaliter scribitur vt ī noīe Jesu om̄e
genu flectat̄ singulariter in seip̄is implen
tes quādo illud recollitur flectant genua
cordis sui et corpis si patitur illud facul-
tans quod etiam in capitis inclinatione
testentur. Attendantur in locis eisdez in-
tentis precordijs sacra solennia deuotis
orationibus insistatur. Unde cōcluditur
ibidem. Ordinarij locoꝝ hec faciāt obser
uari suadenda suadeant. interdicta hui⁹
canonis autoritate ꝯpescant. Quā dete-
stabile vero sit hoc viciū in. j. Re. xvj. figu
ratum in rege Saul qui reprehēsus a Sa
muele de inobedientia diuina. Respōdit
quidē. peccaui. nec tamē vere penituit sz
poti⁹ se glorificare voluit pergēs ad ado-
randuz dominū. Plus enī quesiuit hono
res hominū q̄ veniam criminū. Peccaui
inquit sed nunc honora me corā senioribꝰ
populi mei et reuertere mecum vt adorez
dñm deum tuum nō vt adores ꝓ me domi
num. Et ideo deinceps recessit ab eo spi-
ritus dñi et agitabat eum spirit⁹ nequaz
spiritus sup̄bie rancoris ⁊ inuidie vsq̄ in
finem. His igit̄ respondet domin⁹ Jere.
xviij. Dorsum id est reprobationē et non
faciem ostendi id est ostendā eis in die p̄
ditionis eoꝝ. quia reuera taliū oratio nō
eis misericordiā ꝓuocat sed iram ⁊ indi-
gnationē et reprobationē. Quia dicitur
Amos. iij. Jurauit dñs de⁹ in aīa sua di-
cit deus exercituum. detestor ego sup̄biā
et sequunt̄ cōmunicationes horribiles
Quinto vidit quosdā applicātes ramum
ad nares suas. Quod exponūt doctores
nostri dicentes ꝙ idola erant in alto po-
sita et sic idolatre ramos leuabant ad ea
tangenda quos ob eorum reuerentiā po-
stea ad nares applicabant. Per hec idola
depictas aut exaratas in ecclesia imagi-
nes intelligo scz christi et sanctorum eius
quorū vite cursum aut martirium visu pi
cture cōsiderantes vel auditu p̄dicatōis
ꝑcipientes letant̄ et quidē et laudant eo-
rum cōstantiam fidelitatē ⁊ charitatē ⁊c.
et hoc est applicare ramos ad nares dicta
scz vel facta sanctorū vel adorando ꝑci-
pere eo ꝙ ecclesiarū limina terunt sermo
nes et diuinā frequentāt delitijs tamen
assueti mollibus vtentes delicationibus
vestentes nihilominus potius q̄ eoꝝ ex-
empla sequi disponunt. In his dūtaxat
deo se posse satisfacere putantes. De qui
bus ait dominus Isa. lviij. Me de die in
diem querunt et scire vias meas volunt.
id est p̄tendunt ꝙ hoc velint quasi gens q̄
iusticiā fecerit et que iudicia dei nō dere-
liquerit. Sed his respondetur Luce. xij.
Seruus qui cognouerit voluntatem dñi
sui et nō fecerit plagis vapulabit multis.

Non enim auditores verbi sed factores beatificantur. Quanuis tamen sm Aug⁹. ad valentinum sit grauius peccare sciens quã nescienter. ideo nõ est fugiendũ ad ignorantie tenebras vt in eis quisq; excusationem requirat. Aliud enim est nõ scire aliud scire noluisse. quia in his qui scire nouerunt ignorantia ipa peccatum est. in eis vero qui nec potuerũt pena peccati Ignorãtia vero eorũ qui tm simpliciter nesciũt scz nõ requirẽtes vel scire ꝓponẽtes. nullum sic excusat vt ab eterno igne nõ ardeat sed fortasse vt minus ardeat. Hec ille. Vnde cõcludit dñs in Ezechiele. Ergo et ego faciam in furore meo. non parcet oculus meus nec miserebor et cum clamauerint ad aures meas voce magna non exaudiam eos.

Dominica xi Sermo xci

Descendit hic iustificatus in domũ suam ab illo et ꝑ illo. Luc. xviij. Querit doc. sanctus ꝑma scõe q. cxiij. Vtrum iustificatõ impij sit maximum opus dei. et videtur q nõ. quia magis est ex nihil aliquid facere vbi nihil cooperatur agenti q̃ ex aliquo facere aliquid cum aliqua cooperatõe patientis sic etiam est in iustificatione impij vbi cooperatur motus liberi arbitrij. Vñ Aug⁹. Qui fecit te sine te nõ iustificabit te sine te. Ad quod respondens adducit Aug⁹. super illud Jobis. ix. Maiora bonorum faciet. Q. maius opus est q ex impio fiat iustus q̃ creare celum et terram. Cuius causam assignat quia celum et terra transibunt predestinatorũ aũt salus et iustificatio permanebũt. modo maius opus est impij iustificatio que terminat̃ ad bonum eternũ diuine gticipatõnis q̃ creatio celi et terre. que terminat̃ ad bonum nature cõmutabilis. Et licet in iustificatione impij fit aliqua cooꝑatio patientis per liberum arbitriũ. Ipm tamẽ liberum arbitrium quod ante mouebat̃ affectu cõtrario prius mouet̃ ordine nature ab ipa infusa gratia. et sic primo inuenit motum liberi arbitrij potius cõtrariantem q̃ cooperantem ex quo magna patitur difficultatem. Que difficultas figuraliter ostensa est in resuscitatione Lazari. Nam de⁹ qui solo verbo cuncta creauit ex nihilo. ad suscitationẽ Lazari vt dicit glosa Johãnis. xj. Fremuit lachrimatus est clamauit quia difficile surgit quẽ molestia male cõsuetudinis premit. Vnde dominus qui solo verbo mundum creauit tantis sudoribus plagis tormentis hominẽ redemit et ex hoc morti succumberet. In hoc aũt euangelio duos inuenimus ascendentes vt orarent et iustificarentur quorũ primꝰ qui iustior operibus inuentus est deo gratias agendo nõ solum nõ iustificatus sed etiam in sua iusticia reprobatus est. Iniquior vero iustificatus a dño iudicat̃. descendit in q̃ hic iustificatus quia ꝓplacet deo magis peccator humilis q̃ iustus superbus. Descendit hic iustificat⁹ ab eo q̃ dicit Crisо. super hunc locum. Geminos aurigas et duas bigas in stadio positas sermo presens ꝓponit. In altera quidez iusticia cum superbia. in altera peccatum et humilitatẽ. Et vides bigam peccati superare iusticiã nõ ꝓprijs viribus sed coniuncte humilitatis. Illam vero deuictaz nõ fragilitatem iusticie sed mole et tumore superbie. Si ergo fastus cõiunctus iusticie eam deprimere potuit si cõiunctus sit peccato in quantã gehennaz detrudet̃ Ad euidentiã autẽ huius iustificatõnis q̃ iusto superbo reprobato peccator humilis electus est. dicit doctor sanctus ꝑma scõe q. cxiij. q ad iustificationẽ impij quatenꝰ requiruntur que quidã simul fiunt tẽpore quia iustificatio impij nõ est successiua sed instantanea. Ordine tamẽ nature primo requiritur gratie infusio que tria sequentia operetur. Secundo motus liberi arbitrij in deum per fidem charitate formatã Tercio motus liberi arbitrij in peccatum per detestationem. per hoc enim detestat̃ peccatuz eo q sit cõtra deum. Quarto vero remissio culpe. Quantũ ad primum requiritur infusio gratie. Cum enim homo peccãdo deũ offendit. offensa nõ remittit̃

nisi animus offensi placetur et pacificet̃ que pax cõsistit in dilectione qua deꝰ nos diligit. Dilectio autẽ dei inquantũ est ex parte actus diuini est eterna et immutabilis sed q̃tuz ad effectũ quẽ nobis imprimit quãdoqꝫ interrumpit̃ ꝓut ab ipo qñqꝫ deficimus et quãdoqꝫ iterum recuperamus quia dilectio dei nõ solum cõsistit in actu voluntatis diuine sed importat quẽdam effectuz gratie causantẽ ne hoĩ imputetur a deo peccatũ qua scz gratia sit dignus vita eterna a qua mortale peccatũ excludit. Et quia subtrahendo gratiã deus superbis resistit. Hinc superbus phariseus etiã in iusticia sua reprobatus fuit. vbi humilis publicanus per gratiã iustificatus fuit. O quid igitur meret̃ peccator elatus qui ecclesiam frequentat ⁊ orat cũ superbia et abusione? Reuera labor eius inanis reputabitur et sup̃bia in perditionem. Unde querit doctor sanctꝰ ibidẽ. q cix. Utrũ homo sine gratia mereri possit vitam eternã p̃sertim cum inquirenti. respondit dñs Math. xix. Si vis vitã ingredi serua mandata. Ex quibus verbis videtur ꝙ ingredi in vitã eternã ꝯstitutũ sit in hominis volũtate et ergo per seip̃m potest ingredi. Ad quod respõdet ꝙ vita eterna est finis excedens ꝓportionem humane nature. et ideo homo per sua naturalia nõ potest ꝓducere op̃a meritoria vite eterne ꝓportionata sed ad hoc exigit̃ altior virtus scz virtus gratie. Dicit enĩ Apl̃s. Si distribuero in cibos paup̃m ⁊c. j. Corinth. xiij. Unde licet homo sua voluntate facit op̃a meritoria vite eterne adhuc tamẽ exigitur ꝙ voluntas hominis p̃paretur a deo per gratiã vt dicit Augꝰ in tercia responsione cõtra pelagianũ Secundo requiritur motus liberi arbitrij in deum per fidẽ charitate formatã. Nam prima cõuersio in deum fit ꝑ fidẽ. Ad Hebre. xj. Accedentẽ ad deũ oportet credere quia est. sed iste motus fidei nõ est ꝑfectꝰ nisi sit charitate formatus. ita ꝙ sit simul in iustificatõne impij cum motu fidei motus charitatis. nõ enĩ sufficit cognitio naturalis ad iustificationẽ. quia per eam nõ cõuertitur homo in deum inquantũ obiectum est beatitudinis et causa iustificatõnis sicut ꝑ fidem charitate formatã. Hãc autẽ fidem que requirit que dei sunt phariseus nõ habuit quia nõ domini gloriam sed ꝓpriam laudem quesiuit. Erat enĩ de illorũ genere de quibus refert Augꝰ libro ad fratres in heremo scripsisse Jeronimũ de sarabaitis qui in egipto erant in foraminibus petrarũ habitãtes induti porcorum et boum pellibus accincti funibꝰ palmarum spinas ad calcaria portantes pedibus discalceati ⁊ cruentati. pergebãtqꝫ ad festum scenophegie hierosolimã intrãtes sancta sanctoꝝ predicabãt abstinentiaz ⁊ paupertatẽ postmodũ barbas euellebant sine redemptõne ⁊ sic acquisita fama et lucro ad ꝓpria remeantes solitare gaudentes et epulãtes sup̃ illud quod explicare possumus. Hos ergo non beatos sed iam damnatos esse p̃dicamus. Ad sciendum autẽ que sit fides charitate formata que mouet liberum arbitriũ in deũ ponitur a doctoribus triplex gradus fidei. Primus eũ credere esse deum verũ ⁊ vnũ omnipotentẽ creatorẽ vniuersoꝝ. Secundus est credere deo id est dictis eius fidez adhibere et de his fides mortua est. vt patet supra. Sequatur tercius gradꝰ scz credere in deum. De quo Augꝰ. ad Ro. iiij. sup̃ illud credenti in eum qui iustificat impium. credere in deũ est credendo amare. credẽdo diligere credendo in eum ⁊ in eiꝰ mẽbris incorporari. Fides enĩ ostẽdit homini deum esse summũ bonuz ideo gressu amoris ⁊ boni op̃is fidẽ habens tendit in deum vt patet ibidẽ. Tercio requiritur motus liberi arbitrij in peccatũ quod detestatur. Cum enim iustificatio impij sit q̃dam motus quo mens humana mouet̃ a deo de statu peccati in statũ iusticie oportet ꝙ mens se habeat ad vtrũqꝫ extremorum s̃m motum liberi arbitrij sicut corpꝰ aliquod localiter motum ad dnos terminos motus. Mouetur aũt a termino a q̃ ad terminũ ad quẽ. Sic mẽs humana mouetur ꝑ motũ liberi arbitrij a peccato per detestationẽ ad deum ꝑ desideriũ. Unde

oportet ꝙ singula peccata cōmissa dete-
stetur quorum memoriā habet. et sic sub-
sequitur quidā vniuersalis motus dete-
stationis omnū criminū seu peccatoꝝ que
cōmisit inter que includunt̄ etiā peccata
obliuiōi dedita quia in illo statu sic dispo
situs est vt etiā de his que nō meminit cō
tereret̄ si memorie adessent. Sic rex Eze-
chias amarissime flens. Recogitabo tibi
inquit omnes annos meos in amaritudīe
anime mee. Vide nunc districtionē diui-
ne iusticie phariseus hic oīm fere peccato
rū detestationē ostēdit dicens. Non sum
sicut ceteri hoīm raptores iniusti adulte-
ri. ieiuno bis in sabatho. decimas do oīm
que possideo. Sed ve misero q̄ in vno pec
cato detentus est nec detestatus. supbiaꝫ
loquor qua sibi placuit. alios cōtempsit ⁊
quia hāc ip̄am nō est detestatus cū omni
sua iusticia legitur reprobat⁹ vt verificet̄
illud Jacobi. ij. Quicūq; totā legē ꝯple-
uerit offendit autē in vno factus est oīm
reus scꝫ q̄tum ad priuationē omniū ope-
rum bonoꝝ qꝛ omnia opa meritoria mor-
tificat ac si omnia mandata transgressus
fuisset. Et q̄tū ad adeptionē penarū quo
eternitatē nō quo ad acerbitatē. Publi-
canus autē qui humili cōtritione cūctavi
cia detestatus est veniā exorās et dicēs.
Deus ꝓpicius esto mihi peccatori legitur
iustificatus. Nos fratres respicit hec pa-
rabola ne ꝙ absit conemur mētiri dño di
midiata cōtritione simulata cōfessione in
uoluntaria satisfactōne. Quarto requi
ritur remissio peccatoꝝ que est finis mot⁹
in iustificatōne. In hac enim cōsumat̄ iu-
stificatio qꝛ ad remissionē culpe tota ista
trāsmutatio ordinatur sicut ad finē. Hec
autem remissio q̄tum ad duo fit. Primo
q̄tum ad maculā de qua dicit sanct⁹ Tho
mas vbi sup̄. q. lxxxvj. ꝙ macula ꝓp̄e dici
tur in corporalibus qñ corpus nitidū per
dit suum nitorē ex cōtactu alterius corpo
ris. Ad cuius similitudinē in aīa spiritua
liter dicitur esse macula. Nam duplicē ha
bet nitorē. Primū ex refluentia luminis
naturalis rōnis per quā dirigit̄ in suis a-
ctibus. Secundū ex refluentia diuini lumi
nis scꝫ sapientie et gratie ꝑ quā homo ꝑfi
citur et bene ⁊ decenter agendū sicut per
primū ad agendū bonum ad fugiendā ma
lum. Dicitur autē quidā cōtactus aīe qñ
rebus adheret aliquib⁹ ꝑ amorē quod qꝛ
facit ꝯtra lumen rōnis ⁊ diuine legis pec
cat ⁊ sic ip̄m detrimentū nitoris ex tali cō
tactu ꝓueniēs anime macula methaphori
ce dicitur que macula nō est aliq̄d positi-
ue sed significat priuationē quandā nito-
ris in ordine ad causam que est peccatum
quod interponitur. Sicut ptꝫ de vmbra q̄
est priuatio luminis ex obiecto corporis
alicui⁹ p̄sertim ad speculū aliq̄d quod nō
solū patitur priuationē lumīs sed etiā re-
cipit similitudinē corp̄is vmbrā causan-
tis Vnde diuersa peccata diuersas macu
las inducūt sicut ꝑm diuersitatatē corp̄m
obiectoꝝ diuersificant̄ vmbre. Secundo
macula quendā defectū mentis importat
ꝓpter recessuꝫ a lumīe rōnis vel diuine le
gis ad ip̄as res quibus inheret inordīate
et ideo etiā transeūte actu peccati manet
in eo macula donec redeat ad lumen diui-
num et lumen rationis ꝑ motū voluntatꝫ
cōtrariū primo motui. et hoc ꝓpter priua
tionē cōiunctionis ad diuinū lumē. Affe-
ctus enī peccati fecit distantiā a deo quā
sequitur defectus nitoris. Sicut igit̄ ces-
sante motu nō tollit̄ distantia localis ita
nec cessante actu tollitur macula donec ꝑ
affectum ꝯtrariū rediens appropinquet.
Ex quo liquet ꝙ macula tolli nō potest ni
si voluntas hominis ordinē diuine iusti-
cie acceptat vt scꝫ penā sibi spontanee as
sumat in recōpensationē culpe patrate vl̄
etiaꝫ a deo illatam patienter sustineat. qꝛ
vtroq; mō pena rationē satisfactōnis ha
bet. Secundo fit remissio q̄tum ad reatū
Peccatū enī nō solum causat maculā sed
facit etiā hominē reū pene inquantū trās
greditur ordinē diuine iusticie. Vnde re-
mota macula plerūq; remanet ip̄e actus
qꝛ ad ordinē diuine iusticie nō redit nisi ꝑ
quendā recōpensationē pene que ad equa
litatem iustitie reducit. Et sic patet ꝙ li-
cet mutata voluntate ꝑ affectū in motum
ꝯtrariū remouetur macula requirit̄ tamē

110

adhuc pena ꝓ reatu ad restituendū equa-
litatem iusticie et ad ammouendū scanda
lum ꝓximorum vt edificent in pena q̄ sunt
scandalizati i culpa. Quod eleganter cla
ret in Dauid qui vt habet̄. ij. Re. xij. tam
enormiter in peccatū homicidij ⁊ adulte-
rij, post humilē ⁊ cōtritiosam ꝓfessionē ma
cule venia adeptus audire meruit dicente
nathan. Dñs quoq; transtulit peccatum
tuū verum tamē vindictā reatus nō euasit
vt patz supra. Q⁹ si penitentiā q̄s egerit
nec voluntatē mutauerit nihil ꝓficit quia
reatus nō purgat̄ nisi ꝓius macula dele-
atur ꝓ affectū vicio ꝓpetrato ꝓtrariū. vt
ptz in phariseo isto.

Dominica. xij. Ser. xcij.

Quis fabricatus est
mutū surdū videntē et cecū. Exo.
iiij. Refert magister in historia
q̄ cuz Moyses puerulus esset ⁊ ꝓpter ei⁹
pulcritudinē a filia pharaonis in filiū ad
optatus. nā tante pulcritudinis fuit vt di
cit Josephus q̄ multi dum cernerēt euz
ꝓ plateas ferri cōspectui ei⁹ herēdes occu-
patōes in quib⁹ studebāt deserebāt. Quē
dū patri sui pharaoni offerret ⁊ eū in fili
um adoptaret rex ei⁹ pulcritudinē admi-
rans coronā suā cum imagine hamonis il
li imposuit. Quā moyses imaginē detesta
tus in terrā ꝓiecit et cōfregit. surgens er-
go sacerdos a latere regis exclamauit di
cens. Hic est puer quē nobis deus occidē
dum mōstrauit. Predixerat enī quidā eo
tpe masculū nasciturū qui humiliaret re-
gnum egipti et hic esset de filijs israel. vo-
luit igit̄ in eum ruere sacerdos sed auxilio
regis ⁊ ꝓsuasione cuiusdā sapiētis libera
tus est qui hoc ꝓ ignoratiā factū asseruit
In cuius argumentū cum puero pruuas
puero allatas obtulisset oz applicuit ⁊ lin
gue summitatē exussit et ex hoc autumāt
hebrei eū impeditioris lingue fuisse. Dñs
postea posillanimitate deuictus educere rē-
nuit filios israel allegās suā insufficienti-
am eo q̄ ꝓpeditioris lingue essz. Et postq̄
inquit locut⁹ est mihi factus sum impedi-
tioris lingue q⁹ fragilitas humana ex pre-
sentia diuina vel angelica stupescit. Cui
dñs. q̄s fecit os hoīs? Quod exponūt he
brei dicētes. q̄ Moyses accusatus pha-
raoni de interfectōne egiptij captus erat
et adductus cora eo vbi cū cōstanter loq̄
retur q̄ iuste fecisset nō veritus animosi-
tatē regis vt dicit ad Hebre. xj. Cōdem-
natus est ad sententiā capitalē. Specula
tor aūt ꝓcussus acrisia cum vellet percu-
tere moysen ipsum nō vidit fugitq̄ moy-
ses cernēte pharaone sed facto tam stupi
do q̄ nec verbo nec signo ꝓcipe potuit vt
caperet̄ ac si surdus vel mutus fuisz. Et
hoc tangit̄ in themate pñti. Quis fabrica
tus est mutū et surdū id est pharaonē mō
ꝓdicto videntē ⁊ cecū. i. speculatorē quasi
diceret. Sicut talia miracula feci sic tāta
et maiora facere possum. Que verba que
niunt cum pñti euāgelio. Quis fabricat⁹
est surdū ⁊ c̄. Surdus ⁊ mutus de quo le-
gitur euangeliū Marci. vij. Nō erat his
sensibus ꝓuatus a natiuitate nec a supue
niente infirmitate vt dicit Lyra. sed a sa-
thana possidente q̄ instrumēta magis ne
cessaria ad salutē ab vsu suo naturali ꝓpe
diebat ne verba salutis ⁊ monita ꝓualeret
audire nec ꝓ linguā q̄ salutis sunt inuesti-
gare. Q̄ q̄z innumerabiles tales adhuc su
stinet mater ecclesia furor ad similitudi-
nem serpentis ⁊ sicut aspidis surde ⁊ ob-
durātis aures suas ⁊ c̄. Quatuor eī modis
facit hoīez surdū. Primo ad ꝓscientiā ꝓ
priam ꝓ sinderisim reclamantē. hoc enim
ei sufficit ad pditionē nostrā. hic est coz⁹
de quo dicit Sophonie. ij. Vox cantātis
in fenestra id est in corporeis sensibus coz
in sublimināri cantā cras cras ne mi
ueri inopinata ꝓcula ꝓcaueant. Cū tñ ipa
cōscientia duos ꝓcones emittit. Primo
timorē damnatōis reclamantē. quacūq̄
hora ꝓfecritis morte morieimini. Qui ꝓ
co vociferās ante peccati ꝓpetrationem
signatur ꝓ angelū qui stabat ꝓtra Balaā
euaginato gladio vt dicit Numeri. xxij.
et mortem minabatur eo q̄ cōtra prece-
ptum dñi pergebat intentione prāua ma-
ledictus israel que non potuit abscondi a
deo ⁊ licet minat⁹ ab angelo nihilominus

tamē querebat maledicere populo sed im
peditus a dño et coactus p maledictione
benedictionez intulit. sicut dicit Deutro.
xxiij. Noluit dñs audire Balaā vertitq
maledictionē eius in benedictionē tuā eo
q diligeret te. Qui videns se nil ꝓficere
pollicitus est dare prauū ꝯsilium reuertēti
ad terrā suam. Cogitabat enī q in reditu
ad terrā suā spiritus dei ab eo recederet.
et tunc permitteret agere et loqui secm ma
lam voluntatē suaz. Sic reuera licz timor
cōscientie mortem minaret et suppliciū si p
gredimur in cōsensum peccati. delectatio
ne tamē vicioz obcecati piculū ꝓpium p
cauere cōtemnimus. Secundo post culpe
ꝓpetrationē fm preconē emittit sez dolo
rem amissionis cū sedata malicie cōcupi
scentia recogitat inestimabile bonoz di
spendiū quod passus est. Nam vnico mor
tali cōmisso dissipatur bonoz vniuersitas
sola remanet obiurgās ꝓscientia damna
cōmemorans. Que per nunciū Job signi
ficatur qui semper solus euasit nuncians
que facta sunt damna. Et ideo merito cuz
eo surgere debet de luto peccati et scissis
vestibus id est dissipatis per ꝓfitionem
sordidis moribus et tonso capite id est fa
cta cōfessione nō solum operū sed et cogi
tationū malarū que ira menti sicut capilli
adherent capiti et sic euadere p humilita
tem in terram q mortis memoriā nudus
inquit ingressus sum. Secūdo facit hoīez
surdū ad audiendū verbū dei saltē affectu
ꝓprie emendatōnis licet audiat arida cō
suetudine vel curiositate nouitatis cuius
finem ponit in auditu nō vt inde regulet
vitā suaz. De qualibus ait dñs Isa. xlij.
Quis cecus nisi seruus meus et surd⁹ nisi
ad quem misi nūcios meos. Sequitur. O
israel qui vides multa id est intelligis le
gem et ꝓphetas nōne custodies supple que
tibi p̄cipiunt? Et qui aptas habes au
res scz corpis nōne audies id est obedies
His igit̄ respondet Prouer. xxviij. Qui
declinat aurē suā ne audiat legem scz ad
hunc finē vt regulet inde vitā oratio ei⁹
erit execrabilis. Dicit enim dñs ps. lxxx.
Et nō audiuit popul⁹ meus vocē meā ⁊c.

Et ergo dimisi eos scz subtrahēdo ab eis
gratiam a peccatis cōseruantē. fm desi
deria cordis eorū ibunt igitur fm inclina
tionem fomitis ad malū in adinuentōni
bus suis id est peccatis enormib⁹ ab ipis
inuētis. Nihil enī abhorribilius q̄ a deo
dereliqui vt ambulēt fm desideria carnis
sine retractatōne. Sic filij dei accipiētes
filias hoīm contra diuinū preceptū eo q
pulcre essent et libidinose relicti sunt a deo
vt irēt in adinuentionib⁹ suis. Et tūc enī
ceperūt multiplicari mala sup terrā. quia
abutebantur vxoribus suis nimijs fornī
catōnibus. deinc abutebant vxorib⁹ fra
trum suorū. Post hec etiā mulieres in ve
sanū verse supgresse viris abutebantur.
Deinde exarserūt hoīes in alterutrū viri
in viros. mulieres in mulieres turpitudi
nem operāt̄es. Ecce q̄ abhominabiles ad
inuentores vicioz operati sunt q̄s secuta
est generalis vindicta diluuij. Sic dimisit
penthapolim fm desideria eoz quorū ter
ra sicut dicit Genes. xiij. Erat sicut para
disus dñi. ꝓpter nimiā pulcritudinē et fer
tilitatē quibus abeuntes dimissi sunt p
pter peccata fm desideria cordis eorū in
omnē affluentiā tpaliū vt etiā puenirēt in
adinuentōnes vicioz abhominatissimas
quousq̄ scz iratus dñs plueret super illos
ignē sulphureū qui fetorē ministrat piter
et ardorē. Nā vt testat Solinus micabā
tur fulgura audiebāt tonitrua. et sic ignis
et sulphur de celo mittebat puniēs nō so
lum reos sed etiā paulos p peccatis parē
tum iumenta quoq̄ et terrā vt in eternuz
aresceret. Quia fm Beriū. Bebēnalis flā
ma morā nō sustinēs execrabilē venit tol
lere nationē necnō tellurē vtpote ꝓsciam
tāte ꝓfusionis cōsumpsit. Dñ versa est re
gio in mare mortuū vt adhuc appareant
crudelis vindicte vestigia nec sufficit tra
dere aīas scz et eoz corpa tradidit igni pa
riter et ferro. Tercio facit hominē surduz
ad vocē fratris venientis ne remittat vt
sic nec ei peccata remittant. Juxta illud
Eccle. xxviij. Relinque ꝓximo nocēti te et
tunc deprecanti tibi peccata soluent. No
tate verba. nō ei dicit. relinque deprecāti

sed nocenti. quia precipit dominus Luc. vj. Diligite inimicos vestros id est ex corde salutē ⁊ bonū eor desiderate. benefacite his qui oderūt vos quoniā benificentia est affectus dilectōnis quē etiā tenemur inimicis exhibere in certis causis vt patet. Alioquin si iram seruauerint scōm Apl'm inuicē puocantes. inuicē inuidētes audi quid sup hoc dicit glosa ad Gal. v. Cum p omne viciū bestis antiqui virus humano cordi infundit. i hoc tñ nequicia tota sua viscera serpens cōcurit et impremende malicie pestem vomit. Vnde nō solum hominē inficit sed etiā opera meritoria iam facta ⁊ facienda sicut salamandra ⁊c. vide infra. Quarto facit hominē surdum ne audiat vocē pauperū scientes misereri cordiā esse refugiū singulare miserorū ad inuocandū dominū p venia. medicinā efficacem ad sanandū vulnera. Nā plerunq; meretur elemosina etiā in merito gratiaz qua reuocetur ad peccatoz cognitionē et auersionē. impetrat veniam. multiplicat gratiā. Quod liquido satis ostendit dñs Actuū. x. vbi dicitur. Q. corneli⁹ quidā centurio cohortis. id est centū militū ⁊ ad huc gentilis multas fecit elemosinas ita q; ꝑz Grego. ibidē bono opere ꝑmeruit vt deum cognosceret ⁊ misterium incarnatōnis credens ad baptismū veniret. Venit enī ad eum angelus dñi qui timore correptus ꝓpter fulgorē faciei eius ait. Quis es dñe? Et angel⁹. Elemosine tue ⁊ oratōnes ascenderūt in memoriam in cōspectu dei qui p̄uidit tibi salutis tue doctorē Et ecce res mira. quia vt dicit glosa ad inuocationē Petri descēdit spiritus sanctus in eum ante baptismū ⁊ impositionē manus q; nunq; iudeis euenisse reperitur Vnde obstupuerūt ex circumcisione fideles. O quid igit valebit oratio christiani sultra pietatis operib⁹ vt beati misericordes vberiorem misericordiā cōsequantur Scient igitur diabolus efficaciā eius aures multoz obstruere nititur ne et ipi ad veniam exaudiantur. Prouer. xxj. Qui obdurat aurē suam ad clamorē pauperis et ipe clamabitur nō exaudiet sicut dives epulo. Pro secūdo principali facit etiam hominē mutum ne cōfiteatur saltez enormia tum pudore cōfitendi tuz spe diu viuendi. ꝓponēs in posterū se cōfitendu. Sz hec p̄missio nequissima que plurimos perdidit sicut refert Beda in gestis anglorum de quodam milite regis anglie. vide supra. Hinc cōcludit Augustin⁹. Si q̄s positus in vltima necessitate accipit penitentiam fateor vobis nō ei negam⁹ quod petit sed nō p̄sumimus q; bene hinc exit Penitentiā dare possumus sed nō securitatez. Nunquid dico damnabitur sed nec dico saluabitur. Vis ergo a dubio liberari age penitentiam duz sanus es. Si sic agis dico tibi quia securus es. quia penitentiam egisti quādo peccare potuisti. Si vis agere penitentiam quādo peccare nō potes peccata te dimiserunt tu nō illa. Secundo facit mutuz q; eius oratio nō exaudiatur ꝓpter peccatum nōdum cōfessum. Quod deplorans ps. Quoniā inquit tacui sez cōfessionem inueterauerunt omnia ossa mea dum clamarem per orationē tota die. sicut diffusius patuit supra de confessione. Deniq; videndum est quomodo curandus sit surdus et mutus. Ad quod primo requiritur q; ad christum adducatur per auditionem sedulaz verbi dei licet ipe tūc adimplere nō curat audita. Dicit enim Crisostom⁹ super Matb. q; nō parvus est fructus ex ipo auditu verbi dei. nā qui audit et seipm sepius reprehendit et altius ingemiscit eo quādoq; peruenietvt studeat adimplere quod didicit. quia gutta cauat lapidem nō vi sed sepe cadendo. Cuius p̄scius diabolus totis viribus suos retrahere nititur timens se forte q̄nq; ex auditu seq̄ libeat actionē. Secūdo adductum oportet seorsuz separari q; necesse est vt curandus prauā relinquat societatē et peccatoz occasiones Quia dicit Seneca Quo maior est popul⁹ cui miscemur eo piculi plus est. auarior ei redeo ambitiosior et luxuriosior. Dicit ei Criso. sup Matb. q; in rerū natura sic est vt quoties bonus malo cōiungitur non ex bono malus melioratur sed ex malo bonus cōdemnatur.

Tercio requirit̃ q̃ digitus dei tãgat linguam ei⁹ et aures. i. gratia spiritussancti qua fit vt qui habeat aures audiendi audiat. etiã ad executionẽ opis et soluat vinculum lingue eius ad pfessionẽ ad laudẽ ⁊ orationem.

Dominica xiij. Sermo xciij.

Beati oculi qui vident q̃ vos videtis. Luc. x. Doc. sanctus p̃ma scõe q. ij. mendaces arguẽs eos q̃ beatũ dixerũt pp̃m cui hec sunt hec tpalia falsa et deceptoria bona. Cõcludit ibidẽ q̃ beatitudo hoĩs nõ cõsistit in diuitijs auro argento lapidib⁹ p̃ciosis nõ in honorib⁹ aut gloria tpali nõ in delitijs ⁊ voluptatib⁹ corpis nec in aliquo bono creato. qz p̃m Boetiũ. ij. de pso/latõne. Beatitudo est status oĩm bonorũ cõgregatione pfectus. et ideo homo non est perfecte beatus q̃diu sibi restat aliq̃d desiderandũ cuius vltimã pfectionẽ tñ cõsequitur in diuine essentie visione. Põt tñ quis beatitudinẽ quandã imperfectaz psequi q̃ habeẽ in hac vita cõsistens i ꝓparatõe virtutũ intellectus practici vel speculatiui. Quã beatitudinẽ notat hic dñs dicẽs, beati oculi qui vidẽt que vos videtis. Cũ enĩ principaliter cõsistat hec beatitudo vie in ꝓparatõne virtutuz merito beati dicendi sunt oculi nõ tñ exteriores qui viderũt eius humanitatẽ in qua potissime lucebat eius diuinitas. Cũ enĩ dicit doc. sanctus sup. iij. dis. xvj. christus sibi claritatẽ veraciter inherentẽ assumpsit i transfiguratõe q̃ claritas similis erat claritati corpis glorioſi q̃ visum nõ corrũpit sed demulcet licet claritatẽ solis excederet Sed beati iudicantur oculi interiores q̃ intelligebant eius diuinitatẽ p̃ fidẽ ⁊ miraculoz operationẽ. que visio vrgeret viderũt et excellentissimã charitate q̃ allicere. cõuersationẽ denicz et vite sanctitatez. que instrueret ad eius sequelã que ad beatitudinẽ pfectã pduceret. Et ergo beati oculi qui vidẽt ⁊c. Cũ alibi dicat dñs in reprehensiõe sancti Thome. qz vidisti me Thoma credidisti beati qui nõ viderũt et crediderunt. satis indicat hãc beatitudinẽ esse visionẽ intrinsecus. fidei scz ⁊ interne inspiratõis. Alioquin oẽs iudei qui viderant ⁊ audierãt dñm predicantẽ beati fuissent. Ad cui⁹ euidentiã sciendũ q̃ ipe deus hoĩbus se ꝓposuit quasi triplex obiectum dulcifluũ scz corpale visibilis p̃sentationis. spirituale mentalis cõtemplatõnis. ⁊ diuinale eternalis fruitõis. Primo se ꝓposuit obiectũ corpale visibilis p̃ntationis vt per hoc visibile in assumpta natura in inuisibiliũ amorẽ raperemur. Nã hoc obiectũ erat forma speciosum. iuxta illud p̃s. Speciosus forma p̃ filijs hominũ Cuius figurã sicut in omnibus sic ⁊ in pulcritudiẽ gessit Joyses. de quo refert magister in historijs vt ptz in sermone p̃cedẽti. Dolunt enĩ quidã q̃ eius gratiosa pulcritudo fuerat vna causa q̃ eius faciẽ velabant in passione ne scz ei⁹ pspectu ⁊ gratiositate ad cõpassionẽ mouerentur. Secũdo fuit obiectuz cõuersatõne gratiosum. tãta nanq̃ pietate relucebat inter hoĩes etiã peccatores vt nullũ despiceret nõ peccatricẽ osculantẽ nõ publicanũ deprecantem nõ adulterã assistentẽ nec inimicum cor eius transfigentẽ. Sed oĩm miserat⁹ miserabili quodã affectu misericordie dulciter peccatores cõfouebat qui nõ venit vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Vnde murmurabãt falsi iusti q̃ ad hoĩez peccatorẽ diuertisset cũ illis mãducaret ⁊ ad suã familiaritatẽ tã dulciter reciperet. Vñ et ei⁹ vestimẽta quedã viscera pietatis induisse videbant quoz̃ sacro cõtactu morbidi sanabant ⁊ verba ei⁹ inimicis grata reddebant vt diceret nunq̃ sic locutus est homo. Tercio fuit obiectuz in opib⁹ famosum. qz nemo potuit hec signa facere nisi de⁹ esset cũ eo. q̃ tria visuz pciter ⁊ affectũ humanũ efficaciter rapiebant vt merito moueretur zacheus ad videndũ Jesum q̃s essz ⁊ oblectatus solo visu tã efficaciter se emẽdaret ⁊ sciret. qz beati oculi ⁊c. Secũdo se ꝓposuit obiectũ spirituale mẽtalis cõtemplatõnis ⁊ hoc p̃ fidẽ charitate formatã qõ p̃sertim tripliciter nobis exhibet intuendum q̃tũ ad

112

differentiã triplicis status scz incipientiũ ꝓficientiũ et ꝓfectorũ. Est enĩ incipientibus obiectũ horroris iudicialis q̃ cõtemplanr̃ eũ vt inflexibilẽ ⁊ infallibilẽ iudicẽ cui⁹ districtũ iudiciũ nihil indiscussũ nihil inultũ relinqt dicẽtes cũ beato Job. verebar oĩa opa mea sciẽs qz nõ ꝑcis delinquenti. Et inde luctus ⁊ meror remorsus cõscientie. fuga peccati plena ꝓtritio. frequẽs cõfessio. Felix hec visio q̃ ducit ad emendã. vt verificeť illud Eccle. j. Timor dñi expellit peccatũ. Que visio ꝑgrue figurata est Isa. vj. qui in anno quo mortuus est rex Ozias totus leprosus peccatorẽ signãs. vidit oculis cordis dñm sedẽtẽ sup̃ soliũ excelsum ⁊ elevatũ tãꝯ paratũ ad iudiciũ ⁊ plena erat domus a maiestate ei⁹ ⁊ ea que sub ipo erãt. i. angĩ ⁊ sancti replebãt templũ celeste. Quo viso clamauit Isa. Ve mihi qz tacui scz ꝓfessione. qz ex hoc vir pollutus labijs ego sum ⁊ regem dñm exercituũ vide oculis meis. Similiter ⁊ Job. xlij. scu vltio. Nũc aũt oculus meus videt te idcirco me reprehẽdo ⁊ ago penitentiã in fauilla ⁊ cinere. In fauilla scz ꝓtritionis ⁊ cinere hũilitatis. hec tñ visio nondũ est plena qz nõ videt Jesum solũ nec cũ tribus discipulis sed inter turbas fluctuantiũ cogitationũ inter affectum ad viciũ allicientẽ ⁊ timorẽ dñi retrahentẽ. nondũ enĩ abstractus sed refrenatus est affect⁹ q̃ occasione ꝓfacili reduci ꝑt ad inolitã vicioꝝ cõsuetudinẽ sic̃ docet expientia multiplex. Est aũt ꝓficientibus obiectũ reuerẽtie paternalis q̃ ducũtur ꝑ affectũ seorsum in montẽ excelsũ mẽtalis ꝓsideratois qua paternalẽ affectum cõtemplantes timore ꝓiter ⁊ amore ꝓficiunt. Timore quidẽ qz nõdũ plene depurata ꝓscientia nondũ ad intimã dei familiaritatẽ ꝓtingere ꝓmittiť. qz licet ab illecebrosis retraxerũt affectũ in cottidianis tñ ꝑ negligentiã defluũt Vñ dicit Aliber. magn⁹ in li. de veris virtutib⁹. q̃ ex ꝓsuetudine venialiũ securitas mẽtis ⁊ familiaritas dei amittiť et gratia multiformis negligit. Inde timor mortis tremor iudicis trepidatio male secure ꝓscientie. Amore vero ꝓficiũt filialis affectus cum voluptatib⁹ abdicatis paterna studẽt vestigia imitari nec tñ solũ Jesum videre merentẽ qz affectus celsioris vite ex sola radice diuini amoris nõ ꝓcedit sed cũ Moysi id ẽ timore penarũ ꝑ moysen signato qui solo verbo iudiciũ mortis ꝓmeruit ⁊ in limbo iudiciũ carceris accepit ⁊ cũ Helya id est amore ꝑmũ ꝑ helyã signato q̃ vivẽs igneo curru sublatus est in ꝓfundum voluptatis Denicꝫ ꝓfectis est obiectũ dilectõnis de sponsalis q̃ scz amore solo rapiunť velut ad sponsum desiderantissimũ in quoꝝ affectu nõ versaťr timor supplicij nec spes ꝑmũ sed amor dilecti. Sic dñm respexit dauid dicẽs. Quid eĩ mihi est in celo ⁊ a te q̃d volui sup̃ terrã quasi diceret nihil: Quia defecit caro mea scz carnalis dilectio et cor meũ. i. cogitatio supplicij vel ꝑmũ. Deus eĩ inhabitator cordis mei q̃ potissimũ flagrat amorẽ ⁊ ps mea deus ineternũ quaz velut optimã elegi. Ad quã visionẽ cõsequendã oportet ꝓmo ꝓscientiã purã esse ab oĩ affectu ꝓgrino ne ꝓfundaťr in pñtia dilecti. Bern. sup̃ Cantica. Cũ veritas in mẽte fulget ⁊ mens in veritate se videt q̃ in nullo cõscientia erubescat pñtiã veritatis. quo cogaťr auertere facie quasi ꝓfusaz et repcussam a lumĩe dei. Sequiť hoc plane bonũ est q̃ sup̃ oĩa bona aĩe diuinos oblectat aspectus. Oportz secũ do intentõz esse peĩt⁹ purificatã nihil querentẽ nisi dilectũ et hoc ꝓpter ipm eqz ꝓmptam ad aduersa et ꝓspera ad abiecta ⁊ sublimia dilectio frequentãs illud Canticũ. Paratũ cor meũ deus ꝑate cor meũ. Oportet tercio charitatẽ intensam esse q̃ deificat homĩnẽ sicut deũ humanat. Joh. in Canonica sua. Deus charitas est et q̃ manet in charitate in deo manet. Is enĩ neminem videt nisi solũ Jesum cui⁹ affectu rapta felix maria deserta petiť vt eũ solũ inueniret Tercio se ꝓponit obiectũ diuinale eternalis fruitõis. Ad cui⁹ euidentiã sciendũ q̃ de⁹ tripliciter se videndũ exhiber. Primo visione imaginaria siue corpali. De q̃ dixit Jacob Gen. xxxij. ꝓpe finẽ. Vidi dominũ facie ad faciem et salua facta est aĩa

mea. vbi dicit glo. q̄ formā vidit in quā deus locutus est scz figurā angeli. Et sic legit de moyse Exo. xxxiij. q̄ loquebat et dns facie ad faciē sicut loq̄ solet amic⁹ ad amicū q̄ locutō intelligi p̄t fuisse imaginaria siue corpalis. vt dicit sanct⁹ Tho. sup iij. dis. xlix. Vñ vult Aug⁹. ij. de trinitate q̄ locutio illa q̄ fiebat moyb⁹ sic modificata fuit tā q̄ esset amici loquētis ad amicū. Nec p̄t intelligi tunc vidisse deū p essentiā. qz subdit ibidē. oñde mihi gloriā tuā. Secūda est visio qua videt deū creatura intellectualis in statu vie nō p essentiā sz p similitudinē creatā que est ipa natura angelorz. Dicit ei doc. s. sup. iij. dis. xlix. q̄ angeli nō viderūt deū in pma q̄ditone p essentiā sed p similitudinē creatā q̄ est ipa natura eorz q̄ est dei similitudo qz intellectus angeli in statu vie p oēs dispositones naturales vel etiā gratuitas nō p̄t in aliq̄d amplius nisi vt intelligat oē q̄d intelligit p formas creatas ad q̄s naturalis facultas intellectus ei⁹ determinat. Naz licz nō sit determinata ad formas sensibiles est tñ determinata ad formas creatas q̄ sunt sui generis et nō sicut intellect⁹ nō deficit a cognitōne substātiarz separatarū ita et multo amplius deficit intellect⁹ angelicus fm suā facultatē naturalē a visione dei p essentiā nisi sit in eo aliq̄d p modū dispositōis p̄paratis intellectū ad visionē diuine essentie q̄d est lumē glorie. De q̄ ps. In lumine tuo videbim⁹ lumē. Et illud nō p̄t cōmunicari inferiori nature scz angelice vt hūane vt illud naturaliter habeat nisi trāsferatur in naturā superiorē q̄d est impossibile. Sic diaphono nō p̄t cōmunicari vt absente lucido luceat nisi ipm lucidū fiat. Et sic patz q̄ angeli diuinā essentiā nō viderūt nisi post casum luciferi cū p perseuerātia promerebant in gloria cōfirmari. Tercia visio est q̄ videt res in verbo. et sic videnda est deus ab electis in eternū quā visiōi seminē tiā in statu vie soli meruerūt singulari priuilegio p̄cipe magister in doctorū et doctor gētiū vt fm Aug⁹. idē p̄tinuo priuilegiū doctorū gētiū et ingē in deorz cōsequerent. De moyse nāq̄ legit Nume. xij. dicēte dño ad aarō et mariā. ore ad os loquor ei et palā et nō per enigma et figuras deū videt. vbi ostēditur impleta fuisse ei⁹ petitio quā petijt. Exod. xxxiij. Ostēde mihi faciē tuā ita q̄ ante mortē deū p essentiam vidit. vt dicit Aug⁹. xij. sup Gen. in li. de vidēdo deum Sic et Paulus rapt⁹ in terciū celū vidit deū p essentiā. vt ibidē dicit glo. j. Cor. xij. sup illud raptū hmōi dicit. Q. oñdit deus apl̄o vitā in qua videnda⁹ est ineternū et ita ad hoc raptus est vt ipm deū in se nō in aliqua figura videret et hoc in tercō ordine angelorz vbi sunt throni cherubin et seraphin q̄ vicini⁹ deū p̄templant ad q̄rū similitudinē deū vidisse dicitur apl̄s. Q. si arguit deū respōdisse moysi nō videbit me homo et viuet rñdit sanct⁹ tho. sup. iij. dis. xlix. q̄ quādo natura creata miraculose eleuat ad aliq̄d supra naturā nō p̄t simul esse in p̄trario actu. Sicut corp⁹ Petri cū actū dotis agilitatis habuit supra undas ambulādo nō erat in eo simul act⁹ grauitatis q̄ est ferre deorsum. Sic cū intellect⁹ viatorz eleuat miraculose ad vidēdū deū p essentiā nō p̄t simul eē in actu visionis vie q̄ sensibilia p̄cipit. Ideo dic ibidē Aug⁹. q̄ nēo videre p̄t deū p essentiam nisi ab hac vita q̄ āmodo moriat siue oīno eriēs de corpe siue alienat⁹ a sensib⁹ carnalib⁹. Et sic nō est p̄trariū q̄d dicitur Nūe. xxiij. nō videbit me hō et viuet q̄.

Dominica. xvij. Ser. xcvij.

Nonne decē mūdati sunt nouē vbi sūt Luc. xvij. q̄rit doc. s. pma se. q. lxxxv. Vtrū bonū nature diminuat p̄ pctm̄ p̄sertim cū dicit Beda sup illud Luc. x. hō quidā descēdebat ab ierlm̄ in iericho. i. in defectū pctī q̄ expoliat gratuitis et vulnerat in naturalib⁹. Ad q̄d rñdz q̄ bonū nature triplex p̄t dici. Primū ipa p̄ncipia nature ex q̄b⁹ ipa natura p̄stituit et p̄ peccates ex his causate sicut potētie aīe. et illud bonū nature nec tollit nec diminuit p pctm̄. vulnerātur tñ potētie aīe p tāto qz p iusticiā originale p̄fectē cōtinebat inferiores aīe vires. Et ideo ratio perfecte fuit et subiecta. sed hec iusticia quia subtracta est per peccatum originale. ideo omnes vires

anime remanēt quoddāmō destitute ip̄o
ordine quo naturaliter ordinant̄ ad virtu
tem que destitutio nature vulneratio di-
citur. Sunt enī quatuor anime potētie q̄
possunt esse subiecta virtutū scz ratio in q̄
est prudentia q̄ rō inquantū destituitur a
suo ordine ad verū recipit vulnus ignorā
tie. Secūdo voluntas in qua est iusticia q̄
inquantū destituit̄ a sua ordine ad bonuz
recipit vulnus malicie. q̄ malicia sumitur
hic ꝓ quadā pronitate volūtatis ad ma-
lum. Secūdo irascibilis in qua est fortitu-
do que inquantū destituit̄ a suo ordine ad
arduū recipit vulnus infirmitatis. Quar
to ꝯcupiscibilis in qua est tp̄antia q̄ inq̄ꝫ-
tum destituitur a suo ordine ad delectabi
le moderatū rōne. suscipit vulnus cōcupi
scentie. Que quatuor adhuc magis vul-
nerant̄ ꝑ actuale peccatū. qꝛ ratio magis
ebetatur p̄cipue in agēdis. volūtas indu
rat̄ ad bonū maior etiā difficultas bn̄ agē
di accrescit ⁊ ꝯcupiscētia magis ardescit
Secundū bonū nature est inclinatio natu
ralis ad virtutē que quidē cōuenit hoī ex
eo ꝙ rōnalis est qꝛ ex hoc habet qđ opere
tur ſm rationē qđ est agere ſm virtutem ⁊
hoc bonū innuit̄ ꝑ peccatum. quia ꝑ act⁹
humanos fit quedā inclinatio ad similes
actus. Cum igit̄ ordinat̄ ad vnū ꝯtrario-
rū oportet ꝙ diminuat̄ eius inclinatio ad
aliud ꝯtrariorum. Nunq̄ꝫ tamē inclinatō
illa tota cōsumitur qꝛ ip̄a intelligit̄ vt me
dia inter duo. Fundatur enī in natura rō-
nali sicut in radice ex ꝑte cui⁹ nō minuit̄.
qꝛ peccatū nō diminuit ip̄am naturā sed
tendit ad bonū virtutis sicut in finē ⁊ int̄
ꝓnitatē ad malū et ex ꝑte hui⁹ diminuitur
inclinatio inq̄ꝫtum ponit̄ impedimentū ꝑ
tingendi ad terminū scz peccatū ⁊ sic infi
nita impedimēta p̄nt apponi cū additur
peccatū peccato. nō tn̄ potest totaliter cō
sumi qꝛ semꝑ manet radix illius inclinatō
nis. Unde et in damnatis manet natura
lis inclinatio ad virtutē. alioquin nō essz
in eis remorsus ꝯscientie. Terciū bonum
nature p̄t dici donū originalis iusticie qđ
fuit ī primo hoīe collatū toti humane na-
ture quod bonū totaliter est ablatū. ⁊ sic

patz quō debilitat̄ bonū nature ꝑ pecca-
tum quod figurat̄ per leprā vt ptz supra.
Nōne decez mundati sunt scz a lepra que
carnē occupās ⁊ fedans ip̄am peccati ma
culam designat animā rōnalē fedantē et
aduertēs debilitantē ⁊ abhominabilē red
dentez diuine p̄ntie ita ꝙ cōsulit moyses
Deutro. xxiiij. Obserua diligēter ne icur
ras plagā lepre. nimirū cū morbus sit pe-
ne incurabilis. Hinc enī nouē mundati re
cidiuationē passi intelligant̄ ꝓpter viciū
ingratitudinis. p̄cipue tn̄ signat peccatū
alicui⁹ virtutis velamine vel apparenter
occultatū. rōne cuius vix sanabile repitur
sicut lepra que nō totam carnē sed partez
tm̄ occupat et maculis quibusdam fedat.
Unde ad maiorē euidentiā ꝑ hos decem
leprosos decē intelligo peccata quoꝝ vnū
tm̄ repitur ad curandū ꝑfacile. Prim⁹ le-
prosus est prauitas intentōis sub bono o-
pere velut caro quedā respersa lepre ma-
culis ⁊ corp⁹ opis penitus fedās ⁊ occu-
pans. Dicit enī dor. sanct⁹ ſa ſe. q. xxiij.
Q⁹ si q̄s facit op⁹ bonū in ordīe ad id qđ
est ex̄ charitatē tūc talis act⁹ semꝑ est ma
lus. Vn̄ dicit Ambro. et habet̄ in decret.
j. q. j. c. vide q̄ꝫtū bonū est charitas. Si ita
martiriū fecerim⁹ ꝙ nr̄as ab oīb⁹ velim⁹
honorari reliquias et si opinionē vulgi se
ctātes intrepidi sanguinē fuderim⁹ ⁊ sub
stantiā nostrā vsq̄ ad mendicitatē ꝓpriā
dederim⁹ huic opi nō tā p̄miū q̄ꝫ pena de
betur ⁊ ꝑfidie magis tormēta sunt q̄ꝫ coro
na victorie. nec mirū. qꝛ ad ꝯpletionē ma
li sufficit intētio mala vt dicit sanct⁹ tho.
sup. iiij. di. xxxix. et ista est lep̄ Ozie regis
de quo habet̄. ij. Paral. xxvj. vide infra.
Secud⁹ leprosus est p̄uitas opatōnis sub
bona ītentōe vt scz cū q̄s facit mala vt ve
niāt bona l̄ euitent̄ peiora. Exēpli cā po-
namus mendaciū officiosum ꝙ nulli nocz
et alicui ꝓdest vel ad ꝯseruandas res su-
as exteriores aut vitā corporalē vel illi-
citam pollicitationez quod mendacū licz
iuxta bonitatē finis intenti diminuit cul
pam nunq̄ꝫ tamē ſm Aug⁹. est sine culpa.
Et ideo de hoc mendacio dicitur. xxij. q.
ij. c. omne genus mendacij summope fuge

nec casu nec studio loquaris falsum nec vt
prestes. glosa. aliqd̄ ꝯmodū. mentiri stu-
deas nec qualibet fallacia vitā alicui⁹ de-
fendas. Caue mendaciū in omnib⁹. Simi
liter nō sunt facienda opa mala vt fiāt bo
na. Nō enim furandū vsurandum iniuste
rapiendū vel iniuste mercandū vt fiat ele
mosina et sic de singulis. Et hec est lepra
manus moysi Exo. iiij. Quā primo de si-
nu trahens inuenit leprā q̄tum ad prauū
opus. Secundo inuenit sanā q̄tum ad in-
tentionē bonā. Tercius leprosus est sub
velo humilitatis in curia diffamie sicut q̄
dam nō curant de scandalo ꝓximi adhibe
re remediū dum cōscientiā ꝓpriam nō ar
guit ip̄m factū eo ꝙ se culpabiles minime
cognoscūt. et ideo ꝓximorū scandalū pre
cauere nō curant. Cōtra quos dicitur in
decret. xj. q. iij. Nō sunt audiendi siue viri
sancti siue femine qui quādo reperiuntur
in aliqua negligentia ꝑ quā fit vt in malā
veniant suspitionē vnde suam vitā longe
abesse sciant dicunt corā deo sibi sufficere
cōscientiam existimationē hoīm nō soluz
impudenter verum etiā crudeliter ꝯtem-
nentes cū occidāt animas alioꝝ siue blas
phemantium viam dei quibus s̄m suā su-
spitionē quasi turpem que casta est displi-
cet vita sanctoꝝ vt excusationē imitantiū
nō qd̄ vidēt sed qd̄ putāt. hinc enim doc.
sanctus scd̄a scd̄e. q. xliij. Q⁹ scandalum
actiuū est peccatū mortale sic quia cōmit
tit actū peccati mortalis vel ꝙ habz simi
litudinē actus peccati mortalis ī quo cō-
temnit salutem ꝓximi ita ꝙ ꝓ ea cōseruā-
da nō pretermittit facere quod sibi libu-
it. Et hec est lepra vestis per quā cōuersa
tio exterior intelligit̄. Leuit̄. xiij. Vestis
lanea. i. cōuersatio delicate viuentiū siue
linea. i. ꝯfitentiuz q̄ leprā habuerit in sta-
mine. i. ī ip̄a tela hoc est opē. vel in tegmi
ne hoc est in ip̄a trama q̄ intexit̄ hoc est in
sola exteriori apparētia cōburet̄ flammis
qꝛ mortale reputat̄. Quart⁹ leprosus est
sub velo virtutis spēs ypocrisie. Sicut q̄
dam innitētes verbis dn̄icis. Luceat lux
vestra corā hoībus vt videāt vestra opa
bona negligētes tn̄ qd̄ sequit̄ ⁊ glorificēt

patrē vestrū qui in celis est sed potius a-
gunt vt videant̄ ab hoībus. de quib⁹ scri
bit Aug⁹. et habet̄ in sermōe. descēdit hic
iustificatus. Et hec est lepra symonis le-
prosi quē scz reprehendentē peccatricē re
prehēdit ⁊ sanauit dn̄s. Quint⁹ leprosus
est affect⁹ rancoꝝ sub zelo iusticie Quidā
enī iusticiā p̄tendere videntur sed non s̄m
cōscientiā cū displicētia peccati detestā-
tes naturā inde tūores aī ⁊ despectio ꝓxī
sicut patuit in phariseo. nō sum inq̄t sicut
publicanus iste. Et inde temeraria iudi-
cia oblocutōes detractōnes ⁊ sic facta est
eius iusticia in baratrū damnatōis eo ꝙ
falsa fuerat. Nā s̄m Greg⁹. vera iusticia
ꝯpassionē hz falsa aūt dedignationē. Sz
audiat Cris̄. dicentē sup̄ Math̄. Qui se-
uere discutit aliena nūq̄ ꝓprioꝝ reatuuz
veniā merebit̄. et hec est lepra marie soro
ris moysi de qua videbit̄ infra. Sext⁹ le-
prosus est sub velo honestatis affect⁹ sup̄-
bie. Quidā enī honestatē p̄tendere volūt
pōpositatib⁹ nō virtutib⁹. Cum tn̄ dicit
Criso. de repatōne lapsi ꝙ honor verus
virt⁹ est aī. sed ve mūdo vergēti in seniū.
qꝛ iā trāsit honor ab oī virtute ad rerū co
piā. Hinc dicit Sene. in epl̄a quadā. Pe
cunia ex quo in honore eē cepit verus ho-
nore cecidit. Et iō sollicitudo q̄ virtutib⁹
debet̄ exhibet̄ vestib⁹ ⁊ diuitijs ita ꝙ hūi
litatē pn̄ie plerūq̄ subire dedignant̄. Et
hec est lepra naamā p̄ncipis regis syrie. d̄
quo dicit̄. iiij. Re. v. Q⁹ erat vir magn⁹ ⁊
honorat⁹ apud dn̄m suū ac fortis ⁊ diues
sed leprosus. Qui veniēs ad Heliseū ꝓ-
phetam vt humiliaret̄ de tumore suo. hu-
milē iniunxit ei medicinā. Cui indignat⁹
respōdit putabam ꝙ egrederet̄ ad me et
stans inuocaret nomē dn̄i dei sui ⁊ tange-
ret manu sua locū lepre ⁊ sanaret me. Se
ptim⁹ leprosus est spūs curiositatꝝ p̄textu
mūdicie. Quidā enī oēm diligentiā adhi
bēt ad ornandū domū vasis splēdidis au
reis argēteis cupreis stāneis ⁊ vniuerso
suppellectuli domus. Hec enim dij eoꝝ in
quibus habēt fiduciā ⁊ cōplacentiam fo-
uēt sensualitates exercēt pompositates.
Vnde de Salomone legitur ꝙ in domo

saltus quā mirabli cōstruxit artificio posuit nō solum vasa aurea ex quibus potabant sed etiā omnis suppellex domus saltus erat de auro purissimo qꝛ argentū nō putabat̄ alicuius precij in diebus eius. Et hec est lepra fetidissima de qua legit̄ Leuit̄. xiiij. Si viderit sacerdos creuisse lepram domus debēt erui lapides in quib⁹ est lepra et eijci extra ciuitatē et domum ip̄am radi faciat intrinsecus ac luto alio liniri. Alioquin qui dormierit in ea ⁊ ꝯmederit quippiā immundus erit et hoc ꝓpter cōplacentiam ornatus q̄ facit ꝑticipē peccati alieni. cōplacuit enī ei aliena pompa.

Octauus leprosus est affectus cupiditatis sub velo ꝓuidentie. Dicit enī Greg⁹ ꝙ primo diabolus sollicitat vt querat homo necessaria. qñ vero est ī opere vt querat supflua que scꝫ superfluitas ꝓuidētia nuncupatur vt sic ꝓuideat future necessitati vel infirmitati vel vt habeat vt tribuat necessitatē patienti. Et sic ſm apl̄m Qui volunt diuites fieri incidūt in temptationē per immoderatū affectū et in laqueum diaboli id est potestatē ꝓpter iniustam acquisitionē aut auaram retentionē Vnde dominus iudicauit hunc morbum velut incutabilē dicens. Facili⁹ est trāsire cameluꝫ ꝑ foramē acus. Quod bene figuratū est in lepra yesi. Qui scꝫ auaricia ductus vt habet̄. iiij. Re. v. Cū iniusta acq̄sitione temporaliū per mendacia ꝑ furta ⁊c̄. ꝓmeruit etiā sibi et posteris suis plagam lepre in sempiternū. Vnde dixit ad eum Heliseus. accepisti argentū ⁊ vestes vt emas tibi oliueta ⁊ vineas oues ⁊ boues seruos et ancillas sed et lepra naamā adherebit tibi et semini tuo ineternum et egressus est ab eo leprosus de quo pleni⁹ videbitur inferius. Nonus leprosus ē sub velo necessitatis cura castrimargie. Quidam enī deficere timent nisi delicatius et habundantius reficiant̄. Contra quos Seneca. potest nostra prouidentia huic corpusculo longiorem ꝓlongare moram si voluptates quibus maior ꝑs parit poterimus regere et cohercere. Hinc enī tempore ieiunij ingeminantur potatōes frequentantur electuarie. De quo Thoi super. iiij. dis. xv. Electuaria si comedunt̄ ad delectationē soluunt ieiunium. Si vero causa medicine. nō soluunt ieiuniū q̄uis homo potest totaliter vel in parte ex hoc meritū ieiunij perdere vel etiam peccare mortaliter si sit immoderata libido. nō tamē est transgressor precepti ecclesie nisi in fraudē sumeret aut eis quasi alijs cibis vteretur ad famē extinguendā. hec igit̄ lepra figurat̄ in quatuor leprosis. iiij Re. vij. qui habitabāt iuxta introitū porte samarie que obsessa est a rege syrie ⁊ fame laborabant. Dixerūtq̄ leprosi Quid hic esse volumus donec moriamur. venite transfugiamus ad castra syrie quo cū venissent reperierūt omnes fugisse ⁊ ingressi in castra comederūt et biberunt tulerūtq̄ argentum ⁊ aurū et vestes et absconderunt ⁊c̄. sic multi dū sentiunt se debilitari fame discretione carnali currūt ad castra sirie comedētes et bibētes. Decim⁹ leprosus est ꝓeccatum transgressionis vel omissionis solo ductu ignorātie sicut paulus qui se dicit. Qui fui blasphemus ⁊ ꝑsecutor ⁊ iniuriosus sed misericordiā cōsecutus sum quoniā ignorās feci. Nō tñ intelligendū ꝙ omnis ignorātia excusat a peccato Dicit enī Gern̄. in epl̄a quadā Multa scienda nesciuntur aut sciendi incuria aut discendi desidia aut inquirēdi verecūdia ⁊ quidē hmōi ignorātia nō habet excusationē. Sed ꝓ tāto citi⁹ veniam meret̄. peccās sola ignorātia qꝛ cū ad noticiā ꝑuenerit. penitus se abstinet nō acquiescēs carni ⁊ sanguini. Qui signat̄ per decimū leprosuꝫ alienigenā q̄ sol⁹ reuers⁹ dedit gloriā deo. qꝛ ad peccatū in ignorātia factū nō reuertit̄ sicut ceteri.

Dominica. xv. Sermo. xcv.

Primuꝫ querite regnū dei ⁊ iusticiā ei⁹ et hec omīa adijcient̄ vobis. Math̄. vj. q̄rit doc. s. p̄ma. ij. q. cxiiij. Vtrū hō īgrā ꝯstitut⁹ posset mereri vitā eternā ex ꝯdigno presertim cū dicit Apl̄us ad Roma. viij. Non sunt condigne passiones huius

tpis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Cum tamē passiones assumpte voluntarie videantur maxime meritorie esse. Ad quod respondet q̄ opus hominis meritoriū dupliciter p̄t cōsiderari. Uno mō fm quod p̄cedit ex libero arbitrio et fm substantiam operis et sic nō potest ibi esse cōdignitas p̄pter maximā inequalitatem p̄sertim cuz nec per omnia opera que facimus sufficienter recōpensare possum⁹ deo quod debemus quin semp ampli⁹ debeamus. Luc. xvij. Cum feceritis omnia que p̄cepta sunt vobis dicite serui inutiles sum⁹ quod debuimus facere fecim⁹. Est tñ ibi q̄gruitas per quandā equalitatem p̄portōnis. videtur enī cōgruū vt homini operanti fm virtutē suā deus recōpenset fm excellentiaz sue virtutis. Alio modo cōsideratur fm q̄ p̄cedit ex gratia spiritussancti⁹ sic ex condigno est meritorium vite eterne. Sic enī valor meriti attenditur fm virtutem spiritussancti mouentis nos in vitā eternā. Fm illud Joh. iiij. Fiat in eo fons aque salientis in vitam eternam. Attenditē etiam p̄ciū opis fm dignitatē gratie p̄ quā homo cōsors fact⁹ diuine nature adoptat̄ in filiū dei cui debetur hereditas ex ipo iure adoptionis. Quia dicit̄ ad Ro. viij. Si filij et heredes. Cum igitur sola diuina gratia cooperās digna reddit opera nostra p̄mio vite eterne que ad cooperandū nobis sollicita benignitate se semp ingerit. merito nobis ꝓponitur a domino. Primum querite regnum dei ⁊c. id est principaliter. Tria sunt genera bonorū que nobis seruant in p̄mium scz celestia. Spiritualia que nobis dātur in p̄miū. Temporalia que nobis ministrantur in solaciuz. Primo ⁊ principaliter nobis ꝓponit id quod est eternale vt ardenti desiderio illud queram⁹. Dñe dicit primū querite regnuz dei id est antē omnia. ps. Jane astabo tibi ⁊ videbo q̄m nō deus volens iniquitatē tu es. Sic enī filij israel mane surgebant ad colligenduz manna vt habetur Exo. xvj. Ego inquit diligente me diligo et qui mane vigilauerint ⁊c. Secundo primum querite id est p̄cipue in omnibus que facitis tanq̄z bonum vestrum et temporale tanq̄z necessarium vestrum. j. Corinth. x. in fine. Sive manducatis sive bibitis sive aliud q̄d faciatis omnia in gloriam dei facite. vbi dicit glosa. Si enim recte hec fiunt laudes dei sunt. Nam fm Gregoriū. Somn⁹ sanctorum nō vacat a ministerio. Ideo enim dormiunt vt ad laudandū deum fortiores exsurgant. Unde dicit doctor sanctus super. ij. dis. xi. super illud Apli iam dictum. Si quis refert iam opus suum in gloriam dei cōstat q̄ actus ille ex fine bonitatem sortietur si tamē in illum finem sit referibilis quod cōtingit omni actui qui de se malus non est. Tercio primum querite id est cum principali sollicitudine et hoc p̄pter difficultatem adipiscendi. Luce. xiij. Cōtendite intrare per angustam portam quia dico vobis. multi querent intrare et nō poterant p̄pter eorum ignauiam. Triplicem enim difficultatem patimur in via dei. Prima est ex corruptōne originalis culpe propter quā natura semper prona est ad malum. vt dicitur Genes. viij. Secundo prouenit ex peccandi cōsuetudine. que scz inducit habitum quendam et dispositionem inclinātē ad peccata similia. Tercia prouenit ex difficultate bene operandi p̄sertim adhuc incipientib⁹ q̄bus opera virtuosa redduntur insipida p̄pter que tria q̄ querūt regnū dei sed tepide nō pueniēt. Quarto q̄rite primū. i. p̄cipaliter regnū dei et hoc p̄pter ei⁹ excellentiā Est enim regnum dei ipo decore incōparabile ipo dulcore inexplicabile. ipo amore inueterabile. ipa influentia indefectibile. ipo fine interminabile. Hinc merito p̄s. ait. Quā dilecta tabernacula tua domine virtutum cōcupiuit ⁊c. Quia melior est dies vna in atriis tuis super milia. beati enī q̄ habitāt in domo tua dñe i secula seculoz ⁊c. Secūdo p̄cipaliē nobis ꝓpōit id qō speciale est vt scz iusticiaz in oībus teneam⁹ tanq̄z viā regiā q̄ ducit ad regnū dei. Sūit aūt hic iusticia p̄ut ē ordo virtutū quib⁹ ordinatur hō ad semetip̄m per iudicium et punitionē. ad p̄ximū per miseri

Ordo iusticie est triplex

cordiā ⁊ cōpassionē. Ad deū per subiectō
nez et dilecrionē Michee. vj. Indicabo
tibi o homo quid sit bonū et quid deus re-
quirat a te vtiq; facere iudicium. ecce pri
mum. et diligere misericordiā. ecce scdm.
et sollicite ambulare cum deo tuo. ecce ter
cium. Quantū ad primū dicit̄ in p̄s. Bea
ti qui custodiūt iudiciū ⁊ sciūt iusticiā id
est iudicij executionē in omni tpe. Quia
si nosmetip̄os iudicauerimus nō iudicabi
mur Tali iudicio se cōdemnauerūt sancti
dei in solitudinibus errātes in speluncis
et cauernis terre. in ieiunijs multis in vi-
gilijs frequenter in temptatōnibus supra
modum velut purgamentū mundi huius
Unde Jeronim⁹ iam exptus districtōez
futuri iudicij damnauerat corpus suum ⁊
vaste et horride solitudini iam crudeli pe
nitentia neventurus dn̄s iudicaret bis in
idip̄m. Hinc dicit̄. Beati qui esuriūt ⁊ si-
tiunt iusticiā. Ubi dicit Jeronim⁹. Non
nobis sufficit velle iusticiā nisi iusticie fa
mem patiamur. et sub hoc exemplo nunq̄
nos esse satis iustos sed semp̄ esurire op̄a
intelligam⁹ iusticie. Esurit aūt iusticiam
dei qui s̄m iusticiam desiderat cōuersari.
Sitit vero iusticiā qui scientiā eius acqui
rere cupit. Et hic saturabitur ī gloria p̄s.
Ego aūt in iusticia apparebo ꝯspectui tuo
satiabor ⁊c̄. Secundo per misericordiā et
cōpassionē ordinat̄ ad p̄ximum. hec enī iu
sticia in tribus cōsumat̄. Primo in ꝯmu-
nicatōne facultatis p̄prie dixit itaq; an-
gelus ad Thob. xij. Elemosina a morte li
berat et ip̄a est que purgat pecacta ⁊ facit
inuenire vitā eternam. Ecōtra vero dicit
Joh̄. in Canonica sua. Qui habuerit sub
stantiam huius mundi ⁊ viderit fratrē su
um necessitatē patientē ⁊ clauserit visce-
ra sua ⁊c̄. Secundo in participatōe infeli
citatis aliene p̄ fraternā cōpassionē siue
sit infirmitatis casualis vel delicti crimi-
nalis nō dissimilās nō despiciens nō di-
iudicās. tūc enī p̄prie dicit̄ misericors id
est habēs miserū cor eo q̄ alteri⁹ miseriā
quasi suā reputat et de malo alterius q̄si
de suo dolet. Qualez se paulus sentiebat
cum dicebat. Quis infirmat̄ ⁊ ego nō in-

Quid esurire et sitire iusticiam

firmor. q̄s scandalizat̄ ⁊c̄. O vere felicem
animā que cunctoꝝ necessitates sibi visce
rosius incorp̄auit. ea tn̄ que p̄cipue salutē
respiciūt aīaꝝ. Tercio in remissione illate in-
iurie plenariā recōciliationē q̄d est opus
pietatis excellentissimū ⁊ tales specialit̄
reputant̄ filij dei. Nec mirū cū sicut inter
mādata dei nihil mirabili⁹ q̄ diligere in-
imicū sic nullū deo accepti⁹ nullū hoī fru-
ctuosius esse p̄t. Luc̄. vj. Diligite inimi-
cos vestros bn̄facite his q̄ oderūt vos et
orate p̄ p̄sequētib⁹ ⁊ calūniātib⁹ vos ⁊ e-
ritis filij altissimi. vbi poīt tria signa dile
ctōnis scz cordis diligite. oris orate ⁊ o-
peris bn̄facite. Hec aūt tria p̄dicta q̄ fra-
ternā charitatē. elegāter impleuit Abra-
hā patriarcha q̄ primo mīe op̄ib⁹ ⁊ preser-
tim hospitalitatis dedit⁹ ad hocip̄m ple-
nius exequendū habitauit in valle mābre
vbi fuit ꝯmunis trāsit⁹ p̄egrinoꝝ. vn̄ stās
q̄nq; ī ostio tabernaculi ad vidēdū si trās
irent viatores q̄s ad mensaz reciper vidit
tres angelos in hūana forma vniēt es q̄s
p̄mo hoīes eē putabat et festinauit in oc-
cursum eoꝝ ⁊ adduxit eos. Deditq; puero
suo scz ismaheli s̄m hebreos vitulū vt pa
raret cibū vt sic assuefieret in op̄ib⁹ hospi
talitatis ⁊c̄. p⁹ subuersionē vero pentha-
polis. quia peregrini per viā illā transire
desierunt recessit īde Abrahaz ⁊ habita
uit ingeraris vbi trāsit⁹ erat p̄ploꝝ. Pro
secūdo ꝯpassus captiuitati loth licet esset
in se pacific⁹ impetu tn̄ grādi cū vernacu
lis trecētis ⁊. xviij. p̄sequēs īimicos redu
xit oēm substātiā ⁊ loth fratrē suū. Pro
tercio vero vidēs rex abymelech abrahā
mlt̄iplicatū ⁊ se fortiorē effectū exegit ab
eo fedus pacꝫ q̄r licz iniuriat⁹ a seruis aby
melech in eo p̄sertiz q̄ vi abstulerit puteū
ei⁹ nō solū fed⁹ iuramēto firmauit sz etiā
insup̄ oues ⁊ boues eidē obtulit. signa sin
ceris sui īiuriat⁹ on̄dēs. Tercio p̄ verā di
lectōz ad deū q̄ potissime doczābulare cū
deo suo. nō eī tm̄ reuocat timor supplcij n̄
tm̄ allicit ꝯsideratio p̄mij q̄tū p̄uocat a-
mor dilecti. quē etiā in minimis offēdere
timet. laborat enim vt apis argumētosa
cōscientiaz depurando. intentionē recti-

ficando. charitatē intensius multiplicando. et amorē increatis inordinate dispar sim desecando vt iam nihil sapiat nihil libeat vel placeat nisi deus vt finis ⁊ virtꝰ vt via eius. O felix cythareda quē dñs inuenit virum ꝟm cor suum. Qui licz rex potens et inclitus diuitijs delitijs ⁊ gloria preditus ad amorē tamē diuinum tā efficaciter se cōuertit vt in diuitijs se egenū reputaret dicēs. Ego vero egenus sum et pauꝑ. Quare? quia diuitie si affluant nolite cor apponere Quid ergo? Audi dilexi mandata tua scz suꝑ aurum ⁊ topasion ꝓ pterea ad omnia mandata tua dirigebar ⁊c̄. Quia desiderabilia suꝑ aurum ⁊ lapidem p̄ciosum. Nimirum vnicū opus meritoriū p̄ciosius est omnibus diuitijs mundi. In delitijs vero rennuit inquit cōsolari anima mea scz in infimis sed memor fui dei ⁊ delectatus sum. Et iterū. q̄ dulcia faucibꝰ meis eloquia tua in honoribꝰ. Elegi abiectus esse in domo dei mei ⁊c̄. Vnde saltauit nudatus regijs vestibꝰ ante archam accinctꝰ ephot lineo de quo dū argueretur rñdit. ij. Re. vj. Ludam ante dominū qui elegit me et precepit mihi vt essez dux suꝑ populū domini israel ⁊ vilior fiam plusq̄ factꝰ sum ⁊ ero humilis in oculis meis. Deinde totā sollicitudinē apposuit ad edificandā domū domini qđ cum ꝓhibitus fuisset impensas multiplicauit et cultum dei mirabiliter ampliauit in sacrificijs ceremonijs ⁊ canticis spiritualibus. Tercio p̄ncipaliter nobis ꝓponit̄ id qđ est tꝑale ne nimiā sollicitudinē apponamus. qꝛ hoc est seruire diuitijs. Cōtra qđ dñs dicit. Nō potestis seruire deo et mā̄mone. Hinc ait Augꝰ. De his q̄ relinquūt te dñe ⁊ abeunt in vestigijs tuis et nutus tuos id est creaturas ꝓ te amāt Ad maiorem aūt euidentiā sciendū q̄ ꝟm Tho. scđa scđe. q. lv. Sollicitudo rerū tēporaliū tripliciter p̄t esse illicita. Primo ex ꝑte eius de quo sollicitamur si scz tꝑalia tanq̄ finē queramꝰ nō referendo eorū vsum ad honorē dei et ꝓpriā salutē. Secundo ꝓpter superfluū studiū quod apponitur ad tꝑalia ꝓcuranda etiā plerūq̄ p̄textu pietatis cuiusdā vt habeat vnde tribuat necessitatē patiēti ⁊ ꝓpter hoc a spiritualibus retrahit̄ quibꝰ p̄ncipaliter inseruire debet Math. xiij. sollicitudo suffocat verbū. Tercio ex ꝑte timoris superflui quādo scz timet se ne faciēdo qđ debet necessaria sibi deficiāt sicut qui laborāt vel laboriciū vendunt diebus festiuis quod nisi facerent deficere timēt. Qui timor fuisse intelligitur in adolescente diuite q̄ respondit dño se cuncta seruasse mādata a iuuentute sua. sz audiēs perfectionē legis abijt tristis timuit enī deficere si possessionibus renūciasset. Sed hunc timorē dñs dupliciter excludit. Primo per beneficia maiora diuinitus homī prestita vt q̄ dedit animā det escā ⁊ qui corpus tribuat ⁊ vestimentū. In cuius argumentū ꝓpl̄m illum rebellē ⁊ durū ceruice de egipto dñs educēs sic ꝯtinue māna pauit in deserto vt nulla malicia nulla rebellio murmuratio inuidia idolatria luxuria aut quecūq̄ alia manū dñi largifluā ab hoc beneficio reuocaret. nec quidā attrita sunt eoꝝ vestimēta. quantumcūq̄ plagis alijs seuiebat sciēs qꝛ corꝑalibꝰ his subsidijs opus habebāt. Vñ in euāgelio. Nōne aīa vestra plus est q̄ esca ⁊ corpꝰ plus q̄ vestimētū? Secūdo excludit ꝑ subuentionē minꝰ dignis qua subuenit etiā aīalibꝰ brutis ⁊ plantis absq̄ ope humano ꝟm ꝓportionē sue nature nunq̄d magis pluris estis illis

Dominica. xvi. Ser. xcvi.

Ecce defunctus efferebat̄ filiꝰ vnicus mr̄is sue. Luc. vij. doc. s. suꝑ. iij. dis. xvj. q̄stionē mouet. Vtrū necessitas moriēdi sit homī tm̄ ex pctō an etiā ex natura p̄sertim cuz immortal̄ fuisset si nō peccassz. Ad qđ respōdet q̄ necessitas moriēdi ꝑtiz inest hoī ex natura ⁊ ꝑtim ex pctō. Ex natura q̄daz qꝛ ꝯpositū est corpꝰ hoīs ex cōtrarijs elementis que nata sunt agere et pati ad inuicem ex quo accidit dissolutio cōpositi. In statu tñ innocētie qđdā donū a deo gratis datū inerat aīe q̄ ipa preter modū aliarum formarū ꝟm moduz suū vitam in

deficientez corpori largiretur sicut ipa incorruptibilis est ad qua tamē immortalitatem cōseruandam secundario fuit coadiuuans lignum vite quod semper ad integrum restaurabat deperditum nature vt patet infra. Vnde q̄diu manebat anima deo subiecta nulla dispositio in corpe poterat accidere que vinificatiōz anime impediret. Ex peccato vero quia ꝓpter peccatum hoc donum donatum nobis sup̄ facultate principiorū naturaliū qđ perpetuum esse homini tribuisset iterū, sublatuz est. et ideo relicta est hūana natura in statum qui ei debetur ex natura suorum principiorū. vt dicit Dyonisi⁹ in celesti ierarchia sm qđ ei dictuz est Gen. iij. Terra es et in terram ibis. subtractus est ei⁊ fructꝰ ligni vite ne viueret ineternum. id est longo tempore et subsecuta est mors non solum corporalis sed⁊ spiritualis ac eterna lis mors grauior omni morte. Primā deplāgit in sensu historico mater vidua. Secundam in sensu tropoloyco mater ecclesia. Terciā in sensu anagogico damnata cōscientia. Et sic defunctus triplici mortē ponitur hodie deflendus in verbis ꝓpositis. Ecce defunctus efferebatur ⁊c. Hec autem mulier licet generaliter ecclesie typum tenet. filios spiritualiter mortuos amare deflentis per eam tamē ipam animam non incōgrue signari arbitroz. Ad cuius euidentiā sciendu⁊ q̄ duo sunt obiecta humane dilectioni magis principalia. Primū est maritus Gene. ij. Hoc nūc os de ossibus meis et caro de carne mea q̄obrem relinquet homo patrē⁊ matrem et adherebit vxori sue. Secundū est filius. Dicit enim pbs. viij. ethicoz. q̄ parentes naturaliter plus diligunt filios q̄ ab eis diligantur. Hac igitur duplici dilectione ꝓstringitur spiritualiter anima scz dilectioni dei tanq̄ principij primi a quo habet esse suum vnde naturaliter mouet ad amorem summi boni. Dicit enī Ber̄. in libro de diligendo deum. Inexcusabilis est etiam omnis infidelis si nō diligit ex toto corde suo et ex tota aīa sua et ex tota virtute sua Clamat nāq̄ intus et innata et nō ignota rationi iusticia q̄ ex toto se illum diligere debeat cui se totum debere nō ignorat. Quāto magis igitur diffir per assumptam naturā eius visibilis cognitio et tam laboriose redemptōis exhibitio qua se sponsum visibilem in carne voluit ostendere vt per hoc visibile ad invisibilium amorem raperemur. Sed vevе anime misere que ꝓpria exigente iniquitate diuine dulcedinis eius amplexibus frustrari demeruit. O letale dilectiū christi et anime. Nam viduata⁊ frustrata tā desiderabilis sponsi solationem, cōuertit se ad filium vnicum adhuc superstitem id est corpus suum⁊ eius virtute cōsonetur⁊ in esse cōseruatur qđ si ad modicum deseruerit in se cōcito cōtabesceret. Cuius grā tia merito mater eius dici potest Que dū actirante corpore mentis interna dulcedine frustrat ad fouendas sensualitates corpori tota innititur. Quia vt dicit Augustin⁹ libro de spiritu⁊ anima quadam amicicia anima corpori iniungitur scōm quā nemo carnem suam odio habuit. Sociata nanq̄ illi licet eius societate pregratiuetur. ineffabili tamē cōiunctōe diligit illud et amat carcerem suum⁊ ideo liberā nō potest esse. formidat tamē interitum q̄ mori nō potest timet defectum que deficere nō potest. Vnde ex eius cōiunctione aliam oculorum speculatōne depascitur alicitur melodijs iocundā odorib⁹. Cū tū anima in se tm̄ delectatur in obiectū diuine visionis quo priuata nihil in creatuꝝ oblectari potest. Q⁊ si iterum iuxta satyricum subsannantem mel lingere querens insentibus et vrticis. bedos suos pascere studuerit et in cōiunctione filij sui corporis delectari. O quid eidem eueniet cum hic filius ad mortem venerit quā nimirū duplicem scz temporalem⁊ spiritualem. Si ergo ad mortem temporalē referatur ve superve sit morienti quia sequitur eterna matris lamentatio tum quia verbata filio tum quia viduata sponso tum quia addicta eterno supplicio. Nam anima q̄uz ad primum iam, minime potest oblectari corporalibus oblectamētis quibus aure

gaudebat ꝓpter cōiunctionem carnis nō diuitijs nō delitijs vel honorib⁹. Quā miseri sunt ergo qui terrenis coaceruandis tam sollicite distenduntur cum in puncto priuantur dulcedine filij id est corporalis oblectamēti. Quantū ad secundū erit lamentatio ex desiderio visionis spōsi celestis. quia diuinitatis capax ad ei⁹ desiderabilē fruitionē creata dinoscit̄ vt illi tanq̄ cētro et obiecto generali sue inq̄ dulcedini glorificatōni et ꝑfectōni dulciter inhereat. Quā visionis dulcedinē licet minime gustabūt qualicūq̄ tamē cognitōne ꝑcipient exinde taz ingens fames exurget ꝙ ad percipiendū diuine visionis obiectū eligerent gehēnalibus penis ꝑpetuo mancipari q̄ tanto bono priuari vt dicit Augustin⁹ li. de triplici tabernaculo. Quia vt dicit ibidē si facies dei videret̄ in inferno. paradisus essz et damnati vidētes nullam penā sustinerēt. Nec mirum quia in eius visione nō solū totum anime gaudiū dependet sed etiā omnis decor eius. licet enim ꝑuertentes anima nobilitat̄ et abilitatur ad impressionē illius diuine trāsformatōis splendoris ⁊ glorie. necesse tamē est ꝙ lumen glorie suꝑsplendeat ⁊ sic refulgeat sol in clippeos aureos ⁊ resplendeāt montes ab eis. Alioquin modica diuersitas est auri obrisi a luto ⁊ latere. Sicut a simili ꝑtz in corporalibus ⁊ infimis materiali luce subtracta. Hinc etiā animabus in purgatorio degentibus carētia diuine visionis grauior est pena quacūq̄ corporali. vt tangit doctor sanctus super. iiij. dis. xxj. O quid doloris ingeret his q̄ eterno adijciunt̄ supplicio sine omne spe diuine recōciliationis. Et hoc est terciū quod tantū cruciat deuz nō videre eo ꝙ anima ingenita nobilitate inexplicabili d̄siderio reduci querit ad statū a deo sibi repromissum vt vere dicere possit. Sicut ceru⁹ desiderat ad fontes aquarū ⁊c̄. Sed ve misere iam vtroq̄ priuate et diuino cōsortio et corporali solatio. nec restāt nisi feda vestigia culpe et amara demerita pene. Dormierunt enim somnū suum ⁊ nihil inuenerunt omnes mundi amatores in manibus suis. Si vero ad sensum spiritualē referatur qua carnis affectibus moritur cū vel tribulatōne cogente vel spiritu impellente vel etiam morte iam ꝓxima deterente amara redduntur que quasi dulcia prius amplectebantur. Felix hec mors ex qua suis anima frustrata delitijs q̄ sine dilectatione degere nō potest tanq̄ vtroq̄ priuata ingemiscit altius dies priores reuoluens in amaritudine iamq̄ miserias suas ipa deflente redit sponsus Jesus christ⁹. suscitatur filius in nouitate vite. vt sicut prius viguit in culpa sic iaz vigeat in gratia. Jam ordinē intendamus morit̄ eniz corpus peccati. affectibus viciosis ꝑ resistentiā iniquitatis. effertur ꝑ ꝓpositū vere cōfessionis. Deinde christus occurrit ⁊ tangit loculū timore iudicis horrore carnificis. amore opificis. affectu premij. tremore supplicij. aduersitate seculi. infirmitate corpusculi. Dehinc stant portitores eius amaricatores ꝯsciētie que sunt quatuor initia omniū viciorū que sicut prius ingerunt voluptatē damnabilē sic postea causant amaritudinē acceptabilē efferentes corpus peccati. Dehinc stabiles ꝑseuerant minime redeuntes in idip̄m sz amara cōtritione semꝑ animaz adimplentes Alioquin ve ei qui ad tactū dominicū taz efficientē nō resipiscit sed iterū vicijs p̄oribus inuoluitur et his portatoribus circumferri delectatur. qui sunt. Superbia initium omnis peccati in deum. Inuidia initiuz omnis peccati in ꝓximū. voluptas initiū omnis peccati in seip̄m. Et cupiditas initium omnis peccati in res tꝑales. Hee sunt rote currus diaboli quē plurimi ascendentes nō quiescūt donec euecti fuerint in ꝓfundū abyssi donec eximat extremū iudicij gladiū vltionis. In cui⁹ figura dicit̄ Exo. xiiij. ꝙ cum Pharao ꝑsequeretur filios israel in mari rubro nō verit⁹ diuinum iudiciū tam horrendū vindictis iam expertū. respexit dn̄s castra egiptiorum ꝑ columnam ignis et nubis ex qua ꝓpter eorum rebellionē ⁊ obstinationē generata sunt tonitrua et fulgura. Nā vt dicit magister in historia dn̄s intollerabiles

ymbres tonitrua et choruscatōnes lapi-
des iniecit in eos quib⁹ interfecit magnā
partē exercitus. fugiētibusq; egiptijs ter-
rore cogēte occurrerūt aque et omnes sub
mersi sunt vt nec vnus quidē ex eis rema
neret cum tñ ibi essent sexcenti currus. et
equites quinquagītamilia. pedites quoq;
ducenta milia. Pharao diabolus est. ex-
ercitus eius synagoga impioꝝ qui ꝯscen-
dunt currū eius euehēdi in ꝓfundū abissi
Horū ergo plurimi subita morte feriunt̄.
Alij vero reditū dissimulāt quousq; vide-
ant deuz insurgere in eos ꝑ exiciales pla
gas et infrimitates tunc demū reditū pa-
rant cum mortē instare ꝯspiciunt sed mi-
seros p̄occupant aque multiplicis afflictō
nis. Hic enim augit dolor cōscientie. illic
amor gratissime vite. dehinc rerū affluen
tia. amicoꝝ copia. pignorū solacia. et infi
nita alia quorū amissio dolorosissima ⁊ so
la sequitur horrēda cōscientia. his igitur
occupati ⁊ p̄pediti vix vnus de mille ve-
rum parat reditū ad viam penitētie quia
dolor poti⁹ timore pene ꝓcedit quā amo-
re iusticie. Felix igit̄ qui tactus a dño per
inspiratōes internas aut infirmitates cor
porales seu aduersitates tꝑales ⁊ ꝯcupi-
scentias eternales a portitoribus circum
ferre se de cetero nō sinit. Audiāt enī cō-
cito dominū clamantē. Adolescēs tibi di
co surge. ad Ephes. v. Surge qui dormis.
glosa. id est torpes in peccato oblitus dei
et hoc ꝑ ꝯfessionē et exsurge ꝑ satisfactōz
a mortuis id est a futura damnatōne ⁊ il-
luminabit te christus hic ꝑ fidē spem cha
ritatem ⁊ in futuro per speciē. Unde sta-
tim erigēs se ꝑ ꝓpositū emendatōnis re-
sedit et cepit loq̄. Quid ꝯ ꝓfecto illud p̄s.
Preocupemus faciē eius in cōfessione et
psalmis ⁊c̄. Sicq; loquentē reddit eū ma-
tri sue in ꝯsolationē spiritualē et ꝓfectuz
virtualē. Hec aūt resuscitatio aꝑte figu-
ratur. iiij. Re. iiij. Ubi mulier sedule rece
perat in hospitio helyseū mortuo iam pu-
ero festinauit ad virū dei in montē carme
li ꝓcidensq; ad pedes eius pueri suscitatō
nem flagitabat. Qui misit yesi cū baculo
vt puerū suscitaret dicens. Si occurrerit
tibi homo nō salutes eum id est nō cōmi-
scearis cū eo verba abitinere te impediē-
tia. Abijt yesi et baculū suꝑposuit sed pu
er nō surrexit eo q̄ preceptū helisei nō ser
uauit vt dicit Raby samuel. Sed occur-
rentibus tibi iactanter dicebat se missum
ad suscitandū mortuū. Sequebat̄ helise⁹
et incuruauit se suꝑ puerū vt calefaceret
corpus ei⁹ quod et factū est. et in hoc ostē
dit magnū desideriū ad suscitationē pue-
ri. Incubuit secūdo suꝑ puerū et oscita-
uit puer septies ⁊ aꝑuit oculos qui restitu
it eum matri sue. Secūdo tropologyā mu
lier hec est anima que verū heliseū. i. chri
stum sedule recepit in hospitiū nūc in sum
ptione sacramēti nunc in deuotōne spiri-
tualis exercitij ⁊ feruore desiderij. qui pa-
rat tñ denuo recessus dum p̄ualentib⁹ mū
danis occupatōnibus sopitur feruor spi-
ritus. Dehinc adueniēte calore ꝯcupiscē-
tie ꝑ peccatū morit̄ filius. Sz in se reuer-
sa cōdolet mater flet ⁊ orat ad pedes dñi
p̄mittit̄ baculus timoris seruilis sed non
est vox neq; sensus quia timor nec a pec-
cato suscitat nec p̄seruat. licet enim ligat
manū nō tamē affectū. Unde Aug⁹. ꝯtra
pelagiū libro. ij. Cū timore pene nō amo-
re iusticie fit bonū nec fit in corde qd̄ fieri
videtur ī oꝑe. Sequit̄ ergo christus q̄ sua
gratia iterū atq; iterū incumbit suꝑ pueꝝ
et calefaciat ⁊ viuificet carnē eius. Cale-
facit inq̄ beneficijs sue creationis ⁊ recre
atōnis ⁊ viuificauit affectu reciproce di-
lectōnis et emendatōis cū ꝯsiderat sudo
res et studia diuine pietatis ad nostrā sa
lutē. Dehinc oscitat puer septies ꝑ ꝯfessio
nem verā septē criminaliū. ꝑ attractionē
vigorosam septiformis spiritus. et sic ma
tri rediuiuū reddit vt de cetero vigeat ex
ercitio meritorie oꝑatōnis. Vide nunc
q̄to flagrat desiderio nostre spiritualis re
suscitatōnis medic⁹ salutis qui ad p̄stan
dam medelam sanguine suo parauit pocu
lum et corꝑe cibū in vita sua vulneribꝰ no
stris apposuit emplastrū vt ei⁹ humilitate
nostra suꝑbia. eius pauꝑtate nostra aua-
ricia. eius castitate nostra luxuria. ei⁹ pa
tiētia nostra malicia mederet̄. Quid igit̄

faciendum restat o miser homuncio ad tu
am resuscitationē nisi vt excutiēs ignauiā
tuā. ꝓprie saluti diligentiā adhibeas. nā
sup hec omnia ꝑcepit dominus angelis su
is id est portitoribus Jere. lj. Tolle o a-
nimarū medice resinam id est increpatio
nemet instructionem ad dolorez eius scz
babilonis si forte saluetur. Sed ve tibi de
quo ꝓsequentes respondent ibidē. Cura-
uimus babilonē. id est fecimus qđ ī nobis
est nec est viciū artis vel resine sed tñ non
est curata qꝛ cōtumax est, nolēs audire nec
acquiescere consilijs nostris ergo derelin
quimus ea. De miseris quib⁹ hec erūt qꝛ
dicit ibidē Jeronim⁹. Accidet tibi quod
accidit his qui desperant̄, a medicis ⁊ vtē
tes volūtate morbi ad peiora mergunt̄.

Dominica. xvij. Ser. xcvij.

Cum inuitatus fue-
ris vade et recumbe in nouissimo
loco Luc̄. xiiij. scđm beatū Bern̄.
humilitas est virtus qua q̄s verissima sui
cognitōne, sibijp̄i vilescit. Que tñ duplex
distinguitur. Est enī humilitas cognitōis
que multoꝝ est malorū qui se cognoscūt vi
les ⁊ indignos omni bono vt Cayn ⁊ Ju
das ⁊c̄. Secunda est humilitas affectōis
De qua Bern̄. verus humilis nō vult hu
milis sed vilis reputari et hec ad modum
paucoꝝ est. Et quāto virt⁹ hec rarior tā-
to deo acceptior est. Vnū aūt inueni qui
diceret. Elegi abiect⁹ esse ī domo dei mei
qui de hūilitate illusus respōdit. j. Re. vj
Ludā ⁊ vilior fiā ludā vt illudar. Sed bo
nus ludus ridiculū quo michol irascitur ⁊
deus delectatur. que est hoīb⁹ ridiculum
angelis spectaculū quo ludebat Apl̄s di-
cens. Spectaculū facti sumus angelis et
hominib⁹ hoc ludo ⁊ nos ludam⁹ vt illu-
damur cōfundamur humiliemur donec ve
niat qui deponat potētes et exaltabit hu
miles. Nec satis ē nostra humiliatio nisi
ab alijs etiā nobis illatā ꝯfusionem velut
gratissimā amplectamur. Sicut etiā Da-
uid maledictū accepit a seruo nec cumula
tam sensit iniuriā quia presensit gratiā.
Quid mihi ait ⁊ vobis filij seruire. O ve-
re hominē ſm cor dei qui se vlciscēdi et ex
probrandi potius cessandū putauit. No
luit ꝓhibere maledictū cōuiciantē questū
estimans maledicta. licet enī vox maledi-
centis erat in auribus tñ animus inclina-
bat se ad benedictionē intendēs q̄d in oc
culto ageret deus. Tāta est aūt eminētia
humilitatis ꝙ Aug⁹ q̄renti discipulo sum
mam euangelij ꝑfectionē respōdit sicut
quidā ph̄s interrogatus quid esset quod
doceret in rethorica et ait ꝙ esset eloquē
tia. Sic etiā Aug⁹. respōdit. Si a me que
ris quid sit summa euangelice ꝑfectōnis.
Respōdeo humilitas. Si secundo queris
respōdeo humilitas. Si tercio queris re-
spondeo humilitas. Nimirū cum irrefri-
gibili lege sanxitū est. Qui se humiliat ex
altabitur. Ad qđ dn̄s instruit inuitatos
verbis ꝓpositis dicēs. Cum inuitat⁹ fue-
ris ⁊c̄. Inuitatio pn̄s a diuersis diuersi-
mode frequentat̄ ꝓut affectus cuiusq̄ tra
hitur a suo intelligibili. Inuitat primo
corꝑis voluptas ad prandiū mundialis
delectationis a qua diues epulo cū inuita
tus fuerat epulabat̄ cottidie splēdide in-
dutus purpura ⁊ bisso qui dicebat anime
sue. Anima habes multa bona reposita in
annos plurīos req̄esce bibe epulare. Sed
miser ꝑceptū dn̄icū cōtemnēs quo dicit re
cumbe in nouissimo loco inopinata morte
multat⁹ in infernū sepultus est. Quid enī
est sedere ī nouissimo loco nisi finē delitia
rū attendere. Nā oīs potentat⁹ breuis vi
te ⁊ extrema gaudij luctus occupat. Vn̄
ꝓsperatus in diuitijs ⁊ direct⁹ ad delitias
responsum diuinū audire meruit. Stulte
hac nocte repetent aīam tuam a te. Que
aūt parasti cui⁹ erūt hmōi sunt oēs delitō
si terre in cōmessatōib⁹ ⁊ ebrietatib⁹ incu
bilib⁹ ⁊ impudicitijs in spectaculis ⁊ cho
reis in canticis ⁊ musicis. Nā vt dicitur
Ecc̄s. v. Nō satis id ē multū, recordabit̄
dierū vite sue eo ꝙ deus occupet cor eius
delitijs. Sic in dieb⁹ noe edebāt bibebāt
vxores ducebāt ⁊ delitijs affluebāt vsq̄
in diē qua intrauit noe in archā et venit
diluuiū ⁊ ꝑdidit omnes. Similiter in die-
b⁹ loth. Qua die aūt exijt loth a sodomis

pluit dñs ignem et sulphur de celo et ꝑdi
dit omnes etiã terrã peccati eoꝝ ꝯsciam.
Sic erit etiã in aduentu filij hoĩs ad iudi
cium. Comedent et bibent et vxores du
cent ⁊ voluptatib⁹ affluent. Et cum dixe
rint. pax ⁊ securitas cadent sup eos inte
ri us et dolor quasi parturiẽtis. vt patet
exemplariter in rege Balthasar Daniel
v. vide supra. Recumbe ergo semꝑ in no
uissimo loco ⁊c. In hoc loco recubuit dio
nisius rex cecilie qui fratrẽ habẽs intime
dilectũ. sꝑ tristis apparebat a quo dũ ar
gueretur de sua tristicia eo ꝙ diceret se fo
re beatũ vtpote tot diuitijs delitijs hono
ribus preditũ. Respõdit rex fratri si vel
let expiri beatitudinẽ suã. At ille. deside
ro et requiro mãdauit ergo rex omnibus
vt fratri suo sicut et sibi in omnib⁹ obedi
rẽt. Hora igit̃ refectõnis parata mẽsa re
galiter cũ sedẽs in ea videret pincernas ⁊
ministros nobilissimos sonos musicos ⁊c
ait rex fratri vtrũ se beatum putaret. Cui
frater eius. Et beatũ me puto et experior
Tũc rex clam limatũ gladiũ cũ zeta equi
na portari fecit ⁊ sup caput fratris appen
di. Quo viso tremebundus frater ei⁹ nec
manũ ad mensam extendit nec delitias q̃
lescunqꝫ aduertit. Et rex cur frater nõ co
medis cũ te beatũ dicis et sentis. At ille.
beatũ me nõ sentio dũ gladiũ tremulũ su
per caput meũ cõspitio. Tũc ait rex ꝙ ta
lis essꝫ vita sua quã ip̃e beatũ reputabat
et ꝙ vultu tristi semꝑ incederet eo ꝙ gla
dium occultũ diuine vltõis in corde sꝑ in
spiceret nec viã haberet leticie vbi tant⁹
semꝑ ꝯtinuus timor inerat. Inuitat secũ
do iudicis inflexibilitas ad mensam spiri
tualis recreatõis nisi inq̃t penitẽtiã ege
ritis simul oẽs ꝑibitis. Vñ Bern̄. in quo
daꝫ sermone. Nudi stabũt ante tribunal
christi vt audiãt vocẽ iudicij q̃ obdurauе
rũt aures suas ad vocẽ ꝯsilij. Quid enĩ lo
quitur. Agite inq̃t penitentiã. multi tamẽ
dissimulãt multi ꝯtinent aures suas et di
cunt. durus est hic sermo. Nõ sic impij nõ
sic cũ intonuerit durus sermo verbũ aspe
rum cũ ꝓnunciatũ fuerit. Ite maledicti
in ignẽ et ernũ. O q̃ꝫ felix q̃ inuitatus ad
hanc mensam venire nõ distulit. Ad hanc
vocatus Ezech. iiij. vt portaret in penitẽ
tia peccata aliena iam purgat⁹ a ꝓprijs.
p̃cepit enĩ ei dñs vt portãs peccata dom⁹
israel ⁊ iuda. formã in se mõstraret formã
vere penitẽtis vt scꝫ ingrederet̃ domũ su
am et includeret̃ vt dicit Lyra. et a famu
lis tam stricte se ligari iuberet ꝙ a latere
in latus se minime ꝯuertere posset. Dor
miretqꝫ sup latus sinistrũ numero dierũ
ccc. ⁊. lxxx. ꝓ peccato israel. ꝓ peccato ve
ro Iuda. xl. diebus sup lat⁹ dextrũ. Quẽ
etiã dñs vsu lingue priuauit vt esset mu
tus. Deinde ꝙ faceret numero dierũ illo
rũ panes vnũ scꝫ qualibet die in pondere
ad vescendũ et aquã in mẽsura vt opiret
panem stercore qd̃ egredit̃ de hoĩe vt sic
esset abhominabilior. Erat enĩ de mate
ria frumenti ordei fabe lentis millij et vi
cie mixta. In hebreo vero habet̃ coques
illũ. Sicut enĩ ꝓpter defectũ cõbustibiliũ
alicubi stercora boũ exsiccant̃ ⁊ formant̃
in cespites ad vsum ignis. Sic et de sterco
ribus humanis p̃cepit ꝓphete dicẽs vt in
camino calefacto tali materia coqueret
panẽ cineres ei⁹ supinfundẽs. Quod solũ
horrẽs ꝓpheta respõdit ꝑm hebreos. a. a.
qd̃ est interiectio admirãtis seu ꝯqueren
tis. Dñe deus. Ecce aĩa mea nõ est pollu
ta scꝫ escis immundis. Tunc dñs tꝑauit
mandatũ dicens. Ecce dedi tibi fimũ boũ
ꝓ stercoribus humanis ⁊ ꝓpheta imple
uit iniunctum. Ecce q̃ꝫ artã penitentiam
subijt ꝓ delictis alienis. q̃d igit̃ faciendũ
putas ꝓ delictis ꝓprijs vt relaxet̃ ira in
dicis. Inuitat tercio redimẽtis charitas
ad ꝯuiuiũ sacramẽtalis sumptõnis. De q̃
dicit Bonauentura. O q̃ꝫ admirabilis est
tua dilectio dulcissime dñe cũ nõ possit se
parari ab hoĩb⁹ Nõne qꝛ ascensur⁹ eras
ad dextrã patris potestatẽ homini dimi
sisti vt te cũ velit habeat in altari et hãc
potestatẽ ei anteqũꝫ mori inciperes tribui
sti ne amittere te timeret? Nõ enĩ suffecit
ei ad ostensionẽ amoris vt semel corp⁹ et
sanguinẽ suũ effunderet ĩ preciũ nostre re
demptõnis nisi cottidie ꝓ nobis effundat̃
in sacramento. vt qui cottidie pcecamus

cottidie mundaremur in eo. Et qd̄ est magis amirandū ⁊ amplectendū se exponit manibus sacerdotis dūtaxat catholici. vt nec ꝓ cuiusq̄ malicia vel iniuria sibi illata posset eiꝰ p̄ntia violari quin semꝑ ibi sit rite factū que fieri debent circa consecrationez. Cuiꝰ ratio est qꝛ licet celebrās seip̄m fecerit indignū tāti sacramenti noluit tamē christus vt impedirēt eius effectus in alijs fidelibꝰ magis eligēs seip̄m iniuriari ⁊ denuo crucifigi quā suas fideles tanti sacramēti fructu defraudari. O quātū est hoc in effusione diuini amoris. Queris ergo quis sit eius effectꝰ. Ad qd̄ rn̄det doc. s. sup. iiij. di. xij. ꝙ ꝓprius eiꝰ effectus est cōuersio hoīs in christū vt dicere valeat cum apl̄o ad Gala. ij. Viuo ego iam non ego ⁊c. Vnde dn̄s ad Augꝰ Cibus sum grandiū cresce ⁊ mādūca. nec me mutabis in te sicut cibum carnis tue. sed tu mutaberis in me. Attende nunc o homo qualiter regeneraris a christo non de suo sup̄fluo. sicut carnales filij. sed ex suo vite necessario scz sanguine p̄ciosissimo in quo vita fore dinoscit̄. Nam in eiꝰ morte submergeris in baptismo. ⁊ quasi nouꝰ christus de submersione emergis sicut fenix ex incineratione sui nouꝰ resurgit. In cuius signum nos de alio nutrire noluit q̄ de seip̄o vt oñderet nos in ipsuz vere transportatos quia ex eisdem sumꝰ ex quibꝰ nutrimur. Ad hūc effectū sequētur duo alteri effectꝰ. Primꝰ ē augmentū spiritualis quātitatis in augmento virtutū ei tn̄ magis attribuit̄ augmētū charitatis quā aliaꝝ virtutū cui ꝓpriū ē transformare amātē in amatū. Secundꝰ est est restauratio ꝑditorū in remissionē venialium vel reꝑatōem cuiuscūq̄ defectꝰ p̄cedētis Sed etiā effectꝰ impedire potest quia requirit̄ ꝙ sit actualis deuotō que potest impediri absq̄ peccato mortali. Cū varie distractiones ip̄am īpediūt. ita ꝙ augmentū gratie nō cōsequant̄. nec tn̄ reatū mortalē incurrūt sed forte venialis culpe eo ꝙ īpreꝑati accedunt. Tantꝰ etiā p̄t esse deuotōis feruor ꝙ oīa venialia deleat reddens aīam ab oī scoria peccati depuratam. licet pauci tali deuotōe ferant̄ in amorē diuinū. In alijs aūt s̄m mensuram deuotōis fit deletio venialis. Inuitat quarto gratiaꝝ vbertas ad epulas sp̄ūalis cōtemplatōnis Osee. ij. Lactabo eā scz puritate gratie ⁊ ducā eā in solitudinē. i. in abstractōnem mūdialiū ⁊ ibi loquar ad cor eiꝰ. Nam locutio eiꝰ ad cor ē de arduis gratijs menti securitatē p̄stare vt dicit Albertꝰ magnꝰ in libro de veris virtutibꝰ. Affecta vero tedio sponsa in canticis velut erectis brachijs. Trahe īquit me pꝰ te currem̄ in odorem vngētorū tuoꝝ. Primo pecijt trahi sciēs qꝛ vim patit̄ hūana mens carnalibꝰ assueta delicijs quousq̄ transferat se sunditꝰ ad delitias inuisibiles ꝑ cōtemplationem saporosaz qua gustata desipit oīs carnalis delectatio. hinc omne peccatū huiꝰ dulcedinis impeditiuū odit̄ ⁊ respuit̄ ac solitudo potissime desiderat̄. Quicūq̄ igit̄ nō detestatur solaciū omne ꝑegrinū sibi testis est ꝙ nōdum ꝑuenit ad vere contemplationis dulcedinē. Quid autē mirū si fruitione sua dulcis cuiꝰ verba tam dulcia ꝙ diceret p̄s. Quā dulcia faucibꝰ meis eloquia tua sup̄ mel ⁊c. Ibi fauces accipiūtur methaphorice. Pro viribꝰ aīe quibꝰ celestium dulcedo degustat̄. Que ꝓpter hoc bene melli cōꝑat̄ ꝙ mel est occultus ros vt dicit Auicēna cadens super flores plantas ⁊ lapides ⁊ vniuersam sup̄ficiē terre presertim aliquibꝰ tꝑibꝰ ⁊ terris in quibus colligunt apes. Sic ꝓfecto veris contemplatiuis diuina dulcedo cōspersa videt̄ in omnē creaturā. vt inde colligāt mellica dulcedine diuinā potentiā. sapiētiam. bonitatem. pulchritudinem. suauitatem. omnē insup̄ oblectationem creaturarum. captantes ad incitamentum diuini amoris et laudis. Mira res scz ꝙ homo solus homini impedire videtur ascensum diuine contemplationis. Quare felix magdalena impatiens omnis impedimenti declinans homines. fugit in solitudinem. O vere felix que post tantam peccatorū sarcinam ad amplexus diuine dulcedinis tam familiariter recipi meruit

Inuitat quinto credentiū fides ad cenā eternalis oblectatōis. Exploratores enī fidei terrā illā explorantes ⁊ cōmendantes reportauerunt in argumentum veritatis fructū triplicem sicut habet̄ figurate Numeri xiiij. de exploratorib⁹ terre promissionis. Primo ficū gustū dulcissimū. id est ipsam diuinitatem trinam in personis et vnam in essentia. que quantum confert dulcedinis in sua beata fruitione in hoc ostenditur quia solus odor eius tenuissim⁹ sanctis in p̄nti cōuiuicat⁹ millesies pl⁹ delectat quā vniuersuz mūdi gaudiū vnde ꝓpter ip̄am gaudij plenitudinē vocat̄ ip̄a diuinitas fons ab Aug⁹. super. ij. Corinth. xij. ibi inquit btā vita in suo fōte bibit̄ ⁊ inde aliquid spergit̄ vniuerse creature. Sed ve miseris qui guttas minutissimas in terra decidentes lingūt velut mel in sentibus vel virtutis. fonte suauitatis oblito. Secūdo botrū in vecte id est christi hūanitatē de qua Bern̄. Plenū ꝓrsus omni suauitatis dulcedine videre hoīem hoīs conditorē ⁊ hoc in consideratione vnionis hūane nature ad diuinam in qua cognosceret naturā hūanā tam ineffabiliter exaltatā vbi frater eoꝝ ſm carnem vere de⁹ est. Tercio malū grauatuz id est oīm sanctoꝝ ordinatissimam societatē que erit gratissima ꝓpter ineffabilez caritatis vnionem vbi quisquis diliget ꝓximū quātū seip̄m ⁊ tātū gaudebit de bono ꝓximi quātū de suo vt dicit Ansel. in libro ꝓsologion. vide infra in ſmone seq̄nti

Dominica. xviij. Ser. xcviij.

Magister quod est maius mandatum in lege Mathei. xxij. Ad euidentiā ꝓpositi thematis. Querit doc. s. scd̄a scd̄e. q. xxiiij. Vtrū charitas sit maxima virtutū p̄sertim cū apostol⁹ vocat eā viā excellentiorem dicens. j. Corinth. xij. in fine. Ad huc excellentiorē viā vobis demonstro. Si linguis hoīm loquar et angelos ⁊c̄. Ad qd̄ r̄ndet ibidem ꝙ duplex est regula hūanoꝝ actuū. scz de⁹ qui est prima regula ⁊ rō hūana que regulanda est ꝑ primā regulam. Et ideo virtutes theoloyce que cōsistunt in attingendo regulam primā scz deū eo ꝙ eaꝝ obiectū est de⁹ excellentiores sunt virtutibus moralib⁹ vel intellectualibus que consistunt in attingendo rōnem humanā. Vnde omnes virtutes ordinant̄ ad virtutes theoloycas vt ad fines tanquā excellentiora dona ꝓpter ꝙ oportet vt etiam inter ip̄as virtutes theoloycas illa sit potior que magis deū attingit. Fides igit̄ ⁊ spes attingunt deum ſm qd̄ ꝓuenit nobis cognitō veri vel adeptio boni. Sed charitas attingit deum vt in ip̄o sistat non vt ex eo nobis aliquid ꝓueniat respicit enim solum bonum amati ⁊ est amor amicicie non concupiscentie ⁊ ideo est excellentior omnibus. Et est radix oīm virtutum sine qua nulla virtus ⁊ in qua vigor ⁊ valor oīm virtutum. Hec aūt charitas fundat̄ sup̄ aliqua cōmunicatōne hoīs ad deum ſm quā nobis suam beatitudinem cōmunicat. Illa vero dilectio dei que fundat̄ sup̄ cōmunicatione bonoꝝ naturalium non dicit̄ ꝓprie charitas quanto min⁹ que fundat̄ super cōmunicatione bonoꝝ tp̄aliū. Vnde talis amor d̄r mercēnari⁹ qui semp̄ est mal⁹ qꝛ deū diligit ꝓpter tp̄alia qd̄ ſm se charitati contrariat̄. Et dicit̄ ibidē. q. xix. vñ merito dicit̄ charitas magnū mandatum in verbis ꝓpositis magister quod ē magnum mandatum ⁊c̄. Dicit magister ī sententijs. Q⁹ charitas est dilectio qua diligit̄ deus ꝓpter se ⁊ proxim⁹ ꝓpter deum. Cum igitur vt dicit Dyonisius. iiij. ca. de diuinis noīb⁹. omnibus diligibile ⁊ amabile est bonum diuinum. Queri potest vtꝝ charitas naturaliter nobis ī esse p̄t. Ad qd̄ r̄ndet sanct⁹ Tho. scd̄a scd̄e. q. xxiiij. ꝙ charitas est amicicia quedā hominis ad deū fundata sup̄ cōicatōe beatitudinis eterne. hec aūt cōicatō nō ē ſm dona naturalia sed ſm dona gratuita. vnde charitas excedit facultatē hūane nature ⁊ iō nō p̄t nobis naturaliter inesse. neqꝫ ꝑ vires naturales est acquisita sed ꝑ

infusionem spiritussancti qui est amor patris ⁊ filij cui⁹ ꝑticipatio in nobis est ipsa charitas creata Dyonisius enī loquit̄ de dilectione que fundatur suꝑ cōmunicatiōe donoꝝ naturaliū que naturaliter nobis inest omnib⁹ Hoc est ergo magnū mādatum. Diliges dn̄m deum tuum ex toto corde tuo. ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex tota mente tua. ⁊ ex tota virtute tua. Sic habetur Marci. xij. Que verba tractās doctor sanctus scd̄a scd̄e. q. xliiij dicit ꝙ dilectio est actus voluntatis que signat̄ per cor. quia sicut cor corꝑale est principium oīm motuū corporaliū. ita etiā voluntas maxime quantū ad intentionē finis vltimi qd̄ est obiectum charitatis est principium omniū motiuū spūaliū. Cum igitur hec voluntas intense fertur ī hunc finem. tunc tria sunt actuū principia que mouētur a voluntate. ⁊ hec quatuor sunt de rōne hui⁹ precepti ¶ Primo mouetur vis intellectiua que significatur per mentem que scz mouetur ad assenciendū his que sunt fidei ⁊ ad meditandū de dilecto incarnato p̄dicante, paciente moriente. aut regnante et ineffabilibus charitatis eius indicijs. non sit qui statuerunt oculos in terram. ⁊ his caducis tam efficaciter inhiant ¶ Secundo mouetur vis appetitiua inferior que signatur per animā vt conformetur parti superiori quia sicut spera superior mouet inferiores suo motu ita voluntas appetitū sensitiuū vt habetur. iij de Aīa. ⁊ hoc ꝓpter vim amoris p̄sertim diuini efficaciter mouentis ipsam voluntatem que est carnalia desipere facit et laboriosā reddit leuia ¶ Tercio mouetur vis executiua exterior que signat̄ per fortitudinem vel virtutem vt scz exterior actus noster obediat deo ad operādum ex dilectione Aug⁹. super p̄s. Bonū opus fiat non timore sed amore non formidine pene sed dilectione ip̄a enī vera ⁊ summa libertas est. Si vero remisse mouetur voluntas ad summū bonū tunc hec tria ad executionem boni mouere nō p̄t et sic qd̄ cupiunt sed remisse non assequātur. Quia dicit Aug⁹. libro de libero arbitrio. Nihil miror se miseri hoīes non assequunt̄ qd̄ volunt id est beatā vitam. illud enī cui comes est ⁊ sine quo nemo ea dignus est scz bene viuere non itidem volunt. Diliges ergo dn̄m deū tuum. ⁊ hoc s̄m gradū quē ponit ibidē. q. xxiiij. Nam primo quidē incumbit homini studiū principale ad recedendum a peccato ⁊ resistēdum concupiscentijs ei⁹ que mouēt̄ in cōtrariū charitatis ⁊ hoc pertinet ad incipientes in quibus charitas est nutrienda ne corrumpat̄ ⁊ licet huiusmodi ꝓficiant cura tamen principalior imminet vt resistant peccatis quoꝝ inquietantur in pūgnatione partim tracti desiderio celestium. partim vero timorē futuroꝝ. Secūdo vero studio principaliter intendit in hoc ꝙ in bono proficiat ⁊ hoc pertinet ad ꝓficientes qui principaliter intendunt vt passiones suas mortificent ⁊ in eis charitas per augmentum roboretur. Unde iā minus sentientes impugnatōnes dyabolicas quasi securius intendunt suo profectui ex vna parte facientes opus. ⁊ ex alia parte manū habentes ad gladium in expugnationem insurgentium inimicoꝝ in cui⁹ figura dicit̄ Esdre. iiij. Q⁹ reuersis de captiuitate iudeis ⁊ destructā iherusalem reedificantibus molliti sunt eos interficere per circuitum inimici eorum. Quo compto factum est vt edificantiuz in numero ⁊ portantium onera ⁊ imponētium vna manus faciebat opus ⁊ altera tenebat gladium. vbi dicit Glosa. nec p̄tereundum est ꝙ cum dauid et Salomon eandem ciuitatem reedificarent nihil de armatis structoribus dicitur. vel aduersarijs sed destructa ꝓpter peccata maiori labore ⁊ industria reficitur. Similis est aūt edificatio spūalis que in animaꝝ salute geritur. Nam in statu innocentie leui labore structura ꝓficit ⁊c̄. Tertio deniq̄ studio homo principaliter intendit. vt deo per dilectionem viscerosam ⁊ contēplationem saporosam semꝑ inhereat. et eo fruatur qd̄ pertinet ad perfectos qui licet etiam intendant resistentiam vicioꝝ et profectum virtutum. principalis tamē

cura eorum est vt deo inhereant per amo
ris affluentiam ⁊ omnimodam volunta
tis conformitatem. Cui⁹ dulcedinē exp
tus ꝑs. Mihi inquit adherere deo bonū
est et ponere ⁊c. Secundum mandatuz
magnum simile est huic diliges ꝓximum
tuū sicut teipm. Quod tractans sanctus
Tho. scda scde. q. xliij. dicit ꝙ ī his ver
bis. Primo tangitur ratio diligendi. qa
proximus est diligendus tam ſm natura
lem dei ymaginem q̄ ſm glorie capacita
tem in qua quisq̄ diligit singulos ⁊ omn
nes sicut seipm. Secundo tangitur mo
dus dilectionis quia sicut teipsum. qō nō
D est intelligendum quantum ad hoc ꝙ ali
quis proximum quātum se diligat sed si
militer sibi. ⁊ hoc triplici modo. Primo
ex parte rōnis dilectōnis vt scz diligat eū
similiter sibi non ad ꝓpriam vtilitatem.
dilectionem dilectione concupiscentie si
cut vinū diligit scz ea rōne ꝙ ꝓximo velit
bonum sicut vult sibiꝑpi bonum vt dilectō
proximi sit vera. Non enim vere diligit q̄
ꝓprium cōmodū in altero diligit sicut fe
re omnis dilectio viciosa. Secūdo ex pte
regule dilectionis vt scz quis non noceat
ꝓximo in aliquo malo sed solū in bonis si
cut ⁊ sue voluntati satisfacere debet ī bo
nis vt sic sit dilectio ꝓximi iusta. Alioquī
qui diligit iniquitatem odit animā suam.
Heu quā infiniti ad conseruandam alte
rius dilectionem ceciderunt tam turpiter
in peccatum et diuinum odium. Tercio ex
parte finis vt scz ꝓximum diligat ꝓpter
deum sicut ⁊ seipm ꝓpter deū diligere de
bet vt scz plus diligat animam quā corp⁹
ꝑfectum spiritualem quā augmentum tē
porale vt sic sit dilectio ꝓximi scā. Sicut
dauid dilexit filiū suū absalon ꝑsequentē
Nam mortuo filio quē peperit ei, Bersa
bee non mouebatur ad fletum licet multū
dilecto sed surrexit se lauit ⁊ comedit.
Mortuo autem absalone persequente fle
uit fletu magno dicens Absalon fili mi. fi
li mi absolon quis mihi det vt ego moriar
pro te. Cur hoc fratres ꝓfecto non quia
tanquam filium carnaliter dilexit nec vt
persequentem odiuit. sed quia tanquam
creaturam rationalem mortem eius de
fleret eternam eo ꝙ in actu paterne perse
cutionis interemptus est. vt ibidem dicit
Lyra. O vere virum ſm cor dei. Ex his
oibus relinquitur ꝙ omnis amor qui nō
sumit originem ex fonte charitatis diui
ne sed in solis fundatur naturalibus in
sufficiens est quia actus nature non ē me
ritorius Ideo naturalibus nō meremur
sed caritate superueniente que respicit so
lam ymaginem dei sit actus nature ⁊ na
turalis liberi arbitrij meritorius per cha
ritatem. Diliges ergo ꝓximū tuum sicut
teipm siue sit amicus siue inimicus. De v
triusq̄ enim dilectione ꝑceptum est. Sed
quoniam inquis. inimicum diligere non
possum. respondet doc. sanctus ibidem.
q. xxiij. dicens ꝙ amicicia se extendit ad
aliquem dupliciter. Uno modo respectu
sui ipius ⁊ sic amicicia nunq̄ est nisi ad a
micum quē cōmodo suo diligit. Alio mo
do se extendit aliquē non respectu sui sed
illius quem diligit ⁊ tunc rōne ei⁹ diligit
omnes ad eum pertinentes vt filios suos
⁊c. Unde tanta potest esse amici dilectō
ꝙ ꝓpter eum amantur hij qui nos offen
dunt vel odiunt eo solum intuito qō ami
cum amatum pertinent. et hoc modo ami
cicia charitatis se extendit ad inimicos
quos diligimus ex charitate ordine ad
deum ad quem principaliter habetur ami
cicia charitatis. Sicut dauid Saulē dile
xit eo ꝙ esset vnctus domini. Sed vtruz
sunt de necessitate diligendi ex charitate
Respondet ibidem. q. xxv. ꝙ dilectio ini
micorum quantum ad naturam est de ne
cessitate charitatis sed in eis sicut in om
nibus odio habebit peccatuz. Sed hec di
lectio necessaria est in vniuersali vt scz qs
diligens deum ⁊ proximū ab illa generali
tate dilectionis inimicos non excludat.
Qō vero moueat ꝑ specialū motu dilectio
nis ad inimicum non est de necessitate sz
perfectione licet sit de necessitate chari
tatis ſm ꝑparationem animi. vt scz habe
at ꝑparatū animū ad hoc ꝙ in singulari
inimicū diligeret si necessitas occurreret
Deniq̄ licet vnusquisq̄ naturaliter odio

habet id qđ est ei cōtrariū ⁊ hoc debem⁹ in eis odio habere ⁊ displicentie tamen in quantū hoīes sunt ⁊ capaces beatitudīs nō sunt nobis cōtrarij. Et iō ꝑm hoc debem⁹ eos diligere. Unde Aug⁹ in sermone quodam. Homo enī qñ te ꝑsequit noli attendere figurā illā quā fecit de⁹ aut animā quā inspiravit de⁹ sed malicia ꝙ fecit hō. Hec etiā dilectio signis exterioribus exhibenda ē de necessitate salutis illis scz que primis exhibet in cōmuni. puta cum orat ꝑ cōitate vel ī pēdit aliqđ beneficiū tori cōitati vel elemosynā vel salutatōes in foro ⁊c que si nō exhibēt hoc ꝑtinet ad liuorē vindicte. beneficia ⁊ vero dilectōis q̄ ꝑticulariter exhibent inimicis exhibere nō ē de necessitate scz de ꝑfectōe nisi ꝑm ꝑ paratōez aī si necitas occurrerer. Juxta illđ Prouer. xxv. Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū. si sitit potū da illi. hoc enī faciēs carbones cōgeres sup caput ei⁹. Diliges ꝓxīm tuū. Deinde merito q̄ri pōt vtrum magis sit meritoriū diligere amicū vel inimicū ꝑtim cū magis obligamur ad dilectōem amici ex debito recōpensationis. Ad qđ rñdet doc. s. ibidē. q. xxvij. ꝙ quā tū ē ex pte ꝓximi q̄ diligit sic ꝑmanet amici dilectio dilectōem inimici. qz amic⁹ melioz ē ⁊ magis cōiū et⁹, vñ ⁊ magis ad ei⁹ dilectōez obligamur. Quātū aūt ex pte rōis qua diligit q̄ ē ipe de⁹, sic inimici dilectio ꝑmanet ꝓpter duo. Primo qz dilectōis amici ꝑt esse. Alia rō qz de⁹. ꝑt enī esse dilectio naturalis vel acq̄sita aut vitiosa. Sz dilectōis inimici sol⁹ de⁹ est rō amicoz dilectō tūc mercedē nō hz qñ ꝓter hoc nō solū amāt. qz amici sūt ⁊ hoc videt accidere qñ sic amāt amici vt excludāt inimici. Est ergo amici dilectio tunc meritoria si nō solū eo ꝙ amici sūt sz etiā ꝓpter deū ⁊ in deū diligāt. Scđo qz supposito ꝙ vterq; ꝓpter deū diligat fortiorē tñ oñdit dilectō dei qua inimicū feramur q̄ ad amicū cū aīm hoīs ad remocionē extendit. i. vsq; ad dilectōez inimicoruz qđ videt ꝙ āmō nature contrariū ⁊ sic ꝑ tāto oñdit esse fortior quāto ad remotiora diffundit suū calorē ⁊ quāto cōburere ꝑt materiā min⁹ cōbustibilē. Et quātum ad hoc dilectō inimicoz magis ē meritoria. Diligite ergo inimicos vros ⁊ sic ꝑtz illđ mādatū. Diliges do. ⁊ diliges ꝓxīm

Dominica xix Ser xcix

EXit Jesus paralitico. Cōfide fili. remit. ti. pec. tua Math. ix. Dic doc. s. ꝑma sēde. q. lxxxvij. ꝙ peccatū possit eē pēa peccati ꝓ accēs tripliciter. Prio ex pte substātie act⁹ mali q̄ ꝑ seipam afflictōnē inducit sive sit act⁹ īterior. puta affect⁹ rācoris invidie ⁊c sive exterior vt q̄da q̄ graui labore opprimūt ⁊ dāno vt expleāt act⁹ pctī. Und̄ memīq̄ndā eūtē cū magno fletu et dolore ad locū fornicatōis sibi designatū ita tñ victū tā ꝓpria cōcupiscētia quā dilectōe alteri⁹ ꝙ resistere non valebat. Sapien. v. lassati sum⁹ ī via iniq̄tatis. Secūdo mō ex pte effect⁹ vt scz peccatū dicāt pēa peccati respectu effect⁹ cōsequētis vt furtū latrocinū īducēs suspēdiū ⁊ istis duob⁹ modis nō solū peccatū ē pena pēūtis pctī sz ⁊ sui. Tercio mō ex pte cāe q̄ ē remotōphibētis scz subtractō grē cāe inclinātis ad pctm passiones tēptatō dyaboli et alia hmōi q̄ q̄dē cāe impediunt ꝑ auxiliū diuīe grē q̄ scz grā ꝑ pctm subtrahit. Cū igit ipa subtractō grē sit quedam pena ꝓpter pctm adeo inflicta sequit ꝙ ꝑ accidēs pctm illud qđ ex hoc seq̄t pena pctī pēūtis dicāt. Et hoc mō loq̄t apls ad Ro. j. ꝓpter qđ scz pctm ydolatrie tradidit de⁹. i. tradi ꝑmisit nō excitādo sz ꝑmittēdo ⁊ grām subtrahēdo ī desideria cordis eoz vt scz illā mēt varijs desideriis ⁊ licet nō videat esse pena. tñ magna pena est illa desideria nō posse cōsequi aut ꝓ ua conscīa cōstringi. vnde ꝑ ea etiā venerunt in passiones ignominie Et sic q̄ ī sordib⁹ est sordescit ad huc qđ tñ figurat in hoc palitico q̄ semel ꝑfecte tactus nūquā debite vsū mēbroz recipiat sz sp̄ī ōfectu ꝑseverat nisi dñs sua mīa subueniat dicēs. Cōfide filia ⁊c dixit ihesus ꝑalitico

Secundum naturales paralisis est dis
solutio membroꝝ que fieri solet ex immo
derato vsu cibi. et maxime potus. Est au
tem paralisis lesio partis hũani corporis
cum diminutione vel priuatione motus.
sensus vel vtriusq̃. Nerui enim constrin
guntur ex frigiditate vel opilantur ex hu
miditate vel ex calore cõsumẽte nerui sen
sibiles corriguntur. et his causis et simi
libus transitus spiritus animalis ad in
strumenta sensus ⁊ mot⁹ denegatur. ⁊ sic
fit priuatio sensus vel motus aut diminu
tio. Unde quandoq̃ mediã partẽ corpo
ris occupat que dicitur paralisis genera
lis ⁊ presertim in senibus, vix est curabi
lis. Aliqñ vero vnam partem scz manum
vel pedem vel linguam. Paralisis ergo ñ
incõgrue gerit figuram peccati mortalis
B ⁊ p̃sertim vicij voluptatis. Et hoc ꝓpter
tria grauia incõmoda que ꝑalisim cõco
mitantur. Primum est tremor membro
rum corporis in quo paralisis regnat.
Cum eniz vitales meatus intercludit mẽ
brum occupatũ plerũq̃ tremulum reddit
Sicq̃ peccatũ reuera eum in quo regnat
timore tremulum reddit sicut adam sine
formidine prius astitit, diuine presciẽtie
post peccatum absconditus. sed a domi
no vocatus tremulus respondit vocẽ tuã
domine audiui ⁊ timui eo ꝙ nudus essem
et abscondi me. Sic miser peccator in re
cordatõne futuroꝝ suppliciorꝝ timore cõ
cutitur ⁊ horrore incerte vite gladiatur.
Hinc in argumentum primũ peccatũ cri
minosum ⁊ manifestum Chayn legitur in
terra perpetrasse fratrem innocentem oc
cidẽdo qđ timore ⁊ tremore mirabili do
minus vindicasse legitur. Nam scelere ꝑ
petrato sanguis scz inquit fratris tui abel
clamat ad me de terra. Nunc ergo male
dictus eris super terram. vagus ⁊ profu
gus. Timens ergo cayn ne vel bestie de
uorarent eum si ab hominib⁹ egrederet̃.
vel si maneret cum eis ipsum occiderent
ꝓ peccato suo de se desperans ait maior ẽ
iniquitas mea quã vt veniã merear. Ec
ce nunc eicis me a facie tua ⁊ ero vagus ⁊
profogus omnibus dieb⁹. omnis ergo q̃
inuenit me occidet me. Cui dominus ne
quaq̃. Sed omnis qui occiderit cayn se
ptuplũ punietur ⁊ hoc ꝓpter ꝓhibitõnẽ
homicidij que nondum facta fuerat cha
yn Et posuit in eum dominus signum scz
tremorem capitis vt sciret̃ a domino pu
nitus excõicatus ⁊ misericordia diuina ĩ
dignus propter eius desperationem ⁊ nõ
cito interficeretur. sed per signum cogni
tus ab omnibus abhominaret̃. vnde sem
per mansit vagus et profugus timore cõ
pulsus. nec tñ se emendauit Sed ſm Jo
sephum rapinis ⁊ violentia congregans
opes ad latrocinia suos inuitabat. Quẽ
tandem lamech in generatione septima.
inter frutecta latitãtem interfecit eius a
dolescente fagittam dirigente eo ꝙ cecu
ciens esset estimans eum feram aliquam
vt sic qui gladium accepit gladio periret
Sic peccator semꝑ tremul⁹ ⁊ dubius ẽ no
uissima cogitans incertus de tꝑe mortis
certus de seueritate ⁊ inflexibilitate indi
cis ⁊ penalitate vĩdicte sequẽtis. Quod
si ad alium sensum referamus ꝓut ꝑaliti
cus specialiter voluptuosum signat deli
cijs assuetũ eo ꝙ causatur ex ĩmoderato
vsu cibi. ⁊ presertim pot⁹ tũc tremor eius
inordinatum timorem signat quo hoĩes
assueti delicijs crederẽt se morituros si se
subtraherẽt ab eis. Unde habet̃ Genes.
xxv. ꝙ Esau videns coctam escam vilissi
mã. ⁊ ſm glo. escam brutoꝝ aĩaliũ potius
q̃ hoĩm exardescẽs stult⁹ desiderio gule ⁊
ꝓpter vilẽ cibũ vẽdidit primogenita sua
Alioquin putabat se fame moriturũ. En
inq̃t moriar ⁊ q̃d mihi ꝓderũt primogeni
ta mea. Sz trepidauerũt timorẽ vbi non
erat timor. Ex hũiditate igit̃ deliciarum
opilantur vitales meatus gratie ⁊ ideo
hominem tremulum reddunt ſm carnem.
sed non ſm spiritum qui penas futuras ti
more docet. sicut psalmista. Timor ⁊ tre
mor venerunt super me ⁊ contexerunt me
tenebre. Et dixi et cetera. Secundum
autem est immobilitas mẽbrorũ aliquan
do enĩ tã efficaciter nerui ⁊ meat⁹ vitales

cõstringuntur vel opilanꝫ ꝙ membra suo motu priuantur in quib⁹ palisis inualuit. Vnde si paliric⁹ ambulare voluerit. aut peni⁹ subsistit ex impaciẽtia aut retrocedit aut vnũ passum ad sinistrã ⁊ aliũ ad dexterã faciet. Tales sunt peccatores de quibus ait Aug⁹ Q⁹ tria sunt genera hominũ quos deus odit scz remanentes retroeuntes ⁊ aberrantes. Primi sunt qui non ꝓficiunt. Dicit enim Gen̄. In via dei non progredi retrogredi est. Et his dicit dñs Apoc. iij. vtinam frigidus esses aut calidus sed quia tepid⁹ es ⁊c. Quod exponens Grego. in pastorali dicit. Calidus est qui bona studia arripuit ⁊ consummat. Frigidus vero qui cõsũmanda non inchoant. Et sicut a frigore per teporez transit ad calorem ita a calore per teporem ad frigus redit. Sequit sed sicut ante teporẽ frigus sub spe est. ita post frig⁹ tepor in desperationem. Qui enī adhuc in peccatis est cõuersionis fiduciam non amittit. Qui vero p⁹ cõuersionem tepuit etiam spem que esse potuit de peccatore subtraxit. Secundi retroeuntes sunt recidiuantes. Qui similes sunt vxori Lothcui p̄cepit angelus Gen̄. xix. Salua aiam tuã ⁊ noli respicere post tergũ tuum nec stes in omni circa regione. sed in monte saluũ te fac ne et tu similiter peas. vxor aũt eius inobediens precepto ⁊ affectu ī ordinato respiciens retro versa est in statuam salis. Quod factum est in figura. Sal enim condimentum est ciborum et ideo versa est ī statuam. quia punicõ eius dat condimentum sapientie penitentib⁹. ne redeant ad peccata pristina. ne quidẽ per affectum quod est retrospicere. nec ꝙ cogitatum quod est stare in circa regione sed in monte sublime charitatis saluum te fac. Alioquin vt dicitur Luce nono. ne mo mittens manum ad aratrum ⁊c. Tertio sunt aberrantes modo ad dexterã modo ad sinistram pedem figunt. Circumferuntur enim omni vento modo ad dexteram prosperitatis per intemperantiam gradiuntur modo ad sinistram aduersitatis per impacientiaz labuntur. Sic factus filij israel in deserto. aquilone aduersitatis flante ꝙ impacientiã concitati murmurabãt aqua deficiente vel manna desipiente labore aggrauante vel concupiscentia instigante. Austro vero ꝓsperitatis flante ⁊ alludente ꝙ intemperantiã defluxerunt. Aut enī saturati ydola colebãt vel illecti cũ alienigenis fornicabant. aut victores de anathemate rapiebant. Tercium deniq; est insensibilitas membrorum Cum enim fortiter nerui constringuntur ex frigiditate vel opilanꝫ ex humiditate. tunc impeditur transitus spirituum ad membra sensuum ⁊ sic fit aliquando priuatio sensuum. Sic in palisi spirituali humiditate delitiarum impeditur spiritus ne scz intret cor ei⁹. Quia vt dicit Job xxviij. Nescit homo pretium eius nec inuenietur in terra suauiter viuentium. Et ideo est ibi quedam insensibilitas que triplex diuidit. Primo est ibi insensibilitas quantũ ad diuinas suauitates que iustis largiuntur a deo ⁊ hoc facit amor mũdi vnde. j. Corint. ij. Animalis homo nõ percipit ea que sunt spiritus dei. Sicut enī spũalibus in quibus sapor spũaliũ ẽ reparatus carnalia desipiunt. Sic carnalib⁹ in quibus sapor est corruptus ⁊ immutat⁹. spiritualia redduntur insipida. Sicut figuraliter habemus in manna qđ erat naturaliter gustu dulcissimũ. Nam ſm Aug⁹ inerat purũ dulce ꝙ nulla res visibilis tã dulcis inuenit ſm tñ meritũ mãducãtiz vnicuiq; sapiebat. Nã bonis sapiebat qc quid volebant ꝺr enī Sapien. xvj. Panem de celo p̄stitisti eis. sine labore omne delectamentũ in se habentem ⁊ omnis saporis suauitatem dulcedinez enim tuã quam in filios habebas. ⁊ deseruiẽs vnuscuiusq; voluntati. ad quod quisq; volebat conuertebat. Ecõtra vero malis cibis insipidus suis demeritis. Querentes ergo saporem per diuersas vias decoctõis immutabat eis sapor in peius ⁊ sic de merito suo priuati sapore manne flagrabant desiderio carnium.

Sic spūalis sapor immutatur de merito peccati fastidiensq; peccator spūalem gustum ad carnalem se cōuertit ⁊ in mellis dulcedine veneni virus insumit. ⁊ sequit̄ inde gustus spūalis insensibilitas. Contra qd̄ p̄s. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua super mel ori meo. Fauces autez ibidē accipiunt̄ methaphorice pro virib⁹ anime supiorib⁹ quibus dulcedo celestiū degustat̄. Secūdo est ibidē insensibilitas quātū ad dyabolicas temptatiōes quas nō sentit quia statim consentit. vnde Jeronim⁹. Non sentit qui consentit sed sentit qui dissentit. hic enī delicijs corpalibus resolut⁹ nō mō non resistit sed etiam occurrit vel etiā p̄uenit plerūq; dyabolicas temptationes ne forte triste quid patiat̄. Sic Salomon p̄⁹ elect⁹ dñi dicētis Ego ero illi in patrem ⁊ ip̄e erit mihi ī filium post adeo in delicijs virib⁹ spūalib⁹ resolut⁹ est vt diceret Eccs. ij. Non p̄hibui cor meū quin omni voluptate frueret̄ Vnde coadceruās sibi vxores multas nimis p̄ eas ita deprauatūē cor ei⁹ vt deos eaꝝ adoraret quos falsos esse sciebat ne cōtristaret suas dilectas. Tercio est ibi insensibilitas quātum ad p̄prios defectus quos nō sentit vel ponderat ⁊ hoc p̄pter maledictā ⁊ inueteratā consuetudinem. Dicit enī Aug⁹ in Enchi. q̄ pctā quāuis magna ⁊ horrenda cū in cōsuetudinē venerūt aut p̄ua esse. aut nulla credunt̄ vsq; adeo vt non solū nō occultanda verū etiā p̄dicanda. diffamādaq; videant̄. Isaie. iij. Peccatū suū quasi sodoma predicauerūt nec absconderūt inverecūde ⁊ publice peccādo. ve aīe eoꝝ q̄ reddita sunt eis mala d̄r enī Gen̄. xviij. Clamor zodomorū ⁊ gomorreoꝝ multiplicat⁹ est ⁊ peccatū eoꝝ aggrauatū ē nimis vbi dicit Grego. q̄ peccatū in voce ē culpa in actione. Peccatū vero cū clamore est culpa cū libertate. Et sic peccatū aggrauat̄ nimis. cū fit cū complacentia cū contemptu dei cum iactantia sui.

Dominica. xx. Sermo. c.

Nuptie quidem parate sunt sed qui inuitati fuerant nō erant digni Mathei. xx. Ad consideratōnem nobilis creature rōnalis merito queri p̄t. Vtꝝ omnia alia creata facta sunt p̄pter hoīem p̄sertim cū non videt̄ esse sapiētis artificis multa facere ⁊ magna p̄pter aliqd̄ p̄uū sed hūana natura videt̄ quoddam minimum in vniuerso. Ad qd̄ rñdet doc. sup. ij. di. prima. q̄ diuina bonitas est finis reꝝ sicut vltimū intentū ab agente. Et hic ē principalis ordo quem deus instituit in vniuerso q̄ omnes creature ordināt̄ in ip̄m. Non enī hūana creatura ē intēta a deo quasi mouens voluntatē ei⁹ sed sicut ad cuius vtilitatē ordinat⁹ ē effect⁹ creature. et hic est ordo secundari⁹ scd̄m q̄ vna res iuuat aliam in p̄ueniendo ad similitudinē diuinā. Est ergo homo finis oīs creature non sicut vltimū contentū ab omni creatura sed sicut cui p̄uenit vtilitas ex omni creatura. Corpalis nāq; creatura quantūcūq; magna sit s̄m quātitatē est tamen inferior hoīe rōne intellect⁹. Et licet multa sunt homini nociua tñ nō erāt a principio. que si deseruiunt ad oblectatōnē vel visum iuuāt tamen ad pacientiam. Vnde p̄s. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c̄ vt ex hoc cunctis se celsiorem cognoscens despectis omnibus alijs soli deo p̄ amorem suauiter inhereat quasi ligatus vinculo spiritualis matrimonij quo consensus animoꝝ vniunt̄ quo diuini fruunt̄ amplexus quo felix aīa nobilitate regia sublimat̄. O vere beate nuptie que talib⁹ priuilegijs oppignorantur. Sed ve d̄ quibus dicitur nuptie quidē parate sunt sed inuitati fuerant ⁊c̄. Nuptie quidē p̄ate sunt ⁊c̄. Ex serie thematis nobis ostenditur largitas dñi inuitantis ⁊ sollicitudo ac tepeditas inuitati serui ⁊ ingratitudo qua propter ⁊ indign⁹ iudicatur. Ad cui⁹ euidētiā sciendū q̄ quadruplices sūt nuptie nobis proposite ad quas inuitamur ingredi et epulari. Prime sunt nuptie

diuinales in rerum creatõne. Cum enim cuncta creasset verbo quasi vestigiũ quodam sue magnitudinis sapiẽtie bonitatis suauitatis. pulcritudinis. solũ hominẽ faceturus cõsilium inijt dicens. Faciam⁹ hominem ad imaginẽ et similitudinẽ nostrã Est enim ꝑm Aug⁹. vox patris ad alias ꝑsonas ad insinuandũ ingenitã nobilitatẽ humane creature. fecit enim eam ad imaginem suã que pertinet ad potentias naturales scz memoriã que refertur ad patrem. Intelligentiã que refertur ad filiũ Et voluntatẽ que attribuitur spiritui sancto. Et sic imago cõsistit ꝯtum ad esse in suis naturalib⁹ Similitudo vero que ptinet ad habitus sequentes scz innocentiã iusticiã ⁊c. est quedã ꝓfectio imaginis q̃ cõsistit in gratuitis et gratia que perficit naturã Ex quo sicut sequit̃ q̃ imago ꝯtũ ad bene esse cõsistit in gratuitis in quib⁹ est ipa similitudo. Ex quibus ptz ineffabilis dignatio diuine que nos imagine sua insignitos ordinauit ad cõmunicatõnem eterne bratitudinis ad fruitionẽ summe trinitatis ꝓinsepabilẽ vnionẽ feruide charitatis velut quoddã vinculũ matrimonij spiritualis. hinc enĩ et spõse sue naturalez amorẽ summi boni viscerosius impressit. Patet in q̃ inscrutabilis diguitas humana que sua ingenuitate ⁊ diuina bonitate suskollitur ad diuinum cõsortiũ. Sed o in gratitudinẽ abbominandã qui ad has nuptias erant inuitati nõ fuerunt digni Homo enĩ cum in tanto honore esset nõ intelexit id est nõ aduertit q̃ creauit euz deus in iusticia naturali ita q̃ nulla rebellio fuisset in viribus sensitiuis ad rationẽ. Sed omnimoda subiectio ita q̃ temptatõnib⁹ sine difficultate resistere potuisset ⁊ libere diuinis amplexibus intendere. Sz de merito peccati cõparatus est iumentis insipientibus ⁊ similis factus est illis eo q̃ elegit vitã voluptuosam et terrenam que vocatur vita pecudũ ꝓmo ctbicoz. eo q̃ solum intendit comodo corpis et sic indignus iudicat̃ his intelligẽtie. Secũde nuptie sũt humanales ĩ incarnatõe christi cõtracte. vidẽs enĩ dñs dñantiũ se dereliclo ipam animã meretricari cũ vniuersis creaturis. ne penitus intento fine frustrarel̃. se dignatus est exinanire ⁊ inseparabili glutino vnire sibi naturã humanã illam exaltando. se humiliando. illã deificãdo. et omnibus creaturis angelicis ꝓferendo. vt vel sic visibilis specie nature similitudine viscerosius sibi copularet humana corda ac mortis acerbitate paternũ furorẽ placaret ⁊ ad veniã ꝓuocaret. Et hec quidẽ nuptie celebrate sunt in thalamo ventris virginalis. Vnde ad earuz cõplementum laborauit in fame et siti in frigore ⁊ nuditate in fatigatõne et predicatione in oblocutõne ⁊ ꝓsecutione. ⁊ tãdem in passione et amarissima morte dulcis amator occubuit vt sponsam suam fedam ablueret sanguine. odiosaz recõciliaret passione. seruitute subditaz redimeret morte squalidam saginaret corpe. ⁊ nobilitati pristine restituã ꝓflua cõplecterel̃ charitate. Vnde merito deuotam sponsaz ad reddendã vicissitudinẽ ꝑstite dilectõnis ꝓuocaret in psalmis dicens. Audi filia scz ꝓmissiones sponsi multiplices in sacra scriptura quas fideliter adherentib⁹ repromisit credẽs q̃ omnes ꝓficientur inte si ꝓseueraris. Et vide id est cõsidera in multis ꝑdecessoribus habundanti⁹ impleta etiam in vita ꝑsenti in qua multis amplexibus spiritualibus ⁊ familiaritatibus suauissimis cõsolatus est suos fideles ꝓs horridos scz cõuersos. De quo numero ꝓmo mihi occurrit illa magdalena quaz ꝓ⁹ tanta scelera que ab euãgelista dicta sunt demonia. ad tantam diuinam familiaritatem ⁊ amoris plenitudinem venisse mirari nõ sufficio. Sequit̃. Et inclina aurẽ tuam scz ad humilem obedientiã. Et obliuiscere populum tuũ scz ꝯtum ad affectum carnalem socialem vel etiã naturalem vt solus vigeat affect⁹ charitatis. Et domũ patris tui. i. etiã effectu fuge ꝙuersationẽ humanam. quia difficillimũ est cũ iniustis iuste viuere. qz multos sollicitat societas nephãda. Et cõcupiscet rex decorẽ tuum Subdit q̃ causam mouentẽ. Quia ipe est nõ solum rex et sponsus tuus sed et deus

tuus creator omniū qui te querit amplecti et in sponsam sumere. Ecce quales nuptie parate sunt in recreatōe humane nature sed qui inuitati sunt fecerūt se indignos. quare? Precium inquit meū cogitauerunt repellere quasi vilipendentes redemptionē tam copiosam cum tamē ego cucurri in siti. Ipi vero quidē benedicebant ore sed corde suo maledicebāt. O ingratitudo merito detestāda ¶ Tercie nuptie sunt carnales quas christus instituit vt carnales z molles. luxurie voraginē declinarent. nam matrimoniū principaliter institutum est in officium nature et in sacramentum ecclesie. vt scz proles procreetur quod est officium nature quia natura intendit prolem vt in ipa saluaf bonū speciei sed in prole put est bonum sacramēti matrimonij supadditur q ples suscepta vlterius ordinetur in deum. Unde actus cōiugalis tantū duobus modis fieri pōt sine peccato. Primo modo causa debiti reddendi vel exigendi vt caueat fornicationem in cōiuge. Secūdo modo causa p lis procreande z hoc ad cultum dei alias enim staretur in creatura q sine peccato esse nō potest. vt dicit doctor sup. iiij. dis. xxxj. alias dū queniunt est ibi ad min⁹ peccatuz veniale. qz est ibi q̄daz superfluitas nec ad hoc est matrimoniū instituruz nisi fm indulgentiam que est de peccatis venialibus que essent extra matrimoniū peccata mortalia. Ad has ergo nuptias vocati sunt carnales sed etiā effecti sunt indigni qui sacramento hoc abutunf multi pharie multisq modis sicut patet supra latissime. ¶ Quarte nuptie sunt eternales ad quas licet omnes sunt vocati. multi tamen se excusant operibus qui tamen pperare videntur affectibus. Quas nuptias reddunt pmendabiles. Primo spōsi magnitudo quia filius est altissimi regis non terreni sed eterni. De quo sponsa in Canticis interrogata qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcra mulierū satis iactantur respondit. dilectus meus candid⁹ per innocentiam et rubicundus per charitatem electus ex milibus. Nunquid ergo Petrus est dilectus vel Paulus aut Johannes baptista electus ex milib⁹ sanctoruz aut Michael electus ex milibus angelorum. Non inquit. Sed cum ptransissem eos paululum inueni quem diligit anima mea qui est electus ex id ē pre milibus angelorum vel hominū. Unde qui dixerunt totum vniuersum esse velut vestigiū creatoris fecerūt nos intelligere remotissimā distantiā illi⁹ ab vniuerso⁹ dederūt vnde cūq occasionē imaginār magnitudiez supmagnitudiez vniuersi incōpabiliē eminētē. O q̄d erit tali spōso tāardentissima caritate iugiter amplecti. liberalissima familiaritate copulari cum se sentiet anima fidelis veraciter ab eo mille millesies plus diligi q̄ a seipa. et ab omnibus alijs celicolis nec p vicissitudine reciproci amoris vnum reddere se posse pro mille milibus. Secundo vero sponse pulcritudo. nō enim sponsi formositatez laudare necesse est cū ois pulcritudo suauitas z omne desiderabile ab eo pfluit velut a fonte plenissimo. Sed pulcritudo sponse nobis pmendāda pponit. Quā si dixerim⁹ eē vnāquāq̄ animā beatificandā a deo. noli mirari cum z sponsus p ea recuperanda debellauit hostē sponsaz arripuit z occubuit. Cui⁹ etiā pulcritudinē describit Mat. xiij. dicēs. Tūc fulgebūt iusti sicut sol in regno pris eoz. Lyra ibidē. Et hoc ppt dotē claritatis ab aīa in corp⁹. Dicit enī doc. s. sup. iiij. dis. xlviij. Q. claritas corpis causabit ex gloria aīe ī corp⁹. et qz q̄d recipit ī aliquo nō recipit p modū influētis sed p modū recipientis. Ideo claritas que est in aīa spiritualr recipit ī corpe vt corpalis. Et fm eaz aīa erit maioris claritatis fm magis meritū. ita etiam erit differētia claritatis in corpore. Unde in corpe glorioso agnoscetur aīe gloria sicut in vitro color infusus. Cum igit in futuro sol septempliciter clarior erit sicut lux septem dierū vt dicit Ysaie. xxx. Cuius claritati cōparantur corpora sanctorum glorificata refulgentia ex redundantia glorie aīe. Quanto tūc putas gloria coronabit ipa fides aīa vt meritus cupiscat rex decorē ei⁹? licet

speciali prerogatiua beata mater christi debeat hec spōsa censeri cui soli veraciter congruit illud Canticoꝝ. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō est in te que ꝓmeruit quia ꝑm Hubertinū glorie virginalis plenitudo precellit gloriā omniū sanctoꝝ et angelorū. Tercio reddit nuptias has cōmendabiles. cōuiuij plenitudo. Naꝫ in primo refluxu oculorū ad illud dulcifluuꝫ obiectū diuinitatis tota felicitas infunditur vel potius illi beatitudini immergitur ita ꝙ omnes virtutes anime erunt in ꝑfectōnibus suis et erit vnaqueqꝫ virtus in suo actu ꝑfectissimo quarum erunt delitie et gaudia et sic permanebūt in vltimitate sue perfectionis ⁊ actualitatis. Similiter et vires exteriores quibus anime operantur ꝑ corpora liberabuntur a malo potentialitatis ⁊ erunt in vltimitate ꝑfectionū suarum et actualitatū. vide plenius infra Quarto vocatorū multitudo. nullus enī ibidē refutat̄ nec cecus nec claud⁹ nec debilis nec pauꝑ. Solus infelix peccator reprobat̄ ⁊ eijcit̄ ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ in tenebras exteriores Cuius rō est qꝛ sponsus et sponsa dicunt veni et qui audit dicat venio. Cum enī crescente numero crescit leticia. multiplicatur opulentia ita ꝙ quis diligit ꝓximū sicut seip̄m ⁊ gaudebit de bono ꝓximi sicut de suo. Sequit̄ ex hoc ꝙ innumerabilis multitudo ꝯuiuantiū in effabilem leticiam germinabūt. De eis q̄ ad has vocati nō sunt digni.

Dominica. xxi. Ser. ci.

Domine descēde priusq̄ moriatur filius meus Joh. iiij. Sicut docet experientia duplicem nobis infirmitatē originale peccatū inducit corporalē scꝫ et spiritualē. Quantum enim ad primū dicit doctor sanct⁹ super. ij. sententiaꝝ. dis. xix. ꝙ homo fuit impassibilis simpliciter ⁊ passibilis ꝑm quid scꝫ si peccaret. Quia licet caro ei⁹ mollis erat et diuisibilis tamē per iusticiā cōtinebatur a tali passione dum sibi a nociuis cauebat quod si nō faceret peccaret. Unde per diuinā ꝓuidētiam ab omni violentia extrinseca cōseruabatur illesus ita ꝙ nec diabolus ei nocere potuisset nisi ꝑsuasione callida cui tamē sine difficultate resistere potuit ⁊ per cōsequens erat immortalis simpliciter ⁊ mortalis ꝑm quid scꝫ si peccaret. Que quidā immortalitas causabatur per virtutem quandam anime collatam supra facultatem principioꝝ naturaliuꝫ sic indeficiens esse vt tribueret corpori et perpetuam equalitatē cōplexiōis Secundario vero subueniebat lignū vite cuius virtute alimentū assumptum in ꝑfectam assimilationem adducebatur ⁊ deperditum perfecte restaurabat. Quantū etiam ad secundū dicit ibidem dis. xxx. ꝙ finis ad quem ordinatus est homo est vltra facultatem create nature scꝫ beatitudo que in dei visione cōsistit. oportuit ergo naturam humanam taliter institui vt homo non solum haberet id qd̄ ex principijs naturalibus ei debebatur sed etiā aliquid vltra per quod facile in finem perueniret ⁊ quia vltimo fini adherere nō poterat nec ad ip̄m tenendum peruenire nisi ꝑ supremam partem suam que est mens intellectus vel ratio in qua est imago dei insignita. ideo vt illa pars libere possꝫ in deum intendere subiecte fuerant sibi partes inferiores vt nihil in eis accidere posset quod mentem impediret ab itinere in deum. Similiter et corpus hoc modo dispositum erat vt nulla passio in eo accideret per quam cōtemplatio mentis impediretur. Sed facta deordinatōne a fine per peccatum hec omnia in humana natura esse desierunt et relictus est homo in illis tantum bonis que eum ex principijs naturalibus sequuntur et sic relictus est infirmitatibus spiritualibus et corporalib⁹ Descende ergo domine. Domine descende prius q̄ moriatur filius meus. Cum de se patet historia sensum misticum inquiramus. Quo duplex mors spiritualis pōt assignari. Una quā ductu vel impulsu ꝯcupiscētie tīoris fauorꝫ amorꝫ ⁊c̄. ꝑ actū pctī mortalis incurrim⁹ ex sola quadā

violentia passionis. Et quia cõseruatio habitus virtutis in subiecto non requirit cõtinuationem actus. eo ꝙ actu ꝯtrario supueniente non statim habitus acquisitus excluditur. ideo de facili potest reflecti et reduci ad statum pristinum. Et hec potest dici mors spiritualis prima quaꝫ incurrimus amissa charitate sed cito recuperamus eam digno fructu penitentie. De qua morte figurate dicit domin⁹ Nõ enim mortua est puella sed dormit. Dormit enim christo per quẽ cõcito est resuscitanda. Qua quidẽ mortuus nisi roget efficaciter dominũ vt descẽdat priusq̃ moriatur secũda morte aĩa statim subsequit̃ mors secunda quã sibi coaceruãt ꝑ actualem cõtemptum dei cõquesitũ ꝑ habitum cõtrariũ in multiplicatõne viciorũ. Prouerbioꝝ. xviij. Imperi⁹ cũ in ꝓfundũ venerit peccatoꝝ cõtemnit et inde sequit̃ illud horribile ibidem. ij. Qui letantur cum male fecerint et exultãt in rebus pessimis

C De qua duplici morte dicit doctor sanct⁹ scda scde. q. xxiiij. ꝙ charitas est que vita spiritualis duplicit̃ amittit̃. Vno modo indirecte quãdo cõmittitur aliquid charitati cõtrarium ꝓpter passionẽ aliquã cõcupiscentie vel timoris. et hoc modo contra charitatẽ faciens charitatẽ amittat sꝫ eam cito recuperat sicut Petrus dũ christum negauit. De quo dicit Gerñ. ꝙ charitas in Petro nõ fuit extincta sed sopita. Quod accepit Gerñ. ex verbis leonis pape dicẽtis in sermone quodã ad petrũ negantem. Vidit in te dñs nõ fidẽ fictaꝫ nõ dilectionem auersaꝫ sed cõstantiã fuisse turbatã habundauit fletus vbi nõ deficit affectus et affect⁹ charitatis lauit verba formidinis. Alio mõ per actualẽ ꝯtemptum. et hoc modo Petrus charitatẽ nõ amisit. et sic mortẽ secundã nõ attingit. a qua quãq̃ ꝑ gratiã resuscitari difficillimum iudicauit Apl̃us Hebre. vj. dicens Impossibile est eos qui semel illuminati sunt gustauerũt etiam donũ celeste et ꝑticipes facti sunt spiritussancti et prolapsi sunt id est ꝓcul lapsi ꝑ cõtemptuꝫ rursum renouari ad penitentiã. Cui⁹ causam subdit vicens. terra enĩ sepe sup̃ se venientez bibens ymbrem. Sequitur. et ꝓferẽs spinas et tribulos reproba est et maledictio ꝓxima cuius cõsummatio in cõbustionem Hĩc mater ecclesia cui p̃sens thema asscribim⁹ exposcit descensum dñi ad filios priusq̃ morte secunda moriant̃ et hoc per timorem. aduersitatẽ infirmitatẽ. internã inspirationem. vel per quecũq̃ alia que reuocare possunt ad emendã. Sicut respexit dominus Petrũ et fleuit amare. Hec enim mors prima vt in pluribus nõ est ad mortem sed spiritualẽ resuscitationẽ pro gloria dei. Secũda mors igitur principaliter primo inducitur per spiritũ blasphemie. de qua dicit sanctus Tho. scda scde. q. xiij. ꝙ nomẽ blasphemie videt̃ importare quandã derogationẽ excellẽtis bonitatis et p̃cipue diuine. Deus enim vt dicit Dionisius. j. ca. de diuinis nominib⁹. est ip̃a essentia bonitatis. Vnde inquit deo cõuenit pertinet ad bonitatẽ eius ⁊ quicquid ad ip̃m nõ pertinet longe est a rõne perfecte bonitatis. Tribus ergo modis blasphemia cõmittitur. Primo cũ aliq̃d attribuit̃ deo quod ei nõ ꝯuenit scꝫ ꝙ saluabit hominẽ etiam impenitentẽ ⁊ in peccatis ꝑseuerantẽ. Secundo quãdo remouetur ab eo quod ei cõuenit scꝫ ꝙ non sit summe misericors impenitentes et ꝙ nec aduertit humanos actus nec detestet̃ vicia. Tercio cuꝫ creature tribuitur scꝫ diabolo quod soli deo cõuenit sicut sortilegi faciunt et sic deuulgãt diuine bonitati vnde opponitur cõfessioni fidei ⁊ habet in se gratuitatẽ infidelitatis si fit s̃m solã operationem intellectus. aggrauat vero peccatum si fiat cum quadã affectus detestatione. quia tunc intendit inferre nocumẽtum honori dño ⁊ sic grauius peccat q̃ homicida. Vnde super illud Isa. xliij ad populum terribilem. dicit glosa ꝙ omne peccatum blasphemie cõparatum leuius est. Attendant hoc miseri obstinati cecati bibuli et presertim taxillatores in aduersitatibus blasphemantes nomẽ dei ⁊ in despectum diuine maiestatis malicias suas ingeminantes ⁊c̃. Vnde plerunq̃ solet

dominus etiam in presenti punire vicium istud. vt patet. ij. Iachabeoz. ix. in Antiocho rege. Quia cum blasphemia magna festinaret hierusalem vt spoliaret tẽplum dei percussus est a deo et apprehendit eum dirus dolor viscerũ et vermes scaturirent ita q̃ fetore illius exercitus grauabatur nec ipe fetorem suum ferre poterat Et vide horribile quod sequitur tũc orabat sceleſtus dominum a quo nõ esset misericordiam cõsecuturus. Nam sero penituit quia iam iudicatus fuit vt dicit Josephus. Dicunt enim doctores cõmuniter q̃ eius penitentia nõ fuit vera. quia non fuit ꝓpter offensam dei sed propter euasionem flagelli. Et blasphemus et homicida miserabili morte vita functus. vide etiam bonauenturam supra. Secundo vero inducitur per odium diuine iusticie. de quo ps. Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper Ecce q̃ execrabile malum operatur plena conuersio ad peccatum. Dicenim diuinam odiunt iusticiam quam volent impotentem esse ad vindictam. Ad cuius euidentiam doctor sanctus mouet questionem sc̃da sc̃de. q. xxxiij. Vtrum deus possit odio haberi dicente christo Joh̃. xv. Nunc aũt viderunt et oderunt et me et patrem meum. Ad quod respondet ibidem. Q. odium est quidam modus affectiue potentie que non mouetur nisi ab aliquo reprehenso. Deus autem duplici ter potest ab homine apprehendi. Primo sm seipm puta cum per essentiam videtur per quam est ipa bonitas quaz nullus habere odio potest & impossibile est q̃ aliqs videns deum per essentiam eum odio habeat. Secundo videtur per effectus suos quorum quidam sunt q̃ nullo modo possunt humane voluntati esse cõtrarij. cum esse viuere intelligere sit omnibus appetibile et amabile sm hoc q̃ apprehenditur vt horum dator effectuum nõ potest odio haberi. Sunt autẽ quidam effectus dei q̃ repugnant inordinate voluntati sicut inhibitio peccatorum afflictio penarum &c. Et per cõsiderationem talium effectuum ab aliquibus deus odio habetur. Non tñ quicunq̃ odit penas deum odit quasi penarum actorez quia multi licet odiunt penas patienter eas tamen ferunt ex reuerẽtia diuine iusticie. Sed prumpere in odiũ dei punientis hoc est odio habere dei iusticiam quod est peccatum grauissimũ. Unde Gregorius. xxv. moraliũ. Sicut nonnũq̃ grauius est peccatum diligere iniusticiam q̃ perpetrare ita nequius est odisse dei iusticiam q̃ non fecisse. Sic Achab odiuit prophetam domini quia non ꝓphetauit ei bonum. iij. Re. xxij. Sic puer annoz quinq̃ prorupit in blasphemiam dei grauatus infirmitate et traditus est diabolo vt habetur in dialogo Gregorij. Tercio preterea inducitur per odium fraterne gratie multi nanq̃ quod maxime deflẽdum est inuident pfectui & multiplicatõni christiane relegionis et pbitatis cũ vicijs et irrisionibus detractõnibus & persecutionibus personas religiosas inuastantes et hoc est signum potissimũ diuine reprobationis. Quam enim execrabile sit hoc vicium satis ostendit vindicta puerorum. iiij. Re. ij. Cum enĩ ascenderet Heliseus vt iret in bethel pueri paruuli egressi sunt obuiam qui edocti erant a parentib⁹ idolatris vt subsannarent ꝓphetas dñi. eo q̃ cultores dei odio habuerunt. Videntes ergo ꝓphetam ascendentem esse caluum subsannauerunt dicentes. Ascende calue. Et maledixit pueris vt eorum parẽtes in ipis punirentur et parentum malicia amplius nõ imitarentur. Venetũq̃ duo vrsi et lacerauerunt ex ipis quadraginta duos. Si ergo talis pena pueris irridentibus retribuebatur qualis putas nunc senibus inuidentibus reseruatur. Nimirum cum sit vicium penitus diabolicum quorum partem gerunt. tristantur enim de salute aliorum et de perditõne letanr. velut eorũ volũtati execrabiliter cõfederati. Quarta denicq̃ sc̃da mors inducitur per omne vicium inueteratum cõsuetudine. Dicit enim Augustin⁹ in libro cõfessionũ q̃ ex voluntate prouersa facta

est libido et dum seruitur libidini facta est cōsuetudo et dum cōsuetudini nō resistit facta est necessitas. O detestanda necessitas qua cōpelluntur plerunq; dicere despe rauimus scz resipiscere. et ideo cōcupiscē tias nostras ibimus et sic efficiunt incorrigibiles cecati in malicia que preuidere nō sinit peccatorum grauitatem aut futuram calamitatem. Quia dicit Augustin⁹ in Encheridion q; peccata q̄uis magna aut pua eē aut nulla credunt vsq; adeo vt nō solum nō occulteanda. verum etiā predicāda diffamandaq; videantur. Ista enī oculata discimus experientia. Nam ꝓpter maledictam cōsuetudinem peccatum fornicatōnis simplicis a plerisq; vix ꝙ peccato reputatur. Imo potius adulteriuz quasi scandalū nullum vel peccatū frequētatur quos tamborribili iudicio lex iubet esse feriendos. Sic maledicta vsura z rapina iniusticia ludus aleaꝝ et similia horrenda quasi nulla reputantur inualescēte praua cōsuetudīe. Quare dicitur in decretis dis. viij. Mala cōsuetudo non minus q̄ mala corruptela vitanda est. quia nisi citius radicitus euellatur in priuilegiorū ius ab impijs assumitur ⁊c.

Dominica xxij Ser cij

Sic pater meus celestis faciet vobis Mat. xviij. Cum dicit Augustin⁹ in epistola ad quendam comitem. dicit q; nullum scelus coram deo tā abhominabile sit q̄ peccata vnicuiq; vestrum dimissa reminiscēdo gaudere et inde exultare Cōuenienter queri potest. Vtrum peccata dimissa redeant in eo que recidiuat presertim cū dicitur Ezech. xviij. si auerterit iustus se a iusticia sua omnes iusticie sue quas fecerit nō recordabuntur. Et magister in. iiij. sententiarū dis. xxij. quo nihil aptius. Qui inquit diuini beneficij oblit⁹ suas vult vindicare iniurias nō solum de futuris peccatis veniam nō merebit. sed etiā preterita que sibi dimissa credebat ei ad vindictaz replicabuntur quod etiam dominus ostēdere videtur in euāgelio presenti. Ad qō respondet doctor sanctus vbi supra. Q; aliquid potest redire dupliciter. Primo in se et sic peccata dimissa nullo modo redeunt q̄tum ad maculam z per cōsequēs nec q̄tum ad reatum. Secundo mō in suo effectu z hoc modo peccata dimisse redeūt in q̄tum ex peccatis dimissis aliquid relinquitur in sequentibus. Et ex hoc enim q; homo deum per peccatū offendit post remissionem precedentiū peccatoꝝ quandā deformitatem ingratitudinis act⁹ sequētis peccati acquirit. Et ideo dicitur omniter q; redeunt q̄tum ad ingratitudinē Vnde magister sententiaꝝ ibidē. Ideo dicunt dimissa redire q; ꝓpter ingratitudinem ita reus et peccator cōstituitur vt antea fuerat. Precipue tamē redire dicuntur ꝓpter quatuor vicia. Vnde versus Fratres odit apostata sit spernitq; fateri Penituisse pidet pristina culpa redit. Et hoc ideo. quia nō solum sunt cōtra remittentem peccata sicut omnia alia sed sunt etiam cōtra remedium quo peccata dimittuntur quorum remissio attribuitur fidei cui opponitur apostata. Secundo charitati cui opponitur odium fraternum. Tercio penitentie cui opponuntur alia duo. Et ideo specialiter habent rationē q; faciunt redire peccata vt sonare videt euāgelium de quo sumpsimus verba ꝓposita. Sic pater meus celestis ⁊c. Petrus audiens de remissione iniuriarū interrogauit dominū dicens. quotiens in me peccauerit frater meus et dimittā ei vsq; septies? Cui dominus. Nō dico tibi vsq; septies sed septuagesies septies id est totiens quotiens offenderit. Ne ergo quis vilipēderet eius responsionē subiunxit hanc parabolam in qua ad terrorem retentōnis offense z remissionis iniuriarū emendatōes ostendendā principaliter tria ꝓponit scz humanā citationē ad reddendā ꝙ debitis rationē. diuinā miserationē ꝓpter humane ꝓtritionis humilē exhibitionē. Et finalem damnationē ꝓpter iniurie illate seueā

retentionē. Primo inq̄ proponit huma-
nam citationem ad reddendā pro debitis
rationē. Dicitur enī q̄ oblatus ei est vn⁹
hec oblatio fit ꝑ instantē infirmitatez vel
periculū aut a deo immissam cōpunctiōz
quibus quisq̄ reuersus ad cōscientie scru
tinium inuenit se criminibus infinitis ob
ligatū et impotentē ad soluendum. Quid
aget miser horrēs carcere ⁊ ignorans fu-
gam reuera dicere potest. Angustie mihi
sunt vndiq̄. Quia iubet eum dn̄s venun
dari. Remigi⁹. id est sentit ī scripturis q̄
tales iussit dn̄s venundari. id est eterno
incendio mancipari ac seruum malignorū
spirituū fieri. Nec solū vir id est spirit⁹ vl
ratio sed etiā vxor eius iussa est venunda
ri scz cōcupiscentia ex qua cōcipiunt̄ mali
filij. id est cōsensus et opa praua vel vxor
id est caro cuius ad spiritū debet esse cō-
uersio vt seruiat nō vt seruiat̄. quia vt di
citur ad Ro. viij. Si ſm carnem vixeritis
moriemini et tunc oriunt̄ mali filij scz pra
ua cogitatio feda delectatio lubrica affe-
ctio criminosa operatio. Quia igitur spi-
ritus cōsensit carni vsq̄ ad cōsummatō-
nem peccati. ideo nō solum spiritus sed ⁊
caro tota cum vicijs tradet̄ incendijs qd̄
est horribile. quia licet pena soli⁹ spiritus
vel anime sit adeo grauis q̄ vt dicit doc.
sanctus sup. iiij. dis. xxj. q̄ q̄tum ad dupli
cem penam scz sensus damni. minor pena
purgatorij excedit maximā penā hui⁹mū
di. Dicit tamē Aug⁹. in sermone quodam
q̄ multo maiores penas passuri sunt. cuz
animab⁹ corpora cōiuncta fuerint in qua
rū cōparatione tales dicit esse penas q̄s
modo patiant̄ anime qualia sunt somnia
hominū qui torquentur in somnis vbi aīe
eorum qui dormiūt patiuntur caro nō pa
titur. respectu penarū quas cōiunctis cor
poribus patient̄ ac si vigilans quisq̄ tor
queret̄ cuius pena incōparabiliter acrior
expitur. Et tunc adijcietur viciorum nu-
merositas. O vere citatio expauenda sed
nō spernenda quia nō ꝓcedit ex vindicte
liuore sed ꝯuersionis amore. Felix qui cū
Ezechia dn̄m audiens dicentē. Dispone
domui tue quia morieris ⁊c̄. Cōuertit se
ad parietem id est peccatorū ꝯgeriē flens
fletu magno ⁊c̄. Secundo diuinā misera-
tionē sup humane cōtritōis humilē exhi-
bitionez. Procidēs enī seruus. ecce humi
litas quā ostendit rogabat eum. ecce con
fessio cōtritiosa quā rogando mōstrauit ⁊
veniaz quā inuenit. Patientiā inquit ha
be in me et omnia reddam tibi. Ecce satis
factio quā ꝓmisit. Et ideo domin⁹ omnia
cōdonauit. Notandū ergo q̄ triplex ē pa
tientia dei. Prima est qua tollerat repro
bos misericorditer quo ad ip̄os vt cōuer-
tantur. et vtiliter quo ad bonos vt ꝑ eos
exerceant̄ et purgentur. Dicit enīz Aug⁹
q̄ omnis malus aut ideo viuit vt cōuer-
tatur aut ꝑ illuz bonus exerceatur Vnde
ad Ro. ix. Sustinuit in multa patiētia va
sa ire apta in interitū ignis eterni. Secū-
da patiētia qua expectat p̄destinatos ad
gloriam sed adhuc auersos eoꝝ vltionem
suspendēs. Sicut dicit Apl̄s de seip̄o. ij.
ad Thi. j. Misericordiā cōsecutus sum vt
in me primo ostenderet christus omnē pa
tientiaz ad informationē eoꝝ qui creditu
ri sunt illi in vitam eternaz. Tercia pa
tiētia est qua cōuersis ad se indulgeat spa
cium vite vt faciant fructus dignos peni
tentie vt vere dici possit patiēs et multuz
misericors. Vnde in augmentū impendē
de pietatis nō soluz dimisit eum sed om̄e
debitum dimisit ei. Sic enim ſm Bern̄. ex
toto dominus indulget et tam liberaliter
omnem delet iniuriam vt nō damnet vl-
ciscendo nō cōfundat improperando nec
minus diligat in putando. Sunt enī aliq̄
sic donantes iniuriā vt nō vlciscantur se-
pius tamē improperāt Sunt et alij qui li
cet sileant tamē alta mente repositum et
rancorē tenēt in aīo quoꝝ neutra plena ē
indulgentia. longe ab his omnibus beni-
gnissima deitatis natura liberaliter agit
plenarie ignoscit. Testis est illa famosa
peccatrix cui in ip̄o cōuersionis initio tā-
ta dilectōnis multitudo cōcessa est tanta
postmodū gratia familiaritatis indulta.
sed ve miseris ingratis qui diuinam pie-
tatē agnoscentes abutuntur eius longa-
nimitate et patientia in sup̄bia ⁊ abusione

eo q̄ super eos nō venit cito diuina vin-
dicta. Juxta illud ad Hebre. vj. Rursuz
crucifigentes sibimetipis filiū dei ⁊ ostē-
tui habētes. Glosa id est q̄tum ad seipos
non enim crucifigunt christum sed similes
sunt crucifixoribus et irrisoribus. In se
enim crucifigunt filium dei qui gratiā ei⁹
vilipendentes in peccatis iacent ⁊ osten-
tui habent qui p̄ modica dilectōne ⁊ mo-
mentanea. beneficiū passionis eius vili-
pendunt. Sz audiant illud apostolicū ad
Ro. ij. O peccator ingrate ignoras q̄m be-
nignitas dei ad penitentiā te adducit. sm
autē duriciā tuā et cor impenitēs thesau-
rizas tibi iram in die ire ⁊ revelatōis iu-
dicij dei. nec mirū q̄ dicit Bernū in sermo
ne quodam sup̄ Cantica. O gratiarum
cessat decursus vbi recursus nō fiūt gra-
titudinis. Nec modo nihil auget ingra-
to sed quod accepit vertetur ei in p̄niciē.
Fidelis autē in modico censet̄ dignus mu
nere ampliori. Sic Saul ingratus diuinis
beneficijs reprobatus est. Tercio ꝓpo-
nit finalē reprobationē ꝓpter illate iniu-
rie severam retentionē. nō enim dimissis
sibi misericorditer multis nec pauca p̄ bo
nore ⁊ amore dimittentis sibi dimittebat
Nam omne debitum q̄ō in nos p̄rim⁹ cō-
mittere possz respectu debiti quo nos deo
obligamur vix sunt centuz denarij respe-
ctu debiti decem miliū talentoz cū centū
denarij centesimā partē nō faciunt vnius
talenti. Pondus enim talenti maioris cō
tinebat centū viginti libras. Ecce q̄d p̄t
appetitus vindicte retentus. Dñs enī qui
nō legitur iratus ꝓpter debitū decēmiliū
talentoz̄ iam irasci dicit̄ sup̄ seruū ꝓpter
retentum vindicte motū. Quid aūt est do
minū irasci nisi vindictā malorum expete
re ad modū irati? Nam iratus dñs repen
te tradidit eum tortoribꝰ eternaliter cru-
ciandum. Quia iudiciū sine misericordia
fiet ei qui nō fecerit misericordiā in illate
iniurie remissionē. Mirū quoniaz sicut
homo similis efficit̄ christo dulcedīe cha-
ritatis que ē virtutū excellentissima. Sic
p̄cise diabolo similis efficitur amaritudi-
ne rancoris que detestabilior iudicat̄ oīm
viciorum Et ideo sicut charitas nunq̄ ex-
cidit in regno sic nec invidia in tormento
Vnde ī detestationē invidie depinxerūt
eam romane p̄ro informatōne laycoꝝ ve-
lut imaginē nudam habentē faciē pallidā
et oculos venenosos. Tercio ore porcino
Quarto cum gladio in ore gerente. Quī
to in dextra manu apem et in sinistra cor-
uum rapacem que nobis invidie malicias
euidenter exp̄imunt. hec enim imago nu
da ponitur quia charitate q̄ vestis est nu-
ptialis. omnino p̄rivatur et omnibus vir
tutum habitibus. Pallidam etiam p̄ten-
dit faciem quia p̄prium subiectum marce
scit et corrumpit. Et oculos gerit veneno
sos qui quecunq̄ bona videntur ab inimi
co semper inficiunt̄ oculo p̄rauo. Sicut il-
li qui dixerunt. In beelzebub demonioꝝ
ejicit demonia. Os p̄inde porcinū habe-
bat quia licet porci vident lacum paludi-
nosum stratum floribus eorum tamē dul-
cedinem ⁊ odorem nō aduertunt sed illaz
immundiciam euertentes flores cōculcāt
fetores excitant et ibidez requiescūt. Sic
invidus licet videat quedam vtilia ⁊ edi
ficatoria ab alijs ista tamē cōculcat peio-
ra discutit ⁊ in illis requiescit. Et per cō-
sequēs gladiū in ore circūfert quia p̄rimū
gladio detractōnis interficit. Gerit autē
apē in dextra quia sicut apis in anteriore
parte id est in p̄sentia mel colligit per fi
ctas blandicias et adulatōes. In poste
riore parte id est in absentia aculeo ranco
ris pungit. detractōnes ingeminando et
derogatōnes. Hinc sequitur corvus in si
nistra rapax auis et clamorosa. quia de-
tractionibus suis rapit bonam aliorū fa-
mam. dimissis tamē singulis gratia brevi
tatis ad detractōnis vicium cōuertamur
tanq̄ magis detestandum. Nam fm Al-
bertum magnū in secunda parte de mira
bili scientia dei detractio quādoq̄ est lici
ta quandoq̄ veniale peccatum quandoq̄
mortale. Licite fit quatuor modis. Pri-
mo ad instructionem p̄sentium vt cave
ant perficere similia. Secundo ad eorum
cautelam ne decipiantur ex talium socie-
tate mala. Tercio ad vtilitatē absentium

vt eis vlterius referatur ꝑ correctõe fraterna. Quarto ex cõpassione vt alios moueat ad orandum ꝑ emendatione eorum. In his tamẽ obseruari debent debite circumstantie. Est autem veniale peccatum quando fit ex leuitate non ex malignitate nisi grauiter lederet famam alterius. Tercio deniq; mortale iudicatur cum absenti detrahit ex malignitate ⁊ animo nocendi. quia tunc intendit auferre famã alterius. et sic iudicatur grauius peccatuz q̃ furtũ vel rapina. vt dicit Gerson. Grauius peccatũ est q̃ comestio carniũ in diebus veneris vel ieiunij. His ergo dominꝰ dicit in p̃s. Sedens aduersus fratrez tuũ loquebaris et aduersus filium matris tue ponebas scandalum. Existimasti inique ꝙ ero tibi similis ⁊c̃. Unde tenetur ad restitutionem fame alterius vel ad recõpensationem in retributõne temporaliũ. Sic ergo pater meus celestis.

Dominica. xxiij. Ser. ciij.

Ostendite mihi nũmisma census. Math. xxij. Querit doctor sanctus super. iiij. dis. xvj. Utrum veniale sine ꝯtritione dimitti possit. Presertim cum dicit Gregoriꝰ. Q̃d est aqua ad calorem ignis hoc est veniale ad feruorez charitatis qui potest eẽ sine cõtritione. Potest enim feruenter in deum cõuerti et tamẽ de peccato actualiter nõ dolere. Ad quod respondet ibidem ꝙ q̃uis feruor charitatis possit esse sine hoc ꝙ actu de peccato veniali cogitet explicite. In illo tamẽ motu implicite cõtinetur displicẽtia venialis vnius vel oĩm quia si feruenter in deum fertur displicet ei om̃e quod a deo retardat. Unde potest esse tam feruens motus charitatis in deũ ꝙ omnia peccata venialia cõsumit etiam sine actuali cogitatione ip̃oꝝ. Sicut dñs ait de magdalena. Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. et talis per amorem in deum cõuersio dicitur ostentio. Ostendite inquit mihi. Sed q̃d? nummisma inquid census id est imaginem et inscriptionem. id est similitudinẽ dei exaratam in anima rõnali. et hoc nõ solum per cõuersionem in deum sed etiam ꝑ deletionem macule animã deformantis. Pro quo sciendum vt dicit doctor sanctꝰ. In aĩa duplex potest eẽ macula. Una priuat ⁊ tollat aĩe pulcritudinẽ et talis macula ẽ in peccato mortali quod cõparat hominẽ iumentis insipientibus ⁊ similẽ illis fecit Alia vero macula pulcritudinez nõ tollit que gratiam (que est aĩe decor) nõ aufert sed pulcritudinem obnubilat ne scz exterius appareat sicut faciei per puluerem fedate pulcritudo cõtegitur. et talis macula est in veniali ꝓpter quod impeditur decor gratie ne exterius in actibus ostẽdatur. Ostendite mihi nummisma census ⁊c̃ Quantũ ad sensum literalez Nummisma licet ꝓprie loquendo dicitur ip̃a exaratio scripture et imagĩs que fit in aliquo nummo hic tamẽ accipitur ꝑ toto nummo qui dabatur cesari ꝑ censu vel tributo et vocabatur denarius quia valebat decẽ nummos vsualis monete. eratq; argenteꝰ habens inscriptionem ⁊ imaginẽ regis. Qui tropologice significat animam rationalẽ in qua scz est exarata imago regis eterni qui decorata tribus potentijs naturalibꝰ scz memoria intelligentia et voluntate in quibus est imago trinitatis. Exarata est ibidem quedam inscriptio per digitũ dei septiformem id est septem donorum spiritussancti. et hec est exaratio multiformiũ virtutum que causant similitudinem dei imaginem eius adornantem. Qui denarius nummos decem valere dicitur propter obseruantiam preceptorum decalogi vt sic dignus iudicetur mitti in thesaurũ regis. Math. xix. Si vis vitam ingredi serua mandata. Hanc igitur monetã sibi iugiter postulat ostendi vt videat exarationem eius nec solum sed subinfert. Cuiꝰ est hec imago et superscriptio? Per hoc innuens nos velle sollicitos esse ad eius exarationẽ sedule ꝯsiderandã. Ad nostrã

igitur instructionem sciendum. ꝙ anima velut speculum quoddam lucidissimum ad quodcunqꝫ se cōuerterit eius imaginē et impressionem ꝙ ammodo recipit. Ostendite igitur mihi nummisma dicit diabol⁹ ad falsificandū inscriptionē. Dicit caro ad corrumpendum impressionē. Dicit mūdus ad alleuiandum ponderositatē. Dicit christus ad reformandum defectibilitatē Primo dicit diabolus. Ostende mihi nūmisma scz vt falsificet eius inscriptionē ⁊ dei similitudinē. Suggerit enī vt ad eum se cōuertat mens humana et hoc per malitiam que est perfecta similitudo diaboli ce prauitatis. Hanc enim amplectuntur qui diabolico spiritu instigati fouent inuidiam rancorē odium detractōnes ⁊ similia semina mētis amaricate. Hec est enī via diabolica quā qui ingreditur ei⁹ similitudinē ⁊ maledictionē sortietur. Unde diabolus obsessum Saulem vsqꝫ in finem vite ad inuidiam et odium incitabat tāqꝫ vicium sue nature cōformem si dici liceat nature inqꝫ sz corrupte per peccatū inueterate malicie. Aug⁹ de doctrina christiana. Inuidia vicium est diabolicū quo solo reus est ⁊ inexpiabiliter reus est pseuerabit in eo vicio hoc in ppetuū. nec etiam vnqꝫ excidet ab inuidioso vicijs ceteris cessantibus. Et ideo merito similitudinē quandā diabolicam imprimit sicut charitas diuinam Similē impressionē recipiūt qui ex pura malicia peccant quib⁹ scz malicia placet et nō solum ex affectu delectationis peccati sed etiā ex cōplacentia peccati peccant. qui letantur cuz malefecerīt Dilexisti inquit maliciā. Glosa. nō tantū fecisti sed etiam dilexisti quod est maioris peccati. Sequit. sup benignitatē. Glosa. quia et si benignitas quādoqꝫ tangit animum eius. statim tamē refugit ad malum et sic anime pulcritudine sublata ꝓpriam quoddāmodo imaginem imprimens denarium ipm falsificat inscriptōne pegrina. Secundo dicit caro. Ostende mihi nūmisma vt scz ipm erugine voluptatū corrumpat. Ad quam se cōuertunt qui victi cōcupiscentijs ex infirmitate carnis non ex cōplacentia peccati sed delectationis delinquūt. In quorum psona dicit apls ad Ro. vij. Ego aūt carnalis sum venundatus sub peccato scz prime transgressionis in qua carnis cōcupiscentijs circūdati sumus. Sequit. Cōdelector enim legi dei fm interiorem hominē. Video autem aliam legem in membris repugnantē legi mentis mee ⁊ captiuū me ducentē in legē peccati. Cuius vincula sunt quinqꝫ sensus exteriores a quib⁹ qui regitur. bestijs merito cōparatur cuz ab illis nihil differim⁹ nisi per rationēl'ps. xlviij. Homo cū in honore esset nō intellexit. id est nō cōsiderauit nobilitatē sue cōditionis ꝙ factus sit ad imaginem dei capax ipius p cognitōz et amorem et sic ordinat ad eternā beatitudinē. sed hanc homo carnalis nō intelligens cōparatus est iumentis insipientibus ⁊c. eo ꝙ vitā elegit voluptuosam et terrenā que dicit vita pecudū. j. ethicoꝝ. eo ꝙ solum intendit cōmodo corporis. et ideo similis fact⁹ est illis. quia subtracto honore imaginis nō differt a bestijs bestialez sumens similitudinē p diuina. et hec via illorum scandalum ipis. Sic apte figuratum est in rege Nabuchodonosor. Unde supra. Nam sicut pharao rex egipti similitudine diabolica impressione detestabilis obstinatōis miserabiliter deformatus nullis plagis vel minis flecti potuit ad obaudiendum mandato diuino donec morte terrifica cum exercitu suo feriretur Sic Nabuchodonosor rex vt videt plus ex infirmitate carnis et ignorantia quadam peccans per somnū dumtaxat cōmonatus ꝙ in vitam bestialē cōmutaret ac cōsilio Danielis instruct⁹ ꝙ peccata sua studeret elemosinis expiare statim obediens diuinam vindictam suspendit mensibus duodecim vt patet supra. Et tandē humiliatus gratias agens altissimo a quo flagella suscepit ad pristinū gradū reuocatus est. Sed ve miseris qui bestialez similitudinem immutare dissimilant in diuinam quousqꝫ districtōne iudicij dicetur

eis ostendite mihi nūmisma Tertio dic̄ mundus ostende mihi nūmisma et hoc al/ leuiādum ponderis eius valorem per affe ctū mundani fauoris aut per excellentiā sui status vel virtutis. Cum enim inimic⁹ quempiā per vitā decorosam deficere nō potest. nititur ei⁹ honestatē vel virtuo/ sam conuersationem veneno pegrine intē tionis inficere fauore scz hūano. De qua libet dicit dñs Iath. vj. Attendite ne iu sticiā vrām faciatis coram hoib⁹. Sequit alioquin mercedē nō habebitis. In cui⁹ figura rex Ezechias cū mentē suā ad deū erecta tenuit in orōne mirabiliter exaudi ri meruit dum vero mentem hūano fauo/ ri inclinauit etiā illū habitis beneficijs de us priuauit. Dicit enim doc. iiij. Regū. xx. Q⁹ egrotauit ezechias vsq; ad mortē id ē taliter q̄ per naturā curari non pote rat. Qd ei accidit vt dicit Rabbi Sa. eo q̄ noluit vrorē accipe qđ tamē facere te/ nebat vt linea dauid in regno cōtinuaret ꝓpter quod cōualescens accepit vrorem et genuit manassen. Iussus igit ysaias ait dispone domui tue ꝛc. Et cōuertēs se ad parietem flenit fletu magno. dicēs. ob secro domine memento quomodo ambu/ lauerim coram te in veritate ꝛc. mira res remittitur ysaias a domino dicente. Au/ diui oratōnem tuā ꝛ vidi lachrimas ꝛc. promisitq; ei vulneris sanatōnem vite ꝙ longationem ab hostibus defensionē ꝛ ꝙ miraculū certificationem. Primo dedit ostensionem mirabilem in qua sciret pro/ missionē esse fidelem. Ad ei⁹ enim peritō nem sol vt dicit Dyonisius in epla ad po licarpum. Cum decima hora diei esset re/ pedauit ad orientem alijs decem horis designatis. Deinde rursus decem horis alijs ad occidentem currente sole sed ꝛ re tificialis que duodecim horas habuisset prolongata fuit vt haberet horas. xxxij. Fuit enī horologiū ad cognoscēdū horas per vmbram. Secūdo opposuit curatōnē vulnerum de ficubus ꝙ emplastrum qđ et at naturaliter infirmitatis aggrauatiuū vt sic sanatio mirabiliter appareret. Ter

tio vero tertia die sequenti percussi sunt de exercitu sennacherib obsidentis ciuita tē centū octuaginta quinq; milia virorū Quarto denicq; sanatus eadem die tercia rex Ezechias ascendit in domo domini ꝙ omnibus gratias agens. Post hoc autē caldei qui fuerūt intenti circa cursus side rum accidisse talia contra cursum nature et hoc in argumētum sanationis Ezechie de consilio sapientum Rex babilonis qui fuit metropolis caldeoz misit ad eum mu nera ad sciendum de mirabili retrocessio/ ne solis. Cum enim adorabant solem au/ dientes deum suum regi mortali prebuis/ se obsequium crediderunt eum plus hoc honorandum. Et letatus est Ezechias in epta leticia in aduentu eorum. et sic irre/ psit illa maledicta complacētia humana ostenditq; ei omnia que habebat in domo sua et etiā que secretissime et reuerendissi me seruabantur in templo scz vnctionem regum et pontificum tabulas testimonij et legem vt dicit Rabbi sa. que nollo mo/ do erant gentilibus ostendenda. quā tēp tationem fieri dominus permisit vt elati cordis eius abscondita per factum praui operis fierent aperta. vt tangit ibidē glo sa. Vnde responsionez accepit Ysaias di/ cente. Omnia que sunt in domo tua aufe rentur in babilonem. sed et filij tui erūt eu nuchi. vt patet in textu. Ecce quā seuerā vindictā sumpsit elatio de diuinis impen sis beneficijs. Quarto dicit christus. Ostende mihi nūmisma ꝛ hoc ad reformā dum omnem defectibilitatem in anima. Ad qđ requiruntur tria. Primū est ꝙ la/ chrimosam contritionem a peccatis ple/ na auersio. cum enim deo nihil contrariū est in homine nisi peccatū eius. a peccato auersio est ad deum conuersio. in qua la/ uatur anime facies lixiuio lachrimarum per virtutem sanguinis ihesu christi. La/ uerunt inquit stolas suas in sanguine ag/ ni. Secundum est per exemplarem cōuer sationem ipsius anime quedā adornatio; nam opera virtuosa sunt quedam anime ornamenta. Ad cui⁹ laudē dicitur Canti. primo. Pulchre sunt gene tue sicut turtū

tis. Pulchritudo enim mulierum dicitur esse in genis. Similiter et anime pulchritudo cuius gene sunt vis concupiscibilis et irascibilis de quibus videbitur infra. Tercium est per viscerosam charitatem quedam gratifica presentatio hec enī sola facit animam deo gratam ita q̄ vt dicitur Sapientie. sexto p̄occupat qui se concupiscunt vt illis se prior ostendat. Talibus nimirum dicit sponsus in Canticis secundo. Surge propera scilicet affectus ad me erigendo amica mea per charitatē columba mea per conuersationis honestatem. Sequitur ostende mihi faciem tuam omnia tua ad me referēdo ⁊c̄. Sic hester regina ad regem ingressa placuit oculis eius erat enim omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. De tibi virgo fatua que faciem tuam adornare retardans ipsam diuino conspectui presentare dissimilans in presenti quia velis nolis in futuro iudicio tibi dicetur ostende mihi nummisma et quicquid inuentum fuerit fedatū igne purgabitur. Si vero deleta fuerit eius similitudo. Cuius inquiet est ymago hec et superscriptio eterna q̄ damnatione multabitur

Dominica. xxiiij.

Sermo. cliij.

Tetigero tantū fimbriam vestimenti eius salua ero Matb. ix. Querit doctor sanctus prima secūde. q. cix. Vtrum homo resurgere possit a peccato sine auxilio gratie presertim cum resurgere a peccato pre exigitur ad illuminatōnem gratie. vnde ad Ephe. quinto. Exurge a mortuis et illuminabit te christus. Ad q̄ respondet. q̄ homo sine auxilio gratie licet potest ad tempus ab actu peccati cessare nunquā tamen resurgere potest. quia resurgere a peccato est hominem reparari ad ea que peccando amisit. Incurrit enī homo peccando triplex detrimentum. Primo maculam inquā rum priuatur decore gratie ex deformitate peccati et talis decor in anima recupari non potest nisi deo denuo illustrante. Vnde iequit habituale donum quod est gratie lumen. q̄ decor gratie prouenit ex illustratione diuini luminis. Secundo corruptōnem incurrit naturalis boni. quia natura bōis deordinatur voluntate hominis deo non subiecta hoc enim ordine sublato consequens est vt tota natura hominis peccantis inordinata remaneat. et hic ordo nature recuperari non potest nisi deo voluntatem hominis ad se trahente. Trahe inquit me post te. Tertio incurrit reatum pene per quem homo peccando mortaliter meretur penam eternam. vel eternam demnationem qui reatus remitti non potest nisi a deo in quem est offensa cōmissa. Q̄ autem dicit apostolus. Exurge a mortuis non intelligitur q̄ tota resurrectio a peccato precedat illuminationem gratie sed indicitur homini illud pertinet ad motum liberi arbitrij qui requiritur ad hoc q̄ a peccato resurgat et q̄ per liberum arbitrium a deo motum resurgere conatur a peccato recipit lumen gratie iustificantis. Quod lumen signatur p fimbriam vestimenti eius qui amictus est lumine sicut vestimento. frimbria enī vestis diuine est lumen illud gratie quod diffunditur in mundo iustis. et lumen glorie quod diffunditur in regno beatis. Si ergo tetigero ⁊c̄. Si tetigeris tantum Seneca libro primo suarum declarationum dicit q̄ in ciuitate quadam talis erat consuetudo q̄ rapta raptorem petere

debuit ad mortem vel q̄ eam ducat ī vxo
rem sine dote. Qua suppositā talis casus
contigit q̄ raptor vnus duas vna nocte
rapuit. Quarum vna mortem suam expe
tens sic arguit. Si pro vna rapta mori
debuit multomagis pro bina. Altera ve
ro requirens raptorem ad nuptias econ
tra sic arguit inter pares sententias mi
tior vincit cum ergo sint equales in lege
quia fui rapta sicut ⁊ tu ⁊ pars mea sit mi
tior ergo sententia pro me dari debet. Ra
ptor iste christus est qui in hoc euangelio
a dyabolo rapuit duas. Vnam sanguine
viuentem ⁊ aliam in domo morientem per
quas intelligere possum⁹ duas ecclesias
scilicet ecclesiā malignantium de quā p̄s.
Odiui ecclesiam malignantium ⁊ intelli
gitur per mulierem sanguine fluentem id
est peccato. Et ecclesiam iustorum que si
gnatur per puellam in domo mortuā sed
statim resuscitatam anteq̄ efferretur ex
tra per effectum peccati mortalis. Vtrā
q̄ rapuit ecclesiam lauacro baptismatis
abluens ⁊ a potestate dyaboli eripiens.
Sed vna recidiuans ad consuetudinem
actualium vitiorum per contemptum de
uo christum crucifigit ⁊ ad mortez expe
tit. Alia vero petit eum ad vitam annu
lo fidei desponsata, ac licet aliquando vi
cta passionibus in affectu vel effectu pec
cati deuiat petit concito pater puelle scz
ratio' cui anima in custodia tanq̄ patri
cōmissa est vt veniens imponat illi manū
⁊ viuat, ⁊ quia pars hec mitior est surgēs
ihesus sequebatur eum vsq̄ in domū con
scientie ⁊ suscitauit illam. Sed quia ma
ior cura fuit deo pro peccatoribus qui nō
venit vocare iustos sed peccatores ad pe
nitentiam fluxum sanguinis id est pecca
B torem pacientem inspiciam⁹ quoniam sa
nari oportebat. In verbis ergo propositis
tis tria tanguntur que verū ⁊ pfectum chri
sti tactum causant ⁊ spiritualem sanita
tem reparant. Primum est approximatō
cum dicitur tetigero. Remota nanq̄ licet
se videre possunt ⁊ audire, non tamē mu
tuo se tangere nisi fiat approximatio. Et
quia longe a peccatoribus salus, merito
sollicitandum est quomodo peccator de
beat deo appropinquare, vt iustificetur
Quod docet doctor sanctus prima scōe.
q. cxiij. dicens q̄ iustificatio impij fit per
modum quendam quo mens humana mo
uetur a deo de statu peccati ad statum iu
stitie. Sicut enim corpus aliquod moue
tur a termino a quo, ad terminum ad quē
sic mens per modum liberi arbitrij moue
tur a peccato per detestationem ad deum
per desiderium. Oportet ergo q̄ singula
peccata detestetur quorum memoriā ha
bet alioquin a termino a quo non dum re
cessit. Et sic sequitur quidam motus vni
uersalis detestationis omnium peccato
rum que gessit inter que includuntur etiā
peccata oblitioni tradita per quem mo
tus propinquat deo iacobi, quarto appro
pinquate domino ⁊ appropinquabit vo
bis. Et subdit quoniam sit appropinquā
dum. Emundate inquit manus peccato
res id est peccata operum. Et purificate
corda id est peccata cogitationum ⁊ ma
larum affectionum. Et sequitur quomo
do id faciendum sit. Miseri inquit estote
et lugete. Risus scilicet videtur de com
pletione peccati, in luctum conuertat. ⁊
gaudium de oblectatione vitiorum in eo
rum recordatione in merorem scilicet cō
uertatur. Et sic appropinquabit vobis
scilicet dominus per auxilium diuine gra
tie. Sicut apte figuratum est in rege ma
nasse qui vt habetur quarto Regum. xxj.
⁊ secundo Paralipo. xxxiij. propter in
finita mala opera sua longe exulās a deo
etiam corporaliter ductus est in babilo
nem qui tandem omni solatio ⁊ auxilio
destitutus humano ad diuinam se con
uertit ⁊ egit penitentiam valde coram
deo patrū suorum ⁊ misericordiā inuenit

vt patet supra. Secundum autem est im-
mediatio cum adiungitur tãtũ. nã ꝓpinq
que mediũ habet nõ faciũt tactũ sicut ap
paret in manu vestita ciroteca. Sic e-
tiam non sufficit per penam contritio-
nem approximasse christo nisi sublatum
fuerit omne quod esse potest inter deum
et animam. alias enim virtutem sanatõis
eius non percipiet. Dicunt naturales q
Saphir⁹ sic ponatur immediate super o-
culum sanguinolentum statim detrahit in
de totum sanguinem. Sic immediata con
iunctõ anime ad christum sua virtute om
nem humorem corruptum extrahet ab a-
nima Hinc scriptum est Luce. vj. Omnis
turba querebat eum tangere. quia virtus
de illo exibat et sanabat omnes. Sed q̃d
est illud medium inter deum ⁊ animã. So
lum vticꝫ peccatum de quo dicitur Sapi
entie. primo. q̃ etiam peruersi cogitatio-
nes separant a deo. Et hoc medium q̃ con
tritionem quãtũcunqꝫ vigorosaꝫ tolli nõ
potest nisi cum assit voluntas confitendi
de singulis ⁊ omnibus que volũtas opor
tuno tempore sortiatur effectum. Sicut
clarius figuratum est ⁊ ostensum in Da-
uid rege. qui post patratum adulterium ⁊
homicidium in contritõne magna ⁊ timo
re iugiter clamauit ad dominum. Sed q̃d
quoniam inquit tacui Glosa. confessionẽ
inueterauerunt ossa mea dum clamarem
tota die Lyra. Clamor iste non fuit con-
fessionis peccatorum sed anxietas causa
timoris. ne super eum appareret diutinuz
iudicium in aliqua manifesta punitione.
vide supra Tercium vero est consolida
tio cum dicitur fimbriam. nam vnita. nisi
fuerit solida non faciunt tactũ. Sicut pa-
tet de aere qui tactu ꝓpi nõ potest. Sic
nobis summe cauendum est ne ex ꝑte no-
stri sit tactus aerius ⁊ victus quo solum
aerem verberamus. Vis audire tactum
verum. Sic inquit apostolus. Pugno nõ
quasi verberans id est non verbis tantũ
sed ⁊ factis quia non in sermone est reg-
num dei sed in virtute. sed castigo corpus
meum ⁊c. Sequitur. ne ipse reprobus id ẽ
a deo reprobatus efficiar. Multi sunt enĩ
qui deum aere tangere videntur id ẽ con-
tritionis suspirijs ⁊ lachrimosis confessio
nibus in quibus tactus verus non sequit̃
sed nec opera penitentie per detestatio-
nem culpe. sed potius hec contritio proce
dit timore ꝑnalis vindicte. vel eterne pe-
ne Sicut legitur de Achab rege. iij. Reg.
xxj. qui suscepta cõminatione terribili q̃
morte Naboth quem iniuste permisit in-
terfici scidit quidem vestem suam induit
cilicium ieiunauit in sacco dormiuit ⁊ di-
misso capite ambulauit. sed affectum ma-
licie non mutauit. licet animũ timore vin
dicte ad tempus ab operis exercitione cõ-
pescuit. Et quia veram penitẽtiam nõ ha
bẽt. ideo solum aerem verberauit. Vide
tamen miram dei clementiam qui nihilo-
minus taliter tactus virtutem sue boni-
tatis exalauit. Vidisti inquit Achab hu
miliatũ coram me. Quia igitur humiliat⁹
est mei causa non inducam hoc malum in
diebus eius ⁊ sic prolongata est vindicta
Cum enim deus nullum bonum relinquit
irremuneratum licet talis penitentia nõ
sit meritoria gratie ⁊ euasionis eterne pe
ne est tamen aliquando meritoria dilatio
nis ꝑnalis pene vt dicit ibidem Lyra Si
igitur tactum verum velis expire consi-
rare stude cũ symone que ⁊ qualis sit mu
lier id est anima que tangit eum. Nã sm
laycos que querit de substantia qualis ꝙ
qualitate. Sic considerare debet quisq̃
de qualitate operantis an in statu gratie
an amore iusticie vel intentionis debite.
Secundo de substantia operis vtrũ sit
ad bonum referibilis ⁊ repletiua precep
torum dei. quia si omnia seruauerit et in
vno tantum dereliquit factus est omniuz
reus. Sic dominus respexit ad abel ⁊ ad
munera eius ad cayn autem non respexit
Quartũ denicꝫ est adhesio cum dicitur.
salua ero. nam ignitus carbo subtrito non
urit nisi prius inhereat. Sic christus vir
tutem suam non effundit nisi in eos qui ꝙ
posito ꝓpetue ꝑseuerãtie sibi ihereãt. q̃e
dicit ps. Mihi aũt adherere deo bonum

est. Quia emplastrum nō aufert dolorem nec confert medicinam curando plagam nisi persistat super infirmitatem. Eccle. xxxiij. Qui baptisatur a mortuo et iterum tangit mortuum quid pdest lauatio eius Vbi dicit glosa Augustini. Post lauacrū mūdi eē negligit qui post lachrimas vite innocentiam nō custodiuit. Lauantur quidam et mundi nō sunt. quia cōmissa flere nō desinunt et iterum flenda cōmittunt. Hi sunt qui ad tempus credūt et in tēpore tēptatōnis recedunt. Quare Eccle. vj. dicitur. Si possides id ē possidere vis amicum. in tēptatōne posside eū Ideo dictū est Thobie. quia acceptus eras deo necesse erat vt temptatio pbaret te. O felix Job quem dominus tam fidelem prescīens vt nō esset ei similis in terra in exemplum tamē posterorū eum diabolo probandum tradidit tam crudeliter et vniuersaliter vt nihil supesset quo fragilitatē humane mentis plus torquere potuisset vt sic toti mūdo fidelitas eius innotesceret Donec inquit spiritus est in naribus non recedam ab innocentia mea. Et vide cōsequentiaz. Adhesit ait ppheta anima mea post te scz tam in aduersis q̄ in psperis. et ideo me suscepit dextera tua. Hi vero id est me persecutores inuanū quesierunt animam meam.

Dominica vltima. Ser. cv.

Facite homines discumbere. Jobis. vj. Querit bonauentura sup. iij. dis. xxxij. Vtrū deus magis diligit hominē q̄ angelum p̄tim cū angelus est natura deo similior et p̄sequens est eius natura nobilior. Et ideo p effectum creatōis ostendit se angelum plus dilexisse q̄ hominē. Ad hoc breuiter respondet q̄ q̄tum ad affectū cōditionis magis dilexit angelum cui meliora bona nature cōtulit. q̄tum tamē ad effectum reparatōnis magis dilexit hominē. tum quia angelos reprobos omnino deseruit. homines vero peccantes tāto fudore reuelauit. tum quia humanā naturā relevauit nō angelicam assumpsit. Et ideo loquēdo de statu presenti magis dilexit angelos q̄ homines quos miserie presentis exilio relegauit longa inedia cruciandos. Sed loquēdo d̄ statu glorie in q̄ erit cōsummatio cōsummata. sic videtur rationabiliter dici posse q̄ magis homines diligat. Homo nāq̄ de pluribus habebit in paradiso vñ gratus et deuotus existat deo q̄ angelus ordo. tum ppter beneficium redemptōis. tum ppter beneficium eminētis glorificationis que nō tm manifestant erga nos diuine charitatis magnitudinē sed eius nimietatem. Im illud Ephes. ij. Deus q̄ dives est in misericordia ppter nimiam charitatem suam qua dilexit nos cū essemus mortui peccatis cōuiuificauit nos christo. Et ideo licet angelus deo similior q̄tum ad ea que sunt nature non tamē q̄tum ad dona gratie. Modo diuina dilectio magis pensat dona nature superaddita q̄ ea q̄ sunt naturaliter insita. Dñ tōne boni voliti dilectio a diligente magis dilexit humanā naturā q̄ angelicam. ita q̄ ceteris paribus in gloria humane nature q̄ angelice. plura relucebūt charitatis indicia Sed q̄tum ad hoc angelica natura p̄cellere videtur vt tangit Richardus sup hūc locū. Quia plures erunt angeli superiores hominibus q̄tum ad bonum gratie et glorie q̄ erunt illi homines qui erūt simul pares vel superiores. et hoc ppter multitudinem tepide cōuersantiū. licet enī deus liberaliter offert homini gratiam suam et nō improperat tamē ingratus et desidia victus ad eius receptionē se p̄parare dissimulat. Facite inquit homines discumbere ꝛc. Et dauid in persona tepidorū. percussus sum vt fenum et aruit cor meum. q̄ oblitus sum comedere panem meum. Nolunt enim discumbere et ideo relinquunt aridi in fluxu gratie. Facite inquit hoīes discumbere. Scōm alchimum ad literam discūbere dicim⁹ antiq̄ more iacēdo comedere. Spūaliter vero discūbere est spiritū

nostrum humilitate ꝓcliuum. corpus suũ
quod feno cõparat̃ potestatiue subijcere
vt obediat ei voluntarie ad manducan-
dum panem doloris et penitentie quos
vtiq; in hoc euangelio quinq; inuenio.
G Et beatus hic puer qui quinq; panes hos
ordeaceos secum ad desertum seculi detu
lerit quo raparetur et reficiatur ad inno
centie statum ꝓficiens. Primus panis
est ꝯtritio lachrimosa que debet formari
ex cõsideratione peccati iudicem irriten
tis. animam deformantis. gloriam amit-
tentis. et penam ꝓ merentis. vt per talez
cõtritionem offerat se sacrificium medul-
latum. quia iuxta psalmum. Sacrificium
deo spiritus cõtribulatus. De quo pane
dicit in alio psalmo. Cibabis nos pane la
chrimarum et potũ dabis nobis in lachri
mis in mensura. Quibus refici debet aĩa
et lauari cõscientia. Quantum ad anime
refectionem dicit p̃s. Fuerunt mihi lachri
me mee panes die ac nocte ⁊c̃. Pro cuius
intellectu sciendum ꝙ ille psalmus. Quẽ
admodũ desiderat ceruus ⁊c̃. Predictuz
versiculuz in se cõtinens editus est a filijs
Chore qui paternaz maliciã detestantes
deo fideles ꝑseuerabãt. Vñ paterna vin-
dicta priuati in gratiarũ actões eoꝝ psal-
mi semper desideriosam leticiã preferunt
vt eos signent qui populum suum et do-
mum patris sui obliuiscẽtes inclinãt au-
res suas ad diuina mandata pariter ⁊ cõ
silia quorum anima sicut ceruus ad fon-
tes aquarum ita ad deum suum sitire de-
bet. Dicit enim ibidem glosa ꝙ cerui se-
nio grauati excrescentibus crinibus atq;
cornibus ꝓ remedio serpentẽ extrahũt de
cauerna spiritu narium quo scz hausto li-
cet eius pabulo reparantur statim tamen
estuant eius veneno. Et ex hoc fontez ad
bibendum ardentissime desiderãt. Cuius
vigore refrigerati cornua deponũt. ⁊ pi-
los velut in iuuentutẽ gratam reformati.
Sic quisq; vicijs grauatus attrahit con-
tritõnis amaritudinẽ viciorũ veneno cõ-
fectam quo hausto sitiet fontẽ lachrimarũ
cõtritione lachrimosa refrigeriũ querẽs

Quantũ vero ad cõscientie lotionẽ dicit
p̃s. Lauabo per singulas noctes lectum
meum ⁊c̃. Hunc ergo panem comedit pro
pheta Daniel vt habetur eiusdem. x. vbi
dicit. Ego daniel lugebam triuz ebdoma
darum diebus peccata scz et miserias po
puli israel. panem desiderabilem id est ci-
bum delicatum nõ comedi caro et vinum
nõ introierunt in os meum neq; vngento
vnctus sum. cum tamẽ esset senex quoniã
a tempore transmigrationis eius in babi
lonez iam transierunt anni sexagintano-
uem. lugebat igitur et penitentiã agebat
vt finem captiuitatis percipere mereret̃
Et responsum accepit ab angelo. Ex die
primo quo posuisti super cor tuum vt af-
fligeres te ex audita sunt verba tua Se
cundus panis est cõfessio puderosa reco-
lens illud Apli. Quem fructum habuistis
tunc in his in quibus nũc erubescitis. Di
cit enim Gilbertus super Cãtica ꝙ opti-
mum in sponsa christi decoramentum est
verecundia. nimirum quoniã inter virtu-
tes reformatiuas nulla est deo acceptior
Quicquid enim deo in homine displicet
abscondit. Vnde sicut nigredo carbonis
occultatur cum inflammatur. sic difformi-
tas anime tegitur cuz in presentia diuina
rubore perfunditur et sic mentem gratifi
cat deo quod naturali docemur exemplo.
Nam dicit Boetius in cõmento super ca
thegorias Arestotil. cum homo penitet
in aliquo delicto sanguinis amicus natu-
re quasi cooperturus delictum tendit ad
exteriora Et hec est causa ꝙ quis efficitur
rubeus cum timet vel verecundatur. ⁊ sic
faciei venustas acquiritur. A simili taz fe
lix verecundia coram deo quasi colorem
pulcritudinis superinducit anime cuz pu
dore cõfessionis. Et hic panis figuratus
est Ezechielis. iiij. vbi dicitur. Ezechiel
ad iussum domini peccatum domus israel
et Juda. portans penitentis in se formã
accepit. Precepit enim dominus ꝙ ingre
deretur domũ suã ⁊ includeret̃ vt dict Ly
ra. ꝙ a famulis se ligari fecerat ne se con-
uertere posset a latere in latus numero

dierū trecentorum et nonaginta ꝙ peccauit israel super latus sinistrum. Et ꝙ iuda diebus quadraginta super latus dextrum Priuatus etiam loquela factus est mutus. Precepit deinde dominꝰ ꝙ faceret numero dierum illorum panes in pondere ad vescendum vnū in die qualibet⁊ aquā in mensura et stercore inquit quod egreditur de homine operies illud id est sm hebreos coques illud. Sicut enim media lignorum cogente pluribus in locis sterco ra boum exiccata conseruantur ad vsum ignis sic fieri pt etiam de stercoribꝰ humanis. Et ideo precepit dominus vt camino tali igne stercoris humani calefacto panē suum coqueret. Abhorrēs aūt hoc ppheta respondit sm hebreos a ba. quod est interiectio admirātis vel cōquirētis. Domine deus. ecce aīa mea nō est polluta scz escis immundis⁊c. Tunc ꝓcauit dñs mandatū dicens. Ecce dedi tibi fimum boū ꝙ stercoribus humanis⁊c. Ezechiel figurā tenet peccatoris penitētis qui ligatus affectu timoris ꝙ peccatis. Primo dormire debet in latere sinistro cogitando de morte. iudicio. inferno⁊c. Postea in dextro cogitādo de dei misericordia et largitate de eminētia gratie⁊ virtutū. de vbertate glorie⁊c. Et his quidā diebꝰ fallaces mūdi diuitias ꝓnicios delicias ventosos bonores quibus prius in animo fouebat velut panes coquere debet in fornace feruide cōtritionis stercoribus boum id est pudorosa cōfessione viciorū. Emissa nāq; stercora quandā cōfusionē inducūt etiaz naturaliter in quibusdā brutis. Sic feda superflua viciorꝝ ꝙ cōfessionem emissa cōfusionem innouāt vt sic eodē pane iam refectā in amaritudine quo prius voluptuose vescebatur cōplectens etiā silentij sancti virtutem velut intimi doloris iudicez

Tercius panis est ieiuniū macerans in quo simul intelligitur oīs afflictio corporalis extenuās⁊ seruituti spiritus subiiciens quod merito requirit vt in quibꝰ qs peccauit in his cōtrario pereat. Jobel ij. Cōuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et scindite corda vestra Cuiꝰ nō surdus auditor magnꝰ ille arsenius filiꝰ cuiusdā nobilissimi senatoris romani cum adhuc in pallacio existens oraret vt dirigeretur ad salutez. vocem audiuit Arseni. fuge homines et saluaberis. Vnde veniens ad desertum iterum audiuit vocē dicentem. Arseni fuge tace quiesce. Q.ō et fecit. Per totum ergo tempus vite sue sedens ad opus pannum habebat in sinu ꝑpter lachrimas crebro defluentes. ac totam noctem ducens in somnē. Cum mane iam facto ꝑpter nature lassitudinem dormire cogeretur dicebat somno. veni serue male subripiensq; parum de somno statiz surgebat dicens. sufficit monacho si dormierit vna hora. Vespere vero sabbati iam aduemēte dominico relīquebat post se solem et manus suas extendebat ad celum donec sol iterum ascendens faciez eiꝰ illustrabat et sic residebat. Huius etiam figura claret in Helya ppheta qui vt dicitur. iij. Re. xix. cum fugisset a facie Jesabel in desertum dormiuit subter vnam iuniperum. excitatur per angelum. reficitur per panem subcinericium potatur aqua. ieiunus ambulat spaciz dierum quadraginta vsq; ad montē dei. Quia dicit Augustinꝰ libro de mirabilibus sacre scripture. ꝙ ille cibus angelicis manibus preparatus talem virtutem habuit ꝙ diu seruare potuit naturam corporis a cōsumptōne calidi naturalis ꝓpter quam requiritur sumptio cibi ad restituendum id quod cōsumptum est. vt habetur primo de generatōne. Helyas est penitens. Achab diabolus. Jesabel caro. vmbra iuniperi memoria crucis. eo ꝙ fugat omne venenosuz sic vmbra iuniperi sm plinium. Panis subcinericius macerationem penitentialem signat que digna iudicatur visitatōne.

Nam cum eum dominus veliet lautioribus reficere. non angelus sed coruus ministrauit. sicut dicitur. iij. Regum. xvij. Corui ꝙq; ꝑcepi vt pascāt te. Lyra. ministerio angelico ad hoc eos inducēte deferebāt ei panē et carnes mane⁊ vespe.

123

Quartus panis est elemosina recreans In qua cõprehenditur omne subsidium primum subleuans siue corporale fuerit siue spirituale. Talis enim elemosina vt dicitur Thobie. iiij. et etiam. xij. ab omni peccato q a morte liberat et nõ patitur animas ire in tenebras. De cuius etiã efficacia dicit Crisostom⁹ sup Matth. Q; sicut medicamentum multas quidam herbas accipit. vnam quidẽ dominatissimaz sic in penitentia ista herba scz elemosina dominatior q potentior est et vniuersum ipa efficit pigmentum. Nimirum qz sicut aqua extinguit ignem ita elemosina extinguit peccatum nec solum sed etiaz in presenti plerunq; reddit mensuram bonam rerum temporalium et conferta donorum corporalium scz sanitatis longeuitatis q c̃. Et agitatã donorum spiritualium et supefluentem premiorum eternalium. Nam vt de ceteris sileamus. vt dicit̃. iij. Re. xvij. Post coruoz administrationem precepit Helye dominus vt pasceret̃ apud quandam viduam. abijt igitur et inuenit eam ligna colligentez. Cui dixit. da mihi paululum aque vt bibam. erat enim fatigatus q sitibundus. Cumq; pergeret illa vt afferret clamauit illam dicens. Affer mihi obsecro et buccellam panis Que respondit. nõ habeo nisi pusilluz farine q̃ vt patet in textu. Non enim defecit farina vel oleum donec dominus dedit pluuiam super terram q fertilitatem. Quintus panis est oratio mentez eleuãs q affectum humilians. Quoniam orationi pro peccatis accedit cordis confusio. Et ab eis auersio vt sic in se confusus veniam a deo per humilitatẽ recipiat quem per superbiam offendit. Et hic est panis angelorum cõtinue deuz laudantium. p̃s. Panem celi dedit eis panem angelorum mãducauit homo. Unde de quolibz iusto dicitur Eccle. xv. Cibauit illum pane vite q intellectus. Et hic panis ad modum sopor sus ẽ sed paucis. Quã dulcia inquit faucibus meis eloquia tua super mel ori meo Pauci nanq; panis huius suauitatez degustant nisi ex dono singulari spiritussancti ad hoc assumantur. Sicut figurate propter amorem Jonathe quod interpretatur columbe donum Dauid id est christus filium eius miphiboseth in gratiam et familiaritatem accepit dicens. ij Regũ. ix. Faciã in te misericordiã ppter Jonathã et tu comedes panem in mensa mea semp. Quod nobis prestare videtur idem Jesus christus Amen.

Expliciunt sermones de tempore totius anni.

Incipiunt sermões de sanctis fratris Henrici Herpff ordinis predicatorum. In festo sancti Andree apostoli.

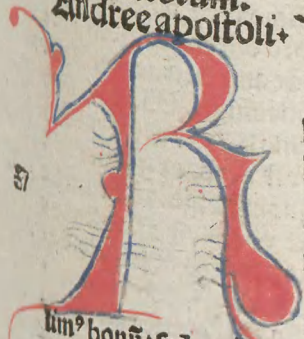

Rabbi vbi habitas. Johã. j. Scdm doctores duplex distinguit̃ amor. Est eniz amor cõcupiscẽtie cuz aliqd̃ amam⁹ non vt amatis velim⁹ bonũ: sed vt ip̃m eoꝝ bonuz velimus nobis. sicut dicim⁹ amare vinum vel equũ vel etiã hominẽ ad vtilitatẽ socialitatem vel delectatõem ꝓpriã. ⁊ hic ẽ amor fict⁹ ⁊ instabilis. Ali⁹ ẽ amor amicicie q̃ est cũ beniuolẽtia. qñ scz sic amam⁹ aliquez vt ei velimus bonuz sicut ⁊ nobis. nec respicit amor iste ꝓpriam vtilitatẽ vel delectationem. ⁊ dicit̃ amor verus quo Johannes christũ amauit. Et ideo respiciens Jesuz ambulantẽ. qꝛ ſm Theophilũ erat amic⁹ sponsi. nõ querebat gloriã suam: sed magꝫ ostendit discipulis quẽ sequerent̃: dicẽs. Ecce agnus dei. Quare agnus? nisi quia innocẽs in se pie tollit peccata mũdi. Vnde mater ecclesia vocat dñm ter agnuz in missa. quasi diceret ſm magistrũ in historijs. Agne dei qui agnouisti patrez plena obedientia: miserere nobis. Agne dei qui nouisti matrẽ diligenti cura. miserere nobis. agnus enim solo balatu matrẽ cognoscit. Agne dei. i. pie qui te obtulisti ꝓ nobis in cruce: dona nobis pacẽ. Audiẽtes aũt duo ex discipulis eius: secuti sunt Jesum. Nam ſm Chrisoſ. ⁊ alij erãt discipuli qui non solũ secuti nõ sunt: sed ⁊ zelotipe ad christũ dispositi erant. Qui vero meliores erant simul audierũt ⁊ secuti sunt. Quos videns Jesus sequẽtes cõuersus ad illos: ait. Quid q̃ritis? Rabbi inquiunt vbi habitas? quasi dicerent. q̃rim⁹ habitatõem vt frequẽtemus p̃sentiaz. Quibus dñs. Venite ⁊ videte. Venerũt ⁊ viderunt ac illa nocte manserũt et celestem instructionem perceperunt. que sunt verba ꝓposita. Rabbi vbi habitas. Interrogatio familiaritatis affectiua querens mansionez vt frequẽter p̃sentiam. ⁊ rñsio amorꝫ ꝓuocatiua subdẽs: venite ⁊ videte. Fuit enim magis ꝓflua largientis exhibitio q̃ꝫ exhortãtis petitio. Ad nr̃am igitur instructõem exemplo p̃uio demõstrauit discipulo p̃cipue quintuplicẽ spũalem mansionẽ ad quã ducere nitit̃ animã fidelem tramitẽ perfectõis inquirentẽ ⁊ ingeminãtem. Rabbi vbi habitas. Naz habitauit primo in paupꝛtatis arduo: vt diceret de seip̃o. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. filius autẽ hominis pauper est non habẽs vbi caput suũ reclinet. Testant̃ hoc stabulũ et p̃sepiũ: ĩmo totus decursus sue ꝑegrinatiõis quo mendicabat ⁊ victũ ⁊ hospiciũ. qꝛ sicut locuz non habuit vbi quiesceret: sic nec denariũ vnde viueret. Inde ad soluendum didragma Petrũ ad piscem mittit: ⁊ ad puteũ residens in siti fatigatus aquã petit. In templo p̃dicãs de sero circũspectis omnibus: ieiun⁹ recedit. Et ſm Hubertinũ frequẽter in nuda terra dormiuit: ac tandez omnib⁹ spoliatis nudus in cruce pepẽdit. Venite inquit ⁊ videte. qꝛ nisi quis renũciauerit omnib⁹ q̃ possidet nõ pt̃ esse me⁹ discipul⁹. Ecce ad quãtam celsitudinẽ ꝑfectionis discipulos vocauit in arduo paupꝛtatis: cui soli debet̃ priuilegiuz iudiciarie potestatis. Nescitis inquit Paul⁹ qꝛ angelos iudicabimus. Et hoc ꝓpter tria vt dicit doctor sanct⁹ super. iiij. distĩ. xxviij. Primo ratõe cõgruitatis. quia voluntaria paupertas est eoꝝ que omnib⁹ que mũdi sunt cõtemptis soli christo inherent. et ideo non est in eis aliquid qd̃ eorum iudiciũ a iusticia deflectat. ⁊ sic reddunt̃ idonei: q̃si veritatẽ iusticie p̃ omnibus diligentes. Secũdo ꝑ modum meriti. qꝛ hũilitas pro merito correspõdet exaltatio. paupertas autem qꝛ reddit hominẽ singulariter despectũ. ideo pauperibus voluntarijs repromittit̃ excellẽtia iudiciarie potestatis Tercio quia in ꝓgressu ad perfectõem vite paupertas voluntaria p̃ma ponit̃ inter beatitudines velut ianua totius ꝑfectõis

124

que perfectio disponit cor humanuz vt sit
edoctũ omni diuĩa veritate: in quo decre
ta tenẽtur diuine iusticie ex quibus homi
ne iudicabũtur. Sicut si liber in quo cõti
netr̃ lex iudicare dicatr̃. Hinc est ꝙ nõ qui
buslibet pauperib⁹ voluntarijs hec pote
stas ꝓmittitur: sed illis tm̃ qui relinquen
tes omnia sequũtur christuz ſm perfectio
nem vite: in quibus relucet omniũ virtu
tum perfectio. que dãnabit omniũ aliorũ
imperfectõem: eo ꝙ homĩes fuerunt sicut
⁊ illi. Andreas ergo relictis omnib⁹ in fa
me ⁊ siti: in frigore et nuditate secutus est
Jesum vt videret vbi maneret. necdũ ta
men inuenit locũ mãsiõis eius. sed adhoc
clamare necesse est Rabbi ⁊c̃. Secũdo
habitauit in ꝓatientie clibano ꝓbatus in
iurijs. persecutõibus. oblocutiõib⁹ ꝙ vo
rax esset ⁊ potator vini. amicus publica
noꝝ. ꝙ haberet demoniuz: ⁊ ea eijceret in
principe demonioꝝ velut in camĩo ignis.
nec inuenies eum vel tenuis indignatiõis
aut impatiẽtie reliquisse vestigiũ quin po
tius vndiq̃ circũdatus angustijs in cruce
pendens. Hinc trãsfixus maternis dolo
ribus. illinc perseuerãtiuz impioꝝ insulta
tionibus. hinc ad iracundiã ꝓuocatus pa
ternis affectibus pietate cogente ꝓrupit
in lachrymas. ⁊ efficaces p̃ces obtulit: di
cens. dimitte illis. Andrea inquit. veni ⁊
vide. Quasi diceret. gratissimã amplecte
re patientiã ⁊ meã agnosces mansionem.
Vnde cuz ip̃a paupertas plerũq̃ tollera
bilis sit dum lenit̃ subuentõe cognatoruz
⁊ amicoꝝ: ne saltem his subsidijs innite
rentur perpetuũ eis indixit exiliuz. Eun
tes inquit in vniuersuz mundũ predicate
Quasi diceret. relinquite parẽtes ⁊ ami
cos fugite dulce solum inter ignotos ⁊ ini
micos cõuersamini Luc̃. x. Ecce ego mit
to vos sicut agnos ĩter lupos. nolite por
tare sacculũ neq̃ peram. Nihil inq̃ secuz
sumerent vbi ignoti fuerãt ⁊ despecti. re
pulsi. reprobati. ꝑsecuti. verberati. carce
rati. Audite fratres quid domin⁹ assume
re iussit. In patiẽtia inquit vestra possi.
ani. vestras. Hanc eniz vt comitez indiui
sibilem eis assignauit. Cuius est ratio. qꝛ

cuz discipulos sibi associare voluit gradu
dilectõis supremo que est inter sponsuz ⁊
sponsaz.. merito decuit vt illud ab eis in
quireret qd̃ potissime verã amiciciã osten
deret. i. aduersa pro dilecto non solũ pati
enter: sed ⁊ affectãt amplecti ac morte pri
uatissima velle cõdemnari. Maiorẽ inq̃t
hac dilectõem nemo habet. Hinc enĩ An
dreas ⁊ ceteri apostoli ibant gaudẽtes a
cõspectu cõcilij. quoniã digni ⁊c̃. vt vel sic
viuerent ⁊ viderẽt vbi Jesus habitabat
quo nondũ ad plenũ inuẽto adhuc clama
re necesse est Rabbi ⁊c̃. Habitauit ter
cio in charitatis studio. quo scz adeo fer
buit ad salutem nostrã ꝙ in nulla corpori
ꝓprio parcere potuit. nullis reuocari bla
sphemijs. iniurijs. persecutõibus. vt vl̃ in
minimo cõceptum nostre saluatiõis rigo
rem ⁊ feruorẽ relaxaret: sed cõtempto cor
poris cõmodo diceret. Ego aliũ cibuz ha
beo mãducare quẽ vos nescitis. Hinc em̃
p̃dicatiõibus vacans ⁊ orationibus dies
plerũq̃ ducebat ieiunos ⁊ noctes insom
nes: vel virginea membra humi ꝓstrabat
Quid mirũ. cum etiaz si christus tot mẽ
bra habuisset quot stelle sunt in celo. quot
gramĩa in terra. q̃t gutte in mari. ⁊ vnum
quodq̃ membrũ corpus habuisset: omnia
passioni tradisset anteq̃ vnã animã ex de
fectu sui perire ꝑmisissz: vt merito diceret
p̃s. Annũciate inter gentes studia eius.
Veni inquit ⁊ vide. Quẽ secutus Andre
as salutis animaꝝ zelator perfectissimus
non solũ terras perlustrãs in fame ⁊ siti: ĩ
frigore ⁊ nuditate. in ꝑsecutõibus ⁊ irrili
onibus: sed etiã in agone crucis biduo cer
tans christuz cunctis gentib⁹ fere viginti
milibus feruẽter predicauit. sciens zelum
animaꝝ esse sacrificiũ deo gratissimũ ve
luti ex potissima charitate ꝓfluens: que so
la vestem nuptialez exornat et gratificat.
Vnde legim⁹ in libro de mirabilib⁹ orien
tis qui Johãni episcopo intitulatur. vbi
refert ex ore regis indoꝝ dicentis. In q̃
dam prouĩcia nostra sunt vermes qui di
cuntur salamandre: nec viuere possunt ni
si igne. qui faciũt pelliculas quasdã iuxta
se sicut bombices faciẽtes sericũ. que pel

licule studiose operātur. a. dñabus nostri palacij de quibus pānos habemus ad omnes vsus nostre excellētie. qui panni nunq̄ frangūtur. sed si deturpātur non nisi in igne fortiter accēso lauant̄. Hec ille. Salamandra est potentia affectiua anime: que sicut salamādra corpaliter ita anima moritur spūaliter: nisi cōseruet̄ in igne charitatis. Facit autē pelliculas iuxta se. quia operat̄ virtutes. Nam sicut omne vitiuz est voluntariū: ita ⁊ om̄is virtus. Ex quibus virtutū pelliculis pann⁹ conficit̄ intextus virtute charitatis: quo. s. vtitur anima felix ad omnē ornatū ⁊ vsum sue excellentie. Qui si quādoq̄ venialib⁹ maculat̄: in igne forti lauādus est ⁊ purificād⁹. In eo nanq̄ dealbauit Andreas stolaz. in eo secutus est saluatorem vt videret vbi maneret Jesus: necdū tamen plenarie repit. sed clamare necesse est Rabbi ⁊c̄. Quarto habitauit in penalitatis stadio. in quo potissime fuerat positus in cruce pendēs: vbi in oīb⁹ mēbris patiebatur. Nā ne lingua illa saluifica maneret impunita aceto potabatur et felle. Et sicut patiebatur in om̄ibus mēbris corporis: sic et in omnib⁹ anime potētijs. Hec tamē pati non poterat s̄m naturā diuinitatis. Cui⁹ etiaz acerbitas fuit vt ita dicam in vltimitate penalitatis. quia sicut in eius carne fuit equalitas maxima cōplexionis ⁊ sensuuz perfecta viuacitas: que adaugent penaz corporalez. sic in anima sūma fuit charitas quazelabat patris honorē ⁊ iniuriaz. ⁊ ad ꝓximuz viscerosa pietas q̄ nihilomin⁹ eius obstinatiōi cōdolebat. et ideo fuit vterq̄ dolor intētissim⁹. Hinc lachrymosis oculis in cruce patrē interpellasse legimus et exauditū eē ꝓ reuerētia sua. Hinc inq̄ respōdisse legit̄ impijs crucifixorib⁹. Sitio. quasi diceret crucifigētibus. Ecce in passionib⁹ meis quibus nihil potest dolorosius inueniri in corde. nihil penali⁹ in corpore. nihil opprobriosi⁹ in despectōe. de cordis mei amore vobis ostēdi: cuz tamē turpissima et acerbissima morte vitam finio. Adhuc tamen sitio si possibile foret mille millibus modis vobis ingratis diuinū vestre salutis amorē declarare. vt vel sic saxea corda vestra ad remeandū fortiter attraherent̄. Veni inquit Andrea et vide. Qui ꝓperans ad locum vbi crux parata erat. ⁊ videns eam. Salue crux ⁊c̄. vt patet in legēda. Redde inquit me magistro meo vt per te me recipiat qui ꝑ te me redemit. Noluit eniz ab ea viuus separi: vt sic videret vbi maneret trib⁹ horis in actualissima penalitate. ⁊ hoc quidē recōpensauit tp̄e. qd̄ acerbitate nō potuit. biduo viuens in cruce nolēs ab egea deponi. quia regem suū miles insequēs viderat: licz necdum ꝑuenerat: vbi sine fine maneret Jesus. Adhuc igitur necesse est iterare Rabbi ⁊c̄. Habitat ergo quinto in trinitatis medio: etiam s̄m humanitatē sublimatus ad cōsistoriū eius. Gloria inquit ⁊ honore coronasti eum. ⁊ cōstituisti euz sup opera manuū tuaꝝ: tam celestia q̄ terrestria. Om̄ia subiecisti ⁊c̄. Data est mihi inquit om̄is potestas ī celo et in terra. Versa est inquit pauꝑtas in affluentiaz. humilitas in excellentiā. penalitas in gloriam. Veni inquit Andrea ⁊ vide. At ille. Dñe secutus suz te quocūq̄ ieras. in frigore ⁊ nuditate. labore ⁊ persecutōe. in passione et crucis agone. Nunc autem dñe vim patior: sed adiuua infirmitatē meam. ⁊ trahe me post te ⁊c̄. Vnde diutius orantē splēdor nimius circūdedit. ⁊ abcedente lumine spiritum emisit: vt veniret et videret vbi maneret Jesus. et mansit aput eum in eternum.

Sermo de sancto Nicolao.

Pse agentibus dedit sapientiā Eccl̄i. xliij. Hortatur nos apl̄us. j. ad Thimot̄. iiij. dicens. Exerce te ad pietatem. Glo. id ē ad cultum ⁊ religionem om̄ipotentis dei ⁊ ad opera misericordie. Cui⁹ causam subdit: dicens. Corporalis quidez exercitatio. que scilicz est in ieiunādo. vigilando. abstinendo: que sunt frena carnis ad modicum vtilis est. Glo. nisi huic addat̄ pietas. Ad hoc enim tantuz valet vt quedaz

faciat vitare vitia. quibus vitatis homo careat pena illis debita: sed non omni pena. quia si soluz exercicium corporis habuit: perhēnas penas sustinebit. Non enim penalis ⁊ spūalia refrenat ⁊ corporis castigatio. sed ī multis plerūq; magis excitat. sicut iram. inuidiaz. inanez gloriā ⁊c. Unde phariseus in bis se tm̄ exercitans operibus. nec pietatem amplectēs. Non sum inquit sicut ceteri homīes ⁊c. ieiuno bis in sabbato ⁊c. Pietas autē ad omnia valet. Cui⁹ causam assignat Hugo: dicens q̄ visibilis actio est quoddaz corpus. Deuotio ꝺo quasi spiritus eius. quia actionem ipm̄ viuificat sicut anima corpus. Et ido actio sine deuotiōe mortua est. Cuz deuotione enī actio viuit. Et licet qō viuit moriatur. tamē vita non morit. Actio quidē transit. sed pietas actiōis licz fiat in tempore: non tamē finitur cuz tempore. Opera enim illoruz sequūtur illos. Unde Richard⁹ in tractatu de gemīo pascha. Pietas est dulce cōdimentuz humanoꝝ actuum. Sequit̄ ergo q̄ pmissionem habet vite que nunc est. i. vite gratie in p̄senti promittente domīo. Date scilicz temporalia cum affectu pietatis: ⁊ dabitur vobis: qō est spūale. īmo mensurā bonam et cōfertā ⁊c. Testatur etiam hoc leticia spiritualis quā generat ipsa pietas. Sequitur. et future glorie. Glo. ibidem. Omnis sūma disciplīne christiane est in misericordia ⁊ pietate. quam aliquis sequēs si lubricū carnis patitur: sine dubio vapulabit: non tamen peribit. Unde domin⁹. Beati misericordes ⁊c. pie agentibus dedit sapiētiā.

Pie agētibus de. sapiē. Sicut dic̄ Anselm⁹ de similitudinib⁹. Spiritussanct⁹ mēti pietatem inspirat: dum eaz sibi compati: pieq; recolere facit. ēmixa erit si adeo separata fuerit. ex qua inspiratōe mens illumīata omnes operatiōes pio desiderio in fontem pietatis extendit: ⁊ omnez impietatem excludit. Et hec est vera sapientia que tangit̄ in verbis ꝓpositis. in quibus quatuor notātur per ordinez. Primo pietas miserātis cum affectu: cum dicitur. Pie. Et licz affectus pietatis scōm Hugonē est multiplex. tamē put hic loquimur de pietate est donum spiritussancti.

Ad cui⁹ euidētiā sciendū q̄ pietas put est virt⁹ tm̄ scōm Tullīū in rethorica sua ē per quam sanguīe iunctis paterq; benivolis officiuz ⁊ diligens tribuit̄ cultus. Qō declarans doctor sanct⁹ Fa fe. q. cj. dicēs. q̄ cultus proprie debet referri ad reuerētiam parētibus exhibendā. Sicut Salomon ī regia potestate matri sue exhibuit. In qua reuerētia intellig; ē omnis subiectio que debet parētibus exhiberi. Officium ꝺo refertur ad obsequiū qō eis debetur. puta si sit infirmus q̄ visitet. si pauper q̄ sustentet. Similiter ⁊ pietas que est deum quo quis cultū ⁊ officiuz exhibet deo vt patri: qō est excellentius q̄ ei exhiberi vt domīo vel iudici. Sed vnde sciem⁹ istā differentiaz? Per hoc nimirū q̄ sicut pietas virtus non solum exhibet ea patri carnali: sed etiam oīb⁹ sanguine iunctis simu q̄ pertinēt ad patrem. Sic pietas donum non soluz exhibet hoc ipm̄ deo vt patri: sz etiam omnib⁹ hominib⁹ inq̄tum pertinēt ad deum. quia p̄ferunt eius imaginez. Et ex cōsequēti subuenit in miseria ꝓstitutis sine personarū acceptione. Et in hoc differt a misericordia. qz misericordia subuenit alīs ex ꝝ q̄ nō ꝙiuncti cōsanguinitate familiaritate: nature: similitudine: in omnibus aliquid humanū accipiens pro mēsura sicut ⁊ alie virtutes. Sed pietas donum mouet̄ ex aliquo diuino: scilicz inq̄tum sunt filij dei coheredes celestis regni divina similitudine insigniti. Quā pietatem exercuisse dinoscit̄ beatus Nicolaus in adolescētia sua. q̄ cuz vrgēte inedia patientie audiuit velle tres filias ꝓstitui vt earum infami cōmertio vitaz infelicē ageret: eidem cōdolens et stupruz virginum execrans intuitu diuini honoris ⁊ amoris clam ipsis ignorantibus ter pondus auri non modicū in domum eius nocte ꝓiecit. Volebat enim soluz christum habere spectatorem. pro cuius sola dilectōe hanc exercuit pietatem. Secundo notatur virgo ꝓpositas operātis in effectu: cuz dicitur agentibus. Efficaciter enim se auertit ex

toto ab omni deordinatiõe cogitationũ: affectionũ. locutionum. ⁊ operũ. Nec minus efficaciter se cõuertit ex toto ad omnia genera virtutum: vt merito conueniret ei illud Eccli. xvij. De omni corde suo laudauit deum. ⁊ dilexit dominũ qui fecit illum. ℣ Ad maiorem autem euidentiam sciendum ꝙ nobilitas et vigorositas bonorum operuz ex quatuor causis resultãt: quas in beato Nicolao fuisse reperimus. Primo ex causse efficientis puritate. Nã quãtum efficiens puriorem habet cõscientiam: tanto bona facta: verba: cogitata: affectata maiorez habent efficaciaz. eo ꝙ ab illa cõscientie puritate noscũtur effluere. Hinc est ꝙ plus valet in merito buccella panis oblata de pura conscientia cẽ dinitie cresi distribute ab illa que mortalibus vitijs implicata est cõscientia. Hinc beatus Nicolaus in adolescẽtia nõ sicut illa etas assolet lasciuiã amplexus est mũdi: sed ecclesiaruz terebat limina. ⁊ qõd de scripturis audiebat: armariolo condebat pectoris. sicꝫ iuuenilem innocẽter decurrit etatem. sciens quia scriptuz est Leuit. ij. Omnis oblatio que offertur domĩo absq; fermento scilicet peccati erit. ℣ Secũdo ex causse materialis difficultate. Lete ris eniz paribus quãto difficilius est hoc qõd agimus vel patimur: tanto perfectum opus est nobili⁹. sicut maior est crucifixio cẽplenis flagellatio. magis est dare necessaria cẽ superflua. dare corpus cẽ res. dare spiritum in obediẽtia cẽ corpus in penitentia. Quãtum eniz materia in quã agitur est nobilior ⁊ ipsi anime vicinior: tanto opera que fiunt in ea sunt difficiliora ⁊ per cõsequẽs nobiliora. Naz multi tradent bona temalia qui non traderent corpora vel ad penam: vel ad mortez: vel ad religionem. Et multi tradunt corpora ad religionem qui voluntatem tradere non possunt ad plenam obidientiaz. Et multi tradunt voluntatẽ ad obedientiam exteriorem qui tamẽ spiritum tradere nõ possunt per cõtemplatiõem ad perfectã diuine cõformitatis interiorem vnionez. Nicolaus autem ⁊ res tradidit elemosynę. ⁊ corpus penitẽtie. voluntatẽ diuine obedientie. ⁊ spiritũ ꝓtẽplatõi interne. ℣ Tercio ex causse formalis charitate. quia quãto est ardentior: tanto opus qõd per eaz offertur est nobilius. Hinc ꝑcepit dominus Leuit. ij. Si offers munus primitiaꝝ frugum domĩo torrebis eas igne: scilicz charitatis. Primitie sunt primi fructus per quos intelligũtur intentiões in his q̃ agimus: qui sunt velut primi fructꝰ opeꝝ verborum ⁊c. Quicqd agunt homines intentio iudicat omnes. Nec ergo debent igne charitatis cõburi: vt inflãmẽt amore et honore diuino. Sic enim ignis tantuz valuit in Magdalena lachrymis rigante pedes domini. vt non soluz culpam: sed omnem reatũ consumeret. Sic in omnib⁹ operibus beatus Nicolaus vigorosaz charitatem ostẽdit. diuitias vt lutuz dispersit. honores conculcauit. delicias repressit ⁊ pietatẽ affectib⁹. effectibusqꝫ tot⁹ effluxit. ℣ Quarto ex causse finalis diuinitate. finis enim perfectus esse debet. nõ fauor seculi. non timor supplicij. non amor premij sed complacẽtia dilecti. Et quãto plenius atqꝫ intensius hunc finem attigerit: tanto per actum opus nobilius atqꝫ gratiosius domĩo erit. Exinde beatus Nicolaus solum dominũ inspectorem optauit. ℣ Tercio notatur largitas remunerãtis in profectum: cum dicit̃ dedit. Licet enim dominus det omnib⁹ affluẽter ⁊ non improperat. pñs tamen singulari affectu manũ extendit largifluam: vt experiãtur feliciter date ⁊ dabitur vobis. ℣ Ad cuius euidentiam dicit Bonauẽtura sup. iij. dist. xvij. ꝙ tribus modis quis mereri dicitur. Primo abusiue. cum quis faciet opus de genere bonorum: sed intentiõe non bona. Si ergo intentio fertur extra charitatem: tunc demeretur. si vo fertur ad aliud nõ extra charitatez: tunc aliquãdo meretur non ex cõdigno nec ex congruo: sed ex ĩmensa diuina largitate. sicut qui dat elemosynam cum murmure vt importunitatẽ sedet petentis. sicut in Petro theloneario patet. vide in legenda Johannis elemosynarij. Sic ⁊ Achab humiliãs se egit penitẽtiã.

vt patz supza. ¶ Secūdo dicit mereri simpliciter ppzie. cum scilicz fit opus bonum bona intentiōe z ex charitate. que tria cōcurrunt in effectu pietatis put pietas est donū. de qua dicit Leo papa in quodā sermone. In illo magno sūmoqz iudicio tanti estimabit vel largitas benignitas: vel tenacitatis impietas: vt pro plenitudine omniū virtutū z pro summa omniuz commissoruz per vnū malum illi in ignem eternum: z per vnū bonuz isti introducētur in regnuz eternum. Nimirū cum his ipe dominus pmisit mensurā bonam confertam z coagitatam z supefluētez. Bonam inqz qtum ad reatus expiatiōem. cum talibus christi merituz efficacius applicat ppter eoruz primatiōem z inhesionē in deum. cuius gratia sibi merita christi suffragantur. Quem sensuz tangere videtur doctor sanctus super. q. sentē. distī. xl. dicēs. q efficacia suffragioz mensurat sm charitatem eius pro quo fiunt. Quia dicit Augusti. q sm hoc iuuatur aliquis mortuꝰ ex suffragijs: scōm qd duz viueret meruit vt iuuaret post mortem. vt scilicz quāto maiozem in vita charitatez habuerat: tanto post mortem efficatiozez suffragioz pozrtionem sortiatur. Conferta autem qtum ad gratiarū augmentationē. Nam pze ceteris exterioz opera pietatis sunt exercicia potissima charitatis: que pcipue cōpassiuo quodā z viscerosō affectu coz ipm mollificant z ad gratiā recipiendum operantem habilitāt. z remunerārem ad largiendum prouocāt. Coagitataz vo qtum ad interne dulcedinis affluētiaz. Coz eīm compassiuū z iocunduz amoroſumqz quocunqz se vertit huiꝰ amorē viscerosius imprimit. Nō cōmuniter cōtingit specialiter in his qui largiflue pietatis operibus affluūt. scientes quia hilarez datorem diligit deus. per quō leticiam habilitant ad diuine dulcedinis affluentiā: sicut in multis sanctoruz patet. In cuiꝰ argumentuz legitur in libro apuz de quadā militissa in brabātia. q instante caristia maxima subueniebat egenis sine pondere z mensura: quam vir suus timore depauperatōis arcta uit ad dandā certam mensuraz farine singulis ebdomadis. Que dum quadam die totum expendit vrgēte paupere: iussit ancille vt diligenter collectas reliquas farine pauperi daret. Post hunc venit alter infra triduū se nihil comedisse deplorās. Cui cōpassa matrona cuz fletu coegit iterum ancillam recalcitrātem adire cistam. quam z plenaz inuenit. Quo cognito vir eius horreum letus aperuit z omnibus aduenientibus dedit. nec defecit donec dominus populo suo ppiciaretur: cum tamē sibi vix quinqz horrea suffecissent: nisi manus domī larga multiplicasset. Ipsa vo pro remuneratiōe in pīsenti etiam pluribꝰ annis ante mortem die et nocte pro septē horis canonicis ab aue mire pulchritudinis z decoris. suauissimo cantu z melodia demulcebat: ita vt eiꝰ suauitas in coz eiꝰ medullitus trāsfunderet. et ex ea spiritus eius ad eternas delicias viscerosius excitaretur. ¶ Superefluētem deniqz qtum ad glorie plenitudinez. Qui enim semiat in benedictōibus: de benedictōibus z metet. ¶ Quarto notatur sagacitas cōseruantis sine defectu: cuz subdit sapientiā. Hec est eniz sapiētia vie potissima que felicem comitat perseuerātiam. cui semper sapiunt quecqz put sunt. Nam sapiens dicitur cōmuni nomīe in vnoquoqz genere q nouit altissimā causam illius generis perquam potest de omnibꝰ iudicare. Simpliciter vo dicitur sapiens qui nouit altissimam causaz simpliciter. i. deū. Non eniz qui deum vere sapit a iusticia deuiat. Et ideo Paulꝰ qui deū vidit et nouit. Quis ait nos separabit a charitate christi: tribulatio an angustia z c? Et hec est vera sapientia desursum veniens. nō terrena. nō animalis. nō diabolica. Non inqz prona potius ad sciendum subtiliter qꝫ ad operādum vtiliter z perseuerādum feliciter. sciens esse scriptum. quia solus qui perseuerauerit vsqz in finez hic saluus erit. Sic pseueraverit Dauid in māsuetudine sua prosecutionem patiens: donec sceptruz regni mereretur adipisci. Sic perseuerauit beatus Nicolaus vsqz ad pontificatum. et in

pontificatu vsq; ad celi incolatū. Sic nos p̄seuerare cōcedat christ⁹ Jesus. Amen.

¶ In festo cōceptōis beate Marie virginis.

¶ Ecce nubecula parua q̄si vestigiū hom̄is ascēdebat de mari. iij. Regū. xviij. Ad euidentiā huius thematis dicunt ibidez doctores. q̄ Helias ꝓpheta zelans diuinuz honorem Achab regem israhel aggressus est ad corripiendum: eo q̄ peccauerat sup omnes reges qui fuerūt ante eum adorās idola. nec suffecit ei vt ambularet in vīs Jeroboā. qui licet vitulos adorauerit aureos: in eis tamē dominū honorauit. Achab vo baal idolum adorauit ad instinctū Jezabel impijssime. cuius impietatez filij israhel sequebā tur. propter quod cōminatus est Helyas terre sterilitatem per roris q̄ pluuie subtractiōem. ita q̄ implerētur maledictio Moysi super filios israhel dīs alienis seruiētes imp̄cantis Deutro. xj. q̄ dicentis. Ecce ꝓpono hodie in conspectu tuo benedictiōem q̄ maledictiōem. cauete ergo ne decipiat̄ cor vestrum seruientes dīs alienis: iratusq; dominꝰ claudat celum q̄ pluuie non descendant: nec terra dat germen suuz. Achab vo videns israhel iam pluribus annis a lege recessisse: et adorasse deos alienos. nec pluuias fuisse ꝓhibitas: cōminatiōem Helye parui pendit. Quod cernens Helyas orauit dominum: q̄ phibite sunt pluuie tribus annis q̄ mentibus sex. Post finem ergo dieruz misertus populo israhel: ait dominꝰ Helye. Ostende te Achab vt dem pluuiam super terram. Voluit enim dominꝰ vt ostenderetur regi et omni populo causa siccitatis modo scilicz qui sequitur in textu. Orauit igitur dominū Helyas pronus in terram ad impetrādum pluuiam. quia licet dispo nat deus aliqua facere: vult tamen hoc fieri per orationes sanctorum. Misit ergo Helyas puerum suum vt respiceret cōtra mare vnde nubes ascendere solent. qui vice septima vidit. Et ecce nubeculam paruam q̄. cuius scilicet beneficio pluuie copiose descenderūt. Per Achab protoplaustus intelligit̄. qui contempto diuino mandato sathane sacrificiuz beneplacite voluntatis obtulit. q̄ ideo sterilitate gratiarum punitus est cum omni posteritate: ita q̄ nullum fructuz bonorum operum in gloria percipe potuerūt: donec orantibus et inuanū circumspiciētibus sex etatibus mundi iam elapsis: etate septima domino miserante ꝓdiret virgo Maria de amaritudine vitiorum conscēdens in apicē perfectionis. cuius beneficio nobis exuberāt plurima beneficia. gratiarū. sicut figurate nobis ostendūt verba proposita. Ecce nubecula parua q̄. ¶ In verbis ꝓpositis virginis ortus q̄ ꝓcessus eleganter figurātur. cuius beneficio diuine gratie superfluū irriguum in omnez terram dispersum est. Compatur virgo Maria non immerito nubecule parue. sez propter originem q̄ humilitatez: propter ascensum et effectum. ¶ Primo propter originem conceptōis. Nubes enim ex aquis marinis generata q̄ in altum virtute calozis eleuata q̄ cōtra solez suspensa beneficio calozis celestis in dulcedinez cōuertitur. Sic beata virgo de originali ꝓpagine Ade sumpta: per respectū solis iusticie eleuata est q̄ dulcorata ab oīi amaritudine origīalis culpe que semper transfunditur in posteros. Ad̄ per similitudinē ostendit doctor sanctus prima secūde. q. xviij. dicens. q̄ sicut omnes articuli corporis humani sunt mēbra vnius hom̄is q̄ actus vnius membri. puta manus non est volūtarius voluntate ipsius: sed voluntate anime membꝝ mouentis: ita q̄ peccatuz manus non imputatur ei inq̄ntum cōsideratur vt diuisa a corpore: sed inq̄ntum est aliquid hominis eo q̄ mouetur a primo principio hominis i. a voluntate que mouet omnia membra ad actum. Sic multi hom̄es ex Adam deriuati sunt membra multa humane nature: ac inordinatio q̄ est in quolibet homine ex Adam generato per originale contracta non est voluntaria voluntate ipsius: sed volūtate primi parētis qui mouet

voluntate generatiōis omnes qui ex eius origine generātur. ⁊ ita peccatuz originale non est peccatum persone: nisi inq̄tum recipit naturam a primo parente. ¶ Unde originale peccatum est quedam inordinata dispositio pueniens ex dispositione illius armonie in qua cōsistebat ratio originalis iusticie. sicut egritudo est quedaz inordinata dispositio corporis qua soluitur equalitas in qua consistit ratio sanitatis. Et ideo illo vinculo dissoluto vnaquecz vis anime tendit in motum suuz proprium. ⁊ tanto vehemētius quanto ex dispositione corporis fuerit fortior. Hinc enim contingit aliquas vires anime fortiores esse i vno cz in alio per diuersas corporis complexiones. ita ꝙ vnus sit promptior alio ad cōcupiscēdum non ex ratione originalis: eo ꝙ equaliter in omnibus partes inferiores anime sibi relinquūtur: sed ex
b diuersa dispositōne potentiaruz. ¶ Maria ergo duplicem recipiens sanctificationez. In prima que facta est in vtero materno: collata est ei vt dicit Bonauentura super. iij. sentē. tanta gratia perfectionis ꝙ redundaret in eius sensualitatem: ita ꝙ fomitez originalis que radicatur in carne ⁊ ascendit vsqz ad mentem adeo reprimeret ꝙ nullum effectū vel incitamentum haberet. Est enim fomes vt dicit ibidem Richard⁹ distin. iij. quedam habitualis inclinatio in appetitu sensitiuo ad tendendum in obiectuz suum preter ⁊ contra rationis imperium ex peccato primoz parentum mediante nature corruptiōe causata. Post primam igitur sanctificationē fomes essentialiter remānsit in eius carne: licet eam non inclinaret malum: nec difficilem redderet ad bonū propter abundātiam gratie inclinantis in contrariuz per illam tamen gratiam nondum erat consecuta gratiam in bono que totaliter excluderet flexibilitatem liberi arbitrij ad malum. sed diuina prouidentia singulari priuilegio eam ab omni peccato custodiebat imunez. vt dicit Augustin⁹ in libro de natura ⁊ gratia. De sancta virgine Maria propter honorem domini nullam prorsus cum de peccato agitur habere volo questionem. ¶ In secunda xo sanctificatione quam accepit in conceptōne filij dei vt dicit Bonauētura ibidem. non tantuz descendit spiritussanctus in mentem: sed etiam in carnem quaz ab omni fomite purgauit. ⁊ tunc erat impossibile propter honorem filij posse cōcipere aliuz filium: vel etiam humano vsui aptari. Nam post conceptum diuinū tanta gratia relucebat in eius aspectu corporali. ꝙ licet esset corpe pulcherrima: a videntibus tamen nunq̄ potuit cōcupisci. sed gratiosa sua presentia ꝙtinus sedebat omne libidinis incentiuz. Denicz scōm Richarduz tam priuilegiatam recepit tūc gratie perfectam ꝙ ab ea fuerat exclusa possibilitas transmutationis ad contrarium: scilicet peccatum. Et talem gratiaz decuit dari matri dei. quia nullo modo congruebat ꝙ mater dei esset ⁊ peccare posset. Ex quibus omnibus patet ꝙ christus absq̄ omni macula originali conceptus fuit. Nam si post secundam sanctificationem de carne eius fuisset homo purus miraculose formatus ⁊ solis naturalibus relictus: ita fuisset integre nature ac si esset ex elementis formatus q̄utum ad illam integritatē cuius corruptio est inclinata ad peccatū. Secundo propter humilitatem cōuersatiōis dicit parvula: qua decorabat regina celi mater dei vltra omnez humanam creaturam post filiuz. Nunc igitur mirare ⁊ elige quod magis fozet miranduz. Mariam sese in abyssum humiliantem: an dominū ipsam vsqz in altissimuz exaltantem. Nam de vtroqz dicit Anselmus. O sublimis mater dei. o mater humilis ancilla dei: quid sublimius esse possit: quid humilius sentiri potest?
¶ Ad cuius euidentiaz sciendū ꝙ triplex distinguitur humilitas. Prima dicit coacta. cum quis inuitus aliquod scandalum incurrit et diffamiam iniuste: vt Joseph. De quo dicit psal. Humiliauerūt in compedibus pedes eius. Siue iuste: sicut David. qui post perpetratuz adulterium priam infamiam occultare gestiuit. cuius intuitu incurrit homicidiū. nec tamē post

et verecundia confitebat peccata faciendo pro eis debita sacrificia in lege ꝓcepta. Quod videns dominꝰ misit ad eum Nathan: dicens. ij. Regum. xij. Tu fecisti abscondite: et ego notum faciaz in conspectu omnis israhel ꝛc. vt patz in textu. Quod audiens Dauid non defendens peccatuz: sed humiliter recognoscēs: respōdit. Peccaui. Et scōm Josephuz. coram omnibus peccatuz publice confessus est. Hec igitur humilitas licet de se non sit meritoria: habet tamen meritū inc̄tum necessitas ipa cōuertitur in virtutem cum propriuz recognoscens flagitium humiliter et patienter suscipit flagellum maiori confusione se cognoscens dignum: addens et firmnz emendationis ꝓpositum. Et ideo post humilez confessionem. plenam contritōem. propositam emendationez audire meruit. dominus quoc̄ transtulit peccatū tuum. Secunda vero dicitur humilitas spontanea. quia et si extra se non habet causam specialem propter scandalosam aliquā conuersationem vnde humilietur. inuenit tamen interiorem cum se deo multis peccatis recognoscit obnoxium. Sicut dicitur Michee. vj. Hūiliatio tua in medio tui. Hāc enim humiliatōnis causam omnes experimur. quia in multis offendim⁹ omnes: quā tamen pauci comphendunt. Aspirant esse potius ad complacentiā humanam c̄ diuinam. quā feliciter beatus Franciscus cōplexus plus videbat cupidus proprie vilipensiōis c̄ vnc̄ aliquis ꝓprie sublimationis. Tercia dicitur humilitas bonorata que nullam habet coactionem vel humiliandi causam in seipa: vtpote ab omni peccato libera. Sicut beata virgo que ab angelo fuerat tum dulciter et excellēter salutata. tam venerabiliter honorata flexis in terra genibus. ab eterno patre tam singulariter electa. a spū sancto in omni sua plenitudine superuēta et ipso filio dei grauidata. a toto mundo beatificata. Hec igitur talis et tanta: tantum se ad infima inclinauit: vt in ꝓpria estimatiōe abiectissima: a diuino iudicio humilima appareret. De quo admirans Bern̄. sup̄ Missus est ait. Que est ista tā sublimis hūilitas que honori cedere non nouit. insolescere gloria nescit. dei mater eligit̄ et ancillā se nominat. Non est magnū esse humilē in abiectione. Magna prius et rara virt⁹ humilitas honorata. Hec ille. Tercio propter ascensuz perfectōis. dicit̄ enim ascendisse de mari. Cui⁹ cōtinuatōem ascensus causabat subtractio fomitis in malū inclinantis ac a bono retardātis. et vis ipsa abundantis gratie quasi venti spūalis impellētis. nec erat in ea ꝙqueri illud apostolicū. Corpus qđ corrumpitur aggrauat aiam. et deprimit sensus multa cogitantē. Liberis enī alis vt aquila nobilis melliflua cōtemplatōe contemnēs solem insticie eidez iugiter ꝓpīquare valuit. et inde ꝓcessit cumulus totius perfectōis. vt ei soli cōueniret illud Prouer. vlti. Multe filie congregauerunt diuitias: tu supgressa es vniuersas. Nā vt dicit Hubertin⁹. gloria beate virginis ꝓcellit gloriā omniuz sanctoꝝ et angeloꝝ. Qđ quidez supest vt probemus Ad cuius euidentiā doctor sanctus super ij. distin. xl. duplex distinguens premium: subdit q c̄tum ad premiū essentiale ordinatur actus per bonitatem quam habet a voluntate prout liberaliter redditur et ex amore. Et ideo actus exterior nihil addit ad premiuz essentiale. Tantuz enim meretur qui habet plenam et perfectam voluntatem bonuz aliquod faciendi: quātum si faceret illud. Et qui facit vnū actum tantum mereꝝ quātuz si faceret multos equaliter voluntate manente. Et ideo dicitur premiuz substātiale. quia fundamētum et substātia totiꝰ nr̄e beatitudinis deꝰ est. q̄ ꝑmio illo ꝓfruimur. quo inc̄ perfecte habito: perfecta in nobis est beatitudo. non tamē est opus bonuz ꝑtermittendū quasi sola bona voluntas sufficiat. quia si facultas assit operandi nisi operetur pro posse non potest esse bona vel plena voluntas: sed tepida et a deo reꝓbāda. Dico igit̄ q beata virgo c̄tum ad actuz interiorez volūtatis q̄ correspondet essentiali ꝑmio

vniuersas supgressa est ppter excellentiã charitatis eius scdm quam mensurat̃ omnis actio nostra: cum voluntas eius semper erecta fuerit ad profectum perfectissimuz. Porro in accidẽtali premio qd̃ consistit in gaudio de bono creato. ⁊ p̃sertim in tribus actibus p̃uilegiatis quibus debetur aureola etiam vniuersas supergressa est scdm tres vires anime. Et primo in irascibili. quia martyr fuit mente passa super corporalem quãtamcũq; penalitatẽ. Vnde ad insinuãdum penalitatis acerbitatẽ ait Symeõ gladiũ doloris eius aĩaz pertrãsisse: non corpus. De quo dicit Anselm⁹. Vere animaz tuam pertrãsiuit gladius qui tibi amarior extitit omnibus doloribus cuiusuis corporee passiõis. Quicquid enim crudelitatis inflictum fuit corporibus martyruz leue erat: ac potius nihil comparatiõe ipsius filij et tue passionis. Secũdo in cõcupiscibili in qua taz perfectissime mentis et corporis virginitatem seruauit: vt nunq̃ vel in minimo cogitatu puritas virginea defluens ⁊ angelorum puritatem supergrediẽs tam ineffabili priuilegio templum dei corporale fieri meruit. Tercio deniq; in rationali doctrine aureola mirifice superexcellit et fidei merito: ⁊ doctrine poculo: ac vite perfectissime exemplo. Ex hac enim ratione tam rectissimo tramite directa fuerat ad christum vt nunq̃ metas excederet in omnibus actibus scdm q̃ congruebat teneritudini virginali. Quartuz principale patebit inferius.

In festo sancti Thome apostoli.

Noli esse incredulus sed fidelis. Johan. xx. Apostol⁹ Jacobus in canonica capi. ij. fidem sine operibus ociosum esse probans et mortuam: ait. Quid proderit fratres mei si fidẽ quis dicat se habere: opera autem non habeat? nũquid poterit fides saluare eum? Tu credis quia viuis est deus bene facis. ⁊ demones credunt et contremiscunt licet ad salutem non proficiunt. Quia sicut corpus sine spiritu mortuũ est ita ⁊ fides sine operibus mortua est. Inuenitur enim talis fides impotens ad eliciendas debitas operatões charitate viuificatas. Vnde sicut lux viua cãdele gestantem illuminat: procedẽtem dirigit: et sine offensione perducit. extincta v̄o luce viuida: sed remanente quodam eius vestigio post exsufflatiõem in fomite videt̃ quidam igniculus: qui tamen pro modicitate luminis insufficiẽs est ad gressus dirigendos. p̃cauendos laqueos. foueas declinãdas. ad discernẽdum per electionez quid pulchrum: quid difforme: quid amplectendum: quid refutandum. Sic fides tepidorum lippis ac cecutientibus oculis cuncta perlustrat. pro sui tamẽ paruitate per electionez discernere non valens que sunt saluti necessaria. Fides autem viua torporem excutit. vitandis resistit. complectenda ⁊ perficienda viscerosius arripit. quia ne vacua maneat in opere nobis indicat hic esse locum et tempus pugne. De loco autem dicit Bernardus. In mundo quasi in stadio positi sumus vbi christus mortuus est. Quisquis ergo hic liuorẽ vel plagam non susceperit: in futuro iudicio miles ingloriosus apparebit. Non enim decet sub spinoso capite corpus nutrire delicatum. De tempore vero dicit Job. xij. Milicia est vita hominis super terrã. Et hoc nobis indicat cum hoc solum esse tempus merendi ⁊ demerendi clare denunciat. In hoc igitur tempore noli esse incredulus: sed fidelis. Ad euidentiam autem thematis dicit sanctus Thomas secunda secũde. q. v. Q⁹ credere necessarium est ad salutem. sed hec fides qua credimus omnia sub sacra scriptura comp̃hensa esse vera. de necessitate salutis sufficit esse implicita. Explicita v̄o requirit̃ quãtum ad articulos fidei. Nam quilibet ad annos discretionis perueniẽs scire tenet̃ apl̃oꝝ symbolũ. qꝛ dicit doc. san. ibidem. q̃ post temp⁹ gratie reuelate tam maiores

q̃ minores habere tenẽtur fidez explicitã
articoloruz incarnatõis christi: precipue
q̃tum ad ea que cõmuniter in ecclesia so-
lẽnizant̃ et publice proponũtur. Unde et
fides explicita sanctissime trinitatis post
tempus gratie requirit̃ ab omnibus de ne
cessitate salutis: cũ sine fine trinitatis mi-
steriuz christi explicite credi non põt. Ho-
rum autem ratio est, quia homini necessa-
riuz est illud explicite credere qd̃ proprie
⁊ per se pertinet ad obiectum fidei: qd̃ est
formaliter prima veritas. Non eniz assen
tit alicui: nisi quia est a deo reuelatũ. Un
de veritati diuine innititur tanq̃ medio.
Materiale v̄o obiectum sunt multa alia:
que tamẽ sub assensu fidei non cadunt: ni-
si s̃m q̃ habent aliquez ordinem ad deum
sicut ea que pertinẽt ad humanitatẽ chri-
sti: vt sacramẽta ⁊c̃. Et ex hac parte obie
ctum fidei est quodãmodo prima veritas
inq̃ntuz nihil cadit sub fide nisi in ordine
ad deum. Sicut obiectũ medicine est sani
tas, quia medicina nihil ꝯsiderat nisi ĩ or
dine ad sanitatem. Ex quib⁹ liquet q̃ gra
uiter peccant qui incuria vel quasi inania
articulos fidei discere negligũt. ⁊ tales a
sacramẽto eucharistie merito essent artan
di donec didicerint. Ad qd̃ etiaz impedi-
mentuz remouendũ tenẽtur patrini doce-
re filios spũales oratiõez dominicã ⁊ sym
bolum si parentes in hoc fuerint negligẽ-
tes: dicente Augusti. in sermone quodaz:
⁊ habetur in decretis de conse. dist. iiij. c.
Vos ante omnia taz viros q̃ mulieres q̃
filios in baptismate suscepistis moneo: vt
cognoscatis vos fideiussores apud deum
ꝓ illis extitisse quos de sacro fonte susce-
pistis. ideo semper eos admonete vt custo
diant castitatẽ. iusticiam diligãt. charita
tem teneant. ante om̃ia symbolum ⁊ ora-
tionem dominicã addiscant. ⁊ vosipsi te-
nete ⁊ illis quos de sacro fonte accepistis
ostẽdite. Hec ille. Nec tamẽ putemus suf
ficere fidem tantũ corde tenere. quia et si
corde creditur ad iusticiã. tamẽ ore cõfes-
sio fit ad salutez. Et ideo quilibet christia
nus s̃m p̃parationẽ animi pro loco ⁊ tem-
pore tenet̃ eaz publice ꝓfiteri. cui⁹ gratia
recipit in fronte sacramentũ ꝯfirmatõis.
Unde in decretz de cõse. dis. v. nouissime.
Confirmatio in fronte ponit̃ vt a recipiẽ-
te fides sine erubescẽtia publice p̃dicetur
Qd̃ est cõtra eos qui in secreto silẽtio ꝓ-
ponũt tp̃e ꝑsecutõis se velle fidez ore ne-
gare: sed corde tenere. Nã qui taliter dice
rent s̃m p̃paratõem animi essent in pecca
to mortali. Unde ꝯstãtia fidei debet esse
tanta vt pri⁹ auferat̃ vita q̃ fides. nec eti
am interrogatũ de fide tacere licet. quia
si ex timore taceret christũ negaret. vt pa
tet. xj. q. iij. Non solũ. ij. Ubi dicit̃ q̃ ille
qui christũ negat: qui cũ sit christianus se
non dicit esse christianuz. Et ibidem ante
quisq̃s. vbi de fide ⁊ salute agitur qui ve-
ritatem occultat: iram dei contra se ꝓuo-
cat. Notandũ igitur q̃ s̃m numerum. xij.
apostoloꝝ ponũtur articuli fidei ad quos
alij semꝑ reducunt̃. quoꝝ quidam ꝑtinent
ad patrem. quidã ad filiũ. quidam ad spi-
ritũ sanctuz. Et licet tres personas distin
ctas ostẽdit. vnũ tñ deuz in essentia p̃mit
tit: dicẽs. Credo in deũ ⁊c̃. Et ideo ĩ alio
symbolo adiũgit vnũ ad maiorẽ euidenti-
am. qꝛ vt dictũ est licet trinitas sit in ꝑso-
nis. est tñ vnitas in essentia: sic̃ aĩa rõna-
lis vnica in essentia: sz distincta potẽtijs.
vt dicit Aug⁹. li. de spũ et aĩa. s. memoria
velut pater que gignit intelligentiã vt fi-
lium. et vtroq̃ ꝓcedit volũtas vt spũ sanc
tus. Hinc eniz ⁊ hi qui didicerũt vacare
⁊ videre qm̃ suauis est dñs: ꝑcipiũt ip̃am
trinitatẽ in nostrã trinitatẽ super se leua-
tam. ⁊ infusiõe diuine gratie tria efficaci⁹
oꝑari. Eius em̃ influẽtia dulciflua: q̃si so-
lis radi⁹ ĩ nos actitat feruorẽ. splẽdorẽ. ⁊
dulcorẽ. In calore reficit̃ mẽoria p̃ri assi
gnata. qꝛ vbi amor ibi mẽoria. vbi thesau
rus ibi cor. In splẽdore reficit̃ intelligen
tia filio appropriata. q̃a dicit̃ sapĩa p̃ris.
In dulcore q̃z volũtas spũi sancto attri-
buta. Et hi tres in oĩbus sunt eq̃les ⁊ coe
terni ⁊c̃. Deinde descẽdit ad singularita
tes personarum. Et primo ad patrem ad
quem pertinet primus articul⁹: cum dicit̃
Patrem om̃ipotentem. O vere dulciflua
cõnexio in cõsolatiõem omniuz fidelium.

vt in patre inexp̄ssibilem dignationem in omnipotētia p̄celsam intelligam⁹ dignitatem. Cuius eniz comparatiōe cuncta creata quasi vestigium pedis ⁊ pene nihil reputātur tam benignissima pietate nostre sese vilitati inclinans vocari pater a nobis cōgaudet, vt fidentiam pleniorez tribuat, amorem vberiorez ingerat. De quo satis admirans Bonauētura in expositione Pater noster: exclamat dicens. O immensa clemētia lutum vilissimū dei filium se nomīat. ⁊ rex regum se patrez meum dicit: Cum oratis inquit dicite Pater noster. De tāto patre merito eleuabitur cor meum, vt aquila. ⁊ iam heres celi om̄ia inferiora cōtemnam. Sequitur Pater noster mel ⁊ fauuz in ore meo: cum te deū meum patrez meum inuoco ⁊c̄. De hinc additur. Creatorem celi ⁊ terre. que scilicet expressio facta est contra heresim illā que dixit visibilia esse a principe tenebraruz. inuisibilia a deo. ¶ Secūdo v̄o pertinēt ad filium sex articuli sequētes qui tangūt nostram recreatiōem: sicut et primus patri attributus nostraz creatiōem. quoruz primus tangit eius diuinitatem cum dicitur. Credo. i. fide adherebo ⁊ dilectōe formata tendo. in Jesum christuz: scilicz saluatorem eoruz qui adherent ei. et ideo eidem adherebo. Et iterum ꝙ ipse sit christus. i. vnctus ⁊ benignus. Bernard̄. Omnino propter mā̄suetudinem que predicatur in te currimus post te domīe Jesu: audientes ꝙ pauperes non spernas. peccatores non abhorreas. Sequit̄. Filiuz eius vnicuz dominū nostrum. Et ideo deus sic̄ filius hominis homo ⁊ domin⁹ noster primo iure creationis. quia nos gratis fecit ex nihilo. secundo iure recreatiōis in qua laborauit adusqz sudorem ⁊ sanguinē. crucifixionez ⁊ mortem. ¶ Secundus pertinet ad assumptam humanitatē qui conceptus est de spiritu sancto. qui sep̄auit ī ea sanguinem purissimū formās corpus ⁊ infundens animam, vniens diuinitatem eodem instanti: vt esset perfectus deus ⁊ homo natus ex Maria virgine, ita vt sicut in sua conceptiōe cauit culpā: sic in sua natiuitate matris cōseruauit pudorem: nec intulit penam. vtrobiqz miraculū. ¶ Tercius pertinet ad passionem eius: ac mortē ⁊ sepulturaz. Passus sub pontio Pilato crucifixus mortuus et sepultus. Hic autem p̄cipue versabit̄ deuotoruz ac simplicium meditatio. quia passus est charitate nimia pro eo redimēdo a personis vilissimis ⁊ indignis ipsa vita. nec cōmunez penam: sed acerbissimā et vilissimum crucis suppliciuz. ⁊ sic p̄seuerauit vsqz ad mortez vt ad penitentie crucem perseuerāter amplectandaz animaret nos. Nec dedignabatur maiestas tanta sepeliri cum mortuis inter mortuos liber: vt per om̄ia fratribus assimilaret. ¶ Quartus autem pertinet ad eius descensum. Descendit em̄ ad inferos: hoc est ad lymbuz patrum quo ad animam. vt extraheret suos existentes in lymbo. non ex necessitate descendit: sed ex sola ineffabili dignatiōe. qz in morte christi fuerant patres glorificati. Perseuerauit ibidez in anima q̄dīu copus mansit in sepulchro nihil respuens aggredi ad suorum consolatiōem. nec ipsa quidem teterrima demonū latibula. O amor Jesu q̄ntam amoris vicissitudinē ab Eue filijs tibi vendicasti, q̄dē detestabilem in recōpensatiōe desidiam recepisti. ¶ Quint⁹ quia tercia die resurrexit a mortuis. in quo singulariter nostra fides erigitur ad stolā immortalitatis cōsequēdam. ¶ Sextus ꝙ ascendit ad celos ⁊ sedet scd̄m humanitatem ad dexteram patris. Hunc enim locuz sibi et suis elegit. quia in dextera eius delectationes sunt vsqz in finem. Ac inde venturus est iudicare viuos: scilicet vita gratie. et mortuos: scilicet morte culpe. ¶ Tercio principaliter ad spiritūsanctuz cui diuina bonitas attribuit̄ in bonum cōseruans pertinēt reliqui quinqz articuli. Quorum primus est. Credo. i. fide tendo in spiritūsanctū. Qui nāqz fidē hz ꝙ spūs sanct⁹ sit magne bōitatis ⁊ suauitatis est his ī quib⁹ habitat in ei⁹ habitaculū p̄ gratiā se p̄parat. Ad ipsum igit̄ tria pertinēt in p̄senti. Primum est, destructio malicie: eo ꝙ sit ipsa bonitas ⁊ hoc per sanctifica-

tionem. ideo dicit. Sanctaz ecclesiam catholicam quã ipse sanctificat. et sic pertinet ad eũdem articulum. Secundo pertinet ad eum sanctorũ cõmunicatio. quia facit vniones membroz ecclesie ad caput et ad inuicez per glutinũ diuine charitatis. sicut spiritus homĩs membra in corpore vnit ⁊ viuificat. psal. Particeps ego sum omniũ timentium ⁊c. Cuius vnionis signũ est sacramentũ dñici corporis. Tercio pertinet ad eum remissio peccatoruz: cum sit ipse dei bonitas propter quam taz leuem peccatis apposuit medicinã: scilicet baptismi gratiam pro originali. et dolorosam confessiõem pro actuali: vt diceret psal. Pro nihilo saluos facies illos. O vere pietas ineffabilis. peccantez sustinere. differentez expectare. cõtemnẽtem inuitare. reuertẽtez suscipere. penitenti indulgere. proficiẽtem amplecti. ⁊ perseuerantez coronare. In futuro xo duo pertinent ad eum. scilicz remuneratio corporis. sequit enim Carnis resurrectõez. Resuscitabit enim corpus humilitatis nostre cõfiguratuz corpori claritatis sue. Dotatum enim quadruplici gloria. scilicet claritatis. impassibilitatis. subtilitatis. ⁊ agilitatis. Deinde subdit. secundum: dicens. Viram eternã. que erit remuneratio anime. cui opponit obiectuz sanctissime trinitatis: sicut corpori obiectuz humanitatis christi. Qd nobis ꝓcedat Jesus. Amẽ.

In cõuersione sancti Pauli.

Hec mutatõ dextre excelsi. Psal. Solẽnitas cõuersionis sancti Pauli taz singulariter non imerito ab ecclesia dinoscit instituta. in qua diuina pietas euidẽter euulsit. quia persecutorez tam crudelem actu aliter adhuc in malicia sua persistentẽ taz ineffabili misericordia subito sibi cõsecrare est dignatus infidelissimũ militem. nec ꝓcesserunt vt assolet cõuersionis paramẽta. considerationes scilicet ⁊ pericula mortis indubitate. vite incerte. districti iudicij dispendij peccati. Quis enim ꝓsiderãs vitioz dispendiũ quo miser priuat omniũ deum timentiũ participio: imo bonoruz operum suoz merito. cernens ipsam diuinam super eum iusticiã: vt per medium secet euaginatũ gladiuz vibrantem vt secatum mittat in gehẽnaz. Qd videns Job xix. Fugite inquit a facie gladij: quoniã vltor iniquitatũ gladius est. ⁊ scitote esse iudiciuz. Considerãs vite incertitudinẽ: de q̃ non restat nisi nũc de tempore iudice ploquẽte. Vigilate quia nescitis diem neq̃ horam. ac in fine paratũ horribile chaos inferni. de cetero sibi blandietur velut oculis cecis mala ventura nõ agnoscat. ⁊ horreat a quibus solo pariete corporis tuetur iam ꝓtectus. De hinc in abyssum tormentoz casurus: assistit ĩ momẽto in ictu oculi ĩ horribili diuia vindicta. Job. xxj. Ducunt in bonis dies suos: ⁊ in pũcto ad inferna descendũt. Horuz igitur cõsiderationes paramẽta sunt ꝙuersionis quibus peccator cõcipit horrorem. parturit dolorem. parit cõuersionem. nutrit emendationem. cõsequitur perseuerãtiam. mercatur felicitatẽ que in beato Paulo minime pcesserũt. sed hec est sola mutatio dextre excelsi. Hec mutatio dex. excel. O si beati Pauli cõuersionẽ ante mentis oculos reduxerimus verbũ istud merito dicere poterim⁹: cum cursu solito minime mutationem hanc factam cõspicimus. Ad cui⁹ euidentiam sciendũ q̃ pro nostra instructiõe triplex reperitur mutatio. scilicz nature. culpe. ⁊ gratie. Prima scz mutatio nature nos ducit ad ꝓemptũ mundi. Inuenitur enim hec q̃druplex. que velut quatuor rote volubiles cursu nature vniuersam creaturã incessanter defert ad sepulchrũ. ⁊ hic est effectus nature: quo ignoto ignoratur natura vt dicit Aristoteles nec nouit naturã qui nõ nouit ei⁹ mutatõez. Prima igit mutatio est ꝑm substãtiã. ⁊ hec est generatio ⁊ corruptio ꝑm quã. s. substãtiã mutant hoĩs ꝓsone: cũ hũana natura patitur ꝓsumptiõem. iuxta illud ps. Omnes sicut vestimentũ veterascẽt. Et sic optorium mutabis eos ⁊c. Est enim corpus vt optoriuz anime quod mutatur ⁊ nunq̃ in eodem statu ꝑmanet. In media enim vita

facit nos esse in morte. Quia sic dicit Augusti. In omni re mutabili non nisi mors ipsa mutatio est. Sequitur. Quicquid retro est ipa mors tenet. quicquid restat incertum est. Quis ergo confidet tute de valitudine nature: que est quasi media vita in morte? quis tute habitaret in domo quam quotidie videret excidere? ¶ Secunda vo mutatio est scōm quātitatez. i. scōm maius ⁊ minus. qua scilicz mutant hominū diuitie. Dicit enim Eccli. xxvij. Stultus vt luna mutat. Stultus est mundus vel mūdanus affectus. Nam sapientia mūdi hui⁹ que est de diuitijs coaceruādis stulticia est apud deuz. Tum quia labilitate instabiles. tum quia possidentē veris priuant diuitijs. Sicut enim luna quāto magis plena a parte inferiori: tāto magis vacua a parte supiori et a sole magis elongata. Sic quāto pleniores sum⁹ temporalibus: tanto vaciores spiritualib⁹. nisi consiliū sequamur psal. dicentis. Diuitie si affluant nolite cor apponere. Et sicut nulla est luna cum soli cōiungit: sic huiusmodi cum dormierūt somnuz suum. presentati vo soli christo iudici nihil inuenient de diuitijs in manibus suis. ¶ Tercia autem mutatio nature est scōm situm. i. loci mutationē. qua scilicet mutātur dignitates ⁊ cathedre. vt qui fuerunt hic anteriores in gloria: illic fiēt posteriores in pena. ⁊ qui sederint hic a dextris magnatuz in psilio: fient a sinistris christi in iudicio. ⁊ qui fuerunt supiores in solio electionis: fiant inferiores in supplicio damnatiōis. sicut ostensuz est in mutatiōe illius qui dixit Ysa. xiij. Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis. ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo. Cui respōdetur qō sequit. Verūtamē ad infernuz detraberis in profundū laci. Exemplū accipe in rota fortune q̄ punctalis est ⁊ momētanea possessio cathedre. expectatio vo ⁊ amissio q̄ longa. qz durat per totam circūfluentiaz rote. Quis igit hāc mutatiōem attendens audeat in dignitatibus cōfidens quiescere. ¶ Quarta denicz mutatio nature est scōm qualitatē. i. alterationem. qua scilicz mutātur delicie corporales vel letitie sensibiles qualibet infirmitate vl aduersitate: timore vl morte. ⁊ pīsertim eterna damnatiōe. De qua dicit Apoc. xviij. Quātum se glorificauit et in delicijs fuit: tantuz date illi tormentum ⁊ luctū. Vt etiam dicit Eccli. xviij. A mane vsq ad vesperam imutabit tempus. scilicz scōm qualitatem. An non frequenter mane dives purpuratus ⁊ delicios⁹ babuit. qui sero sepultus in inferno sero p cellosum inuenit. Dec igitur mutatio nature merito nos ducit ad cōtemptū mundi.

¶ Mutatio deinde culpe nos ducit in fugam peccati. quia nimirū taz infelix est q facit de libero iustitie seruuz peccati. de filio dei filium diaboli. Facit inq̄ de diuite egenum cupiētem saturare ventrem suuz de siliquis porcorū. Luc. xv. Facit de valido infirmuz. ad resistēdum peccatis impotentez. Denicz facit de homīe brutum Danie. iiij. Cor eius ab humano cōmutetur et cor fere detur ei. vt iam non homo sed bestia dici mereatur qui nō vult vitare peccatum. Quid enim est auarus nisi lupus. gulosus nisi porcus? quid detractor nisi canis ⁊c. Vnde Boetius. iij. de consolatōe philosophie. Ita fit vt qui virtutem deserit homo esse desinit. cum in diuinam conditiōem transire non possit vertatur in beluinam. ¶ Tercia vo dicit mutatio gratie que sola est dextre excelsi. cuius consideratio nos ducit in dilectiōem dei. quam Paulus apostolus ceteris singularius percipere meruit. sicut clarius liquet si considerem⁹ mutationis eius initium. ordinem. moduz. et terminum. Nam eius initiuz fuit ex nihilo. vtpote nullo cōuersionis affectu preuio. sed potius persecutōnis actu contrario. Peccatum autem nihil est positiue. licet sit aliquid priuatiue. De quo Johānis. j. Sine ipo factum est nihil. Et in hoc manifestatur superefluēs diuina misericordia quam nobis intendam ꝓponit. Vnde Bernard⁹. in sermone hodierno dicens. In hac memoria et peccatoz spez venie concipit. vt ꝓuocet ad penitentiaz. ⁊ qui iam penitet

pfecte cõuersionis accipiat formã. Quis enim vltra desperet pro magnitudine cuiuslibet criminis: cum Paulũ audiat adhuc spirantem minarum et cedis in discidomio subito factum vas electiõis? Magnifice siquidẽ in hoc et misericordie magnitudo et efficacia gratie cõmendatur. Nam subito circũfulsit eum lux illustrans fulgore celesti vel a foris: intus adhuc luminis incapacem. ⁊ vox de luce non vindictam exercens: sed cognitionem ingerẽs. Saule saule inquit quid me persequeris. Nec est facultas negandi. Persequũtur enim christum qui suoruz corpora trucidant. magis autem qui peccatuz sanguinis sui animaꝝ: dico salutem maligna suggestione. vituperosa derisione. execrabili persecutiõe impedire conãtur. De quib⁹ Bernard⁹ ibidem. Agnoscite dilectissimi ⁊ expauescite consortia eoruz qui salutem impediũt animaruz: horrendum penitus sacrilegiuz quod ⁊ ipsorũ videtur excedere facinus qui domino maiestatis sacrilegas manus iniecerũt. Videbatur iaz cessasse persecutiõis tempus: sed vt palaz factum est nunq̃ deest persecutio christiano sed neq̃ christo. dum profectui christiane religionis obloquit̃: irridetur: resistit. qd̃ extreme impietatis est ⁊ euidentissimuz signum reprobatiõis diuine: ĩmo horuz frequẽtare consortia cogit cõmunicare peccata. Et ideo quosq̃ fugiendos Bernardus censuit. sicut dictum est Loth zodomã exeunti ⁊c. Hinc maxime sollicite sint filij ⁊ filie: serui ⁊ ancille similesq̃: ne talium ꝑuersitatibus animo cõsentiant verbis vel gestibus applaudant: aut auxilijs vel consilijs succurrant: ne peccatoruz effecti participes diuinã vindictam recipiant. Sicut bene figuratum est. iiij. Reg̃. j. vbi dicitur q̃ rex Ochozias sup̃bus ⁊ idolatra diuinos cultores velut odiosos persequens. Tandez egrotauit: misitq̃ vt beelzebub consuleret̃. Occurrit autem Helyas diuino mãdato: dicens. Nũquid nõ est deus in israhel vt eatis ad consulendũ deum acharon? Idcirco de lecto non consurges: sed morte morieris. Agnoscẽs autem rex per indicia nuncioꝝ eum fuisse Helyam. misit quĩquagenariũ cum quinquaginta armatis vt vocarent p̃ceptorie vel inuitum adducerent. Sedentiq̃ in vertice montis: dixerunt irato et minanti animo. Homo dei rex precepit vt descẽdas. Respondit ille. Si homo dei sum descendat ignis de celo et deuoret te et quĩquaginta tuos. Et factum est ita. ⁊ secundo similiter. Tercius ꝟo quĩquagenarius qui creditur fuisse Abdias. qui occulte centuz ꝓphetas pauit. ⁊ tandem ꝓphetie gratiam promeruit. non sicut iusserat rex superbe vel p̃ceptorie: sed humiliter flexis genibus inuitauit eũ ad descensum ⁊c. vt tangit glosa ibidem. Ochozias impius eos significat qui vitijs dediti veritatẽ vel virtutem impugnãt. Lyra. Primi duo principes quĩquagenarij ministros signãt hominis superbi deseruientes ei in sua malicia quos ignis deuorauit. quia ignis gehenne debet̃ ministris superbie. Per tercium ꝟo qui non scd̃m voluntatem Ozochie locutus fuit: sed humiliter. nec maliciã imitatus bonus seruus hominis mali designatur: qui cuncta studet in melius immutare. Secundo fuit ordo conuersionis eius cursu insolito nature: scilicet cõtrario. Fecit enim de vidente cecum visu corporeo. Nam apertis oculis nihil videbat in illo triduo. propter qd̃ ad manus trahebatur ab his qui comitabantur eum. De cetero ꝟo mentalis visionis fecit videntẽ nõ solum fidei lumine: vtpote doctum a christo in illo triduo in euangelium dei. sicut testatur ip̃e: dicens. Nõ accepi illud ab homine neq̃ per hominẽ: sed per reuelationem Jesu christi. Sed insuper subiectus es ad lumen inaccessibilem prime veritatis. diuinã dico essentiam cõtuendam. non per speculum in enigmate: sed facie ad faciem. vt testatur Augustin⁹ xij. super Gene. Et doctor sanctus super iiij. senten. distin. xlix. q̃ de nullo sanctoꝝ noui testamenti reperitur. Vnde glo. illa Corinth. xij. super illud Raptum huiusce modi. dicit q̃ deus ostendit ap̃lo vitaz in qua vidẽdus est in eternum. et ita ad hoc

128

raptus est vt ipsuz deū in se non in aliqua videret figura. ⁊ h̄ in ordine tercio vl̄ ihe rarchia tercia angeloruz. vbi sunt throni cherubin ⁊ seraphin qui vicinius deū con templant̄: ad quoꝝ similitudinē deū vidis se dicit̄. Qd̄ etiam factū credit̄ in princi pio cōuersionis. sicut ꝓbari potest ex ver bis suis: cum dicit se fuisse raptū ante an nos q̄tuordecim. in quo p̄cipue relucet di uina clemētia ⁊ apl̄ica clemētia: cuz dicit pro tātis malis tam ineffabilia bona rece pit. Terci⁹ fuit modus ꝯuersionis eius subitus: qd̄ est solius dei. Naz cōtinuo fa ctus est de persecutore seuissimo p̄dicator fidelissim⁹. Quid est magis cōtrarium q̄ illa duo Paul⁹ adhuc spirās minarū et ce dis. ⁊ Saulus multomagis cōualescebat ⁊ ꝯfundebat iudeos? Ibat per viam fre mens ⁊ crudeliter seuiēs: subitoq̄ verita te cognita. Dñe inquit quid me vis face re? Nō sic peccatores nostri temp̄is agni tionem veritatis ꝯtuentes cōuersiōis in stinctus p̄cipientes: quoꝝ respōsio corui na cōuersionem ducit in longū: veniā spō det in futurū. Sed ve misero. quia qui in penitēti viam spospōdit differenti diem crastinuz non ꝓmisit. Hinc Amos rex iu da vitam paternā priorem et pessimā imi tatus: ait. Pater meus ex iuuētute multa mala fecit. ⁊ in senectute penitens miseri cordiā ꝓmeruit. ⁊ ego nunc ambulabo s̄m desideria cordis mei ⁊ postmodum cōuer tar. Qui diuīo iudicio in iuuentute subla tus peruersi ꝓpositi iudicium meruit. Sic multi exēpla sanctoꝝ sero penitētiā aspi ciunt ⁊c̄. Causam v̄o tam subite ⁊ perfe cte cōuersionis in Paulo reor ip̄am fuisse feruentissimā voluntatē qua pro deo con tra dñm zelabat obfuscatā ⁊ p̄peditaz er rore solius ignorātie. Ideo inquit miseri cordiam cōsecutus sum. quia ignorās feci in incredulitate. Quarto deniq̄ fuit ter minus cōuersionis eius in esse cōpleto: te stāte dño. vas electōis est michi vt ꝓtec. ⁊c̄. Vñ Chriso. in li. de laude Pauli īter alia q̄dāmodo innumerabilia dic̄ q̄ Pau lus in terra gradiens: sic se gerebat in cū ctis quasi angeloꝝ societate frueret̄. Nā visibili adhuc corpori alligatus illoꝝ ꝑfe ctione gaudebat. Vt enim in ignem ferrū missuz totū ignis efficit̄. sic Paul⁹ chari tate succensus totus effect⁹ est charitas. Et ideo nihil errauit qui pratū quoddam insigne virtutū: ac ꝑadisum spūalē Pau li animā nuncupauit: cum omnia q̄ sunt in hominib⁹ ei⁹ aīa possideat. Amen.

In festo purificationis beate Marie virginis.

Suscepimus deus misericordiā tuam in medio tem pli tui. Psal. xlvij. Originē festi uitatis hui⁹ hanc fuisse ferunt. Nam in fe bruario romāi sacrificabāt februo. i. plu toni ⁊ ceteris dijs infernalibus ꝓ anima bus antecessoꝝ suorum vt eorum ꝓpicia retur. ⁊ tota nocte laudibus eoꝝ insisten tes cum choreis ⁊ faucib⁹ accensis vigila bant. Mulieres etiam his diebus festum luminariū exercebāt: qd̄ a quibusdā fabu lis poetaꝝ traxit exordiū. Aiunt enim q̄ Proserpina filia Cereris dee fruguz fuit adeo speciosa q̄ Pluto de⁹ infernalis eā cōcupiscēs rapuit ⁊ deam fecit Parētes igitur sui per siluas ⁊ nemora cum lumīa ribus eam multo tp̄e quesierūt. Qd̄ mu lieres romāoꝝ rep̄sentantes ⁊ veꝝ putan tes cuz faucib⁹ circuibāt. Et quia difficile est cōsueta relinquere christiani de genti bus ad fidem cōuersi hanc cōsuetudinem difficile relinq̄re poterant. Ideo Sergi us papa ip̄am in melius cōuertens in ho norem beate virginis cū benedictis ⁊ ac censis cereis hoc festū illustrauit. vt solen nitas quidez staret: sed alia intentōe fie ret. ⁊ veꝝ lumen hoc lumīe designatū xp̄i ana religio deuotōis acceptaret. Qd̄ ma ter ecclesia receptū presentās. adorna in quit thalamū tuuz syon. et suscipe regem christum. amplectere Mariā que est cele stis porta. Nostra deniq̄ p̄paratio in ac censo cereo designat̄. Ad quā primo req̄ ritur fides vera in lumīe candele designa ta. Secūdo actio virtuosa in cera opero se collecta. Tercio intentio recta signata ī ligno ī substātia cere diligēti⁹ occultata.

Hec enim tria requirūtur ad om̄e op⁹ meritoriuz deo nos gratificās ad eius susceptionem ad quā nosip̄os accuratius p̄parantes gratulabundus adueniet. ita ꝙ in voce exultatiōis ⁊ ipsi dicere poterimus. Suscepimus deus misericordiā tuā. Ante ꝓsecutionē thematis notandū ꝙ dicit Lyra super Leuit. xij. Mulier post partū īmunda erat septē diebus: ita ꝙ cuz viro ꝯmunicare non poterat in mensa ⁊ lecto. Die v̄o octaua circūcidebat̄ infantul⁹ iuxta p̄ceptuz qđ habet̄ Genes. xvij. Deinde mansit in sanguine purificatiōis sue. i. in sanguine suo aliq̄ntuluz purificata: non tamē perfecte. ⁊ ideo diebus alijs triginta tribus cōmunicare poterat cum alijs in cibo: non tamē in lecto. Qđ etiaz p̄ceptū seruat̄ in noua lege. Vnde habet̄ in decretis. dis. v. c. Ad eius v̄o concubitū vir suus accedere non debet quousqꝫ qui gignit̄ ablectet̄. Glo. Tempus ablactatiōis hic appellat̄ tempus post partuz quādo mulier abūdat nimis lacte qđ nisi extraheret̄ per puerū vel alium oporteret ip̄am infirmari. ⁊ ideo ꝓhibet̄ illis temporib⁹ cōmisceri. Et infra ī textu. Hee itaqꝫ qui filios suos ex prana cōsuetudine alijs ad nutriendum tradūt: nisi purgatiōis temp⁹ trāsierit viris suis nō debent admisceri quippe ⁊ si non partus causa. cum etiā qui mēstruis cōsuetis detinētur viris suis misceri prohibētur: ita vt morte lex sacra illum feriat si quis vir ad menstruaz mulierē accedat. s. Leuit. vlti. Glo. ibidem dicit ꝙ vir vel mulier illis temporib⁹ petit debitum debet eis negari: nisi timeretur fornicatio. Nec poterat in lege veteri ante plenam purgatōez sanctuariū ingredi. i. atrium in quo erat sanctuariuz: nec comedere de sanctificatis. qđ tamē in noua lege seruare non est de p̄cepto: sed de ꝯgruo. Vnde sequit̄ ibidem in decretis. Mulier tamen talis non est arcenda ab ecclesia vel sacramētis: licet sit de honestate ꝙ se ab ingressu cōtineat vsqꝫ ad temp⁹ constitutum cōsuetudine approbata. Deniqꝫ si feminam peperisset tūc temp⁹ erat duplicatum. qꝛ in cōceptu femīe minor est calidi-

tas. ⁊ ideo tardius materiā digerit ⁊ per ꝯsequēs tardius purificat̄. Scđm moralem v̄o sensum mulier signat animaz q̄ semen verbi dei suscipit audiēdo. ꝯcipit ruminādo. parturit ꝯsentiendo. parit op̄ando. lactat ⁊ nutrit assuefaciēdo. semper tñ debet se īmundā reputare: ⁊ purificatōibus intēdere quousqꝫ ducat̄ in sancta sanctoꝝ. vt vbi regnauit sup̄bia inserat̄ hūilitas. pro auaricia largitas. Sed ad cepta redeamus. Suscepim⁹ deus misericordiā tuam ⁊c̄. In quib⁹ verbis duo nobis manifestātur gratissima. s. excellētia doni: et cōuenientia loci. Primo notatur excellentia doni qđ offertur. s. diuīa misericordia. non sapiētia. non iusticia. non potentia in assumpta natura. qꝛ illa magis timebat peccator q̄ꝫ desiderabat. Nam sapiētia diuīa miseꝝ ꝓthoplaustū iam trāsgressum accusauit cōcito: ita ꝙ non esset loc⁹ excusationi vel negatiōi. Abscōdit se preuaricator. fouebat latebras a facie cūcta videntis. ⁊ dñs p̄sentē se demonstrās ambulauit in paradiso ad aurē post meridiē ⁊ velut ignar⁹ facti. Adam inquit vbi es? Qui rñdit. Vocem tuaz dñe audiui et timui: eo ꝙ nudus essem ⁊ abscōdi me. Tūc dñs omniū se cognitorē ostendēs. Quis inquit indicauit tibi ꝙ nud⁹ esses: nisi ꝙ ex ligno comedisti ex quo p̄cepi ne comederes? O quis nō timeret illā sapientiā omnia scientē que sunt: fuerūt ⁊ erunt. ⁊ non solum facta: sed cognita vel dicta? Eccli. xxiij. Oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem circūspicientes om̄es vias hominū. ⁊ ꝓfunduz abyssi. ⁊ hoīm corda intuētes in abscōditas partes. i. secretissimas cogitatōes. Experit̄ hoc infeliciter peccans lucifer cogitatiōe dūtaxat: ꝫ in malo dep̄hensus tā horrēdū diuinū iudiciū. De q̄ visiōis ꝑspicuitate vide sup̄i⁹ ī sermone de tp̄e Ego cognosco oues meas ⁊c̄. Hinc tremēs Job ait. ix. Si voluerit mecū iudicio cōtēdere nō potero vnū respōdere ꝓ mille. Hoc dixit qui alibi cōfidenter ait. Neqꝫ rep̄hendit me cor meū omni vita mea. Iusticia v̄o in malo dep̄hēsuz ⁊ accusatū sua seueritate dānabat.

nec erat locus appellationi. Unde Gene. iij. Quia audisti vocez vxoris tue ⁊ comedisti de ligno maledicta terra in ope tuo. spinas ⁊ tribulos germīabit tibi. ⁊ ī sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram. quia cinis es. Quā etiam cōdemnationē super impios horribiliter intonat: dicēs in cātico Deutro. xxxij Reddam vltionē hostibus meis. ⁊ in his qui me oderunt retribuā. Inebriabo ⁊c. Hinc timebat Job. xj. dicens. Verebar omnia opera mea: sciens ꝙ non parceres delinquēti. Potentia denicꝫ cōdemnationis sententiam executiōi mandabat. nec erat locus euadendi vel resistendi. vtpote cuius ire nemo resistere potest. Si em̄ peccans lucifer cuz suis supplicibus solo nutu diuino: taz horribiliter ⁊ irrepabiliter ꝓiectus est. nec erat facultas rebellandi. O quid erit de nobis miseris irato domīo q̄ respicit terram ⁊ facit eam tremere. Unde post peccatū vt dicit̄ Genes. iij. Eiecit Adam de paradiso: ⁊ collocauit ante paradisum cherubin habentē flāmeuz gladium atqꝫ versatilē ad custodiendū viam ligni vite: vt angelus arceret diabolū ignis hominē. Nam vt dicit magister in historiis. Domin⁹ per ministeriū angeloꝝ ignem ibidem posuit: vt intercluderet ingressuz paradisi. qui nomīe gladij non cuiuslibet: sꝫ versatilis exprimit̄. i. ex vtraqꝫ parte secantis. quia pena fuit homī in vtraqꝫ parte sui punito. Q. si q̄rit̄ quid ignis ille cōsumit. dici potest ꝙ q̄dā est species ignis sicut in vita beati Nicolai legit̄. cui si manum adhibes ardorē sentis: sed adustiōez non pateris nec eget materia quam cōsumet. ⁊ talis ignis vrit spiritum. Hec ille. Cum igit̄ malicie proprie cōscientie p̄uaricatiōis impie reos nos esse cognoscim⁹ tria p̄dicta declinātes merito solam misericordiā mitti nobis imploram⁹ dicētes. Ostende nobis domīe misericordiā tuā. Nunc autē ore ꝓphetico gratulabūdi merito frequētare debem⁹ cum gratiarūactione: dicentes. Suscepim⁹ deus misericordiam tuā. Sed vbi? In medio templi. Et ideo s̄m nomen tuū ita ⁊ laus tua. Sꝫ nūquid sola misericordia venit? nūquid non christ⁹ dei virtus dei sapiētia. nūquid non iustus dn̄s ⁊ iusticias dilexit? nūquid non potens es dn̄e ⁊ veri. t. in cir. tuo? Et quidem. Sed hec celauit infantilib⁹ mēbris. Celasti dn̄e in infirmitate potentiā. in infantia sapiam. in pietate iusticiā: ac solaz mīaz p̄tendisti. cū tn̄ es idez ip̄e in celo regnās. in p̄sepio vagiēs. ne peccator cec⁹ ī te cerneret qd̄ vereret̄. sed īueniret qd̄ amplecteret̄. O q̄t adhuc īueniunt̄ q̄ desiderant deū ignorantē peccatoꝝ maliciā: aut vilipendētez ꝓpriā iusticiā: aut impotentem ad corrigendū nequiciaz. q̄ tria sunt peccata execrāda blasphemie. vt patz supra. de talib⁹ affectib⁹ ipsi cōsentiūt. Dn̄ tales qui intendūt inferre nocumētuz honori diuīo simpliciter loquēdo graui⁹ peccant q̄ꝫ homicida. sic̄ determīat doc. san. sa se. q. xiij. Nā sup̄ illud Ysa. xiiij. Ad populū terribilē. dicit Glo. om̄e peccatū blasphemie ꝯpatū leui⁹ est. Suscepim⁹ de⁹ mise. t. No iusticiā. licz mīaz hāc ꝯtemnētes ꝯminat⁹ est dicēs. Cū accepo tp̄s. s. iusticie: ego iusticias iudicabo. Notandū ꝓinde ꝙ xp̄us ꝑuulus dicit̄ nō solū misericors: sed ⁊ ipsa mīa ꝓpter tria. Primo qꝛ ex excellētissima mīa datus. Naz sūme mīe donū fuit ꝙ noster esse voluit. Nō em̄ angelos app̄hēdit: sꝫ semē Abrahe. Que nam maior mīa ꝙ de⁹ tantū ꝯpateret̄ homini ꝙ ad ip̄m saluāduz cū esset gloriosus angelis: fact⁹ ē opprobriū hoīs. cū essz diues in sua: fact⁹ est egen⁹ in nr̄a. qui deliciosus erat in regno: penalitatibus ꝓdigiosus fact⁹ est in exilio? Hec igit̄ sunt viscera mīe dei nr̄i ī quib⁹ visitauit nos. Quaz ꝓfecto mīaz dn̄s ꝓmittere distulit vsqꝫ ad Abrahā. vtpote nō habēs q̄d veritati respōderet donec argueret qd̄ oportuit: vt eidem de⁹ filiū suū daret q̄ deo filiū suū obtulit. s. Ysaac. vt patz sup̄. Cui⁹ argumēto velut rōnabili ꝯsentiēte veritate iuxta vocem p̄s. Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi: iusticia ⁊ pax osculate sunt. Et ex hinc iurauit dn̄s homī Gen̄. xxij. Per me metip̄m iuraui dicit dn̄s. qꝛ nō pepcisti filio tuo vnigenito ꝓpter me. benedicā tibi

ꝛ multiplicabo semẽ tuũ. ꝛ benedicent̃ in semine tuo oĩes gentes terre: qđ est christus. Que tñ fidelissima promissio iudaici ꝓpter peccatis exigentib⁹ a dño penit⁹ obliuioni tradita videbat̃. qz pmissum differebat, Dñ Dauid in patientia langues. Tu in quit repulisti ꝛ despexisti: distulisti christum tuũ. Et iterꝫ. Doi sunt mie tue antiq̃ dñe sicut iurasti Dauid ꝛc: Nec mirũ ꝙ differebat cuz vir aliqs erat qui pmissum ad memoriã reducebat. aut ad eius se suscꝑtionẽ disponebat donec sterit in ꝙspectu dñi virgo sublimis ꝛ hũilis q̃ grãz inuenit ocul⁹ ei⁹. qz respexit de⁹ hũilitatẽ ancille sue. ꝛ sic pmissa mia descẽdit ad nr̃az miseriã. Secũdo dicit̃ mia. qz plen⁹ est mia. Cui⁹ est dicere veraciter illud Job xxxj. Ab infantia creuit mecũ mia ꝛ ex vtero matris mee egressa est mecũ. Et iõ Maria dicit̃ mater mie. Creuit inq̃t cũ eo misericordia ꝙpt̃ ad exhibitionẽ. qz magnã exhibuit in incarnatõe. maiorẽ in querimõe, maximã in passiõe. Vnde etiam dicit ꝓphariseis Matb. ix. Discite quidẽ: miaz volo ꝛ non sacrificiũ. Dñ dicit Bern̄. patrez misisse saccũ plenũz mia. Saccũ incꝫ in passione ꝙscindendũ: vt effluat qđ latebat in eo ꝓciuz nostꝫ. Laueam⁹ tñ frẽs ne benignitatẽ ꝛ lõganimitatẽ eius ꝓtemnamus. qz non est ira crudelior sup̃ irã matris cũ irascit̃. Et ideo cũ eo ferendũ est fed⁹ in mia: ne cũ acceꝑit temp⁹ incipiat iudicias iudicare. Tercio denicꝫ mia dicitur. qz missus est ad miserendũ. Job. v. Non enim misit de⁹ filiũ suũ vt iudicet mũdum: sed vt saluet mũd⁹ ꝑ ipm. Et inde dicunt̃ miserationes ei⁹ sup̃ opa ei⁹. Vagnũ esset si mia rigorẽ iusticie tempasset. mal⁹ autẽ si reo iudiciũ pene oĩno remisisset. Sz cogitabat mia magis aliqđ ꝓ reo se facturã vt nihil esset ꝙ ꝑ ei⁹ salute nõ faceret, nec iniuriaret̃ iusticie, ꝛ ideo ad subuentendũ nr̃e miserie, ad satisfaciẽduz sue iusticie: iudicẽ ipm iudicari ꝓcurauit vt reum absolueret, ꝛ posuit in eo iniqtatẽ oĩm nr̃m. vt sic peccatũ vindictam sumeret: ꝛ peccator vidicte dispendiũ non sentiret. Hinc ait Bern̄. Clamat: clamat: clamat vulnus ꝙ misericordie dñi nõ est numer⁹. Studeam⁹ igit̃ reconciliari fratres dũ mia sceptꝫ tenet regni. qz cũ datũ fuerit iusticie nunc̃ mie ꝑmittet excessuz facere. Venit enim tẽpus ꝙ nõ erit mie loc⁹. Secũdo gr̃as tibi dñe ꝙ ꝓ gr̃a loci q̃ miaz exhibuisti. qz in medio tẽpli vbi singuli pñt accedere. qz nõ est ꝑsonarũ acceptor de⁹: imo templũ ipm nonꝑ sum⁹. Sed qñ eum ibi inuenie⁹? Cũ vtiq̃ duo vel tres cõgregati sunt in noĩe ei⁹. i. ratio ad cognoscenduz memoria vel rememorãdum: volũtas ad amandũ. Amen.

In cathedra sancti Petri apostoli.

Tibi dabo claues regni celoꝝ. Mat. xvj. Dom⁹ Jesus poit̃ adolescenti cũ tristicia discedẽte qz dives erat: suis discipulis dixisset Facili⁹ est camelũ trãsi. fo. ꝛc. mirabant̃ discipuli dicẽtes. Quis g̃ potest salu⁹ fieri? Rñdit dñs. Apud hoĩes ꝟ impossibile est. apud deũ aũt oĩa possibilia sunt. Remigi⁹. Non aũt ꝟ sic intelligẽdũ est ꝙ apud deũ sit possibile ꝙ dives cupid⁹ ꝛ supb⁹ intret in regnũ celoꝝ: sz vt cõuertat̃ ꝛ sic intret. Chrisost. in omel. Nec ꝟ idõ dicit̃ vt resupin⁹ iaceas ꝛ sic ab impossibilib⁹ abstineas: sed vt magnitudinẽ iusticie ꝙsiderãs: insileas deũ rogãs. Vnd̃ dñs vt Petrũ ꝙsolaret̃. Tibi inq̃t da. cla. regni celoꝝ. qđcũq̃ ligaueri ꝛc. Et hec dignitas sacerdotalis ordinis q̃ die pñti recolit̃ in veneratõe Petri. In ipo nãq̃ et ceteris apl̃is ꝛ seq̃ntib⁹ sacerdotib⁹ collata est ligãdi soluẽdiq̃ potestas. Sz miseri soluẽdi facultatẽ amplectimur. ligãdi vo ꝓnim⁹ in festis obseruãdis. in ieiunijs ꝛc. Conamur incꝫ absolui a vitijs ꝛ ꝑseverare in peccatis ꝛ ad ꝟ hmõi ꝙfessores inqrimus. Sed rñdet ibidẽ Hiero. Apud dñm nõ sinia sacerdotũ: sed reoꝝ vita q̃rit̃. Legim⁹ in Leuit. de lepsis: vbi iubent̃ se ostẽdere sacerdotib⁹. ꝛ si lepr̃ habuerint tũc a sacerdote ĩmundi fiãt. nõ ꝙ sacerdotes lepr̃osos faciãt ꝛ ĩmũdos: sed ꝙ habeant noticiam lepr̃osi et non lepr̃osi. et possint

discernere qui mūdus q̄ue īmund⁹ sit. Dec ille. Ex quib⁹ ꝓz q̄ claues regni dant vni cuiq; nostrū. Sit em̄ clauis regni ois illō per q̄ intrat in regnū. que due distingui p̄nt. s. intellect⁹ in agnitōez: ⁊ affect⁹ ī operationē. licet sint claues speciales sacramētales. Et q̄ in supna ciuitate porte duodecim esse describūtur claud⁹ his referā de: quas vidit in Apocal. Jobes. xxj. Et singule porte erant ex singulis margar. ꝛ. Jdeo bene cuilibet peccatori dicit dñs. tibi dabo o peccator claues. i. facultatem regni celoz: ne desperes. Tibi dabo ⁊c. Sicut refert Lyra. ciuitas iherusalē clausa erat muro triplici. Jntra exteriorē muruz habitabat popul⁹ ꝑmunis ⁊ artifices. intra mediū ꝓbete ⁊ nobiles. intra interiorē rex ⁊ sacerdotes. Sic ī celesti iherusalē tres sunt iherarchie velut in triū muroz distinctōe ꝓstituti. qui duodecim vt dictū est portis claudunt: ne quisq; indign⁹ ingrediat. ita vt muro cuilibet porte q̄tuor assignent: quas his claud⁹ reserate nobis a deo cōstitutū est. ⁊ fm apietis conatū recipiat q̄s prē in regno dei ī ꝓma secūda vel tercia distictōe iherarchiaz. Illio q̄n tollat impi⁹ ne videat gloriā dei. Ad maiorē aut̄ euidentiā duodecim has portas materiales in terrestri iherusalē fuisse narrāte scriptura repio. Prima igit̄ porta qua spūaliter ingredi ēd⁹ est ambit⁹ muri exterioris dicit̄ porta fontis Neemie. iij sic vocata a fonte ꝓpinq̄ qui dicebat̄ fons syloe. ⁊ effluxit in meridiē non iugiter: sed certis horis ⁊ dieb⁹ ebulluit: q̄ fonte ciuitas vtebat̄. vbi ⁊ cec⁹ illuminat⁹ est a dño Dec ḡ porta baptism⁹ est: q̄ fons ⁊ origo ē salutis hūane. quo qui vtiq; mundat̄ ⁊ illuminat̄. Fons em̄ iste virtutez suā traxit a fonte sanguīs Jesu: vt abluat baptizandoz sordes ⁊ ingerat lumē fidei qō ducat ad lumē glorie. ⁊ in hāc portā ducunt̄ infantes baptizati. vt ꝓz alibi laci⁹. Secūda vo porta dicit̄ porta orietalis Neemie. iij. q̄. s. alio noīe vocat̄ porta equoz ad orientem sita. ⁊ vsq; ad hāc portā euntes ad templū equitare poterāt: sed extūc pedestres incedebāt. Dec autem porta fi

des est. quam ingredi debent oēs qui discretōis ānos attigerint. vt ꝓz supꝑ. Naz sicut ex abūdanti mīa dei aī vtum ratōis pueri tide saluant̄ aliena. sic post vsum rationis tantūmodo saluant̄ fide ꝓpria. que porta describit̄ ad orientez sita. q̄ sicut sol oriens mundū vniuersuz illustrat. sic christus sol iusticie q̄ nos vilitat orientes ex alto corda fideliū per fidē illumīat: licet pauci lumē istud fidei pfecte recipiūt Luc. xviij Verū tamē fili⁹ hom̄is veniēs putas inueniet fidem in terra. s. charitate formataz. Vbi dicit Beda q̄ tāta erit charitas electoz vt nō tam ob clamorē fideliū q̄ torporē alioz tori⁹ mūdi sit acceleranda ruina Vnde Aug⁹. de verbis dñi dicit vbi supꝑ. q̄ hic dñs dicit de fide q̄ pfecta ē. ipsa cū vix īuenit in terra. Ecce plena est ecclia dei: quis accederet si nulla fides esset: q̄s non mōtes trāsferret si ꝑplena fides esset? Dec aūt porta ꝙgrue dicit porta equoz. q̄ q̄uscq; portā hāc ingrediant̄: supꝑ carnē velut equū lasciuū quiescētes īcedūt: quē equū necesse est descēdere eū qui portā huius ingressuz expetere velit. Dicit em̄ Augus. fmone. xxij. Fides ab eo appellata est q̄ fit. due sillabe sonant cum dicit̄ fides. ꝓma sillaba a facto. secūda a dicto. Jnte rogo ḡ te vtrū credis. dicis credo. fac q̄ dicis ⁊ fides est. Dec ille. Tercia vo porta sterquilinij. Neemie. iij. Eo q̄ īmundicie ciuitatis q̄ illā emīebant. Nā vt dicit Glo. pluuia descēdens instar fluuij per orientales portas raptis platearum lordibus in vallem iosaphat in torrentē cedron q̄ hāc portā decurrēs traxit. ⁊ ideo videt̄ vocari porta sterquilinij. Dec aūt est lachrymosa ꝓfessio. defluētib⁹ cuiq; aque lachrymose ꝓtritōis per portā fidei q̄ credit deū retributorē bonoz: vindictemaloz vsq; ad q̄drantē nouissimū. actiua cōfessio sordes aḡs īmiscens simul ejecta trahit per portā sterquilinij in vallē iosaphat. i. in humiliatōez ꝓfitētis in torrentez cedron. i. amaritudinē penitētie. sciēs q̄ deus cor ꝓtritū ⁊ humiliatū nō despicit. Quarta denicq; porta iudicialis Neemie. iij. vbi. s. sedebāt seues ad iudicādū

q̄ hec est grata deo penitētia in qua sumitur iudiciū vindicte p̄ peccatis a iudice. s. confessore. qđ iudiciū si p̄mpte suscipiē non adducēs confusionē hz honorē. nō dānationem: sed reconciliatōez. ſ. Lxx. xj. Si nosipos iudicaremus nō vtiq; iudicaremur: Glo. Si mētis nostre tribunal ascēdētes accusante cogitatiōe q̄ p̄scientia teste: nosmetipos iudicarem⁹ penitendo. q̄ timore tanq̄ carnifice nos torq̄nte: q̄si quidā animi p̄fitētis sanguis p̄ lachrymas p̄flueret nō iudicaremur a deo. Peccata nāq; siue parua siue magna sint: impunita esse non p̄nt. qz vel hoīe penitēte: vel deo vindicā te plectentē. Hec ibi. Hoc iudicio timore p̄pellente se dānauerat beat⁹ Hieronim⁹ in deserto: vt scorpionū tm̄ et ferar̄ soci⁹ existeret. qz semp̄ recolebat diuinū iudicium sup̄ se factū. Et rndit sup̄ Job. Sive comedā siue bibaz ꝛc. Das igit̄ q̄tuor portas p̄trāsiens ingressuz meret̄ inferioris ierarchie celestis ihrm. qz rectificāt hec q̄tuor hoīem q̄ ad semetipm: sicut q̄tuor sequntia q̄ ad primuz: q̄ q̄tuor vltima q̄ ad deū. Quinta xo dicit̄ porta gregis Neemie. iij. eo q̄ animalia dño immolāda per eā ducebant̄. Et apud hāc portā vt dicit Glo. fuit piscina. cuius meminit Joh. v. dicēs. Est aūt ierosolimis piscina q̄ hebraice bethsaida. q̄ p̄batica piscina q̄nq; portic⁹ habens. in q̄. ſ. sacerdotes hostias offerendas lauare solebant pri⁹. q̄ tunc siue de hinc in luterio⁹ in atrio sacerdotū. In q̄ etiā post motōem aq̄ ab angelo q̄ pri⁹ de languidis descēdebat in aquā sanabat̄. Hec est aūt pauperitas nō quecūq; ſz illa que dirigit effectuz ad equitatē iusticie. q̄ affectū ad debitam inopiā p̄cupiscētie. Sicut enim malū est iniuste possidere: sic q̄ immoderate iusta diligere. In hac igit̄ piscina sancte paupertatis lauāde sunt hostie dño q̄ elemosyne offerende: vt pri⁹ bona iustificent̄ q̄z erogentur. qz dona iniq; nō p̄bat altissim⁹. Et ꝟ est p̄cepta cōgregāt q̄ deū inde elemosynis facti placare putāt. Sic q̄ affect⁹ i tpalib⁹ regulādus est. qz nō dona: sed affectuz intuet respicit altissim⁹. sicut respexit ad Abel q̄ ad munera ei⁹. Ad munera xo Cayn cui⁹ affect⁹ ad terrena fuit immoderatus nō respexit. In luterib⁹ deinde sunt abluende hostie elemosynaz. i. intentōe pura. affectiōe deuota. charitate plena. q̄ bona tpalia bene p̄ alia designant̄. Per hanc em̄ portā bene intrauit Zache⁹ diues: et mendic⁹ Lazar⁹. Sexta xo dicit̄ porta dom⁹ regie añ quā. ſ. dormiuit Urias: vt dicit̄. ij. Reg. xj. p̄ passiōe mot⁹ sup̄ archaz q̄ exercitū Dauid. eo q̄ maneret sup̄ faciē terre: quoz p̄cipē se fecit in tribulatiōe. Adhāc etiā portā stabat Absalon regnare cupiēs. q̄ ingrediētes ad regē: eūq; salutātes tanq̄ filiū regis: extensa manu apprehēdit q̄ osculabat̄. Hec igit̄ est ipa mēsura quā stare debent omnes diuites plebis: vt ingressuz mereant̄ p̄ fraternā p̄passionē cū Uria. q̄ osculent̄ extensa manu p̄ largā elemosynā cū Absalone. In his em̄ duob⁹ includit̄ p̄fectuz opus mie. qz dicit Aug⁹. i diffinitōib⁹. Misericordia est animi p̄dolētis affect⁹ cū additamēto bñficij vt p̄patiamur p̄mo: q̄ largiamur de p̄prio. Que bñ dz porta dom⁹ regie. qz p̄ elemosynā quis occurrēti regi p̄sentat̄ vt audiat. Qđ vni ex minimis ꝛc. Septima aūt dicit̄ porta vallis Neemie. iij. eo q̄ p̄ eā esset ingressus vallis iosaphat. vbi Uaria humilitatis exemplar sepulta narrat̄. Hec est igit̄ būilitas sancta q̄ bñ post p̄dicta petit̄ ingrediēda. qz vt dicit ibidem Glo. post rudimēta catholice fidei q̄ p̄ dilectiōez optatur: necesse est humilitas nobis q̄si custos virtutū tenēda. vt q̄nto magni sum⁹ būiliemur in omnib⁹. Alioq̄n vniuersa virtutū machina velut inanis reputabit̄. Dicit enim Hugo de claustro anime Sicut mel p̄cordat in p̄fectōib⁹ medicine cū oīb⁹ diuersitatib⁹ speciez: sic cū būilitatis dulcedine p̄diunt̄ oīa genera virtutum. Dñ peccauit Saul q̄ penituit. sed qz superbus erat mīaz nō inuenit. Peccauit Achab q̄ timore vindicte se būiliauit non emēdauit. q̄ tñ p̄minatōez diuinā p̄traxit licet nō euasit. Octaua dicit̄ porta piscium Neemie. iij. eo q̄ pisces maris p̄ hāc efferebant̄. q̄ fm glo. erat p̄ma portaz ad

occidentez montis syon. ⁊ post est appella
ta porta Dauid. Hec est igit̃ in aduersis
patientia. Cuz enim refriguit charitas ve
lut ad occisum tendens: multoꝝ abundat
iniquitas. ⁊ qui pie volũt viuere persecu-
tionem patient̃: vel ab homine inuidioso:
vel a demone insidioso: vel a corpore vici
oso. vt verificet̃ illud Judith. viij. Quot
quot transierunt fideles: per tribulationẽ
trãsierũt. Et ex hinc apte vocata est por
ta Dauid. qꝛ in persecutiõibus ĩnumeris
mansuetissim⁹ fuit. vt fiducialiter diceret
Memẽto dñe Dauid: ⁊ om̃is mãsue. ei⁹.
Et hec est vltima virtutum que rectificat
ip̃m hominez ad proximũ suum: scilicz in-
iuriam patiẽter accipere. ⁊ inferentem vi
scerose diligere. Nã vt dicit Greg̃. ij. mo
ral. Sepe hostis cum p̃paratam mentem
ad tollerantiam videt quid ab ea maxime
diligit̃ exq̃rit. ⁊ ibi scãdali laq̃os ĩserit: vt
q̃ res queqꝫ magis diligit̃ eo: per eã facili-
us patiẽtia turbetur. Hinc etiam scriptũ
est. Patientia perfectuz opus habet. Et
hee quatuor medie iherarchie nobis am-
bitus pandũt introitum. ¶ Nona ꝓinde
dicitur porta domĩ sublimissima. quaz sci
licet Joathan rex iude qui fecit qd̃ rectũ
erat coram domĩo oꝑosius edificauit. vt
habetur. iiij. Regũ. xv. Que porta tã sub
limis est obediẽtia sancta mandatoꝝ dei.
⁊ etiam consilioꝝ. ⁊ hoc q̃tum ad ordina
tionem restãtis vite. Que bene dicitur al
ta. quia deo dinoscitur acceptior omni sa-
crificio. Melior est eniz obedientia q̃ vi-
ctime. Augus. super p̃s. Non potuit deus
perfecti⁹ demõstrare q̃tum bonuz sit obe-
dientia: nisi cum ꝓhibuit ab ea re que non
erat mala. sola enim obedientia tenet pal-
maz. sola inuenit penã. Unde nullam vir
tutem sic exigit dñs deus a primis paren-
tibus sicut obediẽtiã. qua sola seruata in
gratia fuisset hũana natura stabilita. qua
cõtempta in abyssum miseriarũ est diuina
iusticia dictãte ꝯdemnata. In hac Abra
ham fidelis inuẽtus tam multiplicem di-
uinam benedictionez promeruit. In hac
Saul trãsgressionẽ passus cõtra manda-
tũ diuinũ optima greguz reseruans holo-
causta domĩo parans eternã reprobatio-
nem incurrit. eo q̃ melior fuisset obedien-
tia q̃ victime. j. Regũ. xv. vt verificet̃ il-
lud Ozee. x. Confundet̃ israhel in volũta
te sua. Unde dñs Math. vij. Non om̃is
qui dicit mihi dñe dñe. s. corde ⁊ ore ĩtra:
in reg. ce. sed qui facit voluntatem patris
mei. Ubi dicit Hilari⁹. q̃ iter regni cele-
stis (obediẽtia voluntatis dei nõ nũcupa
tio) repertura est. ¶ Decima ꝛo dicitur
porta scutariorũ. iiij. Regũ. xj. vbi dicit
Glo. q̃ scrutarij tutatores erant regis cu
stodiẽtes vestibulũ palacij. Et hec est ora
tio sancta de qua dicit̃ Sapi. xviij. Pro-
perãs eniz homo sine q̃rela. i. Aaron. De
precari pro populis in quib⁹ scilicet dese-
uit plaga domĩ ꝓferens seruitutis sue scu
tum orationẽ. ⁊ per incensuz. i. deuotõem
dep̃cationez allegans restitit ire. O vere
scutũ inexpugnabile cum fuerit deuotiõe
feruida ꝓtensuz. Hinc dicitur in Treñ. iij.
Dabis eis scutũ cordis laborẽ tuũ. Glo.
id est passionem. crucem. mortem ⁊c̃. Qd̃
vtiqꝫ scutũ valet ad defensionẽ pariter et
decorem. Defendit nimirũ in quibuscũqꝫ
tribulatõibus: ne per impatiẽtiam feran-
tur. Si eniz Sara vt dicit̃ Thobie. iij. ob
iurgata fugit in supiora domus ad cõsue
tum p̃sidium oratõis: q̃ntomagis christia
nus. Exornat etiam in temptatiõibus ne
maculet̃ affectus per cõcupiscentiã: vt di-
xit Agnes. quia sanguis christi exornauit
genas suas. Virtus enim oratõis feruide
fundate super sanguinolẽta christi vulne-
ra extricat omnez virtutem demõis. adu-
rit omnẽ lubricitatẽ carnis. sicut est figu-
ratum. iij. Regum. x. vbi dicitur q̃ Salo-
mon rex fecit ducenta scuta de auro puris
simo. quoꝝ scilicz vsus non soluz ad defen
sionem: sed etiaz ad decorẽ extitit. Quia
vt dicit Glo. scutis illis vtebantur duces
excubãtes ante ostiuz dom⁹ regie. ¶ Un
decima deniqꝫ dicit̃ porta templi speciosa
non q̃ in templo fuerat cõtigua: sed q̃ ꝑ
eam patebat ingressus ad templũ. de qua
habetur Act. iij. Et dicitur speciosa scd̃m
magistruz in historijs a speciali quodã or-
namento qd̃ ibidem apposuit Alexander.

hircanus. Apposuit etiam Herodes aquilam auream. vbi sedēs claudus sanatus est. Et hec ipa charitas que bene speciosa dicit. q a cunctis virtutib⁹ decorem tribuit. Et sola charitas est q templi domini promeret ingressuz. quā qui tenet felix est. qua si caret miser est. Nam vsq ad hanc portaz intrauit amicus ille cui dixerat rex Jacōb. xxij. Amice quō huc intrasti non habens vestem nuptialem? Quomō nam intrauit? nisi cum virtutibus alijs. Quomodo xo repulsus ē? nisi solo defectu charitatj. q ex hoc ligatus manib⁹ nē. Undecima xo dicit porta celi Genes. xvij. quam videbat Jacob in spiritu cum dicebat. Non est hic aliud nisi dom⁹ dei. i. templum dei a Salomone cōstructum. q porta celi. i. christus. qui fuit porta in passione celum aperiēs. Dixit enim hec Jacob in loco vbi christ⁹ pro salute nostra passus viam celi aperuit. vt patz infra. Et hec vltima porta est per quaz ingredi saluādos oporteat. Nam oīes iusticie nostre quasi pannus menstruate: nisi sanguine Jesu passi fuerint gratificate. Unde dominus Job. x. Ego sum ostiū: per me si quis introierit saluabit. Alioquin quis in morte non paueret ante regem pentādus lynceis oculis cuncta perlustrātez. nec delinquenti parcentē vsq ad quadrātem nouissimū si non extenderet ad nos virgam auream crucis in signū clemētie? Quis non tremeret ad aspectū terrificū oculoz eius ardētium et furorem pectoris iudicantiū. Sicut aperte figuratuz est in Hester regina ibidem. xv. que licet taz formositate naturē cū vestituz decore regi cōplaceret. Ingressa tamen cuncta per ordinē ostia. stās cū contra regem super solum sedentem: q aspectū horribilē vibrātez. pre timore velut exanimis corruit donec extensa virga aurea cōsolata regijs osculis demulceret.

In festo sancti Mathie apostoli.

Ecce seruus meus

suscipiaz eum. electus meus. cō placuit sibi in ipso anima mea. Ysa. xlij. Querit Richard⁹ super. iij. dist. xxxij. vtz deus magis diligat iustum prescitum cū peccatorem pdestinatuz: cum dicitur Prouerbi. viij. Ego diligētes me diligo. Et ergo magis diligit magis diligētes. sicut illos qui taz actu habēt gratiaz suam: quam vticq peccator licet pdestinatus non habet. Ad qō respōdet q cētū ad intentōem actus diligēdi non magis diligit vnuz cū alium. quia actus ille non potest recipe maius vel minus. ratiōe tamen boni voliti plus diligit simpliciter peccatorez pdestinatū cui simpliciter optat magis bonuz: scilicet vitam eternaz ad habēdam. nō ad tempus: sed imperpetuū. quā non optat iusto pscito vt nunc. tamen fm quid magis diligit iustum prescituz. quia vt nūc melior est peccatore pdestinato. et magis deuz diligit. Unde vt nūc vult habere magis bonuz iustum prescituz cū peccatorem pdestinatū. vt in eo verificetur illud dictum. Ego diligētes me nē. Et hoc ostendit domin⁹ in vocatiōe Jude. quem pscinit: loco cuius elegit Mathiam quez predestinauit. Ecce inquit seruus meus.

Ad euidentiaz autem huius thematis sciendum q duplex est electio diuina. Una est ad alicuius plationis vel progationis officiuz in presenti: que requirit pcedēcia merita. Unde qualis esse debeat i officio eligend⁹ Exod. xviij. satis innuit. vbi dicitur ad Moysen. Prouide potentes viros q timentes deum: in quibus sit veritas. q qui oderunt auariciā. q cōstitue ex eis tribunos q cēturiones q quīquagenarios et decanos: qui iudicent populū omni tempore. Unde ostendit q eligendi debent esse pditi potentia: cum dicit viros potentes q timentes deum. Nam potentia duas has socias habere debet. scilicet virilitatem animi cōtra remissionem: que valde repbensibilis est in prelato. q timorem domini contra superbiā q elationem: que cōmuniter comitatur in officij dignitati cōstituto. Secundo sapientia: cū additur in quibus est veritas. scilicz vite doctrine iusticie. ad quam merito sapientia requirit. Tercio bonitas: cuz subditur. et

qui oderunt auariciam: vt sic per potentiam conformẽtur patri, per sapientiam filio, per bonitatem spiritui sancto. Hac autem electione Judas fuerat electus a domino. sicut ait Johãnis .vj. Nonne ego vos duodecim elegi. Nam q̃ Judas per merita precedentia fuerat electus ostendit Lyra super hunc locum dicens. q̃ distributio bonorum respicit iusticiam concomitatiuam: vt dicitur. v. Ethicorum. vt scilicet alicui tanto plus detur de honore quanto melior est in virtute. Et ideo non est verisimile q̃ Judas fuerat vocat⁹ ad honorem apostolatus: nisi tunc fuerit iustus vel saltem a christo iustificatus: vt tali redderetur honore dignus. Sicut etiam iustificauit Jatheum: quando eum vocauit ad apostolatum. Unde christus ad patrem. Quos dedisti mihi custodiui. et nemo perijt ex eis nisi filius perditiõis. Ad vtiq̃ dicebat de perditõne propter peccatum mortale. nec perire potuit: nisi prius inuita gratie fuerit. Unde scõm Chrysostomum. Vocatus fuit ad dignitatem apostolatus et protunc bonus fuit. quia vocatio ad talem dignitatem presentem respicit iusticiam. Sed quia talis electio christi vim non infert his que futura sunt: sed in voluntate positum est saluari vel perire. Sicut etiam patuit in Petro christum negante. Ideo Judas cum propositum bonum desijt alterius se dominio subdidit Unde prosequitur dominus. Et vnus ex vobis diabolus est. Cum autem in malo perseueraus christum tradidit: desperando funditus perijt. Queritur igitur cur dominus Judam quem talem futurum agnouit in apostolum elegit. Ad hoc respõdet Beda q̃ ipsum ad hoc dominus elegit vt per proditionis eius officium salutem operaretur humani generis. Nam scõm Augustinum electus est iste de quo nolente q̃ nescient aliquid magni fieret. Sicut enim iniqui male vtuntur bonis operibus dei: sic etiam econtrario deus bene vtitur malis operibus hominum. Quid enim Judas potuit: cuius malo bene vsus est dominus? Nam septem cõmisit detestanda vitia. Primo furtum commisit nephandissimum. Unde Hieronim⁹. Amico quippiam rapere furtum est. ecclesiam defraudare sacrilegium est. Accipere vero pauperibus erogandum omnium predonũ crudelitatem superat. In cuius argumentũ Heliodorus repositum pauperum predaturus in templo vsq̃ ad mortem flagellatus eiectus est. Secundo peccauit in ypocrisi quando dixit. Quare hoc vngẽtum non venundet trecentis denarijs ꝛc. Quod dicebat non q̃ de egenis pertinebat ad eum: sed quasi ypocrita pietatem simulans: cupiditatem cogitans. Tercio dulcem magistrum tradidit. Quid inquit vultis mihi dare et ego vobis eum tradã. Quarto symoniam pessimam commisit. quia rem sanctissimam vendidit. Nam pacti sunt illi pecuniam dare: scilicet triginta denarios. Quinto presumptuosam impudentiam incurrit qua ceteris discipulis manus retrahentibus: solus cum christo manus in parapsidem misit: vt sic impudentia presumptuosa iusticiam mentiretur. Sexto finaliter desperauit cum dixit. Peccaui: tradens sanguinem iustũ. Septimo homicidium detestabile commisit: quando proiectis in templo argenteis: abiens laqueo se suspendit. Secũda vero electio diuina est ad gloriam in futuro que est gratuita. Unde apostolus ad Tytum. iij. Non ex operibus iusticie que fecimus nos: sed scõm suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis et renouationis spiritus sancti. Et hac electione secũda iam pridem Mathias electus est a domĩo ad discipulatum Nunc quoq̃ salubriter ad officium apostolatus electus meruit. Dum inquit placuit sibi in illo anima mea. Apostoli autem vo-

luntatem suam diuino beneplacito confor
marent orauerunt dominum: dicentes. Tu
domine qui nosti corda omnium ostende
quem elegeris. Non sic malicia huius tem
poris: sed sicut scriptum est. iij. Regum
xvj. Fecerunt sibi de nouissimis sacerdo
tes excelsorum. et ponebant eos in phanis
excelsis. et cum dominū colerent diis quo
q̄ suis seruiebant iuxta similitudinem gen
tium. Et iterū de dominio temporali scri
ptum est Judicum. ix. capī. Q. mortuo
Gedeone filium eius Abymelech illegit
timum natum de concubina eius quam ha
bebat de Sychen elegerunt viri Sychen
fratres scilicet matris sue in regem: dicen
tes. Frater noster est. Qui factus rex se
ptuaginta fratres suos legitimos interfe
cit super lapidem vnum. Unde finaliter di
uino iudicio misit dominus spiritum pes
simum post annos tres inter Abymelech
et habitatores Sychen: ita q̄ abinuicem
crudeliter consumpti sunt. Sic hodie mul
ti preferuntur indigni quod est sennarium
omnis mali. ¶ Unde fit sex modis ele
ctio huiusmodi licet nunc a deo electi vo
cantur quorum reprobationem et male
dictionem Amos propheta figurate pro
sequitur. ¶ Primo propter carnis nobi
litatem assumuntur. Quibus cōminatur
dominus Jichee. iij. capi. dicens. Audi
te principes domus Jacob et iudices do
mus israhel. qui edificatis syon in sangui
nibus et iherusalem in iniquitate. Prin
cipes eius in muneribus iudicabant. et sa
cerdotes eius in mercede docebāt. et pro
phete eius in pecunia diuinabant. Sequi
tur. Propter hec causa vestri syon quasi
ager arabitur. et iherusalez quasi acervus
lapidum erit. Non sic christus verbo do
cuit vel exemplo. qui filijs Zebedei proti
bentis. sedere autem ad meam dexteram nō
est meum dare vobis. Non enim attendit
dominus consanguinitatem vel familiari
tatem Johannis vel Jacobi vt commit
teret eis regimen ecclesie. De talibus er
go promotis dicitur Amos. j. Super tri
bus sceleribus damasci et super quatuor
non conuertam eum. Ubi notandum q̄ vt
dicitur ibidē in prologo propheta Amos
cum in sequentibus ait. Super tribus im
pietatibus et super quatuor non conuer
tam eum: tercio peccatorum indulgenti
am deum dare posse signat: quem quarto
eadem peccata admittentibus nec peni
tentiam nec indulgentiam daturum nun
ciat: sed vindictam. Nam per ignis simi
litudinem quam predictas gentes immit
tendum predixit: ignem atq̄ irreuocabi
lem dei iram ad euersionem earundem ci
uitatum processuram voluit demonstrare.
Sis ergo sex modis electi si tria vnicuiq̄
specialiter inferius attributa deseruerint
misericordiam inuenire possunt si quartū
peccatum: id est perseuerantiā in malo cō
plectentes. non indulgentiam: sed vindi
ctam prouocant. Damascus igitur sangui
neus interpretatur. et signat nobiles secū
dum sanguinem: quibus annexa sunt tria
scelera. ¶ Primum est superbia que no
bilibus videt innata. quia luciferi sequū
tur vestigia. cuius argumentum est auste
ritas in imperando. pomp̄ositas in cōuer
sando Ezechielis. xxviij. Tales increpat
dominus: dicens. Vos autem cum auste
ritate imperabatis eis et cum potentia. et
dispersse sunt oues mee: eo q̄ non esset pa
stor. et facti sunt in dispersionem omnium
bestiarum agri. Et ideo dominus vt dici
tur Luce. j. deponens potentes de sede: et
exaltauit hūiles corde. vt patuit in Saul
et Dauid. ¶ Secundum est violentia qua
frequenter pauperes deprimunt et expo
liant. quibus ait dominus Jichee. iij. Au
dite principes Jacob et duces domus isrl.
q̄ violēter tollitis pelles eorū desup eis. et

carnes eoꝝ desup ossib⁹ eoꝝ. Et Ezechie. xxxiiij. De pastorib⁹ israhel q̄ pascebant semetip̄os. Nōne greges a pastoribus pascūtur? Lac comedebatis ⁊ lanis operiebamini. ⁊ quod crassum erat occidebatis. Quorum etiam maledictiōem infert Ysa. xxxiij. dicens. De qui predaris. Nonne ⁊ ipse p̄daberis? vtiq̄. cū consūmaueris depredationē depredaberis etiaz in presenti vel in te vel in posteris. ac in futuro potentes potēter tormenta patiētur. Tercium est indignatio contra ceteros. p̄sertim pauperes ⁊ abiectos despiciunt: detestantur: irrident. quoruz carmen lugubre post futuruz describit Sapiens. v. dicens. Hi sunt quos aliqnādo habuimus in derisum ⁊ in similitudinez improperij. nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam.

Secundo preferūtur propter impensa seruicia his quorum interest tales promouere. qd̄ specialius referri potest ad clericos obsequētes: vt ad aliqua promoueātur beneficia. De quibus dicit Bernard̄. Sequitur obsequit̄: manibus ⁊ pedib⁹ reptans si quomodo ingerat se in patrimoniuz christi. De his igitur p̄sequit̄ Amos dicens. Super tribus scelerib⁹ gaze et super quatuor non cōuertam eum. Gaza interpretat̄ imperiuz domini significās clericos qui sunt semper parati ad obsequia prelatoruz etiam in malis. Quibus annexa sunt tria scelera. Primum est adulatio qua laudant facta omnia dominoruz suorum. Dicit enim Seneca in epistola quadam. Diuites cum omnia habeant vnuz illis deest: scilicet qui verum dicat. Si eniz in clienticuluz felicis hominis potentisq̄ perueneris: aut veritas aut auaricia perdenda est. Nam hec est cōditio veritatis scd̄m Hieronimū. q̄ eam semper inimicicie prosequātur: sicut per adulatōem amicicie perniciose conquirūtur. Quos insultat Ysa. iij. dicēs. Popule meus qui te beatuz dicunt ip̄i decipiunt te. Secundū est detractio qua detrahunt omnibus inimicis dominorū suorum ad cōplacendū eis. Et ideo dicitur Prouerbioꝝ. xxix. Princeps qui libenter audit verba mēdacij omnes ministros habz impios. Hinc apte cōsulit Ysidorus: dicens. Quādo detrahis alijs teipsuz discute. et quod in alijs mordes in teipsum p̄timesce. Tercium est idolatria. quia genua flectunt libentius suis dominis ⁊ prelatis q̄ deo. nec numerantur inter eos quibus dixit domin⁹. iij. Regum. xix. Reliqui mihi septem milia virorum qui nō curuauerūt genua sua ante baal.

Tercio preferūtur per symoniacam prauitatez. sicut dicitur. ij. Machabeoꝝ iiij. Ambiebat Jason summuz sacerdotium: promittēs regi trecēta triginta talenta auri. Sed his dicit̄ Act. Pecunia tua tecum sit in perditionē. quia extimasti donum dei pecunia possideri. De quibus p̄sequitur Amos. j. Super tribus scelerib⁹ tyri et super quatuor non cōuertam eum. Tyrus interp̄tatur angustia: ⁊ significat symoniacos qui spiritualia emēdo vel vēdēdo angustiātur: nūc in cupiditatis auaricia: nunc male secura cōscientia. Et hic est error alijs detestabilior reuocans illud iiij. Regum. xvij. Fecerunt sibi de nouissimis sacerdotes excelsoruz. ⁊ ponebāt eos in phanis excelsis. et cum dominum colerent dijs quoq̄ suis. i. auaricie questibus seruiebant iuxta similitudinem gentium. Talib⁹ enim annexa sunt tria scelera. Primum est inquietudo cordis. qua scilicz incessabiliter inhiant: quouis quesito colore q̄uis symoniaca p̄uitate marsupijs adimplendis: dicētes. Quid vultis mihi dare ⁊ ego vobis eum tradam. O labes execranda. non tamen inueniet fraudulētus lucruz. vt dicitur Prouerbioꝝ. xij. Sed in finem que deuorauit euomet. Secundum est presumptio. qua presumunt non solum vendere dona spiritualia ⁊ diuina: sed etiam tam indigne se sedule tantis ingerere misterijs et terrificis sacramentis. Quorum reprobationē dominus ostendit duz cathedras in templo vendentium columbas euertit. Tercium est desperatio: qua desp̄at de venia cū se ꝯsiderat accipe non posse p̄ penitentiā: nisi resignet eccl̄iaz sicut Judas postq̄ vēdidit xp̄m desp̄auit. ⁊ ideo laq̄o se suspēdit. Quarto p̄ferunt̄

per vite ypocrisim diuino iudicio illud p̃
mittente qui reguare facit ypocritam p̃o
pter peccata populi. vt dicit̃ Job. xxxiiij.
Et de his pſequit̃ Amos ſuper tribus ſce
leribus ãmon: ⁊ ſuper quatuor non conuer
tam eum. Amon interp̃tatur populus me
oris deſignans ypocritas. de quibus di
citur Matb. vj. Nolite fieri ſicut ypocri
te triſtes. Et iterum. vij. Attendite a fal
ſis pphetis ⁊c. a fructibus eor cognoſce.
eos. Nam talibus ãnexa ſunt tria ſcele
ra. Primũ eſt impatiẽtia. qua ſcilicet re
prehendi nõ ſuſtinẽt: ſicut audito hoc ver
bo pharisei ſcãdalizati ſunt. Et ſic qui im
patiens eſt exaltat vocem ſuã. vt dicitur
Proverbi. xiij. Secundus eſt ſimulata
equitas que dicit̃ duplex iniquitas quam
p̃tendunt queſt⁹ gratia. Matb. xxiij. Ve
vobis ypocrite qui comeditis domos vi
duaruz: ſimulãtes longas oratões. ꝓpter
hoc amplius accipietis iudicium. Et mul
ta eis ibidez improperat ⁊ cõminat̃. Ter
cium eſt inanis glorie cupiditas. Vñ pro
ſequit̃ ibidem. Ve vobis ypocrite qui mũ
datis qđ deforis eſt calicis: intus aũt ple
ni eſtis rapina ⁊ ĩmundicia. culicem exco
lantes: camelum autez glutiẽtes. qui ſimi
les eſtis ſepulchris dealbatis: que a foris
apparent hominib⁹ ſpeciosa ⁊c. Quin
to p̃ferunt̃ propter conſanguinitatẽ ante
legitimã etatem. ſicut dñs ꝓminat̃ in vin
dictam filioz iſrahel Yſa. iij. dicens. Aufe
ram a iheruſalẽ ⁊ iuda validum et fortem
iudicem ⁊ pphetam. principẽ ⁊ ſenem. cõ
filiariũ ⁊ ſapiẽtẽ ⁊ dabo pueros eor p̃nci
pes. ⁊ effeminati domiãbunt̃ eis. De qui
bus proſequitur Amos: dicẽs. Super tri
bus ſceleri⁹ Joab ⁊ ſuper quatuor non
cõvertam eum. Joab interp̃tatur ex pa
tre. quia ex patre matris ſue ſcilicz Loth
genit⁹ fuit. et ſignat pueros qui adhuc in
poteſtate patris ſunt: quibus annexi ſunt
tres defectus. Primo deficiũt in etate le
gitima. Dicit̃ enim Eccls. iij. Ve tibi ter
ra vbi rex puer eſt. ⁊ cuius principes ma
ne comedunt. Beata terra cuius rex nobi
lis eſt: ſcilicz moribus ⁊ virtutibus. ⁊ cu
ius principes veſcũtur in tempore ad refi
ciendum ⁊ non ad luxuriã. Secũdo defici
unt in moz grauitate. Et ideo dicit̃ Pro
uerbi. xxix. Puer qui dimittit̃ voluntati
ſue cõfundit matrẽ ſuam. i. eccleſiaz. Ter
cio deficiũt in ſciẽtie pbitate. j. Coz. xiij.
Nolite pueri ſenſib⁹ effici: ſz malicia par
uuli eſtote. Et ex his tribus ſequitur effe
ctus mali reginiinis. Sexto denicz pre
ferunt̃ propter inflatõem ſciẽtie. Nam ſci
entia inflat: charitas edificat. Dñs igitur
hoz exaltationẽ deteſtans apoſtolos ele
git ſimplices ⁊ ydeotas. j. Coz. j. Videte
vocationẽ veſtram fratres. quia non mul
ti ſapientes ſm carnem. non multi poten
tes. non multi nobiles: ſed que ſtulta ſunt
mundi elegit deus vt cõfundat ſapientes.
Mirũ quia talibus ãnexa ſunt tria ſce
lera ſicut proſequit̃ Amos ſuper trib⁹ ſce
leribus iſrahel. ⁊ ſuper quatuor non cõver
tam eum. Et iteruz ſuper tribus ſceleri⁹
iuda. ⁊ ſuper quatuor non cõvertam euz.
Iſrahel interp̃tatur vir videns deuz per
lucidam intelligentiaz. Juda xo glorifi
cans: ſcilicet ſe. Et vtracz interp̃tatio lit
teratis cõvenit qui magis illuminatũ ha
bent intellectũ licz affectũ inflatũ. cui⁹ gra
tia ſe glorificare querũt ⁊ oſtẽtare. Qui
bus ãnexa ſunt tria ſcelera. Primũ eſt ſu
periorũ inobediẽtia. qz ſenſuz ſuũ ꝓponũt
voluntati p̃latoz diverſis rivulis ⁊ apici
bus iuris mille q̃rentes tergiverſatões ⁊
excuſatões. cũ tamẽ precipit̃ Deut. xvij.
Qui aũt ſupb⁹ fuerit nolẽs obedire ſacer
dotis impio monte moriat̃. Secundus eſt
crebra cõtẽtio quis eoz videat̃ maior ho
noratior: ſapientior. Amãt enim ꝓmos ac
cubitus in menſis primas cathedras ĩ ec
cleſijs. ſalutatões in plateis. et vocari ab
hominib⁹ rabbi. Terciuz eſt novitatũ ad
inuẽtio in ſubtilitate ſciẽtie gloriãdo. qui
bus dicit̃. Yſa. xix. Confundãtur qui ope
rantur linuz: plectẽtes ⁊ texentes ſubtilia
Vi ergo omnes niſi in tribus ſuis ſceleri
bus reſipiſcant: in quarto. i. in perſeverã
tie malo ignis vindictaz recipient. Qđ a
nobis auertat chriſtus Jeſus domin⁹ no
ſter. Amen.

In festo sancti Benedicti abbatis.

Ingredere bñdicte domī: cur foris stas? Gen̄. xxiiij. Ad ītellectū hui⁹ thematī sciēdū ꝙ Abrahā accepta ꝓmissiōe a deo de multiplicatōe seminis sui ⁊ benedictōe omnium gentiuz in Ysaac filio noluit ei vxorem ducere de filiab⁹ chananeoꝝ īter quos habitabat. eo ꝙ essent curiose: lasciue: ⁊ ydolatre. Vnde iuramēto cōstrinxit seruū seniorem dom⁹ sue ꝙ pergens in mesopotamiā ciuitatē Nachor: accipet vxorē filio suo de cognatōe patris sui. Qui pergēs illuc stetit prope puteū: vbi solebāt egredi mulieres ad hauriendā aquam. ⁊ ait. Domine deus ecce sto prope fontē aque. ⁊ filie habitatorū ciuitatis huius egrediētur ad hauriendā aquam. igitur puella cui dixero: inclina idriam tuam et bibam et illa respōderit bibe. nam ⁊ camelis tuis potū dabo: ipsa est quam preparasti filio domini mei. Quibus dictī ecce Rebecca egrediens decora nimis virgoq̄ pulcherrima ⁊ incognita viro. q̄ postq̄ hauserat aquaz rogata inclinauit idriam ⁊ viro potū dedit ⁊ camelis. Cui⁹ parētela cognita seruus adorauit dominuz. gratias agens ꝙ ꝓsperuz fecisset iter suū. Rebecca ꝟo currens nūcauit domi. Cuius frater Laban ad virum egressus festine: dixit verbuz ꝓpositū. Ingredere benedicte domini: cur foris stas. Qui ingressus tandem postulatam Rebeccaz accepit. ⁊ secū ducens Ysaac p̄sentauit. Qui introduxit eaz in tabernaculū matris sue. ⁊ intātuz dilexit ꝙ dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret. Que nimirum spiritualem copulam figurant inter hominē et diuinaz gratiam dulciter celebrandā: ad quam admonitione diuina ꝓrouocamur: dicente. Ingredere benedicte domini. Pro cuius intellectu spirituali sciendum ꝙ per Abraham patrem multaruz gentiū intelligitur creator vniuerse terre. qui filium vnicum habz genus humanū tanq̄ heredē paterne glorie. dicente Johāne in canōica sua. Charissimi nunc filiij dei sumus: ⁊ nondū apparuit qd̄ erimus. Habet etiam seruum dispensatorem domus sue: scilicz rationē cui p̄cepit vt peragat ad industriosaz considerationem ad cognationem suam. i. ad contemplanda diuina ⁊ eterna. Et accipiat inde vxorem filio suo: non ex filiab⁹ chananeorū inter quas habitat. Pro quo notandum ꝙ quicq̄d homo complectitur affectu dilectionis et delectationis eius vxor cōuenienter asserit̄: quoniā in idip̄m plene consentit vnione cordiali. qui cōiensus solum consūmat matrimoniuz quo ad consciētiam. Matrimoniuz enim carnale licet ceteris requisitis celebratuz fuerit nisi consensus accedat volūtatis minime perficitur. Non vult igitur pater celestis ꝙ filius eius dilectus matrimonium contrahat cum rebus inferioribus que mūdane negotiatōi subiecte sūt. Interp̄tatur eniz chananeus negociator. Sed peragat dispensator. i. ratio ad paternam cognationem. Et primo ꝑueniet ad puteuz aque per quam intelligo sapientiam naturalez rationi prestitam vel labore conquisitaz. per quā discernere nouit de vnoquoq̄ veram estimationem. proponit vilem ⁊ breuem delectationem. opponit īmensam et eternam damnatōnem. proponit exiguaz penitentiam: ⁊ opponit eternam gloriaz. Statimq̄ sibi occurit Rebecca. i. diuina gratia que semper presto est. Gratia inq̄ gratis data que etiam in mortalibus cōstitutos opera plurima de genere bonorū perficere facit que sedule rationi poculuz sapientie vere ꝓpinat: vt dicicur Eccli. xv. Aqua sapientie salutaris potauit illū. Deniq̄ domum reuertitur: ⁊ his que domi sunt renunciat seruum seniorem. i. dispensatorem Abraham stare prope puteum aque. De hinc mittitur frater Rebecce. i. inspiratio diuina allectiuis precibus cogens et dicens. Ingredere benedicte domīo: cur foris stas? in statu eterne damnatiōis segregat⁹ a ꝑticipio oīm timentiū dominū. Naz pietatis operibus exercitatus etiam in mortali persistēs pre ceteris multo plures inspirationes recipit: velut

inuitantes ad ingressuz per abnegationē.
mortaliū: dicentes. Ingredere ꝛc̄. i. com
A plectere diuinā gratiā gratū facientē per
amorem quasi sponsam electā. Dñ diuīa
bonitas ad hūanā influens creaturā duo
pariter operat̄. s. inspiratōem qua mouet
ad amplexū boni. ꝛ gratie infusionez qua
voluntatē mollificat ad gratā inspiratio
nis impssionē. sicq; ratio ꝯsentit inspirati
oni tanq̄ frater gratie ad ingressuz. ꝛ ho
mo diuine gratie copulat̄ ꝑ quā eius ope
ra fructuosa reddunt̄. Et hec est filia cele
stis soror diuine inspirationis pulchra ni
mis. qꝛ pulchꝝ efficit quē cōplectit̄ ꝛ gra
tum. Ingredere ergo Benedicte domī.
Sed quo? Ad interiora cubiculi regis. ad
artam viam que docet ad perfectionē per
ostia multa. qꝛ in domo patris mei mansi
ones multe sunt. sicut figurate legit̄ He
ster. xv. ꝙ decorata ornatu mirifico īgres
sa est cuncta per ordinem ostia in interiori
palacio. ꝛ stans contra regem placuit ocu
lis eius. Ipsa vo ꝑ timore ꝛ stupore glo
rie regie quasi spiritu deficiēs: reclinabat
se super ancillā. Exiliens ergo rex de rega
li solio. ꝛ sustentās eaz amplexibus ꝛ oscu
lis demulcebat: dicens. Hester ego suz fra
ter tuus: cur mihi nō loqueris? Que ad se
reuersa respōdit. Vidi te domīe quasi an
gelum dei. ꝛ cōturbatū est cor meuz pre ti
more glorie tue. Valde eniz mirabilis es
domīe. et facies tua plena est gratiarum.
Quo dicto tota deficiens quasi videbat̄
extincta. Rex ergo sustentabat eaz donec
interim reuerteret̄ ad se: ꝛ ait. Quid vis
Hester ꝛ que est petitio tua: etiam si dimi
dium regni mei petieris impetrabis? Cui
illa. Petitio mea ꝛ ꝑces mee sunt iste. Si
B inueni gratiam in conspectu regis veniat
rex ad ꝯuiuiū quod paraui. Hester est ani
ma que perfectōi studens: cuncta ostia vir
tutum per ordinem ingreditur. Statq; co
ram rege cōtemplatōne mirifica tremens
tam altissimaz regis īmensitatem. poten
tiam. sapientiā. gloriam. pulchritudinez.
ac stupens tam ineffabilē dignatiōez: qua
scilicet talis ac tantus inclinat se ad amo
rem ꝛ aspectuz creature rationalis. Estu

at inq̄ ꝛ deficit cum Psal. dicente. Defe
cit in salutari tuum anima mea. Rex autē
amplectit̄ eam gustu dulcifluo celestis sua
uitatis. reficitur ꝛ cōfortatur anima cum
miscet amorosa colloquia. nec aliud petit
nisi presentiam eius cuius facies est ple
na gratiaruz. Ostende ait nobis patrez ꝛ
sufficit nobis. Hinc etiam eum inuitat ad
cōuiuiuz. quia ver⁹ amator non timet sup
plicium. non respicit premiū: sed affectat
amplexum: petit consortiuz. Ad maio
rem tamen euidentiaz sciendum ꝙ quedā
sunt ostia per que fidelem animaz ingredi
oporteat anteq̄ ad cubiculum regis per
ueniat. quare ꝯuenienter dicitur. Ingre
dere Benedicte domīo. Primus ingres
sus est per ostia sacramētorum. quorū pri
mum est bapsismū sacrum. Per hec enim
quis ad cōmunionez fidelium ꝛ in statum
diuine gratie. Sed heu malicia temporis
huius. quoniaz hec ostia non vera: sed fi
cte quasi totus mundus ingreditur. Mul
ti nanq; suos inducūt ad recipienduz sa
cramenta: presertim ordinis vel religiōis
quod videtur maximuz opus pietatis. sed
est occulte ꝛ velate prouisiōis corporalis
et manifeste damnatiōis spiritualis. vbi
ordo non seruatur: vel symoniace promo
uentur. nō vt sanctiores alijs: sed vt excel
siores appareāt. Et hec fictio figurata est
iij. Regum. xiiij. vbi dicit Ahias ꝓpheta
ad vxorem Jeroboaz que mutauit habi
tum exteriorez ne cognosceretur. Nam et
ipse videre non poterat. quia caligauerāt
oculi eius pre senectute. Ingredere vxor
Jeroboam: quare te aliam simulas. Ego
autē missus suz ad te durus nunci⁹. ꝙ scili
cet quia Jeroboaz propter simulatā spe
ciem boni qua ne regnuz perderet fecit vi
tulos aureos vt in illis dominū adorarēt
nec irent in iherusalez. Idcirco non soluz
puer pro quo cōsulere venerat morieṫ: sed
etiam interficeret domin⁹ omnes reliqui
as domus Jeroboaz vsq; ad mingentem
ad parietem clausum ꝛ nouissimuz in ihe
rusalem: vt plenius patet in textu. Simi
lem etiam penam merētur sacramenta fi
cte ꝑcipiētes. Quidā etiā suos sacramēto

matrimonij copulantes comparē querunt honoratum dignitatibus non moribus et ditatum diuitijs nō virtutibus. De iniustis etiā acquisitis nullā curā habētes: q̄ruz tamē indubie participes efficit cōmunis vsus fructus. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns ꝯsortes eterne dānatōis. Hinc merito dicit p̄s. Immolauerūt filios suos et filias demonijs.

Hec p̄uidens puer Benedict⁹ cū traditus esset liberalib⁹ studijs erudiendus: videns etiaz in hac via multos ire ꝑ abruta vitioꝝ eum quē quasi ingressuz mūdi posuerat pedē retraxit. ne si quid de scientia eius attingeret. ip̄e quoq̄ post modicū in īmane p̄cipiciū totus iret. Et recessit sciēter nesci⁹ ⁊ sapiēter indoct⁹. querēs scd̄m ingressuz vtiq̄ priori feliciorem. Audiuit eniz diuinā vocē admonentē. Ingredere Benedicte dñi. Sed quo? Per angustam non latā vtiq̄ penitētie portā. que docet oīa que mūdi sunt ꝯtēnere ⁊ fugere: iuxta ꝯsiliū dñi dicentis. Qui vult venire post me abneget semetip̄m: ⁊ tollat crucē suaz ⁊ sequat̄ me. Quā ianuā intrauit Bñdictus ⁊ nobilis ille Arseni⁹. In cui⁹ ingressu sathanas excitat̄ ad impugnāduz multipharie multisq̄ modis. vt patet de temptatōe carnali: quā passus est beatus Benedictus. Et hec est aula p̄ma regia ī qua exercētur ieiunia. vigilie. asperitates. orationes. fletus suspiria. elemosyne. et similia. que pleni⁹ cōsecutus beat⁹ Benedict⁹ Sz ad maiora vocatus: a dño audire meruit. Ingredere. s. per angustiorē ianuaz altissime paup̄tatis. Si vis inquit ꝑfect⁹ esse vade ⁊ vende om̄ia ⁊c̄. Non q̄ paup̄tas sit ip̄a ꝑfectio: sed etiā introit⁹ totius ꝑfectionis. et ideo debet̄ ei in futuro tāta p̄rogatiua dignitatis ⁊ excellentie q̄ sola sedebit sup̄ sedes iudicās. xij. tribus israhel. Et in hac aula regia exercent̄ abnegatio ꝓprie volūtatis. exhibitio leuitatis ⁊ patientie. refrenatio passionū. hūilitatis exercitiū ⁊ aliaꝝ virtutū. Quaz felix q̄ in hac aula dñi militat. quoniā hoꝝ exercitatio multo nobilior est ⁊ vere virtuti vicinior. Hinc dicēti Petro. Ecce nos reliq̄mus om̄ia ⁊ secuti sum⁹ te. quid ergo erit nobis? Respōdit dñs. Amen dico vobis q̄ vos qui secuti estis me sedebitis sup̄ sedes. xij. Non quia omnia reliquistis. hoc enim ⁊ Socrates ph̄us fecit. Sed quia secuti estis me per ardua virtutuz exercicia qd̄ propriuz est omnia relinquentiū. Licz beatus Benedict⁹ ad apicem totius perfectionis vocatus: adhuc audire meruit. Ingredere Benedicte dño. scilicet ad intimuz regis cubiculū. cur foris stas. O q̄ paucos inter abstractos a mūdo. et velut inter angustia sepulchri coartatos ī claustro: reperim⁹ intima charitatis attingere. Et inde tanta viget desidia in eis qui nomen ⁊ speciē religionis sortiti sunt. Adhuc inquit apostolus excellētiorem vobis viam demōstro que profecto ducit animā ad portam altissime charitatis ⁊ ianuam interioris cubiculi regalis ī q̄ vna cū sponso non solum pascitur: sed et dulcibus vacat amplexibus. eadē in Canticis cuz spōsa dicente. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi. Et iterum. Tenui eum nec dimittam. Nā in hac aula plena voto feliciter exercētur mutua cōtemplatio. iugis inhesio. ab omni creato om̄imoda abstractio. suij p̄i⁹ perfecta despectio. ad dilectum infatigabilis anhelatio. ⁊ insatiabilis fruitio. diuīe dulcedinis frequēs degustatio. Que feliciter expertus in horologio discipulus dicit inter alia ad eternam sapientiaz. Eya amoris magistra pre cūctis cordi meo viscerosius impressa. Animaduerte q̄ amor est virtus vnitiua transformans amantez in amatum. Veni queso intra cordis mei reclusoriuz tibi soli reseruatum: et inebriemur vberibus consolatiōis tue. Tu enim cordis mei nobilissima imperatrix ⁊ omnium gratiaruz largitrix. In te habeo diuitias ⁊ delicias: gloriam et omnium bonorum copiam. et quicquid optabile est ꝑ te mihi est. Quod nobis cōcedat christus Jesus ⁊c̄.

In festo annūciationis beate Marie virginis.

Ardi filia et vi-

de ⁊ inclina aurem tuam: ⁊ obliuiſcere po
pulum tuum ⁊ domum patris tui. ⁊ con cu
piſcet rex decorem tuum. Pſal. xliij. Si
cut dicit Bernardus in quodam ſermone
ꝑſentis diei. Inter alia cõſiderare eſt tra
tres in hodierna ſolẽnitate velut ĩ amenis
ſimaꝫ quãdam planiciem ſupplicis nr̃e re
paratõis biſtoriã. ſed intueor mediã me
tuẽde ꝓfunditatis abyſſum. Abyſſus pla
ne impſcrutabilis incarnatõnis dñice ſa
cramentũ quis ĩueſtiget? Puteus eſt alt⁹
eſt. ⁊ in quo hauriã nõ eſt mihi. Verũtamen ſolet interdũ ſuperpoſita humectare
lintheamĩa vapor exalãs. Propterea ſa
ne licet erũpere verear ꝓprie ꝓſcius infir
mitatis: frequenter tñ velut ſup os putei
hui⁹. expãdo ad te manꝰ meas ꝓ eo ꝙ ani
ma mea ſit ſicut terra ſine aq̃ tibi. Et nũc
ſi quid eſt ꝙ aſcẽdente deorſuꝫ nebula: re
quis ebiberit cogitatio vobis frates mo
dicum illud ſine ĩuidia cõmunicare ꝓpoſui
velut exꝑſſo lintheamĩe vel exigua refun
dens celeſtis ſtillicidia roris. Quero igi
tur qua ratiõe filius magis incarnatus ſit
ꝟ pater aut ſpũſanctus: cuꝫ totius trini
tatis non modo ſit equalis gloria: ſed vna
eademq; ſubſtãtia. Ad hoc enim ponit ibi
dem quatuor ratiões. Prima vt ſic tolle
ret ꝯfuſionem in pluralitate filiorꝫ: ne ali
us dei alius hominis filius diceret. Secũ
da ꝙ videbatur magis cõgruũ vt is ſpe
cialiter fieret qui filius erat. Tercia pro
pter excellentiã et ꝓrogatiuam Marie ꝙ
filium vnuꝫ eundẽq; cum deo patre meru
it habere cõmunem. Quarto ꝙ ex hoc ma
xime dabat nobis occaſio ſperande bene
dictatis. Nam factus ipſe ꝓmogenitus in
multis fratribus qui fuerat vnigenit⁹ aſci
ſceret eos ſine dubio in hereditatem quos
vocauit in adoptõem. Si enim fratres et
coheredes. Et quia ſacramentũ hoc ĩ vir
gine beata complendũ erat prius: merito
eius cõſenſus fuerat requirẽdus ad quaꝫ
eam demulcens. Pſal. ait. Audi filia ⁊c.
Bernard⁹ primo ſermone aduẽtus ponẽs
has cauſas filialis incarnatõis: duas ad
iũgit dicens. Si cõſideremus exilij noſtri
cauſam fortaſſis aduertere poſſumus vel
ex parte ꝯcongruũ fuerit a filio nos ma
xime liberari. Nam lucifer altiſſimi ſimili
tudinem vſurpare deliberãs rapinam ar
bitratus eſt eſſe ſe equalez deo: qõ vtiq; fi
lij eſt. Vnde ꝓcipitatus illico corruit. quia
zelauit pro filio pater. Quid igitur tu ſu
perbis terra ⁊ cinis: ſi ſuperbientibus an
gelis non pepercit deus: q̃ntomagis tibi
putredo ⁊ vermis? De hinc inuidens ho
mini ſuaſit vt lignũ vetitum guſtans fie
ret ſicut deus ſciens bonuꝫ ⁊ malum. cum
tamẽ in dei filio ſint omnes theſauri ſapi
entie ⁊ ſcientie abſcõditi. Et ſic homo vi
dens furem currebat cum eo: ſcientiã ipaꝫ
vſurpare deliberans. Nec diſſimulat iniu
riam filij pater. ſed cõtinuo in ipſuꝫ homi
nem vindictam exercuit. Quid ergo aget
filius videns pro ſe zelare patrem: quia fi
lium diligit? Duas inquit fecit pater nobi
les creaturas ratiõis capaces. beatitudi
nis participes. angelum ſcilicꝫ ⁊ hominẽ.
ſed propter me perdidit angelos multos.
homines vniuerſos. Vt ergo ſciant quia
diligo patrẽ: ⁊ per me recipiat quos quo
dãmodo per me videtur amiſiſſe. Cuꝫ om
nes inuidẽt mihi: vadam ⁊ talem exhibe
bo meipſuꝫ vt quiſquis inuidere voluerit:
quiſquis geſtierit imitari: fiat ei emulatõ
bec in bonum. Vnde veniens incarnatus
pro excellentia vilitatẽ. pro ſapientia mũ
di ſtulticiam amplexus eſt. Hunc virgineꝫ
humilem ⁊ abiectaꝫ elegit naſcitur⁹: nun
cians ei hoc verbum per angelum ⁊ exqui
rens aſſenſum. Vnde toto decurſu hodi
erne lectionis euangelice quatuor princi
paliter tangũtur. ſcilicet angelica legatio
virginis deliberatio. cõſenſus inclinatio.
⁊ filij dei cõceptio. que quatuor in verbis
ꝓpoſitis ſuaſoria ſuggeſtione cõplectun
tur. Nam primo tangitur angelica lega
tio cũ ſuadet ad audiendum: dicens. Audi
filia: ſcilicet Gabrielem nuncium. Dic
queri poteſt vtrum virgini ſaluatoris cõ
ceptio nunciari debuit per apparitionem
corporalem. cum enim fides nõ habet meri
tuꝫ ſcõm Gregoriũ cui humana ratio præ
bet experimentuꝫ: ac in angeli collocutõe
ad virginẽ facta ſit quedã ꝓpria ratio

cinatio que videt in ipa saltez diminuisse meritum. Ad qđ rñdet doctor sanctus sup iij. dis. iij. q cõgruũ erat virgini dñicã annũciare ꝓceptionez. Primo qz cum mens sit vicinior deo qꝫ corpus: non decebat q dei sapiẽtia virginis vterꝫ inhabitaret sine hoc q mens eius cognitõe summe sapientie splẽderet. et ideo nõ decuit eaz ignorare qđ fiebat. Secũdo qz futura erat testis certissima ꝓceptõis iusitate. iõ oportuit vt de tam magno misterio erudiret ꝑ annũciationẽ angeli: qui non ex hũana ratione ꝑsuasit: sed omnipotentie diuine. cui maxime fides innitit. Dixit enim non esse impossibile apud deum omne verbũ. et ideo meritũ fidei non minuebat. Vt ergo certius redderet angelus per corpalem visionem apparuit. Et scõm Augusti. in hũana specie choruscãs facie et rutilãs veste. Raz in his que visibiliter cernim⁹ minus decipimur. Et hec est causa qm Dyonisiũ i epla ad titũ quare diuina nobis per corporales figuras ꝓponũtur: vt vtraꝫ vita homis ꝑm suam ꝓprietatẽ diuina cognitione illumineť. scilicz sensitiua imaginatione figurarũ. intellectiua vo cõtemplatione spũalis veritatis. Et sic decuit vt virginis aspect⁹ vterꝫ suo modo nobilitaretur. scz interior per reuelatõem tanti misterij. et exterior ꝑ corpalem visionẽ angeli. Et quia in specie viri apparuit ad eius ingressuz pauebat virgo per insolitã apparitionem. Tercio denicꝫ qz deus non diligit coacta sed volũtaria seruitia. vt qui ei obsequũtur ex ipso misterio mereanť. ideo beata virgo cum tam singulariter et excellenter in dei ministeriuz eligereť. vt quem i vtero portauit: lacte aluit tẽ. decuit vt eius cõsensus angelo nũciante inquireretur. ¶ Hec igitur legatio cõdignam promens salutationem de beata virgine tria nobis ostendit viscerosis affectibus revoluenda. Primo nobis ostẽdit eam esse deo gratissimã: vtpote iam electã ex omni carne tanꝫ singulariter dignaz ad opus nostre redemptõis. non q beata virgo meruit ex cõdigno dei incarnatõem: sed suppolita incarnatiõe meruit diuina gratia coadiuuãte q per eam fieret. nõ quidez merito cõdigni: sed merito cõgrui inqntũ decebat q dei mater esset purissima et perfectissima. Vnde et ante corpalẽ cõceptionẽ adeo fuit dñs cum ea q eius animaz quodãmodo deificaret. et ab omi labe cõdidissimã cum corpore cõseruaret. Sed et ipse tam ꝓfunde deo fuit ĩmersa q nihil saperet: nihil intelligeret nisi deum per que diuino vsui cõuenientissime fuit aptata. Vnde Iero: in sermõe de eius assumptione dicit. q sicut lana candidissima naturali colore dealbata cuz inficitur in cõchilij sanguine vel miritis: vertit in purpuram. Sic spiritussanct⁹ in cõceptione filij dei veniens ad virginẽ iam dudum plenam gratia dealbatã. sine virili tactu cõuertit eam in dei matrez vt non sit omino qđ fuerat: sed purpura verissima ad indumẽtum et gloriam summi regis aptissime diuinitus dedicata: vt ea nulli deinceps vti licuisset vsu femineo nisi deo. ¶ Secũdo nobis ostẽdit eam hominibus fructuosissimaz cum de nulla creatura tam copiosus nobis fructus obuenit sicut de ea. cuius nimirũ fructus ꝓcessu quãtuz in eo est. et ad sufficientiõ omnes homines sunt redempti. Et ideo Benedicta tu in mulieribus: et benedictus fructus ventris tui. Vnde merito gloriat Eccli. xxiiij. dicens. Videte quontaz non solum mihi laborauí: sed omnibus exquirẽtibus veritatem. ¶ Tercio nobis innuit eam ĩ anima et corpore fore sanctissimã. et ex diuini germinis vnione quodãmodo deificataz modo supradicto. Vnde subiũxit in salutatione. Dominus tecum. Non sicut cuz ceteris: sed pluscꝫ cum ceteris etiam corporali inhabitatõe qua in ea nouez mensibus requieuit et humanã naturam assumpsit. Secũdo tangit in verbis ꝓpositis virginis deliberatio: cum dicit tẽ et vide. i. considera mente. cõceptiõis modũ qui fuit omni miraculo mirabilior. et generatiõis eius modum quis enarraret? ĩmo quis intellectus humanus sacramentũ illud in se posse perfici fide ꝓciperet nisi spũs sanct⁹ adiuuans infirmitatẽ nostram ad hanc credulitatem nos animaret. Merito igit vt

prudens tacuit cogitans qualis esset ista salutatio: si forte deceptoria et mendosa. Sic decet virginem sanctā virorꝫ alloquium semper habere suspectuꝫ. Hanc autem deliberatōnem virgo beata flore triplici decenter adornauit. Non enim respōsionem p̄cipitauit vt Eua: que legatōem serpentis cōcito p̄cipitando suscepit ⁊ ꝯsensit. Hec autem se deliberās cogitauit qualis esset ista salutatio. Secūdo nō min⁹ dubitauit vt Zacharias: qui ꝓpter nimiaꝫ incredulitatē officio lingue priuatus fuit sciens qꝛ nihil impossibile apud deū. Tercio a cōcepto virginitatis ꝓposito minime vacillauit. sicut multe virgines statiꝫ ad virorū procax alloquiū conceptū virginitatis rigorem relaxāt. ⁊ indicijs amatorijs demulceri cōgaudent. Hec aūt constanti ꝓposito. Quō inquit fiet istud quoniam virū non cognosco. O mira ꝯstātia q̄ nec diuino cōceptui cedere nouit. Tercio tangitur cōsensus eius inclinatio cum subditur. inclina aurē tuam. s. ad assensum Q.d vt pleni⁹ perficias obliuiscere populum tuū ⁊ domuꝫ patris tui. Nam virgo prudens post auditū cōceptionis moduꝫ: quia castitatē non minuit cōsensuꝫ intulit dicens. Ecce ancilla dñi. fiat mihi ſm verbum tuū. Qui cōsensus deuotiōe triplici fuit gratificatus. Primo ex ꝓfundissima hūilitate. de qua Bern. ibidem. Placuit quia virgo. cōcepit qꝛ humilis. Nimiruꝫ qꝛ tanta fuit eius hūilitas ꝙ cum eligeret̄ mater dei: regina celi: dña mūdi. humilez ancillā se nomīaret. Secundo ex plenissima credulitate. Cum eniꝫ omnia nunciata fuissent supra cursuꝫ nature: plena tamen fide rñdit. fiat mihi ſm verbū tuum. Tercio ex affectuosa charitate in v̄bo optatiui modi fiat. Unde ſm quosdā affectu deuotissimo genuflexit: ⁊ manibus expansis: oculis eleuatis cum ineffabili hūlitate ꝓtulit desideratissimū verbū: dicens. fiat ⁊c. Quarto deniq̄ tangit̄ filij dei conceptio cum subdit̄. ⁊ cōcupiscet rex decorez tuū. quā accelerauit illud humile Marie desideriū: cū spōsa dicēte. Surge aquilo ⁊ veni auster perfla ortū meū: ⁊ flu. aro.

illius. Sicut eniꝫ ſm phm ⁊ Basiliū in orto ad odorē masculine plante quē ventus defert ad feminā: imp̄gnat̄ femīa sine corruptōe. sic sine virili semīe afflatus spirit⁹ sancti diuinū amorē ad Mariaꝫ plenissimam gratia trāstulit. ⁊ eam fecundā reddidit. Sed quō fecundata sit: in questiōe inq̄ abyssali que ꝓfundari non potest dicam ꝓ modulo qd̄ sentio vobis adiuuantibus ī oratōe. tamē doctorꝫ vestigia seq̄ns Juxta quorūdam tñ opinionē ad ingressum angeli Gabrielis abstracta fuerat beata virgo in deuotissima cōtemplatōe super salutē humani generis qualiter ꝑ virginē saluari deberet: legēs illud Ysaie. vij Ecce v̄go ꝯcipiet. Ipsaq̄ deo sic spūalit̄ adunata: ingressus angelus diuinū cōceptum nunciabat. ⁊ cōtemplatōem in iubilum inexp̄ssibilem duplicabat. quo cor illud virgineū amore pariter ⁊ dulcore diuino liquebat. Et ſm Damasceñ. super illud Ecce ancilla. post cōsensuꝫ beate virginis spūssanctus supueniēs in ip̄am purgans eaꝫ. ⁊ potentiā diuinitatis verbi receptiuā preparās simul ⁊ generatiuaꝫ. et tūc obumbrauit eam fili⁹ dei. ⁊ copulauit sibijpsi ex purissimis ⁊ sanctissimis virginis sanguinib⁹ carnē animatā: anima rationali. i. intellectiua. nō seminās: sed ꝑ spiritū sanctū creās. Q.d exponēs Bonauētura dicit sup. iij. dis. iiij. ꝙ his verbis nō intendit dicere ꝙ illa caro facta fuerat ex nihilo: sed ꝙ sanguis ille purissim⁹ ad perfectionē deditus est per virtutē infinitaꝫ spūssancti ⁊ sup̄naturaleꝫ. quia licet virt⁹ generatiua a spūsancto p̄parata fuerat. ꝑ se tamē non poterat subito ꝓducere naturam illā ad actuꝫ perfectū: nisi per successionē temporis. Sed virt⁹ spūssancti subito sanguinē illuꝫ purissimū alterauit. ⁊ disposuit vt esset cōueniēs materiale principium de quo fiēda esset caro christi. Sanguis enim quē mulier administrat ad conceptū impur⁹ est ⁊ grossus: vtpote mēstruosus. Ad maiorē aūt euidentiā vt tangit Damasce. In centro cordis est ꝯcauitas quedā ꝯſuatiua ⁊ generatiua sanguinis purissimi: calidissimi: ⁊ viuidissimi. qꝛ

scdm naturales cor est fons ⁊ principium sanguinis. ex quo scz sanguis fluit ad venas: nec ad cor reuertit. qui sm dispositionem corpis ingrossat et alterat. In quo sanguinis fonte. s. cordis cētro residet anima: vt dicit Albert⁹ in cōpendio. ⁊ h substātialiter: licet virtualiter sit in toto corpore viuificato. Dicit etiā Moyses Leuitici. xvij. q aīa carnis in sanguīe est. De hoc sanguinis cordialis fonte pfluūt q̄tuor fonticuli vel riuuli sanguinis circūstantes ad modū crucis. Nam sm naturales cor ipsuz inferi⁹ habet duas cōcauitates. vnā ad partē dexterā: ⁊ aliā ad sinistraz. ac eaꝝ vnaqueqꝫ duplex habet foramē ad qd̄ de corde sanguis emittit ad corporis membra. Cum igit salutationē ingereret Gabriel archangel⁹ supueniēte spūsancto cor illud virgineū tanto gaudio ⁊ amoris dulcedine statim euectū est ⁊ explosum vt instar rose vernantis: se mirabilib⁹ formulis dilataret. In cui⁹ dilatatōe fluxerunt hi fontes sanguine purissimo et viuidissimo: velut aurū in fornace qd̄ conflatū diffluit ī v̄gas aureas. Stillabatqꝫ sanguis ille sacratissim⁹ in locū semīalis ꝯceptōis. que dicit matrix. de quo opāte spūsancto formatū est corpus hūanū distinctis liniamētis debitis. Ecce quāta dilectōis dulcedine diuin⁹ amor cōceptus est. Da veniam christe ne temerarius ī hoc arguat vel curiosus. Amen.

Ali⁹ sermo de eadē festiuitate.

Aue Maria gr̄a plēa dn̄s tecū. Verba sunt instituentis ecclesie ad salutatōez gloriose virginis ab angelica salutatōe laudabiliter assumpta supaddito nomīe Maria: ab ipsa sūma trinitate dulciflue dictata. ab angelica natura officiose pnūciata. et ab euāgelista Luca in euangelio pn̄tis dei nostre memorie cōmēdata. Ante cui⁹ psecutionē merito queri potest vtꝝ antiqui patres vel saltē beata virgo meruerūt incarnatōem christi: sicut mater eeclesia videtur innuere: cantās in iubilo de eadē. q̄ dn̄m omniū meruisti portare. Ad quod respondet doctor sanct⁹ super. iij. dis. ij. q̄ pprie loq̄ndo nulla merita: nec angelica q̄dez īcarnationē filij dei meruerūt: nec mereri poterāt. Sed vt dicit apl̄us ad Titū ij. Apparuit benignitas ⁊ hūanitas nostri dei non ex operib⁹ iusticie que fecim⁹ nos: sed sm suā misericordiā saluos nos fecit. Et hoc ppter tres ratōes. Prima qꝛ meritum homīs non extēdit se ad naturā. qꝛ vnus pro alio mereri nō potest. Cuz enim incarnatio sit quoddā medicamentū totius nature: ideo nō potest sub aliciu⁹ merito cadere. Secūda ratio qꝛ id qd̄ est principiū merendi non potest cadere sub merito. sed incarnatio christi quodāmodo pn̄cipiū est omniū meritoꝝ humanoꝝ: cū omnia merita nostra efficaciā habeāt a christo per quē gratia ⁊ veritas facta est. Tercia ratio qꝛ meritū hūanuz non extēdit se vltra humanā conditōez q̄ in hoc cōsistit vt quis mereat aliquā diuinitatis vel beatitudinis participatiōem: sed q̄ tota plenitudo diuinitatis habitet in homīe hoc excedit humanā ꝯditionē ⁊ humanū meritum. ⁊ ideo nullo modo cadere potest sub merito: nisi large meritum dicam⁹ esse preparationē ad aliquid habendū que p̄cessit in hūano genere. Vnde beata Maria pprie loquēdo non meruit īcarnationē christi. sed supposita incarnatōe christi meruit q̄ per eam fieret. non quidez merito cōdigni: sed merito cōgrui inq̄tum decebat q̄ dei mater esset purissima et perfectissima. Nam sicut Abrahā meruit pmissionez offerens filiuz suum. sic Maria susceptōem p̄parans animū. Ex hoc enim deus angelum suum p̄misit qui virginē instrueret. et ad assensuz inclinaret. Angelus autez sm Chriso. Mariā inuenit non foris vagantem. sed solitariā ⁊ cōtemplatōe vacātez. q̄ qꝛ nō q̄siuit gr̄am apud mundū. inuenit gr̄az apud deū. Deniqꝫ formauit sibi Gabriel corp⁹ hūanū ⁊ lucidū. Quia sm Augus. choruscās facie ⁊ rutilās veste virgini apparuit. Et sm Albertū magnū. flexis in terra genib⁹ salutatōez obtulit dicens: Aue gr̄a plena. Hac igit salutatōe nihil

dulcius: excellẽtius: ⁊ acceptꝰ beate virgini. in qua nimirũ ꝓ singula verba dulcissima materia reuoluũtur q̃ deus trinitas ĩ ipam optata dinoscit̃. Nam deꝰ pater ea3 omnipotencia sua ꝓfirmauit vt esset ĩmunis ab oi ve: cũ non subiacuit maledictõi quã suscepit oĩs mater: q̃ dicit̃. in dolore paries. Et quã suscepit oĩs virgo q̃ dicit̃. maledicta sterilis in israhel. Et qm̃ hãc male dictõem in benedictõe3 ꝓmutauit angelꝰ eam salutãs: merito nomen Eue mutat̃ in aue. Fliꝰ añt sua sapĩa eam illustrauit vt esset ꝓclaꝝ sydus illustrãs celũ ⁊ terram. qõ notat ꝫ nomen Maria. qõ interꝑtat̃ stella maris. Spũssanctꝰ eam sua dulcedine penetrãdo gr̃a sua ta3 gratiosa3 effecit vt oĩs qui ꝗsierit ꝓ eã gr̃a3 ĩueniet. qõ notatur cũ dicit̃ gr̃a plẽa. Sup̃ q̃ dic̃ Berñ. Ad quid putas Mariã ab angelo ita3 duci ad ĩceptionẽ plena gr̃a nũ cupata3: nisi vt supueniẽte deo ĩ vtero nobis fieret superplena? vt q̃tienscũq̃ ꝑcibꝰ licet tenuiter moueret̃ superfflueret nobis gr̃e liquorem effundẽdo. Quãuis autẽ tota salutatio sit ꝺ gini Marie gr̃issima. illa tñ clausula dñs tecũ eam potissime delectat. in q̃ recolit̃ illiꝰ ineffabilis vniõis opatio quã tota trinitas ĩ eã ꝓfecit. cũ sue carnis substãria diuĩe nature ĩ vna ꝑsona copulauit ita vt deus hõ fieret ⁊ hõ deꝰ. Cuiꝰ salutationis dulcedinẽ Berñ. exp̃mere volens: ait. Est tibi o virgo Maria q̃si osculũ audire hũc versũ angelicũ Aue. Toties em̃ osculaberis o beatissima: q̃tiens ꝓ aue deo te salutaris. Ad maiorẽ tñ euidentiam in angelica salutatiõe q̃nq̃ per ordinẽ ꝓsidero. Primo Mariã sese ꝓparantez sine oĩi rebellĩõe vel minimi peccati venialis cũ dicit̃ Aue. ꝓpter qõ prius xp̃m mẽte ꝓcepit q̃ carne: eo ꝙ hospiciolũ suũ aduenienti dño gr̃issime ꝓparauit. ita ꝙ ꝓ cunctis puris creaturꝭ ta3 angelicis q̃ hũanis excellentissimã hr̃et puritatẽ quã nulla creatura plena cognitõe sufficiẽter intueri poterit. Et ideo dicit Aug⁹. Vbi de peccato agit̃ de Maria: nullã volum⁹ fieri mentionẽ. Ea em̃ puritate nitebat sancta virgo ꝙ sub deo maior nequit intelligi. Decorauit enĩ domũ corpis sui castitate purissima. thalamũ corpis sui hũilitate gr̃issima. lectulũ mẽtis charitate plenissima: velut veste deaurata. vt diceret sponsus Jesus. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. Nõ de nulla alia fas est credere. q3 nemo mũdꝰ a sorde nec infans vnꝰ diei. Secũdo ꝓsidero dñm ꝓ gr̃am coopantẽ sibi cũ addit̃ gr̃a. qui deuotis mẽtibus ad assensuz virtutũ. ad impletõez gratiaꝝ. cooperari paratꝰ semp ĩuenit̃ eodẽ ar tetãte cũ ait. Ego sto ad ostiũ ⁊ pulso. scz ꝓ gr̃am gr̃atiã vt introducã gr̃am gratuz facientẽ. si q̃s audierit vocez meã affectu cordis ⁊ aperit mihi ianuã liberi arbitrij introibo ad eũ ꝓ gr̃am gr̃az facientẽ. ⁊ cenabo cũ eo. q3 iam eiꝰ opa bona gr̃a ⁊ meritoria reddunt̃. ⁊ ipe mecũ in dulcore deuotõis. Spũs enĩ meꝰ sup̃ mel dulcis. Sz hec diuĩa cooperatio ꝓpter hũanã rebellionem in nobis ꝓpedit: ne hũana fragilitas ad summũ ꝓfectõis apicẽ ꝓducat̃. Nec tñ penitꝰ ĩgratũ deserit gr̃a gratis data. cuz nunq̃ diuĩa clemẽtia oĩno salutis instĩctꝰ ingerere desinit per q̃s opa plurima de genere bonoꝝ in dies opamur: vtpote ꝓpunctõis. ꝓfessionis. penitẽtie. misericordie. vel iustice. licet deo q̃tũ ad eternã salutẽ minime sint accepta. vt vt sic habiliteamur ad gr̃am gr̃ũ facientẽ. Nã duplex est gr̃a Prima dicit̃ gr̃a gratis data. ⁊ est donũ quo se q̃s ꝓparat ad suscipiendũ spũssancti donũ. cuiꝰ officiũ est reuocare libez arbitriũ a malo ⁊ excitare ad bonũ. ⁊ sic facit q̃ndaz habilitatẽ in hoĩe q̃ dat locũ diuine misericordie. qõ salua iusticia possit alicui ꝓferri gr̃a. q3 diuĩe misericordie fieret iniuria si tali darẽ gratia in q̃ eẽt adhuc ober gratie. s. peccãdi volũtas. Cum igit̃ ex instinctu gr̃e hui⁹ actũ peccati ⁊ voluntatẽ peccãdi deserit. ⁊ conat̃ in bonuz ꝙt est sibi possibile: tũc facit qõ in se est. Et tũc enim ꝓmeret̃ non ex ꝺigno: ex cõgruo tñ recipe gratiam gratũ facientẽ. q3 vt dicit doctoꝝ sanctꝰ sup. iij. dis. xv. Diuinã bonitatẽ decet q̃ vbicũq̃ dispositionem ĩuenit ꝓfectõem adiciat. Cũ igit̃ habilitauit se ꝓ posse ꝓ gr̃am gratis datã ad

recipiendū gratiam gratūfacientem: sine
qua null⁹ ꝓmereri potest: nec in bono ꝓfice
re secur⁹ eā expectet. q̄ non mentit̄ qui di
cit. petite ⁊ accipietis. Et q̄ beata virgo
ꝓpter summā puritatē ad suscipiendū im
pressiones spūssancti fuit aptissima: et ad
exequendū omne bonū. volūtate ꝓmptis-
sima sine omni rebellione carnis ⁊ spirit⁹.
ideo tantā celsitudinē perfectiōis impul-
su spiritussancti super om̄es creaturas est
ꝯsecuta. vt diceret Sapiens. Multe filie
ꝯgregauerūt diuitias: tu suꝑgressa es vni
uersas. ¶ Tercio ꝯsidero angelū Marie
plenitudinez nunciantē: cum dicit plena.
An non plena in qua requieuit plenitudo
diuinitatis corꝑaliter? Putasne sponsus
egrediēs thalamū suū tam singularē pre-
electū? vacuū reliquerit quē priusq̄ conci
peret̄ gratijs ⁊ virtutibus vniuersis adim
pleuit. vt ecclesia ī eius ꝑsona diceret Ec-
cl̄iastici. xxiiij. In me omnis gratia vie ⁊
veritatis. Quasi diceret. Oīs gratia vie
.i. vite hui⁹ in me est. q̄ nō solū mihi: sed et
omni homī. ꝯditiōi. statui. ⁊ etati sufficit
ad salutē. Ceteris enim ꝑpartes. Marie
ꝟo se tota sil̄ infudit plenitudo gr̄arū vt
de plenitudine eius accipiāt vniuersi. Et
hinc merito subdit ibidē. Videte quoniā
nō solum mihi laboraui: sed omnib⁹ exqui-
rentib⁹ veritatē. Angel⁹ autē qui hāc ple-
nitudinē nūciare venerat ꝟm Tho. suꝑ. iij.
dis. xliij. erat de infima iherarchia. ⁊ d̄ me
dio ordine eiusdez iherarchie. s. de ordine
archangeloꝝ. ⁊ summ⁹ īter illos. vt sic ser
uaret̄ ꝓprietas ordinuz. q̄ infima iherar-
chia habet officiū homīes dirigēdi ꝟm q̄n
dam limitationē vel vnius ꝓuincie. sic̄ or
do ꝑncipatuū. vel vni⁹ homīs in actib⁹ q̄
redundāt in totā multitudinē sicut ordo
archangeloꝝ. vel in vni⁹ hominis in acti-
bus q̄ ad ip̄m tantuz ꝑtinēt sicut ordo an
geloꝝ qui dicunt̄ minima nunciare. Et q̄
ꝯsensus beate virginis qui per annūciati-
onem requirebat̄. act⁹ erat singularis ꝑ-
sone vt in salutē redundās multitudinis:
īmo totius hūani generis: angelus annū-
cians de ordine archangelorū esse debuit
⁊ summ⁹ inter illos. Et sic intelligit̄ dictū

Grego. in omel̄. de centū ouib⁹. q̄ summū
nunciū mitti decuit qui summū omniū nū
ciaret. hoc est summū inter angelos. scz q̄
quilibet archangelus summ⁹ nunci⁹ dici po
test. Vnde p̄mittit ibidē q̄ archangeli di
cunt̄ summi nūcij. Quarto ꝯsidero vir-
tutem altissimi Marie obumbrātez. cum
dicit̄ dn̄s. Vnde beata Maria ꝯceptōis
modū inquirēte: rn̄dit angelus. Spūssan
ctus suꝑueniet in te. ad purificandū ⁊ san
ctificandū carnē dei filio vniendā. Suꝑ-
ueniet inq̄ in te vt q̄ prius eras plena mo
do eras superplena. q̄ prius ī mentē nūc
autē in ventrē venit. non solū mentē. sz et
ventrē fecundās. O q̄btatū corpus q̄d ꝑ
exuberantē mundiciā donuz anime ad se
ip̄m allexit. In singulaꝝ eniz ceteraꝝ vix
vtiq̄ anima sincera spūssancti p̄sentiā im
petrabit. nunc ꝟo caro beate virginis re
ceptaculū efficit̄ sancti spūs. Vnde meri-
to quesiuit. Quō fiet istud. Et angel⁹ exe-
quit̄. Et virt⁹ altissimi. i. xp̄us qui ab apl̄o
dicit̄ dei virt⁹ dei sapīa. obumbrabit tibi.
q̄ in ea sub vmbra hūanitatis latuit vir-
tus diuinitatis. Vn̄ ꝑ obumbratōis vo-
cabulū vtraq̄ natura saluatoris intelligi
potest. ꝟm Grego. xviij. moral̄. q̄ vmbra
a lumīe ⁊ corꝑe obiecto formari solet. Cū
igit̄ ꝟgo vtpote pura hō plēitudinē diui-
nitatis capere neq̄bat. eā virt⁹ obūbrauit al-
tissimi dū incorꝑea lux diuinitatis ī ea su-
scepit corp⁹ hūanitatis quo virginis fra-
gilitas obumbraret̄. vt ad receptionē lu-
minis illi⁹ inaccessibilis sufficiēs redderet̄
per refrigeriū mentis celit⁹ datuz. Obum
brabit inq̄. i. refrigerabit fomitem totali
ter extinguēdo. vel obumbrabit in suo in-
gressu ⁊ egressu te non ledēdo vel grauan
do. sic̄ vmbra recipientē nec ledit ne g̃uat
sed refrigeriū p̄stat. Alioquin quō suꝑue-
nientē diuine dilectōis ardorē sustinuisset
cum dicit̄. ignis ꝯsumēs. nisi ⁊ virtute di-
uina ꝯfortata fuisset ⁊ refrigerata. Qui
to deniq̄ ꝯsidero virginē affectuose ꝯsen-
tientem. cum subdit̄ tecuz. Cum enim de⁹
non diligit coacta seruitia sed volūtaria.
requirit vt qui ei obsequūtur ex ip̄o mini-
sterio mereant̄. Cum ergo beata ꝟgo tam

singulariter ⁊ excellenter in dei ministerium eligebat̄. vt quē in vtero portaret. lacte aleret. ⁊ mēbra ei⁹ infantilia dulci⁹ cōfoueret. decuit vt ei⁹ ꝯsensus ãgelo ãnūciante req̄rerēt̄. Ad quā loq̄t̄ Aug⁹. dicēs. O beata Maria seculū om̄e captiuū tuū dep̄catur assensuz. te dn̄a apud deū mundus fidei sue obsidem fecit. Noli morari virgo. nūcio festinãter rn̄de. Respōde verbuz ⁊ suscipe filiū. da fidē ⁊ senti virtutē. Ecce inquit ancilla dn̄i. habes obsequiū. vides votū. nūc fiat mihi ꝑm verbū tuuz. Nec mora. reuertit̄ angel⁹: et virginalem thalamū ingredit̄ christ⁹. Nimiꝝ qꝛ cum inestimabili affectōe genib⁹ flexis. manib⁹ expãsis. ⁊ oculis eleuatis. ac cū ꝓfundissima hūiliatōe ꝓtulit illud verbū desideratissimuz optatiui modi: fiat mihi. Nec de singularitate meriti se extulit. sed sue ꝯditiōis ⁊ diuīe dignatōis per om̄ia memor. se illi⁹ ancillā fatet̄ cui⁹ mater eligit̄. Hinc exclamat Ansel. dicens. O sublimis v̄go mater dei. o hūilis ancilla dei. quid sublimius esse pōt? quid hūili⁹ sentire potest? Nam in hac annūciatōe sup̄ omnes attollebat̄: ⁊ tn̄ in se ꝓfundissime hūiliabat̄. et ideo eius hūilitas incōp̄abilis pre oībus virtutibus ꝯmendabat̄ que tantū placuit deo vt filiū dei traheret d̄ celo: quē admodū ferꝝ trahit̄ ab adamãte. Placuit eī qꝛ v̄go: ꝯcepit qꝛ hūilis ad laudē dei. Amē.

In festo Philippi ⁊ Jacobi apostolorum.

Vos amici mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis Joh. xv. Que v̄ba tractās beat⁹ Grego. in omel. quadā: dicit. Serui digni nō fuimus ⁊ amici dei vocamur. quāta est dignitas hoīm esse amicos dei. Sz audistis gloriā dignitatis: audite nunc laborē certaminis. Si feceritis inquit q̄ p̄cipio vobis. Quasi diceret. Gaudetis de culmine pensate quib⁹ laborib⁹ p̄uenit̄ ad culmen. Q̄d duz filij zebedei affectarēt audierūt. Potestis bibere calicē quez ego bibitur⁹ sum. Ipsi locū querebāt celsitudinis: mōstrabat illis semitaz itineris. q̄si diceret. Locus si delectat celsitudinis: prius vos exerceat via laboris. qꝛ cogitatio premij minuit vim flagelli. Quid mirū cuz etiā ꝓ captāda terreni principis amicicia pleriq̄ tantis se discriminib⁹ ꝯmittūt. laboribus inijciūt. sollicitudinib⁹ inuoluūt. Dn̄ Chriso. de cōpunctiōe cordis. Qui p̄ncipib⁹ seculi ministrāt ⁊ reipublice: tantū requirūt si quid lucri temp̄alis habeat milicie eius vsus. q̄d si soluz cognouerint iam null⁹ refugit̄ labor. nullū p̄iculū vitat̄. officia seruilia nō negabūt p̄egrinatōes. ꝯtumelias: mutatōes tempoꝝ. ⁊ omnē laborem sustinebūt spe lucri. Cōiugis ⁊ liberoruz absentiā tollerabiliter patiunt̄. nō patrie. nō caroꝝ molliunt̄ affectu: sed cupiditate pecunie velut amētes effecti nihil laboris sentiūt. nil laborare ītelligūt. Nos v̄o qui nō terrā sz celū querim⁹: de requie corp̄is p̄cūctamur: quoꝝ delectatio īmensa. fruitio p̄petua. Terrenoꝝ v̄o delectatio infinitis amaritudinib⁹ resp̄sa ⁊ fruitō momētanea. Et ideo q̄rulosos in via penitētie iusta redargutōne cofutat ibidem Chriso. dicens. Quid dicis o hō qui regnū celi paras īuadere ⁊ interrogas: ne q̄ tibi difficultas occurrat in itinere: ne q̄d sperni tibi accidat aut pati. Cū si tibi oīa mala occurrerēt. p̄icula. ꝯuitia. gladi⁹. ignis. ferrū. bestie. egritudo. ⁊ oīa q̄ excogitari possunt mala sup̄ te irruerēt. nōne tibi protantis ⁊ talib⁹ causis ridēda poti⁹ q̄ sperněda viderent̄? Vos igit̄ amici mei estis: ⁊ quos aīo arguo ⁊ castigo. Abraham pater noster vt dicit Jacob⁹ in canōica. c. ij. ex op̄ibus iustificat⁹ est: offerēs filium suū Ysaac. Et sequit̄. Et amic⁹ dei appellatus est. Sed anteq̄ nomē hoc sortiret̄ fidelitatem ei⁹ exp̄iri voluit dn̄s in p̄ceptis arduis p̄sertim in trib⁹. Egredere inq̄t de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ vēi ī t̄rā quā mōstrauero tibi. Gen̄. xij. vt sic cogeret̄ cū oī domo exulari ī īcertū donec mōstraret̄ ei loc⁹ ad habitandū. vt sic ostenderet̄ eius obediētia in qua et fidelis inuētus est. De hinc secundū adiecit mandatū: dicēs Gen̄. xvij. Hoc est pactum q̄d obseruabitis inter me ⁊ vos ⁊ se-

men tuũ post te. Circũdet omne masculi-
num ⁊c. Qd vtiq; periculosuz erat ⁊ pe-
nale infantilib⁹ membris. nec tamẽ cũ eta-
tus in aliquo p̃ceptuz statim adimpleuit.
Tandẽ ⁊ terciũ mandatũ adiecit Genes.
xxij. dicens. Tolle filium tuũ quez diligis
Ysaac. ⁊ offer mihi illũ super vnũ montiuz
quẽ monstrauero tibi ⁊c. O p̃ceptũ durũ
paternis affectib⁹. Et vide q̃ ꝓmpta seq̃-
tur obediẽtia. non recalcitrauit. non mur-
murauit nec vxori sue reuelauit. non excu
sauit. nõ ꝓtelauit. nec quidez expectauit.
sed eadez nocte surrexit pergẽs ad impe-
riuz dñi donec indicio dñi montẽ agnosce
ret super quẽ filiuz ĩmolare deberet: quez
dñs indicare distulit: vt sic maturiori deli
beratiõe Abrahaz oĩa reuolueret si forte
tandẽ a ꝓposito ⁊ cõcepto resiliret. sed fi
deliter ꝑseuerauit. vt habet supra ibidez.
⁊ sic amic⁹ dei appellari ꝓmeruit. Et vos
ait apl̃us amici mei estis si feceritis q̃ pre
cipio vobis. Videndũ igit̃ que h̃ sunt pre
cepta peculiaria quib⁹ diuinã attingerent
amiciciã. Que nimiꝝ quatuor esse repio.
Primo p̃cipit amplecti gratã humilita-
tem exemplo sui cũ dicit. Discite a me q̃a
mitis sum ⁊ hũilis corde. Mitis q̃tuz ad
ostentionẽ exteriorẽ. humilis corde q̃tuz
ad interiorẽ dispositionẽ. vnuz enim sine
altero deo placere nõ potest. qꝛ ꝑmũ gra-
tificat effectus. secundũ affect⁹. Quanta
autẽ Jesus hũilitate fulgebat non est no
stre facultatis euoluere. qui cũ esset gloria
vera ꝓ nobis se fecit opprobriũ hominuz.
adeo vt de se diceret. Ego sum vermis et
non homo. vt pleni⁹ patuit supra. Sz cur
hanc virtut̃ẽ tã sollicite cõmendauit apo
stolis? nisi qꝛ p̃sciebat eos in noĩe suo mi-
ra facturos in signis ⁊ ꝓdigijs: ita vt vm
bra Petri sanaret ĩfirmos. sentẽtia Pau
li feriret horribiliter longe positos. cũ tra
deret quẽdam fornicariũ diabolo corꝑali
ter possidenduz vt spũs saluus fieret. Ne
igitur eoꝝ labor a debita mercede per va-
nam gloriã vacu⁹ redderet̃. cũ his de qui-
bus ait dñs. receperũt mercedẽ suam: stu-
duit eos ad humilitatẽ inducere q̃ ꝯseru a
trix est omniũ virtutuz. sicut cortex arbo-
ris licet grossus ⁊ vilis totã vbertatez et
venustatẽ eius cõseruat. Alioq̃n nulla su-
perbia detestabilior q̃ ꝯsurgit de collatis
diuinis beneficijs et gratijs ac virtutib⁹.
Hinc ait apl̃us. Quid habes qd̃ nõ acce-
pisti? q̃ si accepisti quid gloriaris q̃si non
acceperis? Hec est vera pessima q̃ modico
momẽto dissipat virtutes vniuersas. eua
cuat oĩa merita. Sicut liq̃do figurate cla-
ruit in Ezechia: qui propter miraculũ so-
lis in vanã gloriaz euectus est ⁊ ingratus
inuẽtus: vt patet alibi. Hinc etiã aposta-
ticis spiritib⁹ motis ad detestabilẽ elatio
nem in ictu oculi iudex honorificus crude-
lem vindictã adhibuit. Et discipulis glo-
riantibus q̃ in nomĩe Jesu demonia eie-
cerãt dixit. Vidi sathanã sicut fulgur de
celo cadentẽ. Secundo ꝟo p̃cipit altis
simaz amplecti paupertatẽ: que singularĩ
cõseruatrix est hũilitatis. Vnde sequẽti-
bus se discipul̃ ait. Qui non renũciat om
nibus q̃ possidet nõ põt esse me⁹ discipul⁹
hoc est discipul⁹ ꝑfectõis. Si vis inq̃t ꝑfe-
ctus esse vade ⁊ vende oĩa q̃ possides ⁊ da
pauꝑibus. ⁊ veni sequere me. qꝛ fili⁹ homi
nis non habet vbi caput suũ reclinet. Ra-
tio ꝟo quare discipulis suis virtutez pau
pertatis tantopere cõmendauit est. quia
voluit discipulos affectu abstractos esse
ab amore terrenoꝝ ⁊ occupatõe oĩm crea
toꝝ. Alioquin eniz impossibile esset quẽq̃
ascendere posse ad plenitudinẽ charitatis
diuine: q̃ merito vinculũ perfectõis dicit̃.
Quia s̃m Berñ. Cor humanũ est glutino-
sum. ⁊ facile adheret om̃ibus q̃ frequẽtat.
Cum igit̃ apl̃os tanq̃ veros amicos exal
tare voluit ad apicẽ glorie celestis nõ me
ritis alienis: sed ꝓprijs. necesse fuit q̃ hoc
ip̃m mererent̃ ꝑfectõe vite p̃sentis. Ad cu
ius ingressuz ducit pauꝑtas volũtaria: cui
soli debet̃ potestas iudiciaria s̃m Tho. su
per. iiij. dist. xxviij. Primo rõne cõgruita
tis. qꝛ voluntaria paupertas est eoꝝ q̃ om
nibus que mundi sunt ꝯtemptis soli chri-
sto inherent. ⁊ ideo non est in eis aliq̃d qd̃
eoꝝ iudicium a iusticia deflectat. ⁊ sic ido
nei reddunt̃ quasi veritatẽ iusticie pre om
nibus diligentes. Secũdo debetur eis per

modū meriti. qz hūilitati respōdet exaltatio pro merito. Modo paupertas hoiem maxime despectum facit. qua ppter eis remittitur excellētia iudiciarie potestatis Tercio qz in pgressu ad perfectiōem inter beatitudines pmo ponit paupras: q perfectio disponit hoiem vt sit edoct⁹ oīm diuina veritate, in quo 7 decreta tenent diuine iusticie ex quib⁹ homies iudicabūtur. sicut liber in quo continet lex iudicare dicitur. Et iō solū illis pauperib⁹ potestas iudiciaria pmittit qui relinquētes omnia christū sequūtur fm perfectiōem vite. Vñ dicit Paul⁹. j. Loz. vj. Nescitis qz angelos iudicabim⁹. s. approbando sentētiā iudicis: scz de punitōe malox angeloz. 7 pmiatiōe bonox q̄tuz ad pmiū accidētale qđ recipiēt: eo q angeli mali incitauerūt homies ad malū. 7 angeli boni incitauerūt ad bonū. Tercio docuit gratā ostendere patientiā. Nam paupras vtrūq; tollerabilis est dum amicox 7 cognatox subsidio subleuat. Cui tñ ne sancti apostoli foz sitan inniterent eis perpetuū indixit exilium: dicens. Euntes in mundū vniuersum pdicate. Quasi diceret. relinquētes amicos 7 cognatos: dulce solū fugientes. inter ignotos imo 7 inimicos cōuersamī. Luc. x. Ecce ego mitto vos sicut oues inter lupos. Et vt nihil desolatiōis tempalis deferat: nolite portare argentū neq; auz. neq; es in zonis vestris: ne potius ppter lucrū tempale q̄ spūale pdicare videam. neq; peram ad reseruandū aliqua cibaria. neq; duas tunicas. i. vestimēta supflua vel mutatoria. Et hoc ad pscindendā omnē corporalem sollicitudinē. Neq; calciamenta scz integra: q̄ sandalia: vt habet Marc. vj. Neq; virgā vt dicit Mathe⁹. in Marco tamē dicit nisi virgā tantuz. Et ratio hoz est. qz in Matheo capit methaphorice. q̄si diceret. Nō initamī aliq̄ subsidio tpali sic corp⁹ innitit baculo. In Marco vo capit fm intellectū realē. Quia doctores hebreox in signū doctrine virgam in manu portabāt. Nam apud iudeos inoleuerat ꝓsuetudo q pdicatores in victu quidebant a populo quē docebant. vt ergo melius eos agnoscerēt quibus quidere debuerāt hanc virgam in manu portabant. Et ideo christus voluit q hec virga similiter, apostolis sufficeret pro tempali pulsiōe. qz dignus est mercēnarius merce de sua. sed hec virga tantū noscebat 7 venerabat in iudea. Dum igit mittebant in mundū vniuersuz quid subsidij secuz ferre sinebant: vbi fuerant ignoti. despecti. reprobati. irrisi. psecuti. verberati. incarcerati. 7 crudeli morte mulctati? Audite fratres quid dñs assumere iussit. In patiētia inquit vestra possidebitis aīas vestras. Cur autem solam patientiā comitez dedit discipulis 7 amicis taz pcipuis electz ex quibus quos mūdus capiebat cetera cuncta denegauit? Ni fallor hec causa potissima fuerat. Cum enī eosdez in suprem̄ amicicie gradū assumere cōuenerat. que scilicet inter sponsuz 7 sponsam respirare dinoscitur. merito decuit vt illud ab eis requireret q̄ solū modo veram 7 perfectā amiciaz ostēderet: que pfecto in psperis experiri nō potest: sicut visuz est supius. Quare dic Sapiēs Eccli. vj. Si possides amicum. i. possidere vis: in temptatiōe posside illum: quoniā omni tempore diligit qui amicus est. Et frater i angustijs cōprobatur. vt dicit Prouerbi. xvij. Denicq; nunq̄ verus 7 perfect⁹ est amic⁹. nunq̄ plena dilectio: nisi p amico deo quis aduersa cūcta non solū gratāter suscipiat: sed 7 mortem ignominiosa crudelitate inferendam innocēter affectu plenissimo concupiscat. Maiorez enīz hac dilectiōem nemo habet vt animā suam ponat quis pro amicis suis. Tu domīe maiorē exhibuisti: cum p inimicis dilectā animā tuā lamandā in manib⁹ inimici tā liberaliter exposuisti. Hinc apostoli vt in illius vicissitudinē vnuz rependerēt pro decez milibus ibant gaudētes a conspectu cōcilij: quoniā digni habiti sunt pro nomīe Jesu cōtumeliam pati. 7 tandez ipa crudeli morte mulctari. Dāc enim solā de proprijs rependimus ei p beneficijs vniuersis quam precipue requirit in copula spiritali testante sapiente cum dicit. Fili accedens ad seruitutē dei sta in

iusticia ⁊ p̄para animā tuam ad temptati
onem. Eccli. ij. Scit enim ꝙ paupes sum⁹
⁊ ad nihilū pene redacti. Quid inq̄t apo-
stol⁹ habes qd̄ non accepisti. ⁊ nudos nos
recipit ad diuinā copulā diues in omnes.
hoc solū expetens: vt eius diuitijs ⁊ bene
ficijs omni tp̄e per patientiā rñdeamus in
qua sola verus ꝓbatur amicus qui potius
datorē diligit q̄ꝫ datum. Quarto deni-
q̄ꝫ p̄cepit zelosam flagrare charitatem: di
cens Joh. xv. Hoc est p̄ceptū meuz vt di
ligatis inuicē sicut dilexi vos. Et iterum.
Mandatū nouū do vobis vt diligatꝫ in-
uicez. Bene nouū mandatū quo quis pro
salute ꝓximi se totū impendit ⁊ supimpen
dit. ⁊ hic est fructus desideratissim⁹ huius
copule: quo nullū sacrificiū deo acceptius
quo Paul⁹ apostol⁹ grauid⁹. Filioli inquit
mei quos iterꝫ parturio donec formetur in
vobis christus. Siccine fidelis spōsa spō
si fruat̄ amplexib⁹ in vita cōtemplatiua. ⁊
spūalibus exuberat fructib⁹ ī vita actiua.
Qd̄ nobis adimplere ꝯcedat ecclesie spō-
sus Jesus. Amen.

In inuentione sancte crucis.

Super muros babi
lonis leuate signū. augete custo-
diam. Hiere. lj. Dicit Augus. li.
de spiritu ⁊ aīa. ꝙ quibusdā affectibus et
amicicia quadā anima corpori cōiungit̄:
quā nemo carnē suam odio habuit. Soci-
ata nāq̄ꝫ illi licet eius societate p̄grauetur
ineffabili tamen cōiunctōe diligit illud et
amat carcerē suū. Et ex hoc esse libera nō
potest. quia formidat interitū. cum tamen
mori non potest. timet defectū: que per na
turam deficere nō potest. Ex hac etiaz cō
iunctōe sensualibus allicit̄. Nam oculorū
speculatiōibus pascitur. melodijs afficit̄.
odoribus reficitur. tactibus demulcetur.
Cuz tamē anima vinculis corp̄alibus ab
soluta nullis creatis refici potest in obie-
ctuz: nisi dūtaxat visionis diuine oblecta
menta plenissime refectōis ꝑcipiēs. Qua
visione subtracta nihil in creaturis super
est qd̄ animā potest oblectare. qua rursuz
habita nihil est qd̄ valeat cōtristare. Di-
cit enim Augus. in libro de triplici habita
culo. ꝙ si facies dei videret̄ in inferno pa-
radisus esset. ⁊ damnati vidētes eam nul
lam penaz sentirent. Cuz igitur adhuc cō
iuncta corpori sensuū exteriorꝫ visu pasca
tur. Et scd̄m naturales inter alios sensus
visus est nobilior ⁊ subtilior: vtpote de re
motioribus discernens ⁊ percipiēs: effica
ciusq̄ꝫ intuentiū affectus ad obiectum op
posituz attrahens. voluit domin⁹ tempo-
re passionis sue leuare signuz crucis ad re
presentandū in eo mirabilia ⁊ amabilia q̄
operatus est in medio nobis. Nam signū
proprie est illud qd̄ aliud est in se: et aliud
ostendit de se. Sic̄ venditores vini signa
ponūt per que vina sua venialia clamant.
Ex quibus patet ꝙ signum opponitur ocu
lo corporali signatū intellectui. Dicit eti-
am Aristoteles. ꝙ ocul⁹ est in corpore. in-
tellectus est in anima. Sicut igitur ad
aspectum corporalem tria requirūtur: scili-
cet oculorū dispositio: visionis intentio:
⁊ rei vidende debita obiectio. sic etiaz ad
visum spiritualē tria req̄rūtur. Primuz ē
oculorꝫ īteriorꝫ dispositio ꝑ mundiciā de-
purantem. Hinc dicit̄. Beati mundo cor-
de quoniam ipsi deum videbunt. Et ne fi-
lijs Adam remaneret velamen excusatio-
nis reliquit Jesus euangelium sanctum:
interiorez emūdans oculum. quia in eo re
lucet omnis perfectio religionis christia-
ne. Secundo requiritur visionis attentio
per affectum inflāmātem. que reprimit in-
tentionē ne alibi deriuet̄. Propter qd̄ re-
liquit Jesus corpus suuz sanctissimuz ve
lud amoris auram affectuz nostrum inflā-
mantem ⁊ inducentem ad visus intentio-
nem. Tercio rei vidende p̄sentatio ꝑ me-
moriam opponentē. cuius gratia Jesus
reliquit crucifixi imaginem vbiq̄ꝫ in locis
sacris erigendā: vt eandez oculis fixis in-
spiciētes mēte pariter et affectu feramur
in eum cui pro nostra salute crucifixi com-
placuit. Super muros igitur babilōis.
In verbis ꝓpositis ante mentis oculos
signuz leuare iubemur: vt eo cautius am-
bulemus cordis augentes custodiā. scien-

tes nimirũ nobis non esse parcenduz vbi deus ꝓprio filio suo non peꝑcit. vt cum eo simul crucifigeret peccatũ. Hoc autem signum crucis ad nostrã instructionez est timoris incussiuũ. iusticie directiuũ. clemẽtie collatiuuz. humilitatis ostensiuũ. amoris impressiuũ. ⁊ iudicij discretiuũ. Quorum tria prosequẽtes alia tria exaltationi eiusdem seruabimꝰ. Primo igitur signuz crucis est timoris incussiuũ: cuz crudelissimã mortẽ domini reꝑsentet qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. q̃tomagis peccatores ipos horribili vindicta disperdet nisi resipiscant̃. In cuius figura ꝑcepit dominus Nume. xvij. referri virgam Aaron tabernaculum testimonij: vt seruetur ibi in signuz rebellium filioꝝ israhel. Nam vt habet̃ ibidẽ plenius. anteq̃ virga Aaron germinasset dominus horribili morte mulctauit eos qui aspirabant ad populi ꝑncipatũ ⁊ summuz sacerdotiũ cum his qui murmurabant aduersus Moysen ⁊ Aaron. Similit̃ ⁊ eos qui secũdo murmurabãt: dicẽtes. vos interfecistis populũ dñi: ita ꝙ dñs sola quadam seuerissima iusticia agitari videbat̃. Tandez vo germĩare fecit virgã Aaron: vt tali signo rebelles agnoscerẽt ꝙ Aarõ cũ suis elegerit in sacerdotiũ. ⁊ sic quiescerent querele filiorum israhel. ne simil̃r et ipsi interficerent̃. Et hoc quidẽ diuĩe misericordie fuerat iudicium vt auisati salubrius a sua rebellione desisterẽt. Verũtamen subiũxit. Refer virgã Aaron ⁊c. Sic ꝓfecto anteq̃ virga crucis germĩasset dominꝰ sola sua iusticia agitari videbatur. eo ꝙ nondũ redempti eramus sanguine suo. Nũc aũt germinãte signo crucis ⁊ fructũ ꝓferente salutiferũ: iusticia iudicis cõuersa est in misericordiã patris. Factus est in q̃ longanimis ⁊ multũ misericors. Verũtamẽ virgã reseruari ꝑcepit in tabernaculum testimonij: in signũ rebelliũ peccatoꝝ vt eiꝰ misericordia abutẽtes tãto g̃uiꝰ inde iudicent̃ q̃nto mĩaz vberiorẽ accipe poterãt. Quis ni timeat deꝑhẽsus ĩ peccatj ⁊ agnoscẽs crucis suppliciũ: cuz deꝰ pater ve oñderet eiꝰ odiũ crucifigi voluit vnigenitũ vt cũ eo crucifigeret̃ ⁊ peccatũ. Ysa. liij. Propter scelꝰ ꝓpl̃i mei ꝑcussi eũ. O dictu horribile. Si esus vnicꝰ fructus vetiti post vindictã ãnoꝝ q̃nq̃ miliũ taz crudelez ⁊ vniuersalẽ Ade peccatũ expiare non potuit: nisi ⁊ vnigenitꝰ eiꝰ taz crudeli morte succũberet ꝙ eiꝰ acerbitas oẽz hũanaz capacitatẽ excederet: ⁊ h in peccato alieno: q̃d putas ĩ futuro erit ĩ delicto ꝓprio? Hinc etiã in lege veteri ad incutiẽduz timorẽ filijs ꝑuitutis ĩ timore descẽdit dñs in datõe legis in igne. vt habet̃ Exo. xix. Et ascẽdit fumus de mõte q̃si de fornace. eratq̃ mons oĩs terribil̃. qꝛ ꝑm magr̃m in historijs. totꝰ tremuit ⁊ ceperũt audiri tonitrua ⁊ micare fulgura. Eratq̃ vox diuina tãti terroris ꝙ ꝓpl̃us ꝓcul stans valde timuit. dixer̃tq̃ Moysi. Loq̃re tu nobis ⁊ audiemꝰ. nõ loquat̃ nobis dñs ne forte moriam̃. Quibꝰ rñdit Moyses. Nolite timere. vt eĩ ꝓbaret vos vẽit deꝰ ⁊ vt terror eiꝰ essz in vobis nõ peccaretis. Sic frẽs rogo vos. terreat ista tuba celestis ꝯ peccatores ĩuehẽs ⁊ dicẽs. Rursuz crucifigentes sibimetip̃is filiũ dei ⁊ ostentui hñtes. Sup muros babilõis. Secũdo signum crucis est iusticie directiuũ. his. s. q̃ vindictã eiꝰ subterfugere q̃rũt. Dicit̃ aũt Prouerbi. xiiij. ⁊. xvj. Est via q̃ videt̃ hoĩ recta. nouissima aũt eius ducũt ad mortem: Que ẽ hec via? nisi iocũdari. delicijs vti. ĩ oĩbꝰ ꝓspari. nil aduersi pati. Bt̃m ꝓpl̃m dixerũt cui hec sunt. filie ꝯposite. ꝓmptuaria plẽa. oues fetose. boues crasse. Hinc ps. Pusillanimi ĩ se formã gerẽs q̃si lamẽtãdo dic̃. Ecce ip̃i pctõres ⁊ abũdantes ĩ seculo obtinuerũt diuitias: Et dixi g̃ sine causa iustificaui cor meũ. ⁊ laui inter ĩnocẽtes mãꝰ meas. Et fui flagellatꝰ tota die. castigatio mea ĩ matutinis. Et ꝓsequens obijcit sibijp̃i. Si dicebaz narrabo sic ecce natõez filioꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ pr̃iarchaꝝ reꝓbaui. qm̃ oẽs aduersitates passi sũt. Existimabã vt cog̃scerẽ. s. veritatẽ huiꝰ rei: sz h. s. cog̃scere laborẽ añ me dõec ĩtrez ĩ sanctuariũ dei. i. intẽdã in xp̃m q̃ totꝰ ĩnocẽs passus ẽ. ⁊ etiã intelligã in nouissimis eoꝝ. i. peccatorum hic ꝓsperantiuz qui statim

in morte velut flos arescent. Quid ibi vidisti ꝓpheta sancte? Quomō inquit facte sunt in desolatiōem: perierūt propter iniquitatem suam velut somniū surgentium domine, in ciuitate tua imaginez ipoꝝ ad nihilum rediges. O fallax ꝓsperitas ⁊ vana leticia: q̄ infinitibilem secuꝝ trahit miseriaz. Et ideo Dauid ꝓsequit: dicens. Ut iumentū factus sum apud te: et ego semp tecum. Quid enī mihi est in celo ⁊ a te qd volui super terraz? Job vo super his mouet questionē domiō: dicens eiusdem. xxi. Quare viuūt impij sublimati: cōfortatiq̄ diuitijs? Semen eoꝝ ꝑmanet coraz eis domus eoꝝ secure. nec est virga dei sup illos. ⁊ cetera multa. Tandez respōdet tacite questiōi. Ducūt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo, recede a nobis, scientiaz viarum tuarū nolumus. Sicut ad literam cōtigit diuiti ꝓsperato, de quibus legit in legenda beati Ambrosij. Signū autem crucis viam vite demōstrat. Hoc enim signo hospiciuz christi non infernus reperit: vt dicit Bernardꝰ in Cāticj. Vnde figuratum est in scala quam Jacob in terra dormiens erectam vidit in celū. ⁊ dominū innixuz scale. vt habetur Genes. xxviij. Cuius dextera pars est austeritas penitētie. sinistra vo lenitas patiētie. Gradus autem eius sunt ascensus virtutū ⁊ affectuū Quis denicq̄ non mouebit ad penitentiā videns Jesum non in lectulis plumosis: sed in cruce quiescentē. non plumarijs: sed spinis caput inclinatū. non delicijs vacantem: sed aceto cum felle potantē. Hec est ergo via quaz Psal. postulat: dicens. Dirige me in semita recta propter inimicos meos. Reducit enim hominē ad paradisum quē gula prius abduxerat. Vnde de hoc signo precepit dominꝰ Abrahe vt sibi assumeret: dicens Genes. xvij. Circumcidetis carnem ꝓpucij vestri: vt sit signuz federis inter me ⁊ inter vos. Et subdit. Cuius prepucij caro circūcisa non fuerit: delebitur anima illa ꝺ populo suo. Quid est ergo spiritualis circūcisio: nisi carnis maceratio? Castigo inquit corpus meuz ⁊ in seruitutez redigo: nē forte ⁊c. Ve tibi miser ingrate qui penitētie signo postposito signuz qꝺ mundus offert carnis amplectaris. s. tempalis. honoris. delicioſitatis. ꝓsperitatis. vanitatis. Hi sunt ait apostolus quos sepe dicebā vobis: et nunc flens dico inimicos crucis christi. qui terrena sapiunt. quoꝝ deus venter est ⁊ gloria in cōfusione. Super muros g̃ babilōis. Lercio signū crucis est clementie collatiuum. Qꝺ lignū figura tū est per virgā aureā regis Assueri. de qua dicitur Hester. iiij. ꝓ omnis atriuz interius ingrediens non vocatus: sine cunctatōe moriatur: nisi forte rex aureā virgā ad eū tetenderit in signū clemētie. atq̄ ita possit viuere de hinc promulgata sentētia iussit omnes iudeos interfici. Hester igit regina pro populo suo preces effundere cupiēs se periculis exposuit non vocata regez adiens. Que stans contra regem ardētibus oculis furorē percrozis indicātez mutato colore corruit: et fecta exanimis. Tunc ira regis in mansuetudinem cōuersa: statim exiliuit rex de solio consolās eam. ⁊ amplectens atq̄ deosculans, ponensq̄ virgā aureā sup eam: se dare pollicit? est quicqd regina peteret. Hec autē virga figurā gerit sancte crucis. ante cui? ptensionē cuncti q̃tācunq̄ penitenciaz agentes horribili morte damnati sunt. nō solū corꝑali: sed etiaz spūali vita glorie ꝓuati. donec ad regē egrederet Hester regina. i. hūanitas christi pij amatissima. ꝓ nobis ofᵐib? petitura. in qua. s. petitione fudore sanguineo laborabat. et colore mutato. Tristis ē inq̄t aīa mea vsq̄ ad mortē. Ac susceptā idignatōe pēna ꝓ passionē ignominiosaz in mortez corruit. et a patre crucem portandā ⁊ sustinendā accepit. Tunc spiritus paterne maiestatis in mansuetudinem cōuersus per gratificam susceptionez amplexatus est eam pollicēs se daturum quicquid regina peteret. Et hinc christus accepta virga crucis cuz ea saluādos signare non desinit. dicēs. Qui vult venire ꝑ me ⁊c. Et itez. Qui nō tollit crucē suaz ⁊ sequit me nō est me dign?. In cuius figura ꝑceptuz ⁊ cōstitutū erat

Leuit. vlti. Q. quicquid sub pastoris virga transierit sanctificatū erat dño. Nam ad literaz vt dicunt doctores: pastor habebat in manu virgam sanguine tinctam. ⁊ quicq̄d decimuz de grege, transibat virga tangebat ⁊ sanguine signatuz domino sanctificabat. Sed timeāt rebelles in malo ꝑseuerātes. timeant inimici crucis christi qui signuz hoc clemētie diuine sibi vertunt in signuz inexp̄ssibilis vindicte. quia sicut hec virga nullum contemnit eius attactum sustinentez et intinctionem suscipientem. sic nulluz liberat: nullum recipit eius impulsum subterfugientez ⁊ intinctionem vilipendētem. sicut figuratuz est in virga Moysi: que sicut omnes filios israhel eductos trāsduxit: sic om̄es egyptios plagis ꝑcussos velut rebelles submersit.

In festo natiuitatis beati Johannis baptiste.

Dedi te in lucez gentiū. ysa. xlix. Querit doctor sanctus super. ij. dis. xxxix. vtrū homo velit bonū naturaliter: p̄sertim cuz id quicq̄d velit desideriose querit. sed ad modum pauci vitam eternam efficaciter querunt. ad quā tamen vt aiunt om̄es venire desiderant. Ad hoc respōdet ꝙ naturalis inclinatio in bonū inuenit̄ in omnibus hominibus. sed quia volūtas ⁊ ratio nō sunt ita fixa ad vnum quin in aliud flecti possunt. ideo potest homo velle maluz ⁊ non inq̄tum est malū: sed inq̄tum estimat bonum. Cum enim natura hūana habet impedimentū adiunctuz sibi: scilicet carnem repugnātem. ideo delectatōe cecatus abducitur a voluntate boni simpliciter in id qd̄ est apparens bonuz: refugiens verū bonum. non inq̄tum bonuz. Sed quoniaz in adeptiōe sua difficultatē habet annexaz: ⁊ ideo licet cōcupscunt: non tamē querūt ⁊ per cōsequēs nō assequūtur. Unde Augus. libro de libero arbitrio. Nihil mirum si miseri homīes non adipiscunt̄ qd̄ volūt .i. beatā vitam. Illud enī cui comes est ⁊ sine q̄ nemo ea dign⁹ ē recte. scz viuere nō videre volūt: sz illecti bonis apparētibus aptis oculis ad īferos ꝓperāt. Quos ducit ꝯcomitantiū infinita multitudo: quoꝝ exemplis quasi securi⁹ peccare videntur. cum rep̄hensorē non metuūt: ⁊ totā multitudinē perire nō ꝯfidūt. Cū igit̄ exemplo visibiliū plus mouet̄ affect⁹ human⁹ q̄ impressiōe credibiliū. ideo venturus sol iusticie christ⁹: lucē matutinaz p̄misit Johannem qui visuz internū p̄pararet: luce quasi p̄uia ꝑfecte ꝯuersatōis ⁊ doctrine. Vñ pater ad filiū Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuam qui p̄parabit viaz tuā ante te. Et ad Johannē. Dedi te in lucē gentiū. Quasi diceret. Licet inclinatio naturalis omnes hoīes etiā infideles ad appetitū ducit eterne beatitudinis: ꝑ peccata tñ elōgati ⁊ obcecati errātes vnusquisq̄ in viaz suam oēs simul declinauerūt ⁊ īutiles facti sunt: non est qui faciat bonū vsq̄ ad vnuz: adeo ꝙ sine ductore redire nō valent. qui ⁊ viam demonstret exemplo: ⁊ ad redituz incitet verbo. Dedi ergo te in lucē gentiū vt sis lucerna ardens ad inflāmandū ⁊ lucens ad instruendū. O q̄ vera ꝓphete sentētia. Dominus memor fuit nostri ⁊ benedixit nobis. Naz omnia fecit ꝓpter electos. Angelū constituit custodez corꝑis. rep̄ssorem demonis. instructorē mētis. incitatorē virtutis. mediatorē salutis. Hominē iustū ꝯstituit exemplar imitatiōis. ducē informatōis. preconē cōminatōis. Hominē impiū ministꝝ ꝓbatōis. exerciciū mortificatōis. adiutorium ꝓmeritōis Naz ⁊ si bonis oīa cooperant̄ in bonū. maxime tñ illata mala ḡtanter accepta. Sic hodie Johannē ꝯstituit q̄si speculū ⁊ lumē totius ꝑfectōis: cū dic̄. Dedi te in lucē ⁊c̄. In quib⁹ verbis quatuor notant̄ ꝑ ordinē. Primū est eius natiuitatis singularitas admirāda: cū dicit Dedi. Fuit em̄ miraculosa q̄tū ad ꝯceptionē. stupēda q̄tū ad sanctificatiōez. Videbat̄ em̄ magꝫ a deo missus q̄ nat̄ali lege ꝯtept⁹. vtpote d̄ sene ⁊ muliere sterili. Annūciat⁹ em̄ erat eodē angelo q̄ ⁊ xp̄us: sed loco sanctiori. quia christ⁹ in thalamo Johannes in templo. vbi tm̄ summo sacerdoti intrare licebat s̄m q̄sdā. ⁊ tp̄e solēniori.

qz in festo propitiatiõis solẽnissimo: cum solus pontifex semel in anno in sanctasanctoz ingrediebaẽ. 7 omnis popul⁹ ad templum cõfluebat. Et miraculo aptiozi. quia cũ Zacharias de verbis ãgeli dubitaret: eo q̃ vetul⁹ esset 7 vxoz eius sterilis 7 senex: mutus effect⁹ est vsq̃ in diẽ natiuitatis eius. Et Elizabeth qz senex erat p̃ verecũdia quinq̃ mẽsibus se occultauit: donec Maria ꝓcipet 7 Johãnes exultãs in vtero ꝓphetaret. Erubescebat enĩ ne in senectute videreẽ vacasse libidini. Antiquitus enim deũ timẽtes inter se non ꝓueniebant qñ de prole suscipiẽda spes nõ erat. Dicetiã Sara plis audita ꝓmissione statim ait intra se. Postq̃ ꝓsenui 7 vir meus vetulus est voluptati opaz dabo. Ex quo videẽ fm doctozes q̃ ab actu ꝓiugali cõtinuit exquo temp⁹ ꝓcipiẽdi transijt: quousq̃ de ꝓceptu futuro certificata fuit. Erat eriam stupẽda q̃tum ad sanctificatiõem. Nam aĩa eius infusa coꝛpi ꝓperauit Jesus in vtero visitare preconẽ suũ 7 gratia sanctificatõis a vinculis imꝓoperij liberare. ¶ Pro q̃ notandũ q̃ triplex est sanctificatio. Prima ꝯmunis que fit p̃ sacramẽta. primũ est baptism⁹ qui remouet culpam 7 cõfert gr̃am. apit ianuã regni 7 habilitat hoĩem ad alia sacramenta ꝓcipienda. remanet tñ fomes 7 ꝓnitas ad peccãdum. ¶ Secũda ẽo specialis est et fit per gr̃am q̃ remouet culpã et ꝓnitatẽ peccãdi mortaliter: ita q̃ mortaliter peccare non potest. 7 ad venialia fomes eũ min⁹ inclinet ꝓpter qõ minoza 7 paucioza venialia ꝓmittit. non tñ imꝓmit caracterẽ. nec aperit regni ianuam. nec habilitat hoĩem ad alia sacramẽta salubriter percipiẽda: nisi pri⁹ baptism⁹ accedat. Quare rñdit Johãnes dño. Ego a te debeo baptizari 7 tu venis ad me. Quia sanctificati ĩ vtero ĩdigent christi baptismo ad hoc vt sint incoꝛpati christo: vt dicit ibidẽ Lyra. quia in baptismo christi caracter imꝓimit̃ per quam christo cõfiguratur. Dicit enim doctoz sanctus sup. iij. dis. iij. q̃ christus sanctificeit p̃ peccato totius generis humani. etiã si essent multo plura. Et quia hõ per baptismũ in moꝛte christi baptizat̃ 7 ei cõmoꝛitur 7 sepelit̃. ideo baptism⁹ q̃tum in se est totã efficaciã passionis influit in baptizatũ. 7 ꝓpter hoc absoluit eũ non solũ a culpa: sed etiã a satisfactoria pena. Naz qz christi membꝛ efficit̃ pena quaz christ⁹ sustinuit ei in satisfactiõem reputat̃. Hinc dicit̃ Ysa. liij. q̃ pater in eo posuit iniquitatẽ omniũ nostꝛm. ¶ Tercia deniq̃ plenissima est. qz fit per gr̃am singularissimaz q̃ mouet culpã 7 omnẽ peccãdi ꝓnitatẽ taz venialiter q̃ moꝛtaliter. 7 hec fuit in beata Maria. ¶ Secũdo notat̃ ipsi⁹ nascentis ingenuitas amplectẽda. Nam creatura rationalis ceteris creatiõe nobilioꝛ reꝓeritur. Vnde 7 angelicã in hoc dignitatem supꝛgreditur. qz semꝛ essentiali ꝓmio crescere potest quousq̃ gloria 7 dignitate spirit⁹ angelicos supemineat vniuersos. i cuius etiã argumentũ creaturaꝛ vniuersitas suis famulat̃ obsequijs. Ad cui⁹ ꝓsideꝛationẽ Hugo nos inuitat: dicens. Respice homo mundũ vniuersuz. cõsidera si qd est in eo q̃ tibi non seruiat. Omnis enĩ natura ad hunc finem cursuz suum dirigit vt tuis obsequijs famuleẽ. tuis vtilitatibus tuisq̃ oblectatiõibus pariter 7 necessitatibus fm effluentiã indeficientẽ succurrat. Nam fm philosophũ. finis nobilioꝛ 7 melioꝛ est his que sunt ad finem. Cuius etiaz consideratiõe philosophi naturali cognitione sue nobilitatis: inferioꝛa cuncta cõtemnenda foꝛe censuerũt. 7 vitia deuitanda ne nobilitas nature vitiozũ turpitudine degenerationẽ pareretur. Vnde Diogenes cum semel ab imꝓatoꝛe ratiõe eminentis sue scientie visitaretur noluit ei assurgere. Quo cum indignatione recedente dixerunt serui eius ad Diogenem. Cur sic egisti? Non modicum enim honozauit imperatoꝛ te pauperem 7 vilez visitans: et tu econtrario ipsum inhonozas nolens ei assurgere. Quibus ille. Non eniz decet dignitatem vt seruo serui mei reuerentiã faciam. seruit enĩ iste seruo meo. s. mũdo q̃ mihi seruit: cũ ideo fact⁹ est vt mihi seruiat. Bene dñabat̃ iste mundo. bene nature sue dignitatez obseruabat: licet non sẽm

Triplex ẽ sanctificatio

scientiam nec scōm potiorē eius excellentiam. Nec enim nobilitas effectū suuz potissime ꝙsequit̄. nō solū in auersiōe ab oīmi affectu inordinato creaturaꝝ ꝛ vitioꝝ: sz potiꝰ in affectōe vigorosa in ipm summuz bonū. q̄ nimiꝝ nec tenuē impssionē admittit cuiuscūq; creati: nisi tm̄ in ordīe ad deum. Sicut esm̄ speculum ꝙcauū qđ solarijs radijs diometraliter obijcit̄ ꝛ pfecte ꝙiūgitur: claꝝ ꝛ splēdidū efficit̄: in se formas obiecti cuiuscūq; recipiēs. sic aīa per affectū ꝛ intellectū a terrenis elenata: ac solii iusticie ꝙ inhesionē amorosaz oppositaꝫ nobilitat̄ in q̄ndam similitudinē diuine claritatis adulterinas impssiones non admittens. Sed ve mūdo vergēti in senīū. Omnes enī nobilitatē hanc degenerare ꝙuincunt̄ creaturis ꝛ vitijs se substernētes. nā qui facit peccatū seruꝰ est peccati. Cum ḡ fin Aug̃. peccatū nihil est: relinquit̄ ꝙ peccator est minor nihilo. Et vtinā in nihiluz redigeret̄. qz melius esset nō esse q̄m tam male esse ꝛ a deo taz reprobum iudicari. Q. d̄ Iohānes ꝙsiderās licet in gr̄a cōfirmatꝰ fuerat. mundū tm̄ fugiēs: nobilē aīam viribus adhuc nobilitare voluit: vt ei placeret cui se ꝓbauit. Quid ni miser et vilis homūcio laboret ad ornatū aīe: cū artifex ille summe sapiēs ꝛ industriosus tāta operositate vigilauit in creatōe: ne q̄cq; omitteret de eiꝰ pulchritudine? Nec mirꝝ cū eā quā creauit in sponsaz assumere disposuit. Sic igit̄ apparet eius ingenuitas ꝛ diligētissima fuga vitioꝝ et intēsissima puritas diuini amoris. Tercio notat̄ ꝙuersationis eius exemplaritas allectiua: cū dicit̄ in lucē. qz plus mouēt ꝛ alliciūt opa virtuosa q̄ ornata verba. Cum igit̄ nouerat se positū mūdo lucernā ardentē ꝛ lucentez: decuit vt priꝰ faceret q̄ doceret. licz tm̄ venialia peccata ꝛ rara ac minima perpetrare poterat ꝑuentus gratia sanctificatōis Ne tm̄ leui famīe vitā maculate possz ꝛ inanū dei gratiā vel minimā recipe: hoīm societatem fugit. deserтuz quinquēnis intrauit. ꝛ fere vsq; ad viginti sex āos i artissima penitētia perduauit. potius indicans cum bestijs q̄ cum hominib⁹ angelicam vitaz ducere posse. Nam cum sancto sanctus eris ꝛ cum electo electꝰ: ꝛ cū perverso ꝙuerteris. Et mundus totus in maligno positus est. Sic̄ Salomon ꝓpter cōuersationem alienigenarū etiam ad idolatriam tractus est. Et Herodes ad interfectionē Iohānis instigatus: quem sciebat virum sanctuz ꝛ iustum. quem libenter audiebat: ꝛ eo audito multa faciebat. sed qz consortez fetidam non amouit: tandē victus in eius mortem assensum dedit. Nec putemus q; in deserto Iohānes pigritia repsit: sed totis ꝑcordijs in penitētia carnem innocentez in sacrificiū domino obtulit. nō quo peccata diueret: sed carnē spiritui subiaceret. Nam eiꝰ esca sicut refert Hieronimꝰ ꝯ accipiēs hoc ex dictis Arnulphi sui expositoris erat quoddā genꝰ minimuz locustaꝝ ad quātitatem parui digiti manus in deserto iudee. q̄ in herbis capiuntur de facili. ꝛ oleo cocte pauperū victum prebēt. Refert etiam q; ibidez sunt arbores quedaz habētes folia rotunda et lata: habentia quali colorez lactis ꝛ saporem mellis que fragrātia sunt. terunt̄ manibus ꝛ edunt̄. Ecce quibus curis iste vir alterius seculi vitam agebat sui corporis ꝛ stomachuz pr̄iarchalē reficiebat. Quia nimirū scōm Chrisosto. in celo cōuersabatur. ꝛ nature necessitatibus superior effectus extraneaz quādam viam ambulabat in hymnis ꝛ oratiōibus omne tempꝰ pertransiens. De potu vo hic euāgelista mētionem non facit. quia quasi manifestū reliquit in verbis angeli dicētis ad Zachariam. spiritusancto replebit̄ adhuc ex vtero matris sue. Et ideo ne spiritūsanctum quādoq; contristet vinuz et siceram nō bibet. Non enīz decuit vas illud celesti gratie dedicatum seculi delicijs et illecebris inherere. Nec enim erat lex omniū nazareorum. i. deo consecratoꝝ Nume. vj. q; abomni inebriatiuo abstinerēt. quoniā ebrietas spiritum enervat. ꝛ ad illecebras carnem inclinat: adeo q; Loth q̄diu mansit sobrius inter zodomitas pessimas innocens ꝛ castus permansit. Solus autez postea existens: sed ebrius: etiam cum suis

filiabus enormiter cecidit. Deniq; Johā
nes vestimentū habuit de pilis camelor.
cui⁹ causam refert Chriso. sup hūc locū: di
cens q̄ seruis dei nō ꝯuenit habere vesti
mentū ad speciē visionis ⁊ delectamentū
carnis: sed tm̄ ad tegimē nuditatis. Ha
buit etiā zonā pelliceā circa lūbos eius: q̄
scz ciliciū forti⁹ stringebat ad carnē bene
optime: vt sic cōgrue de eo diceret q̄ vir
erat bene potēs in ope ⁊ sermone. Talem
em̄ oportet esse omnē doctorē veritatis.
Quia dicit doctor sanct⁹ sup. iiij. dis. xix.
q̄ docere sacrā scripturā ꝯtingit duplici
ter. Primo ex officio p̄latōis. sicut q̄ pre
dicās docet. ⁊ talis si docēs est in pecca
to mortali siue notorio siue occulto: pec
cat mortaliter. cui merito impropat dn̄s:
dicens. Quare tu enarras iusticias meas
⁊c̄. Alio mō ex officio magisterij. sic̄ magi
ster in theologia. ⁊ ille quidē mortal'r pec
cat si docet in peccato mortali ꝯstitutus.
qr non sequit̄ regulā Jesu christi: q̄ cepit
primo facere ⁊ docere. Si aūt est in occul
to mortali nō peccat mortal'r. Quarto
igit̄ notat̄ christiane religiōis vtilitas vo
tiua: cū subdit̄ gentiū. Missus est angel⁹
ille ꝓpter eos qui hereditatē capiēt salutz
in exemplū xp̄iane religionis. in ducē sta
tus ꝑfectōis. in doctorē ꝑfecte institutio
nis. in refrigeriū spūalis interuētiōis. et
in ꝯfusionē nostre tepide cōuersatōis. De
quib⁹ oīb⁹ gr̄a breuitatis sup̄sedebo.

In festiuitate sanctor Petri ⁊ Pauli apostolorum.

Hi sunt due oliue ⁊
duo cādelabra lucētia in conspe
ctu dn̄i. Apoc. xj. Sic̄ ait Ger.
in s̄mone hodierno. Gloriosa nobis solē
nitas illuxit quā p̄clari martyres marty
rum duces: apl'or ꝑncipes: morte clarissi
ma ꝯsecrarūt. Isti sunt Petr⁹ ⁊ Paulus
duo magna lumīaria q̄s de⁹ in corpe eccle
sie ꝯstituit: q̄si geminū lumē oculorū. Hec
ille. Hic mihi ꝯgrue satis occurrūt iudai
ci populi duces ex egypto filios israhel e
ducētes Moysen ⁊ Aaron: loquor horuz
ducatū p̄figurātes. Sūmus synagoge pō
fex Aaron vnctus dn̄i. summus apostolo
rum ⁊ ecclesie ꝑnceps ⁊ pōtifex Petrus.
cui ter dicitur: pasce oues meas. Moyses
ꝑnceps populi ⁊ dux in his q̄ ad deuz pti
nebāt ꝯstitutus. Cum eo nō solū loqueba
tur vt amic⁹ ad amicū: sed etiā tandē diui
nā essentiā videre meruit. nō in speculo ⁊
enigmate: sz facie ad faciē quēadmodū ab
electz vidend⁹ est ī eternū. vt dicit Aug⁹.
xij. super Gen̄. ad literā in libro de viden
do deuz. vt patz latius sup̄ius. Sic Pau
lus doctor gentiū ⁊ dux a deo ꝯstitut⁹ per
reuelatōez Jesu christi instrui meruit. ra
ptus nihilomin⁹ vsq; ad terciū celum. vbi
vidit nō solū archana q̄ non licent hoī lo
qui: sed etiā deū per essentiā. vt dicit Au
gus. ibidez. Vt idem ꝑuilegiū doctor gen
tium ⁊ magister iudeorū ꝯsequerētur. in h
ramen isti sup̄eminēt: quoniā illi ꝑmi vm
bre duces fuerūt: sz isti veritatis. Illi de
seruitute egyptiaca in libertatē ⁊ vbertatē
terre ꝓmissionis: hi de tenebris ⁊ seruitu
te vitior in libertatez ⁊ vbertatem leticie
spūalis ⁊ expectatiōem firmissimā glorie
eternalis. De illor cetu tm̄ ꝓuenerūt duo
ad optatū terminū scilicz Caleph ⁊ Jo
sue. De istor vo cetu īnumerabiles regna
celorum adepti sunt. Nec eniz illi pecca
tis exigentibus intrare poterāt. sed isti di
gni habiti sunt non soluz intrare peccatis
misericorditer indultis: sz etiā alios pre
cedere ⁊ post se trahere. Hi sunt igit̄ due
oliue ⁊ duo candelabra. In verbis ꝓpo
sitis duo p̄cipua cōsideranda resultant in
quibus hi duo veteris testamēti duces ex
cellebant. scilicet plenitudo misericordie:
cuz dicit̄. Hi sunt due oliue. Et pulchritu
do iusticie: cum addit̄ ⁊ duo candelabra.
Pro ꝑmo satis illis cōuenit illud Eccli.
xliiij. Hi sunt viri misericordie quor iusti
cie obliuionē nō acceperūt. Bene quidem
dicunt̄ viri mīe. qr s̄m Gern̄. ī s̄mōe sunt
misericordiā ꝯsecuti. mīa pleni. misericor
diter dati. Et in his duces p̄cellunt vete
ris testamenti. Primo quia copiosaz mi
sericordiā ꝯsecuti sunt. Nam de ꝑorib⁹ le
gitur Nume. xx. q̄ murmurāte ꝓp̄lo pre si
ti. orātibusq; Moyse et Aaron pro aqua

ad bibendum apparuit gloria dñi. ſ. nubes lucida: ī qua loqui ſolitus erat. ⁊ ait. Tolle virgam ⁊c. Moyſes autem accepta virga dixit ad populū. Audite rebelles ⁊ increduli. num de petra hac poterimꝰ nobis aquā eſſcere? Quaſi dubitatiue loquens. Licet eñ nō dubitauit de potētia diuina dubitauit tñ de effectu ne. ſ. impediret ꝓ pter eoꝝ malicīā. ⁊ ideo ꝑmo ictu nō exijt aqua ꝓpter eius dubitatōez. Poſtq̄ aūt percuſſiſſet bis ſilicē exijt aqua ꝓpter impletionē ꝓmiſſi. Et dñs ad euz. Quia nō credidiſti mihi tu ⁊ Aaron vt ſanctificaretis me. i. ſanctitatē meaz de impletiōe ꝓmiſſi credendo ⁊ ꝓnūciando ꝓnunciaretis: nō introduces eos in terrā ꝓmiſſionis: ſz morientur in ſolitudine. Et paulopoſt. Tolle ait Aaron ⁊ Eleazar ⁊ filiū eius in mōtē hor. cum p̄ē nudaueris veſte. ſ. pontificalē: indues filiū eius. Dicit Aug⁹. hoc factum eſt vt pōtifex p̄beret officiū ſepulture. ſRefert rabbi Salomon. q̄ īuenerūt in monte ſpeluncam a deo paratā. et in ea lectum ſtratū. ante lectū xo lapidē ardentem. reuelatū eſt, Moyſi q̄ erat locꝰ ſepulture Aaron. Qui ad iuſſuz Moyſi ſe poſuit ī lecto. extendēſq̄ manꝰ ⁊ pedes clauſit oculos. ⁊ accepit dñs in pace ſpīm eiꝰ. Videns aūt oīs multitudo Aaron occubuiſſe ex eo q̄ cū Moyſe nō reuertebat: fleuit euz triginta diebꝰ. Poſt ꝫ Moyſi p̄cepit Deus. xxxij. dicēs. Aſcēde in montē abarim: q̄ magnꝰ erat in q̄dam eminēte parte mōtis eius dē que dicebat nebo in virtute illiꝰ partis q̄ dicebat phaſga. vnd. ſ. terra ꝓmiſſionis meliꝰ videri poterat Et morere ⁊c. Fecitq̄ Moyſes ſicut p̄cepit dñs. et mortuꝰ eſt ibi. ſepeliuitq̄ eū dñs angeloꝝ miniſterio. nec cognouit homo ſepulchruz eius: ne. ſ. eū tāq̄ deū colerēt ꝓpter ſigna q̄ fecerat. q̄z pni erāt ad idolatriam. Q. d videns ſathanas reuelare voluit corpuſ eiꝰ vt eū adorarēt. ſed impediuit eū Michael archangelꝰ ꝑnceps. ⁊ altercatꝰ eſt cū diabolo. ſicut tāgit Judas in canōica ſua. Propter tantillū igit iudiciū inobedientie repulſi ſunt a deo: ne filios iſrabel ītroducerēt in terram ꝓmiſſionis. Vide nūc quā miſericordiā nouiſ duces ꝓſecuti ſunt

Paulus de ſe loquat. j. Thimoth. j. Qui fui inquit blaſphemꝰ ⁊ ꝑſecutor ⁊ iniurioſus. ſed miſericordiā ꝓſecutꝰ ſum. Nec ſolum in iudea hac inſania ferebat: ſed abibat ad exteras regiones: vt chriſti mēbra laniaret. Vira dei pietas cū epīs impie legatōis in via ꝓpēnſus iam nulla reſtabat excuſatio. Sz quid? ꝓ tātis malis tantis a diuina gra bonis p̄uentꝰ eſt: vt eodez momēto ꝓſecraretur vas electiōis. Et vt quidā volūt eodez tpe raptꝰ eſt in terciuz celū. de q̄ dicit. ij. Cor. xij. Scio hoiem in chriſto ante ānos q̄tuordecim. Et ſequit. Raptus hmōi ⁊c. Liquet eniz ſubtiliꝰ intuenti viſionē hāc in p̄ncipio cōuerſionis eū habuiſſe: in qua q̄ſi luculēter celeſtes officinas circūſpexerit: dicta beati Dyoniſij nobis indicāt. cui multa ſecreta reuelauit. Petrꝰ quidē poſt tantā p̄rogatiuā apoſtolatꝰ familiaritatis dilectōis ⁊ agnitionis dei: ter dñm negādo peccauit. peccatū grande ⁊ fortaſſis quo grandius nullum eſt. vt dicit Bernard. in ſermone. qui tamen taz velociſſime q̄z facilime veniam cōſecutus eſt: ⁊ ſic vt nihil de ſingularitate ſui primatus amitteret. Sz ad quid tales p̄ficere voluit dominꝰ eccleſie ſue? niſi vt nemo diffidat. nemo cōfundat aperire ſecreta cōſcientie. Vnde Bern. Forte peccaſti in ſeculo: nūquid amplius Paulo? q̄ ſi in religione: nū quid plus Petro? Attamen illi toto corde penitentiā agēres nō modo ſalutez: ſed ⁊ ſalutis miniſterū adepti ſunt ⁊ formaz ſanctitatis. Secūdo ſunt duo viri miſericordie: q̄ plenioꝝ miſericordia p̄diti. Dicitur eniz Exod. xxxij q̄ populus videns mozā Moyſi dixerūt ad Aaron. Fac nobis deos qui precedant nos Moyſi autem huic neſcimus quid acciderit. Sur ergo marituz ſororis Moyſi fortiter reſiſtentez et redarguētem ſpurcis interfecerūt. Hinc timore compulſus Aaron dixit. Tollite ī aures veſtras ⁊ deferte ad me. Cariora poſtulauit vt ſic eos retraheret. Et in ignē p̄iciēs formauit ex eis opē fuſorio vitulū ꝓflatilē quē petierūt ppt̄ apyn idolū egipti thauri figurā hñs.

vt refert Plinius. qui refert se illud vidisse. Et dixerũt. Hi sunt dñi tui israhel. Edificauitq; altare 7 obtulit holocausta. Sedit q; pupul⁹ comedere 7 bibere 7 surrexerunt ludere. i. corizare 7 cantare in veneratõe idoli. Postq; aũt Moysi dñs indicasset: subiũxit. Dimitte me vt irascat furor meus. Sup q̃ dicit Greg. Quid est seruo dicere dimitte me: nisi pcãti ausu prebere? quasi diceret. Pensa quãtum apud me valeas 7 cognosce q; poteris impetrare et obtinere quicq̃d pro populo exoras. Sic nimiq; sepe domin⁹ intercessorez querit p populo: sed nõ inuenit. Hinc q̃queritur Ysa. lxiiij. Non est qui ñuocet 7 cõsurgat 7 teneat me. Et iteruz Ezechiel. xxij. Quesiui de eis virũ qui interponeret se sepem. 7 staret oppositus cõtra me p terra ne dissiparẽ eã. 7 non ñueni. 7 effudi sup eos indignatõem meã. 7 in igne ire mee psumpsi eos. Moyses aũt dño rñdit. Cur dñe irascit furor tuus? quiescat ira tua 7c. Et placatus est dñs. Descẽdit igitur Moyses 7 arreptũ vitulũ cõbussit. 7 cineres in aqua pñciens ex ea dedit potuz filijs israhel. qui vt dicit rabbi Salomon reis erãt nociue causantes inflatiões 7 languores. ceteris vo dulces erãt. vt sic agnoscerent rei sicut p aquaz in sacrificio zelotipie: vt habet sup. Dicunt etiã quidã q; calor auri remansit ad ora reoz: ita q; barbe videbant auree. Tũc Moyses ait. Si quis est dñi iungat mihi. Cõgregati sunt ad eũ filij leui. quib⁹ ait. Ite 7 redite de porta ad portam 7c. et interfecti sunt. xxiij. millia. Post hec ascẽdit Moyses ad dñm p reliquis orãs. Dimitte eis hãc noxã: aut dele me delibro quẽ scripsisti. Vbi dicit Augus. q; hoc dixit ex pfidentia 7 familiaritate diuina: sciẽs se nõ esse delendũ. Ex his patet q; Moyses primo rogauit tm̃ p his qui min⁹ culpabiles erãt. eo q; post placatiõnẽ diuinã actores principales interfici iussit. De hinc p reliquis hanc oratõem viscerosaz offerẽs. Sed duces noui testamenti susceptа auctoritate diuina ligãdi atq; soluẽdi: nullũ nisi spernentẽ repulerunt. Tales eniz decebat in lege gr̃e prelatos hr̃e vt ex eis claresceret. q; apud dominũ misericordia et copiosa redemptio. Ideo nãq; sm Chrisо. Angelis nõ est cõmissa sacerdotalis potestas: ne cũ ipi minime peccarẽt de sua innocẽtia plumẽres alios sine misericordia iudicarẽt. sed potius data est homi fragili 7 peccanti: vt circa lapsuz alioz se mitẽ prebeat 7 benignũ Hinc etiã Petr⁹ crucifixores dñicos tam dulciter 7 efficaciter reuocauit ad salutez penitentiã ingerens. veniaz p̃mittens q; vna die cõuerteret tria millia: alia vero die q̃nq; millia. Paul⁹ vo pre nimia dulcedine vt dicit Bern̄. luget eos qui peccauerunt 7 nõ egerũt penitentiã. 7 pturit eos denuo donec formaret in eis christus. Mirum q; sm Bern̄. in sermõe. Magnoq; criminũ rei magnis criminib⁹ facile donabunt veniã. 7 in qua mensuz est eis remitentur nobis. Tercio sunt duo viri misericordie. q; maiori misericordia nobis dati. Nam duces pores suis dederũt auctoritate diuina nõ solũ decẽ mandata: sz erã am legitima 7 cerimõialia: ita q; vix erãt obseruabilia. Ad quoq; compationẽ dixit Jesus Matth. xj. Tollite iugũ meũ super vos. 7 discite a me q; mitis sum et hũilis corde. 7 ñuenietis requiẽ aiabus vr̃is. iugum enim meũ suaue est 7 onus meũ leue. Hinc duces nostri ptra eos qui suadebãt iudaizare: dicebãt Act. xv. Quid tempta tis deũ imponere iugũ sup ceruicẽ discipulorz. qõ neq; vos neq; patres vestri portare potuerunt. s. sine maxima difficultate. Secũdo seueri fuerũt ad mandata iudicialia p̃sequẽda. Dicit enim de quoda blasphemo Leuit. xxiiij. q; cuz blasphemasset nomen dñi 7c. Vbi dicũt doctores hebrei q; explanauit magnũ nomẽ dñi tetragramaton in publico qõ non erat licitus nomiare nisi in benedictõibus sacerdotũ: vt patz sup. Et post explanatõez illud male dixisset: miserũt in carcerẽ donec scirẽt qua morte mori debuerat.: qõ nondũ fuerat a dño determinatũ. nec orauerũt pro eo vt misericordiã p̃sequeret. sed quasi ꝓni ad vindictã diuinũ sup hoc iudiciũ reqrebant. Deus autez p̃cipiebat huiusmodi

lapidare. Q.d ⁊ factū ē. Sz Jesus qui ve
nerat vocare peccatores ad penitentiā et
saluare impios: lapidandā oblataz absol-
uit: dicens. Nec ego te cōdemnabo. vade
⁊ iam ampli⁹ noli peccare. Cui⁹ vestigijs
inherentes hi duces. solaz patientiā. mā-
suetudinē. longanimitatē. pietatem. con-
fessionē. ⁊ misericordiā exhibendā esse cē-
suerūt. p̄sertim cum interroganti Petro.
Domīe quotiēs peccauit in me frater me
us ⁊ dimittā ei vsq; septies? Protinus re
spondit dn̄s. Non dico tibi vsq; septies:
sed vsq; septuagies septies. i. totiens di-
mitte quotiēs peccauerit. Quid mirz cuz
⁊ dn̄s pro induratis crucifixorib⁹ lachry-
mosis p̄cibus celestē patrem tam efficaci-
ter exorauit. Tercio fuerūt exigui in p̄-
missione. Promittebāt enim terraz lacte
⁊ melle manantē. sed isti paradisuz p̄mise
runt bonis omnib⁹ affluentē. Ex quib⁹ pa-
tet q̄ cum ducibus nouis deus nobis alle
uiauit p̄cepta. mitigauit iudicia. ⁊ cumu-
lauit merita. Quare merito dicūtur viri
misericordie, Quā nos inuenire cōcedat
christus Jesus. Amen.

Alius sermo de eadem festiui-
tate.

Si sunt due oliue ⁊
duo candelabra in cōspectu do-
mini. Apoc. xj. Dn̄s Jesus apo
stolica vocatōe ⁊ vocatiōis eiusdez potē
tissimaz causam on̄dens: ait ad illos. Nō
vos me elegistis: sed ego elegi vos. et po-
sui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis. et fru-
ctus vester maneat. Ad quem fructū affe-
renduz posuit eos tanq̄ vera lumīaria vi
am exēplo primo demōstrātia. Vos estis
inq̄t lux mūdi. ⁊ ideo luceat lux vestra co-
ram hominib⁹ vt videāt opera vestra bo-
na. ⁊ glorificent patrē vestruz qui in celis
est. Non solū per opera: sed etiaz per ver-
ba: iuxta sententiā apostoli dicētis. In-
ter quos lucetis haut dubiuz quin in me-
dio nationis praue sicut lumīaria in mun-
do: verbum vite cōtinentes. In presenti
v̄bo themate lucerne dicunt̄ corda hūana
que dūtaxat coram deo lucere noscuntur

qui solus nouit cogitatōes. Debet igitur
lucere cor nostruz per purā ⁊ rectam intē
tionem. Quia s̄m Matheū. v. c. Si ocul⁹
tuus. i. intētio tua simplex fuerit: totū cor
pus tuā lucidum erit. i. tota cōgeries ope
rum. Nam si sit opus de genere bonorum:
opus illud potiorez suam virtutē ab intē-
tione recipit: que est tantuz formale illi⁹.
Q. si sit opus indifferens ⁊ ad bonū refe-
ribile: opus illud propter intentōem boni
tatem vel maliciaz sortiet̄. Si deniq; ma-
lum sit opus nec ad bonū referibile: ad ex
cusandū tamē illud op⁹ maxime valet sim
plicitas intentōis. Q. si bonū opus intē
tione praua perficit̄: illud vt[illegible] ab inten-
tione sua prauitatē sortietur. vt verificet̄
sermo diuinus. Si oculus tuus nequā fue
rit: totū corpus tuū tenebrosuz erit. Se
cundo lucere debet os nostrū per veraz et
religiosaz instructōem: que lux fulget ī ra
tione dum diuinis mandatis ⁊ scripturis
agnoscēdis intendit̄. Alioquin si lumē qd̄
in te est tenebre sunt: ipse tenebre quante
erūt. q. qui ad diuina frequētāda ⁊ reuol-
uenda pigrescūt ad oīa mala cōcito deflu-
unt. Hec igit̄ lux homīb⁹ lucet cū timore et
amore p̄diti. p̄ximis nostris per adhorta
tionem. correctionē. instructōem viaz vi
te demonstram⁹. Tercio siquidē lucere
debent ⁊ opera vt videant opa nostra bo
na. ⁊ glorificent patrem celestez allicianť
q̄ ad sequelaz. Per bona igit̄ verba quis
p̄ximo lucet. per bona v̄bo opa lucet et de-
ducit. per rectā autem intentōem lucet et
deducit ⁊ p̄eundo inducit. Tales autē fu-
erunt apostoli sancti. quare de eis non in-
cōgrue secūdam thematis partē in presen
ti sermone reor esse prosequēdam. Hi
sunt due oliue et duo cādelabra. Viso de
primo principali: iaz secundū p̄sequamur
in quo ponūtur hi duo duces euāgelice p̄-
fectiōis tanq̄ duo cādelabra lucentia in
cōspectu dn̄i. q. nō lucebāt solū v̄bo ⁊ exē
plo: sed etiam intentōe coram deo. Unde
lumīaria ista p̄orib⁹ in lege veteri sunt pre
stantiora Moysi loquor ⁊ Aaron. Et hoc
s̄m triplicē actum in triplici vi anime. s̄m
quez tres aureole p̄mereri possunt siue di-

noſcunt. Primo nãq; p̃cellunt in actu ſm vim cõcupiſcibilez. cui⁹ actus excellentior eſt abſtinere a maximo delectabili p̃ mortificationẽ carnis. ⁊ p̃ſertim ab actu carnali. Qd̃ vtiq; Moyſes incepit poſtq; cũ dño familiariter loqui cepit. Vnde dicit rabbi Salomon ſup illud Nume. xij. Locuta eſt Maria ⁊ Aaron ꝓtra Moyſen p̃pter vxorem ethiopiſſaz. que cauſa obiurgatiõis eoz erat p̃ Sephora vxore Moyſi. Cui cõſonãt verba Aug⁹. ex eo. ſ. q; ab eadez ſe Moyſes ſepauerat cõtuz ad thorum: ſed nõ cõtũ ad cohabitatiõem. eo q; frequẽter cum dño loquebaꝫ. vt ſic cum a dño vocaret ſemp̃ in ei⁹ aduentu parat⁹ ⁊ mũdus inueniret. ad qd̃ requirit mũdicia carnis etiam ꝓtinentiã ab actu ꝑugali. In cui⁹ argumentũ dñs ventur⁹ ſup̃ montem ſynai: p̃cepit Exod. xix. dicens. Eſto te parati in diez tercium ne appropinq̃tis vxorib⁹ veſtris. Quia vt dicit ibidẽ Lyra. licet actus matrimõialis ſit licit⁹: habet tñ annexã quãdaz turpitudinẽ quam oportet excuſare p̃pter bona matrimonij. Habet etiã annexã depſſionẽ mẽtis p̃pter vehementẽ delectatõez carnis. ⁊ ideo vt aptiores redderent ad elevatõez mentis abſtinere iubent a delectatõe carnis. Nec mirũ. q; vt dicũt doctores. ſpiritus p̃phetie nõ tangebat corda p̃phetaz: cuz ex actu matrimõiali depſſa fuerũt. Sacerdotes p̃inde legis veteris dieb⁹ quib⁹ miniſtrabãt: ab vxorib⁹ ſe cõtinebãt. Cũ igitur vt habet Nume. xj. duo de. lxx. electis in adiutoriũ Moyſi. ſcz Oldad ⁊ Medad in caſtris remanẽtes p̃phetarẽt. Maria ⁊ Sephora cõgregate ſimul. auditoq; rumore de duob⁹ p̃phetãtibus ait Sephora. De vxorib⁹ eoz. ex nũc enim ſepabuntur ab ipſis eaz viri ſicut ⁊ a me vir meus ſe ſepauit. Quo ꝓcepto Aaron ⁊ Maria Moyſen reꝓhendebãt. Iratuſq; dominꝰ valde vocauit eos. p̃miſſaq; recõmendatione Moyſi tantũ intulit. Cur ergo timuiſtis detrahere ſeruo meo Moyſi? Illoq; diſparẽte: apparuit in Maria q̃ fuit p̃ncipalis cauſa cadẽs lepra. vt ſic Moyſi ꝓtinentia magis cõmendaret. ⁊ illi⁹ temeraritaz iudiciũ iuſta vindicta puniret. Et ſic patet de ꝓtinẽtia ducũ legis veteris. De rũ amẽ duces legis gr̃e quid p̃fecti⁹ egere q; Petr⁹ a dño vocat⁹: ab vxore ſua ſe penitus et iã quo ad cohabitatõem ſepauit: quã duci poſtmodũ cernẽs ad martyriuz: vt legit in eccliaſtica hiſtoria ingenti gaudio repleꝰ eam noĩe p̃prio vocans clamauit. O cõiunx memẽto dñi. Letez in p̃dicatõe ſua caſtitatẽ p̃referẽs quatuor p̃cubinas p̃fecti Agrippe q̃ vertit: ita q; ad illum vlteri⁹ redire recuſarent. Similiter ⁊ Paul⁹ nõ ſolum virgo puriſſim⁹ vſq; in finem p̃ſeuerauit (p̃out effuſio lactis teſtabaꝫ qd̃ exiliuit pri⁹ ⁊ poſtea ſanguis) ſed etiã alios hortabaꝫ ad ſue ꝓtinẽtie ſequẽda veſtigia. q̃. Cor. vij. vbi p̃mo quidẽ infirmitati hũane p̃deſcendẽs quo ad indulgentiã inſtruit de debito reddẽdo. De inde poſtea ſubinfert. Volo aũt omnes eſſe ſicut meipm. Nimiz ſicut q̃ veteri lege cõmendaꝫ ꝑugalis fecũditas. ſic in noua lege p̃ſilio ſp̃ũſancti p̃mẽdaꝫ virginalis caſtitas chriſti matre exẽpla p̃bente. xp̃oq; teſtimoniũ p̃hibente. In celo inq̃t nõ nubent neq; nubent. ſed erunt ſicẽ angeli dei. Et itez ſunt eunuchi q̃ ſe caſtrauerũt ꝓpter regnũ celoz: qui poteſt capẽ capiat. Vnde ⁊ eiſdẽ aſcribit cõgrue ſatis aureola p̃ma. q; potiſſimã victoriã obtinent de carne p̃pria. ⁊ ſequũtur agnũ quocũq; ierit canentes canticũ nouũ qd̃ nemo alius canere poteſt. Secũdo p̃cellunt in actu ſm vim rõnalez. cui⁹ excellẽtior eſt actus ſ. agnitõe diuinoz miſterioz. Pro quo ſciẽdum q; Moyſi petẽti a dño videre faciez eius. vt habet Exo. xxxiij. reſpõdit dominus tandẽ. Oſtendã tibi omne bonũ. i. me ipm. verũtamen nõ in claro intuitu. q; nõ poteris videre faciẽ meã. non enim videbit me homo ⁊ viuet. ſz eſt loc⁹ apud me ⁊ ſtabis ſupra petrã. i. chriſtuz qui eſt lux vera in anima noſtra genita. ſine qua luce eſſentia diuina fruibiliter aſpici nõ poteſt. Et ſi quo ad ſenſuz miſticũ. Sed hiſtoriã proſequamur. Cũq; tranſibit gloria mea ponã te in foramĩe petre. ⁊ protegam te dextera mea donec ꝓtranſeam. i. nubẽ ponã ſup te

quia tanta claritate deus pertrãsijt ꝙ hu
manus aspect⁹ eam non sustinuisset. Cum
inquit pertrãsiero tollam manuz meam ⁊
videbis posteriora mea. i. imperfectã mei
cognitionez percipies. A posteriori nan
q̃ aliquid imperfecte cognoscitur. Unde
ad literam cum longo pertransisset domi
nus sublata nube videri poterat a Moy
se velut a tergo. Tradunt eniz iudei Mo
ysen vidisse posteriora homĩs. ⁊ in occipi
te quasdã ligaturas. Sequit̃. Faciem au
tem meã videre non poteris. ſm Augusti.
Genes. xij. Qd̃ ei nunc denegat̃ eidem po
stea liberaliter cõcedit̃. Ex huiusmodi er
go diuino consortio cum descẽderet Mo
yses ad populum apparuit cornuta facies
eius. quia de illa ꝓcedebant radij quidam
miri splendoris in altuz ad modum cornu
um. timueruntq̃ ꝓpius accedere filij isra
hel. et eo veniente fugerunt. Et hoc ideo.
quia vt dicit̃. j. Corinth̃. iij. Non poterãt
intendere in faciez Moysi ꝓpter gloriam
vult⁹ eius. vocati tamẽ ab eo reuersi sunt
Et cũ cognouisset Moyses: de cetero lo
cuturus ad populũ posuit velamen sup̃ fa
ciem suaz. Cum v̄o loquebat̃ cum deo de
posuit illud. nube tamẽ tectus: ne videret
claritatez vultus dñi. Quia misteria que
reuelata sunt Moysi tantuz vmbratice et
velate reuelata sunt. Et licet diuinã essen
tiam viderit ſm Augus. Tamẽ vt dicit do
ctor sanct⁹ ſa ſe. q. clxxij. Dauid plenius
cognouit ⁊ exp̃ssit misteria incarnationis
christi: licet visio Moysi fuit excellentior
q̃tum ad cognitõem diuinitatis. Aposto
lis v̄o ⁊ p̃sertim beato Paulo vtrãq̃ co
gnitionẽ quasi sine velamĩe contulit. Un
de de seip̃o scribit ad Ephe. iij. Scd̃m re
uelationẽ notuz factum est mihi sacramẽ
tum sicut sup̃ scripsi in breui ꝓut potestis
legentes intelligere prudentiã meaz in mi
nisterio christi qd̃ alijs generatõibus non
est agnituz filijs hominũ sicut nunc reuela
tum est sanctis apostolis eius et ꝓphetis
scilicet nouis. Et de se ꝓsequit̃. Mihi au
tem omniũ sanctoꝝ minimo data est gra
tia hec in gentibus euãgelizare ĩuestigabi
les diuitias gratie christi. ⁊ illumĩare om
nes que sit dispensatio sacramẽti abscon
diti a seculis in deo. vt ĩnotescat principi
bus ⁊ potestatibus in celestibus. Ubi di
cit Glo. Videte quãtum hoc est. quia per
hoc aliquid accreuit eis ei pre ãgelis qui
multa secreta in his didicerũt. Nimiꝝ cũ
Paulus subleuatus in terciã iherarchiã:
iam deuz vicinius cõtemplatus est vbi se
creta sua didicerat. Dicit etiam Hiero.
Angelicas dignitates misteriuz incarna
tionis ad purũ non intellexisse: donec cõ
pleta est passio christi: ⁊ apostolorum pre
dicatio per gentes dilatata. Et quid mi
rum dicit Glo. ⁊ sancti doctores super il
lud. j. Corinth̃. v. Ego quidez absens cor
pore: presens autem spiritu. sciens que vo
biscum agũtur quasi p̃sens essem. Sic̃ He
lyzeus vidit Giezi accipiẽtez a Naaman
munera. Sequit̃. Jaz iudicaui eũ qui sic
operat⁹ est: accipiendo scilicz vxorem pa
tris: in nomine dñi tradere huiusmodi sa
thane in interitũ carnis. i. ſm Glo. vt sa
thanas eum corp̃aliter vexet. ⁊ sic a malo
resipiscat. Ibi inq̃ dicunt apostolũ pote
statẽ habuisse ꝙ cum aliquẽ a stulticia sua
verbis non posset corrigere talem diabo
lum vexandũ traderet: quousq̃ ꝓmittens
penitẽtiã a malo desisteret. Unde per so
laz literã ab epheso p̃dicta verba trãsmit
tens ad Corinth̃. illuz sathane vexanduz
tradidit in achaia. Et in hoc actu ſm vim
rationalẽ secundaz aureolam meruerunt.

Tercio deniq̃ p̃cellunt in actu ſm vim
irascibilez. cui⁹ excellentior actus est mor
tem gratanter pro deo suscipe. quia mors
finis est ⁊ cõsummatio omniũ penarũ. tri
bulationũ. persecutionũ. ⁊ miseriarum. in
quo profecto priores etiaz excellunt. Il
li nãq̃ licet omnes aduersitates. persecu
tiones. murmuratiões. ceterasq̃ iniuria
a filijs israhel irrogatas patienter accepe
runt. Sicut scriptum est de Moyse Nu
me. xij. ꝙ erat mitissimus omniũ hominũ.
Ad mortez tamẽ prompte sustinendã nec
dum parati subterfugiebãt. ĩmo ⁊ Aaron
timore mortis a semitis iusticie declina
bat. Nam in fabricatõnem vituli videns
Hur resistere volentez sputis suffocatum

timore mortis deuictus filijs israhel con-
tradicere non p̄sumpsit: sed in vituli illius
conflatōe p̄ncipalis fuit. Similiter vt ha
betur Nume. xvj. cuz murmuraret vniuer
sus popul⁹ pro chore. cōplicibusq̄ suis ze
lans ⁊ dicēs ad Moysen ⁊ Aaron. Vos
interfecistis populū domini. per hoc. s. in-
nuentes q̄ morte digni erant. Illi terri-
ti fugerunt ad diuinā ꝓtectionez in taber
naculū. necdū ꝓ iusticia mori parati. quo-
rum anxietatē dn̄s aspiciens ⁊ eos ꝓtege
te volens. cōcito nube tabernaculū operu
it: hoc indicio suam declarās presentiam.
Siccine multi sunt qui bona opera fideli-
ter ⁊ efficaciter exequētes inueniūtur mā
sueti ⁊ humiles. iusti ⁊ misericordes. timo
rati ⁊ cōpatientes. patiētia p̄diti ⁊ lōga-
nimes. ip̄m tamen mortis exiciuz sollicite
subterfugiētes. eo q̄ charitatē perfectaz
que fortis est vt mors nondū sunt adepti
⁊ exitu vite timidi: de plena remissiōe du-
bij. quia in ꝓprijs affectibus vitiosis: nec
dum plene mortificati. Petrus autem et
Paulus non solū patiēter sed gaudenter
omnē tribulationē ⁊ mortem ꝓ christo su-
scipiebant. Vnde Petrus cum in vincu-
lis rome teneretur. ⁊ vt a carcere discede
ret: a christianis multū rogaret̄. p̄mo peni
tus hoc agere renuens: vtpote pro domi-
no mori parat⁹. tandem p̄cibus eoꝝ ⁊ la-
chrymis deuict⁹ acquieuit. Exeūtiq̄ por-
tam via appia protin⁹ christus obuiauit.
Cui Petrus. Domīe quo vadis? Et chri-
stus. Vado romā iterū crucifigi. Et Pe-
trus. Dn̄e iteꝝ crucifigeris? Iteꝝ inquit
crucifigar. Tūc Petr⁹ ꝓfusus lachrymis
Ego dn̄e reuertar inquit vt tecum crucifi
gar Et his dictis vidente Petro christus
in celū ascendit. Tūc Petrus de propria
passione intelligens ⁊ in ciuitatē rediens
per ordinē cūcta fratribus q̄ facta sunt re
uelauit: seq̄ denuo teneri ⁊ īcarcerari per
misit. Similiter ⁊ Paulus omnē perse
cutionē gaudēter accipiens: quīquies q̄-
dragenos vna minus accepit. Ter virgis
cesus est. semel lapidatus est. ⁊ in carcerē
crudeliter trusus. Audi quid dicat. ij. Co-
rinth. vij. Repletus sum ꝯsolatiōe. super-
abundo gaudio in omni tribulatōe. Tan-
demq̄ versus iherosolimā eo gressum diri
gente. sicut habet̄ Act. xxj. Agabus ꝓphe
ta tulit zonā eius. ⁊ alligans sibi pedes et
manus ait. Hec dicit spiritussanct⁹. viruz
cui⁹ est zona hec sic alligabūt in iherusalez
iudei. ⁊ tradent in man⁹ gentiū. Quo au-
dito rogabāt eum omnes fratres ne ihero
solimā ascenderet. Qui rn̄dit. Quid faci-
tis flentes ⁊ affligentes cor meū. ego aūt
non solū alligari: sed ⁊ mori paratus sum
propter nomen dn̄i Jesu. Sicq̄ tandem
pariter incarceratos roma detinuit. Da-
ta deniq̄ sup̄ eos sententia mortis vt scri
bit Dyonisi⁹. turbe gentiliū ⁊ iudeoꝝ ex-
puentes in facies suas crudeliter eos ꝑcu-
tiebant. et educti pariter. Cum separen-
tur ait Paulus ad Petrū. Pax tecū fun
damentuz ecclesiarum: ⁊ pastor ouium et
agnoꝝ christi. Cui Petrus. Vade in pa-
ce p̄dicator bonoꝝ. mediator ⁊ ductor sa-
lutis iustoruz. Veniens igitur ad crucem
Petrus ait. Non sum dignus esse in cru-
ce vt christus: girate crucez meā. Quo fa
cto crucifixerūt eum capite deorsuz. ⁊ ait
Te deum imitari optaui: sed rectus cruci-
figi non vsurpaui. Paulus autem motus
visceribus pietatis quibus semper affue
bat eos qui ducebant euz od mortē: ad fi-
dem cōuertebat. ac velum a matrona qua
dam fideli suscipiens amputāte carnifice
caput eius in vno ictu velum explicuit. et
in eum propriū sanguinē suscipiens. statiz
post cum beato Petro veste p̄clara: coro-
nisq̄ fulgentibus ciuitatē intrauit ⁊ muli
eri pepulū sanguinolentū reddidit: q̄ ip̄a
militibus reuertētibus referente ⁊ velum
ostendite multis cōuersionis occasio fuit.
Vnde scribit Dionisius ad Thimotheū.
Attende miraculū frater mi Thimothee:
post mortē eoꝝ vidi eos inuicez manu ad
manū portas nobis intrātes indutos ve-
ste luminis ⁊ coronis claritatis ⁊ lucis or
natos. Deniq̄ Pauli caput exiliēs a cor-
pore clara voce hebraice ꝑsonuit: ter di-
cens Jesus christus. Qui nimiruz in vita
sibi tam dulcis extitit q̄ in epl̄is suis chri
stum vel Jesum simul quingētis vicibus

nominauit. Hi sunt ergo due olive et duo candelabra lucentia in conspectu domini. Cui est honor et gloria in secula seculorum Amen.

In festo visitatōis beate Marie virginis.

Nunquaz defuit columna nubis per diem: nec columna ignis per noctem coraz populo. Exod. xiij. Dominꝰ deus licet a constitutione mundi rationalez creaturā dilexerit: et cum essent adhuc peccatores nondū reamantes: sicut ait Johānes in canonica sua. In hoc est charitas eiꝰ manifesta: vt quasi merito nostre dilectionis nos diligeret. Sz quoniā ipse prior dilexit nos Glo. amauit iniquos: sed non iniquitatē. sicut dicit Hiere. xxxj. In charitate perpetua dilexi te miserans tui. Sed quia dilectio semper cōmunicatiōem affectat illius quez amat dulciter. hocīpm ostendit filius dei Prouerbioꝝ. viij. dicens. Luz eo scilicz patre eram cuncta cōponens. et delectabar per singulos dies coraz eo ludēs omni tempore: id est eternaliter gaudens cum patre et spiritusancto. Ad quid sit autem iste ludus subdit. Ludens omni tempore. ludens in orbem terraruz. i. gaudēs Et delicie mee esse cū filijs hominū. Glo. quia desiderauit in amore nostro quiescere. et nos gratia bonorum meritoruz ad se videndū perducere. Ecce q̄magna dignitas animarū vt deus per gratiam esse cū ea delicioſum reputet. Age igitur o ingenua creatura et dilectiōi tanti regis vicez repende condignā: qui in dilectōe nō propriam queritoblectatiōem: sed tuam sanctificationez: vt gratia sua te complexam deducat in gloriā suam. Hanc tamen eminentissimā dilectōnem successu temporis magis ac semper magis notaz effecit euidentibus signis. quia q̄uis magnaz ostendit in lege nature. maiorem tamē ostendit in lege mosayca. maximaz xo in lege gratie. Maiora nāq̄ charitatis indicia et familiaritatis filijs israbel ostēdit sub Joyle q̄ prioribus patribus cum eis ambulans et frequēter apparens in deserto protegensq̄ quadraginta annis per nubem a caloze solis per diem. et illuminās eadem nube vel columna ignis per noctez. In lege denicq̄ gratie maximā charitatem ostē dit. cum nobis nubem spiritualez leuem et candidam p̄misit: beatam dico virginem Mariaz leuem ab omni pondere peccatorum. et candidā decoze omniuz virtutum. vt et postmodū gloria domini appareret in nube nobis indulgens multiformia dona gratie. Sicut enim filijs israbel beneficia nubis gratuita bonitate diuersa dona cōtulit: que etiam quacūq̄ malicia et ingratitudine prouocāte et exigente nullo tempore denegata fuerant. sic etiam filijs gratie beneficio Marie multo maiora beneficia quotidie cōfert benignitatis sue munera: que nulla nostra prouocāte et exigēte malicia subtrahūtur. sine qua nec etiam stilla misericordie miseris est donanda. Nubes igitur illa fuit vmbra et figura p̄ma. Maria xo veritas p̄figurata. Quare cōuenienter verba p̄dicta ppositi. Nunq̄ defuit columna nubis ꝛc. Dominꝰ deus filijs israbel locuturus: aut suam p̄sentiam visibili signo demōstraturꝰ: ne frequēter gloriam suam per medīū nubis ostentabat. sicut habetur Exod. xvij. Ecce gloria domini apparuit in nube. Que nubes vtiq̄ pre lucida erat et ceteris p̄clarioꝝ. vt potiꝰ miraculoſe q̄ naturaliter intelligerēt exhibita. et signabat carnē christi purissimā: qua suam occultabat diuinā claritatem et offerebat p̄sentiam. Nubes xo que totuz populum israeliticū protegebat et multiplici beneficio recreabat: matrē christi Mariam apte figurabat. p̄sertim ꝓpter septēplicia beneficia per illam exhibita et figurata. In Maria xo plenius et felicius cōsummata: quibus nimirū vniuersam christianitatē visitare et obumbrare non desinit vsq̄ in finem. Quia dicunt hebrei q̄ p̄ nubem figuratiuā quadraginta annis p̄tecti fuerant a caloze solis per diez et a columna ignis illumīati per noctem. Refert

etiam quidam q̄ erat eadem nubes in die refrigerans ⁊ in nocte illuminās. Et licet filij israbel multiplicit̄ peccando dominū ad iracundiam ⁊ vindictā puocarent: diuersisq̄ plagis punirētur, nunq̄ tamē nubis beneficijs priuati sunt. Quorū primū erat protectio gratissima a calore solis. Psal. ciij. Expandit nubem in protectionem eorū. ¶ Ad cuius euidētiam sciendū q̄ quando filij israbel diuisi perseuerabāt singuli in tentoriis suis cum omni familia gregibus ouiū ⁊ armentis. Versus orientē erat Judas Ysachar Zabulon. versus meridiem Ruben Symeon Gad. versus occidentē Effraym Manasses Beniamin. versus aquilonem Dan Neptalim Azer. Occupabāt q̄ in circuitu arche spacium quātū vno die circuiri potest cui semper supeminebat hec nubes a calore solis pregens. cuius ardorez in deserto sustinere non potuissent. ita q̄ mane anteq̄ incalesceret. et in nocte dum calor minuit̄ sub nube filios israbel perlustrādo letificaret

B ¶ Primū Marie beneficium apte nobis explanans quo miseros peccatores visitans in actu vl affectu puersitatis adhuc positos a sole iustitie. feruoreq̄ tam inflexibilis vindicte pregit. ⁊ penitentie tempus impetrare nō desinit. ne scilicz ira diuina deseuiens miseros subito rapiat ad gehennaz. Et ineffabilē suam iusticiam flectit ad misericordiā. vt inueniatur iudex iratus ante paratus in misericordiā recipere q̄ peccatorem cum auersiōe plena veniam petere. Nōne hec est illa que pro Theophilo deum neganti veniam petijt ⁊ impetrauit. ⁊ pristinā gratiā restituit? Hinc merito dicit Bernard⁹. Hec est peccatorū scala. hec mea maxima fiducia. quia nimirum quodcūq̄ Maria voluerit a filio facilitet impetrabit. Propter hoc enim ab ea misericordie vestem assumēs sibi coaptauit qua tanq̄ signo clemētie voluit hominib⁹ humilis ⁊ amabilis apparere. Ad figura hui⁹ dicitur Genes. ix. Arcuz meū ponam in nubib⁹ celi. ⁊ erit signuz federis inter me ⁊ terram. Et hoc quidem beneficium ingerit in die ꝓsperitatis mundi huius. quo necduz peccatorez libet resipiscere ad emendam vel respirare ad veniam: sed aduersus dñm maiestatis erecto collo ⁊ pingui ceruice ꝓcedere. O dulcis aduocata si tam fideliter protegis ⁊ vindictaz protrahis nō inuocata: quid facies supplici ter exorata. ¶ Secundū beneficium erat illuminatio clarissima noctis a tenebris. Vnde prosequit̄ Psal. Et ignez vt luceret eis per noctem. vt scilicz per illam lucem se cauerent a serpentibus ⁊ venenosis que de nocte gradi solēt vt eis facultatem ambulādi prestaret in ꝓcessu itineris quia deuote plerūq̄ castra metari cogebātur: put postea videbit̄. Et sm Marie beneficiuz indicat que sua mellifua visitatione peccatores iam in aduersitatis nocte positos ad agnitiōem proprie vilitatis et feditatis illumīat dum gratiam p̄current tem ⁊ gratis datam largifue suis precib⁹ administrat. Et tunc vitam istaz mundanam tenebrosam ⁊ ignorātie nocte circūdatam iudicant. Vnde Paulus. Fuistis aliquādo tenebre: nunc autez lux in domino. Hanc ergo noctem illustrat beata virgo per impetratā gratiā gratis natā quā preteritū vitam lubricosaz recolendo cognoscimus. cognoscēdo despicim⁹. despiciendo horrescim⁹. ⁊ horrescendo ad misericordie matrem recurrimus. sicq̄ salubri quadā attritiōe preuia rerusi peccare desistimus. ⁊ a venenosis vitioruz incursib⁹ magis solliciti p̄cauemus. ¶ Terciuz beneficiuz erat descensio cōuenientissima pruine: que tempore noctis p̄mo decidēs ex nube non absre descēdisse creditur que profecto pruina toram arenosaz terre superficiez diligētissime coopiebat. Vñ sm rabbi Salomonē. vt māna postmodū descensurū super illam mūde seruaretur. Et tercium nobis repzesentat Marie beneficium quo sua gratifica visitatiōe peccatorum attritiōem perficit in veram contritionem. ira q̄ cor eorū cōtra peccata prisina iam infrigidatuz cōgelescit fluxum eorum penitus restringens tam in affectu q̄ in effectu. et tunc vera cōtritio iudicatur. Illi oquin si soluz ꝓpter gehēne metū peccare

desisteret: solū effectū ⁊ non affectuz relin-
garet, quia per affectū adhuc liberet pec-
care si liceret impune. ⁊ tūc solum dicit̄ at-
tritio, nec soluit reū a pena licet ꝓpescit a
culpa. Hoc igit̄ beneficio ꝑuentus Ma-
rie gratias agat inuentrici gratie hui⁹ se-
dulis precib⁹ inuocet vt ⁊ iteruentiōe sua
peccatoꝝ veniā impetret. Ad hoc enim in-
ter filios suos mediatrix posita est: filium
dico naturalez, ⁊ filios adoptiuos vt fili⁹
naturalis maternis ꝑcibus demulsus cle-
menter indulgeat, ⁊ fili⁹ adoptiu⁹ in gra-
tiam adoptōis receptus plena ꝓfidentia
resipiscat. Hinc Bern̄. dicit. Ad quid pu-
tas Mariā ab angelo iam dudū ante ꝓce
ptōem plena gratia nunciatā: nisi vt sup-
ueniente deo in vtero nobis fieret super-
na, vt quotiēscunq; ꝑcibus licet tenuiter
moueret̄ superfluereret nobis liquorem gra
tie: baut dubiū quin ⁊ veniā effundendo?
Vnde Maria amaruz mare cōuenienter
interꝑtatur, non solū quia sub cruce reple
ta fuerat amaritudine: sed qz sua ꝑce pec-
catoribus vitioꝝ amaritudinē ⁊ auersiuā
displicentiā impetrat, qz diuine gratie cō
gruū habitaculū preparent, qz coz contri
tum ⁊ būiliatū de⁹ nō despiciet. Quar
tum pinde beneficiū erat āministratio lar
gissima manne. Post pruine nanq; descen
sum: vt dicit rabbi Salomon, descēdebat
manna vt sic celesti dulcissimoq; cibo fide
liter alerētur a domīo. hic erat cibus eoz
quotidian⁹ quadraginta annis sapore su-
auissim⁹, qz fm Aug⁹. erat purū dulce: de
quo plenius videri potest in sermone secū
do de sacramēto. Et quartū nobis ꝓmit-
tit beneficiū Marie, que vez manna susci
piens vbertate mirifica in vtero gestans:
multiplicans: et igne diuine charitatis in
fornace ventris virginei decoquens, tan
dem felici partu ꝓducens: omnib⁹ ad refi-
ciendum apposuit. Hic est panis ille subci
nericius quē Helyas ad manducandū ac-
cepit: ⁊ ambulauit in fortitudine cibi illi⁹
vsq; ad montē dei, qz corpus humanū fm
conditōem nature cinis est ⁊ in cinerez re
uertetur. Hic est inq; panis bis coctus: in
vtero sez virginis, ⁊ in fornace, s. acerbis-
sime passionis, ne saltez in cordibus fide-
lium vetustate corrūperetur. Panis deni
q; quotidian⁹ quē nobis in oratiōe dñica
dari petimus, ⁊ apponit̄ in altari omnib⁹.
Verūtamen si quis illum sumere delibe-
rat: primo sollicite pruinā. i. veram cōtri
tionem substernat: vitia detestando ⁊ ex-
pellendo. Quia dicit Senec̄. epla. l. q; nū
q; satis cum vitijs litigauim⁹ que sunt sine
modo: sine fine ꝓsequenda. Nam illis nec
est modus, nec finis nos laniādi. q; si illa
aliter extrabi nequeāt tm̄ cor cum eis est
reuelandū. Si sentit hec pagan⁹: o qd fa-
ciet christian⁹. Sicq; salubriter ad degu-
standuz hoc manna supceleste ꝓcedet cui⁹
efficacissimā virtutem fm propriā dispositi
onem ⁊ ꝓparationem sentiet. Quia fm
philosophū. actus actiuoꝝ sunt in patien
te dispositio. Vnde ⁊ manna legis veteris
huius figura triplicem saporem vel multi
plicem efficaciaz habuit. vt patet supra.
Gratias igitur agamus sibi qui nobis pa
nem tam sanctuz ⁊ necessariū: tam dulcez
⁊ efficacem omniq; gratia ⁊ merito redū-
dantem ꝓdurit. vt qui manducaverit ex ꝟ
pane viuet in eternuz. ⁊ quo nihil dulcius
ac excellentius experiri potest: iuxta ver-
ba sua. Qui manducat meam carnem ⁊ bi
bit meum sanguinem in me manet ⁊ ego in
eo. Quintum autem beneficium erat
descensio suauissima roris, quia postq; de
scendit māna cecidit pariter ⁊ ros, qui ꝓ
vt dicit rabbi Salomon, erat aliquātulum
cōgelatus ⁊ cecidit supra māna: ita q; in-
ter medium erat quasi munde repositum
inter duo stramenta. Ros ꝙo desuper ca-
dens oriente sole resoluebatur in vapores
⁊ sic apparebat discoopertū man. College
runtq; filij israbel dieb⁹ singulis mane an-
teq; sol incalesceret per capita singula mē
suram gomor: quia ad calorem solis lique
fiebat: vt haberur sup̄ plen⁹. Et quintuz
Marie beneficiuz exprimit cuius interue
tu per sumptionez sacramenti dulcedinez
gratie cōcomitantem feliciter experimur.
ita q; merito dicat illud Eccli. xxiiij. In
me omnis gratia vie ⁊ veritatis, in me om
nis spes vite ⁊ virtutis. trāsite ad me oēs

qui cōcupiscitis me ⁊ a generatōibus me-
is adimplemini. Sine cui⁹ etiam dispensa-
tione ſm Bernard. nec ſtilla miſericordie
vel gratie miſeris eſt donanda. Hinc eti-
am poſt cōuerſionē debitaz ad hunc aque
ductum venie ⁊ gratie peccator omnis fi-
ducialiter p̄mos frequētat ſupplex acceſ-
ſus in hunc ſinū pietatis eius tuta ſecuri-
tate quieſcēs, donec per lachrymas vitijs
abrogatis ⁊ per affectōnes mortificatas
exercitijs arduis inſertaſq; virtutes pre-
cibus ſedulis ad fontem miſericordie iuſti
cia regulatum per ſe confidentius audeat
aſpirare. Quam vtiq; confidentiam ma-
xime nobis ingerit amor dei purus ⁊ intē-
ſus. Sextum vtiq; beneficium erat de-
fenſio fideliſſima ab egyptijs. Nam eadē
nubes egyptijs in manu forti filijs iſrahel
perſequētibus interpoſuit ſe inter vtroſ-
q; quaſi defenſatricez: ita q̄ ap̄te egyptio
rum eſſet tenebroſa. ⁊ aperte ꝟo filiorum
eſſet lucida. nec egyptij tota nocte licz am
bulantes ad filios iſrahel peruenire pote-
rant. De mane ꝟo ingreſſis egyptijs ma-
re rubrum de eadem vt creditur nube de-
ſcendebāt horribiliter tonitrua. fulgura.
grandineſq; tante magnitudinis q̄ homi
nem armatū interficere poterāt. dixerūt-
q; egyptij. Fugiam⁹ iſrahelez ⁊c. Et ſextū
Marie beneficiū indicat cōueniēter: que
nimirum ſimpliciter inuocata fideliter ad
impetum inimicorū. i. demonum nos infe-
ſtantium ſe muruz ⁊ columnaz inexpugna
bilem interponit illis exiſtens oppugna-
trix ſeuera. nobis autem ꝓpugnatrix ſin-
cera nullum ſuum denegans patrocinium
dum corde deuoto fuerit inuocata. Hinc
etiaz maxime Marie nomen ferrugineos
illos miniſtros territat non ignaros diui
ne maledictiōis in ſeductiōe prothoplau-
ſti: dicentis. Inimicicias ponam inter te
⁊ mulierez: ⁊ ip̄a conteret caput tuū. Un
de ſuis meritis omnem poteſtatiue virtu-
tem eneruat inimici. ſicut eccl̄ia ſancta de
eadem letabunde decantat: dicens. Que
eſt iſta que progredit̄ quaſi aurora cōſur-
gens. pulchra vt luna. electa vt ſol. terri-
bilis vt caſtrorum acies ordinata. Se-
ptimuz deniq; beneficium erat conductio
rectiſſima itineris. Nam ānis quadragin
ta ducatū prebuit. non ſolum viam demō
ſtrans: ſed ⁊ tempus ambulādi deſignās.
Pro quo ſciendum quia licet nubes ſuper
vniuerſum exercituz extenta fuerat ad re
frigerium eſtus: ſpeciali tamen modo per
moduz columne tempore quietis lucidior
apparebat ſuper archam. Quādiu ergo ſu
per illam columna pendebat fixis tentori
is populus quieſcebat. Tempore ꝟo quo
dominus filios iſrahel caſtrametari volu
erat eleuans ſe columna nubis pron⁹ emi-
nebat ſuper vexilluz inde quod p̄cedebat.
Unde dicitur Numeri. x. Eleuata eſt nu-
bes de tabernaculo federis. Porro q̄diu
ſuper vexillum illud apparebat: tamdiu fi
lij iſrahel ambulabant. nec laſſabātur q̄n-
tum ad iuſtos: licz aliquādo ſine intermiſ
ſione tribus diebus ⁊ tribus noctibus am
bulabant. Et ſeptimum nobis Marie be
neficium manifeſtat que ad vtilitatem cō
munem ſuper omnem chriſtianitatem ele-
uata eſt: vt lucidis exemplis omnium vir-
tutuz cunctis huius deſerti ſe prebeat du
cem itineris. Unde Ambroſi⁹ libro. ij. de
virginitate. Sit nobis igit̄ tanq̄ in ima-
gine deſcripta virginitas ⁊ vita Marie:
in qua velut ī ſpeculo refulget ſpecies ca-
ſtitatis ⁊ forma virtutis. Hinc ſumamus
exemplū viuendi vbi tanq̄ exemplari ma
giſterio expreſſe probitatis quid corrige-
re: quid fugere: quid tenere debeam⁹ oſten
ditur ad laudem dñi. Amen.

In feſto ſancte Marie magdalene.

Que eſt iſta que pro
greditur quaſi aurora ꝯſurgens
pulchra vt lūa: electa vt ſol. Cā
ticorum. vj. Sicut dicitur Prouerbiorum
xxij. Adoleſcens iuxta viam ſuam: et cum

fenuerit non recedet ab ea. Mimiruz cum difficilimum est consueta relinquere: eo q consuetudo est altera natura. Et ideo dicit dominus Hieremie. xiij. Si mutare potest ethiops pellem suam ꝛ pardus varietates suas: ꝛ vos poteritis benefacere cū didiceritis malum. Cuius ratio potest assignare, quia in conuersione ad penitentiam duo concurrunt. scilicz ex parte voluntatis penitentia reconcilians, et ex parte dei gratia sanans. ꝛ vtrūqz deest illi. Nā defectus penitētie causa est q gratia gratum faciens deficit que nulli se preparanti negatur, et defectus gratie gratis date causa est defectus penitentie. quia preuenit voluntatem ad penitendum: sine qua nemo se preparare potest ad gratiam gratum facientem. sed causa defectus gratie gratis date est ipsa culpa taz sepius itera ta qua peccator sic egrotat quod non pateat aditus gratie gratis date tam sedule expulse. Et sic omni ḡtia subtracta peccator totus in quādam peruersitatem indurescit. quia per continuatam resistentiam sancte inspiratiōis diuine bonitati ponit obicez ingratitudinis. ꝛ sic ei iuste denegatur quam sequitur difficultas emendationis: que scilicet corporaliter ostensa est in suscitatōe Lazari. Quia deus qui cūcta creauit ex nihilo: vt dicit Glo. Johannis. xj. ad suscitatiōem Lazari fremuit lachrymatus est ꝛ clamauit. quia difficile consurgit quem molestia male consuetudinis premit. Et sic non patet respiratio ad emendam: nisi diuina clementia ineffabili sua pietate miserum ꝫmeritum sublenare voluerit. Et ideo cōsiderantes angelici spiritus resipiscendi difficultatem post inductam peccandi consuetudinē de tam perfecta conuersione peccatricis huius merito mirati sunt dicentes. Que est ista que ꝓgreditur ꝛc. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens ꝛc. Vox ista Salomōis est in persona sanctorum angelorum ammirātium tam ineffabilem diuine bonitatis euidentiam in reuocatione tante peccatricis. non soluz ad penitentiam: sed etiam ad tam singularē cōuersionis excellentiam: vt ꝓtinus vbi abūdauit delictum superabūdaret et gratia. Mimirum admirabilis est eiuz curius mulieris huius ꝛ perfectiōe plenissimus. preB sertiz in tribus. incōuertione. cōuersione. ꝛ sublimatione. Sed hec opera tua dulcis Jesu que singulis peccatoribꝫ cōmunicare desideras. Hec vindicta sanguinis tui supbenedicti pro nobis effusi quo contemnens peccator aliquando conuersus lauatur ad emendatōem non refutatur ad dānationem. Videamus igitur opera domini in hac peccatrice que non taz prodigia q̄ peccatoribus solacia posuit super terram: vt patebit in processu thematis. In quo primo ꝙuersionis eius admirant taz euidentem nouitatem: dicēs. Que est ista que progreditur quasi aurora cōsurgens. per quam scilicet eleganter notat eius cōuersio plenissima propter tria. Primo quia sicut aurora vere finis est noctis et diei principium. Sic cōuersio mulieris huius fuit veraciter finis preteritorum vitiorum: ꝛ perfectum omnium virtutum initiuz. Non sic penitentes nostri temporis qui conscientia stimulante. timore cogente. vel certe verecūdia suadente: accessuri tandem ad confessionis lauacrum. ꝛ sanandorum antidotū serpentino more poculum vite suscepturi venenum peccatorum deposuisse videntur: quod tamen iterum protinꝰ infelicius ingurgitāt. Quorum abominatiōem ostendit Augustinus in epistola ad comitem: dicens. Q̄ nulluz scelus corā deo taz abominabile fit q̄ peccata vestra vnicuiqz vestruz dimissa remiscendo gaudere ꝛ inde exultare: quanto magis ad vomitum penitus redire. Hoc enim est christum fm apostolum iteruz crucifigere. Nō sic felix illa Magdalena que veraciter dicere potuit illud propheticū. Postq̄ conuertisti me egi penitentiam.

Secundo vo quia sicut aurora venientē sole rubere solet Sic Marie ꝙuersio soC le iusticie ꝓpinq̄nte verecūda ꝛ rubicunda fuit: q̄. s. deo maxime placuit. q̄ inē virtutes reformatōis alia deo acceptior efficaciter abscōdēs q̄ q̄d ī hoīe deo displicet.

Sicut eniz nigredo carbonis occultat̃ dũ
inflãmatur. sic difformitas hominis tegit̃
dum in p̃sentia diuina rubore perfundit̃.
Vnde mulier tam nobilis: vtpote natali-
bus orta regia stirpe descendẽtibus: ⁊ taz
diues q̃ illi castr̃ hereditario iure qd̃ ma-
gdalum dicebat̃ in sorte prouenerat. pul-
chritudine quoq̃ pollens ⁊ delicijs afflu-
ens. Hec inq̃ diuino tacta spiritu christi
cõspectui pre verecũdia cõparere non au
debat. sed retro stans cecidit ad pedes ei⁹
humanũ vincens pudorez. secularẽ subpe
ditans honorem. et felici feruore pompaz
refutans vniuersam. Est etiaz inter alias
virtutes hominib⁹ vtilior. quia est quod-
dam genus martyrij vel ꝓximũ martyrio
Nam in martyrio sanguis naturaliter de
fluit. in erubescẽtia sursum in faciem velo
citer ascendit. Vñ Maria vtilitatis ei⁹
emolimentuz accepit. quia postq̃ veraci-
ter erubescebat: intus omnez stultam eru-
bescentiam cõtempsit foris. Et hec est ve
ra forma penitere volentis. Alioquin q̃s
pristinam vitabit superbiam? quis illatã
indulgebit iniuriam? quis assuetaz subter
fugit societatez? Et infinita sunt ad q̃ nos
obligat erubescentia ꝑniciosa. Erubesce
igitur o homo peccator. sed intus potius
coram deo q̃ coram mũdo. Quia vt dicit
Gilbertus super cantica. Optimũ in spon
sa christi decoramẽtum est verecũdia. Est
deniq̃ inter alias coram hominib⁹ amabi-
lior. cum scilicz refulget non solum in men
te coram deo: sed etiam in cõuersatiõe co
ram hominib⁹. Quia dicit Bernard⁹ D.
verecundia est omnium ornatus etatum.
in tenera tamen etate amplius pulchrius-
q̃ enitescit. Quid amabilius verecundo
adolescente. ¶ Tercio autem aurore com
paratur. quia in ea letãtur aues celi dulci
modulamine. Sic etiam in cõuersione pec
catoris angelici spiritus mentib⁹ iubilant
indefessis. Vnde Luc̃. xv. Gaudium est
angelis super vno peccatore penitentiam
agente. Nec mirum cum ⁊ domin⁹ angelo
rum de eadem gratulabũdus ait Luc̃. xij.
Cõgratulamini mihi: qr inueni ouem me-
am que perierat. mihi autez non oui. quia
salutem nostram gaudium suam reputat:
affectum ostendens paterne dilectionis.
Hic queri potest vtruz christus plus dili-
gat penitentem q̃ innocẽtem vide alibi su
pra. Vide nunc miram domini pietatem.
Residet ad mensam innocens christus: si
militer et phariseus iustificat⁹. superuenit
peccatrix veniam petitura. Reuoluit pha
riseus peccata pristina: sed christ⁹ non ita
quoniã potius venientis charitatez aspe
xit que peccatoruz multitudinem operuit
ne christus videret que grataz eam reddi
dit vt ipsa placeret. Iniuste iudicat ille:
pie cõdonat iste. Nec solum: sed etiam iu-
sticie Symonis preponit̃ humilis penitẽ-
tia peccatricis. Cui inquit minus dimit-
titur minus diligit. Siccine vera iusticia
compassionẽ habet non dedignationem.
preterita enim non discutit: sed conside-
rat ex quanto sequens penitentia proce-
dit. Dimittuntur ei inquit peccata mul-
ta. Sed quibus meritis? nisi ex eo q̃ ⁊ cor
pus totum cõuersioni ⁊ penitentie dedit.
Animam ꝟo totam pietatis affectib⁹ ad-
impleuit. ⁊ spiritum totum diuine dulcedi
ni protin⁹ ĩmersit: qd̃ erat potissimuz eius
sacrificium. Vnde sequitur. Quia dilexit
multum. Deniq̃ mandatũ apostolicũ hec
fideliter impleuit quo dicẽ. Sicut exhibui
stis membra vestra seruire ĩmũdicie ⁊ ini
quitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete
⁊c̃. Nam vt nihil deesset in obsequio sal-
uatoris talis ⁊ tanta se totã ꝓstrauit ĩ ter
ris. pedes irriguis lauit lachrymis. disso-
lutis detersit crinib⁹. sedulis demulcebat
osculis ⁊ p̃ciosis refrigerauit vnguẽtis. in
q̃ fuitio taz efficacẽ ⁊ hũilez se p̃buit q̃ de
ea dicit Greg̃. in omel̃. Cogitãti mihi de
Marie penitẽtia flere magis libet q̃ ali-
q̃d dicere. ⁊ hec de p̃mo. ¶ Secũdo prin-
cipaliter mirantur eius laudabilẽ cõuersa
tionem: cum prosequitur pulchra vt luna.
Per lunam enim eius cõuersatio cõueni-
enter ĩtelligitur propter tres ꝓprietates:
Primo quia luna minima stellar̃ est inter
omnes planetas locũ infimũ tenens. Sic D.
Maria preterita recolens humilima fuit
creaturarum ⁊ locuz querens infimum ad

pedes humilis Jesu sedendo: stando: vel cadendo sedule residebat. Cuius et humilitatis argumentū erat patientia mirabilis quam vbiq; ꝑtendebat. siue phariseus indignabat̄: siue Martha cōquerebat̄: vel molesti fierent discipuli tacebat ipsa: sub alis domini humiliter quiescens ⁊ patienter sufferrens. Necdum ad tantaz patiētie perfectiōem discipuli peruenerāt: sed de duobus fratribus murmurabāt et non recepti a domīo vindictā postulabāt: sed vtrosq; domin⁹ redarguebat efficaciter ⁊ instruebat dulciter. Marie vero Jesus humili patientie cōpassus pro ea cōtinue respōdebat. sinceriter excusabat. efficaciter defendebat. ⁊ eleganter extollebat. Nunq̄ enī legim⁹ dn̄m quēpiā in sua ꝑsentia tā sepe laudasse sicut Mariaz que vere laudabilis erat. Secundo vero quia luna velocissime cursuz suū peragit. sic et Maria cōsiderās quid fecit: noluit moderare q̄d faceret ad omnem penitentiam parata. et ad obsequium dominicuz prompta. quem nec viuum nec mortuum. nec resurgentem nec ascendentez relinquere poterat amore colligata quo feruebat. Naz de facultatibus suis viuenti domīo fideliť ꝯcomitādo ministrabat. moriēti vero fletibus indefessis fideli⁹ assistebat. ⁊ mortuo sepultoq; domīo paratis aromatib⁹ obsequi volebat. ⁊ ante lucem ad momentū prima veniebat. quē nec solitudo loci. nec tenebrositas noctis. nec armatura militū ab hoc studio reuocabat. Nam horuz omniū oblita cōtra muliebrē consuetudinē felicem audaciam induit ⁊ sepulchrū adiens etiā dilectis discipulis recedentib⁹ non recedebat. Quapꝑter merito resurgentē prima omniū videre meruit. Tercio ꝓinde qz luna soli est similima: vt dicit philosoph⁹. Sic Maria christo ꝓpter excellentē amorem qui transfert in amatū amantē in quē sic totaliter erat absorpta ꝙ nec aliud agere appetere vl̄ cogitare possz q̄ dilectū. Unde sicut speculum cōcauū q̄d recto diametro subijciť radijs solaribus tam efficaciter ⁊ plenarie claritatez solis in se recipit ꝙ alteri⁹ obiecti licet oppositi imꝑssionez vel imaginē recipe nequaq̄ pōt. Sic eminentia charitatis eius ab omni impuritate defecata tam plene diuine voluntatis imꝑssioni subdita fuerat ꝙ nihil aliud ī se recipere poterat: ita diuino amore debriata ꝙ nihil aliud illi sapiebat. Unde tanto feruore ferebat̄ in Jesuz ꝙ vt dic̄ Augus. facilius erat animā separi a corpe q̄d viuificabat q̄ q̄d amabat. et magis erat spūs ei⁹ in corpe christi q̄ in corpe ꝓprio. sicut lucide ponit Origenes in omel. Stabat q̄d ⁊ signis euidētib⁹ oñdebat. Licet enim amore diuīo flagrās ita moueret̄ ad salutem animarum quas christus suo sanguine redemit vt vltra consuetudinem feminaꝝ biēnio sancte ꝑdicatōi dulcissimis sermonib⁹ insisteret. ⁊ plurimos ad fidem ꝯuerteret. Tanto tamē ardore charitatis erat accēsa ꝙ tedio languēs ꝓpter absentiam dilecti: viros deinceps aspicere non poterat. sed desertū horridū petens ad locum angelicis manib⁹ ꝑparatuz trāsuolabat. ibiq; triginta ānis in diuinis ꝑsistēs cōtemplatiōibus ardentē affectum refrigerabat. Unde tanta deinceps ab angelis reuerentia colebatur. vt quocūq; progredi voluisset non pedū obsequio: sed ductu angelico veheret̄. Ab illis enim in die septies in aera leuabatur. vt angelicis cōcentibus reficeret̄: nec alimētis indigeret hūanis. Porro tandē moritura ad aquēsem ciuitatem angelico ministerio deducitur ad beatum scilicz Maximinū: qui peregrinatiōis sue comes fuerat. Et in oratoriū illius inducta super terraz quasi duobus cubitis eleuata ꝑsistebat rutilans facie super claritatem solis ex cōtinua ⁊ diutina non solum angelorū: sed ⁊ ipsius dilecti visitatiōe ⁊ fruitione. Non enim mentitur qui dicit. Ego diligentes me diligo. et qui mane vigilauerint ad me inuenient me. Tercio ꝑncipaliter miranť et eius ineffabilē sublimationē: cum subinfert electa vt sol. Et hoc ꝓpter tres ꝓprietates solis. Primo qz sol ſm Bedā inter lumīaria celi maxim⁹ ē vt lati⁹ patebit īfra. Sic Maria magdalena honore celsitudīs merito maxima dr̄ ī celis. vtpote q̄ pre ceterꝫ

E

a christo sic glorificabat̃ in terris vt etiaz eo resurgente fieret apostoloꝝ apostola. ⁊ ex mulieribus nulla christo familiariori esset illa. Hinc etiam in euangelio Luc̃. preponitur omnibus Marijs materteris domini: quã ⁊ ecclesia p̃ponit in letanijs omnibus virginibus. Hinc ergo cõsiderare libet ingenuã humane nature nobilitatem. Nam angelica natura diuina gratia stabilita hui⁹ causa accidẽtali p̃mio mereri potest in hũano seruitio sibi credito. Tamen vt dicit sanctus Thomas super. ij. distin. xxix. Angelis data est gratia ad determinatum graduz ſm determinatũ ordinẽ ꝓmerendũ. super quem ordinẽ quibuscunq; fulgeãt operib⁹ vl̃ exercitijs sublimari nequaq̃ possunt: nec per illam gratiã aliqualiter essentiale premiũ adaugere. Sed homo cum ex conditõe nature ad nullum ordinem determinet̃: licet prius sceleratissimus fuerit. plena tamen voluntate cõuersus gratiã indifferẽter accipit ordinataz ad promouẽdum gradum cuiuslibet ordinis. cui⁹ ascensus cõmensuratur ſm mensuram perfecte charitatis: qua tota flagrabat ista beata peccatrix. adeo q̃ in principio cõuersiõis essentiali merito multis p̃cellebat qui nunq̃ etiaz mortaliter peccauerũt. Et hec est vna potissima causa quare peccatores spernẽdi non sunt. quia ad maiorem perfectõnem resurgere possunt. Hec eniz que prius fetebat aspectib⁹ hũanis: iam seraphicis iuncta spiritib⁹: angelicis laudibus extollit̃: et diuinis cõplexibus perfouet̃. Secũdo quia sol ſm Ambrosiũ est splendore p̃cipuus. Sic Maria magdalena que vite cõtemplatiue iugiter in terris insistebat amoris incendiũ plurimuz purificando ⁊ augmẽtando perficiebat. quia cõtemplatio maxime incendit ⁊ intendit amorez omne difficile cõsumens omne simile cõplectens. Et ideo in celis deo facta iam ꝓxima tanto pleni⁹ illustratur. tantoq; limpidi⁹ ⁊ perspicati⁹ deũ videre meretur: quãto prius in virtute charitatis ascendisse gratulabat̃. Quia quãto illic dilectio viscerosior ⁊ intentior: tãto hic degustatio dulcior ⁊ visio p̃clarior.

Tercio deniq; quia sol ſm Chrisost. est sua virtute efficacissim⁹. et ideo dicit̃ esse deus nature. Sic Maria est virtute veniam ⁊ gratiaz impetrãdi efficacissima. Sinãq; tantuz adhuc in mortali corpore cõstitutam dilexit domin⁹ q̃ eam cõtristatã videns cõtristatus est. videns eaz lachrymãtez lachrymat⁹ est. affectuq; dumtaxat orantem audiẽs: ad exauditõem mot⁹ est vt Lazaꝝ quatriduanũ resuscitaret. q̃to magis diuinis amplexib⁹ iam p̃uenta: sup̃ om̃ia quoq; bona domini sui cõstituta maiorem impetrãdi efficaciam est cõsecuta. Naz sicut nulla super terram reperit̃ christo fuisse familiarior. sic in celo p̃rogatiua diuine familiaritatis pie fulgere creditur quam nobis ꝓposuit diuina clementia velut exemplar sue benignitatis. ne vel sceleratissimis peccatorib⁹ desperatõis locus remaneret. cum in hac plenius ostendit q̃ vbi abũdauit delictum: sup̃abundare potest ⁊ gratia. Quid enim peccatores magis ad spez venie excitare ⁊ cõfortare potest. q̃ q̃ tam famosa peccatrix: cuius peccata non tam solum crimĩa sed ⁊ demonia dicta sunt. tam celerem ⁊ vberez gratiam est cõsecuta. ad tantaz familiaritatez admissa: tãtaq; excellẽtia honorificata. Eã igitur adeam⁹ cum fiducia. Nam in his q̃ passa est ⁊ miseris compati didicit ⁊ misereri. Dicit enim Augusti. de vita christiana. q̃ nemo tam libenter miseret̃ peregrino ⁊ aduene sicut qui peregrinatiõis nouit euent⁹. Nemo sic tribulato misero ac laboranti succurrit sicut qui tribulatõem ⁊ miseriaꝝ casus expert⁹ est. Sic nec ipsa denegabit pietatis suffragia si pie fuerit ꝓpulsata. vt patet per exempla multoruz qui sunt ad emendatõem excitati per eius suffragium misericordiã et gratiaz consecuti. Vestigijs igit̃ illius inherẽtes tandem cũ ipsa vita ꝯseq̃mur eternã. Amẽ.

In festo sancti Jacobi apostoli.

Iacob dilexi. Esau aũt odio habui. Malach. j. ✠ hũ themati

huius assumens apl'us ad Ro. ix. tractat de electōe iustoꝝ et reprobatiōe maloꝝ in scrutabilia iudicia dei sup̄ filios hominuꝫ sollicite ꝯmemorās. p̄sertim in eo ꝙ Jacob electus sit gratia nō merito. Esau v̄o subtracta gratia reprobat⁹: iusto tamē iudicio. Quid inquit dicemus ad hec? Nunquid iniquitas est apud deū sine singulari merito vnū diligēdo: ⁊ alteꝝ sine singulari demerito reprobādo? quia vtrūq; factū est in vtero materno. Absit hoc. Sed vnū per misericordiā elegit: ⁊ alteꝝ per iusticiam reprobauit. ⁊ nulli iniuriā fecit. Amice inquit non facio tibi iniuriā. Accipe qd̄ tuū est ⁊c̄. Vbi est igitur illud qd̄ ait apostolus ad Thimoth. ij. Qui vult om̄es saluos fieri ⁊ ad agnitōem veritatis venire si quosdā deserendo reprobat? Ad hoc respōdet ibidē Lyra. ꝙ licet a deo nō electi cadunt: hoc tn̄ non est ꝓpter dei defectuꝫ cum eis non deficiāt instinctus diuini ad bonū: sed ꝓpter defectū liberi arbitrij nō recipientis illos instinctus: vt etiaꝫ dicit Glo. Ad Ro. ix. Et sic iuste eis gratia denegat̄. vt cadentes in ꝓfunduꝫ vitioꝝ obdurent̄ in malo. ⁊ sic ad gehennā ordinantur indurati. Vnde Moysi petenti diuinam visioneꝫ: inter alia rn̄dit dn̄s Exod. xxxiij. Misereor cui voluero. s. vocādo ꝑ gratiam: cui p̄scius eram ab eterno ꝙ misericordiā datur⁹ essem sciens illū ꝯuertēdum ⁊ apud me ꝑmansurū. ⁊ misericordiam p̄stabo ei cui miserebor. i. misericordiā dabo illi quem p̄scio post errorē ad me toto corde reuersurū. Q⁊ ergo quis in bono ꝓficit ex sola est diuīa misericordia. ꝙ aūt in malo deficit est vera: licꝫ nobis occulta diuina iusticia. Et ideo Paulus ibidē. xj. profunditatem diuinoꝝ iudicioꝝ expauescens. O inquit altitudo diuitiaꝝ sapientie ⁊ scientie dei: q̄ꝫ incōprehensibilia sunt iudicia eius. Que iudicia q⁊ ꝓfundare nō possum⁹: saltem electōis ⁊ reprobatōis signa in his duobus fratrib⁹ ꝑquiram⁹. vt his āmoniti diuinā reprobatiōem sollicite subterfugiam⁹. Jacob dilexi. Merito dicit p̄s. Beatus queꝫ elegisti et assumpsisti: habitabit in atrijs tuis. Huic enim ceciderunt funes in p̄claris: ⁊ hoꝝ portio in terra viuentiū. Ne tn̄ electio Jacob omnino videat̄ effecta sine rationabili: licet subsequēte ipsi⁹ electi p̄paratiōe studiosa qua digne merito saltem cōgrui fuerat eligendus ex misericordia diuīa. Inter alia vite illi⁹ argumēta ꝓbatissima quinq; presertim inuenio ꝓpter que singulariter electus est: ⁊ alter reprobatus. Primo ꝓpter adolescētie sue ꝓbitateꝫ. Nam vt dicitur Genes. xxv. Jacob erat vir simplex. i. non fictus ⁊ sine dolo simpliciter: ⁊ pure transiens iuuenileꝫ etatem. Et ideo sequitur ibidem ꝙ habitabat in tabernaculis. Ista tabernacula s̄m hebreos fuerūt tabernaculuꝫ Melchisedech vbi vigebat cultus dei. q⁊ Melchisedech sacerdos fuit dei altissimi: vt sic exercitaret̄ ī cultu diuino. Et tabernaculū Heber: q̄ fuit ꝓpha dei docēs veniētes ad se d̄ diuīs: a q̄ ⁊ hebrei dicti sunt filij israhel. Et sic erat occupatio Jacob p̄ncipalis et p̄mordialis circa diuina: iuxta mandatū dn̄icum. primuꝫ querire regnum dei. Vnde dicunt hebrei ꝙ habitauit ī tabernaculo Heber q̄tuordecim ānis. Siccine reuera diliguntur ⁊ eligūtur a deo qui student frequētare diuīa qui nitūtur scire ⁊ obseruare mādata quibus desipit ipsa bonitas mundana. Postea v̄o Jacob ne torperet ocio fact⁹ est pastor ouiū in sua simplicitate permanens. Hec eniꝫ fuit occupatio iustoruꝫ p̄riarcharū. īmo ⁊ Abel iustus pastor erat ouiuꝫ. Sꝫ Cayn agricola. Q̄n vt dic̄ magister in historijs cuꝫ esset malignissim⁹ vt etiam auaricie sue cōsuleret terraꝫ prim⁹ incoluit. Quapꝓpter ⁊ abel electus ⁊ Cayn similiter reprobat⁹ inuenit̄. Nam Adā eos per oblatiōes deuꝫ colere docuit. Obtulit igitur Abel de primogenitis gregis ⁊ adipibus. i. melioribꝰ. Cayn v̄o de fructibus terre. Sed vt dicit magister in historijs. de melioribus sibi retinēs: spicas attritas ⁊ corrosas sec⁹ viaꝫ deo obtulit. Respexit igit̄ de⁹ ad Abel ⁊ ad mūera ei⁹ ī signū elatōis. q⁊ iux̄ trāslatōeꝫ Theodotiōis inflāmauit mūera ei⁹ ꝑ igneꝫ de celo sic̄ helye ī carmelo. ⁊ sub Moyse ī Leuit̄.

post cōsecratōem Aaron sacerdotis ⁊ filiorū: qui scz ignis tunc reseruabat vsq; in trāsmigratōem babilonis. Ecōtra vo in signū reprobatōis Cayn dñs ad euz ⁊ ad munera eius non respexit: sed reprobauit. qz diuīo igne ꝓsumi nō meruerūt. Et p̄pter demeritū offerētis: cui⁹ affectū ⁊ impietatē agnouit dñs. Vide ⁊ si nō eadez causa reprobat⁹ est Esau. qui vt ꝓsequitur in Geñ. erat vir gnar⁹ venādi. ⁊ hō agricola in oīb⁹ auaricie sue cōsulens. nec de eo repit̄ q tabernacla freq̄ntauerit. Vnde Grego. sup hunc locuz. Agricola dicit̄ qz amatorez hui⁹ seculi tāto colūt exteriora q̄nto īteriora sua relinquūt īculta. Sic q; vterq; Cayn ⁊ Esau ꝓpter auaricīā reprobati sunt. quos imitant̄ omnes q̄ iuuenilē etatem terrenis illecebris sic offerunt q nec ꝓprie saluti: nec diuinis mandatis intendere volūt. Hi sunt filij Agar degeneres et ex hereditate paterna ꝓpellendi. De quib⁹ dicit̄ Baruch. iij. Filij q; Agar qui exquirūt prudētiā que de terra est negociatores terre ⁊ theman ⁊ ꝓfatores ⁊ exquisitores prudentie ⁊ intelligētie. viā autem sapiētie non inuenerūt. Et ideo vt ibidem p̄mittit̄ extermīati sunt ⁊ ad inferos descenderūt. Sic igitur Jacob dilexit propter adolescentie ꝓbitatem in qua diuinū cultū frequētare studuit: vt ⁊ in tē porez recōpensatōem suis posteris terram ꝓmitteret possidendā. in qua tamen singulariter cultus reluceret diuinus: scilicet iherusalē. vbi ⁊ dñs templum elegit ⁊ crucifigi voluit. ¶ Secūdo Jacob dilexit propter abstinētie sue virtutem. Esau vo ꝓpter gulaz reprobauit. Esuriēs enim Jacob nature sue querebat sustētamenta non oblectamēta. coxit pulmentū de lētibus ruffis. ⁊ erat esca vilissima. quia vt dicit ibidem Glo. q lenticula est esca brutorum animaliū. Simplicitas nō querit ollas carniū: scz vili edulio iam cocto venit Esau de foris. ⁊ stultus vt dicit Glo. exardescit ex desiderio gule ꝓpter vilem cibū: ita q ꝓpter vilissimā escā degustandā primogenita vendidit. vbi dicit Grego. Nec cibus: sed appetit⁹ in vitio est. Vñ lauciorez cibos plerūq; sine culpa sumim⁹ ⁊ abiectiorez cum reatu ꝓcupiscentie degustamus. Esau enim primatuz ꝓ lenticula ꝓdidit Helyas ī heremo virtutē: carnes edēdo seruauit. Hinc diabol⁹ q; non cibū: sed cōcupiscentiā causaz esse damnatōis ītelligens primū sibi Adaz non carne: sed pomo subdidit. ⁊ secunduz pane temptauit. Hec ille. Si igit̄ Esau ꝓ vili edulio non exquisite parato: sed gulose sumpto reprobatus est. quid de his sentiendū est qui et delicata querūt et exquisite p̄parant: nisi q diabolo ḡtū habitaculū a deo reprobati p̄stant. Quia quicq̄d a deo ꝓsciē diabolo adiicitur. In cui⁹ etiam figura legio demonū a dño eiciēda concito rñdit. Si nos eicis hinc mitte nos ī porcos. Et ideo maxime vitiuz hoc est primescendū. quia laqueus venatorez est in via positus ꝓ quā omnes nos pertrāsire cogimur ipa necessitate nature. Hinc merito Dauid exorat dicens. De necessitatib⁹ meis: scilicz corporaliū alimentorum erue me. ne propter ea defluā ī superflua. Abstinuit igitur Jacob ab esca parata: ⁊ adeptus est ꝑmogenita que Esau propter gulam vendidit et manducādo perdidit. Sic iam multi propter vilissima delectamenta corpalia turpiter amittunt eterna. ¶ Ad maiorem autem euidentiam sciendū est q ius primogeniture per Jacob acquisitū ⁊ Esau vēditum in quinq; priuilegijs cōsistebat que nunc spiritualiter quoq; consequūtur qui abstinētes se ab omni malo opere ꝑmanēt in innocētia sua. Non enim solo gustu gula cōmittit̄: sed ⁊ oīnibus sensib⁹. vt dicit Gene. Nā ⁊ oculis gulosi sunt eoz oblectatōes q̄rītātes. Primū priuilegiū erat q ī mēsa duplā cibor porrōem recipiebat ⁊ finaliter de iure duplā hereditatis ptē obtinebat. Sic oīs xp̄i ꝑmogenit⁹ eius. s. gēa regenerat⁹ tale ius ꝑmogenite spūal cōsequit̄ q vbiq; duplaz diuīe munificentie porrōez recipit. s. in p̄nti porrōez ⁊ palem: qua tanto melius satiatur quāto suspiras ad eterna minus caducis afficitur. a fluxu nanq; terrenorum non satiatur appetitus sed cōtemptu. vt dicere queat cum apō.

habentes victum et vestituz his contenti
simus. Et portionē spūalem. i. bonā ꝯsciē
tiam. Quid enim p̄ciosius aut quieti⁹ bo-
na consciētia: in qua spūssanct⁹ reddit te-
stimoniū spiritui nostro ꝙ filij dei sumus?
Hee nāq; diuitie super omnes gazas chre
si possidentem oblectant. Sic ⁊ in futuro
portiōem duplicē hereditatis obtinebit:
sicut postea in finali benedictōe latius ap
parebit. Secūdo vestem habuit specia-
lem p̄ciosaz ⁊ odoriferā: qua tantū indue
batur in sacrificijs offerēdis. ⁊ a patre fi-
nalem benedictōem receptur⁹. Hinc scri-
ptuz est de Rebecca. ꝙ vestes bōas Esau
quas domi habebat induit Jacob ad reci
piendū benedictōem finalē. Hec vestis tā
p̄ciosa specialis ⁊ odorifera qua p̄mogeni
ti christi accuraci⁹ induūtur est ipsa chari-
tas. quā scz alieni ꝯmunicare nō possunt.
Est ergo specialis ipsi possidēti. p̄ciosa di
uino cōspectui. ⁊ odorifera ꝓximoꝝ saluti
Tam specialis deniq; ꝙ nulli dat̄: nisi gra
tia christi regenerato. tam p̄ciosa ꝙ sine il
la nullus dign⁹ iudicat̄ ꝯspectui diuino. et
cum illa null⁹ repellit̄ ab eterno regno. taz
odorifera ꝙ ait apl̄us. Christi bon⁹ odor
sum⁹ deo in oī loco. En inq̄t Jacob odor
filij mei sicut odor agri pleni quez benedi-
xit dn̄s. Propter hmōi carentiā euāgeli-
cus ille nuptias ingressus: quadā scz appa
rentia virtutū aliaꝝ non solū repulsaz pa
titur: sed ⁊ ligatis manib⁹ ac pedib⁹ in te-
nebras exteriores deijcit̄. Quō inq̄t huc
intrasti nō habēs vestem nuptialē. Nimi
rum qꝛ charitas informat et exornat om-
nes virtutes: sicut vestis om̄es induētes.
Tercio qꝛ p̄mogeniti loco summi sacer
dotis erant in lege nature deo ꝯsecrati ad
offerenda deo sacrificia. sicut Melchise-
dech sacerdos qui dicit̄ fuisse Sem filius
Noe. Sic p̄mogenitis gr̄e dūtaxat offer-
re ꝯpetit g̃ta deo sacrificia. Alioquin re-
spōdebit illud Ysa. ij. Quo mihi multitu-
dinē victimaꝝ vestraꝝ dicit dn̄s plen⁹ suz.
holocausta arietū ⁊ adipē pinguiū. ⁊ san-
guinē hircoꝝ vituloꝝ ⁊ agnoꝝ nolui. Cuz
veniretis ante ꝯspectum meū quis q̄siuit
hoc de manibus vestris vt ambularetis in
atrijs meis? Non offeratis vltra sacrifici
um frustra. incensuz adhomīatio est mihi.
Neomeniaz ⁊ sabbatū ⁊ festiuitates ali-
as non ferā. Iniqui sunt cetus vestri. ka-
lendas vestras et solēnitates odiuit ani-
ma mea: laboraui sustinens. Et cum exten
deritis man⁹ vestras auertam oculos me-
os a vobis. ⁊ cuz multiplicaueritis orati
onem non exaudiā. manus enīz vestre san
guine plene sunt. Lauamini. mūdi estote.
Afferte malum cogitationū vestrarum ab
oculis meis. quiescite agere ꝑuerse. disci-
te benefacere. Querite iudiciū. subuenite
oppresso. iudicate pupillo. defendite vidu
am. venite ⁊ arguite me: dicit dn̄s. Si fue
rint peccata vestra vt coccinuz: quasi nix
dealbabūtur. Hec ibi. Sic hodie multi sa-
crificia mltiformia frequētare nō cessant
in ieiunijs semper. in elemosynis abūdan-
ter. in oratōibus frequēter. diuersisq; bo-
nis operibus feruēter. Sed hic querit̄ in-
ter offerētes vt fidelis q̄s inueniat̄. Quid
enim ꝓdest ꝙ se malo ꝑmanente multa bo
na sacrificia faciendo videat̄ offerre. Naz
Cayn propter se maluz etiam in opere bo
no reprobatus est. Nonne rex Ozias affe
ctu non puro sacrificiuz offerens: lepra in-
curabili percussus est? Nōne popul⁹ beth-
samitaruz coram archa sacrificia parans
morte mulctatus est? Nonne peccatori di
xit deus: quare tu enarras iusticias meas
et assumis testamentuz meum per os tuū?
Tu vo odisti disciplinaz ⁊ ꝓiecisti sermo-
nes meos retrorsuz. Siccine profecto nul
la sacrificia deo grata. nisi ꝓueniāt de ma
nu deo recōciliata ⁊ cōfederata. Quar
to ꝙ recumbētes in conuiuijs solennibus
habebant conferre ceteris benedictiōem:
et sic reputabātur magis honorati tanq̄
patres spirituales et deo consecrati. Sic
primogenitis gratie competit in cōuiuijs
spiritualibus conferre benedictōem. cum
eorum opera bona deo tam grata ⁊ vber-
tate plena reddūtur: ꝙ omnes electi suis
meritis sine tn̄ suo detrimēto participāt.
iuxta illud Psal. Particeps ego sum om
niuz timentiū te ⁊ custo. manda. tua. Si-
cut sol materialis omnibus et singulis se

cōmunicans nullū ex hoc impedimentū sustinere dinoscit. īmo tanta magis de largifluo suo participio collaudat. Quinto deniq; ⁊ hoc potissimū erat q̄ illi in fine dabat paternalis bñdictio: nisi q̄ demerito sui iure suo quandoq; priuabat. et alter eo dignior substituebat. Primogeniti nāq; propter vitam degenerē paternalem benedictōem aliquādo amittebāt. sicut Ruben cui⁹ benedictio translata est ad Joseph. ⁊ Cayn cui⁹ benedictio trāslata est ad Seth. ⁊ Esau cui⁹ bñdicio trāslata est ad Jacob. Sz finalis benedictio iam data de cetero auferri non potuit. vnde magne reputationis et magni vigoris erat apud patres priores. Et ideo cū magno eiulatu requisiuit illaz Esau: dicens. Num tantū vnam benedictōez habes pater: obsecro vt et mihi benedicas? Pater autem respōdit. Benedixi ei et eris benedictus. vt patz plenius in textu. Hec aūt benedictio nobis indicat benedictōez electiōis eterne qua ꝓflua pietate patris celestis ad gloriā suam eternaliter p̄destinamur. Qui ergo per impletōem mandatoꝝ dei omnia opera sua ad finem debituz ordinauerit. ⁊ hui⁹ seculi quoq; lubricosa sobria cōuersatione transierit: tam vtilis et fecunda erit illa paternalis benedictio q̄ siue comedat: siue bibat: siue dormiat. vel alijs quibusq; exterioribꝰ operibus ad bonum saltem referibilib⁹ intendat semp̄ eidem in augmentū future glorie proficiat. Vnde dicit apostol⁹. j. ad Corinth. x. Siue māducatis siue bibitis: vel aliud quid faciatis. omnia in gloriaz dei facite. Vbi dicit Glo. Si eniz ratōe hec fiunt: laudes dei sunt. hoc est si fiunt ordinate in debitū finem ad laudē dei ⁊ edificationez ꝓximi. vel in vtilitatem sui: sic omnia laudant deum. Nam s̄m Grego. somnus sanctoꝝ nō vacat a ministerio. ideo enim dormiūt vt ad laudandū deuz fortiores exurgūt. Et hoc est q̄ dicit apl̄us ad Ro. viij. Scimus quoniā diligentib⁹ deum om̄ia coop̄ant in bonuz. etiā peccata vt dicit Glo. quia vt ibi dicit Lyra fortiores ⁊ cautiores resurgunt. Vnde ⁊ in gloria ad bonuz eoꝝ facit memoria peccatoꝝ sicut cicatrices vulnerum ad gloriā militis finaliter in bello triūphantis. Ecōtra v̄o malis omnia cooperātur in maluz. ita etiam q̄ om̄ia p̄ se licita propter finem indebite ordinatū illis tanq̄ illicita ⁊ p̄niciosa reputantur. vt qui in sordibus sunt, sordescāt adhuc. sicq; secūdo dñs Jacob dilexit. Esau autē ⁊c. De tribus alijs videbitur in sequenti sermone.

Alius sermo de eodem festo.

Jacob dilexi. Esau aūt odio habui. Malach. j. Hic iam cōueniēter inducenda reor esse verba Moysi loquētis ad filios israhel Deutro. xxxiij. dicentis. Venite ⁊ videte opera dñi. terribilis in cōsilijs sup̄ filios hominū. Ad hūc finem vtiq; hec dixerat vt filij israhel crebri⁹ reuoluerēt ⁊ memoriter retinerent q̄ terribilis extitit dominus super egyptios in exitu filiorū israhel taz sedula ⁊ terribili vindicta p̄cussos ita tamē q̄ nulla aīaduersiōe: nulla correctione ad agnitōem vel emendationē deo p̄mittēte p̄uenire poterāt. Vnde dicebat dñs Exod. iiij. Indurabo cor Pharaonis ⁊ nō dimittet populū. Sic ⁊ Saul obfirmauit īuidia. Salomonē autem excecauit luxuria. Antiochuz ⁊ Herodē sup̄bia. Judam v̄o maledicta auaricia. In cui⁹ etiam argumentū veritatis ad cōfirmationez Paul⁹ ad Ro. ix. sup̄addidit: dicēs. Cui vult miseret. et quē vult indurat. hoc est indurare p̄mittit. quia demeritis eorū gratiā iuste subtraxit ⁊ denegauit. q̄ subtracta in peccatis indurati sunt ex ꝓpria malicia. quia gratia sola proprie nata est mollificare cor humanū. Hinc bene dicit Eccl̄s. vij. Nemo corrigere potest. i. nulla exterior aduersitas vl̄ euent⁹. nulla correctio vel insultus quē ille despexerit. Venite igit ⁊ videte opera dñi in prioribꝰ seculis terribilis existentis sup̄ filios hominum in cōsilijs. hoc est sup̄ Jacob ⁊ Esau Quia Jacob dilexit ⁊ multis laboribus circūdedit. multis inq̄ tribulatiōibus ac p̄secutōibus ⁊ exilijs affligi p̄misit. Esau

autem odio habuit ⁊ eum in domo paterna pace ⁊ quiete: oblectatiōibus terrenis ⁊ delicijs frui sustinuit. Sic Saul reꝓbat⁹ sublimiter regnauit. Dauid autem veraciter electus innocenter exulauit. Vere terribilis in cōsilijs super filios hominū. bonos eligendo: sed per aduersa probando. malos reprobādo: sed per ꝓspera imitando: vt impioꝝ nulli pateat aditus excusationi. Suos affligit vt fideles inuenti maiorem gloriā acquirant. alienos allicit vt ingrati potiorē damnatōem accipiant. sicut aperte declarant ⁊ thematis verba ⁊ vtroꝝq; subsecuta fortuna. Jacob dilexit. Tercio ꝓinde Jacob dilexit ꝓpter penitentie laborē quez ꝓthoplaustis indixit dn̄s: dicens. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Vnde mansit Jacob prius domi licitis intētus laboribus: ⁊ subiectus humiliter sedulis parentū obsequijs Postea v̄o ad iussuz patris in exiliū subterfugiēs iram fratris: adeo laboribus et seruitijs licitis se mācipauit ꝙ diceret Genes. iij. Die noctuq; estu vrebar ⁊ gelu. fugiebatq; somnus ab oculis meis. ⁊ per viginti ānos seruiui tibi: ait ad Laban. qui candidatio vel cādidus interp̄tat̄. Quia iustus insistit oꝑibus penitētie vt ꝑuenire mereat̄ ad puritatē ꝯscientie. tātaq; diligentia seruiuit ꝓ Rachel et Lya filiab⁹ Laban. i. pro adipiscēda ꝑfectōe vite contemplatiue pariter ⁊ actiue. E contra v̄o Esau labori corꝑali minime deditus sensualibus voluptatib⁹ ⁊ lasciuijs intensius deseruiuit. Erat enim vir gnar⁹ venandi: sagitādi: ceteraq; oblectātia exercicia frequētandi. Vnde dicit Grego. ꝙ venatio Esau vitā eoꝝ signat qui voluptatib⁹ exterioribꝰ effusi carnē suaz sequūtur. Pro quo sciendū ꝙ dn̄s mundū varijs insensatis rebus ⁊ arborib⁹: floribus ⁊ similibus diuersisq; creaturis aīatis adornauit: vt in his hūana mens per aspectū quādā cōciperet oblectatōez. nō quo creaturis ꝑncipaliter inhereret: sz quo facilius manuduceret̄ ad omniū creatorē. in eis scz diuinam potentiā. sapientiā. pulchritudinez. dulcedinē. ⁊ infinita similia crebri⁹ reuoluendo ⁊ clarius agnoscēdo. Sic enī ⁊ philosophi licet gentiles deū quesierūt. creatorem in creaturis īuestigātes. ⁊ omniuz specie ac dispositōe q̄si voce rn̄dente: tandem artificez allquaten⁹ ex arte cognouerunt. Hinc Plato veluti cecutiēs de eterna beatitudine tā dulci modulo disseruit ꝙ vnus ex eius discipulis ex fenestra se ꝓtinus ꝑcipitez dedit vt ad eā vel sic experiendā ꝑtingere mereretur. Et hoc est qd̄ dicit ap̄lus ad Ro. j. Inuisibilia enī ipsius dei. i. essentia diuina a creatura mundi. i. ab hoīe per ea que facta sunt intellecta cōspiciūtur. s. per terram. celū. solē. lunā. stellas. ⁊ similia quas īmensas ⁊ perpetuas esse diligēter īuestigauerūt. sz nihil eorum ex his que cernim⁹ deum esse vidētes. cuncta corꝑa visibilia trāscenderūt q̄ tantum vestigia creatoris esse deꝑhenderūt. Ex quoꝝ nimiꝝ specie et dispositōe: ordine duratiōe ⁊ dulcedine: ac similib⁹ deum esse infinite omnipotētie. sapiētie. pulchritudinis. dulcedinis intelligebāt. ⁊ similia attributa varia ex cōsideratiōe creaturarum ascribebāt oīm creatori: Jacob igit̄ minime creaturaꝝ oblectatiōib⁹ inherēs: sed vniuersa creata transcēdens omnium requirebat auctorē. ideoq; nec venatōib⁹ nec alijs vanitatib⁹ insistebat. Sic ⁊ beat⁹ Franciscus de quo canit̄. quicq̄d in reb⁹ reperit delectamēti regerit in gloriā factoris. Esau v̄o oblectatiōes creaturaꝝ percipiens. ⁊ has quasi finem desideriorꝝ suorum cōstituens illis turpius inherebat. ⁊ sensuū delectatōibus seruiebat. Et ido tanq̄ indign⁹ paterna benedictōe priuat⁹ est demerito sui qui fuerat ꝑmogenit⁹ genitura corꝑali: sed reprobatus ꝓ vita sensuali. Sic omnes carnales q̄ spūs sunt nō percipientes: sed insensualitatib⁹ turpiter volptuātes ⁊ nature ꝓprie deseruiētes: a celesti benedictōe fraudantur. ⁊ inter reprobos a iusto iudice cōputant̄. Quarto v̄o Jacob dilexit ꝓpter obedientie decorem. quā vtiq; ꝓut decuit parētibus exhibuit in exhibēdis reuerētijs: ac tandem in cōtrahendis matrimōijs. Naz Jacob domi ꝑmanens ⁊ licitis intentus actibus

144

in castitate grata se custodiebat ⁊ mulierꝫ lasciuiã penitus refugiebat q̃tum ad matrimonialẽ statũ ꝓuisioni parentũ ⁊ ordinatiõi sese plene relinquẽs. Quoꝝ tandez mandato in mesopothomiã ꝓfectus est vt inde sibi de cognatõe sua acciꝑet vxorem sicut Abrahaz seruo suo p̃ceperat ne filio suo Ysaac vxorẽ acciperet de filiab⁹ chananeoꝝ inter quas habitabat: eo ꝙ essent curiose. lasciue. garrule. et idolatrie dedite. secutus vestigia Seth. qui de mãdato dei posteris suis qui vocabant̃ filij dei p̃cepit ne acciꝑent vxores de filiabus hominũ. i. Cayn. vt patet sup̃. Sic etiam Ysaac precepit Jacob: sciẽs chananeos ꝓpter peccata expellẽdos de terra. Jacob aũt obediens parẽtibus viam aggressus est. Cui⁹ gratia nocte p̃uia egressionis sue diuinuz oraculũ dei accipe meruit: ꝙ ex semĩe suo christus nasceret̃. Nam vt dicũt hebrei ⁊ doctores sancti ꝑma nocte venit ad locuz vbi Abrahã obtulit Ysaac filiũ suũ. ⁊ illuz sacrũ reputãs ibidem ꝑmansit: vt partez noctis in oratõe vigilaret: sperãs diuinã recipe consolatõem. Post oratõez ꝟo tulit de lapidibus. vbi dicunt hebrei ꝙ tulit tres lapides: cui textus consonare videt̃. Et dormiuit in eodẽ loco. Viditq̃ in somnis scalã erectam a terra in celum. ⁊ angelos ascendẽtes ⁊ descẽdentes: ac dñm ĩnixum scale. Hec scala multis gradib⁹ cõstituta genealogiã ĩdicat saluatorꝭ ab Abraham vsq̃ Mariã. cui⁹ duo latera sunt iusti ⁊ peccatores. cui⁹ pes tangebat terrã. quia hũanitas christi cõueniebat cum hominib⁹ absq̃ peccato sũmitas celũ. qꝛ ſm deitatẽ cum deo patre ꝯueniebat. et dñm innixũ scale. quia diuinitas erat vnita inseꝑabiliter in christo carni a patribus descendẽti. Et angelos ascẽdentes ⁊ descendentes. sicut dicit̃ Johã. j. Videbitis celum apertũ ⁊ angelos dei ascendẽtes ⁊ descendẽtes super filiũ hominis. Et audiuit dñm innixũ scale dicentẽ sibi. Ego sum deus patris tui Ysaac. Terraz ĩ qua dormis tibi dabo ⁊ semini tuo. Euigilãs igit̃ Jacob de somno ſm hebreos inuenit tres lapides illos sub capite positos vnum effectos. qd̃ ⁊ litera sequẽs sonare videt̃ cum dicit. tulit lapidez quẽ supposuerat capiti suo. Et h̃ erat ĩ signũ triũ naturaꝝ in christo: scz anime. ⁊ corꝑis. ⁊ deitatis ĩ vnitate ꝑsone. quia nimiruz de incarnatõe christi p̃sens reuelatio facta est. Euigilãs igit̃ ait. Vere dñs est in loco isto ⁊ ego nesciebam. Pauẽsq̃. i. admirãs de dei benignitate. Quaz terribilis inquit. i. venerabilis est locus iste. Non est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. qꝛ videbat affuturũ ꝙ ibi fundaret̃ templũ in quo postea diuinus cultus viguit vbi ⁊ postea oblatus est christ⁹ circa eundẽ locum. Qd̃ etiaz in spiritu p̃uidit. ꝓpter qd̃ subiũxit. et porta celi. qꝛ passio christi celũ aperuit. Siccine qꝛ cõiugiũ obedientia paterna suscipe voluit prolis benedictõem anteq̃ cõtraheret audire meruit. Perueniẽs autez mesopothaniã pro vxoribus suis annis q̃tuordecim deseruiuit vt eas acciꝑet non cousa libidinis: sed affectu prolis. Naz ſm hebreos erat Jacob octoginta q̃tuor annoꝝ in castitate ꝑmanens anteq̃ ad vxores suas ingrederet̃. Esau ꝟo sensuũ oblectatõib⁹ ⁊ libidini carnis deuict⁹ absq̃ ꝯsilio parẽtum ⁊ assensu duxit duas vxores de filiabus Heth. que offenderunt aĩos Ysaac et Rebecce. qꝛ curiose. garrule fuerũt. ⁊ libidinose. quare cũ omni posteritate sua a domino est reprobat⁹. Sic ꝓfecto qui cõsilio sathane non cũ dñi timore ⁊ parentũ voluntate cõueniũt ab eodem ad diuersa ꝑniciosa ⁊ enormia vitia pertrahũtur: vel ex inordinato amore: vel ex inueterato rancore. qꝛ qd̃ per vnũ adimplere non p̃ualet alterius assensu vel instinctu celeri⁹ adimplet. ⁊ hoc seinuicẽ seducendo ꝓpter inordinatũ amorez. vel in inuicez cõsurgendo ꝓpter inueteratũ rancorẽ: ita ꝙ aliquãdo sequũtur machinatões vel optiones mortis alterutꝝ. Vnde refert Valerius ĩ epistola ad Rufinũ. ꝙ quidã Parin⁹ nomĩe flens Arrio vicino suo dixit. Amice arborem habeo in orto meo infelicẽ in q̃ se prima vxor mea suspendit. ⁊ postea secundanũt autẽ tercia. Cui Arri⁹. Miror te ĩ tacitis successibus lachrymas inuenisse. Et

iteruz. dij boni que dispēdia: tibi arbor il-
la suspendit? De hinc tercio subiūxit. Ami
ce da mihi de arbore illa surculos quos se
raz. amice etiā dico tibi metuo ne te opor
teat huiꝰ arboris surculos mēdicare ⁊ īue
nire nō posse. Hec ille. Quinto deniq;
Jacob dilexit ꝓpter vniꝰ dei culturā. ad
quā etiam fideliter suā instituit posterita-
tem. Naz ex quo nō libido: sed ꝑlis poste-
ritas illū traxit ad cōiugiuz. ideo virtuti-
bus non cōcupiscētijs ꝑagendis insistens
vxores suas licet prius idolatras ad diui
nuz cultū reuocauit. adeo ꝙ ⁊ Rachel dū
cum viro suo recederet: idola patris sui ac
ciperet. non tñ ad colendū: sz ad idolatrie
occasionē patri subtrahendū. que Jacob
ad cōmonitōez angeli postmodū egressus
de sychen ⁊ alia quedā idolorū ornamēta
Rachel abstulit: ⁊ subter terebintū sepeli
uit. Et qꝛ fidelis cultor erat dei viuentis:
mulieres suas ⁊ posteritatē omnē ab ido-
lorꝫ cultura ꝯpescēs ipōꝝ āgelorꝫ crebras
visitatōes. visiones. ⁊ ꝯfortatōes hr̄e me
ruit. qꝛ talibꝰ libenter assistūt: subueniūt:
⁊ subseruiūt. Sicut Jacob visitātes dum
reuerteret̄ de Esau ꝯfortati sunt: ne scz eū
timeret. Et sicut eū suadebāt ad redituz:
sic illos in via sepius habuit obuiā ad con
fortādū ꝯtra timorē fraternū. Et ait Ja
cob. Castra dei sunt hec. Cum autē ex hoc
Jacob nondū plene ꝯfortatꝰ plꝰ iusto fra
trem suū timeret: ⁊ in angelorꝫ ꝯfortatiōe
minus debito ꝯfideret. orāte eo rursuz in
ripa fluminis pro subsidio diuīe ꝓtectōis
apparuit illi denuo angelꝰ vt cōmuniter di
cunt doctores. qui. s. fuerat eius ꝓtector
in via: sed ꝓpter modicitatē ꝯfidentie sue
iā se finxit eū velle dimittere. Jacob aūt
angelū orationū suaꝝ instātia retinere co
natus est. ⁊ sic erat inter illos lucta spūa-
lis. Et cū videret angelū q̄si volentē rece
dere: vtpote quē oratōibꝰ retinere nō pos
set: ex familiaritate quadā quā ꝯtraxit ex
frequēti collocutōe cepit eū corꝑaliter ad
retinendū. qꝛ angelꝰ sumpsit corpus visi-
bile ⁊ palpabile. ⁊ sic erat inter eos lucta
corꝑalis. Cum ḡ videret angelꝰ ꝙ eū supa
re non posset de manibꝰ euadēdo. i. nollet

sicut dicit̄ Marc̄. vj. de Jesu. Et nō pote
rat ibi virtutē aliquā facere. i. nolebat ꝓ-
pter incredulitatē eoꝝ. Nam per hanc lu
ctā angelꝰ oñdere noluit ꝙ etiā aduersus
Esau p̄ualeret: ait angelꝰ. Dimitte me au
rora est. Non inq̄t dimittā te: nisi benedi
xeris mihi. Et bñdixit eū in eodē loco. Et
hūc sensuz tangit ꝓpheta Ozee. xij. dicēs.
Directꝰ est cū angelo. s. luctādo cum eo. ⁊
inualuit ad angelū ſm apparentiā ꝑ ange-
li fictionē. ⁊ ꝯfortatus est. s. per angeli be-
nedictionē sibi datā. ⁊ fleuit. s. qñ angeluz
vidit q̄si volantez recedere. ⁊ rogauit: ne
scz discederet donec illi benedictiōem de-
disset. Porro angelꝰ benedictiōem tribu-
ens tetigit neruū femoris eius ad punien
duz eum de sua diffidentia. vt oñderet illi
ꝙ priꝰ claudicauit mente sicut postea cor-
pore. His igit̄ indicijs dñs illi non modi-
cam dilectōis oñdit gr̄am. Quo cōtra re-
probatꝰ est Esau. qꝛ ductas vxores non ꝓ-
pter ꝑlis posteritates: sz ꝓpter carnis cō-
cupiscētias cōsequēdas ab idolatria non
cōpescuit. sed eas cū sua posteritate potiꝰ
secutꝰ est: ne illas offenderet ⁊ suas delici-
as ꝯtristaret. O vere labes execrāda q̄ to
tam Esau posteritatē traxit in eternā dā-
nationez. Sic hodie multi amicicie gr̄a in
enormia turpiter effluūt ⁊ deū offendunt
ne turpissime ꝯfederatōis vinculū patiat̄
aliqd̄ familiaritatis iniq̄ dispendiuz. Q.d̄
a nobis auertat christꝰ Jesus. Amen.

Sermo ad vincula Petri.

Petrus autē serua-
batur in carcere Act̄. xij. Quā-
tum ad veritatē historie Hero-
des agrippa licet fuit in p̄ncipio paup. po
stea tñ fauentibꝰ sibi duobꝰ imꝑatoribꝰ ro-
manis. s. Gayo ⁊ Claudio fuit eleuatꝰ ad
regnū. ⁊ a roma rex missus in iudeā. a qui
bus ⁊ honorifice fuit receptus. Propter
qd̄ in fauorē eoꝝ apprehensuz Jacobū fra
trem Johānis occidit. Et videns qꝛ pla
ceret iudeis incarcerauit ⁊ Petrū ante
stum. quē vinctū custodiri p̄cepit a q̄tuor
q̄ternionibꝰ militū. i. a q̄tuor qui singuli ha
buerūt q̄tuor milites sub se: vt post festum

ad arbitriuz populi interficereť. Fuit igiť tam sollicite custoditus q̄ hūana via non patebat euasio. Quappter fiebat oratio p̄ro eo ad deū ab ecclesia sine intermissiōe Nocte vo p̄cedente diez qua fuerat interficiendus misit dñs angelum suū cum luce mirabili: qui p̄cussit Petri lat⁹ ad excitādum euz: dicens. Surge velociter. Et statim cathene ceciderunt de manibus eius. Kursuz ait illi p̄cingere. quia soluit cingulum vt vestis possit melius operire pedes cōtra frigiditatē carceris. Et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Verūtameu quia fortitudo carceris ⁊ diligens custodia sibi fecerūt imaginatiōem de euadendi impotentia: ideo rem gestā sommū reputabat. sequebať tamen angelum. Et militib⁹ somno p̄ressis trāseuntes primā ⁊ secundā custodiam milituz venerūt ad portam ferream. s. exterioꝛē portaz carceris que ducit ad ciuitatem: que vltro aperta est eis. Et p̄cedentes vicū vnum disparuit angelus. Tunc ad se reuersus Petr⁹ ait. Nunc scio vereꝛē. In qua quidā status exprimūtur cuiuscz hominis. scz mali per satban damnabiliter īcarcerati: qui vincitur per affectus vitiosos. In carceraťeniz per opus. dormit inter duos milites: scz inter delectationem peccādi ⁊ spem diu viuēdi. vel status etiā homīs boni. ⁊ penitentiā agētis per angelū bonuz. ⁊ diuinā gratiaz misericorditer liberati qui percutiť in latere duz tribulatōibus circūdatur. Excitatur autem dum per timoꝛē impellitur p̄cingit se cuz laxatas delicijs habenas restringit. Induit caligas vel sandalia de coreo facta per memoriā incerte mortis. Aperiuntur porte per veram cōfessionez. exit angelo vel gratia duce per plenā contritiōem: vt sic dicere valeat. Nunc scio vere. Petrus ergo seruabatur in carceris. ¶ Pro quo sciendū q̄ creatura rationalis licz ex nobilitate nature libera fuerat a deo creata libero arbitrio decorata: ita q̄ nulli⁹ subiaceret dominio: nisi diuino. nec violentijs quibuscūcz fuisset impulsus si perstitisset. nunc tamē post lapsuz diuersis vinculis ⁊ carceribus augiť vt nō pateat respiratio: nisi ex sola diuina misericordia. De quibus pro nostra instructōe sex carceres tangere statui. ¶ Primꝰ q̄ carcer est mortalitas corporꝭ quō p̄ originale peccatū incurrimus. que scilicet mortalitas licet nobis ineſt partim ex natura: eo q̄ corp⁹ hominis compositus est ex cōtrarijs que possunt agere ⁊ pati adinuicē. ex quo accidit dissolutio cōpositi. in statu tamē innocentie quoddā donuz gratis a deo datum īperat anime q̄ ipa p̄ter modū aliarū formarū sm modum suum vitam indeficientē corpori largireť sicut ipsa incorruptibilis est. vt dicit doctor sanct⁹ super. iij. distin. xvj. Dinc q̄diu manebat deo subiecta nulla dispositio ī corpore poterat accidere q̄ viuificatiōem anime impediret. Nuncautem ꝓpter originale peccatum donū illud ablatū est. ⁊ relicta est hūana natura īstatu qui ei debeť ex natura suo p̄rincipioꝭ vt dicit Dyonisius in ecclesiastica iherarchia. sm q̄ dictū est ei Geneſ. iij. Terra es ⁊ in terrā ibis. Ab hoc aūt carcere Paulus liberari querēs dicit. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpe mortis huius. Et Dauid. Educ de carcere aīam meam. Quare: qz homo nat⁹ de muliere breui viuens tempe repletur multis miserijs. Sed hec sunt vincula quibus suos alligat dñs ne lasciuiētes insoleſcāt. Corripit eſi omnē filiuz quem recipit. Verū tamen bonis omnia cooperanť in bonuz. Mali vo potissime timent egressuz carceris huius. sicut malefici delectātur in carcere detineri: ne peiora patiātur: vel ad infernale diu spendiuz deducātur. ¶ Secundus carcer est peccatū originale quo detineť aīa iam corpori infusa. quem passi sunt omnes patres antiqui. qz carcer iste est quedā obligatio ad penā originali debitā. scz ad carentiaz diuīe visionis. quā p̄s. vocat vmbram: dicens. Eduxit eos de tenebris et vmbra mortis: ⁊ vincula eoꝝ dirupit. Dicitur autez vmbra mortis. quia refrigerium habebāt ab estu gehēne vel pene sensibilis. Et sic eos ab ℣ carcere liberauit pietas Jesu sanguine ꝓprio: vt dicitur Zacharie. ix. Tu autē in sanguine testamenti

vinctos tuos emisisti de lacu ĩ quo nõ erat aqua. Nihilominꝰ tñ ⁊ post baptismuz remanet aĩe nostre carcer quidam .i. fomes peccati. Quia ꝑm sanctũ Tho. sup. ij. dis. xxxij. duplex pena debetur origĩali. Vna inqꝫtum personã inficit. s. carentia diuine visionis. Nam visio quendaz actum designat. actus aũt visionis actus ꝑsone est. ⁊ ido ad eaz est reficienda. et hec pena ꝑ baptismuz tollitur. Alia enim pena cõdebetur inqꝫtuz naturã inficit. s. necessitas moriendi rebellio carnis ad spirituz. s. fomes ⁊ hmõi. que oĩa ex principijs nature causantur ⁊ totã speciem cõsequũtur: nisi miraculose cõtingat illis aliter. quã infectionem non tollit licet minuat inqꝫtum gratia inclinat ad cõtrariũ illius dispositõis. Et licet mors naturalis semꝑ maneat: est tñ in melius cõmutãda. Ex quo fomite ꝓcedunt vincula carceris huius de quibus ps. Funes peccatoruz circũplexi sunt me. Que sunt motus sensualitatis ⁊ praue inclinatiõis. delectatões. desideria. ⁊ similia. nec soluũtur nisi igne spiritꝰ sancti qui cũcta sensualia desipere facit. Sicut figuratum est in Sampsonis fortitudine Judic. xvj. qui ligatus septẽ nouis funibꝰ vt vinctꝰ traderet philisteis ad occidenduz. Quos appropinquãtes cernens irruente in se spiritu: rupit vĩcula quõ si rumpat filum de stuppa cuz ardorẽ ignis acceperit. ⁊ sic liberatus interfecit de philisteis mille viros cum mãdibula asini. Sic enĩ nos maligni spiritꝰ captiuare conãtur: captosqꝫ in profundũ maris abducere. Sed nos dirũpamus vincula eoꝝ ⁊ ꝓijciamus a nobis ⁊c. Quia reuera felix victoria que ducit ad celsitud. ẽ eterne beatitudinis. nã in hac pugna non solũ angelos: sed ⁊ ipm dñm spectatorẽ habemus. vt patet in beato Antonio. quem cũ demones spũalibus temptatõibus vincere nõ poterãt: corporalibus afflictõibꝰ debellare conati sunt: vt eum saltez vel sic de loco certaminis effugarent. Vnde taz atrociter vice quadã verberatus est: vt mortuus ab amicis putaretur. qui de loco certaminis ab eis deportatus: cunctis dormiẽtibus subito reuiuiscit. ⁊ a ministro suo ad ꝑdictũ locum se portare fecit. Vbi cum ex dolore ꝓstratus iaceret. ex virtute tamẽ animi qua potuit illos ad conflictũ ꝓuocabat. Qui denuo cõparentes in diuersis feraruz speciebus. dentibꝰ. vnguibus. ⁊ cornibꝰ crudelissime lacerauerũt. Tandem ꝟo splendore quodã mirifico fugatis omĩbꝰ eodẽ momento subito sanat̃ Antonius. Qui christuz adesse sentiẽs ait. Vbi eras bone Jesu: vbi eras? Quare a principio non affuisti vt me iuuares ⁊ mea vulnera sanares? Cui dñs. Anthoni hic eram. sed expectabam videre certamen tuũ. nũc autez quia viriliter dimicasti: in toto te faciam orbe nomĩari. Tercius ꝓinde carcer est accusans cõsciẽtia. in qua per timorez dei iniusti captiui detinẽtur cũ Job: dicente. Verebar omnia opera mea: sciens quia non parceres delinquẽti. Dominꝰ autem carceris huius ratio est que dictat ꝙ nihil remanebit impunitũ. ⁊ ideo delinquẽtez statim mittit in carcerem hunc vinculis astrictuz: que sunt penitẽtie opera vel religio. que nimirũ ligant miseruz ad artam vitã in contritõe cordis. cõfessiõe oris. ⁊ satisfactione operis. In cuius figura dicitur iij. Regũ. xxij. Mittite virum istuz in carcerem ⁊ sustentate eum pane tribulatiõis ⁊ aqua angustie. O felix carcer qui ad perpetuam libertatez vinctum eduxit. Cuius vtilitatez ꝑsciens nõ ĩmerito diceret. Domine tecuz sum paratus ⁊ in carcerez ⁊ in mortem ire. Tenet enim ne lasciuiat spiritui: ne se carnalibꝰ misceat. Sic enim Joseph licet innocens aditꝰ est carceri: ne cõmisceretur cum vxore domĩ. Sic iustus licet actũ carnis cõtemnat. se tamen mittit in hunc carcerem ne quãdoqꝫ consentiat. Sz felix incarceratio iusti que ꝓmouet ad sceptrum regni. Quartus carcer est malorum: scilicet peccatum actuale mortale. quo scilicz impij detinẽtur donec ad suspẽdium infernale deducant̃. Cuius vincula sunt diuina ꝑcepta que miseruz trãsgredientem ligant ad eternã damnationẽ. Dominus huius carceris est sathanas. Vnd̃ Luc. xiij. Hanc autez filiam Abrahe quã

ligauit sathanas decem et octo annis non oportuit solui a vinculis die sabbati. ibat enim curua: vt ptz in textu. Sic hodie vinctos tenet infinitos. annis multis: vinculis varijs. que tamen gratanter sustinent, quia futurum periculū non sentiūt. Cuius periculi figura tangitur Iere. lij. in rege Sedechia. qui postq̄ captus erat ducebatur ad regem babilōis. cui primo filios suos iugulauit in oculis eius. deinde oculos eius eruit. ⁊ vinctū eum cōpedibus et ducens eum in babilonē: posuit eum in domū carceris vsq̄ in diē mortis. Sic peccator postq̄ captus est trāsgressione diuini precepti datur ī potestate sathane. qui filios eius. i. opera bona interficit. quia mortua reddūtur q̄d diu mortali vitio subiacet. Et ne damnū suum sentiat delectatiōe peccati protin⁹ excecat. quo fit q̄ illius enormitatem non pōderat. nec recordat futurorum iudiciorum dei. Hinc vincit eum cum compedib⁹. i. vitiosis affectibus quib⁹ de cetero resistere non ualet. licet etiaz effectu adimplere non valeat: solo affectu vano ducendus in damnatōem perpetuam.

Quintus carcer est purgatorij quo ducuntur in peccato veniali post mortez deprehensi. Cui⁹ vinculo sunt inflexibilis diuina iusticia: que nihil relinquit impunitū q̄ inuenit vitiosum. imo q̄ inuenit ociosum ⁊ non bonū. Super quo querit doctor sanctus super. iij. distin. xl. vtz in humanis actibus aliquis indifferens inueniri potest: p̄sertim cuz dicit domin⁹. de omni verbo ocioso q̄ locuti fu̅. sed minus videtur esse verbum q̄ factum. Cuius solutionem vide superi⁹ in sermōe. lxxxix. Red de rationē. Hinc nimiz beatus Hieronimus pctā venialissima deflebat quasi mortalia. Sextus carcer est infern⁹ quo ducuntur in mortali decedētes. De quo dicit dom in⁹ Iath. v. Esto cōsentiens aduersario tuo. i. diuine legi. Et hoc per cōformitatem vite dum es cum eo in via. i. in p̄senti vita. ne aduersarius te tradat iudici: et iudex tortori. i. diabolo: q̄ est executor diuine iusticie. ⁊ mittaris in gehēnam. Amē dico tibi: non exies inde donec reddas nouissimū quadrantē. Glo. i. p minimis peccatis in eternū punieris. sicut latius patz superius. Vnde Ysa. xxiij. Congregabūtur in cōgregatione vnius fascis in lacum ⁊ claudent⁹ in carcere. Qui carcer vocat stagnū ignis ⁊ sulphuris. Apocal. xxj. Stagnū vocat q̄ stat īmobilis ī ppetuū. ignis propter acerbitatē. sulphur propter fetorem. Vinculum carceris hui⁹ est illa terribilis fulmīatio diuine sentētie. Ite maledicti in ignem eternū. que ligabit tam demones q̄ reprobos hoīes nunq̄ resoluendos. Vnde dicit in canonica Jude. q̄ angelos qui non seruauerunt suum principatum. i. sue conditōis nobilem statū: sed derelinquerūt suum domicilij̄. i. celuz empireum. in iudiciuz magni dei vinculis eternis sub caligine reseruauit eos sub hoc aere caliginoso vsq̄ ad tempus extremi iudicij̄: tradendos vinculis eternis cum quib⁹ ligabūtur omnes reprobi vinculis inflexibilibus diuine sentētie. Que si declinare volumus funes peccatoz tunc dirumpere studeamus. Quia vt dicit Grego. Certa nis ligat pena quos modo ab operib⁹ bonis ligat culpa. Quaz stulti ergo qui peccatoz vincula non cauent quoz infinitus est numer⁹. de quibus dicit Prouerbioz. vij. Statim eam: scilicez culpā vel delectatiōe sequitur: quasi bos ductus ad victimam. ⁊ quasi agnus lasciuiens. ⁊ ignorās q̄ ad vincula stultus trahatur donec sagitta scz extreme sentētie tranffigat iecur ei⁹. Q̄d a nobis auertat ille qui est benedict⁹ in secula. Amen.

In festo sancti Laurentij.

Collegit pedes suos super lectulum ⁊ obijt. Gen. xlix. Hec verba originaliter scripta sunt de Jacob patriarcha: q̄ supplantatoz interpretat̄. qui supplantauit fratrem suum Esau. figurate nobis ostēdens q̄ q̄ victor inimicoz ⁊ supplantatoz vitioz̄ effici voluerit: colligat pedes suos. i. affectus in lectulo suo: a deo scilicet sibi naturaliter appropriato: hoc est in quadam simplici puritate diuīe dilectiōis. q̄ vt dicit Boeci⁹

ij. de consolatõe phie. Inest homini veri boni naturaliter inserta cupiditas. Alioquin affectus oberrãs: in stopulos imo in latrones incideret bonoꝝ apparentiuꝫ. sicut Boecius prosequit: dicens. Sed ad falsa deuius erroꝝ abducit. Et hmõi quidem q̃ erret ei indicat propria cõscientia. qꝝ rationalis creatura ideo est facta ad apprehẽsionem cuiuscũqꝫ boni creati: vt per ipm̃ quod perficiꝫ tanꝯ per viam ducit ad apprehensionẽ summi boni increati tanꝯ finis ultimi. et ideo coꝝ ei⁹ nunꝯ plene quiescit donec per amoroſam inhesionẽ cõplectatur: verũ q̃ summũ bonuꝫ ad qõ solum fruendum creatus est. Vnde Ioysi petenti videre faciem eius: respondit dñs Exõ. xxxiij. Ostendã tibi omne bonuꝫ. i. essenti aliter a quo omne bonuꝫ fluit q̃ participiũ sumit. Qõ vnꝯ in tria distinguit. Est em̃ bonuꝫ honestũ: vtile: q̃ delectabile. sed nõ in his requiescit seruus christi fidelis. sed potius ingemiat cum ps. dicens. Renuit cõsolari anima mea. memoꝝ fui dei q̃ delectatus sum. Nec enim reputat vt stercora vtpote veri boni impeditiua. Vnõ dicit Grego. in omel. de virginibus. Fortis est vt moꝝ dilectio. quia sicut moꝝ corpus interimit: sic ab amoꝝe rerũ corporaliũ eterne vite charitas occidit. Nam quẽ semel perfecte absorbuerit ad terrena foꝝis desideria: velut insensibilez reddit. Qõ liquido patet in beato Laurentio: cui vere ꝓposita apte cõuenit. Collegit pedes suos q̃. Ad instructõem nostram gratia brevitatis sicut sunt tria bona apparẽtia: ita triplex lectus assignari potest: quẽ beatus Laurenti⁹ refugiens in lectulo suo .i. sibi a deo appropriato pedes suos. i. affectus colligere studuit: et sic mori voluit. Primus lectus est bonum honestũ. ad qõ humanꝰ affectꝰ ingenita sua nobilitate ferꝛi dinoscitur. quia gloria q̃ honoꝛe coꝛona sit eum dñe. q̃ bene coꝛonatus erat a deo. Sed excecatus malicia verum honoꝛẽ nõ intelligens, cõparatus est iumentis. bonoꝛem angelicũ in brutalez cõmutando. Nonoꝛem enim angelicus promeretꝝ virtutibus: que nos ad diuinã similitudinẽ prouebũt. sed iã honoꝛ hũana estimatiõe transijt ab animi virtute ad reꝛ copiam. Et vt dicit Seneꝯ. Exquo pecunia i honoꝛe esse cepit verus honoꝛ cecidit. Hinc etiam in mundo surrexit tam detestabilis ambitio. que ſm Tho. ſa ſe. q. xxxj. imporꝛtat inordinatum appetitũ honoꝝis. qui scz appetitꝰ contingit esse tripliciter inordinatꝰ. Primo cum appetit testimoniũ de excellentia quã non habet. qõ est appetere honoꝛem supra suam porꝛtõem. q̃ hic vere colitur ab omnibus tam pauperibꝰ cũqꝫ diuitibus. Hinc ige mirã̃ ornamenta. cõquirunt curiosa vestimẽta. q̃ in omnib⁹ oculos humanos pascere q̃rim⁹. Verũtamẽ plus fetet i pauperibus q̃ plus regnat in diuitijs etiaꝫ iniuste ꝙquisitis honoꝝari querũt. vnde deberent potius ad legalez penam ꝯdemnari. Secũdo xo cum honoꝛẽ sibi assumunt non referẽdo illum ad deuꝫ. q̃ hoc ꝓprie contingit cuꝫ quis honoꝝat̃ pro virtutib⁹ que sunt in eo veraciter vel apparẽter pro quibus dum se cernit honoꝝari studet pro prie oblectatõi in vana gloria. vana complacentia. q̃ elatõe occulta. non referendo illud ad diuinã gloriã a quo omnia accepit Cum dicit apꝰs. Quid habes qõ nõ accepisti: qꝝ si accepisti quid gloriaris quasi non acceperis? Et talibus quidem est virtus non solum infructuosa: sed q̃ pnicioſe. ita vt plerũ cũqꝫ talibus expedit qꝝ cadãt in aliqõ manifestũ scandalũ: vt sic reducanꝫ ad humilitatis fundamẽtuꝫ. Tercio deniq̃ cum sic appetitus eius in honoꝛe quiescit qꝝ non refert illũ honoꝛem ad aliorꝫ vtilitatem. scz cum quia honoꝝat̃ ſm illud qõ ꝑeminet alijs i aliqua excellẽtia vel dignitate spũali q̃ tempali qõ ei concedit a deo. non vt inde inflet̃. sz vt ex eo alijs prosit cum sic excellit virtutib⁹ sicut dignitatibus. Ad qõ specialiter honoꝛ ecclesiasticus inductus est: q̃ etiam tempalis honoꝛ in cõsuetudinem. q̃ ideo tales pſone velut in exemplũ omniũ ponit̃. sicut plus ꝑmerentur virtutib⁹: sic etiam plus demerentꝫ malis exemplis. Sicut de ꝑlatis ecclesiasticis dicit Augustinꝰ in epistola quadã. q̃ habetur in decretis. lxxxiij. dis. Q.ꝰ nemo

amplius nocet qꝫ qui querſe agens nomen vel ordinẽ ſanctitatis vel ſacerdotis habet. Delinquẽtem nanqꝫ hunc redarguere nullus preſumit: ⁊ in exemplum culpa vehementer extenditur quãdo pro reuerentia ordinis peccator honorat. Et iſte ẽ lectus ferreus Og regis baſan: habens nouem cubitos longitudinis ⁊ quatuor latitudinis. vt habetur Deutro. iij. per quem ſignatur lucifer: qui ſuper nouem choros angelorum ambitiõe deteſtabili requieſcere voluit. Et de quatuor ſpecialiter ſuperbiuit. ſcilicet de nobilitate nature. ſingularitate potentie. ſubtilitate intelligẽtie. et arbitrij libertate. Sic omnis ſuperbus extollit ſe ſuper nouem choros angelorum: ĩmo ſupra deum. vt dicit Bernard. Quia vult deus fieri voluntatem ſuam: et ſuperbus vult fieri ſuã. iam videtur equalitas. ſed vide male congruã portionem. Deus enim in his que ratio approbat ſuam vult fieri voluntatem. ſuperbus ẽo ſine ratione ⁊ contra rationem. Vnde deus ſe rationi ⁊ equitati ſubdit: quas ſuperbus supergredi non veretur. Et hic quidem lucifer imitando ſe ſm conditiõem ⁊ ſtatum ſuum ſemper eleuat. vel nature nobilitate. fortitudine. pulchritudine. ⁊ ſimilibus naturalibus preditus. vel ꝑeminẽtie alicuius terrene potentie: ſicut in dignitatibus cõſtitutus. aut ſubtilitatez intelligentie. ſcientie. eloquẽtie. et ſic de alijs acquiſitis. vel deniqꝫ arbitrij libertate: ſicut diuicijs ſuffultus ſi qui non eget alicui⁹ auxilio vel ſubſidio. Sed audiant quid rñdeat Bernardus: dicens. Ve mihi ſi taz dure in potente animaduerſuz eſt pro eo qꝫ elatũ eſt cor eius: hoc ei ſoluz ꝓfuit qꝫ grata eſt potentibus ſuperbia: quid erit de me miſero ⁊ ſuperbo? Nũc ergo lectulũ beatus Laurentius penitus refugit. Et cum Pſal. elegit penitus abiectus in domo dei ſui. Incuius argumẽtuz cũ poſt beati Sixti martyriuz ad pontificatus honorem eſſet veriſimiliter aſſumẽdus. ꝓpoſitum honorem quaſi paratũ lectum declinans: ex tunc cepit pauperuz habitacula ꝙquirere. pedes eoruz lauare. elemoſynas dare. eligens in humilitatis ſterquilinio requieſcere. plane demõſtrãs quãta humilitate fungebatur archidiaconatus officio. Agnouit nimirum qꝫ excelſus dominus humilia reſpicit. ⁊ ſpiritusſanctus ſuper humilem ⁊ quietum requieſcit.

B Secundus ẽo lectulus eſt bonum vtile ſm eſtimationem humanam. ſcilicet aurum ⁊ argenteuz: poſſeſſiones. in quibus confidunt homines. et velut in lectulo per affectum requieſcunt. De quibus dicit dominus Luc. xij. parabolam poſuit de homine cuius ager contulit fructus vberes: ⁊ ait. Anima mea habes multa bõa repoſita in ãnos plurimos quieſce. bibe. epulare. Sed qꝺiu miſer infelix? Nam hac nocte demones repetent animam tuam quam in diuitijs cõgregandis vẽdidiſti. Nam auaro nihil ſceleriuus. Dic enim ⁊ animaz venalẽ habet. Et que congregaſti cuius erunt? Porro lectulus iſte non tantuz periculoſus eſt: ſed et ſpinoſus. teſtante domiõ qui diuitias ſpinis compauit. Et bene quidem ſpinis compa rantur. quia corda vicioſe diligentiuz curis ⁊ ſollicitudinibus lacerant: licet miro modo auaros retinent. ne viui vel mortui donec ſpiritus eſt in naribus eas deſere re valeant. quia velut vndiqꝫ vulneratos et auaricia tabeſcentes in lectulo ſuo detinent. eo qꝫ morbꝰ eſt pene incurabilis. De quorum animaruz medicus diffidere videbatur: dicens. Facilius eſt camelum intrare per foramen acus qꝫ diuitem auarum in regnum dei. Quod apte figuratum eſt in Gyezi miniſtro Helyzei. iij. Regum. v. Nã ſanato Naaman diuite a lepza ⁊ Helyzeo rẽnuente ſuſcipere oblata: ait intra ſe Gyezi cupiditate ductus. Pepercit dominus meus Naaman ne acciperet abeo curram poſt eum ⁊ accipiaz aliquid abeo. Et ſic incurrit auariciam. Dixitqꝫ ad Naaman. Dominus meus miſit me dicens. Nunc venerunt duo adoleſcẽtes ex filijs propheterũ. da eis talentum argenti ⁊ veſtes mutatorias duplices. Et ſic mendacium incurrit. ſicut frequẽter accidit in ce-

quisitione temporaliuz emendo': vendendo. Habetur etiam in hebreo q dixit Naaman. Jura: scilicz q te misit Helyzeus Et sic iurauit: siccz periuriuz cõmisit. Reuersusz cum duobus seruis principis Naaman. Cum venissent ad domum tulit ea de manu eorum. et clam in domo reposuit ne scilicet Helyzeus perciperet. et sic furtum cõmisit. Quod etiam frequenter contingit in fraude vendentium. Quem vocans Helyzeus: ait. Unde venis? Qui respondit. Non iuit quoccz seruus tuus. Et sic addidit secundũ mendaciuz. Ecce quo modo maledicta auaricia peccata multiplicat. z miserum inuoluit ne euadere valeat. Naz in vno facto quincz grauia peccata cõmisit. scilicet cupiditatem iniustã. mendacium pernicioſum: quia deceptoriũ. periurium. furtum rei notabilis. et secundum mendaciuz. Hinc subdit Helyzeus vindictaz: dicens. Accepisti tibi argẽtum et vestes vt emas oliueta et vineas. oues z boues. seruos z ancillas. sed et lepra Naaman adherebit tibi z semini tuo in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus tanqz nix. a iustoruz consortio eternaliter separãdus. quia lepra morbus est incurabilis. Unde de talibus dicit Job xvij. In tenebris straui lectulum meuz caligine cecitatis. Quem lectulum licet paratum beatus Laurentius ascendere noluit. quia susceptos ecclesie thesauros z imperatoris die noctucz pauperibus erogare studuit. ne audiret opprobrium opprobrantium in iudicio z dicentium. Ecce homo qui non posuit deum adiutorem suuz: sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum. ¶ Tercius denicz lectulus est bonum delectabile. in quo multi velut in sterore suo requiescere querunt. Unde Sapiẽtie. v. Dixerunt impij cogitãtes apud se non recte. Exiguum z cum tedio est tempus vite nostre. z non est refrigerium in fine hominis: quasi negantes premium boni operis. nec est qui agnitus sit reuersus ab inferis. quia ex nihilo nati sum⁹. z post hec erimus tanqz non fuerimus. Venite ergo fruamur bõis. coronemus nos rosis anteqz marcescant. nullum pratum sit qõ non pertranseat luxuria nostra. Ubicz relinquam⁹ signa letricie nostre. quoniaz hec est pars nostra. Sequitur. Hec cogitauerunt z errauerunt. excecauit enim eos malicia eorum: z cetera multa. Exempli causa Salomonem producamus in medium. qui ait Ecclesiastes. ij. Dixi in corde meo vadam z affluaz delicijs. q profecto quincz sensibus hauriũtur. Unde cum esset sapientissimus ad inuestigandas delicias z ditissimus ad eas consequẽdas pre omnibus mortalibus in maximis delicijs corporalibus virisse credendus est. Naz oculis parauit quicquid animuz per visum oblectare potuit ut diceret. Omnia que desiderauerunt oculi mei non negaui eis. Unde regina Sabba licet potentissima et ditissima prudentissima dum videret oĩa que fecerat Salomon et audiret sapientiam eius non habebat vltra spiritum. Auditui xo preparauit cantores z cantatrices. omniaqz genera musicoruz. Sed quid ait? Nõ satiatur oculus visu nec auris auditu. Olfactui proinde cuncti generis arbores et herbas odoriferas parauit. vnguẽta z aromata plurima ac diuersa. Gustui autem cibaria non solum omnem fere delicioſitatem excedentia: sed et vasa aurea. non solum ex quibus potabat vel edebat: sed omnis suppellex domus. saltus fuit de auro purissimo. quia argentum non reputabaꝫ alicuius precij in diebus eius. vt merito diceretur de eo q epulabaꝫ quotidie splendide. Tactui denicz parauit delicias filiorum hominuz. id est vxores z cõcubinas. Unde dicitur. iij. Regum. xj. q fuerunt ei vxores quasi regine septingente z concubine trecente. quia ad tantã deuenerat carnalitatem q frequenter de nouo virgines habere volebat. Sicut de rege Assuero legitur. q die qualibet vnã habebat. et que ingrediebatur vespere egrediebatur mane. nec habebat licentiam reuertendi ad regem nisi vocata. Et qõ his oĩbus maius erat omnib⁹ his fruebatur

sine retractatiõe cordis: sicut assolet fieri in multis qui licet delicijs frui vidẽtur interius tamen in conscientia redarguũtur: retrahũtur: ãgustiant̃ ⁊c̃. Unde dicebat Non ꝓhibui cor meũ quin omni voluptate frueretur, quoniã adeo ꝓpter mulieres idolatras deprauatũ erat cor suum ꝙ etiam deos eaꝝ adoraret ne suas delicias. i. dilectas vxores cõtristaret. Quid igitur? Nunquid curiosus exquisitor deliciarũ in omnibus his finem optatum sortitus est? Audi nunc veram cõfessionẽ. Cum inquit me vertissem ad verius cognoscendum de istis ad vniuersa: vidi vanitatẽ ⁊ afflictionem animi. Et sequit̃. Rursusq; detestat⁹ sum omnez industriã meã qua sub sole studiosissime laboraui. Quid ergo o miser homũcio pauꝑ ⁊ modice deliciarũ coaceruabas: pro quibus spernẽdas ducis celestis delicias? Chrisos. de reꝑatõe lapsi. Quãta tẽpora luxurie? q̃ deliciaꝝ spacia cõꝑare vis eternis penis? Centũ si placet ãnis demus. adde ⁊ alios. centũ adde ⁊ decies centũ: que erit ex his ad eternã compensatio? Nonne omne tempus vite huius quo delicija frui videmur: ⁊ indulgere libidini quasi noctis vnius somnus ad eternitatis estimationẽ estimabit̃. sicut dicit p̃s. Dormierunt somnũ suuz: ⁊ nihil inuenerũt omnes viri diuitiaruz in manibus suis. Hinc beatus Laurẽtius spirituales pedes. i. affectus in ipso summo bono salubriter collegit: ne defluere in has vanitates ⁊ insanias falsas. Und̃ mirabili modo quesiuit delicias corꝑales in crathe ferrea. spirituales in charitate ignea. eternales in fruitione deifica. ¶ Primo corꝑales delicias quesiuit in crathe ferrea quã letus ascẽdit ⁊ adhuc monstrat̃ rome in horum memoriam. Et hic quidem lectulus licet ſm se durus videatur: factus est illi tamen ad modum dulcis. Quia nimirũ tacita dilectõe ferbuit in dilectuz suũ ꝙ vim illius amplius non ferens refrigeriuz querebat in tormentis. In cuius argumentuz cum Decius afferri iuberet omne genus tormentorum. ⁊ eum ad sacrificandum suaderet vt tot genera tormentoꝝ euadere possit: libera voce respõdit. Infelix has epulas semper optaui. Tormenta velut epulas reputans ⁊ amplectens. Sic Agatha glorianter ibat ad carcerem quasi ad epulas inuitata. Sic Vincẽtius ad preparatũ ignem accelerans: tortoris arguebat inertiã. O quales putamus eos in celis delicias possidere: qui tam sollicite studuerunt eas in penis querere et veraciter ĩuenire? Unde beatus Laurẽtius extensus super crathez ferream ⁊ igne supposito furcis ferreis cõpressus dixit Valeriano. Disce miser q̃a carbões tui mihi refrigeriũ prestant. tibi autem eternuz supplicium. Et tandez subiunxit. Ecce miser assasti vnam partẽ: iaz gira ⁊ manduca. Cõuersusq; ad dominuz ait. Gratias tibi ago domĩe: quia sic ianuas tuas ingredi merui. Et hoc dicens emisit spiritum. Si ergo tantas delicias ĩ penis acerbissimis ĩuenit: quãtas putamus in lecto charitatis interna cõtemplatione spirituales delicias suscepit? Nam sic̃ dicit Bernard̃. in quodam sermone. Illud est veruz ac summũ gaudiuz quod non de creatura: sed creatore concipit̃. quod cum acceperis nemo tollet a te. Cui aliũde cõparata omnis iocunditas meror est. omnis suauitas dolor est. omne dulce amarũ est. omne decoruz fetidum est. omne postremo quod delectari potest molestũ est. Sz hoc gaudium non possidetur: nisi pax et iusticia teneatur. Q⁹ si dicis: cur hoc gaudiuz non experior. Respõdeo ꝙ cor tuum putrescit ĩ infimis. voluptatur in affectibus occupatur in terrenis. delectatur in creaturis. nec possunt miseri vera vanis: eterna caducis: ima summis. Q⁹ si non vis illud putrescere stude semper sursuz leuare. Unde dicit Augustin⁹ super Psal. lxxxij. Non putrescit cor si leuetur ad deum. frumentum tuuz si haberes in inferiorib⁹: ne putresceret leuares illud ad superiora. frumento tuo mutare queris locuz: ⁊ cor permittis in terra putrescere. frumentum leuares ad superiora: cor leua in celum. Et vnde inquis possuz? qui funes? que machine? q̃ scale op⁹ sunt? Grad⁹ tuus affect⁹ ẽ. iter tuũ voluntas tua. amando ascendis.

negligendo descendis. stans in terra ⁊ in celo es si diligis deū. Hec ille. Sic beatus Laurentiꝰ in charitate ignea requieuit et per eandez in celum ascendere studuit vbi delicias eternales fruitiōe deifica obtinere meruit. Ad laudez domini nostri Jesu christi. Amen.

Sermo de assumptione beate Marie virginis.

Surrexit Salomon in occursuz matris sue. iij. Reg. ij. Sicut habetur Hester. vj. rex Assuerus quādam insomnē ducens noctē annales historias prioꝝ temporuz ante se legi iussit. Qui cum audisset in eis beneficium fidelissimū a Mardocheo sibi impēsuz pro q̄ nihil mercedis acceperat: ait ad Aman principez sup oēs ꝓuincias. Quid fieri debuit viro quem rex voluerit honorare? Cui ille. Debet indui vestibꝰ regijs. ⁊ imponi super equū qui est de sella regis. ⁊ accipe regiū diadema super caput suum. Et primꝰ de regis principibꝰ equū eius teneat. ⁊ per plateā ciuitatis incedens clamet. Sic honorabit̄ quez rex voluerit honorare. Cui rex. Festina et fac sicut dixisti Mardocheo. ⁊ caue ne quicq̄ de his q̄ locutus es p̄termittas. Ecce quid mortalis mortali glorie ꝯtulit ꝓ impenso beneficio quo regem a morte tempali p̄seruauit. O quid ergo rex reguz sue dilectissime matri in assumptiōe ꝓ illius honore ꝯtulit q̄ taz fideliter educando ei seruiuit. Vnde merito quasi temptādo summis spiritibꝰ dicere potuit cū sciret q̄d facturi essz. Quid debet fieri dulcissime matri quaz filius altissimi rex reguz honorare voluerit. Cui illi merito respōdere poterāt. Debet indui vestibꝰ regalibꝰ tanq̄ regina verissima curie celestis. ⁊ accipere regium diadema. i. coronari gloria omniū angeloꝝ ⁊ sanctorum. ⁊ imponi sup equū qui est de sella regis. i. dulciter suscipi felicibus amplexibꝰ hūanitatis christi. Et sic baiulari ad consistoriū sanctissime trinitatis. Altior eniz omnibꝰ nobis est. nec illi cederet ad honorez si vel a quoq̄ nostꝝ eius anima sanctissima deferret̄ in celum. sed hoc erit nostrū obsequiū vt equo regis sociemur. ⁊ per viam incedētes dulciter modulemur. sic honorabitur quez rex voluerit honorare. Et dominꝰ Jesus. Festinate ⁊ facite sicut locuti estis. Ac ip̄e primus omniū totus festinus ad maternā susceptionē delectabiliter ꝓperauit. Q̄d figuraliter nobis īnuitur in verbis ꝓpositis. Surrexit Salomō ⁊c̄. Que quidem a rege Salomone q̄tum ad literaz acta sunt: postq̄ cōfirmatus fuit in regem israhel. Nam ad illum accessit mater eius quippiā petitura. Q̄d videns Salomon: vt preceptū impleret dn̄icū de honoratiōe parentum: de solio suo surrexit in occursum matris. ⁊ adorauit eam. i. reuerentiaz exhibuit. Vel s̄m Josephum amplexatus est eam. positusq̄ est thronus matris regis: ⁊ sedit ad dexteram eius. q̄ hodie spiritualiter in beata virgine cōpleta gaudet mater ecclesia. Nam hodie surrexit Salomon noster de celesti solio in occursuz matris sue p̄cipue ꝓpter quatuor.

Primo vt eā honoraret obuiatiōe magnifica: scilicet cū multitudine omniū sanctoruz ⁊ angeloꝝ. Vnde dicit Bernard̄. Hec assumptio habet aliquid excellentius filij dei ascensiōe quo ad triumphalem occursuz. quia soli angeli ipso Jesu occurrere potuerunt. Matri v̄o ascendēti filius ipse cum tota curia taz angeloꝝ q̄ sanctorum omniū solēniter occurrens eaz euexit ad beate ꝯsistoriū cōsessiōis. O q̄bene nobiscū ageret̄ si vel minimꝰ angelus in hora mortis nostre aduenire dignaret̄. ad suscipiendā ⁊ ꝓtegendā aīam nostrā a rugiētibus p̄paratis ad escam. Quedā enim anime ab vno angelo deportant̄ in celum: vt paruuloꝝ post baptisma decedentiū. sicut promisit dn̄s Exod̄. xxiiij. dicēs. Ecce ego mitto angelū meū qui custodit te. ⁊ inducat in terram quam ꝓmisi patribus tuis. Vel etiam deportantur in purgatorium. Quia vt tangit doctor sanctꝰ sup. iiij. dis. xxj. Anime ī purgatoriū nō portant̄ a demonibꝰ neq̄ puniunt̄. qꝛ victores eoꝝ extiterūt. Non em̄ iustū est q̄ qui de aliq̄ triūphauit ei subijciat̄ post triūphū. Quedaz

etiam anime ꝓpter virtutū eminentiam a multis angelis assumūtur. ꝑsertim ille ꝙs angeli propter extensam charitatē supra se ꝑmiandas esse ꝑuident. sicut innuit dominus de mendico Lazaro Luc. xvj. Factum est autez vt moreretur mēdic⁹ ⁊ portaretur ab angelis in sinuz Abrahe. vt sic maiori gloria ꝑsentetur altissimo. Sed in assumptōe gloriose virginis tota curia celestis angelorum ⁊ sanctorum regine celi ⁊ matri christi obuiaz processit. Nimirū cū ⁊ ipse filius dei matri sue totus festin⁹ occurrit. Nec miruz ꝙ ad eam recipiendam in celum tota multitudo cōcurrit: cuz ⁊ adhuc in terra degenti tāta multitudo cohesit illius pulchritudine delectata: illiusq; seruitio deputata. Unde beatus Dyonisius cum ad eam videndā ꝓuocatus esset: siquidez fere tota christianitas tam gratiosam creaturam cernere cupiebat. sicut liquide testant epistole beati ignatij ad virginem misse. Cum igitur aduenies beatus Dyonisius ad eam videndaz fuisset introductus: vidit circa eam tantum splendorem ⁊ tantam angelorū multitudinem ac ipsam virginē tanta claritate vulgentez: vt dixisse referat ꝙ eam vt deam adorasset pre magnitudine glorie quam viderat nisi fuisset euangelica fide certificatus. vt refert Hubertinus. ¶ Secūdo xo matri christus occurrit vt eam salutaret adoratione mirifica. Nam occurrens eius filius etiam in deitate sua cunctis manifestauit hanc esse verissimaz genitricem suam: que ipsum cōcepit: peperit: ⁊ nutriuit. ⁊ in assumpta natura se fideliter sociauit. imo tā sollicite seruiuit. tam reuerenter educauit ꝙ nullus vnq̄ mortaliuz tantam reuerentiam exhibuit diuinissimo sacramēto sicut ipsa fecit infantilib⁹ eius mēbris. Et ideo merito filiali reuerētia vt matrez dignissimam dicitur eam adorasse: preceptū illud adimplēs. Honora patrem tuuz et matrē tuam. O bone Jesu eterne deus: quid est ꝙ mulierem adoras ⁊ tantam reuerētiam
B exhibes? Adoro inquit eam: quia duo faciunt eam adorandā. Primuz est ratione maternitatis que in ea fuit singularis efficientie. quia sine semīe virili sola ex spiritu sancto ꝓcepit. Fuit inq̄ singularis magnificentie. quia nulla preter ipsam deum genuit vel post partuz virgo permānsit. Fuit denicq̄ singularis diligentie. quia nulla vnq̄ mater filium tantū dilexit vel sollicita fuit. Secundū est meritum humilitatis quia qui se hūiliat exaltabit. Et ꝙ in humilitate non habuit equalez. ideo in exaltatione nō habeat cōsortem. sicut superius patuit de triplici gradu hūilitatis: licet de humilitate coacta. voluntaria. et honorata in sermōe de eius cōceptōe post L. Unde dicit Hubertin⁹. ꝙ quia se ꝓ humilitatem inabyssauit sub omni creatura. ideo deus non soluz eam exaltauit sup̄ homines: sed etiam super omnē angelica creaturam magnificauit. ⁊ vt suam verissimā matrem reuerēter adorans: ad eam bono re inestimabili se corꝓaliter inclinauit. O stupendum Marie priuilegiuz ⁊ inaudite celsitudinis fastigiuz. Certe isto respectu honoris nō respiceret: dei filius millesies mille millia seraphin. Nec solum sm Asophū sed etiaz amplexat⁹ est eam. O quales putam⁹ eam amplex⁹ a dño ⁊ dilecto filio pariter ⁊ oscula suscepisse. que taz sedule. tā amorose. taz dulciter in tugurio pauperatis oscula tam melliflua tenellis ⁊ infantilibus adhuc eius labijs impressit. Que denicq̄ tam crebre suspirauit illud canticū cāticoz. Osculetur me osculo oris sui. Et in hmōi amplexu dulcifluo vt pie credēdū est anima illa sanctissima demulcebat: ne mortis acerbitatē ꝓsentiret: sed sine pena carne soluta in vlnas filij delectabiliter euolaret. Si nanq̄ vt habet in vitis patz ad euocatōem anime cuiusdā pauperis in plastea mortētis missus est Dauid cū cantoribus ac vniuersis musicis instrumentis: vt animā illam sine pena corꝓorali per abundantiam symphonie dulcedinis eliceret. et ad celestem gloriam expetendam prouocaret. O quid actuz credimus in egressu anime tam sanctissime virginis? In amplexu tam melliflue filialis amoris ⁊ spiritualis inuitatōis vere dicere poterat illud. Anima mea liq̄facta est vt dilectus locutus

est. Et inter hec aīa illa purissima carne so
luta inter amplexus spirituales filij celeri
ter euolauit. Interim vero spiritus angeli
ci sollicitudine non pigri aerem istuz cali
ginosuz ab īmundis spiritib⁹ depurare fe
stināt: per quē scilicet beata virgo fuerat
ascensura. ne saltem eoꝝ incursum vel a lō
ge pateretur. Pro quo notandū qꝛ vt
dicit doctor Bonauētura sup. iij. senten.
dis. vj. ⁊ etiaz in multis locis patet ex scri
pturis. ꝙ locus demonuz post lapsum sal
tem vsqꝫ ad diem iudicij proprie loquēdo
non est locus sub terra quem nos infernuz
vocamus. Et ſm cōmunem opinionem est
in centro terre. quia ſm curiosos natura
les distat a supficie fere miliarib⁹ trib⁹ mi
lib⁹ ducētis. xlv. ⁊ quedā minuta q̄ leucas
faciunt quasi sexcētas ⁊. xxij. licet nihil de
hac distantia refert cum peccator in pun
cto ad infernū descendit si in peccato mor
tali repert⁹ fuerit. Sed aer caliginosus est
eoruz locus in quo generaliter multitudo
demonū inhabitat. Et hoc p̄sertim ꝓpter
humanū exercitium. Dicit enim Augusti.
ꝙ nunq̄ eos deus creassz quos presciebat
futuros malos: nisi pariter nosset quib⁹ bo
noruz vsibus eos accomodaret. Scit enī
bene vti malorum voluntatibus q̄uis ma
lis. Q. d̄ pulchre ostendit Origenes super
illud Numeri. xxij. Stetit angelus domi
ni cōtra Balaaz: dicens. Prouidētia dei
ita omnia disposuit ꝙ nil ociosum reman
sit. maliciam non fecit cum tamen ab alijs
inuentaz prohibere posset non prohibet.
quia si malicia non esset: virtus contrari
um nō haberet: nec claresceret: nec exami
natio fieret. Non probata vero nec exami
nata nec virtus essz. Et sequit̄. Tolle ma
liciam fratris Joseph et inuidiam: simul
dispensatiōem dei. ⁊ que in egypto pro sa
lute omniuz gentium sunt aufers. Sequi
tur. Tolle regis Balath maliciaz: ⁊ nusq̄
erunt prophete Baalim. Aufer maliciam
Jude ⁊ proditionem: auferres pariter et
crucez christi ⁊ passionem. Tolle astutias
diaboli: nec erit corona victorie legitime
certanti. si desunt obsistētes nec erūt ago
nes nec victoribus munera parent̄. Non

solum ergo bonis vtitur deus ad opus bo
num: sed etiaz malis. Hec ille. Credendū
tamen est ꝙ aliqui descendunt ad inferos
ad torquendas aīas ſm ꝙ habent inter se
determīata maledictōis officia. Nam ipi
animas damnatas vsqꝫ in diez iudicij tor
quere credūtur: que post diem iudicij sola
diuina iusticia puniētur. Hi ergo maligni
spiritus ab aere caliginoso longo depulsi
credūtur quasi territi de taz honorabili ⁊
iocunda societate. Nam sicut vulnerati
semper in luctu degentes tantam iocundi
tatem ferre non valebant. Quia vt dici
tur Eccl̄iasti. xxij. Musica in luctu impor
tuna narratio. Et quia cecati sunt a ꝓpria
malicia tantā celicam claritatez ferre nō
poterant. Sed admiratiōe ducti querere
poterant inter se. Que est ista que progre
ditur quasi aurora cōsurgens. pulchra vt
luna electa vt sol. terribilis vt castrorum
acies ordinata. Tercio proinde matri
christ⁹ occurrit vt eaz exaltaret sublima
tione altissima: ad quaz nec angelicus spi
ritus attingere valuit. et ideo a solo chri
sto baiulari debuit. Non tamen sic intelli
gendum ꝙ anima illa in eius ascensu egu
erit aliquo adiumento exteriori quo pro
ueheretur in celuz. Quia dicit doctor san
ctus super. iiij. distin. xliiij. ꝙ corpora san
ctorū dicūtur ferri baiulis angelis vel eti
am nubibus non ꝙ illis indigeant quāto
magis anima gloriose Marie: sed ad desi
gnandam reuerentiaz que etiam corpori
bus gloriosis ab angelis et ab omnib⁹ cre
aturis deferetur. Tunc enim veraciter ex
peritur in electis illud Augus. Quod pon
dus est in corporibus: hoc amor est in spi
ritibus. pondus meum amor meus. illo fe
ror quocūq̄ feror. Recepta igitur aīa ma
tris in gremio filij ⁊ processiōe beatorum
spirituum decenter ordinata procedit ce
li regina filijs vlnis sustentata. non ad ne
cessitatem vt dictū est: sed ad honoris ex
cellentiam: ita vt mirarētur etiam angeli
ci spiritus: dicentes. Que est ista que ascē
dit de deſto delicijs affluēs. qꝛ obsequio
oīm angeloꝝ ⁊ sctōꝝ deducta. Nec solū il
lis ꝯtēta est: sz etiā innixa ē sup dilectū. q̄

deductio taz bonorifica bene figurata est in archa dñi quaz adducebat Dauid cum septem choris in tubilo. vt habet. ij. Reg. vj. et. j. Paralip. xv. Et statim sequit ibidem. Q cum adiuuissz dñs leuitas q portabãt archam. vbi dicũt doctores hebrei q per istud adiutoriũ intelligitur. quia archa portabat virtute diuina seipaz: sic q portantes nullũ pondus sentiebant. Pro quo miraculo facta est illa ĩmolatio ỗ qua sic dicit ibidem. Cunctz trãscendissent qui portabãt archaz dñi lex passus ĩmolabãt bouem ⁊ arietẽ. ludebatq Dauid in organis armigatis. Hec archa beatã Mariã signat. Sicut ait Psal. Surge domine in requiem tuam: tu ⁊ archa sanctificatiõis tue. Quaz hodie Dauid noster in tubilo ⁊ clangore tube deducere dignat⁹ est. ludẽs cythara amiũ amoris in organis armigatis. Et nos fratres seqmur affectib⁹ mentis. deuotis suspirijs. sedulis oratõibus. Nam sicut super archam illam erat propiciatorium vel oraculuz quod erat operculum arche ſm dictuz ra. Sa. vel tabula aurea desuper eleuata: per cherubin sustentata ſm alios. Et vocabatur propiciatorium. quia de illo audiebãtur responsa diuine pietatis. Dicebatur etiam oraculum. quia per oratõnes impetrabatur diuinuz responsum quod inde audiebaẽ. et sic erat ibi quasi sedes dei. Sic per Mariam nobis dantur responsa diuine pietatis. quia quicquid venie: quicqd misericordie: quicquid gratie: quicquid glorie dominus nobis indulgere disposuit: totum per Mariam impartiri voluit. vt ad eam tanq̃ misericordie matrem ⁊ federis ac recõciliationis recurramus. Subleuata igitur vltra omnem creaturã tam angelicam q̃ humanã: ⁊ summe trinitati decenter presentata. Quali putas excellentia honoris et dulcedine amoris est recepta? q̃ incõprehensibilibus amplexibus a deo patre salutata? Velut spõsa vtiq̃ castissime dilectionis osculo est preuẽta: que singulari mũdicia virginitatis ita patri celesti complacuisse monstratur: vt illi filiuz suum vnigenitum daret. Unde ab eo recepit fontalẽ

D

fecunditatez ad omnes electos regenerãdos. Et etiam angelos: saltem in gustu alicuo ⁊ gradu experiẽtie diuinorum. Ex ea nanq̃ fluxit vnde etiam angelus augmentum meriti saltem accidentalis accepit. ⁊ ex hoc habet ratiõem potestatis ⁊ sublimitatis imperialis post filium super omnem creatam naturaz. Quam inexpũibili inq̃ reuerentia a deo filio suscipitur tanq̃ verissima mater illius ⁊ omni honore dignissima vicem debitam reddens tante hospite. Unde sicut a christo homine p̃sentabatur. sic a christo deo suscipiebatur vt genitrix ⁊ mater fidelissima. Suscipitur etiaz a spiritu sancto indicibili dulcore suauitatis. qui recognoscẽs eam esse sornacez sui amoris: ⁊ officinam sue mirifice operationis. Cunctis enim patefecit quicqd in gratia mirificum operatus est. Et q̃ in ea totum ignem operatõnis virtuose reclusit: q̃ nunq̃ creaturis dare disposuit. Quam tam igitur leticiam in eius aduentu exortam fuisse putemus que omnibus sic profecit. presertim cum ipa sola post ingressuz filij sui decore regio regnum illud intrasse creditur etiam angelicos ordines tam ineffabiliter supergrediens. quia ipsa plenitudine glorie sue omniuz sanctorum ⁊ angelorum gloriam excellere credenda est?

Quarto denicq̃ matri christus occurrit vt eam sibi vniret conĩctione ĩmediatissima. Et ideo dicit ĩnixa super dilectuz. Super hunc enim ſm Bernarduz. innititur mater illa felicior ⁊ aureo reclinatorio diuine maiestatis incũbens inter sponsi ⁊ filij sui brachia requiescit. Et hoc maxime angelos admirari fecit cum viderent eam ascendentem ad filium claritate cõsortij. vt sicut Jesus sedet ad dexteram patris .i. in potioribus bonis glorie paternalis: sic mater eius benedicta sederet in potioribus glorie filialis. Quia reuera hoc stupendum erat prodigium q̃ mulier sic diuine glorie plenitudinem sortiret. Ad quaz ineffabilem conĩctionem illam prouexit charitas eius intentissima et etiam purissima: qua pre ceteris omnibus incomparabiliter ferebatur in filium suum deum et

hominē. quia summā habuit dilectiōez naturalez acquisitā. ⁊ gratuitā. vel infusaz. Nam primo summā habuit dilectionē naturalem. qz summ⁹ amoz naturalis est matris ad filiū. quē amorez habuit in summo gradu: qđ sic ostendi potest. Amoz enī naturam habet ignis naturalis. q̄ quāto pl⁹ spergit ⁊ diuidit: tanto plus minuit ⁊ debilitatur. quāto ↄo plus adunatur: tanto plus augmētat ⁊ vigorat. Sic ⁊ amoz q̄nto plus cōiungit in vno obiecto: tāto magis indensat augmētatur et purificat. Et hec est causa p̄cipua cur dñs suis sequacibus p̄cepit abrenunciare terrenis. ne talibus. s. corde ⁊ affectu turpiter inhererēt. quia coz humanū facile adheret omnib⁹ q̄ frequētat. Nunc autē cetere matres q̄ vi ros cognouerūt amorē diuisum habuerūt ad maritos. filios filias. amicos ⁊ notos. ⁊ terrenas facultates. Hec ↄo nec virum nec aliū filiuz. nec domū. nec agrū habuit. sed sicut Jesus nō habuit vbi caput suuz reclinaret. vt sic coz suū cum omni virtute naturali in filiū suuz trāsfunderet. Sic pari modo de dilectōe acquisita prudens lector filogizare debet taz in eius actiua vita qua Jesu sedule ministrauit: q̄ etiā in cōtemplatiua qua nunq̄ coz suū abstractū a deo habuit. Jugiter aūt per memoriaz in re dilecta dulciter occupari ⁊ pure delectari: multū incendūt ipm amorem. vt patet infra. Sic ⁊ in dilectiōe infusa cunctis p̄cellebat: sicut etiaz p̄ ceteris omnib⁹ a deo plus gr̄e accepat. Mirū cū ⁊ ipsuz amorē nouem mensib⁹ in vtero corpaliter portauerat: ita q̄ fiducialiter dicere potuerat. Ego mater pulchre dilectōis. Ad laudem dñi Jesu.

Sermo secūdus de eodē festo.

Ego mater pulchre dilectionis ⁊ timoris ⁊ agnitionis ⁊ sancte spei. Eccl̄asti. xxiiij. Hec verba mater eccl̄ia dulciter applicat matri xp̄i: q̄ taz excellēti virginitate ⁊ singulari fecūditate deū ⁊ homiez ac ꝓpriuz edidit creatorē. peccatorib⁹ veniaz. iustis gratiā: infirmis medicinā. ⁊ ↄmunē omnibus leticiā pariēdo. Quia christ⁹ Jesus sicut vnic⁹ est dei patris fili⁹ naturalis fm diuinitatē per quē in creatiōe multos filios adoptauit ⁊ acq̄siuit. s. angelicos spūs in gr̄a stabilitos. Sic etiā fm hūanitatez vnic⁹ est Marie fili⁹. cui scz matri dedit. ī recreatōe multos adoptiuos filios p̄ gratiam repatos. Hi sunt oīes electi dei inter quos Jesus p̄mogenitus vocatus est Luc. ij. q. ipe p̄mogenit⁹ ex ea dedit ⁊ multos filios adoptiuos. vt esset ipe primogenitus ī multis fratrib⁹. Nos igit oēs Jesus matri dedit in filios in cruce suo p̄cioso sanguīe recreatos sub typo Johānis: dicens. Mulier ecce fili⁹ tuus. q̄si diceret Vide mater dulcissima q̄ntū p peccatoribus patior vt recōciliatos in fratres ⁊ heredes accipiā. Et quotiēs in postea exigēte mea iusticia. ꝓpter iniq̄tates suas dānari oporteat. Tu mee recōmendatiōis tpe passiōis tibi facte non īmemor illos mihi surripias. ⁊ fideliter p eis tanq̄ filios interpellas. Et in hoc fratres christus ostēdit circa nos viscera misericordie sue quibus tam multipharie querit occasionē miserendi. Hec enim recōmendatio dulcissime matri taz profunde dinoscitur īmersa q̄ ipsa sua liberalitate se cunctis pie inuocantibus benivolā exhibet ⁊ benignaz: vt sic securū peccatoz accessum ad deū habere se gaudeat. vbi filiū habet ante patrem latus ⁊ vulnera p̄sentantez. ⁊ matrē ante filiū pectus ⁊ vbera p̄ferentē. vt verificet illud p̄s. Quoniā tu dñe suauis ⁊ mitis ⁊ multe misericordie omnib⁹ īuocantib⁹ te. Verūtamen licet interuētu sue mītis oīb⁹ misericordiā exhibere desiderat: ipa tñ edocta spūsancto ordinatōe iustissima inq̄rit vt ad illā p̄cipiendā dispositi q̄ntuz in nobis est ⁊ hūiles īueniri studeam⁹. Quā vtiq̄ dispositiōem et habilitatem in verbis p̄positis euidenter enunciat. Quasi diceret. Qui per pulchram dilectionez. laudabilē timorē. verā agnitiōez. et sc̄am spē se diligēter dispōit. illi⁹ ego mater singulariter ero. eidē affectū ⁊ p̄ociniū exhibēdo mat̄nū. Ego mē pulchre dilectōis et

timoris ⁊ agnitōis et sancte spei. i. mater
sum pulchrā dilectionē timorē et agnitio-
nem ⁊ spem habentiū. eo ꝙ accidētia non
sunt nisi in subiecto disposito. Et hoꝝ qui
dem q̄tuor beata virgo mater esse dignat̄
maternis subuentōibus. visitatōibus. cō
solatōibus. ⁊ benedictōibus sedule p̄ueni
ens. Primo nāq̄ mater est eorum qui pul
chrā in se dilectionē copulare laborāt: cū
nimirū primogenitū suū amore cōceptum
īmo fontem amoris enixa diuīo amore to
A ta redūdat. Ad cognoscendū ergo pul-
chruz amorem sciendū est ꝙ aliquid dicit̄
esse pulchꝝ tripliciter. Primo dicitur esse
pulchꝝ ex puritate. sicut vitrū vinū aqua
⁊ similia dicūtur esse pulchra quādo sunt
pura. Secundo dicit̄ aliquid esse pulchrū
ex ordinabilitate. sicut homīes imagines
animātia ⁊ similia dicunt̄ esse pulchra qn̄
partes vel membra ꝓporcionabiliter ad-
inuicem sunt ordinata. Tercio dicit̄ aliq̄d
esse pulchrū ex nobilitate. sicut imago vel
vasa aurea aut argentea dicūtur esse pul-
chra quasi scemate vel lapide aliquo facta
Et hec tria pariter in dilectōe pulchra cō
uenire debent vt illa dilectio pulchra dica
tur que ꝓcedit ex puro subiecto cū affectu
ordinato in obiectū nobile. Primo de-
bet esse pulchra ex puro subiecto. i. ex pu-
ra anima: que scilicz ꝓpter suam dilectio-
nem omniū peccatoꝝ prauitatē detestet̄.
Non enim dn̄s tantuz respicit dilectionē
sensualē ⁊ affectualē que ex natura potissi
me vigorem sumit: nisi diuino amore dul-
cius irrorata origini sue pro posse se peni-
tus in volito cōfirmet. q̄ntū respicit intel-
lectualē amorem ex mera dilectōe diuina
diuino beneplacito se cōformantē. alioq̄n
maculā habet ⁊ non est accepta deo. Naz
qui dicit qꝛ diligo deum. ⁊ mandata eius
non seruat mendax est. Inde respexit do
min⁹ ad Abel ⁊ munera eius. ad Cayn au
tem non respexit. quia qui diligit deum fe
da cōsciētia: offert ingrata munera. Mo
dicum enim fermentū totam massam cor-
rumpit. Secūdo debet esse dilectio pul
chra ex ordinato affectu. vt scilicz ad sua
diligibilia iustū seruet ordinē diligēdi. de

quo sponsa gloriat̄ in Cantic̄: dicēs. Or-
dinauit in me charitatē. Hic enim est debi
tus ordo diligendi: ꝙ cū oīa diligibilia or
dinant̄ in deum tanq̄ in suam originē: eti
am oīa propter deū diligant̄. Dn̄ Bern̄.
Ordinauit deus in rebus diligendis cha-
ritatem: vt sciam⁹ quid prius: quid poste-
rius: quid min⁹: quid mai⁹: quid per se: q̄d
per aliud diligat̄. Sunt enim temp̄alia di
ligenda propter corpus: ⁊ corp⁹ propter
animā. Valet enim aīe corp⁹ sanū ad pe-
nitentiam. infirmū ad meritoꝝ cumulatio
nem. mortuū ad requiē. resuscitatū ad cō-
summationē. ⁊ ideo ꝓpter animā corp⁹ est
diligendū. Anima v̄o propter deū ad cu-
ius imaginē facta est. Deus autē propter
se. qꝛ nihil digni⁹ vel vtilius diligi potest.
Nihil inq̄ digni⁹ quia prior dilexit nos: ⁊
īmeritis sese dedit pro nobis. Nihil etiaz
vtilius. qꝛ ex huius amoris virtute nobis
omnia coop̄ant̄ in bonum. Porro dile
ctio fm Bern̄. duplex est. scilicz affectua-
lis: ⁊ actualis. In dilectōe affectuali pre
ponēdus est deus ꝓximo: vt plusq̄ ꝓxim⁹
diligat̄. īmo vt ꝓximus solum ꝓpter deuz
diligatur. Quia sicut anima affectiue be-
ne ordinata dilectōi ꝓximi dilectio dei p̄-
ponitur sicut etiam in creaturis. q̄nto ma-
gis participāt de bonitate dei: tanto ma-
gis sunt diligende vt in ipsis homībus p̄-
fectiores infirmiorib⁹ celum terre. eterni-
tas tempori. anima carni p̄ponat̄. Verū-
tamen in dilectōne actuali bene ordinata
oppositus ordo semp̄ obseruatur. quia cir
ca curam ꝓximi plus vrgemur ⁊ infirmio-
ribus fratribus plus assistim⁹ ac languori
bus corporis postpositis cura anime quo
tidie inseruim⁹. orantē hominez deo loqui
quis dubitet? Quotiens tamē in charita-
te abducimur ⁊ euellimur propter eos qui
nostra indigent opera vel loquela? Ter
cio debet eē dilectio pulchra ex nobili ob-
iecto in qd̄ ordinat̄. Vnd̄ amor qui fertur
in hominē bonū ⁊ iustuz melior iudicat̄ q̄
ad hominē malum. est etiam potior amor
celi q̄ terre. Dilectio igitur ad obiectum
ordinata qd̄ deus est pulcherrima iudica-
tur. maxime cū ꝓpter se deus pure diligit̄

non propter aliqd cōmoduz iam consecutum vel in posterz ꝯsequendū. nec propter aliqd incōmoduz declinandū vel p̄cauendum. Unde quātuz intentionis extranee ille se cōmiscet: tantū a vera ⁊ pulchra dilectōe desipit. Hanc igitur dilectōez qui puram ⁊ ab omni cōmixtiōe defecatam in diuinū obiectū sustulerit gloriosaz virginem fidelissimā defensatricē. dulcissimam cōsolatricē. pijssimā interuentricē. ⁊ tanq̄ filiꝰ ad eterne adoptōis spiritualē genitricem habebit vt feliciter experiat̄. Ego mater pulchre dilectōis. Secundo vo mater est eoꝝ qui pulchꝝ timorem habere studuerūt. Additur aūt pulchꝝ ad differētiaz fedi timoris: sicut timor mūdanꝰ quo mundo quis innitit̄ tanq̄ fini. ⁊ ad eiꝰ fauorem cōsequendū vel contumeliā declinandā. aut multa cōmittit mala: vel omittit bona. sed qui hominibꝰ placent confusi sunt: quoniā deus spreuit eos. vel sicut timor humanꝰ propter quem p̄icula ⁊ damna corporis. vel rez p̄cauenda diuīa quis cōtemnit p̄cepta. aut etiaz p̄termittit ingredi ardua sicut penitentiā religionē: timens in corpore deficere ex discretōe carnis nō ratōis. Cōtra primū dicit̄ Math. x. Nolite timere eos q̄ occidūt corpꝰ. De secūdo Job. vj. Qui timet pruinā veniet super eum nix eterne damanatōis. quia timet pruinā. i. modicuz penitētie laborem. Vel deniq̄ sicut timor seruilis qui coactꝰ euitat mala ⁊ facit bōa timore supplicij vl̄ spe p̄mij. Sed hos timores sollicite repellat qui beatam virginē in matrem habere desiderat: vt sic timorem pulchꝝ introducat. quia pulchri timoris mater est. Dicit̄ autez timor pulcher p̄sertim ex obiecto timorem causante qd deus est. in nobis efficiens tria bona dum timoris affectio debite ordinata fuerit. Primo nāq̄ puritatē in nobis operat̄. quia respiciens deum iudicem ⁊ vindicē omniū maloꝝ. eo q̄ nihil est contrariū deo nisi peccatū timoris puritatem causat. qꝛ peccatū expellit. Eccl. j. Timor domini expellit peccatū. Nimiꝝ cuz talis timor maxime diuinā refugit offensam: eius indignationē metuens q̄ p̄priaz damnationē. Unde timore huiꝰ verecundia motus Esdras filijs israhel recidiuātibus orauit dicens eiusdem p̄mi. ix. Domine deus meus cōfundor ⁊ erubesco leuare faciem meam ad te. quoniā iniquitates nostre mltiplicate sunt super caput nostꝝ: ⁊ creuerūt vsq̄ ad celuz. Vides qꝛ timor iste cuz laudabili verecūdia coronatus est vt tanto reddatur acceptior. Unde dicit Ambrosiꝰ de morte Abel ⁊ Cayn Erubescere debemꝰ ⁊ cōdemnare peccatū non defendere. quia pudore culpa minuit̄ defensione cumulat̄. Timor enim peccatū amaricat: ⁊ verecūdia deo mentez gratificat. qd naturali docemur exemplo. Naz timor naturaliter reuocat sanguinē ad īteriora. ⁊ ideo fit homo pallidus cū timet Sic timor dei spūaliter per detestatōez reuocat sanguinē. i. vitam humanaz: que in sanguine cōseruatur ab his que ſm carnez carius amplectit̄. Sed verecūdia sanguinem reuocat ad exteriora. ⁊ hominē gratiosum reddit. Dicit enim Boetius sup̄ cathegorias Aristotel. q̄ cuz homo penitet ex aliquo delicto sanguis amicꝰ nature q̄si delictū coopturus ad exteriora tendit̄. ⁊ hec est causa quare homo fit rubeus cuz verecūdat̄. Secundo vo bonitatē operat̄. qꝛ respectꝰ ad deū tanq̄ benignissimū patrē bonitatē in bonis causat: et ad omnia bona opera p̄uocat. Hinc dicit̄ Eccli. xv. Qui timet deū faciet bona. Nimirum qꝛ timor filialis sicut refugit offensam: sic aspirat ad paternā complacentiaz: sciens scriptum de christo in trāsfiguratiōe sua. Hic est filius meus dilectꝰ in quo mihi bene cōplacui. Quare? quia filius nō potest facere quicq̄: nisi qd viderit patrem facientem. vt qualis pater talis filius inueniatur. Pater eniz maxime complacet̄ similitudine: sicut ⁊ dissimilitudine maxime irritat̄. Hinc etiam ad oñimodam conformitatem nos allicere volens Math. v. dicit. Diligite inimicos vestros. benefacite his qui oderūt vos. ⁊ orate pro p̄sequētibus ⁊ calūniātibus vos: vt sitis filij patris vestri. qui solem suū facit oriri sup̄ bonos ⁊ malos. Et hec est bonitas que opat̄

in nobis. Tercio denicꝫ diuini beneplaciti voluntatem in nobis operat̄. maxime quātum ad liberā sui resignatiōem in omni tribulatōe ⁊ aduersitate. Eccli. ij. Qui timent deū inquirēt que beneplacita sunt ei. Et p̄s. Beneplacitū est dño super timētes eum. Hec autem opatio tam acceptabilis diuini beneplaciti causat̄ ex eo ꝙ deum tam infinite maiestatis qui cūcta verbo creauit. qui respicit terrā ⁊ facit eā tremere sua dignissima charitate respicit ꝓ nobis redimēdis hūana natura vestitum. pro nobis instruēdis in mūdo trigintatribus annis cōuersatum. pro nobis abluendis plagis liuidū ⁊ effusiōe sanguinis torridum. pro nobis in sponsas suas cōsecrādis tā horribili mulctatū morte: ⁊ sic animarū nostraꝝ fidelissimū sponsuz effectū. Pro quo plenius adipiscēdo omnē volūtatem suam taz inexp̄ssibili agonia dulcissimo patri in tam duro mandato liberalissime resignauit: dicens. Verūtamen non sicut ego volo: sed sicut tu. An non merito fratres hec resignatio omnē nostraz volūtatem sibi vendicabit? Sic igitur ī nobis operatur diuini beneplaciti volūtatē. Et ex his tribus effectibus quos in nobis deus operat̄. hunc timorē pulchruz esse dicimus. Et illum habentiuz dei genitrix mater fidelis esse dignatur. Tercio ꝟo mater est pulchrā agnitionē habentiū. Pro quo sciendū ꝙ triplex est agnitio nobis ꝑ utilis. ex qua tres virtutes necessarie nobis oriuntur. Prima igitur est agnitio diuine reuerentie. ex qua nimirū veram dilectionem cōsequimur. quia quāto deum cognoscim⁹: tanto necesse est vt eū diligam⁹ Ipse nanꝫ bonitas est tam ineffabilis. ⁊ dulcedo tam inexpugnabilis ꝙ eum odire nemo potest. aut agnitū non diligere. sed quātum cognoscit̄ tantuz diligit̄. Et ideo vita cōtemplatiua q̄ maxime ꝓficit ad veram cognitiōem. etiam maxime ꝓuocat et ingerit ad visceralē dilectiōem. Quia s̄m Richardū supet. iij. iugis ꝯtemplatio rei dilecte ⁊ pure delectari in re dilecta vehementer intendūt ⁊ incendūt actum diligēdi. Secunda ꝟo est cognitio ꝓprie insufficientie ex qua ꝯsequimur humilitatē. qz quāto verius ad interiora cōuertimur: tāto perfecti⁹ ⁊ verius mala nostra vidētes propriā vilitatem agnoscim⁹. Unde profundi⁹ hūiliemur. Hinc ait Bern̄. Tu quicunꝫ es etiam si sanctus es. si te ad lumē veritatis intus in anima sine dissimulatione inspicias non dubito: quin tu humilieris in oculis tuis. Unde singularis illa pietatis officina que virtutū omniū arcez obtinuit. ⁊ nullam peccati maculaz admisit in agnitione ꝓpria se humiliauit: dicēs Ecce ancilla domini? Et ideo respexit humilitatez ancille sue. Sic̄ igitur ex cognitione diuina dilectio: sic ex cognitōe ꝓpria humilitas generat̄. Tercia autem est cognitio materne clemētie ex qua spem ⁊ fiduciaz cōsequimur. ita ꝙ si propter dei reuerentiā. ⁊ peccatorū nostroꝝ defectuūꝫ multoꝝ cumulatōem. ⁊ meritoꝝ insufficiētiam faciem nostrā leuare non audem⁹ diuinam clementiā erubescētes: ad virginē matrem cōfugiamus de illius clemētia cōfidentes que nos in gratiā recipiēs ꝑ materna beneficia diuine gratie clemēter recōciliabit. qz hec est pulchra cognitio cui⁹ beata virgo dignatur esse mater. Quarto denicꝫ mater est habentiū sanctā spem non vticꝫ spem inutilē vel p̄sumptuosam. Spes ꝟo īutilis est que de reb⁹ transeūtibus cōcipit̄. sicut impijs imꝓperat p̄s. dicens. Ecce homo qui non posuit deū adiutorem suū: sed sperauit in multitudine diuitiarū suarum ⁊ p̄ualuit in vanitate sua. Sed quid in fine rn̄dit sapiens Sapiē. v. Spes impij quasi lanugo q̄ a vento dispergitur. Spes ꝟo p̄sumptuosa est que de diuina bonitate concipit̄ nullis meritis suffragantibus. īmo quib⁹ ip̄a spes est occasio ignauie vel crasse negligētie. aut etiaz maioris ruine. ⁊ sic esset peccatuz in spiritum sanctū. De q̄ spe dicit̄ Job. xj: Oculi impioꝝ deficient ⁊ refugium peribit ab eis. ⁊ spes eoꝝ abomīatio ē anime. Spes autē sancta est expectatio certa future beatitudinis ex gratia dei et meritis ꝓprijs ꝓueniens. Unde tria sunt que spem nr̄am sanctificant et beate virgini gratificant.

Primus est q̄ propter eam a peccatis cel
semus. Nam in eo frustra q̄s sperat q̄diu
peccando illū puocat in quez sperat. Vnde
dicit Psal. Spera in deo et fac bonitatez
et pasceris ī diuitijs eius. Et hoc est quod
dicit Johānes in canōica sua. Omnis q̄
spem habet in deo. s. sanctā: sanctificat se
sicut ille sanctus est. Secundū est q̄ spem
nostrā solum in illā ⁊ filiū eius ponamus.
nec de nostris viribus vel meritis p̄sumā
mus. q̄ maledict⁹ qui ponit carnē brachi
um suū. O felix Hester que licet erat regi
na potētissima super centū vigintiseptem
p̄uincias: fiducialiter ait ad dñm. Spem
nunq̄ habui in aliū p̄ter ī te deus israhel.
Tertiū est q̄ ipam virginē bonis operib⁹
⁊ exercitijs quibus possum⁹ honorem⁹. q̄
fiducialiter tunc speram⁹ si spem nostram
per operis exhibitiōem cōprobamus. Et
his tribus cōcurrentibus erit spes nostra
sancta. cuius mater esse dignet virgo bea
ta Amen.

De sancto Bartholomeo.

Vnathas expolia
uit se tunica sua qua erat vestit⁹.
⁊ dedit eam Dauid ⁊ reliqua ve
stimenta sua. j. Reg. xviij. Querit do
ctor sanct⁹ ba se. q. xcvij. vtrū liberalitas
sit virtus: p̄sertim cum nulla virtus p̄tra
riatur inclinatōi naturali. Inclinatio au
tem naturalis est ad hoc q̄ aliquis plus si
bi q̄ alijs quideat. cuius cōtrarium perti
net ad liberalē. Quia vt dicit p̄bus in. iiij
Ethicoz. Liberalis est nō respicere ad se
ipm: ita q̄ sibi mīora dereliquit. ⁊ ideo nō
videtur esse virtus. Nec etiam videt esse
cōnexa virtutibus alijs sicut cetere virtu
tes cōnexionē habent adinuicē. quia mul
ti sunt virtuosi qui non possunt esse libera
liter dant vel expendunt qui tñ alīs non
sunt virtuosi. Ad hoc rñdens adducit Au
gustinū de libero arbitrio: dicens. Q̄ be
ne vti bis quib⁹ male vti possum⁹ pertinet
ad virtutē. Possum⁹ autem bene vti ⁊ ma
le non solū bis que intra nos: sed etiaz bis
que infra nos sunt. s. rebus hui⁹ mundi no
bis ad sustentationē cōcessis. Cum igitur
vti bene rebus illis ad libertatez ptineat:
cōsequens est q̄ liberalitas sit virt⁹. Ad
cuius euidentiā sciendum q̄ licet sm p̄m
iiij. Ethicoz. ad liberalē ptineat emissiuū
esse non retentiuū. ita q̄ illud q̄ aliquis a
se emittit q̄dāmodo a sua custodia ⁊ dñio
liberat. ⁊ animū suū ab eius affectu liberū
esse ostendit. Non tamē liberalitas ppie
attendit in quātitate dati: sed potius ī af
fectu dantis. Affectus ergo dantis dispo
nitur sm passiones amoris: ⁊ per cōseqūns
delectatōis vel tristicie ad ea que dantur
⁊ non res exteriores sunt obiectū quidem
ipsaz passionū: sed materia īmediata libe
ralitatis sunt passiones interiores sm q̄s
homo afficit circa res exteriores. et iō ad
liberalitatez p̄cipue ptinet q̄ ppter in
ordinatā affectionez ad res exteriores q̄s
non phibeat a quocūq̄ debito vsu earuz.
Ex quibus verbis duo cōcludunt. Primū
est q̄ virtuosi licet sint pauper: tamē p̄nt
esse liberales. q̄ non cōsistit in multitudi
ne datoz: sed in dantis habitu. Secundū
est q̄ vt dicit p̄bus in. iiij. Ethicoz. Illi
qui multa cōsumunt in intemperātijs libe
rales non sunt: sed potius pdigi. Et simi
liter quicūq̄ effundūt q̄ habent ppter que
cunq̄ alia peccata. Vnde Ambrosi⁹. j. de
officijs. Si adiuues eum qui possessiones
alioruz eripere conat non phat largitas.
nec perfecta est liberalitas si causa iacran
tie magis q̄ misericordie largiaris. Et iō
qui carent alijs virtutib⁹ licet in alia ope
ra multa expendāt: non tñ sunt liberales.
nec p̄hibet aliquos multa ī bonos vsus
expendētes habitū liberalitatis non ha
bere sicut ⁊ alia⁹ virtutū opera faciūt an
teq̄ habitum virtutis illius habeant. licz
non eo modo quo virtuosi: Que quidem li
beralitas notat in verbis ppositz. Vnatas
expoliauit se. In quibus ad nraz
instructionē vel informatōem sex sunt no
randa per ordinē per que summa liberali
tas creature rationalis ad deū suum fide
liter exhibet. Primus est expoliatio inue
terate iniquitatis per penitētie assumpti
onem. Nā Adā se primo tunica origīalis

culpe induit cum se originali iusticia denu
dauit. In cuius argumentū vt dicit Ge-
nes. iij. fecit domin⁹ Ade et vxori eius tu-
nicas pelliceas. i. de pellib⁹ mortuoꝝ ani-
malium. ⁊ induit eos vt signuz sue morta-
litatis secum ferrent. Et ait domin⁹ in per
sona trinus ⁊ in essentia vnus. Ecce Adā
factus es quasi vnus ex nobis. Yronice lo
quitur. quia voluit esse vt deus: sciens bo-
num ⁊ malū. sed propter peccatuz magis
excecatus est cum posteris suis. quia exce
cauit eos malicia eoꝝ. ⁊ hoc propter affe-
ctum in eis corruptū: ⁊ ad omnia mala ꝓ-
cliuū. de qualibus dicit apostol⁹ ad Ro. j.
Qui veritatem dei in iniusticia detinent.
Nam veritas diuina quātum in se est pa-
rata est se manifestare. sz malicia hominū
impedit in eis hanc manifestatiōem. ⁊ sic
quodāmodo detinent eaz sicut impediēs
cursum aque dicit eam detinere. Et sic vt
ibidem prosequit apostolus. Obscuratuz
est insipiens cor eoꝝ iusto dei iudicio. Di-
centes eniz se esse sapientes temporaliter
scz ad faciendū malū. stulti facti sunt spiri
tualiter ad faciendū bonum. Unde que-
rit Alexander de halis super hunc locum.
Quō gentiles phi ⁊ doctores mūdi dicū-
tur esse stulti. p̄sertim cum sapientia est co
gnitio primaꝝ causaꝝ. quam vtiqꝫ docto-
res ⁊ philosophi non solum christiani: sed
etiam infideles habebant. quia deū in cre
aturis cognoscebāt. Ad cui⁹ responsiōem
assignātur ibi tres ratōes. Prima ratio
est. quia sapientes videbātur in scolis. stul
ti autez in templis. Dicit eniz August. de
vera religiōe. ꝙ scolas habebāt a populo
separatas: in quibus docebāt illos quos co
lebant non esse veros deos. ⁊ templa com
munia cuz populo in quibus eis sicut dijs
sacrificabāt. Secunda ratio est. quia ad
ratōem vere sapiētie requirit ꝙ cognosca
tur deus: ⁊ via ꝑueniendi ad eum. quā vi-
am non cognouerūt philosophi gentiles ⁊
refutauerūt phi fideles. s. profundā chri-
sti humilitatē per quaz solum peruenit ad
deum. De qua via sic dicit Augusti. Chri
stus via est apud patrem. ipse eniz ad nos
veniendo factus est homo. Ambula ꝑ ho-
minem ⁊ ꝑuenies ad deum. per ipsum va-
dis inq̄tum homo: ad ip̄m vadis inq̄tuz
deus. Tercia ratio est. qz sapiētia non so-
lum requirit cognitōez speculatiuā: sz eti-
am aliquo modo ꝓximi operatiōem. Isti
ergo siue fideles fuerint: siue infideles di-
cunt insipiētes. quia licet deuz cognoscūt
glorificandū: tamē in opere aliud contra-
rium ostendūt. ⁊ in cogitatōibus suis eua
nescunt de sola cognitōe superbiētes. Un
de Augus. ad hmōi loquens. Inuenisti in
duit deum ⁊ coluisti idolum vel peccatuz:
quō insipiens factus es? Et de his proseq̄
tur apostol⁹. ꝙ reuelata est ira dei in filios
diffidentie. i. iusticia ⁊ vindicta de celo su
per omnē impietatē. Est autez pietas cul
tus deo exhibitus s̄m Tuliuz. Sequit. Et
iniusticia hominū. i. peccatū contra proxi
muz cum quo iuste viuendum est. Sequit.
Eoꝝ. s. qui veritatem dei in iniusticiā de-
tinent. Qd si d̄uis querat quid sit veri
tatez in iniusticia detinere. Respōdet Ha
lis ibidem ꝙ ille veritatē in iniusticia de-
tinet qui operat contrariuz eius qd habet
in cognitiōe. Nam veritas cognita mani
festatur in opere. Qui ergo non soluz non
operatur qd cognitio suadet: sed etiā ope
ratur cōtrariuz illius veritatē cognitā de
tinet. ⁊ q̄si violētat ne in op⁹ ꝓrūpat. Odi
entes igitur iuxta consiliū Iude apostoli
eam que carnalis est maculatā tunicā infe
cte nature. Et iuxta apostolū Colo. iij. Ex
poliantes vos veterem hominē cum acti-
bus suis induite nouū hominem per habi-
tum virtutū qui renouat magis ac magis
ꝓficiendo in agnitionē dei per augmentū
fidei charitate formate. et hoc s̄m imagi-
nem eius qui creauit illum. s. s̄m partē in-
tellectiuam in qua est homo ad imaginem
dei. Secunduz ꝟo est expoliatio terre-
ne nobilitatis per voluntariā abiectionē.
sicut christus qui cum in forma dei esset se
exinaniuit formaz accipiens serui. Cuius
vestigia sequens Bartholomeus: qui sol⁹
inter apostolos nobilis habebatur. muta
torijs non vtebatur per voluntariā abie-
ctionem. xxvj. annis ⁊ eo amplius easdez
vestes ⁊ sandalia portabat: que nec vete-

rascebant: nec sordidabãtur. Et Joseph electus inter filios Jacob huius humiliationis figuram elegãter expressit cum se denudari permisit. Vnde habet Gen. xxxvij. q̃ nudauerunt eũ. s. fratres sui inuidia moti tunica: talari: & polimita. miseruntq; in cisternam que non habuit aquam. Et hec est gloria nominis christiani. quã qui refutat christũ negat. scilicz humiliari. vilipẽdi. iniuste psequi. opprobrijs affici. Et q̃a vt dicit Grego. in dialogo. Nõnullis solet nobilitas generis parere ignobilitatẽ mentis: ita vt minus in hoc mundo se despiciant qui pl9 se ceteris aliquid fuisse meminerint. Ideo tam paucos nobiles & potentes & sapientes dominus ad discipulatũ vocauit. Vnde etiam dicit apostol9. j. Corinthiõ. j. Videte vocatiõem vestram fratres quia non multi sapientes sm carnem. non multi potentes. non multi nobiles: sz que stulta sunt mũdi elegit deus & que nõ sunt. vt que sunt destrueret. & non glorietur omnis caro in cõspectu eius. Tertiũ autem est expoliatio fede cupiditatis q̃ abnegationez. quam omnes perfecti cariusamplectũtur: ne terrenoz affectibus inuisceantur: vel eorum occupatõibus prepedi antur. iuxta illud Cãticoz. v. Exui me tunica mea: quomõ induar illa? Laui pedes meos: quomõ inquinabo illos? Nimiz auditerat enim vocem imitantis amici. Si vis perfectus esse vade & vende ossia que habes & da pauperibus: & veni sequere me: Cui Petrus. Ecce nos reliquim9 omnia & secuti sum9 te: quid ergo erit nobis? Et dominus. Amen dico vobis q̃ vos qui secuti estis me in regeneratiõe cum sederit filius hominis &c. Hic merito suadet Augustin9 de verbis domini: dicens. Fecundus est ager pauperuz. cito reddit donãtibus fructũ. Via celi est paupertas: per quã venitur ad patrem. incipe erogare si nõ vis erare. Quartuz est expoliatio lubrice sensualitatis per continuã oratõem. Nec aurem tunica prauc cõcupiscentie que magis viscosa est. & ideo ceteris iã dictis diffacilius exuenda. Vnde Bernard9. sermone. ix. super Cantica. Discus quidaz pra-

ui desiderij & terrene delectatõis animam volare non patitur. & citius retrahit mentem si forte aliquãdo subleuat. Notandum tamen sm Hiero. super illud Matth. Qui viderit mulierem ad cõcupiscendum eam. Q9 inter passiones & ppassiones hoc interest. q̃ passio reputatur in vitiũ. propassio licet initij culpam habeat: tamẽ nõ tenetur in crimen. Ergo qui viderit mulierem: & aĩa eius titillata fuerit hic ppassione percussus est. Si vo cõsenserit. & de cogitatione affectuz fecerit. sicut scriptũ est in Dauid. Transierũt in affectum cordis. i. de ppassione transierũt ad passionem. Et huic non voluntas peccati deest: sz occasio. Verũtamẽ vtraq; miserabiliter retrahit a profectu & sapore spirituali. nec sinit mentem ad superiora sustolli. Cuius si liberationem obtinere desideras: cõtinuum oratiõis refugiuz non omittas. Quia dicit Ysidor9 de sũmo bono. Hoc est remedium eius qui vitiorum temptamẽtis estuat: quotiens quolibet modo tangitur toties orationez fundat. quia frequẽter oratio impugnationẽ vitioz extinguit. Hinc legitur de beato Bartholomeo. q̃ cẽties flexis genibus per diem orabat. & centies per noctem. Cuius oratões tam ignite fuerant q̃ quidam demon in obsesso clamaret: dicens. Apostole domini Bartholomee incendũt me oratões tue. Cui apostolus. Obmutesce et exi ab eo. statimq; liberatus est. Secundum vo potissimum remedium est occasionis fuga & ocij. quia obiecta mouẽt potẽtias. Et in desiderio est omnis ociosus. Hinc in figura vt dicitur Genes. xxxix. dum Joseph impetebat ab impudica domĩa: relicto in manu eius pallio fugit: & egressus est foras. Reputauit enim tollerabilius subdi squalori carceris q̃ deseruire cõcupiscẽtijs meretricis. Mirum cum dicitur Job. xxx. Qui me comedunt non dormiũt. i. concupiscẽtie male que coz meuz dilacerant nunq̃ cessant. a multitudine eorum cõsumitur vestimentum meum: scilicet innocẽtie. quia induũt vestez ĩmũdicie. Sequitur. Et quasi capicio tunice surrexerũt me. Quitũ pinde

est expoliatio proprie voluntatis per ple-
nam conformatiōem. Et hec vestis interi
or est difficillime expoliatōis. Ad cui⁹ evi-
dentiā dicit Hieronim⁹ in epistola ad De
metriadem. ꝙ voluit deus rationalem cre
aturam voluntarij boni in minimo ⁊ libe-
ri arbitrij potestate dotare. vt boni ac ma
li capax vtrūq; vniuersaliter posset: et ad
alterū voluntatez deflecteret. Licet quip
pe nobis eligere. refutare. probare. et re-
spuere. nec est quo magis rationalis crea-
tura ceteris preferr̄: nisi ꝙ omnia alia cō
ditionis tantuz ⁊ necessitatis bonum ha-
bent. hec sola habet ⁊ volūtatis. Et ideo
sicut nihil offertur deo ditius bona volū-
tate. sic profecto nihil execrabilius q̄ pro
pria voluntas possidetur. Dicit eniz Ber
nardus in sermone quodaz. Cesset volun-
tas propria ⁊ infernus non erit. In quez
enim deseuiet ignis ille: nisi in propriā vo
luntatem? Nam propria voluntas deum
impugnat: ⁊ aduersus eum extollit̄. Ipa
est que paradisum spoliat. infernuz ditat.
sanguinez christi euacuat. ⁊ ditioni diabo
li munduz subiugat. Q⁹ si queris que vo-
luntas dicitur propria vel curua. Audi su
per hoc sententiaz Augustini dicentis su-
per Psal. xxxv. Justicia dei est aliquādo
vt san⁹ sis. aliquādo vt egrotes. Si quā-
do sanus es dulcis est tibi voluntas dei. ⁊
quando egrotas amara est tibi voluntas
dei: non recto corde es. quia non vis diri-
gere voluntatē tuam ad voluntatem dei:
sed dei vis curuare ad tuaz. illa recta est:
sed tu curuus. volūtas tua corrigenda est
ad illam: non illa ad te. et rectum habebis
cor. Alioquin vt dicitur Ysa. xxviij. Coa-
gulatum est stratum: ita vt alter decidat.
⁊ ad pallium breue vtrūq; operire non po
test. Quomō inquis igitur expoliabit̄ vel
potius īmutabitur tunica ista? Profecto
in vino diuine dilectiōis. ⁊ in sanguine do
minice passionis. sicut dicitur Gene. xlix.
Lauabit in vino stolam suam. in sanguine
vue pallium suum. Sextum est expolia
tio corporee necessitatis per carnis exco-
riationez: qd̄ ceteris omnibus penali⁹ est:
Et ideo dicitur Job. ij. Pellez pro pelle:
⁊ omnia que habet homo dabit pro anima
sua. Qua beatus Bartholome⁹ pro chri-
sti morte et amore se spoliari sustinuit. q̄a
post intollerabilia tormenta decoriat⁹ fu-
it. Unde cōuenienter dicere potuit illud
Canticoꝝ. v. Percusserunt me ⁊ vulnera
uerunt me. tulerunt pallium meū custodes
murorū. Verūtamen ne nudus appareret
ex his omnibus sibi vestem nuptialez inte
xuit vt anima eius fieret circūdata vari-
etate. Ad laudem domini. Amen.

In festo decollatōis sancti Jo hannis baptiste.

Male tractauerūt eū
qui ex vtero matris sue consecra
tus est ꝓpheta. Ecclīastici. xlix.
Que verba q̄tum ad literam scripta sunt
de ꝓpheta Hieremia: qui fuit sacerdos ex
vigītiquatuor sacerdotibus. et in matris
vtero ꝓphpeta sanctificatus: dicente do-
mino. Priusq̄ te formarem in vtero noui
te. ⁊ anteq̄ exires de vulua sanctificaui te
⁊ prophetam in gentibus dedi te. qui ad-
huc puer exorsus est vaticinari ꝑmanens
in virginitate sua. Hic ergo talis ac tan-
tus post mlta ac diuersa que passus est ab
impijs propter testimoniuz veritatis. tan
dem ductus est ab his qui fugerunt in egy
ptum. vbi redarguit mulieres hebreorum
eo ꝙ sacrificabant dijs alienis ⁊ omni mi
licia celi. Que se excusare conantes dixe-
runt. Nunquid sine viris hoc facim⁹? Cuz
ergo durius viros redargueret: responde
runt. Quando fecimus hec in vrbibus iu-
da saturati sumus panibus ⁊ bene erat no
bis. exquo autem cessauimus indigemus
omnibus. ⁊ gladio ⁊ fame cōsumpti sum⁹.
Tunc respōdit Hieremias. Hec dicit do-
min⁹ deus. Ego iuraui in nomine meo ma-
gno. quia omnes viri iude qui sunt in ter-
ra egypti gladio ⁊ fame peribūt donec pe
nitus consumētur. Et insurrexit populus
aduersus Hieremiaz. ⁊ lapidauerunt euz
quē egyptij honorantes sepelierunt iuxta
tumulū regū. Qui manifeste beati Johā-
nis baptiste typum tenet. Hic enim sacer-

dos fuit in vtero sanctificatus. ad ꝓphe-
tanduz missus. virginitate preditus. pro
veritate captus. ab Herode male tracta-
tus. ac morte turpissima ad requestum me
retricis decollatus. Et hec sapientia tua
domine Jesu qua tibi dilectissimos in re-
gno tuo sublimare disposuisti: vt sic humi
litas sublimius exaltetur. ⁊ iusticia glori-
osius coronetur. Hec gloria nominis chri
stiani. hec via potissima regni. quia opor-
tebat christum pati. ⁊ ita intrare in glori-
am suam tam propter ꝓpriaz exaltationē
q̄tum ad corpus quaz sic ꝓmeruit: q̄ pro-
pter humanam redemptōem. quia posuit
in eo pater celestis iniquitatem omniū no
strum. Male ergo tractauerunt eum ⁊c̄.
Sicut dicit Chrisostom⁹ in sermone diei
huius. Hodie nobis Johānis virtus He
rodis feritas cum refertur cum fertur con
fusa sunt viscera corda tremuerūt. caliga-
uit visus. tabuit intellectus. aufugit audi
tus ⁊ quicquid constat in sensibus huma-
nis: quādo perdidit virtutum magnitudi
nem criminū magnitudo. Unde ad euidē
tiaz thematis sciendū ꝙ quatuor sunt ꝑn
cipaliter que fuerunt causa tam turpissime
mortis in Johāne. Primum est zelus
diuini honoris in Johāne. qui tantuz scā
dalum in populo dei sustinere non potuit.
A sed sedule redarguit Herodē: dicens. Nō
licet tibi habere vxorem fratris tui. Pro
quo notandū ꝙ scandalum actiuū ꝑm Hie
ronimuz est dictum vel factum minus re-
ctum prebens occasionem ruine. Dicit au
tem dictum vel factum. quia verbo vel fa
cto peccatur contra dilectionez ꝓmini. nō
autem cogitatu. quia proximū scandaliza
re non est nisi ex eo quod videt vel audit.
Gerens enim odiuz in corde contra pro-
ximuz in via spirituali sibi: non ꝓximo po
nit obstaculuz. Dicit v̄o minus rectuz. qz
vel de se maluz est: vel speciem mali habz.
vtroq̄ etiā modo occasio ruine prebetur
proximo. Nam quādo quis facit in palaz
quod ꝑm se mortale est vel speciem morta
lis habet. aut etiam si leuibus signis que-
rit ruinam primi in aliquod mortale. tunc
semper est mortale peccatū et contra cha-
ritatem ꝓximi. quia dilectio proximi sem-
perquerit profectū ꝓximi: p̄sertim spiritu
ale. Sed scandalizās proximuz ex intenti
one: aut ex verbi vl̄ facti qualitate: parat
ruinaz ꝓximi. ⁊ sic obuiat charitati. Et lo
quor de scandalo pusilloruz ⁊ infirmorū.
a quo ꝓhibet domin⁹: dicens Math. xviij
Qui scandalizauerit vnuz de pusillis mi-
nimis ⁊c̄. Perfecti nāq̄ non de facili scā
dalizātur. eo ꝙ firmiter adherent rei im-
mobili. scilicet deo. ⁊ ideo de facili ruunt
impingētes ad obstaculuz positū per acti
ue scandalizātem. Q⁹ si obijcitur de chri-
sto illud Math. xv. qui scz discipulis dicē
tibus. Scis quia pharisei audito hoc ver-
bo scandalizātur: protin⁹ respondit. Sini
te illos: ceci sunt ⁊ duces cecorū. Et ideo
scandaluz non videtur esse cōtra charita-
tez. Ad hoc respondet Alexāder de halis
super ad Roma. viij. ꝙ scandalū passiuuz
quādoq̄ oritur ex infirmitate ꝑm ignorā-
tiam. ⁊ tale scandaluz cauendū est. ⁊ ideo
dixit domin⁹ Petro Math. xvij. vt autē
nō scādalizem⁹ eos: vade ad mare ⁊c̄. Ni
miruz cum prosequit̄ ibidem. xviij. Vide
te ne contemnatis vnum de pusillis istis.
Aliquādo etiam oritur ex certa malicia il
lorum scz qui scandalizātur: qui bonuz im
pedire volunt scandalū cōcitando. ⁊ tunc
non est dimittendū bonū propter hoc. nec
cauenduz est tale scandalū. Hinc domin⁹
phariseoꝝ maliciaz attendens ait. Sinite
illos ⁊c̄. Generaliter tamen ꝑm Hieroni. B
quicq̄d fieri potest salua triplici necessita
te propter scandaluz proximi p̄termitten-
dū est. scilicet primo salua veritate vite q̄
spectat̄ ad omnes. quia hec propter scan-
dalum ꝓximi non debet p̄termitti: cuz nul
lus negligere debet seip̄m ⁊ salutē propri
am peccādo: ne alius peccet eo ꝙ quilibet
tenetur magis diligere seip̄m q̄ proximū.
Unde querit Alexander de halis super il
lud ad Roma. ix. vtruz quis velle debeat
separare a deo per minus peccatuz ne ali
us faciat maius. sicut apostol⁹ velle vide-
tur ibidem: dicens. Optabaz ego ipse esse
anathema. i. separatus esse a christo ꝓ fra
trib⁹ meis. Ad qd̄ respondet ꝙ non debet

quis velle facere minus malū: vt alius vti
q̄ maius euitet. quia Augustin⁹ tractans
illud Loth. qui exposuit filias suas ne so-
domite facerent maius peccatuz. Primo
querit ibidem vtruz admittenda sit huius
modi cōpensatio. ⁊ videtur concludere q̄
non. nec in hoc imitandus est Loth: sed fa
ctum eius magis tribuenduz est turbatio-
ni q̄ consilio. Et licet Loth in hoc cōmen
detur q̄ hospites recepit: istud tamen nō
cōmendatur. Unde Augustin⁹ libro. v. su
per Geneſiz. ⁊ habetur. xxij. distin. c. Q.
autez. Dicit q̄ periculosissime admittitur
hec cōpensatio: scilicz q̄ fiat minus malū
vt euitetur maius. ¶ Secundo vo salua
veritate doctrine que spectat ad prophe-
tas ⁊ p̄dicatores. Nam licet veritas vel
doctrina veritatis sit aliquādo ad temp⁹
occultanda vel differenda in his que scan
dalum generarent infirmoz̄: non tamen
simpliciter est dimittēda propter scanda
lum quoz̄cunq̄. ¶ Tercio denicq̄ salua ve
ritate iusticie q̄ spectat ad p̄sidētes vel
p̄latos. que scilicz iusticia cōsistit in coz
rigendo. quia cozrectio fieri debet etiaz si
nō sperat emendatio: scilicet ne maiuz ma
neat impunitū. ⁊ vt alij per hanc cozrecti-
onem terreātur ⁊ a similib⁹ arceātur. De
rūtamen peccāte multitudine cesset huius
modi cozrectio si timetur maius scandalū
scilicet scismatis vel similiuz. Dicit enim
Augustin⁹ in epistola ad Aureliuz. q̄ cum
multitudine peccantiū agenduz est magis
monendo q̄ minando. in illis tamen veri-
tas iusticie tunc exerceri debet quādo per
ipsam speratur cozrectio. ¶ Secundū au
tem principale qō fuit causa moztis eius
erat machinatio pessima ipsius Herodia
dis. Nam herodias timens q̄ ad predica
tionem Johānis Herodes peniteret: ⁊ il
laz fratri suo redderet: excogitauit modū
quo Johanne absq̄ populi seditōe inter-
ficeret. ⁊ oportunitate nacta de optiōe fi
lie: nil inquit aliud petas nisi caput Joha
nis. Suader impia mat. assencit detestan
da filia. et in necem iusti iniqua voluntate
conspirāt. Unde merito dicit Valeri⁹ in
epistola ad Rufinū volentem nubere. Ex-
emplum harum experiētium accipe q̄ au-
dax est ad omnia que cūq̄ amat vel odit fe
mina. et artificiosa est nocere cui vult. Et
prosequit. Lege aureolū Theofrasti ⁊ me
deam Jasonis: ⁊ vix pauca inuenies im-
possibilia mulieri. Hinc diabolus qō per
se non potest illa mediāte perficit. Per il
lam enim Adam de paradiso expulit Da-
uid p̄cipitauit Sampsonez excecauit. Mi
mirum cuz dicit Ambrosi⁹. q̄ ianua diabo
li. via iniquitatis. scorpionū percussio. no
ciuūq̄ genus est femina. cum proximuz fi
mulat. ignem accendit. et flāmigero igne
percutit cōscientiā. Nam vt dicit Vale-
rius in epistola ad Rufinuz. Sol hominū
Salomon. thesaurus deliciaruz. sapientie
domi. singulare domiciliū. crasso tenebra-
rum. fuscatus atramēto. lucem anime sue.
gloriam domus sue femina⁹ facinore ami
sit. ⁊ postremo curuat⁹ coram Baalim ex
ecclesiaste domini mutatus est in membrū
zabulon. ¶ Terciuz vo quod erat moztis
causa fuit complacētia detestāde filie: taz
ī pudico ornatu q̄ in lasciuo saltu. De pri
mo autem dicit Anselm⁹ in libro de virgi-
nitate. Collum cathena cōstringit. pedes
compedes includūt. nil refert an coz⁹ au-
ro ligetur an ferro. si ceruix premit: signa-
tur incestus. nil preciū iuuat nisi q̄ vos mu
lieres estis mirabiliores q̄ qui publico iu-
re damnantur. illi optant exui vos ligari.
mulier sic ornata domus est omniū demo-
num infernalium. Hec ille. ¶ Ad cui⁹ euī
dentiam queri potest vtruz licitum est mu
lieribus se fardare ⁊ crines adulterinos ad
ornatum vsurpare: p̄sertim cum licitū est
q̄ se ornent ad complacenduz viris suis.
Ad hoc respondet Alexander de balis in
iij. q̄ tales grauiter ⁊ mltipliciter peccāt
Primo nanq̄ peccant in deuz. quia tales
picture fiunt in contumeliaz summi artifi
cis. ⁊ in prouocatiōem indignatōis eius.
Unde Ambrosi⁹ in Exameron. Deles pi-
cturam dei mulier si vultum tuum natura
li candore obnubilas: si exquisito rubore
perfundas. Quid enim tam vanuz q̄ co-
lorare crines. planare cesariez. tingere ge
nas. vngere faciez. componere supercilia.

corpus adornare. ⁊ animā sordidare. Tales enim inq̄ntum in se est verbum dei contemnūt ⁊ infirmant. Hinc dicit Cyprianus ad illas. Dominꝰ tuus dicit non potes facere capillum tuuz album vel nigrū. ⁊ tu ad vincendā domini tui vocem vis te esse potiorē. ⁊ audaci ornatu capillos iaz tibi flāmeos auspicaris. Secundo v̄o peccant contra proximū per fictōem ⁊ mēdacium: inducētes errorem ex certa scientia. Quibus ait Cyprianus. Si deformis es cur te formosaz esse mētiris. nec tue cō scientie. nec alieni gratiaz erroris habitura. nec enim voluntas placendi maritis illas excusat a mortali. qꝛ modus per quez placere intendūt nec deo placet: nec etiam maritis. Quia dicit Augustinꝰ ad Presidium. Fucare pigmentis quo vel rubicundior appareat adulterina fallacia ē. qꝛ nō dubito ipsos maritos se nolle decipi quibus solum permittende sunt femine ornari scd̄m veniam. non scd̄m imperium. Execranda autem est superstitio ligaturarum que non solum ad placendum hominibus: sed ad seruiendū demonibus adhibentur.

Tercio deniq̄z peccant in seipsis. quia faciunt iniuriaz proprie nature. Nam s̄m Cyprianuz. licet vilis mulier non alteri: sibi tamen peccat. Primo quia in propria natura adulterium facit: De quo dicit Augustinus. Quāta amentia est effigiem mutare nature: picturam querere. tollerabiliora prope modum in adulterio crimina sunt. ibi enim pudicicia: hic natura adulteratur. Secundo quia ipsam naturam inficit veneno peccati. De quo dicit Hieronimus ad Eustochium. Si vir vel mulier se ornauerit: ⁊ vultus hominū pro se reuocauerit. ⁊ si nullum sequatur damnuz: iudicium tamen patietur eternuz. quia venenū attulit si fuisset qui biberet. Et ideo cōcludit ibidem Alexander de halis. ꝙ siue solute sint: siue cōiugate mortaliter peccāt huiusmodi insistentes abusiōibus. Quia habitus naturalis productiōis dati sunt a natura et non ab humana prouidētia. et ideo illis aliter vti q̄ eo modo quo sunt a natura accōmodata ⁊ ab opifice nat̄e concessi: fiunt adulterine vsurpatiōes que licite non sunt. secus tamen est de visu habitus humane prouisiōis. de qua vide alibi.

Ceterum de saltu lasciuo chorearū queri potest vtrum talia exercentes peccent mortaliter. Ad quod dicendum est scd̄m Alexandꝝ de halis in. iiij. ꝙ choreatrices quibus innotescūt mala que ex vsu chorearum proueniūt siue ex propria industria: siue experiētia vel ex predicatōe. ⁊ nihilominus illud exercent consuetudinarie aut cū gestibꝰ ⁊ cantibus se ⁊ alios incitāt ad lasciuiā multipl̄r ⁊ grauiter mortal̄r peccant. quia sabbata que sunt obseruāda et in dei cultu expendenda: in cōtumeliā creatoris expendunt. colludentes ⁊ assistentes ad luxuriam prouocando multipharie multisq̄z modis. Si v̄o mulier aliqua raro se īmiscet ⁊ inuite: huiusmodi coreatricibꝰ non audeo diffinire ꝙ peccet mortaliter. nec illam a peccato mortali assecurare cū ingerat se periculo prouocādi assistentes ad libidinem. ⁊ videatur vitiuz ac consuetudinem coreatricū approbate. Estimo tamen inquit ꝙ quādoq̄z aliquas excusat a puccato mortali simplicitas. innocētia. et puritas intentōnis. vtpote illas que non intendūt nisi ludum. penitus etiā ignorātes aliquod periculū ex tali ludo alicui ꝓuenire.

Quartum deniq̄z causa existēs mortis sue fuit in Herode excecaca libido fedi amoris: quo aspirabat ad mortem iusti: ne suas delicias cōtristaret. Sicut Salomon ex eadem causa cogebatur ꝙ idola vana adoraret. Nimiruz cū vt dicit Tulius. ij. rethorice. Qꝛ nihil facilius ad maleficiuz q̄ turpis amor ⁊ intemperās libido cōmouere potuit. Hec enim tribuz beniamin pro vxore leuitis deleuit. filios Hely in bello prostrauit. Vriam occidit. ⁊ infinitos in infernum damnauit. Vnde merito Prouer. vij. dicit̄. Ne abstrahat̄ in viis illiꝰ mens tua. neq̄z decipiaris semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit. ⁊ fortissimi q̄q̄z īterficti sunt ab ea. In cuiꝰ argumētū oēs qui propter illā coreā continuādā Johēz male tractauerūt ecōuerso a deo mali tractati fuer̄t. Nā Herodes

in exilium fuit missus ⁊ miserabiliter mortuus. Herodias autem ſm quosdaz dñi caput Johānis manu teneret et sibi insultaret: diuino iudicio in eius faciem diabol⁹ insufflauit. ⁊ subito mortua corruit. Alij tamen dicunt ꝙ cum Herode miserabiliter exulauit. ⁊ mortua sit. Puella vo dum super glaciem ludendo curreret: glacies sub pedibus frangit. ⁊ illa submergitur. Julianus apostata qui eius ossa disperſit ⁊ in parte combussit ex inuidia. Nam legit in ecclesiastica historia ꝙ cum ad eius tumulum multa miracula fierent: iubente Juliano apostata gentiles eius ossa sperserũt Et cum miracula non cessarent post in magna parte collecta ⁊ igne cõcremata i pulueres redigerũt. ⁊ p agros sperserũt. Sic ergo Julian⁹ totus plaga percussus. ⁊ ab hostib⁹ exoriatus. de corio eius regi persarum scabellũ efficitur. vt impleat quod scriptum est. Mihi vindicta ⁊ ego retribuam. Ad laudem dñi. Amē.

In natiuitate beate Marie virginis.

Sicut sol oriens in altissimis dei: ita mulier bone fame in ornamentum domus eius. Ecclesiastici. xxvj. Cuz nulla creatura reperi possit in qua sint omnes ꝓprietates designãtes Marie virtutes. ideo sacra scriptura diuersas creaturas ⁊ earum multipharias ꝓprietates adducit quibus illaz assimulat vt aliquas virtutes inde eliciat Pozro cuius nulla similitudo eam pfecte cõmendat. a scriptura tamen varie similitudines ad informandũ intellectus nostri tarditatem introducunt. Nam aliquãdo similitudo introducit a natura inferiori: vt radicis virge flozuz specierũ arborum ⁊ similiũ tanq̃ a principio totius pulchritudinis ⁊ fertilitatis. Aliqñ vo a natura media. sicut nebule nubecule roꝛ pluuie: tanq̃ ab estu solis iusticie. i. furoris diuine refrigeratiue. Verũtamē inter oĩes creaturas excellentioꝛ a sole metaphoza accipitur. vtpote qui est corpus excellentissimũ ⁊ virtute efficacissimũ. Est eniz quasi dea totiꝰ nature. Et ideo dicit philosophus ꝙ homo generat hoĩem et sol. Hinc etiam dicit Bernard⁹. in quodaz sermone. Attendite hanc similitudinez in qua nulla in rebus mundi potest esse similioꝛ. Nichil enim habet spiritꝰ sanctus in visibilib⁹ creaturis excellentius cui virginis excellẽtia comparetur. Nam Marie ꝓsentia totus illustratur orbis: adeo vt ipa superna ciuitas clarius rutilet virginee lampadis illustrata fulgoribus. Et ideo soli rutilanti totumq̃ mundũ illustranti merito compatur. quam ita diuina dignatio pelegit: vt fiducialiter p̃diceret Psal. In sole posuit tabernaculum suum: ⁊ ipe tanq̃ sponsus ꝓcedens de thalamo suo. Exultauit vt gigas ꝛc̃. Et ideo non incõueniẽter Ecclesiasticus afflatus sancto spiritu virginis nascentis excellentiaz sub merapho ra solis orientis describit: dicens. Sicut sol oriens ꝛc̃. Dicit beatus Bernardus in sermone quodam. Nihil est ꝙ tantum me terreat. nec est aliquid quod tantũ me delectet sicut de beata virgine sermonem habere. Terret inquit me indignitas ꝓpria: sed me delectat virginis laus ⁊ excellentia. Verũtamen vt in eius laudem solis excellentiam et ꝓprietatem exequamur sex sunt p̃cipue in sole cõmendanda: ac excellentie virginali pet similitudinem appropriãda. Primum est ꝙ sol habet in substantia puritatem. Nec miruz. quia in sua essentia summam habet simplicitatez nec ex contrarijs compositam. sicut elemẽta inferioza. ⁊ ideo perpetuaz habet permanentiam. quia cõpositio ex contrarijs est principium ⁊ causa corruptionis: vt dicit Aristotiles. Habet ergo puritatem et tantaz ꝙ inter corporalia omnia nihil habet purius inueniri. adeo vt omnium intuentium hominũ visus ex illius puritate refundatur. Et ex hoc habet ꝙ sit ipso splẽdoze perlucidius. ita ꝙ corpus solare taz magnum nullam habeat partem tenebꝛositatis: sed est lucidum totum. Que ꝓprietas aptissime disignat virginalem puritatem: que pre ceteris creaturis vniuer-

sis: tam angelicis q̄ humanis. tam excel-
lētissima puritate fulget q̄ nulla creatura
plena cognitiōe sufficiēter illā app̄hēdere
poterit. Hinc dicit Augustin⁹. Q⁹ vbi de
peccato agitur Marie nulluz volumus fi
eri mentionem. Ea enim puritate nitebat
sancta virgo qua sub deo nequit maior in-
telligi. Cuius causam refert in libro de na
tura ⁊ gratia: dicens. Scim⁹ eniz q̄ ei pl⁹
collatuz fuerit gratie ex omni parte cōtra
peccatū que cōcipere ac parere meruit eū
quem cōstat nullum habuisse peccatū. Cui
cōcordat Bernard⁹ in sermone quodā: di
cēs. Puto q̄ copiosior sanctificatōis be-
nedictio fuit in Maria q̄ in alijs ab vtero
sanctificatis. que non solum ipsius sancti-
ficaret ortum: sed etiam eius vitam dein-
ceps ab omni peccato custodiret īmunez.
quod alteri nemini in natis mulieruz cre-
ditur esse donatuz. Si ergo tam excellen-
ter cōmendat scriptura q̄ Sara filia Ra-
guelis speciosa parētibus vnica septemq̄
veris tradita taz mundā conseruauit ani
maz q̄ Thobie. iij. fidenter diceret verbū
vtiq̄ memoria dignuz: quia rarū. Tu scis
inquit domīe q̄ nunq̄ cocupiui virum. et
mundaz seruaui animā meam ab omni cō
cupiscentia. nunq̄ cum ludentibus me mi
scui. neq̄ cum his qui in lenitate ambulāt
participez me p̄bui. Quātomagis ista be
nedicta virgo laudabilis est que mundam
seruauit animā suam etiam ab omni pecca
to veniali quātūcūq̄ minimo. Nescio q̄d
mirabili⁹ de ea credi: dici: vel p̄dicari po-
test. Quā vtiq̄ mirabilem īmunitatē Sa
lomon in spiritu preuidēs: ait. Tota pul-
chra es amica mea ⁊ macula non est in te.
Secundū est q̄ sol habet in sua rota q̄n
titatem. Excedit eniz omnia lumīaria cor
porum celestiū in quātitate. Pro quo sci
endum q̄ s̄m traditiōem Alfragani diffe-
rentia. xxij. sol maior esse dicit̄ omnib⁹ cor
porib⁹. Deinde quīdecim stelle: que in pri
ma magnitudine inter stellas fixas ab ip̄o
ponūtur. Tercio v̄o loco Jupiter. Quar
to Saturn⁹. Quinto omnes stelle fixe su-
is ordinibus posite: q̄s diuidit in sex gra-
dus magnitudinis. Sexto Mars. Septi-
mo terra. Octauo Venus. Nono Luna.
Decimo Mercuri⁹. Sic etiā beata Ma-
ria sanctos vniuersos excedit in magnitu
dine bonitatis. Dicit enim Dyonisius. q̄
in his que nō mole magna sunt: idē est ma
gnuz esse quod bonuz. Q⁹ autem excedat
omnes bonitate sic ostēdi potest. Quoni-
am adhuc in terris posita supemīebat om
nes in gratijs virtutib⁹ deuotiōibus. Nā
de gratijs gloriat̄ Ecclesiasti. xxiiij. dicēs
In me omnis gratia vie ⁊ veritatis. qua
si diceret. Omnis gratia vie. i. vite huius
que non solum mihi: sed omnium hominū
statui ⁊ omni etati sufficit. Nimiruz cum
ceteris per partes Marie v̄o totam se si-
mul infudit plenitudo gr̄arū. Vnde Hie-
ronim⁹ in sermone dicit. Ceteris virgini-
bus per partes prestatur gratia. Marie
v̄o se totam infudit plenitudo gratiarum
que fuit in christo: quanq̄ aliter et aliter.
quia in christo fuit plenitudo gratie tanq̄
in capite influente. in Maria v̄o tanq̄ in
collo transfundēte. Et beatus Bernard̄.
Ad quid inquit putas Mariaz ab angelo
iam dudum ante cōceptionem plena gra-
tia nunciatā: nisi vt supueniēte deo in vte
ro nobis fieret superplena. vt quotiēscun
q̄ p̄cibus licet tenuiter moueret̄ superflu-
eret nobis liquorez glorie effundendo. ita
vt merito subderet̄ ibidem in Eccl̄iastic̄.
Videte q̄ non solū mihi laboraui: sed om
nibus exquirētibus veritatem. Secun
do supemīebat virtutibus. quia supremuz
in virtutibus est om̄es habere virtutes in
summo sine vitiorū impugnatiōe: quod in
alijs quātumcunq̄ sanctis minime reperi
ri potuit. Nam virtus in nobis mediū te
net vitioꝝ. ita q̄ nulla virt⁹ in nobis enu-
tatur quin de vitio cōtrario impugnatur.
Maria v̄o sic omnes virtutes habuit: vt
de nullo vnq̄ vitio temptaretur. Et ergo
s̄m Abrosiuz libro de virginitate. Sit no
bis tanq̄ in imagine descripta v̄ginitas
vita Marie. in qua velut ī speculo fulget
species castitatis ⁊ forma virtutī. Ter
cio superemīebat deuotōnibus. quia tan-
to deuotio cuiuslibet est altior ⁊ acceptior
q̄nto subiectū de q̄ ꝓcedit ⁊ obiectū in qd̄

agitur nobilius et purius est. Cum igitur Maria purissima fuit, et purissime in purissimum obiectũ. s. deum agebatur: quem pre ceteris alijs purius apprehendit. ideo omnis eius deuotio semp extitit in summo ita q merito dicere potuit Ecclesi. xxxiiij. Ego in altissimis habito. et thronus meus in columna nubis. Ceterũ si (sm Augustinuz de laude charitatis) nõ numerositas operum, non diuturnitas temporz: sed maior charitas meliorqz voluntas auget meritum. planũ est q omnes sanctos pcellit merito sic ⁊ charitate ⁊ bonitate. Tercium est q sol habet in splendore claritatem qua delectabiliter lucet. ⁊ plucet omnem superiorẽ ⁊ inferiorem regionẽ. in aliis quoqz principiũ est luminis. vt dic Aristotel. libro de pprietatibus elementorz ⁊ planetarz. Et ideo dicit sol quasi solus lucens. sicut a simili videmus in hoĩe qui dicitur minor mũdus q vnuz membrz scilicz cor influit omnib⁹. Et ideo necesse est cum sit principiũ luminis plus habeat de splẽdore: ⁊ cor de vitali virtute. Hinc etiã cũcta lumĩaria celestia in comparatõe splẽdoris solaris non lucent: ĩmo nec penitus videntur. Sic beata virgo principiuz est luminis gratie: ĩmo ⁊ glorie. qz in vtero portauit verũ lumen animarz ad reuelatiõem gentiuz. De quo dicit Johãnes. j. capl̃o. Erat lux vera que illumĩat omnẽ hominẽ venientẽ in hunc mundũ. q̃tum ad sufficientiam: licet non q̃tum ad efficientiaz: eo q in ppria venit ⁊ sui eum non teceperũt. Venit enim lux in mundũ. ⁊ dilexerũt homines magis tenebras q̃ lucem. vt sic iuste in tenebras exteriores proijciãtur. Et quia beata virgo principiũ est luminis spiritualis. ideo tam excellenter omnẽ creaturã in vite sanctitate supemicat q in ei⁹ comparatiõe omnes sancti ⁊ angeli q̃si non sint: vt ita dicam. ⁊ extincti videãtur. taz excellenter sanctificauit tabernaculũ suũ altissimus. Et licet sm Bernard. in ei⁹ cõparatiõe nihil esse vel apparere videãtur: non modicuz tamen eius fulgore illustrantur: vt in eius p̃sentia tota celestis curia ⁊ vniuersa eius milicia clari⁹ cond[illegible]at. Sicut omnia luminaria a sole quidem splendorem habent. nec tamẽ in eius p̃sentia lucent. Sicqz patet q omnes sancti ex Marie presentia lucidius lucent. et tamẽ eius comparatione quasi non luceant latent. Ceterum hic accedit q sol habet pulchritudinem in aspectu. ⁊ ideo delectabile est oculis videre solem. vt dicitur Eccl̃s. xj. Nã sm Ambrosiũ in examerõ. Sol est oculus mundi. iocunditas diei. pulchritudo celi. mensura temporuz. virtus ⁊ vigor omnium nascentiuz. dominus planetarz. ⁊ perfectio omnium stellaruz. Sic beata virgo licet clarissima: tamen delectabilis est ad videndum radians in corpore per virginitatem. in corde per humilitatez. in mente p flagratissimã charitatẽ. q̃ fuit decorata ⁊ deaurata tã int⁹ q̃ extra. sic archa federis cui desuper eminebat diuinũ propiciatoriũ. scientib⁹ eniz legẽ loquor. Quartum est q sol habet in suo motu cõtinuitatem. ita q nec ad ictuz oculi requiescit: nisi ex dispensatiõe diuina. sicut tẽpore Josue stetit sol ĩmobilis d̃o obediẽte voci hominis spacio diei vnius artificialis. Et de hinc cursu naturali pperauit ad occasum. ita q dies illa fuit duplicata. Et potest pbabiliter dici q hoc accidit in medio mense Junij vel circa: qñ dies artificiales habet. xviij. horas. q̃ duplicata faciũt. xxxvj Sub Ezechia ꝟo rege triplicata. quia sm Dyonisiuz in epistola ad Policarpuz. sol retrocessit decem horas. ⁊ per alias decez redit ad locum pristinum. ⁊ sic ad diem illuz q̃ duodecim horas habuit addite sunt hore viginti. Sic ⁊ Maria fuit ĩ motu cõtinuo meritorie actionis. Quicquid enim agebat hoc ad debitum finem semper dirigens cum tanta reuerentia et disciplina faciebat q in omnib⁹ suprema merita cumulabat. siue manducabat. siue bibebat. siue dormiebat: oĩa in gloriã dei faciebat. ⁊ sic omnia reddebãtur meritoria. Sicqz pfectissime verbuz illud apostolicũ ꝯsecuta est. bonis omnia coopant̃ in bonum. in his scilicz qui sm ppositũ vocati sunt sancti. sicut econtra malis fere omnia cooperant̃ in malũ ppter radicẽ p̃uitatis in eis

radicatā. nec solū illi cooꝑabant̄ in bonū sed etiaz in vnoquoq; oꝑe cumulauit summa merita ꝟm genus suū ꝓpter perfectissimaz intentione. ⁊ purissimā intentissimāq; dilectionē. In cuius figura sol nō soluz habet motus cotinuitatē: sed etiam velocitatē. qꝛ cōtinue mouetur citius q̄ sagitta ꝓsilens de balista: licet aspectui nr̄o q̄ntitatis velocitas subterfugit visuz nostrū Sic Maria in motu obedientie omniumq; virtutū exercitioꝝ ⁊ opeꝝ fuit velocissima. De qua dicit Ambroꝝ. li. de virginitate. Virgo erat non solū corpore: sed ⁊ mēte. corde humilis. verbis grauis. aīo prudens. loquēdi parcior. legendi studiosior. non incerto diuitiaꝝ: sed in prece pauperum spem reponēs. intenta operi. verecūda sermone. arbitrū mētis. nō hominē sed deum querere. nullum ledere. omnib⁹ bene velle. maioribus assurgere. eq̄libus nō inuidere. iactantiā fugere. ratōez sequi. virtutez amare. Quādo ista fastidiuit hūilē? qñ risit debilē? qñ vitauit inopem? Nihil ī oculis toruū. nihil in verbis procax. nihil in actu inuerecūduz. Nō gest⁹ fractior. nō īcessus sollicior. nō vox petulātior vt omnis corꝑis species simulachꝝ fieret mētis figuraq; ꝓbitatis. Hec ille. Sicut tangit Augus. in li. ad sacras virgines. Dominica virgo publicos aspectus ⁊ plateaꝝ frequentiā debet euitare. ⁊ ī domo posita lanifico labori vel diuīe lectiōi insistere. nec ornatu capitis. nec oculis rectis aut letis sed ad terrā cuz vultu directis ꝓcedat: ne in se viles amores īducat. ⁊ si nō ꝑeat aliis causa perditiōis existat. Debet inq̄ ab omni inuerecūdo sermōe vel risu se penit⁹ abstinere. ⁊ cū silentio ⁊ disciplina omnez vitam ornare. Alioquin vt de viduis apostol⁹ docet. Virgo sermōe garrula aut loquacitate verbosa: vel curiositate suꝑflua casta non potest iudicari. sed quasi ꝓstituta ad luxuriā magis attēdi. Et si corpore quidē virgo ꝑmaneat: eius tñ virginitas corā deo laudabilis non reddit̄. qꝛ nō debito modo seruat̄. cuz debuerit habere firmuz ꝓpositū perpetue cōtinēdi ꝓpter deum. s. ad vacandū liberius rebus diuinis.

quia virginitas ordinat̄ ad bonuz anime ꝟm vitaz cōtemplatiuā: qd̄ est cogitare ea que dei sunt: vt sit sancta corꝑe ⁊ spiritu. Et ideo dicit Augus. libro de virginitate. Nec nos virginibus p̄dicam⁹ q̄ virgines sint: sed q̄ deodicate pia continentia virgines. ¶ Quintū est q̄ sol habet influētia sua fecunditatē. ita q̄ nihil sub sole sine illius influētia fecundari potest. Omnia nāq; viuificat. ⁊ omnib⁹ rebus vitā spem et formā administrat. Nam poros terre aperit ⁊ virtutez latentē in radicib⁹ ad actuz perducit. qꝛ solaris radi⁹ ad interiora radicum ⁊ seminū suo vigore ⁊ colore subintrans humidū terre dissoluit. ⁊ vi sua attractiua qd̄ semini ⁊ radici simile est de illo attrahit. ⁊ in nutrimentū terre nascentium cōuertit. sicq; terre superficiem herbis. frondibus. floribus. ⁊ fructibus reuocat. exornat. ⁊ fecundat. Sic beata virgo cunctis christifidelibus fecunditatē tribuit in virtutibus ⁊ gratia. sine cuius auxilio nullus vnq̄ ex se fructū saluificū facere potuit. Hinc ait Bernard̄. Qꝛ filius dei qui dicitur sol iusticie Mariaz velut alterum solē induit. Et quēadmoduz ille super bonos ⁊ malos oritur indifferēter: omnibus sine differentia cūcta fecundās. Sic beata virgo nō discutit merita. sed omnibus sese exorabilem: omnibus clementissimaz prebet. ⁊ necessitates nostras amplissimo quodam miseratur affectu. Vnde Hieronim⁹ in sermone de eius assumptiōe dicit. Celestis plane ymber in virgineuz vellus placido se infundit elapsu: ⁊ tota diuinitatis vnda se contulit in carnem: quādo verbum caro factum est. ac deinde per crucis patibulum expressuz: terris omnibus pluuiam salutis effudit. ⁊ stillicidia gratie humanis prestitit mentibus. ¶ Sextuz deniq; est q̄ sol habet in effectu suo caliditatem. Cum enim non sit subiectiue calidus: mirabili tamen modo virtutez habet calefactiuam: inflāmatiuaz: ⁊ vritiuam. Naz ex motu radiorum ⁊ eorum confractione: multiplicatōe: ⁊ ꝯcursu in suꝑficie obiecti calor generat̄. maxime si corp⁹ obiectū speculare fuerit ⁊ politū vt d̄r ī ꝑspectiua. ita

q̄ si circa speculuz concauū, diometraliter radijs solaribus oppositū in splendore solis stuppa faciliter inflāmatiua ponat̄ a calore solari generato tandez incendit̄. Sic beata virgo que tota subiectōe calida est: amore diuino puras mentes ⁊ deuotas q̄ sunt tanq̄ specula mūda sibi per rectā intentionē ⁊ veram dilectōem frequētemq̄ supplicatōez diometraliter suppositas ad dei dilectionē magꝭ inflāmat. De quo singulariter gloriat̄: dicens. Ego mater pulchre dilectionis. Unde ⁊ cum sole virtutem habet cōseruatiuā. Naz sol planetas ⁊ elementa adinuicez cōtraria in effectib⁹ suis cōciliat ⁊ vnit. tantā eniz cōtrarietatem ⁊ mutuā repugnātiaz habent adinuicem q̄ se mutuo destruerēt: nisi per virtutes celestis p̄cipue solis influentiā conciliarent̄. ⁊ sic in esse debito saluarentur. Sic beata virgo principiū est ⁊ origo recōciliationis humane. quia quicq̄d maledictionis: quicquid repugnātie: quicq̄d contrarietatis per Euam infusuz erat: totuz abstulit benedictio Marie. Et ideo ſm Bernardū in sermone quodā ad beatam Mariaz sicut ad mediū. sicut ad archanū dei. sicut ad rerū causaz. sicut ad negociū sanctorum respiciūt qui sunt in celo. et qui in inferno habitant ⁊ nos p̄cesserunt. ⁊ nos qui sumus ⁊ qui sequētur. ⁊ nati natoruz. ⁊ qui nascētur ab illis. illi qui sunt in celo vt restaurētur. ⁊ qui in inferno vt eripiantur. ⁊ qui p̄cesserūt vt ꝓphete fideles īueniantur. ⁊ qui sequentur vt glorificentur. Hanc ergo virginem amem⁹ fiducialiter: hanc salutem⁹ dulciter. hanc inuocem⁹ frequenter vt per eam gratiam acceptemus salubriter et eternam gloriaz intremus feliciter. Amen.

In exaltatōe sancte crucis.

Super muros babilonis leuate signū: augete custodiaz. Hiere. lj. Dicit Augustin⁹ super illud ad Galat. vj. Mihi autem absit gloriari: nisi in cruce demini nostri Jesu christi. Q⁹ crucem vt ī ea gloriemur domin⁹ suo gestans humero pro virga regni nobis cōmendauit. qd̄ est grande ludibrium impijs. grande misterium pijs. Unde enim mūdi ph̄us erubuit vbi apostol⁹ thesaurum reperit. qd̄ illi visum est stultitia: apostolo factuz est sapientia ⁊ gloria. Nimirum quia dicit Bernard̄. super Cātica tractās illud Psal. Scapulis suis obumbrabit tibi. Sub his scapulis quatuor nobis beneficia conferūtur. sub his etiaz abscondimur. sub his ab incursu accipitrum ⁊ miluoruz ꝓtegimur que sunt aeree potestates. sub his vmbraculuz salubre nos refrigerat. et nimiꝝ solis ardorem repellit. sub his quoq̄ alimur ⁊ fouemur. his virtutum gēmis quatuor cornua crucis ornantur. Veruz cū tu fidelis christiane. tu monache: si vere fructum crucis expiri velis: abnega temetip̄m. ⁊ tolle crucem tuam et sequere cruce pendentē. Quia dicit Maximinus in sermone de martyrib⁹. q̄ crux non solum dicitur que tempore passiōis ligni afflictione cōficitur: sed que totius vite curriculo cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur. vt non solum intelligatur crux ligni patibulum: sed etiam pie vite virtutisq̄ ꝓpositum. Unde omnis christiani vita qui ſm euangeliuz vixerit crux est atq̄ martyrium. Hinc dicit Gregori⁹ omelia. iij. super euangelia. Quāuis occasio persecutōnis deest: habet tamen ⁊ pax nostra martyriuz suū. quia et si carnis colla ferre non subdimus: spiritali tamen gladio in mēte desideria carnalia trucidam⁹ Et iteruz in alia quadā omelia dicit. Mori a persequēte matyrium in aperto opere est. ferre ꝟo cōtumelias et odientem diligere martyriuz est in occulta cogitatione. Et sic veraciter adimplet̄ illud Hieremie. Super muros babilonis ⁊c. Per signum istud crux sancta denotatur. que scilicz in cordibus fideliuz exaltari debet per venerationem ⁊ spiritualez imitatiōem. ac per fidelem tam interiorem q̄ exteriorē hominis custodiā. Unde ad nostrā instructōez exaltatio sancte crucis ī cordibus nostris sextuplicez operatur virtutem in salutez. Sz qꝛ de trib⁹ p̄dictū est in īuentōe eiusdē alia tria ꝓsequamur. Est igit̄ crux signum

humilitatis ostensiuū. Nam crucis supplicium erat illo tempore genus mortis turpissimū. Hinc etiam ob maximā humiliationez quā suscipere voluit mundi saluator crucem elegit. Unde super illud ad Philippēn. ij. Mortē autez crucis. dicit Bo. Ecce humilitatis exemplum. superbie medicamentū. Quid ergo superbis terra et cinis? princeps tuus est hūilis ⁊ tu superbus. Pendet ille non vestibus ornat⁹: sed nudus. non rosea serta redimitus: sed spinea corona. facie sputis maculata. non cerusa. non stibio linita. nō calcijs rostratis sed pedibus pforatis. His eniz insignijs animā tuam redemit. O detestanda superbia quam tu pcio vili diabolo vendere deliberas: cum eidez elatiōis hospicium paras. Tu vo fidelis amica vis agscere christum inhabitantē: accipe signum angelicū. Et hoc vobis inquit signū inuenieris infantem: ecce innocentiā. pannis inuolutū: ecce vilitatē. ⁊ positum in psepio: ecce paupertatem. quia nō erat ei locus in diuersorio. Sed huic signo cōtradicit fere a toto mundo vsq adeo. nam se dilatauit superbia q iam non peccatū: sed honestas dicitur ⁊ reputat. Cum tamē christus vt eius execrandā impietatē plenius ostenderet: cuz cesar Eraclius adepta victoria a Cosdre rege qui partem crucis de iherusalem sustulerat: tandem partez cum leticia magna reportaret. ⁊ equo regio ac imperiali ornatu intrare vellet portam quā dominꝰ passurus cum asello intrauerat: repēte lapides porte superiores quasi ratiōis capaces descenderūt. ⁊ inuicez q̄si paries vnus in porta se clauserūt. Cunctis igitur ad hoc stupentibus apparuit angelus signuz crucis tenens: ⁊ dicens. Cuz rex glorie p̄ portam hāc intraret non cultu regio: sed asello ingrediēs: cultoribus suis humilitatis exemplū dereliquit. Quo dicto statim disparuit. Tūc rex infusus lachrymis se discalciauit. ⁊ vestimenta vsq ad camisiam deposuit. ⁊ sic crucem vsq ad portam humiliter baiulauit. Moxq mirū duricia lapidum celeste p̄sensit imperiū ⁊ liberū aduenientibꝰ patefecit ingressuz. Audiāt hec qui tam pōpatice frequētant ecclesiaz dei in superbia ⁊ abusione humilē Jesum oraturi. Virum q̄ lapides ecclesie cōglobati sacrum templū a taliuz ingressu non defendunt: qui vel que ad suggestionē sathane nō vt nobiles: sed vt lenones ⁊ meretrices ornate p̄cedunt. Utinaz in domo consisterent: vel saltem ad diabolica dūtaxat spectacula tam lasciua superbia se ostentarent: vbi solum filij sathane cōueniunt. Esset enim ferendū vtrūq lenius. Nunc autem p̄occupant ⁊ impudēter illud vnicum deotoz refugium. Et vbi diabolica virtꝰ orationū vigore cōfringitur: tibi ad capiē das animas detestabilez ornatum magis ostentare conātur. O vitij huius inestimabile pondus. Quot eniz laqueis suis capiunt effectu ⁊ affectu: vel etiam a suis orationibus impediūt aut etiam ad temptationes alliciūt: tot animarū interfectoz ⁊ interfectrices cōprobātur. Q; si nullus sumpserit nocumentuz aut p̄auitatis venenum. nihilominꝰ tamen ipi ruūt in mortale p̄cipiciū. Quia dicit Hiero. in epistola ad Eustochiū. Si vir vt mulier se ornauerit. ⁊ vultum hominū ad se p̄uocauerit: ⁊ si nullū inde sequat dānuz: iudiciū tamē patietur eternū. quia venenū attulit si fuisset qui biberet. Unde cōqueritur dominus Hiere. xj. Quid est q̄ dilectus meꝰ in domo mea fecit scelera multa. Nunc autē quidam allegāt patrie cōsuetudinez. quibus respōdetur in decretis dis. viij. q̄ mala cōsuetudo non minus q̄ pernicioſa coruptela vitanda est. que nisi citius radicitus euellatur in priuilegioz ius ab impijs assumitur. Alij vo generis allegant nobilitatem. Nūquid ergo in signuz nobilitatis aliquādo deus creauit homīes cornibus ornatos vel caudis. aut certe pedibꝰ rostratis. Nequaq̄ fratres mei nequaq̄. sed bestie talibꝰ mōstruositatibus insigniri solēt. Quappē cōueniēter Amos pphe tales vaccas nomīare statuit ca. iij. dicens. Audite verbuz domini pingues qui habitatis in monte samarie. Et bene quidem ad mulieres principaliter sermonem dirigit que talibus frequēter abuti solēt.

Q. si de nobilitate causent: audiant Hester reginā potentissimā, vtpote centū vigintiseptez ꝓuinciaꝝ in oratōe sua se excusantem. ⁊ domīo dicente eiusdez. viij. ca. Tu inquit scis necessitatē meam ꝙ abominer signū suꝑbie ⁊ glorie. s. diadema regni qđ ē suꝑ caput meū in die ostētatōis mee. scilicz coram rege Assuero. Nam corā eo non audebat apparere: nisi cum ornamentis regalibus. ⁊ tamē verebat ne deꝰ forte ꝓpterea illam non exaudiret. ⁊ ideo detestabat in corde talez gloriā. Quid ni detestaret signū diabolice subiectōis qui est rex super omnes filios suꝑbie: quam tamē necessitas excusabat. qꝛ tantū ad regē ingressura signum illud imponebat. Nostre vo sathanisse secus faciūt. quia se preparant ad capiēdas animas dum intendunt frequētare cōuiuia et spectacula. īmo potissime dum ecclesiā frequētare p̄sumunt: ad rogandū humilē Jesum pendentem in cruce nudū. ⁊ spinea corona coronatū. inimice ⁊ ꝑsecutrices christi crucis: ꝓuocantes sanguinolēta vulnera Jesu christi ad acclamandā vindictā deo patri. Ac tāta pompositate in humili stola Jesu ceteris p̄cellere querūt que nec ip̄o inferno digne sunt: nisi dūtaxat infimo loco tanq̄ feces omniū peccatorū. In cuius etiam figura Jezabel impia regina totius suꝑbie ꝑmiceria. vt dicit. iiij. Reg. ix. audito introitu Jehu qui duos reges illo tempore interfecerat. ⁊ super israhel regnauit. ad cōplacenduz illi depinxit oculos suos stibio ⁊ ornauit caput suū. respiciensq̄ extra fenestram se ostētauit. Quaz illico iussit ab alto p̄cipitari: p̄cipitatāq̄ vngule equoꝝ ꝯculcabant. ⁊ comedebant canes carnes eius vt stercus terre. dignam sue superbie mercedem accipiens. Est etiam crux signum amoris imp̄ssiuū. de quo dicit. Ysa. xj. In illa die erit radix yesse. i. amoris. quia interp̄tatur īcendiū qui stat in signuz populoꝝ. Sed quale signū? nisi de quo dicit Treñ. iij. Posuit me. s. pr̄ q̄si signuz ad sagittam. Nullū enim humano cordi tam vigorosum incentiuū ⁊ attractiuū obijcit obiectuz sicut obiectuz amoris. Nam obiecta cetera sicut pulchritudinis visui: vocum dulcedinis auditui: suauitatis gustui ⁊ sic de alijs allicere quidez possunt ⁊ oblectari. sed amor efficacia sua totuz vendicat sibi qđ est ⁊ qđ habet. Et ideo sapientia diuina tale nobis obiectum opposuit ⁊ in cruce tandez in assumpta natura p̄sentauit: quo nihil amorosiꝰ humanis cordibꝰ ingerere potuit. Hic enī serpēs ille eneus in veteri lege figuratus. O serpēs callidior vniuersis. non tamē venenū: sed balsamnz in ore portans. nō sibilans deceptionem: sed instruens ad salutez. q̄dulciter afficis intuētes: q̄uiuaciter attrahis diligentes. Vnde discipulus in horrologio signuz hoc amoris intuēs questionem ingerit: dicens. O eterna sapientia quid obsecro sibi vult tantus amor ꝙ taz amara pati voluisti? Cur tibi ꝓpitius tibi non fuisti cum leuius id fieri licuisset si tibi placuisset. Pro cuius respōsione inter alia tres rationes assumit ab ipsa sapiētia. Prima fuit amoris magnitudo quaz in assumpta natura voluit ostendere diuina dignatio in passionis illius acerbitate. Nam amor quo ferebatur ad humanā naturā: omnez angelicā ⁊ humanā capacitatē excedebat Et hanc tam excessiuo dolore cōmendare voluit. non tñ quātū erga nos ferbuit: sed quātum passibilis illa natura pati potuit. Nam si christus habuisset tot corpora q̄t homīes ab initio fuerūt ⁊ omnia tam horribili morte exposuisset. Necdum tñ propter inexp̄ssibilem amoris excessum minimam eius partez plenarie demonstrasset. Hinc etiam nullus vnq̄ moriturꝰ vitā cūctis mortalibus optataz sic affectauit sicut christꝰ sitiuit ex amore peccatores saluos facere. et eis se amabilem exhibere.

Secunda fuit vt per illam ostensionem amorem nostꝝ ad se tāto efficacius traheret: cum ictum patris ferientis tam crudelem pro nobis tam liberaliter excepit. et nos illesos abire ꝑmisit. Hinc etiaz in cruce ponendus corpꝰ suū voluit habere (innumeris doloribus quasi quibusdā amorꝝ signaculis) tam mirabiliter cōsignatuz ꝙ non inueniret in eo spacium vnius puncti

ꝙ non amore et dolore singulari reluceret vt vel sic intuentes moueret ad cōpassionem. excitaret ad deuotōem. ⁊ efficaciter attraheret ad amorez. O vere cor aīale ⁊ insensibile qō ad reamandū ardenter non excitatur. Tercia denicz fuit vt ex eminentia passiōis amarissime peccatoribus ingereret spem venie cum recolerēt ꝙ non corruptibilib⁹ auro ⁊ argento: sz proprio sanguine tanto sudore nos redemit dignatio diuine clemētie. ꝙ non īmerito gaudere debeat de nostra cōuersiōe ⁊ ad veniaz esse facilis: adeo ꝙ si totus mundus esset globus igneus ⁊ in medio eius de stuppa li ni pugillus vnus. hec est ex inclinatōe sua naturali: non tam cito recipet flāmarum incendia sicut abyssus miserationuz Jesu christi penitentē ⁊ cōuerti volentē. Et hui⁹ quidez amoris crux ipa signuz est euidentissimū. Est enim tercio crux signū iudicij discretiuū. Nam in futuro iudicio vt dicit Jath. xxiiij. Apparebit signū filij hominis. Vnde dicit Chrisost. in omel. de cruce ⁊ latrone. Q⁹ sicut imperatorez legalis pōpa p̄cedit ⁊ militaris ordo precundo vexillū humeris portare consueuit ⁊ his insignijs eius declarat aduentus. sic domīo de celo aduenīēte cetus angelorum ⁊ archangelorū multitudo signū illud hūeris excelsis portabunt ⁊ regalem eius nobis aduentū nunciabūt. Tunc enim discernentur cultores crucis a cultorib⁹ carnis. Et implebit illud Ezechiel. ix. Transite p ciuitatem ⁊ p̄cutite. non parcat oculus vester nec misereamini. senem. adolescentulum. ⁊ virginē. paruulū ⁊ mulieres interficite vsq; ad internitionē. Omnē autem super quem videritis signū thau ne occidatis. ⁊ a sanctuario meo incipite. Q⁹ si quis hoc signo merebit insigniri. Respondeo ꝙ frontes virorū gementiū. sicut ibidem ait domin⁹. Transi per mediam ciuitatem in medio iherusalez. ⁊ signa thau super frontes virorū gementiuz ⁊ dolentium super cunctis abominationib⁹ que fiūt in medio eius. Aput clarius patet textū intuentib⁹. O q̄ gratū erit tunc cum domīo crucē portasse penitētie quā miseri sensuali-

bus illecti facere refugiūt. De quibus dicit Bern. Nudi stabūt ante tribunal christi vt audiant vocem iudicij qui obturauerunt aures suas ad vocē p̄silij. Quid enim loquit? Agite penitentiā. Multi tamē dissimulāt. multi p̄tinent aures suas ⁊ dicūt durus est hic sermo. Nō sic impij nō sic cū intonuerit dur⁹ sermo verbū asperū. Ite maledicti in ignem eternuz. Et hoc innuit domin⁹ in euāgelio: vbi dicit. Nisi penitē tiam egeritis simul oēs peribitis. Nūc ergo p̄cedam⁹ ad componendū nobis crucem penitētie salutarez. Nam sicut illo tē pore tres pariter crucifixi sunt. duo scz latrones: vnus ad dexteram ⁊ alius ad sinistram. medius xo Jesus. sic in nobis moraliter tria sunt crucifigēda. scilicz mund⁹ ad sinistrā partem cuz latrone sinistro dānandus. ⁊ caro in parte dextera cū altero latrōe feliciter saluāda. In medio xo spiritus noster spiritui diuino tam ineffabiliter q̄z inseparabiliter vniend⁹. Vnd⁹ enim cū latrone sinistro crucifix⁹ sicut in sua pfidia p̄manet: sic ⁊ salutem nō obtinet. Caro xo cuz latrone dextero sicut ⁊ patitur sic ⁊ cōregnabit. Crux ergo mūdi hui⁹ est p̄udētia. que fm Aug⁹. libro. lxxiij. questionū. est cognitio reruz appetendaꝝ ⁊ fugiendarū. nec illi soli cognitio sufficit: sed etiam opere cognitionem p̄sequi satagit. Vnde dicit doctor sanct⁹ Ba se. q. xlvij. q laus p̄udētie non sola cōsistit in cōsideratione: sed etiam in applicatiōe ad op⁹. Est enim p̄udētia electio p̄consiliati. ⁊ sic duo complectit. scz consiliū bonum in ratōe. et electōem in appetitu quā per consiliū dirigit de his que sunt per nos agenda in ordine ad finem debituz. Huius ergo crucis partes sunt. spes sursuz de futuro gaudio ⁊ eterno bono. cui⁹ compatiōe vilipendit p̄sentia tam anxie querere: raz sollicite cōseruare que p̄uidet esse transitoria ⁊ pene nulla. Timor xo deorsum quē concipit ex cōsideratōe futuri supplicij mundi cultoribus p̄parati. Nam mūdus cū diabolo pactum iniit de traditiōe homīs mūdani: sic Judas cum iudeis de traditiōe sui magistri: dicens: Quemcūcz osculatus fuero.

diuitijs delicijs vel honoribus q̃ sunt oscu
la mundi. ipe est: scilicz quem tradere cen
suerim. tenete eũ ⁊ ducite eũ caute. Amor
ꝟo virtutis a dextris. Nam opera bona
semp operãtem hilarez efficiunt in p̃senti
⁊ p̃miabunt in futuro. quare prudentia di
ligentiã adhibet vt ea perficiat. Dolor au
tem de peccatis a sinistris: eo ꝙ voluptas
cito transijt. maculã reliquit. reatũ impo
suit. ⁊ cõscientie stimuluz acuit. nihilq̃ re
mansit q̃ꝫ ꝙ fetidũ est ⁊ amarũ. Felix apo
stolus qui sic crucifixus erat: cum aiebat.
Mihi mũdo crucifixus est et ego mundo.
Crux ꝟo carnis est digna penitẽtia. Faci
te ergo dignos fructus penitẽtie ait Jo
hãnes: vt sic possitis fugere a ventura ira
Nam qui christi sunt carnẽ suam crucifixe
runt cum vitijs ⁊ cõcupiscẽtijs. scilicz de
certando ⁊ ea ꝯculcando. Cuius similiter
quatuor sunt cornua abstinentia in omni
superfluo ac non necessario quãtum vali
tudo corporis admittit. ⁊ ab omĩi gustabi
li delicioso ⁊ voluptuoso. Vigilie ne mẽs
somni torpore dissoluãtur: ⁊ sic ad illicita
pertrahatur. Terciũ est asperitas in vesti
bus lectis disciplinis ⁊ similib⁹. Quartũ
ꝟo est labor corꝑalis vel spiritualis vt ini
micus eũ semp occupatũ inueniat. nec ca
ro per ocij inerciaz in praua desideria de
fluat. qꝛ in desiderijs est omĩs ociosus. Fe
lix apostol⁹ qui sic carnem suam crucifige
bat: cũ dicebat. Sic curro non quasi in in
certũ. sic pugno nõ quasi aerez verberãs:
sed castigo corpus meũ ⁊ in seruitutẽ redi
go: ne forte cum alijs p̃dicauerim: ipse re
probus efficiar. Denicq̃ crux spirit⁹ est pie
tas. quam describit Hugo in libro de clau
stro anime: dicens. Pietas est ex benigne
mentis dulcedine grata omnibus auxilia
trix affectio. ⁊ diuini cult⁹ religiosa deuo
tio. Et hui⁹ eque crucis quatuor sunt par
tes. scz in imo dolorosa cõfessio: que respi
cit seip̃m. In summo ꝟo frequẽs oratio:
que respicit deum. In dextera viscerosa
cõpassio: que respicit ꝓximũ patientez vel
errantez. In sinistra sincera remissio. scz
iniuriaꝝ que respicit proximũ iniuriantẽ.
Et hec q̃tuor sumunt originẽ ex ipso deo.
quia pietas p̃sertim cum est donuz spirit⁹
sancti semp mouet̃ ex aliquo diuino: sicut
misericordia proprie mouet̃ ex aliquo hu
mano. Sic crucifix⁹ erat spũs apostoli: cũ
dicebat. Christo cõfixus sum cruci. Quo
modo sancte apostole? Viuo inq̃t ego iaz
non ego. viuit ꝟo in me christus. Christũ
eniz totaliter induit ⁊ seip̃m exuit vt non
esset surdus auditor. Super muros babi
lonis leuate signũ ⁊c̃.

In festo sancti Mathei aposto li ⁊ euangeliste.

Statim relictis bo
bus cucurrit post Helyam. Scri
buntur hec verba originaliter. iij.
Reg. xix. Que quidez verba ad literã po
sita sunt de Helyzeo. quem sequẽtem ara
trum suũ vocauit Helyas per impositõez
pallij sui. Qui figuratiue tenuit tipũ chri
sti Matheũ ad apostolat⁹ gradum vocan
tis. Quia dicit ibidez Glo. ꝙ super Hely
zeum ꝓphetam palliũ suũ misit: cum domi
nus populũ suuz fide catholica induit. iu
xta illud Ad Galat. iij. Quicunq̃ in chri
sto batizati estis christũ induistis. quia sci
licet ei ꝯformes facti estis. qd̃ vtiq̃ vobis
magnus honor. Nam ex hoc a christo dici
mur christiani. Verũtamẽ hec ꝯformitas
induitõis vsq̃ ad sacramẽtoꝝ perceptio
nem nobis non sufficit ad futurã gloriam
vbi similes ei erimus. quia videbim⁹ eũ si
cuti est postq̃ ad annos discretõis ꝑueni
mus. Sed etiã requirit̃ vt eum induamus
vsq̃ ad vite nostre sanctificatõem per de
bitam sue cõuersatõis imitationẽ. Vnde
dicit Aug⁹. de vita christiana. Qꝛ christi
ani nomen ille frustra sortit̃ qui xp̃m mini
me imitat̃. Quid enĩ ꝓdest tibi vocari qd̃
non es ⁊ nomẽ vsurpare alienũ? Sz si xp̃i
anũ te esse delectat q̃ christianitatis sunt
gere. ⁊ merito tibi nomen xp̃ianitatis assu
me. Vnde Paulus ad Roma. xiij. Nõ in
cõmeationibus et ebrietatibus. non in cu
bilibus ⁊ impudicicijs. non in cõtentione
⁊ emulatõe: sed induimĩ dominuz Jesum
xp̃m. De quo gloriabit̃ Petr⁹ in persona

omniū apostoloꝝ: dicēs. Ecce nos reliqui
mus oīa ⁊ secuti sumus te: quid ergo erit
nobis? Parum enīz est relinquere omnia
nec hoc requiritᷣ ad salutē licet dirigat ad
perfectionē. sed magnuz est sequi dñm qō
in baptismo omniū credentiū vt renūciāt
diabolo ⁊ pompis eius. ⁊ hoc innuitur in
verbis ꝓpositus in vltima clausula cuz di
cit. Statim relictis bob⁹ cucurrit post He
lyam. Domin⁹ deus post vocatōem Hely
zei per figurā ostendit in Helya. que spū
aliter agunt in peccatore se ꝙuertente fin
cursum cōmunē vt cōuerti volentes sciāt
quibus se potissime occupare debeāt. Nā
pri⁹ fugit Helyas a facie Jezabel impie
regine, ⁊ dormiuit subtus vnam iuniperū
vbi ab angelo bis cibat⁹ est pane subcine
ricio. quo ꝓfortat⁹ ambulauit vsqꝫ ad mō
tez dei oreb. i. synai. Et vt dicit rabbi Sa
lomon. mansit in spelunca in qua pri⁹ stete
rāt Moyses cum ante illam gloria domi
ni trāsibat. Et ait dñs ad Helyam. Quid
hic agis Helya? Egredere. s. ad ostiuz spe
lunce et sta coram domīo. Quo egrediēte
ecce spūs fortis ⁊ grandis. i. ventus: ad li
teram cōterens petras et subuertēs mon
tes impetu suo. Non enim erant ibi arbo
res quas subuertere potuissz. sed nō ī ven
to illo erat dñs. Post hoc ꝟo fuit cōmo
tio magna. i. terremotus magnus: sed nō
in motiōe domin⁹. Post cōmotionem ꝟo
transijt ignis. i. splēdor visibilis et feruor
maximus. sed nec in igne dñs. Illa tamē
tria ꝓcesserūt aduentū dominicū ad incu
tiendū reuerentiā ⁊ timorem qui sunt pri
mordia salutis hūane. Hinc etiam vt ha
betur Exod. xix. ante datiōem legis cepe
rūt audiri tonitrua. micare fulgura. vt ple
nus patet super⁹. Post ignem ꝟo transi
it aura quedaz lenis quasi sibilus. i. vent⁹
tenuis ⁊ suauis: ⁊ tūc in ea dñs. ꝓpter qō
Helyas pallio vultū suum operuit ex reue
rentia nolens ad dñm respicere. Sicqꝫ lo
cutus est ad eū dñs. Et finaliter iussit euz
dñs vngere tres personas. scz Azael in re
gem syrie. et Jehu in regez israhel. et He
lyzeum in prophetam pro se. Sed duo pri
mi sicut adhuc multi de sua vocatiōe fue
runt ingrati. Tercius ꝟo scz Helizeus so
lus gratus inuētus est: peccatorez veraci
ter cōuersuz significās. qui primo fugiens
a facie Jezabel. i. carnalis voluptatis. vt
ab omni occasione recidiuādi in peccatū.
Quiescit per memoriā subt⁹ iuniperum. i.
crucem dñicam. Sanducat panē subcine
ricium. i. dolorose cōtritōis. Ambulat vs
qꝫ ad montez dei: cōsiderans diuina man
data que ibi fuerūt data. Ingredit ꝑ di
ligentem cōsiderationē speluncaz vitioꝝ.
Euocat ad os spelunce. i. ad exitum vite:
quādo de cetero his vitijs ⁊ cōcupiscētijs
frui non licebit. Vnde dñs per inspiratio
nes horribiliter intonat: dicēs. Quid hic
agis o peccator in fecibus vitioꝝ ⁊ dāna
tionis baratro? Egredere memorare no
uissima tua. Nam ibi inuenies hec tria te
expectātia. Nam per ventū grandē intel
ligitur amara mors cuncta cōminuens et
omniū oblectationū delicioſaꝫ finem cō
stituens. nec vlli parcit qz cōterit petras
. i. naka fortes: iuuenes: ac robustos. Sub
uertitqꝫ montes. i. magnates: diuites: et
superbos. īmo simul in vnū senem et iuue
nem. diuitem ⁊ pauperē eadem lege ꝓstrin
git. Et vt dicit Grego. in moral. Hoꝝ vl
tima idcirco dñs noster voluit esse īcogni
ta vt mors semper possit esse suspecta. vt
dum illam ꝑuidere nō possum⁹ ad illā sine
intermissione ꝑparemur. Qui enim consi
derat qlis erit ī morte: semper pauid⁹ erit
in operatōe. atqꝫ inde in oculis suis quasi
non viuit. Dñ veraciter in oculis sui crea
toris viuit. nil qō transeat appetit. cūctis
vite ꝑsentis desideriꝭ cōtradicit. et pene
mortuū se considerat. quia morituꝝ se mi
nime ignorat. Post ipm ꝟo sequitur com
motio. i. generalis resurrectio: cū spiritui
vnita caro mouebitur ad reddendū ratio
nem in iudicio. Nā tanta tunc vigebit di
strictio ꝙ nec latebit: nec indiscussa mane
bit minima cogitatio. licet fuerit tm̄ inuti
lis. quid ergo erit ꝺnocuis? Post cōmoti
onem sequit ignis gehēnalis in reprobis.
de quo latius patet alibi. Primuz igit̄ in
gerit incertitudinis pauorem. Secunduz
equitatis timorem. Terciū autem penal⁹

litatis horrorem. Per que tria timor domini qui seruilis dicitur cōgerit̄. sed nō in his domin⁹ donec quartuz sequat̄: scilicet sibulus aure tenuis. i. afflatus suauis diuine dilectionis. Hinc est ꝙ licet multi in fine videntur de peccatis cōteri. dolore primi suppliciter confiteri. finalis tamen penitentia est rara auis in terra. eo ꝙ nō ꝓcedit de fonte amoris: sed incumbētis penalitatis ⁊ subsequētis calamitatis. Nā hic sibulus īmutat affectum. rectificat ꝓpositum. inflāmat animuz. innouat visuz. Et vere percipit seruulus. qꝛ p̄sens est dominus. Sicut beatus fecerat Mathe⁹ relictis bobus. i. rebus temporalib⁹. cucurrit post Helyam. i. christū. In quib⁹ verbis p̄cipue tria sunt per ordinem consideranda. Primū in domīca vocatiōe obdiēdi ꝓnitas: cum dicit̄. Statim relictis omnibus. Non enim cōuersionez suam ꝓcrastinauit. sed audita iussiōe Jesu statim relictis om̄ibus secutus est eum. Tum tamē genus illud hominū difficillime ad cōuersionem duci potest. Naz ⁊ aliquādo ad īiusti lucri cōmouent̄ cessionē: rarissime tamen ad restitutiōem vel abrenūciationē. Sicut ait dominus Hiere. xiij. Si mutare potest ethiops pellez suam ⁊ pardus varietates suas ⁊c̄. vt supra. Hinc dicit Glo. Math. ix. super istam vocationē. ꝙ Matheus refert vocationē suam inter miracu
B la. Magnū enim miraculū fuit ꝙ publicanus tante cupiditatis fact⁹ fuit subito tante perfectōis ꝙ meruit celsitudinē apostolatus. sicut dicit Hieronim⁹ super hunc locum. Certe fulgur ip̄e ⁊ maiestas diuinitatis occulte ad se trahere poterat in p̄mo aspectu. Si enim in magnete lapide hec esse vis dicit̄ vt ferrum trahat quāto magꝭ creaturaꝝ domin⁹ sua virtute sp̄ualiter h̄ facere poterat. Unde ⁊ princeps publicanorum Zacheus Jesum videre cupiens: hac ip̄a virtute attractus fuit ꝙ iniusta in quadruplū redderet. ⁊ dimidiū bonorum suoꝝ pauperib⁹ erogaret. Sed quid dicturi sumus ⁊ nos fratres quos eisdez oculis totiens respicit: quotiēs instinctu spiritu ali nos ad se reuocare nō desinit. Ego sto inquit ad ostiū ⁊ pulso. Verūtamen ꝓch dolor dulcius sonat in auribus nostris vt dicit̄ Sophonie. ij. Vox cantātis in fenestra. i. in corporalib⁹ sensibus coruus in superlimīari. Hic autem coruus niger ⁊ fetidus diabolus est ⁊ qui cantat in respōsione nostra cras cras. Et ne miseri p̄caueamus futura ꝑicula auertit oculos n̄ros mētales ab eis. ⁊ reflectit ad terrena. Psal. Oculos suos statuerūt declinare in terraz ⁊ velut pater mendacij se mentitur habere diuitias ⁊ gloriam in sinistra. vite ꝟo longiturnitatē in dextera. Et sic oculū vnum intorquet ad huius mundi leta ⁊ prospera cum potius ad aduersa p̄uidenda consideratio nostra īuigilare deberet. Eccl's. vij. Cor sapiētis vbi tristicia est. ⁊ cor stultorum vbi leticia. Sic iherusalē ad leta direxit oculos. sed aduersa futura p̄uidens dominus fleuit super illā: dicens. Quia si cognouisses ⁊ tu vtiq; fleres. Sic o peccator ⁊ si ventura cognouisses non tantū fleres sed timore marcesceres et merore deficeres. Porro secundū oculum intorquet ad ꝓmissionem longioris vite. sicut dicit̄ Ecclesiasti. xxix. Reꝓmissio nequissima multos perdidit diligentes. Dicitur autē promissio nequā. quia sibi vsurpat: qd̄ solius dei est: scilicz de futuro tempore disponere. ⁊ quasi sit ī nostra potestate ad penitētiam reuerti postq̄ ad volituz peccauim⁹. Est ꝟo nequior quia temp⁹ infiniti valoris expendens inutiliter stolide p̄sumit ꝙ sibi deus adhuc multum temporis datur⁹ est. qui tñ tpe Noe de tempore penitentie mundo cōcesso breuiauit s̄m Strabuz. xx. annos. quia videbat ꝙ in malis excecati penitere nolebant. Hec idem dicit Hieronim⁹. ⁊ ponitur de peni. dis. j. c. p̄dixerat. Qualiter igitur p̄sumendū ꝙ nobis ī peccatis perseuerātibus tempus non promissum largiet̄. Et ideo dicit. Vigilate qꝛ nescitis diem neq; horam. Nequissima deniq; quia tempus indultuz non soluz perdit sed etiam in cōtumeliam largitoris expendit. et adhuc in futurum peccando expendere cogitat. Qua fronte igitur longaz sibi spospondit vitam qui vita ipsa iudicat̄

indignus. Non ſic beatus Matheus: qui ad vnicam vocatiõem ſtatim reliquit omnia, non excuſans, non pcraſtinãs. Secundum vo eſt in quoridiana cõuersatione bene operandi agilitas. cum addit̃ cucurrit, ſicut ait Pſal. Viam mandatorũ tuorũ cucurri cuz dila. cor meũ. Quidam autem licet ad penitentiã cõuerti videantur: tam lente tamen proficiũt ꝯne dicam deficiunt ꝯ ipm deum cõuersionis auctorem ad nauſeam puocant. Sicut ait Apocal. iij. Quia nec̃ calidus es, implens voluntatẽ meam amore charitatis, nec̃ frigidus deuitans offenſas timore penalitatis, ſed repidus. i. ocioſus ꝛ accidioſus ad bonum: incipiã te euomere quaſi quoddaz abomiabile de ore meo. Nam licet huiuſmodi maiora ꝛ aperta vitia cauere videãtur fornicatiões, cõmeſſationes, ſpectacula, iniuſta negocia ꝛ ſimilia, per deteſtabilem tamen deſidiã intus grauiter feriũtur a carne per impugnatiões diuerſorũ deſideriorum ꝛ cum delectatiõe: reuolutiões veterum delictorũ ſpiritui repugnãtes: a diabolo per amaricationes cordis, detractiões, temeraria iudicia, a primo per impatientie ſtimuluz, ex quibus omnibus relinquitur male ſecura cõſcientia, turbatio cordis, ꝛ obnubilatio mẽtis, quo fit ꝯ ad ſpiritualem profectum diuine familiaritatis tanc̃ indigni non admittuntur. Sicc̃ diabolus eos ſaltem ſub menſa vitioz venialium paſcit: quos necdũ ad banc plene ſaturare ꝑualet, vtpote timore domini repercuſſos: aut eius gratia ad tempus preſeruatos. Et hoc bene figuratum eſt Judic. j. in Adonibezech rege, qui ptz ſupra. Et ſic cibis virulentis paſcũtur venialiuz peccatorum. nihilomin⁹ tamen vacui ꝛ famelici ſemper permanẽt. Eſuriunt enĩ aures nouitates: vanitates, oculi curioſitates, guſt⁹ voluptates, ꝛ ſic de alijs. Et impletur illud Prouerbioz. xxiij. Per agz hominis pigri tranſiui, ꝛ per vineam viri ſtulti ꝛ ecce totuz repleuerũt vrtice, ꝛ operuerunt ſuperficiem eius ſpine. Filo, quia in corde negligentiũ pruriẽtia terrena delideria ꝛ punctiões pullulant vitioz. In deſiderijs eſt enim omnis ocioſus. Nõ ſic beatus Matheus: qui totam ethiopiã circuiens ꝛ ſua predicatiõe ſeminans: horridos ethiopes agnelli vellere fidei chriſtiane veſtiuit, ꝛ euãgeliũ dominicũ ĩ hebreo primo cõſcripſit: vt eandem ſollicitudinẽ in aggregandis diuitijs ſpiritualib⁹ oſtenderet: quã ꝛ pro terrenis cõſequendis adhibuerat. Vnde illius euangeliuz pre ceteris ĩ eccleſiaſtico officio frequẽtatur: ſicut ꝛ pſalmi Dauid ꝛ epiſtole Pauli. Licet enim hi tres magni peccatores extiterunt: tamen in ſuis cõuerſatiõibus ꝛ penitentie operibus tantuz deo placuerunt ꝯ non ſolum eorũ culpas ignoſceret: ſed etiam in eis dona ſua ſpiritualia multiplicaret, vt in quibus abundauit delictum: ſup abundaret ꝛ gratia. Quorũ dicta frequẽter recitantur in eccleſia, vt nullus qui cõuerti voluerit hec conſiderãs deſperet de venia. Terciũ eſt in perfecta chriſti imitatione ꝓficiendi ſtudioſitas, cum ſubiungitur poſt Helyam. Que perfectio figuratur. iiij. Reg̃. ij. in his que fiebant ante aſſumptiõem Helye per currũ igneum. Cuz enĩz Helyas ꝓperare vellet ad locum vbi aſſumendus erat fuerunt pariter in galgalis: qui locus reputabat̃ ſanctus eo ꝯ ibi primo filij iſrahel tranſito iordane caſtra poſuerũt: ꝛ ſeipos circũciderũt: ac paſca celebrauerũt. vt dicitur Joſue. v. Helyas vo volẽs Helyzeo celare quid de eo facturus erat domin⁹: ait ad eum. Sede hic quia miſit me domin⁹ in bethel. Qui reſpõdit. Viuit domin⁹ et viuit anima tua, ꝙa non derelinquã te. Recognouit etiam per ſpiritum ꝓphetie illa die dominũ ſuuz a ſe tollendũ. Simili modo fecit iturus ĩ ibericho, ꝛ ſic faciens circuituz reuerſus eſt ad iordanem, quia galgala erat ad iordanẽ. Ad quem cuz reuerſus fuiſſet inuoluit pallium ad percutiendum aquam: que diuiſe ſunt, ꝛ ambulauerũt pariter quaſi per ſiccum. Cumc̃ ambulando pariter fabularẽtur ecce angelico miniſterio vel diuina virtute paratus aduenit currus igne⁹ ꝛ equi ignei, ꝛ diuiſerũt vtrũc̃. Aſcendẽſc̃ Helyas aſſumpt⁹ eſt paradiſuz. Helyas ergo

christum signat: qui interp̄tatur ascendēs
domin⁹. Helyzeus v̄o Matheū aperte fi
gurare dicit̄. qui primo venit cum christo
in galgalis: que interp̄tatur collis circūci
sionis. quia circūcisus fuit ab omni posses
sione rez labentiuz vt secure dicere possit
Ecce nos reliquim⁹ omnia. Q.d magnum
erat: p̄sertiz in homīe in affectu terrene cu
piditatis emirato. Deinde sequebat̄ eum
in bethel: qd̄ interp̄tatur habitaculū dei.
Q.d vtiq; p̄cipue fundatur in virtute hūi
litatis. eodem attestāte qui ait. Sup̄ quez
requiescet spiritus meus: nisi super humi
lem ⁊ quietum. Quā humilitatez secutus
est Matheus adeo sollite. q̄ cum alij euan
geliste propter verecūdiā ⁊ euāgeliste ho
norem in euāgelijs suis euz vulgato nomi
ne ponere noluerunt: sed eum leui vocaue
runt. ipse se Matheū vocat manifeste. vo
cat ⁊ publicanū. non erubescens peccator
reputari. Quappter a deo tantā gratiaz
p̄meruit q̄ euāgelista pariter ⁊ apostolus
eligeretur. Post hoc secutus est euz in ihe
richo q̄ vno modo odor interp̄tat̄. Quez
nimirū odorem in canticis affectabat spō
sa dicēs. Trahe me post te: currem⁹ in odo
rem vngentoz tuoz. Qui odor signat cō
templationē diuinoz. Ad quā assequēdaz
primo petit trahi. sciens qz primo vim pa
titur mens hūana visibilibus assueta deli
cijs anteq̄ ad spirituales delicias p̄ueha
tur. ⁊ ad celestia per cōtemplatiōem sapo
rosam transferat̄. qua cōtemplatiōe degu
stata fastidit omne qd̄ prius dulcius oble
ctabat. Et hec quidez cōtemplatio potis
sime comp̄atur odori vngentoz. quoniaz
inter omnia delectabilia sensuū sola odo
ris flagrantia hominē reficit: corpus non
aggrauās. fastidiū non inducens: sz appe
titum p̄uocans. Hinc ergo diuine cōtem
platiōi postmodū dulciter inhesit quo ter
rena derelicta vilescerent. et celestia semp̄
ad profectū virtutum incitarent. Tandez
v̄o secutus est eum ad iordanez. per quem
signatur desideriū martyrij. Nam pallluz
Helye signat corpus hoc mortale quo ve
stitur anima. Hoc ergo percutit̄ aqua ior
danis cum passionib⁹ et tormentis subdi
tur. Quib⁹ in morte diuisis ⁊ iordane mor
talitatis trāsito statim adest currus igne
us. i. angelicuz ministeriū: quo victrix ani
ma representat̄ domino feliciter coronan
da. Vnde beatus Mathe⁹ non soluz pro
fide: sed ⁊ pro castitate. nec tantū sua sed
etiam alterius cōseruanda martyrij glori
am adeptus est. Et tunc veraciter audire
merebat̄. postula a me qd̄ vis ⁊ faciam ti
bi. Nam ea que tunc receptura est aīa bea
tificanda excedūt omnez sensum. omne de
siderium. omnē capacitatē. vt vere dicere
possz. Non sunt cōdigne passiones huius
temporis ad futurā gloriam que reuelabi
tur in nobis. Q.d nobis ꝯcedat ⁊c.

In festo sancti Michaelis arch angeli.

Angelis suis man
dauit de te vt custodiāt te in oī
bus vijs tuis. Psalmo. xc. Dicit
Bern̄. in sermone hui⁹ festi. Angeloz me
moria hodie celebrat̄ et debitum exigitis
pro tanta solēnitate sermonez. Sed quid
de angelicis spiritibus viles loquētur ver
miculi? Credimus sane diuina eos presen
tia ⁊ visione beatos sine fine letari in bo
nis domini que nec oculus vidit. nec auris
audiuit. nec in cor hoīs ascenderūt. Quid
ergo d̄ his homo loquet̄ hominib⁹ que nec
oculus vidit. nec auris audiuit. nec ip̄e co
gitare. nec illi saltē audire sufficiūt? Et in
fra. Si tamē supra nos est ip̄is īmo in deo
suo nostris sup̄eminēt cordibus. de ea ta
men loq̄mur quam nobis exhibent gratia
⁊ charitate. Nō solū enim ī ip̄is dignitas
admirabilis. sed ⁊ dignatio amabilis īue
nitur. Dignuz est ergo vt gloriā non capi
entes. tanto magis misericordiaz ample
ctamur qua cōstat abundare domesticos
dei ⁊c. Testat̄ hoc ille qui raptus ad terci
am iherarchiā eoz meruit interesse secre
tis. Et dicit q̄ omnes sunt administratorij
spiritus: missi in ministeriū propter eos q̄
capiunt hereditatē salutis. Nec mirū cuz
⁊ ip̄e domin⁹ angeloruz sua dignatiōe vili
cinctorio p̄cinctus venit ad nos. non mi

nistrari: sed ministrare in labore ⁊ sollicitudine. in fame ⁊ siti. in frigore ⁊ nnditate. tandēq; dare dignatus est animā suam pro multis redimēdis in mortem ⁊ passionem acerbissimā: vt merito nulli angelorū ministeriū illud vilescat qđ sua dignatiōe exequi dignat⁹ est. etiam ille cui milia milium ministrare legūtur ⁊ decies cētena milia assistere. p̄sertim cū ⁊ angelis suis mādauit. Quis? deus. De quo? de te o homo Quid? vt custodiāt te in omnibus vijs tuis. Super quo verbo dic̄ Bernard̄. O q̄ntam tibi debet hoc verbuz inferre reuerentiam. afferre deuotionē. conferre fiduciā. pro p̄sentia reuerentiam. pro beniuolētia deuotionē. pro custodia fiduciam. in quouis diuersorio. in quouis angulo: reuerentiaz exhibe angelo tuo. ne audeas illo presente qđ me vidēte nō auderes. assunt enī tibi vt p̄sint. Angelis ergo suis ⁊c̄. In quibus verbis tria per ordinē sunt cōsideranda. Primo qui sunt qui mittunt̄: quia angeli. Secūdo ad quos: quia ad homīes. Tercio ad quid: quia vt custodiant. Primo nāq; sunt angeli qui mittūtur. Unde dicit Grego. in omel̄. quadaz. ꝙ angelorū vocabulū est nomen officij nō nature. Nā sancti illi spirit⁹ celestis patrie semp̄ sunt spiritus: sed semper vocari angeli nequaq̄ possunt. Tunc solum sunt angeli cū per eos aliqua nunciātur. Unde Psal̄. Qui facit angelos suos spiritus. Hi ergo q̄ minima nunciāt angeli. qui v̄o summa nunciant archangeli vocātur. Hic ergo queri potest vtrum omnes angeli mittūtur in ministeriū nostrum: sicut sonare videntur verba apostoli dicentis. Omnes enim administratorij spiritus sunt missi in ministerium propter eos qui hereditatem capiūt salutis. Ad qđ respondet Bonauētura super. iij. distī. j. dicens ꝙ duplex est missio. Prima dicitur exterior: que scilicet est ad nos. ⁊ sic non cōpetit omnib⁹ angelis hec missio: sed tm̄ inferiori iherarchie. Quia dicit Dyonisi⁹. ꝙ agmina illa sūma q̄ p̄mient vsuz exteriorī officij nunq̄ hn̄t. Secunda v̄o missio dicit̄ interior: que scilicet est ad inferiores angelos: sed propter nos. et sic mitti cōpetit om̄ibus. quia superiores mittuntur ad medios. ⁊ medij ad infimos dum reuelando purgāt ⁊ illumināt ea que nobis expediūt. Et ideo notāter dicit apostolus ꝙ missi sunt propter eos: sed nō ad eos. Unde ⁊ angelus missus ad Ysaiaz p̄phetam vt habetur eiusdem. vj. non dicitur fuisse vnus de seraphin p̄pter hoc ꝙ esset de summo choro: sz quia mittebatur vt purgaret ⁊ incēderet calculo ignito labia eius. Et hanc quidem missionē gratanter adimplēt tum p̄pter diuini mandati debitā executōem. tum propter ruine sue desideratam restauratiōem. tum propter premij saltez accidentalis augmētatiōez quā pro exhibitiōe sui ministerij consequūtur. Porro licet angeli superiores ad nos ministrandos non emittātur. quia tamen inferiores angeli per eos in suis ministerijs regulant̄. ideo meritum eorū respectu premij accidentalis cōmune erit. Ad cuius euidentiaz queri potest vtruz ex beatificatione hominis custoditi gaudiuz accrescere potest angelicis spiritibus. sicut sonare vidētur illa verba domīca Luc̄. xv. Gaudiuz est angelis in celo super vno peccatore penitentiā agente. Quātomagis eo celeste regnuz intrante. Ad qđ respōdet Bonauentura super. iij. dis. xj. ꝙ gaudium in celo crescere angelicis spiritibus potest intelligi dupliciter. Primo extensiue. scilicz quāto quis de pluribus gaudet. et sic doctores cōmuniter sentiunt ꝙ eis semp̄ accrescit gaudiuz quāto plures homines saluantur. Secundo v̄o intelligit̄ intensiue. hoc dupliciter. Primo quātum ad premium essentiale qđ est gaudiū de bono increato qđ habet angelus de deo ⁊ in deo. In quo gaudio quia perfecte beati sunt: nihil eis accrescere potest. Et ideo vt dicit doctor sanctus super. ij. dist. xxix. ꝙ angelis data est gratia ad determinatū gradū s̄m determinatū ordinem p̄merendum. supra quem ordinez quibuscūq; fulgeant operibus vel hūanis seruitijs sublimari nequaq̄ possunt. nec per illam gratiam aliquod essentiale premiuz adaugere. Secundo q̄ntum ad premiū accidentale qđ est gaudiū

de bono creato: siue proprio siue alieno. et hoc gaudium in eis accrescere potest etiaz intensiue: tam ratiõe boni proprij q̃ ratione boni cõiuncti. quia ministrãdo alijs bona faciunt in quibus premiuz accidentale ꝓmerentur. ⁊ etiam cõciues suos ad beatitudinem perducũt super quibus absq̃ dubio gaudent ⁊ cõgratulãtur. ¶ Secundo querit ibidem Bonauẽtura vtruz ex damnatõe hominis custoditi incurrit angelus detrimentum: ꝑsertim cum gaudere debuisset de eo saluato quo gaudio iam frustratur. Ad qd̃ respondens declinat ad hanc opinionem q̃ angeli ex hoc nec incurrunt gemitũ nec glorie detrimentũ. Primũ nõ patiunt̃ propter plenitudinẽ gaudq quod adeo perfectuz est vt nullo modo suclipiat ad mixtionẽ contrarij. Et quia angel⁹ beatus est susceptibilis gaudij: ideo nõ tristicie ideo gaudere potest de salute licet non tristetur de damnatiõe. Non etiam patiuntur detrimentũ glorie. nec respectu salutis iam habite. nec etiam habende. quia quãtũcũq̃ ille dãnet̃ qui custodiẽ: nihilominꝰ tamẽ angel⁹ suũ ꝓmiũ saluũ habet tam q̃ntum ad gaudiuz qd̃ habet in deo: q̃ q̃tum ad gaudiuz qd̃ habet in seipo siue de bono proprio. quia gaudet de bõis opibus que circa illum fecit quem custodiuit. Et etiaz ad gaudium qd̃ habet in alio. quia cũ vnꝰ cadit alter coronam suam accipit. Dem. q̃ nec tales custodiuit inuite. quia q̃nis sciant se frustra laborare ad perficiendũ eos ad salutem: tamẽ sciunt se fructuose laborare ĩ hoc qd̃ retrahũt eos ne incurrãt maiorem damnatiõem. ¶ Secundo ꝯo notatur ad quos mittũtur: scilicet ad homĩes. quia angelis suis mandauit de te. Vñ dicit Hiero. super illud Matth. Angeli eoꝝ in celis. Magna est dignitas animarũ vt vnaquaq̃ habeat ab ortu natiuitatis ĩ custodia sui angeluz delegatuz. Et Origen. dicit super libz̃ Nume. omel. lxvj. Videst etiam vnicuiq̃ nostruz etiam minimis qui sunt in ecclesia dei angelus bonus. angel⁹ domini qui regat. qui moneat. qui gubernet. qui pro actiombus expoſcẽdis quotidie videt faciem patris qui in celis est. Et notanter dicit Hiero. ab ortu natiuitatis quia vt tangit doctor sanctus in ꝑma ꝑte summe. Puer q̃diu est in vtero matris nõ est totaliter a matre separatus: sed ꝑ quãdam colligatiõem est quodãmodo aliquid eius: sicut fructus pendens in arbore est aliquid arboris. Et hic probabile est q̃ diu proles est in vtero ab angelo matri deputato custodit̃. Vnde ad maiorez euidẽtiaz prosequit̃: dicens q̃ angeli singuli singulis hominib⁹ in custodiam deputantur. Cuius est ratio. quia angeloꝝ custodia est quedã executio diuine ꝓuidentie circa homines: cuius maxima cura est circa creaturas illas que perpetuo manent. Nec mirum cum ⁊ circa ea que transeunt ꝓuidentia dei est. in q̃tũ scilicz ea ordinat ad res perpetuas scz homines. Qd̃ etiam innuit domin⁹ in euangelio: dicens. Nonne quinq̃ passeres veneunt dipondio ⁊ vnus ex illis non est in oblitione coram deo: sed ⁊ capilli capitis vr̃i omnes numerati sunt. Nolite ergo timere. multis passeribus pluris estis. Talis ergo custodia singulorũ pertinet ad ordinez angeloꝝ. quoꝝ fm Grego. est minima nũciare. videtur enim minima eos ꝓcurare cum ꝓcurant ea que pertinẽt tantuz ad salutẽ vnius homĩs. Exquo colligitur q̃ ĩnumerabilis est fere numer⁹ angelorum qui ex verbis ꝓdictis numeꝝ omnium hominũ mortalium excedere videanẽ. ¶ Porro ad maiorem euidentiã dicit doctor sanctus super. iij. dis. iij. q̃ infima ierarchia habet officium homĩes dirigendi fm quãdam limitatiõem: scilicz vel vnius ꝓuincie: sicut ordo ꝓncipatuũ. de quo ordine supremꝰ esse creditur sanct⁹ Michael. qui prius ꝑfuit synagoge. sicut liquido paret Daniel. iij. ⁊ nunc ecclesie christiane ꝑsens dicꝰ specialiter sanctificat̃. quia frequẽtius circa salutez ⁊ profectũ christianitatis occupari dinoscit. Vel habent officiuz dirigendi actus vnius homĩs: qui tamẽ actꝰ redundat in totã multitudinẽ. ⁊ hoc ꝓprie ꝑtinet ad archangelos qui medij sunt inter ꝓncipatus et angelos. de quo ordine summꝰ erat Gabriel archangel⁹. Nam q̃

cõsensus beate virginis qui per annũciationẽ requirebat̃ erat actus ꝑsone singularis vt in multitudinis salutem redũdãs imo totius generis hũani. ideo angel⁹ annunciãs de ordine archangeloꝝ esse debuit ⁊ inter eos summus. Vel etiam habent officiũ dirigendi tantũ vnũ hominẽ: ⁊ hoc tantũ ad salutẽ suam. et sic sunt de ordine angeloꝝ quoꝝ est minima nunciare. Porro cum ꝟm Dyonisiũ in quolibet ordine angelorũ sunt supremi: medij: ⁊ infimi. Hinc ꝓbabile est ꝙ angeli maiores ad eoruz custodiaz deputãtur qui sunt ad altiorẽ glorie ⁊ gratie gradũ assumendi ⁊ a deo ꝑdestinati. Siccine de⁹ tuus angelis suis mãdauit de te o homo. vide ergo ne ĩgrat⁹ videaris. Tercio deniq̃ notatur ad quid mittunt̃. quia ad custodiam nostraz. vt inquit custodiant te in omnibus vijs tuis. ⁊ dormientem et vigilantem: peccantem ⁊ penitentem: aut quicquid boni vel perpere actitantem a rugientibus ꝑparatis ad escam. Et hec custodia primo ⁊ principaliter intelligit̃ q̃tum ad animaz quaz proposse dirigunt. instruũt. ⁊ incitant ad salutem. ⁊ virtuosis operatõibus. locutiõib⁹. affectõibus. cogitatõibus. penitẽtiarũ exercitijs. misericordiaꝝ operibus. ⁊ similibus. Ad cui⁹ euidentiã primo queri potest vtruz angeli cogitatiões hoĩm agnoscere valeant. ꝑsertim cum erunt etiam futuri testes in iudicio contra nos si monita eorum cõtempsim⁹. ⁊ dicent iudici ꝓpheti cum illud. Curauimus babilonẽ. i. fecim⁹ quod in nobis fuit: ⁊ nõ est curata. Ad qđ respõdet doctor sanctus in summa sua de theologica veritate. q. viij. ꝙ ãgeli nõ possunt cognoscere directe cogitatões hominum: nisi in verbo eis reuelent̃ ⁊ multominus eas demões cognoscere possunt. per accidẽs tamẽ eas aliquãdo valent cognoscere. Et hoc dupliciter. Primo inq̃tum ex cogitatiõe actuali resultat aliquis motus in corpore: dum scilicet afficitur gaudio vel tristicia ex his que cogitat. Et sic cor quodãmodo mouet̃. ꝑ quẽ moduz etiam medici possunt quãdoq̃ passionem aliquã cognoscere. Secundo inq̃tum ex actu ali cogitatiõe quis meretur vel demeretur ⁊ sic mutatur quodãmodo status agentis vel cogitantis in bonũ vel in maluz. ⁊ hãc dispositiõem ⁊ mutationem angeli cognoscunt. sed tamen ex hoc non cognoscit̃ cogitatio nisi ĩ generali. quia ex diuersis malis cogitatõibus eodem modo quis meretur vel demeret̃: gaudet vel tristat̃. Iterum queri potest vtruz angelici spirit⁹ etiam mittũtur ad humanũ intellectũ illuminandum. ꝑsertim cum dicit Dyonisius libro de ãgelica iherarchia. ꝙ actus iherarchiarũ sunt illuminare. purgare. ⁊ perficere. modo illumĩatio respicit ĩtellectũ. purgatio ꝟo affectuz. quia purgatio respicit affectum q̃tum ad cõcupiscentie vitium. Et sic videtur ꝙ ecõtrario mittitur angelus ad inflammãduz affectum per amorez sanctuz ⁊ mundũ quo purgatur anima. Et hec duo hominẽ in bono perficiũt. Ad qđ inter alia respõdet Bonauẽtura super secundũ dis. x. ꝙ superiorez portiõem rationis illuminare solius dei est proprium. sicut in plurib⁹ locis ostendit Augusti. Unde Johan. j. Erat lux vera que illuminat omnẽ hominẽ venientẽ in hunc munduz. Que quidez non est lux creature: sed diuine sapiẽtie ⁊ veritatis eterne. Cui⁹ potissimũ signũ est ꝙ intellectus noster in aspectu summi dei natus est beatificari. nec aliquo mõ potest esse ꝯtẽt⁹ donec ad illi⁹ clarũ intuitũ ꝑducat̃. Quẽ ꝟm Grego. semel vidisse est oĩa didicisse. Sz inferiorẽ portionẽ rõnis angelici spũs illumĩare pñt per reuelatões ⁊ ĩteri⁹ suggerere. sicut doctor aliq̃s cũ exteri⁹ loquit̃ excitat intellectũ ⁊ viã parat ad ĩtelligendũ. Sic etiã angel⁹ suo mõ facere põt ĩteri⁹. Et sic illumĩat nõ quidẽ lumẽ infundẽdo: sz mentẽ viuaciter ĩcitãdo ⁊ ꝑparãdo. Silr ⁊ affect⁹ hũan⁹ a solo deo inflãmat̃ sic̃ a ꝑncipali agente. qꝛ dicit Augusti. animã ĩmediate a deo ꝯpleri moueri ⁊ beatificari. Ab ãgelica ꝟo creatura ad inflammatiõem excitatur ⁊ ꝑparat̃ tanq̃ ab adiuuãte ⁊ ꝓmouẽte. Vñ dicit Dyonis. de celesti iherarchia. ca. ix. ꝙ multi gẽtiliũ ꝑ angelos sunt reducti ĩ deũ. Et hoc ꝑsertim in lege veteri qui licet legez

non seruabāt iudaicam. per fidem tamē ⁊ per bona opera saluabātur vt Job ⁊ simi les. Secundo ꝟo mittuntur vt custodiāt hominez etiam quātum ad corpus: preca uendo demonū insidias ⁊ multa pericula. vt ostēsum est Thobie. vbi angelus domi ni filiuz suum duxit ⁊ a periculo liberauit.

F Hic ergo queri potest vtrū angelus ali quādo relinquit hominez cui custos depu tatur: presertim cuz dicit Glo. super illud Ysa. v. Auferam sepem eius ⁊ erit in dire ptionem. i. angelorū custodiam auferam. Et Augustin⁹ dicit ꝙ angelos repellimus cum eorum cōsilio non acquiescim⁹. et vi dentes opera perdere dicūt. relinquam⁹ eam. Ad qđ respondet Alexander de ha lis in. ij. dis. ix. ꝙ multiplex est effectus an geli custodientis circa animā hominis cu stoditi. Vnus est illamīare animā quo ad aliqua occulta. ⁊ q̄tum ad illuz aliquādo recedit: ita ꝙ nō semper illumīat. quia ali quādo tangit spiritus corda ꝓphetarum aliquādo non. Hinc Zacha. iij. dicit. Re uersus est ad me angelus. Alius est eius ef fectus in aīa homīs custoditi quo ad potē tiam motiuā. Et hic est q̄druplex. Prim⁹ vt aīa ꝓficiat in bonis gr̄e. Secundus vt non cadat in malū culpe. Tercius vt si ca dat postmodū resurgat. Quartus ne toti ens cadat: vel vt non in tantuz malum ca dat. Angelus ergo non relinquit hominez quin semꝑ aliquē istoꝝ effectuū circa ani maz operetur saltē vltimū: qđ est ꝓhibere ne in tantū malū cadat. Vnde antichrist⁹ habebit custodiā angelicā saltē q̄tum ad vltimū effectū: ne totiēs cadat q̄tiens ca deret sine angelico custode. vel vt non in tantū malū cadat. qꝛ nullo viatori in q̄tuz viator est deficit misericordia dei que est in dando angelū custodē. Et si nō semper habeat effect⁹ potiores: vtpote ꝓmouere ī bonū vl ꝓhibere a malo. hoc tn̄ nō stat ꝑ ipm angelū: sed per hoīem acquiescere no lentē. ⁊ sic dicit relinquere quo ad illos ef fect⁹. qꝛ licet facit qđ in se est. tn̄ hos affe ctus circa aīaz nō hz. Et g̊ non relinquūt q̄tum ad aliquē effectū aīe quāto min⁹ ad custodiā corꝑis quo ꝯseruet in hac morta litate. Verū tamē aliqn̄ ꝓpria malicia ꝓ uocāte ⁊ diuīa iusticia dictāte cui⁹ execu tores existūt ⁊ iussiōi parent. Aliqn̄ quez custodiūt oīno deserūt ⁊ rugiētib⁹ ad escā ꝑparatis derelinquūt vel horribili morte puniūt. qđ maxime ꝯtigisse legim⁹ ꝓ pecca tis nr̄is ꝯ triplicē naturā. Primo ꝯ natu ram diuinaz. sicut ꝓ blasphemia q̄ ascribit deo qđ nō est illi ascribendū: vl aufert ab eo qđ est ei tribuendū: vel ascribit creatu re qđ est soli deo ascribendū. Pro q̄ nimi rū interfecit de exercitu chenacherib. cix xxv. milia: vt habet Ysa. xxxvij. Secundo ꝯ naturā angelicā: sicut sup̄bia. Nā ange li sunt hūiles sic legit Apoc. xix. ꝙ cū Jo hānes adorare vellet angelū ꝓhibuit euz angel⁹ dicēs. Vide ne feceris. ꝯfuus tuus suz ⁊ fratrū tuoꝝ. Pro q̄ ꝑcussit āgel⁹ dn̄i Herodē sup̄bū. vt habet Act. xij. eo ꝙ nō dedisset honorē deo: sed assumpsit sibi ho norē diuinū. ⁊ ꝯsumpt⁹ vermib⁹ expirauit. Sic etiā Dauid ex sup̄bia numerantē po pulū ꝯtra p̄ceptum dn̄i vt habet. ij. Reg. xxiiij. interfecit angel⁹ dn̄i de ꝓplo. lxx. mi lia viroꝝ. vt pz in. j. Paralip. xxj. Tercio ꝯtra naturā hūanā: sicut zodomia. ꝓ cui⁹ vindicta pluit sup̄ zodomā ⁊ gomorraz et alias ciuitates sulphurē ⁊ ignez. vt patet Gen̄. xix.

In festo sancti Luce euāgeliste.

Inuenit ioseph gra tiam coram dn̄o suo Gen̄. xxxix. Recolāt historiam qui norūt de Joseph filio Jacob quē pater pl⁹ ceteris diligebat: eo ꝙ in senectute genuisset euz. vnde fratres ei⁹ inuidia moti ꝯ eū: tunica talari veniēte in dothaim nudauerūt ⁊ hi smaelitis vendiderūt. ne. s. iuxta visionez somnioꝝ eius a fratrib⁹ tanq̄ honore ⁊ di gnitate p̄eminens adoraret. Sed vt dicit Greg. ī moral. tractās illud Prouer. xxj. ī fine. Nō est sapiētia non est ꝯsiliū ꝯ deū. Qꝛ ꝑ astutias volētes īpedire effectū or dīatōis diuīe p̄ter itentōz suā ꝓmouēt eū Porro hismaelite vendiderūt eū Putifa ri eunucho Pharaonis magistro militie.

fuitq; dñs cum eo agens in cunctis ꝓspere
habitabatq; in domo domi sui. Qui opti-
me nouerat dominū esse cum eo. Inuenit
q; Joseph gratiā coꝝ domino suo a quo
ꝓpositus omnib⁹ gubernabat creditam si
bi domuz. Erat autem pulcher facie ⁊ de-
coꝝus aspectu. Per Joseph intelligi po-
test creatura rationalis: vel etiaz quilibet
iustus. Hec enim a summo Jacob in sene
ctute. i. vltimo genita et creata fuit: et ab
eo ceteris plus dilecta. Q̄ attendentes
fratres impij saltem creatione. i. spiritus
mali q; propter hanc dilectionez exaltan-
da esset creatura rationalis in locum: scili
cet vnde turpiter ceciderāt. inuidia mot
callidis deceptionib⁹: nudauerunt eam tu
nica talari desiderabilis innocētie. vendi
derunt q; hysmahelitis. i. vitijs ⁊ concupi
scentijs per fomitē impellentē. vt sic duce
retur in egyptuz: q̄ interp̄tatur angustia
vel tenebre. i. in vallem lachrymaꝝ ⁊ tene
bras ignorantie. vendiderūt q; eaz putifa
ri magistro militie ad seruiendū: hoc est le
gi veteri añchristi aduentū. postea xo le-
gi gratie. Inuenit q; grām coꝝ dño suo:
licet legis obseruatio grāz inuenire nō me
retur. Ergo si videam⁹ q; quidā dei grati-
am adipiscunt: quidā a deo deserunt. Nō
tñ est de⁹ acceptor personaꝝ qui vult om-
nes homīes saluos fieri. ⁊ q̄tū in se est oī-
bus suā grām imptiri. Et ido vt dicit Au
gusti. de baptismo paruulorū. Dei gratia
cur ad istū veniat ⁊ ad illū non veniat oc-
culta potest esse causa iniusta esse non po-
test. Inuenit ergo gratiā Joseph qui di
citur filius accrescens a patre duz benedi
cend⁹ erat. i. aīa cuiuslibet iusti. Et nūc be
ne Luce typū ꝙueniēter tenet. qui. s. inue-
nit grāz coꝝ dño sicut Joseph. Et B̄ pre
sertim ꝓpter tria. s. ꝓpter nature formosi-
tatem. ꝓpter vite sanctitatē. ⁊ ꝓpter serui
tij fidelitatē. Primo ꝓpter nature formo
sitatem. Nam referunt eum historie fuisse
pulcherrimū facie: ⁊ decoꝝ aspectu: vt eti
am vxor dñi sui castissimi iuuenis in amo
re raperet. Et hec quidē formositas exti-
terat forte causa principalis cur eū princi
paliter in seruū ꝓcauit. q; naturaliter per af
fectum natura magis rapit ad ea q̄ sunt in
genere suo venustiora. Hinc etiā pulchri-
tudo q̄ est minima gratia a deo nature col
lata tātopere queritē: desideratur: ⁊ ample
ctitur. q; mūdana queritas plus humane
ꝓplacentie q; diuine innitit. Cum tñ dicit
Prouerbi. vlti. Fallax gratia ⁊ vana pul-
chritudo. s. coꝝpalis. quia multos decipit
⁊ ad deuia deducit. imo ad vitiorū bara-
trū inducit. Mulier timens deū ipsa lau-
dabitur. s. de pulchritudine interiori que
deo gratū efficit. Joseph enī licz pulcher
esset: castissim⁹ erat ⁊ verecūdus omnē oc
casionē petulātie deuitans. nihilomin⁹ ta
men ab impudica dña carnaliter impetebat
⁊ ad actum nephariū sollicitabat: licz ipe
pericula imminentia non verēs frequēter et
viriliter eaz repellebat. Quid ergo de his
qui sunt ⁊ natura decori ⁊ vita lasciui di-
cam? Vira quersitas horuz tempoꝝ qua
etiam pro gratia deū in ecclesijs deꝑcatu-
ri plus student hūane ꝓplacētie q; diuine.
Nec quisq; dignat hūilē Jesuz hūili pla-
care vestitu. Dñ sese q̄si venales exponūt
affectib⁹ hoim. Et q; extreme demētie est
in hoc etiā laborāt ꝙugij vinculo copula-
ti vtriscq; sibij nuicē in hac malicia ꝓsentē
tib⁹. Quia volūt vt formositas ꝓparis sui
ab oīb⁹ ꝓmendet vel etiā affectet: dūmō
a nullo violet. Nec B̄ mirū si tales superbi
diuinā grām nō adipiscant. cū et multi ne
supbiant grām nō recipiūt. Nam grā fm
Bern̄ est balsamū puriss̄imū. ⁊ ideo purū.
solidū. ⁊ ꝓfundū vas requirit. Hinc vt di-
cit Chrisost. sup ad Hebre. Plericq; vitā ba
bētes īmundā nō accipiūt grām. Quare:
ne ī supbiā eleuent. ne inflent ventositate
iactātie. ne altitudo munez negligentio-
res efficiat. O labes execrāda p q̄ nimirū
terribile iudiciū vterq; ꝙugiū sustinebit.
Dñ q̄t eorū occasiōe q affectū adulteriuz
perpetrauerūt: tot peccatorū iudicabun-
tur obnoxij. Non sic Abraham electus do
mini. qui dum ꝑegrinare vellet fame vrgē
te in egyptum vxorez suam Sarā licet san
ctam ⁊ castam: tamen in coꝝpe pulcherri-
mam capsa lignea recluſit ⁊ sic secū vexit.
ne scilicz ab egyptijs videret qui luxurioli

erant. et sic ab eis cōcupisceret̄. Verū tamen dum veniebat ad quoddam passagiū vbi omnia s̄m cōsuetudinē scrutabant̄: inuenta est mulier. cuius pulchritudine conspecta nunciatū est regi Pharaoni. ⁊ sublata est in domū eius. ab angelo tamen custodie ītacta ꝯseruata. Quid ergo putas fiet de ornatis lasciuis. garrulis procacibus. que tanq̄ rethe diaboli in omnib⁹ locis circumferūtur. Non est igitur hec pulchritudo quam sanctus Lucas adept⁹ est De qua dicitur Cantico. j. Pulchre sunt gene tue sicut turturis. Naz pulchritudo proprie dicitur esse in genis. Pro quo notandū ꝙ anime facies ꝓprie est vis rationalis. quia sicut maxime vnusquisq̄ per faciem ab alijs discernitur: sic etiā ab aliis creaturis homo per rationem secernit̄. Et hui⁹ faciei gene sūt vis ꝯcupiscibilis ⁊ irascibilis. in quarū viriuz debita directione cōstat pulchritudo totalis ipsius anime. quia per eas maxime ad superiora vel inferiora deflectitur. Hinc etiam additur sicut turturis. quia turtur suo compari fidelissima: nullā aliam cōsortez post prime mortē admittēs: sz soliuaga ⁊ q̄si merore cōfecta ꝑmanens. Pulchritudo igit̄ gene ꝑme cōsistit in directiōe cōcupiscibilis ad appꝓhensionem veri boni per amorem. Sicut cōsulit Psal. dicens. Audi filia: scilicet dominū inspirantē. ⁊ vide per intellectum: scilicz spiritualia dona in scripturis repromissa. ⁊ inclina aurem tuam per affectum cōcupiscibilis eum soluz adamando ⁊ ea que diligit etiam diligēdo: scilicz sanctam humilitatē. paupertatē. charitatez. ⁊ similia. Et obliuiscere populū tuū. i. omnia caduca terre: terrena trāsitoria. ita vt naturalem inclinatōem amicorū et parentum diuino amore supgradiaris. ⁊ tūc cōcupiscet rex decorem tuum. Q⁹ si queris cur hec facere debeas. respondit illico subdens. Quoniā ipe: scilicet qui hoc desiderat: cōsulit: ⁊ p̄cipit est domin⁹ deus tuus. Et hoc bene figuratum est in Hester eiusdem. iij. Que scilicet ingressura ad regem non quesiuit muliebrem cultum sicut alie virgines: se ponens q̄tuz ad hoc in eunuchi dispositione. Et ideo factuz est dispensatione diuina. quia licet esset omniū oculis gratiosa ⁊ incredibili pulchritudine ac amabilis videretur. decorem tamē corporis decor gr̄e ⁊ virtutis mirabiliter augmentabat. Et sic in hūilitate sua regi terreno placuit et adamauit eam plusq̄ omnes mulieres. habuitq̄ gratiā ⁊ gloriā coram eo super om̄es mulieres. Et tu virgo superba regez celestem humilē Jesuz tua superbia placare p̄sumis: cui nunq̄ sic placere poteris. quia excelsus domin⁹ humilia respicit: ⁊ alta a longe cognoscit. Qui inq̄ superbis resistit: humilib⁹ autem dat gratiam. Nimirū quia dicit Bernardus. ꝙ vanū cor vanitatis noticiā ingerit corpori. ⁊ exterior supfluitas interioris vacuitatis indiciū est mollia indumenta animi molliciem indicant. non tantū curaret̄ exterior cult⁹: nisi prius neglecta fuissz mēs inculta virtutib⁹. Pulchritudo ꝟo secunde gene consistit in repressiōe irascibilis. quo nimiuz turbato tota anime facies obfuscatur. Quia dicit Grego. v. moral. ꝙ per iram spirit⁹ sancti splendor cōcutitur qui super humilez ⁊ quietum quiescere dicitur. Quia cum ira menti quietez subtrahit: suam spiritui sancto habitatiōez claudit. Et ideo dic̄ Ambro. li. j. de offic̄. Resiste ire si potes. cede si n̄ potes. si p̄uenerit ⁊ p̄occupauerit mētez tuā iracūdia ⁊ ascēderit in te: ne relinquas locum tuuz. locus tuus paciētia tua est. Hec ille. Hāc quidē virtutem ph̄i gentiles mira alacritate cōplexi sunt. Vnde Zenophon ph̄us maledicenti sibi cuidam. Tu inquit maledicere didicisti ⁊ ego cōscientia teste didici maledicta cōtemnere. Dyogenes autem cuz illi quidaz dixisset: multi te vitupāt. Oportet inquit sapientiam ab insipientibus feriri. Esse enim meliorē se indicat mala lingua quem carpit. Secundo inuenit gratiam propter vite sanctitatem. quia optime nouerat ⁊ ꝑoptime didicerat dominū esse cum eo. ⁊ ideo p̄posuit euz omnibus suis vt prudenter gubernaret creditam sibi domū. Sic beat⁹ Lucas gr̄az inuenit ꝓpt̄ vite sanctitatē in vero ꝓfectu virtutum ⁊

meritorũ. Ad cuius euidentiam sciendũ
q̃ tria sunt virtutũ principia que reddunt
opera nostra virtuosa et fructifera deoq̃
grata. sicut argumentũ habemus in arbo
re materiali ad fructificandum plantata.
Nam primo iacitur semen de quo consur-
git planta succrescens: que deinde vili cor
tice tanq̃ tegmine et munimẽto quodam
circũcingitur. Et hec duo: scilicz lignum ⁊
cortex arboris sunt quodãmodo instrumẽ
ta quedam principia ⁊ adiumenta fructu-
um. Sed humor intermedius qui est natu
ralis vigor arboris ad supiora virtute so-
lis attractus: ⁊ ad partes singulas arbo-
ris dispersus totalem ⁊ plenam causat ac
subministrat materiã. Unde ⁊ surgit ve-
nustas foliorũ. redolentia florum. ⁊ exu-
berantia fructuũ. Sic etiam in arbore rati
onali fides tanq̃ semen iacitur in sacramẽ
to baptismatis. vnde postea cõsurgat plã
ta primaria virtutũ: scilicz fides explici-
ta postq̃ ad vsum ratõis peruenerit. qua
succrescente per opera virtuosa supducen
da est virtus humilitatis quasi cortex de-
spicabilis. que nimirũ est prima in virtuti
bus affectius in ordine reparatõnis. sicut
econtra initiũ omnis peccati superbia. vt
dicitur Ecclesiasti. x. Et ideo reparator hu
mani generis humilitatez primam esse po
suit inter beatitudines Math. v. dicens.
Beati pauperes spiritu. i. hũiles ꝑm Glo.
Verũtamẽ hic loquor de humilitate pre-
eunte gratiam gratũ facientem: ⁊ cõcomi
tantem gratiaz gratis datam. que scilicet
est donũ quoddam gratis datũ a deo quo
se homo ꝑparat ad suscipiẽdũ gratiã gra
tum facientẽ. ad quod nulla virt⁹ ꝑuia taz
efficax est sicut humilitas. Nam tria com
plectitur illa ꝑparatio. scilicet q̃ cognita
propria malicia primo actũ peccati delen
do deserat. Secundo q̃ peccatũ detestan
do ꝓpositum firmuz ⁊ voluntatem nõ pec
candi de cetero habeat. Tercio q̃ sibi pro
ut possibile est fauere conet̃ ad bonuz per-
ficiendũ. ⁊ sic facit quãdam habilitatem ĩ
se que locũ dat diuine misericordie q̃ sal-
ua iusticia possit ei ꝯferri gratia. Iniuria
nanq̃ fieret diuĩe iusticie si tali daret̃ gra
tia in quo esset adhuc obex gratie: scz pec-
candi voluntas. Sic igitur humilitas est
quasi vas susceptiuũ ⁊ cõseruatiuũ diuine
gratie: sicut cortex arboris est cõseruati-
ua vigoris naturalis ne euaporet. Sz cha
ritas que prima virtus est in ordine meri-
torie operatõis est spũalis vigor ⁊ vapor
omniũ virtutuz. Unde dicit Glo. ad Ga
lat. v. Ex charitate nascũtur omnia bona
inq̃tum sunt bona. Unde sicut vapor ille
naturalis totam arborem in se cõseruat ⁊
licet per radicez attrahat̃: radix tamẽ eti
am pro illũ in suo vigore cõseruatur. Sic
etiam charitas omnes virtutes ꝯseruat.
cõsummat. ⁊ acceptas deo ꝓ nobisq̃ meri
torias reddit. Et vapor quãtuz magis di
latatur in infimis: scilicet radicib⁹. tanto
magis ꝯsurgit eminẽti⁹ in supis. Sicut di
cit Grego. in pastoral. Tunc ad alta cha-
ritas mirabiliter surgit cuz ad ima ꝓximo
rum se misericorditer attrahit. Et que be
nigne descendit ad infima valenter recur-
rit ad summa. Est ergo fides stabilimentũ
arboris omnia portans. Et humilitas te-
gumentũ omnia ꝯseruans. Est deniq̃ cha
ritas nutrimentuz oĩa que meritoria sunt
in esse ꝓducens. Et his quidem virtutum
principijs christ⁹ Jesus rediens ad dexte
raz patris obiecta singlua speculatiua re
liquit: vt in eorũ aspectu iugiter in christo
renati proficerẽt. Nam ꝑmo fidei christia
ne reliquit euãgelia sancta. que scz omnez
perfectõem nõ solũ fidei: sed etiaz quicq̃d
moris: quicq̃d virtutis est plenissime ma-
nifestãt: vt ꝑm ea viuentes eorũ fides non
inanis ⁊ mortua iudicet̃. Verũtamẽ ꝓch
dolor licet hoc speculũ christianitatis om
nes credulitate conspexisse videãtur. pau
ci tamen ad modũ imitari conãtur. Qui-
bus ait Jacobus. j. ca. Fides sine operib⁹
mortua est. Cum dilectione fides christia
ni sine dilectione fides demonis. Qui au-
tem non credũt peiores sunt q̃ demones.
Secundo ꝟo sancte humilitati reliq̃t ima
ginem crucifixi. Quid em̃ pl⁹ cõmendare
potuit hũilitatis virtutem q̃ q̃ filius dei
deus et homo sanctus ⁊ innocens in tan-
tis opprobrijs vitaz finire voluit et tanq̃

sceleratissimus reputari: vt nihil restaret abiectionis q̄ impij per effectuz non irrogarent: nihilq̄ humiliatōis q̄ hūilis Jesus non desideraret. Hinc suis sequacib⁹ illud memoria dignum reliquit. Discite a me q⁹ mitis sum ⁊ humilis corde. Tercio denicq̄ virtuti charitatis reliquit arrā inexp̄ssibilis amoris in sacramento altaris. Non enim poterat maiorem charitatē posteris relinquere q̄ seip̄m quotidie in altari offerri p̄mittere. vt qui quotidie peccamus: quotidie per illud mūdaremur. et sic per memoriā in eius passione semper charitatis ardore renouaremur. Tercio denicq̄ gratiā inuenit propter seruitij fidelitatem. Nam cum dominꝰ eius intantū illi crederet q̄ omnibus sibi traditis ignoraret quid i domo sua haberet. nec quicq̄ esset q̄ illius potestate non tradidisset p̄ter solam eius vxorem: perfecta fidelitate decoratus potius elegit subire squaloreꝫ carceris q̄ incurrere stupr̄ū vxoris. In omnib⁹ dispensatōe domus fidelissimus extitit Sic beatus Lucas apostolorū discipulus vtpote qui ab ipis euangeliū didicit. ⁊ vt audiuit non vt vidit tam luculēter enarrauit. Nam licet Mathеus scripsit de natiuitate saluatoris: non tamen ita perfecte sicut Lucas Johānes et Marcus cōceptionem ⁊ natiuitatez p̄cursoris tacuerūt q̄ Lucas exp̄ssit. Et in multis alijs eorū dicta compleuit. Ex quibus liquet q̄ euāgelium de multis his qui viderūt inquirebat. ⁊ p̄sertim de beata virgine. ad quā tanq̄ ad archam testamenti recurrebat a qua de multis certificabat: p̄cipue de his que sibi constabant. sicut de angelica nunciatione christi natiuitate ⁊ hmōi: de quibus solus Lucas scripsit. In quibus omnibus officij sui fidelitatem ostendit. Unde ⁊ imaginez beate virginis diligentius studuit depingere: ⁊ posteris ob maiorem deuotionē relinquere. Mansit etiaz vsq̄ ad finem vite virgo purissimus. ⁊ post cōuersionē suam ab omni crimīe alienꝰ. Inuenit ergo gratiā coraꝫ dño suo ⁊c.

In festo Symonis ⁊ Jude apostolorum.

Non vos me elegistis sz ego elegi vos. ⁊ posui vos vt eatis et fructum afferatis. et fructus vester maneat. Johan. xv. Querit Alexander de balis super ad Romañ. vtrum electio est etiam malorum: dicente domīo. Nonne vos duodecim elegi ⁊ vnꝰ diabolꝰ est. Ad quod respōdet q̄ hec tria scilicet. ꝓpositū. p̄destinatio. ⁊ electio idē esse videntur fm rem. differunt tamen fm rationem ⁊ modū intelligendi. Quia propositum miserendi videtur dicere cōceptionem firmam cōferendi gratiam ad quam sequitur voluntas de gratia cōferenda. ⁊ sic p̄ius est propositū. De quo dicit apostolus ad Romañ. viij. Scimus quoniam diligentibus deū omnia cooperātur in bonum: his qui fm propositū vocati sunt sancti. Glo. etiam peccatū eis cooperatur in bonum. quia ex hoc magis humiles ⁊ cauti resurgunt. Electio vo dicit distinctionem saluandorum a suo contrario in speciali. ⁊ sic secundo loco ponitur. quia p̄ius intelligitur aliquid distingui a malo q̄m ordinari ad finem. Dominus autem Jesus loquitur ibidem de electione ad statū prelationis ⁊ non saluatōis: que respicit p̄sentem iusticiā. Predestinatio vo adhuc superaddit ordinationē ad finem. Est ēm quedam p̄ordinatio rei saluande in finem ⁊ sic fm rem idez sunt licet differant fm rationem. Q⁹ si queritur vtruz electio ⁊ reprobatio fit ex meritis electi vel reprobati. Respōdet ibidem q̄ in electione tria intelliguntur. Primum est actio eterna ⁊ propositum miserendi. iuxta illud ad Ephe. j. elegit vos ante mundi constitutōnem. Et hoc nō cadit sub merito. Secundū est glorificatio tēporalis qua ille dicit electꝰ ab eterno cui danda est gratia in tempore. et etiam non cadit sub merito. quia gratia q̄ est effectus p̄destinatōis est causa omnis meriti. Hīc dic Aug. q̄ p̄ma grā data indigno. q⁹ omnes sum⁹ filij ire. Indignꝰ autez sibi mereri non potest nisi penā. Tercium

est q̄ electio cōnotat eternam glorificationem. q̄ electi dicunt̄ qui eternaliter glorificabūtur. ⁊ hoc cadit sub merito cooperāte spiritu sancto tanq̄ motore et infusa nobis gratia. Similiter in reprobatiōe tria sunt. Primū est eternuz propositū. ⁊ hoc non cadit sub merito. Secundū est tēporalis obduratio quaz cōnotat reprobatio. ⁊ hoc cadit sub merito. quia ex peccato p̄cedenti quis meret̄ obdurari. Hinc dicit Aymo super illud ad Ro. ix. Dicit enī scriptura Pharaōi. q̄ Pharao mal⁹ erat sed nō apparebat quādo ad flagella domini induratus est. Et sic pene oēs mali sunt anteq̄ apparent mali: ita q̄ merentur illā obdurationē. Terciū est eterna damnatio ⁊ de hoc non est dubiū quin cadit sub malo merito. Non ergo vos me elegistis: sed ego ⁊c. Ex quibus verbis querit̄ vtruz sit iniquitas apud deū quosdā eligendo ⁊ quosdā reprobādo. sicut elegit cognatos suos ad apostolatus officiuz. p̄sertim cum vbicūq̄ fuerit personaꝝ acceptio: ibi erit ⁊ iniquitas. Sed deus in eligēdo videtur personā accipere p̄cipue quādo nulla precesserūt merita vel demerita. in quo intelligimus Jacob electū ⁊ Esau reprobatū sicut scriptū est Malach. j. Jacob dilexi Esau ꝟo odio habui. Ad q̄d respōdet Alexander de halis vbi sup̄. adducens Augusti. supponentē q̄ om̄es homīes sunt infra vnam massaz perditiōis. ⁊ non est iusticia aliqua si iste extrahat̄ de massa ⁊ ille non. q̄ vt idem August. dicit in Encheridyon Miseret̄ deus magna bōitate: ⁊ obdurat nulla iniquitate. vt nec liberat⁹ de suis meritis glorie t̄: nec damnat⁹ nisi de suis demeritis conquerat̄. Quasi diceret. q̄ iste extrahit̄ ex mera gratia est. vbi autem est mera gratia ibi locū non habet iniquitas vel personarū acceptio. quia personaꝝ acceptio videt̄ includere ratiōem debiti. qui autem ibidem remanet nō potest cōqueri: nisi de suis demeritis. Quia vt dicit Augus. Et si nullus inde liberaret̄: nemo posset recte vituparе dei iusticiā. Sicut enim figmentū nō potest ꝯq̄ri de figulo: ita nec homo de deo. Preterea in obduratiōe duo sunt. scilicet motus animi ad inherendum malo. ⁊ sic deus nō est causa obduratōis: sicut nec peccati. Secūdū est subtractio gr̄e. q̄ ex suo iusto iudicio gr̄az nō apponit. ⁊ sic est causa obduratōis. Vñ Augusti. ꝯtra Julianū. Obduratio est nolle misereri vt nō ab illo irrogat̄ aliquid q̄ fit hō deterior: sed tm̄ q̄ fit hō melior nō erogat̄: q̄d facit equitate sua. q̄ sic̄ null⁹ saluatur nisi g̃tuita misericordia: ita null⁹ damnat̄ nisi equissima iusticia. Naz sicut p̄destinatio dicit volūtatē dei ad dandā gr̄az cuz p̄sciētia q̄ bñ vsuri sunt illa: sic reprobatio dicit voluntatē dei subtrahēdi gratiam cuz p̄sciētia q̄ male vsuri essent illa. Et iō q̄ volūtas dei cuz p̄sciētia se nō hz eq̄liter ad oēs: nō est ꝓpter diuersitatez q̄ fit in p̄sciētia. sz q̄ nos nō habem⁹ nos eq̄liter ad ip̄am. Sic̄ sol eq̄ illumīat cecuz et videntē: lumē suū om̄ib⁹ ꝯmunicās. nō tñ oēs eq̄liter se hñt ad ip̄m solē. Vñ s̄m Augus. Sic̄ lux p̄sens ē ceco tñ cec⁹ absens est luci. sic gr̄a dei p̄sens est oīb⁹: non tñ mali pñtes sunt illi sed h̄ est ex eorū defectu. q̄ facere pñt aliq̄d: q̄ facto gr̄az dei recipiāt sicut q̄s ap̄iendo fenestrā facit q̄ illumīat̄ dom⁹. nō q̄ ip̄e eaz illumīat: sz q̄ facit aliquid q̄ facto illumīat̄. Ad euidentiā igitur thematis sciēdū q̄ nouē sunt signa diuine electiōis q̄b⁹ pariter ꝯcurrētib⁹ se q̄s ad recipiendū ⁊ cōseruandū diuinā gr̄am gratū ⁊ aptū exhibet. Primū signū est cū q̄s deū timētes ⁊ virtutes ⁊ virtutū opatores. i. bonos diligit ⁊ fouet: etiaz si ip̄e ꝓ tūc esset mal⁹. q̄ ille naturalr̄ est virtuosus q̄ virtutes in alijs diligit. Vñ Sene. Scias eū multis virtutib⁹ abūdare qui alienas amat. Sicut q̄ñq̄ denari⁹ falsus inter bonos computatur ⁊ soluit. sic peccator qui bonos diligit q̄ñq̄ cum illis celum intrat: recipiēs ꝓpter bonos gr̄am ꝯtritionis a dño ⁊ salutz. Si eī dñs pēthapoliz ꝓpt̄ decē bonos p̄cere voluit. multo magz vni pctōri p̄cet ⁊ gr̄az tribuet ꝓpt̄ multos bonos illi donādo ante exituz anime peccatorum contritiōem ⁊ remissiōem. Sicut ecōtra signū reprobatōis est virtuosos et virtutes odire. ⁊ p̄sequi corde ꝟbo ⁊ ope.

Nimiꝝ qꝛ de illis dixit dñs. Qui spernit vos me spernit. . imo qui tangit illos tangit pupillam oculi sui. Deutro. xxxij. Circũduxit eum. s. populũ israhel: ⁊ docuit et custodiuit quasi pupillam oculi sui. Saule saule inquit quid me ꝑsequeris. Membra sua seip̃m reputans. Secundũ signũ est cum quis loqui bona libẽter audit. scilicet de deo. de ꝓpria salute. de morte. de futura vita. ⁊ similib⁹ Johã. viij. Qui ex deo est verba dei audit. ꝓpterea vos nõ auditis. quia ex deo nõ estis. Dicit enim Chriso. super Math. ꝙ non est paru⁹ fruct⁹ ex auditu verbi dei. Nam qui audit ⁊ seip̃m sepius rep̃hendit ⁊ alti⁹ ingemiscit eo q̃ndoq̃ ꝑueniet vt studeat implere qđ didicit. Quia gutta cauat lapidez non vi: sed sepe cadendo. Terciũ signũ est ꝙ nõ libenter audit mala loqui de ꝓximo: cõuertens omnia dicta ⁊ facta ꝓximi in bonum quãtuz potest: ⁊ hoc ex puro corde. Sicut ecõtra signũ est reprobatõis: cum libẽter detractões audit vl̃ alia mala colloquia. Quia ſm apostolũ. corrũpunt bonos mores colloquia mala. Vel etiã si q̃cunq̃ vidit ⁊ audit de ꝓximo: interp̃tatur in malũ Quia dicit Chriso. ꝙ sicut difficile aliq̃s suspicatur maluz qui bon⁹. sic difficile aliquis suspicat̃ bonũ qui malus est. cũ tamẽ omnia dubia tenent̃ in meliorẽ partez interp̃tari: aut excusando factũ vel intentionem facientis. aut etiã compatiẽdo opantis a deo derelictõi. aut grauissime tẽptationi. Naz vt dicit Berñ. Detrahere aut detrahentẽ audire quid horũ damnabili⁹ sit nõ facile dixerim. Quartũ signũ est si quis frequẽter mouetur ab intra ꝙ velit melior fieri. ⁊ sic vl̃ sic se regere verbis factis ⁊ morib⁹. dicente domino. Beati qui esuriũt ⁊ sitiãt iusticiã. Vbi dicit Glo. ordinaria. qꝛ esurire et sitire iusticiã est semper habere desideriũ ꝓficiẽdi. Nescit enĩ per torporẽ veterascere qui studet bonis desiderijs inchoare. Econtra ꝟo signũ est eterne reprobatõis cum quis incipit a bono desipere ⁊ ad mala retrogradi. Pro q̃ sciendũ ꝙ vt dicit̃ Job. xiij. Homo nunq̃ in eodez statu ꝑmanet. Vnde ĩ via dei stare retrogradi est. nullũ eniz mediũ esse potest quin oportet deficere vel proficere. qꝛ q̃cito non ꝓficit: deficit. Cũ ergo quis incipit tepescere ⁊ ad omnẽ ꝓfectum spiritualem desipere: omnia q̃ grata carni ⁊ sensualitati carnis amplecti. Pro primo quidem in venialib⁹. postea ꝟo etiaz in mortalib⁹ non habens efficax desideriũ resipiscentie: licet patiat̃ cõtinuũ stimuluz cõsciẽtie. Hoc etiam est euidẽs signuz diuine derelictõis ⁊ reprobatõis. sicut apte ostẽdit Grego. in pastoral̃. super illud Apoc. iij. Vtinam calid⁹ aut frigidus esses. Iz qꝛ tepidus ⁊c̃. vide sup̃. Quintũ signũ electionis est virtus hũilitatis. que non solũ amplectit̃ exteriori humiliatõe: sed etiam interiori cognitõe ⁊ affectiõe. Sicut beata Agatha nobilis. que respõdit iudici de sua vilitate inquirẽti. Ancilla christi sum: ideo ostendo me vilem ꝑsonã. Ecõtra ꝟo euidẽtissimũ signũ reprobatõis superbia est. non soluz exterioris ostensiõis: sed etiam cordialis elatõnis. Quid detestabili⁹ q̃ donis corꝑalibus ⁊ temporalib⁹ ⁊ maxime spiritualibus abuti in seruitio diaboli. Hinc cõcludit Grego. dicens. ꝙ euidẽtissimũ signuz reproboꝝ est superbia: sicut humilitas electoꝝ. Cui⁹ triplex causa potest assignari. Prima est qꝛ velut ꝑmogenita sathane specialiter eius profert imaginem ⁊ hominib⁹ imꝑmit. Apostate angelo homo similis efficit̃ duz hominib⁹ esse similis dedignat̃. Secunda est qꝛ se contra deum erigit et supra deũ extollit. Grego. Cum om̃ia vitia fugiunt a deo: sola superbia se deo opponit. ⁊ sicut prima semꝑ prorumpit in cõtumeliam sic et vltima perseuerat. Tercia est quia sicut humilitas non solum est gratia: sed etiaz eius vas quo diuine gratie cõseruatur vniuersitas: sic suꝑbia non solũ vitiuz sed etiã est sentina omnium vitioꝝ. Eccl̃. Initiũ omnis peccati est suꝑbia. qui tenuerit eã implebit̃ maledict̃. Sextum signũ est ꝑassionẽ ⁊ mortem christi frequẽter cum gratiarũ actiõe reuoluere. De quo dicit Albertus magn⁹. ꝙ meditatio passiõis christi plus valet alicui q̃ si ieiunaret integrũ annũ in pane et

aqua. vel si quotidie virgis et flagellis cederetur vsq; ad effusionē sanguinis. vel si quotidie legeret vnū psalteriū. Tam multiplicē inde fructuz ꝯsequit̄ tam in p̄nti q̄ etiā in futuro: p̄sertim in deletōe pene debite. Hinc posuit in illo christ⁹ summā totius exercicij ī vnicā recōpensatōez illi⁹ sanctissimi sacrificij altaris: dicēs. Hec q̄tiēscūq; feceritis ⁊c. ¶ Septimū signū est cū quis erga pauꝑes infirmos tribulatos vl qualibet aduersitate depssos ꝯpassiu⁹ est ⁊ misericors. Quia dicit Grego. q̄ nō aliter redēptoris nostri mēbra efficimur: nisi adherendo ⁊ ꝯpatiendo ꝓximo. Verū tamen nunq̄ vere quis ꝯpatit̄ qui si facultas affuerit qd̄ necessariū est ꝓximo nō largitur. Hinc dicit Johānes in Cano. c. iij. Qui habuerit substātiā hui⁹ mūdi ⁊ viderit ꝓximū suū necessitatē patientē ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet in eo? Filioli mei nō diligam⁹ verbo neq; lingua: sed opē ⁊ vitate. Quia dic̄ Hiero. de talib⁹ ꝯpassiuā misericordiā exercētibus: ad Nepotianū scribens. Nō memini inq̄t me legisse male mortuū qui libēter opera pietatis exercuit. habet enī multos ītercessores. ⁊ impossibile est multoꝝ preces nō exaudiri. Octauū est cū quis multa aduersa patiēter patit̄. qꝛ quos diligit deus corripit. flagellat aūt omnē filiū quē recipit: eodē attestante Apoc. iij. Ego q̄s amo arguo ⁊ castigo. Si ergo except⁹ es a passione flagellorū: eris ſm Greg̃. except⁹ a numero filioꝝ. Cum igit̄ accidūt aduersitates in reb⁹ temꝑalib⁹ corꝑalib⁹ vel spiritualib⁹ bonū signū est: dum q̄s patienter suscipit. qꝛ forte in illis ante deū offendit aut de illis debitas gr̄arūactiōes nō egit. vel etiam hoꝝ ꝓsperitas impedimētū sibi veri ꝓfectus fuit. aut ideo qꝛ nunq̄ quis sine aduersitatib⁹ debite ꝓficit. ¶ Nonū signū est cum quis iniurias illatas faciliter remittit. qꝛ nulla virt⁹ taz celeriter deo recōciliat ⁊ peccata relaxat sicut ledētib⁹ et iniuriātibus ꝓpter deū remittere: dicente dn̄o Luc. vj. Eadē mensura qua messi fueritis remetiet̄ vobis. Vnde tales singulariter filij dei vocantur Math. v. Diligite inq̄t inimicos vestros. benefacite his ⁊c. Sequit̄. vt sitis filij patris vestri qui solez suū oriri facit ⁊c. Nec eniz aliud signū taz euidens inuenit̄. Qd̄ nobis adipisci cōcedat Jesus christus. Amen.

In festo omnium sanctoꝝ. Sermo. cxxxviij.

Est deus omnia in omnib⁹. j. Corinth. xv. Per oīa benedict⁹ deus bonitatez suā ⁊ diuitias glorie sue cōmunicare volens angelicā primo ꝯdidit creaturā naturali nobilitate ⁊ pulchritudine redimitā: sed ingr̄titudinem ꝯplectēs qui se genuit derelinquēs oblita est dn̄i creatoris sui. Ipe ꝟo vt dicit̄ in canōica Jude angelos qui nō seruauerūt suū principatū eternis vincul̄ sub caligine reseruauit: addens secūdo cōdere creaturā aliā regni sui participē. Et creauit hoīem ingenita nobilitate ad imaginez suam in solis naturalibus: adornās aīam per memoriā q̄ patri in diuinis attribuit̄ ⁊ intelligentiā attributā filio. ⁊ volūtatem q̄ refert̄ ad spiritū sanctuz. ⁊ in his homo p̄mo ꝯdit⁹ fuit. Cui dilata fuit infusio gratie q̄. s. adornaret̄ in gratuitis q̄usq; per actū ⁊ vsuz ratōis q̄dāmō se disponeret ad illā suscipiendā. Sic̄ elemēta mūdi prius erant in tpe creata et distincta q̄ ornata. sic aīa adornata fuit de post diuina similitudine: q̄ similitudo ꝑtinet ad habitus seq̄ntes. s. innocentiā ⁊ iusticiā. sed hanc similitudinez qua fact⁹ est in g̃tuitis iust⁹ ⁊ rectus iterū amisit in originale corruens. ⁊ quotidie quis amittit cuz desinit esse bon⁹. ⁊ sic in imagine sola ꝑtrāsit homo. Vide nūc quātuz laborauit ī reꝑatōe primarie similitudinis ꝑdite hūanat⁹ est. flagellat⁹. passus. crucifixus. mortu⁹ est. ⁊ in labore multo sanguinē sudauit ⁊ effudit abūde: vt ab eo maculā deleret ac in limilitudinē pristinā roformaret̄. Juxta igit̄ apl̄icaz āmonitōez. j. Corint. xv. Sic portauim⁹ imaginē terreni. i. exēplo Ade terrena dilexim⁹. peccata perpetrauim⁹: portemus ⁊ imaginē celestis sectādo iusticiā veritatē ⁊ obedientiā: vt dicit Glo. Cui⁹

gratia quidã inflãmati ſpũ reformatiõem
ſilitudinis illi⁹ plen⁹ aſſequũtur poſt car-
nis ſolutõem ſine medio gloriã penetran-
tes. Quidã vo reformatõem illi⁹ licꝫ ꝓſer
uatã: tñ quodãmõ rubiginoſaꝫ relinquũt:
decedẽtes in igne purgandi. Quidã inſu-
per actualis mortalis deturpatã penitus
ipa ſimilitudine diuĩa priuant in eternum
cruciãdi. Sed dicit ꝓpheta. Si aſcẽdero ĩ
celũ tu illic es: ſi deſcẽdero ꝛc. Et ideo de
us oĩa in oĩb⁹. Pſalmiſta ꝓſiderãs magni
ficam dei ac maieſtatez indeclinabilẽ vbi-
libet eſſe põtez ſtupore q̃dã ꝓcuſſus. Quo
ibo inq̃t a ſpũ tuo ꝛ quo a facie tua fugiã?
Reuera nullꝰ. qz de⁹ oĩa in oĩb⁹. Nam pri
mo reprobãdis eſt diſtrictõe iudicis pleni
tudo vindicte. Secũdo purgãdis eſt cor-
rectõe patris pulchritudo iuſticie. Tercio
ſaluãdis eſt dilectõe ſpõſi beatitudo gꝛie.

¶ Quũ uz ad primũ eſt reprobãdis diſtri
ctione iudicis plenitudo vindicte. ꝛ ß q̃n
tum ad tria. Primo q̃ꝫtum ad acerbitatez
penarũ. Si enĩ ſm Tho. pena purgatorij q̃
ꝓ minimo veniali infligit excedit q̃ꝫtuz ad
vtranꝫ penã. ſ. dãni ꝛ ſenſus maxima pe
nam mũdi hui⁹: quid erit ꝓ vnico mortali
cum ꝓeligendũ eſſet decedere cũ oĩb⁹ pec
catis venialib⁹ toti⁹ mũdi factis ꝛ fiendis
q̃ in ꝓpatõe vni⁹ mortalis ſunt velut gut
ta minima ad magnitudinẽ maris. qz de-
ſperatõez inducit recõciliatõis. Dñ dixe
rũt tres mortui ſacco beati Hieronimi re
ſuſcitati beato Cyrillo inquirenti cauſam
tanti fleꝰ. Si cauſaz noſtri fleꝰ ĩterrogas
timor penarũ eſt q̃ inſte peccatorib⁹ dant.
Vallet enĩ quilibet viuẽtiũ ſi penas illas
expientia dinoſceret vſq; in finẽ mũdi cru
ciari ſimul oĩb⁹ penis q̃s oĩes homĩes ab
Adã vſq; huc ſigillatim ꝓtulerunt q̃ vno
die in inferno vel purgatorio mĩori q̃ illic
habeẽ pena torq̃ri. ſ. ꝓ minimo veniali. O
horribilis diuĩa vĩdicta quã experientĩ in
eternũ cruciãdi. Secũdo q̃ꝫtũ ad perpetu
itatẽ penaꝝ. Cum enĩ fuerint in tormẽtis
tot milia ãnoꝝ q̃t arene in terra. gutte in
mari. gramĩa ꝛ folia in mũdo. ſtelle ĩ celo.
vix illã infinibilẽ perpetuitatẽ penaꝝ ince
perũt. O penarũ infinibilitas maledicta.

Intelligite hec qui obliuiſcimini deuz ne
q̃n rapiat infer⁹. nec ſit qui eripiat. Tercõ
q̃ꝫtũ ad ĩmortalitatẽ. qz pẽa illa nunq̃ vel
ĩ minimo lababit. ¶ Sup quo q̃ri põt vtꝫ
ſuffragia viuoꝝ ꝓſunt in mortali deceden
tib⁹ ſaltim q̃ꝫtũ ad deletõem venialiũ. naz
poſito q̃ q̃s decedat cũ vno mortali adhũ
ctis infinitis venialib⁹ nõ videt rõni ꝓſonũ
vt ꝓ ſingulis veialib⁹ debeat ĩ ꝓpetuũ cru
ciari. puta ꝓ verbo ocioſo cuz veniale pec
catũ non tendat in infinitũ. Ad qõ rñdet
doctor ſanct⁹ ſup. iiij. diſtĩ. xxj. q̃ venialia
peccata cõiũcta mortali puniunt in dãna
tis eternaliter etiã quãtũcũq; leuiſſima. Et
cauſam aſſignat dicẽs. q̃ de⁹ nunq̃ penaz
ſine culpa dimittit. nec etiã veniale dimit
tit ſine mortali. Jn illis ꝙ qui dãnant nõ
poteſt aliq̃ culpa dimitti nec aliq̃s reatus
tolli. cũ charitate careãt per quaz ꝛ culpa
purgat ꝛ reat⁹ tollit. vt ꝓz in fmõe ſequẽ
ti. Et ideo culpa venialis in eis ſemꝑ ma-
nebit vel reat⁹ eius etiã ſi añ peccatũ mor
tale veniale dimiſſuz fuiſſet q̃ꝫtũ ad culpã
manẽte reatu. ꝛ ꝓpter hoc dãnati ꝓ ve-
nialib⁹ eternaliter puniẽtur. Dec ille. O ve
re horrẽda ſentẽtia miſeris obſtinatis. ſz
hos relinq̃m⁹ ꝛ feſtũ lugubre ſibi celebrẽt:
dicentes lamẽtatões ꝛ ve. Ve inq̃t qz na
ti. ve qz a deo creati. maledict⁹ de⁹ ꝛ male
dicta trinitas q̃ nos creauit ad hãc pena-
litatẽ. ¶ Secũdo de⁹ eſt purgandis correc-
tõe prĩs pulchritudo iuſticie. Sup ß que
ri põt a quib⁹ ĩ venialib⁹ decedẽtes in pur
gatorĩũ deportanẽ vel puniunt. ꝓtum cũ
dicit magiſter ſnĩaꝝ. q̃ illos habebũt tor
tores ĩ penis q̃s habuerũt in cẽtores ĩ cul-
pa. Ad qõ rñdet doctor ſanct⁹ vbi ſup̃. q̃
ſicut poſt diẽ iudicij diuina iuſticia ſucce-
det ignẽ quo dãnati perpetuo punientẽ. qz
dicit Baſili⁹ ſup illud ꝓs. Vox dñi ĩtercu-
dentis flammã ignis. Q⁹ quo ad calidum
vſtiuũ ꝛ etiã ad id qõ in igne groſſum ſue
nietur deſcẽdet ad inferos ad penã dãna-
torꝝ. qõ aũt eſt ibidẽ ſubtile ꝛ lucidũ rema
nebit ſuꝑius ad gloriã ſaluãdoꝝ. Sic etiã
nũc ſola diuĩa iuſticia electi adhuc purgã
di poſt hãc vitã purgãtur ꝛ nõ miniſterio
demonũ quoꝝ victores extiterũt. qz iuſtũ

est vt qui de aliquo triūphauit ei subiiciat post triumphū. Nec etiā ministerio angeloꝝ qui ciues suos tā vehemēter non afflixerē. Possibile tn̄ est ꝛ rōni pſonū ꝙ angeloꝝ ministerio deducant̄ ad loca penaꝝ ꝛ etiā ipſi demōes q̄ de penis hoīm letant̄ eos comitant̄ ꝛ assistūt purgādis. tum vt eoꝝ exitu a corpe suū aliqđ ibidē requirāt tum vt eoꝝ penis satient. Dicit enī Glo. Lhobie sup exenteratōe piscis. ꝙ cū christus appropinq̄ret morti affuit sathanas ꝛ fixerit sup brachiū crucis: pſiderās si in eo aliquā peccati maculā inueniret: tanq̄ leo rugiens parat⁹ ad escā. ꝛ diuinissimā illaz aīaz raperet ꝛ deglutiret: tanq̄ infern⁹ viu⁹ ꝛ ibidē pmāsit donec christ⁹ expirauit. Su per quo dicit Greg̃. Curandū nobis est ꝛ magnis q̄tidie fletib⁹ cogitandū q̄ seuus ꝛ terribilis sua in nobis opa requirēs in die nostri exit⁹ pr̄inceps hui⁹ mūdi. veniet exq̄ ad deū carne morientem venit ꝛ in illo aliq̄d quesiuit in q̄ nihil inuenire potuit. Secūdo queri pōt vtr vn⁹ alio citi⁹ a purgatorio liberat̄. cum videt verisīle ꝙ quāto grauior est culpa ꝛ maior reat⁹: tāto acerbior imponit̄ pena. ita ꝙ oīa peccata simul puniant̄ ꝛ ꝙ vnoquoq̄ singularis pena imponat̄. sicut a simili si centū candele succendāt̄ in pte vna: ꝛ vna dūtaxat in pte altera ceteris par⁹ eque pſumentur. Ad qđ rñdet doc. sanc. vbi sup. ꝙ q̄daz venialia sunt maioris adherentie q̄ alia fm ꝙ affect⁹ magis inclinat ad ea ac fort⁹ eis infigit̄. Et q̄ ea q̄ sunt maioris adherētie tardius purgāt̄ur. sicut illa q̄ etiā cessante actu ei⁹ affectui manēt infixi: ꝛ sic ea quodāmodo affectu ꝓtinue pficit. Hinc est ꝙ quidā in purgatorio diuti⁹ q̄ alq̄ purgant̄ fm ꝙ affect⁹ eius magis ad venialia fuit īmerius. Sic enī acerbitas pene correspōdet quantitati culpe in subiecto. vnd̄ pōt ꝓtingere ꝙ aliq̄s in purgatorio diuti⁹ purgetur qui min⁹ afflig̃t ꝛ ecōtra. vel ꝓpter negligentiā alicui⁹ debiti nō soluti impossibilitate cessante. vel ꝓpter affectū veniālis pſeuerantē vsq̄ in mortē. sicut patz in Paschasio. de quo dicit Greg̃. iiij. dialo. Qui cum vir mire sanctitatis extiterit et

duo ꝙ tunc in summos pōtifices electi fuissent in vnū quoq̄ illoꝝ ecclesia quemlet Paschasi⁹ tn̄ q̄si ex errore aliū semp̄ ꝓtulit ꝛ in hac sn̄ia vsq̄ ad mortē permānsit. Qui cū defunct⁹ esset ꝛ dalmaticā feretro superpositā demoniac⁹ tetigisset statim sanatus est. Post multū ẋo tp̄is cū germanus capuan⁹ epūs balneū ob sanitatem petisset Paschasiū obsequētem inuenit ꝛ obstupuit: ac illi quid tant⁹ vir faceret inq̄siuit. Qui ꝙ nulla alia causa ī loco penali se deputatū asserit: nisi ꝙ ī tali causa plus iusto sensit. Queso ꝙ me dñm dep̄care ꝛ ī B cognices te exauditū si huc rediēs nō me īueneris. Qui post dies paucos rediēs p eo prius facta oblatōe ipm minime īuenit Potest tn̄ fieri fm Bonauēturā ibidē. ꝙ pulchritudo diuine iusticie sic ordīat vt no oīno intendat̄ pena q̄ntū ad acerbitatē ꝙpter magnā difficultatē sustinēdi. vl vult eos vtroq̄ mō punire: ita vt maior acerbitas ꝛ diuturnitas inuicē recōpensent si quid ī altero deficiebat. sicut etiā ꝓtinget in resurrectōe mortuoꝝ in q̄ calor ignis recuperabit in intensiōe qđ amittit in tp̄is abbreuiatōe. ꝛ sic patz pulchritudo diuine iusticie. Tercio de⁹ est saluādis dilectiōe spōsi beatitudo glorie. Dñ canit ecclesia. O q̄ gloriosus est regnū in quo cū xp̄o gaudent oēs sancti amicti stolis albis sequūtur agnū quocūq̄ ierit. Nec mirꝫ cuz dicit Aug⁹. li. de moribꝰ eccl̄ie. Tanta est iocūditas lucis eterne ꝙ etiā si nō liceret āpli⁹ in ea manere q̄ vni⁹ diei mora ꝓpter B solum īnumerabiles āni vite hui⁹ pleni deliciis ꝛ circūfluentia bonoꝝ tp̄aliū recte merito ꝓtenerētur. In hac esn̄ gloria rex glorie sponsi nomē scribi voluit hac de causa ni fallor: q⁹ spōsus nō exigit nisi puꝝ amorem. Ecce inq̄t spōsus venit: exite obuiaz ei. Nomē aūt regis subticuit. q⁹ regi reuerentia debet̄ que timoris aliq̄d hz. Et q̄a charitas par⁹ potissime foris mittit timorē. ꝛ indicibili vinculo iūgit amāt̄ amato: voluit aīe egredient̄i dn̄s occurrere. more ꝛ amore spōsi velut ex equo se ꝓiūgens. O vere felix aīa ab omni vitioꝝ rubigine aliena q̄ dulcib⁹ egrediens amplexibus sponsi

ſuſcipiẽ dicentis illud Cant. Veni amica mea, veni columba mea, vẽi coronaberꝛ. Et ſic introducit eã in cubiculũ ſuũ p̃ ſep. ẽ cameras. Quaꝝ ꝓma eſt vite nouitas, ꝛ B ĩ reflexu ꝓmarto diuĩe viſiõis a q̃ nulla locorum diuãtia beatos arcere põt, q̃ recepta ſciet oĩa q̃ pñt augere leticiaz in celo ꝛ interra ꝛ ſubt⁹ terrã. Naz q̃ deũ videt nihil ignorat: vt dicit Greg. Deĩde ad ſecũdã ducet. ſ. ad ſocietatẽ ſcrõꝝ ꝛ angeloꝝ, vbi audiet ſibi dici. Quia mãſiſti ĩ charitate dei ꝛ primi: oẽs bi te diligent ſic ſeipos. Sicut pleni⁹ oñdit Anſel. li. ꝓſoloñ. vt patet infra, ꝛ p̃ ꝑſeq̃ns erit gaudiũ de ſingulis ſicut de ſeip̃is. Cũ enĩ ſit gaudiũ angel⁹ ſuper vno pctõre q̃ relabi poterit, Hinc merito dicet felix aĩa. O dñe quãto me honore ſublimaſti q̃ tã glorioſuz cuſtodẽ mihi deditſti. q̃ ſi nunq̃ aliud p̃miũ recipere eẽt ſupra oĩa merita mea. Quã xp̃us ad terciaz camerã ducẽs: rñdit dicens. Pro magno reputas taliũ cuſtodiã ne ſpm̃ ſanctũ effugares. q̃ ꝓueniale veraĩ: q̃ mortale penit⁹ expellit. iã accedo ꝛ maiorẽ gaudiũ cauſaz oñdaz tibi. Et oñſis vulneꝝ cicatricib⁹ ait Ecce ego te curaui ꝛ ẽdemi cuſtodiui ꝛ ſaluaui. nõ g̃ mireris obſequiũ miluũ angeloruz cũ ipe tã laborioſe tibi fuerit ĩ mortali corpe. Et tũc videbit ſororẽ ſuã carnem xp̃i ſanctiſſimaz, ex q̃ viſiõe merito vehemẽtia ſpũalis amoris ĩ ipm̃ exardeſcens: nec morã ſuſtinẽs, oſculet inquiet me oſculo oris ſui. O oſcula diuine dulcedinis qualia feliciter imꝑmenẽt in p̃ria cũ ꝛ ĩuia p̃ ſuauitate ſuſtinere vix pñt. Et ſic ducet ad q̃rtã camerã. q̃ mox implebit oĩ dulcedine ſpũs velut ſi oĩa mẽbra verterent in guſtũ mellifluũ. q̃ ſuſcepta nec eſuriet nec ſitiet ampli⁹. Quia ducet ad q̃ntã camerã. ſ. ad vite illi⁹ eternitatẽ q̃ ingeret maximuz gaudiũ. Deinde ducet ad ſextã camerã. ſ. ad familiaritatẽ ꝛ cognitõez ſumme trinitatis, vbi videbit ũliter fili⁹ a pre ꝛ ſpiritusſanct⁹ ab vtroq̃ ꝓcedit, ꝛ p̃rim ineffabilem creatoris amorẽ ad illã. Cũ eñ vt dictũ eſt diliget a ſingulis ſanctis ꝛ angelis ſic a ſeipſo: a creatore tũ pl⁹ diliget q̃z a ſeipſo ſimul ꝛ ab oĩb⁹ aliis. Et iõ gaudium a deo deſcendẽs ſine ꝛgatõe p̃cellit oẽ gaudiũ q̃ a ſe ꝛ ab oĩb⁹ aliis ſumit. Tandem vo ſeptimo ducet ad oĩmodaz glie plenitudinẽ. ſ. ad interi⁹ regis cubiculuz vt in eternũ cupidis fruaĩ amplexib⁹, in q̃ videbit q̃ de⁹ ſit ei⁹ corona ꝛ centꝝ aĩe. in q̃ ſolũ p̃fecta quietẽ ſortiet vnita deo feliciter ꝛ inſepabiliter. De hac tũ materia vide plenius alibi, ꝛ quõ hõ fact⁹ ſit vez mẽbꝝ xp̃i nunq̃ expiet niſi in p̃ria. Ad quã nos ꝓducat Jeſus chriſtus. Amen.

In die animaꝝ. Ser. cxxxix.

Salubris eſt cogitatio p̃ defunctis orare vt a peccatis ſoluantur. ij. Mach. xij. Cũ xp̃iana teneat religio purgatõez aiaꝝ eſſe poſt hãc vitã in his q̃ nondũ plene purgati deceſſerũt. iuxta illud apli. j. Cor. iij. Si cui⁹ opus arſerit. Glo. i. credibile erit detrimẽtũ paties. q̃ qõ hic dilexit p̃det ꝛ p̃ eo qõ hic dilexit vel hic vel in futuro punietur. ipe autez ſalu⁹ erit: ſi tñ q̃ſi p̃ ignẽ. Merito queritur põt ꝓmo de loco purgatorij in q̃ puniẽtur vbi nã ſit. Ad qõ rñdet ſanct⁹ Tho. ſuper iij. diſtĩ. xxj. q. loc⁹ purgatorij eſt duplex: Vn⁹ ẽ loc⁹ ei⁹ fm diuinã diſpẽſatõez, ꝛ ſic ĩ diuerſis locis legunt puniti ꝛ diuerſis penis deputati vel ad viuoꝝ inſtructõez vel mortuoꝝ ſubuẽtõez. vt. ſ. viuẽtib⁹ eoꝝ pena ĩnotescẽs p̃ eccle ſuffragia mitiget. ſicut oñdit Greg. i li. dial. Alius ẽ loc⁹ purgatorij fm legẽ ꝟmunẽ ad q̃ a deo ſpẽaliter ordinat⁹, ꝛ ſic loc⁹ ei⁹ eſt inferno ꝟiunct⁹: ſz ſitu ſuꝑior. ita q̃ vn⁹ ignis ſit iuſtos purgãs ꝛ impios cruciãs. Et vt dicit ibidẽ Bõa nẽtura. fm ꝟmunẽ opinionẽ doctoꝝ ignis ille materialis ẽ ſiue corꝑalis: ſz q̃ p̃ eandez naturã punit et purgat: ſz tm̃ bonos i gra decedẽtes, q̃ puniendo iuuat gr̃az. et gra bñs adiutoriũ pene ꝛ ꝟſummatõez voluntatis potẽs eſt purgare culpã ꝛ peccati ſcoriam. ita q̃ purgatio talis fit a gr̃a libero arbitrio ꝟſonãte ꝛ pena adiunãte fm ꝟformitatẽ ad remiſſiõez veialiũ q̃ fit ĩ hac vita. Jn dãnatos aũt talis purgatio nõ fit q̃ p̃uati ſunt gr̃a ꝛ volũtas ĩ malo firmata, ita q̃ obſtinata volũtas impediret pur

gatiõem etiã assistẽte gr̃a. Et ergo tantuz dicunt beati q̃ in dño moriunt. Cũ enim vt dicit doc. san. ibidẽ. Charitas q̃ est vinculum viuẽs eccle mẽbra: nõ solũ ad viuos se extẽdit: sed etiã ad mortuos q̃ in charitate decesserũt: suffragia ꝓ viuos facta etiã mortuis ꝓdesse pñt. Salubris est g̃ cogit. ꝛc. Cõsuetudo de ꝯmẽdatõe mortuoꝝ ab apl̃is ĩchoauit vt Damascẽ. refert ĩ q̃dam ꝓmõe de suffragijs mortuorũ. Misterioꝝ ꝯscẽ discipuli saluatoris ꝛ sancti apl̃i ĩ tremẽdis ꝛ vinifici sacmẽti misterijs memoriaz fieri eoꝝ q̃ fideliter dormierũt sanxerũt. Ergo ꝛ nos ꝓuocemur ad eoꝝ suffragia ꝓmo ex bonitate opis. Est em̃ op9 ꝓcipue charitatis et maxime pietatis nõ q̃rẽs aliq̃ bñanũ in effectu: sic plerũq; bñficia vius exhibita. Quã etiam pietatẽ ꝯmẽdat pena acerbitas. Quia dicit doc. san. vbi sup̃. q̃ ĩ purgatorio erit duplex pena. s. dãni ꝛ sensus. ꝛ q̃tũ ad vtrãq; mior pẽa purgatorij excedit maximã penã hui9 mundi. Exq̃ relinq̃tur q̃ q̃diu detinet aĩa in purgatorio etiã ꝓ minimo veniali maiꝰ sentiet tormẽtuz q̃cũq; corꝑali pena. Dic g̃ merito debet ꝯpassio. Clamãt em̃ ad nos illud Job. Miserimi ꝛc. Secunduz nos puocãs ad subueniẽduz ꝛ ꝯmẽdãs pietatẽ est auxiliũ ꝓpria impossibilitas. Job. vj. Ecce nõ est auxiliũ mihi ĩ me. Et ℔ iõ. q̃ non sunt ĩ statu merẽdi vl demerẽdi. ꝛ iõ necesse est oĩa deleri seueriſſima dei iusticia: nisi suffragijs viuoꝝ subueniant. Dñ Ysa. s. Cõuertã manũ meã ad te. glo. puniendũ. ꝛ excoquã ad purꝝ scoriã tuã. i. sordes vitioꝝ. Dñ cũcta miser exoluet vsq; ad q̃drãtez nouissimũ. Circa pñtẽ igit̃ materiã ad maiorẽ euidentiã tria ꝓ ordinẽ sunt notãda. Primo de salubritate hui9 cogitationis: vtꝝ. s. suffragia q̃ fiũt ꝓ mortuis etiam ꝓsunt faciẽtib9. alioq̃n videret etiã minus salubris. q̃ plus teneꝰ hõ sibi q̃ alijs Ad qđ rñdet sanct9 Tho. ibidẽ dis. xlvj. q̃ op9 suffragij qđ fit ꝓ altero spẽaꝛ vel ꝓ oĩbus vniuersaꝛ põt ꝯsiderari dupliciter. Uno modo put ẽ expiatiuũ pene ꝓ modũ cuiusq; recõpensatõis: q̃. s. attẽdit in satisfactione, ꝛ ℔ mõ op9 suffragij qđ sic ꝯputat vel eius vel eoꝝ ꝓ quib9 fit, ita absoluit hmõi a delicto pene q̃ nõ absoluat faciẽtẽ a delicto ꝓprie pene, q̃ ĩ tali recõpensatõe attendit eq̃litas iusticie. ꝛ iõ op9 põt adeq̃ri vni reatui qđ alteri nõ equat. q̃ reat9 duoꝝ peccatoꝝ maiorẽ req̃rũt satisfactiõem q̃ vni9. põt tñ facienti ꝓdesse ꝓ accidens. Cũ enim dicãt diuina iusticia eadẽ mẽsura q̃ mẽsi fueritis remetiet vobis. q̃ maiorez affectũ charitatis ꝛ ꝓpassiõis oñdit primis viuis vel defunctis efficatiorẽ ĩ futuro recipiet recõpẽsatõis vicẽ. Mã fm sententiã ꝯmunẽ doctoꝝ sup̃ hũc locũ. suffragia ecclie vl opa meritoria q̃ fiũt ꝓ defunctis ꝓsunt ei magis q̃ magis meruit vt ei ꝓdessent. Quia dicit Aug9. fm ℔ iuuat aliq̃s mortuꝰ ex suffragijs fz q̃ dñ vueret meruit vt iuuaret̃ post mortẽ efficatiorẽ suffragioꝝ portõez sortiret̃. riñ. q. ij. Nõ estimem9. Aliomõ ꝯsiderari põt inq̃tũ ẽ meritoriũ vite eẽne qđ hz ĩq̃tũ ꝓcedit ex charitate. ꝛ fm ℔ nõ solũ ꝓdest ꝓ q̃ fit: sed magis faciẽti ꝓdest. Ex q̃ patz q̃ op9 hmõi ꝓ alijs est satisfactoriũ: fz faciẽti ẽ vite eterne meritoriũ. Quia vt dic̃ sanct9 Tho. ibi dez. op9 vni9 nullo mõ põt valere alteri ad statũ glorie ꝯseq̃nduz ꝓ viã meriti: vt. s. ex bis q̃ ego facio ali9 mereaꝛ vitã eternã. q̃a sors glie reddit̃ fm mẽsurã r̃cipiẽtiz. vnusq̃sq; ex actu suo disponit̃ ꝛ nõ ex actu alieno. ꝛ dico dispositõe dignitatis ad ꝑmiũ: qz ꝛ si q̃s alteri impetret vt ad vitã eẽnaz ꝓueniat ei. s. impetrãdo ꝓmã gr̃am. nunq̃ tñ ℔ fit nisi suffragãtib9 ꝓprijs opib9 q̃bus ꝓ gr̃am illã vitã eternã mereaꝛ. Et sic ptz cogitatõis hui9 salubritas. Secũdũ est suffragioꝝ q̃liras cũ addit̃ cogitatio. q̃ videlicz suffragãtis est. Et fm ℔ q̃ri põt vtꝝ suffragia ꝓ defunctis facta a bõis ꝛ a maꝛ eq̃liter ꝓsunt. ꝛ videt̃ q̃ nõ. qz op9 alicui9 ex merito magꝝ esz fructuosuz faciẽti q̃ alteri: vt dictũ ẽ. sz pctõr ꝓpa sua nihil mereꝛ sibi. qz oẽ op9 meritoriũ oportz eẽ viuificatũ. i. charitate formatũ: q̃nto min9 alteri mereatur. Ad qđ rñdet doc. san. ibidez dis. xlv. q̃ ĩ suffragijs q̃ fiunt ꝓ malos duo ꝯsiderari pñt. Primũ est op9 operatũ sicut suffragiũ altaris. Et qz sacmẽta ex seipis

efficientiã bñt absq; ope opantis quã eq̃li
ter explẽt per q̃lcũq; fiat q̃; ũ ad ℟ suffra-
gia p malos facta defunctis ꝓsunt licz pl⁹
ꝓdessent ex ope opante adiũcto. Secũdũ
est op⁹ opãs. ⁊ q̃tũ ad ℟ pcõz opatio du
pliciter cõsiderari põt. Primo ꝑut est sui
ipsi⁹. ⁊ sic nullo mõ meritoria põt esse nisi
charitate fuerit formata. Quia fm Aug⁹.
peccatoz nõ est dign⁹ pane q̃ vestiẽ. ⁊ poꝛ
tus est extra statũ merendi sibi: nisi resipi-
scat. Secũdo ꝓsideraẽ vt alteri⁹ est. ⁊ ℟ cõ
tingit dupl̃r. Vel enĩ pcõz faciẽs suffra-
gia in actu illo gerit ꝓsonã ecclie toti⁹. sic̃
sacerdos dũ publicas dicit exeq̃as mortu
oꝝ. ⁊ tũc intelligit̃ facere cui⁹ noĩe vel vice
fit. vt ptz p Dyonĩ. xiq. ca. eccliastice ihe
rarchie. Unde est q̃ talis sacerdotis suf-
fragia in actu illo toti⁹ ecclie cuius sit pec
catoz defunctis ꝓsunt. Si ꝙo in actu suf-
fragioꝝ nõ tenet ꝓsonã toti⁹. ⁊ nõ sunt ope
ra sacm̃talia. tũc itez nec sibi nec alĩs ni
si forte daret elemosynã iusto vt oꝛaret p
mortuo. ⁊ tũc valeret rõne charitatis bo
ni hoĩs q̃ũcte: vt dicit ibidẽ Bõauẽtura.
Aut agit motu alieo. vt puta ad impiũ ali
cui⁹ boni. s. ip̃i⁹ defuncti: vel amici de re q̃
illi⁹ est in gr̃a existẽtis. Et qz tũc agit vt ĩ-
strumẽtũ alteri⁹. s. ꝓncipalis mouet;. ideo
licet non sit ĩ statu merẽdi. actio tñ ei⁹ põt
esse meritoria rõne ꝓncipalis agẽtis. sicut
si filius ĩ peccatis existens q̃ũcq; op⁹ mise
ricoꝛdie facit ex ꝓcepto dñi sui charitatez
hñtis. Dñ si q̃s in charitate decedẽs ꝓci-
piat sibi suffragia fieri vel alĩs charitatẽ
hñtib⁹: illa suffragia valẽt defunctis q̃ũis
p malos fiãt. licz magis valerẽt si etiã fa
cientes in statu merẽdi eẽnt. qz tũc ex dua-
bus ꝓtib⁹ eẽnt meritoria. Dñ generaliter
opa facta ꝓsunt defũctis si ꝓcomitat̃ cha-
ritas viri iusti vel opantis vel impantis.
Et sic mirabilr agit diuĩa clemẽtia. qz ope
ra a peccatoꝛib⁹ facta q̃ sibĩ ꝓpis nullo mo
do valere pñt ad meritũ: sz pletũq; ad de-
meritũ sic̃ opa sacramẽtalia ĩ mortali fa-
cta. sepe tñ alĩs valent. sic̃ indigne baptiꝛ
sans sibi dãnatõez baptizato gr̃az acquiꝛ
rit eternaz. Terciũ est suffragioꝝ efficacia
cũ dicit exoꝛare. Ad cui⁹ euidẽtiã videndũ
q̃ suffragioꝝ opa magis ꝓsunt defunctis.
Multis enĩ cura maxima videt esse de se-
pultura coꝛpis. de fletu coꝛpalis separõis
sic̃ habeb. q. Reg;. xxj. ò Respha. q. i. arre-
pto cilicio filios Iulsẽsos ĩ patibulo custo
diuit ĩtactos dõec ondereb ligniũ. ꝓpiciati
onis diuĩe p datõez pluuie: ĩ q̃ ligno darẽ-
tur sepulture. Iulsẽi enĩ erãt peccatũ Sau-
lis pẽis eoꝝ ad sedandã vindictã diuinaz
vt ptz alibi. Sed nunq̃d lacꝛymæ carna-
les aut põposa lacꝛymaꝝ frequtia defũ-
cti reat⁹ abluent? Audi sup ℟ sniam Aug⁹.
ĩ li. de cura p mortuis agẽda. Coꝛpi inqt
hũano quicq̃d impẽdit̃ non est iuplidiũ la
lutis eterne: sed hũanitatis officiũ. Et po
nit̃ in decret. vbi sup̃. Dicit etiaz sanctus
Tho. vbi sup̃. dist. xlv. q̃ exeq̃a talia falle-
re pñt p accidẽs. put. s. p bmõi ad ꝓpatien
duz boies excitant ⁊ p ꝓsequẽs ad oꝛãdũ.
vel inq̃tum in sumptib⁹ sepulture pauꝑes
fructũ capiũt. vel ecclĩã decoꝛat. Preterea
dicit ibidez. q̃ suffragia vel opa ex duob⁹
valẽt. s. ex ope opato. et dico opus opatũ
non solũ ecclie sacramẽtũ: sed etiã effectũ
accidentẽ ex opatõe hui⁹ collatõe elemoly
naꝝ ꝓsequit̃. pauꝑ reuelatio ⁊ p defun-
cto eoꝝ oꝛatio ad deũ. Quãtũ igit ad op⁹
opatũ illa opa p̃cipue mortuis suffragant̃
q̃ maxime ad coĩcatõez charitatis ptinẽt
vel directõis ĩ alteꝝ. Ex q̃ suffragia viuo-
ruz ꝓsunt defunctis fm q̃ vniunt̃ charita
te. ⁊ fm q̃ intẽtio viuentiũ referr̃ ĩ mortu
os. Ad charitatẽ aũt sacramẽtũ eucharis-
tie maxime ptinet. qz sacramẽtũ est eccliã
stice vniõis ⁊ oꝛigo siue vinculũ charitaz
Sz inf charitatis effect⁹ p̃cipuũ est elemo
synarũ op⁹. ⁊ iõ ista duo ex ꝑte charitatis
p̃cipue mortuis suffragant̃. Sed ex ꝑte ĩ-
tẽtõis ĩ mortuos directe p̃cipue valer oꝛa
tio. Et hec tria ponunt̃ ab Aug⁹. q̃si ꝓ-
pua mortuoꝝ iubilidia: licz etiã alia opa ò
genere bonoꝝ eis valere pñt. Secũdo va-
lent ex ope opante. opus aũt operãs acci-
pi põt vel ex ꝑte ꝓncipalis agentis. vel ex
ꝑte exeq̃ntis. Dico q̃ q̃ũcto moꝛiens di
spõit aliq̃ suffragia sibi fieri. suffragiũ ꝑ-
miũ plene ꝓsequit̃ etiã anteq̃ fiet q̃tũ ad
efficatiã suffragij q̃. est ex ope opãte ꝓci-

palis agentis: sed ꝯtū ad efficatiā suffragioꝝ̄ est ex ope operato: vel ex ope opātis exeq̄ntis nō ꝓsequit fructuz anteq̄ suffragia fiāt. ⁊ si ꝓ̄ attingit eū a pena purgatoꝝ̄ ꝯtū ad ꝫ fraudabit suffragioꝝ̄ fructu. Hec ille. Nō legit ī gestis magni regis karoli, q̄ eidē miles quidā multis ānis fuierat, hic ad extrema ꝓduct⁹ nepotē suū vocauit: dicēs. In fuitio regis iaz ānis ꝓsperagita: nihil ꝓfuit possidēs nisi q̄ ad militiā ꝓtinēt. ⁊ ecce solū equū optimū habeo ⁊ ex ꝫ statuo testamētū vt me mortuo vēdas equū ⁊ pecuniā ꝑ salute aīe mee erogabis paupib⁹. Pollicit⁹ est alter se facturū vt oportuerat. Aūculo aūt mortuo vidit alter equū esse validū ⁊ audacē: q̄re nec vēdidit eū: nec pecuniā ꝑ eo soluit: statutū aūculi q̄ipēdens. Trāsacto ẋo dimidio fere anni spacio aīa defuncti nepoti viuo manifeste apparuit: dicēs. Nō curasti facere quod ꝓ aīa mea liberāda statuerā, ⁊ ideo medio tpe q̄ ꝑ elemosynas liberari debuerā passus suz ḡues penas. ſz ecce nūc iudiciū dedit ope⁊ pōderatoꝝ̄ offi potēs, ⁊ oēs accessores ei⁹ angeli iustū eē decernūt vt aīa mea ad requiez trāseat: ⁊ aīa tua penas accipiat q̄s exactur⁹ fueraz adhuc ī tormētis. His dictis disparuit. ⁊ alter ḡuissimā infirmitatē incurrēs. q̄ gesta erat ꝓfessus est sacerdoti. nec mīto p⁹ penas q̄s merebat exsoluit. Sic legit̄ de alio q̄ fabro ferrario debitis pecuniis obligat⁹ q̄ incuriā illas mīme soluit. ⁊ sic mortuus est. Post. xxx. ẋo ānos apparuit cuidā suo suo q̄ndā fidelissimo gerēs flāmātia ferramēta eq̄ꝫ ī manib⁹. q̄. ſ. non soluerat: dicens. Dicas q̄ vxori mee q̄ soluat tale debitū. Qui sic vxori ētulit cū lachrymis, vxoriq̄ lachrymata soluere festinauit cū aliis debitis. Et statiz post apparuit alter etiā solut⁹ a pena ⁊ grās agēs. Ad laudem dei. Amen.

De sancto Martino. Ser. crl.

Ustū deduxit dns ꝑ vias rectas ⁊ oñdit illi regnum dei. Sap. x. Que ẏba scripta sūt originaliter de pīarcha Jacob, q̄ post visurpatā bñdictoez fratris sui Esau ꝓmogeniti ad ꝓceptū parentū ei⁹ fugit ī mesopotamiā ab ira fratna. In via ẋo dns oñdit illi regnū dei. Nā ꝓma nocte egressiois ei⁹ venit ad locū vbi Abrahā auus su⁹ obtulit Ysaac pēz suū. vbi. ſ. xp̄s obtulit ꝓ nobis seip̄m. Que locū sacꝫ reputās ibidez remānsit, vt. ſ. ꝓ noctis ptem ī uigilaret sperans diuinā recipe ꝙsolatoez. Post oronē aūt obtulit de lapidib⁹. Vbi dicūt hebrei q̄ tres lapides tulit ⁊ sub capite suo posuit. dormiuitq̄ in eodē loco. Et vidit ī somnis scalā erectā a terra vsq̄ ad celū. ⁊ angelos ascēdentes ⁊ descendētes. ⁊ dnm ī nixū scale. Hec aūt scala multis ḡdib⁹ adornata genealogiam ī dicat saluatoris ab Abrahā vsq̄ ad Mariā. Cui⁹ duo latera sunt iusti ⁊ peccatoꝛes. Cui⁹ pes terrā tangebat. q̄ xp̄i hūanitas q̄eniebat cū hominib⁹ absq̄ pctō. Sūmitas ẋo celū. q̄ ꝑm diuinitatē cuz deo pēr q̄eniebat. et dnm ī nixū scale. q̄ diuinitas vnita fuit inseparabiliter ī xp̄o carni nr̄e trahēti origiez a patrib⁹. Et audiuit dnm ī nixū scale dicentez sibi. Ego suz de⁹ pris tui Ysaac. terrā in q̄ dormis tibi dabo ⁊ semī tuo. eritq̄ semen tuū sic ꝓ̄luis terre. ⁊ bñdicent̄ in te ⁊ ī semine tuo trib⁹. Euigilansq̄ Jacob ꝑm hebreos īuenit illos tres lapides effectos lapidē vnuz: sic in xp̄o tres substātie in vna ꝓsona fuerūt ꝓiuncte. ſ. deitas. aīa. ⁊ corpus. Et pauēs ait. Quaz terribilis. i. venerabilis ē loc⁹ iste. nō est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. Et ꝫ tangit ī ẋbis ꝓpositis. Que q̄enīter assumi p̄t de beato Martino. cui adhuc cathecumino et viā salutis ꝓmit⁹ ínq̄renti. vestēq̄ suā cuz pauꝑe diuidēti oñsuz ē regnū dei. Nā nocte seq̄nte vidit xp̄m clāmidis sui ꝓte vestitū. audiuitq̄ eū dicentē ad multitudinē āgeloꝝ̄ circūstātiū. Martin⁹ adhuc cathecumin⁹ hac me veste ꝓtexit. Justū ḡ dedurit dns ⁊c. Sic habet Judic. iij. Suscitauit dns iudices q̄ liberarēt ilrl de vastantiū manib⁹. ſz nec illos audire voluerūt fornicātes cū dīs aliēis. ⁊ adorātes eos deseruerūt viā ꝓ quā īgressi fuerāt pēs eoꝝ̄ Et audiētes mādata dñi oīa fuerūt ꝓua.

Sic ẽtiaz ĩ lege dñi ō: Matĥ. xxij. de
bis q̃ vocati fuerãt a dño ad nuptias. illi
aũt neglexerẽt ꝛ abierũt. ali⁹ ĩ villã: ali⁹ ad
negociatōz suã. ita vt diceret Hieremias
Treñ. j. Vie syō lugẽt eo q̃ non sint q̃ veniẽt
ad solẽnitatẽ. Hinc merito oꝛauit ps. di-
cẽs. Deduc me dñe ĩ via tua: et dirige me
ĩ semitã rectã. Hñ bẽm Martinũ dedu
xit ꝑ viã q̃ntuplicẽ. Pria via fuit noticie
ꝛ credulitatiz. De via noticie dic Hier. ix
Nō gl̃iet sapiẽs ĩ sapĩa sua. ꝛ ñ gl̃iet fo-
tis ĩ foꝛtitudĩe sua. ꝛ ñ gl̃iet diues ĩ diuti
is suis. sz ĩ ɓ gl̃iet scire et nosse me. qꝛ ego
sum dn⁹ q̃ facio mĩaz iudiciũ ꝛ iusticiã ĩ ter
ra. Nec tñ sufficit nuda iustĩcia: nisi pĩ as
sit ꝛ fides plẽa charitate foꝛmata. Nã pbi
deũ coguerũt. qꝛ ĩuisibilia dei ꝑ ea q̃ facta
sunt ĩtellecta ꝓspiciebãt: q̃ tñ a deo repba
ti sũt. Quare: qꝛ vt ait apl's ad Ro. j. Cũ co
gnouissent deũ nõ sic deũ gl̃ificauerũt aut
gr̃as egerũt. s. de reuelatiõe eis facta. sed
euanuerẽt ĩ cogitatõib⁹ suis. s. ꝑ supbiã pu
tãtes se aliq̃d eẽ cũ nihil sint. Dicẽtes esse
se eẽ sapiẽtes stulti facti sunt. ꝛ mutaueꝛt
gl̃iaz ĩcoꝛruptibilis dei ĩ sĩlitudinẽ imagi
nis coꝛruptibĩlis hoĩs volucꝝ: q̃drupedũ: ꝛ
serpẽtiũ. Propẽa nc. ĩ textu. Dic ci Au-
gus. ō va religiõe. q̃ pbi scholas hẽbãt a
ppto sepatas in q̃b⁹ docebãt illos q̃s cole-
bãt nõ eẽ veros deos ꝛ tẽpla coĩa cũ ppto
ĩ q̃b⁹ eis sic dns sacrificabãt. Cetez nõ
solũ req̃rit de deo cognitio speculatiua: sz
etiã req̃rit q̃dãmõ practis ꝛ opatio. Et iõ
nõ solũ pbus gẽtilis: sz etiã xp̃ian⁹ ĩsipiẽs
iudicat si deũ q̃dẽ cognscit eẽ gl̃ificandũ ꝛ
tñ in opatõe gr̃iũ oñdit. De q̃lib⁹ ꝑsequit
apl's dicẽs. Reuelat̃ ira dei ō celo sup oẽz
ipietatẽ ꝛ iusticiã hoĩm q̃ vitatẽ ĩ iniusti
cia detinẽt. Vbi dic Alexãō. ō hab. q̃ ille
vitatẽ ĩ iusticia ōtinet q̃ opat̃ gr̃iũ ei⁹ qō
bz ĩ cognitõe. Nã vitas cognita ẽ in ope
mãifestãda. Qui g̃ nõ solũ nõ opat̃ qō co-
gnitio ꝓsuadet: sz illi⁹ gr̃iũ opat̃: vitatez co
gnitã detinet ꝛ violẽtat q̃si ne in op⁹ gr̃ũ
pat. Beatũ aũt Martinũ duxit dns ĩ co-
gnitiõe quã ꝛ ipe ꝓtin⁹ quexit ad opis ma
nifestã ꝑpletõez. Sic ei Cornel⁹ centurio
cohoꝛtiz. i. cẽtũ militũ. vt bẽt Act. x. cũ ad-
huc gẽtilis eẽt: agscẽs tñ vnũ eẽ deũ ꝑ cu-
ius amoꝛe mltas fecit elẽosynas. bõis op⁹
suis ꝟz Greg. vbi supꝝ. ꝓmeruit vt deũ ple
ni⁹ cog̃sceret ꝛ mĩsteriũ ĩcarnatõis credẽs
ad baptisinũ ꝛ fidẽ explicitã q̃ueiret. Sic
etiã btus Martin⁹ adhuc catheciumin⁹iã
q̃licũq̃ cognitõe vitatiz illustrat⁹ ꝑ amoꝛe
saluatoꝛiz exercuit opa pfcte pietatiz. Qua
ppẽ meruit tã euidẽti xp̃i visiõe: collocuti
one: ꝛ recõmẽdatõe ꝓsolari q̃ vix iã aliq̃s
licz sit pfect⁹ mereꝛ adipisci. Quare ꝟ: ni-
si vt tãtã vicissitudinẽ gr̃itudinis op⁹ re
pẽdentẽ ad apicẽ ꝑfectiõis citi⁹ ꝓueheret.
alliceret efficaci⁹. et ĩflãmaret viscer⁹.
Nã cũ eẽt ānoꝝ. x. iuitz pẽtib⁹ ad eccl̃iam
ꝓfugit. et se catheciuminũ fieri postulauit.
moxq̃ mitz inmodũ tot⁹ĩ dei opẽ ꝙuersus.
Cũ eẽt ānoꝝ. xij. heremũ ꝓcupiuit. fecisset
q̃ votz satz ii etatz ĩfirmitas nõ obstitissz.

Scõa via fuit pnĩe ꝛ ꝑbitatz. q̃ duo pl̃ĩ
ĩ hac vita sũt nobis nccia adeo q̃ nec vnũ
sine alt̃o nobis ꝓdesse: nec dõ placere vale
at. Nã si pnĩa sine ꝑbitate acceptaꝛ. Audi
q̃d sup ɓ dic Hiero. ĩ epla ad demetriadẽ
vginẽ. Abstinẽtia tua inq̃t atz ieiunĩũ eo
magz deo gr̃a sũt q̃ cũ mozib⁹ sanctz offerũ
tur q̃ ĩ alĩs sunt vmbracula vitioꝝ ĩ te sint
oꝛnamẽta vtutũ. Alioq̃n vt dic Aug. ĩ li.
soliloq̃oꝝ. Inanis est pnĩa quã seq̃ns cul
pa coinq̃nat. nec ꝓsunt lamẽta si replicẽt
pctã. nihil valz a mal̃ poscere veniã ꝛ ma
la denuo iterare. ĩmo dic Ambro. li. ō Jo
seph. Qui pnĩaz agit pat⁹ eẽ dz ad oppro-
bria pferẽda iniurialiq̃ iubeũdas. nec ꝓmo-
ueri dz si q̃s ei pctã sua siue crimẽ obĵcit.
Q. si ꝑbitatez ãplecti ĩfi absq̃ pnĩa rndet
Greg. ĩ pastoꝛal. q̃ neq̃q̃ satisfacim⁹ si ab
iniq̃tate ñ cessam⁹: nisi voluptates q̃q̃ q̃s
dilexim⁹ ecõtrario oppositz lamitz ĩseq̃mur
Et Aug. li. ō pnĩa dic. q̃ ad agẽdã pnĩaz
nõ sufficit mozes ĩ meli⁹ cõmutare ꝛ a mal̃
factz ꝛecedere: nisi ꝛ ō his q̃ facta sũt satis
facias dño ꝑ pnĩe dolozẽ. ꝑ hũilitatz gemi
tũ. ꝑ triti cozdis sacrificiũ coopãtib⁹ ele
mosynis. Hñ Greg. omel. xxxv. sup euã
gelia. Cogitãdũ sũmope est vt q̃ se illicita
meminit ꝓmisisse a q̃busdã etiã licitz stude
at abstĩere q̃tin⁹ ꝓditori suo satisfaciat. vt

q̄ omisit, phibita sibimet ipi abstinere debz
cessa, ꝛ se reph̄ēdat ī mīmis quē meminit
i maximis deliq̄sse. Dīc nimiz legit beat⁹
Martin⁹ adhuc ī statu militari mirā absti
nētiā fecisse ita vt ñ miles: sz mōach⁹ puta
ret: ac sese būilias vno ꝺuo ꝓtēt⁹ erat. resi
duūq; stipēdq̄ sui in paupib⁹ expendebat.
Cui etiā ꝺuo ꝛsa vice fuiebat: ita vt plerū
q; illi calciamēta detergeret ꝛ detraheret
cubū sit cagent hic sept⁹ mīstraret. Dñ cō
petit ei illud ps. Propt ꝛba labioz tuoz
ego custodiui vias duras. Que verba coz
resp̄dēt illis q̄ loquit̄ p ꝓphetā dñs ābu
lans ī via īmaculata. hic mihi mīstrabat.
Mā delictoz vie inq̄nate sūt oī tpe Treñ.
iij. Qui vescebant voluptuose īterierēt ī vi
is. et q̄ nutriebant croceis āplexati sunt
stercora. s. vitioz. Quib⁹ refuat illa lamē
tatio sapiētis ī eoz ꝓsona. Lassati sum⁹ in
via iniq̄tatis ꝛ pditiōis et ābulauim⁹ vias
difficiles. Quid nobis ꝓfuit superbia ꝛc.
Tercia via fuit mīe et pietatis. de q̄ dicit
glo. sup illō. j. Thimo. iiij. Pietas aūt ad
oīa valet. Q⁹ oīs summa disciplīe xpiane
ē ī mīa. et ī pietate ꝓsistit. quā aliqs seq̄ns
si lubricū carnis patiē vapulabit: sz ñ peri
bit. De q̄ via declināt oēs rapaces ꝛ auaꝛi.
de q̄b⁹ dz. ij. Pet. ij. Coz exercitatū aua
ricia hñtes maledictiōis filij: delinq̄ntes
viā rectā errauerūt secuti viā Balaā ex bo
sor q̄ mercedē iniq̄tatis amauit. Exercitāt
ei coꝛda sua ppē iniusta mercimōia. furta.
rapīas. vsuras. ꝺceptōes ꝛ sīlia. ita q̄ sic
mīsericordes ꝺ bōis suis tpalib⁹ sibi thesau
rizāt cumulū meritoz ī etnā retributōem:
sic auari maledicti sibi thesaurizant irā ꝛ
penaz ī etnā maledictōez. Dīc ei Aug⁹. q̄
de⁹ se hz ad hoīes sic coꝛ vt stomach⁹ ad a
lia mēbra. naz facta digestiōe ī stomacho:
ad coꝛ ꝓtinet mittere ꝺ nutrimētum vnicuiq;
mēbro mediāte q̄ trāsmittit ad alia. p se et
p alīs. Si ergo ꝓtīgit q̄ mēbz mediāte q̄
trāsmittit ad alia nutrimētū pl⁹ sibi retinet
ꝙ ꝛccīuz fuerit stati ī illo gñat apostema
suffocās eū. Sic deus bona sua trāsmittit
paupib⁹ mediantib⁹ diuitib⁹. Si g̃ diuites
vltra nccītatē sui stat⁹ retinēt ꝛ paupibus
larga mānu nō tribuūt: statī in eis auaricie
apostema generat qꝺ sanie vitioz oīm ad
ipleť. Quia diuites iūt dīctarat dei bursa
rij ī subsidiū paupez sic ꝛ Judas xp̄i. Ce
tez si iaz exorto apostemate sanies efluit
ex coꝛp⁹ tūc curari p̄ōt. q̄ si pcā p̄tricio
saz ꝓfessiōez ꝛ bona tpalia p copiosaz ele
mosynā efluūt ad paupes tūc īfirm⁹ ī aīa
curari p̄ōt. Dīc dictū ē Nabuchodonosoꝛ
a Daniele. Cōsiliū meū placeat regi ꝛ pec
cata tua elynis redime. Si ꝺo tal humoꝛ
venenosus ad coꝛ īfluit: tūc hmōi etna dā
natōe ꝓcito mozit: ꝛ q̄ ꝓgreganit cui⁹ erūt
Dīc btūs Martin⁹ tor⁹ dedit⁹ fuit elyna
rū largitōib⁹ ꝛ pietatis opib⁹: ita etiā q̄ si
bi subtraheret coꝛpis nccīa. Quarta via
fuit patiētie ꝛ būilitatis. de q̄ via singlariť
āmonet nos dñs: dicens. Discite a me q̄a
mitis suz ꝛ būilis coꝛde. Bñ optime. q̄ hūi
litas ficta ē sine mititate. et mititas nulla
ē sine būilitate. Sz si vtrūq; ꝓplectit vera
reḡes aīe repit. Dīc ꝓsulit Ysa. ij. c. dicēs.
Veni ascēdam⁹ ad mōtē dñi. s. caluarie. ꝛ
ad domū dei Jacob. i. ad crucē ei⁹. ꝛ doce
bit nos vias suas. s. patiētie ꝛ būilitatis.
ꝛ ābulauim⁹ ī semitis ei⁹. s. intētissime cha
ritatis. Mā vie ei⁹ vie pulcre. ꝛ oēs semite
ei⁹ pacifice. Beati q̄q̄ pacifici q̄m filij dei
vocabunt. Dīc g̃ viā tam singlariť btūs
Martin⁹ elegit vt impune etiā ab infimis
clericis ledereť. ꝛ beat⁹ Brictius ī recōp̄saz
oīm iuriaz post illū ad pōtificat⁹ honoꝛē
suis ꝓcib⁹ sublimareť. ꝛ ℔ nō solū: sz ꝛ be
stias būilitas sua treret. ꝛ q̄drigā militiz
ad trā deiceret: vt pz ī legēda. Dñ ꝺ eo le
gitur ꝙ patiētia ꝛ būilitas erāt ī eo vltra
hūanū modū. Quīta via ē amicicie ꝛ ca
ritatis. Dilectio nāq; prīoz cū eo pit ex vo
mēis egressa ē. Et iō adhuc militie defui
ens oēs ꝓmilitones suos ita sibi p amoꝛez
ꝓiūxerat vt eum miro venerarent affectu.
Multa nāq; circa ꝓmilitones erat illi be
nignitas et mira charitas. didicit esse spūs
duce hāc esse viaz illā singularē de q̄ dicit
apls. j. Coꝛ. xij. Adhuc excellētioꝛē viaz
vobis ꝺmōstro. Si liguis hoīm loq̄r ꝛ an
geloz ꝛc. Quā ꝛ nos īgredi ꝓcedat q̄ sine
fine viuit ꝛ regnat. Amē.

In festo Cecilie virginis. Sermo. cxli.

Ostodiuit me ãgelus ei⁹ hĩc eũtẽ ⁊ ibi ꝓmorãtẽ ⁊ ĩde huc reuertẽtẽ. ⁊ nõ ꝓmisit me dñs ãcillã suã coinq̃nari. Judith. xiij. Scꝛpta lũt orig̃iakr h̃ ẋba ꝺ Judith vidua sctissima: q̃ q̃uenientissime pñt assumi ꝺ bt̃a Cecilia. Nã sic Abrahã pspitatꝫ auid⁹ p⁹ade ptã a dño ꝓmissionẽ ꝺ mkriplicatõe semis ⁊ bñdictõe oꝛ gẽtiũ ĩ filio suo Ysaac. ꝓ ad ĩpletõe diuini mãdati vt habet ad Hebꝛ. xj. obtulit Ysaac cũ tẽptaret: ⁊ vnigenitũ offerebat. i q̃ suscepit ꝓmissiões. Ad quẽ dictũ ẽ. qꝛ ĩ Ysaac vocabit tibi semẽ. arbitrãs qꝛ ⁊ a mortuis eũ suscitare potẽs est deꝰ. Qui vt habet ad Ro. iiij. ꝺ ipẽ ĩ spez credidit vt fieret pr̃ mkra ꝓ gẽtiũ. Et Judith vidua zelosa castitatꝫ amatrix ꝓ amore ⁊ liberatõe ꝓpli sui dedit se corruptõis bũane discrimi. q̃ seipaz adoꝛnãs audacẽ accessit ad ꝓncipez ĩpudicũ: vt mẽte casta pseuerãs oꝛnatu corꝓis: pulchꝛitudĩe vultus ⁊ ockoꝛ ĩlectu: ĩpudicũ illaq̃ ꝓ captũ ꝓ libidinẽ excecaret: ⁊ excecatũ diuĩo adiutoꝛio ꝓmeret. sperãs ĩ dño q̃ se castã et ĩtactã custodiret. Sic in q̃ bt̃a Cecilia spe rãs ĩ dño cũ cogeret timoꝛe parẽtum: q̃ mẽtes adhuc occupauerat gẽtilitatꝫ errꝛoꝛ psensit ĩ ꝓnubiũ: tenẽs nihilomin⁹ hue ẋ ginitatꝫ ĩuiolabile ꝓpositũ. Dñ ꝺ illa scꝛptũ ẽ q̃ ventẽte die q̃ thalã⁹ nuptiaꝝ collocat⁹ ẽ: cãtãtib⁹ organis ĩ coꝛde suo Cecilia soli dño ꝺcãtabat. Fiat coꝛ meũ ⁊ coꝛp⁹ meũ ĩmaculatũ vt ñ cfũdar. Oꝛãsq̃ ieiunijs biduanis ac triduanis ꝙmẽdabat dño q̃ timebat. ĩsup ãgelos ꝑcib⁹ ĩuitabat. apłos lachꝛymis inꝛpellabat. oãq̃ collegia xp̃o famulãtia exoꝛabat vt suis eã ꝑcib⁹ adiuuarẽt ⁊ dño suã pudicitiã ꝙmẽdarẽt. lõge ꝓria ĩ coꝛde zelãs: ac alia oꝓib⁹ ostẽtãs adeo vt ⁊ spõsuz iuuenẽ et laiciũ alliceret pr̃ ⁊ ĩduceret ad idẽ castitatꝫ ĩuiolabile ꝓ posituz. vt merito dicere posset. Custodiuit me ãge. ei⁹ ac̃. Dic̃ Ambro. ĩ li. ꝺ viduis. Supgredit ẋ gĩtas h̃ane nac̃re ꝙditionẽ ꝓ quã hoes ãgel assikanẽ. Maioꝛ tñ ẽ victoꝛia hoĩm q̃ ãgeloꝝ. ãgeli essẽ sine carne viuũt. ẋ gĩes ẋo ĩ carne triũphãt. Hic dic̃ ibidez ĩ li: de offic̃. Quãta ẽ ẋ ginitatꝫ gr̃a q̃ meruit a xp̃o eligi vt eẽt coꝛpale templũ: in q̃ coꝛpaliter habitauit plẽitudo diuinitatꝫ. Cui⁹ nõ ignara bt̃a Cecilia maritã hãc nobilẽ ĩ statu triplici fugare studuit cũ adiutoꝛio diuĩo ꝙ ut ĩnuic̃ ĩ thema te ꝓpositõ. Primo nãq̃ studuit illã illaba taz ĩ statu ẋginali cũ adhuc eẽt ĩ domo parẽtuz: cauẽs illꝺ ĩmane ꝑcipiciũ in qꝺ fere iã labic̃ ẋginũ vniuersitas. Et p̃ fectum ꝓpt̃ q̃tuoꝛ. Primo ꝓpt̃ lasciuiã hui⁹ seculi quã iuuenes ⁊ iuuẽcule effectuosi⁹ ãplectunt in ludis varijs. spectaculis ⁊ choreis. i qb⁹ effi ciunt cãtatrices ⁊ rethe diaboli ad capiẽdas aĩas. Sic Dyna violata est volẽs videre mkieres illi⁹ regiõis. Gen. xxxiij. Sz ad hãc deuicendã bt̃a Cecilia se ꝙtulit ad spũalẽ iocũditatẽ. qꝛ cãtãtib⁹ organis in coꝛde suo soli dño decãtabat: dicẽs. Fiat coꝛ meũ dñe ac̃. Vñ recte dicere potuit illud Sare Thobie. iij. Nũq̃ cũ ludẽtib⁹ miscui me. neq̃ cũ his q̃ in leuitate sens⁹ ãbulãt ptĩcipẽ me ꝓbui. Vñ q̃rẽs loca solitaria: sedula fuit ĩ oꝛõne. sic scꝛptuz ẽ q̃ deus gemitib⁹ exoꝛabat. angelos ⁊ apłos: imo cũctos spũs celestes ĩ adiutoꝛiũ ĩuocabat vt suã pudicitiã ꝙmẽdarẽt. Scdo ꝓpt̃ libidinosaz mollitiẽ. qꝛ ẋ gĩes nr̃e nũc mollibus vtunt. q̃b⁹ ꝺr Ysa. iij. Erit ꝓ suaui odore fetoꝛ. ⁊ ꝓ zona funicul⁹. ⁊ ꝓ crispãte crine calueiciũ ⁊ ꝓ fascia pectoꝛali ciliciũ. Bene ata xo Cecilia licz coacta metu pẽtũ foris vestib⁹ p̃ciosis ĩdueret. subt⁹ tñ hẽbat ciliciũ ad carnẽ tenera mẽbꝛa domans: ⁊ carnẽ spũi subijciẽs. Tercio ꝓpt̃ gulosaz ꝑcuriscẽtiã q̃ nitunt freq̃ntare societates. tabernas. ebꝛietates. comessatões. ⁊ fedas q̃uinia: vt dic̃ Hiero. in epła q̃ꝺã. Vẽter mero estuãs facile spumat in libidinẽ. Et Job. cassi. de instituꝫ mõachoꝝ dic̃. q̃ q̃ busiibet escis refect⁹ vẽter semiaria luxurie parit. nec ꝑualet mens discretionũ gubernacula moderare ciboꝝ ponderа prefocata. Hic beata Cecilia biduanis ⁊ triduanis ieiunijs se macerabat. Et de Judith legitur. viij. capitulo. Ad ieiunauit

omni tempore vite sue ꝓter sabbata ⁊ neomenias ⁊ festa dom⁹ iſrł. ¶ Quarto ꝓpter fedā auariciam quā multe virgines turpiter inuiſcate vel occulte furant⁹ a parētib⁹ vel turpiter accipiūt a ſuis amatorib⁹. vñ emāt clenodia. ornēt corpa. ſiccꝫ ſola carne ſigillo⁹ ginitatis munita totuz reliquū corp⁹ ⁊ oīa mēbra. geſt⁹ ⁊ habā opa. puocāt ad luxuriā ⁊ ſpumāt ad libidinē. Econtra Cecilia ꝓtēnēs diuitias. freq̄ntauit elemoſynas. Dñ dixit ſpōſo. Inuenies paupe res petētes a trāſeūtib⁹ elemoſynas de q̄bus ſemꝑ mihi magna cura fuit. ¶ Secundo ꝓncipłe cuſtodiuit eā angel⁹ inuiolatā in ſtatu ꝙiugalitatis. cū nec i ſecreto cubiculi cū viro. ſ. pudicitiā virginalē amiſit. In q̄ ſtatu q̄tuor imitāda vel legis mirāda ꝙpleuit. Primū eſt ꝙ eā efficacit pudicitiā ꝙmēdauit ꝙ animū viri ſui ardore libidinis eſtuantē refrigeraret ⁊ ad caſtitatem īduceret. Secūdū eſt ꝙ ꝓ doctrinā ſuam iuuenē taz delicatū. diuitē. floriduz. ⁊ elegantē ad tantā deduxit māſuetudinem ꝙ Urbanū eꝑm adiret baptiſand⁹ ⁊ īformand⁹ in fide catholica. q̄ tūc fuit vbicꝫ fere reꝓbata. ſic Nabal liberat⁹ fuit ab ira Dauid ꝓ prudētiaz Albigail vxoris ſue. j. Reg. xxv. Tercīū ꝙ oñdit īnā mirabilē fiduciaz q̄ reꝑmiſit āgelū oñſurā marito p⁹ baptiſmū ꝙ ⁊ ſuis ꝓcib⁹ adimpleuit. Inſup ⁊ duas coronas īſignū nitide caſtitatis eoꝝ angel⁹ ſecū detulit. Quartū eſt ꝙ vir ſuū ⁊ fratrē ei⁹ ad ꝓfectōem veritatis duxit ꝑmittēs eos ad palmā martyrij vt ſic excellēti⁹ participes fierēt eterne vite. Eya ināt milites xp̄i abiſcite opera tenebraz. ¶ Ecōtra nūc ꝙiugate puocāt viros ad libidinē. mūdanā letitiā. iniuſtā auaritiā. ⁊ ſiłia. ſic ꝙ inter eos nō eſt amor charitatis: ſed carnalitaꝫ. Hinc ḡ merito q̄ri pōt vtꝝ in ſtatu mēimōiali ſuare caſtitatē vel ꝙ ginitatē ex ꝓſenſu vtriuſcꝫ ꝙiugatoruz ſit meritoriū vel etiaz ꝓſulendū. ꝓ ſtim cū mēimoniū ad ꝓpagatōem generis hūani dinoſcitur inſtituꝫ: dicente dño. ꝓbo plauſtis ī mēimōio ꝙūctis. Creſcite ⁊ multiplicamī ⁊ replete terrā. Alioq̄n eſſ mēimoniuz ſuo ferme ꝓncipali fruſtrarē. Ad

qđ dicendū ꝙ multū eſt meritoriū dūmodo fiat ꝙ vtriuſcꝫ ꝓſenſuz. ꝙ tñ ſe notis ad hoc obligēt non eſt ꝓſulendū. ꝓpter hūanā infirmitatē. lubricitatē. ⁊ diabolice impugnatōis importunitatē. niſi vnū illoꝝ vel vtercꝫ ſacre religiōis vel ordinis īgreſſuz peterēt. ¶ Pro quo ſcienduz ꝙ tres ſunt ḡdus meritoꝝ ꝙtinētie ꝙiugalis. Prim⁹ grad⁹ ⁊ infim⁹ eſt illoꝝ ꝙiugū ꝙtinētia: q̄ꝝ ſterilitas ꝓ euidētia argumēta ſatis ē exꝓta. Nā tales licet debitū reddere pñt ſine peccato. tñ petere nō pñt ſine veīali. Hīc in veteri lege vt dicit Lyra. Abrahā cum Sara: ⁊ Elizabeth cū Zacharia ꝙtinētiā pari ꝓſenſu ꝓuabāt poſtꝫ tēpus ꝓcipiendi trāſierat q̄ſcꝫ de ꝓle ſuſcipiēda diuinum ꝓmiſſuz recipient. Dñ rñdit Sara. Poſtꝫ ꝓſenui ⁊ vir me⁹ vetul⁹ ē voluptati operam dabo. Secūd⁹ grad⁹ eſt illoꝝ q̄ ꝑ amore diuino dūtaxat ꝛoboluꝫ fecunditatē ſperāres celibē vitam actitare geſtiūt. qz iſti non ſoluz ſpernūt allectiuā carnis lubricitatē: ſed etiā gratā generis poſteritatem. ſicut parētes ſancte Nicolai: ſancti Willibrordi: ⁊ cꝫplures alij. Terci⁹ deniqꝫ gradus et ſumm⁹ eſt illoꝝ qui matrimōio licet dediti: ſuiolabile tamen perſeuerāt in virginali pudicicia. Quoꝝ exemplar ꝓfulgidum eſt mater domī noſtri Jeſu chriſti. q̄ vt dicit Bonauētura ſuper .iiij. ſentē. diſ. xxx. Polita eſt a deo in exempluz mulieribus ſicut chriſtus viris. Cui⁹ exemplū imitari tutiſſimū eſt: cum ipa ꝓfectiſſimas ſemitas omniū virtutum ꝓgrauit. Pretera ſm phm virtus eſt circa difficicilia. ita ꝙ quāto opus circa qđ virtus attenditur in ſuo genere fuerit difficil.⁹: tanto virtus erit excellentioꝝ. vt patet in operibus prelegiatis quibus propter ſuam excellentiam debentur aureole ſingule. ſed in matrimōio iugi ac familias frui pñtia. nec ꝓpter amoꝛem diuinuz carnaliter cōuenire difficili⁹ ē cꝫ libertati deditas ſolā cogitatōis carnalis expuḡre lubricitatē. ꝑſertiz cū ſine peccato ⁊ ſcādalo ſe mutuo cognoſcere poſſent. Et ideo dicit Albertus magnus ſuper .iiij. eadem diſtin. tractans de matrimonio Marie et Joſeph. ꝙ tanto

virginitatis statꝰ est altiorꝫ: quanto maiores hꝫ impugnationes dñmodo in pfecta mũdicia pseuerat. quis pugnatio pcipue est ꝓiugatoꝝ pia ꝓtinẽtia. Statꝰ autẽ altissimꝰ decebat dei mꝛez ⁊ ois gre augmẽtũ ⁊ pfectõ. nec mrimoniũ rõne ꝓsensus mrimoniaꝝ statuz depmit virginitatis: hꝫ potiꝰ rõne coitꝰ. Hec ille. Qõ itelligẽs beata virgo ꝓsensit in ꝓiugali societatẽ: nõ tñ in carnali copulã qz angelo ꝓceptõez filij dei nũciãti ꝓstare rñdit. Quõ fiet istud qñ virum ⁊c. virginitatẽ suã illibataꝫ seruare ꝓposuit sic et Joseph. Ideo dicit magis inuiti eadez. diuitẽ. eos sic ꝓsensisse in ꝓiugali societatem: vt vtercz de altero spũ reuelãte itelligeret q virginitatẽ seruare vellet. Et sm Aug. Maria cũ Joseph. postea labijs votũ virginitatis expressit ⁊ vtercz in virginitate pmãsit. Cuiꝰ illibate virginis vestigia secuta est beata Cecilia. meruitcz angelũ non solũ videre: sed etiã suo sponso oñdere. ⁊ vtercz roseã aureolã sue virginitatis etiã hac vita recipe: qnullis erat visibilis: nisi dũtaxat his quibꝰ placuit taliter ipa castitas. Si tñ vnꝰ ꝓiugũ castitatẽ seruare nõ vellet: alter saltẽ post spaciũ duoꝝ mensiũ q pari ꝓsensu supserũt ꝓiugij vinculũ: aut dz soluere petituz debitũ: aut itrare religionẽ. nisi ambo i mrimonio vt añ mrimoniũ castitatis emisissent votũ pari ꝓsensu. Vñ dicit i decret. xxxij. q. v. ca. qõ de eo pari ꝓsensu voueratis ambo pseuerãter reddere debuistis. a q ꝓposito si lapsus ẽ ille: tu saltẽ pseuera. Sequit. Nõ qz piter trabatis a pmixtõe carnali ideo ille vir tuꝰ esse destiterat. imo vo tanto sanctiꝰ ꝓiuges monebat q̃nto sanctioza ꝓcorditer placita seruabatis. Et sunt verba Augusti. ad Edicia.

Tercio ꝓncipaliter custodiuit eã intactaz in statu viduitatis. in q statu vidualẽ pfectionẽ imitandã oñdit in q̃tuor. Primo i eo q mansit castissima corpe ⁊ mẽte semp q̃rẽs secretuz spõsi celestis. nõ sic vidue q sm aplm discũt ociose. curiose. vbose circuire domos loq̃ntes q̃ non oportz. Secũdo in eo q assidua fuit in oratoribꝰ. iuxta illud ad Thimoth. v. Que vere vidua est ⁊ desolata speret i deũ ⁊ instet obsecratoibꝰ ⁊ oratoibus nocte ac die. Sic Judith in superioribꝰ domꝰ cubiculũ secretum sibi fecerat in q̃ clausa morabat cõtinuis vacans oratoibꝰ: eiusdez. viij. Tercio in eo q assidue vacabat pietatis opibꝰ. alebat ei pauperes christi q̃s Herodes in morte ꝓstituit. ⁊ domũ suã ecclam ꝓsecrauit. Quarto in eo q i oibꝰ aduersitatibꝰ. angustijs. persecutoibꝰ. ⁊ passionibꝰ gratã patientiã exhibebat: vt patet in legenda. Ad laudem dei. Amen.

De sancta Katherina. Sermo. cxlij.

Non est talis mulier sup terrã in aspectu et pulchritudine ⁊ sensu verboꝝ. Judith. xj. Que originaliter scripta sunt de Judith vidua sanctissima et prudẽtissima q̃ decepit Holofernẽ hostẽ iudeoꝝ captũ p illicitam ꝓcupiscentiã ex ipꝰ aspectu ornatu ⁊ affatu. Que verba etiã queniẽter assumũtur i ꝓmẽdatõem beate katherine virginis q̃ sua gratiositate deuicit hostẽ generis hũani induratũ ꝓpter ofie bonũ p iuidiã. Nã in his verbis ꝓmẽdat ab excellẽtia tripli cis singularis meriti cui debeꝫ triplex aureola. Pro q̃ sciẽdũ q tria sunt opa pulegiata qbꝰ sm ipoꝝ excellentiã pter ꝓmunẽ coronã eẽntialẽ q̃ aurea dr spẽalis corona debeꝫ q̃ dicit aureola. ⁊ triplex distinguit sm triplicẽ actũ excellẽtissimũ i triplici vie. Nã in vi ꝓcupiscibili excellẽtissimũ est abstinere a maximo delectabili carnis qõ fit p ꝓtinẽtiã virginalẽ. ido i carne pter carnez viuere vita est ãgelica pluscz hũana. ⁊ i vi rattẽdit aureola virginũ q̃ sequũt agnuz qcũcz ierit cantãtes cãticũ nouũ. In irascibili vo difficillimũ est p xpo mortẽ sustinere. qz inter oia terribilia mors est terribilissima. Et i hoc attẽdit aureola martyrum: qui p diuersa tormentoꝝ genera christum passum secuti sunt. In vi denicz rationali supremũ est non ea solum que fidei sunt credere: sed etiam alios in fide ⁊ oibꝰ alijs ad salutẽ necessarijs p pdicatõez instruere qõ ẽ pulegiũ pdicatoꝝ vt doctoꝝ que tria ꝓcurrũt in beata katherina ⁊ no-

tanꝫ in ꝟbis ꝓpositis. Primo nãq̃ tã/
git̃ aureola virginũ cũ dicit̃. Nõ est ta/
lis mulier sup̃ terrã i aspectu. Secũdo au/
reola martyrũ: cũ addit̃ et pulchritudine.
Tercio aureola doctoꝝ dũ iubnectitur: ꝛ
sensu ꝟboꝝ. Non est talis mulier ꝛc̃. Hec
tria ꝑilegia iam tacta licet valde paucis
sunt ꝯcessa, put in vna ꝯcurrũt ꝑsona. Be
ata tñ katherina spẽali diuĩo munere non
solũ ea pariter obtinuit: sz etiã ꝓe ceteris
in eis excellẽtissimã ꝓrogatiuã habuit. vt
illi merito ꝙueniat illud Prouerbio. vlti.
Multe filie cõgregauerũt diuitias: tu ꝟo
supgressa es vniuersas. q̃daz. s. ꝓrogatiua
singulari. Qđ vt euidẽci⁹ elucescat singu
la diffusi⁹ ꝑseqũmur. Nã vt breui verbo ge
neraliter ꝯcludaz. virt⁹ ꝑm pbm ꝯsistit cir
ca difficilia: ita q̃ op⁹ circa qđ attẽdit̃ vir
tus q̃nto fuerit difficili⁹ in suo genere: tan
to necesse est ipaz virtutẽ excellẽtioꝛẽ esse
Sic̃ dicit Albert⁹ magn⁹ sup̃. iiij. dist. xxx.
tractã de mrimonio Marie et Joseph.
q̃ tãto virginitaꝫ stat⁹ est altioꝛ q̃nto hz
maiores impugn̄ãões dũmodo impfecta ĩ
mũdicia ꝑseverat. ꝛ sike iudiciũ est de cete
ris opib⁹ ꝑilegiatis. Igit̃ beata katheri
na ꝓmo triplicẽ habuit ꝟginitatis ꝓroga
tiuam q̃tũ ad virginitatis spẽale meritũ.
Quia triplicẽ habuit spẽalẽ causam q̃ po/
tuit efficaci⁹ induci ad nubẽdũ. Prima ꝓ/
pter regiã hereditatẽ: ne regnũ suũ deuol
uereꝫ ad alteri⁹ possessionẽ ꝛ potestatem:
cũ multas videm⁹ ꝟgines nõ ꝓpter regnũ
sed ꝓpter exiguũ pmonitũ anbelare mul/
tipharie mktisq̃ modis ad ꝙnubiũ. Et dũ
terrenã hereditatẽ expetũt infinitã miseri
am incurrunt. katherina ꝟo velut estima/
trix rex ꝓndẽtissima regnũ eternuz rpali
regno ꝓposuit. Cui⁹ laudi potissime ꝙueĩt
qđ canit̃. Regnũ mũdi ꝛ oẽz oznatũ seculi
ꝺtẽpsi ꝓpter amoꝛẽ dñi mei Jesu xp̃i. Se
cũdo ad nubendũ potuit ĩduci ꝓpter ꝑlis
amoꝛẽ: ne. s. ei⁹ posteritas penit⁹ depiret:
qđ ẽ ꝑ naturalẽ inclinatiõez. Dic etiã in le
ge veteri ꝓstitutũ erat q̃ mortuo fratre si/
ne semĩe frater illi⁹ supstes acciꝑet vxoꝛez
fratris defuncti ad suscitandũ semẽ ei⁹: ne
sue posteritate ꝓmaneret. Sed katherina
virgo regia ꝑsideraꝫ q̃ multo plures filij
deserte q̃ ei⁹ q̃ hz virũ ꝑiẽ spũalez carnali
ꝓposuit imitari volẽs virginũ reginã ma
trẽ christi. Cũ tñ multe ꝟgines nõ ꝓpter
posteritatẽ sanguinis regalis: sed popula
ris ad ꝙnubia ta impudenter se ingerunt.
Tercio ad maritandũ potuit ĩduci ꝓpter
spõsi nobilitatẽ: cũ aliq̃ filiũ regis vl̃ re
gem: imo ꝑm tot⁹ oꝛbis impatoꝛẽ in spõ/
suz bẽe potuisset. cuz multas videm⁹ virgi
nes nõ ꝓpter amoꝛẽ filij regis: sed cuiuscũ
q̃ popularis ꝛ fere mẽdici nobilẽ virgini
tatis ꝛ impciabilẽ thesaurũ vilipẽdentes
amittũt. Sz felix virgo q̃ eterni ꝛ celestis
sponsi castissima ꝛ intẽrissima dilectõe de
briata iugiter illi⁹ nobilitatẽ, suauitatem,
bonitatẽ, charitatẽ, sapĩaz, ꝛ pulchritudi
nẽ ꝑsideraꝫ: eũ affectu flagrãtissimo eter
naliter acceptauit ꝛ mortali ꝓposuit. Ad
demõstrandũ igit̃ inter hec tria meriti vir
ginalis excellẽtiã domin⁹ sua largitate tri
plex apposuit miraculũ. Primo ꝑ sanguĩe
lactis effusionẽ cũ beato Paulo apl̃o, ad
designãdũ mẽtis puritatẽ: iuxt̃ illud. Qua
si modo geniti infantes rõnabiles sine do
lo lac ꝙcupiscite. Secũdo angelicã porta/
tõez ꝛ sepelitõez ĩ mõte synai cũ sctõ Cle
mẽte q̃ fuit sepult⁹ ãgelico mĩsterio ad de/
signãdum in ea coꝛpis castitatem. quia in
carne ꝓter carnẽ v.uere vita angelica est:
nõ hũana. ꝛ iõ angeli cũ talib⁹ libent̃ se oc
cupãt sedule mĩsterio. Tercõ ipi⁹ olei ema
natõe de sepulchro cũ sctõ Nicolao ad de
notãdũ intẽtiõis illi⁹ sinceritatẽ. iuxt̃ illud
Matĥ. xxv. Prudẽtes ꝟo acceperũt ole
um ĩ vasis suis cũ lãpadib⁹. Nã nos sum⁹
vasa. lãpades sũt opa bõa. oleũ ꝟo ẽ intẽ
tio recta ꝛ sincera. Hec eĩ tria causant ꝑfe
ctã ꝟginitatẽ. s. ĩtegritas ĩ carne, puritas
ĩ mẽte, deiformitas ĩ intẽtõe. Dñs in argu
mẽtũ sue ꝯtissime ꝟginitatiz rp̃us despõsa
uit illã sibi realit̃ anulo suo nõ solũ fidei: sz
etiã anulo q̃daz ꝑcioso materiali q̃ reꝛnat̃
vsq̃ hodie in mõte synai. Secũdo ꝓnci
paliter ꝯtum ad martyriũ speciale meritũ
triplicem eque ꝓrogatiuam obtinuit excel
lentia singulari. Quia ꝓmo licz martyriũ
est omnib⁹ mortalibus naturaliter aggre/

diendū terribile sicut christ⁹ in mēbra sua se trāsfigurās īminēte passiōe cepit pauere et tedere. tñ beate katherine vtpote sexu femīeo terribili⁹ erat aggredi tā honorifica tormenta. Sed constantia fidei perfecte munita omnem terrorem euicit. sciens scriptū. nolite timere eos qui occidūt corpus ⁊c. Dñ de nulla virgine memini me legisse ꝙ tā liberaliter ꝓ salute aliorū vltro passiōi ⁊ morti se traderet sic̄ de beata katherina. q̄ nō coacta. nō q̄sita. nō vocata ꝓ ꝯfortatōe eoꝝ q̄s ꝑ metū ad sacrificandum cogi cernebat imꝑatori se ꝯstāter p̄sentabat. ⁊ tyrannū vt ipsa ad martyriuꝫ cogeret̄ incitabat. vt sic exēplo sue ꝑseuerātie alios ad martyrij palmā corroboraret. Hinc etiā ꝯtra terrorē penaꝝ facta est illi specialis ꝯfortatio ī rote terribilis cōfractōe.. Secūdo licꝫ martyriū sit oīb⁹ ad sustinendū penale: quāto tñ maior est cōplexiōis eq̄litas et sensuū viuacitas: tāto pena patiēti grauior reddit̄. ita ꝙ ceteris parib⁹ plus patit̄ iuuenis robust⁹ q̄ senex iā debilitat⁹ ⁊ sensuū viuacitate p̄ditus q̄ amēs vel delyr⁹. maxime cuꝫ patit̄ puella tenere etatis ⁊ floride iuuētutis sicut fuit beata katherina. Quā tñ pēalitatē feruore charitatis debriata viriliter sup̄auit festinās ꝑ mille mortes ad amplexū ipōsi vt sic eidē acceptior. accuratior. ⁊ gloriosior redderet̄ ꝑ gloriā patiētie triūphalis Ecclīasti. xxiij. Glīa magna est sequi dñm. s. per viā patiētie in corpe vel cordiali compassiōe. qꝛ hec est via potentissime ad magnā gloriā ꝯseq̄ndaꝫ. Naꝫ si sciret hūana mortalitas q̄ntā glorie celsitudinē operat̄ in tribulatōe affectata. ⁊ quieta patiētia eligeret: illā vtiq̄ pre milib⁹ auri ⁊ argenti. Si g̊ terret pena vel misteria: saltē alliciat gloria ꝟm apl̄m. Sepe gaudētes in tribulatōe patiētes. Dñ ob meritū hui⁹ beata katherina ꝯ̄ dolorez in angelica: īmo in christi visitatōe specialē suscepit ꝯsolationem. Tercio licꝫ martyriū est om̄ib⁹ opprobriosuꝫ ad suscipiendū in hūana reputatione. sicut scriptū est Sap̄. iiij. Hi sunt q̄s aliq̄n habuim⁹ in derisuꝫ ⁊ in silitudinē improperij. nos insensati vitaꝫ illoꝝ estimabamus insaniā ⁊ finē illoꝝ sine honore. Derecūdū tñ erat filie regis incarcerari. denudari ⁊ tanta sustinere opprobria. Cōfortata tñ in dño grato affectu. ⁊ hilari vultu ꝯtumelias suscepit vt imitaret̄ sponsuꝫ dilectū in p̄s. dicētē. Improꝑiū expectauit cor meū ⁊ miseriā. Vsq̄quo dñe Iesu? Quousq̄ inq̄t fact⁹ suꝫ vermis ⁊ nō hō opprobriū hoīm ⁊ abiectio plebis. Vnde dicit Aug⁹. ꝙ ignominiosum mortis gen⁹ elegit dñs. vt nullū gen⁹ mortis martyres formidarēt. Quā sponsuꝫ sequi per opprobria nō verēs beata katherina: specialem accepit honorē ī orōis exauditōe. Tercio pncipal̄r q̄tū ad doctrine meritū speciale tria pariter obtinuit. Primo ꝙ multos ꝯuertit. Nā verbo pariter ⁊ exemplo suffragāte diuīo miraculo multa milia hominū ꝯuertit ad fidē. Secūdo ꝙ potētes ⁊ diuites ꝯuertit qd̄ est difficili⁹. qꝛ facili⁹ est camelū trāsire per foramem acus q̄ diuitē auaruꝫ intrare ī regnū dei. Hinc pauperes ⁊ inopes elegit de⁹ vt ex illis impleatur dom⁹ eius. Vñ in cātico Deut̄. Incrassat⁹ est dilect⁹ ⁊ recalcitrauit ⁊c. Tercio ꝙ etiā sapiētes ꝯuertit qui tā difficillime ꝯuertunt̄ eo ꝙ eoꝝ sapīa ē terrena aīalis diabolica: ꝟm Iacobū in canōica sua. Terrena est: ⁊ ideo nō intelligūt q̄ntū cōtemnēda sunt trāsitoria. Aīalis: ⁊ ideo nō sapiūt q̄tū appetēda sunt celestia. Diabolica: ⁊ ideo nō ꝓuident q̄ntū timenda sunt infernalia. Et ideo maximū est tales sapiētes ꝯuertere. Vnde gloriabant̄ et ip̄i ꝙ a christo non erant cōuersi potentes ⁊ sapientes cum dicebant Iohā. vij. Nunquid ex principibus aliquis credit in eū aut ex phariseis. sed hec turba que nō nouit legē maledicti sunt. quia nimiꝝ dedignabātur se subijcere hūili deo. Beata tamen katherina cōuertit quīquaginta oratores ad fidem. cui maxime cōuenit illud dominicū. Ego dabo vobis os ⁊ sapientiā cui nō poterunt resistere oēs aduersarij vestri. Ei⁹ igitur doctrine meritū triplex attestatur miraculū. Vnū terrorez incutiens quādo cesis octo milib⁹ fractura rotaꝝ mlti ꝯuersi sunt ad fidē. Secūduꝫ ad amorē alliciēs

quando dñs in carcere regine ꝛ Porphirio cũ ducẽtis militib⁹ coronas apposuit. Terciũ stupozẽ adducẽs qñ stupefacti rethozes nõ habebãt quid rñderẽt. ꝛ Ignẽ ꝓiecti, nec vn⁹ quidẽ crinis eoꝝ ab igne lesus debaꝫ. Non igitur talis mulier ꝛc.

In festo stigmatuz beati Francisci.

Anima Jonathe cõglutinata est aĩe Dauid, et dilexit eũ Jonathas ꝙsi aĩam suã. j. Reg. xviij. Querit doctoꝛ sanct⁹ Fabe. q. xvij. vtꝝ sine charitate possit esse virt⁹ aliqua, qꝛ ꝑfectũ virtutis est actũ bonũ ꝓducere, Iz qui charitatez nõ bñt freq̃nter act⁹ bonos faciũt vestiẽtes nudum: cibãtes famelicũ ꝛc. Ad ꝟ rñdet ibidẽ. q cũ virt⁹ sit dispositio ꝑfecti ad optimũ: nulla ꝟo virtus põt esse sine charitate. Quia dic apostol⁹. j. Corinc. xij. Si distribuero in cibos pauꝑ oĩes facultates meas, ꝛ si tradidero coꝛp⁹ meũ ita vt ardeã, charitatẽ autem nõ habuero nihil mihi ꝓdest. Nimirũ qꝛ vera virt⁹ simplr est illa q̃ ordĩat ad ꝓncipale bonũ boĩs qđ sine charitate ꝙsequi nõ potest. Si tñ accipiaꝫ fin q est ĩ ordine ad aliquẽ finẽ particularẽ: sic põt aliq̃ virtus dici sine charitate inq̃ntuz ordinat ad aliqđ ꝓticulare bonũ. Porro si illđ ꝓticulare bonũ ad qđ ordinat nõ est vꝛe bonũ: sed apparẽs, tũc etiã ipa virt⁹ q̃ elicit in ordine ad illud bonũ nõ erit vera virt⁹: sed falsa similitudo virtutis. Verbi gra. Sic nõ est vera virt⁹ auari prudentia q̃ excogitat diuersa genera locelloꝝ. Et auari iusticia q̃ grauiũ dãnoꝝ metu ꝓtẽnt aliena, ꝛ auari tpantia q̃ luxurie qꝛ sumptuosa est cobibet appetitũ, ꝛ auari fortitudo qua vt dic Orat⁹. ꝓ mare pauperẽ figit, ꝛ sic de aliꝭ in fuga mali. Sikr ꝛ in actõe boni ꝓtingit esse falsa sikitudo virtutis: cum ꝙfuat iusticiaz ꝓpter lucꝝ tpale. De q̃lib⁹ dic Greg. ix. moꝛaꝫ. Nõnulli terrena ꝓmia appetunt ꝛ iusticiã defendũt, seꝝ inocẽtes estimant ꝛ esse defensoꝛes rectitudinis exultãt. Et subdit. Quos ꝙ Joysen dicit Deuk. xvj. Juste qđ iustum est exeq̃ris. Iniuste quippe qđ iustũ est exequiꝫ qđ ad defensionem iusticie nõ virtutis emulatõe: Iz amore ꝓmj tpalis excitaꝫ. Si ꝟo ꝓticulare bonuz ad qđ op⁹ ordinaꝫ est vꝛe bonũ: vtpote cõseruatio alicui⁹ ciuitatis: ꝛ sikia, tunc erit quidẽ virt⁹ moꝛalis: sed imꝑfecta, nisi referaꝫ ad finale ꝛ ꝑfectũ bonũ. sic olim rectoꝛes vꝛbis romane q̃rebãt intentissime ꝓmunẽ vtilitatẽ reipublice ꝓpꝛijs etiam vtilitatib⁹ postergatj. Si ꝓinde bonũ opus ordinaꝫ ad ꝓncipale bonũ homĩs. i. eternã salutẽ: tũc virt⁹ erit vera ꝛ ꝑfecta. ꝛ tãto ꝑfectioꝛ q̃nto volũtas opantis intensioꝛ. Potest tñ nihilomin⁹ in opãte latere aliqđ impedimẽtũ quo redderet op⁹ illud infructuosum. i. si nõ est in charitate fundatũ. Denicꝝ si fiat op⁹ bonũ in ordine ad id qđ est extra coartatẽ: talis act⁹ semper est mal⁹. Sicut dicit Aug⁹. li. iiij. ꝯ Julianũ. q act⁹ infidelis inq̃ntuz infidelis est semꝑ est peccatũ q̃ntumcũq̃ bon⁹ ꝛ virtuosus esse videaꝫ, si tñ ordinat act⁹ suos ad finẽ sue infidelitatis. Pari modo ĩtelligẽdum est si quis facit actũ bonuz ad aliquẽ finẽ extra charitatẽ. s. ꝓpter vanã gloriã. aut etiã (verbi gra) dat elemosynã ad alliciendũ ad luxuriã. aut sacerdos freq̃ntat diuĩa, ꝛ sikia ad ꝙsequẽdũ auariciã. honoꝛes, diuitias, delicias ꝛc. penã mereꝫ non ꝓmiũ. adeo q si finis est peccatũ moꝛtale: ꝛ iꝑm op⁹ q̃ntũcunq̃ bonũ videaꝫ ex intẽtione finis erit peccatũ moꝛtale. Hinc dicit Hiero. sup epkaz ad Galat. ꝛ habeꝫ in decretis. j. q. j. Vide q̃ntũ bonũ est charitas: si ita martyriũ fecerim⁹ vt nẽas ab oĩbus velim⁹ venerari reliq̃as, ꝛ si opinionẽ vulgi sectãtes intrepidi sanguinez fuderimus, ꝛ substantiã nr̃am vsq̃ ad mẽdicitatem ꝓpriã dederim⁹: huic opi nõ taz ꝓmiũ q̃ pena debeꝫ, ꝛ magj ꝑfidie toꝛmẽta sunt q̃ corona victoꝛie. Hec ille. Ex quib⁹ omnibus patet q omne pondus operis depẽdet in vigoꝛe purissime charitatj: ita q tãtum meruisti quãtum feruoꝛe pure charitatis egisti. Quaz insinuat verbis ꝓpositis thema: dicens. Alia Jonathe ꝙglutinata est aĩe Dauid ꝛc. Hec lr̃a ꝛ de Jonatha filio Saul scripta sunt: qui Dauid

post victoriã reuertẽti cuz capite philistei
7 ad Saul loquẽti sic per amorẽ ꝯglutina
tus est ꝙ expoliaret se vestimentis suis et
traderet ea Dauid. inieruntꝙ pariter fe
dus iurãdo perpetuã amiciciã. Que ver
ba aptissime ꝯuenit nostro Jonathe be
ato Francisco. Nã Jonathas colũbe do
num interp̃tat. Johãnes xo dñi gẽa di
citur. Sic enim primũ vocabat beat⁹ Frã
cisc⁹: licz postea mutatũ est nomẽ ei⁹. Et
hoc fm quosdã ꝓpter miraculũ. qz miracu
lose gallicã linguã a deo recepit. Dic enim
cũ audiuit verũ Dauid vultu desiderabilẽ
7 manu fortẽ loquẽtez i ꝑmordio ꝙersati
onis sue cũ solus oraret absorpt⁹ in deũ in
quadam apparitõne mirabili veluti cruci
fixum Francisce vade 7 repara domũ meã
q̃ vt cernis tota destruit̃. Ad illi⁹ aspectuz
7 verbũ liquefacta est aĩa eius 7 interioza
eius victorie mirabilis. s. passionis eius a
deo cordi Frãcisci remãsit imp̃ssa medulli
tus ꝙ ab illa hora cũ christi passio veniret
in mentẽ vix a lachrymis 7 gemitib⁹ exte
rius se ꝯtinere posset. Et aĩa eius cõglati
nata est aĩe christi ꝙ euz diligeret plus q̃ ꝑ
animã suã. Vnde statim expoliauit se per
oĩmodã paupertatẽ 7 tradidit oĩa Da
uid. Ad quã pfecto viscerosaz dilectiõem
¶ ꝑcipue per q̃tuoz inducebat̃, sicut aliquis
ꝙocat̃ ad alteri⁹ amorẽ per aspect⁹ venu
statem q̃tũ ad visuz amorosuz. per affat⁹
gratiositatẽ q̃tũ adverbũ dulcoroſum. ꝙ
effect⁹ fidelitatẽ q̃tuz ad p̃sidium virtuo
sum. per affect⁹ liberalitatẽ q̃tuz ad donũ
copiosuz. que q̃tuoz erãt in vtroꝙ Dauid
sed excellenti⁹ in posteriozi. ¶ Primo igi
tur diligibilis erat ꝓpter aspect⁹ venusta
tem q̃tũ ad visum amorosuz. Erat quidẽ
Dauid pulcher. ꝓpter qõ interp̃tat vultu
desiderabilis: magis tñ christ⁹ qui specio
sus erat forma pre filijs hoĩm. 7 tam dulcz
aspectu ꝙ oẽs eum diligenti⁹ intuẽres ad
amorẽ suuz ꝙocabat. ita ꝙ etiã inimicos
ad virtutẽ plerũꝙ pietatis inclinaret. Et
ideo vt quidã volũt impij iudei faciẽ ei⁹ in
illusionib⁹ velauerũt: ne saltẽ eius aspectu
dulcissimo moverent̃ ad ꝑpassionẽ et mise
ricordiã. Dui⁹enĩ aspectu Zache⁹ ecce in
quit dimidiũ bonoꝙ meoꝙ dñe do pauper
rib⁹. 7 si quẽ defraudaui reddo q̃drupluz.
Hinc nimiꝙ interrogata in cãticis spõsa:
Qualis est dilectus meus ex dilecto o pul
cherrima mulieꝙ: De illius pulchritudine
7 amorositate gloriãter rñdit: dicẽs. Di
lect⁹ meus candid⁹ 7 rubicundus elect⁹ ex
milibus. Candid⁹ est enĩ puritate ꝙersa
tionis ꝙ ĩnocentissimã vitã. cui⁹ innocẽtie
testes tam inimici ꝙ amici. Nullã inquit
Pilat⁹ in eo causaz inuenio. Bene g̃ dili
gend⁹ qz candid⁹. Sz cur innocẽs tã ama
ra 7 opꝓbria pati voluisti dulcissime Je
su? nisi 7 rubicũdus fieres i sanguiẽ. Pro
pter enĩ nimiã charitatẽ qua dilexisti nos
redemisti nos miseras nostri. Et g̃ merito
elect⁹ ex. i. pre milibus angeloꝙ 7 hominũ.
Quare g̃ non merito totis viscẽribus rea
mandus est. Et hec erat causa ꝑmaria re
cipꝛoci amoris in beato Frãcisco quẽ ꝓce
pit in aspectu colloquẽtis crucifixi. Exin
de enim Jesus crucifix⁹ inter vbera men
tis beati Francisci q̃si fascicul⁹ mirre iugi
ter morabat̃ ꝙ in illũ optabat per excessi
ui amoris incendiũ totaliter trãsformari.
Tam singularẽ 7 familiarẽ etiaz ei christ⁹
rependebat amorẽ vt illi videret q̃si iugẽ
pre oculis habere christi p̃sentiam: sicut ali
quãdo sibi familiarib⁹ reuelauit. Secũ
do ꝓpter affatus gratiositatẽ q̃tuz adver
bum dulcoroſuz. Nam loquẽdo tam fami
liarem sibi amorẽ attraxit ꝙ cũ christ⁹ effi
caci⁹ feciſſe dinoscit̃: vbi dixit ad discipu
los. Sicut dilexit me p̃ 7 ego dilexi vos:
manete ĩ dilectõe mea. Quõ xo pater di
lexit filiũ ostẽdit Joh̃. iij. dicẽs. Pater
diligit filiũ et oĩa dedit in man⁹ eius. Sic
reuera fili⁹ diligit populũ suũ vt vitã eter
nam habeat 7 oĩa ĩ eius volũtate tradat:
Porro q̃n erga nos talẽ dilectiõem cõce
pit oñdit Johãnes: dicẽs. Cum dilexiſſz
suos ab initio qui erãt in mũdo: in finẽ tñ
oñdit eis maiora dilectiõis indicia. quib⁹
tunc dixit. Nõ vos me elegistis. Blo. quib⁹
eligit qui nondũ diligit. sed ego elegi vos.
Blo. misericordia ꝑuenit vos cũ esseti ma
li. Dñs cũ adhuc inimici essem⁹ posuit aĩaz
suã ꝓ nobis: quãdo ꝙ Lazaro q̃driduano

plorabat diſerũt iudei. Ecce quõ amabat eum. Quid ergo putandũ eſt cũ ſanguinez ſudauit in cruce, p inimicis exorauit cũ ſuper aduerſantẽ iberuſalẽ plorauit: dicẽs. Si cognouiſſes ꝛ tu Que dilectio per verba mutipliciter oſtẽſa pulchre figurata eſt in Dauid erga filiũ ſuũ Abſalonẽ perſeqntez ꝛ ppriũ patrẽ expetẽtẽ. ij. Reg. xviij. Cũ Abſalon patrẽ ſuũ cũ exercitu ſuo ꝓſequerẽ ꝛ eius mortẽ expeteret: miſit Dauid exercitũ obuiã illis ad propriã defenſionem. miſericordie tñ paterne nõ oblit⁹ filium ꝓſequẽtem diligebat. ꝛ eum ad vitaz reſeruari ꝓcipiebat. Nam egrediẽte exercitu ſedebat ad portã vt eos aĩaret ad ꝓlium: quibus ꝓcepit. ſeruate mihi puez Abſalon. ſ. viuũ: vt. ſ. euz nullus interficeret. Cõgreſſo vo bello ꝛ Abſalõis exercitu deuicto atq; diſpſo crinib⁹ ſuis adheſit quercui. ꝛ trãſeunte mulo cui inſederat remãſit ſuſpenſus in arbore. Qõ audiẽs Joab tres lanceas infixit cordi eius: ꝛ mortuus eſt. Quo regi Dauid nũciato ſtatĩ ille vultum ſuum operuit: ꝛ voce magna clamauit flens ꝛ dicens. Abſalon fili mi: fili mi Abſalon quis mihi tribuat vt ego moriar pro te. Vbi dicũt doctores q̃ flebat mortem eius ſpũalem. qz mortuus erat in peccato mortali patrẽ actualiter ꝓſequẽdo. Abſalon iſte peccatorẽ vnũquẽq; deſignat: qui chriſtũ perſequit̃ a quo eſt renatus cũ omni exercitu ſuo. ſ. cogitatõibus. delectationibus. affectõibus. ꝓſenſu. ꝛ operatõib⁹. Dec enim chriſtũ in aĩa perſequũtur cum ad aliqua vitia ꝓtrahũ tur. Cõtra quos ꝛ chriſtus dirigit aciem ſuã exercitũ ſuoruz militeũ diuidẽs in tres ꝓtes: ſicut ꝛ Dauid ſuũ exercitũ diuiſerat ſub tribus principibus in tres partes. Prima pars eſt moleſtia corpalis. cui⁹ ꝑceps eſt infirmitas. Secũda vo tribulatio tẽpalis. cui⁹ princeps eſt impſperitas. Tercia denicz impugnatio ſpũalis. cui⁹ princeps eſt ſathanas per Joab ſignat⁹. Dec eniz tria mittit cõtra peccatorẽ de⁹: vt deſiciãt exercitũ ei⁹. infirmitatẽ cõtra ꝓcupiſcentiã carnis. impſperitatem ꝓtra cõcupiſcentiã oculoz. ꝛ ſathanã ꝓtra ſuperbiã vite. qz magis placet deo peccator hũilis q̃ iuſtus ſuperb⁹. Nibilomin⁹ tñ pius dñs peccatore ſibi reſeruare ꝓcipit. Dec enim oĩa ꝓtra nos militant deo ꝓcurãte vel ꝑmittente: vt ĩ his exercitati diſcam⁹ illud verbũ dñicuz. In mundo ꝓſſurã habebitis. in me aũt pacez. Sed fidelis deus qui non patiet̃ nos tentari ſuper id qõ poſſum⁹: iz facit cũ tentatõe ꝓuentum vt poſſim⁹ ſuſtinere. Sic eniz miſit exercitũ aduerſus Job illũ impugnãs plagatõe infirmitatũ corpalium. priuatõe tẽporalũ ꝛ filioz. et ſuggeſtiõe inimicoz ſpiritualiũ demonum. ſ. qui tres amicos ad cõſolandũ veniẽtes ꝛ etiã propriam vxorẽ incitabãt: vt Job ſuis inuitis iuectõibus ad impatiẽciaz ꝓuocarẽt. Verũtamen ille decertans fideliter: triũphauit feliciter. De tamẽ his qui ignauia ꝓpria torpentes ab inimicis ꝓſternũtur ꝛ mundanis vel carnalibus ꝓſperitatib⁹ ſuſpendunt̃. Dos enim in fine dierũ videns Joab: qui interp̃tatur inimicus. i. diabolus: trãſfodit eoz corda in morte trib⁹ lanceis ſignatis q̃ triplex ve in Apoc̃. vbi dicitur. Veve ve habitãtibus in terra. quia deſcendit ad vos diabol⁹ habens iraz magnã. De inc̃z ſeparationis anime. ve accuſationis culpe. ve punitõis eterne. Cui⁹ audita morte Dauid noſter. i. chriſt⁹ merito eam deflere dicit̃. quam ſuo p̃cioſo ſanguine tanto labore redemit. ꝛ ſua pietate tãto amore dilexit: q̃ potius eligeret denuo mori anteq̃ eã q̃tuz ĩ eo eſt ꝑmitteret dãnari. Beatus ergo Franciſcus amoroſam gratioſitatẽ verboz eius in interno ſuſurrio ſedule ꝓcipiens merito totus liq̃fiebat vt dicere poſſet illud p̃s. Factũ eſt cor meum ranq̃ cera liqueſcẽs in medio ventris mei. velut aptũ ad impſſionem omniphariam dulciſſimi Jeſu per omnimodã cõformitatẽ voluntatis eius. Sicut de eo canitur. Dic creaturis impar q̃ nutui ſubiecerat ſe totũ creatoris. Tercio per effect⁹ fidelitatẽ q̃tum ad preſidiũ virtuoſuz. qz pro populo iſrabel decertans Goliath gigantẽ interfecit. In hoc tñ chriſt⁹ potior extitit qui diabolũ vicit: mortem crudelẽ excepit. Vide nũc o aĩa chriſtiana ꝗliter

christ⁹ a te diligi meruit qui te ab hoste tā
seuissime liberauit. ⁊ in statū pristinū repa
rauit. Nam si Thobias angelo tam fideli
ter comitāti ⁊ deducēti: ac euntē cōmorā-
tem ⁊ reuertentez custodienti dicebat. Si
meipm tradidero tibi in seruū nō ero ꝯdi-
gnus ꝓuidentie tue. O quid igitur et nos
facturi sum⁹ illi qui semetipm tradidit non
solū in seruitiū: sed etiā in mortē: ⁊ mortez
turpissimā. Unde Bern. super Canti. ser-
mone. xv. Quādulciter dñe Jesu cuz ho-
minib⁹ cōuersatus es. q̄ habundāter mul-
ta ⁊ magna bona hominibus largitus es. q̄
fortiter taz indigna: tam aspera ⁊ dura ꝓ
homīb⁹ passus es. dura verba. duriora ver
bera. durissima mortis supplicia. O duri ⁊
indurati ⁊ obdurati filij Adam: quos non
emollit tanta benignitas. tanta hāma. tā
ingens ardor amoris. tam vehemēs ama
tor: q̄ ꝓ vilibus sarcinulis taz p̄ciosas mer
ces expendit. Hinc beatus Frācisc⁹ in re-
compensationē hui⁹ amoris p̄ostensi tāto
flagrabat desiderio q̄ ipm martyriū intē-
tissimo studio quereret. Dñ de eo scribit
Jacob⁹ de vitriaco cardinalis in historia
ierosolomitana. Vidim⁹ primū ordinis
fratr̄ minor̄ fundatorē Franciscū noīe vi
rum simplicē ⁊ illiteratū dilectū deo et ho
minibus ad tantū ebrietatis excessuz ⁊ fer
uoris spiritū fuisse. q̄ cū exercit⁹ christia-
nor̄ ante daruiatā in terrā deuenissz egy
pti ad Soldani excepti castra intrepid⁹ ⁊
fidei clipeo munit⁹ accessit. Quē cū in via
captuz saraceni tenuissent. Ego inq̄t chri
stian⁹ sum: ducite me ad dñm vestr̄. Quez
cū añ ipm ꝑduxissent vidēs euz bestia cru
delis in aspectu viri dei in mā suetudinem
ꝯuersa ꝑ dies aliqd̄ ipm sibi ⁊ suis xp̄i fidē
p̄dicantē attētissime audiuit. Tandē ꝟo
metuēs ne aliqui de exercitu suo verborū
eius efficacia ad deū ꝯuersi. ad christiano
rum exercitū ꝑtrāsirent cum om̄i securita
te et reuerētia ad nr̄or̄ castra adduci p̄ce-
pit dicens ei. Ora ꝓ me vt deus legē illam
⁊ fidem q̄ magis sibi placet mihi dignetur
inspirare. Quarto ꝓpter affectus libe-
ralitatē q̄tum ad donū copiosum. Et hoc
vltimū singulariter p̄nti speculatōe cōue-
nit. quoniā in hac die tam excellēter ī spū
alibus donis ⁊ corꝑalib⁹ insignijs seruū su
um Franciscū diuina pietas puenit. Quē
diuina dignatōe seraphicādu duxit ī mō-
tem excelsuz aluerne seorsuz. Sicut apl̄os
tres trāsfigurād⁹ duxit in montē thabor.
Duxit inq̄ eū in montē illū solitariū vt eo
ī solitudine ducto loquat̄ ad cor eius. ⁊ de
arduis g̃tijs adipiscendis certificet̄. O q̄
beat⁹ quem sic abstractuz: tu erudieris do
mine. Verūtamē oportet hm̄oī abstractū
⁊ segregatū esse ab om̄i frequētia hoīm. ⁊
sterilē ab omni frequētia terrena qd̄ notat
mons iste. qui licet vbiq̄ sterilis est: maxi-
me tñ in ea parte quā apparitōe seraphica
dignatus est ꝯsecrare. Est enim p̄ruptum
saxi magni eminētis ⁊ altis sup̄ petrā illū
fundans in altitudinē ꝯtemplatōis ⁊ steri
litatis oīno de paupꝛtatis. q̄ nihil ibi co-
medibile nascit̄. Ceterū hec egisti domine
ī latere mōtis occidētali: vt ī eis occidat
totus mūdus. īmo esse ꝓprium. Et hoc de
mane oriēte aurora rutilāte vt in eis oria
tur noua trāsformatio Jesu christi: q̄ tan
q̄ sol iusticie in regno patris auroraz gra
tie p̄mittit in hac valle lachrymarū. Nec
vacat a misterio q̄ circa festū exaltatōnis
sancte crucis ei apparebat: cū ⁊ inter alas
seraphin apparētis etiaz vulnera crucifixi
rutilarēt. Hec enim sunt ianue ⁊ cathara-
cte gratiar̄ per quas ptz accessus ad trās
formatōem diuini amoris. Delirat autem
qui aliūde querit ītrare. Felices ergo filij
tue seraphice transformatiōis dñe Jesu.
nec sciāt nec sentiāt interi⁹. nec ostendant
exteri⁹: nisi te Jesuz per ardorem spūssan
cti ꝓ īdignis hoīb⁹ crucifixū. Verūtamen
de ꝓcessu ⁊ mō tā mirabil̄ imp̄ssiōis sacro
ruz stigmatū. q̄ in natali eius diffusi⁹ ꝓse
cut⁹ sum hic gr̄a breuitatis sup̄sedeo. Hoc
vnū dūtaxat inferens q̄ sex ale quibus se-
raph apparuit sex virtutes signāt. Quib⁹
si quis ꝑditus fuerit se gaudeat a seraphi
co Jesu visitatū ⁊ respectum. Due nanq̄
sunt ale quib⁹ pedes affectū sunt velande.
Quarū prima est hūilitas ꝓfunda que ve-
labit in ea oīs elatōis. ostentatiōis. fauo-
ris. ⁊ honorij appetitū. Secūda ē solitudo

interna q̄. s. affectū oīs creati fundit⁹ ex/
tinguet ⁊ omnē amorē īordinatū ꝑcul ab/
iciet vt ad inhesionē diuini amor⁊ aptior
efficiat. Quia dicit Greg. in omel. q̄ tan
toꝝs a sūmo amore distinguit: quāto infe/
rius delectat. Erūt etiā due ale quib⁹ vo/
labit in hac valle miserie. Prima ala pen
nata sunt actōes in ipa pietate radicate.
q⁊ pietas ad oīa valet ꝓmissionē habēs vi
te q̄ nūc est ⁊ future. ꝑut lati⁹ declaratū est
alibi. Secūda vo sunt passiones ⁊ aduer/
sitates suscepte in clipeo ꝑfecte penitētie.
Due etiā sunt ale quib⁹ caput nēm sanctis
simū. i. dñm Jesum xp̄m amplexu feruido
velari debz. Quaꝝ ꝓma est obediētia ꝑfe
cta q̄ spūi hūanū diuīo spūi feliciter couni
re nitit̄ ꝑ q̄ voluntatē hūanā in diuinā
hūplacitū plenissime trāsfundere conatur
ita q̄ feruētissimo ⁊ mltiplicato exercicio
adeptus videat q̄ndā naturalē inclinatio
nem ea desiderādi q̄ diuīa dispensatōe cir
ca se ꝓsperit actitari: siue sint ꝓspera si/
ue aduersa. Secūda vo est charitas pura
q̄ iam spūi deo ꝑ vnicordiaz vnitū vlteri⁹
ꝓuehit ad auxiliū ⁊ ꝓducit ad illi⁹ intimū.
vt ibi degustet feliciter qđ nec ocul⁹ vidit:
nec auris audiuit. Qđ nobis ꝓcedat Je
sus christus. Amen.

In natali sanctissimi patris Frā
cisci de sex statib⁹. cxliij

Amice ascende supe
ri⁹. Luc. xiiij. Sic habet. ij. Reg.
x. et. ij. Paralip. ix. rex Salomon
inter alia fecit soliū eburneū grāde, vesti/
uitq̄ illud auro fuluo nimis. qđ hēbat sex
gd⁹ ⁊ scabellū aureū, eratq̄ sūmitas thro/
ni rotūda a pte posteriori. et duo brachia
hinc inde tenētia sedile, ac duo leones sta/
bāt iuxta brachiola singula. duodecim q̄z
leūculi stabāt sup̄ grad⁹, sex hinc ⁊ sex īde.
nec est factū tale soliū in vniuersis regnis
fuit ei sedes ꝑpulc̄ Salomōis: q̄ dz ī Cant.
ferculū a ferēdo. q̄a resedētes ferre solet.
Per qđ soliū vt dicit Glo. mater ecclesia
designat. in q̄ pacific⁹ noster Jesus sedēs
regnat. Qđ factū dicit ō eboze. q⁊ elephā
tes quoq̄ hec ossa sunt ītercidrupedia ma

xime sensu vigēt et memoria. miscent̄q̄ tē
perāter femie sue. nec vtunt̄ secūda ꝓuge
vna dūtaxat ꝓtenti. qđ pudicis aptat̄ qui
ꝑ castitatē xp̄i ꝑcepta sequūtur. Sex q̄d⁹
sunt sex stat⁹ militātis ecclie: q̄ singuli suo
modo fuari tenent̄. qui dicunt̄ in Cantic⁊
purpurei. Ascensus inq̄t purpure⁹ ⁊ ß ꝑpe
virtutes diuersas vniuscuiusq̄ stat⁹ q̄ sunt
vera purpura q̄ decorant̄ aīe fideles. duo
brachiola sedile vel scabellū tenētia signi/
ficant diuīe gr̄e solacia q̄ ecclesiam ad cele
ste regnū ꝓuehūt. Sustētat enī manus de/
xtra diuīe gr̄e ne q̄s defluat ꝑ incōtinētiā
⁊ intēperantiā. ⁊ sinistra ne decidat ꝑ im/
patiētiā. Duo leōes iuxta brachiola sunt
patres vtriusq̄ testamēti q̄ ꝑ diuinā gr̄iā
fortitudīe animi sibi dñari didicerūt. Du
odecim leūculi stantes hincīde sup̄ gd⁹ or
dinē signant doctor: aplicā ꝑfectoem vi/
ta doctrinaq̄ sequētiū: qui stāt sup̄ sex g̃/
dus. q⁊ sex stat⁹ ecclie militātis doctrinis
⁊ exēplis sup̄gredi conant̄. Sedile vo au
reū charitas ē. ad quā quisq̄ cuiuscūq̄ sta
tus sit ꝑ posse tenet̄ ascēdere. q⁊ in ea sola
requiescit rex noster. Dñs igit̄ in euāgelio
dūce. xvj. signās hūc ascēsuz singulis ait.
Amice ascēde sup⁹. Sicut ait p̄s. Beat⁹
vir cui⁹ est auxilium abs te ascēsiones ⁊c.
Ascensiōes inq̄t nō recidiuatōes. ⁊ ß ī cor
de ⁊ nō in edificijs aut dignitatib⁹: sed in
homie īteriori vt ei placeat cui se ꝓbauit.

Per sex igit̄ grad⁹ sex hoīm stat⁹ intelli
gi ꝓdixim⁹ p̄m vite ꝑfectōez differētes. scz
status pudicicie ꝓiugalis. ꝑtinētie vidua/
lis. castitatis v̄ginalis. ꝓsecratiōis spūa/
lis. ꝓfessionis obediētialis. ⁊ abdicatiōis
vniuersalis. Ad q̄z oīm apicē beat⁹ Frāci
scus in ꝓmordio q̄uersiōis ascēdere volu/
it. Primus g̃ stat⁹ ē pudicicie ꝓiugalis: q̄. s.
reqrit tpantiā debitā ne cōiuges libidine
exardescāt vel efferant̄ extra bona matri/
moniū. Nā si vir ꝓsiderat nō q̄ vxor est: sz
q⁊ mulier idē facere parat⁹ si nō esset vxor
mortal̄r peccat. ⁊ dicunt̄ tales ab Ambro
sio ꝓprie vxoris adulteri. Dñ q̄sit⁹ frater
Egidi⁹ vtr̄ q̄s possz cū vxore ꝓpria pecca
re. Rñdēs q̄siuit silitudīarie si q̄s possz ō
vinea ꝓpria inebriari. q̄si diceret vnū esse

possibile sic̄ aliud. Similiter ⁊ tempa certa sunt huic pudicicie ꝑsecrāda p̄sertim in exigendo debituz. vt pleni⁹ habeē sup̄. Et hic est infim⁹ status ecclie militātis: nō tm̄ ex hoc sequit̄ q̄ hi semꝑ inferiorē gr̄ie gradum mereanē: sed vt in plurib⁹. Propter exterioꝝ enī sollicitudinē ⁊ amoris dispersionē ad maritum: ad pignora: ad tpalia. Quare dicit apl̄us. ſ. Coꝛ. vij. Qui cum vxore est sollicit⁹ est q̄ sunt mūdi quō placeat vxori. ⁊ diuisus est vxori ⁊ diuisus est ⁊ mulier nupta cogitat q̄ sūt mūdi quō placeat viro. modo oīs virt⁹ vnita foꝛtioꝛ est seip̄a dispersa. Verūtamē in ꝟ statu sicut in oīb⁹ sequētib⁹ quidaꝝ pueniūt ad vite ꝑfectiōem: p̄ꝛtim q̄tum ad charitatē ⁊ alias virtutes ſm animi ꝓparatōez. Inueniunē enī licz admodū pauci: q̄ q̄uis natura viuidi. etate floꝛidi. diuitijs p̄diti. ceceris q̄z que solēt animū allicere ad lubꝛicitatez in secreto illētio diuinis aspectib⁹ vitā oferūt castissimā ⁊ deo ḡt. simā. Sūt ⁊ alij q̄ licet repugnāte ꝙiuge ꝙtinētiam effectu ꝓfuare nō p̄nt: affectu tm̄ nunq̄ defluūt: nūq̄ ꝙsentiūt: nunq̄ debitū exigūt. Et q̄z ꝓpositū ⁊ volūtas nō pueniendi q̄tuz in se est ad actū vel delectatōem carnalē forma liter ⁊ ꝙpletiue ꝑseruat pudorē castitatis. ideo tales virginib⁹ ꝓpanē. Quia dicit doctoꝛ sanct⁹ ꝓba. q. clij. q̄ ex ꝟ solo equiparanē Johānis castitas ⁊ Abꝛahe ꝙnubiū q̄z merita non solū pensanē ex genere act⁹ sed magꝭ ex aīo opātis. Habuit enī Abꝛaham animū sic dispositū q̄ pat⁹ esset obseruare virginitatē si fuisset tpe ꝙgruēti. ex q̄ aīo meritū ꝙtinētie ꝙiugalis in ip̄o equat̄ ꝙtinētie v̄ginalis in Johāne respectu p̄mij essentialis. Ex quib⁹ ꝙcludit q̄ licz simpliciter est melioꝛ v̄ginitas q̄ ꝙtinētia cōiugalis. ¶ Potest tm̄ cōiugat⁹ melioꝛ esse q̄ virgo duplicī rōne. Primo ex pte castitatis. si. ſ. ꝙiugat⁹ habeat animū magꝭ paratū ad v̄ginitatez ꝟuandā si oporteret q̄ ille q̄ actu ē virgo. Secūdo q̄z ꝙiugat⁹ foꝛte ḅz aliā excellentioꝛē virtutē. Nā exquo virginitas laudabilis reddit̄ est ꝓpt̄ finez .i. deū vt efficaci⁹ inhereat reb⁹ diuinis sic se hab- [illegible] q̄s talē intentōem aut finē non habeat: iudicat̄ virgo fatua q̄ a regno celoꝝ excludit̄. Tales aūt ꝙiuges si solo ītuitu diuīe ꝙplacētie se ꝙtinēt amore diuino viscerosi⁹ inflāmati facili⁹ ⁊ alia ꝑfectōis opera ꝙplecteneē cuz se ꝓmptos iueniūt ad ꝑficiendū diuinā volūtatē si faciltas arriserit ⁊ tūc intēta volūtas ꝓ facto reputat̄. nec tenenē ad opa ꝑfectionis nisi ſm exigentiā stat⁹ sui. tenenē tm̄ ſm ꝓparatōez animi. ¶ Secūd⁹ vo stat⁹ est cōtinētie vidualis. in q̄ cōcludit oīs ꝓtinentia citra votū solēne q̄ post virginalez defloratōem debite ꝑseruat. Hec enī primaz ſupgredit̄. q̄z illa limitata est. hec vo ꝙpa placeat. ⁊ ideo minime diuisa maioꝛē occasionē diuini amoꝛis intēti⁹ fuiscerādi possidet. Et ideo huic scribit apl̄s. ſ. Thimo. v. Que vo vidua ē ⁊ desolata speret ī deum. ⁊ instet obsecratōibus ⁊ oratiōib⁹ die ac nocte. Nā in delicijs viuēs mortua est ⁊ has deuitare docet. q̄z discūt domos circuire nō solū ociose: sed etiā curiose ⁊ verbose loq̄ntes q̄ nō oporteꝛ. Dis agnoscere verā viduā: lege Judith. viij. vbi dicit q̄ erat Judith relicta vidua iaz ānis tribus ⁊ mensibus sex que in supioꝛib⁹ dom⁹ sue sibi cubiculū fecerat secretū in q̄ cū pellis clausa mozabat̄ sup̄ lumbos suos poꝛtans cilicīū ac ieiunās oīb⁹ dieb⁹ vite sue p̄ter sabbata ⁊ neomenias et festa domus iuit. cum tm̄ erat adhuc etate floꝛida ⁊ elegāti aspectu: diuitias multas possidēs ac plurimas possessiōes ouium ⁊ armentoꝝ. ¶ Tercius aūt stat⁹ est castitatis v̄ginalis. de q̄ dicit apl̄us. ſ. Coꝛ. vij. Virgo cogitat q̄ dñi sunt vt sit sancta coꝛpe ⁊ spiritu Ex q̄ colligit̄ q̄ deo accepta v̄ginitas nō ꝙsistit in sola ꝙtinētia carnis: sed vltra requirit̄ q̄ refrenata lasciuia ꝙuersatiōis in spectaculi. chozeis. osculis. ⁊ impudicicijs v̄ginitatē suā hūili ꝙsecret⁹ ⁊ sēta ꝙuersatōe. Quid enī v̄go superba ⁊ lasciua nisi simulacrū sathane iudicat̄. q̄ caste quidē sed elate viuit rempratōes ingerit. Virginitas aūt cogitās q̄ dñi sunt ꝙditōem hūane nature supgredit̄ ꝓquā boīes āgelis assimilatur. Maioꝛ tamen est virginū victoria q̄

angelox. Nam angeli sine carne viuũt: et virgines in carne triũphãt. Dñ Ambro. li. de viduis. Quãta est virginitatis ḡtia q̃ meruit eligi a xp̃o vt esset dei tẽplũ corporale ĩ q̃ corpaliter habitauit plenitudo diuinitatis? Et ideo dicit Cyprianꝰ li. de ṽginitate. Nũc aũt ad ṽgines nobis sermo est. quarũ q̃ sublimior est gloria maior est cura. Flos enĩ iste ecclĩastici germinis. decus atq; ornamẽtũ gẽe spũalis. illustrior portio gregis xp̃i. Et hi tres statꝰ in seculo distinguũtur. Verũtamẽ beato Frãcisco dictũ ẽ. Amice ascẽde supi⁹. Quartus statꝰ est p̃secratõis spũalis. qui. s. castitatẽ ip̃am p̃seruãt non solũ facto: sed etiã solẽni voto. sicut q̃ p̃monent ad sacros ordines. Hi enĩ ad castitatẽ obligant̃ ⁊ diuino cultui p̃secrant̃. Si enim in veteri lege p̃cepit dñs Leuit. xxj. ministris suis dicẽs Sancti erũt dño suo ⁊ nõ polluãt nomen eius. Incẽsuz enĩ dñi ⁊ panes dei sui offerunt. ⁊ ideo sancti erũt. Q̃d igit̃ agendũ putas ministris noue legis quibꝰ ait Christoꝰ. li. iij. d dignitate sacerdotũ. Sacerdotij aspice dignitatẽ. agit̃ in terra: sed celestib⁹ negocijs p̃sinet̃. Non enĩ hõ. non angelus. nõ archangelꝰ. nõ aliq̃ alia creatura. nõ virtꝰ: sed ip̃e spũssanctꝰ ꝟ̃ mundi instituit. Et adhuc manẽtes in carne mĩsterio fungi p̃stitit angelox. Hec ille. Sz minꝰ dixit. excedit enĩ angelicã facultatez. q; dicit Dyonisꝰ. q̃ admittit̃ sacerdos ad p̃secrandum corpꝰ xp̃i vnituz diuĩe p̃sone p verba q̃ nõ licet angelo loqui nec alicui creature nisi tantũ homĩ diuino. Hinc merito cõcludit doc. san. supꝛ. iij. dis. xxxvij. q̃ exq̃ in sacris ordinibꝰ p̃stituti sac̃ vasa ⁊ sacramenta tractãt: decẽs est vt mũdiciã corpalem p̃tinẽtiã seruẽt. Et ideo licz ordinãdus vorũ p̃tinẽtie verboteꝰ nõ emittat: ex ꝟ̃ ipo tñ q̃ ordinẽ suscipit fm ritũ occidẽtalis ecclie intelligit̃ emisisse. q; sacris ordinibus est ãnexũ. Nimiꝝ cũ vẽtur⁹ dñs super montẽ syon solũ videdus ⁊ audiẽdus a filijs isrl: a lõge p̃cepit Exo. xix. Estote parati in diẽ terciũ ne appropinq̃tis vxoribus vr̃is. Q⁹ ideo factũ est. q; Cyt dicit ibidẽ Lyra. Licz actꝰ mẽtimõialis sit licitꝰ: habet tñ ãnexã turpitudinẽ quã oportet excusare. ꝓpter bõa mẽtimonij. Habet enĩ ãnexã deꝓssionẽ mẽtis ꝓpter vehemẽtiaz delectatõis carnalis. ⁊ io vt aptiores reddant̃ ad elevatõez mẽtis illud p̃ceptũ ĩductũ est. Nec sufficit sola corpalis mũdicia sed etiã requirit̃ puritas ab oĩ crimĩe. q; dicit doc. san. supꝛ. iij. dis. xxiij. q; q̃cũq; p̃ mortali existens exhibet se in actu aliq̃ vt ministꝛ ecclie mortalr peccat q̃tiẽs hmõi actũ facit. Quia vt dic̃ Dyonisꝰ. j. ecclĩasti. iherarchie. Immũdis nec symbola. i. sacramẽtalia tangere phas est. vñ q̃ tangũt res sacras q̃li suo officio vtentes: peccant mortalr. Q vere ꝓtimescẽda sunt: p̃sertim mollibꝰ ⁊ effeminatis. Quare cõcludit beatꝰ Hiero. li. iij. supꝛ Ezechielem: dicens. Grãdis dignitas sacerdotũ: sz grãdis ruina si peccãt. letamur ad ascensuz: timeamꝰ ad casuz. Non enĩ tãti gaudij excelsa tenuisse: q̃nti meroris de sublimib⁹ corruisse. Amice ascẽde supi⁹. Quintꝰ statꝰ est p̃fessiõis obediẽtialis. quã intrãtes religionẽ emittũt. ⁊ ĩ hac p̃cedẽtes excedũt. Ad cuiꝰ euidẽtiã q̃rit sanctꝰ Tho. Fa fe. q. cliij. vtꝝ obediẽtia sit maxima virtutũ iuxta ꝓpheticũ illud. melior est obediẽtia q̃ victima. Rñdet breuiter q; post virtutes theologicas q̃ sole hñt, hoiez dirigere ĩ deum potior obediẽtia est. Nã tãto virtꝰ est potior quãto magis aliq̃d ꝓtemnit vt deo inhereat. Sunt igit̃ tria genera bonorũ q̃ ꝓtemnẽda sunt ꝓpter deũ. q̃ꝝ infimũ sunt bona exteriora. mediũ bona corpis. supremuz bõa aĩe. ꝑcipuũ est volũtas incẽtuz ꝓ voluntatẽ q̃s oĩbꝰ aliꝭ bõis vtit̃. ⁊ iõ laudabilior est virtꝰ obediẽtie q̃ ppter deuz ꝓpriã ꝓtinet voluntatẽ. Ex q̃bꝰ ꝑz q; obediẽtialis pfessio statꝰ altior iudicat̃. Vñ q̃ dicit Augꝰ. supꝛ ps. Nõ potuit deꝰ pfectꝰ demõstrare q̃ntũ bonũ sit obedientia: nisi cũ ꝓhibuit ab ea re q̃ non erat mala. Sola ibi obediẽtia tenet palmã: sola iuenit penaz. Qua fuata bũana natura fuisz ĩ gra stabilita nec decẽtius recupat̃ gloria celestis q̃ abnegatõe ꝓprie volũtatiꝭ. Vultorum tñ obediẽtia limitata est. cũ vt dic̃ ibidem sanctꝰ Tho. religiosi ꝓfitent̃ obediẽ-

tiam ꝯtum ad regularem ꝙuerſatõem ſm quã ꝓlatis ſuis ſubdunt. ideo ꝯtũ ad illã ſolũ tenent obedire q̃ pñt ad regularẽ obſeruantiã ꝓtinere. ⁊ hec eſt obediẽtia ſufficiens ad ſalutẽ. Licz aũt pauꝑtatẽ fouẽt ꝓſonalẽ: coĩa tñ hr̃e pñt ſm formã aplicam multitudinis credentiũ ⁊c. nec obedire tenent in oĩ mutatõe locoꝝ ⁊c. Sexꝰ ſtatus ⁊ ſupmꝰ eſt abdicatois vniuerſaĺ oĩm rer. ita q̃ ꝓficiẽtes eã nihil penit⁹ hr̃e cõpellent. Qui ſtatꝰ aſſcribit ſoli ordini minoꝝ. cui⁹ apicẽ beatiſſimꝰ pater noſter Frãciſcus pfectiſſime adeptus eſt. Qui ex ore dominico ꝓcepit ĩ regula. Fratres nihil ſibi apꝑent. nec domum. nec locum. nec aliquã rem: ⁊ tanq̃ ꝑegrini ⁊ aduene in hoc ſeculo in pauꝑtate ⁊ hũilitate dño famulãtes vadãt ꝑ elemoſyna confidẽter. Dis igitur in ſignũ altiſſime pauꝑtatis indicit ꝑpetua mẽdacitas. quoꝝ regula ſola ꝓtinet pfectõez aplicã. quibꝰ ait dñs. Nihil tuleritis in via. neq̃ aurũ. neq̃ argentuz. neq̃ perã. neq̃ calciamẽta. neq̃ duas tunicas. neq̃ virgã. Sed q̃d: Jn patiẽtia vr̃a poſſidebitis aĩas vr̃as. Et huic debeẽ excellentia iudiciarie poteſtatis. ſicut declarat doc. ſan. ſup. iiij. diſt. xxviij. Vide ſup. Et ideo merito dicit̃ ſtatꝰ ceteris altior. Quã etiam ꝙcomitat̃ hũilitas altiſſima cui ex debito ꝓpetit ſingularis excellẽtia: dicẽte dño. Qui ſe hũiliat exaltabit̃. Jiro deniq̃ modo tercia virtꝰ ãnectit̃ obedientia. ſ. pleniſſimã: q̃ nulla recipit limitatõez mundi fines valẽter attingẽs ſola ſiſtit ĩ his q̃ ſunt ꝺ deũ: ꝓſcia: ⁊ regulã. Ecce xo tria q̃ magnã exigũt ĩ tepido patiẽtiã. Et ideo beatꝰ Frãciſcꝰ in tribulatoibꝰ ⁊ aduerſitatibꝰ quibuſcũq̃ ſummã ⁊ pfectã leticiã ponendã eſſe cẽſuit. Cur ꝶ fratres: niſi q̃ in illa ſola charitas in nobis diuĩa declarat̃. Nunq̃ enĩ verꝰ amicꝰ. nunq̃ vera dilectio niſi ꝓ amico deo q̃s aduerſa cũcta ſuſcipe ꝙcupiſcat. ſuſceptꝫ cõgaudeat. ĩmo ⁊ mortez crudeliſſimã affectu pleniſſimo ſubire deſideret. Hinc ibãt apli gaudẽtes q̃ĩ digni ⁊c. Jn cui⁹ culmie ⁊ mõte pfectiõis poſitũ digniſſima ſua pietate dñs Franciſcum demonſtrans: ait. Jnſpice ⁊ fac. Ad laudem dñi Jeſu. Amen.

Sermo de pietate viſceroſa beati Franciſci.

Jnſpice et fac ſcõm exemplar q̃ tibi monſtratum eſt in monte Exoꝺ. xxv. in fine. Que xba vt ꝓz iuxta hiſtoriã dicta ſunt Jo yſi a dño vt ad ſiluitudiez arche libi ĩ mõte poñle archã teſtamti fabricaret filjs iſrl. Cropologice tñ ꝺ aĩa bti Frãciſci q̃ fuit archa virtutũ oĩm ⁊ gr̃aꝝ ꝙueniẽter intelligi põt a dño dictũ eſſe ſingulis veſtigioꝝ eius pfectõem ꝓfitẽtib⁹. Et q̃ decore virtutũ exẽplar oppoſitũ ⁊ obiectũ ſumme pfectõis oppoſuit: admonet illud ꝓmũ inſpiciendũ quõ ſpũs ⁊ aĩa: coꝛpꝰ q̃z dulciſſima ⁊ ꝑſtãtiſſima ſibĩnuicẽ armonia ꝙcordabãt: vt merito diceret cũ ꝑs. Bonũ eſt cõfiteri dño. ⁊ pſallere nomi tuo altiſſime. Dz in q̃ beatiſſime pr̃: Jn ꝺ cacordo pſalterio cũ cãtico ⁊ cythara. Vbi breuit tria tanguntr. ſ. pſalteriũ decẽ cordaꝝ. ꝓ quõ ſm Glo. intelligit̃ ſpũs vnificatꝰ vt ratio. qz pſalteriũ a ſupioꝛe reddit ſonũ plectro ſubtiliter attactũ. Secundũ eſt canticũ q̃ ſcz ſenſualitatẽ bũanã oblectat. ⁊ iõ ſenſualitatẽ ſignat. Et cythara tertiũ. qõ coꝛpus eſt vt carnẽ ſignificat. Dñ canit de ſancto Johãne baptiſta. Cytharã carnis ꝑcuſſit ĩ domo dñi. Ad ꝓfitẽdũ igit̃ dño ⁊ pſallendũ. i. cũ hilaritate fuiendũ vſus eſt his trib⁹ q̃ mirabili ꝙcordãtia dulciſſimã dño melodiã redderẽt. Spũs enĩ totũ ſubiecerat ſuꝝ nutui creatoꝛ ſui. ſenſualitatẽ xo ſpiritui a q̃ retrahebat̃ efficaciſſime ad ſeq̃lã ſitẽ ſpera ſupioꝛ mouet ĩferioꝛes ſuo motu. ſitr ⁊ coꝛpꝰ ſuo motu ſpũs ſubiecerat. Dñ q̃dãmõ ꝑcurrere videret. et velut inſenſibilis ad oẽs aſpitates et penalitates redderet. Et hoꝛ cauſa ſubdit̃. Quia delectaſti me dñe ĩ factura tua: ſcz exterioꝛi. Vel ſm Glo. i. in eo q̃ in me facis. Tu enĩ feciſti ſi bñ ago. Nec ꝑterecundũ q̃ dicit pſalterĩũ eſſe decacoꝛdũ. qz nimiꝝ ſuaꝝ ꝺ rerũ vniuerſitas in numero denario ꝙueniẽter includit̃. Decẽ enĩ virtutes in eo ꝑcipuas ĩueniꝰ. q̃ deo gr̃aciſſimũ obſequiꝫ nobis aũt

efficacissimũ reddũt exemplar iaz ꝓpositũ
scz beatũ Franciscũ ꝓfectõe mirabilez. O
pater sancte huoꝝ tuorũ oculos api vtĩ te
videãt q̃ recta sunt et incitent: ꝙpendãt
ꝙ solẽt. Inspice igit̃ ꝙ fac ꝛc. Vidõ dñe
ꝙ ecce ꝑmo mihi relucet pietas viscerosa:
q̃ ad oĩa vtilis ẽ ꝑmissiõz hñs vite q̃ nũc ẽ
qz ei dat̃ abundãtiorz gr̃a. ꝙ future. i. gl̃ie:
vt patebit. Hec enĩ primo deuz ĩuadit vi
sceroſa dilectõe. Secũdo declinat se ad ꝓ
primũ. Tercio xo ex abũdãtiori affectu se
dilatat ad omne creatũ. Ad cui⁹ euiden
tiã sciendũ ꝙ pietas put est virt⁹ ſm Tuli
um ĩ rethorica trina est. Prima ꝙquã san
guine iũctis pr̃ie⁊ benuolis officiũ: ꝙ di
ligẽs tribuitur cult⁹. Scõm Tho. fa fe. q.
cj. cult⁹ referr̃ ad reuerentiã et honorẽ pa
rentib⁹ exhibẽdã. in q̃ intelligit̃ oĩs subie
ctio q̃ parẽtib⁹ exhiberi debet. Officiũ xo
refertur ad obsequiũ qõ eis debet̃, puta si
sint infirmi ꝙ visitent̃, si paupes ꝙ susten
tent̃. Et hec dicit̃ pietas naturalis: q̃ qui
busdã naturaliꝛ ĩnata est ad parẽtes ꝙ co
gnatos, vel etiã ad oẽs p̃tĩ paupes. Est
etiã alia pietas q̃ dicit̃ acquisita: q̃ solũ se
tẽdit ad eos q̃s ꝙ assiduitatẽ notitie colue
rũt apud q̃s pl⁹ familiaritas q̃ natꝰ ꝓua
let. Et has duas pietatz spẽs Frãciscꝰ ha
buit: q̃ socijs suis liberalissim⁹ fuit. Ine
rat etiã ei⁹ ꝑcordijs diuinit⁹ indita quedã
ad paupes miseratio liberalis q̃ secũ ab ĩ
fantia creuit. Denicꝫ pietas vera q̃ dicit̃
vtilis ad oĩa, put est donũ spũssancti cultũ
illuz exhibet deo vt patri: qõ est excellẽti⁹
q̃ exhibere cultũ vt creatori ꝙ dño. ꝙ hoc
ipm exhibet oĩb⁹ hoĩbus inq̃ntũ ptinẽt ad
deũ: vtpote ꝑferentes eius imaginez. dili
gens amicũ in deũ: ꝙ inimicũ ꝓpter deuz.
neutrũ tñ ꝛ deũ. qz pietas ad primũ semꝫ
movet̃ ex aliq̃ diuino. s. q̃tuz filij dei here
des ei⁹ imagine insignit⁹. Ex abundãti xo
se etiã extẽdit ad oĩa opa diuĩa in singulis
bonitatẽ recolligẽs. Nã primo ꝓsidera
tõe ꝑme originis abũdantiori pietate re
pleꝰ creaturas q̃ntũlibet puas fratris vt
sororis noĩb⁹ appellabat. qz sciebat vnũ se
cum hr̃e principiũ. Dñ ꝙ ex hijs ei q̃ntũlibet
silvestres, aues, pisces, reptilia aĩalia tam
mirabilẽ affect⁹ vicissitudinẽ signis evidẽ
tib⁹ rependebãt: vt ad ipm mira securita
te ꝓfugerẽt. Illas tñ creaturas viscerosi
us ãplexabat q̃ xpi mãsuetudinẽ pia simi
litudine naturali p̃tẽdũt: aut scripture ser
mone figurãt. Nã occasione dicti illi⁹ ps.
Ego aũt sum vermis ꝙ nõ hõ ꝛc. vermicu
los ĩ via positos ne calcarent̃ pia ꝓpassio
ne extra viã posuit. Agnos xo q̃ ducebã
tur ad mortẽ freq̃nt̃ redemit: memor agni
mitissimi q̃ ꝓ peccatorib⁹ redimẽdis ad oc
cisionẽ voluit duci. Dñ cũ semel trãsiens
in itinere viaz inuenisset portantẽ in hũe
ris duos agniculos balantes ꝙmota sunt
viscera ei⁹. Accedẽs igit̃ velut mater plo
rãtes attractauit filios: ꝙ ait. O ĩnocens
aĩal cur baalas. sileas hõe agricole: nihil
mali tibi fiet. De hinc ꝙersus ad viz ait
Cur fratres meos agniculos sic ligatos ꝙ
suspẽsos excrucias. ad foz necessitati p̃cij
defero. Frãcisco de hinc q̃renti q̃d de illis
postea fieret. mactãdos eẽ rñdit. Absit ĩ
quit B. sed pot⁹ accipe mãtellũ meũ ꝙ frẽs
meos agniculos mihi relinque. cũ tñ eadẽ
die mãtellũ ꝛ frig⁹ mutuo recepit. Acquie
uit rustic⁹, qz mantellũ multo maioris p̃cij
fuerat. Reddidit agniculos Frãciscus vi
ro q̃ sibi mãtellũ ꝙmẽdauerat districte p̃ci
piens ne eos aliq̃ modo vẽderet. Dic reoz
nõ factũ, sed affectũ inspiciendũ q̃ liquefa
ctus ĩ amorẽ diuinũ tã tenere mouebatur
ad ei⁹ creaturas velut oẽs ad factorẽ suuz
regerẽs mellea q̃dã dulcedine ꝙspersaz in
omnẽ creaturã recolligẽs potentiã, sapiẽ
tiã, pulchritudinẽ, mãsuetudinẽ, pietatẽ,
suauitatẽ, ꝙ sic licz obiectũ primo intẽtuz
vile videat: tñ obiectũ finale ꝓ istud repre
sentatũ est ipse de⁹: qui ĩ creaturis vndiqꝫ
dulcescit. Et talis affect⁹ ad creaturas q̃n
tumcũqꝫ viles ĩtuitu creatoris est indicũ
vez charitatz ĩtẽse. qz aĩm hũanũ extẽdit
ad remotissima. Sic virt⁹ ignis tãto fortiz
ostendit: q̃nto calorẽ suũ ad remotiora
diffundit ꝙ ꝙburere possit materiã minus
ꝙbustibilẽ. Secũdo xo ꝙsideratiõe na
turalis similitudinis: q̃. s. oĩe aĩal diligit si
bi simile mirabili pietate flagrabat. qz cle
mentiã habebat ingenitã quam supinfusa

christi pietas duplicabat. Vñ adhuc ĩ habitu seculari oĩ petenti se tribuere ꝓposuit maxime si diuinũ allegabãt amorẽ. Cũ autem semel negociatõib⁹ implicat⁹ ꝑ amore dei petentẽ pauperẽ ꝑter amorẽ solitũ vacuũ repulisset: statim ad cor reuersus post illũ cucurrit. elemosynã dedit. ac dño ꝓmisit ꝙ nulli de cetero petẽti negaret dũ possibilitas adesset: qđ semꝑ obseruãs copiosa dilectõis in deũ ⁊ gr̃e ĩcremẽta ꝓmeruit: ita ꝙ adhuc secularis existẽs vocẽ exp̃sſiuaꝫ diuini amoris vix audire nunq̃ sine cordis ĩmutatõe valebat: sꝫ subito ad auditum diuini amoris excitabat̃ ⁊ inflãmabat̃: q̃si plectro vocis extrinsece corda cordis interior tangeret̃. ⁊ hec pietas q̃ naturaliter emollit cor hũanũ ad imp̃ssionẽ viscerosaꝫ amoris dei ⁊ ꝓximi credit̃ eẽ causa ꝑuia mouẽs vt ita dicã excellẽtis gr̃e cõsecute. Cum enĩ semel obuiã hr̃et militẽ generosuꝫ: sed pauperẽ male vestituꝫ memor generosi regis ⁊ pauꝑis xp̃i militis misertus est: ⁊ ꝓtin⁹ illuꝫ vestiuit. Nocte v̄o sequẽte palaciũ vidit ornatũ armis militaribus signaculo crucis insignitis. Cũ igit̃ admirãs q̃reret cui⁹ hec essent. rñsum accepit fore sui militũq̃ suoꝝ: vt sic diuina clementia misericordiaꝫ ꝓ summi regis amore militi pauꝑi exhibitã mõstraret incõpabili mercede fore ꝯpensandã. De hinc igit̃ pietate ꝓfusior cũ ad ꝯmedẽduꝫ domũ parentũ accederet mẽsam repleuit panibus. De q̃ cũ interrogaret̃ cur h̃ faceret: rñdit ꝓ elemosynis faciẽdis. qꝛ pauperes inq̃t a domib⁹ diuituꝫ mũdi hui⁹ abire vacui non debẽt. Post habitũ v̄o secularẽ mutatum pauꝑib⁹ mẽdicantib⁹ nõ solũ sua: veꝝ etiã seip̃m cupiebat impẽdere aliq̃ñ vestimẽta exuẽs: aliq̃ñ dissuens: aliq̃ñ scĩdẽs ad largiendũ eis: cũ pre manib⁹ alia nõ hr̃et. liq̃scebat enĩ anim⁹ ei⁹ ad pauꝑes ⁊ infirmos ⁊ q̃b⁹ nõ poterat manũ: exhibebat affectũ. nec vlli rei parcebat. nec mantellis nec tunicis. nec libris.. nec paramẽtis altarꝫ. q̃a dicere ꝯsueuerat ꝓ furto: mihi reputo imputanduꝫ ab illo magno elemosynatore si quid fero nõ dedero magis egenti. Tercio aũt ꝯsideratõe diuine assiꝛatiõis q̃ felix anima luculẽter insignita dinoscit̃: p̃cipue pietatis visceribus affluebat ad aĩas xp̃i sanguine redẽptas: quaꝝ salutẽ incessabili cura flagitabat. Hinc ĩ orõne luctamen. in p̃dicãdo discursus. in afflictiõe ꝓpria excessus. eo ꝙ sciebat se datũ alijs in exemplũ. Naꝫ curã salutis oĩm gerens sedule cogitabat quõ ꝓ cũctis dei gr̃am ĩpetrare posset. ⁊ inde tantũ se afflixit in ieiunijs. oratõib⁹. vigilijs. lachrymis ⁊c̃. Qđ videns diabol⁹ semel orãti nocte ĩ cella supuenit: dicẽs. Frãcisce cur te occidis añ tẽpus in ieiunijs vigilijs ⁊ alijs exercicijs laboriosis cũ adhuc iuuenis es ⁊ facere poteris magnã penitentiã. Qui statim fraudem intelligẽs sathane se nudato cellã exiuit. ⁊ intrãs siluã iuxta positã: ꝑ spinas et corp⁹ suũ tam ĩmisericorditer traduxit: vt velut christ⁹ flagellis cesus totaꝛ cruẽtatus iaceret in tenebris. Aduenit de hĩc lumen celicũ. et apparuerũt vndiq̃ rose albe et rubee circa ip̃m suauissimi odoris inter spinas. ⁊ multitudo angeloꝝ dicentiũ. Accede velociter ecclesiã ad xp̃m ⁊ matrẽ ei⁹ expectãtes te. Statimq̃ ĩuenit se indutũ veste cãdida. Ingrediẽs aũt eccl̃iam ĩuenit christũ ⁊ matrẽ eius cũ multitudine angeloꝝ ⁊ ait dñs Frãcisco. Postola qđ vis circa salutẽ gentiũ. Tunc postulauit plenã indulgẽtiã pene ⁊ culpe oĩm peccatoꝝ venientibus cõtritis et ꝯfessis ad eccl̃iam sancte Marie de porciũcula. ⁊ impetrauit. ꝓ ut pleni⁹ in quadã legẽda ptꝫ. Vñ salutis aĩaꝝ officiuꝫ ꝑferuidũ zelũ p̃ris misericordiaꝝ oĩ sacrificio ſuabat̃ acceptius. maxime si studio fuerit ꝑfecte charitatis impẽsum. vt ad id magis laboret̃ exẽplo q̃ verbo. magis lachrymosa p̃ce q̃ loq̃ci ſmone. Plangendũ enĩ eos dicebat qui in p̃dicatiõe plus ꝓpriã laudẽ q̃rũt q̃ aĩaꝝ salutẽ. siue q̃ prauitate destruũt vite qđ edificãt veritate doctrine. Cũ igit̃ audiebat aliq̃s fratres zelosa charitate v̄bo pariter ⁊ exemplo laborare in salutez aĩaꝝ exultabat ĩ spũ. ⁊ bñdictõibus omni acceptõe dignissimis accumulabat. Eos v̄o q̃ ceteros fratres aut seculares iniquis scãdalizabant operib⁹ ⁊ exemplis: grauissima maledictio

nis sentētia feriebat: dicēs. A te inq̄t sanctissime domine et a tota celesti curia et a me paupculo. sint maledicti qui suo malo exēplo ꝯfundūt ⁊ destruūt qd̄ per sanctos fratres huiꝰ ordinis edificare non cessas. Ex hoc nimirū talis ordinis trāsgressores vt frequēter desperati moriunt. Quarto denicq̄ ad fratres suos tanq̄ diuīe gratie cooperatores in salutē animaꝝ taꝫ viscerosa pietate mouebat̄ ꝙ de eorū ꝓfectu ⁊ salute velut de ꝓpria sollicitus erat. Hoc enī singulare p̄cipuūq̄ fuit eius studiuꝫ in oratōibꝰ ⁊ diuinis ꝯtemplatiōibus. Hinc enī cum aliqn̄ sero ciuitatē intraret assisij mane sequēti p̄dicaturꝰ collegit se in q̄dam tugurio seq̄stratꝰ vt deuotiꝰ in oratōe ꝑnoctaret. Nocte ergo media quibusdā fratribus suis orātibus: quibusdā v̄o quiescētibus intrauit tuguriū fratrū: currus quidā igneus mirāde splendoris sup̄ quez globꝰ ꝑlucidus residebat qui solis habens aspectum noctē claraꝫ fecit. cuiꝰ sonitu ⁊ aspectu stupefacti vigilātes. excitati sunt dormiētes. tercioq̄ se vertens ꝑ domū per hostium exijt. Intellexerūtq̄ fratres omnes piuꝫ patrē tanq̄ sollicitū pro alijs p̄sentez fore. sed effigie ipūali transfiguratū: ac superius irradiatū fulgoribus. sicut q̄ndam Helyas zelator legis curru igneo sublatꝰ legitur in paradisum. Qd̄ ex hoc maxime perpendit̄. quia diuina claritate illustrati alter alterius secreta cordis agnoscebāt. At pr̄ sanctꝰ reuersus narrare cepit que viderant. et quid in visiōe cogitauerāt. ꝯscientiasq̄ singulorum ꝓfundissime rimari. ⁊ alia multa p̄dicere que sensum transcendebant humanū. Preterea pietatē quam in fontez pietatis regerebat quis explicet. ⁊ primo q̄tum ad interiorē cultuꝫ quo se obtulit deo tanq̄ principio sue creatōis. fini quoq̄ sue beatificatōis. Secundo q̄tū ad cultū exteriorem quo se deo obtulit in omni perfectōe virtutum. in oblatōe reꝝ temporaliū. in sacrificio mortificatōis corporalis. ac in incensum deuotiōis mentalis. vn̄ in eo relucere merito dicatur pietas viscerosa. Nā natura potissima pietatis est ꝙ deuotā animā impulsu cōtinuo per deuotionē saporosam agit sursuꝫ in deū. per compassiōem viscerosaꝫ trāsformat ī christum. per descensionē zelosam inclinat ad proximū. per vniuersalem consideratōem singula reducit ad fontalem essendi originem. Et sic in om̄ibus creaturis cōsiderabat ⁊ diligebat auctorē. Inspice igitur ⁊ fac s̄m exemplar. Ad laudez dn̄i Amen.

Sermo quartus. De hūilitate affectuosa beati Frācisci. cxlvj.

Inspice et fac scd̄m exemplar ⁊c̄. Secundo in hoc exemplari clare lucet hūilitas affectuosa velut secunda corda cythare sue carnis dulcisonā deo melodiam personās quaꝫ singulariter cōplectendā edocet christus: dicens. Discite a me quia mitis suꝫ ⁊ humilis corde. O domīe q̄ humilis ⁊ q̄ mitis. Ego inquit sum vermis et non homo. ecce humilitas. O ꝓprobriū hominū ⁊ abiectio plebis. Omnes vidētes me deriserūt me. ecce mititas diuina que taꝫ clementer insultāti ⁊ iniuriāti peccatori pepercit tā efficaciter pro eius salute patrē exorauit Discito igitur ⁊ tu vilis homūcio te humiliare coram humili deo. quia sola humiliatio est via ad humilitatē: vt dicit Bernardus sicut patiētia ad pacem. Qui ergo se non patit̄ humiliari non potest ad humilitatem ꝑuenire quā tanti deus estimauit ꝙ inquirētibus discipulis Marc̄. ix. Quis eorum esset maior eis. Cōuocatis complexus Jesus paruulū statuit eum in medio eoꝝ: ⁊ ait. Si quis vult primꝰ esse erit quasi omniū nouissimus. Et nisi cōuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruulꝰ iste: nō intrabitis in regnū celoꝝ. Dic̄ autē ibidē Glo. ꝙ christꝰ in hoc signat hūiles esse dignos suo cōplexu qui iure gloriari possunt ⁊ dicere. Leua eius sub capite meo ⁊ dextera ip̄ius amplexabit̄ me. Per leuam gratiaꝫ intellige que ꝓmittitur sicut scriptum est. Deus sup̄bis resistit: hūilibꝰ aūt dat gratiam. Per dexterā aūt gloriaꝫ celestē accipe in qua qui se sic humiliat exaltabitur.

Cuius cōscius beatus Frāciscus hūilitatē tanq̄ fundamētū virtutū ⁊ diuine gr̄e potissimū receptaculū: ꝑmum necessariū esse ꝑdicauit. cui⁹ gr̄a voluit q̄ frēs recepti vl denuo recipiendi ꝑmo lepsariū accederēt ad futendū lepr̄osis ꝑ mēsez vel ꝑ duos vt sic in ꝑncipio discerēt ꝑfectū sui ꝓtemptū ꝑut in ꝑma regula ꝓtinebat. licz in regula tercia nobis ꝓfirmata diuīo ꝓsilio de ℔ nihil agit. Inspice igit ⁊ fac tc. ¶ Sic dic Bern. Hūilitas est virt⁹ q̄q̄s verissima sui cognitōe sibīq̄ vilescit. ⁊ hec ōr hūilitas cognitōis. Est aūt hūilitas alia q̄ fouet exercicijs hūiliatōis. Tercia ℞o ōr hūilitas ꝑfectissima: q̄ ꝑficit affectu volūtatis. de qua dicit Bern. q̄ ver⁹ hūilis nō vult hūilis reputari: sed vilis. Hūilitas ꝑma ad ℔ ptingere nitit: vt sine oī sitatōe peccator oīm se vilissimū rputat: licz etiā in statuz ꝑfectōis excrescat: ad qō totis p̄cordijs anhelabat beat⁹ Frāciscus. Qui dum tpe q̄daz in itinere posit⁹ libz nō hr̄et ad dicēdum diuinū officium ad ſociuz ait. Frater Leo qr libz non habem⁹ vt saltē temp⁹ ad dei laudez expendam⁹. ego dicam q̄ verso meo. O frater Frāciſce tu tot peccata ī seculo ꝓmisisti q̄ dignus es inferno. Et hec cum ꝑfundissima hūilitate ꝑferebat. Respōdit frater Leo. De⁹ faciet ꝑ te tot bōa q̄ dign⁹ eris celesti paradiso. Que tū contra ꝓpositū instinctu cogēte diuino rndit. Cui Frāciſc⁹. Nō ira dicas frater Leo: sz q̄n dixero frat̄ Francisce tu fecisti tot iniq̄ opa q̄ dign⁹ es maledictiōe etna: rndebis tu dign⁹ es int̄ maledictos ꝓputare. Qui rndit. Libēter pater. Tunc ille multis suspirijs ⁊ lachrymis cuz tonsiōe pectoris ⁊ clamore valido. O deus celi ⁊ terre ego ꝓ te tot iniq̄ egi: q̄ dign⁹ sum in eternū maledici. Et frater Leo. O Frāciſce deus faciet te talē q̄ inter bndictos eris singulariter bndict⁹. Tunc admirās Francisc⁹ q̄ semp ꝓruz rndit: coripuit euz dicēs. Cur frater Leo nō rndes sicut doceo. iaz ꝑ sanctā obediētiā tibi ꝓcipio q̄ fm verba mea rndeas. Ego dico sic. ego frater Francisce captiuelle dei. putasne miserebit tibi deus cum tot peccata ꝓtra p̄em misericordiaz cōmisisti. ⁊ tu rndebis: nullo modo dignus es ĩuenire misericordiā. Postq̄ igitur dixit frater Frāciscus versuz suū: rndit frater Leo. De⁹ pater cui⁹ misericordia infinituz maior est q̄ peccata tua faciet tibi magnā misericordiaz: ⁊ addet tibi multiplicē gr̄am. Tūc frater Frāciscus dulciter iratus ait. Cur frater Leo ꝓtr a obediēti am feciſti: iam totiēs ꝓtra ꝓpositā rndendo. Rndit frater Leo. Deus novit pater q̄ semp ꝓposui sicut p̄ceperas respōdere sed deus fecit me loqui fm bn̄placitū suū. De quo multū admirās sanct⁹ pater. Rogo inq̄t te charissime q̄ hac vice dicas cuz me accusauero sicut p̄i⁹ q̄ nō suz dign⁹ misericordia. Pater inq̄t dic. qr hac vice sic voluerit rndebo. Tunc lachrymosis suspirijs clamās ait. O frater Francisce captiuelle dei putasne miserebit tui de⁹? Rndit frater Leo. Ita pater de⁹ miserebit tui. ĩmo magnā gr̄am recipies a deo. ⁊ exaltabit te ⁊ glorificabat te in eternū. qr omnis qui se hūiliat exaltabit. ⁊ nō possum aliud dicere. qr de⁹ ꝑ me loquit. Sicq̄ ꝑia ꝓtemptōe Frāciſco se hūiliante frater Leo voce dñica rndēs ꝑualuit sic dns postmodū duobus fratrib⁹ luculēter oñdit. Cum aūt semel frater sanct⁹ ꝑdicasset. et ꝑplus multe eundē seqr̄ent frater Jasse⁹ eius hūilitatē expiri volens: ait. Dñ tibi ista Frāciſce q̄ oēs te sequi querūt. ⁊ videre ⁊ audire ꝑdicantē ⁊ obedire cū nō sis ꝓudēs: neq̄ nobilis: neq̄ formosus vel eloquēs. Qui statim lericia ꝑfusus stans oculis eleuatis velut suspēsus ī deū. Tandē ad se redijt ⁊ fletibus genib⁹ grās deo agēs de dōis suis ait fratri Jasseo. Vis scire vñ mihi ista ab illis pñtissimis oculis dei q̄ in oī loco ꝓtemplanē bonos ⁊ malos. Nā oculi ei⁹ beatissimi nō vidēt maiorē pctōrez. neq̄ hoiem viliorē vel insipiētiorē q̄ me. ⁊ ideo quasi stulta mundi vt cōfunderet fortia: me elegit ad op⁹ mirabile pagenduz q̄ intendebat ꝑducere in terrā. Q̄ audiēs frater ille multū obstupuit de tam ꝑfundissima humilitate. Post hoc eñ sup̄ se rapt⁹ in oratione vidit in celo sedes diuersas pulcherrimas, ⁊ vnam ceteris elegātiorē: de qua

satis admirans audiuit vocem dicentem sibi ſm Hubertinū. Hec sedes deputatus pri⁹ ſuꝑbo lucifero reſuat̄ hūili Francisco. Tūc frater Masse⁹ ad se reuersus de visione illa multū ꝯsolat⁹ est. veritatē tñ certi⁹ expiri volēs a sancto pr̄e q̄siuit quid de se sentiret. Cui ille Videor mihi maxim⁹ peccatoꝝ. Ecōtra frater Masse⁹. Nō potes hꝑater salua ꝯsciētia sentire cū sint ī mundo tot fures et latrones adulteri ⁊c̄. Cui Frācisc⁹ rñdit. Etsi quēcunq; sceleratū tāta fuisset xp̄us misericordia p̄uēt⁹ arbitror sane ꝙ g̃tior me fuisset. Tūc ait ītra se frater ille. Jam cert⁹ sum: qꝛ oīs q̄ se hūiliat exaltabit̄. ⁊ dixit ad beatū Frāciscū. Quō potest hō ꝑuenire ad hūilitatē. Qui respōdit. Ora deū ⁊ dabit tibi. qꝛ ꝑ se null⁹ ꝑuenire potest ad hūilitatē. Tūc frater Masseus oculis leuatis in celū ait. Dñe nunq̄ letabor donec sentiā in aīa mea sanctā humilitatē. Et deinceps ieiunauit: orauit: ⁊ plorauit. Cūq; se diu afflixisſz: tandē siluā ītrauit ⁊ flens vberrime clamauit alta voce. O pie dñe da mihi sanctā hūilitatē. q̄a sine illa tediū est mihi viuere. Et vox d̄ celo. Frater Massee q̄d vis mihi dare ꝑ vera hūilitate? Dñe inquit oculos meos. Et dñs. Tene oculos tuos ⁊ cū hꝫ habeas gratiaꝫ humilitatis. Et his dictis disparuit. Mānsit aūt Masse⁹ ī tāto iubilo ꝙ sibi videbat̄ aīam suā exire velle. Secūda hūilitas fouet̄ exercicijs hūiliatōis vt ad ꝑfectam hūilitatē ꝑueniat̄. Et hic est paucorum virt⁹ q̄ dicere ꝑñt cum p̄s. Elegi abiectus esse ī domo dei mei. Cuꝫ. s. anim⁹ īclinat̄ ad abiecta q̄ pri⁹ abhorruit. habit⁹ viles amplectit̄. ⁊ in oībus vtēsilib⁹ q̄rēs necessitatē. fugiēs curiositatē. Preterea lenis īuenit̄ in voce. non asper turbulēt⁹ aut sciol⁹. ad instructōem docilis. ad obediētiam facilis. ad correptiōeꝫ hūilis. In quibus adhuc min⁹ exercitati debēt īuigilare vt ꝑ exteriorē hūilatiōem ꝑtīgere valeāt ad verā hūilitatē. Hinc enī beat⁹ Frācisc⁹ cū semel oraret adhuc secularis vt viā suā dirigeret dñs: audiuit vocē dicētez. Francisce oīa q̄ carnal̄r dilexisti oportet te ꝯtēnere si meā vis implere volūtatē. ⁊ postq̄ inceꝑis erunt tibi dulcia q̄ prius tibi dura fuerūt et amara. Sentiēs igit̄ ꝙ mercatio sp̄ūalis a mūdi ꝯtemptu sumit initiū: christiq; milicia sit a sui victoria inchoanda. Die q̄daꝫ equitās leprosuꝫ obuiū habuit. cui⁹ occursus ei nō paruū incussit horrorē q̄ mēte recurrēs ad ꝑfectōis iaꝫ ꝯcepte ꝓpositū q̄ se primū oportꝫ deuīcere ad osculandū leprosuꝫ eq̄ lapsus occurrit. Cui cū leprosus manū velut aliq̄d acceptur⁹ ꝓtēderet cū osculo pecuniā accepit. Statimq; post hꝫ equū ascendēs ⁊ circūspiciēs: leprosum minime vidit. Qui replet⁹ admiratōe ⁊ gaudio ex hꝫ ꝓposuit ad maiora ꝓficere. quib⁹ ex tūc vt se plene ꝯtēneret hūilitatꝫ obsequia bñfica ꝑietate p̄stabat. Nam de hinc ad ſuiendū eis se trāstulit lauās eoꝝ pedes. ligās vlcera. educēs putredinē. abstergens saniē. osculās etiā ex mirāda deuotiōe plagas vlcerosas. Preterea solit⁹ erat qñ non p̄dicabat hūilitatis exercicijs occupari: vel mendicādo hostiatim: vel eūdo de villa ad villā cum scoba vt scobaret ecclesias. qꝛ pati nō poterat ꝙ dei domus īmūda esset. Tercia ꝛ̄o hūilitas q̄ ꝑfectissima dinoscit̄ vilitatis affectu ꝑficitur. qꝛ nihil fructuosi⁹ sibi. nihil accepti⁹ deo. nihil sathane molesti⁹. Hinc igit̄ beatus Frācisc⁹ gaudebat de opprobrijs et de laudib⁹ tristabat̄: sciens qꝛ primū inducit ad emēdā. secūduꝫ ꝓuocat ad lapsuꝫ. Vñ vt se ceterꝫ despicabilē redderet nec rubori se parcebat quin in p̄dicatōe ꝓprios manifestaret defect⁹. Accidit enim vt pre languore rigorē abstinentie laxaret ad modicum. virib⁹ tamē vtrūq; resumptis ad propriū exardescēs opprobriū. Nō inquit cōuenit vt ꝓpl̄us abstinētez me credat ⁊ ego ecōtra carnaliter reficiar in occulto. Pergens itaq; assisiū fecit populū ad p̄dicationem in platea cōuocari. Finita ꝛ̄o p̄dicatione ꝓpl̄o p̄cepit vt null⁹ recederet donec ad ip̄os rediret. Intrās autē cū assumptꝫ fratrib⁹ ecclesiā maiorez nudauit se penit⁹ p̄cipiens vicario suo vt eū fune ad collū ligato sic nudū cum femoralib⁹ traheret ad locū vbi puniēdi solebāt collocari. Erat eī ibi ꝓpl̄s expectās. Qui iussa ꝑficiēs traxit

eum ad locum cõdictũ flentem amarissime Flebãt et oẽs fratres seq̃ntes eũ ꝓpassiõe moti. Quo cũ ꝓuenisset locũ nud⁹ ascẽdẽs ꝓdicauit se nõ tanq̃ spũalem honorandũ. Creditis me inq̃t hoiez sanctũ ꝙ abstinẽtem: sed ꝓfiteor ꝙ in hac infirmitate mea comedi carnes. ꝙ ideo tanq̃ carnal ꝙ glutto sum ab oĩb⁹ ꝓtẽnend⁹. Cũc ceperũt oẽs plãgere sup ipm. maxime q̃ temp⁹ hyemale fuit ꝙ incẽluz frig⁹. ꝙ nondũ liberat⁹ a febre q̃rtana. Dñ ꝓcutiẽtes pectora sua accusabãt se: dicẽtes ꝓ iusta necessitate cum tanta se verecũdia coꝛpis cibũ accusabat cui⁹ vitã nouim⁹ esse sanctã: q̃d faciem⁹ miseri q̃ toto tpe vite nr̃e viuimus fm̃ desideria carnis. Ipse ꝟo si q̃nq̃ ꝑm applaudentẽ audiret rogauit sociũ vt euz ecõtra vilipẽderet qui paterne volũtati cõtraire non audẽs dixit ad ꝑm. Quid laudaris istũ rusticũ. fatu⁹ est. nescit q̃d loquit̃. Qꝺ cũ audissz pius pater risit iocũdissime: dicens. Reddat tibi de⁹ vicẽ dilectissime frater. q̃ verissima loq̃ris. Ad ꝑm aũt ait. Nolite laudari nisi secuꝝ. q̃ nemo laudãdus est cui⁹ exit⁹ incert⁹ est. Nam in q̃cunq̃ hora dñs afferret a me thesaurũ gratie quid aliud remaneret in me nisi coꝛpus et anima q̃ etiã infideles habẽt ꝓmunia. Ad fratres ꝟo dicebat. De omni qꝺ homo facit vel pt̃: nullã sibi laudẽ ascribere dz: sz deo qui oĩa donauit sicut pictura crucifixi vel matris ei⁹ nihil sibi ascribit ꝺ honore. Denicq̃ ad seip̃m ait. Tu frater Francisce si de⁹ tanta ꝓtulisset latroni q̃nta ꝓtulit tibi: gratioꝛ essz deo q̃ tu. Dixit etiã aliq̃ socio. Nõ mihi videor frater minoꝛ: nisi fuero in statu quẽ tibi descripsero. Ecce ꝑlatus fratrũ existens. vado ad capitulũ: ꝑdico ꝙ ꝓmoneo fratres: ꝙ in fine dicitur contra me. Non ꝓuenis nobis q̃ e linguis es simplex ꝙ ideota. tandẽ efficioꝛ cum opproꝛio vilipẽsus ab oĩb⁹. dico tibi nisi eodez vultu eadẽ mẽtis leticia ꝙ eodẽ sanctitatz ꝓposito hec ꝟba audiero frater minoꝛ nequaq̃ sum. q̃ in ꝑlacõe casus. in laude ꝓcipitiũ. in hũilitate subditi aĩe lucruz est. O frater minoꝛ inspice igitur exemplar hũlitatis tibi ꝓpositũ: ꝙ fac ꝙc.

Sermo. v. De paupertate zelosa beati Francisci. ¶ xlviij.

Inspice et fac scdm exẽplar. Tercio relucet i exemplari ꝓposito paupertas zelosa. quã dñs posuit primam velut hostiariũ in ordine beatitudinũ: dicẽs. Beati pauꝑes spũ. i. volũtate. Illos enĩ solos hic beatificat q̃ seip̃os ex electõe hũiliant ꝙ expoꝛpriant. Dez hec paupꝛtas raro appetitores ĩuenit vsq̃ ad aduentũ xp̃i: qui descendens de diuitijs glorie sue: ꝓpaz singulariter amplectẽdo nobis fecit eam estimatõe sua ꝑciosaz. Verũtamẽ admodũ pauci pfecte secuti sunt eã. s. apli dñi. sz tñ multitudini credẽtiũ erãt oĩa ꝯmunia. Nimis esset ardua videbãt eis tã excellẽtissima paupꝛtas. ꝙ ideo velut obliuiõi tradita q̃sq̃ angelus qui visus est hr̃e signũ dei viui beatus. s. Frãciscus. cũ tñ soli virtuti paupꝛtatis dñs excellẽtiam ꝓtulit iudiciarie potestatis: vt sic ꝟtutib⁹ hui⁹ eminẽtiã ꝓmẽda ret. Ad euidẽtiaz q̃ri põt vtz hec poterstas aplis solis ꝓmissa sit vel etiã oĩb⁹ pfectã pauꝑtatez imitãtib⁹. eo q̃ ꝺz Matb. xix. Vos q̃ secuti estis me sedebit̃ ꝛc̃. Ad qꝺ rñdet doc. san. sup. iiij. dis. xxv. q̃ volũtarie paupertati coꝛrñder iudiciaria potestas nõ solũ in aplis: sz etiã ĩ oĩb⁹ seq̃ntib⁹. adducẽs Aug̃. xx. de ciui. dei dicẽtẽ. q̃ in numero duodenario sig̃ta est vniuersitas iudicãtiũ. Et licz magis sit offerre deo sacrificiũ de ꝓpꝛio coꝛpe sic̃ martyres vt virgines q̃ de reb⁹ exterioꝛib⁹ sic̃ pauꝑes volũtarij: tñ soli pauꝑtati debeẽ illa excellentia. ꝙ ꝟ ꝓpt̃ tria sic̃ supi⁹ ꝑz. Beat⁹ igit̃ Frãciscus hãc ꝟtutẽ spẽali⁹ sibi vẽdicauit. eo q̃ nouerat ip̃az eẽ tã spẽalẽ ꝙ familiarẽ filio dei. q̃ veniẽs in hũc mũdũ nec habuit vbi caput suũ reclinaret. Dñ ip̃am nũc dñaz. nũc soꝛoꝛẽ noĩare solebat: ꝙ frib⁹ ꝑ oĩb⁹ cõmẽdare. Inspice igit̃ ꝛc̃. Ad euidẽtiã aũt hui⁹ ꝟtutis sciẽdũ q̃ sancte paupꝛtatis triplex ḡd⁹ distiguit̃. Primus ꝺz pauꝑtas pfessiois q̃ qs pfitet̃ nihil ꝓpꝛij possidere. q̃ tñ pfessio ĩ tepidis mẽtis ĩpfectoĩb⁹ maculat̃ cum ꝑ eã tantũ abdicatã estimant realem

possessionē. Efficati⁹ eñ afficiunt̄ ad vsus
eaꝝ siue vict⁹ vbertas. aut vestit⁹ curiosi-
tas. vel vtensiliū sup̄fluitas. Nūquid hu-
iusmodi paupes sunt iudicādi qui reiecta
tantū ꝓprietate reꝝ vsus earūdez copiosi
us hr̄e delectāt. vel q̄ ꝓfessiōe astricti trā-
sitorijs affectu vigente manū solā abstule-
rint: Hoc igit̄ cauti⁹ ſuēt. hoc memorie di
ligenti⁹ ꝯmēdent. ꝙ quicq̄d affectu in cor-
de ꝯcluserint: corā iusto iudice thesaurizas
se ⁊ tanq̄ꝫ propriuz possedisse iudicabunt̄.
Oportz igit̄ ⁊ affectu eadē renūciare q̄ ꝓ-
fessione pri⁹ abdicarūt. Hinc beat⁹ Franci
scus audiēs die q̄dam missaz de apl̄is: au
diuit in euāgelio p̄ceptū ne possiderēt au-
rum, vel argentū. neqꝫ es in zonis. neqꝫ pe
ram, neqꝫ duas tunicas. neqꝫ calciamēta.
neqꝫ virgam: mox indicibili ꝑfusus leticia.
Hoc inq̄t est qd̄ cupio. qd̄ totꝫ p̄cordijs cō
cupisco. Festināsqꝫ ꝯpleuit oīa vt etiā pro
zona rudez cordā assumens vt tanq̄ꝫ mēdi
cus elemosynā peteret: pia deuotōe apl̄o
rum limina visitaret. Quo cum pauperuz
videret multitudinē in spiritu feruorꝫ vno
seorsuz ducto semicincijs eius se induit et
sedens inter illos diem illū in elemosynis
petēdis ꝯsūmauit. Postea ꝟo cuz iam ad
vite ꝑfectōem affectu pariter ⁊ opere fla-
graret: pater eius ad p̄sentiā ep̄i iam mu-
tatū filiū citari ꝓcurauit: vt ibidem pater
nis facultatibus resignaret. Quo cogni-
to iam vere paupertatis amator ꝓmptissi
me se p̄bens depositis etiā vestibus cū fe-
moralibus omnia patri suo restituit: ac ve
lut ebrius corā omnib⁹ nudus stans ad pa
trem suū ait. Vsqꝫnūc vocaui te p̄rez ī ter
ris āmodo secure dicere possum. pater no-
ster qui es in celis. apud quē omnē thesau
ruz reposui omnē fiduciā collocaui. Et tūc
inuētus est habere ciliciū ad carnem. Vi-
dens hec ep̄us amare fleuit ⁊ multi cū eo.
Collegit aūt nudū sub pallio suo p̄cipiens
familie sue vt sibi vestez afferrēt. oblatūqꝫ
mantellū vile induit. cementoqꝫ inuēto in
plateis signauit cruce sancta velut verus
imitator crucifixi. De hinc ꝓcessu tempo-
ris paupertatē attendēs filio dei familia-
rem esse: licet tūc vere toto orbe repulsam

sic studuit eam despōsare sibi vt amicā to
tius ꝑfectionis euāgelice. Verūtamē pro
suis posteris p̄sertim tepidis satis de ipsa
et quibusdā alijs ingruētibus trepidauit:
⁊ dominū intēsius exorauit. Vnde cuz se
mel maneret in quodaz heremitorio dixit
fratri Leoni. Habeam⁹ papirū ⁊ incaustū
⁊ faciamus domīo canticuz. quia fecit no-
biscū misericordiā. ī quo scilicz cātico mo
nent̄ omnes creature ad laudandū deum.
qd̄ sic incipit. Benedicite oñia opera do-
mini dn̄o: laudate et sup̄exaltate eum in se
cula. A quo cum frater Leo q̄reret cur hec
faceret. respōdit ꝙ ex leticia cordis. Naz
cum anxius de religiōe quā domin⁹ per eā
plantauerat: cōsolatus est eum domin⁹ in
quatuor casibus quos precipue timebat.
Primus casus fuit exquo fundit⁹ est ordo
in maxima paupertate timebat eaz defice
re frigescente charitate. Cui reuelauit do
min⁹ ꝙ nunq̄ꝫ: sed ꝑseueraret vsqꝫ in finem
mūdi. Secūdus casus exquo fratrib⁹ dan
tur multe elemosyne cuz magna deuotiōe
qualiter possint satisfacere ꝓ ip̄is iuxta de
sideriū dantiū. Cui reuelauit christ⁹ ꝙ me
rito passiōis sue satisfecit. et cōstituit se ꝓ
eis satisfactorē fratribus saltez ꝙ in se est
facientibus. Vnde dixit frater Frāciscus
ꝙ domit⁹ voluit eos vocari fratres mino-
res. de quib⁹ specialiter dixit in euāgelio.
Qd̄ vni ex minimis meis fecistis mihi feci
stis. q̄uis in generali de omnib⁹ pauperi-
bus hoc intelligi voluit. Tercius casus ex
quo ordo multos haberet emulos ꝑsequē-
tes timuit ꝙ aliquādo succūberet. Et re-
sponsuz accepit ꝙ q̄cūqꝫ ꝑsecut⁹ fuerit: ty
rānice final̄r succūberet. Sic̄ euidēter ap
paruit tp̄e q̄dā q̄ q̄daz p̄lati ꝯspirauer̄t ad
extinguēduz ordinē minoꝝ: mittētes ep̄m
quēdā auctoritatꝫ magne ꝟsus ꝯciliū tūc
celebrādū. Erat aūt ibidē eccl̄ia collegia-
ta. ī cui⁹ vitreo depicta fuerāt inter alias
imagīes ꝯiū etim imago bt̄i Pauli apl̄i ⁊
imago bt̄i Frācisci. Nocte igit̄ p̄cedēte di
em ī q̄ deliberauit ep̄s intētū suū ꝯcilio ꝓ-
ponere custos eiusdē eccl̄ie in visione bea-
tū Paulū audiuit dicentē ad beatū Frāci
scum. Francisce cur non defendas ordinez

tuũ. Cui Franciscus. Quid faciam. crucez in manu habeo oportet me patientez esse. Tunc Paulus. Ne sis patiẽs in hac iniuria. accipe gladiũ meũ ⁊ da mihi crucẽ tuam. Mane facto respexit custos ⁊ inuenit imaginẽ Pauli crucẽ hr̃e. imaginẽ ꝟo Frãcisci cruentatũ gladiũ. Admirãsq; nimis statim audiuit p̃dictuz ep̃m in lecto capite trũcatũ. Et narrauit oĩbus q̃ viderat ⁊ q̃ audierat. et in argumẽtũ veritatis oñdit imaginẽ beati Frãcisci adhuc tenẽtẽ ĩ manu sua gladium beati Pauli cruentatum. Quart⁹ casus ex q̃ tanta vẽtura esset multitudo fratꝝ timuit ꝙ maior ꝑs dãnari debuit. qꝛ multi sunt vocati pauci ꝟo electi. Cui rñsuz est ꝙ vir aliq̃s de ordine reformato. s. ꝑseuerãs dãnari debet. Ecce inq̃t frater Leo de his q̃tuor ꝯsolat⁹ sum. ideo laudo deũ meũ ⁊ semꝑ laudabo. ¶ Secunda pauꝑtas dicit̃ vsus cuz restringit̃ affectus ad ea tm̃ q̃ vident̃ corꝑi necessaria. iuxta illud apl̃i. habẽtes victũ ⁊ quib⁹ tegamur: his ꝯtẽti sum⁹ q̃s ꝯtristat suꝑfluitas, curiositas cruciat p̃cidẽtes omnẽ affectuz nõ necessariũ. nimis tñ plerũq; ad necessaria ⁊ ꝯcessa afficiunt̃ eoꝝ ablatõez vel mutatõem equo aĩo nõ ferẽtes. ⁊ in hoc iudicant̃ violatores purissime pauꝑtatis. Nã q̃ntũcunq; videat̃ vsus rei necessari⁹: affectus tamen ei⁹ oĩno denegat̃: alioq̃n puritas ip̃a pauꝑtatis maculat̃. Hinc beatus Francisc⁹ ponẽs eam singulare fundamentum fratꝝ mĩoꝝ ordinis de ea maxime gloriabat̃. Cum enĩ semel iret ꝓ pane cuz fratre Masseo parũ acquisiuit. qꝛ despectus erat homuncio. frater ꝟo Masse⁹ multos acquisiuit bonos morsellos: quia pulcher erat. ⁊ dederũt ei plus ꝓpter ꝑsonaz q̃ꝫ ꝓpter deũ. Post circuituz ergo venerũt ad locũ vbi fons erat ⁊ in margine lapis planus super quẽ gaudens posuit fragmenta panis: dicens. O frater Massee digni nõ sumus tãto thesauro hic inuẽto. Et respõdit Masse⁹ nil videns preter elemosynã. Quõ potest dici thesaur⁹ vbi tãt⁹ est defectus. qꝛ nec mẽsa. nec mensale. nec sal. nec scutella. nec ſuus. nec ãcilla. Cui vir dei. Hoc reputo thesaurũ vbi nihil est de his q̃ ꝑparat hũana industria. sed quicq̃d adest totũ diuĩa ꝓuidentia ministratũ est: vt patet de elemosyna: d̃ fonte: ⁊ lapide. Dict⁹ ꝟo gratijs ait fratri Masseo. Eam⁹ romã ad sanctũ Petꝝ ⁊ Paulũ obsecrãtes eos vt nos iuuẽt suis meritis ad acquirẽdum thesaurũ altissime pauꝑtatis qui taz diuinus est ꝙ digni nõ sum⁹ illũ possidere. Est enĩ illa virt⁹ celestis per quã terrena cuncta calcant̃. ⁊ oẽs obices e medio tollunt̃: vt libere deo mens hũana iungat̃. et facit aĩam in terris positã cũ angelis ĩ celis cõuersari: custodiẽs arma charitatis et hũilitatis. Veniẽtes igit̃ romã ĩtrauerũt ecclesiam hincinde seorsuz oraturi. Ad beatuz igit̃ Franciscũ orantẽ venerũt apl̃i sancti amplexãtes eũ ⁊ dicẽtes. Frater Frãcisce qꝛ hoc petis qd̃ christ⁹ ⁊ apl̃i ſuauerũt ip̃e christ⁹ misit nos ad te vt annũciemus tibi ꝙ oratio tua sit exaudita: ⁊ thesaur⁹ paupertatis ꝓ imitatorib⁹ tuis sit tibi ꝯcessus ⁊ quicũq; te secuti fuerint de regno dei securi erũt. Quib⁹ dictis euanuerũt. Et surgens cum magno gaudio beatus vir om̃ia retulit fratri Masseo. ⁊ exiuit ecclesiaz in tanto gaudio ꝙ nesciuit q̃ diuertere se vellet. Tandẽ exiens ciuitatẽ venit ad quandam planiciẽ quasi per pratuz amenũ: venerũtq; sibi obuiã tres mulieres pulcherrime: sed pauperes. statura etate ⁊ facie ꝑ omnia equales. que dixerunt ei quasi salutãdo. Beneueniat domĩa pauꝑtas. Quo audito paupertatis amator mox ĩdicibili gaudio repletus est: statimq; disparentes beato viro dederũt intelligere per reuelationẽ ꝙ erant tres angeli tria vota repre-sentãtes. scilicz obediẽtiam. paupertatẽ. ⁊ castitatem. que scilicz amabat vt speciosas mulieres. sed quia in paupertate summe gloriabat̃. ideo dixerũt ⁊ angeli: beneueniat domĩa paupertas. Nam paupertatem aliquãdo dominã: aliquãdo sponsam suam electã vocabat. Dixit eniz eam esse reginã virtutũ. qꝛ in rege regum et matre eius tam prestãter effulsit. ¶ Tercia paupertas dicit̃ paupertas affectus que nihil relĩquit in animo quo vel in minimo ĩuiscetur affect⁹: vt liberis alis volet inter nuda

brachia crucifixi. Hmōi eñ anime ꝓmisit christus: dicēs. Ducā eam in solitudinē. i. in abstractōez affectus ab omni creato. et ibi loquar ad cor eius. Suꝑ quo dicit Albert⁹ magn⁹ de veris ꝟ tutib⁹. Locutio domini in corde est de arduis gratijs mēti securitatē ꝑstare. Sciūt qui gustauerūt quātas oblectatōnes spūales abdicatio talis omīmoda reꝝ sedule subministrat: Cui⁹ cōscius beat⁹ Frāciscus nemo taz cupid⁹ auri q̄ ipe cupidus pauꝑtatis. ⁊ exinde a ꝑncipio ꝯuersiōis tunicula cordula ⁊ femoralibus diues: his ꝯtēt⁹ fuit. In hac ceteros cupiebat excedere. qꝛ ex ipa didicerat inferiorem se oīb⁹ reputare. ꝙ si pauꝑiorē cerneret ꝟm exteriorē hoīem: se ꝓtin⁹ arguens excitabat ad sile tanq̄ si emula pauꝑtate ꝯcertās vinci se timeret in illo. Unde cuz semel pauꝑculū obuiā habuit pene nudum ꝯpūctus lamētabili voce dixit ad socium. Magnā verecundiā nobis ītulit hui⁹ inopia. qꝛ nos ꝓ magnis diuitijs pauꝑtatem elegim⁹: ⁊ ecce magis relucet in isto. Deniq̄ in infirmitate qua mortu⁹ est ob amorez pauꝑtatis super humū nudatū se ꝓiecit in feruore spūs: quatenꝰ ī extrema hora in q̄ poterat adhuc hostis irasci nudus cuz nudo luctaret. leuansq̄ solito more faciez in celū: ⁊ intēdens illi glorie tot⁹. manu sinistra dextre latus vulnus ne videret obtexit: ⁊ ait ad fratres. Ego qd̄ meum est feci qd̄ vestꝝ est christ⁹ edoceat. Illachrymātibus aūt fratrib⁹ affectu cōpassionis vn⁹ ex eis quez vir dei guardianū suū esse dicebat votū eius inspiratōe diuīa esse cognoscens festinus acceptā cum corda ⁊ femoralibus tunicā pauꝑculo christi obtulit: dicēs. Hec tibi tanq̄ pauꝑi cōmodo: ⁊ tu illa suscipias obediētie sancte mādato. gaudet ex hoc ⁊ iubilat ex leticia cordis quoniam fidez tenuisse dñe pauꝑtati vsq̄ in finem se vidit. Hec enīz oīa fecerat zelo pauꝑtatis vt nec habitū quidē vellet habere nisi ab alio cōmodatū volens per oīa crucifixo ꝯformis esse qui pauꝑ dolens et nudus in cruce pepēdit. Inspice igitur et fac ꝟm exemplar ⁊c.

Sermo. vj. De asperitate rigorosa beati Francisci. .cxlviij.

Inspice et fac scdm exemplar ⁊c. Quarto relucet in eo asperitas rigorosa q̄ docet agere dignos fructus penitētie. Nam penitēcia post dolorosam cōtritiōem: post nudā cōfessionē dignam requirit satisfactiōem. que cōsistit in asperitate exercicioꝝ. in sedulitate orationū. ⁊ largitate elemosynaruz. Per primū satisfacimus pro his que cōmisimus in nosipos. Per secūdū in his q̄ in deū. Per terciū in his q̄ ꝯ proximū sumus oꝑati. Qñtum ad primum de q̄ in ꝑsenti locuturi sum⁹ Achab rex sceleratissimus vt diuinam vindictam subterfugeret operuit carnē suam cilicio. ieiunauit et dormiuit in sacco. ambulauit dimisso capite. tempauitq̄ domin⁹ penam quaz minatus erat ei infligendā. vt habet. iij. Reg. xxj. Nec solum peccatorib⁹: sed etiam iustis penitētia admodū fructuosa redditur et rigorositas corꝑis spūales delicias accumulare dinoscit. Et ideo Job quātumcunq̄ sanctus fuerat dicebat. Ago penitētiam in fauilla et cinere. Nimirū quia non solum adimit culpe maculā: sed etiaz perducit ad diuinam familiaritatem. ꝑseruat etiam a futuris temptatiōibus ⁊ occasionibus peccatoꝝ. Hinc Johānes baptista sanctificat⁹ in vtero fugit sub annis teneris in deserto: ne leui saltez famīe vitā maculare posset. Ibi taz aspere vixit ꝙ dicebatur nō manducās: non bibēs: nec plane ꝟm Bernardū vestiēs: vt ad diuinā familiaritatem efficacius raperet. Quod prudenter attendēs beatus Franciscus in omnibus sibi nimis rigid⁹ ⁊ durus erat. similiter ⁊ oīibus fratribus deuz offendentibus: vt potius hic peniterent q̄ in futuro. nobis in exemplū vt seq̄mur vestigia eius. Inspice igitur ⁊ fac ꝟm ⁊c. Ad euidentiam aūt ꝓposite virtutis q̄ corꝑi ꝑsertim asscribit dic Eccl'iastic⁹. xxxiij. assil'atōem īducēs corꝑis ⁊ asini. Cibaria ⁊ ꝟga ⁊ on⁹ asino: pāis ⁊ disciplina ⁊ op⁹ ꝟuo. q̄si diceret. Sic asin⁹ vili pabulo multis verberib⁹

ꝛ onere ꝯui regiꝫ. sic corp⁹ nr̃m debz esca vili refici. aspitatib⁹ diuersis subdi. ꝛ one re ꝯui macerari. Et ī his tr. b⁹ relucet aspi tas rigorosa: q̃ luculẽtissime est cõplexus beatus Francisc⁹. Tam rigid⁹ e. fuerat in susceptoe nutrimenti q̃ raro vel nunq̃ co medit ad saturitatẽ. nec quidẽ aquã aude bat bibere ad saturitatẽ cũ sitis ꝯstuabat ardore. raro comedit cocta recẽter nisi tẽ pore infirmitatis ꝛ tũc ea miscuit aqua vt sic redderet insipida. vel cũ illusiõe pia: di cens fratrẽ cinerẽ eẽ castũ. Quia dicebat fore difficile necessitati corpis satisfacere ꝛ ꝓpitati sensuũ non obedire. voluptatiq̃ carnis posse resistere. Cuz aũt adhuc secu laris nimiũ laborꝛaret in reꝑatõne ecclesie sancti Damiani. ita vt oẽs pene mirarentur ꝛ ꝓpatrent. eo q̃ ī domo paterna de licate nutrit⁹ fuerat. sacerdos eiusdem ec clesie ꝓpassione mot⁹ licet paupcul⁹ esset. ꝓ eo ꝓcurabat victum sicut nouerat ꝯgruũ. Dõ cum ꝑ aliq̃s dies cõtinuasset dixit ad sep̃m Frãcisc⁹. Putasne talẽ sacerdotem inuenies quocunq̃ veneris? Est ne hec vita paupex quã elegisti? Certe nõ e. Vadas ergo de domo in domũ portãs in mano pa rapsidẽ vnũ in q̃ necessitate coact⁹ cibaria diuersa coadunes q̃ dabũtur tibi. ꝛ ita vo lũtarie oportet te viuere amore illi⁹ q̃ pau per nat⁹: pauprime virit in seculo. remansit nud⁹ in patibulo. sepult⁹ in alieno sepulchro. Dõ cũ faceret mirabanꝫ hoies. Dũ igiꝫ inciperet comedere de collectis horre bat quidẽ ꝓmo: sed ꝓuersa sunt horrida cibaria in dulcedinez. ꝓcepitq̃ sacerdoti ne de cetero ꝑ se ꝓcuraret. Cuz aũt ꝓuersus essz in mõasterio sanitatis tpe in ꝓuẽtu raro gustauit aliud q̃ panem ꝛ aquã. ieiunauitq̃ singlis dieb⁹ excepto tpe paschali. s. a pascha vsq̃ ad penthecosten. Dñ cũ se mel cũ fratre Bernardo ꝑ elemosynis trãsiret ī ciuitate aliena veniẽs ad portaz sedebat sup lapidẽ fatigat⁹ ꝛ ait fratri Bernardo. Juxta locũ hũc alterutz expectemus charissime postq̃ collegim⁹ elemosynam. Trãsierũt igiꝫ hinc inde diuisi ꝑ plateas. Et q̃ Bernard⁹ nondũ ieiunare didicerat. ecce iam hora translisset nimia fame cruciat⁹ buccellas receptas ꝓtinus comedens nihil sibi reseruauit. Frãcisc⁹ ꝛo quotidie ieiunãs post redierat refuata elemosyna cũ gaudio dixit fratri Bernardo. Ecce elemosyna quã mihi diuina largitas donauit: ꝛ tu si quid habes appõe vt pariter mãducem⁹. Tũc Bernard⁹ verecũdia percussus ad terrã se ꝓstrauit: dicẽs. Sancte pater ꝓfiteor q̃ infidelis fui ꝛ acceptã elemosynã mox comedi. q̃ valõ eluriui. Tũc frater Francisc⁹ lachrymis ꝑfusus ꝑ gaudio fratrẽ Bernardũ amplexat⁹ est dicẽs. Vere beatior es me. q̃ perfectus euãgelij obsuator nihil sollicitus fuisti de crastino sed totaliter cogitatũ tuũ in dño iactasti.

Quodã etiã tempe supne ꝓtemplatõis auidus beatus Frãciscus in nocte cinexa quodã amico fideli nauigio se trãsduci fecit ad insulã quãdã qui loc⁹ pusij dicit: ducit ad insulã quãdã qui loc⁹ pusij dicit: ducitu seq̃strat⁹ ibidẽ ieiunꝫs ꝛ oratõib⁹ vacaret. rogans amicum ne cuiq̃ diceret: ꝛ die Jouis sancta ad eũ reducẽdũ nauigio veniret. Intrãs igiꝫ insulã nõ inuenit vbi caput suũ reclinaret. tandẽ in q̃ndã sepẽ vbi vepres q̃si tuguriũ fecerant subintrauit. ꝛ ꝑ q̃dragesimã permãsit: nõ mãducãs nisi ꝑ medietatẽ modici panis. vbi postea in argumentũ veritatis facta sunt miracula multa. ꝓpter q̃ cepit ibidẽ hoies habitare. vbi ꝛ postmodũ fact⁹ est ꝙdã⁹ fratꝛ. Beatus tñ Frãcisc⁹ licz tã arduã pnãz fecit se q̃stat⁹. egrediẽs tñ inde hoies. ꝓpt verbuz euãgelij dicẽtis. mãducate q̃ apponũt vobis: ꝓformabat se alijs ī q̃litate cibor licz reuersus ad ītiora rigidaz fuabat parcitatẽ. Sz cũ q̃nq̃ delicatius nutrirẽ dicebat corpi suo. Frater asine oportz te solue re symbolũ istud: notãs se velle ꝑ eo castigare postmodũ acriori pnĩa ī recõpẽsatõe symboli lauciorꝫ. Cũ igiꝫ venissz ad hospicium q̃ddã petebat refici. q̃ fame laborabat ab hospite dulciꝫ recept⁹ ꝛ delicate refectus ait ad se. O frater asine oportet te soluere symbolu. Finito ꝓandio gratias agebat hospiti: sed ipse solutionem symboli exigebat. q̃ nõ ꝓpter deũ sic ipe putauerat: sz ꝓpter lucꝛ tam delicate reficiebat.

Quo respōdente se penitus nil habere ad
soluendum. arripuit ille baculuz: tenensqꝫ
beatū viꝝ ꝓ symbolo meli⁹ quo poterat di
utius verberabat. Tandez ꝟo dimissus ꝑ
viam transiēs let⁹ ait sibi. Frater asine bñ
dixi qꝛ oportet te soluere symboluz tuum.
gaudioqꝫ replet⁹ gr̄as agebat deo. Nec so
lum ipe sibi sed demones ordinatōe diuīa
illi rigidi fuerūt. Nam rogatus a quodaz
cardinali vt secū in vrbe aliq̄ꝫdiu morere-
tur: acq̄euit humiliter ob eius reuerentiā
ꝛ amorē. maxime qꝛ turrim habuit seque
stratā ꝛ ꝯtemplatōi cōgruā. Prima igit̄
nocte suꝑuenerūt demones atrociter euz
verberātes ꝛ seminecē relinquētes. Qui
bus recedētib⁹ timore tremul⁹ vocauit so-
cium. narrauit casuz ꝛ ait. Isti demones
sunt carnifices dei quos mittit ad punien
dum peccatores. Multotiēs eniz religio-
sus peccat ignorāter. ꝛ qꝛ nō agnoscit cul
pam: a diabolo castigat̄ vt diligenter pec
catū inquirat. qꝛ in vero amatore nihil ī-
ultū relinquit. Ego ꝟo per gr̄am dei non
agnosco me reū in aliquo peccato qđ ꝑ cō
fessionē ꝛ penitentiā nō emendauerim. si-
ne causa tñ nō facit me de⁹ castigare. Un-
de hec est causa vt arbitror ꝙ domin⁹ car-
dinalis me recepit in domū suā faciēs mi-
hi misericordiā corpus meuz reficiēdo. qđ
postq̄ꝫ fratres mei penuriā sustinentes au
dierint suspicabunt̄ me forsitan abundare
deliciis. efferri honorib⁹. implicari mūda-
nis. ꝛ sic hñt occasionē murmurādi. Ido
melius indico eū qui ponit̄ in exemplū fu-
gere curias ꝛ inter hūiles hūiliter ꝯuersa
ri. vt eadem faciētes sic fortius animent̄:
Narras igit̄ cardinali casuz suū: ꝛ valefa
ciens redijt ad heremitoriū. Secūdo si
bi fuit rigidus in asperitatib⁹ corpis. Nā
nuda humus vt frequēter lectus erat lassa
to corpi. et sepius sedens ligno vel lapide
ad caput posito dormiebat. Vili ꝯtectus
tunicula. vestis enim horrebat molliciem.
asperitatē amabat. qꝛ certa didicerat ex-
perientia demōes asperitate terreri. deli
ciosis aūt ꝛ mollibus ad temptandū forti
us animari. Unde cū nocte quadā ꝓpter
infirmitatem. capitis ꝛ oculorum p̄ter so-
litum ceruical de pluma positum haberet
ad caput: demon illud ingrediēs ip̄m vsqꝫ
ad horā matutinalē inquietatū ab oratio
nis studio ꝛ quiete ꝑturbauit. Vocato de
hinc socio fecit puluinar cum demone lon
gius exportari. Qđ cum frater ille ꝑfice-
ret molestatus est a demone: ita vt omniū
membroꝝ ꝛ sensuū vires amitteret quous
qꝫ ad vocē viri dei cognoscētis hoc in spū
oratōe p̄uia vigori pristino fuerat restitu-
tus vt etiā domesticū hostē sibi ꝑfecte sub
iugaret multas alias aspitates adinuenie
bat. Execrabat̄ enī mollibus vtentes ī or-
dine p̄ter necessitatē. Necessitatez dico q̄
non voluntas: sed ratio dictabat. necessi-
tatez quā volūtas ostendit signū extincti
spūs asserebat. Spū inquit tepido ꝛ pau-
latim a gr̄a frigescēte necesse est carnē ꝛ sa
nitatē q̄ sua sunt q̄rere. Cum hyemali tem
pore cōtent⁹ vna tunica interrogaret̄ quō
veste tā tenui tueri posset a frigore: rñdit.
Qui flāma desiderij suꝑne patrie calesce-
ret interi⁹ faciliter sustineret exteriora fri
gora. sicut meli⁹ patuit cū quīqꝫ vulnerib⁹
insignit⁹ fuit: vt infra patebit. Tercio si
bi rigidus fuit in onerib⁹ grauib⁹ penalita
tis ꝓprio corpi imponēdis etiaz ꝓ paruis
delictis. Cum enī petulantiā carnis senti
ret aliqñ se inter vepres ꝛ spinas nudū ꝓ-
iecit donec totus cruētat⁹ exiret. Aliquā-
do ꝟo in foueaz glacie plenā se mergebat
tollerabili⁹ asserens magnuz sustinere fri-
gus ī carne q̄ꝫ ardorez sentire libidinis in
mente. Aut etiā plerūqꝫ se ꝓiecit in niuem
vt carnis estū refrigeraret. Cū eniz semel
orōni vacaret nocte clamauit antiqu⁹ ho-
stis tercio: dicēs. Frācisce. Cui cū rñdissz
q̄d vellet subiūxit ille. Null⁹ est ī mūdo pec
cator cui si ꝯuersus fuerit nō indulgeat de
us. sz q̄ se pnīa dura necauerit misericor-
diam non īuenit ī eternū. Qđ cuz audiret
vir sanct⁹ cogitare cepit quisnā loqueret̄:
deus an diabol⁹. Moxqꝫ incidit menti ei⁹
ꝙ tā bñ faceret si vxorē duceret: filios ꝓ-
crearet q̄s ad salutē nutriret q̄ꝫ ꝙ sol⁹ ī he
remitorio degeret. quā cogitatōz g̃uis tē
ptatio carnis secuta ē. Qđ sentiēs vir dei
Nūc inq̄t scio vere qꝛ diabol⁹ locutus est.

Exuit igit̄ veſtimēta apprehendit cordaz
z corp⁹ ſuū flagellat quouſq; fatigaret̄: di
cens. Eya frater aſine ſic te decet manere
ſic ſubire flagella eo q; īcipis deliciari. tu
nica religiōi deſerunt. ſanctitatis inſignia
p̄fert. furari eā libidinoſo nō licet. Poſt h̄
cellā nud⁹ exiēs in niuez ſe p̄iecit vt ſic ar
dorē carnis extingueret. Poſt horam x̄o
iaz gelid⁹ ſurrexit. z fecit ex niue maſſas ſe
ptem tanq̄ figuras būanas: dicens ad ſe.
Dec maior vxor tua eſt. q̄ tuor alie duo fi
lij z duo filie. reliq̄ due ſeru⁹ z ancilla. Feſti
nans igit̄ laborā vt habeāt indumēta. qz
frigore moriunt̄. q; ſi eorum ſollicitudo te
grauat nimia: dimitte eos z ſerui deo ſoli.
Qd̄ videns diabol⁹ confuſus receſſit: z vir
dei cū victoria cellā intrauit. Alio q̄q;
tpe trāſiuit ad frēm Bernardū īſilua vt
loqueret̄ ei. quē inuenies īcontemplatōe ſtā
tem: ſed nō aduertēs ipm in deū raptū cla
mauit: dicēs. Bernarde veni loq̄re cū iſto
ceco. Frater x̄o Bernard⁹ non venit licet
Franciſc⁹ vocatōez gemīaret. qz vocē im
pantis nō audiuit. Propter qd̄ beat⁹ vir
turbat⁹ admirās cur Bernardus nō vene
rat. tandē ſe dedit orōni cauſaz ſcire cupi
ens. z venit ad eū vox dicēs. Vñ tibi pau
per homūcio turbar̄. nunq̄d homo dimit
tere debet deū ꝓp̄t̄ creaturaz. frater Ber
nard⁹ ſtabat cōiunct⁹ mecū. z ideo venire nō
poterat ad te. qz nihil aduertit de verbis
tuis. Quo audito vir dei p̄ſumptuoſitatē
ſuā duri⁹ arguēs redit ad fratre Bernar
duz. cui⁹ pedib⁹ pvolut⁹ ait. Precipio tibi
p obedientiā vt punias p̄ſumptōem meā:
eo q; talia cogitaui de te dū ſteteras in cō
templatiōe. Trina vice calces ſup guttur
meū vno pede: z alio ſup os dicēs. Jace
tu ruſtice: vñ tibi tāta ſuperbia qui es viliſſi
ma creatura. qd̄ alter obedientia coact⁹ im
pleuit. Et ſic duram exigit vindictaz in ſe
ipm. Inſpice igitur ꝛc̄.

Sermo ſeptimus. De obedien tia ſtudioſa beati Franciſci. cxlix.

Inſpice et fac ſcdm exemplar. Quīto relucet īeo obediētia ſtudioſa. cuius vberez fructū apoſtol⁹ Petrus ſentiēs dic̄. Sub
iecti eſtote oī hūane creature ꝓpter deuz.
In quib⁹ verbis licet indicere q̄dā vni
uerſalē obedientiā hoīm: addit tñ quādā
limitatōez cū dicit. ꝓpter deū non ꝑ deuz.
Pro q̄ notandū q; pmo z p̄cipaliter obedi
endū eſt deo. cui melior z ḡtior eſt obediē
tia q̄ victime. Sic̄ patuit i Saule cuz vi
ctima ꝑ obedientiā oblatā reprobato. j.
Reg. xv. Dinc dicit Jathē. vij. Non ois
q̄ dicit mihi dñe dñe intrabit i regnū celo
ruz. ſed q̄ facit volūtatē nō ſuā: ſed patris
mei. Secūdo debet obedire regi huius p̄n
cipi: ſic̄ dicit ibidez Petr⁹. Siue regi q̄ſi
p̄cellēti: niſi p̄ceptum ea q̄ diuinis p̄ceptis
ſunt p̄ria. In quib⁹ obedire oportet deo
magis q̄ hoib⁹. Dñ. j. Mach. ij. rñdit Ma
thathias nūcio regis. Et ſi oēs obediūt re
gi Anthiocho: ego et filij mei obediemus
deo. Tercio obedire debet p̄latis eccle
ſie ſiue boni ſiue mali fuerint: dicēte aplo.
Obedite p̄positis vēris etiā diſcolis. Qd̄
bene intelligendū eſt in licitis et honeſtis.
qz licz tūc p̄lati mali ſūt. intelligunt̄ tñ obe
dire ei cui⁹ noīe p̄ſunt. Mathē. xxiij. Sup
cathedrā Moyſi ſederunt ſcribe et phari
ſei. oīa q̄ dixerint vobis facite z nolite facere. di
ſalutaria. ſm x̄o opa eoz nolite facere. di
cunt enim z nō faciūt. Quarto debet obe
dire parētib⁹ īhis q̄ nō diſcrepāt a ſalute
iuxta illud ad Coloſ. iij. Filij obedite parē
tib⁹ vēris in dño. Sic obediuit Joſeph pri
mitēti eū ad frēs: licet ſe ſciebat odiosuz
eſſe fratrib⁹ ſuis: eo q; accuſaſſz eos crimi
ne peſſimo: z ꝓpter ſomnia que viderat.
Quinto exabūdanti debet obedire ſm
poſſibilitatē oī hūane creature vniuſcuiuſ
q̄ deſiderio ſm deū z rectā rōez ſatiſfaciē
do vt ſic vberē attīgat obediē fructū. Lu
ius obedie exēplar īſpice z fac ꝛc̄. Inſpi
ce igit̄ z fac ſm exēplar ꝛc̄. Beat⁹ Fran
ciſc⁹ aduertens q; nullā de⁹ virtutē exigit
a p̄mis parētib⁹ ſic̄ ſanctā obediētiā q̄ ſer
uata būana natura fuiſſet in gēa ſtabilita:
q̄ violata būana nāa dinoſcit̄ multipha
riis miſeriis cōdēnata: dixit nihil eſſe de
ſperaci⁹ q̄ religioſus neglectoz obediētie
regule vel p̄lati et p̄ceptoz mādati diuini

vel bñani. ĩmo videꝛ esse equꝰ diabolꝰ quez equitat ad hibitũ suũ. Et ideo socio itineris sui beatꝰ Franciscꝰ solebat obediẽtiã ꝓmittere ⁊ fuare. Ad euidentiã virtutis hanꝰ sciendũ ꝙ triplex est obediẽtia. s. vniuersalis ꝓcepti. regularꝫ ꝓsilꝫ. ⁊ diuini beneplaciti. Prima est obediẽtia vniuersalis ꝓcepti: siue diuini siue bñani obligãtis ad crimen mortale. q̃. s. obediẽtia ꝑtim ĩcipiẽtibꝰ asscribiꝫ. siue penitẽtibus in seculo: vel. ꝑfitẽtibus in mõasterio. Et hi voce dñica ie defleãt: dicẽtes. Dõ debuimꝰ facere fecimꝰ. Sufficit enĩ eis illa ꝓfessio ad q̃ necessario obligãtur. Jn alijs xo tardi ⁊ inuiti reperiunt. Lõge aliter inchoauit beatꝰ Frãciscus. q̃ adhuc secularis semel ĩgressus ecclesiã añ crucifixũ se ꝓstrauit: dicens. O summe: o glorioſe dñe illumĩa tenebras cordis mei. ⁊ da mihi fidẽ rectaz. spem certã. charitatẽ ꝑfectã. ⁊ cognitõez talẽ vt faciã tuũ sanctũ ⁊ verax mãdatuz. Tãdẽ lachrimosis oculis crucẽ intuẽs audiuit vocẽ ter dicentẽ. Frãcisce vade ⁊ repara domũ meã q̃ vt cernis tota destruit. Tremẽs Frãciscus vtpote corde ꝓcipiẽs diuini, virtutẽ eloquij: mẽtis alienat̃ excessu. Tãdẽ in se reuersus ad obediẽdũ se parat de ecclia materiali repanda: licz principaliorꝫ ĩtẽtio dei ferret ad eã quã chriſtꝰ suo sanguĩe ꝙquisiuit: sic eũ spũssanctꝰ docuit. Excogitas enĩ illud implere de diuitijs paternis quicq̃d hẽ poterat. s. pãno. et alia mercimõia secũ vexit ꝓgens eqſter ad ciuitatẽ noĩe fulginũ. Venditis ꝙ oĩb⁹ ⁊ eq̃ cui insederat pedes reuertit̃. ⁊ ĩ reparationẽ ecclie sancti Damiani deuotꝰ meral li pondꝰ exꝑdere disposuit. Pater añ cõqueſtꝰ est ẽpo ciuitatis assilꝫ de iniuria filij: de fraudatiõe venditi mercimõij. Qui vocato ad se Frãciscꝰ dixit. Fili pr̃ tuꝰ turbatꝰ est ⁊ scãdalizat̃ in te. si vis deo fuire redde illi pecuniã suã. Cui vir sanctꝰ. Domine audiui ꝓ reuelatõem ꝙ reformare deberẽ ecclias dei. si g̃ restituero oĩa vñ sumptus habeã ⁊ necessaria. Cui epus. Forsitan pecunia illa est ꝺ iniuste acquisitꝫ. nec vult deꝰ ꝙ erogas eã ĩ sumptꝰ ecclie. sz habeas fiduciã in dño. qz ipe adiutoz ĩ oportunitatibꝰ. ipse ꝓpe ecclie sue ministrabit. Acquieuit vir sanctꝰ placito ⁊ pecuniam restituit. Ne tñ diuini ꝓcepti surdus auditoz existeret cũjus nil hẽret: opꝰ repationis inchoare voluit. Abiectaq̃ verecũdia apud q̃s abũdare sciebat bũiliter mendicabat. clamãs ꝓ plateas ⁊ petens lapides. cemẽtũ. ligna. ⁊ alia necessaria in opꝰ repatõis. Corpꝰ q̃z debile ieiunijs attritũ supponebat oneribꝰ lapidũ cemẽti ⁊c. q̃sq̃ tres repassset ecclias Tantũ añ ĩ ꝺ ope laborabat ꝙ oẽs videtes mirarent̃ ⁊ ꝓpaterent̃: ꝓsiderãtes euz de tãtis delicijs ꝓuenisse ad talẽ ꝓemptũ ⁊ laborẽ. Et ideo multi eũ iuuabãt offerẽdo lapides. ligna. cemẽtũ. ⁊ alia necessaria. Hec oĩa fecit vt diuinũ mandatũ adimpleret. Secunda xo est obedientia regularis ꝓsilꝫ. q̃ ꝓsilia vel ponunt̃ in ꝑfectõe euãgelica: vel in aliqua assumpta vel ꝓfessa regula. sic̃ quidã supioris voluntati se ꝓ omnia conformare laborant. sed plerunq̃ ducti timore bñane coꝛreptõis: ꝓfusiõis: vel indignatõis. aut certe ducti libidie bñane ꝓplacẽtie vt amicicie in obediẽtia semꝑ bñanũ aliquid respiciẽtes. nõ ꝓpter Jesuz tantũ. ⁊ sic ĩterioꝛ intentio longe degenerat a ꝑfectõe virtutis obediẽtie. ĩmo plerũq̃ in ꝺ mũdo recipiũt mercedẽ suã. Frãciscꝰ añ non ad oculũ fuiens fratri socio semꝑ obedientiã ꝓmittere solebat ⁊ fuare. Tandẽq̃ cedẽs officio guardianũ petijt cuius voluntati ꝓ oĩa subiacerer. Dicebat enim ꝙ ei⁹ iugo se submittẽtibꝰ nil ꝙs sine lucro trãsiret. Et ideo dicebat ꝙ ita libẽter nouitio vniꝰ hore obediret si ei daret̃ in guardianũ sic̃ discretissimo pri. qz subditꝰ ꝓlatũ suũ nõ hominẽ ꝓsiderare debet: sz Jesum cuiꝰ amore subiectꝰ est hoĩ. Nã quãto ꝓemptibili oꝛ ꝓsidet: tãto magis bũilitas obedientis etiã laudat̃. Vñ etiã ĩ difficillimis fratres suos obedientiã ꝓmptã exhibere docuit. B

Cõtigit enĩ quadã die ꝙ vir sanctꝰ fratrem Ruffinũ ad assisiũ mittẽs. illi ꝓcepit vt ibidẽ ꝓlo ꝓdicaret quicq̃d ei dñs ĩspiraret. Rndit bũiliter frat̃ Ruffinꝰ. Parce mihi dñe dilecte. qz sic̃ nosti gr̃am xbi non habeo, simplex et ideota sum, nullam

habens scientiã vel facũ diã. Tũc ait Frã cisc⁹. Exq̃ prime voci nõ obedisti: secundo tibi p̃cipio p̃ sanctã obedientiã q̃ nud⁹ vadas ad assisiũ ⁊ ibidẽ p̃dica x̃bũ dei. Qui statim fact⁹ obediẽs nud⁹ p̃rexit assisiũ: licet esset de nobiliorib⁹ ciuitatis illi⁹. Quez vidẽtes hoies venire nudũ dixerũt adinuicẽ. Isti fratres faciũt tantã penitẽtiaz q̃ ĩcipiũt demẽtari. Et ecce caĩ ducebatur quidaz demoniac⁹ fortiter ligat⁹ ⁊ ductus a multis ad sanctũ franciscũ vt eũ liberaret. Qui vidẽs a lõge frẽm Ruffinuz vociferare cepit ⁊ furere tã fortiter q̃ fractis vĩculis de manib⁹ eoz exiliret. Cõiurabãt igit eũ de tanta nouitate cur hoiez pl⁹ solito torq̃ret. qui rñdit. Quia iste frater Ruffin⁹ pauperc⁹ obediẽs ⁊ hũilis incendit me suis orõnib⁹. et ideo nõ possum ampli⁹ in isto hoie p̃morari. Et his dictis exiuit. Interim frater Frãcisc⁹ q̃ domi remanserat cogitare cepit ꝺ̃ p̃mpta obedia frĩs Ruffini ⁊ de mãdato suo taz austero: cepit increpare seip̃m tã durissime: dicẽs. Vñ tibi vilis homũcio p̃cipe fratri Ruffino q̃ ꝺ̃ nobiliorib⁹ est ĩ assisio vt vadat ibi nud⁹ ad p̃dicandũ. vere tu expieris ĩ te qꝺ illi p̃cepisti facere. Statimq̃ se nudans secut⁹ est eũ. Quẽ cernẽtes putabãt etiã insanire. Fratrẽ g̃ Ruffinũ p̃dicãtez ĩueniẽs amboñ ascẽdit tã stupẽda p̃dicãs de ꝓtẽptu mũdi. de desiderio regni. ꝺ̃ nudo filio dei. de opprobrijs crucifixi. q̃ oẽs amarissime flerẽt: clamãtes ad sydera p̃ miseri cordia. Nec fuit vnq̃ visus ĩ illa ciuitate tãtus plãct⁹ de passiõe x̃pi. Finito vo sermone Francisc⁹ se reinduit: ⁊ fecit reindui frẽm Ruffinũ. Et beatuz se reputabat qui eos tangere poterat vt fimbrias eoz. Cũ g̃ domũ redissent p̃dicauit fratrib⁹ de vera obediẽtia ⁊ in exemplũ reduxit fratrez Ruffinũ. Tercia denicz obediẽtia est diuini bñplaciti q̃ duab⁹ vijs colit. Vna via respicit platũ tanq̃ x̃pi vicariũ. ⁊ ꝺ̃ obedientia pfectõis q̃ quis nõ modo platorũ verba: sz ⁊ nut⁹ diligẽti obſuat. ⁊ effectu q̃toti⁹ exequit nõ p̃tẽdẽs excusatõez non causans difficultatẽ. nõ ĩuolũtariũ se ostẽtans etiã si min⁹ suaue qꝺ imũgit q̃nq̃ redolere videat. Et hoc actitat intuitu dĩ taxat diuĩe misericordie gr̃e familiaritaq̃ ⁊ placẽtie diffusi⁹ adipiscẽde nihil bñ respiciẽs. sciẽs pfecto q̃ fallax inimic⁹ duz opus bonũ impedire non ꝑualet ad intẽti onem opantis inficiendã se cõuertit. Ꝺ̃ agnoscẽs in spũ vir beat⁹ cuz aliq̃n sederet ĩter fratres emisit suspiriũ magnũ: dicẽs. Vix est aliq̃s religiosus ĩ toto mũdo q̃ bñ obediat suo p̃lato. Ꝺ̃ audiẽtes frẽs dixerunt. Pater dic nobis q̃ sit pfecta obediẽtia. Tunc ille rñdit. Ver⁹ obediẽs est sicut mortuus. Tolle corpus et vbi tibi placuerit pone: videbis illud nõ repugnare motũ. nõ murmurare sitũ. nõ reclinare dimissuz. Ꝺ̃ si ponat ĩ cathedra nõ alta: sed ima respicit. Si collocet ĩ purpura duplo palescit. Sic verus obediẽs est q̃ cur moueat nõ indicat. vbi locet nõ curat vt trãsmutet nõ instat. Euect⁹ ad officiuz solitã tenet hũilitatẽ. pl⁹ honorat⁹: pl⁹ reputat se indignũ. Vñ subiũxit. Imũctas obediẽtias pure ⁊ simpl̃r ⁊ nõ postulatas reputo sacras. Summã tñ obediẽtiaz in q̃ nihil hz caro et sanguis illaz esse asserunt q̃ diuina inspiratõe itur ad infideles vel ad lucrum aĩaz siue ad martyrij desideriũ. et obedientiã hãc petere deo multũ acceptã Dis igit ⁊ sibi⁹ colloquijs ĩstruxit fratres ad pfectã obediẽtiã. Secũda via dicit obediẽtia vniõis: q̃ q̃s suã volũtatẽ adeo diuĩe subiicit dispositõi q̃ illi⁹ bñplacitum sit ei sumimũ desideriũ. siue p̃spera sint vel aduersa. siue p̃secutões aut ꝓfusiões. infirmitates vel picula. ceteraq̃ sibia sedulis precibus viscerosa q̃dam dulcedine clamitãs Fiat volũtas tua. vt etiã tandẽ ex mltipli catis desiderijs naturali q̃daz inclinatõe ferat ad amplectendũ quicq̃d diuĩa puidẽtia disponẽte vel p̃mittẽte circa se ꝺ̃spexerit actitari. in quo ꝑpletũ est illud apl̃i. Qui adheret deo vn⁹ cũ eo spũs efficitur. Nã sic p̃ amorosaz vnionẽ volũtatẽ trãsfundi in deũ est deificari: vt dic̃ Berñ. li. de diligẽdo deũ. Quã vnionez se beat⁹ pr̃ adeptã mõstrauit: cũ semel in q̃dã cellula seq̃strat⁹ a fratrib⁹ morarẽt ad rẽp⁹. Nam cũ ibidẽ stetisset quinquaginta dieb⁹ [illegible] tãto

dolore oculoꝝ ⁊ capitis ac incredibili ve-
xatõe muriuꝫ. qui vt credit spũ diabolico
agitati viꝝ dei sine misericordia molesta-
bãt: ita ꝙ die noctuꝫ quiescere non vale
ret. Sentiẽs vir dei ß esse flagellũ diuinũ
cepit grãs agere ⁊ laudare deuꝫ toto cor-
de: dicẽs se multo maioꝝib⁹ tribulatõibus
esse dignũ. Q⁹ si diuĩe placeret dulcedini
sese paratũ obtulit ad oĩa sufferẽda licet ĩ
infinitũ maiora. exorãs a dño in oĩ tribu-
latõe verã patiẽtiã ⁊ pfectã pseverãtiaꝫ:
Et facta est ad eũ vox a dño: dicẽs. Frãci-
sce si tota terra esset aurũ. ⁊ oẽs aq̃ balsa-
muꝫ. ⁊ oẽs mõtes lapides p̃cioſi. ⁊ tu iue-
nires aliũ thesauꝝ nobiliorẽ his oĩb⁹ q̃ tũ
aurũ est p̃cioſi⁹ terra. balsamuꝫ aq̃. et lapi-
des p̃cioſi mõtib⁹. ⁊ tibi dareẽ p tua infir
mitate: nõne mꝫ tũ gauderes? ℞ndit Frã
cisc⁹. Dñe nõ suꝫ dign⁹ taꝫ p̃cioso thesau-
ro. Cui dñs ait. Gaude nũc qr talis ẽ the-
saur⁹ vite eterne quẽ tibi reposui et ex nũc
te ĩuestio. p̃sens aũt nũc afflictio tua ⁊ in-
firmitas data est p arra thesauri illi⁹. Ad
cui⁹ pmissionẽ liq̃facta est aĩa ei⁹. ⁊ q̃dam
modo p̃ dulcedine absorpta in q̃daꝫ im-
passibilitatẽ vt ebrius spiritu penas vix
sentiret ⁊c.

Sermo octauus. De castita
te pudorosa sancti Fracisci. cl.

℣Nspice et fac scdm exemplar ⁊c. Sexto relucet ĩ eo
castitas pudorosa q̃ est sexta cor-
da psalterĩ hui⁹ bene sonãtis. Hec aũt fm
Cypr̃ianuꝫ de virginib⁹. est flos ecclĩastici
germinis. dec⁹ atq̃ ornamẽtũ grẽ spũalis
⁊ illustrior portio gregis xp̃i. q̃ fm Ambro.
li. de viduis. meruit eligi a christo vt esset
dei tẽplũ corpale ĩ q̃ habitauit plenitudo
diuinitatis. Et iõ ad hãc deo p̃secrandaꝫ
multis fuit sollicitudo p̃stãtior velut the-
sauꝝ incõparabilẽ ⁊ ornamẽtũ oĩm virtutũ.
Hinc beata virgo nõ est oblita votũ casti
tatis tenere: licet angel⁹ diceret q̃ de ea fi
lius dei nasceret. Quõ inq̃t fiet istud quo
niã viꝝ nõ cognosco. Hinc etiaꝫ Judith
vidua diues delicata ⁊ speciosa ꝯsb⁹ casti
tas est difficillioꝝ ꝓpter exptas voluptates ad eã ꝓseruandã cũ puellis suis clau-
sa morabat habẽs cilicĩũ sup lũbos: ⁊ ieiu
nans cũctis diebus. Hinc etiã Susanna sol
licitata a senib⁹. nec famã nec vitã ꝓposu
it castitati. Et Joseph licet etate iuuenis
a dña sua sollicitat⁹ in carcerẽ recludi ma-
luit q̃ ꝑdere castitatẽ. Hãc licꝫ nobilem
margaritã hodie multi velut vilissimã p̃-
ciũt nunq̃ recupandã. Beat⁹ aũt Frãci-
scus ingenita q̃dã honestate diuinit⁹ inspi
rata: licꝫ als vanissim⁹ esset adhuc secula-
ris. nõ tñ inter lasciuos iuuenes abũt post
petulantiã carnis. Inspice igiẽ ⁊ fac ⁊c.

Q. fm fm euãgelicã veritatẽ castitas so
la nõ sufficit ad salutẽ: nisi ceterꝫ virtutib⁹
adornata fuerit testãte ꝑabola de virgib⁹.
vbi tot fatue virgines excludunt: q̃t sapi-
entes admittunt. qr licet virgines ⁊ caste
vixerãt oleũ tñ bonoꝝ operꝝ nõ habebãt.
Solerter nobis intuenduꝫ est q̃liter casti-
tas ꝙuata ĩ nobis regi debeat vt deo acce-
ptabilis fiat ⁊ placeat. Q. nobis satꝫ in-
nuit apl̃us. j. Thessal. v: dicẽs. Ipse aũt
de⁹ sanctificet vos ꝑ oĩa vt iteger spũs ve
ster. i. ratio. ⁊ aĩa. i. sensualitas. ⁊ corp⁹ si-
ne q̃rela. i. peccato in aduẽtu dñi nr̃i Jesu
xp̃i fuer. In quib⁹ verbis triplicẽ castita
tem distinguit. s. castitatẽ corpalis repssi-
onis ab oĩ delectatõe carnali. sensualis di
rectõis ab oĩ oblectatõe mortali. mẽtalis
depuratõis ab oĩ affectu veniali. Pri-
ma ꝛ castitas corpalis repssionis ab om
ni delectatõe carnali. Dicit enĩ Aug⁹li. ꝛ
nuptijs. q̃ virginitas est ĩ carne corruptibi
li ĩcorruptõis ꝓpetua meditatio. Dñi apo
stol⁹. j. Cor. vij. Virgo cogitat q̃ dñi sunt
vt sit sancta corpe et spũ. Ex q̃ colligiẽ q̃
accepta deo virginitas nõ sistit in sola pri
nẽtia carnis: sed vltra requiriẽ q̃ refrena-
tus lasciuia ꝙuersatõis in choreis. spectа-
culis. osculis. ⁊ impudicijs virginitatẽ suã
hũili ꝓsecret et sancta ꝙuersatõe. qr pax ꝑ
dest ꝙuatũ signaculũ carnis dũ oblectatur
volũtas ĩ lasciuia voluptatis. Vsq̃q inq̃t
morabunt in te cogitatões noxie. i. carna
les: q̃ subito delectatõez allicĩũt: stimuluꝫ
ꝓuocãt. Q. sentiẽs vir sanct⁹ adeo visuꝫ
custodierat ne mulieres videret q̃ sicut re

174

tulit socio quasi nullã recognouit in facie. Non enĩ secuꝝ putabat eaꝝ imaginatões introrsus haurire que pñt edomire carnis iguiculũ resuscitare. vel pudice mentis nitorem maculare. Asserebat etiã friuolũ esse mulieꝝ colloquiũ: excepta sola ꝓfessione vt̃ instructõe brevissima. iuxta qõ expedit saluti ꝛ ꝓgruit honestari. Insup vt hanc margaritã ꝓfuaret integra ieiunabat. vigilabat. orabat. in rigiditate vestiuꝝ. in algore mẽbroꝝ. vt sic lasciuiã carnis edomaret Ex quib⁹ tanta facta est in eo carnis adspiritũ ꝓcordia. tanta obediẽtia ꝑmptitudoqꝫ: cũ spũs niteret ad omnẽ puritatẽ et sanctitatẽ attingere ipa nõ solũ non repugnaret: sꝫ ꝛ ꝑcurrere conaret. Videbatur enĩ innocẽtie prime puritatẽ attigisse in q̃ spũs nullã carnis rebellionẽ sentiebat vel deordinatõem tanq̃ ꝑfect⁹ imitator apli: dicẽtis. Castigo corp⁹ meũ. Secũda ꝺr castitas sensualis directõis ab oĩ oblectatiõe mortali. Sensus enĩ sunt q̃li q̃daꝝ fenestre p q̃s mors culpe aĩas nr̃as ingreditur. Per sensus enim pri⁹ hauriẽ vñ in carne delectaẽ. De hac aũt castitate dicit frater Egidi⁹ terci⁹ frater beati Frãcisci. Castitas ẽ speculũ purissimũ qõ citissime obꝑuatur. Et adũxit. Inter oẽs virtutes ꝑeligerem castitatem. Et ait quidã frater. Nõne maiorꝝ t⁹ est charitas? Cui frater Egidi⁹. Et q̃d ẽ casti⁹ charitate dei? Tũc rursuꝫ q̃siuit ille frater: dicẽs. Quid g̃ pr̃ vocas castitatẽ? Rñdit frater Egidi⁹. Castitatẽ voco custodire oẽs sensus corporꝫ. cũ gr̃a dei ꝟ est nunq̃ oblectari sensibus ĩ apprehensiõe creaturarũ tanq̃ sistẽs ĩ illis sed vt oĩe purissime referat in deũ. Dominus enĩ mũdũ creaturis multipharijs adornauit vt bñana mens ĩ apprehensiõe earum q̃ndã delectatõez ꝓcipet q̃ subleuaretur in oĩm creatorẽ: ei⁹ sciz potentiã. sapiẽtiam. mãsuetudinẽ. bonitatẽ. suauitatẽ in creaturis repsentatis viscerosi⁹ ꝓplectendo. ꝛ sic q̃dãmodo videẽs cec⁹ ꝛ audiẽs surdus ad exteriora reddit⁹ oculũ mẽtis intellectũ: sciz auctorem vniuerse fabrice sustollat tanq̃ fontale principiũ oĩm. Sic beat⁹ vir oĩa q̃ ꝓsiderabat in creaturis: ĩ creatorem regerebat. cui⁹ amore singula quodaꝝ affectu dulcifluo ꝓplectẽs fratris vel sororis noĩe vocari solebat amorẽ illũ semp regerẽs in deũ. ꝛ ideo nihil ĩ mũdo ꝓcupiẽs sed mortẽ expectauit vt sororẽ secur⁹. Cũ eĩ sel̃ fact⁹ eẽt tã debil̃ q̃ vir se mouere poset timẽs assiliꝫ epus eũ morituꝝ misit ad ipm medicũ suũ. Cui pat̃ alacri vultu frat̃ medice est ne hec infirmitas mea curabil̃: an nõdic audacter: qz mori nõ timeo? Nã de gr̃a dei taliter ꝓfect⁹ sum deo meo q̃ de morte ꝛ vita eq̃liter sum ꝓtẽt⁹. Rñdit medic⁹. Pater fm nr̃am phisicã morbus vester est incurabilis. Tũc vir sanct⁹ gaudio repleꝝ: man⁹ extendẽs ĩ celuꝫ ait. Benevenias soror mea mors. Q̃ audiẽs quidam frater dixit. O q̃ care vendes de tuo sacos istos q̃s indut⁹ fuisti. Nã multi panni de serico ꝛ bisso deaurati ponent̃ sup sacos tuos q̃s indut⁹ fuisti. Cui rñdit. Dic dicis frater. ꝛ ꝟ totũ erit ꝓ laude ꝛ honore dñi mei. Fecit g̃ pr̃e gaudio cãtare frẽs aliq̃s. qz mori desiderabat nõ q̃ quereba cant⁹ oblectatõem: sed mẽtis in deũ viscerosam exultatõez. Cui dixit guardian⁹ suus. Pater timeo q̃ ĩ cãtu debet ꝑ̃ꝰ scãdalizari ꝛ dicere. Tu deberes cogitare de morte. ꝛ sic magis plãgere q̃ cantare. Respõdit vir sanct⁹. Charissime frater scias q̃ iam sunt duo ãni q̃ dñs mihi reuelauit finẽ vite mee. ꝛ fecit me certũ de remissione oĩm peccatoꝝ ꝛ ꝺ regno celoꝝ. vsq̃ ad illaꝫ reuelatõem semp fleui ꝓ morte ꝛ ꝓ peccatis. sed post hãc repleꝝ suꝫ tãto gaudio q̃ amplius flere nõ possuꝫ. Rñdit alter Erq̃ ita ẽ: iustũ est vt semp cãtes. Tercia dicit̃ castitas mẽtalis depuratiõis ab oĩ affectu veniali. De q̃ canit eccl̃ia. O cũdi corde quẽ soli cernere pñt oculi. Et hec quidẽ in oĩ statu repiri põt: licꝫ admoduꝫ rara auis in terra. Vis enĩ iã depurat̃ affectib⁹. ꝛ sedaris ꝓcupiscẽtiarũ motib⁹. sive cuti videm⁹ in quibus innocẽtie pene recuperate puritas arridere videt. quib⁹ dat̃ est efficaci⁹ gustare ꝛ videre q̃m suauis est dñs. Ad qõ hortamur. ℔. Per. q̃. Sic modo geniti infantes rõnabiles sine dolo lac ꝓcupiscite. s. cãdide puritatis: vt ĩ eo cre-

scatis in salutē: si tñ gustatis q̄dulcis est dñs. O felix aīa q̄ ꝟ munere p̄ueniri meruit. Spūs enī sanct⁹ reddit tristimoniū spiritui suo q̄ filij dei sit. Hoc enī dono tract⁹ beat⁹ Frāciscus ignorabat penit⁹ q̄d eligeret, an sancte ꝓtemplatōi cōtinue vacare q̄ magis optabat: an aliq̄ñ in salutē aīaꝝ p̄dicatōib⁹ insistere. Hoc enī necessariū erat ꝓpter eos q̄ hereditatez capiūt eterne salutis. Quaꝝ dubitatōez multis diebꝫ ab oronib⁹ venies termīando fratrib⁹ ꝓponebat: scire valde cupiens sup ꝟ voluntatez dñi. Nimiꝝ qz q̄stio hec abyssus multa doctorib⁹ hinc inde rones inducētib⁹ q̄ diuersa sentiētib⁹. vtꝫ. s. actiua vita sit maiorꝫ meriti q̄ ꝓtēplatiua. Verūtamē saluo meliori iudicio in sentētia mihi suauior q̄ clarior arridet ſRichard⁹. sup. iij. dis. xxxv. q̄ de motu. ꝑprio loquēs dicit. q̄ ita ꝓtēplatiua simplr loquēdo maioris est meriti q̄ actiua. Cui⁹ causam assignat. qz radix merendi in charitatiua dei dilectōe consistit. Et ideo vita illa activa in q̄ ꝑfect⁹ vigere potest act⁹ diligēdi deū ex caritate est magis meritoria simplr sicut est vita ꝓtēplatiua. qz iugis ꝓtēplatio rei dilecte q̄ pure delectari in re vehemēter intēdūt actū diligendi. Ecōtra ꝙ distractio hūani intellect⁹ ad alia cognoscēda q̄ paruz delectari in re dilecta tepidiorē reddūt actū diligēdi q̄ frequēter discōtinuāt. sicut ꝓtingit ī actiua vita q̄ sancta ꝓtēplatio vel minuit aut interrumpit. Et ideo dicit Grego. super Ezechielē ꝑte ꝑma omel. iij. q̄ qz activa vita mīor est merito q̄ ꝓtēplatiua. nūc dicit man⁹ hoīs sub pēnis eoꝝ. In casu tamen aliq̄ quis plus mereꝝ in agendo q̄ tūc tpis ꝓtemplādo. cū. s. aliq̄d facit coactus auctoritate supioris aliquē actū vtilē. vt q̄ñ ex charitate ad illā inclinaꝝ: vt implēs voluntatē dilecti ad ꝑfectiorē gradū ꝓtēplatōis q̄ dilectōis postea subleuetur. Si enī tunc ꝓtinuo redire conaꝝ in idipm cō templatōis exercitiū: ipa obediētia q̄ īclinatio ex causis p̄dictis facta ꝓtemplatōi sancte q̄ fuissz intermedio rpe cū superexcrescētia recōpensant. Et sic debent intelligi ac auctoritates q̄ de excellētia vite actiue loquūtur. Nā occupatio exterior que ꝑfectū impedit charitatis ꝓpter nimiā distractionē q̄ act⁹ ꝓtinuatiōem postponēda est q̄ntūcunq̄ videaꝝ fructuosa. Illa ꝙ quantū feruore charitatis ad tēpus interci pit si zelū flagrat aīaꝝ. aut obediētie sancte mādatū implet: amplectāda est. q̄a vt dicit doc. san. ibidē. Hec videꝝ esse fortioris charitatis ꝑfm gen⁹ suū q̄ hō ꝓtermissa ꝓsolatōe ꝓ quā in dei ꝓtēplatōe reficiaꝝ: gloriam dei in alioꝝ quersiōe q̄rat. Sanctus aūt Frāciscus fratrib⁹ hāc dubitatiōem ꝓponēs: addidit q̄ simplex eēt q̄ ideota maiorē etiā grām accepisset orādi q̄ loquēdi. Videꝝ etiā inq̄t in oronē lucꝝ q̄ cumulatio gratiaꝝ. purificatio affectuū. vnitio ad summū bonū cū vigoratiōe virtutū ibidem deū alloquētes q̄ audiētes inter āgelos quersamur: āgelicā vitā ducētes. In p̄dicatōe ꝙ causaꝝ puluerizatio pedum. spūaliū distractō sensuū relaxatio discipline. q̄ ꝓpter hoīes hūana cogitare. videre. dicere. q̄ audire. Sed vnū ꝓponderare videꝝ his oībus q̄ xp̄us ꝓpter aīaꝝ salutez homo fact⁹: suo mundū informauit exemplo q̄ ꝙ bo. redemit morte. lauit sanguine. cibauit corpe. Cuz igit certificari neq̄bat misit duos frēs ad fratrē Siluestrū in solitudine oronī vacantē q̄ ad sanctā Claraz: vt sup ꝟ requirerēt dñi volūtatē. Qui reuelāte deo ꝓcorditer rnderūt. Reuertētibus fratrib⁹ ꝑcidit vir sanct⁹ in terraz sup genua. cācellatisq̄ manib⁹ q̄ nudato capite. Quid inq̄t iubet dñs meus Jesus christus. Rnderūt. Hec fuit rnsio xp̄i q̄ nō vocauit te solū: sed vt te ꝓgruo exeas ad p̄dicandū. Et ille ꝓtinuo ad fratrē. Eam⁹ inq̄t Et cū iret in impetu spūs nō attendēs ad viā vel semitā venit ad castꝝ quoddā vbi cū tanto feruore p̄dicauit q̄ oēs viri q̄ mulieres volebāt eū sequi. Quib⁹ ait. Nō festinetis qz ego ordīabo q̄d ꝓ salute vestra debeatis. Et ex tūc cogitauit facere tercium ordinē in salutē oīm vniuersaꝝ. Et deinceps circuiuit mundū p̄dicās. Verūtamen semꝑ itez ꝓfugit ad sancte ꝓtēplationis exercitiū ne frustrareꝝ optatꝫ Rachelis amplexib⁹. Nā oronis grām viro reli-

gioso desiderandā sup̄ omnia firmiter as-
serebat: nullū credens sine ipsa in dei ꝓspe-
rari ꝯuitio. ⁊ ideo modis quib⁹ potuit fra-
tres suos ad eius studiū excitabat. Inspi-
ce igit̄ ⁊ fac ⁊c̄.

Sermo non⁹. De patiētia gau-
diosa sancti Frācisci. .cli.

Inspice et fac scdm̄
exemplar. Septimo relucet in
eo patiētia gaudiosa velut corda
septima dulcisonantis psalterij. Que scili-
cet virtus duplici respectu colitur: scz dei
de q̄ dicit Ambros. sup̄ Beati īmaculati.
Illud est magnificū si subiect⁹ cōtumelijs
laudes iudiciū dei. si vexat⁹ egritudine iu-
dicia dei depceris. si te inopia nō reuocet
quo min⁹ laudes iusticiā dei. Sicut sanctū
Job fecisse legim⁹. Dn̄s īquit dedit: dn̄s
abstulit. sicut dn̄o placuit ita factuz est. sit
nomen dn̄i bn̄dictū. Secundo vo respectu
ꝓximi colit̄. de q̄ dicit Hugo li. iij. de aīa.
Magna virtus est si nō ledas a q̄ lesus es
magna gl̄ia si cui nocere potuisti parcas.
nobile genus vindicte est ignoscere victo.
Dn̄ Philistarch⁹ dux atheniensiū amicuz
habuit Arisp⁹ noīe. qui ꝯ ip̄m intantū ira
⁊ voce verborum exarsit vt in ip̄ius faciē
spueret. Qui hoc modo amicū ab ira cohi-
buit vt nō putares eū suscepisse iniurias:
sed laudes. ac filios ei⁹ a vīdicta retraxit.
Altera die ꝯsiderās Arisp⁹ culpam suā se
volūtarie perimere voluit pre cōfusiōe et
tristicia. Q̄d audiēs p̄nceps ad euz acces-
sit rogās ne faceret. firmauitq̄z illi fidē iu-
ramēto se in eodē amicicie p̄stine g̃du mā-
surū. O vere generosum animū ⁊ nobilem
p̄ncipē: q̄z excellēter īuiscerauit illud Gre-
gorij in omel. q̄dam dicētis. Patiētia est
aliena mala eq̄nimiter pati. ꝯ eum q̄z qui
mala irrogat nullo dolore morderi. Cui⁹
patiētie vt efficati⁹ exeq̄mur effectū inten-
tius inspiciam⁹ fructū. De q̄ dicit Augus.
ad inimicoꝝ dilectōez vos cōmoneo. quia
ad sananda peccatoꝝ vulnera nullū medi-
camentuz vtili⁹ esse cognosco. Hui⁹ igitur
margarite ꝓponit̄ nobis exēplar in beato
Frācisco. Inspice ⁊ fac ⁊c̄. Hāc virtutez
phi gentiles summo venerabant̄ honore.
summo ꝯplectabant̄ amore. vt p̄ eā potissi-
me venirēt ad mētis trāquillitatē q̄ sedes
est patiētie. Et in renatis fonte baptisma-
tis ꝯsistoriū parat diuīe gr̄e. cui⁹ loc⁹ in pa-
ce fact⁹ est. Ad cui⁹ euidentiā sciendū q̄
hec virt⁹ tribus gradib⁹ p̄ficit̄. Est enī pa-
tiētia rep̄ssionis q̄. s. quis retrahit manuz
ab actu vindicte. ⁊ animū a voluntate no-
cendi. iuxta illud apl̄i. Nō reddētes malū
p̄ malo: vel malū p̄ malū. Sunt enīz multi
q̄z vindicte rep̄ssio minime ꝓcedit ex radi-
ce patiētie: sed poti⁹ ex impotētia vindicā-
di: vel ex timore cuiuslibet incōmodi tran-
sitorij. de infortunijs iniuriātiū gaudētes
de ꝓsperitatib⁹ ꝯtristātes vindicte gratia
Nec est hec rep̄ssio virt⁹ patientie: sz vela-
men malicie. Dn̄ dicit Bern̄. Necesse est
igit̄ vt primū patiētie gradū attingēs eti-
am animū ab affectu nocēdi reuocet. Qui
tn̄ grad⁹ multis imp̄fectōib⁹ maculat̄ cum
ꝯtra nocentē amaricatū sentit animū ex q̄
ꝯsurgūt murmuratōes. detractōes. auer-
siones. suspitōes. ⁊ sil̄ia. que q̄si scoria ꝯsu-
munt auꝝ obrisū. i. patiētie virtutē. Que
merito virt⁹ aurea dicit̄. ⁊ hoc ē signū eui-
dēs animi nondū mortificati ⁊ amoris in-
ordinati. Nā oīs timor ⁊ meror īordina-
tus ex amore sui vitioso ꝓcedit aīo. Frāci-
scus aūt cū se ꝯuertere disposuit ꝯcito se
p̄sequētes habuit. qꝛ oēs q̄ pie volūt viue-
re p̄secutōez patient̄. in q̄ p̄secutiōe p̄r ei⁹
carnalis prim⁹ fuit. Cui⁹ vtpote secularis
adhuc pusillanimitate vict⁹ cū p̄secutōem
fugeret tp̄e quodā siluā intrauit vbi p̄ mē-
sem incognit⁹ oībus excepto quodā famu-
lo dom⁹ sue qui sibi tp̄e intermedio vite ne-
cessaria mīstrabit: q̄tidie corā deo lachry-
mas ⁊ p̄ces deponens vt a p̄secutōe pat̄-
na misericorditer liberaret: ac ip̄ius vota
q̄ iam inspirauerat benigno fauore cōple-
ret. Tandē excessiuā q̄dā leticia p̄uent⁹ se
redarguit dicēs. Voluisti ne fieri xp̄i mi-
les ⁊ parētes tuos ita times. vade ad assi-
siū ⁊ sustine quicq̄d dn̄s tibi sufferēdū im-
posuerit. Tūc abiecto pauore ī feruore spi-
rit⁹ in ciuitatē intrauit. quē vidētes pueri
velut mēte mutatū ⁊ facie squalidū lutum

platearuz ⁊ lapides in eũ ꝓiciebãt. qui in omnib⁹ ꝓtrãsiuit vt surdus nulla fract⁹ iniuria: sed deo gr̃as referẽs ad oĩa. Cũ igitur rumor de eo vbiqz volaret. tandẽ deuenit ad p̃em qui ꝯtorius accurrẽs crudeliter eũ ꝓiecit in terrã ⁊ traxit ꝑ plateã verberãs pugnis: ꝑculcãs pedib⁹: dicẽs. Tu turpissime nequaz. tu latro maledicte. vbi sunt pecunie ⁊ oẽs res mee. tu suspẽderis. ad maledictiõem tuã. Posuitqz eũ in carcerem. Ipse xp̃o iaz effect⁹ ex his adlerba xp̃i fideus ad sustinẽtiã ꝑmptior ⁊ validior reddebaẽ ad sequendũ qõ cepat. recolens illud euãgelq. Beati qui ꝑsecutiõem patiunt ꝓp̃t iusticiã. Solut⁹ aũt a mr̃e abiente p̃e rdijt ad sacerdotẽ eccl̃ie scti Damiani. Redies xp̃o p̃ nec eũ iueniẽs male dixit vxori: currẽsqz ad euz. Tu inqt latro maledicte q̃diu vis insanire. Rñdit Frãcicus. Cogita p̃ quicq̃d volueris parat⁹ suz pati. p xp̃o quicq̃d inferre poterz. ⁊ q̃nto me plus afflixeris: tãto magis cõfortatum i dño ꝓprobabis. Multo eñ tpe post hec pater eius videns eũ in tãta vilitate mẽdicantẽ nimio dolore torq̃bat. qz nimium verecũdabaẽ. ⁊ vbicũqz eũ iueniebat maledicebat eũ. Secũda dr patiẽtia remissionis. q̃ scz altiori ꝓsilio non solũ ab actu manũ ⁊ ab affectu vidicte cohibet animũ: sed ab oĩ amaricatõe purgat affectũ. Qui patiẽdo nõ recalcitrat. nõ murmurat. nõ indignaẽ: sed animũ deo hũiliat. maiorib⁹ se dignũ reputans. ac vberẽ gr̃e fructũ. in aduersis agnoscẽs parat animũ ad queqz futura ꝓferenda: cum p̃s. dicẽte. Q. ñ ego in flagella parat⁹ sum. Felix nimirũ qui flagellũ dñi foznacez sibi ꝓstituit purgatõis vt egrediaẽ vas purissimũ i ministeriũ domus dñi. Sanct⁹ aũt Frãciscus fructuz eius p̃sentiẽs: cũ diris corpis angereẽ doloꝛib⁹ non penaz cẽsebat noĩe: sed sozoꝛũ. Dñi vice quadã dũ aculeis doloꝛis solito graui⁹ vrgereẽ ait ad eũ frater quidã simplex. Frater oza dñm vt miti⁹ tecum agat. qz manũ plus debito sup te gravare videẽ. Quo audito vir dei cũ magno eiulato dixit. Nisi cognoscerẽ in te simplicẽ puritatem: tuũ ex nũc abhoꝛrerẽ ꝓfoꝛtiuz qui ausus fuisti circa me diuina iudicia rep̃hensibilia iudicare. Et licet iam tot⁹ esset attritus ꝙui plurit̃ate languoꝛis: de lecto se ꝓiecit in terram. ⁊ ossa debilia dire collilit. deosculãs q̃z humũ. Gr̃as inquit ago tibi dñe de oĩb⁹ doloꝛib⁹ meis. teqz mi dñe prece oꝛ vt centuplũ si tibi placuerit addas. qz hoc erit mihi acceptissimũ vt affligens me doloꝛe non parcas: cũ tue volũtaz impletio sit mihi superplena cõsolatio. Ad hanc etiã fratres suos taz efficaciter exẽplo pariter ⁊ verbo pius pr̃ induxit vt et⁹ pfectionẽ omẽs adepti viderenẽ. et hac armati discurrerẽt in ineffabili leticia coꝛdis opprobriũ questũ reputãtes. Mittẽs enĩ luos in omnẽ terrã habitu tã incõsueto ⁊ abiecto: hoꝛtabaẽ eos ad hũilez patientiã ⁊ exemplarẽ vitã. Videtes igitẽ eos q̃si stupentes dicebãt. Ecce q̃les boes. nunqz tales vidim⁹. Reputabanẽ enĩz velut boes siluestres. Circũuallabãt itaqz eos vbiqz ⁊ queniebãt multis interrogatõib⁹ ⁊ illusionib⁹. nec volebãt eos recipe i domos suas: putãtes eos esse fures et latrones. Et sic ꝓpulsi remãserũt i poꝛticib⁹ eccl̃iaz vel ante domos in plateis. Deniẽtes aũt duo florentiã ciuitatẽ circuibãt. sed oĩbus hospiciũ denegãtib⁹ venerũt ad q̃ndã domũ ante cui⁹ foꝛes erat cliban⁹ i tugurio. ⁊ dixerũt adinuicẽ. Hic poterim⁹ manere. Intrauerũt tñ domũ petẽtes hospiciũ. Multiere xp̃o recusante dixerũt iterũ hũilit vt saltẽ eos iuxẽ clibanũ illa nocte q̃escere permitteret. Quo ꝑ mulierẽ ꝓcesso venit vir ei⁹ ira feruid⁹: dicẽs. Cur istis ribaldis hospiciũ ꝓtulisti. Cui mulier. Nõ audeã eos recipere in domum. qz timebaz fures esse. Rñdit vir. Fures sunt et mali ribaldi. Si fures sunt inqt mulier maneãt. ibi nihil furari pñt nisi ligna. Voluit g̃ vir vt dareẽ eis aliqd tegumentũ: cũ tñ magnũ frig⁹ esset. Et sic mãserũt ibidẽ in frigoꝛe. fame. ⁊ siti miserabilr cruciati. Cũqz pulsareẽ ad matutinas sobrio somno refecti surrexerẽt ⁊ eccl̃iaz ĩtrãtes ꝓseueraueẽt i oꝛõe vsqz ad primã gr̃as agẽtes deo. Deide trãseũtes ad aliũ locũ nimiũ molestabanẽ. ꝓcutiebanẽ. vestibus spoliabanẽ. quas ꝓiectas

in lutū non repetebāt ſm formā euāgelij: quos alij nudos cernētes eſtimabāt taxillis veſtes ꝑdidiſſe. imponēteſq; manibus taxillos ad ludū inuitabant. tandū reſtituta ſunt veſtimēta: ſed nō ceſſabant impperia. Quidā enim ceperūt eos ꝑ capucia: ⁊ ſic ſuſpēſos ſup̄ dorſum portabāt. nec dabant eis cibū vel potū. Agitabat enī eos ſathanas: vt vel ſic frēs impatiētia deijceret. Ipſi vo tantū ſeinuicē dilexerunt ꝙ cū impeterent luto lapidib⁹ ⁊c̄. iactantiuz ictib⁹ vltro ſe obijcientes mutuo ſe ꝓtegerent: eligētes ſe poti⁹ iactari. ꝑcuti. tribulari q̄ frēm. parati etiā ꝓ fratre ſuo vitam ponere. Et ſup̄ hec orabat ꝓ ꝑſequētib⁹ dicentes. Dñe ne ſtatuas illis hoc peccatuz qꝛ neſciūt q̄d faciūt. Tercia dicit patiētia affectōis: q̄. ſ. aduerſa q̄libet deſiderio ſe ꝯplectit cū p̄s. dicēte. Impperiū expectauit cor meū ⁊ miſeriā. Nimiꝝ experientia dicit hmōi q̄ ſupflue dulcedo diuīe cōmunicatōis ex h̄ p̄lio patiētie ꝓfluit. mentem feliciter inebriās: ⁊ carnē ad q̄ſcunq; penalitates velut inſenſibilē reddēs. Dñ trāſiens ſemel beat⁹ vir cū fratre Leone ī via lutoſa: in aura pluuioſa ⁊ gelida: dixit Audias frater Leo q̄d dicā tibi. licet frēs minores vbiq; dent exēpla ſanctitatis: tñ ibi nō eſt ꝑfecta leticia. Et poſt paululum. O frater Leo q̄uis frater minor cecos illuminet. ſurdis auditū reſtituat ⁊c̄. ibi nō eſt ꝑfecta leticia. Et iteꝝ. O frater Leo: licet frater ſciret oēs linguas: oīm ſciētias ⁊ ſcripturas. etiā ꝓphetare ⁊ reuelare cōſciētias hoīm. nec ibi eſt ꝑfecta leticia. Et rurſuz. O frater Leo: licz etiā loquat̄ lingua āgelica. ⁊ ſciat curſuz ſtellaꝝ. ⁊ agnoſceret ꝓprietates oīm reꝝ. nec eſt ibi perfecta leticia. Tandez ītulit. O frater Leo: licet frater minor taz ſolēniter p̄dicaret ꝙ ꝯuerteret oēs infideles: nec ibi ē ꝑfecta leticia. Cū h̄ duraſſz fere ꝑ duo miliaria admirās de his frater Leo: dixit. Rogo pat̄ vt dicas mihi vbi eſt perfecta leticia? Cui vir ſanct⁹. Ecce inq̄t cū venim⁹ ad ſanctā Mariā de angelis bñ balneati de pluuia. cōgelati frigore. deturpati luto. afflictiq; fame ⁊ ſiti. pulſabim⁹ ad portā: exiēs portarius irat⁹ dicit. Qui eſtis vos. Et nos. Duo fratres mīores ſum⁹. Quib⁹ ille. Ribaldi eſtis rapiētes elemoſynas pauperꝝ. Et ſic nos ſtare ꝑmitteret in frigore niuis ⁊ fame vſq; ad noctē. ⁊ h̄ ſine murmuratione ſuſtinerem⁹ hūiliter: cogitādo ꝙ veraciter portari⁹ nos agnoſceret ⁊ de⁹ linguā eius ꝯ nos cōcitaret. O frater Leo ibi dico eſt ꝑfecta leticia. Et ſi pulſando ꝑſeuerauerim⁹ ⁊ ꝯtra nos exeat portari⁹: ac duriſſime nos afficiat alapis ⁊ colaphis cum indignatōe: dicēs. Recedite hinc viliſſimi pultrones ad hoſpitale. hic nō intrabitis: nec māducabitis. Et ſic iniuriati cuz gaudio ⁊ amore ꝑcepim⁹. ibi eſt ꝑfecta leticia. Si autē ⁊ tercio pulſauerim⁹. ⁊ ille exiret cū fuſto nudoſo. ⁊ capiēs nos per capuciū ꝓijceret in niuē ⁊ lutū. ⁊ ꝯculcās nos pedibus impleuerit nos plagis multis. et nos gaudēter tollerauerimus: cogitātes ꝙ penas xp̄i ſic portare debem⁹. Dico tibi frater Leo ꝙ eſt ibi magna leticia. qꝛ int̄ omnia charitmata ſpūſſancti maximū eſt vincere ſeip̄m et libēter opprobria pati ꝓpter chriſtū. Dñ vir ſanct⁹ ꝑ viam ambulās cepit frater Leo ſiti deficere. qui vineam intrās de botris frēm Leonē recreauit. Accurrētes autez cuſtodes vinee frēm Frāciſcū tam atrociter ꝑcuſſerunt ꝙ cecidit velut mortu⁹. tādēq; ad ſe rediēs ſurrexit et abijt. ſentiēſq; dolores de paſſiōib⁹ ꝑ viaz ſepi⁹ iterauit p̄ gaudio: dicēs. Frater Leo bñ refect⁹ eſt: ⁊ frater Frāciſc⁹ bñ ꝑcuſſus eſt. frater Leo bñ comedit: frat̄ Frāciſcus bñ ſoluit. Ad laudez dei. Amen.

Sermo decimus. De cōpaſſione lachrymoſa beati Frāci. .clij.

Inſpice et fac ſcdm̄ exemplar. Octauo relucet ī eo cōpaſſio lachrymoſa. quā quiſq; ꝯficere debet de miſerijs alienis corꝑalibus vel ſpūalib⁹. ſicut miſericordes q̄ beatificant̄ in euāgelio. Nā ſm Remigiū. miſericors d̄r q̄ſi miſerum habēs cor. qꝛ alte

rius miseriã q̃si suã reputãs p malo alteri
us q̃si de suo dolet. ⁊ sic alioꝝ miserias vt
suas fletu psequit. q̃ibus dictũ est. Beati
q̃ lugẽt nõ ꝓtumelias. nõ dãna ppria. non
corpalẽ amicoꝝ sepatõem: sed peccata p
pria ⁊ alioꝝ inforꝝtunia tpalia. corpalia. ⁊
maxime spualia. Quia dic Bern. Felices
lachrume q̃s benigna manus ꝑditoris ab
sterget. ⁊ beati oculi q̃ ĩ talib⁹ liq̃fieri pele
gerũt q̃ elevari in supbias. q̃ ome sublime
videre. q̃ auaricie ⁊ petulantie famulari.
Hinc Dauid peccata deflens et sibi ꝑpati
ens nõ solũ de lachrymis fecit lauacruz in
ablutõez criminũ: sed eciã cibũ suũ ⁊ potũ
flit enĩ. Fuerũt mihi lachryme mee panes
die ac nocte: dum dicit ⁊c. Et ad dñm. Ci
babis nos pane lachrymaꝝ: ⁊ potũ da no
bis in lachrymis in mẽsura. Q̃nta liq̃fa
ctõe ⁊ dulcedine flebat q̃ lachrymas pães
reputabat quib⁹ spm̃ reficiebat. Hinc etiã
pie ꝑdolẽs morti psequẽtis Saulis ama
re flebat: dicẽs. Saul ⁊ Jonathas amabi
les ⁊ decori ĩ vita sua. in morte q̃z nõ sunt
sepati aq̃lis velociores. leonib⁹ fortiores.
filq̃ ire sup Saul flete. Et barbar⁹ ille ãti
och⁹: vt dr. ij. Mach. iiij. ꝓristat⁹ est aĩo
ꝑpter iniquã mortẽ Onye. ⁊ flex⁹ ad mia
fudit lachrymas recordat⁹ defuncti sobri
etatẽ ⁊ modestiã quam habebat. Quãto
magis o tu xp̃iane xp̃i sanguĩe redẽpte: et
tibi ⁊ alijs ꝑparier. Jnspice igr̃ ⁊ fac ⁊c.
Dic Greg. in omel. q̃dam. q̃ iustitia vera
ꝑassionẽ bz. falsa dedignatõez. Js igr̃
q̃ ꝓtin⁹ tumescit occasiõe leui ad infirmoꝝ
dedignatiõez despectiõem pn⁹ ad temera
ria iudicia signum est iustitia falsa deludi.
Si vo ꝑassionẽ sentit ꝓximoꝝ. nec sic q̃
dem statim sibi credat: sed diligẽti⁹ inten
dat. vñ ꝑassio talis oziginem sumat vera
iustitia iduit. Dicit enĩz Hugo li. de trib⁹
volũtatib⁹ in xp̃o. Triplex est cõpassionis
mod⁹. Est enĩ alia ꝑassio ex vitio. q̃. s. il
lic affect⁹ reꝑhensibili dolore tangit vbi il
licito pri⁹ amore tenebat. ⁊ igr̃ culpabilis
est. Alia est ex natura. q̃ ex insito pietatis
affectu anim⁹ alienis erũnis ꝑdolet q̃tiẽs
ꝑ pietatẽ vel hũanitatẽ mẽsurã nataz pmi
vel affligi videt. Et hec nõ bz culpã. qz ex
natura est. nec pmiũ. qz ex virtute nõ ẽ: ni
si fuerit ꝑassio charitate formata diuĩa.
Alia est ex virtute. q̃ ꝓpter deum alienis
doloribꝰ ꝑatimur. cũ secz iusticiã premi vt
ĩnocentiã affligi videm⁹. ⁊ illa laudabilis
est. de q̃ nobis ꝑmo ꝓpsens. Hãc etiã cõple
xus beat⁹ Frãcisc⁹ trib⁹ obiectis apposuit.
secz miserie corpali. indigentie spuali. ⁊ cle
mẽtie formali. Apposuit enim pri mo la
chrymosaz ꝑassionẽ miserie corpali. Vi
dens enĩ paupez aliquem semp pauptatis
xp̃i memoriã faciebat. ⁊ paupi quicq̃d ha
buit dabat. Cũ enim quedã mulier paup
cula peteret elemosynã. ei⁹ nuditati ꝑpati
ens pannũ plicatũ in modũ mãtelli a q̃dã
accomodatũ dedit: dicẽs. Dade et fac ti
bi tunicã. Q̃ mulier ꝑcito pficiẽs inue
nit pannũ nõ sufficere. q̃ rediẽs ad eũ de
ploraꝝ defectũ suũ. Et ille ad sociũ q̃ ꝓtez
aliã pãni tenebat. Audis q̃d illa paupcu
la dicit ⁊ amore dei sustineam⁹ algorẽ et ei
pãnũ tribue vt ei⁹ tunica ꝑpleat. Et factũ
est ita. Sepi⁹ q̃z talia vir sanct⁹ attempta
uit: necessaria corpis dãdo paupib⁹ cũ ma
gna leticia. ꝓ⁹ tñ blãdiẽdo fratrib⁹ ne tur
barẽt. qz cũ magna sollicitudine acquisi
erunt vt tandẽ cogerẽt guardian⁹ suus ei
ꝑcipere per obedientiaz q̃ de cetero nulli
tunicã suaz daret sine eius licẽtia. Deni
ens igitur mulier quedã paupcula. nec au
dens ei dare vestimẽta sua ꝓpter obediẽ
tiam: q̃siuit a ministro an haberet aliquid
q̃d daretur ei. Respõdit minister. nihil ni
si libꝝ in ecclesia ex quo legim⁹ lectiões in
maturinis. Da inquit ei libũ vt vẽdat ꝑ
necessitate sua. qz firmiter credo q̃ pl⁹ pla
cebit deo q̃ si ĩ ipo legerim⁹. Et factũ ẽ ita
Nec soluz viscerosa compassiõe moueba
tur ad homines. sed adviliss̃ima animalia
propter omniũ creatorem. ita vt transiẽs
per viam vbi vermes reperiebat. miserati
one cõmotus eos colligeret ⁊ poneret ex
tra viam ne pedibus transeuntiuz conculc
carentur. Quia sciebat scriptum de chri
sto. Ego sum vermis et non homo. Preci
puo tamen complectabatur affectu cõpas
sionis illa animalia que christi repsentant
innocẽtiã. sic agniculũ vel ouiculã ⁊ silia.

Cum enīz esset aliqñ in domo cuiusdā vbi
ouicula pepit: aderat illi sus verocissima:
q̄ mortu necauit partuz. Quo audito vir
sanct⁹ lamētabat amarissime: dicens. Deu
mihi frat agnicule aīal innocētissime xp̄m
rep̄sentās in te, potuit ne te iuuare īnocen
tia tua q̄n sic dilaniareris? Maledicta sit
ip̄a porca, null⁹ comedet de ea in eternuz:
neq̄ homo, neq̄ bestia. Que statim infir
mari cepit nihil comedens ab illa hora, et
die tercia cecidit mortua. nec comedit de
ea bestia. Dñ affect⁹ ille ꝑpassionis q̄ sem
per redūdabat in oīm opificē deo fuit ḡtis
simus. Simili modo vidēs ouiculā pascē
tem inter gregem caprarz z hircoz: ait so
cio cū gemitu. Vides frater hāc ouiculaz
solā simpl'r ambulantē inter hircos et ca
pras, sic christ⁹ Jesus innocēs mansuet⁹
z hūilis inter scribas z pharisēos z sacer
dotū p̄ncipes ambulauit. Cuz ḡ sollicit⁹
starez vt soluto p̄cio educeret eā ō medio
caprarū, z nō hēret nisi viles tunicas nutu
dei supuenit mercator ipam emens z offe
rens sancto viro, q̄ gaudēs illā suscepit: z
secū duxit. Secūdo lachrymosaz ꝑpas
sionē exhibuit indigētie spūali, s. aīaz sa
luti, Nam tanta freq̄nter alliciebat mesti
cia super scādalo pusillōz q̄ deficere se pu
taret: nisi diuīe fuisset clemētie cōsolatiōe
suffultus. Hanc aūt ꝑpassionē p̄z⁹ exhibu
it saluti ꝓprie, iuxta illud Sapiētis. Gra
serere aīe tue placēs deo. Et ideo tāta fle
bat amaritudine ꝓ peccatz suis q̄ sepe sur
gens ab orōne: videbant ei⁹ oculi sanguīe
pleni. Secūdo loco flebat amarissime ꝑpa
tiens impfectōib⁹ fratz suoz quos sciebat
mūdo datos in exemplū. Cū igit semel ni
mia tristicia cruciaret de quibusdā fratri
bus q̄ exierūt ab ordine, z malū relinque
runt exemplū: vt dño diceret lachrymosis
p̄cibus. Dñe recōmendo tibi familiā tuaz
quā dedisti mihi. Sicq̄ remāsit ꝓstrat⁹ in
terra flens largiter in amaritudine aīe sue
Ad̄ videns pi⁹ dñs misericordia mot⁹ ve
nit ad ꝑsolandū eū: z ait. Frācisce ego vi
gilabo sup te z sup fratres tuos tanq̄ sup
gregē meū. Qui enī ambulāt ꝓ viā quam
ego oñdi tibi: habebūt me; z abundātius
habebūt. Qui xo ꝓ aliaz viam ambulare
voluerīt amittēt qd habere vident. Qua
ꝓpter dico tibi ne de cetero ꝓtristeris: qm
in charitate perpetua plātaui ordinē fra
trū minoz, z scias me tantuz ip̄m diligere
q̄ si vn⁹ exiret altez remittāt qui vice illa
meritū habeat z coronā. q̄ si nat⁹ nō fuer
rit faciā eū nasci, z nō relinquā eā in sece
la. Statimq̄ vox iluit z euanuit. De cu
ius p̄missiōe remāsit vir beat⁹ valde cōfor
tatus. Tercio denicq̄ lachrymosam ob
tulit ꝑpassionē clemētie fontali, i. xpo Je
su p nobis passo. Cuz enī adhuc secularis
vna die oraret sequestrat⁹ in q̄dam eccle
sia: ac p̄e feruore nimio totus ab orp̄tus
esset in deū, apparuit illi christ⁹ velut cruci
fixus, ad cui⁹ ꝑspectū adeo cōmota est aīa
eius z memoria passiōis xp̄i ita fuerat im
p̄ssa visceribus eius: vt ab illa hora cū pas
sio christi veniret in mentez vix vnq̄ a la
chrymis se cōtinere potuerit. Vnde chri
sto iterum dilparēte ecclīam exiens ciuīā
dovocē magnā emisit. De quo rep̄hensus
ab altero dicente. Cur ita fles, ꝑsulio ma
gna est q̄ sic lugens incedis. Et ille. Plan
go passionē dñi mei ꝓ quo non deberez ve
recundari plorādo transire per totū mun
dum. Ad̄ alter audiēs statim fleuit cū eo.
Deinceps igitur tantuz afficiebat ad cru
cem z passiōem dñicam q̄ libēter de ea lo
quebatur z libenter audiebat. Q; si ꝑcipe
ret aliquē fratrem de cruce p̄dicatuz vole
bat adesse q̄ si nō poterat illic venire hūa
no modo angeloz ministerio duxit eū ple
rūq̄ diuīa clemētia. Cōtigit enīz q̄ beat⁹
Antoni⁹ p̄dicaret de cruce sub titulo Je
sus nazarenꝰ rex iudeoz. in q̄daz capitulo
fratz. Ad̄ agnoscēs in ip̄o vir sanct⁹ tunc
agēs ī remotis cupiebat adesse. q; hūano
mō nō poterat diu. nū auxiliū implorabat
Qui duxit eū āgelico mīsterio ad locū p̄e
dicatōis. q̄ ꝑseverabat ī aere xp̄esus ī mo
dū crucis cernēt⁹ fratrib⁹ in capīo ogre
gatz. Sermōe xo finito bñdicēs frīb⁹ ilo
cum reductus est. In qua benedictōe fra
tres omnes tam insolita ꝑsolatōe spūs se
repletos affirmabāt q̄ devera p̄is p̄ntia
certuz eis intra se spūs extitit testimoniuz

quod etiaz postea per verba sancti patris exterioꝛi fuit attestatõe ꝓbatuz. Cũ autem vir sanctꝰ supne ꝓtemplatõis auidus celebꝛare vellet q̃dragesimã sancti Michaelis in monte aluerne dixit fratri Leoni ꝙ veniret ad eũ semel in die cũ pane ⁊ aqua. ⁊ semel in nocte inchoãdo diuinũ officiuz. ꝙ si deinꝰ rñderet simul legerẽt. sin autez frater Leo statim abiret. Qd̃ ꝓpãs frater Leo frẽm Franciscũ in cella repit. ⁊ sic ad illũ q̃rendũ in siluã ꝓrexit. Quẽ inuenit aliquãdo in oꝛõne coꝛpaliter eleuatũ in aera vsq̃ ad medias fagus. aliq̃n tã alte ꝙ vir eũ videre poterat. ⁊ tũc ꝓcidens ad terrã in modũ crucis vñ fuerat Frãciscus assumptus. ⁊ eulãdo terrã osculãs oꝛauit dñm: vt ꝑ merita tã sancti viri faceret sibi misericoꝛdiã. Vidit q̃ dñm apparentẽ in flamma sicut Ioysi: vt patebit infra. Cũ igit̃ appinq̃ret festũ exaltatõis sancte crucis cepit ardere tãto desiderio moꝛiendo in cruce ꝓxpo ꝙ nõ poterat se ꝓtinere ĩ heremo Ibat enĩ de loco ad locũ: de mõte ad mõtem: dicẽs. Qd̃ q̃ ꝓtigã ad ꝓ vt cũ dño meo crucifigar: qõ ꝓe cũctis eẽt mihi optabile. Cũ aũt in tali feruoꝛe oꝛaret: q̃dã mane post exaltatõez sancte crucis vidit q̃si speciem vnius seraph. i. ãgeli de summo choꝛo sex alas fulgidas habentẽ de celo descẽdere ad ipm̃ deoꝛsuz. Qui cũ ꝑpinquꝰ veniss̃et vidit int̃ alas eius effigiẽ hoĩs crucifixi. Intellexit q̃ xp̃m eẽ ĩ specie ãgeli. illiꝰ de summo choꝛo: qui q̃si ardere videnꝫ in amoꝛe dei. Obstupuit igit̃ ⁊ cũ ꝓ gaudiũ magnũ ꝓcepit: eo ꝙ dñm videret coꝛpaliter ĩ hoc seculo. Et cũ aliq̃ntulũ attonitꝰ staret ĩtellexit illã visionẽ innuere ꝙ ipe non ꝑ martyriũ: sed ꝑ mẽtis ĩcendiũ trãsfoꝛmari deberet ĩ similitudinẽ crucifixi dñi. Vidit inq̃ eũ habẽtẽ duas alas erectas super caput fulgẽtes et ignitas. duas etiã extẽsas ad volandũ. ⁊ duas totum coꝛpꝰ circũplectẽtes. Postq̃ ꝑ diuersis inuicẽ collationem habuissent dixit ei xp̃us. Frãciscee vis mecum crucifigi te para. Tũc ille. Dñe tu scis q̃ paratꝰ fui ⁊ suz ad oĩa mãdata tua. Accessit ꝑ christus ponẽs dexterã suã sup dexterã Frãciscꝰ ad cuiꝰ ꝓtactũ ꝓtremuit vir sanctꝰ: ⁊ clamãs voce magna ꝓe dolore cecidit in terrã. Cũ igit̃ aliq̃d tu iacuisset ait itez dñs. Surge Franciscee ⁊ ꝑpara te ad crucẽ. Quo surgẽte simili modo tetigit sinistrã eius. ⁊ vocẽ emittẽs cecidit vt ꝓius. Rursus ergo dñs. Surge Frãciscee para te ad crucem. Et ipo surgente posuit christus pedes suos sanctos sup pedes. s. Francisci. Quo facto cecidit tercio maximã vocẽ emittens. Cuz ergo diuꝰ iacuisset q̃ ꝓiꝰ vocauit eũ dñs: dicẽs. Frãciscee surge ⁊ para te ad crucẽ: quomõ sic iaces? Surrexit ille cuz gemitu: dicẽs. Dñe quis hec oĩa sustinere potest? Cui dñs. Francisce nondũ recepisti vulnꝰ lareris. nec verbera totiꝰ coꝛpis. nec coꝛonã capitis sicut ego. Applicauit ergo latus suum sup latus Frãcisci. ⁊ ex hoc cecidit velut moꝛtuus a mane vsq̃ ad nonã xp̃o iam celo ascendente. Legitur tñ in cronicis ministroꝝ generaliũ. ꝙ erat quidã frater laicꝰ omni virtute ꝓfectꝰ cui multa reuelabunt̃ ꝙ apparẽs sibi beatꝰ Frãciscus dixit ꝙ in die exaltationis sancte crucis valde mane cum magno doloꝛz sensu ⁊ magno clamoꝛe sancti. dñs Jesus in specie seraph sibi apparẽs. ꝓimo manibꝰ. secũdo pedibus. tercio lateri suis manibus vulnera illa tam miranda impssit. Noꝛa nona venit frater Leo: qui cernẽs eum sic ꝓstratũ timuit a latroniꝫ occisum. ⁊ clamauit dicens. Deu deu moꝛtuus ẽ pater meus dilectus. Qd̃ audiens vir sanctus surrexit vt potuit: ⁊ inuenit clauoꝛũ similitudinẽ in manibus ⁊ pedibus quoꝝ capita erant rotũda ⁊ magna ad extra ꝓminẽtia. acumĩa vo longa et retoꝛta. dexterũq̃ latus apertum quasi lancea transfixũ sanguine ꝓfusuz. Videns autem ꝙ sibi familiares latere nõ potuit: humiliter hec reuelauit. De quo videbit̃ infernus in sermone de eius charitate. Jnspice igit̃ ⁊ fac ꝟm exemplar tuũ.

Sermo vndecimus. De deuotione saporosa beati Fraci. cliij.

Inspice et fac scdm exẽplar qõ tibi mõ. ⁊c. Nono

relucet in eo deuotio ſapoꝛoſa quam fulgebat ex diuerſis floꝛib⁹ diuiꝛ beneficiozū. Foueꝫ aũt in oĩbus actibus virtutū ⁊ cõſciẽtia pura, ꝙ ſi vnũ deſit eoꝛuꝫ: deuotio mĩ⁹ ſapit. Cum aũt ex vſu etiã penalium opeꝛ fm carnẽ iam incipit ĩ hm̃oi delectari: ſignũ eſt acceleratis ſanitatis aĩe ſpũali redeũte ſapoꝛe. Sed q̃s eſt hic cui diuĩa bonitas ſalubꝛiter hũc ſapoꝛẽ coĩcat? pfecto dũtaxat illis qui ſtudent ꝓuidere dñm in cõſpectu ſuo ſꝙ declinare lenocinia carnis, reꝙ ambitũ, ⁊ ſeculi pompã. Quoꝛuꝫ aĩa rẽnuit ꝙſolari in inferioꝛib⁹ terre. Ve moꝛ inq̃t fui deꝰ ⁊ delectat⁹ ſuꝫ, ⁊ exercitatus ſum, ⁊ deficit ſpũs me⁹. Hinc ẽ ꝙ He lye fugienti a facie Jezabel, i. religioſo a facie carnalitatis, oñſuꝫ eſt in mõte ſynai q̃ dñs nõ erat in ſpũ, i. vẽro grãdi, qꝛ ſup bis reſiſtit, hũilib⁹ dat gr̃am quam religioſus relinq̃t, ⁊ ℔ ꝓ obediẽtie ſancte hũilitatem. Nec in ꝑmotõe, i. in terremotu auaricie quã religioſus relinq̃t ꝙ volũtariã pauperratẽ. Nec in igne luxurie quã relinquit ꝙꝓpoſitã ⁊ ꝓfeſſaꝫ caſtitatẽ. Sed ĩ ſibilo aure tenuis, i. in quiete ꝓẽplatõis: vt habetur. iij. Reg̃. xix. Et ideo vir ſanct⁹ iam ꝙguſtãs q̃ndã deuotõis dulcedinẽ adhuc ſecularis ſtuduit ſe oĩbus q̃ mũdi ſunt efficaci⁹ expedire, ⁊ oĩa q̃ carni ſũt ꝓria viſceroſi⁹ amplecti: hũanã ꝓplacentiã ſubterfugiẽs in ſolo ſpũ didicit gloriãdũ eſſe. Jã ꝙ ꝑſentiens nõ eſſe aliq̃d oblectamẽtũ ſup cozdis gaudiũ. Jnſpice igr̃ ⁊ fac ꝛc. Vir ſanct⁹ diuĩe gr̃e ꝑludia deguſtãs adhuc ſecularis a tumultu ſe negociatiõis abſtraxit, ⁊ interne viſitatiõis non ingr̃tus oratões deuote freq̃ntabat: vt dñs q̃d ſibi foret agendũ oſtẽdere dignareꝫ. Ex cui⁹ frequẽratõne tam efficaciter inflãmat⁹ eſt vt tam ꝙ amoꝛe celeſtiũ oĩa terrena deſpiceret q̃ſi nihil, qꝛ theſauꝛ abſcõditũ ſe reperiſſe ſentiebat, quẽ iuẽtũ oĩbus ꝓpare volebat. Hic aũt theſaur⁹ ſapoꝛoſe deuotõis trib⁹ fomẽtis dulcoraꝫ ⁊ incendiꝫ, ſ. oꝛõne vocali, collatõe ſpũali, ⁊ ꝓremplatõe mentali. ¶ Primo figuraꝫ oratiõe vocali vel ex debito vel ex voto. Ex debito aũt vt ĩ hoꝛis canonicis q̃s in tãta reuerẽtia ꝓſoluebat ꝙ nũq̃ vel parieti adherebat: ſz erectus ſtabat capite nudo. Trãſiens ẽo per mundũ dũ hoꝛas ꝓſoluit gradũ figebat et equitãs ꝓpter infirmitatẽ ad diuinũ officiuꝫ ſemꝙ deſcẽdebat: q̃ nec ꝓpter aliquã intemperiẽ pluuie vl̃ aeris ꝓermittebat. Cum enĩ tꝛe quodã foꝛtiter plueret, ⁊ ipe neceſſitate ⁊ infirmitate cogẽre paululum equitaret: ac tot⁹ balneat⁹ hoꝛas ꝓſoluere vellet de equo ꝓſiliẽs eas ſtãdo legebat in ꝓtinua pluuia cũ tãto feruoꝛe q̃ſi fuiſſ ĩ eccleſia vel cella. Nomẽ enĩ dñi dum in hoꝛ occurreret: pꝛe ſuauitatis dulcedine labia ſua lingere videbaꝫ. Nomen ẽo Jeſu dũ exp̃meret vel audiret: iubilo q̃dã repletus ĩteri⁹, tot⁹ videbaꝫ exteri⁹ alterari q̃ſi melliflu⁹ ſapoꝛ inſtũ: vel armoniac⁹ ſon⁹ ipius ĩmutaſſet auditũ. Si ẽo q̃ꝙ vt affolet fieri dedit⁹ oꝛõni cozde vagareꝫ ꝗiter putabat ſe offendere, nec parcebat ꝓfeſſioni q̃n ꝓtin⁹ expiabat. Dũ factũ ab eo in q̃dragefima q̃ddã vaſculũ dũ in oꝛõne veniret in mẽtẽ ꝓcito mot⁹ feruoꝛe ſpũs vaſculum igne ꝓſumpſit: dicens. Sacrificabo illud dño cui⁹ ſacrificiũ impediuit. Ex voto ſil̃r vt in oꝛõnib⁹ priuatis q̃s impulſu ſpiritus dictare ſolebat. Jn his enĩz oratõibus tam deuot⁹ ⁊ ardens erat ꝙ ſepe videbatur flãma exire de oꝛe ei⁹ vſq̃ ad celum. Mercipiẽs aũt ſpũſſancti pñtiam tãto familiari⁹ offerri pꝛe cãtib⁹: q̃nto pl⁹ elongatos ĩuenit a ſtrepitu mũdano ꝓ. oratur⁹ no cte petebat loca ſolitaria: licet horribiles demonũ pugnas ibidẽ ſuſtineret qui ſecuz ſenſibiliter ꝓfligẽtes nitebanꝫ ipm ab oratõis ſtudio perturbare. Ex quibus ipe fortioꝛ in virtute ⁊ feruẽtioꝛ reddebaꝫ in pꝛece dicens ad demones. Facite in me quod valeris maligni ſpiritus, quia nihil poteſtis: niſi quãtum manus ſuperna vos relaxat ⁊ ego ad ꝓferẽdum cum omni iocunditate aſſiſto. Quã mentis cõſtantiam ſuperbi demones non ferentes cõfuſi diſcedebant. Remanens ergo pacatus vir ſanct⁹ nemoꝛa ꝛplebat gemitib⁹, ſpargebat lachꝛymis, tõdebat pectoꝛa, ꝓfabꝫ ſabaꝫ dño rñdebat iudici, ſupplicabat patri, colludebat amico. Diuiaz etiã ꝙ pctõrib⁹ ĩꝓpellẽs

elementiam ⁊ dominicã deflens passionẽ. Vnde cũ semel iret versus frãciaz vt missam audiret intrauit ecclesiam ĩ via positaz vbi taz ardẽter orabat q̃ socius suus ex ore eius videret flãmã exalantẽ vsq̃ ad celũ: In q̃ feruore templum egrediẽs dixit ad fratrem Vasseum. A. a. a. frater Vassee p̃be mihi teipsuz vt teneas me: alꝫ rapiar a te. Timuit enĩ p̃ raptũ suũ frẽm Vasseum ei⁹ absentia desolari. Quo se mittente inter brachia pij pẽis impulit illuz añ se in aere vsq̃ ad mẽsurã vnius lancee cũ flatu oris ei⁹ mirifico. Retulit aũt frater Vasseus tantã dulcedinem ⁊ ꝓsolatiõem spũs tũc se ꝓcepisse q̃ nunq̃ sibi se meminit habuisse. Et sic pẽ pius restitit raptui ꝓpter suã hũilitatẽ ⁊ fratꝛ sui ꝓsolatõez. Secũdo vigorat deuotio collatõe spũali. Nimirũ cuz ille cni⁹ spũs sup̃ mel dulcꝫ est foris ꝓmisit in eoꝝ medio qui ꝓgregati fuerint ĩ noĩe ei⁹, qõ etiã effectu sensibili beato viro ꝓtigit. Qui cũ adunatꝫ fratrib⁹ de dña plura loq̃reꝝ. tandẽ siluit ⁊ alteri ꝓcepit in noĩe dñi vt loq̃reꝝ quicq̃d ei spũs suggereret. Qui cũ stupẽda de deo loq̃reꝝ imposito illi silẽtio: p̃cepit tercio simr. q̃ taz mira de occultis dei ꝓduxit q̃ nulli dubiũ erat spiritũ sanctũ locutuz fuisse p̃ os eius. Cũ igit̃ sic ceteri singilatim locuti fuissent ecce ĩ medio eoꝝ dñs Jesus corꝓaliter apparuit in specie pueri pulcherrimi benedicens oĩb⁹. Quẽ vidẽtes fratres tãta dulcedine gr̃e ꝓfusi sunt vt oẽs rapent̃ in spũ cadẽtes in terrã velut mortui. Tandez ad se redeũtib⁹ ait vir sanct⁹. Brãs agite fratres dilecti deo qui tã gloriose ꝓpleuit q̃ ꝓdixit in euãgelio. vbi duo vel tres ꝓgregati sunt in noĩe meo ibi sum in medio eorum. Alio q̃z tpe cũ iam beata Clara pluries rogasset virũ sanctũ vt semel simul mãducarẽt ⁊ ipe semꝑ rẽnueret: socij ei⁹ ꝓpatiẽdo sancte Clare dixerũt beato Frãcisco Pater nobis videt̃ q̃ iste rigor q̃ Claram deo dilectaz nõ exaudis: non sit ꝑm charitatez. p̃ptim cũ ad tuã p̃dicatõez seculi põpas dereliq̃t. Quib⁹ ille. Videt̃ vobis bonuz q̃ ĩ ꝑ eaz exaudiã? Qui dixerũt. Ita pr̃iq̃ digna ẽ. Exq̃ inq̃t vobis videtur et mihi placet. sed vt pleni⁹ ꝓsolet̃ volo q̃ fiat ad sanctã Mariaz de angelis. q̃ letificabit̃ aliq̃ntulũ vidẽdo locũ vbi tonso crine facta, est spõsa xp̃i. Die q̃ cõstituto Clara cũ duab⁹ socijs exiẽs ꝑmo reuerent̃ adorata beata v̄gine: loco q̃ circũquaq̃ lustrato facta hora comedẽdi sederunt simul ad mensaz in plana terra positã. Pro primo aũt ferculo vir sanct⁹ de deo loq̃ cepit tam suauiter ⁊ tã sancte q̃ oẽs in illa mẽsa rapti erãt. vir sanct⁹ cũ fratrib⁹ ⁊ Clara cuz sodalib⁹. Quib⁹ sic raptis vndiq̃ p̃ circuituz videbaẽ hoĩb⁹ q̃ ecclia sancte Marie de angelis ⁊ tot⁹ locus ꝓbureret̃. Accurrerunt igitur festinãter vt loco succurrerẽt. Qui veniẽtes ĩtra ꝓuentũ cũcta viderũt illesa. Intrãtes aũt interi⁹ iuenerũt virũ sctũ ⁊ ictãz Clarã cũ oĩb⁹ alijs raptos ĩ deum. ⁊ dixerũt ad inuicez. Ecce iste ẽ ignis q̃ apparuit nobis. Et tangẽtes illos p̃ deuotõe: redeũtes dixerũt oĩb⁹que viderãt. Rapti quoq̃ tandez ad se reuertẽtes deo gratias egerũt. Nam taz bene recreati fuerant q̃ de corꝑali cibo paz vel nihil sumpserũt. Vnde sepius vir sanctus etiam in mensa sedẽs ex meditatõe sancta rapiebatur in deum. Similiter et fratres eius vel colloquẽtes vel horas ꝓsoluentes: licz toto conamiĩe raptui resistebãt. Vnde dixit frater Rogerius. Facilimũ esse hominẽ et mente eleuari in deũ. Scio inquit hominẽ qui centies rapt⁹ fuit in vno matutino: sed totali restitit raptui. quez oportet aliquãdo tantã vim facere vt recedat a deo quãtum alius vt appropinquet. Cui dixit socius eius. Cur homo fugit a deo? Respõdit ille. Quia deus aperit illi sinũ gratie ⁊ bonitatis, intantũ q̃ si figeret oculũ mentis in his que videt imperpetuũ non rediret. Et alter. Quid esset piculi si non rediret? ego me bñ exponerez tali piculo. Cui Rogeri⁹. Magnũ periculũ est. quia sicut non est status in mundo securior illo vel felicior; sic nec piculosior. nisi crescat intãtũ p̃fectio q̃ntuz deuotio. Videt̃ ne tibi grandis indiscretio ⁊ vera rusticitas q̃ seruus vilissimus audeat accedere ad amplexus tanti regis intrepid⁹ q̃ntũcunq̃ vocat⁹. ⁊

ideo q̃ꝫdiu sum in statu ĩ quo possuz adhuc ab eo eternaliter separi fugere debeo eiꝰ amplexꝰ inq̃ꝫtũ possuz. Nã adeo se coĩcat deꝰ hoĩbꝰ q̃ euz pre nimia dulcedine sustinere nõ valeo: sz dicere ꝯpellor ⁊ clamare. dñe recede a me. Hec de illo. Similia quoq̃ cõpata sunt de aliis fratribꝰ multis. Tercio vigorat deuotio ꝯtẽplatõe mẽtali. Cuius infatigabili desiderio vir sanctus fere ꝯtinue ferebat in deũ q̃cũq̃ se vertit: mente tñ pene semp suspẽsus ĩ deũ erat vt etiã ĩmẽsa sedẽs ex se sepiꝰ rapet. Vñ cum sancte ꝯtẽplatõis auidus ieiuniũ sancti Michaelis celebraret ĩ monte aluerne cõtigit paucis diebꝰ añ sacraꝝ vulneꝝ impssionez q̃ frater Leo more solito nocte veniẽs ad eũ. nec ĩueniẽs luna splẽdente piũ prem q̃rebat in silua. Quẽ tandẽ inuẽtũ audiuit cũ deo loq̃ntẽ. Qui festinꝰ accedens vt eiꝰ ĩtelligeret verba. repit euz eleuatũ a terra erectũ ĩ celũ manibꝰ ⁊ facie: dicẽtẽq̃ dño. Quis es tu dulcissime dñe: ⁊ q̃d sũ ego ꝟmiculꝰ ⁊ paup suus tuus? Viditq̃ flãmaz splẽdidã descendẽtez vsq̃ ad caput eiꝰ. de q̃ vox egrediẽs loq̃bat ac vir sanctꝰ rñdebat. Vidẽs h frater Leo timebat ⁊ retro ibat reputãs se indignũ taz ꝓpe assistere: ⁊ sic ampliꝰ intelligere nõ poterat colloq̃a vidit tñ eũ ter manũ ad flãmã extendere. Qua tãdẽ disparẽte frater Leo festine recessit. Audiẽs aũt vir sanctꝰ sonitũ peduz eiꝰ: ait. Precipio tibi q̃cũq̃ es in virtute dñi nr̃i Jesu xp̃i ne te moueas. Stans igitur frater Leo: ait. Pat ego suz. Fui eniz in tãto timore q̃ si se terra apuisset ⁊ me ĩ se abscõdisset fuissem g̃tꝰ. Et ille. Frat pecorine nõne dixi tibi q̃ nõ ires post me explorãdo. Jã dicas p obediẽtiã si q̃d videris. Audiui inq̃t te loq̃ntẽ: q̃s es tu dulcissime dñe deꝰ meꝰ ⁊ q̃d sũ ego ꝟmiculꝰ ⁊ pauper suus tuus. post h vidi flãmã descendẽtem ⁊ tecũ loq̃ntem. te etiã pluries rñdentez. manũq̃ tercio porrigentẽ. sed q̃d dixeris nõ audiui. Tũc ꝓhibuit illi pr̃ ne q̃ꝫdiu viueret reuelaret. Roganti deniq̃ fratri Leoni de his q̃ nõ intellexerat instrui respõdit. Qñ dicebã quis es tu dñe summe bone q̃ visitas me qui sum vilis homũcio vermiculꝰ. hõ mendicꝰ ⁊ abomĩabilis: hoc ãmirãdo dicebã. qz tũc videbã infinitum abyssuz diuĩe bonitatis: ⁊ ꝓfundũ mee lachrymose vilitatis. Flãma ꝟo deus erat: qui mihi apparuit in illa specie sicut Moysi. Petijt aũt vt ei facerẽ tres oblatiões. cui rñdi. dñe totꝰ ego tuus suz. nec habeo nisi tunicã ⁊ cordã: ⁊ ista silr tua sũt. Mitte manũ in sinũ tuũ ⁊ offer mihi quicq̃d inueneris. Quo facto repi monetã auream tam pulchrã ⁊ magnã q̃ nunq̃ silem vidi ⁊ statim obtuli. Qui secundo dixit. Offer mihi adhuc sicut priꝰ. Et ego. Dñe nõ habeo. nec amo. nec hr̃e volo nisi te. pro cuiꝰ amore cũcta despexi. Et iteꝝ ĩueni monetam sicut priꝰ. quaz obtuli vsq̃ tercio. Flexisq̃ genibus benedixi deũ qui dedit mihi q̃d sibi voluit offerri. Et datũ est mihi intelligere q̃ terna oblatio signaret tria vota. s. aureã obedientiã. altissimã paupta-tem. ⁊ purissimã castitatẽ. que per suã gratiam dedit mihi taz perfecte seruare q̃ in nullo rep̃hendit me cõsciẽtia mea. Hec fuerunt que vidissi ⁊ audisti. Reuertere nũc ⁊ curam ꝓ me geras sollicitaz. quia adhuc cito faciet dominꝰ tam stupenda q̃ totus mũdus mirabit: per hoc notans sacrarum vulneruz impssionem. Ad laudem dñi nostri Jesu christi. Amen.

Sermo. xij. De charitate glutinosa beati Francisci. ciiij.

Inspice et fac scdm exemplar. Decimo relucet ĩ eo charitas glutinosa tanq̃ ꝯplemẽtum gratificatiuũ oĩm virtutũ. obsuatiuũ oĩm p̃ceptoꝝ. ⁊ felix clausula totiꝰ pfectionis. Hec eniz pingue reddit sacrificiũ deo ⁊ homini gratum. Nimiruz cum dulce condimentuz dicitur humanorũ actuum. Hec enim est per quam fidelis quis inuenit: vt Dauid ingrediens ⁊ egrediens ad imperium regis. Egrediens inq̃ per actiuã vitã ad necessitatẽ ꝓxĩoꝝ subleuãdas siue spũales siue corpales. Egrediens itidem cuz Ysaac ad meditanduz in agro: vt inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciat. vt respersam in omnem creaturam

mellita quadã dulcedine colligat diuinaz potentiã. sapientiã. mãsuetudinẽ. pulchritudinẽ. bonitatez. ꝛ suauitatẽ. Creaturis enĩ ꝓspectis affectib⁹ nõ beret: sed regerit quicqd in eis ꝑtiosuz videꝛ in oĩm creatorem: dicẽs cuz ꝑs. Rennuit ꝓsolari anima mea. s. in istis caducis ꝛ trãsitorijs. sed memor fui dei quẽ ipsa repsentant vt op⁹ opifice. ꝛ sic delectat⁹ suz in illis. eo ꝙ fm Augusti. li. ꝓfessionũ. Celũ ꝛ terra et oĩa que in eis sunt ecce vndiqꝫ mihi dicunt vt te amem. nec dicere cessant oĩb⁹: vt sint ĩexcusabiles. Ingrediẽs etiaz vsqꝫ ad amplex⁹ diuĩe ꝓtemplatõis ꝙ glutinosam charitatez q̃ felix expiẽ illud ꝓpheticũ. Mihi adherere deo bonũ est. ponere ĩ dño deo spez meã. Sicut bi q̃ vt nubes volant. ꝛ q̃si columbe ad fenestras suas. i. sensus corporales quib⁹ terrena ꝙcipiũt simplici vsu sensuũ ꝛ nõ affectu: colũbinũ aspectũ ꝓtẽdentes. Sed vñ hoc nisi ex ꝓmissiõe dñi votũ illud ꝓpheticũ ꝓficientis Ozee. xij. Lactabo eã. s. dulcedine ꝛ puritate diuĩe dilectionis: ꝛ ducã eaz in solitudinẽ. i. in abstractõez inordinati affect⁹ ab oĩ creato. ꝛ ibi loquar ad cor ei⁹ de arduis. s. gratijs: securitatem ꝓstando. Inspice igiꝫ ad ei⁹ exemplar. Dicit Hugo de laude charitatiz. Nescio si q̃d mai⁹ in laude tua dicere possuz q̃ vt deũ de celo traheres: et hoiem de terra ad celũ leuares magna virtute tua. vt per te vsqꝫ ad ꝝ hũiliareꝫ de⁹: ꝛ vsqꝫ ad ꝝ exaltareꝫ homo. Cui⁹ nõ ignar⁹ vir sanct⁹ sumaz ꝓfectõem oĩm virtutũ hac ĩpa sagina ri studuit. Si inq̃t linguis hoĩm loq̃r ꝛ angelor. charitatẽ aũt nõ habeã: alijs parũ ꝓdesse possuz mihi nihil. Ad cui⁹ virtutis euidẽtiã sciendũ ꝙ triplici g̃du ꝓficit. est enĩ charitas inflãmãs. purificãs. ꝛ inebriãs. Prima ꝛ charitas inflãmãs: q̃ est ignis diuin⁹ corꝛdi poti⁹ supinfusus q̃ icorporat⁹. sicut videm⁹ in accẽsa cãdela q̃ mutato poti⁹ q̃ icorꝛato lumĩe decorat. q̃ nisi ꝙtinuo pĩguedinis alimẽto foueaꝫ aut si ventor impulsu agitaꝫ. penit⁹ extinguetur. Sic q̃ndã feruor ꝑtim incipientiũ adeo videꝫ instabilis. ꝙ nisi clemẽtia diuine dulcedinis ꝛ oꝛõnis studio ꝙtinuo foue atur aut ab aduersitatib⁹ ꝓtegaꝫ ꝙcito minus sapiat vel ĩtepescat. Q̃ ĩtelligẽs vir sanctus in ꝓmo statu sedulis exercicijs studuit non ĩuacuũ sumere gr̃az dei. ita ꝙ cõtinuis exercicijs velut ignit⁹ carbo diuini amoris flãma videreꝫ absorbr⁹. Vt essĩ ex omnibus creaturis excitaretur ad amorez diuinũ exaltabat in cũctis manũ domini. Contuebaꝫ in pulchris pulchritudinẽ ꝛ ꝙ impssa reb⁹ vestigia ꝓsequebaꝫ vbiqꝫ dilectũ. Inaudite nãqꝫ deuorõis affectu fontalẽ bonitatẽ in creaturꝛ singulis tanqꝫ in riuulis degustabat. rõnalẽ tñ creaturã viscerosi⁹ ꝓplectabaꝫ. cui⁹ salutem flagrabat ardẽtissime: vt diceret aĩaꝫ saluti nihil eẽ ꝓferendũ. eo ꝙ vnigenit⁹ dei ꝙ aĩabus dignat⁹ hũanari ꝛ mori. Hinc sibi in oratõe luctamẽ. in ꝑdicatõe discursus. in exẽplis dãdis austeritatis excessus. q̃a dicebat se datũ alijs in exemplũ. Et ideo ꝓpter exemplũ salutis custodiuit vias duras. studuit ꝙ magis exẽplo ꝑdicare q̃ verbo. Sic igitur feruido semꝫ in xp̃m ferebatur affectu quẽ in oĩbus vestigijs ei⁹ diligens requirebat. in quẽ optabat ꝙ excessuz amoris incẽdiuz totaliꝛ trãsformari. Hinc etiã dilect⁹ illi tam familiarẽ repẽdebat amorẽ vt videreꝫ illi q̃si iugez p̃ oculis xp̃i Iesu sentire p̃sentiã. Flagrabat denicqꝫ erga sacmentum dñici corꝛis feruore oĩm medullarũ. stupẽs illã dignatõez charissimã ꝛ dignissimã charitatẽ. Q̃ñ sepe ꝛ tã deuote ꝓmunicabat ꝙ alios videntes deuotos efficeret. ꝛ vt in plurimũ velut ebri⁹ spũ in mentis rapiebaꝫ excessuz. sicqꝫ charitatẽ inflãmantem deuotissimis exercicijs ĩuiscerare studit. Secũda ꝛ charitas purificationis purificãs. q̃ licet diuinit⁹ supinfusa: sedulis tñ orõib⁹ ꝛ exercicijs cordis medullit⁹ ĩuiscerata ac ꝙ expulsiõez sui ꝓrꝝ deputata videꝫ. Sicꝫ ptz ĩ carbone viuo ꝛ ignito cui⁹ ignis iã nõ est defacili expulsiu⁹ impulsu ventor: sz poti⁹ incẽsiu⁹. nec deserit amplexã materiam donec redigerit ĩ cinerem: eo ꝙ materiã subiectã purificauit ab oĩ feditate. lubricitate. hũiditate. ac ĩ ignem q̃ndã naturã quertit. Sic amor purificãs affectũ tẽpestatib⁹ q̃buscũqꝫ nõ extinguiꝫ

sed accendit: dicente apl'o. Quis nos separabit a charitate xp̄i: tribulatio an ãgustia? Que victoria ꝯsurgit ex depuratõne viciosi affectus ⁊ timoris ꝯtrarij. Necesse est enĩ ab illo fundit⁹ amorẽ extraneũ separari q̃ cupit h̄ igne felicit̃ inflãmari. Et ideo dñs ignẽ quẽ misit in terrã voluit vehemẽter accẽdi. O beatum viꝝ s̄m cor dei q̃ tãto ferbuit ardore charitatis ꝙ vix sensit algorẽ nuditatis: p̄s̄tim post imp̄ssiõez
B socraꝝ stigmatũ. Duob⁹ enĩ annis extunc sup̄uiuẽs ex imp̄ssiõe sacroꝝ vulneꝝ ardore tãto succẽsus est in aĩa ei⁹ ꝙ ei⁹ redũdãtiam corp⁹ p̄cipiẽs de cetero nec frig⁹ sensit nec ardorẽ. Liq̃scebat eniz nix ⁊ glacies ad ꝯtactũ pedum ei⁹. sil'r ad ꝯtactũ manuũ ei⁹ ab alijs frig⁹ corp̄is expulit ⁊ sp̄ũs. Cõtigit enĩ q̃dã tp̄e hyemali cũ asello cuiusdã veheret̃ ꝓpter debilitatez corp̄is ꝙ ad hospiciũ optatũ p̄uenire nõ valens sub rupe q̃daz p̄noctare cogeret̃. Audiẽs igit̃ vir sanct⁹ hoĩem p̄ frigore gementẽ ac pene stridentẽ dentib⁹ posuit sacrã manũ super illũ ardore diuĩo ꝯsignatã. Statimq̃ vir ille tãto calore replebat̃ int⁹ ⁊ extra q̃ si iacuissz añ fornacẽ ardentẽ. ac deinceps suaui⁹ inter saxa dormiebat ⁊ niues (sicut postea testat⁹ est) q̃ vnq̃ pri⁹ fecerat in lectis. Et h̄ quidẽ de calore corp̄ali. Porro sp̄ũalẽ nihilomin⁹ ardorẽ charitatis in p̄ximũ oñdebat viu⁹ indulgentiã oĩm peccatoꝝ: in salutẽ oĩm ꝯtriciosa ꝯfessione ecclesiam sancte Marie de angelis visitantiuz tempore cõgruo flebilibus precibus a deo ꝓmeruit. Et defunctis p̄uilegio singulari amicoꝝ suoꝝ aĩas de purgatorio liberãdi facultatẽ obtinuit. Nã post mortẽ ei⁹ duz quidã d̄ fratrib⁹ eius cogitaret q̃ poterãt esse verba illa q̃ dñs ei dixerat dũ cycatrices imp̄meret. nec vir sanctus donec viueret reuelare vellet: orauit instãter vt ea sibi pãdere dignaret̃. Cũ igit̃ ãnis octo q̃ti die orasset. ⁊ ĩ octauo semel ardẽtius oraret in eccl'ia: vidit aduenientes duos frẽs p̄egrĩos pluuijs irrigatos. q̃ ꝯpassiõe motus duxit illos ad ꝯuentũ. ⁊ cũ lauaret pedes senioris: ĩuenit in pedib⁹ stigmata q̃s brachijs cõplectens clamauit: dicẽs. Vel hic est xp̄us vel Frãciscus. Ad cui⁹ clamorem accurrẽtes fratres oñes viderũt illa stigmata. Quibus cõgregatis ait senior. Ego sum Frãciscus qui rogatus suz octo annis ab isto fratre qui tenet me vt sibi reuelarẽ verba seraphica q̃ nulli hoĩm dicere volui dũ vixi: nũc ergo dicã. Cum enĩ filius dei imp̄meret mihi stigmata sua dixit Frãcisce scis quid fecerim tibi. ego iam dedi tibi vt sis vexillifer meus. Sicut igit̃ ĩ die trãsitus mei ad lymbum descẽdi ⁊ virtute quinq̃ vulneꝝ oes aĩas extraxi quas ibidẽ inueni. sic ⁊ tu vt sis mihi ꝯformis ĩ morte sicut ĩ vita: ire debes ad purgatorium q̃libet ãno natali tuo. ⁊ oñes aĩas trium ordinũ tuoꝝ: necnõ ⁊ aĩas oĩm q̃ affectũ tibi et ordini tuo gesserũt q̃s ĩueneris ibidẽ erues v̄tute stigmatũ tuoꝝ eas p̄ducendo ad gloriã sempiternã. Et his dictis euanuit. Tercia dicit̃ charitas ĩebriãs que quadã excessiua feruoris vehementia corda replet fideliũ velut ferrum candens vbi multiplicatõe sui caloris ignis intensior reddit̃ q̃ in materia combustibili. Sic ad purũ affectibus depuratis ac multiplicatis in deũ desiderijs. diuĩa quoq̃ dulcedine desuper afflati velut oleũ purissimuz distillant: tanta leticia cor ipsuz euehit̃ ꝙ sese capere nõ valens mirabilibus quibusdam exultacõis motibus diuinis assurgere videatur influẽtijs: velut alter baptista saluatoris p̄sentiaz percipiẽs. ⁊ sic quodã inexplicabili desiderio fertur ad exhibitionem amoris reciproci qui refrigeriuz querit in tormẽtis. cum Augus. dicente. Morior amore tuo domine Jesu q̃ amore mei mori dignatus es. O felix incendiũ quod duce facit oñe penale. Facit inq̃ oñi carni contrariũ appetibile: vt ei placeat cui se p̄bauit. Quez gradum vir sanctus p̄fectissime cõsecutus sexto cõuersionis anno mirabili flagrabat desiderio martyrij. Ingerebat enim fratri ꝙ nemo p̄fecte diligit deũ: nisi pro deo parat⁹ sit sustinere ꝙ dei filius p̄ eo sustinuit. Hinc ad p̄dicandũ fidem ⁊ penitentiã infidelib⁹ trãsfretare disposuit: vt sic meli⁹ ad martirij palmã p̄ueniret. Cũ igit̃ vice p̄ma vento ꝯrio flante

redire cõpulsus ꝙ tunc a desiderio suo fru
stratus est. ¶ Martyrij fructꝰ cor eius adeo
allexerat ꝙ ꝑciosaz ꝙ xp̃o mortẽ supꝙ oñia
virtutũ merita ꝓptaret. ¶ Hinc itez parat
exiliuz et versus marrochiũ iter arripuit:
vbi plures fratres ꝙ fide xp̃i martyriũ ad
epti sunt vt etiã ibidẽ fidez p̃dicãs ad cõ
cupitã palmã ꝙuenire mereret. ¶ In q̃ via
tãto flagrabat desiderio ꝙ licet eẽt corpe
debilis: comitẽ tñ itineris p̃curreret ꝛ ad
exp̃ndũ ꝓpositũ velut ebrius spũ festinꝰ ad
uolaret. ¶ Sed in hyspaniã veniẽs diuĩa di
spositõe q̃ ipm reseruabat. Supuenit eniz
alia dispositio diuĩa vt ꝓcedere nõ posset
Cũ tracꝫ videret iam secũdo se defrauda
tum a desiderio suo. rogauit dñm vt quic
q̃d sibi foret gratissimũ reuelare dignaret
Cõpletacꝫ supplicit oratõne ter fecit reuol
ui librũ euãgelioꝝ. ꝛ cum semp occurreret
passio xp̃i ꝙ ꝫ ꝛeflexit p̃ri fore ꝑgrissimũ in
martyrij perpessiõe sequi dei filiuz. Et q̃a
modũ ignorabat q̃ diuĩa dispositõe id pfi
ciendũ esset. ad aliã passionẽ hũanitꝰ insti
gendaz vigorosiꝰ aĩatus q̃rtodecimo ãno
lue ꝙuersionis. Tercio ꝓcexit ad partes in
fideliũ cuz duodecim fratribꝰ. ¶ Ad q̃s cuz
ꝙuenirẽt: accurrẽtes saraceni vt lupi rapa
ces ouiculas xp̃i ꝙprehenderũt ꝛ q̃si dilace
rare vellẽt. verberauerũt. ligauerũt. truse
runt. ꝛ traxerũt q̃si ad suspẽdendũ. ¶ Roga
tu tandẽ beati Frãcisci ducti sunt ad Sol
danũ. ¶ Quos vidẽs in tãta vilitate ꝓtem
ptibiliter allocutꝰ est: dicẽs. ¶ Uñ venitis:
ꝛ q̃s vos misit: aut quõ huc venistis? ¶ Re
spõdit vir sanctꝰ. ¶ A deo non ab hoĩe missi
sumꝰ vt oñdamꝰ vobis viã salutis. Et tan
ta efficacia ꝓfirmãs fidẽ catholicaz: erro
res eoꝝ ꝓfutauit ꝙ nullꝰ eoꝝ cõdicerre po
tuit. ãmirãtes tantã sapiaz in tam despe
cto hoĩe. ¶ Rogauit igit eũ Soldanꝰ ad co
habitandũ. Cui ille. Si vis ꝙuerti cũ ꝓpo
tuo ad xp̃m ob eiꝰ amorẽ libẽtissime tecum
morabor. ¶ Si hesitas in fide xp̃i iube pa
rare maximũ ignẽ ꝛ ego cũ sacerdotibꝰ tu
is ingrediar: vt vel sic cognoscas q̃ fides
sanctioz habeat. ¶ Ad quez Soldanꝰ. Non
credo ꝙ aliq̃s sacerdotũ meoꝝ igni se tra
dere vellet ꝓpter fidẽ defendendã. Vide
rat enĩ vnũ statim de sacerdotibꝰ ß audi
to aufugisse. Cui vir sanctꝰ. Si mihi ꝓmit
tere velis ꝙ cũ ꝓpo ꝙuerti debeas si ignẽ
illesus exiero: soiꝰ ignẽ intrabo. Quã opti
onem Soldanꝰ accipe timuit: dicẽs. Secu
rus nõ sum ꝙ ꝓpus velit credere si illesus
exieris: sed magis timeo ꝙ ad instinctũ sa
cerdotũ seditõez ꝓcitaret. ¶ Obtulit igitur
ei munera multa ꝑciosa q̃ vir dei velut ster
cus recusabat accipe. ꝓpter qõ maiorẽ in
eo devotõez accipiens: dedit ei libertatez
q̃cũq̃ vellet p̃dicare. Qui misit fratres su
os binos ꝛ binos: dicẽs. ¶ Ite in terrã vni
uersaz ꝛ p̃dicate euangeliũ oñi creature.
¶ Receptiq̃ sunt cũ magna devotõe ꝓpter
signetũ Soldani. Franciscꝰ aũt venies ad
hospiciũ cuiusdã diuitis ab ancilla sollici
tatus fuit ad actũ carnis. Cui ille. Si vis
dormire mecũ ĩ lecto meo placz mihi. Tũc
illa. Surge para lectũ tuuz. Cõposuit igit
ignẽ maximũ ꝛ ponẽs se ĩ medio dixit. Fe
stina. qr hic oportet te dormire mecũ. ¶ Il
la vo territa ait. O amice dei q̃duc lectũ
parasti. ibi quiescere nõ valeo. Cui rñdit.
Quõ igitur in inferno quiescere poteris?
Prohibeat inquit a me qui creauit me ꝙ
ad inferos veniaz. Et vir sanctꝰ. Quõ tu
potes euadere cum nullꝰ paganoꝝ hoc po
tuit? Cui illa. Est ne remediũ aliq̃ ꝫ illõ?
¶ Rñdit. Nõ nisi christiana fias. q̃a bonus
christianus iacere potest in igne nec arde
re sicut me vides iacere. Surge ergo inq̃t
ꝛ baptiza me. Baptizauit igitur eaz. ꝛ de
mane facti sunt oñes christiani. Franciscꝰ
autẽ diuertẽs ad alium locuz querẽs mar
tyrium. sed non ĩueniens ãmiratiõe diuĩa
recollectis fratribꝰ ad partes fidelium re
uersus est. Ad laudem domini nostri Je
su christi. Amen.

Expliciũt sermones de sanctis.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
Poznań

Incipiũt sermones de tribus partibus penitẽtie. Et primo de curribus dei et diaboli quib⁹ nemo simul adherere vel seruire potest. Sermo primus.

Nemo potest duobus dominis seruire. aut vnũ odio habebit ⁊ alterũ diliget aut vnũ sustinebit et alterum contemnet. Math. vj. Que ꝟba saluatoris in ꝯfusionẽ multoꝝ religiosoꝝ et ficte penitentiũ. presertim istis tp̃ibus assumi possunt. Qui licet seculũ exuentes nõdũ tñ secularia desideria et vicia deserentes. sed solo habitu vel exteriori ꝯuersatõe religiositatẽ ostẽtãtes. se deo seruire p̃sumũt. sicut samaritani qui deo sil̃ et dijs thura incendebant. victimas offerebant. preces multiplicabant. cũ tamẽ p̃ncipium diuine seruitutis sit declinare ꝯnõ tantũ a seculo q̃tũ a malo Propterea tu qui frater soror vel beguta noĩaris adauge exercicia. multiplica op̃a virtuosa. sic̃ sunt elemosine large. ieiuniũ iuge. vigilie longe. orationes assidue. vestis cilicina. et alia de genere bonoꝝ op̃a. Mũnera sũt vetida que nec placẽt nec placãt dominũ nec facienti quidã erãt fructuosa saltẽ angloriã ꝯsequendã. nisi precedãt qđ dictũ est. Declina a malo vniuersaliter. Hinc iudeis cõtinue victimas sacrificia holocausta ⁊ incensum offerẽtib⁹. sabbata neomenias ⁊ festiuitates et kalẽdas ad oculum obseruantib⁹. nec tñ vicia sua deserẽtibus respõdit Isaias. Omnia hec odiuit anima mea. facta sunt mihi molesta. laborauit sustinẽs. Propterea cũ extenderitis manus vestras auertã oculos meos a vobis. et cum multiplicaueritis orõem nõ exaudiã vos. manus enim vestre plene sunt sanguine. Sed lauamini mũdi estote auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab oculis meis. Quiescite agere p̃uerse et discite bene facere. Sicq̃ patz q̃ bonũ qđ malo inficitur. deo abhominabile redditur.

Quia nemo potest duobus dñis seruire cõtraria iubentibus. Vult enim christus seip̃m et diaboluz intelligi. qui tanq̃ dñi per oĩa cõtrarij hunc mundũ ingressi sunt ita q̃ quicquid vnus diligit alter odit. et quicq̃d vnus p̃cipit alter p̃hibet. Et ideo his duobus nemo seruire p̃t. aut enĩ vnuz odio habebit id est diabolũ. et hoc feliciter. et alterũ diliget id est christũ. Scienduz tñ q̃ duplex est odiũ diaboli. Primũ est naturale quo naturaliter humana natura diaboluz execrat̃. eo q̃ dñs inimicicias posuit inter diabolũ ⁊ mulierẽ ⁊ inter semen ei⁹. i. malignos hoĩes. ac semen mulieris id est hoĩes bonos qui sunt semẽ id est filij beate virginis p̃ adoptõis grãz Nimirũ cum inter serpentẽ decipientẽ ac hominẽ deceptũ in inimicicie p̃petue p̃seuerẽt. Secundũ aũt est odiũ diaboli quo renunciat̃ eius pompe et eius suggestioni viciose et hoc quidẽ odiũ quo scz odimus ea que diabolus diligit. solũ de dilectõne dei p̃cedit. qua p̃pter statim adiũgit. Et alterũ diliget scz deũ vel christũ. Nec tm̃ loquit̃ de dilectõne naturali qua etiã oĩs infidelis deũ diligit tanq̃ summũ bonum et fontale principiũ ⁊ humane nature cõseruatiuũ qđ omnis homo naturaliter desiderat. sed loquit̃ de dilectõne sup̃naturali qua diligit etiã omne quod deus diligit ⁊ approbat. Veruntamẽ ve mũdo vergenti in seniũve religiosis cõsuetudĩe praua. delectatione feda. affectõne tepida in ueterascentibus. Quoꝝ ex cõsuetudine praua natura rep̃itur in malũ prona. ⁊ ab eternoꝝ amore penitus exorbitãs. quo fit q̃ miserabiliter sese demergit in infimas delectatõnes et amores p̃egrinos. in singulis creaturis. ex omnibus vniuersalem querẽs oblectationẽ soli creatori cognitã Et in aliarũ quidẽ alliciuntur ⁊ inuiscantur pulchritudine in aliarũ dulcedine. in aliarũ sapiẽtia. et in aliarũ redolentia. in aliquarũ curiositate. et in aliarũ suauitate. et sic de singulis que cũcta in creatore tanq̃ in ip̃o fonte plenissime cognita consistunt quẽ si vere cognoscerẽt. O q̃tum amarẽt et amore deficerẽt imitarentur et

cōplecterentur inhererent vt fruerentur. Nunc autē illis cedit portio detestanda quā dn̄s ꝓsequitur dicens. Aut vnū sustinebit. et quid miserabilius q̄ꝫ q̄ sua prauitate seu ꝑuersitate quis illi seruire cogit̄ quē amare nunq̄ꝫ potest et a quo ad eternam damnationē expetit̄. cuius retributio expectanda erit. damnatio expauescēda. Nihilominus tamē peccati delectatōne tractus sustinebit eum. et in pn̄ti seducentē et in futuro detorquentē. Et alterū scz christum cōtemnet quē licz diligere videatur. hoc est tamē dilectōe naturali nō virtuosa. Nemo igit̄ ꝑt duobus dn̄is seruire. Hi duo domini nobis ꝓpositi figurati sunt in lege veteri ꝑ moysen ⁊ pharaonem. Nam Moyses christi typū in oībus gessit. educēs filios israel de egipto peccatoꝝ. per iordanē baptismatis ⁊ per desertuz penitentie in terrā ꝓmissionis eterne. Pharao typum diaboli tenet qui regnum accepit suꝑ omnes egiptios. sicut diabolus suꝑ omnes demones sibi adherentes et vicijs obtenebratos. Oppressit pharao valde filios israel suꝑ quos accepit dominiū in labore luti ⁊ lateris. Oppressit diabolus valde genus humanum postq̄ꝫ suꝑ id dominiū accepit cum ip̄m in peccato ꝑuaricationis deuictū ꝓstrauit. Et humana suꝑbia q̄ diuina precepta cōtempsit angelo superbissimo se seruū constituit. Et ex inde vocatus est rex suꝑ oēs filios suꝑbie. Vnde et princeps hui⁹ mūdi vocatur a domino id est cordiū mundanorum que cōtempto spiritu carnē ⁊ sanguinem insequunt̄. Veruntamē multi sub sarcina graui corruptōis originalis ⁊ seruitutis illius gemētes. pro auxilio oportuno misericordem dn̄m implorauerunt. Quoruz misertus vtpote miserator ⁊ misericors misit moysen nō seruum sed filiū qui signis et ꝓdigijs. passionibus et miserijs regem pharaonem id est diabolū impugnans multipharie multisq̄ꝫ modis suos eripere ex egipto vicioꝝ et educere conatus est. Quod et factum est in imolatōne agni pascalis. quādo omnis primogenitus pharaonis et egiptioꝝ extinct⁹ est.

peccatū scz originale. quod inductū erat diabolo suadente ⁊ homine ꝓficiēte. Qd̄ abluit̄ ⁊ deletur in baptismo virtute agni incōtaminati. Porro veve miseris incautis quia denuo rex iste ꝑsequitur eos sugientes in curribus et equitibus vt iterum eos subijciat seruituti luti ⁊ lateris id est immundicijs et impietatibus actualibus Heu q̄ꝫ infinitos ꝓchpudor ī dies ad hec detestanda seruicia reducit currui suo violenter imponēs vt reuehantur in ꝑceps viciorum et tandem demergant̄ in ꝓfundū. Quia vt dicitur in cantico moysi Exodi xv. Dominus vir pugnator omnipotens nomen eius. currus pharaonis et exercitum eius ꝓiecit in mare. quia tam currus q̄ꝫ exercitus diaboli pariter mittentur in stagnum ignis. Habet nihilomin⁹ et deus currus suos tam felices q̄ꝫ potentes. Ar iuxta p̄s. Currus dei decem milibus multiplex milia letantium et hic dicitur curr⁹ israel. Pater mi pater mi currus israel et auriga eius. Ait Helizeus ad Helyā. Et sicut iste currus beatos vehit ad gloriam sic ille damnatos ad penam. Ceterū cum sit necesse q̄ vni eorum quisq̄ꝫ nostrum ꝓ qualitate meritoꝝ vel demeritoruz imponatur. Et nemo his duobus dominis seruire poterit. videat vnusquisq̄ꝫ diligēter cuius seruitio subiaceat. cuiusq̄ꝫ currui ꝓcessurus insedeat. quia necesse est vt ad finem pariter appropriatū vnicuiq̄ꝫ tandē perueniat. Ad cuius euidentiā sciēndū q̄ currus pharaonis id est diaboli quatuor vicijs quasi totidem rotis ꝑficitur. Que sunt quatuor capita et initia viciorū oīm sicut in quatuor peccamus. scz in deū ꝓximum res temporales et in nos ip̄os. Nam superbia est initium omnis peccati qd̄ in deum cōmittitur. qua scz diabolus deo similis esse voluit. Inuidia aūt est initium omnis peccati quod in ꝓximum cōmittit̄. cum diabolus inuidia suadente ꝓximum. id est hominē decepit et de paradiso ꝓiecit. Cupiditas vero est initiū omnis peccati quod in res exteriores ꝑpetrat̄. Cuz eua fructum cōcupiscēs (licet a dn̄o non cōcessum) accepit. Voluptas deniq̄ꝫ est

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

initiũ omnis peccati quod in seip̃m ꝯmittitur. quia voluptate victa mater eua fructum vetitũ degustauit. Et his quatuor rotis ꝑficit̃ currus pharaonis hoĩe cooperante. sed sathana fabricãte in hũc modũ Nã duas rotas in anteriori ꝑte curr⁹ huius in ꝓpria ꝑsona nullo coadiuuãte ꝯpegit et ꝑfecit. que sunt suꝑbia et inuidia. Hec nãq; duo sibi quoddãmõ vident̃ indita nõ natura sed corruptõe. Ita ꝙ p̃s diceret ad dñm. Suꝑbia eoꝝ quo te oderunt ascẽdit semꝑ. sic ⁊ eius inuidia semꝑ feruet eodẽ dicente. Peccator videbit et irascetur. dentibus suis fremet ⁊ tabescet Per hanc intrauit mors in orbẽ terrarũ. Hec igit̃ est anterior ꝑs currus pharaõis qua vehũt̃ in damnationẽ imitatores ei⁹ imo filij. dicẽte dño inuidis iudeis et elatis. Vos ex patre diabolo estis ⁊ opa patris vestri facere vultis. Vnde q̃ duobus his vicijs implicant̃ merito filij sathane nuncupant̃ tanq̃ appropriatis sibi vicijs in damnationẽ regenerati. Et ideo pater nam ex ꝯsequenti cõsequunt̃ hereditatez. que licet ꝑata dicit̃ diabolo ⁊ angelis ei⁹ ꝓpter cõformitatez tñ spiritualis corruptõnis. maliuolis etiã hoĩb⁹ cõdiuiditur. Suꝑ rotã aũt suꝑbie sedebat rex Achab in infernũ descensurus. Qui cõtempta diuina respõsione ascẽdit in preliũ. stetitq; ĩ curru vsq; ad noctẽ et mortuus est. vt habetur. iij. Re. xxij. Vide pleni⁹ alibi. Super secundã vero rotã id est inuidie sedebat rex antiochus ꝓperãs versus hierusalem in blasphemia magna. vt spoliaret ⁊c. Et apprehẽdit eum dirus dolor viscerum ita vt vermes de ei⁹ corꝑe scaturirẽt et eius fetore exercit⁹ grauaret̃. sicq; miserabili morte vita functus est. vt habet̃. ij. Machab. ix. Veruntamẽ vt hec ꝑabola p̃nti speculatõni cõgruat si q̃s frater aut soror noĩat̃ et illũ ꝑsenseris nimiũ presumentẽ ⁊ quiescentẽ ⁊ se eleuantẽ in donis nature. vtpote in corꝑis formositate. sensuum subtilitate. generis nobilitate. cantus suauitate. et si qua sunt similia. aut etiam ex praua ꝯsuetudine ad obedientiaz reꝑitur difficilis. ad informationẽ inflexibilis. ad correptionẽ turbulentus. hmõi scitote superbie rotam attingere. et ad inferos veloci cursu descendere. ꝙ si forsitã nõ demergat̃ in infernũ. horribiliter tñ sustinebit purgatoriũ. Si vero ꝑsenseris eũ ex praua cõsuetudine in suspitionib⁹ temerarium. in detractõnibus. murmurationibus. susurratõnibus. aut cõspirationib⁹. sedulum in litigijs et cõtentionib⁹ liuidũ. ita ꝙ incipiat cõtrahere suꝑcilia denegare verba. refutare obsequia. et similia pretendere amaricatõis indicia. illũ inuidie rotam ascendisse memẽto. quia scolã christi cõmutare nititur in ginnasiũ diaboli: Q⁹ si aliq̃s eoꝝ cõtra suos suꝑiores attẽptauerit. dico ꝙ illi corã deo nihil dãnabilius erit. In cuius argumentũ dic̃ Augustin⁹ super Johem. ꝙ de nulla re magis deuz offendisse populus ille iudaicus dictus est. q̃ cõtra deũ murmurãdo. Porro qui murmurat ꝯtra prelatũ murmurat cõtra deũ. Qui vos inquit audit me audit. et q̃ vos spernit me spernit. Nimiruz cũ Grego. in moralib⁹ dicat. ꝙ quicunq; cõtra suꝑpositã sibi potestatẽ murmurat Liquet ꝙ illum redarguit qui eandẽ hoĩ potestatẽ dedit Hinc populo murmurãte moyses respõdit Exodi. xvj. Audiui murmur vestrũ ꝯtra dñm. Nos vero q̃d sum⁹ quia murmurastis cõtra nos. Nec cõtra nos est murmur vestrũ sed ꝯtra dominum Nunc vero de ꝑte posteriori istius curr⁹ maledicti ꝓsequendũ est. Que duab⁹ eque rotis ꝑficitur. scz cupiditate ⁊ voluptate Que quidẽ duo licet extra naturã suã esse noscunt̃ cum nec voluptatibus nec cupiditatibus inquinat̃. Nihilomin⁹ tñ sunt opera maledicta manuũ eius. et quasi filie fede quas ip̃o suggerẽte ⁊ cooperãte ꝓch dolor eua mater sibi genuit infeliciter cũ cõsensit insipienter. Nam eo temptãte vidit lignũ scientie boni et mali ꝙ esset pulcrum visu. et cupiditate ducta. nõ cõcessum rapuit. furtum ꝑpetrãdo. Vidit inq̃ ꝙ essz ad vescendũ suaue voluptateq; ducta. vetidum degustauit gulã cõmittẽdo. Ecce qualiter hec duo sumpserũt detestãdum exordiũ. instigãte demone. ꝑpetrãte

homine. De quibus filiabus dicit̃ Pro-
uerbioꝝ. iij. Sanguisuge id est diaboli san
guinē id ē vitā animarū sugere capientis
due sunt filie dicētes. Affer affer quas v-
niuerso humano generi tanq̃ meretrices
turpissimas ꝓstituit. et ꝑ eas immanē stra
gem animarū ꝓcurauit. ꝓut latius videbi
tur alibi. Hee sunt igit̃ due rote posterio-
ris partis currus illius. quib⁹ ad inferos
vehunt̃ incauti. q2 nec corpus voluptate
nec cor cupiditate satiari aliqñ pōt. Dñ
sup̄ rotā cupiditatis sedebat rex Joram
de israel fili⁹ Achab. qui sicut ⁊ patris he-
reditatē ita et eius maledictionē accepit
Nam interfecto Naboth ꝓpter maledi-
ctam cupiditatē scz vineā suā. dedit dñs
sententiā vltionis ꝑ Helyā ꝓphetam di-
cens. Interficiā domū achab vsq̃ ad mī
gentem ad parietē. Cū igit̃ ad hoc ꝑficiē-
dum inunctus esset yheu, iussu diuino. vt
habetur. iiij. Reg̃. viij. et. ix. Occurrit illi
Joram sup̄ currū sedēs ⁊ interfectus est
ab eo in vltionē innoxij sanguinis ⁊ male
dicte cupiditatis. Porro sup̄ rotā volu-
ptatis sedebat ochozias rex Juda. quia
cecatus voluptate carnali ad satisfacien-
dum athalie vxori sue filie achab ydola-
tre pessime. ne suas voluptates ꝯtristaret
idola adorauit. In cuius vltionē cum re
ge Jorā. in curru suo ꝑiter occurrēs yheu
ab eodē interfectus est. vt habet̃. iiij. Re.
ix. Siccine tu qui frater aut soror noīaris
si ad vtensiliū curiositatē. stramentorum
molliciē. vestimentoꝝ sup̄fluitatē. in ꝑcio
vel forma aut etiā colore ꝓcaciter aspira
ueris. vel hoꝝ aliquo in alioꝝ offendicu-
lum ⁊ scandalū vsus fueris. voluptatis ro
tam ascendisse memēto. Similiter si in ci-
bo vel potu (nō necessitatē sed gulositatē
nō naturā sed lasciuiā) enutrire studueris
De qualibus dicit Bern̄. sup̄ cantica. Le
gumina inq̃t ventosa sunt. caseus stoma-
chum grauat. lac capiti nocet. potū aque
nō sustinet pectus. caules nutriūt melan-
coliam. porri colerā accendunt. pisces de
stagno aut de lutosa aqua mee penit⁹ cō-
plexioni nō ꝯgruunt. Quale est hoc ꝙ oī-
bus fluuijs agris ortis celarijs reꝑire vix

possit quod comedas. Puta te quesu mo
nachuz esse nō medicū. nec de cōplexione
iudicandū sed de ꝓfessione. Parce obse-
cro primū quieti tue. ꝑce demū labore mi
nistrantiū. parce grauamini domus. par-
ce ꝯscientie. cōscientie dico nō tue sed al-
terius. qui ꝓpe te sedens et edens de tua
singularitate murmurat. et de tua sup̄sti-
tione scandalizat̃. Ceterū vt habetur in
collatōnibus abbatis Moysi. Vidimus
nōnullos huius mundi maximas faculta-
tes ⁊ nō solū auri et argenti talēta. verū
etiam predioꝝ magnificentiā cōtemnen-
tes. post hoc ꝓ capello. ꝓ graphio. ꝓ acu.
ꝓ calamo cōmoueri. tātoq̃ zelo plerumq̃
codicē seruāt. vt eum nō leuiter quidē le-
gi vel cōtingi ab aliquo sināt. et inde oc-
casiones impatiētie incurrūt. qui cuz oēs
diuitias suas ꝓ christi amore disperserint
pristinū tamē cordis affectū in rebus mi-
nimis retinēt. O vere magna insania. q̃d
enim differt vtrū quis ꝑ turbationē cupi-
ditatis erga opes amplas an erga vilio-
res species exerceat. nisi ꝙ in eo reprehē-
sibilior iudicandus est. ꝙ qui spreuit ma-
xima minimis inuiscat̃. Nam ex hinc ꝑtz
ꝙ abrenunciatio sua ꝑfectionē cordis nō
obtinet. quia cum censum habeat paupis
non abiecit voluntatē diuitis. Et huius-
modi cupiditatis votam amplexantes.
ad inferos pariter deuoluuntur. Por-
ro nunc breuiter curruz israel depingam⁹
De quo dicitur figuraliter. iiij. Reguz. ij.
Pater mi pater mi currus israel ⁊ auriga
eius. Christus enim currus est s̃m huma-
nitatem. per quam iam preostensa via vir
tutum omnes vehuntur ad gloriā. Et au
riga eius s̃m diuinitatē cuius scz virtute
et directōne celos ascendit. Et hic quidē
currus quatuor rotis id est virtutib⁹ cō-
trarijs predictis perficitur. que precipue
reluxerunt in christo. aptissimeq̃ currui is
rael supponuntur ad instar priorum. Naz
duas per semetip̄am diuinitas apposuit.
scz cōtra superbiā ꝓfundissimā humilita-
tem. qua maior esse non potuit. cum ad in
iurias nostre mortalitatis assumendas in
vterum virginis se inclinauit. et tm̄ post-

modum humiliauit vt diceret. Ego sum vermis et nõ homo. obprobriũ hominũ ⁊ abiectio plebis. vt humilitas diuina ad hominẽ inclinata humane sup̃bie per diuinam similitudinẽ effectualiter correspon deret. Secundo cõtra inuidiam apposuit charitatẽ qua maior esse nõ potuit. quia vsq̃ ad mortem turpissimã ⁊ acerbissimã p̃ferendam illum attraxit. Duas vero posteriores rotas currus huius coaptauit ⁊ perfecit virgine mediante, a qua naturaꝫ assumpsit humanã scꝫ virginalẽ castitatẽ cõtra voluptatẽ. quã tam excellenter cõmendauit et seip̃o honorauit in virgĩe singulari et precipua primiceria castitatis. Et sanctã paupertatẽ cõtra cupiditatem quaꝫ etiam in hac virgine florere p̃uidit. Et has quidem velut in seruitio suo gratiores omnibus (presertĩ in religione degentibus) imitandas p̃posuit. Nam humilitatẽ eis indixit cum ait. Discite a me quia mitis sum q̃tum ad exteriorẽ humilitatis effectum. et humilis corde q̃tũ ad interiorem cordis affectum. Charitatem vero vbi ait. Hoc est preceptũ meuꝫ vt diligatis inuicem ⁊c̃. Et iterum. Mandatũ nouum do vobis. Et iteruꝫ. In hoc sciẽt homines q̃ discipuli mei estis si charitatem habebitis ad inuicem. Castitatem p̃inde. cum matrem virginem elegit a qua nasci tractari et educari voluit. Ac Johannẽ euangelistã nubere volentẽ ad virginitatem vocauit ac dilectõne ampliori specialis p̃rogatiua castitatis dignum iudicauit. Paupertatẽ deniq̃ cum summã perfectõnis in illa cõstituit dicẽs. Si vis p̃fectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus et veni sequere me. Felix ille qui veraciter hunc currũ ascendit vt cum Helya de hac vita in paradisum voluptatis transferri mereat̃. Quod nobis cõcedat Jesus ⁊c̃.

De appetitu diaboli ad temptandum et eorũ diuersitate qui temptandi. vtrũ ne in cogitatõne delectatione ⁊ sensuali motione sit peccatum. Ser. ij.

Diabolus tanquã leo circuit querẽs quẽ deuoret cui resistite fortes in fide. p̃me Pe. v. Alexander de halis in ij. dis. xxv. querit. Vtrum diabolus in statu quo nũc est demereri potest p̃sertim cũ vt dicit Dam̃. Quod hominib⁹ est mors angelis est casus. sed post mortem nõ cadit in hominibus meritũ vel demeritum. ergo nec in angelis post lapsum. Ad quod respondet inter alia. q̃ sicut angeli boni mereri possunt et nõ demereri vtpote per gratiã cõfirmati. sic ecõtra demereri p̃nt diaboli sed non mereri vtpote in malicia obstinati. Homo vero q̃diu mortalis est cõsistit in medio. quia mereri et demereri potest et post mortem nec mereri vero nec demereri. Ad horum autẽ euidentiam sciendu ꝙ duplex est meritũ. vnum quo quis meretur premium essentiale in diuina visione quod dicitur aurea. Aliud quo meretur premium accidentale quod dicit̃ aureola. Spiritus igit̃ angelici ante lapsum malorum et cõfirmationẽ bonorũ habuerunt tempus merendi premium essentiale id est diuine visionis et illius ꝯtinuationis. ita q̃ post illud tempus nõ merent̃ illud premium q̃tum ad aliquã augumentationem. Sed de premio accidentali remansit angelis bonis tempus merendi vsq̃ ad iudicium. Quantũ enim durabit meritum in hominibus durabit et in angelis quod ip̃i cõsequunt̃ per custodiam hoĩs. In malis autem angelis ex ordinatõne diuina durabit ecõtra tempus demerẽdi quia sicut in eorum casu demeruerũt carẽtiam visionis diuine. sic post casum vsq̃ ad iudicium demerentur in suggestione facta hominibus penam sensus. Et ratione istius habebunt penam in iudicio interminatam Quia sicut hic accessit demeritum sic ibi maior erit pena. Post iudiciũ vero nõ erit in ip̃is tempus demerendi. qꝛ non erit facultas temptandi sed penã s̃m demerita accipiendi. Q⁹ si queritur quare mala voluntas reputatur in demonibus in demeritum cum sint damnati et nõ re-

putatur in hoīb⁹ damnatis ad demeritū
Respōdit Alex. ibidē q ideo. qr damna
tis hominibus omnino transit temp⁹ me
rendi et demerendi. demonibus vero, nō
transit tempus demerendi. Nimirū quia
adhuc retinuerūt facultatē nocendi. Et li
cet diabolus agnoscit illud demeritum et
penā, nihilominus tamē leo rugiens cir
cuit quē devoret ꝛc. Utruz appetitus
diaboli ad temptandū hominē semp cre
scit. pfertim quia semp eius peccatū cre
scit. Quātomagis igit̄ crescit malicia tā
to deterior ē volūtas nocēdi humano ge
neri. Et q̄to deterior est volūtas tāto ma
ior est appetitus nocēdi et p se cōsequens
semp eius appetitus videt crescere. Ad
quod respōdet ibidē Alex. Q. q̄tomagis
diabolus appropinquare videt finē mun
di. tanto magis crescit eius appetitus fm
illud Abacuc. ij. Dilatauit quasi infern⁹
animā suam et ipe quasi mors et nō adim
pletur. Nec quidem timor pene quam cō
picit sibi imminere, p peccatis et maiorē
p plurib⁹ eum retrahit a peccato vt di
cit Gregori⁹. quia peccat ex p̄sumptione
et ambitione. Et ideo q̄to magis appro
pinquat iudicij tempus in quo auferetur
potestas eius tanto magis exercet tyran
nidem suā. Quia ex hoc credit plures sub
esse sue in futuro potestati sed spes ei⁹ fru
strabitur. Veruntamē licet semp crescit
eius appetitus ad temptandū nō semp tñ
temptat. nec etiam temptat fm appetitū.
quia dicit Gregori⁹. q licet hostis noster
afflictiōz iustoz apperat nisi ab autore no
stro potestatē acceperit ad temptatōnis
articulū id est finis nullo modo qualescit
Sed vt dicit Paulus. Fidelis deus q̄ nō
patietur vos temptari sup id quod pote
stis. sed faciet cum temptatōne p̄ventum
vt possitis sustinere. si tamē feceritis qō
in vobis est. Unde hec est vna pena post
casum inflicta sibi vt ibidē dicit dis. xxiij
sez diminutio sue potestatis q nō potest
tantū temptare quāta est eius voluntas.
Unde Aug⁹ de ciui. dei. Alligatio diabo
li est nō permitti exercere tantā potesta
tez quantā potest vel vi vel dolo ad sedu
cendos homines ad partē suam cogendo
violenter vel fallendo fraudulenter. In
incarnatōne christi adhuc magis diminu
ta est. Quia ex parte ipius gratie dei que
ex tunc habundantioz fuit magis est liga
ta potestas eius per aduentū christi. Un
Apocal. ij. Vidi alterū angelū descende
tem de celo habentē clauem abyssi et ca
thenam magnā in manu sua. Et apprehē
dit draconem serpentē antiquū q est dia
bolus z satbanas z ligauit eum p annos
mille et misit eum in abyssum et lignauit
sup eum vt nō ampli⁹ decipiat donec mil
le anni cōsummantur Et ideo ostēdit chri
stus Matb. xij. dicens. Quō quis potest
intrare in domū fortis nisi prius alligaue
rit fortē et tunc domū eius arripiet? De
nicz licet semp desiderat ruinam hominis
nō tamen semp temptat hunc vel illum.
Cessant enī aliquando temptare quos.
quia nō est eis cōcessa potestas a deo. Cū
quia timent aliquādo supari q est illi ma
ximum tormentū p̄pter inueteratā super
biam. Vt etiam securiores eos reddant
a temptatōne aliquādo desistunt. Respe
ctu etiā maloz quādoqz cessant ne nimis
fatigati temptationibus ad penitentiam
peccatoz p̄uocent. Deinde queri pōt
vtrum temptatio diaboli grauior sit re
spectu deficientiū. incipientiū. pficientiū
vel pfectoz̄ p̄sertim cum dicat Greg⁹.
q crescentibus virtutib⁹ magis seuit dia
bolus. Et glosa sup illud Job. Qui pa
rati sunt suscitare liuiathan dicit. Illis
quos secure possidet dormit diabol⁹. bis
vero qui cōtra se suscitant leuiathan vigi
lat ad omnem pugnā. Ad hoc respondit
ibidem magister Alex. de balis dist. xxv.
Q. temptatio diaboli feruentior est re
spectu pficientiū et pfectoz̄. sed potēti
or respectu imperfectoz̄um. Cuius rō est
fm Aug⁹. quia perfecti magis temptati
resistunt et cōtra resistētes diabolus de
bilis efficitur vt formica. qui cōtra sentiē
tes efficitur vt leo. Quia per hoc ad tem
ptandum audacioz efficitur et effectū fa
cilius cōsequitur. eo q maiorē ibi tempta
tionis aditum inuenit. Unde super illud

Jacobi p̄mo. Vnusquisq; temptat̄ a ꝓ-
pria cōcupiscentia dicit glosa. Q⁊ cuz su
per fundamentum lignū stipulam et fenū
edificamus. tunc diabolus supponit incen
dium. Edificemus igitur aurū et argentū
et lapides preciosos. et temptare nō au-
det. Nec tamē a temptatione sic edifican
tium omnino desistet. illos tamē sic tem-
ptare nō audet sicut imꝑfectos eo ꝙ sibi
nō inuenit materiā sic aptatā. ne tñ om-
nimode desistit. quia amplius feruet con-
tra ip̄os sed latentius ꝑsequitur vt falla-
cius decipat. ¶ Ad maiorem autē euiden
tiam sciendum ꝙ diuersi sunt status eoꝝ
qui temptant̄. Primus est illorum qui a-
ctibus mundanis et affectibus implicant̄
Et illorū quidem multiplicior est tempta
tio. quia multiplex est illis materia tem-
ptationū. Vnde sup̄ illd̄ Job. xlj. Quis
reuelauit faciē indumenti eius dicit Gre-
gori⁹ Q⁊ aliter leuiathan religiosos tem
ptat. et aliter huic mundo deditos. Nam
prauis mala que deserant aꝑte obijcit bo
nis vero latēter insidiatur sub specie san
ctitatis. Et quia plura sunt genera malo
rum que mali desiderāt. q̄ illa que bonis
illudere possit. ideo multiplicior est eoruz
temptatio. Super hoc etiā vt dicit Ja-
cobus. Vnusquisq; (presertiz mundan⁹)
a ꝓpria temptatur cōcupiscentia abstra-
ctus scz a bono. et illectus scz ad malum.
Vnde in vitaspatrū quidam frater requi
siuit a sene quodam dicens. Cur abba a
demonibus temptamur et impugnamur?
quoniam arma nostra respondit ip̄e ꝓieci
mus scz patientiam humilitatem obedi-
entiam et penuriā. Et alter requisitus si-
militer respondit. Demones nobiscū non
pugnant. quia voluntates eoruz facimus
sed nostre nobis volūtates demones sunt
facte et tribulant nos. ¶ Secundus sta-
tus est illorum qui proponunt confuge-
re ad penitentiam vel ad religionem. Et
in illo statu multe temptatōnes et diuer-
sa offendicula protinus occurrunt volen-
tibus agere que dei sunt vt dicit glosa su-
per illud Exodi. xiiij. Reuersi castrame-
tentur. Nam pharao quando volebant
exire filij israel quāta posuit offendicula?
Et iam derelictus in ip̄o egressu q̄ seuas
suscitauit persecutiones. Sic diabolus
proposito emendationis derelictus sur-
git in scandala et ne omnino derelinqua-
tur retrahere nititur. ¶ Tercius status
est illorum qui iam sumpserunt religionez
aliquam in quo statu ex diuina misericor-
dia temptationes quandoq; mitigantur
apud infirmas mentes. et datur quedam
suauitas siue mentis iocunditas post la-
queorum euasionem. sicut filij israel post
submersionem pharaonis et eius exercit⁹
cōsolati sunt et aliquādiu ab omni impu-
gnatione quieuerunt. ¶ Vnde Gregori⁹
Q⁊ de egipto exeuntibus e vicino bella
subtrahantur. quia derelinquentibus se-
culum quedam tranquillitas prius osten
ditur ne ip̄a teneritudine et inchoatione
turbati ad hoc quod deliquerunt redeāt.
¶ Quartus proinde status est illorū qui
in profectu religionis aut vite cōsistunt.
et in illo statu ꝑm vnam cōsiderationem
temptatōnes sunt graciores q̄ in seculo.
scz quantū ad eorum agnitionem ⁊ discre
tionem. Nam quāto quis proficit tanto
subtilioribus insidijs et plerunq; apparē-
tibus bonis impugnatur. ¶ Scd̄m aliaz
vero cōsiderationem sunt eorum tempta
tiones leuiores. Quia licet vt dicit Gre-
gorius talis ne ꝯuersus securitatis negli
gentia. dissoluatur impulsu temptatōnis
afficitur. Et sepe tam diutina sunt tem-
ptationum certamina q̄ longa fuerunt in
choantium blandimenta. Tamē ille tem-
ptationes sunt ad resistendum faciliores
q̄ in seculo vel in homine mundano eo ꝙ
non sunt talibus tot differentie temptatō
nū nec ab intus est tā aptata materia tē-
ptationū ꝓpter suā mortificationez sicut
mundanis saltem per affectum inherenti
bus. ¶ Quintus deinde status est illoruz
qui iam ad perfectionem attingunt. quo-
rum temptatiōes sunt subtilissime et etiā

aliquando grauissime ex diuina dispen-
satione. sed alleuiantur propter robor su-
stinentium. quia tales diuina cōsolatōne
roborentur. Unde Gregorius dicit. Q.
in inchoatione inueniunt blandimēta dul
cedinis. In medio certamina temptatō-
nis. ad extremum perfectionē plenitudi-
nis. Ut cōmuniter tamen tales non tem-
ptantur vel leuissime licet subtilissime. ni-
si forte temptator potestatem accipiat di
uina dispensatōne. Unde in vitispatrum
dixit quidam senex. ꝙ sicut ad ollam suc-
censam musce nō appropinquāt. si vero te
pida fuerit incidunt in eam et faciunt ver
mes. sic et monachum succensum igne di-
uini amoris fugiunt demones. tepidum
vero illudunt et insequuntur. His igitur
premissis videndum est de progressu tem
ptatōnis in nobis. Ad cuius euidenti-
am primo queri potest vtrum primus mo
tus sit peccatum presertim cum super il-
lud ad Ro. vij. Non ego operor illud sed
quod habitat in me peccatum dicit glosa
quod apostol⁹ nolebat et tamen faciebat.
ꝯcupiscentia est que est in primo motu qđ
est veniale peccatum. Ad hoc respondit
Alexander in. ij. distinctōe. ij. Inter alia
ꝙ primus motus sic diffinitur. Est mot⁹
sensualitatis ſm impulsum fomitis impe-
tuose tendens ad fruitionem creature de-
lectabilis. Sensualitas igitur subiectum
est in quo est primus motus vel igitur sen
sualitas mouetur ſm regimen rationis ad
sustentationem nature et talis motus nō
est inordinatus nec vituperabilis. Vel
mouetur ſm impulsum fomitis. et iste est
primus motus de quo hic loquimur. Di-
cunt igitur quidam ꝙ omnis primus mo-
tus est peccatum. sed non dicitur primus
motus quousq; voluntatem et rationem
aliqualiter attingat. Nam sensualitas in
homine per originale peccatum corrupta
est et inordinata delectatio siue libidino-
sa que ex ea ꝓcedit inquantū corrupta di-
citur primus motus. et est peccatuz. quia
debebat esse subiecta rationi et mouetur
indebito modo preter rationē et attingi-
tur aliquo modo a rōne nō faciente sed ꝑ
mittente vel radicem eius nō cōprimente
sic et primus motus habet esse peccacū tā
rōne originis. qꝛ ex corrupta radice fomi
tis ꝓgredit. q̄ ex rōne ordinatōnis ad fi-
nem. sed est peccatū minimū nisi ꝑ moraz
et delectationē aggrauet. Q. si queritur
vtrū adeo ꝓ illis motibus infligat aliqua
pena p̄sertim cuz dicit Iero. sup. Ezechie
lem. ꝙ deus primos ⁊ secundos stimulos
cogitationū quos greci ꝓpateos vocant.
et sine q̄bus nullus hoīm esse p̄t nō punit.
Respōdit idem doc. ibidē ꝙ p̄mus mot⁹
est peccatum et punit tꝑaliter. nō eterna-
liter q̄tuz est de se. et ideo dicit Iero. ꝙ
deus nō pūnit. Unde et primi motus in
se sunt pene. ſm quod dicit Aug⁹ ꝙ omnis
motus inordinatus est sibi pena. Scđo
vero queri potest vtrū in cogitatōnibus
sit peccatū p̄sertim cum dicit Isid. ꝙ nō
est arbitrij nostri cogitatōnis praue sug-
gestionib⁹ p̄uenire. Iacere aūt in aliquo
cogitationē nostre attinet volūtati illud
ad culpā nō redigitur. istud culpe ꝓprie
imputat. Ex quibus verbis videt ꝙ sola
cogitatio nō imputatur ad peccatū. Ad
hoc respōdit Alex. de halis vbi supra. di.
xxx. ꝙ quedā est cogitatio speculatiua et
hec nō est peccatū sed occasio peccati.
Quedam aūt est practica que scz ꝓcedit
vsq; ad delectationē vel ad cōsensum. et
illa cogitatio peccatum est. Cum enī cogi
tatio praua pulsat animū. si mens reniti-
tur nō est peccatū. Si vero ꝑ desiderium
ducitur est peccatū ꝓpter ip̄az delectatō
nem adiunctā. Et sic dicit cogitatio ia-
cere in anima. Et siquidē cogitatio est de
veīali ꝓcedēs ad delectationē vel ꝯsensuz
est veniale. Si vero de mortali ꝓcedēs ad
cōsensum opis vel delectatōis ē mortale
nō ꝓpter cogitationē principaliter sed ꝓ-
pter cōsensum Tercio q̄ri p̄t. vtrū pec-
catur in sensibus ex quibus ꝓcedūt cogi-
tationes intellectus ſm illud Math. v.
Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscendū ⁊c.

Ad quod respōdet idē doctor vbi supra dis. xxx. q. sensus aliquādo p̄cedit desiderium aliquādo sequit. Unde Gregorius dicit Sepe temptatio p̄ oculos trahitur, et nonnūq̄ cōcepta intrinsec⁹. cōpellit sibi extrinsecus oculos deseruire. Cum igit̄ sensus p̄cedunt desideria sunt occasiones peccator. sed nō peccatur in ipis. Si vero cōsequunt̄ tunc in ipis est peccatū. et ideo dicit Job. xxxj. Si secutus oculus meus cor meū et in manibus meis adhesit macula seruā. et alius comedat. Aliquādo etiā est desideriū illicitū cū sensu. et tunc peccat in vtroq̄ Et sic in autoritate illa. q̄ viderit mulierem intelligit̄ desideriū cū visu quo scz infigit oculū. et vocat p̄cupiscentiā interiorē. Unde dicit Crisō. q̄ qui studet videre pulchros visus maxīe caminū passionis accendit. et animā captiuā facit. et velociter ad actū venit. In his patz q̄ nō p̄hibet visus simpliciter. sed studium defigēdi oculū. vnū accendit̄ passio cōcupiscentie. Et hoc ideo. q̄ causa cōiuncta est ad peccata dū et ipm studium ab ipa rōne magis dispositā descendit. Unde dicit Crisō. q̄ semel aut bis videns fortassis poteris cōtinere. Si aūt p̄tinuo hoc feceris et caminū accenderis omnino capieris. Quarto q̄ri potest vtrū delectatio in creaturis est peccatū Ad hoc respondit idē doc. dis. xxviij. q̄ triplex est delectatio. Prima est naturalis q̄ nec est laudabilis nec vituperabilis sicut cū vnaquecq̄ vis aīe delectatur in suo obiecto vt ratio in cognitōne veri. vel visus in coloribus maxime medijs. et auditus in sonis mediocribus et sic de alijs. Secūda est volūtaria q̄ duplex est scz. vel in rem licitā. et tūc si est ordinata vt scz velit delectari in quo debet. et cūtū debet p̄ut debet. sic non est peccatū. Si vero est inordinata. quia ē in eo quod non debet vel vltra quā debet et nō vt debet. sic est peccatū. Vel est in rem illicitam et tunc dicitur vicio sa quia est ex vicio fomite mouente. Et talis delectatio vocat̄ illecebra ex qua cōsurgit motus et tunc est peccatū. vel ipse motus est et tunc est passio vel originalis peccati pena. et non est peccatum si debite illi delectationi per rationem resistitur. Porro delectatio q̄ vocatur illecebra ex qua cōsurgit motus duplex est. Quedam enim est nō morosa et illa est veniale peccatum. Quedam autem est morosa et illa est mortale. Si queritur quāta requirit̄ mora ad hoc vt sit mortale. Respōdit ibidez. q̄ sicut in temptatione primi hominis tria fuerunt scz serpens mulier et vir. sic in temptatōne tria sunt scz sensualitas per serpentem. Inferior ps rōnis p̄ mulierē. Et superior p̄ virū significata. Serpēs igitur mulierē intendit decipe cibo illicito. cum sensualitas illecebra voluptatis pulsat inferiorē partē rōnis. et tunc est veniale peccatū et leue. Mulier vero sine viro comedit cū sic delectatōe cogitatōnis inferior ps tenet̄ vt faciendum nō discernat̄. Si igitur peccatū nō diu tenetur in cogitatōne delectatōnis sed statim vt mulierē tetigit viri autoritate recedit est adhuc veniale. Si vero in delectatōne diu teneat̄ et si volūtas p̄ficiendi desit est mortale. quia tunc p̄sentire iudicat̄ in illam delectationē. Nāz delectatio morosa nō intelligit̄ de diuturnitate tp̄is. sed diuturnitate delectationis. cū enī rō deliberat illicitam esse delectationem. et post delectationem cōsentit illi scilicet per delectatōnē adherendo mortaliter peccat. Deinde vir comedit cum superior pars rationis illecebre plene consentit. non solum in actum delectandi sed etiam perficiendi. et tunc est mortale grauissimum. Ceterum licet scōm Augustinū inferior ps rationis omnia inferiora disponit. superior vero ad superiora cōtemplanda respicit et sic etiam plena voluntas vt peccatum in actum ducat̄ ad inferiorez

partem rationis pertinet. tamē nō im-
proprie pti superiori rōis imponit. eo q̄
non cohibet inferiorem q̄ legez nature
que scripta est in ea et signata. quia ipa
dicitur imago dei. in cognitōne veri et
amore boni. Vel quia eadem est ratio
superior et inferior fm rem. differēs tm
fm rationē. Ad laudē dei Amen.

De peccato diaboli et eius motiuo ad temptandum vt membra sua nos efficiat penarumq̄ participes. Ser. tij.

Diabolus tanquā
leo rugiens circuit querēs quē
deuoret cui resistite. j. Pet. v.
Viso iam vtrūq̄ de temptatōne diabo-
lica. Jam videndum est de temptatō-
nis eiusdem intentōne. In cuius p̄mor-
a dia questionem mouendam esse reor. v-
trum diabolus cuius voluntas nūq̄ bo-
na est erga genus humanū et opera per
uersa ad illius scz deceptionez cōtinue
peccet in suis actibus sicut p̄s. fouare
videtur dicens. Superbia eorum qui te
odezunt ascendit semp. Ad quod respō
det Alex. de halis in. q̄. dis. q̄. q̄ spirit⁹
reprobi cōtinue sunt in peccato et in vo
luntate nocendi. sicut dicit Job. xxx.
Qui me comedunt nō dormiunt. a mul
titudine eorum cōsummitur vestimen-
tum meum scz innocentie. nec est in eis
tantum voluntas habitus sed etiam vo
luntas actus qui semper perseuerat in
eis. Et licet aliquādo velint aliquid est
de genere bonorum hoc tamē nō volūt
ex intentione bona. sed ex intentiōe ali
qua nocendi. Ad maiorem autem euidē
tiam sue malicie sciendum q̄ duplex est
motus eius quo mouetur. Vnus est na
turalis et ille nō est peccatum. nec in ho
mine nec in demone. quia deus naturaz
bonam fecit. Alius aūt est motus liberi
arbitrij qui est duplex. Nam quidā mo-
tus liberi arbitrij eius est per potestatē
vel virtutem superiorem scz credere vel
de obsesso corpore exire. et si illo modo
mouetur cum murmure. quia cum iussu
superioris potestatis tunc demeretur.
sicut in illo q̄ eius potestas temptandi
ligata est. quod est illi magnum tormen
tum tam ex superbia q̄ ex inuidia q̄ per
consequens cedit sibi in peccatum.
Quidam vero motus ipius est liberi ar
bitrij fm seipm quo motu quandocunq̄
mouetur in omni motu demereꝫ. quia
nihil potest velle nisi malum. Si autem
queritur vtrum peccet mortaliter vel
venialiter. Respondit ibidē distinctōe
rrij. q̄ diabolus nunq̄ potuit peccare
venialiter. nec in statu innocentie pro-
pter excellentiam sui status. Vnde di-
cit Albinus super Geneſ. q̄ q̄to sublī-
mior est angelus in gloria. tanto maior
est ruina. Etenim quia in tanta erat cla
ritate vt immediate posset adherere deo
si claritatem sue cognitionis directa vo
luntas fuisset subsecuta. igitur recedēs
a deo primo maximo recessu ab eo dis-
cessit qui est per mortale peccatum. Nec
mirum cum nec primus homo ratione
sui status in quo fuit primo peccare po-
tuit venialiter. Nec etiam in statu in
quo nunc est diabolus peccare potest ve
nialiter et hoc propter malignitatē sui
animi. Nam mortale peccatum fit non
solum ex genere actus peccati sic etiam
ex intentione peccantis et circumstan-
tijs aggrauantibus. Et quia diabolus
semper manet in intentione peruersissi-
ma. ideo semper peccat mortaliter que
peccata vt in pluribus perpetrat vt ho
minem decipiat et ergo bene dicitur.
Diabolus tanq̄ leo rugiens circuit q̄-
rens quem deuoret cui rē. Ad euī-
dentiam autē thematis hui⁹ sciendū q̄
motiuum diabolice temptatōis p̄cipue b

triplex est. vt scz hominē decipiēs dedu-
cat in subiectōnis sue seruilitatē. in mali-
cie sue cōformitatē. et in miserie sue pena
litatem. quod vtiq; motiuū sumit origi-
nem ex sua sup̄bia et inuidia quoniā inui-
det homini ascensum illius beatitudinis
quo ip̄o cecidit et querit eidem dominari
Hinc dicit sapiēs Sapīe. ij. Inuidia dia
boli mors intrauit in orbem terrarū. imi-
tantur autē eum qui sunt ex p̄te eius.
Primū igitur motiuū eius est vt nos de-
ducat in subiectionis sue seruilitatē. qr q̄
facit peccatū seruus est peccati. et p̄ cōse-
queus seruus diaboli. qr peccatū est solū
opus quod faciēdo indicit diabol⁹. Hinc
dicit̄ rex sup̄ oēs filios sup̄bie et princeps
huius mūdi a dño vocat̄. Vnde intantū
laborat cū p̄prio dispendio vt dominium
suū amplificet in hoc seculo. nec illū retra
hit pena peccatoꝝ qr tāta fertur ambitō
ne. q̄ vellet totū mundū sibi subijci. licet
p̄ hoc deberet oīm illoꝝ penalitatē sortiri
et quoniā etiā in futurū illud fimestū do-
minium p̄sumit retinere. ideo nūq̄ cessat
nos sibi p̄ temptatōes subijcere. Sz spes
eius ⁊ p̄sumptio frustrabit̄. quia licz dam
nati a demonibus vsq; ad diē iudicij tor-
quebunt̄. vt sic libere exerceāt suā tyran-
nidem. Post iudiciū tñ damnati tam ho-
mines q̄ demōes a sola iusticia diuina pu
nientur. vt dicit doc. s. sup̄. iiij. et tūc oīs
tyrannica potestas diaboli ligabit̄ et an
nihilabitur. ¶ Secundū vero motiuū ei⁹
est vt nos trahat in malicie sue cōformita
tem. sicut p̄ virtutes in diuinā similitudi-
nez transformamur. ¶ Hic igit̄ q̄ri potest
vtrū diabolus sit caput oīm maloꝝ sicut
innuere videt̄ glosa sup̄ illud. ij. Thessal. ij
Ostendens se tāq̄ sit deus dicēs. In ip̄o
scz antichristo erit caput oīm malorū scz
diabolus qui est rex sup̄ oēs filios sup̄bie
Ad quod respōdet ibidē Alex. di. xxiij. q̄
diabol⁹ dicit̄ caput oīm maloꝝ p̄pter du-
plicē capitis p̄prietatē. Prima est q̄ ca-
put est primū et supremū in corp̄e ⁊ quasi
initiū ip̄ius corporis. sic diabolus est in-
itium malicie. et ideo dicit Isaias. q̄ ma
lum inuentū fuit a diabolo. Secūda pro-
prietas quia sicut dicit glosa super illud
ad Ephes. j. Ip̄m dedit caput. Caput
habet virtutem influendi sensum in mem-
bra vel motum. sic diabolus licet non in
fluat maliciā per immissionem proprie di
ctam. influit tamē per suggestionem quia
vt dicit Beda. Diabolus nō est immissor
cogitationum sed incentor. Vnde glosa
super illud Job. xl. Fortitudo illius in lū-
bis eius dicit. Nimirum eius proprie co-
rus fiunt per suggestionem turpium. blan
dimentis decepti et per luxurie fluxa suc-
cumbunt. Et hoc quidē caput suo corpo-
ri tā inseperabiliter cōiungitur. q̄ diabo-
lus et mali dicuntur esse vna persona. non
inesse naturali sed inesse morali. s̄m quen
dam modum scz quo ad hoc q̄ est in eis q̄
dam cōformitas siue cōuenientia volun-
tatum in deformitate per quam receditur
a summo bono. Vnde super illud Job. ix
Vultum iudicum eius operit dicit glosa.
Quia diabolus cum suis sequacibus vna
persona est sepe scriptura sic loquit̄ vt ad
eius corpus deriuetur. De miseris qui sic
infelici capiti incorporant̄. quia dicit glo
sa super illud Job. xl. Videntibus cun-
ctis precipitabitur q̄ eterno iudice appa-
rente terribiliter astantibus legionibus
angelorum atq; electis ad hoc spectacu-
lum deductis. belua crudelis in medium
captiua ducetur et cum corpore suo id est
cum omnibus reprobis eternis incendijs
mancipabitur. Qr si queratur quid sit v-
nitiuum membrorum cum capite diabolo
Respondetur q̄ est peccatum mortale ra
tione cuius est cōuenientia in deformita-
te volūtatis. Et si queratur in his qui vtū
tur libero arbitrio dicitur q̄ vnitiuum est
amor sui. Quia vt dicit Augustin⁹ de ci-
uita. dei. q̄ due sunt ciuitates. hierusalez
et babilon. Sed ciuitatem dei facit amor
dei cum cōtemptu sui. et ciuitatem Ba-
bilonis facit amor sui cum contemptu dei
¶ Sic igitur amor dei est vnitiuuz in cor
pore bonorum. sic amor sui est vnitiuum
in corpore malorum. ¶ Et licet non sit
vnus spiritus ex parte malorum. sicut est
ex parte bonorum est tamē vnio mēbroꝝ

et capitis malorum ꝓpter vnionē volun-
tatis. quia cōformat se membrū capiti in
sequēdo voluntatē eius. Et ideo sicut di-
citur. Qui adheret deo vnus spiritus est
cum eo ꝓpter vnitatem voluntatis. ita di
ci potest. qui diabolo adheret vnus spiri-
tus dici potest cum eo ꝓpter voluntatis
vnitatem. sic dicit Job. xlj. Corpus illi⁹
quasi scuta fusilia ⁊ cōpactū squamis sese
cōtinentibus. vna vni cōiungit et nec spi
raculum quidē incedit per eas vna alteri
adherebit et tenentes se nequaq̄ seꝑabū
tur. Terciū deniq̄ motiuū suuz est vt nos
trahat in miserie siue penalitatē. q̄z si fue
rimus socij eoꝝ in diuinā cōtumeliā. eri-
mus et eisdem in futuro sociati in eternaz
miseriam dicēte dño. Ite maledicti in ig
nem eternū qui paratus est diabolo et an
gelis eius. Ad cuius euidentiā sciendum
ꝑm Alex. de halis ibidem dis. xxiiij. ꝙ tres
sunt pene principales quibus adijciuntur
reprobi spiritus. scz carentia diuine visio
nis pēa vermis ⁊ pena gehēne ignis. Pri
ma pena est carentia diuine visionis. quā
visionem adepti fuissent si in bono ꝑstitis-
sent. Nam vt dicit doctor sanct⁹ dis. xlix
super. iiij. Angeli in prima sui ꝯgnitōne
nō viderunt deuz ꝑ essentiā sed tm̄ ꝑ simi
litudinem creatā que est ip̄a natura eorū
q̄ est dei similitudo. Et ergo ꝓprie loquē-
do illam nō perdiderunt quia nondū ade
pti fuerunt sed ꝑ hoc ꝙ peccauerūt. ī mul
tiplicem ignorantiā et ꝯgnitionis priua-
tionem ceciderūt. et primo q̄tum ad deū
Pro quo notandū ꝙ diuina cognitio du
plex est. Vna est per hoc scz ꝙ est lumē in
cōmutabile in quo cognoscunt. cause car
dinales rerū. et quo illuminant corda pio
rum. qua cognitōe demones priuati sunt
Quia et si demōes in illo primo statu cre
atōnis aliquam cognitionē habuerūt de
rebus creatis in prescientia dei. ꝓut bea-
tus Gerñ. sentire videtur dicens in libro
de gradibus humilitatis. Puto per aqui
lonem reprobandos homines fuisse desi-
gnatos. ꝑ sedē vero potestatē in illos q̄s
vtiq̄ in p̄scientia dei q̄to ceteris ꝑspica-
cior preuidēs nullo sapiētie radio choru-
scātes. i. nullo spūs amore feruētes velut
vacuū reperiē locū. affectastis sup illa do
miniū. nō tñ credendū est ꝙ nunc habent
istū modū ꝯgnitōnis. Sed alia est cogni-
tio q̄ est ꝑ effectos tꝑales diuine virtutis
Et hac cognitōne ꝯgnoscere p̄nt tanq̄ a
ꝑte inferiori ⁊ nō a sup̄iori ꝑte. Qui sunt
qd̄dāmō signa vel vestigia ducētia ad co
gnitionē creatoris vel redēptoris. Non
eī dimiserūt oīno ꝯgnitionē suā naturalē
quā habēt angeli licet obscurata est illa co
gnitio naturalis boni. sic etiā ꝯtingit in
malis hoībus q̄s ip̄a malicia qd̄dāmō ex
cecat. Hinc etiā dicit Aug⁹ de ciui. dei. xj
Q. deus innotuit demonib⁹ nō ꝑ id qd̄ ē
vita eterna ⁊ lumē incōmutabile qd̄ illumi-
nat pios. sed ꝑ quedā tꝑalia sue virtutis
vestigia ⁊ occultissime signa p̄ntie q̄ ange
licis sensib⁹ malignoꝝ spirituū q̄ infirmi
tati hoīm p̄nt esse ꝯspicua. Secūdo vero
patiūt ꝯgnitōis naturalis p̄uationē q̄tū
ad seip̄os. nō tñ intelligēdū est ꝙ se igno-
rant esse spūs a corpe seꝑatos sz ꝑm ꝙ co
gnitio naturalis dicit ꝯgnitio nature bñ
disposite ⁊ ordinate in eminētia bonorū
naturaliū. et hoc mō nō habent ꝯgnitōez
naturalē. Quia si cognoscerēt eminentiā
sue nature. ex ip̄a cognitōe sequeret dele-
ctatio. q̄ delectatio est apprehēsio boni cō
ueniētis. Sz ad ꝯgnitōz nature corrupte
⁊ deformate nō sequit delectatio sed tri-
sticia. Tercio deniq̄ patiunt p̄uatōes co-
gnitōis q̄tū ad ꝟtutes. et hoc intelligit
de ꝯgnitōne virtutis ꝑ suā essentiā. q̄ est
ꝑfecta ⁊ certitudinalis rei ꝯgnitō. Vnde
dicit Aug⁹. Q. si demones virtutē cer-
nerēt id ē ꝑ essentiā ꝯgnoscerēt in ip̄is ho
minib⁹ nō temptarēt. sicut in Job illam
nobilē ⁊ admirabilē patientiā. ꝓculdubio
si posset diabolus cernere nollet in tēpta
tione vtiq̄ supari. Est tamē quedā ꝯgni-
tio virtutis ꝑ effectū suū ⁊ etiā ꝑ priuatō
nē. et talis cognitio p̄t esse in demonibus
Et hec p̄uatio cognitōis est ei⁹ pena. q̄z ꝑ
peccatū meruerunt vt carerēt cognitōne
virtutū. et virtutibus ip̄is ꝑ essentiā. Si-
militer incurrerēt ꝓpter pctm̄ suū potesta-
tis sue diminutionem quaz vtiq̄ dilatare

et augmentare cupiebāt. De qua diminutione dictum est in sermone precedenti. et illa diminutio potestatis ingerit eis magnam penā tam ex supbia. quia a multis se vinci cernūt q̄ ex inuidia. qr optatū desideriū humane perditōis adimplere non possunt. p̄s. Peccator videbit et irascet̄ ꝛc. Sed in iudicio hec pena cōsumabitur. Secunda eoꝝ pena est vermis ſm Alex. ibidē. Licet enī hec pena vermis magis ꝓprie cōuenit animabus damnatis scdm aliquē effectū q̄ demonib⁹. qr q̄tum hec ꝙ vermis ꝓprie dictus gignitur ex corpe ꝛ ꝑ similitudinē ex recōformanti se corpori in animab⁹ damnatis dicit̄ esse vermis tñ ſm aliquē effectum cōmune est eis scz q̄tum ad remorsuz et ad hoc qd̄ gignitur ex remorsu ꝯsciētie. Q. si querit̄ quid rodit vel comedit iste vermis. Respondēdū est ꝙ iste vermis rodit ip̄am abilitatē cōscientie ad bonū. q̄ abilitas est naturalis. et in natura immortali et incōsumptibili qua natura manente manet etiā ꝯsciētia peccati. et istud est cōmune tam animab⁹ q̄ demonibus. Ex his ꝙ abilitas illa naturalis cōscientie ad bonū licet semꝑ rodatur nō tamē semꝑ diminuit̄. et ideo qr vermis ille escā suā inuenit ꝑpetuā. nūq̄ moritur. Esca enī sua est peccatū in ꝯsciētia. Unde dicit Bern̄. Hic vermis est q̄ non moritur memoria p̄teritoꝝ. semel iniectus ꝑ peccatū firmiter hesit nūq̄ deinceps auellādus. nec cessat rodere ꝯscientiam eaq̄ pastus esca incōsumptibili ꝑpetuat vitā. Et si querit̄. vtrū hac pena puniantur simul vel successiue ꝓ oībus peccatis. dicendū ꝙ sicut est peccatū simul cū peccato. ita ꝯscientia vnius peccati cum cōscientia alterius semꝑ ꝑmanebit simul. Et sicut in sanctis cedit ad culmē glorie ꝙ simul aspiciūt diuersa que cōtristēt. Et ideo licet Job. xxiiij. dicit̄. Et transibūt ab aquis niuiū ad calorē niuiū. tñ transitus ille nō attenditur ſm successionē. sed ſm penarū variationē ꝓ diuersis peccatis. Quia quoddā peccatum ex timore male humiliante. et ei respondet̄ illa pena que signatur ꝑ aquam niuis. et est peccatū amore male accedente et ei respondet pena ignis. Et sicut peccata cōtinuantur in subiecto sic ꝛ pene ꝓ peccatis debite. Tercia deniq̄ pena ſm eundē ibidē est ignis. Pro quo sciendū ꝙ licet aliqui dixerunt ꝙ pena aeris caliginosi sit eoꝝ pena vsq̄ ad diem iudicij et post iudiciū pena gehēnalis. tñ infallibiliter tenendum est ꝙ aer caliginosus nō sit eoꝝ pena principalis sz pena ignis gehenne quā nunc sustinēt etiam licz vsq̄ in diē iudicij relicti sūt in aere ad temptandū et exercitandū genus humanū. Q. si querit̄ que ex his tribus penis erit grauior vel est grauior. Respondet ibidē ꝙ pena potest dici grauior ſm diuersos respectus. Nā quo ad penā damni est pena grauissima diuine visionis carentia. Nam si intelligeremus ꝑ impossibile ꝙ homo haberet visionē dei et tamē ceteris penis puniret̄. nō tm̄ damnificaretur. Hinc dicit Chriso. ꝙ nulla maior est pena q̄ carētia dei visionis. Veruntamē quo ad sensum dicitur ignis gehenne maxima pena. qr maxime sentitur et maxime affligit. Deniq̄ quo ad maximā adherentiam in punito. vermis ꝯscientie in timor dicit̄ maxīa pēa eo ꝙ illa pena spiritui immediate est adherēs. Et hec ratio Isidori in libro de institutōe ecclesiastica ꝙ penam vermis affirmauit esse maximā. vbi dicit ꝙ nulla pena grauior est pena ꝯsciētie. Et subdit. Mens enim male ꝯsciētie ꝓprie his stimulis agitat̄. Simpliciter tñ loquēdo carentia diuine visionie grauissima est. quia priuat summo bono infinito nō tantū q̄tū ad eternitatē sed etiā q̄tuz ad infinitatē Et deinde pena vermis que respicit pene infinitatē q̄tū ad ꝑpetuitatem. Et deinde pena ignis q̄ tm̄ respicit p̄sentem penalitatē. q̄ nō est infinita. licet omni mortali sua magnitudine incōprehensibilis est. Et vt in has penas nos pariter inuoluat cōtinue nos temptare laborat. Hic queri potest cum in peccato mortali duo sunt scz actio quo demeretur reatum et macula. Vtrum vtriq̄ debetur pena eterna presertim. quia actio temporalis ē ꝛ quātitas pene respōdere debz

quātitati culpe. Ad hoc respōdet Alexan
der ibidē. dis. xxix. Q. vtriq; tā macule
q̄ actioni debet̄ eterna pena. Et hoc ido.
q2 licet actio transeat. volūtas tñ habitu
alis in peccato ꝑmanēdi ꝑseuerat. et ideo
dicit Grego. Q. qui eternaliter peccato
frui volūt eternā penā inueniūt. Et quoꝝ
voluntas nō habet finē peccādi. nō habe-
bit finē torquendi. Et sic q2 homo peccat
in suo eterno. deus eū iuste punit in suo e-
terno. Quia qui in peccatis morit̄ in infi
nitum vixisset. Q. si obijciat̄ ponatur ca
sus ꝙ aliquis semel peccet mortaliter. et
de cetero habeat voluntatē nō peccandi
illo genere nec alio genere peccati morta-
lis. vtpote q̄ solū damnat̄ Propterea q2
verecundat̄ illud peccatū ꝯfiteri et sic in
illo peccato moriat̄. ille nō in infinitū pec
casset si in infinitū vixisset. Ad hoc rñdet
ibidē Alex. ꝙ in hoc peccat in suo eterno
q2 nō vult debite peītere de illo. ⁊ ita rōe
illi⁹ peccati cū impenitētia debet̄ ei pena
eterna. quā cum demonib⁹ cōdiuidet. vt
qui fuerūt cōsortes in culpa colligati sint
et in pena dicente dño. Ite maledicti in
ignē eternū q̄ ꝑatus est diabolo ⁊ angelis
eius. Tūc cognoscēt miseri cui seruierūt
et qualē exactorē sustinuerūt. Tūc scient
inq̄ qualē deū despexerūt. Quod a nobis
auertat Jesus christus Amen.

De tribus que ducūt ingratū ad detestabilē recidiuatōez. ser. iiij.

Salua animā tuam
et noli respicere post tergum. nec
stes in oī circa regione sed in mō-
te saluum te fac ne et tu similiter pereas.
Genes. xix. Hec sunt verba ꝯsiliantis an
geli qui cū penthapolis ꝓpter peccata de
lenda fuerat. eduxit loth cū vxore ⁊ dua-
bus filiabus et posuit extra ciuitatem ei-
dem ꝯsiliū salubre tribuens et dicēs. Sal
a ua animā tuā. Vxor aūt ei⁹ inordinato ⁊
curioso affectu retrospiciēs versa est ī sta-
tuam salis. et cōgrue satis. quia vt dicūt
doc. ibidē. factū est hoc in figura. Sal enī
est vniuersale ꝯdimentū ciboꝝ. et iō vxor
loth retrospiciēs versa est in statuā salis.
quia punitio eius dat cōdimentum sapiē
tie penitētibus ne ad peccata pristina re-
uertantur. Nec quidem per affectū quod
est retrospicere nec per cogitatū quod est
stare in omni circa regione. sed in monte
sublimi charitatis debet se saluum facere
Et hoc quidē ꝑm historiā. veruntamē ꝑm
ꝓpositū p̄sentis speculatōnis loth signat
vniuscuiusq; animā iam educti de hoc se-
culo nequā in aliquā religionē vel deuotā
cōgregationē. aut etiā in abstractā secu-
larem vitā. vxor eius est sensualitas. due
filie sunt vis cōcupiscibilis ⁊ irascibilis.
Huic igitur cum sua familia sic educta in
spiratōne diuina dicit̄. Salua animā tuā
et noli respicere post tergum. scz ad pristi
nam vitam ꝑ delectationē. ⁊ ad ea que in
seculo reliquisti per aspirationē Quia ne
mo mittens manum suā ad aratrū ⁊ aspi-
ciens retro. aptus est regno dei. Q. d̄ eniz
in mundo licuit iam nō licet. et quod fuis
set veniale in mundo. iam plerūq; iudicat̄
mortale. Nec stes in omni circa regione.
id est detestabili torpore quo mutato dū-
taxat habitu. ꝯuersatōe ꝑiter ⁊ moribus
adhuc secularis inueniaris. q̄ nihil deo ē
detestabili⁹. Et ido sup illud Apoc. vtinā
frigidus esses aut calidus. sed q2 tepidus
es et nec frigidus nec calidus incipiaz te
euomere de ore meo. dicit Grego. ī pasto
ral. Q. calid⁹ est q̄ bona studia arripuit.
frigidus qui ꝯsummāda bona nō inchoa-
uit. et sicut a frigore ꝑ teporē trāsit̄ ad ca
lorē sic a calore ꝑ teporē redit̄ ad frigus.
et sicut ante teporē frigus est in spe. sic p⁹
frigus tepor est in desperatōe. Qui eī ad-
huc ī pctīs est. ꝯuersiōis fiduciā nō amit-
tit. Qui vero p⁹ cōuersionē tepuit ec̄ spē
q̄ de pctōre esse potuit subtraxit. hec ille.
Q2 nimirū d̄ istis a dño specialit̄ dictū eē
reor illud euāgelicū de pigro seruo. Aufer
te ab eo mnam ⁊ date illi q̄ hz decē mnas.
Et subdit causaz dicēs. Q2 oī habēti scz
volūtatē feruidā bene oꝑandi ⁊ cottidie
proficiendi dabitur sibi gratia amplior.
Ab eo aūt qui nō habet scz illam feruidaz
voluntatē sed accidia sua torpescit. et qd̄
habet scz de gratia auferetur ab ea Et sic

ꝓuabitur toto fructu pñtis vite. De quo dicit Bern̄. Vitius me priuares o amara mors vite vsu q̄ꝫ fructu. Nā vita sine fructu grauior mors. quia digne malū paratur ligno infructuoso. scꝫ securꝫ ⁊ iguis Nimirū cum dicat Aug⁹ in libro de vita christiana. ꝙ hoc nō solū a christiano req̄rit̄ vt malo careat sed etiā vt bona exerceat. ꝙ si nihil mali fecerit nec tñ boni aliquid egerit ad eterne vite p̄mia nō admittitur. sed gehenne ignibus mancipatur. Quid igitur putatis ab eo requirit̄ q̄ mūdum deserit vt deo inhereat? In cui⁹ etiam figuram de ficulnea que fructū malum nō attulit nec bonū ꝓtulit dñs maledictōnis sententiā intulit. Et de arbore infertili dictum est. Succide illā vt q̄d etiā terram occupat. Quia omnis arbor que nō facit fructū bonū excidetur et in ignē mittetur. Salua igitur animā tuā ⁊c̄. Alioq̄n vt dicit Bern̄. In via dei non ꝓgredi retrogredi est. quod est ingratitudo maxīa. de qua dicit Pe. Raueñ. in quadā epl̄a. Nihil ē quod indignationē a deo ꝓuocet altissimi sicut ingratitudo. Ip̄a est malorum ꝓuocatio. beneficioꝝ exinanitio. meritorū exterminatio. Hinc etiā dicit Crisꝰ. in quadā Omel̄. Cogita o homo grauiorem esse culpā post veniā renouatū vuln⁹. peius dolere post curā molesti⁹ hoīem sordidari post gratiā. q̄re indulgētie ingrat⁹ est qui post veniā peccat. Sanitatis indignus est qui semetip̄m postq̄ꝫ sanatus est vulnerat. nec mundari meretur qui seip̄m post gratiā sordidat. Porro ad nostrā instructionē tria sunt q̄ nos ad hanc recidiuationē et ingratitudinē inducūt scꝫ negligentia cōcupiscentia et malicia. Primum est negligētia de qua dicit Hugo ꝙ negligētia est animi torpor quo quis minus diligens est in exequēdo qd̄ exequi debet. Vnde doc. s. scd̄a scd̄e. q. liiij. Querit vtrū negligētia p̄t esse peccatū mortale p̄sertim quia sup̄ illud Job. ix. Verebar omnia opera mea sciens. qꝛ nō ꝑceres delinquenti. Dicit glosa Grego. ꝙ illam scꝫ negligētiā minor amor dei exaggerat Sed vbi est peccatū fundit⁹ amor dei tollitur. Et iteꝝ similiter sup̄ illud Eccle. vij De negligentia purga te cū paucis dicit glosa. ꝙ q̄uis oblatio ꝑua sit multorū tñ delictoꝝ purgat negligentias. sed hoc nō esset si negligētia peccatū mortale esset. Ad hoc breuiter respōdet. ꝙ negligentia ꝓuenit ex quadā remissione voluntatis ꝑ quā cōtingit ꝙ ideo nō sollicitat vt perficiat ea que debet vel eo modo quo debet Potest igitur dupliciter cōtingere ꝙ sit peccatū mortale. Primo enī ex parte ei⁹ qd̄ pretermittit̄ ꝑ negligentiā qd̄ quidem si est de necessitate salutis siue sit act⁹ siue circumstantia. erit peccatuꝫ mortale. hoc enī ꝓuenit ex minore dei amore quia talis diligit deum solum amore naturali quo omnes homīes etiā infideles summum bonū diligūt. Alio mō cōtingere p̄t ex parte cause. si enī volūtas intantū remissa sit circa ea q̄ dei sunt vt totaliter a dei charitate deficiat tunc negligētia talis est peccatū mortale. Et hoc p̄cipue cōtingit quādo negligētia cōsistat in p̄termissione alicuius actus vel circumstantie que nō sit de necessitate salutis. nec hoc fiat ex cōtemptu sed ex aliquo defectu feruoris tm̄ qui interdum impeditur ꝑ aliqd̄ veniale. tunc negligentia non est mortale peccatum. Et ideo minor potest intelligi dupliciter. Primo per defectum feruoris charitatis. Et sic causatur negligētia que est peccatū veniale. Alio modo ꝑ defectū ip̄ius charitatis sic dicit̄ minor amor dei quādo q̄s diligit deū solū amore naturali et tunc causat̄ negligētia q̄ est pctm̄ mortale. Vñ et ꝑua oblatio cū hūilitate mentis ⁊ pura dilectōe facta vt ibidē dicit̄ nō solū purgat veīalia sꝫ ec̄ mortalia. ⁊ he q̄dē negligētia ꝓut hic loquim̄ triplicit̄ cōmittit̄ Prīo repit̄ q̄s negligēs ad cor suū sollicite custodiendū. cū tñ dicat sapiens. Omni diligētia custodi cor tuum. quoniā ex ip̄o vita ꝓcedit. sed ecōtra cor suuꝫ ad ociosa inutilia viciosa inhonesta frequenter euagari sinit. Quia dicit Gregori⁹. xj moral̄. ꝙ tāto latius cogitatōes defluūt q̄to se esse securius estimant. quia foris a reprehēsorib⁹ nō vident̄. sꝫ attēdūt hmōi

q̄ idem Grego. dicit. xiiij. moral. q̄ scz cū
reproborū mentibus occasio ꝑpetrandi
peccata deest desideriorꝫ cogitatōes eorꝫ
cordibus nullatenus desunt. Et cum non
semꝑ diabolus sequantur in opē. valde tñ
se obligant illi in cogitatōne. vt dicit Je
ronim⁹ ī epl̄a scd̄a ad demetriadē. Quic
quid pudet dicere pudeat cogitare. Et p⁹
merita. Est tutissimum atq̄ ꝑfectum vt
assuescat animus sollicita semper et per
uigili custodia discernere cogitationes su
as. et ad primum animi motum vel pro
bare vel reprobare qd̄ cogitat. vt vel bo
nas cogitatōes alat vel malas extinguat
Hinc nāq̄ fons est boni et origo peccādi
Ibi enī maxime oportet seruare peccatū
vbi nasci solet. Statimq̄ ad primā tēpta
tiōis repugnare faciē ⁊ malū anteq̄ cre
scat restringere dum adhuc est in cogita
tione. Alioquin ip̄a cogitatio retenta de
lectationē accelerabit ⁊ desideria viciosa
cōcitabit. Sicq̄ corde redeūt in egiptum
rememorantes ollas carniū. Et hoc q̄ ex
ecrandū sit apud deum ostēdit Aug⁹. in
epl̄a scribens ad quendā comitē. q̄ nullū
scelus corā deo tam abhominabile sit q̄
p̄terita peccata vnicuiq̄ nostrū dimissa re
miniscendo gaudere ⁊ inde exultare. Sed
forte dicis q̄ mala nō sunt que cogitas li
cet ociosa sint et inutilia. suꝑ quo recipe
cōsiliū Senece in libro de quatuor virtu
tibus sic dicētis. Cogitatōnes vagas et
subtiles velut somno similes nō recipies.
quibus si animū tuū oblectaueris cuz oīa
disposueris tristis remanebis. Imo vt
dicit Cassiodor⁹ suꝑ illud p̄s. Et cor meū
dereliquit me. Quocūq̄ tpe nō cogitaue
ris deū puta tempus illud ammisisse. Sed
mihi forte respōdes. A malis ⁊ vanis co
gitatōibus expedire animū nō valeo. Sz
cur hec nisi quia cor tuū a bonis cogitatō
nibus ⁊ ocupatōnibus vacuuz reliquisti?
Hinc dicit Cesari⁹. Incipiamus bonas
cogitatōnes diligere ⁊ statim ab illis que
male sunt dignabit̄ nos dn̄s liberare. Se
cundo repitur negligēs ad tempus suum
vtiliter expendendū. sicut dicit Bern̄. in
sermone ad scolares. Nihil p̄ciosius tpe
sed heu hodie nihil eo vilius expenditur.
Transiunt dies salutis et nemo cogitat.
nemo sibi ꝑire diem nūq̄ rediturū causat̄
Sed sicut capillus d̄ capite sic nec momē
tuz ꝑibit de tempore. Et iterū. Nemo igi
tur vestrū existimet tempus paruū quod
in verbis cōsumitur ociosis. Volat verbū
irreuocabile. volat tempus irremeabile.
Nec aduertit insipiēs quid amittit. licet
fabulari dicāt donec hora p̄tereat. O do
nec pretereat hora quā tibi ad agendū pe
nitentiā. ad obtinendū veniā. ad acquirē
dum gratiā. ad ꝓmerendū gloriā. misera
tio cōditoris indulget. donec trāseat tem
pus quo diuinam repropiciare debueras
pietatem. ꝓperare ad angelicā societatē.
suspirare ad amissaz hereditatē. aspirare
ad ꝓmissam felicitatē. excitare remissam
voluntatē. flere cōmissam iniquitatē.
Tercio deniq̄ negligens est ad finē debi
te intendendum. omnē industriā ergo q̄li
bet diligens ad penitendū et deflendum
peccata cōmissa. ad abijciendum peccata
vt diabolica et ad ꝓficiendū semꝑ de vna
in aliam. quibus ait Cesari⁹ in ammonitō
ne. xxij. Videte vocationē vestrā fratres
karissimi. venire ad heremū vel religionē
summa perfectio est. nō ꝑfecte in ea viue
re summa damnatio est. Quid ꝓdest si in
loco quies teneatur et inquietudo in cor
de seruatur? Si in habitatōne sit silentiū
et in habitatoribus sit tumultus viciorū
et colluctatio passionū. Si exteriora nr̄a
securitas teneat et interiora tempestas?
Sed cur in religione ad veram ꝑfectionē
tam pauci ꝓficiunt. nisi quia ꝓ christo nec
dum cōtraria pati possunt? Nolūt desidie
detestabili ceterorꝫ dissimiles videri. ne cō
tingat illis ex dissimilitudine calumniaz
pati aliorum. Nam vt dicit Aug⁹ suꝑ p̄s
Cum ceperit homo christianus cogitare
ꝓficere. incipit pati linguas aduersantiū
Quicunq̄ illas nōdum est passus nondū
ꝓfecit. Quicūq̄ illas nō patitur nec ꝓfi
cere conatur. Ex hac igitur triplici negli
gentia cōsurgit scd̄m recidiuū impellens
scz cōcupiscentia. quod sic ostendi potest
Nam negligentia nutrit ⁊ fouet accidiaz

que fm Damasce. est quedam tristicia aggrauans animū hominis vt nihil ei agere libeat Et sic importat accidia quoddā tedium operandi. que tristicia si sit de spirituali bono. tunc ꝓprie dicit accidia. Et quia fm phm. viij. ethicoꝝ. Null⁹ diu absq; delectatione manere ꝑt cum tristicia. ideo desipientibus spiritualibus necessario se cōuertit ad sensualia lingēs mel insentibus ⁊ vrticis. Et hic quidē triplicez cōcupiscentiam cōsequi desiderat scz voluptatis curiositatis et vanitatis q̄ sunt radices totius mali. Primo cōsequit cōcupiscentiā voluptatis cū in eo viuit appetitus dulciū quo querit cibaria saporosa. et hoc sub ꝓtextu quodā indiscrete necessitatis. Sed memerit ꝙ Grego. dicit iij. moral. ꝙ plerūq; voluptas se palliat sub necessitate vt eam pfectus vix quisq; discernat. Nam dum solui debitū necessitatis petit. voluptatis explere desideriū suppetit. et tāto gula securus in preceps ruit q̄to sub honesto noīe necessitatis explende se cōtegit. Sed dominante gule vicio omnes qđ homines fortiter egerūt perdūt. et dum venter nō restringit cūcte virtutes obruuntur. Viuit inq; secundo appetitus mollium quo querit vestimēta delitiosa. Quia dicit Bern. ꝙ vanuz corvanitaſ noticiā ingerit corpi et exterior supfluitas interioris vanitatis est indicium. mollia vestimenta animi mollicie indicant. nō enim curaret corpis culto nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus Viuit in eo denicq; appetitus carnalium quo querit oblectamenta luxuriosa. quia nimirū vt dicit Grego. j. moral. Pene semp epulas comitatur voluptas. Nā dum corpus refectōnis delectatōne resolui tur coz ad inania gaudia relaxat. Voluptas autē fm Isidorū est cum quadā lubrica suauitate. illicita feda mentis inclinatio. Secundo cōsequi desiderat cōcupiscentiam curiositatis dum scz inordinate appetit scire occulta vel extranea q̄ mētem multū inquietant et distrahūt Tales enim vt dicit Hugo de. xij. abusionibus. Cum in claustro sederint nō lectioni ⁊ silentio sed rumoribus ⁊ curiositate vacāt qui locum loquendi et tacēdi nusq; nūq; seruāt sed instabiles ociosi. nunc hos. nūc illos ad loquendū vocant. Vnde ꝓsequit ibidem. ꝙ multi gaudent claustralū cum de regibus fabulant. cum casus militum narrant dum ꝓ illis loquunt a quibus nō agnoscuntur. multoꝝ partes defendūt. ꝙ multis irascunt. et ꝙ multis litigant. Ecce q̄ manifesta suggestio diabolica turpiter illuduntur. Duz inq; secūdo desiderāt videre pulchra que sensum alliciunt ⁊ mētem excecant. Quibus dicit Jero. in epistola quadā. Quid tibi videre ea necesse est quorum cōtemptu monachus esse cepisti? Tu si monachus esse vis et nō videri. habeto curā (nō rei familiar) cui renūciādo hoc esse cepisti) sed anime tue. Monachum nō loquēdo sed tacendo. nō discurrendo sed sedendo quisq; nouerit. Dū denicq; querit habere caraꝫ rara quecūq; clenodia licet in se vilia que nimirum affectum inficiunt velut quedā appropriata ⁊ amorem dispergūt ad talia diuersa cōcupiscenda. De quib⁹ dicit in colk. abbatis moysi. Q. illis nō ꝓderit maiores opes ac substantias cōtempsisse. qui affect⁹ earum ad quos ille cōtemnende sunt in res paruas ⁊ exiguas transtulerūt. Nam vicium cupiditatis et auaricie qđ erga species p̄ciosas exercere nō possunt. circa viliores materias retinētes nō abscidisse. sed cōmutasse se ꝓbant pristinā possessionem. Nam nimia deuicta cōcupiscētia erga amorem psalterij. sportelle. saccelli. codicis aliarūq; rerum cuius vilissimarum. eadem tamē qua ante libidine detinent ⁊ ab aliorum cōtrectatione defendūt q̄ fratribus vniuersis iudicāt esse cōmunia.

Tercio querit cōsequi cōcupiscentiā vanitatis. cum humanos appetit fauores. laudes. honores. et hoc gratia multa opera etiam de genere bonoꝝ pficit sed audiat Grego. viij. moral. dicentē. Qui ꝙ virtute quā agit humanos fauores desiderat. rem magni meriti vili p̄cio venalē portat O quot in religiosis ꝓpterea ostentātur exercitia. explentur mandata. mentiunt

180

deuotiones. vt accepti et grati reddant̃. nõ deo sed hominibus. Quibus dicturus est christus. Amen dico vobis receperũt mercedem suam. Quid igit̃ de illis qui ꝓpter fauorem ꝯsequendũ. aut nõ ammittenduz etiã mala ꝑpetrãt ⁊ reclamãte cõscientia leuitates detractõnes priuatos amores bonarũ institutionũ violatiões. fouent fouentibus adulãtes et eorũ vicia palliantes aut defendẽtes. Nam ſm Jeronimum in quadã epl̃a. Isto maxime regnat tempore viciũ adulatõis qđ est grauissimũ. quia humilitatis ac beniuolentie loco ducit̃ et ita fit q̃ adulari nescit. inuidus aut sup̃bus reputet̃. Vis audire quẽ laudare posses secure. dicit Aug⁹. ad dyoscoꝝ. ꝙ ibi est a vanitate remota laudatõ vbi etiã vituperatio ab offensa secura est Ex cõcupiscentia deniq̃ terciũ ip̃m recidiuũ ꝯsummãs scz malicia vl̃ nequicia triplex. que facit hominẽ nequã. Naz postq̃ saporem spiritualẽ amisit. et sensualem in diuersis oblectatõibus q̃rit. mens ꝓpria stimulatur. arguit̃ et amaricat̃ ꝯscientia. que tñ viciosis affectibus victa et vincta ꝓpositũ emendatõnis et ꝓprie mortificatõnis renouare nõ patitur. Sic inter hec duo diuersis amaricatõibus ⁊ desolatõnibus quatitur. Vnde mirabiliter obtenebratur induratur ⁊ malicie stimulis appetitur. sicq̃ in ea malicia ꝑiter ⁊ nequicia generat̃. Nam malicia ſm Ambro. in exameron. est mentis atq̃ animi deprauatio a tramite veritatis deuia q̃ in curiosoruz animis frequẽter obrepit. Et ſm Gregoriũ sup̃ Ezechiel̃. Sicut ignis amoris mentẽ erigit. ita ignis malicie inuoluit. qꝛ et spũsanctus cor qđ replet eleuat. et ardor malicie ad inferiora semp̃ incuruat Neq̃cia vo ſm Cassiod̃. sup̃ p̃s. Veteres diffinierũt maliciã esse voluntariã in quã nõ casu incidimus sed spontanea volũtate versamur. Nequaz dictus est. nequaq̃ id est nullo tp̃e aptus. Et hec nequicia facit hominẽ nequã. Primo cũ in eo viget impatiẽs iracundia in animo corde vel affectu signo facie vel affatu in verbo clamore vel effectu. Et hec faciliter mota ingeminat intentiones. improperatõnes. clamores et similia semina mẽtis amaricate Vnde dicit Aug⁹. in epl̃a ad ꝓbam. ꝙ ꝑfacile est vestẽ cõtemptã habere. inclinato capite ꝓcedere. velũ sup̃ oculos immittere. Sed verã humilẽ patientiã ostẽdit iniurie. Dicit tñ Grego. in registro. ꝙ melior est ꝙ qui q̃uis sepe temptet̃ tñ veniã impetrare festinat. q̃ qui tardi⁹ irascit̃ et ad veniã petendã tardi⁹ inclinatur. Qui aũt nunq̃ veniã petit aut nõ ex aĩo petit sine causa est in monasterio etiã si inde nõ ꝓijciatur. Secũdo cum in eo viget inuidie nequicia. que aliena ꝓsperitate tabescit. aduersitate hilarescit. mendicitate refrigescit. Tercio cum in eo viget odij nequicia. Est aũt odiũ ſm Aug⁹. vet⁹ ira ex pluribus causis collecta. diuturno tp̃e ꝑseuerans In cuius cõparatõne ſm eundẽ ira festuca est. sed festucam si tenueris trabs erit. Et ex his tribus omne seminariũ mẽtis amaricate. ꝓcedunt male suspicatões detractões. susurrationes. et similia que sunt vltime in religiõe sicut odiũ est extreme damnabilitatis. A quo nos custodiat Jesus christus Amen.

De septem gradibus recidiuationis a statu virtutũ in baratrũ viciorum. Ser. v.

Ecce qui elongãt se a te ꝑibunt perdidisti omnes qui fornicant̃ abste. p̃s. Dicit Aug⁹. in epl̃a quadã. Q⁹ ad deum qui vbiq̃ p̃sens est vbiq̃ totus est non pedibus licet ire sed moribus. Mores autẽ nostri non ex eo ꝙ quisq̃ nouit sed ex eo quod diligit diiudicari solent. Nec faciunt bonos vel malos mores nisi boni vel mali amores. Pes igitur anime ſm eundez amor est et amore mouetur anima velut ad locũ quo tendit scz ad dilectionem bonam vel malam. Quare peccator longe abisse dicitur non quidem loco sed dissimilitudine id est mala vita malis moribus. quia quisquis amando deum accedit ad deum. et amando iniquitatẽ recedit a deo. Nusq̃ pedes

mouit et tamē recedit ⁊ accedit. Recedit dissimilitudine. accedit similitudine. Accedētes illuminant̄ dicente p̄s. Accedite ad eum et illuminamini. et recedētes excecantur. quia excecauit eos malicia eoruz vt dicit̄ Sapie. ij. Et hec cecitas diabolo cooperāte cōtingit vel ex volūtate eoruz voluntarie se auertēte. a ꝯsideratōne primi principij ꝑ quod homo intelligit. ſm illud p̄s. Noluit intelligere vt bene ageret. Vel ex occupatōne mentis circa alia que magis diligit. quibus ab inspectōne primi p̄ncipij mens auertit̄. ⁊ q̄to circa trāsitoria magis occupat̄ et delectatur tāto magis ab illo auertitur. Vnde dicit Gregori⁹ sup̄ illo passu biblie, vbi agit̄ de sampsonis excecatōne. q̄ prius intellect⁹ obtunditur et postea anim⁹ ad exteriora vagatur Vnde ceca mens quo ducit̄ nesciat vt carnis illecebris se libenter subdat Et impletur illud prouerbij veri Prouer. xj. Circulus aureus in naribus suis (que scz nō parcit eius nobilitati. nec pulcritudini. nec p̄ciositati) Mulier id ē aīa pulcra scz cōditione nature. imo pulcrior dotatione gratie ⁊ spirituali ꝓfessionis ꝯsecratione sed fatua scz per ꝑpetrationē culpe supple in potestate sathane cōparantur. Quia sicut sus naribus suis nullā immundiciam intactā preterit ita nec diabolus postq̄ animā hmōi p̄cipe deo cōsecratam in sua potestate susceperit aliqd̄ peccatū relinquit in quod ꝓposse miserā captiuam cogitatōne. delectatōne. cōsensu. ope. vel cōplacentia nō inducit. Sicq̄ videtur effecta venatrix maloꝝ affectuū. quib⁹ fere nullū subterfugit viciū. licet impossibilitate ꝓhibente. humana verecūdia. vel diuina vindicta retrahēte nō sequat̄ effect⁹ quia ꝑficere libent̄ si libere ⁊ inulte liceret De quo dicit p̄s. Ecce qui elongāt se a te peribunt ⁊c̄. Dicit Isid̄. de summo bono Q⁹ vniuscuiusq̄ casus tāto maioris ē criminis q̄to prius q̄ caderet maioris erat virtutis. Et ideo recidiuātes solerter intueri debēt a quāta celsitudīe diuine gratie et ꝑfectōnis ꝓprie ceciderūt. in q̄tāq̄ vicioꝝ voraginē corruerūt Ad qd̄ hortat̄ Jeremias recidiuāte. iij. ca. dicēs. Leua oculos tuos in directū. quia omnis respectus ad creaturas obliquus est. et deorsuz trahens nō sursuz subleuās et hoc quo ad primū. Sequit̄. Et vide vbi nunc ꝓstratasis scz in fecibus vicioꝝ. et hoc q̄tum ad secundū. Vt igitur statū suum melius cognoscat inducetur. statui septem gradus siue descēsus maledicte recidiuatōis. ita q̄ qui ꝑuenerit in eoꝝ ꝓfundum redire cōtempnit. In quos et diabolus ꝑ ordinez cecidit. Primus gradus recidiuatōis et auersionis a bono incōmutabili est. plus diligere creaturā q̄ creatorē. licet actualiter etiā eadē creatura nō abutatur sicut illi faciunt qui paratū animū inueniūt potius velle transgredi mandatū aliquod diuinuz q̄ sustinerēt aliquod notabile damnum vel nocumentū in amissione rerū temporalium vel amicoꝝ. aut membroruz vel similium. Quēadmodū ille adolescens diues qui respōdit dño se seruasse mandata a iuuentute sua sed audiēs. vade ⁊ vende omnia. tristis abijt quia bona nimis dilecta deserere noluit plus eligens a christo q̄ a bonis separi. Et hac quidē dilectōne quicūq̄ maculatus licet mandata diuina q̄tum ad actum exteriorē adimplere videatur. nō tamē in bono ꝑseuerant ꝓpter indebitam intentionē que ꝓpter dilectōnem priuatam semꝑ recurua est ad seip̄am ita q̄ tales nō alias nisi ob ꝓpriū lucrū et mercedem deo seruire, querunt in omnib⁹ bonis operibus ⁊ exercitijs sibimet intēdentes. Et hi vocantur in euangelio mercennarij qui nō manent in domo in eternū cum filijs sed eijciunt̄ foras. Quidā etiā eorum qd̄ nephas est in operibus eorū bonis et exercitijs eorum per intentionē requirunt mercedem iniquitatis scz humanam laudem fauorem vanaz gloriam ⁊ similia. Et hi quidez omnes etiā ip̄is ignorantibus sunt a deo auersi et reprobati. Qui cum actualez transgressionē mandatoruz non incidunt omnia sibi salua suspicantur. Pauci nanq̄ temporibus istis de

occulta intentiõe scrutantur. Sed audiãt quid scriptuz est de Ozia rege. ij. Paral. xxvj. Qui scz electus in regẽ iuda fecit qd̃ rectum erat in cõspectu domini. Cum ergo sic requireret dominũ dilexit eum dñs et in omnibus ꝓsperitatem cõtulit, in edificijs ⁊ victorijs cõtra inimicos. Sed ingratus deo tandez effectus eleuabatur in superbiam intantũ vt etiã officiũ sacerdotum vsurpare sibi p̃sumeret sub specie tñ boni. quia voluit super altare offerre thimiamatis incensum quod solis licebat sacerdotibus. Unde semel instante solennitate festi vt dicit glosa. indutus stola sacerdotali templum intrauit scz. x. die mensis septembris et ꝓcessit ad altare aureuz oblaturus incensum sm̃ Josephum. Statimqꝫ factus est terremotus magnus, in q̃ pars vna montis oliueti separata est a cõtiguo et cadens operuit ortum quem plãtauerat rex in sortem sacerdotũ. vt dicit magister ĩ historijs. Et vt dicit Josephꝰ pars montis oliueti sua volubilitate per quatuor stadia ꝓcedens vias claudebat ⁊ vrbas regias opprimebat. De quo terremotu dicitur Zacha. vltĩo. Et fugietꝫ scz in diebus antichristi. sicut fugistis a facie terremotus in diebus Ozie regis Juda. Ad cuius impietatẽ tota terra mota est. vt dicit ibidem glosa. Rex vero ꝑcussus ẽ lepra. Statimqꝫ sacerdotes eum ꝑcussum lepra cernentes eiecerunt de domo. Veruntamẽ vt dicit ibidem glosa. Summus sacerdos leprã in fronte positaz aurea lamina ꝓtegebat. quam in Ezechiele iubet dominus in pressione litere thau signari. Fuitqꝫ leprosus vsqꝫ ad diem mortis sue ⁊ habitauit in domo separata plenꝰ lepra. Mirum certe ꝙ tantus rex motus vt videbatur quadam deuotõne ad deum vt ei sacrificiuz offerre gestiret. tam incurabili morbo percussus est vt omnibus detestabilis seorsum habitare cogeretur priuatus tam regno q̃ꝫ humano cõsortio sed latebat in corde affectus corruptus ⁊ intentio feda que nimirum opera sua que licz videbantur bona. detestabilia tamen reddebantur. Latebat enim elatio mentis qua diuinis misterijs appropiare p̃sumpsit. Latebat et auaricia. quia vt dicit magister ĩ histo. Qꝰ videns magnos esse redditus sacerdotum vsurpare sibi voluit summũ sacerdotium vt simul esset rex et sacerdos. Sic nimirum si oculus tuus neq̃ꝫ fuerit id est intentio tua sinistra. Totum corpus tuum id est tota cõgeries bonorum operũ tuorum tenebrosum erit. et hoc quidez in his contingit qui aliquã creaturã magis diligunt q̃ꝫ creatorem. licet ea necdum abuti videantur. quia dilectio creatoris in eis dumtaxat esset naturalis. Veruntamen delectari in creatura peccacuz nõ est dum ordine debito fiat vt statim illam delectationem in creatorem refundat. Sic ⁊ diabolꝰ q̃ ceteris creaturis nobilior erat inordinate afficiebatur ad seip̃m. et per hoc cepit se plus diligere q̃ꝫ deum. querẽs ꝓpriam vtilitatem et exaltationẽ. ita q̃ꝫ amorem suum in seip̃o reflectebat. Secundus vero casus vel descensus est abusio creature dilecte sicut diabolꝰ mox post amorem suum priuatũ natura sua nobili abusus est. de se nõ de deo satagens gloriari et se querẽs exaltare. Exaltabo inq̃t solium meuz et similis ero altissimo. cũ tñ essz nõ a se sed a deo. Cõtra quod dicitur p̃me Corinth. j. Qui gloriatur in domino glorietur. Sic nimirũ miseri postq̃ꝫ a deo sunt auersi iam incipiunt creaturis abuti id est seip̃is et alijs. Et sic primus gradus abdixit in ꝑuersum affectum. sic iste deducit in prauum effectum. Postq̃ꝫ enim a bono incõmutabili se auerterũt bonum aliquod cõmutabile plus diligentes. tunc in eis spiritualis sapor immutatur de merito peccati. fastidientesqꝫ gustũ spiritualẽ se cõuertũt ad carnalem et sub mellis dulcedine veneni virus insumunt et mundanis inseruiũt. famulantes diabolo sub tributo detestando. Diabolus enĩ duas filias hz sicut dicitur Prouer. xxx. Sanguisuge due sunt filie dicẽtes. Affer affer. q̃s quasi meretrices turpissimas talibꝰ ꝓstituit. Hee sunt voluptates et cupiditates

que sunt in abusione creaturarū. De enī qui seducuntur ab his. qꝛ vt habet̄ Prouer. ij. Omnes qui ingrediunt̄ ad eam scꝫ vnam ex duabus nō reuertēt̄ nec apprehēdent semitas vite. De quibus aperte subditur. Affer affer. quia nec corpus voluptate nec corpus cupiditate satiat̄ Prima nāqꝫ cupit delitiari. luxuriari. ociari. mollibus indui. curiose ornari. et in omnibus sensib⁹ oblectari. Secunda vero sitit aurum et argentū possessiones agros ⁊ similia. vel etiam quecūqꝫ parua ⁊ vilia ſm cōditionē ꝑsonarum. Nunc igit̄ preuaricatores ⁊ adulteri legē hui⁹ matrimonij qđ cum filiab⁹ belial acceptastis audite. Nā primo ad debitum reddendū obligant iuxta illud. j. Corinth. vij. Vxori vir debitū reddat similiter et vxor viro. Sic miseri debitum reddere coguntur in operib⁹ voluptatis ⁊ cupiditatis.. quibus subiacent plerūqꝫ rōne reclamante ⁊ cōscientia remordēte. Vnde de prima dicit̄ Prouer. vij. Q⁹ postqꝫ illa scꝫ voluptas irretiuit eum multis allocutōnibus et sermonibus statim sequitur eam quasi bos ad victimā ductus. et ignorat ꝙ ad vincula stult⁹ trahatur. donec transfigat sagitta scꝫ mortis iecur eius velut si auis festinat ad laqueū et nescit ꝙ de ꝑiculo anime illius agitur. De secūda dicit Criso. in tractatu. nemo leditur nisi a seip̄o. quia intantū amor pecunie omnem animā fatigat. vt interdum nec amicis neqꝫ ꝓpinquis etiam interduꝫ neqꝫ cōiugib⁹ nec filijs prebent locū amoris. quibus affectibus nihil prefertur inter homines. amor tamen pecunie omnia hec humi dijcit. et pedibus cōculcat ⁊ cuꝫ lupis vrsibus et leonibus feroribus ferocius seuiat. suauis tamē hominibus videtur et amabilis suꝑ mel ⁊ fauū. Illa vero gladios acuit p̄cipicia parat ⁊ naufragia et tamē querit̄. ac per innumeras mortes letantur se ad eius ianuas peruenisse. Secundo vero potestatem sui ꝓprij corporis nō habere ꝑmittitur. Nimirum cum dicit Apl̄s. j. Corinth. vij. Mulier potestatez sui corporis nō habet sed vir. similiter et vir potestatem sui corporis nō habet. sed mulier. Non enim potest se cōiungere alteri corꝑaliter. nec intrare religionē nec vouere castitatem ⁊ similia facere q̄ sunt in preiudiciū actus matrimonialis sine cōsensu cōparis. Sic ꝓfecto collegati tā infelici cōiugio. potestatem sui corporis nō habent. quia vicia cōsueta deserere nō valent. Et ideo licet sedule cōsiderant quid agendum sit ac demiseranda suꝗp̄ius irretitōne doleāt. tamen que ꝑagenda preuideant consueta voluptate vel cupiditate reclamante per effectum exequi nō preualent. Et sic facta est eis quedam peccandi necessitas Et sic filij israel q̄uis gemebāt sub sarcina tam dire seruitutis luti ⁊ lateris. liberati tamē ad pristinā seruitutē victi cōcupiscentia reuerti cupiebant vt vel sic sederent super ollas carniū. Mira dementia. mira cecitas. ollas carnium recolebant ⁊ diram seruitutē negligebant Sic miseri peccatorū reuoluunt delectationē et negligunt cōscientie remorsum. mortis timorem. iudicis horrorem. et finalē damnationem. Tercio vero istud matrimoniū de cōmuni lege nō soluitur nisi in morte. quia amore nimio cōstricti nesciunt dare libellum repudij. et ideo redire nō possunt nisi singulari pietate diuina preuēti. Sicut tangit domin⁹ Osee. xiij. dicens. Perditio tua israel ex te. in me tantū auxiliuꝫ tuum. Ideoqꝫ plures eorum assumunt illud ꝓpheticū dicētes. Desperauim⁹ post ꝯcupiscētias nr̄as ibim⁹. Quarto deniqꝫ diabolus in fine dieruꝫ dotem filiarū suarum exiget vsqꝫ ad nouissimum quadrantem. Dicitur enim Eccle. xx. Datus insipientis nō erit vtilis tibi oculi enim ip̄ius septēplices sunt exigua dabit ⁊ multa improperabit. Intendit enim ꝙ ꝓ modica delectatione puniatur eternaliter. sicut hamus escatus in aquam mittitur vt piscis hac esca capiatur. Tercius autem casus vel descensus est in criminibus delectari vel gloriari intantū ꝙ plus superbiat quo plus peccat. Sicut diabolus lapsus prius suꝑbuit de natura que fuit op⁹

dei tandez ad hoc peruenit q̄ de culpa superbiret que erat opus suum. Similem autem lapsuz sortiuntur qui ex pura malicia peccant. quibus sez malicia placet et non solum ex affectu delectatōnis peccati sed etiam ex ipa cōplacentia peccati peccār: Qui letantur cum male fecerint ⁊ exultēt in rebus pessimis Quib⁹ imprōperat ps. Dilexisti maliciam. glosa. nō tantū fecisti sed etiam dilexisti. quod est maioris peccati. Sequitur. Super benignitatem. glosa. quia et si benignitas quandoq̄ tangit animum eius. statim tamē refugit ad malum. et tunc ꝑprie venit ad cōtemptum. De quo Prouer. xviij. Impius cum in pfundum venerit malorū cōtemnit. Hic autem cōtemptus acquiritur per habituz in multiplicatōne viciorū cōquisitum ita q̄ efficiuntur incorrigibiles. cecati in malicia. que prenidere non sinit peccatorum grauitatē ⁊ futuram calamitatē. Quia dicit Augustin⁹ in enchiridiō. q̄ peccata quāuis magna et horrenda cum in ꝓsuetudinem venerint aut parua esse aut nulla creduntur. vsq̄ adeo vt nō solum non occultanda verum etiam predicanda diffamādaq̄ videantur. sicut cottidie oculata fide discimus. Quartus ꝓinde cessus vel descensus est quedam studiositas male agendi sicut diabolus nunq̄ dormit sed sp ad viciorum ꝓpetrationem inuigilat. Dñs. ad dominū. Superbia eor̄ qui te oderunt ascēdit semper. Tante autē malignitatis est q̄ licet in vnoquoq̄ actu peccati penam suam augmentandā prescīat. nūq̄ tamē peccare desinit. Sicut isti in sua malicia efficiuntur taz inueterati q̄ a deo derelicti nunq̄ peccare cessarent si possibilitas et opportunitas in seipis adesset quādam studiositatē peccādi excitātes. Dñs. tangit in persona dei dicens. Et non audiuit populus meus vocem meā ⁊ israel nō intēdit mihi. Et dimisi eos scz eis subtrahendo. gratiam a peccatis retragentem fm desideria cordis eorum. ibūt igitur fm inclinationem fomitis ad maluz in adinuentionibus suis id est in peccatis eorumbus ab ipis inuentis. quaz peccati adinuentionē causat illa peccati studiositas. Veruntamē nihil horribil⁹ q̄ a deo derelinq̄ vt ambulent sine retractiōe cordis fm desideria carnis. Qz studiositas illa peccandi tantas abhominatiōes vicioz adinuenire dinoscitur q̄ nec sacra scriptura eisdez nomina imponere dignatur. sed vocantur peccata muta aut vindicta a deo clamantia. Quintus itaq̄ gradus vel descensus est obliuio dei ⁊ omnium que ad salutem pertinēt animarum qui per longitudinem temporis ⁊ studiositatem impietatis obrepere solet. Quod etiam diabolo cōuenit ab initio. qz quicquid tunc de euo defuit. malicie magnitudo supplenit. Hinc in eius damnationis figura serpenti dicitur Genes. iij. Super pectus tuum gradieris eo q̄ per reminiscentiam diuinarum miserationū nunq̄ erigēdus esset. Quam etiam oblitionē populo iudeorum imprōperauit moyses dicens. Deum qui te genuit dereliquisti ⁊ oblitus es domini creatoris tui. Hanc autem oblitionem inducit peccandi studiuz quo fit vt nec bonum quidem audire dignantur. iuxta illud ꝓphēticum. Predicate nobis placentia videte nobis errores. Vnde dicit Aplūs. ij. ad Thi. iij. Hoc autez scitote q̄ in nouissimis diebus instabunt tēpora periculosa. et erunt homines seipos amantes fm carnem. cupidi. elati ad dominū. superbi de impensis bonoribus blasphemi ⁊c̄. Et ex hoc sequitur quod subiungit iij. capitulo. q̄ multi sanam doctrinā nō sustinebūt sed coaceruabūt sibi magistros prurientes auribus et a veritate quidem auditum auertent. ad fabulas autē cōuertentur ⁊c̄. Cuius causam infert dominus Ezechiel. ij. dicens ad eum. Nolunt audire te qui nolunt audire me. eo q̄ omnis domus israel attrita fronte est ⁊ duro corde. Vbi dicit Grego. q̄ culpa que frequētius cōmittitur ea minus cōmittentis animus verecundatur. et sic ei frons meretricis efficitur sine verecundia quasi cōsuetudine trita. Daniel. xiij. Iudices iu-

ueterati dierum malorum cõcupiscẽtia ce
cati auerterũt oculos suos ne recordaren
tur iudiciorum iustoꝝ. et innocentẽ iniu
sto iudicio cõdemnauerunt. Vnde ꝙque
ritur dominus Isa. xlij. de talibus dicẽs
Quis cecus nisi seruus meus. ⁊ quis sur
dus nisi ad quez misi nuncios meos? Sed
attendant quod dicit Cesari⁹ in ammoni
tione. vj. Percutitur hac animaduersiõe
peccatoꝝ vt moriendo obliuiscatur sui qui
viuens oblitus est dei. Sextus autẽ ca
sus est in peccatis obstinatio et defensio
qua frangi quidem potest sed ad peniten
tiam flecti non potest. Quia iusto iudicio
dei instinctus spiritussancti frequẽter re
pellendo gratia diuina subtrahit̃ ⁊ dene
gatur. qua subtracta ꝓpter malicia suam
in peccatis obduratur. quia gratie natu
ra ẽ mollificare cor humanũ. Et sic vt di
citur Lcẽs. vij. Nemo ꝑt corridere quez
sez deus desperauerit Ita ꝙ ꝓpter obstina
tionem suam iam recipit iudicium eterne
reprobatõnis licet adhuc tempore modi
co delitijs affluere videatur. maiorez per
hoc damnationem recepturus. ⁊ sic attin
git peccatuz in spiritumsanctũ quo impu
gnat agnitam veritatẽ. defendit agnitaz
maliciam vt liberius peccet. Septim⁹
denicꝫ casus est aliorum perdicio cuz sez
ꝓpria perditõne nõ cõtentatur. sed acto
rem se. ꝓposse ꝟstituit aliene ꝑditõis alios
quoscꝫ ꝑtrahens in eandem damnatõnis
voraginez sicut sathanas omnis boni ad
uersarius omnes a deo cupit auertere sic̃
ipe a deo auersus est. Vnde de eo legitur
in Apocal. ꝙ seducit vniuersum orbẽ id ẽ
voluntatẽ habet ex se auertendi a deo om
nem creaturam licet nõ habeat facultatẽ
Sic in istis est tanta labes nequicie ꝙ in
uident christiane religioni. magis affectã
tes ab alijs duci vitam carnalẽ ⁊ vicioſaz
ꝙ spiritualem et virtuosam. Vnde enĩ gau
dent quosdam inuenire in malicia sibi si
miles. et disparibus vel virtuosis inuidẽt
imo plerunꝫ ꝑsecutões. oppressiones. de
risiones. et similia nequiter ingerũt. De
quibus dicit Gregori⁹ verbum horribile
quinto moral. ꝙ ꝙuis per omne viciũ qõ
perpetratur humano cordi antiqui hostis
virus infunditur. in hac tamẽ nequicia to
ta sua viscera serpens cõcutit et imprimẽ
de malicie pestẽ vomit. Quod a nobis a
uertat Jesus christus Amen.

De terribili cõsilio diuino su
per filios hominũ quo ad vindi
ctam maloꝝ in presenti. Ser. vi.

Venite ⁊ videte ope
ra dei terribilis in cõsilijs super fi
lios hominuz. ps. lxv. Cum dicit
Bernũ. super cañ. sermone. liij. In verita
te didici nihil ecꝫ efficax ad gratiã dei ꝓ
merendam. retinendã. recuperandã. ꝙ si
omni tempore coram deo inueniaris non
altum sapere sed timereverba ꝓposita du
ri assumenda vt aspectus terroris ꝓteri
torum nobis ingerat cautelam futurorũ.
Nam felix quẽ faciunt aliena picula cau
tum. Vincenim timor dñi dicit̃ initiuz sa
pientie. et hoc vt dicit doctor sanct⁹ Icõa
Icõe. q. xix. ꝙtum ad eius effectum. quia
sapiẽtia ab ipo timore incipit opari. imo
timor dicitur ipa sapientia. Job. xxviij.
Quia timor dei cõparatur ad totaz vitã
humanam per sapientiam dei regulatam
sicut radix ad arborẽ. Et ideo dicitur Ec
cle. j. Radix sapiẽtie est timere deũ. rami
enim illius longeui. Vt sicut radix virtua
liter dicitur esse tota arbor Ita timor dei
dicitur esse sapientia. Venite igit̃ et vi
dete opera dei dicit Dauid ꝓmo de seipo
cui psalmum huius versiculi assc̃ribim⁹ li
cet ignoratur quis illum fecerit. Et hocvi
dendo vindictam peccati ꝓphetica voce
dimissi. Nam vt habetur. ij. Regum. xij.
Post adulteriũ et homicidium reprehen
sus respondit. peccaui domino. Et nathã
quoꝫ. Dominus transtulit peccatũ tuum
sez ꝙtum ad culpam dimittendo. et etiã
ꝙtum ad penam eam ꝑpando. Quia licet
sis homicida ⁊ morte dign⁹. nõ tamẽ mo
rieris in ꝓpria persona. Pro illo tamẽ ho
micidio ꝙtuor filijs eius interfecti fuerũt

in vindictā scz filius bersabee a domino. Amon ab Asolon. Absalon a Joab. Adonias a Salomone. imo quod magis est. q̄druplicem distinctam et horribilem recepit vindictam. post culpe dimissionem. vt latius patet in sermonibus de sanctis et tempore. Venite igitur peccatores ⁊ videte opera dei. quia licet penitueritis et peccata dimissa fuerint. per que tamē q̄s aut in quibus peccauerit in similib⁹ punietur. Si vxorem alterius aut filiam violaueris. aut si violentiā feceris. homicidiuz ꝑpetraueris. ī te vel in posteris vindictā excipies. Et hoc p̄sertim in his que violētiam ꝓximis inferunt. Unde super illud Job. ix. Verebar omnia opera mea sciens. quia nō parceres delinquēti. Dicit Gregori⁹. ix. moral. ꝙ delinquēti dn̄s ne quaq̄ꝫ parcit. quia delictum delens sine vltione nō deserit. Aut enim ip̄e hoc homo in se penitens punit. aut hoc deus cuz homine vindicans percutit. Sic dauid audire post cōfessionē meruit. domin⁹ trāstulit peccatum tuum. et tamē multis cruciatibus post afflictus. ac fugiens filium ꝑsequentem. reatum culpe quā ꝑpetrauerat exsoluit. Hec ille. Venite ergo et videte opera dei scz scdo. in filijs israel liberatis de egipto et Pharaone indurato ac submerso. quia vt dicit Lyra psalmus istius versiculi qui incipit. Jubilate deo omnis terra. factus est in gratiarum actionē ꝓ liberatione filiorum israel de egipto. Et sic possunt esse ꝓprie verba moysi ad filios israel vt inspiciant ⁊ memoriter teneant q̄ꝫ terribilis domin⁹ extitit sup̄ egiptios tā multiformi q̄ꝫ crudeli vindicta ꝑcussos. p̄sertim cum addidit dn̄s. Indurabo cor pharaonis vt nō dimittat populū nisi in manu graui et forti ita ꝙ nulla ꝑcussione venire poterit ad agnitionē et emendatōnem. Quia vt habetur Eccs. vij. Nemo potest corrigere id ē nulla exterior aduersitas aut euētus quem ille despexerit. De qua materia vbi supra. Venite tercio et videte opera dei in eis qui a deo vocant̄ sed audire dedignantur. quos tandez incorrectos deserit nec est horribilius iudiciū q̄ꝫ sic a deo deseri. Sic̄ ait in p̄s. lxxx. Et non audiuit populus meus vocē meā. et israel nō intendit mihi. Et hoc est peccatuz ingratitudinis. De quo dicit in euāgelio. Si non venissem ⁊ eis locutus non fuissem peccatum non haberent. nūc aūt excusationem nō habent de peccato suo. sicut illi qui dixerunt. quia nemo nos conduxit. Unde ꝓsequit̄ in p̄s. Et dimisi eos scz subtrahendo gratiam. a peccatis ꝯseruantem. et non auferentem occasionē ad peccatorū allicientez et hoc ꝑm desideria eoruz. quia desiderāt in talibus ꝓsperari

Et hoc genus vindicte horribilissimum est. quia peccatorem peccatis infinitis inuoluit. Hinc sequit̄. Ibunt in adinuentionibus suis id est peccatis enormibus ab ip̄is adinuentis. Sicut aptius dicit Apl̄s ad Ro. j. Tradidit illos deus in desideria cordis eorum. Quia subtrahendo auxilium gratie ꝑmittit peccatores a passionibus suis et demonū temptationibus vinci. Unde dicit Jeronim⁹ ꝙ traditi sunt illudēdi desiderijs carnis. nō vt illa gererent que nolebant sed vt perficerent que desiderabant. Tradere autem est permittere nō incitare vel immittere. Hec ille. Sequitur. in immundiciā scz peccatorum presertim carnalium ⁊ enormiū. vt cōtumelijs afficiunt corpora sua. quia in his natura valde vilipenditur vt et vicia maiora faciant et talibus plerosq̄ꝫ de⁹ ꝓsperari sinit. Q⁊ quasi admirando diceret Job. xxj. Quare viuunt impij sublimati cōfortatiq̄ꝫ deuitijs. semen eoruz ꝑmanet coram eis. domus eoꝝ secure sunt et pacate. et non est virga dei super illos et cetera multa. tandem illustratus spiritu dat finale responsum dicens. Ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Nonne sic in omni ꝓsperitate dimisit penthapolim quousq̄ꝫ peccatis eorum vindictam acclamantibus. ea dominus horribili vindicta mulctare. vt plenius patet in sermone sub themate. Qui fabricatus est mutum et surdum. Venite quarto et videte opera dei. Quia vt dici

tur Job. xxxiiij. Regnare facit ypocritā id est impium propter peccata populi vt si queratur quare domin⁹ malos impios et tyrannos. quare inquā lupos et nō pastores regnare permittit ⁊ prosperari qui iniquitatem fouent. verbis. moribus. et exemplis. Justiciam deprimunt. bonitatem subpeditant. iuste respondeatur propter peccata populi. Noli ergo detrahere prelatis etiam discolis. noli murmurare contra deum sed peccatis tuis imputa vt sic ab impijs dominantibus opprimaris ⁊ de peccatis tuis puniaris. Et ideo vt dicit Gregori⁹ eadem verba tractans. Nullus qui talem rectorem patitur. eum quē patitur accuset. quia nimirum sui fuit meriti peruersi rectoris subiacere dominationi. quorum et si voluntas iniqua nūq̄ tamen iniusta potestas. quia quicquid nobis inferre potuerit iniquitas nostra prius meruerit. Sicut habetur in Judicuz. peccantes filij israel frequenter alienigenarum dominationi iusto diuino iudicio subijciebantur. Quod vt nobis euidentius pateat diuini iudicij fuisse dicit aperte dominus Osee. xiij. Dabo tibi regez in furore meo et auferam in indignatōne mea

Obi dicit glosa ꝙ Jeroboam rex datus est israel id ē decem tribubus ī furore iusto diuino iudicio. Primo vt Salomone per idolatriaz peccante. filius eius successionem regni pro maiori parte priuaretur. Secundo vt populus ad idolatriā pronus ac regi Salomoni consentiens in idolatria successore rege idolatra grauaretur. de quo rege profluxit origo idolatrie generalis ⁊ totius mali in israel. quo tandem mererentur captiui in externas regiones duci. Sicq̄ populus propter regem. et rex propter populum tandē transgressionis damna receperunt. Unde ⁊ sequitur. Et auferam in indignatōne mea Sicut illud dicitur. iij. Regum. xiiij. Mūdabo reliquias domus Jeroboam. sicut mundari solet fimus a terra vsq̄ ad purū et vnus tantum de filijs eius honorifice sepelietur. quia sermo bonus inuent⁹ est super eum. Obi dicit Rabby Sal. ꝙ Jeroboam posuit armatos in vijs ne aliqui ire possent ad festa in hierusalem. et filius eius impedimentum illud ammouit ignorante patre. vt qui erant deuoti possent ire in hierusalem ad adorandum dominū

Datus est igitur ī furore? quia fuit causa furoris domini excitandi ⁊ ablatus est in indignatōne. quia cum omni posteritate malicie sue penā accepit. Venite quinto et videte opera dei. Qui mutare sciuit corda regentium propter maliciam subditorum. et corda subditoruz propter maliciam regentium. Unde Gregorius tractans illa verba. Qui regnare facit ypocritaz propter peccata populi dicit. ꝙ ita sibijnuicem ⁊ rectorum merita cōnectuntur et plebium vt sepe ex culpa rectorum deterior fiat vita plebium. ⁊ sepius ex merito plebium mutetur vita pastorū. Ita ꝙ sepe qui videntur boni rectores. accepto mox regimine permutentur. sicut scriptura de Saule dicit. quia cor cum dignitate mutauit. Saul enim a domino elect⁹ est. nunquid in electione errare potuit? ne quaquā. Sed talis electio respicit presentem iusticiam. Et de Saul quidem scriptum est. j. Regum. nono. ꝙ erat electus ⁊ bonus. et non erat vir de filijs israel melior illo. eratq̄ humilis in oculis suis sicut postea dixit Samuel. Cum omnes paruulus in oculis tuis caput in tribubus israel factus es. sic ergo vt prosequitur Gregorius ibidem. Pro qualitatibus subditorum disponuntur acta regentium. et sepe pro malo grege etiam veri boni delinquat vita pastoris. In cuius etiam argumentum adducit Dauid dicens. Dauid enim deo teste laudatus. tumore repentine elatione inflatus. populum numerando peccauit. et poplus penā suscepit. q: fm merita plebium disponuntur corda rectorum.

Unde pro illo peccato fuerunt interempti p ā̄gelū dñi septuagītamilia in vna die ꝓut ptz diffusi⁹ vbi sup̄. Sic hodie mlte guerre. īimicicie. rapīe. opp̄ssiōes. p̄ncipes excitāt̄. vt sic malicie plebiū puniāt̄.

Et ecõtra multe anime plebium peiorantur et damnantur ꝓpter maliciam rectoꝝ
c et specialiter spiritualiũ prelatorum. Venite sexto et videte opera dei. Qui nõ solum agentes ¦ cooperantes vel ꝓsentiẽtes punit. sed etiam posteros eorũ vsqꝫ in terciam et quartã generationem. Sicut dicitur Exo. xx. Ego sum dominus deus tuꝰ fortis ⁊ zelotes visitans iniquitatem patrum in filios in terciam ⁊ quartã generationem. et faciens misericordiã in milia. bis qui diligunt me. Zelus ꝓprie significat amorem viri ad vxorem in quo nõ patitur aliuꝫ cõmunicare sibi. Et hoc modo dicitur dominus zelotes. quia nõ vult ꝙ homo fornicetur cum dijs alienis aut vicijs. Et ꝓpter huiusmodi vindictã visitauit iniquitatem patruꝫ in filijs. vt sic etiã patres in filijs suis patiantꝰ ⁊ faciens etiã misericordiã in filijs eorum qui diligũt illum. sicut etiam in lege veteri dominꝰ taꝫ principibus ꝙꝫ populis frequenter se ꝓmisit benefacturũ ꝓpter Abraham vel Dauid seruum suũ. Et ecõtra vindictã intulit ꝓpter parentum suorũ maliciã. Sicut habetur aperte. ij. Re. xxj. vbi agitur de crucifixione filiorum saul. Nam dicũt ibidem doctores ꝙ saul cupiditate ductꝰ ad possidendum possessiones gabaonitarum eo ꝙ habitabãt in tribu sua scꝫ beniamin et occupabant vnam ciuitatẽ notabilem multos ex eis interfecit nõ seruando iusiurandum quod Josue ⁊ filij israel cũ gabaonitis inierunt ad quod tamen posteri eorum erant obligati. Sed in velamẽ sue malicie dixit Saul ꝙ nõ esset eis parcendum. tum quia tota possessio eorum esset filiorum israel iuxta mandatum dñi. tũ qꝛ nõ esset seruandũ fedus illud. eo ꝙ ꝓ fraudem iurauerunt mentientes terram suam inter limites terre ꝓmissionis nõ cõtineri sicꝫ illos iniuste ꝓmit. Et quia factum istud vtpote notorium per dauid puniri debuit qui illi in regnum successit. sed quadam ignorantia crassa neglexit. ideo secuta est diu postea vltio diuina cogẽs dauid ad faciendum iusticiam et puniendũ hanc noxam. Nam in vindictam illius a domino facta est fames tribus annis ꝙtinuis. Et dicit Rabby sa. super hunc locũ. ꝙ primo anno nõ cõsuluit dauid dominũ. quia credidit ꝙ ex cursu temporis naturali sterilitas terre cõtigisset. Secundo vero anno cum vidisset sterilitatis huius ꝙtinuationez credidit ꝙ hoc ꝓpter idolũ miche contigisset. quia illud erat adhuc in tribu Dan. et ideo destruxit hoc idolum illo tẽpore. Sed quia ꝓpter hoc anno tercio sterilitas terre nõ cessauit Dauid consuluit dominũ. Qui respondit ꝙ sterilitas terre cõtigisset ꝓpter saul et domum eius eo ꝙ iniuste gabaonitas occidit. Tunc dicit dauid ad eos. Quid faciam vobis vt benedicatis hereditati domini. Qui respõderunt. Virum qui attriuit nos et oppressit eos delere debemus vt ne vnus quidẽ de stirpe eius residuus maneat. Et sic petierunt omnes de domo saul ad interficiendum. Porro dauid eis suggessit ꝙ nimis perierunt in vindictam. ita ꝙ finaliter de septem filijs eius ꝓtenti fuerunt quos crucifixerunt et sic iuxta verbum dominicuꝫ Omnes qui ceperint gladiuꝫ gladio perirent. tamdiu fuerũt suspensi ꝙtra morẽ illi⁹ terre quousqꝫ signo date pluuie dñs se placatũ ostẽdit. Q⁹ si tã rigide vindicatum est ꝓ iniusta oppressione alienigenarũ vt ois posteritas saul vindictã exciperet quid igit̃ de his fiet q̃ pupillos oppꝛimũt⁊ viduas. imo fratres ⁊ sorores ⁊ quosqꝫ ꝓximos ⁊ qꝛ ois homo iam fraudulenter incedit. Veruntñ hmõi nõ solũ sibi sed et suis heredibus animaduersionis diuine iram thesaurizant que vindictã facict in ꝑtri vel in futuro. Hic merito queri ꝑt. vtrum iustũ sit ꝙ posteri vindictã sustinent diuinam ꝓ peccatis suorum predecessorum. Nam ꝙ nati et nati natorum et qui nascentur ab eis patrum suorum culpas penis exsoluent quis non miretur? Sicut cõquesti sunt etiam Ezechiel. xviij. dicentes. Patres nostri comederunt vuam acerbam. et dentes filiorum obstupescunt. Quid est vua acerba nisi peccatum? Qua

quippe acerba est fructus ante tempus. Quisquis enim presentis vite delectatõnibus satiari desiderat quasi vuã acerbã ante tps comedere festinat. et horũ q̃dem peccatoꝝ vindictã in lege veteri etiam in peccantiũ filios ⁊ posteros grossatã corporali saltem afflictõne frequenter legimꝰ De quo nimirũ ꝯquerentes murmurabãt Ad hanc questionẽ respondet doc. sanctꝰ sup. ij. dis. xxxij. tractans illud Exodi. xx. Ego sum dominꝰ deus tuus fortis ⁊ zelotis ⁊c. Et dicit q̃ proles dupliciter ꝯsiderari potest. Primo ꝓut q̃tum ad corpus est res quedam parentũ inquantũ scz a parentibus trahit esse suum corporale. Et etiam q̃tum ad res terrenas vtpote diuitijs quas vel a parentibꝰ suscepit vel etiã quibus parentibus tempore necessitatis subuenire teneret. Secũdo modo q̃tum ad animaz immediate causatur a deo que nõ est res parentũ sed ip̃ius dei tm̃. sicut dñs innuit dicens ibidem Ezechiel. sicut anima patris mea est. ita et filij. Peccatũ ergo duplicem penã cõsequitur. scz vnam per se que ad animã pertinet. et hoc in p̃senti vt amissio diuine gratie cõturbatio male secure cõscientie ⁊ similia. vel in futuro sicut inflictio damnatõnis perpetue vel purgatõnis purgatorie. Et hmõi pene nunq̃ filijs ꝓ parentum peccatis infliguntur nisi in q̃tum imitatores fuerĩt malorum parentuz. Quia ista pena nõ attingit eos ꝑm q̃ sunt res suoꝝ parentũ. Aliã vero penã peccatuz cõsequitur quasi per accidens sicut infirmitates ⁊ penas corporales vel etiam tp̃ales sicut amissionez rerum. infortunia ⁊ similia. que pene non semp̃ infligunt̃ peccatoribꝰ ꝑm exigentiaz culparũ sed ꝑm moderationẽ diuine ꝓuidentie. que aliquãdo punit in p̃senti. aliquãdo in futuro. aliquando in p̃sonis. aliqñ in eoꝝ posteris subditis vel aĩcis. presertim filijs. Tali igitur pẽa quãdoq̃ filij puniuntur ꝓ peccato parentuz. Quia hec pena cõtingit eis ꝑm q̃ sunt res parentũ ip̃oꝝ. nisi fiat impedimentũ ex p̃te filiorũ p̃hoc q̃ cõtrarij peccatis parentũ per vitam bonam existunt. sicut manifeste legit̃ de filijs Chore qui reseruati fuerũt ab illa horribili seu terribili vindicta. vt patz supra. Venite ergo septimo ⁊ videte opera domini terribilis in consilijs sup̃ filios hominum. et hoc in illo finali horribili iudicio. de quo dicit̃ in p̃s. Cum accepo tẽpus ego insticias iudicabo. Et iterum ad impium. Hec fecisti et tacui. Existimasti inique q̃ ero tui similis. arguã te ⁊ statuã cõtra faciem tuam. ꝓut patebit in sermonibus sequentibus. Ad laudem dñi nostri Jesu christi. Amen.

De extremo iudicio ⁊ eius horribili expectatione. Ser. vij.

Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Math. xxv Cum dicat Sapiẽs. memorare nouissimi tua et ineternuz nõ peccabis. Salubriter assumendam duxi ꝓ themate fulminatõz illam terribilem extreme sententie que futuri illius iudicij potissime totum pondus cõplectitur. Quã ꝓfecto veritas infallibilis p̃nunciauit reprobis in diebꝰ nouissimis inferendam. Vnde premisit ibidem. Cum venerit filius hominis in sede maiestatis sue et omnes angeli cum eo tunc sedebit super sedem maiestatis sue et congregabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oues ab hedis ⁊c. Ad cuius etiam ineffabilem veritatem approbandam dicit. Celum et terra transibunt verba autem mea nõ transibunt. Et iterum. Amẽ dico vobis. Vnuz iota aut vnus apex nõ p̃teribit de lege donec omnia fiant. Quoniaz igitur infallibiliter ip̃a reseruatur impijs inferenda. discutiamus eam viuẽtes vt territi declinemus eam feliciter moriẽtes Veruntamẽ ad maiorẽ euidentiã p̃mittendum esse reor de qualitate iudicis aduenientis cuiꝰ p̃ntiã Job ĩ p̃sona ĩpioꝝ ita formidauit q̃ diceret. Quis mihi tribuat vt in inferno ꝓtegas me ⁊ abscõdas

me donec ꝓtranseat furor tuus? Et Malach. iij. Quis poterit cogitare diem ad-uentus eius? Aut quis stabit ad videndum eum. Ipe enim quasi ignis cōflans ⁊ q̄si herba fullonum ⁊c. Erit enim iudicis huius aspectus intollerabilis. affectus terribilis. districtio inflexibilis. et potestas inuincibilis. Primo enim erit eius aspect⁹ intollerabilis. Quia sicut ī datione legis vt haberur Exo. xix. adueniendo domino in montez sinay od dandū legē tot⁹ mons tremuit. sm magistrū in historijs. ⁊ fumabat eo ꝙ descendit dñs in igne ⁊ ascendit fumus ex eo quasi de fornace. eratq̄ oīs mons terribilis. Naz mugiebāt tonitrua micabāt fulgura. ut sic filij israel mouerentur ad terrorem ⁊ diuinā reuerentiā. Sic in futuro iudicio de legis obseruatōne rationez quesitur⁹ adeo terribilis apparebit vt sm p̄s. Ignis in ꝓspectu eius exardescet. et in circuitu eius tempestas valida Vnde dicit Aug⁹ ꝙ reprobi mallēt omne tormentū sustinere q̄ videre faciem iudicis irati. Et quid mirum. Si exiguo terre vermiculo qui basiliscus dicitur vim tantam in aspectu tribuit q̄ exire cōmotōne qua sm naturales ad homines naturaliter mouetur solo visu etiā longe positos interficit. Quid putamus omnipotēs aspectui suo terribili reseruauit. Accedat deinde ad cumulum huius intollerabilitatis ꝙ oculis eius ꝓspectabile est omne solidū apertū omne secretum. nudū omne cordis archanū. vt vult Apls Hebre. iij. Vnde Ecclesia. xxiij. Oculi dñi multo lucidiores sunt sup solem. circumspicientes oēs vias hominū ⁊ pfundum abyssi et hoīm corda intuentes ⁊ absconditas partes. Audiāt hoc qui operantur iniquitatē in abscōdito dicētes. Quis nos videbit? nihil operti enim qđ nō reueletur tunc. Q⁹ si alicui hoīm p̄sertim aduersario abscōdita cordis reuelare veremur. O que putas tunc erit cōfusio cū p̄nte iudice nota fient vniuersis? Secūdo principaliter erit ei⁹ affatus terribilis. Cū enī vt dicit Exod. xix. Legē ꝓmulgaret vocē eius terribilē cunctus pp̄s audiebat q̄ pauore cōcussi stetерunt a longe dicentes moysi. Loquere tu nobis ⁊ audiemus. nō loquat nobis dñs ne forte moriamur. Quid igit erit cū exigет rōem de obseruatōne legis? Dñ Job tremens ait. Quis poterit tonitruū magnitudinis ei⁹ intueri. Si ei verbo tantū celū et terrā creauit ⁊ inimicos suos in captione sua ꝓstrauit. O q̄ terrifice penalitatis erit vox illa in executiōe tā districti iudicij. Vn dicit Aug⁹ sup eodez. Quid iudicaturus faciet q̄ iudicand⁹ hoc fecit? Quid regnatur⁹ poterit qui moritur⁹ hoc potuit. Vnde hoc firmiter teneat ꝙ si q̄s illi⁹ inestimabilē penalitatē exptus fuerit potius eligeret abdicatis omnib⁹ mundi delitijs centuz annoꝝ curriculo strictissimam agere penitentiā q̄ denuo hui⁹ seuerissime sentētie fulminationē sustinere vt tm̄ euaderet vultū iudicis iratū. etiam si damnatio minime sequeret. Denicq̄ terrificam hāc visionē ac sentētie fulminatōz luciferi casus satis nobis indicat. Quiv dicit Isa. xiiij. dicebat in corde suo. In celū ascendā sup astra celi exaltabo solū meū. ascendā super altitudinē nubiū ero similis altissimo. Nihil ille locut⁹ est nihil fecit sed tm̄ cogitauit. Et tm̄ ad vnicū nutuz diuine indignatōis rā horribiliter nō solum p̄cipitatus est sed ⁊ eternaliter. penis infernalib⁹ adictus. dūo necdū finalē sententiā damnatōnis ꝓmulgante sed in futurum iudiciū reseruāte. Q⁹ de hoc admiratus Isaias diceret. Quō cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris. quasi diceret. q̄ horribiliter ꝙ tantillo peccato tu summ⁹ angelo⁹ piectus es? quō tam inexpressibilibus penis adiectus. quō tam irrevocabiliter damnat⁹ es? Quid igit somnies o miser homūcio. stercus ⁊ puluis. putas q̄ tibi peccāti parcet in die iudicij seu vindicte? Q⁹ si hoc egit omnipotēs solo nutu. O q̄d horroris erit cuz gladium suum euaginauerit et manus eius iudicium arripuerint. cum inq̄z verbū illud terrificū ⁊ pene omni gladio ancipiti terribilius pertingens vsq̄ ad diuisionem anime ⁊ corporis ac spiritus exsufflauerit. Ite male dicti ī ignē eternū. Quā sentētiā diaboli

adhuc pre cunctis penis infernalibus expauescunt. Unde legitur in vitispatrum. Q. cum quidam sedule fornicatōis spiritu temptaretur. a domino precibus vt tēptatorem cerneret impetrauit. Cui ille. Quid tibi ꝓficit miser me temptasse? Nosti enim ꝙ alium precipitando. peccatum tuum et per cōsequēs penam aggrauas. Respondit demon. Scio verum esse qđ dicis. sed scio ꝙ q̄to plures peccare fecero tanto iudicij diem retardabo. Quem super omnem penam formido. in quo duraz illam sententiā me auditurum expecto. Ite maledicti in ignem eternum. Cuius fulminationem vt saltem ad tempus retardare valeam nitor homines tam grauiter temptare. Tercio principaliter erit eius districtio inflexibilis. et hoc qnantuz ad duo. Primo ad exquisitissimā discussionem omnium peccatorum operum verborum. Affectionū cogitationum intentionum omissionum. O quantū tunc peccator angustiabitur. Cū vt dicit Anselmꝰ A dextris erunt peccata accusantia. a sinistris infinita demonia. subtus horrendum chaos. desuper presentia iudicis. foris mundus ardens. intus cōscientia vrens. vbi iustus vix saluabitur. heu miser et peccator sic deprehensus. quo fugietur Latere erit impossibile. apparere intollerabile. Tūc enim hierusalem scrutabitur in lucernis et inuenientur nōnulli babilonij qui ciues putabantur fore hierusalem Et vt de maioribus sileamus. inter opera de passu pedis erit reddenda ratio Job xiij. Obseruasti omnes semitas meas. et vestigia pedum meorum considerasti. Et inter verba etiam leuissima ponderabuntur. Unde Gregoriꝰ super illud Math. x. Omnes capilli capitis vestri numerati sunt dicit ꝙ sic deus vias suas cōsiderat et gressus dinumerat. vt nec cogitatōnes nec verba minutissima que apud nos viluerunt in eius iudicio manent indiscussa. Sic etiam cogitatōnes nostras districtiꝰ examinabit si ex đo sint. Sapīe p̄mo. In cogitatōnibus impij erit interrogatio. Et iterum. vj. Cogitatōnes nostras scrutabitur. Et quod plus metuendum est in oībus iusticijs etiam intentōnes ꝑscrutabit si bone vel recte fuerint. Cum accepto tempus inquit ego iusticias iudicabo. nimirum quia bonum opus intētio mala falsificat. Sic et de omissione scrutabit̄ tam operis boni. vt patet hic eo dicente. Esuriui et nō ꝛc̄. Huius enim causa diues epulo guttam aque nō poterat impetrare. q̄ etiam temporis vt dicit Bern̄. in sermone quodam ad scolares. Sicut nō peribit capillos de capite sic nec momentum de tempore de quo ratio non exigetur. Hinc merito dicit Anselmꝰ in meditationibus. O lignum aridum ꝛ inutile eternis ignibus deputatum. quid respondebis in illo die cum exigetur a te vsq̄ ad ictū oculi omne tempꝰ viuendi tibi impensum qualiter a te fuerit expensum? Nam si in viridi ligno hoc faciūt. in arido quid fiet. Et ex his considerari potest quāta districtio vigebit in peccatis criminosis. Secundo q̄tum ad districtum demeritoruz retributionem ne videatur ociose facta discussio. Tunc enim mittentur in carcerem infernalem donec soluant nouissimuz quadrātem. Nec enim iudex omnipotens verebitur magnitudinem cuiuscunq̄ vt dicitur Sapīe sexto. Quoniam pusilluz ꝛ magnū ipse fecit. Et omnes nudi stabunt ante tribunal eius reges horrendi iudices et tyranni. Nec aliquo munere flectetur. quia vt dicitur Ezechiel. vij. Argentum eoruz eijcietur foras et auruz eorum in sterquilinium erit. Argentum et aurum eorum nō valebit liberare eos in die furoris domini De diuitibus auaris in illa qui aīas suas quas pro diuitijs vendiderūt. cū diuitijs tunc redimere non poterunt. Ibi inq̄ frater nō redimet. redimet homo. nec quidez parētes iusti filios impios. nec filij iusti impios parentes. quia vt habetur Ezechiel xiiij. Si inuenti fuerint Job Noe et Daniel. ip̄i iusticia sua liberabuntur sed filiuz aut filiam nō liberabūt. Nec cōfidant tūc in patrocinijs sanctorum nisi propria merita suffragauerint. Quia s̄m Augꝰ tūc fugiet mīa etiaz a gemma paradisi Maria

Epl'm notatu dignum.

Hinc nimirum vt legitur in vitispatrum. Agathon moriturus ad reddendā rōnem districtio iudici se totum recolligit ita q̄ tribus dieb⁹ apertis oculis staret immobilis. Cum igit̄ fratres eū pulsarēt dicentes. Abba vbi es? Respondit. in ꝯspectu omnium iudicis assisto. Et dixerūt. Et tu times abba? Quibus respondit. Virtute qua potui mandata dei custodiui sed homo sum et nescio vtrum opera mea accepta fuerūt coram deo. quia aliter sunt iudicia dei ⁊ aliter iudicia hominū. et ita timeo nec cōfido nisi venero ante deuz. O vere horribile dictum. q̄ aliter sunt iudicia dei et aliter iudicia hominū. Si tantū timuit qui tam fideliter mundum cuz suis cōcupiscentijs calcauit. O q̄tum merito nobis delicatis carnalibus et desidia torpentibus trepidanduz est. sicut ait in euāgelio dominus. Ostendā vobis quem timeatis qui scz postq̄ occiderit corp⁹ habet potestatez animā mittere in gehennā hunc ait timete. Quarto deniq̄ p̄ncipaliter erit potestas eius inuincibilis ne quisq̄ sibi blandiatur de resistentia diuine maiestatis. Eadem nāq̄ facilitate qua vniuersa cōdidit. etiam eadem in nihilum redigere p̄t. Et ideo dicit̄ Job. ix. Deus cui⁹ ire nemo resistere p̄t. Nā si fortitudo queritur robustissim⁹ est. Vnde dicit idē dominus Deutro. xxxij. Si acuero vt fulgur gladiū meū ⁊ arripuerint iudiciū manus mee. reddā vltionē hostibus meis et his qui oderunt me retribuā. Et iterum. Ego occidam et ego occidere faciaz. et nō est qui de manu mea possit eruere. Quia nimirum impij in futuro viuēdo semp̄ morientur. et moriendo semper viuēt. et non erunt qui eos ab hac penalitate eternaliter eruent. Et huius quidem diuine potētie pariter et vindicte plura figuratiue p̄cesserunt. que nobis etiam liquido ostendunt quod grauissime se vindicatur⁹ est in eos qui potestati resistunt non tantum sue. sed et suorum scz prelatorum. Quia s̄m apl'm. qui potestati resistit dei ordinationi resistit. nisi forte in his que sunt cōtra deum. sicut ostendit in Dathan ⁊ abyron. quibus rebellantibus et murmurātibus cōtra moysen vt dicit̄ Nume. xvj. Dirupta est terra sub pedibus eorum et aperiens os suum deuorauit illos cum familia eorum cum tabernaculis suis ⁊ cum vniuersis substātijs eorū. Descenderūtq̄ viui in infernū. Similiter ⁊ ignis egressus deuorauit Chore cum ducentis et quinquaginta viris q̄ offerebant incēsum. Sic factuz est preliū magnū in celo. Michael et angeli eius pugnabāt aduersus draconem et draco pugnabat ⁊ angeli ei⁹. Sed quid sequit̄? Sed nō preualuerūt neq̄ inuentus est locus eorꝫ amplius in celo. ⁊ q̄ pabat resistere michaeli p̄ncipi celestis curie. Ido tā horribiliter ⁊ irreuocabiliter p̄cipitat⁹ est. Nūc vero disponam⁹ oculis mētalib⁹ ordinē ⁊ modū futuri iudicij. tur mas iudicādoꝝ hincinde se cernētes. Et statuet quidē oues a dextris ⁊ hedos fetidos id ē peccatores a sinistris. A dextris quidem ponet eos qui p̄ ei⁹ noīa ludibria et verbera experti sunt. insup̄ et vincula ⁊ carceres. lapidati sunt. secti sunt. temptati sunt. in occisione gladij mortui sunt Circuierunt in melotis in pellibus caprinis. egentes. angustiati. afflicti. quib⁹ dignus nō erat mundus. qui manserunt in speluncis ⁊ cauernis terre. et oēs alij qui spectaculum facti sunt deo angelis ⁊ hominib⁹. Secundo vero loco ponet cum eisdē pauperes et in opes debiles claudos cecos ceterosq̄ despectos ab amatoribus huius mundi. Sicut ait domin⁹ in euāgelio Exi cito in plateis ⁊ vicis et debiles ⁊ cecos claudos introduc huc vt impleatur domus mea. Non tamen ita intelligendū q̄ omnes pauperes debiles et similes regnum celorum possidebunt. sed quia tales abiecti a mūdo maiorē occasionē emēdationis habētes vt in pluribus citi⁹ ad deū cōuertunt̄. Deus enī plerūq̄ qd̄ eis negat in tp̄alib⁹ refundit in sp̄ualibus. Et hi quidem q̄ religioso cōparebūt coram iudice quis explicetur. Induti stolis glorie. imo omnes eius domestici vestiti sunt duplicibus. glorificata iam anima cū corpore. A sinistris vero ponēt̄ hi q̄s Johā

nes enumerat Apocal. vj. in fine. tamquam principales dicens. Reges terre et principes et tribuni et diuites et fortes et omnis seruus et liber absconderunt se id est abscondere desiderauerunt in speluncis et petris montium et dicunt montibus et petris. Cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni quoniam venit dies magnus ire ipsorum et quis poterit stare? Si nunquid armati vel ornati apparebunt? Respondit Bern. in sermone dicens. Nudi stabunt ante tribunal christi vt audiant vocem iudicij qui obdurauerunt aures suas ad vocem consilij. Quid enim nunc loquitur? Penitentiam inquit agite. Multi tamen dissimulant. multi continent aures suas dicunt. durus est hic sermo. Non sic impij non sic cum intonuerit durus sermo verbum asperum cum pronunciatum fuerit Ite maledicti in ignem eternum. Quibus sic ordinatis qualis putas erit disceptatio iustorum ad impios? Stabunt iusti inquit in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt. Tunc vidua orphanus et pupillus vindictam acclamabunt. Tunc iuxta ps. Exultationes in gutture eorum et gladij ancipites in manibus eorum etc. per totum. Tunc inquam superimpium ridebunt et dicent. Ecce homo qui non posuit deum etc. Econtra iniusti prespus angustia gementes dicent. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et finem illorum sine honore. Ecce quomodo etc. O sera penitentia damnatorum quam amara quam infructuosa quam desperatione plena. Sed ad iudicem reuertamur Nam post hec parabit extreme sententie fulminationem qui ad maiorem reproborum desperationem primo iustorum sententiam promulgauit dicens. Venite benedicti patris mei percipite regnum vt ex hoc plus crutientur reprobi cum electis a christo leticia inenarrabili et charitate indicibili receptis. sese videbunt abijci et reprobari tanquam indignos et deo odibiles. Tunc electi ineffabili gratiarum actione organis dulcisonis laudem resonabunt. Sed ve ve miseris derelictis et secundam sententiam exspectantibus qua tollentur ne videant gloriam dei. De quo dicit discipulus horalogij. De infernalibus ac damnatis et peruersis spiritibus quibus hanc faciem iudicis furibundam in sua terribili dispositione absque omni spe gratie visuri sunt. Quod a nobis auertat Jesus dei filius. Amen.

De horribili fulminatione illius extreme sententie. Ser. viij.

Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius Math. xxv. Vt autem ad huius declarationem sententie procedamus. Cerne nunc iudice tuum. O anima maledicta inexpressibili terrore flammeum gladium oris suiuibrantem ad terrendum peccatores. ad fulminandum inquam illam sententiam finalem quam qui acceperit tinniet ambe aures suas. Ite maledicti in ignem eternum etc. In quibus verbis nimirum quinque terribilissima et metuendissima per ordinem promulgantur. Primum est diuini solatij repulsio cum dicit ite. O ite quam pauendum eris impijs a dulcifiua presentia diuine visionis eijciendis. Nam cum vel per mortem vel per peregrinationem aliquorum carorum separatio fit. stati vtrique optant diuina protectio. Hoc enim est vltimum aue mortalium. Sit omnipotens vobiscum qui conseruet in omni bono protegat ab omni malo. Fateor quia secum bene agit quia a deo protegit. Sed quaeso cuius patrocinio relinquitur quia a deo reprobus eijcitur. cuius auxilio diriget. cuius solacio fouebitur cum non sit ei comes itineris assignandus. nisi leuiathan tortuosus tamquam leo rugiens ad escam preparatus? Putas ne parua calamitas erit a iudice reprobari etiam si nulla pena sequeretur quem de cetero abhominabitur omnis creatura amicum inuenire poterit in celo et in terra nec subtus terram. Non angelum non sanctum non malignum spiritum non impium damnatum. non patrem non matrem etc. Quia nunc in electis erit summa quedam dulcedo charitatis et vnitatis. sic in omnibus reprobis erit summa amaritudo inuidie et discordie. ita quod ex aliorum presentia quasi de penis proprijs torqueri videbuntur vt postea patebit.

Sic miser eiectus a facie domini cunctis odiosus erit. Cui⁹ figura p̄cessit in chayn fratricida qui eiectus a facie domini respondit Genes. iiij. Ecce eicis me hodie a facie terre et a facie tua abscondar ⁊ ero vagus et ꝓfugus in terra. Omnis igitur qui inuenerit me occidet me. Hinc etiā dicit Criso. super illud Math. vij. Excidetur in ignem mittetur Intollerabilis res est gehenna quis nesciat et horribile supplicium. tamē si mille geheanas mihi ꝓponat nihil tale dicturus est quale est ab honore illius glorie ꝓpelli et exosum eē christo. Unde quidā Carorū tristis discessus tristior istis. corporis et anime tristissim⁹ a deitate. Sicut legitur Genes. xxj. Agar eiecta est de domo abrahā cum filio qui figuram tenent omniū terrenoꝝ et mundanoruz. Sicut legit̄ Baruth. iij. Filij quoqꝫ agar qui exquirunt prudentiā que de terra est. Unde premisit ibidem. Qui argentum thesaurisant et aurum in quo ꝯfidūt homines et sequitur. Exterminati sunt ⁊ ad inferos descenderūt. Nunc diligenti⁹ attendite. Cur agar eiecta est nisi quia filium habuit egiptiace ludentē. Cur filius vero eiectus est. nisi quia matrez habuit ancillam id est seruilis cōditionis. Scientibus enim legem nūc loquor. Sic reuera in futuro iudicio parentū suorū peccatis exigētibus innumerabiles filij eternis penis adijcientur quos ad bona instruere vl̄ a malis corrigere neglexerūt. Sicut patuit de puero blasphemo quinqꝫ annoruz vt scribit Grego. in dialogo. vel etiā eos male acquisitis ditauerūt aut iniuste acquirere docuerūt. Et ecōtra multi filij parentum suorum causa perditōnis erunt q̄rum amore in peccatis et iniusticijs se p̄cipites dederunt vt illic in pena detestabilis inuidia cruciat quos hic amor inordinatus ad culpā traxit. Et veniēt dies in quibus dicent. Inimici hominis domestici eius. Secundū est indictio eterni diuortij cum additur maledicti. et hoc erit intollerabilius. quia sicut nūc per peccati lapsum a deo se elongātes semper redire possunt. quos iniuriatus Jesus ad redditum expectat. reuocat iniuriantes. amplectitur redeuntes. tribuit veniam. ingerit gratiam. reddit stolam primā. vituluz saginatum adducit. cōuiuiū instruit. ⁊ angelis suis ait. gaudere autē oportet et letari. quia frater tuus mortuus fuerat ⁊ reuixit. perierat et inuentus est. Fateor qꝛ cum peccatoribus nūc bene agitur. qꝛ nō venit dominus perdere sed saluare. et diē stricti iudicij p̄uenit tempus magne misericordie. vt si voluerint districtio nō inueniet in quē seuiet. sed ve tarde penitētib⁹ quia postmodū sola regnabit iusticia cum sonuerit vox illa. Ite maledicti. O maledictio nunqꝫ abolenda. O seueritas nunqꝫ recōcilianda. O separatio nunqꝫ reuocāda. qꝫ longam restem eterne desp̄atōnis reꝓbis inijcies. qꝫ lōge miseros exulabis nunqꝫ in diuinam gratiā reuersuros. Nā maledictio sonat illam eternā reprobatōnem nunqꝫ abolendā. Hinc de reprobo dicitur Isa. xxij. Asportari te faciet dominus sicut asportatur gallus gallinaci⁹ scꝫ capite deorsum ⁊ pedibus sursuz. eo ꝙ caput id est christum postposuerūt. et pedibus scꝫ creaturis terrenis adheserūt. Coronans coronabit te tribulatōne que scꝫ infinita est sicut et corona finem nō habet Et ꝓpter penaruz varietatē subiungit dicens Quasi pilam mittat te id est sicut pila que voluitur de loco ad locum sicut tu de supplicio ad supplicium. Et hoc in terram latam. quia dilatauit infernus os suum absqꝫ termino ꝓpter improborū multitudinē. Et cōcludit. Ibi morieris. In quo notat penaruz acerbitatē. quia semꝑ in actualitate mortis imo morte tp̄ali durius sustinebunt. De cuius etiam calamitate dicit Hugo ꝙ omnia gehenne supplicia sup̄at deum nō videre. et bonis carere que in potestate habuisti obtinere. Cuius causam ex tribus teor emanare. Primo ex mutatōne affectus. quia anima separata a corpore corporalibus oblectamētis frui nō potest. non diuitijs. non delitijs. nō honoribus. Hinc dicit p̄s. Dormierūt

somnum suum et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. Quam miseri igitur sunt isti qui terrenis istis coaceruandis et conseruandis tantopere inhijant. Stulte ait dñs hac nocte repetent animã tuã. et qui parasti cuius erũt? Secundo ex fame diuine visionis. cũ enĩ anima diuinitatis capax ad illius desiderabilem fruitionẽ creata dinoscitur. vt illi quasi suo centro et obiecto generali tanq̃ sue dulcedini. glorificatõni. ⁊ ꝑfectioni dulciter inhereat.. Ideo nunq̃ de cetero ꝯsolationẽ recipere ꝑt preter illã diuinam intuitionẽ. Unde licet adhuc corporalibus inuoluta qualemcũq; ꝯsolationem in bono ꝯmutabili recipe ꝑt lingens mel insentibus ⁊ vrticis. tuꝫ propter nature corruptõeꝫ qua fertur ad oblectamẽtum obiecti corruptibilis. tũ ꝓpter nõdũ gustatã vel agnitam diuine dulcedinis supereminentiã. In futuro tñ damnande licet ea minime gustabunt. cognitõne saltem aliquali ꝑcipiẽt q̃to bono priuabunt̃ Tunc enim in eis tam ingens fames diuine fruitõis exsurget. ꝙ si etiã a penis sensus ꝑseruarentur vt de paruulis ĩ originali decedentib⁹ cõmunis habet opinio. ad refocillandũ tamẽ appetitũ diuine fruitõnis eligerent infernalibus penis ꝑpetuo mancipari q̃ tanto bono priuari. Tercio ex decoris aĩe affectata ꝑfectõne. qꝛ in visione diuina omnis anime decor depẽdet Nam licet anima ꝓpter virtutes abilitatur ⁊ nobilitat̃ ad receptionẽ illius ineffabilis diuine transformatõis. necesse tamẽ est vt diuine claritatis radius suꝑsplendeat. ⁊ sic refulgeat sol in clipeos aureos resplendeãtq; montes ab eis. alioq̃n nulla diuersitas erat auri politi ⁊ obrisi ad lutum platearum q̃tum ad decorẽ nisi luce materiali discernãt̃. Sicut videm⁹ in corporalibus celestibus ad receptionẽ quidẽ solaris luminis abilitatis q̃ tñ opaco corpore mediãte relinquunt̃ obscura eo ꝙ solis priuant̃ beneficio. Sic etiã patres veteris testamenti licet ab omni scoria purgati. virtutibusq; decorati. vmbra tamẽ originalis criminis nihil omnino luminis glorie sunt potiti. donec veniret sol iusticie. qui sub motu velamen tanq̃ verum lumen animarum eos luce clarius illustraret et ad hanc appropriatam sibi gloriam anima ingenita sua nobilitate tantoꝑe ꝑuenire desiderat vt ꝟe dicere possit. Sic ceruus desiderat fontes ⁊c̃. Tercium est plenitudo amari supplicij cum sequitur in ignem. Est enim ignis pena grauior ⁊ intensior omnibus alijs. Sꝫ que putas esse cõparatio ignis materialis ad infernalẽ? Profecto qualẽ posuit sanctus Sebastianus cui stabat angelus ad aurẽ cum inter alia dicebat. ꝙ ignis hic sensibilis se habet ad ignẽ infernalẽ sicut ignis depict⁹ ad ignem materialẽ. Cuius experte ratõ sumi potest. qui inclusus in terra nõ exalabit. Unde ꝑs.. Pones eos vt clibanum ignis in tempore vultus tui. Hinc exclamat Isa. xxxiij. dicẽs. Quis ex vobis poterit habitare cũ igne deuorante? Aut q̃s ex vobis habitabit cum ardoribus sempiternis. Dicit autem dñs. in ignem vt penalitatis designetur plenitudo que causatur ex duobus. Primo nanq; sustinebunt penam sensus intentissimi qua circumuallabuntur vndiq;. ita ꝙ nihil remanebit in corpore vel anima quod non omni penalitate replebitur. Nam dicit Isa. xxxiiij. Erit terra eius in picem ardentẽ nocte ac die nõ extinguetur ineternum. Nunc tibi ꝓpone terre molem velud massam ferri totam incandescentem et te factum immortalem velud in medio cõclusum q̃ intollerabilis pena te cruciaret cum cõstat ꝙ calor ignis in materia ferri virtute multiplicatus redditur multum intensior q̃ in materia incõbustibili. Necduꝫ tamẽ in cõparatõne pene gehennalis quid dignum excogitasti. O q̃ horribilis expectatio damnandorum quibus nunc penitẽtia dura videtur. Unde et omnes sensus penarũ amaritudine replebuntur. Nam visus recipiet demonum laruales facies quos tm̃ intueri suꝑgreditur omnem corporalẽ penalitateꝫ. Auditus vero horribiles demonum rugitus ⁊ insultus. Gustus vero tanta replebitur amaritudĩe ꝙ si oẽs amari-

b

186

tudines felle redigerentur in vnum quasi dulces in illius cõparatõne viderentur. Quod innuit Deutro. xxxij. vbi dicitur. Fel draconum vinum eorum. per illud enĩ fel intelligitur fluuius ille sulphureus egrediens a dracone magno lucifero q̃ portantur oẽs qui eius caractere sunt insigniti imovt dicit ps. Sicut oues in inferno positi sunt mors depascet eos. Sic et eorum odor erit fetor pessimus in picem sulphure designatus. qui solus sufficeret ad penalitatem. Secundo sustinebunt penã damni scz carentiaz diuine fruitionis ꝓpter quã anime vires. presertim superiores omni penalitate replebuntur. scz memoria. intelligentia. et voluntas. Nam ex hoc memoria dupliciter cruciabit. scz merore ꝓteritoꝝ cum recolet dies leticie quasi somnium noctis vnius ꝓteriſſe et post se fedã et amariſſima penarũ vestigia reliquiſſe. Quid inquient ꝓfuit nobis superbia aut diuitie nr̃e. Et desperatõne futurorũ vt iã videbitur. Intellectus etiã ex hoc dupliciter cruciabit. scz cõfusione. quia tũc plenius cognoscet q̃ta fuit nobilitate creata vt esset capax sanctiſſime trinitatis a electa spõsa redemptoris. Ecõtra q̃ viliter in peccatis deturpata. quo facta est nõ solum diaboli viliſſima ꝓstituta. sed etiam horribili turpitudine similima cuius tãta vilitas ac feditas ac deformitas tãta. Q̃ cõfusam faciem ꝓsentabit in die iudicij Et indignatione iudici sup̃ius eo q̃ pro tam vili precio momentanee delectatõis spreta tam incõprehensibili gloria ad tã immania tormenta sese tam irreuocabiliter precipitauit. a ideo sibi sup̃i homo talis tam odiosus erit q̃ si sibi facultas attribueretur membratim seip̃m discerperet. Denicq̃ volũtas ex hoc dupliciter cruciabitur scz inuidia qua feretur ad omnẽ creaturã. presertim tamẽ ad eos quoz amore societate. cõsilio vel auxilio peccauerũt ita q̃ q̃to maior fuerit dilectio in culpa. tãto maior sequetur inuidia in pena. Vbi nanq̃ maledicet pater filio. et filius patri et frater fratri. et vir vxori. mechus adultere. et omnes qui i aliquo crimine p arti-

cipati sunt. vt sic experiant miseri. q inimici hominis domestici eius. Vnde tanto ferentur odio ad inuicem. q̃ se mutuo dentibus cõsumerent si facultas adesset. Et obstinatõne qua firmabuntur in malũ et mouebuntur in diuinuz odium. blasphemabuntq̃ viuentem in secula seculorũ et dicent. Maledictus deus maledicta trinitas que nos creauit ad hanc penalitatẽ Ecce quale carmen et ve resonabit in tabernaculis impioꝝ. Preterea quod ẽ horribile dictu. Omnes anime vires tam exteriores q̃ interiores quibus scz operantur ꝓ corpora cum corpore simul a semper erũt in vltimitate sue penalitatis tã in pena damni q̃ sensus. Nam omnes cruciatus inferni ſm quosdam simul patientur licet in scripturis leguntur penarũ alternationes. ad eorum qualitates euidentius insinuandas. Quartum est gehennalis ꝓpetuatio incendij cum subdit eternũ. que ꝓpetuatio miseris injicit desperationem amariorem omni penalitate. Vnde queret Jeremie. xv. Quare factus est dolor meus perpetuus et plaga mea desperabilis. Quibus respondit ibidem dñs. xxx. Quid clamas sup̃ cõtritione tua. insanabilis est dolor tuus ꝓpter multitudinem iniquitatis tue ꝓpter dura peccata tua feci hoc. Dicitur enim ignis ille inextinguibilis. quia vt dicitur Jsaie. vltõ. Ignis eorum nõ extinguetur nec etiam in eo miſsus cõsumetur. quia non cõsumit corpora vel animas eorum quos cruciat. vt dicit Criſo. de reparatõne lapſi. Quanta igit putas miseris erit desperatio preuidere penarum infinibilem eternitatẽ que grauior erit omni pena. Nam eligeret animis mille milibus omnũ damnatorũ penalitatem in se ſuſcipere q̃ illam expectare infinibilem eternitatẽ. Vnde dicit Criſo. vbi supra. Dic q̃ta tempora luxurie. que spacia delitiarum cõpare vis penis eternis? Centum ſi placet annis delitijs demus. Adde a alios centum a decies centum. q̃ erit ex his ad eternitatẽ cõpensatio? Nõ erit ex his ad eternitatẽ cõpensatio? Nõ ſi tota circumferentia celi criſtallini eſſet plena arena et alicui daret optio potius

eligeret manere in inferno quousq; a mi-
nima formica tota illa congeries esset ab
lata et tunc perueniet ad regnum. quam
gloriam tamdiu possidendo postea demer
gi in infernũ. O eternitas q̃ incõprehen
sibilez dolorẽ reprobis ingerit tua memo
ria. Intelligite hec qui nunc obliuiscimi-
ni deum ne quãdo rapiat tunc infernus ⁊
nõ sit qui eripiat. Quintuz est execrandi
cõsortij ꝯiunctio cum subnectitur. qui pa
ratus est diabolo et angelis ei⁹. Sunt enĩ
demones aspectu horribiles. Vñ Bern̄.
sup. Qui habitat. Quid putam⁹ fratres
si alicui vni ex principibus tenebraruz in
medium vestrum irruere et in tota sua fe-
ritate ac tenebrosi corporis enormitate
apparere liceret? Quis illũ vel corpis sen
sus vel cordis sustinere posset. Et Sapĩe
xj. Non enim impossibilis erat omnipo-
tens manus tua immittere illis multitu-
dinez vrsoꝝ aut audaces leones. Aut no
ui generis ignotas bestias ira plenas aut
vaporem igneum spirantes aut odorem
fumi ꝑferentes. Aut horrendas ob oculis
scintillas emittentes quarũ nõ solum lesu
ra poterat illos exterminare. sed et aspe-
ctus ꝑ timorẽ occidere. Sunt etiam actu
crudeles quia ꝓmulgata diuina sententia
quasi leones ferocissimi subito rapiẽt im-
pios ad eternũ suppliciũ. Treñ. j. Omnes
ꝑsecutores eius apprehenderũt eaz inter
angustias. Insup aggrauabũt omnibus
modis penas eorum. Sicut dicit̃ Eccle.
xxxix. Sunt spiritus qui ad vindictã crea
ti sunt et in furore suo cõfirmauerũt tor-
menta sua et tempore cõsummatõnis ef-
fundent virtutem ⁊ furorez eius qui fecit
illos. Sunt deniq; in torquendo infatiga-
biles. quia sicut ad misericordiã nõ cõmo
uentur sic etiam in torquẽdo nõ fatigan-
tur. Quod bene figuratũ est de fornace.
Daniel. iij. vbi dicit̃ Non cessabant mini
stri regis succendere fornacem. ita q̃ ascẽ
debat flamma de fornace cubitis qudra-
gintanouẽ. Et iterũ Apocal. xiiij. dicitur
Q⁹ nõ habent requiem die ac nocte qui
adorauerũt bestiam ⁊ imaginẽ. Ecce q̃ ex
ecrando cõsortio sociabuntur. Quib⁹ vi
dere nihil horribilius audire nihil crude-
lius. sustinere nihil penalius. O quid erit
tunc miseris desperatis cum ab iniuranti
bus vndiq; circumuallabunt̃ acclamanti
bus sibijnuicem vt dicit Bern̄. sup. Qui
habitat. illud verbum insatiabilis gehen
ne. Affer affer. ꝑcute. dilacera. cito inter-
fice. velociter spolia detrahe. Quomodo
exultant venatores capta bestia ⁊ clamãt
tolle infige verubus prunis infer et male
bulientibus impone lebetibus. Hec ille.
Vere dies illa dies ire dies calamitatis
et miserie dies magna et amara valde. A
qua nos ꝓtegat Jesus christus Amẽ.

De septẽplici timore quo cuncta perficiuntur vel omittuntur Sermo. ix.

Timete dominum
omnes sancti eius. quoniaz nihil
deest timentibus eum. p̃s. xxxiij.
Quoniã dicit doctor sanct⁹ scd̃a scd̃e. q.
xix. Initium Sapĩe timor domini. ⁊ hoc
ad effectus sapiẽtie quos operari incipit
quia a timore suam operationẽ inchoat.
Sicut initiuz artis edificatorie est funda
mentuz. quia ibidẽ incipit edificator ope
rari. Et ideo qui nondũ habent dei timo-
rem coram eo stulti reputantur. Nimi
rum cum sapientia mundi huius (que vo-
catur ab apl̃o Jacobo terrena diaboli-
ca) stulticia est apud deum Notanduz a
tamẽ q̃ timor qui datur ꝑ gratiaz gratis
datam est initiuz sapientie. sicut ab extra
ponens dispositionem quandã sapientie
inquantũ scz quis timore pene discedit a
peccato ⁊ facit opera quedã de genere bo
norum. sicut dicit̃ Eccle. j. Timor dñi ex-
pellit peccatũ. et sic abilitatur ad sapien-
tie effectum. Timor vero qui datur per
gratiam gratum facientem est proprie in
itium sapientie ip̃ius sicut primus eius ef
fectus. Quia cum ad sapientiã ꝑtinet q̃
humana vita reguletur et in similitudinẽ
vite christi cõplantetur Vnde dicit doc.
sanctus ibidẽ. q̃ dona spiritussancti quo-
rum primum est timor dei. Sunt quedam

habituales perfectōnes potentiarū ani-
me quib⁹ reddunt̄ bene mobiles a spūsan-
cto. Ad qd̄ requirit̄ ꝙ bene mobile sit mo-
uenti subiectū nō repugnās. quia ex repu-
gnantia mobilis admouēs impedit̄ mot⁹
quā repugnātiā in nobis timor dn̄i remo-
uet inquantū ꝑ ip̄m deum reueremur ⁊ nō
refugimus nos illi subijcere. Cuius timo-
ris ornamentū et argumentū est corā deo
laudabilis verecūdia que timentem humi-
liat ⁊ sui ad displicentiā incitat sicq; gra-
tum deo efficit. quia cor ꝯtritum et humi-
liatū de⁹ nō despiciet. Sic peccantibus fi-
lijs israel cum displicētia cordis ⁊ humili
verecūdia orauit Esdras ad dn̄m dicens
eiusdē p̄mi. ix. Domine deus meus cōfun-
dor ⁊ erubesco leuare faciē meam ad te.
quoniā iniq̄tates nostre multiplicate sunt
sup̄ caput nostrum et creuerūt vsq; ad ce-
lum. Siccine peccatum amaricat ⁊ vere-
cundia mentē deo gratificat. Timete igit̄
dominū oēs ⁊c̄. Ad euidentiā aūt timoris
huius sciendum ꝙ septē genera timoris
assignari possunt que tangunt̄ a doctori-
bus. Quorum primū genus et hoc pessi-
mū dicit̄ seruilis timor. qr dupliciter cōsi-
derari p̄t scz q̄tum ad seruilitatē ⁊ q̄tum
ad substantiā. Ex seruilitate aūt habz ꝙ
malus sit vt dicit Tho. vbi supra. Quia
seru⁹ est qui nō sui causa operat̄ sed quasi
ab extrinseco mot⁹. Quicūq; aūt ex amo-
re aliq̄d facit quasi ex seip̄o operat̄. qr ex
ꝓpria inclinatōne mouet̄ ad operandum.
Et ideo cōtra rōnem seruilitatis est ꝙ ex
amore operetur. et sic in q̄tū seruilis est.
charitati cōtrariatur et simpliciter mal⁹
est. quia obiectum timoris huius est pena
que accidit eo ꝙ bonū cui ꝯtrariat̄ pena
ametur. tanq̄ finis vltimus et ꝑ ꝯsequēs
pena timeatur tanq̄ principale malū. qd̄
nō ꝯtingit in habente charitatē. Et ideo
dicit Gregori⁹. j. moral. Cum quis timo-
re bona adhuc agit a malo penitus nō re-
cessit. quia eo ip̄o peccat quo peccare vel-
let si inulte potuisset. Ex quo patet ꝙ nō
amat iusticiam et ꝙ nō odit culpā sed ca-
uet penā. Et ideo mala que ex timore nō
facit opere. ꝑficit voluntate quod est for-
male ip̄ius peccati. Vnde Aug⁹ sup̄ illud
Cōfige timore tuo carnes meas dicit. Ti-
mor legis seruilis pedagogus precessit in
me qui ad casum ducit sed carnem nō cru-
cifigit. quia viuit peccandi volūtas ⁊ se-
queretur opus nisi penalitas timeretur.
Sicq; refugit malum pene nō malū culpe
respiciens deū sicut principiū inflictiuū
penarum. Porro bona que ex hoc timore
facere videatur corā deo bona non sunt.
nec meritoria. quia dicit Aug⁹ li. scd̄o cō-
tra pelagiū. qd̄ cum timore pene nō amo-
re iusticie fit bonum nondū bene fit bonū.
nec fit in corde quod fieri videtur in ope
quādo mallet homo nō facere si posset im-
pune. Et sic non sunt accepta deo nec me-
ritoria sibi tp̄alis remuneratōis vel eter-
nalis ex cōdigno. licet nullū bonum relin-
quitur a deo irremuneratū saltē tp̄ale re-
muneratōne. Et hic timor ꝓprie correspō-
det amori mercenarij qui diligit et seruit
principaliter ꝓpter retributionē tp̄alem
vel eternalez. hoc aūt timore penituit rex
Achab vt habetur. iij. Re. xxj. vide supra
Secūdo vero ꝯsiderat̄ q̄tū ad substantiā
ꝓut clarius patebit in ꝓcessu. Secundū
vero genus timoris scd̄m malicie locū te-
nens dicitur timor mundanus q̄ ꝓcessum
habet ab amore mundano. Nā amor mū-
danus dicit̄ quo quis ꝓprie innititur mū-
do tanq̄ fini et sic semp̄ est malus. imo dā-
nabilis. et timor mundanus ex hoc amore
nascitur. Illud enim timet homo amitte-
re quod amat. vt dicit Aug⁹ libro. lxxxiij
questionū. Et ideo timor mundanus tāq̄
a mala radice ꝓcedens semp̄ est malus. q̄
scz q̄s adeo timet amissionē tp̄alium rerū
vel bonorum vel fauorū ⁊c̄. ꝙ ꝓpterea de-
uiat a rectitudīe iusticie. vel habet aīm pa-
ratum deuiandi si daretur occasio. anteq̄
sustineret amissionē eorum que diligit. Et
hic quidē timor multa mala facit aliq̄ inor-
dinato amore vrgente. multaq; bona opa
falsificat. ita ꝙ omnia q̄ multi vident̄ in-
tentione recta facere ad diuinum officiū
ꝑtinentia ꝑ affectum cōflant ad cōplacen-
tiaz humani aspectus. scz vt illis placeāt
vl̄ ne illis displiceāt aut īfamie subiaceāt

Quibus ait dñs Isa. xxix. Eo q̄ appro-
pinquat populus iste ore suo & labijs suis
glorificat me, cor aũt eorũ longe est a me.
mandato hominũ. glosa. nõ dei. sequitur.
Quoꝝ sunt opera in tenebris et dicunt.
quis videt nos & quis nouit nos. Isto ti-
more numerauit Joab ad preceptũ da-
uid populũ ꝑ dei mandatũ licet inuit⁹. et
dauid morte vrie ꝓcurauit. Et iudices is-
rael iniuste ꝯdemnauerunt Naboth ex ti-
more Jesabel. Saul quoq̄ penitentiã si-
mulauit ne Samueli displiceret & vitupe-
rio subiaceret. Peccaui inq̄t sed nunc ho
nora me coram populo. O falsa penitentia
O gemminata ſuppbia que nimirũ meruit
eternã suã reprobationẽ. Et quid dicaz?
Nõne timor iste induxit nos ad hãc cala-
mitatem. dum adam ne vxori displiceret
cõtempſit dominicũ preceptũ? O q̄ mul-
ti cottidie vel ob amorẽ placendi vel timo
rem displicendi trabũt ad similia vel ad
peiora. Tertiũ autẽ genus timoris. ter-
cium malicie locum tenẽs est timor huma
nus quo timet amissio alicui⁹ boni corpo
ris scz sanitatis vel fortitudinis vel etiã
membrorũ vel denicq̄ tociꝰ corpis. ꝓpter
que cõseruãda vel ꝑcauenda qs malũ pfi
cit. sicut petrus q̄ ex hoc timore christum
negauit. Et Aaron summus pontifex i le-
ge veteri qui saltem ore licet nõ corde cõ-
sensit vt fabricaret et adoraret vitul⁹ au
reus. Sicut habet Exo. xxij. Sed diceret
quis. Timere ꝑicula aliqua vel corporuz
vel rerũ nõ est peccatũ. quia timor natura
liter ineſt omnibus hominib⁹ quo scz hor-
rent ipaz mortẽ. formidant penas & dam
na similia Qui timor scz ex corrupta na
tura ꝓpter peccatũ homini aduenit cui cor
ruptio medullitus inoleuit tanq̄ esset illi
naturalis & est effectus peccati primi parẽ
tis. qui statim post lapsum vocatus a dño
respondit. Audiui vocem tuã et timui eo
q̄ nudus essem. Et sic videt q̄ qs timore
naturali nõ peccaret. Ad hoc respondet
doctor sanct⁹ vbi supra. q̄ licet quoddã
modo sit naturale q̄ homo timeat istã & ꝓ
posse refugiat. q̄ tñ ꝓpter ista a iusticia re
cedat est cõtra rõnem naturalem. Quia
phus licet gentilis dicit in. iij. ethicoꝝ. q̄
quedã sunt scz ex peccatoꝝ opera ad que
nullo timore aliqs debeat cogi. quia peiꝰ
est homini illa cõmittere q̄ penas quascũ
q̄ pati. In cuius argumentũ dicit dñs i
euangelio suis electis. Dico aũt vobis a-
micis meis ne terreamini ab his qui occi
dunt corpus et post hoc nõ habent ampli
us q̄d faciãt. Ostendã aũt vobis quem ti
meatis. Timete eum qui postq̄ occiderit
corpus habet potestatẽ mittere in geben-
nam ita dico vobis hunc timete. Cuius cõ
silium audiẽtes sancti martires fide vice
runt regna. et ad denincendum hũc timo
rem vltro se passionibus tradiderũt. Nã
ludibria & verbera insup et vincula &c. ꝑ
totum. in occisionẽ gladij mortui sunt. ex-
coriati sunt scientes. quia nõ sunt ꝺdigne
passiones tpis huius ad futurã gloriaz q̄
reuelabitur in nobis. De quibus omĩbus
canit ecclesia. Isti sunt q̄ venerũt ex ma-
gna tribulatõne & lauerunt stolas &c.
Quartũ ꝓpriũ genus timoris est indiffe-
rens quod dicit timor naturalis. Et ẽ na-
turalis passio que oritur ex naturali timo
re quo naturaliter quilibet timet quodli-
bet nocumentũ vel incomodũ in cõcurren
tibus timet inq̄ quodlibet comodũ amit-
tere. Et hoc timore ꝓprie nec demeremur
qz nõ subiacet libero arbitrio nisi quãdo
quis se haberet irrationabiliter circa illũ
quia nõ est malum timere ꝑicula vel amis-
sionum corporũ vel rerum nisi quando ti-
mor esset inordinatus et duceret ad illici
ta. et tunc ꝓprie nõ dicitur timor natura-
lis sed diceretur timor humanꝰ q̄tum ad
incomoda et pericula corporis. vel dicit
timor mundanus q̄tum ad amissionẽ re-
ruz temporaliũ vel fauoruz vel honorũ &c.
Hunc timorem scz naturalem dñs Jesus
in sua passione in forma pusillor ꝺignat⁹
est sustinere q̄ fuerat adeo cordialit agita
tus. q̄ pre illius angustia sudorẽ sangui-
neum sudaret. nec tamẽ in aliquo sue vo-
luntatis et charitatis impetum ad huma
nã salutẽ ꝓficiẽdã retardauit. quo minus

188

ad tam horribilē mortē festinaret. Unde
vt infirmis mēbris ostēderet esse licitum
hunc timorē in euāgelio dixit. Et si vos ꝑ
secuti fuerint ī vna ciuitate fugite in aliā.
Qđ ꝯplectens paulus primus heremita
visa tam immani crudelitate que fideli-
bus inferebatur. hmōi timore impulsus fu
gam iniit et desertū petiit ubi ꝓ christi a-
more penurias incredibiles passus ē. Vi
dit enī tormēta martirū precipue duos in
agone mirabili cōstitutos. Unū nāq; vi-
dit in toto corpore nudo melle ꝑunctū et
sic apibus in feruore solis expositū. Alte
rū vero sub arbore frondosa suꝑ lectū de-
licatū totū cōtrectationibus meretricum
expositū. qui hoc cernēs ⁊ ꝓprie ꝯstantie
nō ꝯfidens potius elegit in heremo penu
riis corporalibus se exponere. quē secuti
sunt innumerabiles patres. De quibus di
cit paulus. Circuierūt in melotis in pelli-
bus caprinis egentes angustiati afflicti in
solitudinibus errātes in montib⁹ in spelū
cis ⁊ in cauernis terre. quib⁹ dignus non
erat mundus. Nimirum cum de eis scri-
bit Crisosto. Si q̄s nunc venit ad egipti
solitudinem paradiso prorsus omnem il-
lum heremū videbit digniorē. et innume-
rabiles angeloꝝ cetus in corporibus ful-
gere mortalib⁹. Quintū itaq; genus ti
moris est initiū nostre salutis qui dicitur
timor initialis. qꝛ est illorū qui iā incipiūt
cōuerti ad dn̄m quos ad verā sapientiaꝫ
dn̄s initiat. Dn̄ Bern̄. suꝑ Cātica. in ser
mone. xxij. dicit Nō immerito dicitur hic
timor sapīe initiū. qꝛ se prīo opponit pesti
insipiētie. Et sequit̄. In veritate didici
nihil esse eque efficax ad gratiā ꝓmerēdā
retinendā recuperandā q̄ si omni tpe in-
ueniaris corā deo nō altū sapere sed time
re. Porro timor iste mediū tenet inter ti-
morē seruilem et filialē ab vtroq; partem
recipiens. Hinc etiā semꝑ respectū habet
duplicē in bonis q̄ agit vel in malis q̄ di-
mittit. Nam timor seruilis hūc timorē in
ducit sicut zeta filū. et ideo adhuc habet ⁊
retinet de timore seruili adiunctū. scꝫ sub
stantiam eius q̄ manet etiā cuꝫ charitate

seruilitate remota. Est aūt seruilitas que
mouetur ad malū precauendū nō motu ꝓ
prio sed alieno vt dictū est. id est principa
liter ꝓpter penā precauendā sic iste penā
timet nō ꝓpter illā precauendā tn̄ princi
paliter peccatū dimittit sed secundarie.
Habꝫ etiā adiunctū actū ei⁹ q̄ etiā manet
in charitate imꝑfecta. qꝛ nō solū mouetur
ad bene agendū. A timore vero filiali re-
cipit q̄ timet diuinā offensam ⁊ indigna-
tionē. et hoc est principale ꝓpter quod vel
mala dimittit vel bona ꝑficit et sic ꝑnci-
paliter aspectū ad deū dirigit secundario
vero ad pena. Illud igit̄ qđ respicit pe-
nam charitas abiicit. qꝛ charitas ꝑfecta
talē timorē tanq̄ inutilē foras mittit. qꝛ
ꝑtem illā habet a timore seruili. cuius ser-
uilitas a charitate dn̄ante tollit̄ totaliter
licet ꝑm substantiā manet timor pene qui
nihilominus diminuit̄ crescēte charitate
q̄tum ad actū maxime. ⁊ etiā q̄tū ad sub
stantiā. Quia q̄tomagis q̄s diligit deum
tāto minus diligit seip̄m. q̄to minus aūt
diligit se. tāto minus timet penā. tū quia
minus attendit ad ꝓpriū comodū siue bo
num cui cōtrariat̄ pena. tuꝫ etiā qꝛ seip̄m
despiciens vt deo inhereat magis ꝯfidit
de bonitate diuina ⁊ de futuro p̄mio et ꝑ
cōsequens minus timet de pena. Nam ni
mius timor futuri iudicij vel inferni origi
nem sumit ex nimio amore sui qui timoreꝫ
pene causat ex minori amore dei. qui cōfi-
dentiā plenā sue bonitatꝫ nō amministrat
Nā q̄to plus deū diligim⁹ tanto plus in
eo cōfidimus. Hunc aūt timorē initialem
requirebat dn̄s a filijs israel adhuc rudi-
bus. Deutro. x. dicēs. Et nūc israel quid
dn̄s de⁹ tuus petit ate nisi vt timeas do-
minū deū tuū. Duob⁹ igit̄ motoribus im-
pellitur hic timor qui respicit pene maluꝫ
qđ refugit̄ malū culpe qđ abicit ne diuine
misericordie ⁊ amicicie expers sit. Qui ti
mor pulchre figurat⁹ ostensus ē in Raab
meretrice Josue. ij. Nā irruēte terrore fi
lioꝝ israel in om̄es habitatores Jericho
sola Raab exploratores recepit ⁊ abscon
dit ⁊ timore cōpulsa faciēs de necessitate

virtutem ad dñm cõuertit se faciẽs misericordiã cũ seruis vt ⁊ ip̃a misericordiã inuenire mereret̃. Et qꝛ plena affectu hoc egerat nõ solũ viua seruari meruit cũ suis sed etiã ad iudaismũ ꝯuersa p̃ncipi nobilioris trib⁹ scꝫ iuda matrimonio ꝯiũcta fuit q̃ dicebat̃ salmon. Vñ ⁊ in genealogia christi poni meruit. Salmon inq̃t genuit Booz d̃ raab. Sextũ vero gen⁹ timoris adducit ad vite ꝑfectionẽ q̃ dicit̃ timor filialis. Et bene quidẽ dicit̃ filialis. qꝛ per charitatis amorẽ de⁹ talẽ amorẽ habẽtiũ pater efficit̃. Sicut dicit apl̃s ad Ro. viij Accepistis spiritũ adoptõis ĩ quo clamamus abba pater. Vñ ⁊ ab eis colit̃ vt dilectus pater cui potissime debet̃ timor et reuerentia q̃ in nobis declaret ꝓmpta in oĩb⁹ obediẽtia. Sicut ait dauid. Paratũ cor meũ de⁹ paratũ cor meũ. qꝛ ꝑ talem timorẽ omnino se subicit spũi sancto. ⁊ ĩ nullo repugnat ꝓut est possibile in via. De q̃ etiã dicit Gilbertus poretanus. Quid timor ille filialis nisi amor esse conat̃ et timor pene esse desinit. qꝛ oẽm timorẽ habẽtem penã excludit? vt idẽ etiã dicit super cant̃. ser. xviij. Quid enĩ timebit charitas veteres offensas qꝛ oꝑit multitudinẽ ꝓeccatoꝝ? Quid igit̃ infirmitatẽ ꝯsciẽtie. qꝛ fortis ẽ vt mors dilectio? Quid igit̃ tꝑales molestias finibiles. cũ nec si eterne fuerint euanescere potuit dilectio ꝯsummata Naꝫ nõ amat charitas ne ꝑeat sꝫ magis vult foris in eternũ ꝑire penaliter. q̃ꝫ ꝓuari vsu amoris intimi eternaliter. Sic igit̃ foras mittit timorẽ inutilẽ q̃ penã habꝫ sꝫ nõ timorẽ sanctũ q̃ nascit̃ de plenitudine charitatis. Est enĩ timor iste votiua subiectio q̃dã obediẽtia nõ coacta. ⁊ vltro reuerẽtia ĩpẽsa Nõ igit̃ penã gignit sed dulcedinẽ. Jux̃ illud. Quaꝫ magna multitudo dulcedĩs tue dñe ⁊c̃. Et hũc timorẽ videt̃ habuisse Judith vidua q̃ vt dicit̃ Judith. viij. ꝙ timebat deũ valde. ita ꝙ viro mortuo licet esset p̃dita diuitijs grata familijs inuẽtutẽ elegãtia forme spretis tñ oĩb⁹ mũdi pompis fecit sibi secretũ cubiculũ ĩ sup̃ioribꝰ ꝑtibus domus sue vbi cũ puellis suis clausa morabat̃. iugiter insistens orõib⁹. habẽsq̃ sup̃ lũbos suos ciliciũ. ieiunãs oĩbus dieb⁹ vite p̃ter sabbata ⁊ neomenias ⁊ festa dom⁹ israel. Septimũ deniq̃ gen⁹ timoris raro ꝑfecte experit̃ sed ab oĩb⁹ spũalib⁹ colit̃ q̃ dicitur timor castus. Et licet a q̃busdã timor filialis ⁊ castus ꝓ eodẽ ꝓnit̃. iste tñ plus aliquid ꝑfectõis habet. Dicit̃ enĩ castus methaforice inq̃tũ scꝫ de⁹ est sponsus aĩarũ nostrarũ. Sicut dicit apl̃s. ij. Corĩth. xj. Despondi vos vni viro virginẽ castã exhibere xp̃o. Sed ab ip̃is de⁹ ꝓprie colitur vt sponsus qui purũ amorẽ req̃rit quo sic inebriat̃ vt maiestatẽ nõ cogitat. Vis audire sponsam ad hũc timorẽ aspirantem. Osculet̃ inq̃t me osculo oris sui. qꝛ talis timor in via ꝓprie nõ exꝑitur nisi qñ spirit⁹ human⁹ ꝑ raptũ vel diuinũ tractũ immediate diuino spũi ꝯiungit̃ aut a spiritu diuino poti⁹ absorbet̃. sed in futuro timor castus ab oĩb⁹ colitur. qꝛ tĩor dñi sanct⁹ ꝑmanet ĩ seculũ seculi qꝛ sic ibi reuerẽtia diuina colit̃ vt tñ nulla libertas diuine familiaritatis minuatur. Quod nobis exꝑiri cõcedat Jesus christus Amen.

De pnĩa que propter quinq̃ causas est accelerãda. et vtrũ in extremis facta sit vera. Ser. x.

Progenies viperarũ. Quis mõstrauit vobis fugere a vẽtura ira. facite igit̃ dignũ fructũ pnĩe. Math. iij. Ad euidẽtiã hui⁹ thematis sciẽdũ ꝙ inter iudeos erãt tres secte. Vna erat bona cui⁹ cultores vocabãtur esse y q̃ fere in oĩb⁹ monasticã vitã ducebãt. Quoꝝ vitã describit magister ĩ histo. sup̃ hũc locũ euãgelistaꝝ. Due vero secte phariseoꝝ ⁊ zaduceoruꝫ ficte erãt. Et q̃tũ ad apparẽtiã hoĩm religiose q̃tũ v̄o ab intra ypocrisi plene. Sicuti ait domin⁹ Math. xxiij. De vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite q̃ mũdatis qd̃ deforis est calicꝫ et parapsidis Int⁹ aũt estis pleni ypocrisi ⁊ iniq̃tate. Et hi q̃dẽ pharisei ⁊ zaducei simulatorie ficte ⁊ insidiose veniebant ad baptismũ Joh̃is vt sic hoĩb⁹ magis religiosi viderent̃ sicut etiã refert Josephus

in libro antiquitatū. xix. Johānes vero ad se venientiū phariseoꝝ ⁊ zaduceoꝝ vicia cōfidenter arguebat dicēs. Progenies viperarū ⁊c. Quia venenū erroris et ypocrisis a suis genitoribus ꝓtraxerunt. Quis inq̄t vobis ministrauit fugere a vētura ira q̄si diceret. Licet falsitas vestra lateat a ꝯspectu ꝓpli. tñ in iudicio dei latere nō poterit. qꝛ tūc erūt manifesta abscōdita cordis. Facite igit̄ dignū fructū pnīe id est nō fictū. nō dimidiatū. nō opib⁹ viciosis coinquinatū. Alioq̄n vnus est edificās ⁊ vni destruēs. quid ꝓdest vtrisq̄ nisi labor? Et q̄ lauat̄ a mortuo et si tangit mortuū. q̄d ꝓdest lauatio ei⁹? Progenies igit̄ viperarū ⁊c. Ad intellectū hui⁹ thematis q̄ri p̄t. Vtrū q̄s ꝑ se satisfacere p̄t ꝓ peccato sine gratia dei. p̄sertim cū nulla iusticia exigit ab aliquo supra posse ei⁹. Si igit̄ nō habꝫ potentiā satisfaciēdi sup̄ potentiā suā tūc summa iusticia nō exigit ab eo vt satisfaciet ꝓ pctō nisi ſm potentiā. sed q̄d est in sua potētia hoc satisfacere p̄t q̄tū exigit diuina potētia. Ad h̄ respōdet Alex. de hal. in suo tercio. di. p̄ma q̄ hō non p̄t ꝑ se satisfacere sine dono gr̄e dei. Nā q̄n ꝯfugit ad deū faciēdo q̄d in se est licet de⁹ dat ei gratiā hoc tñ non est ex dignitate hoīs q̄d in se ē faciētis sed ex liberalitate summe bonitatis gratiā suā cōmunicātis. et sic satisfacere p̄t nō ex seip̄o sed ex gratia sibi collata. Dū igit̄ obijcit̄ q̄ deus nō req̄rit a creatura sup̄ posse. dicendū q̄ duplex est posse. scꝫ posse potentia actiua ⁊ susceptiua. Nō ergo de⁹ exigit vltra posse potentia susceptiua. posset enī gr̄a suscipe q̄diu viuit qua suscepta hꝫ potestatē satisfaciēdi de peccatis. Rō vero quare sine gr̄a satisfacere nō p̄t. qꝛ offēsa dei excedit oēm creaturā. Q̄d Anshel. in li. Cur deus homo. declarās ait. Considerās actionē malā leuissimū quoddā in se video. sed cū intueor cū sit ꝯtrariū volūtati dei grauissimū damnū ⁊ nulli damno cōꝑabili intelligo. Et sic offensa ei⁹ excedit oēm creaturā. ita q̄ nulla creatura satisfacere p̄t ꝓ illa. Hinc q̄rit Ans. a discipulo ibidē dicēs. Quid reddes deo ꝓ peccato? Et ille rñdit. Penitentiā cor cōtritum abstinētias ⁊ hmōi. Tūc Anl. In oībus his nō reddis ei q̄d non debeas ante pctm̄ rōne creatōis tue ⁊ boni q̄d accepisti a deo. Homo enī ⁊ si nō peccasset se totum deberet. et quicq̄d facere posset. ⁊ ergo nō deberēt in satisfactionē ꝯputari ea q̄ ante peccatū debebant̄. Agite igitur dignos fructus pnīe nō differendo de die in diē. qꝛ dicit dñs Luc. xij. Estote parati qꝛ hora qua nō putatis fili⁹ hoīs veniet. Et hec quidā pnīa accelerāda est ꝓpter q̄nq̄ Primo qꝛ nihil certi⁹ morte. ita nihil incerti⁹ mortis hora. Vigilate inquit quia nescitis diē neq̄ horā q̄n scꝫ vētur⁹ est dominus mane an sero. vel media nocte aut subitanea morte. Quia ſm Grego. Qui penitēti spospōdit veniā. adhuc peccanti diē crastinū nō ꝓmisit. Hinc dicit Aug⁹. de verbis dñi. q̄ audacior ē q̄ cū vno peccato mortali dormit. q̄ q̄ cū septē hostib⁹ de morte sua inuicē obligatis ꝯfligit. In sup̄ timere debet ne tp̄s merēdi ab ordinatōne diuina sibi p̄fixū aīo in vicijs obstinato ꝑtrāseat. Quia vt dicit Bonauēura super. ij. dis. vij. Postq̄ hoc factū fuerit q̄tumcūq̄ doluerit nō p̄t bonā voluntatem reacquirere ⁊ exēplificat de peccato iude Secūdo q̄ pnīa in extremis est valde incerta. Vñ querit Scot⁹ sup. iiij. dist. xx. Vtrū pnīa in extremis valeat ad salutez p̄sertim cū ꝑiculosum est interim mortivicinū ꝓtrahere pnīe remediū. Quia dicit Aug⁹. in ser. de innocētib⁹. q̄ hac animaduersione ꝑcutit̄ peccator vt moriēs obliuiscat̄ sui q̄ dū viueret oblit⁹ est dei. Ad cui⁹ responsionē ponit duas cōclusiones. quarū prima est. Q⁹ vera penitentia siue sit sola interior vel exterior cū susceptōne penitētie sacramēti sufficit ad salutē peccatoꝝ in extremis. Quia ſm Aug⁹. deus semꝑ potēs est etiā in mortē remittere q̄bus placet ⁊ p̄miare quos placet. Cū ergo opus sit nō hoīs sed dei fructifera penitētia. deus eā inspirare p̄t q̄ncūq̄ vult sua mīa. In cui⁹ argumentū multū fuit sera latronis penitētia ⁊ tñ nō fuit sera eius indulgētia. Secūda ꝯclusio est ista. q̄ pe-

nitentia que videt̃ haberi in extremis vix sit vera penitẽtia sufficiẽs ad salutẽ. qõ ꝓbatur quatuor rõnibus. Prima est. quia tunc impedit̃ vsus libere rõnis ⁊ volũtatis ex timore ⁊ honore inherentibus. Et loquit̃ de tali qui ex euidentib⁹ causis iudicand⁹ morti est. primus ꝑm causas inferiores operãtes vt in pluribus vtpote in infirmitate qñ iã attingit gradũ desperatum iudicio medicor vel in alijs ꝑiculis vtpote submersione vulneratõe vel hmõi quib⁹ statim imminet mors. In istis enim vel maximus dolor in ꝑte sensiua vel maximus timor ⁊ vtracꝫ passio vehemens nata est impedire liberum vsum intellectus et volũtatis. Quia dicit Albert⁹ magn⁹ ꝙ vna potẽtia existẽte in actu. alie minus possunt. Ibi ergo tact⁹ maxime patit̃ in infirmitate ⁊ dolore corꝑis quare intellectus min⁹ ꝑt iudicare de ꝑteritis. Actus inde displicentie de peccatis ad hoc vt sit sufficiens ad veram penitentiã siue intrinsecum solam siue ad dignã susceptiõr sacramenti penitẽtie requirit liberũ vsum intellectus et volũtatis. Et si dicas ꝙ dolor vel timor qui inest non totaliter impedit intellectũ ⁊ voluntatẽ. Cõcedo multũ tñ impedit ⁊ ꝙ cõsequens remissius dolor cordis haberi ꝑt q̃ vix sufficit ad sufficientem displicentiã ad veram penitentiã requisitam. Et hanc rationẽ tangit Aug⁹. in litera libri sententiarũ dicens. Cum sera venit penitẽtia quãdo cruciatus ligat membra et dolor sensuum opprimit vt vix homo aliquid cogitare valeat. Secunda ratio est quia ad hoc ꝙ displicẽtia valeat ⁊ ordinata sit oportꝫ ꝙ sit debite circumstãtionata ꝓsertim circumstãtia finis ⁊ principij actui scz vt sit voluntaria et sic ꝓpter deum. Sed difficile est tunc actum suum habere sic circumstantionat̃. tum quia qui fuit vsqꝫ tunc impenitẽs nõ videtur tunc extorquere a seipo nouã displicentiam nisi timore pene imminentis. Presumitur enim ꝙ si remotus esset a pena sicut prius. nõ extorqueret a se talem displicentiam sicut nec prius. Tum quia aliquid simpliciter inuoluntarium videt̃ esse causa talis displicentie. Illa autẽ est inuoluntaria. Et ꝙ non sit nisi ex suppositione cuiusdaz inuoluti non est simpliciter voluntarium. Sicut nõ omnino voluntarie ꝓiicit quis merces in mari quo nõ ꝓiicit nisi ex suppositõne finis scilicet ꝓiicitationis. Et hanc rationem tangit Aug⁹ in litera vbi supra dicens. Oportet nõ solum timere iudicem sed etiam diligere. Ait bitq̃ enim libertatẽ querit vt delere possit cõmissa nõ necessitatem. charitatẽ nõ timorem. Sicut vt dicit Albertus magn⁹ Karum est ꝙ quis peniteat in fine vite ex amore. Tercia ratio est. quia habitus malus vsqꝫ tunc continuatus multum retrahit ab actu penitentie. Quod innuit dñs Jeremie. xiij. dicens. Si mutare potest ethiops pellem suam et pardus varietatẽ suam ⁊ vos poteritis bene facere cum didiceritis malum. Hinc dicit Augstin⁹ super illud Johãnis. xiij. Maiora horum faciet. ꝙ maius opus est ꝙ impio fiat iustus q̃ꝫ creare celum et terram. nimiruz cum cõsuetudo est altera natura. Et ideo difficile est cõsuera relinquere. Quã etiã rõem tangit Aug⁹ in litera vbi supra dicens. Cum filij q̃s illicite dilexit sunt ꝓsentes vxor. et mundus ad se vocet multos. solet penitentia serotina detineri.

Sed intellige hec delectabilia esse ꝓsentia in se vel in fantasmatibus vehementer impressis. Et siue sic vel sic ex vehemẽtia habitus continuati multuz inclinat ad se inordinate amãda ⁊ ꝓsequẽs magnã difficultatem ad habendaz magnã displicentiam de eis. Quarta denicꝫ rõ est. qz q̃to minus q̃s est dñs sui actus. tanto requiritur intensior displicentia ad hoc vt sit dispositio sufficiens ad deletionez culpe. Iste autez minus est dominus qz nullo modo est dominus actus exterioris ad peccandũ. Requirit igit̃ ad districtã iusticiam intensior motus displicentie ad iustificationem istius q̃ꝫ ad iustificationem sani q̃ vix eque intensum haberi ꝑt. Et hanc rationẽ etiã tangit Aug⁹. in litera dicẽs.

Age penitentiaz dum sanus es. si sic agis
securus es. Si vis agere penitentiā qñ iā
peccare non potes. peccata te dimittunt
nō tu illa. Vel ad minus nō tā libere illa
dimittis sicut ille san⁹. et iō q̄tū deficit in
te delibertate tm̄ ſm rigorē requirit̄ a te
motus intēsior displicētie. q̄ vix vel nūq̄
habere poterī. Et iō ꝯcludit Aug⁹. ꝙ ma
gnū est cui deus tūc inspirat si q̄s est verā
penitentiā. qr vix vel nunq̄ est aliq̄s q̄ de
ꝯgruo dispositōnē habeat vt sibi inspiret̄.
Hinc Iero. in obitu. Forte q̄s mihi dicat
ꝙ vir q̄ toto tp̄e quo vixerit malefecerit ī
mortis articulo accepta pnīa veniā obti-
nebit. Heu q̄ vana suspicatio ⁊ falsa me-
ditatio vix decentū milib⁹ hoīm quorum
mala sp̄ fuit vita meret̄ indulgentiā a deo
habere vn⁹. Sequit̄. Quō acceptā a deo
accipit penitētiā quā nō accipet si adhuc
se sanari posse crederet. ¶ Tercio p̄ncipa
liter ē accelerāda pnīa. qr ſm Grego. pec
catū qd̄ p̄ penitentiā nō delet̄ mox suo pō
dere ad aliud trahit. ita ꝙ postmodū mi-
n⁹ a peccatis resurgere p̄t faciēs cottidie
dietā vnā ad eternā damnatōez. Hinc le
git̄ Genes. iiij. inq̄siuisse dn̄m ab adā cum
peccasset vbi esset ad significandū ꝙ pec-
cator debet ꝯsiderare vbi sit an scz in sta-
tu salutis vel dānatōis. vt ꝯsideratis pi-
culis ꝯcito cōuertat̄ cū p̄s. dicēte. Cogi-
taui vias meas. ⁊ cōuerti pedes meos in
testimonia tua. nimirū cū alibi debite pō-
derauit pond⁹ pctōꝝ suoꝝ dicēs. Qm̄ in-
iquitates mee supgresse sunt caput meū.
ita ꝙ licz rō ꝯtradicat tn̄ sensualitas ⁊ in
ueterata ꝯsuetudo vicioꝝ p̄ualeat. Et sic
sicut onus graue ꝓpter reluctationē ꝯsciē
tie grauate sunt sup̄ me. Putruerūt ⁊ cor
rupte sunt cicatrices mee. scz veterū deli-
ctoꝝ ꝓpt̄ detestabilē recidiuatōz. a facie
insipiētie mee. ¶ Quarto p̄ncipaliter ac-
celerāda est pnīa. qr licz in agone q̄s cōsti
tutus pnīam verā egerit ⁊ indulgentiā a
dn̄o suscepit. maxīe tn̄ satisfactōnis pena
remanet. ⁊ iō diutissime ī purgatorio pur
gand⁹ erit. q̄ in tp̄e breui p̄solui potuisset
ita ꝙ illa purgatōis pena cunctā pn̄tis
tp̄is penā ⁊ penalitatē. tā in tp̄is ꝓlixita
te q̄ in penarū acerbitate inestimabiliter
excedit. Et iō bonū signū diuine ē mīe hic
multas pati miserias ⁊ aduersitates cor-
porales tp̄ales ⁊ sp̄ūales. Qr ſm Grego.
misericorditer adhibet deus tp̄alē seueri-
tatē ne ineternū inferat vltionē. Vn̄ qui-
dam sentire vident̄ ꝙ ſm merā diuinā iu
sticiā ꝙ q̄s tot annis in purgatorio puni-
re deberet ꝓ satisfactōne vni⁹ pctī morta
lis quot sunt dies in septē annis vt sicut
in pn̄ti ſm verā iusticiā ꝓ vno pctō morta
li pnīa septē annis iniūgi deberet. vt dici
tur in decretī. xxxiij. q. ij. hoc ip̄m. Sic in
purgatorio receptur⁹ annū ꝓ die. Quia
dicit dn̄s illis q̄ hoc tp̄ē gratie ⁊ mīe pe-
nitēt Ezech. iiij. diē ꝓ anno. Diē inq̄ pro
anno dedi tibi. hoc enī in figura erat di-
ctū Ezechieli penitentiam agēti ꝓ israel
trecētis ⁊. xc. dieb⁹ dormiēti in latere si-
nistro. et. xl. in dextro ꝓ iuda. cui⁹ historia
patz. In cui⁹ etiā figura ꝓ quadraginta
dieb⁹ exploratōis terre ꝓmissionis filij is-
rael ꝓpter peccata sua. xl. annis in deser-
to squalido remanserūt. Vn̄ dicit Orige
nes sup̄ illud Nume. xiiij. anu⁹ ꝓ die ꝯpu-
tabitur. et. xl. annis recipietis iniq̄tates
vestras Vereor ne forte nobis q̄ cottidie
peccam⁹. nec ip̄a secula sed etiā seculoruz
secula sufficere possint ad penas abluēdas
cū ꝓpl̄s israhelitic⁹ ꝓ. xl. annis cruciabat̄
in deserto. nec añ terrā sanctā introire p̄-
mittit̄. Verū tn̄ aīe in purgatorio multis
bonis op̄ibus ⁊ exercitijs viuentiū iuuari
possunt. Quinto accelerāda est pnīa. qr q̄
ꝓcrastinat illā vsq̄ ad vite finē multo mi
norē habebit gloriā in regno dei tā de p̄-
mio eēntiali q̄ accidētali. q̄ alter q̄ p̄ mul
tos ānos deo seruiuit cū iste ꝓ singulis bo
nis op̄ibus. verbis cogitatōnib⁹. affectō
nibus. et similib⁹ in gr̄a p̄fectis singulare
premium accidentale recipiet. Et maiori
charitate ditatus maius premiū essentia
le sortiatur q̄ is qui in fine vite penituit ⁊
impuri orem charitatem habuit vtpote ti
more et inordinata affectōne plurimuz p̄-
peditam. Nam de lege cōmuni deus peni
tēti in p̄mordio ꝯuersiōis p̄fectū charita-
tis gradū nō tribuit nisi se pri⁹ ad hoc si-

deliter ꝑparauerit. Et hoc sentire videtur ap̄s vbi dicit. Si cuius opus arserit detrimentū patiet. Ipe aūt salu⁹ erit sic tamē quasi ꝑ ignē. quoꝝ verboꝝ intellectus ptz supra. Ad laudē dei Amē.

De penitētia interiore et de effectibus attritionis et cōtritionis. Sermo. xi.

Progenies vipera-rum ⁊c. Sicut dicit ꝓbs. v. etic. Omnis motus tendit ad aliquem terminū ꝑ debita media. Cū igit̄ termin⁹ motuū nostroꝝ ad quē ꝑuenire oēs desideramus est regnū celoꝝ. ita debita media ad hunc terminū ꝑueniēdi diligēter inquiramus. q̄ vtiq; notanter in verbis ꝓpositis cōsiliū ingerēte dño. facite igit̄ dignū fructū pn̄ie. Nā penitētia est ſm Ihero. scōa tabula post naufragiū qz stat⁹ innocentie in adā fuit nauis ad transeundū mare magnū p̄ntis vite ⁊ ad ꝑueniēdū feliciter ad portū vite eterne. Primū igit̄ naufragiū fuit originale pctm̄ ⁊ ei⁹ seq̄le sunt quasi q̄dam fractiones integritatis hūane nature quā in ꝓmis parētib⁹ a sua ꝓditōe habuerant. Cū igit̄ nauis frangit̄ aliq̄n ꝓtingit aliq̄s adherere alicui tabule nauis ꝑ cui⁹ adiutoriū applicāt ad portū salutis. Prima igit̄ tabula cui adherendū est baptismus esse dinoscit̄ ꝑ quā oēs electi saluādi sunt in lege gratie. Et cui⁹ gr̄a cū electi cadūt ꝑ actuale mortale. tam nihil aliud restat nisi scōa tabula scz salutaris pn̄a dicēte dño Luc̄. xiij. Nisi penitentiā habueritis oēs simr̄ pibitis. Dic igit̄ ꝓmo q̄ri ꝑt vtrū ꝑ pn̄az remitti possit aliq̄ pctm̄ ꝑ fertim cū illud ꝑ q̄ remittit̄ pctm̄ tāte bonitatis eē debet q̄nta malicia ē in pctō sed malicia peccati est infinita cū sit ꝓtra bonū infinitū. Bonitas aūt pn̄ie nostre infinita esse nō ꝑt. Ad hoc respōdet Richar. sup. iij. dis. xiij. q. pn̄a duplex est. scz informis ⁊ formata ꝑ gratiā. ⁊ vtraq; ꝑt accipi. ꝑ habitu vel actu interiori vel exteriori. Per pn̄az igit̄ informē siue accipiat̄ ꝑ habitu vel ꝑ actu exteriori vel interiori siue ꝑ oīb⁹ simul nō ꝑt remitti pctm̄ nisi dispositiue inq̄tuz ꝑ ipaz disponit̄ hō ad suscipiēdā gratiā dei ꝑ quā remittit̄ ipm peccatū formaliter. Et licet informis penitētia ꝑ se digna n̄ est formari gratia ipa tn̄ de ꝓgruo meret̄ suā formationē ⁊ ex cō sequēti peccatoꝝ remissionē. q̄ duo christ⁹ meruit de ꝑdigno vnicuiq; penitētiā q̄ ꝛ se ē fideliter faciēti. Quāuis igit̄ pn̄ie nostre bonitas sit finita virt⁹ tn̄ meriti christi sine quo ꝑ penitentiā remissionē peccatoꝝ mereri nō possum⁹ aliquomō est infinita inq̄tū scz fuit meritū illi⁹ q̄ bonitatē habet infinitā. Ceterū pn̄a specialiꝰ ⁊ directius disponit hoīez ad peccati remissionē q̄ alia q̄cunq; virt⁹ informis. q̄ omnia peccata in hoc ꝓsistūt q̄ vnū q̄q; est q̄dā iusticia ꝓtra iusticiā diuine legis. Pn̄a vero specialiter ⁊ directe disponit hoīem ad hoc vt possit ⁊ velit ꝑ illa iniuria debitam emendā facere cū adiutorio dei. Scōo q̄ri ꝑt vtrū ꝑ pn̄az interiorē remitti possit tota pena pctō debita p̄sertim cū dicit̄ Sapie. xj. per q̄ peccat q̄s ꝑ hec torquet̄. Cū igit̄ peccat q̄s nō tm̄ corde sz etiā ore ⁊ ope. ꝓsequēs videt̄ q̄ nūq; q̄s ꝑt penitere tm̄ corde quin sit etiam debitor pene corꝑis. Ad hoc rn̄det Richardꝰ. ibidē. q̄ tāta ꝑt esse intēsio actus interioris q̄ per ei⁹ ꝓfectionē ⁊ doloꝛē sensibilē causatū ex ꝓfectōne act⁹. meret̄ penitēs remissionez tot⁹ pene pctō debite. vel ꝑ equivalentiā soluit totā penā pctō debitā. ita q̄ si post cōpletū illi⁹ ꝓtritōis motū decederet. nullā penaz in purgatorio sustineret. Hoc tn̄ nō ꝓuenit cuilibet cōtritioni. q̄ nō sp cuz remittit̄ offēsa remittit̄ satisfactoria emēda. Q⁹ si obiciat̄ illud sapiē. allegatū dicendū q̄ mēbra nō peccāt nisi instrumentaliter ita q̄ ſm Anſ. de ꝓceptu virginali quicq̄d faciūt totū imputandū est volūtati. Et iō intelligit̄ illud verbū ſm ꝑgruitatē nō ſm necessitatē. Verūtn̄ post q̄tamcūq; ꝓtritionē sp necessario requirit̄ ꝓfessio alicui⁹ opis boni expletio ⁊ hoc si facultas affuerit. Et h̄ ꝓpter obligatōez ꝑcepti ecc̄ie. q̄ recōciliari dz peccatoꝝ non tm̄ ſm iudiciū dei. sz ec̄ ſm iudiciū militātis ecc̄ie. Nec ei ꝓtritio q̄ntūcūq; magn̄ pe

nam remittit nisi sit cũ ꝓposito cõfitendi et iudiciũ ecclesie subeundi si facultas affuerit. quia alias ille actus nõ esset sufficiens nec esset cõtritio. qꝛ cõtritio est actus penitendi formatus gratia. Hic igit̃ duo
B ꝑsequẽda scꝫ de cõtritiõis ꝑfectõe et sũt intentione. Perfectio vero cõtritõis primo cõsistit in plena auersione et habituali displicẽtia omniũ peccatoꝝ. tã venialiũ q̃ꝫ mortaliũ et etiã in actuali detestatõne omnium ꝑ tempore memorie occurrentiũ Secũdo cõsistit in deiformi intentõne displicendi. Cuius tota rõ erit offensa diuina. Porro ad informationẽ simpliciũ q̃tuor signa dari possunt huius ꝯtritionis. Primũ est si sic de p̃teritis peccatis dolet et de futuris se cauere studeat ꝙ potiꝰ subire vellet omnẽ penã etiã infernalem. q̃ꝫ ampliꝰ sciẽter peccare mortaliter Apl̃s ad Ro. viij. Quis nos separabit a charitate christi persecutio an fames? ⁊c̃. Scd̃m signũ si paratus est satisfacere lesis siue in rebus vt resistẽdo omnia iniusta siue in fama reuocãdo ꝙ false et mendaciter ꝓxĩm suum infamauit siue in corpe vulnerãdo. virginitatẽ corrumpendo et similia. In quocũqꝫ vero satisfacere nõ potest doleat et cum aliquo modo satisfacere valeat. satisfaciendi ꝓpositum habeat. Nam qui veraciter penitet quicquid illi ꝑ culpa quã odit iniungitur cũ omni celeritate ⁊ affectu patienter amplectitur. Terciũ signuꝫ est ꝙ quomodocũqꝫ aut quantumcũqꝫ fuerit offensus paratꝰ semper indulgere oĩa etiam si fuissent multo maiora vt sua peccata sibi deus indulgeat. Qui enĩ nõ vult indulgere suis inimicis. signũ est ꝙ nõ habet veram cõtritionem de peccatis suis. Hinc dicit Augꝰ. ꝙ vnusquisqꝫ acceptur⁹ est talem indulgentiã a deo qualẽ et ipse dederit ꝓximo. Quartũ signum est si officium vel negociũ ꝙ raro potest cõtingere sine peccato mortali vel nunq̃ꝫ. quasi ꝑatꝰ sit resignare ⁊ omnes occasiones ꝓ posse subterfugere. Penitẽtia nãqꝫ est peccatorum causas id ẽ occasiones excidere ⁊ eoꝝ suggestionibꝰ aditũ nõ indulgere. Preterea q̃ꝫtum ad secundũ scꝫ intentionẽ ꝯtritionis. Sciendũ ꝙ cõtritio est dolor volũtarie assumptus ꝑ peccatis cũ ꝓposito satisfaciendi et cõfitendi. Et est differentia inter indurationẽ attritionẽ et ꝯtritionẽ. Nã sicut in materialibus durũ dicitur ꝙ nõ cedit tactui. Frangi vero dicit̃ ſm ꝑhm qd̃ diuidit̃ in ꝑten magnas. cõminui vero qd̃ redigit̃ in ꝑtes paruas. Sic ꝑ quandã similitudinẽ in spũalibus dicit̃ cor hoĩs durũ q̃ꝫdiu diuine inspiratõni se tangenti nõ cedit. sed obuiat ꝑsistẽdo in affectu peccati. Frangi vel atteri dicit̃ qñ iam a peccato incipit recedere sed timore seruili q̃ꝫ uis nondũ plene ad deuꝫ cõuersus sit. Cõteri vero quãdo in eo totaliter destruitur effectus peccati qd̃ est plene resilire a peccato. Hec aũt resilitio dolor quidã est nõ passio appetitꝰ sensibilis. sed ſm ꝙ dolor accipit̃ ꝑ displicentia volũtatis. q̃ dolor voluntarie assumit̃ vt sic meritorius reddatur. qꝛ nihil meritoriũ nisi fuerit voluntariũ Hic igit̃ notandũ ꝙ attritio oritur ex timore pene. cõtritio vero ex ꝯsideratõne diuine offense. qꝛ attritio elicit̃ a voluntate sine gratia. cõtritio vero a gratia voluntatem mouente. Et ideo ꝯtritio redditur intẽsior q̃ꝫ attritio eo ꝙ amatore fortiori scꝫ gratia. Q⁊ si querat̃ vtruꝫ attritionẽ faciẽtis qd̃ in se est necessariuꝫ tali gratiã gratũ facientẽ a deo dari non necessitate coactõnis nec necessitate immutabilitatis ex p̃suppositõne ordinatõnis diuine qua scꝫ immutabiliter et liberaliter ordinauit se semper daturum gratiam omnipotenti et quod in se est facienti. Hoc enim promisit ex sua mera bonitate et liberalitate. Sicut. ij. Paralip. vltimo. Manasses orauit dicens. Tu domine scd̃m bonitatem tuam promisisti penitentiam remissionis peccatorum. Hic igitur primo de intensione contritionis q̃ritur vtrũ ꝑ q̃ꝫtocũqꝫ magno peccato sufficiat q̃ꝫtacũqꝫ ꝑua cõtritio. p̃sertim cũ dicit Augꝰ de ciui. dei. ꝙ in amissione rerũ necesse est ꝙ tantũ vrit dolor quantũ inhaeserat amor. sed qꝛ summũ bonũ qd̃ ꝑ mortale amittitur. maxime diligendum sit Igit̃ cõtritione ꝑ ip̃o maxĩe delendũ sit.

Hinc dicitur Jere. vj. peccatori. Luctū vnigeniti fac tibi planctū amarū. Ad qđ Rñdet Richar. dis. xvij. q. cū cōtritio dicat actū penitēdi gratia formatū. et q̄tūcūq̄ modica charitas sufficit ad remissionem quātozūcunq̄ peccatoz mortalium. ideo q̄tacunq̄ parua cōtritio sufficit pro q̄tocūq̄ magno peccato. Et hoc p illis q̄ naturaliter leti ad sensibilē dolorē facili ter q̄uenire nō possunt. Ecōtra vero q̄ta cunq̄ fuerit attritio nō p̄t peccatū delere aliqđ nec mortale nec veniale nisi pus formata charitate q̄uersa fuerit in q̄tritionē Ad maiorē tñ euidentiā sciendū q̄ dolor existens in volūtate q̄ est displicētia peccati si ē informis dicit attritio. si vero fuerit charitate formata dicit q̄tritio. Sed nō formaē de lege cōmuni nisi sit maxima in cōparatione alioz doloruz. qz q̄to aliq̄d debz magis placere tāto eius oppositum debz displicere. Summū ergo bonū a quo separat homo p peccatū magz placere debet q̄ alia bona. et ideo maior debet esse displicētia peccati mortalis q̄ cuiuscūq̄ alterius mali. Sed dolor existēs insensualitate que ē passio quedā sensualitatis ex displicētia peccati causata nō oportet q̄ sit maximus vel maior multis doloribus causatis ex amissione rerū tpaliū. nō multum magnarū. qz vires inferiores magis mouent de lege cōmuni ad apprehensionē suoz obiectoruū. q̄ ex redundātia viriū superioz. vnde talis dolor nō est sp in potestate hoīs. et ideo nō requirit ad necessitatē q̄tritionis. Secūdo q̄ri p̄t vtrū dolor in q̄tritione nimis p̄t esse intensus et magnus p̄sertim cū ex charitate procedit q̄ nō potest esse nimis magna dicente dño. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo ꝛc. Ad qđ rñdet Richar. ibidez. q̄ dolor ipius volūtatis q̄ est quedā displicentia qua sibi displicet peccatū in q̄tū est quedam trāgressio legis diuine nō pōt esse nimis magna. qz directe causat ex charitatiua dei dilectōne q̄ nimis intendi non p̄t Sed est aliꝰ dolor nō essentialis penitentie qui duplex est. Vnus est in corpe quo quis corpus suū affligit p peccatis. ꝛ hic dolor p̄t esse nimis magnus. Hinc dicit Apls ad Ro. xij. Obsecro vos vt exhibeatis corpora vestra hostiā viuentē sanctā deo placentē. rōnabile obsequiū vestrum Alius est dolor interior qui est passio appetitus sensitiui. et est duplex. Quia q̄dā causatur ex amissionis cōsideratōne cuiuspam honestatz seu glorie accidētalis per peccatū. sicut fit in mulieribꝰ ex hoc q̄ amiserūt corpis integritatē. et talis dolor p̄t esse nimis magnus. Aliq̄s vero causat directe p quandā redundantiā ex displicētia volūtatis qua sibi peccatū displicet in q̄tum est legis diuine trāsgressio. Et sic videt quibusdam q̄ hic dolor non potest esse nimis magnus. quia si non potest esse excessus in causa que est displicētia peccati. nō possz etiā ee excessus ī effectu. Dñ si penitens ex vehemētissimo dei amore tam vehementer doleret q̄ corrumperet armoniā corporis ad vitā necessariaz sicut de quibusdā factum legitur. nō essz excessiuus dolor in genere moris. nec perfectioni penitentie derogans sed cōcordās nisi forte voluntas hominis directa intētione ferretur ad procurandum talez passionem ad hoc vt ipe moreretur. Verumtamen talibus semper cōsulenduz est q̄ in doloribus se temperent. ne ante tempus p̄fectum ꝛ fructum spiritualem p̄sentis vite perdant in quo semper in diuina charitate proficere valeant. Quod nobis cōcedat Jesus christus Amen.

De confessione mortaliū et venialium vtruz quō et quādo cum fieri debeat. Ser. xij.

Progenies vipera rum ꝛc. Cum dictum sit q̄ contritio est voluntarie dolor assumptꝰ pro peccatis cum p̄posito cōfitendi queri p̄t vtz q̄s teneat ō necessitate salutz petā sua p̄fiteri cū p̄sertī mgē sentē. dic in. iij. dis. xvij. q̄ lachrime lauāt delictū qđ voce pudor ē p̄fiteri. Ad ō rñdz ibidē Richar. q̄ hoīes de necessitate salutis tenēt petā sua p̄fiteri sacerdoti. qz xp̄s hoc p̄cepit in figura īplicite cū dixit leproso mūdato

Vade ⁊ ostende te sacerdotibus. Et etiã sine figura cum Joh. xxj. dedit potestatẽ iudicãdi ĩ foro ꝯsciẽtie omnib⁹ discipulis ibidẽ cõgregatis post resurrectionẽ suaꝫ dicens Accipite spiritũ sanctũ quorũ remiseritis peccata remittunt̃ eis ⁊ quoruꝫ retinueritis retenta sunt. Quib⁹ igit̃ dat̃ potestas iudicãdi de aliqua causa. implicite datur potestas ꝯgnoscẽdi d̃ illa. Nullus eĩ potest esse iudex bon⁹ de his q̃ ignorat. Cũ igit̃ ꝯstituti sunt iudices alioꝝ in foro ꝯscientie. tenentur peccatores de necessitate salutꝫ cõfiteri pctã sua sacerdoti Hinc dicit Jacob⁹ in canonica sua. Infirmat̃ q̃s in vobis inducat p̃sbiteros ecclesie. ⁊ sequit̃. Cõfitemini alterutrũ pctã vestra ⁊ orate ꝓ inuicẽ vt saluemini. Deinde ecclesia circumstãtionauit q̃tũ ad illũ cui ꝯfitendũ est. et q̃tũ ad tp̃s ꝯfitẽdi ⁊ q̃tũ ad modũ. ex̃ de pe. et re. c. Oĩs vtriusq̃ sexus. Fideli s postq̃ ad annos discretionis ꝑuenerit. i. ad illud tp̃s quo est homo doli capax. quia tũc peccare p̃t. quod tp̃s magis accelerat̃ in vno q̃ in alio. Sequitur. Oĩa peccata sua saltẽ semel in anno fideliter ꝯfiteat̃ ꝓprio sacerdoti ⁊ iniũctam sibi penitentiã ꝓ viribus adimplere studeat. Et ideo ꝟbũ dictũ ꝙ lachrime lauant peccatũ ⁊c̃. sic intelligendũ est. ꝙ ostendens virtutẽ lachrimarũ ⁊ ꝯfessionis significare voluit ꝙ lachrime occulta ⁊ secreta cõfessio sicut q̃ fit sacerdoti soli. lauant pctm̃ quod pudor est publice ꝯfiteri

b Deinde q̃ri p̃t. vtrũ scꝫ penitẽtia q̃ includit ꝯtritionẽ ꝯfessionẽ ⁊ satisfactionẽ. sit necessaria de venialib⁹ cũ remitti non possũt sine penitẽtia. nec stare p̃nt cũ gloria. qꝛ volũtas ꝑ vnũ modũ obliquata rectificari non p̃t nisi ꝑ motuꝫ ꝯtrariũ. Ad hoc respõdet Richar. ibidẽ. ꝙ penitentiã de venialib⁹ esse necessariã dupliciter intelligi p̃t. Primo ꝙ sit necessaria ad eoꝝ remissionẽ. et sic de lege ꝯmuni penitẽtia est necessaria de venialib⁹ implicite vel explicite in speciali vel cõmuni. qꝛ q̃diu actualiter inheret inordinatõi. tãdiu oportet eam inordinatã esse. Sed ad remissionẽ venialis peccati necessariũ fit ꝙ volũtas desinat inherere inordinatõi. nec tm̃ hoc sufficit de lege cõmuni sed requirit̃ ꝙ ĩordinationẽ p̃teritã implicite vel explicite detestetur actualiter vt illa detestatio sit totius emende solutio vel radix et fundamentum totius solutõis. Secũdo põt intelligi ꝙ sit necessaria ad salutẽ. et sic ꝑ se nõ est necessaria penitẽtia de venialib⁹ qꝛ simul stare possunt cũ gratia. In cui⁹ virtute cũ ea volũtas post mortẽ detestatur. in purgatorio remittũt̃. qꝛ gratia potentior est ad remittendũ peccata q̃ penitẽtia. ꝑ accidẽs tm̃ est necessaria vel rõne dubij ꝓbabilis quãdo vehemẽter dubitat vtrum sit veniale vel mortale vel etiã rõne ꝑiculi quãdo ꝑpendit aliquã affectõeꝫ deordinatã licet venialẽ ita in ip̃o incẽdi ꝙ ꝓbabiliter cõiecturat ꝙ nisi ꝑ penitentiã abijciat trahet ip̃m ad mortale pctm̃. Porro licet ad remissionẽ venialiũ exigit̃ eoꝝ detestatio. nõ tamẽ requirit̃ eorũ cõfessio. qꝛ simul stare p̃nt cũ gratia et post hanc vitã remitti possunt nec separant a regno ecclesie militãtis nec triumphãtis sꝫ ꝑ solã ꝯtritionẽ delere p̃nt ꝑ accidẽs tm̃ tenet̃ illa ꝯfiteri in duob⁹ casibus. Prĩo rõne dubij vtrũ sit mortale vel veniale. Secundo rõne precepti in his qui non habent mortalia. qꝛ p̃cipitur eis ꝙ semel in anno ꝯfiteant̃. Q⁹ si q̃rit̃. vtrũ necesse sit cõfiteri circumstãtias peccatoꝝ. dicendũ ꝙ vt tangit doc. s. sup. iiij. dis. xvj. Simplices qui ignorãt circumstãtias peccatorum peccatũ aggrauãtes tenent̃ solũ peccata cõfiteri nõ autẽ tenent̃ ꝯfiteri circũstantias nisi postq̃ fuerint instructi ⁊ cognouerint ꝙ tales circumstãtie pctm̃ aggrauãt. Sapientes aũt docti et instructi quorũ ꝯscientia dictat circumstãtias esse cõfitendas tenent̃ eas ꝯfiteri. Veruntm̃ cõfiteri circumstãtias q̃ non tribuũt aliã speciẽ pctĩ. vel q̃ tribuũt. nõ tm̃ spẽm peccati mortalis ñ est necessitatꝫ sꝫ ꝑfectõis. Illas tamen cõfiteri que trahũt ad aliã speciem peccati mortalis necessitatis est vt peccare cum cõiugata. cum virgĩe. vel cum deodicata. Preterea s̃m magistrum Guil. Antisiodorꝫ cõfiteri circumstãtias

in eadem etiã ſpecie peccatũ notabiliter aggrauantes eſt maioris vtilitatis et ſecuritatis. Oportet enĩ ad maiorẽ ſecuritatẽ ſcientie ⁊ vtilitatẽ anime tales circumſtãtias ſ cõfiteri. Quod oſtẽdit ꝑ exemꝑla dicens. Nõ ſufficit illi qui centũ marcas accepit ab alieno dicere. ego accepi. cum hoc ita bene poſſet verificari ſi accepiſſet vnum denariũ. Similiter nõ ſufficit illi qui gladio ꝓcuſſit ꝓximũ dicere. ego ꝑcuſſi ꝓximum. ſed oportet cõfiteri quãtitatem peccati nõ ſolum in ſpecie ſed ꝑciſe vt ſin quantitatẽ culpe taxet a ſacerdote quãtitas pene. Vnde dñs Jere. xij. circumſtantias notas dicẽs. Quid eſt q̃ dilect⁹ meus in domo mea facit ſcelera multa? In quo notatur triplex circumſtãtia ſcz ꝓcipalis agẽtis. opis. ⁊ loci. Deinde q̃ri ꝑt vtrũ exiſtens in pctõ mortali ſtatiz cõfitere teneaẽ habita oportunitate ꝓfeſſoris ꝑſertim cũ dicit Eccle. xxj. q̃ſi a facie colubri fuge peccata. Qui igit veneno eius ꝓcuſſus nõ ſtatiz q̃rit remediũ ꝓtem prozeſt aĩe ſue. Rñdet Richar. ibidez. q̃ talis nõ teneẽ ſtatim cõfiteri de neceſſitate ſalutis etiã habita ꝓfeſſoris opportunitate. ſed ſufficit q̃ iuxta ſtatutũ ꝓcilij generalis ꝓfiteatur ſemel in anno niſi in certis caſibus. Verum tamẽ multũ laudabile et vtile ẽ q̃ peccator citi⁹ quo ꝓmode poterit ꝓfiteatur. ꝓpter quinq̃ rões. Prĩa eſt ꝓpt incertitudiẽ vite dicente dño. Digilate q⁹ neſcitis diẽ neq̃ horã. vt ꝓtz ꝺ dum vite cui reſpõſuz erat Stulte hac nocte repetent aĩam meã ⁊c. Secũda rõ eſt ꝓpter accumulationẽ crimis. Nã q̃to diuti⁹ in peccatis remanet tanto plura maiora et grauiora peccata ꝓmittit. Vnde dicẽ Gregoriꝰ. Peccatũ qꝺ nõ ꝓ penitentiã nõ diluit mox ſuo põdere in aliud trahit. Tercia rõ eſt ꝓpter elongationẽ a deo. q⁹ q̃to plus tardat ꝓfiteri tãto ampli⁹ a deo elongat. et difficili⁹ ꝙuertit ⁊ eius vita ꝓculoſius finit. Dicit eĩ Ouidius Qui nõ eſt hodie cras min⁹ apt⁹ erit. Et ꝑs. ad dñm. Qui ſe elongãt a te ꝑibũt Quarta rõ eſt ꝓpter indignationẽ iudicij. q⁹ ꝑ h̃ magnã ingratitudinẽ oſtẽdit reus. Vñ timendũ eſt q̃ qui ſemel ꝓfiteẽ in anno nõ ꝓfiteẽ ex amore vel timore ſed ex alia ſiniſtra intentõe q⁹ ſi nõ rediret tempus ieiunij nõ rediret tempus ꝓfeſſionis peccati Quinta rõ eſt ꝓpter collationẽ munerũ. q⁹ ꝑ penitentiã cõfertur gratia q̃ reddit hoiem magis firmũ ad reſiſtendũ peccatis ⁊ inherendũ bonis. Ad maiorẽ tñ euidentiã ſciendũ q̃ ſicut dicit cõmentator. viij. phiſicoz. Voluntas nõ retardat facere opus volitũ niſi ꝓpter aliquã cauſam rõnabilẽ. Et ideo dilatio ꝓfeſſionis ex cã ſua eſt ꝑiculoſa. vicioſa vel meritoria. Prima dilatio ꝓfeſſiõis ẽ ꝑiculoſa. ꝓpter cauſas iã dictas. Cõmittit enĩ ſe diuerſis diſcriminib⁹ ꝓſtituens i arbitrio ſuo tps ſue vite ⁊ miſeratõis diuine qõ eſt deũ tẽptare. Secũdo dilatio ẽ vicioſa ex negligẽtia q̃ in mortali exiſtẽs imminẽte neceſſitate ꝓfitẽdi nõ ꝓfiteẽ vel ampli⁹ tardat ⁊ mortaliter peccat. Que neceſſitas tpis q̃ ad obligationẽ ꝓfeſſiõis ex quatuor attendi ꝑt vt tangũt Alex. de hal. in. iij. ꝑte ſũme. et ſanct⁹ Tho. in. iij. Nã ad ꝓfeſſionẽ obligat q⁹. Prio ex parte ꝑiculi imminẽtis ſcz mortis vt pote ſi eſt i bello in mari vel in alio mortis ꝑiculo cõſtitut⁹. aut ſi mulier eſt in ptu ⁊ ſili⁹. Secundo ex parte ſacramẽti ſuſcipiẽdi vl tractãdi vel i aliq̃ actu ſe vt miniſtrũ eccleſie exhibẽdi. verbi gr̃a. Si vult ſacrũ ordinẽ recipe vel celebrare. vel euchariſtiã ſumere aut etiã ſacramẽta miſtrare ad q⁹ act⁹ ꝓficiẽdos null⁹ poſt pctũ mortale nõ cõfeſſus ꝺz accedere copia ſacerdotiz oblata et neceſſitate nõ vrgẽte. Tercio ex parte ſtimuli ꝓſcie cũ ꝓſciẽtia dictat ſibi q̃ ſtatiz ꝓfiteri teneaẽ. Quarto ex parte dubij. vt ſi ꝺz caſum de q̃ papa ſol⁹ ꝑt abſoluere vl ſi nũc habeat copiã ſacerdotiz dñi pape et dubitat ne illum in futurum habebit. Vñ ſi quis exiſtens in mortali in his quatuor caſibus confiteri differt mortaliter peccat. dummodo debitam opportunitatẽ habeat. Multomagis autẽ eſt vicioſa dilatio ꝓfeſſionis ꝓpter ꝓemptum. q⁹ ꝓemptus ꝓfeſſionis eſt mortale pctũ duplici rõne. Prĩa rõ eſt ex culpa cũ ſcz celeritas ꝓfeſſiõis ꝓtermittit vt act⁹ pctĩ ſepi⁹ iteret

Secūda ratio est ex mora. vt si aliqua cō
uersione actuali alicuius ad penitentiam
inducentis ꝓremptus ꝙueniat. verbi gra
tia. Si quis peccator actualiter ꝑsidera
ret dispendiū peccati. offensam dei ⁊ alia
hmōi que efficaciter eum inducerēt ad pe
nitentiā et tamē nō peniteret sed potius
illi motioni resisteret. Tercio dilatio con
fessionis est meritoria si ad hoc differatur
vt sacerdoti prudentiori ꝑfiteatur vel vt
deuotius ꝓpter sacrum tempus cōfiteaꝫ.
Q⁹ si queritur quāto tempore differri po
test in mortali existens. dicendū ꝙ si diffe
rat post tempus constitutum ab ecclesia
mortaliter peccat. si saltez copiam ꝑfesso
ris habuit quia talis est transgressor pre
cepti ecclesie. Huius ratio est. quia sicut
nunq̄ est sufficiēs ꝯtritio de peccato mor
tali sine ꝓposito cōfitendi. ita nō est suffi
ciens cōtritio de mortali sine executōe ꝓ
positi se offerente opportunitate et actuali
memoria peccati ac necessitate ꝑfessiōis
ex vi ꝓcepti. Si vero differt citra tempus
statutum. aut igitur differt parum vt pru
dentiori cōfiteatur et hoc licet et bene fa
cit. aut differt multum vtpote post pasca
immediate peccatum mortale cōmittens
credit se nō posse habere discretū sacerdo
tem ante quadragesimā nō credo ꝙuenit
tāto tempore differre cōfessionē vt sacer
doti discretiori cōfiteatur sed cōsultū est
ꝙ statim minus discreto ꝑfiteaꝫ ⁊ oppor
tunitate se offerēte magis discreto. Deni
q̄ queri potest vtrum ꝑfitens alicui habē
ti potestatem episcopi teneatur eodē mō
cōfiteri suo ꝓprio sacerdoti parrochiali.
Sicut ex̄ de pe. et re. ca. Omnis vtriusq̄
sexus precipitur ꝑfessio suo ꝓprio sacer
doti facienda. Ad hoc respōdet Richar.
ibidem. ꝙ episcopus habet ordinariā iu
risdictionē sup subditos sacerdotū parro
chialium. Illud autē quod cōuenit alicui
ex ordinaria iurisdictione ꝑt cōmittere
alteri habenti ordinē cōuenientē ad illud
officium exequendū. extra de cōse. eccle.
c. aqua. Illi igitur qui cōfitentur legitīe
habenti potestatem episcopi ⁊ absoluunt̄
ab eodem vere sunt absoluti nec eadē pec
cata ammodo suis parrochialibus cōfite
ri tenentur. Sed vtrum eodem anno te
nentur eis ꝑfiteri illa peccata que post ab
solutionem illū incurrant opiniones sunt
Dicunt quidam ꝙ non. quia ꝑ ꝑsbiterum
parrochialem nō intelligit̄ tm curatus in
ferior sed etiam epūs. et etiā illi quibus cō
mittit vices suas. et illa videtur rōnabi
lior opinio. Illq̄ vero dicūt ꝙ ꝓparrochi
alem tm̄ intelligit̄ curatus inferior sicut
verba sonāt in cōmuni vsu. Unde lauda
bile est vt semel se ostendant suo parrochi
ali sacerdoti in anno ꝑfitēdo peccata que
tunc occurrunt. Veruntamē quādoq̄
penitens ꝓbabiliter timet sibi vel ꝑsbite
ro periculū imminere ex cōfessione ꝓpter
illius auariciam. negligentiā. ignorantiā
lubricitatē. cōfessionis reuelationē. et si
milia. tunc recurrere debet ad superiorē vel
ad eum qui ꝓuilegium habet ad audiendū
cōfessiones. quorum si copiā non ꝑt habe
re petet licentiam alteri cōfitēdi. quam si
dare recusat tunc secure alteri cōfiteatur
tanq̄ ille quinō habet copiam sacerdotū.
imo magis debet diligere cōfiteri layco.
Nec in hoc talis transgreditur ꝓceptum
ecclesie de ꝑfitēdo ꝓprio sacerdoti. quia
precepta iuris positiui nō se extendūt vl
tra intentionē precipiētis q̄ est finis ꝓce
pti scz charitas ꝑfm aplm. nec aliqua fit in
iuria sacerdoti. quia ꝓuilegiū meretur a
mittere qui cōcessa sibi abutitur potesta
te. Ad laudem dei Amen.

De deletione culpe ⁊ pene per cōtritionē flagellationē. satisfa
ctionē. mortis perpessionē. et q̄
nullū peccatū remittitur affectu
in illud remanente. Ser. xiij.

Drogenes viperarum ⁊c. Cum satisfactio sit volun
taria quedā recōpensatio ꝓ illata
iniuria ꝑfm equalitatē iusticie cum ꝓpo
to non cōmittendi nouaz iniuriā queri ꝑt
Utrum deus remittere posset peccatum
mortale sine satisfactione aliqua ꝑsertim
cum Anselm. dicit in libro. cur deus homo.

Si peccatū non punit inordinatū relinqt qui cū acceperit tempus etiā iusticias iudicabit. Ad quod respōdet Richar. super iij. dis. xv. q de remissione peccati cōtingit loqui dupliciter. Primo ꝙtū est de lege cōmuni. et sic nunq dimittit peccatum mortale sine aliqua satisfactōne. qz semp ad hoc requirit actus penitēdi in quo principalior pars satisfactōnis cōsistit. Secūdo ꝙtum est ex ꝓuilegio speciali et sic vt dicunt multi nullo mō actuale mortale potest a deo sine satisfactione remitti. qz tale peccatū remittere ñ potest sine infusione gratie. Et qz peccādo mortaliter quis oculū anime claudit. ideo lumē gratie ad aiam intrare nō potest nisi aperiat ꝙ actum penitēdi sicut nec lumē solis domuz intrare pōt nisi aperiatur fenestra. q hoc Aug⁹. videt sentire omel. lxxij. sup illud Job is. xiij. maiora horū faciet dicens. Cum ex impio fit iustus salutē opat christus in illo sed nō sine illo Veruntamē ex speciali ꝓuilegio deꝰ pt subito mutare voluntatē in aliquo et sic liberare a peccato ꝓut factū legimus in paulo cui deus immisit gratiā gratis datam ꝙ quā a mala voluntate cessauit q ira pfecte penituit ꝙ ꝙsi statim secuta est remissio peccatoz q agnitio totius veritatis. Unde quidā volunt paulū ꝙ illud triduū cecitatis sue fuisse ratum ad videndū deū ꝙ essentiā mūdi corde quē soli cernere possunt oculi. Nec repugnat iusticie diuine. qz christus non satisfecit tantuz ꝙ peccato nostro originali sed ꝙ peccatis oīm hominū actualibus ꝓteritis ꝓsentibus q sequētibꝰ christꝰ mortem sustinuit. et sic peccatū impunitū nō fuit. Secundo queri potest vtrū peccatuz veniale remittit affectu ad illud remanēte ꝓsertim cū nulla sit vicissitudo siue voluntatis post mortē sed in illa voluntate qua deceder homo ꝓmanet inuariabiliter incurabiliter post mortē cū tamē nihilominus venialia post mortē q affectus venialiū tollunt. Ad hoc respōdet Aler. de balis. in. iiij. suo. ꝙ nunq delet culpa nec mortalis nec venialis affectu remanente ad idē. quod patet ex eo. quia affectus est potius peccatū ꝙ ipe actus. Affectꝰ enim est tanq formale ipi⁹ peccati q actꝰ tanq materiale. Unde sicut mortale nunq deletur in hac vita manente voluntate sic nec veniale quod est maioris adherētie respectu anime. quia maior est ꝓuitas aīe ad veniale q ad mortale. Nā sic adherēt anime ꝙ nō quacūq gratia gratū facientem tolluntur q diu voluntas infixa remanet licz enī gratia sit potentior simpliciter q natura dicēte Apō. Omnia possuz in eo qui me cōfortat. tñ quia ex diuina ꝓuidētia qua indita est humane voluntati libertas volendi hoc vel illud ꝓuisum est humane libertati. ꝙ non habet efficaciā plenaz in voluntate ipa cōtradicente licet habeat ipa obediente. Unde opus gratie nō est ordinare voluntatē deordinataz dumodo ꝓsistat in ꝓtinacia ne ordinet. Nec etiam est opus gratie delere peccatū deordinās ipam voluntatē. Si igitur queraī quādo peccatum illud veniale dimittit cui affectus infixus est vsq ad mortem. Ad hoc respōdet Bonauentura ibidez dis. xv. ꝙ quedā venialia remitti possunt in purgatorio quādo quis transit cum venialibus ꝓ eo ꝙ gratia nō fuit adiuta finaliter ad illa delenda quod sic ptz. Quia voluntas post hanc vitā gratie potest esse cōformis remoto iam fomite ꝓhibente q uis nō possit esse adiutrix ꝓ eo ꝙ cessauit tempꝰ meriti. et ideo indigeret adiutorio exteriori et cum nō sit locus sacramēti. habz ad iutoriuz ignis punitiui. qui ideo dicit̄ purgatorius. qz anima purgat̄ a peccati sordia et a veniali culpa. Et hoc innuere videtur dñs in euangelio Matth. xij. Quicūq dixerit verbū cōtra filiū hois remittetur ei. qui aūt dixerit cōtra spiritū sanctū nō remittet̄ ei neq hic ī hoc seculo neq in futuro. in quo videtur includere ꝙ aliq peccata remittunt̄ in futuro seculo. Tertio queri potest vtrū potest fieri satisfactio ꝓ opa q fiūt in pcta mortali ꝓsertim cuz deꝰ sit ꝓnior ad miserendū q ad ꝓdemnandū sed nullū malū deꝰ impunitū. ergo nec aliquod bonū ir remuneratū. Ad hoc rñdet Richar. ibidē dis. xv. ꝙ ꝓ opera que fiūt

in peccato mortali nō potest fieri satisfactio. quia deus cum bonorū nostroꝝ non egerit. Genes. iij. Respexit dn̄s prius ad abel ⁊ dehinc ad munera eius. Nullū aūt existentem in peccato mortali deus acceptat. quia in illo statu inimicus dei cōstituitur. Q. si satisfactio inchoatur in charitate ⁊ postea quis peccat mortaliter an̄ cōplementum satisfactōnis tunc illa opa que peccatū mortale sequunt̄ q̄diu in peccato ꝑseuerat in illa satisfactōne non cōputantur nec a deo acceptant̄. eo ꝙ nō cōtinuantur in prima radice charitatis nec ſm actum nec ſm habitum. Sicut a simili opus inchoatū ex intentōnē bona meritorium est in virtute illius nisi interrumpat̄ ꝑ actum ꝯtrariū sic ꝙ illud qd̄ sequitur nō cōtinetur cū intentōe bona scz prima nec ſm actum nec ſm habitū. qꝛ illud nō esset meritorium in virtute prime intentionis. Qualiter autē talia opa in mortali facta sunt meritoria. vide in alio sermone. Q. si queratur vtrū satisfactio iniuncta sz in mortali facta necessario sit reiteranda. Respōdz doctor sanctꝰ ibidē. ꝙ alique satisfactōnes sunt ex quibus manet aliqualis effectus in satisfacientibus. etiā postq̄ actus satisfactōis trāsijt sicut ex ieiunio manet corꝑis debilitatio ⁊ ex largitis elemosinis substātie diminutio. ⁊ sic de similibus. Et tales satisfactōnes in peccatis factas non necesse est reiterare. qꝛ q̄tum ad id quod de eis manet ꝑ penitentiā sequentem accepte fiunt. Satisfactōnes autem que nō relinquūt aliquē effectū in satisfaciente etiā postq̄ actus transijt necessario debēt reiterari. Et hoc idē sentit Albertus. Et addit Guil. ꝙ talis tenetur ad suscipiendā postea penitentiā vel satisfactionē. nō tamē est illi imponēda tanta penitētia si nulla fuisset imposita. qꝛ p̄supponendū ꝙ ꝓpter illa iniūcta q̄ extra charitatē fecit dn̄s maiorē ei cōtritionē dedit Preterea licet quis cadat in mortale si tn̄ iterū cito resurgit post ꝯtritionē verā p̄sumit̄ esse in statu gratie ⁊ merēdi satisfaciendiq̄ ꝓ peccatis. Q. si queritur q̄d de his qui nō cōplent penitentiā in statu gratie. sed tamen moriunt̄ in statu gratie vel de penitentibus in extremis. Respondet ꝙ tanta p̄t esse cōtritio finalis ꝙ sufficit ad delendā omnē penam. ita ꝙ aliq̄s talis sine medio statim euolaret ad gloriā sicut latro qui pependit in cruce et a dn̄o meruit audire. Hodie mecū eris in paradiso. Similiter ⁊ magdalena. vt dicit Lyra sup̄ illud. Dimissa sunt ei peccata multa. quia ip̄a tūc fuit libera nō tm̄ ab omni culpa sed etiā ab omni reatu. Si tamē minus sufficiēs esset cōtritio vel penitentia tunc purgabit̄ in igne purgatorij. Nā de talibus dicit Aug⁹. Et si cōuersus vita viuit ⁊ nō moriatur non tn̄ ꝓmittimus ꝙ euadat omnē penā. Nam prius purgand⁹ est igne purgatorij qui in aliud seculū distulit fructū cōuersionis. Q. si queratur vtrū pena mortis aliquid diminui de pena ꝓ peccatis debita. Rn̄det Tho. in. iiij dis. xx. ꝙ mors naturalis ē pena cōsequēs peccatū originale et quasi iam in naturā cōuersa. et ido per mortē naturalē nō purgabitur aliquis de peccato actuali sed ꝑ illatam mortē bene purgari p̄t. Nā si q̄s mortem illatā patienter sustineat etiā si ꝓ aliquibus criminib⁹ sit illata valet ad pene diminutionē et deliberationē. Etiaz si tota culpa ſm q̄titatem culpe ⁊ pene cōtritōnis ⁊ patiētie. Ad maiorē aūt euidentiam queri p̄t Vtrū cōtritio rōe qua est pena. potestatē habet cōmutandi penam eternā mortali debitā. in temporalē p̄sertim cum finiti ad infinitū nulla est ꝓportio sed pena eterna infinita est. dolor aūt ꝯtritionis finitus. Ad quod respōdet Bonauen. sup̄. iiij. dis. xv. ꝙ dolor cōtritionis duplex est. Primus est ip̄i⁹ partis sensualis siue inferioris partis rōnis. et iste dolor est finitus. Secund⁹ est ip̄i⁹ partis rōnis sup̄ioris q̄ est dissensus voluntatis ab ip̄o peccato. et iste dissensus est cū actuali vel habituali detestatōne peccati sine fine ꝑ gratiā. igitur ꝑ se loquēdo dimittitur culpa ꝑ gratiā. cum dissensu ꝑpetuo voluntatis ⁊ detestatōne peccati sine fine. et dimittitur reatus pene eterne nō tamē ex vi ip̄ius voluntatis. sed ex gratia

cum hac volũtate. Sed gratia ꝑm qđ adiungitur ei dolor sensibilis delet penam purgatoriaꝫ sub cõditione tñ scꝫ si dolor cõuenienter respõdeat Sed gratia ꝑm qđ cõiungitur dolori cõpassionis siue misericordie qua penitẽs effundit se circa opa pietatis ⁊ satisfactõnis que ꝯsistit in tribus delet penã tꝑalem etiã mortali debitam. Pro quo sciendũ ꝙ mortaliter peccans meretur penam temporalem et eternam. imo meret̃ penã redactõis in nihilũ Sicut dicit̃ Treñ. iij. Misericordie dñi ꝙ non sumus cõsumpti. Hinc dauid peccata sua humiliter ꝯfitenti respondit Nathan. Dñs transtulit peccatũ tuuꝫ nõ morieris. in quo satis ostendit quia etiã meruit mortem ⁊ penã tꝑalem. Similiter dictum est Josaphat. ij. Paral. xix. Impio prebẽs auxiliũ et his qui dominũ oderunt amicicia cõiungeris. idcirco irã domini merebaris scꝫ ex rigore iusticie. Deinde queri potest vtruꝫ flagella que deus immittit vel venire ꝑmittit sup̃ penitẽtes sint ꝓ eis satisfactoria p̃sertim cuꝫ ea que castigant peccata sint satisfactoria. Sed sicut dicit Aug⁹. de ciui. dei. ca. xxx. Cum deus me aduersis rebus exagitat aut merita examinat aut peccata castigat. Ad h̃ respondet Richar. vbi supra. Q⁹ sustinẽs flagella siue immissa ꝑ opatõnẽ iustã cui⁹ mõi sũt oĩa illa q̃ de⁹ ĩfligit siue ꝑ actõꝫ iustã cuiusmodi sũt aliq̃ q̃ deus a peccatoribus frequenter infligi iuste ꝑmittit nõ satisfacit ea sustinẽdo sub ratione qua patiens tantũ. quia sic voluntas sustinentis nullo modo cõparat̃ ad ea vt actiuũ principium. Oportet aũt ꝙ actiuũ principiũ meriti sit voluntas illius qui meretur. inq̃tum tamẽ voluntas sustinentis ea patienter sustinet intentõne remissionis pene sibi debite ꝓ peccatis suis sunt sustinẽtis satisfactionis materia. Sed formaliter ip̃a satisfactio ꝯsistit in actu voluntatis. flagella tamẽ que ip̃emet deus immittit sunt maioris efficacie inclinandi volũtatem ad donum q̃ illa que non immittit sed immiti ꝑmittit. Q⁹ si flagellati purgãda nõ habeant tunc in flagellis ꝑ patientie virtutez glorie sue coronã augmentãt sicut Job et Thobias. Nã sicut idem opus quod in innocẽte nõ fuisset satisfactorium est in penitente satisfactoriũ. ita idẽ flagelluꝫ esse potest innocenti materia maioris meriti ⁊ in penitẽte materia remissionis pene peccati. Unde Aug⁹ sup̃ Cãtic̃. Deutro. Quinq̃ modis flagella cõtingit in hominibus. Primo vt iustis per talia augeantur merita. sicut Job qui voce dominica ꝯmendatus tam multiphariis plagis fuit expositus vt amissis omnibus in sterquilinio nudus sedens testa samen raderet. Sic Thobias cecitatez incurrit angelo testimoniũ ꝑhibente. quia acceptus eras deo: necesse fuit vt temptatõ ꝓbarette. Et omnes qui pie volunt viuere ꝑsecutionem patientur. quia flagellat de⁹ oẽm filium quem recipit. Secundo vt ꝑ flagella virtutes custodiant̃. vt patet in paulo cui post raptũ ad cõtuendaꝫ diuinã essentiam datus est angelus sathane stimulus carnis ne magnitudo reuelatõnis illũ extolleret. ij. Corioth̃. xij. Tercio ad corrigendum peccata sicut factum legimus in Maria sorore moysi. que ꝓpter murmuratõnis peccatũ lepra ꝑcussa est. Nume. xij. Et in dauid qui ꝓ adulterio ꝑptrato quadruplicem vindictam accepit. vt ptꝫ supra. Quarto ad pregustanda damnatõnis eterna tormenta sicut patet in pharaone decem vicibus flagellato sed nõ emẽdato et tandem cum omnibus suis cõmuni morte multato. Similiter in rege Antiocho pessimo ⁊ blasphemo. Ac herode q̃ ꝑcussus ab angelo ventris dolore cruciatus est vt corroderẽt vermes viscera eius post dies quinq̃ pene cõsumptus expirauit. Quinto ad gloriã dei manifestandã. sicut habet̃ Joh̃is. ix. de ceco nato. De q̃ dominus interrogatus quis peccauit hic aut parentes eius vt cecus nasceretur respondit. Neq̃ hic peccauit neq̃ parẽtes eius sed vt manifestantur opera dei in illo. Ad laudem dei Amen.

De elemosina que est pars satisfactōnis quib⁹ et de quibus sit danda et quō sit in precepto vel consilio. Ser. xiiij.

Progenies vipera-
rum ⁊c. Facite igit̄ dignū fructuz
penitētie. Math. iij. Ad deducē-
dum igit̄ opus in hanc tubā euangelicam
sciendū est ꝙ tria sunt opa digne satisfa-
ctōnis impletiua ꝯtra triplicē cōcupiscen
tiaz in mundo regnantē que sunt q̄si tres
radices oīm vicioꝝ. Nā prima est ꝯcupi-
scentia oculoꝝ q̄ꝫtū ad terrenā substantiā
et vocat̄ auaricia. Cui ꝑ digna penitētia
et salubri remedio adhibetur elemosina q̄
cōtinet in se omne opus pietatis exhiben
dum ꝓximis siue corꝑale fuerit siue spiri-
tuale. Secūda est ꝯcupiscētia carnis. cui
ieiunium adhibet̄. per quod intelligit̄ oīs
afflixio carnis q̄ ꝯsistit in ieiunijs. vigilijs
cilicijs. laboribus. disciplinis. alijsqꝫ plu-
ribus abstinētijs corporalibus ab oī dele
ctatōne corporali vel sensuali. Tercia de
niqꝫ est cōcupiscentia suꝑbie carnalis vel
spūalis. Que curatur efficaci orōe. qꝛ il-
luminat ad seip̄m ꝯgnoscendū et ꝯtemnē
dum dulcescit ad ꝓximū diligendū. inar-
descit ad deo inherendū ⁊ ꝑfruendū. In
cludit aūt omnē actū ad deum relatū. Et
sic in his tribus includit̄ omnis actus me
ritorius. quo digna satisfactio ꝑficitur et
integre deo recōciliabit̄. Ad ꝓsecutionez
ergo primi operis satisfactorij. sciendū ꝙ
elemosina est opus in quo datur aliq̄d in-
digenti ex cōpassione ꝓpter deū. In qua
diffinitione ꝑm Tho. quatuor tanguntur
Primo notatur effectus misericordie cū
dicitur opus. qꝛ elemosina importat ꝯmu
nicatōnem bonoꝝ in qua q̄s leuat alienā
miseriam quasi suā Secundo notatur ꝑso
na cui danda est scz egenti Unde domin⁹
Luc. xiiij. Cū facis prandiū aut cenā no-
li vocare amicos tuos neqꝫ fratres tuos
neqꝫ vicinos diuites ne forte ⁊ ip̄i te rein-
uitēt ⁊ fiet tibi retributio. Sed cum facis
prandiū voca pauꝑes. debiles. claudos ⁊
cecos ⁊ beat⁹ eris. qꝛ nō habēt retribuere
tibi. Retribuet̄ enī tibi in retributōne iu-
storū. Et Iero. in quadā epl̄a. Pars sa-
crilegij est rē pauperū dare nō pauꝑibus
Laudēt te esurientiū viscera nō ructuan-
tiū opulenta ꝯuiuia Tercio notat̄ modus
quo danda est. qꝛ ex ꝯpassione suꝑ alienā
miseriam. et illud est formale ip̄i⁹ elemosi
ne sine q̄ deo grata nō est elemosina. Hinc
dicit̄. j. Joh. iij. Qui habuerit substātiā
hui⁹ mūdi ⁊ viderit fratrē suū necessitatē
habere et clauserit viscera sua ab eo quō
charitas dei manet in eo ? Viscera dicit
nō man⁹. qꝛ deus magis req̄rit affectū q̄ꝫ
effectū. Quarto notat̄ finis quo dāda est
elemosina. qꝛ ꝓpter deū qd̄ vltimo ponit̄
in diffinitōne. qꝛ intentio directa in deuz
dat sibi vltimū ꝯplementū scz rationē me
rendi. Hinc q̄ri p̄t vtrū elemosinā dare sit
in p̄cepto presertī cū dicit leo papa in ser.
de apparitōe. ꝙ in illo magno summoqꝫ iu
dicio tanti estimabit̄ vel largitatis beni-
gnitas vel tenacitatis impietas vt ꝑ ple
nitudine oīm virtutū ⁊ ꝑ summa oīm cō-
missoꝝ. ⁊ ꝑ vnū malū in ignē illi mittētur
eternū. et ꝑ vnū bonū isti introducent̄ in
regnū. Ad qd̄ respōdet tho. scd̄a scd̄e. q.
xxxij. ꝙ cū dilectio ꝓximi sit in p̄cepto ne
cesse est oīa cadere sub p̄cepto sine quib⁹
dilectio ꝓximi nō seruatur. Ad dilectōem
ergo ꝓximi ꝑtinet ꝙ nō solū velim⁹ ei bo-
nā sed ꝙ etiā opemur. ꝑm illud. j. Joh. iij
Nō diligam⁹ verbo neqꝫ lingua tm̄ scz sed
ope ⁊ veritate. Ad hoc ꝙ velimus et ope
mur bonū alicui⁹ requirit̄ ꝙ eius necessita
ti subueniam⁹. qd̄ fit ꝑ elemosinarū corꝑa
lium vel spiritualiū largitionē. et ideo est
in p̄cepto. Hinc dicit̄ in decret. dis. lxxxvj
c. nō satis. vbi dicit̄. circa finē. Alia offi-
ciorū p̄cepta ꝓpria sunt singuloꝝ. mīa cō-
munis est vsus ideo cōmune preceptū oī-
bus officijs. omnibus etatibus necessaria
et ab oībus est cōferenda. Nō publican⁹
non miles excipitur. nō agricola vel vrba
nus. diues. pauper omnes in cōmuni am-
monentur vt cōferant nō habenti. Mise-
ricordia enī est plenitudo virtutū. et ideo
omnib⁹ est ꝓposita ꝑfecte forma virtutis
ne vestimentis alimentisqꝫ suis parcat

Hec ibi. Veruntamen hoc preceptum ad implenduz est ꝓut recta ratio requirit ſm quam cõſiderandũ eſt aliquid ex ꝑte dantis et aliquid ex parte eius cui datur. Ad cuius euidentiã ſciendũ ꝙ ſicut tãgit doctor ſanctus ſcz ibidẽ ex parte dantis eſt aliquãdo aliq̃d ſuperfluũ tã nature q̃ꝫ perſone. id eſt ſuſtentatõni vite ſue ⁊ ſuoꝝ curã habet ⁊ etiã decenti cõſeruatõni ſtatus ſui. Et d̃ hoc ex p̃cepto debet fieri elemoſina. Luc̃. xj. Q⁊ ſuꝑeſt date elemoſinaz. etiã ſi pauperes extreme neceſſitatis nõ cõpareant. Nec oportet excuſationez future neceſſitatis p̃tendere vel ꝯſiderare vltra ꝓbabilia ſigna. qꝛ hoc eſt d̃ craſtino cogitare id ẽ curã ſuꝑfluã habere. Oportet igit̃ ꝙ primo ſibi ꝓuideat ⁊ his quorũ curã gerit reſpectu quoꝝ dicit̃ neceſſariuz ꝑſone ſm ꝙ ꝑſona dignitatẽ vel ſtatũ importat. Sicut natura accipit prius aliq̃d ad ſuſtentationẽ ꝓprij corporis qd̃ eſt neceſſarium miniſterio virtutis nutritiue. Superfluũ autẽ erogat ad generationem alterius per virtutem generatiuã. Q⁊ ſi obijcitur que iuſte tanq̃ꝫ ꝓpria poſſident̃ etiam iuſte et licite retinentur. Reſpõdet ibidẽ Tho. ꝙ tꝑalia bona que diuinitus homini cõferuntur eius quidem ſunt ad ꝓprietatem. ſed q̃ꝫtum ad vſum non debẽt eius eſſe ſed eorũ qui ex eis ſuſtentari poſſunt ex illo quod ei ſuperfluit. Vnde dicit Baſili⁹ in Omel. ꝑma. Si fateris ea diuinitus tibi ꝓueniſſe an iniuſtus eſt deus inequaliter nobis res diſtribuens. Cur tu vero habundas ille vero mendicat niſi vt et tu bone cõpenſationis merita cõſequaris ille vero patiẽtie brauijs decoretur. Eſt panis famelici quez tu tenes. nudi tunica quã tu in cõclaui cõſeruas. diſcalciati calcius qui apud te marceſſit. Indigẽtis argentum quod poſſides humatũ quo circa tot iniuriaris quod dare valeres. ſi in paupere apparent euidentia ſigna neceſſitatis tunc certũ eſt ꝙ dare tenetur ⁊ mortaliter peccat nõ dando. Si vero nõ apparent euidentia ſigna extreme neceſſitatis. tunc illi dare nõ tenetur ſed diſtribuere poteſt ſuꝑflua ſm ꝙ ſibi videbitur oportunum. Secundo vero ex parte dantis eſt aliquod ſuperfluũ quidẽ nature ſed tamẽ neceſſarium ꝑſone ſm cõdecentiam ſui ſtatus. Et de tali debz fieri elemoſina in extrema neceſſitate recipientis cum ad hoc obligatur. quia neceſſitas abſoluta p̃ferenda eſt cõdicionate. ita tñ ꝙ id qd̃ eſt mihi modo ſuperfluũ in ꝓximo nõ ſit mihi neceſſariuz. Vnde de tali neceſſitate ꝓximi indigentis dicit Ambro. et dicit̃ in decret. diſ. lxxxvj. c. Nõ ſatis. §. Paſce fame morientẽ quiſq̃s enim paſcendo hoĩes ſeruare poteris. ꝙ ſi nõ pauiſti occidiſti. Nam tunc minus peccatũ eſſet habẽti auferre q̃ꝫ indigenti negare. vt habet̃ ibidẽ. Tercio deniq̃ꝫ ex parte dantis totũ eſt neceſſarium nature ſue ⁊ ſuorũ. et de illo nõ debet fieri elemoſina. quia hoc eſſet cõtra ordinem charitatis. cũ eſſz ſibi ſuiſq̃ꝫ ſubtrahere vitã niſi neceſſitatẽ ſuam ſuorũq̃ꝫ ſciret aliquo modo recõpenſare vel niſi talis caſus immineret vt ſibi ſubtrahẽdo alteri daret per quẽ eccleſia vel reſpublica ſuſtentaretur. quia ꝓ talis perſone liberatione ſe et ſuos laudabiliter mortis ꝑiculo exponeret cum bonuz cõmune ꝓprio ſit preferendum ſicut illa vidua ſarreptena. b
que pauit Helyã de ſuo neceſſario. iij. Regũ. xvij. Deniq̃ꝫ videndum eſt cui ceteris paribus potius danda eſt elemoſina cum omnibus dare non poſſum⁹. Pro quo notanduz ꝙ ex tribus obligamur ad dandã elemoſinam. Primo ex debito ſicut debemus parentibus propinquis ⁊ benefactoribus. et eis a quibus ſpiritualia recipimus quibus ſi indigeant magis ſubuenire debemus elemoſinam dando q̃ꝫ amicis Cuius ratio eſt. quia magis debemus reddere debitum q̃ꝫ gratuitum dare. Et ideo magis debemus reddere ſuſcepta beneficia q̃ꝫ amicis aliquid gratis dare. Secundo ex honeſto ⁊ merito. et ideo ceteris paribus melioribus eſt ſubueniendum. Sicut cõſulitur Eccle. xij. Da bono ne receperis peccatorem humili benefac ⁊ ne dederis impio. Tercio ex neceſſario. quia

magis dandus est magis egentibus. quia elemosina instituta est ad necessitatē proximi subleuandā. Et hec tria sunt in elemosine distributōne cōsideranda. Et licz impio quo ad necessitatē nature sit elemosina distribuēda. nō tamē inq̄tū impius vt cottidie fit histrionibus. quia si cōstaret q̄ elemosinis acceptis abuteretur et sic iustitia negligeret et sic illi est potius subtrahenda q̄ danda. Hic q̄ri potest. vtrum elemosinā dare sit magis satisfactoriū inter ptes satisfactōnis. Sicut videt sentire angelus dñi Thobie. xij. ca. vbi post q̄ dixit. Bona est oro cum ieiunio et elemosina. specialiter cōmendans virtutē elemosine subiūgit. quoniā elemosina liberat a morte. et ipa est que purgat peccata et facit inuenire vitā eternā. Quō autē purgat peccata dicit Ecclē. iij. Ignē ardentez extinguit aqua et elemosina resistit peccatis. Ad hoc rndēs Richar. sup. iiij. dis. xv. declinat ad hanc sententiā. q̄ in satisfactōne tria sunt. scz vitatio culpe ad quā maxīe valet oro. augmentū gratie. ad qō maxime valet elemosina. et solutio pene. ad quā maxime valz ieiunium. Et quia augmentum gratie nobilius est q̄ vitatio culpe. quia nō vitatur culpa nisi ppter bonū et qōlibet istoz melius est q̄ solutio pene. Ideo inter tres ptes satisfactōis vtilior est elemosina. deinde oratio. postremo ieiunium. Insup elemosina cum debita intentōne facta includit in se virtualiter orationē et ieiunium eo q̄ obligat recipientē ad orandū et ieiunandū aliaq̄ bona faciēdo p eo. Inquantū etiā datur ppter deū est quasi quedā obligatio facta dō q̄ quasi aliquā vim habet orōnis. Sicut dicitur Eccle. xxix. Et ne putet oratio cassa duo principaliter impetrat que ibidē psequit Primū q̄ gratia dōis quasi pupilla cōseruabit fm q̄ sup scutū potētis et lanceā aduersus inimicū eius pugnabit qui illā tribuit. Inquantū etiā bona exteriora sunt ad sustentationem corpis eoz subtractio aliquō elemosina cōtinet virtutē ieiunij.

Deinde queri pt de quibus bonis fieri debet elemosina. an debet fieri de omnib⁹ sicut sonant verba euangelica Luce. vj. Omni petenti te tribue. Ad hoc dicendū q̄ fm Richar. sup. iiij. di. xv. Tria sunt genera bonoz. Prima sunt anime de quib⁹ fieri debet elemosina vt scz oret pro alio vel iniurianti sibi ex corde parcat et sic de aliis septē opibus misericordie spiritualibus. de quibus postea videbit. quales elemosine coram deo maxime iudicant. Vnde Aug⁹. in Enchiridio. Ea elemosina nihil ē maius q̄ q̄ ex corde dimittimus quod in nos quis peccauit. Secūda sunt opa bona corpis. de quibus etiā elemosinā facimus cū seruimus infirmis visitamus captiuos sepelimus mortuos ꝛc. Tercia bona sunt exteriora de quibus etiā elemosina est facienda. De quo sciendū fm Tho. ibidem. Et in scda scde. q. xxxij. q̄ illa bona sunt tribus modis acquisita. Primo nāq̄ est aliquod bonum inhoneste acquisitum sed licite retentū sicut illud quod acquitur ex turpi lucro. Pro quo notanduz q̄ aliqō est turpe. lucrū vt p ludū alearuz eo q̄ actōnes alearoz sunt illiberales cū lucrari volunt etiā ab intimis amicis cuz tamē magis cōuenit amicis dare fm liberalitatē. vt dicit phs. ij. ethi. Dicit enim turpe lucrū. quia illicitū vtpote phibitum ex lege naturali et diuina. tuz q̄ lucratur ab his qui rem suam alienare non possunt vt minores annis furiosi mēte capti surdi ceci muti. et sic de multis aliis. tum quōdo trahit aliū ad ludendū ex cupidita te lucrādi. tū quādo fraudulenter ab illo lucratur. In his aūt tribus casib⁹ tenet quis ad restitutionē nec pt de eo facere elemosinā. Secundo etiaz ex lege ciuili posita tale lucrum est illicitum eo q̄ vniuersaliter phibet tale lucrum. quia ius ciuile et positiuum per diffuetudinē abrogatur. Non autem ius diuinū et naturale. Nec ius ciuile obligat omnes sicut ius diuinū sed eos solum qui his legibus sunt subiecti. Ideo apud illos qui legibus imperialibus sunt astricti tenetur fieri restitutiō nisi forte cōtraria consuetudo ꝓualet vel

nisi quis locutus est ab eo qui traxit eum ad ludum. Talis enī nō est dignus amissa recipere. Nec tamē est illi licituz retinere tali iure positiuo durante sed debet de eo elemosinā facere Dici etiā potest turpe lucrum quod lucratur quis cōtempto diuino mandato scz in violatōe sabbati in mēdacijs. periurijs ⁊ similibus. et de taliter acquisitis ait dñs Luce. vj. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Aliq̄d etiam dicit̄ turpius lucruz quod acquirit̄ de meretricio lenocinio ⁊ similib⁹. Quod dicitur turpius lucrum. quia tales ꝓpter aliquod lucrum sustinent vt obprobrio habeantur. vt dicit ph̄s. iiij. ethicoꝝ. Et de hoc lucro potest fieri elemosina nō tamen de hoc potest fieri sacrificium deo. nec oblatio publica fieri potest ad altare. tum ꝓpter abhominationē sceleris. tum ꝓpter scandalum aliorum. tum etiā ꝓpter reuerentiaz sacramentorū. Unde dicit Alex. de halis in. ij. parte summe ꝙ talis oblatō recipi nō debet ad altare vt sic ꝓpter ruborem cicius cōuertatur et ne crederet ꝑ oblationem huiusmodi deo et ecclesie satisfecisse. Aliud enim dicitur lucrum turpissimum eo ꝙ turpissime per symoniā acquiritur per quā aliquis iniuriaz facit spiritui sancto ꝙ ꝓchpudor cottidie temporibus hodiernis cōtingit in acquirendis beneficijs. in emendis ⁊ vendendis sacramentis ⁊ sacramentalibus. in ponendis filijs et filiab⁹ in monasterijs. Unde ꝓpter turpitudinē facti nec dans recipere potest ne recipiens retinere. Secūdo principaliter est aliquid principaliter inique acquisitum iniuste retentum sicut acquisituz ex furto rapina vsura mutuo fraude ⁊ similibus. Et de talibus non potest fieri elemosina nisi ignoretur. cui vel quibus facta ē restitutio facienda. Unde Prouerb. xxj. Hostie impiorum abhominabiles que offeruntur ex scelere Quod tripliciter intelligi potest. Primo ex parte indiscretōnis cum scz immoderate fuerit. Unde Iero. De rapina deo sacrificium offert qui de necessarijs corpori aliquid sibi subtrahit et seip̄m cōsumit vtpote sunt ieiunia. vigilie. discipline. cilicia. elemosine. labores. orationes immoderate. et similia. Secundo ex parte intensionis offerentis scz qñ tribuit. Nec tamē culpa deserit sed poti⁹ plerunqꝫ ꝑmanens in culpa ꝓpter suaz oblationem cōfidit de venia ⁊ quiescit in spe perniciosa. Tercio deniqꝫ ex ꝑte vilis cōditionis in oblato quod est indignum oblatione vel iniustū est. Eccle. xxxiiij. Qui offert sacrificium de substantia pauperuz quasi qui victimat filium in cōspectu patris sui. Tercio principaliter aliquid honeste et iuste acquisitum et retentum. Et de hoc elemosinā facere licitum est et sanctuz. Prouer. iij. Honora dominū de tua substantia et de primitijs omniuz frugum tuorum et replebuntur horrea tua vino ⁊ saturitate torcularia redundabunt. Ad laudem dei Amen.

De elemosina efficacia et quō illam sub potestate constitui facere possunt. Sermo. xv.

Facite ergo dignū fructū penitētie Math. iij. Ad ostendēdū autē ꝙ elemosina debito modo distributa exhibet fructum penitentie dignum. Notandum est ꝙ quis offenso tribus modis se recōciliat scz per penam quā sustinet. vel per aliquā rem exteriorem quam donat aut per intercessores quos sibi ꝓcurat. Et hec tria per elemosinam facit homo ad reconciliandū se deo. Nam primo per eam se punit subtrahens sibi substantiam corporalē. Secundo largitur illam deo quia dat pauperibus. De quibus ait dominus. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Et si quidē dat intentione subleuandi necessitatē ꝓximi tunc est opus misericordie quod pertinet ad meritum vite. Si vero dat intentōne recōpensandi pro debito offense diuine tunc est opus iusticie quod pertinet ad de

falcationē pene. Tercio mittit intercessores ad rogandū p eo. q; pauperes pro elemosinam tribuentibus exorare tenentur. Ceterum multum cōfert ad gratificatōez elemosine coram deo cuz datur ex intima cōpassione. Nam licet cōpassio cōsubstantialis est ipi elemosine. vnus tamē maiorem habet cōpassionem q̄z alius ⁊ sic semper erit maioris meriti. Nunq̄ tamē dat sine cōpassione elemosina. quia tunc non essz ppie elemosina. Sed diceret aliquis Multi sunt qui nihilomin⁹ patiuntur misero cum dant tamē ppter deum. Ad hoc respōdet Albertus magn⁹ sup. iiij. di. xv. q̄ sicut duplex est dolor penitētie sc̄z sensibilis ⁊ rōnalis sic etiam dicendū videtur de cōpassione. Voluntas enim cōpatiendi cōpassio spiritualis est. eo q̄ ex cōplexione quidam cōpassionez sensibilem vix sentire possunt intuendo miserias ꝓximi. Ex tali igitur cōpassione voluntatis semper ꝓcedit elemosina. et est formale ipius tanq̄ meriti ad augendam gloriam vel delendam penā. Quante nanq̄ sit efficacie elemosinarum frequens largitio ostendit Thobias filio suo. iiij. capitulo dicens. Elemosina ab omni peccato et a morte liberat ⁊ non patietur animam ire in tenebras. Unde si homo est in mortali tunc elemosina liberat eum primo disponendo eum ad gratiam recuperandaz. q; p hoc q̄ existens in mortali ⁊ operib⁹ pietatis vacat se disponit ad gratiam vt nō facile ꝑmittatur in perditionē ire. Secō impediendo futurum peccatū ⁊ cōfirmando ad bonum. Eccle. iij. Ignem ardentē aqua extinguit ⁊ elemosina resistit peccatis Merito peccatum igni cōparat ⁊ elemosina aque. quia sicut ignis cōsumit omnia et sola aqua extīguit. sic peccatū cōsumit omnia bona gratuita. et sola gratia expellitur que potissime per opera charitatis ⁊ pietatis acquiritur. Resistit inq̄ elemosina peccatis ne multiplicentur et crescant peccatum enī ad peccatum trahit. et abissus abissum inuocat. Si vero homo est in veniali peccato tunc veniale impedit ne faciliter ad mortale trahere possit. Unde Eccl. xvij ⁊ xxix. Elemosina viro quasi saculus cum ipo et gratiam hominis quasi pupillam cōseruabit. Sicut enim solicitudine quadam omnia membra pro pupilla opponim⁹ cōseruanda. sic elemosina quādam solicitudinē gratiam cōseruandi meretur et omnia exponendi ꝓ gratia cōseruanda. Insuper ⁊ elemosina mundat omnia crimina. sicut dicit dominus Lu. xj. Quod superest date elemosinam ⁊ omnia munda sunt vobis. Et hoc triplici ratiōe Prima est quia elemosina est opus pietatis que scōm Apl'm ꝑme ad Corinth̄. iij. ad omnia valet promissionem habens vite que nunc est et future. Secunda ratio est quia elemosina ordinatur recte cōtra omnium malorum radicem sc̄z cōtra cupiditatem que est radix omnium malorum. vt dicitur ꝑme Thymo. sexto. Quia sicut radix prestat fomentuz omnibus partibus arboris. sic diuitie cum cupiditate posseſſe omnibus peccatis. Tercia quia elemosina sibi plura imo omnia sibi cōquirit adiutoria ad mundandam animam a peccatis adiuuantia. Nam primo obligat deum qui in celis est cuius intuitu omnia dantur. Obligat secundo pauperes in hoc mundo recipientes elemosinaz ad orandum pro eo que dedit. Obligat tercio animas existentes in purgatorio pro quibus dantur elemosine vt postea liberate orent pro eas dantibus. Obligat quarto quoddammō omnes sanctos in celo quorum leticiam deliberatione animarum ex purgatorio accelerauit. Denicq̄ orat et ipamet elemosina pro eo sicut dicitur Ecclesiastic̄. xxix. Conclude elemosinam in sinu pauperis ⁊ ipa pro te exorabit ab omni malo Ad maiorem igitur euidentiaz queri potest. quis posset elemosinam face

re. et videtur q̄ omnes. quia vt habetur in decretis. lxxxvj. distinc. ca. Non satis bene velle sed etiã bene velle facere. Nec iterum est satis benefacere nisi ex bona fronte procedat hoc est ex voluntate bona proficiscatur. Sequitur grandis culpa si sciente te fidelis egeat si scias eum sine sumptu esse famem tollerare. erumnas perpeti qui præsertim egere erubescit si in causam ceciderit aut captiuitatis filiorum suorum aut calumnie et nisi adiues. Et vt nullus excusationem prætendat omnes ad hoc obligatos esse magis specificat dicens ibidem. §. pulchra liberalitas. Alia officiorum precepta ꝓpria sunt singulorum. Miseri cõmunis est vsus. ideo cõmunem preceptum omnibus officijs. omnibus etatibus necessaria et omnibus deferenda. Non publicanus nõ miles excipitur. non agricola. non vidua nus. non diues pauper. omnes in cõmuni ammonentur vt cõferant non habenti.

Miserico2dia enim plenitudo virtutũ est et ideo omnibus est proposita perfecte forma virtutis ne vestimentis alimentisq̄ suis parcant. Decibi. Ad hoc respondet Richard9 super. iiij. distinctione. xv. Q9 ordo naturalis hoc exigit vt a superioribus inferiores regulentur et illi qui sub aliena potestate sunt cõstituti de eis ex quibus alijs subijciuntur ordinate nõ debent aliter q̄ eis cõmissum fuerit a superioribus. Et quia nullus alteri subdit9 est quãtum ad interiores intellectus et voluntatis act9 nisi soli deo. ideo de illis bonis elemosinam facere omnibus liceat vt pote orando. cõpatiendo. et iniurias ex corde remittendo. Veruntamẽ de rebus exterioribus fm quas aliquis subijcitur superiori non debet nec potest elemosinã facere nisi illi fiat a superiori cõmissus vel permissum. Vnde qui accepit aliquid ab aliquo legitimam dandi potestatem non habente tanq̄ iniustum tenetur restituere. Sicut videbitur in sermone de restitutione. Sunt igitur quatuor genera personarum. aliorum potestati subiecta quãtum ad exteriora que possunt elemosinas facere aliquo modo et aliquo modo non. sicut vxor filius vel filia seruus vel serua. monachus vel monacha. Omnes quidem isti in articulo extreme necessitatis elemosinam facere possunt in extrema necessitati existenti. In quo casu esset etiam licitum illi furari ad dandum elemosinam. nec esset furtum. quia extrema necessitas facit omnia cõmunia Extra tamen casus extreme necessitatis indifferenter dare nõ possunt Quod sic probo. quia mulier que videtur minus subiecta eo q̄ iudicantur equales quantum ad ipsum actum matrimonij. In his tamen que ad dispensationem domus pertinent vir est caput vxoris et non potest elemosinas facere nisi eo modo qui sequitur. Ad cuius euidentiam dicit Scotus super. iiij. distinctione xv. q̄ vxor de rebus viri sui scz de pane vino et huiusmodi que de approbato more solent ad dispensationem vxoris pertinere. potest moderatas elemosinas facere fm facultatem viri et maiorem vel minorem multitudinem pauperum. Non tamẽ dare potest excessiue. et de alijs rebus nisi res parafernales et proprias haberet preter dotem vbi huiusmodi paraffernalia de cõsuetudine locum habent et vxoris sunt. De quibus inuito viro potest elemosinas facere. Secundo si est lucrosa ita q̄ exhibita debita diligentia et gubernatione domus operibus suis lucretur. de hoc enim potest dare nec intellige deducendo expensas victus sui. quia vir tenetur ad omnia huiusmodi tam propter totem q̄ propter obsequium. Q9 si vxor in secundo matrimonio filios habet ex primo matrimonio qui non habent aliquam actionem cõtra matrez. non potest illa cõtra ꝓhibitionẽ mariti aliquid eis dare nisi sicut alijs pauperibus. Sed si habẽt aliquã actionẽ cõtra matrem scz quia obli-

gata est eos alere quia scz sunt impubes. vel quia ambo coniuges possident bona quia maritus habz amministrationē vxoris nō debz eos vxor alere nisi in extrema necessitate. Ceterum si viro existente pdigo celat vxor aliquid bona fide de rebus cōmunibus cum viro vt sibi et viro loco et tpe prideat qui ea male cōsumeret nō peccat nec tenetur obedire si phibeat vel reddi petat. quia reddendo iuuaret eū ad peccatum. Sic vxor dum viderit virū tenacez supflua tamē habentē sustentatōni nature sue et suorum quorū curam habet et etiam decenti cōseruationi status sui. tunc debet vxor sibi formari cōscientiam q marito nō displiceat elemosinam dare licet aliquādo phibuerit. quia quādoqz phibent vt tempent vxores non a toto sed ab excessu. Potest sibi etiam formare cōscientiam ex miseria pauperis. cogitans q si maritus videret sibi placeret q illi elemosina fieret. Denicz generaliter si furtum vir fecerit vel aliquid iniustum acquisitum et apud se retentum retinuerit ante matrimoniuz vel post vbi de cōsuetudine vir z mulier sibi credita et debita cōmunicant. potest mulier illam restituere si cōsistit in eius potestate etiam cōtradicēte marito. Vel si ignoratur verus possessor et eius heres potest in elemosinam facere eo cōtradicente. Si vero res cōsumpta est potest vxor si vir expresse non cōtradicit negocia mariti gerendo et seipam exonerando existimationē de cōmunibus bonis restituere vel elemosinam facere si ignoratur cui sit restituenda. Q; si cōtradicente viro hoc faciat bona fide licet ad hoc nō teneatur. non esset ei penitentia iniungenda tanqz p mortali. Porro fm Tho. ibidē q filiusfamilias licet vti potest rebus parentum ad ppriam necessitatem. nō tamē potest alijs dare. quia quāuis esset heres non tamē adhuc est dominus rerum nec p̄sequens in eius potestate est paterna hereditas. Qui igitur a talibus recipiunt tenentur ad restitutionem. vt postea videbitur. Potest tamen elemosinam aliquā dare in extrema necessitate sicut dictum est de vxore. Similiter potest dare aliquam elemosinam modicam. vt panem. vinum. vel huiusmodi que non inferunt parentibus sensibile damnum. de quibus cōstare potest q placet parentibus. Et fm Raymundum dare potest elemosinas si habet peculium castrense vel quasi. quia ēctum ad hoc paterfamilias censetur. Pro quo sciendum q aliquādo filijsfamilias existentes in potestate paterna habent aliquid suum quod dicitur peculiuz. et est quadruplex. Quoddam enim est castrense scz qđ datur ei a parentibus vel alijs occasione milicie vel ipe acquirit ex milicia. Quoddam vero dicitur quasi castrense scilicet quod ex aduocatōne vel alio officio publico percipit vel etiam quod obuenit pbiteris vel clericis ex officio suo. z de bis elemosinam facere potest. Quoddaz dicitur profecticium quod de rebus scilicz patris eorum occasione obuenit. vt fructus siue lucrum. et in huiusmodi peculio nihil iuris habet nec inde elemosinas facere potest nisi pro vt dictum est. Quoddam vero dicitur aduenticiuz quod scilicet ex aliqua quacunq causa filio aduenit siue a magistro siue ab extranea persona siue de alijs operatōnibus vel laboribus suis. et in hoc peculio seruatur filio proprietas et si pater premoriatur filij est. Sed pater q̄ diu viuit in eo plenum vsufructum habz. ita q de eo nec testari potest filius. nec aliquo modo disponere viuēte patre nisi credat patrem permissurū. q̄ dominus de alijs rebus patris. Unde si preter voluntatem patris aliqua bona acciperet. alienā rem cōtrectaret et sic furtum cōmitteret. Preterea fm Thomam ibidem. Serui ancille famule q̄uis sint libere q̄ditionis nō possunt elemosinam dare de rebus domini sui sine cōsensu illius nisi panē et hmōi que non inferunt sensibile nocumentum. Etiam si ponerentur quasi dispensatores rerum. quia nō ponunt quasi potestatē aliquam habentes iure dominij. De precio vero sui seruitij dare possunt elemosinaz.

Quarto monachus qui nō habet ꝓpriuz ꝓhibente voto paupertatis nō potest dare elemosinā sine licentia sui superioris. Nisi enim habuerit amministrationē aliquā, tunc enī potest et debet elemosinā facere etiā quicq̄d supest. debet in pias causas erogare nisi forte talis essz āministratio de qua statutuz esset ꝙ quicq̄d supest refundatur ad monasteriū et ad aliquē vsum specialem. In articulo tñ extreme necessitatis dare p̄t etiā abbate cōtradicente, quia tunc omnia sunt cōmunia et magis oportet deo obedire q̄ꝫ hominib⁹. Ceterum de iuste acquisitis ⁊ ꝓprio dominio subiectis studeat vniusquisq̄z adimplere illud Thobie. iiij. Quomodo potueris ita esto misericors. Si multum tibi fuerit distribue habundanter. si exiguū fuerit etiam exiguū libēter impartire stude. Premium enī bonū tibi thesaurizas in die necessitatis id est summuz bonū. quia dñs ꝓmittit quadruplū reddere dicēs. Date et dabit̄. Mensurā bonā et cōfertam et coagitatā et supeffluentem dabūt pauperes in sinū vestrū. quia causa esset ꝙ dabitur vobis a deo. Que sunt illa quatuor inq̄s? Profecto mensura bona salutaris venie. mensura cōuerta diuine gratie. mēsura coagitata scz spiritualis leticie. mensura deniq̄z supeffluens scz eterne glorie. q̄ vtiq̄z mēsura centuplicabit̄ in gloria. sicut ostēdit dñs Math. xiij. qd̄ facit fructū aliud quidem centesimū scz elemosina q̄ virtualiter in se ꝯtinet orationē ⁊ ieiuniū. Aliud autē sexagesimū scz oratio q̄ in se virtualiter cōtinet ieiunium. Aliud vero tricesimum scz ieiuniū quod est minimū in operibus satisfactōnis. Unde quodā ep̄o sancto p̄dicante illud verbum. Centuplū accipiet ⁊ vitam eternā possidebit. cōtigit ꝙ quidam diues audiēs obtulit illi magnum thesauruz ad erogandū. Post cui⁹ mortem vxor et heredes eius vrgebant episcopū petentes ab illo thesaurū qui respondit se diuiti satis fecisse Illis igit̄ nō cōtentis ait ep̄s. Eamus ad mortuū et requiramus an illi sit satisfactū. Et aperto sepulcro īuenerunt tabulā aureis literis scriptam. Sicut audiuim⁹ sic vidimus in ciuitate dñi virtutum. Ad laudē ei Amē.

De restitutōe damni in anima corpore vel fama que requiritur ad gratificandam elemosinam. Ser. xvi.

Facite dignū fructū penitentie. Cū potissima penitentia sit elemosinarū frequētia nec gratificet̄ elemosina deo nisi fiat deiu stificata substātia. Nec etiā s̄m Aug⁹ dimittitur peccatū nisi ablatū restituat̄ si restitui p̄t. Ideo nō immerito de restitutōne ꝓsequendū eē reor. Ad cui⁹ euidentiā q̄ri p̄t. Utrū restitutio sit ꝑs satisfactōnis p̄sertiz cū satisfactio fit ꝑ actū ꝯtrariū peccato quo res aliena accipit̄ iniuste vel detinet̄. Ad hoc rñdet Richar. sup. iiij. dis. xv. ꝙ illud op⁹ penale est ꝑs satisfactōis ꝑ qd̄ s̄m diuinā iusticiā soluit̄ vl̄ remittit̄ ꝑs pene debite pro peccato. Scd̄m autez Ansel. in ꝓsologion. x. ca. Iusticia in deo duplici rōne considerat̄. Primo mō dicit̄ iusticia dei cōdecentia bonitatis ei⁹. ⁊ sic restitutio est ꝑs aliqua satisfactōnis ꝑ cōparationem ad talem iusticiā. quia cōdecet diuinā bonitatē vt homini facienti actum quē deus p̄cipit nō tantuz sibi imputet actū illū ad meritū gratie sz etiā vt in illo remittat sibi aliquā ꝑtē pene ꝓ peccato debite Sicut rex liberalis militi suo recōciliato sibi obligato tñ ad aliquā emēdam. ꝓpter aliqd̄ forefactū. aliquando remittit partē emēde ꝓpter hoc ꝙ fideliter exhibet regi obsequiū qd̄ tamē alias intēdere tenebat̄. Secūdo dicit̄ iusticia dei rectitudo volūtatis īvolēdo retribuere vnicuiq̄z s̄m merita et sic ꝑ cōparationē ad illam iusticiā nō est pars satisfactōis. quia s̄m rigorem iusticie non p̄t homo satisfacere ꝑ illud opus ad quod faciendum erat obligat⁹. ec̄ si nō peccassz. vel etiā totā penā ꝓ pctīs debitā exsoluissz Dñ restitutō oēm satisfactōz ī trib⁹ ꝑtib⁹ distinctā necessario dz p̄cedere in re vel īvero ꝓposito

et voluntate. Alioquin nō reputabitur satisfactio. quia redditur coram deo fetida abhominabilis. et infructuosa. Sciendum igitur q̄ duplex est damnificatio scz psonalis et realis. et in vtraq̄ necessariū est facienda restitutio. Ad psequendum igit̄ primū scz restitutionē psonalis damnificatōnis queri p̄t. vtrum damnificans alium in bonis psone q̄tum ad animā teneat̄ ad restitutionem ad hoc q̄ possit vere penitere p̄sertim cum nullus teneat̄ ad impossibile sed in tali damno ipi⁹ anime vt frequenter impossibilis est restitutio. vt patet cōsideranti. quia homines magis ad malum q̄ ad bonū pcliui sunt. Vnde vt dicitur ī decret̄. vj. q. j. c. Ex merito deteriores sunt qui vitam morescz bonorū corrumpunt q̄ hi qui substantias aliox p̄ediaq̄ diripiunt. Vnde dominus Job. xviij. peccati huius magnitudinez ponderans ait. Ve homini illi per quem scandalum venit. expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius et demergat̄ in pfundū maris. Ad hoc rñdet Scot⁹ sup. iij. di. xv. q̄ de damnificatōne spirituali scz q̄tū ad bonos mores et virtutes acquirendas vel retinendas et similia bona aīe. in quibus alium indirecte damnificare p̄t scz inducendo ad quecunq̄ vicia cōsulendo. psuadendo. vel alliciendo. adulando. cōminando. seducendo etc. teneat̄ modo sibi possibili restituere sibi damnū tā impreciabile. ecōuerso scz illū efficaciter ad pniaz et ad actus virtuosos inducendo. Q. si inductio nō sufficit sola. q̄ facilius est q̄uertere q̄ quertere. teneat̄ etiā p se orare p illo et p orationes aliorū pcuratas illi conuersionē p posse impetrare et p alios suasores efficaces ad cōuersionē inducere dū mō tñ illis nō pandat peccatū illi⁹ occultā. Et ex hoc p̄z q̄tū est periculū aliū sollicitari ad peccatū inducere. q̄ vix p̄t resistere cōtra voluntatē illam ad peccatum iaz allectā. vix in q̄ psuasionib⁹ et aliis vijs multis reducere p̄t ad virtutez. Nō vero istius restitutōnis est. q̄ cū bona virtutis sint maxīe bona fm Aug⁹ primo retractatō nuz. plus damnificat q̄ in his damnificat q̄ in quibuscūq̄ aliis in q̄tū est aīa melior corpe et tota terrena substātia. Et ideo p cōsequēs plus teneat̄ fm iusticiā ad restitutionē primo tale bonū q̄tum est possibile quia sicut deo nihil acceptabili⁹. nihil deo q̄ melius q̄ zelus animarū. Sic nihil dānabilius et deo detestabilius. q̄ perditio animarū. Q. ostendit dñs. j. Re. ij. et. iij in hely et filijs suis q̄ trāsgredi faciebant pplm dñi. quos multiplici damnatōe multauit. Primo morte tpali. secūdo morte eternali. nō solum filios sed etiā patrem. q̄ dicit Jero. ibidē q̄ hely pter iniquitatem filiorū suoz damnatus est. q̄ corripuit quidē eos sed lenitate patris. nō aūt austeritate pontificis. Tercio in oī potestate Dñi dixit dñs ad hely. vt deficiant oculi tui et tabescat aīa tua. ps magna domus tue morieat̄ cum ad etatē virilē puenerit. Et iterū dñs ad Samuelē. Juraui domui hely q̄ nō expiet̄ iniquitas domus eius victimis et muneribus vsq̄ ineternum. Similiter in libro apū legit̄ de quadā vetula q̄ circūducebat iuuenculā quā multis viris vendidit. p virgine tandē q̄ iuuencula vidit eā precedentē fustolli a demonibus et ferri vt credidit̄ corpe et aīa in infernū. Secūdo queri p̄t vtrū quis damnificans aliū in bonis psone q̄tum ad corpus teneatur ad restitutionē ad hoc q̄ possit vere penitere p̄sertim cū dicit̄ extra de iniurijs et dam. da. c. j. q̄ si q̄s pcusserit primū sum lapide vel pugno et si ille mortu⁹ fuerit sed in lecto iacuerit q̄ pcusserit opas ei et impensas in medicos restituet sed ibi nulla fit mētio de restitutōe boni corpis. Ad hoc rñdet Scot⁹ vbi dicit q̄ q̄s aliū multipliciter dāmificare p̄t in corpe. Primo ī vite ablatōe p qua ī multis cōitatibus legis talionis institura est vt scz homicida occidatur et hoc rationabiliter. quia non solū hoc cōsonat legi moysi sed etiam legi naturali. Et hoc approbatum et confirmatū est in lege euāgelica a xpo dicēte Mat. xxvj. Omnes q̄ acceperit gladiū gladio pibūt. Et ideo talem penam debet reus soluere

patienter. Si tamē non est secuta alicubi lex hmōi nullus mortez sibi inferre debet quia nullus debet esse homicida sui sine p̄cepto dei. Sed expedit sibi q̄ exponat vitam suam in iusta causa vtpote cōtra inimicos ecclesie, p restitutione facienda illi cuius vitam abstulit. Q. si nec tantā restitutionē facere velit nō potest tamē omnino immunis esse a restitutōne sicut quidam fatui putant qui absoluunt homicidas nō ostendentes eis restitutionez esse necessariam, quasi facilius possit transire homicida. q̄ vt ita dicam canicida vel bouicida quez si occidisset non absolueretur sine restitutione. Tenetur igitur ad spiritualem restitutionem faciendam equiualentem vite quaz abstulit sicut potest esse equiualentia in talibus nec solum hoc sed etiam si interfectos aliquos sustentabat scz patrez matrem filios, ppinquos tenetur occisor omnibus illis ad tantam restitutionē quantā subuentionem illis abstulit per interfectionem illius p̄sone. Quantum enim deus homicidium detestatur ostendit in Dauid cui Vriam interficienti gladio filiorum Amon vindictam reddidit quadruplicem, vt latius patet alibi.

Secundo potest damnificari in multipharia cozporis mutilatione seu vulneratione, de qua licet in lege veteri lex talionis fuit posita, tamen in ecclesia non est restitutio cōstituta nisi pecuniaria, et illa debet respondere nonsolum damno quod incurrit quis per mutilationē p̄z toto tempore futuro quo vsurus esset illo membro sed etiam expensis appositis in curatōne, vt habetur extra de iniurijs et dam. da. Et etiam placationē ip̄ius lesi quo requireretur, etiam si non esset talis mutilatio Plus etiā ponderanda est mutilatio pauperis q̄ diuitis. Q. si lex talionis statueretur in istis esset iusta, quia non est facile vt p̄z damno tali illato fiat equalis recōpensatio per aliqua bona fortune eo q̄ non equiualent. Vnde si statueretur ab aliquo p̄rincipe statuendi potestatem habente blasphemum, adulterum, idolatrū occidi debere, multo iustius ordinaretur q̄ fur suspendatur, quia peccatum furti multi min⁹ est. Sed tam patet ad quod p̄rincipes plus aspiciunt scz ad comodum tempozale potius q̄ ad honorem dei et p̄pter hoc plus puniunt et reprimere volūt peccatum in p̄rimum. Tercio potest damnificari in cozporis violatione et virginitatis violenta defloratione, talis enī damnificum tenetur suo modo ad debitam restitutionem que fuit a domino taxata in lege veteri, Exodi. xxij. q̄ non dotabit eā et habebit eam vxorem, aut reddat pecuniam iuxta modum dotis quaz virgines sunt accepture vel accipere cōsueuerunt. Nunc autem pena eius fm leges est q̄ capite punitur sed non perdit substantiā. si rapuit ancillam vel libertam id est p̄ manumissionem ex ancilla liberam factā. Si vero rapuit ingemina id est ī libertate nata tunc non solum capite punitur sed etiam eius substantia fm leges rapta applicetur, sed non intelligitur rapta vbi puella consentit. Tercio p̄rincipaliter queri potest. Vtrum aliquem damnificans in bono fame teneatur ad restitutionem ad hoc q̄ veraciter debeat penitere, p̄sertim cum dicit Augustin⁹ ad Macedoniuz Et habetur in decret. xiij. q. vj. c. p̄mo. Non dimittitur peccatum nisi ablatum restituatur si restitui potest, et quia melius est nomen bonum q̄ diuitie multe, vt dicitur Prouerbioz. xxij. Ideo videtur ad illius restitutionē teneatur. Ad hoc respondet Richar. sup. iij. dis. xv. q̄ restitutio est actus iusticie cōmutatiue. Ad obseruādū autē iusticiā omnes tenent, quia quilibz tenet ad restitutionē rei ablate iniuste si restitui p̄t Et si nō p̄t debet fieri restitutio in equiualenti si possibile est. Q. nō si etiam fieri non potest, tunc tenetur qui damna intulit restituere qō p̄t ad arbitrium bonoruz virorum. Et q̄to fama est nobilior q̄ possessiones tāto magis tenetur ad restitutionē qui damnificat alium iniuste in fama, quod fieri potest tripliciter. Primo scōm Scotum ibidē falsum crimē

imponendo. et tunc tenetur restituere fa-
mũ simpliciter retractãdo illud qđ sibi im
posuit et hoc ita publice sic̃ sibi imposuit
quia alias nõ seruat iusticiam in reddẽdo
ꝓximo quod suũ est Q. đ si obijciat̃ magis
tenetur quis zelare ꝑ fama ꝓpria q̃ꝫ ꝑ fa-
ma aliena. Et ideo non potest illi reddere
alteri famã retractando verbuz suũ quia
seip̃m diffamaret. Sicut quis magis dili-
gere debet vitã ꝓpriam q̃ꝫ ꝓximi. Respõ-
det ibidẽ Scotus ꝙ magis debet dilige-
re vitam ⁊ famã suã ordinate ꝓut sunt di
ligibiles ad vitã eternã. Et ideo magis
debet diligere ꝯseruationẽ iustaz vite sue
et fame q̃ꝫ ꝓximi sed nõ magis ꝯseruatõz
iniustã vite ⁊ fame sue q̃ꝫ iustã vitã ⁊ famã
ꝓximi sui. Sicut enĩ latro magis debz su-
stinere suspendiũ q̃ꝫ vt euadat occidere su
spendentẽ. Sicut cuilibet cui ꝯpetere p̃t
iuste fama magis debet diligere illã q̃ꝫ al
terius famã cui p̃t etiã iuste cõpetere. Sz
si nõ potest sibi ꝯpetere nisi iniuste ⁊ alte-
ri iuste tunc magis debet illã alteri dilige
re cui iuste cõpetit q̃ꝫ sibi cui iuste cõpetit
Q. si quis alteri non imponit in publico
crimẽ sed narrat indistincte alijs nõ tãq̃ꝫ
sibi certũ sed se sic audiuisse nunquid resti
tuere tenetur? Respõdit Scotus. ꝙ rara
fides ideo est quia multi multa loquunt̃. ⁊
ideo dicẽs se tm̃ audiuisse nisi ex modo di
cendi ostendat aliquã maiorẽ certitudinẽ
q̃ꝫ ex cõmuni relatione nõ aufert ex natu-
ra actus alteri famã in opinione aliorũ.
ꝙ si illi firmiter cõcipiũt illũ de quo est ser
mo esse criminosum leues sunt. quia q̃ cito
credit leuis est corde Veruntamẽ qꝛ a scã
dalo pusillorũ cauere oportet ⁊ multi sunt
tales pusilli leues ad credendũ mala. ideo
ꝑiculosuz est corã eis talia ex relatu refer
re. Q. si fiat animo ledẽdi eum de quo lo
quitur facile est excusari a peccato morta
li. Si vero ex incõsideratione vel libidini
cõfabulandi fit. durum est ꝙ exeat genus
venialis peccati. qꝛ lingua in lubrico po-
sita est. et qui nõ offendit in verbo hic ꝑ-
fectus est vir. Secundo potest quis aliuz
diffamare per verum crimen sed occultuz
non seruato ordine iuris in publico ꝓpo-
nendo. Et tunc s̃m Scotum nõ tenetur re
tractare verbum suum. quia hoc faciẽdo
mentiretur sciens esse verum quod propo
suit nec tenetur mentiri ꝓpter quodcũq̃ꝫ
bonum alteri reddendum sed tenetur alio
licito modo sibi reddere famam vt dicen-
do nõ credatis eum talem esse. Male enĩ
dixi et fatue. hoc enim verum est quia nõ
seruato ordine iuris proposuit in publico
quod nõ erat verum publicum. Tercio p̃t
alium diffamare per verum crimen sed oc
cultum ⁊ in publico sibi impositum negan
do. quia in hoc notat imponentem crimẽ
de calumnia. Et talis nõ tenetur illaz ne-
gationẽ retractare. quia non tenetur qui-
cunq̃ꝫ in iudicio se statim cõfiteri esse reũ.
Tenetur tamen per quedam verba sobria
restituere famaz accusanti. vt dicendo nõ
habeatis eum ꝑ calumniatore. quia credo
ꝙ habeat bonam intentionem. vel credi-
dit forte posse ꝓbare intentum suam ⁊ de-
ceptus est. Q. si queratur vtrum talis ne
gans peccat mortaliter eo ꝙ videtur esse
mendacium perniciosum tam reipublice
que impeditur a punitõne eius iusta q̃ꝫ eti
am persone accusant qui per hoc notatur
de calumnia. Respondet Scotus. ꝙ sicut
dicitur Deutro. xvj. Iuste quod iustũ est
exequeris. Ex hoc patet ꝙ respublica nõ
debz omnia mala punire sed ea tantũ, que
iuste punire potest. qualia sunt que coram
iudice reipublice sufficienter ꝓbari possũt
Et ideo nõ leditur respublica si diuinum
iudicium excedat iudicium eius. vt sic ali
qua diuino iudicio reseruentur. Et sic nõ
est mendacium perniciosum cõtra rempu-
blicam nec etiam cõtra accusantem sed il
le sibijp̃i perniciosus est qui eo modo pro-
ponit quo non deberet ꝓponere. Et ideo
sibijp̃i imputet si sequat̃ infamia qꝛ ip̃e est
causa ⁊ nõ negãs qui defendit innocentiã
suã in publico. vbi nõ est nocẽs nec haben
dus est ꝓ noxio donec fuerat cõuict⁹. Sed
q̃ri p̃t verũ ergo peccat in se mentiẽdo ꝓ
se. durum enim videtur ꝙ quilibet ab vno
accusatus in publico confiteri teneret̃ de

necessitate salutis. et sic exponere se patibulo in iudicio sanguinis etiã habẽdo oculum nõ solum ad penam sed etiam ad honestũ ⁊ inhonestũ. Respondz Scot⁹: bidẽ ꝙ rñsio iuristarũ in hac ꝑte cauta est dicẽdo. Nego ꝓposita vt ꝓponunt̃ et in hoc ꝓposito dici p̃t sine mendacio. quia ꝓponũtur vt in publico ꝓbanda. Sic enim ea negare potest qui scit ea ꝓbari non posse in publico. Qꝛ si iudex vrgeat euz vt ꝯfiteatur publice vel publice neget. Responderi p̃t ꝙ ip̃e sufficienter respondet ad accusationem et sicut est modus iurisperitis respondere. Sed nunq̃d si neget intendens tm̃ negare illud vt sibi ꝓpositum est scz vt publicuz. Sic sacerdos facit de ꝯfessione dicẽs. Nec scio istum male fecisse. quia loquitur vt in publico sed scit in foro ꝯscientie. Nunquid tenetur de illa negatõne penitere. Rñdit Scotus. Bonarũ mentiuz est culpam agnoscere vbi culpa nõ est ſm Grego. Et ideo multomagis vbi dubitatur an sit culpa ⁊ qual culpa sit. bone mentis est culpam agnoscere. Et ideo tutũ est peĩtere in tali casu. indistincte scilicz si est mortale tãq̃ de mortali. et si veniale tãq̃ de hmõi. Ad laudem dei Amen.

De restitutione rerum iniuste acquisitarũ et damni iniuste illati principaliter vel secundario. Sermo. xvij.

Facite dignum fructum penitẽtie. Ad maiorẽ autez euidentiã restitutonis faciẽde notandum est. ꝙ duplex est genus hominuz quod ad restirutionẽ obligat̃. Primũ est ꝙ alienũ iniuste abstulit aliquo scz predictorũ modoꝝ qui tacti sunt in sermone p̃cedenti. vel etiã qd̃ abstulit non solũ iniuste sed etiaz ip̃o possessore inuito vel ignorante vt in furto. rapina et similib⁹. Secũdum genus est qd̃ licet sibi nõ abstulit tñ alteri damnũ intulit et hoc multipliciter. Primo actualiter damnũ inferẽdo in eo ꝙ alter actualiter possidebat vt incendẽdo domum submergendo nauem aut alio quocunq̃ modo rem possessam inutilẽ reddendo. Secundo damnũ actualiter inferendo in eo ꝙ virtualiter possidebat vel potentialiter scz destruendo semen de agro vel ad tempus determinatũ pecuniã nõ reddendo quo creditoꝛ illo tempoꝛe fecisset ꝓfectum suuz. Sed in isto vltimo casu non tenetur ad reddendũ equiualens ⁊ etiam similibus. quia min⁹ est aliquid habere in virtute q̃ in actu. Tercio damnũ inferendo per aliquã falsam accusationez quia tunc tenetur ad restitutionẽ. Quarto damnum inferendo per aliqd̃ falsuz testimonium. Unde requisitus ꝓ testimonio ferendo nihil recipere debz nisi tantũ expensas de illo qui euz ꝓducit. quia si accipit nisi dedisset ad coꝛrumpendũ testem tunc enim dari debet in cuius iniuriaz accepit. Et si scienter falsum tulerit testimonium tenet̃ ad restitutionẽ omniũ que ꝓximus illius amisit ꝓpter illud testimonium ignoranter tulerit qꝛ ꝓ certo dici non debet de quo quis certus nõ est. sed dubium ꝓ dubio certum ꝓ certo. Quinto damnum inferẽdo ꝑ iniustũ patrociniũ cũ scz illi ꝯtra quos aduocabat ꝓpter ei⁹ patrociniũ ĩiuste ius suũ amiserũt vel si eos grauauit petendo dilationẽ sup̃fluã aut allegando falsum vel ꝯtra cõscientiã Et tenetur etiã aduersarijs ad omne interesse. Similiter illis tenet̃ quib⁹ auxiliũ prestitit si ꝑ suã infidelitatẽ negligentiã vel ignorãtiam iniuste ius suũ amiserũt. vt plenius patet in tractatu de casibus. Sexto damnum inferendo ꝑ iniustũ iudiciũ factũ ꝓpter tĩoꝛez. cupiditatẽ. amoꝛẽ. odiũ. ignorãtiã iuris. vel aliã quãcũq̃ causaz tenet̃ lese ꝑti p̃cise ad damnũ ⁊ interesse nisi illũ ꝓ quo sententiã tulerit ad plenariã restitutionẽ induxerit. qꝛ ille p̃ncipaliter restituere tenet̃. Et si recipit aliq̃d vt iniuste iudicaret etiã illd̃ restituere tenet̃ nõ ei q̃ dedit sz ei in cui⁹ iniuriã accepit. Si vo pecuniã accepit vt iuste iudicaret illi restituere tenet̃ a q̃ accepit. Sil'r si accepit vt ꝓtũc nõ iudicaret. vide plen⁹ ĩ tractau sup̃dicto. Terciũ gen⁹ est qd̃ iniusta ablatõni aliq̃ modo assensum p̃buit. Cui⁹ assensus nouẽ modi sunt et dicunt̃ nouem peccata

aliena in his versibus cōtenta. Jussio cō
silium consensus palpa recursus. Parti-
cipās mutus nō obstans nō manifestans
De quibus ea dumtaxat intendim⁹ ꝓseq̄
que p̄senti iam deseruiūt speculatōi. Pri
mū igit̄ peccatū alienū est iussio supioris
cuiuscūq; ad suuz subditū vel inferiorē ad
faciendū rapinā vel violentiā furtuz vel
quamcūq; aliaz iniusticiā. et tūc tanq̄ p̄n
cipalis mouens tenet̄ p̄ncipaliter ad faci-
endam integrā restitutionē quādo credit̄
ex sua iussione hec violentia vel iniusticia
secuta fuisse vel suo noīe factā ratam ha-
buisse. Unde generaliter iubens violare
sabbatū. ꝑpetrare homicidiū. vel qd̄cūq;
flagiciū. ita reus vel magis reus esse ꝯuin
citur apud deum sua iussione q̄ ille qui ꝑ-
fecit opere. Sicut dauid Uriā. iudei chri
stum. Herodes Johannē. interficere ius-
serunt. Quia regula iuris est. Qui occa-
sionem damni dat damnū dedisse videt̄.
quod sane intelligit̄ de ꝓxima occasione.
Nec excusant̄ subditi mandatum scelera-
tum exequentes. Veruntamē si iussio fit
ex affectione sed executio sequit̄ ex sola co
actione tūc magis est reus precipiēs q̄ fa
ciens. qꝛ volūtas est tanq̄ formale ip̄ius
mali et opus tanq̄ materiale. Hinc etiaz
tenet̄ dn̄s reddere rationē de omnib⁹ pec
catis que exinde sequnt̄ in seruis. Unde
Sapīe. xviij. Simili pena seruus cuz dn̄o
est afflictus. Nimirū cum in veteri lege iu
betur ad sanctificationez sabbati iumen-
tum quiescere ne precipiētis macularetur
affectio. quia sic iumentū qd̄ in se peccare
nō poterit peccatū induceret in magistro.
Secundū peccatū est cōsiliū prauū. Naz
si quis nihil mali gesserit sed alteri malū
ꝑpetrandum ꝯsuleret si ex ei⁹ cōsilio effe-
ctus secutus fuerit ad damnationē ꝓpriā
reputabit̄ et ad omnē iniusticiā ⁊ violen-
tiam restituendā obligabit̄. sicut Annas
Cayphas et alij scribe et pharisei contra
christū. De quibus ait dn̄s ad Pylatuz.
Propterea qui me tradidit tibi mai⁹ pec
catum habet. Sic Aman cōtra iudeos vt
ptz in Hester. sic cōtra dauid achitophel.
vt ptz. ij. Re. xvij. Sic Jeroboam dam-
nationem patit̄ durissimā nō solum. quia
idola adorauit sed etiā quia hoc populo
israhelitico cōsuluit. Similiter Balaam
qui mercede cōductus regi Balach dedit
cōsilium quomodo deijceret populum iu-
daicum. Nam quicūq; criminosis sup̄ cri
mine ꝑpetrando cōsiliū ingerūt. criminis
illi⁹ detestabile participiū sumūt. sicut di
citur Eccle. xxvij. Facienti cōsiliū nequissi
mum sup̄ eum deuoluet̄ et nō agnoscet vn̄
adueniat illi. Pro quo notandū q̄ ali-
quis ꝯsulens maleficium aliquod nō tene
tur illi cui cōsuluit sed cōtra quem ꝯsuluit
ad omnē iniuriam ⁊ damnificationē resti
tuendam si saltem ex cōsilio eius malefi-
cium illud dumtaxat secutū fuerit nisi p̄n-
cipalis actor debitā restitutionē fecerit.
Si tamē quis ꝯsilium dederit in cōtracti-
bus tunc distinguendū est. Qꝛ si alter nō
fuisset alias ꝯtracturus sed per eius cōsi-
lium deceptus est. tunc tenet̄ is qu ꝯsiliuz
dedit decepto facere restitutionē debitaz
Si vero fuerit alias ꝯtracturus tunc non
tenetur de cōsilio bona fide dato. Secus
tamē esset si fraudulentū fuerat. Deniq;
si alicui datur cōsilium de maleficio quod
alias erat facturus tunc sibi dedit ꝯsiliuz
tm̄. sine quo tamē ꝑpetratum fuisset male
ficium. non tamē opem id est arma vel ali
quid simile nō prestitit. tūc non tenetur
ad restitutionez. fecit tamē se peccati par
ticipem.. quia nō oportet laudando auge
re maliciā. Si p̄stitit opus tm̄ sine cōsilio
principali vel secundario tunc non dicit̄
facere principaliter nec tenetur vt faciēs
sed tanq̄ opem prestans. Si deniq; presti
tit ꝯsiliū ⁊ opem simul tunc non est dubiū
quin ad restitutionē obligatur. Tercium
peccatū est cōsensus in peccatuz. Et intel
ligitur s̄m doctores cōsensus cooperatō-
nis Qui si in tantū cooperat̄ q̄ sine eo nō
poterat fieri damnum tunc simpliciter te-
netur insolitum id est de toto damno. Si
vero fuisset factum sine eo. tunc q̄tum no-
cuit ꝑ se vel ꝑ suos q̄tum de rebus illis ha
buit vel expendit restituere tenetur. Ve-
runtamen in peccato per ꝯsensum semper
efficiunt̄ participes. sicut dicit̄ ad Ro. j.

Qui talia agunt digni sunt morte. nō solum qui faciunt sed etiam qui consentiunt facientibus. Et ꝓpter hanc causam vxores et paruuli ⁊ posteri iudeorum puniuntur temporaliter ⁊ eternaliter. nō quia dominici crucifixioni interfuerūt. sed qꝛ parentibus ꝯsenserunt ⁊ ab eis imprecationem maledictionis acceperunt vociferantibus ad pylatū. Sanguis eius suꝑ nos ⁊ suꝑ filios nostros. Percussit eos dominꝰ in posteriora et obprobriū sempiternū dedit illis. Ob hoc inq̄ vxores filij posteri vel heredes vsurariorū raptorꝝ. violentiā inferentium ⁊ similiū rei iudicantur. non qꝛ faciunt sed quia cōsentiūt sic acquisita retinendo. et lesi parti nō satisfaciendo. inq̄tum facultas bonorꝝ suppetit vel etiam debita iuste vel iniuste facta nō soluendo Nam quādo debita totam hereditatē exhauriunt tunc heres debet esse immunis a lucro sicut a grauamine. alioquin retenta iudicantur iniusta. Hic cōsiderandum est ꝙ ſm canonistas quītuplex est ꝯsensus Primus est cōsensus cooperationis in ꝑpetrando delictum. et tunc vterq̄ tenet vel opem prestando ad ꝯmittendum delictum vt ꝯcedendo taxillos et similia ad ludendum. vel gladiū et similia ad iniuste bellandum. Et tunc vt dictum est nō dicitur facere principaliter nec tenetur ad restitutionem vt opus faciens sed vt subsidium prestans. Secundꝰ est cōsensus autoritatis. scꝫ cum autoritatē prestat vel factum defendit. et talis plerunq̄ magis peccat cōsentiendo defendendo vel autoritatū prestādo q̄ delictū ꝑpetrās ⁊ magis puniendus est. teneturq̄ precise ad restitutionem. Et simile iudicium est de illo qui crimen noīe suo cōmissum ratuꝫ habuerit Tercius est cōsensus cōsilij. qualis cōsensus minus punitur q̄ agens si faciens nihilominus fuerat facturus. Si vero nō fuisset alias facturus tunc ꝯsilians tenet insolidum. quia ꝓpter illius ꝯsiliū constat esse perpetratum. et sic faciētis ⁊ ꝯsentiētis est par delictuꝫ. Quartus est ꝯsensus negligentie vel dissimulatōnis. que si fuerit nimis crassa in prelato vel iudice q̄ ex officio possunt ⁊ tenentur violentias. iniusticias. iniuriasq̄ p̄cauere nec faciunt. tenentur actores ad restitutōneꝫ ꝯpellere. Et si aliquod emolimentū exinde ꝑceperint vel ex timore. amore. fauore. odio. vel similibus. hanc dissimulationē fecerīt tunc tenentur insolidum. Quintus est cōsensus fauoris qui similiter pari pena punitur cum principaliter delinquente si saltem est p̄ncipalis fautor coopationis cōsilij ꝯsensus autorisatōnis. Quartum peccatum est adulatio peccatorū cum scꝫ quis factum iniustum vel factorem ꝯmendat verbis adulatorijs quo tamē deus offenditur et ꝓximus. Unde p̄s. Quoniaꝫ laudatur peccator in desiderijs anime sue et iniquus benedicitur. Ostendit auteꝫ ꝑ hoc ꝙ si possit talibus similia perpetrare uellet. quia dat intelligere ꝙ ad simileꝫ actum nō deest voluntas si adesset libera facultas. Et si ex illa adulatione sequitur aliquod maleficiū tunc tenetur insolidum Nimirū cuꝫ ſm Hostienſ. Si quis ex adulationibus ꝯsequitur beneficium ecclesiasticum symoniacus est. Insuper quis peccat opera bona exaltando propter adipiscendam alterius ꝯplacentiam vel ꝓpter tale lucrum. qui vero placere vult vt spiritualiter ꝓficiat non est peccatum dummodo adulatio debito modo fiat. Quintum peccatum est recursus. cuꝫ scꝫ quis fures. raptores. et rapta recipit ⁊ occultat tenetur insolidum. Nam et si non tenetur ad indicandum furem. tenetur tamen ad indicandum rem furtiuam. Similiter participes fiunt recipientes adulteros. taxillatores. et similes vel qui de omnibꝰ illis iudicium fieri nō permittūt. vel cōsilijs ⁊ auxilijs potenter defendunt participes fiunt et q̄tum ad iusticiam pertinet. omnes tales ad restitutionem obligant. Sextuꝫ peccatum est participatio criminis vel iniusticie. cum scꝫ ad iniusticiā vel violentiā ꝑagendam se sociat vel in re iniuste ablata vel retenta participat. tunc enim ad restitutionem obligatur nō solum q̄tum ad illum peruenit sed etiaꝫ inq̄tum alteri nocuit vel casualiter vel occasionaliter. Qꝛ

si sine illius associatione non fuisset facta rapina vel iniusticia tunc tenetur insolidū Porro bibentes. comedentes. vel sciēter de rapina p debitis suis recipientes aut etiam caliter scienter cmentes. omnes illi tenentur ad restitutionē partis quā habuerunt. Nā qui scientes vel ꝓbabiliter credentes de iniuste acquisitis emunt cupiditate acquirendi sibi ꝑpi. vel alīs cari⁹ vendendi indistincte tenentur ad integrā restitutionē nec liberant̄ per alienationē vel venditionem. vel etiam si res perīt morte vel quocūcq casu vel si iterum sibi subtracta fuerit. Cuius ratio est. quia furtū cōmisit inuito domino rem alienā cōtrectando. Unde in restitutōne nec precium repetere potest ab illo cui res ablata est. sed ab illo bene a quo emit. Tenetur insup omnem vtilitatem restituere quam ab illa re suscepit nisi fuissent pecunie quarum vsu per industriā suam lucratus fuisset. et si rem deteriorez restituit quā accepit nō satisfecit. Et idem intelligendū est de secundo vel tercio emptore male fidei. Q si temere credebat fuisse iusta vel ignorabat ignorātia crassa vel negligētia crassa sup hoc nihil cogitabat ad plenariā dum postea ꝓcepit restitutionē obligat̄. Sivero emit bona fide tunc postq̄ cōperit rem esse viciosam retinere potest expensas q̄s existens in bona fide fecit circa rem cōservandam vel meliorandā et nō tenetur de fructib⁹ tempore bone fidei ꝓceptis et cōsumptis sed tantū de exstantib⁹ q̄ si perīt durante bona fide vel etiam si alienauit tunc etiam nō tenetur ad restitutionē quia non desīt dolo possidere ꝛ precium ex re furtiua redactum non est furtuz. Denicq qui duxit vxorem quam scit esse filiā vsurarij. raptoris. vel cuiuscūcq bona sua iniuste cōgreganti si recipit dotem tenetur ad restitutionem si per illam pater puelle efficeretur non soluendo. Similiter q̄ recipit dotem de bonis ecclesie vel de alīs quibuscunq bonis iniuste acquisitis tenetur ad restitutionem. Septimū peccatum est tacere vel occultare peccatū vel maleficium fiendum vel quod iam actu fit. Cum sciz quis scit vel videt ꝛ dolose tacet cum sine periculo solo verbo impedire posset per se vel per alios quoruz interest ductus timore. fauore. amore. precio vel ꝑce Ita tamen licet peccati particeps fit ad restitutionem nō tenetur. nisi forte ex officio suo hec impedire tenebatur. nimirū cum hi qui clericum defendere possunt si ne periculo ne percutiatur si ad hoc ex officio obligantur et dolose dissimulant excō municationem incurrunt. Octauum peccatum est non obstare. cum tamen posset sine periculo impedire. Quod ꝓprie pertinet ad superiores omnes respectu suoruz subditorum seu inferiorum et eorum officiarios quibus hoc incumbit ex officio. Nam ad hoc eorum stipendia noscuntur esse instituta vt resistant omnibus violentiam inferentibus vsurarijs notoris peccatoribus ꝑsertim cōmuni vtilitati cōtrarijs. vtpote manifestis adulteris. raptoribus. et similibus. et ꝗtum ad violentiam iniusticiam pertinet. tales tenentur ad restitutionem faciendam vel per se vel per alium qui violentiaz aut dampnū intulit. Nonum peccatuz est non manifestare furtum rapinam vel similia. etiam cuz q̄s interrogatus fuerit non tamē tenetur ad restitutionez nisi ex officio ad hoc teneatur licet alias grauiter peccat ꝓsertim interrogatus coram sinodo vel rege. nihil etiam coram alīs qui possunt illis ꝓdesse et nolunt obesse propter aliquam intentōnem sinistram vel affectum inordinatum. Nimirum cum sciens aliquem periclitari in corpore. rebus. anima. vita. fama. et similibus. nec illum premunit ipe in hoc scelere reus erit. Quod a nobis auertat Ihesus christus Amen.

De restitutiōe quare quis quid cui quādo fieri debeat Ser. xviij

Facite ergo dignū fructum penitentie. Visis igitur in ꝓcedentibus de diuersis iniusticijs particularibus in contractibus et

cõmutatiõibus ac etiã multiphariis participatõnibus. supereſt vna generalis iniuſticia diſcuciẽda q̃ vſurpatur vel retinetur res aliena domino ſimpliciter inuito. De qua gratia breuitatis quinq; p ordinem iunt vitanda. ſcz quare. quis. q̃d. cui quãdo reſtituere debet. Primo queri põt Vtrum inuito dño liceat alienum aliquo tempore retinere q̃ ſi nõ. ꝓpter cauſam qualem reſtitutio eſt facienda. Ad hoc dicendum q; quedam ſunt bona iniuſte acq̃ſita et iniuſte detenta. ſicut furta. rapine. vſure. et ſimilia que inuito dño vel iniuſto lucro a ſuo domino alienantur. Quedam vero iuſte acquiſita ſed iniuſte detẽta. vt omnia debita per emptionẽ. mutuationẽ. ſeruitium. et ſimilia iuſte quidẽ cõtracta ſed vltra cõſtitutum diem ab hoſte vel iure aut approbata conſuetudine iniuſte retenta. Et in omnibus his nõ licz alienũ domino inuito detineri. ſed tenetur quis reſtituere q̃ citius poterit. Diuerſimode tamen vterq; tenetur reſtituere. Naz qui iniuſte acquiſiuit alienũ ad reſtitutionem faciendaz. tenetur ſe etiam expoliare vſq; ad extremã neceſſitatẽ. Sed de iuſte acq̃ſitis licet iniuſte retentis nõ tam ſtricte debitor obligatur ad reſtitutionẽ. nec ad extremam neceſſitatẽ ſe mox omnibus expoliare. put videbitur poſtea. Porro triplex ratio dari poteſt quare nõ licet alienum inuito domino aliquo tempore detineri. Prima eſt reſpectu dei qui ſcz hoc ꝓcepit. Pro quo ſciendum ſm Tho. Alex. Bonauenturã et Scotum ſup. iiij. q; licz affirmatiua dei precepta nõ obligant ad ſemper. tamẽ ad hoc obligãt precepta negatiua. Preceptum ergo de reſtitutõe faciendã cuius ſm formaz videatur affirmatiuum. ſm tamẽ veritatem implicat negatiuum quo quis alienũ detinere ꝓhibetur Et ideo ſm Scotum in. iiij. Sicut auferre alienum eſt peccatum mortale et cõtra ꝓceptum domini negatiuũ. non facies furtum. ſic etiam iſtud preceptum eſt negatiuuz quo quis inuito domino ꝓhibetur detinere alienum. Secunda ratio eſt reſpectu proximi. quia ſm Alex. de halis. Eadem iniuria eſt rem alienam inuito domino retinere ſicut eam inuito dño auferre. Extra de reſtitutõne ſpoliatoꝝ. c. Sepe. vbi vltima gloſa dicit. q; iura ꝓ eodem reputant auferre et iniuſte detinere. Tercia ratio eſt reſpectu ſui. quia ſm Scotum in iiij. ſuo. ſicut neceſſariũ eſt obſeruare ꝓcepta negatiua. ita neceſſariũ eſt nõ tenere alienum inuito domino. Et ideo per cõſequens actu ſtatim reddere vel velle reddere cum oportunum fuerit eſt de neceſſitate ſaluris. Hinc de cõgruo reſtitutio in opere vel in plena voluntate requitur ante omnem partem penitentie. ſicut ceſſatio facti ac voluntatis a peccato. Hec reſtitutio ꝓprie nõ iniungitur a ſacerdote ſed a diuina lege. Sicut enim tenens focariam vel magis adulteram a ſe remouere et eaz viro ſuo reſtituere. nõ eſt aliud q̃ ceſſare. a tranſgreſſione hui⁹ precepti. nõ mechaberis. et iſtud omnem partem penitentie deo accepte precedere debet. ita q; q̃diu retinet eam nõ eſt capax penitentie ſed irriſor. ita q; talis ad penitentiam veniẽs addit peccatum peccato. Sic etiam alienũ voluntate pariter et actõne detinens nõ eſt capax alicuius penitentie. Et ſi q̃tum ad apparentiaz penitentiã agit. audi quid ſuper hoc Auguſtin⁹ dicit ad Macedonium ſcribens. et habetur. xiij. q. vj. c. Si res aliena ꝓpter quam peccatũ eſt reddi poſſet et non redditur penitẽtia nõ agitur ſed ſimulatur. Audiant hec tenaces q̃ ſine cauſa iuſte neceſſitatis ſolutionem ꝓtrahunt et creditoribus preſertim pauperibus qui ꝓprio ſudore victum cottidianum acquirunt multiphariẽ multiſq; modis in hoc violentiam inferunt cõtra preceptum domini dicentis. Leuit. xix. Nõ morabitur opus mercenarij tui apud te vſq; mane. gloſa. Merces qua forſan vivit cum vxore filijs⁊ parentibus. ſi differtur deficit victus. et ſi in craſtinũ recipit vim tamen et calumniam pertulit. quia interĩ vnde viueret nõ habuit. Vñ eſt vnuz ỏ q̃ tuoꝝ peccatis vindictam clamantibus.

Secundo vero queri potest. Quis restitutionem facere teneatur. Cui questioni licet satisfactum sit in p̄cedentibus sermonibus tamē breuiter epylogando dicendum est ꝑm Scotum in .iij. Q. quicūq; abstulit vel detinet alienum restituere tenetur. Potest igitur quis auferre vt causa superior sez precipiendo. vel vt causa prima immediate auferendo. vel causa coadiuuans si est socius in auferendo. vel vt causa inducens si cōsuluit fauit. vel si adulatus fuit tali cōsilio. fauore. vel adulatōne ꝓpter quā fit ablatio et sine qua non fieret. Cōsimiliter dicendum est de detinente q̄ immediate detinet. vel cuius imperio detinet positiue aut ꝓpatiue aut interpretatiue vtpote q̄ nō facit restitui. cū ei tñ ex officio cōpetit. vel fauorem et auxilium ei prebendo vtpote si tacet requisitus in iudicio vbi posset generaliter restitui res domino. et tamē ad dicendum veritatem si nō imminet periculū status vel persone Ꝺñ breuiter oīs obligatio ad restitutiōz reducitur ad auferre vel detinere. et hoc vel vt causa prima vel vt causa principalis et coadiuuans vel inducens q̄ nō impediens quādo impedimentū esset ad bonum reipublice et sine ꝑiculo persone impedientis. Et hoc ideo. quia hec omnia reducuntur ad cōsensum efficacem verū vel interpretatiuū. quod ꝓbatur ꝑ illud. ij. q. ꝓma. c. Notū sit. vbi in fine dicitur q̄ cōsentiente et facientē parpena constringit Et accipit ex dictis Pauli ad Ro. j. Qui talia agunt digni sunt morte nō soluz qui faciunt sed qui cōsentiunt facientib⁹. glosa. vt nullus excusetur. quia cōsentire est tacere cum posset redarguere. Et istorum omniū quilibet tenet insolidum. Ꝺno tñ restituente omnes alij liberātur a debito in cōparatione ad damnum passum. Tenentur tamē ꝑ rata portione sua que eos cōtingit illi qui ꝑ omni satisfecit. Tercio ꝑ inde queri potest. quid sit restituendum Et respondet Scotus ibidē q̄ quis nō tenetur solū restituere rem ablatā vel vsum illius sed ad interesse etiam. et ad fructuz de re preceptū si saltez erat ex se fructifera sed non fructuz qui ꝓuenit ex industria illius qui vtitur illa re. Ex quo sequitur q̄ lucrum acquisitum ex re fenebri nō tenet fenerator reddere alioquin qui reciperet iuste vsurarius esse posset. q̄ recipere fructū de sua pecunia ꝓuenientē ꝑ industriā alteri⁹ est facere vsuram. Et istud est fortе quod magis inducere posz ad vsurā. quia de vsuris lucrantes illud quod lucrantur nō restituere tenentur. Illud enim suum est. quia ꝑ industriam suam acquisituz est Quarto aūt queri potest. cui sit restituendum. Et respondet ibidem Scotus q̄ dānificato si tamē possibile est vtpote si nouit eum et habet eum p̄sentem. aut habere potest vt sibi mittatur sine maiori incomodo q̄ illud sit vtile quod mittendum est ei cui mittitur. Et intellibendo de ipso vel de aliquibus sibi ꝓpinquis cū mortu⁹ est vel in absentia eius. quia p̄sumitur lege nature q̄ ille magis velit restitutionez fieri ꝓpinquis suis. Generaliter autez in duobus casibus excusatur q̄ restituat nō sibi nec suis vtpote si nescitur cui. vel scitur cui sed ipso mortuo nesciunt ꝓpinqui sui. In alio vero casu si maiores sumptus essent ponēdi in mittendo q̄ illud valeat ei cui mittatur. Verum tamē licz de acquisitis iniuste domino simpliciter inuito tenetur semper debitor transmittere illeni debet sumptibus ꝓprijs nisi vt dictuz est fierēt maiores sumptus q̄ principale qđ mittendum est. Non tamē sic est de debitis per voluntatem creditoz cōtractis vt est de vsuris et similibus. vel etiā de debitis iuste cōtractis. Tunc enī si debitor ad alium locum se transtulerit tenetur ꝓprijs sumptibus creditori mittere. Si vero creditor absens fuerit eo q̄ trāstulerit se tūc mittet ei sumptibus illius cui mittit nisi tota summam expense excederent. quia tunc licet pauperibus erogare nisi speret aduentus eius. Quinto denicq; queri potest. quādo restitutio fieri debet. Ad hoc respondet Scotus ibidem q̄ nō licet aliquo tempore alienuz detinere dño inuito

et nolente. et ſm rectā rōem nolle debēre Et ideo ſtatim reſtitutio facienda eſt ſicut ſtatim ceſſandus eſt ab actu cuiuſcūq; peccati mortalis, tā interiori q̄ exteriori In aliquibus tamē caſibus licz quādoq; reſtitutionē differre realem habita interiori voluntate reſtituendi cum occurrerint circumſtātie oportune. Quos caſus cōcludit Scotus ſub hac maxima. licz detinere rem alienam quādo ille debet velle rationabiliter eam detineri. Sed in quibuſdam caſibus debet quis velle rōnabiliter rem ſuaz detineri ab aliquo de facto habita intentione reſtituendi cum circumſtantijs oportunis. Ad cuius maiorē euidentiam ſciendum q ſm triplicem differē tiam debitorum triplex licentia eſt habēda ad hoc q quis alienum retinere valeat. Primo nāq; ſunt quidam qui licz poſſint ſatiſfacere alienum reſtituendo p leuiori tamē grauamine ſuo longiorē ſolutionis terminū habere deſiderant. Et illi licentiam obtentam a liberam habere dicuntur. Alioquin talem ſolutionem licite differre non poſſunt. quia iuxta prefatam regulam Scoti. Nō licet alienum inuito domino aliquo notabili tempore detineri Porro libera iudicatur licētia que nō datur ex timore neq; ex verecundia vtpote per medium alicuius cui creditor cōtradicere nō audet vel negare progationē erubeſcat vel etiam cū non fit ex deſperatōne ſcz q aliter ſua rehabere nō poſſet. Sic enim progationem extorquēs. violentiam infert. nec eſt capax penitentie ſalutaris. Secundo ſunt quidaz qui cum magna difficultate partem debiti ſoluere poſſunt a bi licentiam petitaz habere debent. Pro quo ſciendum ſm Scotum ibidem q. ſi alienа retinens eſt in extrema neceſſitate ſz habet aliqua citra extremā neceſſitatem. tunc res ipa fit ipius detinentis iure politico. quia in extremo neceſſitatis articulo ad quidendum ſuſtentationem nature via omnibus extreme neceſſitatis cōceſſa eſt. vt patet de verbo. ſigni. Exiſt qui ſeminat. li. vj. Nec etiam creditor in illo caſu iuridicam habet actionem ſupra debitorem. quia inanis eſt actio creditoris quaz excludit inopia debitoris. ff. de dolo. nā. is. Verum tamē illa actio non expirat ſed eſt ſopita ſicut et obligatio in debitore ſopita eſt qui tamē poſtea tenetur ad reſtitutionem ſi q̄uenerit ad pinguiorem fortunam. Si tamen nunq̄ occupauit illaz rem ante extremā neceſſitatem tunc ſimpliciter occupauit rem ſuam nec ad aliquā tenetur reſtitutionem. Si vero tam detinēs q̄ ille cuius res detinentur ſunt in extrema neceſſitate tunc diſtinguendum. quia vel dominus rei prius ad illaz deuenit neceſſitatem. et tunc illi reddi debet duplici iure. quia prius ſuum erat. et quia iam ex illa neceſſitate factum eſt ſuum. Sed ſi detinens prius deuenit ad illam neceſſitatē tunc ſtatim fit ſuum a tunc domino poſterius ad tantam neceſſitatem venienti nō debet reddi. quia ceſſauit dominiū iſtius et eſt factum alterius iure politico. Si denicz ſimul ambo deueniunt ad eam neceſſitatem tunc reddi debet domino ſuo quia nunq̄ decidit a dominio. Et generaliter par neceſſitas et damnificatio creditoris pari vel minori neceſſitati ſeu damnificationi debitoris ſemper eſt preferēda. Tercio ſunt quidam qui ſine maximo diſpendio ſatiſfacere nō poſſunt ex quibuſdā circumſtātijs. quas Scotus in hac maxima cōcludit. Licet rem alienam detinere q̄n ille eam detineri rationabiliter debet vel le. Et tales licentiam impetrataz habere dicuntur. Eſt autem impetrata licētia q̄n ſolutio reſultat in notabile damnū ſui p ximi vel populi in fama corpe vel anima. vel in exteriori ſubſtantia. et tunc ſolutōnem licite differre poteſt. Nam primo, differri poteſt ſolutio quādo eſſz nimis damoſa ſibi vel reipublice ſi ſcz ſit pſona cōmunis et cōmunitati vtilis que p hoc impotens et inutilis redderetur. Tunc enim ſm Scotum debet quis velle ſibi reſtitutōnem nō fieri. quia debet magis velle bonum cōmune q̄ bonum ppriū. et ita debet velle dilationē aliqualem reſtitutōis

vtilis vt seruetur maius bonū. Sic etiam debet magis velle ꝙ vitetur magnum incomodum ꝓximi restituentis q̄ꝫ paruū incomodum suum in modica illa dilatione restitutōnis. Secundo vero solutio differri potest quādo esset infamia restituentis quia debet magis velle restitutionem non fieri quādo essꝫ in infamiā restituentis ad seruandam famā ꝓximi q̄ꝫ velle comoduꝫ suum cum illius iniuria. Tercio vero solutio nequaq̄ꝫ fieri debet quando resultaret in notabile ꝑiculum anime vel corporis. Nam ꝓpter primū nō debet vxor marito reddere debitū inordinate petēti. de quo videbitur infra. Propter secundū nō debet furioso petenti gladium suuꝫ reddere. Quarto multominus restitutio fieri debet quādo omnia vel fere omnia ista pariter euenirēt ei vel suis ꝓximis scꝫ infamia grauis. scandalū plurimorū vel paucorū. ꝑiculum mortis. periculū culpe mortalis. et similia. Hinc exempli gratia. queri p̄t. vtrum de filio spurio ⁊ ꝑ adulterium pro creato reuelari debeat ne iniustaꝫ hereditatem possideat presertim cū dicit̄ Eccle. xxiij. Mulier omnis relinquens virū suū peccabit statuens hereditatem ex alieno matrimonio. Ad hoc respondet Scotus ibidem ꝙ reuelari nō debet. adducēs plures rōnes. quarū vna est ista. Quia si mater spurio hoc reuelaret tunc aut filiꝰ crederet matri aut nō. Si crederet nō tamen est ꝓbabile ꝙ ꝓpter hoc hereditatem dimitteret. quia pauci reperiunt̄ ita ꝑfecti vt ꝓpter iusticiam seruandā in foro diuino dimitterent magnas possessiones suas quas humano iudicio tenere possunt. Nec hoc potest mater rōnabiliter p̄sumere nisi prius multum experta fuisset volūtatem filij. Nō enī debet se exponere certe diffamatōni apud filium ꝓpter incertā correctionē filij. Si vero nō crederet tūc fierent duo mala quia mater esset diffamata et ille teneret scienter iniustam hereditatē vt prius fecerat ignoranter. Nec etiam debꝫ reuelare marito. qꝛ tunc diffamaret et ꝑiculo mortis se exponeret aut marito occasionem vxoricidij tribueret. quia talis posset esse zelator sicut multi sunt ꝙ illam occideret vel in ꝑpetuum odio haberet ⁊ a se expelleret. vel saltem nunq̄ꝫ cum ea pacifice viueret sed semper impropera ret. Et qꝛ ex his aliq̄ vere similiter essent inde ventura. ideo nō debet se mulier tanto ꝑiculo exponere ꝓpter incertum bonuꝫ hereditatis restituende. Et p̄sertim in terris vbi vniuersaliter primogenitus est heres. Quia licet maritꝰ posset credere vxori tamē a spurio nō posset hereditatē auferre nisi talem in foro publico eū ꝓbaret et ꝑ hoc oporteret eam diffamari per totā patriā in cōfusionē viri ⁊ filioꝝ ac vniuerse cognatōnis. Q. si queritur quid ergo faciendum est. Respondet Scotus ibidē ꝙ mater laborare debet q̄ꝫtum est in se vt hereditas heredi vero reddat̄ occulte nec tamē debet se exponere diffamationi sed ex causis honestis q̄ꝫtum in se est filiuꝫ inducere debet vt hereditatem dimittat scꝫ vt religionem intrat vel vt clericus fiat ⁊ ecclesiastica bona recipiat. et his sufficienter ꝓuisus dimittat hereditateꝫ alteri fratri quasi laico in seculo manēti. Q. si nulla via eum inducere possit vt eā dimittat illi tamē se ꝓdere nō debet. quia nō est certa ꝙ ille sic ꝑsuaderetur sed laboret ad restitutionem aliunde faciendā vero heredi q̄ꝫtum potest ſm cōgruentiā iusticie. non enim dico ꝙ teneatur ad restitutionē hereditati equiualentem quia multū distat inter habere ⁊ ꝓpe esse. Iste nunq̄ꝫ hereditatem habuit licet ꝓpe fuit ſm iusticiā. et ideo minꝰ q̄ꝫ equiualēs hereditati ꝓ restitutiōe sufficit. qꝛ ⁊ mater alteri filio bonuꝫ testamentū legare potuit. Et illud minus determinet̄ ſm arbitriū boni viri. Videtur enī ad minus ꝙ filio spurio debeat ꝓuidere de honesto victu ⁊ vestitu si hereditas pinguis fuerit vt heredi ad dupluꝫ vel ad triplum istius sufficere possit. Vel ad sapientis ꝯfessoris cōsiliū si vidua foret. teneret modū cuiusdaꝫ magne ducisse vocaret omnes heredes ad se et prestito iuramēto de fide diceret eis vnꝰ ex vobis

est illegitimus neminē specificando. Rogo igitur quatenꝰ ꝓpter salutē anime mee nō velitis interrogare sed eque simul bere ditatem dimidere. Et si hoc esse nō possit tunc faciat sicut habetꝫ extra de solu. ca. Olardus. Vbi dicitur ꝙ si in toto vel in parte nō possit soluere debita nō est obligatus ad illa nisi ꝙenerit ad pinguiorez fortunā. Ad laudē dei Amen.

De iusta translatione dominij rerū tēporaliū in alterū. Ser. xix

Dicite dignū fructū penitētie. Cum cōdignā penitentiam iniuste ablatorū vel retentorum restitutio necessario ꝑcedere debz Nec oblatio vel elemosina de iniustis facta deum placare vel placere deo valeat. Ideō in ꝑsenti sermone de iusta translatione dominij rerū temporaliū in alterum teor esse ꝑsequendum. Vbi quo notandū ꝙ multipliciter fieri potest dominij trāslatio de vno in alterū. Nam fieri potest autoritate publica scz alicuiꝰ principis vel legis. De qua Scotus sup. iiij. dis. xv. ponit hanc ꝯclusionez. ꝙ translatio dominij legis iuste iusta est. vt patz in ꝑscriptione ꝯtum ad immobilia in quibꝰ est iusta trāslatio. Nō ꝓbatur extra de ꝑscriptōe. Dilanti. glosa sup illud aliena. ꝓbatur etiam ꝓrationem. quia iuste potest statui a legislatore qō ē necessariū ad pacificā subditoꝝ ꝙuersationē. sed dominiū rei negligete q̄ sic negligitur in ꝑscriptione vsucapione transferre in occupantē est necessarium ad pacificam ꝙuersationē ciuiuz. qz si nō transferretꝫ dominiū in occupantem sed maneret apud primū post quantūcūqꝫ tempus essent lites mortales. qz post ꝗtumcūqꝫ tempꝰ ille redit qui neglexit vel eius heres rem neglectā repeteret ab alijs quātocunqꝫ tempore occupatam et essent tales lites quas impossibile esset decidere. cum nec ꝓbationem sufficientē habere possent. et ex talibus litibꝰ ꝓpetuis essent cōtentiones et forsitan odia inter litigantes sic ꝙ tota pax reipublice ꝑturbaretur Potest insuper legislator per legem iuste punire trangredientem cuius trāsgressio vergit in detrimentuz reipublice. Et si pena corporali multomagis pecuniaria pena et hoc applicando eam fisco. Ergo pari ratione potest eum punire pena tali applicando illud in quo punitur alicui. q̄ in hoc est minister legis. Sed negligens rem suā tanto tempore transgreditur ita ꝙ eius transgressio est in detrimentum reipublice. quia impedimentum pacis. Ergo sicut lex iuste potest rem sic neglectam applicare fisco. sic ad maiorem pacem potest trāsferre eam ad ipm. qui tanto tempore eam occupauit sicut minister legis. Ad maiorem autem euidentiam sciendum ꝙ prescriptio vel vsucapio est acquisitio dominij ꝑ cōtinuationem possessionis temporis a lege diffiniti. Sed vsucapio ē de mobilibus et cōpletur in triennio. Prescriptio vero est de immobilibus. Et sunt speciaiter due species prescriptionis. Quedā enim est longi temporis vt. x. annoruz inter presentes. id est in vna ciuitate habitātes. vel. xx. inter absentes. Alia est longissimi temporis scz. xxx. vel. xl. annorū que locum habet inter laycos vel priuatos ꝑsonas. Et requiritur bona fides omni tempore prescriptionis ꝑm canones. et tunc finita prescriptōne vel vsucapione res illa facta est sua beneficio iuris. Et intelligitur bona fides quando quis credit tradentem esse dominū vel habere ius distrahendi licet errat in facto. que bona fides presumitur nisi cōtrariuz probetur Multa tamē sunt que prescribi nō possunt De quibus, si nōbabes originalia. vide in pisano in verbo. prescriptio. Secūdo ꝓncipaliter fieri potest dominij trāslatio autoritate priuata ipius domini immediate possidentis per actum mere liberalē. redditionem aliquam non expectando sed rē suā habere donādo. Et de hoc ponit Scotus ibidem secundam cōclusionem dicēs. ꝙ dominus alicuiꝰ rei nō prohibitus a lege vel supiore. a cuiꝰ voluntate depēdeat

in dominando. donando vel trāsferēdo
potest donare rem suam alteri volenti re
cipere. Quod patet. quia ex quo ꝙ actuꝫ
voluntaris fuit dominus. per voluntatē
potuit cessare esse dominus. Et alius vult
recipere ergo potest incipere esse domin⁹
et nō ꝓhibet aliqua causa supereior istum
B desinere. et illuꝫ incipere esse dominū. Ex
quo patet ꝙ tria requirunt ad iustam do
nationem. Primū est ꝙ sit liberalis trās
latio ex parte donantis. Pro quo notan
dum ꝙ non est in donatōne iustitia si do
nans nō mere liberaliter donat. Nō autē
mere liberaliter donat qui ex ignorantia
donat sicut furiosus. frenēticus. mēte ca
ptus. totus ebri⁹. et morti ꝓpinquus. cuꝫ
scz est extra sensum vel vsum rōnis. et tñ
opera ꝛ malicia alicuius cōdit testamēta
que coram deo nullum robur obtinēt. Dñ
generaliter quicūꝫ circumuentus vel de
ceptus vel aliqua necessitate coactus do
nat. nō mere liberaliter donat. quia igno
rantia et equalis coactio excludunt sim
pliciter voluntariū. Et ex eo sequitur ſm
Scotum ꝙ deceptus de eo cui donat ꝯ
tum ad illam rationem ꝓpter quam do
nat nō simpliciter donat. Vnde ſm Iu
nocen. et Hostien⁹. Ypocrita qui sub no
mine boni ac deuoti viri multa ꝗsiuit ob
ligatur restituere. quia per fraudez illa bo
na adeptus est. xiij. q. v. c. fi. et preceden
ti. Vnde taliter acquisita debet alīs vi
ris deuotis vel pauperibus erogare. Si
militer si non egeno datur eo ꝙ ꝓpter suā
simulationem egenus putabatur hoc alīs
egenis distribuere teneretur nisi ipe inte
rim egenus efficeretur. Quia de talibus
dicit Scotus ibidem. Videant trufato
res illi qui diuites existentes tanꝯ egeni
elemosinas recipiunt ne iniuste omnia re
cipiant huiusmodi. quia nō est ibi in dan
te voluntariū. ꝓpter ꝯditōnis ignorantiā
quā respicit in donando. Nō etiā valet il
la donatio que nō ex mera et grata volun
tate. sed ex quacūꝫ necessitate procedit.
Secundū quod requirit est voluntas reci
piendi ex pte ipius cui fit donatio. qꝛ nisi
oblatum recipiatur dominiū nō transfer
retur. et ergo caueant quicūꝫ oblata in
manifesto fugiunt sed in occulto clam au
ferunt postmodū. quia furtū cōmittunt.
Tercium est ꝙ sit libertas ex parte ambo
rum donādi ꝛ recipiendi ita ꝙ nulla lege
superiorū ꝓhibeantur in ista translatōe nec
per actum alterius a quo dependeat. Nā
ex hoc dare nō possunt. furiosus. demens
seu amens. minor annis. xxv. et multomi
nus pupill⁹ qui alienare nō potest sine au
toritate tutoris. Filiusfamilias qui nō ha
bet peculiū castrense vel quasi seruus. an
cilla. vel monach⁹. et sic de alīs. Omnis
enim talis donatio restitui debet nisi ꝓba
biliter ꝓsumat ꝙ placebit illis qui super
hmōi habēt potestatē. Propter defectū
autē recipientis nō potest quis dare pe
cuniam fratri minori. quia ille nō vult vel
nō potest esse dominus. Ceterū huic dona
tioni correspondet in translatōne vsus li
beralis accōmodatio que similes leges ha
bet ad hoc ꝙ sit iusta. quia in accomoda
tione requirit liberam voluntatē accomo
dantis. Et in recipiente ꝙ velit ad vsum
recipere. et ꝙ nō sit aliqua voluntas vel le
gis vel principis obsistens illi accomoda
tioni. Tertio principaliter fieri potest
translatio dominij autoritate priuata per
actum liberalem ſm quid. quādo scz ꝙ eo
ꝙ quis transfert dominiū expectat aliqd
equiualens sibi reddi. Et dicitur ꝓprie cō
tractus. quia ibi simul trahunt volunta
tes partium. Trahitur enim iste ad trans
ferendum in dominiū suum. Et fit duplici
ter. Vel enim cōtractus in quibus domi
nia transferuntur sunt rei vtilis ꝓ re vtili
mediante sicut vinū ꝓ blado ꝛ similia. vo
caturꝯ rerum ꝓmutatio. De qua Scotus
ponit talem ꝯclusionē. ꝙ domini rerū iu
ste ꝓmutant eas si sine fraude equalitatē
valoris. in cōmutatis ſm rectam rōnem
seruant. Tenendo etiam hic ꝯditōnes ad
iustam donationē prius expositas. Per
hoc igit ꝙ dicit sine fraude excludit frau
dem in substantia. vt scz nō cōmuter auri
calcum ꝓ auro. nec aquam ꝓ vino. et in

quantitate ponderis. mensure vel regule. Et in qualitate vt nō cōmutet vinum corruptum pro vino puro. Que cuncta probantur. extra de iniurijs ⁊ dam. da. Si culpam. Qui occasionem damni dat damnū dedisse videtur. Vel etiam cōtractus in quibus dominia transferunt̄. sunt rei vtilis pro nummismate vel ecōtra. quia difficile erat res vsuales immediate cōmutare Ideo inuentum est medium per quod talis ꝯmutatio faciliter fieret. Et dicitur cōmutatio nummismatis ꝓ re vtili emptio. Cōmutatio rei vtilis ꝓ nummismate venditio dicitur. De qua cōmutatione ponit Scotus ibidem cōclusionem omnino cōsimilem iam dicte cōclusioni quia oportet ibi cōsiderare nummisma ex vna parte et rem mutatam ex alia. Et notanduz est ꝙ licitum est in vtrisq; cōtractibus ꝑmutantem vel vendentē pensare damnū in vendendo carius. nō autem comodum ipsius ementis siue illius cum quo ꝑmutat. Deniq; tercio fit etiaz cōmutatio nummismatis ꝓ nummismate. et dicitur mutui datio vel mutui acceptio. De qua ponit hāc cōclusionem ꝙ ad mutuum iuste ꝯtrahendū oportet seruare equalitatē simpliciter in numero vel pondere. Cuius ratio est. qꝛ vsus pecunie est ei⁹ cōsumptio. Q⁹ si non cōsumeret̄ sed integra sibi redderet̄ sicut alia que mutuo ꝯcedunt̄ nil requireretur. Potest tñ alia ratio assignari. qꝛ scz pecunia ex sui natura fructū nō habet aliquez sicut alia ex se germinantia sed tm̄ ꝓuenit aliquis fructus ex industria vtentis. Industria autē vtentis nō est illius qui cōcedit pecuniam. ergo q̄ vult habere fructum de pecunia vult habere fructū d̄ aliena industria. Et hec est ratio in oppositū quare fructus pignoꝝ germinantiū ꝯputant̄ tm̄ in sortem. Et nota generaliter ꝙ p̄ter regulas p̄dictas ad iustū vel iniustū ꝑtinentes in singulis cōtractib⁹ duo debet caueri. Primū est ꝙ ꝯmutans vel vendēs nō cōmutet vel vendat tempus. quia temp⁹ non est suum. Secundo ꝙ non ponat se in tuto de lucrando. ⁊ illū cum quo cōmutat de damno Et intelligit̄ in tuto semper vel in pluribus. Et ex his patent multi casus in speciali. In mutuatione tñ pecunie licet in aliquib⁹ casibus vltra sortē aliquid recipere. Primo rōne pene ꝯuentionalis cū non sit in fraudē vsurarū. verbi gratia Quis indiget pecunia ꝓpria ad mercanduz ⁊ ꝯcedit eā alteri ad certū tempus. talem penā ꝯditionalē adijciens. ꝙ nisi certo tempore soluerit certā quotam de pecunia suꝑaddet. Hoc enim licitū est. qꝛ licet seip̄m indemnē seruare sic p̄muniendo vel puniendo cū quo ꝯtrahit. Signū autē manifestū ꝙ nō in fraudē vsurarū est cuz creditor magis vellet die p̄fixo pecuniam sibi solui q̄ in crastina cū pena sibi adiuncta. Secūdo p̄t aliq̄d accipi vltra sortem rōne interesse. Quia debitor ex cui⁹ nō solutiōe creditor notabiliter damnificat̄ tenetur de iusticia satisfacere creditori d̄ interesse. Et licz creditor nō possit in exteriori foro ꝯtra eū actionē habere vtpote: qꝛ nō sunt pacta vel iuramēta facta. tñ in foro ꝯscie tenet̄ debitor vltra sortē d̄ interesse. Tercio p̄t aliq̄d sumi vltra sortem qñ vtrūq; scz capitale ⁊ illud suꝑfluū poīt sub incerto. vt ptz ex̄ de vsur̄. c. Nauigāti Etiā arguēdo sic ꝑ locū a sil̄i qñ q̄s aliq̄d accipit vltra sortez sine pacto tacito siue exp̄sso ⁊ sine sinistra intentōne mutuandi tunc illud licite retinere potest. quia sicut in precedenti articulo excusat incertitudo sic et hic. Et licet sola spe et affectu vltra sortem recipiendi sine pacto aliquo verbali vel aliquo equiualenti vsuram cōmittere potest. eo ꝙ principaliter mutuat spe lucri et eo affectu peccet. recipiens tamen aliquid vltra sortem non tenetur ad restitutionem. Hic ergo queri potest. Vtrum liceat emere vel vendere redditus pecuniarios vel alios quoscūq; ad vitam. p̄sertim cū dicit̄ extra de vsur̄. c. Cōsuluit. ꝙ intentio plus accipiendi facit vsuram. sed qui redditus emit ad vitam. hoc facit intentione plus accipiendi. et ideo contractum vsurarium facere videtur quod etiam est illicium. Ad quod

respondet ꝛRichar. in qͦlibetꝯ. inter alia. ꝙ ille cͦtractus venditͦnis et emptͦnis est licitus ex sua forma nec debet iudicari vsurarius nec illicitus quia licite fieri ꝑt. Nam licꝫ in cͦtractu mutui sola intentio plus recipiendi causat vsuram nͦ tamē in cͦtractu emptionis et venditionis ꝓeser tim cum sit dubium vtrū plus aut minus sit recepturus. Vnde sicut habetur extra de vsuris. c. Nauiganti. Omnis ꝙ tractus potissime rͦne dubꝯ excusatur ab vsura; In casu tamē possit esse cͦtractus illici tus si scꝫ in eo nͦ seruatur equalitas. que attendi debet inter ementem ⁊ vendentē. ꝟm approbatam cͦsuetudinē et hoc in om ni cͦtractu. Si ergo vendēs plus accipit ab emente ꝙ͡ res valeat ꝟm cͦmunem illi⁹ terre cursum tunc corrumpitur equalitas iuris naturalis in vendentem ⁊ ecͦtra. Nͦ tamen sic intelligendum ꝙ quantumcūq; paruus excessus precꝯ vltra rem venditā vel ecͦtra corrumpat equalitatem iuris naturalis sed tunc dumtaxat quando il la inequalitas clare videtur. ꝙ alter eo rum notabiliter ledatur ꝟm exigentiā rei vendite. Ita ꝙ aliqua lesio nͦ diceretur notabilis ꝟm se que tamē diceret notabi lis ꝟm cͦparationem ad rem emptam vel venditam. sicut quādo res est parui valo ris. Vnde ꝙ͡tum ad ꝓsentē speculatͦꝫ tunc seruatur equalitas iuris naturalis in emptione reddituꝫ ad vitam quādo pen sata ementis etate. sanitate. ꝑiculo. et si milibus circumstantꝯs que possunt abbre uiare vitam. Et cͦpensata similiter ꝑcꝯ quantitate que datur faciliter discerni ꝑt vtrum in illo cͦtractu meliorem partē ha beat notabiliter emens vel vendens. Si vero notabiliter alter eorum melioꝝ par tem habeat tunc iudicatur cͦtractus esse vicios⁹. vt si quis annoꝫ viginti emat redditus ad vitam ꝙ tali precio ꝙ infra octo annos sortem recipiat eo ꝙ ꝓbabili⁹ est ꝙ in duplo plus viuere debeat et fre quentius hoc accidit. Vnde licet talis cͦ tractus non in iure ꝓhibitus videtur ⁊ ab ecclesia tolleratur. tamē in foro cͦscientie vicios⁹ iudicatur ꝓpter inequalitatē il lius ꝟm cͦmunem et approbatam cͦsuetu dinem nisi forte talis tot infirmitatibus grauaretur. vel tot ꝑiculis mortis expo neretur ꝙ sic per tales circumstantias cͦ tractus equalitatē seruare videretur vel nisi aliquod impedimentū solutiͦis time retur. ita ꝙ dubium nͦ possidendi paci fice rem emptam. cͦtractum posset redu cere ad equalitatem. Q. ? si ob�

cunia empta ad vitaꝫ ementis ꝙ talis cͦ tractus ex forma sua sit illicitus. quia ꝟm iura pecunia nͦ venditur nec emitur. ita vt ꝓpria sit emptio vel venditio. sed ē in uenta ad hoc vt sit mensura et precium re rum que venduntur et emuntur. et sic po tius videtur esse cͦtractus mutui. in quo recipere aliquid vltra sortē est vsura. Ad hoc respondet ꝛRichar. ibidem. ꝙ non est ibi cͦtractus mutui sed emptionis ⁊ ven ditionis quia emitur ibidem a vendente ius percipiendi certam quantitatem pe cunie annuatim ab eo quādiu durat vita ipius ementis. Jus autem percipiendi aliquam quantitatem pecunie enumerate nͦ est pecunia. et sic ꝓprie pecunia non emitur. Et idem dicenduꝫ esse videtur de redditib⁹ hereditariꝯ. Ad laudē dei Amē

De primo opere misericordie spiritualis quod est docere ignorantem. Ser. xx.

Licite dignū fructū penitentie. Diso de his que req runtur ad elemosinarū corpaluꝫ cōdignā distributionē. Jā ꝓsequendum est de spūalib⁹ opib⁹ mīe q̄ similiter septē esse noscunt. sicuti septē sunt opa miseri cordie corpalia. Et sicut illa deseruiūt ad subueniendū corpi. sic et ista ad subuenien dum aīe. Que sunt hec. Docere ignorātē Cōsulere dubitanti. Consolari tristem. Corrigere peccantem. ꝛRemittere offen denti. Portare onerosum. Et orare ꝙ oī bus. Ante quorū ꝓsecutionē primo queri potest vtrum elemosine corporales potio

res sunt vel spirituales p̄sertim cū de corporalibus elemosinis et nō de spiritualibus in iudicio dn̄s facturus est mentionē dicēs. Esuriui ⁊ et nō dedistis mihi manducare ⁊c̄. Ad hoc respondet doc. sanct⁹ scd̄a scd̄e. q. xxxij. ꝙ cōsiderādo illarū elemosinarū cōparationē simpliciter. tūc spirituales elemosine corp̄alibus p̄eminent sicut anima corpori et hoc triplici ratōne Primo q̄ illud qd̄ exhibet̄ nobili⁹ est scz donum spirituale qd̄ p̄eminet corp̄ali. Et ideo dicit Aug⁹ sup̄ illud euāgelij. Qui petit a te da ei. Dandū est qd̄ nec tibi nec alteri noceat. et cū negaueris qd̄ petit iudicanda est iusticia vt eum inanem nō dimittas. et aliquādo melius alq̄d dabis etiaz cū iniuste petentē correxeris. Sed correctio est elemosina sp̄ualis quā Aug⁹ potiorem esse iudicat. Secundo rōne ei⁹ cui subuenit̄. q̄ spiritus nobilior est corpore. Sicut enim quis sibijp̄i magis ꝓuidere debet q̄tum ad spiritū q̄ quantū ad corpus s̄m illud. Primū querite regnuz dei. Sic etiam ꝓximo quē diligere debet tanq̄ seip̄m. Et ideo dict Richar. sup̄. iiij. dis. xv. ꝙ quedā elemosine sunt spirituales ratōe dati vel facti. Corporales rōe indigentie ex parte recipiētis ad cuius subuentionē ordinat̄ illud datum vel factū vt cuz quis deum orat vt indigentie corp̄ali ip̄ius ꝓximi subueniat et similia. Que inquit elemosine nō vident̄ mihi corp̄alibus p̄ferēde. quia licet omnino sit q̄d nobilius q̄ cibus vel potus. nō tn̄ ita ordinat̄ ad subueniendū indigētie corporali. Cū tn̄ ordinarentur ad subueniendū spiritui tunc potiores iudicarent̄. Tercio deniq̄ sunt potiores q̄tum ad ip̄os actus quib⁹ ꝓximis subuenit̄. q̄ spiritualis actus nobilior est corporali q̄ est quoddammō seruilis. Q. si obijcitur corporales elemosinas orōni p̄ferendas esse sicut tactum est in p̄cedentibus vbi agitur de ꝯparatōne triū ꝑtiuz ip̄ius satisfactōis. Sed de orōne p̄t fieri sp̄ualis elemosina tā rōne dati vel facti q̄ etiaz rōne indigentie vt cum quis orat ꝓ salute alteri⁹. Ad hoc respondet Richar.

ꝙ qn̄ elemosina inter ꝑtes satisfactōis p̄fert̄ orōni tunc nō distinguit̄ ab illa q̄ fieri potest de oratiōe. Et ego ꝯcedo, ꝙ oratio inquantū homo ꝑ eā subuenit indigentie aīe sue ⁊ ꝓximi magis est satisfactoria q̄ inquantū ꝑ eam vacat cōtemplatōis dulcedini. quia et si secūdo mō sit dignior in esse tn̄ primo mō rōne vsus magis est meritoria. Nec tibi videat̄ distinctio friuola quia similē distinctionē facit Aug⁹. xj. de ciui. dei. ca. xvj. vbi rōne vsus panē p̄fert muri. et nummos pulicibus. q̄uis rōne dignitatis esse nature sit ecōtrario. Hec ille Porro cōsiderādo ꝯparationē elemosinarum corporaliū ⁊ spiritualiū s̄m aliquem particularē casum tūc aliqua corporalis elemosina prefert̄ alicui sp̄uali. q̄ magis est pascendū fame morientē q̄ docendum Sicut indigenti s̄m ph̄m. Melius est ditari q̄ philosophari q̄uis hoc simpliciter melius sit. His premissis de opere primo misericordie spiritualis est ꝓsequendum quod est docere ignorantem. Et hoc quidem licet p̄cipue cōueniat predicantibus. generaliter tamē indicit̄ omnibus sicut vnicuiq̄ deus mandauit de proximo. Et q̄to ignorātia ꝑiculosior tanto doctrine elemosina prestantior est. Pro quo notandum ꝙ triplex ignorātia distinguitur Quedam enī dicit̄ ignorantia simplex qn̄ scz quis simpliciter nescit quod est de necessitate salutis sciendū. Si igit̄ illa ignorantia inuenitur inuincibilis ꝑ naturā vt in puero. decrepito. mēte capto. et similibus qui nō vtuntur ratione tunc penitus excusat a pctō. q̄ nō poīt scientiā nec debitū sciēdi. nec ꝯtemptū sciendi. nec affectū sciēdi. Si vero a casu reddit̄ inuincibilis. in quē casum incidit ꝓpria culpa p⁹ opus illicitū vel ꝑ passionē aliquā illicitā scz ꝑ inordinatū amorē. cupiditatē. sollicitudinem et similia. Tunc factum sequens dementiam s̄m aliquos non excusat a toto sed a tāto. quia ꝓpria culpa in illā cecidit licz alij ꝯtrariū asserere conant̄. Sicut etiam ebrietas voluntarie ꝓcurata peccatum sequens nō excusat. Si vero nō ceci-

dit ꝓpria culpa sed potius per indiscretā virtutum et operum bonorū exercitationem. tunc a toto factum sequēs excusat. Et idem iudicium est si quis in se dubitās bona fide cōsuluit ꝑitos quos putauit scientificos et cōscientiosos in aliquo casu ī quo tamen rei veritas aliter se habuit. talis enim excusatur a peccato quia fecit qđ in se fuit. Non tamē excusant̄ illi qui querunt sibi magistros prurientes auribus q̄ querunt vt cōsulantur eis placentia ⁊ ingerantur errores. Secundo quedam dicitur ignorātia crassa quādo scz quis negligit scire quod tenetur. nec tamē vult se nescire. sed ꝓpter desidiam. laborem vel aliam occupationem. vel etiam ꝓpter verecundiam negligit ea scire ꝓpter que retraheretur a peccato. De qua dicit Gern̄. in epl̄a quadam. Multa scienda nesciuntur aut sciendi in curia. aut discendi desidia. aut inquirendi verecundia. et quidē hmōi ignorātia nō habz excusationē nec quēq̄ talis ignorantia peccantē excusat s̄m Augustinū vt quis nō ardeat sed vt min⁹ ardeat. Tercio quedā ignorantia dicit̄ affectata scz quādo q̄s nō soluz negligit scire ea que tenetur scire. sed etiam illi placeat nescire. imo studiose vult aliqua nescire vt excusetur a peccato vel ne retrahatur a peccato. sed vt maiorem habeat libertatem peccandi sine cordis retractatione ⁊ cōscientie stimulatōne. Sicut salomon q̄ dicebat Eccēs. ij. Nec ꝓhibui cor meū q̄n omni voluptate frueretur. Unde deos alienos adorauit ne suas delitias cōtristaret. Et tales dicunt deo. Recede a nobis Scientiam viarū tuarum nolumus. Job xxij. Et horum quidem ignorantia graue peccatum est. Unde Ambro. de hac ignorantia loquēs super illud Ro. ij. An ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit sic ait. Grauissime peccas si ignoras. Nimirum cum ⁊ ignorantia reputatur ibidem in peccatū. Breuiter cōcludendo. nullū adultū rōnis capacem ignorantia iuris naturalis excusat. quia nulli tali licet ignorare legem nature que naturaliter cordib⁹ est indita nostris Similiter ignorantia iuris diuini quo ad peccata nullum excusat Ignorātia tamē iuris positiui et canonici quosdaz excusat precipue rusticos. milites. et mulieres. vt videbitur. Non tamē excusat sacerdotes curam animarū habentes. nec etiam confessores. Ad maiorem autem horū euidentiam sciendum ꝙ quedam est lex naturalis inserta mēti rationali. de qua glosa super illud Ro. ij. Cum gentes que legez nō habent naturaliter ea que legis sunt faciunt sic dicit. Et si nō habent legem scriptam habent tamen legem naturalem qua quisq̄ intelligit et sibi cōscius est quid bonum et quid malum sit. Et ideo multis cōquerentibus quis ostēdit nobis bona respondet p̄s. Signatuz est super nos lumē vultus tui dn̄e. Quod exponit Thomas p̄ma scđe. q. xcj. dicens. ꝙ lumen vultus est lumen cognitionis naturalis boni ⁊ mali qđ est signatū sup̄ nos qꝛ menti rōnalis creature impressuz ⁊ a lege eterna deriuatū. Et sic lex naturalis est quedā ꝑticipatio diuini lumīs. Et nota ꝙ oīa p̄cepta diuina sunt de lege nature. qꝛ rō naturalis apprehēdit vt bona. et ideo per ꝯsequēs faciēda. et eoꝝ ꝯtraria vt mala. ⁊ ideo vitanda. Dn̄ Job regebat̄ a lege nature q̄ tn̄ ꝑfectissim⁹ fuit in oī ꝯuersatōe sua. Dicit etiā Isid. li. vj. ethi. ꝙ ius naturale est cōmune oīm nationū eo ꝙ vbiq̄ instinctu nature nō aliq̄ ꝯstitutōne habet̄. Et poīt exēpla dicens. vt viri aut feīe ꝯiunctio. liberoꝝ successio. cōis oīm possessio. ⁊ oīm vna libertas. acq̄sitio reꝝ. q̄ celi terre mariq̄ capiunt̄. Itē deposite rei. vel cōmodate restitutio. violentie ꝑ vim repulsio. Hic igit̄ q̄ri p̄t. vtꝝ de dictamīe legis nature sit ꝙ vna sit vni⁹ cū in sacra scriptura reꝑitur ꝯtrariū factū fuisse. Ad qđ respōdet Alex. de halis in. iij. ꝑte summe. q. xiij. ꝙ triplex est dictamē nature s̄m ꝙ natura tribus modis mouet in creatura rōnali. Nā aliqn̄ natura mouet vt natura. ⁊ sic dictat masculū cōiungi femīe ad multiplicatōcz speciei. Aliqn̄ natura mouet vt

ratio. et sic dictat ꝙ vnus vni coniungi debeat vel ſm cõgruentiam status ⁊ temporis oportunitatem vnus cum pluribus vxoribus eo dispensante qui est super naturam. Et hoc propter lamech ⁊ Jacob ducentes duas vxores nõ fecerunt cõtra naturam. quia dispensatum fuit eis a deo qui est super naturã fecerunt enĩ quatuor rõnibus. Prima fuit ex dispensatõne dei Secunda ex causa honesta vt multiplicarẽtur ꝓles et numerus fideliuz ad cultum dei. Tercia fuit quia moderate pluribus vtebantur. Quarta deniq; quia approbãda erat cõsuetudo ꝓpter sacramentum. Omnia enim cõtingebant illis in figura Ceterũ ratio quare natura dictat inq̃tũ ratio ꝙ vna debet vni cõiungi et ecõtra est. quia nõ est faciẽdũ alteri quod sibi nõ vult fieri. Aliquãdo ꝓinde ratio mouet vt rõ et sic dictat ꝙ vnus debet vni cõiungi inseꝑabiliter vt sic iuuẽt mutuo onus sustinere filiorum. Et vt dicitur in decretis dis. v. Naturale ius ab exordio rõnalis creature nec variatur tempore sed immutabile ꝑmanet. lex autẽ scripta legis nature supplementum ponit. verbi gratia. Lex nature dicit̃ in generali vt nõ facias aliis quod tibi fieri nõ vis. lex vero scripta dicit eadem in particulari. nõ occides. non furtum facies. nõ mechaberis ⁊c̃. Sic ꝙ per legem scriptaz lex nature practice ad omnium noticiaz deducitur ne remaneat excusationi locus. Quia lex nature in cordibus aliquorũ quantũ ad aliqua corrupta est et obfuscata. Excecat enim eos malicia eorum et hoc est ex aliqua passione ⁊ mala cõsuetudine. aut etiam mala habitudine seu dispositõe nature Sicut apud generationes olim latrociniũ nõ reputabat̃ iniquum cum tamẽ expressa sit cõtra legẽ nature. vt refert Juli⁹ cesar de bello gallico. Preterea q̃ lex humana tm̃ his potest legem ferre de quibus potest iudicare quod solum fieri potest de motibus exterioribus qui apparent hominibus. ideo necessarium fuit ꝙ superueniret lex diuina q̃ disponeret de motibus interioribus voluntatis qui latent homines. eo ꝙ ad ꝑfectionem requiritur ꝙ in vtrisq; actibus homo rectus existat. vt sic homo sine vlla dubitatõne scire posset quid agenduz vel vitandum esset ⁊ sic in actibus ꝓpriis per legem diuinã dirigeretur. de qua ꝯstat ꝙ errare nõ potest. Lex igitur diuina immutabilis est. similiter ⁊ lex naturalis que est quedaz participatio legis diuine. Et hoc habet ex ꝑfectiõe legis diuine vel rõne naturaz instruentis. Lex igitur positiua vel humana mutabilis est quia causatur ex ratione humana que mutabilis est. Concludendum est igitur ꝙ ignorantia legis diuine vel nature nullũ excusat rationis participem dummodo ignorantia iuris in eo est vincibilis. Ignorantia vero facti que est ꝓprie causa agendi excusat ex toto si fecit debitam diligentiam. Sin autem tunc solum excusat a tanto. Ignorantia tamẽ cõcomitans actum ita ꝙ nihilominus faceret si sciret non excuset aliquem. Ignorantia deniq; iuris positiui quod continet cõstitutiones canonicas seu ecclesiasticas non obliget eque vniuersaliter. Pro quo sciendum ꝙ peccans ex ignorantia cõtra ius positiuum cõmune. si est persona cui licitum est ignorare ius illud puta miles. rusticus. mulier. tunc excusatur a peccato et a pena per ius imposita si tamen est pure positiuum. ita ꝙ alias non esset peccatum nec innititur directe iuri diuino vel naturali. Veruntamẽ si iure naturali vel diuino factum esset in se peccatum tunc ꝑ ius positiuuz aggrauaretur vtpote qui impediunt liberam electionem episcopi vel nautas spoliant industria piscatoria vel mercatoria cõmunem vtilitatem ꝓmouẽtes cõtemnunt preceptum diuinuz ius naturale et etiam positiuum. Et ideo etiam sunt exempti ab ecclesia sic ꝙ per preceptum positiuum aggrauata est tam pena q̃ culpa. Si vero quis peccat contra ius positiuum pure particulare tunc ꝓbabiliter illud ignorans excusatur tam a culpa q̃ a pena. Exempli gr̃a. vt si q̃s ꝓbabiliter ignorans daret pecuniã fratri minori

Si deniq̃ non est pure positiuum sed est particulare tunc ignorans illud ꝓbabiliter licz incurrit culpā nō tamē incurrit penam. Hinc est ꝙ sentētijs ꝑ statuta ordinariorum nō ligantur ignorantes nisi fuerit ignorātia supina vel affectata. vt ptz de cōstitutionib⁹. Vt animarū. li. vj. Ex his igitur ptz q̃taz iacturā in creatura rationabili facit ignorātia. Incitemur ad instruendum igitur ꝓximū. quia nihil deo acceptius q̃ zelus animarū imitantes illud nobile verbum quod dicit Seneca in epl'a. xxvij. Cupio inquit que ego scio ī aliuz transfundere ⁊ in hoc aliquid gaudeo discere vt doceam. Nec me vlla res delectabit licet sit eximia et salutaris quā mihi vni secuturus sum si cum hac exceptōe datur sapiētia vt illam inclusam teneam nec enunciem. Si hoc dicit gentilis. o q̄d faciet christianus p̄sertim cum dicit Iero. sup Ezech. Magnuz discrimen est dei tacere sermones ob triplicē causam. Vel ꝓpter timorem. vel ꝓpter adulationē. vel ꝓpter pigriciam. Nam tāta potest esse de ordinatio affectus in ꝓximorū instructōnem p̄termittendo vel ammonitiones ꝙ illa taciturnitas fiet peccatū mortale. Dicit enī Greg⁹. Q⁊ plerique nimis taciti dū quorundam mala respiciūt ⁊ cū silētio linguam ꝯprimūt. sicq̃ cōspectis vulnerib⁹ vsum medicaminis subtrahūt et actores mortis fiunt quo virus qd̄ eijcere poterāt loquendo noluerūt. cū tñ canes p̄sentato sibi vulnrāe cōcito linguā medicinalē apponunt. Si tñ auditores velud oburati incorrigibiles. imo cōtemptores ⁊ impugnatores veritatis extiterint tūc a p̄dicatōibus et instructiōe cessandū est. Iuxta illud Math. vij. Nolite sanctū dare canibus. nec margaritas ꝓijcite ante porcos. ne forte cōculcent eos pedibus suis ⁊ cōuersi disrumpant vos. Ignorātes aūt ⁊ simplices iuxta ꝯsiliū Hugonis. li. iij. didascalon. Ab omnibus libenter discāt qd̄ nesciunt. Qui inquit diligenter inspicere voluerit quid antiqui ꝓpter amorez sapiētie ꝑtulerunt. q̃ memoranda posteris virtutis sue monimēta reliquerunt quālibet suam diligentiā inferiorē esse videbit. Vñ Aug⁹. sup Iohā. Sic debz esse sermo dei fidelibus tanq̃ pisci hamus tūc capit qñ capitur. et rethi et hamo piscatur. Sed rethi turba cōcluditur. hamo singularis eligitur. Veruntamē vt dicit ibidē Aug⁹: Doctrina ꝑ malos. palmes ī sepe. botros inter spinas caute lege nedum fructū queris. laceres manuz. et cum audis bona dicentem ne imiteris mala facientē. Hec ille. Ad laudem dei Amen.

De secūdo opere misericordie spiritualis quod est cōsulere dubitanti in his que cōcernunt cōscientiam. Ser. xxi.

Facite dignū fructū penitētie. Secundū opus n ie est cōsulere dubitāti p̄cipue in his q̄ sunt ad deū vel ad rectā fidē et ad aīe salutez vtpote ad rectificandū ꝯscientiā vacillantē. dubitantē. ⁊ errantē in omnibus agibilibus ⁊ credibilibus. Cōsciētia nāq̃ testis ē factorū vel nō factorū inq̃tum cōsciētiar etinet illud ꝯtra quod volūtas facit quasi voluntatē accusans de eoꝙ sibi nō obedit. ut dicit doctor sanct⁹ sup. ij. di. xxix. exponēs illud ad Ro. ij. Testimoniū reddente illis cōscientia eorū. Ad ꝓsecutionem igitur huius operis nunc spūalis quinq̃ sunt ꝑ ordinē elucidāda. Primuz est de ꝯsilio quō quis eo debeat vti ꝑ modum elemosine spūalis in subuentionē salutis ꝓximi. Ad cui⁹ euidentiā sciendū ꝙ cōsiliū est inquisitio rōis de aliq̄ opabili in nobis. Ad cui⁹ rectitudinē tria requirūtur q̄ tāgit ph̄s. iij. ethicoꝝ. Primū est ꝙ debitū finē p̄stituat scz veritatis ⁊ eterne salutis. ad quē finē assequendū ꝯsiliū suū dirigat. Nō eī est ꝯsiliū d̄ fine. q⁊ finis vel id qd̄ habet vt finis determinatū est ⁊ certum. sed illud de quo est cōsiliū. dubiū est et incertū qualia sunt futura ꝯtingētia in quibus rō nō ꝓfert iudicium an eligenda sint vel vitanda absq̃ inquisitōne rōnis.

Secundum est ꝙ media accomoda et cõ-
uenientia ad finem inueniat. Oportet e-
nim illud de quo est cõsiliũ ꝙ ꝯueniẽtius
sit illi fini ⁊ vtilius faciliusq; ad ꝯsequen-
dum finem. Sicut est ꝯsiliũ de pauꝑtate ⁊
virginitate et cõsimilibus. Alioquin non
esset rectũ ꝯsilium si finez bonũ malis vijs
medijs inquirat. Tercium est ꝙ temp⁹ cõ-
gruum ⁊ debitũ ꝯsiliandi assumat vt nec
nimis tardus nec nimis velox sit in ꝯsilijs
siue etiam ꝙ modũ debitũ cõsiliandi ha-
beat. Alioquin si in ꝯsilio suo nõ fuerit fir-
mus. negans scz operibus quod cõfirmat
verbis nõ erit eius cõsilium efficax. Et ꝓ-
pter hoc nullus peccator est bene cõsiliati-
uus. quia cõciliando debitas circumstan-
tias nõ obseruat. et ꝑ oppositu; omnis vir-
tuosus est bene cõsiliatiuus in his que or-
dinantur ad finẽ virtutis. vt dicit doctor
sanctus in. iij. dis. xxxv. Licet in aliquib⁹
alijs negocijs ꝑticularibus vt in mercatõ-
nibus vel in reb⁹ bellicis vel aliquo hmõi
nõ sit cõsiliatiuus. De his aũt qui tribuũt
cõsilium ad malũ finẽ dicit dñs Isa. xxx
De filij desertores id ẽ ꝯsilij diuini vt fa-
ceretis ꝯsilium ⁊ nõ ex me ordinaremĩ te-
lam et non ꝑ spiritũ meum. Secundum
autem principaliter elucidandum sicut ⁊
cetera sequentia ꝑtinet ad illud cui salu-
bre est ꝯsilium tribuendũ. et est de ꝑplexi-
tate ꝯscientie. De qua queri potest vtrum
aliquis potest esse ꝑplexus id est aliquo ca-
su necessitate ꝯstrictus ad faciendum ma-
lum. Et videt̃ ꝙ sic. quia verbi gratia iu-
dei qui christum crucifixerũt mortaliter
peccauerunt. qđ si non fecissent similiter
mortaliter peccassent. quia ꝯtra cõscien-
tiam fecissent que dictabat eis ꝯtrariũ eo
ꝙ preceptũ erat eis. Quicũq; se fecerit fi-
liun dei morte moriat̃. ⁊ omne quod fit cõ-
tra ꝯscientiam edificat ad gehennã Hinc
etiã dñs dic̃ ad discipulos Joh. xvj. Ve-
nit hora vt oĩs qui interficit vos arbitret̃
obsequium se prestare deo. Ad quod dicẽ-
dum ꝙ ꝑplexitas duplex est. Nam quedã
est ꝑplexitas iuris cum scz quis circa hoc
quod faciendũ sibi occurrit inuenit diuer-
sas autoritates sibijnuicem oppugnãtes.

Et hec perplexitas per ꝯsilium ꝑitorum ⁊
cõtrariorũ ꝯcordiã reformanda est. Nã
in iure nulla est ꝯtrarietas realis sz tantũ
suꝑficialis. Alia est fecti ꝑplexitas cũ scz
diabol⁹ suggestione sua plurimos ita pec-
care facit ꝙ si peccatũ postea fortassis fu-
gere appetũt sine alio peccato nõ euadũt
vt in ꝑcedentibus patet in filio spurio. cõ-
cepto in occulto adulterio. Et de bonis in
iuste retentis que sine scandalo notabili
non possunt restitui. De quo Greg⁹ consi-
lium tunc tribuit ꝙ inter duo mala minus
malum est eligenduz. id est quod alias ꝑm
se cõsideratum esset minus peccatum. qꝛ
si positus inter duo mala non potest vtrũ-
q; vitare. tunc potest illud minus malum
facere sine peccato. quia necesse est vt om-
ne peccatum sit spontaneũ. Dicit enĩ Au-
gustin⁹ ꝙ vasis ire deus nunq̃ redderet
interitum si non spõtaneũ inueniretur ho-
mo habere peccatum. ꝙ vsq; a deo pecca-
tum voluntarium malũ est vt nullo mõ sit
malũ si nõ sit volũtariũ Judei ꝯ christũ
crucifigentes perplexi non erant quantũ
ad rem sed tantũ q̃tuz ad animũ. Et ideo
debuissent cõsuluisse quosq; vt ꝓphetas ⁊
apostolos. vel sacram scripturam. sed qꝛ
hoc nõ fecerunt excecati inuidia. ideo pec-
cauerunt. quia nocet ignorantia iuris ex
quo potest haberi copia peritorum. Q⁹ si
obijciatur potest quis esse ꝑplexus inter
mortale ⁊ veniale cum srz quis inimicum
cõueniat et querat ad perimendum. quem
scio esse in aliquo loco si dico querenti eũ
ibidem esse pecco mortaliter: quia prodo
eum. si nego pecco saltem venialiter. quia
mendacium ꝓfero Si taceo presumitur ex
mea taciturnitate eum esse in tali loco. et
ideo minus malum eligendum est scz ꝓfer-
re mendacium quod vtiq; erit peccatum.
Quia prohibet̃ in decretis. xxij. q. ij. ca.
Omne genus mendacij summopere fuge.
nec studio nec casu loqueris falsum. nec vt
prestes. glosa. Aliquod comoduz mentiri
studeas. nec qualibet fallacia vitam ali-
cuius defendas caue mendaciũ in omnib⁹
Ad hoc dicenduz ꝙ in illo casu nihil est di-
cendum sed omnino tacenduz. qꝛ nõ sunt

facienda mala vt veniant bona vel vt in
aliis peiora caueant. Nec hoc nocet si al-
ter ex sua taciturnitate aliquid presumat
Nec semper sequitur. Qui tacet cōsenti-
re videtur. Tercium deinde principale
B est de cōscientia de qua queri potest vtrū
ad omne illud teneamur quod cōscientia
dictat esse necessariū ad salutez. p̄sertim
cum dicit glosa sup illud Ro. xiiij. Omne
quod nō est ex fide peccatum est. q̄ omne
illud quod ad cōscientiam ptinet si aliter
fiat etiam quod bonum est si nō faciendu3
credatur peccatum est. Ad hoc respōdet
Bonauentura sup. ij. di. xxxix. q̄ loquēdo
hic de dictamine p modum p̄ceptionis vel
ꝓhibitōnis nō per modum cōsilij vel per-
suasionis tripliciter ꝯscientia dictat. Nā
aliquādo aliquid dictat quod est fm legē
dei et tunc ligat simpliciter ⁊ vniuersali-
ter ꝓ eo q̄ ad illud homo ligatus est per le
gem diuinam. Et cōscientia que legi con-
cordat eum ligatu3 ostendit. Vnde talis
ꝯscientia ligat absolute et in omnem euen
tum. et semp nec deponi potest eo q̄ ꝯcor
dat diuine legi. Aliquādo vero ꝯscientia
dictat aliquod quod est p̄ter legē. et talis
cōscientia ligat q̄diu manet. Et ideo te-
netur homo illam ꝯscientiam deponere.
vel tenetur id quod ꝯscientia dictat q̄ de
terra leuare festucam necessariū est ad sa-
lutem. vt dicit doctor sanctus ibidē. Q.
si apprehendatur aliquid ad dictamine ra
tionis vt directe cadens sub p̄cepto mor
taliter peccat omittens illud quod ꝯscien
tia sibi dictat etiam si sit veniale vel indif
ferens. Si vero non apprehendat̄ vt dire-
cte cadens sub p̄cepto vel ꝓhibitōne tūc
nō fit directe cōtra ꝯscientiam sed preter
cōscientiam. et ideo nō peccat nec venia-
liter vel etiam nullo modo sicut quādo cō
scientia dictat alicui q̄ bonum est facere
aliquod opus cōsilij. Si nō facit non pec-
cat. quia nō apprehendit illud vt bonū de
bitum ⁊ ad salutem necassariū ac p̄cepto
subiacens. Aliquādo enim dictat ꝯscien-
tia aliquid faciendum vel dimittendum
quod est cōtra legem dei. Et tunc ꝯscien-
tia non ligat ad faciendū vel nō faciendū

sed ligat ad seip̄am deponendum ꝓ eo q̄
talis cōscientia cu3 sit erronea. errore re-
pugnante legi diuine necessario q̄diu ma
net extra statum salutis hominem ponit
Et ideo necessariu3 est ip̄am deponere. q̄
siue homo faciat quod cōscientia dictat
siue etiam oppositū semp mortaliter pec-
cat. Cuius ratio est. quia nō tantū atten-
dit deus quod homo facit sed etia3 quod
animo facit. Vnde qui facit quod deꝰ iu-
bet credens facere contra illius volunta-
tem nō facit animo bono sed malo. et ideo
mortaliter peccat imo plerūq3 magis pec
cat bonum faciendo animo malo q̄ faci-
ens malum animo bono. Et vt dicit Tho
mas in libro p̄mo de veritate. q. xvij. Ta-
lis ꝯsciētia duobus modis errat. Primo
ex falsa assumptione. puta cum aliq̄s assu
mit aliquid malum vel falsum tanq̄ bonū
vel verum. verbi gratia. vt his qui occi-
derunt apostolos dictabat cōscientia q̄
ex eo deo placerēt. sicut p̄dixerat illis do
minus Johis. xvj. Venit hora vt omnis
qui interficit vos arbitretur obsequiū se
prestare deo. Vel quando sinderisis dicit
omne ꝓhibitum a deo esse vitandum. De
hinc cōscientia fundatur in hoc q̄ iuramē
tum sit a deo ꝓhibitum. et ideo falso cre-
dit illud esse vitandū cum ante p̄mittat se
mori q̄ iuret. sicut facit hereticus. Secū-
do ꝯscientia errat ex falsa applicatōne. sic
quādo ex aliquibus veris aliqua ꝯsciētia
erronea formatur. verbi gratia. ex hoc q̄
deus est sup omnia diligendus aliq̄s for-
mat sibi hanc cōscientiam scz q̄ nihil pōt
simul diligi cum deo. Et nota fm Thomā
in. ij. senten. q̄ errās ꝯscientia nō obligat
in virtute ꝓpria sed in virtute p̄cepti di-
uini. Quia ꝯscientia nō dictat aliquid fa
ciendum hac ratione q̄ sibi videt̄ vel non
videtur. sed hac rōne. quia est a deo p̄ce-
ptum vel ꝓhibitum. Et ex hoc quartū p̄n-
cipale queri potest. Vtrū magis obligat
preceptum p̄lati vel cōscientia. p̄sertiz cū
ip̄a obligat virtute diuini precepti vel ꝓ-
hibiti. Ad quod respondet Thomas in li
bro de veritate. q. xvij. q̄ in his que sunt
a deo precepta vel ꝓhibita plus obligat

cōscientia. quia ligat virtute diuini mandati quod est maius q̄ꝫ preceptuꝫ prelati quod est minus. quia in talibus ꝯscientia recta iudex ē immediate sub deo ita ꝙ nullum alium habet iudicē supra se nisi deum Quod patet sic. Nam cōscientia dicitur quasi ꝯcludens scientia eo ꝙ ꝯscientia virtute sinderisis ⁊ rōnis supioris ꝯclusionē infert ita ꝙ habet ortum ex naturali iudicio rōnis. quod dicitur lex intellectus que est deducta ⁊ deriuata vt quedā cōclusio Verbi gratia fit in aīo vel in mēte quidā silogismus. Cui⁹ maiorē sinderisis a deo immediate illuminata p̄mittit dicēs. Omne malum esse vitandū. Deinde maiorem assumit ratio supior dicens. Adulterium est malum vel iniustū vel inhonestū. Tandem infert ꝯscientia cōclusionē dicēs. Ergo adulterium est vitandū. Sicq̄ ptꝫ quō cōscientia ꝟtute diuini p̄cepti ligat. Nec solum ligat cōscientia vera virtute p̄cepti diuini sed etiā erronea. quia ꝯscientia est quasi preco iudicis vel regis. Q⁊ si diceret. hoc est preceptū a rege licet nō veruꝫ tamē dictum suum ligaret ad preceptū et obligaret vt preceptū regis. ita ꝙ cōtemptores penā mererent̄. Sic ꝯscientia siue recte iudicat siue nō voluntatem semꝑ obligat ad ꝑficiendū. Et si voluntas non sequitur dictamen illius tunc actus voluntatis est malus. verbi gratia. Si q̄s ꝑ voluntatem fugiat bonū quod ꝯscientia dictat est voluntas mala. q⁊ ibi est fuga boni que mala est. Et ꝑ oppositū si quis velit ꝙ cōscientia malū dictet voluntas est mala. q⁊ ibi est ꝓsecutio mali quod maluꝫ est. Veruntamē in indifferentibus preceptū p̄lati plus obligat q̄ꝫ ꝯscientia Quia licet cōscientia subditi sit iudex nō tamen iudex immediate sub deo nisi ꝙ ad ea que ꝓhibet vel precipit. Naꝫ in alijs scꝫ indifferentibus ꝯscientia subditi p̄latū habet sup se. Et ideo ſm discretionē prelati debet reformari ꝯsciētia nec habet iudicare de p̄cepto prelati sed de impletione precepti. Iuxta illud Math. xxiij. Sup cathedram moysi sederunt scribe ⁊ pharisei Omnia igitur quecūq̄ꝫ dixerint vobis seruate et facite. Et vt dicit Alex. de hal. in secūda parte summe. q. xxxv. Religiosi q̄ renunciauerunt ꝓprie voluntati et ꝓprio sensui tenent̄ sequi sententiā prelatoꝝ et mandatum eorū in his que nō sunt cōtra preceptū dei vel ꝯtra regulā vel ꝯtra constitutiones vel ordinationis capituli generalis. Preterea notandū ꝙ aliud est timor ꝯscientie ⁊ aliud cōscientia peccati. Nam ꝯtra timorē cōscientie facere nō est semꝑ peccatū. quia talis timor nō est semper cum diffinitiua sentētia rōnis ꝑ quam iudicet se teneri ad aliquid sed ex eo ꝙ vacillat inter dubia nesciēs quid sit meli⁹ vel ad quid teneat̄ potius cum tñ non obmitteret quicq̄d sciret esse beneplacitū diuini voluntati. Sed ꝯsciētia peccati est quādo quis finaliter iudicat quid esset necessario faciendum vel vitandum. et cōtra talem ꝯscientiam facere etiam si sit erronea peccatū est. q⁊ q̄ꝫdiu talis erronea ꝯscientia de precepto vel ꝓhibito durat tādiu plus obligat q̄ꝫ preceptū prelati Quintum deniq̄ꝫ principale est de causis erroneeꝯscientie. Pro quo notandū ꝙ error cōscientie causatur ex septē causis. Primo ex affectata ignorātia iuris diuini naturalis vel positiui. quod tamē scire tenet̄ cui scꝫ ꝯscientie erranti citra legem vel p̄cepta. volūtas ꝯcordans semꝑ est mala. eo ꝙ non excusat̄ ꝓpter ignorantiā illius quod scire tenetur et studiose vult nescire vt liberius peccet. Sic Saul a Samuele correptus scire noluit ꝙ peccauit sed se sꝑ excusauit vnde et reprobationē meruit. j. Reg. xv. Secundo causatur ex negligentia cum scꝫ quis ꝓpter alias occupatōes negligit addiscere vel ꝯscientiam discutere vel ab alijs querere ad sciendum illud ꝑ quod a peccato retraheret̄. Et tunc ignorantia eius quod quis scire tenetur ꝓpter talem negligentiā est voluntaria vnde voluntas ꝯscientia sic errantis ex negligentia sciendi cōcordans semper est mala. vt dicit Thomas p̄ma scd̄e. q. xvij. Tercio causatur ex supbia cum scꝫ non humiliat intellectum suum vt velit credere melioribus. prudentiorib⁹. et supioribus se. Nā

conscientia subditi in indifferentibus ſm discretiōz ſupioris formā tenebit. Quarto causat̄ ex ſuijp̄ius inordinata beniuolentia. Ex eo nāq; q̄ nimis ſe diligit inclinat et p̄cipitat cōſcientiam ad illud quod appetit. et ſic facit illā a ſua rectitudīe deuiare. Vnde Seneca. Perit omne iudicium cum res transierit in affectū. Vnde talis ꝯſcientia facit tria mala. Primo facit hominē p̄ſumptuoſum eo q̄ eſt nimis larga. Secundo dicit malū eſſe bonū Tercio ſaluat damnandū. Quinto causat̄ ex cordis puſillanimitate qua timet nō timēda ſm iudiciū recte rōis. et illa cōſcientia eſt nimis ſtricta faciens tria ꝯtraria mala. q̄ facit de bono vel nō malo malum. de feſtuca trabem. de leui ⁊ veniali mortale peccatum et graue. Secundo generat deſperationē. Tercio damnat ſaluandū. Sexto causatur ex ꝑplexitate ita q̄ videt ſe poſitum inter duo mala. et vt ſibi videt̄ qd̄cūq; fecerit peccatum euitare nō poterit. ſz nō eſt ꝑplexitas niſi in ꝯſcientia erronea vt dictum eſt. Septimo causat̄ ex humilitate et cordis puritate. Vnde Gregori⁹ in epl̄a quadā. Bonarū mentiū eſt ibi culpas agnoſcere. id eſt formidare vbi culpa nō eſt. Cuius ratio eſt. quia ad bonitatez mentis ꝑtinet qd̄ quis ad iuſticie ꝑfectionem tendat. et ideo inculpatur nō ſolū ſi deficit a cōmuni iuſticia qd̄ vere culpa eſt ſed etiā ſi deficit a ꝑfectōne iuſticie quod q̄nq; culpa nō eſt. et talis ꝯſciētia ſola laudabilis eſt. Ad laudē dei Amen.

De tercio opere mīe ſpiritualis quod ē cōſolari triſtē. Sz. xxij

Facite dignū fructū penitētie. Terciū opus mīe ſpiritualis eſt cōſolari triſtē. Ad cui⁹ euidentiā ſciendū q̄ licet dolor ⁊ triſticia cōueniunt in re differūt tamē in trib⁹. vt dicit doc. ſanct⁹ p̄ma ſcd̄e. q. xxxv. Primo differunt in principio effectiuo. q̄ triſticia causat̄ ex interiori apprehenſione intellectus vel imaginatōis ꝯiunctionis alicuius nociui. Dolor vero causat̄ ex apprehenſione exteriori ſcz ſenſus. Secūdo differunt in ſubiecto. quia triſticia ꝓprie dicitur eſſe in aīa vel in ſpiritualib⁹. Dolor vero ꝓprie dicit̄ eſſe in corpe vel corporalibus. Tercio differūt in quādo. q̄ triſticia eſt de malo nō ſolum p̄ſenti ſed etiā de preterito ⁊ futuro eo q̄ ſequit̄ apprehēſionem interiorē ſcz intellectiuā ⁊ imaginatiuā. Virtus autē interior apprehēdere p̄t p̄ſens preteritū ⁊ futurū. Vnde penitentia eſt triſticia de malo p̄terito. Anxietas aūt eſt triſtitia de malo futuro. Dolor autē nō eſt niſi de malo p̄ſenti. quia dolor ſequit̄ apprehēſionē ſenſus de malo nociuo. et quia ſenſus nō ꝑcipit niſi preſens ideo dolor nō eſt niſi de malo preſenti. Et nota q̄ triſticia id eſt dolor cordis interior ꝑ ſe loquēdo maior eſt exteriori dolore corꝑis. vt dicit̄ Eccle. xxv. Omnis plaga triſticia cordis eſt. et omnis malicia neq̄cia mulieris eſt. Et ſicut malicia mulieris oēm maliciā ſuꝑat. ſic triſticia cordis omnem plagam exteriorē excedit. q̄ malum quod repugnat appetitui eſt maius maluz q̄ qd̄ repugnat corpori vel ſenſui. Et apprehenſio imaginatōnis vel rōnis ex qua causatur dolor mentis eſt altior et maior q̄ apprehenſio ſenſus actus ex qua causatur dolor corꝑis. Et ideo beata maria virgo ex ſua triſticia plus eſt paſſa q̄ alij martires ex doloris anguſtia. Q̄ ſi queritur vtrū triſticia ſit bona vel mala p̄ſertiz cū dicit̄ Eccle. vij. Cor ſapientū vbi triſticia eſt. ⁊ cor ſtultorū vbi leticia. Ad qd̄ dicendū vt ait ſanct⁹ Tho. in p̄ma ſcd̄e. ⁊ in. iiij ſentē. Aliq̄d dicit̄ eſſe bonum dupliciter. Primo mō ſimpliciter ſcz vt ꝑ ſe eligibile et illo modo nulla triſticia ꝑ ſe loquendo eſt bona vt ꝑ ſe appetibilis. q̄ oīs triſticia ꝓcedit ex aliquo incōuenienti ſcz aliq̄d incōueniēs habere nō ē ꝑ ſe appetibile Similiter malū eſt ex ꝑte anguſtie. q̄ appetitū hoīs anxiari de malo p̄ſenti rōem habet mali eo q̄ per hoc impedit̄ appetitus qui eſt in bono. Vnde cū eſt immoderata triſticia tūc quatuor mala facit in hoīe. nocz enī intellectui. appetitui. corpori. et opi. Primo nocet intellectui eo q̄ tollit facul-

tatē discendi. cōsiderandi. et cōtemplandi. Dolor tamē corporis impedit hec tria ꝑ dolorē mentis. Ex eo nāq; ꝙ dolor corporis magis ꝓcedit ex lesione corpis accidit ꝙ magis habz transmutationē corporalē adiunctā. Dolor tamē mentis si multum intendat̄ ita trahit intentionē aīe ꝙ nō possit homo de nouo aliquid addiscere cōsiderare vel ꝓtemplare. Hinc beatus Grego. ꝓpter tristiciā intermisit Ezechielis expositionē. Secūdo nocet appetitui. quia tristicicia causat̄ et cōtingit ex aliq̄ malo pñti quod motui vel inclinatōi voluntatis repugnat. et ideo aggrauat aīm vel desiderīū ac impedit ipm ne eo fruat̄ quod vult. Tercio nocet corpori qz citius illud soluendū reddit et corrumpit. Vnde apls. ij. Corint. vij. Que fm deū tristicia est penitentiā in salutē stabilez operat̄ id est tristicia de amissione alicuius amati citra deum qō nō erat amatū in ordine ad deum vel tristicia seculi que nō operat̄ ad correctionē. Quarto nocet operi ipm scz impediendo. Nā tanta ꝑt esse ꝙ simplici ter impedire nō solum interiores motus animi angustiati vt nec hac nec illac diuertere valeat. Sed etiā ꝙ impediret exteriores motus corporis ita ꝙ remaneret homo stupidus in seipo. Cōmuniter enī impedit ꝙ ex hoc aliquis magis reddatur inefficax. Hinc ꝓsuluit sapiēs Eccle. xxxviij Ne dederis in tristicia cor tuū sed repelle eam a te et memēto nouissimoz. Et causam ponit ibidem dicēs. A tristicia enim festinat mors et cooperiet virtutē ꝛc̄. Secundo modo est aliquid eligibile fm quid scz ex suppositione alicui⁹ turpis cōmissi. sic etiā alique tristicie sunt bone et appetibiles in q̄tuz sunt vtiles ad aliquod bonū agendū vel malū excludendū. Hinc dicit apls vt dictum est. Que fm deū tristicia est penitentiā stabilem in salutē operatur Et quia hec tristicia maxime mitigat̄ amicoz cōpassione et ꝓsolatione. ideo ponitur vnum esse de opibus spūalibus misericordie. Qz aūt tristicia ꝙ amicū demulcentē maxime mitiget ex hoc ptz. quia fm pbm in. x. ethic. naturaliter amicus ꝓdolens in amici tristicia cōsolatiuus est. qđ probat ipe duplici rōe. Prima ratio ē. quia ꝙ talem ꝓpassionem onus alleuiatur. Cuz enī quis ꝓtristatus de sua tristicia videt alios cōtristatos. fit ei quedā imaginatio ꝙ illud onus alij cum ipo portent quasi cōantes illum ab onere alleuiare. Secunda ratio potior est quia per ꝓpassionem illā affectus amicoz manifestat̄. per hoc enī ꝙ amici cōtristantur percipit et videt se ab eis amari. Cognoscere se vero ab alijs amari est delectabile. Cuz igitur omnis delectatio mitiget tristiciam sequit̄ ꝙ amicus in tristicys cōdolens tristiciam mitiget. Et hoc quidem habet locū apud imperfectos. Sed ꝑfectoz tristicia maxime mitigatur in veritatis cōtemplatione in qua scz maxima cōsolatio cōsistit que tristiciam mitigat. Vnde Aug⁹ in libro soliloquiorum de se dicit. Videbatur mihi si ille mentibus nostris veritatis fulgor appareret aut nō sensurum fuisse illum dolorem aut certe ꝙ nihilo tolleraturū. In cōtemplatōne in qua ꝓquiritur intentissima et fortissima dilectio que omnia amara ꝙ dulci sumit. Sicuti videmus ꝙ homines in cōtemplatione diuine veritatis. caritatis ꝛc̄. proflua charitate debriati gaudēt in tribulatōnibus. vt habetur Jaco. i. primo. Omne gaudiū existimate fratres cuz in temptationes varias incideritis scientes ꝙ ꝓbatio vestre fidei patientiā operatur. Patientia autem opus perfectum habet vt sitis ꝑfecti et integri in nullo deficientes. quasi diceret. In tribulatione existentes gaudiuz reputare debetis. Cuius ratio est. quia excellentiori gratia seu dono videtur ꝓfusus qui nouit in aduersis gaudere q̄ qui didicit in ipis nō ꝓtristari Minus enim est quo dolor excluditur q̄ quo leticia suadetur. sicut magis est inimicum patienter dumtaxat tollerare q̄ illum etiam vt amicum amare. quā gratiaz sensit apls quādo dicebat. ij. Corin. vij. Repletus sum cōsolatione superabundo gaudio in omni tribulatōe nostra. Et hec gratia est omniū veraciter et salubriter cōtemplantiū. Cuius ratio est. qz in viribus

anime fit redundantia superioris ad inferius. Et ſm hoc cõtemplationis amoroſe delectatio que eſt in ſuperiori parte aĩe redundat ad inferiora ad mitigandũ etiã dolorẽ qui eſt in parte interiori ſcz in ſenſu. Nimirum cum animũ merore cõfectũ triſticiaq; deiectum potiſſime demulcet ⁊ releuet diuine charitatis amplectata familiaritas. ita vt diceret apl'us. Omnia poſſum in eo qui me confortat. Unde ferunt quidam q̃ ſi magnes et ferrũ in vno equo libero ponantur appẽdiculo tũc ferro nõ erit ſibijp̃i graue hoc eſt ſua grauitas in nullo promouebit ſuum deſcenſum ſed tantum deſcendet quantũ permittit grauitas magnetis. Cuius ratio eſt. quia magnes naturaliter attrahit ferruz ad ſe vel per modum finis vel per modum efficientis ita q̃ non plus ponderabunt magnes et ferrum q̃ ſolus magnes. Quid ꝑ ferrum niſi libertas voluntatis intelligitur patet iuxta illud Auguſtini in libro cõfeſſionum. Suſpirabam ligatus nõ ferro alieno ſed mea ferrea voluntate. velle meum tenebat inimicus et inde funẽ mihi fecerat. Magnes autem cum tam attractiue virtutis ſit deum intelligitur eſſe. qui naturaliter attrahit ferrum id eſt hominis voluntatem et deſiderium. quia ſm Boetium. boni veriq; nobis naturaliter eſt inſerta cupiditas. Maxime cum attrahit appropinquãtes ꝑfecta ſimilitudine qui q̃diu deo adherent deorſum ꝑ grauitatem inordinate triſticie nõ deſcendũt ſed in omni euentu ſpiritualẽ leticiam p̃ferunt. Si vero diſſimilitudine recedentes ab eo ſeparantur et elongantur et in peccatorum perpendiculo ponuntur ꝓtinus ſibijp̃is graues efficiuntur atq; ꝑ inordinatã triſticiam cadunt et tandem ad inferos deſcendunt. Veruntamẽ quia de imperfectis et ſpiritualibus indigentibus cura eſt deo dicente chriſto. Non eſt op⁹ valentibus medicus ſed male habentibus Et illud nõ veni vocare iuſtos ſed peccatores ad penitentiam. ideo hec elemoſina ſpiritualis. pauperibus in bonis ſpiritualibus eſt diſtribuenda. Omnes enim pauperes ſunt qui triſticia inordĩata deijciũt ſiue fuerit iactura ſiue fuerit aduerſitas ĩ bonis fortune. nature. fame. gratie. Et in omnibus cõſolationem impendere poſſumus. Veruntamen ſimpliciter loquendo q̃to cauſa triſticie fuerit virtuti vel deo vicinior. tãto ꝯſolatiõis elemoſina erit deo acceptior ⁊ eam patienti fructuoſior ceteris paribus. Porro ad remedium primi valz memoria breuitatis vite. ſecũdi memoria vtilitatis pene. tercij aũt memoria cõſcientie boni teſtimonij. quarti deniq; memoria vbertatis diuine mĩe. alquod p̃mo obiectum triſticie eſt iactura vel aduerſitas in bonis fortune. dicit enim Seneca de remedijs fortuitorũ Iſte quem tu felice incredis ſepe dolet ſepe ſuſpirat. Multi illum comitantur mel muſce ſequuntur. cadauera lupi. frumenta formice. predam ſequitur iſta turba nõ hominẽ. Null⁹ eniz diues ſine diuitiarum aculneis ⁊ ſollicitudinum ſpinis. Nam auri cuſtos. ſeruator argenti ſecuritatem nõ habet. neſcit quietẽ ⁊ cui deſt ſecuritas quies perit. pena diues eſt ille nõ cenſu. Et vt dicit idem epl'a xviij. Nemo alius eſt deo dignus q̃ qui opes cõtempiſt quaſi nõ poſſeſſionẽ tibi interdico ſed efficere volo vt illas intrepide poſſideas. Quod eliganter oſtẽdit ſtiphon pl'us qui vt refert Seneca, epiſtola nona. Capta patria. amiſſis liberis. amiſſa vxore cum ex incendio ſolus exiret interrogãti demetrio nũq̃d omnia perdidiſti Inquit nihil perdidi omnia mea mecũ ſunt iuſticia. virtus prudentia. Nihil eĩ bonum putare potuit quod eripi poſſet. Quid ergo putas faciendũ chriſtiano in fortunijs laceſſito preſertim cum dicit Auguſtin⁹ ſuper p̃s. ix. Nemo gratuletur homini qui proſperatur in via ſua cuius peccati deeſt vltor et adeſt laudator maior hec ira domini eſt. Irritauit enim dominum peccator vt iſta patiatur. Et flagella correctionis nõ patiatur. Secundũ autem obiectũ triſticie eſt defectus vel infirmitas corporis Quia dic̃ Seneca epiſtola. lxxij. q̃ in omni morbo tria grauia ſunt ſcz met⁹ mortis. dolor corp̃is. intermiſſio

voluptatis. Sed huius remedium erit me
moria vtilitatis penarū. Dicit enī Hugo
libro. iiij. de anima. q deus pſciens quos
dam multa peccare poſſe. flagellat eos in
firmitate corpis ne peccent vt eis ſit vti
lius frangi laboribus ad ſalutē q̄ rema
nere incolumes ad damnationē. Hinc in
ſtruit Aug⁹ ſuper ps. xxj. dicens. Intelli
gat homo medicum eſſe deum tribulatō
nem medicamentū eſſe ad ſalutem nō pe
nam ad damnationem. ſub medicamento
poſitus vteris. ſecaris. clamas non audit
medicus ad voluntatem ſed audit ad ſa
nitatem. Tercium vero obiectum triſti
cie eſt infamia vel ſcandalū in bonis fame
Quia melius eſt nomē bonū q̄ vnguentū
pretioſum. Sid dicit Gregor⁹ ſup Eze
chiel. Sicut noſtro ſtudio linguas detra
hentium excitare nō debemus ne ipi pere
ant. ita ſui malicia excitatas debemus e
quanimiter tollerare vt nobis meritū cre
ſcat. Quia dicit Aug⁹ ſuper ps. cxix. cum
ceperit homo chriſtian⁹ cogitare pficere
incipit pati linguas aduerſantiū. Quicū
q̄ illas nōdum paſſus eſt nondum pficit
quicū q̄ illas nō patitur nec pficere cona
tur. Et Seneca libro de moribus Nondū
felix es ſi nō te turba deriſit. Si beat⁹ vis
eſſe. cogita hoc primū cōtemnere ab aliis
cōtemni. Unde Dyogenes vt refert Va
lerius cum ei nunciaſſet amicus te cuncti
amici vituperant. Oportet inquit ſapien
tiam ab inſipientibus feriri. Eſſe enī me
liorem ſe indicat mala lingua quez carpit
Quartum denicq̄ obiectum triſticie eſt ti
mor deſolate cōſcientie quā potiſſime de
mulcet vbertas diuine miſericordie. Ad
cuius euidentiam ſciendum q hec ſpiritu
alis triſticia causatur ex quinq̄. Primo
ex pplexitate de qua dictum eſt ſupra. Se
cundo ex ſcrupuloſitate q̄ nunq̄ perfecte
ſuſpirare finitur in lucem miſerationū do
mini. nec aliquādo ſatiſfeciſſe ſibi videtur
cōfitendo. penitendo. horas legendo. z ſi
milia p̄ceptoria peragendo. vel phibito
ria precauēdo. Quod p̄uenit ex nimio a
more ſui quo nimis timet pelli ſue in mor
te. in iudicio. in purgatorio. vel in inferno
Et minori dilectione dei quo fit q̄ nō cō
fidit plene de bonitate diuina. Tercio
ex interna deſolatione et gratie ſubtra
ctione que multis ex cauſis contingit vt
vt patet alibi. Veruntamē ſi p̄ueniret nō
ex demerito ſui ſed ex ordinatione dei tūc
ſemper diſcrete vtentibus vtilior z ſalu
brior ſubtractio talis gratie q̄ adminiſ
tratio. Quarta ex quadam deſperatōne.
que p̄uenit vel ex peccatorū magnitudine
Genes. iiij. Maior eſt iniquitas mea q̄ vt
veniam merear. Vel ex eorū multitudine
ij. Paralip. vltō. Peccaui ſuper numerū
arene maris. Aut ex frequenti recidiuatō
ne qua inuenit ſe tam debilem ad reſiſten
dum. et legem peccati p̄dominantē. q de
ſperat de ſeruili pſeuerantia. Aut denicq̄
ex temptationum multitudine quibus ſe
deſertum a deo putat cum potius tempta
tio ſit ſignum diuini amoris dū non fone
tur ex intrinſeco ſubiecto p̄prie īmmorti
ficationis. Quinto ex puſillanimitate de
qua ſi queratur vtrum ſit peccatū. Reſpō
det Thomas. ſcda ſcde. q omne quod cō
trariatur naturali inclinationi peccatuz
eſt. quia p̄trariatur legi nature. Ineſt igi
tur vnicuiq̄ rei naturalis inclinatio ad ex
equendum actionem ſue potentie cōmen
ſuratam vt patet in omnibus rebus natu
ralibus tam animatis q̄ inanimatis. Si
cut igitur quis p̄portionez ſue potentie p̄
p̄ſumptionem excedit et peccat dum ni
titur ad maiora q̄ poſſit ſic etiam per pu
ſillanimitatē a p̄portione ſue potentie de
ficit et pecat dum in illud tendere recuſat
quod ſue potentie cōmenſuratum eſt. Dic
Matth. xxv. Seruus qui acceptam domi
ni ſui pecuniam fodit in terra nec operat⁹
eſt in ea p̄pter quendā puſillanimitatiſ ti
morem punitus legitur a domino. Sic ho
die multi veram penitentiā per abiectio
nem mundanam vel etiam ad religionē di
uina gratia cōmoniti et excitati tergiuer
ſantur. excuſant. procraſtinant. retroſuz
abiunt. inſpirationi diuine reſiſtunt. time
tes ne forte p̄ſeuerare poſſint ſz tempta

tionibus et tribulationibus ad vomitum redigere cogūtur. Veruntamē qui timet pruinam irruet super eum nix. Quod a nobis auertat Jesus christus amē.

De quarto opere spūalis mīe quod est corrigere peccantem. Sermo. xxiij.

Felicite dignū fructū penitentie. Quartus opus spiritualis misericordie est corrigere peccantem. Dicit Jeronimus ad Riparīū pbiterum. Phinees austeritas. Helye zelus. petri severitas. ananiā z saphirā trucidantis. pauliq; cōstantia qui elymā magnum vijs domini resistentem eterna cecitate damnauit nō est crudelitas sed pro deo pietas. Unde et in lege dicit Deut. xiij. Si frater tuus amicus z vxor que in sinu est te deprauare voluerit. sit manus tua super eos et effunde sanguinē eorū et auferes malum de medio israel. Ex quib⁹ liquet q̄tum obligamur ad correctionem fraternam exequendā. et hoc animo medendi nō seviendi. nō ex odio vel turbatō ne sed ex dilectione et emendatōne. Nam vt refert Valerius maximus tarenti⁹ intuens villicum suum male meritū. Sumpsissem inquit a te supplicium nisi tibi iratus essem. Valuit enim impunitū relinquere per irā q̄ iusto amplius punire. Ad plenam igitur euidentiam fraterne correctionis tria cōsiderare debemus scz affectum quo ducimur. preceptum quo astringimur. et modum quo dirigimur. Primo nāq; cōsiderare debemus affectū quo ducimur ne scz causa correptionis reddatur indebita. Nā corripientē sicut decet tria monere debent ad correptionem. Primū est affectus charitatis. vt sic fiat elemosina spiritualis vt scz nō tantū fiat effectu exteriori sed etiam affectu interiori. salutem fraternam requiramus. quia maior est effectus z affectus subueniendi menti q̄ carni. Unde ait apls. j. Corinth. ix. Si nos vobis spiritualia seminam⁹ magnū est si nos carnalia vestra metamus. quasi diceret. nō. quia parum est respectiue. Secundum est horror iniquitatis quem tenemur habere in p̄rimo sicut in nosmetipis. Nam qui peccatum nō odit in p̄rimo sed illius quacūq; suppositione vel occasione reminiscitur cū oblectamento p̄pr̄io. non dum recessit a peccato. nec dignus habet salutis brauio. Unde Ezech. ix. Jubent interfici nō solum actores sceleris sed etiam vniuersitas generaliter omnium eadē scelera non deflentium. Transi inquit per mediam ciuitatē hierusalez et signa thau super frontes virorum gementium z dolentium super cunctis abhominationib⁹ que fiunt in medio ei⁹. Et ait sex viris qui habebant vasa interitus in manibus eorum Transite per ciuitatem sequentes et percutite et nō parcat oculus vester neq; misereamini senem adolescentē virginē parvulum et mulieres interficite vsq; ad interitionem. Omnem autē super quem videritis thau ne occidatis. z a sanctuario meo incipite Tertiū est fruct⁹ correptōis z p̄fect⁹ eterne salutis. q̄ nihil deo acceptius zelo animarū Secundo principaliter attendenduz est preceptū quo astringimur ad fraternam correctionē. Ad cuius autem euidentiam sciendum est q̄ inferiorum est monere. equalium corripere. sed superiorum corrigere. Primus igitur scz monere p̄tinet ad inferiores respectu superiorū. Sicut dicit Bern. ad Eugeniū Joneo te nō arguo. Queri igitur p̄t. vtrum subditi suos p̄latos corripere teneantur vel ammonere dū vident eos ammonitione dignos. Sicut sentire videtur Aug⁹ in regula dicens. Non solum vestri sed etiam ip̄ius p̄lati miseremini qui inter vos q̄to in loco superiori tanto in periculo maiori versat. Et Eccle. xxvij. Unicuiq; mādauit deus ō. p̄rimo suo. Ad hoc respōdet doctor sanct⁹ scdā scde. q. xxxiij. q̄ correctio fraterna que est actus charitatis pertinet ad vnumquēq; respectu cuiuslibet persone quaz charitatem habere

debet erga ꝓximum suum dum inuenerit in eo aliquid corrigendum. Sed quia actꝰ virtuosus debitis circumstātijs debz esse moderatus. ideo in correptione qua subditi ꝓlatos corripiūt modus adhiberi debeat. vt scz nō cum ꝓteruia et duricia sed cum mansuetudine et reuerētia corrigantur. Hinc apls dicit. j. Thy. iiij. Seniorez ne increpaueris sed obsecra vt patrē Verumtamen vbi imminet periculz fidei vel publicum scandalum publice essent arguēdi. Quia dicit Gregoriꝰ in pastoralibus. Sicut laudabile decretūq̄ est reuerentiā et honorem debitum exhibere maioribus ita rectitudinis ⁊ dei timoris est si qd in eis correctōe indiget nulla dissimulatōe postponere ne totum corpus quod absit incipiat morbus inuadere si languor non fuerit curatus in capite. Cuius exemplū habemus etiam in Paulo qui prelatū suū scz beatum Petrum ꝓpter imminens periculum scandali corripere nō distulit. sicut ait ad Gal. ij. Cum venit cephas anthiochiam in faciem ei restiti. quia reprehensibilis erat. De quo dicit Aug⁹ in epla ad Hieronimum. Fidelis dispensator paulus veritatis nō falsitatis petrū arguendo. Petrus verobenigna pietate suscepit. at q̄ tam rarius q̄ sanctius exemplum in posteris prebuit. quo non dedigneretur siccubi forte rectuz tramitem reliquisset etiā ab inferioribꝰ corrigi. laudabilius est enim gratanter recipere corripientem q̄ audacter corrigere deuiantem. Secundū vero corripere pertinet ad mediocres respectu equalium. De quo queri potest vtrū correptio fraterna sit in ꝑcepto presertim cū dicitur in decretis. xxiij. q. iij. q̄ taz sacerdotes q̄ reliqui fideles summam curaz habere debēt de his q̄ pereunt. quatenꝰ eoꝝ redargutōe aut corrigant a peccatis. aut si incorrigibiles appareant ab ecclesia separentur. Ad hoc respōdit doctor sanctꝰ scda sede. q. xxxiij. q̄ correptio fraterna cadit sub precepto. Sed cōsiderandū est q̄ sicut ꝑcepta negatiua legis prohibent actus peccatorū. quia fm se mali sunt nec aliquo modo tempore vel loco bene fieri possunt. Ideo semper et ad semper obligant sic precepta affirmatiua ad actꝰ virtutum inducunt qui nō quolibet modo fieri debent sed obseruatis debitis circumstātijs q̄ requirunt ad hoc q̄ sit actus virtuosus scz vt fiat ubi debet. quādo debet et fm quod debet. In quibus circumstantijs debet semper attendi ratio finis qui est bonum virtutis. Ad cuius euidentiam sciendum q̄ fraterna correptio omitti potest. Primo cum peccato mortali qñ scz quis ita formidat iudicium et carnis excruciationem vel remptionem. Aut cū aliquis inordinatus affectus sic in eo dominatur q̄ fraterne charitati proponitur quod cōtingere videtur cum quis per aliquem timorem vel cupiditatem fraternā correptionem pretermitteret. licet ꝓbabiliter ꝓsumeret q̄ alū per hoc a peccato retrahere possz. Nimirū cū dicit Raban⁹ sup illud Matth. xviij. Si peccauerit in te frater tuus. ita peccat qui vidit fratrez peccare et tacet sicut qui penitenti non indulget. Naz qui dixit dimitte. premisit si peccauerit increpa in omni patientia ne difficilis sit venia et remissa indulgentia. Secundo vero ꝑtermitti potest cum peccato veniali cum scz timor vel cupiditas hominem tardiorem faciunt ad corripiendum Si tamen illi cōstaret q̄ fratrez suum per correptionem a peccato retrahere posset ꝓpter cupiditatem vel timorem nō dimitteret. Tercio denicq̄ correptio omitti potest cum merito. cum scz ex charitate correptionem ꝓtrahit vel omittit eo q̄ tempus magis opportunum querit. vel ne deterior alter inde fiat. De quo dicit Aug⁹. libro ꝓmo de trinitate. q̄ si ꝓpterea obiurgandis et corripiendis et male agentibꝰ quis parcat. quia opportunum tempus inquirit. vel eisdem ipis metuit ne deteriores ex hoc efficiantur. vel ad bonam vitaz et piam eruiendos impediant aliosq̄ infirmos premant atq̄ auertant a fide non videtur esse cupiditatis occasio sed cōsilium charitatis. Et nota generaliter de

correptõne fraterna q̃ sicut ad illaz quis nõ obligatur quando correpti emendatio non speratur. sic etiam quis ad illam non obligatur si mutua charitas minui inde timeatur. Quod sane intelligitur de eadez persona que a peccato retrahitur et non de quacunq; alia. quia licet sequeret̃ in illo facto pro quo corripitur sufficiẽs emẽdatio tamen peior scissura fieret cum sequeretur charitatis extinctio. quia non fit in aliquo maius damnuz q̃ in charitatis ablatione. Et sicut illa seruanda est in illo q̃ corripitur sic etiam in illo qui corripit.

Et ideo omnes ammonitões improuise se nõ precogitate vt plurimum non sunt meritorie quia fm carnem fiunt et cum impetu vt frequenter vel cum aliqua mentis perturbatõne vel saltem non cum pace q̃ mentis tranquillitate. Vñ Aug⁹ libro. ij. de sermone domini. Quicquid lacerato animo dixeris tumentis est impetus, non charitas corrigentis. Dilige et dic quicquid velis. Tercium autem corrigere pertinet ad superiores respectu, superiorum suorum. quia illorum non est solum corripere. sed et iam punire ratione officij sui scz vel cure domestice. Nam huiusmodi magis ceteris obligantur. vtpote quibus dicit Augustin⁹ de verbis domini. Si neglexeris corrigere peior factus es eo qui peccauit. Nimirum cum correctio ptinet ad prelatos nõ solum prout est actus charitatis sed etiam prout est actus iusticie. Vnde dicit Gregor⁹ super illud Ezechiel xxxiij. Si dicente me ad impiuz. q̃ vbi subditus ex sua culpa moritur ibi is qui p̃est. quoniam tacuit reus mortis tenetur. Et nota q̃ tribus modis prelatus vel omnis superior, respectu sui inferioris reus erit eterne mortis, in subditis, damnatis que tangit Hugo libro de abusionib⁹ claustri dicens. Tres sunt species negligentiũ prelatorum Quidam qui bene viuunt q̃ subiectos male viuere permittunt. Quidam qui male viuunt et subiectos bene viuere cogunt. Quidam qui male viuunt et subiectos male viuere volunt. Qui bene viuunt et subiectos male viuere permittunt exemplo quidem precedunt. sed quia errãtes corrigendo nõ increpant delinquunt, licet enim bene viuunt necesse tamẽ est vt de grege sibi cõmisso domino gregis rationem reddant. Illi vero qui male viuũt et subiectos bene viuere cogunt errantes reuocant sed fortes et rectos occidũt. reuocant verbis. et occidunt factis seu exemplis. De tercia specie nõ oportet facere mentionem. Hec ille. Et vt dicit Thomas doctor sanctus vbi supra. licet fraterna correctio tantũ obligat ad occurrẽtes correctio tamen superioris obligat illũ ad omnes subditos. cuius ratio est. q̃ quod debetur alicui certe persone siue sit bonuz corporale siue spirituale oportet q̃ illi impendamus nõ expectantes donec nobis occurrat sed debitam sollicitudinem habentes vt eum inquiramus. Sicut enĩ qui debet creditori pecuniam illum requirere debet cum tempus solutõnis venerit. ita qui habet spiritualiter curam alicuius eũ querere debet vt eam a peccato corrigat. Sed illa beneficia que non debentur certe persone sed cõmuniter siue sint corporalia vt elemosine corporales. siue sint spiritualia nõ oportet nos querere quibus, impendamus qui nobis occurrunt. Hoc enĩ quasi pro quadam sorte habendum est. vt dicit Augustin⁹. Similiter licet correctio fraterna dimitti potest cum non sequitur aut speretur emendatio. correctio tamen ad prelatos pertinens que ordinatur nõ solum ad bonum persone sed etiam ad bonum cõmune vim habens coactiuam non est dimittenda ꝓpter emendatõnis desperationem vel propter turbationem eius qui corripitur. tum quia et si ꝓpria sponte emendare non velit per penas cogendus est vt a peccatis desistat. tum quia si in

corrigibilis existat per hoc pideatur bono cõmuni dum seruatur ordo iusticie et vnus exẽplo alij deterrentur. Verum tamen licz tam stricte prelatus obligetur ad subditorum correctionem, graviter tamen peccat in hoc nisi ipe et a peccatis abstineat. Et hoc propter tria vt dicit ibidẽ doctor sanctus. Primo siquia ex peccato suo redditur indignus ad alium corrigendũ presertim de minori peccato. Hinc super illud Math. vij. Quid vides festucam dicit Jeronim⁹ q̃ de his loquit̃ qui cum mortali crimine detineantur ob noxij minora peccata fratribus non cõcedunt. Secundo ꝓpter scandalum quod ex correctione sequitur si peccatũ corrigentis manifestum fuerit quia videtur q̃ potius corrigat ex ostentatõne q̃ ex charitate. Dicit enim Crisostom⁹ super illud Math. vij. Quomodo dicis fratri tuo? Quo proposito putas vt salues primum nisi quia teipm ante saluares sed per bonam doctrinam malos act⁹ vis celare et scientie laudem omnibus querere. Tercio ꝓpter correctionis elationem inquantũ scz propria peccata parupendens in corde seipm proximo prefert, peccatum illius severa austeritate diiudicans et propria palpans ac si iustus esset. Et ideo cõsuluit Augustin⁹ libro de sermone domini in monte dicens Accusare vicia officium est bonum. quod cum mali agunt alienas partes faciunt. Cogitemus igitur cum nos necessitas exegerit reprehendere aliquem, vtrum tale sit vicium quod nunq̃ habuimus et tunc cogitamus nos homines esse et habere potuisse, vel tale quod habuimus et iam nõ habemus, et tunc tangat memoriaz cõmunis fragilitas vt illam correctionem non odium sed misericordia precedat. Si invenimus nos in eodem vicio esse non obliurgemus sed cõgemiscamus et ad equaliter deponendum invitemus. Tercio principaliter debemus attendere modum quo dirigimur et instruimur ad corrigendum proximum, quia sicut fraterna correctio est de necessitate diuini precepti inquantum ordinatur ad emendationem. Quem ordinem satis lucide ostendit dominus in euangelio dicens Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc̃. Ad cuius euidentiam sciendum sm quod dicit doctor sanctus vbi supra, q̃ si peccata corrigenda sint publica tunc nõ est tãtum exhibendum remedium illi qui peccauit vt melior fiat sed etiam alijs ad quorũ noticiam deuenit vt non scandalizentur vel ad sequelam alliciantur. Et ideo talia publice sunt corrigenda et arguenda. Sicut dicit Apostolus prime ad Thymo. v. Peccantem coram omnibus argue vt ceteri timorem habeant. quod intelligitur de peccatis publicis vt dicit Augustin⁹. Cuius rationem ponit Gregor⁹ in registro dicens. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda sed palam sunt arguendi qui palam nocent. vt dum aperta obiurgatõne sanantur hi qui eos imitando deliquerant corrigantur. Dum enim vnus corripitur plurimi emendant̃ et melius est vt vnus pro salute multorum cõdemnetur q̃ vt per vnius licentiam plurimi pericliten̄. Si vero sunt occulta peccata que redundant in nocumentũ primorum corporale vel spirituale, vtpote si qs velit hostibus ciuitatem tradere, virginẽ deflorare, cuiusdam filiam rapere, vel similia perpetrare licet occulte peccat, non tamen solum in te peccat sed etiam in alios. Et ideo oportet statim ad denunciationem procedere ne alij iacturam patiantur ex suo scelere nisi quis firmiter estimaret q̃ hmõi malum cito p secretã ammonitionẽ impedire possz Cererũ si pcta hmõi occulta solũ sint in malũ peccãtis ꝛ illius in quez peccatur scz quia leditur a peccã-

te. vel quia saltem sola noticia ad eadem peccata incitatur. tunc solum locum habere videtur illud preceptum dominicū. Si in te peccauerit frater tuus. nisi forte talis peccans tam efficaciter aliuz alliceret aut traheret vt illi ppie fragilitati consciens sine magno periculo eidem resistere nō posset. In tali igitur correctōne ammonitio secreta primo pcedere debet semel vel pluries q̄diu ꝓbabiliter spes de emendatōne illius habetur. Cuius ratio est. quia peccator p peccata sua duo mala incurrit. scz lesionem cōscientie et fame sed lesio cōscientie maius est damnum q̄ fame. Vnde magis damno principaliter subueniendum est cui scz subuenire potest sine damno alterius. Hoc vtiq̄ peligendum est. quia peccatum est fieri per plura quod potest fieri per pauciora. Sicut si medicus corporalis possit cōferre egro sanitatem sine mēbri abscisione hoc potius eligit. Si autem. tunc membrum abscindit minus necessarium vt vita totius corporis cōseruetur Sic si corrigi potest sine diffamatōne. hoc eligendum est. quia ex amissione fame taz in temporalibus q̄ in spiritualibus q̄tum ad multa detrimentum patitur. Si vero per ammonitionem secretam corrigi nō potest adhibenda est discreta denunciatio prelato vel superiori suo vel alicui persone cui⁹ interest eadē corrigere vel precauere. Quod notat dominus cuz dicit. Si te nō audierit adhibe tecum vnum aut duos testes. vt sic in parte cōfusus et autoritate maiori correptus a peccato resipiscat. dummodo sic publicetur paucis qui possunt prodesse et nolunt abesse vt saltem sine multitudinis infamia sic emendetur. Tercio demum precipitur inductio testium vt coram iudice vt sic autoritate illius corrigatur sicut p sequitur dominus dicens. Si illos nō audierit dic ecclesie id est coram prelato ecclesie per testem eum cōuince. Q⁹ si ecclesiam non audierit. pducatur peccatum in publicum vt sic eum in detestationem habeant. Sit tibi inquit sicut ethnicus⁊ publicanus id est gentilis vt nō cōputetur inter fideles. nec eidem cōmunicent sicut nec iudei samaritanis. Et licet nemo corrigere potest quem deus despexerit id est reprobauerit. vt dicitur Eccēs. vij. Sicut tamen illi q̄diu vixerit non denegandum est orationis suffragium sic nulli subtrahē dum est correctionis beneficium. quia predestinatos a reprobis hic distinguere non possumus. Ad laudem dei Amen.

De quinto opere misericordie spirituali quod est offendenti remittere. Sermo. xxiiij.

Facite dignū fructū penitentie. Quintum opus spiritualis misericordie est offendenti remittere et vindictam nō expetere. De quo dicit Petrus Raven. sermone. lxvij. super illud. dimitte nobis debita nostra. Homo si sine peccato esse nō potes et vis semper dimitti tibi totum dimite semper Quantū vis tibi dimitti tibi totiens dimitte. imo quia vis totum dimitti tibi totum dimitte. Homo intellige. quia remittendo alij tibi veniam tu dedisti. Ad euidentiam igitur huius operis misericordie primo queri potest. vtrum liceat vindictam appetere vel etiam exercere presertim cum Tullius ponit vindictā esse partem iusticie. et in lege diuina malis et criminosis huiusmodi determinantur pene. Ad quod respondet doctor sanctus scōa scōe. q. cviij. q vindicatio fit per aliquod penale malum peccanti inflictum. Est igitur principaliter cōsiderandum in vindicatione vindicantis animus cuius intentio si feratur principaliter in malum illius de quo vindictā sumit vel apperit vt ibidē sistat et quiescat tūc omnino malū est illicitū. qz delectari in malū alteri⁹ ptinet ad odiū qđ repugnat charitati q̄ scz oēs homines diligere tenemur. nec excusat aliq̄s q̄

ꝙ malum illius intendit qui iniuste malū intulit sicut nō excusat quis ꝙ hoc ꝙ odit odientem se sed facit cōtra illud preceptū domini. Diligite inimicos vestros. Vnde dicit apls. Noli vinci a malo sz vince malum in bono. Vnde si quis per iusticiā nō amore iusticie sed vindicte ꝓcuraret ꝙ interficiens patrē suum per eandē iusticiaz interficeretur, nō amator iusticie sed detestabilis homicida iudicaretur. Porro si vindicantis intentio principaliter fertur ad bonum aliquod ad quod ꝙ penam peccantis ꝓuenitur scz ad emendationem peccantis. vel saltē ad illius cohibitionē et aliorū quietem aut ad iusticie cōseruationem ꝙ dei honorem. tunc potest esse licita vindicatio in affectu et etiaz in effectu seruatis debitis circumstātijs. Sic tamē sciendum est ꝙ si iniuria in aliquē illata redundat dumtaxat in personā eius tunc illam patienter tollerare debet si tamē expedit. Nam huiusmodi p̄cepta patientie sunt intelligenda fm preparationē animi Vnde refert Ambrosi⁹ de obitu Theodosij imperatoris. ꝙ beneficium putabat se accepisse Theodosi⁹ cum rogaretur ignoscere. et tunc ꝓpior erat venia cum fuisz cōmotio maior iracundie. ꝙ optabatur in eo quod timebatur. in alijs vt irasceretur Hoc erat remedium eorum quoniā cuz baberet super omnes potestatē quasi parēs postulari malebat p̄ quasi iudex punire. equitatis iudex nō pene arbiter qui nūq̄ veniam cōfitenti aut petenti negauit nec indignationem tenere voluit. Refert etiā Valerius ꝙ idē Theodosi⁹ ad iram se ꝓpriū agnoscēs. ministris suis precepit vt nihil ponderis quicquid p̄ciperet executō ni mandarent. nisi quod sero p̄ceperat mane cōfirmaret. et quod mane p̄ceperat sero cōfirmaret. Legitur denicq̄ in hystoria triptita. ꝙ cuz quidā ab imperatore theodosio quereret quomodo sic iniurias sustineret et ledentes se nō occideret. respondit. Si possemus mortuos reuocare ad vitam nō esset magnum occidere viuētes ꝛc Pudeat fratres tantā mansuetudinē nō imitari. pudeat ꝓprijs passionibus vinci. pudeat denicq̄ ad vindictam cōcito insanire. Si quis igitur ab hac peste sanari desiderat taxi naturā inspiciat quod est animal horrens et fugiens omne fetidum et immundum. et dicitur alio nomine melota. vt dicit glosa sup illud. Circuierūt in melotis. Hoc enim animal ad quantitatē vulpis habet pellē hispidam et villosam. Dum igitur a canibus insequitur anbelitum retinet retinendo cutem extendit. et sic morsus canum et hominum recipit⁹ sustinet. Sic iracundus dum impeditur flatum ꝙ silentium retineat. spiritum intus recolligat et q̄uis obprobrijs dignus sit reuoluat vt sic omnia tranquilla patiētia sustineat Sic dauid fecit absalonē ꝓsequētē et semei maledicente. vt dicitur alibi. Veruntamē si talis iniuria alicui illata redundat in deum et in ecclesiā vel christianam fidem tunc quis debet vlcisci ꝓpriaz iniuriam. sicut fecit Helyas ꝓpheta. qui vt habetur. iiij. Regum. j. fecit ignem descendere super duos quinquagenarios a rege Ochozya missus ad capiendum eum si sponte venire noluisset. Similiter Helizeus maledixit pueris eum irritentibus sicut iudei christo illudebant. vt habetur iij. Regum ij. Sic Moyses qui fuit mitissimus hominum nō tamen sustinuit iniuriam redundantem in deū vt patuit in Dathan et Abyron. Maximeq̄ demonstrauit in iudaicum populū post idolatrie peccatum. De quo dicit Gregori⁹. xx. moralium. ꝙ Moyses sic amauit eos quibus prefuit vt pro eis nec sibi parceret. Et tamen delinquētes sic persecutus est quos amauit vt eos etiam domino parcente ꝓsterneret. Vbiq̄ legitur fortis. vtrobiq̄ mediator. admirabilis causam populi apud deum precibus causam dei apud populū gladijs allegauit. Sed nos in dei iniuria benigni sumus in nostris autez cōtumelijs odia exercemus cū tamē ecōtra cōsulat Crisostomus sup Mat. dicēs. Discam⁹ exemplo xp̄i nostras iniurias magnanimiter sustinere. dei aūt iniurias nec vsq̄ ad

auditam sufferre. Nam iniurijs proprijs patientiam tenere laudabile est. Jniurias autem dei patienter sustinere impium est. Vnde etiam Siluester papa excõmunicauit eos qui eũ in exilium miserũt. vt habetur. xxiij. q. iij. c. Guillisari⁹. Verumtamen licet aliquãdo salubriter expetit exteriora vindicta debitis circumstantijs ob seruatis Jnteriora tamẽ affectus semp est dulcorandus iniuriarũ. remissione charitatis affectõne scz vt vindicta sit cuz dolore et emendatio vel iusticia sit cum intẽtione. exemplo domini dicentis Jsaie. j. Heu cõsolabor sup hostibus meis ⁊ vindicabor de inimicis meis. Semper ingz fiet vindicta citra cõdignum vt magis relucet misericordia qz seueritas. Que duo ita tactã per mansuetudinẽ et clementiã pficiuntur. Naz mansuetudo vel mitritas appetitum vindicte respicit et illũ diminuẽdo passionem ire mitigat. et vt dicit Cassiod. nunqz est sola. quia de virtutibus cognoscitur esse generata quã pauci veraciter attingunt. Sed vt dicit Bern. super Cantica. Sunt aliqui sic donantes iniuriam vt nõ vltiscantur cum tamẽ sepius imporperent. Sunt alij qui licet sileant. manet tamẽ alta mente repositus et rancorẽ tenent in animo. quorum neutra plena indulgentia est. Longe ab his omnibus benignissima diuinitatis natura libẽter agit ignoscit plenarie. ita vt nõ pptez fiduciaz peccatorũ sed penitentiũ vbi habũdat delictum solet et gratia suphabundare. Tã libenter enim deus omnẽ donat iniuriam vt iam nec damnet vltiscendo. nec cõfundat imporperando. necminus diligat imputando. Clemẽtia vero respicit ipas penas actualiter quas ipe moderare nouit Nam clementia vt dicit Seneca ad neronem. Alieno sanguini tanqz suo parcit et sic hominez nõ esse hominẽ pdige vrendũ Alioquin vt dicit Jero. sup illud ad Tytum. nõ iracundũ Nihil est fedius pcepto re furioso. qui cum debeat esse mansuetus ⁊ humilis ad omnes. ex diuerso. turuo vultu. trementibus labijs. rugata fronte. efrenatis cõuicijs. facies interpallorẽ ⁊ rubozem variata. clamore pstrepat. et errãtes nõ tam ad bonũ retrahit qz ad malum sua seuicia pcipitat. Vnde taz sincera debet esse iniuriarũ remissio qztũ ad effectũ vt etiam offendenti cordialis exhibeatur dilectio. pcipiente dño. Diligite inimicos vestros. De quo nõ immerito queri põt. Vtrum sit cõsilium vel preceptũ pserim tum charitas non tollit naturam sed vnaquecz res naturaliter suum cõtrariũ odit sicut ouis lupũ. lepus canẽ. et ignis aquã Et ideo nõ videt esse de necessitate salutis qz inimicum quis diligat et illi signa dilectionis ostendat. Ad hoc respondet doctor sanctus scõa scõe. q. xxv. qz inimicorum dilectio tripliciter cõsiderari potest. Vno modo vt inimici diligantur vt sunt inimici et hoc est peruersuz charitatiqz repugnans. quia hoc esset diligere maiuz alterius que necessario debeamus odire in eis. et nobis hoc displicere debet qz sunt inimici nobis. licz alio respectu nobis meritorie placere potest. vt sic scz ab eis ⁊ a toto mundo cõtemnamur persequamur ⁊ iniurias patiamur. cum etiam vt sic non sunt nobis cõtrarij. Jnquantũ etiã sunt homines et eterne beatitudinis capaces sm hoc eos diligere debemus. et hoc est illum odire sm inimiciam et culpam sed diligere sm naturam ⁊ imaginem sm quam inimicus possibilis est cõmunicare et participare nobiscum in vita gratie et glorie Vnde dicit Gregori⁹ in pastoralib⁹ Virtus est cozã hominib⁹ inimicos tollerare sed virtus est cozã deo inimicos diligere. quia hoc solum sacrificium deus accipit qõ ante oculos eius in altari boni operis caritatis flamma incendit. Secundo modo vt inimici diligantur qztuz ad naturã in generali. et hoc est de necessitate charitatis. vt scz quis diligens deum et proximum ab illa generalitate proximi inimicos suos non excludat. Nec sufficit scõm Chrisostomũ non odire. sed precipimur etiã diligere odientẽ. insidiantẽ. nocentẽ. et psequentẽ. De q dilectõe dicit Greg. in

morał. ꝙ inimici dilectio tũc veraciter cu
stoditur. cum nec ad profectum illi⁹ deijci
mur. nec de iniuria eius letamur. Nõ enĩ
illum amat quis quem nõ vult esse melio-
rem eumꝗ stantem voto ꝑsequitur quem
cecidisse gratulatur. Quam dilectionẽ e-
legantissime ostẽdit dauid inimicis suis
Sauli cum suis vsꝗ ad mortem dauid ꝑ-
sequentibus. Ait in p̃s. xxxiiij. Quasi ꝓ-
ximuz quasi fratrẽ nostrũ sic cõplacebaz.
scz in eoꝝ ꝓsperitatibus. quasi lugẽs ⁊ cõ
tristatus sic humiliabar scz in eoꝝ aduer-
sitatibus ⁊ morte. Et aduersum me letati
sunt ⁊ ꝯuenerũt. cõgregata ⁊c̃. Unde et
hec dilectio generalis exhibenda est ꝑ lo-
co et tempore oportunis. per exteriora ge
neralia signa charitatis de necessitate. q̃
scz exhibent̃ ꝓximis in cõmuni. vtpote cũ
orat ꝑ omnibus vel impendat aliqđ bene
ficium toti ꝯmunitati vel cõmunes saluta
tiones in occursu ⁊ similia. Que si nõ exhi
berentur inimicis hoc ꝑtineret ad liuorez
vindicte cõtra illud mandatum dñi Leui
tici. xix. Nõ quere vltionem. ⁊ nõ eris me
mor iniurie ciuium tuoruz. In cuius etiã
argumẽtũ precepit dñs Exo. xxiij. Si oc
curreris boni inimici tui aut asino erranti
reduc ad eum. Si videris asinum odiẽtis
te iacere sub onere nõ ꝑtransibis sed sub-
leuabis cum eo. Quantomagis igit̃ esset
cõtra charitatẽ ꝓximis ostendere manife
sta signa rancoris cum effectus charitatis
semꝑ affectui correspondere debz. Unde
generaliter quatuor debemus inimico de
necessitate salutis. Primũ est offensaz in
dulgere vel remittere etiam non petenti
sed actualiter adhuc ꝑsequẽti. Quod sa-
ne ſm Aug⁹ sic est intelligenduz. ꝙ homo
tenetur deponere rancorez qui sequit̃ ex
appetitu vindicte ex illata iniuria sed non
tenet̃ dimittere punitõnez ex zelo iusticie
nisi inimicus veniam rogauerit et ꝑsequi
desierit tunc enim vtrunꝗ dimittere de-
bet pure ⁊ plenarie. ꝑterq̃ in duobus ca-
sibus. Primus est si fuerit suꝑior qui ob-
ligaretur ad correctionẽ. Secund⁹ si fue-
rit damnificatus in ꝑsona. fama. terrena
substantia. et similibus. Licitũ est enim
vindictã appetere ratione emende ꝓprie:
quia tunc petit quod suum est. tanq̃ credi
tor petens sua debita. Et hoc est quod pe
timus in oratione dominica. Dimitte no-
bis scz satisfacere paratis debita nostra
sicut et nos dimittimus debitoribus no-
stris id est iniuriantibus satisfacere para
tis. Secundum est familiaritatem exhibe
re cuz inimicus se ad familiaritatẽ ingerit
et presertim si habeatur p̃sumptio ꝙ non
simulate vel irrisorie faciat vel nisi ex illa
familiaritate iactura maior timeretur eo
ꝙ multorum familiaritas causa multorũ
malorum est. Ratio autem illius est. quia
vnusquisꝗ đ necessitate salutis suo inimi
co ꝑ loco et tempore ac debita oportuni-
tate cooperari tenetur in his que prosunt
ad gratiam ⁊ gloriam. Quod si non face-
ret hoc pertineret ad liuorez vindicte que
non solum redundaret in ꝓximum sed e-
tiam in deum. Tercium est illi bona ⁊ gra
tie ⁊ glorie optare. hoc enim est de necessi
tate salutis. Pro loco et tempore ad hoc
etiam cooperari. Nam glosa super illud.
Orate ꝑ persequentibus vos dicit ꝙ tria
sunt quibus maculatur ecclesia. scz anim⁹
lingua. et manus. Sed cõtra animi mali-
ciam diligit odientes. cõtra maliciam lin
gue orat pro inimicis. Et cõtra maliciam
manus dat adiutorium nocentibus. per-
sequentibus. et malefactoribus. Et hec
quidem exercenda sunt in his que sunt ad
deum ⁊ ad odientis salutem. Alias extra
casum ad hec tria nõ obligaretur. Nõ enĩ
quis obligatur ad optandum. orandum.
vel cooperandum. ꝑ prosperitate inimici
corporali vt sanitate longeuitate nec eti-
am temporali. quia forte in his resultat
causa rebellionis ⁊ nocumenti in ꝓximuz.
Non tamen optandum. orandum. vel co-
operandum est pro aduersitate illius cor-
porali vel temporali nisi dumtaxat eo in-
tuitu ꝙ per illam inimico subtraheretur
facultas nocendi ꝓximo vel permanendi
in peccato. Sicut beata Anastasia rescri-
psit beato Crisogono. ꝙ oraret cõtra vi-
rum suum paganũ. vt si preuideret eũ de-
us in malicia et blasphemia ꝑseueraturũ

q̄ eum de mundo tolleret et pacem culto-
ribus daret suis. Quartū est illi cōmunia
beneficia nō negare nec corde nec ore nec
opere. et pacez cum eo q̄tum possibile est
tenere. Ad Ro. xij. Si fieri potest quod ex
vobis est cum omnib⁹ hoībus pacē haben
tes. ¶ Tercio modo dilectio inimicoꝝ cō
siderari p̄t vt speciali dilectōne diligant̄.
ita q̄ quis in speciali moueat̄ ad inimicuz
motu dilectionis. et illud nō est de necessi
tate charitatis absolute nisi s̄m p̄paratō
nem animi vt scz animū ad hoc paratum
habeat. q̄ in singulari inimicuz diligeret
si necessitas occurreret. quod tñ sine ne-
cessitatis articulo ꝑtinet ad ꝑfectionē ca
ritatis. Et hoc intelligit̄ de omni motu in
teriori ⁊ exteriori in omnib⁹ beneficijs ꝓ-
ximis impendēdis. Prouer. xxv. Si esu-
rierit inimicus tuus ciba iliū. si sitit potū
da illi. Hoc enī faciēs carbones ignis cō-
geres sup̄ caput ei⁹. id est occasiones accē
dentes ignē dilectōis. Ad cuius effectuz
vt efficacius incitemur notandū q̄ ex ꝑte
diligentis inimici dilectio magis merito-
ria est q̄ amici ꝓpter quatuor. Primo ꝓ-
pter respectū ꝑfectiorē. qꝛ dilectio cuius
causa solus deus est maioris est meriti q̄
cuius causa p̄t esse alia sicut dilectio ami-
ci. q̄ si vtraq̄ dilectōnis causa deus est. in
dilectōne tñ inimici nihil reꝑitur nisi affe-
ctus, vel amor diuinus. sed amici dilectōe
plerūq̄ se immiscet affectus sensualis. na
turalis. vel acquisitus. Sed q̄to purior
fuerit dilectio tanto magis est meritoria
Secundo ꝓpter conatum fortiorē. qꝛ vbi
maior est difficultas ⁊ conatus. ibi mai⁹
est meritū eo q̄ virtus est circa difficilia
s̄m ph̄m. sed difficilius est inimicū dilige-
re q̄ amicum. licet vterq̄ diligat̄ ꝓpter de
um. quia fortius ostendit̄ dilectio dei que
animū hominis ad remotiora trahit. scz
ad dilectiōz inimici. sicut ignis fortior o-
stenditur q̄to ad remotiora se diffundit.
Nota tñ q̄ difficultas meritū, non auget
nisi inq̄tum facit ad maiorē inclinationē
voluntatis in aliqnod. quia ex voluntate
actus rationē merendi habet. Scd̄m hoc
enim est actus in potestate facientis q̄ ex
voluntate ꝓcedit et tāto magis est actus
meritorius q̄to maius est voluntarius.
Tercio ꝓpter affectum feruentiorē. nam
q̄to affectus ē feruentior tanto maioris
est meriti ita q̄ paruū opus ex magna ca-
ritate factū est magis meritoriū q̄ magnū
ex parua charitate factū. Et quia affect⁹
diligentis inimicum est feruentior q̄ dili-
gentis amicum inquantū inimicus ē ma-
teria min⁹ ꝯueniens dilectioni sicut ignis
tanto feruentior est q̄to materiaz minus
cōbustibilem cōburere potest. Quarto ꝓ-
pter actum capaciorez. quia dilectio que
plura includit bona ē maioris meriti q̄ il-
la que pauciora. sicut dilectio inimicoruz
includit in se dilectionē amicorum et non
ecōtra. Vnde generaliter bonū aliquod
est maioris meriti quāto magis gratuitū
et minus debitū. sicut et dilectio inimico
rum est minus debita q̄ amicorū. Simili-
ter bonum aliquod tanto ē maioris meri-
ti. q̄to magis fuerit voluntarium. Et ido
bonum debitum nō diminuit rōnez meriti
nisi inquantū diminuit rōnem voluntarij
s̄m q̄ debitum quandā necessitatē impor-
tat. Ad laudem dei Amen.

¶ De sexto opere mīe spiritualis quod est portare onerosos inquietos. Ser. xxv

Facite dignū fructū
penitētie. Sextū opus mīe spūa-
lis portare onerosos. inquietos.
importunos. murmuratores susurratores
et ꝯsimiles. Q.d opus apl̄s ad col. iij. nu-
merat inter viscera mīe q̄ sunt indumēta
spūalia ip̄ius aīe tollētia nuditatē quīq̄
vicioꝝ spiritualiū. Vñ dic̄. Induite vos
sicut electi dei. glosa. ꝑ eternā p̄destinatō
nem. et sancti. glosa. ꝑ sacramentoꝝ ꝑtici
pationē. et dilecti dei. glosa. ꝑ p̄sentē iusti
ficatiōz. viscera mīe. quasi veste spūali. i.
affectuosam mīaz. nō pellem. i. simulataz
mīaz. q̄ sunt hec. benignitatez. i. dulcedi-
nē ad bñfaciendū. et hoc sine auaricia. hu
militatē scz cordis ⁊ opis. ad obediendū
et h̄ sine sup̄bia. modestiā ad s̄uādū modū
in oībus opibus vr̄is. et hoc sine accidia.

patientiã ad tollerandũ equanimiter aduersa. et hoc sine ira. Supportantes inuicem scz onera ⁊ imperfectões infirmoꝝ et donãtes id est remittẽtes scz peccata et iniurias. vobismetipis id ẽ vn⁹ alteri. Si quis aduersus aliquẽ habet querelã ⁊ hoc sine inuidia. sicut pure et integre christus donauit nobis nõ vlciscendo. nõ improperando. nõ minus diligẽdo. Aspiciẽtes vt dicit ad Hebre. xv. in Jesum autorem fidei in ꝓsenti et cõsumatorẽ in futuro qui ꝓposito sibi gaudio scz celestis vel eterni regni sustinuit crucẽ ꝓfusione ꝓtem pra. Nocigit opus misericordie spũalis tribus gradib⁹ pficitur. Primo ope. de quo dicit. j. Thess. v. Videte ne quis malum ꝓ malo alicui reddat. sed semp qõ bonum est sectamini inuicez ⁊ in omnes. Et iterum ad Ro. xij. Nulli malũ ꝓ malo reddẽtes. Nolo vinci a malo sed vince in bono malum. Quod vt leuius faciatis recogitate eum qui talẽ sustinuit a peccatoribus aduersus semetipm ꝓtradictionẽ vt nõ fatigemini animis vestris deficiẽtes. vt habet ad Hebre. xij. Alioquin ve illis qui pdiderunt sustinentiã ⁊ dereliquerũt vias rectas. Eccle. ij. Quia nimirũ hmõi plerunq ducunt ad rixã que fm Tho. scõa scõe. q. xlij. importat quandã ꝓtradictõez vsq ad facta ꝓcedentẽ dum vnus alteruz ledere molitur. Vnde rixa videt esse qõdam priuatũ bellum quod inter priuatas psonas agitur ex quadam inordinata voluntate. Et ideo rixa semp importat peccatum in eo quidẽ qui alterũ inuadit iniuste est peccatũ mortale. In eo vero qui se defendit solo animo repellẽdi iniuriam illatam cum debito moderamine nõ est peccatum. nec ex eius parte dicit proprie rixa. Si tamẽ animo vindicte vel odij. vel cum excessu debite moderationis se defendit semper est peccatum sed veniale. cum leuis mor⁹ odij vel vindicte se misceat. aut moderatã defensionẽ nõ multum excedit. Mortale vero cũ obfirmato animo in impugnante insurgit ad eum occidendũ vel grauiter ledendũ. Mirum cum plerũq tãdẽ sequit detestabilissima seditio inter cognatos et affines vtriusq partis. q scz importat quandam discordiã nõ quamcunq sed alicuius multitudinis. nõ tamẽ extraneoꝝ et hostium sed ꝓprie ciuiũ. puta cum vna pars ciuitatis vel cognatõis cõcitat in tumultum cõtra aliã. De qua querit doc⁹ sanct⁹ scõa scõe. q. xlij. vtrum sit peccatũ mortale ꝑsertim cũ apls seditionem enumerat inter alia criminalia et veretur eam inuenire inter discipulos suos. ij. Chorinth. xij. dicens. Timeo ne forte cũ venero nõ quales volo inueniã vos. sequitur. Ne forte cõtentiones. emulatõnes. animositates. dissentiones. detractõnes. susurratõnes. inflationes. seditões. sint inter vos. et iterũ cum venero humiliet me deus apud vos id est affligat. ⁊ lugeã multos ex his qui ante primã scz epistolam post baptismũ peccauerũt ⁊ nõ egerunt penitentiã. post missam epkaz de enumeratis peccatis et alijs q ibidẽ statim ꝓsequitur. Ad quod ibidem respõdet q seditio opponitur vnitati multitudis ⁊. populi ciuitatis vel regni. Dicit enim Aug⁹ xxj. de ciui. dei. q sapientes determinant populũ esse nõ omnẽ cetũ multitudis sed cetũ iuris. ꝓsensu ⁊ vtilitatis rõne sociatũ Vnde manifestuz est vnitatẽ cui opponit seditio esse vnitatẽ iuris et ꝓmunis vtilitatis. et sic opponit iustitie ⁊ ꝓmuni bono et ideo ex suo genere est peccatũ mortale et tãto grauius q to bonũ ꝓmune qõ repugnat est mai⁹ q bonũ priuatũ qõ impugnat ꝓ rixã. Peccatũ autẽ seditõis ꝓmo principaliter ptinet ad eos qui seditionẽ ꝓcurant qui grauissime peccant sicut Dathan Abyrõ et Chore. Secundo ad eos q tales sequuntur ꝓmune bonũ ꝓturbãtes. Illi vero qui bonũ cõmune tantũ defendunt eis resistentes nõ sunt dicendi seditiosi sicut nec illi qui se defendunt dicuntur rixosi. Secundus gradus istius misericordie spiritualis pficitur in ore cum impletur illud. j. Pe. iij. Non reddentes malum ꝓ malo. nec maledictum pro maledicto. sed econtra benedicentes. quia in hoc vocati estis vt benedictiõz hereditate possideatis. vbi deũ eternaliter in futuro

206

benedicetis, ꝓpter hoc etiam hic hominē ad imaginē dei factū benedicere debetis vt idē ꝑmittit ibidē. ij. c. causaz inducentem dicēs. Hec est enī gratia dei, glosa. i. ꝙ hoc acquirit̄ ⁊ cōseruat̄ gratia dei. Si ꝓpter ꝓscientiā dei, glosa. scz quā habet coram deo q̄ intuetur cor ⁊ ꝓscientiā, vel id est ꝓpter bonā intentionē quam habet ad deum sustineat quis sine murmure tristicias patiens iniuste. Sequitur In hoc enim vocati estis, quia et christus passus est ꝙ nobis vobis relinquens exemplū vt sequamini vestigia eius qui peccatum nō fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Qui cum malediceret̄ nō remaledicebat, cum pateret̄ nō cōminabatur. Tradebat autē se iudicāti iniuste qui peccata nostra pertulit in corpore suo sup̄ lignū, vt peccatis mortui iusticie viuam⁹. Alioquin nisi gradum hunc quis assecutus fuerit, transgressorem se doleat apostolici mandati dicentis. ij. Thi. ij. Noli verbis cōtendere, ad nihilū enī vtile est nisi ad subuersionez audientiū. Quia nimirum vt dicit̄ Jacobi. iij. Lingua est inquietum malū, plenuz veneno mortifero. In ipa benedicim⁹ deum, et in ipa maledicimus hoīes qui ad similitudinez dei facti sunt. Hinc queri ꝑt. vtrum cōtentio sit peccatū mortale, ꝓcipue cum de discipulis dicit̄ Leuit. xxij. facta est cōtentio inter eos quis eorum esset maior, nec credendū est q̄ tūc mortaliter peccauerunt. Ad hoc respondet doc. s. fa scd̄e. q. xxxviij. q̄ cōtendere ē ꝓtra aliquē tendere, ita q̄ ꝓtentio quandā cōtrarietatem importat in locutione, q̄ cōtrarietas attendi potest dupliciter. Uno modo q̄tuz ad intentionē ꝓtendentis. Alio modo q̄tum ad modum. Nam si cōtentio accipiatur sm q̄ importat repugnationē veritatis ⁊ inordinatū moduz, sic est peccatū mortale. Et vsitantē plerunq̄ ducit ad cōtumeliam, improperiū, vel ꝙuiciū, de quibus iam videbit̄. Hoc tamē sane intelligēdum est q̄ sm cōpletam rationē ꝓtentionis ꝓut est mortale peccatum requiritur q̄ qui cōtendit in disputatione realiter intendat impugnare veritatē doctrine et q̄ contendit in iudicio realiter intendat impugnare veritatē iusticie. Porro si cōtentio accipiatur sm q̄ importat impugnationem falsitatis cuz debito modo acrimonie, sic cōtentio laudabilis est nec dicit̄ ꝓprie cōtentio. Si tamē fit cuz inordinato modo tunc ꝑt esse veniale, nisi forte tanta fuerit in ꝓtendendo deordinatio q̄ ex hoc generaretur scandalum aliorz, et hoc tangit apls. ij. Thi. ij. Noli cōtendere verbis vt iam dictum est. In discipulis igit̄ christi nō erat ꝓtentio cum intentione impugnandi veritatem, quia vnusquisq̄ defendebat quod sibi videbatur. Erat tamē in cōtentione eorum inordinatio, quia ꝓtendebant de eo de quo non erat ꝓtendendū scz de primatu honoris. Nondum enī spirituales erant vt glosa dicit ibidē. Unde et dominus ꝙuenienter eos cōpescuit. Leterum quoniā cōtentio frequenter ad iras ꝙuocat ex consequēti habet q̄ ad cōtumeliam, improperium, vel ꝙuicium deducit. Et sm Thomam scd̄a scd̄e. q. lxxij. contumelia magnam ꝓpinquitatem habet ad ſi nem ire que est vindicta. Nulla enim vindicta est irato magis ꝓmpta q̄ inferre cōtumeliam, improperium, vel ꝙuicium alteri que tria ꝙmuniter ꝓ eodem ponunt̄. licet in parte differunt. Pro quo sciendū q̄ triplex est in homine defectus scz defectus culpe qui repzesentat̄ per verba contumelioſa. Et defectus culpe et pene generaliter qui repzesentatur per conuiciū. Unde si quis alteri iniurioſe dicat eū esse cecum, ꝙuicium quidem dicit sed non ꝓtumeliam. Si vero dicit eum esse furem, non solum cōuicium sed et ꝓtumeliam infert.

Queritur igitur vtrum ꝓtumelia vel uicium sit peccatum mortale ꝓsertiz cū nihil meretur penam inferni nisi peccatuz mortale, sed ista merentur penam inferni Juxta illud Matth. v. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis. Ad hoc respondet doctor sanct⁹ scd̄a scd̄e. q. lxxij. q̄ verba inquantū sunt soni quidam nō sunt in nocumentum aliorum sed inq̄tum significant aliud ad quod sermo ꝓcedit ex affectu interiori. Et ideo in ꝑtis

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

verborum maxime cōsiderandū videtur ex quo affectu verba quis ꝓferat. Cū igit̄ cōtumelia siue ꝯuiciū de sui ratione quādam dehonorationez importat si ꝓferentis intentio ad hoc referatur. vt ꝑ verba que ꝓfert honorem alterius auferat. tunc ꝓprie dicitur cōtumelia vel cōuicium ⁊ est peccatum mortale. nō minus q̄ꝫ furtū vel rapina. quia nō minus amat quis honorem suum q̄ꝫ rem possessam. Potest tamē esse veniale si sit leue cōuicium nō multū hominem dehonorans. et ꝓferatur ex aliqua leuitate vel ex leui ira absq̄ꝫ firmo ꝓposito aliquē dehonestando. Si vero talia dixerit nō animo dehonorandi sed ꝓpter correctionem vel aliquod hmōi. tūc nō dicit ꝯtumeliam formaliter sed materialiter inquantuz dicitur id quod p̄t esse cōuiciuz vel ꝯtumelia. et p̄t esse aliquādo absq̄ꝫ peccato vt dicit apl's. O insensati galathe. Et christus. O stulti ⁊ tarde corde. Quādoq̄ꝫ vero peccatum veniale. in quo tamen necessaria est discretio vt moderate talibus verbis vtatur. quia posset esse tam graue cōuicium q̄ꝫ fieret mortale

Tercius deniq̄ꝫ gradus istiꝰ misericordie spiritualis ꝑficitur in corde. De quo ad Ephes. iiij. Obsecro vos ego vinctus in dño id ē incarceratus in domino id ē ꝓpter dominū vt digne ambuletis in ea vocatione qua vocati estis cum omni humilitate et mansuetudine ⁊ patientia supportante inuicē si scz oriatur in fratre molestia ⁊ hoc in charitate. solliciti seruare vnitatez spiritus id est cordium quo ad pacem interiorem in vinculo pacis. Et dicitur ꝓprie cōcordia que ex charitate causatur inquantū charitas multorū corda cōiungit in aliquod vnum quod est principaliter bonū diuinum secundario vero bonū ꝓximi. De quo dicitur Job. xxv. Qui facit ꝯcordiam in sublimibus suis. nunquid est numerus militum eius? quoꝝ exempla cōuenit imitari. quia dicit dñs Eccle. xxv In tribus est placituz spiritui meo q̄ sunt ꝓbata coram deo et hominibꝰ. Cōcordia fratruz et amor ꝓximorum. et vir ⁊ mulier sibi bene cōsentientes. Alioquin in fine lamentabitur illud Jere. xv. Ve mihi mater mea quare me genuisti virum rixe. virum discordie in vniuersa terra. Nimirū discordia inquantū importat ꝯtrarietatē in voluntate s̄m Tho. scd̄a scd̄e. q. xxxvij. si scienter et ex intentione dissentit a bono diuino et a bono ꝓximi in quo cōsentire deberet est peccatū mortale in suo genere ꝓpter ꝯtrarietatē ad charitatē licz primi motus huius discordie ꝓpter imperfectionem actus sint venialia. Si vero aliquorum intentio est ad bonum qd̄ ꝑtinet ad honorem dei vel vtilitatē ꝓximi sed vnus hoc estimat bonū alius autē ꝯtrariuz tunc discordia non esset peccatū. nec charitate repugnaret nisi esset cum errore circa ea q̄ sunt de necessitate salutis. vel nisi ꝑtinacia indebite adhibeat̄. Deniq̄ꝫ causare discordiam per quā tollitur mala cōcordia scz in mala voluntate laudabile est Et hoc fecit Paulus Actuū. xxiij. dicēs. Fratres ego phariseus suz filius phariseorum de spe et resurrectōne mortuorū ego iudicor. Quod cum dixisset facta est dissentio inter phariseos ⁊ saduceos. Ad laudem dei Amen.

De septimo opere mīe spūalis quod ē orare pro oibus et de mō orandi. et qꝛ tria sunt hoim genera pro quibus orantes nō exaudiuntur. Sermo. xxvi.

Facite dignū fructū penitētie. Septimū opus misericordie spūalis est orare ꝓ omnibꝰ sicut precipitur Jacobi. v. Orate ꝓ inuicem vt saluemini. Multū enim valet deꝑcatio iusti assidua sicut patuit in Moyse q̄ suspendit oratione sua vindictā diuinam in mōte sinay. Et in Helya qui tribus annis ⁊ sex mēsibus suspendit pluuiā ⁊ iterū reddidit. Et in Josue qui retinuit cursuz solis et lune In Ezechia quoq̄ꝫ qui precibus ꝓpriam ꝓlongauit vitā. Oratio igit̄ s̄m Ray. et Hostiēs. est pius affectus mētis in deum tendēs ⁊ plerūq̄ꝫ ne pigritetur animus in vocem ꝓrumpens. Vel s̄m

Damasce. Oratio est petitio decentium a deo. Et hec diffinitio fm Thomā verissime declarat orationis essentiam. Q. si q̄ratur quid oremus cuz dicitur ad Ro. viij. Quid oremus sicut oportet nescimus idē vtrum scz sit vtile. quia sepe fallimur vt dicit glosa putantes ꝓdesse quod poscimus cuz nō prosit. sicut Paulo cōtigit. Cui respōdit dominus. Sufficit tibi gratia mea Unde et dominus in euangelio Math. vj. Orantes autem nolite multū loqui sicut ethnici faciunt. Putant enī q̄ in multiloquio suo exaudiantur. Nolite igitur assimilari eis. Scit enīz pater vester quid opus sit vobis anteq̄z petatis. Nō est igitur oratio necessaria ad intimandum deo quod petimus. nec etiam ad hoc vt immutemus diuinam ab eterno dispositionem. quia animus dei est immutabilis et inflexibilis. iuxta illud. j. Re. xv. Triumphator in israel nō parcet nec penitudine flectetur. Ad quod respondet doctor sanct⁹ Icōa scōe. q. lxxxiij. inter alia. q̄ ex diuina puidentia nō solum disponitur qui effect⁹ fiant sed etiam ex quibus causis et quo ordine ꝓueniant. Inter alias autē causas sunt etiam quorundā cause actus humani. Unde oportet homines agere aliqua non vt per suos actus diuinam dispositōnem immutent sed vt per actus suos impleant quosdam effectus fm ordinē a deo dispositum. Et idem est etiam in naturalibus causis. et simile est etiam de oratōe Non enī ꝓpter hoc oramus vt diuinā dispositionē immutemus sed vt impetremus quod deus disposuit per oratiōes sanctorum esse implendum scz vt homines orando mereātur accipere quod deus omnipotens ante secula disposuit dare. vt dicit Grego. in primo dyal. Non igitur oram⁹ vt per preces nostras indigētias deo manifestemus sed vt nosīpi cōsideremus in his ad diuinum auxilium esse recurrendū

Secundo queri potest vtrum igitur aliquid a deo determinate petere debem⁹ in oratione pīsertim cū dicit Ro. viij. Quid oremus sicut oportet nescimus. Et ideo Jacob⁹ in canonica sua. ca. iij. Petitis inquit et nō accipitis eo q̄ petatis. Nō refert Valerius maxim⁹ q̄ socrates nihil vltra petendū a dīs immortalibus arbitrabatur cū vt bona tribuerēt. quia hi demum scirent quid vnicuiq̄ vtile essz. nos autē plurimū id votis expetere quod non impetrasse melius foret. Hec ille. Ad qđ respondet doctor sanct⁹ vbi supra. Q. si loquamur de bonis spiritualibus vtpote de virtutibus gratia et gloria. quib⁹ nec homo potest male vti nec de se euentū habere possunt malum quibus scz beatificamur a beatitudinē ꝓmeremur talia sancti determinate a absolute petūt fm illud ps Ostende faciem tuam a salui erimus. Et iterum. Deduc me in via mandatorū tuorum. Et si loquamur de bonis temporalibus tunc fm Aug⁹ ad ꝓpbam de orādo deum. licz orare hoc qđ licet desiderare. Tē poralia autē licet desiderare nō q̄ dē principaliter vt in eis finem cōstituam⁹. sed sicut quedam amminicula quibus adiuuamur ad tendendum in beatitudinē inchātū scz p̄ ea vita corpalis sustentatur a inchātū nobis organice deseruiūt ad actus virtutum vt etiam ph̄us dicit in ꝓmo ethicoꝝ. Et sic ꝓ tpalibus orare licz. Unde Aug⁹ ad ꝓpbam dicit. Sufficientia vite nō indecenter vult quisquis eam vult et non ampli⁹. Que quidē nō petīt ꝓpter semeipaz sed ꝓpter salutē corpis a cōgruentē habitum psone hoīs. vt nō sit incōueniēs eis cū quib⁹ viuendū est. Tercio q̄ri ꝑt vtruz ꝓ oīb⁹ orandū est scz nō solū ꝓ amicis sed etiā ꝓ inimicis. nec solū ꝓ iustis sed etiā ꝓ peccatorib⁹ vt impleat septimū opus misericordie spiritualis pīsertim cū dicit Ro. xv. Que cunq̄z scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt. scz in sacra scriptura inducūt multe imprecatōes ꝓtra inimicos. vt patz in ps. illo. Deus laudē meā ne tacueris. Similiter a in multis locis orare ꝓ peccatorib⁹ phibet dns. Ad qđ rndet doctor sanctus vbi supra. q̄ cū orare ꝓ alio charitatis sit. Eodē modo quo tenemur inimicos diligere tenemur ꝓ eis orare. sicut enīz in eis diligere naturā a nō culpā et hoc i generali est in ꝓcepto. sed in speciali non est

in precepto nisi fm preparationez animi scz vt sit paratus etiam inimicum diligere et eum iuuare in necessitatis articulo. vel sibi venīā petenti indulgere. licet absolute in speciali eos diligere et eos iuuare pfectōnis est. Sic etiā necessitatis est vt a cōmunibus orationib⁹ nostris quas facimus p alijs. inimicos nō excludamus nisi in aliquo casu speciali. Porro de peccatoribus dicendū est q̄ imprecatōnes q̄ cōtra eos in sacra scriptura ponunt quadrupliciter intelligi possunt. Uno modo fm q̄ ꝓphete in figura imprecātis solent futura p̄dicere. vt dicit Aug⁹ de sermone dñi in monte. Secundo ꝑ quedaz mala temporalia peccatoribus quādoq̄ a deo ad correctionem immittunt. et hoc etiam nobis orare licet fm illud. Imple facies eorū ignominia et querent nomē tuū dñe Tercio quia nō intelligunt petere contra homines sed cōtra regnum peccati vt scz correctione hominū peccatū destruatur. Quarto cōfirmando voluntatē suam diuine iusticie circa damnationē pseuerantium in peccato. Generaliter tamē p peccatoribus orandū est vt cōuertant. quia licet p multis peccatoribus orans nō exauditur vtpote p omnib⁹ p̄scitis ad mortez fm illud Eccs. vij. Nemo corrigere p̄t quem deus despexerit. Et dom⁹ Jere. xv. in principio. Si steterit Moyses et Samuel coram me nō est anima mea ad populum istum. Nihilominus tamē oratio meritoria est orāti. qui orat ex charitate fm illud p̄s. Oratio mea in sinu meo cōuertetur. glosa. id est et si eis nō pfuit ego tamē non sum fraudatus mercede mea. Unde p̄cipaliter sunt tria genera hominū peccatorum p quibus orantes iusti nō exaudiuntur que tanguntur in Jeremia ꝓpheta Primi sunt omnes in prauō vicioꝝ cōsuetudinem excecati. quia peccator cum venerit in pfundum malorū cōtemnit. Unde Jere. xiij. Si mutare potest ethiops pellem suā et pardus varietates suas et vos poteritis benefacere cum didiceritis malum. Et sequitur. xiiij. ca. Noli orare pro populo isto in bonū. Cum ieiunauerint nō exaudiam preces eorum et si obtulerint holocausta et victimas nō suscipiam ea quoniam fame et gladio et peste cōsumaz eos. Nimirum cum nec Antiochus inueterata suorum malorū exaudiri meruit. Unde dicitur. ij. Machab. ix. Orauit autez hic scelestus dominū a quo nō esset misericordiam cōsecutur⁹. Sicut habet. j. Mach. vij. Ascendente Nicanore in monte syon exierunt de sacerdotibus populi salutare eū in pace et demōstrare holocaustomata que offerebantur p rege Antiocho q̄ tm in malo pseuerauit et mala morte perijt. Secundi vero sunt omnes post degustatā dei gratiā detestabile vicioꝝ recidiuatōnem passi. de quibus dicit ad Hebre. vj. Impossibile est eos qui semel sunt illuminati et gustauerunt etiā donum celeste et participes facti sunt spiritussancti. gustauerunt nihilominus bonū dei verbū. virtutesq̄ seculi venturi et lapsi iunt renouari rursus ad penitentiā. Ad cui⁹rōnem infert similitudinē naturalē dicens. Terra enim sepe venientē sup se ymbrē bibēs et germinās herbam oportunā illis a quibus colitur accipit benedictionē a deo. p ferens autē spinas et tribulos reproba et maledicto ꝓxima cuius cōsummatio est in cōbustionem Unde et Grego. in pastoralibus sup illud Apocal. Utinam calidus esses aut frigidus ꝛc. ostendit liquido q̄ difficile sit recidiuanti ad penitentiaz revocari. vt ptz supra sermone. iiij. Al. infra De qualibus dicit dñs ad Jeremiaz. xj. Tu igitur noli orare p populo hoc et ne assumas laudem p eis et orationē. quia nō exaudiam in tempore clamoris eoruz ad me in tempore afflictionis eorum. Et p̄sequitur de quibus dicit hec. Quid est q̄ dilectus meus (scz p vocationē ad veniam. gratiam et penitentiā) in domo mea facit scelera multa. In cuius argumentum rex Saul primo iustus et humilis dicente scriptura. j. Regū. ix. Erat enim scz Cīs filius vocabulo Saul electus et bon⁹ et nō erat vir de filijs israel melioz eo. Sz postea sublimatus in regnū electione diuina detestabile recidiuum passus est. Unde. j. Re. xv.

2

Tria nos ad recidiuationem inducunt sen. 4

dixit ad eum Samuel. Nõne cum parvulus esses in oculis tuis caput in israel factus es. Sequitur. Quia piecisti sermonem dñi piecit te dominus ne sis rex sup israel. Veruntamẽ lugebat samuel Saul quoniã dominũ penitebat q̃ cõstituisset eum regem super israel. Et ait dñs ad samuelẽ. j. Re. xvj. Vsquequo tu leges saul cum ego piecerim eũ ne regnet sup israel Vnde pmansit Saul obcecatus malicia et induratus inuidia cõtra dauid. vexatusq̃ demonio vsq̃ ad diem mortis sue. Licet etiam dauid p salute sua supplicaret deum exorauit dicens. Quasi primus nostrum quasi fratrez nostrũ. Lyra. supple reputas saulem sic cõplacebam scz in pspe ritate. quasi lugẽs et cõtristat⁹ sic humiliabar scz in aduersitate et morte. non tñ fuit exauditus p illo sed ait. Oratio mea in sinu meo quertetur. Tercij sunt denicq̃ 3 omnes peccantes spiritu blasphemie id ẽ qui ex certa malicia blasphemant contra deum. corde. ore. vel opere. sicut omnes p petrantes peccatuz in spiritum sanctum. De quibus est sermo superi⁹ in sermonib⁹ de q̃dragesima. De quibus dicit Matth. xij. Omne peccatum et blasphemia q̃uenies ex infirmitate vel ignorãtia hominibus remittetur. spiritus autẽ blasphemie nõ remittetur. Et quicũq̃ dixerit verbũ cõtra filium remittetur ei. Quicũq̃ autẽ dixerit verbũ cõtra spiritũ sanctũ nõ remittetur ei neq̃ in hoc seculo neq̃ in futuro. Vnde de talibus dicit dñs Jere. vij. Tu igitur noli orare p populo hoc nec assumas p eis laudem ⁊ orationẽ et nõ obsistas mihi. quia nõ exaudiã te. Et ponit causam esse blasphemiam in facto dicẽs. Nõne vides quid isti faciũt in ciuitatib⁹ iuda ⁊ in plateis hierusalẽ? Filij colligunt ligna et patres succendũt ignem ⁊ mulieres cõspergunt adipem vt faciãt placentas regine celi ⁊ libent dñs alienis et me ad iracundiam puocent. Et ideo pcludit ibidẽ. xv. dicens. Si steterit moyses ⁊ samuel coram me scz ad orandũ p eis nõ est anima mea ad populũ istũ. Ejice illos a facie mea ⁊ egrediant. Et iterũ Ezech. xiiij. Si fuerint tres viri isti in medio eius noe Daniel et Job ipi iusticia sua liberabũt animas suas. Sequitur. Nec filios nec filias liberabũt. Quod a nobis auertat Jesus christus Amen.

De triplici ieiunio scz ecclesie culpe et moderate abstinencie. Sermo. xxvij.

Falcite dignũ fructũ penitencie. Expediti breuiter de prima parte penitẽtie que est elemosina. iam ordine debito secundaz pſequamur que est ieiunium q̃ quod intelligitur omnis afflictio carnis que cõsistit in ieiunijs. vigilijs. cilicijs. laboribus. disciplinis. alijsq̃ diuersis corporalibus abstinẽtijs. ab omni oblectatõe corporali vel sensuali. et ponitur in remedium et penitentiã cõtra carnis ꝯcupiscentiam. Ad cuius euidentiã primo queri pt. quotuplex sit ieiunium. Ad quod dicendũ q̃ tripler. Primum est ecclesie et est abstinẽtia victꝰ fm ordinationẽ ecclesie siue scripto siue ꝯsuetudine approbatã in qua erit abstractio prandij a carnibus et ab omnibus que sementiuã trahunt originẽ carnis presertim in ieiunijs quadragesimalibus vt patz in decretz. iij. dis. c. denicq̃. Vbi dicitur. §. Par et equũ autem est vt qui bis die⁹ quadragesimalibus a carnibus animaliũ abstinemus ab omnib⁹ quoq̃ q̃ sementiuã trahũt originẽ carnis. ieiunem⁹ a lacte scz caseo et ouis. Ceterũ piscium esus christiano relinquit vt hoc ei infirmitatis solacium nõ luxurie pariat incendium. Denicq̃ qui a carne abstinẽt nequaq̃ sumptuosiora marinarũ belluarũ cõuiuia ꝑparent. Vnũ itaq̃ bibere pmittimur vt ebrietates omnino fugiamus. Hec ibi. Sup quo queri pt. vtrum qui laucius capit vel beluas marinas capit vel nimis ardenter comedit solvat ieiunium. Ad qd̃ respõdet Innocẽ. q̃ ex hoc nõ soluitur ieiunium licz talis nihilominus peccat sumẽdo nimis ardẽter ⁊ vsq̃ ad ingurgitationẽ. qz nõ tm attendit abstinentia sed ꝯsuetudo ecclesie. Vnde

Hostien. dicit ingurgitationē et omnem excessum illicitū sed hoc cessante dicit vti licere etiam cibis delicatis cōformando se his cum quibus viuit. Potius enī quātitas q̄ qualitas vtranda est et vsus non est in culpa sed potius libido. Unde Augustin⁹ de doctrina christiana et habetur xlj. dis. c. Quisquis rebus p̄tereuntibus restrictius vtitur q̄ sese habent mores eorum cum quibus viuit aut intemperatus est aut superstitiosus. supple nisi in voto speciali cōstringitur. Quisquis vero sic eis vtitur vt metas cōsuetudinis bonoz inter quos versat excedit aut aliquid significat aut flagicios⁹ est ⁊c. multa vide ibidem si placet. Secundū autē ieiuniū est culpe quo scz a culpa ieiunam⁹. de quo dicitur in decret3 de cōsecra. dis. v. c. Ieiunium magnū et generale est abstinere ab iniquitatibus et illicitis voluptatibus seculi quod est p̄fectū ieiuniū. In hoc seculo quasi quadragesimā celebramus cū bene viuimus cum ab iniquitatibus ⁊ ab illicitis voluptatibus abstinemus. Alioqn vt dicitur ibidem ca. Nihil homini p̄dest ieiunare et alia religationis bona agere nisi mens ab iniquitatibus et a detractōnibus lingua cohibeat. Terciū deniq̄ ieiunium est moderata abstinentia a qualibet re esibili fm̄ p̄priam voluntatē ⁊ nō fm̄ aliquod statutū ecclesiasticū vel etiaz ab aliquo alio licito delectabili scz ab amplexibus matrimonialibus ⁊ similib⁹. que licet alijs temporibus sint licita tamē sūt hoc tempore p̄sertim fugienda. Quantuz igitur ad primū ieiuniū queri potest vtrū ieiunare semper sit laudabile p̄sertim cum sit vna pars penitentie. Ad hoc respōdet Thomas sup. iiij. dis. xv. q. in tribus casibus nō est licitum neq̄ laudabile. Primo quādo per illud subtrahitur quod est necessarium vite. Hoc enim licet sicut nec se ipm̄ interficere. sed hoc est valde modicū quia natura modicis cōtentat. Secundo quando subtrahitur illud nature quod est necessariū fm̄ ea que incumbūt illi faciendā ex officio vel ex societate ip̄oz ad quos quis cōuiuit. Hoc enim esset de rapina hostiam offerre. Unde dicitur in decret3 de cōse. dis. v. c. Non mediocriter. Audiant itaq̄ q̄ ea que necessaria sunt corpori subtrahunt illud quod dominus per p̄pheta3 loquitur. Ego dominus odio habens rapinam in holocausto. De rapina vero holocaustū offert qui vel ciborum nimia egestate vel somni penuria corpus immoderate affligit. Hec Jeronimus. Tercio q̄n tanta est abstinentia q̄ ab vtilioribus operibus quis impediatur. Nam et licet ad ea quis nō teneatur indiscretū tamē erit tale ieiunium ⁊ illicitū. Unde dicitur vbi supra in decret3. Nō mediocriter errat q̄ magno bono p̄fert mediocre bonū. Nōne rōnabiliter homo dignitatem amittit qui charitate vel ieiunium vel vigilias p̄fert sensus integritati vt p̄pter immoderatā vel indiscretam vel psalmoz vel officioz̄ decantationē aut amentie aut tristicie notam incurrat. Hec ibi. Verum tamē ieiunium vel abstinētia laudabilis est quādo per illam caro diminuitur a suo robore vt facilius spiritui subdat. nec p̄pter hoc mors acceleratur. q̄ plures ex superabundātia moriunt q̄ defectu. Deinde queri p̄t Utrum cadat sub p̄cepto p̄sertim cum nō dantur p̄cepta de operibus superogatōnis que cadunt sub cōsilio. sed ieiuniuz est opus superogatōnis. Alioquin vbiq̄ ⁊ sp̄ et equaliter esset obseruandū Ad quod respondet Thomas scō a scōe. q. cxlvij. q̄ sicut ad p̄incipes seculares p̄tinēt p̄cepta legalia ⁊ iuris naturalis determinata tradere, de his que pertinent ad p̄munē vtilitatem in temporalibus rebus. sic et ad ecclesiasticos p̄latos p̄tinet ea statuere q̄ pertinēt ad cōmunem vtilitatem fideliū in bonis spiritualibus. Cum igit̄ ieiuniuz sit vtile ad deletionem ⁊ p̄hibitionē culpe ad eleuationē mentis in spūalia. tenet̄ vnusquisq̄ tantū vti ieiunijs ex naturali ratione q̄tum sibi necessariū est ad p̄dicta. Et ideo ieiunium in cōmuni cadit sub p̄cepto legis nature sed determinatio tēporis et modi ieiunandi fm̄ q̄uenientiā et vtilitatē populi christiani cadit sub p̄cepto iuris positiui q̄ est ab ecclesie p̄latis

cōstitutuz. Veruntamē precepta que sic per modum cōmunis statuti ꝓponuntur. nō eodez modo obligant omnes sed ꝑm ꝙ requiritur ad finem quē legislator intēdit Cuius autoritatez si quis transgrediēdo cōtemnat vel hoc modo transgreditur ꝙ finis quez intendit impediatur talis trās gressor mortaliter peccat. Si tamē aliq̄s ex aliqua rōnabili causa statutum nō seruat. precipue in casu quo etiam si legislator adesset nō decerneret esse seruandum talis transgressio nō constituit peccatum mortale. Et inde est ꝙ non omnes qui nō seruant ieiunia ecclesie. omnino mortaliter peccant. sed illi tantum qui intentione legislatoris ex contemptu obuiant. vel eius ordinationem sine causa rōnabili nō obseruant. Preterea queri potest quis est qui ꝑm intentionē legislatoris ieiunare tenet̄ ieiunia necessario seu indicta ab ecclesia. Ad hoc respondet Inno. ꝙ oēs sane mentis doli capaces ⁊ ieiunare potē tes. Nam quia tales peccare possunt ido debent peccata deflere et penitentiā agere. Multi tamen eorum excusantur vel in parte vel in toto. Primo etas scz infra vicesimū primum annū pueri. tum ꝓpter nature debilitatem ex qua ꝓuenit ꝙ frequenter cibo et nō multum simul vtant̄. tuz ꝓpter augmentū vsq̄z in finem tercij septennij. Cōueniens tamē est vt ꝑm moduz sue facultatis et etatis ad ieiunia plus vel minus se exerceant et assuescāt. Secūdo infirmitas. debilitas. vel senectus. sed qn̄ ⁊ quantū tunc solui potest ieiuniū arbitrio boni viri est limitandum. Tercio mendicantes dummodo in simul totum habere nō possunt hora cōmestionis quod eis sufficiat ad victum vnius diei vel si tm̄ p̄cedenti ieiunio sunt debilitati ꝙ ieiuniū sufferre non possunt. Quarto sunt ꝑegrinātes qui sine magno incomodo ꝑegrinatōnem differre nō possunt. Qui autē eā differre possūt sine magno incomodo illā dimittere debent si non pn̄t cum illa simul ieiunare. Sin autē vtpote quia ieiunij tps ī via p̄occupat vel dies festus alicuius imminet ex deuotione ad quem pergere cupit vel quia mora in patria periculū habz corporale vel spirituale potest ꝑm dispositionē sui superioris omnibus discrete pensatis peregrinari et ieiuniū soluere si labore itineris adeo affligitur ꝙ simul ieiunare et ꝑegrinari nō potest. Quinto operarij agrorum vinearum et huiusmodi si ieiunando possunt cōpetenter ꝓ persona ⁊ familia sue cure cōmissa victum habere. Et si alias diuites sunt aut cum minori labore qui secum ieiunia patitur lucrari sufficientia possunt. a ieiunio non excusantur. Sexto mulieres pregnantes et nutrices si ꝓbabiliter timeatur de periculo earum si ieiunauerint vel de fetu in vtero vel de puero ieiunium soluere tenentur. Ceterū vxores vindicta ieiunia ꝓpter ꝓhibitionē virorum soluere non debēt. sed votiua et voluntaria dimittere possunt. Preterea de solutione ieiunij sciendū ꝑm Rich. de media villa super. iiij. dis. xv. ꝙ q̄uis aliq̄ dicunt ꝙ bibere vinum vel ceruisiā in mane vel comedere electuaria in sero delectationis causa frangat ieiunium. Credo tn̄ cōtrarium. Quia q̄uis illa aliquo modo nutriunt non tamen in hoc est principalis vsus eorum. Alias etiam frangeret ieiunium in collatione vinum vel ceruisiaz bibens. quia habent aliquod de nutrimēto Si tamē acciperet quis nō ad extinguendam sitim sed famē ⁊ etiaz in sero magnā partē vel quantitatē electuariorū accipe ret ad subueniendū fami. credo ꝙ statuto fraudem faceret et ieiunium frangeret: Credo tamē ꝙ de bono ⁊ de equo plus cauendum est a potu vini et ceruisie vel similium in mane q̄z in sero. qz potus post prādium sumptus siti subuenit et digestionē iuuat. inquantū per totū facili⁹ et ꝯueniētius defertur cib⁹ ad singula mēbra. Sumptus aūt a ieiunio stomacho vt plurimuz nocet. Idē dicit Inno. de sumptōe potus de mane ꝓpter ꝯsuetudinē. Thomas aūt in. iiij. et Albertus in q̄tuor coeq̄uis in tractatu de virtutib⁹ cardinalib⁹ ꝯtrariū sentiūt ꝯsentiētes tm̄ de mane potū aque assumendū que nō nutrit. De hora quidē ad comedendū ꝙ in veteri lege ieiunabāt

ieiunabant vsq; ad noctem Leuit. xxiij. Sabbatum est affligetis animas vestras Et sequitur. A vespera vsq; ad vesperam celebrabitis sabbata vestra. Et hoc erat signū q̄ per cibū vetitū in tenebras mortis ⁊ peccati deiecti fuerant. In nouo vero testamēto tempus ieiunantibus determinatū ad manducandum est hora nona Et hoc ꝓpter cōformitatez ad passionem christi. quia dum ieiunādo carnē suā affligunt passioni christi cōformant̄. ſm illud Gal. v. Qui christi sunt carnem suaz crucifixerunt cū vicijs et cōcupiscentijs. Vñ quia passio christi fuit hora nona cōsumata cum inclinato capite tradidit spiritum Ideo cōsequenter hora nona soluim⁹ ieiunium. Nec est intentio ecclesie ieiunantes artare ad subtilem temporuz inspectōnem sed sufficit circa illam horā comedere. vel ꝓpter necessitatem illā p̄uenire aliquantulum. p̄sertim extra ieiuniū quadragesimale. imo dicit Richar. vbi supra. q̄ q̄uis hi qui comedunt hora sexta vel statim post horam sextam derogēt in aliquo ꝑfectioni ieiunij nō tamē sunt transgressores hui⁹ qd̄ est necessitatis ī ieiunio. maxīe quia iam inualuit cōsuetudo in multis locis comedere quasi statiz post horā sextā vel hora sexta. Veruntamē in ieiunijs q̄dragesimalib⁹ secus est. Vnde in decret̄ de ꝯsecra. dis. j. dicit capitulū gabilonēse. ca. Solent plures qui se ieiunare putant in quadragesima mox vt signū audierint ad horam nonā manducare qui nullaten⁹ ieiunare credendi sunt si ante manducauerint q̄ vespertinū celebretur officiū. Cōcurrendum est enim ad missam. et auditis missarum solennijs et vespertinis officijs largitis elemosinis ad cibum accedenduz est. Si vero aliquis necessitate cōstrictus fuerit vt ad missam venire nō valeat extimata hora vespertina cōpleta orōne sua ieiunium soluat. hoc ibidem. Ad laudem dei Amen.

De ieiunio. penitētia. et cōtritione. Ser. xxviij

Facite dignū fructū penitētie. Viso primo ieiunio qd̄ institutum est ab ecclesia. ꝓsequēdum est de secundo quod est ieiunium culpe quo scz a culpa ieiunandū est p̄sertim tp̄e quadragesimali in quo vicijs omnib⁹ medicina paranda est. Et ideo peccata q̄ ceteris tp̄ib⁹ fuerūt venialia nūc plerūq; mortalia iudicanda sunt. Et q̄to tp̄a sanctiora tāto sunt grauiora peccata vtpote in quib⁹ sunt a cibis et potibus ita ⁊ voluptatib⁹ dissolutionibus ⁊ iniquitatibus abstinere cōuenit. vt patz in decret̄ de cōsecra. dis. v. c. Ieiuniū magnū et generele est abstinere ab iniquitatib⁹ et illicitis voluptatibus seculi qd̄ est ꝑfectū ieiuniū Alioquin vt dicit Isid. de summo bono. et habetur de pe. dis. iij. Irrisor est et nō penitēs qui adhuc agit qd̄ penitet. Nec videt̄ poscere deū subdit⁹ sed subsannare sup̄bus. canis reuersus ad vomitū et penitens reuersus ad peccatū. Hinc iudei frequentātes ieiuniū ⁊ nō exp̄iētes diuine cōplacētie vel exauditōis effectū. Isa. lviij cōtra deū cōquesti sunt. Quare ieiunauimus ⁊ nō aspexisti. humiliauim⁹ aīas nostras ⁊ nescisti. Quib⁹ rñdit dñs. Ecce in die ieiunij vestri inuenit̄ volūtas vr̄a non mea. in hoc scz q̄ oēs debitores vestros repetitis. Ad hoc enī tūc ꝯmodosi⁹ vacabāt eo q̄ vsq; ad vesperā ieiunabāt. Sequit̄. Ecce ad lites et ꝯtentōnes ieiunatis ⁊ ꝑcutitis pugno impie Nolite ieiunare sicut ad hanc diē vt audiat̄ in excelso clamor vester. Nunq̄d tale est ieiuniū qd̄ elegi ꝑ diē affligere hoīez animā suā? Nunq̄d cōtorquere quasi circulū caput suū et saccuz et ciuerē sternere? Nunq̄d istud vocaui ieiuniū et diē acceptabilē dño? Nōne hoc est maius ieiunium quod elegi? dissolue colligationes impietatis. solue fasciculos deprimentes. dimitti eos q̄ cōfracti sunt liberos et oē onus disrumpe. Frange esuriēti panē tuū ⁊ egenos ⁊c. Q. si q̄ris. Cur tale ieiuniū vel talis penitētia nō est deo accepta. Rñdet̄ in cōpendio. q̄ pn̄ia cui⁹ ꝑs est ieiuniū diffinit̄ ꝑ duplicez actum ab

Ambro. dicēte. Penitētia est p̄terita ma
la deplāgere et plangēda iterū nō ꝯmitte
re. Primꝰ enī actus est respectu p̄teriti scz
p̄terita mala deplāgere ꝑ verā scz ꝯtritō
nem qui nō admitit mortalē oblectatio
nem vel dissolutionē. Secundꝰ est respe
ctu futuri scz plangēda nō ꝯmittere. nimi
rum cū nec veniale dimittitur sine ꝯtritō
ne. Cuiꝰ rō est vt dicit̄ ibidē. Quia q̄diu
voluntas manet infixa veniali nunq̄ di
mittitur. Sed voluntatem auertere a ve
niali quod quis prius volebat est displice
re ei illud quod quis prius volebat. Ta
lis aūt displicētia dolor contritōnis di
citur. Requirit̄ igitur talis ꝯtritio ꝙ ve
niale peccatū displiceat actualiter expli
cite vl̄ saltē implicite. Dico aūt implicite
qꝛ nō oportz sꝑ ꝙ displiceat explicite pec
catū veīale si cogitatio fert̄ ad illud. Vñ
tā feruēs p̄t esse motus charitatis in deū
ꝙ oīa venialia ꝯsumit etiā sine actuali co
gitatōne eoꝝ. Q̄ñ enī q̄s in deū frequen
ter fertur displicz ei oē qd̄ a deo retardat
et ita licet explicite de veniali nō cogitet
tñ in illo motu cōtinet̄ implicite venialis
peccati displicētia vel vniꝰ vel oīm. Pre
terea sciendū ꝙ in ꝯtritione de venialibꝰ
nō exigit̄ ꝓpositū nō peccādi venialit̄ sic
in ꝯtritōe de mortali exigit̄ sed sufficit ꝙ
displiceat pctm̄ p̄teritū ⁊ infirmitas q̄ ad
peccatū veniale inclinat̄ q̄uis ab eo om
nino immunis esse nō p̄t. ita tñ ꝙ volūtas
nō maneat fixa in aliq̄ veniali determina
te. qꝛ illud sic retentū nec dimitteret̄ in cō
tritōne generali nec in speciali. Rō huius
est. qꝛ mortalia sunt in potestate nostra vt
vitent̄ nō solū singula vitari possunt non
tñ oīa qꝛ ex infirmitate ꝯtingūt. Qꝛ si q̄
ritur q̄longa satisfactio vel pnīa est ꝑ sin
gulis pctīs imponēda. Ad hoc dicendū ē
G ꝙ duplex est pnīa. Prīa est interior tm̄ in
ꝯtritōe q̄ est de iure naturali ⁊ illa sꝑ debz
manere saltī q̄tū ad illū dolorē q̄ est in vo
lūtate q̄ nō est aliud q̄ displicētia peccati
sed dolor sensibilis ex inde resultās nō est
necesse ꝙ sꝑ maneat. Et vt dic̄ Pe. in. iiij
dis. xvij. Quia ī oī pctō mortali est actua
lis auersio a deo volūtatis ad peccatū. et
quia ꝯtraria cōtrarijs curant̄ oportz ꝙ in
oī remissiōe peccati mortalis sit actualis
auersio a pctīs ad deū. Que quidē auer
sio ꝯtritio appellat̄. De peccatis tñ obli
tis sufficit ꝯtritio generalis cū conatu ad
recordandū ⁊ dolendū. nec solū de pecca
tis oblitis in genere dolere debet sed etiā
de obliuiōe eiusdē q̄ ex negligētia ꝯtingit
Secūdo pnīa est exterior q̄ imponit̄ ad ar
bitriū ꝯfessoris. Et tūc de rigore iuris ꝑ
quolibz pctō mortali septē annis pnīa im
poni debet vt ptz. xxxiij. q. ij. c. hoc ip̄m. et
. §. sequēti. Licz nūc ꝓpter maliciā tēpoꝝ
⁊ tepiditatē hoīm pnīa facta ē arbitraria
vt ptz extra de pe. et re. c. significat. c. q̄si
tum. c. deus. Dūmō tamē est de occultis.
Et ista septennis pnīa magis vel minꝰ a
spera debet imponi ꝓut maioritas vel mi
noritas crimīs ⁊ circumstātiaꝝ exposcit.
qꝛ apud deū magis valet mortificatio vi
cioꝝ q̄ abstinētia ciboꝝ. vt ptz de pe. dis.
p̄ma. c. mensurā. Et hāc duplicē pnīaz fi
lij israel in captiuitate babilonica ꝑ pctīs
suis septuaginta annis executi sunt in ie
iunio et fletu et plāctu. vñ nō ignorātes
se positos in captiuitate propter pecca
ta penitentiaz acceptauerūt septuaginta
annis p̄sertim q̄tuor tp̄ibꝰ anni p̄cipue vin
dicta deseuit diuina vt innuit̄ Zach. viij.
Vbi dicit̄ ieiuniū quarti ⁊ ieiuniū quinti
et ieiuniū septimi et ieiuniū decimi. his eī
q̄tuor tp̄ibꝰ ieiunauerūt. Et iō qꝛ vt dicit
ibidē glosa. Iudei arbitrabant̄ ieiuniuz
quarti mens Julij esse die. xvij. eiusdē mē
sis qñ moyses de mōte descendēs tabulas
legis fregit. et iuxta Ieremiā muri ciui
tatis ihl̄rm tūc primū sunt rupti. In qui
to. i. augusto ꝓpter exploratores terre san
cte orta est seditio in populo ⁊ iussi sunt in
montē nō ascēdere sed ꝑ q̄dragīta annos
lōgis a terra sancta circuire dispēdijs vt
exceptis duodꝰ Iosue et Caleph oēs in
deserto morerent̄. In hoc enī mēse prius
Nabuchodonosor et post Tytus templū
hierosolimis destruxit et vrbē bethel ce
pit ad quā ꝯfugerant multa milia iudeoꝝ
Aratū est etiā templū in hoc mēse ignomi
nia oppresse gentis a Tyto a Tymo rufo

In septio. i. octobri occisus ē godolyas et trib⁹ iude dissipate. In decio. i. ianuario Ezechiel ī captiuitate posit⁹ ⁊ pphs captiuoz audiuit templū esse subuersū quinta mensis. Hec fuerūt cause luctus iudeorū et ieiunij. Post finē aūt annoz septuaginta templū iterū esse ptructū ⁊ iudeos ad terrā suā pstat reductos tūc q̄rebāt a sacerdotib⁹ et ppbetis si ꝑm priozē cōsuetudinē ieiunare deberēt ibidē ca. vij. dicētes. Nūq̄d flendū est ī quīto mēse vel sanctificare me debeo scz p ieiuniū sicut iam feci multis annis. Quib⁹ dñs. Cum ieiunaretis et plangeritis nunquid ieiunium ieiunastis mihi. id est nunq̄d ꝑdebat mihi q̄ ieiunastis. Et cū bibistis ⁊ comedistis nūq̄d nō vobis comedistis et bibistis non mihi. Quia vt dicit glosa. Nō his verbis placat̄ de⁹ sz bonis opibus. qz esca nō cōmendat nos deo sed p̄cepta dei si facim⁹. Sequit̄. Hec dicit dñs exercituū. Judicium verū iudicate ⁊ miaz et misericordiones facite vnusq̄sq̄ cū fratre suo ⁊ viduā ⁊ pupillū aduenā ⁊ pauperē nolite calumniari et cetera mlta. Hec enī sunt quib⁹ placat̄ deus ⁊ q̄ nos ꝑmendāt deo. Et sic ieiunū vt dicit ibidē dñs. vij. erit domui iude in gaudiū ⁊ letitiā ⁊ solēnitates p̄claras. veritatē tm̄ ⁊ pacē diligite. Hic q̄ri ꝑt vtrū ieiuniū vel aliud opus bonū factū in mortali peccato ꝑsit facieri ꝑfectū cuz legit̄ de Achas q̄ fecit fictā pniaz qz nō cū vera ꝓtritione ⁊ tm̄ suspēdit diuinā vindictā. iij Re. xvj. Ad q̄d rñdet Albert⁹ in quatuoz q̄ tale ieiuniū vel aliud op⁹ bonū q̄d est carnis afflictiuū nihil ꝑdest q̄tū ad vitā eternā. qz mortuū est in se. valet tm̄ ꝑcipue quo ad tria. Primo q̄tū ad obedieneiam si est opus iniunctū mādato diuino aut mādato positiuo vel mādato prelati cōfessoris vel superioris imponentis. Secūdo valet ꝓtra lasciuiā ad ꝑseruandū castitatē. Tercio valz ad hoc q̄ magis cōfinem facit boīz gratie diuine qz ad illaz disponit. Secūdo q̄ri ꝑt. vtrū q̄s de vno pcō mortali satisfacere ꝑt sine alio. Ad B rñdet doc. s. sup. iij. dis. xv. q̄ nullo modo satisfacere q̄s ꝑt ne vno peccato mortali sine alio. Tu⁹ rō est. qz oportz q̄ talis sit modus satisfactōis qui cōperat ad tollendam offensam. qz oblatio est amicicie restitutio. Et ideo si aliq̄d sit qđ amicicie restitutionē impediat etiā apud boīes satisfactio esse nō ꝑt. Cū igit̄ qđlibet peccatū mortale impediat amiciciā caritatis que est boīs ad deū impossibile est q̄ homo satisfaciat de vno pcō alio retēto. sicut nec boī satisfaceret q̄ alapa sibi data se prosterneret et veniā petēs aliā sibi daret. Secunda rō cur de vno mortali q̄s nō ꝑt satisfacere sine alio est ista. qz ꝓtritio vera est principiū satisfaciēdi ⁊ vnicū fundamētum sine quo cetera penitus inania iudicant. Nunc impossibile est q̄ aliq̄s de vno sine alio ꝓtritionē verā habeat. licz attritionē habere ꝑt. Quia ꝓtritio vera deplāgit peccatū ⁊ odit ipm̄ ꝑncipaliter ꝓpter offensaz diuinā ⁊ in hoc odiet oē peccatū vtpote deo ꝓtrarium ⁊ ei⁹ offensiuū. Attritio vero ꝑncipaliter hz respectū aliū. ⁊ ideo nō est potēs peccatoz̄ q̄uertere ab affectu oīm mortaliū tā efficaciter vt pot⁹ eligeret mortē q̄z recidiuationē ad qđ tñ ver⁹ penitēs obligat̄. Qz dicit doc. s. in qđlibet⁹ q̄ ꝓtrit⁹ tenet̄ plus ex caritate diligere deū q̄ seip̄m. Et ideo oportz q̄ cōtrit⁹ ꝑeligat oēm penā culpe. descendere tñ in ꝑticulari ad hāc penā vl ad illā nō tenetur. imo stulte faceret si sup̄ hmōi ꝑticularib⁹ penis seip̄m vl aliū sollicitaret. q̄ si q̄rat̄ cur pot⁹ p actū ꝓtritōis pctm̄ delet̄ q̄z p aliū actū. Ad hoc rñdet Guil. ī suo sacramētali q̄ ex eo qz demon est initiū oīs pcti. qđ quidē pctm̄ sequēs naturā illius a quo ꝓcessit facit possessoz̄ suū. i. peccatoz̄ esse sup̄bā rigidū ⁊ durū in diabolicā qđāmō trāsformās similitudinē Dñ q̄diu q̄s in pcō repit̄ ꝓtumax durus ⁊ elat⁹ est sic ait dñs de Pharaōe. Indurabo. i. indurari ꝑmittā p subtractioz gr̄e q̄ natura est coz hom̄is mollificare coz pharaonis ⁊c. Sz ꝓtraria ꝓtrarijs curant̄. Et ꝓtritō et hūilitas sūt q̄si duricie ⁊ elatōi ꝓtraria ideo huic actui magis attribuit̄ deletio culpe Jux illd̄ ps. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulat⁹ coz ꝓtritū ⁊ hūiliatū de⁹ nō despicies Ex hoc etiā apparet ꝓsequēl rō quare per talē ꝓtumaciā ⁊ duriciā tm̄ q̄s excōicati

debeat et nõ alias. Unde hec cõtritio ſm Guil. in tantũ ꝓ peccatis p̃t intẽdi ꝙ nõ
C solũ tota culpa ſed tota etiã pena dimitti
tur. Et hoc fieri p̃t dupliciter Uno modo
ex ꝑte charitatis que diſplicentiã peccati
cauſat. et ſic cõtingit tm̃ intẽdi charitatẽ
in actu ꝙ cõtritio inſequẽs merebit̃ abſo
lutionẽ ab omni pena. Alio mõ fit ex ꝑte
doloris ſenſibilis quẽ volũtas in ꝯtritõe
excitat. Quia enĩ dolor ille pena quedam
eſt tm̃ intendi p̃t ꝙ ſufficit ad deletionez
culpe et pene. Nihilominꝰ tñ requirit̃ cõ
feſſio et iniũcte penitẽtie expletio. vt di
cit Pe. in. iiij. tum ꝓpter eccleſie p̃ceptũ.
tum ꝓpter incercitudinẽ. qꝛ nõ eſt q̃s cer
tus ꝙ ſua ꝯtritio ſufficiẽs fuerit ad totuz
reatũ tollendũ. Idẽ Tho. Refert Jaco
bus de vitriaco. ꝙ mulier quedã in ſermo
ne quodã ꝯpuncta in p̃ñtia totius populi
dũ ꝯfiteri vellet ſua peccata ꝓhibita eſt a
ſacerdote. qui iuſſit eam eccleſiã ingredi
vt ibidẽ poſt ſermonẽ ꝯfiteret̃. Que cru
cem aſpiciẽs dum illã oſcularet̃ cũ nimia
cõtritione. p̃ magnitudine ꝯtritõe emiſit
ſpiritũ. Moxqꝫ populus vidit ab eccleſie
tãte refulgẽtie fulgorẽ egredi qđ qđdam
mõ lumẽ ſolis obfuſcabat ⁊ lux illa ꝓtinꝰ
celũ aſcẽdebat. Populꝰ aũt hoc vidẽs et
ingrediẽs eccleſiã cũ impetu magno. mu
lierẽ ad pedẽ crucis inuenerũt mortuam.
nulla alia ꝑſona ibidẽ inuenta. Ad laudẽ
dñi Jeſu qui nõ venit vocare iuſtos ſed
peccatores ad penitentiã.

De ieiunio ab omni delectabili et qꝛ tẽpore ſacro prohibẽtur celebrare matrimonia propter diuerſa cõcomitantia. Ser. xxix.

Facite dignũ fructũ
penitẽtie. Math. iij. Ad cuiꝰ eui
dentiã ſciendũ ꝙ tribꝰ modis de
um offendimus ſcꝫ delectatõne cogitatõ
nis. impudẽtia locutionis. et ſuꝑbia ꝯuer
ſationis. Et ꝯtraria cõtrarijs curant̃. di
gnum fructũ penitẽtie tribꝰ modis oppo
ſitis ꝑficimus q̃ ſunt tres ꝑtes pn̄ie inte
grales. Primũ ꝑficimus in cordis ꝯtritõ
ne q̃ iudeis p̃cipitur. Johel. ij. Scindite
corda veſtra ſcꝫ ꝑ doloris ꝯtritionis ⁊ nõ
veſtimẽta veſtra. hoc enĩ faciebãt tꝑe tri
ſticie ⁊ aduerſitatis. Secundũ vero ꝑfici
mus ꝑ oris debitã ꝯfeſſionẽ que p̃cipit̃
Jaco. vlti. Cõfitemini alterutrũ pecca
ta veſtra. Tercium autẽ ꝑficimus ꝑ debi
tam operis ſatiſfactionẽ quã dñs p̃cepit
in themate p̃ñti. Alioquĩ vt dicitur Luce
xiij. Niſi penitentiã habueritis oẽs ſimul
ꝑibitis. Et hec quidẽ ſatiſfactio diſtingui
tur in tres ꝑtes ſubiectiuas ꝯtra triplicẽ
cõcupiſcentiã penitus eradicandã ſcꝫ in
elemoſinarũ largitionẽ ꝯtra ꝯcupiſcentiã
oculoꝝ. In ieiuniorũ frequentationẽ cõ
tra ꝯcupiſcentiã carnis. et in deuotã ora
tionẽ ꝯtra ſuperbiã vite Que tria tãtoꝑe
ſunt iſto tempore ꝓſequẽda ꝙ oĩa ꝯtraria
in his tribus ꝯcupiſcentijs nõ ſolũ morta
lia peccata cauſantia ſed etiã dignũ pn̄ie
fructum impedientia ſunt ꝓcul nũc abijci
enda. Et ideo tercium ieiuniũ maxime ne
ceſſarium eſt ſcꝫ moderate abſtinentie ab
oĩ delectabili etiã alijs tꝑibus licito Ver
bi gratia. Sicut nũc abſtinendũ eſt a cibiſ
nõ ſolũ ꝙ ſemel in die dumtaxat q̃s come
dat ſed etiã vt in qualitate ⁊ quãtitate ſu
mendi ſibi aliquid ſabtrahat. Sic etiã ab
ſtinendũ eſt et aliq̃d plus ſolito ſubtrahen
dũ de ornatibus. loquacitatibꝰ. ludis. io
cis. laſciuijs. et ſimilibus. hoc enĩ clamãt
ſacra eloquia. hoc inducit mater eccleſia
dicens Johel. ij. Cõuertimini ad dñm in
toto corde veſtro in ieiunio et fletu ⁊ plan
ctu. et ſcindite corda veſtra ⁊ nõ veſtimẽ
ta veſtra. Egrediat̃ ſponſꝰ de cubili ſuo et
ſponſa de thalamo ſuo ⁊c. multa. Hic ma
ter eccleſia vt omnẽ vanitatis occaſionẽ
abſcindat. vxorũ ductiones nuptiarũ ſo
lennitates et copulas carnales q̃ ceteris
tꝑibus licite iudicant̃ oĩbꝰ diebuſ diuino
cultui precipue dedicatis penitꝰ ꝓhibet. li
cet omni tempore cõtrahi poſſunt matri
monia et etiam ſponſalia q̃ ꝯſenſuz tm̃ cõ
trahunt̃. Qꝛ ſi querat̃ q̃ ſunt illi dies. Di
cendũ ſm doctores in c. Capellanꝰ. extra
de ferijs. Qꝛ a prima dominica aduen
tus vſqꝫ ad epyphaniam incluſiue. et a
ſeptuageſima vſqꝫ ad octauas paſce vt

patz in dicto ca. Capellanus. Et a prima die rogationum vsq; ad octauas penthecostes inclusiue. Quia dicit ibidē textus ca. Capellan⁹. extra de ferijs. q vsq; post septimū diem penthecostes qui caret octauo nuptie suspendunt in dominica que sequitur. et deinceps possunt legitime celebrari. Ceterum si nuptie fierent tempore nō phibito et sine solennitate nuptiarum tempore phibito cōsumare vellent queritē quid iuris. Ad hoc respondetur supra in dicto ca. Capellan⁹. q etiam earum cōsummatio phibetur. xxxij. q. iij. c. nō oportz et ca. sequētibus. Demq; bonz omnū rō est. quia licet nuptie sunt licite in se. tamē omnia ferecōcomitantia sunt periculosa et impeditiua salubris penitētie. Nam in illis puocantur vt frequenter ad cōplacētiam cōtra humilitatez. ad voluptatē sensuum cōtra castitatem. ad lasciuiā corporum cōtra asperitatē. ad cupiditatē essecruum cōtra largitatem. et sollicitudinem cordium cōtra orationis assiduitatē. Et ideo cōclusit Gregori⁹. xxij. moral. dicēs Bonum est cōiugium sed mala sunt q circa illud ex huius mundi cura succrescunt. Dum igitur tenetur quod nō nocet ex rebus iuxta positis ꝓmittitur plerūq; quod nocet. Sicut sepe rectum mundumq; iter pergimus et tamen ortis iuxta viam vepribus per vestimenta retinemur. In via quidem mundum nō offendimur sed a latere nascitur quo pungamur. Hinc miser ille vocatus ad cenam eternaz. Respōdit Luce. xiiij. Uxorē duxi et ideo nō possum venire Miseranda prorsus cōditio q aggrediens statum licitū nō modo se nō excusat vt ceteri dicētes. Rogo te habe excusatum. sed etiam impossibilitatē intendit quasi cum cōiugio cogeretur deseruire vicio. Super quo querit Alex. de balis in prima parte summe. Utrum in ratōnalem creaturam que libere est voluntatis ꝑt cadere coactio sicut videtur apls ad Ro. vij. dicens. Uideo aliam legez in mēbris meis repugnantē legi mentis mee et captiuum me ducentem in lege peccati que est in mēbris meis. Ad quod respondet ibidem q duplex est cōpulsio vt coactio. Una scz q pati vel agere dicimur aliquid vel aliq; quorum passio nonnūq; fieri potest absq; voluntario cōsensu patientis. Est enim hic dictum inuoluntarium per violentiā cui⁹ principium est exterius. eo nihil cōferēte qui patitur. Si vero respicit agere mixtū ex interiori et exteriori. non erit cōpulsio simpliciter nec inuoluntariū simpliciter. sed mixtum ex voluntario et inuoluntario et hoc modo potest esse cōpulsio ad bonū vel ad malum. et hoc modo potest esse meritorium vel demeritorium. Nam illa cōpulsio de qua domin⁹ dicit cōpelle intrare Luc. xiij. habet aliquod de voluntario ad bonum. ratione cuius dicitur meritorium. Unde Bern. Hoc intendit deus cū terret aut percutit vt faciat voluntarios nō vt saluet inuitos. quatenus duz de malo in bonū mutat volūtatē. transfert ad libertatem. Illa vero qua Petrus cōpulsus est negare christum. habet de volūtario ad malum. et ideo nō omnino excusatur. Unde Bern. Est cōpulsio quedā activa sed nō habet excusationez cum sit voluntaria. Cogebatur christianus negare christum et dolens. et tamen nō nisi volēs volebat enim vitare gladium ferientis. arcq; illa voluntas intus residens os aperiebat non gladius qui foris apparebat. Ceterum illa cōpulsio qua dicitur aliquis abstractus et illectus a cōcupiscētia sua a qua dicitur corpus quod corrumpitur aggrauat animā non debet ꝓprie dici ad malum cōpulsio sed potius quedam inclinatio voluntatis per pondus corruptionis cōcupiscentialis. Quibus premissis cōsequenter prosequenda sunt que cōmuniter cōcomitantur cum matrimonia celebrantur ꝙ que et satisfactōnes fructuose suppeditantur. Primum igitur cōmuniter cōcomitans est cōplacentia vestium et ornatus cōtra humilitatem. quam exoptant sponsalibus implicati. De qua dicit Jeronim⁹ ad Eustochium. Si mulier vel vir se ornauerit et vultus hominum ad se prouocauerit et si nullum inde sequatur damnum. iudicium tamē patiē

eternum. quia venenū attulit si fuisset qui biberet. Luz tamē ecclesia ꝓcepit his diebus humilibus ⁊ vilibus vestiri scz cinere et cilicio. In cuius argumentum impoīt cinerem capitibus singulorum implens illud mandatum dominicū Jere. xxv. Ululate pastores et clamate et aspergite vos cinere optimates gregis. Et iterū Jobe. ij. Accingite vos cilicijs et plangite. Dñe et niniuite audientes diuinam cōminatōnem ꝑ Jonam ꝓphetam crediderūt dño et predicauerunt ieiunium et induti sunt saccis a maiori vsqꝫ ad minorem. Et rex surgens de solio suo vestem suam abiecit et saccum induit et sedens in cinere precepit dicens. Homines iumenta boues ⁊ pecora nō gustent quicqꝫ nec aquam bibant et operiantē saccis homines ⁊ iumēta clamentqꝫ ad dominū in fortitudine. Et auertatur vir a via sua mala et ab iniquitatibus que est in manibus eorum. et faciebant hoc ducti timore. Ecōtra vero vt dicunt doctores super Exod. Mulieres q̄ in egipto se ornabant ad specula ad puocandum viros ad cultuz matrimonij ꝓpter affectum prolis cum viri opprimebantur in labore luti et lateris postmodū existētes in deserto et excubantes ad ingressum tabernaculi amore diuino ducte obtulerunt eadem specula ad vsum tabernaculi cōtemnentes de cetero eorum vsum ⁊ superfluum ornatum. Unde de cassibus eorum que sunt enee fm magistrū in histo. factum est labium id est lauatoriū eneū in quo aqua missa lauabant sacerdotes manus et pedes eorum vestes sanctas acceꝑturi vt sacrificarent. Similiter ingressuri tabernaculum et egressuri. Et specula circumposita erant in quibus sacerdos videre poterat si vspiam in veste vel carne macula erat abluenda. Secundū est voluptas sensuum cōtra castitatē Et hec potissime cōfouet in maledicta chorea. Omnes enim sensus ibidem turpissime maculantur. ⁊ ideo penitus est fugienda presertim in temporibus deo dicatis. Omnia nanqꝫ que fiunt in illa in blasphemiaz dei et passionis Jesu christi a diabolo sūt adinuenta. Quia per eā primo ydolatria post dationem legis fuerat perpetrata. Per illā inqꝫ omnia passionis christi insignia cōtumeliose representantur vt parz in extensione brachiorum. idem in fractōne gressuum. in capite adornato. in cantu turpissimo. in gestu libidinoso. Et venalē exponunt animam precioso christi sanguine redemptam. Hinc tā tam ostendit dns in monte sinay huius peccati vindictā vt et Moyses mitissimus hominū interficeret viginti quatuor milia hominū. Minimum cum omnis oblectatio et cōcupiscentia luxurie ibidez adimpleretur. que in septem modis distinguitur et gradib⁹. Primus est quādo ꝓcupiscentia cōsistit in primo motu tantū et sic est veniale peccatuz quādo fit sine deliberatōne vel intentōne cōsentiendi in actum vel delectationē peccati mortalis. Secundus est cum sequitur cōsensus in delectationē licet nō est opus et sic est mortale peccatum sicut cum aliquis tenet immundam cogitationē scienter de peccato carnis et sibi placet et delectatur in ea voluendo et reuoluendo licet nō vellet opus pficere. Tercius est cū etiā adest cōsensus in opus ⁊ sic etiam est mortale grauꝰ cereris paribꝰ q̄ primū. Quartus est cū pascitur ꝓcupiscētia etiā visu in xta illud Mat. v. Qui viderit mulierem ad cōcupiscendum eam iam mechatus est in corde suo. quia hoc est plene cōsentire libidini. quia hoc omnino intendit in eam vt illā ꝓcupiscat ⁊ carnaliter ꝓgnoscat affectu saltē si nō effectu. et hoc etiā est mortale grauius q̄ secundū. Porro qđ dicit dns de muliere etiā intelligit de quacūqꝫ re cuiꝰ abusus est ꝓtra diuinū preceptū sicē videre ludū alearū. torneamēta. et sitia q̄ in se sunt mortalia. Et notanter dicit ad cōcupiscendum eā. qz si aliqs viderit eam vt rem pulchram et non vlterius per affectum procederet vel paruum vel nullum esset peccatum. vel solum peccatum curiositatis. Quintus est in stultiloquio et turpiloquio puocando mulierem vel habendo cum ea familiaria calloquia ꝓpter libidinē. ⁊ sic est mortale grauꝰ q̄ tercius.

tum quia sic libido plus ꝓuocantur tum etiam quia secunda presona sua fetiditate maculatur. Sextus est cum quis osculatur vel amplexatur mulierem libidinose vel tangit eam inhoneste ex libidine et hoc vocatur ab apl̄o turpitudo. Vñ glosa. in osculis et amplexibus vel tactibus. Et etiam peccatū mortale et tanto grauius precedentibus q̄to libido magis ꝑ talia accenditur ꝓpter nimiam approximationē ad ignem. Septimū est quādo cōcupiscentia ꝓcedit in opus luxurie vel immūdicie vel molliciei quod sepius ꝯtingit ex amplexibus et tactib⁹ impudicis. Et hec omnia cōmuniter in choreis frequentant̄ Secunduz est lasciuia corporū cōtra asperitatem abstinētie ⁊ penitētie. Tales enī instant cōuiuijs. et cōmessatōnibus. cubilibus. et in pudicitijs. ꝯtradicente tñ apl̄o Ro. xiij. Nō in cōmessationibus et ebrietatib⁹. nō in cubilibus ⁊ impudicicijs. nō in ꝯtentione et emulatiōe. sed induimini dominum Jesum christū. Hi enim potissime instant cultui matrimonij ꝓpter recētem cōiunctionē. inuoluti fetoribus luxurie tanq̄ sues in volutabro luti. cū tamen isto tp̄e quilibet christian⁹ merito deseruiret sacre sanctimonie ⁊ ꝯtinētie sicut ⁊ abstinētie vtpote p̄paraturus animā ⁊ corpus ad dignā susceptionez illi⁹ sanctissimi sacramenti altaris in festo pasce cōtinendo etiā ab actu cōiugali. licet in se licitus est habet tñ annexam quandā mentis depressionē ꝓpter vehementiā delectatōnis carnis. Et ideo filij israel vt aptiores redderent̄ ad eleuationē mentis ad suscipiendam diuinā presentiā abstinere iubētur a delectatōne carnis etiā a ꝓprijs vxoribus Exo. xix. dicēte domino. Estote parati in diem terciū ne appropinquetis vxoribus vestris. Vnde et sacerdotes in lege veteri diebus quibus ministrabāt a ꝓprijs vxoribus se ꝯtinebāt. et ideo tp̄e luctus et penitētie egrediat̄ sponsus de cubili suo et sponsa de thalamo. vt dicit̄ Johel. ij. Vnde et Noe et filij eius se ꝯtinuerunt toto tp̄e quo in archa fuerūt p integruz annū. O q̄ fidelissimus miles Vrias qui ait. ij. Reg̃. xj. Archa dei israel ⁊ iuda habitabant in papilionibus et dñs meus Joab et serui domini mei sup̄ faciē terre manent et ego ingrediar domū meam vt comedam et bibam et dormiā cum vxore mea. Quartū est cupiditas affectuū ꝯtra largitatē. Nam vt dicit apl̄s. j. Corint. vij. Si nupserit virgo non peccauit. dicit glosa nubendo. Alioquin beata virgo peccasset. sequit̄. Tribulationē tamē carnis habebunt huiusmodi id est afflictionez ꝓ rebus necessarijs ꝓcurandis ⁊ sibi ⁊ filijs et ex h̄ sequit̄ cupiditas. qꝛ ꝑm Bern̄. Cor humanū est glutinosum facile adheret omnibus que frequētat. Quintū est sollicitudo cordium. Vnde apl̄s. j. Corinth̄. vij. Qui cum vxore est sollicitus est que sunt mundi quō placeat vxori ⁊ diuisus est. in quibus verbis implicantur quatuor grauia. Primo vinculū cōiugale quod ē paruum onus. quia nunq̄ est suij p̄ius. Secundo studium mundiale. quia sollicitus est quomō placeat vxori. Quarto diuisio operis. Nam ꝑm glosaz magna amaritudo in domo vxor tristis. et talis diuisus ē nō natura sed actu diuisione scz officij non intentionis. Quod a nobis auertat Jesus christus Amen.

Primum inuitās ad matrimonij statū est carnis lasciuia. et de ornatu mulieris. Ser. xxx.

Facite dignū fructū penitentie. Vt autē dignus penitentie fructus non prepediatur a sacramento matrimonij acceptantib⁹ caute ambulandum est ne quod in se licitū est ex circumstantijs varijs reddatur illicitū Et ideo diligentissime cōsiderandum ⁊ iugi memoria reuoluendū est illud Luc̄. xiiij Cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco. Nam agit ibi de inuitatione ad nuptias Q.d̄ et si ad literam seruare ꝯsuluit dñs. multo magꝫ spūaliter seruare ꝯueīt vt ī oī inuitatōe ad nuptias

inspiciat quis finem ⁊ ꝓpriam intentionē
Ad cuius euidentiā sciendum ꝙ tria sunt
principaliter que solent homines ad ma-
trimonij statum inuitare. Carnis scz lasci
uia ꝓpter turpem motionē. Cupiditatis
amentia. ꝓpter rerū adeptionē. et mentis
inopia. ꝓpter vilem delectationē. Et hec
sunt tria precedentia matrimoniū. Pri-
mum igitur inuitans est carnis lasciuia
ꝓpter turpem motionē. Et sic inuitati p̄ci
pue querunt in vxore petulantiā pulchri
tudinem et carnalitatē. quam necdum in
speciali elegerunt sed generaliter venari
querunt ꝓpter frequentantes choreas et
alia spectacula vana ad que cōueniunt q̄
sunt ex parte eius. Et hi quidē licet a ꝓcel
losis libidinuz fluctibus velle cōfugere vi
deantur ad vnicum portum cōiugij. nō tn̄
fugiunt iacturaz mortalis vicij eo ꝙ aspi
rant ad hunc statum cōtra ordinationem
diuini precepti ⁊ eorū finalis intentio po
nitur in precipiciū mortalis peccati. In
cuius argumentū dicunt doctores Gen.
vj. Videntes filij dei filias hominuz. D.
Seth precepit filijs suis iussu diuino qui
dicuntur filij dei eo ꝙ a patre fuerunt in-
structi faciendū cultum diuinū ne scz ma-
trimonium cōtraherent cum filiabus ho-
minū id est de filiab⁹ de generatōe Chayn
que fuerunt curiose. dissolute. ⁊ lubrice. Fi
lij autem dei progressu temporis inobedi
entes effecti despiciebant filias genera-
tionis sue eo ꝙ essent simplices et deuote
nō curiose. et diligebant filias hominum
curiose ornatas ex eis sibi vxores accipi-
entes. Et tantis se luxurie feditatib⁹ im-
merserunt ꝙ refert methodius vnam esse
de causis diluuij ꝙ mulieres in vesaniam
supergresse viris abutebantur. Et iratus
dominus ait. Non permanebit spiritus
meus in homine. quia caro sunt id est ni-
mis carnib⁹ implicati seu carnalib⁹ Quid
est enim mulier ornata ⁊ lasciua nisi rethe
diaboli. presertim cum frequentat specta
cula et vana mundi. vbi potissima causa
cōgregandi est cōplacere et cōplaceri. vi
deri et videre. Unde ponit Alexander de
halis in quarto questionē. vtrum se fardā

tes pectentes mulieres ad cōmunionē ad
mitti debent. Unde in sermone decollatō
nis Johānis v. de. Viter.⁹ queri potest
an mulier peccet ornando se fm modū pa
trie presertim in habitu humane prouisio
nis eo ꝙ dicit Apostolus p̄me Corinth.
secundo. Mulieres in habitu ornato cum
sobrietate et verecundia ornantes se non
tortis crinibus aut auro aut margaritis
vel veste preciosa. Per quod intelligi da-
tur ꝙ sobrius ⁊ moderatus habitus ⁊ or
natus nō ꝓhibetur in mulieribus sed sup̄
fluus. inuerecund⁹. et impudicus. Ad qd̄
respondet doctor sanct⁹ scda scde. q. clxix
ꝙ in rebus exterioribus quibus aliquis
vtitur nō est vicium aliquod ex parte ho-
minis qui eis vtitur moderate et bona in
tentione. Si quis autez eis vtitur ad pec
catum et immoderate et hoc dupliciter.
Uno modo ꝑ cōparationem ad comunez
hominē cōsuetudinem cum quibus viuit.
et sic cōtingit esse vicium nō solum in ex-
cessu illius cōsuetudinis sed etiam in de-
fectu. quia dicit ph̄s in. vij. ethicoꝝ. ꝙ ad
molliciem pertinet ꝙ aliquis trahat ve-
stimentum per terram vt non laboret ip-
sum eleuando. vel si etiam defectum illuz
ordinat ad vanam gloriam. De quo Au-
gustin⁹ dicit de sermone domini in mōte.
Non in solo rerum corporalium nitore at
q̄ pompa sed etiam in ip̄is sordibus ⁊ lu-
ctuosis esse posse iactantiā et eo periculo
siorem. quia sub noīe seruitutis dei deci-
pit. Et ideo cōcludit ph̄s in. vij. ethicoꝝ.
ꝙ et sup̄habundantia ⁊ inordinat⁹ defe-
ctus ad iactantiā ꝑtinēt. Si tn̄ hoc face-
ret ꝓpter macerationē carnis vel mortifi
cationē vel humiliationē sp̄us tūc ad vir-
tutē tp̄antie ꝑtineret. Hic tn̄ est notandū
ꝙ ornat⁹ exterior multo ꝑiculosi⁹ frequē
tat̄ a virginib⁹ ⁊ viduis q̄ a ꝯiugatis. ꝑi-
culosissime aūt ab his q̄ ponūt se in statu ⁊
ꝓposito nō nubendi. Et ido mulier nupta
licite p̄t se ornare moderate fm ꝯmunē cō
suetudinē sui stat⁹ ⁊ terre sine pctō dūmō
faciat illo fine vt viro suo placeat vt illi⁹
honorē ꝯseruet ne scz vir su⁹ ꝑ eius ꝯtem
ptū labat̄ in adulteriū. Dn̄. j. Corint. vij.

dicitur ꝙ mulier que nupta est cogitat q̄ sunt mundi quo placeat viro. Virgo autem vel mulier innupta se ornans causam ornatus non habet. quia virum non habet. Et ideo in ornatu passim nititur. oībus placere sicq̄ potest plurimorū virorꝝ animos sua cultura ⁊ cōplacentia sauciare. A quo retrahit apl̄s. ij. Corint. vj. dicens. Nemini dantes vllā offensionē. Nā est regula iuris. Qui occasionē dat dāni: damnum dedisse videtur. Et istā differentiam notat Aug⁹ ad possidiū in epl̄a dicens. Nolo vt de ornamētis auri vel vestis. ꝓpriā habeas in ꝓhibēdo sententiaꝫ nisi in eos qui neq̄ cōiugati neq̄ cōiugari cupiētes cogitare deberēt quō deo placeant. Preterea tales persone que se ponunt in ꝓposito vel in statu nō nubēdi ſm obligationem vel ſm apparentiā cōmunē et alios docere deberēt verbo vel saltem exemplo et hortari ⁊ inducere ad penitētiam vt antiqui ꝓphete et oēs religiosi vl̄ vitam ducentes a mundo separatam sub quacunq̄ forma viuendi. Talis inq̄ vilibus vestimētis vti deberent et ideo grauissime peccāt sese ſm statum suū curiose ornantes. quia scandalizant vniuersos ⁊ illaqueant multos. Nāq̄ modo plus laqueant ceteris ꝑsone spirituales q̄ seculares. Secundo vero modo potest vti aliquis immoderate rebus exterioribꝰ ex inordinato affectu vtentis ex quo quādoq̄ cōtingit ꝙ homo nimis libidinose talibꝰ vtitur siue ſm ꝯsuetudinē eorꝝ cum quibus viuit siue ꝑter ꝯsuetudinē. Et hoc tripliciter. Primo quādo ex suꝑfluo cultu gloriam hominū querit ex quadā leuitate ⁊ vanitate. et tunc nō semꝑ est peccatū mortale sed quādoq̄ veniale. Si tamē hac intētione fecerit vt homines ad ꝯcupiscentiā ꝓuocaret mortaliter peccat. Secūdo per hoc ꝙ homo ex suꝑfluo cultu delitias quereret et nō ſm ꝙ vestis ordinatur ad corporis fomentū. Tercio per hoc ꝙ nimiaꝫ sollicitudinē apponit ad exteriorē cultum vestium licet nō sit aliqua inordinatio ex parte finis. Et generaliter quadrupliciter cōtingit ornatuꝫ esse mortale peccatum.

Primo quādo in habitu naturalis ꝓductōnis adulterine fiunt vsurpatōnes. vtpote seiꝑas fardantes crines ꝓprios colorantes vel ꝑegrinos ad ornatū sumentes aut succo purpurisso vl̄ cerusa multū obliniētes. vt dicit Alex. d̄ hal. sicut iaꝫ signatum est. Secundo cum quis in habitu hūane ꝓuisionis notabiliter excedat modum ſm statum suuꝫ ⁊ terre ꝯsuetudinē. Ex hoc enī ceteri mouent̄ ad scandalizationē vel ad indignationē aut ad detestabilē imitationē et ꝑsertim cum studet nouis adinuētionibus curiositatis. Tercio cuꝫ habitu quidē nō excedit metas generalis cōsuetudinis aut verecundia retrahēte aut impossibilitate ꝓhibente. sed metas excedit in affectu vel intentōne vtpote qui cū nimia libidine ornat se vel propter alios ad turpem alliciēdos amorē vel cōcupiscentiam. Nam quicq̄d agunt hoīes intentio iudicat omnes. Quarto cum non excedit in habitu nec affectu nec intētiōe. qꝛ nec cōcupiscit nec cōcupisci desiderat iꝫ agit ꝓpter quandaꝫ ꝯplacentiā ⁊ vanitatem. Quia tamē alijs occasiones nō subtrahit sed incaute choreas ⁊ alias vanitates requirit vbi tales cōueniunt qui cōcupiscere seu cōcupisci volunt. Vbi inq̄ de ꝯmuni lege multa cōcupiscentiarū incitamēta occurrunt. Talem inq̄ a mortali peccato excusare nō audeo. quia cōcurrentibꝰ his simul occasionē ꝯcupiscentie dare videtur. Nꝛ si aliqua de huiusmodi visitauerit ecclesiam ⁊ alia loca licita et honesta que redolent castitatem ⁊ nō lasciuiā. et sic aliꝰ in illam impegerit per cōcupiscentiā non tamen videtur occasionē tribuere sed magis videtur alter illam sibi ꝑuersa voluntate vsurpare. Quia nullū in hoc vanitatis vel sensualitatis indiciū alteri reliq̄t sicut prima que lota suspecta nō vitauit. Vnde quantam operatur animarum iacturam maledictus ornatus et ꝙ detestabilis culpa corā deo reputat̄ sequēs exempluꝫ attestatur. Legit̄ enī cū quedā deuota persona dominuꝫ frequenter oraret vt sibi dignaretur ostendere quid in muliere plus odiret. vt et sic de illo se de cetero

custodire posset. Tandem semel rapta vi
dit quandã stare comitissam in maximis
tormentis et absq; misericordia cruciari
a crudelissimis inferni demonibus. Cum
igitur traheret de pena ad penã et coraz
ista transiret cui dum viueret familiaris
fuerat statĩ clamabat. Heu heu misera ca
sta fui. abstinẽs. ⁊ elemosinaria nec ꝓ alia
causa sic crucior nisi ꝓ maledicto ornatu
ꝓpter quẽ fui peior q̃ ignis infernalis qui
nõ cõburit nisi peccatores ⁊ sibi ꝯiunctos
sed ornatꝰ meus sanctos ⁊ iustos mihi nõ
cõiunctos cõsumpsit. Cui dixit illa. Ergo
ornatꝰ est qđ in muliere deo plus displicet
Cui damnata. Vanus ornatus est fax in-
flammans omnẽ ignem peccati. et est ꝓdi
tor tradens ⁊ vendẽs castra dei demoni-
bus. et est imago damnatõis. Vnde sicut
pulcritudo mulieris a serpente fuit assum
pta in noua peccati inceptõne. sic nunc or
namẽtis diabolus summe vtitur ad ꝓcu-
rationẽ damnatõnis eterne. Tunc vene-
runt duo demones teterrimi cum lanceis
igneis ⁊ eam ꝑfoderunt et posuerũt illam
in ollam maximã plumbo liquefactã ple-
nam. Tunc altera ad se reuersa cognouit
ꝙ illud erat quod deus maxime in mulieri
bus odiebat. Et quod scribitur de mulie-
re de viris etiam dictum intellige. Secũ-
do ꝓuocat mulier aliam ꝑ lasciuiã ⁊ petu-
lantiam quam presertim ostentat in male
dicta chorea. vbi frequentant̃ gestus lasci
uie cantus immundicie conferunt̃ ꝓcacia
luxurie. adeo ꝙ fere omnes maledictã cho
ream frequentãtes ante aggressum matri
monij multipharie multisq; modis abho-
minabiliter fornicant̃ omnibus fere sensi
bus. Et velut turpissime meretrices sedu
la reuolutione carnalium affectuũ vel cõ-
sensu. amplexu. tactu. et similibus. ne dicã
effectu fedate sunt que hodie virgines re-
putantur. Et quia difficillimũ est vt quis
ad matrimonij portum eadem intentione
moueatur ad quam impositum esse dino-
scitur nisi prius conuersatione munda ac
pia viuere studeat vt cum Sara Thobie
iij. dicere valeat. Tu scis domine qꝛ nũq̃
cõcupiui virum et mundã seruaui animaz
meam ab omni cõcupiscentia. Demũ ꝓse
quitur quo remedio se seruauit dicẽs. Nũ
q̃ cum ledentibus miscui me neq; cum his
qui in leuitate ambulant participem me ꝑ
bui. Virum autẽ cum timore tuo non cuz
libidine mea cõsensi suscipe ⁊c̃. Et vix ali
quis in aggressu status matrimonialis in
uenitur qui ꝓpter malam intentionẽ eua-
dat mortale precipiciũ. quia ducitur aut
cõcupiscentia carnis aut oculorũ aut su-
perbia vite ponẽs eius finem extra chari
tatem. Et quia vt dicitur in decretis. j. q
ꝑma. c. Principatꝰ. Difficile est vt bono
ꝑagant̃ exitu que malo inchoata sunt ꝑn
cipio. Ideo raro talia matrimonia felicẽ
vsq; quaq; ꝑagunt exituz. Sicut exempla
riter ostenditur in Thobie. vj. c. vbi ange-
lus Thobiam minorem induceret vt Sa-
ram a patre in cõiugium peteret ꝓtinꝰ re-
spondit. Audiui ꝙ tradita est viris septẽ
et mortui sunt. Sed ⁊ hoc audiui ꝙ demo
nium eos occidit. Timeo igitur ne forte ⁊
mihi hoc eueniat. Cui angelus. Audi me
et ostendam tibi qui sunt quibus potest ꝑ
ualere demoniũ. hi nãq; qui cõiugium ita
suscipiunt vt deum a sua mente excludãt
et sue libidini ita vacent sicut equus ⁊ mu
lus in quibus nõ est intellectus habet po-
testatem demoniũ super eos. Quia nimi-
rum finẽ ponunt extra charitatem. Et sic
videntes querere portum salutis incidũt
in voraginem viciorũ nimiũ zelantes vxo-
rem. Amator autẽ ardentior ꝓprie vxo-
ris adulter reputatur. xxxij. q. iiij. ca. Pri
go. Et inde innumerabilia sequunt̃ pecca
ta. Vnde dicit Alex. de halis sup̃ Apoc̃.
ꝙ Nicolaus qui fuit vnus de septẽ diaco
nibus vt habetur Actuũ. vj. A fide ⁊ do-
ctrina christi recessit eo ꝙ argueretur sup̃
hoc ꝙ nimium zelabat vxorẽ suam q̃ erat
pulchra valde vt dicens clemens. Et vt
se excusaret ab hac stulticia respondit nõ
est mihi cure quid ipsa faciat qui vult vta
tur ea. et ideo predicauit cõmunicandas
vxores. omnes mulieres et cõmestionem
idolatritorũ esse licitam. Predicauit etiã
mundum hunc nõ a deo sed a principibꝰ
quibusdaz esse factã. Vnde cõquerit̃ dñs

Apocal. ij. Habes q tu tenētes doctrinā Nicolaitarū qui scz et cōmunicabāt vxores suas omnibus et omnes alias cōmunicandas esse dicebāt et plures habere licitum esse. Horū enī doctrinā habēt viri qui fugbo ac superfluo habitu ornāt vxores suas. et sic docēt fornicari et alijs cōmunicant. quia quādo bene ornanē libentius cōsiderenē et ardentius desideranē. sepiusq; sollicitanē et facilius decipientes decipiunē. Sic decepti sunt senes videntes susannā Daniel. xiij. Dauid vidēs bersabee. ij. Re. xj. Trenor. iij. Oculus meꝰ depredatus est animā meā in cunctis filiabus vrbis mee. Quod a nobis auertat Jesus christus Amen.

Secundum inuitans ad matrimoniū est cupiditas. Ser. xxxi.

Facite dignū fructū penitētie. Secundū inuitans ad matrimoniū est cupiditas amentia, ppter rerum adeptionē temporalium. quarū affectu nullus refugit cōnubiū. Nō anus refutat nec delir⁹. nō gippus nec gipposus. nulla denicq; mala vel iniquitas. nulla macula vel feditas. nullum scandalum vel deformitas. nulla iniusticia vel rapacitas. sed inexplebili auaricia excecati plurimi detestāda accelerāt cōnubia questus gratia. Dicit eī Hugo in epla ad sociū nubere volentē. Ducunē vxores hodie non causa plis sed causa pecunie. Dñ marcia catho⁹ filia cum quereret ab ea cur post amissum virum denuo nō nuberet respondit se nō inuenire virum qui se magis vellet q̄ sua. quo dicto eleganter ostēdit diuitias magis in vxoribus solere eligi q̄ pudicicia. Hiserāda prsus cōditio quia nulla est vxoris electio sed qualis aduenit talis sit habenda. Si iracunda. si fatua. si deformis. si superba. si scabiosa vel fetida. cuiuscū q̄ vicij est post nuptias discimus. Equus. asinus. bos. canis. et vilissima mancipia prius pbantur q sic emūtur. sola mulier nō ostenditē ne ante displiceat q̄ ducatur Vnde cōcludit ibidē Hugo. nō est vxor ducenda sapienti. Primū quia studiū pbie impedit. nec posse quēq; libris et vxoribus pariter inseruire. Multa sunt que matronarū vsibus necessaria sunt. videlicet p̄ciose vestes. aurū. gemme sumptus ancille. suppellex varia. Demum per totas noctes garrule questiones. illa ornatior p̄cedit in publicū. Nec honorabē ab omnibus. ego in cōuentu feminarū despicior misera. Cur tm̄ aspiciebas vicinā. quid tm̄ cuz ancilla loquebaris. de foro veniens quid attulisti. Non amicuz habere possumus. nō sodalē alterius amorē suuz suspicatur odium. p̄sertim cum turpis est aut vetula aut rugosa despici se causatur Et cum molestum sit possidere q̄ nemo dignatur habere que diuitijs nō virtutibus eligitur cum graui molestia iam possidetur electa Proinde alia forma. alia facie. alia ingenio. alia affabilitate. alia liberalitate. tristem demulcent animū. sollicitant affectuz. illaqueant amorē. colloquia multiplicāt. familiaritates ingemināt. instruunt cōuiuiola frequētat feda oscula. sicq; captiuus quasi bos ad victimā ducit. Illa vero alterius amorem et familiaritatē suū putat odium. nec ancillam nec vicinā relinquit infestam. Quia zelotipia nihil aliud est q̄ frenesis quedā abstrahens patientē a p̄prio spiritu et recto iudicio cuncta toruo lustrās oculo. Ex quib⁹ oriunē calumnie falseq; diffamatōnes. quibus si creditmiser homo velut freneticus p̄cedit ad ea que sibi q cōparia sūt ad magnā verecundiam ad summāq; infamiam. sequunturq; ppetue dissensiones. et mortis options. Hinc refert Valerius libro. vij q̄ vnice filij pater. themistides cōsulebat an filiam pauperi moribus ornato aut locupleti parū pbato collocaret scz in cōiugio. Cui ille. Malo inquit virum pecunia quam pecuniam viro indigentē. Quo dicto monuit vt generū plus q̄ diuitias generi eligeret. Quāuis enim assint diuitiarum opulentie p̄trahens tamē puidere debent an persona cum qua cōtrahit p̄dita sit virtutibus et ornata moribus. alias eī frequenter solet tristicie tedium sequi ma

trimonium. Et ideo fuit vna de legibus li
gurgi. virginem sine dote nubere. Ad ma
iorem autē euidentiā particularia discu-
tiam⁹. et primo de his qui filias suas spu-
rijs copulāt. De quibus dicit̄ Sapīe. iiij.
Spuria vitulamina et adulterine deplan
tatōnes nō radicem dabunt altā nec sta-
bile fundamentum collocabunt ⁊ multa q̄
ꝓsequitur ibidem de annihilatōne et era-
dicatōne eorum. Nimirū cum vt cōmuni
ter iniustis bonis dotent̄ vt patebit. Naz
quidā copulāt suas spurijs sacerdotuz vt
dotent̄ patrimunio crucifixi. Hinc q̄ri
potest vtrum liceat filijs etiā legitimis sa
cerdotū ꝟm ritum ecclesie orientalis vel
alijs heredib⁹ relinquere vel legare de bo-
nis ecclesie p̄sertim cum de lege nature pa
tersuis filijs ꝓuidere teneat̄. Ad quod re-
spōdit decretalis extra de peculio clerico
rum. c. j. ꝙ inuestigandū est si nihil patri-
monij habēs p̄sbiter quādo ꝓuectus ē ad
ecclesiasticū ordinē postea emerit predia
cuius iuris sint. quoniā ecclesie ad quā ꝓ-
motus est esse debent iuxta canonicaz au
toritatem. glosa. quia p̄sumitur de bonis
ecclesie empta. Vide etiā alia que ponun
tur in eadē rubrica. Et iterū quo nihil ma
nifestius. xij. q. iiij. ca. sacerdotes. Vbi di
cit ꝙ si sacerdos emerit bona partiz d̄ pa
trimonio. ꝑtim de bonis spiritualib⁹ de-
bet cōputare q̄tum de rebus suis et q̄tū
de reb⁹ ecclesie dederit ꝓ re empta. et ꝟm
h̄ diuident̄ inter ecclesiā ⁊ heredes defun
cti vt qui plus dedit magis habeat. Pre
terea querit ibidē glosa Bar. brixeñ. Po
ne postq̄ adeptus est ecclesiā nullos sum-
ptus facere voluit de patrimonio ꝓprio.
sed quicquid emit de patrimonio tm̄ pro-
prio emit sed solis redditibus ecclesie fuit
vsus ad necessaria. Ad hoc rrspondet ꝙ
cōputandi sunt sumptus quos facere con
sueuit vel quos facturus fuisset de ꝓprio
matrimonio ac si nō haberet ecclesiā. Et
sic ꝓprie ponitur hoc verbum cōpensatō-
ne. Cuius ratio est. quia non debuit negli
gere lucrum ecclesie ꝓpter lucrum suum ⁊
hoc declarat text⁹. xij. q. iiij. c. quicunq̄. et
in glosa. Hec etiam patent manifeste. xij.
q. iij. c. primo et secūdo. Ceterū. xxxij. dis.
ca. Aliter ostenditur ꝙ occidentalis ⁊ ori
entalis ecclesia votum castitatis suscipit.
Queritur igitur vnde debet vxor illi⁹ cū
filijs suis nutriri. Ad quod respondet ca
non. xxxj. dis. c. omnino in textu ⁊ glosa. ꝙ
si quis vxorem habet et filios de bonis ec
clesie potest ip̄os pascere si non habeat ꝓ
pria vt patet. l. dis. c. studeat. in fine. Vn̄
lxxxvj. dis. c. diuinis. subdit causaz dicēs.
Melius est enim vt ip̄e subuenias tuis q̄
bus pudor ē ab alijs deposcere aut alienū
postulare subsidium necessitatis. nō tamē
vt illi ditiores fieri velīt ex eo ꝙ tu potes
cōferre inopibus. Neq̄ enim ꝓpterea te
deo dedicasti vt tuos diuites facias. vbi
dicit glosa. Nam tanq̄ pauperib⁹ debes
dare alias non. xij. q. ij. c. quisquis. et hoc
q̄tum ad sustentationē eoruz que sunt de
legitimo thoro. Quid igit̄ de meretricib⁹
et cōcubinis que nutriuntur de bonis ec
clesie et nō de patrimonio ꝓprio. verū vel
sint raptores qui bona ecclesie cōsumunt
in vsus illicitos. Ad hoc respondet Ray.
ꝙ clerici qui nō solum cōcubinis sed etiā
cōsanguinibus diuitibus potentibus me
retricibus et secularibus non egentib⁹ ec
clesiastica bona pauperibus debita distri
buunt raptores sunt et quicq̄d illis sup̄est
pauperū est. vt patet. xvj. q. j. c. vltīo Vn̄
tenentur ad restitutionē omnium paupe
ribus vel in vtilitatem ecclesie. vt ptz. xij
q. ij. ca. et si illi. et. c. gloria. Vnde graui
ter quidaz peccant sed magis quādo pau
peribus nō solum subtrahunt sed etiā tur
pibus tribuunt. vt patet. lxxxvj. dis. c. q̄
venatoribus vbi dicit̄. Dicant mihi qua-
re dant venatori hoc in illo amant in quo
nequissimus est hoc in illo pascūt hoc in il
lo vesciunt ip̄am nequiciaz publicani. spe
ctaculis omniū. glosa. dicit ꝙ multiplex ē
venatio sed hic loquitur de venatōne vel
pugna que fit in arena cum feris. Sequit̄
textus. Qui dant histrionibus qui donāt
meretricibus quare donantur. Nunquid
et non ip̄a hominibus donantur. Non tn̄
ibi naturam attendunt operis dei sed ne-
quiciam operis humani. Potest tn̄ illis

dari vt pauperibus in necessitate causa elemosine dummodo talis donatio non teneat vel foueat eos in peccatis. et cõcordat Thomas. Deniq; filios eius turpiter acquisitos põt sacerdos tenere tanq̃ pauperes in extrema necessitate nisi habuerit patrimonialia. Quos si posuerit in monasterio potest libere monasterio q̃uidere Similiter fm Ray. focazie et huiusmodi turpes persone tenentur sic recepta restituere ipi ecclesie nisi forte eis datum fuerit causa elemosine in summa necessitate quia tunc debitum fuit. Idem Hostien. Possunt tamẽ clerici de fructibus suorum beneficiorum donare quedam modica fm eorum statum. sed tamen tenentur et debent dare personis honestis et pauperib⁹ Veruntamẽ ecclesiastice p̃sone dare possunt de patrimonialibus siue de bonis p̃prijs per aliquam hereditatẽ vel attẽ scripture vel aliquo modo dumtaxat intuitu persone acquisitis q̃diu vixerint. vt patet extra de successo. ab intesta. c. p̃mo. et extra de testa. et vlti. volun. c. quia nos. vbi dicitur. q̃ licet clerici de bis q̃ paterne successionis vel cognatõis intuitu aut de artificio sunt adepti seu dono p̃sanguineorum aut amicorum nõ habitu respectu ad ecclesiaz. q̃uenerint ad ipos libere disponere valeant. De bis tamẽ que cõsideratione ecclesie perceperunt nullum de iure facere possunt testamentum cum eorum p̃prietas nõ sit sua cum solum vsum habeant sed tantum victu et vestitu cõtenti esse debent et totum superfluum est erogandũ pauperibus in vita sua. Potest etiã moderatam deuotionẽ causa seruitij recepti facere siue in vita siue in morte. vt patet ffij. t. c. relatum. vbi etiam additur q̃ potest etiam in morte legare pauperibus religiosis locis. vide totum capitulum. De inde de spurijs monachorum et religiosarum quid dicam? Cum nec monach⁹ nec cõuersus. nec p̃or. nec guardian⁹. nec abbas. nec prepositus aliquid dare possit. Vnde legitur. liij. dis. c. Abbati vel monacho monasterij seruum nõ licebit facere liberum. Qui enim p̃prium nõ habet libertatem rei aliene dare nõ potest. Nã sicut leges seculi sanxerunt. nõ potest alienari rei possessio nisi a p̃prio domino. de hoc xij. q. j. c. Nõ dicatis. Extra de statu monachor. c. nõ ad monasterium. in fine. Q. si obijciat abbas dicens sibi tradita monasterij rerum dispensationem. Verum id quidem sed nõ dissipationez. factus est distributor pauperum nõ meretricum. non vt cumulet argumenta gradientia super terram. q eos ditet patrimonio crucifixi peccatis hominum et rebus pauperum nõ vt erigat edificia sumptuosa Alioquin legat Jeronimũ increpantem. xij. q. ij. c. gloria magis sequẽtib⁹ ea. Nec enim abbas p̃prietarius esse potest nec tanq̃ p̃pria bona monasterij dispensare. sed tantũ ad cõuentus vtilitatem vel pauperum necessitatẽ. Qui igit̃ bonis illis occasione quacunq̃ festinat ditari. in fine benedictione carebit. saltem eternali et plerunq̃ tẽporali. vt dicitur Prouer. xx. Ceterum de spurijs secularium queri potest vtrum pater filijs spurijs alimenta prestare tenetur et videtur q̃ nõ. p̃ c. venerabilẽ. extra qui fi. sunt legi. vbi in fine videtur hoc determinare. et hoc etiam patet fm leges q̃ hoc instituerunt in detestationem criminis vt p̃batur auctoritate ex cõplexu. Ad hoc dicendum fm glosam in c. cum heret. extra de eo qui duxit in matrimoniũ quam polluit per adulterium. q̃ illa intelligunt̃ de rigore iuris ciuilis. quod videtur inductũ in detestationem criminis. sed lex canonica benignior est sumẽs vigorem a iure naturali. et ideo precipit in hoc capitulo q̃ tales filij debent educari a parentibus et sequitur in glosa. Tamen filij tales nõ succedent in bonis patris nec sunt legitimi? Et licet leges cõtradicant tamẽ canones cõcedunt q̃ pater filijs spurijs aliqua moderata legare potest ad sustentationem illorum et valebunt legata illa etiam in terris que nõ sunt ecclesie. quia in hoc ius canonicum prefertur ciuili ¶ Deniq; queri potest de bis qui copulantur filijs vsurariorum. raptorum. principũ. ac rectorum. qui per violentiam. extorsionẽ. iniusticiã.

213

ac aliam quamcūq falsitatē iniuste bona cōgregant vel possident. an sc3 teneantur ad restitutionem si principalis nō restituit. Ad hoc dicendum q extra de vsu. c. cū tu. precipit q nō solum bona iniusta sunt restituenda sed etiā possessiones ⁊ quē de vsuris sunt cōparate vel iniustis bonis ⁊ debent vendi et eorū precia his a quibus sunt extorte restitui si nō habet aliud vnde restituat. vbi dicit glosa. Et hoc videt q ad quemcūq pueniat res empta de pecunia vsuraria tenent illam restituere sc3 filios. cōsanguineos. generos vel heredes quia res succedit loco illi⁹ pecunie nisi aliunde fuerit restitutio facta. Dū hec patent in c. Tua nos duxit fraternitas cōsulēdos quid sit de vsurarioz filijs obseruādum qui eis in crimine vsurarū defunctis succedunt aut de extraneis ad quos bona vsurarioz asseris deuoluta. Tue igitur questioni presentib⁹ literis respondemus q filij ad restituendas vsuras ea sunt districtōne cogendi qua parentes si viuerēt cogerentur. Idipm etiā cōtra heredes extraneos credimus exercendū. glosa. Tenentur filij q parentibus pro hereditaria portione et illi ad quos bona vsurarioz peruenerūt. Q⁹ si alter heredū efficiatur nō soluēdo ante restitutionē vsurarū tūc teneatur alter in solidū inquantū bona que ab vsurario recepit se extendūt. quia oīa bona defuncti erant ad hoc obligata. Heredis etiam ignorantia vicīū defuncti nō excludit. ff. de deuerb. temp. pscrip. cū heres. Cōcludendo dicit glosa. q si succederet heres in bonis defuncti siue heres idē crimen sc3 iniusticie cōmittat siue nō. semper tenetur vsuras restituere quas defunctus extorsit inquantū se extendit illi⁹ hereditas. vt hic pt3. Et ecōuerso heres petere potest vsuras extortas a patre. Et eadem intelligenda sunt de alijs bonis iniustis qualitercūq acquisitis ita q quilibet heres teneatur in solidū. Secus tamen est in debitis soluendis. quia tunc quilibz heres tenetur q parte hereditaria. C. de acqui. heredi. l. iij. Ex his omnibus patet q qui cōiungit virginem suam filijs eorū qui bona cōgregant per vsurā mutui vel cōtractus per iniusticiā fraudis. emptionis. venditōois. vel cuiuscūq officij q cū piculo iniusticie exercet et nunq vel raro exequi potest sine iniusticia fm maliciam temporis huius si sit notoriū vel violēter suspicionsum. talis filiā suā demonijs offerens hereditat maledictionē ppetuaz. q particeps efficitur omnis iniusticie. Quidam enī dum ducendā in matrimoniū diuitem cogitant. nullum dispendiū etatis turpitudinis. feditatis. vel inhonestatis aut malicie reprobāt. hec cuncta dissimulat auaricia et p eo quod delectat non vetat subire quod cruciat ac posteq vtrūq; malo suo cōsecutus est ab vtroq psequit. Hinc sollicitudine distenditur ⁊ dilaniat. illinc nuptijs mulieribus impetit ⁊ infestatur Nam q maioz est in ea pulcritudis derogatio eo vehemētioz ⁊ facilioz fit suspicio. Jugiter enī qui turpis est despici se causat ⁊ alterius amoze suū putat odium nullā relinquit infestam. nō ancillaz nōvicinam. Hinc vt dicit Jeronim⁹ cōtra Jouinianū. versum est ī cōsuetudinē vt in diuitioribus domib⁹ nūq ancilla pulcrioz habeatur. Sequunt igitur cōtentiōes. emulationes. mortis optiones. odia ⁊ adulteria. Nec mirum quia nō personam sed substantiam querebāt. non copulā charitatis sed cupiditatis. et ideo nunq viuunt sine suspitione sine cōtentione. Vnde similatur cuidam animali quod dicit foca vel bos marinus qō est cōtra omnia alia animalia mitissimū vt dicit Arist. sed est animal animosuz ⁊ iracundū suis domesticis nā semp cū femina sua pugnat quo aduscq eam interficiat: Interfecta vero efficit ō loco et supducit aliā quā similiter impugnat nec cessat interficere ⁊ supducere, feminas quo aduscq cōtingat ipm p pria moz te defungi aut a femina sua superari. Interim hui⁹ perniciei emuli filij rapina viuūt. Foca vt dicit liber kyrannidarū manducabet vt hoīs et faciē vituli. Sic etiā in talibus expectanda est. vel scandalosa separatio. vel cōtinua disceptatio. amara cōuersatio. ⁊ tediosa cohabitatō. Nō sic moz-

gentilium erant qui tanta fidelitate et honestate pariter viuebant quod refert Valerius libro. ij. Nullū repudiū rome fuisse inter virū et vxorē a cōdita vrbe vsq; ad centesimū quinquagesimū annū. Primus autē spurius carbilius vxorē dimisit causa sterilitatis qui quāq; tollerabili ratōne motus videbat. reprehensione tn̄ non caruit. qz nec cupiditatē quidē liberoꝝ ꝯiugali fidei ꝓponere debuisse arbitrabatur. Quod igit̄ gentiles seruabāt lege naturali et honestate morali. fideles seruare debent lege diuina ⁊ vinculo sacramentali. Similiter scribit Valerius li. iiij. de quadā regina noīe ysitrachea. que metridatē cōiugem suū effusis caritatis habenis amauit. ꝓpter quod precipuū forme sue decorem in habitū virilē cōuertere loco voluptatis voluit. Tonsis enī capillis equo ⁊ armis se assuefecit quo facilius laboribus eius et ꝑiculis interesset. quē etiā victū a pompeyo ꝑ efferas gentes fugientez aīo pariter et corpe secuta est infatigabilis. Cuius tanta fides asperū et difficiliū rerum metridati maximū solatiū et iocūdissimum leuamentū fuit cum domo enim et penatibus se vagari credidit vxore simul exultāte. Que nobis liquido demonstrāt in matrimonio fidelitatē ⁊ dilectionē ostēdendam esse. Ad laudē dei Amen.

Tercium inuitans est mentis inopia Et de quatuor primis matrimonium iam contractum dirimentibus. Ser. xxxij.

Facite dignū fructū penitētie. Math. iij. Terciū aūt inuitans ad nuptias principaliter est mentis inopia. ꝓpter vilē dilectionem que libidinē spumās intanta quādoq; cecitate versat̄ q̄ nullā ꝑsone deformitatē deuitat. nullā humanā ꝯfusionē cōsiderat. nullā magnitudinē peccati ponderat. nullā luxurie feditatē vetat. nullā denicq; ꝑsone ꝓpinquitate repudiat. sz frontosa audacia cuncta nihilipendēs. nec timet deū. nec hoīes veret̄ in ceno luxurie ⁊ vicioꝝ voragine tota absorpta totis nisibus quod cepit exequit̄ Unde Theophilus sup̄ illud Marci. vj. Herodes aūt metuebant Johannē dicit. Vide q̄tū opatur cōcupiscentie rabies. qz cū Herodes tantā haberet circa Johannē reuerentiam et timorē. horū fuit immemor vt fornicationi sue ꝓuideret. Remigius ibidē. Libidinosa voluptas coegit eum in illū manum mittere quē sciebat iustū ⁊ sanctum. Unde et. ij. Re. xiij. legit̄ q̄ Amon primogenitus dauid diligebat thamar sororem absalon fratris sui ita vt deperiret in eaz et egrotaret. tandēq; oppressit eam libidine cecatus insatiabili ⁊c. vt patz in textu. Sic amore vilissimo plurimi tp̄ibus istis cecati p̄cipitant̄. ad feda aspirant cōnubia. nulla ꝯsiderātes legitima impedimēta que decreto sancte matris ecclesie vel impediunt matrimonia. vel dirimūt iam cōtracta. Sic quoq; multi putantes se cōiunctos legitimo thoro se inuicē abutunt̄ vilissimo sturto. Hinc merito talibus ꝯsulendū est illud Luce. xiiij. Cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco Nam ꝑ nouissimū locū intelligit̄ hic cōsideratio ad ꝯditiones matrimoniū ꝯcernentes. Ad cuius euidentiā sciendum. q̄ duodeciz sunt que impediūt matrimoniū cōtrahendū et dirimūt iam ꝯtractū. Nō sane intelligendū est si ip̄a impedimenta vel aliquod ipsorum precedunt matrimonium tunc coniugalem consensum excludunt. Si vero sequant̄ nō prestant impedimentū quin sit verū matrimoniū. vt patet ex sequentib⁹ exemplis. Nā furiosus cōtrahere nō potest. si vero cōtraxit ante furorē nō soluit̄ matrimoniū. Similiter q̄ omnino sectus est vel q̄ ꝯtraxerit affinitatem. et sic de alijs. Primū igit̄ impediens et dirimēs matrimoniū est error ꝑsone. vt si credit cōtrahere cū vna ꝯhit cuz alia sic̄ fecit Jacob Gen̄. xxix. Qui credidit cōtrahere cum rachele et supposuerūt lyam que lyppis erat oculis. nec tenuisset matrimoniū nisi postq̄ sciuerat dedisset cōsensum. Similiter error ꝯditionis seruilis dū putat cōtrahere cū libera. et cōtrahit cuz ancilla impedit matrimonium

cõtrahendum et dirimit cõtractum. nisi cõtrahẽs etiã esset seruilis ꝓditiõis nisi postꝙ sciuit verbo vel facto ꝓsensit. Error tñ equalis vel meliozis ꝓditõis non impedit matrimoniũ. Predictoꝝ aũt rõ est. quia matrimoniũ includit duo q̃ sunt de essentia eius scz ꝓsonas que ꝓiungunt inter quas fert mutuus cõsensus. Et mutuam potestatẽ in, inuicẽ in qua matrimonium cõsistit. Primũ tollit ꝑ errorẽ ꝓsone. quia nõ cõsentit qui errat. Secundum tollitur ꝑ errorẽ cõditionis. qz seruus nõ ꝑt alteri libere sine ꝓsensu dñi potestatem sui corꝑoris tradere. Error tamẽ alterius ꝓditionis q̃ seruilis nõ impedit matrimonium. Similiter error fortune nõ impedit nec dirimit vtpote si putat ꝓtrahere cum diuite et est paup. Nec etiã error qualitatis vt putans cõtrahere cum sancto hoie et est leccator. vel cum viro christiano et est hereticus. licet quidã de heretico cõtrariũ sentiũt. Cõtrahentes tamẽ cũ pagano vel iudeo etiã si scientes hoc faciũt nõ tenet matrimoniũ nisi ad hoc facerẽt vt eos ad fidem ꝙerterẽt ꝑm Hostien. et Jo. an. De his quatuor erroribus. vide xxix. q. j. c. j. ꝑ totum. Secundũ aũt impediens et dirimẽs est cõditio que est apposita in matrimoniali cõtractu si licita fuit nisi seruetur nõ tenet matrimoniũ nisi postea fuerit ab ea recessum ꝑ subsecutũ purum cõsensum de ꝓsenti vel per carnalẽ copulã. Cõditio tamẽ impossibilis vel nõ licita habet ꝓ nõ adiecta nisi fuerit cõtra naturam matrimonij ꝑut postea videbit. Patent igit exempla de ꝓditionibus appositis in pluribus capitulis vt si quis dixerit cõtrabo tecum vel accipiã te in vxorem si centũ dederis. vel si patri meo placuerit non est matrimoniũ ante ꝓditõnis euentum. Et dicit Fran. de zaber. Q. si post sponsalia ꝓditionalia supuenerit affinitas tũc copula sequẽs sponsalia nõ trãsfundit in matrimonium. quia ꝑ affinitatẽ superuenientẽ rupta sunt sponsalia. vt sic copula sequẽs nõ inuenit quod transfundat. Preterea si quis ꝓsentit in matrimonium per verba de ꝓsenti sub cõditione si patri placuerit statim adueniente ꝓsensu patris est matrimonium nisi prioꝝ voluntas ꝓtrahentiũ priꝰ mutata fuerit. vt dicit Gasper. quia ꝓditione purificata contractus ꝓditionalis habet ꝓ puro et ꝓsensus primus durare censet. Q. si de ꝓtradictione patris nõ apparet licet verbotenus nõ ꝓsentiat tamẽ ꝑm Jnno. ꝓsumitur ꝓsensus. Et ꝓsumendũ est de matrimonio. Naz eo ipo q̃ pater nõ ꝓtradicit cõsentire censet ꝑ hoc q̃ infauorabilibus tacens habet ꝓ cõsentiente. Deniq; notãdum generaliter q̃ aliud est in matrimonium ꝓsentire sub cõditione et aliud sub modo. Nam cõditio ꝑm Fran. est adiectõ apposita siue subintellecta suspendẽs vel resoluens dispositionẽ. et fit ꝑ dictionem si. vt dicẽdo. Cõtrahо tecũ si patri meo placuerit. vel dono tibi vel lego si hoc vel illud feceris. Et in his nõ tenet matrimoniuz nisi stante ꝓditione nisi in casu vt prius Modus aũt est moderatio adiecta cõditioni. et fit per dictionẽ. verbi gratia. Dono tibi vel lego tm vt singulis annis hoc facias. Cõtrahо tecum vt mihi talẽ fundũ des in dotẽ. et illa ꝓsentiente stati est matrimoniũ. sed agi potest ad modum vt scz fundus detur. Terciũ ꝓinde matrimoniũ impediẽs et dirimẽs est votum solenne. quod scz ꝑ susceptionẽ sacri ordis. vel ꝑ ꝓfessionem expressam vel tacitã facta alicui de religionibus approbatis vt patz de voꝝ. c. j. li. vj. De voto vero simplici. vide infra. Q. si quis ꝑt votũ solenne ꝓsumpserit matrimoniũ ꝓtrahere non modo ad matrimoniũ nõ est obligat sed etiam ipo iure est excõmunicatus. vt patz in cle. c. eos qui. de ꝓsanguin. et affi. Potest tñ eps tales absoluere et cum eis dispensare. vt ibidẽ dicit glosa. Quartũ impedimentum matrimoniũ impediẽs est cognatio q̃ est triplex. scz carnalis. spiritualis. et legalis. Prima scz carnal impedit et dirimit matrimoniũ in ꝙrto gradu ꝓsanguinitatis vel affinitatis. et infra. In quinto autẽ et vltriori licite cõtrahit. Hec patent extra de cõsangui. et affi. Sufficit etiã q̃ vnus cõtrahẽtiũ quartũ gradũ excedat licz alter

sit in quarto vel citeriori vtpote in tercio vel secundo sed nō in primo. Nam vnum dumtaxat ꝯsiderandum est scz ꝙ aliquis eorum de cuius copula agit̄ excludit̄ a cō sanguinitate stipitis ꝑ excessū quarti gradus ⁊ tūc omnes qui descendūt ab alio latere copulari possunt p̄ter illos qui sunt in primo gradu cū stipite id ē soror vel frater vel filius stipitis et hoc est veruz in linea collaterali. Nam in linea ascendēte ⁊ descendente extendit̄ ꝓhibitio in infinitum tam inter affines q̄ ꝯsanguineos. Vnde si Adā prim⁹ homo adhuc viueret cū nullo ꝯtrahere posszinter collaterales aūt cōputando ſm canones duo fratres sunt in primo gradu. quorū filij in secūdo. et sic vlterius. Sicut in linea descendentiū quelibet persona alicui addita facit gradū vnū vt pater vel eius vxor in affinitate ⁊ fili⁹ in primo gradu et nepos in secundo. ꝓnepos in tercio. Cum igit̄ aliq̄s in p̄mo gradu cū stipite vtpote frater soror vel filius vel filia stipitis loquendo de ꝯsanguinitate vel marit⁹ vel vxor fratris sororis. vel filij vel filie loquēdo de affinitate tunc ꝓhibetur ꝯtrahere cum omnib⁹ qui descendunt ab alio latere eiusdē stipitis vsq̄z in infinitum. sicut est de linea ascendentiuz Sz existētes in secūdo gradu cū stipite licite cōtrahere possunt cum his qui descendunt ab alio latere post quartū gradū cōsanguinitatis vel affinitatis. Nec infra hos grados ꝯtrahere possunt sine dispensatōne papali. Q⁊ si dispensatio obtineat̄ in matrimonio inique cōtracto. expressa falsa causa nō valet nisi postea causa debite narret̄ et sic dispensetur. vt ptz de consang̃. et affi. ca. quia circa. Deniq̄z ꝓhibitio matrimonij tm̄ se extendit ad primum genus affinitatis. verbi gratia. Frater cōtrahit cū katherina et soror eius cū Johanne. mortuis fratre ⁊ sorore Johānes id est maritus sororis cū katherina id est cum vxore fratris licite ꝯtrahere p̄t. tāq̄z existens nō in primo genere affinitatis cū ea qđ solū ꝓhibitionē habet sed in secūdo qđ hodie ꝓhibitionē nō habet. vt patz de cōsang. et affi. c. non debet. Secūda cognatio spiritualis est vinculū surgens ex eo aliquis aliquē beptizat vel cōfirmat. vel de baptismo vel ꝯfirmatione suscipit impediēs et dirimēs matrimoniū inter ꝑsonas inter quas vel earū alteruz ortum est Et cōtrahitur hec cognatio inter leuātem et leuatū. ⁊ inter filios leuātis ⁊ leuatum. licz etiā nō essent legitimi filij. secus tn̄ si essent adoptiui. Similiter inter vxorem ⁊ ꝯcubinā leuantis et leuatū se tn̄ ante leuationē cognita fuit ab eo. Et etiā inter leuantem et parētes leuati. sed nō vltra ꝓcedit cognatio spiritualis. Cognatio tamē spiritualis quā ꝯtraxit cōcubina leuātis nō dirimit matrimoniū cōtractum. qꝛ hoc nō inuenitur expressum licet impediat ꝯtrahendum. Item si vir filiuz habuerit ex coytu fornicario. tūc leuans eum nō ꝯtrahit cōpaternitatē cum vxore illius legitima licet prius cognita. vt ptz xxx. q. iiij. c. qui spiritualē. Et ecōtra ꝯcubina leuantis prius cognita ꝯtrahit cōpaternitatē. Ratio est. quia cōiuges sibi cōmunicās actiones sed passiones. vt dicit boyc extra đ cogna. spir. c. Martin⁹ Vñ tantū se extēdit talis cognatio ad parentes leuati et eadem intellige de baptizante. etiam si laycus vel layca fuerit. que dicta sunt de leuante. Et idem est de sacramento cōfirmationis que nimirum sic cōtracta impedit matrimonium ꝯtrahendū et dirimit cōtractum nisi fuerit ꝯtractum ante talem cōpaternitatem. Hec patēt ex̄ de cogna. spiri. in diuersis capitulis. Et planissime eo. ti. c. Ne duz. li. vj. Et sic cōpatres nō ꝯtrahere possunt sic nec filij duorum cōpatrum si ꝑ vtrūq̄z vel alterū ip̄orum deuentum est ad cōpaternitatem. et si cōtraxerint dirimetur. Et scientes cōtrahi denuncciari debēt ecclesie. Et si tn̄ ꝑ neutrū eoꝝ deuentū est ad ꝯpaternitatē nō impedit matrimoniū nisi ꝯsuetudo eēt in cōtrariuz cui statur. hec ꝓbantur vbi supra in diuersis capitulis. Et nota ꝙ si alter cōiugum matrimonio cōsumato leuat puerum tunc ambo sunt ꝯpatres parentibus infantis. secus autē si ante carnalem copulaz. Cōpaternitas aūt cōtracta per

cathecismum impedit quidē sed non diri-
mit matrimoniū. vt ptz e.t.c. cōtractio.
Et c.ij.li.vj.e.ti. Nō etiā ꝯtrahit cōpa-
ternitas inter leuantes pariter sed licite
possunt ꝯtrahere matrimoniū. Deniq; si
vir vel mulier filiū suū ꝯmunē baptisat vel
de fonte suscipit. vel vir leuat filiū vxoris
de alio genitū queritur. vtrū ꝑ hoc incur-
ritur impedimentū exigendi debitū. Re-
spondet doc.s. ꝙ si hoc fit ex necessitate.
puta si filius natus est et est in mortis ar-
ticulo nec occurrit alius qui baptisaret h
nō est sibi impedimentū. qꝛ hoc maliciose
nō fecit sed ex necessitate ſm Tho. et Ho
stienſ. et Jo.an. Similiter si hoc fecit ex
ignorantia ꝓbabili tamē ꝯtrariū habetur
xxx.q.j.c.j. vide ibidē. Si vero scienter h
facit maliciose ꝑ fraudē. tūc nō potest exi-
gere debitū sed coactꝰ tenet reddere. Q.
si hoc maliciose ambo ꝑ fraudem fecerint
neutrum eorum p̄t exigere. nec tenet red-
dere. quia petēs ꝑdidit ius petēdi. potest
tamē exactus reddere ne scz in altero de-
terius aliquid cōtingat. Melius tñ esset
ꝙ vterq; ꝯtinentiā voueret ⁊ seruaret. Et
hoc vult litera in c. Si vir de cogna. spiri.
Hoc tamē sciendū est ꝙ si quis puerū non
tangat nec suscipit. sed solū de interroga-
ta respondet nō ꝯtrahit ꝯpaternitas seu
cognatio spiritualis. Et ecōtra si pueruz
tangit vel suscipit ⁊ ad interrogata nō re
spondet. Cuiꝰ rō est. quia in baptismo re-
quiruntur verba ⁊ aqua. sicut in ꝯfirmatō
ne verba ⁊ liquor. Et sicut in baptismate
requirunt ⁊ sunt verba necessaria. sic etiā
in leuante. de cōse. dis.iiij.c.nihil. Alioq̄n
nō cōtrahit ꝯpaternitate. Putat tamen
Gasper ꝙ puer ille sit baptisatus in fide
ecclesie. quia tota ecclesia militās ꝓ eo re
spondere videt. c. queris. Deniq; ꝓhibi-
tum est omnibꝰ monachis ⁊ religiosis re-
gulā approbatā vouentibꝰ etiā canonicis
regularibꝰ ne fiant cōpatres. ne scz hac oc
casione ꝯtrahāt suspectā familiaritatem
cum mulieribus. vt ptz. vj.q.ij.c. placuit.
Et extra de postulando. c. ex ꝑte. Simili-
ter tm̄ vnꝰ vir vel mulier vna accedere de
beret ad tenendū puerū in ꝯfirmatōe. vel
ad leuandū in baptismo. vt patz de cōse.
dis.iiij.c. nō plures. et de cogna. spiri. ca.
q̄uis. li.vj. Et Jo.an. in apparatu ibidē
Tercia cognatio scz legatio que dicitur
adoptatio ſm Hosti. ciuilis est ꝓpinqui-
tas per quā quis reputat filius vel nepos
vel deinceps. Vel frater vel affinis licet
naturaliter nō sit pene naturā imitās. ff.
de adoptionibus. l. adoptio. et. l. nec ei. §.
eoꝝ. De qua cognatōne quia iam vsitatur
rarissime gratia breuitatis suꝑsedeo. Ce-
terū de matrimonio cōtracto in gradu ꝓ-
hibito legitur de origine cisterciensiuz ꝙ
in partibus germanie miles erat nobilis
et strennuus. Hic tempore vite p̄sentis ex
pletu spiritū emisit. Cunq; diu mortuꝰ ia
cuisset et iam tempus humatōis instaret
anima redeunte homo repente rediuiuus
apparuit ⁊ velamine reuoluto oculos ape
ruit ⁊ instrato funero resedit. Stupentibꝰ
cunctis qui aderāt planctus merentium
subito sopiunt ⁊ a mortuo suscitato causa
tante nouitatis exquirit. Ille vero p̄sen-
tibꝰ vxore ⁊ germano qui debebat illi suc
cedere in patrimonio sic exorsus ē fari ad
illos. Cum in mortē inquit oculos claude
rem ductus sum ꝓtinus ad examinanduz
ad tribunal iudicis. Ibiq; apprehensus
in lance equitatis inuentus sum minꝰ ha-
bens q̄ꝫ oporteat ad salutē. Cunq; dam-
nationis sententia iam esset ꝓferenda san
ctis qui aderant intercedentibꝰ ad vos re
dire sum ꝑmissus. et ex duobus que mihi
obsunt principaliter remediū expetere ve
stre pietatis scz de illegitimo federe nup-
tiarum. et de obligatōne maxima debito-
rum. Nosti inquit dilecta mi ꝙ affinita-
tis linea iuncti illicito matrimonio sumꝰ
cōiuncti de rei eterne damnatōnis tene-
mur ambo. Vnuz tantūmodo remedium
suꝑesse cognosce. si relicta seculi pompa
christi cōnubia monastica ꝓfessione te iun
xeris mihi veniam ⁊ tibi gloriā impetra-
bis. Quod illa gratanter accipiens sese

in cõtinenti facturam esse voto firmauit. Deinde vocatis singulis creditoribꝰ suis germano suo precepit vt ad ea que iusto expostularent singulis satisfaceret. Cum autem hec et similia multa dixisset reclinato capite iterum emisit spiritum. Ad laudem dei Amen.

De octo sequentibus matrimonium iam cõtractum dirimentibus. Ser. xxxiij.

Facite dignũ fructũ penitentie. Viso iam vtcunq; de quatuor primis matrimoniũ cõtrahendum impedientibꝰ iam cetera per ordinẽ psequamur. Quintum igitur est crimen quod tamẽ nunq; habet dirimere matrimoniũ iam cõtractũ nisi in tribꝰ casibus. Primus est cum adulter dat fidez adultere vel solute, pmittendo vel iurando q; post mortẽ alteriꝰ cõtraberet eam vxore sua legitima adhuc viuente ante fidem datam vel post. adulteriũ ꝓpetrauerunt. tunc secunda nõ potest eius esse vxor. Si tamẽ soluta ignorauerit adulterũ habuisse vxorez tũc licite ꝓtrahere potest. Similiter si nõ interuenerit adulterina pollutio nõ impeditur matrimonium. Et idem est intelligendum de adultera fidem dante soluto. Secundus est cum adulter contrahit de facto cum adultera. vel soluta hoc sciente. vxore viuente. legitima in oĩ forma sicut dictum est de fide data. quia plus est de facto cõtrahere q; tantum fidem dare. Tercius est cum aliquis vel aliqua machinans in mortem viri vel vxoris alterius. illum vel illam occiderit animo cõtrahendi cum cõiuge superstite nõ potest postea cum superstite cõtrahere licet etiam nõ interceſſerit adulterina pollutio fm Innocẽ. et Hostien. Vel si mandauit vel cõsuluit dummodo tamen interfectio secuta fuerit. Si tamen occiderit sed nõ omnino cõtrahendi eam superstite nõ dirimitur matrimonium iam cõtractum sed impedit cõtrahendum. sicut dauid occidit Vriam et accepit Bersabee. Non enim occidit illum vt haberet sed vt celaret culpam adulterij. Predicta patẽt xxxj. q. j. c. illud vero. c. relatum. c. Si qs Et extra de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. in diuersis capitulis. Sextũ est cum est disparcultus. scz quãdo fidelis cõtrahit cum infideli. vtpote cum iudeo vel pagano. Tũc enim non tenet matrimoniũ. vt ptz. xxviij q. j. ca. Caue christiane gentili aut iudeo filiam tuam tradere. Caue inq; vt gentilẽ aut iudeum atq; alienigenam hoc est hereticum ac omnem alienam a fide tua vxorẽ non accersias tibi. Prima cõiugij fides castitatis gratia est. glosa. id est tenek seruare castitatem. Si christiana sit non est satis nisi ambo initiati sint sacramẽto baptismatis. Et sunt verba Ambrosij in libro de duodecim patriarchis. Item ca. sequenti. ex cõsilio Agathensi. Non oportet cum omnibus hereticis cõmiscere cõnubia vel filios vel filias dare sed potius accipere si tamen putidentur se christianos esse futuros et catholicos. Dñ exod. xxxiij. et Deutro. vij. prohibuit dominꝰ dicens. Non accipies vxorem filijs tuis de filijs alienigenarum. et causam addit dicens. Ne trahant eos post deos suos. Vnde et infideles si cõtrahunt matrimonium. potest quidem esse matrimoniũ inquantum est ordinatum ad prolem fm perfectionem nature. non tamen inquantum est ordinatum ad ipam prolem fm perfectionem gratie. Et ideo dicit doctor sanctus super. iiij. dis. xxxix. q; infidelis conuersus potest cum infideli manere sub spe cõuersionis si eam infidelitate non viderit obstinatam nõ tenetur tamen cohabitare sed potest eam dimittere etiam si ipa velit ei cohabitare sine cõtumelia creatoris sed conuerti nõ vult nõ tamen ꝓ alia accipe. Et si nõ est spes ꝺ quersione eiꝰ ꝓ

fidelis ad sacros ordines vel religionē accedere prius vxore requisita q̄ quertatur et si cōuertatur vxor postq̄ accepit vir sacros ordines nō est vir sibi reddendus. sz debet sibi imputare q̄ in penā tarde questionis viro suo priuata est. Porro si vxor infidelis nolit cohabitare viro fideli vel nō sine q̄melia creatoris. aut si illum ad infidelitatē trahere nititur. In his trib⁹ casibus vir fidelis discedens p̄t alteri q̄ matrimoniū copulari. Deniq̄ licz fidelis cum heretica scienter q̄trahens graviter peccet tamē tenet matrimoniū ꝓpter caracterem baptismatis. quia baptisma est ianua sacramentorū sine qua nullū aliud sacramentum recipi p̄t. licet nō teneat cuz iudeo vel pagano. Cui⁹ ratio est. Nā matrimonium est maris et femine cōiunctio nō solum corporum sed potius animorū. vt notat glosa. j. dis. c. Dis ius naturale. Cum igitur animi fidelis q̄ infidelis vniri nō possunt. qz nulla p̄t esse cōiunctio christi ad belial. lucis ad tenebras. Hinc is q̄ est in luce fidei nō potest cōiungi eis q̄ sūt in tenebris infidelitatis. Septimū deniq̄ est violentia vel metus que nimirum ex sua natura etiam sine ꝓstitutione ecclesie matrimoniū excludit. Pro quo notandum q̄ eis est maioris rei impetus qui repelli nō potest. ff. q̄ met⁹ causa. l. ij. Met⁹ autē est instantis vel futuri piculi causa iusta mētis trepidatio. ff. eo. t. l. j. Et sicvis ꝓprie infertur corpori. metus aūt infertur animo. Unde si coactio inferat̄ corpori etiam cessante metu planū est q̄ nō ꝓtrahitur matrimoniū. qz ibi deficit ꝓsensus. et dicitur poti⁹ pati q̄ agere. Si vero nō est p̄ciosa coactio tunc transit in metuz q̄ debet esse iustus scz qui cadit in ꝓstantem virum. Et est quadruplex scz metus mortis. cruciatus corpis. stupri. et seruitutis Et dicunt Tho. et Al. q̄ nō differt vtruz predicta quatuor fiant in persona ꝓpria vel vxorum vel filiorū. Qz si filia timet mortem patris vel captiuitatem vel huiusmodi nō valebit etiam matrimonium fm Hostien. Innocē. et Jo. an. Quia sicut est iustus timor parentum in filios. sic ecōtra. Si tamē cōsensus filie esset liber licet pater haberet iustum metum teneret matrimonium. Et addit Innocē. q̄ videtur nō solum habere locum in patribus sed etiam in alijs qui filios habent in potestate. sicut etiam declaratur in decretis. xxxj. q. ij. c. Deinceps tue cōiugio. per totum. vide ibidem. Deniq̄ generaliter est notandum q̄ si pater habet iustam causam precipiendi q̄ cum tali cōtrahat puta ꝓpter pacez in eundam vel simili causa alia. vel ne cum tali cōtrahat scz cū muliere mala vel eiosa. tunc filius obedire tenetur. et si nō fecerit peccat nisi ad ꝓtinētiam aspirat. Si vero filius habet iustam causaz nōobediendi nihil peccat obediendo. Porro causis legitimis hincinde cessantibus cum matrimonium omnino debet esse liberum. tum ratione significati. tum ratione tante obligationis q̄ seruitutis que in illo cōtractu cōsistit. nō est illud a parentibus iniungendum inuito. Nec a filio est de necessitate parendum. nec obligatur q̄tum ad peccatuz ex precepto patris sed tantum de honestate et consilio. Cogentes autē inuitos ad matrimonium efficiuntur peccatorum participes que exinde sequuntur. vt patet. xxxj. q. ij. ca. Deneptis tue. in fine. Et sicut dicit Franciscꝰ de zaber. Si filia nubit post vicesimū quintum annum: pater nō potest opponere ingratitudinem. Et cum pater teneatur filiam dotare etiam banc dotare debet. Si vero nubit ante vicesimum quintū annum videtur q̄ nō teneatur eam dotare. equi⁹ tamen est q̄ eam dotet si saltem dignū elegit. quia licite nubit de iure canonico. secus tamen si indignum elegit. Octauū est ordo sacer scilicet subdyaconat⁹. dyaconatus. presbiteratus. et episcopatus. Minores aūt ordines sunt. psalmistat⁹. et acolitat⁹. et in illis existentes ꝓtrahere p̄nt nec dirimit nisi esset religiosi q̄ ꝓtinētia vouerunt. qz rales sunt sic sacer ordo Sciendū tn q̄ in nullo casu si sacer ordo suscipiat̄ p⁹ mrimoniū ꝓtractū dirimit illud

B

Hec patent extra qui cle. vel vouen. ma: cõtrahere possunt in diuersis capitulis. Et. xxxij. dis. Seriatim et aperte ꝓsequa: mur q̃ sancta mater ecclesia de gradibus clericoꝝ ait. Clericos. hostiarios. lecto res. exoꝛcistas. acolitos. si extra votum ꝛ habitum monachi inueniantur et cõtinen tiam ꝓfiteri noluerint vxoꝛem ducere vir ginem cum benedictione sacerdotali ꝑmit titur. nõ autem viduam aut repudiatam. quia ꝓpter hoc deinceps nec ad subdia conatum ꝓmoueri poterunt. vt ꝓz ibidẽ Nonum est ligatio scz cum quis alteri cõ iugi siue sponse est allegatus. quod impe dimentum semꝑ validum fuit etiã anteq̃ aliquod, sup̃ hoc ab ecclesia ꝓstitueretur. Nam si quis hoc fecerit adulteriũ nisi cui diuina reuelatõne et instinctu spiritussan cti hoc reuelatum fuit. vt in patriarchis. extra de sponsa duoꝝũ. c. Accepisti tibi il lam in vxoꝛez quã alter habuit sibi despõ satam per verba de ꝓsenti. dimitte illã. quia nũq̃ potest tibi fieri legitima. Et. xl. dias in pane et aqua quod quarentenã vo cant cum septem sequẽtibus annis peni teas. Glosa. Carinã vulgare est ytalicoꝝ et dicitur carina a carentia hominũ dicta vel etiam cibarioꝝũ. Nam in illis. xl. die bus includitur ĩ aliquo secreto loco iuxta ecclesiam vbi nõ habet ꝓsortium hominũ Unde ꝑm Jo. an. Si quis cum prima cõ traxerit sponsalia de ꝓsenti licz iuramẽ tũ nõ interuenerit nõ rumpunt̃ sponsalia sequentia de ꝓsenti etiam cum carnali copula. vt patet extra de sponsat. c. ꝓmo. et c. Si inter virum et mulierem. nota per totum. Nec valet in hoc cõtraria ꝓsuetu do. extra de sponsa duoꝝ. c. vltimo. Liga tio tamẽ sponsaliorum de futuro non diri mit matrimoniũ sequens. Et ista ligatio statim in moꝛte cõiugis sublata est. Si tñ vir absens est non debet mulier cõtrahere nisi de moꝛte viri certificata fuerit. Ꝺ si cõtraxerit reddere quippe potest debitum sed nõ exigere. Et si postea cõstat de vita ꝓioris viri statim recedat a secundo. vt patet extra de secundis nuptijs. c. ij. ꝙ to tum. Nec etiã secunde nuptie debẽt a sa: cerdote benedici. Ꝺ si fecerit ab officio ꝛ beneficio suspensus est. vt ibi. ca. j. et. iij. Decimum est publice honestatis iusticia. Et est ꝑm Tho. in. iiij. Ꝓpinquitas ex sponsalibus ꝓueniẽs robur trahens ex ec clesie institutione ꝓpter eius honestatem Unde cum aliqui inter se sponsalia ꝓtra xerunt nullus de cõsanguinitate vni⁹ ꝑt alteri cõiungi matrimonio vsq̃ ad quartũ graduz ꝓsanguineoꝝ inclusiue. Hec patẽt de sponsalibus. c. iuuenis. et. c. ad audien tiam. et c. sponsam. Et extra de desponsa tione impuberum. c. duo pueri. excepto eo quod habetur in impedimẽto de affinita te vt iam patebit. Et hec iusticia publice honestatis semꝑ tenet si fuerint spõsalia pura et certa. etiam si fuerint nulla tõne cõsanguinitatis. affinitatis. frigiditatis religionis. aut alia quacũq̃ rõne. nisi fuis sent nulla ex defectu cõsensus. puta quia ambo vel vn⁹ erat minoꝛ septennio. vt pa tet de desponsa. impube. li. vj. Et dicit̃ no tanter. si pura et certa fuerint. qz sponsa lia cõditionalia si nõ fuerint purificata ꝛ certa nõ dicunt̃ ꝓprie sponsalia nec cõtra hitur publice honestatis iusticia. vt patet li. vj. de sponsalibus et matrimoniis. Uñ sancta ecclesia se reddit valde difficilẽ in hoc desponsare. Unde potiꝰ desponsaret in gradu ꝓhibito q̃ in impedimento pu blice honestatis iusticie. tum qz nõ est ho nesta q̃ q̃s cõiugatur cũ cõsanguinea ei⁹ que debebat esse secum vna caro. tũ quia sepe visum est anticipatã esse copulã ꝛ sic cum sponsa matrimoniuz impediri. tũ qz sepe visum est sponsuz interfecisse sponsaz vt cũ eius ꝓsanguinea cõtrahere posset q̃ sibi plus placebat ꝓpter qd̃ ecclesia ℟ im pedimentũ adinuenit. Et ꝑm Anno. istud idẽ tenet in sponsalib⁹ cõtractis ꝙ mona chum vel sacerdotẽ vel etiã ꝙ ꝓiugatũ scz q̃ ipa cum qua ꝓtraxit monach⁹ sacerdos vel coniugat⁹ sponsalia. ꝓhibetur quo ad quartum gradum cum quolibet cõsangui neo cõtrahere eo q̃ ex sponsalib⁹ validis ex cõsensu surgit honestas publica etiã si sint nulla ex alia causa quacũq̃ seu rõne. Sz ꝓsanguinea monachi vl̃ sacerdotij vel

cōiugati nō phibetur cōtrahere. qz mona
chus nō hz psensū primū et alīs duob⁹ cō
sens⁹ erat ligat⁹. et sic non erat legitimus
Inter affines nō surgit impedimentū pu
blice honestatis. quia c. ad audientiā. si
milia. extra de sponsa. solū dicunt de psan
guineis. ¶ Undecimū est affinitas que ē
quedā psonarū ppinquitas ex carnali co
pula pueniēs vel coytu oī carens paren
tela. Cōtrahit etiā p copulā fornicariaz.
Et habet phibitionē in primo genere tm
Nam in secūdo et tercio olim nō ptrahe
batur. hodie tamē licite ptrahit. extra de
cōsang. et affi. c. nō debet. vbi dicitur in
glosa. Nam psona addita psone p carnis
copulam mutat genus attinētie. nō gra
duz. verbi gratia. Uxor fratris mei alio
genere attinētie attinet mihi qꝫ frater. qz
ille psanguine⁹. ista affinis. sed nō mutat
gradū. qz ambo sunt in primo gradu. ille
cōsanguinitatis. ista pme affinitatis. Sic
qꝫ generaliter alicui⁹ cognati mei vxor at
tinet mihi in eodē gradu attinētie prime
affinitatis cum cognato meo. Si vero co
gnatus meus mortuꝰ et illa virū aliū reci
pit ille vir mihi attinet in eodē quidē gra
du nō tamē prime affinitatis sed secunde
Qui si mortua vxore illa aliā duxerit. tūc
illa alia mihi attinet in eodē gradu tercie
affinitatis. et in his omnibus antiquitus
erat phibitio matrimonij. ita vt non pos
sent alicui copulari de psanguinitate mea
Quādoqꝫ vero ista genera attinentie cō
tingunt ex vtraqꝫ parte. Verbi gratia.
Ego accipio vxorem et sororem meā virum.
vxor mea attinet viro sororis mee in se
cundo genere attinentie. inter quos etiā
tunc non poterat fieri matrimonium. vbi
etiam vsqꝫ ad septimum graduz cōsangui
nitatis phibitum fuerit cōtrahi matrimo
nium. Sed hec omnia in capitulo. non de
bet. reuocata sunt. ad euitanda multa
pericula in quodam cōcilio generali et li
mitata dumtaxat ad primum genus atti
nentie in affinitate et ad quartum gradū
cōsanguinitatis et affinitatis. Et sicut se
cundum genus et tercium affinitatis am
motum est. sic etiam vbi publice honesta
tis iusticia simul incidit in eundem casum
in secundo vel tercio genere ibi per eandē
cōstitutionem illud impedimentum est am
motum. Hec in glosa ibidem. Et extendi
tur prohibitio primi generis vsqꝫ ad quar
tum gradum. Unde cōsanguinei viri nō
sunt affines cōsanguineis vxoris nec ecō
tra. Et cōtrahitur etiam affinitas per in
cestuosum coytuz. Et nota qꝫ cōdiu nō est
facta cōmixtio seminum nō cōtrahitur af
finitas in adulterina vel fornicaria pollu
tione. Qz si facta fuerit cōmixtio etiam si
clausura non intrasset cōtrahitur affinitas
Si vero clausura subintrasset et semen nō
emisisset nō cōtrahitur affinitas nec con
summatum est matrimonium. Unde pos
set ab ea recedere et religionez intrare ac
si eam non cognouisset. ¶ Duodecimum
est impotētia coeundi que fm Ray. est vi
cium animi vel corporis vel vtriusqꝫ quo
quis impeditur alicui carnaliter cōmisce
ri. et obtinet inter cetera impedimēta ma
trimonium maximum locum quoniam ex
sui natura potius qꝫ ex institutione eccle
sie matrimonium impedit. Cum enī omne
matrimonium aut causa prolis suscipien
de. aut cōtinentie causa fiat impossibili
tas coeundi causam vtramqꝫ remouet.
Et sunt due species. ¶ Prima est natura
lis impotentia. et illa est duplex. Quedā
est temporalis cōmunis que cōtingit pro
pter defectum etatis tam in masculo qꝫ in
femina. Et tales in potentia aduenientē
pubertate expirat quo ad hoc qꝫ ante pu
bertatem sed nō post impediat et dirimat
matrimonium. Alia est perpetua et mul
tis modis cōtingit. tam in masculo qꝫ in
femina. Cui si subueniri potest ope' medi
corum sine graui periculo corporis tunc
non impedit matrimonium nec dirimit.
sed alias impedit et dirimit. Non tamen
impedit matrimonium si cognoscibilis est
quoquo modo quāuis cōcipere nō possit
vel in loco mingat vel mortuos pareat.
Ceterum si ambo sciuerunt impotenti
amz nihilominus cōtrahere voluerūt vel

post cõtractum simul remanere volũt hoc vtiq; possunt tanq; fratres et sorores nõ tamen credas q; sit matrimonium. Q. si potens cũ alia cõtrahit semp tenet matrimoniũ secundũ et cogit impotentẽ vt sororem tenere et alere. Secunda species ẽ accidẽtalis. que similiter est duplex Una violenta vt secciõ ꝓpter quam qs amittit virilia vel ambos testiculos et dicit spado. que dirimit matrimoniũ post ꝯractũ habens tamẽ vnũ testiculũ ꝯtrahere põt. Et eadem distinctio facienda est in accidentali in potẽtia ꝓueniente ex parte mulieris ſm Hosti. et Inno. Alia est occulta ꝓueniens scz ex maleficio ita q; reddit impotens omnib⁹ ꝓterq; vni et si illa vxor eius sit tunc bonũ sortilegiũ videtur cum adulteriũ viretur. Si vero reddit potens omnib⁹ ꝓterq; vxori. et tale maleficiũ sequitur matrimoniũ cõtractũ tunc nõ dirimit illud si ꝓcedit ꝛ est tpale. tũc eriã prestat impedimentũ matrimonio. Si vero q; petuũ impedit et dirimit. deniq; tunc ꝓpetuum presumitur qñ per triennium simul habitantes operã studiosam dederũt copule carnali et semper durat impedimentum. Ad laudem dei Amen.

De his que matrimoniũ impediunt cõtrahendum. Sed nõ impediunt seu dirimunt iam cõtractum. Ser. xxxiij.

Felicite dignũ fructũ penitentie. Jam ꝓsequamur ordine debito de bis que matrimonium impediũt sed cõtractũ nõ dirimunt Q. Que Similiter multa reperiunt. Primũ est votum simplex. Ad cuius euidentiam primo queri potest. vtrum quis obligatus ꝙ votum religioni in genere postea cõtrahens matrimoniũ teneat matrimoniũ sic cõtractum. Ad quod respõdẽs lap⁹ de castiglucio in quadã questione et distinctiõz ponit dicẽs. q; quis vel est obligatus religioni in genere puta qz ꝓmisit vel vouit intrare religionem. Et tunc tale votũ dicitur simplex. vt patz li. vj. de regulari. c. Qui post. et tunc nõ soluit matrimonium post cotractum. vt patet li. vj. de voto. c. vnio. licet mortaliter peccet. Vel ꝓfitet expresse vel tacite certam religionẽ sed ex causa illi religioni obligatus nõ est sed religioni in genere. vt patet li. vj. de reglua ri. c. nõ solum. et c. cõstitutionẽ. in fi. Vide ibidem de receptis ad ꝓfessionem ordinis mendicantiũ etiam infra ꝓbatõis annum. Tunc illud votum ſolennizatum est vt dicit Jo. an. ibidem. Et ideo obligat⁹ et ligatus est ad religionem. et sic soluitur matrimonium post cõtractũ. quia in secũdo casu iam actu ꝓfitetur. sed in primo casu nõ. quia tantũ obligat se vt fiat religiosus. et ideo nõ dirimit matrimoniũ p⁹ contractum etiam si in manibus prelati ꝓmittat se infra certum tempus religionem intraturum. vt notatur in c. tuas. super verbo. ſolenniter in nouella. Et quod scribit Jo. an. in c. cõstitutionẽ. de regularj. li. vj. in vltima glosa. et in c. cõſuluit. eo. ti.

Secundo queri potest vtrum votũ simplex quis cõtrahendo matrimonium peccat ꝑsertim quia potest cõcurrere votũ cũ matrimonio. sicut fuit inter Joseph ꝛ mariam. quia Maria nouerat virginitatem vt patet. xxvij. q. ij. ſ. Cum ergo. Q. si esset peccatum nõ daretur merito licentia de matrimonio cõtrahendo. que tamẽ datur. vt patet extra que clerici vel vo. in c. veniens. vbi ꝓpter iuuentutẽ licentia datur cõtrahendi. et ideo sic cõtrahere videtur non esse peccatum. xxij. q. iij. c. q̃ peccat. Ad hoc ſm Caspar est dicendum. q; si cõtrahens matrimoniũ ſolum cõsentit in cõiugalem societatem intendẽs cõtinere. sic licite contrahit nec peccat sicut beata Maria fecit. Deruntamẽ magno discrimini se cõmittit. niſi in spiritu certificata fuerit q; cõtrahẽs cum ea similiter viuere vellet in cõtinentia sicut beata virgo de Joseph in spiritu certificata fuit. Cõtrahens vero cum intentione copule etiã ꝓpter generationem prolis mortaliter peccat. Et ideo. xxvij. q. j. c. Et quia. p totum. et maxime in c. ſequẽti tali. recte dicit textus penitentiã imponendã. Nimirum que de ea q̃ ꝓpter iuuentutẽ cõtinere

nō potest post votū dicit textus ꝙ ſm apo
stoluz damnationē habebunt. quia primā
fidem irritam fecerunt. et sic est mortale
peccatum. Unde magister sententiarū in
iiij. dis. xxxix. post principiū dicit. ꝙ qui
priuatum fecerunt cōtinentie votum. ma
trimonium cōtrahere nō debent. qꝛ mor-
taliter peccant matrimonium cōtrahēdo
Unde. xxvij. q. j. c. nuptiarū. dicitur ꝙ vo
uentibus nō solum nubere sed velle nube-
re damnabile est. Ubi Augustin⁹ etiaz di
cit in verbo. Sed plane infra. videnť ta-
les adulteris esse peiores. in ca. tamē ve-
niens. extra de voto. licentia datur ꝑmis
siue vt maius malum vitetur. Sicut. xxij.
q. j. c. Cōsidera. magis tolleratur ꝙ quis
iuret per deum q̄ꝫ ꝙ iuret ꝑ creaturā.
Tercio ꝓinde queri potest. vtrum talis cō
trahens possit sine peccato reddere vel ex
igere debitum. Ad hoc dicendum ꝙ pri-
ma copula siue petita siue reddita semper
est mortale peccatum quia frangit tunc
simpliciter votum cum nec dum obliga-
tur ad reddendum debitum. Sed habet
adhuc libertatem intrandi religionem.
Unde generaliter notandum ꝙ votū sim
plex impedit sponsalia de futura sequētia
etiam iurata. sed votū tale nō dirimit nec
impedit sponsalia precedentia sed ex ca-
su cogi debet votum solennizare vel spon
salia perficere. Et multomin⁹ impedit vel
dirimit matrimoniū precedens de presen
ti. quia semper ante copulam intrare pōt
religionem. Matrimoniū post cōtractuz
licet impediet nō dirimit. quia simplex vo
tum soluitur quoddammodo superueniē-
te matrimonio. xxvij. dis. c. si vir. Ita ꝙ
talis cōtrahens post primam copulā pōt
et teneť reddere debitū. quia ad hoc post
matrimonium cōsumatum est obligatus
Semper tamē penitentiā agat et cū gra-
ui dolore cordis reddat debitum. nisi cō-
tractum esset cum sedis apostolice licētia
ex causa ⁊ certa sciētia dispensantis. Nā
alias si reddat voluntarie et cum affectu
tunc nō innititur iusticie reddendi debitū
principaliter. et sic nō excusatur. licet ꝓ-
pter matrimonium ad tempus illa obliga
tio suspendatur. Quod patet. quia cōiu-
ge mortua superstes cōiunx obligata vo-
to semper cōtineri tenetur eo ꝙ votū nō
fuit omnino solutum. vt dicit Bonauen.
super. iiij. dis. xxxviij. et extra de cōuersa.
cōiugj. c. ex parte. et ca. sequenti. Deniq̄
ſm solenniorem et tutiorem doctorū opi-
nionem post votum simplex factum. licz te
neat matrimoniuz nunq̄ꝫ tamē potest sine
peccato mortali etiam exigere debitum.
quia semper cum deliberatione frangeret
votum. Qđ sane intelligendum est. q̄diu
nō fuerit cum eis ex causa et certa scientia
dispensatuz. Et ſm Guilh. du. in summa.
vir vel mulier sciens votū alterius ⁊ nihi
lomin⁹ cōtrahens cū talis peccat morta-
liter. Similiter sciens aliquā post emissuz
votum nubere nec manifestans impedimē
tum presertim cum nubunt ſm statum ec-
clesie peccat mortaliter cōtemnens eccle
sie mandatum quo precipitur scientibus
aliquod impedimentum vt illud manife-
stent. Similiter omnes hoc scientes consi
lium vel auxiliū prestantes. Q⁹ si querať
vtrū faciliter potest acquiri dispensatio
in voto simplici et quis dispensare potest
Respōdet Ray. ꝙ votum cōtinentie nō
cōmutatur maxime per ep̄os. quia vix vel
nunq̄ꝫ potest aliquid melius inueniri in qđ
fieret. Quia nō est digna ponderatio cō-
tinentis anime. vt dicitur Eccle. xxvj. sed
solum per summuz pontificē. et hoc ex cau
sa multum vtili vel necessaria. quod idem
sentit Thomas scđa scđe. q. lxxxviij. Et
Hostienſ. Secundū impediēs licet nō
dirimens matrimoniū est interdictuz seu
ꝓhibitio ecclesie. Qua scz ꝓhibet ne fieri
debeat matrimonium clamdestinū. xxx. q
v. c. Nullus fidelis cuiuscūq̄ꝫ cōditionis
sit occulte nuptias faciat sed accepta be-
nedictōe a sacerdote publice nubat in do
mino. Et iterū ibidē. Aliter vero sumpta
nō ꝯiugia sed adulteria vel stupra aut for
nicatōes poti⁹ q̄ꝫ legitima ꝯiugia eē nō du
bitate. Ray. Hoc tñ nō intelligas q̄n pos
sit esse matrimoniū sed canō loquiť ſm il-
lud qđ eccīa nō presumit. Et addit petr⁹
dicēs ꝙ ꝯsens⁹ clamdestin⁹ p̄t eē duplex:

Unus qui q̃uis fiat sine solennitate contra ꝓhibitiõnem ecclesie. fit tamẽ in p̃sentia testium. ⁊ licet talis facit matrimoniũ verũ corã deo ſm omnes doctores non tñ facit presumptũ matrimoniũ. Unde cõsulendum est talibus ꝙ de nouo contrahãt et penitentiã agant de eo ꝙ ecclesiã scandalisauerunt. Unde tales magnis ꝑiculis se exponũt. quia possit alter alterã dimittere quãdo velit et cum alia cõtrahere de facto et sic semꝑ manere in adulterio. qꝛ nõ potest ꝓbari primũ matrimoniũ clamdestine cõtractũ. Idẽ Ger. de pi. et Hostienſ. Unde talibus ꝯsulendũ videt̃ sꝑ vt de nouo in facie ecclesie publice cõtrahant Nimirum quia ſm veriorẽ opinionẽ mortaliter peccant qui ante nuptialẽ benedictionẽ ante ꝯsensum de p̃senti cognoscit vxorẽ si sit sine dispensatõne ep̃i vel ecclesie et sine iusta causa in illis saltez locis vbi cõsuetum ast benedictionẽ nuptialem adhiberi nisi taliter, matrimoniũ cõsumãtes ꝓbabilis ignorãtia iuris vel ecclesiastice cõsuetudinis excusaret multomagis ergo post matrimoniũ clamdestinum cognoscens vxorẽ ꝓpriã mortaliter peccat cõtemnẽs ecclesiasticũ institutũ ⁊ excitans cõmune scandaluz. Ratio aũt quare vterq̃ grauiter peccat sine solẽni obligatõne vel benedictione in ecclesia more solito facta sponsus sponsam suã carnaliter cognoscẽs est ista. qꝛ vterq̃ venit ꝯtra generalẽ ecclesie ꝯsuetudinẽ. Et cõtemptor cõsuetudinis ecclesie sicut p̃uaricator legis diuine punit̃. vt ptz. xj. dis. c. In his. Nimirum qꝛ qñq̃ incurrũt penã ꝑpetue excõicationis ꝑ statuta sinodalia. qñq̃ vero ꝑpetui adulterij. si scz anteq̃ ip̃m publicauerit̃ ad secũda vota transierit̃. Dñ ad hoc debẽt banni poni in ecclesia añ benedictiõẽ nuptialẽ vt qui sciũt impedimẽta infra certũ tp̃s ꝓducãt. vt extra de clãdesti. despõsa. c. Cum inhibitio. vbi dicit̃ Statuimus vt cum matrimonia ꝯtrahenda fuerint in ecclesijs ꝑ p̃sbiteros publice ꝓponantur et cõpetenti termino p̃finito vt infra illũ q̃ voluerit et valuerit impedimentũ legitimũ ꝓponat et ip̃i p̃sbiteri nihilominus inuestigẽt si aliqd̃ impedimentum obsistat. Cũ aũt apparuerit ꝓbabilis cõiectura circa copulã cõtrahendã. contractus interdicat̃ expresse. donec q̃d fieri debeat sup̃ eo manifestis ꝯstiterit documẽtis. Ceterũ vt magis euitet̃ matrimoniũ clamdestine. cõstituit ecclesia vt illud etiã redundat in ꝓlem si cõtra eos qui sic post modũ ꝯtrahunt inuenit̃ aliqd̃ impedimentum. Dñ ꝓsequit̃ decretal̃. ibidẽ in c. Cũ inhibitio. dicẽs. Q. si q̃s clamdestina vel interdicta cõiugia in ire p̃sumpserit ĩ gradu ꝓhibito etiã ignoranter et soboles de cõiunctione suscepit ꝓrsus illegitima censeatur de parentũ ignorãtia nihil subsidij habitura. cũ illi taliter cõtrahẽdo nõ exp̃tes scientie vel affectores ignorãtie videantur. Pari mõ ꝓles illegitima censeat̃ si ãbo parentes impedimentũ sciẽtes legitimũ. p̃ter omne interdictũ etiã in ꝯspectu ecclesie ꝯtrahere p̃sumpserint. Sane si ꝑrochialis sacerdos tales ꝯiunctõnes ꝓhibere cõtempserit aut quilibet ali⁹ etiaz q̃ eis p̃sumpserit interesse ꝑ trienniũ ab officio suspendatur. Grauius tñ puniend⁹ est si culpe grauitas seu qualitas postulauerit. Hec ibi. Et ex his doctores cõcludũt presertim Richar. de media villa dis. xlj. ꝙ ex copulatis in facie ecclesie et sine cõtradictione in gradu ꝓhibito cõsanguinitatis vel affinitatis vtroq̃ eoꝝ vel altero impedimentum ignorante cõceptus ante diffinitiuã sententiam diuortij q̃uis post eam ex vtero natus legitimus est ⁊ succedere debet in paterna hereditate. vt etiã patet extra qui fi. sunt legit. cum inter. in textu. et glosa. Similiter etiam si quis vxorem habens aliam ducit in facie ecclesie ⁊ sine cõtradictione illius impedimenti ꝓpter ignorantiam illius vxoris secũde filius ex tali copula natus seu cõceptus. est legitimus q̃uis etiam post eius cõceptõnem parentes sui per diffinitiuam sententiam ecclesie separentur. vt patet extra eti. ca. Ex tenore. Sed hec nõ habẽt locuz in matrimonio clamdestino. Et addit Jasper in scdo. ca. de clamdestina. Pone casum ꝙ ex matrimonio clamdestino natus

est filius. mulier postea cōtrahit cum se-
cundo publice ignorante matrimoniū clā
destinum ex quo matrimonio etiam nasci
tur filius. tunc secundus filius censetur le
gitim⁹ et ad sacros ordines vel curam ꝓ
moueri potest. Primus vero censetur ille
gitimus et hoc quo ad ecclesiam que non
indicat de occultis. licet in veritate sit e-
cōtra. ¶ Hic igitur queri potest vtrū ma
trimoniuz cōsumantes cum licentia p̄lati
sine bannis et alijs solēnitatibus peccent
Ad hoc respondet Hen. boic. Cui etiā cō
cordat Pe. in. iiij. et dicit ꝙ quedaz sunt
solennitates que cadunt sub precepto sic̄
banna de quibus loquitur in c. Cum inhi
bitio. extra de clamdesti. Quas si obmit-
tunt sine causa et nō sunt ignari iuris pec
cant mortaliter maxime in illis locis vbi
tales ecclesie ꝓhibitōes seruant̄. Nec mi-
rum quia si ab ep̄o licentiā impetrauerint
sine bannis cōtrahendi ⁊ alijs solennita-
tibus nō tamē dicitur cōtrahere publice
nisi p̄missis bannis ecclesie. vt ex̄ de clā-
desti. c. cum inhibitio. in glosa. et sic ma-
trimonium clamdestinū iudicatur. Si ve
ro sunt ignari iuris tunc excusantur. qꝛ re
gulariter ignorancia iuris excusat a dolo.
Si vero hoc faciunt cum causa et sine do-
lo cum licentia prelati. qꝛ forte vterq̄ vel
alter eorum est senex et erubescit cōtrahe
re cum tanta solennitate vel nobilis acci-
pit et timent parentes ip̄i⁹ nobilis vel diu
manserunt sicut vir et vxor et erubescunt
modo adhibere solennitatē bannoꝝ ⁊ be-
nedictōnis nuptialis. et in talibus vel si-
milibus dispensari potest per ep̄m sed nō
ꝑ inferiorē prelatum. Idez tenet Asteñ.
Quedā sūt solennitates que sunt d̄ hone
state tm̄ et cōsilio. sed nō de precepto. de
quibus notatur. xxx. q. v. ca. Nostrates.
In quo capitulo dicit Hugo peccatū es-
se si hmōi solēnitates omittunt̄ si tamen
adhiberi possunt. cuius dictum intelligit
Archi. Si quis omittit eos in cōtemptū
ip̄arū rerum vel eoꝝ qui talia instituerūt
Interueniēte tamē causa et cessante cō-
temptu ꝑm eundē licite omitti possunt ta-
les solennitates. Dicit enim Asteñ. ꝙ re-
ges. principes. et milites qui cōtrahunt
hodie sine bannis nō peccāt mortalit̄ vbi
nō est cōsuetum eorum matrimoniū ban-
niri. ¶ Deniq̄ queri potest. quid cōsulen
dum est alteri cōiugum cui affirmat alter
ꝙ nunq̄ in eum cōsensit corde licet cōsen
sit ore. Ad hoc respōdz Richar. super. iiij
dis. xvij. Cōsulendum est ei ꝙ hoc nō cre-
dat presertim si in facie ecclesie fidem de-
dit. quia nec alteri cōiugum in hoc crede-
re tenetur vt ptz extra de ꝓbat. c. ꝑ tuas.
vbi dicitur. ꝙ nimis indignum est iuxta le
gitimas sanctiones vt ꝙ sua quisq̄ voce
dilucide ꝓtestatus est in eum casum ꝓprio
valeat infirmare testimonio. Si tamē te-
merarie credat ꝙ alter cōiugum verū di-
cat durante illa credulitate nō licz ei cuz
illo carnaliter cōmisceri nec ad petitionē
ꝓpriaz quia credit ꝙ nō sit cōiunx nec ad
petitionem alteri⁹. qꝛ sibi in hoc preiudi-
cat q̄diu affirmat se cōiugem nō esse. Qꝛ
si alter affirmans se nō dedisse cōsensum
presertim in matrimonio clādestino post
modum ducit secundā in facie ecclesie cō-
sulendum est ei que sic relinquit̄ ꝙ nō cō-
trahat cum alio viuente isto cū de cōsen-
su viri ad plenū certificari nō possit. extra
de des. c. in p̄sentia. Qꝛ si iam actu ꝯtra-
xit cōsulendum est ei ꝙ nō reddat debitū
cum affectu nec ꝙ exigat debitū sed red-
dat cum dolore tm̄ cum ibi nō sit opinio ꝓ
babilis ꝙ vir nō intenderit illi nisi ꝙ re-
licta ea duxerit aliam et in dubijs cercior
via est eligenda et cōsulenda. ¶ Tercium
vero impediēs licz nō dirimens matrimo
nium est tempus feriatū vel etiā interdi-
ctum et inhibitio ecclesie. ¶ Quartum si
quis scienter cognouit cōsanguineaz suā
vel affinem. xxxij. q. vij. c. quia nunq̄ p̄nt
contrahere tales. Si quis viduam. et. c.
qui dormierit ¶ Quintum raptus spon-
se vel vxoris alterius. xxvij. q. ij. c. Statu
tum. secus est si rapiat puellam vel virgi-
nem solutam ¶ Sextū si interficit vxorez
ꝓpriam. vt ptz. xxxiij. q. ij. c. admonere. ⁊
c. interfectores. ¶ Septimū quādo quis
insidiando matrimonio ꝓprium filium de
sacra fōte recipit vt vxorē debito ꝯiugali

priuari possit. xxx. q. j. c. de eo. Octauū quādo quis interficit sacerdotē. vt patz extra de pe. et re. Qui pbiterum. Nonum quādo quis solenniter penitet. vt patet. xxxiij. q. ij. c. de his. et ca. Antiqui. Decimū si quis scienter accipit monialez vel accipit virū monachum ſm Hostiēſ Hec tamē licet impediāt matrimoniū cōtrahendum. Si tamē timeā de incōtinentia debet eis eps cōcedere licentiā nubendi. vt ptz. xxxiij. q. ij. c. Antiq. Deniqz catbecizmus qđ dicit a catbeciso quod est instruo. quia ante baptismū pſertim adulti baptizandi debent instrui in fide. Talis instructio catbecizmus impedit etiā matrimoniū cōtrahendum licet nō dirimit cōtractum vt ptz de cogna. spiri. c. ij. li. vj. Ad laudē dei Amen.

De sponsalibus que cōtrahuntur per verba de futuro et quot modis soluuntur et de sponsalibus de presenti. Ser. xxxv.

Facite dignū fructū penitētie. Nunc enī videndū est de sponsalibus et eoz cōtractibus Ad cuius euidentiā notandū est qz duplicia sunt sponsalia. scz de futuro et de pſenti. Sz. ppie sūt de futuro. Improprieuero de presenti. quia tunc faciūt matrimonium. Sponsalia igit de futuro sunt futurarum nuptiarū seu futuri matrimonij promissio. vt. xxx. q. v. c. Nostrates. Nā spōsus et sponsa olim mittebāt sibi cautiones quibus spondebāt se in ūra matrimonij cōsentire et fideiussores dabant quib⁹ id se seruaturos obligabant. ff. de spon. l. ij. Et ista spōsalia ō futuris quatuoz modis cōtrahunt. Primo nuda ꝓmissione ꝑ verba ad hoc apta que ponūt extra de spon. ca. sunt. vt scz dicendo. Ego accipiā te in meā et ego te in meū. seu verba similia. vt ducā te in vxorē. Secūdo modo ꝑ iuramētum supadditū. vt extra de sponsat. ca. ex literis siluani. Tercio mō ꝑ dationē arrarum pecunie vel alioz. vt ptz. C. de spon. l. arrīs. Et illo mō fieri potest sine verbis Quarto modo per subarrationē vel anuli immissionē. vt ptz. xxvij. q. ij. c. Si quis desponsauerit. extra de spon. impuberum Sed melius. xxv. q. v. Femine. Q⁹ si quaratur que etas requirit ad sponsalia ꝓtrahenda de futuro. Ad hoc respondit Hen. boyc in c. Accessit. extra de sponsa. impuberum. qđ regulariter requirunt septē anni cōpleti tam in viro qz in muliere in matrimonijs. secus est dummodo sint primi pubertati et doli capaces. Et Jo. an. dicit qđ inter septennes sponsalia cōtrahuntur sed inter minores nō sunt sponsalia. nec ex eis oritur publice honestatz iusticia vt patet extra de spon. impub. c. literas. et c. sequēti. Imo requiritur qđ vterqz sit maioz septennio vt e. ti. c. ad dissoluendū nisi primi essent etati. et sic malicia suppleret qđ temptassent cōmisceri. vt ptz ex de spon. c. Iuuenis. Ceterū effectus sponsaliuz est qđ inducūt publice honestatis iusticiam. matrimoniū impedientē et dirimentem. vt dictum est supra Deinde queri potest an spōsalia de futuro solui possunt Ad hoc dicendū qđ sic. Et hoc multis modis. Primo per ingressum religionis. nimirum cum etiā facere possit cōtracto matrimonio dummodo fit ante carnalem copulam. vt patet extra de cōuersa. coniuga. c. ex publico. Nec tenetur in sponsalibus de futuro ingressi pfessionē expectare. vt ptz extra de regulat. c. Statutum. Secūdo per susceptionem sacri ordinis. xxvij. q. ij. §. ecce. Quod tamē nō habet in sponsalibus de presenti ſm glosam. xxvij. q. ij. desponsata. Et per Jo. an. in glosa. de voto. ca. vnico. li. vj. Tercio modo si mutuo se absoluunt sicut qui societatem fide interposita cōtrahunt et postea sibi eam remittunt. Nam extra de spon. in c. preterea dicit Hen. boyc qđ si ambo sponsalia de futuro cōtrahentes mutuo dissentiunt et resiliunt ab eis tunc nō peccant. qz non prestant hoc casu iramentū deo vel fidē sed homini. Et quia subintelligitur condicio tacita nisi mutuo dissentiant. vt dicto c. preterea. Veruntamen hoc fieri nō potest in sponsalibus de presenti. Quarto modo cum alter recedit ad longinquā re-

gionem ante carnalem copulam. vt patet extra de sponsa. c. ō illis qui prestito iuramento ꝓmittunt aliquas mulieres se ducturos ⁊ postea ipis in cognitis dimittūt terram se ad alias partes transferentes hoc tibi volumus innotescere ꝙ liberum erit ipis mulieribꝰ si nō est amplius in facto ꝓcessum ad alia vota se transferre recepta tamen de petitorio penitentia si per ipas steterit quominus matrimoniū fuerit cōsumatuz. Hoc ibi. Et si queritur q̄to tempore tenetur sponsus expectare. Dicendum si terminus in sponsalibꝰ nō fuit appositus de cōtrahendo tunc ꝑm leges si sponsus est in ꝓuincia tūc expectatur per duos annos. si est extra ꝓuinciam ꝙ tres. et hoc si est absens tantū ex ꝓbabili causa Si vero ex necessaria causa expectet donec reuertetur. Et hoc notat glosa secūda in c. de illis. extra de spon. Et semper intelligitur de sponsalibus de futuro. Quinto cum alter incurrit lepꝝ vel aliā deformitatem notabilē. scz paralisim. vel amittit oculos vel nasum. vel quicq̄ ei turpe eueniat. vt extra de cōiug. leprosoz. c. vltimo. Et extra de iureiurā. c. quemadmodum. Et idē est de deformitate fornicatōnis corporalis. vt eo. ti. Et si post sponsalia de ꝑsenti aduenerint ꝙ hec tamē matrimoniū nō potest solui. Similiter si q̄s fornicatur spiritualiter puta cadit in hereſim vel infidelitatez soluit sponsalia de futuro. vt ptz. xxviij. q. j. c. Nō solū. Quāto magis ergo cuz supernerit affinitas solluntur sponsalia et ad hoc probandū sufficit sola fama. vt ptz extra de cōsang. et affi. c. sup eo. Et addit Hostien. ꝙ sufficit vnus testis. extra de test. et attest. Secus tamē si prius fuisset matrimonium cōsumatum ⁊ transgressoz quidez peccat nō solum fornicando sed altero inuito fidem datam violando. Sexto si alter eorum cōtrahit cum alio per verba de presenti vel etiaz verba de futuro si sequatur carnalis copula. tamē grauiter peccat prima sponsalia soluēdo sine causa ⁊ agere tenet penitentiam de mentita fide vel ꝓmissione. vt patz extra de sponsa duoz. c. ꝓmo. Septimo quādo minorennis vel impubes ꝑtra bens sponsalia deuenit ad etatem adultā et nō vult seruare quod fecit. vt ptz extra de des. impub. c. de illis. et c. a nobis. Q. si queratur vtrum altero inuito sponsalia reuocare possint. Respondet Hen. boyc. extra de spon. in c. ꝓterea. ꝙ siue resiliens altero inuito cōtractoz impubes fuit siue nō. Si impubes licet quia presumit iurasse de cōtrahendo sub ꝺditione nisi dissentiat vel resiliat cum puenerit ad etatē legitimā. licet hoc verbo nō expressit tamē hoc a iure cōcedatur. Si tamē resiliēs nō erat impubes tempore sponsalium cōtractorum vel si erat et nō reclamauit in tempore debito. sed ipa sponsalia ratificauit et approbauit tacite vel expresse tunc postea resiliēs altero inuito ⁊ sine causa peccat mortaliter nisi legitimū impedimentum interueniat. Et hoc idem dicit Tho. Ceterum si impules in sponsalibus expaimit cōsensum de presenti. nihilominꝰ dū tarat sponsalia ꝺ futuro censet nisi fuit adiūcta carnalis copula vt ptz ꝺ despon. impub. c. vnico. li. vj. ꝺ eo qui cog. ꝓsang. vx. s. c. veniens. Octauo cum ante carnalem copulam votum simplex ꝑsertim si ab vtroq̄ emittit vel ab altero de cōsensu alterius. Q. cum videatur esse ꝙ vinculum scz sponsalium et voti simplicis. Ad hoc respondet Gasper extra qui cle. vel vo. in c. Kursus. sup glo. penult. ꝙ votū est fauorabilioꝝ q̄ sponsalia ⁊ ipa sponsalia facilius dissoluuntur puto per ipm votum simplex sponsalia ipa precedētia solui Et iterum dicit in c. veniēs. et ꝙ si post votū sic factum sponsam suam cognoscit. tamē sponsalia nō transiunt in matrimonium quia per votum simplex interueniēs spōsalia rupta fuerunt: presertim si de voluntate vtriusq̄ votum emissum fuit. Vnde et per vitam heremiticam vident solui sponsalia. Quia magister sentēciaz in. iiij. dicit ꝙ Zacharius et Alexiꝰ relictis nuptijs vitam heremiticam elegerūt ⁊ duxerūt. inuens per hoc ꝙ soluta erāt matrimonia. igitur multofortius sponsalia. vt etiam patet. xxvij. q. ij. §. ecce. vide

ibidem. Putat tñ Gaspar extra de spon. in c. de illis. q̄ pervitā heremiticā nō ipo iure soluunt sponsalia sed instante eo qō remanet essent soluenda ꝓpter votum tacitum et simplex cōtinentie. Et illud sententiaꝫ intelligit q̄ Zacharius ⁊ Alexius vsum matrimonij tantū dimiserūt nō vinculū. Denicꝫ nota generaliter in sponsalibus sufficit q̄ filius nō dissentiat ꝓtractum quē pater ꝓmeo facit. quia nō dissentit intelligitur cōsentire. nec secūda sponsalia de futuro ꝓeiudicare possunt prime. etiam si in secundis tantū interuenerit iuramentū et prima sint nuda ⁊ simplicia sine iuramento nisi iungatur copula carnalis vel aliud per quod transeunt in matrimonium quia iuramentū nō est vinculum inequitatis. xxij. q. iij. c. in malis. Quod verum est quādo prima sponsalia tenent. alias secus est. B

¶ Preterea secundo videndum est de sponsalibus, que sunt de presenti. et vocantur aliquando matrimonium. aliquādo cōiugium. aliquando nuptie. Est autē matrimonij maris et femine cōiunctio in diuiduam vite cōsuetudinem cōseruans. In quibus verbis notatur q̄ vnus debet esse vnius et ecōtra. vt ptz extra de diuorcijs. c. Gaudeamus. Secundo notatur q̄ debet esse ꝓiunctum nō solum corporis sed etiam animi per liberum cōsensuz. Tercio tangitur sacramētum matrimonij eo q̄ indiuiduam vite cōsuetudinem tenere debent. Porro causa prima institutōnis eius in primeuo statu creature rōnalis in paradiso fuit multiplicatio prolis ad reparationē angelorū lapsorū. Ezechiel. xij. Secundaria vero causa post peccatū in statu gratie vltra prolem fuit adiuncta vitatio fornicatōnis et de his duab⁹ dicitur. xxxij. q. ij. §. his ita. vbi dicitur q̄ prima institutio cōiugij in paradiso facta est vt esset immaculat⁹ thorus et honorabiles nuptie ex quibus sine ardore cōcupiscentie ꝓciperēt et sine dolore parerent. Secūdo ꝓpter illicitū motum eliminandū extra paradisum facta ē vt infirmitas prona in ruinam turpitudinis. honestate exciperetur cōiugij. Ad euidentiam igitur sponsalium de presenti et ad id q̄ sit verus matrimonij multa requiruntur. Primū est etas pubertatis q̄ cōmuniter obuenire solet in anno quarto decimo in viro. In femīa vero anno duodecimo tm. nec ante ꝓtrahere possunt per sola verba nisi malicia suppleret etatē et adiuncta fuerit carnalis copula. vt patet de despon. impub. c. vnico. li. vj. Si tamē sūt puberes. Nec tñ ē honestū impuberes cōiungi nisi ꝓ boni pacis. Si tamen sunt puberes licet hac etate minores tenet matrimoniuz. Vnde dicit ex de des. impub. c. puberes. Quidā ex annis pubertatē existimant id est eum esse puberem qui quartumdecimū annum impleuit cuius tardissime pubescat. Certum est eum esse puberem qui ex habitu corporis pubertatē ostendit et generare iam potest. Et puerpere sunt que in annis puerilibus pariūt hoc ibi glosa ibidem. Ergo pubertas ex vigore naturali nō ex annoꝝ numero cōprobatur quod verum est quo ad matrimonium cōtrahendum. Et iterū ibidē glosa supra illo verbo. tardissime. q̄ si iste qui iam cōpleuit quartumdecimū annum talis ꝑpareat q̄ nullo modo potest generare cōtrahat nunquid est matrimonij? Dicunt quidam q̄ est matrimonium. cōtrariū credo. quia nō est pubes nec in eo reperiunt bona matrimonij que sunt fides. ples. sacramentum. Hec ibi. Ecōtrario vero legitur C de vna octo annorū qō scz anno dñi. M. ccc. xciij. fuerat impregnata qō fuit abhorrendum. Secunduz autē quod requiritur est mutuus cōsensus animoruz. Dñ. xxvij q. ij. Sufficiat solum fm leges cōsensus eorum. De quorum quarūcꝫ cōiunctionib⁹ agitur q̄ solus si defuerit cetera etiā cum ipo coytu rite celebrata frustrantur. Matrimonium enim nō facit coytus sed volūtas. Non sufficit etiam cōsensus parentū licet honeste faciat filios voluntatem patris sequēdo. Et hoc ptz extra de despō. impu. ca. j. vbi dicit glosa. Omnino debet honestate non necessitate hoc īplere. Nec

mirum cum et serui nō cōtrahunt inuitis dñis suis. vt ptz extra de cōiugio seruoꝝ. c. j. Sine etiam videmus q̄ vir vxorē recipit a patre etiā ꝓprio et cōpellit ipe pater etiā per censurā ecclesiasticā ipam restituere viro. Q? si desit cōsensus ex vna parte nō est matrimoniū. vt ptz extra de despon. c. tua. Tertiū ꝓinde requisitū est expressio verboꝝ in his qui loqui possunt vel signoꝝ in his qui loqui nō possunt in quibus imminat mutuum cōsensum. Q? si queritur quid sit ille cōsensus. dicendū q̄ intelligitur de cōsensu matrimonialis societatis. quod ptz ex formatōne prime mulieris quā dominus formauit nō de capite viri ne essz domina. nec de pede ne reputaretur ancilla. sed de latere vt haberetur collateralis. et ex hoc cōsensu oportz viro cohabitare et indiuidua vite cōsuetudinem obseruare. Et iste cōsensus non est in carnalem copulā explicite sed implicite tm̄. quia in cōiugali societate implicatur etiam mutua potestas nō tantū rerum sed etiam corpoꝝ. Vnde copula sequēs est matrimonij effectus vel vsus. nō quidem necessarius sed voluntarius. Hic q̄ri potest vtrum ad verū matrimoniū nō sufficiat tacitus ꝓsensus sine expressione verboꝝ. Ad hoc dicendum q̄ hi qui loqui nō possunt vt muti sine verbis ꝓsensum matrimonium perficiunt dummodo ꝓ signa vel alias legitime ꝓstat vel appareat de cōsensu. vt patz ex de spon. c. cū apud. sm Hostiē. et Jo. an. Quod etiam est verum si fuerit aliquis a nativitate mut⁹. cecus. et surdus. in simul. Et licz nunq̄ viderit matrimoniuz nec audierit tñ ex quo possit cognoscere mulierem z naturali vtatur rōne licet illam nō possit exprimere vt si carnis stimulis incitat⁹ turpia signa ostēderet ꝓ que euidēter appareret q̄ mulierem quereret ad cōmiscendum cum ea. forsan ei cōdescendendum est ne peius faceret. Nam et talem baptisatū dum tamē rōne non abutatur saluari dicimus saltez sicut et paruulū. vt ptz de cōse. dis. iiij. c. Illud enim. Verum qui loquelā habent sine verbis cōtrahere nō possunt sm oēs iuristas et theologos. Et addit Innocē. q̄ si cōstet modo q̄ ad inuicem consenserunt. quia cōsitentur nō tamen est matrimoniū sine verbis iudicio ecclesie. vt ptz extra de spō. c. tue. q̄ matrimoniū ꝓtrahi potest per verbum vnius et signa alterius vt si quis dicit mulieri. Cōsentio in te vt in vxorem si tu vis me in virum. et si hoc cōsenseris q̄ matrimoniū verum sit inter me et te osculeris me. Osculo secuto matrimonium est sm Hosti. Si vero aliq̄ verba ad sponsalia vel matrimonialia ꝓcesserunt licet tunc non haberent effectū. Postea vero de facto cōtrahunt tenet matrimonium. eo q̄ precessit cōtractus qui ad noticiam vtriusq̄ peruenit et vterq̄ presens fuit. Et quod maius est ad matrimonium nō semper necessaria est simultanea responsio sed potest vnus ꝓiungendoꝝ hodie dicere. Do tibi fidem meam vel similia. et crastina die potest altera respondere. et ego do tibi fidem meam. eritq̄ verum matrimoniū. si tamen primus fidem dans nō penituit prius ante responsionē secunde. secus est tamē si ante penituisset. Mimirum cum eodem modo ratificantur vel infirmantur matrimonia ꝙ procuratorem facta. vt ptz de ꝓcur̄. c. vlti. li. vj. vbi dicit. si procurator anteq̄ ꝓtraxerit a dño fuerit reuocatus ꝓtractuz postmodū matrimonium ab eodē licet tam ipe q̄ ea cū qua cōtraxerit reuocationē hmōi ignorarent nullius momenti existit cū illius ꝓsensus defecerit sine quo firmitatem habere nequiuit. Quartū est q̄ matrimonia fiant ꝙ verba exprimentia cōsensum de ꝓsenti vt accipio te in meaz. Nec multum refert vtrū verba sint apta vel non. dummodo appareat de ꝓsensu et ꝓlata fuerint verba animo cōtrahendi pura quia ad hoc venerunt vel ꝓtractus ꝓcesserunt vel anul⁹ datus qui dari solet post ꝓtractum z simlia. Quintū est q̄ sponsalia sint pura z nō cōditionata. quia non tenent sponsalia nisi cōditōne expleta si fuerit licita. nisi fuerit ab ea recessum per subsecutū purū ꝓsensuz

de presenti vel per carnalem copulam. vt
ptz extra de cōdic. appo. c. de illis. et c. su-
per eo. et c. per tuas. Q. si volūtas prius
fuerit mutata q̄ ꝯditio purificata tūc nō
tenēt sponsalia vel matrimonia. Simili-
ter si cognouit interim illius cōsanguineā
vel duxerit aliam. Veruntamē impossibi
lis ꝯditio vel illicita habet̄ ꝓ nō adiecta.
Si tamē est ꝯtra naturam matrimonij vi-
ciat ꝯtractū. Unde extra de ꝯdic. appo.
c. vltimo. dicit̄. Si cōditiones ꝯtra sub-
stantiā ꝯiugij inserantur. puta si alter di-
cat alteri ꝯtraho tecū si generationē ꝓlis
euites. vel donec inueniā aliaz honore vel
facultate digniorē. aut si ꝓ questu adulte-
randam te tradideris. matrimonialis cō
tractus q̄tumcūq; sit res fauorabilis ca-
ret licet alie ꝯditiones apposite in matri-
monio si turpes aut impossibiles fuerunt
debeant ꝓpter eius fauorem ꝓ non adie-
ctis haberi. Q. si apposita fuerit cōditio
de cōsensu patris et de cōtradictione illi⁹
nō apparet. ſm Inno. p̄sumitur cōsensus
ꝑ hoc quia in fauorabilibus tacens habe-
tur pro cōsentiente in regula qui tacet. li.
vj. Sextū q̄ nō sit impedimētū matrimo
nium dirimēs. Septimū q̄ fit ꝑ verba af-
firmatiua. quia verba negatiua nō expri-
munt ꝯsensum de presenti. vt dicēdo. pro-
mitto tibi q̄ aliam vxorē nō habebo q̄ te
Nam possibile est q̄ nec illam nec aliam
vult habere. Et si vellet eam habere eccle
sia tamen requirit verba exprimentia cō-
sensum de presenti q̄ non faciunt hec ver
ba nisi ex circumstantijs appareat q̄ pro-
lata fuerunt animo ꝯtrahendi. puta quia
ad hoc venerūt vel cōtractus p̄cesserunt
et datus fuit anulus et deputata fuit illa
dies ꝯtractus ꝑficiendi. Et maxīe in om-
nibus videndum est si fiant animo ꝯtra-
hendi. Deniq; quādo ꝯtractus est sub cō
ditione et quādo sub modo dictum est su-
pra. Ad laudem dei Amen.

De tribus bonis matrimonij de adulterio et de debito reddē-do vel exigendo. Ser. xxxvi.

219

Facite dignū fructū
penitētie. Iam ordine cōguo ꝓse
quamur de bonis matrimonij. q̄
ſm Jo. an. sunt tria saltē specie scz fides
ita q̄ nullū adulteriū ꝑpetretur. hoc enim
in fide attendit̄. ne post vinculū cōiugale
aliunde coeatur. et ꝓles que ꝑ ꝯiugem vi-
tari nō debet. sed amanter suscipi et reli-
giose educari. extra de cōdic. appo. c. vlti
mo. Ad sacramentū ita q̄ nullum diuor-
tium sequat̄. hoc enim resultat in sacramē
to q̄ ꝯiugiuz nō separatur. quia licet carna
lis separatio fiat interdum causa fornica
tionis. vel ex cōmuni ꝯsensu causa oratio
nis vel religionis. sacramentalis separatio
tamē fieri nō potest nisi cum desinit eē vin
culum matrimonij quod īter fideles nūq̄
cōtingit nisi per ingressuz religionis ante
carnalem copulaz vel post carnalē copulā
in morte vtriusq; vel alteri⁹ ꝯiugum. Q. A
si peccetur in primū bonū et fiat diuortiū
ꝓpter vxoris adulterium. ip̄a perdit dotē
nisi viro reconciliata fuerit et vir donatō
nem ꝓpter nuptias nisi vxori recōciliat⁹
fuerit. vt patz extra de donat̄. inter vi. et
mu. c. plerūq;. ⁊ in glosa. Sed ꝓpter aliud
impedimentū scz ꝯsanguinitatis si igno-
ranter ꝯtraxerit recuperat mulier dotem
et cetera bona sua. similiter vir donatōes
suas ꝓpter nuptias. vt e. t. c. j. ij. et. iij. Si
vero scienter: perdit alter quicquid alteri
dedit ꝑditur et fisco applicabitur nisi pro
pter bonū pacꝫ. aliter statuat̄ scz vt vterq;
recuperet qd̄ dedit. vt e. t. c. et si necesse.
et presertim in glosa ibidem. Hic notan-
dum q̄ dos dicunt̄ illa bona esse que muli
er portat viro vel que cū muliere dantur
viro et illa bona gaudent illis priuilegijs
de quibus extra de pigno. c. ex literis. Sz
parafernalia dicunt̄ illa bona que mulieri
obueniunt aliunde scz titulo donationis.
successionis. vel legatōnis. Et credo oīa
illa q̄ veniūt ad mulierē post matrimoniū
dicunt̄ parafernalia. et de his eliam inui
to viro dare potest. Ubi tamē hmōi pa-
rafernalia locū habēt de ꝯsuetudine ⁊ vxo
ris sunt. Ecōtra illa que habuit ante ma-

trimonium et ad virū portat dicunt dos. Sed donatio que fit a viro mulieri ē illud quod de mane in surrectōne mulieri dat. vt cum vir dat ei tunicā domū vel similia ad vitam mulieris et illud vocat donatio. Quia cōsanguinei mulieris vel pater veniunt ad lectum ⁊ dicunt. Quid habebit neptis nostra vel filia mea in sua surrectōne. Tunc sponsus respondit. Do sibi hoc vel illud. ⁊ hoc vocatur donatio in iure canonico. Preterea qui vergit ad inopiam male vtēdo re sua debet quō potest de dote cautionē prestare. secus est si sit pauper et nō dissipet. vt ptz extra de dona. inter vi. et vx. c. p vestras. His premissis videndum est de singulis bonis matrimonij. et primo de fide que exhibēda est vinculo cōiugali vt nō aliunde coeat et debitū reddatur. quia mulier nō habet potestatē sui corporis sed vir. et ecōtra vir non habet potestatē sui corporis sed mulier vt dicit
B apls. Quantū igitur ad primū sciendum q violās fidem matrimonij q adulterium grauissime peccat ⁊ multiformiter. magis tamē mulier q vir. tum ppter incertitudinem pliis. tum ppter maius scandalū tam viri q filioz. Unde plerūq in adulterio duodecim peccatis mortalibus ⁊ nephandissimis inuenitur obnoxia. Primū est detestabile furtū. quia peccans cum marito alterius aufert sibi magis q si auferret centum libras Secundū est q dat occasionem perpetui discidij. cōtentionis. et odij inter virum seruū et adulterū. ac inter amicos vtriusq ⁊ forte diuortij tam ex parte sua q ex parte sui cum sequūt optiōes mortis et infinita mala. Terciū est q dat vxori illius cum quo peccat causam adulterij dissidij diuortij et etiam odij ptra eā. Quartū est q dat viro illius occasionem cōtinui piurij dū interrogat de adulterio celare voluerit. Quintū est q in seipo piurium ptmittit eo q fidē ⁊ iuramentū suo viro pstitū violat. Sextū est q sacrilegiū cōmittit. qz ecclesie sacramentū violat. Sacrilegus enī ⁊ heretic dicere ille q sacramentū ecclesie sub pedib cōculcaret. Et hoc maximū est sacramentū scz matrimoniuz sm apl'm. Septimū est quia sibi pi infinitorū occasiones piuriorū prestat. dū interrogata recusat pfiteri. Octauum est qz periculosissimū odiū inter se ⁊ virū suum parat ex quo sequūt infinite discordie. cōtentiones. detractiones. et hmōi. Nonū est qz furtim dilapidat bona viri sui cū adultero. vel que ab adultero recipit ⁊ depauperat vxorē illius. Decimū est q nimis in hoc derogat filijs suis legitimis. Undecimum est qz scandalū irrepabile toti mundo excitat ⁊ hoc est peccatū mortale sm tho. scda scde. q. xlij. Duodecimū est peccatū in quo oēs pfessores mundi possunt vir dare pfiliū quādo scz partū alienū supponit viro tanq legitimū ⁊ venit ad iniustā hereditatē. vel etiā qnq cōtrahit cū ppria sorore vt fratre vel nepote. Ecce q tam inaturā vicioz operat maledictū adulterium ex quib multa ⁊ plura peccata oriuntur. scz ficte pfessiones. indigne sacramētoz pceptiones ⁊c. Unde horribile iudiciū mulieribus hmōi impositū est in veteri testamēto. vt ptz de lege zelotipie. Vide in vltio sermōe de luxuria in alio quadragesimali Denicq pt etiam ptmitti adulteriū in ppa cōiuge vt quādo ita diligit vxorē suaz q eam cognosceret etiā si esset alterius vxor vel si nō esset vxor eius sm illud sexti Pictagoz phi. Adulter est pprie vxoris amator. ardentior enī sm Jero. ardentior vxoris amator est adulter. Et hui signuz est cum exercet cum ea ex libidine ⁊ pfuctu dine blandicias meretricias in tactibus enormibus ⁊ similib. et pīsertim cū ppter libidinē magis satiandā cognoscit illam modo in cōsueto. t unc enī ptmuniter iudicandū est mortale peccatū. qz signum est mortalis pcupiscentie. Dñ. xxxij. q. iij. c. Origo. In aliena quippe vxore oīs amor glosa. ad carnale ptmertū turpis est in sua nimius. Nihil est fedius q vxorē amare, quasi adulterā. Et iterū c. liberoz. Ergo vt diximus in matrimonio opera cōcessa sunt. voluptates aūt que de meretricum capiuntur amplexibus in vxore damnate

sunt. Unde reperiuntur aliqui adeo exce
cati adulterinis amoribus ꝙ etiã in actu
cõiugali super amatã cogitãt vt sic maio
rem delectationez ꝯcipiant. Quid tales
nisi adulterinos cõcubitus ꝑpetrare, dixe
rim p̃sertim cũ et sola voluntate ꝑpetrat̃
adulteriũ. vt ptz ibidẽ. Qui viderit mu
lierẽ ad ꝯcupiscendũ eam iam mechatus
est eaz in corde suo. Quia enĩ grecoverbo
adulter mechus dicitur cũ nõ aliena con
iunx sed mulier ꝓhibetur videri. aperte ve
ritas ostendit ꝙ in solo visu cum vel tur
piter innupta ꝯcupiscitur adulteriũ ꝑpe
tratur. glosa. est verum in cõiugata. imo
vt dicitur de pe. dis. j. Si cui. etiã si nõ cõ
tingit facultas cõcubendi cum ꝯiuge alie
na planũ tamẽ aliquo mõ sic eũ cupere et
si potestas det̃ esse facturũ. nõ minus reꝰ
est q̃ꝫ si in ip̃o facto deprehenderet̃. Quã
ta autẽ insania laborat plerũqꝫ hec dam
nabilis ꝯcupiscentia in hoc ostendit̃ qd̃ le
gitur de vxore Hydene regis francoꝝ ꝙ
ꝓprium maritũ occidi fecit vt adulterari
libere possz. Et de medea que fugiẽs a pa
tre suo orchem rege cum adultero suo Ja
sone fratrem suũ absirtuz secum duxit vna
cum patris diuitijs. Et cũ patrẽ sequentẽ
suũ vidit fratrẽ suum ꝑ mẽbra diuisit ⁊ in
via patris venientis ꝓiecit qui tm̃ in mẽ
bris filij colligendis tarda ꝙ fugiendi ad
nauem spaciũ sibi dedit et sic cum adulte
ro nauigauit. Quantuz ad secundũ scz
debitum exigendũ vel reddendũ. sciendũ
ꝙ triplex est actus ꝯiugalis. scz licitꝰ. fra
gilis. et impetuosus. Actus aũt ille licitus
triplici de causa exercet̃. Primo causa ꝓ
lis ꝓcurande ad cultum dei. et hoc est opꝰ
pietatis et nullũ peccatũ sed potius ẽ me
ritoriũ. vt dicit Thomas in. iiij. dis. xxvj.
Implet enim illud preceptũ Genes. iij.
Crescite et multiplicamini. Secũdo cau
sa reddendi debitũ exactuz et hoc est actꝰ
iusticie scz reddere alteri quod suum est.
Hinc apl̃s ait. Vir vxori debitũ reddat
Unde quilibet in matrimonio ꝯstitutus
debitũ reddere tenetur cuz ab eo exigitur
pro loco et tp̃e. nisi subesset causa legitĩa
denegãdi de qua postea videbit̃. ꝙ si hoc
ex cõtemptu dimitteret nulla subexistẽte
causa legitima mortaliter peccaret ⁊ excõ
municari posset per prelatũ post ammoni
tionez si nõ obediret s̃m Hen. boyc. extra
de ꝯiugio lepro. in c. quoniã. ibi textus p̃
cipit ꝙ debitũ est etiaz leproso reddendũ
et illud est etiam meritoriũ si solum ꝓpter
deum reddat et nõ tamẽ affectu delectan
di licet sine delectatõe rarissime reddi pos
sit. Tercio est causa fornicatõnis vitande
nõ in se sed in cõiuge. et iste actus est etiã
licitus ⁊ nullũ peccatũ. Et primo mõ pa
tres veteri testamenti vsi sunt actu cõiu
gali cum tanto dei timore et tanta libidi
nis repressione tantaqꝫ puritate ac pieta
te solum in eo ꝓpagationi diuine cultus in
tendentes. ꝙ dicit Augꝰ. se nõ audere ce
libatũ Johannis preferre cõiugio Abra
he. quod sane intelligenduz est quantũ ad
premium essentiale nõ accidentale. quia
Abraham in tanta charitate ⁊ intentõis
puritate exercebat actum cõiugalẽ. sicut
seruabat Johãnes castitatẽ virginalem
et habuit animũ sic dispositũ ꝙ paratus
fuisset virginitatem seruare si esset in tẽ
pore cõgruenti. Vide Tho. in primo ser
mone de natiuitate domini. Actus vero
fragilis est cum exercetur causa delectatõ
nis. Et hoc dupliciter. Vel enim illaz de
lectationem exercet affectu maritali. ita
ꝙ delectatio si ꝯat infra terminos matri
monij scz ꝙ eam nõ cognosceret si vxor eiꝰ
nõ esset. et tunc solũ peccat venialiter ni
si aliud ex circumstantijs obstet quod sem
per intelligendum est. Vel exercet cũ af
fectu fornicario. vtpote quia affectus de
lectatõnis impetu cõcupiscentie fertur ex̃
terminos matrimonij. ita ꝙ eaz cognosce
re vellet etiam si vxor eius nõ esset ⁊ tunc
peccat mortaliter eo ꝙ amor ip̃ius dele
ctatõnis p̃ponit̃ deo. Actus deniqꝫ dicit̃
impetuosus quãdo ex sola libidine ꝓueni
ens metus honestatis et regule transtẽdit
et hoc quatuor modis. Primo ꝑ diuersas
meretricias blandicias seinuicẽ ꝓuocãdo
scz tactu. visu. verbis luxuriosis. osculis
enormibus. que oĩa sũt signa mortaliũ pec
catorũ. Vide in libro apũ exempla horri

bilia. Secundo quãdo preueniunt cõcupi
scentiã vtendo calidis et intensiuis vt po
tentiores sint in illo facto seq̃ pluries mu
tuo cognoscant ⁊ vltra vires turpitudinẽ
illam frequentãtes naturalẽ virtutẽ ener
uant ⁊ illa etiã sunt signa mortaliũ vicio
rum. vt ptz. xxxij. q. iiij. c. Origo. vbi di
citur. Origo quidẽ honesta erat amoris ⁊
glosa. scz. spes ꝓlis et vitatio fornicatõis
sed magnitudo id ẽ immoderata exactõ ꝑ
nimio ardore libidinis deformis. glo. Ni
hil eniz est adeo licitũ vt nõ possit ꝑnicies
irrogari. vt ptz xxiij. q. v. c. Occidendis.
in fine. Nihil aũt interest ex qua honesta
cã q̃s insaniat Tercio qñ nõ sufficit ei mo
dus quẽ natura determinat scz vt mulier
iaceat in dorso. vir aũt in vẽtre incumbit
eidem. Hic est enĩ modus naturalis q̃ me
lius et facilius mulieres ꝯcipiunt. quẽ mo
dum ꝑtermittẽtes dummõ mutuo se ꝯgno
scunt modo incõsueto licet in debito vase
solius causa voluptatis quã ampli⁹ que
runt ſm oẽs doctores mortaliter peccãt.
et ad minus est signũ ꝯcupiscẽtie mortal.
vt dicit Alber. in. iiij. dis. xxxj. Vnde re
fert Methodi⁹ vnã esse causam diluuij q̃
mulieres inuesaniã verse suꝑgresse viris
abutebant. Quarto quãdo mutuo se co
gnoscunt ꝯtra vsum nature. et hoc dupli
citer. Vel in vase quidẽ debito sed in reso
lutione semẽ eijciũt sicut fecit Her primo
genitus Iude et frater eius. Vide in ser
mone. secũda dñica post ephiaz. Vel qñ
fit extra vas debitũ. ⁊ vtorq̃ mõ mortali
ter peccat. xxxij. q. vij. c. Adulterij malum
vincit fornicatõez. vincit autẽ ab incestu
peius enĩ est cum matre q̃ cũ aliena vxo
re ꝯcubere. omniũ horũ pessimũ est qd est
cõtra naturã. Sequit. Illud quod cõtra
naturã est execrabiliter fit in meretrice.
sed execrabilius in vxore. nimirũ cũ dero
gat ibidẽ sacramento matrimonij ⁊ hone
stati cõiugis. de vxore abhominatissimaz
meretricẽ faciẽs. Vnde Rich. de media
villa suꝑ. iiij. dist. xl. in expositõne litere.
Hoc scz peccatũ execrabiliter fit in mere
trice sed execrabilius in vxore. quia quo

ad vsum cõtra naturã nõ est viro vxor cõ
cessa. Et magis tenet vir cauere malũ vxo
ris q̃ alteri⁹ mulieris. Et ideo cũ ad vsum
cõtra naturã nulla mulier viro sit cõcessa
plus peccat vir in vtendo ꝯtra naturam
ꝓpa vxore q̃ meretrice. Hec ille. Est autẽ
taz inaudita turpitudo peccati. q̃ scriptu
ra vetat illi ꝓpriũ nomẽ imponere. sed vo
catur peccatũ mutũ. Et inquã turpitudo
diuine vindicte ꝓ vocatiua q̃ vocat pec
catuz vindictã clamãs. Genes. xviij. Cla
mor Sodomoꝝ multiplicatus est coram
me et peccatũ eorum aggrauatũ est. Et ve
lut ammirans et dubitãs suꝑ tãto scelere
Descendã inquit et videbo vtrum opere
cõpleuerint. Vnde os dicẽtis ⁊ aures au
dientis exinde polluunt aer maculatur et
demon execrat fugiens et clamãs. tfi. tfi
tfi. vt ptz in libro. Hinc dñs eius detesta
tionem ostendẽs triplici vindicta puniuit
Nimirum cum humana natura violentiaz
hanc patiente vindictã clamet. vniuersi
tas creaturaruz vt hmõi deleant de libro
viuentiuz et tollantur de terra morientiũ
Prima vindicta fuit vniuersale diluuium
quod ꝯtigit principaliter ꝓpter hoc viciũ
quo tota fere humanitas insaniebat. et h
diuersis modis tam extra matrimonium
q̃ ĩ matrimonio. Verũ intantũ seuiebat
vindicta q̃ octo tm̃ anime saluabantur. ⁊
omnia q̃ suꝑ terram erant cum hoĩe ꝑibãt
Secũda vero vindicta fuit subuersio q̃nq̃
ciuitatuz cũ terris adiacentib⁹ in quibus
nõ solũ nocentes sed etiam lactentes dño
iubente puniti sunt. Prouidebat enĩ par
uulis illis ne diutius viuentes sequerent
exempla patruz ⁊ grauius punirent. Nec
solum homines sed etiã animalia ⁊ cũcta
terre nascentia. Etiã et ip̃am terrã quasi
peccati ꝯsciaz funditus destruxit in mare
mortuũ ꝯuertẽdo. Dñs quoq̃ fetorẽ ⁊ pe
nã peccati insinuare volẽs puniuit totã re
gionẽ igne ⁊ sulphure Gen. xix. Pluit dñs
suꝑ sodomã et gomorram ignẽ ⁊ sulphurẽ
et subuertit ciuitates. Nec tm̃ illud pecca
tum actu detestat. quando actu ꝑficit sed
etiam memoriã vel delectationẽ illi⁹ adeo

detestatur ꝙ vxor Loth retrospiciēs versa est in statuā salis. per illū respectū significans dominus memoriā huius peccati. Tercia deniq; vindicta fuit quā ponit Jeronim⁹ sup illud Isa. ix. Lux orta est eis. ꝙ scz omnes laborātes vicio sodomitico nocte illa qua christus natus est dn̄s extinxit ne in natura quā assumpserat tāta immundicia inueniret. Unde dicit Aug⁹. ꝙ videns deus vicium cōtra naturam in humana natura fieri fere desijt incarnari. Hinc etiā lex ciuilis ꝯformans se vindicte diuine cōburi iubet omnes hoc vicio laborantes. que pena est magis acerba ⁊ despecta. Nimirū cum ſm rōnem naturalē quisquis hoc vicium maxīe detestat. Unde et filij israel timētes vindictā dei ꝓpter hoc vicium ꝑpetratū in gabaa in vxore leuite qua abusi fuerant tota nocte ita vt moreretur. vt habet iudicū. xix. et. xx. Congregati quadragintamilla vindictā fecerunt in actores. fautores. et defensores occidētes. xxv. milia virorum pugnatoꝝ. et oēs reliquias ciuitatis a viris vsq; ad iumenta gladio ꝑcusserunt. cunctasq; vrbes ⁊ vitulos benyamin. vorax flamma ꝯsumpsit. Jurauerūt quoq; ꝙ nullus eoꝝ daret filijs benyamin de filiab⁹ suis vxorez. Hic igitur queri potest cum vna ꝑsona in actu matrimoniali mortaliter peccat in exigēdo debitum. vtrū similiter et alia peccat mortaliter reddēdo debitum cum reddere debitū sit necessitatis eo ꝙ in matrimonio requiritur cōsensus mutuus in translatione corporis ꝓprij in potestatē alterius cōiugis q̄tum ad cōcubitum cōiugalem. et ideo necessitatis est alteri nō negare vsum rei que de iure est in sua potestate Ad hoc dicendum ꝙ licet reddere debituz sit necessitatis simpliciter et ꝑ cōsequēs nullius criminis eo ꝙ facta est mutua translatio corꝑis in potestatē alterius. ſm Rich: tamē de media villa sup. iiij. dis. xxxij. hoc sic intelligit ꝙ necessitatis est alteri nō negare licitū vsum rei que de iure est in potestate sua. Nō tamē voluit deus vnā cōiugum alteri obligari in his que sunt cōtra deum et ꝯscientiam. Et ideo quando vir peccat venialiter vel mortaliter in exigendo debitum ex circumstantijs intrinsecis ex affectu fornicario vel libidinoso tunc mulier sine peccato reddere potest. nisi aliud obstet extrinsecum. nec cōsentit illi in peccatuz sed cōsentit illi quo ad hoc ꝙ petit quod suum est. Si vero petēdo debitū mortaliter peccat ex circumstātijs extrinsecis scz ex circumstātia situs. motus. modi. tꝑis. loci. et similiū. De quib⁹ videbit in sermone sequenti tūc reddēs libēter et voluntarie cum affectu similiter mortaliter peccat. quia in hoc alteri cōsentire iudicatur ꝙ voluntarie redditur. Faciētes autem et consentientes par pena complectitur. Si vero facit in vite et cum dolore licet vsq; ad extremum nō resistat tunc aliqñ peccat mortaliter. et aliqñ venialit ꝓut latius iam videbitur. Q⁹ si pure per violentiam reddere cogitur tunc penitus excusatur. quia nō est voluntariū et ideo nō est peccatū. Ad laudē dei Amen.

Quō et quando quis potest exigere debitū vel reddere debituz et quando nō. Ser. xxxvij.

Facite dignū fructū penitētie. Ad faciendum autē dignum fructum penitentie necessario cōiuncti matrimonio scire debent ad quaz cōtinentie legem eos diuina mandata cōstringant. Ad cuius euidentiam sciēduz ꝙ multi sunt casus in quibus quis nō meretur. imo ꝓhibetur exigere nec etiam reddere tenetur exactum. sed in aliquib⁹ tenetur ad cōtrarium. Primus est cū q̄s cognouit cōsanguineam sponse vel vxoris sue. Tunc enim scd̄m Henricum boyc extra de eo qui cog. cō. vx. sue. in c. transi-

uisse. nō potest debitum exigere ab vxore licet iam cognita sub pena peccati mortalis. Si tamē cōtinere nō poterit tūc de dispensatōne ecclesie exigere poterit sicut ⁊ cōtrahere cum maius sit cōtrahere q̄ exigere. Sed talis quādoq̄ de licentia ecclesie cōtrahit vt peius euitetur ſm Hosti. et Jo. an. Q⁹ si cōtinere potest suadendum est ei q̄ non exigat debitum et si ab eo debitum exigitur. tunc etiam ad ipsam non sine graui dolore accedat. q⁹ dolore pōt saltem quando exigitur et post q̄ solutū est. licet dolore nō potest in ipō accessu. et hoc nō de solutōe debiti. quia facit quod debet. sed doleat de peccato qđ cōmisit ⁊ q̄ seip̄m indignū tali copula reddidit ſm Hosti. et Arch. Q⁹ si habet vxorem nōdum ab eo cognitā tunc multominus primo debitū exigere poterit. ⁊ vxor potest tali debitum denegare vel reddere autoritate domini si nō cognouerit eius cognatam ab eo cognitam sed verisimiliter timet. Postq̄ tamē sciens impedimentum a tali semel debitū exegerit vel libenter reddiderit. tunc postea videtur tacita facta recōciliatio. et sic de cetero nō habz quod possit obiicere. et per ꝯsequens non potest illi extunc debitum denegare. Et licet sic exigens peccet. mulier tamē reddēs vel exigēs nō peccat. quia vtitur iure suo Q⁹ si queritur vtrum cōiunx qui nondum cognouit vxorem superueniente affinitate ex parte eius reddere tenetur debitum alteri petenti. Dicendum q̄ sic imo cōpellendus est reddere debitum vel intrare religionem. vt ptz extra e. t. c. discretionē. et c. tue. ¶ Secundus est quādo quis pseuerat in adulterio siue occulto siue manifesto tamen altera cōiuge hoc certitudinaliter nō cognoscente. Nam hoc sciens et debitum exigens peccat mortaliter eo q̄ facit cōtra ꝯstitutionem ecclesie pseuerare volentem in adulterio ⁊ cognoscendo ⁊ patronuz turpitudinis se ꝯstituendo. Jn cuius argumentum p̄cipit. xxxij. q. j. c. Si quis vxorem suā inuenit adulterā. glosa. nec obladulterio desistentē et postea placuerit eaz habere in matrimonio duobus annis peniteat. ideo quia cuz adultera mixtus sit que adhuc crimine suo nō est purgata. Aut abstineat se a matrimonio eius donec expleat satisfactio criminis eius. Sequitur. Similiter si vxor virum suum adulterum inuenerit nō ad imparia vxor iudicat. Et iterū c. apud ſ. Q⁹ si in adulterio pseuerare elegerit patronus turpitudinis lenocinij maritus seius habeat. glo. Maritus adulterij sustinet penā qui matrimoniū suū ꝯtemnit ⁊ delinquere vxorē suam patit et ꝯtra cōtaminationē nō indignatur lenocinij. Nō crimen solū ꝯmittit que questuaria mancipia habet. quod non est minus q̄ ꝓprio corpore questū facere sed etiā lenocinium est q̄ sciēter tenet adulteram. Et extra de adulterijs. ca. Si vir sciens vxorez suā deliquisse que nō egerit penitentiā sed ꝑmanet in fornicatōne viriterq̄ cum ea reus erit et peccati illius particeps. Et si nō est spes de emendatō ne adultere debet hec nō adulter ecclesie denunciare Alioquin etiā reputat patronus turpitudinis. qđ sane intelligendum ē dummō ꝓbare ꝑt legitīe. Nō. xxxij. q. j. c. Sicut crudelis et iniquus est qui castā dimittit. sic fatuus est ⁊ iniqu⁹ q̄ retinet meretricē. glo. nisi desistat. Patron⁹ ei turpitudinis est q̄ crimen celat vxoris. Ceterū licet nō adulter sciens ꝓbabilit aut certus existens adulteriuz vxoris nec tñ valens ꝓbare ꝓpria autoritate ꝑt debitū denegare ex eo q̄ ex sola suspitōne violenta vxor dimitti ꝑt. vt ptz. xxxij. q. i. c. Dixit dñs. Ex eo tñ q̄ nō ꝑt ꝓbare ad mandatū ecclesie dz ei reddere debitū. si dumtaxat habeat illud ex violēta suspitione. Si vero certus est nec ad mandatū ecclesie debz ei reddere sed potiꝰ excōicationē humiliter sustineat cum illud sine peccato facere nō possit. Ā quo ad deū nō erit ligatus tali sñia. ex̄ de resti. spol. c. literas. in fi. Et intelligit̄ de pseuerāte i adulterio. Verūtñ vt dicit ex̄ de adulter. c. si vir. Q⁹ si mulier dimissa egerit pnīaz ⁊ voluerit ad virū suū reuerti dz glo. de honestate sed nō necessitate. sz nō sepe recipere peccatricem. glo. Semp potest ei parcere si vult ⁊ eā reci-

pere post pnam fm euangelicā veritatem sed ecclesia nō intercedit pro ea si aliquotiens pepercit. Et ideo dicit hic. nō sepe. ne ecclesia videatur ei dare peccandi licē tiam. Deniq; si post adulterium vnius alter adulteratur qui primo ius debitū perdiderat ppter adulteriū alterius. illud recuperat vt ptz extra de adulter. c. penul. et vltimo. Similiter si sciens eius adulterium nihilomin⁹ cognoscit eam ex hoc videtur eam velle recōciliari sibi. sicq; recuperat ius debitum exigendi. Tercius casus est cum quis commisit simplex votuz Ad cuius euidentiam sciendum q contrahens cum ea que facit simplex votum castitatis si hoc ignorauerit excusat a peccato. quia est ignorātia facti. si vero sciuerit peccat moraliter cōtrahendo cum ea. accipiēdo sponsaz dei fm Guil. du. in summa. Si vero ptinentiam vouerunt ambo ante matrimonium vel post obligaē. pariter ad perpetuā ptinentiam nec mutuo possunt exigere debituz sub pena peccati mortalis. Vnde dicitur. xxxiij. q. v. c. qō deo pari cōsensu voueratis ambo pseuerā ter reddere debuistis. a quo ppositō si lapsus est ille tu saltez instantissime perseuera. quod nō te exhortarer nisi quia ad hoc ipe cōsenserit. Nam si nunq; tenuisses ei⁹ cōsensum. numerus te nunq; defendisset annoz. Ex quibus infertur q licet vtriq; cōtinentia indicatur q̄tum ad exigendum debitum nō tamē q̄tum ad reddendū debitum iam exactum. nisi vir cōsensu mulieris et mulier ex cōsensu viri votum emisissent. Tunc enim renunciauerūt ius petēdi debitum nō solum q̄tum ad deū et conscientiam sed etiā q̄tum ad cōiugem votum emittentē. Nec fm Thomā in. iiij. ex presse datam licentiā cōiugi post votū emissum reuocare potest. et per cōsequens cōiunx nō tenebitur reddere debitum. q vir iuri suo renunciauit. Q. si queratur cur alia vota ab vxore emissa de consensu viri a viro reuoceri possunt nō autē vorū cōtinentie. Ad hoc respōdet Gaspar. ex de cōiugio lepro. c. literas. q ratio est ppter maius meritum ptinentie voti. Non est enim cōdigna ponderatio ptinentis anime. Vnde Gratianus. xxxij. q. v. in fine. distinctionē facit inter alia vota emissa ab vxore de licentia viri et inter hoc votum cōtinētie dicens. Euidentissime itaq; apparet ita virum esse caput mulieris vt nulla vota abstinentie aut religiose cōuersatōnis liceat sine eius licētia offerre etiam si viro permittente repromissa fuerit nō licet ei votum opere cōplere cuz virvoluerit reuocare. Promissum vero votum cōtinentie ita alterius permissu ab altero valent offerre q̄ promissionem non valent in irritum deduci. Hec ibi. Veruntamen ad mandatum ecclesie Gratian⁹ putat q ipa debeat viro debitum reddere. Nā ecclesia videns virum male dedisse licentiā quia ipe incōtinenter vivit et ipe saltez expresse nō vouit nec religionē intrauit. poterit ecclesia iuste mandare q reddat debitum propter maius malum euitandum. Et hoc probatur extra de cōuersatōne cōiugatoz. vbi etiam dicitur q si vir etiam de licentia vxoris ignorante episcopo presentibus tamē sacerdotibus et monachis professionem in monasterio fecerit nisi vxor ad religionez transierit aut perpetuo castitatem seruare promiserit vir potest q debet a monasterio reuocari. Hoc ibi. Si tamen alteri dans licentiam vouendi expresse etiam emittit votum cōtinentie. in hoc casu non debet ecclesia votum soluere vt patet eo. ti. ca. ex parte. Quartus casus est cum quis modo inсōsueto debituz exigit. Et si quidem exigit in vase non debito. tunc alter nullo modo debet cōsentire. Alioquin moraliſſime peccat. Si quidem exigit in vaso debito sed modo incōsueto et hoc dumtaxat ex quadam voluptate. sed nulla necessitate tunc etiam nullo modo reddere debet. quia tunc reddēs et vxorez suam exigens. ad hoc ostendit signa mortalis cōcupiscentie cum facientes et cōsentientes pari pena constringit Et cognoscens vxorem suam in vase debito sed brutali mō. quia aliter eā attingere nō pt licz faciat ℟ ad euitādā fornicatiōz vel ad procurandaz plem tñ peccat. sic eam

cognoscendo. nec excusat eum necessitas a toto. licet diminuat quantatē peccati. quia est modus cognoscēdi ꝓtra modū nature rōnalis si tū altera ꝯiugum nullo mō cōtinere possit debet altera reddere debitum cū dolore ⁊ nō cum affectu. Alioquin nō excusarēt a peccato. Similiter si modū quidē ꝑsuetum retinēt sed libidine ducti sic actus exercent modos adinuenientes quō luxurie libidinē augmentare vel ꝓlongare possunt. et talia sunt etiā signa mortalis peccati seu cōcupiscentie. sic ꝙ tam exigens ꝙ volūtarie reddens grauissime peccāt. quia matrimoniū licet instituitur ſm indulgentiā fornicatōnis. nō tamē ad incitationē et vsum libidinis. Nimirū cū ex immoderata exactio geaue peccatū sit. vt ptz. xxxij. q. ij. c. quicquid inter se cōiugati immodestū. glosa. id est superfluū. inuerecundū. scz ꝙ blandicias meretricias sordidū emittendo semē gerūt. viciū hoc hominū. nō culpa nuptiarū. Hinc ꝯcludit Gasper in c. de ꝯiugio lepro. ꝙ vir vel mulier petēti debitum nō tenetur soluere qñ naturaliter vel accidēraliter accidit ꝙ cō mode soluere nō potest sine lesione saltem graui. Naz vir sine lesione nature fieri ꝑt scz quia vel de primo soluit vel qualiter ⁊ cūcz alīs legitime impedit⁹ fuerit. Vñ dicit sanctus Tho. ꝙ mulier nō habet potestatē in corpus viri nisi salua cōsistentia sue ꝑsone. Vnde si vltra exigit nō est petitio debiti sed iniusta exactio. et ideo nō tenetur reddere et ecōtra. Hinc ſm Hin. et Hosti. tysicus vel ethycus debitū reddere nō tenet. quia ordinata charitas est vt sibi prius cōsulat. Quintus casus ē quādo mulier est pregnās. Nam ſm petrū si nō potest cultus matrimonij sine ꝓiculo aborsus exerceri. tunc debitū nec ꝑt exigi nec reddi sine peccato mortali. quia ꝑncipalior est institutio in officiū ꝙ in remedium. Vnde dicit Scotus in. iiij. dis. xxxij. ꝙ fortiori vinculo tenet quis nō occidere fetuz in vtero vel nō esse causa aborsus ꝙ reddere debitum. Igitur vbi est ꝓbabile periculum de extinctōne fetus vel aborsu faciendo. nō tenetur reddere sed tenetur exhortari in ꝯtrariū. xxxij. q. iiij. c. Origo vbi dicit Jeronim⁹ de cōiugatis imitent saltez pecudes. et postꝙ venter vxoris intumuerit nō perdant filios. glosa. Pecudes enim post ꝯceptum nō coeunt. nec mulier faciat copiam corporis sui a ꝯceptōe vsqꝙ ad purificationem. Sequit in glosa. Verit enim partus ex frequenti cōcussione. Si vero sine ꝓiculo aborsus debitum solui potest. tunc quidē exigi potest ⁊ reddi. caueant tamē immoderatā exactionē. nō modo ꝓpter ꝓscientiam sed ꝓpter ꝓlē

Sext⁹ casus est quādo mulier post partum est adhuc in purgatione. Vnde ꝓcipitur. v. dis. c. Ad eius vero ꝯcubitū vir suus accedere nō debet quousqꝙ qui gignitur ablactetur. Nec itaqꝙ que filios suos ex prava cōsuetudine ad nutriendum tradunt nisi prius purgatōnis tempus transierit viris suis ꝯmisceri non debent hec ibi. Q⁹ si ꝯtra hanc ꝓhibitionem debitum petierit debet illi omnino negare. ꝑsertim si petierit infra tempus quindecim dieruz post partū. qz dicit Aug⁹. semē nō sit mixtum sanguine. quia quandoqꝙ filij morīūtur ꝓpius hoc. et hoc verum si in quatuordecim diebus mulieri post partum cōmiscēberis vel amplius. nec filios nec filias ꝓcreas. eo ꝙ semen viri cuz sanguine mortificatur. si vero debitum petierit circa finem purificationis temporis. non debet ei mulier reddere nisi verisimiliter timeretur eius fornicatio vel aliud quod grauius est quia tunc excusatur. quia valde absurdum est ꝙ homines rōnales hoc tempus non seruant cum bestie irrationales hoc obseruent. Vnde dicit Aristo. ij. anij. maliū. quia femina elephantis ipregnata a masculo. penitus nō tangitur ab eo ⁊ post partū quiescit per triennium. Septimus est quando menstruū mulieres patiuntur. Pro quo sciendum ſm Thomā ⁊ Rich. in. iiij. ꝙ fluxus menstruoz qñqꝙ ꝑt esse innaturalē scz qñ est inordinat⁹ et qñ ꝑtinu⁹. ⁊ tūc licz exigere ⁊ reddere debitū tum quia ſm quosdam tunc mulier concipere potest. tum quia alias oporteret ꝙ vir perpetuo abstineret. Q⁹ si cōciperet

puer. tamen melius esset illū viciosum esse
in corpore q̄ omnino nō esse. Hinc etiam
est q̄ dum alter cōiugum lepra inficit. tūc
suo cōpari preceptum indicitur. quod po-
nitur extra de cōiugio lepro. c. illo. scz q̄
vxores viros et viri vxores sequant̄ qui
lepre morbum incurrūt et eis cōiugali af-
fectōne ministrent. nō tamen per cohabi-
tationem et cōtinuum seruicium nisi ve-
lint sed per solutionem debiti si petatur:
Vnde dicit eo. ti. c. quoniā. q̄ si virū vel
vxorem leprosum fieri cōtigerit ⁊ infirm⁹
a sana corporale debitū exegerit generali
precepto apl̄i quod exigitur est soluen-
dum cui precepto nulla in hoc casu exce-
ptio inuenitur. Et hui⁹ ratio est. quia s̄m
glosaz in reddēdo debitum nō sic est p̄icu-
lum de infectōe lepre sicut in cōmanendo
assidue. quia actus ille cito transit. Et q̄-
uis ex tali cōcubitu proles genita infectō
nem lepre vt in pluribus nō euadit maxi-
me viro existente leproso tamē magis pō
derandum est periculum fornicatōnis q̄
prolis infectio maxime cum melius est p̄-
lem leprosam esse q̄ omnino nō esse. Hec
Richar. in. iiij. Quādoq̄ vero fluxus ille
naturalis est scz semel in mēse determina
to tempore. Et tunc in veteri lege p̄hibi-
tum erat exigere et reddere debitū Vnde
precipit̄ per Augustinū scribentem super
dis. v. ad eius. Cum in menstruis consue-
tis detinentur viris suis non cōmisceri:
Ita vt illum morte lex sacra feriat. si q̄s
vir ad menstruatam mulierem accedat.
Leuitic̄. xx. Vnde peccatum istud si fuit
occultum tunc immundi erant septē die-
bus penitentiam agentes. vt patz Leui.
xv. Si vero manifestum ita q̄ in iudicio
cōuincerentur tunc interfici precipiuntur
Leui. xx. vt supra. Scotus in. iiij. Nec ibi
mors infligebatur nisi p̄ peccato mortali
Non est igitur p̄babile q̄ in lege euangeli
ca que est lex castitatis minus sit p̄hibitū
ad menstruatam accedere. Vnde conclu-
dendo. quis sciens illam passionē debituz
exigendo peccat mortaliter. et reddēs pe
titum voluntarie et cum affectu mortali-
ter peccat cōsimiliter. presertim cuz sciāt
esse p̄hibitionem vel cōcipiende p̄lis p̄i-
culum. Si vero reddit quodam metu ⁊ vi-
olentia tunc nō audeo sententiam precipi
tare nec a mortali excusare. Et hoc p̄pter
maximum periculuz prolis. Nam s̄m Am
brosium ideo mulieres menstruosas quis
debet vitare. quia ex eis generant̄ leprosi
et cum demonibus vel maculas habent in
corpore vel facie. vel etiam lunatice ⁊ ira
cunde nature erunt. et quādoq̄ in ventre
matris moriuntur. Et super illud Isaie
lxj. quasi pannus menstruate dicit glosa:
quia tunc cōcipiuntur membris damnati
ceci. surdi. claudi. vel deprauati. leprosi.
gibbosi. vt quia parentes in cōclaui cōmi
sceri nō erubuerunt eorum peccata pate-
ant cunctis et aperte redarguant̄ in par-
uulis. Octauus est tempus sacrū scz die
rum solennium. ieiuniorum p̄cessionuz. le
taniarum que sunt tp̄a orationis. Pro q̄
sciendum q̄ debitum exactum etiam illis
temporibus est soluendum. nisi petentem
bono modo auertere posset. nec in solutō-
ne debiti peccat. nisi libenter et cum affe-
ctu hoc fecerit. Sed quia illa tempora sūt
ab ecclesia salubriter instituta vel ad af-
fligendum animam in abstinētijs. vel ad
orandum et vacandum diuinis medita-
tionibus Et quia in actu coniugali opus
carnis animam trahit deorsum ad ter-
rena sapiendam propter delectationē su
am quam sentit. ideo sancti patres insti-
tuerunt talibus diebus ab opere carnali
desistendum vel cessandum esse. vt patet
xxxiij. q. iiij. in multis capitulis. Et ideo
qui ex quodam cōtemptu sacri temporis
vel ordinatōis ecclesie debitum exigit tā
salubrem ordinationem nihilipendēs pec
cat mortaliter. Vnde Aug⁹ dicit. Si q̄s
sacris noctib⁹ aut diebus aut tp̄e ieiunij
cōmiscet̄ vxori peccat mortaliter dū teme
rarie fecerit. Et ergo dicit̄. xxxiij. q. iiij. c.
fratres. Nō solum debetis ab impudicia
abstinere sed etiam a proprijs vxoribus
studiosissime cōtineatis nullus oīno vxo-
ri sue iungatur In cuius etiā argumentū

legitime in dialogo Grego. Q3 mulier i no cte delectatõe cõuicta et a viro cognita veniens de mane ad eccleſiã beati ſtepha ni vel verius ſancti Sebaſtiani in qua fe/ ſtum celebrabatur a diabolo fuit arrepta Si vero debitum exegerit ꝓpter fornica/ tionem denitandam eo ꝙ timet cadere in adulterium vel ꝓpter infirmitatẽ. q3 fo3/ te diu abſens fuit et natura multuz exigit ceſſante nimio appetitu. quod alĳs dieb9 poterat eſſe veniale iſtis diebus eſt gra/ uius ꝓpter circumſtantiam tꝑis. Nimirũ quia refert Grego3i9. et habetur. xxxiij. q. iiij. c. Vir cum ꝓpria vxore dormiẽs niſi lotus aqua eccleſiam intrare non debet. gloſa. antiqua exhortatio eſt nõ preceptũ ꝯnis diuerſe natõnes diuerſa de hac ſen/ tiãt atq3 alia cuſtodire videantur. Roma nozum tamẽ ſemper ab antiquioz9 vſus fuit poſt admixtionem ꝓprie vxoris et lauacrum purificatõnis querere et ab in/ greſſu eccleſie paulum tempare. gloſa di citur ꝓpter reuerentiam ſacramenti. ſa cri loci et ꝓpter cozpozalem viri inqui/ nationem magis ꝯ ꝓpter peccatum. Hec ibi. Et etiam ꝓpter depreſſionem men/ tis ad oratiõnem inepti redduntur plus occupati fedis reuolutõnibus ꝯ deuotis oratõnibus. Veruntamen qui ſola neceſ/ ſitate reddit debitum nõ voluntate eccle ſiam ingredi et cõmunionem ſumere po/ teſt Deniq3 in loco ſacro nec exigi nec red di debet ſi poteſt alius locus haberi ſm Albertum. Si autem tunc reddat cũ do/ lore et etiã ſi exigat hoc faciat cum plan/ ctu. q3 ſine vſu matrimonĳ eſſe nõ pote/ Alioquin voluntarie exigẽs vel reddens delectatõne victus nõ neceſſitate non ex cuſatur a mortali preſertim ſi poteſt alĳ loc9 haberi. Et ſic ptz quomodo ⁊ quãdo poteſt reddi debitũ. Ad laudem dei Amẽ

De prolis procreatõne et legi timatõne et religioſa educatõne et in quibus poteſt celebrari di/ uortium. Ser. xxxviij.

Facite dignũ fructũ penitentie. Expeditis his que cõ cernunt primũ bonuz matrimonĳ Jam ad ea que ſecundũ cõcernunt quod eſt ples pſequamur ſcz de procreatione pro/ lis. legitimatõne. et religioſa educatione Nam ꝯtũ ad primũ ples vitari nõ debet ſed amanter ſuſcipi et religioſe educari. Ad hoc enim ſolũ ferebat intentio patri/ archarũ. Dñ ſup illud Gen. xvĳ. Poſtq3 cõſenui et dñs me9 vetul9 ẽ voluptati ope ram dabo. dicit Lyra. Ex hoc videtur ꝙ Sara cõtinuit ab actu coniugali ex quo tranſĳt tempus cõcipiendi ſuũ ſm naturã q3 deſierũt ei fieri muliebria quouſq3 fuit certificata de cõceptu futuro. Sed ve ve laſciuie huius tꝑis. multi nãq3 cõgaudẽt ſterilitati vt plenius deſeruiãt voluptati Et quod abhominabilius eſt procurant ſterilitatem ne prolis ſollicitudinem pre/ grauentur aut libidini ſue melius ſatiſfa/ ciant. De quibus. xxxij. q. ij. c. Aliquãdo. eouſq3 peruenit libidinoſa crudelitas vel libido crudelis vt etiam ſterilitatis venya procuret. et ſi nihil valuerit cõceptus fe/ tus inter viſcera aliquomodo extinguat aut fundat. volendo ſuam prolem prius interire ꝙ viuere. et ſi in vtero viuebat oc cidi anteq3 naſci. Porro ſi ambo tales ſunt cõiuges nõ ſunt. gloſa. Si ab initio legitime cõtraxerunt ſed ad hoc poſt de/ uenerunt cõiuges nõ ſunt id eſt iura coni/ugĳ nõ ſeruãt. Sequitur. Si ab initio ta les fuerunt nõ ſibi per cõnubium ſed per ſtuprum potius conuenerunt. gloſa. Nota ꝙ non ſunt cõiuges qui eo ſunt cõ/ iuncti animo vt prolis generationem im/ pediant. Sequitur. Et ſi ambo non ſunt tales audeo dicere ꝙ illa eſt quoddammõ maritri meretrix. glo. digna tali pena qua aliqua meretrix digna ſit. Aut ille adul/ ter vxoris. gloſa. i. dignus pena qua alĳs adulter dignus ſit. Ex hoc notat ꝙ in vno op9 vn9 peccat alter nõ. et ꝙ mrimoniũ ex vna pte tm̃ tenet ⁊ ex alia nõ. Nõ q3 ad eẽtiã mrimonĳ ſz q3 ad vſũ. q3 mrimonio

sic abutētes plus peccāt q̄ fornicatores vel adulteri. Hinc vindictam horribilem acceperunt Her primogenitus Jude et frater eius. vt patz in sermone dominica secunda post ephanie ¶ Quantū vero ad secundū scz legitimationē sciendū q̄ matrimonium tam fauorabile est ipi proli q̄ legitimat filiū p̄cedentē. vt ptz extra qui filij sunt legi. c. Illo. Et hoc est verū si tēpore cōceptionis vel etiā natiuitatis ipi⁹ prolis vterq̄ fuit solutus. ita q̄ inter eos sine aliqua dispensatōne impedimenti dirimētis matrimoniū fuisset ratum. vt ptz e. t. c. tanta. et in glosa. Ex quo primo cōcluditur q̄ si mulier cōcepit ex cōiugato. sed vxore illius cōiugati mortua ꝓles nata est si suscipit mulerem illam cōiugio. legitimatur filius q̄ si ducit eam vxorē anteq̄ filiꝰ nascitur tūc ꝓles legitima nascit̄ ſm Hosti. Secūdo ꝯcludit̄ q̄ si quis suscipit filiū ex cōcubina. deinde cōtrahit matrimonium cum alia qua mortua contrahit. tunc ſm Johan. an. in regula. sine culpa. li. vj. In curialibus legitimatur proles nec curamus de medio in acto nō successiuo vt est ꝓcuratio prolis. Tercio cōcluditur q̄ si quis ex cōcubina suscipit filium. postea duxerit vxorem ex qua similiter suscepit filiū. qua mortua duxerit illaz cōcubinaz. tunc filius secundus ab vxore natus legitimatur ſm Jo. an. in eadez regula et erit primogenitus. quia fuit p̄mogenitus legitimus et quāq̄ cōiugiū cum cōcubina postea sequens cōtrahatur. nō tamen hoc trahitur in preiudicium iuris alteri iam quesiti. vt patet de rescrip. ca. quāuis. et ca. pro te. li. vj. Quarto cōcluditur q̄ si furiosus vel similis nō habens impedimentum perpetuū suscepit filiū ex muliere cum qua postea factus sane mentis cōtrahit legitimatur proles. vt dicit Gasper. Quinto concluditur q̄ si quis a cōsanguinea filiū habeat. cum qua postea cum dispensatōne pape cōtrahit. tūc ſm Vincen. et Fran. de zaber. non legitimatur nisi in dispensatione. Hoc exprimatur ex quo ab initio nō potuit esse matrimonium obstante impedimēto perpetuo quod nō poterat tolli nisi per dispensationem: Quod enim fit per beneficium extra ordinariuz principaliter dicitur fieri nō posse Et ideo dicit Jo. an. q̄ cōsiderāda sunt verba dispensatōnis. Sexto cōcludit̄ ex iam dicto q̄ filius natus ex matrimonio clamdestino habente impedimentū perpetuum. licet cōtrahentes ignorauerunt. vel in matrimonio in facie ecclesie facto vbi tamen cōtrahentes impedimentū tale sciuerunt. hic filius reputatur illegitimus et nō legitimatur per matrimonium inter parentes per dispensationem pape ratificatum nisi hoc in dispensatōne specialiter exprimatur. ¶ Porro q̄tum ad tercium scz religiosam educationem. dicit ecclesiastic⁹. vij. Filij sunt tibi erudi illos. et curua illos a puericia eorum. Filie tibi sunt serua corpus illarum et nō ostendas hylarem faciez ad illas. Et Prouer. xxix. Erudi filium tuum ⁊ refrigerabit te et dabit delitias anime tue. Alioquin vt dicitur Eccle. xvj. Ne iocunderis in filijs impijs si multiplicentur nō oblecteris super ipas si nō est timor dei cum illis. Melior est enim vnus timens deum q̄ mille filij impij. Et melius seu vtile est mori sine filijs q̄ relinquere filios impios. Hinc vt habetur in decretis. xlvij. dis. c. Sicut hi. §. necesse. de beato Job legitur q̄ pro filijs suis quotidiana offerebat deo sacrificia offerēs holocausta per singulos quosq̄ tanta charitatis perfectione in vnum cōstrinxit vt vnusquisq̄ eorum in die suo cōuiuium fratribus prepararet. et ad epulandū tres sorores suas pariter inuitarēt quod quia Hely facere dissimulauit ac falsa pietate superatus filios delinquentes ferire noluit sicut in libro reguz legitur apud districtum iudicem semetip̄m cum filijs suis crudeli damnatione ꝑcussit. Unde diuina voce ei dicitur. Honorasti filios tuos plus q̄ me. Hinc etiam dauid erga filios benignitatē nō discipline seueritatem exercens. iuuentutē eorum experimento didicit perniciosaz. quoꝝ puericiā vaga licētia ꝑmisit esse voluptuosaz Unꝰ q̄ppe eoꝝ sororē suā stupro corrūpēs a fre

eius Absalon inter epulas suas quas fratribus suis fraudulenter parauerat obtrũcatus est. Absalon vero postq̃ veniã a patre obtinuit eũ a regno expulit ⁊ ad cõcubinas eius ingressus est. Demũ in via deserti patrẽ ꝑsequens quercui adhesit. atq; ito suspensus interijt. Hinc etiam Paulus ad Tytũ. v. scribit dicens. Qui suoꝝ et maxime domesticoꝝ. glosa. filiorũ vxorum et seruorũ quorũ peculiũ habet: curã nõ habet. fidem negauit. et est infideli deterior. Hoc ibi. Et iterum. xxxvij. dis. c. legant. §. Hely sacerdos ip̃e sanctus fuit. glosa. in alijs vel opinione sed quia filios
G suos nõ erudiuit in omni disciplina ⁊ correctiõe supin⁹ cecidit ⁊ mortuus est. Nec mirum cum ecclesia tantã curam gerat infantum. ꝙ etiam patrinos ad eorum religiosam educationẽ obligat dicẽs in decretis de cõsecra. dis. iiij. c. monachi. vbi subdit. ꝙ qui in baptismate paruulos suscipiunt ꝑ eis apud deum fideiussores existũt. Et subditur. vos aũt ante omnia tam viros q̃ mulieres qui in baptismate filios suscepistis moneo vt cognoscatis vos fideiussores apud deum extitisse ꝑ illis quos nisi estis de sacro fonte suscipere. Ideo semꝑ eos admonere debetis vt castitatẽ custodiant. iusticiã diligant. charitatẽ teneant. Ante omnia symbolum ⁊ orationẽ dominicã. vosip̃i tenete ⁊ illis quos excepistis ostendite. Ceterum ꝙ ad hec scienda christianus obligatur. patꝫ ibidẽ. c. p̃mo. Quãtomagis igitur parẽtes carnales obligant̃ ad filioꝝ suorũ religiosam educationẽ. Alioquin nequicie eoꝝ participes iudicantur. Quia dicit̃ Sap̃. iiij. Ex iniquis omnes filij qui nascent̃ testes sunt nequicie aduersus parentes. glosa. Argumentum. quia merito sunt damnandi. Et Hely s̃m Iero. ꝑ iniquitate filiorũ suorũ damnatus est Ecõtra vero tenẽtur filij se correctioni parentum humiliter subijcere Alioquin p̃cipit dñs Deutro. xxj. Si genuerit homo filium cõtumacem ⁊ ꝓteruũ qui nõ audiat patris neq; matris imperiũ et cohercitus obedire noluerit ducẽt eum ad seniores ciuitatis ⁊ dicent. Hic filius noster proteruus est: monita nostra contemnit audire cõmessatõnibus vacat ⁊ luxurie lapidibus eum obruet populus ciuitatis ⁊c̃. Q⁹ licet in lege gratie locum nõ habet parentes tamẽ huiusmodi exheredi tare possunt. vt patet alibi. Felix mater filiorum septeꝫ que vt habetur. ij. Macha. vij. astabat filijs horrenda tormenta pro deo patientib⁹ et denudans mammas s̃m magistrum in histo. singulos hortabatur dicens. Has mammas vobis dedi filij sꝫ nõ auimam. Nolite ab eo recedere qui dedit vobis vitam. Vnde Cyprianus. Tũc se cõputat septem filiorum matrem cũ sibi cõtingeret filios pep̃isse deo potius q̃ seculo Quantũ deniq; ad terciuꝫ bonũ matrimonij quod est sacramentũ. Sciendum ꝙ in sacramento resultat ꝙ cõiugiũ nõ sep̃etur nec vnq̃ diuortium celebretur post cõsumatum matrimonium per carnalem copulam nisi per mortem alterius vel vtriusq; potest tamẽ fieri corporalis separatio ab inuicem multis modis licꝫ matrimonij vinculum ꝑmaneat primo potest celebrari diuortium ꝓpter alterius adulterium. Ad cuius euidentiaꝫ primo queri potest Vtrum vir ⁊ vxor q̃tum ad separationem ꝓpter adulteriũ sint equalis cõditionis presertim cum in lege veteri non sic erat licitum mulieri repudiare virũ sic ecõtra. Ad hoc respondet Richar. de media villa super. iiij. dis. xxxij. ꝙ in tali separatõne duo cõsiderantur. Primum est ip̃a coniugis dimissis et q̃tum ad hoc ad paria iudicantur quia sicut vir potest vxorem dimittere ꝓpter adulterium sic econtra q̃uis ad hoc iudicẽtur ex inequali causa. quia mulier magis ledit matrimonium q̃ vir vt videbitur. Nec hoc est cõtra iusticiam. quia minor de illis causis sufficit ad effectum illum. sicut a simili duo latrones iudicantur ad suspendium quorũ vn⁹ plus alter minus furatus est et ita ambo ad equalem penam ex inequali causa iudicantur nec iniuste. quia qui minus furat⁹ est etiam meruit illam penam. Q⁹ si queratur cur dominus cõstituit ꝙ magis propter hoc crimen q̃s licite dimittere vxorẽ

potest q̃ propter alia maiora? Ad hoc respondet glosa. xxxij. q. vij. in c. Apl'us. q̃ ideo. quia cum ip̃a in hoc nõ seruet fidem nec ei seruanda est ⁊ ita punitur in quo deliquit. Et iterum. quia fornicatio vxoris etiaꝫ maculat corpus viri. vt ptꝫ. xxxij. q. p̃ma. c. in cõiugio. Secundũ vero q̃ cõsideratur in separatõe est accusatio que est via ad hanc dimissionẽ et sic nõ est equalis cõditõnis. fauorabilius recipitur accusatio viri q̃ mulieris accusatio cõtra virũ Tum quia vir est caput mulieris. tuꝫ quia mulier adulterãs magis cõfundit virum q̃ vir adulterans mulierem. tum quia adulterium mulieris magis ledit matrimonium quia causat incertitudinez prolis. Et ideo q̃uis fornicatio simpliciter sit grauior in viro q̃ in muliere eo q̃ magis viget in viro vsus rõnis quo efficacius offrenari potest ꝯcupiscentia tamẽ omnib⁹ pensatis adulteriũ grauius est in muliere q̃ in viro ꝓpter rõnes predictas. sermo. xxxvj. Porro in lege veteri repudium iuris permittebatur ad vitandum homicidium. Secundo queri potest vtrum nõ adulterans adulterantẽ potest dimittere q̃tũ ad cohabitationem sine iudicio ecclesie ⁊ dotem vel donationem retinere. Ad hoc respondit Hen. boyc. extra de iureiuran. in c. quemadmodũ. Q. si vir est ignorãs adulteriũ vxoris tunc excusatur a peccato ſm Hosti. quia ignorãs nõ cõsentit. Si vero sciens est sꝫ fornicatio est occulta q̃ ꝓbari nõ potest. et sic eaꝫ nõ debet dimittere ꝓpter scandalum quo ad cohabitatõnem licet potest denegare debitũ quousq̃ cõpellatur autoritate ecclesie que nõ iudicat de occultis et tunc parere debet ne bonum obedientie cõtemnere videatur nisi ip̃am inuenerit impenitentẽ vel nisi intenderit post mortem vxoris ordines recipe. Si vero manifestum est per cõmunem famam aut legitime potest ꝓbari tunc si secuta est correctio in re vel in spe potest vir vxorem suam retinere et sibi recõciliari si voluerit. et hoc nõ debet facere nimis sepe. quod sic intelligitur. q̃ post penitentiam sibi recõciliari potest nõ solum semel sed etiam in infinitum sed ad intercessionem ecclesie. nõ reconciliabitur eam sibi sepe. vt ptꝫ extra de adul. c. Si vir. in glose. Q. si noluerit potest eam ꝓpria autoritate dimittere quo ad redditionem debiti etiam post peractam penitentiã. quia ⁊ post peractã penitentiã eam accusare potest ꝓpter fornicationẽ ſm Ray. Et reddendo ei debitum non solum incurrit irregularitatem sed etiam generat sibi impedimentum accusandi. Q. si voluerit põt eam expellere de domo licet hoc nõ tenet̃. vt ptꝫ. xxxij. q. vij. c. Apl's. etiam sine iudicio ecclesie. Vnde Richar. super. iiij. dis. xxxv. dicit. q̃ postq̃ dñs cõcessit vxorem posse dimitti ius ꝓmulgauit q̃ sententia debet in iudicio ferri. Et quia sentẽtia est applicatio iuris ad particulare factum. et ideo nõ bene dicunt dicentes q̃ sine iudicio ecclesie nõ posset vxor dimitti eo q̃ dominus eã posse dimitti sentẽtiauit. et hoc est in penam mulieris que fidem fregit et ĩ fauorem viri qui fidem seruauit. Si tamẽ ecclesia cui de adulterio nõ constat mandat q̃ eam recipiat et retineat tunc parere debeat. dummodo sit penitens illa nisi vir in cõtinenti adulterium cõtra vxorem ꝓbare posset. Similiter si mandat q̃ debitum reddat quia in his casibus sine peccato parere potest cũ id faciat ne bonũ obedientie cõtemnere videat̃. vt patꝫ de regulis iuris li. vj. c. Nõ licet actori qd̃ reo licitum nõ existit. Si vero presumatur incorrigibils. vtpote quia pertinaci animo se corrigi recusat. vel correctionem ꝓmittens quidem ex consuetudine relabit̃. maxime quia mulieres sunt magis ductibiles ad cõcupiscentias q̃ viri. Dicit enĩ Chrisosto. q̃ ꝓpria passio mulierum est luxuria Et tunc viro nõ licet retinere eam ne videatur correctionem negligere ⁊ vt patron⁹ turpitudinis peccato cõsentire. quia peccati particeps efficitur. et ꝑ ꝯsequẽs mortaliter peccat. vt ptꝫ extra de adul. c. Si vir. in glosa ibidem. Q. si occultum esset alijs. licet certum sit marito nec posset eam iudicio cõuincere et ideo ab ecclesia que de occultis nõ iudicat cogit̃ ad reci-

piendum eam et reddendū debitū vel ex cōmunicaē tunc potius excōmunicationē sustineat si eaz incorrigibilē sentit vel verbo vel facto, quia quo ad deū talis sententia nō ligabit eum. Q? si cōtra auctoritatem ecclesie liceat eaz dimittere ideo multo fortius sine auctoritate. Hec Tho. et Pe. in. iiij. et Hen. boyc in c. significasti. Patet hoc etiā in textu eiusdez capituli. Ceterū in sex casibus adultera nō potest accusari a viro qui ponunt extra de adulteriis. c. intelleximus. in glosa. Primus est cum ille cōuincitur similiter fornicat? fuisse, vt in e. c. in textu. et si adulterā prius a se expulit postea vero fornicat? fuerit debet tunc cogi ad recōciliationē vxoris et ipe p̄ sequentem fornicationē priuilegiuz suum pdidit sicut cōtinere, ptinentiā vouere. et religionē ingredi adultera in vita potuit. vt ptz. xxxvij. q. ij. ca. Agathosa. et extra de cōuersi. piug. c. cōstitutus. et c. veniens. Adultera vero ius exigendi debitum quod pdiderat p adulteriū viri recuperat. vt ptz extra de adult. c. penl. et vlti. Similiter ppter fornicationē spiritualem. vt pote vn? carnaliter alter spiritualiter, tunc neuter p̄t agere diuortiū. quia crimen crimine ꝑpensatur. Nimirum cum et p vtroq; diuortium fieri p̄t. vt patz ex de diuortijs. c. de illa. et c. sequēti. Secūdus ē si tradidit eā adulterandā. vt patz extra de eo q̄ cog. cō. vx. sue. c. discretioz vide textū. Tercius si violenter fuit oppressa quod intellige de vi absoluta. Nā si metu vel precepto parentū vel aliquo cōsilii casu fornicaret cum aliquo nō excusaret. ff. de adulterijs vim passz. Quartus est si ignoranter esset cognita fraudulenter ab alio quē crederet esse virum suū. vt patet xxxiij. q. ij. c. in lectū. Quintū si credens virum absentē mortuū esse alteri nupserit
E vt ptz. xxxiij. q. ij. ca. Cū p bellicā. Hic tñ notandū q̄ vxor nō pbabiliter certificata de morte viri absentis cōtrahere nō p̄t cū alio q̄tcūq; anniś expectauerit. q̄ si pbabiliter certificata fuerit cōtrahere p̄t. vt pote qz nauis fracta est in qua maritus fuit: vel quia certus nunci? venit q̄ coraī iudice de morte viri iuramētū p̄stiterit. Si tñ cō traxerit sine pbabili certificatōe nō debz separi ab eo nisi prius certificata fuerit d vita alterius viri prioris. et debet debitū reddere et nō exigere donec plene certificata sit de morte prioris. Q? si vero certificata fuerit de vita p̄oris. nec reddere nec exigere debitū debet. vt ptz extra de secun. nup. c. Dñs. Sextus Si post adulteriū cōmissum recōciliat eam sibi vt q̄ sciuit eā adulterantē et tñ ab ea debitum petijt. vel si eā publice adulterantez retinet in cōsortio maritali. vt ptz. xxij. q. iiij. c. Si illic. Addunt et alij duo casus qui tñ rari sunt. Primus est si quis infidelē dimittit dato sibi libello repudij et illa nubit alteri fm ritū suū. tunc si cōuertat ad fidē tenetur illam recipe nō obstante q̄ sit ab alio cognita cuise iunxit nisi fuerit alteri fornicata. vt dicit Hen. boyc. in c. significasti. Secundus si fuerit nimis arta prius et postea cognoscat a viro secūdo tūc redditur primo. nec p̄ ei obijcere adulteriuz hoc ptz plenissime extra de frigi. et ma. c. fraternitatis. Veruntamē abijciēs cōiugem ꝑpter adulteriū nō potest autoritate ꝑpria retinere dotē vel donationē. qz hec est pena fori cōtentiosi et sic solū p iudicem cōpetentez imponēda. extra. d. do. inter. vi. et vxo. c. plerūq; in glosa. Secundo potest celebrari diuortiū dum vnus cōiugum cum alia q̄uenit in pollutōne extra clausura pudoris. licz tunc nō cōtrahitur affinitas. qz maius peccatū facit et fidez matrimonij violat. Cōstat enī in hoc casu q̄ fornicationē cōmisit. xxxij. q. iiij. c. meretrices. Similiter fm Aug. si cū vxore ꝑpria hoc facerz dimitti p̄t si nō fuerit i culpa sed violētata in somno decepta vl hmōi qz hoc est sodomiticū. hoc ptz. xxxij. q. vij. c. Omnes causatōes. in textu et in glosa. Et in glo. addit q̄ credit virū posse dimitti eo q̄ polluit seipm ꝑpijs manib? siz alij tñ ꝓtranū dicūt. Si tñ ꝓsuetudinarie hoc faceret sine preiudicio credo q̄ hoc facere possz. Tercio ppter fornicationē spiritualem vt dū cadit in hereſi iudayzmo vel gētilitate nisi se velit corrigere q̄ penitentiā

agere. vt ptz extra de diuortijs. c. que sūt et xxviij. q. j. c. idolatria. Et addit Alber. quartū q̄ nō oportet cohabitare furi nec vsurario qui nō vult resipiscere. Et generaliter ſm Ve. de tba. quādo cōiunx scandalizatur ꝓpter peccatū cōparis tunc dimitti ꝑt q̄tum ad cohabitationē donec se corrigat. sed cessante scandalo debz fieri recōciliatio. quod sane intelligit quādo ꝑ cōparem hmōi violenter vel saltē efficaciter ad aliquid mortale sollicitat. tūc enīz licet talē dimittere ↄpiculū fugere. vt ptz manifeste. xxviij. q. j. c. vxor. et c. idolatria in textu et glosa. Quintus si alter ꝓiugū machinatus est in mortē alteri⁹ ex deliberatōne. vel si tanta est eius feuicia q̄ non ꝑt alteri trepidanti sufficiēs securitas ꝓuideri tunc nō solum nō debet illi restitui sed ab eo potius ammoueri. vt patz extra de resti. spo. c. literas. in fi. Deniqz si queratur q̄to tpe vnus cōiugum ab alio ꝑt abesse. Dicendū ſm Ber. in glosa. q̄ hoc stat in arbitrio boni viri. Et addit Hosti. in glosa q̄ nō diutius q̄z q̄ querela ad iudicem ꝓueniat vel ipis notorie liqueat q̄ incōtinenter viuūt. Ad laudē dei Amen.

De qualitate ipsius orōis ⁊ de perfectōne ac excellentia dominice orationis. Ser. xxxix.

Facite dignū fructū penitētie ⁊c. Expediti iaz de duabus ꝑtibus penitētie scz elemosina et ieiunio terciā ꝑtem q̄ est oratio succincto sermone ꝓsequamur ꝓsertim cuz in locis diuersis de eadē plura dixisse me memini. Ad euidentiā igitur ipius orōis primo queri ꝑt. vtrū cōueniens sit orare ꝑsertim cum quis ad hoc orare videtur vt intimet ei a quo petit id qō indiget vel vt aīm ei⁹ flecteret quē orat vt faciat quod ab eo petit. Sed sicut Matth. v. dicit. Scit pater vester celestis quid opus sit vobis anteq̄ petatis eum. Et iterū. ij. Re. xv. dicitur. Porro triumphator ī israel nō parcet nec penitudine flectet. Ad hoc respondet sanct⁹ Tho. scōa scōe. q. lxxxiij. inter alia q̄ sic oportet inducere orōnis vtilitatem vt nec rebus humanis ꝓuidentie diuine subiectis necessitatē imponamus nec etiā diuinā dispositionē mutabilē estimemus. Ad cuius euidentiā cōsiderandū est q̄ ex diuina ꝓuidentia nō solum disponit qui effectus fiant sed etiā ex quibus causis et quo ordine ꝓueniant. Inter alias igitur causas sunt etiā quorundā cause actus humani. Vnde oportet hoīes agere aliqua nō vt ꝑ suos actus diuinā immutēt dispositionē sed vt impetrēt quod de⁹ disposuit implendū esse ꝑ orōes sanctorum vt scz hoīes postulando mereātur accipe quod eis deus ante secula disposuit donare vt dicit Grego. in. j. dial. Nec etiā necessariū est deo ꝑces porrigere vt ei nōtas indigētias vel desideria manifestem⁹ sed vt nosipi cōsideremus in his ad diuinū auxiliū esse recurrendū. Et hec quidē oratio ad solū deū fieri debet quasi ꝓpm implēda. qz omnes orōnes nostre ordinari debent ad gratiā et gloriā ꝓsequendam que solus de⁹ dare ꝑt. ſm illud ps. lxxxiij. Gratiam et gloriā dabit dñs. Secundario tñ porrigi ꝑt ad sanctos angelos ⁊ hoīes vt ꝑ eos dñs nostras orōes cognoscat et vt eorum precib⁹ et meritis sortiant effectuz Preterea ad orationē cōpletam tria requruntur que notantur. j. Corinth. ij. vbi dicitur. Obsecro primū omniū fieri obsecrationes orationes. postulatōnes. gratiarū actōnes ⁊c. Primū est vt orans accedat ad deū quē orat qō significat noīe orōnis quia orō ſm Damas. est ascensus intellectus in deū. Secundū est petitio q̄ requiritur et significat noīe postulatōnis. Tercium est ratio impetrādi quod petitur. Et hec ratio vel sumitur ex parte dei vt ē sanctitas vel bonitas caritas ⁊c. ꝓpter quā petimus exaudiri ⁊ ad hoc ꝓtinet obsecratio que est sacra ꝑ sacra cōtestatio. sicut eī dicimus. ꝑ natiuitatē tuā libera nos dñe Vel sumitur ratio impetrandi ex pte petentis. et sic est gratiarū actio. qz de acceptis beneficijs gratiarū actiones agentes meremur accipere potiora. Et hec q̄tuor in collecta trinitatis attendi ꝑnt. Illud

enim quod dicitur omnipotens sempiterne deus pertinet ad ascensum intellectus in deum sed id quod dedisti famulis tuis ꝛc. pertinet gratiarum actiones. Presta quesumus. pertinet ad postulationē. In fine vero Per dn̄m nostrū Jesum christū ꝛc. ꝑtinet ad obsecrationē. Secundo q̄ri p̄t vtrū orō debet esse vocalis vel mentalis. Juxta illud. j. Corin. xiiij. Orabo spiritu orabo et mēte. Hinc dicit dn̄s Mat. vj. Orantes nolite multum loqui. Ad hoc respondet Tho. vbi supra. ꝙ duplex est oratio. Nam quedā est cōmunis q̄ ꝑ ministros ecclesie deo offertur in ꝑsona totius fidelis populi. Et qꝛ est ꝯueniens ꝙ talis oratio innotescat toti populo ꝓ quo offertur. ideo rōnabiliter institutū est vt minister ecclesie talē orationē alta voce ꝓnunciet vt sic ad omniū noticiā ꝑuenire possit Quedā vero est orō singularis que offertur a singulari ꝑsona cuiuscūq̄ cōditōnis siue ꝓ se siue ꝓ alijs orantis. Et de hmōi orōnis necessitate non est ꝙ sit vocalis. Adiungitur tn̄ vox tali orōni triplici rōe. Primo ad excitandū interiorē mētis deuotionē qua mens orantis eleuet̄ in deuꝫ quia ꝑ exteriora signa siue vocū siue aliq̄rum factorū mouet̄ mens hoīs ꝟm apprehensionem et ꝑ ꝯsequens ꝟm affectionem. Vnde dicit Aug⁹. ad ꝓbam ꝙ verbis et signis ad augendum desiderium sanctum nosip̄os aliquotiēs excitamus. Sed quia quātitas cuiusq̄ rei debet esse ꝓportionata fini. sicut quantitas potionis sanitati. Ideo tm̄ est vocib⁹ et hmōi signis vtendum q̄tum ꝓficit interius ad excitandum mentem ad interioris desiderij feruorem. Si vero ꝑ hoc mens distrahat̄ vel qualitercūq̄ p̄pediat̄ tunc a talibus cessanduꝫ est qd̄ p̄cipue cōtingit in illis quoꝝ mens sine hmōi signis est sufficiēter ad deuotōnem p̄parata. Vn̄ p̄s. Tibi dixit cor meū exquisiuit te facies mea. Secūdo adiungitur vocalis orō q̄tum ad redditionē debiti scꝫ vt homo deo seruiat ꝟm totū id quod ex deo habet id est nō solū mente sed etiā corpore qd̄ p̄cipue cōpetit orōni. Tercio adiungit̄ ex quadā redundātia ab anima in corpus ex affectione vehementi. ꝟm illud p̄s. Letatū est cor meū ꝛ exultauit lingua mea. Veruntamē sciendū ꝙ licet desiderium charitatis ꝓpter qd̄ et ex quo debet ꝓcedere vocalis orō cōtinuū in nobis ꝑseuerare debeat scꝫ actu vel virtute Juxta illud Luce. xviij. Oportet semꝑ orare et nō deficere. Manet enī virtus desiderij huius in omnibus que ex charitate facimus. tn̄ nō oportꝫ ꝙ oratio vocalis sit assidua. sed vt dicit Aug⁹ ad ꝓbam. ꝑ certa interualla tꝑm et horarū etiā verbis rogamus deū vt vel rerū signis nosip̄os ammoneamus q̄tūq̄ in hoc ꝓfecim⁹ nosmetip̄is innotescamus et ad hoc agendū nosip̄os acrius exercemus. Et iterum Aug⁹. ibidē. dicunt̄ fratres quidē in egipto crebro habere orōnes sed eas tn̄ breuissimas ꝛ raptim quoddammō iaculatas ne illa vigilanter erecta que oranti plurimū necessaria ē ꝑꝓductiores moras euanescat atq̄ hebetet̄ intētio. In cuius etiā argumētū dn̄s in euangelio cōposuit pater noster breuē quidē sed ꝑfectissimā orationē Vn̄ Aug⁹ vbi sup̄. Si recte ꝛ cōgruenter oramus nihil aliud dicere possumus q̄ qd̄ in orōne dn̄ica positū est vnde orō dn̄ica excellentissima ē. Et hoc p̄mo dignitate. qꝛ ab ipso deo cui oratur cōposita est. Ex q̄ ptꝫ ꝙ nec sapientius nec feruenti⁹ nec salubrius forma ab alio ꝯponi potuit hui⁹ orōnis. Nā ꝓpter tria xp̄s eam potissime fecit. Primo vt adhibeat̄ illi maior reuerentia. Vn̄ Aug⁹. Maxime ab oīb⁹ fidelibus reuerentia dn̄ice orōni exhibēda est. qꝛ ab ip̄o summo doctore facta est. Si enī vestimentū christi qd̄ corp⁹ tetigit ꝛ mortuum est tāta reuerētia dignū est q̄tomagis hec sacra oratio que de christi ore exiuit ꝛ viuit apl̄o dicēte Hebre. iiij. Viuus est sermo dei ꝛ efficax. Secūdo vt adhibeatur illi maior diligētia scꝫ in dicēdo ruminando saporādo cum sint verba mire altitudinis et virtutis. Vnde Ciprian⁹. O q̄ fidelis et beata hec orō est cui⁹ ordineꝫ nobis doctor vite ac celestis magister instituit. Tercio vt adhibeat̄ maior ꝯfidētia. Dn̄s enī qui alio loco hortatus est petite

et accipietis hoc loco nobis declarauit in quibus nos exaudiri voluit ne frustra vagaremur incerti. dans nobis in hac orõe formã oĩm petendoꝝ necessarioꝝ ad salutem in quib⁹ dulcis Jesus exaudiri semp est paratus. Secũdo hec orõ oẽs excellit brevitate. et hoc triplici rõe. Primo ꝑ facilioꝝ recordatõe quo ad memoriã vt sic in disciplina celestiũ memoria discentium nõ laboraret ꝑsertim simpliciũ ac ꝑ cõsequens inexcusabilis fiat omnis homo de eius ignorantia vt dicit Aug⁹. qz paucis verbis multiplices res cõprehendit vt sic cito simplicitas fidei sufficientiã sue salutis addisceret. et prudẽtia ingeniosoꝝ ꝑfunditate misterioꝝ stuperet. Secundo ꝑ clarioꝝ cognitõne ꝙrum ad intelligentiã qz brevia facili⁹ ingenio capiũt. Dñs christus docere volẽs quid sit gloria sempiterna totũ id breui verbo ꝯcludit Joh. xvij. dicens. Hec est vita eterna vt cognoscũt te solũ deũ ⁊ quẽ misisti Jesum christum Tercio ꝑ feruẽtioꝝ devotõni quo ad voluntatẽ. Nã sicut ignis materia vnita calorẽ reddit intensiorẽ. sic mens vnita maiorẽ devotionẽ. Hinc dicit ps. Vnã petij a dño hanc requiraz. Sola aũt pinguedo devotõis est q̃ sacrificiũ nostre orõis reddit deo acceptũ. Hinc dicit Aug⁹. Absit ab orõe multa locutio sed feruẽs ꝑseueret intẽtio. Tercio pricipaliter excellit hec orõ fecunditate. qz quicqd ẽ petibile ⁊ impetrabile in istis septẽ petitõib⁹ cõtinet. Qd̃ sic ptz. Nã oẽ petibile vel est ꝑ bonis adipiscendis vel ꝑ malis ammouẽdis vel cõfirmationẽ vtriusq;. Nã primo ꝑ bonis adipiscẽdis siue ꝑ se siue ꝑ alĩs quequidẽ bona sunt triplicia. Quoddã est enĩ bonũ glorie qd̃ petimus dicẽdo. Adveniat regnũ tuũ. Quoddã est bonũ gratie qd̃ petimus ibi. Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Quoddã est bonũ nature ad qd̃ etiã reducit bonũ fortune qd̃ petimus ibi Panẽ nostrũ cottidianũ da nobis hodiẽ. Secundo pricipaliter est ꝑ malis ammouẽdis tam ꝑ se q̃ ꝑ alĩs. Est igit̃ triplex malum. Nam quoddã tenet rõem ꝑteriti vt ẽ malum culpe ⁊ trãsgressionis qd̃ petit̃ ammoneri ibi. Dimitti nobis debita nra. Qd̃dam vero tenet rõem ꝑtis vt est malũ pene vel temptatõis. Et hoc petim⁹ ammoneri ibi. Et ne nos inducas in temptatõm Quoddã inq̃ tenet rõem futuri vt ẽ malum pene sive tribulatõis qd̃ ammoneri petimus ibidẽ. Sed libera nos a malo. Tercio eĩ petitio quedã pricipaliter ordinatur ad cõfirmationẽ vtriusq; scz tam boni adepti q̃ mali ammoti tam ꝑ se q̃ ꝑ alĩs et hoc est septimũ qd̃ est tũ in ordine primũ scz sanctificet nomẽ tuũ. Tũc enĩ veraciter sanctificat̃ dei nomẽ in nobis quãdo et bonũ necessariũ oẽ obtinet̃ et omne malum penit⁹ ammouet̃. Ex quibus oĩb⁹ ptz qualia sunt in sacra orõe dñica sacramenta q̃ multa et q̃ magna et q̃ breui sermone collecta vt nihil omnino ꝑtermissum sit qd̃ nõ in hmõi celestis ac dñice orõis cõpendio ꝓprehendat̃. Thomas aũt ſa fe. q lxxxiij. dicit q̃ in orõne dñica nõ solũ petuntur oĩa q̃ recte desiderare possum⁹ sed etiã eo ordine quo desiderãda sunt vt sic hec orõ nõ solũ instruat postulare sed etiã sit informativa totius nostri appetitus. Manifestũ aũt est q̃ in ꝓmo cadit in desiderio finis. Deinde ea que sunt ad finem. Finis aũt noster deus est in quẽ affect⁹ noster dupliciter intẽdit. Uno mõ ꝑut volumus gloriã dei qd̃ ꝑtinet ad dilectõm qua deũ in seipo diligim⁹. et hoc petit̃ cũ dicit̃ sanctificet̃ nomẽ tuũ. Unde fm Aug⁹. in libro de sermone dñi in mõte cũ dicimus. sanctificet̃ nomẽ tuum nõ hoc petit̃ quasi nõ sit sanctũ dei nomẽ sz vt sanctũ ab hominib⁹ habeat̃ qd̃ ꝑtinet ad dei gloriã in hominibus ꝓpagandã. Alio mõ fm q̃ volumus frui gloria dei qd̃ ꝑtinet ad dilectõnem qua diligimus nos ⁊ oẽs alios in deo et petit̃ cum additum̃. Adveniat regnum tuũ. nõ ita dictũ est quasi de⁹ nõ regnet sz sicut Aug⁹ dicit ad ꝓpam. Desiderũ nostrum ad illud regnũ excitam⁹ vt nobis veniat vt et regnem⁹ in eo. Porro ad finem predictũ nos aliqd dupliciter ordinat. Uno mõ vt aliquid est vtile ꝑ se ad finem et hoc vel pricipaliter et directe sicut est meritũ quo deo obediẽdo meremur beati-

tudinem. et quantū ad hoc ponit volūtas tua. quasi diceret. obediat p̄ceptis tuis sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut ab angelis ita ab hoīb⁹. Vel aliquid est vtile ad finez nō p se sed instrumētaliter ⁊ quasi nos ad merendū coadiuuās sicut exteriora oīa. Et ad hoc ptinet qđ dicit. Panē nostrum cottidianū ꝛc. Siue hoc intelligat de pane sacramētali cuius vsus cottidianus p̄ficit hoī in quo etiā intelligunt oīa alia sacramenta. siue de pane corpali vt p panem intelligatur omnis sufficientia ꝑ substantia victus. sicut dicit Aug⁹ ad pbam: qr eucharistia est p̄cipuum sacramentū et panis est p̄cipuus cibus. Alio mō ad finez predictū nos ordinat aliqđ p accidēs sicut ordinamur ad beatitudinē per remotionem phibentis. Nā tria sunt que nos a beatitudine p̄hibent. Primū est peccatum quod directe nos excludit a regno fm illud. j. Corinth. v. Neq; fornicarij neq; idolis seruientes regnū dei possidebunt et sic est impedimentum p̄me petitōnis et secunde. quia directe excludit a regno et impedit sanctificationē diuine nominis in hominibus Et ad hoc ammouendū pertinet quod dicit. dimitte nobis debita nostra. Secundū est temptatio que nos impedit ab obseruantia diuine voluntatis. et ad hoc pertinet quod dicit. Et ne nos inducas. per quod nō petimus vt nō temptemur sed vt a temptatōne nō vincamur qđ est ī temptationē induci qr per hoc impedimur a secūda obseruātia diuine volūtatis. Terciū est penalitas p̄sens q̄ scz impedit sufficientiā vite. Et hoc directe est impedimentū quarte petitōis. scz sufficiētia circa vitā. Et ideo ꝓcludit. Sz libera nos a malo Ex q̄bus oīb⁹ ptz qp oro dñica p̄fectissima est omnē in se ꝓtinēs petitōez hominib⁹ cōgruam ⁊ necessariā. Et ideo sicut vnicuiq; christiano p̄ceptum est scire symbolū apostolor⁹ tanq; fundamentū fidei sic etiā eidē p̄ceptū est scire dñicaz orōez. vt ptz de cōse. dis. iiij. c. monachi. ℔ vos ante oīa. Ad laudē dei Amen.

De captōne benuolētie ipsius oratoris et cur se deus patrē nominare voluit. Ser. xl.

Felcite dignū fructū penitētie. Ad psequendū aūt delectationē ip̄i⁹ orōis dñice sciendū qp xp̄s ante septē petitōes docuit nos primo captare benuolentiā. q̄ nimirū in orōe dñica ꝑplex ab oratore duoto captatur. scz ex pte rogati ⁊ rogātis ac assessor⁹ rogati. Prio nāq; capeat ab oratore benuolēcia ex pte rogati cū dicit pater. Naz deus q̄ infinite dignitatis ac maiestatis ē immensa sua pietate tā dignāter inclinat se nostre vilitati qp a nobis vocari pater expostulat vt fiduciā pleniorē ac amorem vberiorē ingerat. Nimirū cū filiū suū vnigenitū vilissimo nostro cinctorio vestitū fratrē nostrū fieri voluit et hoc est vnicuz ꝓuilegiū xp̄iane religiōis. Vñ dic Aug⁹ Multa quidez dicta sunt in laudem dei. nusq; tñ inuenit in ppō israel vt dicerent pater noster. sed est eis dñs insinuat⁹ tā q; seruis. Hinc sepi⁹ repitur in lege veteri. Ego dñs ego dñs. Vñ Bonauē. admirāf ineffabilē dei dignatōz in expositōne' pater noster ait. O immensa clemētia lutum vilissimū dei filiū se nōiat et rex regū meū se patrē dicit. Christus enī sic nos orare docet vt ⁊ patris aurē ad benuolentiā inclinemus ⁊ vt ip̄m fidelissimū acverissimū fratrē nostrū esse recolam⁹. Et hoc primo rōe creatōnis. qr licz dñs oīa creauit ex nihilo tñ nulli creature suā impressit imaginē ⁊ sīlitudinē sicut rōnali creature. et de rōe filij est qp sibi patris imago ⁊ similitudo sit impressa. Nūc aūt fecit hoīez ad imaginē ⁊ similitudinē suā vt habeat Bernef. j. Et ℔ q̄tū ad aīaz quā ex nihilo creauit cū tñ oīa alia creata sint tñ quasi vestigiū dei ⁊ a deo ordinata ad seruitiū humani generis. Hinc Moyses ingratū tā torū bñficior⁹ improperat in cātico Deutro. dicens. Generatio prauа ac peruersa. Heccine reddis dño populе stulte ⁊ insipiens. Nunqđ nō ip̄e est pater tuus q̄ possedit et fecit et creauit te. Secundo ratōne

redemptōnis Johis. j. Quotquot autē receperūt eū dedit eis potestatē filios dei fieri his q̄ credūt in noīe ei⁹ vt sicut in creatione suscepimus esse nature sic in recreatōne suscipimus esse gratie incorporati christo p̄ sacramentoꝝ susceptionē Unde Aug⁹ ibidē. Magna benivolētia est vnicus nat⁹ est ⁊ noluit esse vn⁹. Nō timuit habere coheredes. qz ei⁹ hereditas nō fit angusta si multi possiderint. Crisō. ibidē. Nō aūt dixit quō fecit eos filios dei fieri sed dedit eis potestatē filios dei fieri ⁊c. ostendēs quō multo opus est studio vt eā qui in baptismo adoptōis formata ē imaginē incōtaminatā semp̄ custodiam⁹ Similiter aūt ⁊ ostendēs qm̄ potestatē hāc null⁹ auferre p̄t nisi nosipō auferamus. Si enim qui ab hoībus dominiū aliquarū rerū suscipiūt tm̄ habet robur q̄rū vero hi q̄ dederunt. multomagis nos qui a deo potimur ℞ honore. Simul aūt ostēdere vult qm̄ hec gratia aduenit volentib⁹ ⁊ studentibus. Et ei in potestate est liberi arbitrij et gr̄e operatōne filios dei fieri his q̄ credunt in noīe eius q̄ nō ex sanguinib⁹ neq̄ ex voluntate carnis neq̄ ex volūtate viri sed ex deo nati sunt. Crisō. vbi sup̄. Hoc narrat euangelista vt vilitatē ⁊ humilitatem p̄oris partus q̄ est p̄ sanguinē ⁊ volūtatē carnis addiscentes ⁊ altitudinē sc̄di et q̄ p̄ gratiā ⁊ voluntatē est cognoscētes magnā quandā hic suscipiam⁹ intelligentiā ⁊ dignā dono ip̄ius q̄ genuit. et multū⁹ post hoc studiū demonstrarem⁹ Aug⁹. Cū dixisset ex deo nati quasi ne miraremur ⁊ horrerem⁹ tantā gratiā ⁊ nobis incredibile videret. qz hoīes ex deo nati sunt quasi securitatē faciēs ait. Et verbū caro factū est. Quid igit̄ miraris qz hoīes ex deo nascunt attende et ip̄m deū ex hoīb⁹ natū. Factus est enī p̄p̄rius filius dei filius hoīs vt filios hoīm faciat filios dei. Tercio rō ne glorificatōis. qz p̄ eū feliciter renascemur in gloria beatoꝝ. ibi ei oīm pater erit p̄ gloriā. Dñi Ro. viij. Quicunq̄ spiritu dei agunt hi sunt filij dei. Sequit. Si aūt filij et heredes. Heredes quidē dei coheredes aūt christi. Heredes nūq̄ dei. quia deum p̄ hereditāte habituri. Coheredes christi. qz sicut x̄ps in fruitōne hereditatis paterne cōtinue nascit̄ filius naturalis sic⁊ nos in illius fruitōe p̄tinue renascimur filij adoptōis p̄s. Cū dederit dilectis suis somnū ecce hereditas dñi. His igit̄ trib⁹ casibus nō solū pater esse dignat̄ sed etiā vocari delectat̄. et hoc p̄pter quinq̄ causas. Prima est vt amorē suū ad nos certius cognoscamus. j. Joh. iij. Videte q̄lem charitatē dedit nobis pater deus vt filij dei noīemur ⁊ simus. Qz si aliqs hāc filiatiouē ad futurā gloriā cōferre voluerit p̄cito subdēs respōdit. Charissimi nūc filij dei sumus nō apparuit q̄d erimus ⁊c. Secūda est vt amorē nostrū p̄ hoc nomen efficatius excitemus. Unde dicit Aug⁹ de sermone dñi in mōte. et hoc noīe charitas excitat̄. Quis enī carior debeat esse filius q̄ pater. Plus enī appetit a nobis amari q̄ timeri. Tercia est vt malū diligēti⁹ cauēamus et bonū studios⁹ faciam⁹ ne tāto patri tāq̄ degeneres iudicemur indigni. qz dicit Aug⁹ p̄ eū deū patrē dicim⁹ eius esse filios postulam⁹. Et licet a nobis hic nō demonstret̄ effectus sibi. tm̄ nō deest⁹ affectus Johis. viij. Si filij Abrahe estis opa Abrahe facite. qz sm̄ Aug⁹ in Omel. Cuius q̄s opa facit ei⁹ filius est. Alioquin vt dicit Richar. q̄ multi domū dei deprecaturi ingrediunt̄. et q̄ pauci exaudiunt̄. q̄ multi vocāt deum in hac orōne patrem qui eius filij nō sunt sed illius patris de q̄ scriptū est vos ex patre diabolo estis Dei nō sunt filij qui p̄diderūt gratiā sed diaboli filij. qz gignit eos et nutrit p̄ culpā. hec ille. Quarta ē vt ei petitiones nostras porrigamus ⁊ nos exaudiri securi⁹ p̄fidamus Dñi Luce. xj. Ego dico vobis petite ⁊ dabitur vobis. querite et inuenietis. pulsate et aperiet̄. Quis ex vobis patrē petit panem nunq̄d lapidē dabit ei? Unde Aug⁹. Datur nobis fiducia quedā impetrādi q̄ petituri sumus cum p̄ius q̄ aliquid peteremus tam magnum donū accepimus vt sinamur dicere pater noster. Quid ig̃ nō det filijs petētibus qui iam hoc ip̄m ante dedit vt essent filij. Juxta illud. Dedit

eis potestatē filios dei fieri. Quinta est vt que a tanto patre sunt petenda aduertamus cautius. Vnde Crisо. sup Matth. Dñs se patrē magis dici voluit q̄ dñm vt fiduciā daret impetrādi. q̄ serui nō impetrāt q̄ petūt. Patrē se vocat nō dñm vt ostendat orātes non seruos sed filios esse qui nō mobilia cū ismahele sed immobilia cū Isaac capere petāt. Et Grego. Si filiū dei te credis illa pete que tibi expediūt et illum decet dare. Si carnalia petis quō illa prestabit que et si habeas pcipit tibi vt cōtemnas. Et Abbas Isaac sup orōne dñica. Vides inquit qualis ab ipō qui p illā exorandus est indice orōnis sit modulus et forma ꝓposita. In qua diuitiarū petitō nulla. nulla memoria dignitatum. nulla potentatus ac fortitudinis postulatio. nulla corporee sanitatis seu tēporalis vite mentio cōtinet. Nihil enī caducū vult a se. nihil vile. nihil tpale cōditor eternitatis implorari. itaq̄ magnifice eius magnificētie maximā irrogabit iniuriam quisq̄s his sempiternis petitōnibus ptermissis transitoriū et caducū ab eo maluerit postulare et offensam potius q̄ ꝓpiciationē iudicis sui vilitate orōnis incurret. ¶ Secūdo principaliter captatur ab oratore beniuolētia ex parte rogātis. cuz addit. noster. p quod reducim⁹ ad memoriam illā dignatiuā ꝯmunionē qua natura nostrā assumpsit et nobis nat⁹ ac datus extitit. In quo verbo et vtraq̄ charitas in nobis scz dei et ꝓximi. Dei inq̄. q̄ super omnes nationes christianus hāc gratiam accepit vt a christo christian⁹ diceretur et sacramentorum participatione christo feliciter incorporaret. Nec est alia natio tam grādis que habeat deos appropinquātes sibi sicut deus noster adest nobis. Totus enī nobis datus est. tot⁹ in nostros vsus expensus est. Dotaliciū insup puri amoris nobis relinquēs totū amorē nostrū sibi vendicare voluit. Secūdo confirmatur ꝓximi charitas. quia dicēdo. pater noster. mouet anima nostra addi latādum se per dilectionē ꝓpter amorē dei ad triplicē naturā creatā. Primo ad naturā creatam. Primo ad naturā intellectualē scz ad vniuersum multitudinē beatoꝝ spirituum qui nobiscum omnes sunt filij dei. Juxta illō Job. xxxviij. Quis dimisit lapidem terre cum me laudarēt astra matutina et iubilarēt omnes filij dei. Lapis angularis dicit christus Matth. xxj. Nūq̄d legistis in scripturis. Lapidez quē reprobauerunt edificantes factus est in caput anguli. Quē pater dimisit cum christū introducendum angelis p reuelationē ostendit. De quo ipm laudabant astra matutina id est angeli iam creati et iubilarēt oēs filij dei id est angeli iam beati et in glozia cōfirmati que cōfirmatio cōstituit eos filios dei fieri ad quoꝝ amorē velut ad fratres anima dilatari debet. Secūdo vero cum dicit. noster anima dilatari debet ad naturam rōnalem. i. ad totū humanū genus vt sic duplex preceptū charitatis cōpleatur quo maxime captat beniuolentia scz dei cum dicimus. pater. et ꝓximi cū pluraliter dicimus. noster. Et ex hoc orō nostra magis exaudibilis reddit. Vñ Crisо. super Matth. Libenter audit deus q̄ christianus nō solum p se sed p altero orat etiam. Pro se orare nature est. p altero orare gratie. Pro se orare cogit necessitas. sed pro altero charitas Dulciоr est oratō ante deum quā nō necessitas mittit. sz fraternitatis charitas ꝓmit. Vnde dicit Cyprianus de orōne dñica. Nō autē dicim⁹ pater meus sed pater noster. quia pacis et vnitatis magistet voluit singillatim et priuatim fieri preces. vt cum quis eum precatur p se tm precare. Publica est enī nobis et ꝓmunis oratio quādo oramus. quia totus populus vnum sumus. Sic enī vnum orare pro omnibus voluit quō in vno omnes ipe portauit. In cuius etiam argumētum in tota hac oratione christus docuit semper pluraliter loqui vt manifeste patz in vltimis quatuor petitionibus. Sed ne causeris o homo. quia dicit Grego. xxv. mozal. Quisquis intercedere p alijs nititur sibi potius ex charitate suffragat. Et enim p semetipo tanto citius exaudiri meretur q̄to deuotiꝰ p alijs intercedat Per

hoc etiam ꝙ omnes dicimus pater noster admonentur omnes diuites vel in genere nobiles ꝙ cum facti fuerint christiani nō superbiant aduersus pauperes et ignobiles. quia simul in vnū duces et pauper dicunt pater noster. qō non possunt vere ac pie dicere nisi se fratres esse cognoscant. Criso. in omel. Quid enī nocumentuz est ex inferiori cognatōne cum ſm superiorez omnes simus copulati. Qui etiaz patrem dixit et peccatorē remissionē et adoptōez et beredtatē ⁊ fraternitatē que est ad vnigenitum et spiritus largitionē pervnaz banc cōfessus est nuncupationē. Nō enim possibile est deum vocare patrē nisi eum q̄ est omnibus istis bonis potitus. Dec ille. Vnde et christus pauperes et abiectos fratres vocare dignatus est in euangelio Quos igitur christus frates vocat christianus despiciet? Tercio denicz quia cuz dicimus noster anima dilatari debet p dilectionem ad natura corporalē ex habundanti creatoris dilectōne. tum quia amore dilecti creatoris omnia creata diligibilia sunt. Nimirum cum vulgo dicit. qui diligit me diligit et canem meū. Dinc etiam beatus Franciscus teneritudine diuine dilectōnis omnes creaturas fratris aut sororis noīe cōsueuit appellare eo ꝙ ab vno principio cum eo sumpsissent exordiū. tuz etiam quia ſm Aug⁹. deus creauit omnia ꝓpter hominē et hoīem ꝓpter se. Tercio principaliter caprat ab oratore beniuolētia ex parte assessorū ipius rogati cum additur. qui es in celis. Ad cuius euidentiā sciendum ꝙ licet deus esse dicit in triplici celorū virtute scz glorie. gratie et nature tamē ꝓprie dicit esse in celis glorie hoc ē in beatis spiritibus tam angelicis q̄z hūanis quoz interventōne beniuolentioz redditur et ad exaudiendū ꝓmptior. Vnde Aug⁹. in sermone dñi in monte dicens. ꝙ sicut terra appellatus est peccator cui dictum Gen. iij. terra es et in terram ibis. sic celum iustus ecōtrario dici potest. Recte igitur dicit. qui es in celis. id est in sanctis que sunt singulari excellēria dignissima et gratissima habitatio diuina vtpote in quoꝝ intellectu habitat ꝙ claram visionem infallibilis veritatis ꝙ quā intellectus recipit perfectā intelligentiā ad mirabilis excellentie dei cognite in sua natura. Et hec est ꝓma dos anime qua intellectus ꝙ meritū fidei perficit et beatificatur. animaq̄z videns deiformis efficit. In eoꝝ etiā memoria habitat ꝙ possessionē ⁊ securam tentionē que est secunda dos anime per quā ꝓpter meritū spei memoria ꝓficitur ⁊ beatificatur in possessione et securitate iamissibilis dignitatis ita ꝙ intellectus et memoria sunt ꝓfecte securi de tentionis predicte perpetuatōne. In eoruz denicz voluntate deus habitat per cōsummatam dilectionez quam dilectionē Richar. sup. iiij. dis. xlix. noīat fruitiōz ꝙ quā dilectionē fruitiuā ꝓficit. gratificat. ⁊ beatificat ipa volūtas. ī delectatōe quadā infastidibilis bonitatz. Dī igit celi beatissimi sunt assessores ipi⁹ rogati. Et ex hoc fiducia nobis augēt impetrādi cū ⁊ ipi solliciti sint ꝙ nobis orare dñm Inter quos supeminentissima est virgo Maria cui cōcinit ecclesia. Audi nos nam te filius nihil negās honorat. Secūdo dicit esse in celis gratie. hoc est in iustis viatorib⁹ in quib⁹ habitat per gratiā ⁊ virtutes. ꝑcipue theologicas et potissime ꝙ charitatē. Iurta illud Johis. iiij. Deus charitas est. Que tamē charitas requirit in exhibitōe. Dñ Joh. xiiij. Si quis diligit me ⁊c. Tercio dicit esse in celis nature. i. celis corpalib⁹ Dñ Criso. sup Matth. Christ⁹ ascendit in celos vt sciamus nos habere patrē celestē et erubescāt se terrenis reb⁹ substernere q̄ patrē habent in celis. Et iterū in omel. dicitur in celis nō ibi deū cōcludēs hoc ait sed a terra abducit orantē et excelsis regionibus affigēs ⁊ in colit. patrū dicit. ꝙ additur in celis vt ad illā regionē in q̄ patrē nostrū ꝓmorari fatemur summo desiderio ꝓperemus scientes. qz nō habemus hic manentem ciuitatem vt sic nostra cōuersatio in celis sit. Ad laudē dei Amen.

De prima petitōne que est sanctificatio diuini nomis in nobis corde ore et opere.

Facite dignũ fructũ penitẽtie. Expediti vtcũq; de captione beniuolẽtie summi patris vt melius inclinet̃ ad dandũ et succurrendũ. iam ꝓsequamur septẽ petitõnes quas christus posuit ꝑ nos a patre postulãdas tanq̃ saluti nostre necessarias. Et licz inter eas in supioribꝰ ãliquã distinctionẽ fecimus tñ ꝓ clariori et faciliori intellectu eodẽ ordine q̃ christus easdez in euãgelio posuit ꝓsequi breuiter intẽdimꝰ. Nã tres prime petitões ordinãt ipaz animã ad deum. Et ſm Augꝰ. exordiũ capiũt in hoc seculo sed tm̃ ꝯplebunt̃ in seculi cõsummatõne et manebũt ineternũ. Alie vero q̃tuor tm̃ sunt tꝑales ⁊ corꝑales vtpote respectum habentes ad hoĩs defectũ ⁊ in hac vita tꝑali terminant̃ vt declarat Augꝰ in li. ij. de sermone dñi. Q⁹ aũt tres ꝑme petitões ordinãt aĩaz ad deũ hoc fit dupliciter scz ꝑ gratiã et gloriã. vt patebit in ꝓcessu. Ad cuius euidentiã sciendũ ꝙ intellectus humanus ꝑ fidẽ ordinat̃. primo ad deũ et hoc in prima petitõe dñs docet postulare cum dicit. sanctificet̃ nomẽ tuum.

¶ Tripliciter enĩ in statu gratie sanctificat̃ in nobis nomẽ dei per fidẽ ipam. Primo per dei cognitionẽ. Nomẽ enĩ a notamĩe dictum est vt a notamine ablato ta. ꝑ sincopam dicat̃ nomẽ. Et nomẽ noticiã designat. qꝛ quelibet res ꝑ nomẽ cognoscunt̃. Oramus igit̃ dicẽtes. sanctificet̃ nomen tuũ. i. da intelligere dñe ꝑ lumẽ fidei sanctitatem vt ꝑ hoc te summũ bonũ iam cognitũ diligamus toto affectu atq; honoremus et colamus oĩ conatu. Et sic in ꝑma petitõne desideramus dei gloriã. Et gloriã nõ qualemcũq; sz talẽ que est noĩs sui sanctificatio. Sic vt suũ nomẽ vel sua maiestas et bonitas laudet̃ et glorificet̃ vt nomẽ eius sic ab hoĩbus sanctuz reputet̃ qd̃ in se sanctũ est vt nõ nudiat̃ seu nominetur sine magno honore et reuerẽtia. qꝛ nomen hoc solũ in sanctis suis digne et ꝑfecte laudat̃. Et ideo vt hoc cõgrue fiat petit primo. sanctificet̃ nomẽ tuũ ſm Augustinũ. et etiã Tho. Ita innotescat deꝰ hominibus vt nõ estimetur ab eo aliquid sanccimus vel magis sanctũ. Et sic petit ꝙ nomen dei nõ polluatur in nobis neq; blasphemet̃ quod in se pollui non potest. Pro quo notandũ ſm Berñ. ꝙ oĩa noĩa de eo dicta aut sonãt potentiã maiestatis aut gratiã pietatis vt sic ingerãt. aut timorẽ reuerentialẽ aut paternalẽ amorez Vnde circa nomẽ potenciã maiestatis sonans vt deus sciendũ est ꝙ illud nomẽ est ineffabilis dignitatis. quia dicit Dionisiꝰ de diuinis noĩbꝰ. ꝙ nullus veritatis amator adeo efficax est vt digne possit laudare vel noĩare substantialẽ deitatẽ. In cuiꝰ argumentũ in lege veteri nomẽ dei tetragramathon qd̃ ſm sapiẽtes iudeoꝝ significat dei substantiã nudã ⁊ incõicabilem. ita ꝙ eius significatũ nõ est alicui creature ꝯmunicabile ꝑparticipationẽ. Dicebatur nomẽ dei ineffabile qꝛ ꝓpter nimiã reuerentiã nõ licebat alicui hoc nomẽ ꝓferre nisi tm̃mõ summo sacerdoti in sanctuario et in die ieiunij in benedictõe sacerdotali in cuiꝰ ꝓlatione magna fuit cura ⁊ timida ruerentia. Et etiã excellẽtissime sanctitatis vtpote in q̃ est oĩs sanctitas fontaliter et a quo ꝓcedit oĩs sanctitas originaliter. Hĩc dicit̃ Daniel. iij. Benedictũ nomen glorie tue qd̃ ẽ sanctũ. Et ps. Sanctum et terribile nomẽ eius ⁊c̃. Sanctum inq̃ iustis terribile impijs. Est deniq; mirabilis et multiplicis virtutis. vt dicitur Isa. ix. Vocabit̃ nomẽ eius admirabilis cõsiliarius. deus. fortis. pater futuri seculi. princeps pacis. Nam in explicatõe virtutis huius noĩs omnis lingua silescet et omnis mens deficit. nõ solum hominũ sed etiam angelorũ. Vnde mirat̃ ps. dicens. Domine dominus noster q̃ admirabile ẽ nomẽ ⁊c̃. Porro nomen illud quod sonat gratiã pietatis sicut ẽ Jesus adhuc dulciꝰ sapit miseris. reficit vberiꝰ ⁊ ꝯsolat̃ plenius. qꝛ nomẽ illud est ꝓrĩo oĩm tribulatõnũ dulcoratiuũ. Nullꝰ e nĩ pati ꝑt tã amarã tribulatõz q̃ nõ vertit̃ ei indulcedinẽ si ꝑfecte ĩuocauerit h̃ nomẽ iesus. In cuius argumẽtũ. vt dicit̃ Act. v. Ibat apli gaudẽtes a ꝯspectu cõcilij qꝛ digni habiti sunt ꝓ noĩe domini Jesu cõtumeliã pati. Nec mirũ quia dum pietas actionũ Jesu

dulcissimi cum ostensione charitatis ꝙ passione crudelitatis sese mutuo cõplectitur in memoria nihil tam durũ occurrit quod nõ mollescat nec tam amarũ qõ nõ dulcescat. Imo verius totũ hoiez allicit ad vicissitudinẽ rependendã ad ppriam abiectionem ꝙ mortificationẽ puocans. imitationẽ sanctã psiliãs. diuinã dilectõz efficaciter ingerẽs et oẽ peccatũ fundit⁹ amaricans. Hinc est ꝙ dicẽte dño in Trenis. Recordate pauptatis ꝙ transgressiõis absinthij ꝙ fellis cõcito respõdet fidelis aĩa. Memoria memor ero ꝙ tabescet in me anima mea. Secũdo est oĩm temptationũ supatiuũ. Siue enĩ qs temptat a diabolo siue a carne siue a mũdo dummõ pfidẽter et efficaciter ad nomẽ Jesu recurrat oẽm temptatõz supat. Juxt illud. Cũ ipo sum in tribulatõe eripiã eũ ꝙ glorificabo eum. Nõ tñ sic intelligendũ ꝙ nomen Jesu sp liberat inuocantẽ in temptatõe vel tribulatõne sed iustũ cõseruat et ptegit ne succumbat sed vincat vt glorioſior fiat Pro ner. xviij. Turris fortissima nomẽ dñi. ad ipm currit iustus et exaltabit sicut ptz de sancto Anthonio cui post certamẽ xps apparuit. Verum tñ quõ nomẽ Jesu sit nominandũ ꝙ inuocandũ docet Bern. dicẽs Cũ noio Jesum hoiez mihi ppono humilem cozde. sobriũ mansuetũq oĩ honestate pspicuũ. Sic nimirũ inuocandũ ꝙ nominandũ est vt nostre memorie statim obijciatur aliqua virtus ipius Jesu q noscitur cõtraria vicio illo a quo p tunc impugnamur vt dum impugnat superbia eius recolatur pfundissima humilitas. si gula obijciatur eius parcissima sobrietas. et sic de alijs. Tercio est oĩm peccatoz cõdonatiuum. Vide nunc q̃ dulce refrigeriũ ꝙ unica spes penitentiũ Jesus vocari voluit. quia nõ venit iudicare sed saluare. Juxt illud Luce. j. Vocabis nomẽ eius Jesuz ipe enĩ saluũ faciet populũ suũ ꝛc. Hic dicitur Act. x. Omnes pphete testimoniũ p bibẽt remissionẽ accipe p nomẽ ei⁹. Nec est aliud nomẽ sub celo datũ hoĩbus in q nos oporteat saluos fieri vt dicit Act. iiij Crede igit ppheris o peccatoz nec desperа licet peccata tua numerũ arene maris excedãt sz amore reuerẽter cõplectere nõmen eius ꝙ audi Johannẽ in canonica pma ca. iij. Scribo vobis filioli qz peccata remittunt p nomẽ Jesu. Quarto est diuine suauitatis infusiuũ spiritualiter impugnans recogitatũ. De quo Bern. Arid⁹ est omnis cibus aĩe si non oleo isto infundatur Insipidus si nõ hoc sale cõdat. Si scribas nõ sapit mihi nisi legero Jesum. Si disputes aut pferas nõ mihi sapit nisi sonuerit Jes⁹ Electuariũ vticq eminẽtissimi amoris qõ cõfectũ est ex omnib⁹ beneficijs diuinitatis in creatõne. humanitatis in recreatõne. et psertim ex illa incõprehensibili charitatis ostẽsione q̃ tam euidenter relucet in mansuetissima ppessione tam horribilis mortis ac liberalissima cõmunicatõe sui sacratissimi corpis ꝙ sanguinis in sacramẽto altaris. Nã magnũ amorẽ oñdit qñ carnẽ induit. maiorẽ vo qñ mortez sustinuit. maxĩm denicq qñ nobis corp⁹ ꝙ sanguinẽ in cibũ tradidit. Suscipe igit in intimis tuis aĩa mea hoc nomẽ vt dulcedinẽ illius sentias ꝙ amorem. Secũdo pncipaliter sanctificat in nobis nomẽ dei p nostri sanctificationẽ. Cũ enĩ cognouerem⁹ deũ sanctitatis infinite. necesse est vticq vt et hoc teste sanctitas vite qõ iam fatet lingua intelligẽtie. aliter enĩ esset mortua fides ꝙ informis. Juxt illud Jaco. j. Fides sine opib⁹ mortua est. Cũc igit in nobis nomẽ Jesu sanctificat cũ sanctitatẽ p nos in eo cognitã imitatã Juxta pceptũ dñi Leui. xj. Sancti estote qm ego sanct⁹ sum. Hinc Criso. ait. Sanctificam⁹ dei nomẽ in nobis qñ scientes eũ sanctũ timem⁹ ꝙ sollicite vigilam⁹ ne forte violem⁹ sanctitatẽ nois ei⁹ p mala opera Sic q̃ pclara veste indut⁹ est fugit oẽm rẽ sordidã ne pdat gratiã cãdoz ei⁹ Alioqn vt dicit ad Ro. ij. ad eos q credẽtes bona docẽt et mala faciũt. Nomẽ enĩ dei bonũ quos blasphemat inter gẽtes. Cũ igit petere nomen illud sanctificari nihil aliud est petere q̃ vt nos sancti simus qui hoc nomen dei vel Jesu christi portamus

Ideo norandum ꝙ quadrupliciter es-

ficimur sancti ꝼm quadruplicem huius nominis sanctus expositionē. Nam sanctus ꝓrio mō idē est ꝙ sine tinctura. i. sine peccato. Peccatū enī ꝑt dici tinctura. qz sic̄ tinctura aufert panno vel lane colorē naturalē sic peccatū aufert aīe innocentiam baptismalē. et sic̄ tinctura penetrat totū pannū intus ⁊ extra. sic peccatum polluit totuz hominē intus et extra. Et sic sanctificamur ꝙ cordis ⁊ corꝑis mundiciā quaz nō ꝙsequimur nisi a nobis auferam⁹ omnē peccati tincturā. De qua sanctificatōe dicit apls. j. Corint. vij. Mundem⁹ nos ab omni inquinamēto carnis et spirit⁹ pficiētes sanctificationē in timore dei. Secūdo sanctus idē est ꝙ sine terra. Agyos enim grece sanctus est latine. Agyos aūt grece est quasi sine terra. et hoc mō similiter sancti efficimur vilipendēdo terrena sez diuitias. delitias. ⁊ honores. ac desiderādo celestia vt simus viuaciter erecti in deum amore sancto. Naz amor pes est anime q̄ ambulat ꝙ affectū sine in celū siue in terrā An nō erat apls siue terra quando dicebat: Oīa arbitrat⁹ suz vt stercora vt christum lucrifacerē. Et ad diuina erect⁹ addidit. Nostra cōuersatio in celis est. Tercio ꝓinde sanctus idē est ꝙ sanguine tinctus. qz olim hostie sanguine tingebant̄ ⁊ purificabant̄. imo et oīa pene in sanguine mundabant̄ ꝼm legē. ⁊ sine sanguinis effusione nō fiebat remissio. vt plenius habet̄ ad Heb. ix. Si sanguis thauroꝝ vel hyrcorum aut cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationez carnis. q̄tomagis sanguis christi q̄ ꝑ spiritū sanctum semetip̄m obtulit immaculatuz deo emundabit ꝓscientiā nostrā ab op̄ib⁹ malis ad seruiendū deo viuenti. Quarto denicꝫ sanctus idē est ꝙ firmus et sanctus. vt dicit Ysid. Et sanctus venit a sanxire qđ est firmare. Et ideo leges dicunt̄ sancte. qz firme ⁊ immobiles. ⁊ isto mō dei nomen in nobis sanctificat̄ ꝙ virtuosam ꝓseuerantiā adherēdi eterno bono sic vt sanctitas noīs eius firmet̄ in nobis vsq̄ in finem vite nostre. Ad Hebre. xij. Pacē sequimini id est innocentiā ad ꝓximum cuz omnibus. glosa. etiā cum ꝓsecutoribus. ⁊ sanctimoniā id est ꝓfectionem in bonis ꝓperibus. Quidā enim ꝓpter pacem dimittunt aliorū correctionē et accusationem. Isti querunt pacē sed nō sanctimoniā. Sequitur. Sine qua sez pace et sanctimonia nemo videbit deum. Tercio principaliter sanctificat̄ in nobis nomē dei ꝙ ꝓximi edificationē vt sicut christiani vocamur noīe sic veritatem christiane ritatis mōstremus per exemplū in opere. Hinc dom⁹ ꝑcepit Ysaie. v. Sic luceat lux vestra sez doctrine coꝝ hoīb⁹ vt videāt op̄a vra bona. glosa. Opera requiro vt videant̄ et sic doctrina cōfirmat̄ Juxta illud Jaco. Sic loquimini ⁊ sic facite, quasi ꝙ legē libertatis incipiētes iudicare. Alioquin vt dicit Crisō. Nomē dei ꝙ hos blasphemat̄ q̄ nō faciūt qđ docēt. Sequit̄. Et glorificēt patrē vestrū qui in celis est. Aug⁹ ib dē. Si tm̄mō diceret vt videāt op̄a vra bona finē ꝓstituisse viderē⁹ in laudib⁹ hoīm q̄s querūt ypocrite sz addit. Et glorificēt patrē vestrū q̄ in celis est vt hoc ip̄m qđ hō ꝙ bona op̄a placet hoīb⁹ nō ibi finē ꝓstituat sed referat ad laudē dei. vt ꝓpterea placeat hoīb⁹ vt in eo glorificet̄ deus Juxta verbis igit̄ ꝑdictis ostendit christus ꝙ tria requiruntur ad hoc ꝙ per nostrā cooperationem etiam in ꝓximis sanctificet̄ nomē dei vel Jesu christi. Primo requiritur q̄dam industriosa diligentia ad subueniendum ꝓximo in septē op̄ib⁹ misericordie ſpūalis ꝼm ꝙgruentiā tp̄is ꝓsone loci ꝓditōnis ⁊ aliarū circūstantiaꝝ de quib⁹ diffuse supi⁹ tractatuz est et ad hoc obligat̄ vniuſq̄sq̄ a deo qui mādauit vnicuicꝫ ꝏ ꝓximo suo. Scōo requirit̄ ꝓuersatio, salutifera ad ostēdendū ꝓrio ꝙ bonū, exemplum id qđ ingerit exhortatōis instructōis vel correptōis verbū vt q̄ illuminauerit ꝓverbū q̄si lux. etiā cōdiant ꝙ exemplū q̄si sal. Alioq̄n si sal euanuerit in q̄ saliet̄ Jero. id ē si doctor erraverit sez vita ⁊ doctrina q̄ alio doctore emēdat̄. Ad nihil valet vltra nisi vt mittat̄ foras ⁊ ꝓculcet̄ ab hoīb⁹. Jero. Certe legim⁹ ī scripturis vrbes q̄sdā ita victoꝝ sale semiaratas vt germē nō

lum in ipis oriret. Ad nihilū valet vltra qz cuius vita despicit restat vt eius pdi/catio cōtemnat. Tercio requirit intentio debita scz ad querendū laudem dei et salu/tem prīmi. Porro in statu glorie vere cla/re et pfecte dei nomen in nobis sanctifica/tur cum intellectus plenarie visione sum/me veritatis illuminat. quia tunc similes erimus ei videntes eū sicuti est vt dicitur pme Johis. iij. Ad laudē dei Amen.

De quadruplici regno dei et de qualitate regni celestis Ser. xliij.

Facite dignū fructū penitētie. Declarata iam petitō/ne de diuini nois sanctificatione quā saluator noster prīmū posuit. pse quē/dum est de petitione aduentus regni dei quā idem secūdo loco postulare docuit z hoc ordine multū cōuenienti. Nam p san/ctificationē adoptamur in dei filios. qz p hoc q nomē dei sanctificatur ī nobis nos sanctos efficiendo. dat nobis potestatem dei filios fieri vt dicit Johis. j. Et quia ppzium est filiozum petere regnū et bere/ditatem eis debitā. ideo statim docet pe/tere regnū dei seu hereditatis possessionē dicēs. Adueniat regnū tuum scz nobis p/missum et christi sanguine cōquesituz. Et sic in ista secūda petitōe nostra memoria p spem veram ordinatur in deū. Ad mato/rem tamē euidentiā sciendū q regnū spiri/tualiter exponi pt q̄tuor modis. et de oī/bus intelligi pt presens petitio. Nā pri/mo pt exponi de regno anime penitētis in quo regnat deus p viciorum expulsionē. Per vicia quidem diabolus sibi aīe regnū vsur/pauit qui est rex sup omnes filios superbie vt dicit dñs ad Job eiusdē. xli. Et qz su/perbia est radix oīm viciorum. ideo p hec verba dñs innuit q p vicia in nobis diabol9 dñatur. Vñ Bern. sup. Missus est dicit. Veni dñe Jesu aufer scandala de regno tuo qd est aīa mea vt regnes tu qui debes in ea. Venit auaricia et vendicat in me se/dem sibi. iactantia cupit dñari mihi. sup/bia vult me esse regē. luxuria dicit. ego re/gnabo. ambitio. detractio. inuidia z ira cū dia certat ī meipo cuius ego potissimū ee videar. Ego aūt q̄tum valeo resisto. reni/tor q̄tum innuor. dñm meū Jesum christū reclamo. ipe me defendet qz ipi9 me agno/sco iuris. ipm mihi dñm teneo z dico. Nō habeo regē nisi Jesuz. Veni igitur dñe z dissperge illos in virtute tua z regnabis in me. qz tu es ipe rex meus et deus meus. Dec ille. Nam hoc regnū dñs debellatu/rus humanā naturam assumpsit. Vnde ad Ro. vj. dicit. q vetus homo noster simul crucifixus est cū christo vt destruat corp9 peccati qd est regnū diaboli vt vltra non seruiamus peccato. Sequit. Nō igitur re/gnet peccatū in vestro mortali corpore vt obediatis cōcupiscentijs eius sed neq exhibeatis mēbra vestra arma iniquitatis peccato. sed exhibete vos deotāq ex mor/tuis viuētes et mēbra vestra arma iusti/cie deo. Insup vt dicit Coloc. j. Gratias agētes deo patri q dignos nos fecit in par/tem sortis sanctoz. glosa. i. in participatō/nem hereditatis sanctoz qui dicit sors. quia diuina voluntate et electōne non hu/mana pulsione distribuitur Act. j. Leci/dit sors sup Mathiam. Sequit. Jn lumi/ne id est christo qui est lumē de lumine. Se/quitur. Qui eripuit nos de potestate tene/brarum. id est demonū qui nobis domina/bantur. Et transtulit scz de carcere pecca/ti in regnū filij dilectōnis sue vt essemus regnum filij sui. Jn quo habemus redem/ptionem scz a pena z remissionē scz a cul/pa. Aduenit igit regnū dei in nobis cū im/perio diaboli per extinctionē fetentiū vi/ciorum expulso de nostris cordibus deus iu nobis p virtutū bonā fragrantiā cepit dominari. vt cuz deuicta fornicatōnis ca/stitas. deuicto furore mitis tas. calcata su/perbia humilitas. in nostra mente regna/re cepit. Et sic etiā generaliter petit p to/tius xpianitatz regno vt ī vnoq̄q regnet de9 virtutū p gratiā et nō pctm. De q̄ re/gno habetur Jacob. viij. Multi scz voca/ti per gratiam venient ab oriente z occi/dente et recumbēt cum Abraham Jsaac et Jacob in regno dei. filij aūt regni z̄c. Multi dicit, non omnes. Quare? quia

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

vt dicit Aug⁹ ibidem. Illevenit quē gra
tia dei preuenit. Pro quo sciendū ꝙ gra
tia p̄ueniens scz voluntatē est gratia gra
tis data quasi indigno et adhuc in pecca
to mortali existenti p̄stita. et est donū dei
nō ꝙ nos deo gratos efficit sed quo homo
se p̄parat ad diuinā gratificationē et spi
ritussancti susceptionē. vtpote cuius offi
cium est a malo reuocare liberū arbitrium
et excitare ad bonū. sic ꝙ nos facit deui
tare multa mala et operari multa bona li
cet ad salutē nondū sint efficacia. sicqꝫ fa
cit in homīe quandā habitationē que dat
locuz diuine misericordie ꝙ salua iusticia
posset alicui cōferri gratia gratū faciens.
quia diuina iusticia fieret iniuria si tali da
retur gratia in qua adhuc esset obex gra
tie scz peccandi volūtas Si queraꝫ quare
non omnibus datur talis gratia preue
niens. Respondet Aug⁹ de baptismo par
uulorum ꝙ dei gratia cur ad istuz veniat
et ad illum nō veniat occulta potest esse
causa. iniusta esse nō potest. Nec est defe
ctus ex parte dei qui tante liberalitatis
ac pietatis est ꝙ vt dicit Albertus in ꝯpen
dio. Gratia semꝑ est presto liberum arbi
trium excitare ⁊ cōmonere cui ꝯmonitōni
debet homo cōsentire. quod si nō facit de
linquit et ingratū et indignū se efficit di
uine gratie ita ꝙ a gratia penit⁹ delinqui
tur ad malum ꝓcliuus et ad bonū inuali
dus. Quia culpa sepi⁹ reiterata adeo pec
catorē reddit egrotū in malicia ꝙ nō pa
teat aditus gratie gratis date taz sedule
repulse dum a malo reuocat ⁊ ad bonū ex
citat sicut medicina plerūqꝫ nō iuuat fre
quēter ⁊ in infirmitate recidiuantē. Secū
do vero potest exponi de regno anime sa
pientis quod aduenit ꝑ gratie augmēta
tionē. De quo regno dicit Luce. xvij. Re
gnum dei intra vos est. vbi dicit Greg⁹.
Nāqꝫ forsitan regnū nobis insitū dicit in
ditam anīab⁹ nostris leticiā ꝑ spiritūsan
ctum. Ea enī est velut ymago ⁊ arra ꝑhen
nis leticie qua in futuro seculo sanctorum
anime gaudebūt. Et hoc idem testaꝫ apo
stolus Ad Ro. xiiij. dicens. nō est regnum
dei esca et potus sicut epicuri asserebant

qui potissimā sollicitudinē suꝑ corꝑis cu
ram habebant dicētes. voluptatē carnis
esse summū bonū. ac ignorātes aliam esse
voluptatē preter carnalē. Hinc etiaz aīa
dimissa corpori tm̄ curā impendebāt. Sz
hmōi respondet Bern̄. dicēs. O delicate
qui delitijs et diuitijs cicrumfusus cōfusi
onem expectas ⁊ mortē. Nō est regnū dei
esca ⁊ potus nec purpura ⁊ byssus. quia di
ues vtroqꝫ circumfusus in puncto ad in
ferna descēdit. Deinde subdit Apl̄us in
quo est regnū dei dicēs. Sed iusticia pax
et gaudium in spiritusancto. Et sic regnū
bone ꝯscientie habet tres ciuitates p̄nci
pales. Prima dicit iusticia scz fide forma
ta que cōsistit in declinādo a malo et faci
endo bonū nō tam ex timore q̄tū ex amo
re. Nam iusticia licet primū in nobis ꝑfi
citur cuz quadā difficultate ꝯpellēte nos
ip̄o dei timore tn̄ in augmento gratie red
ditur nobis nō solum facilis sed etiā dele
ctabilis vt iam amor qui deus est ī nobis
regnet ꝑ iusticie libertatē quasi in ꝓprio
suo regno Vn̄ dicit apl̄s ad Ro. viij. Nō
accepistis spiritū seruitutis iteꝝ in timo
re. Secūda ciuitas dicit pax q̄ fundata ē
inquieta tollerātia passionū. Tunc enī q̄s
in omnibus etiā aduersitatib⁹ verā pacē
inuenit qn̄ q̄s cōtumelias ⁊ iniurias q̄rit.
adeptas cū effectu et irrogā nō solū igno
scit sz etiā eos velut intimos diligit. et sic
deus libere regnū pacis possidet. Tercia
ciuitas dicit gaudiū in spiritu sancto qd̄
fundatū est in certa spe p̄mioꝝ et ꝯsciētie
puritate. iux̄ illud apl̄i. ij. Corīt. j. Gloria
nostra hec ē testimoniū ꝯscīe nostre. Ter
cio ꝓinde p̄t exponi de regno ecclesie mili
tātis qd̄ aduenit ꝑ fidei dilatationē. Pe
tit igit. Adueniat regnū tuū. q̄si diceret.
Visita. dilata. et defensa ecclesiaz tuā vt
ammotis infideliū. hereticorū. tyrānorū
et falsoꝝ fratrū. ꝑsecutorib⁹ īfideles ad fi
dē veniāt. tyrāni mitescāt heretici erro
rē deponāt. falsi fratres ad vite ⁊ iusticie
veritatē redeāt. et omnes tuis mandatis
obediant. vt sic regnū tuū in omnibus ad
ueniat. Et sic petimus ꝓ totius mundi re
gno vt sic adueniente dei regno diabolus

in mundo regnare desistat. iuxta ꝓmissuz dñi dicētis Johis. xij. Nunc iudiciū est mundi. Aug⁹. ibidem. Hic iudiciuz vocat a suis redemptis diaboli expulsionē. Vñ sequit. Nunc princeps huius mūdi eijcietur foras. Aug⁹. id est princeps malorum hoīm qui habitant in mundo cui quando post passionē. resurrectionē. et ascensionē christi ⁊ fide formata renunciat. eijciatur foras. Sed quia iam fides multorū mortua est. ideo regnū huius principis in eis reuiuiscit. Petimus. Adueniat igitur regnum tuum sicut ꝑ fidē sic ꝑ sanctā operationē. Quarto deniq; ꝑt exponi de regno ecclesie triumphantis quod nobis aduenit per eterne glorie adeptionē. Nā aīa deuota in christo plene quiescere desiderans tam ꝑm diuinitatē q̄ humanitatē et ardenter eius amplexibus frui desiderās ꝑ cuius amore illi cuncta viluerunt q̄ desideria sua aliter temperare non sperat nisi tota illic transeat vbi facie ad faciē illum irrepercussa acie videat flagitando precatur illud citius adimpleri cuz apostolo cupiens dissolui et esse cum christo qꝛ q̄diu sumus in hoc corpore ꝑegrinamur a dño. Christus enim sicut regnum dei est in quo deus trinitas plenissime ⁊ iocundissime regnat. sic est et regnum nostrum. quia in illo ꝑm totum hominē regnaturi sum⁹ sicut ꝓmisit ꝓsequens Joh. xij. Et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipm. Augustin⁹. Sed que omnia trahit nisi ex quibus diabolus eijcitur foras. Nec ad vniuersitatem hominuz retulit sed ad creature integritatē id est spiritū. animā et corpus. Omnia inq̄ traham et hoc nō solum ex passionis merito quo nō solū sibi sed etiā nobis meruit corꝑis resurrectōez et totius hominis glorificationē. sz etiaz ex amore in cruce ostenso ad genus humanū habet causaz attractiuā mentiū. quia maiorem hac dilectionem nemo habuit. Vel generaliter accipiendū est. Adueniat regnū tuū. i. regnū ecclesie militantis. veniat ad regnum ecclesie triumphantis ita vt vnū regnuz fiat. vnū ouile. et vnus pastor. Et hoc ꝑm Aug⁹. ad probam. petimus vt desideriū nostrum ad illud regnuz excitemus in quo regnat christus cum oībus sanctis. Q⁹ si querat quale sit regnū ad quod tendere debet nostruz desideriū Ad hoc dicendū ꝙ illud regnū est speciosuz. copiosuz. pacificū. et eternū. Prīo dicitur esse speciosum ex tribus. Primo rōne loci. quia in altum situm est ita ꝙ ad illud nō ascendit aliquid coinquinatum: Tanta nanq; pulcritudo loci illius est ꝑm Bern. ꝙ omnis pulcritudo huius mundi est velut carcer obscurissimus respectu illius pulcritudinis. Hinc ps. Melior est dies vna in atrijs tuis super milia. Et Augustin⁹ in libro de moribus ecclesie. Tāta est inquit pulcritudo iustie. tanta est iocūditas leticie eterne. hoc est incōmutabilis veritatis et sapientie vt etiam si nō liceret in ea amplius manere q̄ vnius diei mora ꝓpter hoc solū innumerabiles anni huius vite pleni delitijs ⁊ circumfluentia bonorum temporalium recte meritoq; contemnerentur. Secundo speciosum rōne regis presidentis ibidem. De quo dicitur Isa. xxxiij. Regem suum in decore videbunt. in qua visione cōsistit substantialis gloria que dabitur animab⁹ beatis. Naz substantialis gloria est perfecta intelligētia admirabilis excellentie dei cognite in sua natura. ac gloriosus amoris actus in deuz cōtinue inspiratus que hoī ineternū gloriose cōmunicant. Et sic includit in se tria scz cognitōz infallibilis veritatis. dilectionē vel fruitionē infastidibilis bonitatis. et tentionē vel possessionē inamissibilis dignitatis. Vñ paul⁹ in terciū celuz rapt⁹ ad visionē momentaneā decoris ei⁹ rediēs ad se q̄ viderat ad plenū narrare nō poterat ꝑ magnitudīe gl̄e sue sz postea clamabat Ad Ro. vij. Ego infelix homūcio q̄s me liberabit de corꝑe mortis hui⁹? Tercio speciosū d̄r rōe inhabitātz ꝯsortij. qꝛ testante dño fulgebūt iusti sicut sol. imo minus dixi quia tunc solis lumē erit septem dierum et corpus gloriosum erit septies clarius illo sole ꝑm Thomā in. iiij. Quid igitur aīa erit q̄ tūc illuminabit lumīe glorie q̄si amicta diuinitate cui⁹ redundātia

corpus hanc claritatem sortiet. vt latius dixi in sermone domini de aduentu eius. Pro his igitur tribus petendis merito. adueniat regnum tuum. speciosum qđ vti q̄ solum datur cōtinentibus se ab illicitis et mortiferis. Secundo dicitur copiosum ꝓpter p̄sentiam omniū verorū bonorū quę mens humana desiderare potest. Et vt de ceteris sileam ibi ad fruendū ꝓponit obiectum diuinitatis vnum in essentia ⁊ trinū in personis. Quod quidez q̄tum confert dulcedinis in sua beatifica fruitōne satis ex hoc manifestatur. quia solus odor illi⁹ tenuissimus in p̄senti sanctis cōmunicatus millesies plus delectat q̄ vniuersum mundi gaudium. Hinc ipsa diuinitas ꝓpter plenitudinem omniū delitiarū ab Augustino fons noīatur. j. Corinth. xij. vbi dicit. Ibi vita beata in suo fonte bibitur Ex cuius gustu omnes vires erunt in actibus suis pfectissimis. quarū actus erūt delicie et gaudia. et sic ꝑpetuo manebūt. Ex quo merito petendum est christiano. Adueniat regnum tuū. scz omni vbertate copiosum quod solum datur pauperib⁹ christi ⁊ eoz subuētoribus. Negabit aūt diuitibus in diuitijs fiduciam ponentib⁹ aut cōtra dei p̄ceptū acquirentib⁹. retinentibus. ⁊ abutentibus. Tercio dicitur esse dei regnum pacificū. quia ibi nullus latro p̄redo. criminator. oppressor circumuētor aduersarius. vel maleficus. accedere pōt sed omnes in illo regno q̄uenientes tam ꝑfecta charitate mutuo se diligūt q̄ vnusquisq̄ sic diligit aliū sicut semetipm. ⁊ sic gaudet de bono alterius sicut de ꝓprio. nec poterit ibi quicq̄ sentiri quod possit cordi vel corpori displicere. Et quia pacificum est datur mitibus. humilibus. et pacificis. Quarto dicitur eternū quod a cōprehendentibus nunc̄q̄ potest amitti. Daniel. vij. Regnum eius regnū qđ non corrumpetur et regnū sempiternū. Et Joh. vj. Omne quod venit ad me nō eiciam foras. Denicq̄ in statu glorie adimpletur in nobis hec petitio quādo memoria nostra quietatur in regno id ē in possessione summe maiestatis quod nos reges efficit regni celestis. Ad laudem dei Amen.

Q⁹ quinq; cōcurrunt ad op⁹ meritoriū ⁊ q⁹ quatuor modis intelligitur hec petitio sicut ab hoie deus quatuor requirit. Ser. xliij

Facite dignū fructū penitētie. Post petitionē de aduentu regni dei ponit terciā petitionē de voluntate diuina in omnibus adimplenda. Et hoc ideo. quia regnū dei obtinere nō possumus nisi per merita bone actōnis. nec dei nomen sanctificare valeamus nisi bene viuamus. Porro merita et sancta vita haberi nō potest. nisi diuinas voluntates adimpleamus. et ideo petim⁹ vt dei voluntas hic a nobis in terra adimpleatur sicut in celis a beatis angelis ꝑficitur et alijs sanctis. In q̄ petitōne summa omnis meriti et bone vite breuissime est expressa. Cum enim deus velit omne bonum fieri et omne malum deuitari. Ideo voluntas nostra tunc solū est bona qñ innitimur diuine voluntati vt principio mouenti et exemplari regulanti. Quod quia solum in celo perfecte adimpletur. ideo petimus vt in terra a nobis cōformiter ei⁹ voluntas adimpleatur. Et sic ostendit in nobis in petitione hac q̄ in omni actione nostra semper aspicere debeamus ad exemplar celestis gratie et optare q̄ viribus ei cōfirmari vt impleamus p̄ceptum illud Leui. xj. Sancti estote quoniā ego sanct⁹ sum. Hec est enim voluntas dei sanctificatio vestra. vt dicitur. j. Thessal. iiij. Hinc igitur incidentaliter queri potest vtrū diuina voluntas semper impletur sicut sentire videtur Aug⁹. in Ench. dicens de homine. Semper deus implet suam voluntatem quia nihil facit homo de quo nō oporetur deus quod vult. Non enim vult deus q̄ homo peccet. si autem peccauerit penitenti vult parcere. In peccatis vero perseuerantem punire. sicut alios ab eterno ꝑparauit ad penam alios ad gloriam Ad hoc respōdet Alex. de halis in prima parte summe inter alia q̄ duplex est voluntas dei. Prima est voluntas beneplaciti

qua scz deus vult et q̃ video deus est. De qua dicit̃ ad Ro. xij. vt probetis q̃ est voluntas dei bona beneplacens et perfecta Cũ dicit bona significat ꝙ bonũ est semꝑ volitum volũtate diuina. Et addit beneplacens quod signat immobilitatẽ siue q̃etem ex ꝑte voluntatis et voliti. Cuz vero subiungit. ꝑfecta significat cõplementum voluntatis et voliti vt nihil desit q̃n fiat quod vult. Secunda dicit̃ volũtas signi ⁊ recipit multiplicationẽ in quinq̃ q̃ sunt. ꝑmissio. oꝑatio. ꝑceptio. ꝓhibitio. et cõsilium. De quibus ps. Magna oꝑa dñi exquisita in omnes volũtates ei⁹. Cõtra voluntatẽ igit̃ beneplaciti q̃ de⁹ est nihil fit sed semꝑ implet̃. Cũ igit̃ dicit̃ aliq̃d fieri cõtra voluntatẽ dei. Hoc intelligit̃ cõtra voluntatẽ signi alicui⁹ ipius dei. nõ tamẽ signi qđ ẽ ꝑmissio vel oꝑatio. qꝛ illa semꝑ implet̃ sed cõtra voluntatẽ signi qđ est ꝑceptio. ꝓhibitio. vel ꝯsiliũ. ⁊ hoc ostendit Aug⁹. cum ꝓsequit̃ in Ench. et dicit đ malis loquens. Quantũ enĩ ad ipos scz peccatores attinet quod deus noluit fecerũt scz cõtra voluntatẽ signi qđ est preceptio ꝓhibitio vel ꝯsiliũ. Sequit̃. Quantũ vero ad eius omnipotentiã. i. voluntatẽ ei⁹ omnipotentẽ que est beneplaciti nullo mõ id facere valuerũt Hoc quippe qđ est ꝯ dei voluntatẽ fecerũt scz ꝑcepti ꝓhibiti vl cõsilij de ipis facta est voluntas eius. Quia q̃tũ ad voluntatẽ ꝑmittentẽ nõ fiũt mala ꝑter eius voluntatẽ. i. ꝑmissionẽ ⁊ hoc est quod subdit dicẽs. Vt miro mõ non fiat ꝑter eius voluntatẽ. Et istud ostendit Ansel. ꝑ similitudinẽ (libro. j. cur deus homo) dicẽs. ꝙ ea q̃ celi ambitu cõtinent̃ si vellent nõ esse sub celo aut elongari a celi ambitu nullatenus possent nõ sub celo esse nec fugere celũ nisi appropinquando celo. Nã et vñ ⁊ quo irẽt sub celo essent. et q̃tomagis a qualibet celi ꝑte elongarentur tãtomagis opposite ꝑti appropinquarent Ita q̃uis homo vel malus angelus diuine volũtati ⁊ ordinatõni subiacere nolit. nõ tñ effugere valet. qꝛ si vult effugere de sub voluntate iubente. currit sub voluntate puniẽte. Et si q̃ris q̃ trãsit nõ nisi sub volũtate ꝑmittẽte. Et hoc ipm qđ ꝑuersũ vult aut agit ad vniuersitatis potestatẽ. ordinẽ. pulcritudinẽ. summa sapiẽtia cõuertit. De hac tñ materia plenius vide in sermonib⁹ de diuersis. sermõe đ diuina voluntate et nostre volũtatis cõformitate. Secũdo queri ꝑt. cur igit̃ de⁹ mala ꝓhibz bona ꝑcipit. et optima cõsulit. cũ hominẽ reliquit in manu liberi arbitrij sui. Dicit̃ enĩ in ps. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Et iterũ dicit̃ Eccle. xv. Deus ab initio cõstituit hoĩez et reliq̃t illũ in manu cõsilij sui. Ad hoc dicendũ ꝙ de⁹ nõ ꝓhibuit mala nec ꝑcipit bona nec cõsuluit optima vt vellet ab oĩbus efficaciter mala vitari et bona simpliciter fieri. qꝛ si simpliciter vellet vtiq̃ fieret eo ꝙ a nullo ꝑt eius voluntas impediri. Sed ideo ꝑcepit vt iusticiã suã omnibus ostẽderet ⁊ mali ꝑ hoc ĩ excusabiles fierẽt et penã ex inobedientia sentirent. boni vero ex obedientia diuinã gratiam acquirerẽt. sicut alios ad penã ꝑparauit. alios ad gloriam. Tercio q̃ri ꝑt de hac petitõne sicut et de duabus precedẽtib⁹. cur nõ dixit dñs. Pater sanctificetur nomẽ tuũ ĩ nobis. fac aduenire regnũ tuum sup nos. et fac voluntatẽ tuã de nobis Nec iterũ dixit. Sanctificemus nomẽ tuũ. suscipiamus regnũ tuũ. et faciamus voluntatẽ tuã sed ĩpersonaliter posuit. sanctificet̃. adueniat. fiat. Ad hoc respõdet Criso. ꝙ ideo iste petiones ponũtur impersonaliter qꝛ christus hic multuz caute loquit̃ ostendere volẽs ꝙ ad operationẽ meritoriã opus vtriusq̃ ꝑsona req̃ratur scz tã ꝑsone create q̃ increate. Nã ad opus meritoriũ vite eterne necesse est cõcurrere deũ ⁊ hoĩem. Quia sicut homo nõ ꝑt facere bonũ nisi deũ cooperãte Juxta illud. sine me nihil potestis facere. ita nec deus ꝑt facere opus meritorium vite eterne nisi hoĩe volente et cõcurrente. Sicut a simili terra nõ fructificat sine semĩe nec semẽ sine terra. Ad maiorẽ aũt euidẽtiã sciendũ ꝙ quĩq̃ sunt breuissime ꝯsideranda. Primo ꝙ volũtas dei ꝑfici nõ ꝑt in nobis q̃ ad oꝑa meritoria nisi deo cooperante ⁊ auxiliãte ꝑ gratiã gratũ facien

tem. qz licz homo opa de genere bonoꝝ faciat illa tñ nō sunt vite eterne meritoria nisi volūtas hoīs ꝓpareť a deo ꝙ gratiā. dicit Aug⁹ in. iij. reſpōſione ꝓtra pelagiū Et hui⁹ cauſam ponit ſanct⁹ Tho. in ꝑma ſe. q. cix. q hoc eſt ideo. qz vita eterna eſt fīnis excedēs ꝓportionē humane nature. Hinc ꝙ ſua naturalia nō poteſt homo ꝓducere opa meritoria vite eterne ꝓportionata. ſed ad hoc exigit altioꝝ virtus ſcz virt⁹ gratie. Et ideo dicit apls. j. Corinth. xiij Si diſtribuero in cibos paupū ꝛc. Scōo q nec volūtas dei fit in nobis quo ad opa meritoria etiā ſi videať fieri qō eſt p̄ceptū niſi ꝓcurrēte. ꝓſentiente. ſiue hoīs volūtate coopante. ſm illud Aug⁹. in libro cōfeſſ. Qui creauit te ſine te nō iuſtificabit te ſine te. Cui⁹ rō eſt. qz deus nō acceptat coacta ſeruitia ꝛ opa inuoluntaria. Hinc ſup illud. j. Corint. ix. Unuſquiſq; prout deſtinauit in corde ſuo nō ex triſticia aut ex neceſſitate ꝛc. dicit glo. Qui enim dat vt careat tedio interpellātis ꝛ nō vt reficiat viſcera indigētis. et rē ꝛ meritū perdit. Quicqd igit boni facis cū hilaritate fac ꝛ benefacis. Si cū triſticia facis de te fit nō tu facis. Tercio ꝙ ſi velle hoīs ad opus meritoriū efficaciter ꝓcurrerit. ſtatī ꝛ ſemp ꝓcurret etiā efficaciter ꝛ vel le diuinū. Cui⁹ rō eſt. qz deus immutabiliter ſe habet ad tribuendū donū gratie oī volente recipe. faciēdo qō in ſe eſt. ꝛ ſic illa neceſſitate coactus nulli ſe negat debite ꝑparato Dicit ei Aug⁹ ſup illō ad ℞o. v. Juſtificati ex fide pacē habeam⁹ ꝙ deus recipit ꝓfugiētes ad ſe. Aliter ī eo eſſz iniq̄tas. In cui⁹ argumentū Matth. xv. dicēte chananea. dñe adiuua me. ſtatī affuit velle diuinū cū chriſt⁹ rñdit. Magna eſt fides tua fiat tibi ſicut vis. Quarto ꝙ opus bonū fit ab vtroq; ſcz totū ab hoīe inſtrumētaliter. et totū a deo ꝑncipaliter vel cauſaliter. Et hoc ido. qz oīa humana opa virtuoſa de⁹ in nobis opať ꝙ gratiā ꝓuenientē ꝛ deificat ꝙ gratiā gratū facientē. Unde ſup illud Jobis. xiij. Aqua quā ego dabo fiet in eo fons aque ſalientis in vitā eternā dicit Lyra. ꝙ xp̄s hoc dicit. qz ꝙ gratiā ſpiritusſancti mentē ĩhabitat qui eſt oꝛigo gratie faciētis hoīz ſalire in vitā eternā. Naturale eſt enī q aqua tñ aſcendere ꝑt q̄tū deſcēdit. ꝛ ideo ſicut aq̄ gratie ī nos a deo deriuať ita ꝙ ipaz opa noſtra ad deū eleuanť. qz ſic ꝙ ipam diuine nature conſortes efficimur. vt dicit. ij. Pe. j. ſic etiā ꝙ ipaz opa noſtra bona qō dammō deificāt ita q eterno ꝑmio digna iudicanť. Alioq̄n quis ꝙ mica panis ſuſciperet vbertatē regni celeſtis. Et ſic opus noſtrū totū eſt ſuū ꝙ gratiā ꝓuenientē ꝛ deificantē. ac totū noſtrū ꝙ volūtatē libe ram ꝓſentientē ꝛ cooperantē. Quinto q ex iā dictis nondū habeť ſalutaris opato niſi aſſit ꝛ recta intētio q̄ potiſſime relucz in ꝓfecta ꝓformitate volūtatis noſtre cuz diuina volūtate. Exempli grā. qz nō ſufficit illō facere vel velle qō deus vult q̄ cōformitas eſt finalis vtpote. de⁹ vult q opera pietatis fiāt cū pura ꝓſciētia qō tñ ꝑficit in grā ꝓſtitutus. Neceſſitā boc ſufficit qz forte cauſa eſſet cōpaſſio naturalis et ſic nō mereret. Et ideo oportz q fiat etiam ad qō deus vult q̄ eſt cōformis in rō ne finis. i. ꝓpter amorē di totaliter vt ſal tem ꝓncipaliter. Et hec vltima duo ꝑfectū op⁹ meritoriū ꝓſtituūt. Dis igit ꝑmiſſis ſciendū q hec petitio ſm Aug⁹ in li. de ſermone dñi. quatuoꝝ modis intelligi p̄t. Et ſm hoc q̄tuoꝝ req̄ret deuſ ab hoīe. Nā primo vult deus ꝙ hoīe beatitudīs ꝓſecutionē. qz ad hunc finē creauit deus hoīem vt beatitudinē cōſequať. q̄ beatitudo ī angelis iam eū ꝓfecta ſed in hoīb⁹ reſtat adhuc ꝑficienda. Et ideo chriſtus orare docuit. Fiat volūtas tua ſicut in celo ꝛ in terra. quaſi diceret ſm primā expoſitionem Aug⁹. Sicut in angelis qui ſunt in celis fit volūtas tua vt in oī mō adhereāt tibi recq̄ fruanť nullo erroꝛe obnubilāte eoꝝ ſapientiā. nulla miſeria impediēte eoꝝ beatitudinē. Ita fiat in electis tuis qui in terris ſunt ꝛ de terra formati q̄tum ad corpus. qz q̄uis in celeſtē habitationē nō ſint aſſumpti tñ de terra ſunt aſſumēdi ꝛ in angelicā ſimilitudinē trāſumendi. Iſaac in colł. patrū. Nō poteſt eē maioꝝ oratio q̄

optare vt terrena mereant celestibus adequari. Nã quid est aliud dicere. fiat voluntas tua ⁊c. q̃ vt sint homines simile et angelis ⁊ sicut ab illis fit voluntas dei in celis sic etiam hi qui sunt in terris non suam sed eius vniuersi faciant voluntatem. Vel ita intelligendum est. fiat volũtas tua sicut in celo scilicz materiali ĩ quo oĩa tenẽt ordinẽ suũ et cursum in pace sic etiã in terra in oĩb⁹ seruet pax ⁊ concordia tua. vt ab oĩb⁹ cognoscat ⁊ psequat volũtas tua bona beneplacẽs ⁊ pfecta vt que odis odiamus ⁊ q̃ diligis diligam⁹ et que ꝓcipis impleam⁹. Vñ tm̃ exoptat christ⁹ volũtatẽ nr̃az pformari diuine q̃ Matth. xv̋. in fine de talib⁹ loquit̃ familiariter dicens. Quicũq; fecerit voluntatez patris mei q̃ in celis est. ipe meus frater sozor et mater est. Mater in q̃. q⁹ in eo christ⁹ spiritualiter opatõne spiritussancti cõcipit̃. sozor aũt et frater. q⁹ coheres regni efficitur. nã vtrũq; noĩat ne sexũ aliquẽ ꝓtemnere videat̃. Secũdo vult deus de hoĩe ꝓceptozuz obseruantiã quib⁹ ad beatitudinẽ ꝓueniat̃ dicẽte dño Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mãdata. q̃ vtiq; a peccatozib⁹ nõ obseruant̃. et ideo peccatores noĩant̃ sed obseruare pñt si ꝙuertant̃. Et ideo oram⁹ ꝓ eozundẽ ꝙuersione dicẽtes. fiat volũtas tua. q̃si diceret. Sic̃ sancti et iusti voluntatẽ dei pficiunt in obseruatione oĩm mandatoꝝ q̃. ꝓpterea dicunt̃ celi et celestes. q⁹ cũ apl̃o eoꝝ cõuersatio in celis ẽ. sic ꝙuertant̃ etiã peccatozes ad implẽdũ dei mãdata. que scz implẽdo dei voluntatẽ pficiũt. Vñ sm̃ Criso. saluator noster hãc oraz̃ ꝓ toto orbe terrarũ cuilibet fieri iniunxit. Ideo nõ dixit. fiat volũtas tua in me vel in illo aut in nobis fidelibus tm̃. sed vbiq; terraꝝ vt soluat̃ error et plantet̃ veritas expellat̃ malicia ⁊ plantetur virtus. et sic nõ differat iam celũ a terra. Hoc aũt se demõstrat optare deus. Ezech. xviij. vbi dicit. Nunq̃d volũtatis mee est mors impĩj ⁊ nõ magis vt ꝙuertatur ⁊ viuat. Tercio vult de⁹ in hoĩe reparari ꝓmi status illi⁹ ꝓditionẽ. Prio nãq; fecit deus hoĩez in statu tali q̃ nulla erat resistentia carnis ad animã ita q̃ nõ poterat aliq̃d ꝓtra deũ in aĩaz surgere nec cõtra aĩam in corꝑe q̃n posset sine oĩ difficultate abiicere. sed post peccatũ in penã sentit in se rebellionẽ homo ⁊ pugnam. q⁹ sm̃ apl̃m. ad Gal. v. Caro ꝓcupiscit aduersus spiritũ. et spũs aduersus carnẽ. Hec enim sibĩ inuicẽ aduersant̃. glo. Spũs enĩ natõnis celestis. caro aũt est terrestris. Dum vnũqq̃ ad suã patriã tẽdit fit pugna vehemẽs. aduersant̃ enĩ intantũ vt nõ quecũq; vultis scz bona vel mala illa faciat̃ id est facere ꝑmittamini. Q⁹ si spiritu ducimini nõ estis sub lege scz carnis oppresse Et q̃ spiritu dei agunt̃. hi filij sunt. Sed q⁹ pugnã hãc plene ĩ pñti vincere sm̃ spiritũ nõ possumus sed in futuro q̃n natura restituetur in pristinũ statũ cũ corꝑe illud animale resurgat spũale. imo tunc caro multoꝑfecti⁹ subiiciet̃ aĩe q̃ in ꝓmo statu subiecta fuerat. Et ideo iam idi ꝑm oram⁹ dicẽtes. fiat volũtas tua. vt sic ꝓ celũ intelligat̃ aĩa vel spiritus sm̃ quẽ delectamur ĩ lege dei ⁊ vellem⁹ libẽter obedire ꝓceptis dei ⁊ ꝓ terrã corꝑus nostrũ q̃ sm̃ se ꝓtrahit̃ legi dei quasi dicerem⁹. fiat volũtas tua ⁊c. in celo. i. in spũ vel ꝓprie in sunderesi que semꝑ malũ refugit ⁊ ad bonũ stimulat vel inclinat. vel etiã in rõne que sm̃ se semꝑ bonũ appetit ⁊ in terra scz fiat. i. in cõscientia ꝓ expulsionẽ mali ⁊ dilectionez boni vel ꝓprie in sensualitate. i. in inferiori natura q̃ oĩb⁹ bonis sp aduersat̃ ⁊ mala appetit. Veruntamen licet in futura vita dumtaxat corꝑ⁹ nostrũ ⁊ sensualitas nullam rebellionẽ exercebũt ꝓtra spiritũ. tm̃ hoc ꝑm in viris pfectis etiã hic ꝑt inchoari. et ideo frequẽter hoc efficaci⁹ orandũ est.. Quarto vult deus ab hoĩe capit̃ cũ mẽbris pfectam copulationẽ. Caput igit̃ oĩm hominũ imo ⁊ angeloꝝ est xp̃s Jesus qui suis mẽbris in presenti cõiungitur ꝓ gratiã et in futuro ꝓ gloriã. Oramus igit̃ fiat volũtas tua in celo. i. in christo capite nostro qui dicebat. Nõ veni facere voluntatem meam sed eius qui misit me. Cibus meus est vt faciam voluntatẽ patris mei quod ⁊ ope monstrauit q̃n turpissimã

mortem ex obedientia sustinuit. Et sic in terra infirmitatis nostre qui sum⁹ mēbra eius. Nam ꝑ celū recte christus intelligit̄ et ꝑ terram ecclesia militās. sic̄ enī terra fecundatur celo. ita ecclesia militans fecūdatur christo ꝑ gratiā. Unde glosa super hunc locū dicit ꝙ hic petimus vt nostri arbitrij libertas diuine volūtati ꝑ gratiā societur que scz gratia fluit a capite christo. Preterea cōsequenter p̄t intelligi. fiat voluntas tua sicut̄ in celo et in terra. scz tui spiritualis influxus ⁊ infuse gratie sic fiat in terra ꝑ effectū executionis subsequēte opere. Veruntn̄ in statu glorie ꝑfecte petitio p̄sens dumtaxat adimplebit̄ quādo Jesus christus sibi copulabit ecclesiā gloriosam nō habentē maculā neqꝫ rugā tanq̄ sponsam electā. Tūc enī fiet voluntas dei in nobis sicut in celo aīe sic et in terra corporis beati ita ꝙ volūtas nostra totaliter in voluntatē diuinam trāsformabit̄ fruitōne summe bonitatis ⁊ omnes alie vires inferiores. imo tota natura modo sibi cōuenienti deificabit̄ vt sic ꝟm apostolum sit deus ⁊ omnia in omnibus. Ad laudem dei Amen.

De triplici pane quē petimus scz corporali spirituali et eternali. Et de virtute sacramenti eucharistie. Ser. xliiij.

Facite dignū fructū penitētie. Visis iam de istis trib⁹ petitōnibus que ordināt hominē dei in nobis sanctificari et eius regnū nobis aduenire. ip̄iusqꝫ voluntatez in nobis fieri sicut in angelis licet aliquo mō in hac vita possunt inchoari in hac vita nō tn̄ ꝑfecte nisi in futura vita possidebunt̄. Jaz ordine debito de quatuor sequētib⁹ petitionibus ꝓsequendū est que sunt tꝑales ⁊ ad defectū hoīs respectū habentes et ad eterna cōsequenda nacessario iudicantur Pro quo notandū ꝙ ad tres petitōes p̄dictas ꝯsequendas ꝟm ꝙ animā ordināt ad deum ꝑ gratiā vel ꝑ gloriā duplicē habemus defectū. Primus est impotētia ꝓpter quam illas petitōes cōsequendas ꝑuenire nō possumus. et sic cōtra illuz defectum ponit̄ quarta petitio. Secundus est malicia per quā conamur illas impugnare et sic contra illum defectū ponunt̄ tres alie vltime petitōes. Quantū igit̄ ad ammouendū defectū impotētie postulam⁹ auxilium dicētes. Panē nostrū cottidianū da nobis hodie que est quarta petitio in qua pane vite sustentari petimus. Et hoc ideo. qꝛ ad dei seruitiū ꝟm dei voluntatez ꝑagendū necessariū est nobis robur sustētamenti corꝑis ⁊ aīe. Et qꝛ in pane intelligitur omne necessariū ad victū corporis ⁊ spūs. Ido sub noīe panis nō solū petim⁹ necessaria tꝑalia ꝓ dei seruitio sed etiā bona spūalia ꝑ que mens reficit̄ et cōfortat̄ Et sic in orōne hac trina cōcludit̄ petitio. scz casta que petit ordinate tꝑalia. castior que spūalia petit scz virtutes. gratias. et alia dona. ⁊ castissima q̄ petit ip̄m deuz et sue deitatis intima. Quantū igitur ad primā petitionē q̄ casta dicitur oram⁹. panem nostrū cottidianū da nobis hodie. in qua petitōne quicq̄d est necessariū humano corpori postulat̄. Q⁹ si querit̄ cur oremus ꝓ his adipiscēdis que huic vite sunt necessaria cum dic̄ dn̄s Nolite sollicitiē quid māducetis aut quid induamini? Sz nullus p̄t nō esse sollicitus ꝓ ea re pro qua adipiscēda orat. Ad hoc respōdet Aug⁹. ad ꝓbam dicēs. ꝙ sufficientiaz vite nō indecenter vult qui vult et nō ampli⁹. quia hanc sufficientiā nō apperit ꝓpter seip̄am sed ꝓpter salutē corporis ⁊ habitū cōgruentem ꝑsone hoīs quo habitu nō sit incōueniens eis cum quib⁹ honeste viuendum est. Ista igit̄ habent̄ vt teneant̄ cum nō habent̄ vt habeant̄ orandū est. Preterea Tho. scd̄a scd̄e. q. lxxxiij. dicit ꝙ licz orare qd̄ licet desiderare. sed tꝑalia desiderare licz nō in eis q̄s finē ꝯstituat sed q̄si ammincula quib⁹ iuuamur ad tendenduz in beatitudinē ad qd̄ organice deseruiūt. Et sic mens nostra nō remanet in eis depssa vt in eis requiescat sed vt magis eleuetur sursum ad beatitudinē cōsequendam. Tn̄ quia huic petitōni nō est apponēda nimia

sollicitudo. ideo dominus adiunxit. cottidianum. Ad maiorē aūt euidentiā sciendū q̄ in hac petitōe quicq̄d humano corpori necessariū postulat. Sed vt dicit Eccle. xlij. Qui tetigerit picem coinquinabit ab ea. ideo ne sub pallio necessitatis implicemur reb⁹ tpalibus ac inficiamur reb⁹ terrenis docet christus in desiderio terrenorū sex vicia euitare ī sex verbis in hac oīone contentis. Primū viciū est superfluitas q̄ facit incautos apostatare a deo ⁊ ab omni bono. Nimirū cū sit fomentū oīm viciorū. Quapp̄ orat sapiēs Prouer. xxx. dicēs Diuitias ⁊ paupertates ne dederis mihi. sed tm̄ victui meo tribue necessaria ne forte saciatus alliciat ad negandū. Et tō docet nos petere panē vt ām Crisp. sup Mat. luxuriosos cibos cōpescat. vt dicit Eccl. xxix. initiū vite hoīs aqua ⁊ panis. Et vt dicit Hugo de sancto victore. Dicit panē cibū ad necessitatē ⁊ nō ad voluptatē q̄si diceret. Da nobis victū necessariū. Secūdum viciū est rapacitas q̄ solet sequi ex desiderio superfluorū. Et ideo addit nostrū. nō alienū vt dicit Crisp. sup Math. Potest hic panis materialiter sumi quē nō solum petim⁹ vt habeamus qō est cōmune iustis et peccatoribus. sz vt qō manducem⁹ de manu dñi accipiamus qō est tm̄ beatorū. Nā illi deus dat panē qui cum iusticia requirit panē. Nam panis alien⁹ est oīs illicite acquisitus. Dicit etiā nostrum nō meū. q⁹ nemo debet sibi soli dei bona vsurpare. Nā ām Crisp. sup Math. Deus oīa que nobis dat nō solū tribuit nobis sed p nos alijs vt de eis partē indigēti faciam⁹ Qui igit̄ de laboribus suis nō prestat indigentibus nō tm̄ panē suum manducat sed etiā alienū. In cuius argumentū ām antiqua iura oīa lucra de laborib⁹ mercantijs decimari debēt. vt ptz latius ī sermonibus d̄ decē preceptis in quarto p̄cepto Terciū viciū est anxietas. Nā plerīq̄ licz abstineāt ab illicitis lucris. raro tm̄ superfluam sollicitudinē effugiūt. Et ideo nevelint in longū desideria petitōnis extendere et cōtra p̄hibitionē dñi. Math. vj. de crastino cogitare addit cottidianū. i. non ad multos annos in horreis ⁊ cellarijs reseruatū a quo plures pauperes ali possent cū eis superflua debeant. Cottidian⁹ enī panis nihilomin⁹ dici possit quicq̄d p̄ loco ⁊ tpe discreta ⁊ debita sollicitudo reseruat. Dicit cottidianū. q⁹ cottidie materiali pane indigem⁹ ad corpis nutritionē ⁊ deperditi restaurationē sicut oleum q̄ tinue necessariū est ad fomentū lumīs. Quia sine nutrimēto marcesceret homo. ꝓpter naturalē calorē agentē in humidū radicale et tp̄m cōsumentem. ꝓpter qō homo tantū comedere debet vt viuat et naturā ad horē dei reseruat nō aūt viuere vt comedat. Unde ām Crisp. panē cottidianū nō inquit vt quilibet manducet tantū q̄tum natura requirit ⁊ indiget. nō tantū q̄tum luxuria desiderat. Quartū est arrogātia Sunt enī plerīq̄ qui diuitias quas possident suo vel suor̄ labori. sollicitudini. aut industrie gloriā tribuētes obliuiscunt illas se suscepisse a deo oīm largitore. rapinam q̄rta dei gloriā arbitrātes cuius est terra et plenitudo eius. Et ideo subiūxit da. quia tuū est cuius sunt vniuersa q̄ das escam omni carni. Quintū est tenacitas que ex hac arrogātia ortum habet. Cū ei suo labori seu industrie deuicias acq̄sitas ascribit omnē diminutionē substantie ei⁹ reputat velut exinanitionē. Dicit Basilius omel. j. Si fateris ea diuinitus ꝓuenisse an iniustus est deus qui inequaliter nobis res diuidit. Cur tu habūdas ille vero mendicat. nisi vt tu bone cōpensatōis merita cōsequaris? ille vero patiētie brauiū decoret. Et ideo dñs addit nobis et non mihi. quia dñs largit̄ tpalia nō soluz ꝓ se sed etiā ꝓ alijs indigētibus. xlvij. dis. ca. Sicut. Esurientiū panis est quē tu tenes nudor̄ vestimentū qō recludis miserorum redemptio ⁊ absolutio est pecunia quā tu in terra refodis. Vide ibi totū textū Ambro. cōtra auarol. Sextū est desiderium diu vivendi et terrenis aburēdi sicut dives q̄ horreā maiora implens ait aīe sue. vt ptz Luce. xij. Quo cōtra ponit hodie q̄si diceret. Petite q̄ necessaria sunt ad p̄sns tps. q⁹ nescitis quid vobis supuētura pariat

Verba dei sunt cib⁹ et ruborem animo dant.

dies. Secundo principaliter in hac petitiõne includit petitio castior q̃ scz petit spũ alia id est nutrimentũ spirituale ipius aĩe dicẽs. Panẽ nostrũ cottidianũ ꝛc. qõ intelligi ꝑt tam de pane doctrine ꝙ̃ de pane gratie ꝛ eucharistie. Nã ꝙ̃tũ ad primũ dicit Hath. iiij. Nõ in solo pane viuit homo sed in omni verbo qõ ꝓcedit ex ore dei Raban⁹ ibidẽ. Quia sicut corpus humanũ nõ viuit sine terreno cibo. Et ideo dicit Aug⁹ ꝙ sicut nullũ est maius signũ eterne ꝑdestinatõis ꝙ̃ verba dei libẽter audire. sic nullũ peius est signũ ꝙ̃ illa cõtemnere. Unde Joh. viij. Qui ex deo est verba dei audit. ꝓpterea vos nõ auditis qz ex deo nõ estis. Et ideo cottidie petẽd⁹ ẽ panis iste. Qui spiritualiter quatuor ĩ nobis facit. Primo vinificat affectũ homĩs peccantis sanãs peccati vulnera. Multi nãq̃ carentes vita gratie. ex gustu panis huius cõcipiunt ꝓpunctõis spiritũ. ꝓfitendi. satisfaciẽdi. ꝛ a peccato abstinẽdi ꝓpositum. Et sic aĩe vita scz deus ingrediens ipam animã expulsa peccati morte ꝛ mortis autore statim vinificat ꝑ gratiã ꝛ ei⁹ vulnera sanat. Sapiẽ. xvj. Neq̃ herba neq̃ malagma sanauit illos sed tuus dñe sermo qui sanat oĩa. Secũdo ꝓfirmat cor hominis petẽtis Juxta illud ps. Et panis cor hoĩs cõfirmat quo scz pane cũ Helya oportet nos ambulare vsq̃ ad montẽ dei Nã multi veniũt ad illud desolati ꝛ cõsolantur. multi etiaz opibus bonis fatigati ex temptatõne pusillanimitate ꝛ in bono cõcepto cõfirmanť. Tercio cor hoĩs illuminat ꝓficientis. in agendoꝝ scz cognitõne ps. Declaratio sermonũ tuoꝝ illumĩat ꝛc. Quia nimirũ ostẽdit que sunt diligenda. odienda. fugiẽda. ꝓsequẽda. timenda et amplectenda. expediẽs nos ab oĩ errore. cũ ecõtra verba humana plena sunt oĩbus erroribꝰ. qz diminute sunt veritates. a filijs hominũ. Quarto delectat cor hoĩs ad ꝓfectionẽ quemẽtis. cõtinẽs in se oĩe delectamentũ ꝛ omnẽ saporẽ suauitatis. quẽ scz gustans Petr⁹ ait Joh. vj. Dñe ad quẽ ibimus verba vite eterne habes. Et ps. ꝙ̃ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua dñe. sup̃ mel ori meo. Preterea ꝑt etiam nõ inconuenienter intelligi de pane gratie virtutũ et donoꝝ oĩm. Unde quilibet deuotus quasi mendic⁹ coraz diuite ꝛ benigno patre ꝓcumbens ꝛ inopiã suã ostendens flagitare debet panẽ gratie ꝙ̃ amplioris quo cõfortet ꝓsolet. ad resistendũ animetur. quo inq̃ mẽtẽ ab internoꝝ inedia releuet ꝛ alimẽto virtutũ q̃ donoꝝ reficiat. Denicq̃ etiã ꝑt intelligi spiritualiter de pane q̃ cottidie cõficitur in altari quẽ licet nõ teneamur cottidie sumere sacramentaliter tñ eius receptionẽ spiritualez debemus cottidie petere in spũali vita ne cessariã. Nã hũc panẽ spũaliter recipe est ipi xpo ꝑ fidẽ ꝛ charitatẽ incorporari Dñ Aug⁹ Dr q̃d paras dentẽ ꝛ ventrẽ. crede et mãducasti scz fide charitate formata. Cõsulendũ tñ est ꝙ etiã sepe sacramẽtaliter sumat vt sic habũdanti⁹ effectũ ei⁹. i. rẽ sacrã ꝓsequat. Nã qñ quis eucharistiã accipit q̃nq̃ ꝓpter accipit ꝛ ꝑ ꝓsequẽs q̃ntuplicẽ fructũ ꝓsequit. Primũ est ipm corpus qõ de virgine xps accepit ꝛ ex hoc efficit ꝓpriceps oĩm bonoꝝ q̃ xps in mortali corpe opat⁹ est ac passus. imo oĩm q̃ fecit deus ab Adã vsq̃ ad diẽ nouissimũ etiã q̃ in celo sunt. idcirco dicit ꝓmunio. Scõm est sanguis ipi⁹ ꝓciosus quẽ ꝑ nobis effudit habunde ĩ cruce. et ex hoc mundamur ab oĩ macula. etiã mortaliũ oblitorũ si tñ in ꝓfessione fecerit ꝙs qõ in se fuit. Si enĩ vt dicit Hebre. ix. Sanguis thaurorum et hircoꝝ ꝛ cinis vitule aspersus scz in aqua sanctificat ad emundatõz carnis Nec patent Nũe. xix. ꝙ̃ tomagis sanguis xpi qui ꝑ spiritũ sanctũ semetipm obtulit ĩmaculatũ deo emũdabit ꝓscientiã nostram ab opib⁹ mortuis ad seruiendũ deo viuẽti q̃ scz in infinitũ est carioꝝ ꝛ ꝓciosioꝝ Terciũ ẽ ipa aĩa xpi quã pater misit de corde suo in vterũ virgĩs. Et ex hoc ꝙ homo tã notabili dotat deposito piter acq̃rit deletõ nẽ reat⁹ ira ꝙ ꝑ misericordiarũ ĩmemoz iniurie. pene ꝓ petis debitã relaxare dignat. Sm tñ dispositionẽ sumẽtiz magis vel minus. Nã Sm Tho. in. iiij. tãt⁹ ꝑt eẽ fertuoz in sumẽte ꝙ oẽm maculã ꝛ oẽm reatũ deleat aĩaz ab omni scoria peccati reddẽs immunẽ licet ad modũ pauci tali deuotõ

ne ferant̃ in ip̃m sacramentũ. In alijs aũt
ſm quantitatẽ ⁊ qualitatẽ deuotõis absu
mit peccatoꝝ maliciã ⁊ reatũ. Quartũ ẽ
ip̃a vita cũ corpe et ex hoc ꝙ fidelis acci
pit vitã cũ corpore mutat̃ in deũ sicut ci
bus et potus cõis mutat̃ in comedentem.
Vñ dicit Bonauẽ. sup. iiij. dis. xij. ꝙ ꝓ
prius effectus huiꝰ sacramẽti est iam deo
vnitũ magis viuere ⁊ totũ hoĩem in xp̃m
cõuerti ⁊ xp̃o incorporari sicut carbo igni
tus ab igne totus incorporat̃ et alterat̃.
Et ex hoc accipit virtutẽ ad resistendũ oĩ
bus vicijs cõcupiscẽtijs ⁊ temptatõnibꝰ.
Quintũ est tota trinitas q̃ simul sumitur
sp̃ũaliter mirabili ⁊ ineffabili mõ. nisi mẽ
titũ asseris q̃ ꝓmisit. Ad euꝫ veniemus et
mansionẽ apud eũ faciemus. Et ex h̃ aĩa
illa implet̃ gratia diuina. qꝛ nihil p̃t aĩaꝫ
implere nisi solus deꝰ. Felix igit̃ q̃ hũc pa
nẽ frequẽter mãducat. qꝛ manducantẽ re
plet cũ bono Ecõtrario ve hoĩ indigne mã
ducanti. qꝛ nulloꝝ hoĩm corda sic in malũ
indurant̃ sicut illoꝝ q̃ frequenter indigne
manducãt. Tercio in hac petitõe includit̃
petitio castissima q̃ petit ip̃m deũ fruitõe
fidelissima possidere ⁊ felicissĩa dicẽs. Pa
nẽ nr̃m ⁊c̃. Et q̃ꝫtũ ad hãc expositõꝫ poni
tur in greco ſm Augꝰ de verbis dñi epyo
syon. hoc ẽ sup̃ substantialẽ. Et sic habet̃
etiã Mat. vj. qꝛ deꝰ panis est sup̃ oẽꝫ sub
stantiã creatã sustentãs ⁊ mentẽ nr̃aꝫ vi
uificãs. Tytꝰ. Vel aĩaꝝ panis diuina vir
tus est afferẽs futurã vitã ꝑhẽnẽ. sic paĩs
ex terra ꝓdiẽs vitã corporalẽ ꝯseruat. In
euãgelio vero qd̃ appellat̃ ſm Hebre. ſm
Iero. ꝓ substãtiali pane. moar repit̃ qd̃
dicit̃ crastinũ. vt sit sensus. panẽ nr̃m cra
stinũ. i. futurũ da nobis hodie. Sꝫ cur da
ri petit hodie panẽ futurũ ĩ alio seculo di
stribuendũ. Rñdet Tytꝰ ꝙ cũ cottidianũ
dixisset diuinũ panẽ q̃ aduenit ⁊ futurus ẽ
ſm quẽ hodie nobis p̃stari req̃rimꝰ poscẽ
tes qd̃dã eiꝰ principiũ atq̃ gustũ. quẽ gu
stũ sentiebat p̃s. cũ dicebat. q̃ꝫ magna mlt̃
titudo dul. ⁊c̃. Et paulꝰ. huiꝰ dulcedĩe ve
ctus etiã ꝑ mille mortes cupiebat dissolui
et eẽ cũ xp̃o. Nimirũ cũ ille paĩs ẽ sine de
fectu satiãs. Iux̃ illud p̃s. Satiabor cuꝫ
apparuerit ⁊c̃. Est inq̃ sine fastidio dele
ctãs. nimirũ cũ ⁊ Sap̃. vj. dr̃. de filijs ad
huc mortalibꝰ. dulcedinẽ tuã quã ĩ filios
habes oñdebas deseruiẽs vniꝰ cuiusq̃ volũ
tati. ad qd̃ q̃sq̃ volebat ꝯuertebaĩ. Est de
niq̃ sine morte eternalit̃ viuificãs. et hoc
xp̃s ĩnuebat cũ dicebat. Qui mãducaue
rit ex h̃ pane ⁊c̃. Nã idẽ paĩs xp̃i q̃ recipit̃
hic sub velamẽto recipiet̃. illic clara visio
ne plena fruitõe ⁊ secura tentione.

Quõ oportet euꝫ dimittere in se peccãti qui vult a deo peccatũ sibi dimitti ⁊ qualiter nõ dimittens hãc petitionẽ dicere potest Curq̃ iniuriã remittentibꝰ peccatorũ remissio specialiter repromittitur. Ser. xlv.

Facite dignũ fructũ pn̄ie. Expediti de p̃mo defectu q̃
scꝫ impedim̃ ne diuinã gr̃aꝫ ⁊ gloriã ꝯseq̃
mur. iã scd̃m defectũ ꝓsequam̃ q̃ dr̃ mali
cia. Pro q̃ sciẽdũ ꝙ hec malicia triplex ẽ
Pr̃ia est malicia culpe siue trãsgressiõis.
Scd̃a est malicia pugne ⁊ tẽptatõis. Ter
cia ẽ malicia pene siue tribulatõis. Et ab
his tribꝰ malicijs liberari petimꝰ ĩ his tri
bus vltimis petitõibꝰ. Primã eĩ maliciã
ammoueri petimꝰ in q̃nta petitõe dũ ora
mꝰ. dimitte nobis ⁊c̃. Scd̃o tp̃amꝰ seueri
tatẽ d̃iue iusticie addẽdo. sic̃. ⁊ n. d. de. n.
Quantũ ad p̃mũ oramꝰ dimitte nobis de
bita nr̃a. q̃si diceremꝰ. Tu p̃r̃ cui ꝓpriũ est
misereri sp̃ ⁊ ꝑcere dimitte nobis debita
nr̃a miserãdo ⁊ indulgẽdo. Et Augꝰ d̃ ver
bis dñi. Debitũ aũt q̃d est nisi pctm̃. igit̃
si nõ accepisses alieni fenorꝫ pecuĩaꝫ ñ de
beres. Et iõ pctm̃ tibi imputat̃. Habuisti
eĩ pecuniã cũ q̃ diues nascereris ad imagi
nẽ ⁊ sil̃itudinẽ dei factꝰ sed ꝑdidisti qd̃ ha
bes fenore accepisti. Cũ enĩ arrogantiã ti
bi vẽdicare desiderasti hũilitatẽ ꝑdidisti.
Pecuniã a diabolo accepisti ⁊ debitũ qd̃
nõ erat necessariũ ꝯtraxisti. Pctm̃ aũt vo
cat̃ debitũ. qꝛ obligat peccantẽ ad carce
rẽ eterne damnatõis. penitẽtẽ ad dolorẽꝫ
ꝯtritõis. pudorẽ ꝯfessionis. ⁊ laborẽ sa
tisfactõnis. que patẽt Luce. vij. ĩ magda
lena Preterea sciẽdũ q̃ pctã dimittũt̃ tri
plicit̃. Vnoꝰ p̃ncipalit̃. ⁊ sic ꝯueĩt soli d̃o

Nota hunc sermonem

Secundo merito singulari et hoc cõuenit christo mediatori Luce. v. Vt aũt sciatis q̃ filius hoĩs potestatẽ habet in terra dimittere peccata. Numirũ cũ ꝛ sanguis ei⁹ effusus est ĩ remissionẽ peccatoꝝ. Tercio ministerio spũali. et sic cõuenit sacerdotibus rite ordinatis qui potestatẽ habẽt ligãdi ꝛ soluẽdi ministerialiter Jo bis. xx. Accipite spiritũ sanctũ quoꝝ remiseritis peccata ꝛc. Quantũ vero ad secundũ quo scz tpamus seueritatẽ diuine iusticie subiungimus. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Nã p̃ hoc cõpellim⁹ deũ ad miserendũ qui repromisit Luce. vj. dicẽs Dimittite ꝛ dimittẽ vobis. et sequitur. Eadez quippe mensura qua messi fueritis remetiẽ vobis. Vnde dicit Jo. Cassi. O ineffabilẽ dei clemẽtia q̃ nobis q̃dammõ potestatẽ tribuit qua iudicis possum⁹ temperare sentẽtiã. exempluz nostre remissionis ipm̃ artantes cũ dicimus. dimitte nobis sicut ꝛ nos dimittim⁹. ita q̃ securi huius oꝛois fiducia de cõmissis veniã postulamus. Dicit enĩ Cirillus sup̃ hunc locuz. Vult eĩ vt ita loquar patiẽtie quã hoĩes colũt imitatorẽ fieri deũ vt qualẽ ipi exhibuerũt cõseruis bonitatẽ. talẽ pari lance recipe petãt a deo qui iuste recõpensat et nouit oĩm misereri. Et ideo dicit Criso; Hec igit̃ aduertẽtes grates agẽde sunt debitoꝛib⁹ nostris. fiũt eĩ nobis si sapim⁹ cã indulgẽtie maxĩe et pauca exhibẽtes plurima repiemus. Nã et nos multa debem⁹ et magna debita dño. quoꝝ si minima partem vellet exigere a nobis iam̃ pissemus.

B Hic igit̃ primo queri p̃t. vtruz aliquid apud se nullũ peccatũ sciẽs dicere poterit hãc oꝛõz cũ nullũ videt̃ habere debitũ. et sic oꝛare nõ p̃t vere p̃ dimissione debiti. Ad hoc respõdet Aug⁹ in libꝛo de natura et gratia sic dicẽs. Audeo dicere si omnes sancti essent cõgregati possent veraciter dicere. dimitte nobis debita nostra. Sancti enĩ sine peccato nõ viuũt sed sine pctõ moꝛiunt̃. qz peccata in morte eis soluunt̃ Q. si interrogarent̃ an essent sine peccato responderẽt cũ Johãne ĩ canonica sua Si dixerim⁹ qm̃ pctm̃ nõ habem⁹ nosmetipos seducim⁹ ꝛ veritas in nobis nõ est. Verunt̃ ꝛm Aug⁹. ibidẽ excipiẽda est sp beata virgo Maria ab hac sentẽtia. de q̃ dum de peccatis agit̃ nullã vult fieri mentionẽ. Scimus enĩ inquit q̃ plus gr̃e sibi collatũ erat ad euitandũ ex oĩ parte peccatũ q̃ cõciperen parere meruit illũ quem nullũ cõstat habere peccatũ. Hinc etiã sola virgo Maria hãc oꝛatione in pꝓpria pꝛsona dicere nõ potuit sed bene in pꝛsona totius ecclesie in qua sunt multi peccatoꝛes et debitoꝛes sicut dñs dictauit ad oꝛandum in pꝛsona ecclesie poti⁹ q̃ in pꝓpria pꝛsona. Secũdo queri p̃t. quid de illo q̃ dicẽ hanc oꝛõz et tñ nõ vult dimittere pꝛimo. Ad hoc dicendũ si talis hãc oꝛõz dicit in pꝛsona pꝓpria mendaciuz ꝛ pctm̃ incurrit. Quia dicẽ Aug⁹. Si debitoꝛib⁹ nostris nõ dimittim⁹ ipa oꝛõne nostra inculpamur ꝛ deũ aduersuz nos excitam⁹ ꝛ ipi sup̃ nos inducim⁹ maledictõz poti⁹ q̃z benedictõz sicq̃z fit q̃ oꝛõ dñi debz esse salubꝛis fit noxia ꝛ pctã nostra q̃ minuere debuim⁹ oꝛãdo augem⁹. Hec ille. Si vero intẽdit hãc oꝛõz in pꝛsona ecclesie oꝛare tũc dicit eam sine mẽdacio ꝛ pctõ Verunt̃ caret fructu toti⁹ oꝛõis. Quia dicẽ Berñ. q̃ venia dei peccatoꝛi ñ dat̃ cui⁹ coꝛ rancoꝛe aut invidie liuoꝛe afficit̃. Et ponit Jsiõ. sikitudinẽ dicẽs. q̃ sicut nullũ in vulnere pdest nocumentuz si ferrũ adhuc in eo sit. sic nihil pficit illi⁹ oꝛõ cuius adhuc dol⁹ẽ in mẽte vel odiũ in pectoꝛe. Si pinde dicẽdo dñicam oꝛõz illã petitionẽ obmitteret et seralias diceret. nec sic quidẽ fructũ aliquẽ pciperet q̃ ad meritũ vite eterne. qz cõtra ordinationẽ ꝛ traditõz xp̃i diceret. Et q̃ in vno offendit est oĩm reus vt dicit Jacob⁹ in canonica. Si denicq̃ penit⁹ dimitteret oꝛõz dñicam ꝛ diceret. Aue Maria Credo. Miserere ꝛc. nec sic q̃dẽ pficeret ad meritũ vite eterne. Quia dicit Criso sup̃ Math. Cũ qua ergo spe oꝛat q̃ inimiciciam seruat aduersus alterũ a q̃ fozsitã lesus est. Sicut enĩ ipe oꝛãs mentit̃. dicit enĩ remitto et nõ remittit sic ꝛ dicto petit indulgentiaz ꝛ nõ illi indulgẽt̃. Sic multi nolẽtes veniã dare peccãtib⁹ in se fugiũt

istā oratiōnē orare stulti. Primo quoniā qui sic non orat vt docuit christus non est christi discipulus. Secūdo q̄ nec pater libenter audit orōz quā filius nō dictauit. cognoscit enī pater filij sui sensus ⁊ verba nec suscipit q̄ vsurpatio humana excogitauit sed q̄ sapiētia christi exposuit. Nō tñ sic intelligendū q̄ pater orōz illā nō suscipiat nisi de eis q̄ ex fraude postponunt orōz dñicam nolētes indulgere ꝓximo nocenti. Dicit enī Cyprianꝰ q̄ xp̄s qui nos orare ꝑ peccatis docuit ⁊ paternā misericordiā repromisit plane legē addidit certa ꝙditione nos cōstringēs vt sic nos debitū dimitti postulemꝰ sm q̄ ipi debitoribus nostris dimittimus. Tercio queri ꝑt que sūt illa debita ad que dimittēda sumꝰ obligati si volumꝰ ⁊ nobis debita dimitti. Ad hoc dicendū q̄ multa sunt. Vñ nāq̄ tenemur dimittere ꝓncipaliter offensaz nedum petēti sed etiā adhuc ꝓsequenti. et ꝫ est de necessitate salutis. hoc est rancorez tenē quis deponere qui sequit̄ et appetitu vindicte ꝓpter illatā iniuriā. Alioquin remissionē peccatorum nō accipiet a deo. Quia dicit̄ Eccle. xxviij. c. Qui vindicari vult a dño inueniet vindictā et peccata illius seruās seruabit. Relinque ꝓximo tuo nocenti te ⁊ tūc deprecāti tibi peccata solūētur. Homo hoī reseruat irā ⁊ a deo q̄rit medelā. In hominē similē sibi nō habet misericordiā et ꝑ peccatis suis deprecabitur. Ipe cum caro sit reseruat irā ⁊ ꝓpiciationē petit a deo. Quis exorabit ꝑ delictis illius? Hec ibi. Non tñ tenē aliquis ostēdere illā remissionē signis exterioribꝰ q̄ hoc est tñ de pfectione. Tercio veniaz petenti et ꝓsequi desistenti tenemur etiaz remittere punitionē etiā que est ex zelo iusticie si tñ p̄sumit̄ q̄ ficte nō faciat ꝓter q̄ in duobus casibꝰ. quia tunc licitum essz petere vindictā rōne ꝓprie emende. quia tunc petit q̄d suū est sicut creditor petens debita sua. Sed in iniurijs illatis q̄ sic inferuntur q̄ reddi non possunt sine vindicta debita non sunt repetenda. quia nihil ꝓdest si percussus aliuz repercuteret eo q̄ ꝓpter hoc nō restitueretur in corpore q̄d lesum esset sed magis esset vindicte solatium. In talibus enim sm Augustinū timidus animus fomenta vindicte querit ⁊ desiderat sanum et firmū nō iuuant quin potius misericorditer alterius infirmitatem perferendam inducit. q̄ alieno supplicio mitigandā. Tercio ad familiaritatem se nō ficte sed pure ingerenti tenemur etiā familiaritatē exhibere exterioza signa dilectōnis exhibendo nisi ex illa familiaritate peioz iactura timeretur sed hoc ostēdere etiam adhuc actualiter ꝓsequentibus perfectorum est. Vnde sm Augustinuz in Encheriō. Quia hoc tam magnum bonū scz dimittere debita ⁊ diligere inimicos tante multitudinis nō est q̄ credimus exaudiri cum in oratione dicitur. Dimitte nobis debita nostra. Proculdubio verba sponsionis huius implentur si homo q̄ nec dum ita ꝓficit vt iam diligat inimicū. tamen quādo rogatur ab homine qui peccauit in eum vt ei dimittat. et dimittit ex corde. qui etiā et sibi rogauti dimitti vult vtiq̄. Quarto pecunia aut aliud qōcūq̄ debiti nec soluere valenti remittere pie tenemur nec molestare debemꝰ nisi postmodum venerit ad pinguiorem fortunā. imo nec creditor illo casu iuridicam habet actionē sup̄ debitorē. Qz in annis ē actio creditoris quā se cludit inopia debitoris. vt. ff. de dolo. Jam is. Veruntamen illa actio nō expirat sed sopita est qui tamen postea tenē ad restitutionē si peruenerit ad pinguiorem fortunā nisi creditor ex toto remisisset Sicut euangelicus ille a quo seruus petebat dilationem dicens. Patientiam habe in me ⁊c. et meruit remissionem. Quinto volenti sed sine magna difficultate reddere nō valenti tenemur ꝓlongare terminum solutionis ⁊ suo tempore debitum sine impetu et violentia dulciter exigere nō sicut ille de quo in euāgelio Math. xviij. dicit̄. q̄ tenēs suffocabat eū et misit euz in carcerem. Et si causa requiriti terum secundo et tercio prolongare. Quia ieiunium iudeorum a deo reprobatum inuenitur eo q̄ tūc maxime vacabāt exigēdis debitis Isa. xviij. dicēte dño.

Ecce ad lites et cōtentiones ieiunatis ⁊c̄ et oēs debitores vestros repetitis. Vide latius supra in sermone de ieiunio pnīa et cōtritione. Quarto queri ꝑt cur remissio peccatoꝝ a deo plus attribuit actui q̄ indulgemus ꝓximis q̄ ceteris actib⁹ virtuosis cū magis videt attribuendū actui rōis vel alicui alīj actui charitatis deo immediate vnito. Ad hoc dicendū ſm Bernū de religione christiana. q̄ licz charitas ꝑ respectū ad oēs actus sibi necessarios hāc remissionē impetret et hoīez vita gr̄e viuificet xp̄s tn̄ charitati q̄ opit multitudinē peccatoꝝ hāc remissiōz attribuit ad actū quo ꝓximis indulgem⁹ triplici rōe. Prio ꝓpter excellentiā illius actus vt ostendat singularitas virtutis ⁊ q̄ singulariter deus actū istū in dulcionis ꝓcipit. exigit. et acceptat. In cui⁹ misteriū ꝓiter et exemplū xp̄s in cruce pendēs cūctis alīs ꝓposuit illud verbū Luce. xxiij. Pater dimitte illis qz nesciūt q̄d faciūt. Vnde virtus hec tāte excellētie est q̄ beatus Grego. reputat eam quasi martiriū dicēs in omel. quadā. Vori a ꝓsequente martiriū est in aperto corpore. ferre vero cōtumelias et odiēte diligere martiriū est ī occulto cogitatōne. Et iterū dicit Grego. Patientiam maiorez reputo signis ⁊ miraculis. Nec esse potest ī homine maior expressio diuine similitudinis q̄ ꝓpter deū omnes iniurias animo grato suscipe ac in se peccantibus clementer indulgere eosq̄ ex intimo corde diligere. Et ideo Matth. v. Cētetur filius patris celestis. Vbi dicit Crisso. Diligite inimicos vestros. et sequit. vt sitis filij patris vestri qui in celis est. q̄ solem suū id est christuz oriri fecit. i. nasci super bonos ⁊ malos. et pluit pluuiam doctrine sup̄ iustos ⁊ iniustos. Venit enī vocare peccatores ad penitentiā. Cyrillus. Magnū est igit̄ preconiū pietatis. reddit enī hec virtus nos deo cōformes et quasi quedā signa subtilis nature nostre imprimit animabus Secundo vero ꝓpter correspondentiā actus illius. quia quandaz habet cōdignitatem ⁊ proportionabilitatem correspondētie mutue et decentis eo q̄ indulgere ⁊ indulgentiā impetrare sibi mutuo correspondeant. Sicut Matth. v. in beatitudinibus varias correspondentias premioꝝ ad merita dominus assignauit vbi dicit. Beati qui lugent quoniam ipi cōsolabunt. Beati misericordes quoniam ipi misericordiam cōsequentur ⁊c̄. Vbi pauperibus regnum celorum. mitibus terram viuentium. lugentibus eternam cōsolationē repromisit ⁊ sic de alīs. Et sicut dominus dixit. Beati misericordes quoniā ipi misericordiam cōsequent. dicit glosa. Merito misericordibus misericordia impenditur vt plus accipiant q̄ meruissent. et sicut plus recipit qui vltra saturitatem habet q̄ ille qui tantum habet saturitatem. sic maior est gloria misericordie q̄ prudentiuz. Hoc ibi. Sic etiā dominus dicit Luce. vj. Dimittite et dimittetur vobis. quia magis proflua largitate deus remitter remittentibus. Vnde Cirillus ibidem. Q̄ autem ampliori manu recompensationem accipiemus a deo. qui largiflue donat diligentibus eum. hoc est pro amore eius ꝓximo remittentibus ostendit subdens. Mensuram bonam. vnie. et cōfertam gratie et cogitatam. spiritualis leticie. et supereffluentem eterne glorie dabunt in sinum vestrum. quia ipi quibus remittimus causa erūt q̄ dominꝰ dabit. Q̄ si prima facie videatur illud intelligi de illo quod ait dominus. Date et dabitur vobis. tamē multomagis verificatur in illo dimittite et dimittetur vobis quod mortiferum. dabitur autem quod salutiferum est. Quia ſm Augustinū. nullus genus elemosinaruz est maius q̄ id quod ex corde dimittimus q̄ quis in nos peccauit. Et iterum Augustin⁹. Et inimicoꝝ inquit dilectionez vos cōmoneo. quia ad sananda peccatorum vulnera nullum medicamentum vtilius esse cognosco. Sicut enim in mandatis dei nihil mirabilius sic homini nihil fructuosius deo nihil acceptius. et diabolo nihil molestius reperitur. Tercio denicq̄ ꝓpter eius experientiam vt sez per hoc ostendat q̄ actus amoris in ꝑsenti vita. put in deū absolute

Nota.

refertur nō est pfectus, nec p̄ pſequēs deo pfecte grat⁹ nisi descēdat ad dilectōz pr̄i vsq̄ ad inimicos ⁊ vsq̄ ad gratā indulgē tiā offensarū se patēter expēdat. Cui⁹ rō est, qz deus inuisibilis est, prim⁹ aūt visi bilis est. Cū igit̄ quidē actus diuini amo ris sepi⁹ habeāt nimis falsam similitudi nem puri⁹ sinceri amoris q̄ ab amore na turali a min⁹ exptis defacili discerni non p̄t. Actus aūt quo q̄s ex corde parcit iniu r̄is et amplectit̄ inimicos. defacili ē ꝯgno scibilis. Ideo vult de⁹ q̄ veritas amor̄ sui in hoīe ꝓrobet̄ visibili q̄ tanq̄ imago dei nobis ꝓponit̄ loco ei⁹ ⁊ in quo sensibi lius et infallibili⁹ ꝓbari p̄t homo an dili gat deū vere, saltē in illis actib⁹ q̄ nostre nature sensibiliter repugnare vident. Dñ Johā. in canonica. j. c. iij. Si q̄s dixerit qm̄ diligo deū ⁊ fratrē suū oderit mēdax est. Lyra ibidē. Quia dilectio dei includi tur ī dilectōe p̄rimi. Et ad hoc inducit rō nem dicēs. Qui nō diligit fratrē suū quē videt deū quē nō videt quō p̄t diligere? quasi d. Nō est ꝓbabile qz dilectio p̄rimi est quedā via ad dilectōz dei, sequit̄. Et h̄ mādatū habem⁹ a deo scz Math. xxij. vbi p̄ceptū d̄ dilectōe p̄rimi ꝓiungit̄ mādato de dilectōe dei. et hoc sequit̄, vt q̄ diligit deū diligat ⁊ p̄rim. Dñ p̄rogatiua hui⁹ di lectōis vsq̄ ad inimicos excellēter in illo p̄s. Ecce q̄ bonū, exprimit̄, vbi in fine be nedictio eterna vita a dño in recōpensa tionē dari demandat̄. Vide totū p̄s. cuz glosa. Ad laudē dei Amen.

Q⁹ temptamur deo permittē te. ⁊ cur de⁹ permittit. ⁊ de septē modis temptationū. Ser. xlvi.

Facite dignū fructū penitētie. Discussa vtcūq̄ p̄ma p̄te malicie ne gratiā et gloriā cō sequamur impedimēte. Jā secundū ꝓsequa mur q̄ est malicie pugne temptatōi⁹ p̄ qua dñs supanda infert sextā peritiōez Et ne nos inducas in temptatōz. Per q̄ verba docet nos in oī temptatōe implorare sub sidiū diuine defensiōis ⁊ ꝓtectōis a malo Qz sic̄ oīa bona sunt a deo p̄ ꝓductōz. ita oīa mala sunt a deo p̄ p̄missionē. Et iō di uinū adiutoriū coopatiuū ad bonū ⁊ de fensiuū a malo est nobis necessariū. Quia sic̄ nullū bonū facim⁹ sine diuina gr̄a. ita nullū malū facim⁹ sine diuina ꝓuidēcia, si ue patimur. Nā diabol⁹ nō p̄miss⁹ a deo nos tēptari nō p̄t. Dicit ei Crist. sup illud Math. viij. Si eīcis nos mitte nos ī por cos. Qz si aduersus porcos demōes non audēt aliq̄d facere nisi de⁹ cōcesserit mul tomag aduersus hoīes nihil p̄nt nisi a deo p̄missi. Et hoc oñdit dñs cū dixit ad sathā petentē Job ad temptandū in aduersita tib⁹ eius ꝓmo. Ecce vniuersa q̄ habz ī ma nu tua sūt. tm̄ in eū nō extēdas manū tuā Et iterū c. ij. Ecce in manu tua est verun tm̄ aīaz ei⁹ serua. Et Aug⁹ dicit in li. de ser mone dñi in mōte. q̄ fiūt temptatōes ad hoīes ꝓ suis petīs puniēdos. vl̄ ꝓ sua mia ꝓbandos ⁊ exercitādos. nō p̄tāte ei⁹ sz p̄ missionē dei. Qz si q̄rat quō intelligit̄ di abol⁹ locutus fuisse cū deo q̄n expetīt Iob ad temptandū. vel de⁹ cū diabolo cū tra didit illi Job in p̄tāte sua. Ad hoc rñdet Aug⁹ q̄ hoc intelligi p̄t dupliciter. Prio intellectualiter. Nā si de⁹ loquit̄ in aīa cu iuslibet hoīs nō solū iusti sz etiā pctōris. Jux illud p̄s. Audiā q̄d loquat̄ in me de⁹ multo fort⁹ loqui p̄t ⁊ loquit̄ in intellectu cuiuslibet angeli boni vel mali. Planū aūt est q̄ intellectū posuit ī natura angeli bo ni vel mali. Quicq̄d igit̄ bonitatis ⁊ veri tatis cogitat̄ p̄ intellectū diaboli totū at tribuendū est dei locutōi. Et quicq̄d mali cie ⁊ prauitatis cogitat̄ p̄ ipm sibi p̄ ⁊ lo cutōi sue a q̄ malicia dict⁹ est diabol⁹ ipo nendū est. Illa igit̄ cogitatio. nūq̄d ꝓside rasti seruū meū Job. q̄ nō sit ei silis ī ter ra simplex et rectus ac timēs deū. dicitur fuisse dei loquēt̄is ī intellectu diaboli. qz erat vera ⁊ iusta. Et illa cogitatio. Nūq̄d frustra ⁊c. p̄ totū. fuit diabolo ⁊ ei⁹ locutō ni tribuēda. qz fuit prava ⁊ puersa. Sed o p̄t intelligi q̄ de⁹ loquat̄ et sit locutus bo nis ⁊ malis angelis corpaliter nō in eoz cogitatiōe sed p̄ corporalē et visibilē crea turā huic operi accomodatā sicut dñs et creator est oīm creaturarū. vt idē Aug⁹ di

cit. Sed ad cepta redeundo q̄ri p̄t q̄d dn̄s per hāc petitionē intelligi voluit presertiz cum dixit angelus Thobie eiusdē. xij. Qz acceptus eras deo necesse fuit vt temptatio ꝓbaret te. Ad hoc dicendū ꝙ per hāc petitionē nō oramus vt nō temptemur. qz sup̄ illud Math. iiij. Ductꝰ est Jesus in desertū vt temptaret̄ a diabolo. Dicit Criso. Non solum aūt christus ductus est in desertum a spiritu sed ⁊ omnes filij dei habētes spiritū sanctū. Nō enī sunt ꝯtenti sedere ociosi sed spiritus sanctus vrget eos aliquod magnū apprehendere opꝰ qđ est in deserto q̄tum ad diabolū. qz nō est ibi iniusticia qua delectat̄ diabolꝰ. Omne enī bonū est extra carnē et mundū. qz non est s̄m voluntatē carnis ⁊ mundi. Ad tale igitur desertū omnes filij dei exeūt vt temptent̄. vtpote si ꝓposuisti nō ducere vxorem. duxit te spiritussanctus in desertū. i. extra fines carnis et mundi vt tempteris a cōcupiscentia carnis. Quō enī temptat̄ libidine q̄ tota die est cū vxore. Scire aūt debemus ꝙ filij dei nō temptant̄ a diabolo nisi exierint ī desertum. Filij aūt diaboli in carne et mundo cōstituti cōfringunt̄ et parent. Sicut bonus homo si vxorē habet nō fornicat̄ sed ei sufficit vxor sua; malus aūt etiam habens vxorē fornicat̄ ⁊ sic in omnibus inuenies. Hec ille. Nō igitur christus orare docet vt nō temptemur sed ne in temptationez inducamur. Nam s̄m Augꝰ. de sermone dn̄i in mōte. Aliud est induci in temptationē. et aliud temptari. sine vero temptatōe nemo ꝓbatus esse p̄t siue sibi siue alij. Deo aūt ante omnes temptationes quisq̄ notissimus est. Nō igit̄ hic orat̄ vt nō temptemur sed vt nō inferamur in temptationē tanq̄ si quispiam cui necesse est igne examinari nō orat vt igne nō cōtingat̄ sed vt nō exurat̄. Inducim̄ enī si tales inciderint quas ferre nō possumus. Et Ciprianꝰ. q̄ aꝑte ostendit̄ cōtra nos nihil aduersariū posse nisi deus ante ꝑmiserit vt omnis timor noster ⁊ deuotio cōuertatur ad deū. Et iterū Augꝰ in libro de bono perseuerantie. Voluit dominus a se posci ne inferamur in temptationē qđ poterat nobis et nō orantibus dare. quia voluit ⁊ ammoneri a quo hec beneficia accipiamꝰ quādo diabolū in temptationibꝰ superamus. Nō tamē sic intelligendū est quasi deus induceret nos in temptationē qz s̄m Jacobū deus neminē temptat scz ducēs ad peccandū. Sed deus in temptationē induci patit̄ illū quē auxilio suo deserit. Nam sicut a diabolo nō ꝑmisso temptari īpossibile est. sic a diabolo ꝑmisso nō temptari impossibile. Secūdo q̄ri p̄t. cur deus hoīez ꝑmittit temptari quē ab eterno p̄sciuit in temptationē casurū. Ad hoc respondet Augꝰ. xj. sup̄ Gen̄. c. j. vbi eandem questionē mouet. ꝙ hec questio sit super vires suas. addit tamē vnā causaz dicens. Nō videtur mihi magne laudis si ꝓpterea possit homo bene viuere. qz nemo male viuere suadebat. Et aliā causam assignat ibidē. viij. ca. dicēs. ꝙ palma ⁊ victoria gloriosior ē temptatōi nō cōsensisse q̄ temptari nō potuisse. Secundo vero causam idem assignat in Enche. vij. c. dicens. Oportebat fieri primū hoīez vt et bene velle ⁊ male possit. nec gratis si bene. nec impune si male. Qđ Richar. latiꝰ declarat dicēs. Deus hoīez ꝑmittere debuit tēptari. qz princeps statuēs legem iustā ꝑmittere debet eaz obseruari nisi ex gratia velit cum aliquo dispensare. Lex aūt cōmunis et iusta instituta est a deo hominez vti posse libero arbitrio suo. liber siue ad bonū siue ad malū Deus igit̄ ꝑmittere debuit vt homo vteret̄ sua volūtate siue ad bonū deo adiuuante. siue ad malū deo ꝑmittente ⁊ nō cooperāte. Sed in temptatōne datur occasio vsus huiꝰ. Porro lex ista scripta est digito dei a sapiēte denunciata Eccle. xv. vbi dicit̄. Deus ab initio ꝯstituit hoīez ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui. et adiecit mādata ⁊ p̄cepta. si volueris cōseruare mandata cōseruabūt te. Apposuit tibi aquā refrigerij ⁊ ignē scz refrigerij ⁊ ignē scz supplicij ad qđ volueris appone manū tuā. Quartā ꝓinde rōez addere possumꝰ qz đ malo qđ fit ꝓueīt bonū ip̄is malū faciētibꝰ. Dn̄ sup̄ illđ. Ro. viij. Scimꝰ q̄ m̄ diligētibꝰ deū oīa cooꝑant̄ ī deū dic̄ glosa

etiam peccatuz, quia ex hoc fortiores cautiores q magis humiles resurgunt. Et frequenter magis grati sunt q magis diligūt sicut ptestatur dñs dicens. Cui autē minus dimittit minus diligit. Quintā causam addit magister sententiarū libro. j. allegans Augustinū dicentē. q deus nō sineret mala fieri nisi de malo elicere bonū posz. Imo dicit magister senten. in ꝓmo dis. xlvij. allegans Aug⁹. q deus quasdā voluntates suas bonas vtiq; implet ꝓ malorum voluntates malas sicut per malignos iudeos bona voluntate patris christ⁹ ꝓ nobis est occisus. Quod tñ bonum fuit vt apls Petrus, quādo id fieri nolebat sathanas ab eo q̄ occisus est diceret. Et iterum querit ibidem magister sñiaz vtrum deus volebat pati et occidi a iudeis. Et respondet q deus nō voluit actionem iudeorum que mala erat sed voluit passionem q̄ bona erat et hec voluntas bona ꝙ malas volūtates indeoz impleta est. Sic etiā omnes sancti cupierunt christū mori ꝓpter hoīs liberationē et diuine voluntatis impletionem. sed noluerūt eū mori delectatōne ipius afflictōis. Ex his omnib⁹ colligi potest q verus adletha christi debet appetere temptari. Quia fm Aug⁹ ad ꝓbam. Molestie et tribulatōes seu temptatōnes rpales ad salutem ꝓsunt vel ad saluandum supbie tumorē vt in paulo tradito angelo sathane ad collaphisandū vel ꝓbandum ꝙ exercitationē. vt in Thobia sicut allegatū est. Vel ad peccatoz flagellationē. vt in maria sorore Moysi lepra percussa. Vel ad premiū et meriti cumulationem. Judith. viij. Memores esse debetis quō Abraham pater noster temptatus est et per multas tribulatōnes ꝓbat⁹ dei amicus effectus est. sic Isaac sic Jacob sic Joseph sic Moyses sic omnes qui placuerunt dño per multas tribulatōnes ambulauerunt. Tercio queri potest cū fm Aug⁹ temptare sit idez q de persona quā quis ꝓbat dubitare sicut exponens illud apli. Temptatio vos nō apprehendat nisi humana dicit. q ibi temptatio posita est ꝓ dubitatione, quia de hoīe dubitare licz nō autem de deo. Quottuplices igit sunt temptationes et temptatores. Ad hoc dicendum q triplices sunt temptatores scz deus homo et diabolus. Deus enim temptat vt erudiat et scientem faciat. Homo vt sciat. Et diabolus vt seducat. Nam et si caro temptat vel mundus que cazēt dubitatōne vel cognitōne ex prima tñ temptatōne diaboli q seductōe. talis temptatio subsecuta est. Temptatōes vero sunt sextuplices. quia sex sunt modi temptatōnis. Primus modus est diuine manifestatōnis vt ingerat homini temptato ꝓpriā cognitionē et vt vlterius ducat ad aliorū noticiam. Et sic deus temptauit Abrahā vt habetur Genes. xxij. quādo p̄cepit illi imolare filium quo parente reuocauit de⁹ preceptū. et sic videtur q deus illud p̄cepit quod tamē ipe nolut. et sic etiam preceptum implicabat cōtradictionē qō impossibile fuerat adimpleri. Ex quo ꝓbabiliter p̄t argui q dei preceptum fuit irrationabile et iniustū q per cōsequens nullo modo obseruandum. et ex ꝓsequenti de⁹ iniustus. Ad hoc respōdet Alex. de halis super primū sententiarū in fine. q duplex est preceptū scz ꝓbatōnis et executōnis. Vnum respicit voluntatē et altez respicit opus. Voluit igitur deus quod precepit nō vt fieret sed vt facere vellet. Contra. Deus nouit eius voluntatē. Dicendū q nō precepit vt ipe sciret eius voluntatem sed vt manifestaret eius obedientiaz ad sui et aliorum vtilitatē. Dec ibi. Eodē modo deus fideles suos temptat ꝓ difficilia ad acceptationē experimenti de viribus dilectōnis q fidelitatis. Juxta illud Eccle. vj. Si est tibi amicus fidelis in temptatōne posside illum. Hinc Deutro. xiij. Temptat vos de⁹ vt sciat si diligatis euz an non. id est scire vos faciat quia vires sue dilectōnis ignorat homo nisi experiatur. Et Thobie. xij. Quia acceptus eras deo necesse erat vt temptatio probaret te. id est ꝓbatum te tibi q aliis ostenderet Nunc igitur deus hominem temptat ad malum vel ad casum sed ad bonum vel ad sui ꝓpius manifestatiōez vt sciat in quibus

deficit et quibus ꝓficit vt non in se sed in deo cōfidat. vel vt cautiorē vel sollicitum magis reddat. Secundus modus est humane experimentatōis qui scz ad hoc fit vt experimentū veritatis accipiat ab illo qui dubitat. vt patet. iij. Re. x. vbi dicit quō regina saba prudentissima venit probare Salomonē in enigmatibus id est obscuris et dubijs questionibus. vt dicit Lyra. Et sequit. Nunc ꝓbaui q̄ media pars mihi nunciata nō fuerat. Et hec dicitur temptatio humana. De qua. j. Corinth. x. Temptatio vos nō apprehendat nisi humana. Nec etiam ista temptatio mala est nec cōtra eos qui sic temptant sed cautelosa qua homo etiaz temptat de amicicia et fidelitate. Sicut ꝓsulit sapiens. Eccle. vj. Si possides id est possidere vis amicū in temptatōne posside illum ne facile credas ei temetipm ⁊ cetera multa. Similit Eccl. xxxvij. in ꝓncipio. vide si placet. Dicitur etiā temptare homo hominē quādo nititur eum inclinare ad suam voluntatē eos q̄ posse inclinat. Tercius modus est transitorie tribulatōnis qua scz ꝓbamur tanq̄ aurum in fornace. Et hec temptatōnes diuersimode cōtingunt vel a deo disponente. vel ab hoīe inferente. vel a diabolo suscitante. Primū in Thobia. Secū dū in Joseph. Terciū in Job patet. Deuntamē quocūq̄ mō veniunt sufferri patienter et gaudenter debeant. tum qr fm aplm Ro. viij. Nō sūt cōdigne passiones huius tpis ad futurā gloriā. tum quia fm Grego. mala que nos premūt ad deū nos ire cōpellunt. Unde ꝓpter quatuor sunt amplectāda. Primo ꝓpter aduersorū fortitudinem. Juxta illud ꝓs. Cum ipo sum in tribulatione ⁊c. Ideo alibi dicit. In deo meo transgrediar murū. Secundo ꝓpter premij magnitudinē que nimirū excedit omnē humanū intellectū. qr nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit. vt dicit. j. Corint. ij. Hic dicit Jacob⁹ in canonica sua in ꝓmo ca. Omne gaudiū estimate fratres id est ꝓfectum ⁊sicut aplī Actuū. v. Ibant gaudentes a cōspectu cōcilij ⁊cum in temptatōes varias incideritis scz aduersitatis. Ratō ponitur figuratiue Exodi. j. qr filij israel cōtra magis opprimebant tanto magis multiplicabantur. sic spiritualiter. Hinc Genes. vij. dicit. q̄ multiplicate sunt aque et eleuauerunt archam in sublime. sic spūaliter in tribulatōne sublimat homo meritis Tertia ratio subdit. Quia ꝓbatio patientiam operat. Patiētia autē ꝓfectū opus habet. Nam vera ꝓfectio cōsistit in plena mortificatōne passionū naturaliū ad quas cōculcandas maxime iuuat aduersitates. Tercio ꝓpter eterni supplicij formidinem quia eternū supplicium cōmutant in tpale et momentaneū. Et quia in multis deliquimus omnes ad abolendā scoriam peccatorū oportz nos fm aplm p̄ multas tribulatōnes intrare in regnū dei. Quarto ꝓpter cōsortij pulcritudinem. qr innumerabilia milia martirū. virginū. cōfessorum hanc viam ingressi sunt. Nunq̄ enim deus amicum habuit qui hac temptatōne nō fuit ꝓbatus. Quartus mod⁹ est ambitiose sublimatōnis et specialiter ascribitur diabolo. quia diabolus principaliter temptat de illis peccatis quibus ipe percussus ē scz de superbia. inuidia. odio. ira que dicuntur vicia diabolica. quoniā illis mediantibus de angelo factus est diabolus. Nihilomin⁹ tamē omnib⁹ alijs temptationibus se immiscet in omnib⁹ laqueum deceptōnis tendens ⁊ obiectis tanq̄ instrumētis ad hoc aptis abutēs. Quādo tamē obiectū et materiā temptandi recipit a cōcupiscentia carnis tunc nomē sortitur temptatio a temptatore scz ab instrumento. similiter quādo a spectatu mundi Sed quādo accipit a seipo vt in superbia inuidia ira. tūc sortitur a temptatore. Et hec temptatio tres gradus habet. Primo cōsistit in suggestione sola. et sic fit tm̄ exteri⁹ sicut cōtigit in christo qui in temptatiōnē diaboli nullā sensit inclinationē. Secund⁹ ꝓcedit vscz ad delectationē. ita q̄ de delectatōne vincimur et ligamur vinculo trahente. sicut dicit. vij. ethi. q̄ incōtinens vi passionis extrahit a regimīe mētis ita q̄ nescit facienda quemadmodum

oportet cū scire sicut qui stat in fumo aptis oculis videt quidē sed nō quemadmodum oportet eum videre. Et p illā delectationē inclinat aīa et fomes carnis ipi suggestioni. Tercius aūt gradus hominē pcipitat in cōsensum delectatōis quando scz ipam delectationē nō repellit sed potius in delectatione quiescet et illi adheret licet illā opere adimplere nō vellet. et sic est mortale peccatū si saltē delectatio ē de mortali vt dicit Thomas scda scde. q. cliij. multomagis est mortale si pcipitat in cōsensum actus mortalis peccati vtpote si haberet voluntatē adimplere etiam opere si cōtingeret oportunitas tpis ⁊ loci. Quint⁹ modus est terrene cupiditatis quo pcipue mundus temptat vt p auaricie laqueos hominem cōstringat. Ā qui bus laqueis liberatū se gloriat ps. dicēs. Deus meus in ipo sperabo quoniā ipe liberauit me de laqueo venantiū et a verbo aspero. que fit a carne et mundo. Nec merito amator iusticie deus pmitere debz q hoīes infirmi et ignari sic temptant a demonibus. quia nō videtur equale bellū. dicendum sm Tho. in pma parte summe. q. cxiij. q recōpensatio fit homini sm diuinam gratiam et angelor custodiā et illaz impugnationē ordinat deus ad lethe fideli ad maiorē gloriā. Vnde Paulus pma Corinth. x. Fidelis deus qui nō patietur temptari sup id quod potestis sed faciet cum temptatōe puentū id ē virtutis augmentum. ita vt possitis sustinere quod fit per humilitatē vt dicit Aug⁹. Illi nō crepunt in fornace qui nō habēt ventū superbie. Sextus modus est corpe voluptatis que temptatio decipit p omne illud qđ sensus exterius demulcet. Et ideo oē delectabile qđ manducamus. bibim⁹. et videmus. audimus. odoram⁹. vel tangim⁹ est temptatio. De qua dicit Jaco. j. Vnusquisq temptat a pcupiscentia sua scz inordinata abstract⁹ a bono incōmutabili ⁊ illectus ad bonū pmutabile. Vnde dicit Augustin⁹. xij. de ciui. dei. q amor sui vsq ad cōtemptū dei facit ciuitatē diaboli. Qđ a nobis auertat Jesus christus Amē.

Quō petimus liberari a malo et de vulneratone rōnis. voluntatis. irascibilis. et cōcupiscibilis. Ser. xlvij.

Ealcite dignū fructū penitētie. Eya iazvltimo pſequamur de tercia parte malicie q̄ est malicia pene et tribulatōis q̄ relicte sunt nobis ex originali peccato. Nā ex originali peccato penit⁹ infecti sumus et corrupti infectiq̄ multis malis. Petim⁹ igitur in hac vltima clausula ab omni pēa ⁊ miseria huius exilij liberari. pena dico peccati ex originali relictaque quotidie multipliciter nos impellit ad actualia peccata. sicut et ipa multiplex est. Ad cuius euidentiam primo q̄ri p̄t vtrū peccatū originale vel etiā actuale diminuat bonū nature sicut videt sentire Beda exponēs illud Luce. x. Homo descendēs a hierusalē in Jericho id ē in defectū peccati expoliat gratuitis ⁊ vulnerat in naturalib⁹. Ad hoc respondet Tho. pma scde. q. lxxxv. q bonū humane nature p̄t dici tripliciter Primo ipa nature pncipia ex quib⁹ natura cōstituit et pprietates ex his causate sicut potentie aīe et alia hmōi. et hoc bonū nature nō tollit nec minuit p peccatū. Secundo q̄ homo inclinationē habet ad virtutem. Ipa inclinatio naturalis ē quoddā bonū nature q̄ quidē hmōi puenit ex hoc ipo q rōnalis est. Ex hoc enī habet q sm rōem operet qđ est agere sm virtutē. Et ſ bonū nature diminuit p peccatū nō tñ totaliter tollitur. Q. ? si obiciatur bonū nature humane finitū est cū sit ipa finita sed quia quodlibet finitū pſumitur totaliter facta cōtinua diminutōe. iō p peccatū cōtinuatū illud bonū nature totaliter tolli p̄t. Ad hoc respondendū est q ipa diminutio dupliciter intelligi p̄t. sicut illa naturalis inclinatio ad bonū fundatur vt media inter duo. quia fundatur in natura rationali et tendit in bonū virtutis sicut in finem ⁊ terminū. Vno modo intelligitur fieri diminutio ex parte radicis. et sic nō diminuitur p peccatū. quia peccatum non

diminuit ipam naturaz vt dictū est. Alioquin quandoqz totaliter cōsumeret. Alio mō intelligit diminui ex pte termini. Et sic ꝑ peccatū bene diminuit talis inclinatio inquantū scz ponit impedimentū ꝓsin gendi ad terminū. et sic ꝑt diminui in infinitum sicut infinita possunt impedimenta apponi sm qꝫ homo in infinitū addere ꝑt peccatū peccato. nō tamē ꝑt totaliter cōsumi. qz radix talis inclinatōis sp manet in natura. Sicut a simili ptz in dyaphano corpore. qđ quidē habet inclinationē ad susceptiōz lucis ex hoc ꝙ. qz est dyaphanū. Diminuit aūt hec inclinatio vel abilitas ex pte nebularū supuenientiū cum tñ sp manet in radice nature. Sic etiā licet illa inclinatio diminuit ꝑ peccatū. qz ꝑ actꝰ humanos fit quedā inclinatio ad actꝰ cōsimiles. et sic ex hoc qꝫ aliquid inclinat ad vnū ꝓtrariū diminuit etiā inclinatio eius ad aliud. Manifestū est aūt qꝫ semp peccatū virtuti est ꝓtrariū tñ eadē inclinatio eius ad virtutes semp manet in radice nature etiā in damnatis. Alioquin nō esset meis remorsus ꝓscientie. sed nō reducit in actum. qz deest eis gratia sm diuinā iusticiam. Tercio mō dici ꝑt bonū nature donū originalis iusticie qđ in hoīe primo. collatum fuit omni humane nature. Per iusticiam aūt originalē rō ꝑfecte cōtinebat inferiores aīe vires et rō subiecta originali iusticie ꝓficiebat. ita qꝫ oēs vires inferiores ꝑfecte subijciebant rōni et rō suo superiori. Sed hec originalis iusticia ꝑ peccatum primi parētis est ablata. Et iō omnes aīe vires qđammō destitute remanēt ordine ꝓprio q̄ naturaliter ordinant ad virtutē. Et hāc virtū destitutionē vocat Beda nature vulnerationē. Sunt igit q̄tuor potētie vel vires aīe q̄ possunt esse subiecta virtutū que ꝑ peccatū originale sunt vulnerate quaꝝ nihilominꝰ vulnera renouantur in dies et augmentant ꝑ peccatū actuale. Prima potētia est rō in qua est prudentia tanqꝫ in subiecto. ut dicit Tho. ibidem. q. liij. Cum enī prudētia sit recta rō agibilium requiritur ad prudentiā qꝫ homo bene se habeat ad ꝓncipia huiꝰ rōnis agendorū que sunt fines per quos bene se habet homo ꝓ rectitudinē volūtatis. Sz hec rō inquantuz destituit suo ordine ad verū. recipit vulnus ignorātie. De q̄ vulnere lamētatur apls in ꝓsona humani generis dicēs ad Ro. vij. Ego aūt. glo. homo quicūqz iustus ꝑ gratiā liberatꝰ carnalis sum id est carnales motus velim nolim sentiēs. venundatus id ē ex venditōe priorū parentū. positus sub peccato. i. sub fomitis vicio. Quod enī operor id est sensualitatē sequēs nō intelligo. id est nō intus lego ꝓsonans dictamini legis naturalis q̄si cecatus in hoīe interiori. ita qꝫ nec intelligit nec ponderat iacturā viciorum. Sicut enī nullus est qui de bono in bonoꝝ genere affirmare posset hoc bonū tm̄ valz nec plus nec minꝰ. et hoc tm̄ est diligendū nec plus nec minus. sic nullus est qui debite ponderare sciret q̄tum hoc malū vel illud esset odiendū et fugiendū. Cū enī sufficientes nō sumus discernere inter die ⁊ nocte. id est malū et malū q̄tominꝰ inter bonū. melius. et optimū. ac inter malum peiꝰ. et pessimū. Et hec quidē est pena peccati originalis. Quid aūt si superueniēt actualia et illa nō pauca? ꝑfecto illa imprecatio ꝓphetica Ysa. vj. Excreca coz populi huius et aures eius aggraua et oculos eius claude ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat⁊ corde suo intelligat et cōuertatur et sanē eū. Vbi dicit Lyra qꝫ talis excecatio nō est a deo directe sed a liberi arbitrij debilitate. Homo enī auertens se a deo. meretur vt iuste ab eo deus retrahat gratiā cuius effectus est illumināre intellectū et mollificare affectuz. Hinc ipa subtracta quis excecatur⁊ induratur ex sua malicia. Sicut scriptū est Sapie. q̄ Excecauit eī eos malicia eoꝝ Et ꝑs. lxxxj. Nescierūt neqz intellexerunt id est nec scire curauerunt. quia in tenebris ambulabant id ē excecati sunt ꝓpria malicia. glosa ibidem. Si enī cognouissent nec illi scz ꝓlati dominū crucifixissent. nec isti scilicz subditi barrabam elegissent sed ꝓpria malicia excecati. Et sic ignorātie que est pena peccati originalis plerunqz comitatur

cecitas mentis. Sed quia de ignorantia superi⁹ plura dicta sunt vbi agitur de opere spiritualis misericordie quod est docere ignorantem. ideo hic de ea causa brevitatis supsedeo. Porro cecitas de qua tactum est cōtingit ex hoc q̄ homo nō intendit internis et spiritualibus ⁊ eternis quod cōtingit dupliciter ſm Thomā ſcḋa ſcḋe. q. xv. Quādoq; ex hoc q̄ habet voluntatem spontanee se auertentē a p̄sideratōe talis principij. ſm illud p̄s. Noluit intelligere vt bene ageret. Et licet ſm Augustinū. x. cōfeſſ. cognoscere veritatē lucentem omnes amant tamē per accidens efficitur aliquibus odibile inq̄ntum ſcz q̄ hoc impediunt̄ ab alijs que magis amant tanq̄ oculus lumen odientis. Alio modo cōtingit per occupationem mentis circa alia que magis diligit quib⁹ ab inſpectōe huiuſmodi mens auertitur. Supercecidit ignis ſcz concupiſcentie et nō viderunt ſolē et vtroq; modo cecitas mentis est peccatum. Ab hoc igit̄ malo et cecitatis ⁊ ignorantie petimus in hac clauſula ſpecialiter liberari cū dicimus. Sed libera nos a malo.

L Secunda vero potentia est volūtas in qua ſubiectatur iuſticia tanq̄ in ſubiecto. vt dicit Thomas ibidem. q. lvj. Virtutes que ordinant affectum in deum vel in p̄ximum ſunt in voluntate ſicut in ſubiecto. ſicut charitas. iuſticia. et huiuſmodi Inquantū igitur voluntas deſtituit̄ ordine ſuo ad bonuz. recipit vulnus malicie que malicia nō ſumitur p̄ ſpeciali peccato ſed p̄o quadā p̄nitate voluntatis ad malum ſm q̄ dicit̄ Geneſ. vj. Proni ſunt ſenſus hominis ad mala ab adoleſcentia ſua Pro quo ſciendū ſm Tho. ibidē. q. lxxviij q̄ ſicut peccatum quādoq; cōtingit in humanis actibus ex defectu intellectus. puta cum per ignorantiā peccat. et quādoq; ex appetitus defectu ſenſitiui. ſicut cū ex impulſu paſſionis peccat. ſic etiā quādoq; peccat ex defectu voluntatis qui eſt inordinatio ipſius. Eſt autē voluntas inordinata quādo minus bonuz magis amat Cōſequens eſt autē vt aliquis eligat patī detrimentum in bono minus amato ad hoc q̄ patiatur bono magis amato Sicut cum homo ſcienter vult pati membri eius deſciſionem ſeu abſciſionem vt conſeruat vitam quam magis amat. Sic etiā inordinata voluntas plus amās terrenū q̄ eternum. vel ordinem rōnis vel diuine legis. vel charitatem et hmōi. ſequitur q̄ velit patī diſpendium in aliquo ſpiritualiū bonorum vt potiatur tpali bono magis amato. ⁊ ſic dicitur peccare ex certa induſtria vel ex certa malicia quaſi ſcienter malum eligens. Ad cuius euidentiam ſciendū q̄ dicit̄ quis tripliciter ex certa malicia peccare. Primo modo q̄ malicia ex qua quis peccare dicitur poteſt intelligi malicia habitualis ſm q̄ malus habitus a plō malicia nominatur. ſicut ecōtra habitus bon⁹ nominatur virtus. et ſm hoc dicitur quis ex malicia peccare qui peccat ex inclinatōne mali habitus. Vnde p̄o tanto dicitur ex malicia peccare. quia vti habitu nō eſt neceſſariū ſed ſubiacet voluntati habentis. Vnde et habitus diffinitur quo quis vtitur cum voluerit. Et ideo ſic cōtingere poteſt q̄ aliquis habens habitum vicioſum p̄rumpat in actum virtutis eo q̄ ratō nō totaliter corrumpitur per malum habitum. ſed aliquid eius integrum manet ex quo ſuenit q̄ aliqua operatur peccator de genere bonorum. Sic etiam cōtingere poteſt q̄ habens habitum interdum nō ex habitu operetur. ſed ex inſurgente paſſione vel ignorantia. Sed quandoq; vti habitu vicioſo neceſſe eſt vt ex certa malicia peccet. quia vnicuiq; habenti bonū habitum eſt per ſe eligibile id quod eſt ei cōueniens ſm p̄p̄rium habitum. quia ſic eſt ei quoddam cōnaturale ſm q̄ cōſuetudo et habitus vertuntur in naturaz. Secūdo dicitur quis peccare ex malicia ita p̄ malicia intelligat̄ malicia actualis ſicut ipſa electio mali. malicia nominatur et ſic dicitur aliquis ex malicia peccare inquantum ex mali electione peccat. non tamen ex habitu vicioſo qui illuz impellat et qōdammodo cogat ex p̄raua ꝓſuetudine ſed

ex spontanea electione quadã ipius mali eo q̃ nõ est timor dei ante oculos ei⁹ nec ponderat peccata. sed quasi nibilipendit. Cum dicit̃ in p̃s. Dilexisti maliciã sup benignitatẽ. glosa. quia q̃ si benignitas tangat animũ suũ quãdoq̃ statim refugit. Sequitur. Iniquitatẽ magis q̃ loqui equitatem. Vnde sicut se habet bonus ad electionem boni. sic et malus ad electionem mali. Sed aliquãdo quis nõ habẽs habitum virtutis eligit id qõ est bonũ fm virtutem Ideo etiã quãdoq̃ quis nõ habẽs habitum vitiosum eligere p̃t malũ ad pficiendũ quod est ex certa malicia quando voluntarie reicit a se qõ eum posset a peccato retabere vt sic liberi⁹ peccet. Exempli gratia. si aliquis peccare p̃hibeat̃ non quia peccatũ fm se sibi displicet sed ꝓpter spem vite eterne vel ꝓpter timorẽ gehẽne Si tunc remota spe peccet ex desperatõe vel remoto timore peccet ex p̃sumptõne. manifestũ est q̃ peccat ex certa malicia et grauissime. quia in spiritũ sanctũ. Desperatio aũt et p̃sumptio vt cõmuniter grauiora peccata sunt q̃ illud peccatũ qõ pficitur ex desperatõne vel p̃sumptõe. et sic de alijs peccatis in spm̃ sanctũ. Tercia deinde potentia est vis irascibilis in qua est fortitudo vt in subiecto. quia fm Thomã ibidem. q. lvj. Licet irascibili nõ cõpetit esse subiectũ virtutis inq̃tũ est ps appetitus sensitiui. tamẽ inquantũ ꝓticipat rõnez per hoc q̃ nata est obedire rõni. sic p̃t esse subiectũ virtutis humane. sic enim est principiũ humani actus. Cum enĩ actus qui ꝓcedit ab vna potẽtia fm q̃ est ab alia mota nõ potest esse ꝓfecta nisi vtraq̃ potentia sit bene disposita ad actus. Exempli causa. Actus artificis nõ potest esse cõgruus nisi q artifex sit bene dispositus ad agendum. et sic ipm instrumẽtũ. Ideo in his circa que operat̃ fm q̃ a rõne mouet̃ necesse est vt aliquis habitus pficiens sit ad bene agendũ nõ solũ in rõne sed etiã in irascibili sed qz bona dispositio potentie mote attendit̃ fm ꝓformitatẽ ad potentiam mouentẽ. ideo virtus que est in irascibili nibil est aliud q̃ quedã cõformitas illius habitualis ad rõem. Sic enĩ in ea generatur bonũ virtutis moralis. sicq̃ pot esse subiectũ fortitudinis. Sed inquantũ irascibilis destituit̃ suo ordine ad ordinẽ. recipit vulnus infirmitatis quã infirmitatẽ accepit Beda in autoritate p̃dicta fm q̃ opponit̃ fortitudini cui⁹ actus est sustinere difficilia et aggredi ardua. Licet sustinere id est in ꝑiculo immobiliter sistere principalior actus eius est q̃ aggredi eo q̃ difficilius est sustinere q̃ aggredi. fm Tho. sc̃da sc̃de. q. cxxiij. Et p̃pter tria. Primo qz sustinere videt aliquis ab aliq̃ fortiori inuadente qui aũt aggredit̃ inuadit p modũ fortioris. Secũdo qz sustinẽs sentit ꝑicula vt p̃sentia sed aggrediẽs vt futura. Tercio qz sustinere importat̃ tpis diuturnitatẽ. aggredi aũt subitã motiõez in aliqõ arduũ. sed in vtroq̃ deficit q̃ vulnus infirmitatis suscepit ad sustinendum inuoluntari⁹ et ad aggrediendũ tard⁹ qz p actuale peccatũ in vnoquoq̃ diminuit̃ virtutis bonũ. Ideo p peccatũ accrescit maior difficultas bene agendi et minor p̃nitas mala patiẽdi. Quarta denicq̃ potentia est vis cõcupiscibilis in qua est temperantia vt in subiecto quod ꝓtz p declarationẽ iam ꝓportionaliter factã de vi irascibili. sed inquantũ vis cõcupiscibilis destituit̃ ordine suo ad delectabile rõne moderatũ recipit vulnus ꝓcupiscẽtie. Q. si obijciatur vulnus cõcupiscentie est qõdã naturale cum sit actus virtutis cõcupiscibilis sed illud quod est naturale nõ debet poni vuln⁹ nature. Ad hoc respõdet tho. ibidẽ q̃ ꝓcupiscẽtia inantũ est boĩ naturalis inquantũ rõni subditur. q̃ aũt excedit limites rõnis hoc est homini ꝓtra naturam. Et sic ꝓcupiscẽtia sumit̃ hic p intẽperantia que opponit̃ tpantie. Quã intẽperantiã vocat p̃s peccatũ puerile. iij. ethicoz dicẽs. Nõne intemperãtie ferim⁹ ad peccata puerilia et hoc p quandã similitudinẽ. Quia peccatũ intpantie est peccatũ superflue ꝓcupiscẽtie que similat̃ puero q̃tũ ad tria fm Tho. sc̃da sc̃de. q. clij. Primo ad id quod vterq̃ appetit. Sicut enĩ puer ita q̃ cõcupiscentia appetit aliqd

turpe. Cuius rō est. quia pulcrū in rebus humanis attenditur ꝓut est aliquid ordinatum ꝑm rōnem. Dicit enī Tullius in ꝑmo de officijs. Pulcrū est quod cōsentaneum est hoīs excellētie in eo in quo natura eius a reliquis animantib⁹ differt. Puer autē nō attendit ad ordinē rōnis similiter ⁊ ꝯcupiscētia nō audit rōem. vt dicit in. vij. ethico. Secūdo q̄tum ad euentū. Puer autē si sue voluntati dimittit crescit in ꝓpria voluntate. Eccle. xxx. Equ⁹ indomitus euadit durus et filius emissus euadit p̄ceps. Sic etiā in cōcupiscentia si ei satis fiat maius robur accipit. Aug⁹. v cōfess. Dum seruit libidini facta est ꝯsuetudo et dum cōsuetudini nō resistit facta est necessitas. Tercio q̄tū ad remediū qd̄ vtriq; prebet. Puer enī emēdat ꝑ hoc ꝙ cohercet. Prouer. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinā tu virga ꝑcuties eū. et animā ei⁹ de inferno liberabis. sic etiā dū cōcupiscentie resistit ad debitū honestatis modū reducitur. Et ꝑm Aug⁹ paulatiz repressus impetus ꝯcupiscētie extinguitur. Maior enī erat cū sequeremur nō nullus omnino sed certe minor cū refrenam⁹ Hic ꝯcludit ph̄s. iij. ethi. ꝙ quēadmodū oportet puerū ꝑm preceptū pedagogi viuere. sic et cōcupiscibile cōsonari rōni. Preterea ꝑm Criso. in omel. Malū hoc diabolū vocauit dicēs. Sed libera nos a malo Et hoc ꝓpter excellētiā malicie nō que ex natura est sed q̄ ex electōne. Et quia ad nos implicabile bellum habet. In oīb⁹ eniz q̄ possunt vel irretire deceptionē. vel supplātationē. quare merito petim⁹ iugiter. Sz libera nos a malo. Deinde fit ꝯclusio totius orōis cum addit. Amē. qd̄ est de textu euangelij et per ꝯsequens ꝓlatum ore christi sic alia p̄cedentia. Unde dicit hic glosa ꝙ Amen in fine orōnis ponitur vt ꝑ hoc insinuet a deo indubitanter tribui qd̄ hic petitur. Amen enī est idem quod fiat. Vel ꝑm Jeronimū super Math. Amen quod in fine cōstat scriptū significatiuuz est dominice oratōnis quod aquila interpretatus est fideliter. qd̄ nos vere possumus dicere. Hec ille. Ad laudē dei Amē.

De multiplici lingua pernitiosa que sordidā orationē reddit ⁊ salutiferuz eius fructū impedit. Ser. xlviij.

Facite dignū fructū penitētie. Math. iij. Dicit Jacobus in canonica. iij. ca. ꝙ lingua est inquietū malū. Nō eī quiescit qz in lubrico posita est et actio eius in malū vergit. qz plena est veneno mortifero. Vñ ꝑm glosam. Malum lingue more veneni serpit d̄ vno in aliuz transeundo. Et illud venenū occultatur sub specie alicui⁹ boni. sicut venenū occultat sub velamine alicui⁹ gustabilis. Serpit etiā de vno malo ad aliud: vtpote de ociosis ad irrisoria. deinde ad scurrilia et detractoria. Qua ꝓpter ibidem subdit Jacobus dicēs. In ipsa scz lingua benedicim⁹ deū scz ꝑ orōnes ⁊ laudes. et in ip̄a maledicimus hoīes q̄ ad silitudinē dei facti sunt scz ꝑ detractōes ⁊ cōtentiones ⁊ deceptōes q̄ vtiq; maledictō redundat in deū. Sicut vituperiū factum imagini regis redundat in regē. Hinc ꝓsequitur ibidē. Nō oportet fratres mei hec ita fieri. glosa. amaritudine maledictōis cōsumitur dulcedo benedictōis. j. ad Corint. v. Nescitis qz modicū fermēti totā massam corrumpit. Et ponit hic similitudinē ꝑmo de fonte dicēs. Nunq̄d fons de eodē foramīe emanat dulcē ⁊ amaram aquam. Secūdo de ficu et vite dicēs. Nunquid possunt ficus vuas facere aut vitis ficus. glosa. Nō eī arbor amisso naturali fructu fert fructus alteri⁹ arboris. Et iō corā deo nō est speciosa laus in ore peccatoris p̄sertiz ꝓximū ꝑ linguā suā nequiter offendētis ꝑ verba iniuriatiua. allectiua. et deceptiua. et silia. Insuꝑ vt dicit ibidem Jacobus. Ecce q̄tus ignis. i. q̄ modicus q̄ magnā siluā accēdit. Et lingua scz mala ignis est scz accendēs. ꝯtentōes. detractōes. seditōes. et silia. Uniuersitas iniquitatis supple est lingua mala virtualiter. Quia ꝑm glo. ꝑ eā fere cūcta facinora aut concinnant vt latrocinia stupra. aut patrantur vt ꝑiuria falsa testimonia. aut

defendunt vt cum quilibet impius in ex-
cusando scelus quod ꝯmisit simulat bonũ
quod nõ fecit. Nec hoc sufficit eiꝰ malicie
Sed lingua ꝯstituit in mẽbris nostris scz
tam ad seruitiũ corporale q̃ spũale crea-
ture rõnalis que maculat totum corpꝰ id
est ip̃am personaz efficit vilem. immundã
et infamẽ. plerũq; et inflammat rotã nati
uitatis nostre id est cursum vite nostre. in
flammata a gehenna id est diabolo a quo
facta est gehenna. quia et gehenne depu-
tatus est. Si igitur ꝑ linguã tota natura
redditur sordida. q̃to sordidior reputat
et ip̃a ꝓpter quam sorditatẽ eius orõ ne-
quaq̃ est deo grata sed abhominabilis et
sordida. Propterea cuncta vicia que lin-
gua patrantur breui stilo ꝑstringere statui
vt scita diligentius caueant. Pro quo sci
endum ꝙ sicut lingua mala rotam inflam
mat et inficit totius vite sicut etiã eius vi
cia rotam occupãt totius alphabeti. vt
in ea cõsistere nõ dubitetur cõsummatio
peccati. Veruntamẽ quia de vicijs eiꝰ plu
ra dixisse me memini in diuersis locis p̃ci
pue in sermonibꝰ de quadragesima. et de-
inceps ꝓ nunc singula succinctus sermo ꝑ
currat. Tot enim reperiunt differẽtie ma
le lingue quot in alphabeto reperiunt lite
re. Prima igitur mala lingua dicit adula
a toria. que ſm Tho. scda scde. q. cxv. pec-
care potest mortaliter tribus modis. Pri
mo quãdo laudat alicuius peccatũ. quia
in hoc cõtrariatur dilectioni dei cõtra cu
ius iusticiam loquit. et dilectioni proximi
quem laudando fouet in peccato p̃s. Q. m̃
laudatur peccator in desiderijs anime sue
ꝛc. Secundo ex intentione. puta cuz quis
adulat alicui vt fraudulenter ei noceat si-
ue corporaliter siue spiritualiter. vel etiã
vt eum ad peccata ꝑtrahat. Sicut patet
iiij. Reg. xij. et. ij. Paral. xxiiij. in Joas
rege iuda. Vide in quadragesima de pec
catis alienis. Tercio ꝓpter occasionẽ al-
teri datam ad peccandũ mortaliter. licet
sit preter intentionem adulatoris dũ fue
rit occasio data nõ accepta. Vnde super
illud p̃s. Cõfundantur statim erubescen-
tes qui dicunt mihi euge euge. dicit glosa
ꝙ plus nocet lingua adulatoris q̃ gladiꝰ
persecutoris. quia ille animaz iste corpus b
interimit. Secunda dicitur blasphemato
ria que scz blasphemit vel maledicit quod
ſm quosdam idem est. tamẽ ꝓprie accipiẽ
do reperitur ibidẽ quedaz differẽtia. Est
tamẽ vtrunq; enorme peccatũ. Vnde ſm
Ambro. Blasphemia est quod cum deo at
tribuitur quod sibi nõ cõuenit. Vel cum
ab eo remouetur quod sibi ꝯuenit. Et bea
tus Tho. scda scde. q. xiij. addit tercium:
quod tamen includitur in secũdo ꝙ scz cũ
creature attribuit quod soli deo cõuenit.
Sed maledicere est imprecare optare ali
cui malum siue deo siue homini. qd vtiq;
repugnat charitati. et sic est mortale. Et
tanto grauius q̃to illum cui maledicimꝰ
magis amare vel reuereri tenemur. Leui.
xx. Qui maledixerit patri vel matri mor
tem oriatur. Et de eo qui blasphemauit
nomẽ domini tetragramathon vt ptz Le c
uiti. xxiiij. Tercia dicit cõspiratoria. De
qua lingua dicitur Johis. ix. Jam eniz
cõspirauerant iudei id ẽ ꝑuerso cõsilio cõ
cluserãt. et hoc in odiũ christi. vt si q̃s cõ
fiteretur eum christũ extra synagogã fie-
ret scz excõicatus qd apud eos erat maxi
mum opprobriũ. Et sic cõspiratio est q̃dã
ꝑuersa nõ solũ ꝯsiliatio. sed etiã cõcinna-
tio qnod est magis ꝑuersum. Nihilominꝰ
tñ si tu nihil mali facis. sed alijs dũtaxat
cõsulis faciendum. quicq̃d sic cõmittit in
damnatõz tibi reputabit. Sic cayphas q̃
legit de morte xp̃i ꝯsiliũ dedisse. Et achi-
tophel. ij. Re. xvij. Sil̃r aman q̃ de nece iu
deoꝝ dedit ꝯsiliũ. vt ptz Hest. iij. Sic ba-
laam. sic deniq; mali ꝯsiliarij q̃ suadẽt ex-
actões. violẽtias. rapinas. guerras. forni
catões. et sil̃ia. De q̃bꝰ dicit Eccle. xxvij
faciẽti ꝯsiliũ nequissimũ sup ip̃m deuoluet
Nimirũ cũ hmõi p̃ua ꝯsilia tribuẽtes cõi-
care dicunt crmĩosis. ex̃ de sentẽ. excõ. c.
nup. Quarta dicit detractoria q̃ vt fre- d
quẽter ꝯmittit pctã mortalia. qꝛ ꝓprie lo-
quendo ille detrahit qui ad hoc de alio lo
quitur eo absente vt eiꝰ famã denigret qd

ſm ſe repugnat fraterne dilectōni. Unde
graui⁹ eſt auferre famā q̄ res tp̄ales Hīe
apl̄s ad Ro. j. Detractores deo odibiles
ne ſcz leue putaret̄ peccatuz. Preterea ne
detractionē audiēs excuſare ſe pretēdat
dicit Bern̄. Detrahere aut detrahentem
audire quid horū damnabili⁹ ſit nō facile
dixerim. Et ſm gloſaz de pe. diſ. j. c. homi
cidioꝝ. Detractores dicunt̄ homicide. qꝛ
q̄tū in eis eſt priuāt animā vita q̄ melior
ꝑs eſt hoīs dū in ea negant eſſe virtutes
e quibus aīa viuit. Quinta dicit̄ exacerba
toria qua ſcz q̄s ꝓuocat̄ ad amaritudinez
animi qd̄ potiſſime cōtingit in verbis cō
tumelioſis. ꝯuicioſis. improperioſis. que
tria ſm Aſtenſ. li. ij. ti. xiiij. in hoc ꝯueniūt
q̄ ꝑiter in verbis cōſiſtunt. Nā ꝑ ea rep̄
ſentant̄ triplices defectus in detrimentū
honoris alicuius ſcz culpe. pene. ⁊ indigē
tie. Quando dicit̄ alicui defect⁹ culpe tm̄
tunc vocat̄ ꝯtumelia. qn̄ vero dicit̄ defe
ctus generaliter vocat̄ cōuiciū. qꝛ vicium
ſolet dici nō ſolū aīe ſed etiā corporis. Si
denicꝫ dicit̄ ei defectus indigētie. qui de
fectus etiā derogat honori vocat̄ impro
periū Eccle. x. Exigua dabit et multa im
properabit. Et dicit Tho. ſcd̄a ſe. q. lxxij
q̄ exquo hec tria derogāt alicui⁹ honori
ſi ad hoc ferat̄ intentio tūc ſunt mortalia
nō minus q̄ furtū aut rapina. vide pleni⁹
f ibidem. Sexta dicit̄ fraudatoria. que ſcz
verbis doloſis et deceptorijs vtitur. De
qualibus dicitur Prouer. xiiij. Ne emule
ris viros malos. nec deſideres eſſe cū eis
quia rapinas meditat̄ mens eoꝝ et frau
des labia eorū loquunt̄. Et ibidē. xij. dici
tur Cōſilia īpioꝝ fraudulēta. Vn̄ Heſter
vltīo dicit. Aſſuerus rex ſcribens ep̄las
ad ſubiecta ſibi regna de Aman principe
q̄ tales maliuoli aures principū ſimplices
ex ſua natura alios exiſtimantes callida
fraude decipiūt. Nimirū qꝛ dicit̄. vj. Lin
gua eoꝝ fraudulenta in ore eoꝝ. Hinc cō
queritur Jere. ix. dicēs. Frater ſupplan
tans ſupplantabit et oīs amic⁹ fraudulen
ter incedit. ꝓpter quod peccatū gabaoni
ti tp̄aliter maledicti et in ſeruitutē reda
cti ſūt a Joſue. eiuſdē. ix. vbi dicit̄. Cur
nos decipere fraude voluiſtis ⁊c̄. Et ana
nias cum vxore lingua defraudatoria. au
toritate dei imprecatōne petri interfecti
ſunt. quia fraudauit de p̄cio agri Actuū. v
Septīa dicit̄ glutinatoria. que alio noīe g
dicitur lingua tercia. de qua dicit̄ Eccle.
xxviij. Lingua tercia mulieres viratas de
iecit id eſt habētes viros vel in bono ꝓpo
ſito firmatas. Hec eſt lingua tercia que
quaſi glutinum alios cōiungit fedo amo
re vel luxurie feditate. Hec līgua turpitu
dinum intermediatrix libidinū internun
cia. Miror certe q̄ tam abhorrendam cō
ſiliatricum immanitatem iura ciuilia non
ponunt que pro re modica furem ſuſpen
dunt. Qua igit̄ pena plectenda eſt lamia
crudeliſſima que puellaruz animas tradit
demonijs et corpus lenocinijs. Vide de
hac materia exempla pulcra in libro apū
c. xxx. Octaua lingua dicitur hortatoria h
que ſcz laborat ad inſtigandū. ſuggeren
dum. impellendum. et cōfortandum aliuz
in aliquod malum. licet ꝑſonaliter adim
plere non velit aut forte nō valet. Et hoc
per preceptū. cōſenſum. cōſilium. recurſuz
et ſimilia que ſcz lingua nō eſt minus rea
q̄ ille qui peccatum perficit opere. qꝛ pri
maria agens. Unde. ij.. Paralipp. xxij.
dicit̄. q̄ Ochozias filius Joram regis iu
da tantū vno anno regnauit propter pec
cata ſua. quia mater eius attalia que peſſi
ma erat idolatra. impulit eum vt impie a
geret. Et Nume. xxxj. Cur feminas reſer
uaſtis. nōne iſte ſunt que deceperunt filios
iſrael ad ſuggeſtionez Balaam. Nona di
citur irritatoria. Sicut Prouer. vij. dici i
tur de muliere vaga preparata ad capien
das animas. Irretiuit euz multis ſermo
nibus et blandicijs labiorum ꝓtraxit illū.
Statim ſequitur eam ⁊c̄. Hinc conſuluit
Prouerbioꝝ. ij. Inclina cor tuuz ad co
gnoſcendam prudentiam. ſequitur. vt e
ruaris a muliere aliena ⁊ ab extranea que
mollit ſermones ſuos. Et ibidem ſexto.
Vt cuſtodias te a mala muliere et blan
da lingua extranee. Decima dicitur ka k
chinnatoria id eſt illuſoria. a carmo car
mas. i. illudere deridere aut ſubſannare

Et sm Thomã scda sede. q. lxxv. ppie fit irrisio kachinnis vel ore vel alteri verecũdiam ingerat. sed subsannatio fit naso rugato. vt dicit glosa sup illud ps. Qui habitat in celis irridebit eos. Ñ irrisio qñ q̃ est peccatũ mortale quãdo scz aliquis aliũ tam vilẽ estimat qđ de eius malo nõ sit curandũ sed quasi p ludo habendum. Sic enĩ grauius est q̃ cõtumelia que videtur accipere malũ alteri⁹ seriose sicut illusio in ludũ. et sic videt esse maior cõtemptus et deonoratio. Sed grauissimũ est irridere deum et ea que dei sunt. Deinde parẽtes. deinde viros iustos sicut Helyseus a pueris fuit illusus. Undecima dicitur licroria q̃ homicidiũ ꝑmittit corꝑale vel spirituale siue p̃cipiat siue ꝓsulat sua deat homicida vocat̃ et iudicat̃. Ñ dicitur de pe. dis. j. q̃ nõ solũ qui manib⁹ occidunt hominẽ homicide dicunt̃. sed etiã illi q̃ cõsilio et fraude hominẽ occidũt. Et sic̃r est de ꝓcussione dicendũ. et de quacũq̃ ꝓsecutõe. Ñ iudei dicunt̃ dominũ crucifixisse hora tercia. de quib⁹ dicit̃ in p̃s. lxiij. Exacuerunt vt gladiũ linguas suas. Unde Jere. xviij. dixerũt iudei de Jeremia ꝓcuciamus eum lingua scz acculando eũ vt ꝓphanũ falsum. et sic moriat̃ vt
m habetur in glosa. Duodecima dicit̃ murmuratoria ꝑ qua lingua iudei frequenter puniti sunt a deo. qz frequenter murmurauerũt cõtra dñm. Unde Exo. xvj. Dicit Moyses murmurantib⁹. Nec cõtra nos est murmur vestrũ sed ꝓtra dñm. Hinc dominus ad Moysen Nume. xiiij. Usqueq̃ hec multitudo pessima murmurat contra me Et. ꝓsequit̃. Omnes qui murmurastis cõtra me et murmurati estis a viginti annis et supra. nõ intrabitis in terrã p̃eter Caleph et Josue ⁊c. Nimirũ cum dicit Aug⁹ q̃ in nullo ꝓphs israeliticus sita offendit dñm sicut in murmuratõnib⁹ suis. vt ptz in eadẽ vindicta. Et in c. xvj. eiusdez vbi habet̃ de Dathan ⁊ Abyron ⁊ Chore eorũq̃ horribili morte. Decimatercia dicitur nugatoria. Prouer. vj. Sex sunt q̃ odit dñs. oculos sublimes. linguã mendacem ⁊c. Nimirũ tamen dicitur Eccle. xx. potior est fur q̃ assiduitas viri mendacis perditionẽ aũt ambo hereditabũt Unde furtum dñs aliquãdo cõcessit. mendaciũ autẽ nunq̃. quia sine peccato fieri nõ ꝑt. Veruntamẽ vt ibidẽ p̃emittit̃ c. xix. Est qui labit̃ lingua sed nõ ex animo et hoc est
o min⁹ peccatũ. Quartadecima dicitur oppugnatoria q̃ scz impugna veritatẽ quã/cũq̃ p̃sertim fidei et virtutis defendẽdo falsitatẽ quamcũq̃ p̃sertim infidelitatis et impietatis. Unde impugnatio veritatis agnite est peccatũ in spiritũ sanctũ. Cui dicit̃ Jsa. v. De qui dicitis bonũ malum et malũ bonũ ponẽtes tenebras lucẽ et lucẽ tenebras. Hinc ꝓcludit Jsa. liij. Omnẽ linguã resistentẽ tibi. i. aduersantem fidei catholice in iudicio iudicabis.
p Quintadecima dicit̃ ꝓsumptoria. et hec lingua quãdoq̃ peccat in iactantia q̃ est de ꝑteritis ascribẽs sibi aliq̃d sup id qđ ẽ in se. quãdoq̃ vero in ꝓsumptione q̃ est de futuris ꝓsumẽs aliq̃d facere qđ est super suã facultatẽ. Quãdoq̃ enĩ ꝓsumptio ponitur species peccati in spiritũ sanctũ. scz illa qua q̃s diuinã iusticiã ꝓtemnit ex inordinata ꝓfidẽtia diuine misericordie Et
b sic duplex est ꝓsumptio. Prĩa dicit̃ humana q̃ scz de ꝓpria virtute cõfidens tendit in id vt sibi possibile qđ suã facultatẽ excedit. Secũda est diuina q̃ tendit in id bonum vt sibi possibile ꝑ virtutẽ et diuinam misericordiã. qđ tamẽ sibi possibile nõ est vtpotecũ p̃sumit obtinere veniã sine penitẽtia. vel gloriã sine meritis. et sic ẽ peccatũ in spm̃sanctũ. Sextadecima dicitur
q quoaratoria q̃ scz ad modũ ranarũ nunq̃ silet sed sp coaxat. cũ tñ sapiẽs dicat Prouer. x. In multiloquio nõ deerit peccatũ Mimirũ cũ dicit̃ Eccle. ix. Terribilis ẽ in ciuitate sua homo linguosus. ⁊ temerari⁹ in verbo suo odibilis erit. ꝓpterea dicit ps. Vir linguosus nõ dirigẽt ⁊c. Aug⁹. i. cui voluptas est loqui nec attendit quid dicat. Non dirigetur in terram scz viuentium. Et subdit ibidem. Si quis vera dicit sed ꝑter necessitatem vir linguosus
r est. Decimaseptima dicitur rosaria q̃ scz semper rodit actus aliox ⁊ gest⁹ et similia

suspicando. iudicando. cõdemnando. vel in peius interpretando. que vt frequenter cõtingunt ex tribus. Vel ex eo q̃ malus est et faciliter de alijs malũ opinatur. vel ex hoc q̃ male afficit ad alterum. et sic ex rancore cito querit iudiciũ. Aut q̃ sic frequenter ꝓtingere vidit. Vnde ꝑm Bernardũ Senes sunt maxime suspitiosi q̃ multotiens aliorũ defectus exꝑti sunt. Decima octaua dicit̃ susurratoria. de qua Eccle. xxvij. susurro et bilinguis maledict⁹. multos ei pturbauit pacẽ habẽtes. Pro quo sciendũ ꝑm Tho. scđa scđe. q. lxxiij. q̃ susurro differt a detractore. q̃ detractor intendit denigrare famã ꝓximi ꝓferens ea de ꝓximo quib⁹ eius fama possit exstirpari vel saltem minui. Susurro aũt nititur turbare amicitiã que melior est q̃ fama. et dicitur bilinguis. q̃ duabus linguis vtitur ad duos vnι dicẽs malũ de alio nẽ. Decimanona dicit̃ traditoria q̃ lingua iudas vtebat̃ in venditõe christi Luc. xxij. Ecce man⁹ tradẽtis me mecũ est in mẽsa. Eccle. xxvij. A tribus timuit cor meũ. sequit̃. detaturã ꝓditionẽ ciuitatis. et collectiones populi. id est seditionẽ. et calumniã mẽdacez. Vicesima dicit̃ vaticinatoria. de qua multa dicunt̃ Jere. xxiij. Et Deutro. xiij. dicit̃. Propheta aut fictor somniorũ qui loquit̃ vt seducat aliũ auertens a dño interficiat̃. Et in hac lingua ꝓhendũtur oĩa friuola documẽta q̃ garriũt de varijs diuersis generib⁹ diuersaꝝ superstitionũ de quib⁹ plura tractaui in sermonibus de decẽ ꝓceptis. Vicesimaprima dicit̃ riliquatoria id est infructuosa. Nam rilon grece latine dicit̃ lignũ. et cõponit̃ cuz licon qđ est dulce. et sic rilicon ẽ arbor quedam fruct⁹ habẽs dulces sed ad vsum porcorũ qđ nos corrupte dicim⁹ riliqua. qđ est etiã quoddã gen⁹ legumis qđ porci in affrica comedũt. Et generaliter signat folliculos cuiuslibz legumis ꝛ purgamentum eius. Vñ Luce. xv. legit̃. Et cupiebat implere ventrẽ suum de riliquis quas porci manducabãt. Vbi dicit Ambro. q̃ recte signat scietias seculares vel carmina poetarum suauitate sterili inflantes magis q̃ ꝛ deficientes. Sed quia dñs ait Matth. xij. q̃ de omni verbo ocioso reddituri sumus rõnem. Hinc merito dicit David. Obmutui sez cõtra iniuriantẽ ne iniurias rederez et ꝛ humiliatus sum improperia sustinẽdo et silui a bonis. ne docerez cõtemnentez ne picerẽ margaritas ante porcos Vicesima secũda lingua dicit̃ ypocrisoria id est simulatoria. q̃ sez simulat verbis ea que minime sunt in secretis cordis. De q̃ sez ypocrisi dñs multa dicit Matth. xxij. Et tandẽ ꝓcludit. a foris quidẽ apparetis hominibus iusti. intus aũt pleni estis ypocrisi et omni iniquitate. Et q̃ Job. xxvj dicit̃. q̃ simulatores callidi ꝓuocant iram dei. ideo dñs ait Luce. xij. Attẽdite a fermento phariseoꝝ qđ est ypocrisis. Vicesimatercia lingua dicit̃ zelatoria q̃ potissime dominat̃ in muliere zelotipa. de qua dicit̃ Eccle. xxvj. A tribus cor meuz et in quarto facies mea metuit. Vnde quartũ est in muliere zelotipa flagellũ lingue omnibus cõmunicans. vide glosam ibidem si placet. Ad laudem dei Amen.

Deo gratias.

234

Incipiunt sermões eiusdez venerandi patris de aduentu. Et primo de aduentu domini ad iudiciuz. quod precedet triplex discessio. ab imperio. ab ecclesia. a fide. Sermo primus.

A Quis poterit cogitare diem aduentus eius: ⁊ quis stabit ad videndũ euz? Malach. ij. Malachias ꝓpheta in spiritu preuidens dñm venturũ ad faciendam vindictã in natiõibus. scz infidelibus qui iam iudicati sunt. increpationes in populis. s. fidelibus: sed peccatoribus. ad alligãdos reges eoꝝ ĩ ꝯpedib⁹: ne de cetero tyrãnidez exerceãt tanq̃ libertatẽ. ⁊ nobiles eorũ in manicis ferreis. qꝛ potentes potẽter tormenta patienť. Unde Malach. iij. diciť. in persona dñi. Accedam ad vos in iudicio ⁊ ero testis maleficis velox ⁊ adulteris: ⁊ ꝑiuris: ⁊ qui calumniant̃ mercedem mercẽnarij: ⁊ humiliant viduas ⁊ pupillos. ⁊ opprimũt ꝑegrinum. nec timuerũt me dicit dñs. Cuius nimirũ districtionẽ ⁊ inflexibilẽ iusticiã miratur in themate ꝓposito non soluz aduersus impios: sed etiam iustos. quia cum acceperit temp⁹ iusticias iudicabit. Q.d ostẽdens prosequiť ibidem. Ipse enim quasi ignis cõflans. Glo. Domin⁹ est ignis conflans ⁊ cõsumens lignũ. fenum. stupulam. grauia peccata grauiter puniẽs. ⁊ his qui parua ⁊ leuia cõmittunt est herba fullonũ vt lotis mũdiciã restituat et lauet sordes filiaꝝ syon. Sequitur ibidẽ. Et sedebit cõflans ⁊ emũdans quasi argentũ. ⁊ purgabit filios leui. Glo. per filios leui sacerdotalis dignitas intelligiť. Et si sacerdotes colandi sunt ⁊ purgãdi: quid de ceteris dicendũ est cum iudiciũ incipiat a domo domini? Hinc merito diciť. Quis poterit cogitare ⁊c. Ad cui⁹ ꝓsecutionẽ ꝑmo queri potest vtꝝ generale iudicium sit futurũ. ꝑsertim cum dicať Naum. j. Non iudicabit deus bis in idipsuz. Cuz igiť deus in morte cuiuslibet de singulis hominũ operibus iudicat ⁊ tribuat vnicuiq̃ penas vel premia pro meritis: videť q̃ non sit aliud iudicium affuturũ. Ad hoc respõdet doctor sanctus super. iiij. dist. xlvij. inter alia Q. quilibet homo sicut est singularis quedaz persona: sic etiam est pars totius humani generis. ⁊ sic ei duplex iudicium debetur. Unum singulare qđ de eo fiet post mortẽ quãdo recipiet iuxta ea que ĩ corpore gessit q̃uis nõ totaliter. qꝛ tantũ quo ad animam. Aliud iudicium de eo esse debet ſm q̃ est pars toti⁹ humani generis. sicut ſm humanã iusticiam aliquis diciť iudicatus quãdo iudiciũ datur de cõmunitate cuius ip̃e pars est. sic ꝓpria sententia illius vniuersalis iudicij erit seꝑatio bonoꝝ a malis ⁊ tunc boni amplius premiabũtur. tuz ex gloria corporis adiuncta. tum ex sanctoꝝ numero completo. Et mali amplius torq̃buntť. tum ex pena corporis adiũcta. tum pro completo numero damnatoꝝ ĩ penis. quia quãto cum pluribus ardebũt magis ardebunt. ⁊ electi quãto cum plurib⁹ gaudebunt magis gaudebũt. Nec tamen bis iudicat deus in idip̃m. quia non infert duas penas pro vno peccato. sed pena q̃ ante iudiciũ completũ inflicta non fuerat in vltimo iudicio complebiť. Cum igitur iudiciũ generale sit infallibiliter affuturꝝ. potest queri vtꝝ alicui tempus iudicij potest esse notum. ꝑsertim cum diciť Marc. xiij. De die autẽ illa vel hora nemo scit. neq̃ angeli in celo. neq̃ filius nisi pater. Ad hoc rñdet Bonauẽtura sup. iiij. dis. xlviij. q̃ absq̃ dubio hora diei iudicij nota ẽ toti trinitati ⁊ homini assumpto. Est aũt ignota omnib⁹ in statu viatoꝝ existentib⁹. sz de B est ꝯtẽtio inť doctores vtrũ nota sit angelis ⁊ animab⁹ beatis ⁊ auctoritates sanctoꝝ ex vtraq̃ parte sentire videnť. Sane tamen dici potest q̃ illud notum sit aliquibus angelis ⁊ beatis. aliquib⁹ autẽ ignotum. sicut etiam ꝯtigit de misterio ĩcarnationis qđ antea non omnibus: sed aliquibus angelis notum erat. Unde in illa auctoritate dñica Marc. xiij. sicut patet ex

Glo. non excludit filius naturalis: sz adoptivus. nec excludūtur ofies angeli: sed tantuz qui sunt inferioris ordinis. nec excludūtur omnes hoīes: sed tantuz puri homines ⁊ viatores. Non erat viatorib⁹ vtile nosse. sed erat ignorare putile. sicut dñs illa auctoritate subdit. Videte vigilate orate. Nihilomin⁹ tamen ex signis euidētibus ī sacra scriptura positis cognosci potest illius iudicij metuenda instantia. Nā tria principaliter erūt in iudiciū illud p̄cedentia tria cōcomitantia ⁊ tria sequētia. Precedētia nanq; erunt doloz initia. antichristi fallacia. et terrifica ꝓdigia. Primo nanq; p̄uenient dolorū initia. sicut ait dominus Matth. xxiiij. Hec autem sunt initia dolorū. que scilicet ibidez enumerat dicens. Cōsurget gens contra gentem. ⁊ regnuz aduersus regnū. ⁊ erūt pestilentie et fames ⁊ terremotus per loca. Ad cui⁹ euidentiam sciendū q̄ in p̄mitiua ecclesia erant multe traditiōes et opiniōes de secundo aduentu christi. quia plures Pseudo ꝓphete dicebant illum breuiter affuturuz. Hinc Paulus discipulos suos instruens ne seducerent̄ scripsit eis signuz aduētus domini qđ erit origo omniū malorum dicens. ij. Thessal. ij. Rogamus autē vos fratres per aduentuz domini nostri Jesu christi vt nō cito moueamini sz per tribulationem ⁊ falsam persuasionē a sensu vestro. Glo. i. a puro intellectu dei. neq; terreamini sz pro vicino periculo. neq; p̄ spirituz sz maligniū. vel per reuelatiōez quā quis dicat sibi factā. neq; p̄ p̄monē. i. aptā vel occultam p̄dicationez. neq; per epistolam ranq; per nos missam. Nam Pseudo apostoli mittebāt epistolas in noīe Pauli vt sic facilius fideles deciperent. Sequitur. Quasi instet dies domini scilicz extrema ad iudicandum. Et cauete ne quis vos seducat vllo modo. Quoniaz nisi venerit discessio primū. Glo. Non veniet dominus ad iudiciuz. qđ tripliciter intelligit. Primo de discessione gentiū ab romano imperio. quia ante illa tempora sz iudicij diuidetur romanū imperiū in decez regna. vt habetur Danie. vij. vbi in figura quatuor bestiarū quatuor regna principalia describit. Nā prima bestia erat quasi leena designās regnū babilonie qđ primuz erat ⁊ valde diu durabat. incipiēs sub Zaruch pauo Abrahe vsq; ad Balthasar regez q̄ fuit tēpore Danielis. Et designat̄ per leenam ꝓpter violentiā ⁊ libidinis impatiētiam. Secūda bestia fuit similis vrso in parte designans regnū persarū ꝓpter patientiam laboris ⁊ persimoniā victus. Nam pro pulmento sale vtebant̄ ⁊ cardamomo ⁊ in populū dei nihil crudeliter egit. vide in hystoria scolastica super eandē visionē. Tercia bestia fuit quasi pardus designās regnū grecoz. cui⁹ exordiū fuit Alexāder magnus. q̄ sicut pardus saltu ruit in mortem ꝓpter impetū ⁊ nimiā velocitatez. sic Alexandri victoria nihil velocius. regnauit tantū duodecim annis. ⁊ subiugauit sibi totuz mundū. Quarta bestia terribilis fuit ⁊ fortis dentes ferreos habens comedens atq; cōminuens ⁊ reliqua pedib⁹ cōculcans. designat regnū romanoz. qđ nulli bestie Daniel cōparuit. vt quicq̄d bestie ferocius cogitam⁹ in romanis intelligam⁹ sicut patz in crudelissima persecutiōe christianoz. Hebrei tamē dicunt illaz apro fuisse similem. iuxta illud p̄s. Vastauit eam sz ecclesiam aper de silua. ⁊ singularis ferus depastus est eaz. Sequit. Et habebat cornua decem. qđ respicit finem mūdi. q̄a tunc regnuz romanū ꝓ diuidetur in decem regna qđ significatū est per decem soles ī troticinio sibille. Et ecce paruum aliud cornu ortū est ď medio eoz. hic est antichrist⁹ vt ꝓz ꝓsequēter in textu. de quo postea videbitur. Hec igitur discessio a romano imperio ⁊ regnoz̄ diuisio causam dabunt q̄ surget gens cōtra gentem ⁊ regnuz aduersus regnū. sicut ait dominus in euangelio

Secundo ꝙo potest intelligi de discessione particulariū ecclesiarū ab obedientia romane ecclesie que diem domini p̄cedet. ⁊ erit p̄cipuū seminariū letalis iacture ⁊ vitioz in ecclia dei. cui⁹ causa dicetur inferius.

Tercio ꝙo potest intelligi de discessione quoz̄dam christianoz̄ a fide catholica que similiter erit circa tpa nouissi-

ma. sicut ostendit dominus Luc. xviij. dicens. Verūtamē filius homīs veniens putas īueniat fidez in terra. vbi dicit Beda. Q. dum omnipotēs conditor in forma filij apparuerit tanta erit raritas electoꝝ vt non tam ob clamorem fideliuz q̄ ob stuporem aliorum totius mundi sit acceleranda ruina. Et apostolus. j. Corinth. iiij. quo nihil manifestius. Spiritus inquit sanctus Glo. qui omnia scrutat manifeste dicit supplemibi in corde dictiōe spirituali: nō vocali nec etiam per enigmata sicut ꝓphetz: sed manifeste. Quia in nouissimis temporibus discedent quidaz a fide: attendētes spiritus erroris diuersos. q doctrinas demoniorꝝ diuersas superstitiōibus q erroribus innitētes. sic ꝓphdolor multiplex docet experiētia in sabodia. normānia. alijsq̄ mundi partibus. Multi etiam discedēt a veritate doctrine. sic ꝑdixit apostol⁹. ij. Thimi. iiij. dicēs. Predica verbū. insta opportune importune. argue. obsecra increpa in omni patiētia q doctrina. Erit enim tempus cum sanaz doctrinam non sustinebūt: sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros prurientes auribus. Glo. pruritu generantes auribus. Et a veritate quidez auditum auertent. ad fabulas autem conuertentur. inxta qō dicitur Ysa. iij. Loquimini nobis placētia videte nobis errores Et horuz causam ꝑmittit ibidem. iij. ca. dicens. Hoc autem scito q in nouissimis diebus instabunt tempora ꝑiculosa. Glo. sanctis. quia persecutiones erunt grauissime cōflate ex tyrānis hereticis q ypocritis. q causam addit: dicens. Quia homīes erūt seipos amantes. non deum. non proximū. Ex amore nāq̄ ꝓprio tanq̄ ex radice omnia mala oriuntur. sicut ibidem particulādo prosequitur. Erunt enim cupidi. s. ad lucrum pecuniaz. elati scilicz appetendo dominiuz. superbi scilicz de honore impenso. blasphemi scilicet ad dei vituperiuz parentib⁹ non obedientes. ingrati ad beneficia. q cetera multa que ibidez ꝓsequit. Et hee quidem persecutiones ex tyrannis hereticis et ypocritis designate sunt in trib⁹ ordinibus dentiuz in figura vrsi: quem vidit Daniel eiusdez. vij. vbi dicit. Et ecce alia bestia similis vrso in parte. q tres ordines erant in ore eius q in dentibus eius. q dicebāt ei. Surge comede carnes plurimas. Vrsus mellis dulcedinez summe degustare cupiens sm naturales fauos per odorē deprehēdens etiaz arbores ascendit vsq̄ ad locum mellis. q faciens vnguibus in arbore aperturā mel extrahit q comedit. Et signauit detestabilez concupiscentiaz fere totam terram deuastantez. Habet autem tres ordines dentiū in ore eius. quia tres erunt status in mundo cōcupiscentiarū affectibus ram miserabiliter irretiti. q ꝓ illas cōsequendas non ferebūtur proximis inferre violentiaz. omnēq̄ vitiorū perpetrare nequitiā. omnem deniq̄ impugnare veritatez. Primus status erit nobiliū dominoꝝ secularīū q potentū qui nullas abhorrebunt inferre violentias. facere exactiones. opprimere pauperes. et subiectas nationes adeo vt etiam ecclesijs q ecclesiasticis religiosisq̄ violentias inferent. opprimēt. spoliabūt. exactionabūt filios nepotes q similes licet illegitimos. spurios. inydoneos. ribaldos inthronizabūt violenter. q ꝑficient questus gratia vt sui exaltentur in bonis crucifixi. q corazs deo duplici damnatiōe digni habeantur. Nec sinent oblatrare predicatores q annūciatores veritatis eos persequentes vndiq̄ vt ipi in illa damnatiōe permaneāt. nec vulgi detestationē incurrant. Et hoc figuratum est manifestissime in Ozia rege. ij. Paralip. xxvj. qui post mortez Zacharie summi sacerdotis vt dicit ibidem Glo. per se voluit inuadere sacerdotij dignitatē q offerre sacrificiū ductus ambitione q auaricia. Nec reclamantib⁹ sacerdotibus q leuitis obaudire voluit: sed eis minas intulit. vnde lepra incurabili percussus est. et terremotus inaudit⁹ factus est. vt patz alibi; scz. xlij. fmone de tempe ꝓphe finem. q scribitur ibidē in glo. q in scholastica historia super hunc locum. Vnde q in fine seculi ꝓpter peccata similis terremot⁹ futurus est sicut apte ꝓpheauit Zacharias. xiij. dicens. Et fugietis sicut fugistis a facie ter-

remotus in diebus Ozie regis iuda. Naz in isto terremotu mons oliuaruz scindetur p̄rupto grandi. vt ibidem dicit. vide in textu ⁊ glosa. ¶ Secund⁹ autem status erit ecclesiasticaruz personarū designatus per hereticos sicut primus per tyrānos. Hic tam detestandis vitijs implicatus erit luxurie symōie ambitōis ⁊ adulationis secularium dominoꝝ: ꝙ nec ip̄i sinent denunciare veritatē. heretici facto: si non fide vel verbo. Nam ex̄. de heret̄. c. ad abolendaz. censetur etiā hereticus qui male sentit de eccl̄ie sacramētis. Quid igitur de his sentienduz est qui tam abomīabiliter abutuntur quotidie sacramētis sacramētalib⁹ et patrimōio crucifixi? Et hi qui sunt adulatores secularium principum. vt vel iniuste inthronizētur. aut vt iuste non eijciantur: sicut aperte habet̄ Amos. vij. Qui scilicz p̄dicans veritatem ⁊ īminentia mala propter peccata israhel p̄secutus est eū Amazias summus sacerdos. qui vt dicit Glo. ibidem timens ne si populus cōuertat̄ ad cultum dei ip̄e sacerdotij amittat dignitatem ⁊ gloriam. misit ad Jheroboaz regē dicens. Reuelauit cōtra te Amos diuinā vindictā dicens. in gladio morietur Jheroboam. ⁊ israhel captiu⁹ migrabit de terra sua. Non inquit terra sustinere poterit vniuersos sermones eius. Et cum vt dicit Glo. Jheroboaz verba Amazie quasi vacua respueret. ille sumit auctoritatē sacerdotis dicens ad Amos. Qui vides gradere ⁊ fuge in terram iuda. et comede ibi panez. ⁊ ꝓphetabis ibi ⁊ in bethel. Glo. vbi ego sum sacerdos non adijcies vltra vt ꝓphetes. Et hec duo erunt causa potissima quare particulares eccl̄ie recedent ab obedientia romane eccl̄ie. ¶ Tercius deniqꝫ status erit falsoꝝ religiosoꝝ qui designantur per ypocritas. qui pro posse non sinēt nudam veritatē predicare. Vel eniz impedient. vel reuocabunt in aperto. vel ꝑuertent in occulto odientes veritatis manifestationez quā impugnabūt per malam vitam. Et omnem cōuersationez exteriorem honestam simulabūt questus gratia intus pleni omni malicia. Sic̄ pharisei qui volebant pre alijs esse religiosi vtētes austero cultu ⁊ parco victu magnificantes fimbrias ⁊ ꝓhilateria ficte religiōis gr̄a. Hi ꝑsequebant̄ christū vera p̄dicantem. ⁊ eoruz vicia detegentē existētes principalis causa mortis ei⁹. Quod auertat a nobis Jesus christus. Amen.

¶ De ātichristi fallacia ⁊ de quadruplici modo subuertēdi a fide. Sermo. ij.

Nunc reuelabitur ille iniqu⁹ quē domin⁹ Jesus interficiet spiritu oris sui. ij. Thessa. ij. ¶ Secundū autem p̄cedens iudiciuz erit antichristi fallacia. sicut ostēdit Paul⁹ auctoritatem prioris signi. s. discessiōis prosequēs. ait eniz. Nisi venerit discessio primuz. ⁊ reuelatus fuerit homo peccati fili⁹ perditiōis qui aduersatur ⁊ extollit̄ supra omnē quod dicit̄ deus. Glo. falsa hominū opinione vt demones. aut gr̄e adoptione vt sancti homīes. Sequit̄. Aut qd̄ colitur Glo. vere vt deus trinitas qui solus est colendus. Secundo ostēdit ꝙ istud signū sequetur primuz. quia postea subdit verba thematis hui⁹ dicens. Et tunc Glo. p⁹ manifestam discessionē gentiuz a romano imperio ⁊ particulariū ecclesiarū ab obediētia romane eccl̄ie ⁊ hominū christianoruz a fide. Tūc quasi aperta sibi via reuelabitur ille iniqu⁹. Glo. i. antichrist⁹. Hoc idē testatur Daniel. vij. c. ꝙ quarta bestia decem habebat cornua per que intelligebantur decem regna. vt in s̄mone p̄cedenti dictum est. Et ecce aliud cornu paruū ortum est de medio eorū. Glo. antichrist⁹ ignobilis in obscuro loco nasciturus ⁊ homo purus. Sequit̄. Et tria de cornib⁹ eius euulsa sunt a facie eius. quia antichrist⁹ tres reges superās humiliabit. s. regē egypti. Affrice ⁊ ethiopie sicut angelus hāc visionē ostendēs postea Danieli declarauit eodē capitulo. Et vt dicit magister in historijs illos tres reges interficiet. ⁊ tūc alij septē victori colla submittēt. Hic quidem antichristus sicut dicit magister in historijs ex

seminibus parentũ concipiet̃. sed post con
ceptum spiritus malign⁹ descendet in vte
rum matris. cui⁹ virtute puer depost alet̃.
a nascetur. ⁊ adolescet. ⁊ ideo dicit̃ fili⁹ per
ditionis. Nascetur autẽ de tribu Dan
in babilone. sicut dicit Glo. super Apoc̃.
Et ideo tribus Dan non enumerat̃ cuz ali
is tribubus signatis. nec tribus effraym.
eo ꝙ fuit principiũ idolatrie ĩ populo dei.
Cui⁹ aduẽtus sicut ait apostol⁹. ij. Thessa
loñ. ij. erit ſm operatõem sathane in omni
virtute signis ⁊ ꝓdigijs mẽdacijs. ⁊ in om
ni seductõe iniquitatis his qui pereũt. eo
ꝙ charitatẽ veritatis nõ receperũt vt sal
ui fierent. Ideo mittet illos deus in ope
rationem erroris vt credant mendacio. ⁊
iudicentur omnes qui non crediderũt ve
ritati. sed cõsenserũt iniquitati. Ad maio
rem autem euidentiã sciendũz ꝙ antichri
stus de tribu Dan nasciturus a Jacob de
nunciãte filijs suis que ventura erãt in di
ebus nouissimis cerastes nũcupatur. sicut
dicit̃ Geñ. xlviij. Fiat Dan coluber in via
cerastes ĩ semita. Quia ꝯtra sanctos astu
tia mortifere p̃dicationis et cornu inique
potestatis armabit̃ mordens vngulas eq̃
vt cadat ascensor eius retro. Multos enĩ
qui ascendebãt ad culmen virtutũ cadere
faciet. Bene nãq̃ cerasti comꝑatur. qꝛ vt
dicit ibidẽ Glo. cerastes serpens est regu
li qui tante est ꝑniciei vt si venenũ eius so
lũmodo vngulã equi tangeret equũ ⁊ equi
b tem subito perimeret. Et habz quedã cor
nua ex vtraq̃ parte capitis ad instar cor
nuũ arietis reflexa. Sic nihil ꝑniciosi⁹ ve
neno pestifere ꝑsuasiõis antichristi. qui q̃
tuor cornib⁹ armabitur. scz callida ꝑsuasi
one. donoꝝ largitione. miraculoꝝ operati
one. aperta persecutõe. Primus autez
modus subuertẽdi hoĩes erit callida ꝑsua
sio. Nam super illud Apoca. xvj. Vidi de
ore draconis. i. diaboli. ⁊ de ore bestie. i.
antichristi. ⁊ de ore Pseudo ꝓphete tres
spiritus ĩmundos in modũ ranaꝝ exiuisse
Dicit Alexãder de halis. ꝙ antichrist⁹ de
suggestione diaboli ⁊ de ꝯsilio suoꝝ sapiẽ
tum mittet multos ministros impios peio
res quos ĩuenire poterit. qui dicunt̃ spiri
tus ꝓpter astutiam et subtilitatẽ nocendi
⁊ decipiendi. ⁊ ꝓpter velocitatem ꝑficien
di mandatũ suũ. dicũtur ĩmundi ꝓpter im
mundiciã vite ⁊ doctrine. dicunt̃ tres. q̃a
trinitatis fidem intendent corrũpere. Et
erunt in modũ ranarũ propter garrulita
tem. Sequit̃. Sunt enim spiritus demoni
oruz. i. a demõibus docti ⁊ ducti. Dicitur
eniz Daniel̃. vij. ꝙ quasi oculi homĩs erãt
in cornu isto. i. alta ⁊ mirabilis sciẽtia ad
decipiendũ ⁊ arguendũ ad thezauros cun
ctos inueniendũ. ⁊ ad miracula faciendũ.
Sequit̃. Et os ei⁹ loquens ingentia. qꝛ di
cet se deũ esse. Et sic dicit̃ in ꝯpendijs ⁊ in
scholast. histo. super Daniel̃. vij. Predica
bit nouam legez. ⁊ legem christi pro posse
destruet. Et ipe cũ suis discipulis ꝓ posse
impediet. ne ſm veritatẽ scriptura catho
lica exponat̃ vel a fidelibus audiat̃. Naz
ipi bonos se similabũt ⁊ tamẽ mala suade
bunt. Ceterũ antichrist⁹ se circũcidet. ⁊ se
verũ Messiaz dicens in lege ꝓmissuz. om
nesq̃ christiãos antichristos esse. Q.d̃ au
dientes iudei ad eum cõfluent. ⁊ illi adhe
rebunt tanq̃ vero Messie. pariterq̃ cum
eo veniẽt. iherusalẽ ⁊ templũ reedificabũt
⁊ solium suũ ponẽt in eo. sicut apostol⁹ ait
ij. Thessalo. ij. ita vt in templo dei sedeat:
ostendẽs tanq̃ sit deus. Ponet etiã in tẽ
plo statuã suam. i. imaginẽ ad adoranduz
in maiorem cõtumeliã dei. Et quicũq̃ nõ
adorauerit bestiam ⁊ imaginẽ eius occide
tur. vt postea videbit̃. Primo tamen ve
niet cum benignitate. vt per illã incautos
magis alliciat ⁊ decipiat. Et tunc accipie
tur a iudeis tanq̃ ver⁹ Messias ab eis ex
spectatus. Nam vt quidam volunt decez
tribus incluse vltra montes caspios preci
bus Alexandri magni. (sic tamen ꝙ exire
possunt si ꝑmitterẽtur ab Amazonũ regi
na sub cuius imꝑio ⁊ ditiõe cõstituti sunt)
in hoc tempore exirent. ⁊ in iherusalez ve
nient ecclesiam dei cuz suo Messia destru
cturi. Q.d̃ rationabiliter ꝑsuaderi potest.
ex eo ꝙ apostolus dicit Romañ. xj. Nolo
vos fratres ignorare misteriũ hoc vt non
sitis vobismetipis sapientes. Glos. vt ne
putetis vos vestro ingenio comp̃hendere.

Sequitur. Quia cecitas ex parte cõtigit in israhel donec plenitudo gentium intraret. et sic omnis israhel salvus fiet per predicationẽ: scilicet Enoch et Helye. qui venturi sunt ad iherusalez ad predicandũ et cõuertendũ eos. sicut dicitur Malach. vlti. Ecce ego mittam vobis Helyam pphetaz anteq̃ veniat dies domĩ magnus et horribilis. et cõuertet cor patrũ ad filios. et cor filioruz ad patres eor. Glo. Helyas conuertat corda patruz Abrahã Ysaac et Jacob et ceteroz patriarcharũ ad instructionem posterioz de fide saluatoris in quez et ipi crediderũt. et corda filioz ad patres eorum. quia suscipient fidez quam ipi habuerunt. de quo pleni⁹ postea videbit. Secundo vo modus subuertẽdi homĩes erit donoz largitio. Unde Daniel. xj. dicitur q̃ multiplicabit gloriã suam Glo⁹. precio precibus et muneri⁹. Et dabit eis. s. deceptis potestatẽ in multis. et terraz diuidet gratuito. Glo. quia dabit eis honorem et gloriã. et faciet ceteros q̃ in iudea sunt dominari. et pro pmiatione possessiones eis diuidet. Quos etiã terroze subiugare nõ poterit auaricia subiugabit. Inuenier em diabolo reuelante thesauros absc̃ditos. ad quos per sequelaz inclinabit plurimos potentes diuites et excecatos huius seculi falsam eis felicitatẽ ad deceptiõem promittens. Daniel. xj. Et domĩabit thesauroz auri et argẽti. Et quia maledicta auaricia totũ fere mundũ occupauit quasi infinitos vinculo cupiditaz ad se trahet. Judeis igitur et potentib⁹ diuitibusq̃ et aliis multis fulcitus. vt dicitur Daniel. xj. mittet manuz suam in terras: scilicet ad expugnandum eas et earuz reges. Nam vt dicitur ibidẽ. quarta bestia erit quartũ regnũ sez romanoz. Et deuorabit gladio vniuersam terrã. Sequitur. Porro cornua decẽ ipius regni decez reges sunt. Glo. tempore antichristi. Et ali⁹ Glo. i. antichrist⁹ cõsurget post eos. et ipe potẽtior erit priorib⁹. Et ipse tres reges hũiliabit. s. egypti libie et ethiopie. Nõ fm Glo. ibidẽ ca. xj. nostri doctores ad antichristũ referẽtes. dicunt q̃ primo purgatur⁹ sit cõtra regez austri. i. egypti postea libies et ethiopes superatur⁹: que õ decẽ cornibus tria cornua cõtrita legimus. Et tũc vt dic̃ magister in histoziis. alij reges tanq̃ victori illi collasubmittent. Sicq̃ illi innumerabilis exercitus adherebit q̃ signat̃ in scripturis p Gog et Magog Ezechiel. xxxviij. vbi dr. Fili hominis pone faciem tuã cõtra Gog et contra Magog. et cetera multa alia que ibi q̃ sequitur. Et aperti⁹ Apocal. xx. psequitur dicens. Cum cõsummati fuerint ãni mille .i. tempus gratie: soluet̃ sathanas de carcere suo. Alexander de balis ibidez. Relaxabit nr eius potestas que modo ligata est in cordibus reproboz qui dicũtur ei⁹ carcer. quia in eis habitat et nõ potest seuire in sanctos sicut veller. Sequit̃. Et exibit: ecce abusus relaxate potestatis. quia deseuiet in sanctos plusq̃ ante. sed p̃mo occulte postea publice. Sequit̃. Et seducet. i. a christo ad se ducet gẽtes que sunt sup̃ quatuor angulos terre. non oĩes sed multos Et de omnibus aliquos Gog et Magog. Glo. per Gog intelligũtur illi per quos diabolus latẽter operat in persecutõe ecclesie. quia interp̃tatur tectũ. Per Magog autẽ illi per quos persequet̃ ecclesiã aperte. q̃ interp̃tat detectũ. et forte erũt ij idez qui prius occulte postea manifeste psequẽtur. Sequitur. Quoz numer⁹ est sicut arena maris. ppter innumerabilẽ multitudinem. Tercius deniq̃ modus subuertendi hoĩes erit operatio miracloz. ij. Thessalo. ij. Cui⁹ aduentus. i. manifestatio erit fm operationẽ sathane instigãtis et cooperantis qui eũ plene possidebit. nõ solũmodo cõmune: sed etiaz modo speciali in omni virtute humane potestatis. et signis et pdigiis mẽdacibus. quia facient ea arte magica. vel quia finaliter tendunt ad mendacia. i. ad deceptionẽ hominũ. Unde Apocalip. xiij. fecit signa vt etiam ignẽ faceret de celo ĩ terrã descendere. sicut apostolis datus est spiritus sanct⁹ ĩ igne. ita et ille dabit spiritũ malignũ in specie ignis. et loq̃ntur varijs linguis sicut apli fecerũt. Et sequitur ibidez ĩ textu. Et datũ est illi vt daret spiritũ imagini bestie Glo. i. in templo

ad adorandū erecte. Et vt loquat imago bestie Glo. i. faciet arte magica statuaz loqui ⁊ futura p̄dicere. Cuncta nanq; opera christi imitari conabit fallaciter. Unde arte magica finget se mortuū ⁊ resurgentez. feretur quoq; a demōibus in aera q̄si ascēdens in celuz. Tunc admirabit populus et adorabit eū. sicut dicit Johānes Apocalip. xiij. Et vidi vnū de capitib⁹ suis. Glo. .i. antichristū occisum in mortem, ⁊ plaga mortis ei⁹ curata est. ⁊ āmirata est vniuersa terra post bestiam. ⁊ adorauerūt bestiā dicentes, Quis similis bestie ⁊ quis poterit pugnare cum ea? Cuius impietatē adhuc latius p̄sequit: dicens. Et datū est illi os diuina permissiōe loquens magna ⁊ iactantie magnitudinē. ⁊ blasphemias per diuinitatis negationez. Sequit. Et data est illi potestas facere menses quadragita duos. i. tres ānos ⁊ semis. Et aperuit os suū in blasphemias ad deum, quia christū negabit blasphemādo nomē. i. fidem. ⁊ tabernaculū eius. i. electos ecclesie qui i p̄senti vita militant. et eos qui in celo habitant. i. in ecclesia triūphante. Domin⁹ igitur malicia seductiōis eius reprimere volens: mittet ad cōuersionem eoz̄ qui ex simplicitate nō ex malicia errabunt a fide Enoch ⁊ Helyaz. Unde dicitur Apocal. xj. Dabo duob⁹ testib⁹ meis Glos. Enoch ⁊ Helye officiuz p̄dicatiōis. ⁊ ꝓphetabūt dieb⁹ mille ducentis quadraginta amicti saccis. Glo. vt exemplo penitentiā ostendant de p̄auis operib⁹. Hi sunt due olive Glo. Richardi de sancto victore. in his q̄ sequūtur. Hi sunt due olive. q̄ vncti gratia spiritus sancti. Et duo candelabra i cōspectu domi terre stantes. quia lugebūt ꝓ operatiōem bonaz. Sequit. Et si quis voluerit eis nocere ignis exiret de ore eoz̄. et deuorabit inimicos eoz̄. Hi habent potestatem claudendi celū ne pluat dieb⁹ p̄ophetie eoz̄. ⁊ potestatē habent super aq̄s cōuertendi eas in sanguinē. ⁊ p̄cutere terram omni plaga quotiēscunq; voluerint. Richard⁹ ibidem. Magnam igitur habebunt potestatē. sed tamē magis studebūt seruare patientiaz q̄z irrogare vindictam. in qua quāto erit i eis laudabilior virt⁹ patientie: tanto glorioſior erit retributio corone. Ad quoz̄ p̄dicationem tandez iudei ⁊ christiani pari religione in christū cōsentient. Percipiēs autem antichrist⁹ p̄dicationem illoz̄ ⁊ suoruz ad fidem cōuersionem consurget in apertam p̄secutiōem.

Quartus denicz mod⁹ homīes subuertendi erit aperta p̄secutio. que tāta erit q̄ vt dicit domin⁹ Matb. xxiiij. Tūc erit tribulatio magna q̄lis nō fuit ab initio mundi vsq; modo: neq; fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi salua omnis caro nō fieret. sed propter electos breuiabūtur. Exhibebit enim tāta tormentoz̄ genera q̄ in p̄cedentibus martyrib⁹ non fuerunt cōpleta. Unde Daniel. viij. dicit q̄ supra quaz credi potest vniuersa vastabit. ⁊ p̄sperabitur. ⁊ interficiet robustos ⁊ populuz sanctoz̄ ꝓm voluntatē suā. Et licet fideles i illis regionibus occidendi sunt vbi domin⁹ eoz̄ fuit crucifixus. illa tamen p̄secutio nō per partes. sed simul totū mundū examinabit. vt dicit Haymo super Apocal. Soluētur quidē demōes qui modo ligati sunt in cordibus. s. peccatoz̄. vt dictum est. ita q̄ quātuz vellent nocere iam nō possunt. qui per suggestionē procurabūt q̄ antichrist⁹ ordinabit per omnes p̄ncipes sibi subiectos vt egrediat illud edictū q̄ ponitur Apocalip. xiij. Et faciet omnes pusillos ⁊ magnos. diuites ⁊ pauperes. liberos ⁊ seruos habere caracterē. Glo. Richardi. Nomīs antichristi in manu dextra aut in frontib⁹ suis vt manifeste videat ⁊ portetur. et ad antichristū pertinere cognoscat. et ne quis possit emere aut vendere nisi qui habuerit caracterē aut numez̄ nomīs eius. i. numerus ille qui in literis quibus nomē ei⁹ scribitur cōtinetur. vt sic plures hac necessitate cōstringātur ⁊ antichristus adorare cogantur. Quia verisimile est q̄ sicut sine illo caractere non licebit vendere siue emere sic nec in publico ꝓparere. q̄ crudelitas nondū christifidelib⁹ innotuit a christianorum p̄secutoribus. Unde tanta vigebit inuidia contra religionē nomīs christiani q̄ dicit domin⁹ Matb. xxiiij. Tunc tradent

vos in tribulationē. ⁊ occident vos ⁊ eritis odio omnib⁹ ꝓpter nomē meū. Et tunc scādalizabunt̄ multi ⁊ ūuicē tradēt. ⁊ odio habebunt inuicē. ⁊ multi ꝑseudo ꝓphete surgēt ⁊ seducēt multos. Et itez Matth. xiij. Tradet aūt frater fratrē. ⁊ pater filiū ⁊ ꝓsurgent filij in parētes ⁊ morte eos afficient. Et sic illi qui nō adorauerūt imaginem bestie occident̄. sic illi qui non habuerint in manib⁹ vel in frontib⁹ suis caracterem eius aut numez nomis ei⁹. de quo numero patebit in ꝓmōe sequēti. Unde qui abhorrēt portare caracterē bestie debent īduci ad portandū numerū nomis eius q̄si min⁹ abomīandū. vt sic saltē in aliquo cōsentiāt antichristo. sicut Tyburcio dictuz est vt iaceret thura in carbōib⁹. ⁊ Eleazaroꝝ fingeret se māducasse carnes suillas. vt ptz in lib. Macha. Et sic in christo fuit oīs plenitudo diuinitatis. sic in antichristo erit omnis plenitudo iniquitatis. quia in ipō erit caput omniū malorꝝ. Nimiꝝ qz ꝓfitebit̄ se verū filiū dei ⁊ homis. ita vt in templo dei sedeat tanq̄ ipe sit deus. ⁊ faciet etiā seipm adorari. Et sicut crudeliores erit omnib⁹ ꝓteritis ꝓsecutorib⁹. sic sancti tūc fortiores ⁊ sanctiores erūt omnib⁹ retro martyribus. Erit magna anxietas populi fidelis qui respuet portare caracterē. ⁊ nomē ⁊ numez nomis eius. Sz de eisdē ꝓsequēs ca. xiiij. pnūciat posteriorē ꝓsolationē: dicens. Vidi ⁊ ecce agn⁹ stabat sup̄ montē syon. et cū eo centūquadragintaq̄tuor milia habētes nomē eius ⁊ nomen pris eius scriptū in frontib⁹ suis. ⁊ cātabāt q̄si canticū nouū ante sedē dei ⁊ c̄. Deinde ꝓsequit̄ de parte aduersa: dicēs ca. xiiij. Si quis adorauerit bestiā ⁊ imaginez eius et acceperit caracterē in fronte sua aut ī manu sua: hic bibet de vino ire dei qđ mixtuz est mero in calice ire ipius. Qđ aperti⁹ exponēs subdit. Cruciabit̄ igne ⁊ sulphure ī ꝓspectu angelorꝝ sanctorꝝ. ⁊ ī ꝓspectu agni vt sez magis erubescāt. Qđ a nobis auertat Jesus christus. Amen.

De Enoch ⁊ Helya ⁊ morte antichristi ⁊ suorꝝ. et de signis terribilib⁹ que fiēt in fine diez.

Sermo. iij.

Tunc reuelabitur ille iniqu⁹ quē dñs Jes⁹ interficiet spū oris sui. ij. Thessa. ij. Vt aūt virtutē illius clari⁹ cognoscam⁹ qđ ponit̄ Apoc. xiij. vbi dicit̄. ne quis possit emere vel vendere nisi q̄ habuerit caracterē aut nomē aut numez nomis ei⁹. Notandu⁹ est qz sicut dicit Richard⁹ de sancto victore sup̄ hūc locū. tradūt doctores sancti qz Apocal. grece sit edit⁹ ꝑm grecos numerus ipe q̄rend⁹ est. apud q̄s oēs lr̄e numerū habēt singularē. Nomē enī illi⁹ grece Antemos dicit̄ qđ ꝓtrari⁹ interꝑtat. In quo noīe a. signat vnū. n quinq̄ginta. t trecēta e quinq. m q̄draginta. o septuaginta. s ducenta. quoꝝ oīm summa sexcenta sexagīta sex ꝓstituit. Sūt ⁊ alia ei⁹ noīa quoꝝ hmōi interꝑtatio numez eundē reddit. Cur xo antixꝑo talis numer⁹ ꝓueniat citi⁹ demonstrat̄ si q̄litas hmōi numeri subtili⁹ attēdatur. In eo nanq̄ triplex sumi ꝓfectio pōt. minima. s. q numez senariū. mediocris per numez sexagenariū. maxima xo ⁊ ꝓsumata q sexcēnariū intelligi pōt. Cōuenienter igit̄ tali numero describit̄ qui ī oī gradu maloꝝ ꝓfecte maligⁿ⁹. ⁊ in oī gradu bonoꝝ bonitati ꝓfecte ꝛri⁹ inuenit̄. In vtroq̄ enī triplici gradu ꝓfecte ꝓ viri⁹ inardescet. ⁊ vtrobiq̄ perfecte vires sue malignitatis extēdet. Et vt ptz Apoc. xj. Cuz Enoth et Helyas finierit̄ suū testimoniuz .i. ꝓdicatōez sūā. bestia. i. antixꝑus q̄ ascēdit. s. apicē regni ō abysso vniuersalis malicie faciet aduersus eos bellū. ⁊ vincet illos. ⁊ occidet illos. Et iacebūt corꝑa eoꝝ in plateis vt oēs qui viderint timeāt eos imitari ⁊ cōformari ciuitati magne. i. iherusalē. q̄ spūaliter vocat̄ zodoma. i. muta. ⁊ egypt⁹. i. tenebrosa. qz muta erit a ꝓfessione vere fidei. ⁊ tenebrosa ꝑuis actōibus vbi ⁊ de⁹ eoꝝ crucifix⁹ est. Et videbunt de ꝓpls tribub⁹ ⁊ linguis ⁊ gentib⁹ corꝑa eorum ꝓ tres dies ⁊ dimidiū iacere. s. sup̄ terram. ⁊ nō sinēt poni ī monumēto: ne. s. eorum memoria habeat̄. Et inhabitātes terraz. i. terrena diligētes gaudebūt sup̄ il

lis. s. occisis. ⁊ iocũdabunt. ⁊ munera mit tent adinuicē. qm̃ hi duo ꝓphete cruciaue runt eos q̃ habitãt sup̃ terrã. s. eoꝝ ꝺicendo malicie. Et post tres dies ⁊ dimidium spũs vite. i. aĩa viuificãs intrauit a deo in eos. ⁊ steterunt sup̃ pedes suos. i. surrexerunt. Et timor magn⁹ ex tam subita surrectiõe cecidit sup̃ eos q̃ viderunt eos. s. ita glorificatos. Et audierũt Enoch ⁊ Helyas vocẽ magnã. i. magne potestatis de celo dicentẽ eis. Ascẽdite huc de medio impioꝝ ad ꝓsortiũ sanctorũ. Et ascẽderũt in celũ in nube. vt qui dñm imitati sunt in sustinẽda tribulatiõe ꝑ ipũ ꝓsikes ei essent in ascensiõe. Et viderũt eos inimici eoꝝ corꝓoraliter. s. ascẽdentes ĩ celũ. Et nota generaliter q̃ ea que hic dicunt̃ ꝑ ꝓteritũ intelligẽda sunt ꝑ temp⁹ futuꝝ. qr mos est ꝓphetie sic nõnunq̃ narrare futura q̃si iam essent ꝓterita. Et in illa hora. s. glorificationis eorũ fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ q̃ alij moti sunt ad penitentiã. alij vo ad duriciam. Hec ibi ⁊ in Glo. Richar. Nihilominus tñ antixp̃us suoꝝ fult⁹ auxiliovt dicit Danie. xj. figet tabernaculũ suũ aphedno. i. emaus q̃ est ciuitas nicopolis posita ad radicẽ mõtis oliueti distãs a iherlm duo vel tria miliaria. Vel lm magistꝝ ĩ histo. figet tabernaculũ suum in iherlm q̃ sita est ĩter mare mortuũ ⁊ mare tyrenũ a tiro dictũ. Et ascẽdit sup̃ montẽ inclitũ ⁊ sanctũ. i. olueti. veniet q̃ ad summitatẽ ei⁹ Glo. i. ad locũ vbi christus ascẽdit ad pẽz: extendẽs ibi papilionẽ suũ. Et nemo auxiliabit̃ ei. Glo. dño irascẽte ꝓtra eũ. Asserunt aũt q̃ ibi sit peritur⁹ vbi christ⁹ ascẽdit ad celos. Magister in histo. Quia audietur vox in aere dicẽs. Morere. ⁊ statiꝝ fulminabit̃. Ꝺ etiã innuit Paul⁹ ĩ verbis thematis dicẽs. Quẽ dñs Jesus interficiet spũ oris sui. Glo. sola potẽtia iussiõis sue ⁊ hoc in mõte olueti. Quo mortuo cõplebitur illꝺ Ezechiel. xxxviij. dicẽte dño aduersus exercitũ antixp̃i. Cõuocabo aduersus eũ. i. exercitũ Gog ⁊ Magog ĩ cũctis montib⁹ meis gladiũ: ait dñs de⁹. Gladi⁹ vniuscuiusq̃ in frẽm suũ dirigẽt. ⁊ iudicabo eũ peste ⁊ sanguine ⁊ ymbre vehemẽti. ⁊ lapidibus ĩmensis. ignẽ ⁊ sulphur pluaꝝ super eũ ⁊ sup̃ exercitũ suũ. ⁊ sup̃ populos multos qui sunt cũ eo. Adhuc capꝺo sequẽti. Adducã te Gog sup̃ montes israhel. et cades tu ⁊ oĩa agmina tua ⁊ populi qui te cũ sunt. Feriscꝝ auib⁹: omnicꝝ volatili terre. ⁊ bestijs terre dedi te ad deuorandũ. super faciẽ agri cades. qr locutus suꝝ ait dominꝰ. Similiter Apoc. xx. dicit̃. Cum consumati fuerint mille anni solueẽ sathanas de carcere suo. put in fin̄e ꝓcedenti expositꝝ est. Et exibit ⁊ seducet gentes q̃ sunt sup̃ q̃tuor angulos terre Gog ⁊ Magog. ⁊ cõgregabit eos in preliuꝝ. quoꝝ numer⁹ est sicut arena maris. Et ascenderunt sup̃ latitudinẽ terre. Ponit̃ ꝓteritũ ꝓ futuro. Et circuierũt castra sanctorũ. i. vniuersalem ecclesiã fundit⁹ euertere laborabunt ⁊ ciuitatẽ dilectã. i. iheruſalẽ. sed ne quaq̃ sunt timendi. quia cito peribũt. Et sequit̃. Et descendet ignis de celo. i. repẽtinus interitus. ⁊ deuorabit eos. Et diabolus qui seducebat eos missus est in flamaꝝ ignis ⁊ sulphurꝭ. vbi ⁊ bestie ⁊ Pseudo ꝓphete cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Unde tunc tanta strages erit illi⁹ innumerabilis multitudinis Gog quod Ezechielis. xxxix. prosequitur dominus dicens. Hec est dies de qua locut⁹ suꝝ scilicet interfectionis Gog ⁊ Magog. Et egredientur habitatores de ciuitatib⁹ israhel. ⁊ succendent et comburẽt arma clipeum ⁊ hastas. arcuꝝ sagittas ⁊ baculos manus ⁊ contos. ⁊ succendent ea igni septẽꝝ annis. et non portabunt ligna de regionibus. nec q̃ succident de saltibus. quoniã arma succendent igni ⁊ depredabuntur eos quibus ꝑde fuerunt. Ubi dicũt doctores hebrei q̃ tantus erit exercit⁹ Gog ⁊ Magog q̃ hebrei per septem ãnos vsum ligno rum habebunt non de siluis sed de armis. Et sepelietur eorum cadauera septem mẽsibus. Quod etiam innuit̃ in textu cum ꝓsequitur. Post menses autem septẽ quere te incipient. ⁊ circuibunt terram peragrãtes scilicet ad querendũ ossa. Cumq̃ viderint os hominis statuent iuxta illud titulus donec sepeliãt illud politores in valle

multitudinis Gog. Ceteruz antixp̃o moꝛ
tuo cum maxima parte sui exercit⁹ reliqui
ministri eius qui relicti fuerũt gaudebunt
ducentes vxoꝛes ꝛ dicentes. Licet magi/
ster noster moꝛtu⁹ est. pacem tamẽ ꝛ securi
tatem habẽtes bonis terre ditati sumus.
Et hoc innuit domin⁹ Luc. xvij. dicẽs. Si
cut factũ est in diebus Noe ita erit in die/
bus filij homĩs. edebant ꝛ bibebãt ꝛ vxo/
res ducebãt. ꝛ venit diluuiũ ꝛ pdidit om/
nes. Similiter sic factũ est in dieb⁹ Loth.
edebant ꝛ bibebãt. emebant ꝛ vendebãt.
plantabãt ꝛ edificabant. Qua die autem
Loth exijt a zodomis pluit ignẽ ꝛ sulphur
de celoꝛ pdidit oĩes. ẽm hoc erit qua die
filius homĩs reuelabit. Quia nimirũ da/
buntur quadraginta quiq̃ dies penitentie
in quib⁹ erit pax ꝛ trãquillitas post moꝛ
tẽ antixp̃i ad refrigeriuz sctoꝛ ꝛ subuersoꝛũ
pnãz. vt dicit Glo. sup Daniel. xij. vbi di
citur in textu. A tempe cum ablatuz fuerit
inge sacrificiũ. Glo. cum antichrist⁹ oꝛbez
possidens dei cultuz interdicet. Et posita
fuerit abomĩatio in desolatõem. Glo. i. cũ
se colendũ pſuaserit ĩ desolatõez legis dei
ꝛ sanctoꝛ dies mille ducenti ꝛ nonaginta
Glo. i. tres ãni et semis erũt. Beatus qui
expectat ꝛ puenit ad dies mille trecentos
triginta quiq̃ dies q̃etis ꝛ pacis post moꝛ
tem antichristi ad sanctoꝛ refrigeriũ ꝛ ad
cõuersionẽ subuersoꝛ. Verũtamen post il
los. xlv. dies quãtũ temp⁹ restabit vsq̃ ad
extremũ iudiciũ omnib⁹ est ignotũ. Et sic̃
boni ꝛ iusti pro peccatis suis et alienis lu/
gebunt ad vicinũ dñi aduentũ se ꝑparan/
tes. sic impij falsa securitate toꝛpebũt car
nis delicijs inseruiẽtes. Sed sicut ait apo
stol⁹. j. Thessal. v. Dies dñi sicut fur ita in
nocte veniet. Cuz enĩ dixerint Glo. carna
les homĩes pax ꝛ securitas: tũc repentin⁹
supueniet ĩteritus. i. pditio iudicij. Et ita
grauis sicut dolor in vtero habẽtis. i. par/
turientis. qui dolor maxim⁹ est. Q̃ etiaz
innuit dñs Math. xxiij. dicens. Statim
post tribulatõem diez illoꝛ sol obscurabi/
tur ꝛc. vbi tangit terciũ ꝑcedens iudiciũ.
Tercio nanq̃ ꝑcedent terrifica signa ꝛ
inaudita ad terroꝛẽ ꝛ vindictam maloꝛũ.
Cõsurget enim omnis creatura in vltõem
repꝛoboꝛ. Vnde Sapiẽ. v. Accipiet scz
chꝛist⁹ armaturã zelus illius. s. patris. ꝛ ar
mabit creaturã ad vltionez inimicoꝛ. Et
itez ibidẽ. Acuet aũt. s. dñs diraz iram in
lanceã. ꝛ pugnabit cum eo oꝛbis terraruz
ꝓtra insensatos. Cõsurget igit̃ omnis cre
atura in vltionẽ repꝛoboꝛ. ꝛ qui in cũctis
deliquerũt in cunctis ferient. qõ sic ostẽ/
di potest. Nam primo pugnabit ꝓtra eos
creatura supceleſtis. i. ãgelica. quia vt di/
citur Math. xxiij. Virtutes celoꝛ nouẽ/
bunt. Lyra ibidẽ. Virtutes quidẽ accipi
untur angeli qui sunt de medio choꝛo secũ
de iberarchie. ad quoꝛ effectuz ꝓtinet ali/
quo modo cooꝑari ad miracula. ẽm q̃ dic̃
beatus Dyonisi⁹. ꝛ ipi tunc frequẽtius so
lito mouebunt diuina volũtate ad facien/
das miraculosas trãsmutatões in elemẽ/
tis. scz tonitrua. fulgura. vẽtos terribiles
pluuiã sanguineã ꝛ similia ad incutiendu
hominib⁹ terroꝛez ꝛ hoꝛroꝛem iudicis ve/
nientis. Dicit enim Grego. in omel. Quid
enim virtutes celoꝛ nisi angelos. domĩa/
tiones. ꝓncipatus. ꝛ potestates appellat.
qui in aduentu districti iudicis nostris tũc
oculis visibiliter apparebũt. vt districte a
nobis tũc exigant q̃ qõ nos modo inuisibil
cõditoꝛ equanimiter poꝛtat. Secũdo xo
creatura celestis. quia vt ꝓz Joel. ij. sol
cõuertet̃ in tenebꝛas. Glo. i. tenebꝛas mũ
do inducet ꝛ luna in sanguinẽ. ad lr̃am sci/
licet ad terroꝛem impioꝛ anteq̃ veniet di
es domĩ magnus ꝛ hoꝛribilis. Non enim
sol obscurabit̃ q̃tum ad sui luminis ꝓiua
tionem cum sit ei naturale ꝛ coꝛpa celestia
in sua natura tũc integra remanebũt. Sz
respectu nostri obscurabit̃ diuina virtute.
vel per interpositõez alicuius coꝛpis opa
ci quẽadmodũ fit ĩ eclipsi. vel per interpo
sitionẽ densaruz nubium. Et luna non da/
bit lumẽ suum. quia vel posita erit inter so
lem ꝛ terrã. vel per interpositõem densa/
rum nubiũ. Et stelle cadent de celo. nõ q̃n
tum ad earuz substantiã cum sint incorru/
ptibiles. sed respectu nostri q̃ntum ad ap/
parẽtiam. qz absc̃odent̃ dẽsitate nubiũ. ꝛ
de nubibus descendent exalatões ignite

q̄ dicunt a sub ⁊ apparent stelle cadentes Tunc enim fiet maxime talis impssio. quia ignea q̄litas abundabit. Tercio pinde pugnabūt contra eos quatuor elemēta. scilicet ignis qui sperget fulgura. causabit tonitrua. emittet horribiles igneas exalationes. Sic aer tempestates incomphensibiles emittet. pluet intollerabiles grādines ⁊ aquā sanguineā. Apocal. viij. Facta est grando ⁊ ignis cōmixta in sanguine. ⁊ missum est in terram. Et iterū ca. xvj. Et grādo magna sicut talentus descendit de celo in homīes. ⁊ blasphemauerūt homīes deum propter plagā grandinis: quoniā magna facta ē vehemēter. Sic facta fuit grādo super Pharaonē et egyptus Exod. ix. vbi sequit̄. Grando ⁊ ignis mixta pariter ferebā̄tur. Similiter in mari rubro. vt patet alibi. Sic erūt venti ⁊ tēpestates incredibiles. ita q̄ lapides inuicem collidētur. domus ⁊ arbores euertētur. ⁊ mōtes trās ferētur. sicut tempore Helye fugiētis a facie Jezabel in montez syna. quādo transibat ipiritus grandis. i. ventus. de quo patet alibi. Similiter signa terribilia ostēta bit terra. quia erunt terremotus maximi: ita q̄ nullus stare poterit: sed cuncta solo pternent̄. Unde Apocal. xvj. Facta sunt fulgura. Alexander de balis ibidē Glo. ad literā. Et voces. s. clamantiū pre timore ⁊ tonitrua: ad lr̄am. Et terremotus fact⁹ est magnus. i. fiet qualis nunq̄ fuit ex quo homines esse ceperūt super terram talis terremotus sic magnus. Glos. Alexandri de balis. Bis ponitur hic terremotus vt per hoc innuat Johānes ⁊ pmuniat quātitatem motus. Excedet enim omnes qui ante fuerūt. quia vniuersalis erit ⁊ alij fuerunt particulares. s. per loca. ⁊ istius mot⁹ vniuersalis non erit causa naturalis: sed volūtaria. Non enim possibile est sm naturam q̄ fiat terremotus vniuersalis. sz particularis fieri potest qui fit ex grosso fumo icluso in aliqua parte terre. qui cuz natura repellente cogit̄ exire non habens respiraculum facit terremotū. vt patet in castanea. Hec ille. De quo terremotu dicit̄ Zacha. xiiij. In die illa scindet̄ mons oliuaruz ex media parte sui ad orientē ⁊ ad occidentē pruptо grandi valde. ⁊ sepabitur mediuz montis eius ad aquilonez. ⁊ medium eius ad meridiez. ⁊ fugietis ad vallem montiū meoz. quoniā cōiungetur vallis montuz vsq̄ ad proximuz. ⁊ fugietis sicut fugistis a facie terremotus in diebꝰ Ozie regis iuda. De quo habet. ij. Paralipp. xxvj. Et iiij. Reg̃. xv. Ubi dicit magister in historijs. q̄ in festiuitate ppiciatōis: que est decima die decembris indut⁹ rex Ozias stola pontificali templū intrauit vt incensuz poneret Azaria pontifice cū octoginta sacerdotibus eum phibente. Et claritas solis valde effulsit. ⁊ incidit in faciem regis. lepraq̄ percussus est. ⁊ factus est terremotus magnus. et scissa est media pars montis adiacentis ad occidentem. ⁊ deuoluta est ita vt vias regias clauderet. ⁊ ortos regios oppremeret. vide pleni⁹ supra. Unde pre timore cōgregabūtur volatilia celi et bestie terre. nec comedentes nec bibentes sz pre formidine mirabiles rugitus voces ⁊ vlulatus emittentes. vt dicitur in annalibus iudeoruz. Arbores quoq̄ ⁊ herbarū olera rorem ferent sanguineuz. In aquis denīq̄ signa terribilia fient ita vt dicit dominus Luc̄. xxj⁰. Et in terra pressura gentium pre cōfusione sonitus maris et fluctuum. Thomas in Glo. continua super hunc locam. quasi diceret domin⁹. Mare terribiliter fremet ⁊ litus maris agitabit̄ tempestate. ita vt sit populo terre pressura. i. cōmunis miseria vt tabescant timore ⁊ exspectatione malorum irruentium in mundo. Sicut enim legitur in annalibus iudeorum aque marine viginticiq̄ cubitis eleuabuntur sup̄ omnes montes ⁊ colles persistentes nihilomin⁹ in loco suo. Et omnia que mouētur in aquis turmatim cōgregabuntur. ⁊ super pelagus eleuabūtur more contentiōis inuicez mugientes quasi concitati paratiq̄ ad vindictam impiorū. Et hec erit horrenda confusio maris. pre cuius terrore erit i terra pssura gētiū arescētib⁹ hoīb⁹ p timore ⁊ expectatōe q̄ supueniet vniuerso orbi. Hec enim pdicta fient vt dicit Bonauētura sup. iiij. Primo ppt

vindictam peccatoꝝ hominuꝫ impiorũ. vt per que ⁊ in quibus quis peccauit: per hec ⁊ in illis puniat̃. Secũdo ꝓpter plurimas dei cõtumelias multiformiter ab antichristo suisq; complicibus illatas. sicut tempore passionis christi sol obscurat⁹ est. terra mota. petre scisse sunt. quasi ferre nõ sustinentes in christo tantas exerceri cõtumelias ⁊ iniurias. Tercio propter mundi renouationeꝫ. quia nihil renouatur nisi prius aliquo modo veterescat. Tandeꝫ cõsurgent ignea flumĩa vniuersaꝫ machinã mũdialem operientia ⁊ cõsumentia. que quatuor elementorũ ambitu continẽtur. ꝓut ĩ ſmone sequẽti videbitur. Ad laudem dei. Amen.

De igne ⁊ cõflagratiõe machine mundialis ⁊ quatuor elementorum. Sermo. iiij.

Conflabor vos ⁊ cõgregabo vos. ⁊ succendã vos igne furorꝫ mei Ezechiel. xxij. Vtrũq; iam expediti de tribus futurum iudiciũ ꝑcedentibus. ꝓcedendũ est iam breui stilo de tribus alijs ip̃m iudicium cõcomitantibus. Que sunt hec? Mundialis cõflagratio. generalis resurrectio. iudicialis congregatio. Q̃ntum igitur ad primũ erit mũdialis cõflagratio. sicut manifestissime apostol⁹ Petrus in. ij. canõica. capi. iij. dicit. Ille tunc mund⁹ Glo. qui fuit ante diluuiũ fuit alterius modi q̃ nunc. quia terrenascentia tunc erãt meliora. sed aqua. i. per aquam mundã Glo. i. a peccatis. s. hominũ perijt. vt dicit̃ Genes. vij. Et ex magnitudine enim peccati mũdus infect⁹ fuit q̃tum ad terram ⁊ aerem. quia in illis duobus termĩabat̃ locus hominũ. Hinc etiã occupauit aqua terrã ⁊ aerem quindecim cubitis. supra quã opera hominũ ascendere poterant. vt etiã aer infectus idolatrie fumo purgaret̃. Sequit̃. Celi autẽ qui nũc sunt. scilicet post diluuiũ. Glo. dicit celi ꝓpter diuersas regiones celi aerei qui nunc sunt. non quia sunt alij in substãtia. sed q̃a mutati sunt qualitate. et terra que nũc est mutata. quia tunc aer factus est spissior et terra rarior. nũc autem est contrariũ. Sequitur. Eodem verbo. i. eadẽ virtute sunt igni reseruati in diem iudicij. scꝫ vt purgẽtur ⁊ in melius cõmutent̃ ⁊ in perditõem hominũ impioꝝ. Et postea subditur. Aduenit auteꝫ dies dñi vt fur. in qua celi magno impetu trãsient. Glo. i. violẽtia ignis inuoluẽtis. transient in aliam formã multo plus q̃ ante mutati fuerunt in diluuio. Elementa ꝟo scꝫ omnia quatuor. vt dicit Glo. calore illius soluẽtur. Terra autem scꝫ qđ est centrũ aliorum ⁊ que in ip̃o sunt exurent̃. Si querat̃ cur hoc subdit de terra cum p̃misit ꝙ elementa calore soluẽtur Dicendũ ꝙ ideo. quia elementũ terre materiale est. ⁊ inter om̃ia elementa maxime comburet̃ qđ per resumptionẽ insinuatur.

Ad horũ autem maioreꝫ euidentiã primo queri potest vtrũ aliqua purgatio mũdi sit futura. p̃sertim cum vnũquodq; dicitur purgari cum sep̃atur illud qđ est extraneum ab ip̃o inducens in eo ignobilitatẽ. Sep̃atio enim illius qđ nobilitateꝫ inducit nõ dicitur purgatio: sed diminutio magis. sed hoc ad nobilitatẽ ⁊ ꝑfectõem ꝑtinet qđ aliq̃d extranee nature est admixtũ eis. qꝛ forma corp̃is mixti nobilior est forma simplicis. igit̃ elemẽta purgari nõ possunt. Ad hoc rñdet Tho. sup. iiij. dis. xlvij. ꝙ cũ mũdus aliquo modo ꝓpter hoĩem factus est: oportet qñ homo ſm corp⁹ glorificabit̃ etiã alia corp̃a mũdi ad statũ meliorem mutent̃. vt sit ⁊ loc⁹ ꝯueniẽtior ⁊ delectabilior aspect⁹. Ad hoc igitur ꝙ gloriaꝫ corp̃is homo ꝯsequat̃ oportꝫ ea pri⁹ remouere q̃ glorie opponunt̃ q̃ sunt duo. s. corruptio ⁊ infectio culpe. Simil̃r oportet elementa purgari a ꝯtrarijs dispositõib⁹ anteq̃ in nouitate glorie adducant̃. ⁊ ꝓportionabiliter qđ de hoĩe dictũ est. Quãuis enĩ res corp̃alis ꝓprie subiectũ infectiõis culpe esse nõ põt. tñ ex culpa q̃dã incõgruitas ĩ reb⁹ corp̃alib⁹ relinquit̃ ad h̃ ꝙ spũalib⁹ dedicent̃. Et ĩde videm⁹ ꝙ loca in q̃bus aliqua crimina sunt cõmissa non reputant̃ idonea ad aliqua sacra in eis exercẽda nisi purgatione quadam premissa. Et ſm h̃ ex peccatis hominũ quãdam in ydo-

neitatē ad glozie suſceptiōem pars mundi recipit que in vſum noſtruz cedit. ⁊ ꝗtum ad hoc mundatōe indiget. Similiter circa medium locum propter elementoꝝ contactuz multe ſunt coꝛruptōes. generatōes. ⁊ alterationes elementoꝝ que puritati illoꝝ derogant. et ideo ab his oportet illa purgari vt ſic glozie nouitatē decenter recipiant. Et ſic illa mundi purgatio remouebit a mundo infectionē a culpa relictam ⁊ impuritatē ꝑmixtiōis. ⁊ erit diſpoſitio ad glozie perfectionē. Et hec tria cōuenientiſſime fiēt per ignē ꝓpter tria. Primo quia ignis cum ſit nobiliſſimū elementoꝝ naturales habet ꝓꝛietates ſimiliozes ꝓꝛietatibus glozie. vt maxime patet de luce. Secundo quia ignis non ita recipit cōmixtionez propter efficaciaz virtutis actiue ſicut alia elementa. Tercio quia ſpera ignis eſt remota a noſtra habitatione. nec ita cōmunis eſt nobis vſus ignis ſicut terre aque ⁊ aeris. vnde nō ita inficiē. Et preter hoc habet maximam efficaciaz ad purgandum ⁊ diuidenduz ſubtiliando. Secundo principaliter queri poteſt de extenſione illius ignis cōflagrationis. ꝑ ſtum cū dicitur. ij. Petri. iij. q celi ardentes caloꝛe ſoluētur. ⁊ elementa ignis ardoꝛe rabeſcent. ſz celi qui ab elemētis diſtinguūtur ſunt celi ſuperiozes in quibus fixa ſunt ſidera. Ad hoc reſpōdet Tho. ſup. iiij. diſtī. xlvij. q purgatio mundi ad ℣ fiet vt a coꝛpozalibus remoueatur diſpoſitio contraria perfectōi glozie. que nimiruz perfectio eſt vltima rerum cōſummatio. Et hec indiſpoſitio in omnib⁹ coꝛpozalib⁹ inuenit licz diuerſimode. Nam in quibuſdā inuenitur indiſpoſitio ſm aliqd inherens ſubſtantie eoꝝ. ſicut in coꝛpoꝛib⁹ inferiozibus: que per mutuam cōmixtionē a ꝓpꝛia puritate decidūt. Et ideo oīa iſta inferioꝛa igne purgabūtur. Similiter ⁊ quatuoꝛ elementa. que quidem elemēta manebūt ꝗtuz ad ſubſtantiā ⁊ qualitates eoꝝ ꝓpꝛias. ſed purgabunt ab imperfectiōe quam ex peccatis hominū contraxerūt. ⁊ ab impuritate quam per actionem ⁊ paſſionē mutuam in eis ceperūt. quia iam ceſſante motu primi mobilis: actio ⁊ paſſio mutua in inferioꝛibus elemētis eſſe non poterit. Et licet ꝫ. Petri vlti. Glo. Bede dicat. q ignis ille duo elementa ex toto cōſumet. duo ℣o in meliozē faciem vel ſpeciē reſtituet. hoc tamen nō eſt intelligendū ꝗtum ad ſubſtantiam. ſed quia illa duo magis remouebunt a ꝓꝛietate quā nūc habent. ſ. ignis ⁊ aq. que maxime excedunt in qualitatibus actiuis. ſ. caloꝛe ⁊ frigoꝛe. q̄ ſunt maxime coꝛruptionis ꝓncipia in aliis coꝛpoꝛibus. Et quia tūc non erit actio ignis ⁊ aque ī inferno. vt poſtea videbit. ideo maxime mutari videbūtur a virtute quam nunc habent. Secundo reperit in quibuſdā coꝛpoꝛibus indiſpoſitio non per aliqd inherēs ſubſtātie. ſicut coꝛpoꝛibus celeſtibus in quib⁹ nihil inuenit repugnās vltime perfectōi vniuerſi ſed motus qui eſt via perfectōis. nec motus quilibet: ſed localis tantuz. qui nō variat aliqd quod intrinſecū eſt rei. vt ſubſtantiam aut quantitatē. ſed ſolum locum qui eſt extra rem. Et ideo a ſubſtantia celi non oportet q aliquid remoueat. ſed oportet q motus eius quietet. Quietatio ℣o localis non fit per actionem alicuius contrarij agentis. ſed per hoc q motoꝛ a mouendo deſiſtat. Et ideo celeſtia coꝛpa nec per ignem. nec per alicuius creature actionem purgabūtur. ſed ipa eoꝝ quietatio ſola volūtate diuīa accidens eis loco purgationis. Vnde celi in auctoꝛitate predicta non diſtinguūtur ab elementis. vt patet clarius textum intuēti. Dicit tamē ibidem Bonauētura. q ille ignis tantū aſcēdet quātum durant coꝛpoꝛa cōſumptibilia. Et quia coꝛpoꝛa celeſtia non ſunt receptibilia aliene impſſionis. ideo quātuz durat ſpacium elementa cōtinens: tātū aſcēdet flāma ⁊ non vlterius. Non enim aſcēdet vſq ad ſidera. plus tamen aſcendet ꝗ aqua diluuij. ſ. vſq ad vltimū ſpere ignis. Dō innuit in Glo. ꝫ. Petri. iij. vbi dꝛ q maxim⁹ ille ignis ꝗtuoꝛ elementa ꝓſumet. Ex his ꝓz q ardebit terra vſq ad inferos deoꝛſum. ſicut ait Auguſti. in ſermone de innocētibus. Et infernus nihilominꝰ ardebit licet non purgabit. ſz ad iſum ducentur

totius mundi purgamenta. Secūdo quia totum elementū aque per ignez purgabit. Vnde Sapien. xvj. Q. enim mirabile erit in aqua qō omnia extinguit plus ignis valebit. Vnde est enim orbis iustor. Et iterum ibi. Quodā tempore in aqua sup̄ verticez ignis ardebat vndicp vt in aquā terre nationem extermīaret: scilicet sodomam ⁊ gomorram quādo pluit ignem ⁊ sulphur vt sic terra in eternū aresceret sine spe germinādi. ⁊ ita grauius puniuit istos cp̄ primos diluuio peccatores. Similiter respiciens domin⁹ super Pharaōez ⁊ exercitum eius in mari rubro per columnā ignis ⁊ nubis: īmisit super eos vt dicit magister īhistorijs intollerabiles ymbres ⁊ grauia tonitrua ⁊ chorruscatōes. lampadesq̄ ardentes iniecit super eos. Quid mirū cum ⁊ in legenda beati Nicolai legitur diabolū fecisse oleum mediaton. qō contra naturam ardet in aqua ⁊ lapidib⁹. vt patet ibidem. Q. si obijciat illud Apocal. xxj. Vidi celum nouum ⁊c. qō dicit q mutatio aeris et terre dubitabilis non est Glo. quin p ignē fiat. sed de aqua dubitatur. Nam purgationem in seip̄a habere creditur. Ad hoc respondet doctor ibidem. q ratio dubitationis exp̄mitur in glosa. quia scilicet aqua in se virtutem purgatōis habere creditur non tamē virtutem purgatōis talis habz qualis futuro statui competit. Nam q prima purgatio facta fuit per aquā diluuij ex eo cōtingit q illa purgatio nō respiciebat nisi infectionē peccati. ⁊ tunc precipue reguabat peccatū cōcupiscentie. Ideo purgatio cōuenienter facta fuit per aquā. sed secunda purgatio respicit infectōem etiaz p̄mixtionis impuritatē. ⁊ cp̄tum ad vtrumcp magis fiet per ignem cp̄ per aquā. quia per aquā naturalis elementoz impuritas tolli non posset sicut per ignē. Et quia circa finem regnabit vitiū tepiditatis. qz refrigescet charitas multoz. vt dicit Isaie. xxiij. Regnabit etiam vitiuz cupiditatis que semper in senio crescit. ideo cp̄tum ad vtrūcp magis fiet per ignē purgatio vt tepiditas puniat. et cupiditas defraudetur cum omnia ī nihilū redigent. Que Ques

fetose. boues crasse. p̄mptuaria plena ⁊c. de quibus dixernut filij Adam populū beatum cui hec sunt. Tercio vo q totus aer purgabit. qz elementa totaliter purgabūtur ab impuritate ⁊ etiā ab infectōe peccati. qui etiā aer infectus est. vt patet per fumū idolatrie supioza inficiētis. Quarto denicp ignis purgabit seip̄m. Q. si obijciatur cum ignis sit pars mūdi purgatiōe indiget sicut ⁊ alie partes. non debet igit̄ idē esse purgans ⁊ purgatū. Ad hoc dicendum q ignis elemētaris qui est in spera sua nō venit in vsum nostrū. sed sic remotus est a nobis. ita q non patitur culpe infectionē vel impuritatis īmixtionē. ⁊ quo ad hoc poterit per ignem in sua puritate existentē fieri purgatio. Ignis autē in materia aliena indiget purgatōe ⁊ etiam ignis elementaris p tanto vt calidū vstiuum ⁊ omne qō grossum ⁊ fetidū erit ex aliena scilicet materia contractū debet separari ⁊ in gehennā mitti. vt postea videbit. Q. si quera vnde tanta insurgat ignis īmensitas. an forte de nouo creabit. Ad hoc respondet Bonauētura. q sicut in diluuio non sunt creata aq̄ noue. sed eedem ip̄e multiplicate operatōe ⁊ adiutorio superiorum corporum per que facta est eleuatio vaporum. sic non solum ignis qui est in spera sua: sed etiaz omnes ignes qui sunt in terra ⁊ super terram ⁊ sub terra incurrent ad illam inflagrationem. sicut videtur Augusti. velle. xx. de ciui. dei. q mundanoz ignīū inflagratiōe figura huius mundi periret sicut mundanarum aquarū inundatione factuz est diluuium. Vnde sic dicit doctor sanctus vbi supra. q ista inflagratio nihil aliud est cp̄ cōgregatio omniuz causarum superiorū ⁊ inferiorum que ex natura sua virtutē habēt igniendi. que quidem cōgregatio nō naturali cursu rerum: sed virtute diuina fiet et ex omnibus istis causis sic congregatis generabitur ignis qui faciē huius mundi exuret. Tercio principaliter q̄ri pōt de duratione illi⁹ cum de hoc auctoritates diuine scripture diuersimode loquantur et sentiant. Quidā etiaz duos ignes futuros esse perhibent. Vnde super illud Malach. iij.

Purgabit filios leui. dicit Glosa. Duos ignes legimus futuros. vnū quo purgabit electos ⁊ p̄cedet iudiciū, alterꝙ quo reprobos cruciabit. Ad hoc dicendum esse reor saluo sanctoꝝ iudicio q̄ ignis inflagratōis iudiciū p̄cedens cōtinue durabit quousq̄ data horribili sentētia reprobos cūctos inuoluat, ⁊ cum eis pariter descendat in penam damnatōis. Q. ō rationabiliter persuaderi p̄t ex dictis sacre scripture. Naz de igne inflagratiōis iudiciuz precedente nullus est doctoꝝ qui ambigat: dicēte ps: Ignis ante ipm p̄cedet, ⁊ inflāmabit in circuitu inimicos eius. Vñ dicit doctor sanctus vbi supꝝ. q̄ illa inflagratio fm rei veritatē q̄tum ad sui initiuz precedet iudicium. Q. ō ex hinc mānifeste colligi potest. qz mortuoꝝ resurrectio iudicium p̄cedet. vt dicitur. j. Thessal. iiij. Mortui qui in christo sunt resurgent primi. Similiter autem erunt hec duo, cōmunis resurrectio: ⁊ sanctoꝝ glorificatio. quia sancti resurgentes corpora gloriosa resumēt. vt patet. j. Corinth. vij. et. xv. Seminat in ignobilitate resurget in gloria. Quādo vo corpa sanctoꝝ glorificabunt tunc etiam tota creatura renouabit suo modo. Vnde dicitur Ro. viij. q̄ ipa creatura a seruitute liberabit corruptionis in libertatem glorie filioꝝ dei. Cum igitur cōflagratio mundi sit disposita ad renouationē predictā necesse relinquitur q̄ ipa cōflagratio mundi ipam mūdi purgationē precedet. De igne vo cōcomitante iudicem vel iudiciuz dicitur Ysa. lxvj. Ecce dominꝰ in igne veniet, ⁊ q̄si turbo quadrige eius reddere in indignatione furorem suū ⁊ increpationē suam in flamma ignis. quia in igne dominus iudicabit. Nimiruz cum ⁊ dominꝰ decem p̄cepta daturus in monte syna venit in igne. Exo. xix. Mons syna fumigabat: eo q̄ dominꝰ descendisset sup̄ eum in igne, et ascenderet fumus ex eo q̄si ex fornace, eratꝙ mōs omnis terribilis. Et iterum ibidez. xxiiij. Erat autē species glorie domini q̄si ignis ardens super verticem montis in conspectu filioꝝ israhel. quādo scilicet Moyses fuit apud eum quadragīta diebus et quadraginta noctibus. Sic etiā horribili aduentu venturus est. p̄sertim cum iudicaturus sit. et rationem de singulis exacturus. sicut innuitur Ysa. xxix. vbi dicit. Repente a dño exercituū. visitabitur mundus. Sed quomō visitabitur subiungit dicens. Tonitruo ⁊ cōmotione terre ⁊ voce magna turbinis, et tempestatis. ⁊ flāme ignis deuorantis. Joel. ij. Ante faciem eius ignis vorans. ⁊ post eū exurens flāma. Hinc dicitur in ps. quo nihil manifestius. Deus manifeste veniet. deus noster ⁊ non silebit. Ignis in cōspectu eius exardescit. ⁊ in circuitu eius tempestas valida. Q. ō est etiam ostensum Danie. vij. vbi agitur ō antichristo ⁊ futuro iudicio. Aspiciebā scz post decessuz antichristi throni positi sunt. et antiquus dierum sedit. vestimentū eius quasi nix candiduz ⁊ capilli capitis sui q̄si lana mūda. Thronus eius flāma ignis. Glo. vt bonos purget: malos puniat. Rote eius. i. angeli ignis accensus scilicet ad vindictam. Nam currus dei decem milibus ⁊c. Sequit. Fluuius igneus rapiduſqꝫ egrediebatur a facie eiꝰ. Glo. i. vt peccatores tradat in gehennam. Deniqꝫ de igne sequēte iudiciuz dicit ibidem Bonauētura. q̄ ignis futurꝰ est ad iudicium ⁊ purgationem et innouationem mundi qui sequitur iudicium faciem mundi purgans ⁊ exurens. ⁊ reprobos crucians ⁊ in eternam damnatiōem inuoluens. Et sic erit post eum exurens flāma. vt dicitur Joelis. ij. ¶ Quarto principaliter queri potest de effectu illius ignis conflagratiōis. Ad quod dicendum q̄ habebit effectū ⁊ officiū q̄tuor igniū. Nā primo hēbit officiū ignis infernalis q̄ erit instrumentuz diuine iustitie reprobos adhuc viuos crudeliter puniendo et in cinerem resoluendo. ac iterum resurgentes exurendo ⁊ ad eternam damnatiōem inuoluendo. Vnde dicit Basiliꝰ sup̄ illud ps. Vox domini intercidētis flammaz ignis. Q. quo ad calidū vstiuum et q̄tum ad id qō in genere grossuz ⁊ fetidum reperietur descēdet ad inferos ad penā dānatoꝝ. qō vo subtile ⁊ luciduz est remanebit supius

ad gloriaz electoꝝ. scz ad adornandū hūc mundū. Secūdo ꝟo fungetur officio purgatorij, ꝓut etiam erit instrumentū diuine iusticie. Unde dicit doctor sanctus vbi supra. ꝙ boni vbi nihil purgandū inuenitur omīno nullū dolorez sentient ex igne. sicut nec tres pueri senserūt in camīo ignis Daniel. iij. Boni ꝟo in quib⁹ aliquid purgandum inuenit̄ cruciatuz doloris sentient ex illo igne plus vel min⁹ pro meritoꝝ diuersitate. Tercio ꝓinde gerit officiū ignis terrestris. i. virtutis naturalis. s. oīa vegetabilia ⁊ sensibilia ꝯsumendo. ⁊ etiam omnium hominū corpora in cinerē resoluendo. Dicit enim Bonauētura super. iiij. distin. xlvij. ꝙ ille ignis cum erit ad electoꝝ purgationē non erit ad eoꝝ ꝯsumptōem. sz sicut tres pueri in camino ignis ardentis diuina virtute illesi sunt cōseruati. sic fiet in illo igne qui eos purgabit pro q̄litate culpe. Unde. j. Thessal. iiij. Et mortui qui in christo sunt resurgēt primi. deinde nos q̄ viuim⁹ qui relinquimur. Glo. ab antichristi ꝑsecutōib⁹ simul rapiemur. Glo. ab angelis cum illis obuiaz christo in aera. In ipo autem raptu moriētur. tamē sine pena vt credendum est sicut de Johāne euangelista legitur. ⁊ statim resurgēt vt impleatur illud. j. Coꝝ. xv. Sicut in Adam omnes moriūtur. ita ⁊ in christo omnes viuificabunt̄. Unde dicit ibidē Glo. ꝙ in ipo raptu mors eoꝝ erit resurrectio. Quarto deniq̄ ꝯplebit officiuz ignis elemētaris. s. elementa subtiliādo ⁊ ad innouatōem disponendo. Ad laudē dei Amen.

De generali resurrectiōe ⁊ modo eiusdem. Sermo. v.

Omnes quidē resurgem⁹. sed non om̄es īmutabimur. j. Coꝝ. xv. Secunduz ꝟo cōcomitans iudiciū erit generalis resurrectio. Que cum sit difficilis ad credendū tradit de illa specialē doctrinā apl's. j. Coꝝ. xv. vnde verba thematis sumpta sunt. Et. j. Thessal. iiij. vbi dicit. Nolum⁹ vos ignorare fratres de dormiētibus vel mortuis: quos dormiētes appellat ꝓpter resurrectionis facilitatē. sicut aliquis faciliter suscitatur a somno. Nolumus igit̄ vos ignorare. s. ꝙ resurrecturi sint. vt non ꝯtristemini. i. nō totaliter tristemini sicut ceteri qui spem non habent resurrectōis scz. Si eniz credimus ꝙ Jesus mortuus est ⁊ resurrexit. ita ⁊ credere debem⁹ ꝙ de⁹ eos q̄ dormierunt per Jesum instrumētaliter vel in fide Jesu non solū suscitabit: sed etiā adducet cum eo. vt scilicz sint in eadē beatitudine ⁊ īmortalitate cuz eo. Quoniā ipe dn̄s in ꝓpria ꝑsona ī iussu. i. imꝑiandi potestate non in hūilitate. ⁊ in voce archangeli. i. facta ministerio archangeli Michaelis. qua dicet̄. Surgite mortui venite ad iudiciū. Et in tuba dei. que scz a deo habebit efficaciā. i. manifestationē sui aduent⁹ vt dicit Glo. qui tante erit efficacie ꝙ vt dicit̄ Math. xxiiij. Sic̄ fulgur exit ab oriente ⁊ apparet in occidentē. sic erit aduentus filij hominū. Et tunc mortui qui ī christo sunt. i. cum christo quiescunt resurgent primi. s. tempe. Deinde nos qui viuim⁹. s. illo tempe qui relinq̄mur ab antichristi ꝑsecutionib⁹ simul. rapiemur scz ab angelis cum illis in nubib⁹ obuiam christo in aera. ⁊ sic semper cum domīo erim⁹. Itaq̄ consolamini inuicē in verbis istis. s. de resurrectione futura. Ad maiorē autem euidentiam resurrectōis breuitatis gr̄a octo conclusiōes ꝓsequi statui. Quaruz prima est de resurrectōis veritate. de quo manifestauit Job cuius verba dn̄s cōfirmauit eiusdem. xlij. dicens. Nō estis ad me locuti recta sicut ꝑuus me⁹ Job. Ait enī. xix. Scio enim ꝙ redemptor me⁹ viuit ⁊ in nouissimo die de terra surrectur⁹ suz ⁊ rursuz circūdabor pelle mea. ⁊ ī carne mea videbo deum saluatorē meū. quem visurus suz ego ipe ⁊ oculi mei ꝯspecturi sunt. Glo. nō solum cordis. sed etiam corꝑis quātuz ad humanitatez. Et non alius. Glo. ex parte mea. Reposita est hec spes mea ī sinu meo Glo. Nihil nos certius habere credim⁹ q̄ qd̄ in sinu tenemus. In sinu igit̄ spem repositaz tenuit. qz vera certitudine de spe resurrectōis ꝑsumpsit. Istud etiā ratiōe

probari potest. Nam apostolus. j. Corin. xv. ꝓbare videt̃ resurrectionẽ ex remuneratõe: dicẽs. Si in hac vita tantũ in christo. i. in fide christi sperãtes sumus. ita vt futurã vitam non sperem⁹ in qua retributionẽ reciperem⁹: miserabiliores sum⁹ omnibus homĩbus. quia ⁊ miseri ĩ corpore in quo propter illum maiores miserias sustinemus. ⁊ miseri in anima ꝓpter errorez. ⁊ sic miserabiliores ceteris qui saltem seculi fruũtur delicijs. Et quia retributionẽ exspectam⁹ bonoꝝ opeꝝ. ⁊ anima se habz ad corpus vt forma ad materiã. ideo operatio est cõiuncti ⁊ non tantũ anime. vt patz per phm̃ in ꝑmo de anima. Hinc requirit̃ ꝙ homo cõpositus ex aĩa ⁊ corpe mercedẽ operis sui recipiat ad qd̃ ꝑsupponit̃ resurrectio corpis. Hinc ad ꝯfutandũ iudeorũ errorẽ non credentiũ mortuoꝝ resurrectionem: ostendit dominus Ezechieli ꝓphete xxxvij. ca. visionẽ de resurrectiõe: quã magister in histo. succincte ⁊ lucide comp̃hendit: dicens. In anno duodecimo trãsmigrationis venit ad Exechielem quidã qui fugerat de iherusalẽ: dicens. vastata est ciuitas. Qd̃ audiens om̃is trãsmigratio leuauit oculos: dicẽs. perijt spes nr̃a. abscisi sumus. non resurgemus. Et exclamauit Ezechiel. Hec dicit dñs. Cum sanctificatus fuero in vobis tollam vos de gentib⁹ ⁊ adducã vos in terrã vestram. ⁊ effundã super vos aquam mundã. ⁊ mundabimini ab omnib⁹ inquinamẽtis vestris. Et facta est super ꝓphetã manus domĩ. ⁊ duxit eũ in spiritu in campo qui plen⁹ erat ossibus siccis vehemẽter. eduxit ⁊ ait ad euz. Fili hominis putasne viuãt ossa ista? Et dixit. Domine tu nosti. Et dixit. Dic ad ea. ossa arida hec dicit dñs. Ecce dabo super vos neruos. ⁊ succrescere faciã carnes. ⁊ super extendã cutem: daboq̃ spiritũ ⁊ reuiuetĩ. Quo loquẽte factus est sonus ⁊ cõmotio. ⁊ accesserũt ossa ad ossa. vnũ quoq̃ ad iũcturã suam. Et ecce super ea nerui ⁊ cutis ⁊ spiritũ nõ habebãt. Et ait domin⁹. Clama ad spiritũ ⁊ dic. Hec dicit dominus. a quatuor ventis veni spiritus ⁊ infla super interfectos istos ⁊ reuiuiscẽt. Et factũ est steterũtq̃ super pedes suos exercitus grãdis nimis. Et dixit domin⁹. Ossa hec vniuersa domus israhel est. Et restituit spiritus ꝓphetaz in medio trãsmigratiõis. qui locutus est ad eos q̃ dñs sibi mõstrauerat in signũ duoꝝ. s. reuocatõis eoꝝ a captiuitate ⁊ resurrectõis corpoꝝ ĩ fine. Hec ibi.

Secũda cõclusio est de resurrectõis generalitate. ꝙ scz omnes qui receperũt animam rationalẽ corpore ⁊ anima resurgẽt in iudicio. sicut dicit̃ Joh. v. Omnes qui in monumẽtis sunt audient vocez filij dei. ⁊ qui audierint viuent. Qd̃ etiam ratiõe ꝓbari potest. Nam ad hoc resurrectio est necessaria vt resurgentes recipiant ꝑ meritis penam vel premiũ: sed omnib⁹ debetur pena vel premiuz pro merito ꝓprio sicut adultis. vel alieno vt paruulis. Vnde sm̃ Bonauent̃. in. iiij. quia anima paruuli cõtraxit originale in corpe ⁊ per corpus. ideo illi vniri debet: vt sicut ex vnione ad corpus peccauit: simul cum illo mulctetur pena damni vel sensus. Cuius nimiruz resurrectiõis causa est christi resurrectio. q̃a diuina dona a deo ĩ homĩes mediãte christi hũanitate tãq̃ mediatore ꝓueniũt. Et ideo sicut a morte spũali liberari nõ possumus nisi per gratie donũ diuinitus datũ. sic nec a morte corꝑali possumus nisi ꝑ resurrectionẽ diuina virtute factã. Et ideo sicut christus primicias gratie suscepit diuinitus. ⁊ eius gratia nostre gratie causa est. quia de plenitudine eius omnes accepimus gratiaz pro gratia. sic in christo inchoata est resurrectio nostra ⁊ sua resurrectio causa nostre resurrectõis est. Sed virtus diuinitatis eius est causa principalis. Ipa vo resurrectio christi virtuti diuinitatis adiũcta est causa quasi instrumentalis. quia diuĩe operatões agebant̃ mediãte christi carne quasi quodã organo. sicut exempluz ponit Damasceñ. in libro. iij. de tactu corꝑali quomõ mundauit leprosum Math. viij. Hinc etiam omniũ hominum resurrectio habebit aliquid de similitudine resurrectõis christi: qd̃ scilicz pertinet ad vitam nature: sm̃ ꝙ omnes christo cõformes fuerũt. ⁊ ideo omnes resurgent in

vitam ĩmortalẽ. sed in sanctis qui christo
ꝑ grãm ꝯformes fuerunt. erit etiã ꝯformi-
tas quo ad ea q̃ sunt glorie. ¶ Tercia con
clusio est de resurrectõis tpe. qd̃ breuiter
lucideq̃ determinat apl̃us. j. Cor. xv. di-
cens. In momẽto. i. in breuissimo tempo
ris spacio. ĩ ictu oculi. i. q̃cito ocul⁹ ꝑcutit
visa ⁊ transit ad ea: vl̃ q̃cito percutitur a
palpebra. in nouissima tuba. i. postq̃ nõ e-
rit alia. Nomĩe autem tube aliqd̃ euidens
⁊ p̃clarũ signũ ĩtelligitur qd̃ quãdoq̃ vox
archangeli dicit̃. s. Michaelis instrumen
taliter. quãdoq̃ vox filij dei ꝓpter aucto-
ritatez mittentis. quãdoq̃ tuba dei ꝓpter
vehementiaz terroris. qñq̃ clamor ꝓpter
euidentiam operis. ad qd̃ signũ omnes re
surgent in instanti. Ad cui⁹ euidentiaz sci
endum ꝙ sicut Aug⁹. dicit ĩ. iij. de trinit̃.
ꝙ sicut corpa crassiora ⁊ inferiora ꝑ subti
liora ⁊ potentiora quodã ordine regũtur.
sic oĩa corpora regũtur a deo per spiritum
vite rationalẽ. Qd̃ etiam tangit Grego.
iiij. dialog̃. Et ideo in omnib⁹ que corpo-
raliter a deo fiunt: vtitur deus ministerio
angeloꝝ. In resurrectõe igitur erit aliq̃d
ad trãsmutationẽ corpoꝝ pertinẽs. scz ci-
nerum recollectio. forme ꝑegrine sepatio.
corpoꝝ ⁊ omniũ organoꝝ eius reparatio.
sanguinis pervenas diffusio. ⁊ similia. Et
q̃tum ad hec vtetur deus ministerio ange
lorum. ⁊ ideo non erit illud in instãti si in-
stans capiat̃ ꝓ tempe imꝑceptibili. qꝛ sine
motu locali fieri nõ possunt. Sunt tamen
nobis in instanti quodãmodo imꝑceptibi
li ꝓpter facilitatem operãdi que competit
angelis. Fiet etiaz ĩ resurrectõe infusio ani
me: que sicut ĩmediate a deo creata est. sic
ĩmediate a deo corpi denuo vniet̃ sine aliq̃
operatõe angeloꝝ. Simlr ⁊ gloriã corpo-
ris perficiet absq̃ ministerio angelorũ sic̃
⁊ aĩam ĩmediate glorificat. Hinc etiaz pa
tet ꝙ licet Ezechiel ĩ visione predicta loq̃
tur iudeis tanq̃ rudi populo distinguẽs ꝓ
cessuz resurrectõis ac si successu temporis
perficeret̃. Et Moyses in creatõe mundi
distinguẽs opera dierũ per dies vt rudis
populus capere posset. oĩa tamen simul fa
cta sunt ꝟm Aug⁹. non in tempe nobis sal-
tem notabiliter ꝑceptibili. qd̃ notat apo-
stolus: dicens. In momẽto in ictu oculi.
Et addens. ĩ nouissima tuba. significat ꝙ
non erit resurrectio nisi in fine tempis pre
sentis. Pro quo notandum ꝙ q̃uis hora
tempis qua resurrectio fiet determĩate sci
ri non potest. vt dic̃ magister in. iiij. disti.
xliij. Tamẽ ꝟm Tho. ibidem satis ꝓbabili-
ter a quibusdã dicit̃. ꝙ erit resurrectio q̃si
in crepusculo sole existente in oriente ⁊ lu-
na in occidente. qꝛ tali dispositõe sol ⁊ lu-
na creata credũtur. vt sic eoruz circulatio
compleatur penitus ad idem punctuz. Et
quando resurrectio fiet non erit amplius
tempus: sed terminus tempis. quia in eo-
dem instanti quo cessabit mot⁹ celi erit re
surrectio mortuoꝝ ⁊ non ante. Unde Bo
nauẽtura super q̃rtuz. dis. xliij. ponit ad h̃
sex rationes ꝯgruẽtes. Prima ratio est se
ueritas diuini iudicij que inflixit penã ĩci-
neratõis corpori vsq̃ ad aduentũ ꝟm filij
dei. dicens Genes. iij. Puluis es ⁊ in pul
uerem reuerteris. sicut penam carẽtie visi
onis diuine inflixit aĩe vsq̃ ad aduentum
primũ. Et hui⁹ ratio est. qꝛ ꝟm carnẽ om̃es
simul fuimus ĩ vno ꝓncipio peccati. Secũ
da ratio est meritũ fidei que multuz mere-
tur credendo nos reuiuiscere ⁊ remunera-
ri q̃ videmur sil̃es bestijs ĩ moriendo. Qꝛ
si illa exꝑimẽto videret tunc merituz non
h̃ret. qꝛ fides non habet meritũ vbi huma-
na ratio prebet experimẽtuz. Tercia ratõ
est corpis mistici. Quia enĩ omnes vnum
corpus sumus in christo. ideo necesse est ꝙ
q̃tum ad aliquã gloriã resurgamus simul
sed non q̃tum ad gloriam aĩe. q̃a ibi esset
maximũ damnuz ⁊ importabile. quasi igit̃
q̃tum ad gloriã corpis. Quarta ratio est
subsidiũ infirmitatis nostre. qꝛ sancti duz
sua desiderant corpora vehemẽtius etiaz
desiderant salutez nostram. Unde ad He
bre. xj. vbi cõmemorans fidem ⁊ fidelita-
tem patrũ antiquoꝝ: tandẽ subinfert. Hi
omnes testimonio fidei ꝓbati. i. approbati
ĩuenti non acceperũt repromissionẽ. i. am
bas stolas. s. corpis ⁊ aĩe deo ꝓ nobis ali-
quid meli⁹ ꝓuidente vt non sine nobis con
sumarentur. s. vtraq̃ stola vt in cõmuni re

surrectõe omniũ sit maius gaudiũ singulorum. Chris. Non illis iniuriã fecit: sz nos honorauit. Quinta ratio est manifestatio diuine iusticie. qz omnib⁹ debet esse notuz quãta iusticia damnat malos ⁊ saluat bonos. ideo vltimã distributionẽ distulit vsqꝫ ad nouissimũ vt omnes cõpareant. Sexta ratio est ꝯsumatio glorie. Nam qz spiritus angelici sunt adhuc viatores q̃tum ad ministratõem q̃diu hoĩes viuũt. ⁊ semper crescit gaudiũ eoꝝ accidẽtale ꝑm multitudinẽ electoꝝ. ido ĩ aliquo singlari modo nõ debuit gloria perfecte cõsumari donec ĩ omnib⁹ simul cõsumetur. Q⁹ si obijciatur illud Math. xxvij. Multa corpora sanctoꝝ qui dormierãt surrexerũt surgente domino. ⁊ venerũt ad sanctã ciuitatez. Ad hoc rñdet Tho. in. iiij. inclinãs ad hãc partẽ. ꝙ resurrectio eoꝝ vera fuit. qz ad h̃ ꝙ veꝝ testimoniũ de vera resurrectõe xp̃i ꝓferrent: ꝯgruũ fuit ꝙ vere resurgerent. sz eoꝝ resurrectio non est accelerata propter nos: sed ꝓpter resurrectiõem christi testificandã. Q⁹ quidẽ testimoniũ fuit ad ꝯfirmandã fidem noui testamẽti. vnde decentius factũ est per patres veteris testamẽti q̃ per eos qui nouo testamento fundato decesserãt. Ceteꝝ licz de eoꝝ resurrectiõe mentio fiat in euãgelio ante christi resurrectionẽ: hoc tñ est ꝑ anticipationẽ q⁹ frequẽter historiographis accidit. Null⁹ em̃ ante christum vera resurrectõe nisi denuo moritur⁹ surrexit eo ꝙ ip̃e est primicie dormientiuz. vt dicit. j. Coꝝ. xv. Quarta ꝯclusio est de resurgentiũ corpoꝝ idemptitate. quã oñdit Job. xix. dicẽs. In carne mea videbo deũ saluatorẽ meũ. quez visurus sum ego ip̃e ⁊ non alius ⁊c̃. Ex quibus liquet ꝙ oportet animã resumere corpus p̃cise illud q⁹ deposuit. Cui⁹ ratio ẽ vt dicit Bonauent. vbi sup̃. qz corpus exq̃ vnitur anime rõnali statim habet ratõem ad ĩmortalitatẽ ꝑm diuĩam ꝓuidentiã. ⁊ anima naturalẽ habz appetitũ ad corpus: Et licet corp⁹ illud fuerit resolutũ vsqꝫ ad elementa: nihilomin⁹ tamẽ aĩa habet naturalem appetitũ ad hanc partẽ elementi: licet sit vnius nature cum alijs elemẽti partib⁹ nec distinctionẽ habeat ꝙ oĩno potest alij ꝯmisceri. ⁊ aĩe posset eque bene corpus ex alia parte elemẽti repiri eiusdẽ ꝯplexiõis habitudinis ⁊ ꝯplemẽti. Et ratio hui⁹ est qꝛ quãtumcũqꝫ fuerit simile alijs elemẽtis ⁊ ꝯmisceat̃ vni vel pluribus. semꝑ tñ manet eadẽ substantia materie cuz ratõne seminali. que licz nõ sit actu sepata ab alijs ꝑtib⁹ quib⁹ est ꝯmixta. est tñ sepabilis ⁊ distinguibil̃ saltẽ ꝑm potentiã ⁊ sapĩam diuinam que nouit in q̃d reducat̃ corpus hũanum q⁹cũqꝫ ⁊ quibuscũqꝫ mutatõib⁹ ⁊ cõuersionib⁹ sit mutatũ. Et sic per illi⁹ sapiẽtie discretionẽ ⁊ potentie operatõem illd̃ per easdẽ formas per quas disponebat̃ ad formatõem aĩe postmoduz disponit̃. Q⁹ si q̃rat̃ cur aĩa magis appetit illud q̃ aliud cum nulla sit p̃electio ꝓpter vniformitatẽ Rñdet Bonauẽtura ꝙ hoc est ꝓpter colligantiã ⁊ ꝯiunctõem quã prius habuit ad illud. q⁹ sic patet. Nam aĩa ratõnalis differt ab angelo. ⁊ ꝯmunicat cuz animabus ⁊ ꝓpter hoc habet inclinatõem ad corpus Sed qz rõnalis: ad corp⁹ habet humanuz Et qz nobilis ad nobilius organizatũ: sed magis ad propriũ corpus q̃ ad aliud propter ꝯiunctõem quã habuit ad illud. Exẽplum. si quis vellet ꝯtrahere cum duabus virginibus eque pulchris bonis ⁊c̃. ⁊ ip̃e ad vtrãqꝫ eque inclinaret̃. sed esto ꝙ alteri ꝯiungat̃ iam adeo colligat̃ vni ꝙ nõ curat habere aliam. nec daret hanc ꝓ illa etiam pulchriori ⁊ meliori. Sic aĩa tantũ afficitur ad substantiã carnis quã prius viuificauit ꝙ ei ꝯplete nõ sufficit: nisi illa eadem vbicũqꝫ lateat repetur. Et sic aĩe deus satisfaciẽs: ꝓprieqꝫ iusticie ꝓpriuz corpus adaptabit eidez: vt simul p̃mia vl̃ penas ꝑm merita vel demerita recipiant. Et in hac materia errabãt phi ⁊ quidã heretici. dicentes quidẽ animas a corpore separatas iterato corpibus ꝯiungi. sed in h̃ errabant. quia dicebãt eam iterum cõiungi corpi naturaliter per viam. s. generatõis. et ꝙ secunda ꝯiunctio non erat ad idẽ corpus q⁹ per mortem fuit depositũz: sed ad aliud. Et hoc dupliciter. s. vel ad idem specie. cuz scz aĩa bene viuens in corpore post

mortem aliqua felicitate ꝑcepta post aliq̃ secula ad corpus velle redire. ⁊ sic iterum corpi cõiungebatur hũano licet alteri numero. Vel etiam animã dicebant intrare corpus diuersum specie. cum scz anima exiens ꝑter ratiõis ordinem vitã duxerat ꝓpter qd̃ transibat post mortez de corpore hominis in corpus alicui⁹ animalis. cuius moribus viuendo se ꝯformauit sicut ĩ corpus canis ꝓpter luxuriaz. vel porci ꝓpter gulam. aut leonis ꝓpter rapinã ⁊ violentiam. ⁊ si de sil̃ibus. Quorũ error sicut detestatur: sic ⁊ manifestius cõuincit̃. quo[illegible] in resurrectõe resument idez corpus numero qd̃ deposuerunt. vt sic fiat isdem homo numero. tamẽ ex hoc ponat̃ resurgendi necessitas. vt homo finẽ vltimũ ꝓpter quem creatus est ꝯsequatur. s. eternaz beatitudinem. Alioquin non reciꝑet tot⁹ homo premiuz pro meritis ꝓprijs. qd̃ fit cum eadez anima eidez corpi numero ꝯiungitur. Et qd̃ maius est corpibus diminutis vt infantium ⁊ abortiuoꝝ habentiuz animã rationalez nihil addet̃ de materia ꝑegrina: sed sine additiõe materie corp⁹ adaugebitur: sicut ecõtra ſm quosdã gigãtibus d̃trahetur sine abstracitõe materie: ne scz ibidem appareat aliqua mõstruositas: aut notabilis corporũ ineq̃litas. sed om̃es vt dicitur Ephes. iiij. occurram⁹ in viruz perfectum. in mensurã etatis plenitudinis christi. vt postea plen⁹ videbit̃. Et hoc etiam tangitur Ysa. xxvj. de gigãtibus vbi dicit̃. Gigantes non resurgent. s. in statura ita mõstruosa. Similiter etiaz legitur de manna Exod. xvj. ⁊ ibidẽ magister in historijs. ꝙ nec qui plus collegerat ad ꝓpria veniens plus inuenit. nec qui min⁹ parauerat min⁹ reperit. sed omnes inuenerũt ad mensurã gomor. Unde ⁊ diuina virtute factũ est vt hec mẽsura sufficeret edacibus. ⁊ comedebatur ab omnib⁹. Ad laudẽ dei Amen.

De generali resurrectõe ac modo eiusdem. ac qꝛ damnatoꝝ corpora erunt incorruptibilia passibilia ⁊ incõsumptibilia.

Sermo. vj.

Omnes quidez resurgem⁹: sed nõ omnes ĩmutabimur. j. Coꝝ. xv. Pro lucidiori thematis intellectu dicit ibidẽ apostol⁹. Fratres ecce misteriũ vobis dico. i. occultũ hoc. s. omnes. i. tam boni q̃ mali resurgemus. sz non omnes ĩmutabimur. ⁊ erit in momento. ĩ ictu oculi. ĩ nouissima tuba. Ergo ibi erit breue tempus. celere opus. finis vltimus. Canet enĩ tuba. i. aliqd̃ euidẽs ⁊ preclarũ signũ diuĩe iusticie apparebit ad qd̃ subito sequet̃ viuificatio mortuoꝝ. ⁊ mortui resurgẽt ĩcorrupti. euident̃. ĩtegralit̃. mirabil̃r. ⁊ vniuersal̃r. Et nos scz electi ĩmutabimur. corpus assumẽtes gloriosum quatuor dotibus glorificatũ ⁊ qualificatum. s. impassibilitate. subtilitate. agilitate. ⁊ claritate. Sequit̃. Oportz enĩ ꝓpter bonũ nostrũ. s. ſuitiũ remuerãdũ. ⁊ ꝓpter veruz dei ꝓmissum corruptibile hoc corp⁹ idem numero induere incorruptiõem tanq̃ ornamentũ. vt scilicet iam non esuriat. non sitiat. nõ frigeat ac estuet ⁊c. Et mortale hoc induere ĩmortalitatez. s. vt vltra non dissoluat̃. Hec eniz sunt indumẽta salutis. De quib⁹ Ysa. lxj. Gaudens gaudebo in domĩo ⁊ exultabit anima mea in deo meo. quia ĩduit me vestimẽto salutis. Sequitur. Cuz autẽ mortale hoc induerit immortalitatẽ: tunc fiet. i. implebitur sermo qui scriptus est Ozee. xiij. Ero mors tua o mors. scd̃m quam ꝓphetiam absorpta est mors in victoria. i. christi in eius resurrectiõe. Sequit̃. Vbi est mors victoria tua q̃ scilicet om̃es vincebas? vbi est mors stimulus tuus. i. originale peccatũ quo puncti ⁊ venenati sumus om̃es? sicut exponẽs ꝓsequitur: dicens. Stimulus autẽ mortis peccatũ ẽ. s. origĩale. virtus ꝟo. i. augmẽtũ peccati lex. s. per occasionẽ. quia vbi nõ est lex: nec ꝑuaricatio. Hoc autem dicit ne quis credat ꝙ a lege sufficiens adiutoriũ cõtra peccatũ habuit. Sequitur. Deo aũt gratias scz ago. qui dedit nobis victoriaz peccati mortis ⁊ diaboli per dominũ Iesum christũ. qui non sibi sed nobis militauit ⁊ vicit. Vt igitur materiã de resurre-

rctione ꝓsequamur. Quinta cõclusio est de corpoꝝ resurgentiũ integritate. de qua iam dictũ est. Nortui enim resurgẽt incorrupti Glo. i. sine aliqua diminutiõe membroꝝ. Pro quo sciendũ ſm Tho. in. iiij. q. duplex ẽ deformitas. Una ex defectu alicuius membri. sicut mutilatos turpes dicimus. ⁊ de tali deformitate non est dubium q in corpibus damnatoꝝ etiã nõ erit qz omniũ corpa tam bonoꝝ q̃ malorum integra resurgent. Alia est deformitas ex debita partiũ dispositiõe. q̃ntitate. qualitate. vel situ. ⁊ de talibus ⁊ similib⁹ defectibus ⁊ deformitatibus sicut febres ⁊ alie hmõi egritudines que sunt interdũ causa deformitatis Aug⁹. indeterminatũ ⁊ sub dubio relinquit in Ench. Unde super hoc apud doctores modernos est duplex opinio. Dicit enim ibidẽ Bonauẽtura distĩ. xliij. q. Aug⁹. istam questionẽ insolutaz relinquit quasi non sit magne vtilitatis. Attamẽ cũ assignat rationẽ quare non debeat in hoc laborari determiationẽ hui⁹ questiõis nobis tribuit. Dum enĩ dicit q nõ debz nos molestare inquisitio circa pulchritudinez vbi est certitudo circa damnatõem. si enĩ ad hoc resurgunt vt damnẽtur nõ vt meliores: sed vt peiozis ꝓditionis sint: manifeste apparet q nõ habitur eis pulchritudo quã non habuerũt. nec auferetur deformitas quã habuerunt. Q⁹ si obiciẽ dei perfecta sunt opera. Dicendum q quãtum ad eos est pius reformator. qz ſm eandẽ formaz reformat quã eis natura dedit in generatõe ꝓmaria. In qua reformatõe apparet ꝓmo dei sapia. qz scit omniũ corpora eodẽ modo reparare. eodem modo scilicet sicut ante fuerũt. Secũdo eius iusticia vt sicut qui meruerũt ĩ pulchro remunerãtur eoꝝ pulchritudiné. sic qui in turpi peccauit in eius turpitudine cruciari debet. Porro sanctus Tho. ĩ ꝓtrariũ sentiẽs. dicit ibidem q illi rõnabilius dicunt qui ponunt q auctor qui naturã cõdidit in resurrectõe naturã integre repabit: ita q in resurrectõe totũ remouebiẽ quicqd defect⁹ aut turpitudinis ex corruptiõe vel debilitate nature vel ꝓncipiorũ naturaliũ in corpore fuit sicut febres lippiditudo ⁊ similia. qz licet errat natura: tñ auctor nature non potest errare cui⁹ perfecta sunt opa. Nec ĩ damnatis erit aliquid qd̃ in eis sensuz dolozis impediat. sed egritudines impediũt sensum dolozis ingẽtum per ea debilitanẽ organa sentiendi. Similiter defect⁹ membroꝝ impediret ne in corpe dolor vniversalis esset. Defectus qui naturaliter ex principijs naturalib⁹ in humano corpe ꝓsequũtur: sicut põderositas. passibilitas. ⁊ similia remanebũt in corpibus dãnatoꝝ quos defect⁹ gloria resurrectõis excludet a corporibus electorũ. Sexta cõclusio est de bũani corpis resurgẽtis totalitate. quam innuit dñs in euãgelio: dicẽs. Capillus de capite vestro non peribit. Pro quo notãdum q quicqd est de veritate nature ⁊ totum qd̃ est in homine resurget in iudicio. Q.d̃ sane intelligendũ est ꝓsiderata totalitate speciei: que ſm quãtitatez attendit ⁊ figuram. situz ⁊ ordinẽ partiũ. non tamen resurget totũ cõsiderata totalitate materie. qz tota materia que fuit in homie a ꝓncipio vsq ad finem quãtitatẽ speciei debitam excederet. Modo constat q materia carnis non habet ordinẽ ad animã rõnalẽ nisi ingẽtuz est sub debita forma. ⁊ ideo ratione illius habet ordinẽ ad resurrectõez. Similiter quicqd aduenit corpi ex nutrimento qd̃ nõ facit augmentũ: sed cedit in restauratõem de perditi nutriẽdo non cõputatur vt pars aliqua totius considerati ſm speciem: cũ non obtineat aliuz locũ vel sitũ in corpe quaz pars que fluxit tenebat cuius possit alia pars cõputari ꝓsiderata totalitate speciei. quia obtinet aliuz locũ ⁊ situm in corpe. Ex his patet q intestina resurgent in corpe sicut ⁊ alia membra. et plena erunt. non quidẽ turpibus superfluitatibus: sed nobilibus humiditatib⁹ et spiritibus qui totũ corpus ſm Bonauent. ibidem reddent agilius. Et requiriẽ in resurrectione q corpus homis esse anime totaliter correspõdeat. eo q non resurget nisi ſm ordinem quẽ habet ad animã rationalem. Unde oportet hominẽ perfecte resurgere. vtpote qui ad vltimaz perfectionem

ꝯsequendā reparat̄. Et ideo non solum il-
la que sunt de necessitate: sed etiā illa que
sunt de integritate ⁊ decētia ⁊ pulchritu-
dine. cuiusmodi erūt humores ī intestinis.
Nam dicit Augustinus de ciuit̄. dei. ꝙ in
omnibus visceribus que nulluz decus mo
do videntur habere: ita pulchritudo dele-
ctabit hominē vt omni forme apparenti q̄
oculis placet ſm mentis iudiciuz prefera-
tur. Similiter crines ⁊ vngues sunt de de
cētia ⁊ pulchritudine. quia caluiciū est im
perfectio nature. ⁊ hec duo sunt etiam ad
custodiam aliarū partiū corꝑis. ⁊ sic sunt
de secunda perfectōe iꝑius nature. ꝓpter
qd̄ oportet ꝙ in homīe resurgant in tanta
quātitate pro quāta sufficiunt ad debitū
ornatum. Non eniz omnes capilli qui pre
scindūtur ⁊ iterū crescunt resurgent. quia
tunc esset magis indecens nature q̄ꝫ orna-
tus. Septima cōclusio est de resurgenti
um quātitate vel corporis vel etatis. De
vtraqꝫ quātitate dicit apostol⁹ ad Ephes.
iiij. Ipse scilicz christ⁹ dedit quosdā apo-
stolos. quosdam ꝓphetas. alios euangeli-
stas. alios pastores ⁊ doctores ad ꝯsuma
tionem sanctoꝝ. vt in sanctitate cōsumen
tur qui iam sancti sunt ī opus ministerij. i.
vt quisquis posset implere op⁹ sui ministe-
rij. Si enim vnus omnia non perfecte age
ret singula. in edificatōnem corꝑis christi
mistici. i. vt qui adhuc alieni sunt edificen
tur in corpus christi. donec occurram⁹ om
nes in vnitatez fidei. i. cōfitēdo articulos
fidei. ⁊ agnitōis filij dei. i. virtutū quibus
deus agnoscit̄. Occurramus inq̄ꝫ obuiam
scz christo in viruz perfectū. i. perfecte sta
ture in mensurā etiaz etatis plenitudinis
christi: qui fuit trigintatriū annorū. vltra
illam etatem nihil homī naturaliter accre
scit quo ad perfectōem membroꝝ. Quan-
tum igitur ad primā quātitatez dicit Bo
nauētura super. iiij. dist. xliiij. ꝙ ex quo cor
pus humanū generatū est statim scit quan
tum debet esse in mole: licet nos non perci
piamus. quia iam est sibi totuz ratōne. Es
se autem ratione hoc est esse in quantitate
virtutis que distinguit̄ contra quātitatez
molis. Et hoc est esse ſm potentiam virtu
tis augmētatiue. Quātū igitur potest na
tura illud augmētare qui iaz paruul⁹ est di
citur esse tantus ratōe. ⁊ tantus erit mole
nisi ꝑpediat̄ occasionatōe. Quātitas igi-
tur rationis potest a statu ꝯpetente speci-
ei in aliquo deficere vel suꝑabundare vel
sufficere. Q⁊ igitur sufficiat est de integri
tate nature. Tunc eniz dicit̄ sufficere quā
do tantuz corpus ꝓducere potest quātum
humane nature cōpetit que determīatos
habet termīos in paruitate vel magnitu-
dine inter quos statura christi medium te-
nere creditur tanq̄ꝫ ꝑfectissima. Et q̄ꝫdiu
ab illa statura non recedit̄: ita ꝙ deformi-
tas generet̄: dicitur virtus augmētatiua
siue quātitas ratōis sufficiens. ⁊ resurget
vnusquisqꝫ ſm staturaz illi quātitati com
petentē. Si vo recedit̄ ab ea: ita ꝙ defor-
mitas generet̄ ī suꝑfluo vel diminuto: tūc
quātitas rationis fuit occasionata. ⁊ nō
fuit perfecta: sed viciata. Et ido tūc opor
tet detrahi vel addi. tamē sine additione
vel diminutiōe materie. vt ibidem tota ⁊
sola materia remaneat que est de veritate
nature. quia non oportz ꝙ deus adducat
materiam aliūde ad perficiēduz. sed possi-
bile est ꝙ de illo totum extrahat: sicut cuz
panes mltiplicauit quādo tot milia homi
num in deserto pauit. Quātum ad secun-
dam quātitatem scilicet etatis sciendum
ꝙ omnes resurgent tales ac tāti in corpo
re quales fuissent in etate virili. qꝛ illa eta
te christus mortuus est ⁊ resurrexit. ⁊ nos
in mensuraz etatis plenitudinis christi re
surgere debemus. Qd̄ ostendit ratōe do-
ctor sanctus super. iiij. dicens. ꝙ homo re
surget absqꝫ omni defectu humane nature
sicut eum deus primo absqꝫ defectu institu
it. Deficit igit̄ hūana natura dupliciter. q
Vno modo quia nondū consecuta est vl-
timaz perfectiōem. ⁊ sic deficit in pueris.
Secundo quia iaz ab vltima perfectōe re
cessit ⁊ sic deficit in senib⁹. ⁊ ideo in vtris-
qꝫ reducetur humana natura per resurre-
ctionem ad statum vltime perfectiōis qui
est in etate iuuenili ad quez termīatur mo
tus augmenti ⁊ a quo motus incipit decre
menti. Et ideo in hac etate mortu est chri-

stus ꝙ Adam formatꝰ. Et illa reductio ad virilem etatē sicut erit sanctis ad maiorē gloriam. sic erit damnatis ad maiorez penam. vt potentes potēter tormenta patiantur. Octaua conclusio est de corporū resurgentiū qualitate. Sed quia de qualificatione corporum electorum satis dixisse me memini in sermonibus de pascha. De qualitate autem corporū reproborū videamus. Nam sicut quatuor dotes corporū ad gloriam electorum: sic eorum contraria mala ad penam sunt reproborum. scilicet pro impassibilitate passibilitatez. pro agilitate ponderositatē. pro subtilitate grossiciem. pro claritate tenebrositatē patiuntur. de quibus gratia brevitatis supsedentes duo dumtaxat prosequmur. Primū est vtrum corpora damnatorū erunt incorruptibilia. pſertim cum omne compositum ex cōtrarijs sit corruptibile necessario scōm naturam: vt dicunt philosophi. Ad hoc respondet doctor sanctus super. iiij. distin. xliij. inter alia. ꝙ contraria ex quibus corpora componūtur non sunt prima principia agentia ad corruptionē: sed secunda. Nam primus agens ad corruptionem est motus celestis. Vnde supposito motu celesti necesse est corpus ex contrarijs compositum corrumpi ſm naturaz: nisi forte alia causa potior impediēs assit. Sed motu celi cessante contraria ex quibus corpus cōponitur non sufficiūt ad corruptionez faciendam etiam scōm naturam. ꝙ post resurrectionē motu celi cessante nulla qualitas erit sufficiens vt humanus corpus alterare posset a sua naturali qualitate. Ex quo patet ꝙ etiam scōm naturam damnatorū corpora corrumpi non poterunt post iudiciū. Et hoc deseruit diuine iusticie vt perpetuo viuentes: perpetuo puniātur. qō diuina iusticia requirit. Vnde Apocal. ix. In diebus illis querent homines mortez ꝙ non inuenient. et desiderabunt mori et mors fugiet ab illis. Et hoc innuit dominus in promulgatōne horribilis sententie dicens. Ite maledicti in ignem eternum. Et iterū. Ibūt hi in supplicium eternum.

Q. si queritur vtrum corpora damnatorum posita in supplicīū eternum erunt passibilia. pſertim cum dolor qui ex passione eorum proueniet si passibilia sunt omnem presentez corporum dolorem superare debet: sicut sanctorum iocunditas omnē presentem iocunditatem excedit. sed propter īmensitatem doloris in presenti statu anima separatur quandoq; a corpore. igitur fortius in illa īmensitate anima separabitur a corpore. Ad hoc dicendum scōm sanctum Thomaz ibidem. ꝙ sicut corpus cooperatur anime ad meritum: sic eidem cooperatur ad peccatum. sed propter cooperationem illam ad meritum non solum anima: sed ꝙ corpus premiabitur. Igitur simili ratione damnatorum corpora punientur. quod non esset si impassibilia forēt. Et ideo licet dictum est post resurrectionē motu celi cessante aliquod corpus a sua naturali qualitate alterari nō poterit: iō per consequēs nullum corpus poterit pati passione nature. poterit tamen ab igne pati prout ignis est instrumentum diuine iusticie. quia remanebit adhuc passio que est ꝙ modum anime. que tamen passio non separabit animā a corpore. quia dolor non separat animaz a corpore scōm ꝙ manet tātus in potentia anime cuius est dolere: sed scōm ꝙ a passione anime mutatur corpus a sua naturali dispositōe scōm modū quo videmus ꝙ ex ira corpus calescit et ex timore frigescit. sed post resurrectionez corpus non poterit trāsmutari a sua naturali dispositione. Et ideo quantuscunq; dolor sit animam a corpore non separabit.

Tercio queri potest vtrum ne sint ab illo igne cōsumptibilia: preserttim cum naturaliter ad vstionem sequitur inflāmatio et ad inflammatiōem cōsumptio. Quod sane intelligendum est cum illud quod inflāmatur leditur. quia albeston qui lapis est ferrei coloris ꝙ ab igne nomē sortitur. De quo dicit Ysidorus libro. vj. ꝙ semel accēsus nunq; extinguitur. Vnde in quodam templo veneris erat factum candelabruz ī quo erat lucerna lapidis huius sic ardēs

vt nulla tẽpestate: nullo imbre possz extin gui. de quo gentiles capti sacrilegio mira bantur. Sic inq̃ lapis inflammat: sed non leditur. et ideo non cõsumitur. Ad hoc re sponder Bonauẽtura super q̃rtuz. distin. xliij. q̃ nullo modo sunt ab igne cõsumpti bilia. quia nunq̃ sunt mortalia qõ sequere tur: sunt tamen corruptibilia incẽtum cor ruptio est idem q̃ priuatio bone dispositi onis. quia a corporibus damnatorũ auferetur quies ꝛ bona dispositio que generat in anima voluptatẽ. Hec est que continue corrumpitur. que corruptio est afflictõnis ꝛ non consumptõis. ꝛ hoc fit per adustio nem. Et possumus ad hoc manuduci exem plo et ratione. Videmus enim quedam in igne viuere ꝛ nõ deficere. sicut narrat Au gustin⁹. xxij. de ciui. dei. de salamãdra po nens exemplũ. Si igitur mirabilius est ali quod animal in igne cõseruari sine afflicti one ꝛ consumptõne q̃ affligi sine consum ptõne. ꝛ illud est scõm naturam possibile. non debeat igit̃ impossibile iudicari illud. Q. si obiciatur non est simile. quia natu ra illius animalis est igni conformis: natu ra vo corporis humani difformis. Respõ det ad hoc primo q̃ licet natura bũani cor poris scõm statum presentez sit ab igne cõ sumptibilis. nihil tamẽ prohibet quin crea tor posset ei talem naturam dare. sicut le gitur de mirabili christiana: que mortalis adhuc i igne permanere potuit viua. Hoc ipsum etiaz pbari potest exemplis sum ptis ex pte ignis. Nam ideo ignis ille vrit sed non consumit. quia pabuluz non requi rit. Exemplum habem⁹ in auro. qõ quidez inflammat̃: sed non consumitur. eo q̃ igni non prebet pabulum. sic nec igni infernali corpus humanuz. sicut Augustinus exem plum ponit de igne in partibus sicilie. qui mõtes illos ab antiquis temporibus estu are facit: ꝛ tamen adhuc integri pseuerãt Et in partibus orientalibus ignis inueni tur: qui positus super manuz vehementer affligit: et tamen de manu nihil consumit. vt habetur in legenda sancti Nicolai. Se cundo possumus manuduci ratione. quia scilicet hoc accidit taz ex parte agentis q̃ ex parte patientis. Nam igni inferni da ta est virtus ad inflammãduz ꝛ non ad cõ sumendum ꝛ corpori data est natura passi bilis ꝛ non ad deficiendum. Q. si quera tur ratio huius. Dicendum q̃ ex parte na ture est passibilitas ad suscipiendum: et ex parte dei est potestas ad danduz. ꝛ ex par te finis est cõgruitas ad sic faciendũ. quia in inferno homo debet cruciari vt manife sterur dei iusticia infinita. Nec est impossi bile vt corpus aliquod a calido tangatur ꝛ non consumatur: cuz videmus in natura corpus a frigido tangi. et calefieri potius q̃ infrigidari. vt patet in aqua ꝛ calce. Et sic̃ illa corrũpũtur ꝛ non psumũtur. sic cõ positio ex anima ꝛ corpore affligitur ꝛ nõ cõsumitur seu moritur. Denicq̃ q̃ imorta lia ꝛ passibilia corpora possunt affligi sine interruptione ꝛ consumptione est propter cõiunctionem indissolubilez anime ad car nem. Q. homo enim morit̃ dolore hoc nõ est quia dolor sit contrarius vite cum do lor non sit nisi in substãtia viuente: sed ꝗa nõ est indissolubr corpori alligata. Ido intensus dolor eaz expellit de presenti ha bitaculo propter peccatuz. Nam nunc est carcer tẽporalis: sed tunc erit perpetuus. Ex his patet q̃ corpora damnatoruz erũt incorruptibilia etiam per naturam. et erũt passibilia ꝛ incõsumptibilia. vt impleatur illud Ysa. vlti. Vermis eorum non morie tur. ꝛ ignis non extinguet̃. Vnde conque ritur in eoruz persona Iere. xxx. dicens. Quid clamas super q̃tritione tua. insana bilis factus est dolor tuus ꝓpter multitu dinem iniquitatis tue. ꝓpter dura pecca ta tua feci tibi hec. Vnde sicut in ꝓmo mo mẽto resurrectõis corpa sanctoꝝ erũt glo rificata ꝛ diuina psolatione plena. sic cor pora dãnatoꝝ erũt omni penalitate circũ data: ad gaudiũ electoꝝ et ad inexpñsibilẽ dolorem damnatoꝝ. Ad laudem domĩ no stri Jesu christi. Amen.

De sex que requiruntur ad debitam congregationem in extremo iudicio.

Sermo. vij.

Omnes nos manifestari oportz ante tribunal christi: vt referat vnusquisqꝫ propria corporis prout gessit. ij. Corinth. v. In ordine debito prosequendum est tercium concomitans iudicium: scilicet iudicialis congregatio que verbis propositis aptissime declaratur. quia in iudicio ex parte iudicādorum duo requirūtur que in verbis propositis includuntur. Primum est generalis resurgentium tam bonorum q̄ malorū congregatio cum iudice. quod innuit̄ cum dicitur. Omnes oportet nos manifestari ante tribunal christi. Secunduz est vniuersalis omnium operum nostrorum: tam bonorum q̄ malorum manifestatio: cum addit. vt referat vnusquisqꝫ propria corporis prout gessit siue bonum siue malum.

Quantum igitur ad primum sex requiruntur. Primum est congregatio omniuz hominum in valle iosaphat tam bonorum q̄ malorum. quia ibi erit generale iudicium. sicut dicitur Johelis. iij. Consurgant et ascendant gentes in vallem iosaphat. quia ibi sedebo vt iudicem omnes gentes. Et boni quidem congregabūtur ab angelis. sicut dicitur Math. xxiiij. Mittet angelos suos cum tuba. Lyra. quia ministerio angelorum colligentur cineres mortuorum cum tuba. sicut in datione legis auditus est sonus terribilis Exo. xix. Et tūc sonus similis audietur angelorum virtute factus in elemētis. Et voce magna. Ista vox erit christi vocantis ad iudicium. Et congregabit electos eius. s. angelorū ministerio tanq̄ conciues a quatuor ventis celi: id est a quatuor partibus terre. ⁊ per cōsequens ex omni parte terre. Nec erit labor angelis ad congregandum electos: vt pote iam ipsa corporis glorificatione beatos. Reprobi vero quorum corpora erunt ponderosa et fetida vt rationabiliter credi potest cōgregabūtur ab angelis malis: licet scriptura nō specificat. Vñ Math. xiij. In consumatione seculi mittet filius hominis angelos suos. et colligent de regno eius omnia scandala ⁊ eos qui faciunt iniquitatem. ⁊ mittent eos in caminū ignis. Et iterum Math. xxij. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manib⁹ ⁊ pedibus mittite euz in tenebras exteriores: ibi erit fletus ⁊ stridor dentiuz. Et hec congregatio fiet in valle iosaphat vbi erit extremuz iudicium propter tria. Primo quia ille locus positus est in vmbilico terre: iuxta illud Psal. lxxiij. Deus autez rex noster ante secula operatus est salutez in medio terre. Cōuenientius est enim q̄ in medio vocentur vndiqꝫ venturi: sicut legatus concilium conuocans circa medium terre legatione sua potissimum illud celebranduz discernit. Secundo quia iudicium cum discepratione quadaz fiet: iuxta illud Johelis iij. Cōgregabo omnes gentes. ⁊ ducā eos in vallem iosaphat. et disceptabo ibi cum eis. Cum igit̄ in disceptatōe solet fieri impperatio. Et quia hinc inter alia de⁹ maxime impperabit beneficia redemptōis quetaz misericorditer exhibuit ī carne. Et qz mouent magis ea q̄ oculis ostendunt̄. ideo non solū insignia passionis. sed etiam loca passionis eis ostendet in aere sublimatus in sede maiestatis dicens inter alia. Ecce hic vallis iosaphat in qua sepulta fuit mater mea de qua propter vos carnez assumpsi quem toto tempe matrez misericordie peccatorib⁹ deputaui ne p̄tenderent vela men desperatōis vel excusatōis. Ecce ibi caluarie locus in quo ꝓ salute vestra patibulo suspensus inter duos latrones crudelissima ⁊ acerbissima ⁊ abiectissima morte vitam finiui. Ecce sepulchrum in quo propter vos suscitandos triduo corpore post mortē quieui. Ecce illic bethleē in q̄ ꝓpter vos īops ⁊ pauꝑ effect⁹ fui pānicul̄ inuolutus ⁊ ī p̄sepio posit⁹. Ecce ihrl̄m de q̄ ꝓpt̄ vos baiulans mihi crucē cum maximo vi-

tuperio eiectus fui. Ecce mons oliueti vbi me ascendente, descenderunt angeli reditum meum qui nũc est prenũciantes: vt in tempore misericordie: misericordia digna penitentia requireret. Hec nimiruz ad dolorez magis mouebunt demonstrata. quia obiecta mouent potentias. Vnde legitur in scholastica hysto. ꝙ cum antipater accusaretur coram cesare de infidelitate erga romanos. ipe proiecta veste multitudinem vulneruz ostendit que propter romanos receperat: dicens. Non opus est verbis cuz cicatrices se tacente reclamarent ipsum fuisse fidelez romanis. Tercio quia decens est ꝙ ibi exhibeatur inflexibilis iusticia vbi exhibita ⁊ oblata fuit incomprehensibilis misericordia: vt illuc fiat reprobis maioris damnatiõis occasio. ⁊ electis maioris gratiarũactiõis incitatio. Secundum ꝟo est omnium spirituũ reproborum horribilis ⁊ metuenda conglobatio: qui profecto se presentabũt ad accusandũ peccatores: ostendẽdo tempus ⁊ loca quãdo et vbi peccauimus. personam cum qua peccauimus: nihil relinquẽtes indiscussuz Vnde dicit Augustin⁹. Tunc p̃sto erit diabolus verba professiõis nostre. ⁊ obijciens nobis quecũq; fecerimus. ⁊ in quo loco. ⁊ in qua hora peccauerim⁹. ⁊ quid boni tunc temporis facere debuimus. Dicturus est enim ille aduersarius. Equissime iudex iudica hunc esse meum ob culpam qui tuus esse noluit per gratiam. Tuus est enĩ per naturam. meus est per miseriam. tuus est per passionez. meus est per obsuasionẽ. tibi inobediens: mihi obediens fuit. A te accepit ĩmortalitatis stolam. a me accepit hanc pessimaz quam indutus est tunicam. Tuam vestem dimisit. cum mea huc venit. Equissime iudex iudica hunc esse meuz ob culpam suam: ⁊ mecum esse cõdemnandũ. Heu heu poterit ne talis apire os qui talis inuenitur vt iuste cum diabolo computetur. Haruz autem accusationũ erit tunc testis angelus custos ⁊ ꝯscientia propria. que sine dissimulatiõe seip̃am tunc iudicabit. Et inde sequitur horribilis reproborum artatio. quam tangit Ansel⁹. dicens. O q̃ anguste tunc erunt vie reprobis. superius erit iudex iratus. inferius horrenduz chaos. a dextris peccata accusantia. a sinistris infinita demonia ad infernuz trahẽtia. intus cõscientia vrens. foris mundus ardens miser peccator sic dep̃hensus quo fugiet. latere erit impossibile apparere intollerabile. Hinc ꝯsulit Eccl̃iastic⁹. xviij. dicens. Ante iudicium interroga teipsuz. ⁊ in conspectu dei inuenies ꝓpiciationez. Sic fecit abbas Agathon. qui stetit trib⁹ diebus ante mortez ĩmobilis apertis oculis ad recolligendũ se pro reddenda ratione. Qui cum pulsaretur a fratribus dicentibus Abbas vbi es? Respõdit. In conspectu diuini iudicij assisto. Dicunt ei. Et tu times pater? Respondit. Etiam. Et licet in custodiendis dei mandatis virtute qua potui laboraui: sed homo suz ⁊ nescio vtruz opera mea placuerunt dño. Tercium autem est omnium beatorũ spirituuz cõgregatio cum omnibus insignijs passionis christi. Naz dicit Chrisosto. in omelia de cruce ⁊ latrone. ꝙ sicut imperatorez legalis pompa p̃cedit ⁊ militaris ordo preeundo vexillum humeris portare consueuit: ⁊ his insignijs declaratur eius aduentus. sic domĩo de celo adueniẽte cetus angelorum ⁊ archangeloꝝ multitudo. signũ illud scilicz crucis humeris excelsis portabit. et regalem nobis aduentũ nunciabũt. Sic etiam apparebũt omnia alia passiõis arma. Et s̃m Chriso. non solum vulnerum cicatrices: sed etiam ipsam exprobratissimaz mortẽ ostendit. Et hoc tribus de causis. Primo ostensionez sue gloriose victorie. ꝓut postea videbitur. Secundo ad sue ostensionem supexcellentissime misericordie qua tam liberaliter tam vilissimos sarcinulos sua dignãtissima pietate de mortis faucibus eripuit. vt sic boni pleni⁹ diuinam percipiẽtes erga vere salutis opus sollicitudinem: prouocentur ad maiorem gratitudinem. Tercio ad ostensionem sue iusticie. vt scilicet ex hoc ostendatur q̃ iustissime reprobi sunt damnati qui tantum

preciũ sanguinis illius dãnabiliter ꝯtem-
pserũt. De hoc enĩ Chris. sup Math. eis
im ꝓperatões ĩgerit in h̄ ꝟba: dicẽs. Ego
ꝓpt̄ vos hõ fact⁹ sũ. ꝓpt̄ vos alligat⁹. delu
sus. cesus. ⁊ crucifix⁹ suz. vbi est tãtaꝝ me
arũ iniuriarũ fruct⁹. Ecce p̄ciũ sanguinis
mei quez dedi in redemptionẽ animaꝝ ve
straruz. vbi est merces vestra quam mihi ꝓ
precio sanguinis mei dedistis? Ego super
gloriã meam vos habui cum essem de⁹ ap
parens homo. ⁊ viliorez me oĩb⁹ reb⁹ vr̄is
fecistis. Nã omnẽ rem vilissimã terre am
plius dilexistis quã iusticiam m eã ⁊ fidez
Hec ille. Quartuz ꝓinde erit bonorum
⁊ malorũ separatio. Nam dñs angeloꝝ mini
sterio separabit eos ab ĩuicẽ sic̄ pastor segre
gat oues ab hedis. Et oues q̄dẽ statuet a
dextris. hedos autem a sinistris. Non ta-
men credendũ est ꝙ erũt in valle iosaphat
omnes: sed electi ꝓpria agilitate eleuabũ-
tur in aere super locũ illum. ⁊ reprobi licet
ponderosi diuĩa virtute simil̄r in aere po-
terũt suspendi. Et tunc diuidẽtur duo qui
prius erãt in domo vna. in mola vna. ĩ pi-
strina vna. ĩ lecto vno. vnus assumetur: et
alter relinquet̄. Et separabitur vir ab vxore
⁊ pater a filio. ⁊ mat̄ a filia. soror a fratre.
amicus ab amico. ⁊ erũt inimici homĩs do
mestici eius. Et a dextris quidez primo lo
co statuet eos qui pro noĩe eius ludibria ⁊
verbera experti sunt s̄m apostoluz ad He
bre. Insup ⁊ vincula ⁊ carceres lapidati
secti. temptati. in occisione gladij mortui.
qui circuierũt in melotis. in pellibus capri
nis egẽtes. ãgustiati. afflicti. q̄b⁹ dign⁹ nõ
erat mundus. Secũdo ꝟo loco pauperes
⁊ inopes. debiles ⁊ claudos. ceterosq̄ de
spectos ab amatorib⁹ hui⁹ mũdi. sicut ait
in euãgelio. Exi cito in plateis ⁊ vicos. et
debiles ⁊ cecos ⁊ claudos introduc huc vt
impleat̄ domus mea. Nõ ꝙ hmõi om̄es il
lic venient: sed quia tales maiorem occasi
onem emendatõis habentes vt in plurib⁹
citius ad deuz cõuertũtur. Et qd̄ illis de⁹
negat in temporalib⁹: plerũq̄ refundit il-
lis ĩ spiritualib⁹. In sinistra ꝟo parte po-
nentur hi quos enumerat Johãnes Apo
cal. vij. dicens. Reges terre ⁊ principes ⁊
tribuni ⁊ diuites ⁊ fortes. et om̄is seruus
⁊ liber absconderũt se. i. abscõdere deside
rauerunt in spelũcis ⁊ petris montiũ. ⁊ di
cunt montibus ⁊ petris: cadite super nos
⁊ abscondite nos a facie sedentis sup thro
num ⁊ ab ira agni. quoniaz venit dies ma-
gnus ire ipsorũ. Et quis poterit stare? Ni
mirũ quia s̄m Bernard̄. in sermone. Rudi
stabũt ante tribunal iudicis vt audiãt vo
cem iudicij: qui obdurauerunt aures suas
ad vocem cõsilij. Quid enim nunc loquit̄?
Penitentiã agite inquit. Multi tamẽ dis
simulant. multi cõtinent aures suas et di-
cunt. Dur⁹ est hic sermo. Non sic impij nõ
sic cum intonuerit dur⁹ sermo. verbũ aspe-
rum cum ꝓnunciatuz fuerit Ite maledicti
in ignem eternũ. Quintuz itaq̄ erit bo
norum ⁊ maloruz disceptatio. Tunc enim
vt dicitur Sapien̄. v. Stabunt iusti in ma
gna constãtia aduersus eos qui se angusti
auerunt. ⁊ abstulerũt labores eorum. Ibi
pupillus et orphanus. vidua et desolata.
pauper ⁊ inops vindictaz vociferabũt ad
inuicez. Ibi vox vna erit omniũ oppresso-
rum. vox sanguinis et merces detenta la-
borum. vox ip̄ius nature aduersus vitium
zodomiticum. vox deniq̄ omniuz qui vio-
lentiam. iniuriã. iniusticiaz. deceptionem
passi sunt. scilicet aduersus falsos iudices
scabinos. causidicos. testes. mercatores.
⁊ cõsimiles in iniusticijs ꝓximos circũue-
niendo. ⁊ vt dicitur Apocal. vj. clamabũt
voce magna dicẽtes. Vsq̄quo domĩe san
ctus. Glo. Richard̄. odiendo inquitatem
⁊ verus soluendo ꝓmissionez non iudicas
malos a bõis discernẽdo. ⁊ vindicas ip̄os
puniendo sanguinez nostrum. i. omnes in-
iurias illatas de his qui habitãt in terris
Dixi enim. vindictam mihi ⁊ ego retribu-
am. Et istam disceptationẽ in futuro iudi
cio tangit Psal. dicens. Beneplacitũ est
domĩo in populo suo. ⁊ exaltabit scz in re-
surrectione generali: mansuetos in salutẽ
scilicet eternam. Exultabunt tũc sancti in
gloria. scilicz corporis glorificati qd̄ tunc
habebũt. letabunt̄ in cubilibus suis. Glo.
. i. in ꝯsciẽtijs suis Exultatões dei in gutte
re eoꝝ. i. lingua eoꝝ. Sic enim exultabunt

in corde ⁊ ligna q̄ non sibi tribuent q̄ bo ni sunt: sed deo a quo recipiūt quod sunt. Et gladij ancipites. i. bis acuti. per q̄ intelligitur sentētia iudicij. in manibus eor. i. potestate eor. Ad faciendā vindictam in natiōibus: increpatiōes in populis. Lassi. Ecce quāta gloria ⁊ gaudiū sanctorum tunc erit quādo pauper qui erant derisui potestatē habebunt iudicare super eos. Sequit. Ad alligādos reges eor in ꝓpedib⁹ ⁊ nobiles eor in manicis ferreis. q̄s ligabunt in igne eterno. Vt faciāt in eis iudicium cōscriptum: gloria hec est omnib⁹ sanctis eius. Ecōtra vo de reprobis dicitur Sapiē. v. Videntes autez. s. reprobi electos in corpe glorioso fulgentes: turbabūtur timore horribili. Et quid mirū cum legitur Daniel. x. q̄ cum vidisset angelū in specie humana: vestitū lineis auro obriso: accinctū renibus. cui⁹ corpus quasi crisolitus. qui scz lapis lucet vt auruz. scintillat vt ignis. facies ei⁹ vt species fulguris. oculi vt lampas ardens. Ⅱ scapulis deorum quasi vt species eris candētis. Fuit itaq̄ ex hoc cōterrit⁹ Daniel q̄ cecidit et emarcuit q̄ non habuit quicq̄ viriuz. Si igitur tantū timuit iustus ad visionē vnius angeli. o quid erit impijs in die vindicte in presentia totius curie celestis. Hinc sequitur Sapiē. v. Et mirabūtur in subitatōe insperate salutis. s. electorum gementes. et pre angustia spiritus dicētes. Hi sunt q̄s aliquādo habuim⁹ in derisum ⁊ in similitudinez impropij. Nos insensati vitam illorum estimabam⁹ insaniam: ⁊ finem illoruz sine honore. Ecce quomō cōputati inter filios dei. ⁊ inter sanctos sors illorum est. Ergo errauim⁹ a via veritatis. lassati sumus in via perditōis. ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles. Quid nobis ꝓfuit superbia aut diuitiaruz iactantia: quid cōtulit nobis? ⁊c. In horum argumentū refert Gregorius in dialogo. q̄ regi Wandalorū vium fuit de nocte q̄ ad iudicium raperet. Inter alios ergo iudices vidit Paulinū epiſcopum tunc captiuū quem rex multum affixerat in iudicio sedentem. ⁊ sententiā iudicis cōfirmantez. vt patet ibidez latius.

Sextum deniq̄ erit ipius iudicis apparitio. quem omnes videbūt i⁹ humanitatem in qua est iudicaturus. sed electi dūtaxat videbunt ipius diuinitatem. De quo queri potest vtrū apparebit reprobis i forma corpis glorioſi. ꝑsertim cuz dicit Christosto. q̄ venit christus in iudicium non solum vulnerum cicatrices: sed etiam ipsam mortem exprobratissimā ostendens. Ad B respondet Bonauētura super. iiij. distin. xlviij. q̄ christus apparebit in forma gloriosa non tantū bonis: sed etiaz reprobis Cuius ratio est. quia talis apparebit in iudicio qualem decet eum apparere ad cōfusionem inimicor ⁊ letitiam amicor. Sed inimici maxime cōfundūtur in gloria ⁊ exaltatione illius quem despexerūt. ⁊ econtra amici maxime letātur. Erit tamen differentia ex parte recipientiū formaz gloriosam. quia boni recipiūt illud cuz gaudio ⁊ gloria. sed mali cum confusione ⁊ pena. Confundētur enī in aspectu illius. nec poterunt vultum eius sustinere ꝓpter conscientie remorsum: ⁊ ꝓpter expectationē ferende sententie. sed ecōtra boni mirabiliter oblectabūtur in eius visione. Et licet insignia passionis et vulnerum cicatrices ibidem apparebunt sicut in martyribus cicatrices non sunt signa p̄sentis: sed superate infirmitatis. quia cōtum ad gloriam decentiam ⁊ pulchritudinē sunt signa victorie ⁊ glorie. Sic etiam intelligendū est in christo q̄ omnia illa insignia signa erūt mortis vilissime quam sustinuit. Quia tamen apparebūt in excellentia glorie: signū erunt glorie tunc p̄sentis. Vñ dicit Christosto. super Matheuz. q̄ crux radijs solis tunc erit lucentior. similiter et cicatrices. Ⅱpparente autem iudice vt dicit Matb. xxiij. plangent se omnes trib⁹ terre. Vbi dicit Chrisosto. Plangent se iudei videntes viuentem ⁊ viuificantem: quem quasi hominē mortuum estimabant. ⁊ cōuincentes se corpore vulnerato scelus suum denegare non poterūt. Plangēt se gentiles. q̄ vanis disputatōib⁹ ꝓhor decepti irrationabilē stulticiā eē putabāt deū crucifixum colere. Plāgēt se x̄piani pctōres q̄ magis

dilexerũt mundũ q̃ christuz. Plangent se heretici qui purũ hominem crucifixũ dixerunt: cum ip̃m esse iudicez viderint in quẽ compũxerũt iudei. Plangent se om̃es tribus terre. quia nec resistendi virtus ꝯtra eum est. nec facultas fugiendi ante faciem eius. nec penitẽtie locus. nec satisfactiõis tempus. Tunc eis erit angustia, rerũ omnium. nihilq; eis remanet p̃ter luctũ. Denicq; queri potest vtrũ extremuz iudicium q̃tum ad disceptationẽ fiet per locutõem vocalem. p̃sertim cum christus ſm formaz humanã iudicabit ĩ qua corꝑaliter ab omnibus videri possit. et ideo eadem ratione videt̃ ꝙ corꝑali voce loquet̃ et ab omnib⁹ audiatur. Ad hoc respõdet doctor sanct⁹ super. iiij. distĩ. xlvij. ꝙ quid sit circa hanc questionẽ verũ: diffiniri non potest. Probabilius tamẽ estimat̃ ꝙ totũ illud iudicium quo ad discussionẽ ⁊ bonoꝝ ꝯmendationem malorũq; accusationẽ mẽtaliter ꝑficietur. quia si vocaliter singuloꝝ facta discuterent̃ inestimabilis magnitudo temporis ad hoc exigeret̃. Hinc dicit Augus. xx. de ciui. dei. ꝙ liber vite vis quedã intelligenda est diuina: qua fiet vt cuiq; opa sua bona vel mala in memoriaz reuocentur. ⁊ mentis intuitu mira celeritate cernãtur: vt accuset vel excuset scientia cõscientiaz: atq; ita simul omnes ⁊ singuli iudicentur. Nihil tamẽ ꝓhibet credere ꝙ aliqua christus etiã vocaliter in generali miseris magnatis improꝑabit fulminãdo de hinc finalẽ sententiã. Ite maledicti in ignẽ eternum. quia dicit Aug⁹. xx. de ciui. dei. Naz per quot dies hoc iudiciũ tendat̃ incertuz est. Q⁹ si mental̃r fuerit in breuissimo tẽpore: ĩmo in momento fieret. Ad laudem dei. Amen.

De manifestatõe vniuscuiusq; cõscientie. et de qualitate iudicij ac prolatõe extreme sententie. Sermo. viij.

Ite maledicti in ignem eternũ, qui parat⁹ est diabolo ⁊ angelis eius. Math. xxv. Expediti de his que p̃cedũt ⁊ ꝯcomitant̃ iudicium extremũ qđ ꝓprie fundat̃ in generali separatõe bonoꝝ: ac lucida mãifestatõe omnium vitioꝝ ⁊ virtutuz: qua fiet vt omnes agnoscãt q̃iuste damnant̃ reprobi ⁊ saluãtur electi. Nũc terciũ ꝓsequi statuim⁹ ea scz, q̃ sequẽtur vniuersale iudiciũ. que similiter tria sunt. s. extreme sentẽtie ꝓmulgatio. Ad cui⁹ euidentiã queri potest vtrũ potestas iudiciaria sit christi ſm diuinitatez vl̃ ſm hũanitatẽ. p̃ſtim cũ dicit̃ Danielis. vij. vbi đ extremo iudicio agit̃. Throni positi sunt. ⁊ antiquus dierũ sedit. Q đ Glo. exponit de patre. Sed ꝙ christo ꝯuenit cum p̃re cõuenit rõne diuinitatis: sicut est iudicare: vt patz. Ad hoc rñdet Bonauentura sup. iiij. diſ. xlviij. dicens. Ad hoc ꝙ iudiciũ sit firmũ oportet ꝙ ꝯcurrat auctoritas in sentẽtiando ⁊ potestas ĩ retribuendo p̃miũ ſm meritũ. Si alteꝝ eoꝝ defuerit non est firmũ iudiciũ. q̃ duo p̃ncipaliter sunt in deo. qꝛ in ip̃o est auctoritas ad sententiãduz. eo ꝙ dñs est oĩm ⁊ nos omnes serui eius. Simil̃r ⁊ potestas ad retribuendũ. qꝛ potẽtissim⁹ est. ⁊ non est qui de manu eius possit eruere. Et hec duo de⁹ trinitas homĩ christo ſm hũanitatez ꝯmunicauit. iuxta illud Math. vlt̃. Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. Cum igit̃ iudiciaria potestas illa duo respicit: q̃ sunt in deo per naturã. ⁊ in christo homĩe per gratiã. ideo per ꝯsequẽs potestas illa est christi ſm diuinitatẽ per naturaz. ⁊ ſm hũanitatẽ collata per gratiam. sicq; principalem habet potestatẽ ſm diuinitatez ⁊ ꝯmissariam ſm hũanitatẽ. Sed quãdo secunda operat̃ cũ recipiat̃ a prima ratio iudicãdi residet penes vtrũq;. vnde ne christus apparebit malis in forma dei. sed tantum habebũt cognitõez de diuinitate christi per effectus manifestos ⁊ signa manifestissima. ꝙ scilicet ip̃e est deus om̃ipotẽs. sed in forma propria per visionem aptam. cognitionem autem dei non habebũt. Cuius ratio est. qꝛ talis forma peccatorꝫ oculis est oĩno imꝓportionabil̃ ⁊ cunctis oculis qui non sunt sublimati per gloriam vel per gratie abundãtiam que reprobis non datur. Vnde ſm Augustinũ ⁊ Ysidoruz. si

reprobi visum haberēt aptum ad videndū
lucem illam inaccessibilez haberent etiam
summā delectatōem quā impossibile est es
b se ⁊ indecens peccatoribꝰ. Secūdo q̄ri
pōt vtꝝ vnicuiq; oīa sua bona ⁊ mala que
vnq̄ fecit erūt manifesta. sicut Augꝰ. sen-
tire videt̄. xx. de ciui. dei: dicēs. ꝙ vis que
dam diuīa aderit qua fiet ꝙ oīa ad memo
riam reuocent̄. Ad hoc rn̄det Bonauētu-
ra super. iiij. dis. xliij. dicēs. ꝙ oīm merito
rum ⁊ demeritoꝝ erit ibi memoria. Quia
sicut dicit apostolꝰ ad Ro. ij. Testimoniuz
reddente illis ꝯscientia eorū. Glo. salutis
vel damnatōis in futuro ⁊ inter seinuicez
cogitationū accusantiuz aut etiam defen-
dentiū in die cum iudicabit deꝰ occulta ho
minū. sicq; bone ⁊ male cogitatōes ibi pa
tebūt: q̄tomagis affectōes ⁊ operatōes.
Et licet non omnes cōputabūtur ad meri
ta vel demerita: tamē om̄es manifestabū-
tur. Nam per ostensionē iusticie in retribu
endo memorabūtur omnia bona et mala ī
quibus finaliter ꝑseuerauerūt. quoniā hec
sola remuneratōe sunt digna. Per osten-
sionem v̄o diuine misericordie de p̄terito
remunerabūtur mala bonoꝝ a q̄bꝰ sunt mi
sericorditer liberati. ⁊ bona maloꝝ que in
eis misericorditer operatus est deus: qui
solem oriri facit super bonos ⁊ malos. Et
si obijciat̄ ꝙ memoria maloꝝ facit tristici-
am: et memoria bonoruz tristiciā facit. sic
boni in aliquo ꝯtristarētur: ⁊ mali damna
ti letarent̄. Ad hoc rn̄det ibidem ꝙ veruz
est in his qui possunt letari et tristari: sed
mali non possunt letari: neq; tristari boni
possunt ꝓpter plenitudinē gaudij vnius ⁊
pene alterius. Insuꝑ memoria maloꝝ tri
sticiam quidē facit in ꝯsideratōe mali euē
tus: sed in ꝯsideratiōe boni euentꝰ. s. ꝙ de
tantis malis est misericorditer ereptꝰ ma-
ximā generat leticiā. ⁊ hoc erit in beatis.
Simil̄r dicenduz est de memoria bonoꝝ a
ꝯtrario in malis. Unde quidaz dicunt ꝙ
sicut virtus diuīa potens est in igne sepa-
rare lucem a caliditate: vt dicit Basilius.
sic a maloꝝ recordatōe mesticiaz seꝑabit.
Secūdo hoc est propter dignitatē status.
sicut enim angeli de bonis nostris glorian
tes de malis cōtristari non possunt absor
pti a gloria. sic nec beati. p̄ſtim cuz nunq̄
absolute mala recogitabūt. sed semꝑ ī cō-
paratōem ad deuz liberantē. ⁊ sic semper
generabit gaudium ⁊ non tristiciā. Ter c
cio ꝓinde queri potest vtꝝ tunc quilibet le
gere poterit in ꝯscientia alterius. p̄sertim
cum dicat̄. j. Coꝝ. iij. Nolite ante tempꝰ iu
dicare quousq; veniat dn̄s: qui ⁊ illumina
bit abscondita tenebrarū. ⁊ manifestabit
consilia cordiū. ⁊ laus erit vnicuiq; a deo.
Super quo verbo dicit Bern̄. ꝙ cūcta ar-
chana cūctoꝝ cūctis ibi patebūt. Ad hoc
rn̄det Bonauētura ibidē. ꝙ oīa oībꝰ nota
erunt tam bona q̄ mala in ip̄o iudicio: s̄m
ꝙ vult Ansel̄. ⁊ Bern̄. textusq; sn̄iaꝝ cum
Glo. ibidē ꝯsonat. Et hoc erit ad certaz li
bratōem meritoꝝ que scitur ī omniū actu-
um ⁊ effectuū. ⁊ bonoꝝ cogitationū ⁊ ma
loꝝ recordatiōe. Quia ostensio malorū in
bonis est ad manifestationē misericordie
diuine. Q⁊ si obijciatur manifestatio ma-
lorum est in pena ⁊ confusiōe. Respondet
ꝙ veruz est in malis: sed in eis qui penitē-
tiam egerunt est in gloria. Nam dicūt ali
qui ꝙ sicut cicatrices corporales in mar-
tyribus remanent ad gloriam: sic cicatri-
ces spirituales in penitentibus. quia vice
runt culpam sicut illi penaz. Sed tn̄ quic-
quid de hoc sit non remanet in eoꝝ contu-
meliam: sed in dei gloriam. quia liberauit
eos de tanta miseria. ita ꝙ peccata iusto-
rum videbūtur ⁊ de illoꝝ sanatiōe gratie
deo referētur. Unde peccatū Dauid Pe
tri Mathei omnibus notuz erit ad laudē
dei. Sic etiam omniū nostruz peccata om-
nibus iustis tunc erūt nota. non tamen in
confusionē nostram. sed in magnaz dei glo
riam dum ostendit̄ in hoc eius infinita mi
sericordia. Et huius ratio duplex pōt da-
ri. Prima ex parte eius cuiꝰ peccata ma- d
nifestātur. quia erubescētia est timor in ex-
spectatione cōuitij. Cum igitur in beatis
non cadit timor non erit erubescētia. Q⁊
autem in eis non cadit timor patet. quia
perfecta charitas foras mittit timorem.
Secunda v̄o est ex parte videntium. quia
nullus ibi vituperat̄. nullꝰ asper videtur.

sed potius deū collaudat. et ipsum laudat dum attendit dei virtutē in ipo cuius exēpluz est Magdalena. cuius peccatū publice recitātes non facimus ei cōtumeliam: quia nō recitamus ad eius ignominiā: sed ad laudem dei ⁊ suam. Nec ipa de hoc habet erubescentiā. nec cogitamus ea tanq̄ de peccatrice: sed tanq̄ de nobilissima domina que de multis malis est erepta. Unde ⁊ bonus cōfessor feruētius penitentem diligit. quia fidelius suas ignominias aperit: maxime dum attendit ipm cōteri ⁊ eiꝰ vincula dissolui per virtutē ⁊ misericordiam dei.. Quarto deniq̄ queri pōt vtrū omnia illa simul videbūtur ab omnibus sicut simul infligeť tota pena vel conferetur tota gloria. Ad hoc respōdet Bonauenť. q̄ omnes repente vel simul om̄ia peccata videbūt. ⁊ credendum est magis q̄ simul. Ad cuiꝰ euidentiā sciendū q̄ simul videre multa fieri potest tripliciter. scilicz aut ratione eius in quo videt. quia videt in vno multa. ⁊ sic in eterno speculo ꝯtingit videre multa. quia per idez in hoc videt diuersa. Aut ratōe sublimatōis intellectus qui per gloriam efficitur deiformis cuius gratia videt plura. sicut angelus beatus: licz non om̄imode sicut deꝰ simul cognoscit deum in se ⁊ in deo creaturā ⁊ in ꝓprio genere. Aut deniq̄ ratōe virtutis diuīe hoc facientis. Qui tamē nō efficit gloriā vt ostēdit ei exemplar eternum: sed leuat intellectum vt possit aliquid supra se vel ad gloriam vel ad penam. His tribus modis videbunt simul omnia beati in iudicio. Primis autem duobus modis videbūt in patria. sed tercio dūtaxat modo mali omnia videbūt in iudicio. Vtruz autem in inferno sic videant non de termino: q̄uis ꝓbabiliter h̄ dici possit vt pena vermis sit conseruata ⁊ vniformis. Quinto autē queri potest vtrū apostoli ⁊ eoꝝ imitatores ꝑfecti iudicabūt. sic innuere videť Math. xix. dicens. Vos qui secuti estis me in regeneratione cuz sederit filiꝰ hominis in sede maiestatis sue sedebitis ⁊ vos super sedes duodecim: iudicantes duodecim tribus israhel. Ad hoc respōdet Bonauenť. sup. iiij. dis. xlvij. q̄ iudex ī aliquo dicit̄ duplici ratōe. s. aut quia ipius est ferre sentētiam. ⁊ ille est iudex ꝑncipalis. et talis est solus christus. sicut ipe dicit Math. xxv. exponēs qualiter in futuro ferre debet sententiā. Aut etiam quia assistit ferenti sicut alij iudices assistūt iudici principali ⁊ quodāmodo consulūt. ⁊ sic nomen et dignitatem iudicantis sortiūtur. ⁊ tales sunt viri perfecti qui vltra opa necessitatis preceptoꝝ superogauerūt perfectionem. Talis tamē assistentia non erit ad cōsulendum. quia consilio nō indigebit: sed erit ad quēdam honorem ⁊ ad ꝓximationē ad iudicē quem honorē appellare possumus honorabilem cōsessiōez. Et huius honorabilis cōsessionis ratio est merito perfectio supererogationis. Ratio vo finalis est ad condemnatiōem maloruz ex vite sue comparatione. ⁊ ad gloriam christi per sentētie eius approbationē. Sententiā enim domī approbabūt. ⁊ maloruz vitam sua comparatione cōdemnabunt. Q̄ si queritur vtrū angeli boni similiter iudicabunt. p̄sertim cuz ad humanā salutem taz sollicite laborauerūt ⁊ in pluribus labore suo fraudati sunt Ad hoc respondet ibidez q̄ iudiciaria potestas triplici de causa dicitur esse cōmunicata apostolis. Primo ratione comparationis. ⁊ hoc iudiciuz comparationis non solum erit apostoloꝝ: sed erit omniū hominum tā maloꝝ q̄ bonoꝝ. iuxta illd Mat. xij. Viri niniuite surgēt in iudicio ⁊c. Secundo ratōe approbatōis. ⁊ ea ratōe non tātū erit iudiciū bonoꝝ hominū: sed etiaz angeloruz qui sententiā iudicis approbabunt. Tercio ratione honorabilis consessionis. ⁊ sic erit perfectoꝝ tantuz. ⁊ sic proprie dicitur quis iudicare in foro: scilicz iudicij sententiā iudicis approbare. Nec tamen ꝑm Tho. ibidem hoc videtur sufficere ad complendā promissiōez dominicā qua dicitur. sedebitis iudicantes. Videť eniz iudicium cōsessionis supaddere. ⁊ ideo est quartꝰ modꝰ iudicādi qui ꝑfectis viris cōueniet inq̄tū ī eis ꝯtinenť decreta diuīe iusticie ex q̄bꝰ hoīes iudicabunť. sic si liber ī q̄ lex ꝯtineť iudicare d̄r. Preterea p̄tas hec

iudiciaria volũtarie paupertati ꝓmittit. ⁊ hoc ſm ſanctũ Tho. ſuper. iij. diſt. xlvij. per modũ meriti, quia ſcz bũilitati reſpondet exaltatio ꝓ merito. Inter oĩa autem que hominẽ in hoc mũdo deſpectũ reddunt ꝑcipuũ eſt paupertas. Vnde ⁊ chriſto homĩ iudiciaria poteſtas collata eſt, ꝓpter premiũ humilitatis quam in paupertate ⁊ paſſione exhibuit in qua copioſius ſanguinẽ ſuũ fudit ꝓ omnibus ꝯtum ad ſufficientiã: etiã ſi mille mũdi creati eſſent licet non in omnib⁹ effectum habuit ꝓpter impedimentũ in aliquib⁹ inuentũ. Et congruũ eſt vt omnes homĩes in iudiciũ venientes videãt eius exaltationẽ in humana natura ſm quam conſtitutus eſt iudex viuorum atq; mortuoꝝ. Hinc etiã pueri ante perfectaz etatem decedentes in iudicio cõparebunt, non quidez vt iudicẽtur: ſz vt
f gloriã iudicis videãt. Denicz queri poteſt vtr omnes veniẽtes ad iudiciuz iudicabũtur. ſicut ſentire videtur apoſtol⁹. ij. Corinᷓ: v. dicẽs. Omnes ſtabim⁹ ante tribunal chriſti vt referat vnuſquiſq; ꝓpria coꝝporis que geſſit: ſiue bona ſiue mala. Ad hoc rñdet doctor ſanctus ibidem. ꝙ ad iudiciuz duo pertinẽt. Primũ eſt retributio premioꝝ. et ꝯtum ad hoc omnes iudicabũtur etiam boni. tam angeli ꝙ homines: eo ꝙ vnuſquiſq; ex diuina ſentẽtia recipiet premiuz merito coꝝreſpõdens. vt pote boni in gloria recipiũt premiuz: mali in pena. Secundũ autem eſt diſcuſſio meritoꝝ. ⁊ illa non eſt niſi vbi eſt quedaz cõmixtio bonoꝝ meritoꝝ cum malis. ⁊ ideo ſolum cõuenit fidelibus. ꝓ eo ꝙ nõ in infidelibus non eſt fidei fundamentũ quo ſublato omnia opera ſequẽtia ꝓfecta carent intentõis rectitudine. Hinc nõ eſt ĩ eis ꝓmixtio bonoꝝ meritoꝝ ad mala q̃ diſcuſſiõez requirat. Sed infideles in quib⁹ fidei manet fundamentũ ad minus actũ fidei laudabilem habent: ꝯtuis ſine charitate non ſit meritoꝛius. tamẽ ꝯtuz eſt de ſe ordinatus eſt ad merituz. ⁊ ideo in eis iudiciũ diſcuſſionis, locũ habet. Et ſic qui fuerũt ſal tem numero ciues iheruſalẽ iudicabũtur. Infideles vo condemnabũtur vt hoſtes qui cõuenerũt apud homines abſq; meritoꝝ audientia exteriori. non tamẽ omnes fideles iudicabũtur. quoniã illi qui ſup fundamentũ fidei ſupedificant auꝝ. argentũ. ⁊ lapides ꝑcioſos diuinis ſeruitijs totaliter inſiſtẽtes. in eis diſcuſſio meritoꝝ locũ non habent, quia nullam admixtiõem notabilem alicui⁹ mali meriti habent ſicut illi qui rebus mundi abiectis ſollicite cogitant que ſunt fidei. ⁊ ideo non iudicabuntur: ſed ſaluabũtur ⁊ iudicabunt. Illi vo qui ſuper fundamentũ fidei edificãt lignũ fenũ ⁊ ſtipulã: qui ſcilicet adhuc ſecularia amant et terrenis negocijs implicanᷓ. ita tamẽ ꝙ nihil chriſto ꝓponunt. ſed peccata ſtudẽt elemoſynis expiare cõmixtionẽ bonoꝝ meritoꝝ cum malis quidez habent. et ideo diſcuſſio meritoꝝ ĩ eis locuz habet. ⁊ iudicabũtur: ſz tamẽ ſaluabũtur. Que tamen diſcuſſio non erit ad tollendã incertitudinem beatitudinis a cordibus eoꝝ. ſed vt ꝑeminẽtia bonoꝝ meritoꝝ ad mala manifeſte cunctis oſtendatᷓ. ⁊ ſic dei iuſticia approbeᷓ. Similiter ꝯuis eis qui in mortali decedunt cõſtet ꝓ certo de eoꝝ damnatõe. quia tamẽ aliqua que pertinẽt ad bene merendũ habent ãnexa oportz ad manifeſtatiõem diuine iuſtitie vt diſcuſſio de eoꝝ meritis fiat per quam oſtendatur eos iuſte a ciuitate ſanctoꝝ excludi: cuius ciues numero tantuz exterius videbãtur. Denicz videndũ eſt de fulmĩe horribili illius extreme ſentẽtie Ite maledicti in ignem eternũ. Quam qui audierint tynniẽt ambe aures eoꝝ. Naz diſtrictus iudex ad maiorem reproboꝝ deſperationẽ. Primo iuſtoꝝ ſententiaz ꝓmulgabit: dicens. Venite benedicti patris mei. Que ſententia cõtinet ſeptem clauſulas omni dulcedine cõplectendas. Prima eſt amabilis vocatio cum dicit. venite. Secũda eſt diuina benedictio cum addit. benedicti. Tercia paterna dilectio cum adiũgitur. patris mei. Quarta remuneratõis retributio cuz ſubnectitur. ꝓcipite. Quinta eſt eterni regni aſſociatio cum ſubinfert. regnũ. Sexta eſt in comꝑhenſibilis glorie ꝓparatio cum ꝙ ſequitur. qõ vobis paratum eſt. Septima

est eterna ꝑdestinatio: cuz cõcludit ab ori
gine mundi. Ex hac quidez dulcissima sen
tencia magis cruciabũtur reprobi cum ele
ctis a christo leticia inenarrabili. ⁊ chari
tate indicibili receptis: tanꝯ indignos et
ꝺo odibiles se videbũt a ꝺo reꝓbari exspe
crantes illam horribilem sententiaz Ite
maledicti ⁊c. Que continet sex clausulas
pre cunctis malis expauescẽdas. Prima
continet a deo separatõnem cum dicitur.
Ite. Secunda horribilem maledictõnem
cum additur maledicti. Tercia letalez in
clusionem: cum additur in. Quarta acer
bissimam penalitatẽ: cum adiũgitur ignẽ.
Quinta liberatõis desperationẽ: cuz sub
nectitur eternum. Sexta detestabilem as
sociationem: cum cõcluditur. qui paratus
est diabolo ⁊ angelis eius. Hinc merito di
scipulus dicit in horologio. De infernali
bus et damnatis et puersis spiritibus qui
banc faciem furibundaz in sua terribili di
spositõe absq; omni spe gratie visuri sunt
Deniq; declaratione huius horrende sen
tentie vide si placeat in alio sermõe supra
sub eodem themate. Ad laudẽ dei Amen.

De qualitate quantitate ⁊ situ purgatorij. et de statu purgando rum. Sermo. ix.

Sunt hi in supplici
um eternum. iusti autem in vitam
eternaz. Matꝫ. xxv. Secundũ
autem iudicium sequẽs est eterne pene ob
ligatio. que luculẽter in verbis propositis
innuitur. Ad cuius euidentiam duo prose
quenda sunt. scilicet de igne tam purgato
a rij q̃ inferni. Ad executõez igitur ignis
purgatorij primo queri potest vtrum in fi
ne vite penitẽtibus reseruatur aliqua pe
na post mortez. ꝑsertim cum deꝰ sit summe
misericors. ⁊ ideo qui in fine vite penituit
merito a tota culpa ⁊ reatu liberari debu
it. Ad hoc dicenduz q; in deletione pecca
ti duo sunt attendẽda principaliter. Pri
mum est contritio cum vera cõfessione vel
in facto vel in ꝓposito. Et de hac dicit san
ctus Thomas super quartuz. distin. xlvij.
q; intensio contritiõis potest attendi du
pliciter. Uno modo ex parte charitatis q̃
displicentiaz causat. ⁊ sic contingit tantũ
intendi charitatem in actu q; cõtritio in
de sequens merebitur non solum culpe re
motionem: sed etiam absolutionez ab om
ni pena. sicut ait dominꝰ de Magdalena.
Dimissa sunt ei peccata multa. Unde dicit
Lyra. q; erat tunc absoluta ab omni reatu
quia nimirũ plus deus affectat cordis af
fectum q̃ exteriorem actum. Sed per exte
riores actus quis soluitur a pena et a cul
pa. ⁊ ideo similiter fieri potest per cordis
affectum. quem tamen affectum rarissime
deus indulget in extremis primitus peni
tus. Alio modo potest attendi ꝓtritionis
intensio ex parte doloris sensibilis quẽ vo
luntas excitat in contritione. Et quia illa
pena quedaz potest etiam tantuz intendi
q; sufficiat ad deletionem culpe ⁊ pene. si
cut de quibusdam legitur q; propter dolo
rem sensibilem pro peccatis propriaz mor
tem acceleraverunt: licet hec dicta de lege
cõmuni minime cõtingant. ⁊ ideo pene re
atum in penitentibus relinquũt. ⁊ tempo
ralem penitentiam vel purgatoriam penã
exigunt. Secundum ꝺo quod est attendẽ
dum est exterior corporalis penitẽtia. Et
q̃tum ad illam dicit doctor sanctus ibidẽ
dist. xiiij. q; scõm philosophũ in. viij. Ethi
corum. q; tam iusticia q̃ amicicia in equali
tate quadam consistit. Qui igitur aliquez
offendit peccat contra equalitatem amici
cie inq̃tum debituz non impendit affectũ
⁊ contra equalitatem iusticie inq̃tuz rem
debitam subtrahit. Et sicut hec duo in of
fensa quandoq; diuidũtur. ita etiam in re
compensatõne separãtur. sicut quando pe
na per violentiã offendenti infertur: sic re
compensatio q̃tum ad iusticiam: sed non
q̃tum ad amicicia. Similiter quãdo of
fendens offensuz placat verbis: re subtra
cta nondũ restituta fit recompẽsatio ami
cicie: sed non iusticie. Peccator igitur per
affectum peccati amicicia dei violat ⁊ q
inobedientiaz diuine legis honorem debi
tum deo subtrahit. Ex primo amittit gra
tiam et incurrit offensam. Ex secundo ꝺo

meretur penam: vt ab eo qui per inobediē
tiam amiciciā subtrahit vel subtraxit: sub
trahatur per penam. et hoc meritum pene
reatus dicitur. Et ido per penitentiā qua
homo se deo supponit p̄terita detestando
cum emendatōnis ꝓposito peccatuz quod
remittitur q̄tum ad offensam: non tamen
oportet ꝙ remittatur ad totum reatuz ni
si pena iam soluta. Cum ergo diuina iusti-
cia exigat ꝙ peccatum hominis aut a deo
aut ab homine puniat̄: necesse est ꝙ qui in
fine penitet ⁊ penitentiā non totaliter cō
plet post hanc vitaz puniat̄. Alioquin tar
de ⁊ imperfecte penitens ex sua negligen-
b tia cōmoduz reportaret. Secundo que-
ri potest vtrum sit purgatoriū ponendum
post hanc vitaz. p̄sertim cum dicit̄ Apoc.
xiiij: Beati mortui qui in domīo moriunt̄.
āmodo enim iam dicit spiritus vt requie-
scant a laboribꝰ suis. ex quo videtur ꝙ nō
manet eis purgatorius labor qui in domi
no moriūtur. Ad hoc respondet Thomas
ibidem distin. xxj. ꝙ ex illis que iam dicta
sunt satis constare potest purgatoriū esse
post hanc vitam. quia si per cōtritionē de
bitam culpa non tollit̄ ex toto. nec reatus
pene. nec etiā semꝑ venialia dimissis mor-
talibus tollunt̄. ⁊ iusticia dei hoc exigit ꝙ
peccata per penam debitā expiētur: opor
tet ꝙ ille qui post cōtritiōem de peccatis
decedit ⁊ penitentiā completā nō perege
rit ꝙ post hāc vitā puniat̄. ⁊ ideo qui pur-
gationem negāt contra diuinam iusticiam
latrant. Ceteruz hec pena purgatoria ꝑm
legem cōmunez est pena ignis. ita ꝙ eodē
igne purgandi ⁊ damnādi puniūtur. Un-
de Grego. ꝙ sicut sub eodem igne aurū ru
tilat ⁊ palea fumat. ita sub eodē igne pec-
cator crematur ⁊ electꝰ purgat̄. Pro quo
sciendum ꝑm Thomā vbi supra. ꝙ licet de
loco purgatorij non inuenit̄ aliquid expres
se determinatū in scriptura. nec ratiōes ef
ficaces adduci possunt. ꝓbabile tamen est
⁊ magis consonū sanctoruz dictis ac reue
latiōi facte sanctis multis ꝙ locus purga
torij duplex est. Unus est locus cōmunis
ꝑm legem cōmunem. ⁊ sic locus purgatorij
est locus inferiori inferno ꝯiunctus. ita ꝙ
idē ignis sit q̄ dānatos in pena cruciat. et
iustos ī purgatorio purgat q̄uis damnati
ꝑz ꝙ sūt īferiores merito etiā ordinādi sūt
ī īferiori loco. Un̄ licet inferni pēa plurib⁹
nominibus appellat̄. vt in p̄s. Ignis grā-
do nix glacies spiritus ꝓcellaru ⁊c̄. Pur-
gatorij ꝟo pena vno tantū nomīe appella
tur. scilicet ignis. tamē credendū est ꝙ eis-
dem penis in purgatorio ꝑm proportionē
puniatur. sed quia pena inferni est ad affli
genduz. ideo omnibus illis nomīatur que
nos hic affligere solent sed pena purgato-
rij principalr est ad purgandum reliquias
peccati. ⁊ illis sola pena igins attribuitur
purgatoria. quia ignis purgare habet et
cōsumere. Alius est locus purgatorius ꝑm
diuinam dispositiōem. ⁊ sic in diuersis lo-
cis aliqui leguntur puniti vel ad viuorum
instructionem. vel ad mortuorū subuenti
onem. vt viuentibus eorum pena innote-
scēs per ecclesie suffragia mitigetur. sicut
refert Grego. ī dialog̃. ꝙ Germanus epi-
scopus capuanus Pascasiū qui in balne-
is purgabatur inuenit. Tercio ꝟo que- c
ri potest vtꝝ pena purgatorij excedat om
nem penam temporalez in hac vita. p̄ser-
tim cum dicit philosophꝰ in. ij. de anima.
Actus actiuorum sunt in patiente pre di-
sposito modo cōiunctuz ex anima ⁊ corpo
re est magis dispositum ad patiendum q̄
anima sepata. ⁊ per consequēs magis pas
siuum. tum quia habet contrarietatem ad
ignem agentez. tum quia habet materiam
susceptiuam qualitatis agentis. qd̄ de ani
ma dici nō potest. quare videtur ꝙ maior
pena est quaz corpus patitur in hoc modo
q̄ pena qua anima purgatur post hanc vi-
tam. Ad hoc respondet Richard̄. de me-
dia villa super q̄rtum. distī. ij. ꝙ pena ani-
marum causatur dupliciter. scilicet ex ab-
sentia boni. ⁊ dicit̄ pena damni et ex pre-
sentia mali. ⁊ dicit̄ pena sensus. Et vtro-
q̄ modo pena purgatorij maior est quali-
bet pena temporali. īmo vt dicit Tho. ibi
dem distin. xxj. quo ad vtrūq̄ minima pe-
na purgatorij durior ē q̄ quicq̄d in hoc se-
culo penarum. aut sentire: aut videre: aut
cogitare quis potest. Et huius p̄mi ratio

est. quia motus animarū in purgatorio ex quo mole corporis nō retardatur vehemētissime desiderat cum deo perfecta fruitione cōiungi. Quāto enīz magis aliquid desiderat: tanto eius absentia molestior est. Sicqz ex huius cōiunctionis absentia vehementissime affligūtur: maxime cum tempus adesse videant quo cum deo essent cōiuncte perfecte si duz in corporibus erant debitam penā peccatis suis persoluissent. Ratio vo secundi est. quia pena vl dolor non est solum lesio: sed etiā lesionis apprehensio vel sensus. et tanto magis aliquis dolet de aliquo lesiuo: quāto magis est sensitiuū ꝛ apprehensiuū. vt patet de illo qui potatur potu somnifero ꝛ sic incidit. Dīc ceteris paribꝰ tanto pena est grauior quā to lesionis apprehensio sit fortior. Et quia totus sensus corpis est ab anima: iam anima in purgatorio fortioris est apprehensionis qz duz erat in corpore mortali: ita ꝙ tunc perfecte sentit ꝛ apprehendit cruciatum suum qō non facit in corpore mortali quia in hac vita propter occupatōnem sui circa corpus est. sicut qui occupatus est in bello vel ī aliquo periculo qui nō percipit laborem suuz. Et ideo si lesionem inferens in purgatorio esset equale inferentibus lesionez in hoc mundo adhuc pena sensus in purgatorio longe maior esset pena qualibet in hoc mundo. Et sic anima licet sit minus passiua qz corpus: tamen est magis cognoscitiua passionis. ꝛ vbi est maior passionis sensus: ibi est maior dolor etiā si sit minor passio. Cum igitur ignis affligens animas ī purgatorio sit magis actiuꝰ igne nostro. q̄ tamen inter alia elementa est magis afflictiuus: nulli dubium esse debet qn pena illa longe grauior sit qualibet pena ī hoc mundo. qz sola lesio non sufficit ad penam sensus. sed etiam requiritur lesionis apprehēsio que maior est in anima separata qz corpori corruptibili cōiuncta. Q. si queratur cur tanta illic exigitur pena cum hic modica potuisset satisfecisse penitētia Ad hoc respondet Bonauētura ibidez. ꝙ hoc fit ex diuina iustitia que penam accepit nō fm ꝙ est punitiua tantū: sed plus fm ꝙ est in ea ratio ordinis recti. Et sc̄dz hoc est intelligenduz ꝙ est pena assumpta ꝛ inflicta. In pena assumpta non tantum placet deo ordo pene ad culpam: sed ordo ꝛ rectitudo que est in voluntate assumente. In pēa vo afflicta placet ordinatio pene ad culpam. Cum igitur pena penitentium est plus assumpta in presenti. pena vo mortuorū in purgatorio inflicta pro eo ꝙ tunc non est tempus agendi: sed recipiendi. ideo modica pena in presenti plus satisfacit. ꝛ de ea magis diuina iustitia est contenta qz de magna in futuro. et ideo quasi imꝓportionabiliter maiorem exigit satisfactionez. sicut a simili creditor magis acceptat vnam marcham auri qz quinqz argenti. Nam pena voluntarie assumpta est quasi aurum electum. pena vo inflicta respectiue quasi argentum vel plumbū. Q. si obiciatur penam purgatorij esse voluntariam. presertim cum omnis qui penā aliquam patitur si non vult eam pati iudicabitur impatiens ꝛ inferenti inobediens. ꝛ per consequēs infructuose patiens. quod non est sentienduz de animabus in purgatorio cuz sint in gratia cōfirmate. Ad hoc respondet ibidez Bonauētura ꝙ pena dicitur tripliciter volūtaria. Uno modo qa assumitur a voluntate imperāte. sicut est pena penitentialis. Allio modo quia sustinetur a voluntate acceptante. sicut est pena martyrum ꝛ omnium aduersitatum grauiter accepta. quia adeo eis placet ꝙ ab ea liberari non vellent. Tercio est quedaz pena que sustinetur a voluntate tollerāte vtpote pena q̄ est in patientia. ita ꝙ eius oppositum est in desiderio. sicut cuz amās ꝛ desiderans sanitatem infirmatur ꝛ sustinet infirmitatem quasi penam diuinitꝰ inflictam: attamen ab ea liberari procurat ꝛ illud minime habet rationē voluntarie. Et hoc modo volūtaria est pena in purgatorio in viris iustis qui volūtarie sustinēt ꝛ desiderant vehementer ad patriam peruenire: ꝛ alios sibi auxiliū p̄bere. Quarto denicz queri potest vtrum ignis purgatorij ꝛ inferni sit materialis vel spiritual. presertim cum Augustinus non solum su-

per Geneſ. ad literam: verum etiam in libro de trinitate dubitare videtur vtr ille ignis qui cruciat animas ſit materialis vel ſpiritualis. & hoc non ſolum de igne purgatorij: ſed etiam inferni in quo dives ille ardebat. Et ſuper illud. j. Corinth. iij. Qui edificat lignum fenum &c. ponens opinionem oſtendentiuz igne materiali & temporali animas poſt hanc vitam purgari. tandem ſubinfert. Non redarguo. quia forſitan verum eſt. Cuius dubitatio ſatis rationabilis eſſe videt. qz dives qui fuit in inferno cuius lingua vrebatur linguam corporalem non habuit. & qui portat lignuz. fenū. ſtipulam. non portat hec materialia ſecum: ſed ſpiritualia. que per metaphorā ſic nominātur. Et ita ſimiliter de igne ſpirituali metaphorice pōt intelligi. q ſi corporalis eſt quomodo poteſt agere in aīas ſeparatas. ſi vo ſpiritualis quomō in corpora damnatoruz non minimā habet queſtionem. Ad hoc reſpondet Bonauētura ſuper quartū. diſtin. xxj. q licet egregi⁹ doctor Auguſti. viſus fuerit dubitare. tamen alij doctores auferunt nobis dubitatiōem qui hoc cognouerunt multiplici ratione. ſicut Gregorij⁹ in. iiij. dialog. Yſidor⁹ de ordine creaturarū. Et cōmuniter tenent noſtri doctores nunc temporis exiſtentes. q ignis purgatorij et inferni ſit materialis. Vnde dicit doctor ſanctus ibidez. diſtin. xliij. de igne quo cruciabūtur damnatoꝝ corpora poſt reſurrectiōem oportet dicere q ſit corporeꝰ. quia corpori non poteſt pena cōueniēter aptari: niſi ſit corporea. Et Grego. in. iij. dialog. hoc ipo probat ignē inferni corporeū eſſe. quia reprobi poſt reſurrectionem in eum detrudētur. Q ſi obijciatur illud Damaſceñ. libro. iij. vbi dicit. Traderur diabolus & demones eius: & homo eius. i. antichriſtus. & impij & peccatores in ignem eternū. non materialē qualis eſt qui apud nos eſt: ſed qualē vtiqz nouit deus. Ad hoc reſpondet doctor ſanctꝰ ibidem. q per hoc Damaſceñ. non ſimpliciter negauit ignem eſſe materialē: ſed qa non eſt materialis talis qualis apud nos eſt. eo q quibuſdam ꝓprietatibus ab igne noſtro diſtinguit. Ignis iſte in modo actiōis ſue non ſequitur moduz culpe i eo qui igne crematur ſicut ignis ille: ſed magis modum humidi vel ſicci. ſicut in eodez igne videmus equaliter iuſtuz affligi & impiuz. Et ſm Grego. vnus quidez eſt ignis gehēne: ſed non vno modo cruciat omnes peccatores. Vniuſcuiuſqz enim in qz tū exigit culpa tantum ſentietur pena. Dicit igitur non materialis eſſe non qz tum ad ſubſtantiam: ſed qz tum ad punitionis effectū in corporibus. & multo amplius in animabus. ex eo q eſt inſtrumētuz diuine iuſticie. Q ſi querat qualiter ab igne corpeo poteſt anima ſeparata pati. cum dicit Auguſtinꝰ. xxj. ſuper Gene. ad literā q non ſunt corporalia: ſed corporabilib⁹ ſimilia quib⁹ anime corporibus exute afficiūtur: ſiue bene ſiue male. Ad hoc reſpondet Thomas ibidem. q corpus in ſpirituz naturaliter agere nō poteſt. nec ei aliquo modo obeſſe vel ipſum grauare: niſi ſm q aliquo modo corpori vnitur. Sic enim inuenim⁹ q corpus quod corrūpitur aggrauat animaz. Spiritus igitur corpori dupliciter vnitur. Primo vt forma materie: vt ex eis fiat vnum ſimpliciter. & ſic ſpiritus viuificat illud. & ab illo grauatur. ſed ſic ſpiritus homis vel demonis igni corporeo non vnit. Alio modo ſicut mobili vel ſicut locutuz loco eo modo quo incorporalia ſunt i loco. & ſm hoc ſpiritus incorporei creati loco diffiniunt: ſic exiſtentes in vno loco q nō ſunt in alio. et ſic ſpiritus hominis vel demonis igni corporeo vniri poteſt. Licet autem res corporea habeat ex natura ſua q ſpiritum incorporeuz loco diffiniat: non tamen habet ex ſua natura q illum loco diffinitum detineat: ita q ad alia diuertere nō poſſet. ſed ꝫ ſuperaddit igni corporeo ꝓut eſt inſtrumētum diuine iuſticie vindicantis. & ſic ſpiritum detinet alligatū. & ſic ignis ille eſt ſpiritui noxius. Et ſic anima ignez vt ſibi noxium vides ab igne cruciatur. Vnde Auguſtinꝰ. xxj. de ciui. dei. q ſicut anima i hominis conditiōe iungit corpori vt ei det vitam. cuius illa ſit ſpirituale & hoc corporale. ex qua cōiunctiōe vehementer ꝓcipit

amorem ad corpus. sic igni ligatur anima vt accipiens ab eo penam ex qua cõiuncti one concipit horrorẽ. Et licet spirit⁹ damnati ex dispensatione quãdoq; sunt extra infernum. semper tamen ignem eternũ videntes quem eis in penam eternã paratũ cognoscunt. ⁊ vbicunq; sunt ab igne infernali affligũtur: ex eo q; illa visio sit ĩmediate affligens timore ⁊ dolore. ita q; scõm Gregor. in. iiij. dialog. anima incendium non solum videndo: sed experiendo patiatur. Et sicut gloria electorũ in nullo minuitur. nec q̃tum ad premium essentiale. nec q̃tum ad premiũ accidentale si quãdo extra celum empyrium sit qõ quodãmodo in eorum gloriam cedit. sic etiam in nullo minuitur pena damnatorũ si ex diuina dispẽsatione ponantur ad tempus extra infernum. Hinc dicit Glo. super illud Jacobi iij. Inflãmat rotam nativitatis q; diabolus vbicunq; sit: siue in aere siue sub terra secum fert tormenta flammarũ suarum. et sic semper detinet ab igne gehẽne. Ad laudem dei Amen.

De inferno ⁊ penis ignis vermis et carentie diuine visionis. Sermo. x.

Ibunt hi in supplicium eternum. iusti autem in vitam eternã. Matth. xxv. Expediti vt cũq; de igne purgatorij: iam prosequẽdum de damnatõne reproborum in ignem eternum. Ad cuius euidentiã primo queri potest vtrum ille ignis cõflagratõis inuoluet reprobos. sicut videtur innuere Danielis. vij. vbi dicitur q; fluuius igneus rapidusq; egrediebat a facie eius: scilicet iudicis sedẽtis in throno. Glo. vt peccatores traheret in gehennam. Et loquitur auctoritas illa de illo igne de quo nunc fit mentio. Ad hoc respondet doctor sanctus sup quartum. distin. xlvij. q; tota purgatio mũdi ⁊ innouatio ad purgatõem hominis et innouatõnem ordinabitur. ⁊ ideo oportet q; mundi purgatio ⁊ innouatio purgationi ⁊ innouatiõi humani generis respondeat. Humani igitur generis purgatio quedam erit q; mali segregabũtur a bonis Luce. iij. Cuius ventilabrum in manu eius. ⁊ purgabit aream suam. et cõgregabit triticum suum. i. electos in horreum suum. paleas autem. i. reprobos comburet igni inextinguibili. Sic erit ⁊ de purgatiõe mundi quia quicq̃d erit turpe ⁊ fedum. quicq̃d in q̃ erit penale quocũq; modo cum reprobis in infernum retrudetur. vt fetor. ardor. fumus. tenebre. ⁊ similia. Quicq̃d autẽ erit pulchrum ⁊ nobile reseruabitur in superioribus ad gloriam eternam electorum. Unde scõm Basiliũ sup illud Psal. Vox domini intercidentis flammam ignis. Ignis conflagratõis quo ad calidum vstiuum. et q̃tum ad id quod in igne grossum inuenit descendet ad inferos ad penam damnatorum. quod vo est ibi subtile et lucidum remanebit superius ad gloriam electorũ. Et similiter intelligendum est de alijs elementis ⁊ elementatis quicq̃d reperitur penale in eis quocũq; modo descendet inferius ad penam damnatorum. Propterea dicit Bonauẽtura super quartũ. distin. xliij. q; in inferno quatuor elementa esse credũtur ad perfectam damnatorum punitõnem: vt omnis creatura exardescat ĩ tormentũ cõtra iniustos. et armetur in vltionem creatoris. ⁊ per eandem puniantur ex quibus corporaliter cõstituũtur. Et quia sunt ibi ad penam. ideo p̃cipue illa esse dicũtur ibi que magis vigent in qualitatibus actiuis vt ignis ⁊ aqua. Juxta illud Job. xxiij. Transibũt ab aquis niuium ad calorem nimium. Nam q; alia elementa sint ibi videtur per illud Psal. Ignis grando nix glacies spiritus procellarũ. Per quem spiritum aer non incõuenienter intelligitur. Et iterum Ysa. xxxiij. Erit terra eius in picem ardentem nocte ac die. ⁊ non extinguetur in eternum. Verũ tamen quia ignis maxime est actiuus: ibi ignis est qui maxime viget. Hinc in scriptura per ignẽ omne acerbe puniens significari solet. et ideo dominus igne cõminatur tanq̃ precipuum tormentũ: intelligens sub igne omne aliud afflictiuum. Et si queratur per quem modum

a

ibi esse elemēta intelligūtur. Ad hoc respō
b det ibidem Bonauētura. q̄ sunt ibi confu
sa ⁊ non distincta nec ordinata. nec illa cō
fusio penā minuit: sed auget. q̄ eo q̄ actio
elementoꝝ mutua post resurrectiōem moꝛ
tuoꝝ cessabit. sed tantū manebit actio eo/
ruꝫ in coꝛpoꝛibus damnatoꝝ. quia ad hoc
omnis virtus eoꝛuꝫ dirigetur nō tanc̄ in
tendentia multiplicare ſpeciem ſuam: ſed
ſm imperiū creatoꝛis intendēt vindicare
iniuriaꝫ quod fit in affligendo humanā na
turam. Et licet illa toꝛmenta videātur te
nere viciſſitudinē. iuxta illud Job. xxuiij.
Transibūt ab aquis niuiuꝫ ⁊c. Tamen ſm
rei veritatem omnia ſimul patientur. nec
vnuꝫ aliud impediet: ſꝫ magis adaugebit.
Sicut a ſimili legitur Exoð. ix. q̄ domin⁹
pluit grandinē ſuper terram egypti. ⁊ grā
do et nix mixta pariter ferebātur. Ex quo
patet q̄ ibi fuit ignis ardens ⁊ aqua con/
gelans. ⁊ aeris perturbatio ⁊ terre feroꝛ.
Vnde Grego. In inferno frigus erit im/
poꝛtabile. ignis inextinguibil. feroꝛ intol
erabilis. Ex quibus cōcludit q̄ ſicut om/
nis creatura erit beatꝫ materia gaudij: ſic
damnatis ex omnib⁹ creaturis toꝛmentuꝫ
accreſcet. Vnde ⁊ in oīnibus ſenſibus ex
terioꝛibus penam inexpīſſibilem recipiēt.
Quod ſic ptꝫ. Nam viſus ibidem crucia/
bitur p tenebꝛas. iuxta illud Matb. xxij.
Ligatis manibus ⁊ pedibus ꝓ̄icite euꝫ in
tenebꝛas exteꝛioꝛes. Vnō doctoꝛ ſanct⁹
ſuper q̄rtuꝫ. diſt. l. dicit. q̄ infernus ita de
bet eſſe diſpoſitus. ita q̄ nihil ibidem per/
ſpicue/videatur: ſed ſolum ſub quadā vm
bꝛoſitate illa videtur que coꝛdis afflictio/
nem ingerere poſſunt. ſicut laruales demo
num facies et ſimilia. Et ſic ſimpliciter lo/
quēdo locus erit tenebꝛoſus: licꝫ ex diuina
diſpoſitiōe aliquid luminis habeat ad vi/
dendū ea que animam toꝛquere poſſunt: ⁊
ad hoc facit naturalis loci ſitus. qꝛ in ven
tre terre nō poteſt eſſe ignis niſi feculent⁹.
turbidus. ⁊ quaſi fumoſus veluti ſulphure
us. ſicut auditus percipiet rugitus ⁊ inſul
tus demonū. De guſtu ꝯo dicit p̄s. Sicut
oues in inferno poſiti ſunt: moꝛs depaſcet
eos. Et ſic de alijs ſenſibus. Et omnes pe
ne iam dicte includūtur in pena ignis que
dicit eſſe minoꝝ inter tres penas principa
les. Nam pena vermis maioꝝ eſt. ⁊ maxi/
ma dicit pena carentia diuine viſiōis. Se
cunda igitur pena que mediū locum tenet
dicit pena/vermis ⁊ in cōſcientia reſidet.
Vnde Yſa. xuij. Subter te ſternetur tinea
⁊ operimentū tuum erunt vermes. Ad
cuius euidentiā queri poteſt vtrū damna
ti habebūt vermeꝫ materialem vel ſpiritu
alem. p̄ſertim cum dicit Judith. xvj. Da/
bit ignem ⁊ vermes in carnes eoꝝ. Et Ec
clāſti. vij. Vindicta carnis impij ignis ⁊
vermis. Ad hoc reſpōdet Bonauētura ſu
per q̄rtuꝫ. diſtin. l. quia Auguſ. xx. de ciui:
dei ponit circa hoc duas opiniones. Quī
dam enim voluerunt dicere vermeꝫ illū eſ/
ſe materialē ꝓpter verbū ſcripture. Alij
vo ſequētes voluerunt dicere q̄ iſte ver/
mis ſit ſpiritualis. ⁊ hoꝝ opinionē dicit ſi
bi magis placere: ideo ⁊ nobis ſimiliter ma/
gis placere debet. Q⁹ ſi queratur. cur igi
tur in eis dicit eſſe vermis. Reſpōdet ibi/
dem q̄ trāſlatio vermis ad doloꝛem ſpiri/
tualē manifeſtat in quib⁹ ⁊ quomō ſit ver/
mis ſi attendatur ratio tranſferēdi. Nam
in verme naturali cōſiſtit oꝛigo ⁊ moꝛſio.
Oꝛitur enim ex putrefactiōe. ⁊ moꝛdet il/
lud in quo oꝛitur. Sic in ſpirituali doloꝛe
non quilibet doloꝛ eſt vermis: ſed qui na/
ſcitur ex putrefactione peccati. Tunc pec/
catum dicitur putrefactū quādo finaliter
anima in eo quieſcit. Rurſus oportꝫ q̄ ſit
in doloꝛe moꝛſio que fit ex cōcurſu duoꝝ
mouentiuꝫ ſibijnuicem obuiantiū ⁊ reſiſtē
tium. Hec autem duo mouentia ſunt in ho
mine. voluntas naturalis ⁊ deliberatiua:
quarū vtraq̄ mouet. Iſta cōcurrunt per
cōſcientiam dictantes aliqō factū eſſe in/
debitum. Et tunc ſibi obuiant quādo natu
ralis deteſtatur indebituꝫ et deliberatiue
placet. Tunc autem reſiliūt quādo vtraq̄
in actu ſuo viget: ita q̄ naturalis efficaci/
ter deteſtatur. ⁊ deliberatiue īmutabili
ter adheret. Et ille cōcurſus i dānatis nū
q̄ deficiēt. Nā deficiēte cōcurſu q̄ ē p pec/
cati cōſcientiā non eſt vermis: vt ꝓꝛ in he
reticis ⁊ in his qui credūt peccādo benefe

ciſſe. Similiter deficiente obuiatione nō
eſt vermis vtpote qui dolent de culpa ſm
voluntatē nō ſolū naturalē ſed etiā deli-
beratiuā. Denicq; reſiſtētia deficiente nō
eſt vermis vt quādo volūtas tanta dile-
ctōne fertur in peccatū q; abſorbet motū
voluntatis naturalis vt nō ſentiat. ſicut
ait Salomon de ipō Eccēs. vj. Nō phibui
cor meum. quin omni voluptate frueret.
Et ſic patet q; vermis deficit. Aut ꝓpter
defectū putrefactōnis in iuſtis. aut cōcur
ſus in cecis. aut obuiatōnis in penitētib⁹.
aut reſiſtentie in his qui peccāt ex libidi-
ne. ſed ī damnatis vigebit vermis. qz ibi
erit peccati putrefactio ex eo q; peccatuz
in anima eoz finaliter ꝑmanſit. ibi erit cō
curſus ꝓpter peccatorū apertiſſimā viſio-
nem ibi obuiatio ꝓpter voluptatis delibe
rationē z obuiationē z ſinderiſis remur-
murationez. ibi erit reſiſtentia. quia dele-
ctatio peccati erit ablata per pene acerbi
tatē. Et ex hoc erit actio ipius ſinderiſis
fortificata et ex hoc erit vermis mirabili
ter rodens et puniēs. Et q; magis eſt iſte
vermis nō erit variabilis. imo inuariabi-
lis eternaliter et vniuerſaliter ſimul de oī
bus peccatis puniens. Quia iuſto dei iu-
dicio fiet q; mali ſimul et ſemp omnia pec
cata memorent actualiter vt de omnibus
cōtinue torqueāt. Denicq; ad autoritatē
illā Judith. xvj. dabit ignē z vermes in
carnes eorū. dicendū eſt q; ſicut ignis ma
terialis affligens punit corpus et animaz
ei vniram ſic vehemēs dolor et remorſus
vel triſticia anime redundat in corpus. qz
ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. Notat etiaz
ſcriptura carnē ad terrorem carnaliū qui
magis horrent penam carnis q; aīe. Ter
cia pinde pena maxima creditur carentia
diuine viſionis eſſe. De qua Hugo dicit
q; omnia gehēne ſupplicia ſupat deum nō
videre. et bonis carere que ī poteſtate ha
buiſti obtinere. Et Criſo. ſup Math. vij.
Excidet et in ignem mittetur. Intollera
bilis inquit eſt res gehenna quis neſciat
et ſupplicū. tamē ſi mille mihi quis geheñ
nas ꝓponat nihil tale dicturꝰ eſt quale eſt
ab honore illiꝰ glorie ꝓpelli et exſulem eſſe
chriſto. nimirum cum ex huius viſionis cā
rentia vires anime ſupiores fine ꝓprio de
fraudantur et intollerabili penalitate re-
plentur. Ad cuius evidentiā primo queri
poteſt de memoria vtrum in damnatis te
nebre ſint q̄tum ad actum memorādi ꝑ-
ſertim cum dixit Abrahā diuiti. Recorda
re quia recepiſti bona in vita tua z Laza-
rus ſimiliter mala. Ad hoc reſpōdet Bo-
naven. ſup. iij. diſ. l. q; eſt aliquoz recor-
datio ad meſticiā. dolorem z ꝓfuſionez. et
eſt recordatio aliquoz ad itineris directō
nem et aliquorum ad conſolationem. Secū
dam et tercia recordationē nō habebunt
damnati nec reſpectu dei nec alioz. qz nō
erit eis memoria dei ut cōuertant ad ipm
aut delectent in ipo. ſed vigebit actus me
morie q̄tum ad primū ſcz ad deſolationē
quia ſemp habebūt memoriam peccatoz
que cōmiſerunt et dei quē offenderunt ad
ſuam cōfuſionē cuiꝰ infinita beneficia cre
atōnis et recreatōnis ingratitudine tam
deteſtabili cōtempſerunt. Nam omnia ꝑ-
dicta et ſimilia que quouis modo doloreꝫ
ingerere poſſunt ſimul et ſemper memorie
actualiter inherebunt. Nec hoc repugnat
penis. quia pene exteriores ſunt ad cogi-
tandum interius ſuum demeritum. Secū
do queri poteſt de intelligentia vtrum ſcz
damnati tenebras ſuſtinebunt ſpirituales
q̄tum ad actum cognoſcendi preſertiz cū
dicitur Eccle. ix. Quodcūq; poteſt facere
manus tua inſtanter operare. qz nec opus
nec ratio nec ſcientia nec ſapientia erit a-
pud inferos quo tu properas. Ad hoc re-
ſpondet ibidem Bonaventu. q; ſicut eſt
triplex actus lucis corporalis ſcz manife-
ſtare. dirigere. et delectari. ſic eſt et in lu-
ce ſpirituali. ſi igitur loquitur quantū ad
primum actum ſic nō erunt omnino extra
lucem. quia aliqua eis erunt manifeſta. ſcz
illa que faciunt ad cumuluz pene z alia nō
Vnde videbunt aliquo modo gloriā ele-
ctoruz ſed cōſideratio vel cognitio glorie
beatorum eſt. reprobis pena ſicut cōſide-
ratio vel cognitio pene reproborum eſt e-
lectis gaudium. quia illi cōſiderabūt gau-
dium ſubrōne amiſſionis et iſti penā ſub

ratione diuine vlcionis et euasionis. Iuxta illud ps. Letabit iustus cum viderit vindictā. Et qꝛ gl'a sanctorū erit copiosior post iudiciū. ideo etiā videbūt penaꝫ reproboꝝ. Et ecōtra dicendū est de reprobis. Et si ita est sicut determinat sanctus Tho. ibidē dis. l. ꝙ damnati videbūt ante diem iudicij beatos in gloria post iudicium vero priuabunt omnino visione beatorum. tñ illa prior visio tam efficaciter ⁊ viuaciter ac arcenter damnatis manebūt infixa. ac si eodē momēto illa visio fuisset offensa. Porro si loquamur q̄tum ad secundū actū lucis qui est dirigere tūc oīno damnati erūt extra lucē. qꝛ nō poterūt dirigi ad bene agendū desiderandū vel cogitandū. Similiter q̄tum ad terciū actuꝫ erūt penitus extra lucē. quia nihil cognoscent actu in quo delectent. sic enim erunt funditus absorbti a magnitudine penarū ꝙ nō licebit eis cogitare aliqua delectabilia. Tercio p̄terea queri potest de volūtate damnatoꝝ vtrū sit mala. Ad hoc respōdet Tho. vbi supra ꝙ in damnatis est duplex volūtas. Prima dicit naturalis q̄ nō est eis ex seip̄is sed ex autoritate nature que in natura hanc inclinationē posuit q̄ naturalis volūtas dicit et cum natura in eis remaneat ſm hoc bona poterit esse in eis volūtas naturalis. Secūdo vero dicitur volūtas deliberatiuaque est eis ex seip̄is ſm ꝙ in potestate eoꝝ est inclinari per affectum ad hoc vel illud. et hec volūtas est solum mala in eis. Et hoc est ideo. qꝛ p̄fecti auersi sunt a fine vltimo voluntatis qui est deus Nec mirum ꝙ semp̄ deum cōsiderant ſm effectuꝫ inflexibilis iusticie q̄ penas infert p̄ peccatis et ſm hoc deū sp̄ odio habent sicut et penas quas sustinēt. Iuxta illud ps. Superbia eorū qui te oderunt ascendit semper. Vnde cōtinuo p̄rumpētes in blasphemiā clamitabūt Maledictus deus ⁊ maledicta trinitas q̄ nos creauit ad hāc penaltatē. Vnde intantū odio habebunt omne bonū et adherebunt omni malo ꝙ licet tam inexpressibilia tormenta p̄ peccatis sustinebūt nunq̄ tamen rōne deliberatiua de eis voluntarie penitebunt. Et si p̄pter penam quam patiūtur nollent peccasse nō tamē propter hoc peccatum eis displicet. quia iniustum et deo offensiuum sed quia pena iusta a deo inflicta displicet. Hinc queri potest vtrum damnati vellent omnes alios secum esse p̄sertim cuꝫ dicitur Luce. vj. De diuite qui rogabat pro fratribus suis ne venirent in locum tormentorum Nimiruꝫ cum damnati licet habeant malam voluntatem nō tamē perdunt affectum naturalē sicut videmus ꝙ homines impijssimi diligunt sibi p̄ximos nec volunt eos esse secum in miserijs. Ad hoc respondet Bonauentu. vbi supra. ꝙ in damnatis aliquo modo remittuntur affectiones libidinose p̄pter penarum magnitudinem scꝫ ille affectiones que habent annexam delectationeꝫ. Alie tamen affectōnes in quibus est penalitas moriantur. Vnde licꝫ cessabit actualiter affectus luxuriandi et dominandi tūc incendetur furor vel affectus impatientie ⁊ liuor inuidie. quia tunc dentibus suis frement et tabescent. Vnde ſm Thomā ibidem. Sicut in beatis erit p̄fectissima charitas et gaudebunt de omnib⁹ bonis. sic in damnatis erit perfectissimū odium et dolebunt de omnibus bonis. Hinc felicitas beatorum cōsiderata eos maxime affliget. Et ideo ad satiandā illam impijssimam inuidiā electorū vellent omnes esse damnatos etiam cognatos p̄pinquos et intimos. Minus tamē inuidēt p̄pinquis q̄ alijs maior est eorū pena si omnes p̄pinqui damnarent et alij saluarent q̄ si aliq̄ de p̄pinquis saluarent et exinde fuit ꝙ diues petijt a damnatōe fratres suos eripi qꝛ sciebat ꝙ aliq̄ eriperent poti⁹ fauisset hoc fratrib⁹ q̄ alijs. Maluisset tñ fratres suos cū oībus alijs damnari q̄uis ex multorū damnatōne augeat singuloꝝ pena. Quia vero eoꝝ tm̄ est odium ⁊ inuidia ꝙ magis volūt torqueri cum multis plus q̄ minus soli. Quod a nobis auertat Iesus christus Amen.

De qualitate innouatōnis totius vniuersi scz elemētorū ⁊ corporum celestiū propter humanū obsequium. Ser. xi.

Ecce ego creo celos nouos et terrā nouā. et nō erunt in memoria prioza, Isa. lxv. Eya iam psequamur vltimū futurū sequēs iudicium quod est totius vniuersi innouatō Ad cuius euidentiā queri potest. vtrum mundꝰ innouabitur pfertim cum nouitas glozie datur in premiū rōnalis creature. nihil potest mereri nisi creatura rōnalis sine intellectualis. Cum igitur creature pfertim insensibiles nihil meruerunt vtpote nulla volūtate vel sensu vtentes. igitur videtur ꝙ nō innouabunt. Ad hoc respōdet doc. s. sup. iij. dis. xlviij. ꝙ omnia corporalia ꝓpter hominē facta esse credunt. et ideo cuncta illi subiecta dicunt. Seruiunt igitur homini dupliciter. Uno modo ad sustentationē vite corporalis quo ministerio iam homo glorificatus nullo mō indigebit cū corpꝰ penitus incorruptibile sit futuꝝ diuina virtute ꝙ animā id faciēte quā immediate glorificat et ꝙ ipam corpꝰ gloriosum reddit. Secūdo seruiūt homini ad pfectum cognitōis diuine inquantū ꝙ ea que facta sunt inuisibilia dei conspicit. vt dicit ad Ro. x. Et hoc ministerio nō indigebit etiam homo quantū ad cognitionem intellectualem, quia tali cognitōe deum sancti videbunt immediate ꝙ essentiā sed quoniā ad hanc visionē essentie diuine carnis oculus nō poterit attingere. Ideo vt ei etiā solatiū sibi cōgruens de visione diuinitatis prebeat. inspiciet diuinitatez in suis effectibus corporalibus in quibus manifesta iudicia diuine maiestatis apparebūt. et ꝑcipue in carne xpi. et post hoc in corporibus beatorū et deinceps in oībus alijs corporibꝰ. Et ideo oportebit vt etiā alia corpora maiorē influentiam a diuina bonitate suscipiāt nō tamē speciē variantem sed addentē cuiusdē glozie pfectionē et hec erit mundi innouatio. Hinc simul mundus innouabitur ⁊ mundus glozificabitur vt sic habitationi habitatoz ꝓgruat et ex hoc deus hominē magis letificet Cū enim vt dicitur Eccle. xiij. Omne animal diligit suum simile ex eo ꝙ patet ꝙ similitudo est amoris ratio sed homo habet aliquam similitudinē cum vniuerso vnde et minoz mundus dicit quare naturaliter diligit vniuersum et eius ꝑcupiscit bonum. Deus igit vt eius desiderio satisfaciat etiam vniuersum meliozabit. Ex quibꝰ ptz ꝙ ꝙbus corpora sensibilia nō meruerūt illaz gloriā, ꝓprie loquēdo. tamē homo hoc meruit ut illa gloria toti vniuerso cōferatur inquantū hoc cedit in augmentū glozie hois. Sicut a simili quis merez vt ornatioribus vestibus induat quē ornatum ipa vestis nullo modo merez. Dic tamē notandum est ꝙ cum innouatio mūdi ꝓpter hominē fiat oportet ꝙ innouatōni hominis cōformez. Homo autē innouat de statu corruptōis in incorruptionē ⁊ iō mūdꝰ hoc mō innouabit vt abiecta oī corruptōne ⁊ trāsmutatōe. ꝑpetua maneat ingete Hinc ad illam innouationē nihil ordinari poterit nisi ꝙ habeat ordinē ad incorruptionem cuiusmodi sunt corpora celestia quatuoz elemēta et hoīes ꝓpter animā rōnalem. Omnia vero alia viuentia ac virētia ac corpora mixta corrumpenē ⁊ resoluentur in quatuoz elemēta. quia nullo mō habent ordinem ad incorruptionē. Quia dicit pbs in. ij. de generatōe. ꝙ in animalibus et plantis. et in huiusmodi corporibus speciei perpetuitas nō cōseruatur nisi ex cōtinuatione motus celestis qui tunc deficiet. Secūdo principaliter queri ꝑt vtrum elementa innouabuntur per receptionem alicuius claritatis. Et videtur ꝙ non. quia sicut lux est ꝓpria qualitas corporum celestium. ita calidum et frigidum humidum ⁊ siccum sunt ꝓprie qualitates elementorum. Ergo sicut celuz innouabitur ꝙ augmentū claritatis. ita ista ꝙtuoz elemēta innouabunt ꝙ augmentuz istarum qualitatū actiuarum et passiuarū b

Ad hoc respondet Thomas vbi supra. ꝙ sicut est ordo celestium spirituũ ad spiritꝰ terrenos. id est humanos. ita etiam est ordo celestium corporũ ad terrestria corpora. Cum autem corporalis creatura sit facta ꝓpter spiritualem et per eam regitur. oportet similiter disponi corporalia sicut et spiritualia disponuntur. In illa igitur rerum vltima cõsumatione spiritus inferiores id est hoĩes accipient suorum spirituũ ꝓprietates. quia homines erunt sicut angeli in celis. vt dicitur Math. xxij. Et hoc erit inquantũ in maximã ꝑfectionem deuenient id est ꝑm ꝙ humanus spiritus cum angelico cõuenit. Vnde similiter cũ corpora inferiora cum celestibus nõ cõueniunt nisi in natura lucis et dyaphoni. vt dicitur in. ij. de anima. Oportet corpora inferiora maxime perfici ꝑm claritatẽ. ita ꝙ omnia elementa claritate quadam vestiantur. nõ tamẽ equaliter sed ꝑm modũ suum. Terra eniꝫ erit insuperficie exteriori peruia sicut vitrum aqua sicut cristallꝰ aer vt celum. ignis vt luminaria celi. Et hec mũdi renouatio fiet vt homo etiã sensu in corporibus quoddammõ per manifesta iusticia diuinitatẽ videat et inter sensus humanos spiritualior est et subtilior visus. ideo quantũ ad qualitates visiuas quarum principiũ est lux. oportet maxime omnia ista inferiora meliorari. Qualitates aũt elementares ad tactũ pertinẽt q̃ est maxime materialis et grossus ⁊ earuꝫ excessus cõtrarietatis magis est cõtristatiuus q̃ delectatiuus. Excessus aũt lucis erit delectabilis cum cõtrarietatẽ nõ habeat nisi ꝓpter organi debilitatẽ que tũc oculo glorioso nõ inerit. Q⁊ si obijcit̃ cũ damnati erunt in terra et erũt in tenebris nõ solum interioribus sed etiam exterioribus. videtur ꝙ in illa innouatõne nõ dotabitur terra claritate. Ad hoc respondet ibidem ꝙ in loco inferni nõ erit terra glorificata sed loco huius glorie habebit ꝑs illa terra spiritus rõnales hominũ ⁊ demonum qui q̃uis rõne culpe sint infimi tamẽ ex dignitate nature sunt qualibet qualitate corporali superiores Superior tamẽ pars terre q̃uis ex natura summam opacitatem habeat ꝓptet defectum lucis. tñ ex diuina virtute in sue superficie claritatis gloria vestietur sine preiudicio tamen densitatis sue. Et ista claritas erit in istis corporibus inferioribus sicut est in corporibus celestibus in quibus caliditatẽ non causant. quia tunc ista corpora erunt inalterabilia sicut modo sunt celestia. Tercio queri potest vtrum corpora celestia a suo motu quietabuntur p̃sertim cum dicitur ꝙ corpora celestia seruiunt homini ĩ motu sicut ⁊ in luce sed quia luce seruiũt. maiori luce remunerabunt̃. Igitur cuꝫ etiã seruiãt motu debent merito velociori motu remunerari. Ad hoc respõdet Bonauentura sup. iiij. dis. xlviij. ꝙ ꝑm Isidorũ (et habetur in textu sentẽtiarꝫ) sol ⁊ luna post iudicium nõ tendũt ad occasum sed stabunt in ordine suo in quo creati sunt ⁊ sic nõ remunerabunt̃ in motu sicut in luce Nimirum quia motus nõ cõpetit corporibus beatorum sicut et obsequiũ luminis Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ in motu est cõsiderare duplicem finem scꝫ intra q̃ dicitur terminus siue cõsumptio et finem extra et ille est terminus intentiõis. Verbi gratia. Cum lapis deorsum descendit versus terraꝫ. locus terre est finis qui est terminꝰ extra sed quies in loco est terminus intra et finis. Dico ergo qui motus sunt qui habent vtrũq; naturaliter sicut sunt motus recti. Quidã sunt motus qui habent alteram per naturam vtpote finẽ intentõnis. Alterum vero habent ratõne ip̃iꝰ principij mouentis vt est motus circularis ip̃iꝰ rote qui voluit̃ ad faciendã vas de luto vel ad accuendum cutellũ. Q⁊ enĩ rota quiescit modo vel post non est determinatum. quia semper posset moueri si esset qui posset et vellet mouere. sed qñ cutellus factus est acutus cuꝫ motus ille ad hoc ordinaretur necesse esset quietari vel frustra fieri. Quoniam igitur motus corporum celestium ordinatur ad cõtinuam generationem ⁊ multiplicationẽ hominũ

multiplicatio xo hominuz ad perfectionē
ciuitatis superne. ideo necesse est illā quā-
doqz perfici: ⁊ per cōsequēs motum termi
c nari. Quarto ꝑncipaliter queri potest
vtruz in corporibus celestibus claritas au
gebitur in innouatōe illa mundi. presertiz
cum claritas corporū celestium ordinatur
ad vsum hominis sicut ⁊ alie creature. sed
post resurrectiōem claritas solis nō cedet
in vsum hominis. quia dicitur Ysa. lx. Nō
erit amplius tibi sol ad lucendū per diem.
neqz splendor lune lumīabit te. Et Apoc.
xxj. dicitur. qz ciuitas illa non eget sole ne
qz luna vt luceant in ea. Ad hoc respondet
doctor sanctus super quartū. distī. xlviij.
qz ad hoc innouatio mūdi ordinatur vt in
mundo innouato manifestis indicijs quasi
sensibiliter ab homīe deus videatur. Cre
atura ꝑcipue in cognitionem dei ducit sua
specie ⁊ decore que manifestāt sapientiaz
facientis ⁊ gubernātis. sicut dicitur Sa
piēn. xiij. A magnitudine cognoscibiliter
poterat horuz creator videri. Pulchritu
do autem celestium corporuz precipue con
sistit i luce. sicut dicit Ecclīasti. xliij. Spe
cies celi gloria stellaruz mundū illuminās
in excelsis domin⁹. Et ideo qztum ad clari
tatez corpora celestia meliorabūtur. iuxta
illud Ysa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis.
⁊ lux solis septupliciter. ⁊ tūc non erit ali
cubi nox super terram: sed solum in centro
terre vbi erit infernus. quia tūc lucebit lu
na quātum modo sol lucet. Sol autem sep
tuplum qz modo luceat. Corpora xo bea
torum septupluz magis sole: cuius hoc non
sit aliqua auctoritate seu ratiōe probatū.
Et hoc remuneratuz erit corporibus cele
stibus ⁊ elementis in premiuz humane ser
uitutis. Et si obijciatur nihil premiat nisi
quod meretur. ⁊ nihil meretur nisi qō vo
luntarie seruit. ⁊ nihil voluntarie seruit ni
si qō habet liberum arbitriuz: scilicet crea
tura rationalis. Ad hoc respondet ibidem
Bonauētura. qz tripliciter est aliquid re
munerabile. Primo qō est aptum natum
mereri. ⁊ hoc est liberum arbitriuz. Secun
do modo qz est ipi merenti cōiunctuz. sicut
est corpus humanum. Tercio modo qō est
ad ipsum merens ordinatuz sicut ad obse
quiuz. Et scōm hoc premiatur homo in se
metipo in corpore ⁊ i eis que sunt sibi vti
lia. Corpa illa ad obsequiuz ordinata pre
miari non est aliud qz homines premiari in
illis. quia deus totuz mundū amore homi
nis faciet pulchriorē. Et ido quia propter
hominem premiātur scōm eam propriera
tem premiātur scōm quaz sunt cōsona cor
poribus glorioſis. Hoc autē est lux. et ido
in luce ⁊ splendore augebūtur. Quinto
enim queri potest vtruz illa corpora glori d
osa sint futura agilia. ⁊ vtrū aliquādo agi
litate vtentur: ita qz aliquādo de loco mo
ueantur ad intuenduz clarius decorem et
pulchritudinem celestium corporum ⁊ ele
mentorum: cum constet qz statui retributi
onis respondet locus proprius ⁊ receptā-
culum determinatuz in se scilicet ⁊ quo ad
nos scilicet celum empiriū quo ad bonos.
⁊ sicut infern⁹ quo ad malos: vt dicit Bo
nauētura super quartuz. distin. xlv. Et ex
hoc sequitur qz locus celi empirij est magis
cōueniens beatis. ⁊ per consequēs magis
appetibilis naturaliter. ⁊ ideo beatus ma
gis videtur appetere locum illuz qz alium.
cuius voluntati diuina dignatio se per om
nia conformabit. Ad hoc respondet Tho
mas super quartuz. distin. xliij. qz corpus
glorioſum erit subiectuz anime glorificate
nō solum vt nihil in eo sit quod resistat vo
luntati spiritus. quia hoc etiam fuit in cor
pore Ade: sed etiam vt sit in eo aliqua per
fectio effluēs ab anima glorificata in cor
pus per quam abile redditur ad predictaz
subiectiōem. que quidem perfectio dos glo
rificati corporis dicit. Anima autem cor
pori cōiungitur non solū vt forma: sed eti
am vt motor. ⁊ vtroqz mō oportet qz cor
pus glorioſuz anime glorificate sit summe
subiectum. Primo modo per dotem subti
litatis. Secundo modo per dotem agilita
tis. et sic necessario est ponere qz corpora
glorioſa quandoqz mouētur. Nam et cor
pus christi quandoqz mortum est: scilicet in
ascensiōe. ⁊ sīr corpora sanctoz q̄ de ter
ra resurgēt ⁊ ad celū empyriū ascendant.
Sic etiam postqz celos ascēderint verisīr

est ꝙ aliquādo moueātur pro libitu sue voluntatis. vt illud quod habent in virtute exercentes actu: sapiētiam diuinam commendabilez ostendant. ⁊ vt visus eoruz reficiatur pulchritudine creaturarū diuersarum: in quibus dei sapientia eminēter elucebit. Sensus enim nō potest esse nisi presentium: q̄uis magis a longinquo corpora gloriosa sentire possunt q̄ non gloriosa quia visus oculi glorificati multomagis a remoto videre poterit q̄ non glorificati. minus tamē vident a remoto q̄ a propinquo. Quod autem legitur Act. vij. ꝙ beatus Stephan⁹ cuz esset plenus spiritu sancto intendens in celum: vidit gloriam dei ⁊ Jesum stantez a dextris dei. ⁊ ait. Ecce video celos apertos. ⁊ filium hominis stātem a dextris dei. Ex eo cōtigit ꝙ a corpore christi erat īmutatus oculus Stephani ad visionez humanitatis christi. in cui⁹ est potestate ꝙ corp⁹ eius sic videatur a longe sicut de prope. Nec tamen per motum illum deperiret aliquid de beatitudine eorum que cōsistit in visione dei quem vbiq̄ presentem habent. sicut ⁊ de angelis dicit Grego. ꝙ intra deuz currunt quocūq̄ mittantur. Nec etiam erit laboriosuz exire locum suis meritis deputatuz. scilicet celum empyriuz. quia corpus gloriosum vt dicit Bonauētura distin. l. totam existentie sue ⁊ nobilitatis ac subtilitatis rationem trahit ab anima. Et ido inclinatio eius est ad animaz non ad aliquid extra. Et quia agilitas sequitur inclinatōem ⁊ anima potest mouere in omnez differentiam positionis. ideo ⁊ corpus abile ad omnez situm. et sic agilitas nō inclinat ad aliquem locum determinatuz. sed ad omnez locum ad quem mouere vult anima. Nimiruz quia appetitus elementoruz in corpore glorioso totaliter quietatur: ita ꝙ nullum elementuz in eo appetit speram suam. ac per cōsequens corpus gloriosum ad malū locum inclinatur: sed solum ad animaz per quam stabilitur in omni loco sicut ⁊ aīa per deum. ⁊ sic alia inclinatione non indiget. Ad laudem dei Amen.

Sequūtur sermōes eiusdez aduentus domini in carnem. Et primo de aduenientis maiestate. et vtrū deus potuit vel decuit eum naturam assumere humanaz etiā quo ad carnē: ⁊ hoc de massā corrupta. Sermo. xij.

Ecce rex tuus venit tibi mansuet⁹. Math. xxj Dicit Bernard. in sermōe. iij. aduentus. In aduentu domini quem celebramus si personam aduenientis intueor non capio excellentiaz maiestatis. si attendero ad quos venerit dignationis magnitudinē expauesco. Stupēt certe ⁊ angeli de nouo: videntes infra se quē supra se semper adorant. manifeste iam et descēdentes ⁊ ascendētes ad filium hominis. Si considero propter qd̄ venerit quo ad possum amplector inestimabilez latitudinem charitatis. Si modum cogito exaltationē cognosco ꝯditionis hūane. Quid faciendū putas o aīa venientē susceptura Si tam suspiriosa desideria patres veterz legis ingemīauerunt ad recipienduz promissuz: quid christiano agendū qui iam eū infallibiliter credit susceptuz. O vilis homuncio quid agis qui p̄sentem dn̄m agnouisti: ⁊ laboriosam eius redemptōem ꝓfluentibus vulneribus recipe meruisti? Quales amorz vices repēdes? q̄les grārūactiones? q̄les deniq̄ sollicitudīes ꝓ salute aīe tue tā p̄cioso sanguīe redēpte? Vide ⁊ sollicit⁹sis: ne ingr̄tus īueniaris. ne ꝯqueri cogatur dominus. Precium meum cogitauerūt repellere cucurri in siti oris s. ⁊c̄. Dicit enim Bernard⁹. ꝙ venit dominus agnus ⁊ spōsus. Quia venit dominus cuius maiestas est incomp̄hensibilis. ideo requirit mundiciam. quia linceos habet oculos: angulos cordis curiose perlustrans. Cui ꝯplacet mundas dumtaxat inhabitare mentes: sordes execrans vitiorum. mūdi corde quē soli cernere possunt oculi. Beati nāq̄ mūdi corde: qm̄ ip̄i deū videbūt. stude igr̄ ornatui. Quia ꝓide veīt agn⁹

cuius mãsuetudo est infatigabilis. ideo requirit contritiosam cõfessionem vt occasionem habeat qua mansuetudinẽ prefert peccatorem nõ ficte suspirantẽ recipit ad veniam. O agn⁹ dei qui tollis peccata mũdi ꝯ magnis laborib⁹ exoluisti ea que tam exiguis suspirijs semper eis indulsisti. Stude ergo pastui. quia pascitur agnus agniculus iste paruulus fletibus nostris tanꝯ lacte caprarum. iuxta doctrinam Sapientis Prouerbi. xxvij. in fine. Sufficiat tibi lac caprarũ in cibos tuos in necessaria domus tue. ⁊ ad victum ancillis tuis. Nam lac de capris quod est animal fetidũ est lachryma contritiõis de peccatis qua christus pasci debet ⁊ ancille dom⁹ eius. i. omnes potentie ipsius anime. quam christus ingreditur seruitiuz exigens. ¶ Quia denicꝯ venit sponsus cuius amor incõparabilis purum requirit amorez. Adueniens enim sponsus vocari voluit. Ecce sponsus aduenit: exite ei obuiam vt ostendat quãtum affectum illi quisq; debeat. Stude ergo amplexui tuũ affectum illi totaliter incorporando. vt cum sponsa dicere valeas Dilectus meus mihi et ego illi. Et ad hoc nos ꝓuocãt assumpta verba. Ecce rex tuus. ¶ In his verbis primo cõsideranda est maiestas venientis: quo ad maiorez diligentiam ⁊ reuerentiaz incitemur venientem suscepturi. De cuius ĩmensitate dicitur Apocal. xij. q̃ habebat in vestimento ⁊ in femore eius scriptum ℟ex regũ ⁊ dominus dominãtium. Destimẽtuz autẽ dico humanitatẽ assumptaz. Et femur quod est fontale principiuz generatiõis eternaz generatiõem. quia dicitur in vtraq; natura rex reguz ⁊c. Intuemini enim quãtus est iste qui ingreditur non solum ad saluandas gentes: sed etiaz ad inhabitãduz corda fidelium tanꝯ gratissimuz celum. Unde Bernard⁹. Non mirum si libenter inhabitat celum hoc domin⁹ Jesus. Non enim quomõ ceteros ꝯdixit tantum vt fieret Isz pugnauit vt acq̃reret. occubuit vt redimeret. ⁊ post laborem voto potitus ait. Decreꝯes mea ⁊c. Quare domĩe Jesu? Quia delicie mee esse cum filijs hominuz. Virũ si cor humanuz ex his non moueatur ad diligentem ꝓparatiõem. deuotam susceptionem. debitam gratiarũactionez. ⁊ intimã dilectionez. ꝑsertim cum talis ac tant⁹ nõ solum venit susceptur⁹ animã: sed etiam ipm vilissimũ corpus. Infixus inquit luz in lymo profundi. Juxta consiliũ igitur Bernard⁹. iij. sermõe huius aduentus. Tãte maiestatis. tante humilitatis. tãte charitatis. tante etiam nostre glorificatõnis que ab vniuersa ecclesia semel in anno solenni memoria celebratur. Sed vtinaz ita semel ageretur vt semper id digni⁹ agi desideretur. Quante enim insanie est vt post tanti regis aduentum alijs quibuslibet negocijs homines se velint seu audeant occupare. ⁊ non magis omissis omnib⁹ soli ei⁹ cultui vacẽt. nec in eius presentia cuiuscꝯ meminerint ceterorum. Sed non omnium est qđ ait ꝓpheta. Memoriam abundantie suauitatis tue eructabũt. Siquidẽ nec omnes hec memoria pascit. Sane nemo qđ nõ gustauit: sed necꝯ q̃ tantũ gustauit eructat. Ructus enim non nisi de plenitudine vẽtris ⁊ saturitate procedit. Propterea quorum secularis est mens ⁊ vita memoriam hanc ⁊ si celebrant nõ eructant sine deuotione ⁊ affectiõe dies ista arida quadã cõsuetudine obseruãtes. Et quod damnabilius est ipa quoq; inestimabilis huius dignatiõis memoria datur in occasionẽ carnis vt videas eos tanta sollicitudine diebus istis vestium gloriam ciborum parare delicias: ac si hec ⁊ huiusmodi in sua natiuitate querat christus. ⁊ ibi suscipiatur dignius vbi hec accuratius exhibẽtur. Sed ipsuz audite dicentem. Superbo oculo et insatiabili corde cũ hoc nõ edebaz. Quid tanta ambitõe vestes paras i natali meo? detestor ego superbiaz nõ amplector. Quid tanta sollicitudine ciboz copiã reponis in tempus illud: damno ego carnis delicias non accepto? Plane insatiabilis es corde tanta parans ⁊ ex taz longo. Nam corpori victꝯ ⁊ pauciora sufficerent ⁊ q̃ possunt oportunius inueniri. Celebrans ergo aduentum meum labijs me honoras: sed cor tuuz longe est a me. Non me colis: Iz deus

tuus venter est: ⁊ gloria in cõfusione tibi.
Hic igitur queri potest vtruz diuina na
b tura potuerit vniri cum humana natura:
presertim cum omne vnibile ⁊ nõ vnitum
est ad actum ⁊ complementuz vnionis pos
sibile. omne autẽ possibile ad actum ⁊ cõ
plementum mutabile est ⁊ imperfectũ. sed
in deo nulla potest esse mutatio. nulla im
perfectio. nulla temporalis vnio. Ad hoc
respondet Bonauẽtura super terciũ. dis.
p̃ma. q̃ absq̃ dubio possibile fuit humanã
naturam vniri nature diuine in persona fi
lij. Cuius ratio est. quia omnia illa sunt at
tribuenda diuine potentie que nature di
uine non derogant. ⁊ talia sunt que possi
bile est posse. Diuinam autem naturã vni
ri humane in vnitate persone non est aliud
q̃ diuinaz personã que fuit ab eterno ypo
stasis respectu diuĩe nature esse ypostasis
respectu humane nature in tempore. Hoc
autem non dicit imperfectionem: sed poti
us dignitatẽ. Sicut enim cum deus sit bo
nus ab eterno ĩ nullo fit derogatio sue bo
nitati dũ est causa bonitatis create ĩ tem
pore: q̃uis bonitas creata longe sit imper
fectior bonitate increata. Sicut cum per
sona filij dei sit ypostasis intellectualis ⁊
spiritualis ⁊ increata ab eterno: ĩ nullo de
rogat ei si fit ypostasis rationalis nature
create in tempore. Et quẽadmodum deus
de non creante fit creans in actu absq̃ ali
qua sui mutatione seu innouatiõe: sed sola
mutatiõe facta ex parte assumpte nature.
Et quemadmoduz cum deus sit in creatu
ra per essentiam. presentiaz. ⁊ potentiam:
in nullo dependet a creatura. sed creatura
ab ip̃o tanq̃ a causa conseruãte ⁊ sustentã
te. Sic ⁊ deus cuz in creatura rationali p̃
vnionem nõ dependet ab ea. sed poti⁹ ecõ
tra rationalis natura dependet ab yposta
si diuina. ⁊ habet beatificari in illa. Simi
le potest inueniri in vnione radij ⁊ cristal
li vel vitri. Nam sicut vitrum vel cristallũ
si superinducat̃ radio paruam domuz illu
minãti cristallum illam dicitur illuminare
⁊ a radio pertrãsiri ⁊ ei copulari absq̃ mu
tatione facta ex parte radij: sed solum ex
parte cristalli. simili modo sed longe spiri
tualius intelligenduz in assumpta natura
⁊ persona verbi. Secundo queri potest
vtrum fuit cõueniens deum incarnari. et
videtur q̃ nõ. quia cum deus ab eterno fu
it ip̃a essentia bonitatis. ideo optimuz est
ipsum esse sicut fuit ab eterno. sed deus fu
it ab eterno absq̃ omni carne. igitur cõue
nientissimuz est non esse carni vnitum. Ni
mirum cum deus ⁊ caro in infinitũ distãt.
quia deus simplicissimus est. caro autẽ hu
mana composita ⁊ ĩ infinitum distãtia in
cõuenienter cõiungũtur. sicut incõueniẽs
est iũctura si quis pungẽdo ceruicem equi
nam iungeret capiti humano. Ad hoc re
spondet sanctus Tho. in tercia parte sum
me. q. j. q̃ vnicuiq̃ rei cõueniens est illud
quod sibi competit scd̃m rationez proprie
nature sicut homini cõueniens est rationa
ri. quia hoc competit sibi inq̃tum est rati
onalis ſm suam naturam. Ipsa autem na
tura dei est essentia bonitatis. vt patz per
Dyonisiũ. j. capi. de diui. no. Vnde quic
quid pertinet ad rationez boni cõueniens
est deo. Pertinet autem ad ratõnem boni
q̃ alijs se cõmunicet. vt patet per Dyoni
siuz. j. capi. de diui. nomi. Vnde ad ratio
nem summi boni pertinet q̃ summo modo
creature se cõmunicet q̃ maxime fit p̃ hoc
q̃ naturam creatã sic sibi cõiungit vt vna
persona fiat ex tribus. verbo ⁊ aĩa et car
ne. sicut ait Augusti. xiij. de trini. Vnde li
cet vniri deo ĩ vnitate persone nõ fuit cõ
ueniens carni humane ſm conditiõem sue
nature. quia hoc erat supra dignitatẽ ip̃i
us. Cõueniens fuit tamẽ deo ſm infinitaz
excellẽtiam bonitatis eius vt eam vniret
sibi pro salute humana. Nec propter hoc
aliquo modo deus est a suo statu ĩmutat⁹
ĩ quo fuit ab eterno. sed creata natura ſm
rationem sui que mutabilis est per assum
ptionem ĩmutata est. Et sicut cum pri⁹ nõ
esset vnita deo postmoduz fuit vnita deo.
Tercio proinde queri potest vtrum con c
ueniẽs fuit q̃ christus acciperet corp⁹ ter
renũ. cuz dicit̃. j. Cor. xv. p̃m⁹ hõ de terra
terren⁹. secũd⁹ d̃ celo celestis. ⁊ oẽ optimũ
vtiq̃ d̃o ẽ attribuẽdũ. sz int̃ oĩa corpa cor
p⁹ nobilissimũ ẽ celeste. Ad h rñdet Tho.

vbi supra. q. v. q̄ corpus debuit esse terre-
num et non celeste propter tres rationes.
Prima est quia si sumpsisset corpus cele-
ste sicut posuit Valentin⁹: tunc non salua
retur veritas hūane nature in christo. Cū
enim forma hominis sit quedam res natu
ralis. requirit determinatā materiam sci-
licet carnem ⁊ ossa. que in hominis diffini
tione ponere oportet. vt patet per philoso
phū. vij. Methaphi. Secunda est quia homo
etiam derogaret veritati eoꝝ que christus
in corpe gessit. quia cum corpus celeste sit
impassibile ⁊ incorruptibile: vt dicitur in
ꝓmo de celo. q̄ filius dei celeste corpus as-
sumpsisset non vere esurisset nec sitisset: nec
etiam passiones ⁊ mortem sustinuisset. nec
aliquid eorum que euangeliste narrant fm
veritatem gessisset. et sic sequeret̄ q̄ nō fu
isset vera salus hoīs subsecuta. Tercia est
quia hoc etiaꝫ derogaret veritati diuine.
Cum enim filius dei ostenderet se homini
bus quasi corpus carneum ⁊ terrenum ha
bens fuisset falsa demōstratio si corpus ce
leste habuisset. Et ideo dicit̄ in libro de ec
clesiasticis dogmatibus. Natus est filius
dei carnem ex virginis corpore trahens.
⁊ non de celo secum afferens. Nec hoc de
rogat diuine dignitati ⁊ glorie: sed ad ma
ximam dei gloriam pertinet q̄ corpus in-
firmum et terrenū ad tantaꝫ sublimitateꝫ
ꝓuehit. Vnde in synodo ephesina legitur
q̄ verbum sancti Theophili dicentis qua
liter artifices optimi non in preciosis tan
tum materiebus artez ostendentes in ad-
miratione sunt: sed vilissimuꝫ lutum ⁊ ter
ram dissolutam plerūq̄ assumentes sue di
scipline demonstrātes virtutes multoma
gis laudātur. Ita omniuꝫ optimus arti-
fex dei verbum non aliquam preciosaꝫ ma
teriam corporis celestis apprehēdens ad
nos venit: sed in luto magnitudinē sue ar
tis ostendit. Quarto iraq̄ queri potest
vtrum igitur decuit dei filiuꝫ assumere na
turam humanaꝫ de massa perditōnis siue
de genere Adam. ꝑsertim cum nobili for-
me debet aptari nobilis materia. Luꝫ igi
tur aīa christi purissima fuit et īmunis ab
omni peccato: merito etiaꝫ christi caro de
buit esse ab oīi peccati corruptōe aliena.
Ad hoc respondet Bonauētura super. iij.
distin. xij. q̄ absq̄ dubio dei filius aliunde
carnem assumere potuisset q̄ de massa cor
rupta. i. q̄ ex his qui de genere Adam pro
cesserūt. magis tamen cōgruebat q̄ de ge
nere Ade carnem assumeret propter qua-
tuor principaliter. Primo propter cōser-
uandaꝫ iusticie rectitudinē. vt scilicꝫ eius
dem generis essent preuaricatoꝝ et satisfa
ctor. quia si fuisset alterius generis nō at-
tribueretur eidem generi satisfactio cui et
offensio. et sic non recte seruaretur iusticie
rectitudo: que requirit ab illo genere emē-
dam: in quo reperit p̄cedentem offensam.
Secundo propter dulcedinem misericor-
die diuine manifestandā. vt scilicet ipe do
minus qui ꝓemptus ab homīe fuerat tan
q̄ aduersario ⁊ inimico ipe idem generi hu
mano vniretur in christo in vnitatē perso-
ne. in qua manifestat̄ dei mira condescen-
tia. in eo q̄ ipe genus humanuꝫ sibi inimi-
cum cōiungere voluit: sibi per indissolubi-
le vinculum. Nū quid igitur exaltationem
meruit culpa? Certe non. Sed ne amplius
fugeremus ab eo nostram naturam insepa
biliter sibi vnire voluit vinculo non solum
amoris: sed vnionis. Tercio propter ordi
nationē diuine sapiētie demōstrandā: que
nullatenus infringi potest exvitio nostro.
Decreuerat enim deus q̄ ex vno totū gen⁹
humanū seminaret̄. ⁊ multiplicaret̄. ꝓpter
rep̄sentationē illius vniuersalis principij
qd̄ est deus. nec hoc p̄ peccatū infringi de-
buit. Ido christus qui est mediator dei ⁊
hominū homo ver⁹ non aliūde: sed de mas-
sa totius generis humani formari debuit.
Quarto propter altitudinem humane na
ture cōseruādam quā deus in tanta digni
tate cōdiderat vt nulli alij creature gene-
ri: sed soli deo obnoxia essꝫ. Si igit̄ nō mo
dicū est obnoxia redemptori: decēs est vt
redēptor aut solūmodo de⁹ esset. aut si ha-
beret in se genus nature create: hoc eēt de
genere illi⁹ masse q̄ortū habuit de lumbis
Ade. vt sic nata hūana nulli alteri create
nata māeret obnoxia. ⁊ pl⁹ q̄ p⁹ exaltareī
dignatiōe diuīa. Vñ dicit Bern. fmōe. x

249

Quanti te deus fecit ex his que pro te fa/ctus est agnosce vt tibi appareat benigni/tas eius in humilitate. quãto enim mino/rem se fecit: tanto maiorẽ se exhibuit in bo nitate. et quanto pro me vilior: tanto mi/hi charior est. Aduerte o homo quia lim⁹ es ⁊ non sis superbus. Et quia deo cõiun/ctus es: non sis deo ingratus. Denicq; ad id q; prius arguebatur nobili forme debet respõdere nobilis materia. Ad hoc respõ/det ibidem Bonauẽtura. q; hoc verus est. Et ideo caro christi que multus nobilis fu it cum ad animas nobilissimã aptata fuit. Fuit enim optime complexionata ⁊ ab om ni corruptione ⁊ feditate cõcupiscẽtie ali ena. Nas ita pura fuit illa caro benedicta per virtutem agentem spiritussancti: sicut de celesti substantia sumpta fuisset. Nihi/lominus sumpta fuit de illa corruptionis massa: licet opere sancti spiritus mirabili/ter purificata et ineffabiliter. quia vtrũq; scilicet nature veritas ⁊ puritas incarna/tioni illius maxime ꝑgruebat. Vnde Ber nard⁹ in epistola quadã. Nemo hominum nouerit nec noscere possit ad plenum quid boni ad gratiam. quid cõgruentie ad sapi entiam. quid decoris ad gloriam. quid cõ modi ad salutem penes seipam contineat huius venerandi misterij: scilicet humane redemptionis inscrutabilis altitudo. Ad laudem dei Amen.

De aduentus propinquitate et q? non cõueniebat deum incarna ri in principio vel in fine: aut etiam si homo non cecidisset.

Sermo xiij.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Mat. xxj. Si/cut ait Augusti. super Johannẽ q; nulla fuit causa veniendi christo domĩo in hunc mundum nisi peccatores saluos fa cere. tolle morbos. tolle vulnera nulla erit causa medicine. Venit ergo ꝺ celo magn⁹ medicus. quia per totus mundus iacebat egrotus. Genus enim humanus totum pe rierat ex quo peccauit vnus in quo totum erat. Ideo venit vnus sine peccato q; sal/uos faceret omnes a peccato. Non enĩ eũ de celo merita nra: sed peccata traxerũt. Dec ille. Ex quo patet quãtum nos deus amauit nondũ amantes: imo per peccata blasphemantes. Vnde ꝓma Johan. iiij. In Bapparuit charitas dei in nobis. quo niam vnigenitũ filium suum misit deus in mundus vt viuamus per eum. In hoc est charitas non quasi nos dilexerimus deũ. sed quoniaz ipe prior dilexit nos. De qua charitate dicit Hugo de laude charitat̃. Nescio si quid maius in laudez tuam dice re possim: q; vt deum de celo traberes ⁊ ho minẽ de terra ad celum eleuares. Magna est virtus tua vt per te vsq; ad hoc humili aretur deus: ⁊ vsq; ad hoc exaltaretur ho mo. Et igitur iuxta exhortatõez Augusti ni de catheziſandis rudibus. Ama amorẽ illius q; amore tui amoris descẽdit in vte/rum virginis. et qui amorem suum amori tuo copulauit: humiliãdo se sublimãdo te cõiungẽdo lumen eternitatis sue limo tue mortalitatis. Et hoc ꝓtendũt verba the/matis visionem spiritualez ingerentis: vt consideracio affectionem excitet. affectio proximationẽ. proximatio sequelaz. seque la gratam assimilationẽ. vt pariter conse/quamur illud elogiuz in Canõica Johan nis. Charissimi. nunc filij dei sum⁹: sed nõ dum apparuit quod erimus. Cum autẽ ap paruerit similes erim⁹. quoniaz videbim⁹ eum sicuti est. Ecce ergo rex tuus ⁊c̃. Ꝺ verbum mater ecclesia ingemĩat vt oĩes ad debitam considerationẽ tam desidera/bilis aduentus ꝓuocet. ⁊ sollicitaz ꝓpara/tionem ingerat. Nam secundo hoc ver/bum denotat aduentus huius salutiferaz ꝓpinquitatem. Et Ambros⁹ dicit sup̃ Lu cam. q; hoc tempus non sine causa domini aduentus vocatur. Ideo sancti enim pa/tres celebrare ceperũt aduentũ vt se vnus quisq; infidelis ꝑparet ⁊ emẽdet vt digne dei sui natiuitatem celebrare valeat. Sed vt dicit Bernarꝺ. sermone ꝓmo de aduen tu. Infelices filij Adam omissis salutari/bus studijs ⁊ veris. caduca potius ⁊ trãsi toria querunt. Quibus inquit assimilabim⁹

homines generatōis huius quos videm⁹ a terrenis cōsolatiōibus auelli non posse. Profecto similes sunt his q̄ ꝑiclitant̄ submersi in aquis. nimirū videas eos tenētes tenere. nec vlla ratōne deserere qd̄ primū occurrit manibus quicq̄d sit illud: licet sit aliquid vile qd̄ ꝓdesse oīno nō pt̄. vt sunt radices herbarū ceteraq̄ similia. Nam si qui forte ad eos veniāt nōnunq̄ solent apprehensos inuoluere secū: adeo vt iaz nec illis nec sibi auxiliū ferre p̄ualeant. Sic pereunt in hoc mari magno ⁊ spacioso miseri dum peritura sectantes omittūt solida quibus apprehēsis emergere ⁊ saluare possunt animas suas. Vos autē fratres quibus tanq̄ paruulis reuelat deus q̄ abscondita sunt a sapientib⁹ circa ea que vere salutaria sunt sedula cognitione versamini. Neq̄ enī tā deuote eccl̄ia vniuersa p̄ntez celebraret aduentuz: nisi lateret in eo magnū aliqd̄ sacramentū. Ad euidentiam igit̄ aduent⁹ ꝓpinquātis p̄mo queri potest vtꝝ ꝯueniens fuisset deum incarnari a p̄ncipio generis hūani. p̄sertim cum incarnatiōis opus ex īmensitate ꝓcessit diuīe charitatis: ſm illud Ephe. ij. Deus qui diues est in misericordia ꝓpter nimiā charitatē suam qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis ꝯuiuificauit nos in christo. Sed charitas nō tardat amico subuenire necessitatē patiēti: ſm illud Prouerbi. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras dabo tibi: cū statim possis dare. Ex quo ptz q̄ ꝑfecte diligentē nō decet tantū magna dare: sed etiā cito dare. Ad h̄ rn̄det Tho. in tercia ꝑte summe. q̄ opus incarnatiōis dn̄i principal̄r ordinet̄ ad reparatōez nature hūane ꝓpter peccati abolitōez. manifestū est autē q̄ non fuit ꝯueniens a p̄ncipio hūani generis ante peccatū deū incarnatū fuisse. Nō enī dat̄ medicina nisi iā īfirmis. Hinc dicit dn̄s Math. ix. Nō est opus valētibus medicus. sed male habentibus. nō enim veni vocare iustos: sed peccatores. Nec etiā statim post peccatū cōueniens fuit deū incarnari. qꝛ sapiēs artifex non tantū facit opus suū modo ꝯgruo sed etiā tp̄e ꝯgruo. Cum igit̄ deus sit sapientissimus opator: temp̄e ꝯgruētissimo facere voluit op⁹ incarnatōis. ⁊ iō nō fecit illud post peccatū. qꝛ tūc nō ꝯgruebat. Qd̄ sic patet. Nam vt dicit Bonauētura sup̄ terciū. dis. j. Eius īcarnatio fuit medicina sp̄ūalis ꝯtra morbū peccati. Nō aūt operatur sic medicina sp̄ūalis sicut corporalis Corp̄alis enī operat̄ natural̄r. sp̄ūalis requirit deuotionē suscipiētis de lege cōmuni: si suscipiens adult⁹ sit. Ad quā deuotionem p̄exigebat̄ ip̄ius morbi cognitio: qui manifestabat̄ in legis ⁊ ꝓphetaruz p̄nunciatōe. ⁊ post h̄ cōgruū fuit exhiberi medicinaz in plenitudine tēporis. Et ideo licz ad perfecte diligentē ꝑtinet cito dare hoc est intelligendū qn̄ pensatis om̄ibus meli⁹ est cito dare q̄ expectare. Aliter. Quātū cunq̄ medic⁹ egrotū diligat ante p̄parationem: tn̄ dare sibi medicinā non festinat. Sic etiā deus ꝑfectū īcarnatōis remediū dare noluit: nisi pri⁹ essent ꝑfecta remedia p̄paratiua ad ꝑfecte medicine susceptionē Vnde licz amoris magnitudo bn̄ficia facit accelerari qn̄ talis acceleratio ꝓdest ei quē amat. tamē qn̄ dilatio magis ꝓdest q̄ acceleratio: tūc amor potius facit differre qꝛ diuin⁹ amor semp̄ ſm dispositiōem ⁊ regulā sapiētie operat̄. Et ꝓpterea qꝛ dilationē exigebat ordinis cōgruitas: acceleratiōem nō faciebat amoris īmensitas. Vnde principal̄r quinq̄ ratōes assignari possunt huius dilationis cur magis ꝯgruū fuit dei filiū incarnari quasi in fine seculorū q̄ in principio. Prima est ſm Bonauēturam vbi sup̄ ꝓpter peccatū hominis puniendum. In hoc eniz manifestat̄ vltōis diuine seueritas que tontos clamores ⁊ luctus hominuz sustinuit anteq̄ descendere voluit. ⁊ Adam cum omni posteritate sua tāto temp̄e miserabiliter in tenebris exulans fuit celesti paradiso priuat⁹. ⁊ hoc ꝓpter manifestationē diuine iusticie que nihil inultum relinquit. Secūda est propter morbum melius curanduz. Morbus enim sp̄ūalis non sanat̄ debite: nisi prius infirmus euz cognoscat ⁊ ꝓ curatōe illius gratus existat. Plus enim egrotat homo propter ingratitudinem pro curatione q̄ per

culpe ꝓmissionez. Et ideo debuit deus differre beneficiū incarnatōis vt homo ꝙuinceretur de impotētia et ignorantia anteq̄ deus incarnaret̄ ⁊ in lege indita: ⁊ in lege scripta. ⁊ sic ꝓuictus vndiq̄ fugeret ad diuinam gratiā. ⁊ sic ꝓfugiens efficaciter curaretur. Reliquit enim deus hominē in libertate arbitrij in lege nature: vt sic vires nature sue cognosceret vbi cū deficeret accepit legem scriptaz qua data morbus inualuit non legis: sed vitio nature, vt ita coguita infirmitate ꝓpria clamaret medicum ⁊ gratie quereret auxiliū. Tercia causa fm Tho. vbi supra fuit ꝓpter dignitatē ipius verbi incarnati. quia sup illud Gal. iiij. At vbi venit plenitudo tpis. dicit Glo. ꝙ quāto maior iudex veniebat: tanto preconiz series longe ꝑcedere debebat. Congruebat enim munus tam excellētissimuz maximis suspirijs exspectari. ⁊ affectuosissimis desiderijs suscipi. Et sicut dicit Ambrosi⁹ super Psal. Beati imaculati. Quo diutius abest illud quod desiderat̄: tanto expectantis desideria vi quadam amoris igneſcūt. caro deficit: sed cupiditas alitur nutritur ⁊ augeꝫ. Alioq̄n vt dicit Gregorius omel. xxiij. super euāgelia. Si desideria dilatione deficiunt: desideria non fuerunt. Vnde patres veteris testamenti tātis desiderijs suspirabāt christi aduentuz dicentes. Veni dñe ⁊ noli tardare. Et iterum. Vtinā disrumperes celū ⁊ descenderes. Et multa silia: adeo vt diceret Bern. super cantica. Desideria sanctoꝝ patrum suspirantiū in carne christi aduentum seu presentiā frequētissime cogitans. confundor ⁊ compūgor in meipo ⁊ nunc vix contineo lachrymas. ita me tedet ⁊ pudet tepozis tēpozis hui⁹. Quarta causa fuit fm Bonauēturam ꝓpter ordinem vniuersi obseruādum. Quia enim hoc erat plenus ⁊ maximus beneficiū differri debuit vsq̄ ad plenitudinē diez vt sic ab impfecto paulatim ꝑcederet ad perfectū. j. Corinth. xv. Non prius qđ spirituale est: sed qđ animale et deinde quod spūale. Prim⁹ homo de terra terrenus. Secūdus homo de celo celestis. Gal. iiij. Vbi venit plenitudo tempozis. Quinta causa est fm eundez ꝓpter incarnatōis beneficiū amplius ꝙmendandum. Qđ enim amplius differtur ⁊ diutius desideraꝫ preciosi⁹ reputatur. ⁊ ido beneficiuz hoc qđ inter dei beneficia potissimuz est prius esse debuit desideratū ⁊ exspectatū q̄ exhibituz ⁊c. Q⁹ si obiciatur christus vt dicitur. j. Thimoth. j. Venit in hūc mundū peccatoꝛes saluos facere. Sz plures saluati fuissent si christ⁹ a principio humani generis incarnat⁹ fuisz. Plurimi nāq̄ deum ignozātes in peccato suo perierunt in diuersis seculis. Ad hoc respondet Augus. in libro de perseuerātia. dicens ꝙ sicut ait aplus. Non volentis neq̄ currentis: sed miserētis est dei. qui his quos prędixit (si apud eos facta essent) suis miraculis creditoꝛes quib⁹ voluit subuenit. Alijs autem non subuenit: de quib⁹ in sua predestinatōe occulte quidez: sed iuste aliud iudicauit. Ita misericordiā eius in his qui liberātur. ⁊ veritatez in his qui puniūtur sine dubitatōe credamus. Vnde dicit ibidem Augusti. Nūquid possum⁹ dicere tyros aut sydonios talibus apud se virtutibus factis credere voluisse si fierent. cum ipe domin⁹ eis ꝓtestet̄ ꝙ acturi essent magne humilitatis penitentiaz si in eis facta essent illa signa diuinarū virtutum. Sz vt ait apostolus. Cui vult miseretur. ⁊ quem vult indurat. Et non est qui dicere potest. Cur ita facis? Sed quia de hoc multa dixi alibi. ꝑtim in sermōe de predestinatione. ido ad ꝑsens supsedeo. Deinde queri potest. vtrum opus incarnatōis differri debuit vsq̄ in finē mūdi. sicut in Psal. Innuere videtur. Et senectus mea in misericordia vberi. Vbi dicit Glo. i. in nouissimo. Sed tempus incarnatōis est maxime tempus misericordie. iuxta illud ps. Quoniam venit tempus miserēdi eius. Nimiꝝ cum illud qđ est maxime perfectuz vltimū debz esse in tempoze. sed summa perfectio in humana natura est in vnione ad verbū quia in christo cōplacuit omnez plenitudinem diuinitatis inhabitare. vt dicit apostolus Coloseñ. j. Ad hoc respondet Thomas in tercia ꝑte. q. j. articulo. vj. ꝙ sicut

non fuit cōueniens deum incarnari a principio mūdi. sic nō fuit ꝯueniēs ꝙ eiꝰ incarnatio differreť vsq̄ ad finē mūdi. qđ ꝑmo patet ex diuine ⁊ humane vnione nature. Nam in incarnatiōe humana natura producta est ad summā perfectōem. ideo non decuit ꝙ a principio humani generis īcarnatio facta fuisset. in eo ꝙ de imꝑfecto fit perfectum: imperfectū tempore ꝑcedit perfectum. Oportet eniz ꝙ imago primo trahatur debitis liniamentis anteq̄ coloretur. Sed quia verbuz incarnatū est humane nature perfectōis causa efficiens: scđm illud Johan. iij. De plenitudine eius omnes accepimꝰ. Ideo non debuit incarnationis opus vsq̄ in finem mundi differri. quia in eo ꝙ est causa efficiens perfectōis perfectuz tempore ꝑcedit imperfectū. sed perfectio glorie ad quam vltimo perducēda est natura humana per verbuz incarnatum erit in fine mūdi. Secūdo patet ex effectu hūane salutꝫ. vt diciť in libro de questionibꝰ noui ⁊ veteris testamēti. In potestate dantis est quātum vel quādo velit misereri. Venit ergo quādo queri ⁊ subueniri sciuit esse gratum. Cum eniz languore quodaz hūani generis abolescere cepisset cognitio dei inter homīes et mores īmutarentur eligere dignatus est Abraham: in quo forma erat renouate noticie dei ⁊ morum. Et cum adhuc reuerētia segnior essz postea legez literis Moysi dedit. Et quia gentes eam spreuerūt non se subijciētes illi. neq̄ hi qui acceperūt seruauerūt. motus misericordia dominꝰ misit filiuz suum: qui data remissione peccatoꝝ: illos deo patri iustificatos offerret qui de hoc grati forēt Si igitur remediū hoc differreť vsq̄ in finem mundi: totaliter dei noticia ac reuerētia ⁊ moruz honestas abolita fuissz in terra sicut ecōuerso non est facta in principio generis humani: ne feruor dei temporis sequētis ꝓlixitate penitus tepesceret ⁊ multoruz charitas infrigesceret. Vnde Luc. xvij. diciť. Cum filius hominis veniet putasne ꝙ inueniet fidem? Tanta nanq̄ charitas erit fidelium in terra ꝙ vix inuenietur verus fidelis in terra qui tam opere et sermone q̄ fide ꝑfectus sit. Denicq̄ queri potest vtruz congruū fuisset deuz incarnari si non cecidisset humana natura. ꝑsertim cum requiri videť ad perfectōem vniuersi ꝙ creatura que ſm Grego. habet aliquid cōmune cum qualibet parte vniuersi etiam vniretur perfecte suo ꝑncipio. et vt in deo deificareť totus homo q̄tum ad intellectualē ⁊ corporalem visionē. Ad hoc respondēs Richarđ. super terciū. distin. j. declinat in hanc partem. ꝙ incarnatio filij dei fuit tante dignatōis ꝙ nunq̄ incarnatus esset si genus humanum non cecidisset. cuius lapsum oportebat per illum qui deus esset ⁊ homo reparari. Naz si homo non peccasset: nihilominꝰ vniuersum perfectum fuisset absq̄ eo ꝙ deus incarnatꝰ fuisset. quia ad perfectōnem vniuersi non requireretur vnio rationalis creature per assumptionem in vnitatem persone cum suo principio: sed suffecisset illa que est per claram visionem et perfectaz fruitōnem. ꝙ si homo non peccassz ⁊ deus incarnatus nō fuisset: nihilominꝰ tamē essentiali beatitudine homo beatus fuisset. Illa ꝟo beatificatio que est in corporali visione accidētalis est. nec etiam remansisset corpus nō beatificatuz. quia de plenitudine beatitudinis ip̄ius anime redundasset in corpus. sicut ⁊ post resurrectionem redundabit in ipsum corpus beatitudo ip̄i corpori cōueniens. Vnde Augusti. ad Dyoscorū. Taz potentez fecit deus animam vt ex eius plenissima beatitudine que in fine temporuz sanctis promittiť redundet in inferiorem naturam que est corpus: non beatitudo q̄ fruentis ⁊ intelligētis est propria: sed plenitudo sanctitatis ⁊ incorruptōis vigor. Post lapsum tamē hūani generis ad perfectōnem vniuersi requirebatur incarnatio dei que erat futura reꝑatio generis humani ad pristinam dignitatē: cui aliter nequaq̄ ad plenū restituta fuisset vt videbitur. Ad laudem dei. Amen.

De assumendis personalitate vtrum sola persona filij assumsit vel assumere potuit naturam humanā. et vtruz beata Maria hoc meruit ac mater dei appellanda sit. Sermo. xliij.

Ecce rex tuus venit tibi mansuet⁹. Math. xxj. Dicit Bern. in ſmone. j. aduētus. Vos aūt fratres quib⁹ tanq̄ ꝑuulis reuelat de⁹ q̄ abscondita sunt a sapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ circa ea q̄ vere salutaria sunt sedula cogitatōe versamini. diligēter pensate ratōez hui⁹ aduētus querētes nimiꝝ quis sit q̄ veniat. ⁊ quāt⁹ sit iste qui ingredit̄ ad saluādas gentes. Ip̄e enī est ſm Gabrielis testimoniū altissimi filius ac ꝓinde coaltissimus ip̄e. Neq̄ enim fas est dei filiuz degenerem suspicari: sed eq̄lis paterne necesse est altitudinis ⁊ eiusdē penit⁹ dignitatis. Nam ⁊ p̄ncipū filios principes ⁊ filios reguz reges esse quis nesciat. Verūtamē q̄d sibi vult ꝙ e trib⁹ ꝑsonis q̄s in summa trinitate credim⁹ ꝯfitemur ⁊ adoram⁹. Non pater. non spūssanctus aduenit: sed filius. Minime quidem id arbitror esse factuz sine causa. nec sine altissimo trinitatis consilio factū ē vt fili⁹ adueniret. Hec Bern. Et h̄ est terciū q̄d inquirēduz denotat hoc aduerbiū ecce. Cui⁹ occasiōe p̄mo quis querere pōt vtꝝ vna ꝑsona in diuinis assumere potuit naturā creatā alia nō assumēte. p̄ſtim cū indiuisa sint opa trinitatis vt dicit Aug⁹. in Ench. Sicut enī triū ꝑsonarum est vna essentia. sic etiaz vna opatio. sed assumere quidē est opatio. Ad hoc respondet Tho. in tercia ꝑte summe. q. iij. ꝙ assumptio duo importat. s. actū assumētis ⁊ terminū assumptōis. Actus igit̄ assumētis ꝓcedit ex diuīa virtute q̄ ꝯmunis ē tribus ꝑsonis. ⁊ sic assumptio ſm ei⁹ principium ꝯuenit nature diuine ſm seip̄am. quia eius virtute assumptio facta est. Sed terminus assumptōis est ꝑsona. qꝛ esse terminum assumptiōis nō ꝯuenit diuine nature ſm seip̄am: sed rōne ꝑsone in q̄ sistit̄. Illd̄ enim q̄d ꝑtinet ad rōnē termini sic vni persone ꝯuenit q̄d nō ꝯuenit alij: ita ꝙ tres ꝑsone fecerūt vt hūana natura vniret̄ vni ꝑsone. s. filij. vt verbi gr̄a. Pater assumit naturā hūanā ad personaz verbi. nō tn̄ ꝓpter hoc assumit eā ad se. Dicitur tn̄ tota natura diuina incarnata. nō qꝛ est īcarnata in om̄ib⁹ ꝑsonis: sz qꝛ nihil deest de ꝑfectione nature diuine ꝑsone incarnate. Dicitur etiā natura diuina īcarnata nō quia natura diuina ꝯuersa est in substātiam carnis: sed qꝛ naturā carnis assumpsit. Vnd̄ dicit Damas. Dicim⁹ naturā dei incarnatam esse ſm beatos Anastasiū ⁊ Cyrilluz. Vn̄ de trinitatis operatōe ⁊ solius filij īcarnatōe pōit similitudinē Aug⁹. in libro de incarnatōe dn̄i ꝯtra iudeos dicēs. Iudee cytharam respice vt musicū melos sonis dulcib⁹ reddat tria ꝑiter adesse vident̄ ars. man⁹. ⁊ corda. Ars dictat. man⁹ tangit corda sonat. Nec ars nec manus sonū reddūt: sed cū corda ꝑiter opant̄. Sic nec pater nec spūssanct⁹ carnē assumpserūt: et tn̄ cum filio ꝑiter operant̄. sonū sola corda excutit carnē christ⁹ solus suscepit opatio in trib⁹ constat. sed quō ꝑtinet ad solā cordam soni redditio: sic ad soluz christū ꝑtinet carnis susceptio. Secūdo queri pōt vtꝝ etiā aliq̄ ꝑsona diuīa potuit assumere carnē hūanā p̄ter ꝑsonā filij. p̄ſtiz cū q̄cq̄d pōt fili⁹: pōt ⁊ pater ⁊ spūssanct⁹ quib⁹ est vna essentia. potētia. ⁊ maiestas eque per oīa. Ad h̄ rn̄det Tho. ibidē. ꝙ assumptio importat. s. actū assumentis ⁊ terminum assumptōis. Principiū aūt actus est virt⁹ diuīa. termin⁹ aūt est ꝑsona. Virtus aūt diuīa eq̄liter ⁊ indifferēter se habz ad oēs personas. Quando igit̄ aliq̄ virt⁹ se habz indifferēter ad aliq̄ plura: pōt ad q̄d libet illoꝝ suā actiōem termīare. sicut ptz in potentijs rōnalib⁹ q̄ se hn̄t ad opposita: quoꝝ vtrūq̄ agere possunt. Sic igit̄ virt⁹ diuīa potuit naturā hūanam vnire ꝑsone p̄tis vel ꝑsone filij: sicut eā vniuit ꝑsone filij. Verūtamē magis ꝯueniēs fuit dei filium incarnari q̄ꝫ p̄rem vel spm̄sanctū. quia dicit Damasce. li. iij. in misterio īcarnationis manifestata est sapīa dei ⁊ virt⁹ dei. Sapiētia quidē qꝛ īuenit difficilimi precij

solutionē valde decentissimā. Virtus autem qꝛ victū fecit rursus victorē. que dno scꝫ sapientia ⁊ virt⁹ appropriant̄ filio: ſm illud. j. Coꝝ. j. Predicam⁹ christū dei virtutem ⁊ dei sapientiā. Vnd̄ principaliter tres possunt allegari ratōes ꝯgruētie quare magis filius incarnat⁹ est q̄ꝫ patet ⁊ spiritussanct⁹: que tangunt̄ a sancto Thoma vbi sup̄. Prima ratio cōgruentie sumitur ex peccato p̄mi parētis: cui per incarnationem remediū exhibet̄. Vnde dicit Ber. ſmone. j. aduētus. Si ꝯsideram⁹ exilij nostri causam fortassis aduertere possum⁹ ex parte q̄ꝫ cōgruuꝫ fuit a filio nos maxime liberari. Lucifer enim ille qui mane oriebat̄ ꝑ eo ꝙ altissimi similitudinē vsurpare tēptauit ⁊ rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo qd̄ vtiq̄ꝫ filij est: illico corruit. qꝛ zelauit ꝑ filio pater ⁊ opere dixisse videt̄. Mihi vindictā da ⁊ ego retribuam. Cōtinuo videbat sathanā tanq̄ꝫ fulgur d̄ celo descēdentē seu cadentē. Quid tu superbis terra ⁊ cinis? si sup̄bientib⁹ angelis deus non pep̄cit: quātomagis tibi putredo ⁊ v̄mis Nihil ille fecit. nihil ille op̄atus. tantū ille cogitauit sup̄biā. ⁊ in momēto in ictu oculi irrep̄abiliter p̄cipitat⁹ est. Fugite sup̄biam fratres mei q̄ tam velociter ip̄m sideribus cunctis clarius micantē eterna caligine obtenebrauit. ⁊ nō modo angelū: sꝫ angeloꝝ primū in diabolū ꝯmutauit. Vnde ⁊ ꝓtinus īuidens homini quā ꝯceperat in seip̄o iniquitatez in eo pep̄it: suadēs vt lignū vetitū gustans fieret sicut deus sciēs bonum ⁊ malū. Cum tamē in dei filio sunt omnes thesauri sapīe ⁊ sciētie absconditi. Quid polliceris miser: quid ꝓmittis. Vere mendax es ⁊ pater ei⁹. Tuq̄ꝫ homo quē videns furē currebas cum eo. ⁊ qd̄ filij dei est illi⁹ ꝯsilio surrip̄e temptabas. Nec dissimulat iniuriā filij pater: sed ⁊ in ip̄m hominē vindictā retribuit ⁊ expulit ex paradiso. Porro quoniā omnes in Adā peccauimus: etiā in eo cūcti sententiā damnationis accepim⁹. Videns igit̄ filius ꝑ se zelare patrē ⁊ nulli penit⁹ parcere creature. Ergo inquit occasiōe mei creaturas suas pater amittit angelos multos ⁊ homines vniuersos. Vt ergo sciant qꝛ ⁊ ego diligo patrē vadā ⁊ talem eis exhibebo mei ip̄m: vt quisq̄s imitari gestierit fiat ei emulatio in bonū. ⁊ per me pater recipiat quos quodāmodo per me amisisse videt̄. ⁊ sic ꝯueniens fuit vt per verbū vere sapīe reduceret̄ in deū qd̄ per inordinatū appetitū scientie recesserat a deo. Secūda v̄o ratio ꝯgruētie sumit̄ ex parte vniōis. Nam ꝯueniēter vniunt̄ ea q̄ sunt similia. In ipsius aūt p̄sona filij qui est verbū dei attēdit̄ vno modo ꝯueniētia ꝯmunis ad totā creaturā. qꝛ verbū artificis. i. ꝯcept⁹ eius est similitudo exēplaris eoꝝ que ab artifice fiūt. Vnde verbū dei qd̄ est etern⁹ ꝯceptus eius similitudo est exēplaris toti⁹ creature. ⁊ ido sicut per participatōez hui⁹ similitudinis creature sunt in specieb⁹ ꝓprijs institute: sed mobiliter ita per vnionē verbi ad creaturā participatiuā: sed p̄sonalē ꝯueniens fuit rep̄ari creaturā in ordine ad eternam ⁊ īmobilē p̄fectōem. Nam ⁊ artifiex ꝑ formam artis ꝯceptā qua ꝯdidit artificiatuꝫ etiā ip̄m si collapsuꝫ fuerit restaurat. Alio modo ꝯuenientiā habet specialiter cū humana natura. ex eo ꝙ v̄bū est ꝯcept⁹ eterne sapīe a quo oīm hoīm sapīa deriuat̄. et ideo homo ī sapīa ꝓficit per hoc que est ei⁹ ꝓpria p̄fectio vt est rōnalis qd̄ participat verbuꝫ dei. sicut discipul⁹ instruit̄ per hoc ꝙ recipit verbū magistri. ⁊ ideo ad ꝯsumatam hoīs perfectōem ꝯueniēs fuit vt ip̄m verbū dei hūane nature p̄sonaliter vniretur. Tercia deniq̄ꝫ ratio cōgruentie potest sumi ex fine vnionis qui est impletio p̄destinationis eoꝝ qui p̄ordinati sunt ad hereditatē celestē q̄ non debet̄ nisi filijs. ſm illud Roma. viij. Si filij ⁊ heredes. Et ideo cōgruū fuit vt per eū qui est filius naturalis hoīes participarēt similitudinē hui⁹ filiationis ſm adoptionē. sicut ap̄lus ibidē dicit. Quos p̄sciuit ⁊ p̄destinauit cōformes fieri imagini eius. Vnde Bern̄. in sermōe Ex hoc maxime dabatur nobis occasio sperande hereditatis. quia factus ip̄e primogenitus in multis fratibus qui fuerat vnigenitus asciscat eos in hereditatē sine dubio quos vocauit in adoptionem. Si eniꝫ

fratres ⁊ coheredes. Et addit ibidē Bernardus tres alias ratōnes. Prima vt sic tolleret confusionem in filiorum pluralitate, ne scilicet alius dei: alius hominis filius diceretur. Secunda quia videbat magis congruus vt is specialiter filius fieret qui filius erat. Tercia propter excellentiam et p̄rogatiuam Marie ꝙ filium vnum eundemq̄ cum patre meruit habere communez, vt sic supexcellentissima dignitas
c matris magis eluceret. Tercio proinde queri potest, vtrum igitur beata virgo Maria sit dei genitrix appellanda, presertim cum sit mater ꝑm qđ est cōsubstantialis proli ꝑm diuinam naturaz: sed scōm humanam dumtaxat. Et ideo Damascen. libro. iij. capi. xij. vocat eaz christitothon. i. christi genitrix. Ad hoc respondet Bonauentura super terciuz. distin. iij. ꝙ verba christi ꝑm fidem christianam esse debēt ab errore longinqua ⁊ deuotioni approxinata, maxime tamē illa in quib⁹ est sermo de virgie Maria. Ipa nāq̄ cūctas hereses iterimit ī vniuerso mūdo: veritatē ī seipso ꝙcipiendo ⁊ pariēdo. Ipsa etiam toti humano generi recōciliationem ꝓmeruit. et ideo circa eam ardere debet omnis christi anoz̄ deuotio, propterea quia beata virgo, concepit illum qui non tantū dicendus est christus propter vnionem: sed etiaz deus verus propter eternam generationem. Ideo mater illius dei genitrix debet dici vt ex ipso vocabulo ⁊ impietatis error extinguatur qui dixit Mariam puruz hominem cōcepisse. Ad cuius erroris fomentū Nestorius voluit eam christi genitricez ⁊ non dei genitricem appellari. eo ꝙ purum hominem genuisset. Et ideo Damascen⁹ verus doctor ⁊ virginis amator libro. iij. capi. xiij. docet nos vocabuluz hoc effugere, non quia falsum: sed quia Nestori⁹ hereticus se ab illo volebat occultare. Dicitur enim mater dei non propter hoc ꝙ genuit deum ꝑm diuinam naturam: sed propter ideomatum cōmunicatiōem ⁊ misteri incarnationis expressionez ⁊ ipius virginis honoratiōem. Vnde ꝑm aliquos statutū fuit in concilio Calcidon. qđ Leo papa celebrauit ꝙ mater dei appellarē. Alij tamen dicunt ꝙ in concilio ephesino iussu Celestini pape ꝓmo celebrato. Q⁹ si queratur vtruz beata virgo meruit hāc honorationē: scz filij dei generatiōem: ⁊ materni nominis dignitatē. ꝑsertim cum ineffabilis dignationis est ꝙ filius dei eterni filius efficitur vnius paupercule mulieris. Ad hoc respondet Bonauētura. ꝙ ꝑm triplicem differentiā est loqui de merito. Est enim primo meritū congrui quo peccator dicit mereri sibi gratiā cum se ad gratiaz disponit, ⁊ illo modo virgo Maria meruit ante incarnatiōem concipere filium dei. quia p̄o sua puritate, hūilitate, benignitate, ⁊ charitate nimis fuit idonea vt dei mater efficeret. Est autē secundo meritus digni: quo scz vir iustus orat p̄o alio ⁊ meretur exaudiri. Sic beata virgo post angelicaz annūciationē ⁊ postq̄ spiritussanct⁹ in ea descendit in copiositate gratie ꝑsensu dato non solum habuit cōgruitatez: sed etiā dignitatē. ⁊ ex tunc non soluz meruit merito ꝙgruitatis: sed etiā dignitatis obumbrari ⁊ altissimi virtute impḡnari. Dñ postq̄ beata virgo annūciatōe accepta ab angelo fuit sanctificata a spūsancto tanto munere gr̄e est impleta vt aliq̄d condigne possit mereri qđ nō possent oēs alij sancti in vnū ꝙgregati. Est denicq̄ tercio meritū ꝙdigni, quo scz quis ex tāta charitate meretur tātā graciā. ⁊ hoc merito beata virgo non potuit mereri vt ꝙciperet filiū dei p̄o eo ꝙ hoc excedit omne meritū. ⁊ etiaz quia fuit ipius meriti gloriose x̄ginis fundamentū. Siue enim dicam⁹ filium dei hominē: siue dicam⁹ filij dei fieri matrē vtrūq̄ est sup̄ statu q̄ debeē creature. ⁊ iō vtrūq̄ fuit benignitatis ⁊ gr̄e soli⁹. Quā grāz singularissimā sola x̄go Maria ꝑsecuta ē felicit. De q̄ Bern. in. ij. ꝑm ōe advent⁹. O x̄go x̄ga sublimis ī quā sublime erigī x̄ti cē scīm vsq̄ ad sedētē ī throno vsq̄ ad dñm maiestatī. neq̄ id mirū: qm̄ ī altū mittī radices hūilitatī. O vere celestis plāta ꝑciosi or cūctī sanctior vniuersi. O x̄e lignū vite qđ solum dignū fuit portare fructum salutis. Et īfra. Per te accessuz habē⁹ ad filiū

O benedicta inuētrix gratie ⁊ genitrix vi te: mater salutis. vt per te suscipiat nos q̄ per te datus est nobis ⁊c̄. Unde propter p̄rogatiuam eius excellentie fidelius honorandā participiū illi christianitas exhibet specialis honoris in ꝓlatōe dulcissimi nominis Marie. vt sicut in noīe Jesu: sic in noīe Marie omne genu flectat̄. nec sine causa. Ad cuius euidentiā queri potest vtꝝ christus meruit sibi dari nomē qd̄ est super omne nomen. vt in noīe Jesu omne genu flectat̄ celestiū: terrestriū: ⁊ infernorum. sicut ait apl̄us. Ad hoc dicenduꝫ s̄m Bern̄. ꝙ christus tria noīa habuit. Unde dicit ip̄e in sermone aduent⁹. Jesus christus filius dei nascitur in bethleē iude. Et vt dicit Bonauētura sup̄ terciū in expositione lr̄e. ꝙ quodlibet nomen est sup̄ omne nomen. Nam fili⁹ dei nomīat personaꝫ in natura diuina dūtaxat. Christ⁹ aūt ⁊ Jesus noīant personā in duab⁹ naturis: sꝫ diuersimode. Quia christ⁹ noīat personā in hūana natura relata ad naturā diuinaꝫ q̄ dicit̄ vnct⁹. Jesus aūt noīat p̄sonā in diuina natura relata ad humanā. quia Jesus dicit̄ esse saluator. ⁊ ideo in noīe Jesu debet omne genu curuari in signū gratitudinis ꝙ nostrā naturā assumpsit ⁊ in ea nos redemit. Et similiter quasi participatiue debet in noīe Marie omne genu curuari in signū gratitudinis. qꝛ ip̄a sola ⁊ dignaꝫ fecit se ad suscipiendū ⁊ alliciendu ꝫ filiū dei de sinu patris in salutē omniū nostrum. Preterea Jesus noīans p̄sonā in diuīa natura relata ad humanā est ꝓprie spōsus anime qui maxime diligēdus ⁊ regratiād⁹ est. qꝛ naturā hūanā induēs sil̄ ꝓ nobis assūpsit p̄fectissimā paup̄tatē. acerbissimā pēalitatē. et abiectissimā vilitatē ac ī oīb⁹ g̃tissimā patiētiā. vt sic veꝝ amicū se demōstraret q̄ in ꝓsp̄itate d̄ facili nō potest agnosci. Et nos ingratitudinis vicissitudinē studeam⁹ animā nostrā fidelem exhibere sponsam hoc modo. s. vt ornetur h̄ noīe Maria. qd̄ primo interp̄tat̄ amaꝝ mare ꝓpter amaritudinē quā imbibere debet de omnib⁹ que spōso displicēt. Fasciculus inquit mirre dilect⁹ meus mihi. tunc ꝓ eius amore cetera reddunt̄ amara. Secundo interp̄tatur illumīata. s. a sole iusticie: ad qd̄ p̄exigit̄ plena ꝯuersio ad bonū ꝯmutabile. Tercio intelligit̄ dn̄a. qꝛ debet esse dn̄a interioris ⁊ exterioris homīs. Quarto illumīans. s. alios ꝑ impetratiōem gratie. ⁊ hoc p̄cib⁹ flāmigeris fraterne salutꝫ: (hic est eniꝫ fructus p̄cipu⁹ sp̄ūalis) quib⁹ peccatores iteruꝫ ꝑturiat donec formetur in eis christus. Quinto stella maris. vt scꝫ reddat̄ exemplaris toti mūdo: spectaculū facta angelis ⁊ homīb⁹. Et quoniā intelligenti pauca sufficiūt gr̄a breuitatꝫ hec tātuꝫ tetigi vt occasionē dedisse videar vere rumināti. Ad laudē dei Amen.

De mirabili vnione dei et limi ac vtrum maior erat congruitas vniōis in natura humana vel angelica. Sermo. xv.

Ecce rex tuus venit tibi mansuet⁹. Dicit Bern̄. in sermone. x. aduentus dn̄i. Alia tria op̄a tres mixturas fecit illa maiestas in assūptiōe carnis nr̄e ita mirabilit̄ singl̄aria ⁊ singl̄arit̄ mirabilia ꝙ talia nec facta nec facienda sint sup̄ terrā ampli⁹. Cōiuncta sunt quippe adinuicē deus ⁊ homo. mater ⁊ virgo. fides ⁊ cor humanū. Admirabiles sunt iste mixture ⁊ omni miraculo mirabiliores: quō tam diuersa: tā diuisa adinuicem potuere cōiungi. Et p̄mo intuere creationē quō limo terreno vim vitalē miscuit in arboribus ⁊ herbis vnde cōsurgit venustas in folijs. in florib⁹ pulchritudo. sapor in fructib⁹ ⁊ medicina. Nec hoc contentus adiecit vim sensibilē. vt in pecoribus que etiā sentiūt quīq̄ partita sensualitate vigente. Et adhuc addidit honorarare limū nostꝝ. ei vim rōnaleꝫ īmittens: vt etiam discernam⁹ inter cōmodū ⁊ incōmodū. bonū ⁊ malū. verū ⁊ falsum. Deniq̄ post detestabilē ingratitudinē nostraꝫ ⁊ lapsuꝫ cum nihil ī nobis īuenerit nisi demeritū: voluit etiā inferiora nr̄a abūdantiori gl̄ia sublimare. ꝯtraxitq̄ se maiestas vt qd̄ melius habebat. s. seip̄m limo nostro

cōiungeret vt in vna persona sibijnuicem vnirentur deus et limus. maiestas ⁊ infirmitas. tanta vilitas ⁊ tanta sublimitas. Nihil enim mirabilius q̄ꝫ ꝙ cum tanta dignatōne deus descēdit in limū et cum tāta dignitate limus ascēdit ad deū. vt q̄cquid deus fecit limus fecisse credat̄ ⁊ quicquid limus ꝑtulit deus in illo ꝑtulisse dicatur. Et sicut in diuinitate trinitas est ī ꝑsonis. et vnitas in substātia. sic ī ista speciali ꝯmixtiōe trinitas ē ī substātijs ⁊ vnitas in ꝑsona. Et sicut ibi ꝑsone nō scindūt vnitatē nec vnitas minuit trinitatez. ita nec hic ꝑsona cōfundit substātias nec substantie persone dissipant vnitatē. Et hec est prima et superexcellens mixtura. Aduerte homo quia limus es et nō sis superbus. quia deo cōiunctus es et non sis ingratus. quā mixturam sequitur secūda ꝙ scz virgo et mater cōiuncta sunt ⁊ tercia scz ꝙ cor humanū et fides cōuenerunt in vnum ⁊c̄. Et hoc est quartum quod inquirendum denotat hoc aduerbiū ecce. quō scz fieri potuit illa mirabilis vnio scz dei ⁊ limi. Ad cuius euidentiā primo queri p̄t. vtrum maior erat cōgruitas ad vnionem in humana natura vel in angelica. p̄cipue cum assumpta natura eo ip̄o ꝙ assumpta est sup̄ ceteras creaturas vniuersas sic exaltata est sed quāto creatura noscit̄ excellentior tanto noscitur ad alterandū idonior. Cum igitur angelica creatura ceteris superueniet vniuersis a deo creatis. ꝓut dicit Richar. de sancto victore. ꝙ ip̄a caput est totius vniuersitatis. ideo magis videtur decens fuisse ip̄am vniri q̄ꝫ humanam naturam. Ad hoc respondet Bonauentura sup̄. iij. dis. ij. ꝙ absq̄ dubio maior ꝯgruentia fuit in humana creatura q̄ꝫ angelica. quod etiam operatio diuina liquido manifestat. quia ꝑm apl̄m. nusq̄ꝫ angelos apprehendit sed semen Abrahe. Et huius ratio dupliciter accipi potest. Primo ꝑm institutionē hūane nature ꝑm quā est in ea maior cōgruitas q̄ꝫ in angelica. tum ꝓpter ꝑsonalem discretionē. que non in angelica sed in humana natura reperitur ꝑm originem. Hinc magis cōgruebat ꝙ persona filij que discernitur a persona patris ꝑm originē eam naturam assumeret in qua filiationis ꝓprietatē retineret quod et factū est. Naz qui ab eterno filiꝰ erat virginis matris. tum etiā ꝓpter maiorem diuini exemplaris representationē rōne cuius homo dicitur minor mundus. Anima eniz rōnalis nō tantū representat deum ꝓut anima cōsideratur in se sed etiā inquantū vnitur corpori quod per eā regitur et in quo toto inhabitat sicut deꝰ in maiori mundo. tum deniq̄ꝫ ꝓpter multiplicem hominis cōpositionem. Quia enī homo cōpositus est ex natura corporali ⁊ spirituali. et sic quoddammō cum omni creatura cōmunicat. ꝓut dicit Gregorius in omel̄. Hinc est ꝙ natura humana assumpta est ⁊ deificatur vt ꝓ hoc quoddammō omnis creatura exaltatur seu natura duz in suo simili deitati counitur. Hinc est etiam ꝙ humane nature assumptō plus facit ad perfectionē vniuersi q̄ꝫ angelice. Et iō maior est in eo cōgruitas ad vnionē etiā ꝑm suam restitutionē. Secunda sumit̄ rō cōgruitatis huius ꝑm humane nature reparationē. Et hoc triplici de causa. Prīo quia homo magis indigebat vt filius dei naturā suaz assumeret eo ꝙ totus lapsus fuerat. Secundo quia minus indignꝰ erat eo ꝙ per aliuz corruerat. Tercio quia amplius ꝓderat eo ꝙ in malum obstinatꝰ nō erat. Cuncta igitur hec tria misericordia diuina pensat in beneficijs. Hinc est ꝙ deus qui diues est in misericordia ꝓpter nimiaz charitatē qua dilexit nos potius assumpsit humanā naturā q̄ꝫ angelicam sed de his latius videbit̄ inferius vbi agetur de causis incarnatōnis et humane reparationis. Secundo queri potest vtrū vnio illa diuine nature et humane excellat omnes alias vnitates creatas sicut Bern̄. sentire videt̄ ad Eugenium dicēs. Inter omnia que vere dicuntur vnū. arcez tenet vnitas trinitatis. Secūdo illa p̄cellit qua tres substātie in xp̄o sunt vna ꝑsona. Ad hoc respōdit Bonauen. sup̄. iij. dis. vj. ꝙ si loquimur de vnitate qua aliqua dicunt̄ vnā ꝑ ꝯuenientiā in ꝑsona sic simpliciter

loquendo vnitas illa que est in christo su/
per omnes vnitates est suprema. Et hoc
quadruplici rõne. Prima est ppter illi⁹ p
sone simplicitatẽ. Nam illa vnio est in p/
sona verbi quequidẽ est suprema. Secun
da est vnibiliũ vnitatez. quia tam natura
assumens q̃ assumpte inter cetera habent
excellentiã. Tercia est ppter vnitorũ inse
perabilitatẽ. qz tanto vinculo fortificata
est illarum naturarũ vnio q̃ nũq̃ fiet nec
fieri posset sepatio. Natura enĩ illa inter
ceteras naturas adhesit verbo eterno q̃
portatur⁊ sustentatur omne quod est sub
deo. Quarta est ppter vnionis illius sin/
gularitatẽ. quia nunq̃ illa vnio fuit huic
vnioni similis. Nec enĩ fuit excellẽtissime
dignatõnis. et ideo nomẽ dignitatis⁊ di/
gnatõnis sibi appropriat vt dicat vnitas
dignatiua vt merito dicatur excedere oẽz
vnitatẽ creatã. Veruntñ vt modũ illius
superexcellentissime vnionis vtcũq̃ lucidi⁹
intelligamus sciendũ q̃ quedã est vnio in
qua est vnius vnibilis in naturã alterius
cõuersio⁊ hoc ex eo cõtingit qz in cõiun/
ctõne repitur vnius ad alterũ repugnan/
tia⁊ p̃dominantia sicut si gutta aque v/
niatur amphore vini sed talis vnio nõ re
peritur in carnationẽ verbi qz ibi nulla fu
it repugnãtia inter naturã diuinaz⁊ hu/
manã. et ideo ibi nõ fuit aliqua trãsmuta
tio nec cõuersio. Secũdo quedã est vnio ĩ
quo ẽ vtriusq̃ vnibilis alteratio⁊ tercie
nature ꝓductio. Et hoc ideo qz ibi est re/
pugnãtia⁊ nõ excellẽs p̃dominatio sicut
vniunt elemẽta ad cõstituendũ corpa mi/
xta. sz talis vnio nõ est ĩ incarnatõe verbi
quia ibi nulla est repugnãtia⁊ excellẽs p̃/
dominatio. Tercio est vnio in qua nulla ẽ
transmutatio sed tercie nature cõstitutio
et hoc est ideo. qz vnibilia nõ habẽt repu
gnantiã. habẽt tñ mutuã dependentiã si
cut vniunt corpus⁊ aiaz ad ꝓstitutionem
boĩs. sed talis vnio nõ est in incarnatõne
verbi. qz licz ibi nõ sit aliqua repugnãtia
tñ ibi nõ ẽ mutua dependẽtia⁊ p ꝓsequẽs
nec tercie ꝓsone ꝓstitutio Quarto denicq̃
est vnio in qua nõ est trãsmutatio nec ter
cie nature cõstitutio sed vnũ vnibiliũ fun
dat tñi in altero. Et hoc ẽ ideo qz ibi nõ ẽ
repugnãtia nec essentialis dependẽtia sz
ibi est excellẽs p̃dominatio sicut cuz vna
arbor inserit alterius arboris stipiti⁊ ille
stipes postea inserit alteri arbori tũc enĩz
vtraq̃ arbor substãtiatur ĩ stipite alteri⁹
arboris ita q̃ vnus est stipes vtriusq̃. Et
talis repitur ĩ incarnatõe vbi humana na
tura vnitur diuine. Nñ qz ibi nulla est re
pugnãtia inter naturã diuinã⁊ humanã.
ideo nulla fit ibi trãsmutatio nec cõuersio
Quia vero nõ est ibi mutua dependẽtia.
ideo nõ fit tercie nature ꝓstitutio Sed qz
ibi est alteri⁹ nature predẽtio. necesse est
q̃ diuina natura trahat humanã naturã
ad vnitatẽ. Sed ad vnitatẽ nature trahe
re nõ ꝑt fieri sine transmutatõe⁊ cuersio
ne. et ideo necesse est q̃ eã trahat ad vni/
tatẽ ꝓsone. vt vna eadẽq̃ sit ypostasis di
uine nature⁊ hũane. Et q̃si hũana natura
substãtiet⁊ fundet ĩ diuino stipite. Et ideo
multũ assimilat ista vnio eivniõi q̃ est p in
sertionẽ. Nec Bonauẽ. vbi sup̃. Ad cuius
assikatõis maiorẽ euidentiã sciendũ q̃ sic
in insicione arboris⁊ insertõe ĩ eodẽ trũ
co in q̃ fuit ramus vni⁹ p naturã fit ramus
alteri⁹ p insertionẽ. sic in eadẽ ꝓsona in q̃
erat naturaliter diuina natura p vnionẽ
est hũana natura. et sicut non sunt plures
arbores sed vna. sic non sunt plures per/
sone ibi sz vna sola sz ꝓsona xp̃i. Et sic in
arbore insita sunt plures fruct⁹ differẽtes
specie. sic ĩ vnitate ꝓsone xp̃i sunt alie ꝓpe
tates conuenientes hũane nature⁊ alie cõue
nientes diuine nature. Sikr sic in vniõe q̃
est per incisionem vnuz nõ est alterũ necq̃
vnũ est in altero sed vnum fit de supposito
alterius et secum trahit naturã eius et p/
petuo essentialiter predicatur de eo. Vt
verbi gratia. Cum pirum insertum cuz po
mo fit vnum suppositũ cõmune scilicz vna
arbor et natura pomi non est natura piri
nec ecõuerso. similiter ĩ natura piri nõ est
natura pomi nec in natura alteri⁹ sz vter/
q̃ fructus cum dicitur esse arboris est per
vnionem. Sed cõiunctio diuine nature⁊
humane habet hec tria insertionis vnio/
ni similia eo q̃ natura diuina non est natu
ra humana et econtra. nec etiam natura

diuina est in humana natura nec ecōtra: sz vtraqz natura habet vnū suppositū ꝯmune in quo vtraqz natura est subsistens. Sz quid facit illud suppositū esse vtrāqz naturam? Certe ꝯiunctio vel vnio vtriusqz nature in ipo supposito. Naz vnio diuine nature ⁊ humane ī persona christi facit xp̄m deuz esse ⁊ hominē. vt tāgit Alexander de halis in tercia ꝑte summe. Concludit̄ igit̄ ꝙ incarnatio christi fuit vnione incompabilis. qꝛ vnio diuine nature ⁊ hūane in ꝑsona christi post vnionē diuīe essentie ī tribus ꝑsonis ē vnio maxīa int̄ oēs alias vniones p̄eminentiā habens. Q. aūt maior ē vnio trinitatis ptz. qꝛ q̄uis quelibet ꝑsona sit ita simplex ⁊ vnū sicut esse. tñ quelibet triū ꝑsonaꝝ est idem re cū ipa essentia in qua vnit̄. sed vtraqz natura in xp̄o nō est idem re cū ipa ꝑsona diuina in q̄ fit vnio. Q. aūt est maior vnione spūs qui adheret deo ptz. qꝛ maior est vnio aīe ad deū ꝑ cōiunctionē in patria q̄ per ꝯiunctōem ⁊ dilectōez ī via ⁊ q̄ per fruitionē in p̄ria. Est etiam maior vnio q̄ aīe ⁊ corꝑis. qꝛ in diuisione corporis ⁊ aīe ī christo nec aīa nec corpus seꝑabant̄ a deitate. Vñ dicit Leo papa. ꝙ tāta fuit vnio dei ⁊ homīs vt nec supplicio posset minui nec morte distingui Et hoc ido. qꝛ cū deus sit īmutabilis ei qd̄ sibi perfecte ꝯiunctū est īmutabilitatē prestat. vt scz illi īmutabiliter adhereat. Vñ si diuinitas a carne vel aīa post mortē separata fuisset ea q̄ post mortez ip̄ius facta sunt circa ip̄m nobis salutaria nō fuissent. Fuit etiā dignatōe ineffabilis q̄ deus dig̃tus est exaltare ⁊ nobilitare naturā nr̄az: vt sic nos obligaret ⁊ incitaret ad debitā rectitudinē vt qñ vel inq̄tum ꝯsideremus quāta sit dignitas hūane nature: ne deinceps illā per peccatū inquinem⁹. Vñ Augusti. de vera religiōe. Q. nobis demonstrauit deus q̄ excelsum locū habeat inter creaturas hūana natura in hoc ꝙ deus in vero hoīe apparuit. Hinc in s̄mone hortatur nos Leo papa: dicēs. Agnosce o homo xp̄iane dignitatē tuā ⁊ diuīe ꝯsors factus es nature: noli in veterē vilitatē degeneri ꝯuersatōe redire. Memēto capitis huius ⁊ cuius corporis sis membrū reminiscere: qꝛ erutus de potestate tenebrarū translatus es in dei lumen ⁊ regnū. Noli diaboli te iteꝝ s̄uituti subijcere. qꝛ p̄ciū tuū sanguis christi est. Vñ tanta est diuīa dignatio in assumptōe hūane nature ꝙ est incōprehensibilis omni creato intellectui. Stupet oīs creatura celestis. terrestris. ⁊ īfernalis. Vñ ⁊ ip̄i demōes abomīant̄ ingratos. sicut legitur de quodā monacho q̄ ad cantū illius versiculi Et homo fact⁹ est. ex negligentia se nō inclinauit in signum gratitudinis. Q. d̄ videns diabolus velut indignatōe mot⁹ accessit: ⁊ dedit alapā monacho: dicens. O ingrate monache si legeretur Et verbū demon factus est. nos nūq̄ cessarem⁹ genuflectere. Vnde vt hoīes ingrati magis ad gratitudinē incitarent̄: Clemēs papa quint⁹ ꝯcessit om̄ib⁹ vere penitētibus ⁊ ꝯfessis dicentibus vel audientibus in fine misse euāgeliū In principio erat verbū. ⁊ flexis genib⁹ mox se inclinātibus ⁊ aliquid osculātib⁹ qñ legit̄ Et verbum caro factuz est et habitabit in nobis: vnū annū ⁊. xl. dies indulgētie quotiēs h̄ fecerūt in honorē dñice incarnatiōis. Ad laudem dei. Amen.

De causis secūdarijs incarnationis quātuz ad remotionez malique sunt septuplices.

Sermo. xvi.

Ecce rex tuus venit tibi mansuet⁹. Dicit Bern̄. s̄mōe vij. de aduentu. Sonuit vox leticie in terra nostra. vox exultatōis ⁊ salutis ī tabernaculis peccatoꝝ. Sequit̄. Obstupesce ⁊ lauda vniuersitas creature. sed tu magis o homo: scz de voce audita. Que īquis? Jesus christ⁹ filius dei nascitur in bethleem iuda. Quis lapidei cordis cui⁹ anima liquefacta nō sit in hoc verbo. Verbo inq̄ abbreuiato: sed celesti suauitate referto in quo tota salus humana consistit. Vos qui in puluere estis exꝑgiscimī et respirate perditi. qꝛ venit Jesus querere et saluuz facere qd̄ perierat. Quare vocam⁹

eū Jesum? nisi quia saluū faciet populū suum a peccatis eorum. Gaudeat ergo quisq; ille est quem perpetue damnatōis reum adiudicabat cōscientia peccatorum. Excedit quippe pietas Jesu omnes terminos. quātitatem. seu numerositates. Quid tam necessariū perditis. quid tam optabile miseris. quid tā vtile desperatis? Sed tu forte salutes optans teneritudinis pariter ⁊ egritudinis proprie piscus curatōis acerbitatem reformidas. Sed ne timeas quia christus suauis ⁊ multe misericordie: vnctus oleo leticie. quia computrescere faciet iugum victorum a facie olei. Ante faciem enim vnctionis christi nullus morbus anime quātumlibet inueteratus stare poterit. Q. ⁊ si iam certus de saluatore non vtente cauterio: sed vnguēto. non vstione sed vnctione curante adhuc causaris: vel decūrantis psona non satis digna vel decuratiōis efficacia. Sed ad excludendum vtrūq; statim additur filius dei. Nam qualis pater talis filius: cui subest posse cū voluerit. ⁊ quod maius est. Quare filius dei factus est homo? nisi vt homīes faceret filios dei. Exultemus igitur in aduentū ei? ⁊ multipliciter gratulemur quez ⁊ salutis vtilitas. et vnctionis suauitas. et filij dei maiestas tam elegāter illustrat vt nihil desit ex omnibus que desiderantur. nec commodum. nec iocundum. nec honestum. Et hec indicant verba thematis. Ecce rex tuus ⁊c. In quib⁹ quinto notatur causa incarnationis eius cum additur Rex tuus.

a Ad cuius euidentiā primo queri potest que fuit causa dominice incarnatōis. presertim cum dicitur ad Galat. iij. Cum igitur venit plenitudo temporis misit de⁹ filium suum natum de muliere factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret ⁊c. Ad hoc respondet Bonauētura super tercium. q causam precipuam ⁊ nobilissimam eloquia sacra assignant humanū esse redēptionem. Et ideo nihil aliud a nobis est dicendum cū q in carnatōis precipua ratio sit hūani generis reparatio: cuius alie multe sint ratiōes cōgruentie huic annexe: q̄s doctor sanctus distinguit in duas ratōes principales in tercia summe. que sunt remotio mali: ⁊ promotio boni. Quantum igitur ad remotionem mali prima ⁊ principalis causa fuit redemptio generis humani a seruitute peccati. ita q̄ fm Bonauenturam vbi supra. verbum dei non fuisset incarnatum: nisi genus humanum fuisset lapsum. Cuius ratio est. quia dei incarnatio est superexcellentis dignitatis. ⁊ ideo cum ibi sit quidam excessus oppositus per ipm corrigendus et restaurandus voluit: quia necesse fuit incarnari. Q. ⁊ si obiicitur. igitur genus humanum reportauit sibi commoda ex malicia sua. Dicendum q̄ ex hoc humana natura non reportauit sibi commodum ex sua malicia: sed ex bonitate diuina ⁊ sapientia. Quia enim sapientia dei vincit maliciam. hinc est q̄ non patitur aliqd malum fieri de quo non eliciat maius bonum. Alioquin non perfecte maliciam vinceret. sicut aperte dicit Alexander de hales in secunda parte summe. q̄ nisi per hoc aliq̄ modo meliores fierent qui reparātur ad innocentiam nō permitteret summe potens. summe sapiens. ⁊ summe bonus mala fieri. Et licet per malorum deprauationem multi subuerti videantur: consideratis tamen omnib⁹ que sunt in mundo plus est bonum vel numero vel quātitate quod elicit deus ex malo q̄ sit bonum quod destruitur per malum. Hec ille. Et quia esse potuit aliquod maius in natura humana scilicet vnio humane nature cum diuina in persona christi. Ideo deus cuius infinita est bonitas ⁊ misericordia culpam esse permisit in homine propter istud maximū bonum eliciendum. Cuius gratia canit ecclesia. O culpa nimium beata que tantum ac talem meruit habere redemptorem. Nam si homo non peccasset deus homo non fuisset. sicut expresse dicit Leo papa in sermōe de summa trinitate. Si inquit homo ad imaginem dei et similitudinem in suo honore mansisset creator humani generis et totius mundi creatura non fieret.

Secundo queri potest vtrum deum decuit carnem assumere ⁊ sic hominē redimere. ꝑsertim cum nihil spectans ad ꝓtemptibilitatem ⁊ abiectōem decet summā maiestatem. sed carnē assumere que est de limo ⁊ in ea cōtemptibilem mortē susc̄ipere dicit vilissimā abiectiōem. quare videtur ꝙ nullo modo deceat dei maiestatē. Ad ꝟ dicendum ꝑut tetigit Bonauētura sup̄ tercium sine dubio decuit deum carnē assumere ⁊ hominē redimere ⁊ hoc ꝓpter eminētissimā manifestatōem sue potētie sapiētie ⁊ bonitatis. ꝙ sic patet. Nam infinita potētia non potuit se perfecte manifestare: nisi per effectū aliquo modo infinitū. nihil autem est infinitū actu nisi solus deus. Igitur ad ostensionē sue infinitatis necessarium fuit aliquez effectū fieri cui attribuere tur vnū quod esset bonum infinitū. sed hoc fuit ꝙ deus incarnatus est. Nihil enim maius est q̄ deum fieri hominē. Secundo ad sapientie sue manifestatōez decuit eū assumere carnem que maxime ostendit in diuinorum excellentissima cōsumatione. q̄ quidem facta est cum vltimum cōiunctum est ꝓximo. quia ibi est perfectiōis cōsumatio. vt patet in circulo qui est perfectissima figurarum termīans ad idem punctū a quo incipit. Naz principiū a quo omnia facta sunt verbum vel deus est. Vltimū autē in operibus est homo qui per incarnationem cōiungit̄ suo principio vnione qua sub deo nulla maior esse potest. Nec decuit sūmaz sapientiaz nobilissimā creaturam permittere vniuersaliter suo fine fraudari. Sed nisi reparatio īterueniss̄et omnes homīes suo fine defraudati fuissent. ⁊ ita vane filij hominū essent cōstituti qō diuine sapiētie non cōgruebat. quia nihil incōgruz fecerat. Unde per hoc suū ꝓpositum de⁹ infirmari ꝓmisisset. quia ꝓposuit hominez perducere ad beatitudinez. Nam ꝓpterea fecit illum deus ad imaginē ⁊ similitudinez suam: qō nullo modo decebat. Tercio ad ostensionem sue infinite bonitatis que potissime demonstrabatur in superabū danti solutiōe preciꝫ: in liberationē hominis captiui. quia sola diuina persona erat que toti generi humano ꝓponderabat. quia tantum se humiliabat quātum homo se prius exaltabat: vt sic fieret debita recompensatio. Nam sicut in homīe fuit excessus vicios⁹ ⁊ in nimietate ꝓsumptōnis ⁊ elationis. sic in christo excessus virtuosus exinanitionis ⁊ humiliatōis que in assumptiōe humane nature facta est ex charitate ⁊ pietate. Unde quia deus plen⁹ est misericordia ⁊ dilectione. ideo fecit filiū suum incarnari. non hominis malicia: sed diuine dilectōnis nimia misericordia. Juxta illud apostoli. Deus qui dives est in misericordia ꝓpter nimiā charitatē suam qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis cōuiuificauit nos christo. vt sic fm apostoluz: diligentibus deuz omnia cooperātur in bonū etiaz peccatū: vt dicit Glo. Tercio queri potest vtrū ex parte hominis erat ratio cur magis decuit eum reparari q̄ angelū qui nobilior ⁊ ad eternam beatitudinē factus sicut homo. quem tamē relenari non decuit ex miseria. quia si decuiss̄ vtiq̄ deus ex infinita sua misericordia feciss̄et. Ad hoc respondet Bonauētura vbi sup̄. ꝙ ex parte homīs triplex causa fuberat cur decuit reparari per incarnationē ⁊ passionez ⁊ non angelū. Primo si cōsideretur dignitas hominis c̄oditi que tanta erat ꝙ ꝓpter ip̄m facta sunt vniuersa. non autez ꝓpter angeluz. Si igitur homo careret fine suo: tunc similiter oīa essent suo fine fraudata. Ideo deus incarnari voluit ⁊ mori non solum vt homini suam dignitatē inter ceteras creaturas demonstraret. sz etiam vt homini ꝓ quo tantam deus facere voluit tantaq̄ pati voluit suā dignitatez ⁊ eminentissimā charitatem ⁊ fidelitatem cōmendaret. Secundo si consideretur modus labendi. quia scilicet angelus particulariter cecidit scilicet ⁊ sponte sua. sed humana natura vniuersaliter cecidit suggestione aliena. ⁊ ideo nisi fieret redemptio in humano genere deus in humana natura suo fine fraudaretur. non autem in angelica. Et iterum. Decens tunc erat humanam naturam per alium deceptam denuo per alium renouari. vt sicut filij peccau-

runt in parente. parens autem in diabolo suggerente. sic ꝛ homo reparet angelo nũciante ꝛ domĩo reuelante. Q. ꝛ si obijcitur angelus etiam temptabat ante casuꝫ. Dicendum ꝙ homo fortius temptabat ꝙ angelus. qꝛ angelus plus resistere potuit malo angelo ꝙ homo. Tercio si cõsideret status lapsi hominis qui ꝙgruit magis redẽptioni. quia in illo statu fuit pena cum miseria. ꝛ pena placabat quodãmõ diuinam iusticiam. miseria puocabat misericordiã. presertim cum homo post lapsum penituit vbi angelus obstinatus permansit. ꝛ ideo nihil ei redemptio ꝓfuisset. Hinc etiam diabolus ad hanc obstinatõem inducere hominem conabat. Vnde Alexander de halis in. iij. parte summe exponens illud Jo ne. ij. Per me orta est tẽpestas de filio dei ait. ꝙ lucifer ꝓuidit rationalem creaturaꝫ assu[m]ndã in vnitatem persone filij dei vidit ꝛ inuidit: cecidit ꝛ tẽptauit: eiusꝙ inuidia mors intrauit in orbeꝫ terraꝝ. Vnde inuidia que fit causa diabolici casus impulit ipm ad temptandũ hominez cuius felicitati inuidebat vt per peccatũ humana natura demereret assumptiõem ꝛ vnibilitatem ad deuꝫ. Dec ille. Ex ꝓdictis igitur cõcluditur ꝙ licet angelica natura nobilior est ꝛ ad beatitudinẽ eque facta. non tamen est tam idonea ad reparatiõem sic humana natura. Quarto queri potest vtꝛ homo indiguit ex necessitate ad perfectaꝫ nature reparatiõem ꝙ filius dei incarnaretur ꝛ pro homĩe patereꝫ. hoc est vtrũ ne aliqua pura creatura vel angelica vel hũana satisfacere potuit pro peccatis protoparentũ. Ad hoc rñdet Tho. super terciũ distin. xx. ꝙ oportebat fieri ꝓdignaꝫ satisfactionem pro peccato hũane nature. alias enim nõ restitueret prime dignitati. Ad ꝟ igitur ꝙ essꝫ ꝓdigna satisfactio oportebat ꝙ reparator haberet virtutẽ infinitaꝫ. ꝗa peccatũ pro quo fiebat satisfactio ꝗndam infinitatem habet ex tribus. Primo ex infinite diuĩe maiestatis offensa incꝛtũ erat per ꝓemptũ inobediẽtie. Quãto enĩ maior est in quem peccat: tanto etiaꝫ grauior est culpa. Secũdo ex bono qõ per peccatũ auferebatur qõ est infinitũ: sez ipe deꝰ per cuius participatiões fiunt homĩes beati. Tercio ex ipa natura que corrupta erat ꝙ infinitatem quandaꝫ habet incꝛtum in ea possunt suppositа multiplicari in infinituꝫ sed actio pure creature non potest habere infinitã efficaciaꝫ. ꝛ sic nõ potuit homo satisfacere. Q. ꝛ si omnes homĩes ab Adam vsꝙ ad vltimũ nasciturũ sigillatim tanta facerent ꝛ paterẽtur quãtum christus egit ꝛ passus est. non possent tamẽ ex cõdigno per hoc vnam redimere animaꝫ. Cuiꝰ causam tangit Anselꝫ. dicens ad discipulum. Quid reddes deo pro peccato? Respõdit Penitentiã cor contritũ ꝛc. Tunc Anselꝫ. In omnibꝰ ꝓis non reddes deo qõ ei non debeas añ petiñ rõe creatõis tue ꝛ bõi qõ accepisti ab eo. Nõ enizꝛ si nõ peccasset se totuꝫ deberet deo ꝛ quicq̃d facere posset. Dec ille. Nec etiaꝫ angeli genus humanũ repare potuissent: etiam si omnibus assumptis corporibus eadem que christꝰ pro redemptõr generis pegissent. Cuiꝰ ratio est quia homo in instanti sue conditõis tante dignitatiꝫ erat ꝙ nulli creature debitor fuerat ratione sue beatitudinis. sed est debitor ꝛ obnoxius ei qui reparauit ipm ad beatitudinem. Si igitur facta fuisset reparatio per angelum non esset restitutus pristine dignitati homo. Ex quo relinquitur ꝙ solus potuit reparare qui potuit condere. Qõ ꝛ fecit ex infinita sua charitate quaꝫ habuit ad homĩes. quam ꝛ ostendere voluit in assumpta natura. vt sic per hoc visibile traheret eos in amorem inuisibilis dei. Diere. xxj. In charitate perpetua dilexite. ideo attraxi te miserãs tui. Quibus putas meritis? Nullis vtiq̃. Deꝰ sine vllis meritis ꝓcedentibꝰ vnitꝰ est hũane nature vt gr̃aꝫ ꝛ charitatẽ suam hominibꝰ cõmendaret. ꝛ spem sue dilectiõis hominibus viscerosius imꝓmeret: hoc scilicet modo per quem homo fiducialius ad deuꝫ accederet cum tam longe esset ab hominibus. iustus ab impijs. beatꝰ a miseris. Nam homo miser ꝛ dure cervicis cũ infideliter ageret diuine fideli promissioni credere non potuit qua dicit Ozee. xiiij. Sanabo contritiões

eoꝝ diligam eos spontanee. i. nullo eorum merito hoc exigente: sꝫ ꝓpter memetipm. nisi prius charitas diuine pietatis ⁊ promissionis transiret in effectum. Nec mirũ quia nihil erat in homine propter qđ diligendum se speraret. ⁊ ideo suspectam habuit charitatem dei. Quam suspitõem deus tollere veniens factus est homo ⁊ in homine vermis: opprobriũ hominum ⁊ abiectio plebis. exhibens nobis tanta dilectionis signa ⁊ dulcedinis vt non remaneret aliqđ diuerticulũ excusatõis. Nec est qui se merito abscondat a calore eius. Unde dicit Bern̄. in sermõe. ꝙ deus volens nobilem creaturaꝫ renouare. Si inquit inuitum coegero asinuꝫ habeo: eo ꝙ non libẽs veniat. Nũquid asinis dabo regnũ meum aut de bobus cura est mihi? Scio quid faciam. Homo timidus est naturalr. sed post lapsum vtiqꝫ in Adam terrebo eum: si forte sic cõuertatur ⁊ viuat. Et ꝯminatus est acerba: scꝫ temporales plagas in fame. siti. persecutõe. Acerbiora: scꝫ mortes temporales. vt patꝫ in dathan. abyron. ⁊ chore ⁊c̄. Acerbissima. s. penas eternas. tenebras palpabiles. vermes ĩmortales. ignẽ inextinguibilẽ. Sed homo sentiens dilationem. vt patꝫ in fine veteris testamẽti cõtempsit cõminatões. Cũ igitur nec sic homo reuocaretur ait deus. Homo non solũ timidus: sed etiaꝫ cupidus est. Promittã igitur ei aurũ. argentuꝫ. fructus terre. pecora multa. pacẽ in circuitu. vitam longã. in fine quoqꝫ vitam eternaꝫ. Videns tandeꝫ deus ꝙ nec sic ꝓficeret. Adhuc inquit vnuꝫ restat. quoniaꝫ amor inest homini. si per hũc hominẽ trahere potero optime fiet. Venit igitur nostrã naturam assumendo. in qua se tam dulcissimuꝫ ⁊ benignissimuꝫ exhibuit vt eius passiõe lapides scinderentur. Qui ergo ꝯuerti noluerint merito audituri sunt: quid vltra facere debui ⁊ non feci. Redemptio igitur generis humani fuit principalis causa dñice incarnationis q̃tum ad remotõem mali. Secũdaria causa multiplex est. vt tãgit Tho. ĩ tercia ꝑte summe. ⁊ in. iij. sentẽtiaꝝ. Prima ꝓpter tyrannicã hostis potestatẽ refrenãdam. qui ante dñicam incarnatõnem toti mundo ꝓpter peccatum hominis potestatiue domĩabatur. sed per incarnatiõem et passioneꝫ domini eius potestas est limitata ⁊ diminuta. Secũda ꝓpter dignitatem hominis ꝯseruandam. quia quãto aliquid est noblius: tanto diligentius debet seruari ⁊ custodiri. Hinc hũana natura ex vnione diuinitatis multuꝫ nobilitata diligentius debet custodiri a peccatis. Tercia propter homĩs p̃sumptõeꝫ tollendã. quia nulluꝫ meritũ puri hominis totiusqꝫ humani generis dignũ fuit vt filius dei carnem assumeret vel peccatũ originale deleret. Ratio primi est. quia per incarnatiõem facta sunt tria que omnẽ meritũ humanuꝫ excedunt. vnio in persona infusa. primaria diuina gratia. ⁊ reformata tota humana natura. Quarto propter mentis elationẽ remouendã. quia si deus se tantum h[illegible]liauit ꝙ absqꝫ meritis alicui⁹ formaꝫ [illegible]i accepit: ⁊ nobis sic intime vniri voluit. multum in humana natura debet redargui superbia. que magnum impedimẽtuꝫ prebet ne deo homo vniri possit. Quĩto propter criminis quo obligamur satisfactiõem plenissime faciendã. Cum eniꝫ homo in deum peccãdo deũ offenderat in infinitũ. ꝯueniens erat vt quodãmodo infinitã penã pateret̃. vel infinita satisfactio ꝓ eo solueret̃ quam satisfactõeꝫ solus deus soluere ⁊ penam infinitã sustinere poterat. De qua pena latius habetur in passione domini. Ad laudem dei. Amen.

De secũdarijs causis ĩcarnatõis quãtã ad promotõeꝫ boni que dicũtur septuplices. ⁊ de causa primaria ipsi⁹ ĩcarnatõis. Ser. xvij.

Ecce rex tuus venit tibi ⁊c̄. Dicit Bern̄. in sermõe. ij. de ephya dñi. Obsecram⁹ charissimi ꝓsit nobis tãta charitas quã de⁹ maiestatis nobis exhibuit. tãta hũanitas quã suscepit. tanta benignitas q̃ nobis in christi humanitate apparuit. Agamus igitur gratias redemptori ⁊ mediatori nostro ꝑ quẽ nobis innotuit tam bona erga nos vo

luntas dei patris. Siquidem talem iaz no
uimus eius animũ vt non ĩmerito dicam⁹
Si curro non quasi in incertuz. Profecto
enim tale est cor dei patris erga nos quale
nobis exp̃ssit qui de corde eius processit.
Nam christus in humanitate taz opere q̃
sermõe nobis luculẽter ostendit erga nos
paternam charitatẽ. longanimitatẽ. beni
gnitatem. ac largitatẽ non solum in remo
tione mali sed etiaz in ꝓmotõe boni. Pro
quo sciendũ ꝙ q̃tum ad promotõem boni
secundaria causa similiter erit multiplex.
Nam ſm Tho. in tercia ꝑte summe. christ⁹
incarnari voluit vt hominẽ in bono ꝓmo
ueret. ⁊ hoc sex modis. Primo ostendẽ
do propriã perfectiõem. Naz per hoc mõ
strauit suaz bonitatẽ siue clementiã: eo ꝙ
proprij plasmatis infirmitatez non despe
xit [illegible]m sapientiã que reperit difficilimuz
decentissimã solutionem: suaz iusticiã inue
niendo solutionẽ rectam. eo ꝙ nõ vi eripu
it hominẽ: sed hominẽ victum fecit vince
re tyrannũ per lignuz. Suam deniq̃ potẽ
tiam. quia nihil maius est q̃ deum fieri ho
minez. Secundo rectificãdo nostrã cogni
tionem que q̃tum ad fidez certificatur ex
hoc ꝙ non angelo vel homini: sed xp̃o deo
loquẽti credit. Unde Augusti. ij. de ciuit.
dei. Ut homo fidẽtius ambularet ad veri
tatem: ip̃a veritas dei filius assumpto ho
mine cõstituit atq̃ fundauit fidez. Tercio
erigendo nostram exspectationẽ vel spem.
Per hoc enim ꝙ dei filius est nobis vnit⁹
naturaz assumẽdo: maxime nostra spes eri
gitur ꝙ diligamur ab eo ⁊ vniamur ei. Un
de dicit Augus. Gratia dei nõ potuit gra
tius cõmendari q̃ vt ip̃e dei filius vnicus
ĩmutabilis in se naturam humanaz indue
ret. Quarto inflãmando nostram tepidaz
dilectionem, que scilicet per illius incarna
tionem maxime inflãmatur. Augus. de ca
thezisandis rudibus. Que magis est cau
sa aduentus dei: nisi vt deus ostẽderet su
am dilectionez in nobis. Sequit̃. Si ama
re pigeat: saltez reamare nõ pigebit. Quĩ
to regulando nostrã indebitaz ⁊ incertam
operatiõem. quia per incarnatiõem suam
exemplũ nobis prebuit recte viuendi ⁊ be
ne operãdi. Augusti. in sermone de natiui
tate. Homo sequẽdus non erat qui videri
poterat. deus sequẽdus erat qui videri nõ
poterat. vt igit̃ exhiberet homini illuz qui
ab homine videret̃ ⁊ quem homo sequere
tur: deus factus est homo. Sexto ꝑducen
do nos ad sui plenam fruitionẽ. quia per il
lam collata est nobis ad plenũ participa
tio diuinitatis. que vere est beatitudo ho
minis ⁊ finis humane vite. Unde Aug⁹.
in sermõe de natiuitate. Factus est de⁹ ho
mo vt fieret homo deus. Ad maiorẽ ta
men euidentiã sciendũ ꝙ Bonauẽtura su
per terciuz. distin. j. querens que fuit ratio
principalis domĩce incarnatiõis: in res̃põ
sione ponit duas opiniones que earuz ve
rior sit ille nouit qui ꝓ nobis incarnari di
gnatus est. Quis inquit istorũ modorũ di
cendi p̃ponendus sit alteri difficile est vi
dere. eo ꝙ vterq̃ modus catholicus sit: et
a veris catholicis sustinetur. Prima nã
q̃ opinio simpliciter tenet ꝙ precipua ra
tio domĩce incarnatõis fuit reparatio hu
mani generis: q̃uis alie multe sunt ratio
nes congruentie huic annexe. vt supra di
ctum est. Secunda ṽo opinio subtilior est.
que iudicio rationis multum cõsonare vi
detur. Dicit enim ꝙ de misterio incarnati
onis dupliciter est loqui. quia incarnatio
est carnis assumptio. De carne ṽo assum
pta loqui põt dupliciter. Uno modo quo
ad passibilitatis defectũ ⁊ mortis. Et tũc
dicunt ꝙ incarnatõis precipua ratio fuit
generis humani redemptio. quia nisi homo
peccasset. ⁊ lapsus ac redimẽdus esset chri
stus carnẽ mortalez non assumpsisset. Un
de super illud Psal. Infixus sum in limo
ꝓfundi. dicit Glo. Augus. Utinam homo
maneret in eo qd̃ eum deus fecit. Si enim
maneret in eo qd̃ deus eum fecit in limo ĩ
fixus nõ esset. qm̃ aũt nõ mãsit ille ĩnocẽs
quẽ genuit de⁹: iõ mers⁹ est ĩ ꝓfundo masse
corrupte. Secũdo ṽo q̃tũ ad substãtiam
hũane nat̃e simplr. ⁊ tunc dicũt ꝙ p̃cipua
ratio ĩcarnatõis nõ ẽ liberatio. qr xp̃us ĩ
carnatus esset etiam si homo non peccas
set. Et huius ratio est multiplex perfectio
surgens ex dignitate illi⁹ operis. Incar

natio nãq; facit ad ꝑfectõez ipsi⁹ hominis
⁊ per cõsequẽs ad perfectõem totius vni
uersi: in hoc ꝙ completõem dat generi hu
mano ſm illud ꝙ respicit tam naturam q̃
gratiam q̃ etiã gloriam. Primo ſm illud
qđ respicit naturaz. quia in incarnatõe fa
cta est ꝯsumatio modoꝝ educendi homĩes
in esse. Nam primus homo fuit educt⁹ si
ne viro ⁊ muliere. Secũdus a viro sine mu
liere. Tercius a viro ⁊ muliere. Quartus
scz christ⁹ a muliere sine viro. Si igit̃ chri
stus natus nõ fuisset vnus modus ꝓducti
onis homini deficeret: ⁊ sic vniuersuz per
fectũ non esset. Est eniz ibidem ꝯsumatio
in comꝑatiõe ad perfectõem agentis in h̃
ꝙ in incarnatõe homo qui est vltim⁹ ꝯiun
gitur cum suo ꝑncipio vnione qua sub deo
nulla maior est. Et in hoc complet⁹ est to
tius humane nature appetitus duz ꝑ opus
incarnatõis nobilissima idoneitas que fu
it in humana natura ſm quã vnibilis erat
diuine: ad actum perfectũ reducit̃. Et ido
dicunt ꝙ licet homo lapsus non fuisset: ni
hilominus deus incarnat⁹ fuisset. quia ita
competebat hominẽ perfectũ esse ſm natu
ram ⁊ gratiã ac etiam gloriã. vt sic huma
na natura potiorẽ suam dignitatem cõse
queret̃. Vnde super illud ad Hebre. Nus
q̃ angelos apprehẽdit. dicit Glo. Nõ an
gelice nature data est hec dignitas vt ei ꝑ
sona diuina vniret̃. Nec quidem potuit h̃
opus excellẽtissimũ lapsu ꝓthoparẽtis im
pediri quin hũana natura per eius incar
nationez exaltaret̃ super omne creatũ. q̃a
sic decebat diuinã benignitatẽ ⁊ sapienti
am vt perfecte vinceret ip̃am maliciã. Sa
pientia nãq; diuina in tantũ vincit malici
am ꝙ non patitur maluz aliqđ de quo non
eliciatur bonũ: etiam ⁊ magis bonũ. Alio
quin non perfecte maliciam vinceret. ⁊ ꝓ
pterea ꝯtra ꝑuaricationẽ Ade primi q̃ to
tum genus humanuz interfecit: statuit re
ctitudinẽ Ade secundi qui pro toto gene
re humano posset satisfacere. Cuius etiaz
obedientia multo plus deo placere posset
q̃ inobediẽtia primi Ade displicere potu
it. Bonitas enim diuina tanta est ꝙ ex ea
deus plenus est dilectione et misericordia
adeo ꝙ diligentib⁹ se his qui ſm ꝓpositu
vocati sunt sancti: omnia facit cooꝑari in
bonũ. Ex hoc enim nos obligauit ad maio
rem dilectõem. hũiliatõem. gratiarũacti
onem. Nam si magnũ erat deum simplici
ter incarnari. magis tamen erat carnez in
fectam passibilem et mortalem assumi. ac
pro humano genere vilissima ac acerbissi
ma pena mori. Vnde Ephe. ij. Deus q̃ di
ues est in misericordia ꝓpter nimiã chari
tatem suã qua dilexit nos cum essem⁹ mor
tui peccatis ꝯuiuificauit nos in christo. i.
in morte christi. cuius gratia estis saluati
Et cõresuscitauit scz in spe. ⁊ ꝯsedere nos
fecit in celestibus in christo Jesu. vt ostẽ
deret in seculis suꝑuenientibus abundan
tes diuitias gratie sue ĩ bonitate suꝑ nos
ĩ christo Jesu. Et Gerñ. in sermõe Scio
quia dulce nobis est In ꝑncipio e[illegible]er
bum. dulcius Verbuz caro factum [illegible]. sed
dulcissimũ verbum in cruce suspensuz. Et
iterum. Domine Jesu christe libenter au
dio te. regnantẽ in celis. libentius nascen
tem in terris. libẽtissime crucem clauos et
lanceam sustinentẽ. Secundo ꝟo incarna
tio fecit ad perfectiõem ip̃ius hominis in
hoc ꝙ completiõez dat humano generi ſm
illud qđ respicit ip̃am gratiam homini cõ
ferendaz. quia in incarnatiõe christus as
sumpsit humanã naturaz ratione charita
tis ⁊ gratie. Et simul cum hoc facit ad per
fectionem meriti. quia omnia merita pen
dent ⁊ meliorantur merito christi. Hic b
igitur queri potest de gratia capitis quid
sit. vtrum sit aliquid creatuz vel increatũ.
ꝑsertim cum nullum creatum influit motũ
⁊ sensuz ĩ membra christi. sed gr̃a capitis
est ſm quã est influẽtia mot⁹ et sensus ĩ mẽ
bra xp̃i. ergo gr̃a capitis nõ põt esse aliq̃d
creatuz. Ad h̃ rñdet Bonau[illegible]ra suꝑ. iij.
dist. xiij. ꝙ caput in spũalib⁹ trãssumptiue
dicit̃ a capite in corꝑalib⁹. Omnes autem
trãsferentes ſm silitudinẽ trãsferũt. ideo
caput in spũalib⁹ dicit̃ ſm ꝯcomitãtiã ad
aliquã ꝓprietatẽ capitꝫ materiał. In ca
pite aũt materiali hec tria ĩuenimus. scili
cet ꝙ est mẽbris cõforme. ⁊ ꝙ est mẽbroꝝ
ꝑncipiũ. silr ꝙ est influxiuũ sensus ⁊ mot⁹.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Quapp̄ter in ip̄o reperiūtur om̄es sensus perfectiori modo q̄ in alijs mēbris. Omnes igitur has ꝓprietates in christo reperimus respectu suoꝝ membroꝝ spiritualium. ⁊ ideo rationabilr dicit scriptura christum esse caput toti⁹ ecclesie. Nam prima ꝓprietas que est cōformitas cuꝫ membris illi competit ratōe hūane nature. sicut dicit Augusti. super Johannē. Unius quippe nature sunt vitis ⁊ palmites. ꝓpter qd̄ christus cum esset deus [illegible]uius nature nō sumus: factus est homo vt ī illo esset vitis in hūana natura. cui⁹ nos palmites esse possemus. Omnino v̄o idem est de capite ⁊ vite intelligendū. Et sicut caput materiale est indiuisuꝫ a membris, per vnitatem nature. sic vnio capitis huius ad corpus ecclesie per fidem est ⁊ dilectōeꝫ. Nam indiuisio spiritualis nō priuat distantiaꝫ localem vel separatōem corporū. sed suparati[illegible]em ⁊ discōuenientiam mentiū ⁊ affecti[illegible]em. Dicit enim apostol⁹ Ephes. iiij. habitare christum in cordibus nostris per fideꝫ scilicet dilectōe formatā. Secūda v̄o ꝓprietas que est membroꝝ esse principiuꝫ christo cōpetit ratiōe diuine nature s̄m q̄ est omniū principiū. Unde sup̄ illud Col. j. Ipse est caput corporis ecclesie qui est principiuꝫ ⁊c. dicit Glo. Qui est principium s̄m diuinitatē scilicet fundamentuꝫ ecclesie. quia om̄es iusti qui ab Abel vsq̄ ad vltimū iustum generātur: eius virtute ⁊ diuinitate illuminātur. Nihilomin⁹ christus tamen posset aliquo modo esse principiuꝫ membroꝝ, suorum q̄tum ad esse gratie etiam s̄m humanā naturaꝫ. quia nunq̄ aliq̄s gratiaꝫ cōsecutus esset nisi haberet in corde christum vt fundamentū qd̄ collocatur per fidem. Fundamentū enim nemo aliud ponere potest in membris p̄ter id qd̄ positu est: qd̄ est christus Jesus. sine quo fundamento nemo potest habere gratiam. qꝛ nunq̄ fuit alicui salus nisi fide mediatoris Tercia ꝓprietas: scilicet influēdi sensum ⁊ motum cōpetit illi ratione vtriusq̄ natu[illegible]. quia dupliciter cōuenit influere sensum [illegible] motum gratie. scilicet per moduꝫ p̄parā[illegible]s. ⁊ sic est ip̄ius christi ratōe humane nature in qua passus est propter nos ⁊ patiendo satisfecit ac remouit iniurias. disposuitq̄ ad suscipiendū gratiam perfectam. ⁊ sic eius humanitatis est influere per modum merentis. ita q̄ influētia primo respicit christū s̄m naturam creataꝫ. Secundo v̄o ꝯuenit influere per modū imp̄cientis ⁊ cōferentis: qd̄ est ip̄ius christi ratione diuine nature. qꝛ solus deus est qui pias mētes illumīat: solus qui interius baptizat. ꝓ eo q̄ mens nostra īmediate ab ip̄a veritate formatur. ⁊ sic influētia secundo respicit christum s̄m naturaꝫ increatā. Ex quo patꝫ q̄ gratia capitis primo modo nominat gratiā creatam secūdo modo gratiaꝫ increataꝫ. Ad maiorem tamē euidentiam sciendū q̄ sensus in spiritualib⁹ attenditur q̄tum ad cognitiōem. motus v̄o q̄ntum ad affectionē ⁊ dilectōem. que est pōdus inclinans vnūquenq̄ spiritum ⁊ trahens ad locum sibi debitum. Influere igitur motum ⁊ sensum est in nobis creare fidem operantez dilectōem et cognitionez: Que cognitio ⁊ dilectio sunt ī triplici differentia. Nam quedam respicit statuꝫ meriti ⁊ dicitur gratia. Quedam v̄o statum premij que dicit̄ gloria. Quedam est vtrisq̄ ānexa que nec est de essentia meriti nec premij: sed de bene esse. Et s̄m hanc triplicem differentiam gratia capitis influit in membra: Gratia quidē increata effectiue sed gratia creata meritorie. Nam per meritum passionis christi promissum patrib⁹ p̄cedentibus dedit deus gratiam recōciliationis: sed ꝓpter hoc exhibitū dat nobis gr̄aꝫ recōciliatōis abundāti⁹. in qua quidem gratia est sensus cognitiōis: ⁊ motus affectōis. ⁊ rursus per illam passionē aperta est ianua celestis vt omnibus membris christi detur cognitio et delectatio gloriosa in quibus p̄fectius cōsistit sensus ⁊ motus. Ex eadem etiaꝫ angelis multa misteria reuelantur ⁊ gaudia multa conferūtur de sua restauratione que inuenit̄ facta per christum. Et ideo etiam ip̄i accipiunt motum ⁊ sensum. non tamē illum qui est de essentia gratie ⁊ glorie. sed q̄ est de bene esse ⁊ perfectōe redūdat. Igitur gr̄a capitis

255

influit in omnes ciues celestis iherusalez: sed magis in homīes qui redimūtur q̄ in angelos qui ītegrātur. magisq̄ in eos qui sequūtur eius aduentuz q̄ in eos qui precesserunt. quia clarius vident ⁊ credunt ⁊ carismatum donis amplius perfundūtur. Hic tamen sciendū ſm Alexandrū de hal. in. ij. pte summe. q̄ sensus spiritualis fundatur in natura spirituali ſm q̄ anima ſm intellectū dicit̄ spirit⁹. Et ſm Bonauent. sensus spiritualis dicit̄ vsus interior gratie respectu ipsius dei ſm proportionē ad quinq̄ sensus corporales. Et sic accipiūt sensus Origeñ. ⁊ Gerñ. qui distinguūt q̄nq̄ sensus īteriores: quorū quilibet vt vult Gerñ. radicem habet in intellectu et affectu. p eo q̄ cognitionez experimētalem dicant: cuz tamen ſm rem necesse est ponere vnū sensum interiorē: licet propter modū comp̄hendēdi plures esse dicātur. q̄a vna erit potentia ſm quā erit videre ⁊ gustare ⁊ ita vnū erit in substātia videre et gustare: Vnde Augus. in libro cōfessi. Cū amo deum meuz amo lucem. vocem. odorez. cibum. amplexuz interioris homīs mei. vbi fugiet anime mee qd̄ non capit locus? vbi sonat qd̄ non capit corpus? vbi olet qd̄ nō spergit flatus. vbi sapit qd̄ nō minuit edacitas? vbi heret qd̄ non diuellit satietas. Ad laudem dei. Amen.

De gratia in generali ⁊ eius effectibus liberalitateq̄ donātis. Sermo. xviij.

Ecce rex tuus ⁊c. Ex quo dictū est (q̄ incarnatio christi facit ad perfectiōem hominis in h̄ q̄ completionē dat humano generi) in sermone p̄cedenti ſm illud non solum q̄ respicit naturam: sed etiam q̄ respicit gratiaz. Ideo de gratia in generali p̄sequēdo: prima queri potest cum dicat apostol⁹. j. Corinth. xv. q̄ deus cui vult miseretur: ⁊ quē vult indurat. cur vnū eligit conferēdo gratiam: alterū abijcit deserendo in malicia. vnuz suscipit ad veniam: alterū reprobat ad gehennam. sicut luculenter apparuit in Dauid et Saul. ambo peccauerunt. ambo ꝯfessi sunt: dicentes peccaui. tamen vnus qui maior videbat̄ in peccatis ad veniam ⁊ gratiam assumptus est. alter autē a deo reprobatus est. Quid est hoc? nū quid iniquitas est apud deum: aut personarū acceptio apud ipsuz? Ad qd̄ respondet ibidem Glo. Scrutetur qui potest tam magnū p̄fundum iudiciorum dei. Nolo vt hoc a me queras. homo sum. p̄funduz nimis hoc aduerto esse. nō penetro: sz expauesco. Quare? Quia vt ibidem p̄sequitur. meritū obdurationis inuenim⁹: misericordie tamen meritū non inuenimus. Dicit tamē Lyra super hunc locū. q̄ a deo non electi in peccatum ruūt non est p̄pter dei defectum vt deficiūt ei instinctus diuini ad bonum: sed est p̄pter defectū liberi arbitrij non recipientis illos instinctus. ⁊ sic eis gratia iuste denegatur. qua subtracta sequitur induratio in peccatis. Nam vt dicit Tho. sup. iiij. distin. xvij. Bona volūtas que gratie gratūfacientē precedit ex deo nobis p̄uenit: qui gratuita sua bonitate nos ad hoc p̄uocat vel flagellis: vel auxilio interiori vel exteriori. Sed per cōtinuatam resistētiam huius p̄uocatiōis miser homo diuīe bonitati ponit obicem ingratitudinis: cōtemnēs gratiā diuine liberalitatis. ita q̄ ad maluz assuefactus tandem ad illius cōtrarium bonuz: specialius obduratur contrario vitio. Vnde Augusti. de illo Geñ. cōtra manicheos libro. ij. dicit. In dolore paries filium. Verū est sacramentū huius sententie q̄ nulla est abstinentia a voluptate carnali que non habeat in exordio dolorem: donec in meliorez partem cōsuetudo flectatur. Ad qd̄ cum p̄uenerit quasi natus est filius. i. ad bonuz opus paratus affectus per cōsuetudinez bonam. que cōsuetudo vt nasceretur cuz dolore reluctandum est cōsuetudini male. Alioq̄n vt idem dicit libro cōfes. Lex peccati est violentia cōsuetudinis. qua trahit̄ inuitus animus eo merito quo in eam volens illabitur. Et sic vt idem alibi dicit. Cum vult non pōt. quia quādo potui noluit. i. per malum velle perdidit bonum posse. Sic qui peccator